Pagina 3

PERSPECTIVE LARGI COLABORĂRII ROMÂNO – LIBIENE

(Comentarii despre recenta întîlnire de la București dintre președintele **Nicolae Ceaușescu** și colonelul **Moammer El Geddafi**)

Pagina 2

SPIRIT CREATOR, MILITANT, VIZIONAR

(Cadre didactice universitare despre volumul **„Din gîndirea filozofică a președintelui Nicolae Ceaușescu"**, recent apărut în Editura politică)

Paginile 16—17

CENTENARUL BACOVIA

(Un omagiu marelui poet semnat de Mihai Beniuc, Fănuș Neagu, Edgar Papu, Al. Piru, Nichita Stănescu)

Comuna Paltin — Vrancea: Consiliul popular și căminul cultural

...Vrancea a intrat într-un nou ciclu de evoluție, pe pămîntul ei, ca dealtfel pe al întregii țări, petrecîndu-se o osmoză întineritoare, în care totul se leagă — trecutul cu prezentul și cu viitorul. Cîtă istorie, cîtă cultură, cîte generații nu s-au sedimentat între acel moment, cînd numele Vrancei era menționat pentru prima oară într-un document latin, la 2 iulie 1431 — deci acum 550 ani, cum ne semnala recent Simion Hîrnea din Năruja — și zilele în care oamenii pămîntului de la curbura Carpaților își făuresc o viață tot mai plină ?! Acea „insulă de organizare străveche" cum denumeau unii Vrancea, firește îndreptățiți să-i spună așa, „izolată de restul lumii", cum nu se pripeau să afirme alții, și-a găsit acele resurse care au îmbogățit mult sufletul, civilizația românilor. Unul din aceste izvoare, cioplitul lemnului, arta lemnului prin urmare, se adaugă cîntecelor populare, literaturii culte, altor forme ale creației, care adună ca într-un creuzet geniul poporului nostru.

O adevărată pleiadă de meșteri populari cioplitori în lemn a apărut în Vrancea. Cei mai mulți însă continuă o îndeletnicire preluată de la tații și moșii lor, pe care cu timpul au transformat-o în artă. La Paltin, de pildă, comună de munte,

Cununile de lemn de la Paltin

cărela nu i-ar ședea rău pe cele mai pretențioase ilustrate, o duzină de meșteri populari au „croit" stîlpi și florărie, o adevărată dantelărie artistică în lemn. Iar munca, talentul lor se regăsesc astăzi pe cele mai importante edificii ale așezării : primărie, cămin cultural, dispensar uman, muzeu sătesc, bloc de locuit, fîntînă, porți de intrare... Devenite monumente ale arhitecturii noastre populare, de mare frumusețe și care ar rezista celor mai riguroase analize de specialitate, lucrările în cauză continuă linia tradițională a artei populare din această parte a țării.

Arhitectura nouă a comunei Paltin, ca și a altor localități românești, validează de fapt existența unei inepuizabile resurse umane : spiritul creator, talentul. Spun aceasta pentru că meșterilor populari Ion Cintecea, Nicolae Stoica, Ion Vătafu, Ștefan Mocanu sau Gheorghiță Nichifor, care au realizat aceste opere în lemn, nu le-au stat la îndemînă decît înțelepciunea generațiilor și truda propriilor căutări...

Cu timpul, lemnul se patinează, fie el de cea mai bună esență, oamenii care l-au fasonat și dăltuit se petrec, arta, arta creată de anonimi, ca și de marii noștri artiști, rămîne ca un pisc ce trebuie cucerit în permanență. La Paltin, un asemenea pisc există...

AL. CRIHANĂ

flacăra

ANUL XXX - NR. 40 (1373) - 1 OCTOMBRIE 1981

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Acum, într-un moment în care popoarele se revoltă de încercarea marii finanțe de a-și spori și mai mult bogățiile prin creșterea ratei dobînzilor, supunem spre lectură și meditație acest aforism dintre cele pe care le-am cules din Mark Twain în paginile revistei noastre :

„Bancher se numește persoana care îți împrumută umbrela cînd e soare afară și ți-o cere cînd începe să plouă"

Dispar gutuile?

M-a prins pofta de gutui și am venit în piață. Dar puține astfel de fructe pe unde am trecut noi : în Berceni, cam 20 kilograme, verzi și pipernicite. În Drumul Taberei, într-o după-amiază, nu era o gutuie. Cîteva kilograme, în Piața Unirii. Sefii piețelor ne mărturiseau același lucru : „Nu prea sînt gutui. Doi-trei producători pe dimineață, cu cantități mici nu prea coapte și nu prea arătoase". Am întrebat atunci la Întreprinderea de producere, valorificare și industrializare a legumelor și fructelor Berceni, unitate care aprovizionează trei sectoare ale Capitalei : ce cantitate de gutui e contractată pentru anul acesta ? „Anul ăsta, ne-a răspuns tovarășul Pantelimon Surupăceanu, director tehnic, nu avem contractate gutui. O să fie ceva , vreo 50 tone, ce care le vom prelua, prin sistemul de achiziții, de la producătorii particulari. Întreprinderile agricole de stat nu prea au plantații de gutui, iar la producătorii particulari pomii ăștia sînt pe cale de dispariție". Un coleg îmi spunea că și pe acest pom fructifer, tradițional, cu fructe bogate în vitamina C și în săruri minerale, îl paște soarta vitregă a nucului. O fi așa, mi-am zis, dar ca să mă conving am căutat răspunsul la oamenii care au în mîini soarta gutuiului, la producători :

— Am livadă cu o sută și ceva de pomi, dar nu am gutui, spune Gheorghița Moldoveanu, din Călinești (Argeș) : unii oameni mai au, dar puțini. Se pare că anul ăsta nici nu prea au rodit. Anul trecut, știu, au fost. Un an rodesc mai bine, un an mai slab. Eu am un măr roșu, dulce, care într-un an rodește de nică, iar în al doilea an nu face o fructă. Așa sînt unii pomi !

Așa or fi „unii pomi", ca și unii oameni, dar noi o mai întrebăm și pe Ioana Bologan, din Leordeni (Argeș), același lucru : ce soartă au gutuii în satul ei ?

(Continuare în pagina 4)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

„Da, avem mulți oameni care pot trăi idei"

Gheorghe Popescu, tehnolog la secția montaj a Întreprinderii de mașini agricole „SEMĂNĂTOAREA" (lucrează aici de 30 ani), îmi spune să mă apleq peste cauciucul masiv al roții, nu mai înalt și nici mai puțin lat decît un birou, și să privesc peretele metalic al mașinii. Fac așa cum mi se spune, strecurîndu-mă pe sub sofisticata instalație și nu zăresc nimic altceva decît peretele ăla metalic, vopsit proaspăt în roșu aprins, neted ca-n palmă !? Revin și îmi manifest nedumerirea. Aștept, firește, o explicație , care nu întîrzie :

„Aici se practica înainte o gaură rotundă, de circa o jumătate de metru diametru. Discul rezultat era material rebutat, cel mult folosea la confecționarea unor piese minore. Gaura era acoperită cu un fel de capac, de asemenea, metalic, menit inițial a proteja — și face loc — capătului unui fus din oțel. Totul provenea de la un reper complex, preluat de la un tip vechi de mașină, și care nu-și mai găsea rostul. Le-am eliminat, obținînd — per ansamblul producției de astfel de mașini — o importantă economie de material. Ca și aici, dealtfel... sau aici..."

Înconjurăm marele utilaj și Gheorghe Popescu îmi arată diverse locuri în care mașinii i s-au adus îmbunătățiri, sau unde urmează să i se aducă, probele fiind în curs. Asta a însemnat, și înseamnă în continuare, ore de nesomn, de priviri încețoșate aplecate asupra planșetei, de probe în ateliere, de verificări în cîmp, de țigări aprinse și aruncate în grabă, la jumătate — pentru a nu întrerupe procesul complicat al creației, pornit DE LA O IDEE. Mașina în cauză poartă denumirea **CARP-4**.

Unul dintre birourile întreprinderii bucureștene. Interlocutor: Mihai Dogaru, inginer șef la pregătirea fabricației.

— În noiembrie 1979, cu ocazia vizitei

(Continuare în pagina 5)

HORIA PATRAȘCU

Roata morii

Îmi aduc aminte că învățătorul meu, neuitatul învățător Nicolae Popescu, ieșit nu prea demult la pensie, și mai ales soția dumnealui, Elena, o minunată învățătoare dispărută prematur dintre cei vii, ne învățaseră să cîntăm pe două voci cîntecul **Moara** și noi, școlarii dintr-a treia, îl cîntam cu dezinvoltură, mai ales la serbări, gîndindu-ne îndelung la felul cum arăta moara lui Milucă de la podul Motrului. Moară cum nu mai văzusem alta. Avea scoc cu apă adîncă, vînătă și spumegînd, cu roată de lemn uriașă (cel puțin așa ni se părea) pe care forța apei în cădere o învîrtea greoi, zgîlțîind-o din toate încheieturile. Cînd se desferecau pietrele, fremăta parcă tot zăvolul, toată

(Continuare în pagina 11)

MIHAI STĂNESCU

La o sută de ani de la nașterea lui Bacovia, oferim cititorilor noștri una dintre cele mai frumoase poezii ale limbii române

Glossa

de G. BACOVIA

Privește savant
Cu inima beată
De iubire.
Natura-i statică.
Amorul renaște,
Cu focul de vară,
Cu diamante
De iarnă.
Metempsihoză,
Metamorfoză,
Și cîte încă.
La revedere
Sau la adio.
Privește savant.
Dacă nu-i,
Cu cine vorbi,
Se scrie.

Vol. Stanțe burgheze, 1946

SPIRIT CREATOR, MILITANT, VIZIONAR

Continuînd publicarea seriei de lucrări din gîndirea teoretică și practică a secretarului general al partidului nostru, contribuții de o inestimabilă valoare la tezaurul culturii marxiste din epoca contemporană, Editura politică a scos recent de sub tipar **„Din gîndirea filozofică a președintelui României. Concepția materialist-dialectică, baza ideologică a politicii și activității Partidului Comunist Român"**. Redăm opiniile și comentariile pe marginea noului volum ale unor specialiști din domeniul filozofiei.

Pasiunea filozofiei revoluționare

O cultură fără filozofie, scria cîndva Hegel, este asemenea „sfintei sfintelor" căreia îi lipsește templul ; este, altfel spus, o cultură care nu și-a deprins încă spiritul și ființa sa în autenticitatea care să le dea forma generală, specificul de ființare în lume, modul propriu de a fi al poporului. Fiică a timpului său prinsă în gînduri, filozofia nu iese la răspîntia drumurilor pentru a preîntîmpina capriciile vînturilor ci se așază în lumea **tuturor** pentru a-i desluși tainele, esența și legitățile, sensurile vieții în general și ale ființei eminente a universului — omul — în special. A face filozofie este actul suprem al spiritului și patos al gîndirii, nevoie permanentă a ființei umane de totalitate, de general, și universal. O nevoie care izvorăște între atîtea condiții și din faptul că singura ființă universală a universului și unica ființă în stare să-și asume universul lumea este omul. Proiectarea filozofică a omului în lume este gestul unei mari izbînzi a omului asupra naturii și a vieții, dar și o neîncetată căutare de izbîndă pentru că izbînda filozofică spre deosebire de altele satisfăcute în expresia lor sensibilă este mereu în căutarea lumii și a lumilor care deși nu s-au născut se nasc, a lumii și a lumilor care cu toate că existente nu s-au lăsat încă prinse în concepte generalizatoare și în legi care să le deslușească sensurile și, nu mai puțin, a lumii care a fost. Căci filozofia, ca zonă a spiritului care-și constituie ca obiect totalitatea, se formează într-un nesfîrșit dialog cu coordonatele fundamentale ale vremii asumîndu-și în consecință judecarea trecutului și a viitorului.

Gîndirea filozofiei în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu se înscrie acestor mari coordonate ale unor filozofii perene care constituite în principiile ei fundamentale se re-construiește în chiar procesul creării noilor valori, în efortul de re-elaborare pe bază noilor date ale vieții, științei și culturii, a unor noi procese și principii, legi și norme cu o triplă funcție : gnoseologică, axiologică și praxiologică.

Este neîndoios că filozofia lumii contemporane nu este asemenea fizicii, matematicii, biologiei ori chimiei un bloc unitar de cunoștințe de concepte ori principii. Atîta timp cît lumea omului, societatea, sînt scindate, cît interese divergente se vor statuale, filozofia este ea însăși neunitară și scindată. A gîndi, așadar, filozofia ca formulă unică, înseamnă a face abstracție de filozofia lumilor contemporane, de diversitatea lor, de contradicțiile existente între diferite moduri de a gîndi lumea, și, în consecință, de pluralitatea, divergența și ea, a soluțiilor oferite de filozofii problematicii lumii actuale.

Sesizarea dialecticii raporturilor dintre filozofiile contemporane, a felului specific în care fiecare în parte pledează pentru o anumită lume, dar și a valorii lor de adevăr se constituie în gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu într-o concepție unitară și dialectică în același timp, ca și într-o metodologie științifică și revoluționară.

Filozofiile contemporane nu există unele lîngă altele ca forțe paralele care nu se întîlnesc decît într-un infinit matematic, și ele, subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, intră inevitabil în raporturi complexe care-și subîntind, ca elemente ale lor, dialogul, confruntarea, lupta, în funcții de determinări pe cît de multilaterale pe atît de complicate în articulațiile lor interioare și în finalitatea lor intrinsecă.

În contextul unei extreme diversități a filozofiilor, care nu constă în exclusivitate în diversitatea de stiluri ci, mai ales de soluții, filozofia revoluționară a clasei muncitoare, materialismul dialectic și istoric, — ca și teoria comunismului științific sînt gîndite de tovarășul Nicolae Ceaușescu în acord cu spiritul funciar al acestora : **ca sistem de gîndire care se opune, prin chiar natura gîndirii profesate, prin cea a metodei — dialectica — oricărei închistări dogmatice și oricărei izolări nu numai de faptele empirice și de teoriile științifice, dar și de celelalte filozofii ale vremii.**

Pasiunea filozofiei revoluționare este adevărul iar adevărul nu are proprietar exclusiv. El nu poate fi monopol al cuiva. Aceasta este, în viziunea secretarului general al partidului nostru, axioma fără de care creația în cadrul marxismului nu este posibilă. Arogarea dreptului de a da judecăți definitive după principiul «de marxisme c'est moi», subliniază secretarul general al partidului, intră în conflict acut cu vocația filozofiei marxiste de a fi o concepție științifică la a cărei continuă dezvoltare pot și trebuie să-și aducă contribuția „toți oamenii care gîndesc" (volumul la care ne referim, pag. 127) și care analizează dezvoltarea socială pornind de la ideile fundamentale ale materialismului dialectic și istoric. **Comuniunea gîndirii cu practica revoluționară ca principiu metodologic, duce la adevăr în condițiile în care ea, această comuniune nu este numai afirmată, ci și pusă în funcțiune, aplicată la dezvoltările epocii, la nevoile ei obiective și subiective.** Marxismul este gîndit, de acea, de tovarășul Nicolae Ceaușescu prin confruntarea neostoită a principiilor și tezelor sale cu realitatea, cu practica vieții și a relațiilor ei, cu scopurile mai mult sau mai puțin evidente ale activității oamenilor, grupurilor, claselor sociale și popoarelor.

Pe de altă parte, dialogul filozofiei marxiste cu ea însăși și cu viața, nu epuizează modalitățile acestea de ascendere la adevăr. Istoria constituirii și dezvoltării gîndirii lui Marx, — ca una în care filozofiile timpului au fost cercetate critic pentru a se valorifica descoperirile lor, ascunse uneori în limbaje ezoterice ori în interpretări unilateralizatoare — a demonstrat că filozofia revoluționară, cu atît mai mult cea din zilele noastre, pentru a se dezvolta, are nevoie de un permanent dialog și o confruntare neîncetată cu sistemele nemarxiste ale filozofiei contemporane. Dialogul și confruntarea cu gîndirea nemarxistă este un fenomen inexorabil atîta timp cît gîndirea umană este gîndită ca instrument care poartă în sine scopul adevărului, dar și motivează interese divergente. Tocmai acest principiu în care gîndirea este înțeleasă în semnificațiile profunde, ca una în stare să ajungă la adevăr, dar și ca gîndire care motivînd interese determinate, fie ele real-istorice, fie anacronice, în funcție de pozițiile de clasă ale gînditorilor, — poate să mascheze adevărul pînă la denaturarea lui — acest principiu deci, împlinește, în concepția secretarului general al partidului nostru, rolul principiului de întemeiere al raporturilor filozofiei noastre cu alte filozofii. Profund partinic și adevărat, cu justificări în întreaga istorie a filozofiei, principiul își dezvăluie adevărul său concret, în felul cutezător, revoluționar și umanist în care tovarășul Nicolae Ceaușescu cercetează și definește esența unora dintre curentele și orientările filozofiei nemarxiste contemporane.

Pledoaria științifică pentru adevărul filozofic se conjugă, în perspectiva principiului mai înainte enunțat, cu pledoaria pentru valorificarea partinică și pentru critica obiectivă așadar, a gîndirii filozofice contemporane, pentru sporirea exigențelor în cercetarea acestei filozofii. Din perspectiva umanismului revoluționar, propriu creației teoretice și practice a secretarului general al partidului, domnia-sa demonstrează într-o subtilă captare a dificultăților crizei ideologiei burgheze conservatoare, rolul nefast, ruinător pentru gîndire, al orientărilor iraționaliste și mistice, al ideologiei fascizante care încearcă, odată cu reînvierea unor mituri vide de adevăr, apologia forței, cultul ateoreticului și alogicului, promovarea elitismului, a rasismului și antiumanismului. Combaterea acestora se identifică cu lupta filozofiei lucide pentru adevăr și pentru binele omului, pentru descătușarea ființei umane de false reprezentări despre lume și viață ; ea este sinonimă cu împlinirea nevoii omului de a se lua pe sine în stăpînire ca ființă liberă, în stare să schimbe prin activitatea sa lumea, să dea structuri și finalități raționale.

Mesajul filozofic al gîndirii tovarășului Nicolae Ceaușescu despre dialogul și confruntarea de idei în lumea contemporană, ca teren al afirmării superiorității concepției materialist-dialectice și istorice, **este expresia cerinței de omenesc și de raționalitate în viața și comportarea omului, a cerinței obiective de realizare a ființei umane ca ființă integrală, necontradictorie.**

Prof. univ. dr. GH. AL. CAZAN

Coordonate practice și teoretice de referință

O constantă a gîndirii filozofice și, deopotrivă, a acțiunii practice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cum reiese cu claritate și din valorosul volum **Din gîndirea filozofică a președintelui României. Concepția materialist-dialectică, baza ideologică a politicii și activității Partidului Comunist Român**, publicat de Editura politică, este aceea a făuririi și dezvoltării omului nou. Premisa de la care se pleacă este aceea că nouă orînduire, nouă prin esența relațiilor de producție, prin tipul de proprietate, prin natura repartiției sociale, reclamă cu necesitate un om cu un larg orizont de cultură, de înțelegere. Omul, devenit nu numai obiect al acestei cunoașteri dar și subiect al ei, al prefacerilor esențiale pe care le probează prezentul și le prefigurează viitorul, trebuie să fie, cum preciza cu ani în urmă tovarășul Nicolae Ceaușescu, „capabil să descifreze sensul legilor obiective ale dezvoltării sociale, să participe în cunoștință de cauză la făurirea istoriei, să-și croiască în mod liber și conștient propriul său destin". **Omul-personalitate** presupune în concepția profund realistă, novatoare, umanistă a secretarului general al partidului nostru o temeinică pregătire de specialitate, o bogată cunoaștere și stăpînire a politicii și ideologiei partidului nostru, a învățăturii marxiste, un larg orizont de cultură, o înaltă conștiință revoluționară. Așa și numai așa, făuritorul valorilor materiale și spirituale va putea să sesizeze și să descopere noul, să îl impună în lupta cu vechiul, cu rutina, cu mentalitățile vechi, depășite, cu manifestările antisociale, cu concepțiile mistice, conservatoare, cu concepțiile naționaliste, șoviniste oriunde, oricînd și din indiferent ce parte ar veni ele.

Cu neobositul său spirit întreprinzător și discernămîntul cunoscut și recunoscut, tovarășul Nicolae Ceaușescu în poziție fermă, împotriva comportamentului unor oameni care încearcă să justifice anumite rămîneri în urmă, anumite fenomene negative care apar în viața socială prin teza despre rămînerea în urmă a conștiinței față de dezvoltarea vieții materiale, Președintele României socialiste apreciază că acceptarea unei asemenea justificări pentru lipsurile existente ar însemna „a încuraja o atitudine pasivă, defetistă, cu profunde repercusiuni negative asupra dezvoltării societății". În context se precizează că fără a nega cîtuși de puțin rolul esențial al forțelor de producție în dezvoltarea societății comuniștii români, toți oamenii muncii trebuie să pornească de la teza marxistă că „la rîndul ei conștiința poate exercita o puternică înrîurire asupra mersului înainte al societății, că ideile înaintate, cucerind masele, devin o uriașă forță materială a progresului".

Conștiința socialistă a maselor incumbă răspunderi deosebite pentru partid, pentru organele și organizațiile sale, pentru organizațiile obștești, pentru toți factorii educaționali, pentru orice colectiv de muncă, de activitate. Cum se subliniază și în textele reținute în volumul la care ne referim, conștiința socialistă implică, presupune o nouă atitudine față de muncă, față de comportarea în societate, în școală, în familie. Ea implică un atașament nemărginit față de patria noastră, față de partid, de politica sa, de doctrina care-i călăuzește activitatea sa practică, revoluționară. Cultivarea și dezvoltarea sentimentului patriotic al fiecărui om al muncii, indiferent de poziția lui socială, de gradul de pregătire într-un domeniu sau altul etc. presupune o permanentă și susținută muncă de educare, de convingere și totodată o poziție fermă, combativă, revoluționară față de manifestările de cosmopolitism, de ploconire în fața unor moduri de viață, a unor tipare și mentalități din alte părți.

Totodată, secretarul general al partidului comuniștilor români subliniază constant necesitatea de a se acționa cu consecvență pentru dezvoltarea prieteniei dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare, pentru combaterea tuturor manifestărilor contrare „care își mai fac loc pe acest tărîm, dar care sînt rămășițe ale vechiului și trebuie să dispară — și vor dispărea ca urmare atît a dezvoltării economice, sociale, cît și ca urmare a dezvoltării conștiinței socialiste a oamenilor muncii, a poporului nostru".

Cel de-al IV-lea capitol, care încheie prezentul volum, înmănunchează principalele aprecieri, teze, precizări elaborate în răstimpul a peste un deceniu și jumătate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la dialogul și confruntările de idei contemporane. Se cuvine să arătăm că pentru politologii, sociologii, filozofii, istoricii din țara noastră, ca dealtfel, pentru toți lucrătorii pe frontul științei în general, sublinierile, precizările, accentele aparținînd tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă un tratat cuprinzător de o inestimabilă valoare teoretică și metodologică în problemele dialogului, ale confruntărilor ideologice, politice, filozofice, ale raportării concepțiilor și ideologiei marxiste la orientările și concepțiile nemarxiste.

Spațiul nu ne ingăduie să intrăm prea mult în detalii. Reținem sau reamintim însă că partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu pornesc de la adevărul că **promovarea ideologiei noastre marxiste nu poate avea loc prin izolarea de mișcarea internațională a ideilor, că marxismul capătă influență tocmai prin confruntarea lui cu concepțiile idealiste sau de altă natură ; că ideile noastre nu pot fi impuse nici prin măsuri administrative, nici prin anume ucazuri, ci prin muncă științifică de lămurire.** O exigență ce revine constant în elaborările președintelui României socialiste este aceea a înțelegerii că : „dacă facem drum schimbului de păreri în știință, artă și literatură, în toate domeniile vieții sociale, trebuie să exprimăm cu putere și poziția noastră ideologică, filozofia noastră, principiile noastre politice, estetice, etice".

Reliefînd faptul că în nici un caz coexistența pașnică nu poate conduce la o așa-zisă pauză în ideologie, că raportarea atentă la valorile din trecut nu trebuie să ne conducă la o preluare necritică, nediferențiată, nenuanțată, secretarul general al partidului nostru insistă asupra necesității promovării neabătute, principiale a ideologiei marxiste. „Promovarea largă a ideologiei noastre, preciza cu ani în urmă tovarășul Nicolae Ceaușescu, este o sarcină a tuturor conducerilor instituțiilor de învățămînt, a tuturor celor care lucrează în acest sector — pînă la profesorul universitar, la rector, la ministrul învățămîntului". Consecință logică, promovarea într-o asemenea manieră a ideologiei marxiste constituie în continuare „garanția victoriei noastre în lupta pentru construcția socialismului și comunismului".

De o excepțională importanță este pentru realizarea dialogului de idei, a confruntării de concepții, teze de diverse orientări și proveniențe aprecierea formulată de tovarășul Nicolae Ceaușescu potrivit căreia „nu trebuie să punem sub emblema anticomunismului o serie de concepții progresiste, democratice sau pe aceia care emit anumite critici la adresa noastră... Nu trebuie să cădem în greșeală de a vedea în manifestarea diferitelor păreri, în interpretarea diferită a unei probleme, în diversitatea formelor de trecere spre socialism — care există și vor exista întotdeauna, inclusiv în societatea comunistă, cît timp va gîndi omul — tendințe dușmănoase, pe care le etichetăm drept anticomunism". Concluzia tovarășului Nicolae Ceaușescu este că o asemenea practică ar dăuna profund cauzei progresului, ar întîrzi reacțiunea, ar împiedica lupta împotriva adevăratului anticomunism.

Prof. univ. dr. MARIN VOICULESCU

Perspective largi colaborării româno-libiene

Așa cum pentru științele sociale practica este criteriul adevărului, pentru relațiile internaționale evoluția evenimentelor este confirmarea justeței unor puncte de vedere exprimate sau a liniei politice promovate de un anume stat. Și putem afirma acum, cînd au trecut peste șaisprezece ani de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu conduce destinele poporului român, că doctrina sa politică în domeniul relațiilor externe și-a dovedit pe deplin viabilitatea. Promovînd cu consecvență această politică, România socialistă a întărit an de an relațiile cu țările în curs de dezvoltare, cu statele nealiniate, între care se află și statele arabe. Noul dialog româno-libian, desfășurat între 24—27 septembrie pe pămîntul românesc cu ocazia vizitei oficiale de prietenie, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, de colonelul Moammer El Geddafi, conducătorul Marii Revoluții de la 1 Septembrie al Jamahiriei Arabe Libiene Populare Socialiste, este un exemplu strălucit în acest sens. El s-a încheiat cu rezultate deosebit de fructuoase în beneficiul ambelor țări și popoare, statuînd, prin Acordul-program privind dezvoltarea cooperării economice și a schimburilor comerciale între Republica Socialistă România și Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă, semnat de cei doi conducători, trăinicie și largi perspective raporturilor bilaterale și contribuind la întărirea prieteniei. În susținerea acestor afirmații vom sublinia, pentru cititorii noștri, că dialogurile anterioare la nivel înalt din 1974 și 1979 de la Tripoli și Benghazi s-au finalizat cu înțelegeri care au condus la o dezvoltare ascendentă a raporturilor de conlucrare în domeniile politic, economic, cultural și tehnico-științific. Dialogul româno-libian din aceste zile de la București a evidențiat dezvoltarea în continuare a relațiilor economice dintre cele două țări, în mod deosebit în domeniile construcțiilor, industriei, agriculturii, geologiei, petrolului și transporturilor și s-a exprimat voința comună de a depune toate eforturile pentru intensificarea cooperării tehnice și cultural-științifice, îndeosebi în ceea ce privește învățămîntul, ocrotirea sănătății și pregătirea cadrelor. Este concretizarea a ceea ce sublinia tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în toastul rostit la dineul oficial: „Apreciem vizita dumneavoastră în România ca o expresie a relațiilor de colaborare frățești între popoarele noastre și dorim ca această vizită să contribuie la o dezvoltare și mai puternică a relațiilor economice, tehnico-științifice și culturale dintre România și Libia". Iar, la rîndul său, colonelul MOAMMER EL GEDDAFI sublinia: „Doresc să exprim nu numai bucuria de a ne afla în România prietenă, dar și satisfacția pentru relațiile bune de colaborare care există între cele două țări ale noastre și, totodată, să subliniem faptul că vizitele pe care dumneavoastră le-ați făcut în țara noastră au constituit elementele centrale în dezvoltarea acestor raporturi".

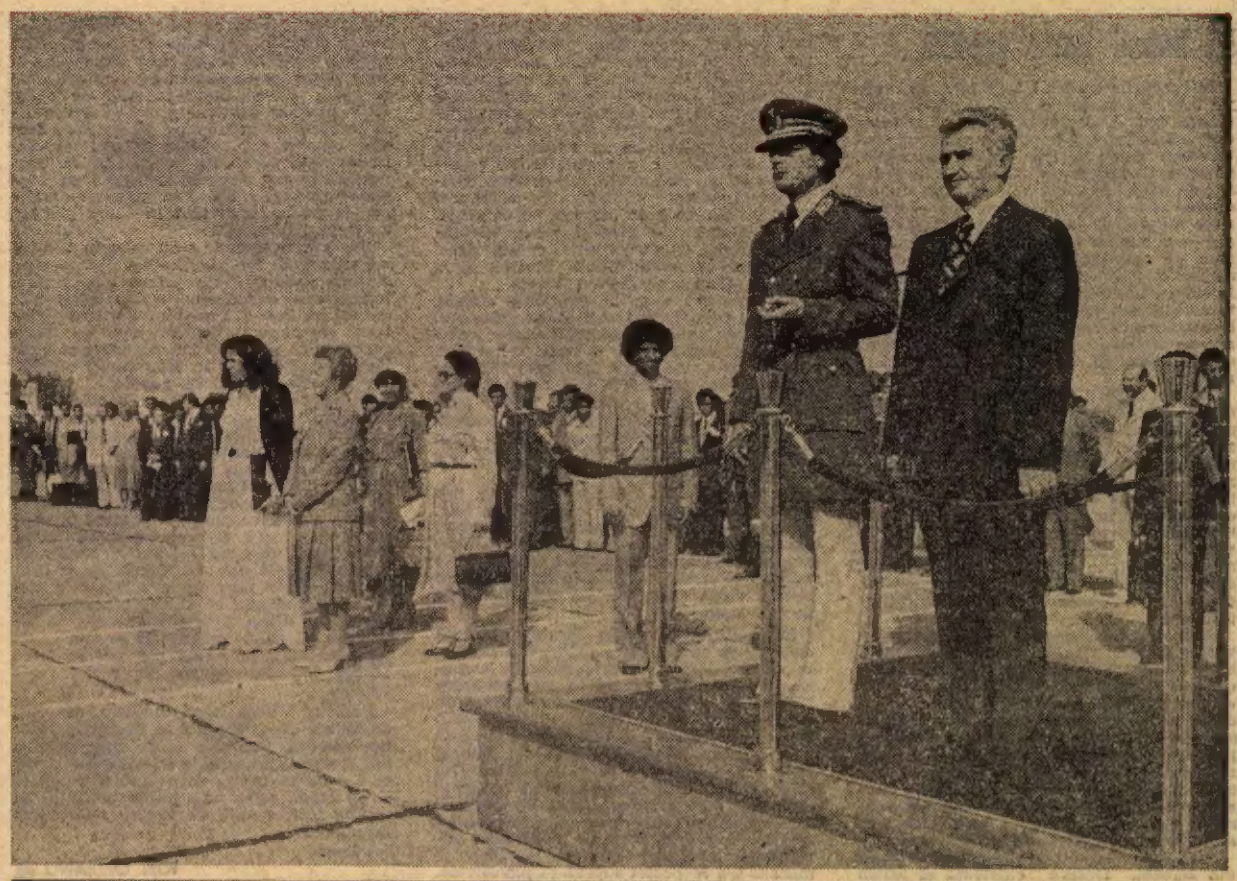

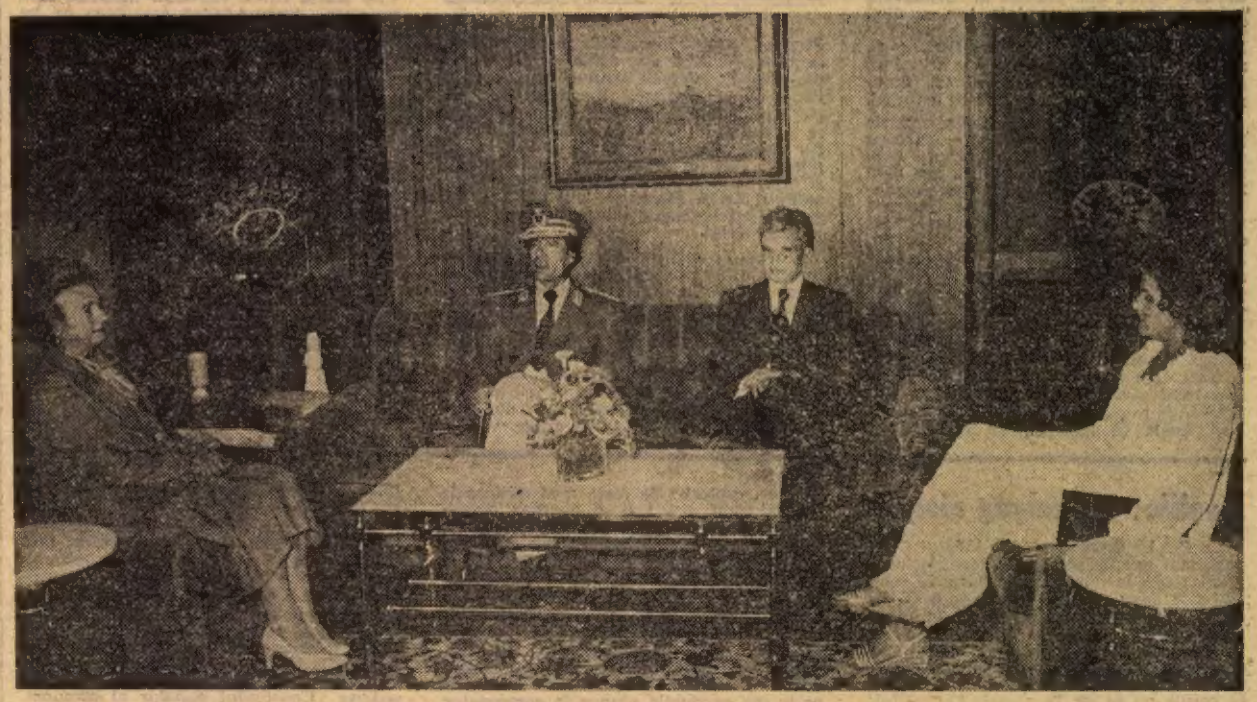

În lumea de azi, marcată de criză în lanț, de o complexă problematică politică și economică, cînd în viața internațională are loc o intensificare a politicii de forță și dominație, de repărtire a zonelor de influență, cînd persistă probleme nesoluționate și apar noi conflicte și stări de încordare, cînd se amplifică cursa înarmărilor, cînd se adîncește criza economică mondială, se perpetuează și se adîncesc decalajele dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare și cînd toate acestea la un loc determină menținerea unei grave tensiuni, generînd noi și serioase pericole pentru securitatea și independența popoarelor, dialogul între țări și popoare, indiferent de sistemele lor sociale, dialogul între personalități, indiferent de convingerile lor politice, filozofice sau religioase, este o necesitate imperioasă pentru a se găsi soluții ca omenirea să fie ferită de pericolul unui război devastator, pentru ca oamenii și civilizația lor să poată trăi în pace și să se bucure de binefacerile științei moderne. Și dialogul la nivel înalt româno-libian pe probleme ale vieții internaționale a fost o ilustrare vie a afirmării hotărîrii celor două părți de a acționa împreună, la O.N.U. în cadrul grupului „celor 77", al mișcării de nealiniere și al altor foruri internaționale pentru înfăptuirea materială și spirituală a OMULUI, a popoarelor și consolidarea unui climat mondial al echității și justeței. Cum era și firesc, un loc central l-a ocupat situația din cele două zone geografice în care sînt situate România și Libia. S-a subliniat, astfel, că edificarea securității și cooperării în Europa, amenințată cu sporirea arsenalului ei atomic prin amplasarea de noi rachete cu rază medie de acțiune, ar avea o puternică influență pozitivă asupra întregii vieți politice internaționale. În acest context, părțile au evidențiat importanța reuniunii de la Madrid și s-au pronunțat pentru intensificarea eforturilor tuturor statelor participante pentru ca aceasta să se încheie cu rezultate substanțiale, să ducă la convocarea unei conferințe consacrate încrederii și dezarmării în Europa, la adîncirea cooperării în toate domeniile. Securitatea europeană este în strînsă legătură și cu securitatea din zona Mediteranei, și în acest cadru problema Orientului Mijlociu a constituit un punct important pe agenda convorbirilor, efectuîndu-se un larg schimb de păreri în legătură cu situația încordată care se menține în această regiune. Președintele Nicolae Ceaușescu a exprimat punctul de vedere binecunoscut al României socialiste privind soluționarea problemelor din această zonă exclusiv prin mijloace pașnice, prin tratative.

Declarîndu-se de acord cu ideile președintelui României, colonelul **Moammer El Geddafi a spus: „Sînt pe deplin de acord cu dumneavoastră că tratativele trebuie să reprezinte într-adevăr calea pe care întreaga comunitate internațională este necesar să o urmeze pentru soluționarea tuturor problemelor sau conflictelor internaționale (...). Iată de ce trebuie să amintim în acest moment admirația, stima și considerația tuturor țărilor arabe pentru poziția înțeleaptă și constantă pe care România a avut-o tot timpul în această problemă".**

Între multitudinea aspectelor vieții internaționale analizate a fost și problema numărul unu a zilelor noastre — dezarmarea, în primul rînd dezarmarea nucleară, cheia asigurării păcii, securității și colaborării între națiuni, a eliminării pericolului de război, a însănătoșirii climatului politic mondial, a accelerării dezvoltării economice și sociale, a ridicării bunăstării tuturor popoarelor. Iar Comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei — adevărat mesaj de pace, colaborare și progres — subliniază necesitatea de a se asculta glasul popoarelor, care se ridică tot mai ferm împotriva pericolului de război, care cer să se pună capăt acumulărilor de armament, să se oprească producerea și amplasarea în țările lor de noi arme nucleare, să fie înlăturat astfel spectrul incalculabilelor distrugeri ce amenință omenirea.

Întregul popor român, strîns unit în jurul președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își exprimă deplina satisfacție pentru rezultatele fructuoase ale noului dialog la nivel înalt româno-libian, care vor da un nou impuls extinderii relațiilor prietenești și colaborării dintre cele două țări și popoare și vor contribui la menținerea păcii, securității și conlucrării internaționale.

GHEORGHE SPRINȚEROIU ■

Bătălia recoltei: roadele toamnei, grabnic în hambare!

La Băbeni într-o grădină...

Întîmplările toamnei, în Vîlcea, sînt cele pe care, la ceasul de față, le trăiește întreaga țară. E ceasul cînd, de pe muchea cosmică ce înconjoară crepusculul lui septembrie, asiști la acea uriașă, fierbinte, patetică revărsare de muncă, de încordare, de grijă, de sudoare, pe care, cu un cuvînt cam țepos și cam aspru — țepos că o miriște pe care o calci cu piciorul gol — o numim recolta. E un ceas-împlinire, un ceas-răsplată, e mai ales o luptă de uzură, puțin spectaculoasă, extenuantă la culme, măcinînd mușchi și nervi, o luptă contracronometru cu timpul, pentru ca bobul, leguma sau fructa gîndite, trudite, rîvnite un an întreg să se așeze în palma omului pline și țefere, fără nici o pierdere.

Sîntem invitați la Băbeni. Avem ce vedea la Băbeni. În primul rînd, eforturile mecanizatorilor. Să-i vedeți, ni se spune, noaptea arînd și discuind la lumina farurilor, ca să asigure front de lucru semănătorilor. Să-i vedeți, ni se spune, la lumina focurilor aprinse în cîmp, uscîndu-și o clipă hainele năclăite de transpirație, mîncînd în pripă, pregătindu-se să se avînte din nou. Să-i vedeți, ni se mai spune, și pe ceilalți, pe țăranii și pe ciobanii, chiar și pe muncitorii navetiști ai locului, prinși la fel de hotărîți în luptă, dînd luptei totul.

Sîntem invitați apoi la C.A.P. Avem ce vedea și aici. Grafice relevînd producții bune (inclusiv ale acestui „an dificil" !) ornează pereții sediului. Cooperativa va celebra, în acest septembrie, două decenii de la înființare, și, peste febra campaniei, peste truda, grijile, insomniile și încrîncenările luptei pentru recoltă, evenimentul plutește ca un dulce frison, promițînd serbări, descrețiri de frunți, întărirea cugetelor prin readucerea în memorie a succeselor anilor și prin angajarea simultană a noi perspective de viitor.

Nu sîntem invitați la Asociația horticolă din Băbeni. Despre existența ei aflăm abia în piața agroalimentară a Rîmnicului, în fața unei tarabe goale, stingheră printre cele din jur, împovărate cu produsele toamnei. Ne interesăm a cui e taraba și unul dintre vînzătorii vecini, cu o clipire malițioasă în ochi, deși cu un glas afectînd mîhnirea pentru nefericirea aproapelui, se grăbește să ne explice că „e a ălora din Băbeni, a asociației lor horticole" ; și că, dacă avem cumva vreo treabă cu ei, să nu-i căutăm aici, că ei aici nu prea vin, că n-au, săracii, cu ce veni... Oare ? Pornim pe urmele asociației-fantomă, ajutați de un coleg de breaslă care-i și inginer agronom, Mihai Poșircă de la Gazeta „Orizont" din Rm. Vîlcea...

Faptele, așa cum le dezvăluie cifrele, sînt, din păcate, mai mult decît grăitoare. Ele grăiesc despre neglijență, despre crasă lipsă de răspundere, despre dezordine, despre haos. Asociația horticolă din Băbeni, a cărei grădină înghite nu mai puțin de 150 de hectare, trebuia să livreze anul acesta 2 092 de tone de felurite legume (mazăre, varză, ardei, ceapă uscată etc.), dar pînă la cumpăna lui septembrie n-a livrat decît 480.

De ce oare ? N-o fi pămîntul bun, n-o fi propice culturilor de legume ? Ba este, aflăm. Pămîntul e rodnic, microclimatul locurilor la fel, vizitat regulat de mănoase ploi. Precipitațiile, aici, sînt frecvente în tot cursul anului, au fost la fel și în anul acesta, cînd zonele din jur s-au uscat de secetă. Atunci ?

Răspunsul e cel puțin derutant. Într-un moment în care fiecare palmă din pămîntul acestei țări se cere fructificată la maximum, într-un moment în care gospodarii satelor (și harnicii gospodari vîlceni nu fac excepție de la regulă, dimpotrivă !) pun roșii, ceapă și cartofi chiar și în fața porților, gospodarii asociației din Băbeni lasă zeci de hectare în voia soartei. Din cele 40 de hectare ce trebuiau cultivate cu ceapă, s-au cultivat numai 18. Din cele 22 planificate pentru cultura ardeiului, s-au realizat numai 12. Din cele 20 hărăzite porumbului zaharat — numai 16. Doar la mazăre s-a respectat suprafața planificată, de 50 ha, dar în ce fel ? Lucrurile, aici, ating absurdul, lăsîndu-te, practic, fără replică. Cele 50 ha au fost amplasate în zona puțurilor ce alimentează cu apă orașul Rm. Vîlcea, zonă în care se poate face orice, se pot face plimbări, transformate eventual în colocvii peripatetice despre legume, dar legume în nici un caz. Și nu s-au făcut. De pe cele 50 de hectare s-au scos cam cît ar scoate un gospodar oarecare, fără să se omoare cu munca, de pe hectarul luat în acord global 3 000 kg !

Din păcate, faptele s-au consumat, orice reviriment al lor pare anulat din pornire. Autorii acestor fapte (conducerea fermei legumicole, conducerea asociației și mai cu seamă cea a Trustului horticol județean) vor suporta, desigur, niște consecințe, poate că vor plăti din buzunare și niște bani, dar banii nu se fac singuri recoltă. Iar țara de recoltă are nevoie.

Se ridică, peste toate, o problemă de principiu. A ridicat-o de fapt secretarul general al partidului, la Consfătuirea de lucru pe problemele agriculturii din 27—28 august a.c. : „...aș atrage atenția asupra tendinței de a forma un număr prea mare de așa-zise asociații intercooperatiste sau de stat și cooperatiste. Este o tendință greșită, care slăbește și I.A.S.-ul, și cooperativa, răspunderea pentru realizarea producției". Că așa stau lucrurile, că drama Băbenilor nu-i un caz izolat, o demonstrează faptul că și alte asociații horticole ale Vîlcei (cea din Voicești, de exemplu, al cărei „bilanț" la producția de legume acuză de acum pierderi de circa 140 000 lei) lasă goale, în piețe, niște tarabe.

Părăsim Vîlcea luînd din nou, din zeci de locuri, imagini pline de forță ale bătăliei recoltei. Dar ele, aceste imagini, n-o pot șterge și pe aceea a unor tarabe goale, ce fac ca întîlnirea gospodinelor cu piața — în ciuda atîtor și atîtor eforturi — să nu fie încă scutită de zilnice tensiuni și dezamăgiri.

Păcat.

ION OLTEANU ■

Dispar gutuile?

(Urmare din pagina 1)

— Nu prea sînt gutui nici la noi. Eu am doi, n-au prea rodit, le-au căzut fructele de mici. Nu i-am stropit. Unii s-au mai uscat și nu i-am mai înlocuit. Nici măcar cei pe care i-am moștenit de la bătrîni nu mai sînt. Cine să mai sădească pomi ? Noi sîntem bătrîni, iar tineretul a plecat din sat.

Dumitru Tănase, din Vărăști (Giurgiu), are un singur gutui. A produs, zice el, 30 kilograme de fructe. Nu e prea convenabil. Cristina Petcu, 77 ani, din Mironești (Giurgiu), are cinci gutui. Au rodit frumos dar s-au mănat. Tot pentru că nu au fost stropiți la timp sau deloc. Pînă aici, din ancheta noastră rezultă că starea de fapt a gutuiului e precară : numeric, acest pom fructifer se împuținează, iar pentru faptul că nu este prea îngrijit producția pe pom este și ea destul de mică.

Ne continuăm ancheta la Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Băneasa. Directorul stațiunii, inginerul Alexandru Iliescu, ne spune : „Sarcina noastră este, printre altele, să înmulțim soiurile și speciile foarte valoroase de pomi fructiferi pentru zona de influență a stațiunii : județele Ialomița, Călărași, Giurgiu, Teleorman și sectorul agricol Ilfov. Din aceste specii producem întreg materialul săditor pomicol pentru toate unitățile socialiste și gospodăriile populației. Pentru că de multe ori ne prisosește, facem mutații și în alte județe. În 1980, am vîndut la gospodăriile populației peste 200 000 de pomi fructiferi. Gutui, e adevărat, se vînd mai puțini. De ce ? Producătorul particular e tentat să cultive mai mult legume, cu toate că printre pomi ar putea să planteze căpșuni și alte fructe și chiar legume. Gutuiul e o specie pe care noi o avem în atenție. Producem anual 40 000—50 000 de puieți de gutui, pe care-i punem la dispoziția unităților socialiste și a producătorilor particulari. Pentru Capitală, avem acum peste 15 000 de gutui. Dar oamenii, cum v-am spus, iau cîte unul sau doi pomi. Sînt solicitați cireși, vișini, pruni, caiși. Aceștia aduc, se pare venituri mai frumoase. Dar gutuii încă sînt, după cîte am constatat eu ; în Teleorman am văzut mulți pomi cu fructe, am văzut și în piața de acolo. Eu cred că nu e suficient de educat gustul nostru de a consuma gutui".

— Stațiunea pomicolă Băneasa ce suprafață are plantată cu gutui ?

— Am avut cultivate trei hectare. Acum mai avem 1,5 hectare și le valorificăm la Fabrica „Grivița".

La stațiunea de cercetare și producție pomicolă Băneasa se susține că starea de fapt a gutuiului, cel puțin în unele unități socialiste, nu este de natură să îngrijoreze. Pe lîngă fabricile de conserve, aflăm tot aici, s-au înființat ferme de gutui : la Giurgiu, de pildă, la ferma Putineiul, s-au plantat circa 7 hectare cu gutui ; la I.A.S. Mogoșoaia ar fi plantate 6 hectare și or mai exista, probabil, ferme de gutui și pe lîngă alte fabrici de conserve. Producțiile, dacă pomii sînt bine îngrijiți, sînt mari. Dar am văzut că la producătorii particulari pomii nu prea sînt îngrijiți, adică stropiți, tratați la timp. De ce ? Un răspuns, fie și parțial, îl căpătăm de la cercetătorul doctor Eftimia Gheorghiu, de la Institutul de cercetări pentru pomicultură Pitești-Mărăcineni : „Mă ocup de protecția pomilor în general, în care se include, firesc, și gutuiul. Faptul că unii producători se plîng că gutuii dau producții sporadice este adevărat. Se întîmplă din cauza bolilor. Gutuiul suferă în principal de două boli : una este moniliozа, care atacă pomii în floare, florile se usucă și cad ; a doua este pătarea neagră a frunzelor sau **diplocarpom**. Ambele sînt boli provocate de ciuperci (micoze). Stațiile de prognoză și avertizare a combaterii bolilor și dăunătorilor au în obiectiv avertizarea momentelor optime de combatere a acestor boli, indică și produsele fito-farmaceutice eficace. Dar acești termeni optimi de combatere nu-s respectați în sectorul gospodăriilor particulare. Unii producători au reținere în ce privește tratarea pomilor crezînd că produsele fito-farmaceutice dăunează spațiilor și culturilor de sub pomi, animalelor. Și trebuie să recunoaștem, poate că nici cei care au obligația să facă tratamentele în zonă nu reușesc să ajungă în fiecare ogradă".

În finalul acestei anchete ne-am mai pus o întrebare : care va fi viitorul gutuiului ? Sondajele făcute pînă acum în unele gospodării ale producătorilor particulari nu sînt în măsură să ne facă optimiști : pomii aceștia scad numeric de la an la an, și scad și producțiile. Neglijat, nici nu mai rentează. Salvarea gutuiului ar fi posibilă, și observăm că se încearcă acest lucru în unele întreprinderi agricole de stat, ferme, stațiuni pomicole. În stațiunea pomicolă de la Tîrgu Jiu, de pildă, cercetătorul doctor Dorin Blaja se ocupă de ameliorarea gutuiului. La ora actuală are unele selecții : din soiurile Beretzky, Constantinopol, mari galbene și alte tipuri locale valoroase. Cercetătorii de la Pitești se ocupă, am aflat, de însănătoșirea acestui material, înmulțirea și difuzarea lui în cultură. „Livezile de gutui se vor înmulți, e de părere inginerul Alexandru Iliescu, în Delta Dunării și în Cîmpia Dunării, unde acest pom fructifer găsește condiții optime de creștere. Obiectivul este cuprins și în planurile de dezvoltare pomicolă de la Trustul pomiculturii din cadrul ministerului de resort".

Zimnicea, anul viilor

Nici rodul bogat al acestui an nu reușește să înlăture amărăciunea viticultorilor zimniceni. „Sigur — spun ei — ne crește inima cînd, mergînd printre viile de pe versanți, avem sentimentul că ne aflăm în Ostrov. Pentru că acolo, pe unele parcele, în special la soiurile Regina viilor și Italia, rivalizăm cu Ostrovul la struguri, unde obținem 15—18 tone la hectar. Avem ciorchini care depășesc 1,5 kilograme. Cînd privim însă spre vale, în lunca, ne apucă disperarea. Atîta muncă risipită, a venit înghețul în iarna lui '80 — după care tragem și acum —, a prins în ghearele lui 420 hectare, vie frumoasă, peste noapte compromisă. A înghețat lemnul cu rod, a înghețat ochiul care producea lăstari fertili, crescînd, în schimb, lăstari lacomi..."

Peste valea asta, ferma lui Tane, cum i se spune fermei nr. 4 a I.A.S. Zimnicea, mai veniseră și alte necazuri : excesul de umiditate. 200 hectare erau mai tot timpul afectate de excesul de umiditate ; 15—16 hectare, dintre ele, pluteau în primăvară sub ape. Au răzbit greul cu apa, apelînd la canalele de desecări care, de atunci, colectează excesul de umiditate. Rezultatele au s-au lăsat așteptate, producția a început să se îmbunătățească, spre bucuria oamenilor, dar, iată, a venit necazul cu înghețul.

Oamenii nu s-au lăsat. Golurile, uriașele goluri care au apărut în vii — aproape 400 000 butuci lipsă — au început, prin rîvna lor, să dispară. Au pus la loc, pînă în prezent, 140 000 butuci, acțiunea completării golurilor continuînd prin aplicarea a trei metode : marcotaj, vițe altoite, coarde de altoi plantate direct. În maximum doi ani, se bucură ei de idee, nu va mai rămîne nici un locșor liber în via lor bătută pînă ieri de ger, de ape, de grindină. Trei, patru milioane lei vor intra în buzunarul lor cînd butucii vor începe să producă, trei-patru milioane lei care înseamnă muncă, înseamnă depășirea unei disperări în fața căreia i-a încercat și gîndul de a lăsa totul baltă, de a renunța la orice inițiativă, de a se lăsa, cum s-ar spune, păgubași. Acum, că au trecut cu bine examenul în bătălia cu natura, își văd deja milioanele în buzunar, hotărîți fiind să depășească orice dificultate — și faptele dovedesc că hotărîrea lor nu este fără temei.

Dar, pînă le vor intra aceste milioane în buzunar, va mai dura. Tînărul director al I.A.S. Zimnicea, Alois Necula, instalat în acest post la 24 ianuarie 1981, a preluat din mers și necazurile și bucuriile. Acum, la vremea culesului, nu-și mai vede capul de treburi (după cum nu-i dau pace nici problemele discutate pînă acum, pe care nu numai că le-a demarat cum trebuie, dar le urmărește strîns mersul). Se bate cu lumea el, Alois Necula, pentru fiecare amănunt.

Struguri sînt ; chiar dacă pe amintitele hectare producția este slabă, pe altele sînt din belșug ; oamenii locului spun că anul 1981 este anul viilor. Au livrat deja pe piață peste 3 000 tone de struguri de masă, ce au căzut de la sortare au fost dați pentru vinificație. De forță de muncă nu se plîng, a sărit în ajutor și județul, au sărit și forurile locale ; 736 hectare vie, cît are sectorul I.A.S. Zimnicea, sînt 736 hectare, care trebuie culese, strugurii scoși pe piață și valorificați.

Dincolo de sprijinul acordat de județ, de forurile locale, culesul viilor la I.A.S. Zimnicea încă rămîne sub semnul **problemelor**. Care probleme, în ultimă instanță, se reduc la două : ambalajele și mașinile (în special, primele le fac viața iad !). Au sosit în ajutor și studenții, peste 200. Au fost cazați chiar în vii, la căsuțele fermelor, unde li se aduce mîncare, unde se retrag serile, cîntînd nostalgic „A ruginit frunza din vii". Procedeul este cam așa : se așteaptă lădițele — pentru că nu mai au în ce culege. Nu li se dau lădițe în avans, nici măcar pentru jumătate din cantitatea recoltată. Soarele urcă greu (mai ales, cînd aștepți), vine apoi și apusul, și mașinile de multe ori tot nu sosesc. Adică nu sosesc lădițele. Zilierului îi convine, ziua trece, leafa merge. Studentului însă nu-i convine. „Mi-ați dat normă — zice —, dați-mi lădițe". I.L.F.-ul însă asigură lădițe după o lege proprie, dincolo de graficul zilnic de livrare. Aduce lădițele cu întîrziere, se întîrzie deci recoltarea, parte din strugurii culeși se depreciază în timpul acestei așteptări, în vremea asta și prețurile scad, mercurialele neașteptînd un reviriment în comportarea I.L.F.-ului. Așa se face că viteza zilnică de recoltare nu este respectată, așa se face că în loc de 150 tone pe zi, abia se livrează, cu insistențe, 120 tone, așa se face că există înregistrate livrări sub jumătatea din cantitatea înscrisă în grafice.

Pe Marin Gilcă, viticultor încercat, care cunoaște „fiecare butuc mai bine ca pe propriul buzunar", îl prinde noaptea, învăluit de grija lădițelor, în ferma nr. 2, „Caravanța". Ieșiseră stelele și tot nu sosiseră. A doua zi, în loc să intre în vie la orele 6,00—7,00, vor intra probabil la prînzul mare. Via lui (fiecare om al fermei, ne spune Elena Odorbeanu, șefa fermei, consideră via fermei a lui) gîfîie de rod, strugurii sînt cît pepenii, stau încă mulți în vie, vor veni ceața grea, blestematele de ploi și înghețuri. De aceleași gînduri era frămîntat și Ilie Prună, om la peste 60 de ani. Nu-i venea să părăsească via. Asculta tinerii cîntînd. Gîndul lui însă tot la lădițele pentru struguri era. La lădițe și la completările cu butuci, la care lucrau alții, la soarta viei zimnicene, la nevoia de a se da mai mult teren pentru vie, chiar dacă oamenii (unii dintre ei !) nu prea mai au încredere că prin aceste locuri via va fi vie, rodul va fi rod.

G. ȘTEFANESCU ■

Roșiile: un belșug risipit

La C.A.P. Frumușani din județul Călărași mai sînt de recoltat și transportat la fabrică sau la depozite 450 tone de roșii. Cu cele două remorci ale acestui C.A.P. se pot transporta zilnic 9 tone. În acest ritm întreaga recoltă a C.A.P.-ului poate fi rezolvată în aproape două luni ! La C.A.P. Șoldanu, din același județ, făcînd un calcul asemănător, în trei luni ! Numai că roșiile nu se coc în ritm de 9 tone zilnic și, în curînd, va cădea bruma. La C.A.P. Șoldanu ritmul de recoltare poate fi de 30—40 tone în fiecare zi, ritm impus de starea recoltei, de necesitatea eliberării terenului și de pregătirea lui pentru recoltele viitoare.

Să mai spunem că tractoarele cu cele două remorci ale C.A.P.-urilor efectuează o cursă dus și întors de maximum 20 kilometri între orele 11 și 24. Drumul durează 2—3 ore. Restul timpului, tractorul scos de la alte munci stă la rînd fără să producă.

În afara transportului, alt motiv pentru care legumele rămîn nevalorificate în totalitate sînt așa-numitele vîrfuri de producție. Există o perioadă a unei adevărate „explozii" de roșii, cînd mijloacele de transport, oricît ar fi de bine gospodărite, tot ar crea dificultăți. Problema poate fi rezolvată printr-o eșalonare mai atentă a producției de roșii, metoda a dat unele rezultate la C.A.P. Șoldanu.

Asupra celor două cauze care generează pierderile de legume s-a acționat în acest an. Din păcate, încă timid, urmarea fiind că mari cantități de legume — de roșii, pentru că despre ele vorbim în primul rînd — se pierd în continuare. Numai o parte din producție ajunge la consumator și de bună seamă că unitățile agricole, țăranii, primesc bani doar pentru acea parte valorificată. Este îmbucurător că Fabrica Valea Roșie, de pildă, lucrează la întreaga ei capacitate de prelucrare, de 1 000 tone de roșii pe zi, dar nu este îmbucurător că restul recoltei se strică pe cîmp și nu ajunge la piață. C.A.P. Șoldanu a reușit să livreze pînă acum, din cele 1 000 de tone contractate, doar 350. Ritmul de 9 tone pe zi este nesatisfăcător. Pe cîmp se aflau, recoltate de cinci zile, aproape 50 de tone. Negăsindu-și o întrebuințare, această producție gata făcută nu va aduce, bineînțeles, nici un venit țăranilor care au îngrijit-o. Normal ar fi ca surplusul de roșii, cantitatea pe care fabrica n-o poate prelucra, să ia drumul piețelor orașelor, dar lucrurile nu se petrec decît rareori așa.

N-am putea încheia aceste rînduri fără să reamintim și o altă nedumerire a celor din Șoldanu : dacă nu pot fi preluate și valorificate în totalitate nici roșiile de pe cele 50 de hectare ale C.A.P.-ului, de ce e nevoie ca ei să mai aducă la cooperația de consum și roșiile pe care le contractaseră la începutul anului ? ! În acest an, ne spunea vicepreședinta Consiliului popular al comunei, Georgeta State, de la săteni au fost contractate 60 tone de roșii. Zadarnic s-a zbătut președintele cooperației de consum, Tudor Gîndilă, să facă rost de o mașină I.T.A. Văzînd că roșiile se strică, cooperatorii au renunțat în bani, dar au insistat să li se înapoieze coșurile, necesare pentru producția pe care o vor contracta anul viitor.

După toate acestea, în 1982, la Șoldanu, se vor cultiva 60 hectare cu roșii, cu 10 mai multe decît în acest an. Cel puțin deocamdată cooperatorii înțeleg rostul acestei hotărîri, dar nu și atitudinea față de recoltă a frunțașilor obștii lor.

OPREA GEORGESCU ■

O NOUĂ CALITATE A OAMENILOR, O NOUĂ CALITATE A MUNCII

„Da, avem mulți oameni care pot trăi idei"

(Urmare din pagina 1)

de lucru pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a efectuat-o la Afumați, s-a propus asimilarea într-un timp record a unui nou tip de combină autopropulsată pentru recoltat porumb pe patru rînduri. Intervalul de asimilare a fost foarte scurt, circa patru luni de zile, primele mașini au intrat pe banda de montaj în a 2-a parte a lunii aprilie 1980. Aceasta este **CARP-4**, pe care ați văzut-o în curtea întreprinderii, și de realizarea căreia este legată una dintre cele mai mari bucurii ale noastre : datorită efortului creator și antrenării în activitate a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, pornind de la proiectanți și terminînd cu muncitori, maiștri, tehnicieni și ingineri — care au venit cu idei și propuneri mai ales pe linia îmbunătățirii **constructive** a produsului, realizării de economii în material și manoperă — iată, după un timp în care întreprinderea noastră nu avusese beneficii, acum acestea s-au realizat. Este numai un singur aspect, ilustrativ cred, pentru preocuparea oamenilor noștri de a sollicita, de a aplica „noul".

...Reperul pe care îl am în mînă este de un alb semitransparent și nu e mai mare decît o unghie : un fel de buton-clips din plastic, dintr-acelea ce se folosesc cu mîile, cu zecile de mii, la fixarea tapițeriei în interiorul autoturismelor „DACIA". Pînă în anul trecut, matrița în care erau „trase" aceste piese funcționa pentru patru bucăți, la o injecție. Un inimos colectiv de la secția sculărie, condus de maistrul Traian Iordache, a realizat o matriță care a dublat numărul de astfel de piese pe o singură tragere. Reperul poartă denumirea în „Agrafa panou ușă 231", iar echipa în cauză a realizat peste 20 de astfel de diverse matrițe, în care cuiburile de injecție au fost dublate sau triplate, „scheletul" care le susține, și care se trimite la reciclat (procedeul, pentru o mai bună exemplificare vizuală, este identic cu cel al producerii majorității „gadget"-urilor din revista PIF), fiind mereu mai redus ca volum. Un amănunt: materia primă a tuturor acestor minuscule repere este procurată **numai** din import, deci pe valută ! Deci — în loc de patru — ont sau chiar șaisprezece piese la o injecție, de multe ori folosindu-se aceeași cantitate de polimeri tehnici.

Într-adevăr, extrem de concret. Ca și importantele economii de material și forță de muncă pe care le-a adus întreprinderii colectivul condus de inginerul Mihai Pîrlog și maistrul Nicolae Anghel care au reușit să îmbunătățească substanțial instalația de transport pneumatic al granulelor de polietilenă „sorbită cam șuie" de la producător și care aproape că nu funcționa. Sau cele aduse de către Octavian Ionescu, fizician principal, și maistrul Vasile Soare, care au făcut următoarea treabă : calotele interioare, din polistiren expandat, ale căștilor de protecție — acele căști de diverse culori, marcînd funcția și care ne-au devenit atît de familiare pe toate șantierele de construcții ale țării — produse de întreprinderea bucureșteană, se aduceau pînă nu de mult de la Buzău. Transportul acestora — una la mînă. Doi la mînă — fiind vorba de un produs inferior (calota), Buzăul nu prea era interesat în calitatea acestuia. De aici rebuturi, necazuri, cheltuieli în plus și nemulțumiri atît dintr-o parte, cît și din cealaltă. Începînd din acest an — și datorită isteției, pasiunii și muncii celor doi pomeniți mai sus — calota în cauză se produce aici, la București. În cele mai bune condițiuni.

Fotografie de ION CUCU ■

Descu

Țăran bătrîn, s-a luminat orașul
de fața ta nerasă de un vesc,
ești, dincolo de vreme, uriașul
de care-ascultă fiii și nepoții,
la ochii tăi ne închinăm cu toții,
de tine ne atingem ca de-un leac,
cad frunze, de tomnatice comoții,
doar ale tale buze arse tac,
s-a luminat orașul, dinspre tine,
clădirile în raze se prefac,
în suflet urcă blinde stări de bine.

Din piatra veche a venit un dac.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Ceea ce nu reușești să faci cu vorba blîndă, cu biciul nici atît n-o să faci

— Stimate tovarășe Adalbert Cotuna, permiteți-mi să vă întreb cum ați devenit ceea ce sînteți astăzi, adică Adalbert Cotuna, directorul Fabricii de blănuri „1 Mai", din Oradea ?

— Nu aș vrea să-mi luați răspunsul ca lipsit de modestie, dar să știți că nu întîmplător am ajuns să conduc această fabrică pentru al cărei prestigiu am luptat din toate puterile. În tinerețe am fost simplu muncitor tăbăcar. Au fost ani destul de grei. Cînd îmi amintesc, nu-mi vine să cred că un om poate să treacă prin atîtea într-o singură viață.

— Cînd am păși pragul biroului dumneavoastră, cineva a dat un telefon în care vă spunea ceva despre niște lemne, despre o încadrată a fabricii. Că se rezolvă, că nu se rezolvă, n-am prea înțeles bine.

— Într-adevăr, era vorba despre o încadrată a fabricii căreia i-a murit soțul. În momentul de față este nu numai neajutorată dar și descumpănită. A venit la mine și mi-a spus : „nu am lemne de foc tovarășe director, vă rog să mă ajutați".

— Și s-a rezolvat ?

— Da.

— Se întîmplă des să vi se ceară ajutorul de către muncitori ?

— În fiecare zi. Consider un fapt cît se poate de firesc. Dealtfel aș vrea să știți că eu nu am ore de audiență. La mine poate veni orice muncitor al fabricii, la orice oră. Nu mă deranjează, e dreptul lor. De asta am fost numit și pentru asta mă aflu în acest birou. Cine se simte deranjat nu are ce căuta într-o funcție de conducere. Mai sînt, din păcate, și necazuri, mai mici, mai mari. Ideal ar fi ca ele să dispară. Și eu sînt om, și eu am avut necazuri. Au fost momente în viață cînd mi s-a umplut inima de bucurie atunci cînd am dat peste oameni cu bunăvoință, care m-au îndrumat, care m-au ajutat, dar au fost și momente cînd mi s-a și strîns, de durere, cînd, în loc de bunăvoință, m-am izbit de nepăsare, de indolență.

Oamenii cu care lucrezi și pe care, întîmplător sau nu, ai fost investit să-i conduci, trebuie să te simtă aproape, altminteri nu se realizează acea osmoză sufletească, atît de necesară între oameni. Și-apoi, cum poți cunoaște un om mai bine, dacă nu atunci cînd ți dai dreptul legitim la confesiune ? Așa am ajuns să cunosc pe fiecare în parte...

— Se spune că sînteți un om calm, blajin, stătos chiar. Sînt curios să aflu dacă ați strigat vreodată la cineva, la vreo supărare ?

— Dacă n-am făcut-o în tinerețe, credeți că aș mai putea să o fac acum? Ca să fiu sincer, nu am crezut niciodată în zbiri și în bici ; ceea ce nu reușești să faci cu vorba blîndă, cu biciul nici atît n-o să faci. Consider că un director trebuie să fie mai întîi un om de concepție, un om dispus mereu să intre în contact cu problemele noi care se ivesc. Haina de logofăt nu mai prinde pe nimeni în ziua de azi.

— Le-ați cerut vreodată sacrificii oamenilor care împărțiți aici, în această fabrică, și bucurii și necazuri ?

— Poate că nu le-am cerut sacrificii, termenul e puțin cam pretențios. Să zicem că le-am cerut ceva deosebit.

— Concret.

— Nu de puține ori, au fost cazuri cînd trebuia să dăm un lot de blănuri, într-un termen în care efectiv nu ne puteam încadra. Atunci am apelat la singura soluție care îmi mai rămăsese. A fost, într-un fel, proba de foc, examenul pe care muncitorii fabricii îl dădeau în fața mea. I-am rugat să vină în schimbul trei.

— Cum au răspuns ?

— Excelent. Au venit cu toții. Nici nu știți cît m-am bucurat. Mi-am dat seama cît de mult prețuiesc acești oameni, încît nici un efort pe care l-aș face pentru ei nu va fi niciodată prea mare. E un colectiv admirabil, oameni minunați, oameni cu vocație pentru meseria lor. Pentru ei, pielle de oaie și de capră au un miros specific, plăcut, pentru cei care nu vin cu gînduri bune între noi, pielle de oaie și de capră au miros neplăcut. În fond e o meserie, și ca orice meserie, cînd o faci cu drag se înrudește cu arta. Probabil că știți, noi avem contracte cu mai multe țări, unde livrăm produsele noastre, partenerul acceptă lucru bun și făcut la timp, nu-l interesează scuzele, el spune că scuzele nu țin nici de cald, nici de frig. Și are dreptate.

— Stimate tovarășe Cotuna, în decursul anilor ați fost pus vreodată în fața unei aberații ?

— Firește că am fost, dar și aberațiile fac parte din viața noastră.

— Spuneți-mi măcar una.

— Cu mai mulți ani în urmă, a venit la mine directorul unui șantier naval, de undeva de la Dunăre, avea pe chip o îngrijorare vizibilă, ca să nu zic disperare. Nu putea livra trei cargouri din cauza unor șube de protecție cu care respectivele vase trebuiau echipate. Tot necazul provenise de la un contabil, grijuliu ce-i drept cu banii șantierului, care tăiase șubele de pe notă. Distinsul confrate bătuse pe la mai multe uși, dar fără izbîndă. Toți dădeau din umeri. La rîndul meu am pus mîna pe un telefon și am început să întreb în dreapta și-n stînga. Nimeni nu vroia să-și la răspunderea unei decizii favorabile, atunci am dispus confecționarea acelor șube în timp record. Nu puteam să stau cu mîinile în sîn la necazul unui om. Adică să vezi și să nu crezi : trei vase care costau milioane, nu puteau fi livrate beneficiarului din cauza unor șube, niște fleacuri la urma urmei.

— A fost un risc ?

— A fost și cred că și astăzi aș face la fel dacă aș fi pus într-o situație asemănătoare.

— Acum cînd dialogul nostru își caută în mod firesc un final, poate că n-aș pleca împăcat din acest birou dacă n-aș afla care a fost pentru Adalbert Cotuna cel mai bun an ?

— Fără îndoială anul 1980, anul cînd am realizat planul pe total și pe relații, sînt niște indicatori foarte prețioși. Anul 1980 ne-a mai adus o medalie de aur și una de bronz la Tîrgul internațional de la Leipzig, iar în final locul patru. A fost un an plin de bucurii, bucurii pe care mi le doresc în continuare, fiindcă, după cum se știe, bucuriile nu te îmbătrînesc niciodată.

VALERIU ARMEANU ■

Priorități economice

Reducerea cheltuielilor materiale

Alături de dezvoltarea mai accentuată a bazei de materii prime și a resurselor energetice interne, de dezvoltarea mai puternică a agriculturii, reducerea sistematică a costurilor de producție și, în cadrul lor, a consumurilor de materii prime, combustibil și energie este problema majoră a economiei românești în actualul cincinal. Orice activitate economică oricît de restrînsă, orice analiză serioasă nu pot ocoli întrebările : Cît se consumă pe unitatea de produs ? Cît costă producția ? Cît de superior este valorificată materia primă ? Criteriul minimalizării consumurilor capătă, în actuala conjunctură economică, calitatea de reper fundamental în dimensionarea și evaluarea oricărei activități.

Pornind și în acest domeniu, ca și în altele, dealtfel de la indici extrem de nefavorabili, economia noastră a înregistrat, mai ales în ultimii ani, progrese importante în ieftinirea producției și reducerea consumurilor materiale. În cincinalul trecut, pe baza folosirii mai eficiente a resurselor materiale, cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă în industria republicană au scăzut, în condiții comparabile, în anul 1980 față de 1975, cu 6,3 la sută, iar cheltuielile materiale cu 5,1 la sută. Pe întregul cincinal, economiile obținute la cheltuielile totale s-au ridicat la 100 miliarde lei. Comunicatele lunare cu privire la desfășurarea întrecerii socialiste în anul 1981 relevă pași noi făcuți în reducerea cheltuielilor materiale, în condițiile în care, după cum se știe, consumurile normate planificate au fost drastic redimensionate. Sînt numeroase întreprinderile care nu numai că au îndeplinit sarcinile în acest domeniu, dar chiar le-au depășit, iar tendința generală este de reducere în continuare a consumurilor normate.

Atunci, de ce se pune atît de acut necesitatea reducerii cheltuielilor materiale? Pentru că nivelul general al acestora este încă ridicat. Am obținut, într-adevăr, realizări importante în diminuarea consumurilor dar aceste realizări nu sînt corespunzătoare creșterii extraordinare a dotării tehnice și modernizării tehnologiilor de fabricație. Pentru anumite produse consumurile specifice sînt chiar foarte ridicate comparativ cu cele similare din țările puternic dezvoltate industrial ; există diferențe sensibile chiar și între unități similare de la noi. Producem, de exemplu, anumite tipuri de tractoare consumînd cu aproape 25 la sută mai mult metal decît alte firme străine ; fabricăm vagoane de marfă mai grele decît cele similare pe plan mondial. Adaosurile de prelucrare în unele întreprinderi sînt, uneori, de 2—3 ori mai mari decît produsul finit ceea ce, pe lîngă consumuri exagerate, conduce la menținerea unui nivel scăzut al productivității muncii. Consumul de energie electrică pe care-l necesită obținerea unei unități de venit industrial este, la noi, de două ori mai ridicat decît în țările dezvoltate. Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social era, la noi, la sfîrșitul cincinalului trecut, de circa 58 la sută, în timp ce în țările puternic dezvoltate — era de numai 50 la sută. Cunoscînd că tot ce se economisește în sfera cheltuielilor materiale se regăsește într-o creștere a venitului național, deducem ușor că avem, numai pe această cale, rezerve imense de creștere a venitului național, care se amplifică pe măsura măririi volumului producției. Căci dacă în 1975, de pildă, la nivelul economiei naționale, reducerea cu 1 la sută a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social însemna obținerea unui venit suplimentar de circa 8,6 miliarde lei, în 1980 înseamnă 13,2 miliarde lei, iar în 1985, aproape 18 miliarde lei. Este o sursă imensă de creștere a avuției naționale de dezvoltare continuă a potențialului economic al țării.

Nu numai atît. Reducerea consumurilor normate degrevează economia națională de o seamă de poveri care frînează desfășurarea normală a mecanismului economic. Consumuri ridicate pe unitatea de produs ar necesita cantități mai mari de aprovizionat suplimentar, ceea ce devine tot mai greu de realizat.

Iată rațiunea pentru care conducerea partidului subliniază neîncetat cerința reducerii și mai substanțiale a costurilor de producție. Pentru că de aceasta depinde într-un grad foarte mare însăși realizarea obiectivului strategic al acestei perioade — înscrierea României în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare. **„Dacă producem cu o productivitate mai mică** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August" — **consumăm materiale mai multe și obținem la aceleași mijloace fixe o producție mai mică nu putem asigura o creștere corespunzătoare a avuției naționale, a venitului național, a bunăstării generale a țării și a fiecărui om al muncii".**

Ceea ce justifică, dealtfel, locul important pe care problemele reducerii cheltuielilor materiale îl ocupă în agenda dezbaterilor din actualele adunări generale din întreprinderi și instituții.

VASILE BARAC ■

Cînd și de ce plîng și rîd florile?

Uluitoarele experimente efectuate de un grup de cercetători români. Cum ghicesc plantele intențiile noastre și cum răsună în lume strigătul lor de durere

Cu două luni în urmă, prin mijlocirea unui scurt film de televiziune, sute de mii de telespectatori au urmărit cu sufletul la gură un experiment de laborator cu totul neobișnuit. Documentarul s-a intitulat „Dincolo de tăcerea plantelor" și a fost consacrat problemelor de biocomunicație, domeniu fantast și nebulos, dar care, iată, este pe cale de a îmbogăți patrimoniul științific mondial cu date neașteptate privind structura și funcționalitatea materiei vii. Experimentul aparține unui grup de cercetători, condus de doctorul în biologie Marioara Godeanu. Îl reamintim pe scurt :

Pe o masă de laborator sînt așezate două glastre cu plante exotice. Una dintre plante, floarea martor, este conectată la un aparat de înregistrare a biopotențialelor. Se procedează în continuare la stressarea plantei neconectate prin introducerea în lichidul din vas a unui agent chimic. În aceeași clipă, „țipătul" de durere al florii molestate este recepționat de vecina sa. Fenomenul este înregistrat cu precizie de biopotențiometru. Experimentul este repetat și după plasarea celor două plante la o distanță apreciabilă una de alta, la zeci de metri sau chiar în camere diferite. Rezultatul este același : floarea conectată dovedește că înregistrează instantaneu suferința suratei sale.

Ce se întîmplă de fapt ? Lumea vegetală posedă oare un limbaj specific ? Perturbațiile energetice ale plantei stressate sînt recepționate de vecina sa prin intermediul unor senzori necunoscuți ? Lumea vie în general este înzestrată cu un soi de limbaj primordial, nemediat de cuvinte, accesibil tuturor ființelor vii de la celulă la plantă și om și care — conform unei ipoteze elaborate de medicul neurolog Dumitru Constantin — ar fi un soi de cîmp purtător de informație mentală ce precede cuvîntul ?

Greu, aproape imposibil de răspuns la aceste întrebări. În acest domeniu știința este abia în faza de înregistrare a unor date experimentale și care nu pot conduce deocamdată la elaborarea unor concluzii cu valoare teoretică. În rîndurile care urmează ne propunem de a înfățișa cititorilor noștri cîteva informații de ultimă oră în legătură cu aceste fenomene stranii, aflate în atenția unui colectiv al Institutului central de biologie. Iată pentru început cîteva precizări de ordin general încredințate revistei noastre de către tovarășa Marioara Godeanu :

— La ora actuală, aproape toate mijloacele de extragere a informațiilor sînt capacitate de științele exacte, de chimie, fizică, mecanică, matematică și într-o anumită măsură de percepția senzorială. Aceste informații dau, evident, răspunsuri necesare, dar totuși cu un anumit grad de interpretare subiectivă. Or, în această situație ne-am pus întrebarea dacă nu cumva senzorii biologici reprezentați de organismele animale și vegetale pot decodifica mult mai fidel informații din biosferă decît o fac mecanismele sau percepțiile omului. Evident, primele rezultate nu vor apărea nici de îndată, nici foarte curînd. Aș cita în acest sens o remarcă făcută în 1977 de savantul sovietic R. Iftimovici : „Materia vie, deși provine din materie nevie, deși reprezintă evoluția ei, are totuși un caracter specific, iar aflarea secretelor mișcării biologice pretinde găsirea unor metode de studiu atît de fine, de perfecționate, încît punerea lor la punct va fi desigur opera secolelor următoare".

— Să revenim la experimentele propriu zise...

— Colectivul nostru este alcătuit din dr. Dumitru Constantin, medic neurolog, și biologii Serafima Sava, Vasile Isvoranu, Vasile Boghean și Doina Stoița. Un ajutor deosebit am primit din partea inginerilor electroniști C. Constantinescu și A. Timoșenco. În ceea ce privește experiențele am folosit în mod special o plantă acvatică, originară din America de Sud, **Pistia stratiotes**. Am utilizat de asemenea și un cactus frecvent întîlnit în laboratoare : **Opuntia**.

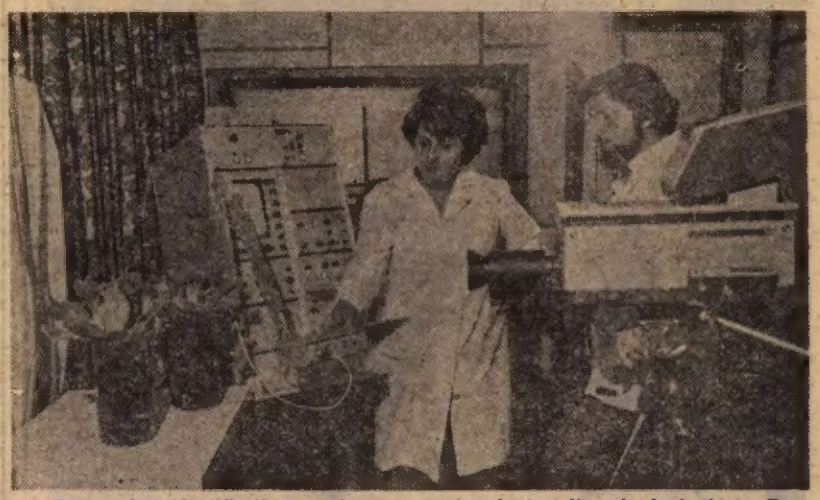

— Cum a fost identificată comunicarea dintre om și plantă ?

— Fenomenul a fost prezentat parțial și în filmul amintit. În clipa în care cineva se apropie pentru a stressa planta conectată la biopotențiometru, acul aparatului semnalizează o perturbație. Dar aici o precizare. Intenția trebuie să fie clară, nu disimulată. Dacă operatorul spune de pildă : „acum voi rupe floarea", dar afirmația este gratuită, planta nu dă semne de neliniște. Dacă, dimpotrivă, omul nu spune nimic, dar este pornit să molesteze planta, alerta este înregistrată de aparat. Planta a simțit intențiile operatorului chiar cînd acesta s-a aflat la mare distanță, chiar la zeci de kilometri.

— Îmi permit să remarc că în relațiile interumane, bunele sau relele intenții pot fi uneori lesne confundate. Posedă oare planta senzori pentru receptarea unor fluxuri energetice încă necunoscute ?

— Din păcate nu putem afirma nimic, nu avem nici termenii necesari pentru a emite ipoteze sau a compartimenta observații. Fenomenele energo-informaționale identificate nu sînt — au fost de acord cercetătorii — de natură electromagnetică și nu sînt cunoscute nici de tehnica radiofonică. Ce sînt, vom afla fără îndoială într-o zi. Pentru a aduce noi lămuriri fenomenului, am apelat și la serviciile electronografiei. Experiențele au demonstrat din nou, prin imagini electronografice, că planta stressată transmite vecinei sale țipătul de durere.

Rezultate surprinzătoare am obținut, în colaborare cu doctorul Marin Anton, utilizînd sistemele de captare în infraroșu. Experiențele au avut loc la Centrul de medicină aeronautică. Am folosit aparate care au proprietatea de a vizualiza pe un ecran, prin termografie în infraroșu, crestele de temperatură la organismele vii. Cele două flori au apărut, astfel, cu extremitățile frunzelor tivite cu o bandă subțire care indica temperatura. Ei bine, în clipa în care am intoxicat una dintre plante, la fel ca în experimentele precedente, ecranul a indicat o creștere bruscă a temperaturii, așa cum se întîmplă și în lumea animală cu un țesut bolnav, dar, spre marea noastră surprindere, planta alăturată a indicat și ea, prin creșterea bruscă a temperaturii, că se află într-o stare de suferință. Or, trebuie precizat că substanța pe care am folosit-o pentru a intoxica doar una din plante nu este volatilă și nici nu a putut ajunge prin alte mijloace pentru a sensibiliza în mod direct și planta alăturată. Care sînt aceste mijloace, nu știm, dar putem emite în schimb ipoteza că informația biologică recepționată de planta nestressată este tot de natură materială și a acționat la fel ca și factorul stressant.

Într-o altă experiență am rupt un pui̯șor la una din cele două plante. Ecranul a indicat de îndată că în locul respectiv (ca în orice țesut unde a apărut o plagă) temperatura a înregistrat o creștere bruscă, vizibilă sub forma unui halou. Dar aproape de îndată între cele două plante, s-au interpus două fîșii luminoase, una în partea de jos, alta în zona foliară, în fapt două culoare termice despre a căror origine este greu de dat, la ora actuală, cea mai mică explicație. Sentimental vorbind, ele ne apar ca două brațe pe care planta sănătoasă le-a întins suratei sale rănite. La un moment dat de la una din plante, nu știm exact de la care, a pornit un grăunte luminos care a apărut cu semnalul unui osciloscop. Dar nici de data aceasta nu am putut aduce explicații de ordin științific.

Dar lanțul surprizelor nu s-a oprit aici. Am observat în continuare că dacă separăm cele două plante, una dintre ele tinde să-și caute partenera prin același canal de temperatură care, de data aceasta, apare alungit în direcția în care a fost deplasată cealaltă plantă.

În sfîrșit cu ocazia unui experiment mai recent, făcut tot prin solicitudinea termografiei în infraroșu, am organizat două atacuri împotriva aceleiași plante. După ruperea unui pui̯șor, am administrat în glastră și o substanță toxică și atunci am constatat, nu fără stupoare, că după moartea plantei, imaginea ei calorică a fost preluată de vecina sa sănătoasă. Fenomenul reprezintă descoperirea colectivului nostru, deoarece nu l-am găsit descris în nici o lucrare de specialitate.

Uluitoarele și fulburătoarele descoperiri ale specialiștilor români vor face în curînd obiectul unei comunicări. Dar pînă atunci, aceste rînduri reprezintă un prim atestat că experimentele efectuate, au condus la descoperiri, prioritare pe plan mondial.

LIVIU TIMBUS ■

Breviar

Funicular pentru colectat arbori

O ingenioasă invenție, intitulată „Funicular pentru colectat arbori" (autor : ing. Dumitru Cărlogeanu de la Întreprinderea forestieră de exploatare Brașov) rezolvă cu mijloace originale problema colectării și transportului arborilor tăiați, în special în zona terenurilor greu accesibile. Prin acest procedeu se asigură un consum redus de cablu trăgător, funicularul poate fi montat în orice teren, cu pante și contrapante, colectarea se face în orice punct de pe traseu, chiar la locul de coborîre, iar agregatul poate fi ușor adaptat pentru comenzi hidraulice și telecomenzi radio.

Magnetizarea roților de tren

Inginerul Marcel Roman este autorul unui brevet de invenție intitulat „Procedeu pentru mărirea aderenței la vehicule pe șine" al cărui titular este Direcția de tracțiune și vagoane București. Mărirea aderenței este obținută prin magnetizarea osiei și a roților cu ajutorul unei bobine ce se montează fie în axul osiei, fie în jurul roții de rulare. Alimentarea se face prin curent continuu.

Dispozitiv de hașurat

Este vorba de o invenție care vine în ajutorul desenatorului tehnic. Ea este alcătuită dintr-un dispozitiv foarte simplu : o roată cu un clichet și un fir de plastic, totul cîntărind cîteva zeci de grame. Dispozitivul se poate atașa la o planșetă de desen sau poate funcționa ca dispozitiv de hașurat autonom. S-a apreciat că dacă procedeul ar fi folosit de 10 000 de desenatori, fiecare dintre acestia ar economisi anual 100 de ore, totalul orelor economisite aducînd o economie de aproximativ 10 000 000 lei ! Autorul invenției este inginerul Gheorghe Voicu, iar titularul de brevet, T.C.H.-București.

Medicament antiulceros

Farmacistul Gh. Oltă și profesorul dr. Longinus Enescu de la Institutul medico-farmaceutic din Iași sînt autorii medicamentului antiulceros „gastrobent". O bogată casuistică demonstrează acțiunea cicatrizantă a produsului în ulcere gastrice și duodenale, fenomen observat radiologic la un număr de bolnavi tratați. Medicamentul se realizează în microproducție la Oficiul farmaceutic din Iași și Deva.

Mașină de recoltat cartofi

Inginerii Nicolae Tarnea, Vasile Avram, Otto Plajer, Marcel Munteanu, Aurelian Popescu, Reinhard Martini, Maria Vanța și maistrul Mircea Piciorea, toți de la Întreprinderea mecanică Codlea, sînt autorii unui agregat de recoltat cartofi, investit cu proprietatea de a scoate și transporta cartofii din lan la drum de acea prin asamblarea mai multor organe funcționale. Mașina, acționată și transportată de un tractor, se recomandă prin următoarele avantaje tehnico-economice : are o mare productivitate, se adaptează bine la orice fel de cultură, nu deteriorează tuberculii, poate înlocui munca a 35 de muncitori.

Ce se întîmplă cu invențiile lui Paul Matei ?

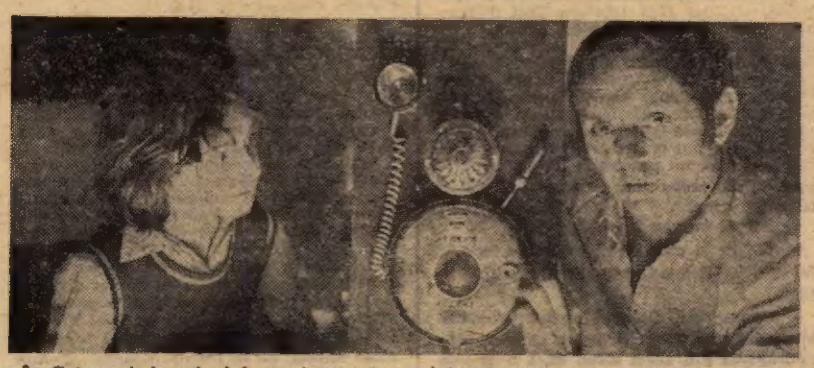

În Cotroceni, la subsolul unei case de pe strada Joliot-Curie locuiește un om robit unei pasiuni dominante : aceea de a inventa. Numele lui, Paul Matei. Despre locuința sa laborator, (dar care mai poate fi asemuită și unei odăi fermecate, în care totul se poate anima ca sub forța unei baghete magice) — despre acest portret concret al pasiunii am publicat o amplă relatare într-unul din numerele trecute ale revistei noastre.

Articolul nostru s-a bucurat de un răsunet deosebit. Numeroși cititori ne-au cerut telefonul și adresa eroului nostru și nu puțini dintre ei au bătut mai apoi la ușa locuinței lui Paul Matei. Musafirii aceștia, mai mult sau mai puțin poftiți, și-au vînturat privirile prin odăița inventatorului, iar la plecare nu puțini au solicitat fără jenă și contra cost confecționarea de veioze, jucării și sisteme de alarmă, aidoma celor aflate în locuința inventatorului. Acesta l-a refuzat cu politețe, explicîndu-le că pasiunea sa pentru construcții mecanice și electronice se mărginește la crearea unor modele, piese unicat ce, prin mijlocirea articolului apărut în „Flacăra", ar fi trebuit să intre în atenția unor unități ale industriei ușoare și ale cooperației meșteșugărești.

Amintim toate acestea deoarece, iată, după mai bine de șase luni de la publicarea reportajului nostru, deoarece niment din cei așteptați, nici nu delegat al unităților amintite mai sus nu a catadicsit să calce pragul apartamentului din strada Joliot-Curie. Sînt oare atît de saturate de idei generoase atelierele de creat modele ale industriei ușoare ? S-a spus tot ce era de spus în materie de jucării și piese tranzistorizate atît de necesare și plăcute în ambianța domestică a cetățeanului nostru ?

Reamintim pe scurt cîteva din creațiile lui Paul Matei.

Veioză, realizată pe o schemă electronică originală, investită cu proprietatea de a reduce lumina cu un simplu comutator (și avînd un singur bec !) de la 40 de wați la numai 10 wați. Piesa posedă de asemenea și un mic acumulator care în cazul unei pene de curent, poate alimenta un bec de baterie timp de 8 ore. Lampa mai este prevăzută cu senzori pentru depistarea eventualelor incendii și inundații din apartament și, evident, cu un dispozitiv de alarmă.

Sistem de alarmă universal, capabil de a emite semnale acustice în caz de radioactivitate, toxicitate și inundație. Posedă și o piesă autofurt.

Sistem de alarmă pentru locuință, dotat cu senzori capabili de a sesiza și declanșa alarmă în caz de incendii, inundații, toxicitate.

Agrojet, o mică unealtă pentru magnetizarea apei și distribuirea apei în grădină sau în jardinieră și pentru împrăștierea, totodată, a unor biostimulatori realizați după o rețetă proprie.

Incintă cromofonică : aparat casnic complex alcătuit din oglă de lumini ce se cuplează oricărui aparat muzical sau de recepție, ventilator, aparat de parfumat mediul ambiant și veioză cu tub fluorescent cu lumina în două trepte (invenție unică după știința noastră).

Diferite jucării prevăzute cu piese tranzistorizate pentru crearea unor sunete ce imită zgomotul motorului la pornire și la schimbarea vitezelor.

Și tot inventatorului Paul Matei îi datorăm proiectul unei sobe electrice cu un consum extrem de redus și proiectul unei instalații de conversie a energiei solare. Dosarele celor două invenții au fost depuse la O.S.I.M. și se află în atenția tovarășilor Gheorghe Colac și Șerban Schnierer dar care, din considerente pe care nu le cunoaștem, întîrzie cam de multă vreme să comunice rezultatele investigațiilor de specialitate.

Iată și proiectele inventatorului. În cursul anului viitor Paul Matei își propune să construiască între altele : o seră mobilă multifuncțională, un colac de salvare prevăzut cu un dispozitiv pentru desalinizarea apei de mare, stingător electronic, granule antiziipadă și un dispozitiv de alarmă și supraveghere subacvatic.

Ei bine, ne întrebăm din nou cum este oare posibil ca ideile și piesele unicat ale unui inventator atît de prolix să treacă neobservate ?

Cei interesați de a cunoaște în mod nemijlocit realizările și proiectele inventatoruhui Paul Matei au fost chiar atît de ocupați lunile acestea ?

Sau poate neobservat a trecut chiar primul nostru articol ?

Acestor întrebări le-am răspuns publicînd o nouă relatare despre inventica lui Paul Matei.

LIVIU MAIOR ■

„Cine se așterne la acest drum, trebuie să știe că e lung și presărat cu sacrificii"

Alexandru Prișcu ; născut la 28 noiembrie 1924, la Tîrgu Jiu ; absolvent al Liceului „Lazăr" (1943) și al Facultății de medicină (1949), ambele din București ; profesor universitar doctor docent, șef de clinică (din 1974) ; în prezent, la Spitalul Municipal (din 1978) ; autor de cărți, manuale și tratate, între care „Chirurgia pancreasului" (cu I. Juvara și Al. Fux), „Chistul hidatic pulmonar" (cu I. Juvara și Gh. Teju), „Probleme medico-chirurgicale în patologia hepatobiliară" (cu I. Juvara și D. Rădulescu), „Boala hepato-biliară postoperatorie" (cu I. Juvara și D. Rădulescu), „Intestinul subțire" (sub redacția lui Th. Burghele), „Aspecte din chirurgia diafragmei" etc. ; medalii și ordine ; distins cu Premiul „Gheorghe Marinescu" al Academiei R.S.R. (1974) pentru „Boala hepatobiliară postoperatorie" ; membru al Societății române de chirurgie și al Uniunii Medicale Balcanice ; redactor adjunct al revistei „Chirurgia".

S-a născut la Tîrgu Jiu, în familia unui ofițer, originar din Ardeal. Crede că, pe de o parte, disciplina și, pe de alta, sobrietatea tipic ardelenească și-au pus amprenta peste anii copilăriei și adolescenței. Altfel zis, atît el, cît și unicul său frate, Răzvan, în prezent tot profesor universitar, pediatru de renume, au primit o educație spartană, fiind crescuți în cultul muncii și al temeiniciei. A început liceul la Craiova, la acea școală de învățămînt și caracter care a fost și a rămas Liceul „Frații Buzești". l-a încheiat la București, la „Gheorghe Lazăr", fiind mereu între cei dintîi.

Facultatea a făcut-o tot în Capitală, în anii complicați și tulburi din timpul războiului, în cei de după terminarea lui, nu mai ușori și nu mai limpezi. La 1 iunie 1946, fiind încă student, a fost numit preparator bugetar la Catedra de anatomie a profesorului Grigore Popa, personalitate care a avut un rol de seamă în formarea sa. Profesorul Popa, își amintește, era un vechi socialist, om integru și cu o întinsă cultură medicală. Îi datorez multe, între care alegerea ca preparator bugetar încă din anul IV de studii. M-a bucurat, firește, aprecierea maestrului, dar nu m-a lăsat indiferent, de ce n-aș recunoaște-o, nici leafa ce care o implica postul. Era mai mult simbolică, dar m-a ajutat să mă descurc. Din păcate, sistemul acela, după care profesorului i se lăsa mînă liberă în a-și selectiona colaboratorii, s-a destrămat. Poate că n-ar strica să ne mai gîndim la asta.

Modest, harnic, Alexandru Prișcu a rămas asistent la aceeași catedră, sub aripa aceluiași mentor, anatomist, embriolog și antropolog în același timp, cîștigînd astfel nu doar o pregătire solidă, ci și multilaterală, interdisciplinară. A parcurs, cu aviditatea vîrstei, toate formele anatomiei, atît descriptivă, cît și topografică. Azi, cînd a ajuns, la rîndu-i, șef de clinică și de școală în chirurgie, e sigur că a urmat drumul cel mai drept, considerînd că din formarea unui medic nu trebuie să lipsească, sub nici un motiv, anatomia. Nu doar ca disciplină fundamentală, îngăduită de observația directă, datorată disecției, ci privită dincolo de acest prag. Anatomia topografică, zice, îți înlesnește o vedere spațială a organelor și sistemelor. Îți oferă acea orientare fără de care, chirurg fiind, nu te poți orienta rapid și eficient într-o plagă operatorie. E de părere că, în cadrul învățămîntului medical, anatomia ar trebui împinsă mai în față. În prezent, spune, nu mai avem, nici noi, nici alții, atîtea cadavre ca altădată și, în plus, numărul studenților e infinit mai mare. E, vrem, nu vrem, era mulajelor, a iconografiei, a disecțiilor pe animale și toată povestea asta e și bună, și rea. Ar trebui însă mers mai adînc, la funcționarea celulei, căci mai ales chirurgii dar nu numai ei, radiologii, obstetricienii, oftalmologii chiar, ceilalți, nu pot trăi în afara anatomiei. E necesar ca ea să fie scoasă din stadiul strict morfologic, să fie tratată mai funcțional, mai biologic, mai aproape de omul viu.

Sună un telefon și profesorul Prișcu ne permite, părăsind masa peste care discutăm, să-l privim mai atent. N-arată vîrsta pe care o are. E zvelt și sigur în mișcări, precis. Vom face, mai tîrziu, remarca asta și o va comenta simplu, nu fără o oarecare stînjeneală. Deformație profesională, atît va zice, schimbînd vorba.

Reluăm dialogul, întorcîndu-ne în timp. Crede că a descoperit chirurgia în anul IV, după examenul de externat. Mai crede că forma aceea, la care s-a renunțat azi, externatul prin concurs, i-a prins bine, lui și generației sale. A fost o primă sită deasă care a cernut cît de cît valorile, canalizîndu-le către o anume disciplină. A lucrat, o vreme, cu profesorul Traian Nasta, după care, în 1948, a trecut la „Colțea", unde a avut privilegiul, insistă, privilegiul, de a-l întîlni pe Nicolae Hortolomei. L-a prins pe Hortolomei, figură luminoasă a medicinei românești din toate timpurile, în apogeu și e convins că fără școala de la „Colțea" n-ar fi ajuns ce e. Hortolomei, îl auzim, a fost cu adevărat șef de școală. Își alegea colaboratorii în funcție de valoare și, cînd simțea că acestia au crescut suficient, le dădea drumul, îi lăsa să zboare. Sub oblăduirea lui bărbătească s-a format o întreagă pleiadă de profesori, Butureanu, Chipaie, Olănescu, Burghele, Juvara, Setlaceк, alții, care au purtat mai departe, cu profesionalism și demnitate, torța primită din mîna maestrului. Intolerant față de mediocritate, Hortolomei a știut să cultive valoarea pe care, în ciuda vîrstei discipolilor săi, a privit-o adesea de la egal la egal. Cînd simțea că ai stofă, îți reamintește profesorul Prișcu, îți oferea posibilitatea să te formezi, să te dezvolți, te lăsa să lucrezi. Apoi, mimînd indiferența, dar în sufletul său regretînd, te îndemna să pleci, să te realizezi. Așa a fost posibil ca, de pildă, Burghele sau Juvara să devină ei înșiși profesori la nici 40 de ani, primul la „Panduri", celălalt la „Caritas".

Procedînd așa, Hortolomei a întemeiat o școală, ilustrată însă nu doar de cei 7—8 profesori citați. El a făcut încă mai mult, a format cadre pentru teritoriu, înțelegînd că medicina nu înseamnă numai Capitala. Elevul a rămas, firește, fidel conceptiilor dascălului. Ar trebui să milităm, susține Alexandru Prișcu, pentru înființarea unor centre puternice în provincie unde să apară șefi de probleme cu competență și autoritate. Dă chiar cîteva exemple, Dimitriu la Brăila, Andreolu la Ploiești, Gherasim la Brașov, specialiști de elită care, fără să fi deținut titluri universitare, au adunat în jurul lor generații de medici, dîndu-le prețuire și rigoare. Din păcate, adaugă, exemplele sînt mai vechi, acest obicei s-a cam stins. De ce ?, întrebăm. Ca unul care a umblat mult prin țară, făcînd parte din felurite comisii, e de părere că s-a produs, în timp, o nefirească egalizare. Știachetă n-a urcat, cum ar fi fost normal, căci condițiile de care se bucură, azi, medicina sînt mai bune ca oricînd. Pe de-o parte, din cauza unei concepții perimate, calitatea a fost uneori sacrificată în dauna cantității și studenți excepționali, posibilele vîrfuri de mîine, s-au pierdut. Sigur, acceptă, a fost și este nevoie să acoperim întreaga geografie a țării cu medici de circumscripție, e o cerință subînțeleasă, dar ar fi trebuit, trebuie, să găsim o soluție spre a proteja oamenii de excepție. Altădată, șefii disciplinelor aveau posibilitatea să-și aleagă colaboratorii și rare erau cazurile cînd intuiția lor dădea greș. Ar trebui să procedăm tot așa. Pe de altă parte, în provincie, șefii de secții nu sînt, cu puține excepții, decît buni medici primari. Normal ar fi ca ei să-și propună mai mult, să fie adevărați fermenți, să conducă, să dirijeze, să formeze. Cu alte cuvinte, să lase în urma lor, în paralel cu situațiile rezolvate, cadre temeinic pregătite. Cînd va fi așa, suferințele bolnavilor vor fi mai ușoare și mai scurte.

Profesorul Prișcu, deține, ne lămurim, nu numai arta de a coborî cu bisturiul, în adîncul ființei umane, ci și pe aceea de a vorbi. E un orator de forță, calitate atît de necesară unui cadru didactic. Ca la o comandă secretă, soseste totdeauna cuvîntul cel mai potrivit. Nici un timp al discuției nu e mort. Să fie vorba tot despre o deformație profesională ? Facem această remarcă și, pentru întîia dată după mai bine de o oră de dialog fluent, profesorul se poticnește. Nu m-am gîndit niciodată la asta, recunoaște, dar întrebarea mă provoacă. Chirurgul, zice, trebuie să fie un om care să știe ce vrea. El n-are, de cele mai multe ori, dreptul la nici o ezitare. Viața unui om ține, uneori, de un fir de păr, iar deciziile chirurgului trebuie să fie instantanee și, în plus, cele mai corecte. De aceea, această meserie implică o anumită structură, o siguranță în gîndire și în gesturi fără egal. Desigur, ea se învață, se deprinde, dar are la bază și o îndemînare pe care, dacă n-o ai, e mai greu s-o capeți. Unul din maeștrii mei, profesorul Juvara, alături de care am lucrat 20 de ani, e foarte plastic în această privință, spunînd că „un chirurg nu trebuie să aibă două mîini stîngi" ! Tocmai de-aia meseria trebuie începută cît mai devreme, încă din facultate, cînd se manifestă afinitățile studentului. Cine se așterne la acest drum, e obligatoriu să știe că el e lung și presărat cu sacrificii. Și un bun chirurg se formează în 10 — 12 ani, rareori mai repede.

A lucrat deci alături de profesorul Juvara 20 de ani, o viață de om. L-a însoțit ca șef de lucrări și, după 1970, în calitate de conferențiar, la „Caritas", la „Ștefan Stincă" și la „Cantacuzino", unde Juvara, încă în putere, operează și azi. Dacă n-ar fi devenit el însuși, în 1974, șef de clinică, la „Colțea", i-ar fi plăcut să rămînă în preajma celui pe care-l numește, cu un respect nejucat, „profesorul meu". A învățat multe de la Juvara și, înainte de toate, blîndețea și corectitudinea față de bolnav. Juvara, îl auzim, era și firește este, un om de înțeles. Totul însă pînă la bolnav. Cînd acesta i se părea, fie și dintr-un motiv plauzibil, neglijat, profesorul meu devenea necruțător și nu mai accepta nimic. Vai de cel care cădea în greșeală ! Formal așa, adăugăm noi, nu-i de mirare că profesorul Prișcu n-a sărit departe de trunchi. Clinica e pentru el casă și masă, iar bolnavii îi însoțesc, cu cazurile și necazurile lor, tot timpul, zi și noapte. Vine la spital înainte de 7 și pleacă tîrziu, nu înainte de a fi făcut, chiar și în zilele în care lese istovit din sala de operație, turul salonanelor. Spre seară, contrazicîta e o lege și, în același timp, un ritual, oficiat, o spunem din cele văzute, cu o gîngășie de muzician. Profesorul găsește pentru fiecare o vorbă de alinare, de încurajare sau de duh, el e atunci, în orele acelea în care bisturiul se odihnește, un prieten al tuturor, dacă nu chiar mai-mult, un frate.

Nasta, zice, opera frumos, dar nu vorboa. Juvara explica ce face și de ce face și, la profesorul meu, fiecare operație se transforma într-o lecție. La profesorul meu, meseria se învață, nu se fura, el îți dădea, fără să insiști, cheile situațiilor dificile, te lămurea cum trebuie să ieși din ele victorios. Alături de Dan Gavriliu, de Dumitru Burlui și de Dan Setlaceк, personalități proeminente ale chirurgiei românești și mondiale, chirurgi de anvergură, deschizători de drumuri și, Gavriliu mai ales, deținători ai unei experiențe unice în domeniile lor, Ion Juvara face cinste școlii noastre medicale, căreia i-a dăruit, el, ca și toți cei amintiți, tot ce-a avut mai bun, o parte din sufletul său. Prioritățile sale în chirurgia timusului, a insulinoamelor, a căilor biliare sînt unanim recunoscute.

O vreme, din 1974 în 1978, profesorul Prișcu a funcționat la „Colțea" și în intervalul respectiv, după pilda maeștrilor, și-a alcătuit o echipă, pe cît de tînără, pe atît de redutabilă. I-am ales, spune, bob numărat și, alături de Alexandru Naumescu, n-am decît 5, Radu Palade, Crinu Vartolomei, Mihai Gangură, Mircea Ciurea și Ștefan Neagu, dar unul și unul, toți tineri, în jur de 35 de ani, dar verificați serios, foștii mei interni și secundari. E o vorbă, să-ți iei avocat bătrîn și chirurg tînăr, eu o respect și am mare încredere în băieții ăștia, cărora le prevăd un viitor frumos. Mă port cu ei cum s-au purtat și profesorii mei cu mine, îi opresc cînd e cazul, dar îi și stimulez, căci în chirurgie, ca în multe alte domenii, satisfacțiile ori vin la timp, ori vin degeaba. Așa spune, așa face. Conștient că meseria căreia i s-a dedicat e, prin excelență, practică, profesorul n-a pus monopol pe bisturiu. Cu tact pedagogic și simț de răspundere, căci nu pare să fie răspundere mai mare pe lume decît să desfaci un om în bucăți și-apoi să-l faci la loc, profesorul Alexandru Prișcu joacă, acum, rolul maeștrilor săi de altădată, pe care atîta îi iubește. E un rol ne-am dat seama, în care nici o replică nu-i falsă, nici în raport cu colaboratorii, nici cu studenții, nici cu medicii ce vin, din întreaga țară, la specializare și perfecționare. Nu ia nici o decizie fără să motiveze. El impune, desigur, linia, dar ține cont de personalitatea celui de alături și cînd vorbește despre clinica pe care o conduce zice, simplu, „colectivul de aici".

La „Municipal", profesorul Prișcu acoperă cam toată chirurgia mare. Pasiunile lui rămîn totuși glanda mamară, ficatul și căile biliare, în perimetrul cărora deține o cazuistică impresionantă și, mai mult decît atît, un însemnat procent de reusite. Asta pentru că a rămas cum a fost, în ciuda anilor și a onorurilor, disciplinat, modest, sobru și, înainte de toate, muncitor. Pălmaș cu bisturiul.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cătina albă folosită la optimizarea culturilor de tomate !

Zilele acestea l-am însoțit pe profesorul dr. Ion Brad la Întreprinderea de medicamente „Biofarm", aici unde, prin amabilitatea directorului Iacob Barbos, am avut prilejul de a vedea la față trei dintre produsele obținute pe bază de cătină albă : ulei îmbuteliat în recipiente tip spray, pulvis degresat și perle (comprimate cu aspect de mărgele translucide).

În fapt, este vorba de un simplu experiment de natură tehnică, ce anticipează o eventuală producție industrială. Cititorii noștri vor fi desigur dezamăgiți să afle că valorificarea fructelor și frunzelor de cătină albă rămîne în continuare o problemă de viitor. Cele trei produse amintite mai sus nu beneficiază de girul științific al Institutului de Cercetări Chimico-farmaceutice for de specialitate însărcinat între altele și cu cercetarea proprietăților biochimice ale fructelor de hippopfae rhamnoides. Contractul pentru caracterizarea produsului a fost încheiat între I.C.C.F. și **Biofarm** în urmă cu trei ani. Recent, aceeași întreprindere de medicamente este pe punctul de a încheia un nou contract cu I.C.C.F.-ul, conducerea institutului propunînd ca durata de cercetare, consacrată de data aceasta proprietăților farmacodinamice ale plantei, să fie tot de trei ani (deci încă trei ani de așteptare !), răstimp pe care inginerul Barbos îl apreciază, pe bună dreptate, mult prea mare.

În această situație, profesorul Ion Brad, care studiază cătina albă de două decenii, este nevoit să facă următoarele observații :

— Cercetările ultimilor trei ani n-au făcut altceva decît să reconfirme studiile mele de laborator, iar următoarele investigații vor cădea tot peste rezultatele pe care eu le-am anunțat de ani de zile. Țara noastră continuă să exporte fructe de cătină în loc să le prelucreze superior. În Occident, unde acestea ajung, sînt transformate în articole farmaceutice sau în produse cosmetice și alimentare. Am consultat lista de prețuri a unor asemenea preparate ce se realizează în Elveția și R.F.G. și am ajuns ușor la concluzia că țara noastră ar putea obține 10 000 de dolari prin prelucrarea superioară a unei tone de cătină. În prezent, aceeași cantitate, livrată în stare naturală, este preluată de firmele străine în schimbul unor sume modice. Am calculat de asemenea că, prin chimizarea tuipinelor, fructelor și frunzelor de hippopfae rhamnoides, aproximativ 200—250 de mii de cetățeni din România ar putea beneficia anual de produse medicamentoase și revitalizante obținute pe această bază. În prezent, singura cale de valorificare a acestor zăcăminte naturale de vitamine o constituie obținerea uleiului de cătină, operație care se execută la unele unități ale Inspectoratului Silvic Prahova. Extractul este folosit la fabricarea băuturii răcoritoare „Frucola". Pentru anul viitor se preconizează ca frunzele, tulpinile și semințele plantei să fie valorificate prin PLAFAR în calitate de ceaiuri farmaceutice.

Profesorul Ion Brad continuă :

— N-am înțeles cum a fost posibil ca la Conferința națională a medicamentului românesc, desfășurată anul acesta, I.C.C.F.-ul să prezinte, în absența mea, două comunicări despre proprietățile cătinei albe. De fapt, eu nici nu am fost invitat ! Au vorbit în locul meu cercetători care au aflat de existența acestei plante de la mine și datorită cercetărilor mele. Aș fi putut comunica la această importantă reuniune de specialitate rezultatul unor cercetări efectuate la Facultatea de științe a Universității din Craiova și la I.C.C.P.T. și așa fi putut informa asistența despre opiniile unor oameni de știință din străinătate despre virtuțile cătinei. După cîte am aflat, în lume există numai 12 comunicări ce au ca obiect produse originale realizate pe bază de cătină. Nouă îmi aparțin, două sînt sovietice și unul este american.

La sfîrșitul convorbirii noastre am notat această realizare de ultimă oră. Este vorba de transformarea extractelor de cătină în biostimulenți vegetali. Astfel, prin observarea unor analogii de structură între anumiți fitohormoni și substanțele care se găsesc în fructele și frunzele de hippophae rhamnoides, profesorul Brad, în colaborare cu profesorul Mircea Bălașa de la Facultatea de horticultură din Craiova, a folosit cătina albă la optimizarea culturilor de tomate. Pe loturile experimentale din sere, s-a obținut un spor de 15 tone roșii la hectar în comparație cu lotul martor. Experiențele au fost continuate și pe alte plante, constatîndu-se în continuare că, în calitate de biostimulator, cătina albă are un efect de inducere de sinteză a unor anumite proteine cu activitate enzimatică, peroxidazică. Se profilează în concluzie posibilitatea folosirii extractelor de cătină nu numai în medicina umană sau în zootehnie, ci și în agricultură. Să sperăm că cel puțin în acest domeniu, lucrările de testare și omologare a extractelor de cătină albă nu vor cunoaște aceeași risipă de timp.

LIVIU TIMBUS ■

Primul tratat românesc de hepatologie

A apărut recent, de sub teascurile Editurii Medicale, cel dintîi tratat românesc de hepatologie, datorat conferențiarului doctor Lucian Buligescu de la Clinica medicală a Spitalului „Fundeni", specialist de reputație internațională, membru al Societății române de gastroenterologie, al celei belgiene, al Asociației franceze de hepatologie etc. Structurat în două volume, însumînd peste 1 500 de pagini, tratatul se intitulează „Bolile ficatului, căilor biliare și pancreasului", el fiind rodul unei îndelungate și fructuoase colaborări științifice româno-franceze, Lucian Buligescu conlucrînd cu 2 cunoscuți profesori francezi. La volumul I, cu Claude Liguoroy, președintele Societății franceze de endoscopie digestivă. La volumul II, cu André Ribot, șeful Clinicii de gastroenterologie din Toulouse. Apariția primului tratat de medicină în colaborare româno-franceză la București, notează autorul în prefață, dovedește că medicina nu cunoaște granițe, ea fiind pusă în slujba popoarelor și a luptei pentru promovarea progresului social și economic, factori cu implicații majore în starea de sănătate a oamenilor.

Pe baza unei experiențe bogate, lucrarea prezintă patologia hepatică, biliară și pancreatică în mod unitar, înaintînd o serie de contribuții originale, de interpretări noi și îndrăznețe. Astfel, sînt înfățișate, în premieră posibilitățile de vindecare a hepatitei cronice active sub forma celei sclerogene, ultima fiind o entitate descrisă pentru întîia dată în literatura medicală românească. Totodată, e subliniată semnificația în hepatologie a unor anticorpi (antialbumină polimerizată) la a căror evidențiere școala noastră de specialitate a avut, de asemenea, un rol important, de deschizător de drumuri.

Apariția tratatului e, fără îndoială, un eveniment în lumea medicală, și el precede, nu tocmai întîmplător, deschiderea celui de al IV-lea Congres național de gastroenterologie prevăzută pentru 7 octombrie.

Factorii responsabili din comerțul

MARFĂ E DESTULĂ, EA

Spre a o valorifica deplin și corect, se cuvine ca și cumpărăturile

„Avem și vom avea marfă suficientă, nimeni nu trebuie să-și facă probleme"

— Tovarășe Octavian Anghel, în calitatea pe care o aveți, de director general adjunct al Direcției comerciale a municipiului București, sînteți în măsură să ne furnizați cîteva date cu privire la aprovizionarea piețelor și magazinelor. Ce-ar fi, spre a ne oferi o imagine mai concludentă, să faceți o comparație cu aceeași perioadă a anului trecut.

— Programul privind aprovizionarea populației cu mărfuri alimentare și agroalimentare, alcătuit ca urmare a atenției deosebite pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o acordă acestei probleme, a fructuoaselor și deselor vizite de lucru efectuate în piețele Capitalei, a indicațiilor date de secretarul general al partidului, cunoaște în acest an creșteri însemnate. De pildă, ca să lăsăm cifrele și procentele să vorbească, pe primele 8 luni ale anului 1981, s-au desfăcut mărfuri în valoare de 23,5 miliarde lei, cu peste 1,8 miliarde de lei mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut, asta înseamnă o creștere de 10,6 la sută la produse alimentare, de 7,3 în alimentația publică și de 7,7 la produse nealimentare. S-a ajuns astfel ca volumul desfacerilor planificate să fie depășit, în intervalul de la 1 ianuarie la 31 august, cu 1,6 la sută, iar ca valoare absolută cu 376 de milioane de lei.

— Tovarășe director, nu încape nici o îndoială că lucrurile stau așa și nu altfel, toate aceste realizări fiind rodul unei activități susținute, al unei preocupări permanente a gospodarilor Capitalei, în frunte cu însuși primarul general, de a asigura o cît mai bună aprovizionare a cetățenilor. E clar că, față de anul trecut, vînzările sînt în 1981 mai mari. Ca să fim și mai concreți, v-am ruga să vă referiți la vînzările unei singure zile, se poate?

— Firește. La ulei, de pildă, în ultimele zile ale anului trecut s-au desfăcut, în medie, 90 de tone. Anul acesta, 145. Creșteri importante se semnalează și la alte mărfuri. La zahăr, alt exemplu, de la 190 de tone la 260. La făină, de la 93 la 165, la mălai, de la 65 la 135, la ouă, de la 900 000 de bucăți la 1 300 000 și așa mai departe.

— Cum pot fi explicate aceste vînzări și, implicit, cereri devenite brusc atît de mari?

— Prin atitudinea unora, a pensionarilor mai ales, de a cumpăra mult peste nevoile consumului, stocînd mărfuri și, ca o consecință logică, privindu-i pe alții de ele. Pe de-o parte, e o temere nejustificată, întrucît produse sînt și vor fi, în cantități sporite față de anii anteriori, pe de alta, e o goană nesățioasă și absurdă care, din păcate creează o serie de dereglări în circuitul aprovizionării. Producția, transportul și desfacerea mărfurilor sînt gîndite și dimensionate pentru o anume cerință, firește îndestulătoare, numai că aprovizionarea exagerată, fără justificări logice, în ideea „să fie și să se găsească", generează destule dificultăți. Am să dau cîteva exemple concrete. Pensionarul Marin Purcea din Constantin Brâncoveanu 114 și-a transformat mai înfii apartamentul în depozit, după care a stocat, în cavoul de la cimitirul Buna Vestire, 80 de kilograme de cartofi, 50 de litri de țuică, tot atîția de visinată, alte produse. La fel, Ancuța Șerban, la domiciliul căreia, în strada Secerei 5, s-au găsit 16 kilograme de făină, 10 de mălai 12 de zahăr, 8 litri de ulei și așa mai

în scopul revînzării, cu prețuri de speculă, cetățenii cinstiți au datoria să ia atitudine, să curme astfel de fenomene, demonstrînd în toate cazurile spirit civic, intransigență. Ei trebuie, în primul rînd, să manifeste o atitudine corectă în raport cu propria aprovizionare, să cumpere nu mai mult decît au nevoie, în al doilea rînd, să intervină de fiecare dată cînd aceste norme sînt încălcate. Socoteala e simplă, sărind tu mult peste cal, îl lași pe celălalt, rudă, vecin, prieten, fără cele necesare.

— Veți fi, sperăm, de acord cu noi că și vînzătorii, gestionarii magazinelor au partea lor de vină, ei tolerînd, ba chiar uneori ajutînd, astfel de practici. E adevărat?

— Fără îndoială că și lucrătorii din comerț sînt, unii dintre ei, vinovați. Împotriva lor s-au luat, vă asigurăm, cele mai drastice măsuri. La „Unirea", de pildă, șefa raionului de mezeluri, Maria Ioniță, a fost depistată la un control cu 21 de sticle de ulei, cu 10 kilograme de carne etc., fiind sancționată. În aceeași neplăcută situație s-au găsit și 2 vînzători de la Halele Obor, Vasile Rădulescu și Vasile Bănățeanu, care au dosit 195 și, respectiv, 91 kilograme de măsline. Șefa de unitate la Alimentara din strada Mieilor 1, Niculina Butușoiu, n-a scos la vînzare 3500 de kilograme de făină! Adică, mărfuri erau, dar cumpărătorii n-ajungeau la ele! S-au depistat și cazuri mai grave. Fost gestionar la Alimentara din Calea Rahovei 99, zic fost pentru că a și fost condamnat după procedura de urgență, Froim Lerner a vîndut unui cetățean din comuna Vărăști, județul Giurgiu, 50 de kilograme de zahăr primind în plus 250 de lei. Cornel Stanciu și Ion Mateiaș, primul șofer, celălalt delegat al Fabricii de pîine „Pajura", i-au înlesnit lui Ion Dincă, strada Arad 18, cumpărarea a 240 de pîini intermediare.

— 240 de pîini ?! Nici la o nuntă n-ai ce face cu atîtea?!

— E exact ce vă spuneam. Se cumpără mult peste nevoi. Au fost zile de sîmbătă și duminică, de pildă, cînd s-au vîndut în Capitală 1 800 de tone de pîine.

— Cam 1 kilogram de pîine de fiecare cetățean al orașului, enorm și, la fel de grav, nesănătos, consumul exagerat de pîine fiind, din punct de vedere medical, contraindicat!

— Nu vă mirați, am văzut și țărani, locuitori ai unor comune din preajma Bucureștiului, venind la piață, la Amzei sau la Obor, ca să cumpere roșii și cartofi?!

— Așa-i, aveți dreptate. Tovarășe director, care sînt perspectivele pentru ceea ce dumneavoastră numiți programul toamnă-iarnă ?

— Față de anii anteriori, programul toamnă-iarnă 1981 prevede cantități sporite, atît pentru aprovizionarea populației în trimestrul IV al anului în curs, cît și pentru crearea stocurilor capabile să asigure o bună ritmicitate a aprovizionării pe trimestrul I al anului 1982. Avem un fond de marfă superior tuturor anilor, 120 000 de tone de cartofi, 110 000 de tone de legume, 44 000 de tone de fructe, 18 000 de tone de struguri, au sosit și continuă să sosească importante cantități de produse agroalimentare, există certitudini că, pe baza estimărilor, roadele acestei recolte vor asigura o bază suficientă pînă la recolta viitoare. Depozitele sînt pregătite să păstreze pentru iarnă 50 000 de tone de cartofi, 23 000 de tone de mere, 5 mii de tone de rădăcinoase și așa mai departe. Într-un cuvînt, avem și vom avea mărfuri, nimeni n-are de ce să intre în panică și, cum se mai întîmplă, din păcate, azi, să achiziționeze alimente cu zecile și sutele de kilograme.

OVIDIU IOANITOAIA ■

La Obor ca la stadion, dar aici se apreciază plinul, nu golurile

„Vin oamenii la Obor ca la stadion", spunea cineva despre această piață cu tradiție a Bucureștiului, și i-am dat dreptate la 29 septembrie, cînd ne-am aflat acolo. Curat ca la stadion, cu singura deosebire că aici bucureștenii vin să aplaude plinul, nu golurile. Iar piața este, în general, bine aprovizionată. Cu unele minusuri, dar, una peste alta, cetățeanul nu face drumul degeaba. Dimpotrivă. Discutăm cu cetățenii, vedem cu ochii, consultăm și scripte pentru a face comparația cu perioade similare din trecutul apropiat.

Se știe că la Obor „expun", adică vînd, nu numai producătorii individuali, ci și unitățile din sectorul socialist din județele Dolj, Olt, Teleorman, Constanța, Argeș, Harghita, Suceava, precum și stațiunile de cercetări Greaca și Tulcea, fără a mai vorbi de „obișnuiții casei", ILF Berceni și Agrocoop.

N-o să ne credeți poate, dar una din bătăile de cap ale organizatorilor în această toamnă constă în faptul că li s-au adus cantități prea mari la unele sortimente. Pe Nicolae Taus, delegat al Consiliului popular al sectorului 2 la această piață, l-am găsit asudînd la telefon, strigînd în pilnie ca să domine vacarmul și căznindu-se să plaseze roșii în surplus la fabricile de conserve „Flora" și „Buftea".

— Ce să ne facem ?, spune. Avem prea multe. Dacă nu ne descurcăm rapid, atunci de la categoria extra vor ajunge bulion.

— De ce nu le ia lumea ? Ne-am convins personal că sînt de bună calitate. Cel puțin, majoritatea lor.

— Poate nu mai fac oamenii atît bulion în casă ca înainte. Fapt este că ne-am trezit cu prea multe roșii. La fel se întîmplă, în unele zile, cu ardeii și cu vinetele. Am primit mai mult decît am putut vinde și parte din vinete au sfîrșit ca zacuscă în „Flora". Cît despre roșii, cum spuneam, chiar azi cei de la Buftea au trimis două tractoare cu remorci-buncăr ca să le încarce. „Necazuri" am avut și cu struguri calitatea I, la preț oficial, tămîioasă de Hamburg. Am vîndut cît am vîndut, dar cînd ne-am dat seama că oferta depășește cererea, a trebuit să le expediem la Întreprinderea de cofetării și răcoritoare 2, pentru „confiat", adică pentru prăjituri. Și unele cantități de mere Golden de Argeș au luat același drum, cînd n-au mai încăput în depozitul nostru prea plin. Ceapa rămîne însă o problemă deschisă. Pentru moment.

— Dar cartofii ?

— Cartofi sînt, convingeți-vă.

În adevăr, sînt. Bunăoară la standurile Harghitei — vestit producător de cartofi — vorbim cu reprezentantul județului, Dezideriu Borș. Marfă e. Se vede cu ochii. În plus, cei din Harghita au avut și o excelentă idee : ca buni gospodari, grijulii să-și reducă din costuri, s-au zbătut, și ei, primii în istoria din ultimii ani a Oborului, au trimis marfa nu cu autocamioanele consumatoare de bani și de benzină, ci direct cu vagonul de marfă — din Harghita pînă în cîțiva metri de standurile lor de la Obor, pe o linie C.F.R. pînă atunci nefolosită. Premiera a avut loc acum vreo trei săptămîni. Mîine se va descărca alt vagon.

— Atunci de ce atîta lume așteaptă să-i vină rîndul la cartofi, tovarășe Borș?

— Cum e normal, o aprovizionare a cărei bază, ca în cazul nostru, se află la multe sute de kilometri nu poate fi reglată ca un ceasornic, mai sînt, perioade de așteptare. Or, eu din Harghita nu pot veni cu prea mulți vînzători, la București, nu-mi pot permite ca să-i las să aștepte, căci n-am cum să-i plătesc.

Are dreptate și interlocutorul nostru, dar ne întrebăm : dacă vînzătorul nu-și permite să aștepte, de ce cetățeanul de rînd poate ? Sperăm că se va găsi o soluție, desigur fără ca harghitenii să plătească oalele sparte și timpul irosit. Nu ni se pare o problemă insolubilă, totuși.

O altă problemă, tot legată de cartofi : mulți producători individuali preferă să se axeze pe solarii, adică să vîndă, la timpul potrivit, trufandale, — roșii de solarii, bunăoară, dar toamna vin tot la Obor, din satul lor, pentru propria aprovizionare ? ! E o atitudine de neacceptat.

— Am rămas surprins — ne-a spus Nicolae Taus — cînd am văzut și țărani din „patria" cartofilor săpunari — Lunguleț Dîmbovița (desigur, cartoful mai are și alte „patrii" la noi), cumpărînd cîte 120 kg de cartofi. E bine și gospodărește să produci în solarii legume timpurii, avem nevoie de ele, dar organele locale ar trebui să-i convingă pe locuitori să nu neglijeze tocmai cultura cartofilor, tradițională. Abia după aceea ei să se ocupe de trufandale, la preț de trufandale pentru piață. La fel s-a întîmplat, deunăzi, și cu niște țărani din Dărăști, Giurgiu : vînduseră mai înainte produsele scumpe, dar au venit la noi să cumpere varză...

Iată acum cîteva cifre privind producătorii individuali. Ce au vîndut ei, zilnic, în Obor la sfîrșit de septembrie ? Cam 2 500—3 000 kg roșii (la același nivel ca în anul trecut), 8 000 kg gogoșari (din păcate, de proastă calitate, ne spune șeful pieței, Tănase Dumitrescu, de la care deținem și celelalte cifre), 3 000 kg gogonele, iar la fructe, un spor net față de anul trecut (cam 10%) : mere, 3,4 t, pere 3 t, struguri 10—15 t.

Mergeți deci cu încredere la „stadionul" Obor !

LIONEL NIȚESCU ■

Ceapa stă mai bine în silozuri decît în balcoane

29 septembrie, spre prînz, la Piața Progresul din Șoseaua Giurgiului cetățenii își fac și cumpărăturile de zi cu zi și aprovizionarea pentru iarnă. Șeful pieței, Gheorghe Toma ne informează că luna septembrie a fost o lună bună din punct de vedere al aprovizionării. Piața Progresul este una din marile piețe ale Capitalei ; aici se aprovizionează și cetățeni din alte cartiere. Aici își desfac marfa producătorii particulari, C.A.P. Jilava, I.A.S. 30 Decembrie, AGROCOOP și I.L.F. Berceni. Principalul furnizor este I.L.F. Berceni. Corneliu Bărbulescu, șeful Unității 268 desface zilnic cantități industriale. De sîmbătă, ora 12 pînă duminică la aceeași oră a vîndut, prin cei 33 de oameni ai muncii, cîți lucrează în unitatea din Piața Progresul, produse de aproape 200 mii lei. Nu-și aduce aminte să fi făcut vreodată o vînzare atît de mare. Față de un milion, cît era planul pe luna aceasta, a realizat pînă astăzi 2 200 000 lei. Sectorul de stat nu poate oferi cumpărătorilor ceapă, conopidă, vinete, fasole verde și usturoi. Cu excepția cepei și a fasolei verzi, produsele sînt suplinite de producătorii particulari. Cartofii, varza, rădăcinoasele, gogonelele, fructele se găsesc din belșug. Varza, ardeii și gogoșarii nu ajung toată ziua. În urmă cu două săptămîni se făcea coadă la cartofi și la varză. Motive de îngrijorare nu erau

Capitalei asigură cetățenii:

VA INTRA RITMIC ÎN MAGAZINE

să se facă tot ritmic, în funcție de nevoile reale ale fiecăruia

și cine a avut răbdare să mai aștepte a avut de cîștigat timp. O perioadă nu s-a găsit varză timpurie și asta a creat impresia că varza va lipsi de pe piață. Cît despre cartofi, era prea devreme, după părerea specialiștilor pentru aprovizionarea de iarnă. Recolta a fost bună. Rosiile, deși se găsesc din belșug nu se vînd. Strugurii, la discreție. Numai astăzi s-au descărcat 7 mașini cu cartofi. În eventualitatea că s-ar termina, un simplu telefon la rampa de la gara Progresul ar rezolva problema. Anul acesta aprovizionarea de iarnă a început ceva mai devreme ca de obicei. La începutul lunii a fost o săptămînă friguroasă, ceea ce explică această grabă care l-a prins cîteva zile nepregătiți pe cei care se ocupă de aprovizionare.

Ceapa lipsește din piață de aproape o lună. S-a luat hotărîrea să fie distribuită doar prin magazinele de cartier. Nu găsim o explicație a acestei măsuri. Nu ni se pare normal ca cetățeanul să facă un drum special pentru a-și cumpăra ceapa necesară gătitului zilnic. Se pare însă că explicația este alta. Nu cumva se așteaptă data de 1 octombrie cînd, știut obiceiului, prețul cepei crește? Ne întrebăm pentru că silozurile și depozitul Berceni este bine aprovizionat cu ceapă de cea mai bună calitate. În ultimele zile ardeii și gogoșarii sosesc în cantități neîndestulătoare. Cauza este transportul. Deși I.L.F. Berceni a fost ajutat cu mașini ale întreprinderilor din sector numărul lor este deocamdată insuficient. Multe din mașini sînt folosite la însilozare și la transportul legumelor de sezon către fabricile de conserve. De cîteva zile lipsesc ouăle. Astăzi în piață s-au vîndut 50 000 de bucăți cantitate care în condiții normale ar fi ajuns pînă la următorul transport. O dereglare în ritmul de aprovizionare creează situații neplăcute ca aceasta.

Marfă este. În Piața Progresul se poate vedea. Cît despre ceapă și ouă, vor fi. Nu trebuie să ne îmbuibizim la rînd. Ceapa pe care o vom mînca la iarnă stă foarte bine în silozuri, mai bine decît în balcoanele apartamentelor noastre.

G. OPREA ■

Am văzut și hrăpăreți păcăliți...

Marți, 29 septembrie, la orele prînzului Piața Moghioroș părea exact locul unde s-ar fi revărsat cornul abundenței. Peste patru sute de producători particulari își lăudau cu risipă de glas cartofii, ceapa, ouăle, varza albă și cea murată, gogoșarii, roșiile, ardeii grași... Iar ponderea acestora nu reprezenta decît o mică parte a produselor frumos etalate spre a fi vîndute. Pentru că iată ce ofereau unitățile specializate ale întreprinderilor de stat : 17.000 kg de cartofi, 1 000 kg de ceapă uscată, 6 000 kg de roșii, 700 kg castraveciori (splendizi !) pentru murat în oțet, 1 500 kg morcovi, 50 000 ouă, 4 000 kg ardei, 1 250 kg carne de porc, 600 kg carne de vacă, 2 500 kg carne de pasăre, 5 000 kg pește, adică somn, crap, știucă și caras (știați că săptămînal, în Piața Moghioroș „ se desfac" — ca să folosim un termen care nu-i al nostru — nu mai puțin de treizeci de tone de pește proaspăt ?), apoi 6 000 kg de struguri, 1 000 kg de pere, 13 000 kg de mere... Și bineînțeles că unitățile de stat vînd exact la prețurile mercurialului. Cumpărătorii — este locul să spunem că Piața Moghioroș este locul din care se aprovizionează circa treizeci de mii de cetățeni din Drumul Taberei, deci din sectorul 6, — veneau, vedeau, alegeau, cereau, își umpleau sacoșele și plecau. Comerț curat, bogat, civilizat. (Ce-i drept nu mi-a plăcut dezordinea de la pește. Cele trei guri de vînzare concomitentă se dovedeau insuficiente și nu știu unde ar mai trebui insistat pentru ca și amatorii de crap umplut cu stafide și de știucă cu maioneză să se bucure la piață măcar deopotrivă cu vegetarienii...) „Unde există preocupare există și piață bună", mi-au răspuns apropae într-un glas Stejereanu Paraschiv, șeful pieței, de 28 de ani în branșă, și Ionescu Laurențiu, inspector de specialitate la sectorul 6. Deci cînd preocuparea spre o bună și ritmică aprovizionare nu se manifestă exclusiv pe hîrtie, rezultatele se disting dintr-o mie.

Și tot în Piața Moghioroș ar mai fi de semnalat ceva. Anume ? Perseverența cu care autoritățile sectorului 6 înțeleg să se preocupe de demascarea faptelor producătorilor și a speculanților. Un lucrător de milițe îmi povestea pînă unde merg hîrciogii cu... imaginația : „Doncu Maria din Giurgiu — zisă Zdreanța, după felul cum se purta îmbrăcată — cumpăra cartofi din Piața Gorjului și-i revindea în Moghioroș. Vînzătoarea de „ouă proaspete" le cumpăra — prin intermediul contilor — de la stat și le revindea acelora care au încă o masivă încredere în „seriozitatea sectorului particular". Înainte de a părăsi Piața Moghioroș, am avut prilejul să constatăm noi înșine că precupeții sînt unul dintre principalele canale de scurgere a mărfurilor destinate Capitalei. Vînzătoarea de fructe Chițu Elisabeta din Malu cu Flori (telefon la domiciliu : 962/70158) a venit să reclame că i s-au furat, ce credeți ?, 14 litri de ulei și 7 kg de zahăr pe care le luase pentru acasă... Unde i s-au furat ? Susține că în piață, dar despre cum și le-a procurat nu vrea să scoată o vorbă. Iată deci că există și hrăpăreți păcăliți.

MIRCEA MARIUS ■

„Mărfuri există. Nu există opinie..."

La nr. 20 din cartierul bucureștean Drumul Taberei există așa numitul „Orizont" — un magazin cu autoservire cu trei raioane de prezentare și vînzare a următoarelor sortimente de mărfuri : preparate din carne, brînzeturi și produse zaharoase. Zilnic — orientîndu-ne după bonurile mașinii de taxat — îi calcă pragul 2 500—3 000 de cumpărători. Au de ce ?, îl întreb pe Bediciu Stelian, șeful unității. Care-mi răspunde : zilnic, între orele 6,00 și 20,00, vindem marfă în valoare de 128 de mii de lei. Planul lunii septembrie este de aproape trei milioane și jumătate, și sînt sigur că-l putem îndeplini așa cum s-a întîmplat în toate lunile trecute din acest an. Nu sîntem ipocriți, recunoaștem cinstit că ne pare bine cînd vindem mult. E de două ori firesc : o dată pentru că asta este meseria noastră, a doua oară pentru că sîntem retribuiți în funcție de procentul îndeplinirii graficelor de vînzare. Repet, ne și place, iar pe deasupra sîntem și direct interesați. Ceea ce nu înțeamnă că uneori nu ne întrebăm noi între noi „oare ce tot fac ăștia, cîteva «fețe» care ne-au obișnuit cu prezența lor permanentă în magazin, cu atîta amar de marfă ?!" Îmi este imposibil să cred că, zilnic, ei și familiile lor consumă în ritmul în care cumpără ulei și zahăr, ca să nu aceste exemple. Pe unii i-am și întrebat „de ce?" dar m-au pus la punct, zicîndu-mi că de ale sînt aici, ca să vînd, nu ca să-i întreb ? ! Într-un anume fel au dreptate, într-adevăr, eu am sarcină să desfac marfa, însă nu-l pot suferi deloc pe hrăpăreți. Pentru că asta sînt, hrăpăreți. „Uleiul și zahărul sînt produse deficitare", mi-a strigat unul. Sînt pe dracu' ! Iată, sore exemolu, o situație comparativă. Din simpla alăturare și comparare a unor cifre rezultă cît de „deficitare" au fost și sînt aceste produse în magazinul nostru : în iulie 1980, am vîndut 18 000 kg de zahăr. În iulie 1981 27 000 kg. Și tot la zahăr : august 1980 — 19 000 kg ; august 1981 — 26 000 kg ; septembrie 1980 — 21 000 kg ; septembrie 1981 — 32 000 kg !! La ulei, aceleași perioade se prezintă astfel (prima cifră reprezintă vînzarea din anul trecut, a doua — din acest an) : iulie — 17 000 litri, 21 000 litri ; august — 18 000 litri, 23 000 litri ; septembrie — 19 000 litri, 19 000 litri... Și dacă anul trecut, cînd practic vindeam mai puțin, uleiul și zahărul nu erau „deficitare", cum se face că tocmai în acest an, deși am vîndut masiv, cele două produse sînt pur și simplu... vinate ?

Am vizitat raioanele magazinului și am văzut cu ochii noștri că șpusele șefului de unitate sînt reale. Atunci cum se face că unii decretează ca fiind „deficitare" produse care se vînd în cantități mai mari decît în alți ani ? Răspunsuri : „Eu stau peste drum și văd, mai ales că sînt pensionată de boală. Cum se aduce marfa, în cinci minute vezi că s-a și format o coadă de necrezut. Cine ? Precupeții, zic eu. Au un sistem de informare nemaipomenit, ceva mă face să cred că sînt înțeleși dinainte cu unii dintre vînzători ; cert este că oamenii din cartier sînt nevoiți să facă coadă, că nu au loc de altii. Și ar mai fi ceva : unii cumpără în nestire, au, nu au nevoie — ei cumpără..." (prof. Tănăsescu Magdalena, Aleea Poiana Sibiului nr. 6) ; „Ulei este, zahăr este, dar sînt mulți cei care le speculează. Am văzut eu cum bucureșteni «de-ai noștri» ofereau spre vînzare ulei și zahăr la preț de speculă. Cui și unde ? Țăranilor din Piața Cosbuc. Mărfuri există, nu există opinie și măsuri împotriva speculanților..." (Gheorghe Hîrlavu, muncitor transportator la Complexul nr. 2 Orizont).

MIRCEA BUNEA ■

Un „băcan" care... caută mireasă!

La ora prînzului complexul comercial BIG Berceni, din Piața Sudului, cunoaște o vie animație. Cu o sacoșă în mînă, mă amestec printre cumpărători. Aleg la întîmplare raionul de mezeluri. Rînduite cu grijă, produse proaspete se află la dispoziția cumpărătorilor : 3—4 sortimente de salam, 3 sortimente de cîrnați, pastramă, lebăr, șuncă ardelenească, mușchi țigănesc, etc. Încerc să cumpăr parizer și crenvurști. Aflu că s-au terminat mai devreme. La fel și laptele și iaurtul. Mîine, în zori, voi găsi precis. Dar de ce au astăzi ? Mă lămurește șeful complexului, Dumitru Simion, care supraveghează descărcarea mărfurilor în curtea interioară. Mă interesez de sortimentul și cantitatea produselor ce sînt trimise zilnic acestui complex. Și aflu niște cifre, pe care nu mi le-aș fi imaginat, referitoare la livrările de azi, 29 septembrie. Merită a fi prezentate, pentru a înțelege strădania gospodarilor Capitalei de a asigura cetățenilor o aprovizionare corespunzătoare : așadar, 6 000 kg făină, 2 100 kg mezeluri, 900 litri lapte, 900 borcane cu iaurt, 90 kg unt, 54 kg smîntînă. În privința zahărului și a uleiului, mă edifică două fișe de recepție ; prima, cu numărul 8301, menționează două transporturi totalizînd 4 800 kg zahăr ! A doua fișă de recepție, cea cu numărul 86784, se referă la cele 192 navete a cîte 12 sticle cu ulei, în total 2 304 litri. Dar carnea ? — Primim în medie, 3 tone de carne proaspătă. Și astea toate într-o singură zi !

...În biroul maiorului Nicolae Rădneanțu, șeful serviciului economic al secției 13 Miliție, aflu că asemenea atitudini ce vizează cupiditatea unora, capătă uneori proporții incredibile. Aflu cîteva cazuri ieșite din comun. Ba chiar sînt invitat să însoțesc un echipaj, care în minutele următoare va pleca la o... băcănie improvizată, situată pe strada Ciocănești, la numărul 12, sectorul 4, în casa lui Florea Moraru. Aici, abundența de produse depozitate într-o cameră întrece orice așteptări : 53 kg zahăr, 18 pachete cu smochine, 83 conserve de pește, 27 litri ulei, 68 sticle cu vin de diverse calități, 24 litri oțet, 100 ouă, nenumărate pachete cu Dero și multe altele... Este evidentă intenția stăpînului casei de a le vinde la preț de speculă Locotenentul Cornel Stănia are de făcut un inventar destul de dificil... Florea Moraru e un om în vîrstă — are 71 de ani — și e singur. La început protestează, ba chiar amenință. Într-un tîrziu apelează la motivații care nu convin pe nimeni dintre cei prezenți. Se hotărăște în final să argumenteze că nu poate rămîne singur la infinit și se pregătește... să se însoare !

Evident, se adună și vecinii : dezaprobarea lor se manifestă prin gesturi, prin cuvinte. Un muncitor de la uzina Vulcan, om în floarea vîrstei, nu-și poate reține o sudalmă la adresa acestuia : „Păcat de bătrînețea dumitale !".

CONSTANTIN BALACCIU ■

Uleiul, zahărul și cîteva propuneri

La Magazinul Autoservire din Bulevardul Muncii 170 astăzi au sosit spre vînzare 21 000 ouă. După estimarea șefului de unitate, Marian Vochin, vor ajunge două zile. În urmă cu două săptămîni, primea o treime din cantitatea sosită astăzi și timp de o săptămînă magazinul avea zilnic ouă la vînzare. Bineînțeles, fără coadă.

În magazin nu se găsește mălai. Cota obișnuită a magazinului era de 5 000 kilograme într-o lună. În septembrie s-au vîndut 30 000 kilograme.

În magazin nu se găsește unt. Magazinul primea zilnic 28 kilograme, care ajungeau și pentru a doua zi. Astăzi, 29 septembrie, nu a mai primit ca de obicei 28 kilograme, ci 140. S-au vîndut în două ore.

În magazin se găsește zahăr și ulei. O parte s-a vîndut de dimineață. La ora 16 se va mai vinde o parte. Această măsură are drept scop să-i protejeze pe cei care dimineața sînt la lucru și să le ofere posibilitatea să facă aprovizionarea. Numai că la coada care se formează cu cîtva timp înainte s-au așezat tot cei care au mai stat o dată dimineața. Să fie în casă, să se găsească! Să încercăm să găsim o explicație acestui fenomen. Iată părerea șefului de unitate care l-a trăit și care încearcă să-l rezolve — și nu numai el. „E drept, uleiul a lipsit aproape două săptămîni. După asta a apărut uleiul vărsat, care se livrează la pompă. Pînă reușești să vinzi 2 000 litri cu pompa se face coadă și se creează impresia că uleiul lipsește. Concomitent cu uleiul am început să fim aprovizionați cu mai multe produse neambalate : zahăr, orez, făină, mălai, sare. Personalul este insuficient. Ar trebui un om pentru fiecare produs, fronturi de desfacere. Fabricile producătoare au făcut o economie renunțînd la ambalarea produselor, în timp ce ritmul nostru de desfacere a scăzut foarte mult. De aici nemulțumiri din cauza timpului pierdut. Unii, cei care au timp, au început să cumpere mai mult decît le trebuie, în dauna altora. Am mai trecut printr-o perioadă ca asta, prin 74, dacă nu mă înșel. Oamenii intră într-o panică nejustificată. Au impresia că alții cumpără mai mult decît ei și se creează un fel de concurență. Pentru a rezolva această situație nefirească, probabil se va face o aprovizionare peste necesități pentru a-i liniști pe cei care exagerează cu cumpărăturile. Marfa intră în magazin și dispare de nici nu știi cînd ai vîndut-o. Poate că și magazinele cu autoservire ar trebui adaptate pentru vinderea mărfurilor vărsate, dacă se continuă cu acest sistem de livrare".

Poate, completăm noi, n-ar fi rău să se ia în considerație propunerea ca mărfurile livrate în vrac să fie ambalate la magazine. Pentru asta ar trebui reconsiderată schema de funcționare a magazinelor cu autoservire.

OPREA GEORGESCU ■

Prea puțin o amendă!

Unii ne consideră hiene. Cred că ne putem hrăni cu stîrvuri intrate în putrefacție. Cei care cred așa nu sînt, doamne ferește !, niște lei, niște monumente ale naturii, al căror dispreț față de noi, restul faunei, intră și el în regimul monumentalului, obligîndu-te să-l accepți fără crîcnire. Nu, nu-s niște lei, ci niște ființe crescute la subțioara conjuncturilor, îngrășate din umidități și concupiscențe, pe care adesea nu le observi, care te lucrează la epidermă. Și la stomac. Dar să lăsăm să vorbească faptele.

Vineri, 25 septembrie, ceasul 6 după-amiază. În drum spre casă, mă așez la o coadă, aflătoare în magazinul „Gostat" din bulevardul Ion Șulea 16. În fața mea, o femeie cere o pungă cu pulpe de pui. O plătește, dar, după ce-i adulmecă o clipă conținutul, se cutremură și o înapoiază vînzătoarei. Aceasta o primește, se strîmbă (nu la pungă, ci la clientă), înapoiază banii. Oftez (pulpe de pui aș fi vrut și eu !) și, ca să nu plec cu mîna goală, cer o pungă cu gîturi. O plătesc, o adulmec, mă cutremur, n-o mai înapoiez, intru cu ea în biroul șefului unității.

Trec peste epica unor amănunte, mult prea banale ca să merite un comentariu special. Trec peste faptul că Ștefan Vlădescu, șeful unității, n-are ecusoa. (Și-l va prinde ceva mai tîrziu, stîngaci, pe halatul de o culoare mai mult decît indoielnică). Trec și peste faptul că Șt. V. n-are mîini. (Da, așa zice cînd îi îmbii să adulmece conținutul pungii : „Eu n-am mîini !". Să propunem ca vînzătorilor de produse alimentare să li se facă, înainte de încadrare un examen olfactiv ? !). Trec și peste faptul că nu mă poate servi cu numerele de telefon ale Sanepidului și ale Inspecției comerciale, căci, zice dînsul, „i-au fost furate din vitrină", iar așa, pe dinafară, „nu le știe" (memoria unui șef de „Gostat" fiind, după cum se știe, impovărată cu mult prea înalte probleme, nesuportînd în transcendențele lor efracția unui număr de telefon). Trec și peste limbajul frust, neplivit, acel limbaj de legitimă apărare, caracteristic multor persoane din serviciile publice, cînd clientul își revendică niște drepturi. (Limbaj care, în cazul de față e presărat cu insinuări și amenințări voalate, de genul : „Las'că știu eu cin'va trimis aci, e o rudă a dv., cu care eu m-am certat... O să sesisez și eu"...). Trec peste astfel de amănunte, de mult istovite prin repetiție, de mult devenite clișeu în relațiile cumpărător-vînzător, ca să ajung cît mai repede la finalul acestei atît de urît mirositoare povești.

Finalul e un control pe care, la cererea noastră, îl va efectua, un ceas mai tîrziu, delegatul Centrului sanitaro-antiepidemic al municipiului București, M. Racovită. În acest ceas, pungile cu pulpe de pui și gîturi au făcut, evident, picioare, dar alte 53 kg de subproduse din carne, descoperite în frigiderele magazinului, se dovedesc, la fel, alterate, drept pentru care Ștefan Vlădescu e amendat cu 1 000 lei, iar vînzătoarea Laurența Oprea cu 500 lei. Nu ne aflăm în fața primei abateri, registrul de control al unității abundă, vai !, în astfel de „descoperiri" fetide. Nu mai departe de 14 august, de pildă, o cantitate de 200 (două sute !) de pui alterați a fost confiscată de organele sanitare.

N-am fi insistat asupra acestei întîmplări, dacă niște cuvinte ale lui Șt. V. nu ne-ar fi pus pe gînduri. L-am întrebat : „Unde au dispărut pungile cu pulpe de pui ?". Ne-a răspuns senin : „Le-am vîndut". „Așa, zice ? !", „Păi dacă clientul le-a luat și-așa !".

Știm bine (o simțim zilnic, pe pielea noastră !) că în desfacerea unor produse alimentare există, la ceasul de față, greutăți, stranguări, carențe, dificultăți mai mult sau mai puțin obiective. A lăsa să se altereze, în asemenea circumstanțe, sute și sute de kilograme de carne, înseamnă mai mult decît „neglijență". Iar a încerca — profitînd tocmai de astfel de strangulări și carențe, pe care tu însuți le-ai provocat — să virî pe gîtul oamenilor alimente stricate, înseamnă să ai vocație de criminal.

În fața amenzii de 1 000 de lei, Șt. V. a declarat mohorît : „De mîine mă las de comerț".

„Mîine" a fost ziua de 26 septembrie a.c. O fi făcut-o ?

ILIE PURCARU ■

P.S. De remarcat, în registrul de control al aceleiași unități, seninătatea, detașarea, superbia olimpiană cu care echipa de control a oamenilor muncii, alcătuită din Dorin Iordache, Traian David și Vasile Stanciu de la întreprinderea chimică Dudești, consemnează, cu regularitate, ce minunat, ce curat, ce dăruit și ce ales între toate e „Gostatul" din Șulea 16... Doamne, de unde s-or fi aprovizionînd cei trei ?

Să scurtăm drumul lemnelor către gura sobei!

Demisiile unui șef de depozit

În vecinătatea gării de Est, cunoscută de toată lumea ca zona gării Obor, ca un făcut își desfășoară activitatea, nici mai mult, nici mai puțin, patru depozite de combustibil. Trei peste șine, pe șoseaua Electronicii, iar unul alături de gară, pe strada Baicului. Dar ele sînt cunoscute și după numărul ce-l poartă, ca la mijloacele de transport în comun. Primul, cu numărul 202, îl are ca responsabil pe Toni Potenchiu. Se recomandă scurt și atunci cînd o face lipește prezentării și cîteva cuvinte pe care le rostește cu mare mîndrie: „sînt decanul de vîrstă al „Combustibilului", de un sfert de veac șef de depozit. Am 59 de ani, 3 luni și 12 zile". La depozitul 203 este responsabil Gheorghe Schitelea, la cel cu numărul 204 (aflăm că s-a numit mai scurt 24) treburile sînt conduse de Ion Chitaru. La cel de pe Baicului, responsabilul era plecat la centrală pentru a ridica retribuția celor care își desfășoară activitatea aici. Depozitul poartă numărul 206 (unde o fi cel cu numărul 205 ?). În timp ce lipsește responsabilul, cel care coordonează întreaga activitate este Petre Pandele, cel de la cîntar și cel care pune ștampila pe diverse acte.

Aceasta-i, în cîteva cuvinte, prezentarea zonei. Cele patru depozite, ca niște surori, se și aseamănă, dar se și deosebesc. Asemănările: ele vînd și livrează lemne și cărbuni către populație. Sîmbăta, ziua cînd ne-am deplasat pe la cele patru depozite, nu se lucrează cu publicul. Adică, nu lucrează casieria. Cu alte cuvinte, nu se încasează bani. Dar se livrează, adică pleacă, spre diferite adrese, lemne și cărbuni. Și mai sînt încă foarte multe asemănări pe care le vom spune ceva mai tîrziu. Deosebiri? Cîteva în funcție de conducerea fiecărui depozit, adică de responsabili.

...La ușa responsabilului depozitului cu numărul 204, se tot învîrte un bătrînel, mic de statură, care strînge cu grijă la piept o geantă. Îl tot urmărește pe responsabil ca o umbră, pe la cîntar, la casierie și pe afară. Cînd îl prinde, în birou se năpustește ca o pasăre de pradă asupra lui și încearcă să-i dea cu forța un pachet pe care l-a avut în geantă. Responsabilul ridică mîinile în sus și strigă ca mușcat de șarpe: „Nu. Te rog să pleci. Fără chestii din astea cu mine". Aflăm că discuția s-a purtat în jurul unei sticle de coniac. După ce ne legitimăm, stăm de vorbă cu fiecare. Bătrînul: „M-a servit și am vrut să-i dau o sticlă. Să nu scrieți ceva de mine că mor. Mor, dacă vreți, și acum, lîngă dumneavoastră. Moare și baba de-acasă. Ea simte totul". Și spunînd toate acestea, dispare, cu sticlă cu tot, fugind ca un tinerel. Șeful de depozit: „A venit c-o pilă de la centrală să-i dăm lemne și cărbuni. I le-am dat. S-a rugat de șofer să conducă mașina pe unde stă pe sens interzis. A venit miliția și i-a luat actele șoferului. Acum a vrut să-mi dea o sticlă de coniac. Dar mie nu-mi place coniacul și apoi nici metodele astea". Din curte se aude o voce de femeie: „Hoților. Chem miliția economică." Vocea aparține Georgetei Vioreanu care este gospodară la Întreprinderea utilaj transport-București. Respectiva unitate are de ridicat de la respectivul depozit 40 000 de kilograme de lemne. Este o cantitate mare de care, cei de aici nici nu vor să audă. Se blochează, spun, livrările pentru populație. Așa stînd lucrurile întreprinderea a deplasat la depozit mai mulți tineri care să încarce lemnele și două basculante. Dar și așa au apărut foarte multe probleme. Lemnele au fost descărcate din vagon tocmai pe linia a zecea. Apoi au fost cărate la circular, tăiate și încărcate în mașini. Toată această muncă durează de cîteva zile și probabil va mai dura cîteva. De ce cheamă Georgeta Vioreanu miliția? „Eu car de cîteva zile lemne. Aseară cînd am plecat lăsasem aici un morman de peste 2 000 de kilograme. Astăzi, cînd am venit să încărcăm supraveghetorul Vasile Minea zice că-s lemnele lui ?!- Noi am muncit pentru ele. Eu sînt o femeie corectă." De fapt ce s-a întîmplat? Aflăm de la motoristul circularului, Petre Bornea: „După ce au plecat intelectualii, a venit Vasile la mine și mi-a spus să mai tai lemne pentru Cocolaru (n.n. — Virgil Dragomirescu), că el este șef și nu are ce transporta a doua zi. Și știți cum este la noi?! Ca să iasă bani trebuie să transporți mult. Și ce să fac? Am început să tai. Dar tot Vasile mi-a spus să pun lemnele pe care le tai peste lemnele celor cu carte, așa, ca să vadă Cocolaru o grămadă mai mare?! Dacă nu fac ce spune el, adică Vasile, Vasile o să mă spună lui Cocolaru și acesta o să mă bată. Așa că eu am mai pus ceva lemne tăiate peste lemnele băieților. Acum a început scandalul. Vasile spune că-s lemnele lui Cocolaru și trebuie transportate știe el unde; femeia, pe bună dreptate, spune că-s lemnele ei. Dar eu am trăit multe din astea pe aici. Așa că îmi văd de treabă mai departe."

O situație asemănătoare întîlnim și la depozitul cu numărul 203. Aici, Petruța Mihăilescu împreună cu încă două femei au de ridicat, numai astăzi, 4 000 de kilograme de lemne pentru cîteva grădinițe. Și fiindcă grădinițele au copii și copiii nu pot încă încărca lemne în mașini, femeile se zbat singure fără nici un fel de ajutor din partea depozitului. Mai mult decît atît, Grădinițele n-au nici mașini. Așa că au închiriat o furgonetă. Dar respectiva mașină nu poate transporta cine știe ce, furgoneta trebuind să facă trei drumuri de la depozit pînă în Berceni. Ce explicații dă Gheorghe Schitelea, șeful depozitului: „Această vînzare se numește în afara pieței. Nu se iau bani gheață. Nu este leu depus la casierie, nu face parte din planul nostru. Așa că nu prea ne interesează. Eu le-am lămurit că așa stau lucrurile și că trebuie să se descurce cum pot. Legat de transport, este o altă problemă. Din cele 10 mașini programate de la Transcom, au venit doar 6. Ce să transport mai întîi? Lemnele grădinițelor care nu intră în planul nostru sau combustibilul cetățenilor? Cum stăm cu planul? Prost. Adică am stat foarte bine, pe linia de plutire. Dar fiindcă alte depozite nu și-au făcut planul, cel din Baicului, cel din Pantelimon și din Popești, ni s-a dat și din comenzile lor. S-a spus ca să se ajungă la același nivel. Ce nemulțumiri avem? Întrebați mai bine ce mulțumiri. Eu, tovarășe, am patru cereri de demisie băgate. Sînt de mulți ani șef de depozit de lemne, dar treburi ca aici n-am întîlnit nicăieri. La noi, la depozite, nu se mai uită nimenea. Ne-am întors din nou la lopată și la furcă. Dacă s-a încercat, într-un timp, să ne mecanizăm, totul s-a uitat. Atunci de ce ne mai întrebăm de ce mai sînt restanțe? În ritmul acesta de livrare nu terminăm de dat ceea ce trebuie să dăm, nici în luna martie. În toate depozitele din Capitală nu sînt decît patru macarale «Nufăr», dar nu merge nici una?! Cea de la 204 îmbolnește, azi, mîine, un an de cînd este defectă. Apoi, banda transportoare pe care o avem în curtea depozitului nu funcționează. Așa că, cum vă spuneam, ne-am întors din nou la furcă și la lopată. Ar fi astea bune dacă s-ar respecta întocmai și munca noastră, și n-ar fi în zadar. Cărbunii care ne vin la ora actuală sînt foarte proști. S-au făcut și calcule. Au venit specialiști. Au venit, experți. Știți cum stăm? Într-un vagon cu cărbune 45 la sută este steril, 10 la sută praf, 10 la sută sînt pierderi la transport. Cît a mai rămas? 35 la sută cărbune. Este, dacă vreți, un fel de a plimba pămînt. Îl aducem, îl depozităm, așteptăm să vină furnizorii să constate, îl încărcăm din nou în vagoane și-l expediem. Este un fel de navetă a pămîntului. De cele mai multe ori, nici nu putem și nici nu avem timp să-l încărcăm. Trebuie să livrăm către populație lemne și cărbuni, așa că sterilul și praful de cărbune, ce se depozitează aici, este în continuă creștere. Se depozitează în progresie geometrică. La ora actuală, știți cît am în depozit? Peste 700 de vagoane convenționale, munți întregi. În momentul de față întîmpinăm greutăți și la lemne. Ne vin, în vagoane, bușteni de 400—500 de kilograme. Pe lîngă faptul că ocupă în vagon un volum mult mai mare decît lemnul tăiat, el nici nu se poate usca bine. La toate acestea se adaugă și faptul că, de multe ori, nici nu putem să-l dăm jos din vagoane. Nu avem macarale. Un alt necaz este cel legat de șoproane. Avem în cadrul depozitului peste o mie de metri pătrați de șopron pentru cărbune, cu fundație de beton și acoperiș. Dar șoproanele au început să se strice, să cadă peste mormanele de praf și pămînt. Multă lume vine, notează, constată, pleacă dar nu se întreprinde nimic. Așa că mai bine cu patru demisii date și înregistrate decît cu nici una."

SORIN POSTOLACHE

„Și o rugăminte: vedeți că sînt cap de familie..."

Simbătă, 26 septembrie, ora 7,35. Zi însorită, caldă, și la depozitul de lemne de lîngă I.R.A. 3 — după cum îl denumesc îndeobște oamenii din cartier — de fapt, centrul de desfacere numărul 103, din strada Sovata, aflat în imediata apropiere a pieței Chibrit.

De la bun început mă surprinde faptul că, deși nu mai e mult pînă la zilele friguroase, animația lipsește. Mă bate gîndul că oamenii, ca buni gospodari, și-au rezolvat pînă acum problema combustibilului, așteptînd liniștiți iarna. Observ totuși o oarecare agitație. Cîțiva „băieți", înnegriți probabil de praful de cărbune, se îndeamnă la lucru, folosind expresii ce amintesc de parfumul vechilor cartiere bucureștene... O tînără, decupată parcă dintr-un jurnal de modă, cu un aer marțial, plimbă necontenit un ibric între biroul de care depinde căldura noastră trupească și o sursă improvizată de apă. În rest, șase, șapte cetățeni care așteaptă cu o remarcabilă răbdare un semn de bunăvoință. La rîndul meu, nu îndrăznesc să întrerup ritualul celor aflați înăuntru de a-și sorbi în liniște cafeaua și, aoelind la bunăvoința unui tractorist „de-al casei", care încarcă niște bușteni, încerc să aflu cum aș putea cumpăra niște lemne. Fără a-și întrerupe lucrul, mă întreabă dacă am plătit, îi răspund scurt „nu", unde locuiesc, îi răspund „pe Sibiu", mă liniștește că sînt „în arondisment" și mă asigură că deocamdată nu poate rezolva nimic. Trebuie să aștept pînă la unii și abia atunci pot face comandă. Nu mă dau bătut și caut să aflu cu îndirjire rezolvarea problemei care mă apasă. Mă îndrept spre unica sursă de apă potabilă spre a mă răcori și o întîlnesc din nou pe tînăra despre care aminteam. E tot cu ibricul în mînă, dar, de această dată, plină de amabilitate. Naiv ce sînt, cred că mi-a surîs norocul cînd îmi zîmbește, dar imediat constat că zîmbetul este adresat unuia venit fără interese, probabil unui verișor de la țară, aflat în spatele meu, pe care îl întreabă destul de cordial dacă nu dorește o cafea. Îmi adresez în gînd reproșuri și caut o altă pistă.

Soarta îmi surîde și, în sfîrșit, găsesc înțelegere. Întîlnesc un om „pus pe treabă" și îi înșir o poveste frumoasă despre o casă cu garaj și curte — cumpărată recent — căreia, luat cu alte treburi, nu i-am rezolvat problema combustibilului. „Impresionat" fiind de modul în care îi vorbesc — îmi mărturisește omul — zice că o excepție este posibilă. Se mai poate găsi un bon, dar prețul va fi mai ridicat: orice urgență e mai costisitoare și nimic nu se poate face de unul singur. „Concret, la oficial e aproape imposibil acum, dar dumneavoastră puteți avea în 3—4 zile 1 000 kilograme de lemne bune cu 700 de lei și 1 000 kilograme de cărbuni cu 450 lei. Facem chitanță de mînă pe bază de buletin, îmi dați banii și e O. K.! Telefonul meu este... Și o rugăminte: vedeți că sînt cap de familie...".

CONSTANTIN BALACCIU

Cauzele întîrzierilor

Pe data de 26 septembrie, situația livrărilor la depozitul de combustibil 501, din strada Zăbrăuțului 15, este mult rămasă în urmă. Se livrează cărbuni celor programați pe data de 27 mai și lemne celor programați pe data de 18 august. Programarea a fost făcută în martie, oamenii au contat pe ea, deși din experiența anilor trecuți știau că șansele de a fi respectată sînt mici. În orice caz, iarna bate la ușă, iar magaziile de lemne și cărbuni ale multor cetățeni continuă să fie goale. Șeful depozitului, Constantin Palade, ne informează că situația livrărilor la depozitul pe care îl conduce este mult mai bună decît la celelalte. Argumentul: lună de lună planul a fost depășit cu 10 la sută. Cauza acestei rămîneri în urmă: ritmul de livrare nu face față cererilor, adică nevoilor oamenilor. Avînd în vedere că lemnele și cărbunii nu sînt obiecte de lux, ci de strictă necesitate, credem că nu greșim spunînd că, pentru cei care n-au reușit încă să-și asigure încălzirea, situația este îngrijorătoare.

Conform planului, la depozitul 501, zilnic se livrează către populație 80 tone de combustibil — cărbuni și lemne. Depozitul nu este dotat deci cu o bandă rulantă, defectă de aproape două luni. Pe lîngă această bandă, ar mai trebui un excavator care, bineînțeles, trebuie să nu fie defect. Praful de cărbune, netrimis la timp termocentralelor, și din cauza lipsei utilajelor, s-a adunat în grămezi mari, care blochează de luni de zile aproape tot frontul de lucru necesar descărcării, sortării și încărcării cărbunelui. Din 100 metri, doar 30 nu sînt încă blocați, atît cît să intre cu greu cele 5 mașini cu care se face livrarea către populație!?

Calitatea combustibilului nu este totdeauna cea cerută de STAS. Uneori nici cantitatea prevăzută în facturi nu corespunde cu realitatea. Iată cîteva exemple de dată recentă. Vagonul 7727, furnizor Cîmpulung, stația Schitu Golești, conține peste prevederile STAS 11 000 kilograme praf și 2 000 kilograme steril. Vagonul 7 339, același furnizor, 14 000 kilograme praf și 2 500 kilograme steril. Vagonul 8 451, furnizor I.S.E.P. Caransebeș, stația de încărcare Platina Timiș, în loc de 24 000 kilograme lemne, transporta doar 17 500 ?!! În toate aceste cazuri, la fața locului se adună o echipă de constatare, vine și un delegat al întreprinderii furnizoare, se întocmesc acte, se fac procese verbale, hîrtiile circulă, iar livrarea, firește, întîrzie.

Din lipsă de utilaje, fiecare vagon cu cărbuni este sortat manual, cu furcile. Rezultă praf de cărbune și steril. Acesta din urmă trebuie transportat la groapa de gunoi cu aceleași mașini cu care se face livrarea. Pe lîngă toate acestea, nici ritmul de aprovizionare n-a fost constant. În această vară, depozitul n-a putut livra ritmic deoarece două săptămîni a fost în inventar. Alte trei săptămîni, n-a primit cărbuni.

La lemne, situația pare ceva mai bună, deși și aici întîrzierea este nepermis de mare. Depozitul este dotat cu trei circulare pentru tăierea lemnelor. Ar trebui manipulate de 15 muncitori. Sînt doar 4. Întreprinderea nu are un specialist capabil să ascută pînzele circularelor, motiv pentru care acestea nu pot lucra din plin.

Pentru a-și îndeplini planul, echipa care deservește o mașină trebuie să facă trei curse pe zi. În actualele condiții, cursa a treia ajunge la cetățean spre seară, spre ora 19. Mai ales acum, de cînd ne-am dat ceasurile înapoi cu o oră, mașina sosește pe întuneric, așa că omul, după ce a așteptat lemnele și cărbunii două-trei luni, nici măcar nu vede ce i s-a descărcat în fața porții?! Nici calitativ, nici cantitativ.

Sîntem asigurați de Constantin Palade că depozitul n-are reclamații, că situația s-a îmbunătățit față de anii trecuți. Așa să fie, numai că pe strada Înclinată, în fața casei cu numărul 93, stă de cîteva zile o grămadă de „cărbuni" cam de o sută două sute de kilograme, pe care cetățeanul n-a mai găsit de cuviință s-o mai bage în magazie, căci grămada însemna un maldăr de praf!!

Așa cum este dotat astăzi depozitul, cu personal și utilaje insuficiente, cu frontul de lucru gîtuit de praf de cărbune și steril nu vedem cum s-ar putea îmbunătăți ritmul de livrare a combustibilului. Constantin Palade afirmă că nu trece săptămîna fără să aibă măcar un control, dar el e urmat doar de constatări, nu și de măsuri care să-l ajute cu ceva: personal corespunzător, utilaje suficiente, calitatea combustibilului primit să fie conform cu prevederile STAS.

Acestea nu sînt numai cele relatate de șeful depozitului 501, ci și cele constatate de noi la fața locului. Prea mult praf de cărbune și steril circulă cu trenul. Oare la încărcarea vagoanelor nu s-ar putea face o sortare mai atentă? C.T.C.-ul furnizorului dă aviz de expediție chiar oricărui vagon plin? Întreprinderea bucureșteană nu poate angaja personalul corespunzător, nu poate procura utilajele care ar putea aduce la zi aprovizionarea populației cu combustibil? Retribuțiile personalului, costul utilajelor ar putea fi asigurate din banii plătiți C.F.R.-ului pentru locații.

Acestea sau altele, cîteva măsuri se impun cu urgență. Pentru luarea lor nu trebuie să așteptăm căderea zăpezii.

OPREA GEORGESCU

Una din cauzele repetatelor demisii ale lui Gheorghe Schițelea de la depozitul 203: 700 de vagoane de steril și praf de cărbune, 1 000 de metri pătrați de șoproane distruse.

Cum acționează „Combustibilul"?

— Tovarășe director Constantin Stalcu, cîțiva reporteri ai revistei noastre au făcut, zilele trecute, un raid prin mai multe depozite de combustibili. Ei și-au notat și bune, și rele, ne-ar interesa cum se acționează la nivelul întreprinderii. S-o luăm, firește, de la început. Sistemul programărilor din timp e, fără îndoială, bun, dar cîți se respectă ei, aceasta-i întrebarea. Cît?

— Programarea vizează 121 000 de beneficiari, mai bine zis de familii, iar ea ar trebui să se încheie, după graficele noastre, la 31 octombrie. Pînă la data de 26 septembrie, de pildă, din cei 113 898 de cetățeni programați nu se prezentaseră la casierii decît 96 508.

— Înțelegem, dacă înțelegem bine, că nu toți cetățenii și-au făcut, ca să spunem așa, datoria față de „Combustibilul". De acord, dar problema se mai pune și altfel. Cîți din cei 96 508, care au plătit lemnele și cărbunii, au și fost serviți?

— Tot pînă la aceeași dată, 73 000.

— O rămînere în urmă de 23 508, cam mare, nu? Din ce cauze, tovarășe director?

— Aș grupa cauzele în două categorii, cele care nu țin de noi și, desigur, cele care ne revin în exclusivitate. N-avem, de exemplu, suficiente mijloace de transport, în sensul că „Transcomul" nu-și onorează la timp contractele. În ziua de 25 septembrie, în loc de 128 de camioane, cît erau prevăzute în contract, am primit numai 106, adică o capacitate de transport cu 500 de tone mai mică. Veți zice că 26 de camioane nu-s un capăt de țară. Nu-s, e adevărat, numai că sînt cazuri, poate că expresia nu e cea mai fericită, situația se repetă zilnic, cînd un depozit primește nu 8 mașini, cîte sînt prevăzute, ci doar 3! Acolo, firește, lucrurile se încurcă și livrările întîrzie. Să nu credeți că am stat cu mîinile încrucișate. Ne-am agitat și ne agităm, am tot luat legătura cu „Transcomul" și i-am cerut să se țină de obligații, nu ne-am ales decît cu promisiuni. Datorită întîrzierilor, cîteva din cele 21 de depozite, cel din Ponești Leordeni mai ales, n-au putut onora bonurile. Drept urmare, spre a nu-i lăsa pe cetățeni să aștepte, am transferat bonurile la alte unități, unde lucrurile merg mai bine. Altfel zis, am căutat și, în general, am găsit soluții din timp, dar greutăți au mai rămas.

— Ca de pildă?

— Avem mari bătăi de cap cu calitatea, sub orice critică, a cărbunelui. La lemne nu sînt probleme, la cărbuni sînt, în primul rînd cu cei livrați de întreprinderile miniere din Cîmpulung și Motru. Au prea mult steril și praf peste normele legale. La rulajul nostru, descărcare, manipulare, vînzare etc., legea ne dă dreptul la 10 la sută praf. Procentul depășește, din păcate, 25 la sută și, drept urmare, avem depozite blocate, 202 sau 203 de pildă. Am expediat pînă acum 40 000 de tone de praf, mai avem tot pe-atît, de unde multe dificultăți. În plus, noi facem majoritatea operațiilor la furcă.

— Fără îndoială că mai sînt și alte cauze obiective, hai să le zicem așa. Numai că, pe teren, reporterii noștri au descoperit și muncă puțină, și dezordine, și slab interes din partea personalului depozitelor, și... și... Ce părere aveți?

— Sigur, nu toți gestionarii sînt la nivelul cerut. Avem oameni buni, care își fac meseria cu conștiinciozitate, depășesc planul și la orice oră sînt la dispoziția clienților. Mai avem însă, puțini, tot mai puțini, și lenești, slabi gospodari. Pe unii din ei, foștii responsabili ai depozitelor 102, 201, 1502, 601 etc., i-am înlocuit, la fel vom proceda și cu cei care au rămas. Față de anul trecut, de exemplu, numărul reclamațiilor a scăzut cu 10 la sută, dar asta nu ne mulțumește. Vom fi, în continuare, și mai exigenți, și mai drastici, nu vom accepta explicații în locul muncii, al seriozității, al corectitudinii.

— Pentru că veni vorba, cetățenii se plîng că personalul întreprinderii pe care o conduceți și-au făcut un obicei din a aduce lemnele și cărbunii seara, ca omul să nu mai poată da înapoi, primind ce i se descarcă, cărbune mai mult praf. Așa-i?

— Într-un fel, oamenii au dreptate. Lemnele mai vin, uneori, și seara, pentru că noi lucrăm zi-lumină și, cum ziceam, n-avem suficiente mașini. La fel de adevărat e, însă, că personalul nostru nu se comportă totdeauna cum ar trebui, de unde o serie de reclamații cu privire la marfa în sine, ba că-i mai puțină, ba că nu-i de calitate, cît și la modul de a se purta al celor însărcinați cu transportul. Cînd sînt întemeiate, reclamațiile se termină, de regulă, cu sancționarea celor vinovați. Numai anul acesta, am procedat la 35 de desfaceri ale contractelor de muncă.

— Tovarășe director, ce măsuri se întreprind pentru recuperarea restanțelor?

— Restanțele ne preocupă în cel mai înalt grad și sîntem ajutați în recuperarea lor, ca și în buna desfășurare a activității, atît de Comitetul municipal de partid, cît și de Primărie. La fiecare depozit există cîte un delegat din corpul de control al primarului general al Capitalei sau din Direcția comercială a municipiului. Am luat și luăm măsuri pentru ca la 4 decembrie, cel mai tîrziu, aprovizionarea cetățenilor cu combustibil să se încheie.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Călător pe sub București (III)

Fantoma de la miezul nopții

— Tovarășu', vine ca fantomele, n-o oprește nimeni, e a patra oară cînd ne sperie și ne păgubește. Ultima dată ne-a pedepsit în noaptea de 12/13 august...

Cînd auzi astfel de cuvinte e firesc să-ți zboare mintea măcar la stafiile din — să zicem — fioroasele povestiri ale unui bărbat precum Edgar Allan Poe, ori ale unei femei precum Elisabeth Goudge; e aproape normal să te gîndești la nopți năpădite de primejdii, la trupuri sistave deplasîndu-se cu pași furișați în lumina lunii, la pîlpîindele luciri fosforescente ale putregaiului, în timp ce aerul filtrează vaiere agonice, ori, dimpotrivă, bufnituri năprasnice și vrăjmașe, lanțuri zăngănite de mîini scheletice ieșite de sub lințolii filfîinde... Iar dacă mintea ți-a zburat la așa ceva... fandacsia, ba chiar și tahicardia-s gata: ochii se cască, glasul piere, dinții pornesc să clănțăne, spaima alungă valurile de sînge de la tîmple către inimă pocnind nebunește să iasă din piept... Că de regulă fantomele preferă mai ales nopțile... zilelor de 13 este iarăși de prisos pentru un oarecare superstițios care se respectă, la fel ca și predilecția lor pentru castele, ori pentru alte locuri cel puțin la fel de suspecte. Ceea ce nu reușisem încă să înțeleg din povestirea tovarășei Hildegard Dragomir — responsabila unității Tutungerie din pasajul Bălcescu — era următorul fapt: dacă fantomele în general preferă pentru escapadele dumnealor noaptea tuturor sfinților, așa cum susține bibliografia, atunci de ce aceea care i-a vizitat pe ei ultima oară și-a ales tocmai noaptea mutării moaștelor cuviosului Maxim? Cel puțin așa susține calendarul de specialitate...

— Dv. glumiți, iar noi nu știm cum să ne mai descurcăm cu... apa. Pentru că ea, APA, este fantoma noastră aici în pasaj. Din 1977 și pînă acum această subterană din plin centru al Capitalei a fost inundată în mod deosebit de grav de patru ori. La cîtva timp după ce plouă afară apa năvălește peste noi din stradă, prin culoarul treptelor dinspre Universitate. Odată m-a prins chiar aici: zgomotul este atît de mare încît ai impresia că se revarsă oceanul. Numai aici, la tutungeria aceasta, paguba provocată (și cumulată) a fost de peste zece mii de lei.

Tot inventarul îl făceau și tovarășele de la unitatea nr. 162 „Cadouri", din același pasaj. Erau de față Stela Munteanu, șefa magazinului, Marilena Popescu, revizoare, și Steliana Petrică, viitoarea șefă, precum și un grup de vînzătoare. Transcriu cîteva declarații: **Stela Munteanu**: „În dimineața de 13 august, cînd am intrat în magazin m-am luat cu mîinile de cap. În depozitul de mină apa era de 40 de centimetri. Priviți, dunga respectivă se mai cunoaște și acum. În afară de mărfurile din rafturi aveam altele așezate în cutii de carton, unele peste altele, direct pe podea. Cartonul s-a înmuiat, a cedat, iar parfumurile, și săpunurile, și artizanatul, și galanteria, și marochinăria pluteau în încăpere precum corăbiile. Cînd vom termina inventarul vom afla și cifra exactă, acum putem doar estima că paguba va fi de cîteva bune zeci de mii de lei. Pe aici circulă zvonul că nu au funcționat nici pompele de evacuare, că nu s-a mai umblat la ele de șase luni, din cauza secetei. Atunci noaptea au chemat ajutoare din toate părțile, au și venit pare-mi-se niște vidanje de la I.C.A.B., deși susțineau că pasajul nu depinde de ei..." **Ciseru Luminița**, vînzătoare: „Numai eu am scos peste o sută de găleți cu apă, mi-au rupt mîinile..." **Robu Viorica**, vînzătoare: „Este a patra oară cînd sîntem inundați aici, în pasajul Bălcescu. În magazin nu există nici o singură gură de canalizare. Am cărat și eu apă afară, ca toată lumea..." **Dumitrașcu Marioara**, vînzătoare: „Dacă tot notați necazurile noastre, atunci vă rog să treceți și faptul că iarna nu ne merg caloriferele, că instalația de aer este mai mult defectă... Părerea mea este că ar trebui căutați și făcuți răspunzători în fața legii cei care se fac vinovați de toate aceste nereguli... În legătură cu pompele care n-au funcționat în noaptea de 13 august: eu am auzit că sînt niște pompe străine, bune, însă că tot străini, dar de meserie, ar fi cei care sînt plătiți ca să le supravegheze".

„Așa se vorbește despre noi?" **Vasiliu Ovidiu**, electromecanicul pasajului, este foc și pară de supărare. „Păi eu sînt aici de la începutul începutului, nici dracu' nu știe mai bine ca mine mătăraia de aici. Există două scurgeri cu diametrul de o sută de milimetri — sifoane de pardoseală. Dar astea sînt total necorespunzătoare, pentru că nu ai cum să faci față cu ele două la debitele care ne potopesc venind de sus, din stradă. Pompele sînt excelente, merg ca ceasul, sînt aduse anul trecut din America. Pot evacua 90 de metri cubi de apă pe oră și sînt puse în funcțiune în mod automat — noi putem să lipsim, ori chiar să murim — ele merg, le pornește un sistem automat, Sauter, import R.F.G. Dacă prin absurd o pompă n-ar funcționa, automatul ar porni-o pe cealaltă, indiferent dacă electromecanicul se află ori ba lîngă ele. Deci pompele există, sînt chiar de mare capacitate, dar sifoanele, cum ziceam, sînt mici... Este ca și cum ai încerca să alimentezi o motopompă de pompieri printr-un pai. Asta pe de-o parte. Pe de altă parte: cine își putea închipui că apele provenite din ploi vor pătrunde în pasaj? Știți de ce se întîmplă așa? Pentru că din dreptul străzii Batiștei și pînă aici, la Universitate, nici pe stînga și nici pe dreapta nu există decît o singură gură de canalizare, și aceea înfundată. (Am verificat, așa este — n.r.) Există două soluții: 1. Ori să se înalțe trotuarul la Universitate și 2. Ori să se desfunde canalul. Dar pentru asta, ultima, ar trebui să se spargă asfaltul în mijlocul bulevardului, și după cum se vede nimeni nu-i dispus să dea o astfel de aprobare.

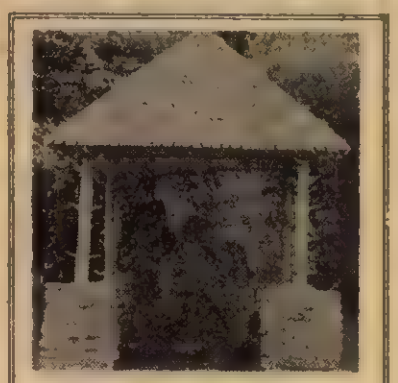

Fîntînă din Paltin — Vrancea

La toate intrările pasajului subteran din plin centrul Bucureștiului poți citi pe niște plăci de marmură următorul text: **„CONSILIUL POPULAR AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI PROIECTANT INSTITUTUL DE PROIECTARE PROIECT BUCUREȘTI CONSTRUCTOR ÎNTREPRINDEREA DRUMURI ȘI PODURI BUCUREȘTI LUCRĂRI DE PIETRĂRIE ÎNTREPRINDEREA MARMORA BUCUREȘTI 1968—1971."**

Ce ar mai fi de adăugat? Că, de exemplu, cu prilejul documentării pentru acest serial de reportaje, subsemnatul a văzut subterane construite cu sute de ani în urmă și care rezistă foarte bine și azi, neavînd nevoie de intervenții speciale. Spre deosebire de pasajul Bălcescu căruia anul trecut i s-a și făcut o primă reparație, cînd au apărut apele de infiltrație... Și ar mai fi de spus că pasajul este administrat de I.C.R.A.L. Vitan, strada Sf. Ioan Nou nr. 29. Și că tovarășul director al acestei întreprinderi se numește exact așa, PLOAIE, tovarășul PLOAIE.

333 autoturisme la hectar

Nu departe de mai sus-pomenitul pasaj se află un garaj. Din fața restaurantului „Dunărea", printre două ziduri din cărămidă aparentă, o panglică de beton te conduce la gura unui tunel pe care scrie PARKING-CICLOP, iar mai departe într-un fel de sală mare cît un stadion, deosebindu-se de acela prin pădurea de piloni cu dublu statut: pentru rezistență, dar și repere a nu mai puțin de o mie de alveole — așa cum sînt numite aici locurile individuale de parcaj. De fapt există suprapuse acolo două astfel de „stadioane" — suprafața totală a serviceului de sub poalele Intercontinentalului fiind de trei hectare. Ceea ce înseamnă că revin cam 333 automobile la hectar! Ce fel? Adevărat salon international: Dacia, Mercedes, Alfa Romeo, Volvo, Simca, Ford, Opel, Chrysler, Volkswagen, Renault, Oldsmobile, Cadillac, Lada, Volga, Citroën, Fiat, Honda...

Mai marele tuturor acestora și șef peste cei 90 de meseriași ai garajului service este inginerul Gheorghe Faur, un specialist căruia se pare că mirosul de benzină îi prieste în mod deosebit de vreme ce acceptă ca ventilația celor două niveluri subterane să funcționeze după un program de-a dreptul bizar — 4 ore din 24! Și dacă amintim aici și că, tot acolo, ai toate șansele ca să nimerești cu mîna în propriii ochi putem zice chiar că am încheiat capitolul critic. (Cineva, nu se știe cine sau nu se spune cine, a hotărît ca astfel să se sporească economiile de energie electrică. Ne folosim de prilej pentru a reaminti și acelora care pare-se că au uitat că a economisi înseamnă în primul rînd a nu risipi, niciodecum a renunța la strictul necesar!) În rest numai bine. Funcționînd în centru dar ferit de soare se pare că aici nu s-au transmis — ori nu se prea văd prin beznă? — metehnele celorlalte unități ale Ciclopului. Cei cu care am discutat s-au încăpățînat să aducă personalului muncitor de la acest garaj exclusiv elogii, iar despre mecanicul Gheorghe Butoianu și electricianul Nicolae Zaharescu am fost rugat să notez că „sînt cei mai buni meseriași auto din București". Poate că aceasta este adevărul, deși personal, neavînd mașină, nu pot folosi, spre a mă convinge, tehnica observației coparticipative. Încă două amănunte, considerăm, suficiente: 1. telefonul unității este 18 10 20, între orele 7—15.30 și, 2. costul unui parcaj în condiții de totală siguranță este de două sute de lei pe lună.

Taina celor două cranii

Subsolurile palatului de la Curtea Veche s-au construit între secolele XIV și XVIII. Timp în care, firesc, sub bolțile astăzi în parte restaurate s-au îngropat multe dintre tainele unor Mircea cel Bătrîn, Vlad Țepeș, Mircea Ciobanul, Matei Basarab, Grigore Ghica, Brâncoveanu... Fost-au aceste subterane și vistierii domnești, și pivnițe de alimente, și loc de refugiu, și de judecată, și de pușcărie, și de execuție...

Scrie istoricul: „Călătorul polon — este vorba de Martin Strujkowski, care a vizitat Bucureștii anului 1574 — vede tîntuit de poarta curții domnești capul lui Vintilă, fiul lui Pătrașcu cel Bun, care domnise patru zile. Alături era capul protectorului său, Ioan-Vodă, care pierise ucis mișelește de turci, după bătălia de la Cahul. Spectacolul era înfiorător și era destinat, în mintea celor care-l ordonaseră, să impresioneze pe competitorii la tron, să-i facă să renunțe la încercările lor...".

Multe capete au căzut în aceste subterane, îmi spunea zilele trecute Cristian Tico, custodele complexului arheologic de la Curtea Veche. Ne aflam impresia pe una din fostele galerii ale palatului și priveam înfiorați la cele două cranii pe care conul de lumină al reflectorului le decupa din întuneric. „S-a stabilit cu precizie că sînt cranii de decapitate...". Vocea profesorului avea inflexiuni ciudate.

Subsolurile de la Curtea Veche nu trebuie descrise, ci văzute. Și tot văzute trebuie și zidurile care deși au rezistat asediilor secolelor nu mai pot totuși rezista indiferenței cu care au fost tratate de către acei meseriași ai I.C.R.A.L. Vitan care au trecut pe aici, zice-se, cu treburi. Cei datorită cărora se dărîmă acum zidurile la Curtea Veche lucrează tot în subordinea tovarășului director Ploaie.

MIRCEA BUNEA ■

Roata morii

(Urmare din pagina 1)

valea Motrului cînta. Iar dacă izbuteam să scăpăm de sub structa supraveghere a morarului, lumea era a noastră: alergam cu inima la gură să privim în bulboana scoculul la peștii ce străfulgerau adîncul printre năstrapii de apă. De emoție ne îngheța parcă și sîngele în vene, și repede ne dădeam înlături speriați, ca nu cumva să cădem fie și cu gîndul în lăptocul cel adînc și amenințător de ape învolburate. Și moara de apă din Merișu Broștenului avea văd bun și multă gloată, iar morarul Milucă al lui Crețescu prospera văzînd cu ochii, pentru că făina măcinată de el îi duseseo faima în nenumărate sate, de la Horăști la Mătăsari și Boca, de la Cătune la Glogova, pînă la Olteanu și Tismana.

Să tot fi trecut de-atunci treizeci și cinci — patruzeci de ani. Din moara aceea n-au mai rămas astăzi decît niște temelii de beton, albe. De fostul ei proprietar nici nu știu ce s-a alos. Exploatările de cărbune, viiturile Motrului în revărsare, sălciile și răchita au acoperit în uitare și scocul și stăvilarul cel mare, și piua părăsită în zăvoiul de nepătruns din vale, de lîngă podul de peste rîu. Nimic, nici măcar locul nu se mai cunoaște și-i păcat că moara n-a fost păstrată așa cum o știam, cum mi-a rămas în amintire. Acum, ori de cîte ori trec pe aici și urc spre munte, spre băile Bala, spre Izvarna sau spre mînăstirea Tismanei, îmi ridic pălăria în fața măreției noului oraș din cîmpia de sus a Motrului, dar mă cuprinde pentru cîteva clipe și nostalgia după moara copilăriei mele.

Noroc cu gospodarii din Tismana. Ei au știut și știu să păstreze, chiar în condițiile rapidei expansiuni a tehnicii moderne, adusă de minerii exploatărilor carbonifere sau de constructorii Complexului hidroenergetic Cerna-Motru-Tismana, cîteva comori ale străvechi tehnici populare, tradiționale, adevărate nestemate ale spiritului practic inventiv al neamului: jgheaburile de apă.

Două dintre ele, cele de la Racoți și Izvarna, sînt și acum în funcțiune. Le-am revăzut mai deunăzi. Sînt construcții vechi de aproape o sută de ani, făcute din bîrne groase de stejar și acoperite cu șindrilă, după o arhitectură ce impresionează prin simplitate și robustețe. Apa limpede a Tismanei macină grîul și porumbul culeș toamna de prin viroage și grădini de gospodarii satelor de munte. Dar badea Ion Vaidianu, tîmînar din tată-n fiu, știe el ce știe: din cele cinci mori cîte erau cu mulți ani în urmă doar cele două au mai rămas, iar din cele 3—4 joagăre nu mai există nici unul. Construirea sistemului hidroenergetic — sîntem de acord cu această atenționare — nu trebuie să însemne dispariția ferăstraelor și morilor de apă, așa cum se teme gospodarul, pentru că ele pot fi și azi de multă folosință. În privința asta nici o grijă, bade Ioane! De la Consiliul popular al județului Gorj am aflat de curînd că, pînă la 15 noiembrie anul acesta, va intra în funcțiune și moara din satul Pocruia. Dacă își vor dovedi eficiența — ne informează tovarășul Ilie Nănescu, vicepreședintele consiliului popular comunal — peste un an se va construi încă o moară în satul Tismana. Pînă la sfîrșitul toamnei, mai precis pe 30 noiembrie a.c., va fi pus în funcțiune și primul circular pentru debitat materialul lemnos la secția de prestări de pe lîngă cooperativa de consum din localitate.

...Pe valea Tismanei renaște vechea tradiție a morăritului hidraulic. Prilej de nouă intuiție pentru școlarii locului care, la fel ca bunii și străbunii lor, vor cînta cu bucurie, acel minunat cîntec: „Apa curge pe lăptoace / moara umblă fără de pace / Roata morii se-nvîrtește / nici-o clipă n-odihnește / Iar morarul ca un moș/ toarnă la porumb în coș / Tic-tac, cloca-boca! / tic-tac, cloca-boca! / roata morii se-nvîrtește...

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Pe cînd Octavian Goga se pregătea să călătorească la Kiev, apoi la Petrograd, conflagrația europeană pășea într-o nouă fază — luînd amploare universală prin intrarea Statelor Unite ale Americii în război de partea Antantei. Tribunul ardelean nu scapă bunul prilej de a publica, în „România" din 24 martie 1917, un articol încărcat de semnificații politice, sub sugestivul titlu O zi mare — America declară război Germaniei.

După o scurtă escală la Chișinău pentru a se consfătui cu încă un participant marcant la marea epopee a unității naționale a românilor —Onisifor Ghibu (a se vedea scurta scrisoare de mai jos adresată acestuia din urmă), pornind la drum prin Rusia revoluționară, Goga poposește mai întîi la Darnița Kievului, unde zeci de mii de transilvăneni și bucovineni (foști prizonieri de război din armata austro-ungară) așteptau cu nerăbdare să se înșrăvească „pertractările" și să fie slobozi a se înrola ca voluntari în armata română — pentru desăvîrșirea unității noastre naționale. Mărturiilor privind legăturile marelui poet cu cei de la Darnița le vom da extensiunea cuvenită în revista „Flacăra" de acum peste două săptămîni. Păstrînd o oarecare ordine cronologică configurată de însuși primul redactor al „României", în numărul de astăzi al revistei și în cel următor facem loc materialelor din care reiese cu limpezime modul în care Octavian Goga și-a reprezentat mărețele evenimente din Rusia revoluționară.

Prezent la Petrograd — ca membru al delegației române însărcinată cu semnarea documentelor privitoare la înființarea oficială a primului corp de voluntari transilvăneni și bucovineni — Goga are ocazia să cunoască îndeaproape și să discute direct cu conducătorii revoluției burghezo-democratice rusești. După cum se știe, guvernul de la Petrograd și-a dat atunci acordul pentru 30 000 de voluntari care să lupte alături de armata română împotriva cotropitorilor. Iar de pe urma întrevederilor poetul „pătimirii noastre" cu noii lideri ruși, s-au păstrat și două file ale ciornei unui amplu memoriu expus, din cîte se pare, în fața ministrului de interne Mihukov. Le transcriem în pagina revistei — convinși fiind de interesul pe care-l vor stîrni, nealterat pînă astăzi ; cu menționarea că fragmentele respective au fost prezentate și de gazeta „Astra" în inițiul său număr pe anul 1981.

STELIAN NEAGOE ■

Iași, vineri, 24 martie 1917

În drama sîngeroasă a continentului intervine astăzi un nou factor care schimbă în mod hotărîtor fața lucrurilor. America, după telegrama recentă ce-am primit, se consideră în stare de război cu Puterile Centrale.

Ar trebui să nu dăm seamă de rostul real al echilibrului de forțe în această ciocnire uriașă, să nu avem o privire limpede asupra raporturilor internaționale, ca să înregistrăm ca un fapt de a doua mînă alăturarea armată a Statelor Unite la configurația de puteri a Quadruplei Înțelegeri. Conflagrația europeană intră astăzi într-o fază nouă. Consecințele morale, politice și militare ale acestui act sînt atît de importante, încît orice judecător obiectiv al situației trebuie să fixeze din acest prilej o răspîntie nouă pentru soarta continentului nostru.

Justificarea morală a războiului împotriva Germaniei primește astăzi supremă sancțiune la care se putea aștepta. Prin rostirea republicei americane se lărgește suprafața ei de simțire și coaliției antigermane i se dă un caracter universal. Conștiința umanității la astfel locul unei solidarități continentale pentru zdrobirea militarismului prusac. Istoria universală niciodată n-a însemnat o mai vastă platformă de apreciere a unui conflict de arme între popoare. Sub acest raport măreția clipei e în adevăr covîrșitoare, căci înfățișează legătura de înfrățire umană în fața unui pericol comun, marele punct de cîștig pe care l-a realizat zbuciumul complex și rodnic al vieții moderne.

Politicește declarația Statelor Unite trage tot atît de greu în cumpănă. Mai mult ca oricînd astăzi iese la iveală diferențierea de principii care diriguiesc resorturile de gîndire ale celor două grupuri de puteri. America, patria libertății cetățenești ideale, cu viața ei de stat care în alcătuirile ei democratice avansează atît de mult instituțiilor constituționale din Europa, în mod fatal influențate de tradițiile trecutului și de multele prejudecăți ale unei istorii de veacuri, — America trecînd acum de partea aliaților noștri lămurește definitiv concepția de drept a statelor Quadruplei față de marile probleme de așezare politică a omenirei. Deoparte avem, în sfîrșit, toate revendicările democrației universale cu consecințele lor firești, de altă ultimă rămășiță a ideilor de reacțiune feudală care mai pot fi adăpostite pe un colț al pămîntului. Libertatea constituțională engleză, orînduirea democratică a Franței secondată de mișcarea recentă a revoluției rusești, unite cu republica americană, crează un ansamblu de ideologie politică menită să ducă cu un pas mai departe drepturile omului pe întregul pămînt. Este un sentiment de fraternitate palpitantă pe care-l resimte astăzi omenirea însăși și de care trebuie să se pătrundă ca de-un fior toate spiritele înalte care, dincolo de limitele impulsurilor de rasă, au luptat pentru conștiința de drept a umanității.

Revoluționarii ruși cu generoasele lor principii liberatoare primesc prin votul congresului american cel mai elogios certificat de apreciere și cea mai logică îndrumare pentru continuarea fără șovăire a marelui război. Lozincile răzlețe ale unei fracțiuni dintre socialiștii puternicilor noștri vecini, prin care se anunță un început de curent pacifist, vor fi înlăturate acum după actul de solidaritate al Statelor Unite. În același timp o deziluzie formidabilă se va dezlănțui în tabăra vrăjmașilor noștri. Elementele conducătoare vor înțelege greutatea care s-a prăvălit asupra lor, în spiritele mai libere de odinioară ce și-au renegat doctrinele de idei ca să se aservească ideei unei cutropiri de rasă, vor avea acum pe ruinele evangheliei lor nesocotite, accese de criză morală, poate dureroase momente de pocăință tardivă. Astăzi se vor socoti socialiștii germani mai deplasați ca oricînd, mai izolați de curentele unei mișcări universale. Nu știm întrucît sub presiunea acestui eveniment reformele anunțate de Rechstagul german se vor mai accentua, este cert însă că masele populare germane în a căror mentalitate de obicei găsește un răsunet frămîntările internaționale, își vor da seama de lovitura catastrofală de peste Ocean.

O zi mare

Contribuția militară a acestui enorm rezervor de energii care e America zilelor noastre e de-aceeași însemnătate. N-avem decît să ne gîndim la anihilarea flotei comerciale germane, la nemăsuratele resurse economice, la covîrșitoarea producție industrială și la nesfîrșitul material de oameni prin care Statele Unite vor căuta să-și inaugureze pentru prestigiul viitorului cea dintîi intervenție hotărîtoare în istoria universală.

Din toate acestea se îmbină spectacolul grandios al unui început de luptă nouă.

Aici, în ungherul nenorocirei noastre, unde ne-a adus dragostea de neam și sentimentul de respect cu care ne-am alipit la curentele de simțire ale popoarelor civilizate, noi nu putem rămîne străini de bucuria ce o inspiră conștiința superioară a națiunii americane. Înseamnă ca o zi mare de sărbătoare intrarea ei în război, deplin convinși că tragedia României prin noul nostru aliat cîștigă în noblețe și cîștigă în făgăduințele de-a fi se realiza ținta cu o oră mai curînd.

Chișinău, 30 martie

Te-am așteptat pînă la 9. Acum plec la gară. Îți las, prin Claudia (sora ei, căsătorită Bucșan — n.N.), articolul pentru numărul de Paști al „Cuvîntului Moldovenesc" (articol care a și apărut sub titlul **Învierea noastră** — n.N.), așa cum ne-am înțeles. Cred că și în ce privește programul politic și cultural (ale Partidului Național moldovenesc — n.N.), pe care ți le-am dat ieri, vei proceda așa cum am vorbit. Mai multe la înapoiere, cînd mă voi opri la voi...

[Petrograd, aprilie 1917]

I

Am venit la Petrograd condus de sentimentul de pietate ce-a resimțit umanitatea întreagă în fața revoluției rusești. Mișcarea liberatoare a poporului rus reprezintă un pas înainte pe care societatea modernă îl face pe calea evoluției de simțire. Politicește această răsturnare de regim înseamnă crearea unui ansamblu de ideologie a tuturor statelor aliate pentru apărarea liberei dezvoltări a națiunilor și ridică concepția democratică a vieții de stat la valoarea unei dogme universale.

Ca român din Transilvania, unde poporul meu de țărani oprimați duce o luptă de clasă cu aristocrația maghiară exploatatoare și luptă de rasă cu guvernul din Budapesta, am văzut în grandioasa manifestare de la Petrograd izbucnirea acelui val de energie a maselor, de care visează orice suflet care n-a fost străin în viață de suferințele sclaviei. Ca cetățean al României de mîine, de asemenea, îmi dau seama că prin inaugurarea noului regim raporturile dintre cele două state vecine se așază pe o temelie nouă și că e o datorie elementară a fiecăruia dintre noi care privim în viitor, să cunoaștem de aproape resorturile intime ale sufletului rusesc din aceste vremuri istorice.

Cele ce s-au petrecut aici au zguduit puternic conștiința publică din România. Uraganul din vecini a făcut să ne doară mai tare rănile propriului nostru trup. Revendicările populare ale neamului nostru care nu-și găsește o justificare mai înaltă decît sufletul curat al milioanelor de țărani au ieșit toate la suprafață acum și-au devenit de-o palpitantă actualitate. Simțim necesitatea de a coordona acțiunea democrației românești cu curentele largi care agită pe vecinii noștri și înțelegem că dărîmarea privilegiilor de clasă din Rusia a făcut să amuțească și la noi orice manieră de gîndire reacționară. O piatră aruncată într-un lac pune în mișcare toate undele, de aceea Marseillaise cîntată la Petrograd, pe ruinele autocratismului, a accelerat într-un mod neașteptat rezolvarea unor probleme capitale din viața internă a României. Ați citit discursul regelui Ferdinand rostit zilele trecute pe frontul nostru, în care se vorbește de lărgirea proprietății țărănești și de participarea maselor populare la viața politică. Acest discurs exprimă aspirațiile vechi ale democrației noastre, ca chestiune de oportunitate a momentului însă a fost prilejuit de această necesitate de a atașa România la curentele de înoavțiune democratică întronată de revoluția rusă. Urmînd principiile lansate de guvernul provizoriu de aici, în curînd Camera se va întruni la Iași pentru modificarea Constituției românești în sensul exproprierii proprietății latifundiare și-a introducerii votului universal. Dar pe lîngă această coordonare de astăzi democrația noastră întărită în mod hotărîtor prin cucerirea Transilvaniei, se va desfășura în viitor paralel, într-o înlănțuire organică cu evoluția de cugetare politică rusească.

Toate aceste reforme însă nu pot primi un caracter definitiv decît pe urma Aliaților pe cîmpul de luptă. Biruința noului regim din Rusia este în rană soldaților săi. Germania are adînc infiltrat în însăși structura ei de gîndire microbul monarhismului absolutist și casca prusacă este simbolul clasic al reacțiunii. Acestea sînt axiome elementare și e firesc ca simțul politic al poporului rus să se pătrundă de ele. E tot atît de firesc însă ca la Berlin să se simtă astăzi trebuința de a se crea o platformă de discuție cu oamenii noului regim din Rusia liberă, după ce tendința de a face o pace separată cu guvernul țarist a eșuat în mod rușinos. Diplomația germană a avut totdeauna asemenea apucături de echilibristică grosolană. De aceea vedem gesturile de cochetărie improvizată ale socialiștilor germani cu revoluția din Petrograd. Lumea de-aici însă își dă seama probabil că socialismul nemțesc a pierdut dreptul de a mai fi crezut pe cuvînt. Renegîndu-și principiile fundamentale ale unei doctrine internaționale, aservindu-se imperialismului născut din exaltarea ideii de rasă, așa-ziși socialiști de la Berlin nu sînt decît un instrument din arsenalul uzinelor Krupp. Cu ei nu s-ar putea sta de vorbă decît în cazul cînd ar face să se întîmple pe Unter den Linden tot ce se petrece pe Newski Prospekt. Pînă atunci însă a pronunța cuvîntul pace este un anacronism de gîndire politică.

Cu aceste sentimente privim noi, democrații români, mișcarea recentă din Rusia pe care cu bucurie o vedem canalizîndu-se în cadrul ordinii de stat pentru stabilirea unor raporturi de viață nouă. Realizîndu-se în mod practic aici principiile revoluției rusești, noi vom vedea pe viitor în Petrograd un al doilea Paris, care dă umanității a doua pagină glorioasă din istoria universală modernă.

II

Tragedia noastră de pe acest pămînt, puțin cunoscută aici, este din cele întunecate. Regimul politic de care eram împărășiți românii din Transilvania se aseamănă întru toate cu mijloacele decadatului absolutism țarist. Un popor întreg trăiam în afară de orice ordine de drept. Parlamentul unguresc este expresia celui mai imposibil sistem de alegeri din cîte cunoaște vasta alchimie electorală a Europei de ieri. Patru milioane de cetățeni, aproape 20 de procente din populația Ungariei, puteau trimite în camera din Budapesta abia 5 deputați, în vreme ce 170 de alegători unguri puteau alege un deputat. Alegerile se făceau cu armata și jandarmii, care le înăbușeau în sînge. Conducătorii politici și ziariștii români erau în masă trimiși la închisoare. Închisoarea devenise pentru noi un mijloc de consacrare a cinstei politice. Școlile ne erau desființate de către guvern, într-un singur an contele Tisza a închis peste 500 școli primare românești. Cu învățămîntul maghiarizat, cu biserica ortodoxă persecutată de guvern, economicește exploatați de aristocrația maghiară, noi luptam alături de sîrbii și slovacii din Ungaria, avînd pe steagul nostru revendicările democrației și principiul de naționalitate. Iată de ce, revoluția rusească găsește în sufletul nostru de țărani și proletari intelectuali degajați de orice balast feudal, ecoul celei mai strînse înrudiri sufletești. Paginile lui Sylvio Pellico și amintirile lui Kropotkin pe care le citeam în închisoarea din Seghedin erau pentru noi, în Ungaria, de-o dureroasă actualitate. De aceea astăzi, cînd văd steagul roșu pe străzile Petrogradului, sufletul meu resimte impulsurile unei alipiri fraterne.

Adevărul dialecticii și adevărul esenței (II)

Între adevăr și dialectica obiectului nu există o opoziție, ci, în virtutea relației dialectice, o unitate întemeiată pe diferențele aduse de subiect și obiect. Tocmai această unitate a diferențelor îi conferă adevărului : a. noutate în ordinea planului ontologic ; b. obiectivitate (= în acord cu punctul (a) ; c. noutate în ordinea planului gnoseologic (prin relația dialectică subiect-obiect ontologicul și gnoseologicul se întrepătrund) ; d. noutate în ordinea planului inteligibilității.

În lumina considerațiilor de pînă acum, se impune teza potrivit căreia adevărurile dialecticii nu conțin doar cantitativ mai mult adevăr, ci și calitativ. Aceasta înseamnă că adevărurile dialecticii nu reprezintă o simplă răsturnare a unor adevăruri particulare singure considerate adevărate, pentru că singure sînt considerate ca avînd întemeiere în lucruri, în fapte.

Din această cauză considerăm că adevărul care nu-și descoperă dialectica nu este încă adevăr (nu-l refuzăm o anumită adecvare la obiect, dar nu una absolută, cum pretind adepții absolutiști ai științelor particulare), ci doar un moment al acestuia. Dar adevărul particular nu-și poate descoperi dialectica decît în momentul în care se raportează la un model epistemologic de tip dialectic. Adevărul pe care-l aduce modelul epistemologic dialectic nu este unul analitic, ci unul sintetic. Aceasta înseamnă că adevărul dialectic dezvăluie : a. dialectica adevărului care conduce la diversitatea adevărurilor dialecticii ; b. dialectica relațiilor obiectului determinat.

Calitatea pe care o aduce adevărul dialectic la nivelul cunoașterii constă în descoperirea a ceea ce adevărul metafizic mască : determinațiile dialectice ale obiectului și interacțiunea constructivă cu determinațiile subiectului. Dialectica, prin urmare, nu poate fi considerată ca avînd adevăruri absolut universale, pentru că ele ar intra în contradicție cu teoria dialectică a adevărului, pe de o parte, cu teoria existenței (= ontologia), pe de alta.

Adevărurile ei sînt generale și particulare. Altfel spus, adevărurile ei generale se constituie din diversitatea infinită a particularului. Rezultă de aici că adevărurile generale se constituie în procesul cunoașterii. Mai mult : că producerea lor este rodul unei autentice gîndiri libere față de tot ceea ce se instituie în canon exterior dialecticii cunoașterii. După aceste aparente ocolișuri, să revenim la raportul dintre adevărul dialecticii și adevărul esenței. Există o opoziție între ele ? Depinde pe ce poziție epistemologică ne situăm atunci cînd răspundem. Dacă vom considera orice esență, inclusiv pe cea a dialecticii supusă devenirii (= devenirea devine universală), atunci răspunsul va fi următorul : adevărul dialectic (= adevăr ce aparține dialecticilor istorice) nu se opune oricărei esențe, ci numai celei concepute de pe pozițiile epistemologilor neconstructive.

Dialectica se constituie ca esență a oricărei esențe. Dar numai prin adevăruri dialectice. De aici rezultă că esențele care refuză dialectica la nivelul lor cel mai profund, nu sînt universale, ci abstracții care denaturează autenticul universal care este esența dialectică. Reamintim poziția remarcabilă formulată de Lenin împotriva dogmatismului metafizic : „dialectica este studiul contradicției în însăși esența obiectelor : nu numai fenomenele sînt trecătoare, mobile, fluide, separate doar prin limite convenționale, ci și **esențele** lucrurilor". Prin universalitatea devenirii pe care o descoperă în orice esență, adevărul dialectic coincide cu dialectica esenței, cu adevărul ei specific, concret.

A concepe dialectica sub specia unei esențe date înaintea și în afara relației dialectice subiect-obiect echivalează cu anularea ei.

Stă în puterea gîndirii, în puterea ei exclusivă, nu doar de a gîndi dialectic, ci și de a gîndi dialectica, adică de a ridica dialectica pînă la propriile ei concepte adecvate. Dar conceptele ei nu sînt niciodată absolute, și din această cauză nu sînt niciodată absolut adecvate.

În virtutea dialecticii intrinseci pe care am surprins-o prin cele două niveluri ale ei, gîndul lui Heraclit că „Logosul se sporește singur" ni se pare a fi temeiul dialecticii heraclitiene. Heraclit despre care atît de îndreptățit, Ath. Joja afirmă: „că e cel dintîi care a avut noțiunea modului de gîndire dialectic și care a făcut, limpede, distincția logică și metodologică a DIALECTICII ȘI METAFIZICII" (Istoria gîndirii antice, vol. I., 1980, p. 53).

Cu „Logosul care se sporește singur", cu descoperirea lui în primele concepte ale dialecticii, gîndirea se desprinde, hotărît, de ceața copilăriei sale.

ION STROIE ■

Practică de producție sau excursii „tehnologice“ ?

„Studenții la practică ? Se cam uită de asta. Și-apoi, n-avem pentru ei mașini disponibile. Ei nu știu să lucreze la strung ori la freză. Asta nu se întîmplă decît prin excepție, dacă e vreunul mai curios și se ține de capul muncitorului, mai ales în timpul liber al aceluia, să-l învețe.“ Sînt cuvintele economistului Gheorghe Toader, șeful biroului de învățămînt, omul care se îngrijește și răspunde, la Întreprinderea „23 August“ din Capitală, de activitatea studenților ce își fac practica aici. În prezent, adică pînă la 10 octombrie, numai Facultatea de tehnologie și construcții de mașini din cadrul Institutului politehnic are la practică aici 120 de „studenți privitori“, cum precizează interlocutorul. Alături, la Întreprinderea de mașini unelte și agregate, aceeași facultate, pentru aceeași perioadă, are 82 de studenți din anul III C. Stăm de vorbă cu tehnicianul Valentin Surufca. Este vineri, 25 septembrie. Cei 82 de studenți sînt împărțiți în grupuri la 8 secții. Din trei în trei zile, fiecare grup schimbă secția. Bineînțeles, nici aici nu fac altceva decît să privească la muncitorii care lucrează și, de la acest nivel de expectativă organizată, să-și pună probleme, să schițeze, dacă vor, piese, să-l mai întrebe cîte ceva pe muncitor ori pe conferențiarul care face prezența. Sînt doi conferențiari universitari — Vasilica Cosac și Ion Sandu — care, o zi unul, o zi altul, vin pe aici, fac prezența și mai discută cu studenții. Programul studenților este de la 8 la 14. „Acum nu știu ce s-o fi întîmplat, zice Valentin Surufca, dar n-a venit nici unul.“ Dar, la ora 9, intră și conf. dr. ing. Ion Gheorghe Sandu, care ne spune că vine de la facultate, „din Militari“, unde — precizează — „am avut ore“.

— Ați avut curs de la 7 la 8 ?

— Da, de fapt nu, n-am avut oră, am avut o întîlnire cu studenți din anul IV, să le dau niște teme de lucrări de an.

Pe urmă, tovarășul inginer și conferențiar are amabilitatea să ne atragă atenția că viitorii ingineri nu fac practică de producție, ci practică tehnologică, așa cum ar fi indicat M.E.I., fiindcă de lucrat efectiv la strung și la altele asemenea mașini au lucrat anul trecut.

Acum, fiind în anul III, știu să lucreze la strung ? — îndrăznim să ne interesăm. Și, de unde pînă aici discuția decurgea firesc, ne trezim cu o pauză care particularizează momentul în psihologia distinsului interlocutor, de la care, după aceea, primim aproape coerentul dar mai cu seamă elocventul, zdrobitor de elocventul răspuns : „De a avea de la ei astfel de pretenții, în pretențiile unui muncitor calificat, nu cred că putem fi atît de pretențioși, că muncitorul, oricum, face și o școală profesională“.

Propunem să mergem să-i vedem pe cei ce privesc la muncitori și la mașini, în scule și în hala de mașini de rectificat. Tovarășul conferențiar ne spune că nu-i găsim acolo : au fost trimiși azi în alte părți, fiindcă în aceste secții este întrerupt curentul electric pînă la ora 11, ceea ce confirmă și tovarășul Valentin Surufca. Așa se face că ajungem în hala de mașini grele a secției mecanică grea, unde își fac practica — sau excursia ? — tehnologică inginerii în devenire din subgrupa a VII-a. Cu ocazia aceasta se face și prezența. Din 13 găsim 9. Apoi mai vin doi, „dintr-o plimbare pe la alți colegi“, cum explică singuri ; activitate „tehnologică“, din care unul nu poate fi recuperat nici la stăruințele conferențiarului. Acesta nu trece cu vederea nici măcar că un student n-are halat și îl spune că așa nu e bine. Mergem în secția mecanică ușoară, la subgrupa a VIII-a. Din 12 găsim 10, toți strînși la o masă, într-un birou, pentru ședințe de producție. Caietele de practică și revistele „Rebus“ deschise arată diversitatea preocupărilor lor tinerești. Mai aleș că, așa cum ne spune Doina Zamfirescu, „ieri, azi și mîine aici nu lucrează decît schimburile doi și trei : în schimbul întîi nu e curent ; nu, nu ni s-a spus să

mergem în alte secții ori să ne reorganizăm programul“. Lucru care, poate, nici n-ai cum să-l pretinzi de la îndrumătorii de practică. Te-ar putea întreba, în momentul unei erupții de sinceritate — de ce să-i credem incapabili de așa ceva ? —, „care program ?“... De la studenta amintită mai aflăm că cele trei zile în care n-au nici măcar la cine privi sînt zilele de trecere a lor prin secția aceasta, după care se vor afla în alta.

La I.M.G.B., practica studenților se remarcă printr-o mare diversitate, între grupurile repartizate pe secții, în ce privește seriozitatea, punctualitatea și, evident, eficiența acestei activități. În secția mecanică 1, studenții plecaseră de la ora 13, deși programul lor era pînă la 14. În secția mecanică 2, o grupă de 15 studente de la Facultatea de mecanică a Institutului politehnic, specializarea utilaj tehnologic mecanic, anul II, lucrează împreună cu muncitorii la uriașele mașini cu comandă numerică. Damiana Calea ne spune : „O mulțime de lucruri am învățat de cînd am venit aici, de care înainte n-aveam habar. Cred că e bine organizată practica noastră.“ O confirmă și gazdele, oamenii uzinei. Dar la atelierul de mecanică ușoară al aceleiași secții, mecanică 2, stăm de vorbă doar cu șeful atelierului, inginerul Florea Rontea, și cu maistrul Ion Enciu. Cei 23 de studenți de la T.C.M., care au fost repartizați pentru practică, au program de la 8 la 14. Acum este 13,30 și nu mai e de găsit nici unul. Cei doi interlocutori ne roagă să notăm : „Vin de pe la 8,30 și pleacă de pe la 10, care cum vrea. Abia azi tovarășul asistent univ. Horia Gheorghiu ne-a adus programa de practică. Noi le-am făcut fișe de pontaj, cum au toți încadrații. A doua zi, cînd au văzut că noi evidențiem în fișe cîte ore stă fiecare efectiv în uzină, nici n-au mai vrut să-și prezinte aceste fișe. Noi nici nu știm cînd vine și cînd pleacă fiecare. Au fost zile cînd au plecat în grup, chiar de la ora 10. Am discutat cu ei, cu asistentul, dar degeaba. Sfidează totul și pe oricine, mai mult sau mai puțin deschis.“

Formalismul unui astfel de mod de organizare și desfășurare a practicii în uzină a viitorilor ingineri a fost prefațat de documente cel puțin la fel de formal întocmite și iscălite de persoane din conducerea institutului și a întreprinderilor. Atunci cînd le-au iscălit. Am văzut și convenții fără dată și semnături. Ilustrativ pentru semnături date pe texte necunoscute în conținutul lor exact de cei ce semnau este și PROTOCOLUL-CONTRACT — nedatat — pe care l-am găsit la I.M.G.B. în dosarul ce se află la ing. Venera Marinescu de la „personal“. Documentul se referă la 193 de studenți ai Facultății de mecanică. La punctul 4 citim : „Întreprinderea I.M.G.B. va vira contravaloarea manoperei efectuate de studenți la sfîrșitul fiecărei perioade de practică...“ Aceasta în condițiile în care întreprinderea nici nu plătește nimic și nici nu s-a angajat la așa ceva, cum spune tovarășa ing. Venera Marinescu. Dar actul este semnat de prof. dr. ing. Constantin Bălă, prorector al Institutului politehnic București, și de Emanoil Babici, director general adjunct al I.M.G.B. Culmea, alături de dînsul mai semnează și contabilul șef al întreprinderii, Victor Gilaș, că tot era vorba în text și de obligații financiare !?!

DORIN GHERGHINESCU ■

Stup de poartă din Naruja — Vrancea

O chestiune de morală socială

Sigur, nu mai e nevoie să susțin și eu aici valoarea acțiunii de rotire a cadrelor, la toate nivelele, ea s-a dovedit o acțiune eficientă, cu un caracter indiscutabil progresist stimulator al vieții sociale și administrative iar știința conducerii își află în ea unul din argumentele fundamentale. S-au făcut și continuă să se facă numeroase și binevenite studii care toate validează procesul înnoitor presupus de rotirea cadrelor iar viața a confirmat de fiecare dată ca pe o adevărată lege nobila idee. Așadar, nu despre rolul și rostul binecunoscute ale rotirii vreau eu să vă reținastăzi ci asupra unei ipostaze a vieții mai puțin băgată pe care o luminează pomenitul proces. Un cunoscut sociolog exigent și serios preocupat de „oglinzile“ vieții noastre sociale a fost multă vreme atent la ceea ce el numea „etajul doi al rotirii“, adică la procesul care îi cuprinde pe cei rotiți în noile lor locuri de activitate, mai „concrete“, cum zicea amicul meu, adică pe o scară ierarhică inferioară unde obligațiile lor deveneau brusc limitate la un sector anume, cu un perimetru circumscris și cu preocupări imediate și iarăși foarte concrete. Ei bine, îmi spunea sociologul, în multe, în foarte multe cazuri oameni care în posturi cu suprafață mare nu izbutiseră să facă vizibilă, cu limpezime, limita propriei lor competențe, aici, în fața vieții concrete se dovedeau literalmente descoperiți. Cineva care condusese la un moment dat o centrală, ajuns directorul uneia din întreprinderile numeroase care compuneau centrala s-a dovedit un foarte slab organizator, în bună măsură necunoscător al problemelor concrete ale producției, multe din propriile lui indicații și ordine aparținîndu-i abia acum, chiar lui, inoperante sau în orice caz străine de realitate, unele pur și simplu inaplicabile, altele complicînd inutil lucrurile iar el deconcertat în fața lor. Ce dovedea situația adusă de sociolog în discuție ? Că eroul nostru cunoștea viața superficial, din concepte, din informări, din tabele, din rapoarte, că nu avusese în viață răgazul să urce treptele

Opinia unui alegător

ierarhiei treaptă cu treaptă, că sărise de la început sau pe parcurs multe trepte și că viața se arăta paralelă cu ce știa el despre ea, că în sfîrșit capacitatea lui era departe de a se echilibra valoric cu postul pe care îl ocupase pînă atunci și că nici el nu avusese niciodată curajul și morala să recunoască răspicat ce știe și ce nu știe și ce poate el anume să facă, astfel încît să fie realmente folositor. Au fost, desigur, și cazuri cînd un om n-a făcut față postului de ministru, dar a fost exemplar în acela de director al unei singure unități, după cum au fost și cazuri, mai puține e adevărat, cînd oameni cu înaltă conștiință au spus de la început ța ce și la cît pot ei să se angajeze onorabil și competent. Dar pe mine m-a preocupat și ca om și ca scriitor ipostaza celor care atunci cînd au ajuns să pună în practică propriile lor sugestii și măsuri și ordine și hotăriri s-au aflat în fața enormei lor inadecvări la funcția deținută anterior. Am cunoscut un asemenea caz : un om cinstit care, luat de avîntul revoluției, s-a trezit o vreme foarte sus, apoi a alunecat brusc unde i-ar fi fost locul de la început și acum, cinstit cum era, și-a dat seama cîte incurcături putuse produce pînă la sanșa, pentru societate în primul rînd, a rotirii lui. Omul era siderat și îmi spunea : „Domnule, nu mi-aș fi închipuit ce mare era discrepanța între ce știam eu că e viața și ce ordonam eu și realitatea pe care sigur am încurcat-o zdravăn de tot ; altfel, însă, eu eram foarte devotat“. Devotamentul orb, i-am replicat eu, e poate cel mai periculos, pentru că este și zelos și zelul la nepriceperea este catastrofal. Ajuns aici cu povestea, nu mă sfiesc să spun că mi-ar plăcea foarte mult și aș considera drept un argument al unei nobile morale gestul, actul, atitudinea omului care are curajul să spună de la început ce poate el face și cît poate și care, la timpul potrivit, are curajul moral să sune : tovarăși, eu pînă aici am izbutit să fiu capabil și folositor la cei mai înalți parametri, de aici înainte îmi dau seama că nu mai pot face față onorabil, demisionez, deci, din post și rog să fiu trimis acolo unde sînt eu acum capabil să fiu eficient. Și să văd scris în presă : „la cererea lui, directorul X a fost eliberat“ sau „directorul Y a demisionat“. Nu înțeleg prin asta și nu înțelege nimeni o abdicare, ci expresia unei conștiințe exigente și a unei voințe conștiente de a sluji societatea competent. De ce să aflăm, uneori, atît de tîrziu că X de mult era cazul să se recicleze și să ne lase să lucrăm cum trebuie ? !

DINU SĂRARU ■

Opinii ale altor alegători

Cu prilejul unui interviu realizat recent pentru televiziune, cu un grup de mineri, tovarășul Dinu Săraru — pe care eu îl stimez și îl apreciez ca scriitor — se miră, și chiar își exprimă îngrijorarea, că fiii acestora vor să devină doctori, ingineri, ...adică să urmeze cursurile unei facultăți, și numai mineri, ca părinții lor, nu.

Socotind probabil că cele spuse cu ocazia interviului nu au fost îndeajuns, domnia-sa reia problema, și mai apăsat, în paginile „Flacării“ (nr. 36/1981), în articolul intitulat „Numai doctori ? !“

Dar avem, cu adevărat, motive să ne facem griji că n-o să albă cine să tragă ciubotele, cum zice Ion Creangă ?

Nicidecum. Nu oricare tînăr absolvent de liceu, dacă se prezintă la concursul de admitere al unei facultăți, avînd acest drept legiferat, devine neapărat student, ajunge cu bine la examenul de stat și își ia diploma respectivă. Precum se știe, numărul celor admiși este limitat la necesitățile și posibilitățile economiei și deci putem fi liniștiți din această privință. Că tot mai mulți tineri se înscriu la concursurile de admitere în facultăți — ca să ne referim numai la ei — nu este rău : una este însă alegi, de exemplu, 50 din, să zicem, o sută de candidați și alta din 500. Și mai bine ar fi, exagerînd, desigur, ca toți absolvenții liceelor să se pregătească și să se înscrie la admitere în universități și institute de învățămînt superior. Ar exista astfel o mai mare certitudine că cei admiși, verificați cu mijloacele cunoscute, sînt cei mai buni.

Ing. ION CLUCERU
Aleea Secuilor nr. 2, sector 4, București

Este vorba tot de articolul lui Dinu Săraru. Modul în care Dinu Săraru onorează afirmația „chestiunea e așa cum am să v-o descriu, iar interpretarea ei, la fel“... departe de a sugera adeziuni și aplauze. Ce autoritate morală îi dă dumnealui dreptul la izbucniri de genul :... „dacă toți ne facem doctori și ingineri, cine dracu' mai lucrează direct în mină“... ? Este, oare, atît de greu de înțeles pentru un om de litere că dorința unui părinte de a oferi fiului tot ce, după părerea lui, e mai bun în viață este o dorință firească ?

Îmi permit să afirm că nu apreciez ca foarte probabilă, cel puțin pentru următorii 10 ani (sic !), posibilitatea de a trăi într-o societate compusă numai din doctori și ingineri, deși, dacă am ajunge în situația de a fi fiecare „doctor“ în meseria noastră, am avea cu toții numai de cîștigat.

JILINSCHI PETRU
Deva, bd. Nicolae Bălcescu, bl. 19, sc. A, ap. 38

Scrisoare care vine din frig

27 septembrie... La miezul nopții, ceasurile au fost date cu o oră în urmă. Ziua cea mai lungă a anului începe cu o dimineață ternă, mohorîtă. Din norii joși mai scapă cîte o picătură rară de ploaie, dar nu plouă, nici în Drumul Taberei și nici în Balta Albă. Și în dimineața aceasta, întîmplător, o călătorie spre Drumul Taberei începe din Balta Albă. Mai exact spus, de pe strada Prisaca Dornei, bloc D 4, etaj 2, din garsoniera soților Nicolae și Tudora Avram.

Sun și deschide Nicolae Avram : Tudora apare din bucătăria minusculă, intrucîtva surprinsă, dar înțelege repede că este vorba despre scrisoarea pe care a trimis-o în urmă cu șapte zile redacției și, subit, surprinderea trece în lacrimă. Nu mai poate. Dintre toți copiii ei, patru la număr, numai fiul cel mai mic, pe nume Gheorghe Matei, nu izbutește să reintre în rîndul lumii, pentru că nici nu vrea. Din nou a rămas fără slujbă și din nou trăiește pe spinarea soției, și asta încă n-ar fi nimic dacă nora aceasta a Tudorei Avram, anume Maria Matei, n-ar fi și ea împovărată, la rîndul ei, de alți patru copii. Tudora Avram nu mai poate și chiar ar fi în măsură să-i provoace lui Gheorghe Matei un mare rău, astăzi, acum, spre un bine de mîine. Ne imploră să-l amenințăm cu miliția, cu canalul, cu orice, numai să-l readucem între oameni. Dar ceva nu se potrivește cum trebuie cap la cap și întreb: de ce Avram și de ce Matei? Și, dintr-o dată, Nicolae Avram, bătrînul ce părea menit doar misiunii de a deschide o ușă, devine eroul principal al acestei duminici bucureștene. Și despre el nici măcar nu era vorba în scrisoarea adresată redacției, o scrisoare care venea dintr-un mare frig.

E un om al faptei și mai puțin al vorbei. Tăcut, își caută vesta și haina, pălțiful și se îmbracă, hotărît să mă ajute să găsesc un bloc dintr-un ocean de blocuri, în celălalt capăt al Bucureștilor. Între timp, Tudora nu contenește: Nicolae al ei le-a fost tuturor celor patru copii mai mult decît un tată; a luat-o așa, fără să clipească, cum era ea atunci, cu patru copii agățați de poale; e adevărat, soțul ei dintîi nu fusese nici el un om rău, dar se apucase de politică, în urmă cu vreo treizeci de ani, numai că unii intră tare în politică și ajung să nu mai privească în urmă uitînd de unde au plecat; și cei patru copii din prima ei căsătorie, pentru că alții nici n-a avut, au fost crescuți toți, în douăzeci și cinci de ani buni, de acest Nicolae; și nu au fost crescuți rău; fiica cea mare e dactilografă în Proiect București; celelalte două fete lucrează la fabrica de ace din Dudești, de unde au ieșit și ei în pensie; și Gheorghe Matei se calificase, întîi ca tinichigiu auto, apoi ca șofer, a muncit ani la rînd, dar acum a luat-o razna; și pa. Tudora Avram, nici noaptea nu mai doarme de grija norei sale Maria Matei, ea știind mai bine decît oricine ce înseamnă să crești de una singură patru prunci. Dar Nicolae Avram a apucat să se îmbrace și, curînd, vorbele ei necăjite au rămas în urmă.

Printre blocuri rare, ne apropiem de linia autobuzului 102, care ne va lăsa peste trei stații la canalul troleibuzului 84. Nicolae Avram bate în 76 de ani și calcă mai greu cu piciorul drept. E cardiac, a îndurat două infarcturi, suferă și de lombosciatică, s-a mai procopsit nu demult și cu o viroză pulmonară și mărturisește deschis că a făcut la injecții cît un spital întreg, înghițind și cîteva bănicioare bune de pastile de toate culorile. Cu o vreme în urmă, cînd i-a făcut o injecție, o asistentă i-a atins cu acul un nerv al piciorului și de asta calcă mai greu. Dar asta ar fi mai nimic pe lîngă necazurile aduse în casa lor de fiul său vitreg, Gheorghe Matei. Și el crede că nu i-a fost tată vitreg. Așa este, cum zicea și Tudora Avram, s-au înțeles foarte bine: cînd ea zicea că-i neagră zicea și el că-i neagră; cînd el spunea că-i albă spunea și ea că-i albă. Împreună, i-au căpătuit într-un fel sau în altul pe toți. Numai cu Gheorghe mai au necazuri. Și în troleibuzul 84, pe una dintre cele mai lungi linii bucureștene, ni se dezvăluie și lunga poveste a unui bătrîn oficial tată vitreg și neoficial om de bine. O transcriu într-o drastică prescurtare.

De loc din Bălcești de Vîlcea, Nicolae Avram a descins în București tocmai în '16, copil fiind, atras de mirajul negustoriei cu zarzavaturi, care nici măcar nu era un miraj, ci o cale de a trăi. Cîțiva ani grei a dormit laolaltă cu alți 50—60 de olteni cobilițari, într-o odaie de pe Vitan. Trăiau ca într-o tabără, ca într-un bivuac, plătind doi bătrîni să le facă mîncare la toți. Îi plăteau în mîncare. La majorat, și-a luat și el „cărțulia", pe atunci un soi de act de independență al cobilițarului, și apoi s-a apucat serios de negustorie. A fost cinstit, într-o lume nu întru toate cinstită, și cu țăranii care-i aduceau marfa, și cu orășenii care plăteau pentru ea doar ceva mai mult, nu prea mult, doar atît cît să poată trăi și el. Nicolae Avram. Alții scoteau greutățile cîntarelor și le îndesau cu plumb. Dar el a fost cinstit, negustoria avîndu-și și ea pretențiile ei: ori o vinzi, ori te vinde. Cea mai grea fiind negustoria de pește și struguri. Și a apucat vremuri amestecate: uneori era mai bine, altădată era mai rău, dar n-a fost niciodată întruna rău. Așa este, a avut și el o nevastă dintîi, și-au dorit împreună copii, cît mai mulți, însă n-a fost să fie, și nevasta i-a murit cînd era concentrat, în '40, cu un an înainte de a începe războiul. Singurătatea a început să-l apese abia din aprilie '45, cînd i-au lăsat la vatră, dar se apucase din nou de negustoria cu zarzavaturi și în piețele bucureștene, prin care se perindă atîta lume, singurătatea se îndură oarecum mai ușor. În '50, cînd nu s-a putut, s-a lăsat și de zarzavaturi. A întrebat în dreapta și în stînga pînă a ajuns să bată la poarta fabricii de ace din cartierul Dudești. Acolo a cunoscut-o și pe Tudora. Și dacă toată viața și-a dorit copii, a luat-o cu patru copii. Și trei din ei au ajuns oameni. Numai Gheorghe, cel mai mic, îi încurcă și lui și Tudorei o socoteală pe care ei ar fi dorit-o dusă cu bine la capăt. Și cu asta troleibuzul 84 a ajuns la ultima stație a traseului lui dinspre Drumul Taberei.

Blocul A 39, etajul 3, apartamentul 87... Om de bine, Nicolae Avram giftie din greu spre ușa unui fiu vitreg, față de care încă se simte dator. Pe ultimul palier, bătrînul își trage sufletul și mă îndeamnă, și el, să-l amenințe pe Gheorghe cu miliția, cu canalul, cu orice altceva. Sunăm și ne deschide Maria Matei. Cînd află despre ce este vorba, începe să plîngă. Dintre copii, cel mai mare, Marius, de 9 ani, a rămas la părinții Mariei, în Vidra de Vrancea. Ion și Laurențiu zburdă în altă cameră și Elena, de un an și ceva, stă cuminte în mîinile mamei. Și Maria lăcrimează întruna: nu mai poate, la Precizia lucrează la forjă, asta nu e o muncă pentru femei, și nu mai poate să ducă o casă cu patru copii în spinare, de una singură. Apare apoi și Gheorghe Matei, din altă încăpere decît cea în care zburdau Laurențiu și Ion. Și îl conving să ieșim. Și ne proptim împreună pe o terasă din cartier, la o masă sordidă, cu un vin prost în față. Gheorghe are mînecile cămășii sumese și pe unul din antebrațele lui se citește un tatuaj: Mary. E iubirea lui dintîi, din urmă cu 11 ani, aceeași Maria Matei, mama copiilor săi, patru la număr. Cum stau lucrurile? Stau prost. A schimbat pînă astăzi trei locuri de muncă: Autobuzul, Precizia, I.T.B... A fost și șofer de taximetru și abia atunci cînd i-au desfăcut contractul de muncă a aflat că în fișa sa personală se adunaseră patru culpe: neport de uniformă, aparat pe liber, trecere pe roșu și accident fără vătămare. Nu le recunoaște pe primele trei, recunoaște doar accidentul. Avea atunci în mașină doi clienți, foarte tineri. Era primăvară și unul din ei i-a semnalat celuilalt că pe trotuarul din dreapta se mișcă o femeie cu picioare foarte frumoase. El, Gheorghe Matei, a întors și el capul și asta i-a fost de ajuns. La intersecția dintre Toamnei și Taras Șevcenko, prin imprudența lui, a fost înghesuit de un autobuz pînă în ușa unei tapițerii. A scăpat întreg, ca și clienții aceia foarte tineri. Desigur, ar vrea să muncească, dar ar avea și motive să nu muncească încă: I.T.B.-ul nu vrea să-i elibereze cartea de muncă... Apoi altă poveste, mult mai lungă și mult mai searbădă decît povestea bătrînului de 76 de ani. Dar recunoaște că bătrînul i-a fost tată bun și nicidecum vitreg. Apoi angajamente și promisiuni... Și ne despărțim, întorcîndu-l și cu promisiunile mele. Și rămînînd eu în stația de capăt a troleibuzului 84 rămîne și Gheorghe Matei cu o nedumerire în el, în drumul său înspre casă. Și vine și 84 și reporterul simte că cineva îi face semne desperate cu mîna prin geamul troleibuzului arhiplin. Și urcă reporterul, ce să facă și el?!... Maria Matei, cu Elena pe genunchi, cu Ion și Laurențiu în preajmă, însoțită de Nicolae Avram, plecau spre nașii copiilor. Nu-i așa că nu-i un om rău? Cine? Gheorghe... Nu-i un om rău. Ajunci, hai să punem mînă de la mînă și să-l scoatem la un liman... Să punem, acceptă Maria, vag convinsă, între cei trei copii, cot la cot cu Nicolae Avram. În sfîrșit, la podul Eleferie, a explodat un cauciuc sub noi, 84 nefiind un troleibuz infailibil, și am rămas toți șase pe caldarîm, în inima Capitalei. Nicolae Avram lîngă nora lui vitregă și lîngă nepoții săi vitregi, izbăvit definitiv de singurătate.

În capătul din Balta Albă al Bucureștilor, Tudora Avram trăia cu speranțe mari în efectul scrisorii trimise redacției, o scrisoare pornită dintr-un mare frig. În capătul dinspre Drumul Taberei al aceluiași București trăia Gheorghe Matei, împușcat în orgoliu și năruit sub o marcă benală de 55 de parale...

MIHAI PELIN

Himera banului necuvenit

„Nici mie nu-mi vine să cred... Parcă mi-ar fi luat cineva mințile..." — încerca, recent, unul dintre subiecții rîndurilor de față, să „explice" cauza și împrejurările care l-au adus în postura deplorabilă de infractor.

Să precizăm că cei din categoria la care ne referim nu se împacă ușor cu gîndul că au ajuns unde au ajuns; multă vreme au senzația că se află într-un coșmar, din care speră să se trezească și să redevină onorabili...

Într-o astfel de stare aproape insuportabil de tulburătoare se găsește de cîtva timp fostul tehnician cu siguranța circulației și responsabil al sectorului învățămînt de la Autobaza nr. 4 Lehliu-Gară, județul Călărași — **Nicolae Rizea.**

La vîrsta de 30 de ani și în locul de muncă pe care îl ocupa, N.R., avea suficiente motive de satisfacție personală și tot atîtea pentru a fi apreciat și stimat de cei din jur; meserie frumoasă, încredere, retribuție corespunzătoare.

Firește, dorința de mai bine este în legea firii și pe plan general ea stimulează și justifică progresul, la realizarea căruia participă și de care beneficiază toți membrii societății.

La nivelul său de pregătire profesională și culturală tehnicianul cu siguranța circulației și responsabil al sectorului învățămînt de la Autobaza din Lehliu-Gară avea, desigur, capacitatea necesară să explice oricui mecanismul retribuirii după importanța socială a muncii, ca și aspectele etico-juridice ale eventualelor încălcări ale acestui principiu. N. R. nu era, deci, un earecare, nu poate invoca neprioceperea, cu toate că nici aceasta nu constituie o scuză cînd încalci legea.

Este de la sine înțeles că lui N.R. — cercetat în stare de arest pentru luare de mită — să i se pară acum incredibilă situația în care se află. Se spune că obișnuința este a doua natură. Și el, pînă la o vreme, a fost obișnuit cu un alt mediu de viață.

La locul de muncă era apreciat, în relațiile cu toți cei cunoscuți se bucura de stimă, ceea ce imprimă vieții aura satisfacției, a mîndriei și demnității.

Ofițerului Nicolae Robu de la miliție i-a venit greu să creadă că Rizea ar fi fost în stare să comită asemenea fapte, atunci cînd a fost sesizat că ar fi pretins și primit sume între 2 000 și 3 500 lei de la mai mulți tineri, în schimbul înscrierii și reușitei examenelor la școala de șoferi profesioniști.

Datoria lui era, însă, de a verifica, temeinic și discret, încît să nu fie stîrbit cu nimic prestigiul unui om nevinovat, dar nici să rămînă descoperită vreo faptă ilegală, dacă ea a fost comisă. Și, spre surprinderea ofițerului de la Lehliu-Gară, sesizările primite de el s-au confirmat. Cercetările au stabilit că N.R. a primit nelegal, în interes propriu, de la 14 candidați — sau de la părinții ai acestora — sume între 2 000 și 3 500 lei.

Și iată-l pe N.R., dintr-un om cu statut moral onorabil, „victimă" a himerei banului necuvenit.

În aceeași postură dezonorantă se află, de cîteva luni de zile, fostul director coordonator al Întreprinderii comerciale de stat pentru alimentație publică Giurgiu — **Silviu Irizea.**

Cercetările au stabilit — și el a recunoscut, firește, cu profunde dar tardive regrete — că a primit, de la mai mulți gestionari, fie pentru a-i menține în funcție, fie pentru a-i aproviziona preferențial, sume de bani totalizînd circa 50 000 lei și diverse produse — țigări și băuturi străine în valoare de 20 000 lei, fapte pentru care a schimbat biroul de director coordonator cu celula unui arest.

Greu de înțeles cum poate învinge himera banului necuvenit rațiunea de a trăi demn, cinstit, onorabil.

MIHAI GROZAVU

Mic și slab, așezat pe un scaun tare, un copil povestește

Mai are cîteva luni și va împlini 14 ani. Adică la 31 ianuarie 1982. Atunci, zice, va primi și buletin. Îi e totuna dacă va avea sau nu buletin. Oricum, cu milițienii a tot avut de-a face. De cînd se știe el pe lumea asta, prin cămine și școli ajutătoare a stat. Cît a stat, pentru că a mai și fugit, fărînd pe colo și pe dincolo, pe sub scările lifturilor de la blocuri, pe la țigani. La 11 ani — era pe atunci în zona Iașului, tot la o școală ajutătoare — a plecat cu niște băieți mai mari „cu scopul să luăm niște căpșuni din curtea unui om. Cînd colo, am intrat în casă!" Și acum se miră cum de au intrat în casa omului, cum i-au luat o haină de piele lungă, o căciulă de blană și 300 de lei.

Stă acolo, mic și slab, pe scaunul tare, și povestește. Numele lui este Anghel Ghiocel Țibuleac. Are părinți, fiind singurul lor copil. Dar l-au dat de mic, de pe la 10 luni. De aproape patru ani nu i-a mai văzut. Le-a tot scris, n-a primit nici un răspuns de la ei. Au la Iași o garsonieră, pe strada Ion Creangă nr. 106, bloc C-1 apartament 5, parter; muncesc amîndoi: mama, Maria Anghel, este soră medicală la spitalul TBC Iași; tatăl, Vasile Anghel, este primitor-distribuitor la Întreprinderea de tricotaje „Moldova" din Iași. Înainte de 1 septembrie l-au găsit milițienii hoinărind și l-au dus la școală la Craiova. Nu veniseră băieții din vacanță. Și a fugit, luînd un tren spre București. „Am vrut să mă duc acasă, nu mi-au răspuns la scrisori. Atunci, am plecat".

Se scotocește în buzunar. Scoate o hîrtie, bine împăturită. „Înainte de a fugi la București le-am mai scris scrisoarea asta. N-am mai pus-o. De ce să mai dau bani pe plic și pe timbru?" Citesc :

„Dragi părinți

În primele mele rînduri mam gîndit să vă scriu o scrisoare care eu nam mai aflat nimic de d-voastră și vă rog sămi scrieți. Vă rog frumos să-mi trimiteți un pachet și ceva haine să am de îmbrăcat. Eu atît am avut de scris și vă urez multă sănătate și succes la muncă.

Cu drag al vostru
Ghiocel

Vă rog sămi răspundeți la scrisorile trimise de mine și sămi spuneți cum o duceți că mi dor de voi.

Ghiocel"

„Faci greșeli de ortografie, Ghiocel" ! — i-am zis, restituindu-i scrisoarea. „Dacă vreți, păstrați-o dv., eu tot n-o mai trimit" — ne spune, împingînd-o spre noi. „Știu eu să scriu și corect dacă mă gîndesc bine". Reia întîmplările de unde le lăsase. Ajuns la București, s-a tot plimbat fără rost. Îi era foame, nu avea bani. Nu prea mai avea nici haine. Îi place să umble curat și îmbrăcat frumos. A văzut un gemuleț deschis la o alimentară de pe Pajurei. A intrat, strecurîndu-se prin el, a scotocit prin „saltare" unde a găsit 2 500 lei. I-a luat. Și-a cumpărat o scurtă portocalie, o flanea, pantofi, pantaloni. A mîncat pe săturate prin expresuri. Ziua, în gară fiind, cînd se gîndea să plece spre Iași, s-a întîlnit cu un băiat din Teleorman, unul Robert Lulea, căruia i-a dat 500 lei „c-a zis că-i trebuie". (Lulea este un tăietor de frunze, de multe ori intrat în conflict cu miliția. Îi văzuse cu bani, se ținuse de el. L-a dus la Alexandria, l-a instalat la unul, zis „inspectorul" — care i-a luat și el 700 de lei —, scoțîndu-l în lumea celor certați cu munca și viața cinstită. Așa a fost depistat de miliție). Acum, așteaptă să se întoarcă la școală, la Craiova. Au luat tovarășii milițieni legătura cu cei de acolo.

Într-un fel se bucură. Parcă tot mai bine e la școală. Dar dacă nimeni nu se interesează de el... „Spune, cine îți este tie drag dintre prieteni, cunoștințe, profesori ?". „Nu mi-e drag nimeni ! De ce să-mi fie drag ? (Ne privește uimit de o așa întrebare, cu aceeași uimire cu care își amintea că în loc să ajungă la căpșuni, ajunsese, cu ceilalți, în casa omului pe care l-au „hoțit"). Nu-mi aduc aminte din copilărie de nimic bun. Poate doar de Lupu". „Cine este Lupu ?", „Un coleg de la Craiova. Cu el ce mă mai împac. Cînd am eu ceva, împart cu el, cînd are el, îmi dă și mie. Împreună, cînd luam învoire, mergeam în grădina unei femei care stătea pe lîngă școală. Săpam, o ajutam la lemne. Era frumos atunci. El, Lupu, să știți, învață foarte bine. E un băiat bun".

O spune cu mîndrie. Parcă el ar fi fost în locul lui Lupu, un elev care învață foarte bine. Chipul imobil se luminează. Nu are alte amintiri frumoase. E trist pentru un copil, la aproape 14 ani, să se descopere singur. Știe, teoretic vorbind, că-i urît lucru a fura. Dar i-a fost foame. Știe că nu-i bine să tot fugă de la școală. Dar nici acolo, în afară de timidele încercări ale lui Lupu, nimeni nu a încercat să spargă zidul singurătății lui.

Stăm de vorbă, prin telefon, cu dirigintele lui, prof. Marin Biticu. „E un instabil — îl caracterizează dumnealui în cîteva cuvinte. Nu a reușit să se acomodeze cu școala, chiar dacă uneori și-a manifestat regretul pentru cele săvîrșite. Socant este faptul că e singurul copil al unei familii legale". „Ați luat legătura cu părinții, tov. profesor ?". „Am încercat ! Prin scrisori. Nu au răspuns însă niciodată. Nu au făcut nici o vizită la școală. Se împrietenise cu un băiat bun din clasă. Și, totuși, iarăși a fugit".

Și, totuși, tovarășe diriginte, credeți că ați făcut totul pentru acest elev al dv. ? Credem că nu este suficient doar să te informezi de o situație specială — cum este cea a elevului dv. Țibuleac — ci, ar fi fost nevoie de o intervenție directă. Ați scris părinților, spuneți ; nu au răspuns. Legătura cu unitățile unde lucrează cei doi ați luat-o ? Sigur, sîntem de acord cu dv., asemenea părinți ar trebui luați la întrebări, de ce și-au abandonat copilul, de ce nu-i răspund la scrisori, de ce nu-l vizitează ? Și, totuși, experiența dv. pedagogică, a celorlalți profesori să nu fi putut nivela atît de mult așteptata punte de apropiere pentru acest băiat (și pentru alții ca el), secătuit, se pare, încă la această vîrstă, de experiențele pe care le-a trăit ?

Credem că și în aceste școli ajutătoare ale Ministerului Muncii ar trebui schimbată optica formării și educării acestor copii. Sistemul de supraveghere a lor lasă încă mult de dorit. Ghiocel era fugar din școală de pe 4, la școală abia pe 10 se descoperise fuga lui. Dincolo de mai stricta supraveghere ce se impune — copiii fugari din aceste școli obligă la acest lucru — e nevoie, din partea dascălilor, de mai multă înțelegere omenească, acești sărmănuțici avînd nevoie de dragoste.

GEORGETA BĂILEȘTEANU

Unde, cînd și cum a apărut cibernetica

— Un interviu necunoscut rămas de la regretatul dr. ȘTEFAN ODOBLEJA —

Autorul cărții „Psihologia consonantistă", în 2 volume, preconizatorul ideilor ce stau la baza cibernetică, a binevoit să vorbească cititorilor noștri, și cu osebire specialiștilor minuntori ai mașinilor de calcul electronic.

— Stimate dr. Odobleja, nu știu dacă ați citit cartea „Sînt matematician" a lui Norbert Wiener, care este nașul Cibernetici, dar știu că dvs. ați publicat acum cîțiva ani o „Psihologie consonantistă" la Paris. Și cum avem date precise asupra nașterii cibernetică, vă rugăm să ne spuneți unde, cum și cînd a apărut cartea asupra acestei revoluționare științe ?

— Cartea mea a apărut în 1938. Trebuie, doar, să facem distincție între apariția „Ciberneticii" în mod real și oficial în literatura științifică mondială sub un alt nume : „Psyhologie consonantiste" sub tiparul editurii Libraire Maloine, Paris, la Lugoj. Cartea a fost difuzată, ambele volume, încă din 1939, atît în Europa cît și în America. A fost recenzată în multe publicații străine și în lumea științifică mondială. Dacă vreți mai mult, eu vă răspund cu răspunsurile date de către Norbert Wiener, în 1948, din introducerea cărții sale „Cibernetica", introducere care a fost reprodusă în întregime în „Dialectica marxistă și științele naturii" (vol. IV, Ed. pol. 1968), ca articol intitulat : „Apariția Ciberneticii". Lucrarea mea — scrie Wiener — reprezintă rezultatul a mai mult de zece ani de cercetări întreprinse împreună cu dr. Arthur Rosenblueth. Și tot el afirmă că „cibernetica a germinat și a pornit din constatări asupra activității conștiente", deci de la psihic și de la psihologie cu tot cortegiul proceselor ciclice (conexiune inversă) asupra naturii activității conștiente, deci asupra mecanismelor psihice. De unde a pornit el (cu ai lui, Rosenblueth și Bigelow) și din care disciplină a încolțit cibernetica, totuși ? Tot el ne lămurește : „Cel ce studiază gîndirea nu poate uita sistemul nervos".

— Cum vă explicați, dr. Șt. Odobleja că ideile dvs. din „Psihologia consonantistă" au fost introduse în știința cibernetică, știință care a cucerit lumea tehnicității ?

— Teoria sugerează aplicația, o întrevede, o prevede, o imaginează, o proiectează, o dirijează, îi furnizează principiile și metodele, legile și mecanismele și tot ea apreciază putința de realizare, probabilitatea succesului, dîndu-i executantului nu numai tactica și strategia de atac a problemei, precum și speranța, încurajarea, credința în succesul realizării.

Teoria psihologiei mecaniciste dusese la mașinile de calcul mecanice. Teoria psihicului electronic și a gîndirii electronice urma să conducă, automat, la ideea mașinilor de calcul electronice, la închipuirea și proiectarea lor și apoi la realizare. Așa cum s-a și întîmplat. Teoria psihologiei polivalente și politomice făcuse ca mașinile de calcul să se fixeze cu fidelitate la sistemul zecimal al matematicii în vigoare. Teoria psihologiei bivalente, bipolare și dihotomice trebuia să conducă în mod necesar la încercări de a imagina și construi mașini corespunzătoare acestei psihologii. Ceea ce s-a și întîmplat în 1940, la numai doi ani după lansarea teoriei noastre, cînd laboratoarele societății Bell au reușit a construi o mașină de calcul cu sistem binar. Era prima de acest gen.

— Ce v-a condus la teoria construirii mașinii ginditoare ?

— Concepînd psihicul ca pe o mașină (vezi pg. 33, 55, 58 78 din Psh. cons.) îl montam și demontam ca pe o mașină (pg. 857) ; îndemnam la mașinizare, o preconizam și îi întrevedeam apariția cît de curînd (p. 739) ; găseam și propuneam reversibilitatea drept principiu și cel mai important mijloc de mecanizare a gîndirii (p. 505, 733). După ce teoretizam mecanizarea gîndirii o și aplicam în practică, mecanizînd diviziunea logică, dihotomizînd toată psihologia și încă alte discipline științifice (15 la număr). Mecanizam, apoi în mare parte, gîndirea în general, gîndirea creatoare în special (pg. 717—762). Constructorilor de mașini nu le rămînea decît să îmbine, să „asamblieze" aceste mecanizări de detaliu, spre a face din ele mașini de calcul și gîndire mai complicate. În fine, teoria psihologiei reversibiliste urmînd a lua loc alături de teoria sensului unic, trebuia să aibă și ea repercusiunile ei reformatoare, adică novatoare și reformatoare în tehnica mașinilor de calcul. Așa cum s-a și ivit prin anul 1945, la șapte ani după apariția teoriei. Orice cauză determină efecte și dacă orice teorie duce la aplicații practice de ce nu am admite că numai în cazul nostru legea cauzalității universale ar fi refuzat să se aplice ? De ce să trebuiască a crede că numai teoria mea n-a determinat nimic ? Mă întreb : teoria noastră din 1938 despre mașina de gîndire n-a avut nici o urmare, nici o consecință asupra mașinilor de calcul sau de gîndire apărute după 1944 ?

— Atunci, dr. Odobleja, care este explicația dvs. cu privire la însușirea ideilor din Psihologia consonantistă ?

— Să ne explicăm : Mașinile electronice de calcul care au apărut la puțin timp după difuzarea cărții sînt construite pe : electronism, binaritate, circularitate. Toate trei sînt principiile expuse, argumentate, demonstrate și figurate (fig. 70, la număr în Psihologia consonantistă), ele s-au dezvoltat paralel cu cibernetica, pe cînd N. Wiener era martor la dezvoltarea acestora, stînd permanent în preajma constructorilor lor și fiind mereu la curent cu fiecare perfecționare a lor. Cibernetica lui oglindește nu numai situația de fapt a mașinilor în 1948, ci ne dă o mulțime de lămuriri asupra modului cum au evoluat aceste mașini, asupra principalelor idei care le-au generat Psihologia consonantistă. În introducerea lucrării sale, din 1948, N.W. redă clar că ideile respective au provenit din psihologie, chiar și atunci cînd el căuta să le dea drept provenite din neurofiziologie. El spune singur precizînd că ideea reversibilității (conexiunea inversă) a provenit din psihologie, dar nu vrea să spună din care (și din care autor de psihologie) și ce fel de psihologie. Noi știm că din 1938 și pînă în 1948 nu a existat decît una singură : aceea apărută în 1938. Reversibilitatea (conexiunea inversă) a fost una din principalele chei care au deschis calea spre mașinile de calcul electronice. Acestea au apărut după apariția cărții. Psihologia consonantistă contribuind în mod convergent și la promovarea altor științe, printre care și logica matematică tip Boole, care avea în 1938 peste 90 de ani de existență fără să fi încercat, necum să pună în practică construcția mașinilor de calcul. Iar tuburile electronice aveau, toi în 1938, peste 25 ani de existență, fără să fi determinat saltul de la mecanic la electronic, și nici pe acela de la sistemul zecimal la cel binar. Și să ne mai întrebăm de ce abia prin 1940—1943 s-a început o febrilă întrecere printre inginerii constructori ? Ce le lipsea altceva decît catalizatorul, „mașina psihică", apărută în România în 1938 ?

— În concluzie...

— Așadar, cu trei ani de după 1938 cei doi specialiști n-au reușit să realizeze ceea ce, ulterior, la șase ani după 1938 s-a „întîmplat" să reușească. Relevant în acest caz este faptul că specialistul N.W. recunoaște în 1956 că în anul 1935 a eșuat din lipsa unei teorii. După cum cei ce au lucrat la șase ani după 1938 au reușit datorită acesteia, care la data aceea apăruse. Același N.W. susține la pagina 179 în cartea sa din 1956, că în tehnică existau încă de multă vreme conexiuni inverse. Repetăm : același Norbert Wiener susține, în 1956, că el este cel care a introdus conexiunea inversă în psihologie, sau cel puțin lasă a se înțelege, precizînd că a luat-o din tehnică. Tehnica ar fi avut deci conexiune inversă ceea ce în realitate nu era adevărat.

Lasă cititorului să creadă că Wiener și cu mine am posedat aceste idei în devălmășie, că le-am „găsit" împreună, că le-am avut amîndoi în același timp, așa cum a avut el circularitatea psihologică „împreună" cu Bigelow... Mașina noastră de gîndire nu putea să nu intereseze în mod direct și la cel mai înalt grad pe acești ambițioși al căror ideal era tocmai realizarea unor mașini artificiale de gîndire și al căror model analogic era gîndirea naturală cu mecanismele ei. Și dacă ei nu au semnalat contribuția noastră, aceasta nu constituie un indiciu hotărîtor. Exemplul concret este că Norbert Wiener era profesor de matematică la Politehnica unde se construiau mașini de calcul, era prieten intim cu constructorii, le-a dat acestora idei valoroase, a înaintat lui Busth (șef de secție al acestor mașini) un memoriu cu propuneri foarte judicioase, deși se plînge că a fost desconsiderat și se consolează, resemnat : „Singura satisfacție care îmi rămîne în prezent este aceea că mi-am expus ideile cu aproximativ zece ani înainte de a se fi dezvoltat tehnicile care le demonstrau valabilitatea" (v. pag. 225 din „Sînt matematician"). Și dacă celebrul autor al ciberneticii a avut aceste nemulțumiri ce mai putem pretinde noi ? Nu rămîne decît să ne resemnăm și ca și el să zicem : Singura satisfacție care ne rămîne e că ne-am expus ideile cu... 15 ani înaintea tehnicienilor și cu zece ani înaintea cărții lui Norbert Wiener. Amintesc cazul lui Gogu Constantinescu, marele inventator și descoperitor al sonicității, care trăia la Londra, a devenit cetățean englez, publicase cărți și articole în limba engleză, și cu toate acestea, în S.U.A. au apărut tratate despre sonicitate în care descoperitorul român al sonicității nu era nici măcar citat. Să nu uităm că pe timpul cînd s-au petrecut transformările ideilor mele în mașini, țara noastră se afla în stare de război cu Statele Unite ale Americii.

Interviu realizat de ION STROE-OANCEA ■

„Parcă m-am născut a doua oară"

Este șofer de autobuz. Are permis de conducere de 15 ani. De 9 ani lucrează pe mijloace de transport în comun. Deși a parcurs 2 milioane de kilometri la volan, nu a fost angajat nici măcar o dată într-o tamponare. Niciodată nu a fost sancționat pentru încălcarea regulilor de circulație. Mîndria lui sînt copiii. Cel mai mare are 22 de ani și va fi în curînd inginer, iar cel mai mic 14. Toți patru sînt băieți și învață foarte bine.

„Mă gîndeam la cel mai mic, care nu de mult a dat examenul de treaptă. Tată, mi-a zis Petruț, eu mine n-ai probleme. Vezi-ți tu de autobuzul tău că ai atîtea vieți în grijă. Eu voi trece examenul. Și l-a trecut Petruț, și încă cu nota maximă". Amintindu-și de întîmplarea cu trenul, Emeric ne relată : „Vă spun că parcă m-am născut a doua oară. Abia acum am dat adevăratul examen de șofer". Autobuzul condus de E.B. asigură legătura rutieră între Gheorghieni și Borzont. La ieșirea din oraș e un pasaj peste limitele de cale ferată. Cum se zice în limbaj tehnic, o trecere peste un pachet de linii, adică vreo opt. „Am văzut bariera deschisă și m-am angajat în traversarea căii ferate. Nu știu de ce, cînd trec prin locul ăsta sînt foarte atent, mai ales că tot felul de clădiri și garduri reduc simțitor vizibilitatea atît spre gară cît și în direcția opusă. În autobuz era destulă gălăgie, unii băuseră dintr-un cîondîr și erau bine dispuși, alții jucau cărți, că nu auzeam mare lucru, mai ales că și geamurile erau toate închise, din cauza frigului de afară. Unul dintre călători, bine dispus, care stătea nu departe de mine, în picioare, îmi tot dădea sfaturi cum să conduc, ce să fac... Vorbea prostii, dar n-am vrut să-mi pun mintea cu el. „Ce mă, Emeric, chiar cînd bariera e deschisă, tu tot te uiți în stînga și-n dreapta ? Doar C.F.R.-ul își asumă toată răspunderea pentru traversare". Nici nu și-a terminat flecarul vorba, că văd dinspre Miercurea Ciuc apropiindu-se în mare viteză un tren de marfă. Știți, unele din astea nu opresc în Gheorghieni, așa că merg zdravăn. Am apăsat cu putere pe frînă, autobuzul a început să danseze puțin, dar am reușit să-l stronsec. Trenul a trecut exact prin fața nasului nostru. Cînd a venit echipa de cercetare și a măsurat distanța de la autobuz pînă la linie, a stabilit jumătate de metru. Dacă mergeam cova mai repede, dacă frînele nu-mi țineau, ori dacă nu eram suficient de atent, mărfarul intra în noi cu 100 de km pe oră. Dați-vă seama, aveam 90 de oameni în autobuz. Ce s-ar fi ales din noi ? Cei din fundul autobuzului, care beau și jucau cărți, nici nu și-au dat seama ce s-a întîmplat. Vreo 5—6 care ocupau locuri în partea din față au văzut, cum s-ar zice, întreaga scenă. Erau galbeni ca ceara. M-a impresionat gestul unui băiat de vreo 10 ani care, după ce s-a ridicat de pe scaun, a țîșnit spre mine, m-a luat în brațe și m-a pupat. „Nene, ne-ai salvat de la moarte". Mă sărută, plîngînd cu sughițuri".

Tot mai mult, cu cît înaintăm în timp, conducerea autovehiculelor ne demonstrează imensa valoare a unei secunde, ba chiar a unei fracțiuni de secundă. Ce se întîmplă dacă Emeric, în loc să se asigure cum trebuie, în pofida barierei deschise, flecărea cu pasagerii, așa cum, din păcate, fac mulți confrați ai săi în ale profesiei.

VICTOR BEDA ■

Despre oameni și lemn, cu căldură

Cred că nu exagerez cu nimic comparînd Combinatul de industrializare a lemnului PIPERA cu un orășel, ale cărui secții reprezintă un fel de micro-cartiere. Condus fiind de către Vasile Lazăr, inginerul șef adjunct al marelui complex industrial — devenit de mult o reprezentanță comercială de nivel internațional — străbat alei încadrate de pomi, traversez linii de cale ferată, asist, într-una din încăperile clubului (o veritabilă Casă de cultură) la demontarea unei expoziții de sculptură, la amenajarea unei microcantine în cadrul secției 7, la încărcarea unor produse finite în uriașe ambalaje din PFL pe nețezimea cărora au și fost înscrise, în diverse limbi, locurile de destinație. Oameni și lemn, sute, mii de oameni și stive din lemn și, peste toți, o muncă încordată, atentă — indiferent dacă este vorba de simpla supraveghere a modernelor instalații complet automate ale secției de melaminate, sau de efortul particular și anonim al unui singur om, aplecat peste bancul de lucru, efectuînd cu pricepere și migală o piesă de veritabil artizanat.

Din primele relatări ale inginerului Vasile Lazăr — făcute, așa pentru o „așezare în temă" — aflu că, la fel ca și omul, fiecare lemn are calitățile lui : cel mai drag este stejarul, de pildă (care e și cel mai scump, deailtfel) ; paltinul, pe de altă parte, este cel mai solicitat în piesele sculptate, ș.a.m.d. Calitățile oamenilor sînt mai greu de sesizat — pentru cei din afară, firește ! — ele se pot rezuma însă la : **profesionalism** (da, acest termen nu este legat, neapărat, numai de domenii de creație cuprinse în zona „esteticului"), **inițiativă, responsabilitate**, și (în. ele, aceste calități, de cotidian, de firesc. Deși aduc — în plan material vorbind — importante beneficii, economii de material și de forță de muncă. Să vedem însă despre ce este vorba, enumerînd cîteva exemple concrete.

...Acum circa 6 luni, tehnicianul Victor Fuiorea, șeful secției a 7-a profilată pe mobilă ,export (devize libere), face o vizită, avînd niște treburi, la C.P.L. Suceava. Și vede aici, printre altele,un circular pentru tăiat, sub diverse unghiuri, diverse repere de mobilă. Întors în București, propune realizarea unei instalații asemănătoare. De îndată, un colectiv condus de specialistul Victor Gligor (cel mai virstnic om din secția a 7-a care participă efectiv în producție) și maistrul Hariton Chircan, se pune pe treabă : stînd peste orele de program, folosind un motor de la casări pe care îl recondiționează, ei realizează mașina : masa, piesele necesare, capul de fixare a sculei, etc.

Același colectiv realizează și niște „mașinuțe" de șlefuit piese cu contururi curbe, eliminînd astfel munca manuală (și anevoioasă) pe punctul de lucru și ducînd la o importantă creștere calitativă a operației respective.

O altă inițiativă pusă în practică a secției 7, o „mașină de șlefuit cu bandă elementele profilate liniar", este preluată de alte secții, printre care secția a 8-a („mobilă din panouri"), unde un ascuțitor, pe numele său Mihai Orz, aducînd îmbunătățiri, realizează discuri de șlefuit cu contraprofilul (negativul) pieselor — atît pentru cele liniare, cît și pentru cele cu diverse raze de curbură ; productivitate : aceeași piesă se șlefuiește acum de două ori mai repede decît înainte (aveam să remarc, practic, acest rezultat, observînd aplicele înflorate de pe o bibliotecă tip KATTY, amestecîndu-mă împreună cu Vasile Lazăr printre membrii unei delegații din R.F.G. sosită pentru achiziționarea acestui produs).

„Odată cu trecerea întregii producții la export pe valută, cum este cazul acestei secții a 7-a, au crescut mult cerințele calitative, complexitatea producției, obligînd muncitorul să gîndească, să găsească soluții adecvate de realizare a acestora din dotare, fără investiții" — precizează Victor Fuiorea. „Acest aspect nu este caracteristic numai secției noastre, puteți constata asta...". Și constatăm :

Secția nr. 5 : „mobilier pentru bucătărie" (în special, dar și alte tipuri, după cum vom vedea). Secție condusă de Ștefan Birlea, inginer, șeful secției și ing. Iulian Megelea, tehnolog. Ambii surprinzător de tineri, și foarte, foarte buni prieteni și care îmi mai spun, în glumă, că principala lor preocupare este „de a se săpa unul pe altul...!" Iată de pildă, cum „realizează" acest „nobil" scop.

Acum două luni de zile, într-o simbătă, ei opresc întreg sectorul de finisaj al secției. Împreună cu oamenii muncii de aici lucrează apoi sîmbătă, duminică, iar luni — la schimbul II — sectorul intră din nou în funcțiune. Ce au făcut în acest timp ? „Am umblat la niște lanțuri, am prelungit banda transportoare de la vopsit și uscat în cuptor, am mai meșterit niște șuruburi...". Rezultatul ? Numai la pupitrul școlar JUNIOR de pildă (o adorabilă mobilă pentru cei mici, extrem de solicitată, printre altele, de către S.U.A. și Ungaria), la mai multe repere, capacitatea de producție a crescut cu circa 30 la sută !

Sau : o altă idee, pusă în practică de data asta la sectorul de prelucrări mecanice al aceleiași secții (simplificarea operației de găurire a soclilor — care se făcea la două mașini — printr-o singură trecere, la o singură mașină), a dus la o însemnată creștere a productivității : cca. 125 000 de repere treuiau trecute, lunar, prin două operații ; acum este necesară una singură. Și este important să adăugăm că astfel s-a realizat o însemnată reducere a consumului de energie.

Am evitat, pe cît posibil, în rîndurile de mai sus, folosirea unor cifre reprezentative : **atît** s-a cîștigat aici, **atîtea** sute sau mii de piese s-au dat peste plan dincolo, etc. Unui nespecialist, cifrele nu îi spun mare lucru. Pe de altă parte, investiția de inteligență este foarte greu, dacă nu chiar imposibil a fi evaluată în cifre. Pasiunea pentru muncă — autentica pasiune, creatoare — are puțin de a face cu matematica, cu enunțarea abstractă, seacă, rece. Da, poți folosi și cifre, comparativ de pildă : o tonă de deșeuri din lemn costă 150 lei ; aceeași tonă, transformată în PAL, costă 1400 lei ! Da, poate fi un exemplu — dar cît costă oare preocuparea, grija ca aceste deșeuri să nu se risipească, să nu se piardă aiurea? Cît costă acea idee pe care o are un om, acolo, într-un colț al unei secții din marea întreprindere, acea inițiativă pe care, punînd-o în practică, face ca cel mai mic, mai neînsemnat fir de rumeguș, altădată sortit distrugerii imediate, să ia drumul produsului superior ?

HORIA PATRAȘCU ■

Balcoane și blocuri în Paltin — Vrancea

Mărturii ale talentului arhitecților populari din Paltin-Vrancea prezintă în acest număr ELENA GHEBA

„Aceste cuvinte ți le trimit de lîngă lampa arzîndă"

„Barbar, cînta femeia-aceea"...

Rătăcisem toamna, fusesem într-una cu funii de iederă roșie — nu roșu carnivor, ci roșu străveziu și palid ca păcatele plătite sub spînzurătoare — și pe neașteptate intrasem în alta, plină de-o imensă, de-o inconfundabilă tristețe, în care Timpul căuta cu degete tremurînde pleoape de oameni morți pe care să le închidă. Din urletul senin al lui septembrie, unde șezusem fericit, ca o bulboană cu stridii în descîntec fărîmat, nimerisem într-un destin care se înzăpezea cu negură și eram îngerul prăbușirii negre al unui creștin hotărît să treacă-n altă religie. Am lăsat amiezile de lut, cu scîntei luciferice în sfîrcul țițelor, drumurile dintre bălți rodind simboluri de rodie și pe o ploaie lungă — „oh, plînsul talăngii cînd plouă!" — am intrat în suferința și în spaima cu turle răsucite din orașul lui Bacovia. E mult de-atunci, dar noaptea aia atotstăpînitoare s-a concentrat în mine ca plopii devastați de urît în jurul cazărmilor. O circiumă cu tocuri scălîmbe jefuia străzilor din cartierele democrate pe toți înfrigurații și visătorii scrintiți, ca să-i dăruiască, poate, cu un strop de uitare. Înăuntru

Barbar, cînta femeia-aceea...

Cînta cu suflet de tiran ajuns între săbiile agoniei. Un țignal de gară pustie și friguroasă ne lingea inima, țineam în mîini cîte-o țeavă de pușcă cu burta goală și scoțind fum de mangal pe nări, smocuri de ceață năvăleau pe sub ușă, amestecîndu-se cu grohotișul de sub tălpile noastre și cu broboanele de rom de pe limbile păcăliate de moarte...

Barbar, cînta femeia-aceea...

Și-un domn uscat, ca un desen făcut cu pansele negre și lipit de perete, gîndind la lumi ce nu există, știa că n-o să ne mai ducem niciodată din casa lui și că femeia era corbul lui Edgar Poe ciugulind, în timp ce cînta, bucăți de ftizie, tăvălite prin sîngele canalelor de la abator.

Barbar, cînta femeia-aceea...

Și Rosinanta tîra prin parcuri moarte și prin zidurile cetății și mai cu seamă pe masa noastră o căruță cu lăncii de oase vechi din care se scurgeau continente de tăcere goală, victorii defuncte și multe bătălii pierdute. Trosneau paharele fărîmate-n copită seacă, tristețea se făcuse acră, vedeam cum în circiumă „cad buzna din pod grămezi de strigoi" și femeia se schimbase acum într-un trandafir cu gură otrăvită, iar domnul desenat cu pansele negre avea chipul costeliv și trist, al pîinii din care-au fugit apele ca să acopere cu moină grădini cangrenate — dar era totodată și călugărul bătrîn trecînd din Asia spre lumea noastră, sprijinindu-se într-un toiag plin cu fluturi, ca să umple cu borangicuri violete și borangicuri negre toamnele.

Barbar, cînta femeia-aceea...

Și departe, peste rătăcirile plumbului, funii de iederă murmurau cu limpezime roșie:

Verde crud, verde crud...
Mugur alb și roz și pur,
Vis de-albastru și azur
Te mai văd, te mai aud...

Dar mult prea departe și tîrziu; dincolo de stele înghețate. Iar în noi ardeau victorii defuncte, căci

Barbar, cînta femeia-aceea...

FĂNUȘ NEAGU ■

De centenarul lui Bacovia

E violetă zarea ca-n vremi Bacoviene,
Un praf mai greu ca plumbul coboară-ncet pe gene,

O frunză face semne ce s-a-nsoțit cu vîntul,
Iar altele coboară și-acoperă pămîntul.
Sămînța să nu-nghețe cînd are să se-anunțe
Cu blana-i rece iarna ascunselor grăunțe.

Și iarăși o să vină cu straiele de ceară
Și muguri pomii-n floare cu zîmbet peste țară.

Drumul toamnei

Plumbul toamnei prinde să ne-apese,
Arborii-au îngălbenit la chip,
Negurile sure-s tot mai dese,
Cîte-odată ninge alb nisip.

Și tu stai mereu în așteptare,
Poate bate cineva, la poartă,
Poate-o așteptată arătare
Ori în geamul ud o frunză moartă.

Tot aștepți și cauți prin hîrtii,
Deși știi că n-ai ascuns nimica
Decît încercări de poezii —
Să le mai revezi te-apucă frica...

Iată însă și-o fotografie,
Galbenă de anii ce s-au dus,
Tu să fii, oare a ta să fie? —
Tinerețea e care s-a dus.

Nu știu ce va fi curînd cu mine,
Dar să mă despart nu vreau de tine,
Plumbul toamnei tot mai greu m-apasă —
Mîine ce-o să fie nici că-mi pasă.

MIHAI BENIUC ■

Altfel, dor ne este de Bacovia

Cea mai frumoasă definiție a poeziei marelui nostru poet Bacovia a dat-o, după opinia mea, poetul Grigore Hagiu exclamînd odinioară după lectura unei poezii bacoviene: „Ce drojdie de Eminescu!"!

În rest, îl contemplăm după cuvinte pe poet, după unele fotografii de epocă și după transfigurarea splendidă în desen publicată în Tribuna de la Cluj.

Altfel, dor ne este de Bacovia tot timpul, chiar și acum cînd scriem cu o delicată mînă aceste gînduri greoaie.

Nimeni n-a vorbit mai frumos de Bacovia decît Bacovia.

Astăzi și noi sîntem totuna cu dînsul, de aceea îl vorbim.

NICHITA STĂNESCU ■

„Muzica sonoriza orice atom"...

Bacovia și muzica: așa sună un capitol din cartea regretatului M. Petroveanu, George Bacovia (1969). Vom căuta să ne precizăm și noi vederea în această problemă. Nu ne gîndim la muzicalitatea versurilor lui Bacovia, ci la relația propriu-zisă a poetului cu muzica. Nici faptul că el era un executant la vioară, ceea ce aproape la nici unul din marii noștri poeți nu s-a putut înregistra, nu ne solicită acum. Ne interesează în momentul de față doar capacitatea sa pasivă — dacă se poate vorbi de-o capacitate pasivă — de-a fi solicitat de orice sunet („Muzica sonoriza orice atom").

De fapt, această muzicocaptare se integrează într-o însușire mai cuprinzătoare a sa, și anume în extraordinara receptivitate senzorială, despre care s-a vorbit atîta. Se cunoaște, astfel, vestita sa sensibilitate cromatică, mai accentuată poate decît la oricare poet român, și comparabilă numai cu aceea a lui Georg Trakl, ca efect al mescalinei. Dar pentru a pătrunde mai exact acest fenomen să-i definim resorturile per a contrario. În general, omul activ, care își concentrează spiritul și eforturile în vederea unui scop precis în viață, nu este un tip senzorial. El umblă mai mult pe un teren de abstracții, în vreme ce lumea simțurilor îi indică un spațiu alb. Unul din membrii familiei Forsyte din ciclul epic al lui Galsworthy, aflîndu-se în mediul superb al unui parc londonez, nu vede nimic: „Nasul lui, ca nasul unei oi, era îndreptat spre pășunile pe care le păștea". De fapt nu „nasul" era activat aici, ci capul, ideea, gîndul la ceea ce mereu are de făcut. Fie în sens negativ, ca în cazul acumulatorului de averi din exemplul de mai sus, fie în sens pozitiv, ca în speța țăranului gospodar, închis la farmecele naturii, există aceeași explicație. Receptarea senzațiilor se află mereu subminată de idee, de gîndul la ceea ce omul are de făcut sau la ceea ce efectiv face. Solicitarea senzorială pentru acest tip activ este o inutilitate, „o pierdere de timp". Chiar unii artiști intră în categoria menționată.

Bacovia, dimpotrivă, era un pasiv, un disponibil. Ni-l închipuim ca ecran sensibil, ce primea urmele tuturor senzațiilor care treceau pe lîngă el. Desigur că nu toate aceste senzații se dovedeau plăcute, fiindcă gustul vieții este în mare parte amar. Bacovia nu era un selector senzorial, așa cum se arătau voluptuoșii esteticiști, care extrăgeau și izolau pentru el numai buchetele ultrafine ale vieții. Poetul nostru primea fără alegere toate senzațiile într-însul, dar cu predilecție tocmai pe cele negative, care lucrau mai fecund în organizația sa psihică. Prin aceasta se deosebește el de Macedonski, care se realiza poetic în străluciri. Dimpotrivă, Bacovia cultiva cu o sumbră voluptate, am spune cu acea delectatio morosa, care poate fi surprinsă mai întîi la Dostoievski, îndeosebi senzațiile negative, deoarece printr-însele putea ajunge mai direct pînă la ordinea existențială a lumii. Așa este senzația golului, a vidului, a pustietății, vehiculele cele mai sigure către abisurile angoasei. Toate acestea își făceau loc în natura pasivă, neselectivă, a lui Bacovia, care le primea pe toate, devenind astfel un precursor, chiar pe plan mondial, al deceniilor ce vor urma.

Asemenea senzații negative ale vidului lumii — o lume văzută sub specia parodiei de viață a provinciei noastre de-acum jumătate de veac — asemenea senzații, zic, sînt receptate și din domeniul sunetelor, în care se amestecă adesea disonanțele și chiar zgomotele profanatoare, venite din medii vulgare sau jalnic corupte. Iată un exemplu din Seară tristă: „Barbar, cînta femeia-aceea / Tîrziu în cafeneaua goală"... Acea pseudo-cîntare se asociază cu senzația de gol (cafeneaua goală), amplificată prin ideea de tîrziu. În aceeași poemă golul conlucrează cu urîtul, care merge pînă la monstruos-înspăimîntător, un monstruos receptat tot din domeniul sonor: „Și-n zgomot monstru de timbale / Barbar, cînta femeia-aceea". În mod paradoxal, zgomotul, care în genere sugerează o atmosferă vie, de astă dată intensifică ideea de gol, de pustiu, de tristă și inutilă irosire a vieții.

Nu mai puțin, același efect al muzicii, prezentate într-una din concretizările ei parodistice, se simte și în Fanfara: „Și tot orașul întrista / Fanfara militară... / Tîrziu, în noapte la grădină." Din somnul care alină răul vieții această fanfară, conjugată echivoc cu inutilul și ireversibilul tîrziu, trezește în noapte tot pustiul unui tîrg provincial. Altădată muzica acompaniază trăirea zădărniciei: „Zadarnic flaute cîntă / (...) La vînt s-au dus aspirații, / Nimic nu rămîne". Așadar, muzica pune față-n față, odată cu senzația golului, și pe aceea atît de înrudită a nimicului, a acelui nada spaniol sau niceva slav.

Există la Bacovia o invenție imensă de variante ale motivului muzical sau pseudo-muzical în legătură cu același pustiu care-i bîntuie înghețul vieții. Iată un exemplu din Nevroză: „De ce să cînte-un mars funebru / (...) În dezacord clavirul moare / (...) Afară tîrgul stă pustiu"... De-aci nu mai e mult pînă să izbucnească direct acea cunoscută spaimă a existenței la Bacovia: „Plîngea caterinca-fanfară / Lugubru în noapte, tîrziu... / Și-atunci am fugit plin de groază"... (Flașneta). Această groază este aceeași cu alarma unui bucium din poemul Toamnă (...Din margini un bucium de-alarmă...). În sfîrșit, în Amurg sunetele descarcă aceeași spaimă existențială: „Și coincidențe-aranjate pe o tristă gamă / Azi iar mi-i frică"... Pentru a sugera mai intens aceste stări, care poartă într-însele spaima, pustiul, golul, nimicul, putem enumera o infinitate de instrumente pe care Bacovia le folosește în poezia sa: buciumul, „clavirul", vioara, țimbalul, piculina, flautul, fluierul, flașneta, goarna, talanga etc. Nicăieri în literatura noastră nu găsim o atît de amplă colecție melomană, stîrnitoare de tot atîtea ecouri în intensitate.

Tot ceea ce ține de muzică, la diferitele ei nivele autentice sau false, totul ne relevă cîte un declanșator al pasivității sale senzoriale, ce înaintează să descopere stările adînci de trăire a existenței pe calea tristeții și a angoasei.

EDGAR PAPU ■

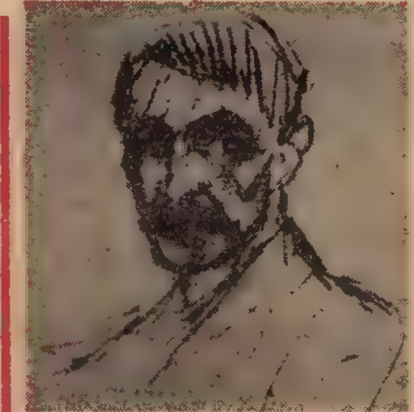

Autoportret

Aici sînt eu
Un solitar
Ce-a rîs amar
Și-a plîns mereu

Cu-al meu aspect
Făcea să mor
Căci tuturor
Păream suspect

(Epitaf, 1904)

Portret interior

Pășim odată cu liniștea în sala expoziției omagiale deschisă la Muzeul literaturii române din Capitală, cu prilejul Centenarului Bacovia. Nimic din fastul unei expoziții jubiliare. Aici nu te înconjoară decît liniștea de plumb a slovelor. O liniște grea, profundă, care te obligă la meditație. Fiecare rînd scris de mîna poetului și pus sub jetul de lumină al expoziției retrăiește în inima privitorului. Fiecare exponat așezat sub sticla vitrinelor ne dezvăluie clipe din munca aceluia care a căutat și a găsit cele mai neasemuite metafore ale durerii. Dealtfel, expoziția însăși este o metaforă. O metaforă vie a muncii și-a căutărilor poetice ale lui Bacovia.

Odată cu primii pași sîntem întîmpinați de slova baconiană. Manuscrisele sale devin mărturie și crez deodată. Le parcurgem cu emoție: „Aici sînt eu / Un

solitar / Ce-a rîs amar / Și-a plîns mereu / / Cu-al meu aspect / Făcea să mor / Căci tuturor / Păream suspect" (Epitaf, apărut în Astra din 1904). Cuvintele scrise atunci ne însoțesc pretutindeni, de parcă ni le-ar fi șoptit acum însuși poetul. Emoționantă confesiune! Glasului

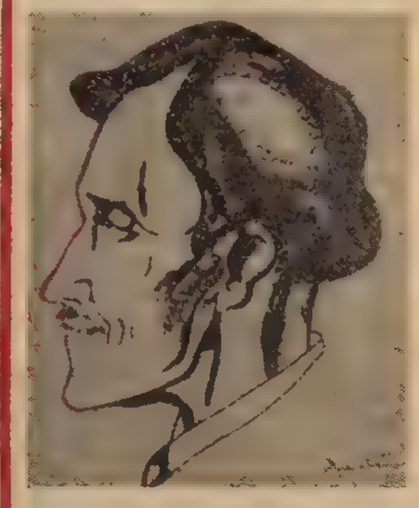

său i se alătură și alte glasuri, ale acelora ce i-au fost în preajmă. Expoziția-metaforă închinată memoriei lui Bacovia adună — lîngă slova bacoviană — acele mărturii scrise de oameni de artă și cultură, critici, poeți, prieteni ai poeziei și omului Bacovia. Manuscrise, fotografii, cărți, cu sau fără autografe. Putem citi cîteva rînduri din revista Astra, de la Iași, revistă în care și-a publicat o mare parte a versurilor sale ce, mai tîrziu, au fost cuprinse în volumul Plumb, editat de Ion Pillat. Este punctat apoi, momentul întîlnirii lui Bacovia cu Macedonski, moment de largă reverberație în viața literară a timpului. Cel care îl remarcă, după Macedonski, este Ion Vinea, salutîndu-l într-un articol publicat în revista Literatorul al cărei director era Arghezi. În expoziție sînt prezente toate aceste semne de prețuire, culese din vechi publicații, la care se adaugă recentele volume monografice și exegetice semnate fie de Ion Caraion, Mihail Petroveanu și alții. Să nu uităm și momentul de viață al poetului petrecut cu cei doi buni prieteni care i-au fost Cicerone Theodorescu și Eugen Jebeleanu.

Aflăm de la Constantina Brezu-Stoian, șef de secție la Muzeul literaturii care s-a ocupat de alcătuirea acestei expoziții, că, pentru pregătirea ei, s-a apelat la întreg fondul arhivistic de care dispune muzeul. S-a căutat să se exploateze toate documentele existente, evident cu o selecționare atentă, „dar fără să se fi eliminat nimic din manuscrisele poetului". Unele din confesiunile lui ne dezvăluie un Bacovia mai puțin știut, preocupat de sensul original al graiului românesc: „Deși am citit în tinerețe pe Rimbaud, Baudelaire, Laforgue și alții, n-am simțit sufletul românesc vibrînd lîngă ei. Alt neam, altă viață. Noi trebuie să ne străduim pentru originalitatea noastră". Și, mai departe, luptătorul Bacovia, mesagerul suferințelor proletare: „Și noi poeții sîntem pînă la urmă niște proletari și am fost supuși ca și ei, acelorași legi de aramă", mărturisea el în anii cînd scria poemele cuprinse în Scîntei galbene.

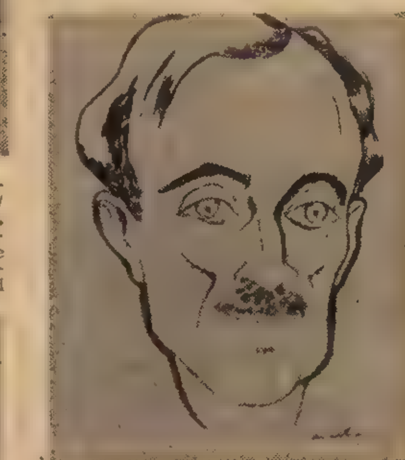

Bacovia văzut de Anestin

Este momentul întîlnirii cu N. D. Cocea și Neculuță, publiciști și poeți a căror orientare politică și-a spus cuvîntul în universul poetic bacovian. Sînt revelante, între multele documente aflate aici, mențiunile critice despre poezia lui Bacovia semnate în Universul literar de Perpessicius, cum și rîndurile scrise de Camil Petrescu din Revista fundațiilor, sau ale lui Mihai Beniuc, din ale cărui Mărturii critice, publicate în revista Țară nouă, din 12 noiembrie, 1939 spicuim: „Bacovia? Vor trece cîteva generații încă pînă ce românii vor judeca, după meritul său real, pe acest mare poet. Unul dintre puținii, foarte puținii scriitori români neconformiști, el este condamnat să treacă fără zgomot prin viața noastră socială".

Părăsim expoziția, constituită ca un veritabil portret interior al poetului Bacovia. Autoportretul său — laitmotivul expoziției, dealtfel — ne ațintește, peste veac, din arcade adînci, ca o magică viziune a înseși sentimentelor noastre despre Poezie.

CORNELIA BARBU ■

„E toamnă, e foșnet, e somn"...

Romul Munteanu este criticul care, pornind de la afirmația lui Bachelard din L'eau et les rêves („noi credem că în domeniul imaginației este posibil să fie fixată o lege a celor patru elemente care clarifică diversele imaginații materiale, urmînd ca ele să fie atașate focului, aerului, apei și pămîntului") susține că în poezia lui Bacovia apa deține rolul dominant, fiind un „glas cosmic revărsat asupra individului". Cartea lui Bachelard e din 1940. Opt ani mai tîrziu, în Universul poeziei, G. Călinescu atrage atenția asupra posibilității poeților de a percepe miraculosul elementar, metamorfozele și totodată unitatea aerului, apei, focului și pămîntului, posibilitatea de a reprezenta elementele atribuindu-le o moțiune lirică. În literatură, se știe, nimic nu are semnificație dacă nu-i expresia unui Eu. Poetul animează materia, o dotează cu un suflet înțeles ca o mișcare ce purcede din mișcarea cosmică. La Bacovia, de exemplu, în Lacustră, cea mai veche poezie din volumul Plumb, publicată în 1903, materia plînge, revine la starea primordială lichidă, trezind, într-un coșmar pluvial, imaginea așezărilor primitive pe apă: „De-atîtea nopți aud plouînd, / Aud materia plîngînd... / Sînt singur, și mă duce-un gînd / Spre locuințele lacustre". Aceeași senzație de întoarcere la origini, de desfacere a universului și nimicirea vieții, o dă ninsoarea în poezia intitulată Nevroză din același an: „Afară ninge prăpădind / Iubita cîntă la clavir, / Și tîrgul stă întunecat, / De parcă ninge-n cimitir". Prin urmare, apa sub formă de ploaie sau ninsoare continuă creează neliniști, dă spectacole ale sfîrșitului contemplat din perspectiva singurătății (Pastel): „Țîrîie ploaia... / Nu-i nimeni pe drum...". Zgomotul monoton al ploii, ca și căderea lentă a zăpezii (Decor): „În parc ninsoarea cade rar") sînt reprezentări ale agoniei, ale înfruntării cu neființa. Cît despre corbi, la Bacovia, ca și la Traian Demetrescu, ei sînt solii dispariției (Amurg), singurele ființe ce se mai pot mișca peste un tîrg congelat: „Trec corbii — ah, „Corbii" / Poetului Tradem — / Și curg pe-nnoptat / Pe-un tîrg înghețat". Observăm că poetul nu descrie, nu face, ca romanticii, poezia naturii, ci peste tot o simbolizează, oferind corespondențe cu emoțiile. Mai mult decît de aspectele anotimpurilor, Bacovia e interesat de apariția neașteptată sau de bulversarea lor, de amestecul de precipitații (Moină): „Și toamna și iarna / Coboară-amîndouă / Și plouă și ninge — / Și ninge și plouă".

Bacăul, într-o poezie din 1904, Aiurea, e un fel de Rodenbachian Bruges la moarte, meritînd cel puțin o imprecație: „Blestemat să mai fie și tîrgul / Ursuz, și cu veșnice ploi". Ploaia împrăștiată de vînt dă o „vreme de plumb" (Toamnă, 1904), saturnian verlainiană, invitînd la beție (Rar, Sonet): „Plouă, plouă, plouă... / Vreme de beție — / Și s-asculți pustiul, / Ce melancolie. // Plouă, plouă, plouă... // E-o noapte udă, grea te-neci afară, / Prin ceață — obosite, roșii fără zare — / Ard, afumate, triste felinare / Ca într-o crîșmă umedă, murdară". Ninsoarea, în schimb, predispune la intimitate în preajma focului, dar și ea naște dorința unei candide înmormîntări (Decembre): „Te uită cum ninge decembre, / Spre geamuri, iubito, privește — / Mai spune s-aducă jăratec — / Și focul s-aud cum trosnește. / Mai spune s-aducă și ceaiul, / Și vino și tu mai aproape — / Citește-mi ceva de la poluri, / Și ningă... zăpada ne-ngroape". Observăm că Bacovia nu e un poet erotic, că în locul expoziției sentimentului apar echivalențele emoțiilor, zăpada ca simbol al purității dragostei. „Apa singură posedă puritatea ei", zice G. Călinescu. „Noroiul e o confuzie între două elemente care aruncă spiritul în incertitudine, o alterare și a apei și a pămîntului, nepromițînd nimic". Putem cita poezia Plouă: „Da, plouă cum n-am mai văzut... / Și ce enervare pe gînd / Ce zi primitivă de tină!". Tina, sau altădată glodul, sînt variantele moldave ale noroiului. Simboliștii au făcut îndeosebi poezia orașului, a cetății pe care Bacovia o vede amuțită de ploaie, încremenită într-o tăcere grea (Note de toamnă): „Tăcere... e toamnă în cetate... / Plouă... și numai ploaia dă cuvînt. / E pace de plumb, e vînt și pe vînt / Grăbite trec frunze liberate". Ninsoarea e, la rîndul ei, premonitorie, apăsătoare, prefăcînd și ca albul în cenușiu, culoarea plumbului (Gri): „Plîns de cobe pe la geamuri se opri, / Și pe lume plumb de iarnă s-a lăsat / «I-auzi corbii», mi-am zis singur și-am oftat, / Iar în zarea grea de plumb / Ninge gri".

Simboliștii, Samain îndeosebi, cîntă parcurile, havuzurile unde apa, captată și domolită, e disciplinată, pusă să irizeze. Așa se întîmplă în Amurg antic de Bacovia, poezie din 1912: „Havuzul din dosul parcului mort / Mai aruncă, mai plouă, mai plînge, / Și stropii căzînd, în amurg iau culori: / De sineală, de aur, de sînge". S-ar zice că sîntem în fața unei sugestii de temperare a instinctului, a unei sugestii de devitalizare. Dar numaidecît Bacovia revine la registrul său, care este al nervilor provocați de precipitația rece, incontinentă (Nervi de toamnă): „E toamnă, e foșnet, e somn... / Copacii, pe stradă, oftează; / E tuse, e plînset, e gol... / Și-i frig, și burează". Tot Nervi se chema inițial poezia din 1912 Spre toamnă, nervi exacerbați de acțiunea dizolvantă a ploii care împotmolește, erodează materia vie și antrenează eul confuz în ceremonii stranii, funebre: „În casa iubitei de-ajung, / Eu zgudui fereastra nervos, / Și-o chem ca să vadă cum plouă / Frunzișul, în tîrgul ploios. // Dar iată și-un mort evreiesc... / Și plouă, e moină, noroi — / În murmur de stranii semite / M-adaug și eu în convoi".

Căderea autumnală a frunzelor a fost demult asociată cu moartea ftizicilor, încă de la preromantici. Totul curge, zicea Heraclit, deci la Bacovia frunzele plouă, iar corbii, am văzut într-o poezie din 1904 Amurg, curg pe un tîrg înghețat. Înghețul e solidificarea apei, e o formă a opririi vieții, sugerată la Bacovia și de culoarea violet, ultima culoare a spectrului solar, simbol prin urmare al sfîrșitului. Vedem toate acestea în poezia Plumb de iarnă din 1914: „Iarna, de-o vreme mă duce regretul / Prin crînguri, spre margini de linii ferate / Trec singur spre seară pe ape-nghețate, / Cînd fîlfîie, pe lume, violetul". Compenetrația elementelor, a apei sub forma zăpezii albe cu pămîntul negru, oferă o imagine tulburătoare a morții, printr-o interesantă inversare de sensuri, albul semnificînd aici anularea vieții, iar negrul, un corb singuratic, palpitul vital (Amurg de iarnă): „Amurg de iarnă, sumbru, de metal, / Cîmpia albă — un imens rotund. / Vîslind, un corb încet vine din fund / Tăind orizontul diametral". Temele se reiau. Moartea exasperează instinctul genezic și într-o altă poezie intitulată Nervi de toamnă, din 1914 (prima era din 1912), citim o aparent scandaloasă solicitare a amorului mereu ftizic: „La toamnă, cînd frunza va îngălbeni, / Cînd pentru ftizici nu se știe ce noi surprize vor veni, — / Alcoolizat, bătut de ploi, cum n-am mai fost cîndva, / Tîrziu, în geamul tău, încet, cu o monedă voi suna".

Biografii ne spun că în 1914 Bacovia se afla internat în sanatoriul doctorului Mărgăritescu din București. A doua poezie cu titlul Plumb de iarnă din acest an este un tablou al capitalei antebelice, unde ninge nu numai cu fulgi de zăpadă, dar și cu bancnote, și filme sociale anunțînd deci catastrofe în lumea veche și totodată resurecția altei lumi: „Ninge secular, tăcere, pare a fi bine, / Prin orașul alb, doar vîntul trece-ntîrziat — / Ninge parcă toți muriră, parcă toți au înviat...". Poetul simte un impuls umanitar („Umbra mea se adîncește în cartiere democrate") spre a redeveni curînd sceptic, încrezător doar în himerele lui, figurate deznădăjduit (Nocturnă): „Stau... și moina cade, apă, glod... / Să nu mai știu nimic ar fi un singur mod... / Orașul doarme ud în umezeala grea... / Umbra mea stă în noroi ca un trist bagaj — Stropii sar, / Ninge zoios". Există totuși și momente cînd poetul se identifică nostalgic cu plînsul ploii, rememorînd trecutul într-o altă Nocturnă: „De-acum / Auzi, ploaia plînge pe drum / pe-un adînc tumult, / Pe urma unui pantof într-un parc demult".

Alte două poezii, Tablou de iarnă și Singur, publicate numai în volumul Plumb din 1916, sînt desigur mai vechi. Cea dintîi se referă la o ninsoare grozavă pe canalul de la abator unde sîngele înroșește zăpada, dînd fiori unui trist patinor (poetul era înzestrat cu această dexteritate, ca Goethe și August von Platen), cea de a doua notează o totală prăbușire sufletească („Azi a murit chiar visul meu final"), un potop de lacrimi roze, însîngerate, contrastînd cu lacrimile albe de zăpadă (fulgii sînt în aceeași simbolistică stele, iar lacrimile cristale). Să cităm, fără comentarii, imagini ale metamorfozelor apei din volumele Scîntei galbene, Cu voi, Comedii în fond, Stanțe burgheze, Stanțe și versete: „Ningea bogat, și trist ningea, era tîrziu / Cînd m-a oprit, în drum, la geam clavirul" (Marș funebru); „De la fereastra ninsă, cu finele perdele / Mă duc pe străzi de gheață cu spuza lor de stele" (Dormitînd); „Vai, e ora de-altădată, umbre ude se-ntretaie / Și-n curentul unui gang ațipesc, plin de ploaie" (Nocturnă); „Brumă, toamnă literară, / Pe drum prăfăria se duce fugară" (Vînt); „Tot mai mult am rămas cu ce este / Și plouă cu-o părere de rău" (Dimineața); „Și sfiriie — o ploaie ușoară / Pe rîpi, pe pădurea uscată — / Caverna de-odinioară." (Gol); „Și ninge în orașul mare..." (Și ninge); „Ploaia care curge-n mahalaua bleagă" (Nocturnă); „Mă văd, pe-un drum departe, / mergînd încet și nins" (Ninge); „Culori și fum de toamnă, plîns de poet, / Apa e rece, frunzele plouă" (Belșug); „O fată cu șal negru în cerdacul nins... / Cum ninge repede, repede!" (De iarnă);

Ce concluzie putem trage? Că Bacovia nu e un poet descriptiv, nici erotic, nici filozofic, dar că are capacitatea de a vorbi despre un destin, destinul său singular, atent la întocmirea și mai ales la desfacerea universului, la metamorfozele angoasante, terifiante ale unuia dintre elementele primordiale: apa. Se poate, așadar, recunoaște un fior cosmic la Bacovia, similar jalei metafizice, mai complexe, desigur, a lui Lucian Blaga, poet expresionist, în vreme ce Bacovia e un simbolist elementar, ceea ce nu înseamnă rudimentar, dimpotrivă, pe căi diferite, proprii, tot atît de esențial.

AL. PIRU ■

● **M.A.**, învățătoare pensionară din Slatina vrea să știe unde ar putea să publice monografia locurilor sale natale, pe care a scris-o în ani mulți de muncă și care conține, după afirmațiile autoarei, relatări istorice interesante și ne solicită o îndrumare. Consiliul popular al județului Olt vă poate ajuta în realizarea frumoasei dumneavoastră intenții. Succes !

● Ministerul Sănătății răspunde scrisorii adresate redacției noastre de către tovarășul **Corneliu Costache** din Călărași, str. Progresului 74, următoarele : „Legăturile cu Organizația Mondială a Sănătății se stabilesc numai prin Ministerul Sănătății, care girează relațiile R.S. România cu această instituție specializată din sistemul Națiunilor Unite. Deoarece în scrisoarea dumneavoastră nu ne-ați precizat handicapul de care suferiți, nici motivul care vă determină să solicitați stabilirea unei legături cu O.M.S., regretăm că, pentru moment, nu vedem prin ce și cum v-am putea fi de folos. **Pentru a vă putea ajuta într-un fel, este neapărat necesar să ne scrieți clar care este situația dumneavoastră și ce doriți de la O.M.S.** În așteptarea acestor detalii, vă adresăm salutul nostru tovarășesc, asigurîndu-vă de dorința noastră de a vă acorda tot sprijinul posibil". Semnează director adjunct Dumitru Buzac.

● Un grup de locuitori ai **comunei Stoenești, jud. Vîlcea**, ne scriu că „primarul nu se interesează de satele aparținînd acestei comune (Zmeurăt—Cacova). Drumurile degradate, podurile rupte, mașini de legătură cu orașul Rîmnicu Vîlcea sînt puține și la ore nepotrivite, ceea ce produce mari aglomerații și alte neplăceri. Locuitorii satelor au cerut ca la ora 10 30 să li se asigure încă o cursă de la Rîmnicu Vîlcea, pentru satul Cacova—Zmeurăt dar primarul nu a întreprins nimic, deoarece el locuiește în comuna Stoenești și mașinile îl lasă în fața casei".

● **Evdochim Ilie**, lăcătuș de revizie, la stația Palas, jud. Constanța, și-a părăsit familia compusă din 8 copii și mama acestora, care mai așteaptă aducerea pe lume a încă unui suflet. Cel numit, așa cum ne informează **Stavian Rodica**, din Constanța, str. Marc Aureliu nr. 4, împreună cu care el a conlocuit la adresa arătată, a pornit-o pe un drum greșit abandonîndu-și familia pentru a duce o viață dezordonată, pierzîndu-și timpul prin localuri, absentînd de la lucru și neachitîndu-și, drept consecință, nici fundamentalele obligații materiale față de propriii săi copii. **Este rugat de această, ca și de corespondența noastră, să-și revizuiască atitudinea din ultima vreme și să revină alături de cei care-l așteaptă acasă.**

● **I.A.P.L. Central sectorul 5**, din București, răspunde că, în urma publicării articolului **„Berea cea mai bună este berea rece"**, apărut în această vară în „Flacăra", s-a întreprins o analiză a faptelor relatate, în C.O.M., urmată de prelucrări prilejuite de adunările de partid ale celor trei organizații din cadrul întreprinderii, pe linia cu care s-au luat măsuri adecvate, printre care : **montarea unor dozatoare suplimentare în restaurantele „Apolodor", „Uranus" și „Răzoare", a altor canale de asemenea suplimentare la restaurantele „Drumul Sării" și „Oltenia" ; la barul „Alexandria" s-au introdus 2 tancuri de bere vărsată și trei la „Expres Central", iar alte 8 tancuri vor înzestra unitățile „Măgura", Zețari", „Circovica", „Drumul Sării" etc.**

Numai să reziste pînă în vara viitoare !

● **Consiliul municipal al sindicatelor din Ploiești** ne aduce la cunoștință că, după rigu roase investigații, care au urmat sesizării tovarășei **Nicolescu Elisabeta, din Ploiești**, str. Camelei, bl. 44 sc. B, ap. 60, et. 5, cîștigătoare a unui televizor, la o tombolă organizată de consiliul municipal al sindicatelor din orașul petroliștilor prahoveni, aceasta a intrat (în sfîrșit !) în posesia obiectului revendicat în scrisoarea trimisă „Flacării".

Îi dorim recepții cît mai bune și, în același timp, și programe cît mai interesante fericitei cîștigătoare.

● **În numele unui grup de locatari din str. Bucegi nr. 13, bl. A 2, cartier Mănăștur, din Cluj-Napoca**, cîțiva cetățeni ne informează că, încă din iunie 1978, au achitat lucrările de racordare la rețeaua telefonică a orașului, adică 16 837 de lei, dar că numai unui număr de 21 dintre ei li s-a instalat postul solicitat. Cel mai fericit posesor al miraculosului aparat este un locatar care nici măcar nu și-a achitat lucrarea ! Norocoși mai pot fi considerați și cei 12 cetățeni care, între timp, s-au mutat la adresa amintită **ca** și cei din cadrul complexului „Union", vecini cu blocul petenților, cărora li s-au instalat telefoane fără să li se solicite plata anticipată a racordării.

Se pare că direcția locală a serviciilor de telefoane din Cluj-Napoca a cam încurcat firele. Va reuși, de data aceasta, să le și descurce ?

● **Gara C.F.R. Salina (Tg. Ocna), jud. Bacău**, care deservește cunoscuta stațiune balneo-climaterică Slănic-Moldova, o stație cochetă și curată, după cum ne scrie **Nicolae Tokacek**, dispune de săli de așteptare clasa I și a II-a, dintre care cea dintîi permanent închisă. Ținînd seama de faptul că traficul, prin această stație, este intens și la ore foarte diferite, corespondentul nostru își exprimă, în mod justificat nedumerirea, întrebîndu-se de ce s-a mai creat un astfel de spațiu dacă folosirea sa nu este îngăduită ? !

Rezon !

● **Maria Vuzdugan** lucrează de 14 ani în învățămînt. Din 1973, ea este învățătoare în **satul Ociu (comuna Vața de Jos), județul Hunedoara**, ne informează **Ion Coțoi**, adăugînd că ea se manifestă ca o excelentă organizatoare a activităților desfășurate de femeile din localitate, printre care și cele ale brigăzii artistice de agitație și ale echipei de dansuri populare, ambele distinse cu premii în cadrul celei de a treia ediții a Festivalului național „Cîntarea României". Dorința cetățenilor satului Ociu, ca și a celor din întreaga comună, este aceea de a putea vedea (și nu doar pentru propria lor încîntare) la Muzeul satului din Capitală evoluînd echipa de dansuri în al cărei repertoriu sînt incluse jocuri tradiționale ca „Bătrînească", „Stearsa" și „Sărita".

Transmitem propunerea celor în drept.

● Din partea **Procuraturii județului Dolj** am primit un răspuns la sesizarea tovarășului **Pîrvulescu Dumitru**, din Craiova cu privire la netemeinicia soluției instanțelor locale, răspuns din care rezultă că s-a dispus o nouă expertiză medico-legală cu privire la cauzele decesului soției petiționarului. Totodată, s-a dispus începerea urmăririi penale față de medicul reclamat, întrucît decesul nu s-a produs din culpa acestuia.

● Tovarășul **N. Gropeanu, din București**, vechi frecventator al stațiunii **Balvanyos, din jud. Covasna**, pe care o apreciază atît pentru frumusețile sale naturale cît și pentru eficacitatea apelor minerale și a mofetelor utile în vindecarea diverselor maladii, propune ca simțul gospodăresc al forurilor locale să se manifeste și în ceea ce privește o „construcție" pe care cetățeanul de mai sus o apreciază (și pe bună dreptate) drept penibilă și anume a acelui „WC" din scînduri, amplasat tocmai lîngă bazinele strandului, a mofetei și a izvorului de apă termală, adică în cele mai populate locuri ale stațiunii".

● **Școala profesională experimentală din str. Arges nr. 7, sect. 2, București**, ne aduce la cunoștință că reparațiile efectuate de către **I.C.R.A.L. „Colentina"** s-au desfășurat în condiții cu totul deosebite (adică foarte bine, cu simț de răspundere și conștiinciozitate, după cum rezultă din conținutul scrisorii — n.r.), subliniind calitatea muncii depusă de echipa de zugravi, condusă de **Ștefan Dumitrescu**, și cea de tinichigii, în frunte cu șeful ei **Stan Rădița**, și ne roagă să transmitem tuturor muncitorilor mulțumiri și felicitări.

O facem cu mare plăcere și cu gîndul că acest fapt poate reprezenta un stimulent și pentru alte colective din cadrul I.C.R.A.L.-urilor bucureștene.

● **Cuc Ioachim, din Baia de Arieș, județul Alba**, își manifestă nemulțumirea pentru faptul că a rămas singurul dintre vecinii săi care nu beneficiază de curent electric, deși linia se află la numai 150 de pași de casa sa. **I.R.E. Cîmpeni** ca și **Consiliul popular din Baia de Arieș**, cărora Cuc Ioachim li s-a adresat, i-au răspuns negativ pe motiv că, nu se fac extinderi.

Acoperire legală există, însă, și cînsa acestui om există, și încă de aproape 70 de ani ! Ce părere au tovarășii de la Întreprinderea de rețele electrice Cîmpeni despre o realitate de nedezmințit, ca și aceea că alte case nou construite, în același perimetru, beneficiază de civilizația curentului electric ?

● **Mare e dragostea cetățenilor de pe strada Palisandrului** din București, pentru acest spațiu. În jurul căruia și-au construit casele și la fel de mare și tristețea lor pentru felul în care arată ea, și nu de azi de ieri, ci de prin 1976, cînd a fost balastată, cînd i s-au refăcut trotoarele, dintre care unul s-a și asfaltat, după cum aflăm din scrisoarea lor. Întreaga muncă pentru aceste realizări a fost depusă chiar de acești cetățeni, pe care consiliul popular al fostului sector 8 i-a ajutat cu materiale și mijloace de transport. De atunci, însă, totul s-a degradat, mai ales că, prin introducerea rețelei de apă, alte lucrări s-au executat și au dăunat aspectului străzii. Pe timp de ploaie și larna, practic, circulația este imposibilă, din cauza mormanelor de pămînt neridicat și a denivelărilor.

● **Consiliul popular al sectorului 1 al Capitalei** a rezolvat favorabil cererea cetățeanului **Ionescu Constantin**, om al muncii la Întreprinderea „Teleconstrucția" căreia i s-a atribuit un apartament cu 4 camere.

● **Lupescu Costică, din Tg. Ocna, județul Bacău**, dorește ca trenul-navetă **5007 București-Ciceu** să oprească și în stația Tg. Ocna, ca mai înainte, deoarece **muncitorii unității forestiere de exploatare și transport din Comănești sînt nevoiți să facă zilnic, cîțiva kilometri pe jos pînă la stația Salina.** Nici trenul **5506 Comănești — București** nu oprește la Tg. Ocna, spre nemulțumirea elevilor din Dărmănești și Comănești, care și ei trebuie să recurgă la tot felul de soluții pentru a ajunge la timp la școală. În prezent, Tg. Ocna se „bucură" de un statut nedorit : este singura stație în care aceste trenuri nu opresc, „favoare" la care cetățenii care ne scriu, prin intermediul tovarășului **Lupașcu Costică**, vor să renunțe cu bucurie și definitiv.

● „Aici, în acest colțișor de țară de pe malul mării (Constanța — n.r.), ne scrie pensionarul Paul Petreanu, din str. Unirii nr. 104, există un cămin modern pentru pensionari, clădit în era noastră socialistă, ale căror 200 de inimi bat în ritmul celor 21 de milioane de oameni ai țării noastre". În continuare, tovarășul Paul Petreanu descrie poziția și cadrul în care a fost edificat acest locaș pentru cei care și-au făcut datoria de cetățeni și acum se bucură de liniște și îngrijire, descriind aspecte ale activității lor culturale (cerc de creație literară, pictură, gazetă de perete, brigăzi artistice, un sector de ergoterapie etc.). Concluzia : **„pensionarii constănțeni își petrec timpul departe de grijile vieții cotidiene, într-o atmosferă agreabilă, într-un climat de respect reciproc în care un zîmbet, o floare, un salut prietenesc întregesc ambianța proprie acestui cămin".**

● „Din anul 1971, ne scrie **Aneta Jecu**, văduvă pensionară, domiciliată în **municipiul Galați, str. Mihai Eminescu nr. 34**, am făcut peste 80 de cereri pentru a obține o locuință corespunzătoare, deoarece în prezent, într-o singură cameră, trăim patru persoane de vîrste și ocupații diferite. Eu, femeie bătrînă, dorm cu nepotul meu în pat. Cel care s-au deplasat la fața locului, din partea consiliului municipal, au măsurat și au plecat. 10 ani de audiențe și memorii au fost zadarnici".

În prezent, cazul se află la conducerea Consiliului popular municipal Galați dar, după atîția ani, speranțele celei care ni se adresează au pălit, după cum reiese din tagăitata sa corespondență. Aceștî 10 ani de așteptare pot, într-adevăr, să submineze și încrederea cea mai robustă.

● **Albină Maria, din comuna Bragadiru, str Trandafirilor nr. 16**, ne scrie, în numele a 70 de persoane, cerîndu-ne sprijinul pentru obținerea unei modificări a locului în care a fost amplasată stația autobuzului **I.T.A. nr. 57, de pe traseul București-Mihăilești**, deoarece acum ea se află la o depărtare de 300 de metri de stația C.F.R. iar pe timp de ploaie în cabina amenajată, apa se ridică la 25 cm și nu poate fi folosită ca adăpost. Locul cel mai propice este, după părerea celor care ne scriu, în paralel cu stația de pe ruta de revenire a acelăiași autobuz spre București, adică în vecinătatea terenului de fotbal. Pînă în prezent, nici conducerea I.T.A. și nici primarul comunei Bragadiru nu au întreprins nimic pentru a sprijini această cerere ce ni se pare, în totul, justificată.

● „Aș dori ca, prin intermediul revistei „Flacăra", ne scrie **Emil Constantinescu, din București, str. Prevederii 11 B, să mulțumesc tovarășului plutonier de miliție Alexandru Gheorghe, de la Miliția Găiești, jud. Dîmbovița**, care, absolut dezinteresat și cu multă amabilitate, m-a ajutat să descopăr și să repar o defecțiune a mașinii pe care o conduceam spre Pitești. Într-un moment în care îmi pierdusem orice speranță de a-mi putea continua drumul iar familia care mă însoțea intrase în panică".

● În orașul Miercurea Ciuc există o mică biserică, ea are o frumoasă arhitectură și e așezată într-un colț de străzi : ar putea fi încadrată și să rămînă nedemolată, urmînd să fie folosită pentru depozitarea și expunerea în ea a mărturiilor legate de trecutul românesc pe raza **județului Harghita.**

Rugăm pe cei în drept să ia seamă de dorința iubitorilor de istorie și de păstrarea legăturilor între trecut și prezent și rugămintea noastră de a se păstra acest vechi monument de arhitectură românească. **(B. Emil, București).**

Pagină realizată de EMANUEL VALERIU ■

Unde omenie nu e...

Am scris despre anumite aspecte total neconforme cu omenia pe care le-am întîlnit la Întreprinderea de produse ortopedice și protezare din strada Negustori din București. Nu a trecut un timp imemorial de atunci, dar eram convinși că din cele relatate de noi s-a înțeles cîte ceva. Doream, în primul rînd, să se înțelegă bine un lucru : cei care ajung la întreprinderea din Negustori nu comandă nici mobilă stil, nici pantofi ultimul strigăt. Comandă proteze pentru părțile trupului mutilat... Iată că ne-a parvenit scrisoarea **Adrianei Bacu**, o tînără femeie, mama unei fetițe în vîrstă de 5 ani. Locuiește în București, strada Valea Lungă nr. 3, bloc 142. A lucrat la Regionala de căi ferate și, în urma unui accident de muncă, a devenit infirmă, trebuind să i se amputeze ambele picioare. Primul drum la Întreprinderea de produse ortopedice l-a făcut la data de 3.03. a.c., pentru a i se lua măsură în vederea confecționării protezelor. I s-a spus să aducă o adeverință din partea întreprinderii unde a lucrat, din care să reiasă că a suferit un accident de muncă, spre a i se lucra protezele în termen de 3 luni. A adus-o. Apoi a fost înștiințată în scris, în luna mai, că va fi chemată în iunie pentru probarea și ridicarea protezelor. „Nici gînd de așa ceva, ne scrie Adriana Bacu, a trecut și iunie, și iulie, a venit luna august, septembrie și mereu sînt amînată cînd solicit la telefon să fiu chemată."

Pe data de 13 august s-a dus pentru prima probă. A așteptat în cărucior de la 9,30 pînă la 14,30. Protezele abia se înjghebau, nici vorbă de probă. Cînd a îndrăznit să-i spună tovarășului de la probe că a amorțit în cărucior stînd nemișcată de patru ore, acesta a repezit-o, spunîndu-i că face proteze, nu avioane. A cerut să fie internată, pentru a putea învăța să meargă cu ajutorul viitoarelor proteze, dar i s-a răspuns că, fiind din București, poate veni zilnic la gimnastică. Nimeni nu se gîndește că e foarte greu și nici nu are atîția bani pentru a plăti un mijloc de transport individual. Cu mijloacele de transport în comun nu se poate deplasa o femeie care nu a izbutit încă să se slujească de proteze.

Atît de insensibili să fi ajuns unii dintre cei care lucrează pentru oamenii infirmi încît să nu-i mai impresioneze nimic ? Nici chiar suferința unei mame în vîrstă de 26 de ani care nu mai poate să-și îngrijească fetița, care vrea din nou să umble, să umble pe stradă de mînă cu copilul ei ?

Cu riscul de a repeta ce am scris în primul articol, cu riscul de a repeta ce am scris aici, ținem să amintim tuturor celor ce lucrează la Întreprinderea de produse ortopedice că nu lucrează simple picioare pentru mese sau scaune, ci lucrează mîini, coapse, gambe, picioare, pentru oameni. Că acolo ajung oameni traumatizați trupește și sufletește, așa că nu numai în afara, dar chiar înăuntrul profesiei lor, cei de la vizata întreprindere, trebuie să dovedească cea mai umană calitate : omenia. Că tocmai omenia nu a fost la ea acasă atunci cînd Adriana Bacu, amorțită după patru ore de așteptare, a fost admonestată de cel care nu reușise să aducă în camera de probă două picioare de lemn, după patru luni de așteptare, tinerei care visează, noaptea, că aleargă prin iarbă și rouă...

PIA OLARU ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

Elisabeta Mihalu, București : Beneficiar al alocației pentru copilul dv. din afara căsătoriei este soțul actual dacă îndeplinește condițiile cerute de lege, indiferent dacă a înfiat sau nu copilul sau dacă se plătește sau nu pensie de întreținere pentru copilul respectiv. Alocația se primește de la unitatea unde soțul este încadrat.

● **Colectivul farmaciei nr. 1**, Baia Mare : În unitățile care desfac produse farmaceutice se aplică pentru personalul operativ forma de retribuire prin remiză, exprimată prin cote la 10% lei desfacere, iar pentru personalul de conducere și cel de execuție tehnic, economic și de altă specialitate, forma de retribuire în acord direct proporțional cu gradul de îndeplinirea planului de desfacere ● **A. Kiedin**, Petroșani : Au dreptul de a-și reconstitui vechimea în muncă cu martori, persoanele care sînt încadrate în muncă pe baza unui contract de muncă și numai în cazul cînd se dovedește cu acte că arhivele au fost distruse și sînt în imposibilitate de a elibera acte de vechime ● **Vasile Popescu**, Rogojelu (Gorj) : Aveți dreptul să fiți repartizat la o altă muncă decît cea care vă revine potrivit încadrării dv., pe baza recomandării medicale, în perioada în care vă aflați sub tratament medical, fără ca prin aceasta să vi se diminueze retribuția, pe o perioadă de pînă la 3 luni în cursul unui an calendaristic ● **Maria Neacșu**, București : Întreprinderea la care lucrați nu vă poate propune pentru stabilirea domiciliului în Capitală. Localitatea Sinești — sectorul agricol Ilfov, unde aveți domiciliul stabil, este situată la o distanță de sub 30 km de municipiul București, de la care se poate face naveta ● **Ilie Livedeanu**, Suceava : În situația dv., unitatea unde ați lucrat se încadra în grupa a III-a de ramuri, iar unitatea unde v-ați transferat în interesul serviciului și lucrați în prezent se încadrează în grupa IV de ramuri. De aici și diferența de retribuție.

MARGA NEDELEA ■

JURIDIC

Gheorghe Voicu, Zimnicea : Contestația făcută împotriva deciziei de imputație a fost corect respinsă ca fiind introdusă tardiv, peste termenul de 30 de zile prevăzut de lege, astfel că împotriva hotărîrilor pronunțate nu se mai poate acționa prin recurs extraordinar ● **Cristina și Constantin Moldovan**, București : Procuratura locală a sectorului 4 a întocmit dosarul nr. 2 777/B/1981 și a luat măsuri ca organele de miliție să efectueze în cauză cercetări penale împotriva pirtului învinuit de infracțiunea de tulburarea folosinței locuinței ● **Alexandru Dragomir**, Reșița : Obiecțiile dv. referitoare la hotărîrea pronunțată de tribunal sînt neîntemeiate, deoarece ați solicitat instanței judecătorești obligarea unității să efectueze rectificarea mențiunii din carnetul de muncă privind funcția ce ați îndeplinit-o însă nu v-ați dovedit susținerile cu acte oficiale, potrivit prevederilor Decretului nr. 92/1966 ● **Gheorghe Bejan**, Birlad : Împotriva sentinței civile nr. 502 din 16 martie 1979 confirmată de tribunalul județean, nu se mai poate folosi calea de atac a recursului extraordinar, întrucît a expirat termenul de 1 an, de la data cînd a fost pronunțată.

MIHAI MERIȘANU ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Iubirea de frumos

Casa de sub pădure

Cu ani în urmă, în satul Băbeni, Rîmnicu Vîlcea, poetul Dragoș Vrânceanu, de origine din această vatră de oieri, mulți dintre ei din Ardeal, împreună cu Muzeul de literatură din București, condus cu atîta pasiune de Alexandru Oprea, inaugurau un colocviu între arta cultă și cea populară, țărănească și păstorească.

Poetul Dragoș Vrânceanu s-a strămutat la neamul său de păstori, dar gîndul său bun a rămas. Dialogul între scriitori de diferite vîrste, din diferite părți ale țării continuă în acest sat plin de copii și oameni de omenie. Zilele acestea am fost din nou oaspetele vîlcenilor, alături de alți colegi, unde am ascultat fluierele păstorilor, veniți din Gorj și din Transilvania, de la Vaidei, am admirat portul auster și cuviincios, am citit din lucrările noastre. Încă o dată ni s-a adeverit înrudirea profundă între cele adevărate, între arta arhaică autentică și poezia cultă, plăsmuită în spiritul tradițiilor noastre românești.

Bucuria acestei întîlniri de la Băbeni, unde scriitoarea Ioana Postelnicu a vorbit despre păstorii Transilvaniei, ce sînt evocați în **Plecarea și întoarcerea Vlașinilor**, s-a fost prelungită de poeziile citite de cîtiva dintre membrii cenaclului casei de sub pădure, tineri poeți vîlceni.

Gheorghe Smeoreanu, absolvent al Facultății de filosofie, se adeverește o voce dăruită, care cred că se va impune cu vremea cititorilor. Pe lîngă frumusețea imaginilor stăruie gîndul, planează ideea protectoare și înnobilatoare, care ating de pe acum dimensiunea rostirii adevărate. Îi doresc stăruință în amănunt la cuvînt și putere de lucru, zi cu zi, pe izvoarele poeziei, pe autorii de seamă ai culturii noastre și cei ai umanității. Pe Gheorghe Voica l-am ascultat pentru a doua oară aici la Băbeni. El este profesor de română în vatra lui Anton Pann, dintre Surpatele și Dintr-un lemn, cititorilile Basarabilor. Ecouri din Labiș se simt în unele versuri ale sale, dar pasiunea lui pentru istoria națională cred că se va impune cu timpul în cuvînt convingător.

Colocviul între arta cultă și cea populară de la Băbeni ar putea fi pilduitor și pentru alte ținuturi românești, și unii și alții ne putem înfrumuseța sufletește ascultîndu-ne cuvîntul și cîntecul, văzîndu-ne portul și tradițiile, nevoile și bucuriile.

IOAN ALEXANDRU ■

Între Ares și Hermes

Se cuvine salutat faptul că, de mai multe numere, revista „Viața Românească" a pus la dispoziția filosofului Constantin Noica un spațiu de inițiere în problemele logicii sub titlul — dat de autor — **„Scrisori despre logică"**. Ultimul număr care ne-a parvenit la redacție, datat iunie 1981, ne aduce a VII-a „Scrisoare" a filosofului, intitulată „Ce este individualul".

Constantin Noica inventează, de fapt, pentru cititorii săi, logica. Actul logic devine, sub ochii acestora, actul logic primar. Filosoful ne restituie o logică originară, prin însuși gestul temerar de a face **tabula rasa** din logicile anterioare. Pînă la un punct, acest demers al său ar putea să apară nelogic sau antilogic. Cum adică — ne vom întreba — dar predecesorii ? Dar marii maeștri ai logicii, sau marile cărți despre logică, pe care C. Noica le-a glosat ? Nu este cel puțin discutabil acest act de negare ?

Fiindcă C. Noica debutează printr-un act de negare. El afirmă și direct, și contextual, că logica anterioară ne propune o logică a dezbinării și nu una, cum ar fi de dorit, a comunicării. Deci o logică a lui Ares și nu o logică a lui Hermes, deși Hermes preexistă. Dar Hermes este reinventat și transformat în mesager al logicii printre oameni. El propune lumii mai mult decît comunicarea, comuniunea sau cuminecarea. Ultimul termen ne trimite dincolo de logica tratatelor, la o altă logică — tot clasică — al cărei nume nu e rostit, dar e subînțeles. Sub acest semn, logica încetează să mai fie un mecanism și devine un cîmp — **cîmpul logic al lui Constantin Noica.** Extrapolare a cîmpului magnetic ? A cîmpului de particule ? A cîmpului informațional ? Sau un cîmp, un, pur și simplu, **cîmpus**, care se ară și se seamănă ? Văzut așa, cîmpul logic se întoarce la originar, devine un spațiu al culturii, al primei culturi, care este agricultura, cultură accesibilă oricui, impunînd un dram de răspundere și de hărnicie. Răspundere față de pămînt, pămîntul care ține lumea, și hărnicie în a-l pune în valoare, spre a hrăni lumea. Cu cugetarea, ne spune Constantin Noica, lucrurile nu stau altfel. Și ea ține lumea, și ea hrănește lumea, și ea are o răspundere. Are răspunderea pe care filosoful nostru o atribuie logicii. Deci, de la o logică pură, care nu slujește la nimic, Constantin Noica ne întoarce la o logică umană — a omului și a lumii — cu atribuții mult mai restrînse, dar deloc pragmatice. Ținta acestui nou tip de logică ar fi, poate, salvarea omului. Sau ne înșelăm ?

Dar să așteptăm mai departe **„Scrisorile despre logică"** ale lui Constantin Noica.

ILIE PURCARU ■

Dan Grigore:

Educația este o problemă calitativă esențială a lumii

Fotografie de EMANUEL TANJALA ■

— Dan Grigore, în mod cu totul neconvențional, vă propun următoarea perspectivă sinestezică, deschisă de André Maurois în Lelia : „Georges construia o frază, Leonardo o desena și Mozart o punea pe note". Trecînd peste anacronismul relației trio-ului și reținînd sensul metaforic al sintagmei, ce părere aveți, Dan Grigore, despre idealitatea fuziunii universului literar cu cel al muzicii ? Credeți că e vorba de idealitate sau numai de un „mod" de a crea, mergînd pe linia acestui tip de colaborare între arte ?

— Eu aș spune că Leonardo și Mozart construiau și ei fraze cu uneltele lor specifice. Fraza lui Maurois nu mi se pare fericit construită. O pînză este și ea un edificiu construit după legi specifice materialului dat. O operă muzicală de asemenea. Ba, mai mult, ritmul, contrastele, punctuația, ecuația dramatică sînt noțiuni caracteristice atît romanului cît și operei plastice sau muzicale. Putem spune că un romancier își creionează cu ușurință eroii din cîteva tușe precise și iarăși putem spune că Tolstoi tratează simfonic materia epică a vieții cuprinse în **Război și pace.** În general scriitorii greșesc mult mai des cînd pun în gura eroilor lor considerații despre muzică, vrîndu-se competente. Cu pictura stau mult mai bine. În ceea ce mă privește, eroii muzicieni ai lui Thomas Mann îmi par credibili și datorită serioasei și profund aplicatei documentații muzicale a autorului. Cred că, în fond, aceste lumi paralele se întîlnesc în același infinit : sufletul omului cu nemărginita lui putere de a năzui, cu dorul de nemărginire, de frumos, adevăr, într-un cuvînt, dorul de absolut. Arta și știința — să le privim mai puțin didactic — artele și științele, mai bine-zis, formele diverse ale cunoașterii, fie de cosmos, fie de sine, fie de mărginit, fie de nemărginit, cred că sînt impinse de acest resort al sufletului, care e nevoia de a cuprinde. E o nevoie fundamentală ce dăinuie, cred, din vremurile imemoriale ale ființării omului biped, deci ființă verticală, făcută pentru a gîndi și de ce a năzui. În ceea ce mă privește, nu cred, ca să revenim la „mărginirile" noastre, în privința dintre arte. În cazul genialelor hoduri ale lui Schubert sau ale cîntecelor lui Musorgski, pe versurile lui Golenicev Kutuzov, unde apropierea muzicii de cuvînt reprezintă un record al epocilor respective, muzica își păstrează un neclintit statut de suveranitate. Sau cum se întîmplă și în cazul cîntecelor lui Enescu pe versuri de Clément Marot. În ce mă privește, în cazul acestor opere extraordinare, trebuie să citesc înainte textul (în timpul muzicii, sensurile cuvintelor se topesc în ea. E și semnul genialității acelor muzici). Personal, aud cuvintele numai în cazul muzicii folk sau al unor piese puțin reușite artistic. Să ne înțelegem, cînd spun „aud", înțeleg și perceperea sensului lor, al cuvintelor.

— Profesorul meu de teorie muzicală din liceu, înainte de a ne pune un disc, ne făcea o zeloasă expunere a discursului epic, ca substrat muzical : „Spărgătorul de nuci", „Boris Godunov", „Tablouri într-o expoziție", „Till Eulenspiegel" etc. Audiția muzicală ne revela o lume surprinzătoare și emoționantă, cu care ne regăseam solidari. Fără uncle explicații, receptarea ar fi fost defectuoasă ori în cel mai bun caz, incompletă. Ce credeți despre acest lucru ? Păstrați nostalgia unor astfel de începuturi ?

— Și eu am început muzica programatic. Am compus un fel de suită care se vroia „Scufița Roșie", cu toate evenimentele poveștii „spuse" (sau „construite", cum spunea Maurois) muzical, în care făceam între „acte" și pe povestitorul. Deci era o piesă cu „recitatos". Pe urmă erau „Ciobanul cu oile", „Orga". În paralel, muzica începea să se „abstractizeze" — dacă-mi scuzați aparenta lipsă de modestie. Apăreau valsuri, polci, mici sonatine, piese în formă de lied și pe la 9—10 ani, chiar încercări în formă de concerte pentru pian și orchestră (în care eu cîntam ambele părți „dînd și din gură" cînd nu mai aveam degetele libere). La vîrsta copilăriei, legarea muzicii de imaginație e mai importantă chiar decît învățarea alfabetului muzical — profesorul dumneavoastră a avut dreptate, prezentîndu-vă „scenariile" înainte de audiție.

— În ce măsură sugestiile lumii literare se imprimă artei interpretative ? Dar celei compoziționale ?

— Vă pot spune „cum" : conștient și inconștient.

— Vi se pare firesc ca un interpret virtuos să nu fie interesat de compoziție ?

— Vedeți, eu nu știu cît de virtuoz sînt dar mă interesează multe, am studiat compoziția cu maestrul Jora, m-a pasionat și pictura mai de mult, poezia, nu pot spune că mi-e străină deși nu fac abuz de ea, citesc literatură după o selecție subiectivă în sensul că pun ștavilă curiozității mele dextul de mari, alegîndu-mi „hrana" în funcție de obiectivele mele muzicale. De exemplu, multă vreme nu am citit deloc Dostoievski pentru că nu m-am socotit copt, nu pentru a-l înțelege, ci pentru a rămîne cu însumi în muzică după o astfel de experiență ; poate părea nedrept dar sensibilitatea e materia primă pentru muzica mea și dacă în viața nu pot întotdeauna s-o menajez, atunci „în regim". Cred că pe Debussy îl „văd" mai bine după ce am citit „Les flyers du mal" dar asta mi-o explic în ambele sensuri. Cînd îl ascult pe Rubinstein nu țin cont de „îngusta lui specializare" dar cînd un interpret greșește forma muzicală deformînd logica interioară a discursului, atunci îmi spun : cîntă ca un compozitor și, cum nu e, îmi pare un diletant. Compoziția și interpretarea au multe puncte comune dar și deosebiri de acțiune, de vector sufletesc, aș spune, care fac foarte rare excepțiile de genul compozitor-interpret. Beethoven a fost și un mare pianist dar cum va fi cîntat muzica lui Mozart ? Sau pe Bach ? În ce mă privește, nu simt nevoia să creez o altă muzică decît pentru urechile mele sau ale unor prieteni — sau vecini — ghionioniști.

— Vastul schimb de experiență cu muzica și interpreții din țară și de peste hotare a imprimat accente noi în modul de a simți muzica ?

— În modul de a simți-o, nu știu, dar în felul de a gîndi și a realiza ce gîndesc, toată evoluția mea profesională s-a desfășurat sub imperiul unui vast schimb de experiență cu Muzica, cu peisajul țării și al lumii. E un schimb care asigură armonia oricărei devenir umane, mai ales în acest secol, cred.

— Audiția unui text muzical a generat adesea structura unei opere literare. În speță a poeziei. Cum vedeți raportul invers ?

— Dar un film bun, nu ? Eu am învățat foarte multe din filme ale căror acțiuni le-am uitat ulterior. Mesajul, stilul, ritmul accentelor și al contrastelor care vin din tehnica literară, alegerea și compunerea cadrului care vin din cea plastică dar și din literatură, sînt esențiale în muzică precum și în film care e un hibrid, de fapt, după modesta mea părere, o subliteratură necesară în secolul lipsei de timp. Ceea ce făcea în cazul lecturii imaginația, ne vîră acum pe gît imaginea, banda sonoră, dar într-un timp fizic controlat. În cazul muzicii, timpul fizic al derulării unei substanțe muzicale are o mică marjă de posibilitate în cazul operei date. El e o consecință (a logicii) a corelationalității elementelor construcției muzicale. Un roman se poate citi cu întreruperi. O simfonie sau un poem simfonic se ascultă ca și o miniatură muzicală, „da capo al fine". Cîte analogii și contraste creează stratul comun și „liniile de sosire" paralele ?! Nu știu.

— Conexiunea muzicii simfonice, de cameră, corală, ca să nu mai vorbim de cea populară, pop sau folk, este vizibil tribu-

(Continuare în pagina 21)

DORIN MĂRAN ■

Poartă din Paltin — Vrancea

Li Mingqiang și orchestra Filarmonicii de stat „Moldova"

Mîinile lui Li-Min-Cian

Va mai fi și pămînt, va mai fi și ocean,
Și vulcani vor sai unde norii au fost,
Și, cindva, dintr-un trist și bolnav adăpost,
Pianistul lovit va pleca spre pian.

Va mai trece un veac, cum ar trece un an,
Și părea-va că arta nici n-are vreun rost,
Biruit va mai fi cel deștept de cel prost,
Dar spre tristul pian va pleca Li-Min-Cian.

Are degete deci? Are mîini? Este viu?
Vine-ncet spre pian și e greu de știut:
El cu coastele-n clape plîngînd a bătut
Sau cu dinții lui albi a lovit în sicriu?

Însă mîinile noastre, cu degete seci,
Le simțim inutile, murdare și reci.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Știam mai de mult cine este Li Mingqiang (Li Min Cean), tînărul chinez care cucerea — în urmă cu 23 de ani — primul trofeu pianistic, la primul concurs internațional „George Enescu", trofeu decernat de un juriu prezidat chiar de regretatul Constantin Silvestri. El venea, atunci, aureolat de titlul de Laureat al concursului „Smetana", Praga 1957, pleca învingător și de la marea confruntare internațională din București, iar în 1960, la concursul „Chopin", de la Varșovia, obținea premiul IV. Să recunoaștem, performanțe nu la îndemîna oricui.

Despre activitatea lui Li Mingqiang în decursul celor 23 de ani de cînd nu l-am mai ascultat, știam prea puțin. Aflasem însă de turneele sale strălucite efectuate în Japonia, Luxemburg, Australia, Suedia, Noua Zeelandă, Islanda și Cuba, ceea ce denota o activitate concertistică plină de izbînzi. Și iată-l în seara zilei de 21 septembrie 1981, din nou la Ateneul Român, în fața unei săli arhipline, în cadrul unei noi ediții a festivalului care l-a consacrat, cu un program surpriză, interpretînd una dintre cele mai interiorizate lucrări mozartiene, **Concertul în si bemol major** pentru pian și orchestră, K. V. 595.

Se știe că pianul a fost instrumentul preferat al lui Mozart, iar numărul creațiilor sale dedicate acestui instrument confirmă această teză. **Concertul în si bemol major** este ultima lucrare scrisă pentru pian de către genialul compozitor, datînd din ultimul său an de viață cînd Mozart era în plină maturitate artistică. Ca mai toate opusurile ultimului său an, pe lîngă verva sclipitoare se întrevede — în adîncime — o meditație gravă în fața marilor întrebări ale existenței, care anunță, profetic, marile sensuri de mai tîrziu ale concertelor beethoveniene. Poate că, din punct de vedere tehnic, Concertul în si bemol major nu pune probleme deosebite interpretului. Dar interiorizarea solistului trebuie să facă un „corp comun", aici, cu meditația mozartiană. Și, spre marea noastră satisfacție, Li Mingqiang, aproape neschimbat, cu același zîmbet perpetuu, a reușit să redea pe deplin cele trei fațete diferite, cele trei trăiri ale lui Mozart, în cele trei părți ale concertului: eroismul meditativ, sensibilitatea meditativă și jocul plin de vervă, încărcat de replici scînteietoare. Li Mingqiang a dovedit o adîncă înțelegere față de această lucrare, ceea ce înseamnă că maturitatea sa artistică a ajuns la o înaltă treaptă a gîndirii muzicale. Tehnica sa este completă, **de la taseul ca de filigran** (cadenta primei părți), pînă la agilitatea proprie doar marilor pianiști. Jocul de nuanțe a avut un mare număr de trepte, de la **pianissimo**-ul părții a doua, redată printr-o **privire olimpiană**, pînă la mari **crescendo**-uri, în partea a treia, ilustrîndu-se și prin aceasta schimbările de **moduri**, majore și minore. Li Mingqiang s-a dovedit a fi un abil șlefuitor de cristaluri limpezi în amețitoarele sale arpegii, ca și un constructor temeinic al frazei muzicale de largă respirație. Toate acestea le-am regăsit subliniate, în bisurile oferite la cererea insistentă a publicului, într-un adevărat minirecital care a cuprins perioada romantică (Chopin, „Revoluționarul"), creații de esență populară chineză (Wang Jianzhong, „Cinci cîntece populare din Yunnan"), precum și Adagio, din „Suita în stil vechi, op. 3", de George Enescu.

Orchestra Filarmonicii de stat „Moldova" din Iași, dirijată de valorosul artist clujean **Emil Simon**, l-a acompaniat exemplar pe Li Mingqiang. Exactitatea ritmică (**pizzicatele** violoncelilor din **expoziția** primei părți), acuratețea sunetelor (dialogul flauți-pian), însoțirea discretă a solistului în partea a doua, ca și momentele explozive ale finalului, au ilustrat în mod fericit ce înseamnă o adevărată colaborare între un pianist și o orchestră. Virtuțile instrumentiștilor moldoveni au fost scoase în evidență și în celelalte trei lucrări ale serii: „Concertul nr. 2 pentru orchestră de coarde", de Sigismund Toduță, în care maestrul clujean reafirmă imensele posibilități ale melosului românesc, dublat de o severă și densă polifonie, exploatînd intens resursele instrumentelor cu corzi; „Simfonia a cincea" de George Enescu, care constituie, în fapt, schițe rămase neterminate de către maestru, găsite după îndelungi cercetări de către compozitorul și muzicologul Zeno Vancea și valorificate printr-o orchestrație adecvată de Cornel Țăranu; Suita a doua, din baletul „**Daphnis și Chloe**", de Maurice Ravel, plină de culoare și vervă, exemplar tratată de orchestrație, relevînd cunoașterea la perfecție — de către dirijorul Emil Simon — a celor mai mici detalii ale partiturii.

Un ultim cuvînt de laudă corului „Gavriil Musicescu" al filarmonicii ieșene, dirijat de Ion Pavalache.

În concluzie, am trăit o seară muzicală de înaltă ținută interpretativă.

Concertul de închidere a Festivalului internațional „George Enescu"

Iată-ne deci la Ateneu, în ultima seară a festivalului, gîndindu-ne — în primul rînd — la judiciozitatea cu care dirijorul Iosif Conta și-a întocmit programul. Alegerea a două creații de vîrf din lucrările celor doi mari exponenți ai muzicii europene din secolul XX, cărora le sărbătorim centenarul nașterii — numim pe George Enescu și Béla Bartók — nu a fost întîmplător. În multe privințe, drumurile creatoare ale lui Enescu și Bartók au urmat aceeași paralelă. Amîndoi au fost deschizători de drumuri în muzica continentului și chiar în cea universală, primele exemple care ne vin la îndemînă constituindu-le opera „**Oedip**" de George Enescu și lucrările — în același gen — „**Mandarinul miraculos**" ori „**Castelul lui Barbă-Albastră**" de Béla Bartók. Amîndoi au constituit, prin creația lor, o pildă vie, care a fost urmată de școlile de compoziție din România și, respectiv, Ungaria. Amîndoi s-au inspirat din seva muzicii populare. Béla Bartók creînd de altfel o multitudine de lucrări avînd drept bază folclorul muzical ori literar românesc.

Salutînd inițiativa dirijorului Iosif Conta, privind alăturarea a două creații semnate de aceste două ilustre nume, să arătăm că și „**Cantata profană**" sau „**Cerbii fermecați**", cum se mai numește, compusă în 1930, care este și singura lucrare vocal-simfonică a lui Béla Bartók, se bazează pe un colind ardelenesc, cules de compozitor în comuna Urisiu de Sus, în apropiere de Reghin, și care are un pronunțat caracter de baladă. Evocînd legenda celor nouă frați-vînători de cerbi, care se transformă ei înșiși în cerbi, corul dublu (format din corul RTV și corul „Gavriil Musicescu" al Filarmonicii „Moldova" — dirijori Aurel Grigoraș și Ion Pavalache) a făcut față cu deplin succes scriiturii dificile, vocale și polifonice, redînd atmosfera gîndită de compozitor. La fel, soliștii clujeni Mihai Zamfir și Ionel Pantea s-au remarcat, în intervențiile lor, prin dicție, acuratețe și sonoritatea plăcută a vocilor. E drept că scena Ateneului a devenit neîncăpătoare pentru masa enormă de interpreți. Într-un spațiu mai aerat, dualitatea corurilor ar fi fost — probabil — mai limpede, așa cum densa polifonie destinată orchestrei ar fi putut să fie pusă mai bine în evidență. Dar și așa, un sincer bravo! pentru felul în care toți **muzicienii**, interpreți, cîntăreți sau instrumentiști, au scos în lumină „Cantata profană", pe care marele compozitor maghiar o denumea „cea mai dragă dintre lucrările mele"!

Am ascultat de multe ori „Vox Maris", op. 31, poemul care străjuiește, alături de „Oedip", întreaga creație enesciană, prin umanismul profund, prin încrederea în victoria spiritului uman asupra forței brute, primitive; dar pot afirma că — datorită interpretării magistrale oferită de Iosif Conta — am redescoperit această operă. Nu-mi amintesc s-o fi audiat vreodată într-o asemenea versiune, care mi-a dat fiorii emoției creatoare. Splendoarea cîntului coral, **ritmica** așezată ori nebunească (în vîltoarea furtunii), **nuanțele** incredibile (de la sunete abia auzite pînă la fortissime), **dialogurile** instrumentale, **strigătele** ori **vaietele** cîntăreților, felul în care a fost gîndită **arhitectonica** construcției muzicale, tensionarea pînă la maximum a polifoniei, **culorile timbrale** extrem de judicios scoase în evidență — au făcut să cunoaștem, cu adevărat, poemul „**Vox Maris**", să înțelegem pe deplin sensurile muzicale enesciene, puse în slujba luptei Omului cu forțele oarbe ale Naturii.

În același concert am mai putut asculta și binecunoscutul „**Preludiu simfonic**" al maestrului Ion Dumitrescu, lucrare intrată de mult timp în discotecile melomanilor, precum și „**Concertul în Mi bemol major**" (K. V. 449), pentru pian și orchestră de Mozart. Pianistul francez François-Joel Thiollier ne-a oferit o interpretare meritorie, dar în micul recital — dăruit la cererea publicului — s-a întrecut pe sine, cîntînd „Nocturna pentru mîna stîngă" de Scriabin, „Rapsodia ungară nr. XV" de Liszt, „Preludiu în sol diez minor" de Rahmaninov și Preludiu, din „Suita a doua, engleză" de J.S. Bach.

Mircea Cristescu a avut cinstea de a deschide Festivalul internațional „George Enescu", iar lui Iosif Conta i-a revenit onoarea de a-l închide. Doi dirijori din aceeași generație, formați la aceeași școală, avîndu-i ca mentori pe neuitații Constantin Silvestri și George Georgescu.

Iosif Conta este un dirijor care nu dă bice orchestrei. El a lăsat interpreților latitudinea ca talentul, muzicalitatea și experiența lor să-i călăuzească spre țelul final. În „Vox Maris", gestica dirijorală a fost rotundă sau înfierbîntată, ilustrînd sentimente și nu simple mișcări ale cadențelor ritmice. Iosif Conta a cîntat cu corul și cu orchestra, iar interpreții l-au urmat întru totul. Geniul enescian a pus stăpînire pe colectivul vocal-simfonic al Radioteleviziunii!

Acesta a fost și finalul — încununat de nimbul creației genialului muzician român — al celei de a IX-a ediții a Festivalului internațional „George Enescu".

CLAUDIU NEGULESCU ■

„Madrigalul" continuum crescendo

Asemenea naturii, corul „Madrigal", sub imboldul demiurgic al fondatorului și mereu tînărului său maestru, profesorul și compozitorul Marin Constantin, întrunește tot mai mult acea organică și unică putere de înnoire, datorită căreia însăși permanenta perfecționare apare atît de firească încît fiecare creație a sa are ceva de frunză și de floare dînd în primăvară, parcă mereu aceeași, mereu alta însă. Sentimentul acesta l-am avut ascultîndu-l și vineri seara, într-un concert care constituie mai totdeauna punctul culminant al Festivalului „George Enescu". Nelipsit de la nici una din edițiile de după nașterea sa ca formație, debutul în festival fiind girat de unii din marii maeștri ai muzicii românești contemporane, evoluția „Madrigalului" la acest centenar enescian a venit să confirme arta sa înnoitoare tocmai în direcția cea mai fertilă pentru cinstirea memoriei și moștenirii ilustrului sărbătorit din acest an: afirmarea geniului muzical românesc printr-o punere în valoare, într-o viziune contemporană, a resurselor inimitabile ale melosului nostru, de la cel popular la contribuțiile specifice ale culturii vechi. „Omagiul lui George Enescu", madrigalul lui **Doru Popovici**, cu care s-a deschis concertul, a conferit actului de veritabilă cultură românească oficiat sub cupola Ateneului un caracter programatic, probînd încă o dată orizontul spiritual larg și polivalența creatoare ale acestui compozitor care a mai încununat cu o aură de sunete alese frunțile nemuritoare ale unui Sadoveanu și Iorga, Blaga și Bacovia, Țuculescu și tot mai actualului precursor al muzicii românești, P. I. Cătanu. Să mai notăm, element deloc de neluat în seamă, că Doru Popovici a dat veșmînt melodic unora din ultimele versuri scrise de delicatul poet care a fost **Valeriu Bucuroiu**, închinate „Voievodului peste Țara sunetelor, care a zidit armonia din nou". Deaitfel, semn al unui adevărat cult pentru valorile culturale create în acești ani de talente de excepție, tulburător panteon, programul a mai cuprins lucrările a doi compozitori atît de prematur dispăruți dintre noi: **Mihai Moldovan**, cu a sa inefabilă, stelară prin înălțimile atinse de sunete, „Recitindu-l pe Eminescu" (în primă audiție), și **Liviu Glodeanu**, cu exuberanta reînviere a universului copilăriei din „Sarabacalina".

Moștenirea enesciană, în ce are ea mai de preț și mai demn de stima lumii ca mesaj umanist — și-a demonstrat perenitatea și prin tripla afirmare a noii generații de compozitori, aflați acum în plin proces de maturizare artistică. „Amintirile despre Hiroșima" ale lui **Dan Buciu**, prin dramatismul momentelor tragice evocate de versurile de diamant ale lui Eugen Jebeleanu, puse în valoare muzical cu mijloace de expresie atît de variate și de moderne — de la bandă magnetică și recitare la cor antic și „a capella" — a cutremurat încă o dată publicul, îndemnîndu-l să mediteze lucid la cataclismul nuclear care ne amenință, azi mai mult ca oricînd. După cum poemul-manifest al lui **Corneliu Cezar**, cu alternanțele sale de lirism și patetism, construit pe o selecție de versuri purtînd semnăturile lui Lorca, Tagore și Kahlau, ca și ale lui Labiș și, iarăși, Jebeleanu, a avut și darul de a evidenția virtutea spiritualității românești de a polariza valorile umaniste universale, adunînd în fasciculul de lumini al mesajului ideatic și emoțional chintesențe de sensibilitate și culoare proprii artei adevărate. „Continuum 2 — Lumina" — în fapt, datorită îmbogățirii tematice și multisonice, o a treia parte a acestei opere deschise a tînărului compozitor român atît de insolit și vizionar care este **Dinu Petrescu**, ar merita un comentariu aparte pentru semnificația muzicii sale, marcînd o dată memorabilă în istoria manifestărilor de acest gen de la Ateneu. O „Cosmofonie" antropocentristă, captînd în egală măsură sunetele siderale ca și multiplele expresii ale vocii umane, de la murmur și șoaptă, la vociferare și cîntec, sinteză de viziune telurică și celestă, ne inspiră, de asemenea, încrederea în capacitatea omului de a fi, sub multiple aspecte, cutia de rezonanță a universului. Lumina proiectată în final pe cupola Ateneului de lampioanele apărute prin cîteva uși întredeschise și reverberația sunetelor care mai cîntă în adîncime chiar după ce a încetat emisia lor capătă măreția unui simbol la care trebuie să reflectăm în dublă calitate, de oameni și de umanitate. Puntea apoteotică pe care a boltit-o „Madrigalul", de la arhaica monodie a lui Filothei sin Agăi Jipei, fascinantele „Colinde transilvane" ale lui **Roman Vlad** și „Podobia", capodoperă a lui Paul Constantinescu, la triumful acestei muzici de esențe care este „Continuum"-ul lui Dinu Petrescu a conferit temeiuri noi acelei duble puteri de înnoire a marii școli muzicale românești, inaugurate de Marin Constantin: puterea de a se înnoi pe sine și de a înnoi muzica noastră contemporană. Geniul lui creator, după fiecare astfel de eveniment, de nouă ctitorie de armonii înălțată, ne amintește de miticul Meșter Manole, gata oricînd să zidească o alta „mult mai frumoasă și mai luminoasă".

NICULAE STOIAN ■

Ultima întîlnire cu George Enescu

Nu se poate descrie prin simple cuvinte plenitudinea satisfacției trăite de mine în acele momente unice din viața mea, de a fi în preajma celui care întruchipa însuși spiritul universal al muzicii, al celui care va fi veșnicul George Enescu. În anul 1955 — februarie, am avut o bucurie de nedescris și în același timp o mare strîngere de inimă cu ocazia întrevederii noastre cu maestrul Enescu la Paris. A fost un moment de mare tensiune sufletească, o dramatică trăire a ultimului act din viața celui pe care îl adorau toți românii. Prin secretarul maestrului, Cornelliu Bediteanu, unchiul dirijorului Mircea Cristescu, am obținut această istorică vizită la George Enescu. Medicii, avînd în vedere grava stare a sănătății maestrului, nu permiteau vizite decît în situații cu totul deosebite și care să nu dureze mai mult de cinci minute. Maestrul și-a exprimat dorința de a ne vedea și era vădit emoționat la gîndul că va sta de vorbă cu oaspeții din România. Cînd l-am văzut pe patul suferinței m-am cutremurat. I-am transmis omagiul și dragostea muzicienilor români care îl venerează și îi cîntă opera. I-am mai spus că, ascultînd înregistrările sulelor de Bach interpretate de domnia-sa și știind că visul maestrului era să-l ajungă pe celebrul Pablo Casals, în tălmăcirea creației marelui Cantor de la Thomas Kirche, am ferma convingere că l-a depășit chiar pe acela căruia i se spunea că este regele arcușului. Am observat atunci o mare bucurie și fericire în expresia ochilor maestrului. Enescu spunea că „de o jumătate de secol Bach este pîinea mea cea de toate zilele". Casals avea același crez. Dar tot Casals

declara că George Enescu este unul dintre cele mai mari genii ale muzicii moderne.

Adunîndu-și toate puterile, maestrul ne-a mulțumit călduros și ne-a întrebat despre prietenii săi muzicieni din țară. Ce fac, ce lucrează? Era de fapt la curent cu tot ce se petrecea în România. A urat tuturor multă sănătate și putere de muncă în creația componistică, interpretativă și pedagogică. Totul să pornească de la inimă și să meargă la inimă. Să fie sincer, cald și uman. Și-a exprimat dorul său arzător de patrie, de prieteni, de poporul român și de tot ce îl leagă pînă la moarte, sufletul țării sale iubite. Aștepta să se facă sănătos pentru a veni acasă, să îmbrățișeze pe toți cei dragi, să sărute pămîntul natal. Cînd am văzut cît a obosit maestrul, apărîndu-i broboane de sudoare pe fața lui suferindă, ne-am dat seama că trebuie să plecăm. Trecuseră 20 de minute în loc de 5. Despărțirea a fost frumoasă, dar cu o umbră de tristețe, fiind în același timp dătătoare de energii creatoare și încredere în viitorul frumos al artei muzicale românești. Am fost ultimul muzician român care l-a văzut pe George Enescu înaintea trecerii sale în veșnicie.

Vestea morții marelui muzician a fost zguduitoare pentru întreaga lume, dar mai ales pentru țara noastră. La tot ce s-a făcut pe plan mondial și național pentru cinstirea memoriei Luceafărului muzicii românești, cel mai frumos omagiu care i se poate aduce este acela de a-i cînta operele. Profesorii și studenții Conservatorului „Ciprian Porumbescu" și în special cei de la Catedra de instrumente de coarde în frunte cu profesorul George Manoliu, pe lîngă articole, conferințe, studii analitice privind creația și interpretarea enesciană s-au străduit să prezinte publicului auditor lucrările genialului compozitor.

Perenitatea celor făurite de George Enescu constă în universalitatea și vraja unică a muzicii sale îmbrățișată de însuși infinitul.

SERAFIM ANTROPOV ■

Orchestra Filarmonicii de stat „Banatul"

Nu mai ascultasem colectivul simfonic timișorean de mult timp, să tot fie 3—4 ani. Eram curios, de aceea, să aflu inovațiile și forma muzicală deosebită, despre care se tot discuta în legătură cu orchestra de pe malurile Begăi, mai ales că programul propus pentru festival cuprindea lucrări moderne, dificile sub toate aspectele. Am simțit o reală plăcere văzînd o formație instrumentală completă (înainte vreme existau „probleme" la fiecare partidă), eficientă, muzicală și avînd în spate, fără îndoială, multe zile de studiu sîrguincios. Meritul pentru această creștere neașteptată îl revine desigur, în primul rînd, lui Remus Georgescu, actualul director și prim-dirijor al filarmonicii bănățene, compozitor de prestigiu și muzician de mare rafinament artistic. Calitățile reale, actuale, ale instrumeniștilor și dirijorului au ieșit în evidență, mai ales, prin felul în care au interpretat cele trei creații autohtone incluse în programul serii. Astfel, **în Ecran, de Anatol Vieru**, lucrare care numără azi 10 ani de la prima sa audiție (Orchestra simfonică a O.R.T.F., Royan-Franța, 1971), cu toată subdivizarea partidei de corzi, efectele sonore, cu totul deosebite, scontate din partițiunea scrisă, au desfășurat auditoriului o lume a realului, uneori, și a irealului, alteori. „Sita care cerne", de care amintea compozitorul, s-a evidențiat și aici, finalul ilustrînd, parcă, firele de nisip duse de vînt, care cad iarăși la locul lor, pe o plajă pustie, lăsînd loc tăcerii totale... O muzică descriptivă, care poate fi folosită extrem de bine și pentru film.

Poemul „Voix de la Nature", de George Enescu, pe care maestrul, din nefericire, nu l-a terminat, poem ce cuprinde o notație complexă și amplă destinată unei orchestre aproape duble, a fost splendid interpretat; un arc întins peste Univers! Din străfundurile pămîntului parcă se aud sunetele în **pianissimo** ale violoncelelor și contrabasilor, după care un urlas **crescendo** se înalță necontenit, pentru ca finalul să revină la nuanțele inițiale. Între toate acestea există secțiuni dialogate, partidele sau diferite instrumente transmițînd idei ori celule motivice, ilustrînd, alevea, vocile pămîntului sau din alte galaxii. Apreciind cum se cuvine frumoasa interpretare din seara zilei de 22 septembrie 1981, să nu omitem faptul că această lucrare enesciană a fost prezentată în primă audiție absolută tot de colectivul timișorean, doar în urmă cu 10 luni, adică la 1 decembrie 1980, și tot cu același dirijor.

În sfîrșit, am avut prilejul să reascultăm „Simfonia a II-a" de Ștefan Niculescu, subintitulată **Opus Dacicus**. Această lucrare, ca și „Ecranul" lui Vieru, la fel ca aproape toată creația românească de după 1954, poartă pecetea enesciană, mergînd pe linia **recreării** celulelor sau pe folosirea modurilor din muzica noastră populară, într-o transcripție ce ține seama de experiența marilor curente și metode componistice ale secolului XX. **Opus Dacicus** a lui Ștefan Niculescu este o simfonie cu muzică aspră, dar nu dură, bărbătească, avînd multe fraze melodice de cea mai bună calitate, fiind scrisă cu un înalt mesteșug artistic, dublat de experiența și talentul compozitorului, care este o personalitate distinctă în cultura românească de azi. Ne-a încîntat, în special, felul în care a fost redată imensa **pedală** din final, peste care se suprapune percuția (atît de diversă) și repetarea obsesivă a unei formule de către celelalte instrumente, totul mergînd în **crescendo**, culminînd cu acordurile cele mai luminoase. Dar acesta a fost un singur moment-exemplu, deoarece filarmonica bănățeană a expus **rotund** întreaga lucrare, Remus Georgescu și instrumeniștii săi dovedind și aici o reală înțelegere a muzicii românești actuale, atașament și dăruire față de creația națională, ceea ce înseamnă, pînă la urmă, un adevărat act patriotic de cultură.

Surpriza serii a constituit-o pianistul francez Bernard Ringeissen, chemat de urgență de la Satu Mare pentru a-l înlocui pe organistul suedez Erik Karl Welin, bolnav. Prețuim viața muzicală și activitatea tuturor instituțiilor artistice din țară, dar ne este greu să înțelegem de ce acest mare pianist a fost prezent în Capitală doar ad-hoc. El este cîștigătorul a numeroase premii internaționale, cum ar fi al Conservatorului Național din Paris (la 16 ani), al Marelui Premiu al Concursului Internațional de la Geneva (la 19 ani), al premiului „Chopin", Varsovia (la 20 de ani), al premiului „Marguerite Long-Jacques Thibaud" (la 22 de ani), culminînd cu Marele Premiu al Concursului de la Rio de Janeiro. Prezentarea succintă a acestei salbe de premii, distincții rivnite de oricare pianist, este suficientă, credem noi, pentru a argumenta satisfacțiile artistice pe care ni le-a dăruit, marți seara, Ringeissen. El a construit, cu multă pricepere, atmosfera romantică ce trebuie să se degaje din „Concertul în mi minor" pentru pian și orchestră de Chopin, tehnica sa ultraperfecționată subordonîndu-se în totalitate redării conținutului muzical, cît mai apropiat de intențiile marelui compozitor polonez.

Filarmonica de stat „Banatul", Remus Georgescu și Bernard Ringeissen ne-au oferit, în cadrul Festivalului internațional „George Enescu", o seară memorabilă, pentru care merită toate felicitările.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Crăiasa zăpezii

Formată la școala profundă a tulburătorului maestru — „născut și nu făcut"... **Tiberiu Olah** — Liana Alexandra a creat un apreciabil număr de compoziții — instrumentale, vocale, simfonice, vocal-simfonice — puternic ancorate în sufletul românesc și realizate cu mijloace de expresie rafinate, mijloace tipice curentului pe care-l numim **nouul romantism** sau **noua tonalitate**. Liana Alexandra a obținut reale izbînzi, în țară și peste hotare, fiind distinsă cu prestigioase premii artistice.

Opera **Crăiasa Zăpezii** — ce are la bază, ca libret, o povestire a lui **Andersen** — este caracteristică pentru stilul autoarei, creația a fost distinsă, în anul 1980, cu premiul **Fundației „Gaudeamus"** din **Bilthoven** — în **Olanda** — și „a fost gîndită ca o feerie într-un act pentru copii și care să fie interpretată de copii". Muzica, de o puritate cuceritoare, simplă dar nu simplistă, de o limpiditate ce-mi amintește tonul evocator al basmelor populare, relevă sensul aserțiunii, în virtutea căreia **„să rămînem copii pentru a putea vedea împărăția visului"**... Ca și în alte basme, triumfă binele și frumosul, înfrățiți cu dragostea și adevărul, încît nu greșim socotind opera Lianei Alexandra un senin imn închinat duioșiei umane. Orchestra **Musica Rediviva** condusă — magistral! — de profundul nostru dirijor și entuziast propagator al opusurilor românești contemporane, **Ludovic Baci**, ne-a emoționat puternic. Se poate vorbi de o adevărată simfonie a luminii și a lirismului. Merită a fi evidențiați soliștii: **Anca Sigărtău, Rodica Oancea, Gabriela Amzescu și Mihaela Oancea**, precum și **Rodica Băluță**, cărora li datorăm pregătirea muzicală de o aleasă calitate.

Am lăsat mai la urmă corul de copii **Voces Primavera**, care sub conducerea compozitorului și dirijorului **Claudiu Negulescu** ne-a oferit un recital minunat. Încît aveam impresia că vocile cristaline generează o caldă și suavă poetică muzicală, punctul culminant identificîndu-se cu sensul sublim al textului: **„dacă nu vom fi mereu copii, nu vom vedea niciodată împărăția visului... Puterea este în inima noastră"**... Și ne vin în minte cuvintele unui cronicar din Luxemburg, scrise în anul 1979, cu prilejul turneului corului **Voces Primavera** efectuat în această țară: **„Este un cor al cărui spectacol este total, și spun aceasta pentru că membrii corului cîntă, joacă momentele instrumentale, interpretează dansuri populare. Renumele corului este rezultatul talentului și pasiunii"**...

DORU POPOVICI ■

Educația este o problemă calitativă esențială a lumii

(Urmare din pag. 19)

țară mitologiei românești, literaturii istorice, evenimentelor contemporane. Acest cadru formalizat, mereu revizuibil însă, trece printr-o perioadă pe care aș numi-o „specială" și în care sensurile inițiale ale muzicii migrează pe coordonatele spiritualității actuale. Se produce deci o sincronizare între anumite laturi ale tradiției, cu inovația, excepțînd genul pop, folk, care sînt apariții relativ noi. Ce ne puteți spune despre legătura muzicii cu literatura românească actuală?

— Cred că vă referiți la muzica românească. Muzica, literatura, pictura nu pot fi tributare decît în măsura în care autorii sînt. Enescu e mai puțin tributar, infinit mai puțin decît, să zicem, Ciprian Porumbescu, aparențelor naționale. De aceea el e o valoare universală, fiindcă e un român care simte universul românește. El nu e tributar esențelor spiritualității noastre. În ce privește legătura muzicii cu literatura românească actuală, nu cunosc decît relații de profunzime, specifice sensibilității românești. Jocul, măștile populare, formele de artă veche populară, orală, ornamentală, plastică, muzicală, lingvistică, constituie un tezaur prezent în plastică, muzică și literatură, în diverse modalități ce țin de puterea lor de sinteză artistică a autorilor. În ce privește nevoia de obiectivare față de greșelile unor etape revolute, cred fără pretenția de a fi competent în materie, că și creația muzicală românească actuală polemizează — deliberat sau nu — cu cea a epocilor respective.

— Ce părere aveți despre muzica experimentală? Credeți că acest gen de muzică apărut cu cîteva decenii în urmă dar încă neasimilat de cea mai mare parte dintre melomanii generației mai puțin tinere, este o reflectare a supraindustrializării, a „secolul provocat de înstrăinarea omului în societatea capitalistă, a ritmului accelerat de viață? Sau e oumai efectul dorinței muzicianului de a depăși, gen „Picasso", prin structuri insolite, universul muzicii anterioare?

— Nu știu ce se înțelege prin muzică experimentală. Eu știu de serialism, aleatorism, muzică electronică, concretă, muzica conglomeratelor etc. Nu mă erijez în judecătorul acestor muzici. Eu nu simt nevoia să le ascult. Dacă se întîmplă totuși, ele mă pot interesa, amuza, șoca, enerva, complexa chiar, dar niciodată nu vibrez la ele. Ele pot fi efecte atît ale supraindustrializării cît și ale căutării de noi în limbajul muzical. Întoarcerea unei mari părți a publicului către muzica clasică și preclasică e un simptom, după părerea mea, foarte grav, de refugiu în valorile perene ale umanității, din fața tehnicizării și înstrăinării de esența umană. Funcția cathartică a muzicii lăsată nouă moștenire de milenii, începe să fie ignorată sau chiar ocolită. Am întîlnit în Occident oameni care erau mîndri de faptul că în școlile lor, copiilor nu li se mai „încarcă" mintea cu lucruri inutile. Pentru calcule matematice ei pot folosi minicalculatoarele și nimeni nu-i obligă să recite din Goethe, Schiller, Hugo, Poe ș.a. „Astea nu prea aduc bani", mi se spunea cu condescendență (Eu eram Artistul). Și mă gîndeam că unii din copiii de azi vor putea să respecte fraza asta genială cînd vor fi mari și... mari fabricanți de arme puși în situația să opteze între ele și instrumente muzicale sau medicale. Dacă nu o vor face deja foștii copii de ieri, beneficiari ai unui sistem educațional modern, pragmatic, și care cultivă performanța lui „mai mult" în locul lui „mai frumos, mai cinstit, mai demn, mai uman."

— Permiteți-mi o întrebare naivă și totuși gravă. Credeți că lumea contemporană ar fi confruntată cu aceleași teribile probleme, evident „confecționate" de o oarbă irresponsabilitate umană, de un egoism patologic, dacă ar asculta mai multă muzică clasică? Criza psihologică și, nu numai, fiind declanșată fierește, de problema înarmării, șomajului, conflictelor armate, rezervei unor state capitaliste în fața handicapului subnutriției etc. Uneori visez la o orgă gigant care să cuprindă toate continentele. În primul rînd aș vrea să aud Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră de Ceaikovski. Cred că dintre toate artele, muzica are cea mai mare putere de „determinare" a sufletului omenesc. Nu sînteți de aceeași părere?

— Nu vă sfătuiesc să visați orgi gigant. Și pe urmă nu prea e timp de visuri astăzi, nu credeți? Nu poate exista libertate și împlinire pentru colectivitatea umană în condiții de inechitate, frustrare a unei părți a omenirii în „folosul" alteia, de privațiuni, de asuprire, umilință. Educația este o problemă calitativă esențială a lumii și țara noastră a afirmat acest lucru în repetate rînduri. Nu știu care dintre arte are o putere mai mare de determinare a oamenilor. Știu că hitleriștii exterminau mase uriașe de oameni în numele unei ideologii a superiorității rasei și în același timp capturau cu rapacitate comori inestimabile de artă din toate timpurile. Arta este cunoaștere de sine, oglindă a umanității și rătăcirile ca și izbînzile ei actuale, cred că pot fi văzute în directă și crudă legătura cu rătăcirile și izbînzile lumii contemporane. Nu știu să se fi calculat exact eficiența artei, rentabilitatea ei în procesul de formare a orizontului larg al personalității umane. Ca unul ce vin prin natura meseriei mele în contact direct cu publicul și ca un iubitor de poezie, film literatură și al altor forme de artă, cred cu tărie că acest rol este imens. Și mai cred cu toată răspunderea că noi, românii, putem aduce cu arta noastră o contribuție importantă la lupta pentru pace și o viață mai bună pentru care militează cu consecvență România. Putem face mai mult pentru țara noastră și trebuie să facem!

— În final — ce impresie v-a făcut recent încheiatul Festival internațional „George Enescu" la care ați participat într-un recital de duo împreună cu violonistul Petru Csaba, cu un program de sonate de Beethoven, Enescu și César Franck?

— Inegală. Alături de ansambluri de înaltă ținută muzicală ca Teatrul Mare Academic de Stat al U.R.S.S., Filarmonica Moldova, cu dirijorii Emil Simon și Ion Baciu, Cvartetul „Voces" din Iași și Filarmonica „George Enescu", alături de prezența artistică a lui Li Min Cean sau Radu Lupu, au existat și puncte mai slabe, ba chiar și absențe de valoare sau indisponibilități de ultimă oră ce au influențat nedorit, după părerea mea, atmosfera de înaltă sărbătoare pe care o doream neștirbită în acest omagiu internațional adus marelui Enescu.

— Așadar, credeți că s-ar fi putut face mai mult?

— În ceea ce mă privește, după aproape douăzeci și cinci de ani de activitate muzicală pe scenele din țară și din străinătate, ca laureat al Concursului Internațional „George Enescu" din 1961 și 1967 și cîștigător al Concursului Național „George Enescu", cred că puteam face mai mult la acest festival.

— În ce sens?

— Vedeți, am participat la precedentul festival într-un recital alături de marele nostru cîntăreț Dan Iordăchescu, iar acum alături de excepționalul Petru Csaba, pe care-l consider un partener ideal în realizarea sonatei a III-a cu caracter popular românesc de Enescu, lucru confirmat și de primirea pe care ne-a făcut-o publicul; dar eu sînt, în primul rînd, solist concertist, și în sensul acesta puteam face mai mult. Cred, de asemenea, că mulți pianiști și violoniști tineri puteau avea o prezență mai substanțială, care la urma urmei era recomandată de nenumăratele premii la concursuri internaționale, premii ce au situat, și în ultimii ani, țara noastră printre marile puteri muzicale ale

Film

Ana și „hoțul"

La sfîrșitul filmului, spectatorii aplaudă. Sînt în majoritatea lor adolescenți. Timp de aproape două ore s-au destins. Actorii sînt excelenți, poantele — suculente. La ieșire, în fața cinematografului, atmosfera aparține marilor filme prezentate la Scala. În mulțimea care nu reușește să se împrăștie, o tînără își întreabă însoțitorul : „Ți-a plăcut ?" Băiatul ezită. Întrebarea se repetă, șoptit, lîngă ureche, cu același rezultat mut. Ambianța filmului nu mai are putere, se volatilizează treptat în fața realității care nu mai seamănă cu viața : este chiar viață. Pînă la colțul străzii C.A. Rosetti, vata de zahăr s-a terminat. Dacă producătorii și-au dorit un astfel de rezultat, filmul este sută la sută realizat : plăcut, curat, vesel, antrenant. Și atît. Premisele nu sînt urmărite, dezvoltate, finalizate. O problemă de etică la modă : fiul unui șef (director de hidrocentrală — chiar și aici există o cerere de dispensă a cineaștilor întrucît nu fiii directorilor de hidrocentrale se îmbată cu prădălecție în barurile de pe litoral !) în urma vieții destrăbălate pe care o duce ajunge în închisoare. Băiatul n-are nici un cusur. Are, în compensație, toate calitățile. Din două una : ori cheful de la bar a fost un accident și tatăl lui n-ar avea nici un motiv să nu încerce să-l recupereze, ori cheful este urmarea unei deteriorări etice și morale de durată, caz în care refuzul tatălui de a interveni pare justificat, dar atunci tînărul, în tentativa de a-și refăce viața, are de luptat în primul rînd cu el însuși și cu nostalgiile unui mediu care n-ar întîrzia să încerce să-l readucă în mijlocul său. Singurii care se opun reabilitării sale morale și civice sînt dimpotrivă și cu totul nejustificat cîțiva inși pe care i-a cunoscut „acolo". Gabriel Oseciuc face tot ce-i stă în putință, adică foarte mult, ca să salveze ceva, după modelul marelui său înaintaș, Vasili Sukșin în Călina Roșie, dar eroul său este inconsistent, lipsit de biografie și de ideal, și filmul de îndată ce s-a terminat, odată cu lumina din sală dispare ca o boare din memoria afectivă a spectatorului. Indeciși în a-l numi și individualiza, scenaristul Francisc Munteanu și regizorul Virgil Calotescu nici nu încearcă măcar să-și confrunte personajul cu tatăl său și aduc în schimb pe ecran o mătușă boieroaică scăpătată, carjcaturizată la hotarul dintre mahala și snobism. Realizatorii par că știu foarte bine cum ar trebui să se desfășoare procesul de reeducare și ce anume îl împiedică, dar știu foarte puține despre cine ajunge în pușcării și ce urmează după aceea.

Ana, la rîndul ei, foarte autentică în scenele de dragoste, minunat creionată de Carmen Galin, apare în film drept fata cea mare, muncitoare și serioasă, a unei familii oneste pentru ca după aceea și această premisă să dispară cu desăvîrșire și să urmărim ceva frumos și liber, dar lipsit de personalitate.

Conflictul dat de premise încetinește, sîntem puși în fața unui altfel de conflict, de asemenea la modă : avatarurile reeducării prin muncă, cîteva prejudecăți, cîțiva inși obtuzi, care provoacă hazul și rezolvă superficial aspectele grave ale unui astfel de subiect. Ușurătatea cu care au fost concepute premisele se vede și din aceea că un fiu crescut în puf și în baruri, drăgălaș și ingenuu, poate fi confundat cu un hoț oarecare și bătut în uzină de un trogloditi ca ultimul dintre borfași. Cert, eroul pozitiv care apare pe ecran aparține unui alt film, cu alte premise și mai ales cu alt sfîrșit. Observăm cu stupoare că se continuă cu obstrucție a se confunda scenetele din emisiunile de divertisment de simbătă seara ale televiziunii cu viața însăși. De aici hazul unor momente care ne fac să rîdem dar și să ne îngrijorăm văzînd de concepția după care critica unor moravuri, indiferent de domeniul artistic în care se manifestă, înseamnă ingroșarea burlescă, parodia, caricatura. În aceste condiții nu credem că este cazul să mai vorbim despre performanțele personale ale unor colaboratori, dealtfel prestigioși.

Spuneam la început că filmul place. Place fiindcă are datele care să provoace interesul tinerilor : o căsătorie fără știrea părinților, un proscris inteligent și frumos față în față cu obtuzitatea, trogloditismul, semidoctismul, capcanele adolescenței, limbajul simplu și colorat, ca în viață, întîlniri romantice și alte date care doar există, sînt expuse, dar care singure nu sînt suficiente ca să facă artă.

NICOLAE CRISTACHE

„Omul care face minuni" este regizorul George Rafael

Între premierele absolute ale Teatrului Nottara, o nouă piesă datorată lui Radu F. Alexandru : „Omul care face minuni".

Minunile sînt în fapt performanțele terapeutice ale unui chirurg la modă, doctorul Matei (Dorin Varga). În viața de toate zilele acesta apare ca o personaă onorabilă sub raport civic și deontologic dar conduita sa exemplară nu este decît fațada care maschează o biografie complicată și încărcată de păcate.

Medicul e divorțat, are și o fată, pe Ioana (Anca Bejenaru), dar nu și-a văzut familia de ani de zile. Ioana apare pe neașteptate în apartamentul tatălui său, învăluită într-un soi de spleen romantic și mărturisește că deznădejdea și plictisul au împins-o într-o aventură stupidă și de aici în **stato procreationes.** Copilul nedorit trebuie să dispară prin diligențele chiuretei, fiica își conjură părintele să o salveze, dar medicul respinge indignat îndemnurile antihipocratice. Insistențe, refuzuri, etc.

Fine il primo tempo. Tatăl și fiica dispar definitiv din spectacol și reapar abia după căderea finală a cortinei pentru cuvenitele aplauze.

Actul al doilea debutează și se încheie în același decor, dar în lipsa doctorului, plecat la Paris, și în absența Ioanei care, aflăm noi de îndată, își plătește greșelile și intemperanța cu o lehuzie neliniștită. În apartament își fac acum apariția Silvia (Margareta Pogonat), mama Ioanei și fosta soție a medicului-minune, împreună cu tatăl copilului, Andrei (Mircea Jida), cadorisit între timp cu identitatea de soț legitim al Ioanei. Cei doi discută, după cum e de bănuit, despre cei care lipsesc. Se fac mărturisiri în premieră, se emit judecăți sentențioase. Mama fumează mult, disperă și își ponegrește fostul soț. Acesta — ni se explică — a fost în stare să-și prostitueze sora numai pentru a urca o nouă treaptă în ierarhia profesională. Ginerele prezintă contraargumente și se dovedește un băiat bun chiar dacă iubește și nu e iubit. Conversația e agrementată cu cafele, coniac și crize cardiace pînă cînd cele două personaje dispar pe neașteptate, lăsînd scena încărcată de electricitate statică, dar cam goală de idei și concluzii limpezi.

De unde a pornit și unde a dorit să ajungă autorul ?

Obiectul dezbaterii l-ar constitui, după toate aparențele, individul ascensional-arivist. Dar conflictele anunțate sînt abandonate pe drum. Uitat se dovedește și sacul cu păcate al doctorului Matei, astfel că drumurile spectacolului se încurcă, fără să se mai descurce, într-un verbiaj fără sfîrșit. Publicul nu are răgazul de a-și mărturisi preferința sau antipatia pentru erou, deoarece în lumea piesei dezarmonia este generală. Ioana se răfuiește cu Matei și Andrei, mama își urăște fostul soț și e în dezacord cu ideile Ioanei și ale ginerelui său, iar acesta din urmă recuză sentințele soacrei dar însimte cu eleganță să preia atributele carierismului, Bellum omnium contra omnes...

În această situație, cu toată bunăvoința, spectatorul nu poate întui caractere unitare și stabile pe care o să le poată subsuma, eventual, unor concepte morale. Admițînd totuși că autorul s-a străduit să aducă pe scenă un fragment de viață pur și simplu, în ipostazele ei cele mai comune, ferindu-se cu grijă de directii și corsete teziste — sîntem din nou în imposibilitatea de a distinge prin ceața spectacolului oameni și întîmplări autentice. Lipsa de claritate își are și ea locul în artă atunci cînd e tratată cu claritate.

Rolurile au fost învățate fără chef — se simte acest lucru — jocul e tern, școlăresc, întreaga piesă e jucată parcă în silă și de o manieră ce amintește spectacolele obosite. De nerecunoscut ni s-au părut mai ales Dorin Varga și Margareta Pogonat, doi actori cu largi disponibilități artistice.

Evidente apar, în schimb, eforturile regiei, truda de a da relief unor personaje creionate confuz și în fugă, pentru a împrumuta ritm unei piese în care se vorbește mult, dar de fapt nu se întîmplă aproape nimic.

Este regretabil că un dramaturg de talent, iar acesta este Radu F. Alexandru, s-a grăbit să încredințeze unei scene bucureștene o piesă aflată într-o gestație incompletă, de fapt o simplă schiță-concept. „Omul care face minuni" aruncă tocmai de aceea un con de umbră peste activitatea unui autor de valoare, care ne-a dăruit, între altele, „O șansă pentru fiecare", piesă pe care am revedea-o oricînd cu plăcere.

LIVIU TIMBUS

Sediul politico-administrativ — com. Paltin — Vrancea

CAP LIMPEDE

MONOTIP

Parcă pentru poezia bacoviană toamna celui de față niciodată nu fu mai frumoasă. E în faptul acesta nu numai sărbătorirea circumstanțiată de cei 100 de ani de la nașterea poetului. Dincolo de evenimentul ocazional e ceva mai adînc și esențial. E totala noastră adeziune afectivă la o poezie de excepțională capacitate emoțională și e, totodată, recunoașterea unanimă contemporană că literatura are în George Bacovia pe unul din cei mai valoroși reprezentanți ai ei. Articolele, eseurile, studiile publicate în presa noastră cotidiană, precum și în periodicele de cultură, converg în a sublinia unicitatea unei creații lirice de mari și originale adîncimi. Ne bucură să insistăm în afirmația că tot ce s-a scris pînă acum cu prilejul centenarului bacovian nu are nimic conjunctural, omagiul provenind nu din obligativitatea unei date calendaristice, ci din convingerea definitivă că lirica lui Bacovia se înscrie distinct în constelația marii poezii. „La o sută de ani de la naștere, scrie Al. Piru în Scînteia, asistăm la pe deplin meritata apoteoză a poetului George Bacovia." Mai enunță criticul : „De o simplitate derutantă, cu o expresie sobră de esență clasică, saturată de modernitate, poezia lui Bacovia s-a impus definitiv publicului larg." Un eseu nu lipsit de originalitate în cercetarea poeziei lui Bacovia semnează Alexandra Indries într-un număr recent din **Orizont : Bacovia, evoluția unui tiopos.** Utilizînd instrumentele unei critici mai de ultimă oră, precum și unele terminologii ale acesteia, dar totul cu moderație, fără ostentație și rebarbativ, autoarea relevă rolul **tabietului** în poezia lui Bacovia. Nu putem urmări acum demonstrația criticului, dar transcriem o observație congruentă poetului : „Tabietul este înnobilat în ritual, iar ritualul este înjosit în tabiet. În felul acesta, cele două forme de ceremonial se dinamitează reciproc, se ironizează una pe alta, cu o secretă și tristă ironie".

TRAIAN STOICA

RADIO

Radiojurnalul dimineții — o emisiune complexă, devenită demult familiară tuturor, continuă să se deruleze într-un ritm alert, oferindu-ne zilnic noutăți de larg interes, din cele mai diverse domenii. Este remarcabilă strădania echipei sale de prezentatori de a găsi și a folosi cele mai atractive formule de difuzare a știrilor, a recomandărilor, a muzicii, ei reușind să demonstreze cu prisosință utilitatea acestui program transmis în direct Verva lui **Ion Ghițulescu,** neobosit și mereu „în formă", ne descrețește frunțile din primele minute ale dimineții, ne obligă să-l ascultăm mereu cu plăcere, chiar și în zilele cînd muzica pare a fi selectată la întîmplare.

● Dacă programul de actualități și muzică este susținut — de obicei — de numai trei prezentatori, în schimb, **Curierul melodiilor** pare a fi mai generos din acest punct de vedere, în sensul că la microfonul acestei emisiuni se perindă o mulțime de voci, unele neavînd chiar nimic comun cu „stilul radiofonic". Cu cîteva zile în urmă, tîn asemenea glas nu, numai că nu te îmbia la audiție, ba chiar îți insufla o certă senzație de vinovăție pentru simplul fapt că ești ascultător al emisiunii. Tonul morocănos, supărăcios, lipsa de dicție, prezentarea superficială, lipsită de atractivitate — din care am aflat că există și „minute muzicale" — te îndepărtau pur și simplu de o emisiune îndrăgită de milioane de tineri și virstnici. Oare nu pot fi concepute cu mai multă fantezie chiar și niște simple anunțuri ? Toate trebuie să înceapă cu inodorele și incolorele formule „și acum", „în continuare", „la microfon", „iată acum ?" Oare este strict necesar ca un amalgam de melodii să se succeadă în ordinea Dorin Anastasiu — Gilbert Becaud ?

O notă bună totuși pentru prezentator : parcă perfect conștient de cele întîmplate, în finalul emisiunii, **Ion Barta** ne-a mulțumit pentru atenția acordată.

CONSTANTIN BALACCIU

O SOCIETATE CULTURALĂ PATRIOTICĂ

La începutul secolului al XIX-lea cărturarii patrioți transilvăneni, în strădania lor de a contribui la afirmarea și dezvoltarea limbii și a culturii românești, elaborau un manifest-proiect de creare a unei **Societăți pentru cultivarea limbii române.** Manifestul, semnat C. D., nu dă nici o informație privitoare la anul întemeierii societății, asupra membrilor și activității ei. În aceeași perioadă, Constantin Diaconovici Loga înființa la Buda, în 1808, o școală a românilor ce trăiau acolo, fapt ce ne îndreptățește a afirma că tot el era și inițiatorul respectivului manifest. În viziunea lui C. Diaconovici Loga, cele două instituții trebuiau, pe de o parte, să se sprijine reciproc în activitatea de răspîndire a limbii române, iar pe de altă parte, să contribuie la ridicarea culturală a populației românești. Manifestul este străbătut de ideile iluminist-umaniste specifice epocii respective, de redeșteptare a conștiinței originii latine și a continuității românilor pe acest pămînt. „Națiunea noastră, care geme de-atîtia timp în robie — arată proiectul —, nu este atît de împetrită ca să nu-și aimtească originea nobilă". Prima condiție a ridicării poporului român din situația existentă la începutul secolului trecut „spre o nouă libertate și o nouă civilizație" pentru „fericirea patiei" după cărturarul român era „cultivarea limbii noastre și prin ea lățirea tot mai mare a culturii, cîștigîndu-și astfel vază și merite". Concomitent cu progresul neconținut al limbii, manifestul proiect remarca importanta răspîndirii „mai intensive a științei". Membrii viitoarei societăți trebuiau să depună eforturi în vederea pregătirii unui dicționar românesc în care : a) ar căuta și dovedi originea cuvintelor românești de la limbile italiană și franceză, b) ar culege din limbile greacă și latină sentințele (sensurile — P. D.) scurte și expresive, maximile și idiotismele folosite și pînă acum, c) ar încerca să se familiarizeze cu termeni tehnici, căci ne lipsesc nouă... dacă oamenii pricepuți ar aduna cîntările frumoase, proverbele, sentințele, parabolele frumoase, care sînt atît de specific românești".

Înțelegînd rolul hotărîtor al istoriei în educarea patriotică a poporului, manifestul îndemna pe „conaționalii noștri" să „scrie istoria adevărată, autentică și pragmatică a neamului nostru". Manifestul continea, de asemenea, semnificative idei pe plan moral, făcînd un vibrant apel la păstrarea „modestiei", a „caracterului vostru (al poporului român, P. D.) național liniștit".

Existența acestui document relevă poziția înaintată a cărturarilor cu dragoste de popor, de a lupta pentru eliberarea românilor, pentru afirmarea lor liberă și independentă.

PETRE DAN

„Eu le-am spus de la început că aici era nevoie de un amator care să fie profesionist...“

(Din programul brigăzii artistice a căminului cultural Zlătunoaia)

Scriind astfel obiectul acestui articol — **„Cardiograme, riguros exacte ale tempoului în care bate inima uzinelor şi instituţiilor...“** — puţini ar şti să priceapă că, de fapt, e vorba de brigăzile artistice. Şi, scriind mai departe că ediţia a VII-a a Festivalului-concurs a avut loc recent într-un oraş care **„cumulează o bună parte din coroia spiritualităţii româneşti care îi îndreptăţeşte accesul la altă, mai suculentă biografie“**, care biografie — **„mai suculentă“** — **„conjugată cu falanga cărturarilor ei de odinioară, cu leagănul întîii tipărituri... trebuie să ţină seama de efortul contemporan de a-i schimba destinul datorită transplantului de inimă nouă operat în anii noştri prin crearea platformei industriale care îi violentează fericit ritmul cîndva măsurat numai cu încetinitorul“**, şi mai puţini ar îndrăzni să gîndească la urbea TîrgovişteI.

Cel care semnează acest text, în deschiderea caietului program al Festivalului concurs, se cheamă Ion Vasiliu, îşi spune „publicist“, este regizor artistic al teatrului popular „Tony Bulandra“ şi mai este de părere că scenetele, cupletele şi versurile jucate de brigadă trebuie să cuprindă **„o cît mai largă arie de probleme, notate cu condei avar, ţinînd de la iniţia fandare în inima adevărului“.**

Tovarăşul în chestiune a făcut parte din juriul recentului festival concurs şi a semnat, împreună cu alţi cîţiva, antologiile anuale de texte de brigadă. Antologiile acestea conţin — prin selecţie — programe ori părţi din programele premiate ori remarcate la împărţirea titlurilor de laureat. Prin urmare, un fel de îndreptare pentru ce-ar urma să fie textele de brigadă ca să fie laureate.

Tovarăşul Bogdan Căuş, şeful sectorului Brigăzi artistice al Institutului de cercetări etnologice şi dialectologice, preşedinte al juriului la Tîrgovişte, e de părere că, în sine, textul de brigadă nu-i decît suportul spectacolului propriu-zis, că e foarte important cum apare acest text în scenă, că — pînă la urmă — e important doar harul artistic ce poate, la o adică, să aducă un text lipsit de orice virtuţi artistice în bătălia pentru premii. Logic nu e aşa : la programul unei brigăzi artistice este important chiar programul brigăzii, dar în stadiul de spectacol.

Tiberiu Peca este textier şi instructor de brigăzi artistice, montaje literar-artistice, teatru popular şi estradă. A fost metodist şi instructor prin mai multe consilii ale sindicatelor şi, după afirmaţia sa, nemaiputînd suporta să facă şedinţe în loc de muncă artistică şi culturală efectivă, a renunţat la serviciu şi e liber profesionist în domeniile amintite. Un text de brigadă poate fi plătit cu sume variind între 500 şi 900 lei. Tiberiu Peca, unul din puţinii instructori „liber profesionişti“ care produce anual laureaţi şi evidenţiaţi în etapele finale ale competiţiilor pe brigăzi, montaje ori estradă, este şi el de părere că textul contează mai puţin. Dovadă că în contractele pe care le semnează cu întreprinderile sau instituţiile ce-i solicită priceperile de textier şi instructor el nu cere să i se plătească şi textul.

Cum vedem, din aproape în aproape, ajungem — în cazul brigăzilor artistice (ori „de agitaţie“, cum li se mai zicea) — să facem artă pentru artă ori, mai pe românеşte, să punem carul înaintea oştii.

Într-un îndreptar al Instructorului de brigadă editat de institutul mai sus citat se observă cu justeţe că : **„Născute în procesul muncii, ca o necesitate şi o reflectare a tendinţei generale de perfecţionare în toate domeniile activităţii sociale, brigăzile artistice constituie încă o dovadă a dezvoltării neîncetate a democraţiei socialiste prin intervenţia lor promptă în treburile obşteşti, sub formă de critică operativă şi concretă, exprimînd punctul de vedere cel mai înaintat al colectivelor de muncă pe care le reprezintă“.**

Fraza trebuie citită cu toată consideraţia întrucît ea reflectă cu nuanţă concepţia partidului în ce priveşte creaţia de masă şi rosturile ei fundamentale. Textul, deci, este cheia activităţii în brigadă. Ca să intervii prompt în treburile obştii, e obligatoriu să cunoşti bine treburile ei, să ai condiţiile să-ţi exprimi opinia — în brigadă şi cu toată instrumentaţia satirică proprie lucrului de brigadă. E de la sine înţeles că exercitiul democraţiei, sub forma criticii şi a autocriticii, are loc numai atunci cînd obiectul criticii e formulat limpede şi cu adevăr, dinlăuntrul faptelor, cînd opinia critică nu trebuie să treacă prin zece trepte de avizare pînă la scenă. Acestea nu sînt nişte principii oarecare ci însăşi raţiunea de a fi a unei brigăzi.

Există, cum bine se ştie, cenacluri literare în întreprinderile mari ori pe lîngă casele de cultură ale sindicatelor, există metodişti retribuiţi pentru activităţi în linie culturală, există chiar bani pentru organizarea în cadrul intern, cu talentele născînd firesc la atîţia oameni şcoliţi cîţi au marile întreprinderi industriale, există deci şi cadrul şi forţele pentru ca brigăzile să fie ce-a destinate a fi.

La Tîrgovişte, cinci din brigăzile bucureştene (Întreprinderea Autobuzul, Întreprinderea de nasturi şi mase plastice, Întreprinderea Vulcan, Grup construcţii nr. 3 şi I.C.S. Central-Magazinul Unirea) au venit cu textul şi instructajul lui Tiberiu Peca. Mai produc — ca liberi profesionişti — texte şi instructaje în Bucureşti (în serviciul ori, mai corect, spus, în deserviciul unor mari colective de oameni ai muncii) Armand Cherbis, Constantin Naca şi alţii.

Lucrurile se petrec astfel : Casa de cultură a sectorului V, să spunem, care are un metodist retribuit pentru brigăzi artistice şi divertisment, încadrează, totuşi, prin contract un instructor-textier liber profesionist care, prin rezultatele anterioare, prin performanţele specialităţii sale poate garanta clasarea brigăzii Casei de cultură pe locuri fruntaşe la festivalurile-concurs ale brigăzilor. De ce nu se ocupă de treaba asta instructorul metodist încadrat al Casei de cultură şi se cheltuiesc bani pentru o încadrare de care n-ar fi nevoie ? Simplu : pentru că pe postul de metodist e încadrată o profesoară de engleză. Or, în alcătuirea unei brigăzi şi a unui text satiric care să refere direct la problemele încă nerezolvate în viaţa sectorului (aşa cum apar ele, spre exemplu, la Tribuna democraţiei) nu-i neapărat nevoie de temeinice cunoştinţe de engleză. Dintre liber profesioniştii ce dau garanţia laureării, Tiberiu Peca este cel mai solicitat. Actualmente el are contract în Capitală cu 12(!) întreprinderi şi instituţii. El este, pur şi simplu, disputat de către toţi cei care vor să aibă în concursuri o brigadă de succes. La Tîrgovişte, Tiberiu Peca a izbutit să obţină de trei ori titlul de laureat (cu Unirea, Vulcan şi Grupul 8 Construcţii) şi alte clasări pe locurile II şi III. Se poate afirma, spre lauda lui Tiberiu Peca şi în temeiul unor evidenţe (zeci de premii în festivaluri cu racter republican) că el şi-a creat o specialitate şi că este un bun organizator de programe. Desigur, nu avem motive şi nici îndreptăţirea să punem sub semnul îndoielii buna-credinţă a unui om foarte priceput într-un domeniu. Ca liber profesionist, cu atestat în regulă, el merge pe regula cererii şi a ofertei. E cerut, oferteză. E admisă şi încurajată priceperea lui artistică, de realizator de „show-brigadă“, el semnează cîte contracte i se oferă. Pînă una alta, douăsprezece. E foarte probabil că măiestria de realizator de showuri a lui Tiberiu Peca ar fi mai bine materializată într-un ansamblu de estradă profesionist. Dacă vom citi însă textele programelor sale, realizate — după cum ne-a declarat — la lectura dărilor de seamă sindicale şi cu fierul, vom băga de seamă că, într-adevăr, aşa cum vrea să ne asigure şi Bogdan Căuş, textul nu e totul. Mai mult, că textul nu e nimic.

Să vedem cam despre ce-i vorba într-un text jucat de Casa de cultură a sectorului V **„Omule, nu fi de ris“**. Titlul, nu trebuie s-o mai demonstrăm, e o invenţie. **„Omule — compune textierul — nu fi de ris / Nu cîştigi nimic în plus / Dacă nu asculţi / Omule nu fi de lemn / Dă-i şi inimii îndemn / Lîngă noi cei mulţi. / Că în jurul tău de-ai să priveşti / Cu alţi ochi de cum gîndeşti / Vei creşte mai solemn / Şi preţuit şi respectat / Aşa cum ţara te-a creat, / Om bun, om bun, să creşti mai demn“.**

Gramatica, cum lesne se observă, vrăjeşte, ideile cad ca nuca în perete, multe improprietăţi de limbaj. Adică, vrea să spună Tiberiu Peca, dacă gîndeşti cu ochii în jurul tău, devii mai solemn. Aferim !

Iată o altă pildă de vulgaritate : **„Cîntaţi : Ca să mi te fac mireasă / Am găsit nuntă aleasă / A mai bravă-n „Alunis“ / Ţi-am adus pe Dolănescu / Pe toţi fraţii lui Enescu / Numai capete de-aliş“.** În general, aceste texte sînt o colecţie de glume ieftine, din repertoriul teatrului de revistă prost. Citindu-le, ai senzaţia că umbli în mapa unui comper sortit să încălzească sala înainte-şuşanele. Dacă textele, cum ne putem convinge, nu contează sau, cum e cazul cu programul magazinului Unirea, contează numai pe jumătate, fiindcă e greu să fii în miezul lucrurilor cînd cauza ta e personală şi e în afara lucrurilor, dacă realitatea întreprinderii nu-i simţită decît arareori în aceste texte, dacă critica merge — ca în majoritatea spectacolelor trecute în revistă de către liber profesioniştii activînd cu brigăzi — mai ales către ospătari şi întreprinderile de transport, atunci e firesc să ne întrebăm : ce contează ? Muzica nu, fiindcă e împrumutată. Farmecul personal al interpreţilor nu, că e personal. Regia nu, pentru că e aplicată pe un text minor, deturnat de la rostul lui esenţial, acela de **„a interveni prompt în treburile obşteşti, sub formă de critică operativă“.**

Totuşi, sînt şi lucruri care contează. În festivalul tîrgoviştean, care devenit competiţie, a cam intervenit prin aceasta — creînd alte criterii decît cele fireşti — în funcţiile de căpătîi ale brigăzilor, o seamă de excelente brigăzi au reuşit să fie exact ce li se cere. **„A fi taximetrist“**, bunăoară, programul secţiei taximetre a I.T.B.-ului e scris şi instructat de şoferiţa Smaranda Ocheană. Foarte bun textul şi instructajul lui Ion Dăscălescu „Gura satului“, la Căminul cultural Iacobeni-Dîncani, judeţul Botoşani. Exemple de ce trebuie să fie un text de brigadă, vesel dar fără vulgarităţi, corosiv dar interesat să ajute, nu să descurajeze oamenii, aplicat la treburile colectivităţii cu bun-simţ şi cu talent real au fost şi acelea ale brigăzilor Întreprinderii de vagoane din Arad, de la „Aro“ Cîmpulung, de la Electromotor-Timişoara, de la Casa de cultură din Găeşti şi Întreprinderea de utilaj chimic Găeşti, Întreprinderea Moldoplast-Iaşi, Combinatul de industrializarea lemnului Pipera.

La Magazinul Unirea, tovarăşa Preda Elena, preşedinta comitetului sindical, mulţumită de faptul că grupul satiric de cinci fete a devenit laureat la Tîrgovişte, fapt datorat firească asiduităţii lui Tiberiu Peca, a realităţii că ţinînd omul la firmă lucra cu grupul satiric nu patru ceasuri pe săptămînă, ci şaisprezece, nu poate să nu observe totodată că pregătirile pentru festivaluri şi concursuri descompletează unele locuri de muncă din raioane, nemulţumindu-i pe aceia care trebuie să facă în loc munca. Într-un fel, spune tovarăşa Elena Preda, se ajunge cu aceste brigăzi la situaţia echipelor de fotbal din eşaloanele inferioare. Se creează o categorie de oameni dacă nu privilegiaţi, fiindcă fetele noastre n-au primit nici un ban pentru munca obştească, oricum scoşi din rosturile lor ca de pildă grupul „Reflex“ al Cooperativei Artă şi Precizie. Noi, de fapt, nu vrem să fim cei mai buni pe ţară la brigăzi şi să facem obositoare turnee pe litoral, ca să distrăm oamenii muncii în vacanţă. Pe oamenii muncii în vacanţă are cine să-i distreze. Noi sîntem o unitate comercială de elită şi vrem să rămînem astfel, iar grupul satiric să slujească nevoile bunului mers al comerţului.

Este şi ideea de la care, de fapt, trebuia să pornim în deschiderea anchetei noastre.

TUDOR OCTAVIAN ■

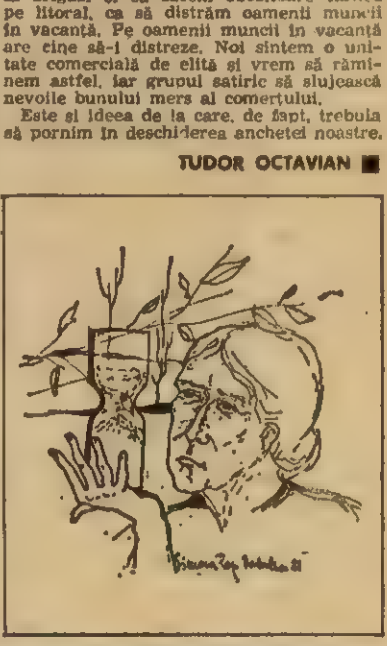

● CAP LIMPEDE

SUFLET CANDRIU DE UN ANUME FEL

Articolul ăsta vrea să fie o cronică la o carte, însă, ca să fiu mai bine înţeles, am să încep cu o întîmplare — deloc unică dar nici tocmai banală — din lumea bucătăriei gazetăriei. O publicaţie care se respectă informează despre ultimele ţintre cele mai ultime evenimente. Adică se străduie să fie veşnic la zi. Iar ca să fie la zi, e cert că ziariştii trebuie să scrie şi noaptea. Obligaţia aceasta de onoare revine, firească, cotidianelor, dar sînt şi săptămînale care şi-o asumă. La noi, la „Flacăra“, a fi la zi e o obsesie la fel de mare ca aceea, de pildă, a regulii „articolul foarte bun îl scoate din pagină pe cel bun“.

Într-o marţi seara, tîrziu, cînd revista era aproape în întregime trasă, se petrece un eveniment la Iaşi. Alarma se declanşează : nici nu încape vorbă, trebuie să avem şi noi — dar e de preferat chiar numai noi — o relatare despre evenimentul cu pricina ! Termen limită : a doua zi dimineaţa, la ora 8, altfel întîrziem apariţia la chioşcuri. Deci timp de deplasare, loc ! Ca să nu mai vorbim de timpul pentru documentare, pentru scrierea articolului, pentru dactilografierea şi trecerea lui prin corecturi. Practic, nu era decît o soluţie : să găsim un colaborator, la Iaşi, care, în noaptea aceea, să-l facă şi a doua zi să-l telefoneze. Eu eram ieşean, eu trebuia să rezolv problema. Însă nu oricum, independent de scurtimea timpului articolul trebuia să fie şi de calitate. Cu alte cuvinte, aveam nevoie de un profesionist, de un gazetar autentic. Articolul a fost telefonat la timp şi era astfel scris încît a avut puterea să-l scoată pe altul din pagină. Îl semna *Friduş*.

Pe Friduş îl cunosc de pe cînd nu avea părul grizonat, adică de demult. Îl cheamă Alfred Iacobitz, dar lumea-l ştie de Friduş. Gazetar dinţotdeauna. Gazetar născut şi nu făcut. Om care şi-a alergat şi îşi aleargă viaţa între lume şi tipografie. Încît, Editura „Junimea“ a făcut un act de cronică şi dreptate publicînd „Intersecţii spirituale“, cartea unui om care — uitînd mereu de sine — a scris articole pentru o sută de cărţi.

Să ai la îndemînă publicitatea dar să n-o pui decît în slujba faptelor cu importanţă şi mai ales a ideilor cu personalitate. Să închegi o carte doar cu întrebările tale, lăsîndu-i pe alţii să se facă celebri cu răspunsurile. Puţini dintre cei din afara gazetăriei ştiu că meseria asta se face şi cu umilinţă. „Suflet candriu de... gazetar, cine să-l înţeleagă ?“ (n.r. modificarea e pro causa). Dacă mi-ai acorda un interviu, cu întrebarea asta aş începe, Friduş-prietene !

NELU IONESCU ■

COLECŢIA DE LA JITIANU

Lîngă Craiova, în preajma istoricelor Rovine, la Jitianu, se află, din păcate încă puţin cunoscută publicului, o bogată şi preţioasă colecţie de obiecte de artă feudală şi premodernă. Găzduită în vechiul locaş Jitianu, monument istoric datînd din veacul al XVII-lea, colecţia reuneşte străvechi picturi pe sticlă şi pe lemn, sculpturi în lemn şi în piatră, aurării, broderii, ţesături, cruci funerare de piatră provenind din zona Dunării, măiestrit sculptate de meşterii de demult, uşi şi mobilier a căror sculptură se situează la fertila interferenţă a artei brâncoveneşti cu cea ţărănească, manuscrise şi cărţi cu coperţi şi ferecături împunătoare, cu minunate gravuri şi miniaturi etc. Vizitatorul este introdus în această incintă de artă, în cuprinderea şi în descifrarea comorilor ei, şi graţie unui catalog, tipărit în excepţionale condiţii grafice, având-o ca autoare pe dr. Teodora Voinescu, iar ca semnatar al prefaţei pe distinsul cărturar Nestor Vornicescu, care ne aminteşte, pe bună dreptate, că „valorile spirituale autentice sînt învestite cu atributul permanenţei, prin natura şi prin semnificaţia lor. Cînd asemenea valori provin din trecut, ele se cuvin plenar integrate în prezent, cu solicitudine, competenţă şi spirit de responsabilitate, spre a fi transmise viitorului“.

Fruct al unei susţinute acţiuni de identificare, culegere, conservare şi expunere, iniţiate acum 10 ani, colecţia — arată dr. Teodora Voinescu — este relevantă pentru harul artistic şi distincţia sufletească a meşterilor strămoşi, pentru forţa lor de creaţie, pentru relaţiile întreţinute cu centrele artistice din străinătate, pentru puterea de iradiere peste hotare a centrelor noastre cultural-artistice.

Prin comorile pe care le adăposteşte, aşezămîntul de la Jitianu, călcat odinioară şi de paşii cronicarului Dionisie Eclesiarhul, ar merita pus în valoare — ca obiectiv turistic — prin amenajarea unui drum asfaltat, pe distanţă de numai 1 kilometru. Demersuri în acest sens s-au făcut, dar fără [illegible].

N. THEODOR ■

DISC ACADEMICA

Printre relativ numeroasele discuri folk-jazz-rock lansate de „Electrecord“ în vara acestui an se numără şi albumul intitulat **„Purtăm un cînt“** al formaţiei bucureştene **Academica**. Cantitativ, oferta grupului este consistentă : 9 cîntece (aproape 37 de minute), ordonate cu grijă pentru a alterna tempourile. Stilistic, este evidentă nota comună : firesc, toate fiind creaţia cuplului (artistic, ca şi în viaţă) **Diana Turconi** — versuri, **Mircea Romcescu** — muzica. Textele corecte (dar parcă prea „neutre“, prea „dulci“ pentru rock), ca şi orchestraţiile delicate alcătuiesc un tablou calm, îngrijit (mai antrenante sînt doar bee-gees-ienele „Vis alb“ şi „Foc nestins“). Acest peisaj sonor cărula i se adaugă modulaţiile vocale specifice (frazarea lungită) şi mixajul ce plasează instrumentele prea „în spate“, creează senzaţia unei audiţii de muzică uşoară, nu de rock (chiar dacă-i spunem „melodie-rock“). De fapt, formaţia Academica nu mai există ca atare de multişor (pe disc apar doar 3 instrumentişti : **M. Romcescu** — chitară, percuţie, clape, voce ; **I. Tudor** — clape ; **Eugen Tegu** — ch. bas) : contează mai puţin acum dacă acest singur şi ultim long-play o reprezintă cu adevărat. Mai curînd îl putem cota drept primul disc al viitorilor compozitori Mircea Romcescu şi Ionel Tudor : doi tineri talentaţi, bine pregătiţi profesional, care au obţinut deja succese cu compoziţii încredinţate unor cunoscuţi solişti. **Muzica noastră uşoară are nevoie de înlăriri de asemenea calibru !** ne-am oprit asupra acestui disc tocmai pentru a mărca „ieşirea în lume“ a două nume de care vom mai auzi.

FLORIN-SILVIU URSULESCU ■

Un muzeu în labirint

Un Bacovia pictor

2.

Edvard Munch
Autoportret

Există mai multe moduri de a fi singur. Tocmai citesc o carte a lui Ștefan Zweig și găsesc un exemplu. Aflu că Sieyès, deputatul Sieyès, a stat toți anii Teroarei în Convenție fără să deschidă gura. Întrebat mai tîrziu ce a făcut în tot acest timp, a dat, zîmbind, următorul răspuns : *J'ai vécu*, „am trăit". Ce-i drept, Sieyès a trăit, în vreme ce capetele lui Danton, Desmoulins sau Robespierre au fost despărțite de trup. Numai că Sieyès spune „am trăit" cum ar spune „am învins". Nu, cetățene Sieyès, n-ai învins. Ai supraviețuit doar. Ți-ai apărat gîtul, dar n-ai putut face asta decît consimțind să fie despărțite de trup capetele altora. Uneori, se pare, înving tocmai cei care nu reușesc să trăiască și, oricum, cînd un solitar se mulțumește să-și apere gîtul, singurătatea nu poate revendica pentru ea altă onoare decît aceea că „a trăit".

În schimb, sînt solitari care ne obligă să facem raționamentul invers : dau impresia că nu se ocupă decît de ei înșiși în timp ce se dăruie tuturor. Cînd Newton împlinise douăzeci și patru de ani, Londra, ni se spune, avea nevoie de medici care să vindece urmele ciumei, de marinari care să se lupte cu olandezii și de pompieri care să stingă incendiile foarte dese. Tînărul savant n-a fost nici medic, nici marinar, nici pompier. Departe de mirosul de acid fenic, de bubuiturile tunurilor și de flăcările incendiilor, el privea un măr căzut la pămînt. Și dacă l-ar fi întrebat cineva mai tîrziu ce-a făcut în acest timp, n-ar fi răspuns „am trăit", ci „am descoperit legea gravitației".

Edvard Munch ar fi răspuns și mai simplu : „am pictat".

Arta, cînd e adevărată, nu seamănă niciodată cu cetățeanul Sieyès. Destinul ei nu poate fi acela de a trăi fără să deschidă gura. Șansa ei nu e gaura de șarpe. Ea nu există decît acolo unde un artist e hotărît să depună mărturie : un artist care știe că onoarea lui stă nu în abilitate, ci în adevăr și că virtutea de care are cea mai mare nevoie nu e înțelepciunea, ci credința în ceea ce face. De fapt, singurătatea aceasta e mai degrabă un mod de a arde decît un mod de a trăi. Dacă știința a descoperit legea gravitației privind căderea unui măr, arta a pictat mărul pentru a descoperi ce simțim privindu-l. Îmi amintesc că Picasso s-a gîndit odată, într-un moment de orgoliu, să arunce în mare niște pietre sculptate convins că marea le va primi ca fiind *ale ei*. Dar dacă le-ar fi aruncat, acele pietre n-ar fi fost ale mării. Ar fi rămas *ale noastre*.

Atunci de unde reținerea pe care o simt uneori față de pictura lui Munch ? În tablourile celor mai însingurați pictori, culoarea are cîteodată o febră care trădează vulcanul ascuns sub ea. Dar Munch reușește parcă să răcească lava cu totul. Ce suferință a înghețat oare ceea ce nici disperarea n-a reușit să înghețe la alții ? Ce vînt polar a trecut peste sufletul acestui norvegian care refuză să fie patetic ? Siluetele lui, femei cu obrazul înlocuit de părul despletit în vînt și perechi întoarse cu spatele, stau lîngă mări verzi, acoperite de sloiuri ciudate ; sau poate nu sînt mări, ci altceva, o așteptare, umbra verii nordice care a trecut, ori o cicatrice pe care vîntul o deschide rupînd pecețile unor amintiri dureroase... dar ce nu pot fi aceste tăceri colorate care seamănă cu o pajiște bizară sau cu un cer căzut la pămînt ? O tristețe secretă obosește culorile și frînge liniile... Și apoi aceste capete de femei care amintesc chipul tragic al Medeii grecești... dar ele, dacă se vor răzbuna, se vor răzbuna în primul rînd împotriva lor...

Dincolo de vechea mea pasiune pentru poezia lui Bacovia și dincolo de reveriile polare ale adolescenței, ceva mă oprește să înaintez în acest labirint unde Minotaurul are paloarea cerului de la miază-noapte... Am visat vreodată aurore boreale și peisaje nordice ? Dacă da, nu această mare de un verde stins unde două femei așteaptă, parcă, o corabie ce nu va sosi niciodată. Nu acești copaci luminați doar de părul unei femei. Nu această plajă rece pe care trupul nu poate cunoaște sărbătorile verii. E mult de cînd îl citeam pe Radu Rosetti urmărindu-i călătoria în nord, fascinat de cețuri și de fiorduri fumegoase pe care nu le-am văzut niciodată. Mi-am trădat oare fanteziile tinereții sau totul n-a fost decît un capriciu, o extravaganță a adolescenței mele ? Siluetele funambulești ale lui Munch, lumina zgîrcită, femeile cu părul glacial, culorile surde ale acestui prim și singur impresionist al Norvegiei mă atrag și în același timp se îndepărtează. Există în ele o durere pe care nu sînt în stare s-o urmez pînă la capăt. Undeva mă opresc. Acolo unde îmi dau seama că Munch nu ne spune ceea ce speră, ci numai ceea ce îl doare.

Și totuși cred că am găsit un răspuns. Pictura lui Munch e un labirint cu un sens unic. Labirintul său nu mai duce decît spre Minotaur. Celălalt drum care duce afară, spre dragoste, spre viață, a dispărut. Securea dublă a rămas cu un singur tăiș, cel care ucide.

Desigur, firul Ariadnei nu e numai o soluție, ci și un noroc. Nu poți să reproșezi unui artist că e nefericit. Într-un labirint cu o singură direcție, Tezeu nu poate face altceva decît să meargă mai încet. Fiecare pas îl apropie de Minotaur.

Dar acum înțeleg ce mă desparte de pictura lui Munch. A existat o vreme cînd credeam că un țărm nu este decît limita unei mări. Astăzi sînt convins că țărmul este ceea ce trebuie să dea un sens mării. Și indiferent cum se numește această convingere, am nevoie de ea.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Hoțul de buzunare

As fi fost tentat să-mi intitulez notele de azi cu termenul englezesc : **Pickpocket**, care se citeste fonetic, rezultat din asamblarea a două notiuni, a lui **To pick** care înseamnă a fura si a lui **pocket**, adică buzunar si care-i încetătenit în cele mai multe limbi, ca să definească pe nărăvitul si profesionistul **hot de buzunare**, ce misună în toată lumea, care — pot spune gîndind bine — că e cel mai dulce si mai putin vătămător, din toată gama vastă de infractori si de delincventi — există doar si o ierarhie a răufăcătorilor si a gradului lor de nocivitate — fără să se înteleagă prin aceasta că ar reprezenta, în fond, altceva decît o crapuloasă plagă socială. Si l-am numit direct și româneste **hotul de buzunare**, întîi pentru că n-am voit să creez nici unui lector dificultăti lexice si, în al doilea rînd, fiindcă rîndurile mele, cu totul insolite la această rubrică, sînt adresate ca un apel, la „domnul hot", — împătimitul cercetător al buzunarelor altora, pînditorii secundei de neatentie a celui ales, ca să-si fructifice neagra aptitudine si blamabila vocatie.

El apare întotdeauna în aglomerările din piete si din magazine, în vehiculele de transport în comun la orele de vîrf, cînd oamenii se duc sau se întorc de la munca lor, la cozile de la casele de bilete pentru spectacole si la alte cozi ce se formează pentru alte necesităti, iar în ambianta asta de învălmăseală și de nervozitate, își săvîrșește sordida lui meserie.

Majoritatea „bransistilor" sînt tineri, voinici, originar bronzati, care într-o formă sau alta ar putea fi utili societătii. Si m-am întrebat mereu căror disionii le sînt tributari sau ce alte dereglări din ei îi marchează, ca să opteze pentru o asemenea îndeletnicire, deopotrivă de degradantă si de condamnabilă si cum îsi asumă deliberat, riscul de a lua drumul sanctiunii si al temnitei, cînd e verificat că nici unul n-a scăpat pînă la urmă de pedeapsa legilor si de cazier.

N-am aflat răspunsul ; si m-am consolat cu ideea că acelasi pămînt ne dă și scaietele și trandafirul și — fiindcă pînă la proba contrarie toti sîntem oameni — cu inimitabilele versuri ale lui Tudor Arghezi : **„Unii-nvîrtesc săcurea, ceilalți desfoaie crini, / Cu sufletele-n beznă și degetele-n soare".**

Nu m-am gîndit niciodată să scriu despre „domnul hot de buzunare". Dar în cîteva zile, patru cunoscuti de-ai mei, dintre care doi colegi de redactie, au căzut victime insinuantelor, elasticelor si dexterelor mîini care le-au subtilizat portofelele.

În toate patru cazurile însă, din punctul de vedere, ca să zic asa „profesional", a fost un esec. „Domnii hoți" n-au găsit bani. La unul singur dintre ei o sută douăzeci si cinci de lei. Atît. În schimb, toti si-au pierdut actele : care sînt legate de forme ce trebuie îndeplinite, de alergătură, de timp pierdut. Si asta m-a îndemnat să fac aici un apel la „domnii hoti de buzunare" si să-i invit dincolo de ruinata lor substantă morală, la un gest de omenie si să binevoiască să trimită destinatarilor ale căror adrese le au, actele care nu le sînt de nici o utilitate, care nu sînt materialmente valorificabile si care ne-ar face să-i considerăm capabili de o întelegere, de un licăr de sensibilitate si de o elementară eleganță si partială cinste, măcar fată de ei însisi.

Vă cer, oare, prea mult ? Și-i asa de greu, „domnilor hoti de buzunare", să cugetati o clipă si — tot o clipă — să fiti omenosi ? Fiindcă voi nu sterpeliti portvizitul cetăteanului absorbit de grijile lui si distrat, pentru hîrtiile din el sau că vă lipsește pîinea, ci pentru ipoteticele bancnote pe care le veti găsi sau nu, ca să aveti ce miza — întrebuintez o expresie din argoul vostru — în înfierbîntatele partide cu „babaroase".

L. KALUSTIAN ■

O cerere

Nu acuz pe nimeni și nu pun întrebări nimănui. Mă substitui, pentru cîteva clipe, unui om și, în numele lui, deși fără voia lui expresă, scriu aceste rînduri. Acest om este un mare condeier, unul dintre cei mai mari și mai generoși pe care i-am avut și-i avem, L. Kalustian. Luîndu-se cu una, cu alta, cu marile probleme ale luptei antifasciste în care a fost angajat la loc de frunte și cu strădania, în tinerețe zilnică, astăzi săptămînală, de a da viață cuvîntului scris în slujba adevărului și a binelui, L. Kalustian și-a uitat, cu o infinită delicatețe, propriile sale probleme. Poate că puțini oameni de autoritate din domeniul scrisului au aflat, tocmai din exageratul bun-simț al marelui om de spirit, tristul lui adevăr. Mă simt obligat să spun eu acest adevăr. Născut în 1908, la 17 octombrie, L. Kalustian a intrat în presă în 1926 la „Cuvîntul", a scris și a lucrat la „Curentul", „Adevărul" și „Dimineața", la „Facla" și „Zorile". Împreună cu Zaharia Stancu a scos revista „Azi" și ziarul „Lumea românească", încheindu-și activitatea de dinainte de război la gazeta „România", cînd a venit la putere Antonescu, și L. Kalustian a fost interzis ca antinazist și antilegionar. L. Kalustian a lucrat între 1933—36 la atît de des citata revistă de stînga „Reporter". Perioada de după război n-a fost ușoară. Mulți din cei pe care i-a sprijinit și uneori i-a inițiat în ale gazetăriei (și ale scrisului în genere) l-au uitat. În anii din urmă a reușit să publice trei cărți : „Facsimile", „Conspirații sub cer deschis" și „Simple note".

Ei bine, L. Kalustian, unul dintre cei mai mari gazetari români în viață (repet această formulă pentru că e și exactă și trebuie și înțeleasă în toată profunzimea ei) nu are pensie. Nu vreau să fac procesul nici unei uitări. Nici măcar procesul uitării lui L. Kalustian de către mulți dintre cei cărora le-a pus condeiul în mînă sau lîngă care a trudit pentru dreptate și democrație. Nu vreau să insist nici asupra eventualei obligații a fostelor conduceri ale breslelor scrisului, din vremea cînd L. Kalustian împlinea vîrsta pensiei, de a-l invita, cu omenie și demnitate, spre a-și face un dosar de pensie. Dar L. Kalustian are 73 de ani și poate n-are timp azi să se bucure de cuvinte prea multe și de fraze prea lungi. L. Kalustian a neglijat, preocupat de ideea că trebuie să dea, să dea din el însuși și din conștiința lui, a neglijat celălalt aspect, a neglijat să ceară. E o vină și asta. Dar nu chiar de neiertat. Dealtfel, L. Kalustian se mîndrește cu împrejurarea că are 73 de ani și n-a pretins nimic pentru sine, ci numai pentru ceilalți. Asta însă nu-l poate priva de un drept al său, un drept pe care societatea noastră îl consfințește pentru toți, și pe care ierarhia valorilor îl întărește cu atît mai expres pentru cei a căror contribuție la binele obștesc nu este un simplu act de rutină, ci unul de conștiință, de dăruire, de implicare și, în fond, în anumite momente ale vieții, de risc total.

Parcă mă simt eu însumi vinovat că aflu abia acum, în această toamnă, că L. Kalustian nu are pensie. Nu-mi închipuiam că așa ceva e posibil pentru că știam și știu cît ține statul român la bătrînii săi. Și dacă sînt locuri în lume unde e îngrozitor să ajungi bătrîn, mă învățasem la noi, cu ideea, atît de des confirmată încît îmi închipuiam că nu poate exista excepție, că toate merg normal, că nimeni nu poate scăpa obișnuitei ocrotiri sociale. Repet, L. Kalustian n-a făcut nici o cerere pentru aceasta și deci, formal, nimeni nu e vinovat că L. Kalustian nu are pensie. Mă gîndesc că și această scoatere în public, a problemei, de către cel ce semnează aceste rînduri, va răni puțin mîndria acestui frumos și nobil bătrîn, care de trei ori pe săptămînă vine la locul lui de muncă de azi, „Flacăra", spre a-și face datoria de publicist. Dar modestia sa, tăcerea sa nu trebuie să ne împiedice de la un act firesc și în ordinea lucrurilor. Supunem deci atenției celor în drept viața și opera lui L. Kalustian, unul dintre cele mai meritoase dosare de pensie din cîte au cunoscut bibliotecile acestei țări. La focul, la marele foc pentru care existența lui L. Kalustian s-a constituit în combustie, mîinile sale trudite au dreptul firesc să se încălzească din cînd în cînd. Anii săi de dăruire și înflăcărare, anii de speranță și prigoană, anii de temniță și de tăcere, toți convertiți în ani de creație și luptă pentru binele spiritualității românești, sînt argumentul final pe care se sprijină această cerere a mea, gazetar mai tînăr cu 35 de ani decît L. Kalustian, simțind eu că datoria mea de conștiință e ca poștașul să-l găsească acasă cînd va merge să-i ducă pensia.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Din jurnalul de călătorie

al dr. Grindei

De la Roma la Florența

Gara marelui oraș dimineața la ora 6,30. Nor gros irizat de soare. Agitație de dimineață. Omul bun care va părăsi Europa, s-a sculat devreme și mi-a pregătit plecarea. Există oameni în care necesitatea de a fi buni cu ai lui și cu alții apare ca o funcție de relații dominantă. Pe drum, discursul lui despre viața din America în care va pleca, America abundenței și a vieții materiale ușoare, cu oameni lipsiți de orice nevoie și orice constrîngere. Omul însă remarcă : totul se plătește ; acolo prietenia și afecțiunea au dispărut ca funcții umane, căci substratul de bază al relațiilor este dolarul. Fetița unor prieteni de-acolo care a avut grijă de cățel în timpul vacanței a fost plătită pentru aceasta. Există o singură dimensiune cotropitoare : competența tehnică și beneficiul. Aici, în Europa, rămîne ca simbol arta Vaticanului și toate catedralele Romei. Dar rămîne și imaginea lui Ignațiu de Loyola, ca simbol al biruinței și intoleranței catolicilor față de ereticii zdrobiți în picioare, Luther și Calvin.

Biserica catolică a dominat și domină încă prin toate mijloacele viața și sufletele oamenilor, dar unul din cele mai puternice mijloace a fost arta însăși, artiștii au fost un sigur instrument de dominare și coercițiune morală în mîna stăpînilor lor, papii și marii prelați. Totul este pentru preamărirea lor prin supunere oarbă și trăire în umilință, în timp ce stăpînii trăiau în orgoliu fără margini, în aur, în catifea și mătăsuri. Foarte rar se găsește cîte un gînd liber care să nu se supună voinței de dominare a stăpînilor. Și printre toate acestea și-a făcut loc ca o minune, permanent de-a lungul secolelor, nașterea frumosului. Și-a făcut loc, s-a născut, a crescut și a irupt ca o putere gigantică din inima cosmosului și această putere este cea care ne cuprinde dominant în vraja ei. Dar aceasta foarte rar. Toată Renașterea apare mai ales ca o repetire nesfîrșită a calapoadelor canonice pentru preamărirea atotputerniciei stăpînilor. Căci ca întotdeauna și peste tot, stăpînirea oficială impune forme fixe pentru a menține o stare fixă în care a imobilizat ființa omenească. Din cînd în cînd însă imitația anostă este ruptă și din uniformizare transcede noul și eliberarea ; mutații năvalnice spre noi forme de frumusețe absolute, și atunci la formă bolta Sfîntului Petru și grandoarea demiurgică a lui Moise și, deși mai convențională, frumusețea din Pietà. Peste tot însă repetire infinită de portrete și atitudini cu mișcări convenționale, cu expresii fade, toate consfințind dominația umilinței, a intoleranței catolice care uniformizează în tipare statice omul și societatea impusă.

. . . .

Trenul urcă și coboară lăsînd în urmă colinele goale cu coastele adumbrite de perdelele de pini și de chiparoși, siluetă zveltă. Secetă și lut galben sau roșu, aspru, fără roadă, și din cînd în cînd printre coline mirişte arsă. Sufletul înscrie liniștit pe perdeaua limpede a conștiinței, creierul se mișcă sigur în libertatea lui, departe de tot pacea locurilor mele, sfinte în roada lor. Departe, tot departe, a rămas în urmă orașul civilizației urbane, al culturii și științei unde tînărul om al neamului meu își construiește cu grijă mintea.

Drumul continuă, stații de oprire rare ; pămîntul este tot galben și arid. Pe colinele nisipoase apar locuințe semețe unde oamenii și-au ales locul pentru viața lor de pîndă și existență dură, dar peste tot sterp, aspru și sărac. Istoria și-a croit drum prin trudă și suferință a celor mulți în casele umile, palatele și arta pentru cei puternici. Din nou întrebarea : se poate justifica suferința celor mulți pentru ca istoria să culmineze spre vîrfurile artei ca expresie a creației umane ? Din mizerie și lut galben să justifici construcția de palate și modelarea statuilor. Iată o etică dură din care s-a selectat frumosul. Este și aici ca justificare necesitatea ? Pentru o etică absolută trebuie să se nască și să predomine grija celor ce conduc de a stîrpi suferința. Suferința pentru oameni ca și inegalitatea, nu-și justifică necesitatea în lume. Suferința nu are ce căuta în societățile în care spune că domină libertatea. Între oameni conștiința liber generată trebuie să stabilească alte legi decît cele oarbe ale necesității. Noile organizări ale lumii trebuie să condiționeze o selecție și o mutație fără suferință în evoluția sa. Scopul primordial trebuie să fie eliminarea suferinței pentru oameni și a indiferenței din sufletul și mintea celor care conduc. Aristotel nu și-a depășit structura cînd justifică societatea aleasă a filozofilor selectată cu prețul sclaviei și nici gîndul din acea vestită „Reise in Italien" nu-și are justificarea pentru a preamări pe zeul olimpian Goethe, creator al său. Trebuie să apară o cultură nouă care să integreze elevația lui Goethe cu eliminarea și depășirea fixității structurii lui spre acțiunile eliberatoare ale tuturor oamenilor : o cultură și o artă în care egalitatea și libertatea să fie legea existenței. Trăirea în aceste forme de mutilare a societății de către selecția prin suferință este umilitoare și rușinoasă pentru cei ce o conduc.

ȘTEFAN BERCEANU ■

Fulger de toamnă lungă

Detună-n plin septembrie, ca-n miezul verii,
Sar fulgerele-vipere, din dungă-n dungă.
Pe-alocuri dau în floare-a doua oară merii
Și-un soare-arzind dă semne tot de toamnă lungă.

O toamnă lungă ne-ar și trebui acuma,
Nu pisăloaga ploaie mocănească,
Mult prea curind mustăți să ne pună bruma
Și frunza-n vii, cit mai tîrziu, să ruginească.

Și totuși vremea nu-i ades pe vrerea noastră.
Nu ținem baierele cerului în mînă,
Porumbul floare nu-i ca să-l culegi din glastră,
Nu semeni griul sub zăpadă, în țărînă.

Sămința-n brazde dar, și boabele-n hambare,
Și-o groasă plapumă de arături se cere
S-așternem pentru țarinile viitoare,
Spre a dospi ca aluatu-n căpistere.

Și cum nu vine după toamnă primăvară,
Intrare-n iarnă-i orice zi-n zadar pierdută;
E-un front continuu revoluția agrară
Ce se ciștigă-n avanpost și pe redută.
sept. 1981

NICULAE STOIAN ■

La raze

Cred că regretă e-n vervă desigur
cele ce zise de inșine tu
mie-mi ceru să îi scriu niște rînduri
radiologul Nicolae Neagu

nu mă ocup dragul meu de toasturi
scris-am vederi unor prinți unor plebi
eu nu-mi fac veacul în pseudonime
eu iți răspund dacă tu mă întrebi
ce vezi la raze pămîntule tînăr
vreo conștiință vreun sarcofag
în semeție și clară izbindă
singele meu iți ajunge de steag

care vorbim în europeană
nu e secretul vreunui secret
vede se vede aevea și vede
chiar și prin pielea unui poet.

ION NICOLESCU ■

Orb la fereastră

În chipul tău și ochiul se indoaie,
precum un cui bătut în lemn de nuc,
dar eu il scot din carne și-l arunc,
inlăcrimat să ruginească-n ploaie,

și ca o pleoapă trupul imi clipește
peste orbita goală care ești
cind stăm imbrățișați lingă ferești
inchipuind un ochi care privește,

dar ochiul este orb, mă string de git
cu firul vieții tale. Și atît.

Moara

La moara sufletului meu
nimeni nu macină de bine,
nimeni nu macină de rău,
te-așteaptă pietrele pe tine

făcindu-și intre ele rană,
mai curge doar, pe scocul morii
ca o otravă, ca o mană,
încearcă pietrele fiorii

de a se mingiia-ntre ele,
se-aude ca un plins afară,
cu roata intr-un riu de stele
se macină această moară.

GHEORGHE SMEOREANU ■

Coroana

Mi-am pus pe cap coroana
Și spinii.I-am simțit.
E prea adincă rana
Și doare prea cumplit.

Ca să mai pot s-o vindec
Cu palida răsplată.
Eu gloria n-o revendic
Nici azi — și niciodată.

Ca Doja simt strînsoarea ;
Arsura mă orbește.
Mă frige-adinc ninsoarea
Și carnea mi-o scrumește.

De ce mi-am pus coroana ?
De ce-am admis tot jocul ?
Cind simt în mine iarna,
Ce rost mai are focul ?
Luați-mi cununa, dară.
Biet Richard de pripas —
O dau pe-un strop de vară,
O dau pe-un bun rămas...

Nevoia de istorie

Speologii caută urme de urși,
Răscolind erele geologice.
În pustiul peșterilor vertebrele par
Fărime de timp prea puțin logice.

Din lăncii de munți, urșii de azi
Urmăresc aventura speologică.
Ne tulbură morții, spun urșii de azi,
Nu ne-ajunge grădina zoologică ?

Nu-i de-ajuns că dau iama in noi
Răpindu-ne vastele spații ?
Că sub gratii ajung dintre noi
Părinții, surorile, frații ?

Lăsați-i, spune-un urs înțelept,
Bătrîn ca și morții din peșteri.
Ce se intimplă. e simplu și drept —
Plătim fiindcă nu am fost meșteri,

Fiindcă n-am fost capabili să ne păstrăm
Istoria noastră primară,
Vin acum alții, vrem nu vrem să-nvățăm
Cum eram in era glaciară.

Istoria pierzînd, temelie-am pierdut,
Am pierdut însăși steaua polară.
Fără istorie ești orb și ești mut,
Nu te aperi de cei din afară.
Din lăncii de munți, urșii de azi
Urmăresc aventura speologică.
Pierzindu-și istoria, urșii de azi
Au ajuns in grădina zoologică...

SORIN HOLBAN ■

Ochi fulgerat

Nu mai ai nimic din mireasma
pămîntului plin de sare
și nici din calotele de humă albastră
alunecîndu-ți pe umeri la vale...

Baloturi cu nuferi zac astăzi prin gări,
freamătă iarba in mari frigidere ;
prin Babilon, prin Babilon
ne mai batem incă cu mere...

Doamne, ce Dunăre curge-ntre noi !...
Floarea roșie-a sudului doarme pe șine ;
vitraliile nopții imi cad peste ochi
fragede, fragede, line...

Scrisoare

Vine toamna, iată, mere dau în pîrg,
oleandrii încă se mai iau la trîntă ;
ochii tăi prin cețuri căutind erori,
mina mea spre tine — tandră și flămîndă...

Venele amiezii clocotind primar,
forjă și măceși — carnea ta rizindă ;
depărtate cețuri, ochiul meu fugar,
oleandrii incă se mai iau la trîntă...

GH. VOICA ■

Tu la pas

Tu la pas, luna la gene
Maica florilor se teme,
Tu la ochi, luna-n genunchi,
Și din nou și inc-o dată.
Maica florilor te bată.

Incertitudine

Dacă mă va întreba cineva poate că nu-i voi răspunde.
nu voi ști nimic despre arborii cei mai inalți
pentru că mă poate înșela rostirea cuvintelor
și pămîntul mă poate înșela
mult mai umed decit il cred
și mic, incit să nu-i pot da de urmă.
Așa cum se retrag sentimentele
atunci cind ești mai sigur de ele
și pui piciorul pe un capăt de pod
care nu mai există
descoperind că ești atit de greu
incit să mori ucis de-o singură durere.
Cum să imi chem zisele inapoi
să le mai plănuiesc o dată
din ele în ele, cit mai adinc ascunse.
O pasăre să mi le calce
fără să știe unde merge
și de ce nu se oprește în vecii vecilor.

RADU ULMEANU ■

Păsările

Cărțile din rafturi ca pietrele nu cer nimic
(De ce este gol Ochiul care n-a indurat Călătoria ?
De la o vreme ai obosit prin milul cleios al
Oglinzii. Ha, ha, acest vraf de cenușă nu este decit
metalul aurifer al Elocinței...)

Le privești cu neîncredere ca pe niște animale
neimblinzite; o pasăre pe marginea ferestrei
schilodului; o pasăre deasupra lacurilor celui care
n-aude; o pasăre prin răcoarea orbului;

una are-o aripă respirația cailor in noaptea de
Sânziene; una are-o aripă riul aburind peste umerii
inecatelor ; una are-o aripă finul umed cosit pe
morminte
singure ca pietrele cărțile din rafturi
nu cer nimic

Și deodată le zărești Zăpada: ea nu vine cu tălpi de
femeie, ea nu se tirăște ca șerpii, nu se scurge ca
sudoarea pe trup. In fața lor ești încă în fața Ferestrei
Înalte: nu zăpada o aștepți ci pe acel care-o privea

„Dar văd pilpiind în jarul lor uniforme muste
mărșăluind in preajma mea ca niște străji ale nopții
complementare puterii monedelor : Regii, Dialogurile,
Magii".
Păsările
n-au invățat căderea.

Pentru păsări
căderea nu-i
decit recunoașterea
neputinței
de-a zbura
pină dincolo
de moarte...

FLORIAN DINCA ■

Poveste de dragoste

Pentru ochii frumoși
Ai pescărușului
Nu voi inchiria
Niciodată
O cameră în Manhattan,
Atita timp cit amindoi
Vom trăi
Eu și pescărușul,
Între noi doi
Va exista o perpetuă
Poveste de dragoste.

Vulcani sub zăpezi

În fiecare zi plesnesc
Vulcanii sub zăpezi,
În fiecare zi unii își
Pierd speranța,
In fiecare zi unii
Își pierd chiar viața,
Uitarea lor este
Chiar MOARTEA !
Un pescăruș împușcat
Este chiar umanitatea
Ucisă puțin în
Fiecare dintre noi.
Libertatea de-a zbura
Sau nu
Peste smircuri și mlaștini
Este o chestiune numai și
Numai a pescărușului.
Stol blestemat de gloanțe
Pescărușul lăsați-l să zboare !

Klara...

În sufletul tău
Klara
Acolo am descoperit iubirea
În clipa cind o revoluție
Se năștea
Atunci am aflat că sint
Un copil furat din patul
Lui Procust.

Astrid...

În noaptea flăcărilor,
Zăpezile erau in doliu
Tu ești o enigmă incertă
Destinul mă desfigurează
Dar privindu-ți surisul
Radiind atita tandrețe,
Mă faci să mă cred un
Dumnezeu grec
Și totuși prin ochii tăi
Albaștri, trece citeodată
O neașteptată disperare
Și totuși pescărușii se ascund,
Astrid
În sufletul tău candid
Ca să moară.

ILIE VALENTIN ■

Paragini verzi

Așteaptă-o clipă bun final despotic,
Eu mai trăiesc intr-o pierdută eră,
Eu mai trăiesc sub bolți cu svicnet gotic
Între Eden și-o moarte de panteră.

Și aparțin barocului, sub pleoape...
Cind mă ascund în oarba-mi frumusețe
Aud cum doi gropari pornesc să-mi sape
Orbitele de brumă și tandrețe.

Cind voi deschide ochii iar spre tine
Te-oi oglindi in mari paragini verzi
Din domurile cu-nfloriri feline
Rămi-ne-vor bătrîne, reci livezi...

O altă Alaskă va crește ca pradă

Mă vinde viața la joc sumbru de cărți
Ca pe-o Alaskă tăcută și caldă,
Un prinț nebun cu chivăr de soartă
Smulge raze din celulele-mi hărți.

Și-oceanul pata de singe o scaldă
Lovind cu imensa-i ardoare un gol,
Apoi se retrage din moartea-mi, domol,
Și-o altă Alaskă va crește ca pradă.

Profesori de muzică rod ebela soi
În școlile verzi sub ape-adormite
Văd doar un cer de noroi in orbite
Și sint eu, Alaska, eu, sacrul viol.

Iar de-o fi să cîștige divinul călău
Voi pluti în Okeanos, crin, pe umărul său...

Noi, golani și seniori

Am citit ieri în iarbă
(pentru mine iarba se preface-n cuvinte
ca un abecedar dulce al mieilor)
că nu ni se potrivesc
bucuriile mic-burgheze
nouă, sfinți ai atrilor..
O, înțeleapto, nu ne certa,
am șoptit
mingîind pagina fără sfîrșit,
fermecătoarea-mi profesoară de stil,
noi, golani și seniori...
E dificil, tainicul meu, dificil...
Insulele Bermude...
Dar biletul e scump
și-apoi, avioanele au devenit
supra-aglomerate, se zboară prea mult !
Da, în Bermude, intr-o capsulă carnivoră, florală,
să pierim în sucul otrăvit, aromat,
inviind intr-un țipăt flămind de petală...
Sau o colibă, de-ar fi,
o colibă impletită din ramuri rare de brad
să fie deasupra tot cerul,
iar frunzele, spărgind cu vuiet de lăncii tăcerea
să ne acopere pină-n seară
cu auriu și fraged plocad.
Dar nu, nu o burgheză capcană,
nu un loc unde fierb ochii de lup
așteptindu-ne trecerea mindră
și silindu-ne să plecăm privirea-n pămînt...

Prea sfînt și cavaler în univers

Nu căutați războaie-n tomuri deșelate
De-atiția călăreți ce trec prin ele,
Nu răsfoiți hirtoagele spălate
Cu deșucheate litere rebele...

Explozia obuzelor prin stampe
E-un foc bengal și-atit, nimic terestru,
Eroii fără mate mor de crampe
Și stirvu-și tiriie cite un domn pedestru.

Trecute conferințe iluzorii
Și pălării schimbate din greșeală,
Deasupra Terrei cresc, alb cancer, norii
Exploziilor bombelor de gală...

De pace să vorbească doar țăranul,
Cu fața-ntoarsă către luna beată,
Cind, inchizind în staul, blind, plăvanul,
Închide parcă zarea lumii toată...

Și-atunci, în zaua nopții argintie
Prea sfînt și cavaler în univers
Va așeza încet pe pat de glie
Femeia dulce, matca lui de vers.

O, mii de vagi discursuri creponate
N-au dreptul de-a vorbi de-un palid miine
Cind el, sfidind războaiele damnate
Începe ziua intre cer și piine.

Mi-e martoră această moarte dulce

Da, pot pieri, ce așteptăm cu toții
Decit un cec plătit de ingeri ludici
Obișnuiți cu-ngenunchiați, cu pudici ?
Un cec ne-atins de cifre și emoții...

Și pot pieri printre ghețarii sudici
Ai ultimilor ani de frumusețe
Ehei, și să recit în ronde piețe
Bizarilor agenți de gală, lubrici.

Nu știu uciderea de prunci să-nvețe
Celulele stelare din cuvinte
Doar pentru-a spune voi că sint cuminte...
Nu știu să roadă deman pustii povețe...

Mi-e martoră această moarte dulce,
Cind dragul meu în crini o să mă culce.

Lady, why don't you married me?

Rug de aur, rug de miere,
¡ Ai, tu toamnă-nvolburată !
Liniștea de tine piere
Și se-ntoarce blindă, toată...
Cum să nu pătrundă focul
Ruginiului din plete
¡ Ai, tu fraged ca norocul !
Beau otrava pe-ndelete...
Pradă hohotului tragic
¡ Ai, făptură ne-mblînzită !
Rug celest de alb și magic
Taina-n iadu-i să ne-nghită...
Focul trist ne ardă pielea
¡ Ai, sublima mea văpaie !
Ce scintei mai sint acelea
Prefăcute-n mii de ploaie...
Să te ferec, dinamită
Învelită-n pumn de rouă?
! Ai, stelara mea clipită !
Plouă-n veacul nostru, plouă...
Nu te dau pentru tot vinul
¡ Ai, tu singe-al meu tiran !
Nu te iau, e prea sfînt chinul,
Vreau să fii al meu pe-un an...
Să mă intuneze scribii
¡ Ai, lucire de amiază !
Fi-vom aurii amfibii
Intr-o lume ce nechează...
Pietrele-mi vor sparge fruntea
¡ Ai, tu sfidător al ceții !
Dar vom săruta chiar puntea
De noroi a tinereții...
Mă voi risipi în boare
¡ Ai, tu geamăn de lumină !
Stringe-n coapsa ta lucoare
Pentru noaptea ce-o să vină...
Și m-oi vinde pentr-o gură
¡ Ai, mult dulce gust de soare !
Nu avem, nu noi, măsură
¡ Ai, cumplita mea dogoare !

PIA OLARU ■

● Un poet — Valeriu Armeanu — despre cîntec ● Un alt scriitor Marin Mincu — despre arta teatrului ● Un actor - Mihail Stan — despre muzica tînără ● O doctoriță — Clara Zelenak despre literatură

„Niște țărani"

Apariția romanului **Niște țărani**, impunînd brusc un scriitor original, a provocat critica literară la un colocviu care s-a prelungit cum rar se întîmplă, dincolo de evenimentul editorial. Modalitatea scriiturii, fragmentată în secvențe de mare mobilitate plastică, constituia o evidentă invitație pentru realizarea unui interesant spectacol regizoral. Cătălina Buzoianu și-a propus în „scenariul dramatic în șapte anotimpuri", pe care l-a compus pornind de la roman, să ilustreze virtuțile dramaturgice cuprinse în textul lui Dinu Săraru. Îndrăzneața regizoarei (care a realizat o splendidă creație în **Maestrul și Margareta**), s-a bazat de această dată pe două intuiții remarcabile: este vorba de ritualitatea actelor umane fundamentale (căsătorie-nuntă, moarte-înmormîntare) a căror stilizare instituie **firul liric** al spectacolului, pe de o parte, iar, pe de altă parte, de tușa breughelliană a desenului epic, îngroșată pînă la grotescul sumbru.

Pentru manifestarea în planul social, modalitatea de tratare artistică nu putea să fie decît cea breughelliană: toate actele cotidiene în care se implică țăranul, voluntar sau involuntar, se desfășoară sub semnul carnavalescului. Se pare că, din acest punct de vedere, Cătălina Buzoianu a exploatat toate resursele puse la dispoziție de textul romanului, dar nu s-a oprit numai la acestea: ea a explorat și toate posibilitățile oferite de structurarea conceptiei regizorale, concepție ingenioasă mizînd pe interferențe continui de planuri și de „limbaje". Registrele de interpretare regizorală sînt atît de variate și trecerea de la fictiv la real, de la grotesc la sarcastic și de la liric la epic sînt atît de firești, încît ne simțim obligați să salutăm, fără ipocrizie, reușita integrală a întregii realizări scenice. Nu sîntem deloc de acord cu unele păreri ale specialiștilor (cronicari de teatru), care susțineau recent că o mare regizoare secondată de o echină excepțională de actori ar fi supralicitat un text nu tocmai atît de adecvat soluțiilor rezultate. Dar adaptarea Cătălinei Buzoianu nu este decît o prelucrare „scenică" a materiei romanului; nimic esențial din ceea ce există în textul lui Săraru nu a fost eludat. Să nu uităm deci că autoarea „scenariului dramatic" are o viziune teatrală, o concepție și un mod original de a soluționa scenic datele oferite de roman, și, din acest moment, opera îi aparține în întregime: dacă ea interpretează **Niște țărani** ca pe o **Livadă de vișini** a satului românesc, se înțelege de la sine că tratarea ce-i va conferi va fi foarte modernă. Curajul acestei interpretări sporește autenticitatea artistică a spectacolului și acest fapt devine mai evident în ceea ce privește schimbarea de optică operată asupra modalităților de tratare a unui subiect „tradițional". Din această perspectivă se înregistrează în mod clar diferențele de calitate artistică între spectacolul de la Teatrul Mic cu **Niște țărani** și spectacolul de la Național cu **Tinerețea lui Moromete**. N-aș vrea să închei aceste simple impresii de neprofesionist înainte de a semnala surpriza mea totală, însă cu atît mai plăcută, descoperind în Cătălina Buzoianu un mare regizor, o personalitate complexă, capabilă să exprime teatral orice și să trateze, la un mod mai mult decît impresionant, materiale dramatice dintre cele mai diverse. A fi contemporani cu domnia sa devine un nesperat privilegiu.

MARIN MINCU ■

Literatura e un sprijin moral

„Mă adresez dumneavoastră, stimate Adrian Păunescu, ca poet și om de cultură, pentru că sînt sigură că mă veți înțelege. Mă numesc Zelenak Clara care trăiesc și muncesc în această țară, bănățeancă, din Caransebeș, și muncesc într-o comună mare, comuna Zăvoi.

Ca orice om, în afară de meserie, pe care o iubesc în primul rînd, am și eu alta pasiuni: literatura și florile. Acum cîțiva ani (cîțiva ani buni, vreo 10) la proba orală de L. română mi-a „căzut" „Scrisoarea a treia" și „Enigma Otiliei". Președintele comisiei voia să se convingă că am citit „Enigma Otiliei" și m-a întrebat: „de unde expediază Otilia ultima scrisoare?" „De la Buenos Aires"! Eu îl iubeam și pe Călinescu cu Otilia lui, „îl iubeam pentru monografia despre Eminescu".

„Fetițo, tu vrei să urmezi filologia?" — „Nu — am răspuns eu — medicina". Am terminat Facultatea de medicină din Timișoara, secția pediatrie.

Nu am pretenția de a fi un om cu o cultură umanistă, dar literatura, poezia, fac parte din mine. Acum cinci ani, cînd plecam în județul Sălaj, unde am fost repartizată, pe lîngă cărțile mele de medicină mi-am dus și trei cărți de beletristică: Poeziile lui M. Eminescu, într-un volum micuț, gri, cu foi foarte fine — eu îl primisem la școală în '64 „pentru bună purtare și învățătură") „Alexis Zorba" — Kazantzakis și „Crimă și pedeapsă" — Dostoievski. Știam că încep o viață grea, că va trebui să veghez asupra atîtor vieți. Aveam nevoie de „sprijin moral", de „cunoscuți". Și în „sprijinul meu moral" i-am inclus pe Eminescu, pe Zorba și Dostoievski. Vi s-a întîmplat vreodată să ieșiți dintr-o librărie cu ochii plini de lacrimi de amărăciune? Poate nu. Mie mi s-a întîmplat. Într-o zi (știți, cu merg foarte des la librărie în Caransebeș) am întrebat „Comedia umană?" „A fost". Să nu-ți vină să plîngi? Spuneți-mi dumneavoastră, Adrian Păunescu, cîți din cei ce au cumpărat „Demonii" au avut răbdarea să o citească? (Să o „rumege" spun eu). Ori poate se cumpără pentru „decorul camerei"? De ce în librării nu găsești poeziile lui Nicolae Labiș? Atît de frumos scrie, despre Labiș, Gheorghe Tomozei în „Manuscrisele de la Marea Neagră". Poetul care s-a stins din viață „la douăzeci de ani și încă unul", venit la București lui Pann din Moldova Eminescului! De ce nu găsim poeziile lui?

A fost o revelație pentru mine cartea Mariei Banuș „Duhuri peste ape" cu traduceri din lirica universală. Splendidă mi s-a părut „A treia zăpadă" a lui Evtușenko. Frumoasă poezia lui Alexandr Blok „Necunoscuta". Am avut plăcerea să o citesc și în traducerea lui Radu Boureanu. Sașa Blok tradus în aceeași limbă, de doi poeți diferiți. Mie mi-a plăcut mai mult traducerea Mariei Banuș. Poate e mai sensibilă, mai... feminină. Nu știu, nu sînt critic literar, dar așa am simțit eu. Pentru că tot la poezie sînt, poezia „Toamna" a lui Rilke tradusă de M. Banuș și Al. Philippide. De data asta traducerea lui Philippide mi-a plăcut mai mult poate și pentru că este „moto-ul" „Artei conversației". Ei bine, nici această „Artă a conversației" n-am reușit să mi-o cumpăr. „A fost!" Am scris librăriei Cartea prin poștă", dar pînă acum nimic. N-am citit nimic din ceea ce a scris critica despre această carte, dar mie, ca medic, ca om al zilelor noastre, mi-a plăcut foarte mult. În persoana doctoriței Sînziana Hangan am regăsit o mare parte din persoana doctoriței Zelenak. Concepția despre viață, dragoste, artă, cultură, ale Ilenei Vulpescu coincid și cu concepțiile mele despre toate astea. V-a plăcut clasificarea făcută medicilor în „rara avis" (florile vii) „avis semi rara" și „avis vulgaris"? Pentru că tot sînt la ora confesiunilor, eu știți unde mă încadrez? În subîncrengătura din „semirara" cu deosebirea că eu dau medicamente celor ce nu au, nu din banii celor care au, ci din banii mei.

De ce, tovarășe Păunescu, în librării nu se găsesc poeziile Sorescului? Poeziile Stănescului? De ce nu se găsesc poeziile Păunescului? Știți, atîta timp cît joi seara era emisiunea aceea de „valori ale muzicii tinere" mai suzeam, ascultam cu plăcere și poeziile dumneavoastră. Dar acum? „A fost!" Mă mulțumesc că ați avut răbdare să citiți ce-am scris.

Dr. CLARA ZELENAK ■

22 septembrie 1981.

Doru Ghiaja

Poate niciodată nu am avut sentimentul că într-un pîntec de octavă se sparge edenul de cristal al purității umane, poate niciodată nu m-a încercat acest gînd atît de puternic, ca atunci cînd l-am ascultat pe Doru Ghiaja. Vocea sa este a unui fluier de răsini cu miezul de foc, coboară parcă din acel spațiu mioritic și nelumesc de frumos în care crește iarba și heruvimii își fac cuib sub streașina unui psalm. Jghiab pentru lacrimi este această voce, patimă și colind. Un veac de suferință pe muchia unui verb. Ar putea să vindece răni și-ar putea să te facă mai demn. După ce îl asculți, te ridici de pe scaun, mai curat cu un veac și c-o viață mai bun: „Pentru-această țară / poate să și moară / fiecare dintre noi rizind, / restul e dorință / de îngăduință / și să fie pace pe pămînt."

Dumnezeule, ce voce stranie! Un cheag de durere, scurs din chiar rana acestui popor. Ce să mai spun, într-o vreme în care colindul era privit ca un mandat de arest, aminat mereu, ca și soarta lui Ghiaja, a rămas, totuși, gura din care cad cele mai curate ninsori, icoană și murmur străcurat lîngă rîu. N-a pierit, pentru că nu putea să piară, pentru că în trupul său dorm petale de vrajă, petale de măr, suspinele dalbe, leruI-ler.

Acum, cînd scriu aceste rînduri, le scriu ca într-un spasm și simt cum îmi bolborosește gramatica limbii române în gură. Cîte n-ar fi de spus și cîte de trecut sub tăcere! Mă cutremură vocea lui Doru Ghiaja, mă cutremură și destinul său de om! Ani de zile a fost, la Tîrgu Mureș, „Cenușăreasa" unor întîmplări mediocre, ținut sub obroc și hăituit de noroc. Este recuperat la o vîrstă la care un cîntăreț își cam închele conturile cu sălile de concert, recuperat la o vîrstă la care un cîntăreț a spus lumii tot ce avea de spus, Doru Ghiaja, însă, nu se dă bătut, vocea sa nu miroase a naftalină și nici a faliment, continuă să ne încinte, continuă să fie un palat de rouă pe un tărîm de candori, unde veșnic e vară și veșnic ninsori.

La Tebea, în timp ce cînta Colindul Apusenilor, am văzut o femeie bătrînă, ștergîndu-și lacrimile cu colțul de la basma. O femeie bătrînă plîngea și parcă plîngea însăși istoria Transilvaniei.

VALERIU ARMEANU ■

CENACLUL FLACĂRA ÎN ZILELE VIITOARE

Continuîndu-și drumul prin țară și întîlnirile așteptate de iubitorii muzicii tinere și poeziei, **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar**, organizat de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în județele Brăila și Tulcea. Întîmplările literare artistice urmează să se desfășoare astfel: sîmbătă, 3 octombrie, orele 19, în Insula Mare a Brăilei, duminică 4 octombrie, orele 19, la Sala polivalentă din municipiul Brăila, și luni 5 octombrie, orele 19, în Sala sporturilor din Tulcea.

Se conturează probabilitatea ca la mijlocul lunii octombrie a.c. să aibă loc o stagiune de toamnă în județul Mureș.

(Admirabilii făcători de instrumente muzicale din Reghin pot să ia de pe acum măsuri pentru ca la spectacolul pe care-l pregătim, pentru orașul lor, să aibă loc un schimb echitabil: cîntăreții Cenaclului să le ofere cîntece, iar domniile lor să le ofere, firește, contra cost, să le ofere atît de necesarele chitare noi.)

În legătură cu stagiunea bucureșteană, ea se va desfășura probabil între 20 noiembrie—20 decembrie. Nu avem încă precizat locul desfășurării. În vederea stabilirii numărului de spectacole și a repertoriului, iubitorii muzicii tinere sînt rugați să-și exprime în scris preferințele, opiniile, sugestiile. Scrisorile vor fi trimise pe adresa redacției, Casa Scînteii, Piața Scînteii nr. 1, București, cod. 11341. Fiecare spectacol va avea în prim-plan două, trei personalități ale muzicii tinere, urmînd ca partea a doua să cuprindă obișnuite întîmplări de muzică și poezie la care vor participa toți membrii Cenaclului.

Muzica tînără — un deceniu de singurătate? (V)

În luna martie a.c. pe scena SĂLII PALATULUI s-a desfășurat, pe parcursul a patru seri, Spectacolul-concurs al grupurilor vocal-instrumentale întrunite sub organizarea prodigiosului „CLUB A". Ca de obicei, Consiliul Asociației Studenților Comuniști din Institutul de Arhitectură „Ion Mincu" — București s-a dovedit a fi o gazdă excelentă și un susținător constant al muzicii făcută de tineri pentru tineri, și nu numai pentru ei. Cele patru gale de concert s-au bucurat de săli arhipline, tineretul venind aici nu atît în căutarea celor trei formații străine invitate, despre care se știa prea puțin, cît în dorința reîntîlnirii cu muzica rock profesată și compusă de formațiile noastre. Fie că s-a cîntat hard-rock, jazz-rock sau rock pur și simplu, bucuria publicului dovedea încă o dată necesitatea susținerii și stimulării muncii de creație a formațiilor noastre în direcția afirmării muzicii rock românești.

Față de festivalul din 1971, despre care am vorbit în prima parte a articolelor mele, de data aceasta ecourile sonore ale celor patru seri nu s-au pierdut în „raftur ile" memoriei afective ci s-au concretizat în adevărate acte de cultură.

Astfel, RADIOTELEVIZIUNEA ROMÂNĂ a prezentat în numeroase emisiuni pentru tineret, filmate sau înregistrate, momente aparținînd celor patru seri de muzică rock. Casa de discuri ELECTRECORD (care în ultimul timp ne oferă surprize din ce în ce mai plăcute: pe parcursul recentului FESTIVAL ENESCU, ea și-a dovedit nu numai înalta ținută profesională și tehnică, dar și capacitatea de a dărui melomanilor, alături de bucuria discului „fierbinte", și o copertă de o excelentă condiție grafică, la care renunțasem să mai sperăm) a editat, la scurt timp după încheierea „Spectacolului-concurs CLUB A", primul disc rock „live".

Nu trebuie uitat nici faptul că studenții-arhitecți s-au străduit să nuanțeze atmosfera celor patru seri prin bogate programe de sală editate zilnic, care conțineau fotografii, materiale referitoare la biografia formațiilor și interviuri cu diferite personalități culturale sau cu „obișnuiții" „CLUBULUI A".

Mai toate interviurile conțineau, printre altele, și inevitabila întrebare: „Ce părere aveți despre muzica tînără sau folk?". Din păcate, o serie de răspunsuri nu s-au legat de o observație cît de cît obiectivă, ci s-au vrut așa-zise verdicte, cu pretenții de competență în materie, dar care au avut numai darul de a semăna confuzie în rîndul multor tineri; în rîndurile celor care, datorită vîrstei, intrau, poate, pentru prima oară într-un contact mai cald cu „problemele" muzicii tinere și chiar e muzicii lansate de pe scenă în seara respectivă.

Mulți dintre acești tineri nu aveau puncte de referință nici măcar în direcția rock-ului. Nu știau nimic despre un BILL HALEY sau CHUCK BERRY, așa cum nu puteau spune mare lucru despre rock-urile lui OZZIE CADENA sau CHICK COREA. Pentru ei, formația OLIMPIC 64 era la fel de necunoscută ca și grupul ACCENT din Tulcea, la a cărui evoluție tocmai asistau cu bucurie și satisfacție. Și iată că, în cadrul unui festival prin excelență rock, alături de o scenă pe care nu se afla nici un cîntăreț folk, acești tineri puteau citi în programele de sală că folk-ul începuse pe vremea cînd ei încă mai cîntau „vine, vine primăvara..." și că se terminase tocmai în momentul cînd părinții le-au dat voie să meargă singuri la un concert. Iar despre MUZICA TÎNĂRĂ își făceau cea mai absurdă părere: se aflau în imediata ei prezență, dar trebuiau să se considere absenți.

În dreptul interviului luat Adrianei Ausch, scria cu majuscule: „Eu nu am cîntat niciodată folk". Iată cîteva spicuiri din acest interviu, care, printre altele, continea (în programul de sală numărul patru) și următoarele rînduri:

> „Cîntecul folk este foarte accesibil și foarte simplu. Nu are orchestrații subtile, mesaj încîlcit, sofisme muzicale instrumentale. Ceea ce la noi se numește folk nu are nici o legătură cu folk-ul. Cu Doru Stănculescu, Mircea Florian, Marcela Saftiuc, Mircea Vintilă, Vali Sterian a început și s-a terminat fenomenul folk la noi... Eu, cel puțin cînd aud cuvîntul folk, fac alergie".

În loc de comentariu, am să amintesc că pe L.P.-ul EDE—01449, intitulat MUZICĂ FOLK, poți găsi notat la numărul 2 „ÎNVAȚĂ DE LA TOATE (2'35") ADRIANA AUSCH — din lirica norvegiană", iar la numărul 12: „BALADA CĂUTĂTORULUI (3'15")", autoarea semnînd muzica și textul.

Alți „cunoscători" se întreceau, în aceleași programe, prin a nega folk-ul românesc și succesele lui în general, amintindu-și doar de unul sau doi cîntăreți, deși o răsfoire atentă a programului din seara precedentă i-ar fi putut măcar informa că mulți dintre cei care cîntau rock în fața lor au debutat prin, și au profesat mult timp, muzica folk.

De exemplu, Ilie Stepan și grupul PRO MUSICA erau notați ca autori ai unei opere-folk, „CREANGA DE CIREȘ", cu care obținuseră în aprilie 1974, la Festivalul Național al Artei Studențești, premiul revistelor „Viața studențească" și „Amfiteatru"; ca să nu mai vorbesc de mulți alții, care erau notați ca participanți la „Primăvara baladelor" și chiar premiați.

Faptul că, o perioadă mai lungă, muzica folk nu a mai avut întruniri majore cu publicul nu înseamnă că această muzică sau preocuparea pentru ea au dispărut.

Acest lucru l-a dovedit pe deplin și marea afluență de spectatori de toate vîrstele care au umplut pînă la refuz majoritatea sălilor în care s-a produs CENACLUL FLACĂRA în recentul turneu efectuat în județul Hunedoara.

MIHAIL STAN ■

Clasament : Categorie specială. 12 la sută remiză : „Capșa" „Rapsodia" (10) ; „Lido" (9.66) ; „Athénée Palace" (8,33) ; „Ambasador". „Budapesta" (8,66) ; „Carul cu bere" (8,50) ; „Dorobanți" (8.33) ; „Havana" (8.00) ; „Cișmigiu" (7,33) ; „Dunărea" (7.16) ; „Hanul lui Manuc" (7.00)

Categorie specială. 10 la sută remiză : „Union" (8.60) ; „Trocadero" (7,91) ; „Orizont" (7,85) ; „Doina" (7,71) ; „Miorița", „Monte Carlo" (7,00) ; „Aluniș" (6,33) ; „Pescarul" (5,00).

Categoria I, fără remiză : „Bumbești" (7,46) ; „Berceni", „Gambrinus", „La Pescara" (7,00) ; „Triumf" (6 66) ; „Mercur" (6 16) ; „Crama Miorița" (6.00) ; „Izvorul Rece" (5,42) ; „Brotăcel" (5,28).

Recurs la „Monte Carlo"

După două luni de la începerea topului, revenim cu ancheta noastră la un restaurant „cu probleme", care la categoria respectivă deținea lanterna roșie a clasamentului. Vom mai face astfel de recursuri din dorința de a testa aplicarea în practică a măsurilor pe care conducerile unităților respective le-au luat și cu convingerea că defecțiunile constatate pot fi și trebuie înlăturate. Nu numai la cei din coada clasamentului.

Braseria „Monte Carlo", șef de unitate Liviu Lascu, Bucătar șef, Gheorghe Truică ; telefon 13 13 44 ; categorie specială, 10 la sută remiză. Face parte din I.A.P.L. Amzei.

— Constatări : Conducerea unității a fost înlocuită. De la mijlocul lunii august, noul șef de unitate a avut cîteva inițiative și cîteva realizări. Deși la preluarea unității planul pe luna august era în pericol de a nu fi realizat, s-a reușit ca el să fie depășit cu peste 100 000 lei. Așa cum se prezintă lucrurile la 24 septembrie, data la care s-a efectuat ancheta, există premise să fie depășit cu o jumătate de milion. Unitatea este aprovizionată cu bucată organe, pui, punându-se accent pe producția proprie. S-au pus draperii și mochetă în salon. S-a instalat o stație muzicală s-a făcut o împărțire a salonului avîndu-se în vedere organizarea unei discoteci în perioada de iarnă. Unitatea a primit o secție anexă, gospodina, pentru care va pregăti preparate și semipreparate. S-a aprobat achiziționarea unei case de marcaj. Pe lîngă aceste realizări, obținute într-un timp relativ scurt unele din vechile deficiențe se mențin. Serviciul este încă departe de pretențiile unei unități de categorie specială. Chelnerii nu folosesc ankărele, știclele sînt ținute culcate într-o ladă cu apă murdară provenită de la topirea gheții Vasile Gheorghe nu face note de plată. Barmanul Constantin Codreanu vinde băuturile cu gheață în pahare, ceea ce contravine legii. Bucătăreasa Gheorghița Vezetu este singură la bucătărie și nu face față. Cratițele sînt murdare și nu sînt respectate reguli elementare de igienă privind prepararea și păstrarea alimentelor. Deși instrucțiunile prevăd ca într-o unitate de categorie specială chelnerii să aibă cel puțin gradația II aici toți au gradația I, adică sînt începători. Se fac eforturi pentru aducerea serviciului la nivelul cerut.

— Note : calitatea meniului 6 ; comportarea și corectitudinea personalului 5 ; eficiența economică și socială 6 ; ambianța 7 ; controlul oamenilor muncii 7 ; nota consumatorilor 7 ; Incognito 9 ; Media 7.

Observațiile bucătarului : Preparatele de bucătărie sînt făcute în ideea realizării planului. Nu există o preocupare, cel puțin deocamdată, pentru diversificare, așa cum ar trebui la un restaurant de categorie specială. Înțeleg că restaurantul abia acum se pune pe roate. La bucătărie lipsă de personal auxiliar. Bucătăreasa de serviciu spală vase, gătește și face curățenie. Din aceste motive nu poate face nici una nici alta așa cum ar trebui. Cu rătenia la bucătărie este necorespunzătoare, or, la asta nu se admite nici un rabat. Mai puține preparate, ca număr, dar să fie bine gătite și curate.

Sesizările echipei : Pentru ca un restaurant să mențină ștacheta ridicată, să impună clienților o anumită conduită, e necesar să respecte în primul rînd condițiile impuse pentru categoria respectivă. La Monte Carlo nu sînt fețe de masă curate, nu e portar la intrare, nu sînt liste menu. Asta deocamdată. Situația este pe cale de redresare, șefului de unitate este energic și are inițiativă și credem că în curînd Monte Carlo va intra în rîndul unităților de categorie specială.

La ancheta din acest număr au participat : inspector Mihai Păduraru și Zenovie Zamfir, bucătar șef la restaurantul Capșa.

OPREA GEORGESCU ■

Să fi fost desconspirați ?

Orele 17.45. Colț de tihnă în Cișmigiu, mîngîiat de acordurile grupului Abba. În *top*, restaurantul Monte Carlo figurează cu nota 4,66. Cîțiva mititari în termen nu se hotărăsc : mese libere există, dar nu îndrăznesc să se așeze. Au trecut exact 5 minute de cînd ne-am așezat la masă. Ospătarul Ionel Atanasiu observă și se precipită spre noi. Salută politicos și așteaptă comanda. N-are decît un singur cusur : haina deschiată. Gulerul cămășii, imaculat. Hainele, călcate. Ecusonul — la locul lui. Fumăm și intenționat scuturăm scrumul pe jos. Scrumiera lipsește I. A. nu observă. Îl observăm noi. Nici un drum de prisos. Pleacă încărcat, vine încărcat. Amîndouă operațiunile — la fel de prompte. Fețele de masă sînt curate. Mesele libere — debarasate. Pe terasa deschisă, difuzoarele continuă să transmită muzică fără obișnuitele stridențe. Au mai trecut 5 minute. Ionel Atanasiu execută constiincios și politicos comanda. Îi atragem atenția asupra lipsei scrumierei. Își cere scuze. Aduce o scrum eră doar aproximativ curată. La masa vecină se varsă un pahar de vin. Ospătarul observă și înlocuiește imediat fața de masă.

Ni se aduc tacîmurile : curate. La fel și șervețelele : călcate, apretate. Ne trece chiar prin gînd că am fost desconspirați. Aminăm concluzia pentru la urmă. Notele de plată la mesele vecine se fac fără bonier, o excepție pentru noi, ne-ar convinge definitiv.

A trecut un sfert de oră. Serviciul este ireproșabil. Ambianța pe măsura frumosului și bătrînului parc al Bucureștiului. Lipsesc foarte multe aici din atmosfera unui local : gălăgia, strigătele ospătarilor, plimbările fără țel, mîinile în șold, chiar și cheflii. Ne suspectăm de sentimentalism : să fie de vină decorul ?

Am terminat masa. Continuăm să vedem lumea la fel ca și atunci cînd eram flămînzi. Au trecut exact 40 de minute. În trecere pe lîngă noi, I.A. ne anunță că vine imediat să debarasez. Așteptăm cu emoție, am zice, momentul notei de plată. Ne reținem în a forța lucrurile. I.A. întîrzie, vine și se scuză, își cere iertare pentru întîrziere și emoția noastră crește, politețea pare ostentativă.

Vine în sfîrșit și momentul mult așteptat. Atanasiu Ionel scoate un carnețel, nu mai înainte de a ne fi urat să ne fie de bine, caută pixul, îl găsește, se gîndește cîteva clipe, murmurînd din buze, și începe să scrie. Ne arată cifra, 94,50 lei. Fără dată, fără să putem desluși ce și cît costă fiecare din comenzi. O notă proastă pentru el, e drept, dar noi răsuflăm ușurați : nu ne cunoaște. Nota 8 (în atenția noului responsabil : obiceiul de a nu întocmi regimentar notele de plată poate degenera în alte obiceiuri, mai puțin controlabile). Circumstante favorizante : efectuînd vizita postcontrol și găsind multe neregului remediate : un punct în plus, deci 9.

INCOGNITO ■

Un inginer silvic octogenar reactualizează

un proiect de mare interes :

Parcul național zoologic al României

În capitalele, precum și în marile orașe ale tuturor țărilor, funcționează grădini zoologice, ale căror mărimi teritoriale, efective de animale și modalități de prezentare-expunere sînt foarte variate.

Aceste unități au un vădit rol cultural-educativ, constituie importante obiective de informare a marilor mase de cetățeni, precum și adevărate laboratoare științifice pentru studii și cercetări biologice. Grădinile zoologice sînt în același timp și unități economice, adevărate puncte turistice, cu mari posibilități de autofinanțare datorită variatelor surse de venituri — taxe de intrare, călărie pe elefanți și poneyi, plimbări cu trăsurele și sănuțe trase de animale, fotografieri, recoltări și valorificări de venin de la reptile (șarpele cobra), culturi de plante medicinale și ornamentale și valorificarea acestora, bufete cu răcoritoare etc. Investițiile ce apar ca necesare sînt recuperabile în termeni ce sînt în funcție de nivelul științific și organizatoric al funcționării grădinii zoologice respective.

În Capitala patriei noastre și în vecinătate au existat pînă în 1955 mici nuclee de expunere a animalelor sălbatice în diferite zone. Însă nesistematizate : în Parcul Libertății (urși, lupi, lame, păuni, lebede etc.) ; în Parcul de odihnă și cultură Herăstrău (căprioare, țapi, cerbi, mufloni, păuni etc.) ; în Parcul „23 August" (păuni) ; în subsolul Crematoriului „Cenușa" (iepuri de rasă) ; în Parcul Snagov, cervidee, care s-au predat în final Ministerului Economiei Forestiere ; în grădina Cișmigiu (vulpi, iepuri de casă, nutrii, vidre, căprioare, păuni, peruși, pelicani, rațe, gîște etc.).

În scopul sistematizării expunerii animalelor din nucleele menționate, a rezultat necesitatea creării unei grădini zoologice, instituție care a și luat ființă la 1.08.1955 în bugetul Sfatului Popular al Capitalei.

Colectivul de lucru format din 5 specialiști a și luat contact cu membrii Consiliului științific al grădinii zoologice constituit din cadre universitare de specialitate, conform deciziei Sfatului Popular al Capitalei, precum și cu organele de conducere ale Institutului Proiect București, ajungîndu-se la un rezultat deosebit de prețios și important, căci după stăruitoare și documentate studii cercetări și examinări de situații, a apărut H.C.M. nr. 34/16.01.1956 prin care se fixează ca amplasament pentru construirea viitorului parc național zoologic al României terenul situat între Lacul Fundeni, rîul Colentina și Șoseaua Pantelimon, inclusiv zona verde de-a lungul șoselei Pantelimon, în suprafață totală de peste 80 ha.

Acest teren a fost găsit a fi foarte prpriu scopului, atît de specialiștii noștri, cît și de specialiști străini, care au luat cunoștință de proiect.

Pînă la întocmirea proiectului respectiv și îndeplinirea tuturor formalităților de azivare-aprobare colectivul grădinii zoologice a depus eforturi pentru simplificarea operațiunii de expunere a animalelor, prin concentrarea acestora și organizarea unităților respective. Astfel, s-a amenajat corespunzător specificului — pentru animalele de apă — unitatea Cișmigiu, care prin dezvoltarea primită a devenit colțul zoologic experimental „Cișmigiu". În pădurea Băneasa s-a delimitat în 1956 o suprafață de 40 ha în vederea creării unei rezervații pentru cervicidee, iar în 1957 s-a construit o voliera metalică cu 10 compartimente pe o suprafață totală de 400 mp, pentru producție de fazani, ambele realizări fiind necesare operațiunii de schimburi de animale cu străinătatea. Tot în pădurea Băneasa s-a organizat în 1957—1958 colțul zoologic experimental „Băneasa", denumit impropriu grădina zoologică Băneasa, amenajîndu-se corespunzător terenul obținut prin exproprieri succesive, care pînă în 1962 însuma circa 2 ha, din care unele clădiri s-au restituit ulterior, unitate dotată cu toate cele necesare unei bune și normale funcționări (împrejmuirea terenului cu panouri metalice, asigurarea apei, lumina electrică, canalizare, gaze, instalații de telefon, nivelarea și asfaltarea terenului, alei de acces cu plantațiuni ornamentale) inclusiv laborator dotat cu aparatură modernă, farmacie, o bogată bibliotecă (5 000 volume, tratate de biologie și botanică, inclusiv periodicele), care ulterior s-a redus simțitor prin înstrăinare, spațiu necesar pentru carantină precum și contractările necesare cu diferite întreprinderi alimentare pentru asigurarea aprovizionării animalelor captive, frigidere-congelatoare pentru conservarea hranei, stabilirea condițiilor de procedură cu PRODEXPORT pentru schimburi de animale cu străinătatea, precum și multe alte asemenea probleme de ordin organizatoric.

În același timp s-au luat legături și s-au întreținut relații oficiale cu unități biologice similare din orașele Tg. Mureș, unde există o minunată grădină zoologică de circa 80 ha, Brașov, Craiova, Bîrlad, Iași, Turda, Pitești, Ploiești, Cluj-Napoca, Sibiu etc. orașe cu unități bine amenajate și organizate, trecîndu-se în același timp și la schimburi de animale, conform înțelegerilor între părți, contribuindu-se astfel la dezvoltarea acestora. În același scop s-au întreținut relații și luat contacte cu grădini zoologice din străinătate cum sînt cele din Budapesta (de unde s-a adus prima leoaică, **Florida**), Viena și Sofia, precum s-au făcut schimburi de animale și cu alte țări.

Pe parcurs, însă, lucrările de documentare și de desăvîrșire a protectului marelui parc național zoologic, conform H.C.M. nr 34/1956, au stagnat, parcul-rezervație al cervideelor, voliera de fazani de la Băneasa și colțul zoologic experimental Cișmigiu s-au desființat. Consiliul științific al grădinii zoologice n-a mai fost consultat, regulamentul de funcționare al grădinii zoologice nu s-a întocmit, rămînînd numai unitatea Băneasa, și aceasta cu caracter de menajerie, extinsă pe o suprafață de peste 5 ha. În această situație necesitatea rezolvării problemei viitorului parc național zoologic a devenit acută, mai ales că terenul destinat scopului cu îndeplinirea celor mai exigente formalități legale, teren foarte accesibil marii mulțimi, stă la dispoziție și urmează a se pune stăpînire pe baze formale, cît mai neîntîrziat pe el, prin construcțiile și amenajările aferente reclamate de marele obiectiv social-cultural, în conformitate cu proiectul respectiv necesar a se reactualiza de I.P.B., mai ales că acest teren **oferă în același timp și condiții de un deosebit interes în avantajul protecției mediului înconjurător, problemă de importanță capitală în speță.**

Dacă nu este posibil a se crea animalelor în captivitate aceleași condiții pe care le-au avut animalele în libertate, asemenea meleagurilor natale de unde au fost aduse, este posibil însă ca pe baza cunoașterii cît mai temeinice și mai documentat a vieții animalelor în libertate, să se organizeze treptat, cu măsură, în mod conștiincios și pasionat, cît mai bine și perseverent, în lumina observațiilor înregistrate zilnic și să se asigure condițiile corespunzătoare necesare animalului în captivitate și ca urmare reducerea la minimum a pierderilor.

Datorită mediului artificial în care este pus animalul să trăiască în captivitate, manifestările comportamentale constituie un complex de probleme a căror rezolvare impun cunoașterea normelor și principiilor biologiei captivității la cel mai înalt nivel, a căror strictă și riguroasă aplicare salvează animalul, așa precum ignorarea lor condamnă animalul la pieire.

Numai un parc zoologic relativ mare, asemenea celui care n-a ajuns a deveni o realitate încă, parc care să ofere tuturor animalelor sălbatice condiții corespunzătoare, spațiu de mișcare, mediu ambiant necesar, îngrijirea, întreținerea, aplicarea de rețete raționale și asigurarea asistenței tehnice desăvîrșite, reclamate de specificul fiecărui animal și aceasta mai ales pentru prevenirea bolilor — va pune animalele ținute în captivitate în situația să sufere mai puțin, urmărindu-se în special reducerea stresului, condiții care printr-o riguroasă aplicare și printr-o serioasă, consecventă și devotată perfecționare pe parcurs, pot ajunge a contribui la începuturi de acomodare a animalului cu captivitatea, de a se simți într-o formă de existență din ce în ce mai liniștită și de aci, ca o urmare firească a aplicării tuturor măsurilor de asistență menționate, asigurarea unei vieți cît mai prelungite a animalelor în captivitate, micșorarea la minimum a procentului de mortalitate, căci experiența dobîndită în anii de funcționare a celor două colțuri zoologice experimentale va putea fi pusă în valoare și concretizată cu ocazia funcționării marelui parc național zoologic mult așteptat și dorit de toți cetățenii Capitalei.

Un asemenea obiectiv — parcul național zoologic al Capitalei, conceput a se construi și a fi pus în funcțiune în condițiunile specificate și mai ales prin expunerea animalelor pe regiuni — zone zoogeografice și în cadrul acestora, ecologic, spre a se satisface astfel cerințele științifice actuale, o asemenea realizare va constitui în adevăr un important centru științific cu un mare rol de documentare în materie și va atrage în mod permanent nesfîrșite mase de vizitatori, care nu vor înceta de a repeta vizitarea tocmai pentru că mereu vor avea de învățat și aflat ceva nou.

Este cazul și considerăm că a sosit momentul să se treacă fără întîrziere la angajarea spațiului destinat prin H.C.M.-ul menționat, viitoruhui parc național zoologic al Capitalei, la nivelul descris, reluîndu-se totodată în continuare și programul desăvîrșirii studiilor începute de documentare — proiectare al obiectivului, reactualizîndu-se astfel H.M.C.-ul nr. 34/1956, astfel ca cel puțin începutul acestei mari realizări care va avea menirea și rolul să așeze și din acest punct de vedere Capitala țării noastre pe linie de egalitate cu marile capitale ale țărilor lumi, să devină un fapt operativ în chiar cursul actualului cincinal, căci prin aplicarea maximei „Initium cepit, dimidium fecit" se asigură realizarea integrală.

Numai în cadrul unui parc național zoologic se vor îmbunătăți substanțial condițiile de existență ale animalelor, asigurîndu-se astfel perpetuarea acestora, condiții pe care nu le poate oferi colțul zoologic Băneasa, care are aspectul unei adevărate menajerii, cu pierderi mult depășitoare, deși se dispune de personalul necesar.

Articolele din revistele „Magazinul" nr. 949/1975, „România Pitorească" nr. 7/1977 și „Flacăra" nr. 40/1978 evidențiază o serie de probleme și analizează multiple situații privind viața animalelor în captivitate și necesitatea creării de condiții cît mai corespunzătoare, pentru reducerea stress-ului și prelungirea vieții captive.

Un exemplu stimulator de acțiuni prompte și realizări demne de remarcat, îl formează vecina noastră R.P. Bulgaria, care a realizat și pus în funcțiune o mare și frumoasă grădină zoologică în suprafață de 80 ha în capitala țării, în al cărei cuprins se mai găsesc pe lîngă alte grădini zoologice și un număr de 79 de rezervații, cu o suprafață totală de 21 658 ha, în interiorul cărora se păstrează o mare varietate de specii din lumea animală și vegetală. În ultimele decenii au mai fost realizate asemenea mari unități biologice în capitala R.D.G., o grădină zoologică de peste 150 ha și în R.P.D. Coreeană, o grădină zoologică de peste 250 ha, în condițiuni supermoderne.

Avîndu-se în vedere caracterul și rolul eminamente cultural-științific al înființării, organizării și funcționării acestui deosebit de important obiectiv, reprezentînd totodată o necesitate și un mare interes prin excelență social, este de examinat și analizat cu toată obiectivitatea problema încadrării unui asemenea obiectiv în sfera de activitate a Ministerului Educației și Învățămîntului, cum este grădina Botanică, tutelare care ar prezenta o formă de dependență mai proprie caracterului, mai adecvată și mai în elementul său de existență, dezvoltare și perfecționare.

Această expunere este menită să informeze opinia publică asupra modului cum s-au desfășurat faptele, privind această mare și importantă problemă a parcului zoologic pentru a cărei rezolvare de viitor să se poată acționa în deplină cunoștință de cauză în interesul societății și a prestigiului țării.

Ing. consilier silvic
IONESCU D CONSTANTIN ■
Director al grădinii zoologice între anii 1955—1962

Lumea în care trăim

Sfîrşit de vacanţă...

O ştire oarecare. Un fapt divers pierdut undeva, prin paginile gazetelor londoneze. Betty Conly, de profesie secretară, nu s-a mai întors din vacanţă. Poliţia a deschis o anchetă. Deocamdată fără nici un rezultat. Nimic deosebit. Multe fete tinere, de profesie secretare sau fără profesie, dispar. Mirajul aventurii ? Credulitate ? Pasiune amoroasă ? Tot ce se ştie este că a plecat să-şi petreacă concediul în localitatea Weyhill, şi apoi... Apoi a fost găsită moartă...

Weyhill. Pînă nu demult o localitate din categoria celor obişnuite, mai exact o localitate liniştită care şi-a pierdut liniştea după ce s-a transformat, aproape peste noapte, într-o staţiune de odihnă. Iarăşi nimic neobişnuit. Neobişnuitul începe cu ceea ce se petrece în proaspăta staţiune de odihnă. Odihna pe care o oferă vizitatorilor ei este de un tip cu totul deosebit. În fapt, staţiunea se rezumă la spaţiul reprezentat de un vechi teren de instrucţie pentru paraşutişti. Curajoşii paraşutişti s-au răspîndit prin alte centre de pregătire, iar terenul rămas pustiu a fost achiziţionat de un afacerist cu o imaginaţie morbidă. Dumnealui a imaginat drept loc de odihnă un lagăr nazist de prizonieri. Un lagăr cu tot ceea ce înseamnă cruzimea nazistă. Un lagăr care nu a fost deloc conceput ca o caricatură.

Oricît ar părea de straniu, aceasta este realitatea : la Weyhill a fost amenajat în vara anului 1981 în cel mai amănunţit mod un lagăr nazist de prizonieri. Întreprinzătorul afacerist s-a gîndit că ar putea fi foarte rentabil să ofere amatorilor de „senzaţii tari" — dar şi cu portofele pline — posibilitatea de a se odihni „trăind" atmosfera autentică a unui fost lagăr nazist. Multe spirite bolnave pot fi ispitite de o asemenea „distracţie". Oameni plictisiţi cu binele vor să simtă nefericirea. Ei sînt „clienţii". Banii lor îi doreşte afaceristul.

Nu ştiu de unde a luat modelul — de la Auschwitz, Maidanek sau Buchenwald. Cert este că s-au depus eforturi substanţiale pentru o reconstituire cît mai fidelă. Citesc într-o relatare : „Înconjurat cu garduri înalte de sîrmă ghimpată, străjuit de turnuri de observaţie pe ale căror platforme se află instalate mitraliere în poziţie de tragere, păzit de santinele SS înarmate pînă-n dinţi şi măturat în permanenţă în timpul nopţii de fasciculele puternice ale reflectoarelor, lagărul de prizonieri pare a exclude orice posibilitate de evadare..." Reportaj de epocă ? Pagini de jurnal ale unui supravieţuitor al uzinelor morţii ? Nu ! Este descrierea „staţiunii de odihnă" din Weyhill.

„Veţi petrece o vacanţă de neuitat" — îi asigură patronul, care, îmbrăcat în uniformă de ofiţer SS, îşi întîmpină „oaspeţii" la poarta lagărului păzit de gărzi înarmate. Şi au fost destui care, fie din extravaganţă, fie mînaţi de curiozitate, sau din instincte ce n-au nimic uman au venit să-şi petrecă vacanţa în lagărul de prizonieri de la Weyhill.

Cum a fost această vacanţă ? S-a desfăşurat, oare, ca pe gustul „clienţilor" ? Au fost destule „senzaţii tari" ?

În esenţă, după cum mărturisea presei „comandantul lagărului", viaţa s-a desfăşurat după toate tipicurile unui adevărat lagăr. Dormit în barăci comune, uniforma adecvată, mîncare în gamele şi ea adecvată, corvoadă obligatorie, instrucţie la comandă, ore de educaţie... nazistă obligatorie etc. Pînă unde a mers fidelitatea afaceristului faţă de model reiese dintr-o întîmplare strict reală. De necrezut dar totuşi reală. Amintesc, din aceeaşi relatare, un episod despre o „evadare" din lagărul de vacanţă. Un grup de temerari ar fi fost dispuşi să înfrunte riscurile, hotăriţi să-şi redobîndească libertatea (la care renunţaseră „contra cost"). Ceea ce ştiau din filme şi din cărţi au transpus în practică. Au profitat de întuneric, s-au tîrît pe pămîntul rece, au folosit un cleşte improvizat pentru a tăia sîrma ghimpată. Cu faţa zgîriată, murdărită de noroi, izbutesc să „evadeze" din incinta lagărului. Totuşi, gardienii sînt la post. Sirenele despică liniştea nopţii. Unii dintre fugari sînt „arestaţi" de îndată. Cellalţi, după cîteva ore, într-un şopron unde-şi găsiseră adăpost. Vor fi legaţi de mîini şi de picioare şi aduşi la interogatoriu în faţa unui comandant furios, urlînd şi ameninţînd pe nefericiţii ce căutaseră să scape.

Nu; nu este un coşmar. Nu este nici măcar o secvenţă dintr-un film care evocă un episod dramatic din cel de-al doilea război mondial. Este doar un fapt, o întîmplare autentică din numeroasele întîmplări trăite ca urmare a ...posibilităţii oferite doritorilor de a petrece zilele de vacanţă, în atmosfera unui lagăr nazist. Nu sîntem în domeniul imaginaţiei. Pur şi simplu, cele povestite s-au petrecut în cursul vacanţei de la Weyhill...

Afacerea cu lagărul reconstituit dezvăluie mai multe aspecte. Unul este cel al spiritului mercantil care păteză chiar şi memoria celor ce au pierit în lagărele morţii, folosind reconstituirea groaznicelor lagăre ca o sursă de profituri. Este un fenomen tipic moralei capitaliste. Apoi, faptul poate fi trecut în rîndul încercărilor de a minimaliza cele petrecute în lagărele naziste, de a le reduce la o „vacanţă supravegheată". Nu-i întîmplător nici acest fapt în condiţiile recrudescenţei neonaziste. În sfîrşit, ideea arată pînă la ce punct poate coborî spiritul uman cînd este pervertit de goana după un senzaţional cu orice chip.

Dar dincolo de toate aceste consideraţii rămîne faptul pe care l-am menţionat la început. Dintr-o asemenea vacanţă o tînără, o tînără oarecare, nu s-a mai întors. Corpul ei a fost găsit la cîţiva zeci de kilometri de staţiunea-lagăr, aruncat la marginea unui pîlc de copaci. Un corp maltratat, desfigurat. Aşa cum se întîmplă în adevăratele lagăre naziste. Numai că nefericita „clientă" nu şi-l plătise decît vacanţa, nu şi moartea.

De ce a fost ucisă ? Poliţia poate va găsi un răspuns. Moartea ei a plasat însă aşezarea de vacanţă în atmosfera cu adevărat reală a nazismului : cea a crimei.

AL. PINTEA ■

„Ajutor", spoliere şi neocolonialism

Cu cîţiva ani în urmă, aflat pe meleaguri africane, am fost invitat, alături de alţi confraţi, să vizitez un proiect agricol de ample dimensiuni ce se realiza acolo. Nu pot spune că ajunşi la faţa locului, am fost dezamăgiţi de ceea ce am văzut. Dimpotrivă ! Oamenii aceia munceau mult şi proiectul prindea viaţă, pe hectare întregi se cultivau deja bananieri de cea mai bună calitate iar recolta lor era foarte mare. Într-un peisaj altădată arid apăreau cîmpuri înverzite, pe care ajungea apa printr-un sistem de irigaţii proaspăt realizat. Oamenii aceia aveau deci motive să fie mulţumiţi. Dar, cum ne-a mărturisit în finele vizitei însoţitorul, nu erau ! Şi, fără să mai aştepte întrebarea noastră privind nedumerirea creată, el a continuat : „Vedeţi, acest proiect se realizează cu un credit acordat de o bancă străină. Iar dobînzile sînt atît de mari încît îl sporesc în mod substanţial costul şi ne creează nouă mari dificultăţi. În plus, cînd vindem produsele (era vorba de banane) parcă e un făcut şi, pe piaţa din fosta noastră metropolă (dar şi pe altele), preţul lor scade serios". Am transcris discuţia cuvînt cu cuvînt deşi, în acele momente, situaţia îmi apărea paradoxală. N-a trecut mult timp şi, interesîndu-mă de unele aspecte economice ale întregului continent african, am constatat că acele cuvinte ale însoţitorului nostru defineau o realitate globală. Este, în fond, un mecanism rafinat prin care fostele colonii redevin colonii ; ele sînt menţinute într-un stadiu de accentuată înapoiere în pofida unor amăgitoare proiecte agricole sau chiar industriale. Căci bogăţiile solului şi subsolului lor merg adesea tot în fostele metropole : căci ajutoarele pentru dezvoltare reprezintă o parte aproape insignifiantă din produsul brut al statelor industrializate (S.U.A. — 0,07 la sută ! ! ! ; R.F.G. — 0,04 la sută ! !, Franţa — 0,05 la sută !, Japonia — 0,06 la sută). Însă specialiştii O.N.U. consideră că ajutorul pentru dezvoltarea celor săraci trebuie să crească de patru ori pînă în anul 1990. Or, tot specialiştii O.N.U. se îndoiesc că această sporire deloc substanţială se va realiza şi nu va creşte. În schimb, apoliorea. Chiar dacă s-ar putea întîmpla să crească ajutorul, realităţile şi practicile de pînă acum arată că ceea ce se dă cu o mînă se ia cu două. Exemplul este edificator : în anul 1981 ţările în curs de dezvoltare importatoare de petrol trebuie să ramburseze 50 miliarde dolari credite dintre care 40 la sută înseamnă dobînzile. De unde aceşti bani în plus ? Din sărăcie ? Şi atunci raportul asupra dezvoltării lumii pe 1981 arată că „750 milioane din populaţia globului trăiesc în sărăcie absolută" şi că este „o condiţie a vieţii atît de degradate de boli, analfabetism, subnutriţie şi mizerie, încît neagă victimelor chiar şi posibilitatea satisfacerii unor nevoi umane de bază". Dar cifrele nu sînt nici măcar staţionare sau în scădere : în 1990 săraci absoluţi vor fi 850 milioane ! S-ar putea totuşi să fim daţi de viitor care, în această direcţie, nu e roz de loc.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Ochii şi urechile lumii

Ibakusha

...ştiţi vreun om normal capabil să răspundă la aceste întrebări generale ale unor generali :

E mai bună o ripostă graduală sau o ripostă masivă ?

E preferabilă o strategie contraforţă sau o strategie antioraşe ?

E mai eficace o sanctuarizare a unor teritorii sau o bătălie pe fronturi înaintate ?

Eu, unul, nu ştiu. Eu ştiu că, ieri, un vecin de 90 de ani mi-a spus : „Doar sănătatea, e boală curată". Eu ştiu de ieri — adică foarte tîrziu, căci am peste 50 de ani — să îmbrac unui băieţel de 3 ani pantalonii lungi, după ce a plîns o oră că nu vrea să se îmbrace. Eu, altfel, cred că sînt normal : Cehov — în cîteva vorbe — şi Shakespeare — în torentele sale fastuoase — îmi dau aceleaşi lacrimi, aceeaşi stare de exaltare raţională ; Schubert şi Beatles-ii mă fac la fel de fericit ; Bacovia şi Sadoveanu îmi dau acelaşi fior în a stabili minunea compatibilităţii în diferenţă ; în faţa prăpastiei, am o singură strategie : a mă agăţa de punct şi virgulă ; frizerul meu, un om la 80 de ani, mă încîntă cînd îmi spune că „străinutul e o deştupare a căilor centrale", îndemnîndu-mă : „nu vă sfiliţi — străinutaţi !" Eu ştiu pe dinafară „Traviata" şi nu voi uita niciodată cum şi-a încheiat un prieten o scrisoare către femeia lui iubită : „A dumneavoastră uşă deschisă".

Ieri noapte n-am putut dormi şi m-am dus să-mi iau un măr din cămară ; am ales — pe întuneric — unul, şi la lumina veiozei, aflată lîngă radio, am observat că o jumătate a lui era de un roşu intens iar cealaltă — violent galbenă ; am muşcat bine din ei şi l-am auzit pe Yves Montand, la Bucureşti I, cîntînd „Les feuilles mortes". N-aş şti să spun de ce am simţit atunci adevărul lui Appolon către Admete : „Nu eşti decît muritor ; astfel că trebuie să hrăneşti două gînduri deodată". După „les pas des amants desunis", am deschis „Cartea de căpătîi" a domnişoarei Şonagon, scriitoare japoneză din anul 1000 al epocii noastre, care scria fără să ştie de Dostoievski şi Proust : „Lucruri apropiate şi totuşi depărtate : „Ratul Drumurile corăbiilor. Ibovnicii".

...ştiţi cum se spune în limba celor de la Hiroshima, supravieţuitor ? Ibakusha.

...ştiţi ce-a răspuns un fizician celebru, cîndva specialist în arme distrugătoare, azi specialist în proiecte ştiinţifice pentru dezarmarea generală, cînd i s-a spus că „sînt prea mulţi oameni pe lume, încît cel puţin o jumătate ar trebui să dispară" ? El a răspuns : „Care jumătate ?"

...Pînă şi un măr muşcat noaptea, cu poftă şi tristeţe, e un îndemn imperios o dezarmare generală şi urgentă a lumii întregi.

RADU COSAŞU ■

Eu comunic, tu comunici, el comunică

Peniţa şi racheta

Dacă fabricanţii de arme ai zilelor noastre, nu chiar atît de puţini numeroşi şi nici neputincioşi pe cît vor unii din ei să pară, ar fi puşi să-şi consume forţa şi fantezia făcînd jucării, să zicem, am putea bucura copiii planetei pentru două veacuri de acum încolo. Le ştim fantezia şi forţa. Ştim şi ce s-a născut din patima lor pentru lucrul bine făcut în materie, dar ne prefacem, cît om reuşi, că nu ştim, altfel cine ar mai fi în stare să dea geană în geană, văzînd de pe pernă munţii de rachete şi tancuri care pasc sub ferestrele noastre, gata să ne înghită de cîteva ori pe fiecare.

Beţia înarmării continuă şi ce ne sperie, în plus, este schimbarea calitativă în structura transferului de arme. Cumpărătorii sînt cel mai adesea obiect al atenţiei mai multor producători de armament în acelaşi timp, ne atrage atenţia secretarul general al O.N.U., dezvăluind că aspectul comercial al problemei tinde să treacă în plan secund obiectul actului de vînzare-cumpărare. Cursa înarmărilor, găzduită de aceeaşi pistă pe care se derulează criza economică generală în lumea occidentală a stimulat rivalitatea în rîndul competitorilor — furnizorii de arme moderne şi supramoderne. Unii comersanţi devin ridicoli prin vînzarea de jucării sub formă de schelete şi alte obiecte generatoare de coşmaruri. Cellalţi, mai rafinaţi, fac pe jucăuşii făcîndu-se că nu ştiu ce pun pe cîntar sub ochii clientului. Ori vînzătorul de la aprozar ori eu ? pare a ne întreba din ochi negustorul de bombe atomice, şi ca dovadă a şi îmbrăcat halatul şi boneţica de rigoare.

Şi cum reclama este sufletul oricărui comerţ, aici vreau de fapt să ajungem, s-au născut în mare viteză şi vocile nopţii. Difuzoarele aducătoare de veşti în măsură să optăm pentru A care este mai bun decît B, infinit superior lui C şi categoric mai rapid, năstruşnic şi mai ucigător decît D. Industria înfloritoare a armamentului ultramodern a stîrnit pasiuni pe măsură în masa reporterilor şi a stăpînilor lor, bucuroşi în a-şi aduce modesta contribuţie la proliferarea şi desfacerea la minut a bombardierelor şi rachetelor. Rămîind în silozuri, nefolosite şi fără perspectiva de a-şi dovedi utilitatea, ar rugini şi şi-ar pierde jumătate din farmec. Şi a-ar fi păcat ?

O dovedeşte marele număr de noi publicaţii, creşterea extraordinară a tirajului, proliferarea studiilor consacrate, anual, acestei teme de presantă actualitate : vînzarea de arme, succesele dobîndite în perfecţionarea şi modernizarea acestora, performanţele de ultimă oră. Creşterea volumului de reclame privind armamentul în ascmenea publicaţii ne încredinţează un studiu efectuat sub egida UNESCO, „creează adesea o dependenţă financiară, care influenţează, de asemenea, politica editorială" a respectivelor ziare şi reviste.

Articolele îmbracă uneori haina afişelor publicitare iar editorialele ies direct din mîna funcţionarilor plătiţi de fabricanţii de armament.

Analize efectuate pe cazuri concrete relevă că reclama pentru arme se accentuează pe măsură ce creşte interesul pentru distribuirea pistoalelor şi a cartuşelor însoţitoare în cămările încăpătoare ale lumii a treia. S-a înmulţit numărul revistelor tipărite în mai multe limbi — engleza, franceza, spaniola, portugheza, germana, şi mai recent, araba. Unele dintre acestea se difuzează în peste 50 de ţări.

Se apreciază că numărul periodicelor specializate în probleme militare se ridică la 800, un sfert din acestea fiind create după 1965. Sînt, în cele mai multe cazuri, publicaţii consacrate dezvoltării echipamîntului militar, politicii de procurare, comerţului internaţional cu arme, trupelor şi înzestrării lor. Cîteva cazuri concrete pentru a uşura înţelegerea fenomenului.

„Armies and Weapons", tipărită în limba engleză, consacră între 10 şi 30 la sută din pagini publicităţii pentru arme. Editorul anunţă că revista poate fi citită în Marea Britanie, S.U.A., Canada, Australia, Austria, Belgia, Luxemburg, Danemarca, Finlanda, Franţa, R.F.G., India, Iran, Irak, Israel, Italia, Japonia, Iordania, Malta, Olanda, Nigeria, Norvegia, Portugalia, Africa de Sud, Spania, Suedia, Elveţia, Turcia şi alte ţări. Rubrica „Focus", de exemplu, dezbătînd probleme militare curente, justifică lovitura de stat din Chile şi pledează pentru o intervenţie S.U.A. în Nicaragua.

„Aviation Week and Space Technology", mai generos, găseşte cu cale să rezerve 30—50 la sută din pagini pentru reclame militare.

Numele cel mai prestigios în materie este revendicat totuşi de „International Defense Review", scos în limbile engleză, franceză, spaniolă şi germană. Reclama comercială (pentru armament) ocupă 71,23 la sută, cum anunţă un cititor contaminat de miracolul exactităţii.

Exemplele pot continua, aşa cum ne-am putea înfrupta din datele ce descriu venturile (şi creşterea lor în timp) pe baza reclamei tematice, sau prosperitatea grupurilor editoriale ce le finanţează şi adună, cu lopăţica, profituri.

Renunţăm de bunăvoie şi ne imaginăm liniştea cu care între două trabuce, responsabilul de număr semnează intrarea în ochii şi urechile cititorului, ciorchinele de reclame. Un submarin, un avion cu rachete, un tun exact calibrul dorit. Ultimul, pentru dumneavoastră... Dincolo de fumul trimis în cerculeţe deasupra capului, încerc să surprind peniţa născută să facă atare reclamă, şi mă întreb, daţi-mi voie să mă întreb dacă în cazul jucăriilor adresate copiilor, poate chiar al propriilor copii, ea, peniţa, se simte la fel de bine dispusă şi sprinţară, temătoare să nu rateze noutăţile de ultimă oră.

NEAGU UDROIU ■

Lumea se amuză

(După „Ludas Matyi" — Ungaria)

Aforisme

Milovan Ilici

— În spațiul dintre dorințele noastre și posibilități construim aeroporturi.
— Mă trezesc în fiecare dimineață ca moștenitor al tronului și mor în fiecare seară ca bufon al regelui.
— Trăia o viață dublă ca să poată (în caz de nevoie) să-și dea de două ori viața pentru patrie!
— Cînd într-o insulă pustie se întîlnesc doi bufoni, unul dintre ei devine automat rege!
— Odată, cînd am plecat în viitor, am mers atît de departe încît am ajuns la începutul trecutului.
— Pleonasmul — strip-tease pe o plajă fără lume.
— Oamenii nemuritori au de obicei cele mai mari pietre funerare.
— Pesimismul — un individ care se teme și de un canibal sătul.
— Dorm în mine un tigru și o porumbiță. Și întotdeauna porumbița devorează tigrul...

Lau Gabriel

— „Noi, care formăm milioanele!" — iată lozinca fiecărui Zero.
— Orice Zero știe că prin el însuși nu valorează nimic. Tocmai în aceasta constă tăria lui.
— Zero rămîne zero în orice loc, dar locul lui contează enorm!
— Cel mai mare Zero din lume. O, cît sună de frumos...
— Nu încercați nimic cu vreun Zero, s-ar putea să aparțină vreunei mii, zeci de mii, sute de mii...
— Fiți atenți la Zero-uri! ne învață, din experiența ei milenară, matematica.
— Zero este simbolul absolut al unei Burți care nu are, nu are nevoie să aibă și nu recunoaște alte organe.
— În legătură cu raportul conținut-formă: cea mai perfectă formă cine o are? Un Zero!
— Zero este un birocrat: dacă stă deasupra, rezultatul este nul chiar dacă sub el se află o anumită valoare! Cînd a ajuns sub linia de fracție...

Lichtenberg

- Singurul lucru bun pe care-l au cei slabi de cap este capacitatea de a sesiza părțile slabe ale oamenilor capabili.
- Cel care are mai puțin decît dorește, trebuie să știe că are mai mult decît merită.
- Oamenii care nu au timp niciodată fac cel mai puțin.
- Astăzi sînt peste tot atîtea genii încît omul ar trebui să fie recunoscător cerului că i s-a născut un copil normal!
- Există mulți oameni care nu aud nimic pînă nu li se taie urechile!
- De nimic nu îmbătrînim mai repede decît de gîndul că îmbătrînim.
- Nu există oameni pe lume care, în loc să devină oameni de nimic pentru o mie de dolari, ar rămîne, pentru jumătate din sumă, oameni cinstiți...

Mark Twain

- Tragedia bătrîneții nu constă în faptul că omul este bătrîn, ci că el a fost tînăr!
- Omul care vine cu o idee nouă este nebun pînă cînd ideea lui va triumfa.
- Vă poate răni adînc numai colaborarea dintre un dușman și un prieten. Primul vă bîrfește, al doilea vă spune ce a zis primul.
- Cînd dai de un necaz, numără pînă la zece. Dacă necazul ți-e mai mare, înjură.
- Opera clasică este cea pe care fiecare vrea să o aibă citită, dar pe care nimeni nu vrea s-o citească.
- Omul este singura creatură care roșește. Care ar trebui să roșească, mai bine-zis.
- A fi bine educat înseamnă a poseda arta de a ascunde cît de mult ne prețuim și cît de puțin îi prețuim pe ceilalți.

În românește de
NICOLAE NICOARĂ ■

Lumea se amuză

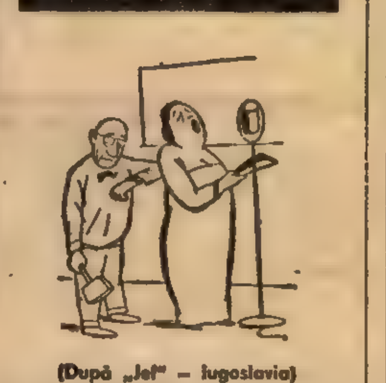

(După „Jež" – Iugoslavia)

Doi poeți chinezi moderni: Guo Moruo și Ai Qing

Guo Moruo (Go Mo-juo) și Ai Qing exprimă prin creația lor, în bună măsură, tendințele poeziei chineze moderne din secolul nostru, poezie care s-a vrut deopotrivă păstrătoarea tradițiilor chineze clasice și deținătoarea cuceririlor poeziei universale.

Personalitate complexă, Guo Moruo (1892—1978) este disputat de cercurile științifice și artistice, pentru contribuțiile sale de prestigiu în domeniul filozofiei, arheologiei și istoriei, dar și pentru volumele de poezie, începînd cu Zeița, 1919, *pentru piesele de teatru* (Zhuo Wenjun, Qu Yuan *etc.), ori activitatea de șef de școală, editor, îndrumător ideologic și literar. Poeziile de mai jos aparțin primei sale perioade de creație.*

Ai Qing (n. 1910) a avut o viață tumultuoasă. Cu studii în Franța, el a trăit numai pentru poezie și prin poezie, adesea confundîndu-se cu aceasta, abordînd tematica cea mai diversă, într-un stil direct, colorat, într-un limbaj proaspăt, viu. Volume de versuri: Spre soare, Nordul, Noapte transparentă, Făclia, Poeme închinate satului *și altele.*

Guo Moruo

La gura fluviului Huangpu

Spațiu pașnic, liniștit,
Dulce, părintesc pămînt!
Malu-i verde rod rotit
Fluviu-i galben de absint

De pe barcă larg privesc,
Tot pămîntul e ocean?
Doar tufișuri verzi mijesc
Lume fără de liman.

Saltă barca-n val rotit
Oamenii vin galben sînt
Spațiu pașnic, liniștit,
Dulce, părintesc pămînt.

Pași în noapte

Marea s-a liniștit.
În depărtare, văd numai domoalele rase,
Și nu pot cuprinde vorba șoptită
a valurilor.

Spațiu!
Înalt și liber, măreț și pur, exiști!
Nenumărate stele deschid rotunzii ochi
Spre acest minunat peisaj nocturn.
Antici pini întîlniți pe zece li
Își implîntă mîinile înalte în minunatul
cosmos.
Mîinile lor, ramură cu ramură, tremură,
luptînd în văzduh.
Cum fibră cu fibră, nervii mei tresaltă.

Mugure

Mugure, mugure plăpînd!
Mugure mare cît o unghie!
Mugure de un cot!
Tu ești monumentul acestei primăveri!
Ești marșul vieții!
Ești beția primăverii!
Iar eu, eu
Sînt oare anorganic?

Străzi în cer

S-au aprins felinarele pe străzile
îndepărtate
Aidoma nenumărate stele scînteietoare.
Au apărut stelele pe cer
Ca niște felinare nemaipomenite.

Cred că în văzduhul incert
Sînt trasate mirifice străzi
Cu obiecte rînduite frumos,
Cum nu avem pe lumea asta.

Vezi Calea Laptelui, palidă,
Largă și nu prea?
Și fata aceea cu vaca la păscut,
Ar putea oricînd reveni.

Mă gîndesc că în această clipă
Au ieșit și ei la plimbare.
Privește cometele acelea,
De nu mă crezi,
Nu sînt lampioanele
În urma cărora își poartă pașii?

Ai Qing

Speranța

Prietenă nedespărțită-n vise,
Surioară a închipuirii,
E propria ta umbră
Mergîndu-ți înainte,
E rază strălucirea fără formă
Ori vîntul nestatornic și nesigur?
Tu — pasul, ea — chemarea
Și mereu distanța.
Pasărea Paradisului văzută prin fereastră
Hoinara lunecare a norilor pe cer
Fluturii de pe malul fluviului
Zglobii și minunați
Mai sus zboară cînd urci, să n-o atingi,
Dar te cuprinde cînd nu o iei în seamă
A ta este mereu
Și-a ultima-ți suflare.

Semnal la marginea pămîntului

Nori fără număr se rostogolesc în văzduh,
Ah, peisajul măreț al Oceanului Arctic!
Nesfîrșitul Ocean își asmute toată forța sa
Pentru a răsturna pămîntul.
Ah, valuri rostogolite în fața mea!
Ah, neîntîmpinată distrugere, neîntreruptă
creație, veșnică strădanie!

Ah, puterea! Puterea!
Pictura puterii, dansul puterii, muzica
puterii,
Poezia puterii, ritmul puterii!

Norii și luna

Lună, seceră aurită,
Ai retezat pinii de pe mare
Și pe mine m-ai retezat!

Nori albi, voi sînteți gheața care
astîmpără setea?
Cum să vă înghit
Să-mi înec inima de foc?

La capătul pămîntului

În nesfîrșirea mării-nvolburate,
Îți pierzi privirea, stînd pe un recif,
În Ya, județul cel mai sudic
Al insulei Hainan, din sudul
Mării Sudului.

Înscrise pe o stîncă de pe mal, citești:
„Marginea Cerului". Pe alta vezi:
„Capătul Mării".
Sînt pentru călători, avertisment:
„Nu mai e drum în față!"

„Cu tine, pînă la Marginea Cerului!
și Capătul Mării"!
Acesta-i legămîntul făcut de-ndrăgostiți;
„Du-te pînă la Marginea Cerului
și Capătul Mării"!
Acesta e supremul blestem pentru
pedeapsă.

Oamenii-au tatuat aceste semne-n stîncă
Ca un omagiu și respect pentru antici.
Pămîntul e rotund.
Unde să mergi să-i găsești marginea?
Și chiar cerul —
Îl continuă mii de ceruri repetate!

Umbrela

Într-o dimineață întreb umbrela:
„Ce iubești mai mult,
Dogoarea soarelui sau umezeala ploii?"
Umbrela rîde:
„Eu nu mă gîndesc la lucruri".
Continuu întrebările:
„Dar ce te preocupă?"
Umbrela:
„Eu aș zice că
În zilele ploioase
Nu las să vi se umezească hainele;
În zilele senine
Sînt norul de deasupra capetelor voastre".

Verde

Revărsare de verde
Ca dintr-o călimară cu cerneală
De verde intens...

Opulență de verde, pretutindeni —
Profunzime, nuanță ușoară ori caldă,
de verde,
Irizări verzi prin jaduri, prin trandafiriu...
Înnoptarea spre patimi, verdele straniu;

Înverzește vîntul prin aer,
Colorate cad ploile, verzi,
Curgătoare culoare pe ape,
Soarele însuși, cu razele verzi

Suprapuneri concentrice
Liniștii dense
De pretutindeni:
Verdele tot se-adună în unul.

Bruscă răsucire de vînt, ca
Volburarea de dans
Din aproape-n aproape prin verde,
Val insinuant, pînă ce
Legănarea pe unde de verde
Devine ocean.

În românește de
CONSTANTIN LUPEANU ■

Beijing — orașul care vine către el însuși dinspre înălțimi și adîncuri

Călătorie în China

Oricît de scurtă ar fi o ședere în Beijing, orașul, mai ales prin amabilitatea impresionantă a gazdelor, ți se dezvăluie într-un continuu și bogat flux de imagini, care mai de care mai încărcate de sensuri și semnificații de neuitat. Fie că pătrunzi în inima lui pe bulevardul dinspre aeroport, pe cel dinspre Marele Zid Chinezesc sau pe oricare altul observi cum orașul vine către el însuși, înainte de toate, dinspre margini.

Dinții de fier ai buldozerelor mușcă cu nesaț periferiile, sapă fără răgaz întinse rețelele de canalizare, fundații pentru semețe edificii. Păienjenișul de schele se țese cu migală, cu insistență, mereu în același sens, pe verticală și în aceeași direcție, spre centrul capitalei.

Orașul vine către el însuși dinspre margini, de acolo de unde în locul măruntelor ateliere meșteșugărești, în care lucrau pînă în 1949 nu mai mult de 80 000 de muncitori, și unde azi, prin hărnicia locuitorilor săi, au fost construite nenumărate întreprinderi metalurgice, chimice, electronice, fiind în amplă extindere cele ale industriei ușoare — eșalonul muncitoresc al capitalei trece în prezent de 2,5 milioane; de acolo de unde cresc și tot cresc de la o zi la alta pădure de blocuri de locuit, înalte de zece pînă la cincisprezece etaje, unele chiar mai mari. Descoperi „privirile" acestor edificii tinere de la periferie încrucișîndu-se cu cele ale altora la fel de tinere, dar temerar răsărite chiar în centrul orașului, de-a lungul bulevardului „Păcii eterne": noua gară, hotelul Beijing, Palatul televiziunii, Palatul poștelor și telecomunicațiilor și încă altele, care adăpostesc instituții de stat, de știință, de cultură.

Pînă către anii revoluției populare, în Beijing, după tradiția vechilor stăpîni, nici o clădire nu putea să depășească înălțimea celor imperiale: Palatul de iarnă, cu ale lui aproape 9 000 de camere risipite pe o întinsă suprafață, construite timp de treisprezece ani (1407—1420) de peste două sute de mii de oameni, Palatul armoniei perfecte, Palatul liniștii pămîntene, Palatul bucuriei și longevității și atîtea altele, toate avînd cîte un nivel, rareori două.

Orașul a început să-și înalțe fruntea, clădindu-și chipul socialist, avîntat spre înălțimi, și în inima sa, marcată de imensa Piață Tienanmen (în suprafață de peste 40 de hectare) în care, în partea de vest a fost construit în numai opt luni din anii 1958—1959 impunătorul complex al Adunării Reprezentanților Poporului, în partea de est — Muzeul de istorie a Chinei și Muzeul revoluției chineze, iar în partea de sud — Monumentul eroilor.

Reținem faptul că în Beijing s-au construit în anii socialismului de peste trei ori mai multe edificii în comparație cu toate cele cîte au existat pe cuprinsul său înainte de eliberare. Este un succes uriaș care a însemnat eforturi uriașe. Privind imensele mase de oameni cu rost, muncind fără preget, cu dăruire, hotărîre și abnegație îți dai seama că orașul vine către el însuși, dinspre margini și înălțimi, adus de oameni.

Dar Beijingul vine spre el însuși nu numai din înălțimile verticale de deasupra solului ci și din adîncurile orizontale ale subsolului. Anticipînd problemele pe care le poate pune ziua de mîine, edilii și-au îndreptat privirile nu numai deasupra pămîntului, ci și spre dedesubtul lui.

Am călătorit în metroul lung de cîteva zeci de kilometri, construit între anii 1965—1969. Toate cele șaptesprezece stații, una mai frumoasă decît alta, sînt străbătute din patru în patru minute de garniturile rapide și confortabile. Zilnic sînt transportați peste 250 000 de cetățeni. Cu toate că au trecut puțini ani de cînd metroul a fost dat în folosință, s-au și elaborat noi planuri ce se realizează întocmai, de extindere a lui, prin construirea unei linii de centură.

Dar cel mai impresionant mod al orașului de a veni înspre el însuși, din adîncuri, l-am cunoscut de curînd, către sfîrșitul lui septembrie al acestui an. Însoțit de Yao-Ken-Lin din partea Asociației naționale a ziariștilor chinezi, am intrat, nu departe de piața Tienanmen, într-un magazin de confecții. Înăuntru, mulțime de cumpărători. În plus, noi patruzeci de persoane, majoritatea străini, care urmam să vizităm orașul în adîncuri.

O apăsare de buton și o parte din podeaua magazinului a glisat spre dreapta, lansînd o scară metalică pe care am coborît la primul orizont situat la opt metri adîncime. În toate direcțiile, se deschideau coridoare din beton armat, din care, în dreapta și în stînga, se deschideau mari încăperi în care erau amenajate ateliere, magazine, farmacii, restaurante, hoteluri, într-un cuvînt, aproape tot ce se afla și la suprafață, pe sol. După o bună bucată de mers, din nou o apăsare pe buton, o ușă grea, metalică, se deschide, o parte din podea rabatează spre alte adîncuri, devenind scară pe care coborîm la alți cincisprezece metri sub orizontul întîi, respectiv în cel de al doilea orizont (etaj subteran). Alte și alte coridoare, alte și alte încăperi pentru cele mai diferite activități, dotate cu cele necesare. Se dispune de surse proprii de iluminat, de ventilație, canalizare etc.

În cele din urmă, într-o sală magazin-restaurant, la un ceai tradițional chinezesc, ghidul ne înfățișează cu ajutorul unei scheme luminoase Beijingul din adîncuri. Sînt zeci și zeci de locuri prin care se poate intra și ieși. Construcția s-a realizat timp de zece ani, între 1969—1979.

Iar atunci cînd, la oră de seară, prin „Poarta zărilor albastre" — noul și modernul aeroport al capitalei chineze — ne îndreptam spre casă cu nava noastră aeriană, Tarom, survolînd Beijingul, iluminat feeric, vedeam și mai bine cum orașul venea către el însuși din adîncuri pînă către înălțimi.

ION SPALAȚELU ■

Readucem în atenția selecționerilor 4 nume plauzibile

(Urmare din pagina 32)

„Eu aștept !"

13 jucători de valoare, posibili titulari, e cam puțin, nu ? Atmosfera e însă deosebită, iar în fața antrenorilor Libardi și Tonca, foști fotbaliști, își scot pălăria, sînt de toată isprava. Deși la minus 1, cel puțin pînă azi, cînd urmează să jucăm cu Progresul, Jiul a realizat cîteva meciuri peste, zic eu, valoarea lotului cu Tîrgoviște, la Brașov, la Vîlcea, de pildă.

— E adevărat că și s-au făcut propuneri să vii la București ?

— Cîte ceva a fost, dar eu, așa mi-e felul, am Timișoara în sînge. Nu mi-o luați în nume de rău, dar nu mă simt bine în Capitală, parcă tot stă să dea careva peste mine !

— Sper că glumești !

— Poate, dar ceva adevăr e în asta. Dac-aș fi acceptat să vin în București, știu bine, aș fi avut mai multe șanse să intru în națională, nu credeți ? Apropiindu-se meciul cu Ungaria și fiind, nu-i așa, și numele meu în discuție, cronicarii de la „Sportul" n-au vrut, probabil, să-i supere pe cei de la federație și, regulat, mi-au dat note mai mici decît aș fi meritat. La Vîlcea, am jucat de 9, mi-au dat 6. La Hunedoara, m-am descurcat de 7, am primit 4 etc., etc. Pentru 7 eu trebuie să strălucesc, alții iau 7 din oficiu.

— Poate că exagerezi, cine să aibă ceva cu tine ?

— Dacă n-are nimeni nimic cu mine, de ce nu m-au încercat?! Nu vreau nici o favoare, vreau să mi se ofere o șansă, să arăt ce pot. Nu-i numai cazul meu, situația lui Dumitru e aceeași, ca să nu mai vorbesc de Dobrin. Amîndoi ar fi jucat lejer cu Ungaria și, sînt convins, rezultatul ar fi fost altul. Ei, Dudu Georgescu, Nedelcu II, alții.

— Să-i lăsăm pe alții, să ne întoarcem la Giuchici. Mai speri ?

— Mai sper. M-am dăruit fotbalului cu toată ființa și nu mi-a ieșit mare lucru. Am un băiat de 2 ani. Îl cheamă ca pe mine, ce-o să-i spun cînd o crește ? Că nu m-au vrut antrenorii ? !

„Sînt gata !"

păcălit cumva, i-aș fi scos dintr-ale lor. Aici s-a greșit, parcă ne-am propus să-i batem cu armele lor și, firește, nu ne-a mers. Altfel aș fi conceput eu jocul.

— Cum ?

— Era nevoie de jucători în stare să ia acțiuni pe cont propriu, să-și asume mai multă răspundere. De-aia zic de Crișan, înfigăreț cum e, poate c-ar fi scăpat o dată, poate c-ar fi scos, ca în meciul cu Anglia, un 11 metri.

— Bine, bine dar a avut destul timp în dispoziție ! Cît a stat în teren, a-a mișcat nimic !

— În fotbal, iepurele sare uneori și în minutul 90.

— Și asta e adevărat, ești tare la proverbe, Gicule !

— Oricum, mai avem șanse. Eu cred că-i învingem pe elvețieni acasă și că le luăm și-un punct la ei. În plus, am încredere în capacitatea de mobilizare a echipei. Numai că împotriva Elveției va trebui să jucăm exact cum n-am făcut-o pe 23 septembrie. Nu atît din forță, cît din abilitate, din mai multă inteligență.

— Să lămurim, e dată pentru totdeauna, e chestiune. Se tot afirmă, mai în public, mai pe la colțuri, că nu mai ești convocat la lot pentru că ai renunțat singur. E adevărat ?

— Am spus cîndva, la necaz, ceva în sensul ăsta, dar am retractat. Chiar „Flacăra" a scris în sensul acesta. Dacă mă cheamă, vin, mai încape vorbă ?! N-am fugit niciodată de greu, o să fug tocmai acum, cînd calificarea atîrnă de un fir de ață ?! Pe mine, repet, se poate conta, dar dragoste cu forța, se știe, nu se poate face.

„Uitat prea repede !"

— Am zis-o, dar la supărare. De-atunci a trecut, nu-i așa, mult timp.

— Unii au regretat absența ta în meciul cu Ungaria. Am auzit multă lume spunînd că dac-ar fi fost Dudu în locul lui Cîmpeanu, la lovitura aceea cu capul, tabela ar fi arătat 1—0. Oare ?

— Chiar așa, oare ?

— Atît, nu mai ai nimic de adăugat ?

— Parcă nu știți cum e, în urma războiului mulți viteji s-arată. Poate c-aș fi marcat, poate că n-aș fi marcat, eu lui Cămătaru, de pildă, nu i-aș reproșa mare lucru. Ce putea să facă el într-o pădure de jucători ?! Mai ales că, în ultimul timp, a fost și el, ca și Iordănescu sau Stoica, mai mult indisponibil. Eu cred că la mijloc s-a greșit. Ar fi trebuit, e o părere, folosit Augustin, foarte muncitor și, mai mult decît atît, capabil să joace și faza de atac. Era nevoie de un „buldozer", de un mijlocaș care, nu atît de strict marcat ca atacanții, să pătrundă în forță. Cum să zic ? Să spargă. Numai că, stau eu și judec, nu-i încă totul pierdut, mai sînt șanse.

„Vremea mea e pe-aproape"

apele lui. Pe lista înlocuitorilor nu figura însă decît un atacant, așa că n-am mai avut ce face. Dac-ar fi fost după mine, eu l-aș fi băgat pe Dobrin.

— Și, firește, pe Augustin.

— Nu înaintea lui Dobrin, să fim corecți !

— Dobrin nu mai e chiar așa tînăr, ce zici ?

— Dar parcă Beldeanu e ? Sau Iordănescu ?! Amîndoi au trecut de 30, ca să nu-l mai amestec și pe Fazekas, de 34 ? ! Dobrin n-ar fi trebuit să lipsească, mai ales că, dacă am înțeles bine, n-a operat criteriul vîrstei. Altfel ar fi jucat, cu Gîcu lîngă el, și Cămătaru, se potrivesc bine, doar l-am mai văzut jucînd, la olimpici. Cămătaru l-ar fi tras pe unguri pe margine și Gîcu ar fi intrat la gol.

— Ehe, acum e așa simplu ?! Altceva, care crezi că e cel mai puternic argument al fotbalistului Augustin ?

— Nu consideră nici o minge pierdută. Și cînd e practic pierdută, el tot mai speră. Altfel vorbind, îi place lupta.

— Dar cel mai mare defect ?

— Nu ridică totdeauna ochii la timp și, că o consecință, nu vede omul cel mai liber.

Lumini prin ceață

După o săptămînă, sîntem tentați să simțim că ecourile răspîndite în lumea fotbalului, precum și considerentele pur tehnice ale comentatorilor și specialiștilor care au simțit pulsul confruntării România—Ungaria s-au estompat, intrînd firesc în cartoteca amintirii. Jocul în sine a fost interpretat cu competență de cei care au apanajul acestei meniri, s-au emis toate teoriile posibile asupra a ceea ce se mai poate sau am vrea să se întîmple în grupa noastră, s-a folosit, cu firească ușurință, calculul probabilităților, în fine, nu este exclus ca și configurația aștrilor să fi fost citită. Numai că focurile care trebuiau să lumineze cea mai posibilă victorie împotriva echipei ungare și care nu s-au mai aprins de mult pe „23 August" vor arde încă mult timp sufletul adevăraților slujitori ai fotbalului românesc. Miercurea trecută am simțit prima dată (și pentru că era a patra sau a cincea oară cînd trăiam un joc al națională în afara gazonului) suferința publicului nostru la adevărata ei dimensiune. Mai mult... ca în alte dăți l-am iubit, jurîndu-mi în sinea mea că merită odată și odată răzbunat, chiar dacă s-a consumat prea mult pînă la ora jocului și în următoarele zece minute. Lui îi stătea la îndemînă să salveze ziua deocheată a echipei și să cucerească victoria, așa cum a făcut tot timpul în istorie, atunci cînd personajele de la care se aștepta totul nu mai puteau sau erau depășite, din felurite motive, de imperativul momentului.

Și acum, totuși, puțină lumină. La Budapesta, al 13-lea joc contra Ungariei putea fi o cifră norocoasă și ca scor prin prisma jocului prestat, dar și prin felul în care s-a înțuit foarte bine atunci valoarea și posibilitățile de joc ale adversarului, oferindu-se tuturor un prilej de a bagateliza superstițiile. S-a știut și acum destul de bine ce ne poate opune echipa ungară. I-am observat atent, dar nimeni n-a avut chiar curajul să spună că această echipă este modestă și că poate fi bătută foarte ușor la București. Nespunîndu-se răspicat acest lucru, sigur că era mai greu ca jucătorii să fie învățați ceea ce trebuie să facă pentru a învinge o echipă care putea da semne că-și simte în acest sens menirea. În Spania, pentru a-i observa pe unguri jucînd în turnee, a fost trimis Valentin Stănescu, antrenorul lotului... Întors de acolo, fără a fi trecut și prin Elveția deci mai repede decît se aștepta, a declarat că „are toate datele și că și-a notat totul despre adversarii noștri".

Aflîndu-ne în aceste zile înaintea definitivării lotului care va ataca prima manșă a dublei întîlniri cu Elveția, îmi mai permit să sugerez că, la noi, nu se poate merge deocamdată mai mult de un an pe criteriul selecției aproape totale din maximum două cluburi, indiferent cît de bine s-ar descurca ele în campionatul nostru. Se gîndește de mult dar ne lovim mereu de greutăți provenite dintr-o cauză simplă. Am dat prioritate echipei naționale, neglijînd cu bună știință cluburile, dar apelînd tot la jucătorii lor, care se plîngeau destul de curînd „că nu au decît două rînduri de echipament"?! Ca să nu mai vorbim de multitudinea de probleme care, nefiind rezolvate așa cum trebuie la acest nivel de bază, nasc comportări ce nu pot transa favorabil un joc internațional decisiv, ce trebuie „jucat cu mintea și trăit cu inima". Lipsind mintea, inima rămîne cel puțin neantrenată. Iar fotbalul este un joc în care nu este de-ajuns să le spui jucătorilor ce trebuie să facă, trebuind în primul rînd să-i înveți să facă ceea ce le ceri. Or, aici stăm foarte rău. Valoarea internațională confirmată, forma sportivă și apoi omogenitatea de club sînt criteriile și ordinea după care se alcătuiesc pretutindeni echipele naționale. Mai intervine un adevăr, de care se ține cont obligatoriu, peste tot. Ele trebuie conduse de personalități capabile să dirijeze Beethoven, fanfara însemnînd prea puțin la acest nivel.

CORNEL DINU ■

Caricaturi pe podium

Ultima distincție obținută de către un caricaturist român la Saloanele internaționale de umor vine de peste... ocean. Mai precis din **Cuba** unde în localitatea San Antonio de Los Baños s-a desfășurat cea de-a doua **Bienală internațională de umor și grafică militantă**. Din selecția prezentată de către Consiliul ziariștilor din România juriul a reținut pentru

ANDO ■

unul dintre **premiile speciale** ale concursului (Premiul revistei de umor „Melaito") lucrarea lui **ANDO** pe care o prezentăm alăturat. Ea se adaugă bogatei recolte (în medalii) obținută în acest an de către caricaturiștii români, printre care **Mihai Stănescu** (cu o veritabilă colecție — un premiu III la Montreal — Canada, o medalie de bronz la Kuokke-Heist-Belgia și un premiu de excelență la Tokio-Japonia), Nicolae Ioniță, Ion Barbu și alții.

Cu mîna pe inimă

Antrenorul principal ne-a adunat pe toți la vestiar, după antrenamentul care a durat 3 ore, și ne-a spus cu tristețe în glas că nici unul dintre fotbaliștii lui n-a reușit să fugă suta de metri sub 11

NICOLAE DRAGOȘ ■

secunde. Am pus capul în pămînt și el a continuat cu voce foarte tristă : „De asemenea, vreau să remarc că doi dintre voi nu au putut, din cele 100 de lovituri de la 11 metri, trase pe poartă, să înscrie tot atîtea goluri, ba chiar mai mult, unul dintre voi, nu spun care, a ratat 5 !" În momentul acela vocea lui a prins accente dramatice, sfîșietoare, și vinovatul, cu numai 95 de lovituri marcate, a izbucnit în plîns și a zbierat politicos : „Vă rog să mă scoateți din echipă !"

Antrenorul ne-a privit pe rînd, mustrător și a adăugat : „Ce folos dacă noi conducem în campionat cu 8 puncte avans și un golaveraj de +87, dacă voi vă comportați așa ?" Cu asta a ieșit și noi am rămas în vestiare, copleșiți de rușine. Unul a vrut să aprindă o țigară, dar au sărit toți cu gura pe el și căpitanul echipei i-a zis cu dispreț **fumătorule** !

Am plecat și noi spre case, era deja tîrziu, se făcuse ora 20 și la ora 20 și 30

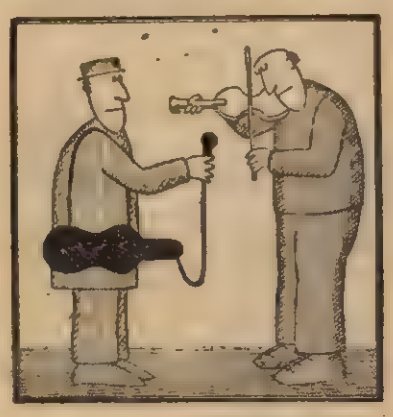

NICOLAE IONIȚA ■

de minute eram și eu, ca toți ceilalți, în pat, dar somnul refuza să vină. Antrenorul avea dreptate : dacă vom continua să ne comportăm tot așa, într-o totală indisciplină și indiferență față de culorile clubului, toată munca noastră se ducea de rîpă și eram amenințați să terminăm campionatul pe locul II, ceea ce ar fi fost o rușine imensă. Ce folos că după 30 de

CONSTANTIN CIOSU ■

etape nu cunoscusem înfrîngerea, dacă un neisprăvit se apuca să fumeze, ori un altul rata penaltiuri. A doua zi, cu 2 ore mai devreme, eram cu toții la antrenament și jucătorul care îndrăznise să aprindă o țigară, fugea de îi ieșeau ochii din cap, ca autocritică. L-am oprit cu greu, după ce a făcut două maratoane și ceva.

A sosit și antrenorul la ora fixă și ne-am cerut iertare pentru cele întîmplate ieri. A acceptat scuzele noastre și am trecut să executăm cele ce ni le cerea în acea zi : 6 ture de stadion, 1 000 de genuflexiuni, 414 flotări, 5 000 de șuturi la poartă. După cîteva ore a vrut să întrerupă antrenamentul, dar l-am rugat cu lacrimi în ochi să ne mai lase, chiar dacă a doua zi aveam meci.

A doua zi, înainte de începerea partidei, a scos din lot, pe viață pe golgeterul nostru și al campionatului, cel mai în formă băiat, fiindcă îndrăznise cu o seară înainte să bea o bere și să se culce la ora 22 și 30 de minute, după ce condusese o fată acasă.

Am impresia că nu mă credeți ?

CORNEL UDREA ■

J. S. Lec

- Monumentul poate fi un extraordinar ceas solar. Chiar și mai tîrziu, cînd nu va mai exista, se va ști ce oră bate !
- Măciucile au fost obiecte de distracție. Astăzi înțelege aceasta și unul care a fost bătut cu ea.
- Fiecare își pune la gît șireangul de culoarea care îi place.
- Cel care au mîncat toată înțelepciunea, ar trebui să hrănească toate burțile.
- Și spiritul ar trebui să urmeze un regim dietetic.

CRISTIAN VECERDA ■

- Trebuie întotdeauna început de la sfîrșit.
- Punctele noastre de vedere sînt identice. Depinde numai care pe care îl acoperă.
- Să fim atenți ! Analfabetul pe care îl subestimăm, poate pune punctul pe i.
- Mai știi, poate o să producem cîndva spiritele umane pe cale industrială.
- Umbra cuvîntului ! Fiecare poate să-și fie ultimul.
- Înțelegem perfect de ce au putem înțelege nimic.
- Te poți scuipa fără să deschizi gura.

În românește de
NICOLAE ARMEȘ ■

Ce echipă națională ați alcătui pentru meciul cu Elveția ?

Lupta pentru calificare la El Mundial 1982 a intrat în ultima linie dreaptă. După nefericitul 0—0 din partida cu Ungaria, șansele echipei noastre, componentă a grupei a IV-a preliminară, s-au mai împuținat, dar ele încă există, teoretic și practic deopotrivă. Indiferent de restul rezultatelor, tricolorilor le sînt suficiente 3 din cele 4 puncte puse în joc în dubla manșă cu Elveția, 10 octombrie acasă, 11 noiembrie în deplasare. Sarcina lor nu e, firește, tocmai ușoară, dar nici irealizabilă, ținînd cont, între alte argumente, și de faptul că reprezentativa României are, în raport cu cea a Elveției, un palmares net favorabil, 3 victorii, 1 meci egal, o înfrîngere. Ba mai mult, în 1933 și, respectiv, 1969, tricolorii și-au croit drum spre etapele finale ale campionatelor mondiale (din 1934 și 1970) chiar în fața fotbaliștilor din „țara cantoanelor", ei reușind în deplasare 2—2 și, respectiv, 1—0.

Numai că, pînă la 11 noiembrie, mai avem un bop de trecut, meciul de sîmbătă viitoare, de la București. Cum nu toți componenții formației noastre au dat randamentul scontat la 23 septembrie, o serie de jucători de valoare recunoscută nefiind incluși în lot sau rămînînd pe banca rezervelor, am considerat util un sondaj de opinie în rîndul specialiștilor, realizat înaintea meciurilor din cupele europene.

Am primit următoarele răspunsuri, tot atîtea sugestii, apreciem noi, pentru tehnicienii lotului.

VOTUL CRONICARILOR DE SPECIALITATE

Cu excepția redactorului-șef, Aurel Neagu, care a întîmpinat demersul nostru cu un refuz blînd, restul cronicarilor ziarului „Sportul" și-au exprimat după cum urmează punctul de vedere.

Marius Popescu : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, AUGUSTIN, Iordănescu, Balaci (Crișan), DUDU GEORGESCU (Cămătaru), ORAC ;

Constantin Fărănescu : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, AUGUSTIN, Iordănescu (DOBRIN), Crișan, DUDU GEORGESCU, Balaci ;

Gheorghe Nicolaescu : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, UNGUREANU, Țicleanu, AUGUSTIN, Iordănescu, Crișan, Cămătaru (DUDU GEORGESCU), Balaci ;

Ioan Chirilă : Sînt pentru Dobrin pe banca rezervelor ; date fiind ideile care emană de pe banca antrenorilor, n-ar fi exclus să se audă „intră, Gicule, în teren, poate rezolvi tu!".

Jack Berariu : Iordache (MORARU) — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, AUGUSTIN, DINU, Țicleanu, Crișan, NEDELCU II, Balaci ;

Stelian Trandafirescu : Iordache (MORARU) — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, STREDIE, AUGUSTIN, DINU, Țicleanu, GEOLGĂU, NEDELCU II (DUDU GEORGESCU), Balaci ;

Pompiliu Vintilă : Cristian — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, AUGUSTIN, Țicleanu, Iordănescu, ȘOIMAN, DUDU GEORGESCU, Balaci ;

Paul Slăvescu : Iordache — Negrilă, (VLAD), Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, Balaci, AUGUSTIN, ȘOIMAN, NEDELCU II, CÎRȚU ;

Radu Urziceanu : MORARU — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, UNGUREANU, AUGUSTIN, Iordănescu, Beldeanu, Crișan, DUDU GEORGESCU, Balaci ;

E lesne de constatat că am trecut cu alt corp de literă numele tuturor jucătorilor care n-au evoluat în partida cu Ungaria ; nu l-am supus regulei, în mod deliberat, pe Iordache, care ar fi fost titular sigur în 23 septembrie, la data aceea el fiind, reamintim, accidentat. Din cîte am aflat, încheindu-și convalescența, portarul Iordache a devenit apt de joc.

Ce concluzii se pot trage din această primă grupă de răspunsuri? Lăsînd de-o parte postul de portar, ca și rezolvat prin reintrarea lui Iordache, cronicarii „Sportului" acordă, cu puține excepții, credit liniei de fund din meciul cu Ungaria. Doar 3 nume noi, Stredie, Vlad și Ungureanu, ultimul mai vechi component al lotului. În ceea ce privește linia de mijloc, 8 din cei 10 intervievați (mai puțin (M. M. I.) solicită introducerea lui Augustin, Ioan Chirilă reținîndu-se să indice 11 jucători, Iordănescu, Țicleanu și Balaci rămîn, în majoritatea cazurilor, pe loc, lor alăturîndu-li-se Dinu și Dobrin, fiecare cu cîte 2 voturi. În atac, multe modificări. În viziunea ziariștilor de specialitate, Cămătaru și, într-o măsură mai mică, Crișan par să fi pierdut cursa, ca virf de atac impunîndu-se, cu autoritate, Dudu Georgescu, 7 sufragii. În urma lui, dar înaintea lui Cămătaru (pomenit de două ori) timișoreanul Nedelcu II. Alte nume noi, Șoiman (de 3 ori), Geolgău și Cîrțu (fiecare o dată), ba chiar și Orac (1 vot). În condițiile în care tricoul cu numărul 11 pare să se fi adjudecat totuși în favoarea lui Balaci.

DE REȚINUT : preferințele pentru Augustin, Dudu Georgescu și, într-o măsură mai mică, pentru Dinu, Dobrin, Nedelcu II și Șoiman.

SCRIITORI, DEȚINĂTORII RUBRICILOR DE SPORT DIN ZIARE ȘI REVISTE

Cristian Mantu : Iordache — VLAD, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, Iordănescu, DOBRIN, Crișan, DUDU GEORGESCU, Balaci ;

Gheorghe Mitrof : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, Stoica, AUGUSTIN, Balaci, DUDU GEORGESCU, Iordănescu (DOBRIN) ;

Radu Cosașu : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, Stoica, Iordănescu, Crișan, Cămătaru, Balaci ;

Ion Bocioacă : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, STREDIE, Țicleanu, DINU, Balaci, Crișan, RADU II, GIUCHICI ;

Vasile Căbulea : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, AUGUSTIN, Balaci, Cimpeanu II, DUDU GEORGESCU, ȚĂLNAR ;

Eugen Barbu : MORARU — VLAD (MIHAI MARIAN), Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, Beldeanu (AUGUSTIN), Balaci, ȚĂLNAR, DUDU GEORGESCU (NEDELCU II), ORAC ;

Dan Pătrașcu : Iordache — MIHAI MARIAN, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, AUGUSTIN, DINU, Crișan, DUDU GEORGESCU, Iordănescu ;

Fănuș Neagu : Iordache (Cristian) — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, UNGUREANU, DINU, Țicleanu, AUGUSTIN, Balaci, DUDU GEORGESCU, GIUCHICI ;

Valeriu Mironescu : Cristian — Negrilă, Sameș, Ștefanescu, Munteanu II, Țicleanu, DOBRIN (Cimpeanu II), Balaci, Crișan, Cămătaru (NEDELCU II), Iordănescu ;

Ion Băieșa : Iordache (Cristian) — ZAMFIR, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, DINU, Balaci, DOBRIN, Crișan, DUDU GEORGESCU, Cimpeanu II ;

Adrian Păunescu : Iordache — NICSA, Sameș, Ștefănescu, ION GHEORGHE, Balaci, DOBRIN, Țicleanu), GEOLGĂU, DUDU GEORGESCU, NEDELCU II, GIUCHICI ;

Prima observație, reapare Stoica, absent pe lista cronicarilor de la „Sportul"! În linia de fund, rămîn pe poziții, fără contracandidați, fundașii centrali, în timp ce pentru cei de pe margine se înaintează mai multe propuneri : Vlad, Mihai Marian, Ungureanu, Zamfir, Nicșa, Ion Gheorghe, Stredie. La mijloc, din nou Augustin (5 voturi), Dobrin (5 voturi), Dinu (3 voturi), iar în atac, și mai ceruți, Dudu Georgescu și Nedelcu II ca virfuri (fie cîte unul, fie amîndoi, o idee ce merită reținută), cu 8 și, respectiv, 3 sufragii. E menționat o dată și Radu II. În ceea ce privesc aripile, posturile cele mai controversate, mai ales cel de aripă stîngă, intervin mai multe propuneri, între care, pe stînga, Țălnar și chiar Cimpeanu II ? ! Se detașează, într-un context în care se mai vehiculează numele lui Orac și Geolgău, alături de „clasicii" Crișan, Iordănescu și Balaci, prezența lui Giuchici, 3 voturi. Așadar, între „conservatorismul" lui Radu Cosașu (nici un nume nou față de meciul cu Ungaria) și dorința expresă de primenire a lui Adrian Păunescu (7 propuneri) și Eugen Barbu (8), cîteva surprize (Ion Gheorghe, Nicșa, Radu II), intrarea în prim plan a lui Giuchici și CONSOLIDAREA POZIȚIILOR lui Augustin, Dudu Georgescu, Dinu și Dobrin.

CE PĂRERE AU COMENTATORII RADIO T.V.

Gheorghe Mihoia : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, AUGUSTIN, DINU, Iordănescu, GEOLGĂU, DUDU GEORGESCU, Balaci ;

Sebastian Domozină: Iordache (Cristian) — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, DINU, Balaci, ȚĂLNAR (Crișan), RADU II, Cămătaru ;

Ion Ghițulescu : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, AUGUSTIN, Balaci, DUDU GEORGESCU, Cămătaru, Iordănescu ; eventual VLAD în locul lui Negrilă ;

Dan Ștefănescu : MORARU — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, C. SOLOMON, Iordănescu, Crișan, DUDU GEORGESCU, Balaci ;

Dan Voiculă : Iordache — REDNIC, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, AUGUSTIN, Iordănescu, Crișan, DUDU GEORGESCU, Balaci ;

Nicolae Soare : Iordache — REDNIC, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, AUGUSTIN, Iordănescu, GEOLGĂU, DUDU GEORGESCU, Balaci.

Să notăm, înainte de a trece la un scurt comentariu, faptul că am fost refuzați, nu tocmai politicos, de Cristian Topescu („nu obișnuiesc să dau sfaturi") ? ! Nu de sfaturi era vorba, îi reamintim lui C. T., ci de cîteva sugestii constructive, care să servească unei cauze comune, calificarea echipei noastre naționale la mondiale.

Întorcîndu-ne la chestiune, să remarcăm statu-quo-ul din linia de fund, în care „centralii" sînt de neclintit, pozițiile lui Negrilă și Munteanu II fiind firav amenințate, apărînd doar 2 contracandidați, Rednic (2 voturi) și Vlad. În schimb, la mijloc, o noutate (băcăuanul Costel Solomon), mai degrabă martor al ascensiunii lui, Dinu și Augustin. În atac, în vreme ce Cămătaru pare să fi pierdut, fără drept de apel, concurența cu Dudu Georgescu, e din nou pomenit numele lui Geolgău. Pe aripa stîngă, senator de drept, Balaci. De subliniat că o serie din componenții lotului pentru Ungaria (Nicolae, Stoica, chiar Șoiman) sînt trecuți cu vederea.

ARBITRI, ANTRENORI

Un singur refuz, cel al antrenorului dinamovist Dumitru Nicolae-Nicușor („nu mă pot băga, sînt antrenori însărcinați cu asta"), 18 răspunsuri. Să începem cu arbitrii :

Augustin Deleanu : Iordache (MORARU) — Munteanu II, Sameș, Ștefănescu, STREDIE, DUMITRU (DINU), AUGUSTIN, Țicleanu, ȚĂLNAR, DUDU GEORGESCU, (NEDELCU II), Balaci;

Dan Petrescu : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, STREDIE, Țicleanu, DUMITRU, DOBRIN, Iordănescu, DUDU GEORGESCU, Balaci ;

Vasile Tătar : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, AUGUSTIN, Beldeanu, Crișan, DUDU GEORGESCU, VĂETUȘ ;

Ion Pop : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Iordănescu, Țicleanu, AUGUSTIN, ȚĂLNAR, DUDU GEORGESCU, Balaci ;

Romeo Stincan : Iordache (Cristian) — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, AUGUSTIN, Balaci, Crișan, DUDU GEORGESCU, Cimpeanu II ;

Ștefan Dinu : Iordache — NICSA, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, DOBRIN, AUGUSTIN, Iordănescu, Crișan, DUDU GEORGESCU, Balaci ;

Nicolae Rainea : Iordache (Cristian) — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Beldeanu, Țicleanu, Iordănescu (AUGUSTIN), Crișan, DUDU GEORGESCU (Cămătaru), Balaci ;

Mircea Constantinescu : Iordache (MORARU) — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II (STREDIE), Țicleanu, DINU, Iordănescu, Crișan, DUDU GEORGESCU, Balaci ;

Carol Jurja : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, Iordănescu, Stoica, Crișan, Cămătaru, Balaci ;

Cristian Teodorescu: Iordache — NICSA, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, DINU, Iordănescu, Crișan, DUDU GEORGESCU, GIUCHICI ;

George Dragomir : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, AUGUSTIN, Iordănescu, ȚĂLNAR, DUDU GEORGESCU, Balaci.

Pe scurt, de la echipa din meciul cu Ungaria (Jurja) la 8 nume noi (Deleanu), fără nici o noutate față de răspunsurile anterioare, cu observația că reapare, cu 2 voturi, internaționalul Dumitru! În rest, ca de obicei, Dudu Georgescu, Augustin, Dinu, Dobrin, Țălnar (3 sufragii, le place arbitrilor jocul lui Țălnar !), Giuchici.

Spre cine se îndreaptă preferințele tehnicienilor :

Ion Voica : Iordache — ZAMFIR, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, DINU (Stoica), Iordănescu, Crișan, DUDU GEORGESCU (SANDU MIRCEA), Balaci; poate că ar trebui inclus în lot și fundașul MIHAI MARIAN ;

Attila Erdögh : Iordache (Cristian) — SZABO, Sameș, Ștefănescu, UNGUREANU, DONOSE (Țicleanu), BÖLÖNI, Iordănescu, Crișan, Cămătaru, Balaci ;

Mircea Lucescu: Cralova mi se pare puțin uzată ; ar trebui, cred, căutate unele soluții mai îndrăznețe și mă gîndesc, în primul rînd, la introducerea lui AUGUSTIN și DUDU GEORGESCU ;

Emanoil Hașoti : n-am o echipă, dar n-aș mai merge pe mîna lui Cămătaru ; nici pe a lui Iordănescu ;

Petre Libardi : Iordache — aceeași linie de fund, Țicleanu, AUGUSTIN, Balaci, Crișan, DUDU GEORGESCU, Iordănescu, (GIUCHICI) ;

Viorel Mateianu : Iordache — ZAMFIR, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, DINU, DOBRIN, Iordănescu, LUCESCU, DUDU GEORGESCU, GIUCHICI ;

Ion Oblemenco : Iordache — Negrilă, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Țicleanu, Beldeanu (DONOSE), AUGUSTIN, Crișan, Cămătaru, Balaci.

Mai circumspecți, e și de înțeles o astfel de poziție, antrenorii nu aduc, în general, nimic șocant în discuție, poate doar înfoarcerea lui Mateianu la „epoca de aur" (Dinu, Dobrin, Lucescu) atrăgînd atenția. Se mai remarcă „patriotismul local" al antrenorului A.S.A., care propune chemarea lui Szabo și Bölöni, ambii de la Tîrgu Mureș, precum și faptul că, în ciuda „soluției" Augustin, pe care o acceptă, Ion Oblemenco nu se sfiește să acorde în continuare credit lui Beldeanu și Cămătaru. Atît Erdögh, cît și Oblemenco „îi văd" pe Donose, care primește astfel, în finalul sondajului, primele și ultimele 2 voturi. Conform așteptărilor, Augustin, Dudu Georgescu, Dinu și, mai puțin, Dobrin, reapar pe listă.

ÎN LOC DE CONCLUZII, O ECHIPĂ POSIBILĂ

Au fost pronunțate, dacă nu greșim, 42 de nume, unele însă (Sandu Mircea), Szabo, Lucescu, Văetuș, Solomon, Cîrțu etc.) o singură dată. Cel mai mare număr de sufragii l-au întrunit cei 2 fundași centrali, Sameș și Ștefănescu, fiecare cîte 42 (3 din cei 45 de intervievați n-au dat echipe complete), punctaj maxim. E firește, îmbucurător și nu ne rămîne decît să nutrim speranța ca Sameș și Ștefănescu, excelenți în meciul cu Ungaria, își vor face datoria și sîmbăta viitoare, acționînd fără greșeală. În privința portarilor, dacă Iordache (33 de voturi) se va reface, ceea ce dorim cu toții, el va apăra. Dacă nu, Cristian (9) și Moraru (7) îl vor putea înlocui cu succes.

Să lăsăm însă comentariile pentru mai tîrziu, prezentînd echipa care a reieșit în urma sondajului

IORDACHE (33), NEGRILĂ (28), SAMEȘ (42), ȘTEFĂNESCU (42), MUNTEANU II (34), (Stredie — 5), ȚICLEANU (35), AUGUSTIN (27), (Dinu —13), IORDĂNESCU (28) (Dobrin — 10), CRIȘAN (29), (Țălnar — 5), DUDU GEORGESCU (33), (Cămătaru — 9), BALACI (40), (Giuchici — 6).

Au mai punctat :

- pentru postul de fundaș dreapta Vlad, Mihai Marian, Zamfir, Nicșa (cîte 3 voturi), Rednic (2), Szabo (1) ; de asemenea, Munteanu II (1), vot adăugat la totalul celor 34 ;
- pentru postul de fundaș stînga Ungureanu (4), Ion Gheorghe (1) ;
- pentru linia de mijloc Beldeanu (5), Stoica (4), Dumitru și Donose (cîte 2), Bölöni și Solomon (cîte 1) ;
- pe aripa dreaptă Geolgău și Șoiman (cîte 3), Lucescu (1) ;
- ca virf de atac Nedelcu II (7), Cimpeanu II (4, inclusiv punctele primite pe alte posturi), Radu II (2), Sandu Mircea (1) ;
- pe aripa stîngă Orac (2), Cîrțu și Văetuș (cîte 1).

Echipa Elveției înaintea meciului cu Anglia, 2—1, din data de 30 mai. Pe acești tineri trebuie să-i batem la fotbal sîmbăta viitoare și să-l „neutralizăm" (doar sînt elvețieni...) în partida retur, programată la 11 noiembrie. Multe succes tricolorilor !

Echipa „opiniei publice", s-o numim așa, nu diferă, iată, prea mult de cea aliniată în partida cu Ungaria. Două ar fi modificările care s-ar impune față de garnitura din 23 septembrie, titularizarea dinamoviștilor Augustin și Dudu Georgescu, remarcați în primele etape ale acestui campionat și în meciurile din Cupa U.E.F.A. Convocarea lor la lot, readucerea lui Dudu Georgescu și confirmarea lui Augustin, care a mai trecut, ca vizitator, prin familia tricolorilor, nu mai poate întîrzia. La fel, ținînd cont de concluziile acestei anchete, socotim, e firește un punct de vedere, nu o imixtiune în treburile (și așa complicate) ale antrenorilor, că trebuie avută în vedere și chemarea la lot a lui Dobrin și Giuchici, față de ultimul fotbalul românesc avînd datoria să-i acorde, fie și cu întîrziere, o șansă. Am mai spus-o și o repetăm. Vremea bîjbîielilor, a plăților de polițe, a încăpățînărilor de tot felul, a subiectivismelor și orgoliei a trecut. E momentul, fiind în discuție ultimele șanse de obținere a calificării, ca toate forțele și resursele să fie canalizate în folosul echipei naționale, spre binele și fortificarea ei.

Înainte de a semna, autorul sondajului ține să le mulțumească pentru amabilitate celor ce au dat curs solicitărilor lui.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Succes în turul II echipelor Universitatea Craiova, Dinamo și F.C. Argeș, care după cele două „reprize" ale meciurilor din primul tur al cupelor europene cu Olympiakos Pireu, Levski Spartac Sofia și Apoel Nicosia, terminînd învingătoare cu scorurile totale de 3—2, 4—2 și respectiv 5—1, merită toate felicitările și să se pregă tească atent pentru o demnă reprezentare a fotbalului românesc în întîlnirile viitoare.

Bravo Craiova! Bravo Dinamo! Bravo Argeș!

Sofia, prin telefon, de la trimisul nostru. Deși a pierdut aici, 1—2 (0—2) cu redutabila Levski Spartak (5 internaționali A, 2 de tineret, între care aripa Iskrenov, un fotbalist de clasă deosebită), Dinamo și-a atins scopul și a realizat o frumoasă calificare în turul II al Cupei U.E.F.A. Bulgarii, deși au făcut eforturi deosebite, fiind și frenetic susținuți de cei peste 35 000 de spectatori, n-au izbutit să recupereze handicapul de 3 goluri, consemnat la București, mulțumindu-se cu o victorie la limită din punctul lor de vedere o slabă consolare.

Cum era și de așteptat, gazdele s-au năpustit, din start, în atac și după 35 de minute, exploatînd cîteva erori ale apărării dinamoviste, și-au creat un avantaj de două goluri pe tabela de marcaj, Kurdov în minutele 12 și 35. După pauză însă, bucureștenii s-au regăsit și au făcut o a doua repriză foarte bună. Animați de Augustin, ei au început să lege mai bine jocul și să tasă tot mai curajos la atac. Tălnar și Orac, folosind cu iscusință „culoarele" create de Dudu Georgescu, care și-a plimbat „paznicii" cînd pe-o parte, cînd pe cealaltă a terenului, amenințînd în cîteva rînduri poarta lui Delcev. Cum îi e obiceiul, Augustin s-a infiltrat adesea în defensiva bulgară, el ratînd din poziții favorabile în minutele 65 și 72. Pe fondul dominării tot mai haotice, tot mai lipsită de lumină, a gazdelor, s-a întrerupt, de data asta la propriu, lumina reflectoarelor stadionului „Vasil Levski" și arbitrul sovietic Eldar Azim Zade (care a fluierat foarte corect) a cronometrat 13 minute de întuneric. Dacă ar fi fost 15, el ar fi hotărît, conform regulamentului, sfîrșitul meciului dînd oaspeților cîștig de cauză cu 3—0, sancționînd viciul de organizare. Dar mai bine că nu s-a întîmplat așa! În final, apărînd-se calm, arătînd o ambiție deosebită și luptînd cu dăruire, dinamoviștii au marcat prin Augustin (minutul 88), mingea șutată de acesta, udă din cauza ploii, lovită cu sete, păcălindu-l pe portarul bulgar și oprindu-se în fundul plasei. A fost un gol echitabil, judecînd după aspectul jocului din repriza secundă, gol salutat cu bucurie de mica, dar inimoasa galerie ce l-a însoțit pe bucureșteni la poalele Vitoșei.

La ora cînd telefonez, marți seara, dinamoviștii savurează, în camerele lor de la hotelul „Moskva", satisfacția calificării, o performanță obținută prin hărnicie, devotament și sudoare. Miercuri dimineață ei vor pleca la Ruse, cu avionul, iar de acolo, după prînz, spre casă. Bravo, băieți, felicitări!

GHEORGHE AMUZA ■

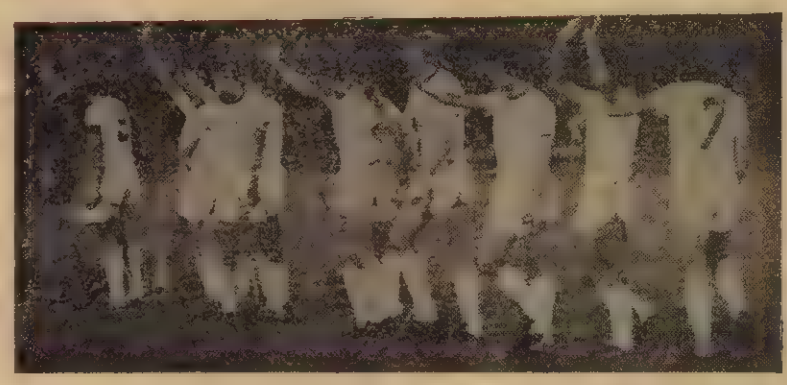

Miercuri după-amiază și, respectiv, seara, celelalte două „ambasadoare" ale fotbalului nostru, F. C. Argeș și Universitatea Craiova, au reușit să intre în turul II al cupelor continentale. Argeșul a obținut, pe teren propriu, o victorie scontată și categorică, 4—0 (2—0) cu Apoel Nicosia. Evoluînd la Atena, Universitatea a cedat cu 0—2 (0—1) în fața lui Olympiakos Pireu, dar cele 3 goluri (la zero) marcate de campionii României la Craiova, în meciul tur, le-au asigurat calificarea. Așadar, toate cele 3 formații românești angajate în cupele europene au trecut „hopul" primului tur. E o ispravă remarcabilă, dătătoare de speranțe în perspectiva partidei România — Elveția, programată zilele viitoare. Bravo, băieți!

Pentru meciul cu Elveția

Ce echipă națională ați alcătui?

Citiți în pagina 31 un sondaj pe această temă, 45 de răspunsuri furnizate de specialiști, antrenori, arbitri, scriitori, cronicari de fotbal. Ca o concluzie a sondajului.

Readucem în atenția selecționerilor 4 nume plauzibile

Miroslav Giuchici: „Eu aștept!"

— Sînt opinii că ai avea loc chiar în echipa reprezentativă, ce părere ai?

— Bună, firește. Am avut, e drept, o perioadă mai neagră, cît am jucat la Timișoara, cîte 10—15 minute pe meci, dar de cînd sînt la Jiul, unde atmosfera e excelentă, îmi ies toate mai bine. Trag tare, tot astept, tot aștept, poate m-or băga și pe mine în seamă. Am 27 de ani.

— Ce ziceai de Timișoara?

— N-am fost prea agreat la „Poli", nici Costică Rădulescu, nici Dembrovschi, nu prea m-au înghițit. Păcat că venirea lui Ion Ionescu a coincis cu plecarea mea la Petroșani.

— De ce păcat?

— Pentru că din cît am lucrat cu Ion Ionescu, mi-am dat seama că e priceput și, mai mult chiar, om dintr-o bucată. Detașat, Ionescu e, după mine, în primii 3 antrenori din țară. Calitățile mele? Ei bine, folosesc la fel ambele picioare. Stîngul, dreptul, pentru mine sînt tot una.

— Dar lipsuri?

— Hm, de-astea am mai multe. Poate că, înainte, mă complicam în joc, țineam mingea prea mult și, în altă ordine de idei, eram prea gălăgios. La Jiul, m-am mai ordonat, joc mai simplu.

— Ce-ți place să joci?

— Aș dorea virf de atac sau, și mai bine, al patrulea la mijloc. Am o tehnică deosebită, cel puțin așa se zice.

— Ce n-ai, Miroslav Giuchici?

— Ghete și noroc. La Jiul, în general, avem probleme. Cu echipamentul, iar mie, colac peste pupăză, mi-au dispărut două perechi de ghete. Nici cu efectivul nu stăm prea bine, 12—

(Continuare în pagina 30)

Nicolae Dobrin: „Sînt gata!"

— Nu mai vreau de mult să par altul decît sînt și zic eu că aspectul ăsta mi-a prilejuit destule necazuri, le știe toată lumea. Am ieșit, cum se zice, cu marfa pe piață. Acum însă cred că dreptatea e de partea mea. Jucătorii au vrut totul și poate că din cauza asta unora nu le-a mers prea bine. De dat, au dat tot ce-au avut.

— Și Beldeanu? Și Crișan? Și Cămătaru?

— Și. Eu, de pildă, pe Crișan nu l-aș fi schimbat, iar pe Cămătaru, ca să fiu sincer, nu l-aș fi băgat în teren. N-a jucat atîta timp, nu merita să riscăm cu el.

— Cu cine l-ai fi înlocuit?

— Cu Dudu Georgescu. Nici n-aș fi stat pe gînduri.

— Dobrin ar fi putut juca?

— Se știe, Dobrin are, din 26 august, 34 de ani!

— Cît Fazekas, așa-i?

— Da, dar la noi e altă poveste. Cum trece unul de 30 de ani, cum i se pune o etichetă pe frunte. Pe ea scrie un singur cuvînt.

— Care?

— Terminat.

— E și cazul tău?

— Eu mă pregătesc și, după cum se poate vedea, fac încă față. Am avut, e drept, un început de campionat mai ezitant, dar am intrat repede în formă și mă simt în apele mele.

— Sincer, te-ai fi descurcat cu ungurii?

— Poate că da, poate că nu, ce să zic acum, cînd treaba s-a încheiat? I Oricum, nu m-aș fi luat cu ei la bătaie, l-aș fi

(Continuare în pagina 30)

Dudu Georgescu: „Uitat prea repede!"

— Ce faci, Dudu Georgescu, cum te simți?

— Mai bine ca oricînd. Poate e-am scăpat de belele. Ba mi-am spart areada, ba mi-am luxat umărul, ba m-am operat de menisc, o dată și încă o dată, plus gleznele pe care nici nu mai țin minte de cîte ori le-am pus în ghips! Fundașii au fost nemiloși cu mine. Ca să glumesc, au uitat de respectul față de vîrstă!

— Tot bați monedă pe asta, abia ai împlinit 31 de ani, la 1 septembrie, avem o poză de la evenimentul acela.

— Și ce, 31 nu-s destui?! Unii zic uite-l pe Dudu, a făcut 31, ce jucător a mai fost?! Adică, înțelegeți, la timpul trecut.

— De ce asta? Ungurii au venit la București cu Fazekas la 34 de ani!

— Așa-i. Poate că și asta e una din explicațiile faptului că, deși n-au fost mai buni ca noi, ne-au luat 3 puncte din 4.

— Să vorbim pe șleau, crezi c-ar fi trebuit să fii convocat la lot? Forma ta din acest campionat, golurile pe care le-ai înscris, ardoarea cu care...

— Mă rog, mă rog, toate celelalte. Vă răspund cinstit, nu știu. Și-apoi, ce-a fost, a fost, ce să mai vorbim?!

— Dar pentru meciul cu Elveția? Mai bine zis, pentru meciurile?

— Nici asta nu știu. Pe urmă, dacă e iarăși vorba să discutăm cu cărțile pe față, depinde asta de mine?! Fac eu lotul?!

— E adevărat că după partida cu Spania, acel 2—2 de la Craiova, l-ai declarat lui Ștefan Covaci că nu vrei să mai auzi de națională?

(Continuare în pagina 30)

Ionel Augustin: „Vremea mea e pe-aproape"

— Cînd m-au chemat, mi-am zis gata, Ionele, a venit și rîndul tău. Iată însă că n-a venit, dar e pe-aproape, o simt. Mai curios e că n-am fost folosit în amicalul cu Bulgaria, cînd o serie de titulari au stat, fiind accidentați. De-aia zic eu că n-am înțeles nimic, nu m-au convocat cu Bulgaria, dar m-au convocat cu Ungaria, care a fost, vă întreb, raționamentul?!

— Oricum, rezultatul a fost același, tot n-ai jucat. Chiar așa, cîte selecționări ai?

— Dacă am numărat bine, 6, dar nici una oficială. Polonia, R.D.G., Israel, numai amicale. Cam puțin pînă la 26 de ani, nu?

— Mult, puțin, asta e. În 23 septembrie, iar ai ratat.

— Îmi pare extrem de rău, mai ales că, zic eu, ar fi fost nevoie de mine.

— Dudu Georgescu a avut aceeași părere.

— De la mijloc, numai Stoica a făcut față. S-a zbătut însă ca peștele pe uscat. Beldeanu, din păcate, n-a avut viață, poate că a vrut, sigur, a vrut, dar n-a putut. N-a forțat o dată, n-a încercat să pătrundă, a plimbat mingea pe metru pătrat și de-a latul terenului. Cînd a intrat Țicleanu, s-a mai schimbat vînzarea, dar era destul de tîrziu. În plus, asta iarăși m-a surprins, nici Iordănescu n-a fost în

(Continuare în pagina 30)

Interviuri realizate înaintea meciurilor din cupele europene de
OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Flacăra. Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbuș, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) — 26 00, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) — 18 48 75, 25 60; Secția scrisori probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) — 25 58, 21 30, Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Mihai Pînzaru, Sorin Postolache, Cornel Sperlatu) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. BOX 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

Jurnal de campanie

Duminică, pe urmele porumbului

Ceasul indică 11,30, calendarul arată duminică, 4 octombrie, dar Ioana David n-a lepădat cizmele nici azi. Explicația e simplă. Aici, la C.A.P. Leordeni, în județul Argeș, ca în toată agricultura dealtfel, a șaptea zi a acestei săptămîni e una de lucru, iar ea se cere sărbătorită ca atare, adică fără primeneli și fără fasoane. Prin muncă. Tocmai de aceea, cînd își face apariția Elena Udroiu, spre amiază, gătită nevoie mare și tîrînd după ea, ca o scuză fără acoperire, un căruț de butelii, Ioana David o ia la rost și, în calitatea ei de șefă de echipă, o întreabă dacă nu se rușinează că ea se fițiie, în timp ce oamenii încep să obosească de atîta treabă ?!

Nu știm dacă Elena Udroiu se rușinează, n-am băgat de seamă. Dar oamenii, cu adevărat, simt nevoia pauzei de masă, căci ei se află în acest loc, numit Islaz, de la 7 dimineața. Ion Burcea are pretenția că a venit chiar primul și, glumește, a avut necazuri cu pălăria, că abia i-a tîrît, sculîndu-se dînsul cu noaptea în cap. În ce calitate s-a grăbit ?, văi cum asta !, se miră, ca șef de echipă și de atelaje, pe de o parte, ca țăran în primul rînd. Știind bine, din experiență știind, că porumbul trebuie cules cît mai repede, ca să facă loc semințelor de grîu. Nu-i singur, toți cei 24 de membri ai echipei sînt pe tarla, căci porumbul se strînge deocamdată manual, mașinile neputînd intra din cauza ploilor din ultimele zile. Ritmul e însă corespunzător, iar Florica Fintineru, Niculina Pisicaru și Georgeta Voinea sînt cele care dau tonul hărniciei, lucrînd de parcă-ar avea, fiecare, cîte 3 mîini. Firește, avînd de dat exemplu, Ioana David nu rămîne mai prejos. Rupe știuleți și cîntă, din cînd în cînd întreabă de ceas, așteptîndu-și soțul. Trebuie să vină ?, întrebam. Mai are, zice, dar rar cînd întîrzie, iar noi înțelegem, într-un tîrziu, că bărbatul șefei de echipă e mecanic de locomotivă și, linia ferată fiind în marginea locului, trebuie să arunce dintr-o clipă în alta fleacurile promise. Ioana David, ca s-o lăsăm să-și vadă de treabă, e în cooperativă din 1962, de la înființare, aseară a

(Continuare în pagina 2)

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Toamna podgoriilor — Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Valoarea realizată din prelucrarea unei unități de materie primă — o problemă fundamentală a oricărei economii

PRIORITĂȚI

Dacă reducerea consumurilor normate reprezintă prima etapă, as spune decisivă, spre o activitate economică rentabilă, creșterea gradului de prelucrare este pasul următor, absolut necesar pentru finalizarea acestei activități de amplă rezonanță, care este valorificarea la cote tot mai superioare a tuturor materiilor prime și materialelor. Care este valoarea ce se realizează din prelucrarea unei unități de materie primă ? Iată întrebarea fundamentală ce se pune astăzi oricărei unități economice și pe care nimeni n-o poate ocoli. Căci, pe cine mai poate lăsa indiferent, în actuala conjunctură economică internațională, ce valori se obțin dintr-o tonă de metal, petrol, gaz metan sau bumbac supusă prelucrării ? Cît de importantă este creșterea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor rezultă fie și numai din următoarele date. În industria construcțiilor de mașini, de exemplu, valoarea unei tone de metal crește de 2,6 ori dacă se fabrică vagoane de călători în loc de vagoane de marfă, de 4,8 ori dacă este încorporată în autoturisme, de 9 ori în cazul fabricării strungului carusel cu comandă numerică, de 80 de ori cînd se produc mașini de facturat și contabilizat și de aproape 223 de ori în cazul producerii calculatorului „Felix-256". În industria chimică, valoarea unui metru cub de gaz metan sporește de 3,2 ori dacă este transformat în negru de fum și de 14 ori cînd se produc îngrășăminte. Exemplificările pot fi continuate. O tonă de benzină

(Continuare în pagina 5)

VASILE BARAC ■

Marea industrie

Un proces de gîndire care trebuie mereu redescoperit

Merită evocată experiența întreprinderii de mașini-unelte din Bacău tocmai fiindcă nu este singulară. Iată, la această întreprindere cu mii de muncitori, fiecare venea la director sau la inginerul-șef cu tot felul de probleme minore, „să decidă șeful, că d-aia e șef" — își vor fi spunînd oamenii. Un bobrwerk făcea prea mult zgomot, depășea cu doi-trei decibeli limita admisă ? Ce e de făcut, să hotărască inginerul-șef ! Nu se potrivea brațul la o carcasă port-broșă și nu se asambla ? Ei bine, să avizeze directorul ! Apărea, la o grupă de lucrări, la un moment dat, un mic excedent sau un deficit de mînă de lucru, cinci muncitori în plus la montajul general, cinci în minus la montaj subansamble ? Directorul și nimeni altul trebuia să dea măreața directivă : „Luați-i pe aceștia de aici și mutați-i dincolo !"

Articolul nostru nu se înscrie nicidecum ca un act de acuzare împotriva fostului director sau a fostului inginer-șef, buni specialiști, inimoși, care-și petreceau zile și nopți în întreprindere și pe care nimeni nu l-a acuzat de comoditate. Fapt este că se bătea pasul pe loc, că planul nu se realiza sistematic (și erau în joc producții anuale de sute de milioane de lei) și că abia după schimbarea conducerii, același colectiv, cu aceleași dotări, a realizat un spectaculos reviriment, iar de la un an la altul întreprinderea codașă a primit steagul de fruntaș și diploma de onoare în ramura construcțiilor de mașini-unelte.

— Nu am descoperit nimic nou — ne spunea noul director, inginerul Vasile Gogu. Este vorba de un lucru simplu, elementar : conducătorul unei mari întreprinderi industriale trebuie să conducă,

(Continuare în pagina 5)

LIONEL NIȚESCU ■

Dalii

In zilele cînd simt că mă cuprinde întreg numai trecutul, că prezentul mă macină peste marginile răbdării și că viitorul m-a părăsit (adică atunci cînd mă chinuiesc să scriu și nu-mi iese nimic), mă las pe străzile cu case joase, cu grădini și flori. Acolo, sufletul bea lumină de fag, iar inima, lumină de mesteceni. Sufăr nespus că nu știu să împletesc coșuri din nuiele de salcie și că nu am doi cai pe care să-i adap la o fîntînă, să-i gonesc pe un drum plin cu viforă din lună și la sfîrșit să-i leg de-un fir de izmă și să mă uit, mirat, cum din trupurile lor se înalță clopotnițe de abur. Pustiit de gînduri, îmi limpezesc tristețea numărînd prin curți lucrurile utile unei vieți liniștite. Sînt mărunte și toate țin de copilăria mea, de actul primordial al respirației. Prezente invulnerabile, ele potențează simțurile numai prin faptul că există : coasa, găleata fîntînii, scara sprijinită de gura podului. În colțul grădinilor, cătînd peste gard, daliile. Ființa toamnei le împrumută chipul. Ele scutură înalte plecăciuni de iubire spre toți trecătorii. Privindu-le, înțelegi că acrobațiile tăcerii sînt mai picturale decît cele ale expresiei. Albe, roșii, galbene, daliile sînt pierdere în pierdere — o deformație care nu urcă munții, dar picură durere dulce. Fiecare dalie, cel puțin așa mi se pare mie, e un soare aztec, intuiește veninul trecutului, îl înviază și-l ridică în aer ca pe un virtej de rouă și de sînge ațipit. Seara, daliile beau cîte-o dușcă de soare asfințind (asfînțituri din Bărăgan), iar noaptea stau cu tîmpla pe grota ferestrelor, furînd din case viscle copiilor, o dezvelire de sîn sau de coapsă. Ele țin de horă gardului, la fel ca alb-albindele tufe de soc, și prin aceasta dau amploare distanțelor. Un pîrleaz și-un plic de dalii vestesc întoarcerile dorului. În floarea lor, riul luminii n-are stingeri, ci numai începuturi, răsăriturl de stele, întîlniri fermecate. Daliile, chiar dacă sacralizează culoarea roșie, nu cunosc mlădierea tihnitei resemnări. Simbol al femeii între două vîrste, ele trăiesc numai pentru sărbătoarea drumului. Voluptuoasă, bruma morții le pîndește pe-aproape, dar pînă cînd petalele n-au spart, încă n-au sparț cintec negru, chipul florii e un soare aztec : culege timpul, rănește iubirea.

FANUȘ NEAGU ■

DIN SUMAR :

● **Au, doctore, mă doare !** Raid de urgență prin policlinici (pag. 10–11) ● **Pescarii deltei cînd nu pescuiesc** (pag. 12–13) ● **Flacăra la dispoziția dumneavoastră** (pag. 14) ● **Centenar Bacovia** — Antologia noastră (pag. 15) ● **Constelația lirei** — **Racul** (pag. 19) ● **Univers** (pag. 20–21) ● **Sport : Dobrin din nou în lot !** (pag. 23) ● **Cronică de cenaclu : 437, 438, 439, 440** (pag. 24)

Cele trei sortatoare de cartofi ale Consiliului agroindustrial Recea existau și anul trecut in dotare dar nu funcționau. Noul director al S.M.A., inginerul Burlea, le-a adus in stare de funcționare. Acum lucrează în plin și e de prisos să amintim că oamenii văd mai multă preocupare pentru îmbunătățirea muncii lor și, respectiv, a producției.

Respect pentru munca omului mai înseamnă aici, la Recea, și îmbunătățirea substanțială a retribuției într-o foarte bună organizare a muncii in acord global. Urmarea directă – creșterea ritmului la recoltat. Dacă anul trecut nu se depășeau 22 de hectare acum se recoltează intre 27 și 30 de hectare la zi.

Oameni care au plecat din sat de cițiva ani s-au calificat și lucrează în industria făgărășeană. În această toamnă, peste o sută dintre ei, țărani fiind din tată în fiu, și-au luat cu toții concediu incepind cu 15 septembrie și lucrează în acord global la strinsul recoltei, pină pe inserat.

Înțelegerea muncitorului pentru agricultor merge mai departe ; Combinatul chimic Făgăraș trimite zilnic, incepind cu 5 septembrie, două sute de muncitori, care vor fi plătiți tot în acord global. Pentru o zi de muncă în această campanie ei primesc 50 de lei și 10 kg de cartofi. De fapt aceasta este valoarea unei zile muncă pentru toți cei care lucrează în această companie aici la Recea.

O tradiție a satului redescoperită ca factor de eficiență și civilizație

În aceste zile, la poalele Făgărașului se recoltează cei mai buni cartofi — cei de sămință — ajunși abia acum la maturitate. Este vorba de Consiliul agroindustrial Recea, cel care asigură peste 20% din producția de cartofi a județului. Recoltatul lor a inceput tirziu, la inceputul lui septembrie ; ninsoarea din 28 august i-a cam speriat pe oameni,totuși ploaia a fost cea care i-a ținut în loc mai mult de jumătate din luna care a trecut, întirziind și recoltatul, dar mai ales insămințarea griului și a orzului.

Sigur că ploaia și chiar ninsoarea nu sint o noutate in zonele de sub munte ; ani la rind recolta viitoare este pusă sub semnul întrebării, intirzierea semănatului și prelungirea lui pină in a treia decadă a lunii octombrie a devenit coșmarul locuitorilor din această zonă. Remediul este unul singur : o cit mai bună organizare a muncii în zilele bune, pentru că dacă plouă într-o singură zi, următoarele două nu se poate intra la semănat.

Ziua de 2 octombrie a fost o zi model, o zi așteptată de toată suflarea satelor, de oameni care timp de două zile n-au putut intra in cimp din cauza ploii. Ziua de 2 octombrie a fost o zi model, o zi a muncii și a bucuriei, o zi a bucuriei muncii.

Fotoreportaj de ELENA GHERA ■

Despre cei peste 1 000 de copii din orașul Făgăraș care sint pe cimp in aceste zile toată lumea este de acord cind se spune că lucrează mai bine decit cei mari. Realitatea este că sint tot atit de harnici ca și cei maturi. În 2 octombrie, pe hotarele de la poalele Făgărașului, adunau cartofi peste 1 500 de copii — albinuțe-furnicuțe.

Duminică, pe urmele porumbului

(Urmare din pagina 1)

ajuns acasă la 22,30, a pregătit o ciorbă de teci și-o mincare de cartofi, părindu-i rău că, din cauza intunericului, n-a mai apucat să taie un pui, că puii, vorba ceea, sint berechet pe bătătură.

E de față și șeful fermei, inginerul Nicolae Toma, tocmai întors din punctul Budisteni, unde i-a lăsat pe președintele Nicolae Popescu și pe inginerul șef Ion Vlajoagă. Stăm bine, îl auzim, dar puteam să stăm și mai bine. Dăm aici, la Islaz, 7 500 de boabe la hectar, am fi realizat 10 000, dac-am fi avut ingrășăminte. Face aceste calcule și, cerindu-și scuze, își suflecă minecile și intră în lanul de porumb, nu [illegible] de a-l saluta pe Alexandru Necșoiu. Acesta e tractorist, pe un troliu cu care a venit de la pădure, „copacii mai pot aștepta, acum e timpul porumbului", n-a [illegible] încărca și-atunci, lăsindu-și fiii să [illegible] mașina, s-a pornit să dea o mină de ajutor. Frați și după părinți și după treningurile pline de noroi, „s-au mai aflat și ei în treabă, rinduind știuleții", Nicușor și Georgică Necșoiu vorbesc despre [illegible] lor cam așa : „nenea ăla de colo, cu basca făcută cu ulei". Nimeni nu stă, ora mesei s-a încheiat, iar profesorul Nicolae Moldoveanu nu stă nici atit. Una, pentru că așa îi e felul, „imi petrec concediile pe cimp și cred că sint cel mai cîștigat, la sănătate și la bani", două, pentru că, acum, e cu adevărat nevoie de toată suflarea comunei la porumb, de această mobilizare „ținind direct piinea noastră, adică și a țării". A terminat filozofia, dar predă franceză la Budiștenl, unul din cele 14 sate ale Leordenilor, predă însă, iată, mai mult decit atit, iar fiul său, pe care-l cheamă la fel, îi ține isonul, 3 rinduri mai la dreapta, ultind pentru o zi de duminică, nu singura de peste an, că e inginer electronist la I.S.B. Topoloveni. [illegible] ci și cu [illegible] și cind e nevoie de ei, își pun mina [illegible] treabă fără să le cadă rangul.

Transportul e asigurat, la această oră, [illegible] 6 căruțe, 4 remorci și un camion „Carpați". Mijloace sint, lesne de calculat, destule, forțele cooperativei fiind întărite, la cerere, și cu cele ale vecinilor, de unde un tractor, 41-PH-504, trimis de la sonde. Oamenii au strins, acum încarcă, dar inginerul Nicolae Toma, aici din 1979, după terminarea facultății, nu-i mulțumit pe deplin. Porumbul e frumos, zice, de parcă ni l-ar recomanda la vinzare, mijloace de transport avem, nici cu piesele de schimb n-avem probleme, doar c-am inceput recoltatul cam tirziu, din cauza umidității. Noi, deși spre deal, ne pricepem la porumb, într-o săptămină îl rezolvăm și sint indicii că nu vom ieși sub 6 000 la hectar.

Îi lăsăm pe cooperatorii din Leordeni cu

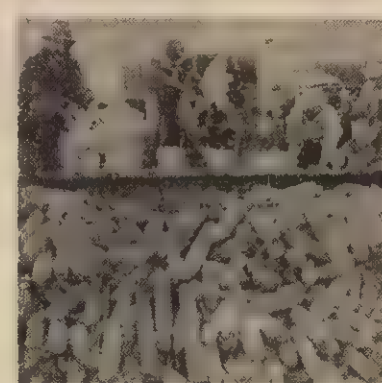

ale lor și, după ce aflăm că Ioana David n-are copii, dar a măritat, cu zestre în regulă, 7 nepoate de frați, pornim spre baza de recepție. Nu-i departe, 5—6 kilometri socotind de la Islaz. Șoseaua e curată ca-n palmă și Nicolae Toma se angajează, mai in glumă, mai în serios, să înghită toți știuleții pe care-i vom depista pe drum. Nu găsim nici unul, drept pentru care șeful de fermă va servi, la prinz, brinza și roșiile făcute pachet de soție, de profesie asistentă medicală și gospodină.

La bază, lingă stația C.F.R. Leordeni, ordine și disciplină. Mai marele ei, Gheorghe Popescu, tocmai a pornit-o spre Căteasca și Teiul, „chiar nu l-ați încrucișat pe drum ?!!, se miră careva, dar sint prezenți, cu scriptele în față, contabilul șef Gheorghe Ionescu și delegatul Întreprinderii județene pentru valorificarea cerealelor și plantelor tehnice Petre Ghițescu. Primul e de părere că, în mare, nu-s probleme, intrarea în bază se face ritmic și cu marfă de bună calitate, doar că C.A.P. Beleți Negrești n-a inceput încă recoltatul ?! Planul vizează 4 450 de tone, iar cooperativele arondate au adus pină acum care mai mult, care mai puțin, fruntașe fiind cele din Călinești (374 t), Leordeni (300 t) și Topoloveni (275 t), ca în fiecare an, dealtfel. În coadă, C.A.P. Botești (5,2 t) și, surprinzător, I.A.S. Leordeni, de la care se aștepta, firește, mai mult. În ciuda ordinii, rămine și aici loc pentru mai bine. Cam mult porumb e scurs pe sub pătule, iar banda cu racleți, adaptată de oamenii bazei, stă nefolosită, în așteptarea basculelor care tot vin și nu mai ajung.

La ora la care tocmai descarcă 21-AG-4838, planul de depozitare e la un sfert, iar ceasul arată 13,30. Duminică 4 octombrie, munca își urmează cursul, fără primeneli, fără fasoane.

DEMOCRAȚIE, RĂSPUNDERE, LIBERTATE

Afirmarea plenară a personalității omului în orînduirea noastră socialistă

În colecția „Din gîndirea filozofică a președintelui României Nicolae Ceaușescu" a apărut o altă lucrare fundamentală „Omul și afirmarea personalității sale în societatea socialistă". Este greu de cuprins într-un spațiu restrîns întreaga bogăție de idei. Iată de ce ne vom referi doar la două aspecte văzute în legătura lor indisolubilă : „Omul — valoare fundamentală în societatea socialistă" și „formarea și educarea omului nou — dimensiune esențială a socialismului și comunismului".

Problemele legate de om și de existența sa, de destinul său ca ființă socială și individuală, proiectant și constructor al unei societăți care să constituie cadrul cel mai adecvat pentru realizarea multilaterală a personalității umane, au stat întotdeauna în atenția partidului nostru, a secretarului său general. În cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Congresului educației politice și al culturii socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „Formarea omului nou, constructor conștient al celei mai drepte orînduiri sociale, constituie cea mai mare și mai complexă sarcină, cea mai nobilă răspundere, îndatorire de onoare a partidului nostru comunist.

În esență, noi, comuniștii, ne propunem, de fapt, să venim — dacă se poate spune astfel — în sprijinul naturii, care a sintetizat în om forma superioară de organizare a materiei, acționînd prin toate mijloacele pentru stimularea însușirilor celor mai nobile ale acestuia, pentru dezvoltarea sensibilității sale, a dorinței și voinței de autodepășire, pentru amplificarea continuă a cunoașterii sale, pentru împlinirea visurilor sale celor mai cutezătoare de progres, dreptate și fericire". Or, acesta este doar un aspect al activității teoretice și practice revoluționare a președintelui României socialiste, care pune în evidență, concretizează și dezvoltă în mod creator conținutul și principiile umaniste ale noii orînduiri. În același timp tezele secretarului general al P.C.R. fundamentează și orientează ideologic politica partidului nostru de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate pe meleagurile României și înaintare spre comunism.

Ne-am referit mai înainte la un exemplu elocvent din viziunea clară, mobilizatoare a secretarului general al P.C.R., în care se pune problema formării omului nou, a acelui om care este proiectantul viitorului și realizatorul acestui viitor, făuritorul tuturor valorilor materiale și spirituale ale societății ce se construiește altfel decît cele precedente, fără idei preconcepute și prejudecăți, fără tipare utilizate altundeva și-n alte timpuri.

Cînd este vorba de opera președintelui României consacrată omului și afirmării personalității sale, trebuie să subliniem cu întreagă tărie că ea se caracterizează printr-un profund spirit științific, printr-o originalitate fecundă degajate din felul în care sînt abordate și soluționate problemele legate de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și în acest context a formării omului de tip nou, proiectant, constructor și beneficiar. În același timp, este evident realismul și cutezanța creatoare, felul în care privește relația dintre permanență, tradiție, și inovarea revoluționară, cerințele ce derivă din spiritualitatea proprie națiunii noastre și valorile fundamentale ale eticii și echității socialiste. Ceea ce gîndește și face președintele Ceaușescu este un crez și un angajament, un mesaj și o călăuză în acțiune. În Discursul solemn la Marea Adunare Națională cu ocazia alegerii în funcția de Președinte al Republicii Socialiste România — 28 noiembrie 1974 — tovarășul Ceaușescu afirma : „Pornind de la faptul că esența politicii partidului nostru, rațiunea supremă a socialismului însuși, este ridicarea bunăstării și fericirii omului, am făcut totul pentru ca, pe măsura dezvoltării forțelor de producție a creșterii avuției naționale, să sporească continuu nivelul de trai material și spiritual al poporului. S-a acționat permanent pentru asigurarea manifestării plenare în începutul vieții sociale, a personalității umane, pentru ca omul să se simtă liber și stăpîn pe ceea ce înfăptuiește în societatea noastră pentru a da fiecăruia posibilitatea să-și valorifice din plin calitățile și talentele în slujba progresului multilateral al patriei".

Totdeauna și cu întreaga sa ființă secretarul general a socotit că „țelurile pe care și le propune socialismul au un conținut profund uman asigură omului posibilitatea de a-și dezvolta multilateral personalitatea, de a participa activ în toată plenitudinea forțelor și capacităților sale la progresul general al unei noi orînduiri și de a beneficia pe măsura aportului său, de o retribuție care să-i creeze condiții de viață demne și civilizate".

În optica secretarului general al P.C.R. formarea și educarea omului nou a fost și va rămîne o dimensiune esențială a socialismului și comunismului, un proces ce se realizează în acțiunea plină de dăruire a însăși construcției socialiste văzute pe toate planurile sale și cu participarea factorilor instituționalizați ai educației creați tocmai cu acest scop. Acesta este nu numai un proces necesar și complex în care se realizează trăsăturile înaintate ale omului de tip nou și care afirmă în viață principiile eticii și echității socialiste, ci și un formidabil experiment social realizat de om, prin om, în favoarea lui și a comunității căreia îi aparține. În expunerea cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România, prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu într-o magistrală formulare-program, arăta : „Formarea omului nou trebuie să pornească de la adevărul binecunoscut după care munca, activitatea socială utilă, constituie factorul determinant în formarea conștiinței socialiste, în educarea morală și politică a maselor. De aceea este necesar să punem pe primul plan educarea oamenilor, îndeosebi a tineretului, prin muncă și pentru muncă. Societatea pe care o edificăm este societatea celor ce muncesc, ea se întemeiază nemijlocit pe munca creatoare a tuturor membrilor săi. Fiecare cetățean trebuie să depună o activitate utilă societății, să contribuie activ la progresul general al țării. Munca liberă despovărată de exploatare constituie unica sursă a sporirii avuției naționale, a înfloririi patriei, a prosperității poporului și a bunăstării personale ; de aceea ea trebuie înțeleasă ca o necesitate, ca o îndatorire de onoare a fiecărui cetățean și, totodată, ca principalul mijloc de afirmare a personalității umane, a forței creatoare a fiecărui cetățean". Credem că nici nu se poate sublinia mai bine ideea necesității educației multilaterale, plină de pasiune și dăruire, care să permită participarea conștientă și calificată la edificarea noii noastre societăți, proces în care se formează în fond și educația revoluționară, conștiința socialistă veritabilă.

Prof. univ. OVIDIU BĂDINA ■
membru titular al Academiei de științe sociale și politice

Comunistul, omul înaintat al zilelor noastre

Progresul uman a presupus implicit și o creștere a gradului de democratizare a vieții publice, a lărgirii cadrului de afirmare plenară a individului, cît și a răspunderii lui ca membru al cetății, al cojectivității căreia i-a aparținut. Desigur, societățile au diferit prin nivelul de dezvoltare, prin orînduirile social-economice, prin structurile și politicile culturale. Orînduirea nouă, socialistă, se deosebește fundamental de toate orînduirile care i-au premers. Noul tip de relații de producție, societatea socialistă, esența inedită a repartiției sociale oferă virtuți noi, superioare, democrației, libertății omului.

Edificarea socialismului și comunismului presupune și determină o revoluționare a însăși doctrinei despre om, despre menirea și rațiunea lui suficientă ca făuritor al valorilor materiale și spirituale. O componentă esențială a concepției marxist-leniniste este umanismul socialist.

În activitatea teoretică și practică a partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, problema omului, a statutului său economic, politic, a instruirii și pregătirii sale în domeniul de specialitate, a orizontului său de cultură a ocupat și ocupă un loc de primă importanță.

Evidențierii tezelor de bază, a locului și rolului problematicii omului în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, a gîndirii sale novatoare, revoluționare cu privire la drepturile și îndatoririle individului în societatea socialistă, a exigențelor democratice, a creșterii răspunderii cetățenilor, a comuniștilor față de tot ce se întreprinde în procesul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism le răspunde și recentul volum **Din gîndirea filozofică a președintelui României, Nicolae Ceaușescu : Omul și afirmarea personalității sale în societatea socialistă**, scos de Editura politică. Găsim aici redată, într-o formă selectivă, contribuția inestimabilă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea concepției despre Om, despre guvernarea democratică, științifică, umanistă a societății noastre românești, ca și la dezvoltarea gîndirii marxiste referitor la domeniile menționate.

Premisa de la care se pleacă în concepția președintelui României socialiste este aceea că „...umanismul nou al societății noastre, care pune pe primul plan omul, are în vedere tocmai creșterea răspunderii pentru viitorul patriei, pentru socialism, pentru comunism, pentru ca omul să fie într-adevăr un participant activ la întreaga operă de făurire a noii societăți, ca el să poată privi totdeauna cu mîndrie la ceea ce a făcut, să nu-i fie rușine de munca lui, să nu dea înapoi într-un moment sau altul, sau, atunci cînd este greu, să nu caute să găsească un locșor călduț, cum se spune". Omul, fiind stăpîn pe tot ceea ce făurește cu brațele și cu mintea sa, fiind proprietar, producător și beneficiar al întregii activități economico-sociale, hotărăște în deplină cunoștință de cauză asupra politicii interne și externe a țării, acționează în același timp cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea acestei politici, pentru progresul și civilizația României socialiste.

În toată această perioadă a avut loc un continuu proces de afirmare, perfecționare și dezvoltare a structurilor, instituțiilor și relațiilor politice, s-a creat un corespunzător cadru social-politic menit să asigure o participare eficace a cetățeanului, a maselor largi la guvernarea societății. Sistemul politic, ca subsistem al sistemului social și de conducere, s-a îmbogățit prin crearea Frontului Democrației și Unității Socialiste, prin crearea organismelor cu natură dublă, de partid și de stat. După cum este știut, astăzi în țara noastră are loc dezvoltarea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare care constituie o parte a dezvoltării generale a democrației. De asemenea, se cuvine a aminti că în toate unitățile economice și sociale, de la întreprinderi pînă la organele centrale și republicane, funcționează organe de conducere muncitorească. Una din formele de participare directă a oamenilor muncii la autoconducere, la elaborarea și luarea deciziilor referitoare la activitatea unităților respective o constituie consiliile oamenilor muncii. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu declara, nu demult : „Considerăm că tocmai dezvoltarea acestor organisme democratice, inclusiv la nivel național — cum este, spre exemplu, Consiliul Național al Oamenilor Muncii —, reprezintă o formă nouă, democratică de participare a maselor la conducerea societății, realizînd o democrație de tip nou, superioară vechii democrații burgheze".

Lărgirea democrației atrage după sine creșterea răspunderii, atît individuale cît și colective, sporește și trebuie să sporească disciplina și ordinea, trezește spiritul datoriei pentru îndeplinirea de către fiecare cetățean, a sarcinilor încredințate de partid și de stat.

De o deosebită importanță sînt precizările secretarului general al partidului cu privire la libertate și drepturile umane fundamentale. Rezumînd, reținem drept note esențiale ale conceptului de drepturi fundamentale ale omului : dreptul la muncă ; dreptul la învățătură, la cultură, la viață liberă ; dreptul la conducerea statului, fără nici o discriminare, inclusiv dreptul de a avea orice credință religioasă sau convingere filozofică. În doctrina politică românească, la a cărei afirmare și dezvoltare tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o contribuție de substanță, drepturile omului nu sînt reduse, cum se obișnuiește în literatura nemarxistă de specialitate, la călătorii, întregirea familiilor sau la libertatea presei. Noi apreciem că drepturile omului constituie o problemă globală, că ea a apărut cu multe secole în urmă, în toate regiunile lumii, și că soluționare ei presupune eforturi conjugate din partea tuturor statelor și națiunilor, indiferent de natura orînduirii sociale, de mărimea sau de poziția geografică a acestora. Privite într-o accepțiune mai largă, prin drepturile fundamentale ale omului trebuie să înțelegem dreptul cetățenilor la viață, la pace.

Volumul de care ne ocupăm reunește într-un capitol special principalele aprecieri, indicații, concluzii pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a făcut constant în cuvîntările și expunerile ținute în cei peste 16 ani de cînd se află în fruntea Partidului Comunist Român, cu privire la comunist ca model de personalitate revoluționară.

Printre trăsăturile de seamă ale comunistului, cum rezultă și din textele selecționate, la loc de frunte se înscriu : înalta conștiință revoluționară și angajamentul de a acționa permanent pentru înfăptuirea Programului partidului, a liniei sale politice interne și externe ; a munci și a acționa mereu mai bine și mai conștiincios pentru interesele oamenilor muncii, ale întregului popor, a servi cauza partidului, a socialismului, a patriei în orice împrejurări ; a fi exemplu de cinste, de onestitate, de spirit de răspundere în îndeplinirea sarcinilor la locul de muncă ; a trăi și a munci în spirit comunist, potrivit cerințelor Statutului și Codului eticii și echității socialiste ; a-și însuși concepția nouă, revoluționară etc.

Comunistul, omul înaintat al zilelor noastre, trebuie să fie animat de îndrăzneală și cutezanță, să fie cinstit, curajos, să lupte cu ardoare pentru adevăr, pentru dreptate și libertate.

Prof. univ. dr. MARIN VOICULESCU ■

Un jubileu cu gustul dulce : al mierii de albine din județul Bihor

Dr. Cornel Vicaș: În cazul unei vijelii naturale, albina se ascunde sub o frunză și apoi se reîntoarce la stup

Printre jubileele obișnuite din lumea istoriei, economiei și culturii, iată unul cu gustul dulce și aromat: al mierii de albine din Bihor intrată în custodia „Asociației crescătorilor de albine" în urmă cu 30 de ani. Ca modernizare și sistematizare, firește. Pentru că, așa cum amintea directorul Cornel Vicaș mierea de albine a fost gospodărită de cînd se știe poporul nostru pe aceste meleaguri și în cuprinsul întreg al Daciei antice — lucru atestat prin scrierile marelui istoric Herodot.

Încercări de modernizare a apiculturii au existat prin influența unor centre mai vechi — cel din Lugoj, de pildă, care datează de prin 1928. Avem, în Bihor, chiar un pionierat mai bine marcat: în Pietroasa, comuna cu cele mai frumoase costume populare din județ, micul meseriaș Nicolae Vasilco a adus apicultura primitivă la stare modernă cu stupi pe rame. încă din 1949, făcînd propagandă noului sistem prin satele apropiate. El este astăzi membru onorific al asociației.

În 1951 așadar, o seamă de apicultori, printre care mecanicul de locomotivă Vasile Cociubei, Gheorghe D. Pop, Imre Miheș și alții au pus bazele asociației. Achiziția de către stat a savurosului produs auriu a început însă abia din 1959 cînd mierea a intrat în fondul de stat, iar modernizarea adevărată intensivă și extensivă, în 1975. Să pornim deci de la această dată fundamentală de cînd la mierea tradițională s-au adăugat produse noi: polenul, lăptișorul de matcă, propolisul și ceara.

— Ceara pentru luminări la biserică — zic eu ca să mă aflu în treabă.

— Pardon, îmi răspunde doctorul Vicaș: pentru luminări numai 2 la sută. Grosul cerii intră în industria chimică, în industria constructoare de mașini (ca unguent, la rulmenți, de pildă), în industria farmaceutică și la export.

Evoluția din 1975 a asociației se vede în saltul de la 2,5 milioane lei economii în acel an, la 13,2 milioane lei în 1980. Aceasta, pentru că în acest răstimp scurt, prin creșterea numărului de crescători, a crescut numărul familiilor de albine de la 12 604 la 25 159. Cu mare, cu foarte mare greutate. Nu pentru că oamenii nu vor să crească albine, ci pentru că astăzi, în condițiile poluării, ale stropirii plantelor cu soluții chimice în campaniile fitosanitare (firești și necesare) devine o problemă anevoioasă nu numai creșterea numarului de familii de albine ci chiar și menținerea celor existente. În acest sens, asociația din Bihor a făcut un adevărat act de eroism, cucerind de două ori medalia de aur (caz unic în țară) și menținindu-se pe locul întîi în țară, din 1975 încoace.

Din păcate, modernizarea tuturor ramurilor economice, pe lîngă covîrșitoarele ei foloase, conține, în subsidiar, și unele urmări pernicioase pe care, oricît le-am evita, le resimțim totuși. Or, tocmai această luptă înverșunată pentru menținerea și creșterea efectivului de albine devine atît de necesară și de prețioasă în contextul revoluției agricole că albinele contribuie la polenizarea, deci la perpetuarea plantelor de cîmp și deal: rapița, floarea-soarelui, trifoiul, lucerna, dovleacul etc., a tuturor pomilor fructiferi. Și că albinele sînt singurii polenizatori cultivați la ora actuală.

— Care sînt ceilalți polenizatori necultivați?

— Gîndacul de mai, viespea și albinele sălbatice.

Mi-e greu să văd gîngăniile de mai sus cultivate sistematic. Cum ar arăta oare o crescătorie de gîndaci de mai sau de viespi? Nici dramul de poet din firea mea nu-și poate imagina. Dar cum albinele aduc acest mare serviciu agriculturii, în județul Bihor (ca în toate zonele țării) asociația de crescători conlucrează la polenizare cu fermele specializate în cultura pomicolă: Stațiunea de cercetări pomicole Biharea, I.A.S. Valea lui Mihai, IAS Marghita și altele. De exemplu, la Valea lui Mihai, fostul director al I.A.S.-ului, Szábo Imre, Erou al Muncii Socialiste, pe care, ca prieten bun, îl știu foarte receptiv la nou și foarte îndrăzneț în experiențe, a inițiat colaborarea cu Asociația crescătorilor de albine din Bihor. Rezultatul: singurele mere fără refuz la export și omologate de specialiștii din țară și străinătate ale fermelor de acolo au fost cele polenizate de albine.

Iată de ce lupta pentru menținerea fondului de aur al albinelor capătă dimensiuni de importanță națională. Și se cere remarcată contribuția apicultorilor Ioan Cohuț, muncitor constructor, Ioan Covaci, directorul Bazei de aprovizionare, Ștefan Patoló, electrician, în acest domeniu care cere sacrificii de timp, tenacitate, stăruință și multă pasiune profesională. În cazul lipsei de hrană naturală, ei au reușit să completeze rezervele de iarnă pentru stupi.

În 1961 în zona agricolă Cefa a fost nevoie de intense tratamente fitosanitare. Drept care au fost mobilizați apicultorii să scoată stupinele din zona primejduită și să le deplaseze în zonele de deal și munte, pe văile Sadului, Drăganului, Arieșului etc. Transportul stupilor necesita autocamioane numeroase și iată că ITA Bihor, directorul Valeriu Chișiu (care nu e apicultor, dar e un bun prieten al apicultorilor) s-au arătat înțelegători. Tovarășul Valeriu Chișiu este colecționar de cărți și manuscrise vechi. În cadrul Festivalului George Enescu el a expus în vitrina unei librării orădene cărți, reviste, fotografii, manuscrise, documente ce întregesc viața și opera marelui compozitor și interpret român.

— Dar, la munte, mai ales, furtunile, vijeliile nu distrug stupii? — întreb eu cu naivitate de profan.

— Pentru apicultori nu există vijelii. Singura vijelie periculoasă rămîne tot poluarea. În cazul unei vijelii naturale, albina se ascunde sub o frunză și, apoi, se reîntoarce la stup. De 15 ani de cînd lucrez în apicultură, subliniază doctorul Cornel Vicaș, nu știu să ne fi distrus vijeliile vreun stup.

Din pulsul fierbinte al acestei pasiuni să revenim la palmaresul apicultorilor bihoreni. Deci, din 1975 ei stau pe locul întîi în țară în ceea ce privește producția apicolă, dezvoltarea apiculturii și a produselor apicole. Bihorul este unicul județ care, în ultimii cinci ani, a crescut efectivul de albine neîntrerupt, — în total cu 7 555 de familii, printr-o muncă de propagandă și tehnicizare apicolă susținută și fluentă. Nu mă lasă inima să nu dau iarăși cîteva cifre; nădăjduind că în cazul de față, nu-l vor plictisi pe cititor: din 1975, producția de polen a crescut de la 1 894 kg anual, la 8 862 kg, iar cea de ceară de la 3 303 la 33 164, deci de zece ori. Și că tot veni vorba de polen, e bine, e foarte bine să se știe că el conține un supliment concentrat, cu gama întreagă de aminoacizi esențiali, că e un fortifiant natural de primă mărime, un calmant, un regulator al funcțiilor ficatului excelent etc. Trecem pe lîngă vitrinele magazinelor cu produse apicole fără să ne dăm seama că dincolo de mierea tradițională, rafturile conțin esențele vitaminoase, zaharoase, vitalizatoare necesare corpului nostru la toate vîrstele. Iată, de pildă, cîți dintre noi știu că un produs numit propolis (materie cu care albinele întrețin igiena stupului, terapeutica stupului) vindecă boli la care medicamentele farmaceutice nu mai pot face nimic. Le vindecă printr-un produs care n-are nici o tangență cu artificiul farmacologic. În Bihor au fost alcătuite echipe speciale, la cursuri de specializare pentru recoltarea științifică a produsului, din stupine, pînă la nivel de comună.

Dar lăptișorul de matcă, la noi cu un preț dintre cele mai ieftine din lume. Noi îl vindem cu numai 4 000 lei kilogramul, dar îl importăm cu 40 000 lei. E greu de recoltat. Se recoltează numai de posesorii unor stupi numeroși, albinele sacrificîndu-se cînd produc lăptișorul de matcă. Or, tocmai în aceste condiții de mare perisabilitate, Bihorul are apicultori fruntași în recoltărea de lăptișor de matcă: Petru Ilea din Bratca, Ioan Török din Tileagd, Viorel Ciuhundoru tot din Bratca, Imre Iacob din Oradea. Din aceste succese multiple și binemarcate se deschid și perspectivele ambiționate ale apicultorilor bihoreni. Îmi sînt arătate diplomele cucerite, cele două diplome de aur și cupa de aur, baremuri de la care nu se poate pleca decît în sus. Se luptă insistent pentru propagarea apiculturii în, deocamdată, 20 de școli și în cele două licee de specialitate din Salonta și Marghita. Se lucrează intensiv în centrele vestite: Marghita, Salonta, Tinca, Beiuș și Aleșd.

AL. ANDRIȚOIU ■

Iubirea de frumos

Corneliu Cezar

În încheierea Festivalului GEORGE ENESCU, Corul Madrigal a interpretat în sala Ateneului muzică plăsmuită de compozitori români din diferite generații. Pe lîngă nume consacrate ca cel al lui Doru Popovici, care a adus un omagiu lui Enescu într-un imn muzical desăvîrșit, mi-a fascinat auzul poemul **Flăcări și roți** pe versuri din diferiți poeți români și străini datorat compozitorului mai tînăr Corneliu Cezar, o mare promisiune a muzicii românești, apărut ca un astru la Festivalul GEORGE ENESCU. Îmi spuneam că în țara noastră se scrie astăzi muzică de valoare clasică pe care timpul o va autentifica întocmai.

Acest tînăr prieten al poetului Daniel Turcea, numai privire și bunătate, cu care am schimbat cîteva cuvinte cu vreo doi ani în urmă, a răscolit sala Ateneului prin seninătatea compoziției sale venind din adîncurile cele mai liniștitoare ale sufletului poporului nostru, din acea zonă a bucuriei și minunării nestăvilite care încoronează creaturile și le împăciuesc întru spirit unele cu altele într-un univers transfigurat de frumusețea și iubirea nepieritoare. Primească acest confrate al nostru acest cuvînt trandafir ce i-l doresc aducător de veste bună întru creșterea artei românești pe acele culmi cu care ne-au obișnuit Enescu, Paul Constantinescu și atîția alții.

IOAN ALEXANDRU ■

Toamna e bogată, iar bogăția ei trebuie să se vadă în piețe!

Toamna e bogată au dreptate și cei doi șefi ai pieței Berceni, Nicolae Lazăr și Radu Simion, cînd ne spun că mașinile, pe care le vedem și noi, acostează în piață încărcate ca transatlanticele. Grămezile de cartofi, din care cetățenii cumpără cu sacii, zecile de tone de roșii și ardei, de vinete și varză albă, de struguri, mere și pere de alte legume și fructe probează acelasi lucru: abundența de legume și fructe. Pe lîngă producătorii particulari, nu puțini, în Piața Berceni mai expun spre vînzare produsele lor C.A.P.-urile Jilava și Popești-Leordeni. Trustul horticulturii din Călărași, prin Fabrica de conserve „Valea roșie", un magazin gostat, unul al Fabricii de conserve „Fortuna" și Agrocoop Berceni. În ziua raidului nostru, numai magazinul Gostat, aflăm noi de la vînzătorul Constantin Marica (de șase ani la același loc de muncă), a expus spre vînzare 4 tone roșii, două tone cartofi (cartofii abia au început să se primească de la furnizori), 1,5 tone ardei de specii diferite, 2 tone vinete, alte 2 tone struguri, 6 tone prune, 7 tone mere „și mai primim acum încă 10 tone". La magazinul „Fortuna" — șef de unitate Gheorghe Ștefan — erau expuse spre vînzare 30 tone cartofi (în ultimele 10 zile s-au vîndut 15 vagoane, să ne gîndim și la manipularea lor), 4 tone roșii, 3 tone vinete, 3 tone varză, 3 tone ardei gras, o tonă ceapă (vînzare dirijată), o tonă fasole verde, 2 tone dovlecei, 6 tone struguri, 2 tone mere, 250 kilograme rădăcinoase. Sortiment variat observăm, lucru pe care nu l-am întîlnit la toate unitățile din Piața Berceni: vînzătorul D. Pîrvu, de la C.A.P. Jilava, stătea în piață doar cu patru sortimente și acestea în cantități mici. Gavriliă Filip vînzător la C.A.P. Popești-Leordeni stătea lîngă 300 kilograme de struguri care nu prea se vîndeau pentru că alături existau alții de calitate superioară. De ce nu vîndeți și alte sortimente? întrebăm. „O să vindem cartofi, dar mai încolo că sînt de toamnă, zice Dumitru Pîrvu, gestionar la C.A.P. Jilava; ceapă, dar nu multă pentru că se folosește la cantina noastră, unde servesc masa 120 muncitori din alte localități. Cei din Jilava nu muncesc la ceapă". Nici chiar Trustul horticulturii din Călărași, cu trei puncte de vînzare în Piața Berceni, nu expune un sortiment prea diversificat de legume și fructe. Șeful Complexului comercial Berceni, Tiberiu Vlădescu, ne declară: „De cinci ori am vorbit la telefon cu tovarășul director Ilie Otobucu, mi-a promis că o să ne trimită sortiment, dar de o săptămînă nu a trimis cartofi, prune, ceapă, fasole verde, rădăcinoase". În urma acestei situații, Florea Stanciu, șeful punctelor de vînzare, a plecat personal după marfă, sperînd că la fața locului se va descurca altfel. Situația, pare-se, se va îndrepta, cel puțin așa ne asigură tovarășul Constantin Drăgan, șeful compartimentului contractări-achiziții, de la I.P.I.L.F. Oltenița, marfă, aflăm noi, găsindu-se în cantități suficiente în grădinile de legume și zarzavaturi. Reținem de la șeful serviciului contractări și două propuneri: asigurarea unui depozit pentru un sortiment minimal de mărfuri și a unui spațiu de cazare pentru muncitori, mai aproape de locul de muncă, mașinile cu marfă sosind și în toiul nopții.

În Piața Sudului, una dintre cele mai mari din acest mare cartier muncitoresc al Capitalei, Berceni, situația este oarecum similară. Situată la un vad mai bun, sînt mai mulți producători particulari, și mărfuri mai variate. Cei care asigură un sortiment mai bogat de produse sînt muncitorii și vînzătorii de la magazinul Întreprinderii de legume și fructe Berceni, întreprindere care aprovizionează trei sectoare ale Capitalei. Șeful raioanelor de mărfuri, Ilie Lungu, ne pune la dispoziție stocurile zilei: 12 tone cartofi, 8 tone roșii, 4 tone ardei gras, 5 tone vinete, 1,5 tone castraveți, 10 tone mere, 8 tone struguri, 2 tone piersici, 1,5 tone prune, rădăcinoase, o tonă ceapă. Se mai descarcă o mașină cu mere (3 tone) și alta cu cartofi (4 tone). Cartofii au însă pămînt pe ei și asta demonstrează că nu prea se face bine sortarea.

Și pentru ca lucrurile să meargă mai bine în piețele prin care ne-am desfășurat raidul, ar mai trebui semnalat un fapt: e nevoie de o organizare mai bună a vînzării. Sînt produse mai solicitate în acest sezon, cele pe care le așteaptă cămările iernii, unde în chip firesc apare și o aglomerare mai mare. Șefii de unități, șefii de raioane trebuie să repartizeze mai mulți vînzători în aceste sectoare. Nici chiar directorilor nu trebuie să le fie indiferentă organizarea vînzării. La magazinul Agrocoop din Piața Berceni, de pildă, duminică vindea o singură femeie. Lîngă ea își mai făceau de lucru doi bărbați. Cîtiva școlari degustau din lăzile cu struguri, copiii sau nepoții vînzătorilor probabil, unele femei, cunoștințe, intrau și ieșeau ca la ele acasă. Aspectul vînzării era neplăcut, neglijent, deranjant pentru cei care în mod civilizat așteptau să le vină rîndul la cumpărături.

Nimerit ni se pare să amintim, totodată, unor cumpărători să se aprovizioneze cu cantitățile de produse strict necesare (cartofi mai ales), știut fiind că la blocuri posibilitățile de depozitare sînt limitate. „Legumele se pot strica în timpul iernii, mai ales la blocuri, susținea aceeași idee cumpărătoarea Natalia Dumitriade, pensionară; de aceea găsesc exagerate actele acelor cetățeni care stochează cantități de produse alimentare mai mari decît cele necesare lor și familiilor lor". „Ar trebui ca împotriva acelor cumpărători care cumpără cantități de produse alimentare mai mari decît cele necesare, pentru a le valorifica mai pe urmă cu suprapreț, să se facă opinie, să se aplice cu fermitate legea, e de părere și Mircea Drașoveanu, delegat al Consiliului popular, sector 4; zilnic, la zahăr, ulei, la alte produse, primii 50—60 de cumpărători, care cumpără cu kilogramele, sînt aceiași. Dacă încercăm să le vorbim, să le vindem numai cît le este necesar, te fac de toată ocara. E sigur că unii dintre acești *cumpărători de meserie* nu consumă cît cumpără. Și atunci, în mod firesc te întrebi: ce fac cu zecile de kilograme de ulei sau de zahăr?"

În finalul raidului nostru am poposit la sediul Întreprinderii de producere, valorificare și industrializare a legumelor și fructelor Berceni, la un scurt dialog cu directorul tehnic Filimon Surupăceanu:

— Ce sortimente de legume și fructe ați depozitat pentru iarnă?

— Mărfuri avem suficiente pentru iarnă: 7 tone de ceapă și mai depozităm încă 3 tone. Asigurăm consumul optim pentru trimestrul patru și vom avea, stoc, la 31 decembrie încă 25 tone. Am extins spațiile de sortare predepozitare, vom depozita ceapa în celule frigorifice (lucru nou anul acesta) și vom limita la maximum pierderile. Ritm mare de preluare avem la cartofi. Trebuie să depozităm 59 500 tone! Am dezvoltat platformele de sortare și predepozitare la Cățelu, cantități mari vom primi în gările Progresul (16 700 tone), Heliade (20 300 tone), Cățelu (14 500 tone) și în alte gări. Asigurăm consumul optim pentru iarnă. Anul e bun și pentru fructe (mere și pere), avem condiții de depozitare excepționale. Peste cîteva zile vom recepționa depozitul nou de struguri cu o capacitate de 1 800 tone. Vom avea struguri proaspeți pînă în martie!

N. GRIGORE ■

În acest număr reproducem după desenele pictorului Traian Brădean

Valoarea realizată din prelucrarea unei unități de materie primă — o problemă fundamentală a oricărei economii

(Urmare din pagina 1)

își sporește de 35 ori valoarea dacă este transformată în fibre sintetice și de peste 86 ori cînd este folosită pentru realizarea maselor plastice.

Sigur, nu se pune problema investirii tuturor fondurilor în producerea de calculatoare, pentru motivul că valorifică cel mai bine tona de metal. Sau numai în îngrășăminte chimice ori mase plastice. Structura producției rămîne în continuare determinată de necesitățile satisfacerii cerințelor economiei naționale. Nu se poate renunța și nu se va renunța la anumite categorii de produse, dar trebuie acordată cea mai mare atenție modernizării și diversificării producției ca o acțiune mereu actuală ce nu trebuie considerată niciodată încheiată. Este important, prin urmare, nu numai cum se produce ci și ce se produce.

Chestiunea nu este nouă și nu acum o descoperim. Ea este de multă vreme în atenția factorilor de decizie economică, iar unul din efectele cele mai concludente ale dezvoltării economiei naționale și, pe această bază, a diversificării producției ramurilor producătoare este tocmai accentuarea proceselor de valorificare superioară a materiilor prime și materialelor, a energiei și combustibilului. Pentru ca în anul 1980, de exemplu, în industria construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor, valoarea obținută pe unitatea de materie primă era cu 33 la sută mai mare decît cea obținută în 1975, în industria exploatării și prelucrării lemnului cu 27,6 la sută, în industria țesăturilor de bumbac și tip bumbac, cu 43,2 la sută.

În actualul cincinal, cînd ne propunem realizarea unei noi calități a muncii și a vieții, cînd dezvoltarea economică a țării noastre capătă un tot mai pronunțat caracter intensiv, adîncirea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor, valorificarea superioară a acestora devine o chestiune vitală. Pentru că, de pildă, întreprinderile din industria construcțiilor de mașini nu vor putea atinge, în anul 1985, nivelul de dezvoltare prevăzut dacă nu vor reuși să amplifice cu cel puțin 30 la sută gradul de prelucrare a materiei prime introdusă în fabricație, cele din industria chimică, cu 13,2 la sută, iar cele din industria ușoară cu aproape 22 la sută.

Apelul la o tot mai mare investiție de inteligență este evident. Aceste obiective vor putea fi atinse dacă în toate întreprinderile productive se va acționa energic pentru îmbunătățirea structurii producției, pentru modernizarea și asimilarea de produse cu parametri și performanțe tehnico-economice superioare, care să încorporeze cît mai multă inteligență și o cantitate tot mai mică de materiale și energie. Va trebui, așa cum de nenumărate ori ne-a îndemnat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să asigurăm introducerea, în toate ramurile economice, a tehnologiilor moderne de care depinde îmbunătățirea coeficienților de utilizare a materialelor, eliminarea adaosurilor de prelucrare și a rebuturilor.

Este ora valorificării maxime a materiilor prime și materialelor, a energiei și combustibilului. O acțiune de cea mai mare răspundere profesională și patriotică a tuturor oamenilor muncii de care depinde nemijlocit dezvoltarea pe mai departe a economiei naționale, ridicarea bunăstării întregului popor.

Investiții

La Pașcani prima șarjă de zahăr a anului

Este cu puțin trecut de ora 4. Împreună cu primarul orașului Pașcani, Mihai Bodoașcă, mergem spre fabrică. O ploaie măruntă, rece și deasă te convinge că toamna și-a intrat în toate drepturile. Pe drum, primarul ne povestește că pe locul unde este acum moderna fabrică, în urmă cu numai cîțiva ani se putea asculta cel mai frumos concert de broaște din zonă. Apoi și berzele își făceau, aici, un fel de sediu general atunci cînd veneau sau cînd plecau. Moderna fabrică își desfășoară activitatea numai de trei ani. Cu alte cuvinte au avut loc doar trei campanii de fabricare a zahărului. Dar, ne spune în continuare Mihai Bodoașcă, toată lumea s-a obișnuit cu fabrica și toți locuitorii o consideră de cînd lumea.

În ciuda faptului că nu a mai fost pe acasă de trei zile, directorul Nicolae Jechilă este proaspăt ras, pregătit ca la un mare eveniment. Pînă să înjghebăm un dialog ni se pun ca răspunsuri la toate întrebările posibile cîteva farfurioare în care strălucesc cristalele de zahăr. Zahărul recoltei '81.

— Ce înseamnă începutul campaniei?

— Fabrica poate să lucreze la toată capacitatea. Este, dacă vreți, reflectarea muncii noastre dintr-un an de zile. Campania durează doar 130 de zile. Dar noi am pregătit-o un an întreg.

— Ce ați pregătit tot anul?

— Chiar asta-i întrebarea? Păi ce să pregătim? Campania. Dar să lăsăm gluma la o parte. S-a muncit foarte mult. Fabrica este nouă și au fost multe de făcut pe lîngă ea. Apoi s-a căutat să ne modernizăm, să introducem tot felul de noutăți, unele, în felul lor, premiere. Dar să începem cu începutul. În perioada de remont, cînd fabrica n-a funcționat, s-au făcut, cum vă spuneam, toate reparațiile cu forțe proprii. Pentru a elimina pe cît posibil munca brută s-au automatizat o întreagă gamă de operații. Și ca premieră națională s-au conceput de către specialiștii noștri și s-a realizat de către muncitorii din fabrică prinzătoare de paie și piatră care se testează la noi. Și fiindcă sîntem la capitolul premiere la Pașcani, s-a introdus, în secția de fierbere-cristalizare schema cu sirop standard. Tot acum s-a montat încă un sistem de descărcare a sfeclei. Toate în ideea ca drumul parcurs de sfeclă din cîmp pînă pe bandă să fie cît mai scurt.

— Fiindcă tot veni vorba; care-i drumul sfeclei, ca timp, pînă la zahăr?

— Din cîmp pînă intră în circulație doar două zile. De la descărcare și pînă la zahăr 36 de ore. Materia primă, adică sfecla, ne vine din județul nostru și din Suceava. Ne gîndim, tocmai în ideea de a scurta la maxim timpul de transport, ca tot colectivul nostru să coordoneze activitatea unei viitoare fabrici care se va construi în județul Suceava. Acest fapt va duce la o mare economie de timp și se vor elimina pierderile. Totodată, cum sublinia și tovarășul secretar general al partidului, se va micșora timpul campaniilor la o sută de zile.

— Tovarășe director, cum simțiți, de aici, din fabrica de zahăr pe care o dirijați noua revoluție în agricultură?

— La această întrebare sînt foarte multe de spus. În primul rînd este vorba de pregătirea terenurilor. Despre suprafețele care se vor cultiva cu sfeclă. Încă din acest moment a început îngrășarea terenurilor cu substanțe naturale. Apoi, în cadrul fabricii noastre își desfășoară activitatea un puternic sector agricol care se ocupă de toate lucrările la zi, pînă cînd sfecla ajunge pe bandă. Așa că ne aflăm în permanență în campanie. Campania de pregătire a terenului, campania de întreținere, de recoltare și de fabricare. Acesta-i adevăratul sens și rost al unei fabrici de zahăr. Revenind la sfecla anului acesta, în ciuda grijii pe care am purtat-o noi toți, de aici, ea n-a avut, la semințe mă refer, o mare putere de germinare. Este exact ce sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la ultima consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. Puterea de germinație a semințelor trebuie să se îmbunătățească. Totodată, sămînța trebuie să fie zonată. Pe diferite zone — diferite tipuri de semințe. Așa că în anul '81 pe multe parcele în loc să se obțină 85 000 de plante pe hectar s-au recoltat 70 000—75 000. Și aceste cifre reprezintă tot pierderi. Apoi, județul Suceava este principalul nostru furnizor de sfeclă. Noi sîntem dimensionați și trebuie să producem 4 000 de tone de zahăr în 24 de ore. Asta-i capacitatea. Apar foarte multe probleme cînd procesul stagnează, sau nu se lucrează la parametrii proiectați.

Apa reprezintă pentru fabrica noastră, exact ca și sfecla, un element vital. Una fără alta nu se poate în fabricarea zahărului. Ieri, la Pașcani, a mai avut loc un eveniment. Este vorba de intrarea în funcțiune a noii instalații de captare a apei. Lacul de acumulare al noului baraj de pe Siret ne asigură un debit de 250 de litri pe secundă. Apoi, la cuptoarele de var, care intră în procesul tehnologic prin arderea pietrei, prin montarea în partea inferioară a unor dispozitive, tot inovații ale colectivului nostru, se va putea obține o pastă arsă mai bună. Se va elimina și munca grea și brută. Și visez la un lucru de foarte multă vreme: să mărim capacitatea atelierului mecanic prin dotări de mașini-unelte și formarea unei turnătorii de fontă și bronz. În vederea economisirii energiei electrice și termice toate conductele care transportă agentul termic vor fi izolate și se vor înlocui supapele încălzitoarelor de la cazane.

SORIN POSTOLACHE ■

Opinia unui alegător

Alți „alegători" și „opinia" lor

Bine face revista „Flacăra" atunci cînd publică, deschis și prompt și alte „opinii" decît acelea ale colaboratorilor săi, pentru că o democrație autentică se validează și prin șansa oferită de presă celor *în cauză*, firește *cititorilor*, în numele cărora avem adesea convingerea că vorbim și fără drept de apel. Așa a procedat Flacăra săptămîna trecută și în cazul *opiniei* mele despre concepția unor oameni, și nu puțini la număr, convinși că odraslele lor nu se vor putea realiza în socialism decît în ipostaza de ingineri, arhitecți, doctori, profesori etc., etc., *orice numai muncă directă productivă nu*, și nu pentru că ea ar fi mai prost plătită, nu.

Un „alt alegător", fireşte în raport cu mine, deținătorul rubricii de față, îmi dădea să înțeleg, de la obraz, că mi-aș permite să răpesc dreptul oamenilor de a visa la mai bine pentru fiii și fiicele lor, fiindcă despre asta credea el că e vorba. Altul îmi dădea asigurări că n-o să rămînem fără mînă de lucru fiindcă întotdeauna vor fi destui cei care nu vor reuși la facultate, chiar dacă se iluzionează dînd concursuri peste concursuri, ei tot vor cădea, fiindcă, insinua el, tot nu-i va duce capul la studii superioare, așa că societatea e asigurată. De cine, de mai slabi pregătiți, de mai puțin dotați?! Ce mod primitiv de a gîndi în ziua de azi! Ce vream eu să spun, de fapt, în articolul care a provocat unele nedumeriri ilustrate și de scrisorile primite de mine direct?! Niciodată nu mi-am pus problema că vom rămîne fără mînă de lucru, cum credea un „alt alegător", intrat în polemică cu mine. Ferească Dumnezeu! Chestiunea pe care o aduceam eu în discuție privea o mentalitate păgubitoare, mentalitate amenințînd să se generalizeze, din nefericire. Anume *mentalitatea aristocratică* a celui care privește cu dispreț sau cel puțin cu lipsă de respect munca propriu-zisă și pune preț pe orice activitate care, crede el, are asigurată dinainte *condiția de Domn*. Acesta e adevărul, să nu ne ferim de el! Și iată acum o poveste adevărată. Un foarte bun prieten, una din personalitățile de prim rang ale culturii noastre actuale, face împreună cu soția, în urmă cu puțini ani, o vizită în Italia, la Roma, și e invitat acasă de un profesor universitar, somitate a culturii italiene. Acasă, discuția alunecă și la copii și soția prietenului meu îl întreabă pe profesorul italian, universitar, doctor, docent, academician, dacă are copii și i se răspunde că da. — Ce fac, ce sînt? întreabă curioasă soția prietenului meu, mamă la rîndul ei și îngrijorată, ca orice mamă de viitorul copilului ei.

— Sînt foarte reușiți, zice profesorul, sîntem mulțumiți, au izbutit în viață și noi sîntem liniștiți, împăcați; doi copii care au reușit. — Ce sînt, insistă soția prietenului meu. — Fata — zice savantul italian — e funcționară la o bancă, la registratură, iar băiatul lucrează la un garaj de automobile, mecanic. Sînt la locul lor și mulțumiți și ei ca și noi. Aici e și parabola.

Ipocrizia nu e la mine, ci la cine crede că a reuși în viață înseamnă, exclusiv, a ajunge inginer. Mecanicul nu e reușit? El nu e domn? Dacă nu e, atunci înseamnă că la noi în societate ceva nu merge cum trebuie în procesul de interpretare a noțiunii de *reușit în viață*. Despre asta aș vorbcam eu. Ar putea să-mi răspundă inginerul Ion Cluceru care mi-a scris dacă el ar considera reușită căsătoria fiului său — dacă l-ar avea, nu știu — inginer — cu o rihtuitoare din aceeași fabrică?

— „Ce zici dragă de doctorul Costică? — Ce să zic? — S-a însurat cu asistenta lui de la spital!! — Nu se poate, zice interlocutorul, nu se poate! După ce a învățat atîta amar de vreme ca să lasă doctor?! — Da, dragă, ca să vezi unde duce amorul" — Adică orbește!!

Înțelegeți tovarășe inginer...

De ce să fim ipocriți? N-am pus toate lucrurile la punct în materie de democrație a raporturilor umane! Cu mentalitatea e mai greu. Despre asta am vrut și eu să vorbesc. La mine, în Oltenia de sub munte, nu mai spun orășelul ca să nu se mai facă discuții, oameni cumsecade, cu o viață nobilă și cinstită în spate, erau să moară, la propriu, de supărare, că fiica lor, doctoriță, s-a măritat doar cu un subinginer!! Despre asta vorbeam eu, despre discriminarea primitivă și jalnică pe care o mai facem încă, și în socialism. Ne e rușine oare de omul care muncește concret sau nu i-am asigurat încă respectul cuvenit la nivelul principiilor care ne conduc și al lozincilor pe care nu obosim să le clamăm?! Altfel putem să ne facem toți doctori. Chestiunea e să respectăm munca și pe omul care muncește. Și să-l considerăm reușit în viață pe tot omul care muncește, doctor sau nu!

DINU SĂRARU ■

Un proces de gîndire care trebuie mereu redescoperit

(Urmare din pagina 1)

adică să păstreze viziunea ansamblului, a „cursei pentru noul mondial", nu să numere fiecare copac, fiindcă riscă să uite de pădure. Să lase număratul pe seama... pădurarilor.

În prezent, dacă un bohrwerk face prea mult zgomot, cei care l-au construit pun singuri mîna și-l demontează, fără să-l întrebe pe director. Sînt acolo destui șefi care să hotărască la fața locului. Și tot așa pe toată linia. Nici un conducător de întreprindere nu poate hotărî totul, în condițiile producției moderne, în dauna răspunderii personale a celor direct implicați. Și mai e ceva. În fabrică, atunci cînd lucrurile nu mergeau cum trebuie, oamenii obișnuiau să arate cu degetul mai departe, la comitetul județean, la minister, să rezolve ei! Se alcătuiau referate laborioase, se cerea sprijin de la centrală, uitîndu-se că ea răspundea de vreo 30 de întreprinderi pe tot întinsul țării și că îi reveneau în sarcină, cu prioritate, probleme multe mai mari (dezvoltare, balanțe, perspective) decît procurarea a trei mașini pentru Bacău. „Acum trimitem noi în țară să le caute sau — cum se întîmplă mai des, din păcate — să-i zorim pe furnizorii neparoliști".

Aflăm și despre întîmplări cu iz de anecdotă. Lipsea un rulment, se trimitea notă la serviciul aprovizionării, contrasemnată de directorul comercial. Se defecta o mașină de rectificat ghidaje din cauza unui contactor electric care nu putea fi înlocuit, fiindcă nu se găsea altul la magazie. Se întîmpla ca funcționarul răspunzător de aprovizionarea cu aparataje electrice să fie plecat în delegație și să se aștepte întoarcerea lui, dacă nu de peste mări și mări, cel puțin din alt județ. Dar cînd revenea la masa de lucru îl așteptau poate 30 de note de comandă și nu lui îi crăpa buza după contactor (poate nici nu știa exact la ce folosește). Acum, cel direct interesat și-l procură, cu forme în regulă, de la alte întreprinderi băcăuane, vecine, de profil. Dealtfel, un tehnician sau muncitorul direct interesat se descurcă mult mai bine în astfel de trebi, el poate cere și un contactor de amperaj ușor diferit dacă nu găsește exact ce-i trebuie, pe cînd funcționarul știa una și bună: numărul de cod din catalog. Nu este cazul să absolutizăm, nimeni nu pledează pentru desființarea serviciilor de aprovizionare, a referatelor contrasemnate de directorul comercial, nimeni nu critică apelul la centrală sau la minister. Desigur că trebuie, dar în probleme realmente importante și doar după ce s-a încercat rezolvarea prin mijloace proprii. Unui tehnician de la Mecanică ușoară i s-a spus, mai în glumă, mai în serios: „Tu ești directorul fabricii Mecanică ușoară!", cu alte cuvinte: comportă-te, acționează ca și cum și tu ai fi director, simte-te responsabil, nu arăta cu degetul mai departe".

O conducere în spirit modern — care a presupus, bineînțeles, și luarea unor măsuri cu caracter tehnic, în special pe linia modernizării producției, asupra cărora nu am insistat — a dat roade. Despre nivelul calitativ atins vorbește și faptul că aproximativ 80% din producția uzinei se exportă azi în țări ca S.U.A., Franța, Italia, R.F.G., Japonia. Anul acesta, uzina a primit din partea companiei L.S.B. Industries Summit Machine Tool din Oklahoma City, S.U.A. o plachetă comemorativă „În onoarea mașinii-unelte nr. 1 000 expediate în S.U.A. și a viitoarei noastre cooperări".

Asemenea realizări datoresc mult spiritului de inițiativă și de răspundere promovat în rîndurile colectivului, vădindu-se astfel, o dată mai mult că, — după cum spunea Vasile Gogu — conducerea este, în primul rînd, **un proces de gîndire, care trebuie însă mereu redescoperit.**

Idei în premieră

O viziune ştiinţifico-fantastică: vibroenergia

Inginerul Romulus Chlorean, din Aiud, unul din campionii concursului („răposat") „Viitorul începe azi", posesor al unui stil de gîndire complet neconvenţional, al unei combativităţi „enervante", supărătoare pentru regulile dinainte stabilite şi al unei emisiuni neobişnuite şi neîntrerupte de idei neaşteptate, spune: „Cu o jumătate de secol în urmă, un mare inginer — olteanul Gogu Constantinescu — a pus bazele sonicităţii. N-a fost contrazis de nimeni, dar nici n-a prea fost urmat de multă lume. Acum, însă, ne aflăm la mare ananghie, întreaga civilizaţie umană, aşa că trebuie să răscolim peste tot, să ne virim nasul în toate, să scoatem la lumină orice idee fructificabilă. Eu am pornit de la sonicitate, m-am adîncit în studiul vibraţiilor şi aş prezenta lucrurile cam aşa: cu cît randamentul într-un proces fizic, deci şi industrial, este mai mic, cu atît acolo se răspîndesc în mediul înconjurător vibraţii sub diferite forme. Sîntem la ora actuală copleşiţi de o invizibilă poluare, aceea a vibraţiilor. Prima propunere pe care o fac: să se studieze, la fiecare instalaţie, agregat, dispozitiv toate cazurile generatoare de vibraţii pentru reducerea lor şi implicit micşorarea consumului de energie necesar. Adică să se umble la dezechilibrurile cinematice, la posibilele deformări existente în sisteme, la interacţiunile ansamblu dinamic-mediu ambiant, la frecări şi influenţele reciproce dintre diverse ansamble. Dau cîteva cifre privind puterea disipată, sub formă de zgomot — dar, se înţelege, nu vorbesc numai despre zgomote ci de cîteva „surse": o rachetă în momentul lansării de pe rampă „produce" 10 Mw (!), un avion cu reacţie în zbor — 10 kw, un ciocan pneumatic — 1 kw; sau, fără a ţine seama de zgomote, iată ceea ce poate da un autobuz încărcat: (9 t), vibrînd cu o frecvenţă de 20 Herzi (vibraţii pe sec.), la 1 mm amplitudine: 7 kw! De aici, a doua propunere: să se recupereze orice formă de energie, inclusiv aceea a vibraţiilor! O ridic aici ca problemă de rezolvat dar, specific, eu lucrez acum la un vibrorecuperator şi sînt în măsură să-l propun la brevetare peste cîteva luni! În orice caz, pentru cititori, precizez că soluţiile practice la această problemă trebuie să la drept suport următoarele consideraţii: energia acustică se transmite sub formă de unde, deci rezultatele ce s-au obţinut la alte transformări de unde pot fi adaptate; sonicitatea sau transmiterea energiei mecanice prin vibraţii reprezintă o soluţie cu aplicabilitate concretă la transformarea energiei vibratorii poluante în energie mecanică utilă; piezoelectricitatea permite transformarea energiei vibratorii în energie electrică.

AL. MIRONOV ■

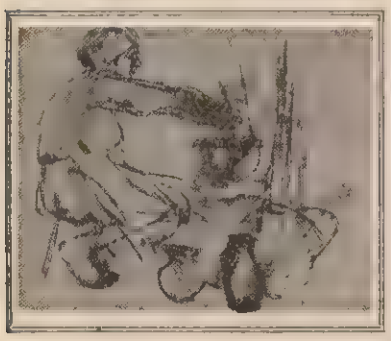

Vinificaţie anaerobă

Invenţia mea, experimentată la mai multe staţiuni viticole, se referă la un procedeu şi instalaţie pentru efectuarea vinificaţiei sub protecţia bioxidului de carbon-azot, cu scopul îmbogăţirii vinurilor în substanţe aromate şi pentru a le proteja împotriva oxidării. Metoda clasică de vinificaţie, care este şi cea actuală, foloseşte în mediul aerob, ceea ce favorizează oxidarea şi în multe cazuri degradarea vinului. Pentru prevenirea acestor neajunsuri se apelează la conservante chimice şi în special la bioxid de sulf, substanţă care, după cum se ştie, strică gustul vinului şi provoacă consumatorului perturbaţii digestive.

Mai amintesc apoi că în procesul de fermentare aerob odată cu eşaparea bioxidului de carbon din vas, se antrenează şi evaporarea substanţelor volatile eterice aromatizate, elemente valoroase şi indispensabile unui vin de calitate. Se mai ştie apoi că în cazul fermentaţiilor zgomotoase se impune pază de zi şi de noapte pentru a se interveni cu presuri ude în cazul debordărilor.

În concluzie: actualul sitem de fermentare a mustului, unde se lasă gol de fermetare circa 20%, iar la vrană se aplică aşa-zisa plinie de fermentare, au loc pierderi cantitative de alcool şi de substanţe volatile primare. Toate aceste neajunsuri pot fi înlăturate parţial sau total prin folosirea dopului filtrant.

Dispozitivul are formă cilindrică şi poate fi înşurubat în vrana vasului. Este din material plastic, diametrul este de 6 cm. În partea superioară a dopului se află montată o supapă de cauciuc alimentar care are o secţiune şi care, la 0,4 atmosfere se deschide şi lasă să iasă afară bioxidul de carbon produs în timpul fermentării. La nevoie se poate monta acestui dispozitiv un manometru pentru verificarea presiunii. (La cerere, pot oferi şi alte amănunte în legătură cu modul de construcţie al dispozitivului).

Aplicat la mari vase pentru fabricarea şi păstrarea vinului, el are proprietatea de a strangula eşaparea bioxidului de carbon şi ca urmare de a reţine în vas într-o mai mare măsură substanţele hidro-volatile eterice încărcate cu alcool, arome, fructozitate. Păstrarea vinului în mediu anaerob, prin utilizarea conservanţelor naturale de bioxid de carbon şi azot, reduce considerabil sau face inutilă folosirea bioxidului de sulf în tratarea vinului.

Dispozitivul a fost experimentat, la recomandarea fostului Institut de cercetări horti-viticole, la mai multe staţiuni experimentale viticole. În continuare, voi prezenta extrase din procesul verbal încheiat la Staţiunea experimentală viticolă Drăgăşani, act semnat de inginerul Gh. Lăzărescu, cercetător principal.

„Experimentarea s-a făcut pe două loturi de must omogenizat în prealabil, respectiv: a) Muscat Ottonel şi b) un amestec alb (Tămîioasă românească). S-a căutat să se respecte aceeaşi capacitate de vase, şi anume 2 500 litri atît la martor cît şi la vasul la care a fost montat dopul filtrant. Fermentarea mustului a avut loc în hrubă în perioada 6 octombrie — 23 octombrie 1965.

Fermentaţia s-a desfăşurat la fel atît la mustul martor cît şi la cel cu dop filtrant. În ceea ce priveşte elemetele componente ale vinurilor obţinute, rezultatele sînt acestea:

Potenţialul alcoolic la Muscat Ottonel a fost de 13,5 vol.% (martor) şi 14 vol% la varianta cu dop filtrant. La Tămîioasă românească s-a înregistrat 12,7 vol.% (martor) şi 13 vol.% în cazul dopului filtrant. Aciditatea volatilă s-a dovedit a fi mai mică în vasul cu dop filtrant în comparaţie cu lotul martor: la Muscat Ottonel 0,90 g/l (martor) şi 0,88 g/l la dop filtrant, iar la Tămîioasă, 0,91 g/l (martor) şi 0,89 g/l la varianta experimentată. În ceea ce priveşte conţinutul în zaharuri, situaţia se prezintă tot diferenţiat: la Muscat Ottonel (martor) au mai rămas 100 g/l, iar la varianta cu dop filtrant 93 g/l. La soiul Tămîioasă românească au mai rămas la varianta martor 12 g/, iar la cea cu dop. filtrant numai 2 g/l. Se poate aprecia deci că în cazul variantei cu dop filtrant, printr-o fermentaţie mai completă, conţinutul în zaharuri este mai redus decît la varianta cu martor.

Prin analizarea bioxidului de sulf sîntem îndreptăţiţi să precizăm că prin folosirea dopului filtrant, se pot realiza tipuri de vinuri mai corecte din punct de vedere tehnologic. În ceea ce priveşte calităţile organoleptice se poate arăta că în cazul soiului Muscat Ottonel, varianta martor este mai limpede, aromă ceva mai puţină, în schimb, vinul, plăcut la gust. A fost notat cu 9,2. La varianta cu dop filtrant, vinul este mai opalescent, se pare că este mai aromat şi la gust la fel de plăcut. I s-a dat nota 9,5.

În concluzie:

Aplicarea dopului filtrant la fermentare are ca efect realizarea unei fermentări sub presiune carbonică, fapt care permite micşorarea golului de fermentare a mustului la 10%. În cazul martorului (cu plinie de fermentare) gradul de oxidare a musturilor şi apoi a vinurilor este mai accentuat decît în cazul folosirii dopului filtrant tip MOHORA. Fructozitatea şi aromele tipice de soi se păstrează mai bine în cazul folosirii dopului filtrant decît în cazul pîlniei de fermentare".

Metoda a fost folosită cu succes şi la staţiunile viticole experimentale de la Blaj şi Murfatlar, dar cu toate acestea forurile tutelare nu au luat măsuri pentru adoptarea metodei mele.

GHEORGHE MOHORA ■
Bucureşti, Piaţa Alex. Sahia 4, sect. 2

Service inedit

Întrebîndu-i pe inginerii Radu Silviu şi Dumitru Blaj cu ce se ocupă, ne-au răspuns scurt şi cuprinzător: „Service la vaci".

Nu era o glumă, primul interlocutor fiind şeful Centrului specializat pentru lucrări de mecanizare în zootehnie Arad, cel de-al doilea — director tehnic al trustului SMA judeţean. Neobişnuita activitate de service este, se pare, cel puţin ca materializare, o premieră arădeană, dar ea se extinde treptat în întreaga ţară, sub conducerea organelor de resort. Totul a pornit de la o constatare simplă:

— Mecanicul de la CAP este, cel mai adesea, şi bucătar, şi grăjdar, şi tractorist, repară siguranţe, face de toate, ceea ce e foarte lăudabil — spun Radu Silviu şi Dumitru Blaj, pe care i-am întîlnit la sediul noului centru, găzduit la SMA Sintana, atelierul Scînteia, Arad. Cu toată bunăvoinţa, însă, nu se prea pricep aceşti mecanici şi la pulsatoarele hidropneumatice, bunăoară, sau la alte instalaţii zootehnice mai complicate. Se întîmplă şi aşa: la CAP Beliu au cumpărat o moară de furaje MC 3 de la IMAIA Timişoara, dar, nefiind cunoscători, au luat-o fără tabloul electric. Ne-au sunat îndureraţi că nu funcţionează şi că fără moară pier. Cînd am ajuns la CAP ne-am interesat unde-i tabloul electric. „Care tablou?", au întrebat. Nici nu ştiau că trebuie să aibă şi aşa ceva.

Exemplul de la Beliu nu este singular. La CAP Bujac instalaţiile de muls zăceau nefolosite fiindcă în timpul transportului se deterioraseră ...cîteva supape. La alte CAP-uri se deregiau adăpătorile automate AB 1 şi ASB 14, stropeau vaca, iar animalul, în loc să-şi astîmpere în tihnă setea, suferea un şoc nervos, se simţea stressat şi umilit. Contează şi la vaci... Drept care, nu mai dădea lapte cum trebuie. Surveneau defecţiuni şi la pulsatoarele hidropneumatice, componente sensibile ale mulgătoarelor mecanice. Încercau oamenii să le repare cu şurubelniţa, cu singurul rezultat că se strica şurubelniţa, iar pulsatoarele se aruncau.

Şi cu aceasta ajungem în miezul inovării pe care o reprezintă centrul arădean şi alte similare din ţară:

— Utilajele zootehnice nu mai sînt achiziţionate şi instalate de CAP-uri, ci prin grija centrului judeţean specializat, care ştie ce şi unde să comande. Înainte, plecau concomitent zeci de delegaţi CAP la fabricile producătoare după comenzi sau piese de schimb (uitînd, însă, uneori să ceară şi... tabloul). CAP-urile încheie contracte cu noi pentru procurarea instalaţiilor de muls, de evacuat gunoiul etc., şi, totodată, încheie contractul pentru montaj. Noi procurăm utilajul, îl transportăm, îi facem probele, acordăm asistenţa tehnică în garanţie şi, în fine, service-ul acesta este poate elementul cel mai important.

— Chiar acum cu ce vă îndeletniciţi?

— Schimbăm clorapii. Nu, nu glumim, ne referim la componente ale instalaţiilor de muls. Ei sînt încercaţi cu aer comprimat, spălaţi cu grijă şi lăsaţi o lună „la odihnă", într-o cameră aerisită şi întunecoasă. Astfel, cauciucul obosit, stressat (şi la el ca la oameni) îşi revine de la sine. Verificăm şi pulsatoarele cu aparatură electronică perfecţionată, la facem rodajul.

Implicaţiile economice sînt vaste. Este lucru cunoscut că mulsul mecanic desfăşurat în condiţii normale dă un spor de calitate şi de igienă, aerul viciat şi impurităţile pătrund mai greu că „la găleată", creşte simţitor productivitatea, în condiţii climaterice şi de furajare identice. Astfel, în prezent, ferma de 600 de vaci de la Sogodor, Arad, este deservită de 25 de oameni, inclusiv personalul administrativ.

Centrul nu funcţionează cu plan de producţie decît de la începutul anului. Iniţial, a existat o oarecare reţinere la CAP. „Las' că ne descurcăm şi singuri", spuneau. Apoi s-au convins repede de foloasele noului, s-au grăbit să încheie contracte şi sună mereu la telefon: „Cînd vine service-ul?".

LIONEL NIŢESCU ■

● Ultima oră ● Ultima oră ● Ultima oră ● Ultima oră ● Ultima oră ● Ultima oră ●

Tratamentul adenomului de prostată cu planta Xantium Spinosum L

Cu cîteva ore mai înainte de închiderea ediţiei, am primit de la Clinica de urologie din Cluj-Napoca, o scrisoare parafată şi semnată de şeful acestei clinici urologice, profesor, doctor George Petrişor, scrisoare al cărei conţinut, optimist şi încurajator pentru unii semeni de-ai noştri suferinzi, îl publicăm în întregime. Este vorba, aşa cum veţi vedea, de unele succese obţinute în tratarea adenomului de prostată, de echipa de cercetători condusă de conferenţiarul doctor P. Petcu, E. Andronescu şi A. Radu, de la Institutul medico-farmaceutic din Cluj-Napoca, Facultatea de farmacie. În raport de evoluţia cercetărilor vom reveni cu noi amănunte.

Planta XANTIUM SPINOSUM L, cunoscută sub numele de ghimpe, este o buruiană spinoasă greu de combătut, dar care conţine următoarele principii active: derivaţi fenilpropanici (acid cofeic şi clorogenic), filosteroli, saponine triterpenice nehemolitice, tanin catehic şi ulei volatil.

Inspiraţi de medicina populară care foloseşte ghimpele în unele afecţiuni urinare de prostată o echipă condusă de conf. doctor P. Petcu, E. Andronescu, A. Radu de la I.M.F. Cluj-Napoca, Facultatea de farmacie, au luat în studiu experimental în urmă cu 5 ani această plantă în tratamentul adenomului de prostată şi prostatite, precum şi în cel al unor sechele după enucleerea prostatei.

Decoctul şi extractul au fost supuse unor analize fitochimice, fitobiologice, biochimice, microbiologice, toxicologice şi chimice.

Încurajaţi de acţiunea complexă a acestor forme terapeutice ale plantei şi în special de acţiunea ei dezinfectantă, anticongestivă epitelizantă şi cicatrizantă asupra mucoasei, autorii au trecut la experimentul clinic. Experimentul a avut loc sub conducerea prof. doctor George Petrişor de la I.M.F. Cluj-Napoca, Clinica Urologică.

Avînd în vedere că aceste afecţiuni sînt tot mai frecvente mai ales la bolnavii vîrstnici, datorită creşterii mediei de vîrstă pe de-o parte, iar pe de altă parte prin faptul că o parte din bolnavi au contraindicaţii operatorii (cel mai frecvent din cauză cardiacă) şi cum din arsenalul nostru terapeutic românesc lipseşte un asemenea preparat, am trecut la administrarea decoctului şi extractului la două serii de bolnavi. Primul lot a însumat 161 de bolnavi iar al doilea lot 450 bolnavi.

De la prima serie rezultatele sînt complete şi foarte încurajatoare. Notăm că medicamentul nu este toxic şi nu dă reacţii adverse.

În al doilea lot de bolnavi mai există însă persoane aflate în tratament şi deşi rezultatele sînt de asemenea încurajatoare, nu putem încă trage concluziile de etapă. Aceasta se datoreşte faptului că tratamentul durează între 3—6 luni şi, ca atare, bolnavii au fost trataţi ambulator, ei neputînd fi internaţi un timp aşa de îndelungat în Clinica Urologică care şi aşa duce lipsă cronică de paturi.

Apreciem că în această situaţie se vor strecura şi note de subiectivism, mai ales că nu am putut refuza cererile insistente ale celor cîtorva mii de bolnavi, dintre care am putut satisface numai aproximativ 450, din lipsă de substanţe. În al doilea rînd credem că nu toate diagnosticele au fost precise şi precizate de urolog.

Oricum se poate aprecia că tratamentul se înscrie la valoarea oricărui preparat străin; Raveron, Prostataveron, Prostagutt, Tadenan etc.

În prezent ne aflăm în faţa unei noi recolte care în acest moment se prelucrează, fază care va ţine pînă spre sfîrşitul lunii octombrie. Ţinem însă să subliniem şi să accentuăm un fapt care se ştie de mult şi de către toţi medicii: nu există un medicament care să trateze toate bolile şi în cadrul aceleiaşi boli să vindece toate formele.

În consecinţă sînt bolnavi care nu răspund la tratamentul cu planta amintită, aşa cum, de exemplu, unii indivizi nu răspund favorabil la unele antibiotice, cortizon, extracte hepatice, etc. Este vorba deci şi de stadiul bolii. Ca atare tratamentul cu planta XANTIUM SPINOSUM L nu exclude intervenţia chirurgicală la unele persoane.

Ne propunem în viitor să găsim şi alte forme de administrare, lucru care în parte este deja realizat pentru scurtarea duratei tratamentului.

Tratamentul însă va fi precedat de un diagnostic exact făcut de un urolog şi care va avea în vedere analize ca: hemoleucogramă 17 cetosteroizi, fosfataza acidă, fibrinogenul, în aşa fel încît să putem extinde tratamentul şi la alte afecţiuni prostatice.

Pentru a rămîne pe linia probităţii ştiinţifice, cercetările noastre au fost expuse la cel de-al VII-lea Congres de farmacie — Bucureşti (25—27 X.) şi în cuprinsul unui articol publicat în revista „Farmacia".

Mai este necesar să se ştie că pentru comercializarea produsului sînt necesare cîteva prealabile faze obligatorii şi anume: experimentarea medicamentului în 3—4 spitale cu profil de specialitate, avizul de fabricaţie dat de organele competente şi apoi trecerea lor în farmacii.

Nu putem aprecia durata acestor faze, întrucît nu mai depinde de colectivul de cercetători.

Prof. dr. GEORGE PETRIŞOR ■
Şeful Clinicii urologice Cluj-Napoca

Ing. Ștefan Gliga: „Din 1977 și pînă azi, invenția mea ar fi putut aduce economii de combustibil în valoare de 68 milioane dolari !"

Invenția inginerului Ștefan Gliga oferă toate datele unei realizări de excepție. Ea nu este o simplă idee ce se recomandă prin noutate și originalitate și nici o piesă unicat ce așteaptă probele de foc ale testărilor practice. Dispozitivul „Gliga" a fost brevetat, montat pe locomotive diesel electrice, iar despre importanța lui în economia căilor ferate vorbesc acte contabile și numeroase referate de specialitate. Cu toate acestea, în ciuda unor comenzi și dispoziții ferme, invenția continuă să rămînă în mod inexplicabil o simplă promisiune. Dar mai întîi, cîteva cuvinte despre autorul ei.

Ștefan Gliga este omul care a adus în țară prima locomotivă diesel electrică de 4 400 CP. Evenimentul a avut loc în 1937 și în acest scop, Ștefan Gliga, la vremea respectivă maistru electrician la Atelierele Griviția vagoane, a fost trimis pentru specializare, un an de zile, la marea firmă elvețiană Brown-Boveri.

Eroul reportajului nostru s-a născut într-o familie de țărani, în comuna Ibănești-Mureș, a făcut școala de ucenici la Atelierele C.F.R. din Cluj, a înființat în 1934 atelierul de bobinaj la Atelierele Griviția vagoane, a urmat, între 1934 și 1937, școala de maiștri, iar la sfîrșitul anului 1943 a absolvit școala de subingineri de trei ani. În sfîrșit, după 23 August, pe baza unor examene de diferență, a obținut diploma de inginer.

Iată, așadar, o viață exemplară cum nu sînt multe, mai ales dacă avem în vedere faptul că omul unei asemenea cariere ascensionale nu se bucura în perioada interbelică nici de stipendii din partea statului, nici de înlesniri din partea întreprinderilor patronale sau etatizate. Pentru a trece dincolo de condiția sa socială modestă, Ștefan Gliga a prezentat un singur pașaport : nesecata sa sete de învățătură și o predispoziție particulară pentru meseria de electromecanic. Și încă ceva : în mijlocul celor cu care a învățat și a lucrat s-a situat întotdeauna pe primele locuri.

Este lesne de înțeles că pentru un asemenea om pasiunea pentru tehnica feroviară, domeniu în care a muncit aproape cinci decenii, nu se putea sfîrși odată cu anii de pensie. Din această perioadă — cea de-a treia tinerețe a firilor harnice și iscoditoare — datează dealtfel și invenția care face obiectul relatării noastre.

Dispozitivul „Gliga" s-a născut ca urmare a unor observații îndelungate asupra modului de funcționare a motoarelor diesel electrice pentru locomotive.

— Nu este nevoie să fii specialist — ne mărturisește interlocutorul nostru — nu este nevoie să fii mecanic de locomotivă sau tehnician pentru a observa că, în gări, locomotivele diesel funcționează adeseori și cînd staționează. Același lucru poate fi observat și la camioanele dotate cu motoare diesel, de pildă în fața barierelor de cale ferată cînd motoarele continuă să meargă pe loc. Explicația e simplă : un motor diesel nu se pornește totdeauna la fel de simplu ca și un motor obișnuit, mai ales cînd bateria e pe ducă, cînd din alte motive demarorul nu are eficiența dorită. Pentru acest motiv, unii șoferi și mecanici de locomotivă (și, din păcate, deloc puțini !) preferă să lase motorul să funcționeze în gol decît să-l oprească. La o locomotivă diesel electrică consumul pe oră este de circa 25 de litri motorină. Am stabilit această cifră cu ajutorul unor contoare electronice care mi-au dat mersul motorului în gol. Asta înseamnă enorm dacă avem în vedere parcul de locomotive existent. Paguba zilnică se cifrează în țara noastră la zeci de mii de litri de carburant.

Inginerul Ștefan Gliga, care a ajuns să cunoască locomotivele diesel electrice ca pe propriul său buzunar, a sesizat de mai multă vreme o imperfecțiune la partea electrică a motorului de 2 200 CP. Virful de curent, explică interlocutorul nostru, în loc să fie de 2 400 amperi este de 4 100—4 400 amperi. De aici lipsa de corelare a caracteristicilor electrice în generator cu cele ale bateriei.

La dispozitivul „Gliga" vîrful de curent este de 2 000—2 400 amperi. El este format dintr-o bobină de șoc cu inductanță foarte mare (240 000 A. spire) și cu excitația îmbunătățită, astfel încît curentul minim se reduce de la 650—800 la 130—200 amperi. Datorită acestui dispozitiv, motorul pornește fără șoc mecanic și electric, iar mecanicul poate face zilnic minimum 24 de porniri.

În 1973, la depourile București-Triaj și București călători au fost dotate cîte două locomotive cu dispozitivul „Gliga". Ele au funcționat ireproșabil. În 1975, Ștefan Gliga a fost invitat să lucreze cu o jumătate de normă la I.C.P.T.T. pentru a întocmi documentația de execuție în vederea dotării unor noi locomotive cu acest sistem. Doi ani mai tîrziu, zece noi locomotive au fost prevăzute cu dispozitivul „Gliga", lucrarea fiind omologată. Experimentul s-a dovedit din nou de bun augur, astfel încît în 1978 Direcția tehnică din cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor a hotărît generalizarea invenției. Iată ce se scrie într-o adresă întocmită în acest compartiment și adresată inventatorului Ștefan Gliga :

„1. Referitor la propunerea d. l. „Dispozitiv de pornire motor diesel la locomotivele diesel electrice de 2 100 CP și la locomotivele diesel hidraulice de 1 250 CP" : Propunerea dv. a fost acceptată și se află în curs de generalizare, fiind trecută în planul de îmbunătățiri pe anul 1978 la Întreprinderea mecanică de material rulant Craiova. De asemenea, s-a cerut montarea dispozitivului și pe locomotivele noi ce se vor livra de Întreprinderea Electroputere-Craiova, în limita capacităților de producție a dispozitivelor de către Întreprinderea de material rulant Craiova". Semnează: director D.T.V., ing. Bălănescu I., director D.T., dr. ing. Turbuț Gh., și director I.C.P.T.T., ing. Spirea Emil.

Citîm în continuare dintr-o altă adresă, redactată de data aceasta de Direcția tracțiune și vagoane (adresă nr. 22E 872) și destinată următoarelor unități : I.C.P.T.T., C.M.M.R. și I.M.M.R., toate din Craiova : „Referitor la Dispoziția de pornire motor diesel ca urmare a sarcinii trasate de tovarășul ministru în data de 19 III 1979 ca pînă la finele anului 1980 toate locomotivele diesel electrice de 2 100 CP să fie înzestrate cu ocazia RR (reparații cu ridicata — n.r.) și RG (reparații generale — n.r.), precum și de depouri cu „dispozitiv" de tip Gliga — vă rugăm" etc., etc.

— În ciuda acestor dispoziții ferme, — ne spune în continuare inginerul Gliga —, în ciuda faptului că probele practice au demonstrat utilitatea și oportunitatea dispozitivului, din motive care depășesc puterea mea de înțelegere, invenția nu a fost generalizată nici pînă astăzi. Ei bine, am calculat că de atunci, din 1979, și pînă astăzi cu ajutorul dispozitivului meu s-ar fi putut economisi combustibil în valoare de 68 milioane dolari ! Am avut în vedere în acest calcul o cantitate minimă de motorină pe care o irosește o locomotivă diesel în fiecare zi, precum și faptul că pentru nevoile de consum interne, țara este nevoită să recurgă la import. Dacă însă admitem că dispozitivul putea fi introdus încă din 1975, atunci virtualele economii sînt enorme. Mai menționez, în sfîrșit, că dispozitivul poate fi introdus, cu mici adaptări, și la autovehicule.

Într-adevăr, ne este și nouă greu să înțelegem cum de nu s-a dat curs unor dispoziții atît de limpede formulate. Cînd și unde, altminteri spus, invenția s-a poticnit în hățișurile birocrației sau a fost îngropată cu bună-știință? Forurile în drept ne vor da, sperăm, cuvenitele explicații. Vom reveni.

LIVIU TIMBUS ■

La Facultatea de tehnologia construcțiilor de mașini a politehnicii bucureștene se fac cercetări într-un domeniu de ultimă oră și de mare însemnătate practică pentru industria românească : robotronica, știința despre roboți.

Șase noi invenții ale doctorului Gr. Osipov-Sinești

În cadrul unei largi conferințe de presă, doctorul Grigore Osipov-Sinești a ținut să prezinte un scurt istoric al metodei sale chirurgicale bazată pe biostimulatori os-minerale, metodă asociată cu modalități de asistență generală,neuro-endocrină, psihiatrică etc. Comunicarea a fost susținută și prin trei filme documentare, consacrate procedeelor folosite în acest scop.

Întrunirea a avut loc în noul sediu al *Centrului metodologic de parodontologie*, situat în *strada 11 iunie 10*, clădire cu două nivele dotată cu 4 săli de operație, cu un staționar cu 20 de paturi, cu serviciu de radiologie, laborator de explorări funcționale, laborator de analize. În acest veritabil microspital de stomatologie lucrează patru stomatologi chirurgi, doi medici anesteziști, un medic neurolog și 12 cadre medii sanitare.

Noul centru de parodontologie reprezintă materializarea unui proiect ambițios, durat de-a lungul anilor prin numeroase studii și experimente, un proiect întrupat în primul rînd din osîrdia și visurile doctorului Osipov-Sinești, din dorința sa de a găsi explicație și remediu unei maladii fără leac : parodontopatia.

Într-o încăpere a clădirii, pe suprafața unui panou se află lipite numeroase articole decupate din ziare și reviste, reportaje și relatări de specialitate prin care presa centrală a ținut să semnaleze sau să susțină concepția și metoda terapeutică a doctorului Gr. Osipov-Sinești. În acest semnificativ colț memorialistic, am putut din nou remarca, și nu fără un îndreptățit sentiment de mîndrie și satisfacție, că cele mai multe articole au apărut în „Flacăra", că, mai mult decît alții, ne-am alăturat modesta noastră contribuție la izbînda unei valoroase metode medicale.

Și tot aici, în incinta Centrului metodologic de parodontologie, în cadrul unei alte conferințe de presă, la care au fost invitați de data aceasta atașați de presă ai ambasadelor din București și corespondenți ai unor publicații de peste hotare, au fost prezentate, în colaborare cu Centrala industrială de medicamente, concepția și metoda originală a doctorului Osipov-Sinești și produsele originale românești Os-minerale și Ossidenta.

Arătînd cu acest prilej că această gravă maladie gingivo-osteo-alveolară, izolată din polimorfismul parodontopatiilor, a fost denumită *parodontopatie esențială* — medicul Osipov a precizat că ea poate fi tratată operator și vindecată complet în Centrul metodologic din București. Amintind că intervenția este nedureroasă și fără riscuri postoperatorii, vorbitorul a ținut să mai arate că centrul este pregătit să acorde asistență medicală și bolnavilor sosiți de peste hotare și chiar să organizeze cursuri de specializare pentru cei care vor să cunoască la mod nemijlocit metoda biostimulatorilor os-minerale.

În legătură cu acest lucru, doctorul Osipov ne-a declarat de curînd următoarele :

— Dorința mea este nu numai de a dovedi că la București s-a născut o nouă metodă chirurgicală prin care se rezolvă parodontopatiile, ci și de a face din centrul nostru un așezămînt medical pentru bolnavi sosiți de pe toate meridianele globului. Și fiindcă am din nou ocazia să mă adresez publicului larg prin intermediul „Flacării", doresc să reamintesc celor interesați că orice cetățean din Capitală sau din țară se poate prezenta pentru consultații la centrul nostru, fără a avea nevoie de vreo trimitere specială. În prezent cabinetele noastre oferă zilnic consultații pentru circa 60 de persoane și în același interval de timp efectuăm între 3 și 6 operații.

— Sîntem informați că de curînd ați brevetat alte șase noi metode operatorii și de tratament.

— Am brevetat o nouă metodă chirurgicală dar n-aș dori să intru în prea multe amănunte de specialitate. Aminteso apoi că folosim de mai multă vreme tratamentul lichenului plan bucal ulcero-eroziv prin cauterizări alternative și succesive cu trei medicamente : violet de gențiană, nitrat de argint și soluție de clorură de zinc în proporție de 20 la sută. Alte patru brevete se referă la apa de gură Ossidenta și pasta de dinți Ossidenta.

LIVIU MAIOR ■

Dispozitiv electromagnetic

Fizicianul **Nicolae Pălșu**, din cadrul Institutului de cercetări pentru industria electrotehnică (I.C.P.E.) București, este autorul unei soluții ingenioase pentru introducerea bolțurilor în pereții din beton.

Pentru aceasta, autorul a prevăzut construirea unui dispozitiv care funcționează cu energie electrică, metoda de lucru fiind mult mai puțin costisitoare și periculoasă în comparație cu mijloacele cunoscute și utilizate în mod curent pentru acest scop și care folosesc explozibilul.

Dispozitivul brevetat are, în plus, avantajul că nu permite trecerea bolțului prin perete și ieșirea lui cu viteză în cealaltă parte, nu este poluant și nu este supus regimului special de port al armelor de foc.

Ventilație pulmonară artificială

Recent, s-a pus la punct un aparat original, care, pe lîngă faptul că asigură, în mod artificial, o corectă ventilare a plămînilor (în cazuri de necesitate), permite totodată un control automat al respirației artificiale.

Aparatul face obiectul brevetului de invenție nr. 71811. Autori : conf. doctor inginer **Ion Dumitrache**, inginer **Mircea Mugescu** și inginer **Alphonse Penta**.

Aparatul oferă următoarele avantaje : poate fi adaptat, în mod simplu, atît pentru pacienții adulți, cît și pentru copii, poate funcționa în toate regimurile de respirație uzuale, poate fi utilizat și la anestezie, permite o întrebuințare ușoară datorită structurii sale modulare. Trecerea de la un regim la altul de funcționare se face în mod automat, la o simplă comandă, blocul de execuție al comenzilor putînd avea fie o structură electronică, fie una fluidică.

Medicină

Farmacistele **Gabriela Ivonne Crețu, Natalia Rădulescu** și **Antoaneta Voiculescu** au realizat un medicament cu acțiune hipotensivă ce face obiectul invenției nr. 92467 și al cărei titular este Întreprinderea „Terapia" din Cluj-Napoca.

Sînt cunoscute numeroasele medicamente care pot realiza scăderea presiunii sanguine, însă marea lor majoritate prezintă defecte, secundare, nedorite, sînt greu de suportat de către bolnavi, iar în unele cazuri, în care se indică pauze de tratament, efectele hipotensoare nu se mențin.

Noul medicament este alcătuit din 3 părți usturoi (alium satium) și o parte vîsc (viscum album), condiționarea făcîndu-se sub formă de drajeuri. Asigurîndu-se un dozaj optim între usturoi și vîsc, medicamentul nu prezintă efecte secundare nedorite. El asigură, în intervalul dintre curele de tratament cu medicamente hipotensive majore, stabilizarea și consolidarea efectelor obținute.

Avertizarea nocivității cîmpurilor magnetice

Este vorba de un aparat creat de un colectiv compus din : doctor inginer **Máthé Balasz**, inginer **Nicolae Ciurez**, inginer **Eugen Mihalcea** și inginer **Gheorghe Gavrilă** din București, titularul de brevet fiind Institutul de cercetări și modernizări energetice (ICEMENERG).

Metoda și aparatul prezintă următoarele avantaje : prin faptul că efectuează o însumare a efectelor, ține cont și de efectul fiziologic nociv al cîmpurilor magnetice nestaționare sau tranzitorii, de spectrul diferit al cîmpului magnetic în funcție de condițiile de timp și de spațiu ale locuiui sau instalației în care se desfășoară activitatea umană. El oferă, astfel, un criteriu mai concludent decît măsurarea valorii momentane a intensității cîmpului magnetic. Aparatul poate fi realizat și în construcție portabilă, în funcție de necesități.

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Revenit la Iași, după inițiala vizită în Rusia revoluționară, Octavian Goga publică în ziarul „România" o serie întreagă de impresii din interesanta-i călătorie. Astfel de mărturisiri, ca cele ale lui Goga despre începuturile revoluției în țara vecină și aliată, sînt extrem de puține. Martor ocular la scene politice grandioase, sensibilitatea marelui poet a fost profund marcată, inspirîndu-i entuziaste constatări și profetice judecăți de valoare. Tribun transilvănean al luptei pentru desăvîrșirea unității naționale a poporului român, Goga a receptat și și-a apropiat cu toată încrederea generoasele idei de independență națională și libertate socială ale popoarelor, reieșite pregnant din teoria și practicele dintru început ale revoluționarilor ruși.

La 30 mai 1917 apare celebrul său articol intitulat cum nu se putea mai bine, Petrogradul revoluționar, în care evocă prezența-i de cu două săptămîni în urmă în mult încercata capitală a Rusiei, prilej cu care emite noi și interesante reflecții despre temerara și salutara experiență a bravului colos de o sută optzeci de milioane de suflete (cum fericit se exprimă marele gazetar român).

Și suita continuă. La 19 iunie scrie un patețic elogiu — Femeia rusă — dedicat revoluționarelor petrogrădene surprinse de Goga în iureșul de pe străzile incandescente de noua istorie ale marelui oraș de pe Neva. Revelațiile tumultuosului Octombrie al literelor române, care a fost Octavian Goga — profund cunoscător și iubitor al literaturii lui Gogol, Dostoievski, Tolstoi sau Gorki — sînt uluitoare în inedițiul lor vizionar și prin justețea cu care interpretează metamorfoza, prefigurarea Annei Karenina, a Soniei lui Dostoievski în zecile de mii de revoluționare „cu ochii arzînd pasionați sub basmalele galbene de uvriere" manifestînd pe Nevski-Prospekt. După cum, frumos este și finalul : gîndul înflăcăratului patriot întorcîndu-se acasă, schițează gestul nobil în favoarea stringentelor drepturi politice pentru femeia română !

Vizita în redacția unui mare cotidian rusesc, dimpreună cu alți scriitori și gazetari străini veniți să vadă „imensa regenerare a tuturor Rusiilor", a făcut obiectul unui nou rînd de rememorări, de astă dată despre Scriitorii ruși (din care azi transcriem doar prima parte, rămînind — din cauză de spațiu — ca urmarea să o prezentăm în numărul de săptămîna viitoarea al revistei).

STELIAN NEAGOE ■

Iași, marți 30 mai 1917

Nu de mult, cîteva săptămîni în urmă, am avut plăcerea să văd la Petrograd pe prințul Lvow, președintele guvernului provizoriu rusesc. Din cuvintele măsurate ale acestui om cu figură de apostol care reamintește portretul lui Carlyle, am cules prețioase lămuriri asupra zbuciumărilor create în Rusia de răsturnarea regimului țarist. Două vorbe însă mi-au rămas adînc întipărite în memorie și mă urmăresc și astăzi din interesanta conversație cu distinsul om de stat.

Vorbind de agitația continuă care stăpînește Petrogradul și arătîndu-i puternica impresie ce produce asupra noastră, a străinilor, aspectul actual al acestui oraș cu străzile lui transformate în focuri, unde nenumărate grupuri de cetățeni de toate clasele, ca niște peripatetici ai Atenei de demult, discută în fiecare ceas formulele unei așezări la viață nouă, — prințul Lvow, căutînd cuvîntul o clipă, în ochi cu acea strălucire particulară a sufletului slav, mi-a răspuns pe gînduri :

— **Oui, ils cherchent la verité.**

Această definiție laconică este sinteza adevărată a psihologiei rusești în împrejurările de astăzi. Imensul popor, scăpat din obezile unui regim politic strîns legat de istoria lui seculară, în prima perioadă a libertății caută adevărul. Îl caută stăruitor în toate ramurile de gîndire și de viață, îl caută în forma de stat, în ordinea socială, în sferele abstracțiunii, și-l caută îndeosebi cu acea tenacitate implacabilă și cu înclinările mistice proprii structurii lui sufletești. O atmosferă necunoscută încă s-a creat aici pe ruinele marilor prăbușiri, o lume morală nouă cu adîncimi pe care sufletul modern abea le poate cunoaște, lume ce-ți amintește prefacerile religioase din istorie : — goana după adevăr.

Rusia de astăzi e un vast atelier al conștiinței omenești. Un neam de o sută optzeci de milioane, pe o întindere nesfîrșită, frămîntă toate valorile de cugetare ale umanității. Petrogradul e centrul acestui laborator uriaș ; din el se ramifică fluidul nervos care se răspîndește în depărtări. O plimbare pe Nevski-Prospekt îți oglindește din primele momente situația. Bulevardul înfățișează o serie necurmată de adunări. În care oameni bine îmbrăcați amestecați cu uvrieri, soldați ori studenți, se agită în lungi discuții contradictorii. Subiecte variî sînt tratate, argumente savante se amestecă cu observațiile bunului simț al oamenilor din popor, mulțimea ascultă, gîndește, întreabă și caută să se convingă. Ar trebui un registru formidabil ca să înșiri nenumăratele probleme de politică internă și externă, diferitele proiecte de reformă socială și economică care les la suprafață și cer consacrarea opiniei publice. În același timp în întruniri populare, în ziare, cărți și broșuri, sufletul uriașului dezlănțuit cere cuvînt și se zbate înainte : — caută adevărul...

Un cîmp de observație cum n-a mai fost în istorie s-a deschis astăzi în Rusia și în capitala ei la Petrograd. Omenirea trebuie să-i fie profund recunoscătoare acestui popor care pe socoteala lui face o experiență cu învățăminte pentru toți. Principii de viață închegate de atîția gînditori aici iau pentru întîia dată contactul cu realitatea, aici se plătește marele tribut al experienței și de aici va avea să-și tragă pe seama lui fiecare neam în parte îndrumările necesare. Sub acest raport Petrogradul revoluționar cu atmosfera lui de incontestabil idealism poate conta pentru prezent la interesul palpitant al tuturor minților care urmăresc progresul omenirii, iar pentru posteritate la sentimentele unei gratitudini universale.

Întîmplarea însă a voit ca această deosebită stare de lucruri să se producă tocmai acum cînd lumea întreagă se zbate sub povara celui mai crîncen război și cînd însăși Rusia constituie un factor din cei mai importanți în echilibrul de forțe beligerante. Perioada actuală de dărîmare și de clădire din sînul fostului imperiu moscovit coincide cu cheltuiala de energie de pe cîmpul de luptă.

E firesc deci, ca după trei ani de războire, în acest proces de revizuire a valorilor să fie atras și războiul cu toate laturile lui. De aceea, din acest punct de vedere, Petrogradul are o însemnătate concretă pentru toată desfășurarea actualei conflagrații mondiale. Rusia cu rezervorul ei de forță militară nu este o cantitate neglijabilă și atitudinea ei nu poate fi cîtuși de puțin indiferentă nimănui. Astfel lumea întreagă cu privirile suspendate

Petrogradul revoluționar

asupra operațiilor armate are ochii îndreptați spre Petrograd, dîndu-și silința fiecare popor ca adevărul cauzei lui să fie propagat de la tribuna liberă ridicată de revoluție pentru conștiința rusească.

E natural ca alături de alții, noi mai ales să vedem în capitala Rusiei un punct cardinal al vieții noastre. Istoria României, izolată de Occident prin zidul nemțesc, se joacă astăzi la Petrograd. De aceea din acest oraș, care astăzi se agită sub încrucișarea fatală a atîtor curente de gîndire, noi sîntem datori să facem un centru al orientării noastre : — un centru de analiză, un centru de propagandă, un centru de înfrățire cu aspirațiile pentru care am vărsat atîta sînge și-am adăpostit atîtea speranțe.

Luni, 19 iunie

De cîte ori nu s-a întîmplat celor mai mulți dintre noi, pe urma cetirii unui roman rusesc, să ne alegem cu senzația nelămurită a unei călătorii pe care am făcut-o în vis într-o lume ciudată întrelăsată de mister ?

Personagiile cărților ni se păreau mai mult plăsmuiri fantastice, iar problemele lor accente bizare într-o mare simfonie tulbure și necunoscută. Ni se înfățișa o atmosferă morală nouă, cu acte de conștiință zguduitoare, cu zbucium particular în căutarea adevărului și mai ales cu acele friguri și halucinații ale idealului, cu care alte literaturi nu ne-au fost obișnuit. De aceea eram în cele mai multe cazuri dispuși, ca pe acești eroi să-i scoatem din perspectiva realității și să-i socotim creațiuni imaginare menite să întrupeze formule de gîndire abstractă ori curioase înclinări individuale ale autorului. Admiram astfel scrisul unui Gogol, Dostoievski, Tolstoi sau Gorki, nu le prea acordam însă creditul vieții reale, fiindcă privind împrejur și văzînd viața ce se agita sub ochii noștri, ne dam seama că ea adesea nu certifică zbuciumul de conștiință al oamenilor din cărțile lor.

Între altele, de pildă, femeia din romanele rusești, cu structura ei sufletească deosebită, a rămas totdeauna o enigmă pentru cititorii din Occident. Nu cunoșteam asemenea femei în alergarea pripită a zilelor noastre. Anna Karenina cu frămîntarea ei morală, cu risipirea chinuită de toate zilele, cu goana unui vis care se curmă sub roțile trenului. Anna Karenina ni se părea izolată, atinsă de o exotică maladie sufletească. Și mai stranie ne apărea Sonia lui Dostoievski, această fată pierdută care păcătuise din revoltă împotriva societății, pentru ca mai tîrziu să se cufunde în seninătatea apostolică cu care citește pușcăriașilor siberieni învierea lui Lazăr din biblie. Tot astfel resurecțiunea Maslovei smulsă din noroi și purificată de toate patimile cărnii, — galeria aceasta întreagă de femei cu probleme sufletești, agitatoare pentru o nouă orînduire omenească, studente amestecate în conspirații teroriste ori coborîte în mijlocul mujicilor ca să-i învețe evanghelia dreptății, toate figurile aceste care aduceau o strălucire neștiută în ochii lor luminați, toate ne apăreau atît de ciudate și atît de departe de preceptele curente ale psihologiei moderne... În fața lor rămîneam pe gînduri, le credeam mai mult eroine de roman decît de realitate și astfel în loc să le urmărim problemele în labirintul misterios al sufletului feminin, noi judecam pe autor și trăgeam concluzii pentru el.

Revoluția rusească care a desvălit atîtea taine de pe pămîntul nesfîrșit al fostului imperiu, a așezat în plină lumină și pe femeia romancierilor ruși. Ne-a dat prilejul s-o vedem în cadrul realității și putem spune de la început că literatura marilor scriitori din vecini, oricît de mult a privit în cer cînd și-a creat eroinele, ea s-a plimbat pe pămînt. În fierberea de peste Prut, toate femeile romanelor rusești trăiesc astăzi și au un rol militant. Niciodată nu ni s-a dat să asistăm la un asemenea grandios proces de verificare a unei îndelungi producții literare.

Revoltatele lui Dostoievski multiplicate de zeci de mii de ori manifestează astăzi pe Nevski-Prospekt, ochii le ard pasionați sub basmalele galbene de uvriere și rîndurile lor compacte cîntă Marseillaise-a. Din Siberia de la ocnă s-a întors baba Caterina, „bunica revoluției" și după treizeci și cinci de ani de martiriu pătimiți de dragul steagului roșu, Petrogradul întreg a așteptat-o în gară și a purtat-o în triumf. Contesa Panyn a intrat la subsecretariatul subzistenței, în vreme ce ziarele din Apus înregistrează fără nici o ironie că în capitala Rusiei au început să se formeze batalioane de femei care vor merge pe front și că soția ministrului Kerensky se va duce cu ele...

Astfel revoluția rusească împărtășește lumea de o revelație neașteptată, luminează o psihologie feminină necunoscută și ridică pentru toți gînditorii o serie de probleme noi. Apare un nou tip de femeie, femeia luptătoare. Această ființă nu mai are nimic comun cu sufletul morbid al semenelor ei produse de morala de ieri a societății moderne. Ea nu e nici obiectul de lux care trebuie distanțat de zgomotul luptei pentru trai, nici spectatoarea pasivă a tuturor frămîntărilor dimprejur. O vedem pe arenă, amestecîndu-se în strigătul vieții, cerîndu-și dreptul la jertfă și aducîndu-și partea ei de zbucium creator în toate ramurile de activitate...

O scară întreagă de prejudecăți sociale dărîmă aceste glasuri femeiești care au intervenit în istoria Rusiei. Revoluția din Petrograd este, cum s-a mai spus, un cîmp de experiență pentru un șir întreg de formule de gîndire ale umanității. Cine știe, dacă din această operă de distrugere și alcătuire nouă, cine știe dacă nu va rezulta o radicală revizuire a valorilor pe seama tuturora ?... În orice caz, problema feministă primește însemnate contribuții de apreciere pe urma mișcărilor din Rusia și deschide perspective noi unui capitol însemnat al vieții noastre...

Poate nu e numai o întîmplare că paralel cu aceste agitații din vecini, Camera constituantă a înregistrat deunăzi o adresă prin care mai multe doamne din înalta societate solicită drepturi politice pe seama femeii în orînduirea de stat a României viitoare. Oamenii politici vor legifera la timpul său cu toată chibzuința lor, observatorul societății noastre însă se va opri în fața acestui fenomen și va avea un prilej de întrebări și de reflecții... El se va întreba, dacă aceste năzuințî sînt oare un import numai al unor idei scoase la suprafață în imediata noastră apropiere, sau sînt o manifestare organică a lumii de aici, prin care se anunță o conștiință feminească schimbată, urzită în atmosfera tragică a acestor zile ?

Să așteptăm deocamdată și să nu facem nici o profeție.

Marți, 27 iunie

(I)

Înainte cu vreo două luni, la Petrograd, într-un cerc internațional de scriitori și gazetari veniți din alte părți să vadă imensa regenerare a tuturor Rusiilor, în redacția unui mare ziar, se vorbea cu admirație de repeziciunea cu care s-a executat răsturnarea vechiului regim și nu se prea înțelegea îndeajuns unanimitatea simțirii cu care acest popor nemărginit s-a grupat în jurul steagului roșu.

Atunci, mi-aduc aminte, s-a ridicat din colțul lui unde stătea îngropat între cărți și ziare un bătrîn cu-o lungă barbă albă, cu lumini de oțel în ochi și cu o violoncelă neobișnuită în mișcări. Mușneagul, un cunoscut scriitor rus, a ridicat o călimară de pe masa de redacție și apropiindu-se s-a oprit în fața noastră cu ea, ținînd-o sus în mîna dreaptă cu un gest de solemnitate, cum ai întinde un pocal. Ne-a vorbit răspicat și aspru, dînd frazei franțuzești o notă sentențioasă și lapidară — Domnilor, — începu vigurosul nostru bătrîn — dacă vreți să înțelegeți revoluția noastră, priviți vă rog izvorul ei : călimara scriitorilor ruși. Din ea au pornit ca din cutia Pandorei, zi cu zi, valurile care au ridicat viitorul unei țări. Artiștii și gazetarii au făcut zeci de ani apostolatul printre noi, au semănat în sufletul rusesc dragoste și ură, au primenit gîndirea și-au îndeplinit opera morală a răzbunării. Noi am fost iconoclaștii, noi am sfărîmat idoli vechi, ca să pregătim biruința unui ideal. Am văzut valorile unice prin prisma suferinței mujicilor, ne-am mulat viața în durerile umanității și ne-am otrăvit mintea cu ele. Am stat la masa de scris ca la o tribună de propagandă, unii au murit în Siberia, alții au făurit teorii de salvare a omului în exil pe malul lacului Geneva ori în mansardele de la Paris și iată-ne, în sfîrșit, o seamă de privilegiați ai sorții care am ajuns să vedem și carul de triumf. Fiți încredințați însă că revoluția de la Petrograd nu s-ar fi născut, sau ar fi fost închisă în aceeași zi la Petro-Pavlovsk dacă n-avea de la început în arsenalul ei arma aceasta teribilă : călimara noastră...

Calea Văcărești — la a doua sa tinerețe

Calea Văcărești pleacă din chiar inima Capitalei și șerpuiește discret pînă la începutul cartierului Berceni. Vechi vad comercial, Calea Văcărești și-a păstrat, în timp, personalitatea. Case de diferite mărimi, de diferite culori și altă arhitectură ascund tainic cîte o poveste. Povești de sfîrșit sau de început de veac. Dar, în ultima vreme, de cîteva luni, această bunică a Bucureștiului a întinerit, căpătînd alte dimensiuni în spațiu și în timp. Nepoții celor care au modelat Calea Văcărești i-au redat tinerețea. De cîteva luni, meșteri pricepuți, calfe și zidari, au început să brodeze vechea arhitectură, multă pierdută în timp, înlăturînd cu migală praful anilor. Pînă și cei care trec zilnic pe aici se opresc, vrînd, nevrînd, fascinați, în fața multor case. Ele par aduse din ilustrate. Fiecare casă pare un muzeu. În lumina dulce colorată a toamnei multe din casele de pe Calea Văcărești se aseamănă cu decoruri de teatru. Să vedem cine sînt cei care, cu măiestrie, au reușit să redea Căii Văcărești a doua sa tinerețe, cea mai deplină.

Anul trecut, prin luna martie, își amintește Nicolae Ploaie, directorul I.C.R.A.L.-ului Vitan, prin grija Consiliului Popular al Municipiului București, s-a înființat șantierul de restaurări, singurul de acest gen din Capitală. Începutul a fost greu și anevoios. Trebuiau utilaje speciale, o documentație exactă legată de fiecare imobil și, în primul rînd, oameni, meseriași pricepuți în tainele restaurării. Fiindcă a restaura o clădire este asemănător cu a restaura un tablou. În acest caz apare și a treia dimensiune : spațiul. Așa că oamenii recrutați pentru noul șantier, pe lîngă faptul că trebuiau să fie foarte buni constructori, trebuiau să mai îndeplinească încă și alte foarte multe condiții, printre care și aceea de artiști. Artiști în restaurarea elementelor vechi de arhitectură. Prima clădire care a fost întinerită de noul șantier a fost Muzeul de istorie al municipiului București. A fost o reușită. Și cum pofta vine mîncînd, au urmat și alte clădiri. Turnu Bărăției, casa lui Brîncoveanu, zeci de case de pe Calea Văcărești și chiar fosta casă a scriitorilor de pe șoseaua Kiseleff. Cînd se vor termina toate acestea va începe un studiu de restaurare și conservare a multor clădiri de pe Calea Dudești. Între timp, șantierul a căpătat noi dimensiuni. Au fost angajați zidari de înaltă calificare, modelatori, ipsosari și tinichigii. Oameni care pe lîngă uneltele de zi cu zi mai lucrează și cu „acul". Așa se spune. Fiindcă, de cele mai multe ori, a restaura o clădire este mult mai greu decît a o construi. Așa stînd lucrurile, munca constructorilor restauratori poate oricînd fi comparată cu a broda și a țese pînze de pălanjen. Ca material folosit ? Elemente obișnuite, tradiționale : nisip și var. În momentul de față, șantierul numără cam 320 de meseriași. Și fiindcă multe din delicatele operații sînt pe cale de dispariție, pe lîngă șantierul în largul sens al cuvîntului s-a format și o adevărată școală. Cei mai în vîrstă transmit din secretul meseriei generației mai tinere. Dar să revenim la Calea Văcărești. Șeful șantierului, inginerul Viorel Popa, ne spune lucruri pe cît de frumoase pe atît de interesante, pe care le-am notat și pe care încercăm să le redăm pe scurt. „București nu se poate lipsi de multe clădiri vechi care poartă amprenta talentului înaintașilor. Personalitatea noii Capitale se modelează și se formează pe elemente ce au rezistat veacurilor. Aceste clădiri au declanșat dezvoltarea arhitecturii moderne. Cu alte cuvinte, nu putem uita bunicii și străbunicii nici măcar în construcții. Văcărești a fost și este, în continuare, o importantă arteră. De asemenea reprezintă un important vad comercial. Arhitectura clădirilor este o combinație de stiluri europene trecute prin filtrul gustului meseriașilor români, începînd cu tribunalul de la Sfînta Vineri și terminînd cu mănăstirea Văcărești, important punct de arhitectură, de cultură și civilizație românească de la sfîrșitul secolului. Pe tot acest traseu s-au renovat zeci și zeci de imobile. La ora actuală se lucrează intens la planurile de sistematizare a viitoarei zone. Punerea în relief și în valoare a multor clădiri de pe Calea Văcărești duce la includerea lor în noile ansamble". Constructorii întîmpină și greutăți, din partea celor care ar trebui să înțeleagă și să respecte efortul depus de ei. Este vorba de cei care exploatează clădirile. Întreprinderile comerciale din zonă refuză să-și confecționeze firmele magazinelor în stilul clădirilor. Acest fapt duce la un dezacord. De asemenea peste vopseaua de epocă se dă cu uleiuri, în multe locuri zidurile se sparg din nou pentru introducerea a tot felul de conducte și țevi. În viitorul cel mai apropiat, se pare că această zonă va constitui un important nucleu al comerțului și al turismului modern, bazat tocmai pe fondul existent. Tot constructorii speră ca imobilele să fie renovate și în interior, mobilate în stilul epocilor respective. Să fie, cu alte cuvinte, un imens muzeu în aer liber. Tot constructorii avansează și ideea ca pe Calea Văcărești să apară din nou tramvaiele cu cai. Acest lucru ar da o notă de pitoresc, o amprentă de început de veac. Metroul, care intersectează Calea Văcărești lîngă uzinele „Timpuri Noi", ne readuce în actualitate, dar tramvaiele cu cai ar da, nu-i așa, un aer de inconfundabil pitoresc.

Specialiștii, fără discuție, își vor spune cuvîntul.

SORIN POSTOLACHE ■

HORA LA BUCOVINA

Nu departe de Putna e Bilca.

Iar Putna, o știm atît de bine, e lîngă inima românului, în locul unde totul e vibrare, semeție și alean. Bilca, vatră și ea a nașterii de neam, stînd blajin pe celălalt mal — față cu Vicovu de Jos — al apei Sucevei, la cleștarele căreia vine, o dată în an, în miezul lui august, toată suflarea Moldovei de Sus, toată omenirea aceea frumoasă și candidă a Bucovinei și popor de pretutindeni, cu mașini, călare pe cai, cu bicicletele, cu carul cu boi, cu piciorul, pornind kilometrii drumului cu o noapte înainte ca să-și mai mîngîie, la sunetul clopotelor ce-i cîntă-n slavă numele lui Ștefan Vodă, simțirea și cugetul.

La Bilca, așadar, ca în toate satele nordului în zilele potrivite, hora s-a deschis la ceasurile două ale amiezii, la strigarea fanfarei lui Panfil Cîmpan, cățărată cu scara pe niște scînduri înalte ca să cheme suflarea omenească din Horodnic și Gălănești, din Frătăuții Vechi și Noi, din cele două Vicovuri, din dusul și venitul tuturor piraielor ce se adună pe acolo. Jocul l-au deschis o copilă șubțire, pe nume Coroamă Anuca, și flăcăul ei lîngă un plutonier de miliție și o tînără cu care acesta s-a înțeles repede la dans ca apoi, pînă spre noapte, să intre în hore sute de oameni. Tăpșanul horelor e la capătul din vale al așezării, sub salcîmi și sub miros de prunduri, iarba poienii e deasă, moale și curată, precum gazonul templelor tenisului, hora se desparte de un tîrg și de un bilci și-i aproape străjuită în cumințenia începutului ei de-un gard din scînduri de brad cu esențele și rășinile mustind din tăietură. Bătrînii și bătrînele se trag pe margini, să aibă de unde-și bucura privirea, tinerimea ține centrul și strivește la joc iarba. Portul de sărbătoare ar umple și ar face repede faima oricărui mare muzeu. Cămăși de in, a căror floare și broderie au prețul unui an întreg de iscusințe și știința tainică a sumedenie de veacuri, bundițe de blană de miel cu garnitură din haina unor sălbăticiuni — veverițe, jderi, dihori — fuste grele de atîta podoabă și cusătură. Fetele și băieții au o înfiorare în mers și în ochi pe care noi, cei ai multelor orașe, parcă am cam risipit-o pe lucruri mărunte și parcă pentru totdeauna.

Trompetele, tobele, clarinetele și ifoanele fanfarei fac aerul să tremure, muzica are în voioșia ei și triumf și melancolie, în asfințit se simte o boare de piele tînără încinsă de soare și pară sufletească, berea curge vraiște la butoaie și toate par să fie ca-n slova unui Coșbuc, ca în imaginea aceea ce o purtăm zilei de horă în sat și satului dintotdeauna, cu țărani cum de fapt sînt și nu mai sînt, cu bătrîni ce nu mai sînt nici ei ca odinioară, fiindcă vremea trece și lumile se amestecă, fiindcă acum se țese mai des cămașa pe pînză de plastic, care în cîțiva ani e veche și se sparge ca sticla, fiindcă de pe cartoanele discurilor unor vedete ale muzicii populare prostul-gust al unor înfloriturî trece mult prea repede în folclor și umple Bucovina de urît, fiindcă — în sfîrșit — horele trebuie „organizate" ca să se aleagă cu bani fel de fel de persoane de ordine și să-și vîndă aici marfa prostă de hoți neprinși niște negustori ochioși și smoliți.

TUDOR OCTAVIAN ■
Fotografiile autorului

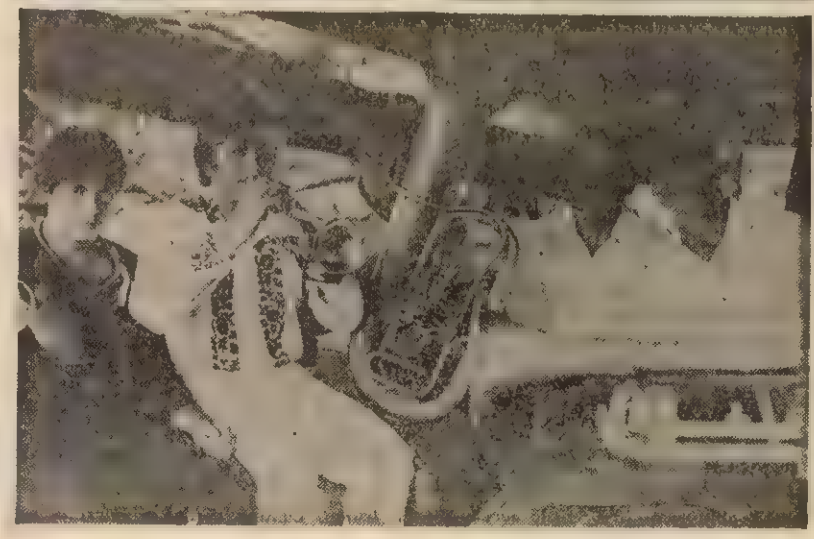

Raid de urgență prin policlinici

Au, doctore, mă doare!

■ Problemele bolnavilor sînt problemele medicilor, problemele medicilor sînt tot ale medicilor ■ Din cauze obiective și, mai ales, subiective, calitatea actului medical e uneori în suferință ■ Dezorganizarea poate degenera în birocrație, birocrația în justificări, durerea însă rămîne durere ■ Condițiile grele nu sînt o raritate și le supunem atenției forurilor de resort. Unii însă profită de aceste deficiențe și-și fac din ele o „plapumă" ■ Îmbătrînesc doctorii.

Mai mult de o oră, trei cabinete n-au dat consultații!

La Policlinica Spitalului clinic central de copii „Grigore Alexandrescu" din București, cele patru cabinete de chirurgie și ortopedie lucrează în două ture: 7,30—13,30 și 13,30—19,30. Media pe schimb și pe cabinet este de 50—80 de cazuri, dublă față de norma obișnuită a unui medic de policlinică. În aceste condiții grele de muncă, medicii de aici trebuie să fie operativi, bine pregătiți și punctuali. La policlinică sînt îndrumate cazurile mai deosebite din toată țara, numeroase din păcate, deoarece copiii se accidentează mai cu ușurință. Sălile de așteptare sînt totdeauna pline și tot în plin lucrează medicii care consultă.

Joi, 1 octombrie, ora 13 și 10 minute. Se face curățenie. Pentru cîteva minute pacienții însoțiți de părinți sînt rugați să stea pe coridoare. Din cele 4 cabinete, doar la cel cu numărul 4 dă consultații dr. Ion Biscă, din tura de dimineață. Cellalți au plecat. Sălile de așteptare, neîncăpătoare de obicei, au început să se umple. Ici, colo mai plînge cîte un copil. Taci cu mama! Taci cu tata! E greu să distragi atenția unui copil, să-l faci măcar pentru cîteva minute să uite că este la spital. La alte policlinici pentru copii am văzut pe pereți desene cu personaje din lumea basmelor sau a poveștilor. Aici, pe pereții cenușii este un mic afiș, lipit strîmb, cu îndemnul: Stirpiți mușchii! Ora 13 și 45. La cabinetul 4, dr. Nicolae Teodorescu îl schimbă pe colegul său din tura de dimineață. La celelalte încă n-a venit nimeni. Din cînd în cînd urcă cele două-trei etaje ale policlinicii o mamă cu copilul în brațe. Nu totdeauna tații sînt acasă cînd ai nevoie de ei. Liftul este prea mic să poți transporta cu el un copil care are un picior în ghips. În așteptarea medicilor, cîțiva părinți își povestesc unii altora filmele accidentărilor și-și manifestă mulțumirea că n-a fost mai rău. Mai sînt 5 minute pînă la ora 14. Dr. Pompiliu Parotă, șeful policlinicii, a lucrat de dimineață. La ora 13, a plecat la ședința COM. Asistenta șefă, Maria Duminică, întocmește într-o cămăruță niște grafice. „N-au venit la program? Ce ghinion! Tocmai astăzi să se întîmple! De obicei vin sau trimit înlocuitori. Parcă am citit în „Informația" despre un Congres al ortopezilor, precis sînt acolo sau în sala de operație". Doamna Mia, așa se recomandă, dă cîteva telefoane. La interfonul 166 este găsit dr. Parotă. Acolo se ține COM-ul. „E un tovarăș de la „Flacăra" care vrea să vadă doctorii în cabinete și eu ce să-i arăt?! Cine e în echipa de gardă? Și pe ăștia unde-i găsesc?" Dr. Ion Ionescu se pare că e la congres. De asemenea, dr. Vasile Brana. Dr. Ștefan Puiu operează în spital.

Ora 14 și un sfert. Dr. Marius Constantinescu, din echipa de gardă a spitalului, sosește la cabinetul 1 pentru a-l înlocui pe dr. Ion Ionescu. Va ține locul și doctorului Vasile Braha de la cabinetul 2. Începe să consulte.

M. PANZARU-PIM ■

Ora 14 și 30. La cabinetul 3 începe să consulte dr. Ștefan Puiu. După 5 minute își începe activitatea și dr. Vasile Braha, sosit în mare grabă. Radiologul și gipsarul încep să lucreze din plin. Drept recompensă că au fost cuminți, unii copii își duc singuri radiografiile.

Ora 14 și 45. Apare și dr. Ion Ionescu. Cu o voce blîndă, părintească, ceartă pe asistenta șefă că a lipsit de la înmînarea festivă a carnetelor de sindicat. Noroc că n-a fost anunțată. Altfel n-am fi găsit chiar pe nimeni care să dea acele telefoane care să grăbească puțin sosirea medicilor. Dr. Marius Constantinescu se reîntoarce la spital unde este de gardă. Dr. Ion Ionescu ne explică ce se întîmplă cînd mai multe sarcini dau năvală în același timp asupra unui om, acel om fiind chiar dînsul.

Ne strecurăm printre părinții cu copii în brațe care nu au mai găsit loc pe scaune. Un băiețel vrea pipi. Coborîm scara în spirală care are un pas nefiresc. Tot la a treia treaptă îți vine să calci în gol. La intrare a oprit o salvare din Teleorman.

Indiferent de cauzele întîrzierii medicilor de la program, înclinăm să credem că au fost obiective, trei cabinete din patru au stat goale între o oră și două ore într-o policlinică în care majoritatea cazurilor erau urgențe. Știm că medicii sînt uneori nevoiți să se împartă între spital și policlinică. Mai știm că foarte mulți medici sînt solicitați peste orele de program, însă un program anunțat trebuie respectat mai ales cînd e vorba de copii bolnavi. În așteptarea unui local nou, mai funcțional decît acesta, mai comod atît pentru medici cît și pentru pacienți, ceva tot se poate face. Consultațiile se dau la etajele doi și trei, iar la etajul întîi sînt birouri: contabilitate, cărți de muncă etc. N-ar putea să fie cabinete la etajul I și birourile la III? E mai ușor să duci un copil în brațe pînă la etajul I. Iar dacă copiii sînt nevoiți să aștepte... uneori din vina noastră, să le facem așteptarea mai suportabilă. E suficient, oare, să punem pe pereți cîteva ilustrate, iar în sălile de așteptare cîteva scaune în plus și poate cîteva scăunele pentru cei mici.

OPREA GEORGESCU ■

Ce scuze există pentru lipsa de politețe?

După-amiază, pe la ora 14,40, Floarea Neagu din comuna Berceni, județul Giurgiu, își plimbă necazul pe holurile Policlinicii „Vitan", făcînd drumuri între cabinetul de oftalmologie și ghișeul de informații. Pentru primul n-a luat bon, pentru că așa i s-a spus, „pentru concediu medical nu e nevoie", acum însă nu e primită și femeia, cu timiditatea celui de la țară umblînd prin Capitală, mototolește o hîrtie de ieșire din spital și nu mai înțelege nimic. Jos, adică la informații, i se explică, pe un ton mai degrabă agasat, că nu mai sînt bonuri decît pentru interne și dermatologie, dar treaba asta n-o încălzește deloc pe Floarea Neagu. Ea tot speră la un dram de înțelegere, abia a ieșit din spital și nu poate bate, toată ziua, bună ziua, drumul din Berceni în Vitan, dar refuzul pe care-l primește la informații e net și țipat. De ce țipați? Pentru că aici, între cetățean și femeia pusă se rezolve și să îndrume, ultima fără ecuson la ora vizitei noastre, există un geam pus parcă special pentru a face imposibil orice dialog de la om la om. Prin el, i se mai oferă femeii o soluție, „dă matale un telefon și te programăm", dar femeia se miră, „de unde, tovarășă, telefon?!", se miră și urcă, apoi coboară și iar urcă, de parc-ar fi citit foarte prompta gazetă din hol ce invită la drumeție! Pînă la urmă, firește, se lasă păgubașă.

Pe urmele ei, urcăm și noi la oftalmologie. S-a făcut 14,45, consultațiile ar trebui să înceapă la ora 14, dar doctorul Anca Borcoman n-a sosit. Lumea, cei 15—20 de oameni care așteaptă, nu-i chiar fericită și la fel de fericită pare și asistenta Maria Zamfir (n-are ecuson, nu mai e la modă) cînd o întrebăm ce se întîmplă?! Catadixește un „tovarășa e gravidă și are program redus", după care ne ia la rost sau, mai pe românește vorbind, ne poftește afară dacă n-avem bon?!

Cîteva zile mai tîrziu stăm de vorbă cu doctorul Alexandru Matasă, din 1966 la „Vitan", din 1969 director. Descoperim un om de bine și, în orice caz, un experimentat și destoinic organizator de sănătate. Îi povestim cele întîmplate și zice, dintr-o răsuflare, nu cred. După care acceptă să lase o portiță. Nu e exclus, nu totdeauna personalul nostru se comportă cum ar trebui, continuă. Vom analiza și, dacă va fi cazul, vom da sancțiuni.

Aflăm că, față de alți ani, numărul reclamațiilor e în scădere dar, nu-i așa, lucrul cu publicul e complicat. Îți trebuie o structură anume și nu toți o au. Discutăm despre programări. Bonurile, ni se spune, se dau cu începere de la 6,30, dar oamenii s-au învățat (de la cine, cine i-a învățat?!) să vină mai devreme, unii chiar de la 5?! S-au pus afișe în acest sens, dar nu toți au înțeles. Ba mai mult, conducerea policlinicii a instalat în hol un magnetofon, invitîndu-i pe cetățeni să nu se înghesuie din zori, nimic! Unii primesc bonuri pentru ora 12, dar ei tot de la 8 se instalează pe săli. E caid, e răcoare, depinde de anotimp.

Trecem mai departe și aflăm că, în medie, se eliberează zilnic, cîte 30—35 de bonuri pentru un serviciu. Foarte multe, incuviințează doctorul Matasă, dar n-avem ce face?! Nu toți bolnavii sînt noi, nu pe toți trebuie să-i iei de la zero, pe mulți îi cunoști, oricum însă 30 de consultații, ca să luăm cifra minimă, e mult în 7 ore. Calitatea actului medical e, vrînd, nevrînd, necorespunzătoare.

Vom mai reveni în biroul directorului.

Dăm o raită prin localul Policlinicii „Vitan", clădire nouă, bine întreținută. E curat, mucurile de țigări aruncate pe jos putînd fi lesne numărate. Puse la vedere, cutiile „de opinie a cetățenilor" sugerează o inițiativă la care bănuim că s-a renunțat, majoritatea fiind devalizate. Serviciile unității funcționează normal. Se simte, peste tot, un ochi vigilent. O mînă de gospodar. Ne aflăm, înțelegem, într-o adevărată „uzină de sănătate", în care se muncește cu competență, hărnicie și devotament. Din păcate nu peste tot. La cabinetul de dermatologie, 6 persoane așteaptă sosirea doctorului Marin Vîtzu, întîrziat cu 50 de minute?! Asistenta Georgeta Petrache, domolită la vederea legitimației, zice că nu poartă ecuson pentru că abia s-a întors din concediu și mai zice că doctorul trebuie să vină.

N-a venit pînă la 15.10, dar a venit, 3 zile după aceea, la redacție. Ne-a lăsat, s-o spunem din capul locului, o impresie bună. Și-a motivat întîrzierea prin aceea că s-ar fi aflat la farmacie, spre a constata ce medicamente au mai intrat, să nu prescrie fără temei. Pînă să sosească asistenta din concediu, ni s-a plîns, făceam totul singur, căram pansamente și împrumutam seringi. Dacă am întîrziat în ziua aceea (parcă nu întîrziase, așa-i?!), a fost din cauza autobuzului. L-am crezut.

Pe aceeași temă, discuție cu doctorul Matasă. Nu, nu consideră normal ca bolnavii să vină de la 5 dimineața și medicii să întîrzie. Va lua măsurile care se impun. Lipsa de civilizație a cadrelor medii, de la informații, fișier și cabinete, i se pare la fel de gravă. Nu va rămîne impasibil, dar și aici e o problemă. Nu-s suficiente cadre. E adevărat, adăugăm noi, deficitul la nivel de Capitală e de 2 183 de cadre medii, azi, cînd se acceptă că 40—50 la sută din procesul de îngrijire a bolnavului e de competența acestora. Ba mai mult, din cele 152 de absolvente ale Liceului sanitar, anul acesta au intrat în rețea abia 25?!

„Vitanul", ne mărturisește directorul, nu stă pe roze nici în privința medicilor. Serviciul de oftalmologie are unul singur și acela, cum spuneam, cu program redus. O tură e neacoperită, de unde programări la la longue, pe 2—3 săptămîni?! Cam la fel se prezintă situația și la neurologie. Drept urmare, indicele de aglomerare pe medic e ridicat, în august, de pildă, 62 de consultații pe zi, în medie, la chirurgie, 56 la ortopedie, 42 la neurologie, 36 la O.R.L. și așa mai departe. Doctorii au și ei, lesne de dedus, problemele lor, nu tocmai ușoare. În plus, la nivel de Capitală, procesul de îmbătrînire al rețelei e evident. Din cei 6 637 de medici specialiști funcționînd în Capitală (în toate rețelele), 1 358 au depășit vîrsta de 55 ani. Chiar doctorul Alexandru Matasă se găsește în prag de pensie.

Să ne întoarcem, pentru o clipă, la Marin Vîtzu, la cazul amintit. Dacă dînsul a venit mai tîrziu, în schimb, colegul din tura de dimineață a plecat mai devreme?! Doctorul Valeriu Neagu s-a grăbit, urmînd să fie prezent la un congres de specialitate programat la Bacău. Și, în sfîrșit, pe aceeași temă, cu doctorul Matasă: „primesc o notă telefonică să trimit, de a doua zi, 5 medici la un congres sau 2, să zicem, la comisariat. De unde să-i iau?!").

Trecem la chirurgie, cabinet în fața căruia se află, numărate, 27 de persoane. E ora 15 fix, toată lumea e cu ochii pe ceas, dar doctorul Emil Mihai nu și-a făcut încă apariția. De fel din Birlad, Maricica Cîrjan, în prezent lucrătoare la „7 Noiembrie", calcă de parc-ar fi o barză, adică într-un picior. La celălalt are un deget infectat, o doare și, în același timp, i-e frică de bisturiu. În interesul ei și, firește, al tovarășilor ei de suferință, ciocănim la ușa cabinetului. Nimic. Repetăm politețea. Nimic. Băgăm capul, dar nu sîntem luați în seamă. Asistenta, al cărei nume nu-l vom afla, e cufundată într-o discuție privind cele mai noi tehnici de punere a gogoșarilor. Se deranjează într-un tîrziu și, înțepată, ne aduce la cunoștință că „programul începe la 14,30"?! Îi replicăm că pe ușă scrie ora 14, că s-a făcut de 3, dar femeia ridică din umeri. Atîta știe și să n-o învățăm noi?!

Revenim la cabinetul cu pricina în dimineața dialogului cu directorul Matasă. La 7,45 fix, adică la 3 sferturi de la începerea legală a programului, 16 persoane la rînd și nici un doctor?! De data asta, asistenta (nu-i aceeași) pare mai înțelegătoare, dar n-are ecuson. Îl poartă nu fără mîndrie, în buzunar și recunoaște că l-a rupt. O cheamă Maria Macahaniuc și, jenată, ne informează că „doctorul Radu Popescu mai întîrzie căci a fost de gardă". La „Colțea", firește, spital de care ține Policlinica „Vitan".

Directorul Matasă zice da, știu. Doctorul Popescu a fost, într-adevăr, de gardă și, după cum cunoașteți, raportul se dă, în spital, după 7. Practic, n-avea cum să fie și aici, și acolo?!

Așadar, încă o situație fără ieșire, s-ar părea. Oare? Dacă lucrurile stau așa, și stau, n-avem de ce să punem la îndoială spusele directorului Matasă, de ce programul nu e decalat cu o oră? De ce nu începe el la 8? Sau, dacă nu se poate și nu se poate, de ce nu li se explică oamenilor de ce și cît mai au de așteptat? Sigur, unele cauze sînt obiective, dar obrăznicia de vechii a cadrelor medii cum poate fi scuzată? Au uitat ele, tovarășele noastre asistente medicale, să mai vorbească omenește, cu alții mai omenește cu cît cei care, în concepția lor, „le deranjează", sînt bolnavi, oameni aflați la necaz?

Am fost invitați, la plecare, să revenim pentru a constata că deficiențele semnalate se vor remedia. Promitem să dăm curs invitației.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Programul se termină cu ultimul pacient

La Policlinica „Rahova" din sectorul 5 al Capitalei, 1 octombrie este zi de vîrf, mai ales la cabinetul de ginecologie. Pînă la ora 9 și jumătate s-au dat 31 bonuri de consultație. La acestea se adaugă consultațiile pentru acordarea și prelungirea concediilor prenatale și pentru lăuze. Localul este subdimensionat pentru funcțiunile pe care le îndeplinește. Coridoarele sînt mici și, practic, săli de așteptare nu sînt. Deocamdată acesta este localul și conducerea policlinicii, împreună cu personalul medical fac eforturi să suplinească o parte din neajunsurile lui.

În timpul documentării avem să ne convingem că marca policlinicii este solicitudinea. Indiferent de arondarea din care face parte, dacă a venit la tratament aici din vina lui sau a altora, nici un pacient nu este refuzat, reprogramat sau aminat. Bolnavul care trece pragul policlinicii este considerat urgență și tratat ca atare. Abia după ce primește primul ajutor este îndrumat spre policlinica sau spitalul de care aparține. Această atitudine față de bolnav, întîlnită, e drept, în

multe așezăminte sanitare, presupune o permanență a asistenței medicale, muncă și un grad de responsabilitate în plus.

Cu toate acestea numărul celor care așteaptă este încă mare. Problema este în curs de rezolvare. De o lună, prin strădania Comitetului executiv al sectorului, a intrat în funcțiune o stație de microsalvare în cartierul Ferentari, situată din motive lesne de ghicit în chiar centrul sectorului. La etajul microstației funcționează un dispensar care deservește 3 circumscripții. Tot în această zonă este prevăzută să fie construită o nouă policlinică, mai spațioasă și care să reunească în aceeași clădire toate serviciile.

Problema bonurilor de consultație, deseori motiv de discordie între pacienți și policlinică, este după părerea noastră judicios rezolvată. Și dacă de avantajele rezolvării ei nu beneficiază toți pacienții, motivul este că, mulți se comportă încă în virtutea unei mai vechi obișnuințe. Pe bonuri, pe lîngă numărul de ordine, se trece și ora de consultație. Înghesuiala se datorește și celor care s-au obișnuit să stea în fața ușilor, cît mai aproape de ele, în loc să vină la ora indicată pe bilet. Deși se pot obține telefonic bonuri pentru următoarele două zile, foarte rar pacienții apelează la această modalitate.

La ora la care s-a făcut verificarea bonurilor, mai erau locuri la toate cabinete. La chirurgie, unde consulta dr. Eugeniu Naghi, directorul policlinicii și director adjunct al Spitalului Brîncovenesc, de care aparține policlinica, nici nu se

dau bonuri. Programul se termină odată cu consultarea ultimului pacient. Să mai spunem că, așa cum e firesc, urgențele sînt rezolvate fără bon, fără rînd, singurul criteriu fiind rapiditatea cu care trebuie făcută intervenția.

Eram tocmai pe punctul de a ne termina documentarea cînd în fața ghișeului de informații am văzut o femeie izbucnind în plîns. Operată pe 9 septembrie, Niculina Opran avea nevoie de prelungirea concediului medical. În loc să-i facă bilet de trimitere la Policlinica I.T.B., Dispensarul 8 I.T.B. a îndrumat-o la Brîncovenesc. De acolo la Policlinica „Rahova". Un suferind pus pe drumuri din neglijența cuiva. La „Rahova", Niculina Opran a fost consultată, dar asta nu a ajutat-o prea mult, în sensul că n-a scutit-o de drumuri inutile. Concediu medical nu îi poate acorda decît policlinica de întreprindere sau, în lipsa specialistului, policlinica cu care există o convenție în acest sens. În cazul nostru Policlinica „Vitan". De aici drumuri inutile, aglomerare fără rost a unor cabinete, dublarea activității unor medici. O simplă neglijență a unui cadru medical de la Dispensarul 8 I.T.B., pentru care probabil n-o să fie niciodată sancționat, pune pe drumuri un bolnav.

Sperăm să se fi înțeles că cei de la Policlinica „Rahova" nu au nici o vină pentru situația în care s-a găsit în ziua aceea Niculina Opran.

PETRE ALEXE ■

Medicii și bolnavii, „tabere" diferite?

Dispensarul policlinic Chimie-Colțea este un dispensar de întreprindere. Toți cei aproape 83 000 de pacienți sau de virtuali pacienți sînt oameni ai muncii. Problema incapacității temporare de muncă, concediul medical cu alte cuvinte, este într-o ascmenea policlinică cea mai importantă. De rezolvarea ei, corectă și rapidă, depinde în mare măsură și aglo-

merarea din fața cabinetelor și nemulțumirile pe care le au atît medicii cît și pacienții. Iată cîteva dintre părerile și propunerile unor cadre medicale care, zi de zi, au de rezolvat numeroase cazuri.

Dr. Constantin Velisarata, directorul dispensarului : „Problema incapacității temporare de muncă este, după părerea mea, încă nerezolvată. Reglementarea ei se face după legea 3, or, în jurul acestei legi, în 3 ani de la apariția ei au apărut foarte multe circulare neclare ca exprimare în care condiționalul „dacă" apare prea des. De aici echivocuri și divergențe. Multe din situațiile nefreștri au fost rezolvate prin derogări ale Ministerului Sănătății. Unele din ele telefonice, neurmate de ceva scris. În loc să devenim prietenii bolnavului, așa cum este firesc, creăm uneori impresia că sîntem antagoniști, că facem parte din „tabere" diferite. Toți cetățenii, atît cadrele sanitare cît și pacienții sînt obligați să cunoască legea, însă e foarte greu, dacă nu chiar imposibil să cunoști legea 3 cu toate instrucțiunile și circularele de care a fost urmată. În paralel cu legea 3, este încă în vigoare H.C.M. 880/37, care n-a suferit modificările necesare odată cu apariția legii. Mulți cetățeni, de a căror boală nu se îndoiește nimeni, din cauza unor greșeli de interpretare sînt puși în situația de a nu li se putea onora concediul medical. Și chiar dacă pînă la urmă oamenii își primesc banii la care au dreptul, acest fapt se produce după drumuri inutile, care stîrnesc nedumeriri și nemulțumiri. Legea prevede că orice spital are voie să internеze urgențe. La ieșirea din spital pacientul primește o adeverință de asistență pe perioada cît a fost internat. În 24 de ore de la externare trebuie să se prezinte cu ea la policlinica de care aparține prin serviciu pentru a-i fi transformată în concediu medical. Sînt cazuri cînd bolnavul primește după o operație, de la un spital care nu are dreptul s-o facă, concediu medical 7 zile și vine foarte liniștit la noi. Legea interzice orice concediu retroactiv. Deci discuții, uneori pe ton mai ridicat, nemulțumiri și animozități, deloc favorabile unui contact normal între medic și pacientul său. Asta în cazul unor urgențe. Dacă este vorba de o boală cronică, nici zilele de internare nu i se pot transforma în concediu medical. Chiar dacă legea ar fi cunoscută și de cadrele sanitare și de pacienți tot ar lua naștere suprapuneri nedorite : adeverință de asistență — certificat medical ; bolnavi văzuți de doi sau mai mulți medici în loc de unul, drumuri de două ori mai lungi. Legea mai prevede ca după trei zile acordate de dispensarul teritorial, în eventualitatea necesității continuării tratamentului, obligativitatea internării. De ce să aglomerăm inutil spitalele pentru o viroză care se tratează în 5—6 zile și care poate fi rezolvată foarte bine ambulatoriu ? Cît despre propuneri, ele derivă automat din înlăturarea echivocurilor pe care le generează legea 3, în vigoare în paralel cu un H.C.M. neactualizat".

Dr. Silvia Tegăneanu, specialistă în probleme de medicina muncii : „Într-o policlinică industrială ca a noastră, pe lîngă consultațiile pasive — venirea pacientului la policlinică — au loc și consultații active, ceea ce presupune deplasarea medicului la locul de muncă al bolnavului. În profilul nostru mai intră și consultații profilactice, investigații complexe, urmate de examene toxico-biologice de laborator. Sînt cîteva activități care presupun un mare volum de muncă. Cu toate acestea, policlinicile industriale nu sînt dotate altfel decît policlinile teritoriale, în profilul cărora nu intră astfel de activități. Și normarea personalului este aceeași. Credem că ar fi necesare normări diversificate, funcție de ponderea oamenilor muncii încadrați în unități economice socialiste. Problema recuperării bolnavilor activi este mult mai complexă. Cred că pentru o asistență medicală mai operativă, de mai bună calitate trebuie înlăturate dublarea unor activități ale medicilor și, implicit, scurtarea drumurilor făcute de pacienți în căutarea medicilor de care au nevoie. Legea a dorit să ajute, este făcută în spiritul generos al grijii partidului nostru față de sănătatea oamenilor. Din dorința de a stăvili acțiunile unor „bolnavi închipuiți", care vor să profite de avantajele pe care le oferă statul oamenilor în suferință, legea, incorect interpretată, a făcut să sufere și să aibă neplăceri și bolnavii adevărați. Din experiența noastră, am constatat că „profitorii" fac reclamații și își revendică „drepturile" cu glas mai ridicat decît ceilalți. Și pînă la urmă nu este exclus să aibă cîștig de cauză. Credem că în curînd, ca urmare a numeroase propuneri, prevederile legii și ale H.C.M.-ului care au creat echivocuri și nemulțumiri justificate, atît medicilor cît și pacienților, vor fi înlăturate printr-o legislație unitară, care va ține seama de experiența de pînă acum".

G. OPREA ■

În loc de concluzii

Acestea ar fi datele raidului nostru. Lucrurile stau, în general, bine și e normal să fie așa. În România socialistă, se știe, omul reprezintă bunul cel mai de preț, sănătății lui acordîndu-i-se maximum de atenție și, coneret, importante fonduri. Asistența medicală fiind gratuită, se mai întîmplă însă ca unii să abuzeze de acest drept, făcîndu-și un prost obicei, insuficient combătut, din a înlocui zilele de lucru cu cele de concediu, luînd cu asalt ferăstrăile serviciilor din policlinicilor în speranța că vor obține „înțelegerea" necesară. Din păcate, uneori demersurile lor dau rezultate.

Mai sînt însă și alte probleme. Cadrele medii, îndeobște cele de la ghișee (informații, programări etc.), se răstoiesc la oameni, le vorbesc de sus și arogant. Ele uită, sau se fac că uită, că bolnavii se adresează policlinicilor nu ca să cumpere o legătură de mărar și nici 3 metri de stofă, ci ca să-și caute de sănătate O astfel de atitudine trebuie să dea de gîndit, și mai mult, forurilor responsabile Ea trebuie curmată, tăiată din rădăcini, iar o asemenea cotitură, căci despre asta e vorba, nu poate fi realizată decît prin măsuri drastice, exemplare

Firește, greutăți mai sînt, dar unde nu sînt ? Cei mai mulți medici le învinge, făcîndu-și cu pasiune și competență datoria, cîștigîndu-și dreptul la stimă și respect. Alții însă bat monedă tocmai pe aceste deficiențe și-și confecționează din ele o „plapumă", căutînd și, cei mai adesea, aflînd justificări. Dificultăți au toți medicii și unele din ele (problema gărzilor, neplata acestora după primirea a 3 retribuții anual, lipsa de personal mediu etc.) sînt, fără îndoială, intemeiate. Numai că, paradoxal, cei care se vaită și arată cu degetul la alții sînt cei găsiți în culpă. Ceilalți, marea majoritate, își văd de treabă, corecți, modești, harnici, punctuali, ei nu se plîng și nu dau vina pe nimeni, acordă consultații pînă la limita rezistenței și sînt mîndri de meseria lor, de menirea lor. Citeodată, calitatea actului medical e în suferință, ne-am lămurit. Mai ales din cauze subiective, întîrzierile de la program neputînd fi, sub nici o formă, scuzate. Dar și din cauze obiective. Pe ansamblul Capitalei, numărul specialiștilor e (am arătat) insuficient și, încă mai grav, rețeaua e amenințată cu îmbătrînirea. La endocrinologie, de pildă, 22 din cei 59 de specialiști aflați în perimetrul municipiului (în toate rețelele, direcție sanitară, învățămînt etc.) au peste 55 de ani. La radiologie, 133 din 198 au împlinit vîrsta de 50 de ani. La fiziologie, 78 din 97 și așa mai departe. Situația însă nu e fără ieșire și sîntem convinși că Direcția sanitară a municipiului, directorul acesteia, omul de idee și acțiune care e doctorul George Iacob, vor găsi cele mai judicioase soluții. Nu vor reuși însă singuri decît în unele probleme. În altele, ținînd îndeobște de perspectivă, e nevoie ca eforturile să se conjuge. Ministerul Sănătății, Ministerul Educației și Învățămîntului, alte foruri cu responsabilități în materie, avînd obligația de a pune umărul

În acest scop, de a da o mînă de ajutor, am realizat raidul de mai sus.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

OMUL — INTERIOARE DE CONȘTIINȚĂ

O treime dintr-o poveste mai lungă

Era o ființă fericită, zglobie, avea o voce catifelată și melodioasă, înzestrată cu o putere de-a dreptul neobișnuită în lumea de atunci și, desigur, și în lumea de azi : vocea ei, combinată cu puțină maliție, lovea în orice supărare cu niște pumni mici și încăpățînați, repede, vijelios, și înaintea acestei voci orice supărare era din început condamnată să stea cu genunchii pe coji de nucă. Vocea ei, aparent neajutorată, înghesuia orice supărare la colțul ringului, cu o lipsă de milă îngropată îndeobște doar în gesturile mercenarilor, care nu cred în ceea ce fac. Dar ea credea în ceea ce săvîrșea. Și, în plus, era o femeie foarte frumoasă, îngrozitor de frumoasă. Cînd o priveam mai lung, era ca și cum mi-ar fi repezit chiar Primo Carnera un pumn în plex.

Dar nu a fost nimic între noi. Și acum îmi îngădui să rostesc trei, patru sau cinci cuvinte pentru care bărbații nutresc un fățarnic dispreț : am iubit-o în taină. În primul rînd, era prea tîrziu s-o iubesc altfel. Apoi, îmi devenise verișoară prin alianță și întîmplător mă număr printre cei ce consideră că există lucruri care se fac și lucruri care nu se fac. Uneori o însoțeam la un șirand. Alteori dansam împreună prin reuniunile încropite în anii cînd mulți dintre noi eram încă ferm convinși că de vreme ce dansul există se cuvine să și dansăm. Și, ori de cîte ori mi se oferea prilejul, o conduceam ceremonios la autogara sau la gara din C., cînd pleca la bunici sau la o soră a ei din Sibiu. O singură dată am condus-o direct spre o nenorocire. Prin nenorociri mai trecuse ea, și cînd îi pierise tatăl, în Deltă, nevinovat, și cînd aflase că i s-ar fi sinucis fratele, mai jos, într-o barcă de lîngă Poarta Albă, și cînd ea însăși tîrîse după sine destinele acestea, pecetluite într-un dosar, ca o ghiulea stîrnjenindu-i piciorul, într-un mers spre niciunde. Dar acum se ivise în calea ei o nenorocire.

Povești adevărate

Pierduse un tren și m-am oferit să opresc pentru ea, la bariera orașului, o mașină de ocazie. Ceea ce s-a petrecut ulterior nici nu mai contează, așa cum nu contează cronica unui meci de fotbal, ci rezultatul lui. Înainte de capătul acelei călătorii, într-un accident de automobil, banal și anost, plagiat după alte și alte accidente de automobil, verișoara mea prin alianță, Rudolfina pe numele ei mic — doamne, de mii de ori îi spusesem că nu se poate trăi în lumea asta cu prenumele ei !... —, a rămas fără memorie. A învins-o o amnezie totală. După acel accident, a uitat pur și simplu totul, absolut totul, memoria ei era lucie și ternă.

De atunci, ceea ce fusese înfiorare și reticență înaintea unui păcat posibil devenise un jug. Era ca și cum aș fi moștenit un pămînt străin, pe care eram totuși dator să-l ar, să-l însămînțez, să-l plivesc și să-i culeg roadele. Să însămînțez ce și să culeg ce ? Prea puține dintre întrebările mele își mai aflau atunci un răspuns. Doream cu ardoare să nu-și imagineze cumva că s-ar fi întîmplat ceva și am însoțit-o, iar, exclusiv conștiincios de data aceasta, prin ștrandurile unde veselia compensează prostia. Am revăzut împreună zeci de filme dintre filmele văzute de ea înainte de accident, cu prieteni ce-i căutau prin întuneric mîinile, umerii, sînii. Și totul degeaba. Rîdea, se întrista sau lăcrima ca și atunci cînd le-ar fi văzut prima dată. Și treptat mi-a intrat în cap ideea stupidă că aș izbuti să-i reamintesc cîte ceva din existența ei anterioară dacă aș întinde o mînă avidă, cu un cuțit de adolescent, spre sînii ei fermi.

Din păcate, nu mai eram un adolescent. Și am amînat tentativa pentru a doua zi, cînd am condus-o printr-un vad al Jiului spre o insulă cuprinsă de sălcii, întîi cu apa pînă la genunchi, apoi cu apa pînă la brîu, apoi cu apa pînă la umeri, recîștigîndu-ne libertatea de a respira în voie abia pe o plajă semănată cu cioturi și răgălii pietrificate sub trecerea necontenită a apelor. Ne-am trîntit în nisip și i-am șoptit în ureche o galanterie de tot îndoielnică, pentru că era într-adevăr neînchipuit de superbă, pentru că simțeam în plex, iar, pumnul necruțător al lui Primo Carnera. Aproape uitasem că mă aflam în preajma unei ființe despuiate total de memorie. Și iar am șoptit o galanterie alături de urechea ei mică și aramie. Și ea a privit jur-împrejurul ei, liniștită, spre nisipul fierbinte, spre cioturile pietrificate, pe afert sau mai mult îngropate în nisipul fierbinte, spre sălciile argintii în bătaia tăioasă a soarelui. Și mi-a spus : „Vineri...". Crezînd că este cazul, dincolo de febrilitatea mea înaintea nurilor ei, să fiu un bărbat cu picioarele pe pămînt, i-am răspuns : „Te înșeli... Este joi...". Dar ea a repetat cu încăpățînarea ei veche : „Vineri... Ai uitat povestea lui Vineri ?...". Și am privit și eu intrigat în jur și abia atunci am înțeles că ajunsesem împreună pe o insulă cu totul și cu totul pustie. Și i-am spus : „Îmi amintesc povestea lui Vineri...". Și ea mi-a răspuns : „În schimb, eu am uitat-o de tot...".

MIHAI PELIN ■

Manole — tatăl și fiul

Manole-tatăl plecase din sat și-și făcuse o casă la marginea orașului. Cu toate că se angajase la combinat, rămăsese tot țăran. De cîte ori completa în fișa autobiografică rubrica „ocupația" stătea cîteva clipe la îndoială, după care scria apăsat : muncitor.

Cum a fost să se lege întîmplarea, ce l-a determinat s-o facă chiar în ziua aceea și să nu mai amîne măcar una, sigur este că Manole-tatăl și-a vîndut vaca în ziua de 27 ianuarie 1952. Și nu o vacă oarecare, ci una care trebuia să fete peste o lună. E drept, luase bani ca și cum vițelul era deja fătat. A vîndut vaca unui ceferist care-i semăna întru totul. Și el era țăran, se mutase și el la marginea orașului... Deosebirea dintre ei era că pe cel de al doilea îl chema Petre și avea permise gratuite pe tren. Dar astea nu erau importante. Unul vînduse, iar celălalt cumpărase.

Manole a băut cu vecinul aldămașul, a luat banii, i-a numărat de două ori după care ceferistul a luat vaca de căpăstru și a dus-o în grajdul său, trecînd-o cu grijă peste liniile ferate.

Cînd s-au despărțit, Manole era cu sufletul îndoit : „Ce mi-a venit s-o vînd ?", iar celălalt părea nerăbdător și grăbit să ajungă cu vaca de partea cealaltă a liniilor.

A doua zi dimineața banii pe care Manole îi dosise cu grijă în dulap, sub niște fețe de pernă brodate, nu mai erau bani. Nici măcar nu auzise vestea la radio să aibă timp să se reculeagă și să se gîndească ce atitudine să adopte.

A trecut liniile spre casa vecinului Petre. Luase și un lanț cu el, atît de sigur era că se va întoarce înapoi cu vaca. „Ce e, vecine ?" îl întîmpină Petre strîngînd din fălci și bănuind lupta îndelungată ce va urma.

Manole a încercat toate metodele de a-și recăpăta vaca înapoi. „Banii tăi oricum erau pierduți încă de ieri". După un timp a căutat să ajungă la o înțelegere. Petre să țină vițelul, și să-i dea lui vaca. Sau chiar să-și păstreze vaca și să-i dea lui vițelul. Oricum era ceva.

Întîi l-a reclamat la gară, la comuniști, cum zicea el. Ceferiștii erau comuniști, făcuseră și grevă și ei trebuiau să rezolve totul. „Nene Manole, îi spusese șeful gării, noi sîntem cu trenurile, nu cu vacile. Nu ține de noi. Cînd i-ai vîndut vaca, banii erau buni ?" „Erau, dar a doua zi nu mai erau". „Vezi ?". Ce să vadă ? Era drept să dai o vacă pe niște hîrtii care nu mai erau bune la nimic ? Și celălalt nu vroia să cadă la nici o învoială. Hotărît lucru, ceferiștii țin unii cu alții. Manole s-a dus peste tot unde credea el că ar putea căpăta dreptate, dar nimeni nu i-o dădea. Nevastă-sa întreba pe toată lumea : „Știți ce greu e să ai o vacă și dintr-o dată să n-o mai ai ?".

Între timp vițelul creștea și pînă la urmă, să scape de gura lui Manole și să încheie disputa, Petre a vîndut la tîrgul din Recea și vaca și vițelul. Și-a cumpărat alta, neagră și mică, un soi de prin Banat, care, zicea el : „Mănîncă puțin și dă lapte mult, pe cînd aia de-am cumpărat-o de la Manole mai multă pagubă mi-a adus. Mînca pînă plesnea și se țîrîia puțin în șiștar".

Timpul a trecut. Lumea a uitat de poveste. Pînă și Petre a uitat-o. Numai Manole nu. Amîndoi au îmbătrînit, au chelit cam în același timp și-tot în același timp au fost demolați. S-a construit gara nouă și au primit apartament la bloc. Petre nu mai avea vacă de mult. Manole, pentru că ieșise la pensie, își trecea timpul stînd pe șanțuri cu o văcuță pe care a trebuit s-o vîndă.

Cam la un an după ce s-au mutat la bloc, într-o seară, Manole-fiul, care era inginer la combinat, a venit acasă și i-a anunțat pe ai lui că se însoară. „Era și vremea, a spus Manole-tatăl mulțumit, pierdeai timpul degeaba și se alegea praful de toată lefșoara ta". Peste cîteva momente, cînd a aflat că viitoarea noră era chiar fata lui Petre, Manole a strîns din fălci și s-a îndreptat drept spre cămară unde mai avea o sticlă de rachiu, din cel pe care mai apucase să-l facă dincolo, în casă. „Cum poți să ne faci una ca asta ? Ai uitat povestea cu vaca ?". „Ce vacă, tată ?". Pe vremea aceea băiatul avea trei ani. Mamei îi plăcea fata. Era înaltă, sănătoasă, roșie în obraz și cuminte. „Manole, uită și tu. Să nu ne punem în calea lor. Cine mai are acum vacă ? Ne rîde lumea dacă aude". „Cum să uit ce mi-a făcut Petre ?". „Acum toți sîntem egali. Cumpărăm din piață totul, iar tu ai pensie mai mare decît Petre". „Am, că am vechime". „Și afară de asta, crezi că băiatul ne-ar asculta ? E inginer, iar fata e cuminte și sănătoasă. Și mai gîndește-te, tu ești socru mare iar el e socru mic. Nu ?". Întinsă lîngă el, femeia îi șoptea insinuant : „Uită și tu povestea aia veche. Numai tu ți-o mai aduci aminte". Manole simțea că îl cuprinde somnul și în timp ce adormea se gîndea : „Da' de iertat, nu i-o iert eu".

OPREA GEORGESCU ■

Toamna, se stringe delta cu ale ei

Duminică dimineață la 5,30

Pentru noi ca și pentru mulți tulceni sărbătoarea pescuitului a început cu noaptea în cap pe pontonul O.J.T. din apropierea hotelului Delta, cînd o întreagă mulțime pregătită sufletește și cu sacoșe de diferite mărimi aștepta să urce pe cele două nave ce aveau destinația Sf. Gheorghe. În paranteză fie spus, ecoul pe care sărbătoarea pescuitului îl avusese în rîndul tulcenilor era atît de evident încă din timpul săptămînii, încît faptul confirma ipoteza cuiva potrivit căreia locuitorii acestei părți a țării, indiferent de vîrstă sau îndeletnicire, sînt însoțiți în permanență de o dulce nostalgie a pescuitului și dacă, printr-o minune, totul s-ar lua de la început ei tot cu aruncatul năvoadelor și-ar începe istoria.

Ora 6. Nava **Biruința.** Fanfară, artiști amatori din municipiu și Amza Pellea. Căpitanul navei, Șerban Cristian, un bărbat cu alură și voce de actor, ne anunță unde ne aflăm și cam ce vom face: „Stimați tovarăși, sînteți la bordul navei Biruința și vreme de...“ Omul, ploieștean la origine, treabă lesne de remarcat după aplombul și nonșalanța de tip umblat, știut fiind că ploieștenii sînt dați naibii în chestiuni de genul acesta, jucător de fotbal la Prahova Ploiești pe vremea cînd aici se găsea ca antrenor Ilie Oană și de zece ani comandant de navă la O.J.T. Tulcea, are o înțelegere deosebită pentru cei ce mișună prin deltă, toamna, deoarece dînsul are fire de poet, precum și permise de vînător și pescar, dar mai ales fiindcă este convins că toamna delta „revine“ la patria mumă, adică este a pescarilor, a oamenilor care o iubesc și o gospodăresc. Glumește, mai aruncă un sfat, două, o înțelepciune pe muchie de cuțit, din aceea pe care, dacă o urmezi, poți avea surpriza să constați că lucrurile ți-au ieșit pe dos și că, de fapt, omul glumiși

Biruința și-a intrat în ritmul obișnuit de atîtea noduri pe oră. Delta se dezmorțește fără grabă, trasă încet de un soare enorm și roșu, proaspăt scos din pliantele turistice.

La ușa cabinei, unde intrase și cunoscutul actor bucureștean pentru a înfrunta mai bărbătește valurile, se făcuse coadă, de aici pricepînd că pe apă statutul vedetei nu se deosebește deloc de cel de pe uscat. Colegul meu Minecan se strecoară și îi face o poză exact în momentul în care trecem pe lîngă nava **Bucegi**, obținînd de la maestru un zîmbet.

Un ploieștean care de zece ani încearcă să iasă pe mare, dar din modestie se oprește la porțile ei : căpitanul „Biruinței“ Șerban Cristian

Pe maluri umblă cîinii

6,30. Pe maluri umblă cîini și nici țipenie de om. Bancurile din micul nostru vapor evoluează de la sfert de oră la sfert de oră, astfel că după un debut de factură zoologică, cucuriguu, oac-oac etc., o armonică minuită cu pricepere de unul dintre tinerii fanfarei Casei centrale a oficerilor din Tulcea ridică nivelul cultural al șalupei cu Valurile Dunării și Dunărea albastră.

Dealurile Altîn-Tepeului, în octombrie, îngălbenesc văzînd cu ochii, verdele rezistă cu demnitate iar cafeniul le sporește farmecul, de unde Niculina Drăghici, din brigada artistică a Întreprinderii de construcții și reparații nave și utilaje din Tulcea, deduce că totul este fantastic. Niculina Drăghici, o destoinică roctificatoare la locul de muncă, este de fel din Babadag și se află la vîrsta cînd culorile toamnei sînt mult mai importante decît situația pescuitului mondial.

În timp ce trecem prin dreptul blocurilor de locuințe din Mahmudia, unde se spune că peștele bate cu coada în geamurile oamenilor pînă la etajul trei în fiecare duminică dimineața între opt și zece, blocuri care în sălbăticia asta fac mult bine amatorilor de lucru civilizat și pus la punct, o vioară prinde pulsul acordeonului și, împreună, dau o raită prin Dolănescu și Paganini cu virtuozitate și simț al umorului, fiindcă ai doilea, se spune, n-a cîntat niciodată la nunți. Atmosfera se încinge, băieții din fanfară și cei din brigada artistică a ICRMU au voci frumoase, vioara trece pe program de café concert, mă rog, Dunăre, Strauss, Viena.

Dimineață liniștită, alburie. Lumina difuză te împiedică să vezi prea departe. La Murighiol se anunță o bună recoltă de pește. Pescărușii zboară amical în jurul nostru. Egrete ascuțite stau bine înfipte în marginea apei și ne dau onorul cu plictisul și înțepeneala băieților de casă din romanele Agathei Christie. Din cînd în cînd, o vacă, două, păscînd. De ziua lor, pescarii se odihnesc : nu ies cu barca, ci, de voie, cu undița și se roagă să nu prindă nimic ca să rămînă doar cu bucuria sportului și nu a performanței.

Ora 9. Ziua se anunță, vorba cuiva, superbă. S-a limpezit atmosfera, soarele știe ce vrea, iar nava, peste puțină vreme, vibrînd în ritmul cunoscutei melodii **Eu nu merg la Carolina**, cîntată de Nicolae Caulea, operator la ICRMU, un tip doldora de talent și care aduce bine de tot cu Nicu Constantin, iată îl și propunem viitoarei ediții a Festivalului Cîntarea României ca o autentică vedetă care, puțin lucrată, ar bucura orice teatru profesionist de estradă, acostează la Sf. Gheorghe.

La Sf. Gheorghe, năvodul a fost înlocuit cu vagonul

Case joase și trainice ca să se poată război cu vînturile de toamnă și de iarnă. Străzi de lărgime potrivită, tăiate exact pornind dinspre apă și întîlnindu-se la căminul cultural. La indicația președintelui țării, schița de sistematizare a comunei a revenit pe planșetele arhitecților pentru a fi gîndită pe măsura unui viitor care să se ridice la înălțimea frumuseților locului și a hărniciei oamenilor, întregind patrimoniul turistic al județelor de la mare, dar sporind, în același timp, și capacitatea de prelucrare a peștelui, o schiță în care plăcutul și utilul vor face casă bună, mulțumindu-i atît pe cei aproximativ cinci mii de turiști sosiți aici mai ales în timpul verii, cît și pe cei o mie trei sute de locuitori ai comunei. Aceștia din urmă își doresc, pe lîngă năvoade pline, așa cum i-a bucurat toamna aceasta, cînd după numai nouă luni de la începutul anului pescarii au depășit planul anual cu 40 de vagoane, fapt care acreditează ideea că în deltă nu se mai folosește plasa, ci direct vagonul, și o școală de zece ani, ca să nu le mai plece copiii așa devreme de acasă, și mai multă industrie pe măsura dorinței de a munci a celor peste trei sute de femei zdravene de pescar și o aprovizionare mai bună. Altfel spus, există o concordanță deplină între ideile care stau la temelia dezvoltării comunei și visurile oamenilor.

O fanfară hamică și talentată în stare să adune toată suflarea comunei Sf. Gheorghe

Pesc

Frumos e cînd mergi la caramace

La caramace, adică la pescuit de sturioni. Cînd spune caramace, o face astfel încît umple cuvîntul și chiar dacă nu știi ce înseamnă începe să-ți placă și ție : caramace. Teodor Ivanov, conducătorul vasului Anaforu, este născut în urmă cu jumătate de veac la Sulina și de trei decenii iubește Sf. Gheorghe. Îi iubește canalele, Perișor, Ciotic, Km 10, Km 11, păsările, turiștii. Se scoală înainte să se crape de ziuă și vine acasă tîrziu, își spune și marinar și pescar, își crește și nepotul în aceleași legi aspre, dar pline de virtuți ale locurilor. „Toamna asta a fost mai bogată ca celelalte și simți parcă o împăcare în suflet. În ultimele două zile toată suflarea comunei a muncit ca să se simtă oaspeții bine la ziua pescarilor. A plouat un timp, apoi a venit iar căldura. Am dat la stavrizi, la scrumbii, dar frumos e cînd mergi la caramace“. Teodor Ivanov are un băiat la Sulina, mecanic, însurat cu o strungăriță. Asta nu înseamnă pește mai

Asta valorează cît cinci, arată Nichita P. Butilchin. Dacă le luam pe toate cădea haina de pe mine

mult nici pentru familie, nici pentru țară. Se pierde meseria, dar măcar rămîne bucuria de a-și crește nepotul cum și-a crescut și fiul : „la patru ani, copiii de pescari învață să înoate, la opt ani să vîslească, și să fie cinstiți, învață tot timpul“.

Cînd bate vîntul înaintezi de-a bușilea, dacă nu ești solid ca Tulceanu

Își plimbă bicepșii pe ponton. Calcă apăsat și vorbește de parcă a ieșit campion olimpic și nu pe primul concurs de bărci pescărești. Cînd era în barcă și vîslea, amicii îl strigau de pe mal „hai Fitipaldi“, după o cunoscută caricatură a lui Matty apărută într-un volum care face deliciul tulcenilor. Și Fitipaldi, se recomandă : Marian Tulceanu, 19 ani, muncitor la Sf. Gheorghe în domeniul pescuitului. A luat locul întîi dintr-un adînc respect față de Victor Ignat, caiacist cunoscut de la Steaua, plecat din Sf. Gheorghe. Cu cîștigătoarea de la fete, Anica Chiriță din Jurilovca, elevă la Liceul industrial nr. 1 din Tulcea, se pare că flotila românească de caiac-canoe va da lovitura. La 15 ani, Anica are mult din ambiția și talentul Sandei Toma și Adrianei Chelariu și ține morțiș să ajungă să facă performanță. Deocamdată, prin grija lui Gheorghe Ionescu, un inimos activist de la Comitetul județean U.T.C., om care iubește deopotrivă și sportul, dar și copiii, speră să ajungă la clubul care s-o lanseze. „S-a

arii deltei cînd nu pescuiesc

Darasida, Marusia, Ana, Ustica... Cînd cîntă ele Clipe de amurg, ți-e dor de Sukșin

Îmbrăcate „marinel", pline de emoții înaintea intrării în scenă, Paulina și Zenaida afirmă că sînt mult mai romantice decît se vede

tras tare și aici, spune Anica, au fo
concurenți serioși din Jurilovca. Sf. Gheo
ghe și Mahmudia și cîștigătorii au pri
mit hanorace și termose. Bune și astea,
mai ales că nu seamănă cu cele de anul
trecut".

Fanfara cîntă cu sîrg

Cu sîrg, dar și cu talent. Între timp, Nichita P. Butilchin își privește medaliile. Haina îi atîrnă într-o parte de greutate. Pe furiș, le mai dă cîte un pic de lustru cu mînecuța. Simte că stîrnește invidii și treaba asta, e limpede, îi face bine. Cînd îi întrebăm de ele, parcă l-a prins pe Dumnezeu de picior: abia așteptă un mușteriu. Observă că îi facem și o fotografie și devenim de nedezlipit ca și cum ne-am cunoaște de-o viață. Ține morțiș să-mi vorbească de aproape. E nădușit și pus pe vorbă. A băut ceva cu prietenii nu așteaptă mult și trece la atac. „O vezi pe asta, și pune degetul pe o medalie, face cît cinci. Deci, dacă te apuci să le numeri, cînd o vezi pe asta cu cincinalul vezi ca mine, cinci. La mine n-am decît zece, trei le-am lăsat acasă, că n-au mai încăput, nevastă-mea a zis că nu-mi ține haina. Ce știe ea. Ea doar se bucură cînd le primesc. Știi pentru ce le-am primit? Nu știi. Pentru că de la Crișan și pînă la Sulina, o lume întreagă îl cunoaște pe Nichita. Știi cine e Nichita? Nu știi. Recordul meu e de patru vagoane de pește: somn, crap, raci. Și mai e ceva: fac cel mai bun borș de pește din lume. Să-l faci pe plau, să-i fierbi la stuf și nu la lemne. La o oală de zece chile, șase sînt numai de pește. Apoi, roșii, ceapă, oțet, cartofi... totul cu mămăliguță, fără ea îți bați joc de borș, cu mămăliguță și nu la lemne, ci la stuf".

Darasida, Ustica, Olga, Mariana, Olimpiada și celelalte

Adică Nadia, Ana, Leonida și Marusia. Sînt frumoase de pică, motiv pentru care Minecan a ratat un borș de pește. Trage clișeu după clișeu și se minunează: al dracului borș, ce era să pierd. Fetele, îmbrăcate în vioalele costume lipovenești, îi așteaptă pe băieți să se îmbrace tot în costume populare fiindcă le vine rîndul după corul poștei din Tulcea. Au un program care a rupt inima multor jurii, unul dintre ele fiind al ultimei ediții **Cîntarea României**, unde fetele și băieții din Jurilovca au primit premiul doi. **Pescarii, Barca plutește ușor, Clipe de amurg**, cînd spun ele amurg îți aduci aminte de filmele lui Sukșin, dar cel mai frumos rămîne un cîntec fără nume, „ăla pescărescul", cîntat de Olga Xenofont și la Slobozia, la finala Cîntării României, cînd sala nu-și stăpînea aplauzele, nici după ce se urcaseră fetele în autobuz ca să plece acasă.

Paulina Cuțov este încă romantică și nu iubește boxul

Compunere: „Toamna, în deltă, sălciile încep să se îngălbenească estetic nu din cauza bolii, ci de bătrînețe, o bătrînețe frumoasă, demnă și cu simțul echilibrului, fiindcă galbenul merge bine cu verdele și cafeniul; tot acum se recoltează stuful și rămîne balta cheală; noi sîntem romantice chiar dacă nu părem, visăm să ne plimbăm singure cu barca în ora de diligențe fără să ne prindă tovarășele profesoare, să ajungem una profesoară și realaltă comandantă de navă și, dacă se poate, să vină vara mai repede, fiindcă la Sulina sînt cei mai frumoși nuferi din toate deltele lumii, pe care nu le-am văzut nici măcar la televizor, și febedele cele mai vioaie". Autoarele celor de mai sus sînt Paulina Cuțov și Zenaida Vetrogon, o prima într-a XI-a și a doua cu un an mai mare, pe care le întrebuseem cum este toamna în deltă. Paulina este verișoară bună cu celebrii frați Cuțov, dar nu e în stare să privească nici la un ring dărmite la o întreagă partidă de box. Așa cum le vedeți, frumoase, romantice și îmbrăcate „marinel" așteaptă împreună cu grupul sătesc din Sulina, să le vină rîndul după Anica Pelin.

Eu nu merg la Carolina

În Casa de cultură era înghesuială, se respira rar și temeinic și curgea apa de pe toți. Pe scenă cel „opt" de la ICRMU, de care am mai amintit și la început, își dădeau toată silința. Spectatorii rîdeau ca la „nea Mărin", care se produsese cu vreo jumătate de oră mai devreme, rîdeau și cei de pe holuri care prindeau frînturi de replici, verva fetelor și băieților de la întreprinderea tulceană, cu toți muncitori cu opt ore lucrate pe zi și patru de repetiții din două în două zile și nu invers, chestie care prin unele locuri, ne explica Dumitru Andriș, instructorul lor, făcea ca brigăzile artistice de amatori să dispună de adevărați profesioniști, avînd cam același regim cu fotboliștii. Noi tăcem și facem, continuă dînsul, încă nu luăm premii, dar acumulăm experiență și nu se poate să nu observe și jurile ceea ce aplaudă sălile întregi.

Ora 17

Cam pe cînd se pregătea gala filmului artistic românesc, al doisprezecelea punct dintr-un program cu de toate, nava noastră prindea apusul de soare prin dreptul Mahmudiei. Soarele era atît de mare și de aproape încît mulți își închipuiau că-l pot atinge cu mîna. Măreția e tentantă, Niculițelul băut la masă dădea curaj, dar întreprinzătorii au rămas tot la „Eu nu merg la Carolina". Seara se lăsa încet, delta dispărea în întuneric și pe nesimțite nava devenea o insulă de lumină, metaforă frecventă în reportajele cu vapoare, oceane etc., iar în dreptul Altin-Tepeului, cînd nu mai distingeai brunul de verde și dealurile se ghiceau doar, delta rămînea numai o idee.

RAZVAN BARBULESCU ■
Fotografii de VASILE MANECAN ■

Aici, totul începe cu o barcă, un năvod și o șalupă, chiar de la primii pași

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular județean Ialomița :** Petentei **Ioniță Maria,** încadrată a Direcției județene drumuri și poduri i s-a aprobat, la data de 19 VIII 1981, un apartament cu două camere, în blocul 47, scara A, ap. 19, urmînd ca, în cursul trimestrului IV a.c., să primească și butelie aragaz.

■ Ca și alți cetățeni aflați în situația mea, întîmpin greutăți de nedepășit în procurarea unor rezistențe electrice pentru boilere de 15 litri sau pentru mașini de spălat rufe. Știu bine că nu-s din import, ci sînt produse de ELTIM, dar cred că întreprinderea timișoreană respectivă le realizează în cooperare cu alte firme din țară care nu-și onorează contractele și de aceea aceste rezistențe lipsesc de mai bine de 4 luni din magazinele de specialitate. **(Florin Caraman,** Galați, str. Muzicii nr. 11).

■ **Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Centrala România-film :** În legătură cu scrisoarea cetățeanului **Eugen Alecu** din București, vă facem cunoscut următoarele : Conform prevederilor în vigoare, lungimea minimă a unui film artistic difuzat în rețeaua cinematografică este de 1 800 m, corespunzător unei durate de proiecție de o oră, 5 minute, 43 de secunde. Filmul „Serpico" are o lungime de 3 553 m și o durată de proiecție de 2 h, 9', 26", cu mult peste durata prevăzută în actul normativ. Din această cauză, cu aprobarea forului competent, a fost difuzat ca film în două serii, însoțit de un film de scurt metraj care să completeze spectacolul pînă la durata legală prevăzută.

■ **Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Direcția culturii de masă :** Pe baza sesizării din revista „Flacăra", Comitetul județean de cultură și educație socialistă Dîmbovița a organizat o analiză a activității Casei de cultură din Titu și a luat măsuri de înlocuire a directorului.

■ Profesoara **Anca Petuș** ne scrie în numele unui grup de cadre didactice, care fac naveta București — Buftea — Crevedia, că din cartierul Militari pînă la autogara Grivița, distanță destul de mare, n-au nici un mijloc de transport. Am intervenit de attea ori la cei în drept, dar nici pînă în prezent doleanța noastră nu s-a îndeplinit.

■ **Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești Prahova :** Analizînd cele sesizate în scrisoarea adresată revistei de către Asociația de locatari din Ploiești, str. Bobilna nr. 46, s-a dovedit că, într-adevăr, în unele cazuri Cooperativa „Constructorul" nu și-a onorat angajamentele, drept pentru care au și fost luate măsuri de sancționare a vinovaților. Constructorul se va mobiliza pentru terminarea la timp a lucrărilor numai în condițiile în care beneficiarul va asigura în avans plata lucrărilor.

■ Am citit în „Flacăra" despre dr. Dinu Florea din Cîmpina și, în iulie a.c. , am intrat în tratamentul său. După numai patru ședințe, ameliorarea a fost evidentă, în sensul că îmi pot mișca picioarele. După nouă ani de suferință mi-am recăpătat încrederea că aș putea merge din nou, dar pînă la acest rezultat va fi necesar un tratament îndelungat. De aceea cred că ar fi un gest de aleasă omenie multiplicarea aparatului inventat de doctorul Dinu Florea, căruia se cuvine să-i mulțumesc din inimă și pe această cale. **(Aneta Lepădatu** din Galați, bl. G1, sc. 1, ap. 12).

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Vaslui :** Urmare a scrisorii adresată revistei dv., biroul executiv al C.O.M. din cadrul Direcției județene de poștă și telecomunicații a aprobat transferul în interesul serviciului a tovarășului Spiridon Vasile la Întreprinderea de pietre de polizor Bîrlad.

■ În urmă cu aproape doi ani — ne scrie colaboratorul nostru **Nicolae Tokacek** din București — pe bulevardul Metalurgiei nr. 20, la parterul blocului turn 2A, s-a deschis o modernă unitate „gospodina". În dreptul imenselor ferestre, care ar trebui să asigure o lumină optimă în magazin în

timpul zilei, se află depozitate stive de lăzi și navete cu ambalaje de sticlă. Dar nu problema acestor ambalaje atrage în mod deosebit atenția, ci faptul că în zilele cele mai însorite, tuburile fluorescente din magazin stau aprinse. Mai mult, aceste tuburi, în număr de 10, ard continuu și în timpul nopții.

■ **Ministerul Sănătății, Direcția asistenței medicale :** Ca răspuns la solicitarea tov. Birnea Ion, prin scrisoarea înregistrată la dv. cu nr. 8 777/B, vă facem cunoscut că orice secție de dermatologie tratează medical ulcerul varicos. Pentru spitalizarea într-o secție în care să i se asigure tratamentul adecvat stadiului afecțiunii îi recomandăm ca, prin dispensarul medical teritorial, să fie internat în spitalul județean, care îl va reține pentru tratament sau îl va întocmi formele legale pentru o unitate ierarhic superioară.

■ **Întreprinderea Metroul București :** Pentru ameliorarea situației reclamate de Minea Șerban se vor întreprinde unele măsuri și anume : terminarea și punerea în funcțiune a canalului colector Ao la data de 31.12.1981 ; executarea prin grija întreprinderii a unor puțuri — pizometre suplimentare pentru a se putea urmări mai bine nivelul apei subterane din zonă ; asigurarea, prin unitatea proprie, exploatării puțurilor de dren, pînă la sfîrșitul anului 1981, după care operația respectivă urmează să fie preluată de beneficiarul de dotație.

■ **S-au împlinit 11 ani de cînd am suferit un grav accident,** căzînd de la înălțimea de 18 m. Cazul meu a fost publicat în „Magazin", mi-au scris 14 100 de oameni, îndeosebi tinere fete, din toate colțurile țării, care m-au consolat în suferința mea și m-au încurajat. Acum, grație minunaților medici de la Spitalul din Tg. Jiu, m-am făcut bine și am revenit la munca mea. Mulțumind din adîncul inimii acelor oameni în halat alb care m-au redat societății, vreau să mulțumesc în același timp tuturor celor care mi-au scris și au fost alături de mine într-un moment foarte greu din viața mea. **(Nelu Pupăzan,** comuna Bumbești-Jiu, județul Gorj)

■ **Uniunea Generală a Sindicatelor din România, Consiliul Central, Secția scrisori și audiențe :** Vă comunicăm că scrisoarea nr. 7 113 pe care ne-ați trimis-o spre soluționare, privind pe Ionescu Dan, a fost cercetată la fața locului de către un instructor al secției noastre, rezultînd că cele relatate de petent se confirmă. Ca urmare, conducerea unității i-a acordat drepturile bănești solicitate, precum și concediul de odihnă legal pe anul 1981.

■ **Subsemnatul Petrică Ilie,** domiciliat în municipiul Reșița, vă aduc la cunoștință că, fiind bolnav de diabet zaharat, medicul m-a indicat să port numai ciorapi de bumbac sau lînă, fără jartiere. Am căutat astfel de ciorapi în toate magazinele de specialitate din Reșița și din multe alte orașe, însă peste tot mi s-a răspuns că așa ceva nu s-a mai primit demult.

■ **Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție :** Din cercetările efectuate la fața locului privind scrisoarea unui grup de 4 cetățeni ai comunei Băbița, județul Teleorman, reiese că cele reclamate nu s-au confirmat. Cei patru semnatari ai scrisorii nu respectă indicațiile organelor locale de partid și de stat : au pășunat oile în tarlalele cooperativei, provocînd daune, fapt pentru care au fost acționați în judecată în vederea recuperării contravalorii pagubei produse.

■ **Tovarășul Nicolae Cotar** din Ploiești ne informează că, recent, în municipiul Ploiești, în piața aflată vizavi de hotelul Prahova, a fost dezvelit bustul renumitului pictor I.D. Negulici. Participant la revoluția de la 1848 în Țara Românească, Negulici a fost numit, în timpul guvernului provizoriu, în funcția de prefect al județului Prahova. Monumentul ridicat este un binemeritat omagiu adus memoriei lui I.D. Negulici, un vajnic apărător al libertății neamului.

■ **Ministerul Sănătății, Direcția farmaceutică și a aparaturii medicale :** Din paleta de seruri și vaccinuri fabricate sînt unele care au un termen de valabilitate extrem de redus, motiv pentru care se fabrică în cantități foarte reduse și se livrează la cererea expresă a oficiilor farmaceutice. Pentru ca cetățeanul Dumitru Știrbeț din Tulcea să-și poată rezolva cererea, îi sfătuim să se adreseze Oficiului farmaceutic Constanța care poate solicita Centrului de hematologie cantitatea de Imunoglobulină antiherpetică de care are nevoie.

■ **În martie 1980 — ne scrie Ioan Cercel din Bacău, str. Alecu Ghiocelilor nr. 23 — am cumpărat un frigider tip „Artic"** cu plata integrală, frigider pe care în momentul de față nu-l mai pot folosi, deși este în termen de garanție. La solicitarea mea, a venit la domiciliu reprezentantul uzinei din Găești care a constatat cîteva deficiențe de fabricație : fisurarea prematură a cuvel-dulap, dezlipirea ușii congelatorului etc. Mi s-a promis că deficiențele vor fi remediate, dar, iată că nici pînă în prezent nu s-a făcut nimic concret : vara a trecut și eu nu am folosit deloc anul acesta frigiderul. Ce pot să fac ? Termenul de garanție este pe sfîrșite și eu ait frigider nu pot să-mi mai cumpăr.

■ **Ana Dupcu din Buzău, bd. 23 August nr. 9,** ne scrie că de mai bine de un an activitatea practică din atelierele școlilor este simțitor afectată de lipsa de pe piață a țesăturii CELIUS — o etamină cu ochiuri mici și egale (bătătura cu urzeala) din cînepă, în și bumbac, pe care elevele învață diverse modalități de lucru și din care se confecționează frumoase articole de artizanat.

■ **Întîmpinînd greutăți cu întrarea în posesia unor adeverințe** de vechime, în muncă, am solicitat deunăzi relații la Direcția generală a Arhivelor Statului din București. Aceasta m-a îndrumat să mă adresez Filialei București a Arhivelor Statului. M-am conformat și am primit răspuns scris să mă adresez ziarului „Informația București" care redacție, la rîndul îmi răspunde, tot printr-o adresă să mă adresez... Arhivelor Statului... **(Nicolae Sbuchea, Hațeg, str. Aurel Vlaicu, bl. P30, ap. 17).**

■ **Consiliul popular municipal Drobeta-Tr. Severin :** Cele sesizate de cetățeanul **Vijulie Nicolae** se dovedesc a fi, parțial, reale. La intervenția consiliului popular, mijloacele auto parcate inițial pe cele două străzi au fost retrase, urmînd a fi garate într-un parcaj corespunzător nevoilor întreprinderii. Pe noua platformă este prevăzută și mutarea atelierului de reparații auto aparținînd ITSAIA.

■ **U.J.C.M. Olt Biroul tehnic.** Ca urmare a sesizării tovarășului Gușu Vlăduț din Caracal, str. Intrarea Buzești, bloc A 1, scara 3, apartament 9, referitor la repararea autoturismului proprietate personală vă facem cunoscut că problema a fost soluționată, în sensul că autoturismul a fost ridicat de acesta în ziua de 22.08. a.c. în stare normală de funcționare. Vicepreședinte N. Neagoe și șef birou V. Martin.

■ **Inginer Frank Walter Ruscă-Montană :** Personal consider că în presă, la radio și la televiziune ar trebui să se aloce mai mult spațiu și timp pădurii și meseriei de silvicultor. S-ar putea dovedi și pe această cale existența acelor indivizi care la prima vedere par oameni foarte cumsecade, dar care în pădure sînt de nerecunoscut, comportîndu-se ca vandalii.

■ **Popescu Gheorghe,** cartier Valea Roșie, bloc 41, scara 1, etaj 10, apartament 41, Craiova, împreună cu alți 25 locatari : „...deși plătim cu bani grei, muncim, de circa doi ani sîntem privați de uzul apei calde menajere indispensabile atît în gospodărie, cît și pentru propria noastră curățenie. De doi ani încălzim apa pe aragaz. În timp ce IJGCL Dolj nu se sfiește să ne percepă taxe pentru apa caldă inexistentă".

■ **Hrihor Vasile** din Baia Sprie, cartierul Chiuzbaia nr. 137, miner la Exploatarea minieră Herja ne scrie semnalîndu-ne dezordinea și favoritismul care înfloresc la magazinul alimentar nr. 39 „de la care ne aprovizionăm unii cu sacii, alții cu uritatu' după ei". Așteptăm ancheta și răspunsul Direcției comerciale.

■ **Secția de proiectare și prototipuri Brașov din cadrul I.C.P.I.T.M.A.;** Comisia noastră de locuințe a pus la dispoziția tovarășului **Buhăescu Alexandru** un spațiu în blocul de nefamiliști al întreprinderii spre a adăposti mobilierul și a locui provizoriu în acest spațiu, pînă cînd ICRAL Brașov îi va executa toate reparațiile necesare la garsoniera în care locuiește. Între timp, petentul a contractat cu O.J.P.P.L. Brașov un apartament proprietate personală, iar ICRAL i-a reparat parțial acoperișul garsonierei.

■ **Direcția județeană P.Tc. Dîmbovița :** Cu privire la sesizarea tovarășului **Zaharia Cristian** din Tîrgoviște, vă informăm că s-au efectuat verificări în rețea și echipament stabilindu-se corecta funcționare a telefonului și înregistrarea corectă a impulsurilor pe contor. În avizul lunii mai însă, datorită citirii eronate a contorului s-au facturat convorbiri adiționale de 823,60 lei. Situația a fost reglementată în sensul că abonatul a achitat corect avizul de plată, cu suma de numai 101,40 lei convorbiri adiționale.

■ **Vă scriu în numele locatarilor blocului 3, str. Doamna Ghica nr. 6,** care au ajuns să nu mai poată respira în voie din cauza gunoiului menajer, molozului și resturilor de materiale de construcție care înundă aleile din spatele blocului. Am stat de vorbă cu cei de la Grupul de șantiere 2 al C.C.M.B. și ne-au spus că o să mai dureze mult această stare de fapt, că lucrarea încă nu-i terminată. De acord, dar cine-i oprește să ridice mai repede resturile de mortar, ciment și alte materiale risipite, lăsate în dezordine, împiedicînd accesul locatarilor și jocul copiilor ? **(Ana Morariu din București, str. Doamna Ghica, nr. 6, bl. 3, sc. C, ap. 86).**

■ **Data de 25 august a.c. va rămîne neștearsă în memoria profesorului C. Bădan** și a celor opt elevi ai săi de la Liceul bucureștean nr. 6 cărora le-am fost călăuză. Dezlănțuită cu o violență nemaivăzută, natura a făcut ca înnoptarea să cadă ceva mai devreme în Făgăraș. Vîntul s-a pornit să sufle puternic. Temperatura a scăzut brusc. A urmat ploaia, apoi grindina și viscolul care ne-au făcut prizonierii căldării Galbena. Prin bezna

nopții am ales spre salvare Vîlsanul. Cît am mers prin apă și zăpadă nu mai știm. Dar cînd am auzit lătratul zăvozilor și îndemnul baciului „Urșii la stînă, măăă !", mi-am dat seama că sîntem salvați. În colibă am găsit, hrană și loc de odihnă, dar mai ales bunătatea păstorului **Jianu Birdici** din Brădulet-Argeș, căruia pentru omenia sa îi mulțumim. **(Petre Grigore din București).**

■ **Mă numesc Dumitroiu Ion** din comuna Adunați, județul Prahova, și vă rog din suflet să fiu ajutat să-mi găsesc fetița dispărută pe ziua de 3. V. 1981 din Gara București Nord. Ea nu știe să spună care îi e numele de familie, nici de unde este, dar răspunde la prenumele de Angela sau Angelica. La data dispariției avea 3 ani și patru luni, era îmbrăcată în blugi și într-o scurtă de fîș de culoare roșie. În picioare avea ghetuțe negre cu alb, iar pe cap avea o broboadă verde, bătrînească, cu ciucuri, la gît purta un medalion

din lemn cu Formația ABBA. Anexez alăturat fotografia, cu rugămintea ca, dacă se află ceva, să fiu anunțat la Oficiul poștal Breaza, județul Prahova, la post-restant.

■ **Direcția drumuri și poduri Argeș-Pitești :** Lucrarea la care se referă locuitorul Iacob Vasile din Pitești nu ne aparține. Varianta de serviciu pe care a fost deviată circulația spre uzina Colibași trebuia — conform înțelegerii — să fie asfaltată de către beneficiarul acestei lucrări — adică de Regionala C.F. Craiova pe care deja am atenționat-o.

■ **Consiliul popular al Sectorului 4 al Capitalei :** „Din verificările făcute se constată că în locuința cetățeanului Costache Ion din str. Voila nr. 4, bl. 18, ap. 15, sînt urme de condens și infiltrații de apă de la terasă. S-a convenit cu constructorul, prin nota de constatare încheiată la fața locului, ca remedierile să fie efectuate în cel mai scurt timp". Mai exact, pînă cînd ?

■ **Direcția generală comercială a municipiului București, Întreprinderea comercială locală Alimentara 3 :** Cele sesizate de cetățeanul Gheorghe Vernescu și publicate într-o notă apărută în Flacăra corespund realității. Pentru îmbunătățirea activității de recuperare a sticlelor și borcanelor goale au fost luate următoarele măsuri : înlocuirea șefului de unitate, crearea de spații de depozitare a sticlelor goale și aprovizionarea unității cu ambalaj lemnos corespunzător.

■ **Cooperativa „Metalo-casnica" București :** Din verificările făcute în urma publicării în revista dv. nr. 36 3 IX 1981 a unei note critice, pentru situația creată, depanatorul Armeanu Ion a fost sancționat cu reținerea a 30 la sută din retribuția tarifară pe timp de o lună, iar cazul în speță se află în atenția organelor de miliție.

■ **Direcția județeană P.Te. Dîmbovița :** Aspectele criticate în articolul apărut în „Flacăra la dispoziția dumneavoastră" au constituit obiect de analiză a activității noastre, efectuîndu-se verificări și sesizînd organele Ministerului de Interne pentru identificarea persoanelor care comercializează clandestin publicațiile nominalizate, precum și a sursei de procurare a acestora. Respectivele persoane nu fac parte din colectivul nostru.

■ Subsemnata **Petre Florica,** născută Ganea, domiciliată în Constanța, str. Căpitan Dobrilă Eugeniu nr. 4, bl. R 1, sc. A, ap. 16, telefon 4 36 11, vă rog să mă ajutați să-mi găsesc buna mea prietenă din copilărie. Știu că o chema Munteanu Paraschiv Persida, n-am mai văzut-o din 1940, de la începutul celui de-al doilea război mondial, și nu-i mai cunosc adresa. Întîmplător auzisem că ar locui prin Roșia Montană sau Abrud.

■ **În ziua de 11 august 1981, fiul meu** Mandrea Bogdan, de 13 ani, a dispărut, plecat fiind din Vaslui, de la bunica sa. Am sesizat organele de miliție, inclusiv Inspectoratul general, dar fără rezultate. De curînd, am aflat că, în perioada 13—27 august, a fost găzduit la o familie din Vatra Dornei unde a mai revenit apoi de două ori cîte o zi, ultima dată, pe 3 septembrie. Pe data de 2 octombrie 1981, a trimis din București o vedere familiei Matei Vasile din Iași — ruda călătorește, se pare, mult cu trenul. Este îmbrăcat în blugi, cu geacă de blugi sau din fîș, e blond-șaten, cu părul de 5—6 cm. Eventual, cu fes pe cap. E încălțat cu sandale romane maron, avea ca bagaj : o geantă, valiză cu fermoar, cu fețe textile în carouri. Vorbește cu r din gît. **(Mandrea Constantin, Iași)**

■ **În revista „Flacăra" nr. 36 din** 3 septembrie a.c. a apărut o notă despre situația ambalajelor din zona centrală a Capitalei, intitulată „Am lăsat ambalajele piocon". Trebuie însă, dacă vreți ca lucrurile să se îndrepte cu adevărat — noi, cel puțin, o dorim din tot sufletul — să insistați mai mult pe firul cauzelor care au condus aici : refuzul primirii borcanelor". (Semnează Nicolae Popa, șeful de unitate al LC.S. Comaliment, magazin Magheru 30).

. . . . . .

Am dat curs invitației șefului de unitate. Pe scurt, iată ce am reținut despre cauzele acestei situații inchisă, pare-se, într-un cerc vicios ● Unitățile din jurul sus-pomenitului magazin nu achiziționează decît sporadic ambalaje de sticlă (cazul alimentarelor de pe Cosmonauților și de pe Cristian Tell din Piața Amzei) ● Există în Piața Amzei un centru specializat în achiziții de sticle și borcane. Stă mai mult închis. Ba nu are bani pentru ambalaje, ba cînd are bani, e blocat de ambalaje. ● În multe (chiar foarte multe unități) ambalajele se predau condiționat. Este și motivul pentru care oamenii vin cu sacoșele încărcate cu sticle și borcane la această unitate din mai toate cartierele Capitalei, deoarece aici se primesc în toate cele 3 forme ● Neridicarea la timp a ambalajelor din sticlă — atît de către ICRA cît și de ILF-uri — constituie un mare neajuns de pe urma căruia se încurcă... borcanele în materie de ambalaje. Singurul depozit al ILF-ului care rezolvă problema „plin pe plin", pentru această unitate, este depozitul ILF „Expoziție" ● Lipsa de marfă din unele perioade constituie un alt impediment ● Și navetele își au istoria lor. Sînt respinse pe motiv că ar fi degradate. Dar ele așa sosesc odată cu marfa, în unitate neexistînd condiții pentru repararea lor. **(Georgeta Ștefănescu)**

■ **Văcaru Valentin,** comuna Săboani, județul Neamț : Vă rog a mă ajuta să-mi pot rezolva problema reîncadrării într-o întreprindere din municipiul Roman, deoarece altfel nu mai pot urma cursurile anului IV ale liceului seral.

■ **Cleneiu Iuliana** din București, str. Baia de Arieș nr. 9, bloc 13, apartament 23 : În luna octombrie 1980 am cumpărat în rate un televizor marca Diamant 259, certificat de garanție 85288. De la 16.XII.1980 și pînă astăzi aparatul s-a dovedit de nefolosit. Cu toate tentativele celor de la Cooperativa Radio Progres din str. Bujoreni nr. 21 de a-l repara aparatul a rămas mut și orb. Dacă nu poate să i se găsească defecțiunea atunci de ce nu mi se schimbă televizorul ? Nu înțeleg să plătesc niște bani degebea, fără a mă folosi de lucrul respectiv.

Pagină realizată de S. MIHAI ■

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

■ **Paraschiva Cucu — com.** Căzănești (Mehedinți) : Dv. trebuie să primiți retribuția funcției didactice pe care o îndepliniți (de educatoare) cu gradul didactic II, pe care l-ați obținut ca profesor cu Institutul pedagogic de 3 ani. ■ **Gabriela Simionescu** — Iași : Medicul specialist O.R.L. de la policlinica teritorială de care aparțineți, în urma consultului, hotărăște necesitatea intervenției chirurgicale solicitate și care va face și demersurile necesare (dacă va fi cazul) pentru clinica de specialitate din Iași sau București. ■ **Mihai Șipovici** — Racari : Am fost informați că vi s-a rectificat, de către Comisia județeană de pensii vechimea în muncă utilă la pensie și ca urmare s-a modificat și cuantumul pensiei. ■ **Marin Șopîrlă** — Mangalia : În cazul dv., adresați-vă direct Policlinicii centrale a Ministerului de Interne. ■ **Maria Ene** — București : I.C.R.A.L. — Berceni are obligația ca pînă la data de 15 octombrie a.c. să execute lucrările necesare pentru eliminarea infiltrațiilor.

MARGA NEDELEA ■

JURIDIC

■ **Alexandrina Ioniță,** Ploiești : Încă nu s-a dat o soluție definitivă în cazul reclamat de dv. ■ **Gheorghe Ene, Ion Crăciun, Stancu Popa** și **Niculai Popa,** com. Ulmi, jud. Giurgiu : Organele de miliție efectuează, în prezent, cercetări împotriva piritului pentru săvîrșirea infracțiunii de înșelăciune ; după finalizarea cercetărilor, dosarul celui în cauză va fi trimis procuraturii locale ■ **Voicu I. Gheorghe,** com. Lăpănești — Zamfira, jud. Prahova : Măsura sancționării contravenționale este temeinică și legală, întrucît, circulînd nentemeiat cu propriul dv. autoturism, ați pus în real pericol atît viața proprie cît și a altora. ■ **Ion Vasiloiu,** com. Lerești, jud. Argeș : Urmează să vă adresați organelor judecătorești care vor stabili persoanele vinovate și drepturile bănești ce vi se cuvin. Potrivit Decretului nr. 189/1981, pedeapsa avuță a fost grațiată și s-a dispus încadrarea dv. ■ **Constantin Eva,** București : Susținerile în cauză fiind nefondate, procuratura locală a dispus corect scoaterea învinuitului de sub urmărire penală. ■ **Buxandra Manafu,** com. Șotînga, jud. Dîmbovița : Actul contestat de dv. a fost eliberat cu respectarea strictă a dispozițiilor Decretului nr. 144/1958 și Legii nr. 38/1974.

M. MERIȘANU ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Centenar Bacovia

Antologia noastră

● 5 poeți aleg și comentează din „Plumb", „Scîntei galbene" și alte volume de G. Bacovia ●

Am adresat poeților Ioan Alexandru, Geo Dumitrescu, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu și Nichita Stănescu două întrebări :

1. Care sînt cele 5 poezii de Bacovia care vă plac cel mai mult, pe care le propuneți spre meditație cititorilor ?
2. De ce acestea 5 ?

Ioan Alexandru

1. „Amurg violet", „Furtuna", „Baladă" (1926, 1944), „Psalm".
2. Aceste poezii dezvăluie fața apropiată a lui Bacovia de istorie și în acest fel de Eminescu și de marii noștri poeți naționali.

Geo Dumitrescu

1. „Nevroză", „Seară tristă", „Plumb de toamnă", „Marș funebru", „Cu voi".

2. Cine ar putea explica o pasiune, o obsesie din adolescență?

Ion Gheorghe

1. „Lacustră", „Tablou de iarnă", „Decembre", „Nevroză", „Seară tristă".

2. Sînt esențiale și emană viața fizică și metafizică.

Adrian Păunescu

1. „Cu voi...", „Vizita", „Controversă", „Decembre", „Poemă finală".
2. Corespund întru totul stării mele sufletești de azi și idealului meu artistic dintotdeauna.

Nichita Stănescu

1. „Lacustră", „Lacustră", „Lacustră", „Lacustră", „Lacustră".

2. „Chiar pentru asta am venit să-ți spun"... (G. Bacovia).

Din poeziile antologate

Lacustră

De-atîtea nopți aud plouînd,
Aud materia plîngînd...
Sunt singur, și mă duce-un gînd
Spre locuințele lacustre.

Și parcă dorm pe scînduri ude,
În spate mă izbește-un val —
Tresar prin somn, și mi se pare
Că n-am tras podul de la mal.

Un gol istoric se întinde,
Pe aceleași vremuri mă găsesc...
Și simt cum de atîta ploaie
Piloții grei se prăbușesc.

De-atîtea nopți aud plouînd,
Tot tresărind, tot așteptînd...
Sunt singur, și mă duce-un gînd
Spre locuințele lacustre....

Tablou de iarnă

Ninge grozav pe cîmp la abator
Și sînge cald se scurge pe canal ;
Plină-i zăpada de sînge animal —
Și ninge mereu pe un trist patinor...

E albul aprins de sînge-nchegat,
Și corbii se plimbă prin sînge... și sug ;
Dar ceasu-i tîrziu... în zări corbii fug
Pe cîmp, la abator, s-a înnoptat.

Ninge mereu în zarea-nnoptată...
Și-acum cînd geamuri triste se aprind
Spre abator vin lupii flămînd,
— Iubito, sunt eu la ușa înghețată...

Decembre

Te uită cum ninge decembre...
Spre geamuri, iubito, privește —
Mai spune s-aducă jăratec
Și focul s-aud cum trosnește.

Și mînă fotoliul spre sobă,
La horn să ascult viieliția,
Sau zilele mele — totună —
Aș vrea să le-nvăț simfonia.

Mai spune s-aducă și ceaiul,
Și vino și tu mai aproape, —
Citește-mi ceva de la poluri,
Și ninge... zăpada ne-ngroape.

Ce cald e aicea la tine,
Și toate din casă mi-s sfinte, —
Te uită cum ninge decembre...
Nu ride... citește mainte.

E ziuă și ce întuneric...
Mai spune s-aducă și lampa —
Te uită, zăpada-i cît gardul,
Și-a prins promoroacă și clampa.

Eu nu mă mai duc azi acasă...
Potop e-napoi și nainte,
Te uită cum ninge decembre...
Nu ride... citește mainte.

Cu voi...

Mai bine singuratec și uitat,
Pierdut să te retragi nepăsător,
În țara asta plină de humor,
Mai bine singuratec și uitat.

O, genii întristate care mor
În cerc barbar și fără sentiment, —
Prin asta ești celebră-n Orient,
O, țară tristă, plină de humor...

Controversă

Ascultam acele povești,
Deși nu era vremea lor —
Cum nu-nțelegi cînd privești
Aerul morților.

„Era acel tînăr prea singur !
Dar toți îl iubeau..."
— Atunci, nu era așa singur !
Sau ceilalți nu erau.

Și-o tînără fată cu dînsul —
De-abia în lume-au plecat —
Încît îți vine și plînsul
Printre-ntrebări, ne-ncetat.

Și iată, din toate, nimicul —
Un înger, apoi, s-a născut...
— Aceștea erau, deci, nimicul,
Și-ndată orice a tăcut !

Baladă (1944)

Clopot de alarmă la mănăstire...
„Căderea dracilor", miazănoapte —
Ale vremurilor fructe coapte
Închid trecutul ca mîntuire.

Ce zvoane călugărești și șoapte,
Făcliii ce fug, se-ntorc în neștire.
Desigur, cu a zorilor ivire
Vom mai gîndi la această noapte !

...Și clopotul vibrează, vibrează....
„Satan este-nvins" — nici o îndurare —
De vremuri noi, e inima trează.

Sunt grele visuri ? halucinare ? —
— Pe cer, în fund, se ilustrează —
O conștiință din noaptea mare...

Furtună

Prin codrii Bacăului
Vijîie vîntul
Și-ntunecă lumea
Un cer ca pămîntul
Și codru de codru
Se umple de clocot,
Iar toamna în hohot
Le cîntă prohodul...
Și parcă mă cheamă,
De crengi atîrnînd,
Avesalomi gemînd
Cu piete-ncîlcite...
De spaimă mă prind
Priviri rătăcite,
Și mintea, de zgomot,
Nimic nu înțelege...
Și-aș vrea ca să mor
Ca Romulus rege,
Ultat, legendar...
Cuprins de-o furtună,
Pierdut să dispar
Prin codrii Bacăului....

Seară tristă

Barbar, cînta femeia-aceea,
Tîrziu, în cafeneaua goală,
Barbar cînta, dar plin de jale, —
Și-n jur era așa răscoală...
Și-n zgomot monstru de țimbale
Barbar, cînta femeia-aceea.

Barbar, cînta femeia-aceea...
Și noi eram o ceată tristă —
Prin fumul de țigări, ca-n nouri,
Gîndeam la lumi ce nu există...
Și-n lungi, satanice ecouri,
Barbar, cînta femeia-aceea.

Barbar, cînta femeia-aceea,
Și-n jur era așa răscoală...
Și nici nu ne-am mai dus acasă,
Și-am plîns cu fruntile pe masă,
Iar peste noi, în sala goală, —
Barbar, cînta femeia-aceea...

Plumb de toamnă

De-acum, tușind, a și murit o fată,
Un palid visător s-a împușcat ;
E toamnă și de-acuma
s-a-nnoptat...
— Tu ce mai faci, iubita mea
uitată ?

Într-o grădină publică, tăcută,
Pe un nebun l-am auzit răcnind,
Iar frunzele cu droaia
se desprind ;
E vînt și-orice speranță
e pierdută.

Prin tîrgu-nvăluit de sărăcie
Am întîlnit un popă, un soldat...
De-acum pe cărți voi adormi uitat,
Pierdut într-o provincie pustie.

De-acum, au și pornit pe lumea
cronată
Ecouri de revoltă și de jale ;
Tot mai citești probleme sociale...
Sau, ce mai scrii, iubita mea
uitată ?

Marș funebru

Ningea bogat, și trist ningea ;
era tîrziu
Cînd m-a oprit, în drum,
la geam clavirul ;
Și-am plîns la geam,
și m-a cuprins delirul —
Amar, prin noapte vîntul fluiera
pustiu.

Un larg și gol salon vedeam prin
draperii,
Iar la clavir o brună despletită
Cînta purtînd o mantie cernită,
Și trist cînta, gemînd între făclii.

Lugubrul marș al lui Chopin
Îl repeta cu nebunie...
Și-n geam suna funebra melodie,
Iar vîntul fluiera ca țipătul
de tren.
Apoi, veni și-o blondă în salon...
Și-aproape goală prinse, adormită.
De pe clavir, o scripcă
înnegrită —
Și urmări, pierdută, marșul
monoton.

Înaltă, despletită, albă ca de var,
Mi se părea Ofelia nebună...
Și lung gemea arcușu-acum
pe strună
Îngrozitorul marș lugubru,
funerar.

Cîntau amar, era delir, —
Plîngea clavirul trist, și violina —
Făcliile își tremurau lumina,
Clavirul catafalc părea,
și nu clavir.

Tîrziu, murea clavirul lung
gemînd ;
Luptau făcliile în agonie...
Și-ncet se-ntinse-o noapte
de vecie,
Și-n urmă, greu, un corp
am auzit căzînd.

Vai, de-atunci îmi pare lumea
și mai tristă,
Viața-i melodie funerară...
Și nu mai uit nebuna lăutară —
Și transfigurată, trista clavieristă.

George Bacovia văzut de C. Ressu

...Și o referință clasică

Vladimir Streinu, 1936 :

„Este un poet unic în literatura noastră și, dacă nu ne-ar fi teamă de zeflemeaua anonimă a cititorului român, am afirma că este un poet unic chiar în cadre mai largi decît acelea ale literaturii noastre. După cunoștința noastră, în nici o altă literatură n-am dat peste un poet atît de original în substanța sa poetică și atît de puternic sugestiv fără să reușească adesea să articuleze nici versul deplin".

Nevroză

Afară ninge prăpădind,
Iubita cîntă la clavir, —
Și tîrgul stă întunecat,
De parcă ninge-n cimitir.

Iubita cîntă-un marș funebru,
Iar eu nedumerit mă mir :
De ce să cînte-un marș funebru...
Și ninge ca-ntr-un cimitir.

Ea plînge și-a căzut pe clape,
Și geme greu ca în delir...
În dezacord clavirul moare,
Și ninge ca-ntr-un cimitir.

Și plîng și eu, și tremurînd
Pe umeri pieteie-i resfir....
Afară tîrgul stă pustiu,
Și ninge ca-ntr-un cimitir.

Psalm

Iubito, cu fața de mort,
Fecioară uitată în turn,
Plîngînd în balcon
Cu grai monoton,
Cu suflet taciturn —
În visul meu te port.

Iubito, cu fața de mort,
Mireasă pe tron,
Cu grai monton
În visul meu te port.

Iubito, cu fața de mort,
De geniu trăsnită,
De-a pururi monotonă,
Goală madonă,
De crini prăfuită —
În visul meu te port...

Poemă finală

Eu trebuie să beau, să uit ceea ce nu știe nimeni
Ascuns în pivnița adîncă, fără a spune un cuvînt
Singur să fumez acolo neștiut de nimeni
Altfel, e greu pe pămînt..

Pe stradă urle viața, și moartea
Și plîngă poeții poema lor vană...
Știu...
Dar foamea grozavă nu-i glumă, nu-i vis —
Plumb, și furtună, pustiu,
Finis...
Istoria contemporană...
E timpul... toți nervii te vor...
O, vino odată, măreț viitor.

Eu trebuie să plec, să uit ceea ce nu știe nimeni
Mihnit de crimele burgheze, fără a spune un
cuvînt
Singur să mă pierd în lume neștiut de nimeni
Altfel, e greu pe pămînt...

Baladă (1926)

O noapte de sineală, din vremi voievodale...
Plecase voievodul în lupte blestemate ;
Iar eu păzeam domnița închisă în cetate —
O, noaptea, de sineală, de epoci triumfale...

Dormeau, adînc, oștenii în noaptea diafană
Cînd eu sării afară din cortul de mătasă —
Vedeam o semilună pe zare cum se lasă,
Și nălucit, crezusem — flamura otomană.

Cu ceata buimăcită fugeam, acum, călare,
Dar boarea nopții clare ne-ntoarse la cetate
Și povestindu-mi visul domniței spăimîntate,
I-am arătat cu spada tabloul de pe zare.

În alb, domnița blondă, în noaptea ideală,
De sus, de la fereastră, ca-n vis ieși-n afară,
Scăldată în sineală, ea rise-n noaptea clară...
O, cît a rîs domnița în noaptea de sineală...

Cronica spectacolelor

Un spectacol atelier:

„Dragonul" de Evgheni Şvarţ

Un public sever a umplut pînă la refuz sala de la Majestic, unde cu zece zile în urmă un colectiv al Teatrului Tineretului din Piatra Neamţ a prezentat „Dragonul" lui Evgheni Svarţ, spectacol năstruşnic şi derutant, adus în scenă de trei tineri debutanţi, înfăţişaţi şi ei publicului, înainte de reprezentaţie printr-o caldă şi inspirată alocuţiune. Este vorba de Victor Ioan Frunză, student în anul IV regie, Institutul de teatru „I.L. Caragiale", şi de două fete, Marie-Jeanne Lecca şi Doina Antemir, amîndouă în anul IV scenografie la Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu". Cei trei s-au bucurat de rarul privilegiu de a găsi cale liberă într-un teatru unde imaginaţia şi inventivitatea sînt oricînd ca acasă şi unde, mai ales, năzbîtiile grave se înfrăţesc de multă vreme cu arta autentică.

Alegoria lui Evgheni Svarţ, autor de basme şi de piese de teatru pentru mici şi mari şi unul dintre cei mai interesanţi scriitori sovietici ai primei jumătăţi de veac (s-a născut la 1896 şi a murit în 1958) a avut o viaţă aventuroasă : „Dragonul" a fost terminat în 1944, dar a văzut cu adevărat luminile rampei abia în 1962.

Prezentată sub formă de basm dramatizat, piesa permite largi adaptări şi interpretări regizorale; parabola dragonului fiind de fapt o cutie-surpriză în care simbolistica se deschide într-o reacţie în lanţ. În soatele Dragonului se pot ascunde toate chipurile hide ale tiraniei şi despotismului, toate măştile hidoase ce acoperă feţele autocraţiei, cruzimea şi burlescul megalomaniei. „Dragonul", se explică regizorul, este istoria unei tentative : încercarea de a vindeca o lume de obişnuinţa dictaturii. Dar victoria pune alte probleme. Greu e, spune un dicton, nu să cucereşti libertatea, ci să ştii mai apoi ce să faci cu ea.

Spectacolul a şocat prin noutatea viziunii regizorale, prin pronunţata originalitate în care a fost conceput decorul şi s-a lucrat cu actorii. Burgul Dragonului a fost conceput şi executat dintr-un soi de practicabile cu geometrie variabilă, mai exact spus un fel de cuburi cu toate feţele pictate, astfel încît, la fel ca într-un joc de copii, prin îmbinarea lor rapidă, cei de pe scenă au avut la dispoziţie, de la un moment la altul, mereu un alt decor de basm. Căsuţele cu geamuri mici şi de un stat de om amintesc deopotrivă dulcoasele disproporţii din gravurile medievale, naivele încălcări ale legilor perspectivei. Actorii joacă pe scenă, dar în acelaşi timp circulă printre spectatori, cîntă, fac pantomimă, apar în lojă şi execută veritabile ascensiuni pe scheiele decorului. Dar, mă rog, cu astea ne-am obişnuit de mult.

Spectacolul este fermecător, totuşi obositor, translaţia de la simbol la lumea reală înfierbîntă o vreme mintea omului din sală, dar lungimea şi caracterul vetust al unor replici, tiradele melodramatice sfîrşesc prin a aduce mult balast în economia spectacolului. Se mai ştie apoi că o operă artistică, de orice gen, îşi condamnă adeseori perenitatea cînd îmbracă hainele simbolului. La data cînd a fost scrisă, piesa lui Svart a constituit o adevărată capodoperă, dar trecerea anilor nu i s-a dovedit prielnicoasă

Străduinţele şi performanţele regiei rămîn totuşi notabile. În viziunea tînărului Victor Ioan Frunză, „Dragonul" a devenit o piesă întineritâ, unitatea şi originalitatea fiind şi în acest caz caracteristicile principale care au fuzionat în conceptul stilului. Trebuie să remarcăm însă, deopotrivă, că se îneacă prea multe idei valoroase ale piesei în cascade retorice şi tirade verbale monocrome, că în general e prea mult zgomot, alpinism şi gimnastică suedeză în jocul actorilor. În culori aspre sînt redate şi sentimentele dominante ale personajelor : teama, groaza, bucuria, speranţa. Să nu uităm totuşi că asistăm la un basm, iar în basm se folosesc idei limpezi şi tonuri violente.

Extravaganţele şi stridenţele de interpretare sînt atenuate sensibil de o muzică subtilă, de o simplitate cuceritoare care vine ca un balsam celest peste o rană deschisă. Intuim în această revărsare eternă de tristeţe şi bucurie profilul unui talent autentic, dar care — ni se arată în programul de sală — aparţine nu unui profesionist al genului ci unei ciberneticiene : Silvia Ilieş, anul II Cibernetică A.S.E.

Ca piesă de examen, mai ales, spectacolul se impune prin temeritatea soluţiilor şi prin volutele fanteziei

LIVIU TIMBUS

Povestiri despre om

Devenirea pură şi lucrarea sinelui (I)

Dacă viaţa spiritului are un sens, atunci acela este de a fi „întru ceva" — scria Constantin Noica în încheierea cărţii sale despre cele şase maladii ale spiritului. Dar lucrul acesta l-ar putea spune spiritul românesc nu numai lumii contemporane, bîntuită de ciudatele maladii, ci lui îi dintotdeauna, începînd chiar cu aceea a anticilor, care era atît de aşezată în spirit încît atunci cînd îşi ieşea din sine se întreba mai ales despre spiritul mişcării (viaţa fiind şi ea mişcare) decît despre mişcarea spiritului. Doar că lumea cugetării de pînă la Hegel nu prea găsise categorii adecvate pentru viaţa spiritului şi încerca astfel să o cuprindă şi pe aceasta în categorii scoase din natură: cauzalitate, mişcare, unu, multiplu, cantitate, calitate etc. Aşa se şi explică de ce Leibniz, simţindu-şi parcă vocaţia pentru filosofia spiritului şi încercînd să determine monada în chip imaterial, a dat acesteia nişte determinaţii negative : **nu le-a avut** pe cele necesare, sau cel puţin nu le-a avut pe toate. El a putut să arate mai degrabă cum **nu** este monada decît cum este ea.

În privinţa aceasta nici Kant n-a făcut prea mulţi paşi înainte. La el spiritul prea trăieşte în cercul transcendental spre a da legea lui întregii existenţe ; legea o dă el, nu-i vorbă, dar numai existenţei naturale (despre existenţa nenaturală, Kant, sfîşiat de antinomii, nu poate spune ferm nici dacă fiinţează sau nu fiinţează, aşa cum nu poate spune nici despre suflet dacă e muritor sau nemuritor).

Odată cu intrarea lui Hegel în cîmpul cugetării, situaţia se schimbă pînă la a se răsturna de-a dreptul. Prin Hegel, spiritul ajunge suveran, categoriile lui — conştiinţă, conştiinţă de sine, libertate etc. — învăluind ele acum întreaga realitate, inclusiv natura. E aci în joc fără doar şi poate o exagerare, dar altfel filosofia n-ar fi putut ajunge la unul din conceptele ei fundamentale : **devenirea.** Nu vrem să spunem laolaltă cu Sartre că dialectica aparţine umanului de drept iar naturii doar prin extensiune antropomorfică, ci numai că spiritul reprezintă domeniul cel mai înalt şi mai bogat al devenirii — atît de înalt şi de bogat, încît pune în lumină pentru toată firea, şi pentru domeniul vieţii şi pentru cel al neorganicului, esenţa devenirii.

Şi ce legătură au cele de mai sus cu „întru" ? — ar putea răsări întrebarea. În măsura în care prepoziţia aceasta exprimă devenirea pură, legătura e vădită. Dar atunci, înseamnă că Hegel ar fi înţeles cel mai bine spre ce adevăruri profunde poartă „întru". Lui Noica îi place chiar să creadă că Hegel ar fi fost fericit dacă în grădina limbii germane s-ar fi putut găsi o asemenea floare, fiindcă „întru" exprimă devenirea prefigurîndu-i drumul cu capete cu tot. Şi iată-l pe filosoful român căutînd peste vreme o întîlnire cu cel ce făcuse filosofia să vorbească în limba germană. Căutarea poate părea întrucîtva surprinzătoare. Într-o încercare de autodiagnoză, „ahoreticul" nostru mărturisea că, în tinereţe, ginditorul de care se simţise răpit pe viaţă pentru gîndirea speculativă fusese Kant. Să se fi întîmplat între timp o „despărţire" şi de Kant, pe lîngă cea de Goethe ? Tot ce se poate, deoarece aşa cum Goethe reprezintă pentru Noica „un maximum de omenesc fără filosofie", tot aşa Kant ar putea reprezenta un maximum de filosofie fără omenesc. Partea ultimă din cele **Douăzeci şi şapte trepte ale realului** nu ne spune aceasta în chip răspicat, dar ne-o sugerează. În privinţa lui Hegel, o atracţie deosebită pentru el nu se întrevedea la tînărul Noica, dar încă în **Schiţă pentru istoria lui cum-e-cu-putinţă-ceva-nou** curgea atîta viaţă, încît îţi dai seama îndată că autorul era născut pentru dialectică.

Cu pasiunea sa pentru epicul metafizic, Constantin Noica nu putea alege alt loc mai potrivit pentru întîlnirea cu titanul dialecticii decît opera acestuia. **Fenomenologia spiritului.** Cartea pe care Noica a răs-povestit-o ca pe una pe care o „citim" fiecare dintre noi, fie că ştim ori nu — fiindcă toţi trăim deplin ori parţial aceste **Povestiri despre om** —, este, cum deja se ştie, o carte despre căutarea certitudinii. Certitudinea a fost dintotdeauna scopul

Dor de stradă

În aceste zile au luat sfîrşit manifestările legate de centenarul Enescu — o sărbătoare a muzicii româneşti şi universale. Puţine glorii de talia lui Enescu a dat pînă astăzi poporul nostru. Oriunde, pe această planetă, o asemenea glorie e cinstită cu emoţie şi cu strălucire. Şi noi, românii, l-am cinstit pe Enescu la centenar, după cît ne-a stat în puteri şi după preceperea noastră. Dar în ţara lui Cervantes, Spania, în fiecare loc prin care a trecut Maestrul există o placă memorială, o răspîntie, o stradă, un edificiu care-i poartă numele. La fel se întîmplă în ţara lui Shakespeare, adică în Marea Britanie. La fel se petrec lucrurile în patria lui Beethoven, în cea a lui Tolstoi, la fel se petrec la vecinii noştri din sud, în Bulgaria, unde nu există oraş prin care să fi trecut Hristo Botev şi în care o stradă, o piaţă, un parc să nu-i poarte numele.

De ce nici o stradă din Bucureşti nu poartă numele lui Enescu ?

Aflăm, de la exegeţi competenţi, că Enescu, în timpul vieţii, a refuzat să accepte ca numele lui să fie purtat de şcoli de muzică, de instituţii muzicale sau culturale din diferite ţări ale lumii. I s-au făcut nu zeci, ci sute de propuneri cu sens omagial. A acceptat însă ca numele lui să fie purtat de o mică formaţie corală — românească — din Statele Unite ale Americii. Românii din America, de prin anii '30, au simţit că e de datoria lor să-i cinstească în acest fel pe George Enescu. Iar George Enescu, după ce refuzase instituţii ilustre din ţări ilustre, şi-a dat acordul românilor. Aceştor români care, în epocă, i l-au cerut. N-ar fi oare de datoria noastră, a românilor României socialiste, să-i cinstim pe geniul muzicii noastre reîntîlnindu-ne zilnic cu numele lui pe una din străzile Bucureştilor ?

De ce nici o stradă din Bucureşti nu-i poartă numele ? De ce nu s-a folosit prilejul centenarului pentru o astfel de firească măsură ? Nu ştim. Ceea ce ştim poartă însă un nume : lipsă de memorie sau ingratitudine edilă.

Cultura începe totuşi de la un elementar Aminteşte-ţi !

ILIE PURCARU

CAP LIMPEDE

SOARELE CU GROPIŢE

Cititoarea noastră **Felicia Paladi** din Braşov ne trimite o lungă listă de „perle" — stilistice, gramaticale etc. — culese din traducerea operată de L. Moga şi D. Comănescu asupra cărţii „Copacul omului" de Patrick White, recent apărută în Editura Univers. Iată cîteva : „Bătrînul îşi sugea dinţii privind laptele blînd" (pag. 113, rîndul 11) ; „— Sssst ! spuse nevasta lui cu mîna la gură, pe care purta o verighetă lată de convenienţă" (pag. 165, rîndul 14) ; „ţinea lobul urechii drepte cu un deget" (pag. 165, rîndul 8 de jos) ; „...şi se aşeză la pianul lui Lilly Bourke, pe care ceara luminărilor se scursese ultima vară cînd avusese loc o seară muzicală pînă pe furnirul de nuc" (pag. 304, rîndul 8 de jos) ; „— Sînt tatăl lui, zise omul. A cărui faţă cu pielea scorţoasă privea în sus" (pag. 327, rîndul 6 de jos) ; „Avea obrajii pîrliţi de soarele de oraş, în care apăruseră gropiţe" (pag. 449, rîndul 12). Etc., etc., etc. Etc. pe 582 de pagini ! (T. N.).

SCRISOARE DESCHISĂ

Stimate poet Nichita Stănescu.

„Respirarea" dumneatale din ultimul număr al revistei *Flacăra*, în care îl „defineşti" pe marele poet al lumii *Bacovia* prin cuvintele lui Grigore Hagiu — m-a cutremurat !

De două ori :

întîia oară, pentru că ai citat confratele ;

a doua oară, pentru că expresia în sine şi în tot posibilul halou pe care îl luminează, mi se pare a fi definitivă...

E o biruinţă a democraţiei în republica literelor.

Un poet, ca şi un nou element chimic descoperit, trebuie mai întîi definit şi, apoi, simbolizat (cu o literă sau două). Oare cîţi dintre eminescologi mai ştiu cine a zis întîiaşi dată „Luceafărul poeziei româneşti"? Nici eu nu mai ştiu decît atît: că expresia a devenit organică şi deci autonomă, folosită şi de academician şi de elev proaspăt şi că ea ne îndrumă necontenit spre esenţele poetului, spre esenţele noastre.

Pierzîndu-mă vreo cîţiva ani buni maturi printre manuscriptele Eminescului, uite că nu-l aveam, în gînd treaz, pe marele poet Bacovia. Căci, dacă l-aş fi avut, ar fi trebuit să ajung, de mine însumi, ca un matematician din teoremă-n demonstraţie, la *rezultatul :*

„Ce drojdie de Eminescu !"

N-am ajuns, recunosc. La formulele memorabile nu ajung decît poeţii ! Şi, uneori, savanţii.

Pentru cel ce are proprietatea termenilor şi, urmare, refuză proasta anecdotică pe care o pot emana citeodată cuvintele şi expresiile la epiderma lor, formula aceasta este egală cu o descoperire.

Dă-mi voie să-ţi spun, poetule Stănescu, şi fără de nici o emfază, că această *spusă* a lui Hagiu şi *scrisă* a dumneatale va genera rodnice exegeze.

Mi se pare că abia de aici încolo se va putea glosa asupra marelui poet Bacovia întru perpetuitate. Poetul are nume şi simbol. Cîtă vreme n-a fost dez-altoit din Eminescu era numai *mare* dar nu era el însuşi. Ferice pentru cultura noastră că au dezlegat această enigmă tot poeţii, cum de la Orfeu şi Dositei încoace. Vom putea citi şi reciti, despresurati de orezii, dar întemeiaţi într-aceeaşi fiinţă :

„Aici sînt eu / Un solitar, / Ce-a rîs amar / Şi-a plîns mereu". (BACOVIA).

„Nu credeam să-nvăţ a muri vreodată; / Pururi tînăr, înfăşurat în manta-mi, / Ochii mei nălţam visători la steaua / Singurătăţii". (EMINESCU).

Cu stimă, domnule poet.

(Gheorghe Suciu)

P.S. Am scris aceste rînduri tocmai cînd un răuvoitor al rosturilor noastre punea la index (la „indexul" lui) pe unii din marii poeţi ai limbii române de astăzi (în ordinea dată de dumneadinsul) : Adrian Păunescu, Nichita Stănescu, Ion Gheorghe.

Doamnă şi domnule, lăsaţi-ne în pacea noastră. Noi n-o tulburăm pe a altora. Şi-apoi, de la Paris am aşteptat şi aşteptăm lumini (încă din secolul nouăsprezece), ci nu penumbrele lumpanarelor. Dacă aici, pe vatra noastră, ne confruntăm şi cu unele probleme — nu zizania voastră ni ajută. La înţelepciune, măcar cu vîrsta — bine se aude — nu aţi ajuns. Ce vă îndrituieşte atunci a da sfaturi şi a tulbura lucrurile ? Şi mai şi pensionaţi-vă !

SPRE MUZEUL „GEORGE BACOVIA"

Am intrat în muzeul memorial „G. Bacovia" în zilele fierbinţi de dinaintea centenarului marelui poet. Respiraţia liniştită a micului aşezămînt era acum uşor precipitată, după efemerele furtuni ale orelor de filmări TV, după vizitele reporterilor şi fotoreporterilor, după rondul tăcut şi reculeş al obişnuiţilor vizitatori. Drumul pînă aici, pe strada ce poartă numele poetului, este o discretă intrare în atmosferă, un preludiu al reintîlnirii cu poetul. O casă obişnuită. La intrare stă scris : **Muzeul de istorie a oraşului Bucureşti (!) Muzeul memorial G. Bacovia.**

Stăm de vorbă cu soţia poetului, Agatha Grigorescu-Bacovia, şi, la sfîrşit, cu custodele muzeului, Gabriel Ba ovia, fiul poetului, care ne prezintă cu amabilitate încăperile şi care ne vorbeşte cu neobosită participare despre apropiatele manifestări legate de comemorarea poetului şi despre realizările cenaclului „Prietenii Muzeului Bacovia", ce-şi desfăşoară activitatea în incinta muzeului.

Dacă la ora de faţă reuniunile cu caracter comemorativ ne sînt deja cunoscute din comentariile în presă, la radio şi TV, mai puţine ştim despre cum a întîmpinat micul muzeu centenarul poetului. Răspunsul va semăna cu o listă de bune intenţii, nefinalizate însă; aceasta, prin concursul unor neglijenţe şi amînări de care nu este răspunzător muzeul „G. Bacovia".

Întîi de toate, frapează lipsa unui afiş care să semnaleze vizitatorilor evenimentul aniversar, precum şi lipsa unui pliant al muzeului. Se găseau în muzeu, spre vînzare, cărţi poştale cu imaginea poetului (la preţul de 1 leu bucata) şi un număr de 70 de discuri cu glasul lui Bacovia recitind din versurile sale (la preţul de 7 lei bucata), dintre care circa 50 de bucăţi erau rezervate zilelor centenarului. Adăugăm la acestea costul biletului de intrare în muzeu : 0,50 lei pentru elevi şi 1 leu pentru adulţi şi ne întrebăm din ce oare se poate realiza planul anual al muzeului, care se ridică la... 17 000 lei ?!

Desigur, dacă s-ar fi înfăptuit acele „bune intenţii" (un plic şi un timbru omagial G. Bacovia, indispensabilele pliante, o nouă ediţie a discului mic şi un disc de dimensiuni mari, tipărirea volumului de versuri care reunească eforturile poetice ale membrilor cenaclului patronat şi găzduit de muzeu, desemnarea unei librării şi a unui liceu din sectorul IV pentru a purta numele poetului, ceea ce ar fi putut constitui tot atîtea căi de popularizare a muzeului etc.), poate că planul s-ar fi putut realiza măcar pe anul în curs. Dar în viitor ?

Iar viitorul cel mai apropiat îl reprezintă iarna-care-bate-la-uşă şi pe care micul muzeu (totuşi

rîvnit ca temei al oricărei mari încordări filosofice. Cînd afirma că numai ființa există și că aceasta șade nemișcată, ce altceva își dorea Parmenide decît siguranța că ceea ce este este și nu se poate să nu fie ? Dar Descartes, ce a văzut el în al său „cogito" decît un fundament îndubitabil — sau, cum ar fi zis Mircea Florian, un „dat" — al oricărei filosofii și cunoașteri ? Dar acei logicieni contemporani înverșunați în a descoperi criteriul formal al inducției, ce vor ei decît să știe că o judecată universală este etern universală ? În toate acestea e ceva mai mult decît iritarea poetului care se adresa divinității : „Vreau să te pipăi și să urlu : «Este!»". Cînd obsesia pune stăpînire pe tine, trebuie să ți-o asumi la modul superior, fiindcă tot s-ar putea să nu te vindeci de ea. Iar dacă e vorba de moarte, în care existențialiștii au văzut singura certitudine, să știi să o iei. Ioialtă cu păstorul mioritic, drept limitația ce nu limitează.

Dar ajunge sau nu omul să dobîndească certitudinea, pe cea bună ? După un șir de înălțări și căderi, eroul lui Noica — **al său** este, cu atîtea măști în care Hegel nici nu s-a gîndit —, la început un tînăr ieșit ca la plîmbare în aerul îmbietor sau pe mările calde ale vieții, începe a înțelege că și nereușitele pot avea un sens. Dacă, în cazul în care nu cade din nou în senzorial, de pe treapta transcendenței el întrevede alte tărîmuri (ai naturii, ai zeilor înșiși) care se cer și ele istorisite, înseamnă că nu există un capăt al căutărilor (și nici al filosofiei, prin urmare). Aici l-am putea consola, sfătuindu-l să învețe din faptul că problemele insolubile pe care și le-a pus de-a lungul timpului — aporiile, cvadratura cercului, paradoxele logice etc. — nu l-au tocit mintea, ba l-au ascuțit-o chiar, îmbogățindu-i totodată experiența de viață și de cunoaștere. Dacă deci omul nu află certitudinea, poate că nici nu are trebuință de ea ca atare. Dar atunci cum rămîne cu zicala aceea adîncă : „Nu m-ai căuta de nu m-ai fi găsit" ? Ea vrea să spună, în cazul de față, că rostul căutării certitudinii este căutarea însăși. Cine s-a regăsit în eroul cărții, cine a pătimit cu el, știe în ce încrucături intră conștiința avîntîndu-se în temerara ei tentativă. Dar Noica, urmîndu-l de astă dată pe Hegel în litera lui, vede tocmai aci semn de noblețe : „Spiritul este cu atît mai mare cu cît se reîntoarce la sine din mai mari opoziții".

Se înțelege acum mai limpede în ce fel i-ar fi folosit „întru" lui Hegel. Căutarea certitudinii este o experiență ce ține de viața spiritului, iar sensul acesteia, verificat încă o dată, este de a fi întru ceva. Iar dacă acel „ceva" se confundă cu Absolutul intangibil, atunci viața spiritului se justifică prin sine însăși ; adică ea este (atît) întrucît este. Prin această „întru" nu conținește a exprima drumul cu capete cu tot — capătul final fiind absorbit, nu suprimat.

Iată, așadar, că între ustensilele pe care conștiința peregrină și le-ar fi putut procura din Thracia se numără nu numai toiagul — acel **ba** care ține atît de fidel locul lui **aufheben** —, dar și busola. Iar dacă luăm bine seama, nici forma drumului nu ne e străină. Firește, redesfășurînd **Fenomenologia spiritului**, Noica se lasă antrenat de ritmul gîndirii lui Hegel, ritm compus, cum se știe, din trei timpi (ca unitate de bază). Dar îndărătul triadei begeliene, filosoful român deslușește o mișcare de alternanță sau de pendulare în **doi** timpi : „Capitolele lui Hegel, din trei în trei cum merg, au o curioasă alternanță : trei sînt de **cunoaștere**, apoi următoarele trei sînt de **viață și acțiune**; vin din nou trei de cunoaștere, apoi alte trei de viață și acțiune" (subl. ns.). Și enumerarea continuă explicit („primele trei capitole — despre senzație, percepție și intelect — indică o experiență de cunoaștere ; urmează cele trei ale conștiinței de sine, care sînt în chip limpede o experiență de viață și acțiune" etc.), nu înainte însă ca povestitorul să reflecteze deschis : „E o întrebare dacă Hegel și-a dat seama de această desfășurare modulată a lucrurilor". Există acolo o adevărată specializare diferențiată — a rațiunii și a conștiinței simple pentru cunoaștere, iar a spiritului și a conștiinței de sine pentru experiențele de viață —, care se extinde la dimensiunile cărții întregi : prima jumătate e mai ales de cunoaștere, a doua jumătate e mai ales de viață.

Nu este prima oară cînd Constantin Noica se simte reținut de mișcarea astfel structurată. La capătul celor „douăzeci și șapte de trepte ale realului", care pot fi tot atîtea trepte ale filosofiei naturii, el avea revelația unei ultimitoare forme de realitate : **unda**. Întruchiparea naturală a undei este lumina.

GHEORGHIȚA GEANĂ ■

Cronica literară

„Ieșirea din iarnă"

Al cincilea roman („Ieșirea din iarnă", Ed. Cartea românească 1981) din uriașul ciclu „Zăpezile de-acum un veac" de Paul Anghel este, refăcînd cronologia faptelor epice, întîiul din acest ciclu, tipărit de prozator de-abia acum, în urmarea unei metode pe care am explicat-o altădată. Nu este, totuși, ultimul — căci în total proiectul e prevăzut a conține nouă volume (însumînd probabil mai bine de 2 500 de pagini), adică un colos prozaistic, aflat, pe cît se vede, încă de pe acum pe niște picioare nu de lut ci din piatra cea mai durabilă. Ca și „Fluviile" (apărut în 1980), „Ieșirea din iarnă" este un roman memorabil, caleidoscopic, sforțîndu-se a recrea un moment istoric (acela al războiului pentru independență), cu tot ceea ce clipa aceea dramatică aducea după sine. Nu întîmplător, a rezuma romanul este cu neputință, întrucît de multe sînt evenimentele extrase din document, mediile investigate, modificările luți de cadru geografic.

Cu puțin înainte de 9 mai 1877, în România și pe continent un uriaș virtej politic cuprinsese mulțimile de sus pînă jos, alarmînd psihologiile și provocînd complicații biografice, într-un chip într-atît de rezolut încît sentimentul unei inevitabile catastrofe părea a pecetlui existențele în destin. Cum în istorie totul este determinat, a vedea faptele în obscurele lor înlănțuiri era sarcina cea mai de seamă a prozatorului și, în fond, dificultatea cea mai mare. Paul Anghel a rezolvat această piedică imanentă într-un chip ingenios. El a creat o voce „cronicărească" epică, a unui eu absolut afectiv, părînd a vorbi aci eseistic, din altitudinea unei judecăți finale despre obiect, aci din perspectiva unei umanități tulburi, văzută prin specimene. Ochiul romanesc pătrunde pretutindeni, urechea epică ascultă totul mai bine decît orice agent secret și în consecință romanul la înfățișarea unui produs baroc, insensibil la fenomenal ca istoria, imitînd acea curgere imperturbabilă a vremii, unde ceea ce este de îndeplinit se consumă printr-un proces natural. Prozatorul știe totul și înregistrează conversațiile de la curte, în București, vocile „rauques" ale soldaților în „teritoriu", evocă mediul monacal, pe acela al teroriștilor bulgari de la München, este, la distanță de cîteva rînduri, în Rusia înzăpezită, în cabinetul lui Bismark, „fotografiind" pe cancelar în papuci, în Iașul potopit de ruși, ca într-o spectrală lume neverosimilă, în budoarul unei moșierese, în munții Muntenegrului, printre răsculați în mahalaua Bucureștilor, urmărind pe banditul Panțîru, în mediile diplomatice, a căror foială de note confidențiale, ultimatum-uri și rapoarte năvălește de peste tot ca și cum războiul pe care îl presimt cu toții ar fi început pe un cîmp scriptic de bătaie.

Ceea ce pare dezordine aci este în fond viziune integrală, ceea ce pare șovăire epică e în definitiv acumulare minuțioasă de elemente, care, precum în muzică, fac să răsară, din teritoriile secundare, marile declarații simple precum aceea a lui M. Kogălniceanu, autorul proclamării Independenței în parlament. „Ieșirea din iarnă" e un soi de uvertură care dezleagă feluritele combinații biografice pe care le cunoaștem încă din celelalte romane. Prozatorul însuși a procedat, cu inteligență, în acest chip curios, recreînd à rebours evenimentele, aproape de la sfîrșit către început, cu sentimentul că perspectiva finală dă înțelegerea mai adîncă a faptelor inițiale, încețoșate de încertitudini atunci cînd mișcarea lor este aceea a cronologiei firești.

Paul Anghel este un mare pictor de mulțimi, probabil cel mai însemnat din literatura română, cu excepția lui Liviu Rebreanu. El a descris nepereche aci năvala noroadelor gregare, sub forma „trupei", a mahalagiilor, a parlamentarilor, și a știut să umple odăile particulare și publice cu o omenire pestriță, creatoare de anxietate, înfrîngînd firul epicii pînă la o cu greu suportabilă tensiune. Prozatorul nu pare a se opri la umanitate, el a căpătat (și acesta e, în „Ieșirea din iarnă", cu mult mai vizibil) un instinct în a vedea totul în mari trepte cosmice, alăturînd mișcărilor de puhoaie umane pe acelea ale meteorologiei și ale viețuitoarelor sălbatice. „Zăpezile de-acum un veac" conțin și un „Bestiariu" local, o catagrafie a geografiei românești, așezate în corespondere cu umanitatea locală, ca și cum ideea prozatorului ar fi fost a explica umanitatea prin „fiziolog" și „fiziologul" prin umanitate. Această observație va fi, probabil, definitivă atunci cînd ciclul se va încheia ; mă rezum a semnala acum un număr de admirabile pagini, făcînd filozofia mușuroiului de furnici (rezistent și cu obstinație), pe aceea a violenței haitelor sălbăticite de cîini. Explozia instinctului sexual la pești dă o extraordinară imagine a Dunării înfierbîntate de viețuitoare. Cerbii hieratici și ciutele de porțelan sugerează niște caligrafii animalice remarcabile.

Nouă mi se pare în „Ieșirea din iarnă" (ori, în tot cazul, mai ușor de detectat decît pînă acum) ideea prozatorului de a mări dimensiunile prin afectiv, hiperbolizînd, cu ochii unor „exotici", specimene ale unei umanități alogene ori numai bizare, precum ar fi Prințul (care vede Bucureștii în chipul unei urbe chaldeene), Bogdana Procopiu Hasdeu (metamorfozată fiziognomic de la o zi la alta), Rudi Catargi (un aventuros yoghin, desenator de cai).

Însușirea lui Paul Anghel de a crea scene memorabile nu mai este o revelație: în „Ieșirea din iarnă" ele sînt însă extrem de numeroase. Stilul aclipitor, baroc și sagace, cu o rară înzestrare de a vedea imagist, este admirabil și creează pagini antologice, ca și aptitudinea eseistică ieșită din comun, a cărei putere speculativă merită un examen mai amănunțit...

Nu cred că greșesc, așadar, observînd că, prin aceste „Zăpezi de-acum un veac", de Paul Anghel, literatura română are marele ei roman istoric.

ARTUR SILVESTRI ■

Primim

Cu prilejul apariției volumului „Ieșirea din iarnă", cel de-al cincilea din ciclul romane „Zăpezile de-acum un veac", autorul adresează mulțumiri instituțiilor și persoanelor, din țară și din străinătate, care l-au ajutat în munca de cercetare, informare, depistare de documente, fără de care nu era cu putință o adecvată înțelegere și reconstituire a Războiului de Independență al României, din anii 1877—1878. Adresăm mulțumiri : Arhivelor Statului București, Muzeului militar și arhivelor din Sofia, Plevna și Pordim — Bulgaria, arhivelor din Belgrad, Moscova, Istanbul, Stockholm, Madrid, Düsseldorf, Columbia University — New York, de la care autorul a primit, fie direct, fie prin mijlocire, prețioase materiale, rondul de documentare realizîndu-se în șase ani, printr-o largă și generoasă colaborare internațională.

În vederea pregătirii pentru tipar — în ediție definitivă — a primelor trei volume din ciclu, autorul adresează cititorilor rugămintea de a-i transmite în scris observațiile lor, generale sau de amănunt, privind faptele evocate, personajele istorice cuprinse în acțiune, epoca. Autorul e conștient că în cursul redactării, atît datorită modalității de lucru cît și din cauza diversității și divergenței surselor documentare, în cărțile apărute pînă acum s-au strecurat unele incongruențe, inexactități, erori de detaliu, care vor trebui eliminate. Autorul adresează speciale mulțumiri persoanelor care au comunicat și pînă acum asemenea observații, oral sau în scris, cu prilejul fiecărui volum apărut, mai ales urmașilor direcți ai unor participanți la Războiul Independenței, care l-au pus la îndemînă prețioase mărturii și documente de familie. Asemenea mărturii și documente — fotografice, cartografice, epistolare etc — îi sînt utile autorului și în continuare.

Pentru toate aceste informații, sugestii și critici în marginea cărților apărute, autorul își exprimă recunoștința, cum și mulțumirile anticipate pentru sprijinul din viitor.

PAUL ANGHEL ■

Bd. Bălcescu nr. 32—34, București, cod 70124

● CAP LIMPEDE

— Muzeu ?) o va trece (oare ?) cu cele 5 tone de lemne alocate (cu condiția ca ele să nu fie sub formă de crengi, cum s-a întîmplat în anii anteriori).

Și ca să ne întoarcem de unde am pornit — adică la intrare — n-ar fi oare mai firesc să citim acolo **Muzeul Literaturii române — Muzeul memorial G. Bacovia ?** Cu gîndul acesta facem cale întoarsă pe străduța pașnică, pe care mulți o vor căuta cu disperare în cartier, în lipsa prozaicelor, dar atît de necesarelor tăblițe indicatoare : Spre Muzeul George Bacovia. **(Tania Radu).**

FESTANȚE LA ELECTRECORD

În articolul „Ce știm și ce nu știm despre Electrecord", publicat acum cîtva timp în „Flacăra", se afirmă că „există în catalogul Electrecordului tot ce este mai important în literatura muzicală universală". Oare așa să fie ? S-au epuizat, e drept, multe titluri valoroase din repertoriul muzicii simfonice, de cameră, balet, operă și operetă, numai că uneori s-a acordat prioritate unor piese mai puțin semnificative, iar alteori s-au omis atît lucrări fundamentale cît și maeștri ai genului în totalitatea lor. Din creația lui Gustav Mahler, de pildă, Electrecordul n-a imprimat decît vreo 2—3 lucrări de respirație mai restrînsă și nici una din cele 10 simfonii ale sale. Postromanticul Anton Bruckner se înfățișează doar pe un singur disc (1977), cu prima lui simfonie, și nu cu una dintre cele monumentale. Jan Sibelius nu figurează nici el, în catalogul Electrecordului, cu vreuna din simfoniile sale sau cu vreunul din poemele sale simfonice. D. Șostakovici e prezent doar cu Simfonia a 10-a. Englezului Benjamin Britten i s-a rezervat spațiu doar pentru trei piese (două variațiuni simfonice pe teme date și o serenadă pentru tenor, corn și orchestră), ignorîndu-i-se opere ca Simfonia simplă, Simfonia de requiem, Oratoriul de război etc. Și exemplele ar putea continua. În ceea ce privește opereta, mi-aș permite să sugerez — sugestie izvorîtă din faptul că, la ora de față, se cer din ce în ce mai mult înregistrări integrale — limitarea ori înlocuirea discurilor cu selecțiuni din mai multe operete în favoarea discurilor cu selecțiuni din aceeași operetă. Și, în încheiere, pe cînd „Video-discul" care ni se tot promite de vreo trei ani ? **(Spiridon Proca).**

Addenda la Festivalul George Enescu

FILARMONICA DIN DRESDA

Cunoscuta orchestră simfonică, de notorietate mondială, care numără peste 110 ani de existență — cu o viață zbuciumată în timpul și la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial și care a renăscut în anii din urmă — a prezentat în cadrul Festivalului internațional „George Enescu" două opusuri enesciene, *Uvertura de Concert pe teme în caracter popular românesc* și *Rapsodia I-a* în la major. Vedem în aceasta prețuirea artei noastre, deoarece interpretarea celor două lucrări s-a ridicat la o cotă valorică deosebită, chiar dacă în concepția dirijorului *Herbert Kegel* nu a stat tot timpul respectarea întocmai a tradiției instituită de marii dirijori români, George Georgescu și Constantin Silvestri. A fost însă interesant, pentru noi, să urmărim la oaspeții noștri felul în care au simțit și dezvoltat filonul muzical românesc, în special în cunoscuta rapsodie enesciană. Și, mărturisim, am fost încîntați.

Filarmonica din Dresda este o orchestră de clasă. Ea a ilustrat aceasta, într-un mod entuziasmant, interpretînd și cunoscuta creație a lui Mussorgski *„Tablouri dintr-o expoziție"* în celebra viziune orchestrală a lui Ravel. *Timbrele* instrumentelor din alamă, *tumultul* corzilor, *șoptitul* flautelor și clarinetelor, *tînguirea* fagotilor ori *cantilenele* oboilor, *precizia* percutiei, dar, în primul rînd, *muzicalitatea* instrumentiștilor, toate acestea ne-au oferit o seară memorabilă de concert. Orchestranții, conduși de Herbert Kegel, actualul prim-dirijor și director al Filarmonicii din Dresda, au reușit să demonstreze virtuozitatea și înțelegerea lor în sensurile partiturilor ce le-au interpretat.

Pianista Annerose Schmidt, o mai veche cunoștință a noastră, a fost solista Simfonicelor oferite de Filarmonica din Dresda. Ea a interpretat într-un chip magistral *Concertul pentru pian și orchestră) nr. 3 de Prokofiev* și în spiritul cel mai tradițional, *Concertul nr. 5 pentru pian și orchestră de Beethoven, „Imperialul"*. Tehnica pianistei a putut fi urmărită deci în două seri consecutive, în două capodopere ale literaturii pianistice, scrise la distanțe de un secol una față de alta, în *stiluri* și de *concepții* diferite, ceea ce, să recunoaștem, implică mari dificultăți oricărui interpret.

Cele două concerte susținute de Filarmonica din Dresda au pus o pecete de mare prestigiu interpretativ. Am dori să ascultăm cît mai des asemenea colective orchestrale !

RADU LUPU

Din multitudinea de manifestări, organizate în cadrul Festivalului internațional „George Enescu", manifestări care datorită numărului lor nu au putut fi cuprinse în spațiul nostru tipografic, stăruie în memorie recitalul pianistului **Radu Lupu**. L-am regăsit pe marele interpret la o cotă de vîrf a valorii artistice : iar seara „Schubert" pe care ne-a oferit-o a confirmat clasa mondială pianistică în care este situat de toate agențiile internaționale de impresariat artistic.

Modul în care a fost alcătuit programul a constituit — el însuși — un act [illegible] curat, deoarece rari sînt pianiștii care dedică o seară întreagă lui Schubert, mai ales într-o manifestare internațională. Dar, acest curaj dovedește — pe lîngă altele — și o aleasă cultură muzicală, căci marele romantic, poetul liedului german, a dedicat pianului, dincolo de „bijuteriile muzicale" constituite din piesele miniaturale — ce și-au cîștigat o imensă popularitate — și lucrări mai ample, apelînd la forma **sonatei**, forma muzicală cea mai complexă și democratică. Radu Lupu a înțeles din plin esența acestor creații schubertiene, „Momentele muzicale" și Sonata în do minor și în re major, redîndu-le cu tot **dramatismul**, propriu epocii respective, cu toată **căldura** și **gingășia**, caracteristice lui Schubert, cu **bărbăție** și **demnitate**, meditînd la marile probleme filozofice ale vieții, sau transportîndu-ne — pur și simplu — în atmosfera vrăjită a Vienei secolului XIX.

Radu Lupu nu mai este acel „tînăr înzestrat", pe care-l cunoșteam de mulți, de foarte mulți ani. Astăzi, el simbolizează unul din acei „monștri sacri" ai pianului, care își mistuie viața — mult mai repede decît alții, arzînd în focul vesnic viu al artei înalte. Cinste acelor minunați dascăli români, care i-au slefuit talentul ! Fie ca răsunătoarele lui succese să facă cunoscută — și mai bine — în toată lumea, zestrea muzicală și poetică, înnăscută, a poporului nostru ! **(Claudiu Negulescu).**

Un muzeu in labirint

Dürer, între măsură şi exces (I)

Muntele

Dürer: Autoportret la 22 ani

Dürer e comparat adesea cu Leonardo. Dar e comparat şi cu Luther. Şi tocmai faptul că e comparat cu amîndoi demonstrează că, de fapt, nu poate fi comparat pînă la capăt cu nimeni. Fără îndoială, el are aceeaşi foame de a şti ca Leonardo şi aceeaşi pasiune arzătoare ca Luther. Dar nu e nici discret ca Leonardo, nici zgomotos ca Luther. E sigur de sine. Atît.

Şi chiar în galeria autoportretelor e greu să-i găsim un termen de comparaţie. N-are obrazul supt, devorat de febră şi cotropit de o barbă ţepoasă ca Van Gogh. N-are orgoliul amar al lui Michelangelo. N-are candoarea unui Corot. N-are singurătatea lui Cézanne. N-are asprimea lui Goya. N-are umbrele lui Rembrandt. Nu. El e Dürer. Frumos, elegant, conştient de valoarea sa. Cîndva a vîndut, se zice, gravuri chiar de la fereastra casei sale transformată în prăvălie. Dar poate că asta nu e decît anecdotă. În autoportrete, observaţia se impune, el n-are absolut nimic plebeian. Dimpotrivă. Priviţi-l cu cîtă grijă s-a îmbrăcat înainte de a se aşeza în oglindă. E limpede că l-au plăcut hainele elegante şi că n-a văzut nici un motiv pentru care ar fi trebuit să ascundă asta. N-a neglijat nici o cută a veşmintelor, nici o bucăl. Şi, ce-i drept, nu există în toată istoria autoportretului un pictor cu un păr mai frumos ca al lui Dürer. Uităm, privindu-l, că era fiul unui modest argintar, încredinţaţi că avem de-a face cu un tînăr nobil.

E vanitos ? Dar ce artist nu e vanitos ? Taciturnul Velasquez, ajuns la Roma şi întrebat ce părere are despre Rafael a răspuns sec : „Nu-mi place deloc". Dürer e mai abil. El nu spune că nu l-au plăcut pictorii veneţieni după ce a ajuns la Veneţia. El îi scrie, în schimb, unui prieten din Germania că pictorii veneţieni au vrut să-l otrăvească în timpul unei mese. Ceea ce, firească, spune mai mult în materie de vanitate decît acel „Nu-mi place deloc" al lui Velasquez.

Doar Tiţian mai priveşte lumea cu aerul acesta princiar. Numai că Tiţian capătă această privire în special la bătrîneţe. Cînd ştie cine este. În vreme ce Dürer afişează un aer senioriol şi în autoportretul de la douăzeci şi doi de ani aflat acum la Luvru. Are aici o privire mîndră şi un curaj ce nu trebuie dovedit cu sabia. Şi, cu siguranţă, (ne simţim îspitiţi să ne spunem) nu-l înţelege pe Sisif. Cum adică, să urci mereu o stîncă doar pentru ca ea să se rostogolească la vale ? E atît de îngrijit şi de calm, încît nici zeii n-ar îndrăzni să-i dea o asemenea pedeapsă.

Dar să ne apropiem de autoportret şi să citim ce scrie deasupra capului : „Destinul meu va progresa după Ordinea Supremă". Zeii nu s-au gîndit să-l supună pe Dürer la o pedeapsă ca a lui Sisif, dar Dürer a hotărît singur să şi-o asume.

În general, cei care aspiră spre ordinea supremă pot fi suspectaţi. Ori sînt prea vulnerabili şi vor să ascundă asta, ori sînt prea orgolioşi ; ori sînt prea însetaţi, ori sînt prea singuri. În ce-l priveşte, Dürer n-a declarat niciodată cu insolenţa lui Gauguin : „Să urmezi maeştrii ? Dar pentru ce-ar trebui să fie urmaţi ? Ei sînt maeştri tocmai pentru că n-au urmat pe nimeni". Ba chiar se duce la Veneţia în dorinţa de a-şi căuta un maestru. Şi-a căutat un maestru, se ştie, pentru a nu se găsi decît pe sine. A declarat însă altceva, care ne lămureşte pe deplin : „Dacă nu putem ajunge niciodată la desăvîrşire, — se întreabă el — trebuie să renunţăm cu totul la a mai învăţa ?" Iată aici miezul gîndirii lui Dürer. Şi întreg secretul său. Cu cine să-l comparăm acum dacă nu cu Sisif ? Ca şi Sisif, el ştie două lucruri mai bine ca orice : 1. că nu poate atinge ceea ce urmăreşte 2. că nu va renunţa să urce totuşi spre ceea ce nu poate atinge.

Pentru Sisif, muntele nu e decît un drum de parcurs, un obstacol care-i desparte de scop. Scopul fiind oprirea stîncii în vîrful muntelui. În schimb, pentru Dürer drumul devine chiar scopul. El ştie că nu poate atinge desăvîrşirea, dar acesta nu e un motiv să renunţe la ea. Ne rămîne cel puţin drumul spre imposibil dacă imposibilul ne e refuzat. Gravorul din Nürnberg rezolvă astfel dintr-un singur gest drama lui Sisif şi îşi găseşte pe muntele lui chiar sensul existenţei sale de artist. După ce declară că desăvîrşirea e inaccesibilă, începe metodic, încăpăţînat şi pătimaş să escaladeze muntele spre ea. Nimeni nu a străbătut cu atîta rigoare drumul spre imposibil, fără să se clatine şi fără să se mintă, refuzînd în egală măsură ispitele exaltării şi ale desnădejdei.

Şi întrucît nu poate ajunge la ţintă, descrie toate lucrurile care îl separă de ea. Cu acul de gravat, cu dăltiţa sau cu penelul, el povesteşte tot ce vede. Are o imensă curiozitate şi nu-şi poate stăpîni foamea de amănunte. Nimic din natură pare să nu lipsească din tablourile şi gravurile lui. Ca să se revanşeze parcă pentru pierderea imposibilului adună în ele tot ce e posibil, de la vieţuitoarele pămîntului la unelte şi mituri. Cu înflăcărare, luînd în stăpînire totul, Sisif îşi descrie fiecare pas de pe munte, îşi caută o consolare în fiecare fir de iarbă, în fiecare piatră, în fiecare copac, în tot ce întîlneşte, în ordinea pe care o caută în dezordine. El cîntă chiar urcuşul şi pe măsură ce face asta se vede din ce în ce mai bine muntele şi din ce în ce mai puţin culmea unde ar trebui ca stînca să se oprească. Pentru că gravurile şi tablourile lui Dürer ne întîmpină cu acest paradox : totul e spus cu lux de amănunte şi clar, răspicat, precis, pentru ca ansamblul să devină enigmatic. Spre deosebire de Leonardo care face tăcerea să surîdă şi pe Gioconda să vorbească avînd buzele pecetluite.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note:

Eternitatea lui Creangă

S-ar mai putea spune, oare, ceva care nu s-a spus pînă acuma despre Ion Creangă şi opera lui ? Sigur — nu. Viaţa lui este cunoscută în amănunţime în toate drumurile, năzuinţele şi poticnirile ei şi i-a fost studiată în scurgerea vremii restrînsa şi nepieritoarea sa creaţie scriitoricească sub variate aspecte de către marile spirite ale literaturii şi ale sensibilităţilor româneşti şi n-a fost ocolită sau neglijată de cercetători şi exegeţi străini, pasionaţi să ne afle rîvnele, zămislirile, miracolele. Fiindcă Creangă, unic în felul lui şi peste toate, ţine de un miracol; şi cred că după cărturarii, îndeobşte omologaţi, care au fost spătarul Nicolae Milescu, stolnicul Constantin Cantacuzino, domnitorul Dimitrie Cantemir şi — mai tîrziu — Nicolae Iorga, hîtrul humuleştean, produsul absolut al ruralităţii noastre, este acela care a făcut să lumineze spre universal o lucarnă a Românieî moderne. Şi dacă ar fi să bibliografiem cît s-a scris despre opera lui Creangă la noi şi aiurea, ar însuma, neîndoios, înzecit numărul paginilor rămase de la el.

Nu e puţin şi consider, în deplină cunoştinţă de cauză, subiectul epuizat, ca să mai fie loc de vreo interpretare inedită sau de o observaţie iscată din profunzimile minţii, care să stîrnească un interes ori o curiozitate, meritînd osteneala de a le încredinţa tiparului.

Ci vreau să însemn aici, în puţine vorbe, o obişnuită întîmplare de viaţă doar, pe care am trăit-o — martor năucit — şi care dincolo de cele mai pătrunzătoare şi subtile exegeze, dincolo de analizele şi de judecăţile cele mai strălucite şi mai seducătoare, mi-au dat reala sa dimensiune şi sensul eternităţii lui Creangă.

Ultimul meu popas la Iaşi de la jumătatea lui iulie. Vizitam cimitirul „Eternitatea", cotropit parcă de toată liniştea şi de toate tihnele unui început de lume ; şi am ajuns la mormîntul lui Creangă, iar peste cîteva clipe, dintr-o alee îndepărtată apare o femeie tînără, ţinînd într-o mînă, mîna unui copil pe care-l însoţea, iar în cealaltă, cîţiva trandafiri albi şi o luminare.

Mama şi copilul. Şi nu literaturizez. Mama, zveltă şi frumoasă, băieţelul, blond, viol, cu ochii lui albaştri şi puri, miraţi parcă de ceea ce vedea. N-avea încă cinci ani. Şi am aflat povestea întreagă. Mamă-sa îi citise **Capra cu trei iezi** de nouă ori. Îi citise şi **Harap Alb** şi **Punguţa cu doi bani** dar **Capra cu trei iezi** era aceea care îi fermecase şi vroia să ştie cine a „făcut-o". Mamă-sa i-a dat toate explicaţiile, pe care le va fi înţeles sau nu — cert că i-a depăşit capacitatea de înţelegere — el însă nu-i mai dădea pace, să-i ducă să-i vadă mormîntul şi aşa se găsea pentru întîia dată într-un cimitir.

L-am săltat peste grilajul de fier care împrejmuie lespedea şi socluI cu bustul, i-a urmat şi mama, a făcut observaţia că Creangă e bătrîn ca şi bunelul şi bunelul de ce nu „face" nici o poveste, mamă-sa i-a întins trandafirii pe care i-a pus pe lespede, i-a dat apoi şi luminarea aprinsă, ajutîndu-l să o fixeze la căpătîi şi deodată o avalanşă de întrebări, cutremurătoare, de care numai inocenţa e capabilă :

— Şi el e singur, mama, aici ? Şi nu-i frig înăuntru ? Şi cînd îi foame, cine-i dă să mănînce, mama ?

Am tăcut. Şi am plecat fiecare pe drumuri opuse, ca să mă simt şi astăzi descumpănit, îngîndurat şi învăluit într-o seratică umilinţă, că n-am fost în stare să-i dau un răspuns la înălţimea nevinovăţiei lui şi să mă consoleze eternitatea palpabilă a lui Creangă şi să-l asigur, cu întîrziere, pe puiul de moldovean anonim, că născînd şi crescînd aici asemenea odrasle, niciodată cel ce a „făcut" **Capra cu trei iezi** nu va fi „singur", nu-l va fi „frig" şi nu va cunoaşte „foamea".

L. KALUSTIAN ■

Desene pe asfalt

Laba de leu

S-a scris mult despre George Bacovia în toamna în care mitrica ce-i dovedeşte naşterea a împlinit o sută de ani. S-a scris cu fervoare şi devoţiune despre unicitatea poetului pe care critica s-a ostenit atît de mult să-l releve ca descinzînd dintr-alţi poeţi, astfel că a sfîrşit prin a-l recunoaşte, fie şi în postumitate, gloria meritată.

I s-au dedicat şi poeme ploase (şi palide, aproape condescendente cu cel trecut parcă fără semne prin lume dar fiind el creator de lumi), caligrafii derivate din textura „la vedere" a unor versuri bacoviene şi Sfîntul din strada bucureşteană Frăsinet a fost drapat în catifele, violete desigur, iar sub numele lui s-au aprins lămpi de veghe.

Dar din tot ce s-a scris acum despre Bacovia mie mi s-au impus ca fiind cele mai dureros-inspirate, mai adevărate şi mai răscolitoare rîndurile-poem iscălite în „România literară" de Geo Bogza. Nu sînt admiratorul fără rezerve al lui Geo Bogza şi cititorul care sînt e atît de „îngrat" în felul lui de a-l iubi pe marele scriitor meşter încît l-ar dori autor numai de pagini memorabile. (Îi ştiu pe de rost unele versete dar mă împac mai greu cu textele solemn-edictuale ori cu fabulele străvezii...)

Cred că nu e un sacrileglu să-ţi îngădui o „judecată" a clasicilor în viaţă şi mai cred că Geo Bogza, cu teribilul său orgoliu, dar şi cu umorul fără egal, îmi iartă mărturisirea.

...Mai ales acum cînd cu labă de leu a gravat în lespede o slovă despre Bacovia împregnată cu atît de strălucitoare intuiţii încît ea se oferă ca o prefaţă a oricărei posibile exegeze. Rînduri în care verbul bogzian e încastrat într-un uluitor colaj de versuri celebre scrise de cei mai mari poeţi ai românilor şi cu fluiditatea cărora se confundă fericit. Şi logic.

O pagină de frumuseţe astrală pe care spre bucuria mea o transcriu cu degete emoţionate şi pe care le-o propun celor ce n-au avut norocul s-o poată citi în dreptunghiul tipografic unde a fost mai întîi tipărită :

„Un singur cuvînt, o realitate, o deznădejde : abatorul.
Un singur cuvînt, o realitate, o deznădejde : corbii.
Un singur cuvînt, o realitate, o deznădejde : cimitirul.
O viaţă de om, o operă literară : pustiu, jale, beţie.
Nimic nu freamătă, nimic nu cade în falduri, nicăieri nici un centimetru de dantelă : un cearceaf de pat de spital.
Nici orchestraţie amplă, nici contrapunct savant : nimic din fastul sonor al marii poezii.
O scripcă, o biată scripcă, din lemn de sicriu, şi un cîntec sărac scîncit în ploaie.
Dar Dumnezeu a trecut pe acolo şi le-a pus în balanţă : scripca şi marile orchestre. Iar scripca a stat în cumpănă cu ele.

Nu-ţi voi lăsa drept bunuri după moarte... De-atîtea nopţi aud plouînd.
Daţi-mi un trup voi munţilor... Străbunii trec în plicuri violete.
La ripa Uvedenrode... Barbăr cînta femeia-aceea.
Restul e tăcere... Altfel, e greu pe pămînt.

Aşa stă, sărac şi umil, dezbrăcat de orice orgoliu, alături de marii poeţi, din această ţară şi din lume.
Un bătrîn atît de simplu, după vorbă, după port... Pe lîngă ei, toţi sîntem — acoperiţi de metafore şi fireturi — generali în armata lui Baiazid."

GHEORGHE TOMOZEI ■

Mult stimate tovarăşe redactor şef,

Avînd în vedere spiritul de obiectivitate cultivat de revista pe care o conduceţi, vă rog să binevoiţi a da publicităţii rîndurile de mai jos.

Metaforice „Desene pe asfalt"

La rubrica sa „Desene pe asfalt", susţinută de la o vreme în revista „Flacăra", poetul Gheorghe Tomozei semnează în numărul din 27 august a.c. un răspuns („La din contra") la... răspunsul meu din Argeş nr. 2/1981 („Infidelitatea amintirilor"). Poetul îmi dedică aproape trei coloane, completate cu mai multe „reproşuri" contrasemnate de Ilie Purcaru, ale căror săgeţi ricoşează toţ spre Piteşti.

Ar trebui să mă declar onorat de atenţia celor doi meşteri ai condeiului, care, într-un spaţiu destul de restrîns, mi-au amintit numele de 27 de ori ! „Curat" exerciţiu de stil, dovedind că autorii „pamfletului" şi-au pierdut complet cumpătul ! Mai mult, „La din contra" este dovada cea mai la îndemînă că, atît în dialogul anterior („Flacăra", 23 aprilie a.c.) cît şi cu acest prilej, preopinenţii nu s-au adresat unui Nimeni, ci unui gazetar care-şi îndeplineşte corect şi onest obligaţiile, cu evidentă (din păcate !) intenţie de a-l „înnegri" catran. Nu mă pot declara decît întristat de uriaşa cantitate de umoare neagră împroşcată asupra mea de un om căruia (o şi recunoaşte !) nu i-am făcut decît bine. Trecînd peste potopul invectivelor, sînt însă uimit de fragilitatea argumentării, de sforţările făcute pentru a răstălmăci adevărul şi sînt convins că poetul însuşi a avut reţineri înainte de a aşterne „desenele" sale pe hîrtie. Dar, se ştie, bunul plac nu ţine loc de adevăr.

Doresc să închei aici un dialog care s-ar fi cuvenit să fie purtat în condiţiile unui liminar respect pentru adevăr, context şi persoane implicate. Cel puţin deocamdată, nu mai am nimic de adăugat faţă de cele scrise în „Infidelitatea amintirilor", pe care aici injuriile şi nici metaforele oraculare nu izbutesc să le infirme.

În ce priveşte „reproşurile" lui Ilie Purcaru, îi rog ca, în calitatea sa de ziarist, să pună în practică unele principii elementare ale presei noastre şi numai după aceea să se pronunţe. Cu atît mai mult, cu cît declară, răspicat, că nu mă cunoaşte. În rest, metaforice „desene pe asfalt".

Ş.I. NICOLAESCU
red. şef adjunct al revistei „Argeş"

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

Florenţa, un popas al spiritului

Sîntem aici în spaţiul larg care pare că nu le conţine decît pe ele, cele patru figuri ce reprezintă fiinţa omenească într-o singură zi. O singură zi din viaţa omului şi gîndul pătrunzător al lui Michelangelo a putut cuprinde în ea toată istoria şi tot destinul speciei sale.

Singura linişte nu este posibilă decît în somn, în somnul nopţii. Dimineaţa : spaima, ceea ce însemnă că lumina şi acţiunea zilei contrazic total şi îngrozesc toate fibrele vieţii. Singura posibilitate de fiinţare echilibrată, somnul : instinctul de „tanatos", cel mai puternic şi cel mai prielnic pentru om. Se pare însă că trupul femeii care doarme în deschiderea de marmură a coapselor mai conţine o docinţă neîmplinită, poate vie dar adormită. E posibilă oare ca împlinire vie sau rămîne tot o ofrandă inutilă în ghiaţa morţii ?

Seara : nesfîrşită epuizare şi resignare ; nici o dorinţă de a mai putea reîncepe ziua, nu aşteaptă nimic, nici măcar odihna, căci parcă ştie că nu va fi totală.

Ziua : răvăşitoare mască de suferinţă. Nu mai există nici o afirmare umană, nici un semn al vieţii dinăuntru. Parcă toate simţurile sînt astupate şi dispărute. Nu mai percep şi nu mai captează nici un semn din afară. Totul a fost neprielnic şi duşman şi simţurile s-au retras înăuntru. Prin suferinţă omul a fost rupt de cosmos, au rămas însă fruntea şi sprîncenele ; să înţeleagă oare ceva ? Deşi globii ochilor nu mai există, fruntea parcă totuşi vede şi capul se ţine treaz pe umeri şi privirea dinăuntru, deşi fără ochi, parcă se întinde undeva departe, dincolo de lumea creată de om.

Gigantica încercare a lui Michelangelo de a reprezenta simbolic o zi din viaţa omului are însă o limită în reuşită, condiţionată de capacitatea omului, oricît de pătrunzător în a înregistra şi a transmite totul. Poate că marea reuşită este tot masca zilei, expresie a suferinţei pînă la destrămare. Este dominarea dezolării, dar cu fruntea prezentă, fruntea ca expresie maximă a figurativului uman. Teama şi dezolarea nu dispar nici în femeia care doarme, este teama ca trăsătură umană, primordială, aruncată lumii de creatorul lor, Michelangelo. Ca metodă de expresie artistică, Michelangelo însă renunţă la figurativ şi construieşte în piatră nonfigurativul, ca fragment de haos ordonat, singurul etern în fiinţa umană. Dar şi în expresia figurativă a Dimineţii domină tot teama şi groaza nesfîrşite. Expresia însă este total biologică şi primitivă ca a animalului împietrit. A dat un tipăt în lume ca semn al existenţei, dar plînge. Îi este parcă frică să şi plîngă. Cineva pîndeşte omul şi nu i-ar tolera plînsul, semn al protestului său. Şi omul rămîne fără reacţie ca un etern Prometeu schingiuit care nu îndrăzneşte să alunge păsările care-l sfîrtecă, de teamă să nu vină altele şi mai rapace. Căci totul în jurul omului este rapace.

Oare cît a reuşit Michelangelo în efortul său gigant figurativ şi nonfigurativ de a reda omul faţă de nonfigurativul lui Paul Klee, cu giganticul simbol schiţat în cîteva linii în figura savantului atotinteligător ? Arta lui Michelangelo nu izbuteşte să promită nimic omului, căci nu există nici o împăcare a sa cu existenţa în viaţa celor patru forme statuare umane. Reuşita lui este nici în viaţă şi nici în Judecata din Urmă de după viaţă. Din Michelangelo omul, nu a rămas ca expresie a existenţei lui decît figura mutilată în scalpul stăpînit de duhul răului care domină viaţa şi moartea.

ŞTEFAN BERCEANU ■

Constelaţia lirei

Fănuş Neagu vă propune un poet nou

M-a căutat, cu voce proaspătă, pe cînd eram bolnav, un băiat, **Constantin Preda**, din Sadova, judeţul Dolj. „Am douăzeci de ani, scriu poezii şi-aş dori să vă cunosc". Bolnav, nu am răbdarea să văd oameni necunoscuţi. „Notează-ţi adresa mea, i-am zis, şi trimite-mi-le". Au sosit a doua zi, ca o rîdicare de zori, însoţite de-o scornire minunată. La ascultaţi : „A început culesul viilor şi mama aranjează legături de merişor sălbatic pentru nebunia vinului. S-ajunge timpul cînd mă simt undeva la marginea satului, într-o planişte de ploi. Nu ştiu de ce, pelinul aprinde licurici albi în podgoria cuvintelor". L-am citit şi m-am bucurat frumos, căci, nu-i aşa, sînt şi bucurii urîte. E o încîntare pentru inimă să asculte clipa izbăvită de somn şi gătită cu aurul speranţei în care vorba începe să cînte. Un băiat căruia nu-i cunosc decît vocea, adică lucrul cel mai puţin priceput din fiinţa omenească, se aşază de-a dreapta Universului şi cîntă întru slava limbii române. Partea mea de bine îl îmbrăţişează.

Aş fi vrut să fiu florar

floare de mărgăritar
aş fi vrut să fiu florar

să simt florile cum urcă
peste pieptu-mi, peste tîmplă

căci împing hotarele
la vama cu soarele

flăcări de vrăji fermecate
eu iubesc florile toate

iar aromele divine
urcă pe frunte la mine

şi-şi împing sus boltile
la vama cu nopţile

cîntec de fluier sub lună
curăţ florile de brumă

şi le simt cum toate cîntă
din chemarea pentru nuntă.

Frica de dragoste

necoaptă
frica mea de dragoste
şi-aruncă spaimele dulci
peste miezul alb
din care se înfruptă gîndul meu.

e noapte
şi beduin mi-e gîndul
care aleargă-n pustietăţi,
tot caută în forma
nenorocului
leac pentru frica mea de
d r a g o s t e.

Mica publicitate

schimb apartament mobilat
confort I
cu un petec de cer
în apropierea Carului mare

pierdut un gînd
lovit în frunte
cu o dungă albă peste aripi,
aducătorilor drept recompensă
un flacon minuscul
cu otravă dulce

vînd maşină veche
de tălmăcit visuri
pe-un ac de arici
înfipt într-un fulg de zăpadă

schimb un dinte de cal
fără carii
pe-un fir de păianjen
adormit într-un colţ de stea.

De-a-ndăratelea

nu
mă voi mai întoarce
la tine

ghimpi de stele îmi
înconjoară punctul de a
te mai iubi,
sălt de dropii
peste părul tău
respirînd a noapte

aş vrea să devin
orb odată cu dezvelirea dimineţii,
praf de oase
s-aştern pe urmele tale
praf de oase,
oase de gheaţă.

Aşa mama căutîndu-mă în respiraţia grîului

a trecut şi ultima
rată
un luceafăr căzînd
în vîrful unui
paltin

la ora
cînd mama întoarce
în palmă
respiraţia grîului

singurătatea mea
făcînd cuib
într-o legătură cu merişor
[illegible]

Datoria de a şterge urma răului

omule,
bă, omule
bă-mi zic

scoate-ţi creieru
afară
şi îngrădeşte-ţi-l în spirale
de sulf
dă-i foc înainte
de înaintea răului

vezi-ţi de treabă
— îmi zic, mie celuilalt
din mine —
vezi-ţi de treabă
de treaba din urma
răului

e de datoria ta
să-ţi faci singur
datoria.

CONSTANTIN PREDA ■

Spectacol

toate biletele de intrare
în eternitatea cotidiană
s-au vîndut într-o singură
toamnă ploioasă
şi este arhiplină
sala de gimnastică
a melancholiei...

Alte statui

Memoria învaţă din uitare
Cum plîngea lumina-n gînd
Cînd fluturii nopţii de sare
Mistuiau un cer pe prund.

Acum caii sălbatici necheză
În cercuri de sîrmă ghimpată,
Cuvintele cu fruntea de-amiază
Fulgeră cîmpia de-alădată.

Fragedă din matca unui riu
O zi de speranţă mai răsare,
Tinereţea se scaldă-n grîu
Ca-ntr-o mare călătoare.

Vise aburite de stinse stele
Ard sub tîmp nisipul nimănui
Şi-n sisteme incolore mîini rebele
zidesc întru adevăr alte statui.

Acord final

mi-am trimis poemele
în campania agricolă
să se vindece .

au miros de cîmpie
literele lunii
din sfera magnetică

existenţa la cursuri
de perfecţionare
învaţă mecanic
teoria cunoaşterii
ninge sarea unor mări secate
peste arborii de cărbune
din grădina tuturor promisiunilor.

AUREL M. BURICEA ■

Răşinari

Cerul gurii mele s-a aburit,
Cuvintele toate-s mai dulci ca iubirea,
În floarea de crin voi trăi de-am murit
Aici e o şansă chiar şi pieirea

Pămîntul albastru din Răşinari
De zăpezi apăsat, răcorit de Stează
Să-l semeni nu trebuie, numai să-l ari
Şi morţii cei de demult înviază
Şi chiar de îmi joc la zaruri viaţa,
Inima de mi-o pun sub baros în spectacol,
Privirea ce ţi-o arunc dimineaţa
Trece prin lume — rază miracol

Un ram de măceş de iau amintire,
Floarea de soc de o pun în vază,
Ninge prin cetăţile lumii cu nemurire
Şi lumea toată se-adapă din Stează.

NICOLAE STOIE ■

Iubiri ale tuturor

Ierburi la marginea drumurilor !
doar vîntul mai clatină firele voastre
prăfoase,
iubiri ale tuturor, doar ploaia vă spală,
şi totuşi sunteţi cele mai iubite, ochiul
vostru
în ochii celor în trecere...

Strugure singur

Aripi de cîntec am eu, fericitul,
păstrător al icoanei ferecată în melodii ;
păsări de cer : tîmplele mele,
cuvîntul : strugure singur călătorind
peste vii...

RADU CARNECI ■

Marină

De vă e teamă
ascundeţi-vă în ochiul meu
închiriaţi o barcă
şi încercaţi să visitaţi în lacrimi
veţi descoperi atunci
chipul unui visător energic şi silitor
nemîncat
în drumul vapoarelor transoceanice
nu vă temeţi
nu veţi ajunge în adîncul ochiului meu
în triunghiul morţii decît
secţionînd cu îndemînare
fiecare cuvînt semnificativ
fiecare privire de dragoste
apoi
ascultînd tăcerea
dincolo de fereastra prin care
trecutul îngaimă amintiri
îngăduiţi-mi să vă conduc
Afară.

FLORENTIN PALAGHIA ■

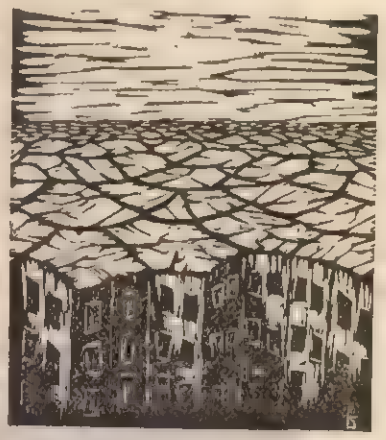

M. BOACĂ ■

RACUL

Fabula egoismului

Fugărit de un lup şi o buhă
Iepurele se piti sub o tufă.
— „Are să te sfîşie oarba cînd vei leşi" !
îi spuse lupul hămesit.
Nu ţi-e teamă că ai să fii încolţit ?
— Ei, şi ? !
îi răspunse iepurele înfricoşat.
Mi-e totuna de cine o să fiu mîncat !
— O, amice, mă doare cînd văd,
cum judeci chestiunea de nerod,
şi cum pui problema de egoist !
Că vei fi sfîşiat, e un lucru trist !
Dar de cine,
nu e totuna,
pentru Mine !

ION TĂTARU ■

CRISTIAN MIHAILESCU ■

Aforisme — St. J. Lec

- Nu fiecăruia viaţa îi vine bine.
- Poţi să condamni pe cineva cu uitarea, dar trebuie pedepsiţi în primul rînd, cei care ţin minte.
- Nivel înalt pe cap de locuitor. Revine un semicap.
- Ce-ar fi să măsurăm altfel timpul, ca să ne găsim nu în secolul al XX-lea ?
- Părerile sînt de obicei împărţite între cei puternici.

MIHAI BARBU ■

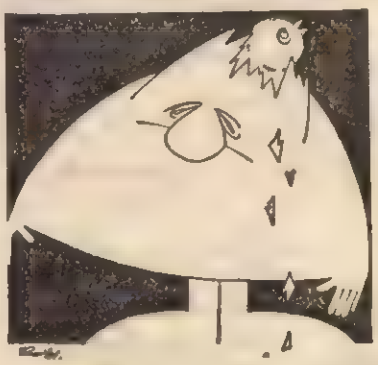

BUDI SCHMUCKLE ■

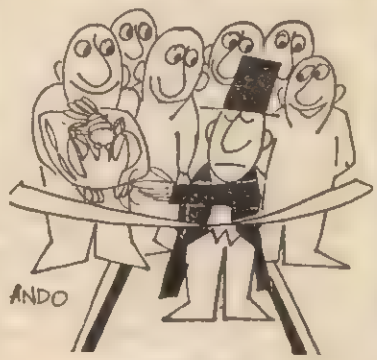

O. ANDRONIC — ANDO ■

VICTOR CHIRILOAIE ■

- M-a întrebat cu gingăşie : „Probabil, e foarte greu să gîndeşti totul cu capul, cum faceţi dv. ?" — „E greu — i-am răspuns — dar cu picioarele ar fi şi mai greu".
- Indicatoarele stau pe loc.
- „O zi bună mîine" nu te asigură de „o foarte bună zi — poimîine".
- Zvonul bun niciodată nu trebuie să se verifice sută la sută.
- Numai poetul poate lua un interviu lui Dumnezeu.

în româneşte de NICOLAE ARMEŞ ■

Lumea în care trăim

Orașul lacrimilor din... țara lacrimilor

Se numește Orașul lacrimilor. Și a apărut odată cu lacrimile locuitorilor săi. Există, firește, lacrimi de bucurie și lacrimi de suferință. Aici tronează durerea.

Aici, ca și în alte așezări, cu aceeași înfățișare, oamenii locuiesc în cocioabe îngrămădite una într-alta. Cocioabe improvizate din șinduri vechi și tablă de butoaie, din cartoane și pământ. Fără uși și ferestre, cu străduțe întortocheate în praful cărora stau și se joacă, dorm și mănîncă, deopotrivă, copii și câinii.

Aici, ca și în alte așezări, cu aceeași înfățișare, nu există apă și canalizare, nu există doctor, dispensar, nu există școală. Există doar cocioabe, oameni necăjiți, sărăcie și multă mizerie. Enorm de multă mizerie.

Aici, ca și în alte așezări, cu aceeași înfățișare, cuvîntul cel mai des auzit, cel mai des folosit, cuvîntul aflat pe buzele copiilor ca și ale virstnicilor, ale femeilor ca și ale bărbaților, cuvîntul repetat pînă la obsesie este „syalamba", ceea ce, în traducere, înseamnă „ne este foame".

Aici, ca și în alte așezări, cu aceeași înfățișare, din estul provinciei Cap a Africii de Sud își duc zilele peste 55 000 de ființe umane. Oameni ce se aseamănă uimitor prin sărăcie, tristețe, disperare. Și prin încă ceva : au aceeași culoare a pielii — neagră !

Lacrimile nu-i înduioșează pe rasiștii sud-africani. Suferința negrilor li se pare firească. Culmea ironiei, după părerea autorităților ce practică apartheidul, chiar și aceste așezări sînt... „prea bune" pentru populația neagră. Ca atare, în ultima vreme, autoritățile au dezlănțuit o vastă operațiune polițienească pentru transmutarea a peste 1 000 de familii de negri din Nyanga, o așezare situată în apropierea orașului Capetown. Și, ca de fiecare dată în asemenea ocazii, forțele de intervenție au recurs la gaze lacrimogene și bastoane de cauciuc, la câini dresați special și care blindate pentru a împrăștia populația ce se împotrivea acestei acțiuni samavolnice.

Martor ocular, trimisul Agenției „France Presse", scria referindu-se la această acțiune brutală a rasiștilor sud-africani : „Soarta negrilor din Nyanga a atras atenția opiniei publice încă din luna iulie, cînd circa 1 000 dintre aceștia au fost arestați sub acuzația de ședere ilegală în regiunea Cap. Autoritățile insistă ca marea majoritate a acestora să fie trimiși în bantustanele Transkai și Ciskai. Dar ei s-au opus și se opun cu înverșunare să meargă în aceste adevărate lagăre de concentrare".

De ce refuză oamenii aceștia să abandoneze Orașul lacrimilor ? Pentru că mizeria din bantustane este și mai groaznică. Bantustanele sînt „rezervațiile speciale" în care populația neagră este obligată să locuiască. După cum relata „France Presse", în fapt, acestea sînt niște autentice lagăre de concentrare, împrejmuite cu sîrmă, supravegheate de paznici și din care nu poți ieși fără aprobare specială.

Legile apartheidului sînt draconice. Pentru omul negru ele interzic, practic, aproape totul. Și dreptul de a locui unde dorește, și libertatea de a învăța, de a intra în magazine, în restaurante sau de a asista la spectacole dacă acestea nu sînt rezervate și negrilor, și dreptul la asistență sanitară și dreptul de a călători în aceeași mașină sau compartiment de tren cu albii. Populației băștinașe, interdicțiile îi blochează drumul existenței. Cu excepția „dreptului" de a fi exploatată. De a munci pentru prosperitatea și fericirea... albilor. De a munci din greu, în cele mai cumplite condiții, plătiți potrivit voinței stăpînilor.

Practic, rasismul și-a pus amprenta pe întreaga viață politico-economică și social-culturală. 700 000 de albi asupresc fără milă milioane și milioane de negri, întreaga populație băștinașă a Africii de Sud. Și asta nu de azi, de ieri, ci de ani și ani în urmă, de cînd au invadat țara și au găsit aici pămînturi roditoare, un subsol bogat în aur și diamante. Băștinașii, populația autohtonă, stăpînii autentici dintotdeauna ai acestor locuri, au fost deposedați fără milă de proprriile lor pămînturi și alungați. Colonialiștii au adus în schimb puști și gloanțe. Au adus jugul sclaviei, al exploatării nemiloase. Au adus ceea ce se sintetizează în cuvîntul cu o sumbră rezonanță : apartheid. Căci apartheidul înseamnă discriminare rasială în forma ei cea mai cutremurătoare.

Nemiloasele legi ale apartheidului n-au cruțat pe nimeni. Nici chiar pe copii. În Africa de Sud sensul egalității dispare sistematic, atunci cînd de o parte se află un copil cu pielea albă, iar de cealaltă parte unul cu pielea neagră. Întrucît pentru rasiștii de la Pretoria un copil negru nu poate și nu are voie să fie egal cu un copil alb. Să exemplificăm: 30 000 de copii de culoare mor anual în Africa de Sud ca urmare a subnutriției. 20 la sută dintre nou-născuți mor în primul an de viață iar în zonele rurale 500 de copii din 1 000 nu ajung la vîrsta maturității. Un singur medic revine în medie la 45 000 de copii negri, în vreme ce pentru populația albă proporția este de un medic la 400 de copii.

Guvernul de la Pretoria acordă pentru instruirea școlară a unui copil negru 40 de ranzi și aproape 700 ranzi pentru unul alb. Din 3,4 milioane copii de culoare între 10—15 ani doar... 0,3 milioane frecventează școala. În același timp, sute și sute de copii, între 10 și 15 ani, a căror piele este neagră, sînt deținuți, supuși torturilor în închisorile sud-africane din motive chipurile... politice. Adică pentru faptul că alături părinților și fraților lor mai vîrstnici, s-au răzvrătit, și-au exprimat nemulțumirea și revolta față de condițiile de opresiune la care sînt supuși.

Orașul lacrimilor nu este o excepție. Nu este un caz izolat, întîmplător, un caz ieșit din comun. Orașul lacrimilor constituie, în fond, un simbol pentru ceea ce reprezintă o țară a lacrimilor. Este drept, o țară a lacrimilor doar pentru băștinași, pentru populația de culoare....

AL. PINTEA

Itinerar între două oceane

Secvențe sanmarineze

Giuseppe, ca orice șofer italian la volanul unui automobil italian, conduce allegro, turează puternic motorul care se termină cu un esapament vivace, la curbele de parcă ar urca pe portativ și îmi demonstrează cum se poate vedea moartea cu ochii, evitînd-o vesel și sistematic.

Părăsesc Italia pentru a intra în San Marino, în dealul acesta domol și bogat care este o țară.

Un ilustru poet italian Giosue Carducci, scria cîndva : „Cînd ceața care acoperă uniform muntele Titano începe să se ridice, ajunge o suflare de vînt pentru a-i rupe haina cenușie și a descoperi — în lumina soarelui — drapelul albalbastru al San Marino-ului. Și atunci, ca și în secolul al XII-lea, cînd s-au ridicat tenebrele marii nopți barbare ce cuprinsese Italia, apare pe Titano și pe culmile din jur, San Marino, prima republică mîndră de forța și libertatea sa..."

„La Serenissima Republica di San Marino", cea mai mică și cea mai veche republică din lume, are o suprafață de numai 61 de kilometri pătrați și o populație de 20 000 de locuitori.

Pare într-adevăr curios cum acest minuscul stat a reușit să-și conserve de-a lungul secolelor, mai precis din 1291, autonomia juridică și civilă.

Sanmarinezii vorbesc italiana, se aseamănă în obiceiuri cu vecinii lor din provincia Romagna, folosesc ca monedă lira italiană, în sfîrșit comerțul lor se desfășoară pe drumurile italice. Viticultori și artizani din tată în fiu, conform unei tradiții pe care a adîncit-o și, într-un fel, a impus-o lipsa resurselor naturale, sanmarinezii au încercat și au reușit să transforme turismul, cu toate implicațiile sale comerciale, în principala sursă de venituri a țării. Dar nici faima de gospodari, nici acuratețea producției artizanale nu reprezintă în ochii lor bunul cel mai de preț. În San Marino, după cîte mi-am dat seama, vorbind cu localnicii, puși mereu pe vorbă și atît de simpatic guralivi încît îi bănuiești că vorbesc și singuri, nici una din valorile lumii de astăzi și dintotdeauna nu se compară cu libertatea. Dealtfel, „Libertà Perpetua" este și deviza republicii. Nici astăzi sanmarinezii nu uită cel mai trist capitol al istoriei republicii : o vremelnică ocupație de trei luni și jumătate care a acoperit în 1739 cerul senin al mîndriei lor seculare...

De atunci, San Marino a început să fie așezat tot mai zdravăn și măcar în acest secol, cel puțin pînă în clipa cînd l-am vizitat, este pur și simplu sub ocupație. Sub ocupația turiștilor. Însăși principala ei industrie o demonstrează cu prisosință. San Marino deține primul loc în lume în ceea ce privește fluxul de turiști raportat la populația locală. Peste 2 milioane de călători trec anual granița republicii atrași de peisajele încîntătoare și serenitatea care domină secularele străzi sanmarineze.

Paradoxal, atmosfera liniștită a Capitalei, un adevărat muzeu în aer liber, include — cel puțin din punct de vedere statistic — un fapt incredibil : San Marino este al doilea oraș din lume ca densitate a traficului rutier. E drept, trebuie specificată proporția acestei bizare situații : celor 4 500 de automobile înmatriculate în San Marino, le corespund doar 30 de kilometri de drumuri. Spre satisfacția vizitatorilor, pe străzile în pante abrupte și în zigzaguri din miezul orașului, sînt rare mașinile care se aventurează într-o escaladă. În schimb prăvăliile mari și mici, anticariatele, magazinele de confecții, suveniruri și, în primul rînd, obiectele de artizanat, însumează de-a lungul labirintului de tarabe, organizate cu o fantezie nedezmințită de nici o modă, zeci de kilometri... comerciali.

Aici bate, de fapt, pulsul vieții de fiecare zi a sanmarinezilor, de aici rezultă veniturile care în trecut se împărțeau cu cele provenite din carierele de piatră sau podgorii.

O prosperitate care dacă nu s-a născut s-a făcut, banii putînd și trebuind să fie scoși din piatră seacă. Dar nu este nevoie. Pămîntul este bun, e darnic, viile împing vinul în boloboace și sanmarinezii se pot înveseli ocupîndu-se de cîte și mai cîte.

Artizanatul, sub orice formă, prelucrarea artistică a pietrei, lemnului, a ceramicii sau metalului, reprezintă, în acest sens, pilonii unei industrii de suveniruri care acționează cu o eficiență de necontestat. Miniaturile sculptate în piatră — ca un memento al primei meserii sanmarineze, cea a întemeietorului de acum 17 secole a republicii — ceramica albă și roșie, în exclusive variații pe teme tradiționale, obiectele de podoabă, în sfîrșit toată gama cuprinsă în artizanatul de pretutindeni se găsește de-a lungul străzilor San Marino-ului într-o revărsare care formează, desigur, deliciul tuturor celor care vizitează „cetatea din munte", cum își denumesc localnicii centrul administrativ.

Dar, dacă vorbim despre prioritățile comerciale sanmarineze, nu putem trece cu vederea una dintre piesele de rezistență. Este vorba de industria filatelică a cărei valoare de vînzare anuală depășește 2 miliarde de lire. Rigoarea execuției, coloritul și tematica timbrelor editate de San Marino se bucură de un enorm interes, timbrele mici ale micii republici vînzîndu-se ca pîinea caldă, pe toate meridianele. Numai sanmarinezii nu prea le folosesc pentru că aici scrisorile nu au sens, putînd să strigi, pur și simplu, adresantului ce ai fi vrut să-i scrii, toți fiind vizavi de toți...

RADU BUDEANU

Ochii și urechile lumii

Mentalul

Sebastian Coe — supercampionul demifondului — e convins că se pot alerga cele două ture de pistă ale cursei de 800 de metri în 1'40"—1'40"5. Ar fi un record fantastic dar posibil, susține Coe, el deținînd azi recordul mondial în 1'41"72. „E înainte de toate o problemă de ordin psihologic. Din clipa cînd crezi că un lucru e posibil și nu se mai crecează un blocaj, se poate merge mai departe decît crezi..." Hidalgo, antrenorul echipei naționale franceze de fotbal, diagnostichează, după cîteva eșecuri dureroase, că problemele care se pun jucătorilor lui „sînt mai puțin de ordin tehnic și tactic cît mai mult de natură mentală". În plin meci cu Lendl, la Flushing Meadow, „încasînd" un passing-shoot, așa cum „se încasează" un upercut la bărbie, Gerulaitis a dat un răcnet auzit de toată arena : „Ar fi mai bine să te întorci acasă". El nu-i țipa aceste cuvinte adversarului său, ci lui însuși. El se supăra pe sine însuși, se autocritica în fața lumii, se bătea cu mentalul lui. Gerulaitis nu s-a dus acasă. El l-a învins pînă la urmă pe Lendl și ziariștii au remarcat imediat dubla victorie : asupra adversarului și asupra lui însuși. Din ce în ce mai apăsător, apare — pentru fiecare jucător bun — un nou adversar, totdeauna prezent dar prea puțin cunoscut : propria persoană. Propria persoană a ajuns un adversar cum nu se poate mai rău, deși prieten mai bun tot nu găsești. McEnroe își urlă siesi ca unui dușman. La Wimbledon a fost amendat pentru injuriile proferate în timpul meciului. Omul — habar n-am de ce i se mai spune „puștiul", la 22 de ani — a găsit o paradă-ripostă pe care o consider sinceră : „Nu injuram. Vorbeam cu mine însumi". Aceasta era vorba lui cu sine însuși, — o drastică injurătură. Nu i-a mers rău. McEnroe nu e demagog. El știe mai bine ca oricine ce importanță are adversarul din capul propriu pentru picioarele și mîinile unui campion : „Pentru a mă considera cel mai bun, va trebui să-l învîng pe Borg și pe un teren de zgură". Dacă Borg nu l-a învins niciodată la Flushing Meadow, pe un ciment special, McEnroe n-a cîștigat niciodată la Roland Garros, pe zgură. E o suprafață blestemată pe care deplasarea lui nu se face cum trebuie. Problemă de picioare ? „Anul acesta am slăbit cu 4 kile, sperînd să mă deplasez mai repede. Soluția, totuși, nu-i asta ; totul se petrece în cap. Pe zgură nu mă simt încrezător".

Mai pe scurt, problema s-ar sintetiza în reclama cea mai recentă a clasicii lame Gillette. Peste cele cîteva chipuri tot mai surizătoare ale unui om care se rade, stă scris : „Potriviți-vă capul care se potrivește capului dumneavoastră !" E foarte bine spus. Mă conformez. Mă duc, la prima oră matinală, să-mi trag o săpuncală. Îmi potrivesc lama. Îmi surid în oglindă : „Să te ia dracu' de mental"... Nu injur. Vorbesc cu mine însumi. Într-adevăr, brusc, mă simt mult mai bine.

RADU COSAȘU

Mondo umano ?

Profeții și spray-ul

„Da pentru Rousseau, da pentru Gerard de Nerval, da pentru Bugatti, nu lui Krishna". Ce se ascunde dincolo de aceste cuvinte ? Explicația o dă agenția France Presse, care, la 16 septembrie a.c., a transmis o amplă depeșă cu titlul „Franța : un castel — și dificultăți — pentru adepții (sectei) Krishna". Știrea amintită relatează pe larg că această pompos intitulată „Societate internațională pentru conștiința lui Krishna" a ajuns să închirieze pe termen lung frumosul castel Ermenonville de lîngă Paris, unde a încetat din viață filosoful și scriitorul Jean-Jacques Rousseau. De aici, prima explicație de ce locuitorii din satul respectiv au scris pe pancarte „da pentru Rousseau". În ce o privește, odată închiriindu-l, secta intenționează să instaleze la castel un centru administrativ și să organizeze în acest spațiu oficil, un muzeu de artă indiană, o bibliotecă etc. De aceea : „autoritățile locale sînt neliniștite din cauza acestei instalări". În plus, ele apreciază că cele 50 de camere ale castelului și suprafața parcului permit să fie cazate mai multe sute de persoane. Însă așa ceva autorităților li se pare excesiv, în comparație cu cele circa 200 case ale satului.

De reținut că poetul Gerard de Nerval — autorul Himerelor, al Călătoriei în Orient și al Elegiilor naționale — și-a petrecut copilăria în acest sat iar locuitorii îi păstrează un profund respect. De aici deci explicația și pentru afirmația : „Da pentru Gerard de Nerval" ce se află — și ea — scrisă pe pancartele din jurul castelului închiriat de sectă. Tot în legătură cu reacția localnicilor trebuie spus că, deja, jandarmii din Senlis au găsit un manechin pe care erau scrise cuvinte destul de dure la adresa musafirilor nepoftiți într-un castel care, cîndva, a fost și proprietatea lui Ettore Bugatti, celebrul constructor de automobile. De aici, deci, și explicația cuvintelor limpezi : „da pentru Bugatti" și, firește, nu-ul răspicat spus celor veniți să păteze frumoasa tradiție a castelului Ermenonville pe care locuitorii satului au conservat-o cu atîta pioșenie. În plus, ei constată surprinși că sectanții cu care s-au pomenit pe ulițele lor, pe cît vor să pară de delicați ca prezență fizică și pe cît afișează o cuviințenie exemplară și un ascetism proverbial, dispun de fonduri a căror valoare bate serios la ochi. Acestea le-au permis, dealtfel, ca să părăsească vechiul (și insalubrul, pentru ei) hotel particular — la cererea expresă a autorităților — din centrul Franței și să închirieze imobile impresionante. De unde fondurile ? „France Presse" scrie că importantele venituri ale sectei provin mai puțin din chetă (!) dar îndeosebi din dota fiecărui membru, care nu trebuie să posede nimic personal, și foarte mult din fabricarea și vinderea parfumurilor și spray-urilor „Spiritual sky". E lung drumul, deci, de la credința propagată adesea de profeți sau reverenzi investiți peste noapte cu această calitate după ce mai înainte au fost agenți ai serviciilor secrete (nu e vorba doar de Moon), comis-voiajori sau, pur și simplu, n-au avut nici o meserie ! Și e și mai lung de la „credințele" false fabricate de ei și averea de care dispun vînzînd săpunuri, parfumuri, bibelouri și sutiene stropite cu spray-uri „sfințite" de traficanți adevărați ai iluziilor.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

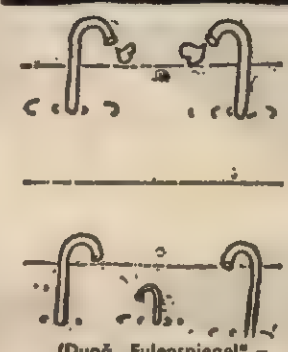

(După „Eulenspiegel" — R. D. Germană)

Protejarea copiilor

Mecanismul cercetare-aplicaţie funcţionează din ce în ce mai prompt în societatea modernă. Rezultatele, în cele mai multe cazuri, uşurează viaţa noastră cea de toate zilele, transformînd, ca să dau un singur exemplu, foarte cereşti proiecte Apollo în ultrapămîntene instrumente de măsură şi control. Şi cum la ora actuală se află în viaţă peste 90% din numărul total de oameni de ştiinţă din istoria planetei, şi cum acest procent n-are încotro şi creşte mereu, odată cu ştiinţa, iar cercetătorii, evident, cercetează tot timpul, este firesc să ne gîndim că pragmaticii de toate nuanţele accelerează punerea în valoare a valului de descoperiri. Dar, atenţie, aici apar riscuri imprevizibile, cu bătaie lungă, căci efectele noutăţilor aplicate, inofensive pentru noi, pot „pedepsi" cetăţeni nevinovaţi ai Terrei : pe fiii şi pe nepoţii noştri.

Iată doar două exemple, suficiente pentru a ne alarma şi a ne îndemna la circumspecţie.

Prima este afacerea „viţelului cu hormoni", cauzată de deciziile forurilor europene de a interzice utilizarea estrogenilor în zootehnie. Această utilizare era extrem de profitabilă pentru marii producători, administrarea de estrogeni naturali realizînd — mai ales la viţei — modificări metabolice importante, avînd drept consecinţă mărirea masei musculare a animalului. Deci o rentabilizare a creşterii animalelor. Da, numai că mecanismul biologic al modificărilor produse este departe de a fi cunoscut. Şi cum nu se poate şti dacă transformările survenite în muşchii animalului devenit hrană, nu vor avea efecte viitoare asupra consumatorului, influenţînd în rău sănătatea şi făcîndu-l transmiţător de tare către urmaşi, forurile europene au interzis utilizarea estrogenilor în zootehnie. S-au retezat, astfel, tentaţiile mercantile ale marilor crescători de animale.

A doua întîmplare s-a petrecut în industria medicamentelor, industrie greu încercată de grave greşeli în ultimele decenii. Un estrogen sintetic numit DES, adică dietilstilbesterolul, a fost folosit de către circa trei milioane de femei, vreme de aproape 30 de ani, în scopul de a ajuta la menţinerea sarcinilor. S-a dovedit eficace, s-au născut copiii speraţi de cele 30 de milioane de mame — şi abia aici începe drama. Pentru că, din nefericire, fetele apărute pe lume în aceste condiţii au dezvoltat cancere şi anormalităţi uterine cu mult peste parametrii statistici fireşti ! Iată deci, cum o mult prea pripită aplicare a unei cercetări pedepseşte urmaşii nevinovaţi ai generaţiei a doua.

Desigur, au fost încriminaţi fabricanţii de medicamente, companii mari ca Squibb, Upjohn, Rexall Drug, Eli Lilly şi S Co, Abbot — Laboratories vor fi obligate, probabil, să plătească daune de milioane de dolari victimelor sau rudelor acestora, iar DES-ul a fost, fireşte, interzis. Nici o măsură însă nu va lungi vieţile condamnate de imprudenţa cercetătorilor şi de rapacitatea şi neglijenţa fabricanţilor şi vînzătorilor de medicamente. După cum nici o măsura luată de generaţiile viitoare nu va mai putea, credem, să repare în totalitate efectele abuzului de medicamente la care, din ignoranţă şi indolenţă, ne dedăm astăzi cu toţii.

Cercetarea, de acord, pragmatismul, bineînţeles, dar peste toate acestea, discernămîntul şi răbdarea, pentru a nu dezlănţui, noi, ucenicii vrăjitori, genii ale răului pe care mult mai instruiţii noştri urmaşi să nu mai fie în stare să le stăpînească.

AL. MIRONOV ■

Lumea se amuză

(După „Jež" – Iugoslavia)

Poeţi din R.D. Germană

Henryk Keisch

Răspundere

Mister X, industriaş milionar american,
se intitulează autodidact : el s-a făcut
pe sine aşa cum este.
Prin urmare
avem dreptul să-l tragem la răspundere
pentru că este cum este !

Richard Pietrass

Inima mea

În apa roşie a trupului
pluteşte inima mea
pe care moartea
o pîndeşte
cu undiţa.

Despre un împărat şi privighetoarea lui

Se spune că un împărat
avea
o privighetoare
înţeleaptă
care cît era ziulica de mare
cînta doar de a lui mărire.

Niciodată despre căderea lui.

Eva Strittmatter

Încercare

Mi-am pierdut basmaua sus, la munte,
motiv de-a mă întoarce iar în munţi.
Şi am găsit-o într-un amurg
ca pe o fericire mare şi neaşteptată.
Vîntul hoinărea printre stînci
şi întunericul vorbindu-i nopţii
îmi strecura în suflet teamă.
Aripi nevăzute
mînau zgomotele prin noapte
dar zărind a stelelor lumină
mi-am adunat în linişte curajul.
Voiam să ştiu ce înseamnă
să te trezeşti în puterea nopţii-ntr-o pădure.

Printre copaci, prin tufişuri
răzbăteau pînă la mine reflexele luminii
lămpilor albastre de neon
din lacul în care de trei ani
s-a înălţat o fabrică.
Singurătatea e-un joc de copii
cînd oamenii unul de altul sînt aproape.
Copiii se joacă uneori la marginea lumii,
de-a întoarcerea celor pierduţi se joacă...

În româneşte de NICOLAE NICOARĂ ■

FRANÇOIS NOURISSIER — Muzeul omului

Născut în 1927 la Paris, François Nourissier este autorul a peste zece volume, cu o vastă activitate publicistică, de editor şi critic literar, membru al Academiei Goncourt din 1977, deţinător al multor premii importante (Plume d'Or, Guilde du Livre, Femina, Monaco, Marele Premiu pentru roman al Academiei franceze). Confesive, încărcate de umanism şi preocupate de viaţa socială curentă, romanele sale îşi află în autobiografia autorului — Musée de l'Homme, 1979— o serie de explicaţii esenţiale privind mediul cultural şi cotidian, lecturile, iubirile, viaţa de fiu, soţ, şi părinte, într-un cuvînt, un centru vital ce poate explica întreaga operă. Am ales din această ultimă carte mărturisirea cea mai profundă şi emoţionantă.

Nu în termeni eleganţi şi duioşi trebuie pusă problema fericirii. Fericirea se înţelege cel mai bine sub lumina dură a surprizei şi fricii. E greu de spus şi aş vrea să o fac fără a supralicita sensurile şi fără a umfla cuvintele. Să plecăm, de pildă, de la o experienţă comună : încercăm cu toţii, mergînd la întîmplare sau în senzaţia pe care ne-o lasă un film prost, să ne imaginăm moartea unei fiinţe apropiate. Ceva se întunecă dintr-o dată înlăuntrul nostru şi ne iluminează totodată. Ceva ca o rană vie, o sclipire de panică şi luciditate. Se deschide o trapă în noi, o fisură în suflet. Cu neputinţă de tăgăduit : sînt morţi al căror semn negru ne lasă complet indiferenţi şi altele ce ne traversează fanta ca o lamă de sabie ca o flacără. Multă vreme după, în timp ce pulsaţiile sîngelui îşi recapătă ritmul normal, o urmă de teamă şi nesiguranţă se amplifică înăuntru-ne. E nevoie de mult timp pentru a ne regăsi aparenţa obişnuită, iar undeva în noi rămîne cicatricea acelei neaşteptate ţîşniri de teamă şi iubire. E ceva asemănător unei lave subterane ţîşnind brusc printr-o fisură a memoriei. Trăim în plina gîlgîire a acesteia, fără a fi conştienţi de aceasta. Însă lava fierbinte este acolo, tăinuită în noi, puternică şi pînditoare şi ea este singurul adevăr al sentimentelor noastre. Restul nu e decît comedie.

Sînt, în felul meu, foarte prudent şi neîncrezător. Nu mă las furat prea lesne de aparenţe. O singură imagine mă obsedează acum, pentru că ea se asociază iremediabil în mintea mea de Cecilia : *a doua zi după moartea mea*. Să vorbim fără înconjur : ea este unica fiinţă pe care n-aş accepta s-o las în urma mea. Imaginile cresc, ţîşnesc, mă chinuie. Cecilia ieşind singură, pentru prima dată, cu Java, căţeluşa noastră, la plimbare. Căţeluşa Java întinsă cu obstinaţie pe canapeaua din birou, cu blana decolorată şi ochiul leneş, absent şi împăienjenit, iar Cecilia, stînd lîngă ea, vorbindu-i încet şi blînd, aşa cum numai ea ştie s-o facă. E nebunie ceea ce-mi închipui ? Nici un om echilibrat şi liniştit n-ar putea să se joace cu astfel de imagini. Şi totuşi, cunoaşteţi vreun joc mai *real* ? Multe ipoteze, previziuni şi eforturi de imaginaţie sînt absolut inutile, dar a încerca să-ţi închipui şi să regizezi cadrele din ziua următoare morţii tale, — iată un exerciţiu extraordinar. Descoperi dintr-o dată ce contează şi ce nu. Ceea ce este amăgire şi ce este iubire curată şi prietenie. Amintirea acelor ore care au urmat morţii tatălui meu — mirosul greu al florilor în casă, mama, pe care n-o mai recunoşteam sub doliu, chipurile prietenilor, pale şi învineţite de frig şi care mă strîngeau prosteşte la piept — totul este atît de aproape, atît de prezent în mine, încît plecînd de la imaginea aceasta, îmi închipui prea bine ce va urma şi în cazul meu. Totul să depindă numai de un anume loc şi de o anume dată ? Doamne, puţină imaginaţie are viaţa ! Totul seamănă cu un calcul al cărui rezultat era aşteptat dinainte. Mi-aş putea lesne alcătui necrologurile, diferite pentru mai multe ziare (să fim rezonabili, nu va fi totuşi o maree neagră !) ştiu şi cui vor fi încredinţate spre redactare. Şi discursul cuiva de la Academia Goncourt. Şi întrebarea dacă aş fi fost (se va răspunde : da, ar fi fost !) de acord cu ceremonia religioasă. E oare nevoie de istorii false debitate în pripă la duhovnic, între două aventuri de iubire, între două revoluţii, pentru a îmbălsăma şi a învălui creştineşte libertinismul celor ca mine, divorţaţii şi saltimbancii ? E nevoie de înşelăciune, de telefoane date la parohie de la Ministerul Culturii ? Sau e mai bine ca totul să treacă precum o telegramă, fără popă şi onoruri, repede-repede ? Şi apoi, cărţile mele vor îngălbeni şi se vor rătăci cu totul. Am făcut tot ceea ce trebuia : o scrisoare către notar, desemnînd un executor testamentar cu vocaţie exclusiv literară. Un om de artă, şi prieten pe deasupra, însărcinat să vegheze destinul postum al bătrînelor mele suspinuri. Dar la ce bun toate astea ? O, comedie ! Şi totuşi am jucat-o şi eu. Mi-e la fel de frică şi la fel de rău precum acelui băiat ce era în 1936 care se trezea dimineaţa într-o linişte şi într-o singurătate cumplită, tremurînd sub pătură şi convins că maică-sa a murit, că şi sora e moartă, că toată familia s-a dus, aşa cum se dusese tata, în iarna trecută, trădătorul, lăsînd în urmă-i frigul, corbii, cîrpele negre, femeile singure şi mirosul acru al casei goale.

Da, mi-e frică şi mi-e rău şi n-am deloc de gînd să-mi compun o mină fals înţeleaptă. Cecilia a dat viaţă şi realitate morţii. Mai mult decît copiii mei, care, firesc vor trebui să-mi rămînă în urmă. Moartea, oricum, pentru mine este numai ea, Cecilia. Ea îmi va supravieţui sau mă va părăsi, — e tot una. Aceeaşi rană şi aceeaşi arsură. Iar dacă pun în imagini moartea mea şi nu a ei e pentru că regula acestui joc este de a te pune numai pe tine însuţi în centrul destinului. Toate firele superstiţiilor şi ale fricii mă reţin şi mă leagă de celălalt tărîm, cel inimaginabil. Copil fiind, m-a durut moartea tatălui meu. Dar, cu liniştea sălbatică a credinţei, cu un fel de turbare, viaţa m-a împins să uit totul. Dar cicatricea a fost mai dureroasă decît rana însăşi. Am văzut mai tîrziu că, în fapt, durerea era şi mai mare, că tot ceea ce am pierdut odată cu tata îmi apărea tot mai clar, cu trecerea anilor. Şi mîine, care va fi puterea mea de a traversa acea singurătate ? Caznele prin care am trecut, cele pe care n-am putut să le-ndur, au lucrat cu încetul în mine, au produs fisuri, mi-au tocit posibilităţile de apărare, lăsîndu-mă pradă unei suferinţe teribile şi neaşteptate. Ultima mea apărare va fi de a închide ochii, atunci, cu înfricoşare. Şi iată pentru ce numai eu trebuie să-mi închipui toate acestea, imagini ce mă sfîşie şi pe care le ofer Ceciliei drept singurele mărturisiri ale iubirii, pe care le-am putut scrie.

În româneşte de TANIA RADU ■

Şcoala drogaţilor

Oraşul Ho Şi Min, vechiul Saigon, seară de mai, 1981. Serile cad repede la tropice, aerul arzător al zilei devine deodată catifelat, nu mai înţeapă cu ace de foc, dar e mai greu, greu de căldura insinuată în fiecare atom al văzduhului, îl tragi pe nări ca pe tabac. Un val nesfîrşit de motociclete, biciclete şi scutere (vreo 800 000, ne spun gazdele, înregistrate în scriptele circulaţiei din metropolă) mătură încă marile bulevarde. Cei de pe şei sînt tineri, mii, zeci de mii, sute de mii de tineri. Unde se duc, de unde vin ? Băieţi cu căşti coloniale şi fete cu capul gol, cu părul negru şi lins, abia fluturînd în curentul de aer pe care-l stîrnesc, fete frumoase, înveşmîntate în lungi bluze albe, despicate pînă la şold, şi pantaloni uşori de mătase neagră (costumul naţional, aşa-numitul „ao dai"), aplecate graţios pe ghidoane, privind drept înainte, pedalînd calme, imperturbabile, navigînd cu îndemînare prin fluviul vehiculelor. Au isprăvit cu ziua de muncă, au isprăvit cu cumpărăturile cinei, cu plimbarea de seară, se duc acasă. Marea majoritate a populaţiei metropolei, ne spun mai departe gazdele, cam vreo 3 000 000 din cele 3 500 000 de locuitori, o constituie tinerii. Adulţii, cu ani în urmă, au plecat la război. Mulţi nu s-au mai întors, lăsînd oraşul pe seama tinerilor.

Şi mai lăsînd aici, în Vietnamul de Sud, pe lîngă un milion de văduve, vreo 800 000 de copii orfani sau abandonaţi. Şi mai lăsînd (nu ei, ci războiul, anii de ocupaţie) vreo cîteva sute de mii de prostituate şi vreo cîteva zeci de mii de băieţi şi fete victime ale unei otrăvi cumplite, „otrava albă".

Pe o străduţă dosnică de lîngă port, un cuplu. Un băiat şi o fată, doi băieţi, două fete ? Două fiinţe bizare, asexuate, cu plete bogate, cu cămăşi în culori bălţate lipite de trupuri slabe, cu pantaloni foarte largi, fluturînd peste ciolanele descărnate. Brusc, unul din cei doi se prăbuşeşte pe trotuar, străbătut de violente convulsii. Pare în prada unei crize de epilepsie. Celălalt scoate din buzunar o seringă, dar e prea tîrziu. O ia la fugă, mistuindu-se în noapte, fiindcă pe strada pustie au apărut nişte trecători. Noii veniţi se apleacă peste tînărul zguduit de convulsii. Se privesc o clipă, lucrurile sînt clare (încă o victimă a „xi-ke"-ului, a heroinei !), cineva cheamă o velo-ricşă. Tînărul va fi transportat, pe loc, la „şcoala drogaţilor".

La cinci ani de la eliberare, în Ho Şi Min, vechiul Saigon, încă se mai găseşte, pe ici, pe colo, seringa cu dulce otravă, vînată cu străşnicie de organele ordinii, dar bine ascunsă prin funduri de buzunare. Nu-i uşor s-o descoperi, nu-i uşor să-i descoperi sursele, nici cel mai bun detectiv n-ar putea, peste noapte, să depisteze toate stufoasele şi tainicile canale prin care încă se mai preling, ajunse la picături, resturi dintr-un comerţ care pînă nu prea demult curgea bogat la lumina zilei. În Saigonul din preziua eliberării existau vreo 2 700 de taverne („grote", în limbajul iniţiaţilor) în care se vindea heroină. Vreo 2 000 de kilograme de „praf", provenind din faimosul „triunghi alb" al Thailandei, Laosului şi Birmaniei, dar şi de peste ocean, intrau lunar în oraş. Pentru victimele „otrăvii albe", ca şi pentru prostituate ca şi pentru soldaţii vechii armate-marionete a Sudului (şi ei, într-o seamă de cazuri, nişte victime, uneori ale ignoranţei, cel mai adesea ale constrîngerii, fiind înrolaţi cu forţa sub un drapel care nu era al lor), statul vietnamez a deschis, în anii din urmă, şcoli de reeducare şi de recuperare.

Am vizitat „şcoala drogaţilor", a cărei titulatură oficială e alta, ca să nu lezeze nişte susceptibilităţi : „Şcoala de formare a tinerilor de tip nou"...), deschisă într-un local spaţios, fără nimic dintr-o închisoare, cum fusesem tentat să-mi închipui, ci, dimpotrivă, cu înfăţişarea şi aerul unui hotel-sanatoriu, ale unei tabere de vacanţă, mai curînd. Şcoala adăposteşte eforturile de zi şi noapte ale cîtorva zeci de specialişti, medici în primul rînd, dar şi pedagogi, psihologi, instructori sportivi şi artistici, profesori-maiştri, experţi în predarea unor meserii utile. Pentru redarea sănătăţii fizice : medicul şi instrumentele lui — trusa de acupunctură şi dulapul cu plante medicinale. (În treacăt fie spus, arta acupuncturii e dusă aici la cota cea mai de sus, exersîndu-se cu efect chiar şi asupra celor hipersensibilizaţi de consumul de droguri. Într-un salon, un tînăr pacient a discutat liniştit şi destins cu mine în tot timpul aplicării acelor, povestindu-mi că s-a dedat „întîi la opium, apoi la heroină" în urma unor împrejurări foarte tulburi, în care se amestecau nişte „modele de viaţă" de inspiraţie transoceanică, un tată dispărut pe front şi o soră „încurcată cu un soldat american" ; cînd a ajuns cu povestirea la şcoala-sanatoriu, unde „s-a prezentat de bună voie", era literalmente acoperit cu ace, avea ace chiar şi-n căuşul urechilor, chiar şi sub unghiile de la picioare, fără ca între timp să fi tresărit măcar, fără ca pe frunte, pe faţă sau pe mîinile lui să fi apărut înfiorarea durerii sau transpiraţia emoţiei.) Pentru redarea sănătăţii psihice, a încrederii şi a bucuriei de viaţă : programe educative, artistice şi sportive ceasuri de studiu în ateliere, în vederea deprinderii unei meserii.

Seara, cînd am plecat din „şcoala drogaţilor", m-am pierdut în fluviul de biciclete, motociclete, scutere, care mi s-a părut şi mai impetuos decît în seara de dinainte.

ILIE PURCARU ■

Topul restaurantelor: Categorie specială, 12 la sută remiză: „Capșa"; „Rapsodia" (10) ; „Lido" (9,64) ; „Athénée Palace" (8,83) ; „Ambasador", „Budapesta" (8,66) ; „Carul cu bere" (8,50) ; „Dorobanți" (8,33) ; „Havana" (8,00) ; „Cișmigiu" (7,33) ; „Dunărea" (7,16) ; „Hanul lui Manuc" (7,00).

Categorie specială, 10 la sută remiză : „Union" (8,00) ; „Trocadero" (7,91) ; „Orizont" (7,85) ; „Doina" (7,71) ; „Mioriția", „Monte Carlo" (7,00) ; „Alunis" (6,33) · „Pescarul" (5,00).

Categoria I, fără remiză : „Bumbești" (7,46) ; „Berceni", „Gambrinus", „La Peștera" (7,00) ; „Triumf" (6,66) ; „Mercur" (6,16) ; „Crama Mioriția" (6,00) ; „Izvorul Rece" (5,42) ; „Brotăcei" (5,28).

Din nou la Lido

Restaurantul „Lido", șefi de unitate Marin Iorga și Ștefan Șerban. Bucătari șefi Ion Tutilă și Mircea Petcu ; telefon 14 49 30 Face parte din C.H.R. Flora, I.T.H.R. București.

— Constatări : Puțin probabil ca într-o unitate cu tradiția și renumele de care se bucură „Lido" să se poată constata deficiențe deosebite. În toate compartimentele se remarcă o curățenie desăvîrșită. Preparatele culinare sînt diverse și bine gătite. Serviciul este prompt și de înaltă ținută. Chelnerii sînt îndeaproape îndrumați și controlați de șeful de sală și de șeful de unitate. Bucătăria se reîmprospătează cu rapiditate, în fața comenzilor celor mai diverse. Cum perfecțiunea este greu de atins, să spunem că la intrarea în restaurant s-au găsit 3 mese rezervate. Asupra rezervării lor nu s-a putut da o explicație : cine le-a rezervat și de la ce oră. La bufet mici nereguli privind rețetarul salatelor asortate și a modului de păstrare a anumitor preparate.

— Note : calitatea meniului 9 ; comportarea și corectitudinea personalului 9 ; eficiența economică și socială 10 ; ambianța 10 ; controlul oamenilor muncii 10 ; nota consumatorilor 10 ; Incognito 9,50 ; **Media 9,64.**

Observațiile bucătarului : Se remarcă curățenia foarte bună din compartimentul bucătărie. De asemenea, foarte bune calitatea și diversitatea meniului. Modul de prezentare a bucatelor și servirea lor la mese, în nota cu care ne-a obișnuit restaurantul Lido. Cît despre cei doi bucătari șefi ai restaurantului, Ion Tutilă și Mircea Petcu, sînt maeștri ai artei culinare cu un nume binecunoscut între ceilalți meseriași.

Sesizările echipei : Rezervările de mese trebuie făcute cu toată atenția. Pe cartonașul respectiv se cer trecute numele persoanei care a rezervat masa și ora de la care este reținută. Altfel, clientul are impresia că ea este reținută în așteptarea unui consumator mai „reprezentativ", mai rentabil pentru restaurant și pentru ospătarii respectivi. Se știe că toți clienții sînt egali în momentul cînd au intrat într-un restaurant. Sau așa ar trebui să fie.

Temperatura la bucătărie, în jurul plitei mai ales, este de 40—50 de grade. Oare cei care lucrează în astfel de condiții n-ar trebui să beneficieze de o sticlă de apă minerală sau de sifon așa cum se procedează cu alte meserii, unde se lucrează în condiții de temperatură asemănătoare ? Făcînd abstracție de unele speculații privind avantajele celor care lucrează la bucătărie, incorecte spunem noi, așa ar fi echitabil.

La ancheta din acest număr au participat : inspector Mihai Păduraru și Zenovie Zamfir, maestru al artei culinare, bucătar șef la restaurantul Capșa.

OPREA GEORGESCU ■

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului comercial de stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

Amabilitate, mîncare și muzică pentru toate vîrstele

Intrăm la 21,51 și alegem, dintr-o ochire, singura masă liberă. N-apucăm să ne dumirim niței, nici să ne adaptăm la fumul din salon că Jean Tuță, pe ecusonul căruia scrie șef de sală și pe zîmbetul căruia scrie o veche și nedezmințită prietenie, ne ia în primire și ne întreabă ce ne doare. Nu ne doare, dar ne e foame. Omul are la îndemînă o listă care valorează cît prima parte (accelerate) din Mersul trenurilor, 59 de feluri de mîncare pe românește, franțuzește și alte limbi, dar ne recomandă, cu o discreție pe care o credeam, zău, dispărută din alimentația publică, mușchi de porc umplut. Acceptăm și nu greșim, mușchiul va fi, cu adevărat, excelent, fraged și aromat.

Cerem de băut. Și aici e abundență, numai că noi vrem Martini. Alb sau roșu ?, cere detaliu șeful de sală și noi, prefăcîndu-ne că știm exact care e diferența, decretăm roșu, firește, roșu. Peste exact 4 minute, licoarea e pe masă, dar nu la pahar, ci cu sticlă cu tot. În fața noastră, ospătarul Ștefan Pitrop măsoară suta de grame, după care o garnisește cu lămîie și cu cîteva cuburi de gheață.

Atmosfera e plăcută, doar un pic cam mult fum. Cîntă în surdină formația Nicolici, tocmai întoarsă din cele străinătăți. Blînd, parcă adie, parcă nici nu e, doar la „Plaisir d'amour" clienții tresar și, lăsînd furculițele, aplaudă sincer. Spre sfîrșitul serii va îngîna cîteva melodii Olga Stănescu, o voce pentru toate vîrstele, dar parcă mai ales pentru cele coapte. Înțelegem că formația lui Nicolici (dac-om greși, să fie Negulici) e la „Lido" de azi și mai înțelegem că ea e o achiziție bună. Alături se eliberează o masă. Privim ceasul și cronometrăm, în timp ce în scrumiera noastră, pe lîngă care ospătarii au trecut de cîteva ori impasibili, s-a adunat un maldăr de mucuri, în 4 minute, masa redevine curată, operațiunea efectuîndu-se cu mișcări precise, ca într-un ritual. Exigenți, nici n-am putea fi altfel la 12 la sută remiză și în plin centrul Capitalei, observăm însă că așezarea feței de masă se face prin fluturare, de parcă ajutorul de ospătar tocmai s-ar fi despărțit de iubită pe peronul unei gări. Vede însă și Jean Tuță și bălatul se alege c-o mustrare verbală presărată printre dinți. Totul durează cît ar arde o jumătate de băț de chibrit (nu de Brăila) și am fi gata să jurăm că onorat clienții, ocupați cu niște fripturi ce abia încap în farfurii, n-au băgat nimic de seamă. Cerem pepsi și-i primim, prompt și rece. Cerem cafea și o primim, cafea-cafea, aburindă și gustoasă.

Însoțiți de 4 garnituri (fasole, mazăre, conopidă și cartofi), mușchii împănați sînt la mare trecere, iar Jean Tuță circulă printre ei ca o umbră, discret și îndatoritor. Numai printre mese îi e mai greu să circule, acestea sînt foarte aproape una de cealaltă, clienții își tot feresc unii de alții scaunele și, printr-o mișcare neglijentă și vinovată, unul izbește în chiar viuara maestrului Nicolici. Incidentul trece și el neobservat, dar asta nu ne împiedică să scriem că la „Lido" distanța dintre mese e mică. S-ar putea să nu fie vina oamenilor restaurantului, de matematica asta (cîte mese la cîți metri pătrați) n-ar fi exclus să se ocupe alții, șefii întreprinderii probabil, dar nu-i tocmai plăcut să îei, fără voia ta, parte la conversația șoptită a vecinilor.

Atmosfera continuă să fie plăcută. E ordine, iar ospătarii, sub ochiul sagace al lui Jean Tuță, își fac datoria cu elegantă și pricepere. Mai cronometrăm o dată și o altă masă rămasă liberă devine curată în 3 minute. Ospătarii par a nu se cunoaște și nu întreține, cum am mai întîlnit prin alte locuri, discuții despre șansele de calificare ale fotbaliștilor noștri la mondiale. Notele de plată decurg corect și nu sînt reclamații. Cu a noastră se întîmplă la fel. Sosește tupilată sub un șervețel, întocmită cu respect față de listă și față de consumator. La plecare, Jean Tuță încearcă să ne ajute la îmbrăcarea hainei (a fost cam cald), dar noi respingem cu înverșunare o astfel de tentativă, care a dat rezultate, ne-am lămurit, în alte cazuri, la femei mai ales. După care am pus, nota 9,50 și ne-am ișcălit.

INCOGNITO ■

„Țuică în loc de lichid de frînă"

„Eu vă aprob să mergeți cu autocamionul la Sighet, să vedeți expoziția de animale, mai ales că C.A.P.-ul nostru este, cum se zice, și expozant. Să nu mă băgați însă în chestii de tehnică, că mașina n-are aia, că îi lipsesc bănci și așa mai departe. Să se descurce Petre cum știe, că d-aia e șofer. O mină de ajutor o poate da și tovarășa Livia, contabila noastră șefă, că doar va fi și ea pasageră în cabină". Cam în acest mod s-a adresat vicepreședintele, cooperatorilor care așteptau cu nerăbdare decizia de aprobare a deplasării. Foarte bucuroși de plecare și în același timp nerăbdători să vadă cum vor fi apreciate frumoasele lor animale la care țineau ca la ochii din cap, cei 35 de cooperatori se îndreptau cu pași repezi spre autocamionul ce nu prea părea gata de drum. Murdar, cu capota motorului dată la o parte, cu obloanele desfăcute, mașina părea a spune : „Degeaba vă grăbiți voi, eu n-am de gînd să plec așa curînd". „Măi Petruț, ce dracu ai făcut tu toată dimineața ? E aproape 11 și uite mașina e în suferință". „Dacă n-ar fi femeile astea aici, ți-aș spune eu una bună. Voi atita știți, să vă urcați în mașină și să vă coboriți la destinație, fără să ziceți măcar un mulțumesc, dar nu mă întrebați cît trebuie să mă zbat să întrețin această rablă. În plus, îmi mai aud și vorbe, că beau, parcă voi nu beți, că sînt neglijent, că nu întrețin mașina și așa mai departe. Uite, de exemplu, acu, n-am lichid de frînă, n-am bănci, cum să plec ? Nu-mi ajung două rețineri de permis pentru defecțiuni tehnice, vreți să-mi pierd carnetul ?" „Da de cele două cazuri de alcool nu sufli nimic, Petre ?", intervine rizînd unul dintre contabilii cooperativei. Petre îl privi pieziș și îi răspunse : „Dacă aș bea așa cum bei tu, de mult n-aș mai avea carnet". „Eu pot să beau că nu sînt șofer, mă Petruț". „Eu zic să facem mașina mai repede că altfel nici la noapte n-ajungem la Sighet". „Ce înseamnă s-o facem ? Mai bine zis s-o fac, că pe mine cade măgăreața !" Și Petruț, îmbufnat și tot bombănind, a trecut la treabă. „Ce să pun în loc de lichid de frînă ? Unii au pus bere, alții au turnat pepsi și toți mi-au spus că a mers, că frîna a ținut. Eu am să pun ceva mai bun, care seamănă cu lichidul original... bună idee, am să torn palincă". A luat ciondrul și a completat bruma de lichid de frînă, cu țuică de Turț. „Ce mă fac de bănci ? Uite altă idee, am să pun baloturi cu paie. Or să stea guralivii ăștia mai bine ca în fotolii. Nici nu merită ei așa tratament". Cu ajutorul citorva săteni, Petruț a urcat baloturile în autocamion, apoi cu un gest curtenitor și-a invitat pasagerii în mașină. „Urcați fraților, mașina e pusă la punct și va merge precum ceasu". Cînd mașina a demarat pe poarta cooperativei, lui Petruț i-a revenit ca prin farmec buna dispoziție. „Să nu vă speriați că am să mîn puțin mai tare să scoatem din timpul pierdut", se adresă Petruț celor două pasagere care ședeau în cabină. „Fă cum știi mata că-i mai bine, tovarășe Petruț, noi nu ne pricepem", răspunse una din ele.

Nu trecuseră nici 30 de minute de la plecare și blocurile Sighetului începeau să se contureze. Mașina gonea cam cu 70 pe oră. Se zărea de acum curba ac de păr, de care se temeau toți șoferii. Petruț apăsă pe frînă întîi ușor, ca atunci cînd ești sigur pe pedală, apoi cu putere, cu desperare. Prin ridicarea piciorului de pe accelerație viteza s-a mai redus, dar puțin. Încercarea de a menține mașina pe direcție în timpul virajului strîns spre stînga dă greș și presiunea imensă a forței centrifuge împinge autovehiculul pe partea dreaptă unde se răstoarnă. 35 de oameni din caroserie sînt proiectați din mașină. Cei care au norocul să cadă pe pămînt afînat sau pe tufe scapă nevătămați. Mai rău o pățesc cei care sînt izbiți de pomi. Aceștia se aleg cu numeroase fracturi. Bilanțul : o persoană decedată și 4 răniți grav. Alți 6 oameni s-au ales cu zgîrieturi și vînătăi. „Cînd m-am trezit zburînd prin aer și apoi luînd contact, precum un sac, cu pămîntul, mi-am zis : „Aici ți-a fost sfîrșitul, Ioane". M-am pipăit și parcă nu mi-a venit a crede că-s absolut nevătămat", relata după accident unul din cooperatori. Un camion s-a încăpățînat să nu meargă pe traseul dorit de șofer, pentru simplul fapt că țuica s-a simțit ofensată în rolul de lichid de frînă și în semn de protest s-a evaporat, lăsînd pe șofer să se descurce fără frîne. Și pilotul a dat chix.

VICTOR BEDA ■

Un top al competenței și al pasiunii pentru meserie

Topul restaurantelor inițiat de „FLACĂRA" ne-a adus ecouri din celălalt colț al țării. Cornel Urcan, șeful unuia din cele mai mari, mai frumoase și mai eficiente restaurante din țară, „Continental" din Timișoara, om tînăr dar bătrîn în breaslă și pasionat de meserie, are o serie de păreri și sugestii care merită a fi luate în seamă, cu atît mai mult cu cît depășesc sfera topului propriu-zis.

— Mă bucur — ne-a spus el — că în fine, s-a gîndit cineva să instituie un top nu numai pentru muzica ușoară ci și pentru noi, cei din alimentația publică : la urma urmei, sîntem o armată de oameni — cam 200 000. Și noi sîntem reprezentanți ai turismului românesc. Topul ar trebui însă să nu se limiteze la București, să se extindă în toată țara. Ar cîștiga marea masă de consumatori, ar fi stimulată concurența în sensul realizării unui salt calitativ în servire. Totodată, s-ar afla mai mult despre cele mai bune unități, despre experiența și inițiativele celor mai buni bucătari și ospătari, cele mai frumoase restaurante etc.

Cornel Urcan sugerează ca în comisiile de apreciere să fie inclusi și vechi lucrători din alimentația publică, azi pensionari, care au făcut școli la timpul lor.

— Tovarășe Urcan, după un sfert de secol de experiență și pasiune în meserie, ce ați propune pentru îmbunătățirea servirii în restaurante ? Sînt atîtea de făcut!

Iată cîteva opinii :

■ Dacă un conducător de unitate nu aduce măcar o dată pe an ceva esențialmente nou care să surprindă plăcut clientela, ceva nou în organizare, în amenajarea localului, în servire, în meniu, să fie schimbat !

■ Unitățile de alimentație publică să fie conduse numai de oameni calificați. Să nu se subaprecieze această meserie, ea este foarte pretențioasă, desigur dacă dorim ca ea să fie exercitată cum trebuie. Se cere psihologie, spirit de organizare la fel ca într-o mare întreprindere, inventivitate și adaptabilitate : permanent ai de-a face nu cu mașini ci cu oameni, toți diferiți. „Or, iată, cunosc nu numai mari oameni de meserie, ca Iulian Vintilă de la «Athénée Palace», Andrei Caralis de la «Carpați» Brașov, Ioan Negritu din Cluj-Napoca, oameni de la care cu toții avem de învățat — dar am întîlnit și nepoftiți și nechemați, șefi de mari unități de alimentație publică care erau de meserie zootehnicieni fugiți de la post, mecanici, specialiști în instrumente muzicale și așa mai departe. Poate că erau foarte buni în meseria lor, dar nu văd prea bine de ce trebuie să conducă restaurante".

■ Șefii de unitate să aibă mai multă inițiativă în aprovizionare. Chiar în „Flacăra" s-a scris despre absența „vinului casei". „De ce să nu-mi pot procura eu, bineînțeles cu forme legale, de ce să nu mă pot aproviziona direct de la unitățile de stat cu acel vin pe care îl socotesc mai potrivit ? Și să nu se uite că un restaurant cum e «Continental» aduce statului 30 000 000 lei pe an. Ce bine ar fi ca să știe consumatorul că la noi găsește vin de Recaș sau conine de Teremia Mare. Așadar, mai mult cimp liber inițiativei !"

■ „E foarte bine că există licee cu profil de alimentație publică, dar cîți absolvenți n-am întîlnit eu care nu știau să ducă două farfurii într-o mînă sau să facă o ciorbă de văcuță cu legume... Propun ca practica în unități să fie hotărîtoare în promovare, fiindcă meseria noastră nu merge doar pe hîrtie. Acum, eu n-am voie să promovez ca bucătar, cofetar sau ospătar pe un tînăr fără liceu, chiar din rîndul celor care depun pasiune și au înclinație pentru această muncă. Are automat ascendent acela care vine cu hîrtia. Or, am întîlnit multe cazuri de elevi care urmau liceul de alimentație publică doar pentru diplomă și apoi au dat bir cu fugiții. Așa-zișii absolvenți cu diplomă care după patru ani de învățătură nu știau deosebirea dintre un escalop și un turnedou. Apoi au dat examen la Electrotehnică sau la Mecanică. Spre cinstea lor că au ales asemenea meserii, dar să nu sufere meseria noastră! Aș propune ca să se organizeze comisii pe mari restaurante, unde tinerii — cu sau fără liceu — să învețe meserie, apoi să dea examene de echivalare la liceul de alimentație publică. Eu pledez pentru un statut al profesiei bazat nu numai pe hîrtie, ci pe pasiune și competență manifestate în munca de zi cu zi".

LIONEL NIȚESCU ■

Victima și agresorul au cîte 18 ani

Lucrau împreună și ocupau aceeași cameră la căminul întreprinderii. Ce preocupări comune pot avea doi adolescenți, colegi de muncă și de cămin, în timpul liber ?

Firesc ar fi fost să ne imaginăm că în afara cuvenitei recreeri — plimbări, muzică, filme, literatură etc. — cei doi, la o asemenea vîrstă, abordau și probleme privitoare la viitorul fiecăruia într-o societate atît de generoasă care oferă oricui largi posibilități de afirmare și împlinire. Firesc, pentru că 18 ani înseamnă, totuși, nu doar majorat formal, de ordin civic, ci întrebări majore pentru viață, un comportament pe măsura discernămîntului ce se impune la o asemenea vîrstă.

Dacă așa ar fi fost normal și de dorit, de ce, atunci, se petrec uneori abateri grave de la această regulă ? Mai crede, oare, un om rațional în predestin fatalist ? ! Ar fi absurd !

Și totuși, nu mai puțin absurdă este situația în care se află acum cei doi adolescenți : unul internat în spital în stare gravă, fiindu-i viața în pericol, celălalt arestat pentru tentativă de omor ! La 18 ani ? ! Colegi de muncă și de cameră ? ! Care să fi fost cauza apariției spontane a unui asemenea act de violență ? Cum este posibil, ca așa, aproape din senin, cineva să pună mîna pe cuțit și să izbească în pieptul colegului său ? ! Într-adevăr, aproape de necrezut !

Să ne oprim însă puțin asupra unor amănunte care adesea ne scapă din vedere, tocmai cînd ar fi momentul potrivit să intervenim. Vasile Rusu din comuna Borlești, județul Neamț, și Vasile Budeanu din comuna Corni, județul Botoșani, plecaseră nu de mult de lîngă părinți, frați și rude și ajunseseră la Timișoara unde s-au încadrat la fabrica de zahăr. Ce sfaturi le-or fi dat părinții la plecare de-acasă ? Cum s-or fi ocupat cei de la întreprindere de cunoașterea preocupărilor acestor adolescenți ? Administrativ, totul a fost în regulă : retribuție, cantină, cazare. În *rest* însă... Desigur, căminul fabricii de zahăr nu este un internat de școală profesională cu regim special și pedagogi care să se ocupe de educarea elevilor. Dar măcar atunci cînd au apărut semnalări că cei doi adolescenți și numai ei, *sînt preocupați excesiv de consumul de băuturi alcoolice, cum de nu s-a alarmat nimeni ? !* Este atît de greu de prevăzut consecințele în astfel de împrejurări ?

De ce atîta indiferență și nepăsare din partea celor care sînt martori oculari ai unor atitudini teribiliste și își pot da seama cu ușurință de urmările nefaste ale consumului excesiv de alcool ?

La ce mai folosesc acum mustrările de conștiință, cînd un adolescent — Vasile Rusu — se află în stare gravă în spital, iar altul, Vasile Budeanu, își așteaptă cu înfrigurare sentința ?

MIHAI GROZAVU ■

Caricatura săptămînii

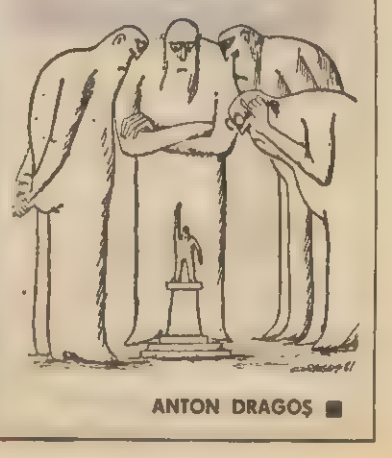

ANTON DRAGOȘ ■

În preliminariile campionatului mondial

Sîmbătă, un meci decisiv, cel cu Elveția

N-a mai rămas decît puțin pînă cînd, sîmbătă, la ora 15, renumitul arbitru italian Enzo Barbaresco va da semnalul de începere al partidei România — Elveția, foarte importantă în cadrul grupei a IV-a preliminare. Ea are, cu adevărat, un caracter decisiv pentru ambele formații, scorul cu care se va încheia putînd să limpezească apele în acest „maraton" al calificării declanșat la 10 septembrie 1980 (Anglia — Norvegia 4—0) și avînd ca punct terminus data de 18 noiembrie 1981 (Anglia — Ungaria). Înainte de a încerca o serie de calcule, să vedem care e situația în grupă și ce meciuri au mai rămas de jucat :

1. Anglia	7	3	1	3	12—6	7
2. România	6	2	3	1	4—3	7
3. Ungaria	5	2	2	1	6—6	6
4. Norvegia	7	2	2	3	7—11	6
5. Elveția	5	1	2	2	7—8	4

21 octombrie : Ungaria — Elveția ;
31 octombrie : Ungaria — Norvegia ;
11 noiembrie : Elveția — România ;
18 noiembrie : Anglia — Ungaria.

E clar că, în condițiile clasamentului și programului de mai sus, întîlnirea de sîmbătă are, repetăm, un caracter hotărîtor pentru cele două combatante, motivele fiind :

a) pentru a se menține în cursă, tricolorii au neapărat nevoie de o victorie, în cazul în care o vor obține, ceea ce e posibil și de dorit, le-ar fi suficient un singur punct în partida retur pentru a se califica, indiferent de restul rezultatelor din grupă ;

b) elvețienii își joacă, practic și teoretic, ultima șansă ; pierzînd la București, ei nu vor mai putea acumula, chiar dacă vor învinge Ungaria în deplasare (puțin probabil) și România acasă, decît 8 puncte, insuficiente pentru atingerea scopului.

Firește, calculele (luînd în considerație, eventual, și golaverajul) pot fi continuate, dar variantele prezentate par a fi cele mai plauzibile. Ele subliniază că, spre a se alinia la startul El Mundialului 1982, echipa României trebuie să realizeze 3 din cele 4 puncte puse în joc în dubla confruntare cu Elveția. Nu va fi, desigur, ușor, nici acasă, nici în deplasare, mai ales la 11 noiembrie nu va fi ușor, dar considerăm că obiectivul este perfect realizabil și că stă în puterea de mobilizare și în ambiția tricolorilor ca ei să transforme visul calificării în realitate, spre satisfacția tuturor iubitorilor fotbalului din țara noastră, care n-au contenit să-i însoțească cu gîndul lor de bine și nădejde.

Palmaresul ne este favorabil

Cele două garnituri s-au mai întîlnit pînă acum de 5 ori, toate confruntările, ca și cea de sîmbătă deoarece, fiind oficiale, găzduite fie în cadrul preliminariilor mondiale (3), fie în cadrul celor europene. Iată, în rezumat, istoricul lor.

1. 29 octombrie 1933, Berna, 2—2 (0—1) ; românii au deschis scorul prin Sepi (min. 18) și l-au majorat prin Dobay (min. 67), dar gazdele, cu un final în forță, au izbutit egalarea, goluri marcate de Abegglen (min. 75) și Minelli (min. 84) ; grație acestui rezultat, echipa noastră a obținut calificarea pentru mondialele din 1934 (Italia) ;

2. 2 noiembrie 1966, București, 4—2 (4—0) ; meci contînd pentru preliminariile C.E.E. ; debut furtunos al gazdelor și 4 goluri, Dridea și Frățilă (3), pînă în minutul 39 ; după pauză, românii au slăbit ritmul și elvețienii au redus din handicap prin Künzli și Odermatt ; cu prilejul acestui meci a debutat în națională Mircea Lucescu ;

3. 24 mai 1967, Zürich, 7—1 (3—0) ; partidă de tristă amintire pentru fotbalul nostru ; golul oaspeților s-a datorat lui Dobrin ; C.E. ;

4. 23 noiembrie 1968, București, 2—0 (0—0) ; oaspeții s-au apărat timp de 90 de minute, dar golurile au căzut tîrziu, Dumitrache (min. 59), Domide (min. 74) ;

5. 14 mai 1969, Lausanne, 0—1 (0—1) ; această izbîndă, realizată în deplasare, a netezit calea naționalei noastre spre Guadalajara ; unicul gol s-a înscris în minutul 33 cînd, la o centrare a lui Tufan, Lucescu a ratat interceptîa, iar fundașul Michaud a deviat mingea, cu genunchiul, în poarta lui Prosperi ; la acest frumos succes și-au adus contribuția, între alții, Răducanu (care a apărat fără greșeală), Hălmăgeanu, Boc, Dinu, Deleanu, Dembrovschi, Dumitrache, Lucescu, Tufan ș. a.

Palmaresul e, lesne de socotit, favorabil fotbaliștilor români, creditați cu 3 victorii (între care una în deplasare), o partidă încheindu-se la egalitate (la Berna), un meci fiind cîștigat de vizitatorii noștri de sîmbătă. La București, oaspeții n-au emis niciodată pretenții și nu ne rămîne decît să sperăm că și poimîine lucrurile vor sta la fel.

Totul despre oaspeți

Să spunem, mai întîi, că fotbalul helvet e printre cele mai vechi din Europa, Association Suisse de Footbal - întemeindu-se în 1895. Ea avea pe atunci numai 11 cluburi afiliate, între care Grasshoppers Zürich (1886) va deveni cel mai puternic ; azi, există în „țara cantoanelor" 1 382 de cluburi, 7 314 echipe și peste 150 000 de jucători legitimați. Grasshoppers va cîștiga de 17 ori campionatul și de 13 ori Cupa, majoritatea componenților ei (7) alcătuind națională care, în februarie 1905, a susținut la Paris primul meci oficial internări, 0—1 cu Franța. Dacă n-am greșit socotelile, fotbaliștii cu cruce albă pe piept (însemnul reprezentativei elvețiene) au disputat pînă acum 303 partide internaționale, ultima coincizînd cu o victorie, 2—1 (0—0) cu Olanda, Zürich, 16 septembrie a.c. E adevărat, deși

Din nou în lot

Fotografie de EMANUEL TANJALA ■

La 34 de ani și după multă tevatură, acest fotbalist de excepție care e Nicolae Dobrin a fost reintrodus în lotul reprezentativ ! E o consecință firească a formei pe care a arătat-o (și) în acest sezon, dar și un rezultat al insistențelor presei, al revistei noastre îndeobște, al dorinței publicului care l-a iubit și-l iubește atît. Noi, toți, am mai vrut o șansă pentru Dobrin. Iată că ea i s-a oferit. Așteptăm acum ca cel în cauză, jucătorul fără egal care a fost și a rămas Nicolae Dobrin, să se mobilizeze la maximum și să joace cît mai bine contra Elveției, contribuind la calificarea echipei naționale la El Mundial, așa cum a făcut-o, cu ani în urmă, înaintea Guadalajarei.

Gicule, e rîndul tău !

au pătruns pînă în finala olimpică din 1924 (0—3 cu Uruguay, formația care va cuceri titlul suprem puțin timp mai tîrziu), deși au luat parte la 6 ediții ale mondialelor (1934, 1938, 1950, 1962, 1966 și, firește, 1954, ediție organizată de Elveția), oaspeții nostri n-au strălucit niciodată, fotbalul lor rămînînd cel mai adesea în clasa echipelor cu forță medie, fără aspirații deosebite. Cu toate acestea, elvețienii sînt creditați cu 13 victorii în fața Olandei, cu 6 în fața Italiei, cu 5 în fața Ungariei, cu 3 în fața Angliei și așa mai departe, doar Spania fiind pentru ei „călcîiul lui Achile", ibericii (cu 11 victorii din 13 meciuri) nepierzînd nici una din întîlnirile directe.

Cei care a contribuit la afirmarea (atît cît s-a putut) a fotbalului elvețian a fost, culmea, un austriac, celebrul Karl Rappan, părintele nu mai puțin celebrului „catenacci" (lacăt) din care s-a născut, mai tîrziu, „betonul". Rappan a antrenat națională helvetă în 4 rînduri (1937—1938, 1942—1949, 1953—1954, 1960—1963), ordonînd-o și modernizîndu-i jocul. O serie de fotbaliști s-au afirmat în străinătate, Roger Courtois în Franța, Willi Steffan în Anglia, alții și-au cîștigat galoanele în campionatul intern, dar au devenit nume de rezonanță internațională (Michaud, Odermatt, Quentin, Künzli ș.a.).

Deși bogate, bine organizate, cluburile din Elveția n-au făcut nici ele cine știe ce carieră europeană. Doar F.C. Zürich (campioana en-titre) a pătruns, în sezonul 1963—1964, pînă în semifinalele Cupei campionilor, dar a dat de o „piatră tare", Real Madrid, și a ieșit sifonată, pierzînd ambele manșe cu un golaveraj concludent, 1—3. Anul acesta însă, surprinzător, 3 din reprezentantele Elveției au intrat în turul II al Cupelor continentale. Lausanne în Cupa cupelor, Neuchâtel Xamax și Grasshoppers în U.E.F.A., ultima izbutind o dublă victorie (1—0 și 3—1) cu West Bromwich Albion.

În ceea ce privește campionatul, „țara cantoanelor" a avut pînă nu demult un sistem complicat (un fel de cupă cu meciuri tur-retur eliminatorii), dar și-a insuflat formula clasică, oprindu-se la 16 echipe în divizia A și la tot atîtea în B. În prezent, lider e Servette Geneva, formație care a achiziționat 3 jucători de marcă (portarul Burgener, atacanții Favre și Elia, toți în lotul pentru București) și a învățat să acumuleze 12 puncte din 6 partide, surclasînd-o, dăm un exemplu, pe Belinzona cu 4—0 chiar pe terenul acesteia. F.C. Zürich e pe aproape (locul 3), în timp ce Grasshoppers se descurcă mai greu, figurînd la mijlocul clasamentului. Trei elvețieni evoluează, acum, peste hotare, René Botteron la F.C. Köln (R.F.G.), Umberto Barberis la Monaco (Franța) și Raimondo Ponte în Bastia (Franța), după ce a trecut, ca un meteor, pe la Nottingham Forest. Surprinzător, numai primii 2 au întrat în vederile selecționerului Paul Wolfisberg. De la venirea acestuia la cîrma națională, „crucea albă" a susținut 5 întîlniri (1—0 cu Cehoslovacia la Bratislava, 2—2 cu Ungaria la Lucerna, 2—1 cu Anglia la Basel, 1—1 cu Norvegia la Oslo, 2—1 cu Olanda la Zürich) fără să fi cunoscut înfrîngerea.

Pe cine contează Wolfisberg ?

Înainte de toate, cîteva vorbe despre însuși Paul Wolfisberg. Profesor de limbi romanice și antrenor fără licență (!!), acest Saldanha al Elveției, cum îi denumesc ziariștii, e, se zice, un tip calm, echilibrat, care-și ascunde fața sub o barbă stufoasă. El nu le cere jucătorilor decît „atît cît pot da" și, în general, e împotriva cantonamentelor și a oricăror exagerări, spre deosebire de predecesorul său, Leon Walker, adept al liniei dure.

Ce lot a alcătuit el pentru București ? A convocat 3 portari, Burgener (Servette), Berbig (Grasshoppers) și Engel (Neuchâtel) și există indicii, între care meciul cu Olanda, că va apela la serviciile lui Engel, de 8 ori internațional A. În linia de fund, 3 titulari siguri, Egli de la Grasshoppers (22 de ani, 9 A), Zappa (25 de ani, 13 A) și Lüdi (23 de ani, 15 A), ambii de la Zürich, pentru celălalt tricou urmînd să se aleagă între Heinz Hermann (în lot mai figurează și Herbert Hermann) și Weber, primul de la Grasshoppers, celălalt de la Young Boys Berna.

Linia de mijloc va fi, speră Wolfisberg, punctul forte al echipei, componența ei fiind asigurată de 3 fotbaliști experimentați, maturi, „capetele de afiș" ale lotului anunțat pentru sîmbătă. Anume, Umberto Barberis (29 de ani, 34 A), René Botteron (27 de ani, 49 A, decanul selecționărilor) și Rüdi Elsener (28 de ani, 25 A), cei dintîi evoluînd în străinătate, ultimul la Zürich. Pentru atac, el contează pe rutinatul Sulser (Grasshoppers), unul din golgeterii campionatului (25 de goluri în sezonul trecut), pe care îl vor încadra, ca și în partida cu Olanda, tinerii (21 de ani) Lucien Favre și Angelo Elia, ambii de la Servette, autorii golurilor din meciul respectiv, primul din lovitură liberă, al doilea din acțiune. Mai concurează la titularizare, Scheiwiler de la Zürich, dar se pare că „noul val" va avea cîștig de cauză.

În privința rezultatului de la București, Wolfisberg e mai degrabă precaut. Ziariștii n-au smuls mare lucru de la el, decît regretul că nu-l poate folosi pe Maissen (accidentat) și speranța că echipa „se va comporta la nivelul așteptat" („Sport Zurich"). În rest, ca mai totdeauna în astfel de ocazii, o tăcere diplomatică.

Oaspeții și-au anunțat sosirea pentru joi la prînz, exprimîndu-și totodată dorința de a lua, în aceeași zi, de la ora 16, un prim contact cu gazonul de la „23 August". El vor locui la hotelul „Flora".

În calitate de observator al federației internaționale, va asista la meci dr. Vaclav Fira (Cehoslovacia), vicepreședinte U.E.F.A.

Dudu Georgescu și, în ultimul moment, Dobrin !

Față de meciul cu Ungaria, Ștefan Covaci, Valentin Stănescu și Victor Stănculescu au procedat la o remaniere a lotului. S-a renunțat la Dinu (accidentat în partida de la Sofia cu Levski Spartak), la Beldeanu, la Mircea Sandu, la Cîmpeanu II și la Cămătaru. Ultimul, convocat inițial, a fost trimis acasă (ca și Mihai Zamfir, Tilihoi și Nedelcu II) din cauza unei accidentări de ultimă oră. În locul lor au fost chemați Teofil Stredie (23 de ani, debutant), Nicolae Dobrin (34, 48 A), Dudu Georgescu (31, 39 A) și Florea Văetuș (25, debutant), la F.I.F.A. (sediul acesteia, ca și cel al U.E.F.A., se află în Elveția) fiind comunicați următorii 20 de jucători :

Cristian, Moraru (portari) ;

Negriță, Sameș, Ștefănescu, Munteanu II, Stredie, Ungureanu (fundași) ;

Nicolae, Stoica, Țicleanu, Augustin, Iordănescu, Balaci (mijlocași) ;

Țălnar, Șoiman, Crișan, Dobrin, Dudu Georgescu, Văetuș (atacanți).

După cum se poate constata, toate încercările de a-l recupera pe portarul Iordache au eșuat, la indisponibilitatea lui adăugîndu-se alte cîteva (Dinu, Mihai Zamfir, Cămătaru ș.a.). Față de ultimele evoluții din campionat și din cupele continentale, dar și la insistențele presei (vezi ancheta și interviurile din ultimul număr al revistei „Flacăra") corpul de tehnicieni ai naționalei au hotărît modificările amintite, pe care le socotim justificate. Totodată, nutrim speranța că noii veniți (și, în special, Dobrin de la care publicul așteaptă o dăruire totală) se vor încadra rapid și vor aduce atît de necesara adiere de aer proaspăt. N-au mai rămas multe ore pînă la fluierul arbitrului Barbaresco și, oricare vor fi fost sau vor fi fiind punctele noastre de vedere, e cazul să strîngem rîndurile în jurul „familiei" tricolorilor, să le ținem pumnii strînși și, în cele 90 de minute ale meciului, să-i îmbărbătăm, să-i mobilizăm, să-i purtăm spre victorie. Minunatul public care va umple, sîntem convinși, pînă la refuz tribunele de la „23 August" are datoria să fie, și la bine, și la rău, alături de echipă, încurajînd-o în acest ultim și extrem de important asalt programat pe teren propriu.

În privința tricolorilor, aceștia s-au pregătit temeinic, în liniștea Snagovului. Starea lor de spirit, ne-am convins, e prielnică și ei sînt decși să nu precupețească nici un efort pentru a ieși învingători.

Acestea fiind zise, mult succes, tricolori ! Așteptăm de la voi victoria ! Stă în capacitatea voastră s-o obțineți și, pentru a izbuti acest lucru, e nevoie să credeți în ea, să trudiți pentru ea, bărbătește și uniți !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

De ce să ne punem piedică ?!

Am văzut în etapa trecută cel mai frumos gazon întîlnit vreodată pe terenurile noastre și bucuria revederii acelui verde minunat a fost și mai mare pentru că era în Tîrgoviștea mea natală, de care mă vor lega toată viața lucruri de neuitat. Acum, cînd își caută noi linii și dimensiuni arhitectonice ce se cer și se vor cel puțin pe măsura venețianului care a desenat cu mult har pentru timpurile acelea una din vechile ctitorii ale Valahiei, Tîrgoviștea mi-a lăcrimat trecerea bătrînilor mei de neuitat, dar și frumusețea de perpetuare a generației mele, în care am mare încredere că va apăra cu demnitate puritatea sufletească a acelora care au sorbit și din Ialomița, dar și din Dîmbovița.

Poate și pentru că menirea ierbii este de a fi călcată în picioare, jocul actualei mele echipe a vrut să fie neîndurător la Tîrgoviște. Nu a fost un meci spectacol și nici o partidă liniștită. Puteam și trebuia să cîștigăm, echipa locală nu mai are nici ea prezența fizică în teren de acum cîțiva ani, dar nici aceasta nu mi se pare lucrul cel mai important al disputei care a avut loc. Am văzut și simțit din nou „mîini străine" de locul disputei care au influențat falseturile brigăzii de arbitri. Nu vreau să fac sau să susțin un proces de rea intenție nimănui, pentru că vinovați în sensul acesta se pot găsi în toate casele fotbalului nostru. O astfel de preocupare mi se pare mai mult decît condamnabilă. În loc să ne muncim mintea pentru a găsi metode cît mai eficiente de ridicare a potențialului de joc al propriilor formații, ne „băgăm coada" pentru a împiedica uneori, cu orice mijloace, licărul de competență fotbalistică ce animă unele echipe ce sînt pentru unii sau alții concurente la marea performanță.

Noua, dar deja vechea înțelepciune românească privitoare la destinul caprei vecinului, prezentă binefăcător și în fotbalul nostru, începe să fie perfecționată... Mijloacele sînt din ce în ce mai rafinate, depășind încercările cu care am anulat pressingul de pionierat pentru fotbalul nostru al lui Mateianu, circulația echipei lui Mircea Lucescu, răutatea de a combina percutant a oltenilor lui Oblemenco sau încercările de acum ale lui Dinamo de a juca un fotbal tot mai inventiv. Sigur că aici intervine nemiloasă și lupta firească dintre generații. Mai mult chiar, se ridică, sprijiniți cu putere și din rîndurile celor care au încă vîrste de început în conducerea tehnică a fotbalului, elemente capabile să rezolve prin înșelăciune și fraudă mult mai ușor rezultatele de care are nevoie fotbalul.

Sînt cu atît mai periculoși cu cît numărul lor este în creștere. Sînt puternici pentru că se pot apăra ușor între ei, tocmai prin legătura imposturii de care se slujesc, devenindu-le prea la îndemînă în a „îngropa" pe puținii meticuloși cinstiți și competenți ce există și chiar mai apar în fotbalul nostru. Sper ca semnalul de alarmă pe care l-am tras în acest sens — și în urma unei lungi discuții tocmai cu un virstnic de mare caracter care iubește destul de dezinteresat fotbalul și pentru că meseria nu l-o poate lua nimeni — va fi interpretat așa cum trebuie. Ar fi bine și pentru că meseria de gînditor și hotărîtor al tuturor acțiunilor ce privesc viața unei echipe trebuie practicată în fotbalul nostru de cît mai multe minți capabile. Știm că ce se joacă în campionatul nostru nu seamănă cu ceea ce ni „se servește" pe terenuri străine și în acest sens și bulgarii mi-au oferit o lecție de abilitate tactică pe care știu că n-am să o simt încă mult timp la adversarii autohtoni... Așa că haideți să ne pregătim, mai mult de adevăratul fotbal și nu de ce trebuie făcut pentru a cîștiga împiedicîndu-ne vinovat unii pe alții...

CORNEL DINU ■

Cronica (437, 438, 439, 440)

Sediul revistei Flacăra, ora zece dimineața. O zi ca oricare alta și totuși acum atmosfera pare a avea o altă densitate. Oamenii sînt, și nu este doar o părere, mai veseli, vocile lor mai clare, privirile mai limpezi. Bărbați în toată puterea tinereții purtînd tandru miraculoasele cutii, pe care sînt acordate sufletele lor nu sîrme de oțel, se adună, se îmbrățișează, își vorbesc. O bucurie nedisimulată se citește pe chipurile lor, luminîndu-i. Ai impresia că fiecare e prieten cu toți sau că, oricum, legături tainice îi apropie și te minunezi cum izul de cerneală proaspătă capătă contururi muzicale.

Pentru Brăila și Tulcea colectivul reunit a fost... mare. Adică numeros dar și valoros. Oameni cu experiența a opt ani de activitate în cenaclu dar și alții, mai nou veniți, arătau cu toții hotărîrea de a ține sus ștacheta exigențelor obiectivelor viitoare. Spun „obiective" deoarece fiecare dintre aparițiile cenaclului în public își propune un ceva anume, concretizat în nevoia de comunicare pentru care se depun efort, pasiune, efort... Că, de fapt, cenaclul așa cum îl vedem noi, membrii săi, de pe scenă, începe chiar aici, la redacția revistei Flacăra, este dovedit de la prima întîlnire a membrilor colectivului artistic și a conducătorului cenaclului, poetul Adrian Păunescu. Întîlnirea nu este una protocolară ci o ședință de lucru pregătitoare. Bucuria revederii este și de această dată evidentă și reciprocă ... du-mă la toți și la fiecare îmi vine ... că ne aflăm par... lui la care nu o dată m-am gîndit ... școală. Aici se plăsmuiesc întîmplările viitoare ale cenaclului, acumulările dar și examenele de foc urmînd a se produce în confruntarea directă cu publicul. Imperativele formulate acum ca și altă ... seriozitate, rigurozitate, punctualitate — toate atribute ale unui înalt profesionalism de care trebuie să dea dovadă fiecare membru al cenaclului. Cine nu poate înțelege necesitatea respectării acestor cerințe nu poate răspunde exigențelor dictate de exercitarea activității la locul de muncă, numit Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

La Brăila ca și la Tulcea sălile de sport erau pline pînă la refuz. Căldura reflectoarelor a fost o dulce adiere față de aceea a publicului. Sentimentul pe care-l ai nu poate fi decît copleșitor. Ce-o fi fost însă în sufletul brăileanului Nicu Alifantis sau în acela al tulceanului Radu Gheorghe în fața celor mai ardenți spectatori ai lor nu s-a văzut nici din scenă. Ceea ce am văzut cu toții însă a fost înalta lor clasă artistică, ca și a majorității celorlalți membri, care alăturată eforturilor interpretative ale tuturor și dorinței extraordinare de comunicare a celor din sală au dus la realizarea unor spectacole de excepție.

Dar multe lucruri nu se pot observa de dincolo de conul de lumină al scenei. Ce înseamnă o defecțiune de sunet într-un spectacol în care sunetul este primordial poate realiza oricine. Și dacă s-a putut recita și cînta într-o sală în care la un moment dat nu era o altă lumină decît becul unei lanterne, atunci defecțiunea survenită la una dintre puterile stației de amplificare a putut trece neobservată. Oboseala acumulată în trei zile de spectacole, fiecare de peste șapte ore, a fost îngropată de entuziasmul și devotamentul în care se-nvelesc marile cauze. Stări de încordare nervoasă avînd cauze diverse, probleme de ambianță sau alte și alte probleme de ordin tehnic sau organizatoric s-au spulberat una după alta. Iar dacă în final Brăila și Tulcea s-au înscris ca alte două momente de referință în existența cenaclului și publicul de aici a fost convins de marea forță a mișcării artistice ce o reprezintă este pentru că, așa cum îl vedem noi din scenă, cenaclul este convins de adevărul a ceea ce face, condiție a rezistenței în timp. La Brăila și Tulcea cenaclul văzut de pe scenă nu a însemnat decît ca și pînă acum, „Lumină, Luptă, Libertate".

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

De la bun început, o mărturisire ... ne temem că rîndurile care urmează nu vor reuși să ofere imaginea suficient de clară, atotcuprinzătoare a tuturor întîmplărilor artistice ale Cenaclului Flacăra, din zilele de 3, 4 și 5 octombrie. Și aceasta, pentru că în realitate s-au succedat o mulțime de fapte, unele legate de actul artistic propriu-zis, altele ce nu au și nici nu vor să aibă nimic comun cu arta, dar toate făcînd parte din viața cenaclului. Însoțind cenaclul la Brăila și la Tulcea, am trăit însă momente tulburătoare, am constatat „pe viu" ce înseamnă entuziasmul, ne-am bucurat, împreună cu membrii săi, de toate clipele frumoase petrecute în prezența miilor de oameni veniți de pretutindeni. De asemenea, ne-am întristat odată cu ei, cînd întîmplări nedorite le-au încruntat frunțile. Cert este că s-a muncit mult, iar rezultatele au întrecut orice așteptări.

Dacă ploaia ne-a împiedicat să ajungem în Insula Mare a Brăilei... au venit cei din insulă la noi

Prevăzut să se desfășoare sîmbătă în Insula Mare a Brăilei, duminică la Brăila și luni la Tulcea, Cenaclul Flacăra și-a modificat de la bun început traseul propus. Cu numai o zi înaintea plecării, organizatorii brăileni ne-au anunțat că o ploaie mare se abătuse prin părțile locului, făcînd aproape imposibilă întîlnirea cu tinerii din Insula Mare a Brăilei. Păreri de rău, probleme... S-a găsit însă imediat o soluție : Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în Brăila cu o zi mai devreme față de data fixată inițial. Și așa s-a și întîmplat.

În 3 octombrie, la ora 19, Sala polivalentă din ospitalierul oraș dunărean era arhiplină. Și spre marea noastră satisfacție, împreună cu localnicii, cu cei veniți de pretutindeni, aplaudau aici sosirea cenaclului și tinerii care își desfășurau activitatea în Insula Mare a Brăilei ! A fost un ... din Brăila, ce confirmă bucuria lor de a participa la întîlnirea ... care nu au dorit să o amîne cu ...

... atenția de la bun început ... receptivitate a publicului, entuziasmul ce domina întreaga sală. Acea seară în care „cenacliștii" se aflau în Brăila, pentru a se întîlni cu iubitorii muzicii și poeziei, a relevat încă o dată — ... mai era nevoie — setea de artă, de frumos și în același timp eficiența unei manifestări artistice complexe, lipsita de convenții, de canoane. Ne-a fost dat să asistăm la momente în care aplauzele, uralele au fost atît de puternice, încît ne-am ridicat ochii cu teama ca ploaia reîncepuse. Cum s-a ajuns aici ? Iată, pe scurt, cîteva date semnificative :

— Au fost prezenți următorii membri ai cenaclului : Mircea Vintilă, Victor Socaciu, Nicu Alifantis, Adrian Ivanițchi, Maria Nagy, Ducu Bertzi, Vali Șerban, Doru Stănculescu, Gil Dobrică, Ileana Calinovici, Constantin Dragomir, Doru Ghiaja, Arpad Domokoș, Vasile Șeicaru, Ana Tetelea Ionescu, actorul Mihail Stan, grupurile „T" din Tîrgoviște, „Doi și jumătate", „Canon" și formația „Continental".

— S-au prezentat în fața unui public numeros — peste 2 000 de spectatori — interpreți a căror vîrstă varia între... 6 și 40 de ani ! Subliniem cu acest prilej participarea grupurilor de copii „Colibri", condus de inimosul profesor Dorin Sipoș, și „Altofon", constituit de Ion Pirnog.

— Au fost recitate poezii de Ion Gheorghe, Victor Sivetidis, Marin Sorescu, prezența actorului Mihail Stan fiind salutată în repetate rînduri cu aplauze.

— S-a cîntat în limba greacă, maghiară, engleză și, bineînțeles, română.

— Repertoriul a fost deosebit de variat : au fost interpretate cîntece de dragoste, de factură folclorică, creații mai noi, dedicate țării, președintelui Nicolae Ceaușescu, vechi cîntece, păstrate în timp, amintind de trecutul glorios de luptă al poporului român pentru dreptate, pentru independență, pentru apărarea ființei naționale.

— Nu au lipsit nici șlagărele internaționale interpretate cu o remarcabilă vervă de Gil Dobrică și Maria Nagy.

O întîmplare incredibilă : cenaclul se poate desfășura chiar și pe întuneric !

În dimineața de 4 octombrie, o idee menită să aducă un element nou în derularea cenaclului, aceea de a conferi unor cunoscute cîntece aparținînd muzicii tinere elemente ale muzicii pop-rock, idee salutată de toți cei prezenți, din păcate nu a putut fi pusă în practică. La repetiția stabilită pentru ora 17, Nicolae Enache, conducătorul grupului instrumental Continental, a reușit să întîrzie aproape o oră. Evident, din lipsă de timp, s-a renunțat la această inițiativă. Cu toate acestea, cine ar fi putut să-și imagineze că era seara în care se va stabili un record : cenaclul a durat... 7 ore și 35 minute ! Deci, tot la Brăila, în aceeași Sală a sporturilor, succesul a fost remarcabil, datorat în egală măsură tuturor. Grupurile „T" din Tîrgoviște, „Doi și jumătate" din Oțelu Roșu și „Canon" din Hunedoara au fost „în formă", la fel ca și ceilalți membri ai cenaclului, iar dialogul susținut în permanență cu publicul de poetul Adrian Păunescu a făcut ca și în cele două momente de impas determinate de întreruperea curentului electric, cînd totul se cufundase într-un întuneric absolut, cenaclul să continue de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Puține sînt cuvintele care ar putea să exprime liniștea absolută ce domnea în sala lipsită de cea mai neînsemnată sursă de lumină, cînd se recita „Manifest pentru sănătatea Pămîntului"... Momente de emoție, de adîncă vibrație, care au demonstrat în chip superb — oare pentru a cîta oară ? — puterea de seducție a ...

Toate inimile bat în același ritm !

Luni, 5 octombrie, ne-am despărțit cu o strîngere de inimă de generoasele noastre gazde brăilene. Le-am mulțumit — și o facem din nou și pe această cale — iar autocarul condus de admirabilul Gheorghe Ionescu a pornit-o spre Tulcea. Toți membrii cenaclului erau prezenți, chiar și sunetistul Doru Țană. Lipsea Doru Stănculescu (ce avea să vină mai tîrziu), nededat încă la disciplina colectivă. Am întîlnit și la Tulcea același entuziasm, aceeași dorință sinceră a oamenilor din această frumoasă localitate de a participa la întîmplarea artistică ce urma să aibă loc în Sala sporturilor la ora 18. Dacă ar fi să ne referim și la sensul propriu al acestui cuvînt, am spune că domnea o căldură ce amintea de ținuturile tropicale. Pentru buna desfășurare a ... directorul acestei săli — ... — a fost rugat să ... instalația de climatizare. Ne-a asigurat că ... funcționează din plin, pentru ca apoi să aflăm că nici măcar nu își propusese așa ceva.

Bineînțeles, cenaclul s-a derulat fără nici o altă problemă, ba chiar a durat mai mult decît cel din seara precedentă cu aproximativ 25 de minute. Mai precis, opt ore. Din nou, acest mănunchi de oameni talentați au demonstrat cu prisosință că arta lor place, impresionează, este un fenomen social. Impresionante au fost momentele cînd se aplauda cu frenezie în ritmul cîntecelor lui Dragomir, Șerban, Ivanițchi, Domokoș, Socaciu, Șeicaru, Stănculescu... De asemenea și clipele cînd toți cei aflați în sală se ridicau și se legănau braț la braț în ritmul muzicii, se scanda. Și de această dată, vechi balade populare, cîntece din repertoriul internațional, melodii compuse pe versurile celor mai iluștri poeți ai neamului s-au făcut auzite.

...Am părăsit Sala sporturilor cîndva tîrziu în noapte. În liniștea ce domina orașul se auzea din depărtare „Colindul Apusenilor". Erau spectatori care se îndreptau cîntînd spre casele lor...

Mulțumim organizațiilor de partid din județele Brăila și Tulcea, organizațiilor de tineret, oamenilor muncii, tuturor acelora care au ajutat la buna desfășurare a acțiunilor cenaclului și au reușit să fie gazde atît de primitoare. Anunțăm pe susținătorii cenaclului că o veste de ultimă oră ne promite o reîntîlnire în mai multe localități din județul Tulcea la sfîrșitul lunii octombrie sau începutul lunii noiembrie.

CONSTANTIN BALACCIU ■

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu,** Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) — 26 00, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (**Ilie Purcaru,** Victor Niță, George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) — 18 48 75, 25 60 ; Secția scrisori probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu,** Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (**Ovidiu Ioanițoaia,** Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Mihai Pînzaru, Sorin Postolache, Cornel Speriatu) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; **Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE** — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; **Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE** — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; **Redactor șef** — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. BOX 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, din nou în piețele Capitalei

Comentariu în pagina 3

Pîinea țării nu poate lăsa indiferent pe nimeni

E marți, ceasul a trecut de 10 și plouă. Metodic, cu aplicație, ca și cum ploaia și-ar fi pus în cap să facă o treabă bună. Fără să ne propunem o țintă anume, o luăm spre Cernica, dar oprim încă înainte de a fi depășit terenurile cooperativei din Pantelimon. În stînga șoselei, sfidînd ploaia, 12 țărani adună varză. Sînt îmbrăcați, vorba unuia din ei, Florea Ciobanu dacă nu greșim, „în consecință", adică poartă cizme și folii de plastic, ultimele provenite, citățm aceeași sursă, „de la dezvelirea solariilor". Ei par, văzuți chiar și de aproape, niște scafandrii, dacă nu cumva niște cosmonauți, dar sînt exact ceea ce sînt, țărani harnici și conștienți că acum, fiecare oră bună de lucru poate fi hotărîtoare pentru pîine. Judecînd după condițiile în care muncesc, e ploaie, e frig, e noroi, treaba lor nu-i deloc ușoară, iar unul din ei, Ion Stan, crede chiar așa, că nu-i ușoară. Sîntem aici, zice, de la 7, am recoltat 3 tone și avem o varză coaptă și aranjată cum n-a fost de mulți ani. Ion Stan trage cot la cot cu soția, Maria, nu

(Continuare în pag. 6)

OVIDIU IOANIȚOAIA

Fiecare să cumpere numai cît are nevoie

Radu Țuțulanu locuiește pe o stradă alăturată, Mitropolit Dosoftei. Își face cumpărăturile la unitatea 36 de cînd s-a mutat în cartier. Are 6 copii. Nevasta e atît de ocupată cu creșterea lor încît arareori are timp să meargă la cumpărături. „Cumpăr numai cînd îmi trebuie. E vorba și de bani. Nu te apuci să faci stoc cînd ai 6 copii. Eu trebuie să fiu sigur cînd mă duc la alimentara că găsesc alimentele de care am nevoie. Așa a fost pînă de curînd. Nu-mi făceam nici o problemă. De cînd au început unii să cumpere fără măsură, mi s-a întîmplat să rămîn fără ulei în casă. Noi consumăm 2 litri pe săptămînă. Niciodată n-am cumpărat mai mult. Cei care au cumpărat și au pus în cămară nu s-au gîndit la cei 6 copii ai mei. Propunerea mea aceasta este : să cumpere fiecare numai cînd are trebuință. Așa vom găsi cu toții. De fapt decretul pe care eu îl apreciez foarte mult a.ta și spune. Alimentara e bine aprovizionată. Sînt deci condiții ca lucrurile să meargă bine".

(Continuare în pagina 7)

OZREA GEORGESCU

Investițiile — prioritate permanentă

Anul acesta, economia noastră națională urmează să-și sporească forța productivă cu încă 750 de capacități de producție industriale și agrozootehnice. Valoric, programul de investiții însumează 220 miliarde lei. Cam tot atît cît în anul 1980, dar cu aproape 10 la sută mai mult decît în întregul cincinal 1961—1965.

Efortul financiar rămîne în continuare uriaș. Dar nu cuantumul fondurilor alocate reține în primul rînd atenția în programul de investiții pe anul 1981, ci concepția nouă care tutelează acest program. Eforturile sînt orientate cu precădere spre terminarea obiectivelor începute, completarea dotării întreprinderilor cu mașini și utilaje și dezvoltarea unor locuri înguste din economie. Numărul obiectivelor în lucru este mai mic, forțele sînt utilizate superior, iar durata de execuție scade. Crește ponderea investițiilor în utilaje și se reduce cea a lucrărilor de construcții-montaj. De la 43,8 la sută în 1980, la 37,9 la sută în 1981. Și mai importante sînt însă obiectivele cărora le este subordonată îndeplinirea programului de investiții : accentuarea trecerii la reproducția de tip intensiv, creșterea gradului de valorificare a resurselor, economisirea materiilor prime, a energiei și combustibilului, sporirea productivității muncii și ridicarea rentabilității întregii activități economice. Continuă, în același timp, procesul de remodelare a structurilor economice. Metalurgia prelucrătoare, subramurile purtătoare de tehnică de vîrf din cadrul construcțiilor de mașini, chimia de sinteză fină și mic tonaj capătă o tot mai mare amploare, în

(Continuare în pagina 5)

VASILE BARAC

La zi despre motorul „Milu"

Montat pe masa de încercări și conectat la aparatele de măsură și control, motorul pornește la o simplă rotație de cheie : șase mii de turații pe minut, însoțite de un zgomot surd, monoton, abia perceptibil. În fața noastră, a celor care asistăm la această scenă memorabilă, totul apare simplu și firesc, aidoma experimentelor comune ce se desfășoară în halele de fabricație sau în secțiile specializate pentru încercările de motoare. Și totuși... pentru ca acest moment să se producă, pentru ca motorul acesta de dimensiuni reduse, argintiu, strălucitor ca o piesă de decor să ajungă să fie experimentat la turație maximă, și mai ales pentru ca el să fie o noutate absolută pe plan mondial, unică și inimitabilă, — au trebuit să treacă ani de zile. În tot acest răstimp, creatorul lui a renunțat de bună voie la toate concediile sale legale a șezut la serviciu primul și s-a reîntors acasă la căderea nopții, și mai ales a gîndit și executat piesele angrenajului, toate fără excepție, în zeci de variante posibile. Motorul „Milu" s-a născut din această totală dăruire de sine, din pasiunea și efortul unui om pornit să aducă elemente de mare noutate într-un domeniu în care de un secol principiul constructiv rămîne practic același.

Istoria motoarelor cu ardere internă cunoaște totuși cîteva momente decisive. Primul a fost fără îndoială marcat de invenția lui Otto Nicolaus. A urmat, după cîteva decenii, strania apariție și dispariție a inginerului Rudolf Diesel, constructorul motorului ce-i poartă numele, iar

(Continuare în pagina 9)

LIVIU MAIOR

Satul Pria, comuna Cizer din Sălaj la sărbătoarea celor 500 de toamne atestate documentar

Fotografie de SORIN POSTOLACHE

IN NUMĂRUL DE ASTĂZI:

Bătălia pentru recoltă (pag. 6)

Din nou despre motorul „Milu" (pag. 9)

Istoria noastră, viața noastră (pag. 10—11)

Flacăra revine după 1 231 de săptămîni (pag. 13)

Un interviu cu Dorli Blaga despre Lucian Blaga (pag. 15)

Sport (pag. 23—24)

Mărturie peste timp la un proces care n-a avut loc

În luna septembrie s-au împlinit 42 de ani de cînd primul ministru al României — Armand Călinescu — a fost asasinat de legionarii mercenari ai lui Hitler. Nu este în firea poporului român să-și tacă martirii. Acest brav neam românesc, făuritor și iubitor de istorie, cunoaște — l-a știut dintotdeauna — implacabilul avertisment : cine uită istoria, riscă să o repete ! Și nu doar în părțile ei fericite.

Cu aceste gînduri săptămîna trecută ne-am îndreptat pașii spre locuința doamnei **Adela Călinescu**, soția fostului prim-ministru — căzut la datorie, victimă a hitlerismului. Pentru că, iată, avem acest rar privilegiu de a o ști printre noi, alături de noi, pe această admirabilă femeie care prin nimic nu trădează cei 86 de ani — și mai buni și mai triști — într-o viață din care 22 trăiți alături de venera-tul domniei-sale soț.

Istoria noastră, viața noastră

Sîntem primiți cu amabilitate și conduși în încăperea cîndva camera-birou a însuși fostului prim-ministru. Onoare ce ne încîntă, însă încărcătura emoțională este mai apăsătoare, motiv pentru care și discuția se leagă vădit mai anevoie...

— Stimată doamnă Adela Călinescu, mai întîi vă mulțumim pentru că ați acceptat rugămintea noastră, și, totodată, vă cerem iertare pentru impietatea de-a vă răscoli, prin dialogul nostru, amintiri scumpe, dureroase.

Mărturisim că ne numărăm printre cei care au cercetat atent activitatea politică a soțului dv. Ne-am lămurit multe lucruri, dar mai sînt și mici enigme. Poate cu sprijinul dv. vom reuși necesarele lumini. Bunăoară, ne-a frapat hotărîrea lui Armand Călinescu de a-și face testamentul încă la 21 iulie 1938. Era atunci numai ministru de interne și avea abia 43 de ani. Trebuie că a existat un motiv anume, dar care nouă ne scapă. Ne-ați putea ajuta dv. ?

— Este exact ce spuneți. Testamentul

(Continuare în pagina 11)

STELIAN NEAGOE

TOAMNA

De dor de ducă frunzele-s atinse
Ce-ar mai putea pe creangă aștepta
Au dobîndit sărutul de pe urmă
Arvuna-n aur care nu se ia

Plecarea lor nu-nseamnă despărțire
Ci-ntoarcere slăvită printre ploi
De unde s-au atins de nemurire
Se-ntorc s-o dea țăranii înapoi

Și pot în tihnă să se risipească
Din pulbere de vînturi mai presus
Li se vădește sulița în coastă
Și lacrima de foc ce le-a răpus.

IOAN ALEXANDRU

(Din „Imnele Țării Române-ți", aflate sub tipar)

PRIMIRI LA TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Primirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a delegației Partidului Socialist Francez, conduse de tovarășul Lionel Jospin, a prilejuit o reafirmare a prieteniei ce caracterizează relațiile dintre cele două partide, dintre România și Franța, dintre popoarele român și francez. În cadrul întrevederii, conducătorul delegației P.S.F. a arătat că îi revine plăcuta misiune de a transmite tovarășului Nicolae Ceaușescu un cald mesaj de prietenie din partea președintelui Franței, François Mitterand, împreună cu expresia înaltei sale considerații, cu cele mai cordiale urări de sănătate și fericire, de succes deplin în activitatea ce o desfășoară în fruntea partidului și statului român. În același timp, în numele său și al conducerii Partidului Socialist Francez, oaspetele francez a adresat secretarului general al partidului nostru un salut călduros, exprimîndu-și profunda satisfacție de a vizita România și de a se întîlni cu conducătorul partidului și statului român.

Mulțumind pentru sentimentele exprimate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rugat să se transmită președintelui François Mitterand un salut călduros și cele mai bune urări de sănătate și fericire, de succes în întreaga sa activitate ca șef al statului francez. Secretarul general al Partidului Comunist Român a adresat, de asemenea, un cald salut primului secretar al Partidului Socialist Francez, conducerii partidului, manifestîndu-și satisfacția față de vizita tovarășului Lionel Jospin în România.

În timpul convorbirii, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Lionel Jospin au subliniat cu satisfacție bunele relații dintre P.C.R. și P.S.F., relevîndu-se hotărîrea ambelor părți de a extinde și mai mult raporturile dintre cele două partide, de a spori contactele și schimburile de păreri asupra problemelor importante ale luptei pentru pace și progres social. S-a afirmat, cu acest prilej, convingerea că intensificarea conlucrării dintre Partidul Comunist Român și Partidul Socialist Francez contribuie la promovarea colaborării rodnice, multilaterale dintre România și Franța, la o tot mai strînsă apropiere dintre popoarele român și francez, pe care le leagă o veche și trainică prietenie. În acest context, s-a evidențiat dorința celor două partide de a acționa în continuare pentru dezvoltarea și mai puternică a legăturilor tradiționale dintre România și Franța, pe tărîm politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de activitate, în folosul și spre binele popoarelor român și francez, al cauzei păcii, destinderii, securității și independenței naționale, al cooperării și colaborării în Europa și în întreaga lume.

În cadrul primirii lui Khaled Al-Fahhoum, președintele Consiliului Național Palestinian, s-a exprimat satisfacția pentru bunele raporturi de prietenie, solidaritate și colaborare existente între Partidul Comunist Român și Organizația pentru Eliberarea Palestinei, între popoarele român și palestinian, și a fost manifestată dorința de a extinde și aprofunda aceste raporturi în folosul ambelor popoare. În cursul întrevederii a fost relevat faptul că situația din Orientul Mijlociu impune intensificarea eforturilor pentru soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a conflictului din această regiune, în vederea stabilirii unei păci globale, juste și durabile în zonă, pe baza retragerii Israelului din teritoriile palestiniene și arabe ocupate în urma războiului din 1967, rezolvării problemei poporului palestinian prin respectarea drepturilor sale legitime la autodeterminare, inclusiv la crearea unui stat palestinian independent.

Întrevederea dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Rodney Arismendi, secretar general al P.C. din Uruguay, a prilejuit exprimarea satisfacției față de evoluția raporturilor de strînsă prietenie, solidaritate și colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist din Uruguay, caracterizate prin stimă, înțelegere și respect reciproc. A fost reafirmată hotărîrea comună de a se acționa și pe viitor pentru amplificarea acestor relații, în interesul prieteniei dintre cele două popoare, al cauzei generale a democrației, independenței naționale și progresului social, al înțelegerii și colaborării între națiuni.

În cadrul primirilor la tovarășul Nicolae Ceaușescu au fost abordate, de asemenea, probleme importante privind situația internațională actuală.

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Călărași

Vinerea trecută tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o vizită de lucru în unități agricole din județul Călărași. Secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășii Emil Bobu și Petru Enache.

★

Avînd ca obiectiv examinarea, împreună cu oamenii muncii, cu specialiști din agricultură și industria constructoare de mașini, activiști de partid și de stat, a mersului lucrărilor de stringere a recoltei și de pregătire a viitoarelor culturi, a modului cum se îndeplinesc sarcinile stabilite în direcția dezvoltării și modernizării continue ale agriculturii, în spiritul hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, noua vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Călărași, desfășurată în atmosfera de lucru intensă care domnește în aceste zile în toate unitățile agricole, a prilejuit, ca de fiecare dată, stabilirea de măsuri concrete, menite să asigure folosirea la maximum a tuturor condițiilor de care dispune în prezent agricultura noastră.

O atenție deosebită a fost acordată modului în care se înfăptuiește programul de mecanizare a lucrărilor agricole. În acest scop au fost analizate noile tipuri de combine multifuncționale, care asigură creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor de recoltare, unele instalații de irigare modernizate. Au fost examinate, de asemenea, unele măsuri privind perfecționarea în continuare a sistemei de mașini destinate recoltării și irigațiilor. Urmărind la lucru, în lanurile de porumb ale I.A.S. Dragalina, noile tipuri de combine universale autopropulsate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat eforturile specialiștilor, ale tuturor lucrătorilor din sectoarele de concepție și producție consacrate perfecționării acestor utilaje, dar a considerat că mai există încă posibilități de îmbunătățire constructivă a mașinilor respective. În acest scop, s-a cerut specialiștilor să acționeze cît mai operativ pentru perfecționarea în continuare a mașinilor agricole, pentru sporirea randamentului noilor combine și reducerea greutății lor.

Atît la Întreprinderea agricolă de stat Dragalina, cît și la Stațiunea experimentală pentru culturi irigate Mărculești, s-a insistat asupra unor probleme cum sînt remunerarea mecanizatorilor, repartizarea acestora pe suprafețe de lucru. Secretarul general al partidului a cerut să se ia măsuri corespunzătoare pentru ca mecanizatorii să fie remunerați în funcție de rezultatele lor în muncă, pentru a fi cointeresați în obținerea de producții superioare. Pentru atingerea acestui țel, mecanizatorii trebuie să fie repartizați pe aceleași suprafețe de lucru pe o perioadă mai îndelungată, de cel puțin cinci ani, pentru a întări răspunderea față de calitatea lucrărilor, de la pregătirea terenului și semănat pînă la recoltat, iar cîștigurile lor să fie în raport cu producțiile realizate de pe fiecare hectar cultivat, potrivit principiului acordului global. S-a precizat că în sistemul acordului global ar trebui inclus și șeful de fermă, pentru a fi cît mai direct cointeresat în bunul mers al întregii activități, în obținerea de către ferma pe care o conduce a unor producții mari și a unei eficiențe sporite.

În atenția secretarului general al partidului a stat, în timpul vizitei în unități agricole din județul Călărași, și calitatea lucrărilor agricole. Urmărind mersul lucrărilor de toamnă pe terenurile Stațiunii experimentale pentru culturi irigate Mărculești, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat specialiștilor să urmărească în permanență ca arăturile să se execute la adîncime mai mare, potrivit cerințelor solului. Legat de aceasta, s-a făcut recomandarea ca toate cadrele de conducere, cei mai specialiști, mecanizatorii să manifeste o preocupare continuă pentru calitatea lucrărilor agricole, să exercite un control permanent al acestora, să aibă asupra lor instrumente simple necesare măsurării operative a adîncimii brazdei.

Alături de modernizarea continuă a lucrărilor agricole, de înfăptuirea unei cointeresări materiale corespunzătoare, de calitatea superioară a lucrărilor agricole, la obținerea unei eficiențe tot mai sporite în agricultură contribuie și alegerea procedeelor, metodelor și mijloacelor care presupun cheltuieli reduse. În timpul vizitei în județul Călărași, secretarul general al partidului, referitor la stringerea și depozitarea resturilor furajere, a indicat cadrelor de conducere din ministerul de resort să ia măsurile ce se impun pentru depozitarea paielor și a cocenilor de porumb în loguri special amenajate lîngă căile de acces. Procedînd astfel, se vor reduce cheltuielile de transport, iar autocamioanele vor putea fi folosite, în zilele de vîrf ale campaniei agricole de toamnă, la transportul recoltei. La fel, examinînd instalațiile de udare de mare capacitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut specialiștilor să se preocupe de eficiența instalațiilor propuse, inclusiv de extinderea suprafețelor irigate prin brazde, de echipamentele necesare acestei metode, care se poate aplica în condițiile unor cheltuieli reduse.

Vizita secretarului general al partidului nostru în unități agricole din județul Călărași dobîndește o importanță și o semnificație deosebite pentru întreaga noastră agricultură. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în mijlocul oamenilor muncii de pe ogoare în plină campanie de toamnă, cînd pretutindeni în țară se dă bătălia pentru stringerea la timp și depozitarea în cele mai bune condițiuni a producției din anul acesta, constituie o vie mărturie a preocupării conducerii de partid și de stat, personal a secretarului general al partidului pentru îmbunătățirea continuă, pentru înfăptuirea noii revoluții agrare, în concordanță cu sarcinile stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului.

ION CODRU ■

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în piețe agroalimentare, magazine și unități economice din Capitală

Puternic imbold mobilizator pentru toți oamenii muncii

Sîmbătă dimineața, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut o vizită de lucru în principalele piețe agroalimentare din Capitală, în magazine și unități economice bucureștene. În această vizită, secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășii Emil Bobu, Cornelia Filipaș, Gheorghe Pană, Petru Enache, precum și de Ion Tești, ministrul agriculturii și industriei alimentare.

*

Efectuată la numai o zi după publicarea Decretului Consiliului de Stat menit să pună capăt speculei de alimente, tendințelor de suprastocare, noua vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în piețele Bucureștiului a avut drept scop analiza modului cum se înfăptuiesc hotărîrile conducerii de partid și de stat privind asigurarea unei aprovizionări corespunzătoare și raționale a populației cu mărfuri agroalimentare, cu produse din carne și pește, cu ouă, lapte și produse din lapte, precum și cu legume și fructe de sezon. În atenția vizitei au stat, de asemenea, obiective cum sînt îmbunătățirea organizării activității de comerț, modernizarea procesului de servire a cumpărătorilor, folosirea rațională a spațiilor de depozitare și desfacere a mărfurilor.

În piețele Dorobanți, Obor, Unirii, Amzei, „Ilie Pintilie", „Moghioroș", în hala „Traian", magazinele de stat, I.A.S.-urile și C.A.P.-urile, producătorii particulari ofereau spre vînzare mari cantități de cartofi, roșii, ardei, gogoșari, vinete, alte legume, verdețuri, mere, pere, struguri, asigurînd satisfacerea cerințelor curente ale cumpărătorilor, precum și a necesităților unei bune aprovizionări pentru perioada de iarnă. Se aflau, de asemenea, în spațiile ce le erau destinate, cantități corespunzătoare de carne, mezeluri, pește, lactate, conserve și alte produse agroalimentare. Vizitînd standurile și tonetele din piețe, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat buna calitate a produselor, precum și eforturile îndreptate în direcția practicării unui comerț civilizat. Purtînd un dialog permanent cu producătorii, cu cumpărătorii, precum și cu factorii de răspundere, secretarul general al partidului s-a interesat de prețul produselor oferite spre vînzare, de modul în care se face aprovizionarea, de numeroase alte aspecte privind satisfacerea deplină a necesităților de produse agroalimentare ale populației.

Referindu-se la cantitățile de produse aflate în comerț, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că există suficiente mărfuri pentru a asigura o aprovizionare normală, pentru a satisface un consum real; dereglările se produc ca urmare a stocării. De aceea este necesar să se acționeze împotriva acelora care se supraaprovizionează, afectînd interesele altor cetățeni, încălcînd în acest fel principiile eticii și echității socialiste. Secretarul general al partidului a insistat asupra necesității ca factorii de resort să se preocupe cu mai multă răspundere de asigurarea unor livrări ritmice și în flux constant ale produselor, conform programului stabilit, care are în vedere un fond de marfă sporit față de perioadele corespunzătoare ale anilor precedenți, la nivelul actual de consum pe cap de locuitor. În acest trimestru și, în continuare, în lunile de iarnă din anul viitor sînt, practic, asigurate cantități suficiente la toate produsele.

În ceea ce privește organizarea comercială și buna servire a cumpărătorilor, s-au apreciat progresele obținute dar s-a atras atenția că mai sînt multe de făcut în această direcție, începînd cu extinderea sistemelor de vînzare moderne, inclusiv metodele de servire rapidă a cumpărătorilor, pînă la modul de comportare și ținută al lucrătorilor din comerț, corespunzător cerințelor și exigențelor oamenilor muncii, ale unei activități comerciale civilizate.

Noua vizită în piețele Capitalei, ca și la magazinul „Unirea", înscriindu-se în permanentul dialog pe care secretarul general al partidului îl poartă cu făuritorii de bunuri materiale din țara noastră, constituie încă o mărturie pregnantă a grijii pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o poartă satisfacerii cît mai depline a necesităților de consum, creșterii bunăstării tuturor oamenilor muncii. Vizita a evidențiat sarcinile ce revin unor ministere și consiliilor populare pentru înfăptuirea măsurilor adoptate de partid în direcția sporirii producției agroalimentare și industriale, precum și a asigurării unei aprovizionări corespunzătoare a populației. Înfăptuirea ferme a prevederilor Decretului Consiliului de Stat privind măsuri pentru prevenirea și combaterea unor fapte care afectează buna aprovizionare a populației. Legat de aceasta, s-a subliniat prevederea cu privire la faptul că dreptul de aprovizionare cu lapte, ouă, legume, fructe și alte produse agroalimentare prin magazinele din orașe și centre muncitorești îl au cetățenii care trăiesc și lucrează aici, precum și obligația de a se asigura aprovizionarea și buna distribuire la sate a zahărului, uleiului și a altor mărfuri agroalimentare ce nu pot fi produse de cooperativele agricole de producție sau de producătorii individuali. S-a relevat, totodată, necesitatea unor măsuri ferme în direcția stimulării de către consiliile populare a cetățenilor din jurul orașelor sau centrelor muncitorești, a producătorilor individuali în ceea ce privește creșterea animalelor și păsărilor, producerea unor cantități sporite de cartofi, legume, fructe, atît pentru consumul propriu, cît și pentru aprovizionarea piețelor.

Probleme importante au fost abordate și cu prilejul vizitării unităților industriale — Întreprinderea de pompe „Aversa" și Întreprinderea textilă „Tricodava". Apreciind amplele lucrări de modernizare care au asigurat mecanizarea și automatizarea procesului de producție la „Aversa", secretarul general al partidului a cerut să se extindă asemenea acțiuni în unitățile de specialitate, să se inițieze unele schimburi de experiență între lucrătorii de aici și cei din alte unități din țară. Totodată, s-a cerut să se acționeze în continuare pentru mărirea gradului de tipizare a componentelor mecanice ale pompelor și extinderea mecanizării și automatizării producției. La „Tricodava", tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat să se manifeste și în viitor o preocupare sporită pentru utilizarea cît mai rațională a spațiilor de producție, pentru valorificarea cît mai eficientă a materiilor prime, pentru diversificarea și extinderea sortimentului de produse.

Desfășurată într-o atmosferă de dragoste și recunoștință profundă față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de bucurie și entuziasm, vizita de lucru a secretarului general al partidului în Capitală s-a constituit într-un puternic îndemn mobilizator pentru toți factorii de răspundere, pentru toți oamenii muncii din industrie, agricultură și comerț, în direcția perfecționării întregii activități, pentru ridicarea permanentă a producției industriale și agricole, pentru transpunerea în viață a prevederilor actualului cincinal, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului.

ION DUMBRAVĂ

„El trăiește, nu se lasă trăit...“

Sinaia este capitala românească a pompelor de injecție așa cum Brăila este capitala excavatoarelor, cum Iașii sînt capitala antibioticelor, cum Slatina este capitala aluminiului... Și este așa și nu altfel întrucît la Sinaia nu se fabrică numai ozon și sejururi de ținut minte, ci și aparatura de injecție pentru tot ceea ce se mișcă-n România — și pe unde mai exportăm — cu motoare diesel : utilaj de foraj, autocamioane, locomotive electrice și hidraulice, tractoare, autoturisme... Iar dacă au timpul necesar, muncitorii de la MEFIN (sigla întreprinderii de mecanică fină) îți pot oferi un Caraiman de informații despre ce sînt și ce se vor pompele de injecție fabricate la ei. Și în timp ce-ți vorbesc despre pompe, într-o asociație sau alta de propoziții este frecvent pronunțat numele maistrului Matei Ruegg. Motiv pentru care nu mai reziști tentației, întrebi și ți se răspunde : „Este unul dintre oamenii despre care poți afirma cu mîna pe inimă că s-au dezvoltat odată cu fabrica, că au înflorit odată cu ea și că influența a fost reciprocă. Aproape că nu există compartiment unde să nu fi lucrat de-a lungul anilor petrecuți aici, iar ideile partidului care au modificat viața și munca fabricii le-a considerat ca fiind și ale lui, idei personale, a luptat pentru ele ca și pentru propria-i ființă. **Matei Ruegg trăiește ideile, nu se lasă trăit de ele... Fapte ? Una cît... o viață, faptele vieții lui...“**

Matei Ruegg s-a angajat ca ucenic în 1939. În fabrică domnea legea patronului și a oamenilor săi. În afară viața era ghidată și comandată de alde Cressus. 1942 a fost anul în care tînărul — pe atunci — Matei Ruegg a fost declarat strungar. Și pentru că planeta începuse să trăiască idele fioroase ale lui Marte, și pentru că uzina din Sinaia începuse să fabrice armament, Matei Ruegg a fost mobilizat pe loc. La 11 iunie 1948, atunci cînd întreaga economie națională a fost aliniată ideii fundamentale de naționalizare a principalelor mijloace de producție, strungarul Matei Ruegg a fost pus să conducă compartimentul cheie al fabricii — organizarea muncii. Cum a transpus în viață comunistul Ruegg această idee putem deduce din ceea ce s-a întîmplat în continuare, știut fiind că ziua bună se cunoaște de dimineață. Pe atunci țara avea nevoie de grape, de sape și de fiare de plug — uzina a produs grape, și sape, și fiare de plug. Apoi țara a avut nevoie de pompe de injecție pentru motoarele tractoarelor Brașovului — uzina din Sinaia a produs pompe de injecție. Au fost necesare idei mereu mai bune, mereu mai noi. În silogismul creației nu are ce căuta amorțeala. Au trebuit să fie schimbate: calificarea forței de muncă, dotarea tehnică, procesele tehnologice. Prima pompă de injecție fabricată la Sinaia cîntărea 70 de kilograme. Au trecut anii. Astăzi se fac 30 de tipuri a căror greutate variază între 5,5 și 15 kilograme. Bineînțeles că pentru asta au fost necesare alte și alte idei — creierul a fost pus să lucreze mai mult decît mușchii. Ce-i drept, s-a ostenit mult, dar cu folos. De la 1 500 de oameni forța de muncă a uzinei a crescut la 5 000! Uzina a trebuit să fie dotată cu utilaje de înaltă precizie. Personalul a trebuit să bată pasul în aceeași cadență. Aceasta în condițiile în care nu a existat lună — timp de peste treizeci de ani ! — în care să nu se fi îndeplinit planul de producție. Împreună cu comuniștii din întreprindere maistrul Ruegg nu s-a lăsat trăit de idei, el le-a dat viață. Lașitatea de a nu îndrăzni se învinge mai ușor alături de alții. Cîndva unii susțineau că fluctuația personalului s-ar ține ca umbra de om. Alții — printre care și Matei Ruegg — că dimpotrivă, stabilitatea cadrelor este aceea care asigură succesul. Au spus, dar au și demonstrat. Așa s-a întîmplat și cu alte idei — aceea de a reduce consumul de metal, policalificarea, economiile... Adică toate ideile capabile să contribuie activ, adică decisiv, adică faptic — la progresul întreprinderii.

Acum maistrul Matei Ruegg este unul dintre șefii de secție de bază ai MEFIN. Conduce activitatea a 750 de oameni care produc șapte tipuri de pompe rotative. O singură pompă are între 200—250 de repere. Se poate afirma că în secția lor intră barele de metal și ies pompele. Are în subordine chiar și cinci ingineri. Însă nu se sfiește să-mi declare : „Pe inginerul Dan Stănicel îl pregătesc pentru șefia secției...“

Ideea rotării cadrelor...

MIRCEA BUNEA ■

100 000 de participanți la Tribuna democrației, în sectorul 5

Un răspuns, consemnat în registrul de procese verbale și datat 12.03.1981, un răspuns aparținînd lui Pompiliu Tătulescu, șeful sectorului comercial al primăriei sectorului 5 : „Comerțul stradal este un comerț de întîmpinare, care vine în ajutorul retățenilor. Este adevărat că nu peste tot se respectă regulamentele în vigoare. Acest comerț nu poate fi însă interzis. El este practicat în toate țările...“

Tudor Vlăsceanu, șeful sectorului muncă politică de masă din cadrul aceluiași consiliu popular, îmi explică modalitatea de funcționare a acestui veritabil FORUM muncitoresc ce se numește „TRIBUNA DEMOCRAȚIEI“ și în care întrebările participanților — întrebări venind din cele mai variate domenii de interes social, politic sau civic — își primesc răspunsuri competente nu arareori devenind factor declanșator al unor realizări, după cum vom vedea imediat.

Sectorul 5 al Capitalei organizează aceste adunări de larg interes mai ales la uzinele „Autobuzul“ și „Vulcan“ și pe platforma centrului de fizică Măgurele. Fiecare sector al Bucureștiului și-a fixat o anume zi în care să aibă loc „TRIBUNA“; sectorul 5 și-a stabilit această zi o dată pe lună, în a 2-a joi din luna respectivă. Nu există prezidiu la aceste adunări, există însă un coordonator — în cazul de față Moise Gheorghe, lucrător la fabrica de ulei „Muntenia“, președintele ODUS. Pe de altă parte, sectorul de propagandă, cu sprijinul Consiliului popular al municipiului București invită la convorbiri specialiști din cele mai diverse domenii. Iată, de pildă, cîțiva dintre cei care au participat la „TRIBUNA DEMOCRAȚIEI“ de la „Autobuzul“ : Ion Ioniță, directorul D.G.D.A.L. ; Ion Stoica, director la I.T.B. ; Ecaterina Păun, procuror șef adjunct al sectorului ; Nicolaie Lupu, consilier în Ministerul Afacerilor Externe; Dumitru Mihailă, maior în sectorul 5 miliție ; Constantin Bălătrețu, din partea I.C.R.A.L. „Colentina“ ; inginerul I. Glosanu, de la telefoane, ș.a.m.d.

„Omul se ridică și întreabă pe limba lui tot ce îl interesează ; dar nu vin numai cu întrebări, vin și cu do'eanțe sau propuneri. La multe din acestea din urmă se și oferă să le execute. Cîteva întrebări? Iată, la întîmplare: „Care sînt consecințele bombei cu neutroni ?“ ; „Cînd se va realiza al 2-lea tronson al metroului ?“ ; „Care este situația din Polonia după congresul P.M.U.P. ?“ ; „Cînd și în ce fel se va canaliza strada Eternitatea ?“ etc.

Tudor Vlăsceanu îmi mai explică : întrebările nerezolvate pe loc, care prezintă un grad mai mare de dificultate, sînt transmise viitoarei echipe de cetățeni, în scris, de acest lucru la notă Aneta Diaconu, președinta consiliului F.D.U.S. pe sectorul 5, secretară cu problemele sociale. Există, pentru a da un exemplu de diversitatea problemelor, cîteva situații edificatoare : toma Centrului Civic, fiind în mare parte în curs de demolări, s-au pus întrebări în legătură cu procurarea lemnelor pentru această iarnă, răspunsul a fost prompt : da, în acest an se poate face încă aprovizionarea cu combustibil. O altă cerere, privind I.C.R.A.L.-ul, s-a rezolvat a doua zi după ce fusese formulată. Una din propunerile făcute în cadrul „TRIBUNEI DEMOCRAȚIEI“ și-a găsit rezolvarea prin înființarea unui nou magazin alimentar pe strada Vigoniei (cu ajutorul muncitorilor de la „Autobuzul“).

Este semnificativă cifra de 100 000 oameni ai muncii, numai din sectorul 5, care au participat, pînă acum, la aceste manifestări. În sfîrșit, ca un factor exterior, ponderea întrebărilor : pe primul loc, chestiuni social-economice (probleme de cartier, stradă, relații civice etc). În al doilea rînd, întrebări de pontică externă. În al treilea, și ultimul (aceste întrebări fiind surprinzător de puține), domeniul cultural.

Oricum, în sectorul 5 — și, firește, nu numai în acesta — formula de întîlniri „TRIBUNA DEMOCRAȚIEI“ a F.D.U.S. este o reușită, venind în întîmpinarea dorințelor celor mai largi categorii de oameni ai muncii, reprezentînd o manifestare complexă, colectivă, pasionantă și, mai ales, de o largă eficiență.

HORIA PATRAȘCU ■

Pantofii Cenușăresei din Calea Văcărești 23

Seară tîrzie. Un miros dulceag de toamnă mai zăbovește pe Calea Văcărești. Doar zgomotul de tramvai mai tulbură liniștea.

La numărul 23 zăbovește încă o lumină. O firmă cu scris stingaci îți atrage atenția că te afli la intrarea unui atelier de pantofi. Împletituri și pantofi. Numele scris pe firmă : Floarea Ianc. Este scris și numărul autorizației. Ușa e dată de perete dorind, parcă, să se formeze un echilibru de temperaturi. În spatele unei mese, o femeie trecută cu mult de anii tinerești, parcă puțin adormită, „fabrică“ ultima pereche de pantofi. Peste tot, într-o dezordine plăcută, o mulțime de pantofi, de diferite mărimi și de diferite modele așteaptă să-și continue drumul.

Ce faceți, aici, la această oră tîrzie ? Eu împletesc pantofi. Și de cînd împletiți pantofi ? De cînd mă știu. În București împletesc pantofi de 30 de ani. Am avut magazin și prăvălie pe Bărăției, apoi pe Calea Moșilor și de vreo șaptesprezece ani, aici, pe Văcărești. De unde vin ? Din Ardeal. Din județul Bihor. Mai precis, din Ineu. Acolo, copil fiind, am învățat să împletesc. Împletesc coșuri și genți, rogojini și carpete, pantofi și saboți, din lînă, cînepă, sfoară, ață, din rafie și pănuși de porumb. Am făcut, la viața mea, de toate. Acum nu fac decît pantofi. Pantofi de vară. Atîta tot. Am îmbătrînit, nici ochii și nici mîinile nu mă mai ascultă. Și cum vă spuneam, confecționez doar pantofi de vară și nu lucrez decît vara. De ce ? În această meserie nu mai este valabil proverbul de a-ți face vara sanie și iarna căruță. Pantofii de vară trebuie făcuți vara, după cerințele cumpărătorului, în pas cu moda, fiindcă pantofii de vară se cumpără doar vara. Iarna nu cumpără nimeni pantofi de vară. Iarna, la gura sobei, croșetez plasă pentru pantofi și tălpi. Atîta tot. **Ne spuneți că un pantof trebuie să fie în pas cu moda. Dumneavoastră nu aveți niște tipare ? Nu confecționați doar anumite și doar cîteva modele de pantofi ?** Cum așa ? Îmi aduceți un desen sau o fotografie, din orice revistă, și în cîteva zile, să spun așa în două-trei, aveți în picioare pantofii. După piciorul dumneavoastră. Două-trei zile dacă nu stați lîngă mine. **Și dacă stăm lîngă dumneavoastră ?** Ei, dacă stați lîngă mine și nu mă lăsați în pace, cam în două-trei ore. **Și cum faceți dumneavoastră un pantof de vară ? Care-i mecanismul ?** Foarte simplu. Confecționez mai întîi branțurile. Din carton presat. Cartonul este cel mai bun pentru încălțăminte. Apoi îl pun pe calapod, pun pînza pe el, trag fețele, cos chinglie de două ori și pun pingelele. Cam atît. Așa, spus în cîteva cuvinte, totul pare foarte simplu. Nici în realitate nu-i prea greu. Dar... **Dar ce ? Ce se întîmplă ?** Din cîte știu eu sînt singurul meseriaș, din Capitală, care mai face așa ceva. Nu mai sînt asemenea ateliere. Tinerii nu mai vor să învețe o asemenea îndeletnicire foarte solicitată. Cine nu-și dorește o încălțăminte ușoară, la comandă și pe măsură ? Și eu am trei copii și opt nepoți. Și-au ales alte meserii. Doar o nepoată, de treisprezece ani, Dana Căpuș, mai vine pe la mine, la atelier. Simt că seamănă cu mine. În cîteva ore, aici lîngă mine, cu ajutorul meu și-a făcut o pereche de pantofi. Maică, eu îți spun așa, matale, că te văd om tînăr, meseria o fi ea brățară de aur, dar dacă nu te ții de ea se alege praful. Te lasă. Te uită și o uiți. În orice meserie, fie ea chiar de pantofar, trebuie să pui o fărîmă din sufletul tău și toată dragostea. Altfel nu se poate. Cum sînt pantofii pe care îi confecționez ? Ușori și comozi. Îi fabric după picior. Sînt căutați și apreciați atît de tineri cît și de oameni în vîrstă care au tot felul de necazuri la picioare. Dar să nu scrieți tot ce v-am spus. Și așa nu pot face față la cerințele lor. Vă spun, așa, doar dumneavoastră : și din provincie vin la mine. Și din străinătate. Cel care poartă o dată un pantof făcut de mine nu-l mai lasă de cînd se topește zăpada și pînă cade frunza și încep ploile. Și Maria Tănase purta pantofi făcuți de mine și mulți alți artiști. Dar, eu cel mai mult am lucrat pentru marea cîntăreață. Cîte șapte perechi o dată. Dar altu-i necazul. N-am cui să las ștafeta.

Am simțit în glasul Floarei Ianc un val de tristețe și regret. La acea oră tîrzie din noapte începuse să facă o nouă pereche de pantofi. Cred că nici n-a observat cînd m-am strecurat afară din prăvălie.

SORIN POSTOLACHE ■

Un pădurar

L-am cunoscut, evident, într-o pădure, poate una dintre cele mai frumoase din Argeș, dincolo de Berevoiești, la Riușor, pe drumurile care pornesc, de acolo, spre munte, spre tot ceea ce pot oferi fagul, arinii, alunii, brazii, stejarii, zmeurișurile, fantasticele ierburi din goluri. Îl cheamă Ion Șchioapa. Este mic de statură și firav, poate mai firav din cauza rucsacului de care nu se desparte niciodată și în care are tot ceea ce-i poate trebui omului la pădure, de la plasticul care-l apără de ploaie, la lanterna pregătită pentru nopțile tainice, lipsite de lună, ori la oglinjoara modestă („poate-mi intră ceva în ochi și cum să văd ce și cum să mă ingrijesc ?“). Ori din cauza puștii lui de vînătoare, a cingătorii cu cartușe, a pălăriei verzi ca întreg echipamentul său. Slujește pădurea de 36 de ani, dar, de fapt, a cunoscut-o încă din fașă : „mama mă ducea acolo, să-l văd pe tata, și el tot pădurar, ca și bunicul meu, să-i dăm schimburi curate și cîte ceva de mîncare“. Numai că Ion Șchioapa este pădurar de vînătoare, iar înaintașii săi erau numai pădurari, „cu totul altceva“ cum ține mortiș să-mi explice. Dealtfel, aveam să mă conving de acest adevăr, căci Ion Șchioapa se ocupă și răspunde de liniștea vînatului, de cea a peștilor, de hrana și de sănătatea lor, de amenajarea potecilor de vînătoare (cam 70 de km pregătiți de el cu oamenii), de construirea și întreținerea standurilor, de descoperirea animalelor moarte și de stabilirea, cu ajutorul laboratoarelor de specialitate, a cauzelor, de urmărirea și aducerea în fața legii a braconierilor.

Programul său de lucru nu cunoaște orar decît pe hîrtie. Vine dimineața în zori și pleacă atunci cînd își termină treburile. Ce fel de treburi? Iată cîteva din cele văzute de mine, în cele 10 zile petrecute în tovărășia sa : cositul ierbii, „arestarea“ animalelor care pasc în zonele interzise, strîngerea frunzelor (4 tone într-o lună ! !) și ducerea lor la locurile de hrănire a vînatului, controlarea unei zone uriașe, care se întinde pe lungimea foarte multor kilometri pătrați de pădure, pînă în vîrfurile munților, supravegherea boncănitului cerbilor, adică drumuri zilnice pînă în golurile de pădure pentru a auzi strigătul de dragoste al animalelor și a stabili locurile unde vor putea fi găsite de vînători, păstrînd legătura permanentă cu ocolul silvic, prin stația portativă.

Ce-i place, din munca sa, cel mai mult lui Ion Șchioapa ?

„Vînatul nobil, caprele negre, rotitul cocoșilor de munte... Cînd aud fîlfîitul de aripi dimineața, înainte de a se lumina de ziuă, așa cam cum ar bate vîntul în frunze, dar altfel, nu prea știu cum să vă spun, îmi trec și oboseala și frigul, uit de necazuri și mă simt altfel. Sau cînd umblu două, trei zile în șir să regăsesc urma vînatului, lăsîndu-mi bocancii ascunși undeva și abia pășind prin frunziș, peste pietre, prin apă, pînă reușesc să-l găsesc, am o bucurie pe care puțini oameni o pot cunoaște“.

Ion Șchioapa are doi băieți care și-au început viața ca muncitori în fabrică și o continuă unul ca profesor de istorie, celălalt ca jurist, pe alte meleaguri, știind însă că tatăl lor le-a pregătit, în satul natal, cîte o casă la fiecare, spre a se putea întoarce oricînd.

Așteptîndu-l, noaptea, la cabana de vînătoare, să-și usuce hainele, ciorapii și bocancii, pentru a se duce acasă, la o distanță de cîțiva kilometri, de unde avea să revină ziua următoare în zori, ascultîndu-l cum s-a pronunțat în fața instanțelor judecătorești, a tribunalelor înalte atunci cînd trebuia să apere legea încălcată de unii, am înțeles cum se poate identifica un om cu munca sa. Mi se pare însă că mai concludent decît orice fapt care ar putea fi relatat despre acest om al pădurilor și munților este următorul: Ion Șchioapa a împlinit 62 de ani și mai are doar 4 luni pînă la pensionare, însă el muncește cu o unversunare de om abia intrat în profesie, nelăsînd nimic, din stufosul mănunchi de îndatoriri ce-i revin, nerezolvat pînă la capăt. Acest deosebit exemplu de devotament, de conștiință și, pînă la urmă, de dragoste pentru pădure și pentru bogățiile ei merită consemnat.

EMANUEL VALERIU ■

Investițiile — o prioritate permanentă

(Urmare din pagina 1)

timp ce sectoare industriale energo-intensive evoluează spre satisfacerea numai a necesităților stricte ale economiei. Îndeplinind acest program de investiții, economia României își amplifică simțitor laturile calitative care au un rol hotărîtor în înfăptuirea obiectivului strategic al acestei perioade : trecerea țării noastre de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată. Dar, cum se îndeplinește acest program ?

Pe numeroase șantiere de construcții ritmul de lucru e bun. O bună parte din cele 750 de obiective au și fost conectate la circuitul economic național. La 40 de capacități planul de investiții pe anul în curs a fost realizat în avans ; la alte 20 ritmul de lucru este în continuă creștere. Sînt însă multe alte obiective unde activitatea nu se desfășoară satisfăcător. Capacități importante de producție în curs de execuție aparținînd unor întreprinderi din ramurile metalurgiei, construcțiilor de mașini, chimiei, agriculturii și industriei alimentare, industriei ușoare, economiei forestiere și materialelor de construcții înregistrează restanțe mari, iar la unele termenele de punere în funcțiune au expirat de cîteva luni. Ceea ce determină, pe de o parte, imobilizarea unor importante mijloace tehnico-materiale (de ordinul a zeci de miliarde lei), iar pe de altă parte, afectează nivelul de realizare a sarcinilor de plan pe ansamblul economiei naționale. Aceasta impune concentrarea eforturilor tuturor factorilor implicați în activitatea de investiții în vederea urgentării lucrărilor prin asigurarea unui ritm alert de lucru pe toate șantierele.

Dacă privim dincolo de porțile acestor șantiere vom constata că acest lucru e și posibil și necesar. Rezervele de intensificare a ritmului de execuție a lucrărilor de construcții-montaj sînt încă imense. Pe o bună parte din aceste șantiere indicele de folosire a unor utilaje de bază (greifere, excavatoare, macarale mobile și automacarale, centrale de beton etc.) oscilează în jurul a numai 50 la sută. Dirijarea cu operativitate a forței de muncă, a atelajelor și mijloacelor de transport la obiectivele avansate este prima măsură ce se impune pentru reducerea termenelor de execuție a lucrărilor de investiții. A doua ar consta în îmbunătățirea activității de montaj a utilajelor tehnologice pe șantiere. Căci volumul utilajelor aflate în stoc se menține la un nivel extrem de ridicat, peste 15 miliarde lei, iar la mai bine de jumătate din acestea duratele de staționare normate au fost depășite. Cele mai mari stocuri de utilaje se află la unitățile beneficiare aparținînd ministerelor industriei chimice, agriculturii și silviculturii, energiei electrice, economiei forestiere și materialelor de construcții, consiliilor populare.

Menținerea în stoc a unui volum atît de mare de utilaje, iată un lux extrem de costisitor pe care nu ni-l putem permite. Pentru că aceste stocuri ne păgubesc de două ori. O dată, pentru că imobilizează fonduri imense care ar putea fi utilizate cu folos în alte domenii iar a doua oară, pentru că economia națională este lipsită de produsele ce le-ar putea furniza aceste virtuale capacități de producție.

Au mai rămas mai puțin de trei luni pînă la încheierea anului. Timp în care, pe șantierele de construcții, multe lucruri mai pot fi îndreptate, iar restanțele recuperate. Desigur, constructorii nu se mai așteaptă la zile ca cele din lunile iunie, iulie, august, dar ei au acumulat de-a lungul anilor o bogată experiență care le permite să valorifice superior acumulările din timpul anului. Și mai știu că ceea ce nu fac acum va fi și mai greu de realizat la iarnă.

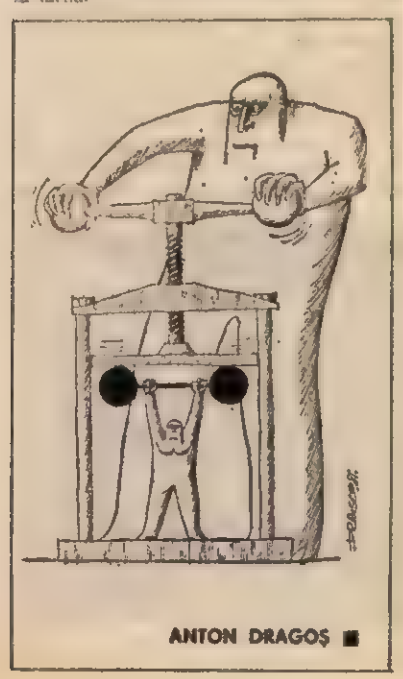

ANTON DRAGOȘ ■

Prin, dar și pentru oameni

Florin Zolotarev are 18 ani și locuiește în București, strada Reconstrucției nr. 1, blocul 24, scara 6, apartamentul 254. În dimineața acestei zile de joi s-a trezit la ora 6,30. N-a mai avut timp să-și pregătească pachetul cu mîncare. S-a suit în autobuzul 179. La ora 7,56 a intrat pe poarta nr. 2 a Uzinei „23 August". A trecut pe la barăcile metalice ale organizării de șantier, s-a schimbat; luîndu-și salopetă albastră încă nouă, apoi s-a dus la punctul de lucru : **„linia 4 miezuire"**, de la turnătoria de fontă, unul din principalele obiective pe care Șantierul regie propriu al uzinei (S.R.P.) îl construiește, prin fondul de investiții : o uriașă hală, cu totul nouă, ce va fi dată în folosință pînă la sfîrșitul anului, valorînd peste un milion lei. La ora 9,30 va servi, de la bufet, 4 chifle, un sfert de pîine și trei pîrjoale...

„Cum te simți aici, cum îți se pare munca ?"

„Îmi place, sînt oameni de treabă... Încep să mă obișnuiesc. Mă mai pun eu la șmotru, este absolut firesc : toată lumea de aici a început de jos !" — și tînărul negricios, înalt, rîde.

Este absolvent al Liceului de construcții industriale nr. 21 și a fost încadrat în uzină, la S.R.P., de numai o săptămînă. Este prima lui meserie. Va cîștiga, la sfîrșitul unei luni circa 2 000 lei! Așa cum a început, „de jos". Și lucrează, iată, pe unul dintre cele mai importante șantiere ale uzinei !

...**Șantierul regie propriu** al Uzinei „23 August" este compus din aproximativ 200 de oameni ai muncii și condus de subinginerul Vasile Tănase, șef de șantier. În lipsa acestuia — omul e plecat la armată — treburile sînt dirijate de ing. Ion Tănăsescu, iar în lipsa lui Ion Tănăsescu, plecat pentru moment cu sarcini de serviciu, oficiul de gazdă mi-l face tînărul inginer Mihai Dinu, șef de lot, responsabil cu propaganda la U.T.C. — un tînăr viol, „spirt" cum se mai zice, care mă poartă pe aproape întreg teritoriul uzinei, mîndrindu-se în a-mi arăta și vorbi despre obiectivele lucrărilor de investiții, cu competență și pasiune, ca și cum mi-ar vorbi despre aranjamentul mobilierului în propriul său apartament : cu deosebirea că, aici, „mobilierul" acesta — însemnînd construcții, zidării, instalații etc. — însumează milioane și milioane lei.

Ar fi imposibil să enumăr, aici, **toate** realizările celor de la S.R.P. — a fost imposibil, dealtfel, să trecem pe la fiecare din ele — lucrările de investiții din cadrul uzinei sînt multiple, sumele uriașe iar importanța lor pentru mersul producției pe măsura acestor sume. Un colectiv tînăr — media de vîrstă este de 30 ani, o tinerețe matură deci — și-a propus să fie la înălțime, să se integreze perfect în efortul general al marii întreprinderi de a da patriei ceea ce aceasta îi cere : și a reușit : lucrările de investiții pe anul în curs au fost realizate în proporție de 80 la sută, și pînă la finele anului vor fi executate, în mod sigur, în întregime, conform prevederilor. Iată cîteva dintre acestea :

...O clădire nou-nouță, cu etaj, ridicată în apropierea birourilor administrative. Încă nu are firmă, dar cineva a avut nostima idee de a marca în dalele de ciment de la intrare, cu dale de altă culoare, inscripția „CENTRUL DE CALCUL". Parterul a fost dat în folosință de un an de zile, etajul va fi gata, cum spuneam, pînă la finele anului în curs. Pătrundem în aerul ozonat de la parter. Curățenie exemplară și acel zumzet caracteristic calculatoarelor electronice. Zeci de beculețe de diverse culori ce se aprind și se sting, tineri și tinere în halate imaculate. Inginerul Emilian Jinga, de aici, de la calculatoare, îmi explică că se lucrează deja în flux continuu, „aparatura asta complexă nu stă nici măcar o clipă", avantajele acestei construcții în incintă sînt foarte mari, pînă la ea se folosea un „Felix" instalat în altă întreprindere, înțelegeți, de aici, greutățile cu interminabilele navete, plus că lucrările executate acolo încurcau întreprinderea în cauză, S.R.P.-ul a executat aici, în afara clădirii, absolut tot (cu excepția aparaturii, firește) : clădirea, birourile, instalația de aer climatizat, o altă instalație automată de stins incendii etc. În pelsajul uzinei, acest centru de calcul a și devenit un loc de referință.

„Depozitul de combustibil al uzinei" : un fel de inimă sui-generis, care pulsează „seva" necesară mijloacelor de transport. Dat în folosință în primăvara acestui an: rezervoare îngropate în pămînt, linie C.F cu stații de descărcare a motorinei, instalații automate.

„Depozitul de rășini furanice" (aflat în finisare, trebuia terminat pînă la sfîrșitul acestei luni, s-a solicitat un ajutor suplimentar de 20 oameni — vom vedea, la sfîrșitul acestor rînduri, de ce — va fi totuși gata pînă la sfîrșitul anului) : patru uriașe rezervoare vor elimina problema plății locațiilor pentru vagoanele ce-și așteptau, pînă acum, descărcarea pe teren descoperit.

„Linia automată de turnare neferoasă": fundațiile și instalațiile aferente au fost făcute în termenul record de două luni (șef de lucrări, inginerul Mihai Dinu, ce' care mă conduce), s-a lucrat pînă noaptea, „oamenii au înțeles că e vorba de o lucrare deosebită !", acum se află în probe, aici se toarnă importante repere de motoare ; se urmărește ca întreaga hală să lucreze în flux tehnologic.

Și, încă : **„Magazia pentru recepționarea și verificarea motoarelor"**, **„Instalația de degresare a turnătoriei de oțel"** (dată în folosință acum două luni, printre altele extrem de importantă pentru sănătatea oamenilor care lucrează aici), **„Depozitul de silicat"**, **„Extinderea curățătorie oțel și fontă"** etc., etc. Denumiri ce pot părea stranii unui neavizat — pentru cei din uzină însă reprezentînd formule certe, eficace, de mărire a productivității muncii, de modernizare a acestei munci. Implicit, de scădere a efortului fizic pe unitatea de lucru. Rezultat firesc al politicii de investiții promovate, pe scară largă, de către conducerea de partid și de stat.

În mod intenționat am lăsat la urmă un obiectiv, neavînd, în aparență, nimic direct de-a face cu producția ; dar numai în aparență : **„Organizarea de șantier"**.

Pe parcursul drumului prin uzină, inginerul Mihai Dinu îmi vorbise despre oamenii săi, despre oamenii muncii de la S.R.P. : față de volumul de lucrări ce se realizează aici prin investiții, numărul celor 200 este insuficient. Este nevoie de un număr aproape dublu, iar conducerea uzinei a promis că această problemă se va rezolva în cel mai scurt timp. Este drept, cei 200 de oameni prezenți au fost selectați, practic nu mai există fluctuații — sau dacă da, extrem de puține. Este și normal : la un venit mediu de circa 2 500 lei, și mai ales aici, unde cîștigul lunar poate ajunge la peste 5 000 lei, cei certați cu disciplina nu au ce căuta. Nu s-a cramponat nimeni de numărul, ci de **calitatea** celor care lucrează aici și care îmbrățișează meserii diverse : tîmplari, instalatori, mecanici, dulgheri, zidari, vopsitori etc. Acestor oameni le este destinat și obiectivul pomenit mai sus, „Organizarea de șantier" — la ora apariției acestor rînduri el fiind deja inaugurat.

La începutul acestui articol am pomenit de barăcile metalice unde se schimbase tînărul Florin Zolotarev, înainte de a intra la lucru. Aceste barăci vor rămîne, ori poate au și rămas, simple depozite de unelte. În imediata apropiere, o clădire nouă, etajată, se afla — în timpul vizitei noastre — în plină finisare : se făceau ultimele amenajări, se racordau țevi, se așternea linoleum, se spălau geamurile. Circa 300 000 lei s-au investit aici, această sumă reprezentînd un centru-model administrativ și social, fiind dotat cu birouri spațioase la etaj, iar jos cu grupuri sanitare, dușuri și vestiare (cîte două din fiecare, pentru bărbați și femei), totul absolut nou și plăcut vederii și, mai ales, însemnînd o dovadă în plus pentru oamenii șantierului că li se cere nu numai să muncească bine, pentru a cîștiga bine, dar li se și creează condiții civilizate de lucru și de igienă.

Evident, la Uzina „23 August", investițiile nu reprezintă o cifră abstractă, de plan. Lucrările se realizează **prin** oameni dar și **pentru** ei și nu e de mirare că o întreagă familie de oameni ai muncii a devenit acest harnic colectiv al S.R.P. Din mijlocul căruia face parte, iată, și tînărul de 18 ani, Florin Zolotarev.

El însuși fiind — nu-i așa ? — o investiție a uzinei, deloc de neglijat. O investiție umană.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Mai întîi să gîndești, apoi lucrul merge de la sine

Florești-Prahova, iată un nume despomenit, și la bine și, uneori, la rău, de mai toți posesorii de autoturisme din România. Anvelopele și camerele Daciei-1300 aci se nasc, la fel ca o bună parte din anvelopele pentru autocamioanele, autobuzele și autobasculantele românești, fără a mai pomeni de pneurile pentru avioane. Această primă fabrică românească de anvelope (datează din 1939) a devenit azi și cea mai mare. Este, totodată, și una din cele mai complexe din Europa.

Așadar, ce noutăți la Florești ? „Investițiile **teribile**" — spune directorul tehnic, inginerul Dumitru Gugui. În adevăr, am poposit la uzina prahoveană într-un moment „istoric" pentru ea, în sensul că toamna lui 1981 o găsește la capătul unui lung șir de investiții care au săltat producția de la cifra hazlie (așa apare azi) de 6 000 anvelope în 1967 la cele aproape 4 000 000 de azi. După 1981 nu mai urmează nici o investiție, cel puțin în viitorul previzibil, așa că 1981 reprezintă examenul de absolvire, ca să spunem așa, la capitolul investiții. În principal, cum se va vedea, o **investiție de inteligență**.

În pauzele de prînz „năvăleau" echipele de montori și de electricieni ale Trustului de instalații-montaj București conduse de maiștrii Constantin Tifigiu și Dumitru Stirceanu, pentru a efectua în răstimp de minute — fără a stinjeni producția curentă a fabricii — racordurile necesare la noile utilaje. Desigur, intervențiile mai complexe erau făcute, din același considerent, simbăta după-masa și duminica. Investiția s-a realizat deci în mers, implantîndu-se utilaje suplimentare în locurile goale sau înguste și folosindu-se utilitățile existente (apă, centrala termică, stația de compresoare etc.). S-au introdus pe flux doar acele utilaje necesare pentru obținerea, pe baza existentă, a unui impresionant spor de producție — circa 900 000 anvelope în 1981 — cu investiții relativ modeste. Iată de ce spuneam că totul a fost, mai întîi, gîndire, inteligență tehnică.

— Nu e cine știe ce greu — observă inginerul Nicolae Bucur, șeful biroului investiții — să construiești secții noi în plin cîmp, în locul porumbului, dar e mult mai complicat și mai rentabil să investești într-o fabrică în mers, fără însă a perturba procesul de producție. **Trebuie mai întîi să gîndești și iar să gîndești, apoi** lucrul, investiția merg de la sine.

— O întrebare oarecum delicată, tovarășe Bucur. Nu e un secret pentru nimeni că ultimele dezvoltări ale uzinei din Florești s-au realizat prin cooperare cu una din cele mai mari firme de anvelope din S.U.A. Dumneavoastră personal ați petrecut o vreme acolo pentru a vă familiariza cu o tehnică ultramodernă. Și iată că vin specialiștii din Florești sau alții, tot ai noștri, și spun : „Cu modificări și investiții reduse, fabrica poate da mult mai mult." Zis și făcut, dovadă milionul (aproape) de anvelope în plus. Totul spre lauda inteligenței tehnice românești. Totuși, vă întreb : oare nu era bun proiectul inițial? Ce s-a întîmplat ?

— Tehnicile preluate de noi erau și sînt foarte noi pe plan mondial. Mă refer, îndeosebi, la anvelopele de tip textil-metal și metal-metal. Fabrica americană respectivă fusese deschisă doar de doi ani, iar în Europa exista un singur producător, faimoasa companie Michelin. Chiar uzinele Pirelli nu erau prea avansate în acest domeniu. Iată de ce am putut veni cu propria experiență și cu îmbunătățiri pe flux (bunăoară, am renunțat la unele depozite, pentru a face loc, pe spațiul deja construit, noilor mașini). Astfel se realizează saltul în producție datorită investiției din 1981.

— Eficiența oricărei investiții se apreciază azi, în ultimă analiză, nu numai prin cantitatea produselor, ci mai cu seamă prin calitatea lor. Cum apreciați calitatea anvelopelor „made in Florești", tovarășe director Ion Tifigiu ?

— Nu aș vrea să mă lansez în afirmații idilice. În meseria noastră, și nu numai a noastră, se cer în special două lucruri : experiență și un înalt nivel de conștiință. În ultimii ani, prahovenii au acumulat o oarecare experiență în fabricarea de anvelope, deși mai sînt încă destule de făcut, fiindcă aci era una din „patriile" petrolului, după cum bine se știe, nu a anvelopelor, ele reprezintă ceva nou, întrucît vechea fabrică din Florești nu are nici o asemănare cu cea de azi. Și în ceea ce privește conștiința sîntem, uneori, deficitari. Confecționarea anvelopelor metal-metal, de pildă, este foarte pretențioasă, totul se „coase" ca la un fermoar, abateri infinitesimale de la toleranțele admise pot produce grave defecțiuni. Totuși, credem că saltul calitativ reprezintă și pentru Florești o realitate palpabilă. Iată însă un fapt : uzina a exportat în 30 de țări cam 900 000 anvelope, și doar la 3 000 s-au înregistrat defecte de fabricație, deci cu mult sub 1%. Procentaj minim, ceea ce nu înseamnă că nu ne străduim să-l îmbunătățim.

— În ce privește autoturismele românești — completează inginerul Bucur — rulajul mediu al anvelopelor noastre este de peste 40 000 km, după cum o învederează studii amănunțite, dar se ating și 60 000—70 000 km. Este însă perfect adevărat că primează imperativul calității, nu numai al cantității. Mi-aduc aminte că Întreprinderea de autocamioane Brașov, în 1975 prelua, fără multă vorbă, **toate** anvelopele noastre. Acum, la fel ca și ceilalți beneficiari, le „judecă" pe fiecare în parte.

Și e bine că este așa, fiindcă în lumea noastră doar calitatea dă un certificat pentru eficiența unei investiții. Altfel totul e, vorba poetului, vinare de vînt.

LIONEL NIȚESCU ■

În timp ce unii muncesc, alții caută explicații și scuze

Fie soare, fie ploaie, pîinea țării nu poate lăsa indiferent pe nimeni

Sfidînd ploaia, cooperatorii din Pantelimon adună varza. Ei știu bine că, acum, fiecare oră e hotărîtoare, știu și procedează ca atare

(Urmare din pagina 1)

se plînge și afirmă că acordul global îi convine. Terenul, continuă, a fost pregătit la cît adunăm și ieșim bine. Puterea însă e, înțelegem, la copii, iar aceștia sînt 7, toți plecați la București, care la „23 August", care la „Mașini unelte", care la „Suveica" și așa mai departe. Casa a rămas, firește, pustie, dar copiii, asta-i bucură nespus pe Ion Stan, nu s-au boierit și, cum își fac timp liber, se întorc în comună și pun umărul.

Camionul e din nou plin, poate să plece. Floarea Roșa se minunează de aparatul de fotografiat pe care Sorin Postolache îl tot ferește de ploaie. Nu ne filmați, zice, nouă ne stă bine pe soare, după care se întoarce la treabă. Ion Stan e convins c-a înțeles multe în ultimul timp și tocmai de-aceea, ca să nu mai umble la piață după rogii pentru bulion, are de gînd să scoată asfaltul din curte și să pună „măcar un fel de ceapă, dacă nu altceva". Să vină copiii la mine, nu să mă duc eu la ei, ca pînă acum, continuă țăranul neștiind chiar bine ce să facă și cum să dreagă, dar hotărît să schimbe ceva. Cineva cîntă, un glas tremurat de femeie, șeful de echipă, Dumitru Banu, se întoarce de la „cabană", locul în care se depozitează varza, plouă, iar noi ne vedem de drum.

La Cernica, la primărie, nu-i nimeni. Toată lumea, ni se spune, e la ședință, la Săftica. La circiuma din colț însă, animația e mare și mititeii la mare preț. Circiuma se cheamă, de unde pînă unde n-am priceput, „braserie", grataragiul se recomandă Nicolae Diaconescu, iar cei 16 bărbați care fac coadă, la 10,45, sînt tocmai buni de muncă. Numai că plouă, ne la careva la rost, și noi ne ocupăm cu micii, cît sînt caizi. La sediul cooperativei, situat în satul Tînganu aparținător de Cernica, președintele Ilie Neagu nu-i de găsit. Om cuminte și popular, de-ai casei, cum ni-l prezintă Niculae Noanea, președintele tocmai a plecat la cîmp, spre Vadul Anei, unde dumneavoastră, arată țăranul spre nol, n-ajungeți cu „Dacia" nici poimîine, că-i clisă. Înțelegem că nici camioanele nu pot pătrunde, drept pentru care șoferii lor se îndeletnicesc cu mîncatul semințelor și cu picoteala. Dar căruțe n-aveți ?, întrebăm și Virgil Tudor, tot șofer, pe 24-B-3827, la acest timp ai zilei transformat în mecanic, ridică din umeri. Sînt 3, acceptă, dar aprovizionează. Lîngă mașina lui, dintr-un fel de șopron bătut parcă de vînturi, curge un rîu de pleavă de orz, destinată vacilor. Am adus-o de la „Bere Grivița", se mîndrește Tudor, dar nu prea are nimeni, e adevărat, grijă de ea. De ea, ca de ea, dar mai încolo Sorin Postolache descoperă, în ploaie, un munte de gozuri, de asemenea, lăsat în voia soartei. Cooperatorii din Cernica nu sînt, hotărît lucru, gospodari. O grămadă de tomate, preț de cîteva căruțe, zac sub cerul mai degrabă încărcat decît liber, elevii le-au cules, ne informează Marin Covaci, sudor și membru în comisia de revizie, dar I.L.F.-ul le-a refuzat și „ne mai gîndim ce să facem cu ele" ? ! Situația e la fel de încurcată, ca să nu zicem altfel, și în privința porumbului. Și el a fost, ni se dă să înțelegem, refuzat de baza din Ștefănești, din cauza gradului de umiditate. Ca s-o repare, cei din Cernica l-au expus la ploaie, zeci, sute de tone depozitate afară ? ! Ele vor fi, de bună seamă, repede compromise, „se vor face bălegar", după expresia lui Niculae Noanea, dar cooperatorii din Cernica încă dau din colț în colț și caută soluții ? ! Pînă acum însă, ne lămurim, n-au găsit decît explicații, în timp ce porumbul, în loc să fie adăpostit, se degradează în chiar fața sediului C.A.P., el însuși arătînd ca o casă părăsită.

Înainte de a porni, însoțiți de aceeași ploaie mocănească, spre Brănești, stăm de vorbă cu șeful sectorului zootehnic, Ion Țața. Deși, ne asigură, vesel din fire, omul e necăjit. Producția de lapte a scăzut cu 300 de litri, motivele fiind, crede dînsul, simple. Ca și porumbul, ca și roșiile, vacile din Cernica stau în ploaie ? ! Grajdul nu-i betonat și nu există, ni se spune, aprobare spre a face lucrarea, deși n-ar fi nevoie decît de 2—3 camioane. În schimb, în conformitate cu proverbul care pune căruța înaintea cailor, tocmai se betonează drumul pînă la grajd, iar pe Ion Țața chestiunea, desigur, îl mîhnește. Ca și pe noi. Rămîne de văzut ce părere au mai marii cooperativei din Cernica ? În sfîrșit, întorcîndu-se tractoristul Dumitru Stroe de la arături, „nu mai trage, e prea moale, parcă-i mămăligă", Niculae Noanea îl convinge să răzbată pînă la porumbul său, lăsat la marginea locului. În aceeași postură se găsește, udat și bucuros, și Marin Ruse, numai că mecanizatorul care-i promite ajutor se cheamă Marin Curt. Îi promite însă, nu i-l și dă pe dată, fiindcă are nevoie de aprobare de la conducere, iar conducerea, cum ziceam, e la Vadul Anei.

Iată-ne, un sfert de oră mai tîrziu, la sediul cooperativei din Brănești. Călcăm iarăși cu stîngul căci președintele Constantin Ghiță, mai veche cunoștință a noastră, lipsește. Nu-i pe cîmp, se simte rău. E însă prezent inginerul șef Gheorghe Gâță, muiat pînă la piele și, inutil poate să mai adăugăm, tocmai întors de la porumb. Din cele 861 de hectare, calculează, s-au recoltat 630, cam jumătate din ele la mînă. Acum, deși plouă, tractoarele și mașinile, ultimele sosite de la „Transcom", încarcă la capul locului știuleții rămași de la culesul mecanizat. Ne convingem că lucrurile stau așa și nu altfel. După ce au scos din încurcătură, adică din noroi, 3 camioane, Gheorghe Ristea și tractorul său 23-B-9408 pornesc spre baza de la Fundulea. Cu asta, reia inginerul șef socotelile, numai azi am dus la Fundulea 50 de tone, iar Mihai Neagu, inginer din partea Direcției agricole a municipiului, încuviințează și zice da, e corect. Cu Fundulea, ni se explică, a fost o problemă, în sensul că, la început, baza n-a vrut să primească porumbul celor din Brănești, ca în alți ani, comuna Fundulea ținînd de-acum de județul Călărași. Pînă la urmă, însă, avîndu-se în vedere economiile de combustibili, „doar porumbul e al nostru, al țării", zice careva, s-a pus ordine și colaborarea decurge bine. Aflăm că și în ceea ce privește semănatul situația e, în general, mulțumitoare. În epoca optimă, care e pe cale de a se încheia, cooperatorii din Brănești n-au stat. Nici semănătorile n-au stat. Orzul și furajele s-au terminat, grîul mai are 200 din cele 700 de hectare, „dacă stă ploaia, sîntem gata într-o săptămînă".

Se dă, în ciuda timpului, o bătălie aprigă. Cît putem vedea, „Dacia" noastră nu se aventurează totuși prea departe, terenurile sînt eliberate de recoltă, iar aceasta e pe cale de a fi pusă la adăpost. Adăpost care înseamnă, în primul rînd, baza de la Fundulea, următorul popas al acestui raid.

Parcă-l un făcut, nici aici, în jur de ora 13,30, șeful nu e ! După spusele tehnicianului Ion Drăghici, șeful e la primărie, la o ședință, plecat de la 12, După cele ale portarului, Gheorghe Gheorghe a ieșit din unitate la 8. Sunăm la primărie și constatăm, spre afișata durere a lui Drăghici, că „tovarășul Gheorghe a fost, dar a plecat demult". În altă ordine de idei, în baza de la Fundulea e ordine. Chiar dacă, pe ici, pe colo, pătulele s-au mai rupt, „le agață mașinile", e ordine și se simte, peste tot, o mînă de gospodar. O echipă de timplari, dotați cu folii de plastic și, desigur, cu cuiele de rigoare, îndreaptă ce-au stricat mașinile. Deși n-a contenit să plouă, camioanele intră și pleacă ritmic. S-au primit pînă acum, citește Ion Drăghici dintr-un catastif, 4 500 de tone de porumb, cooperativele din Fundulea și Brănești fiind în frunte. Graficul e puțin întîrziat, dar diferența de 2 500 de tone pare să fie în curs de recuperare. Mai greu a fost și e cu cei din Mărîuța și Belciugatele, atît de greu încît, împingîndu-și pălăria spre ceafă, tehnicianul recunoaște, simplu, „nu știu ce-i cu ei, parcă-s de pe altă lume?!". Asta vrînd să însemne că țăranii din Mărîuța n-au adus decît 228 din cele 1 300 de tone, obligația lor către stat, iar cei din Belciugatele 16 din 950 ? ! Adică, în cazul ultimilor, nici 20 la sută, cu toate că porțile bazei le sînt deschise de la 15 septembrie ? ! Vom afla ceva mai tîrziu „secretul" acestei situații.

Baza deține, prilejuri, pricepem, în spațiu de depozitare suficient. Ba mai mult. Ion Drăghici zice că n-a refuzat nimic, nici un știulete, știind dinsul ce valoare are, acum și dintotdeauna, porumbul pentru masa țării. Cînd a venit cu umiditatea peste norme, l-a băgat la etuvă și, uscîndu-l, l-a dat la batozare. Numai că, iată, mașina de batere, utilaj nou, s-a defectat și poate că Gheorghe Gheorghe tocmai acolo e plecat, după vreo piesă. Parcă paletii de evacuare, ni se explică, sînt prea deși, drept pentru care se încearcă, din mers, tăierea lor. Din mers e însă un fel de-a zice. Mașina stă de dimineață și oamenii, chit că se învîrt pe lîngă ea, nu izbutesc să-i găsească leacul. Ion Drăghici mai crede că, anul acesta, porumbul arată mai sănătos ca altădată. Din acest punct de vedere, dînsul e mulțumit, nu pentru că am venit noi în „inspecție", ci pentru că are motive. Nu-l încearcă același sentiment cînd vorbim despre va-

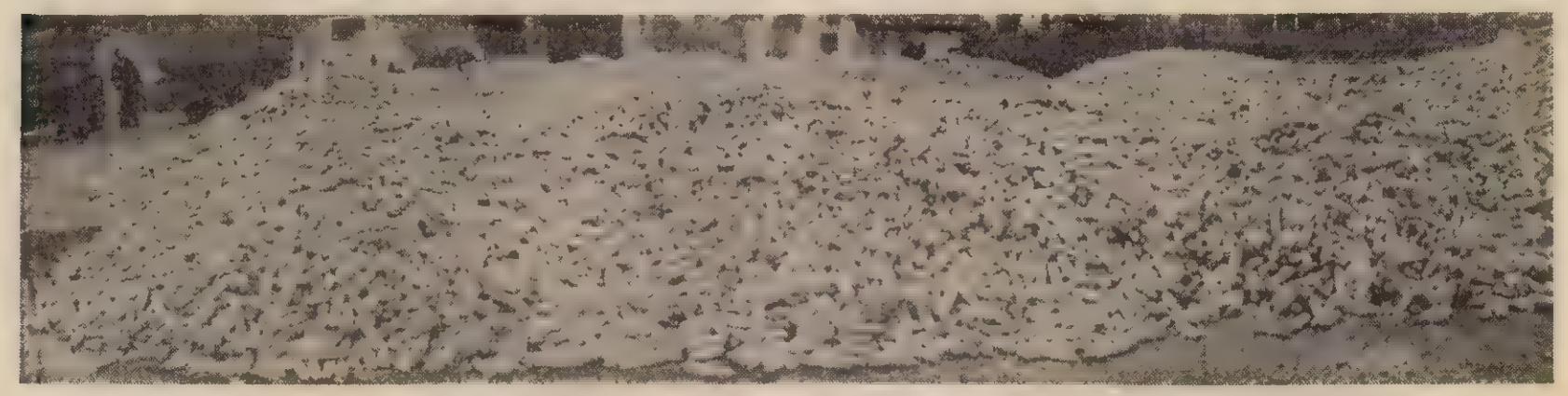

Refuzat de baza de recepție, porumbul celor din Cernica „se usucă" la ploaie !

goane, baza aceasta nefiind decît un punct de tranzit pe circuitul pîinii. Aici se descarcă, dar aici se și încarcă. Firește, în vagoane, numai că ele nu sosesc la Fundulea tocmai ritmic. Cînd lipsesc, oamenii mănîncă semințe. Cînd prisosesc, oamenii nu mai fac față. De vreo săptămînă, adaugă, situația s-a limpezit. Nu mai sînt bătăi de cap și dacă trebuie să laude pe cineva în treaba asta, atunci acel cineva e chiar șeful stației C.F.R. Fundulea, Ion Voiculă, prezentat fără emfază drept „un tip de ispravă".

În sfîrșit, către orele 15, tot pe ploaie, poposim la C.A.P. Belciugatele. Președintele Constantin Ioniță, fost pînă nu demult primar, e la sediu, dar nu pare prea bucuros de oaspeți. Noi, tovarăși, ne la în primire, avem greutăți, cînd am luat în mîini cooperativa situația era dezastruoasă. Mureau vacile, tovarăși, iar eu mă luptam. Înțelegători față de tristețea lui Constantin Ioniță, nu față și de costumul său de haine parcă tocmai scos din șifonier, ne permitem o întrebare mai la zi. Cum stați cu porumbul? Președintele n-apucă să răspundă, fiind nevoit să-l dea afară din birou pe Ion Niță care, înarmat cu o sticlă, goală numai în partea ei superioară, „venise să clocnească de prietenie". Trage zăvorul și răspunde, „noi zicem că stăm bine, nu sîntem întîrziați". La întrebarea următoare, cît porumb ați transportat în baza de la Fundulea, președintele ne privește de parcă am fi amici

În timp ce unii lucrează, înfruntînd ploaia și noroiul, alții fac coadă la bufet și așteaptă să se „trateze" cu mici. Vorba cuiva, cine nu muncește, ne mănîncă !

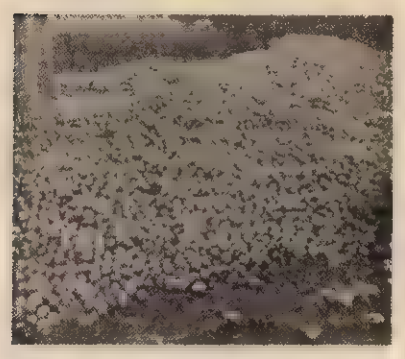

Un maldăr de tomate, preț de cîteva căruțe, zac în imediata apropiere a sediului din Tînganu al cooperativei din Cernica.

La Fundulea, dacă mașina de bătut porumb stă, stau și oamenii ! Și „odihna" lor costă bani !

Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

de cînd lumea și, citind în scripte, răspunde „160 de tone" ? ! Îi explicăm că venim de acolo și adevărul l-ar obliga la tăierea unui zero ? ! Da, da, acceptă, de parcă n-ar fi înțeles întrebarea, 160 de tone avem pe pistă, încarcă oamenii la el. Care oameni ? !, ne mirăm, că n-am văzut pe nimeni ? ! Doar 4—5 bărbați cinstindu-se pe ulită cu Ion Niță, cel de adineaori, în frunte ? !

Oamenii, mai face Constantin Ioniță o încercare, sînt la sapă, iar noi, tovarăși, avem probleme. A fost lipsă de benzină, dar s-a rezolvat, am pus accentul pe sfeclă, iar forța de muncă, să știți de la mine, e puțină, numai femei... etc., etc.

Facem cale-ntoarsă spre Capitală. Tot plouă, numai că, în timp ce unii muncesc, alții se ocupă cu mititeii și, după cum ați constatat, cu văicărelile. Sigur, pentru agricultură, ploaia nu-i o favoare. Ea creează neplăceri și implică o strădanie aparte, un efort în plus. Cei mai mulți din țăranii noștri nu se sperie de ploaie și, înțelegînd că fiecare oră bună de lucru e decisivă acum, grăbesc lucrările, harnici, pîlduitori. Ei evită rămînerile în urmă și iau măsuri pentru evitarea pierderilor. Alții însă, mai puțini la număr, fac din zilele ploioase o „plapumă" sub care ascund comodități și incompetențe. Ei trebuie aduși, cît mai urgent, la realitate, căci pîinea tării e o chestiune ce nu poate lăsa indiferent pe nimeni. Fie soare, fie ploaie.

În urma Decretului Consiliului de Stat pentru prevenirea și combaterea unor fapte care afectează buna aprovizionare a populației

Dialogul vînzător—cumpărător, sub semnul echilibrului, al raționalului

(Urmare din pagina 1)

Fiecare să cumpere numai cît are nevoie

Luni, 12 octombrie, la I.C.L. Alimentara din Bulevardul 1 Mai 126 e o zi obișnuită, cum n-a mai fost de un timp încoace. Șefii de unitate Ioana Olteanu și Nicolae Dumitrescu parcă au întinerit. Odată cu apariția Decretului Consiliului de Stat pentru prevenirea și combaterea unor fapte care afectează buna aprovizionare a populației, în magazin e liniște. Cetățenii își fac cumpărăturile cu calm. Nu mai sînt atît de grăbiți, parcă au mai mult timp. În biroul șefilor de unitate intră cetățeanul E. Florescu, domiciliat în strada Palazu Mare 49. Aduce înapoi 12 kilograme de zahăr, cumpărate de la această unitate. Lucrează în provincie, pe șantiere, și a venit special pentru a înapoia surplusul de zahăr. „De mîine eram în culpă. Cînd am văzut cît zahăr am cumpărat, m-am mirat și eu. Unde vedeam o coadă mai mică mă așezam. Acum nu mai am grijă. Sînt convins că vom găsi în magazin tot ce ne trebuie. Apare și recolta nouă de sfeclă și de floarea soarelui. Asta e", spune cetățeanul Florescu, jenat. Și Lucreția Polifroiu din strada Virgil Pleșoianu 59 a adus 12 kilograme de zahăr. „Intrasem în panică, maică. Luau toți și ce mi-am zis ? Să iau și eu. Cînd mă gîndesc cît timp am pierdut, mă cuprinde mirarea. Sînt femeie bătrînă, trecută prin multe și tot m-am speriat. Am crezut că se termină zahărul și nu se mai fabrică altul".

Ion Ilie din bd. Ștefan cel Mare 149 a înapoiat magazinului mai multe kilograme de făină. „S-o cumpere cei care au nevoie. De ce să facă gărgărițe stînd la mine în cămară".

Oamenii și-au dat seama că au greșit și s-au conformat unui decret care nu urmărea altceva decît binele tuturor cetățenilor.

Nici de sărbători nu vindeam atît de mult

Șefa de unitate Ioana Olteanu ne informează că în perioada care a trecut s-au vîndut, față de aceeași perioadă din anii trecuți, cantități duble. Unitatea a depășit planul de desfacere cu 300 mii lei. Și în continuare se primesc cantități mai mari ca de obicei. Numai astăzi s-au primit 72 kilograme de unt. Nici de sărbători nu vindeam atît de mult, ne asigură Ioana Olteanu. Ne dăm seama că la această unitate zahărul se vinde la „gondolă", ambalat în cadrul unității, civilizat, fără rînd.

„Pentru noi serviciul devenise un calvar. Relațiile dintre noi și cumpărători se deteriorasera", ne mărturisește Nicolae Dumitrescu. Oamenii ne bănuiau de mai știu eu ce. Acum avem timp să ne facem meseria așa cum trebuie. Ambalăm zahărul, îl punem în rafturi, toată lumea e mulțumită. Nici nu-mi dau seama cum de s-a ajuns la situația aberantă dinaintea decretului. Oamenii s-au convins că n-au motive de îngrijorare. Știm cu toții cum se face vinul. Am auzit că acum unii fac vin și la mina a treia, cum se zice. Se pune zahăr și apă peste ce rămîne și mai faci o dată. Am auzit de unul care face țuică din lămîie, drojdie și zahăr. Ce țuică o fi aceea nici n-am curiozitatea să știu".

Elena Marin care locuiește prin apropiere și lucrează la Farmacia nr. 90 a venit la cumpărături în brațe cu fetița, Andreea. „Am cîștigat două ore pe zi. Acum îmi permit cînd merg la cumpărături s-o iau la plimbare și pe Andreea. Nu stăm la rînd, nu pierdem timp și ne facem toate cumpărăturile de care avem nevoie. Mama e bătrînă și nu iese din casă. Eu trebuie să le fac pe toate. Sînt mulțumită de apariția decretului. Cumpăr tot aceleași lucruri ca și pînă acum numai că nu-mi mai pierd toată ziua prin magazine".

Pînă la ora 9 mi-am cumpărat tot ce-mi trebuie

Elena Manole își face cumpărăturile la Alimentara din bd. Nicolae Titulescu 94. Are 3 copii minori pe care-i crește singură, fiind văduvă. Bineînțeles, are și serviciu. Mai mult, lucrează în trei ture.

„Trebuie să recunosc că înainte de apariția decretului care a reglementat aprovizionarea ritmică a populației au fost zile cînd n-am avut în casă cele necesare. În acea perioadă am rămas de cîteva ori fără zahăr și fără unt. Am fost în concediu și mă duceam și eu la rînd cu scăunelul. Am pierdut o groază de timp. Iată că se poate să-ți faci cumpărăturile fără să stai la rînd. Intru în serviciu la ora 9. Astăzi pînă la ora asta mi-am făcut toate cumpărăturile de care aveam nevoie, fără rînd, civilizat. Marfa este ambalată și o iei din raft. Sînt liniștită și mulțumită. Cumpărăturile nu mai sînt acum o problemă greu de rezolvat. Eram sigură că lucrurile se vor rezolva. Au mai fost perioade scurte ca aceasta — cînd se zvonea că vor fi inundații. Inundații n-au fost, dar lumea tot așa a procedat : a cumpărat și de ce avea nevoie și de ce nu. Pînă la urmă tot noi sîntem neînțelegători. Oamenii ar trebui să fie mai prieteni între ei. Doar e pace și avem de toate. Eu lucrez la Electrofar. Ni s-a promis că se va organiza un punct alimentar de incintă în care să putem cumpăra produsele de strictă necesitate. Asta ne va ușura și mai mult modul de a ne face cumpărăturile, mai ales nouă, mamelor cu mulți copii și care nu avem pe nimeni să ne ajute".

Mariana Nica, șefa unității în care ne aflăm, ne informează și ea că din magazin nu lipsesc produsele cele mai căutate. Astăzi unitatea a primit 5 tone de zahăr. Se vinde o tonă pe zi. Ce se vinde acum în 5 zile se vindea anul trecut în două săptămîni. Acum, dacă sosește o mașină cu marfă nimeni nu mai întreabă ce am adus. Înainte se așezau la rînd fără măcar să știe ce vor să cumpere. Cum oprea o mașină, cei din blocurile de locuințe din zonă coborau cu înțeleală și se postau lîngă mașină. Odată a oprit la noi o mașină goală. Pînă n-am deschis-o să arătăm că nu ne-a adus marfă n-au plecat. Aprovizionarea s-a reglementat foarte repede, imediat după apariția decretului. Și acum, după părerea mea, se cumpără încă mai mult decît în perioadele normale. Probabil cumpără cei care, din cauza concetățenilor, nu au putut cumpăra cele de care aveau nevoie".

„Avem, avem, avem!"

Magazinul despre care va fi vorba mai jos se află pe Bulevardul 1 Mai, între numerele 72—84. El este un magazin-alimentară de tip „Premial". Acest „Premial" este, așadar, destul de lung încît de la un capăt la altul al lui copiii cartierului să se poată lansa în veritabile concursuri de viteză. Totuși, pînă nu cu multe zile în urmă, copiilor nu le-ar fi putut trece prin cap o asemenea năzdrăvănie, pentru simplul motiv că de foarte multe ori trotuarul era înțesat cu oameni în toată firea, cu părinții și bunicii lor. Or, cum pe bunici nu-i prea interesează, indeobște, trăirile în viteză ci eventual acelea pe care le mai pot trăgăna, precum ar încerca să simtă gustul unui fruct pe îndelete iar nu în grabă, trebuie să înțelegem că mai accentuată sau mai puțin accentuată, după felul și firea fiecăruia, dar și după numărul membrilor familiei — credința unora că și-au găsit o funcție extrem de utilă în cadrul acestor familii, anume aceea de a purta grija aprovizionării lor, stînd ore și chiar zile întregi la rînd ca să cumpere din acest magazin, le va fi produs, într-o tulburătoare și dilematică întretăiere de gînduri, pe de o parte orgoliul că numai ei, cu teribila lor răbdare, puteau sta timp îndelungat ca să cumpere un kilogram de zahăr, pe de altă parte neliniștea că dacă vor continua să-și exercite această neașteptată — prin proporțiile ei — funcție socială, se vor afla în situația de a-și scoate de pe carnetele CEC pînă și ultimii bani, cei pentru cheltuielile ultime, pentru a-și vîrfui încă și încă un kilogram. Acum, de cîteva zile, prin vitrinele uriașe în al căror luciu mulți dintre cei ce ședeau la rînd își vor fi periat mustățile și-și vor fi aranjat nodul de la cravată sau pălăriile, prin vitrinele acestea, așadar, în fața cărora oamenii nu se mai opresc ca înaintea miracolului unei farfurii zburătoare ci se îndreaptă fiecare către treburile lui, înăuntru, în sălile „Premialului" se văd prea puțini cumpărători. Prea puțini în raport cu cîți erau pînă cu cîteva zile în urmă. Nu are magazinul ce să vîndă ? La această întrebare, șeful „Premialului", Constantin Dafina, ridică mîinile în sus, ca înaintea unei somații, și răspunde :

— Avem, avem, avem !

Se vindea mult și totuși părea că se vinde puțin

La scurt timp după apariția decretului, Aurel Badovici de pe strada Panait Mosoiu nr. 7 a adus la „Premialul" de pe Bd. 1 Mai nr. 72—84 ceea ce omul a socotit că prisosește familiei lui : 2 litri de ulei și 20 kilograme de zahăr. Însă, precum ne spune șeful unității, Constantin Dafina, nu din această pricină minoră magazinul se arată a fi bine aprovizionat. Nu-i vorbă că „Premialul" era aprovizionat îndestulător și înainte, însă faptul acesta era mai greu de sesizat de către cumpărători. Acum, în octombrie, ca și în septembrie, ca și în august, magazinului i-au fost repartizate cam 10 tone de zahăr. Aceasta este o cantitate care în mod obișnuit depășește cerințele. Și totuși, imensele cantități dispăreau în sacoșe ca un fir de apă într-un strat de nisip. În urma celor ce cumpăraseră, apăreau cei ce nu apucaseră să cumpere. Și de aceea, cu toate că se vindea foarte mult, părea că se vinde puțin. E lesne de înțeles că Decretul Consiliului de Stat a clarificat această situație paradoxală și că, dintre efectele sale, se cuvine să amintim în primul rînd pe acela că el a făcut vizibilă, sesizabilă, controlabilă, buna aprovizionare a magazinelor alimentare. Bună în ce privește cantitatea, însă nu și în ce privește calitatea actului de a vinde sau cumpăra. Cel puțin deocamdată și cel puțin pe alocuri. Iar unul dintre aceste locuri este, din păcate, chiar bine aprovizionatul „Premial" de pe Bd. 1 Mai nr. 72—84.

Simbete iarăși libere și o propunere

Viorel Toma lucrează ca muncitor la Întreprinderea „Arta grafică". Soția sa, Marieta, muncește tot în tipografie. Au doi copii : Ana Maria, de 4 ani și jumătate, și Cristina, care a atins strașnica vîrstă de patru luni. În ciuda faptului că, precum lesne ne putem da seama, atunci cînd venea de la serviciu Viorel Toma își săruta fetițele și spunea că sînt „dulci", el nu putea să uite că dulci ar fi trebuit să fie și o parte din cele ce gătea soția sa pentru Ana Maria, cel puțin. Dar cum să faci orez cu lapte, de exemplu, dacă nu prea ai zahăr ? Adevărul este, ne spune Viorel Toma, că zahăr a avut totuși, dar ce-l neliniștea era gîndul că nu știa dacă o să mai aibă. Dacă o să mai poată cumpăra și data viitoare. În orice caz, prețul acelui kilogram de zahăr pe care-l cumpăra era foarte mare dacă punem la socoteală și orele lungi ce treceau pînă să-l cumpere. El are pe lună o simbătă liberă și de multe ori s-a văzut nevoit să „aloce" ziua aceea cumpărăturilor. Mai spune că, în astfel de cazuri, așteptînd ore în șir să iasă din valul de oameni ce ședeau la rînd, pînă să ajungă — ca la un mal rîvnit, după un naufragiu — înaintea vînzătoarei ce-i înmîna kilogramul de zahăr, el străbătea cu gîndul distanța pînă în județul Tulcea și se simțea cît de cît împăcat de norocul că are acolo, în acel județ, niște socri gospodari din partea cărora mai primea citeodată un borcan cu untură, ajutîndu-l astfel să nu se învoiască, să nu ceară și vreo altă zi liberă pentru a sta la rînd să-și cumpere și ulei. Acum, mai zice el, nu încape îndoială că marfă e destulă și că simbetele lui vor redeveni iarăși libere. Totuși, un singur lucru nu pricepe încă. Sau îl înțelege prea bine, își dă seama că lucrul acesta este nefiresc și propune chiar sub ochii noștri lui Constantin Dafina, șeful „Premialului" de pe Bd. 1 Mai nr. 72—84 : „Zahărul să se vîndă preambalat. Pînă acum, pînă înaintea decretului, se vindea la colțul blocului, direct din saci. O vînzătoare îl cîntărea și-l dădea într-o pungă. N-ar fi mai bine, mai civilizat, în avantajul și al comerțului și al cumpărătorului, ca operația aceasta să o facă gestionarii în depozitul magazinului și să așeze pungile, după aceea, în raionul cu autoservire ? Vii, iei o pungă, plătești și pleci. Și nici nu mai stai atît de mult la rînd, fiindcă nu toți clienții din autoservire, este de presupus, vor fi dornici să ia zahăr, toți în același timp".

Să vii după sare și să cumperi zahăr ? !

Ca la toate magazinele alimentare prin care am trecut, la Alimentara de pe strada C. A. Rosetti nr. 26 am aflat vești îmbucurătoare privind cantitățile mari de produse ce vor unitatea este aprovizionată. Notam, astfel, că pe luna octombrie acestei alimentare ce nu intră în rîndul magazinelor mari i-au fost repartizate 6 000 kilograme de zahăr, 3 000 litri de ulei, 300 kilograme de cafea boabe și 200 de cafea „amestec", orez, mălai, făină cît să ajungă tuturor celor din blocurile de prin apropiere. Depozitele sînt încărcate, ne spunea șefa unității, Pleșa Nancu Elena, însă am înțeles că nu sînt atît de încărcate încît să nu mai fie loc în ele și pentru oțetul care deocamdată lipsește din magazin, ca și pentru sarea care trebuia neîndoielnic să existe și tot la fel de neîndoielnic nu există. Înțelegem că magazinul a fost cităva vreme închis pentru inventar sau că șefa unității a preluat de curînd această funcție de mare răspundere ce i s-a încredințat, însă avînd în vedere că în alte alimentare se găsește și sare și oțet iar pe de altă parte nu vedem nici un motiv pentru care aceste mărfuri s-ar număra printre cele deficitare, rămîne de datoria noastră să semnalăm această situație, această „inadvertență" a comerțului, oricît ar părea ea de „locală" și întîmplătoare. Celor ce-și fac de obicei cumpărăturile aici, pe strada C. A. Rosetti nr. 26, li s-ar părea ridicol dacă, fie și numai într-o zi, ar putea să cumpere zahăr dar n-ar putea să cumpere sare. Li s-ar părea astfel pînă, probabil, ar începe să-și facă stocuri de sare. Ceea ce ar fi și mai ridicol.

D. CONSTANTINESCU ■

Opinia unui alegător

Gînduri răzlețe

Mă întreabă cineva — am mai spus — : Domnule, dumneata n-ai copii ? ! — Ba da, zic eu, am doi. Atunci cum îți permiți să scrii tot ce scrii ca și cînd ai vorbi în familie ? — Păi tocmai de aceea și scriu așa, fiindcă am copii și vreau ca ei să nu mai trebuiască să se izbească de ceea ce denunț eu acum. Pentru ei sau *și pentru ei* îmi permit să fiu cinstit sau mă oblig să fiu cinstit și să spun *ce gîndesc* și, de fapt, *ce gîndim !* Însă ajuns aici îmi dau seama că a apărut la unii o opinie cumplit de „reacționară" în esență, reacționară, vreau să spun retrogradă, care ascunde, la rîndul ei, o jalnică mentalitate. Una spui în familie și alta în public la învățămîntul politic, citind ca un papagal după ziar. În romanul la care scriu acum, un personaj și-a făcut un program din a spune cinstit ce gîndește și, fireste, pînă la urmă reușește să incomodeze, să enerveze, să înfurie pur și simplu și... era să zic iar fireste ! ! — e aruncat pe scări afară. Situație e posibilă, *a fost* posibilă, *mai poate fi* posibilă, însă mie mi se pare importantă, fundamentală, capabilă să reflecte esența unui fenomen social, atitudinea celor din jur care *IN FAMILIE*, cum zicea cunoștința mea, *gîndeau cu glas tare* condamnînd situația, dar în public tăceau chitic, dacă nu cumva aprobau devotat. Aici stă esența fenomenului, în *atitudinea noastră !*

Undeva am citit, nu mai țin minte unde și cînd, că nu există stup de albine fără trintori. Mă întreb : e posibil, oare, ca stupul să-și producă el singur trintorii sau e, oare, posibil un stup de albine fără trintori ? Nu cumva fac și trintorii ceva pozitiv și noi oamenii sîntem aceia care am dat un sens negativ unei biete insecte cu caracter profilactic ?

Într-un roman al lui Heinrich Böll, intitulat *Unde ai fost Adame ?*, un personaj poposește imediat după cel de-al doilea război mondial la hotelul în care locuise adolescent înaintea primului război mondial și dorind să știe cînd poate pleca mai departe cere hotelierului care era fiul celui din timpul adolescenței sale informații despre mersul trenurilor și i se dă spre lectură același buletin pe care îl citise cu patruzeci de ani în urmă. Acceleratul trecea la aceeași oră ! ! Și trecuseră două războaie mondiale ! Întrebarea e dacă situația argumentează ideea de conservatorism și stagnare sau de stabilitate ? De respect conservator al tradiției sau de respect al civilizației care, la rîndul ei, respectă condiția existenței ?!

Cum am ajuns la această întrebare ? Uitîndu-mă cu ceață usurință schimbăm adesea destinația unor magazine oarecare în care primăvara cumperi crenvurști, toamna papiote, iarna pantofi și imediat după anul nou în același loc poți juca la loterie. În cazul nostru se poate vorbi, oare, de ideea de progres, care presupune o stare de continuă mișcare, sau de instabilitate a deciziei rezultat al grabei cu care a fost luată ? !

★

În Elveția, în celebra stațiune Interlaken se află un la fel de celebru hotel *„Grand Hotel Victoria"* și în fața lui, pe iarba pe care noi am fi scris grijuliu *„Nu călcați"*, pasc vacile ! La Poiana Brașov am cerut anul trecut la Hotel Alpin — o bijuterie arhitectonică și de confort — un pahar cu lapte. N-aveau, bineînțeles. Domnule, îi spun hotelierului, pe toate pajiștile dintre hoteluri ar trebui să pască vacile. Cum se poate, tovarășe, îmi spune, aici ? ! În Poiană ? ! Ce aspect ar avea ? Bine, dar în Elveția nu se rușinează nimeni la Grand Hotel Victoria de vaca cu lapte. Se poate, admite el neconvins, însă ar însemna să ne complicăm foarte tare. Are dreptate, îmi dau eu seama, ar trebui să-mi dea un pahar cu lapte !

DINU SARARU

Pe patul discordiei și urii

Mică, lividă, făcută covrig, ca un animal suferind, zace pe un fotoliu-pat îngust și meschin, acoperită cu un fel de pled fără culoare și timp. Timpul ar vrea, în schimb, bătrîna mamă din fotoliu să nu mai aibă dimensiuni și realitate pentru ea, curmîndu-i-se astfel suferințele. Nu atît cele trupești, — dealtfel atroce și care o țintuiesc de 2 ani la pat, pentru ele mai există calmante —, cît cele sufletești care o sfredelesc adînc, o ard, îi pustiesc ființa, atît cît a mai rămas, și pentru care nu găsește, nu poate să găsească — de ani ! — remediul. Din penumbra colțului de cameră unde este claustrată, asistă neputincioasă și sfîșiată de dileme acute la inversunarea pînă la ticăloșie a fiicei sale Constantina, împotriva celorlalți frați, a celorlalți patru copii ai săi pe care Vasilia Eftimie i-a crescut cu aceeași dragoste maternă și în același crez al omeniei și frumuseții. Nu e prima oară cînd Constantina Niculae scrie-revistei noastre, cînd face apeluri patetice la organe de presă, de justiție, la conducerile locurilor de muncă ale fraților și surorilor, în numele mamei (pe care o pune să semneze cu o amprentă violet de tușieră a degetului mare) : **„Sînt mamă a 5 copii, văduvă din anul 1945, pe toți copiii mei i-am crescut singură și i-am ajutat să-și facă un rost în viață cu mari sacrificii, astfel că azi, copiii mei sînt ingineri-inspectori, cu situații frumoase, proprietari de case, de autoturisme, apartamente luxoase, iar eu, mama lor, am ajuns să fiu lăsată pe drumuri, fără casă și muritoare de foame și ei nu mă primesc nici să-i vizitez, fiindu-le rușine cu mine... Am fost nevoită să-i acționez în judecată, pentru că de bunăvoie nu vor să mă ajute. Copiii mei sînt, după cum urmează...".** Și urmează, notat metodic (cum n-ar putea-o face o bătrînă țărancă de 84 de ani cum e Vasilia Eftimie, în numele căreia ni s-a scris), cu număr curent, pînă la cinci, nume, prenume, adresă, locul de muncă, retribuția, situația materială, familială, socială a fiecăruia. Lipsește doar numărul de pantofi. Gîndit, calculat, premeditat fiecare lucru în parte, ca pe scenă, să impresioneze. Pe noi ne-a impresionat însă, pînă la indignare și revoltă, starea jalnică în care zace bătrîna în casa „iubitoarei" sale fiice, „singura care se sacrifică". Niculae Constantina, soră medicală la Policlinica I.T.B., în apartamentul nr. 3 din Bd. Dimitrie Cantemir nr. 16, bloc 16, scara A, sector 4 din Capitală și unde domnește o mizerie cruntă, promiscuă. Nepotul, fiul sorei medicale (care s-a prevalat de această profesie pentru a determina justiția să-i-o încredințeze, ascunzînd scopul adevărat, de a pune mîna pe cît mai mulți bani de la frații săi), student la construcții, nu prea ne lasă să discutăm cu suferinda, răspunde înainte, cît mai repede, la întrebările pe care le adresăm, pe motivul că „nu vă înțelege, e senilă". Nu insistăm, pentru a nu-i îngreuna, cum e lesne de bănuit, situația bietei bunici. Îi înțelegem drama și dilema. Cum poate să ne spună ea totul, cînd totuși trăiește în casa fiicei sale învrăjbite, și care — e clar — n-o ține decît din interes. Constantina a tirit-o destul, așa infirmă cum este, prin tribunale, înrăindu-i și mai mult pe și așa nerecunoscătorii ei fii, prin judecăți, ca să-i dea pensie de întreținere, să-i dea bani, cît mai mulți bani. Unde sînt cei 1 300 lei lunar — cumulați cu pensia de vîrstă de la C.A.P. Vlășceni unde a muncit bătrîna cît a putut —, pe care îi primește lunar, prin poștă, așa cum a stabilit completul de judecată, de la cei patru copii ? Văzînd-o, cine poate crede că această sumă se cheltuie pentru sănătatea și îngrijirea părăsitei mame ? Vrajba dintre copiii ei e veche, s-a acumulat în ani, iar acum, cînd ea a căzut la pat și a furat-o de-acasă, din sat, Constantina, din casa părintească care se dărîma, ruinată și ea de vîrstă și neîngrijire, a atins proporții inumane. Constantina a furat-o — e într-adevăr de crezut ceea ce ne-au declarat ceilalți frați — din interese meschine, imobilizarea mamei devenea o sursă de răzbunare și un mod de a-și completa bugetul de familie, vitregit în urma divorțului de soț —, dar ceilalți ce-au făcut ani și ani ? Ce fac acum, cînd cea care le-a dat viață și a acceptat singurătatea și sacrificiul pentru creșterea lor, a ajuns un om neputincios, care nu mai are nimic de dat și de împărțit ? N-au trecut pe-acasă (și nu trec) s-o întrebe măcar ce mai face, nu i-au dat ajutor decît la intervenția justiției. Cei mai mare dintre frați în care ea își pusese toate nădejdile și speranțele atunci, în '946 cînd i-a murit bărbatul, Petre Eftimie, vine la redacție cu un dosar gros, foarte gros, între coperțile căruia a adunat sentințe și hotărîri judecătorești din numeroasele procese intentate de sora lor, Constantina, la fiecare majorare de retribuție, la fiecare gradație, la fiecare avansare a unuia dintre ei. Vorbește tot timpul de înverșinarea și invidia și prostul caracter al surorii, „pentru a vedea și dumneavoastră cine e Tanța", nemaiținînd seama că se trădează, în fond, pe sine. Nici o tresărire cînd îi vorbesc de starea jalnică și de tragedia mamei sale. E departe, e prea departe de închipuirea sa, pentru că nu-l interesează. Nici nu ascultă, ne întrerupe, continuîndu-și acuzele și vorbele de ură la adresa aceleia care s-a născut din același trup, al mamei. O singură replică, arsă, zvîrlită dur în obrazul nostru, cînd îl întrebăm de ce nu merge **măcar o dată pe săptămînă s-o spele.** „Cine ? Eu ? Eu, bărbat ? N-are fete ?" Minte de țăran obtuz din secolul trecut. Îmbîcsită de prejudecăți anacronice ! Fete ! ? Care fete ? Elena Niculae, cealaltă fiică cu domiciliul în București, funcționară într-o instituție superioară, tace îndelung la aceeași întrebare. „Cum să-i transmit mamei dumneavoastră, măcinată de dorul ce vi-l duce, această adîncă și indiferentă tăcere ?" Tace mai departe și nu concepe să treacă peste tot ceea ce „ne-a făcut sora noastră" chiar cu riscul de a afla din ziar, și nici măcar atît, de trecerea mamei în lumea umbrelor. Ce devastatoare ură și vrajbă ! Pornită totuși de la ce pricină, din ce punct al vieții fraților Eftimie ? (Pe care, parcă, însuși hazardul i-a despărțit încă de la naștere. Deși sînt frați buni de mamă și de tată, dintr-o eroare a unui funcționar de la primărie, pe doi îi cheamă Eftimie, pe doi Niculae). De la casa părintească din satul Vlășceni, comuna Potlogi, județul Dîmbovița, din acel an 1946. Mama, în neștiința ei de țărancă neumblată prin lume și în durerea ei profundă pentru pierderea soțului în floarea vîrstei, la discutarea succesiunii, la notariat, a împărțit — credea ea — cît mai drept între cei cinci copii ceea ce agonisiseră. A socotit că e bine să lase celui mai mare (lui Petre Eftimie) casa și curtea părintească, devenind după legile străbune ale țăranului român mentorul familiei, capul ei. Vremurile s-au schimbat, cei care au moștenit pămînt au rămas fără el, deoarece nu-l munceau, plecînd din sat, croindu-și alte destine, dar mentalitățile le-au rămas de țărani din vremuri apuse. Iată că, cel mai cîștigat ajunge Petre. Cu casa. De care și-a adus aminte numai cînd era de luat cîte ceva. Cînd s-a ruinat, cînd bătrîna n-a mai putut să munccească și să dea, umblă, culmea, prin primării, notariate, judecătorii să vadă cum să facă s-o doneze aceleia care i-a pus temelie și a locuit-o cu dragoste, toată viața, și în care acum abia mai pîlpîie un licăr : mamei sale. Ca să scape de un alt proces pe care i l-a intentat Constantina, de a repara casa bătrînească ! Și ca să nu plătească impozite ! Trăiți în anul 1981 și sînteți ființe vii, vă numiți oameni, stimați cetățeni Eftimie ! Unde vreți să ajungeți cu sufletele devastate de patima averii, care v-a împins la atîta ură și neomenie ? Trăiți printre noi, într-o societate bazată pe alte legi și principii morale, nu viciați locurile pe unde treceți ! Legea nescrisă a omeniei și legile justiției noastre vă obligă mai presus de toate să vegheați așa cum se cuvine, omenește, la căpătîiul aceleia care vă este mamă și pe care curînd n-o veți mai avea. Rugăm pe această cale și personalul ocrotirilor sociale din sectorul 4 al Capitalei să acorde sprijin bătrînei, în sensul ca sumele destinate Vasilicî Eftimie să fie cheltuite în folosul acesteia. Societatea noastră și-a respectat întotdeauna bătrînii și de aceea nu poate să nu condamne o astfel de rarisimă și gravă anomalie despre care am relatat.

CICI IORDACHE

Abuzuri „în interesul învățămîntului" ?

Ministerul Educației și Învățămîntului a întocmit, începînd cu acest an, un nou plan de învățămînt privind școlile speciale pentru elevii cu deficiențe de auz (surzi și hipoacuzici). Într-o notă anexată amintitului plan, transmis tuturor școlilor în cauză, se specifică : „La clasele I—IV se încadrează cîte un profesor defectolog de fiecare clasă pentru desfășurarea tuturor activităților instructiv-educative și a celor specifice. La clasele V—VIII, predarea se face pe discipline".

Uneori însă, cum aveam să descoperim la Școala generală de surzi Craiova, lucrurile au fost nu numai interpretate (pare-se, dintr-o situație obiectivă, neavînd școala atîția defectologi), dar chiar răstălmăcite. Mai bine zis, împărțirea catedrelor a fost făcută nu ținîndu-se cont de interesul școlii, ci de interesele particulare ale lui X sau Y, de simpatiile și antipatiile tovarășei directoare...

Profesoarei Cornelia Bărbulescu, titularizată în urmă cu 3 ani pe catedra de limbă și literatură română la această școală, i s-a repartizat, pentru acest an, clasa a doua, deci o catedră de defectologie. Cum în cei 3 ani, de cînd lucrează la această școală, nu a fost trimisă la vreun curs de perfecționare pe linie de defectologie — deci, nici măcar sumare noțiuni în materie nu avea — a contestat repartizarea catedrelor. I se răspunde (prin adresa nr. 365/1.X.1981, semnată de directoarea școlii, Maria Nuțu) că „repartizarea posturilor și catedrelor pe specialități s-a făcut în interesul învățămîntului". Care ar fi fost, cu adevărat, interesul învățămîntului ? Ca pe catedra de defectologie să fi fost repartizați, dacă nu defectologi specialiști, cel puțin profesori care au mai predat defectologie, care au participat la cursurile de perfecționare pe ramură, organizate în fiecare an de M.E.I. Profesorul George Stănculescu, de exemplu, cărula i s-a repartizat o catedră de română la clasele V—VIII, a făcut de două ori cursurile de surdopedagogie. Tovarășa directoare și-a rezervat tot o catedră de limbă și literatură română, cu toate că avea specialitatea de bază pedagogie, definitivatul l-a dat tot în pedagogie, iar titularizarea la această școală a fost făcută pe catedra de defectologie. Mai mult, cea care a fost detașată pe catedra directoarei, prof. Elena Mateescu, a și predat, cu ani în urmă, defectologia.

Atunci, care-i interesul învățămîntului în aceste împărțiri de catedre ?! Unde este grija pentru acești copii încredințați unui profesor care, cu toată bunăvoința, nu va putea să-i scoată la lumină, neavînd nici experiență în materie nici cunoștințe de specialitate ? Răstălmăcirea de care vorbeam la început îmbracă, de aici încolo, haina abuzului de putere, împotriva tinerei profesoare care își căuta drepturile (care coincideau cu interesele școlii), luîndu-se și alte măsuri samavolnice. Scoaterea ei din biroul executiv al școlii pe motivul că „nu mai există organizație U.T.C. elevi în școală prin trecerea de la învățămîntul de 10 ani la cel de 8 ani", nu-și are nici un temei legal. Pentru că profesoara Cornelia Bărbulescu era secretara organizației U.T.C. cadre didactice, care încă flințează în școală, coordonînd doar organizația U.T.C. a elevilor. Dincolo de acest fapt, există încă 47 de elevi în școală care au depășit vîrsta de pionieri, care ar putea deveni deci utecîști, situație care ar trebui rezolvată grabnic, ținîndu-se cont tocmai de interesul elevilor. Profesoara Bărbulescu, în calitate de coordonatoare a organizației U.T.C. a elevilor, a trecut deja la întocmirea formelor necesare acestui scop. Așadar, forțîndu-se nota, secretara organizației U.T.C. a fost scoasă din Biroul executiv, încălcîndu-se astfel însăși Legea învățămîntului care în articolul 159 prevede clar prezența ei în acest organism. În ce privește acuzațiile de moment că profesoara Bărbulescu ar fi lipsit, în anul care a trecut, de la unele ore, nu își au temei : nici o oră nu are tăiată, nici un avertisment dat, calificativul obținut fiind „Foarte bine".

Iată deci cum la școala respectivă, sub formularea „în interesul învățămîntului", se comit abuzuri și încălcări ale normelor muncii. Să sperăm că tovarășul inspector Silvestru Moraru, împreună cu care am efectuat ancheta și care doar a înregistrat faptele, fără a-și exprima vreo opinie, cum ar fi fost normal, a informat pe cei în drept despre cum stau lucrurile la Școala generală de surzi din Craiova, pentru a se lua măsurile ce se impun.

GEORGETA ȘTEFANESCU

Pofta infractorului crește furînd

Nu ! Nimeni nu se naște Al. Capone. Dar nu puțini îl pot ajunge și chiar depăși...

Se pare însă că unii dintre noi au uitat morala cunoscutului proverb „cine fură azi un ou..." Așa se explică acea mentalitate nocivă care minimalizează pericolul necinstei în faza incipientă, adică atunci cînd apar primele manifestări de sfidare a normelor morale și legale, cînd se fură primul ou — cum s-ar spune — ceea ce, practic, nu înseamnă decît încurajarea tacită a viitorului infractor. Ion Petcu, de pildă, fostul șef al depozitului PECO din Găești, a trecut și el, evident, printr-o asemenea fază incipientă. Începutul alunecării sale spre prăpastia infracțiunii pare, la prima vedere, de-a dreptul banal: se purta cu subalternii în așa fel încît să lase impresia că este exigent și le dădea de înțeles că dacă nu sînt „atenți" cu el ar putea să aibă surprize neplăcute. Mulți dintre aceștia — și ei cu mentalități retrograde — au căutat să intre în grațiile șefului de depozit, oferindu-i, inițial, cu intermitență, diverse cadouri, apoi, cu regularitate, sume importante de bani, fie pentru a fi menținuți în funcție, fie pentru facilitarea unor avantaje, după cum aveau să declare, mai tîrziu, la cercetări. Pentru că, așa cum era de așteptat, la cercetări s-a ajuns. Învățat de-acum cu „atenții" tot mai substanțiale, Ion Petcu a început să-și mărească pretențiile. Subalternii însă, nu toți, dar o bună parte — cei care și-au dat, în sfîrșit, seama că este umilitor pentru ei și ilegal din partea șefului de depozit să le tot vămuiască veniturile, pentru a-și satisface el poftele nesățioase — l-au denunțat organelor de miliție. Cercetările au stabilit că, într-un timp relativ scurt, Ion Petcu a pretins și primit de la circa 20 subalterni, inițial sume mai mici, apoi tot mai mari, totalizînd **120 000 lei. A fost condamnat de instanță la 6 ani închisoare,** pentru luare de mită.

Cercetările cu privire la infracțiunea de luare de mită au dat și de firele unei afaceri frauduloase mult mai grave — delapidare — prejudiciul creat avutului obștesc de Ion Petcu, în complicitate cu Andrei Tigara, adjunctul său, Gheorghiță Alexandru, șofer, și Ion Vasile, gestionar la stația PECO pentru uz casnic, fiind nu mai puțin de **800 000 lei.** După dezvăluirea și a acestei surse de venituri ilegale fabuloase, s-au găsit, în sfîrșit, și explicațiile îndubitabile cu privire la „secretul" prosperității spectaculoase a celor menționați : primii trei își construiseră, în ultimii 2—3 ani, case de sute de mii de lei fiecare, își cumpăraseră autoturisme, duceau o viață mult prea costisitoare față de posibilitățile legale de cîștig. De la „mici atenții", ademenitoare pentru oameni subjugați tentației de căpătuială, de viață opulentă, la o pagubă de aproape un milion, iată drumul periculos al necinstei, cu urmările lui inevitabile pentru cei vinovați : ani grei de închisoare și confiscarea averilor, dar și cu repercusiuni grave pentru avutul obștesc.

MIHAI GROZAVU

Hidrochinona în terapia cancerului

Comunicarea specialiștilor români cucerește atenția și interesul participanților la Conferința europeană de radiobiologie de la Cracovia

Despre utilizarea hidrochinonei în tratamentul bolilor neoplazice, terapeutică inițiată și folosită cu succes în țara noastră de către medicul Mihai Leontopol, am scris de mai multe ori în revista noastră. Cercetători și oameni de știință reputați, colaboratori ai medicului Leontopol, au semnalat prin studii și experimente de specialitate modul de manifestare al produselor chinonice, o comunicare de o deosebită importanță fiind cea prezentată anul acesta la Simpozionul medicamentului românesc. Ea s-a intitulat „Efectul hidrochinonei asupra catalazei din ficat, sînge, splină și tumoră la șobolani normali și cu tumoră H-18R" și aparține unui grup de cercetători condus de biologul doctor Constantin Vlădescu. Lucrarea a făcut obiectul unui articol publicat în „Flacăra" nr. 28 (9 iulie a.c.). Interlocutorul nostru ne-a declarat cu acel prilej că întregul ansamblu de cercetări a vizat mecanismele de acțiune antitumorală ale hidrochinonei și posibilitatea acesteia de a fi folosită în terapia combinată anticanceroasă. Experimentele făcute pe șobolani masculi Wistar au demonstrat efectul antitumoral și radiosensibilizator al produsului.

De curînd, la **Conferința europeană de radiobiologie**, desfășurată la Cracovia, biologul Constantin Vlădescu — vicepreședinte al Comisiei române de radiobiologie — împreună cu biofizicianul M. Apetroae, au prezentat din nou rezultatul acestor cercetări, ajunse într-un stadiu mult mai avansat, referirile făcîndu-se în mod special în legătură cu experimentele realizate **in vitro**, pe țesuturi tumorale și netumorale, situație care a permis să se analizeze în mod comparativ producerea de perhidrol (apă oxigenată) prin urmărirea catalazei, enzimă responsabilă de neutralizarea substanței chinonice.

— Noile noastre cercetări — ne-a declarat interlocutorul — au redemonstrat posibilitatea de oxigenare a tumorilor maligne pe cale metabolică cu produși electronoafinici, substanțe care manifestă selectivitate pentru această categorie de țesuturi. Studiile au fost efectuate de data aceasta **in vitro** pe animale purtătoare de tumori și pe țesuturi fără tumoră. Am dovedit astfel că, față de țesuturile normale, unde depresia activității catalazice a fost între 10—20%, la doze de 2—6 micrograme hidrochinonă, în țesuturile tumorale, depresia s-a dovedit a fi de peste 70%. Aceste date ne pot conduce la concluzia că hidrochinona acționează prin generare de apă oxigenată, perhidrolul fiind rapid descompus în apă și oxigen, acesta din urmă reprezentînd un factor denumit de noi **radiosensibilizator biofizic**.

— Prin ce se particularizează folosirea hidrochinonei în terapia cancerului, dacă e să comparăm această metodă cu cele folosite mai ales pentru oxigenarea țesutului malign ?

— În lume există, firește, o preocupare mereu sporită pentru radioterapia cancerului. Mijloacele sînt dintre cele mai diferite : folosirea de radiații cu energii înalte (neutroni, ioni grei), folosirea citostaticelor care acționează în special la nivelul acidului dezoxiribonucleic (ADN). Aceste produse, în doze eficace, sînt de cele mai multe ori toxice pentru bolnavi. Există de asemenea și preocuparea pentru creșterea gradului de sensibilizare a tumorilor prin perfuzarea acestora cu apă oxigenată, care, așa cum arătam, este descompusă de către catalază și oxigenează țesutul tumoral (tumorile se dezvoltă numai în mediu anaerob). Metoda este însă greu de aplicat în condiții de tratament cronic.

Un alt procedeu îl constituie administrarea oxigenului hiperbaric, dar nici în acest mod nu se obține o oxigenare superioară în tumori în comparație cu țesutul normal.

În laboratorul nostru, efectele hidrochinonei au fost urmărite prin marcarea acestei substanțe cu izotopi. S-a constatat astfel, că hidrochinona posedă un tropism selectiv pentru tumori, și că este descompusă prin mijlocirea catalazei în apă și oxigen. Aș vrea totuși să precizez că nu sîntem singurii care ne ocupăm de cercetarea chinonelor în terapia cancerului. Cercetări de acest fel sînt semnalate încă din 1945, dar rezultatele au fost apreciate drept nesatisfăcătoare. Este cazul să amintim poate în această ordine de idei cercetările lui Bachur (S.U.A.) care prin redundanță electronică de soin, a putut evidenția faptul că hidrochinona interacționează la nivelul sistemului microzomal a celulei de mamifer și funcționează ca purtători de radicali liberi.

Evidente și de o deosebită importanță rămîn însă experimentele clinice ale doctorului Mihai Leontopol care a obținut rezultatele cunoscute în terapia unor forme de cancer solid, aflat în diverse faze de evoluție. Sustinerea acestor tratamente cu dovezi experimentale poate duce în continuare la crearea unor modele în terapia bolii neoplazice. În acest context, cercetările noastre au constituit obiectul unui contract cu C.N.S.T. Astfel, noile investigații au demonstrat **in vitro** că în țesuturile tumorale, hidrochinona produce o depresie a catalazei, care se dovedește superioară în comparație cu cea din țesuturile normale. Am arătat acest lucru la **Conferința europeană de radiobiologie**, comunicarea bucurîndu-se de un interes deosebit din partea celor prezenți.

LIVIU TIMBUS ■

Despre aportul economic al unei metode operatorii

La 21 septembrie, ora 18, în incinta Centrului metodologic de parodontologie, situat în strada 11 Iunie 10, a avut loc o largă conferință de presă la care, pe lîngă ziariști, au participat acreditații de presă din România, atașații de presă, atașați comerciali și culturali din 35 de ambasade. Participare, observăm, numeroasă, interesul stîrnindu-l tocmai scopul conferinței : doctorul Grigore Osipov-Sinești și-a prezentat istoricul metodei sale chirurgicale bazată pe biostimulatori os-minerale, metodă asociată cu modalități de asistență generală, neuroendocrină, psihiatrică etc. Comunicarea, cum am mai anunțat, a fost susținută și prin trei filme documentare, consacrate procedeelor folosite în acest scop. Se cuvine să mai spunem că reuniunea de presă a fost organizată de Centrala industrială de medicamente, în colaborare cu Centrul metodologic de parodontologie, și sub egida firească a Ministerului de Externe.

Înainte cu cîteva ore de încheierea ediției, doctorul Grigore Osipov-Sinești ne-a vizitat la redacție cam nemulțumit. Cum revista noastră a impus și a susținut cu consecvență această valoroasă metodă, ne-am permis să aflăm motivul nemulțumirii autorului ei. Iată ce ne declară doctorul Grigore Osipov-Sinești :

— În cadrul acestei reuniuni, pe lîngă istoricul metodei noastre chirurgicale, am prezentat și produsele originale românești : biostimulatorii os-minerale, apa de gură medicinală Ossidenta și pasta de dinți medicinală Ossidenta. Am prezentat apoi cele trei filme și am purtat discuții cu mai mulți diplomați care și-au manifestat interesul atît pentru filmele proiectate, cît și pentru produsele prezentate sub formă de mostre. Unii dintre reprezentanți mi-au cerut, firește contra-cost, copii de pe filme, pentru că metoda operatorie, concepția de interpretare a parodontopatiei sînt ilustrate în aceste filme. Au fost și alte solicitări.

— Și cum s-a concretizat începutul valorificării acestei metode științifice premiate, după cîte știm, la Salonul internațional de invenții de la Viena ? A produselor legate de această metodă ?

— Vă întreb și eu ! Pentru că tocmai cei care trebuiau să se ocupe de valorificarea metodei, a produselor de care am vorbit, adică reprezentanții „Chimimport-export"-ului, tocmai ei nu au fost prezenți.

— Poate nu i-ați invitat.

— Au fost invitați în mod expres și nu numai de către mine, dar n-au venit. Cine atunci să se ocupe de valorificarea acestei metode, a acestor produse românești ? De promovarea lor în unele țări interesate ?

(Interesîndu-ne la „Chimimport-export", am aflat că dintre cei patru delegați desemnați să participe la această conferință de presă, a participat doar unul singur, farmacista Letiția Popescu, dar și dînsa, ne-a mărturisit, a ajuns cam tîrziu).

— Ce avantaje economice ar putea aduce țării economiei noastre, metoda operatorie, produsele doctorului Grigore Osipov-Sinești ?

— Un aport valutar inestimabil, de care economia noastră este deocamdată privată. — Cum vedeți dv. posibilă această valorificare ?

— Numai printr-un efort conjugat, depus de reprezentanții Centralei industriale de medicamente, de cei ai „Chimimport-export"-ului, în colaborare cu factorii de resort din Ministerul Turismului, cu alți factori responsabili de valorificarea gîndirii științifice românești, mai ales cînd aceasta este solicitată. La treaba asta trebuie să mai pună umărul și echipele de medici pregătiți de noi, cei care desfășoară o activitate susținută sub aspect parodontologic chirurgical. Să conlucrăm, deci, cu înțelegere, cu inteligența care ni se cere în acest scop. Eu, cît o să pot, o să mă bat pentru valorificarea, în interesul nostru general, a metodei noastre chirurgicale, a produselor medicale. Dar cît o să mai pot și eu ? Și-apoi de ce să fie nevoie să te bați cînd ar trebui ca oamenii investiți cu astfel de preocupări să valorifice orice gîndire valoroasă ?

Despre astfel de îndatoriri, valorificarea gîndirii proprii românești în țară și în străinătate, am mai scris, am mai vorbit. Se pare că trebuie să o facem și în cazul doctorului Grigore Osipov-Sinești, cu toate că am mai făcut-o. Vom face-o în continuare, pînă cînd această investiție de inteligență românească va fi valorificată la adevărata ei prețuire. Ca orice forță de producție, știința generează noi valori, generează profit. Iar profitul acesta ni se cuvine nouă, celor 22 de milioane, ni se cuvine pentru a trăi mai bine, a prospera. Este oare atît de greu să înțelegem această necesitate a timpului nostru ?

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Breviar

ÎNGRĂȘĂMÎNT DIN COAJĂ DE RĂȘINOASE

Invenția se referă la un îngrășămînt din coajă de rășinoase obținut prin fermentare, procesul fiind dirijat cu ajutorul nămolului activ. Spre deosebire de alte îngrășăminte obținute din deșeuri organice amestecate cu nămol activ, noul produs nu necesită investiții pentru o instalație complexă de aerare. Materia primă menționată și în titlul de mai sus este formată din coaja proaspătă rezultată de la cojirea mecanică a bușteni lor de rășinoase (pin, molid, brad) în centralele de preindustrializare a lemnului și fabricile de cherestea.

Titularul acestui brevet este Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Piatra Neamț, iar autorii invenției sînt : inginerul **Emil Marcoci**, din Piatra Neamț, biolog **Elena Rodica Groza** și inginerul **Vasile Iftimie**, din București.

UN NOU SOI DE GOGOȘAR

Prin încrucișări și selecționări repetate s-a reușit obținerea (la noi în țară) a unui soi de ardei gogoșar cu proprietăți deosebite : producții mari, precocitate, fructe foarte regulate ca formă, frumos colorate în roșu, carne groasă (8—10 mm) aromată și deosebit de fragedă. Producțiile care se obțin în medie cu acest soi de gogoșar sînt de peste 3 000 kg la hectar.

Realizarea aparține inginerilor agronomi **Dionisie Andronicescu** și **Maria Tănăsescu** (București), titularul de brevet fiind Institutul de cercetări pentru legumicultură și floricultură din comuna Vidra.

MAȘINĂ PENTRU ÎNCERCĂRI LA OBOSEALĂ

Oboseala nu este specifică numai oamenilor sau ființelor în general, ci și materialelor, inclusiv metalelor. O invenție pentru determinarea caracteristicilor de oboseală a metalelor a fost brevetată de O.S.I.M. cu nr. 72655, titularul de brevet fiind Institutul de sudură și încercări de materiale din Timișoara. Autori : inginerii **Dorel Ioan Flueraș, Iosif Stanecka** și **Zoltan Ladislau Szekeli**

Mașina brevetată are avantajul că permite obținerea unor trepte de încercări mici, asigură o precizie superioară pentru determinarea momentului încovoietor și înlocuiește importul unor mașini similare.

EVIDENȚIEREA SONORĂ A RITMULUI ALFA

Pentru studierea efectelor controlului voluntar asupra unor aspecte fundamentale privind activitatea cerebrală a oamenilor, inginerul **Adrian Gagea** și doctor **Alexandru Partheniu** au inventat un aparat tranzistorizat cu posibilități multiple, care permite evidențierea sonoră a ritmului alfa. Aparatul prezintă marele avantaj că face posibilă perceperea sonoră în cască sau în difuzor, chiar de către subiect, în timpul examenului electroencefalografic, a incidenței ritmului alfa propriu și a caracteristicilor dinamicii acestuia. Un alt avantaj constă în faptul că aparatul este foarte ușor transportabil, avînd dimensiuni mici, ca urmare a tranzistorizării.

La zi despre motorul „Milu"

(Urmare din pagina 1)

mai apropape de zilele noastre s-a vorbit cu insistență de motorul cu piston rotativ conceput de Felix Wankel. Ei bine, în anii următori, sîntem siguri, se va vorbi cu mult interes și admirație de motorul „Milu", creație ce se recomandă prin caracteristici și parametri de o totală originalitate. Pentru a ne face o idee în această privință, vom cita pentru început dintr-o recentă lucrare apărută în Editura Politică („Gutemberg la computer" de Viorel Sălăgean) :" Secolul care a trecut de la geniala invenție a lui Otto a adus însă schimbări radicale în ceea ce privește înfățișarea și performanțele motorului în patru timpi. Dacă celebrul prototip din 1876 avea o greutate de 1 000 kilograme și cu 180 de rotații pe minut dezvolta o putere de 3 CP, azi, un turbomotor aflat în producția de serie a firmei „Porsche" cîntărește numai 210 kg și realizează o putere de 260 C.P. cu 5 500 de rotații pe minut".

Și acum cîteva date despre invenția românească. Motorul „Milu" cîntărește între 18—19 kilograme, și are 6000 de turații pe minut la o putere de 24 C.P. El este, după cum lesne se observă, de dimensiuni liliputane dacă e să-l comparăm cu orice motor de construcție clasică cu ardere internă, indiferent dacă acesta este cu doi sau cu patru timpi. Mai exact spus : la aceeași putere, greutatea și volumul motorului „Milu" este mai redus cu 50%. Dar despre celelalte avantaje ale acestei piese unice pe glob, vom vorbi cîteva rînduri mai jos.

Actualul motor este primul dintr-o familie de modele funcționale. Va urma la scurtă vreme crearea prototipului și apoi, în sfîrșit, pe această bază, fabricația de serie mică. Motorul „Milu" își va face intrarea în lume echipînd autoturisme, și planoare și la nevoie, prin adaptări succesive, și alte vehicule terestre și aeriene. Strămoșul actualei serii îl constituie însă motorul proiectat și montat în 1977, mașinăria care a materializat în fapt ideea originală a inventatorului Petre Milu. Dar cu acest prim exemplar s-a urmărit doar verificarea performanțelor mecanice și viabilitatea cinematică. Motorul mai folosea încă ungerea prin amestec de ulei cu benzină, spre deosebire de actualul exemplar la care atît ungerea (realizată sub presiune) cît mai cu seamă gazodinamica prezintă elemente de mare noutate. Vom aminti între altele că baleajul se introduce în cilindru prin ferestre, după sistemul clasic, dar și direct în camere de ardere.

Motorul axial inventat de Petre Milu, motor în doi timpi cu trei cilindri este, așa cum am mai avut ocazia să o spunem, o piesă mecanică lipsită de vibrochen, transmisia făcîndu-se prin intermediul unui sistem mecanic oscilator. Nu vom intra în amănunte tehnice, mai puțin accesibile înțelegerii comune, dar vom aminti caracteristicile generale prin care se recomandă marea originalitate a piesei concepută de Petre Milu. Amintim astfel că modelul functional folosește benzina, dar el va trebui să funcționeze la fel de bine și cu combustibili grei folosiți la aceeași putere calorică. Utilizarea motorinei este posibilă datorită modului în care a fost concepută gazodinamica motorului, și care constituie unul din secretele de fabricație ale motorului „Milu". Putine cuvinte putem spune și despre sistemul de injecție, care constituie și el un element de noutate absolută, și deci secret de fabricație pînă la ora actuală. Inventatorul ne-a explicat în termeni generali că actualul carburator al motorului este o piesă tranzitorie care se demontează și care va fi înlocuită cu un dispozitiv de autoinjecție. Este vorba însă de o injecție la joasă presiune și care nu va utiliza o pompă de injecție după modelul motoarelor diesel, ci un sistem propriu de concepție complet diferită. În sfîrșit, motorul este dotat cu pistoane antifricțiune, și cu pistoane prevăzute cu inserții antifricțiune. Probele la cald au demonstrat că după 25 de ore de funcționare pistonul posedă cotele inițiale, iar segmenții nu indică nici o urmă de uzură și nici un semn că au jenat cilindrul. Despre secretul acestor performanțe, din nou nici un cuvînt deocamdată.

Motorul axial conceput de Petre Milu este, așadar, un mecanism lipsit de vibrochen, cu 50% mai redus ca volum și greutate decît orice tip de motor, el care poate funcționa cu benzină sau cu o. bustibili mai grei decît benzina, posedă un sistem de autoinjecție precum și pistoane și segmenți antifricțiune, sau toi atîtea caracteristici care fac din invenția lui Petre Milu o piesă miraculoasă.

În micul laborator condus de Petre Milu se lucrează mult, de cele mai multe ori, cum spuneam, de dimineața pînă seara, dar în aoarență fără grabă, într-o atmosferă de calm și bună dispoziție. t atributele travaliului metodic, al faptului că aici se măsoară de o sută de ori și se taie o singură dată. Ordinea și curățenia care domnesc aici, dichisul instrumentarului sînt și ele argumente că în acest laborator al ideilor îndrăznețe nu se face nici un rabat calității. Petre Milu ne mărturisește că regretă mereu momentele cînd, presat de timp, cînd lipsa unor materiale corespunzătoare, cînd alte pricini, l-au îndemnat să facă unele concesii calității. Dar acestea sînt puține. În general fiecare piesă a fost reproiectată de mai multe ori. La actualul exemplar, arborele motor a fost realizat de trei ori, iar sistemul de injecție a fost executat în trei variante. Petre Milu nu constituie în această privință un exemplu singular. Felix Wankel a lucrat 20 de ani la proiectarea și executarea motorului ce-i poartă numele !

Reamintim cititorilor noștri că Petre Milu își desfășoară activitatea în marele **Institut național pentru motoare termice**, aici unde inventatorul împreună cu echipa sa de tineri tehnicieni, beneficiază de un atelier special. El se bucură — a ținut din nou să ne mărturisească — de larg sprijin al colectivului de conducere și în mod special de cel al directorului inginer Ion Puzoncu. În acest mic colț al unui mare institut se va finaliza, sperăm, unul dintre cele mai ingenioase proiecte ale constructorilor de motoare din România. Vom urmări această istorie pasionantă pînă cînd motorul „Milu" va ajunge în dotarea autovehiculelor de fabricație indigenă sau străină și de aici în marile concursuri și saloane automobilistice ale lumii de azi.

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Citeva cuvinte despre ziarul „România", pe nedrept cam neglijat în cîmpul cercetărilor mai vechi, cum și în al celor noi. Abia dacă se fac unele referiri fugare, se schițează palid rolul publicației, pe cînd ar fi necesar, credem, să-i fie acordată o atenție specială, materializată într-un studiu analitic amplu, eventual într-o antologie. Conținutul organului de presă al Apărării Naționale este extrem de interesant, meritînd să fie pus în circuitul publicistic pentru cititorii zilelor noastre.

Desigur, au adus aportul lor la apariția ziarului „România" miniștrii I. G. Duca, generalul C. Prezan ș.a., însă Octavian Goga și Mihail Sadoveanu sînt cei care au condus practic acel minunat jurnal de front. Goga a avut rol primordial în orientarea și ideile directoare ale cotidianului, a scris zeci și zeci de articole de fond în coloanele „României". Dar, considerăm noi, lui Goga, în primul rînd, i se mai datorează un fericit fapt : reunirea în paginile ziarului a semnăturilor atîtor scriitori români — aproape toată floarea literaturii române din epocă. Neîntrecutul „cîntăreț al pătimirii noastre", cu personalitatea sa fermecătoare, îi hipnotizase pe toți, raliindu-i la ideea nobilă de a contribui cu armele lor specifice la marea epopee a unității naționale a românilor. Unii au lucrat efectiv în redacție, mulți au fost colaboratori prețioși și statornici. La „România" au semnat zi de zi importanți scriitori și gazetari români din toate unghiurile țării, din toate generațiile, reprezentînd diferitele curente literare și orientări estetice, cu totii arzînd în făclia-ideal a Marii Uniri. O simplă, incompletă înșiruire de nume vorbește de la sine : Al. Vlahuță, B. Șt. Delavrancea, I. Minulescu, I. Agârbiceanu, V. Voiculescu, Eug. Lovinescu, I. Petrovici, G. Rotică, George Ranetti, Corneliu Moldovan, Eug. Heroveanu, Radu D. Rosetti, Demostene Botez, P. Locusteanu, Claudia Millian, D. Marmeliuc, Zaharia Bârsan, Al. T. Stamatiad, Ada Negri, Eug. Goga, C. Bucșan, Mircea Rădulescu, C. Gongopol, N. N. Beldiceanu ș.a.

Revenind la textele Goga, astăzi încheiem transcrierea mărturiilor despre revoluția rusă, cu ultima parte din Scriitorii ruși, un fragment din articolul intitulat Kerensky (1 iulie 1917), evocarea Două forțe unite — țara și frontul (publicată la 4 iulie), și cu prima parte din articolul Lumina în Basarabia (21 septembrie).

STELIAN NEAGOE

Scriitorii ruși

Iași, marți 27 iunie 1917

(II)

Cuvîntul simpaticului Nepman al presei a făcut să se deschidă o serie de priviri retrospective asupra literaturii ruse și în discuție, rînd pe rînd, au defilat înaintea noastră, ca invitați din niște vechi fotografii, chipurile scriitorilor din veacul al nouăsprezecelea...

In adevăr, poate nicăieri ca în Rusia, literatura n-a avut un rol așa de covîrșitor pentru schimbarea valorilor morale ale unui popor. Intreaga sete de viață intelectuală a unui neam sănătos și primitiv, alungată din politică de regimul țarist, și-a găsit refugiul la masa de scris. De aceea frămîntătorii lor au adus cu ei și zbuciumul fierberii dimprejur, s-au hrănit înșiși din acel vulcan uriaș și l-au alimentat. Literatura rusească a devenit astfel o vastă organizație de propagandiști, care paralel cu cultul unui ideal artistic își îndeplineau o înaltă acțiune socială și politică. Scriitorul și-a păstrat în acest timp contactul cu realitatea vieții palpitante, a ridicat probleme de ordin diferit și n-a stat să se piardă în acel labirint al așa zisului estetism pur, pe urma căruia nu răsar deobicei decît imagini vaporoase și sonore armonii de cuvinte...

Nicăieri nu s-au sfărîmat atîtea cătușe, nu s-au strigat atîtea revolte, nu s-au analizat atîtea acte de conștiință, ca în paginile poeților și romancierilor ruși de-o sută de ani. In aceste cărți s-a măcinat încetul cu încetul prestigiul unei forme de stat strîns înrudită cu psihologia tradițională a mediului, s-au introdus pe rînd principiile curente ale cugetării moderne, s-au distrus anacronismele de tot soiul și s-a deschis drum liber ideilor de progres. O pleiadă de dezrobitori au fost acești scriitori-apostoli care au deșteptat și au fortificat conștiința națională a vecinilor noștri. Dezrobirea devenise la dînșii o religie a tagmei, o superioară îndatorire profesională. Astfel Gogol a dezrobit pe iobagii din „Sufletele moarte", Turgheniev a lansat „noua generație" descătușată de prejudecățile „părinților", Dostoievski a zguduit zăbrelele de fier ale „pedepsei" rușești, Tolstoi a frînt toate zăvoarele...

Așa an cu an, carte cu carte, s-a purificat atmosfera de simțire a unui popor, s-a ridicat o scară nouă de adevăruri, care într-o zi găsindu-și manifestarea politică la Dumă, s-au propagat pretutindeni, fiindcă **republica** venea pe drumurile stropite cu cerneală din călimara scriitorilor ruși.

Iată de ce fostul imperiu moscovit a trecut peste noapte printr-o așa repede și miraculoasă transformare, înlăturînd consecințele fatale ale unei trădări militare ce se plănuia, reformîndu-și întreaga ordinea vieții de stat fără primejdioase zguduiri și avînd încă putința unor mari desfășurări de forță armată. Iată de ce, pe ruinele unui regim de intrigi politice cu trădări de culise și cu o largă rețea polițială, se înalță triumfătoare însăși voința vie a acestui popor, tulbure pe alocuri dar plină de maestuoasă energie. Iată de ce în această conformație morală premenită a unei societăți s-au prăbușit barierele claselor, s-a creat o platformă de egalitarism și s-a început munca de clădire nouă în care un singur fetișism poate cere cuvînt : **fetișismul talentului.**

Fără literatura rusească, fără opera ei îndelungată de educație a conștiințelor, nu-mi pot închipui acest fenomen, după cum, urmînd tiparele vechi de la Petrograd, nu mi l-aș putea închipui la Ministerul de Război, în mijlocul galeriei de tablouri a atîtor mari duci, pe acel avocat de treizeci de ani, care nu e nici mumifiat ca bătrînii funcționari ai foștilor țari, nici umil ca revizorul lui Gogol, nici rafinat în ale diplomației ca prințul Gorciakov, — pe acel Kerensky, stăpînul unui ocean de-o sută optzeci de milioane de suflete, care deunăzi a dat ordin de ofensivă armatei din Galiția — **„Soldați, vă poruncesc, înainte !"**

★

Da, călimara rusească și-a făcut datoria. Mai mult ca oricînd o înconjoară astăzi respectul unanim al lumii civilizate și sentimentul de pietate pe care o zbuciumată breaslă i-l trimite de pretutindeni...

Simbătă, 1 iulie

Ofensiva rusă își urmează înainte cutropirea de avalanșe biruitoare.

De la 18 iunie cînd s-a dat ordinul înaintării pe frontul galițian, liniile austro-germane au fost străpunse în mai multe puncte, zeci de mii de prizonieri și imens material de război a rămas în mîna rușilor, orașele Halici și Kalusz au căzut, linia ferată dintre Ungaria și Galiția a fost tăiată, iar soarta capitalei Lemberg se va hotărî în cîteva zile...

Se repetă iarăși acel spectacol de dezlănțuire uriașe a forței care prin proporțiile ei și printr-o notă particulară de măreție a făcut să se distingă totdeauna mișcările armate ale puternicilor noștri vecini. Vor judeca alții consecințele strategice și politice ale acestei izbucniri proaspete de energie, ceea ce trebuie reținut însă din noul capitol al marelui război este faptul însuși că armata rusă se bate și că loviturile pe care le dă sînt cu totul la înălțimea prestigiului ei tradițional.

Noi care de-un an de zile trăim în intimitate familiară cu poporul rus, putem aprecia poate mai bine decît spectatorii de departe, neasemănata operă de regenerare petrecută sub ochii noștri. De luni de zile urmărim fierberea vastă a acestor milioane, o urmărim cu zbiciuirea necontenită a tuturor instinctelor noastre de viață.

In adevăr, o serie necurmată de învățăminte ne-a pus în față revoluția de peste Prut. Angajînd și interesele noastre, ea ne-a scos în mod fatal din raza unor preocupări înguste și ne-a dat prilejul să asistăm de-aproape la unul din cele mai grandioase procese de resurecție a unui neam, la una din cele mai strălucite pagini ale istoriei universale. Am văzut în luna februarie cum cu o repeziciune necunoscută și cu o uimitoare unanimitate de simțire, fostul imperiu și-a sfărîmat deodată sistemul de guvernare, înlocuind absolutismul cu cele mai avansate forme ale vieții de stat. Am văzut dezrobindu-se zi cu zi gîndirea încătușată a unui popor ridicîndu-se în fiecare ceas valori noi pe o suprafață nemărginită. Sînge n-a curs, dar cu atît mai chinuitor a fost zbuciumul de conștiință al acestei învieri. Libertatea a pus în circulație toate valorile, a născut doctrine și a lăsat să se încrucișeze curente deosebite, a făcut să se resimtă pulsul viu al unei mulțimi neobișnuită să ceară cuvîntul. Luni de-a rîndul a ținut agitația febrilă și pătimașă. O opinie publică creată spontan a făcut să defileze în acest timp în fața tribunalului rațiuni toate problemele sale de viață de care pînă ieri nu se puteau apropia și la care nu putea lua parte decît urmînd porunca teroarei... Iată în sfîrșit, că după o cercetare migăloasă, după ascultări de martori și pledoarii contradictorii, tribunalul s-a rostit, sentința a fost dată și oastea premenită sub steagul roșu al voinței naționale a pornit la luptă. [...]

Marți, 4 iulie

Cu cît pătrundem mai deaproape resorturile psihologice ale actualei ofensive ruseți, cu atît trebuie să ne crească admirația pentru vecinii de peste Prut. Glorioasa mișcare a trupelor din Galiția nu este un strălucit fapt de arme numai, ci în primul rînd o operă de înaltă conștiință morală. Ea nu s-a pornit, ca de obicei, din ordinul unor combinații strategice ale mecanismului militar, ci s-a întruchipat din chibzuința obștească a poporului rusesc pe urma unui lung proces de cercetare și cumpănire. Generalii n-au fost de astă dată decît laboranții marilor îndatoriri profesionale, determinarea ofensivei însă va fi înregistrată de istorie ca un act al sentimentului public din Rusia, ca o manifestare grandioasă de voință populară.

Revoluția a sfărîmat multe bariere în fostul imperiu, între altele a înlăturat și bariera dintre două forțe : dintre **Țară** și **front.** Sub regimul țarist aceste energii nu se întîlneau, erau izolate una de alta. De o parte era țara cu durerile ei vii, cu masele oropsite, sătule pînă în gît de jocul politicianilor venali, biata mulțime fără rost în treburile statului. Fierberea acestor milioane însă clocotea înainte fără ascultare și fără leac. Frontul era la marginea ei, dar pe front nimic nu pătrundea din valul tulbure de la spate. Aici totul se desfășura în mod mecanic după tipicul unei vechi dresuri și totul se făptuia pe urma ucazului imperial. Organismul se mișca la fel cu șurubăria unui ceasornic pe care-l trage o mînă capricioasă. Avea de toate, conștiință însă n-avea, fiindcă ea nu putea fi adusă decît de acasă, păzitorii ordinei însă, cum își ziceau toți membrii fostului consorțiu politic de la Petrograd, luaseră toate măsurile ca ecoul Țării să nu se audă pe front. Rusia deci pînă la prăbușirea lui Nicolae Romanov a avut două lumi deosebite : o armată care se bătea vitejește, fiindcă vitejia o avea în sînge, dar care opera sub imboldul poruncii, — și-un popor dezgustat de strigătoarele nedreptăți ale administrării sale politice.

A venit revoluția și izvorul teroarei a secat dintrodată. Bariera a căzut și cele două forțe s-au găsit față în față. Frontul a întrebat țara și țara a stat de vorbă cu frontul, s-au contopit într-un singur ocean vast și agitat. S-a început frămîntarea, lămurirea, argumentația. Au fost momente de criză îngrijorătoare. Locul obedienței l-a luat în sufiete conștiința cu întrebările ei. Poporul a ajuns în pripă la darurile libertății, după primele zile de praznic a început să cerceteze, a început să judece. [...]

Ofensiva din Galiția ne-arată că cele două forțe unite și-au isprăvit examenul sufletesc și că din colaborarea lor s-a născut un val de energie cu mult mai viu și cu mult mai temut. Prevestirile pe care le poate face mintea omenească pe urma acestui măreț act de conștiință sînt din cele mai strălucite, istoria universală însă trebuie să fericească de pe acum pe autorii minunatei înfrățiri dintre Țara rusească și frontul rusesc.

Joi, 21 septembrie

Revoluția rusească, la fel cu toate mișcările similare, prezintă incontestabil o mulțime de puncte critice care au darul să trezească îngrijiri în sufletul bunilor cetățeni ai imperiului de ieri și în conștiința prietenilor sinceri ai revendicărilor populare. Vremea în care s-a produs această prăvălire vijelioasă, imensitatea solului pe care se desfășoară, diversitatea de rase a statului rus, condițiile culturale și stările sufletești specifice ale multelor popoare, — toate acestea au făcut ca din radicala schimbare de regim să se nască puternice zguduiri de ordin diferit. Cu răsturnarea ordinei politice s-a mișcat din temelii și ordinea socială și erarhia valorilor morale. Dezlănțuit odată acest vulcanism, criza lui, firește, va dura încă timp îndelungat pînă ce forțele își vor fixa echilibrul lor și se va găsi astfel formula de reconciliere a intereselor obștești.

Oricît de mari și de legitime ar fi temerile prezentului, un lucru însă nu li se poate tăgădui zbuciumaților iconoclaști din vecini. Este dragostea de libertate care i-a călăuzit, sentimentul curat al unei dreptăți evanghelice. Ei care au suferit atît de greu sub călcîiul unei robii politice, păsesc astăzi pe arenă împărțind cu dărnicie toate drepturile omului. Nu se remarcă nici un egoism, nici o ipocrizie ; dimpotrivă, conștiința de drept e propagată pînă la ultima limită.

Desigur această atmosferă a libertății absolute provoacă uneori și în sufletul colectiv și în cel individual grave tulburări trecătoare, fenomene de anarhie. Dar o mișcare cu atît de enorme proporții trebuie judecată după liniile mari ale manifestărilor ei, nu după caricaturile fatale pe care le-a scos la suprafață. Exagerările sînt totdeauna zgura care se scutură după triumful ideii. Pe rînd le sacrifică instinctul de ordine care e la baza societății omenești. Ghilotina și carmaguola teroarei din Paris și-au trăit traiul repede, făcînd loc unei organizații care a luat ființă din noua concepție politică și din trebuința organică a legalității. Tot astfel putem crede că și poporul rusesc va fi în stare să-și creieze o platformă proaspătă și sigură pentru viața sa de stat schimbată, înlocuind retorica prin muncă, vagul apostolat prin instituții și făcînd în acest chip să se realizeze opera pozitivă a unor spirite reformatoare.

Din cele petrecute pînă acuma se desprinde în mod evident credința sincer democratică a elementelor conducătoare din Rusia actuală, care sprijinesc cu căldură libera dezvoltare a popoarelor din vecini și patronează toate tendințele lor de cultură națională crescute spontan la adăpostul libertății. Această descătușare a minții înseamnă pentru deosebitele neamuri de pe pămîntul rusesc primul beneficiu net al absolutismului distrus. Dacă oamenii politici de la Petrograd vor avea mijloace să canalizeze diferitele curente care agită astăzi nemărginitul teritoriu, dacă vor putea închega într-o singură voință politică multele impulsuri disparate, incontestabil că urmînd înainte cu încurajarea culturii în sens național ei vor ajunge să stringă mai mult laolaltă pe dezrobiții ei să-și asigure astfel biruința definitivă a idealului lor. [...]

Povestiri despre om

Devenirea pură sau lucrarea sinelui (II)

Cît de generoasă e natura în a oferi omului simboluri ! — căci atributele undei (reflexivitatea și distributivitatea fără împărțire) sînt și atribute ale spiritului. (Și astfel, epilogul la filosofia naturii poate servi totodată ca prolog la filosofia spiritului). Altă dată, aplecat asupra unui manuscris al lui Eminescu, în care era vorba și de „linia ondolantă". Noica nota : „Ce obsedantă e unda, undurea, linia ondolantă în cultura românească. Teoria ondulațiunii universale la Conta. Valurile, ritmurile, undele la Eminescu. Fondul de energie care urcă în unde la Pârvan. Mioriticul la Blaga. Sîntem o lume de navigatori ai uscatului, a spus cineva, gîndindu-se la păstorit". Avem să precizăm că trecerea de la triadă la undă (sau la diadă, dacă vrem) nu înseamnă o împuținare ca în trecerea cantitativă de la 3 la 2, ci o deschidere mai liberă spre infinit, ca în Coloana lui Brâncuși, de pildă (care ni se pare a fi o întruchipare pe verticală a mișcării ondulatorii); și că cel ce l-a numit pe păstori „navigatori ai uscatului" e însuși Noica. Dar notațiile acestuia despre undă sînt fugitive. Chiar în **Povestiri despre om** ne întîmpină atîta fascinație pentru triadă, încît alternanța pornirii spre gînd cu pornirea spre faptă pare un fenomen întîmplător. Așa să fie oare ? Dacă l-ar fi sesizat Hegel însuși contemplîndu-și propria sa gîndire, așa l-am fi luat. Dar „petrecerile" omului ne sînt povestite sub streașina sufletului românesc, de aceea drumul conștiinței către certitudine nu tocmai întîmplător suie și coboară parcă „dealurile speranței și văile resemnării" din reprezentările lui Blaga. Mijlocitor nevăzut în această transfigurare este **sinele** acela mai vast (Noica l-a numit așa, alții l-au zis „canon etnic", „matrice stilistică" etc.), sub semnul căruia totul se naște și de care nu te poți niciodată desprinde definitiv. Cum, pe de altă parte, fără lucrarea lui universalul uman ar fi gol, important e ca sinele să te lase să înțelegi ritmul altei culturi, propunîndu-l însă, eventual prin tine (cu sau fără știrea ta), și pe al său (nu opunîndu-l). Ceea ce și face sinele românesc, încă o dată, acum, prin Constantin Noica.

GHEORGHIȚA GEANA

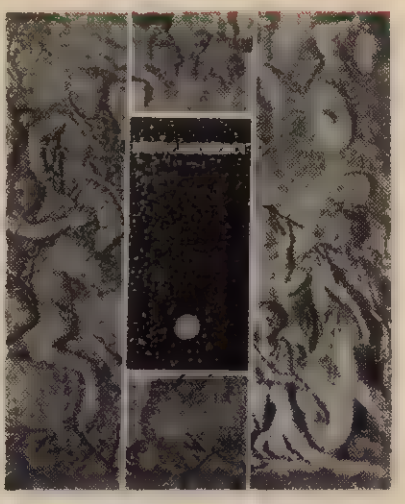

Istorie ilustrată

„Istoria ilustrată a românilor" de Dinu C. Giurescu, recent publicată de Editura Sport-Turism, este o carte care nu doar se citește, dar se și privește, se și ține în mînă cu o plăcere rară. O operă de sinteză, de farmec și de rigoare, datorată unui istoric a cărui știință și a cărui modernitate de spirit sînt unanim prețuite, ni se înfățișează, prin strădania editorilor, într-un strai de autentică artă. Fotografii alb-negru și color, toate de calitate, desene și hărți, documente iconografice variate și expresive (în medie, cîte unul la fiecare două pagini) ilustrează bogat cele 13 secțiuni ale cărții, întregind cuvîntul, uneori suplinindu-l prin echivalența lui în imagine. Hîrtia e bună, tiparul sobru, dar elegant, tehnica editării impecabilă, acuratețea redactării fără repros. Ceea ce îi îndeamnă pe autor ca, în prefață, să adreseze — citățm — „mulțumiri deosebite Editurii Sport-Turism". Îi mulțumim și noi pentru această frumoasă tipăritură.

(I. Olteanu)

Mărturie peste timp la un proces care n-a avut loc

(Urmare din pagina 1)

a fost făcut cu ocazia înmormîntării reginei Maria. Ciudată coincidență, nu ? Ceremonialul funebrului act solicita mult, foarte mult mers pe jos și pe un traseu variat. Nu uitați dv. că soțul meu era foarte primejduit pentru antilegionarismul său notoriu. De ani de zile curgeau amenințările asupra capului său.

— Adevărat. Între altele, la „congresul studențesc" de la Tg. Mureș, în aprilie 1938, o „echipă a morții legionare" a depus jurămîntul pentru suprimarea lui Armand Călinescu. Alte „echipe" îl vizau pe N. Iorga, Virgil Madgearu ș.a.

— În vara lui 1938 primejdia gardiștilor era și mai mare. „Căpitanul" lor de tristă memorie era, cum bine știți, după meritate gratii — fusese arestat, judecat și condamnat la zece ani muncă silnică iar sălbaticii lui adepți juraseră să-l răzbune prin săvîrșirea de asasinate politice, ministrul de interne fiind primul pe lista acelor scelerați. Asta-i cu testamentul, vedeți dar că se putea aștepta la ce era mai rău...

— S-ar putea, doamnă Călinescu, să facem așa deodată un salt peste ani, peste evenimente de o infinită tristețe și să încercați să ne vorbiți de „începuturi", de un timp solar din viața alături de soțul dv. ?

— Toți anii trăiți împreună au fost solari, ani plini lîngă un om fermecător. Dar poate că ar fi bine să știți, de pildă, cum s-a întîmplat minunea de s-a salvat Armand în catastrofa feroviară de la Ciuroa, lîngă Iași, la cumpăna dintre cei doi ani 1916/1917.

— De necrezut ! Armand Călinescu se afla în acel tragic tren cărula neștiindu-i frînele a năvălit cu un bolid în stație și din impactul cu cisternele unui alt tren s-a declanșat un mistuitor incendiu ? Au fost peste 800 de victime omenești. Ceva de nedescris. Dar de ce Armand Călinescu în Iași și de ce în acel tren ? Dv. unde erați, vă căsătoriserăți deja ?

— Nu, eram doar logoditi.

— Cum v-ați cunoscut ? Ar fi interesant de aflat astăzi, cum s-au știut doi tineri în începutul acestui secol al nostru, prea amurgit de-acum.

— E mult de-atunci. Anul e sigur 1912. Am făcut o excursie cu familia la Cumpăna. Am plecat de la Pitești vreo 30 de persoane. Era și Armand cu familia sa. Părinții noștri se cunoșteau bine, tații erau prieteni vechi. Eu aveam 17 ani, el 19. Ce să vă mai spun — ne-am cunoscut mai bine, ne-am plăcut...

— Cumpăna, simbolică întîlnire...

— Acolo, la Cumpăna, lîngă Curtea de Argeș, se tăiau păduri și se încărcau în vagonete. Avea pădure acolo și d-na Eliza Brătianu. Erau acolo și cîteva vagonete pentru public. Am dejunat acolo. Era foarte frumos la Cumpăna.

— N-am ajuns la catastrofa feroviară...

— Tatăl meu, Alexandru Baranga (simplă coincidență de nume cu dramaturgul), era inginerul județului Argeș. Făcea politică marghilomanistă, ca senator de Argeș, însă cînd România a intrat în război pentru dezrobirea fraților de peste munți, tata a mers pe front. Dealtfel, și socrul meu avea grad de colonel și a făcut războiul în cadrul Armatei a II-a de sub comanda generalului Averescu. Și bunicul meu știu că fusese un om eminent, recrutat să facă școala militară la Kiev — o mare cinste la vremea aceea.

Acum, după publicarea excepționalelor **Memorii** ale lui I. G. Duca în revista „Flacăra", toată lumea știe cum a fost cu acea nenorocită campanie militară de început și cu bejenia în Moldova. Muntenia fiind amenințată, a trebuit să ne refugiem și noi — în noiembrie 1916. Am pornit-o, cu trăsura și o brișcă, spre Moldova. Armand a pornit și el cu trăsura lor, cu mama și cele două surori. Multe familii au plecat atunci, Pitești căzînd după trei zile în mîinile inamicului. Cu mare greutate am ajuns pînă la Bîrlad. Ne-am întîlnit acolo cu tatăl meu. Un deces în familie ne-a împiedicat — pe mama, pe sora mea și pe mine — să pornim cu trenul spre Iași. Tren blestemat ! În el se aflau Armand cu mama sa și cele două surori. Se afla și tatăl meu. Una din surorile lui Armand a pierit în incendiu, ceilalți s-au salvat cu toții — a fost o minune ! Ne-am reîntîlnit apoi cu toții la Iași. În aprilie 1917 ne-am căsătorit...

— Așa, în plin război și după toate prin cîte trecuserăți ?

— Așa. Sînteți tînăr, n-ați simțit starea de război. Și n-o doresc nimănui... Mama lui Armand era disperată de pierderea fiicei și el a crezut că prezența mea în casa lor îi va mai îndulci viața ; să-ți moară o fată de 20 de ani !

— Ce făcea tînărul Armand Călinescu în acele luni fierbinți ale anului 1917 ? Mărăști, Mărășești...

— Era mai tot timpul la Duca. Se înțelegea foarte bine cu întîmul colaborator al lui Ionel Brătianu. Pe urmă socrul meu ne-a luat cu el la Bacău. Acum, tata cam obiectase la căsătorie, că e prea tînăr, că n-are încă o situație sigură. Armand era magistrat stagiar, profesase la Slatina, cu 180 lei pe lună ; erau mari bani pe atunci !

— Ca să încheiem cu epoca refugiului în Moldova, cum de-ați ajuns tocmai la Paris în iarna lui 1918 ?

— V-am spus că tata era marghilomanist. Știți doar împrejurările în care s-a făcut guvernul Marghiloman în Iași. Tata a intervenit atunci la amicul său Jan Mitilineu, ministru de justiție, și am căpătat ausweiss — eu și Armand — să venim în teritoriul ocupat de nemți. În vara lui 1918 am poposit amîndoi în casa Călineștilor din Pitești.

— Și la Paris ?

— Armand absolvise Facultatea de drept la Paris.

— Dar dv. ?

— Eu mi-am făcut studiile la Viena, cinci ani de zile, la vîrsta de 14–19 ani. Cum spuneam, Armand urmase dreptul, o vreme și filozofia. În iarna lui 1918 ne-am dus în Franța să-și continue el studiile, de astă dată să se specializeze în științe politice și economice.

— Cum era viața la Paris ?

— Scumpă, domnule ! Așa ne-am și decis să isprăvim specializarea cît se poate de repede. Vacanțele mari veneam în țară, fiindcă era mai ieftin drumul decît traiul pe vară la Paris. După doi ani și-a susținut teza de doctorat, cu un subiect despre schimbul la români, apărută și în broșură, în 1921.

— Doamnă Călinescu, am studiat și cu — precum știți alții — niște dactilograme după Notele politice **ale lui Armand Călinescu. Aceste copii nu acoperă întreaga perioadă avută în vedere de autor, iar cele existente conțin serioase goluri. Ce știți de manuscris ?**

— Durere, domnule dragă, durere ! Nu le mai am. Povestea celor 7 caiete groase legate (format caiet școlar dictando) și tare încurcată. Pe ele sta scris : Note politice numai pentru uzul meu personal. Le-au căutat legionarii, cînd au venit la putere. N-au dat de ele, deși n-a rămas nescotocit nici podul casei de la țară. Apoi mi-au fost luate din ordinul mareșalului Antonescu. Atunci s-au făcut copii după ele, copiile pe care ziceți că le știți și dv. Eu am făcut atunci o întîmpinare foarte tare la mareșal, în urma căreia a dat dispozițiile subsecretarului de la interne, colonelul Rioșanu, să mi le restituie. Lucru care s-a și întîmplat, dealtfel. După război, deși luasem măsuri de asigurare — le încredințasem unei persoane spre păstrare — s-au pierdut din nou... Sper însă ca într-o bună zi să fie regăsite. Mă bucur cînd văd că în atîtea lucrări sînt citate **Notele politice**. Din păcate, cine a dactilografiat după caiete n-a înțeles bine scrisul soțului meu, deoarece sînt multe inadvertențe.

— Din vremea guvernării legionare aveți, desigur, amintiri tare neplăcute.

— Atunci s-au petrecut niște fapte cumplite. Mai întîi, cițiva băieți inconștienți — puși la cale de scelerații de legionari — au mers în cimitirul orașului Curtea de Argeș, unde este înmormîntat Armand Călinescu, și au dinamitat cavoul. Au pus dinamită (din aceea de omorît pești), deteriorînd cavoul și arzînd o parte din cosciug. A trebuit să cumpăr alt cosciug și ajutată de rude am reușit să repar cavoul. Au mai făcut una, la fel de odioasă. În Curtea de Argeș, ascuns bine la o cooperativă, era un bust al lui Armand — ce ar fi urmat să fie amplasat în incinta orașului. Secretul a fost divulgat și tot niște demenți de 18–20 de ani au plimbat bustul — batjocorindu-l — într-un camion prin Curtea de Argeș și prin Pitești. Știu că mulțimea indignată i-a dezaprobat atunci pe făptași.

— Dv. nu vă era teamă ?

— Nu. Am vrut să mă duc la prefect, să-i spun că este o rușine. Nu m-au lăsat oamenii din partea locului, devotați ai soțului meu.

— Armand Călinescu a fost ani de zile subsecretar de stat, apoi ministru de interne. Din februarie 1939 deține și funcția de vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, iar de la 7 martie devine prim ministru al guvernului român. A avut și interimatul cîtorva ministere, între care cel al Apărării Naționale. Vă rugăm să ne evocați o zi din viața bărbatului de stat.

— Eu mă ocupam de proprietatea noastră de la Ciupa ; de fapt parte din ea, primită moștenire de la tatăl meu. Mergeam des la țară. Mă ocupam foarte mult de fiul nostru, Barbu, născut în anul 1922. Armand rămînea peste zi — foarte des — în oraș, la palat ; lua acolo masa. Seara lucra la Președinție, de cele mai multe ori pînă spre orele 2–3 din noapte. Avea o guvernare grea. Naziștii intraseră în Polonia. Se refugiaseră la noi atîția polonezi. Hitler ne cerea să-i băgăm în închisori... S-a scris despre această extrem de riscantă solidaritate românească.

De fapt nici nu prea aveam „vole" să discutăm politică în familie și nici timp nu prea era.

— Armand Călinescu este unanim apreciat ca un dinamic, scăpărător de activ...

— Așa a fost, însă se domina foarte bine. Pe alt plan, spun că citea foarte mult, tot ce apărea interesant. De pe vremea studiilor universitare a fost de partea Franței. Se înțelegea bine cu ministrul Angliei, cu cel al S.U.A. la București.

— Cum a venit Armand Călinescu la țărăniști ?

— Cînd a isprăvit studiile pariziene, stabilit în țară, a fost o vorbă să intre în partidul liberal. Socrul meu era foarte apreciat ca medic veterinar de către Ionel Brătianu. O vreme s-a crezut că Ionel — îndatorat socrului meu pentru serviciile aduse la ferma Brătienilor de la Florica — îl va invita la București pe Armand. Se vede treaba că la liberali etapele ierarhice erau la mare preț și soțul meu a ales o cale mai directă și mai sigură pentru a intra în politică.

— În mare se știe. Ion Mihalache rostuia partidul țărănesc și avea pentru Argeș un vajnic stîlp fondator în persoana lui Grigore Coandă. Acesta se retrage la București, unde savantul Mrazec i-a aranjat o situație mai prosperă. Coandă n-a plecat însă pînă n-a reușit să dea pe mîna lui Armand Călinescu organizația țărănistă de Argeș. Corect ?

— Da. Nu-i plăceau multe la liberali. A se reține că Armand Călinescu pînă să ajungă să facă politică mare, la centru, a fost nouă luni prefect de Argeș. Vrînd să cunoască bine județul, a mers în toate comunele și satele. Unde nu pătrundea cu mașina, mergea călare. A încetățenit o anume ordine în prefectură.

— Care au fost relațiile lui Ar. Călinescu cu liderii partidului ?

— A întreținut legături mai apropiate cu I. Mihalache. Armand a avut chiar influență asupra lui. Regele însă nu l-a vrut prim-ministru. Cu Iuliu Maniu nu s-a înțeles. Și nu doar pe chestii constituționale. De multe ori venea acasă plictisit de la întîlnirile cu „șeful" de la Bădăcin. Mereu se plîngea de el că era șovăitor.

— Este, credem, una din cauzele trecerii lui Armand Călinescu din P.N.Ț., în componența guvernului de dictatură personală a regelui Carol al II-lea.

Mania a sfîrșit „pertractările" de-o viață prin a încheia cu Zelea Codreanu cunoscutul „pact de neagresiune" în campania electorală de la sfîrșitul anului 1937, pe cînd Armand Călinescu — dimpotrivă — s-a afirmat tot mai vehement ca antilegionar, apărător — pînă la sacrificiul suprem — al patriei grav primejduită de fascismul revanșard și revizionist.

Spuneți-ne, din cîte vă puteați da seama, era conștient de pericolul ce-l amenința ca prim-ministru intransigent față de asiduitățile hitleriste ?

— O, da! Conștient de pericol, dar și de falsitatea lui Fabricius : curtenitor în audiențe și pe de altă parte „îl lucra" ; doar aveam și noi, românii, bune servicii secrete, eram informați asupra tuturor nesăbuințelor sașilor hitlerizați din Ardeal.

Mai mult decît atît. Cînd independența țării începea să fie tot mai periclitată de Hitler, soțul meu, în calitate de conducător al guvernului, a căutat în mod hotărît să contracareze activitatea organizațiilor subversive legionare și ale sașilor naziști. El a înțeles la vreme și cu folos atitudinea consecvent antihitleristă și antilegionară a tuturor forțelor de stînga. Țin minte că, în acest sens, mi-a vorbit chiar de unele restructurări în organismele Ministerului de Interne — pe care le-a orientat aproape exclusiv spre urmărirea acțiunilor antinaționale ale agenturilor hitleriste în România.

— De ce nu s-a ferit ?

— Mereu spunea că situația țării era așa de gravă, încît nu se va gîndi nimeni la suprimarea lui. Noi avuseserăm în dotare și o mașină blindată. Dar în vinerea mare ne-a fost cerută la palat... Nu ni s-a mai înapoiat...

— Carol al II-lea...

— Să știți că ținea la primul său ministru. În urmă s-a zvonit că ar fi fost amestecat în asasinat și regele. Eu nu cred.

— Dar doamnă, asasinii soțului dumneavoastră au fost aduși la locul crimei și împușcați.

— Mare greșeală. Fără să fie cercetați, judecați.

— Să fi fost cineva interesat ca ei să nu vorbească ? Uitați, încă una din enigmele de care vă vorbeam.

Numiți-ne o pasiune a soțului dv.

— La țară îi plăcea teribil să-și vadă animalele (oile în special), puii ; nu se punea o cloșcă fără să fie el de față. Îi plăcea la țară, la Ciupa.

— Gazetarii timpului au ținut coloană la pagina întîi a ziarelor cîteva zile la rînd, speculînd un accident al lui Armand Călinescu la țară.

— Spuneau adevărul — sigur, fantazat după incandescența lor imaginație. Armand și-a fracturat atunci un picior. S-a sculat într-o dimineață devreme — după obicei — ca să asiste la mulsul vacilor. Sărind peste un rond de petunii, s-a împiedicat în băț și gata fractura.

— Prezentați-ne doi oameni politici față de care Armand Călinescu a avut un deosebit respect.

— Nicolae Titulescu. Erau foarte buni prieteni. Era nelipsit pe peronul gării la reveniriile eminentului diplomat din călătoriile sale europene. Grigore Iunian. Erau prieteni buni, de familie. Regret că n-am acum o fotografie cu el doi lucrînd la „Afacerea Skoda" — am dat-o spre fotocopiere, împreună cu alte fotografii, celor de la Muzeul din Craiova, pentru o expoziție Titulescu.

— Iorga ?

— S-a împăcat bine cu Profesorul. Știu cum să-l ia. Mergea des și la Vălenii de Munte. Era conștient de forța sa de înfiripare în mase și căuta să și-l apropie.

— Am tot amînat rememorarea tragediei petrecute la 21 septembrie 1939. Știm, vă e greu. Timpul nu poate să estompeze nimic. V-am ruga...

— De ce nu l-ați văzut ! ? Dumneavoastră nu știți ce frică băgaseră în oameni semnitii de legionari. Hitler i-a cerut lui Carol al II-lea să-l aducă pe Corneliu Zelea Codreanu la guvern. Regele s-a speriat atît de tare încît primul gînd, cînd a părăsit Germania — știți, în noiembrie 1938 — a fost să dea ordin de suprimare a „căpitanului". Ordinul l-a dat prin soțul meu. Șeful de cabinet al primului ministru mi-a spus că Armand, cînd a fost anunțat de împușcarea lui Zelea Codreanu, a declarat „mi-am semnat sentința !"

— De ce n-a demisionat, decît să transmită un ordin asupra executării căruia avea rezerve ?

— I-am zis și eu atunci. Mi-a răspuns că ar fi însemnat să întoarcă spatele, să fugă din fața inamicului ! „Mi-am ascultat sentința de moarte" repeta el. De atunci noi n-am mai avut viață liniștită. Schimba tot timpul numerele de la mașina mea. Era un infern. Mă mir că i-au rezistat crelerii. Măcar dinspre partea băiatului s-a liniștit, după ce l-am trimis la Londra.

E ca un film, tinere. Zi de zi mi se deapănă în minte. Închipuiți-vă că am aflat monstruozitatea de la radio. Eram cu băiatul și cu șeful de cabinet, cînd emisiunea s-a oprit brusc și o voce cavernoasă a anunțat precipitat, gîfîind, că primul ministru Armand Călinescu a fost asasinat. Sînt 42 de ani de atunci. Îmi este greu, nu pot să uit. Dar astea sînt suferințele mele, intimitățile mele, nu scrieți...

— Goya : somnul rațiunii zămislește monștri ?

— Da. În sfîrșit. A fost o panică în tot Bucureștiul. Se oprise, se suspendase totul : cinematografe, restaurante... Se credea că legionarii au pornit război civil.

— Casa dv. era păzită ?

— Un gardian și un agent în civil o păzeau. Mai bine ar fi fost păzite drumurile. Pe urmă, ce să mai vorbim, șoferul mașinii soțului meu a fost înțeles cu legionarii ; el a avut timp să ieie cheile din contact și să se refugieze spre locul viran din apropiere, „Venus", unde se juca fotbal.

— Ați fost la fața locului ?

— Desigur. A venit de îndată mareșalul palatului, E. Urdăreanu. În panica creată, voiau să-l ducă la morgă. Ministrul sănătății, Marinescu, s-a opus : sînt ministrul lui, îl duc la Spitalul militar. Acolo l-au aranjat, l-au îmbălsămat...

— Bălatul dv. a rămas în Anglia de la vîrsta de 16 ani.

— După groaznica nenorocire, de la palat (prin Urdăreanu) am fost sfătuită să nu aduc băiatul în țară, în vacanța de Crăciun, căci mai bine mi se va înlesni mie o vizită la Paris. De ce ? Fiindcă regele Carol al II-lea schimba politica, încercînd să se apropie de legionari.

Eu nu mi-am văzut copilul timp de 22 de ani. În 1959 am putut să-l vizitez. Din 1960 vine el o dată, de două ori pe an acasă. După ani grei, de lipsuri, azi este arhitect și are două fetițe care au venit de multe ori să mă vadă. Fiul meu a rămas un bun patriot român. Odată ieșit la pensie va veni pentru totdeauna în țară.

— Cum ați trăit toți aceștia peste patruzeci de ani ?

— Ei, nu numai așa cum mă vedeți dv. acum. Primul ministru al României avea pe atunci leafa de 37 000 lei. Murind la datorie, în serviciul comandat, suma mi-a fost trecută mie ca pensie de urmaș. În plus, ca și doamnei Duca, mi-au acordat și o pensie viageră de 50 000 lei. Venind mareșalul Antonescu la putere, mi-a luat imediat cei 50 000 lei și i-a împărțit văduvelor de legionari. A fost greu și după război, cît privește pentru astăzi, n-am a mă plînge. Locuiesc în vechea noastră casă de care mă leagă atîtea amintiri dragi, am o pensie corespunzătoare. Am, cum vedeți, asigurată o viață tihnită, cîți ani voi mai avea de trăit. Memoria soțului meu este cinstită cum se cuvine. Îmi văd fiul și nepoțelele cînd și unde vreau — la București sau la Londra. Iar ca beneficiară a acestui element de libertate și de grijă față de oameni, climat la instaurarea și dăinuirea căruia a veghează și veghează președintele României și al nostru, domnul Nicolae Ceaușescu, nu pot să nu-mi exprim mîndria patriotică pentru modul în care țara noastră și conducătorul ei sînt respectați și prețuiți în lume — asemenea accenti entuziaste furnizîndu-mi însuși fiul meu de fiecare dată cînd ne întîlnim. Cum, de asemenea, voi avea puteri mulțumirea recunoscătoare că în acești ani din urmă și în această epocă inaugurată de președintele Ceaușescu au putut fi — preț de cîteva luni — publicate în revista „Magazin istoric" ample fragmente din **Notele politice** ale soțului meu. Vedeți dar ce reprezintă Astăzi pentru mine.

— Chiar așa, cum vedeți România zilelor noastre ?

— Țara noastră a crescut mult. Sînt încîntată pentru cîte s-au făcut. Văd și via'a la țară, unde merg din cînd în cînd ; văd oameni în sat, ei trăiesc mult mai bine, au evoluat foarte mult.

— Cum vă petreceți timpul, ce-ați făcut în zilele din urmă, spre exemplu ?

— Citesc foarte mult, lucrez (tricotez), ascult radio, privesc la televizor. Mai și ies ; anul ăsta mai puțin — picioarele, nu se mai face circulația cum trebuie... Din cînd în cînd, cu prietenele angajăm cîte un pitaraș.

Am citit tot ce s-a scris despre soțul meu.

Am fost abonată la revista „Flacăra" ; domnul L. Kalustian m-a abonat. În ianuarie n-am avut chitanță să arăt factorului poștal și am rămas fără. Dar l-am rugat pe dl. L.K. să mă aboneze pentru la anul.

— Numele lui L. Kalustian l-am întîlnit de cîteva ori pomenit de Armand Călinescu în Notele politice.

— Dl. Kalustian a stat mult pe lîngă soțul meu. Vine uneori să mă vadă. Cred că va scrie o carte despre Armand, dar probabil atunci n-am să mai fiu eu ; acum e ocupat cu ale lui. Știe multe dl. Kalustian, e unul din puținii martori încă în viață.

— În încheierea convorbirii noastre, vă rugăm să vă exprimați două dorințe, fie și la alegere.

— Nu stau pe gînduri. Doresc cu înfrigurare să apuc ziua cînd se va da de urma celor 7 caiete cu **Notele politice** ale soțului meu, iar după moartea mea tare aș dori să se găsească cineva care să ia asupra sa îngrijirea mormintelor noastre. Eventual băiatul meu să plătească ceva... Acum am eu grijă. Merg cît pot de des acolo. Dar cînd voi mai fi eu ?

— Doamnă Călinescu, nu facem un secret din faptul că am venit în această vizită impulsionați de redactorul șef al revistei „Flacăra" — care are un adevărat cult pentru martiraj ul primului ministru român Armand Călinescu, iar dv. vă transmite respectuoase omagii.

— Îl admir pe poetul Adrian Păunescu — că e foarte patriot. O spun asta eu, care am trăit douăzeci și doi de ani și jumătate lîngă un patriot ca bărbatul meu.

— Vă mulțumim și ne impunem de pe acum datoria de-a ne face cît mai curînd vrednici de un nou dialog cu dv.

Și vor spune bucuroși și mîndri că au fost la Canal

Octombrie blajin, cu miros de mere, în care ostașii raportează Comandantului suprem : misiunea a fost îndeplinită

Se simte și mîna lui Neluțu

Puncam fascine și învățam că pietroaiele se pun cu vîrful ascuțit spre val, să-l spargă. La vară, cînd a venit pe la mine, frate-meu își plimba ochii pe canal iar mie-mi ardea inima de nărăbdare să știu ce mai e pe acasă. Și-mi spune el, cu un aer preocupat, eu am intrat la facultate și împreună avem un nepot, adică a născut sora-mea. Eu, ce să zic, sergent-sergent, dar acasă, deși stau la doi pași, că-s dobrogean, tot cum scrie la regulament plec, nu știam nimic, cînd intra ei la facultate, eu puneam fascine pe fundul apei, cum spuneam, făceam împreună cu băieții mei cîte 80 de metri liniari pe zi, ca să nu se salte noroiul pe fundul apei, să nu fie alunecări de teren și cîte și mai cîte, fiindcă, pînă la urmă, canalist înseamnă constructor.

Pînă la civilie, sergentul Ion Sima, proaspăt unchi, mai are exact cinci luni. Se gîndește că, așa cum zic toți cînd trec peste podurile de la Borcea sau Cernavoda, cît de mare e Saligny, și ai lui vor trece pe la canal și vor zice, se simte mîna lui Neluțu. Neluțu, care a muncit aici zile și nopți, și iarna și vara, aici dădea el duminica la pește și citea scrisorile noastre. De statură potrivită, Ion Sima n-are în ranița bastonul de mareșal, dar tresele de sergent tot le-a prins și de bucurie că a fost destoinic și-a lăsat mustață. Așa pricepe mai bine și soldatul că sergentul este cel mai mare, deși de muncit au muncit cu toții la fel. Cinci luni mai am, spune sergentul Sima, și mă întorc la ai mei, la Mangalia, lăcătuș constructor de nave. Am venit în iarnă cînd plesneau pietrele de ger, voi pleca în primăvară cînd vor da mugurii, iar acum toamna raportez cu toți ostașii că misiunea ordonată de comandantul nostru suprem a fost îndeplinită cu trei luni mai devreme.

Un octombrie blajin și un miros de mere

De la Cernavodă spre Medgidia, praf ca pe Valea Prahovei, în dreptul Comarnicului. Cînd nu e praf și plouă, e noroi. Cînd nu e nici una, nici alta, probabil că ne aflăm în plină iarnă iar, pe ger și vînt, mantaua înghețată stă dreaptă și fără să aibă un ostaș înăuntru. Acum e cald. Octombrie blajin și mirosind a mere. Imediat după Cernavodă, canalul începe să fie canal, cum arăta în vara lui '76 doar pe planșete. Bucură și convinge, și parcă e aici de cînd lumea. 36,1 kilometri în cinci ani. Cinci ani în care postele din Cernavodă și Medgidia au fost cele mai aglomerate din toată țara iar scrisorile cu parfum cazon începeau cu „ce mai e nou pe acasă ?" și sfîrșeau cu „la noi e ba ger, ba praf, dar treaba merge înainte că avem un caporal așa cum știți și voi și pentru că așa e în armată". Cinci ani în care cei mai mulți veneau aici cu o singură meserie și s-au întors sau se vor întoarce cu două sau trei. Cinci ani de pace, așa cum își dorește ostașul, ca să poată fi constructor sau țăran și să strîngă recolta.

În duminica asta, spuneam, la Medgidia era cald. În vreme ce echipa de fotbal IMU lua trei goluri de la Viitorul Gheorghieni și nu dădea nici unul, pe stadionul lor, cum nu găsești multe în Europa, pe un gazon ca pe Wembley, militarii într-o alinitere de zile mari primeau felicitări și Drapelul C.C. al U.T.C. pentru că „începînd cu septembrie 1976, ziua și noaptea, pe arșiță și ger, au săpat în podișul dobrogean drumul de ape ce va lega bătrînul Dunăriu de Pontul Euxin".

„Aflați despre noi că sîntem bine"...

Îmi stăpînesc satisfăcător sentimentele

Dragoș Dună are 19 ani, este elev în clasa a VII-a și cu un glas sigur și limpede, care i-a înduioșat pe toți ofițerii prezenți, i-a felicitat pe ostași în numele pionierilor din Medgidia.

— Ești dobrogean ?

— Nu. Sînt născut la Motru și am plecat de acolo la șase ani.

— Nu ți-a părut rău ?

— Nu. Am învățat destul de bine să-mi stăpînesc sentimentele.

— Aha...

— E mai bărbătește.

— Și aici cum te descurci ?

— Canalist. Mama și tata sînt planificatori la întreprinderea care construiește canalul.

— Vrei să te mai întorci la Motru ?

— Nu, avem și aici de toate, stadion, piscină, în curînd patinoar și port la Dunăre, să vedeți cum o să vină lumea la noi cînd s-o termina cu praful și vom avea faleză.

— Dacă toți cunoști atîtea, poate știi și ce vrei să faci după ce termini școala.

— Astăzi vă spun că biologia. Deși

Dragoș Dună : În biologie mai sînt multe de descoperit, așa că mă grăbesc

omul a ajuns de mult în cosmos, în biologie sînt o grămadă de lucruri nedescoperite.

— Cum e la canal ?

— Greu. Întrebați-i pe soldați. Eu știu de la ai mei. După ce se va termina și nu va mai rămîne decît ce e frumos, poate plecăm, așa sînt șantieriștii.

— N-ai vrea să vă opriți ?

— Stăm la bloc, dar mi-ar plăcea să avem undeva o casă a noastră, deși aș vrea să și umblu să văd multe orașe.

La Drăgășani s-a făcut o nouă neagră...

Cînd se întorcea soldatul Gheorghe Bobleagă din permisie era o încîntare în pluton. La ultima, toți așteptau cu sufletul la gură să afle dacă anul ăsta s-a făcut vin la Drăgășani. S-a făcut. Armata însă, e armată, nu poți intra cu damigeana în unitate ca la nuntă. Adică poți, dar te prinde sergentul. Așa că, întors din ultima permisie, Gheorghe Bobleagă le-a spus camarazilor să fie liniștiți că are acasă un vin din nouă neagră care speră să-i prindă bine la lăsarea la vatră. Soldatul Bobleagă nu este numai oltean, ci și șofer pe o RABA de 16 tone, pe care o respectă ca pe propria sa familie și are o singură dorință : să-l aștepte Marinela și să aibă încredere în el că îi este cu totul și cu totul fidel.

Un prieten e atunci cînd...

Ce este un prieten în armată ? Soldatul George Teodorescu : Un prieten e atunci cînd ai încredere și îi citești unuia scrisorile. Cînd a simțit soldatul George Teodorescu ultima dată nevoia unui prieten ? Nu demult, cînd a fost trecut pe ordinul de zi cu permisie, drept pentru care s-a bărbierit, s-a îmbrăcat curat, și-a lustruit bocancii și la poartă a aflat că va pleca altul.

Iosif Banf care excavează cu sîrg la Basarabi, cam 800 de metri cubi pe zi, a primit de acasă, de la Miercurea Ciuc, vestea că taică-său a fost operat la un picior. Nu l-au anunțat înainte, fiindcă toți știau că el aici are treabă multă și trebuie să fie cu mintea clară. Atunci, ca și George Teodorescu, a simțit nevoia unui prieten și cum Buzan era aproape, Buzan, excavatorist din Oradea, lucrurile s-au legat temeinic.

Marcel a pierdut-o pe Nadia Comăneci

La km 27,500, vizavi de viitorul port al Medgidiei, subordonații maiorului Ion Cîntăcioiu acționează non stop, executînd o lucrare ce le solicită, deopotrivă, îndemînarea și spiritul de dăruire. Este vorba de saltelele de fascine pe care soldații Iosif Bodnar și Constantin Alexe se străduiesc și reușesc să le realizeze și fixeze cu multă pricepere și în ritmul cerut (din gazeta militarilor „Servim patria") Băieții nu fac doar stagiul militar, ci fac stagiul de constructor, pe care, dă friu liber gîndurilor soldatul Gheorghe Burlă, tot trebuie să-l facă undeva. În vreme ce ostașii menționați mai sus fixau cu pricepere și în ritmul cerut fascinele, soldatul Burlă din Falcău, sat prin care trece rîul Sucevița, care la încorporarea sa era plin de pădrăvi, toarnă betoane peste betoane că, zice el, cred că aici au turnat atîta beton cît ar încăpea în trei, patru blocuri din Tîrgoviște, fiindcă, eu acolo stau, acum fiind finisator laminator la **Oțeluri speciale**. Tot cam în același timp, soldatul Marcel Călin, mecanic auto („mașinile îngrijite de noi mai fac două șantiere pe urmă"), și-a dorit toată armata s-o vadă pe Nadia Comăneci. Era cît pe aci s-o prindă astă vară la Costinești. S-a aranjat, s-a dichisit, dar s-a întîlnit cu maistrul chiar pe culoar care i-a amintit că i-ar fi trebuit și bilet de voie, chestie ce se numește ghinionul dracului și care s-a lăsat „m-a tuns zero, dar m-a iertat". Vreme în care Buzan, de unde e Marcel, s-a dat în folosință o patiserie, „Ete dom'le, crește Bîrca și fără mine", și-a zis el și a început să numere zilele pînă la „liberare".

Fotoreportaj de RĂZVAN BARBULESCU

Doi albatroșiști, cu stagiul la Agigea : Dan Mircea Tiberiu din Tulcea și Artamon Trofin din Sarichioi. Albatroșiști, adică fac parte din formația cu același nume a Marinei militare, formație medaliată recent cu aur la „Cîntarea României"

Ei nu fac doar stagiul militar, ci și stagiul de constructor

Starea noastră de fapt nu este ideală, dar acționăm să o împlinim așa cum e prefigurată de programele politice

● Interviu cu tovarășul Cornel Nicoda, directorul Fabricii de bere Rahova — București ●

Fabrica de bere Rahova (București) producea în 1893, anul intrării în funcțiune, 10 000 hectolitri bere. După 88 de ani, prin dezvoltări și mai ales prin mijloace intensive, livrează anual 672 000 hectolitri bere, peste 5 000 tone malț, două tone coniac — la secția Drobeta ! Parte din utilajele de acum 88 ani (de pildă motorul diesel de 100 CP al uzinei electrice) sînt piese de muzeu. Altele sînt încă în funcțiune ! Lucru de reținut, producția actuală se realizează, la secția conducătoare (fierbere) cu utilaje amortizate în procent de 95 la sută. Mai mult, în anii 1979 și 1980 întreprinderea este evidențiată pe ramură, iar în 1981 (pe opt luni) este fruntașă pe țară.

— Situarea pe locul întîi, cu utilaje amortizate, nu e un fapt pe care să-l treci cu vederea. Dar dincolo de utilaje, trebuie să existe ceva mai puternic : ce anume, tovarășe director **Cornel Nicoda** ?

— Oamenii, lupta, veghea lor neîntreruptă la funcționarea continuă a utilajelor, nopțile în care aleargă de acasă la fabrică, să înlăture o defecțiune mare sau mică. Există, deci, o conștiință muncitorească probată de o hărnicie pe măsură.

— În linii mari poate așa stau lucrurile. Fiind însă vorba de o experiență înaintată, am dori s-o faceți cunoscută !

— Sîntem grijulii cu utilajele : pregătim planul de remont cu minuțiozitate, ne asigurăm piesele de schimb. Toate astea, într-un cadru organizatoric pe măsură.

— Vorbiți-ne de organizare !

— Fiecare atelier, fiecare secție are asigurată asistența tehnică în toate cele trei schimburi, de către mecanici și electricieni, de echipe de intervenție rapide, de maiștri și ingineri, de biologi. Reparațiile, intervențiile se fac într-un timp scurt. Chiar remonturile și reviziile se fac în puține zile.

— Vorbeați de piese de schimb : cum le asigurați ?

— Instalațiile sînt din import, dar piesele de schimb nu le mai importăm. Le-am asimilat și le fabricăm în țară. Am fabricat subansamble, întreg fondul de piese de schimb (prin fabrica noastră de utilaje). Putem interveni prompt la orice defecțiune.

— Cîțiva muncitori ne spuneau că v-ați bătut mult pentru tabla din care se confecționează capsulele, pentru asimilarea ei : care este poziția dv. față de introducerea noului în fabrica pe care o conduceți ?

— Pînă în 1979 tabla pentru capsule se importa pe valută forte. Ne costa mult. Acum o fabricăm în țară, la Tîrgoviște și Nădlag. Sigur, mai avem necazuri și acum cu capsulele : tabla o producem încă greu dar o producem noi, nu mai depindem de alții. Ne-am cîștigat, înseamnă, independența economică la acest produs. La urma urmei e vorba și de afirmarea gîndirii românești, de stimularea concepției proprii. Noi, cei care lucrăm în economie trebuie să fim (dacă îmi e permis să mă exprim astfel) și vizionari și patrioți : **vizionari**, pentru a întrezări ce se va întîmpla în viitor în domeniul tău, în unitatea în care muncești ; **patrioți**, pentru ca acțiunile tale să contribuie la emanciparea economică a țării. Va veni timpul, sînt sigur, cînd ne vom specializa în fabricarea tablei de care este vorba. Și o vom produce și ieftin și de calitate superioară. Cu atît mai mult cu cît muncitorii, specialiștii din unitățile producătoare, organele de partid din județele respective, conducerea centralei, cu toții luptăm să ajungem la acest scop.

— Ziceați că oamenii sînt săritori la nevoie, vin la orice oră din zi, din noapte, pun umărul la greu. Cum explicați acest atașament față de interesele fabricii?

— Sînt oameni care lucrează de peste 20 de ani în unitate, mai ales cei de la intervenții. Au ieșit părinții lor la pensie și le-au luat locul feciorii, nepoții, cei de acum. Aceștia își aduc și ei urmașii în fabrică. E vorba, și aș putea să dau multe nume, de adevărate dinastii muncitorești. S-a format astfel o conștiință profesională, chiar politică, cu rădăcini adînci, probate prin faptele de care aminteam. Le-am venit și noi în ajutor : ne-am preocupat să le obținem locuințe apropiate de locul de muncă, să le încadrăm copiii, să-i școlim, să-i ascultăm și să le întindem o mînă de ajutor la nevoie. Am înțeles că rezolvăm, astfel, nu numai problemele unității, ci și ale oamenilor, unele probleme sociale, la care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit, se referă mereu. Mai ales la posibilitatea de a apropia oamenii de locurile de muncă, de a degreva unele mijloace de transport.

— Acțiunile dv. converg, deducem, către atingerea unei cote mai ridicate a calității vieții.

— La urma urmei, într-acolo trebuie să țintească orice activitate a noastră. Pentru muncitorii nefamiliști avem un cămin, le-am dotat o bucătărie, un club, bufet de incintă, construim acum grupuri sociale adecvate condițiilor de la noi. Oamenii se ajută între ei. Unii tineri, cei care își dau bacalaureatul, de pildă, vin la inginerii din fabrică și le solicită ajutor în pregătirea școlară. Pe mine, ca om și ca director, mă bucură tocmai aceste legături între oameni, tineri și virstnici, învățați și cei care încă învață. Sesizate la timp, canalizate spre atingerea unor scopuri majore, de interes comun, aceste relații între oamenii fabricii duc la reușite sigure.

— Depinde însă și de omul care coordonează, conduce, decide asupra destinelor unității ?

— Depinde și de el, dar depinde și de oamenii din jurul său mai ales. Să nu credeți că la noi n-ar mai fi nimic de făcut. Mai avem încă oameni cu o conștiință profesională, civică în formare, alteori tributare unor deprinderi rele. Starea noastră de fapt nu este ideală, dar acționăm să o facem așa cum este conturată de Programele politice, economice, sociale. Atunci cînd este nevoie apelăm și la actele normative, sîntem și intransigenți, promovăm exigența la toate nivelele.

— Tovarășe director **Cornel Nicoda**, observăm că întreprinderea pe care o conduceți aduce foarte mult a șantier. Ce se întîmplă de fapt ?

— Sîntem implicați într-un mare proces de modernizare impus de unele utilaje depășite moral și fizic, de eliminarea locurilor înguste, îmbunătățirea fluxului tehnologic, toate pentru obținerea unor sortimente de bere de calitate superioară. Vom produce bere pasteurizată (tip Bucegi) și vom înlocui, astfel, importul. Atît modernizarea cît și înlocuirea importului sînt sarcini date nouă de secretarul general al partidului cu ocazia vizitei de lucru în zonă. Fabrica de bere va deveni o unitate model, cu o capacitate de aproape 800 000 hectolitri bere, din care sporul de capacitate va fi pe seama sortimentelor care vor înlocui importul.

— Aceasta va însemna și introducerea unor tehnologii noi ?

— E o cerință firească : avem o linie de îmbuteliat cu capacitate de 16 000 sticle pe oră, vom pune în funcțiune o linie de îmbuteliat coniac (utilaj de concepție și producție românească) ; montăm un pasteurizator de mare capacitate, o linie de spălat și îmbuteliat butoaie, modernizăm centrala termică și de aer și reducem consumul de combustibil. Prin folosirea mai eficientă a unor spații, vom realiza o secție de fierberea mustului de bere, silozuri de malț, pivnițe de fermentare. Toate le vom realiza cu investiții puține și fără întreruperea producției. Ele se înscriu într-un plan de dezvoltare amplu, întocmit cu cîțiva ani înainte, iar obligația noastră este de a-l îndeplini.

N. GRIGORE MĂRAȘANU ■

O MINUNE LA TRANIȘ

Minunea de la Traniș continuă

● Flacăra revine după 1231 de săptămîni ●

Ciudată senzație trăiește un reporter care trebuie să scrie un reportaj călcînd pe urmele unui confrate care, în urmă cu aproape un sfert de veac, publica articolul : „O minune la Traniș". Mai precis : în anul 1958, 22 februarie, în revista „Flacăra" cu numărul 144, apărea un fotoreportaj de pe Valea Drăganului, din munții Apuseni. Reporterul spunea chiar la început : „Cel care mai caută eroi pozitivi — și tot nu i-a găsit pînă azi — să meargă la Traniș..." Aproape de poalele masivului Vlădeasa, de-a lungul apei Drăganului, se află așezată comuna Traniș. Mai corect spus : se afla împrăștiată comuna Traniș. Împrăștiată de-a lungul văii, pînă departe, cu case plantate cînd pe o muchie de munte, cînd pe alta, cu multe cătune aruncate la zeci de kilometri depărtare. Atît de răsfirate, că — spun unii — oamenii adunîndu-se duminica la biserică nu se cunosc între ei. Aici s-a petrecut în anul 1939 un eveniment cu totul deosebit în viața și istoria satului : intrarea în Traniș a primului intelectual ridicat din rîndurile localnicilor. Dacă socotim că, în aceea vreme, analfabetismul trona aici într-un procent de 90 la sută, că cei care apucau să umble doi, trei ani la școală uitau apoi într-un timp record chiar să-și scrie numele — vom înțelege de ce a produs atîta vîlvă reîntoarcerea în sat a unui om care a reușit să urmeze la Oradea o școală normală și să se oselească acasă cu diploma de învățător ; se numea Aurel și era fiul lemnarului Negru din Traniș."

Dacă socotim că aceste rînduri vor vedea lumina tiparului în revista cu numărul 1375, dacă facem scăderea, rezultă că, de atunci și pînă în prezent au trecut exact 1231 săptămîni. Altfel spus o viață de om. Aproape un sfert de veac.

...Toamnă. Foarte mult galben și verde, aici, pe Valea Drăganului. Galben de la frunzele care cad, verde de la frunzele care rămîn, ale brazilor. Aurel Negru, profesorul de istorie, a rămas tot în Traniș. A refuzat, toată viața, tentațiile orașului. A rămas exact ca o stîncă. Neclintit. Nimic și mai ales nimeni n-a putut să-l urnească din Valea Drăganului. Așa a înțeles Aurel Negru să-și trăiască viața. Dascălul, în timp, a fost decorat cu Ordinul Muncii, cu titlul de profesor emerit.

Casa lui Aurel Negru face un corp comun cu școala. Doar apa Drăganului le desparte. Este ora opt fără cîteva minute. Profesorul pleacă de acasă. Întotdeauna, de ani și ani de zile, la aceeași oră. Fără cîteva minute. Pleacă cu o geantă mare plină cu tot felul de dosare și cărți. Geanta puțin scorojită și mototolită de vreme parcă este un elev care se ține după profesor. Ascultător și cuminte... Trece podul de lemn de pe Valea Drăganului, care unește casa de școală, fiind ca o punte ce leagă două țărmuri. Numără toate scîndurile care miros a rășină... Se uită din nou la ceas. La fix este întotdeauna în clasă. N-a întîrziat niciodată... I-am cerut permisiunea de a asista la o oră de curs. M-a invitat pe un ton ca și cînd mi-ar fi dat sfaturi. În clasa a cincea un singur loc rămas liber. În banca a treia pe rîndul din mijloc. Colegul meu de bancă : Gavril Pascalău. Seamănă cu mine. Înalt și blond, cu ochii albaștri și tot timpul ciufulit... Se învață și se cîntă împul. Se pun întrebări și se dau răspunsuri... Și fiindcă eu eram acela care, în acel moment, cunoșteam puține lucruri, am pus cele mai multe întrebări. Am aflat că Drăganul pleacă de undeva de la Cîrlpa Muncel, la poalele Vlădesei și se varsă în Crișul Repede, acolo unde pe șosea este o barieră. Străbate cam 40 de kilometri. Se strecoară discret, parcă desenat, prin lunca Vișagului, Traniș și Valea Drăganului. Legenda spune că, demult, tare demult, pe aici era o ciobăniță numită Drăgana. Într-o zi ea și-a pierdut oile. A plîns zile întregi. Și din lacrimile ei a pornit acest riu care-i poartă numele. Am mai aflat că în școală sînt 135 de elevi adunați, ca-ntr-o pilnie, din toată zona. Și fiindcă unii sînt de peste 10 kilometri depărtare, și nu zilnic se pot duce acasă, aici este un mare internat. Apoi, la școală, sînt 10 cadre didactice, învățători și profesori. Cinci din aceștia sînt de pe aici. Cu ani în urmă și ei elevi la această școală. Mai mult decît atît ; actuala directoare a școlii, Iustina Pascalău, este de loc din Rogojel, comuna Săcueu, de la poalele Vlădesei. A fost eleva lui Aurel Negru. După ce și-a terminat școala la Cluj-Napoca, s-a reîntors pe Valea Drăganului. Ițina Pascalău, în fotografie, nu este altcineva decît fetița cu broboadă pe care a surprins-o fotoreporterul, cu ani în urmă, cu două degete ridicate și răspunzînd care-i cea de-a șasea minune a lumii. Poate de aici a plecat și ideea reportajului de acum douăzeci și trei de ani. Și elevul care avea opinci în picioare și răspunde, în fața tablei, nu este decît Ioan Tulbure. Astăzi este profesor de matematică. Și învățătorul Augustin Teodor s-a reîntors la școala din Traniș. Și unul dintre copiii lui Aurel Negru, care este și el în fotografie, Andrei, este cercetător de științe sociale la filiala Academiei din Clu-Napoca. Se ocupă, printre altele, și de cercetarea situației din Munții Apuseni. Celălalt fecior, al dascălului, Radu, este profesor de cultură fizică medicală. Alți copii din fotografie ? Mulți au ajuns ingineri. Alții muncitori și chiar crescători de vite. Cam asta-i pe scurt istoria fotografiilor publicate în urmă cu 1231 de săptămîni.

Mi-am notat că și soția lui Aurel Negru, Iulia, a fost învățătoare tot la Traniș. Am mai aflat, tot de la Aurel Negru, că în această zonă a Apusenilor lumea a cam fugit pe la oraș. Susține, din ceea ce a văzut, că dacă aduci un moț de acolo, din vîrful muntelui, în vatra satului, el pleacă direct la oraș. Își mai aduce aminte că în urmă cu cîțiva ani, pe aici, erau peste 5 000 de oi. Acum au mai rămas cîteva așa, doar de sămînță. Din aceste motive multe din casele din munte au rămas fără stăpîni. S-au bătut scînduri la uși și la ferestre și moții duși au fost către oraș. Au dispărut, în timp, și morile de apă. Cîndva, pe aici, erau zece. Acum nu mai este nici una. Și juagărele pentru făcutul scîndurilor și tăiatul bușteanilor au dispărut. Acum se taie lemnele cu drujba. Pînă și cuptoarele de făcut pîine au prins pălăjeni. Cu puțin timp în urmă aproape fiecare, în casă, avea cuptorul de copt. Acum pîine se aduce de la oraș. Dar n-are forma și gustul pîinii plămădite în covată de lemn și coaptă pe plită. Care sînt soluțiile pe care le propune dascălul ? În primul rînd formarea la Traniș a unei școli de 10 ani. Sînt încă mulți crescători de animale. Produc mult lapte. Dar, prinși cu treburile gospodărești, n-au cum să-l ducă la centru. Așa că laptele se transformă din nou în hrană pentru animale. Și la sămînța de cartofi, specifică zonei trebuie să se mai facă încă cercetări...

Dascălul este dascăl la școală. Acasă el devine gospodar, un crescător de animale. Așa și profesorul Negru. Crește zece oi, o vacă și trei porci. Are o scroafă care cîntărește peste 300 de kilograme. A făcut, numai anul acesta doisprezece purcei. Numai după ei, familia, a cîștigat cam 40 000 lei. Comentariile sînt inutile.

Și fiindcă am început reportajul cu un citat publicat în revista „Flacăra" în urmă cu 1231 de săptămîni mi-aș permite să-l închei exact cum termina și colegul meu : „Dar, la Traniș, mi-au spus oamenii, Aurel Negru a făcut aproape o minune... Acolo unde analfabetismul domnea într-un procent de 90 la sută, unde copii pe jumătate sălbăticiți nu depășeau la majorat granița satului, tot acolo ei descoperă azi pe hartă Madagascarul și Țara de Foc, află și învață la istorie despre campaniile lui Cezar și Napoleon Bonaparte, desenează pe table triunghiurile lui Thales și Pitagora, sau înghebează, între ei, fraze în diferite limbi străine. Totul la Traniș, pe Valea Drăganului, fosta patrie a analfabetismului și îndărătnicie. Da, aproape o minune."

...Și minunea de la Traniș continuă. Va continua cu fiecare nouă generație de elevi.

SORIN POSTOLACHE ■

Cine disperă, cetățeanul sau ICRAL-ul ?

După apariția grupajului nostru de articole „I.C.R.A.L. — mon amour", ne scrie — în replică — Asociația locatarilor din str. Londra nr. 16—20 după opinia căreia „mai degrabă s-ar potrivi I.C.R.A.L. desespoir, căci toți care au de-a face cu I.C.R.A.L. sînt disperați... Vă dăm cazul concret al blocurilor administrate de asociația noastră". Și este atît de concret „cazul" încît, în momentul în care specialiști ai serviciului producție de la I.C.R.A.L. Herastrău, la sesizarea noastră, s-au deplasat la fața locului, nimeni din comitetul asociației numite nu știa nimic de vreo scrisoare adresată „Flacării" și nici nu a putut să argumenteze cu acte faptul că nu s-au efectuat lucrările prevăzute în deviz. Dacă un singur locatar și-a luat de la sine putere dreptul să vorbească în numele a peste 300 de persoane care locuiesc cele 148 de apartamente de la adresa respectivă, substituindu-se comitetului ales, e chiar treaba asociației să pună la punct această chestiune. Nu de alta, ci pentru a preîntîmpina erori și fapte poate și mai grave săvîrșite în numele său I.C.R.A.L. Herăstrău ne informează corect, pe bază de acte și documente controlabile și constatabile pe teren că „față de o documentație tehnică de 4 266 436 lei s-au executat lucrări în valoare de 4 784 261 lei. Lucrările de încălzire centrală sînt terminate și nu vor afecta încălzirea imobilului pe timp de iarnă (mai sînt de executat izolații la boyler și centrala termică, lucrări ce se vor executa pînă la sfîrșitul anului 1981)... În privința infiltrațiilor de apă din imobil, din sondajele făcute nu s-au putut depista deoarece dumneavoastră (adică asociația — n.a.) nu precizați nici măcar blocul la care se produc infiltrații și nici numele și adresa persoanei din Asociația de locatari cu care se poate lua legătura pentru a se stabili cele sesizate...". Cu alte cuvinte, ne aflăm în fața unei disimulate scrisori anonime (pentru a se lua în considerare de către noi). Dumneavoastră cei care aveți darul și talentul reclamagiilor încercați să fiți rezonabili și să vă gîndiți la consecințele sociale ale depeșelor pulverizate în toate punctele cardinale. Puneți pe drumuri inutile oameni și foruri cu treburi și responsabilități importante, răpindu-le timp și energie pentru rezolvarea problemelor profesionale, unele foarte stringente și de care chiar confortul dumneavoastră depinde. „Menționăm — precizează mai departe răspunsul I.C.R.A.L. Herăstrău către revista noastră, sub semnătura inginerului șef Gheorghe Șomănescu — că lucrările de consolidare au fost efectuate conform proiectului și dispozițiilor de șantier date de către proiectant (...) existînd fișe și procese verbale care atestă executarea lor corectă".

Atunci, cine disperă, cetățeanul (neonest și circotaș) sau I.C.R.A.L.-ul ? Asociația de locatari din str. Londra nr. 16—20 ne rămîne datoare cu binecuvenitele explicații și cu scuzele de rigoare față de Întreprinderea de construcții, reparații și administrație locativă „Herăstrău" din sectorul 1 la Capitalei.

CICI IORDACHE

■ „Timp de trei săptămîni pictorii naivi Petru Mihuț și Rodica Nicodim din satul Brusturi, comuna Hălmagiu, județul Arad, au fost prezenți cu lucrări proprii la Expoziția de pictură naivă de la Friding-München. Juriul a acordat premiul I (Medalia de aur) lui Petru Mihuț, iar fiicei sale, Rodica Nicodim, Medalia de argint." **(Ion Coțoi, Arad)**

■ **Ministerul Sănătății** ne răspunde că a fost aprobată detașarea farmacistei Diaconescu Marieta de la Farmacia nr. 23 din municipiul Giurgiu la Farmacia nr. 136, București, petiționara prezentîndu-se deja la post.

■ „Mă numesc **Simion Ion**, domiciliez în comuna **Variaș nr. 30, județul Timiș** și împreună cu familia mă ocup de creșterea oilor. Iată cu ce probleme ne batem noi, ciobanii : 1. Nu ni se asigură cheagul necesar pentru a face brînză. Nu-l mai găsim nici la ICIL, nici la farmaciile veterinare. 2. Oile nu pot trăi fără sare, procurarea sării-bolovan devenind în ultimul timp o problemă extrem de complicată".

■ **Ne scriu reprezentanții Asociației civile a proprietarilor blocului M 32 din Aleea Băiuț nr. 5, sector 6.** Dat în folosință din '73, nici pînă azi pomenitul bloc nu a fost recepționat. În urmă cu 5—6 ani constructorul începuse să execute remedieri la terasă, dar le-a abandonat, degradarea acesteia fiind foarte avansată.

■ **Direcția Generală a Poștelor și Telecomunicațiilor** : „Urmare sesizării adresate revistei „Flacăra" de tov. **Ivanovici Elena din București** referitoare la reinstalarea postului telefonic la noul domiciliu, vă comunicăm : s-au luat măsuri de întocmire a formelor în vederea executării lucrării. Numărul de apel al postului telefonic solicitat este 78 04 44."

■ Locuiesc în Drobeta-Tr. Severin și lucrez în orașul Motru. Fac zilnic naveta cu autobuzele I.T.A. Pînă în vară existau pe acest traseu 4 curse. În prezent există doar una. Nu înțeleg de ce s-au desființat aceste curse, care leagă localități între care nu există alt mijloc de transport." **(Floreta Ciobanu, Drobeta-Tr. Severin)**

■ **Consiliul popular al Municipiului București, Comitetul Executiv** ne aduce la cunoștință că în urma primirii sesizării Asociației de locatari a blocului nr. 10 din Șoseaua Colentina nr. 3, o comisie alcătuită din delegați ai C.P.M.B. a analizat la fața locului situația, întocmind un plan de măsuri în vederea rezolvării problemei infiltrațiilor prin subsolul blocului. Totodată, sîntem informați că termenele indicate în planul de măsuri au fost respectate pînă în prezent.

■ **Ne scriu 16 părinți din Oradea** despre calvarul alergăturilor de zile întregi pentru efectuarea analizelor medicale solicitate la înscrierea la creșe a copiilor lor. „Te duci la dispensar unde ți se dau două trimiteri pentru laborator ; a doua zi, te duci cu scaunul copilului la laborator ; iei, neapărat, și copilul cu tine ; afli, după ce aștepți mai bine de o oră, că ai nevoie, pentru a fi primit în creșă, de o adeverință cum că există loc pentru copii în creșe ș.a.m.d. Se întreabă cei 16 părinți dacă cei de la Sanepid știu ce-i aceea birocrație. Întrebare pe care o reluăm și noi, așteptînd răspuns !

■ „În urmă cu două luni — ne scrie **ing. Șerbu Cristian din București** — v-am trimis o scrisoare prin care relevam lipsa de promptitudine a Întreprinderii poligrafice Banat din Timișoara, de a respecta angajamentul tipăririi jocurilor premiate la un concurs republican, concurs inițiat chiar de sus-numita întreprindere. Vă aduc la cunoștință că am primit din partea forului care o îndrumă un răspuns care pune punct problemei — toată tergiversarea constînd din lipsa de operativitate a I.P. Banat. Vă mulțumesc pentru ajutorul dat.

■ **UJCAP Vaslui** ne anunță că în urma cercetării scrisorii adresate revistei de un grup de cooperatori de la C.A.P. Voinești, ferma Avrămești, lucrurile se confirmă. Au fost luate măsuri disciplinare : președintele cooperativei a fost sancționat pe linie de partid, inginerul șef a fost destituit, șefului de fermă i s-a diminuat retribuția cu 10 la sută.

■ **Munteanu Vladimir din București**, str. Pătulului nr. 8, bloc 4, scara 2, etaj 3, apartament 71, sector 3, pensionar de invaliditate gradul 2, ne scrie că și-a comandat o proteză genunchieră la Atelierul de protezare din strada Negustori. Nu o poate utiliza însă „din cauze tehnice". Cum omul nu se poate deplasa, îi roagă pe cei în drept să-i confecționeze proteze utilizabile.

■ Tot despre „solicitudinea" cu care se rezolvă cererile la aceeași întreprindere — IPOP din strada Negustori nr. 6—8 — ne scrie și **Ion Ghinea din București**, Aleea Sinaia nr. 2, bloc 81, scara 1, etaj 3, apartament 11. Și el și-a comandat o proteză, plătind suma de 1 639 lei. Între timp, s-a dispus printr-o decizie a Direcției de muncă și ocrotiri sociale să-i fie restituită o parte din sumă. „Tovarășa de la casierie nu a vrut însă să primească nici actele, nici cererea adresată către director, privind restituirea sumei". Cum rămîne atunci cu decizia DPMOS — întrebăm noi.

■ „Sîntem 45 de elevi din **comuna Ivești, județul Vaslui** și venim la dv. cu următoarea problemă. Locuim în satele Pogonești, Polocin și Belcești — sate aflate la o distanță de 14 km dus-întors de centrul comunei. Frecventăm cursurile Școlii generale Ivești, clasele a IX-a și a X-a. În prezent nu avem alt mijloc de transport decît un autobuz care ne aduce la Ivești la orele 8.45. Pierdem astfel, zi de zi, prima oră de curs. Cerem Autobazei nr. 2 Bîrlad să dispună circulația normală a cursei Bîrlad-Ivești, cu plecarea din Bîrlad la 6.45 și sosire la Ivești la 7.45, conform mersului autobuzelor, aprobat de M.T.Tc."

■ Din partea **Asociației de locatari a blocului 51 de pe strada Floare Roșie nr. 4, sector 6, București** aflăm că de mai bine de un an de zile sînt așteptați meșterii ICRAL Giulești pentru repararea antenei colective.

■ **M.E.I., Direcția de organizare și control** : „Solicitarea tov. profesoare Rada Paraschiva de a fi numită pe catedra de biologie-agricultură, la școala Valea Iașului, nu poate fi soluționată favorabil, neîntrunind condițiile legale".

■ **Un grup de bolnavi internați la spitalul V.Ilcele, județul Covasna** solicită M.T.Tc.-ului să instaleze în interiorul spitalului un post telefonic public interurban automat. Cererea lor se bazează pe faptul că nu au altă posibilitate de a lua legătura cu familiile. În spital există un singur telefon, instalat în derivație, mai tot timpul defect, la care, de altfel, nici nu prea sînt chemați.

■ În satul Voivozi, comuna Popești, județul Bihor — ne comunică ing. **Nedelcu Mircea din comuna Popești-Bihor** — există o stație de depozitare a țițeiului care aparține de Întreprinderea minieră Voivozi. În urma încărcării, descărcării și spălării rezervoarelor se produc serioase pierderi de țiței, bazinul de recuperare existent nefiind folosit. În schimb, s-a săpat un șanț prin care țițeiul se scurge în apa rîului Bistra și de aici în apa Barcăului. Așadar, conchide semnatarul scrisorii, și pierderi de țiței și poluare.

■ **Consiliul popular județean Galați** : „Referitor la reclamația cetățeanului Daria Gheorghe, vă informăm că în urma intervenției ICSM Galați la reprezentanța uzinei „Electronica" din localitate, în cursul lunii septembrie, s-a deplasat la domiciliul reclamantului un tehnician care a depanat televizorul defect. D.G. s-a declarat mulțumit."

■ De două luni, în orașul Buzău farmaciile nu au ser fiziologic și nici apă distilată pentru prepararea injecțiilor. Nu e cazul să insistă asupra nevoii lor stringente pentru bolnavi. Rugăm, în schimb, Ministerul Sănătății să ia măsuri pentru rezolvarea grabnică a acestor lipsuri". **(Bobocea Iordan, Buzău)**

■ **Giurgea V. Anica, membră C.A.P. în comuna Jariștea, județul Vrancea**, solicită sprijin în rezolvarea unei probleme pentru care umblă de trei ani de zile. În '78 și-a contractat mobilă la Adjud în valoare de aproape 32 000 lei. A primit însă — prin gestionarul Grigoraș C din comuna Fitionești, Vrancea — o cu totul altă mobilă decît cea comandată și, pe deasupra, descompletată. UCECOM București i-a rezolvat o parte a problemei — primind banii pentru dormitorul comandat. Cu sufrageria — în valoare de aproape 15 000 — mai are încă necazuri. Să sperăm că de această dată UCECOM îi va rezolva definitiv problema și totodată că se va pune ordine în livrarea mobilei : pe etichetele cu prețuri să fie incluse și piesele componente !

■ **Întreprinderea de frigidere Găești** : „Pe data de 25 septembrie 1981 delegatul I.F. Găești de la reprezentanța din București s-a deplasat la domiciliul tov. Isadora Carnabel și a reparat frigiderul prin înlocuirea contraușii".

■ „În ziua de 17 august a.c. am depus dosarul de înscriere la grădinița nr. 236 din șoseaua Pantelimon, pentru fiul meu Neacșu Florin Dorinel. Motivul : apropierea de domiciliu. Nu a fost admis pe considerentul că are doar 4 ani și 11 luni — cu toate că au fost admiși și copii de 4 ani. În această situație am solicitat înscrierea la grădinița 201, unde fusese înscris mai înainte. Aici am fost refuzați pe motiv că a trecut perioada de înscriere. Ce vom face în acest caz cu copilul, cînd și eu și soția sîntem oameni ai muncii ?" **(Neacșu Marin, Șoseaua Pantelimon 248—270, bloc 59—60, scara B, etaj 11, apartament 123, sector 2 București)**

■ **Consiliul popular al municipiului București** a rezolvat favorabil cererea tov. Neagu George, privind încadrarea în muncă. De la Biroul forțelor de muncă, sector 1, a fost repartizat la Întreprinderea de produse industriale, autoutilări, prestări servicii, ca presator metale.

■ Necazul lui **Ioan Scurtu din Tecuci** se trage de la o mașină de cusut „Sanda" pe care a cumpărat-o de la unitatea nr. 37, Nord, din Tecuci. Gestionarul Chicoș i-a vîndut o mașină neambalată, la care (omul avea să afle a doua zi, cînd a și dus-o la reparat) era deja umblat la sigiliu. Tot gestionarul s-a supărat cînd i-a fost adusă mașina înapoi, acuzîndu-l că n-a știut „să se descurce, adică, să fi dat ceva șefului de atelier și tot bîlciul s-ar fi terminat".

■ **Consiliul popular al sectorului 4 al Capitalei** : „Urmare a sesizării tov. Stroescu George, care reclamă că instalația de hidrofor de la subsolul blocului produce zgomot ce ajunge pînă în apartamentul d-lui, vă comunicăm : pentru reducerea nivelului de zgomot, pînă la limitele admise de lege, ICAB — întreprindere care deține și exploatează stația de hidrofor — a executat o parte din lucrările necesare, urmînd ca pînă în octombrie lucrările să fie finalizate".

■ „În urmă cu aproape 4 ani — ne scrie **Ciocîltea Constantin din Craiova**, în numele locuitorilor din Peștișani-Gorj — Consiliul popular județean Gorj răspundea sesizării noastre la revista dv., privind drumul neasfaltat Peștișani-Budubaia că se va termina în 1980. Sîntem la sfîrșitul lui '81 și amintitul drum este tot neasfaltat. Pe cînd vom putea totuși beneficia de el ?"

■ La **Copșa Mică**, județul Sibiu, scrie **Pricop Nicolae**, nu există apă, cu toate că negrul de fum, care se produce în oraș, se așază peste toate cele. Oamenii se aprovizionează de la un izvor situat la 400—500 m depărtare. Zile în șir, din robinet nu curge nici un strop de apă. Fiindcă pînă acum li s-au oferit doar promisiuni, oamenii așteaptă trecerea la fapte.

■ „De cîtva timp noi, cei din Hălmagiu — localitate situată cam la mijlocul distanței între Deva și Oradea — nu mai putem beneficia de cursa rapidă de pe această rută (care circula de două ori pe zi) din pricina unui moft : conducătorii auto, profitînd de prezența unei șosele ce înconjoară localitatea noastră, nu mai trec prin comună. **(Mihai Popovici, Hălmagiu nr. 188, județul Arad)**.

■ **Bulbuc Ieronim din Bistrița** (Piața Decebal, bloc B 21, scara B, apartament 22) ne scrie că, pensionar fiind, are o jumătate de normă la Întreprinderea de preindustrializare și achiziții. Achiziționează de la populație, de pe raza întregului județ Bistrița-Năsăud, metale neferoase, printre care și cupru. Nedumerirea lui este legată de prețul de achiziție al cuprului, preț care variază de la județ la județ. S-a adresat în acest sens, prin martie, cu o scrisoare întreprinderii „Neferal" din București. Cum nu a primit nici pînă acum răspuns, omul se întreabă de ce atîta mister în jurul prețului de achiziționare a cuprului.

■ **ICRAL Colentina** răspunde sesizării Asociației civile a proprietarilor din Bd. Lacul Tei 121, bloc 5, sector 2 : „...S-a luat legătura cu proiectantul în vederea schimbării soluției inițiale, avînd în vedere dificultatea executării lucrărilor în jurul tablourilor IDEB (pericol de electrocutare). În cazul în care, prin noua soluție, nu va fi necesară desfacerea acestui tablou (ceea ce ar ar necesita demontarea lui de către IDEB și asigurarea energiei electrice a întregului bloc printr-un provizorat), lucrările de consolidări și reparații se vor termina pînă la jumătatea lunii octombrie 1981."

■ „Locuiesc la parterul blocului și din construcție clădirea este prevăzută cu o curte interioară, spre care am aerisirea la bucătărie și la baie. Dar pentru că aici este „o adevărată ladă de gunoi" nu pot deschide geamul la bucătărie și la baie, din cauza mirosului emanat. Gunoiul neridicat la timp a dus la apariția gîndacilor și șobolanilor. Cu toate că ne-am adresat de nenumărate ori Asociației de locatari, Sanepidului și ICRAL-ului nu s-au luat nici un fel de măsuri pentru lichidarea acestui focar de infecție". **(Ionescu Florentina, Bd. C. Brîncoveanu nr. 118 bloc M 2/4, scara 2, Berceni-București)**

■ **Nardin Elisabeta din Caracal, județul Olt**, ne scrie că pe strada pe care locuiește, Karl Marx, locuitorii nu au apă. Conducte au, le-au tras cu 18 ani în urmă, dar degeaba. Fîntîni nu-și pot construi din cauza apei freatice care se află la 30 m și are și calcar în ea. Și-au făcut mai toți instalații de baie, pe care nu le pot folosi. În schimb li se încasează bani pentru apă. Comentariile sînt de prisos !

■ **Consiliul popular al sectorului 5** : „Mai mulți locatari din București semnalau faptul că pe strada Adrian nr. 23 și 32 locuiesc minorii Sandu Costel, Sandu Florin Alexandru și Petre Lucian care se organizaseră în bandă și comiteau fapte antisociale. S-a luat măsura trimiterii primilor doi minori la centrul din Calea Văcărești în vederea internării lor într-un institut de reeducare iar minorul Petre Lucian a fost internat la Grupul școlar nr. 5 Craiova."

■ „Fiul meu a decedat în vîrstă de 28 de ani, în urmă cu aproape 4 ani de zile. Pe 23 iunie a.c. mi-a parvenit o scrisoare din partea C.A.R.-ului Uzinei „23 August" să mă prezint de urgență. Aflu că, am de plată, pentru fiul meu decedat, suma de 4 768 lei — debitul înregistrat fiind doar de 3 200 lei, restul fiind dobînzile. Este posibil ca în cazul unui deces dobînzile să curgă întruna și, mai ales, să fiu anunțată abia după trei ani și jumătate de starea lucrurilor ?" **(Antina Galeo Bobicescu, București)**

■ **Consiliul popular al județului Sibiu** ne răspunde, privind sesizarea unui grup de oameni ai muncii de la Întreprinderea „13 Decembrie" Sibiu : „În vederea înlăturării neajunsurilor constatate, s-au stabilit următoarele măsuri. 1. Îmbunătățirea activității de aprovizionare cu materii prime și materiale pentru a se asigura ritmicitatea procesului de producție în secția tăbăcărie. 2. Renunțarea la acordarea zilei libere eșalonat pe secții, urmînd a se acorda o dată pentru întreg personalul muncitor din întreprindere. 3. S-a interzis categoric reținerea pe viitor a unor sume de bani din retribuție pentru activități sportive sau culturale.

Pagină realizată de
GEORGETA ȘTEFANESCU ■

O problemă la care și noi ne gîndim

Stimate tov. redactor șef,

Adesea m-am gîndit de ce oare revista d-voastră nu se declară continuatoarea celei apărute la 22 octombrie (s.v.) 1911 la București. Adică de ce „Flacăra" de azi n-ar fi seria a II-a a celei de mai înainte ? 22 octombrie 1981, adică 70 de ani de la apariția „Flacării" lui C. Banu, pare (nu-i așa ?) o dată potrivită pentru ca revista pe care cu atîta talent o conduceți să-și asume o tradiție care i-ar înălța ținuta morală. Pentru că, stimate tov. Adrian Păunescu, tradiția este mai mult decît onorată în cazul de față. Revista lui C. Banu a fost cea mai răspîndită și mai populară revistă a vremii. Și nu era singura revistă de atunci. La „Flacăra" anilor 1911—1916 au scris aproape toate talentele acelei epoci : G. Coșbuc, B. Delavrancea, M. Sadoveanu, O. Goga, I. Minulescu (între 1914—1916 cronicarul dramatic al revistei), Șt. O. Iosif, D. Anghel, G. Galaction, N. Gane, Caton Teodorian, Al. Stamatiad, G. Diamandy, I. Agârbiceanu, V. Anestin ș.a. Aici au colaborat Luchian, Șt. Popescu, Iser ș.a. Revista avea în cuprinsul ei deopotrivă poezie, proză, articole de critică, avea permanente cronici dramatice muzicale, plastice, avea rubrici de ecouri culturale interne și externe ca și o pagină, două, totdeauna interesante, închinate problemelor sociale ale timpului. Nimic din ce frămînta țara în acei ani nu-i scăpa, nici un eveniment mai important n-o lăsa indiferentă. Prin aceasta și era atît de căutată, căci ardea la noutatea zilei.

Și încă ceva. Revista lui C. Banu n-a fost o revistă nici liberală, nici conservatoare, nici altfel; n-a fost nici burgheză sau democrat-burgheză. A fost pur și simplu o excelentă revistă „literară, artistică, socială", cum scrie pe frontispiciul ei, cea mai modernă revistă de acest gen de pînă la primul război mondial — și poate și după acea —, căci a înțeles că orice „realitate", inclusiv cea literar-artistică, apare nu numai sub multiple fațete, dar (totdeauna) în strînsă legătură cu alte „realități".

Cu toată considerația,
Istoricul Ion Bulei

Poșta redacției

ADMINISTRATIV

● **Petre Stere** — București: Nu reiese clar pentru ce ați fost amenințat cu cheia mecanică de către cea care v-a escrocat cu 40 000 lei. Adresați-vă instanței ● **George Oprescu** — București: Cartonașele galbene, pe care le propuneți pentru creșterea eficienței muncii nu ne-au convins ● **Florentina Roca** — București: Vă sfătuim să trimiteți propunerile direct M.E.I. ● **Bujor Marcela** — Cluj-Napoca: Acționați-l în judecată ● **Doina Amariei** — Bacău: Ministerul de Interne nu are școli superioare cu profil feminin ● **Remus Deac** — București: Cu gradul III de invaliditate nu puteți beneficia de prevederile Decretului 245/1977 ● **Dan Ciobanu și Gh. Stan** — Ploiești, **Grigore Lazăr** — Lugoj : Nu noi ne ocupăm de audiențele tovarășilor din funcțiile la care vă referiți ● **Gheorghe Mogoș** — Lehliu (Călărași) : Pentru calculul drepturilor de pensie CAP adresați-vă la UJCAP Călărași ● **Maria Buiucea** — Pitești : Consultați pe dr. Medeleț de la Spitalul Militar din Pitești, care va aprecia dacă este cazul sau nu ca tatăl dv. să fie trimis pentru operație la clinica de oftalmologie din S.M.C. București ● **Constantin Marin** — București ș.a. : Conform legislației în vigoare, locuințele se atribuie celor încadrați în muncă prin unitățile în cadrul cărora aceștia își desfășoară activitatea, în ordinea tabelelor de prioritate, tabele care se refac în fiecare an și se afișează, iar cei interesați au dreptul să conteste poziția la care au fost trecuți dacă se consideră nedreptățiți ● **Ion David** — Slobozia : Regulamentul privind activitatea profesională a studenților, aprobat prin ordinul M.E.I. nr. 1600/1973, nu este abrogat.

MARGA NEDELEA ■

JURIDIC

● **Forșa C. Traian, Pașcani** : Hotărîrea judecătorească în cauza ce privește pe soția dv. poate fi atacată numai pe calea recursului extraordinar declarat de Procuratura Generală ● **Laurean Băldean**, com. Sărmașu, jud. Mureș : Conform prevederilor Legii 4/1973, republicată, cetățenii au dreptul să aibă în proprietate personală o singură locuință pentru ei și familiile lor ● **Maria și Nicolae Neagoe**, Drobeta-Tr. Severin : Adresați-vă instanței de judecată, singura în măsură să se pronunțe asupra litigiului la care vă referiți ● **Maria Docan**, București : Normal, puteți obține gradația următoare după 3 ani ; în mod excepțional, dacă conducerea colectivă a întreprinderii apreciază, după 2 ani ; depinde de rezultatele dv. în muncă ● **Maria Drugă**, com. Breaza, jud. Buzău : Depășiți plafonul de venituri stabilit pentru acordarea bursei, iar media obținută de fiul dv. la concursul de admitere este sub barem ● **Ion Stanciu**, Constanța, **Nicolae Crivăț și un grup de colocatari** ai bl. P8, Aleea Crinului nr. 6, Drobeta-Tr. Severin : Nu putem interveni atîta timp cît nu s-a dat o soluție judecătorească definitivă ; legea interzice ● **Maria și Mihai Wagner**, com. Axente Sever, jud. Sibiu. Numai Procuratura Generală decide declararea recursului extraordinar.

M. MERIȘANU ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

„Vezi, orice amintire-i doar urma unor răni“...

Amintirile marelui poet Lucian Blaga, așa cum se țes ele în „Hronicul și cîntecul vîrstelor“, nu mai aparțin doar unui anumit timp. Blaga a trecut în nemurire, și este acum strălucire a literaturii române, așa cum va fi atît cît va exista cuvîntul. Fiecare poem al său aparține spiritualității noastre. Fiecare birnă sau piatră a casei din Lancrăm, a casei din Sebeș, a tuturor locurilor unde trupul său viu a adăstat, prefăcîndu-se în lumina versului, sînt temelii ale culturii române.

Am avut fericitul prilej de a vorbi cu Dorli Blaga-Bugnariu, fiica poetului. Este o ființă fragilă, ca un semn delicat, în tuș, într-o poezie chineză. A reușit ceea ce numai fiica lui Lucian Blaga ar fi putut reuși : să trăiască în prezent, fiind sufletul casei sale, dar în așa fel încît Poetul, Tatăl, să pară a se afla undeva, aproape, în tăcerea unui birou tainic, continuînd să scrie.

Dorli Blaga vorbește despre poet, despre familia Blaga, ca și cum Hronicul nu s-a încheiat, ci continuă, firesc, cu amintirile ei :

„În 1909 bunica, Ana Blaga, a vîndut casa pentru a-și întreține copiii la școală. Ea s-a mutat cu familia la Sebeș. Eu am vizitat prima dată casa din Lancrăm în 1939. Tata mi-a arătat șura, unde, în interior, pe o birnă de stejar, s-au semnat toți frații lui mai mari, săpînd în lemn inițialele L.B., iar sub inițiale punînd anul cînd și-au încrustat numele. Se numeau toți cu nume începînd cu L., de pildă, Liviu, Lionel, Longin, Liniciu... Fiicele — Letiția și Lelia, cea mică, stinsă tragic din viață, cea după care s-a născut al nouălea copil, tatăl meu, Lucian Blaga. Șura a fost dărîmată, au rămas doar temeliile de zidărie. Unde s-o fi pierdut birna în care erau săpate numele fraților lui Lucian Blaga ? În 1944 am vizitat din nou casa. Tata era supărat că s-au lărgit ferestrele. I-a rugat pe proprietari să păstreze vechile rame de lemn ale ferestrelor“.

Lucian Blaga, poetul, vizionarul, filosoful, lua puterea de a scrie, de a exista, din amintirea satului unde se născuse, unde trăise primii ani ai copilăriei. Dorea ca ceea ce însemna pentru el satul, casa din Lancrăm, cu șura, cu salcîmul, cu zarea, **matca**, să rămînă așa cum moșii și strămoșii zidiseră. Și chiar de era vorba de forma unei ferestre, Blaga simțea schimbarea formei acelei ferestre ca pe o rană. **„Hronicul și cîntecul vîrstelor“** are drept moto tulburătoarele versuri ale poeziei „9 Mai 1895“ : **„Sat al meu, ce porți în nume / sunetele lacrimei, / la chemări adînci de nume / în ceas noapte te-am ales / ca prag de lume / și poteacă patimei. // Spre tine cine m-a-ndrumat / din străfund de veac, / în tine cine m-a chemat / fie binecuvîntat, / sat de lacrimi fără leac. /“**

„În 1959—1960, continuă Dorli Blaga-Bugnariu, tata și-a ales locul pentru mormînt. Era în trecere prin Lancrăm, venind din Cluj, cu nepoata, Georgina Gheorghe. Îi plăcea cimitirul vechi, cu pietrele și crucile mormintelor pierdute în iarbă și pe jumătate scufundate în pămînt. L-a ales cu fața spre „Ripile roșii“. Dorea ca acest loc de pace să nu fie stricat prin „amenajări“ noi. Spre regretul nostru, aspectul general al cimitirului se alterează prin ridicarea unor morminte foarte pompoase. Îmi amintesc, mormîntul lui Lucian Blaga, după proiectul sculptorului Ladea, a fost realizat de familie, de mama mea, Cornelia Blaga. Mai tîrziu s-a făcut gardul în jurul mormîntului, s-au plantat iederă și trandafiri sălbatici“.

Privim un album cu scoarțe argintii, albumul cu fotografiile călătorului ostenit, care se întoarce din spațiile nemărginite ale poeziei către casă, către sat. Fotografii ale unei înmormîntări simple, de țară. O bătrînă cu fața împietrită ține basmaua apăsată pe gură. Un moșneag își ridică pălăria rotundă, neagră, de pe creștetul cu plete albe...

„Universitatea din Cluj — al cărei rector era Constantin Daicoviciu, spune Dorli Blaga, a organizat mitingul de doliu la Casa universitarilor și transportul la Lancrăm. Uniunea scriitorilor ne-a acordat 1 400 de lei, ajutor de înmormîntare. Mă întrebați dacă au fost de față marii scriitori ? Nu. A venit intelectualitatea din Cluj. Începînd din 1963, și pe parcursul anilor 1964, 1965, Uniunea scriitorilor a inițiat o acțiune de întocmire a unor liste ce cuprindeau adresele unde au locuit marii scriitori. Urmașii lor au dat aceste adrese. Și noi am dat o astfel de listă. De ce vor fi fost cerute ? Ceea ce consider că trebuie să fac este un act de conștiință, un act necesar : acela de a se păstra vie în memoria urmașilor a locurilor unde a trăit tatăl meu, poetul român Lucian Blaga. Am scris un memoriu, în 1980, care suna cam așa : **Subsemnata Ana Dorica Bugnariu, fiica scriitorului Lucian Blaga, vă aduc la cunoștință următoarele : au trecut 19 ani de la moartea lui Lucian Blaga și 85 de ani de la nașterea lui. O mare parte din operele lui au fost editate, altele sînt în curs de apariție. Lucian Blaga se bucură de prestigiul pe care-l merită, numele lui sporind alături de alte două, trei vîrfuri ale culturii românești. Totuși, Uniunea scriitorilor nu este în situația de a rezolva unele lucruri elementare privind memoria lui, și care nu pot fi rezolvate nici de mine, ca persoană particulară : păstrarea și restaurarea casei în care s-a născut Blaga, în Lancrăm, și care, din 1969, nu mai este în posesia familiei. Această casă se degradează, șura a fost dărîmată în 1977. Aducerea în circuitul culturii a caselor unde a locuit: Lancrăm, Sebeș, Brașov, Cluj. Numirea unor străzi (...) Vă rog să dispuneți luarea unor măsuri.** Un răspuns am primit doar din partea Consiliului Culturii și Educației Socialiste. Se spunea că problemele ridicate sînt în atenția dumneavoastră, dar, fiind imolicate ministerele învățămîntului și cel de externe, îmi pot comunica numai faptul că comemorări se petrec la 25 de ani de la moarte și 100 de ani de la naștere. Din partea conducerii Uniunii scriitorilor — în 1980 — am primit un răspuns iritat, la apelul meu telefonic. Nu se poate lua, mi-a spus, nici o măsură de către Uniunea scriitorilor...“

În albumul cu scoarțe ca aripile norilor cîțiva prieteni din Cluj scot sicriul din bisericuța satului, refăcută de Isidor Blaga. Datează din secolul trecut. Pe albul zidirii, zugrăvit de mîna vreunui meșter anonim, un înger care strigă.

Isidor Blaga a fost un filosof, un preot, dar și un om care a înțeles agricultura modernă înainte ca ea să fie pe deplin înțeleasă de mulți dintre contemporanii săi.

„Am găsit, povestește Dorli Blaga, după moartea tatălui meu, o carte pe care el a căutat-o, fără a reuși să o afle. Cartea este scrisă de Isidor Blaga și se intitulează «Comasarea pămîntului și considerațiuni asupra culturilor alternative». Poate fi consultată la Biblioteca Academiei R.S.R. Isidor Blaga a înființat în Lancrăm o școală de mecanică agricolă. A adus în sat prima mașină agricolă, în 1885 ! I-a învățat pe săteni să o folosească. Nu am stat acolo, totdeauna am fost în trecere. Dar tata ținea ca toți copiii să cunoască viața la țară. Eu am încercat să-i fac pe copiii mei să prețuiască vacanțele petrecute în sat, aproape de obîrșie. Lucian Blaga spunea adesea că un copil nu se dezvoltă psihic bine dacă nu trăiește, vara măcar, în universul satului. Vara aceasta am dus-o pe fetița noastră, Cornelia, care are 11 ani, peste tot unde au trăit strămoșii noștri.“

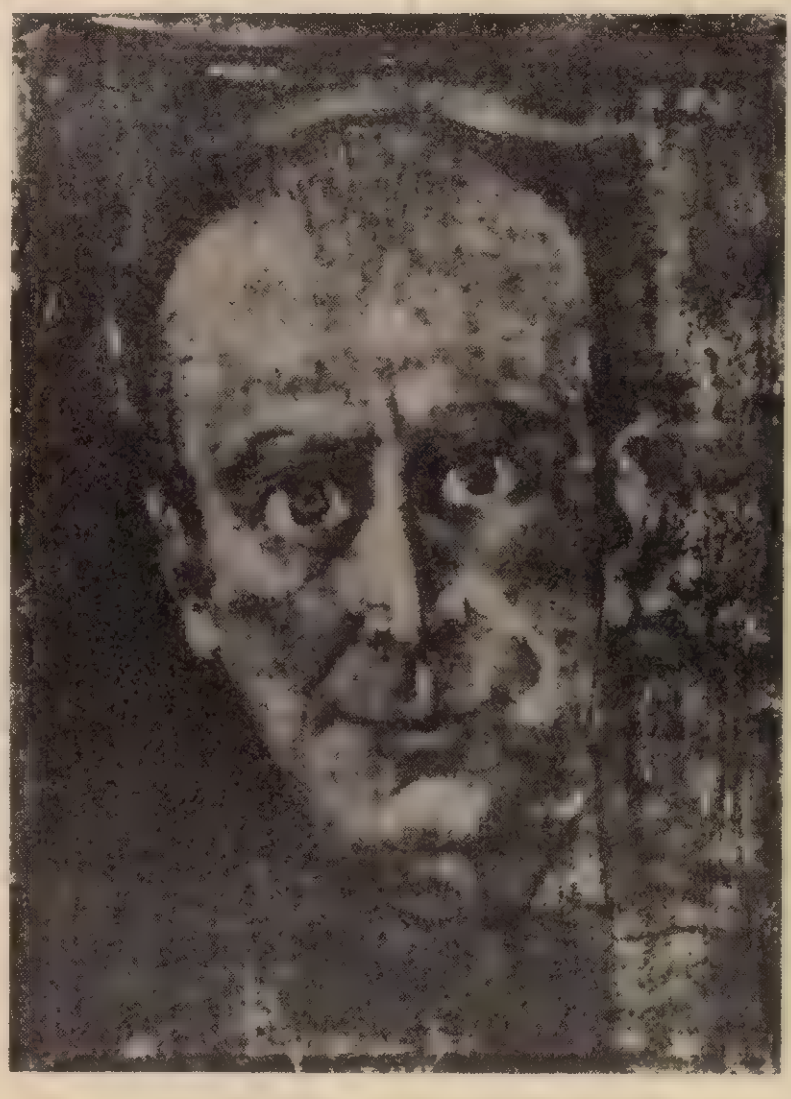

Lucian Blaga — portret de Magdalena Rădulescu (1946)

Cornelia — care poartă numele bunicii ei, femeia poemelor și vieții lui Lucian Blaga, mă privește. Lumina ochilor de copil, în clipa aceea, trimite parcă un fulger din lumina ochilor lui Lucian Blaga...

„Tinerii de astăzi sînt extraordinari, spune Dorli Blaga. **„Revista noastră“** din Focșani a publicat un reportaj de călătorie, al elevilor, la Lancrăm. Am citit despre dărîmarea șurei, despre amenda suportată de către proprietarii care au dărîmat-o. Cu toate acestea nu s-a refăcut. Acum, am aflat de la Consiliul popular din Sebeș, cei de acolo se vor îngriji de ce a rămas. Festivalul «Lucian Blaga» mi se pare o inițiativă fericită. Dar, o amintire de neuitat, pentru mine, a fost emisiunea de televiziune, cînd l-am văzut pe poetul Adrian Păunescu recitind, lîngă statuia tatălui meu. Trebuie să vă vorbesc despre gîndul frumos al elevilor clasei a XII-a de la Liceul «Dr. Petru Groza», care, în 1970—1971, după ce au cîștigat olimpiada de matematică-fizică, au dorit ca premiul să însemne o călătorie pe urmele lui Blaga: semn al unei generații de tineri matematicieni care prețuiesc poezia. Pentru că vorbim despre tineri... Tata lua cina, totdeauna, cu noi. Eram toți trei în jurul mesei. Nici un prilej de a fi cu el nu era neinteresant. Avea de spus ceva nou, instructiv. Povestea din ce a lucrat, din ce a citit. În perioada cînd a lucrat la Biblioteca Academiei din Cluj era la curent cu toate noutățile științei. Urmărea problemele cele mai noi, mai interesante. Îl vedeam pe tata, spune Dorli Blaga cu un zîmbet care cuprinde, parcă, versurile scrise pentru ea, „Frunzuliță ram de laur, / Ană, umbra mea de aur“, îl vedeam, ca personalitate, și ca tată, o viziune ce nu poate fi despărțită : era fascinant...“

Dorli Blaga-Bugnariu lucrează mult, lucrează la alcătuirea Operelor lui Lucian Blaga. Pînă acum au văzut lumina tiparului, în Editura „Minerva“, 8 volume. Vor fi, probabil, 20 de volume. Completează fișe pentru fiecare filă de manuscris. Tot ceea ce știe în legătură cu geneza acelei file — tot ceea ce nu ar putea ști un muzeograf, consemnează în fișe. Mă conduce prin apartamentul din Bulevardul Dacia. Văd șifonierul cu mobilă vieneză, cumpărată, îmi spune Dorli Blaga, de către poet, cu bani nu prea mulți. Nobilimea austriacă începuse să-și vîndă mobilierul... Biroul la care lucra Lucian Blaga. Lemnul de trandafir răspîndește lumină ? Sau mîna de lumină, care a scris, încălzește lemnul peste timp ? În camera lui Dorli Blaga privesc portretul Anei Blaga.

Mulajul mîinii lui Lucian Blaga, într-o vitrină de lîngă portretul Mamei. Mîna subțire, mînă albă, desprinsă din mîna Mamei pentru a da oamenilor vraja poemelor. Portretul lui Lucian Blaga cel mai drag mie, spune fiica poetului, este cel realizat de Magdalena Rădulescu, în 1946. Chipul este desenat numai din linii subțiri, cafenii, de parcă ar fi voit Magdalena Rădulescu să cuprindă ceva și din trunchiul salciei de la Lancrăm, și din lemnul șurei, și din lutul satului. Ochii par că privesc o lume întreagă și-n același timp o lume de peste lume.

„Am alcătuit un testament. Tot ce există în casa aceasta, toate lucrurile care au fost ale poetului, vor trebui să rămînă în familie, copiilor mei, sau să ajungă mai tîrziu la muzeu, niciodată să nu fie înstrăinate, risipite. În 1980 am făcut o mare donație Muzeului literaturii : biblioteca lui Blaga de la Cluj și obiecte personale ale tatălui meu. În urma unei aprobări verbale din partea Consiliului Culturii și Educației Socialiste, la Brașov am putut lăsa o mărturie în interiorul Liceului „Șaguna“, o placă de marmură roz pe care scrie : **«Între anii 1906—1914 Lucian Blaga a fost elev al Liceului Șaguna»**. Aș vrea să fac mai mult, dar nu pot de una singură, este vorba despre aprobări. Din punct de vedere financiar aș rezolva eu, mi se răspunde însă că trebuie să treacă cei 25 de ani, cei 100 de ani... Lucian Blaga este măcar tot atît de mare poet, pe cît a fost Grigoraș Dinicu, muzician. Și o stradă din Brașov, lîngă Biserica Neagră, poartă numele «Grigoraș Dinicu». Apoi, în București, la Cluj, la Viena, unde am locuit, pe Buchleitengasse nr. 42. În 1971 ambasada noastră începuse acolo excepționalul act de cultură al așezării unor plăci care aminteau trecerea oamenilor de valoare, români, prin capitala Austriei. Dar, nu a mai continuat“.

Părăsim casa în care locuiește fiica lui Lucian Blaga, familia care cu atît de mare devotament, cu delicatețe și modestie, ce vin dintr-o mare înțelegere, dintr-o mare iubire față de cel care a fost Poetul, Tatăl, păstrează fiecare amintire, fiecare obiect atins de mîinile și de gîndul lui Lucian Blaga. Mai privim volumele legate în piele ivorie, volumele legate de poet, cele care stăteau în biblioteca sa. Monumente ale Literaturii române : **Poemele luminii... Paștile profetului... În marea trecere... Laude somnului... La cumpăna apelor... La curțile dorului... Nebănuitele trepte... Mirabila sămînță... Vară de noiembrie... Stihuitorul... Filozofia... Teatrul...**

Nesaț al cunoașterii, mînă albă a poetului ! Dacă urmașii noștri vor găsi, peste sute de ani, o piatră din temelia casei din Lancrăm, se vor considera, sîntem siguri, fericiți. Iar noi, cei de astăzi, avem datoria de a nu lăsa să se piardă nici una... În locul birnelor șurei risipite au rămas goluri pe care nici o lacrimă, nici un potop de nejustificate lacrimi nu le vor putea umple. Din chipul de lemn și lut al poetului, din ochii care privesc nesfîrșitul, iluminați de amintirea satului, lipsesc alcătuirile casei din Lancrăm. Ocrotiți ochii lui Lucian Blaga !

Dorli Blaga ne spune : „Poemul considerat de către Lucian Blaga cel mai bun, cel mai aproape de el, este **«Ulise»**. Îl simt și eu ființă din ființa tatălui meu, din ființa mea“. Îi mulțumim pentru tot ce ne-a spus și dăruim poemul celor care vor citi rîndurile noastre :

De pe liman de golfuri / privirea ți-o rotește. / E liniște ca-n ziua / cînd mă-ntorsei hoțește / și ți-am golit de oaspeți / viața, pragul, tinda. / În seama Penelopei / ce netedă-i oglinda. // Se-ntinde marea clară / pe-un prund de eseminte. / Nu-i nimenea cu prora / s-o spargă, s-o frămînte. / Doar șerpii tale apa / spre-un țărm ghicit în zare, / trecînd peste adîncuri / ca semne de-ntrebare. // Catargul putrezește / la margine de timp / acolo între Hades / și-acele cuimi de nimb. / Nu m-amăgește ceasul / să număr nestemate, / nici nu mă cheamă-n urmă / furtuni și vrăji uitate. // Vezi, orice amintire-i / doar urma unor răni / prin țări, prin ani primite, / pe la răscruci și vămi. / Nu aștepta pătanii / să izvodesc, alese. / Deșartă născocire e vorba ce se țese. // Dar pe liman ce bine-i / să stăm în necuvînt — / și, fără de-amintire / și ca de sub pămînt / s-auzi, în ce tăcere / cu zumzete de roi, / frumsețea și cu moartea / lucrează pentru noi. (Lucian Blaga — Ulise)

PIA OLARU

Cronică plastică

Miezul lucrurilor

E adevărat, sînt mai multe feluri de a citi o carte, mai multe chipuri în care poate fi înțeleasă pictura unei expoziții numai că, luptînd să afli miezul lucrurilor, se precizează și felul cel mai potrivit de a citi ori de a privi. Marile realizări artistice au, într-adevăr, un ce ambiguu și înțelesul lor poate fi foarte diferit pentru fiecare individ, atîta doar că nu se ivesc zilnic aceste mari realizări și nici ambiguitatea n-a devenit măsura absolută în artă. Pe cît tind să relativizeze unii artiști înțelesurile fundamentale ale existenței, pe atît luptă să le facă mai limpezi și mai accesibile alții. Relativiștii de toate facturile au făcut, vreme de două-trei decenii, un soi de proces insistent picturii de reprezentare, narațiunii, în general. Fiindcă, de bună seamă, pictori cu plăcerea povestitului după realitate și încă pictori merituoși sînt destui și vor mai fi. Mă întreb de ani mulți, din timpul primilor ani ai studenției pictorului moldovean Virgil Mancaș, care-i va fi drumul, ce speră el povestind înfățișările realității și, în definitiv, de unde vine interesul imaginilor create de el într-o direcție în care parcă tot ce era mai important s-a spus, ori mai corect zis, s-a înfăptuit. Nu-i prea greu de observat ce fascinație exercită arta unui Breughel asupra unei mulțimi de tineri, de la noi și de pe aiurea. Aș îndrăzni să gîndesc că narațiunea de tip breughelian, filosofînd cu înțelepciune și sagacitate la real, e unul din primele îndemnuri ale pictorului realist modern, dar puțini au puterea să apere acest prim îndemn. Virgil Mancaș, a cărui expoziție recentă de la Căminul Artei l-a arătat în evoluție, pictează pe suprafețe îndeobște mici imagini din sat. Un sat cu un abur de legendă peste toate lucrurile sale, case, pomi, acareturi, un loc parcă izolat, dacă nu unic, un soi de ultim tărîm al unei ruralități curate, mult împăcate cu sine, trăindu-și fericit singurătatea, țelurile de viață cuminți și deslușite. Satul lui Virgil Mancaș este, desigur, o utopie de pictor. Uneori simți în peisajele sale sunetul tînguios, zgura aceea plăcută, umilința aceea dulce încercată la un film ca „Solaris". Astfel fiind situația, te întrebi cît de realiste totuși sînt vederile semnate de pictor. Sîntem în imaginarul cel mai pur. Prin urmare, nu procesul narațiunii trebuie făcut ci al poveștii cu sentiment puțin cu tensiuni firave.

Comentariul operei de artă se practică adesea atît de neutru încît nu prea poți să pricepi mărimea artistului, rostul lui real între semeni. Nici un tînăr nu începe prin a fi mare artist și asta nu-i o nenorocire. Nu tot ce iese dintr-un atelier e operă. Cea mai mare parte a lucrărilor e anunț de operă. Virgil Mancaș e perfectibil în aproape tot ce întreprinde. Dar perfectibil pe un teren al autenticului. Respirația domoală a pămîntului, pulsația solemnă a formei, deschiderea fastuoasă a cerului, unele accente de culoare cu fior fantastic — iată treburi ce nu se învață și nici nu se imită. Virgil Mancaș izbutește, într-o serie de lucrări, cîteva excepționale și excepționalul vibrației lor aruncă o lumină frumoasă asupra întregii sforțări. E nepotrivit să pronosticheză la viitorul plăsmuirilor lui Virgil Mancaș însă el este atît de convingător într-o seamă de picturi de azi că naiva regie a altor cîtorva nu le prejudiciază miezul.

TUDOR OCTAVIAN ■

În liniștea peisajelor lui Teodor Bogoi

Mărturisind că Teodor Bogoi este un poet al culorii, al pomilor înfloriți, al dealurilor domoale, al întinderilor de ape de peste care se ridică, precum aripile unor mari păsări de vis, cețurile și luminile, sau mărturisind că pictorul în discuție este, în același timp, un suav iubitor al sunetelor dulci, cu migală filtrate, astfel încît mai toate compozițiile sale, expuse în recenta expoziție deschisă la Galeriile de Artă ale municipiului București, se conturează, fiecare în parte, ca un lied în care domină rostirea unui flaut de argint, blînd și prelung acompaniat de-o violină plină de taine și subînțelesuri, mărturisindu-l deci, pe pictorul Teodor Bogoi sub aceste două ipostaze — poet al culorii și muzician al culorii — nu vom spune, desigur, o noutate ; ci ne vom alătura celor ce consideră că noua sa expoziție îl continuă pe un Teodor Bogoi care ne invită să-l vedem în devenirea sa continuă, în aprofundarea și exprimarea unuia din sentimentele care, în această expoziție, ni s-a relevat cu pregnanță, drept pentru care îl vom numi, în limita atît de înșelătoare și insesizabilă a cuvintelor, ca atare. Se desprinde din majoritatea lucrărilor un anume aer de împăcare a pictorului cu lumea, natura oferindu-i artistului doar ipostaza culminantă a frumuseții ei, acea domoală legănare de sunete și culori, pictorul străduindu-se și reușind să preia și să descifreze numai această ipostază, renunțînd, cu totul și cu totul intenționat, la celelalte chipuri ale naturii. Această voită renunțare își are resortul în ideea sau sentimentul de bază ale expoziției, ba chiar și al picturii naturiste pe care o practică Teodor Bogoi, acea, cum spuneam, împăcare a pictorului cu lumea peisajelor sale, sentiment plenar și, în același timp, tonifiant, venind parcă dintr-o oază de mari liniști, atît de rară astăzi, în această lume contorsionată de spaimele și temerile ce ne asaltează de pretutindeni. Ci iată, Teodor Bogoi, dăruindu-ne plăcerea de-a picta calmul profund al peisajelor sale, aruncă asupra noastră o clipă de reverie și împăcare a noastră cu noi înșine și această reușită a sa este, în ultimă instanță, cel mai important succes al expoziției.

VICTOR NIȚĂ ■

CAP LIMPEDE ●

DONAȚII ȘI DONATORI

A devenit o tradiție la noi ca artiști ajunși la apogeul carierei să doneze unor muzee, cel mai ades legate de locurile natale, bogate și reprezentative colecții din operele lor, care intră astfel în patrimoniul public, constituind și nucleele unor autentice așezăminte de artă. Recent, la Zalău a luat ființă colecția de artă „Ion Sima", constituită din peste 170 de picturi, donații ale pictorului, fiu al acestor meleaguri. Născut la 19 decembrie 1898 în comuna Periceiu din județul Sălaj, Ion Sima urmează cursurile Facultății de drept din Cluj și, paralel, la lecții de pictură în atelierul pictorului Francisc Acs. Mai tîrziu întreprinde călătorii de studii la Budapesta, München, Veneția, Milano, Paris. Vorbind despre creația lui, Eugen Schileru scria în 1978 : „Ion Sima aparține marii familii de coloriști ai picturii, liniei care de la Nicolae Grigorescu încoace a devenit tradițională și definitorie pentru pictura românească".

Explicîndu-și donația, pictorul a declarat : „Vreau să dăruiesc oamenilor bucuria, să-i fac să simtă ce am simțit eu în fața priveliștilor încîntătoare, calme și blînde, care m-au înconjurat pe meleagurile transilvane".

Cînd vom mai saluta astfel de inițiative ? **(Ion Tătaru)**

MONOTIP

Se află în cuprinsul numărului pe septembrie al lunarului craiovean **Ramuri** cîteva pagini deosebit de interesante. Odată cu transmiterea unei revelatoare scrisori a lui C. Rădulescu-Motru din 30 oct. 1943 către V. G. Paleolog, Marius Ghiță efectuează și un remarcabil comentar asupra gînditorului, creator al concepției **personalismului energetic**. „Noutatea concepției lui Motru, afirmă Marius Ghiță, constă în soluția pe care el o dă personalismului, în modul cum înțelege raportul persoană-natură", știut fiind că filosoful nostru în prefața la lucrarea sa **Personalismul energetic** indica soluția acestuia „pe unitatea persoanei cu natura materială, fără ca ea totuși să aducă o scoborîre a rolului personalității omenești". Deci nu ca „majoritatea sistemelor de personalism" care „rămîneau însă în marginile unui dualism în care persoana era opusă naturii [illegible]". [illegible] scrisoarea comunicată conține prețioasa mărturie a filosofului însuși care își găsește similitudini originare în sculptura brâncușiană : „Am citit cu mult interes, îndată ce am ajuns acasă, paginile scrise de d-ta despre Brâncuși, în Catalogul expoziției. Curioasă coincidență ! În primii ani, după 1900, pe cînd C. Brâncuși căuta să îmbine într-o sculptură arhitecturală corelația dintre spirit și materie, eu, un alt oltean, căutam soluția metafizică a aceleiași îmbinări în **personalismul energetic**... Brâncuși se muncește să străpungă învelișul subiectiv al conștiinței actuale omenești pentru a ajunge la formele cosmice în care se identifică spiritul și materia... personalismul energetic nu este altceva decît ceea ce este cosmicul la Brâncuși". Așa cum e specificat, articolul lui Constantin Noica **„Scrisoare despre caietele lui Eminescu"** e scris în 1971. Credem că „scrisoarea" privind editarea caietelor-manuscrise eminesciene e de acută actualitate și după zece ani. Rămîne ca și cei în drept s-o citească mai atent. În ce ne privește desprindem acest adînc gînd al lui C. Noica: „Întîlnirea cu Eminescu nu este o chestiune de exactitate, ci una de vibrație". **(Traian Stoica)**

Cartea, de la o lună la alta

În căutarea sensului uitat

„Cine mai are timp să-și imagineze o altă lume, o lume mai poetică și deci mai adevărată ?" se întreabă un personaj într-una din nuvelele volumului lui Mircea Eliade **În curte la Dionis**. Interferența a două lumi — dintre care una cunoscută și alta intuită doar, aflată dincolo de limitele (mereu mișcătoare și mereu prezente) ale cunoașterii umane, teritoriu insolit ale cărui elemente „inexplicabile" pot pătrunde în realitatea „codificată" de experiența noastră comună — a format dintotdeauna mecanismul de adîncime al artei fantastice. Spre deosebire însă de jocul cu spaima declanșată de irumperea necunoscutului prin fisura în real, specific în genere literaturii fantastice, întîlnirea cu această lume paralelă are la Mircea Eliade un sens inițiatic și ontologic, căutînd dezvăluirea prin imagini a unor mistere ce se revelează celui care ar ști **cum să privească** lumea, cum să-i interpreteze semnele ce incifrează în ecuația labirintului taina existenței. Proza lui Mircea Eliade se îndepărtează astfel de canoanele genului spre a se apropia de poezie și mit într-un anume tip de scriere a cărui capodoperă — minunată coincidență pentru literatura noastră — este **Sărmanul Dionis** al lui Eminescu („Dacă am afla misterul prin care să ne punem în legătură cu aceste două ordini de lucruri, care sînt ascunse în noi, mister pe care l-au posedat poate magii egiptenii și asirienii...", spunea acolo eroul). Prozatorul îi este acestuia, scriitoricește vorbind, mult mai îndatorat decît uriașei erudiții de istoric al religiilor comparate, hermeneutică care se manifestă aici doar ca un „substrat" al imaginației creatoare și ca un fundal al scenariilor epice din povestiri. În antologia îngrijită de Eugen Simion (din care unele scrieri sînt deja cunoscute cititorului român) se poate observa o evoluție a „sentimentului fantastic" prin îndepărtarea de la opoziția **real/miraculos** din primele nuvele unde elementele celor două lumi rămîneau net separate, pentru o atmosferă poetică de mister și revelație, opoziția devenind treptat o ruptură între **sacru și profan**, unde totul se ambiguizează ascunzîndu-se și arătîndu-se în simboluri ale unei alte „ordini de lucruri". Nu mai există acum, ca în proza „clasică" fantastică, o lume necunoscută și ostilă, ci o lume **uitată** printr-un tragic proces „anamnezic", o ordine sacră (cunoscută odinioară) care dădea semnificația cosmică existenței omului în lume. Nu mai apar deci spații și fenomene străine, ci aceleași lucruri pot fi în același timp semne în două sisteme „semiotice" diferite : sacrul și profanul. Sacrul nu se mai opune atît profanului, cît — mai precis — unei lumi desacralizate, devenite un uriaș labirint a cărui dezlegare a fost uitată, o construcție prin care rătăcim neștiind să mai vedem firul Ariadnei (în mitul orfic din **În curte la Dionis** numele poetului e Adrian), care să ne conducă la curțile zeului, la beatitudinea lui Dionysos. Înainte de a afirma însă, ca pe o doctrină a salvării omului în fața absurdului, forța poeziei de a pătrunde semnificațiile profunde ale existenței, artistul se desparte de cunoașterea științifică a savantului : „Dar știi foarte bine că nici arta, nici viața nu pot fi înțelese **numai** prin rațiune. Orice se întîmplă în jurul nostru ar putea camufla un mister, așadar o revelație decisivă, un adevăr cutremurător". Cunoașterea nu este însă lipsită de fiorul tragic al epocii moderne : și Mircea Eliade resimte dramatic, asemeni lui Lucian Blaga, moartea zeului, retragerea divinului din lume („Pentru noi, oamenii, e ca și mort. Putem spune, fără urmă de nelegiuire, că Dumnezeu a murit, pur și simplu, pentru că nu mai e cu noi, nu ne mai este accesibil. S-a retras, s-a ascuns undeva"). Sacrul fără zeu pare a anula orice tentativă de înțelegere și stăpînire a lumii (ca în povestirea **O fotografie veche de 14 ani**), dar forța de a regăsi tîlcurile lucrurilor o dobîndim nu prin divinitate ci prin inițierea în scenariile mitice : prin spectacol se relevă adevărul, iar poezia, Logosul, poate crea prin verb mutații în ființa umană. În criza valorilor civilizației occidentale, scrisul lui Mircea Eliade mărturisește astfel un eroic crez umanist al speranței, o dramatică afirmare a sensurilor vieții (ascunse însă în codul poveștilor primordiale, al miturilor).

Lectura prozelor din volumul apărut recent la Editura Cartea Românească cere inițiere. „Decodificarea" textului prin raportarea permanentă la cele două sisteme (unul ascunzînd mereu un sens care ne scapă, pe care l-am știut cîndva și încercăm să ni-l reamintim) nu e deloc facilă, deși cititorul nostru s-a familiarizat cu o anumită scriitură a fantasticului modern. Cu atît mai mult cu cît interpretarea alegorică și strict „filosofică" a cheilor miturilor ar rupe cu siguranță vraja poetică în care sînt cuprinse aceste povestiri insolite, sărăcindu-le literar. Deși „mesajul" e acut modern, limba prozelor lui Mircea Eliade a păstrat ceva din lirismul și febrilitatea interbelică a cuvintelor și experiențelor intelectuale. În aceste povestiri petrecute într-un București real și insolit, familiar și straniu totodată, nu numai unele personaje se reîntîlnesc în diverse scrieri, trecînd ca la Balzac din prim-planul unora în fundalul celorlalte, dar și motivele și temele se reiau polifonic încărcîndu-se cu alte semnificații tot mai complexe, mai greu de surprins. Din motivele obsesive ale prozei sale se desprind îndeosebi cele ale „tinereții fără de bătrînețe", legat de ideea eternei reîntoarceri ; „anamnezisul" sau trădarea memoriei ; „nenorocul" istoriei noastre de-a lungul mileniilor, corelat cu credința în periodica renaștere și memorie abisală a colectivității ; posibilitatea fericirii și a libertății interioare a omului prin înțelegerea esenței de „lumină" indestructibilă a lumii, aflată și în cele mai umile elemente ale ei.

Eveniment literar, editarea nuvelelor lui Mircea Eliade restituie literaturii române o dimensiune cu vechi tradiții în proza noastră fantastă, ale cărei rădăcini sînt de găsit în eresurile mitico-magice păstrate de imaginarul colectiv al satului românesc, o dimensiune poetică și filosofică ce îndeamnă la meditație asupra sensurilor uitate ale aventurii umane în lume.

ALEXANDRU CONDEESCU ■

Obiectivitatea transpusă într-o superbă seninătate

Memorialistica academicianului Octav Onicescu reconstituie un capitol substanțial al istoriei științei românești, de fapt cel mai substanțial capitol al ei, și nu numai ca date și repere propriu-zise, ci și în ceea ce privește climatul lui moral. Atît dimensiunea cît și circumstanțele etice ale actului științific, mai mult implicit decît explicat, ni se dezvăluie a fi indisolubil legate de calitatea lor și nu în ultimă instanță de audiența lor. Factura prieteniei și a relației cordiale pe teritoriul științei rămîne astfel în centrul principalelor secvențe ale acestor memorii *).

Desigur, nu sîntem calificați să apreciem paginile lui Octav Onicescu dedicate în exclusivitate unor probleme pur matematice. Dar ne permitem să observăm faptul că măsura în care aceste pagini devin, firesc și fluent, în cartea savantului, pagini de memorialistică interioară reflectă tocmai credința fermă a autorului lor în valoarea socială a științei pe care o slujește de aproape trei sferturi de veac și, totodată, în valoarea ei umană. Privind știința matematicii din interiorul ei, recapitulînd momentele de proeminență românească în domeniu, Octav Onicescu ne oferă, în același timp, un model remarcabil de considerare a științei românești ca parte integrantă a științei europene și mondiale. Ni se explică în detaliu inedite relații și filiații, afinități prin înțelegerea cărora însăși abstracția rezultată din ele se scutură mult de o inevitabilă ariditate, îmbrăcîndu-se în lumini originale cu un plus de certitudine în neliniștita și fertila natură umană. Mai înțelegem că în matematică partipriurile subiective nu își află în nici un chip locul și, din acest punct de vedere, știința ca atare se poate constitui într-o eficientă terapeutică a firilor și spațiilor carente la capitolul obiectivitate.

Peste granițe și generații, peste întîmplări și convenții ce au tentat să impună tăceri nemeritate sau accente trucate, adevărul științei anulează orice hiatus deliberat. „Știința este o îngemănare de gînd a omului cu natura. Elaborarea ei — remarcă Octav Onicescu — este operă de continuă creație a generațiilor care i se consacră de-a lungul secolelor, cuprinzînd oameni ai tuturor națiunilor, expresii ale geniului specifice fiecăreia dintre ele". În consecință, triumful științei și al valorilor promovate de ea este un triumf natural, posibil de a fi stînjenit sau întîrziat, dar imposibil de a fi zăgăzuit pînă la orice capăt al lucrurilor.

Multe dintre aceste observații ne-au fost sugerate de bogatul subtext al volumului. O altă calitate a acestei cărți de memorii o reprezintă scriitura ei ca atare, limpiditatea raționamentelor ce o solidarizează într-un tot. Pentru că există și o raționalizare a amintirilor, o logică internă a lor, despre care îndeobște nu obișnuim să vorbim, și nu încape nici o îndoială asupra faptului că temeiul ei adînc nu este altul decît obiectivitatea, transpusă, în cazul de față, în plan strict uman, într-o superbă seninătate.

MIHAI PELIN ■

*) Octav Onicescu, *Pe drumurile vieții*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1981.

Generație și cunoaștere

„Am trăit, noi — cei care avem privilegiul unei vîrste mai înaintate — o dramă a inteligenței, unică în istoria științei, în privința imaginii pe care omul de știință și-o făcea asupra universului acum cincizeci de ani — în comparație cu viziunea actuală" — spune Ion Biberi *), în numele unei generații care, crescută în atmosfera estetizantă a unui **finis saecularis**, a încercat toată viața să țină pasul cu noile concepții științifice. Trebuie remarcat că personalitățile acestei generații dintre 1900 și 1915 stau sub semnul „revoluției" eliadești, care descoperea lumea numenală în mit ; iar la senectute, cînd abia reușise să se pună de acord cu spiritul științific, această generație trăiește drama revelației că, între timp, știința își pierduse vigoarea în ipoteze incerte și căpătase o natură axiomatică la fel ca și filosofia iraționalistă de care fugise în tinerețe.

Mai spune apoi Ion Biberi : „Socotești că acest fel de înțelegere a lumii, că această idee, concepție, vibrare de gînd, stare muzicală, sau cum vei voi să o numești, îți aparține ca o valoare personală și unică, rod al tuturor aspirațiilor tale de viață, bilanț ultim al ființei și conștiinței tale unice și de neînlocuit. În fapt, te înșeli". Simți că toată convingerea autorului zace aici. Fiindcă am greși dacă am crede că această generație n-a păstrat ceva ne-

schimbat din adolescență : acel ceva este ideea despre om.

Toți contemporanii au susținut că primul război mondial a reprezentat un prag definitiv între două lumi. Or, din tinerețe, acestei generații i-a fost inoculată ideea omului-instrument, a omului-cărămidă, pe al cărui sacrificiu se bazează bunul mers al societății, viziune subiacentă marilor imperii europene ; viziune care decade odată cu primul război mondial, cînd societatea europeană intră în faza republicană, ce se vrea o societate a oamenilor, o structură în care predomină viziunea individualistă asupra omului social ; fapt pe care generația în discuție n-a reușit să-l mai realizeze, ceea ce a dus la o îndelungată criză de subapreciere.

Drama ei este apoi amplificată și de șocul pe care a trebuit să-l suporte, observînd hiatul din ce în ce mai pronunțat dintre logică și istorie, la care a fost silită să asiste în anii maturității, mai ales că nu-i deloc îmbietoare perspectiva de a porni de la scepticismul logicist al lui Poincaré pentru a poposi în cele din urmă la ideea că : „Vom fi obligați să admitem, prin urmare, în principiu, conjugarea indeterminismului și a principiului incertitudinii heisenbergian, cu deosebire la scara fenomenelor intraatomice, cu îmbinarea diversă a necesității, hazardului și condiționării la scara morfologic-biologică, înțelegînd prin hazard, sub sugestia lui Cournot, întîlnirea a două sau mai multe serii independente de înlănțuiri cauzale, concurînd la producerea unui același fenomen".

Se cere apreciat, înainte de toate, marele efort de comprehensiune al acestei generații, reprezentată autorizat de Ion Biberi, pozitivist în calitate de medic și speculativ în ipostaza de ginditor, ce ne propune în acest op deschideri insolite, mai ales în ontologie și epistemologie.

Ion Biberi are meritul de a sistematiza într-un studiu ontologic cele patru nivele existențiale, introducînd în curentul nostru de gîndire conceptul de „cîmp cosmologic universal", a cărui semnificație este rezumată de autor precum urmează : „Omul lipsit de ceea ce un ginditor german numea **constiință cosmică**, adică aderența sufletească directă la planul realităților siderale, este o ființă redusă la existența cotidiană, risipindu-și viața în raporturi interindividuale, cărora le lipsește perspectiva largă a existenței terestre, integrată într-o realitate depășind clipa și celula locală de ființare. Integrarea omului în sfera autentică a culturii implică, așadar, această primă cuprindere a realităților astronomice".

Dens pînă la nesaț de idei și de intuiții, lucrarea lui Ion Biberi se recomandă unui studiu de amploare, pe care, din păcate, prezentul spațiu tipografic nu ni-l îngăduie.

VLAD PAPU ■

• **Permanențele clepsidrei**, cu subtitlul „Încercare asupra întrebărilor ultime", Ed. Litera, București, 1981.

Cintece epice

În contextul progreselor pe care le înregistrează etnologia noastră, pe tărîmul culegerilor sistematice și al interpretărilor teoretice tot mai elevate, cartea lui Virgil Medan *Cintece epice* constituie o realizare remarcabilă. Rod al unor investigații întreprinse în partea nordică a Transilvaniei de-a lungul unui sfert de secol, volumul acesta, înmănunchind 314 cintece narative (melodii și texte) în peste 700 pagini, se impune în folcloristica noastră ca o lucrare de referință, datorită ținutei științifice în care a fost elaborată. Merită subliniat un aspect pilduitor, anume acela de a fi cuprins între pereții acestei voluminoase lucrări exclusiv piese culese cu mijloace mecanice și transcrise în întregime de harnicul cercetător clujean. Este un aspect care reflectă capacitatea etnomuzicologului de a înregistra și transcrie atît versurile cît și melodiile cu care acestea sînt organic asociate într-o fuziune sincretică, deosebindu-se radical de modestele culegeri de versuri despuiate de melodii cum se publicau în perioada romantică a cercetărilor de acest fel.

Demnă de relevat este tipologia originală căreia îi supune materialul folcloric cuprins în volum, pe cît de judicioasă pe atît de utilă unor cercetări ce se vor întreprinde asupra repertoriului de balade. Grupele mari, ca : mitologice, social-istorice, păstorești, familiale și jurnale orale, au numeroase subgrupe, concentrînd logic tematica atît de bogată și variată proprie cintecelor epice de la noi și de pretutindeni. În această eșalonare a temelor mai apropiate sau mai îndepărtate unele de altele, lectura lor devine coerentă, lectorul putînd urmări evoluția gradată a devenirii eposului cîntat de la baladele de proveniență dintr-o lume ce stătea sub gîndirea mitică, la jurnalele orale a căror acțiune poate fi datată, adesea, în timp.

Transcrierile muzicale oglindesc cu fidelitate un material sonor tezaurizat în arhive, posibilitățile de verificare a autenticității materialului publicat fiind operante prin simpla confruntare a portativelor din carte cu audierea benzilor sonore.

Un merit fundamental al acestui volum este însă studiul introductiv, pe care autorul îl prezintă, dealtfel, și într-un amplu rezumat în limba franceză. Afirmînd un punct de vedere original în explicarea genezei, a obîrșiilor acestor cintece, Virgil Medan demonstrează perenitatea creației artistice tradiționale pe întinse spații geografice și argumentează, implicit, neîntrerupta continuitate a românilor pe meleagurile lor natale, la Dunăre și Carpați, din cele mai îndepărtate vremuri. Studiul introductiv depășește cu mult nevoile de interpretare a materialului cuprins în volum ; el abordează aspecte esențiale ale eposului cîntat din toate regiunile locuite de români, efectuînd subtile comparații cu creația altor popoare cu care noi ne înrudim sau ne învecinăm, a căror rațiune este aceea de a cunoaște cît mai exact rolul substratului în cultura noastră, cum și eventualele influențe care s-au putut exercita dintr-o parte în alta de-a lungul secolelor.

Un glosar de cuvinte regionale, indicele de localități care cuprinde și lista întreagă a numelor subiecților pe care i-a chestionat, completată cu o hartă a zonei în care cercetătorul și-a efectuat investigațiile, fac din această lucrare un real instrument de lucru, în sensul că, ajungînd la sinteze concluzive, deschide noi orizonturi cercetărilor similare care vor urma. Premiul „Ciprian Porumbescu" al Academiei și premiul Uniunii compozitorilor au venit să răsplătească efortul, strădania și competența cercetătorului clujean.

CONSTANTIN MUSTAȚA ■

Seninătatea incertitudinii

Foiletonist nezgomotos și, în general, distant, scriitor de **science fiction** și de impresii de călătorie, Voicu Bugariu numără în bogata sa producție editorială pe anul 1981 și volumul **Analogon** (Cartea Românească). Aproximativ jumătate din titlurile cuprinse în sumar răspund caracteristicilor eseului, abordînd creația unor poeți, prozatori și critici intrați deja în zonele greu contestabile ale consacrării și operînd o serie de corecții de orbită în sfera receptării lor.

Pornind de la ideea că „estetica poeziei se încreaptă [...] mai ales spre expresivitatea metaforică, ce tinde să o echivaleze pe cea în jurul căreia gravitează", autorul pune față în față poeți pentru care **expresivitatea** este mai mult **expresie** (Nichita Stănescu, Vasile Nicolescu) sau mai mult **muzicalitate** (Mihai Codreanu, Ana Blandiana).

Secțiunea care grupează cercetări în domeniul prozei demonstrează — și nu numai prin numărul de pagini — o **preferință** pentru genul în speță. Citeva din nuvelele lui Marin Preda („Ana Roșculeț", „Desfășurarea", „Îndrăzneala", „Ferestre întunecate") sînt readuse în linia ideii de valoare, prin reașezarea conținutului lor în jurul relației individ-societate. Fără să tenteze o răsturnare a verdictelor consacrate, Voicu Bugariu adîncește observații care îl premerg, pînă la concluzia că „Moromeții poate fi inclus în categoria marilor romane comice". Dincolo de alura sentențioasă a afirmației, analiza romanului conține unele disocieri de finețe.

În aceeași grupare de eseuri dedicate prozatorilor de azi figurează și o contribuție la exegeza prozei lui G. Călinescu, în care autorul deduce ideea (nu cu totul nouă, dealtfel) a unei „utopii a romanului". Eseul dedicat prozei lui D. R. Popescu avansează o serie de glose pe tema monologurilor ca „ritualuri menite să îndrepte lucrurile." La Al. Ivasiuc este detectat un „mit al maturității", în strînsă relație cu un anume „bovarism al perfecțiunii sociale și existențiale", iar la Mircea Ciobanu — un „vis al expresivității integrale" (în „Martorii") convertit apoi la „plăcerea supunerii față de ritualul inalterabil al povestirii" (în „Istorii").

Grupajul restrîns pe marginea unor abordări critice vădește o dublă obsesie : a metodologiei și a eticii în critică (**Vocația cercetării, O relație de neasemănare, Eseul și noțiunile criticii, O polemică** ș.a.). Secvența „disociativă" a cărții conține considerații privind necesitatea „cumpătării" în folosirea cuvîntului (**Cumpătarea și desfrîul cuvintelor**), idei legate de exigențele morale ce se impun criticului (**Literatură și existență, Eseiști și polemiști, Afirmare și negare**), aprecieri legate de spontaneitate și elaborare în creația poetică (**Premeditare și nepremeditare**), alineînd în referiri autori ca Hemingway, Bürger, Dostoievski, O. Paler, M. Sorescu ș.a.

În ciuda inegalităților stilistice și a unui anume didacticism la nivelul tratării ideilor (mai ales în „disociații") și al tonului, care reflectă o inadecvare a autorului la maniera teoretizantă, calitățile de eseist ale lui Voicu Bugariu se arată a fi în plină expansiune. Încercările sale au rotunjime și sînt construite cu un real simț al proporțiilor și al clarității ansamblului. Scăderile vin din ezitările la nivelul expresiei și de ele este conștient autorul, care își deplînge timiditățile, în **Adevăr ironic și adevăr retoric** : „Am scris [...] texte care au aerul nesigur, al unor lucrări neterminate, cărora le lipsesc afirmațiile tranșante, spectaculoase." Într-adevăr, comentariul înaintează nu o dată cu timiditate, cu excesivă prudență. Voicu Bugariu este încă în căutarea unor certitudini („Ne lipsește seninătatea certitudinii", declară el), ceea ce nu anulează însă calitățile unui critic cu vocația construcțiilor neimpunătoare, dar echilibrate și lipsite de infatuare.

TANIA RADU ■

Film

Întoarcere la dragostea dintîi

Mă neliniștește presimțirea care-mi spune că dintre toate filmele realizate de Mircea Mureșan acesta din urmă îi este poate cel mai drag. Presimțirea se întemeiază pe observația că în nici un alt film al său, regizorul care aici este și scenarist nu s-a dezvăluit atît de riscant, atît de direct, nicăieri confesiunea sa nu este atît de doritoare de integralitate, tristețea atît de sinceră, melancolia atît de tandră, nevoia de frumos și puritate atît de devoratoare. Regizorul pare mistuit de dorul de a fi el însuși și nu oriunde, ci în locurile din care ființa lui își nutrește deopotrivă nostalgiile și țăria — Sibiul Ardealului.

Neliniștea provine din împrejurarea care face din Mircea Mureșan unul dintre contemporanii pe care îi prețuiesc în mod deosebit pentru calități foarte apropiate sufletului meu, iar eu, acum, trebuie să spun de la început că acest ultim și duios film al său este un film confuz, cu multe compromisuri. Partea întîi a filmului încurcă atît de mult lucrurile încît partea a doua nu le mai poate drege decît în parte. Regizorul scenarist ne propune o meditație gravă asupra putinței întoarcerilor, dar personajul creat s-o interpreteze este neconvingător, mărunt, banal, insignifiant. Este adevărat că el revine în țară, după o absență de patru ani, timp în care a lucrat la o agenție comercială din America Latină, fără obișnuitele extravaganțe ale comercianților tineri lansați de timpuriu în străinătate, modest, bonom, cu înfățișarea de om blajin și cuminte a lui Costel Constantin, dar acolo nu plecase trimis într-o misiune de stat pe care numai el o putea duce la îndeplinire, ci ca urmare a unui favor pe care-l acceptase abandonînd o mare iubire numai pentru că fata avea un dosar compromițător, încît apariția lui ca după războiul de 30 de ani este neverosimilă și existența lui meschină nu dispune de forța de gravitație necesară unui erou alături de care să trăim o oră și jumătate cel puțin. Pe de altă parte, EA, marea iubire, aflăm că la rîndu-i, atunci, optase pentru o căsătorie din interes cu un medic din Capitală de care a divorțat ulterior și de la care i-au rămas mașina proprietate personală, apartamentul, probabil, și un superb caniche, cățel cuminte, dar împrumutat dintr-o altă biografie mai puțin dramatică. Aceștia sînt eroii cu care realizatorii pornesc la drum, în mașina ei, ființele în spate, cu o gravitate care se potrivește puțin mediocrității personajelor. Dialogurile între ei, lungi, pedante, plicticoase, sînt lipsite de consistență și în general de tensiune dramatică. Pentru a da filmului său soliditatea cu care ne-a obișnuit, scenaristul încarcă imaginile cu discursuri, monologuri-eseu pe teme comandate parcă de o gazetă prețioasă fără tradiție și program. Ce vreau să spun ? Vreau să spun că în acest film sînt de fapt două filme : unul vorbit și un altul văzut. O singură interferență ar fi fost necesară între ele : în secvența întoarcerii în casa părintească, antologică, secvență care ne spune cît de grav și de talentat este Mircea Mureșan, cît de pur și singur este el în această perioadă a creației sale.

Povestea vorbită nu interesează, nu crește, nu descrește, nu duce nicăieri, devitalizează imaginea, creează confuzii, provoacă zîmbete ironice.

Povestea văzută este duioasă, pură, gravă, neliniștitoare. Doi tineri se întîlnesc după ani, întîmplător sau nu. De mult s-au iubit (dar oare s-au iubit cu adevărat ?) Au fost săraci și nu mai sînt și ar vrea, măcar pentru o săptămînă, să refacă ceva ce n-a existat decît în închipuirea lor de mai tîrziu. Se întîlnesc, se plimbă, merg la restaurant, sînt tandri, triști, veseli, au răni, le uită, revin în prezentul scurt, au elanuri și lașități, generozități și mici egoisme, cunosc oameni, un univers nou sau vechi, o realitate în care încearcă să se recîlădească cum cred ei că au fost, să pară ceea ce cred ei că sînt, să recompună împreună ceva despre care totuși știu puține lucruri, împotriva timpului care nu se mai întoarce. Se despart. Un moft ? Un accident ? Fatalitatea ? Implacabilul ? Ce ne mai trebuie, după ce-am obținut ce ne-am dorit, ca să fim și fericiți ? Cît întîrzie în noi chemarea a ceea ce a fost, ce forță avea ea să șteargă, să ierte ?

Desigur, un tînăr care se întoarce în țară după o lungă absență poate fi și el subiectul unui film extrem de interesant. El vede altfel decît tatăl, decît bunul, decît fratele cioban, decît vecinul și prietenul copilăriei, dar acesta este un alt film.

NICOLAE CRISTACHE ■

Producție a Casei de filme 5 ; Scenariul și regia: Mircea Mureșan ; Decoruri : arh. Marcel Bogos ; Costume : Nely Grigoriu Merola ; Montajul : Elena Pantazică ; Coloana sonoră : Nicolae Cioică ; Imaginea : Marian Iordache ; Cu : Rodica Mureșan, Costel Constantin, Radu Beligan, Horea Popescu, Ioana Bulcă, Jorj Voicu, Constantin Stănescu, Nicu Constantin.

CAP LIMPEDE

MUZEALĂ

După lungi și nedorite peregrinări, Muzeul de artă al municipiului București și-a redeschis porțile în noul său sediu din str. Dr. Obedenaru nr. 3 — localul fostei colecții de artă Slătineanu. Un sediu destul de modest pentru ceea ce ar trebui să fie — ca amploare și ca semnificație — un muzeu de artă al Bucureștilor, dar, în pofida acestui fapt, muzeografii s-au străduit, spre cinstea lor, să-i confere atributele unei moderne instituții de artă. În cele (doar) 14 săli de expunere au fost așezate peste 300 de lucrări aparținînd unor plasticieni de frunte, permițînd o edificatoare cuprindere a artei românești din ultimul secol. Sînt expuse tablouri de Grigorescu, Luchian, Tonitza, Petrașcu, Pallady, Iser, Dărăscu, Baba, Ciucurencu, Ghiață, Tuculescu, opere sculpturale de Paciurea, Jalea, Medrea, Han ș.a. Dar privind aceste valori devenite clasice — expuse, precum spuneam, într-un spațiu destul de modest — ne punem, firesc, întrebarea : unde ar putea vedea bucureștenii — și nu numai ei — și opere ale unor valoroși artiști plastici contemporani, știut fiind că și Muzeul de Artă al R.S.R. s-a oprit cu expunerea cam la aceleași nume și aceeași perioadă? **(Ion Ion)**

DOAR INEGALĂ ?

În ciuda faptului că placheta „Antiteze", cuprinzînd versuri semnate de Gavrilă Rus, este una dintre tipăriturile întrucîtva recente apărute sub auspiciile Comitetului pentru cultură și educație socialistă al județului Tulcea, poeziile grupate în cele două cicluri — primul intitulat „Strămoșii", iar al doilea chiar „Antiteze" — par scrise demult. Amănuntul că autorul s-a născut în 1939, după cum vedem că stă scris pe coperta a patra a plachetei, ori că în cuprinsul versurilor aflăm cuvinte ce au intrat mai de curînd în limbajul curent, nu trebuie să ne înducă în eroare într-atît încît să nu observăm că sistemul de referințe poetice al acestor „Antiteze" aparține unui capitol încheiat al liricii, unei vîrste a expresiei poetice a cărei prelungire este, firește, riscantă, pentru că ea produce inevitabil ridicolul pe care cineva, la anii maturității, și l-ar asuma dacă ar avea un comportament infantil. „Ochii vă dăruiesc lumini în case / Inima-mi arde-ntreagă în furnale / Părul mi s-a prelins oeste cîmpie". Sau : „Înverzesc în copaci / Mă ascut în trestii". Încît, dacă nu vom insista asupra faptului că editorii plachetei puteau da cotei de hîrtie pe care o au la dispoziție altă utilizare decît aceea de a tipări versuri ce nu depășesc nivelul primelor încercări, nu putem să nu remarcăm, cel puțin, că s-ar fi cuvenit o anume măsură în prezentarea acestor versuri despre care ni se spune că sînt „o meditație asupra vieții și a istoriei, asupra existenței și a destinului individual". Dacă scoatem astfel cuvintele la clacă, pe care dintre ele le-am mai folosi pentru a vorbi despre un mare poet ? În continuare despre autorul în discuție se recunoaște, e adevărat, că scrie o poezie „originală, dar inegală". Invers, am zice : inegală, dar nu originală. **(Dumitru Eliade)**

„FACLA" 500

Editura „Facla" din Timișoara a editat pînă astăzi 500 de titluri, într-un tiraj — matematic exact — de 5 796 341 exemplare. Volumul jubiliar, purtînd numărul 500 și intitulat „Documente medievale bănățene", conține, sub semnătura lui Costin Feneșan, mărturii ce văd pentru întîia oară lumina tiparului, dovedind o realitate de necontestat : existența în evul mediu a unei **țări românești a Banatului**, viețuind după orînduiala și obiceiurile strămoșești. **(Horia Pătrașcu)**

Un muzeu în labirint

Dürer, între măsură şi exces (II)

Ce este frumuseţea?

I.

Dürer : Autoportret

„Ce este frumuseţea, nu ştiu", scria Dürer. Dar cine ştie? Sau cine a ştiut?

Cum cine? ne mirăm singuri. Grecii.

Dar e deajuns să ne aducem aminte de războiul troian şi să judecăm lucrurile la rece ca să ne dăm seama că am fost victimele autorităţi lui Homer. În realitate, troienii aveau o părere mai exactă despre frumuseţe din moment ce ştiau că frumuseţea nu poate fi cucerită cu forţa. Să recunoaştem, chiar dacă nu ne place bărbaţii de seră, că între Menelau şi Paris există o deosebire esenţială. Paris n-avea nevoie de o armată ca s-o oblige pe frumoasa cauză a războiului troian să doarmă în acelaşi pat cu el. Şi numai datorită lui Homer vedem întreg războiul troian din corturile grecilor. Aşa cum, datorită sculptorilor greci, de mai bine de două mii de ani credem că frumuseţea stă în măsură, că excesul e impur, neînţelept şi vulgar.

S-a vorbit mult despre măsura greacă. Poate prea mult. În felul acesta a fost încălcată prima dintre cele două porunci pe care se baza înţelepciunea elină, înscrise pe templul lui Apolo la Delfi : „Nimic prea mult". (Şi, de fapt, principala poruncă deoarece a doua, „Cunoaşte-te pe tine însuţi", era îngrădită de prima. Narcis fiind un avertisment în această privinţă.) Vorbind atît de mult despre măsură, am uitat că, la urma urmei, tot exces înseamnă şi pasiunea cu care sînt combătute excesele. Şi că, probabil, nu e cu putinţă decît alegerea formei de exces. Căci nu poţi crea fără să fii tu însuţi şi nu poţi să fii tu însuţi repetîndu-ţi mereu „nimic prea mult". Orice e „prea mult" e nu numai de prisos, e o eroare, pare să sugereze deviza înţelepţilor greci. Or, dintotdeauna a fi într-adevăr „ceva" înseamnă a fi mai mult din ceva; a lăsa, adică, să cadă în balanţă, fără s-o drămuieşti, fără s-o limitezi, acea calitate a ta care cîntăreşte mai mult decît celelalte. Cine nu vrea să fie în nici un fel excesiv renunţă nu numai la orice exces, ci şi la orice şansă. Întrucît a arde pînă la limita destinului tău înseamnă a fi într-o pasiune fără măsură. A fi în stare să fii fără măsură. E norocul de a fi excesiv, e curajul de a apăsa în balanţă cu ce avem mai important, mai lipsit de măsură în noi. În artă, asta înseamnă a înţelege că numai aşa Michelangelo a putut deveni Michelangelo. Şi cum s-ar putea aplica, oare, deviza „nimic prea mult" unui Van Gogh sau lui Rembrandt? La ei totul e prea mult. Adică întreg, nedrămuit. Şi poate nu numai în artă, ci în orice domeniu, pentru a fi cu adevărat ceva trebuie să iubeşti ceva fără măsură.

În definitiv, chiar şi în măsura grecilor găsim un exces. Nimeni n-a vorbit atît de mult despre frumuseţe cum au făcut-o ei. Şi nimeni n-a purtat un război de zece ani pentru o femeie frumoasă. Ce fel de măsură e aici? Şi oricine poate constata în primul muzeu de artă greacă veche că „nimic prea mult" a însemnat, dimpotrivă, în unele privinţe, şi mă gîndesc la armonie, la liniştea statuilor clasice, „nimic prea puţin".

Acum nu ne mai poate deruta faptul că Dürer recomandă în „Tratatul despre proporţii" *media* obţinută prin evitarea exceselor. Şi nu ne mai poate surprinde că tot el declară apoi că fiecare artist e „dator să meargă singur mai departe şi să imagineze ceva nou". Ca orice artist care vrea să-şi domine zbuciumul, Dürer respectă măsura. Dar ca orice artist care vrea să-şi exprime zbuciumul, el încalcă această măsură după ce a invocat-o. Nu ştiu dacă în matematică drumul cel mai scurt dintre două puncte este într-adevăr linia dreaptă. Dar, cu siguranţă, în artă lucrurile stau altfel. Uneori, pentru a ajunge la sine însuşi un artist a fost nevoit să meargă pînă la patruzeci şi patru de ani, ca Goya, sau să facă aproape acelaşi lucru, ca Gauguin. De aici aparentele contradicţii în care trăieşte adesea artistul şi care, în fapt, nu sînt decît un mod al fiecăruia de a-şi găsi locul adevărat între măsura pe care o respectă şi excesul pe care-l visează. Se face astfel, după părerea mea, prea mult caz de ambivalenţa lui Dürer, „mai vechi decît vremea sa", cum spune Focillon, dar şi mai nou decît ea, mai modern. Ni se aminteşte mereu că el îl admiră pe Luther şi e elogiat de Erasm. Că aparţine Evului mediu prin superstiţii şi Renaşterii prin curiozitate. Goethe exclamă „Sărmanul Dürer", în timp ce nouă ni se pare că în autoportrete pictorul are un aer de cuceritor sau de prinţ. Desigur, Dürer e şi poet şi meşteşugar. Şi filosof şi constructor. Şi scrupulos şi nerăbdător. Şi exact şi misterios. E ultimul gotic şi primul artist modern de la nord de Alpi. E ardent şi auster, după o formulă dragă admiratorilor săi. E un amestec de senzualitate şi răceală. Labirintul său e cizelat cu minuţie de bijutier şi zugrăvit cu o „culoare voluntară". Dürer ne e înfăţişat ca omul a două epoci, a două tendinţe şi el este omul a două epoci, a două tendinţe. Dar în felul acesta el nu e contradictoriu, ci e Dürer. Un profet al măsurii şi un credincios al excesului său. Nu l-a înşelat nici pe Luther, nici pe Erasm, n-a trădat nici Evul mediu, nici Renaşterea şi n-a încetat, asimilînd arta italiană, să rămînă artistul german prin excelenţă.

A ne gîndi la Dürer înseamnă a iubi, a surîde şi a ne aminti de noi înşine, nota Thomas Mann. Şi nu cred că se poate aduce un elogiu mai înalt unui artist. Într-adevăr, văzînd autoportretele lui Dürer, îţi vine să spui: Aceasta mi-am dorit totdeauna. O împăcare cu toate. Iar o împăcare cu toate trebuie să înceapă probabil printr-o împăcare cu tine însuţi.

OCTAVIAN PALER ■

„Vorbiţi şi scrieţi româneşte !"

Dacă se examinează ceea ce se petrece, actualmente, în limba noastră, se constată că ea se prezintă sub două forme : un cod scris şi unul oral, dar nici unul nu posedă un privilegiu asupra celuilalt. Influenţa reciprocă există. Formele stilului oral imprimă vorbirii un vădit caracter familiar, de autenticitate populară, cu aer de dialog spontan. Faţă de resursele de exprimare tradiţională, as'stăm, azi, la o puternică acţiune de **neologizare**, prin intermediul ştiinţelor pozitive, dominante în învăţămîntul de toate gradele.

Din acest punct de vedere, privilegiul de care se bucură statutul neologismului în gîndirea ştiinţifică demonstrează că nu întotdeauna neologismele îşi fac drum cu măsură. Începe să se (re-)simtă un fel de maladie numită **neologită**. Aceasta e concurată — după părerea noastră — de încă două : **exprimarea pleonastică** şi **stereotipia lingvistică**.

Ca totul să fie mai lămurit, să nu ne speriem de cuvinte. Să vedem dacă ele au, întotdeauna, acoperire. Bunăoară, de cîteva zile remarcăm, cu atenţia prudentă impusă de un subiectivism care trece nemediat la formarea de cuvinte noi, apariţia a două neologisme : **stocoman** şi **stocatorism**. Pînă acum ştiam doar familia de cuvinte : stoc — (a) **stoca** — **stocare** — **stocaj** (pe **stockiste** din franceză nu l-am primit). Fiecare e un fel de **modvedette**, „în poartă" (!).

Altele însă se poartă ca mode : e cariera unor cuvinte ca **demers** şi **discurs** (stîrpea galică e evidentă !), nelipsite din studiile de critică literară, de **prioritar** (cu toată familia), ca şi de **opţiune** şi **optim** etc.

Faptele nu trebuie să ne mai mire. de vreme ce, într-un număr recent (4/1981) al revistei (de specialitate) **Limba română**, citim : „urmînd studiile sale în succesiunea apariţiei lor", „în cel mai etimologic sens al cuvîntului", „cu şanse de succes", sau, ca în alte studii : „coexistă prezenţa simultană", „concluzie finală", „scop (ţel) final" etc., sau chiar din această revistă (o cronică literară din 10 septembrie crt.), precum : „să-şi urmeze în continuare planurile de perspectivă", „o catagrafie a geografiei româneşti" etc. Unele îşi găsesc scuza în corespondentele franceze (**origine étymologique**, **très inférieure**, **le plus extraordinaire**, **très probable**, etc., altele, lingvistul cu mîlia (!)

Dar ce ne facem cu : **ferma convingere (hotărîre) incunoaşte de succes**, **foarte scurte succinte detalii** etc., şi mai ales cu : **consens general**, **evoluţie pozitivă mereu ascendentă**, **în plin plen**, **anunţat anterior**, **prioritatea nr. 1**, **maşinaţiuni abile** etc.? Exemple sînt mult mai numeroase, dar mi se par inutile. Ele ne arată consecvenţa cu care se îmbogăţesc şi se nuanţează cuvintele.

Etimologia pare a fi o ştiinţă exactă, după cîte ştim. Unii dau dovadă de o intuiţie justă în alegerea neologismelor, chiar dacă nu sînt specialişti în lingvistică. Neologismul apare, în general, integrat în ambianţa lexicală, în actul de comunicare, condiţionat de context (avem nevoie de o „gramatică a textului" !), fapt ce învederează nu numai intuiţie în materie de limbă, dar şi un anumit simţ al nuanţelor (de vreme ce, de exemplu, a fost format — şi preferat — **stocoman** şi nu **stockist** — de suspectă rezonanţă, cu o sonoritate „subversivă", dubioasă !). Şi aici e un drum anevoios, accidentat (nu numai pentru lingvişti), care cere un dificil efort colectiv, nu numai pentru rostirile şi rosturile limbii, ci şi ale culturii în general. Vorbirea, în zilele noastre, prezintă aspecte mult mai complexe în procesul de impunere a normelor literare la nivelul îndreptarelor academice.

Dar, despre aceasta şi (încă) multe altele, în (pe) curînd, într-un alt... **demers (discurs)** lingvistic.

GH. POALELUNGI ■

CENACLUL FLACĂRA ÎN TURNEU

Continuîndu-şi drumul prin ţară, **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar**, organizat de C.C. al U.T.C. şi revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în zilele următoare într-un turneu în mai multe judeţe ale ţării. Întîmplările noastre literar-artistice se vor desfăşura astfel :

- **ÎN JUDEŢUL MUREŞ** — VINERI 16 OCTOMBRIE LA **SIGHIŞOARA**, SÎMBĂTĂ 17 OCTOMBRIE LA **LUDUŞ**, DUMINICĂ 18 OCTOMBRIE LA **REGHIN** ŞI ÎN ACEEAŞI SEARĂ, LA **TÎRGU MUREŞ**.
- **ÎN JUDEŢUL SATU MARE** — LUNI 19 OCTOMBRIE LA **CAREI**, MARŢI 20 OCTOMBRIE ÎN **NEGREŞTI-OAŞ** ŞI MIERCURI 21 OCTOMBRIE-LA **SATU MARE**.
- **ÎN JUDEŢUL MARAMUREŞ** — JOI 22 OCTOMBRIE LA **SIGHETU MARMAŢIEI**, VINERI 23 OCTOMBRIE LA **BORŞA** ŞI SÎMBĂTĂ 24 OCTOMBRIE LA **BAIA MARE**.

Turneul va continua duminică 25 octombrie la **Vatra Dornei**, luni 26 octombrie la **Cîmpulung Moldovenesc**, marţi 27 octombrie la **Suceava**, miercuri 28 octombrie la **Bacău**, joi 29 octombrie la **Galaţi**, pentru ca la cererea iubitorilor de poezie şi muzică tînără, vineri 30 octombrie să revină la **Tulcea**, sîmbătă 31 octombrie la **Brăila**, iar duminică 1 noiembrie, în drum spre Bucureşti să ne oprim la **Rîmnicu Sărat** şi **Buzău**. Toate manifestările artistice sînt programate pentru orele 18, cu excepţia acelora de la **Reghin** şi **Rîmnicu Sărat**, care vor începe la 11.

Este prevăzut ca luni 2 noiembrie 1981 **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar** să desfăşoare o întîmplare literar-artistică la **Circul de Stat din Bucureşti**, unde va fi oaspetele Teatrului Mic, în bugetul căruia va intra întregul beneficiu al spectacolului din Capitală. Aşadar, luni 2 noiembrie, la Circul de Stat — Cenaclul Flacăra ! Biletele pentru acest din urmă spectacol se vor pune în vînzare la casa Teatrului Mic, din strada Constantin Mille nr. 16

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

Spre căutarea cunoaşterii absolute

Artistul însă îşi înscrie prezenţa şi în cei doi bărbaţi Medici aşezaţi deasupra catafalcului lor. Sînt zveltţi, cu prezenţă hieratică, şi parcă nu vor să intre în catafalcul morţii. Rămîn prezenţi şi sînt vii şi amîndoi prinşi de o întrebare. Probabil însă că nu vor răspunde lumii, ci rămîn cu misterul întrebării sau poate că răspunsul lor este dat de cele patru figuri care neagă acţiunea şi viaţa.

Toate acestea sub cupola Sacristiei Noi, sub curbe şi linii orizontale geometrice ce închid o armonie transcendentă sub boltă.

În prima capelă, cu mormintele uriaşe de bazalt ale celor puternici, senzaţie de piramidă, de ordine geometrică a minţii care încearcă zadarnic să învingă moartea. Nimic şi nimeni nu trece în nemurire. A dispărut senzaţia de viaţă, rămînind dominantă senzaţia morţii. A dispărut şi orgoliul omenesc care a înălţat sumbra boltă. Este stins şi el. Zăbranicul negru triumfă şi lumina soarelui rămîne numai sus. Oamenii rămîn cu tot efortul lor în întunericul morţii.

Ieşind afară în piaţa largă, înţeleg că Michelangelo a reuşit totuşi să dea prezenţa vieţii, însă numai sub forma suferinţei umane, ca unic semn al prezenţei omeneşti în univers. Suferinţa a aneantizat figura omenească, dar poate rămîne ca semn al existenţei lui întrebarea celor doi Medici : rămîne de asemenea privirea departe de dincolo de viaţă a fruntii omului aneantizat de suferinţa zilei. Iată un sens al artei care triumfă, singura posibilă dincolo de conformismul stăpînilor : transcendenţa la lumea întrebărilor spre căutarea cunoaşterii absolute.

Figura omenească şi trupul omenesc nu mai sînt purtătoare ale amprentei umane reale, ci mijloace pentru a evoca legenda şi mitul. Totul este transfigurare şi transcendere edenică, omul nu mai este om ci un motiv de culoare: de spaţiu, de galben şi aur de icoană. Totul pluteşte într-un absolut serafic, nu există teamă şi nici întrebare, căci totul este acceptare. Tot universul este mit şi omul există numai pentru că se transformă în mit sau trăieşte în extaza mitului. Nu mai este o artă figurativă, ca la Michelangelo, ci o figuraţie pentru idee şi sentiment pur. Aceasta însă este posibil pentru că Fra Angelico însuşi este o personalitate cu structură de ev mediu arhaic, ca în frescele bizantine. Mobilul şi imboldul creaţiei la el rezidă în determinanta pură a afectului ; realitatea devine transfigurare şi creaţia este în aceasta. Şi peste tot numai culoare, albastru, auriu, verde, peste tot însă iradiat şi estompat. Iată încă un argument că arta poate să fie mare cînd transcede realitatea şi relevă contradicţia ei.

Un etaj întreg în care fiecare celulă conţine viaţa mitului. În fiecare celulă, o poveste străveche în care omul trăieşte numai în transfigurare şi pare fericit. Domină o singură funcţie : apoteoza încrederii în transcendentă : este însă sigur o negaţie a omului real. Realitatea se înscrie înseşi numai prin creatorul mitului.

Fra Bartolomeo. Portretul lui Savonarola : un Lucifer ; îţi scapără ochii de patima intoleranţei care pătrunde din vălul negru în care s-a închis. Toată fiinţa s-a concentrat gigantic într-o singură funcţie : intoleranţa absolută. Omul, pradă unei singure funcţii care le-a atrofiat pe toate celelalte. Dar poate că luxura şi desfrîul pontifical l-a adunat, l-a stîrnit şi l-a canalizat ca un fulger necruţător în această totală intoleranţă. şi violenţa oarbă a fanatismului ? De la mitra papală de aur la vălul acesta negru de pînză aspră este o cale imensă. Unde să-şi găsească omul de atunci, oaza bună cu răcoarea prielnică a sufletului ferită de tentaţia luxurii, dar ferită şi de sărăcia şi violenţa oarbă a fanatismului ?

Domul cu piaţa lui, ca un centru al lumii spre care au tins şi tind coloane de pelerini şi de curioşi al tuturor timpurilor. Este imens şi greu iar bolta îi închide, parcă astupîndu-i în sus, tăindu-i legătura cu lumina şi cerul. Nu-mi spune nimic special, decît că este mare şi închide în ei oameni, parcă uniformizîndu-i. Evul mediu a închis pe om în ţările zidurilor de piatră sub bolţi severe care-l domină. Diafana şi săraca lumină filtrată de vitraliile de sus nu ajunge spre oameni. Parcă cei ce l-au făcut au urmărit să lichideze total şi etern afirmarea fiinţei omeneşti.

Baptisteriul Domnului: miracol de transfigurare în aurul mozaicului. Aceeaşi lege a transcenderii care realizează arta prin negaţia realului, figuraţia simplificată ajungînd la abstractizare. Omul nu mai e om, gestica lui avînd altă semnificaţie decît relaţia om—om. Arabescuri abstracte ce înscriu gestica umană realizînd forme şi structuri, fără nici o relaţie cu ceva real. Mitul se realizează uneori prin personagii umane care ţîrnp din culoare şi linii drepte şi curbe ce par să aducă un nou mesaţiu peste lumea şi pentru lumea reală. Se întîmplă ceva nou, neobişnuit în univers, pe care l-au captat oamenii astfel că s-au transformat în vestitorii universului. Este o figuraţie a idealului realizat în figura umană pe care noi cei de jos îi putem capta ca infinite şi variate semnificaţii. Şi poate minunea aceasta este : idealul poate fi figurat şi vestit de fiinţa umană. De aceea şi arta actuală într-un fel poate folosi făptura umană pentru a-şi vesti noul ideal, dacă în epoca noastră a mai rămas vreunul. Ce poate pătrunde acum atît de adînc fiinţa umană, astfel ca s-o transforme în vestitoare pură de idealuri ?

ŞTEFAN BERCEANU ■

Despre starea tînărului poet

Cum de bună seamă știm cu toții, poezia este starea cea mai fericită a sufletului nostru ; cum sentimentul îndrăgostitului, așa cum am fost și sîntem de bună seamă, își exercită tandrețea asupra viitoarei mame, poetul ca atare ne apare ca fiind o stare mai aparte și mai strigătoare și mai spusă a sentimentelor noastre ale tuturora.

Cînd îți bate un poet la ușă, te cam tulburi din pricina faptului că el ar putea să-ți trimită în mod direct o misivă de la Shakespeare sau de la domnul Mihai Eminescu, anunțîndu-te că n-a putut să fie punctual de data asta din pricina faptului că trebuie să aștepte în Gara de Nord o nepoată pe nume Mirela venită tocmai de la Moldova, sau pe numita Ofelia venită de-a dreptul dintr-un izvor. Habar nu ai cu cine ai de-a face ! Cînd ți-e somn, s-ar putea să-i trinteșți în nas ușa domnului Bacovia, sau să-i izbești cu clanța peste gleznă tocmai pe Lord Byron. Așa se face că ușa rămîne de-a pururea deschisă, indiferent că-ți vine boierul Ienăchiță sau veselul Alecsandri în casă.

Nu-i bine să nedreptățești, căci nu-i bine să împarți tu însuți, în măsura în care ești poet, dreptate. Bunăoară, te trezești cu un blond gazelatic, ce scrie în spirit de haiku, la tine în toiul lenii tale, sau chiar la tine în toiul scrisului tău. „Să-i tai mi-e frică, să-i las se strică că vine altul și mi-l ridică".

„Ce ești, măi Mircea ?" i-am întrebat pe Raicopol.

„Înginer de depoluarea apelor" mi-a răspuns întrusul.

„Și atunci de ce scrii în spirit de haiku?"

„Tocmai de aceea am venit să-ți zic".

Poeții nu se nasc în școli, altele decît școala vieții. Cei mai buni nu sînt prea duși pe la biserici. Îndeobște am observat că au cîte o șurubelniță în buzunar și cîte o cheie franceză atîrnată, cercel, la o ureche.

M-am întrebat pe mine însumi dacă pot întîneri cu un poet...

Mai pot întîneri cu un poet. Bătrînețea e dedată celor născuți bătrîni.

Și-acel rege-al poeziei, veșnic tînăr și ferice — veselul Alecsandri, cu antene atente, își văzu de seama lui, adică de seama tînărului poet.

I-am zis deci : „Versurile tale îmi par a fi fiind. Caută și tu de nu-mi îmbătrîni gustul, chiar dacă uneori e nedrept de favorabil. La urma urmelor, amicul meu Rainer Maria Rilke debutase cu două cărți sub nivelul poștei redacției, și deodată brusc, din senin, din iarbă verde, «Cartea Orelor». Dacă îl descuraja cineva la început s-ar fi descurajat pe sine însuși, mai apoi".

Noi, acești ce am săltat de patruzeci de ani în stilul flop, știm prea bine că în profesiunea noastră singuratică și de unul singur, o jumătate se poate învăța, dar cealaltă este mirarea însăși care este de mirare, iar nu de învățare. Tînărul meu prieten nu credea să învețe a muri vreodată, iar eu nu mă pricepeam cum să-l învăț aceasta. Uneltele mele mi le lăsasem la țară, iar sufletul meu în brațele daimonului. Cred că, aproximativ, aceste lucruri i le-am și spus.

Cel mai greu de pe lume e să fii poet, adică să exprimi ca și cum ar fi ale tale sentimentele altora. Între un poet și un poet genial distanța nu este decît de o geană de copil, adică de conjunctură, de istorie, de destin. În rest : words, words, words...

NICHITA STANESCU ■

Descintec

Trifoi,
trifoi,
asupră-ne ploi ;
plînsul cade-n norol.

Trifoi,
trifoi cu foi patru îndoi
mersul în roi.

Trifoi,
trifoi,
noi sîntem prea goi,
păreri joie din joi.

Trifoi,
trifoi cu foi cîte apoi
zodii înnoi ?

Trifoi,
trifoi,
adună-ne-n noi,
fă-ne unul din doi.

Perfecțiunea prezenței

Tirirea mi-ai stins cînd, drag, mă aveam,
vara în gînduri ;
dulcele grîu, lapte, mării dădeam,
morților rînduri.

Prima grădină ruptă de garduri —
noi fapte clădeam ;
riuri spre nord și căilor vaduri —
răsfringeri vedeam.

Răsfringeri vedeam,
noi fapte clădeam,
morților rînduri,
vara în gînduri.

Soarele tace,
trupului ace,
mirat nu cădeam,
erbit povesteam.

Sorți, chiar sub cerul acesta puneam —
soarele tace ;
trăi-vom ca apa, naștieri, spuneam —
trupului ace.

Se face floare, albă se face —
mirat nu cădeam ;
ninge acum sau plînge în pace —
erbit povesteam

Neconcordanță

Salcia privește
aducerea-aminte ;
lacul se uită în ea ;

salcia și lacul :

eu văd copacul,
văd apa,
dar apa nu-l ea

Geamătul, cîntecul

Cuprinde-mă să nu mai pot cuprinde
lumina veche, iarnă în boltire ;
în nume și eu nume tu mă prinde,
ce locului îi dau nouă rotire.

Un geamăt — ție,
un geamăt — mie.
un cîntec pentru ce-ar putea să fie.

Cuprinde-mă să nu mai pot cuprinde
și mîinile le lasă în strivire,
iar ochii — strigăt singur — vor aprinde
tăcuta lungă-ți pace în privire.

. . . . . .

MIRCEA RAICOPOL ■

GRIGORE HAGIU

Un nor umbrește zarea copacul

parcă visam la tine
da presimțirea toamnei care vine
și pe ultimele flori
ultimele albine

cîteva lată gîndește
cu otravă și miere în ele
s-au oprit pe mireasma
inimii mele

un nor umbrește pe rînd
zarea copacul fruntea
comprimînd inegal

pe oasele mele și de trei ori
fulgeră dulce la-nceput și ușor
totuși metalică starea de dor

Puținul adăugit la suflet

de nicărieri nici un semn
fără scînteie oasele
duminică de lemn
ore ploioase friguroase

stringe-te carne
adună-te singe
știu o grădină vînătă
unde se mai poate plînge

puținul
adăugit la suflet
încă

nervul ultim
de tot livid
izbind în stîncă

De la capăt din adînc mai senin

ce dulce leșin
în galbenul toamnei
doar stelele
sfarmă-l
și cum nu mai sînt
îndeamnă-l pe cel ce-l derim
toate să le ia de la capăt
din adînc mai senin

laudă celui ce se va trezi
din neîncetata nemișcare
din sumbra vale

pe frunte cu aureola
munților bătuți
cu albe mioare

Își mai face griji unda cutremurului

de-o vreme cu mine însumi
nu mai semăn deloc
eram o mulțime
ocup doar un loc

din tot singele
numai un strop
s-a lipit de munțele
de după potop

își mai face griji
unda cutremurului
repudiată

privit pe furiș
par o rudă săracă
foarte îndepărtată

Retragere bruscă la raza izbindă

îmbătrînim cu toții
aer piatră pom
tăcerea-mbătrînirii
es de corn

prin propria carne
brăzdînd monoton
se-aprinde și piere
galid atom

retragere bruscă
la raza izbindă
în plin
șuierînd se desface
singele dac
de cei latin

Printre astre cine-aude și-nțelege

viața și-au pierdut-o să ne nască
viața noi ne-o pierdem să-i murim
scrie-n piatră cioplitorul
nu știm ce se vede de pe celălalt tărîm

cine-s morții cine vii
întuneric unde ori senin
talpă-n talpă-nfipți în globul
ce-l rotim îl mai rotim

între fii și-ntre părinți
în ciudata înțelegere
este zi este noapte

printre astre cine-aude
și-nțelege mai pricepe
tragicul transfer de greutate

Tăiată toamna pe ploaie

fiece vers mă adoarme
anihilează simțuri atente
nu-i somn ci doar privilegiul
unei morți aparente

în tărîmul de jos
prezente sînt toate
cu durata la încetinită
la jumătate

un fel de cărbune
de minereuri noroase
cu flăcără greoaie
un fel de pădure
tăiată toamna
pe ploaie

Rar mai răsună amintirea domoală

bate ploaia
mă desface
în părțile componente
săgeți nervi ace

dintre nenumăratele planete
dintre cele mai întunecate
pe un arbore singuratec
cine vrea să se-mbarce

rar mai răsună
amintirea domoală
în care mă-ngrop

aș vrea să fiu iară-i
marea primordială
cea fără de scop

DEBUTURI (I)

Dintr-un maldăr de plicuri, toate doldora de poezii, mai exact spus încercări literare, ne propunem a vă prezenta săptămînal cîte un grupaj de debuturi. Desigur, unele dintre numele aflate în această coloană de poezie au apărut, pînă în clipa de față, și în alte reviste. În ceea ce ne privește, în contextul paginii Constelația lirei, noi le considerăm, totuși, debuturi, drept pentru care le spunem bun venit.

Vioara

N-am cîntat în vid sau în pustiu,
Ci iubirii ce mă ține viu.

Nici la umbre n-am doinit cu jele,
Ci adîncului înfiorării mele.

N-am cîntat solemnelor castele ogivale,
Ci amurgului ce mi-a ieșit în cale.

Și-am cîntat de luni și pînă vineri
Ochilor înlăcrimați și tineri.

Și-am cîntat agale și încet
Brumelor din vîrfuri de brădet.

Și-am cîntat și-un cîntec dinadins
Iernilor ce părul mi l-au nins.

Și-am turnat în el doar dor și sete,
De-nsetare munții să se-mbete.

Și-am turnat în el strășnicii și-azur
Să adoarmă-n cîntec iarba dimprejur.

ION N. VOICULESCU ■

Dorință

Uneori îmi place să mușc
din viață
ca dintr-un măr,
să simt mustul dulce
prelins pe la colțul gurii
și să sculp sîmburii negri
uscați de atîta tăcere.

DANIELA CRISTESCU ■

Ora de pian

Copilul căzut pe pian,
notele albe-i treceau peste mîini,
notele mărunte,
castane negre dintr-un vechi castan,
sunînd se aruncau din cer la cîini.

În brațe nimeni nu-l mai ridica
de printre roțile atîtor care,
doar profesoara-naltă cît o stea
rupîndu-i razele de aur pe spinare.

RADU SERGIU RUBA ■

Dor de cai

Și totuși m-a cuprins un dor de cai
De ochii lor cam cît o lună plină
De aburii ce-i înconjoară calzi
De gleznele subțiri ca o lumină
Ce printre frunze vrea să se prelingă
Spre fruntea ta e-un nimb din flori de măr...
Și totuși m-a cuprins un dor de cai
Ca de-un ținut plantat cu adevăr.

DUMITRU GRIGORAȘ ■

Curier literar

Lidia Enescu. Cele trei poeme fac dovada unei deosebite sensibilități, inclusiv a unei logici poetice care vă ajută să construiți cu multă dibăcie structura generală a acelui adevăr ce vreți a-l comunica. Ceea ce nemulțumește, la ora actuală, ar fi caracterul epic al relatărilor, nuanța de proză, de povestire, chiar dacă ele, poemele, sînt strict confesionale. Depășind această fază și beneficiind de o autentică stare poetică, cea pe care o aveți acum, s-ar putea să fim puși în situația de-a vă publica. **S. I. Marion.** Din ce în ce mai bine. De exemplu, metafora „...și toate acestea mai zac / undeva într-un oraș / în care moare cîte-un nebun / în fiecare clipă netrăită" ne convinge că v-ați apropiat mult de zona poetică a trăirii. **Popescu Aristide Adrian.** Oare ce anume vă determină ca într-un amplu poem intitulat mult prea pompos **Victoria omului muncii** să scrieți astfel de înfiorătoare și fără de înțeles cuvinte : „Șopîrla defăimării / Spinarea și-o ridică / Din gheb urît și groaznic / Menirea și-o confirmă / Î-și (!) fluieră-n văzduh / Apelul ei de taină..." ? — și-așa mai departe, fără nici o noimă. **Nicoleta Mihăilescu.** Nici în cea mai îndepărtată vreme a ei, poezia nu s-a scris cu astfel de pseudo-versuri : „Ne dăruiești iubirea, întreaga fericire / tu, nimfă a dreptății / tu, nimfă-a bucuriei / vei fi zeița noastră, mireasă pe pămînt..." (din încercarea intitulată „Pace"). **Mihaela Ristea.** Nu credem a fi mai exigenți decît alte reviste în care, după cum afirmați, ați publicat, dar, din ceea ce ne-ați trimis, nu putem reține decît doar cîteva imagini, ceva mai reușite, însoțite, din păcate, de altele mult prea naive, cum ar fi, de exemplu, următoarea : „Am întrebat de moartea ta izvorul : / Și a clipit înțelegînd că simte / Durerea din cuvinte și grimase / A celor ce mai speră doar în vise". **Alin Radu.** Simple notații, fără forță, la îndemîna oricui, lipsite de personalitate : „În ochii tăi / citesc liniște / și cîntec, văd flori. / Prin ochii tăi / plutește marea / de vise / a gîndului meu..." **Mihai Antipa.** Trimitîndu-ne cîteva mostre din ciclul, intitulat **Poeme simple**, noi le-am catalogat ca fiind, mai degrabă, niște gînduri simple, unele dintre ele cu un anume aer șăgalnic : „Dacă Universul / ar acorda interviuri / eu l-aș întreba / cu ce se ocupă / în timpul său / liber." Dar, pînă la poezie, drumul e încă lung. **MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ.**

VICTOR NIȚA ■

Lumea în care trăim

Misterioasa „fugă a creierelor"...

Nu-i o simplă figură de stil.

Nu-i o formulă intrată în uzul curent.

Este în realitate un fenomen tragic al zilelor noastre, un fenomen care a început să ia proporții în primii ani ai deceniului al șaselea.

Presa l-a botezat „fuga creierelor". „Creiere" care își părăsesc țara de origine și emigrează spre alte zone ale planetei. „Creiere" ce abandonează lumea săracă și aleargă spre cea bogată. Misterioasă fugă...

La început au fost promisiunile. Apoi, larăși promisiuni. O reclamă desăntată, împreună cu ofertele ademenitoare ale unor „transnaționale", au zdruncinat ambițiile unor specialiști, au înflorbîntat „creierele" și, astfel, s-a produs exodul. Un exod care a crescut cu fiecare an.

Fuga se desfășura însă într-un singur sens: din țările sărace spre țările bogate. Mai exact, spre cîteva dintre acestea. După cum relata nu demult „Le Monde diplomatique", în numai 15 ani, țările în curs de dezvoltare au pierdut circa 400 000 de specialiști în avantajul țărilor capitaliste dezvoltate.

Dar, se relevă, cifra aceasta este departe de a fi completă. O afirmă chiar prestigioasa revistă. Ea se referă doar la exodul specialiștilor către trei țări: S.U.A., Canada și Marea Britanie, și doar la anumite categorii de specialiști. Spre exemplu: medici (circa 70 000), ingineri și tehnicieni (circa 130 000), cercetători, oameni de știință (peste 100 000), arhitecți (peste 40 000) etc. Nu sînt luați în calcul specialiștii emigranți în țări ca R.F. Germania, Australia, nu sînt luate în calcul cadre din numeroase alte specialități. În realitate, conform unor date publicate în revista „Jeune Afrique", „lumea a treia" a pierdut în ultimii 20 de ani peste un milion de specialiști. Un număr cu adevărat impresionant. S-ar putea spune că în acest mod, „lumea a treia" a pierdut cel mai prețios capital al ei, o resursă esențială spre a putea depăși subdezvoltarea.

Problema emigrării specialiștilor a devenit unul dintre cele mai complexe aspecte ale relațiilor dintre țările capitaliste, dezvoltate din punct de vedere industrial, și țările în curs de dezvoltare. Pentru a înțelege exact dimensiunile reale ale problemei trebuie subliniat că numai costul pregătirii specialiștilor pe care țările în curs de dezvoltare i-au format, și pe care S.U.A., Canada și Marea Britanie i-au recoltat, reprezintă 50,9 miliarde dolari. Revista africană amintită atrăgea atenția că această sumă depășește cu 4,6 miliarde dolari întregul ajutor financiar pe care cele trei state l-au acordat „lumii a treia" pînă în anul 1979.

Dar problema nu este doar de ordin financiar. Nu-i vorba doar de compensarea cheltuielilor. Problema are implicații mult mai vaste. Țările slab dezvoltate, lipsite de tehnologie modernă, se văd văduvite și de valorile științifice și tehnice de care dispuneau, de un potențial de specialitate fără de care dezvoltarea lor economică și culturală poate fi de neconceput.

Fenomenul se constituie într-unul din aspectele tipice ale exploatării neocolonialiste contemporane. Emigrarea cadrelor calificate din țările sărace în cele bogate nu face decît să sărăcească și mai mult pe primele și să contribuie la îmbogățirea într-o măsură și mai mare a celorlalte. Ca urmare a acestei practici se înregistrează situații dintre cele mai dramatice. India, care dispunea la începutul anilor '70 — conform unui studiu al Organizației Mondiale a Sănătății — doar de 2,2 medici la 10 000 de locuitori, a fost, în cifre absolute, „primul stat exportator de medici". Peste 15 000 specialiști indieni din această categorie, adică aproximativ 12 la sută din medicii practicanți, lucrează astăzi în țări occidentale. Sau un alt exemplu: în Pakistan aproape 70 la sută din absolvenții facultăților de medicină din ultimii 10 ani au emigrat. Haiti avea, la un moment dat, mai mulți medici care lucrau peste hotare decît în țară. Exemplele ar putea continua. Ele nu se rezumă la medici sau la țările citate. Practic, încurajarea emigrării de către unele cercuri din lumea occidentală este strîns legată de interesele meschine ale marilor comoanii.

„Jeune Afrique" explica motivul „exodului creierelor". De cele mai multe ori, specialiștii care emigrează se lasă atrași de promisiunile făcute de diferite trusturi și companii internaționale privind asigurarea unor condiții de muncă și salarizare mai favorabile, ca și de posibilitățile materiale puse la dispoziție pentru cercetare, pentru realizarea unor proiecte. Este însă o mare înșelătorie. Experiența tristă a zeci și sute de mii de oameni a dovedit că aceste promisiuni se dovedesc de cele mai multe ori deșarte. Medicii, ca și ceilalți specialiști, sînt nevoiți, odată ajunși în țările capitaliste dezvoltate, să accepte slujbe mai prost plătite decît colegii lor autohtoni, să lucreze mult mai multe ore și în condiții mai proaste. La toate acestea adăugîndu-se și diferite forme de discriminare socială sau rasială.

Ademenirea specialiștilor din țările în curs de dezvoltare permite, astfel, statelor occidentale dezvoltate să economisească, anual, miliarde de dolari la capitolele învățămînt și salarii. Totodată, țările în curs de dezvoltare sînt frustrate de rezultatele investițiilor pe care sînt nevoite să le suporte pentru formarea cadrelor de specialiști de care au atîta nevoie în dezvoltarea lor economico-socială. O nouă ordine economică va trebui să aducă și sfîrșitul acestui tragic fenomen.

Căci nu-i o simplă figură de stil această „fugă a creierelor", care, în plus, n-are nimic misterios în ea. Mobilurile acestei „fugi" și inițiatorii ei îi cunoaștem. Este necesar însă să i se pună capăt în numele unei echități care este prea des uitată...

AL. PINTEA

Eu comunic, tu comunici, el comunică

Eva și noi

Întrebarea și-au pus-o mai mulți, dovadă că studiile pe tema dată nu lipsesc. Ochiul în căutarea răspunsurilor s-a furișat pe meridiane și paralele, răsfoind gazete, developînd clișee, măsurînd diagonala micului și marelui ecran. Cîtă vreme așa stau lucrurile, vezi statisticile, vechi sau noi, ele conduc tot acolo, udicîș ne arată cu degetul ca pe o fracție subunitară în întregul demografic universal; în aceste condiții ți se pare nu fără sens ca unii să ajungă cu interogația și aici.

Cum apar, din pliurile mijloacelor de comunicare în masă, trăsăturile sociale și de caracter ale Evei și în ce măsură datele obiective ale situației sale în viața de toate zilele se regăsesc în coloanele revistelor și pe ecran?

O voce din public, Margaret Gallagher de la „The Open University" din Marea Britanie, și-a scos lupa din poșetă, s-a înarmat cu doza de calm englezesc impusă de situație și a pornit în căutarea răspunsului. Și ce află, călcînd cătinel în colbul diferitelor continente? Că la televiziunea americană femeile sînt în general slab reprezentate, ocupînd în emisiuni o poziție marginală. În programele de actualități situația este cea mai expresivă, în negativ, consultarea stării de fapt la cele trei mari companii — NBC, CBS și ABC — dînd la iveală faptul că la un moment dat doar 14 la sută din furnizorii de informații sînt femei. Chiar și acolo unde te-ai aștepta să aibă loc fotografierea zilei obișnuite, în spectacole de tot felul, cifru pusă în circulație indică intervalul 26—39 la sută. În programele pentru copii — între 15—25 la sută. Femeia lucrînd, în S.U.A. și Canada, reprezintă aproape jumătate din forța de muncă. Studiile descoperă că pe micul ecran portretul femeii muncitoare variază de la 30 la 12 la sută, ca fiind prezentată de obicei în ocupații tradiționale, limitate ca număr, de regulă majoritar feminine și cu un statut evident de subordonare. Bărbatul apare în rol de doctor, remarcă autoarea studiului, femeia pe post de soră medicală. În același timp, consultarea revistelor conduce la concluzia că acestea se întrec în a contura un portret mai degrabă pasiv, tradițional al femeii americane, în afara unor preocupări de ordin politic și social.

În Anglia, se constată că marea majoritate a ziarelor adresează 80 la sută din tematica lor bărbaților. Cu excepția femeilor care desfășoară activitate politică, personajele feminine aflate în atenția presei sînt celebritățile de un fel sau altul. Stereotipia reprezentării circumscrie stări psihice comune, predominanța ocupației casnice și statutul de independență permanentă. În Austria, studiul zilnic asupra unui număr de patru cotidiane timp de cinci luni ajunge la concluzia că cel mai frecvent vehiculate tipuri feminine sînt: femeia-prudentă, casnica-iubitoare, femeia-îndrăgostită, secretara-supereficientă, femeia-fatală, mama-devotată.

În India, unde filmul are o deosebită dezvoltare și un rol important în comunicațiile de masă, se constată o preocupare predominantă, care nu supără însă pe nimeni, de a aduce în față fete tinere, frumoase și atractive. Prezentarea femeii ca o sumă de trăsături defavorabile — emotivitate, dependență, dominată de superstiții, creatură timidă incapabilă de acțiuni raționale sau decizii. Din 46 de personaje feminine intrate în eșantionul observat, doar 12 erau prezentate ca avînd o slujbă, 9 din ele avînd ocupații tradiționale.

Cît privește Japonia, studiul relevă preocuparea anumitor publicații de a reprima tentația ieșirii din limitele tradiționale ale statutului feminin și, în oglindă, de a aplauda rămînerea în aceste frontiere. Televiziunea, ni se atrage atenția, înfățișează extrem de rar și limitat prezența femeii în viață și societate, filmele, la rîndul lor, cantonînd în același peisaj social patriarhal, tipic, unde greu descoperi fie și accidental exemple de personaje feminine încercînd să infirme ceea ce este deja știut și văzut.

Notînd aceste cîteva lucruri, puține și rezumate, ne rămîne posibilitatea de a remarca, împreună cu Margaret Gallagher, că nu puține sînt locurile unde media înfățișează o imagine distorsionată a tabloului demografic. Simt de undeva îndreptat către noi a admonestare degetul Evei, care tot așteaptă de amar de vreme să i se sesizeze prezența și dincolo de socluț pe care au așezat-o în scurgerea timpului poeții. „Comunicatorii" de profesie, luați cu ale lor, uită să mai răsfoiască anuarele statistice, uită să se mai uite de jur împrejur, preferînd să ducă cu ei imaginea colegelor de la grădiniță, ignorînd învîrtirea anotimpurilor și inevitabilele schimbări de direcție ale maselor de aer despre care vorbesc toată ziua și uneori constatăm că au dreptate meteorologii. Cei în cauză ar putea să invoce motivele lor pentru a justifica rămînerea lunetei de observație în același punct în care se văd pe nisip pașii eficinici ai lui Cristofor Columb. Dar iată, împrieinatale bagă de seamă, și cum să tacă nu le stă în fire, ne trag de mînecă. Ce avem de gînd?

NEAGU UDROIU

Monde amoro ?

Cerșind pentru milionari

În ianuarie a.c. revista pariziană „Le Nouvel Economiste" publică la rubrica „Anchetă" un articol mai mare cu titlul semnificativ „Banii sectelor". Urmează un „chapeau" de sase rînduri în care citim: „Bănci, industrii, imobile, agricultură... Pe toate continentele. Sectele minuiesc dolarii cu milioanele. «Asociațiile cu scop nelucrativ» sînt în realitate trusturi". Articolul amintit are la bază o anchetă parlamentară franceză al cărei raport „denunță caracterul adesea totalitar al acestor asociații și propensiunea lor outin comună de a strînge averi colosale în scurt timp". Și mai departe: „Metodele lor (ale sectelor — n.n.) aduc mai curînd cu violul psihic, chiar cu racket-ul financiar", după cum apreciază un deputat francez. Din această perspectivă: „Asociația pentru unificarea creștinismului mondial" (AUCM) este considerată „un model al genului". Dar iată ce zice „Le Nouvel Economiste" despre conducătorul (era să scriem patronul) asociației: „Predicator fără un bănuț acum două decenii, fondatorul sectei, D. Sun Myung Moon, este astăzi «conștiința» unui imperiu care cîntărește peste 200 milioane dolari. Grație unui management fără limite «Lumea satanică este condusă de business-meni». Dumnezeu trebuie deci să trimită un om de afaceri superior altora. Noi trebuie să-l servim cu ajutorul economiei». Ultima investiție a expansionismului moonist: pescuitul industrial. Întreprinderea a debutat în 1976, la Gloucester, 70 km de Boston, una din zonele cele mai bogate în pește din lume, pe coasta americană, sub numele de „Tong Il Enterprise", apoi de „Uniworld", în fine, de „International Seafoods". În spatele acestor sigle era mereu aceeași societate-mamă, „International Oceanic Enterprises", proprietate a AUCM. Țința sa — piața japoneză, prima consumatoare mondială de pește. Finanțare — un transfer masiv de bani, obținuți din chete, în afaceri. Obiectivul — înlocuirea la timp a intermediarilor printr-o linie integrată, de la santierul naval pînă la camioanele frigorifice trecînd printr-o uzină de transformare din Alaska". Pentru că s-a vorbit despre chete să vedem ce scria publicația vest-germană „Neue Illustrierte Revue" în februarie-martie a.c.: „Un dumnezeu multimilionar — cu această dictatură a mintuirii, îmbinată abil cu un stil de viață ultraluxos, reușește Moon să-și atragă adepții. Cine îl vede este șocat de aerul său prosper și de bogăția sa nemăsurată. Ce-i drept, partizanii săi trebuie să muncească din greu și să se chinuiască cumplit". Apoi revista citează un fost membru al sectei care declară răsolcat: „Adevărul este că mulți oameni cerșesc pentru ca Moon să realizeze profituri cît mai mari. Timp de aproape 17 ore pe zi cerșitul devine o alergare istovitoare de la un trecător la altul, față de care trebuie să te milogești și să le cînți versete rituale. Multe tinere erau atît de epuizate din cauza cerșitului încît nu se mai puteau ține pe picioare. Atunci erau trimise să cerșească pe stradă în cărucioare". Alte precizări: „De la carnetele de economii și pînă la automobile, toate trebuiau cedate sectei; părinții erau jefuiți, drepturile de moștenire asupra unor proprietăți sau imobile erau și ele cedate sectei". Cine profită de aceste cedări benevole arată tot presa occidentală și nu e doar cazul lui Moon. Favoriții lui Jim Jones (liderul sectei Templul popoarelor) erau toți albi și educați în timp ce negrii săraci (3/4 din congregație) primeau ajutoare modice de la guvernul american, relata „Paris Match" în august a.c. Ca să nu mai vorbim de umilirile publice de care se delectau Jones, Moon și alți multimilionari ca ei ajunși lideri de companii transnaționale, cu cifre de afaceri ce cresc vertiginos în pofida recesiunii sau a altor crize economice. Probabil, le „binecuvîntează" ca să nu-i atingă întrucît ei au la bază și cerșitul.

DUMITRU CONSTANTIN

Ochii și urechile lumii

Micile melodii

Muri și Harry Warren, imediat după echinocțiul de toamnă, la Los Angeles. N-avea mai mult de 87 de ani. Îi cîntam. Nu-l știam la față, nici ca idei, dar l-am cîntat o viață întreagă în mintea mea, în discoteca de sub pleoape și de sub frunte. Omul, ca să mă numesc și eu cumva, n-are doar idei în capu-i inteligent ci și cîntece. De la 16 ani pînă la vîrsta aventuroasă din craterul căreia scriu acum despre Harry Warren i-am cîntat melodia, uneori șuierînd-o printre dinți, alteori înghiind-o în secret, stingherit, fericit. Aveam, desigur, și mai am și alte melodii, mult mai importante și mai serioase decît aceea a răposatului. Aveam și mai „îmi pun" cuartetul păstrăvilor, sau aria spadei din „Trubadurul", sau „De ți-ar spune poarta ta", sau Carmen, sau Maria Tănase, sau Evgheni Oneghin, sau Brel, sau „Ploaia cînta împreună cu noi" — cîte cîntece nu are o minte ce se știe afonă și fără talent la desen! Cîntecele intime, zic eu, au și ele greutatea lor în corpul și capul omenesc. Ele nu-s mai prețios de marile și severele idei. Ca și filosofia adevărată, ele te însoțesc pas cu pas și se uită la tine cu tandrețea din sclerotica șibă a unui cățeluș negru. Ele vin după tine unde nu te aștepți, la gară sau în lift, în pivniță și neființă. Așa venea melodia lui Warren — veselă și sălțăreață — și nu o dată o alungam, considerînd-o inoportună. Ce să caute ea în biblioteca din Piața Palatului, cînd studiam un curs despre rotacisme? Sau spalindu-mi calul în armată? Sau dirdîind de frică într-un avion? Îi dădeam chiar cîte un picior, ea nu mișca și făcea mai departe, ca trenul. Iar dacă mergeam la gară, nu venea după mine și mă lăsa cu un lied de Schubert. Nu era proastă. O luasem dintr-un film american, înediat după război, „Serenada din Valea Soarelui", o comedie cu patinaj și muzică, care înnebunise toată grămada noastră de adolescenți. Eu nu mai eram puști, mă maturizam conștient și politicește, mă țineam (ca și azi) numai de idei decisive și grandioase — melodia asta, cu al ei „șu, șu" în coadă, visînd la o gară din Chatanooga, mi se părea apolitică și superficială. N-am vrut s-o dansez multă vreme. Dar ea, pe căi obscure, s-a lipit de mine, s-a ținut cu un devotament de fetiță nebună, m-a iubit oricît am disprețuit-o, m-a cicălit dulce și a ajuns ca la capătul unei ședințe, exact acum 25 de ani cînd am luat-o pe nedrept peste cap, să mă salveze, interferindu-se — cu acea perfidie a nobleței de suflet explicată în „De l'amour" — cu „Oda bucuriei" din a IX-a. Am ieșit pe ușă demn, cîntînd în mine: „Slavă, slavă! Frați pe lume toți sîntem!" și șuierînd printre buze acel „șu, șu", sesizînd astfel, pentru prima oară, vitala compatibilitate — în repertoriul liric al oricărei ființe sensibile — dintre patetic și voioșie, în înfruntarea primejdiilor. Slavă melodiilor mărunte, fie și neserinase, dar care nu ne părăsesc la greu, încărcate de toată gravitatea unei fidelități!

RADU COSAȘU

(După „Bunte Illustrierte" — R. F. Germania)

Crocodilaşul vorbăreţ

de LEV MALINSKI

Ca s-o spunem pe cea dreaptă, crocodilul nu face parte din categoria animalelor intelectuale. Leul? Eh, leul! Cu leul e cu totul altceva. El, de bine, de rău, se pricepe să sară prin inel... Dar crocodilul? Ei bine, crocodilul nu-l faci, nici de-l pici cu ceară, să sară măcar peste un scăunel, darmite printr-un cerc!

Acesta este motivul pentru care mulţi au rămas cu gurile căscate atunci cînd Zaplujnii, un tînăr dresor, a luat de la grădina zoologică un pui de crocodil pentru a-l educa.

— Îţi pierzi vremea de pomană cu el, omule! ziceau cunoscuţii.

— Om trăi şi-om vedea, le răspundea dresorul zimbind. Mitka, crocodilaşul ăsta, are o calitate: este tînăr, iar crocodilii trăiesc foarte mult. Şi eu sînt foarte tînăr...

Douăzeci de ani a trudit Zaplujnii cu elevul său! În vremea asta, un prieten bun de-al lui a învăţat un lup să bea cvas cu agrişe, dar munca lui Zaplujnii era de cu totul altă natură: el îi învăţa pe sirguinciosul său elev să vorbească. Cuvint cu cuvint...

Dar a venit şi vremea victoriei celei mari. Asta s-a intimplat în ziua în care Mitka a reuşit să spună foarte corect şi răspicat: „Mama spală crocodilul în baie!"

Tot personalul circului a fost de faţă la premieră pentru a urmări acest număr cu totul şi cu totul excepţional. Pînă şi şefii de la Direcţia generală a circurilor au venit...

Se făcuse o linişte mormintală. Zaplujnii a ieşit în arenă şi a făcut, modest, o plecăciune adîncă. În spatele lui venea şontic-şontic Mitka, care între timp se maturizase cît de cît.

— Hai, Mitenka, spune-i tu şefului unde spală mama crocodilul! îl invită directorul direcţiei generale a circurilor.

Mitka rămase o clipă pe gînduri, apoi tuşi şi zise cu glas de vioară care n-a văzut în viaţa ei arcuş:

— Stimate tovarăşe şi stimaţi tovarăşi, vă rog să-mi daţi voie să vorbesc despre unele neajunsuri care încă se mai manifestă în circul la care cu onoare lucrez. La noi în circ, pe postul prevăzut în schemă a fi încadrat un leu, lucrează mama soacră a directorului, care abia reuşeşte să sară prin inel, dar care ia cu uşurinţă partea leului din salariu...

Buimăcit de-a binelea, Zaplujnii încercă să-i închidă gura, dar parcă poate cineva să închidă cu una cu două gura unui crocodil!? Cu chiu cu vai, şi numai în urma unor îndelungi eforturi, trei oameni de serviciu reuşiră să-l scoată din arenă trăgîndu-l de coadă!

Ovaţiile şi uralele spectatorilor răsplătiră îndelung cuvintul curajosului crocodil.

Se înţelege că „ieşirea" lui Mitka nu a rămas fără urmări. S-au luat şi măsuri concrete:

Soacra directorului a fost oprită să mai facă pe... leoaica,

partea leului (din salariu) a început s-o încaseze acum administratorul circului, cel care girează numărul de atracţii,

directorul circului a fost admonestat pentru calitatea slabă a spectacolului.

În fine, crocodilul Mitka a fost trimis înapoi la grădina zoologică. Ajuns aici, a încercat să intre în vorbă ba cu unul, ba cu altul dintre crocodili, dar totul a fost în zadar. Aceştia nu cunoşteau limbi străine...

De atunci, Zaplujnii, îmbătrînit tare, se duce din cînd în cînd în vizită la Mitka şi-i zice printre suspine:

— Hei, Mitenka, Mitenka, acum ai priceput că nu-i nici o scofală să vorbeşti?! Mult mai important este să taci, dragule...

În româneşte de
N. NICOARĂ ■

Lumea se amuză

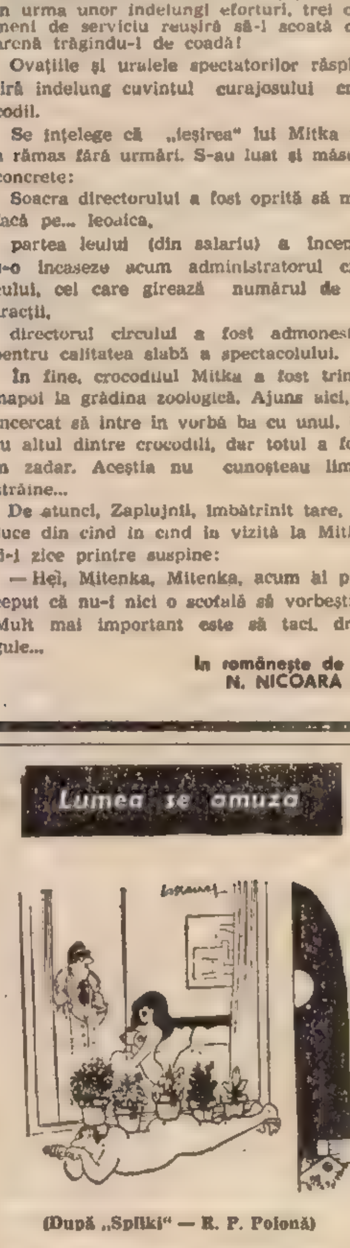

(După „Spilki" — R. P. Polonă)

Publius Vergilius Maro

În toamna aceasta calendarul UNESCO înscrie comemorarea a 2 000 de ani de la stingerea din viaţă a lui Vergilius (70—19 î.e.n.), cel mai ilustru bard al Romei şi unul dintre cei mai elevaţi poeţi ai umanităţii.

Opera sa, expresie supremă a ethosului latin, n-a încetat să fie — din antichitate, apoi în evul mediu şi Renaştere, pînă în zilele noastre — obiect de studiu şi admiraţie. Splendorile, cerul şi pămîntul Italiei, ogoarele şi cu deosebire virtutea — virtus — bărbaţilor ei de seamă — consulii plecaţi de la coarnele plugului — au fost izvorul primordial de inspiraţie pentru fiul de ţăran născut într-un cătun de lîngă Mantua, în nordul Peninsulei Italice, din sînul acelui „popor osîndit să fie mare", cum îl numeşte Eminescu.

Prezentăm mai jos un florilegiu din operele străbunului roman.

Prezentare şi traduceri
GRIGORE TĂNĂSESCU ■

Orfeu şi Euridice

Tu, Aristeu, ţi-ai atras pedepsa zeiască pe merit,
Tu ai greşit şi plăteşti — Orfeu năpasta-ţi aduse;
Dar vinovat e şi el — cînd soarta-i fusese vrăjmaşă,
De cînd, revoltat de raptul soaţei iubite, Euridice,
Fugărită de tine, Aristeu, se duse pe ţărmul
Apei ş-aşa fără speranţă ţuind calea pieirii —
Muşcată atunci de-o hidră pitită prin ierburi.
Driadele plîng după ea şi gemete
Umplu şi codrii, pînă la Rodope şi munţii Pangei
Şi ţara lui Resus, iubită de Marte, Hebrul involburat
Şi geţii şi Orithya, de neam din Atena. Cîntăreţul
Din liră, ziua şi noaptea, bolnav, te purta în suflet
Numai pe tine, dulce soţie, plîngînd într-una pe maluri.
Se duse sărmanul Orfeu şi la porţile întunecate,
Unde domnesc tenebrele nopţii — în regatul lui Pluton —
Singur, nefericit, pătrunse în codru sub vălul de groază
Al morţii. Merse la zeii de jos şi la crudul stăpîn
De acolo, zeii ce milă nu au de jalea bieţilor oameni.
Dar furate de cînt, în noaptea negrului Tártar
Umbrele tainic veneau şi năluci golite de suflet —
Cum ostenitele păsări mii frunzişul îl umplu
Pe-înserat sau toamna tîrzie, cînd ploaia scaldă pădurea.
Mame şi soţii se-adun, eroi şi viteji, fără suflet,
Fete şi tineri ce-au ars pe rug în preajmă fiind şi părinţii.

. . . .

E momentul acum cînd Orfeu scăpat de atîtea
Primejdii ochii ş-îndreaptă în sus, săgetat de-o soartă
Haină — cum hărăzit a fost de Proserpina: dar
Nebunia-i cuprinse pe cîntăreţ şi dor să-şi revadă
Soaţa iubită — de înţeles — dar Infernul nimic nu-înţelege.
Pasul ş-oprise Orfeu, legămîntul uitînd şi de toate —
Mult duios soţia privind cade pradă iubirii-nfocate;
Bietul, văzu cum truda-i s-a dus şi cruda tiranului
Lege i-a biruit — Infernul vuiind în mlaştina-adîncă.
„Cine pe noi ne-a răpus — Euridice se-ntreabă cu jale —
De unde e furia asta că eu sînt întoarsă pe drumul
Întunecat, cuprinsă fiind de somnul ce-alungă lumina.
Adio, Orfeu, îţi strig din noaptea fără de margini —
Eu braţele ţi le întind în zadar şi nu-mi răspund ale tale!"
Astfel grăi şi ca fumul zglobiu se prelinse în noapte;
Bietul de el alurînd tot vo a de umbra-i să se agaţe
Să-i rostească cuvînt, dar nici urmă — vorba-i zburase.
Între acestea nici Charon, vai! luntraşul nu vrea să-l aducă,
Pradă durerii aşa, zbuciumat de pierderea iară-a soţiei.
Cum să-i îmbune pe mani, pe zei cu ce lacrimi —
Cînd în al Stixului vad pe luntre plutea îngheţată
Euridice răpită de-acum în hăul fără speranţă.
Zic pămîntenii apoi că şapte luni de obidă
Le-a petrecut Orfeu lăcrămînd la Strymon, la apa
Ce-o străjuiesc înaltele stînci şi-n peşteri afunde.
Tigrii — cît de cumpliţi — şi copaci se uimeau la-al lui cîntec.
Cum filomela îşi plînge-n dumbrăvi zadarnic amarul,
Cuibul văzîndu-şi prădat şi puii golaşi smulşi dintr-însul —
Noaptea bocind stingheră pe-un ram, de plod văduvită —
Astfel Orfeu rătăcea nemaivrînd de iubire să ştie,
Pînă la fluviul Tanais, sub zăpezi, în Sciţia bătută de vînturi.
Blestem aruncă pe zeii de jos, pe Pluton, că soaţa-i răpită.
Dar răscolite de vaier, văzîndu-l, nesocotite,
Ciconiene femei din Tracia — bacantele dezlănţuite
Îi sfîşiară tinerescul trup risipindu-l pe cîmpuri;
Capul plutea pe-al Hebrului val smuls de la gîtu-i
Marmorean şi-n vîltoare purtat rostea aste cuvinte:
„Euridice — cu glas sugrumat — sărmana mea soaţă!" —
Duhul îl părăsea nevolnic, în timp ce cu jale
Tot răsuna „Euridice" prelung ecoul pe maluri!
Astfel Proteu povesti, zvîrlindu-se iarăşi în mare
Şi răscolit gemea din adînc noianul de ape.

Viaţa la ţară

O fericiţi, fericiţi plugarii, cînd ştiu cum să scoată
Roade, pămîntul lucrînd cel darnic, cu sîrg răscolindu-l.
Ei stau departe de lupte şi măceluri şi discordii.
Palate n-au pe unde să mişune încolo-încoace pe la porţi
În zori mulţime de clienţi, ca valurile murdare.
Nici uşile nu-şi garnisesc cu incrustări de pietre fine,
Nici bronz corintic nu rîvnesc, nici aur
Pe veşmintele brodate; lîna albă n-o vopsesc
Cu droguri din Asiria aduse.
Măslina are gust al ei fără dresuri de scoţişoară;
Li-e viaţa sigură, tihnită şi curată —
Fără vreun vicleşug — şi cîte avuţii —
Ce pace pe-ntinderea ogorului surîzător!
Ici peşteri, lacuri lucitoare, văi prietenoase
Şi mugetul de boi şi somnul sub umbrar.
Dumbrăvi te-îmbie colo — vizuini de fiare
Ce s-ascund şi tineri vajnici vezi, deprinşi
Cu munca aspră şi cu traiul cumpătat.
Slăvesc aceştia ce-i de slăvit şi dau părinţilor cinstire;
Dreptatea la ţărani se simte ca la ea acasă
Şi-ale ei urme încă le mai vezi în sat —
De cînd Zeiţa părăsise îndurerată pămîntul vitregit.

GEORGICE

Lauda Italiei

Nici Mezii cu-ale lor păduri ş-al lor pămînt bogat,
Nici Gangele măreţ şi nici chiar Hermus
Aurul rostogolind — nu pot alături sta cu al Italiei pămînt;
Nici India mai lăudată nu-i, nici Bactra
Şi nici Panhaia cu tămîia ei amestecată în nisip.
Italicul pămînt nu l-au lucrat nici tauri fabuloşi
Şi nici sămînţă ţarinei n-au fost măselele de monştri
Din poveşti. Nu vezi vreun lan din care să răsară căşti
Sau luptători ce poartă lănci; dar grîu cît zarea
Vezi şi al lui Bachus har. Măslini şi turmele
Zglobii ne prisosesc. Vezi mîndri cai gonind pe cîmp
Şi turme-n preajma ta, Clitumne, şi tauri,
Jertfe pe ales, pe zeii noştri îmbunînd, ca ei —
În temple mulţumiţi — să facă Roma să triumfe.
Aici mereu e primăvară şi vară cînd la alţii iarna
E în toi; aici mioara naşte-a doua oară şi arborii
Rodesc de două ori. La noi nu vezi nici tigri
Fioroşi şi nici plodire de tigroaică sîngeroasă —
Şi nici otrăvuri ce ucid culegători. Nu-s şerpi
La noi încolăciţi, tîrîndu-şi pe pămînt
Şiragul de inele, înnodîndu-le sub soare.
La noi cetăţi sînt răsfirate — semn al muncii noastre,
Durate-n stînci, al muncii meterez şi rîuri vezi
Scăldînd cu — argintul lor străvechile cetăţi.
De mare ce să spun? Şi sus şi jos ne mîngîie —
Şi lacuri, cîte vrei! Tu Larius şi tu Benacus
Pe valuri, ca o mare, fremătînd; dar porturile
Noastre! — digul din Lucria — cum marea se frămîntă
În geamătu-i asurzitor, acolo unde al lui Iulius
Port ascultă-ntruna apele involburate şi valurile
Mării Tireniene croindu-şi drum în iadul din afund!
Tot rîuri vezi pămîntul argintînd sub raza soarelui
Italiei; comori în vadul lor rostogolind
Ce să mai spun de neamuri de viteji, de Marsi, Sabelli,
Ligurii înăspriţi şi Volscii cei cu suliţi retezate!
I-a zămislit Italia pe Decius şi Marius şi Camillus —
Falnici, pe Scipiazi hirşiţi în lupte şi pe tine, Cezar,
Biruitor acum — triumfător la margini de pămînt!
Ţie salutul prim îţi datorez, tu, maică, cu sînul plin
De glorii şi de rod — prin fiii tăi — ţie, pămînt străbun.
Tu, ţară-a lui Saturn, îţi cînt mărirea-n lupte şi în arte —
Un cîntec nou se izvodeşte — acum — un imn ogorului italic.

KAREL CAPEK:

Moartea lui Arhimede

● De fapt, istoria aia cu Arhimede nu s-a petrecut chiar aşa cum se scrie. E-adevărat că el a fost ucis atunci cînd romanii au cucerit Siracuza, dar nu-i adevărat că i-a intrat în casă un soldat roman ca să-l jefuiască şi că Arhimede, cufundat în desenarea unor construcţii geometrice, ar fi rostit supărat: „Nu te atinge de cercurile mele!"

Mai întîi că Arhimede nu era dintre acei profesori distraţi, care să nu bage de seamă ce se petrece în jurul lui. Dimpotrivă. Era de la natură un soldat drept, care inventase maşini de război pentru apărarea Siracuzei. În al doilea rînd, soldatul care intrase la el nu era un fitecine, un prădător beţiv, ci însuşi Lucius, căpitan instruit şi ambiţios, care ştia cu cine avea onoarea şi care nu venise pentru a-l prăda. De aceea îl salută milităreşte din prag, şi-i spuse:

— Salve, Arhimede!

Arhimede ridică ochii de pe tăbliţa ceruită pe care tocmai desena ceva şi întrebă:

— Ce s-a întîmplat?

— Arhimede, zise Lucius, ştim că fără maşinile tale de război Siracuza n-ar fi rezistat nici măcar o lună, aşa ne-aţi dat de furcă doi ani. Să nu crezi, noi militarii ştim să le apreciem aşa cum se cuvine. Teribile maşini, felicitări!

Arhimede făcu un gest de supărare cu mîna.

— Te rog, nu-i nimic de capul lor. Ia, nişte dispozitive de aruncat pietre. Din punct de vedere ştiinţific n-au nici o valoare.

— Dar din punct de vedere militar au, fu de părere Lucius. Ascultă, Arhimede, am venit să-ţi propun să lucrezi pentru noi!

— Pentru care noi?

— Pentru romani. Siracuza, trebuie s-o ştii, e-n declin, la ce bun s-o mai ajuţi? Să ne întoarcem cu faţa spre Cartagina şi ai să vezi. Aţi face mai bine să veniţi cu noi, voi toţi!

— De ce? mormăi Arhimede. Noi, cei din Siracuza, sîntem, dacă nu mă înşel, greci. De ce-am merge cu voi?

— Pentru că trăiţi în Sicilia. Şi noi de Sicilia avem nevoie.

— Şi de ce aveţi voi nevoie de Sicilia?

— Pentru că vrem să stăpînim Mediterana!

— Aha, făcu Arhimede privind la tăbliţă. Şi de ce vreţi să stăpîniţi Mediterana?

— Pentru că cel care este stăpîn pe Mediterana este stăpînul lumii. E limpede, nu?

— Şi voi vreţi să fiţi stăpînii lumii?

— Da! Menirea Romei este să ajungă stăpîna lumii. Şi-ţi spun eu că va ajunge!

— Se poate, spuse Arhimede, ştergînd ceva de pe tăbliţă, dar nu v-aş sfătui. Ascultă, Lucius, să fii stăpînul lumii înseamnă să te aperi straşnic. Păcat de-atîta muncă. Cu ce o să vă alegeţi de pe urma ei?

— Asta aşa-i, dar vom fi un mare imperiu!

— Un mare imperiu... bolborosi Arhimede. Dacă desenezi un cerc mare sau unul mai mic, tot numai un cerc este pînă la urmă. Iar cercul are limite, graniţe. Niciodată n-o să se poată fără graniţe, Lucius. Crezi că un cerc mai mare este mai perfect decît unul mic? Crezi că dacă desenezi un cerc mai mare eşti un geometru mai bun?

— Voi, grecii, vă jucaţi tot timpul cu argumentele, obiectă căpitanul Lucius. Noi dreptul nostru o să ni-l dovedim într-un anume fel.

— Cum?

— Prin fapte. De pildă, v-am cucerit Siracuza, prin urmare ea ne aparţine. Vrei dovadă mai convingătoare? Nu-i suficient de convingătoare?

— Este, făcu Arhimede scărpinîndu-se cu condeiul prin păr. Da, aţi cucerit Siracuza, numai că Siracuza nu mai este şi nu va mai fi cea de odinioară. A fost un oraş mare şi vestit, omule. N-o să mai fie mare niciodată Siracuza. Păcat...

— Dar Roma, Roma va fi mare! Roma trebuie să fie cea mai puternică de pe faţa pămîntului!

— De ce?

— Ca să dureze. Cu cît vom fi mai puternici cu atît vom avea mai mulţi duşmani. De aceea trebuie să fim cei mai puternici.

— De pe partea puterii..., mormăi Arhimede. Eu sînt fizician, Lucius, şi vreau să-ţi spun un lucru: forţa te încătuşează!

— Ce înseamnă asta?

— Ştii, asta-i o lege. Cînd o forţă acţionează, ea încătuşează alte forţe... Cu cît veţi fi mai puternici, cu atît veţi avea nevoie de mai multe forţe şi va veni o vreme cînd...

— Ce vei să spui?

— Nimic. Eu, omule, nu sînt proroc, sînt doar un biet fizician. Şi eu aşa ştiu: forţa te încătuşează!

— Ascultă, Arhimede, n-ai vrea să lucrezi pentru noi? N-ai idee ce posibilităţi imense ţi s-ar deschide la Roma. Ai putea construi cele mai mari maşini de război din lume!

— Las-o baltă, Lucius. Sînt bătrîn şi aş vrea să mai realizez una sau două din ideile mele. După cum vezi, tocmai desenam ceva...

— Nu eşti ispitit, Arhimede, să cucereşti împreună cu noi supremaţia mondială? Răspunde, de ce taci?

— Iartă-mă, bombăni savantul aplecat asupra tăbliţei sale, ai spus ceva?

— Da, că un om ca tine ar putea dobîndi supremaţia mondială.

— Hm... supremaţia mondială, făcu Arhimede căzut pe gînduri. Nu te supăra, dar acum tocmai am ceva important de făcut... Ceva care să supravieţuiască cu adevărat...

— Ce anume?

— Atenţie, nu te atinge de cercurile mele! E vorba despre calculul suprafeţei sectorului de cerc.

● Ceva mai tîrziu a fost dat publicităţii un comunicat prin care se aducea la cunoştinţă că savantul Arhimede şi-a pierdut viaţa într-un accident...

În româneşte de
NICOLAE NICOARĂ ■

Muzica tînără — un deceniu de singurătate? (VI)

La ora actuală există, în foarte multe județe ale țării, cîntăreți „solitari" sau grupuri care profesează o muzică tînără de cea mai bună calitate, cu mijloace care țin de profesionalism și nu de limitele încercării. O parte dintre aceștia au primit, din partea CENACLULUI FLACĂRA, șansa de a întîlni un public numeros în cadrul turneului din județul Hunedoara, făcînd astfel posibilă urcarea lor pe prima treaptă a afirmării, iar în cazul celor care au mai bătut la porțile muzicii tinere s-a obținut un incontestabil atestat de calitate.

Astfel, grupul vocal-instrumental „CANON" din Hunedoara, grup înființat de poetul Ioan Evu și avînd în componență absolvenți ai conservatorului, s-a dovedit capabil de momente de adevărată artă, prin compoziții solide și meticulos armonizate sau orchestrate.

Grupul feminin vocal-instrumental „FILIGRAN" din Tîrgoviște, avînd în componență absolvente ale școlii de muzică, mai are încă de lucru pe calea desăvîrșirii intențiilor propuse, dar, debutul său nu a fost unul oarecare, iar perspectiva l-ar putea asigura — cu condiția străduinței — un loc aparte în muzica tînără.

O sensibilitate deosebită și o profunzime cu totul inedită a mesajului său muzical și poetic trebuie remarcată și în evoluția „GRUPULUI 2½" din orașul Oțelu Roșu.

Înființat cu aproximativ opt ani în urmă, „GRUPUL T" din Tîrgoviște, despre care s-a scris de multe ori în cronicile cenaclului, și-a reconfirmat, în această toamnă, personalitatea distinctă, binemeritîndu-și succesul. După părerea mea însă, acest grup va trebui să mai renunțe în perspectivă la preocuparea sa pentru texte cu cavalcade haiducești (preocupare care dealtfel a dat naștere unor cîntece minunate) și să aducă în cîntecele sale problemele și poezia momentului actual.

În sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, se cer menționate cîteva remarcabile prezențe individuale în muzica tînără. Este vorba de VASILE ȘEICARU din Galați, un cîntăreț care aduce cu sine pe scenă experiența și dezinvoltura fostului interpret vocal de muzică pop.

CONSTANTIN DRAGOMIR se arată ca un stăpîn sigur al posibilităților pe care le oferă chitara (meșteșugul și subtilitatea instrumentală pe care le dovedește pot fi invidiate de mulți pretendenți ai instrumentului), elaborînd vocal și instrumental în cel mai pur stil folk.

Debutant cu cîțiva ani în urmă pe scena Cenaclului Flacăra, VALI ȘERBAN a evoluat în recenta stagiune bunedoreană ca un cîntăreț serios, cu preocupări de perfecționare și autodepășire, cîntecele sale pe versurile poeților Esenin, Ion Sângereanu sau Adrian Păunescu putînd sta alături de succesele certe ale muzicii tinere.

Desigur că, alături de nume binecunoscute în muzica tînără sau de cele menționate mai sus, s-au mai produs în turneul din Transilvania și alte prezențe, pe care le-am găsit menționate de multe ori în cronicile din ultimii doi ani ale cenaclului. Faptul că nu le-am subliniat în articolul meu se datorează luării în considerație a talentului lor precum și părerii personale că, pînă la ora actuală, nu și-au precizat o orientare stilistică, cîntînd la întîmplare fie muzică populară, fie ușoară, sau stăruind asupra primei compoziții cu care au debutat, dar pe care nu au reușit s-o depășească.

Acești tineri pot avea în față ca exemplu nu numai pe „veteranii" muzicii tinere, dar și pe acei cîntăreți care au devenit în scurt timp vedete ale acestei muzici, tocmai datorită seriozității în preocupare, a gîndului pentru autodepășire, precum și căutării permanente, care i-au făcut să devină prolifici în sensul cel mai bun al actului de cultură. L-aș cita încă o dată pe VICTOR SOCACIU, care lansa de pe scena cenaclului, în numai zece zile de turneu, nu mai puțin de patru cîntece noi, care s-au bucurat de succes.

„Bătrînul" IULIU MERCA spunea într-un rock lansat de formația sa „SEMNAL M", cu ocazia festivalului organizat de „CLUBUL A" în primăvara acestui an, că „fiecare ceas e un veșnic început"; această frumoasă idee, lansată în imediata apropiere a celor care opinau în programele de sală pentru inexistența muzicii tinere sau pentru terminarea folkului românesc la VALERIU STERIAN, cu siguranță că nu a fost receptată de către ei, pentru că altfel ar fi devenit mai îngăduitori măcar cu timpul dacă nu cu cei care continuă să comunice prin abordarea stilului folk.

Scurta istorie a folk-ului românesc nu s-a oprit la al cincilea cîntăreț enunțat ca punct terminus ci trece actualmente cu obligativitate prin compozițiile: AMIAZA (ADRIAN IVANITCHI); LUMEA E CUM SÎNTEM NOI (NICU ALIFANTIS); OLTUL (VICTOR SOCACIU); DACĂ TOATE ACESTEA FI-VOR ÎNVĂȚATE (VASILE ȘEICARU); GARA DE NORD (CONSTANTIN DRAGOMIR); CÎNTEC SFÎNT (GRUPUL 2 1/2); TRON ÎN APUSENI (VALI ȘERBAN); RADU DE LA GRECI (GRUPUL T) și nu se încheie încă la BALADA CORVINĂ (GRUPUL CANON).

MIHAIL STAN ■

P.S.

Nu i-am uitat pe Aurel Gherghel (inițiator și susținător de excepție al multor momente de muzică tînără, care se născuseră în „Clubul de la ora 7" și ajungeau pe marile scene ale Capitalei), Adrian Morolanu (care și-a cheltuit bursa de student în Cluj-Napoca pe telefoane care chemau folkiștii din București), Emil Iftode (care avea sublima pretenție de a se cînta folk măcar o dată pe lună și în sălile de la Academia „Ștefan Gheorghiu", după cum nu-i pot uita pe Nicu Vladimir și Horia Stoicanu (care au compus și cîntat folk înaintea multor pretendenți la un loc de favoare în calendarul folk-ului nostru).

„Ce înseamnă a (nu)-ți planifica drumul"

Pentru unii automobiliști, planificarea deplasărilor pare o noțiune abstractă, fără valențe practice. „Adică cum vine treaba asta? — se întreabă ei nedumeriți, deplasarea cu mașina nu e ca mersul trenurilor: plecarea la ora și minutul X, sosirea la ora și minutul Y. La urma urmei, de aceea am autoturism, să pornesc cînd îmi cade bine; să nu fiu legat de oră fixă nici cînd mă aștern la drum și nici cînd trebuie să ajung la destinație. În plus, conducerea autovehiculului îmi face plăcere, mă destinde. Mă sui la volan, obosit ca după ieșirea de la serviciu, și simt cum mă relaxez după fiecare kilometru parcurs". Un asemenea mod de gîndire pornește de la optica greșită, limitată și, mai ales, falsă că pilotarea mașinii este o îndeletnicire prin excelență odihnitoare, ignorîndu-se ceea ce trebuie să se înțeleagă prin planificarea călătoriei în sfera conducerii autovehiculelor. Din capul locului trebuie să subliniem că a porni la drum în stare de oboseală, după surmenajul serviciului de exemplu, înseamnă a crea „din start" premisele accidentului. În ce privește capacitatea pilotării mașinii de a produce o stare de destindere, lucrurile sînt adevărate în măsura în care este vorba despre influența relaxantă a altei ocupații față de cea cotidiană, și nu ca remediu în sine pentru alungarea oboselii. În sfîrșit, să reținem că nu este exagerată nici comparația mai sus-amintită cu mersul trenului: un conducător auto animat de spiritul conduitei preventive înțelege să stabilească o oră rezonabilă de plecare (în funcție de rezolvarea, fără pripeală, a problemelor legate de călătorie, de starea de oboseală, de condițiile de deplasare etc.) și să aloce un timp judicios calculat pentru parcurgerea în siguranță a traseului, ținînd și aici seama de toți factorii care concură la efectuarea în bune condiții a deplasării. Și dacă, într-un motiv sau altul, plecarea are loc cu o oră mai tîrziu față de cea stabilită inițial, nimic mai firesc, din punctul de vedere al conduitei preventive, decît faptul că la destinație să se ajungă tot cu o oră mai tîrziu. A încerca recuperarea timpului pe seama fortării vitezei, depășirilor riscante, trecerii pe galben — uneori chiar pe roșu — a culorii semaforului și a altor manevre hazardate înseamnă tot atîtia germeni de accidente, nemaivorbind despre consumul în plus de carburanți (fiecare accelerare înseamnă o picătură de benzină în plus, fiecare frînare o secundă în minus din viața motorului), solicitare sporită a sistemului nervos al omului de la volan. După o asemenea călătorie, dacă totul iese bine, constați la destinație că ai reușit, după atîtea eforturi și pericole inutile, să cîștigi zece sau cincisprezece minute, și asta în urma unei distanțe de peste două sute de kilometri rulați. Ca să nu rămînem la nivelul afirmațiilor, care pot să pară unora gratuite, un caz care sperăm să convingă: evident, pe cei care au nevoie să fie convinși. B.G. din Reșița avusese zi liberă, ca recuperare, în vinerea aceea. „Tocmai bine, se gîndi el, ca să facem călătoria la Craiova, de mult proiectată, împreună cu familia M., al cărei fiu își satisfăcea stagiul militar în capitala Bănțel". Numai că familia M. nu locuia la Reșița ci la Gătaia. Nu cine știe ce departe de Reșița, dar, oricît...

B.G. pleacă la Gătaia la cîntatul cocoșilor, revenind la Reșița pe la ora 14. Nici un fel de pauză pentru o cît de mică odihnă a șoferului după orele petrecute la volan! Timpul nu stă! Ambele familii pornesc de îndată către Craiova. Pe drum, un agent de circulație le face semn de oprire. „Mă acuzați că v-am întrerupt călătoria, se adresează el politicos automobilistului — văd că aveți centuri de siguranță și de aceea vă recomand să le prindeți. Nu se știe cînd vă vor fi de folos. Vă solicit, de asemenea, să aveți grijă cu ce viteză circulați. A plouat și carosabilul este umed, alunecos". Indemnurile au fost reținute parțial, doar în ce privește viteza și aceasta pentru scurt timp. În dreptul aparatului radar, instalat la cîțiva kilometri de locul unde a fost oprit de agentul de circulație, B.G. a trecut în limita legală de viteză. Ați ghicit de ce? Fusese prevenit cu semnale luminoase de unii parteneri de drum. După aceea, tare și cu forță! Nu conta că suprafața de rulare a șoselei era umedă din cauza ploii ce abia încetase. „Am 110 la oră", anunță el, la un moment dat, după cum avea să ne declare ulterior soția. Ajungem repede la Craiova, veți avea timp să vă vedeți băiatul — se adresă el soților M. — iar pînă la noapte vom ajunge înapoi, acasă, la Reșița!" Pe un sector de drum apar, într-un strat subțire, aluviuni pe asfalt. Șoferul le sesizează. Dar, în loc să se limiteze la reducerea pîcioriului de pe accelerație pentru a modera viteza, apasă pe pedala de frînare. La viteza respectivă și pe artera alunecoasă, frînarea a acționat cu violență asupra mașinii, proiectînd-o într-un pom. B. G. și-a pierdut, pe loc, viața. Odată cu el și-a dat sufletul și soția lui M. C., făcînd zadarnică așteptarea fiului ei de a-și revedea mama.

VICTOR BEDA ■

Clasament: Categorie specială. 12 la sută remiză: *„Capșa", „Rapsodia" (10); „Lido" (9,64); „Athénée Palace" (8,83); „Ambasador", „Budapesta" (8,66); „Carul cu bere" (8,50); „Dorobanți" (8,33); „Havana" (8,00); „Cișmigiu" (7,33); „Dunărea" (7,16); „Hanul lui Manuc" (7,00)*

Categoria specială. 10 la sută remiză: *„Union" (8,00); „Trocadero" (7,91); „Orfzoni" (7,85); „Doina" (7,71); „Miorița", „Monte Carlo" (7,00); „Aluniș" (6,33); „Pescarul" (5,00).*

Categoria I, fără remiză: *„Bumbești" (7,46); „Berceni", „Gambrinus", „La Peștera" (7,00); „Triumf" (6,66); „Mercur" (6,16); „Crama Mioriței" (6,00); „Izvorul Rece" (5,42); „Brotăcei" (5,28); „Bolta Rece" (4,71).*

Restaurantul „Bolta Rece", șef de unitate Nicolae Dănilă. Bucătar Rozalia Boghiu; telefon: 18 46 33; adresa: Cîmpia Turzii 62. Face parte din I.A.P.L. Arieș.

— Constatări: În timpul controlului s-a înregistrat întreaga gamă a deficiențelor. Le enumerăm fără a le pune în ordinea gravității. La intrarea în control, după o așteptare de 10 minute, timp în care ospătara Valentina Savu, identificată ulterior deoarece nu purta ecuson, a trecut pe lîngă masa noastră de mai multe ori, ne-a oferit doar fripturi de porc, brașovence și mușchiuleț. La insistențele noastre am primit o scrumieră. Toate cele trei pahare cu vodcă, servite de sus-numita, aveau lipsă la gramaj. În unitate nu sînt liste-meniu. Specialitățile casei lipsesc. Unitatea practică sistemul de gestiune și răspundere colectivă. Ospătarul Giovani Lazăr, locțiitorul șefului de unitate care nu se afla la program, nu a putut prezenta nici un document în acest sens. Nu se întocmesc bonuri de marcaj. Nu s-au putut prezenta actele de procurare pentru salată verde, ceapă, morcovi, ardei din care se executau produsele. Nu se întocmește planmeniu pentru brașovence (tocătură învelită în ciăite), pentru bulete și garnituri. Într-un frigider s-au găsit 3 pachete de carne și 3 pachete de unt, proprietatea Valentinei Savu. La bar s-au mai găsit 7 pachete de Kent, rezerva fumătorului Giovani Lazăr. Notele de plată se întocmesc din cînd în cînd, iar din cele prezentate nu se pot identifica unele produse. Gramajul nu este trecut în notele de plată. Cele trei fripturi cîntărite aveau între 150 și 180 grame. Vasele curate și cele murdare stau pe aceeași masă. Bucătăreasa Rozalia Boghiu spală vase și gătește în același timp. Castraveții murați, vînduți cu 15 lei, au dimensiunile celor cu prețul de 9,50 lei kilogramul. Nu se respectă rețetele și tehnologia de fabricație la buletele de cașcaval și la „brașovence", adică la toate produsele de bucătărie din ziua aceea.

— Note: calitatea meniului, 4; comportarea și corectitudinea oersonalului, 6; eficiența economică și socială, 5; ambianța, 7; controlul oamenilor muncii, 5; nota consumatorilor, 8; Incognito, 3; Media, 4,71.

Observațiile bucătarului: Valorificarea prea atentă a acelor „căzături" nu face cinste bucătăriei. Nici o preocupare pentru prezentarea unor preparate bine gătite. Nici nu se poate vorbi despre diversificare, despre curățenie. Apatie și dezinteres. Nu știu ce aș face să am în îndrumare și control o asemenea unitate.

Sesizările echipei: Neîntocmirea actelor primare de gestiune, întocmirea formală, superficială a notelor de plată, imposibilitatea verificării lor cu bonurile de marcaj lasă clienții la bunul plac al personalului. Dezorganizarea pare a fi făcută cu intenție, iar treburile localului par a fi subordonate intereselor personale și bunului plac al celor care își desfășoară activitatea aici, deocamdată nestingheriți.

La ancheta din acest număr au participat: inspector Mihai Păduraru și Mircea Dinu, șef serviciu producție la I.T.H.R.

OPREA GEORGESCU ■

Rubrică realizată cu ajutorul inspectoratului comercial de stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

...Fantomas și ceilalți...

Cînd am intrat, marți, 13 octombrie, în micul restaurant „Bolta Rece", ploaia încetase de vreo oră. Socotind după liniștea aparentă a străzii, fusesem tentat să cred la început că nu voi întîlni acolo, înăuntru, decît cîțiva consumatori veniți să se adăpostească de ploaie. Dar nu a fost să fie așa, pentru că îndată ce am deschis ușa, nori grei de fum m-au învăluit, semn că animația era în toi. Și într-adevăr, la multe dintre cele 15—16 mese — toate ocupate — se bea și se fuma din plin, se vorbea tare, de multe ori cu poticneli, datorate, probabil, timpului prea îndelungat... cît durase ploaia! Am zărit o scară care ducea undeva într-o altă sală situată la subsol și mare mi-a fost bucuria cînd, coborînd primele trepte, am dat cu ochii de o bucată de carton pe care scria „Salon pentru nefumători". Dar ghinion: salonul era rezervat în acea seară — să nu uităm ora și marți, și 13 — unei agape la care participau vreo 15 persoane. Nu-mi rămînea decît să mă resemnez și să revin printre meseni aflați cu circa 3 metri mai sus.

Neavînd o altă soluție, am cerut permisiunea să mă așez la o masă. Cea aflată chiar la intrare. Am remarcat de la început că un ajutor de ospătar, care semăna leit cu Charlot, împreună cu o colegă de breaslă alergau fără încetare de la bucătărie la „salonul pentru nefumători" și invers. Din pragul bucătăriei (sau cel al barului, nu-mi puteam da seama ce destinație avea, din pricina unei perdele) un ospătar — probabil chiar șeful — își plimba privirea prin local, aerul său nefiind chiar cel mai prietenos din lume. La un moment dat am asistat la o adevărată demonstrație de virtuozitate: după ce micul Charlot s-a precipitat în fața lui cîteva clipe, a dispărut, ca apoi, într-un timp record, să reapară încărcat cu o mulțime de farfurii pline.

A trecut „sfertul de oră academic" și o ospătăriță între două vîrste s-a prezentat destul de amabilă la masa la care așteptam. Am aflat că există patru feluri de mîncare, printre care cotlet de porc, creier, șa'ău. Am optat pentru un cotlet și o sticlă cu bere. În cele 17 minute care s-au scurs pînă la sosirea cotletului nu m-am plictisit. Comesenii mei, deși destul de „bine făcuți", erau destul de veseli. Ba ni s-a alăturat și un alt cunoscut de-al lor aflat în aceeași stare. Mi s-a recomandat chiar, așezîndu-se în stînga mea. Cînd l-a zărit, „șeful" a exclamat peste capetele celor așezați la vreo patru mese: „Formidabil! Uite-l și pe Fantomas!" Într-o clipită mi-am dat seama că — socotind după locul pe care îl ocupam — devenisem... mîna dreaptă a marelui Fantomas!...

Ospătărița — căreia nu am reușit să-i citesc numele de pe ecuson — a adus cotletul, însoțit de o salată de castraveciori printre care se iveau și 3—4 felioare de gogoșari. Am primit și niște jumătăți de chifle care cîndva fuseseră foarte uscate, dar acum, udate și prăjite, erau nu numai calde, ba chiar comestibile. Am ciocnit un pahar cu Fantomas și cei-lalți. Faptul le-a amintit că nu prea mai aveau de băut. Unul dintre „băieții" lui s-a împleticit ușor către locul unde se afla „dom' șef" și a revenit de acolo cu o sticlă sub braț. Apropape imediat după ce am mîncat, ospătărița a venit cu nota de plată așezată frumos pe o farfurioară cu șervețel. Faptul m-a surprins, ca și celelalte manifestări de politețe ce nu păreau în nici un caz să facă parte de obiceiul locului. Să fi fost deconspirat? Nu, în nici un caz! Probabil prezența lui Fantomas mă avantaja. Am spus veselilor mei comeseni „bună seara" și am ieșit.

Afară era un aer atît de curat...

Cu toate că acordăm ospătăriței nota 7, nu putem să notăm restaurantul cu mai mult de 3.

INCOGNITO ■

Din partea I.A.P.L. „Bistrița", sectorul 2, Bd. Republicii 178, București, primim următoarea scrisoare:

Urmare semnalărilor critice apărute în revista dv. la rubrica „Topul restaurantelor" despre unitățile Rest. Izvorul Rece și Brotăcei, vă informăm că deficiențele și abaterile constatate la aceste unități au fost analizate cu toată exigența și fermitatea la nivelul Consiliului oamenilor muncii, stabilindu-se următoarele măsuri:

Rest. Izvorul Rece

— Sancționarea șefului de sală Ioniță Niculae cu diminuarea retribuției cu 10% pe două luni, conf. art. 100, lit. c din Codul Muncii;

— Sancționarea ospătarilor Neamțu Gheorghe și Babău Ștefan cu diminuarea retribuției cu 10% pe 2 luni conf. art. 100, lit. c din Codul Muncii;

Totodată vă informăm că s-au luat măsuri pentru renovarea și întimizarea unității, remedîndu-se toate deficiențele cu caracter administrativ, constatate de organele I.C.S. și redactorii dv.

Rest. Brotăcei

— Sancționarea tov. Ilie Gheorghe — șef unitate — cu avertisment, conf. art. 100, lit. b. din Codul Muncii;

— Sancționarea șefilor de sală Cheleș Lucian și Niculescu Eugen cu retragerea a două gradații pe 2 luni, conf. art. 100, lit. c din Codul Muncii;

— Sancționarea barmanilor Nicolau Gheorghe și Popa Florica cu retragerea a două gradații pe 2 luni, conf. art. 100, lit. c din Codul Muncii și mutarea disciplinară la alte unități;

— Sancționarea bufetierei Cicu Mariana cu retragerea a două gradații pe 2 luni conform art. 100, lit. c din Codul Muncii;

— Sancționarea bucătarului gestionar Budeș Caluda cu diminuarea retribuției cu 10% pe una lună conf. art. 100, lit. c din Codul Muncii.

Conducerea I.A.P.L. „Bistrița" vă mulțumește pentru sprijinul acordat, considerînd inițiativa dv., de a face cunoscute aspectele atît pozitive, cît și negative ale activității de alimentație publică, ca pe o acțiune care va duce la continua perfecționare a activității din acest domeniu de activitate, asigurîndu-vă totodată că va intensifica acțiunile de îndrumare și control ale activității unităților din subordine, pentru prevenirea și eliminarea oricăror deficiențe.

director, P. Neidoni

Omul care joacă

N-am fost învinşi acum...

Pentru foarte mulţi oameni ai fotbalului, calificarea echipei noastre pentru „Mundialul" spaniol a fost pierdută sîmbăta trecută, după acest dramatic joc disputat împotriva reprezentativei helvete. Am auzit voci capabile să invoce, prin fireştile calcule teoretice, miracolul posibil să ne mai aducă, printr-o eventuală sarabandă a rezultatelor ce au mai rămas de scris în această adevărată grupă a loviturilor de scenă, calificarea pe pămîntul spaniol.

Pentru mine, începutul sfîrşitului a fost intuibil prin felul în care a fost pregătită această campanie a ultimelor jocuri şi a devenit realitate prin neputinţa condamnabilă cu care „s-a pregătit" egalul din meciul cu Ungaria. Aşa cum am scris şi la timpul potrivit, germenii eşecului au încolţit în ziua blestemată în care, într-unul din hotelurile Zürichului, reprezentanţii federaţiei noastre — avînd, totuşi, şi un program discutat din ţară — au stabilit, neaşteptat de păgubitor, făcînd chiar şi concesii (!) adversarilor noştri, datele de joc ale naţionalei. Numai că noi, cei mai tineri, „nu ştim încă nimic", şi „trebuie să fim doborîţi" dacă avem curajul să rostim adevărul care a făcut să plîngă suflarea noastră fotbalistică.

Sigur că au fost cîteva momente pe care, dacă ni le-am fi apropiat aşa cum puteam, victoria ne-ar fi bucurat după cele 90 de minute ale sîmbetei trecute. Sînt dispute în care poţi fi inferior adversarului din multe puncte de vedere, dar în care dacă ştii să fructifici şansele, fie ele cît de puţine, pe care ţi le oferă jocul poţi ieşi victorios din luptă. Or, noi am avut astfel de momente, care depind în primul rînd de jucători, de inspiraţia şi de priceperea lor, nefiind bine să le imputăm numai antrenorilor. Cert este că aşa cum s-a prezentat echipa elveţiană ca alură, ştiinţă a jocului, personalitate şi deplină cunoaştere a meseriei din partea fiecărui jucător, mi s-a părut încă din felul în care se încălzea greu de depăşit la Bucureşti ca să nu mai gîndesc la ce va fi la Basel... Poate că am sperat că, pierzîndu-şi şansele la noi, acasă, Elveţia ar fi putut fi mai îndurătoare şi chiar conciliantă în jocul retur. Nu putea fi aşa pentru că Anglia intra şi ea în calcule şi trebuie să ne dea de gîndit în acest sens însuşi simplul fapt că tuşierii lui Barbaresco şi-au schimbat poziţiile în a doua repriză, mergînd fiecare cu echipa pe care trebuia să o semnalizeze parcă într-un anume fel...

În afara acestor socoteli, în care intră şi alţii, era bine ca acelea pe care ni le făceam singuri să nu fi fost făcute la nivelul numărătoarei, ci măcar la acela al unui calculator din generaţia a patra.

Nu vreau să mai intru în amănunte pur tehnice, de alcătuire gîndită a formaţiei, deoarece mi s-a părut, de mult timp, cel puţin bizare, pe măsura raţionamentului că degeaba aducem tunuri chiar şi noi în atac, cînd nu avem servanţi capabili să pună o ghiulea ca lumea pe ţeavă, capacitatea lor fiind aceea a unor arcaşi rămaşi în stadiul săgeţilor cu vîrf de cremene... Totuşi, mai merită amintit spectacolul bîjbîielii totale care a însoţit acest ultim stagiu de pregătire al naţionalei. Dobrin este pentru fotbalul nostru un fel de Uwe Seeler sau Pele, astfel explicîndu-se scandarea numelui său de o tribună întreagă în multe momente în care antrenorii respectivi trebuie să fie singurii judecători ai utilităţii prezenţei sale într-un joc sau altul, indiferent de opinia presei. Bietul Valentin Stănescu s-a simţit obligat înaintea jocului să explice publicului, la gard (!), că cerutul său nu poate juca pentru că „n-are voie" !... Sigur că nu avea voie deoarece nu a fost anunţat odată cu ceilalţi componenţi ai listei înaintate la F.I.F.A. Adică un fel de şolfărie ce nu poate adormi măcar pe sugari... Ştim foarte mulţi calităţile şi defectele din joc ale răsfăţatului fotbalului nostru. Menirea antrenorului adevărat este tocmai aceea de a se pronunţa la timp şi răspicat asupra utilităţii pieselor de care dispune şi care sînt, în ajutorul lui, sugerate de slujitorii condeiului.

Personal nu cred că Dobrin s-ar fi descurcat şi el prea mult alături de nişte coechipieri fără cine ştie ce vocaţie şi în faţa celei mai bune echipe a grupei — lucru ştiut de mult — făcută parcă din urşi trecuţi prin toate reciclările fotbalului şi coborîţi din Alpi. Dar această ultimă picătură, care a umplut un pahar deja vărsat, trebuie să-l şi spargă.

Totul trebuie făcut însă cu grijă, judecată şi fără răutate, aducînd şi răspunsul la întrebarea de ce generaţia tînără care încîntă acum mijind la Antipozi se poate pierde şi ea ca atîtea altele ?

Un răspuns pe care voi încerca să-l dau săptămîna viitoare, fiind convins că pînă atunci posibilele „căderi sau aşezări de capete" nu vor putea anula, numai ele, umbrele fotbalului nostru.

CORNEL DINU ■

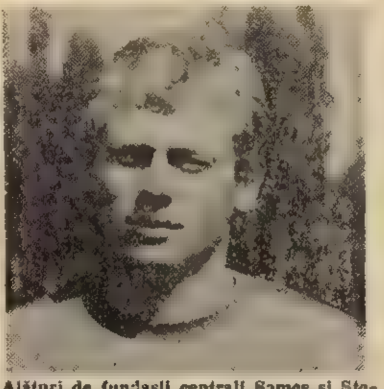

Alături de fundaşii centrali Sameş şi Ştefănescu (ca de obicei, buni), Ilie Balaci a fost singurul dintre tricolori care a dat satisfacţie în partida de sîmbătă. El a marcat un gol superb, dar cu o floare...

Ultimele meciuri din grupă

Din cele 20 de partide ale grupei a IV-a preliminare s-au disputat pînă acum 16. Au mai rămas de jucat, lesne de dedus, ultimele 4, unul din ele, Ungaria — Elveţia (14 octombrie), fiind în plină desfăşurare la ora la care revista noastră merge spre tipar. Celelalte sînt :

Ungaria — Norvegia (31 (oct.)
Elveţia — România (11 nov.)
Anglia — Ungaria (18 nov.)

Înaintea lor, clasamentul se prezintă astfel :

1.	Anglia	7	3	1	3	12—8	7 p
2.	România	7	2	3	2	5—5	7 „
3—4.	Ungaria	5	2	2	1	6—6	6 „
	Elveţia	6	2	2	2	8—9	6 „
5.	Norvegia	7	2	2	3	7—11	6 „

O primă observaţie, lupta strînsă. Cu excepţia Angliei, toate celelalte competitoare au pierdut măcar un meci acasă, ungurii în faţa englezilor, elveţienii în faţa norvegienilor, românii în faţa elveţienilor, norvegienii în faţa ungurilor !

După înfrîngerea de sîmbătă, şansele tricolorilor (foarte mari înaintea partidelor din această toamnă, ambele pe teren propriu) s-au micşorat simţitor. Sigura posibilitate ca fotbaliştii noştri să ajungă la El Mundial 1982 ţine de-acum de victoria (obligatorie) în Elveţia şi de jocul rezultatelor. Ca să ne calificăm, e nevoie ca :

a) să cîştigăm în Elveţia ;

b) ungurii să piardă măcar un punct (ideal, două) în meciurile pe care le mai au de disputat acasă, cu Elveţia şi Norvegia ;

c) ungurii să facă meci egal sau să cîştige în Anglia.

Mai sînt, fireşte, şi alte variante, dar cele de mai sus apar, din punctul nostru de vedere, cele mai convenabile. Cît totul nu e chiar pierdut, cel puţin teoretic, să mai sperăm.

•

Cine e de vină

(Urmare din pagina 24)

lor aversiune pentru Dobrin („jucător terminat", „fosilă" etc.), ei şi-au călcat pe inimă şi au decis, într-un ceas pe care îl credeau al doisprezecelea, dar care se va dovedi şi mai întîrziat, chemarea jucătorului de atîtea ori repudiat. Fără îndoială, din punctul lor de vedere, un compromis. Fără îndoială, din punctul de vedere al iubitorilor fotbalului, un act de reparaţie morală necesar. Aşa cum declarase chiar în această pagină, Dobrin (urmărit de antrenorii reprezentativei în meciul Tîrgovişte-Dinamo, un fel de ultimă şi fără sens justificare) s-a înrolat imediat şi, bucuros, hotărît să nu se dezmintă, s-a prezentat la Snagov. După cum se ştie, a fost prea tîrziu.

Dacă situaţia lui Stredie nu are implicaţii deosebite, credem că el n-ar fi jucat oricum, cea a lui Crişan merită un dram de atenţie în plus. După meciul cu Ungaria, în care a evoluat la limita dintre slab şi foarte slab, Crişan s-a întors la Craiova şi, aducîndu-şi aminte că n-a intrat la facultate, s-a supărat ? ! A refuzat să se mai înfăţişeze la antrenamente ameninţînd că pleacă la Steaua ? ! Drept urmare, n-a făcut deplasarea în Grecia, pentru partida cu Olympiakos Pireu, ceea ce presupune că era, la ora convocării lotului reprezentativ, neantrenat. Ca să nu mai vorbim de aspectul disciplinar al problemei. Refuzînd să-l cheme selecţionerii au procedat, în prima fază, corect. Numai că, lipsiţi ca totdeauna de consecvenţă, ei au cedat şi, asemenea unor prestidigitatori, au scos pînă la urmă, din căciulă, şi această ultima carte ? ! Numai că iarăşi a fost prea tîrziu.

Dreptul de veto

Pentru că, la cotele pomenite, Regulamentul F.I.F.A. stipulează că „în această listă (n.n. cea iniţială, cu Nedelcu II, Mihai Zamfir şi Cămătaru) nici o modificare nu va fi admisă fără acordul scris al părţilor, ce va fi înaintat secretariatului F.I.F.A." Tot acolo însă se mai adaugă că, în cazuri de forţă majoră, se pot accepta înlocuiri, cu condiţia, repetăm, ca echipa adversă să-şi dea avizul. Astfel de modificări sînt, ca să zicem aşa, în practica fotbalului internaţional (aşa a procedat, de pildă, F.R.F. cînd, prin vicepreşedintele ei de atunci, Nicolae Irimie, a permis echipei olimpice a Ungariei să introducă pe listă, în ultimul moment, un jucător care, între altele fie spus, a contribuit din plin la eliminarea formaţiei noastre), numai că federaţia elveţiană, făcînd uz de dreptul ei de veto, n-a fost de acord cu solicitarea F.R.F.

Joi, cînd delegaţia elveţiană şi-a făcut apariţia la hotelul „Flora", diriguitorii federaţiei noastre au încercat să-i determine pe oaspeţi să renunţe la punctul lor de vedere, exprimat iniţial printr-un telex. O echipă redutabilă, formată din preşedintele Andrei Rădulescu, vicepreşedintele Mircea Angelescu, secretarul Ion Alexandrescu şi şeful compartimentului internaţional Mircea Samăreanu, s-a străduit, nu fără diplomaţie, să găsească o rezolvare. În cursul tratativelor, la care trebuie să recunoaştem că am tras şi noi cu urechea, vizitatorii au părut la un moment dat să cedeze. Ei au motivat logic şi, în rezumat, au trecut răspunderea pe seama antrenorului Wolfisberg, afirmînd că acesta a pregătit echipa pentru un adversar şi nu-i convine să întîlnească un altul ? ! A rămas, pînă la urmă, că vor da răspunsul a doua zi, limitînd eventuala modificare la un singur jucător. Acela ar fi urmat să fie, din cîte am înţeles de la preşedintele F.R.F., Dobrin.

În dimineaţa următoare, în cadrul unei scurte conferinţe de presă, Paul Wolfisberg, invocînd motive şi plauzibile („dacă jucătorul pe care vreţi să-l introduceţi acum va cîştiga meciul, cum ne vom justifica noi în faţa publicului elveţian ?"), şi fanteziste („am pregătit echipa în funcţie de cei aflaţi pe lista dv."), a făcut cunoscut, ferm, refuzul, închizînd pînă şi ultima portiţă.

Acestea ar fi, stimaţi cititori, cauzele pentru care, venit mai tîrziu Dobrin a părăsit Snagovul mai devreme. Pe furiş, ca să nu strice atmosfera, aşa cum fusese şi adus, ca să salveze o corabie pe 3 sferturi scufundată.

Aer proaspăt

S-a produs ceea ce era inevitabil, s-a produs ceea ce trebuia să se producă de mult, conducerea tehnică a lotului reprezentativ a fost demisă. Astfel că, conducerea Consiliului Naţional pentru Educaţie Fizică şi Sport (între noi fie vorba, organism care poartă şi el o parte din răspundere, căci la nivelul lui s-a încercat şi răsinsistat ca Ştefan Covaci să nu-şi vadă liniştit de pensie şi Valentin Stănescu să se dedice, în exclusivitate, naţionalei) a aprobat hotărîrea Biroului Federaţiei Române de Fotbal privind înlocuirea din funcţie a membrilor întregii conduceri tehnice, Ştefan Covaci, Valentin Stănescu şi Victor Stănculescu. Decizia, reluăm din comunicatul C.N.E.F.S., a avut în vedere „rezultatele cu totul nesatisfăcătoare obţinute de echipa reprezentativă de fotbal în ultima vreme şi cu deosebire prestaţia sub orice critică a echipei în partidele recente cu echipa Ungariei şi cu echipa Elveţiei, partide în care echipa noastră avea posibilitatea să obţină calificarea în turneul final al Campionatului Mondial din Spania, 1982".

Toate bune pînă aici. Cei care au pierdut, pentru fotbalul românesc, tot ce se putea pierde, ratînd campionate balcanice, olimpice, europene şi mondiale, cei care n-au ştiut să facă din 11 jucători o echipă, lipsind-o de orientare tactică şi, implicit, de şansă, Covaci, Stănescu şi Stănculescu au fost destituiţi. Numai că, spre surprinderea noastră, a tuturor iubitorilor fotbalului, de pe lista celor puşi pe liber a fost omis, probabil din grabă, numele medicului naţionalei, al doctorului Dumitru Tomescu. Oricîtă abilitate a avut acesta, şi a avut, de a trece mereu de pe o corabie pe alta, de la Gică Popescu şi Angelo Niculescu încoace, a sosit, sîntem convinşi, momentul ca doctorul Tomescu să lase locul unui confrate mai tînăr, mai entuziast. Din care, slavă Domnului, că se găsesc destui.

Fotbalul nostru simte nevoia, şi nu de ieri, de azi, de aer proaspăt. Dacă e să fie aer proaspăt, şi se pare că asta e intenţia organelor ce conduc direct destinele fotbalului (tot mai des intervine în discuţie numele lui Mircea Lucescu), atunci să fie, cu adevărat, aer proaspăt. Răul care a fost şi care a adus atîtea prejudicii fotbalului românesc să fie în întregime îndepărtat. A trecut, asta e clar, timpul măsurilor oprite la jumătate.

RACUL

Aforisme de St. J. Lec

— Prostia e mama crimei. Deseori tatăl ei e genial.

— „Îl ameninţ numai cu degetul" — a spus. Şi l-a pus în frigare.

— Curios om. Chinuindu-se ca deţinut într-o carieră de piatră şi-a găsit un bloc de granit din care vrea să i se facă monument.

— „De ce — am întrebat un critic oarecare — aţi scris despre aceasta ca despre un eveniment epocal, care va avea o influenţă covîrşitoare ?"

— „Despre ce" ? — m-a întrebat.

— Am visat că X a spus un oarecare **gînd nepieptănat**. Acesta reflectă situaţia lui, armonizează cu idealurile sale, dovedeşte fermecătoarea sa lipsă de inteligenţă. O fi fost gîndul lui sau al meu?

— Din ochiul Providenţei or fi căzut vreodată lacrimi umane ?

— Aş dori să văd o aba, care să atragă după sine continentele.

— Dacă ar trebui să mă întîlnesc cu cel care mă torturează pe lumea cealaltă, prefer să trăiesc cu el pe lumea asta.

— Am întîlnit un om aşa de incult că citatele clasicilor le concepe singur.

— Fiecare gunoi care luptă cu ventilatorul se consideră Don Quijote.

— Repede ! Repede ! Îţi poţi trăi viaţa într-o zi. Dar ce-ai să faci cu restul zilelor ?

— Multe bumeranguri nu se mai întorc. Preferă libertatea.

— Cînd doi inamici au un duşman comun ura dintre ei devine şi mai mare. Fiecare din ei doreşte să fie singurul învingător al duşmanului lor.

— Ochii întunecaţi sînt deseori mărturii foarte clare.

— Cum să exersezi memoria, ca să uiţi ?

— Oamenii între ei de veacuri sînt într-un monolog.

— Şi ochiul de sticlă îşi vede orbeaţa.

— Uneori şi cizma proastă lasă urme trainice.

— Se poate oare trece pe lîngă adevăr? Da, dacă îl depăşeşti.

— Ecce homo ! — homini lupus est.

— Şi frunţile de aramă sînt pline de umbre.

— Pegas n-ar trebui să fie împiedicat şi de picioarele din faţă şi de cele dinapoi.

În româneşte de NICOLAE ARMEŞ ■

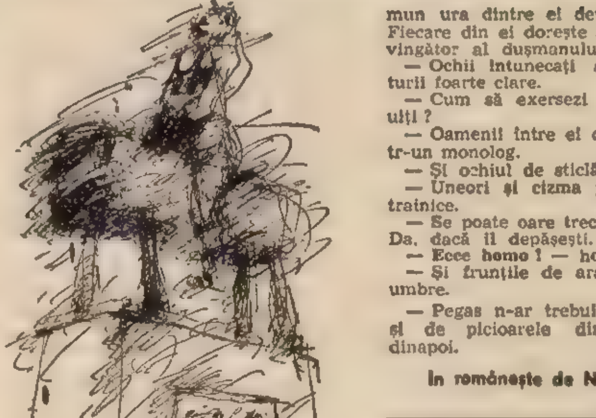

MARIANA ŞERBAN ■

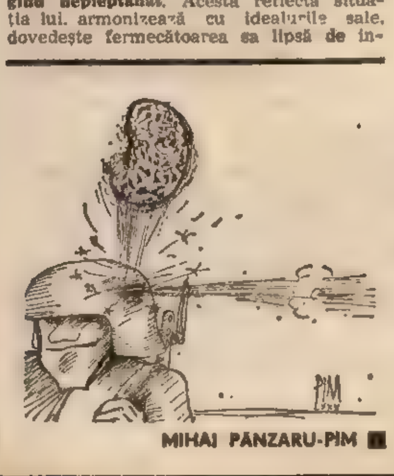

MIHAI PÂNZARU-PIM ■

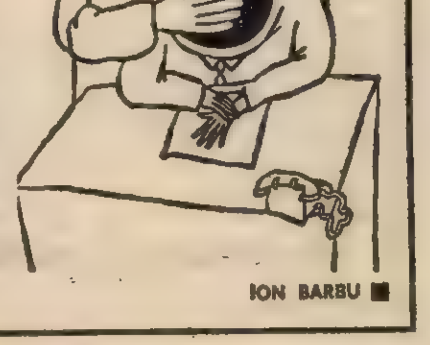

ION BARBU ■

Terapia așteptată

Iarăși viața mă pune în situația de a nu mă alinia unui cor de înțelepți de ultimă oră, înțelepți care văd numai erorile fostei conduceri tehnice a echipei naționale de fotbal a României. Mi se pare că măsura de înlocuire a antrenorilor Ștefan Covaci, Valentin Stănescu și Victor Stănculescu este justificată, este întru totul justificată, și altă măsură în această privință nici nu era de conceput. Dar vreau să încerc să lămuresc totuși o parte din situația creată, spunînd pentru început că dacă e adevărată aserțiunea că nu jucătorii s-au convocat pe ei înșiși la echipa națională, ci au fost convocați de antrenori, e tot atît de adevărată și părerea mea că nu antrenorii s-au numit pe ei înșiși antrenori. Mai exact vorbind, C.N.E.F.S. și F.R.F. poartă cel puțin tot atîta răspundere pentru cele trei puncte, din patru posibile, pierdute de echipa noastră națională, ca și „instrumentele" de lucru la care s-a renunțat. Îmi amintesc precizarea făcută astă vară în „Sportul", de către C.N.E.F.S. și F.R.F., că Ștefan Covaci, în ciuda unor zvonuri din presa străină, nu va pleca în străinătate să antreneze nu știu ce echipă îl chemase, ci va rămîne să se ocupe de echipa noastră națională. Ștefan Covaci, între altele, era și un pensionar care nu pretindea de la nimeni nimic. Nu-l apăr pe Covaci, l-am criticat destul cînd era în picioare. Acum conturile sînt încheiate și n-avem decît să ne întrebăm de ce totuși Ștefan Covaci a putut fi antrenorul celui mai bun Ajax din cîte au fost vreodată, cîștigînd cu acea echipă din Amsterdam glorie intercontinentală și n-a putut fi antrenorul așteptat al unei reprezentative căreia toți i-am dorit inutil să fie strălucitoare? Ceva îmi spune că nu numai Covaci e de vină. Sau dacă e el de vină, atunci culpa sa cea mai gravă e că, la întoarcerea din experiența fotbalului competitiv din lume, n-a știut să creeze sau să pretindă crearea și în fotbalul românesc a unui sistem competitiv de muncă, răsplată și performanță. Sigur că a mai intervenit și îmbătrînirea, sigur că a mai intervenit și plăcerea lui Ștefan Covaci de a vorbi mult, dar dacă vom accepta că toți oamenii au defecte și că toți oamenii au perioade mai rele în viață, nu vom putea să-l facem pe Covaci mai vinovat decît este. Căderea lui din vîrful fotbalului românesc este întru totul explicabilă prin proastele rezultate ale naționalei noastre. Dar să nu încheiem cariera unui om lipind pe toată suprafața ei imaginea de coșmar a ultimelor rezultate. Fiind, evident, unul dintre principalii artizani — dacă nu chiar cel mai important — al ratării de către echipa României a calificării pentru Spania, Ștefan Covaci rămîne totuși în istoria fotbalului românesc. Ce să zicem de Valentin Stănescu care, cu un an înainte de pensie, nedispunînd decît de puține mijloace de a se apăra, riscă să intre într-o penumbră igrasioasă, cînd el s-a dăruit, a muncit, dar atîta a putut? Om de mare inimă, destul de încăpățînat în ideile sale, scos o dată de la cîrma naționalei și rechemat anul trecut, în ciuda opoziției sale, Valentin Stănescu a făcut, fără îndoială, multe greșeli. Nu a făcut însă și greșeala de a fi de rea credință. Merele și sticlele și borcanele cu care a fost bombardat de cei cîțiva fanatici, după meciul **România — Elveția 1—2**, nu sînt un mijloc de comunicare cu acest om necăjit, pe care simt nevoia să-l critic pentru tot felul de greșeli, dar simt nevoia să-l apăr de excese și de vinovății pe care nu le are. Căci nu Valentin Stănescu și nici Victor Stănculescu și nici chiar Ștefan Covaci pot sau au fost capabili să oprească imensul val de nereguli din fotbalul românesc. Sigur, ei știau aceste nereguli, știau că s-a ajuns, la noi, în fotbalul acesta atît de iubit de oameni și atît de mințit de slujitorii lui, să fie plătiți mai bine jucătorii care nu joacă. Ei știau că nu e o vorbă corupția și că nu e o vorbă lipsa de pregătire. Și că din moment ce invită la loturile reprezentative oameni pe care, într-un fel sau altul, într-un moment sau altul, cineva i-a plătit (iar ei au acceptat) ca să nu joace, acei oameni sînt în stare de orice. Sînt în stare inclusiv să nu-și asculte comandantul din teren sau comandantul de pe bancă. Dar întrebarea mea e pe cine se putea baza această conducere a echipei reprezentative cînd tot mai multe vetre ale acestui fotbal dau semne de boală? Din atîția bolnavi cîți are fotbalul nostru, bolnavi de lene și de bani nemunciți și de aranjamente, era exclus să nu nimerească și în echipa reprezentativă cîțiva. Căci, după opinia mea (și rezultatele echipei naționale de juniori în Australia confirmă aceasta), avem o înflorire fantastică de talente în toate generațiile. Cred că oricînd se pot face cinci echipe naționale, de valoare egală, competitive în lume. Dar asta cu condiția păstrării integrale a cinstei, a demnității, a disciplinei, a corectitudinii și a nivelului de pregătire profesională, necesare unei ieșiri în lume. Copiii care au bătut tot ce au întîlnit în cale, pînă la ora la care scriem, în Australia, vor putea fi mîine marii fotbaliști ai României și vor putea bate din nou pe colegii lor, deveniți, și aceia, fotbaliști reprezentativi ai țărilor lor, numai și numai dacă vom crea în sportul românesc un statut inviolabil al fotbalului, al fotbalistului, al antrenorului, al conducătorului de club și al raporturilor dintre lumea din afara fotbalului și fotbal. Cînd o echipă de fotbal a ajuns să cumpere, pentru a intra în Divizia A, pînă și meciul de acasă cu Minerul Gura Humorului și această echipă se situează apoi în prima jumătate a primului nostru campionat, trebuie să ne întrebăm ce pregătire au jucătorii ei și ce pregătire au ceilalți jucători de la celelalte echipe!

C.N.E.F.S. și F.R.F. au procedat bine înlocuind de la conducerea echipei naționale pe Ștefan Covaci, Valentin Stănescu și Victor Stănculescu. La fel de bine ar proceda dacă ar analiza într-un spirit mai autocritic, de răspundere, propriile greșeli, dacă ar milita mai deschis și mai convingător pentru instaurarea unui climat sănătos în fotbal și dacă paralel cu numirea inspirată a unui antrenor la cîrma naționalei ar acționa cu o inteligentă terapie pentru ziua de mîine a fotbalului românesc. Căci simpla eliminare la escurt a unor nume din fotbal rămîne o diversiune dacă nu e combinată cu o analiză adîncă și cu niște măsuri de radicalizare a condiției fotbalului. Firește că dacă Dudu Georgescu înscria și era 2—0 pentru noi, Ștefan Covaci, Valentin Stănescu și Victor Stănculescu ar fi rămas pe banca naționalei. Dar, dincolo de scor, problemele grave ale fotbalului nostru ar fi fost aceleași și nici o bucurie momentană nu le-ar fi putut rezolva definitiv. Din nefericită cum e, conjunctura fotbalului nostru poate deveni una fericită, dacă se va găsi calea spre adevăr.

ADRIAN PAUNESCU

Șansele fotbalului nostru de a ajunge în Spania au scăzut simțitor

Comportare mult sub așteptări

Să cîntărim, conform uzanței, jocul tricolorilor, de la primul pînă la ultimul intrat în teren.

Cristian: a făcut mai multe greșeli, între care cea mai gravă la golul egalizator al elvețienilor; mingea șutată de Zappa a lovit stîlpul din stînga porții, după care, deviind din Cristian, a intrat în gol; după meci, vădit afectat, Iordache îi reproșa colegului său că „a plonjat cu mare întîrziere"; adesea ezitant, Cristian a avut totuși cîteva intervenții inspirate, în minutul 71, de pildă, salvînd din picioarele lui Botteron; 3; egalarea (la care a fost coautor) a costat enorm;

Negrilă: mai hotărît și în unele faze, mai sigur decît la ultimele evoluții: a riscat urcînd în atac, dar n-a fost decît rareori surprins: a încercat să construiască și lovitura liberă din care s-a deschis scorul a plecat de la o centrare a sa; inimos, dar fără reușite deosebite; 6;

Sameș: fără să strălucească, dar pe linia ultimelor evoluții, adică bine; față de meciul cu Ungaria, n-a contat în atac, nereușind să mai trimită spre poartă năprasnicele sale șuturi; a vrut, în minutul 70, o intervenție salvatoare, transformînd în corner un atac supranumeric al elvețienilor; nota 7;

Ștefănescu: același om de bază, calm și exact; spre final, a neglijat însă, în cîteva rînduri, sarcinile defensive, fiind surprins prea avansat; s-a străduit să și construiască, nu i-a ieșit mare lucru. 6;

Munteanu II: slab, foarte slab; depășit cu ușurință, n-a putut rezista ritmului, „scăpîndu-l" atît pe Elsener, cît mai ales, în partea de sfîrșit a partidei, pe Ehlia și Luthi; dealtfel, la o „amnezie" a lui Munteanu II, Luthi a și înscris golul victoriei; adăugind că, în minutul 29 a fost avertizat (cartonaș galben) pentru un fault pe cît de violent pe atît de inutil, ne oprim la aceeași notă: 4;

Țicleanu: fără vina de altădată, a încercat mult, a reușit puțin; s-a comolăcut să paseze lateral, temîndu-se parcă să pătrundă; 5;

Stoica: la fel de debusolat ca și Țicleanu, dar parcă ceva mai dezordonat; nici lui nu i-a ieșit mare lucru; după meci, antrenorul Wolfisberg îl remarca („mijlocașul acela bătăios"), dar Stoica a rămas dator; el nu și-a găsit, hotărît lucru, cadența; 4;

Iordănescu: a început bine (lovitură de cap periculoasă în minutul 3), după care, conform așteptărilor, s-a stins; e drept că s-a zbătut, dar precum peștele pe uscat și reușitele lui au fost minime; a acuzat marcajul strict și, încă mai grav, „s-a ascuns" în spatele adversarilor; practic, n-a creat nici o acțiune periculoasă; 4;

Augustin: a intrat în minutul 53, dar intrarea lui n-a adus revirimentul așteptat; să-l ascultăm: „altfel aș fi jucat dacă aș fi fost folosit măcar de la reluare; lipsa de încredere a antrenorilor m-a apăsat psihic și n-am mai fost eu"; cu circumstanțele de rigoare, 4;

Țălnar: în ciuda staturii (parcă Barberis, o mînă de om, nu ne-a făcut zile fripte), a creat cîteva atacuri periculoase la poarta lui Burgener; în minutul 20, de pildă, sustrăgîndu-se „escortei" lui Herbert Hermann, i-a dat o pasă ideală de gol lui Dudu Georgescu, dar acesta a ratat; n-a avut însă forță să pătrundă și, cînd a scăpat singur (minutul 64), s-a speriat preferînd o fază în plus în locul șutului; 5;

Dudu Georgescu: a alergat mult, dar a ratat și mai mult; a avut, în minutul 60, golul și, probabil, victoria la îndemînă, dar rămas numai cu Burgener în față a ezitat (după meci, „m-am temut că arbitrul va fluiera ofsaid"), irosind cea mai mare ocazie a partidei, portarul elvețian respingînd o minge pe care scria gol; l-a întrecut, de mai multe ori, pe Zappa și Egli la cap, dar loviturile sale au fost invariabil, prea înalte; 5; așteptam mai mult de la el;

Balaci: a înscris un gol superb, de antologie, și a fost, în general, cel mai periculos atacant al nostru; a circulat mult și a vrut mult, dar nici lui nu i-a ieșit chiar totul: în minutul 66, la 1—0 (golul lui a fost realizat în minutul 56, în urma unei lovituri libere executate scurt de Iordănescu), a luftat dintr-o poziție favorabilă („n-am apucat să văd mingea era o adevărată pădure de picioare"); oricum, peste ceilalți, 8; minte mai limpede, Balaci a arătat (din nou) că are clasă: dar cu o floare, nu se cîștigă o calificare!

Cine e de vină că n-a jucat Dobrin?

Se știe că, deși convocat la lot înaintea partidei cu Elveția, Nicolae Dobrin n-a putut fi folosit. Răspunzînd unui șir întreg de solicitări telefonice (Adrian Popescu din Brăila, Mihai Racoviță din București, Ivan Leonov, din Tulcea etc.), ne vom strădui în cele ce urmează să luminăm situația, refăcînd filmul evenimentelor.

De ce mai tîrziu?

În vederea meciului cu Elveția, de sîmbătă, 10 octombrie, lotul național a fost reunit în seara zilei de duminică, 4 octombrie, la Snagov. Reunit în sensul că jucătorii, inițial 22, apoi 20, au fost convocați în scopul ultimei pregătiri comune. Numai că, la ora respectivă, lotul fusese comunicat la F.I.F.A. în conformitate cu articolul XII, paragraful 19, punctul 4, din Regulamentul internațional care prevede între altele obligația federațiilor de a trimite lista fotbaliștilor din care se va alcătui echipa cu minimum 10 zile înaintea meciului propriu-zis. Așa a procedat și F.R.F. și, pînă aici, nimic de obiectat. Numai că odată cu prezentarea jucătorilor, au început și necazurile. Trei din ei, Mihai Zamfir, Cămătaru și Nedelcu II, ale căror nume figurau pe lista F.I.F.A., erau, din motive obiective, în imposibilitatea de a juca fiind accidentați. Drept urmare, citām din „Sportul" de marți, 6 octombrie, „ei au fost scoși din pregătiri, cei 3 jucători avînd întinderi și fiind irecuperabili în această săptămînă".

Iată-ne, fără voia noastră, în fața celei dintîi nedumeriri. PE CE TEMEI AU FOST INCLUȘI CEI 3 PE LISTA F.I.F.A.? Pe temeiul, firesc, că vor putea evolua contra Elveției. Dar exista acest temei? Răspunsul e, categoric, nu pentru că:

a) Nedelcu II N-A FIGURAT în locul pe care „Poli" Timișoara l-a deplasat la Bacău, unde, în preziua convocării naționale, echipa sa de club a pierdut cu 2—0; dacă n-a făcut deplasarea la Bacău, e de presupus că, el fiind titular de drept, au existat motive. Ce motive? Nedelcu II era, la ora la care numele lui circula către Zürich (sediul F.I.F.A.), accidentat, fapt care a scăpat federației?! Un simplu telefon ar fi rezolvat problema. Nu l-a dat însă nimeni și Nedelcu II a ajuns între cei 22 de florile mărului?! El a ocupat, mai pe românește vorbind, locul altuia, al unui jucător valid;

b) în aceeași situație se găsea și Cămătaru; suferind o afecțiune mai veche, el n-a jucat la Atena, în Cupa campionilor europeni, decît 60 de minute; întinderea (dacă numai despre asta e vorba) a recidivat și vîrful de atac al Universității a devenit indisponibil; partida de campionat Steaua—Craiova (din 3 octombrie) amînîndu-se, n-au existat informații certe cu privire la starea de sănătate a lui Cămătaru; se pare că, în cazul lui, s-a luat legătura cu clubul și s-au primit (dacă s-au primit) asigurările de rigoare; asigurări care s-au dovedit, chiar a doua zi, fără acoperire; nu era oare mai normal, știindu-se că „noul" campioanei e în curs de refacere, ca medicul echipei naționale să-l observe și numai după aceea numele lui Cămătaru să fie inclus pe listă? Nu cumva, și în acest caz, s-a pus căruța înaintea cailor?

c) Mihai Zamfir a devenit indisponibil în etapa din 3 octombrie, el cedînd locul, după 19 minute, lui Chivescu în întîlnirea Jiul—F.C. Argeș, 1—0;

Altfel vorbind, 2 din cei 3 jucători la care s-a renunțat au fost trecuți pe lista înaintată la F.I.F.A. FĂRĂ NICI O JUSTIFICARE, ca un act gratuit și se va vedea cu grave consecințe. În ambele situații, s-a greșit flagrant și F.R.F. POARTĂ TOATĂ RESPONSABILITATEA.

Soluțiile de ultimă oră

Ele au fost, se știe, tot 3, Dobrin, Crișan și Stredie. Asupra oportunității convocării lor, nu mai insistăm. Se cade însă să menționăm că numele lor au apărut foarte des în cadrul anchetei efectuate de revista noastră în rîndul specialiștilor, tipărită la ora la care federația pregătea lista pentru F.I.F.A. Simțind, fie și cu întîrziere, pulsul, selecționerii au hotărît să împace și capra și varza. Dată fiind mai vechea

(Continuare în pagina 23)

OVIDIU IOANIȚOAIA

Flacăra. Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20 interioare · Secția social-politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu**, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 26 00, 25 66; Secția cultură-învățămînt (**Ilie Purcaru**, Victor Niță, George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 18 48 75, 25 60; Secția scrisori probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu**, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30, Secția reportaj urgențe, cenaclu, sport, secretariat foto (**Ovidiu Ioanițoaia**, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Mihai Pînzaru, Sorin Postolache, Cornel Sperlatu) – 17 63 16, 14 67, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; **Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE** – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50, **Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE** – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; **Redactor șef** – 17 60 10 interior 20 32. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI

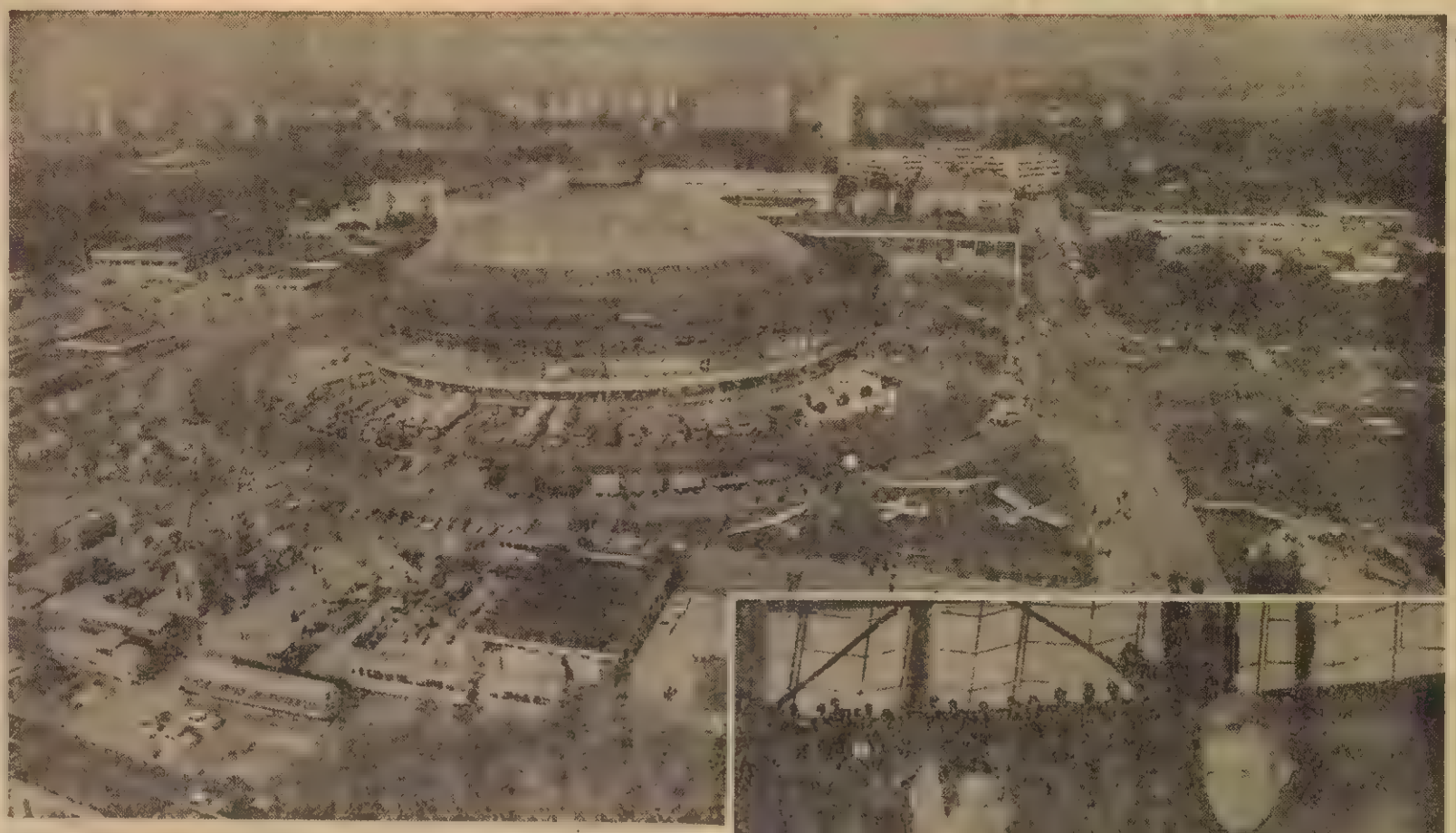

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a inaugurat, joi, 15 octombrie, cea de-a VII-a ediție a Tîrgului internațional București, prestigioasă manifestare, ilustrînd potențialul, în continuă creștere, al economiei noastre naționale

(Reportaj în pagina a 6-a)

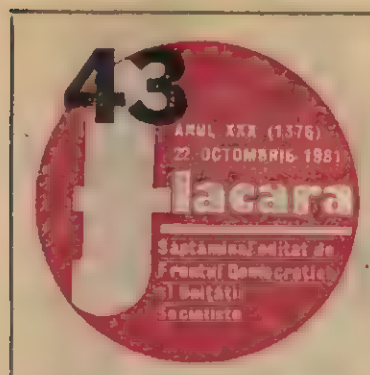

Jurnal de campanie

O idee, poate nu excesiv de nouă, este ca toți să muncească

La sfîrșitul zilei a fost ploaia. O ploaie mărunță, cernută invizibil, apoi mereu mai deasă. „Să nădăjduim că n-o să țină !" ne-a spus ing. Romulus Milovan, privind cu îngrijorare în sus. Apoi, cu alt ton : „Așa-i că astăzi n-ați mîncat nimic ?" Întrebare inutilă : amîndoi începuserăm rondul documentării în zori, iar acum soarele, sub ploaia fină, grăbea spre asfințit. „Așteptați o clipă !" Ghidul nostru a dispărut într-una din magaziile de lîngă biroul său, de unde s-a întors ținînd în mîini, ca pe niște pepeni, două roșii gigantice. „Acum puteți cerceta și calitatea produselor noastre". Am cercetat-o. Gura ni s-a umplut de o carne dulce, păstoasă, grea, dar cu mireșme subtile și răcoroase.

Am străbătut, timp de o zi, cele trei ferme de sere și cele trei de cîmp (ultimele, totalizînd 450 de hectare) ale Asociației economice de stat și cooperatiste sere și solarii Brînceni, din cîmpia teleormăneană. Ing. R. Milovan, directorul asociației, ne-a fost ghid printre niște prive-

(Continuare în pagina 5)

ILIE PURCARU

Juniorii noștri s-au întors acasă cu bronz

Așadar, acum două săptămîni, cînd întreaga suflare a fotbalului nostru întrase în linie dreaptă pentru meciul cu Elveția, din Australia, de la Melbourne, ne parveneau trei vești surprinzătoare și, în același timp, deosebit de plăcute. Prima dintre ele relata că, într-un meci dramatic, „copiii căpitanului Rednic", cum spunea Ioan Chirilă că le-ar place hunedorenilor să se afirme, făceau meci nul cu națională de juniori a Braziliei. Și, precizau agențiile de presă ale lumii, juniorii români au trecut pe lîngă o victorie răsunătoare ! Să recunoaștem că aproape nu ne venea să credem. A doua veste a fost și mai bună, victorie cu 1—0 în fața Coreei de Sud, învingatoare în primul ei meci disputat împotriva Italiei. În primul meci, 1—1 cu Brazilia, a înscris Sertov iar în cel de-al

(Continuare în pagina 29)

VICTOR NIȚĂ

Fotografie de ION MIHAICA

Există toate condițiile concrete pentru o bună aprovizionare a populației de la orașe și sate cu pîine, făină și mălai

Interviu cu ing. Alexandru NEGREANU, director general al Centralei de morărit și panificație

— Cititorii noștri, stimate tovarășe director general, vor fi interesați să afle în primul rînd amănunte în legătură cu modul de aplicare a recentului Decret privind unele măsuri referitoare la întărirea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, precum și în asigurarea aprovizionării în bune condiții a populației cu pîine, făină și mălai.

— De la bun început o precizare : dispunem de tot ceea ce este necesar pentru a produce pîine în sortimentele solicitate, avem cu alte cuvinte suficiente stocuri de materii prime (făină, drojdie etc.), precum și capacități de producție și desfacere pentru a se asigura aprovizionarea în bune condiții a întregii populații cu pîine, făină și mălai. Și tot în acest scop, așa cum se prevede în articolul 14, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum și consiliile populare sînt pe cale

(Continuare în pagina 5)

LIVIU MAIOR

Ediție specială

flacăra

în Munții Apuseni

(paginile 7—26)

Ai noștri sînt acești munți

Ai noștri sînt acești munți
pietroși, mănoși, cărunți,
căci noi ne-am cățărat pe ei spre cer,
noi le-am deschis adîncurile de-aur
și de fier
și-am suferit prin ei pe ploi și ger...
noi le-am spintecat uriașele pîntece,
noi le-am proslăvit frumusețile'n cîntece
și le-am cunoscut sufletul și furtunile
mai bine
ca orișicine...
În haiducie grea, ori doinind domoi
după oi,
nimenea pe lume nu l-a cunoscut
și-ndrăgit
ca noi...
De-acest mănos pămînt daco-român,
cine-ar putea, mai mult ca noi, să spue
c'al lui e ?!...

Cine l-a arat
din începutul vremurilor, neîncetat ?
cin' l-a semănat ?
cine l-a fost slugă și stăpîn ?
care dintre neamurile vechi și noui
are îngropați în sînul lui atîți eroi ?
a cui doină de veacuri pe-aicea plînge ?
cin' l-a apărat de-al năvălirilor puhoi
de ieri
și l-a adăpat, de-atîtea mii și mii pîne
de ori,
cu sînge
și sudori
ca noi ?

ARON COTRUȘ

(„Mîine", Craiova, 1928)

O nouă contribuție la întărirea prieteniei și colaborării româno-indiene

Vizita oficială în țara noastră a primului ministru al Indiei, Indira Gandhi

Așezarea geografică a României și Indiei, situate la mii de kilometri una de alta, n-a constituit niciodată un impediment pentru dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări și popoare. Devenite tradiționale, aceste relații au cunoscut în anii din urmă o dezvoltare ascendentă. Momente deosebit de importante în consolidarea prieteniei și conlucrării fructuoase româno-indiene le constituie vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu în India, întîlnirile sale cu lideri politici din această țară la București. Dialogul la nivel înalt și-a găsit materializarea într-un șir de acorduri și înțelegeri care au dat un puternic impuls cooperării bilaterale, ca și conlucrării pe tărîmul vieții internaționale. Acelorași țeluri le-a fost consacrată și recenta vizită în România, la invitația președintelui Nicolae Ceaușescu, a primului ministru al Republicii India, doamna Indira Gandhi.

Confirmînd binecunoscutul prestigiu de care se bucură conducătorul partidului și statului nostru în India — reamintim, printre altele, recenta apariție la Delhi a celor cinci volume „Din gîndirea social-politică a președintelui României, Nicolae Ceaușescu" — primul ministru Indira Gandhi a dat, în cuvinte pline de căldură, o înaltă apreciere personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, realizărilor poporului român. „Am vizitat ultima oară România — a spus distinsul oaspete, în toastul rostit la dineul oficial — cu aproape 14 ani în urmă. Sînt încîntată că am ocazia să reînnoiesc prietenia Indiei cu o țară dinamică și să schimb puncte de vedere cu un om de stat care este cunoscut prin forța personalității sale. Domnule președinte, contribuția dumneavoastră la dezvoltarea industrială a României și la cooperarea internațională este larg recunoscută. Admirăm rezultatele obținute de poporul român și progresele făcute sub conducerea dumneavoastră".

În cadrul convorbirilor oficiale, în toasturile rostite, în Declarația comună româno-indiană a fost exprimată satisfacția față de extinderea și dezvoltarea raporturilor de prietenie și cooperare fructuoasă dintre România și India în toate domeniile de interes comun, apreciindu-se că acestea conferă dinamism și stabilitate relațiilor dintre cele două țări și constituie o contribuție la cauza păcii, destinderii, cooperării și progresului în lume. În scopul concretizării dorinței comune de creștere mai accentuată a raporturilor bilaterale, îndeosebi pe plan economic, s-a convenit ca pe viitor atenția să se concentreze în special în domeniile industriei chimice, industriei petrochimice, explorării și exploatării petrolului, construcțiilor navale ; s-a convenit, de asemenea, să se studieze în continuare posibilități noi de cooperare româno-indiană în alte domenii, ținîndu-se seama de dezvoltarea înregistrată în ultimii ani în sectorul industrial al celor două țări, precum și de necesitățile viitoare ale economiilor lor naționale,

De o mare importanță pentru conlucrarea fructuoasă româno-indiană sînt și schimburile comerciale. Semnificativ pentru atenția acordată acestui sector este faptul că s-a convenit să se analizeze posibilitățile de dublare, pînă în 1985, a volumului de schimburi comerciale. În același timp, s-a convenit să fie intensificată cooperarea româno-indiană în domeniile cooperării tehnologice și științifice, culturii, artei, sportului și turismului.

Dînd expresie dorinței țării noastre de dezvoltare a cooperării româno-indiene, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Țările noastre au cooperat strîns pentru realizarea unor importante obiective industriale în domenii de mare însemnătate, cum sînt prelucrarea petrolului, energetica, construcția de tractoare și altele. În același timp, s-a extins conlucrarea în domeniile științei și culturii. Dorim ca, în cursul acestei vizite, să identificăm noi căi și modalități de a dezvolta această colaborare, îndeosebi în domeniile siderurgiei, energeticii, petrochimiei, minereului, transporturilor, precum și în alte domenii de interes comun". La rîndul ei, doamna Indira Gandhi a declarat : „Ne reamintim cu satisfacție și apreciere de sprijinul tehnologic pe care l-am primit din România, îndeosebi în domeniul petrolului și cărbunelui. Rafinăriile de la Gauhati și Haldia și colaborarea rodnică actuală de la Kudremuch sînt exemple ale cooperării noastre bilaterale pe care sperăm să o extindem și în alte domenii".

Atît România, cît și India sînt animate de dorința întăririi păcii și colaborării în întreaga lume. Era deci firesc ca în cadrul schimbului de opinii dintre secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și primul ministru al Republicii India, doamna Indira Gandhi, să fie abordate numeroase probleme ale situației internaționale actuale. În acest context s-a exprimat profunda îngrijorare față de deteriorarea situației internaționale, de creșterea tendințelor politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste de dominație, de eforturile vizînd consolidarea și lărgirea sferelor de influență și de extindere a sistemelor de baze militare, de menținere a unor focare de tensiune și conflict și de escaladare a cursei înarmărilor. Iată de ce capătă o deosebită importanță sublinierea că trebuie făcut totul pentru a se împiedica înrăutățirea în continuare a situației internaționale și pentru reglementarea problemelor și conflictelor existente pe cale pașnică, prin negocieri, respectîndu-se cu strictețe principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neintervenției în treburile interne, integrității teritoriale, renunțării la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, avantajului reciproc.

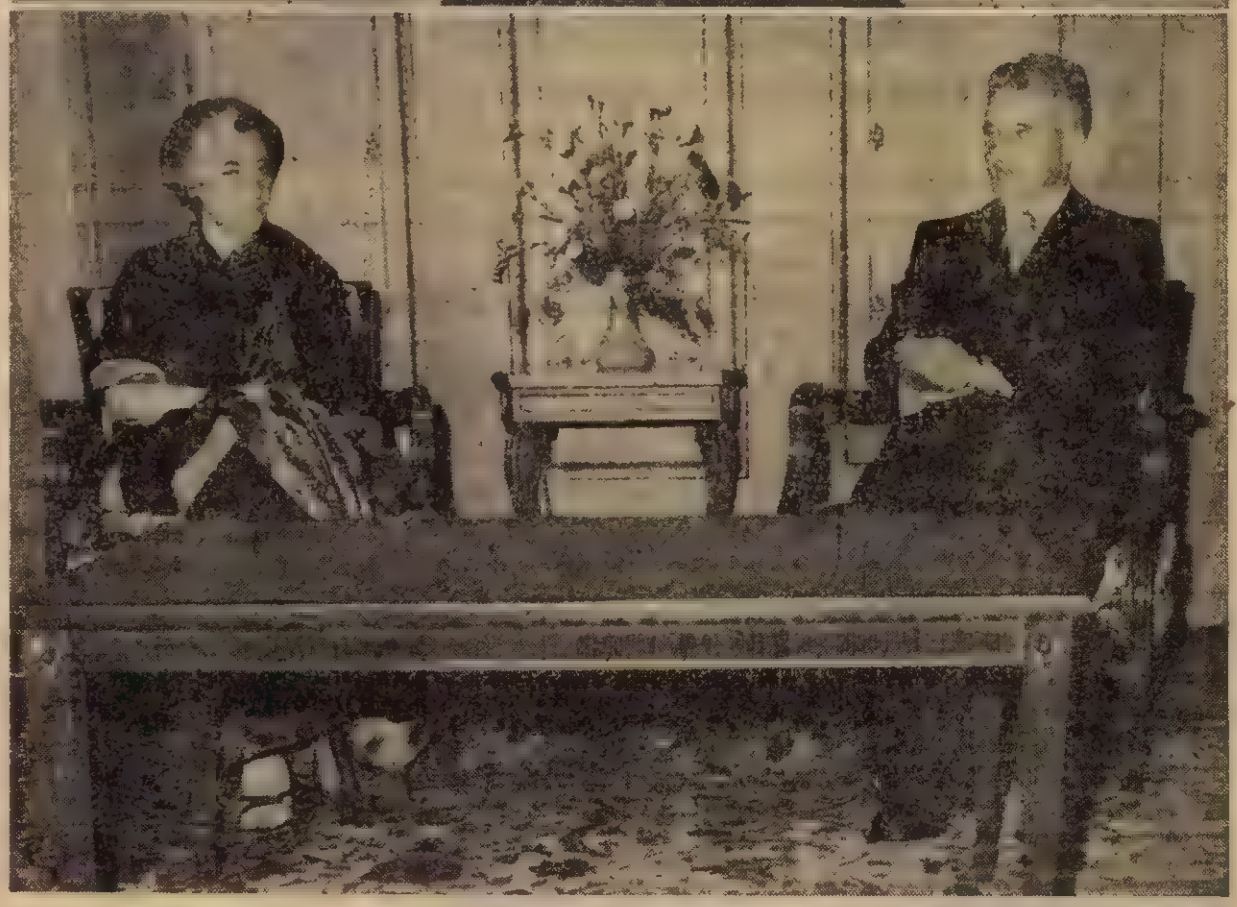

În momentul de față, problemele dezvoltării, ale lichidării decalajelor, devin presante, își cer o grabnică rezolvare. Fenomene și realități cum sînt criza economică mondială, tendințele protecționiste, reducerea însemnată a accesului țărilor în curs de dezvoltare la resursele financiare, ca urmare a unor dobînzi exagerate, înrăutățirea poziției țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial, creșterea însemnată a deficitelor balanțelor lor de plăți, nivelurile cu totul necorespunzătoare ale transferului real de resurse din țările dezvoltate în țările în curs de dezvoltare au consecințe grave pentru toate țările lumii, dar mai ales pentru cele în curs de dezvoltare. Pentru înlăturarea acestor consecințe, România și India se pronunță în favoarea lansării imediate a rundei de negocieri globale, pentru realizarea de pași efectivi în direcția instaurării noii ordini economice internaționale, în care scop se cer rezolvate probleme cum sînt cele legate de comerțul internațional, asigurarea cu produse alimentare și resurse energetice, acordarea de sprijin în dezvoltarea unor resurse locale de energie în țările în curs de dezvoltare, asigurarea de surse de finanțare. Legat de aceasta, înaltul oaspete indian a informat despre poziția pe care o va adopta la Conferința la nivel înalt de la Cancun (Mexic) și și-a exprimat speranța că această întîlnire va permite țărilor participante să înțeleagă mai bine interdependențele economice din lume.

Au fost abordate, de asemenea, probleme cum sînt : necesitatea luării de măsuri pentru realizarea dezarmării generale și totale, necesitatea de a se acționa pentru punerea cît mai urgentă în aplicare a Declarației O.N.U. din 1971 cu privire la transformarea Oceanului Indian în zonă a păcii, importanța procesului edificării securității și cooperării în Europa și altele.

Desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, de înțelegere și stimă reciprocă, noul dialog româno-indian la nivel înalt se înscrie ca o contribuție însemnată la extinderea și întărirea relațiilor de prietenie dintre cele două țări și popoare, la cauza păcii și colaborării internaționale.

ION D. GOIA ■

Şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Ţinută sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, şedinţa de marţi, 20 octombrie, a C.C. al P.C.R., la care au luat parte primii secretari ai comitetelor judeţene, miniştrii şi alţi conducători de instituţii centrale, a dezbătut probleme deosebit de importante, adoptînd hotărîri corespunzătoare.

Analizînd stadiul desfăşurării campaniei agricole de toamnă, Comitetul Politic Executiv a evidenţiat rezultatele obţinute pînă în prezent în activitatea de strîngere la timp şi fără pierderi a recoltei, pentru eliberarea terenurilor, executarea arăturilor şi însămînţarea culturilor, pentru pregătirea corespunzătoare a anului agricol viitor. Totodată, au fost criticate rămînerile în urmă, în unele zone agricole, a însămînţărilor de toamnă precum şi întîrzierile înregistrate într-o serie de judeţe în recoltarea porumbului, legumelor, cartofilor, sfeclei de zahăr. Comitetul Politic Executiv a stabilit să se ia toate măsurile pentru încheierea în viitoarele 3—4 zile, în întreaga ţară, a însămînţărilor de toamnă, pentru terminarea recoltării porumbului, pe toate suprafeţele, pînă la data de 1 noiembrie, a sfeclei de zahăr pînă la 10 noiembrie, pentru executarea pînă la 15 noiembrie a tuturor lucrărilor de pregătire a terenurilor destinate însămînţărilor de primăvară.

În cadrul şedinţei s-a subliniat că recentele măsuri adoptate prin Decretele Consiliului de Stat sînt menite să asigure o aprovizionare bună şi stabilă a populaţiei, satisfacerea cerinţelor raţionale de consum ; ele sînt menite de asemenea, să ducă la înlăturarea tuturor formelor de risipă, a tendinţelor de supraaprovizionare, stocare şi speculă, a degradării sub orice formă a produselor agroalimentare. Printre alte măsuri, Comitetul Politic Executiv a hotărît elaborarea unui program de alimentaţie raţională, care să ducă la creşterea ponderii cărnii şi produselor de carne în alimentaţia populaţiei, reducîndu-se, în acelaşi timp, consumul de făinoase, conform tendinţelor existente pe plan internaţional cu privire la realizarea unei alimentaţii fundamentate ştiinţific.

O altă problemă importantă dezbătută în şedinţa Comitetului Politic Executiv a constituit-o modul de îndeplinire a planului naţional unic de dezvoltare economico-socială pe primele nouă luni ale anului 1981. Au fost apreciate rezultatele bune obţinute, dar, totodată, s-au semnalat şi rămîneri în urmă. În vederea lichidării acestora s-a indicat să se acţioneze operativ pentru asigurarea unei mai bune aprovizionări tehnico-materiale a tuturor întreprinderilor urmărindu-se în continuare reducerea consumurilor de materii prime şi materiale, valorificarea lor superioară.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a prezentat în cadrul şedinţei informări cu privire la vizita oficială de prietenie pe care a efectuat-o în ţara noastră, în perioada 24—27 septembrie, colonelul Moammer El Geddafi, conducătorul Marii Revoluţii de la 1 Septembrie al Jamahiriei Arabe Libiene Populare Socialiste, precum şi despre vizita oficială pe care a făcut-o în România, în perioada 18—20 octombrie, doamna Indira Gandhi, primul ministru al Republicii India.

Rezultatele noii întîlniri româno-libiene la nivel înalt, întîlnirea care se înscrie ca un moment de seamă în evoluţia bunelor relaţii dintre ţările şi popoarele noastre, ca o contribuţie majoră la cauza păcii şi colaborării internaţionale, s-au bucurat de o apreciere deosebită din partea Comitetului Politic Executiv. În cadrul şedinţei, s-a subliniat că schimburile de păreri dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi colonelul Moammer El Geddafi, desfăşurate într-o atmosferă prietenească şi de înţelegere, au pus în evidenţă dorinţa comună de a conferi noi dimensiuni conlucrării dintre România şi Libia, pe multiple planuri. Aprobînd în unanimitate documentele şi înţelegerile convenite cu prilejul vizitei, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru realizarea în bune condiţii a obiectivelor de colaborare şi cooperare prevăzute, pentru dezvoltarea şi aprofundarea continuă a relaţiilor româno-libiene.

Comitetul Politic Executiv a relevat cu satisfacţie rezultatele pozitive ale convorbirilor dintre preşedintele Nicolae Ceauşescu şi primul ministru Indira Gandhi, care au marcat un nou moment de seamă în dezvoltarea bunelor relaţii între cele două ţări şi popoare. A fost evidenţiată importanţa Declaraţiei comune româno-indiene adoptate la încheierea vizitei, care proclamă hotărîrea României şi Indiei de a-şi întări conlucrarea, atît pe tărîm bilateral, cît şi pe arena mondială. Aprobînd, de asemenea, în unanimitate înţelegerile convenite cu prilejul dialogului româno-indian la nivel înalt, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru înfăptuirea hotărîrilor adoptate, pentru amplificarea şi aprofundarea colaborării multilaterale dintre România şi India, pentru întărirea prieteniei dintre cele două popoare.

ION CODRU

Autoaprovizionarea, în buna tradiție

Politica prețului pîinii la noi e foarte înțeleaptă, dar ea a născut și uneie obișnuințe anormale

— Stimate tovarășe dr. C. Ionescu Tîrgoviște, urmează a intra în librării, și asta foarte curînd, noua dv. carte „Necesitate și abuz în alimentație". Vă propun ca, în dubla calitate, de autor și de șef de lucrări la Clinica de nutriție bucureșteană, să discutăm în premieră, dacă se poate spune astfel, una din planșele de reper ale cărții și anume aceea care se cheamă „Proporția optimă a diferitelor grupe de alimente în dieta fiziologică". Ce este „proporția optimă" ? Cine o stabilește și pe ce temeiuri ?

— Sănătatea este o problemă de echilibru. Proporția aceasta optimă, care este o condiție a echilibrului alimentar, se stabilește pe baza unor studii populaționale efectuate în mai multe țări, precum și pe o seamă de studii experimentale pe animale, interpretate în lumina fiziologiei omului. Ele privesc ponderea pe care trebuie să o aibă fiecare grupă de alimente în vederea acoperirii tuturor nevoilor în principii nutritive : proteine, glucide, lipide, vitamine, macrominerale, oligominerale, fibre alimentare, substanțe bioactive și apă. Omul consumă, în medie, o cantitate de 3 500 gr de substanțe preluate din afară — alimente și băuturi. O cantitate destul de mare, care, evident, trebuie să aibă și o anumită structură pe grupe de alimente, pentru a se evita atît insuficiența unor principii alimentare cît și excesul.

— Să comparăm „optimul" din grafic în situația dezvăluită recent de statisticile consumului pe locuitor al unor produse alimentare în România, comparativ cu alte țări. Ce spun aceste procente : 35 la sută — 18 la sută — 15 la sută — 11 la sută și așa mai departe ?

— În momentul de față, se poate spune că populația țării noastre consumă o cantitate mai mare de cereale și produse derivate din cereale pe cap de locuitor decît cantitatea reclamată de normele fiziologice. Într-o schemă a proporției reale, avem un procent de 45 la sută—50 la sută cereale și derivate în dauna, firește, a altor principii alimentare (carnea și produsele derivate din carne, laptele și derivatele lui). E ciudat, și pe mine, ca medic nutriționist, faptul mă contrariază, că sînt atît de neglijate unele legume al căror conținut în principii nutritive nu mai trebuie demonstrat. O legumă că fasolea, de exemplu, n-ar trebui să se găsească atît de greu, n-ar trebui să lipsească din lista de bucate săptămînală a familiei. Apoi, țelina, morcovii și, în mare măsură, cartofii. Unele fructe, ca de exemplu nucile, pe lîngă calitate au și avantajul de a fi foarte puțin sau deloc poluate chimic.

Se consumă multă pîine, din cauze diverse. Una ar fi și aceea că e comod. E un aliment gata preparat. O altă cauză este ieftinătatea pîinii și a produselor derivate din cereale. Prețul, se știe, nu este real, e sub costul de producție. Politica prețului pîinii la noi e foarte înțeleaptă dar ea a născut și unele obișnuințe anormale. Să dai, de exemplu, pîine la animale și să neglijezi, în unele locuri, producția cerealelor pentru furajarea animalelor din gospodăria țăranului !

Omul trebuie lămurit asupra consecințelor pe care le are un consum exagerat de pîine, în dauna altor principii alimentare. Nu e deloc sănătos să scadă ponderea celorlalte grupe alimentare. Aproape că nici nu mai trebuie demonstrat de ce e bine ca alimentația să fie complexă și completă. Mîncînd multă pîine și preocupîndu-se mai puțin de pregătirea unor feluri de mîncare din legume ori din carne, necesarul caloric este acoperit, dar organismul este privat de aportul atît de necesar al celorlalte principii nutritive.

TUDOR OCTAVIAN

Toate se leagă, spune Ion Pașca din Crișcior, să dăm ce ne prisosește și să primim ce-avem nevoie

După ce se va fi înțeles că Ion Pașca și-a ridicat casa aici, cum s-ar spune, tocmai la capătul pămîntului, și că soția sa, Maria, zice la rîndu-i că el se află „ascuns că nu-i mai găsește nici bomba atomică", să ne întoarcem și să arătăm că Ion Pașca și ai săi, ca și consătenii care n-au dat încă bir cu fugiții, trebuie să aibă grijă de a avea pe lîngă casă dacă nu toate, atunci multe dintre cele ce-ar fi necesare familiei. În orice caz, spune el, „aici nu s-a pomenit aprozar și d-astea. Fiecare își avea gospodăria lui". Că unii și-au părăsit gospodăriile și-au plecat devale, la Crișcior, în centrul de comună, acolo unde drumul ce duce spre Valea Arsului se desprinde din șoseaua asfaltată, ori au plecat chiar mai departe, la Brad, să zicem că nu interesează acum, cîtă vreme Ion Pașca nu s-a gîndit și nici nu se gîndește, zice el, să plece. Și de aceea nu e lipsit de interes să-l ascultăm mai departe, cînd el ne spune că „dealurile astea, Ursoi, Barza, Muncelu, sînt încărcate cu fructe, cu meri, cu peri, cu tot". În ciuda faptului că o parte dintre acești pomi au fost tăiați, mai zice el, de către „gostat". „Altădată, continuă Ion Pașca, au venit niște oameni de la I.A.S. și au dat cu bita în cireși, în pruni. Așa îi s-o fi părut lor mai ușor să culeagă !" Să trecem, am zice, și peste aceste întîmplări dureroase, cînd fructele se vor fi scuturat, clătinate de bita izbită în tulpinile și crengile pomilor, ca sub viltoarea unui vînt nebun, și să căutăm să înțelegem mai bine locul și oamenii. „Dealurile, zice Ion Pașca, sînt ocupate de gostat". „Care gostat ?" „De I.A.S.-ul Brad", ne-a răspuns. Cît privește terenurile aflate mai jos, către firul văii prin care se strecoară drumul, el a adăugat : „C.A.P.-ul s-a băgat prin grădini". „Care C.A.P. ?", am întrebat iarăși. „C.A.P.-ul din Crișcior". Și cu aceste lămuriri cărora le vom mai adăuga neîntîrziat și altele, să ne întoarcem și să-l cunoaștem mai bine pe Ion Pașca. În acest sat aflat destul de departe de centrul de comună, el este, ca să zicem așa, un fel de primar neoficial. Cornel Ciocan, secretar adjunct al Comitetului comunal de partid Crișcior, ne spunea că incontestabil Ion Pașca este om de frunte în Valea Arsului și fără îndoială că tocmai din acest motiv el a fost ales deputat. Fost țăran, pe urmă miner la Gurabarza, Ion Pașca este acum, cînd a trecut bineînțeles de 60 de ani, miner-pensionar și a redevenit iarăși țăran. Un țăran care muncește nu numai în gospodăria lui dar și în cea colectivă, cu toate că numai drumul pînă devale, la Crișcior, este, cum spuneam, o muncă în sine. Ion Pașca s-a achitat cu bine de această îndatorire pentru a-și putea păstra în folosință lotul individual pe care i l-a dat C.A.P.-ul. Pe acest lot, cum arătam, el încearcă să drămuiască pămîntul pentru a produce cît mai mult din cele ce sînt necesare casei și pentru a fi nevoit să cumpere cît mai puțin. Cînd e nevoit totuși să cumpere, el ajunge uneori la întrebări exprimate, cu o mare sinceritate, dintr-o mare nedumerire. Cu cîtăva vreme în urmă, ducîndu-se să cumpere niște arpacaș, gestionarul magazinului i-a cerut, în schimb, cartofi. Or, Ion Pașca pornise să cumpere, nu să vîndă. Cartofi nu poate să dea, pentru că are abia cît să-i ajungă lui. Să dea cartofi din cămara casei și apoi să se ducă la Brad și să cumpere alții din piață, nu-i prea vine la îndemînă. Dacă i-ar fi prisosit, ar fi dat, nu încape îndoială, pentru că întotdeauna dă ce-i prisosește. Dar cartofi nu are prea mulți. De unde ar avea ?, se întreabă el. „De unde, dom'ne, de pe 30 ari ?" Mai ales cînd pămîntul este cum este, adică nu prea bun, iar vremea este și ea cum e. Ginerele lui Ion Pașca, Dumitru Aionesei, de fel de prin Moldova și rămas aici de vreo 20 de ani, ca miner, zice că de tot atît amar de timp doar într-o singură toamnă au apucat să se coacă strugurii în bolta de viță-de-vie pe care Ion Pașca o îngrijește mereu, cu gîndul că s-ar mai putea nimeri să se abată și pe la Valea Arsului vreo toamnă lungă și caldă. Dar ceea ce ne spune în continuare Ion Pașca ține de altă rînduială decît aceea a climei : „Se făcea grîu aici, pe valea asta, ca-n Bărăgan. Dar unde acum 20—30 de ani se făcea grîu și porumb, s-a întins pădurea. Că dacă oamenii au cam început să plece devale, e-a întors pădurea împotriva pămîntului și-a început să-i cotropească. Cunosc locuri unde pădurea a înaintat prin livezi, pomii fructiferi se află acum în pădure. Și știa care măsoară pămîntul tot vin mereu și măsoară și nu le iese socoteala. Cum să le iasă ? Unde era grîu, acum e buștean să tragi cu boii de el".

La Deva, în capitala de județ, aveam să aflăm de la Ioan Herț, inginer șef al Întreprinderii de îmbunătățire și exploatare a pajiștilor, că Ion Pașca n-a exagerat cu nimic : „Situațiile pe care le întocmim, hîrtiile astea, vreau să spun, de la care oricine așteaptă o evidență limpede a realității, rămîn mereu în urma realității pentru că între timp natura lucrează". În cuvintele inginerului Ioan Herț era vorba, se înțelege, despre pășuni și fînețe. Totuși, vom vedea, legătura cu suprafețele arabile, cele pe care pot crește cereale, la care se referea Ion Pașca, e cît se poate de directă. Căci iată ce ne spunea tot inginerul Ioan Herț: „Țăranul știe că pămîntul din aceste zone are o fertilitate slabă. De aceea el procedează la o rotație a culturilor. Un an lasă terenul ca fineață și pășune iar în anul următor pune grîu, ovăz, cartofi, producția este mulțumitoare tocmai pentru că, în timp ce pămîntul este lăsat ca pășune, el se mai regenerează datorită îngrășămintelor animale. Așa procedează țăranii necooperativizați și aceasta este al doilea motiv pentru care stabilirea exactă a suprafețelor de pășuni e dificilă, primul datorîndu-se faptului că unii pleacă din sate iar pe locul pășunilor se întind arboretele, pădurea".

Ion Pașca, precum am zis, nu e un țăran necooperativizat, și de aceea el a scăpat de grija de a face o astfel de rotație a culturilor iar sursa principală de cereale rămîne, în ce-l privește, contractele pe care le încheie cu statul.

Acum, zicea el, e vremea să-și îngrașe porcul. Ca să aibă carne, dar ca să aibă și untură încît să nu mai fie nevoit să cumpere atîta ulei, și chiar, mai tîrziu, să aibă și din ce să facă săpun de spălat rufe, încît să nu fie nevoit să mai cumpere Dero de la magazin. Una de alta „se leagă", într-adevăr, în gîndul lui Ion Pașca, mult mai strîns decît în puterea de înțelegere a gestionarului care cere cartofi pe arpacaș. Căci dacă e vorba de dat, în schimb, un produs pe altul, Ion Pașca înțelege să dea ce are, nu ce nu are peste nevoile familiei. Fiind împins să dea din ceea ce nu-i prisosește, atunci el își dezechilibrează aprovizionarea propriei case și, încercînd apoi s-o restabilească, n-ar face altceva decît s-o dezechilibreze pe-a altora, luînd calea orașului.

Ion Pașca face parte din categoria acelor oameni care muncesc tot timpul, și tocmai de aceea, probabil, cred că i-ar fi greu să răspundă dacă cineva l s-ar afla în fața cu întrebarea „ce e munca, tovarășe Pașca ?" Ca orice om muncitor el este generos de felul lui și, ca orice om cu mintea întreagă, el știe că n-ar putea să mănînce mai mult decît poate, căci s-ar îmbolnăvi. Ne e greu să punem pe seama vreunei urme de lăcomie, așadar, întîmplarea că după ce-a predat la contract tăurașul de care vorbeam, Ion Pașca nu prea s-a mai învoit să dea și o găină, suplimentar, chiar dacă atunci cînd familiei i-a fost cerută această contribuție Ion Pașca nu era acasă iar refuzul a venit din partea soției sale, Maria. Există oare o explicație rațională a faptului că poate cineva să crească și să dea ditamai boul, ditamai grămada de carne, dar că nu prea mai cade la învoială să dea, după aceea, o găină ? Fără îndoială, există.

DUMITRU CONSTANTINESCU

A avea de toate și a nu te sprijini decît în propria ta hărnicie

Cu 11 sate, cu 9 000 de oameni numărați rotund, comuna Merei din județul Buzău, din punctul de vedere al îndeletnicirilor de toată ziua, stăruie între două ape. În miază-noaptea imediată, într-un peisaj fastuos toamna, întîlnim cîndva celebra stațiune Sărata Monteoru. Spre răsărit, la mai puțin de 15 km, sună acut din sirene industriile în plină expansiune ale Buzăului. În consecință, una dintre cooperativele agricole ale Mereilor, cea de la Izvorul Dulce, cu pămîntul și oamenii mai departe de aceste atracții, merge mai bine. Cooperativa din Merei, cu forța de muncă puternic afectată de navetism — cam 1 500 de oameni se scoală cu noaptea în cap și grăbesc spre uzine — o duce mai prost. Și primarul Constantin Nedelcu tocmai în jurul acestui adevăr bate fierul pe nicovală. Cît e cald încă.

Dar gospodăriile oamenilor au rămas înfloritoare, loturile lor personale produc pe măsura speranțelor și a muncii investite în ele. Nu întîmplător, cantitățile de produse remise efectiv statului, din această zonă a economiei rurale, întrece — nu mult, dar semnificativ — cantitățile planificate, și la carne, și la lapte, și la ouă, și la miere. Sau, mai nou, la floarea soarelui și la sfecla de zahăr, aceasta, ultima, cultivată oriunde i s-a aflat un locșor, pe marginea drumului, sub garduri, între rîndurile din vii. Și nu este de mirare, de colo să primești pentru 100 kg sfeclă 8 kg zahăr. Și starea aceasta a lucrurilor nu este întîmplătoare pentru că tonul, și aici, la Merei, nu-l dau cei cîțiva oacheși pe care primarul Constantin Nedelcu, ca și vicepreședintele Radu Costea, nu ostenește să-i amenințe în fel și chip să-și sape grădina, dacă vor să mai rămînă cu ea. Dimpotrivă, tonul îl dau Emil Manea și Constantin Moraru din Lipia, Dumitru Vlad din Izvorul Dulce, Margareta Lazăr, Ion Chițoi și Ștefan Minculescu din Merei. Aceștia fiind doar cîțiva dintre cei în măsură să dovedească prin fapte că o gospodărie de oameni, bine chibzuită, se poate ține pe propriile ei picioare.

Din poartă în poartă, ajungem în gospodăria lui Ștefan D. Crăciun, tipică după opinia noastră tocmai pentru lumea aceasta de oameni pendulînd între două orizonturi : satul unde domiciliază și orașul ademenind-o cu rosturi noi. Totodată, este o gospodărie tipică pentru o familie harnică. Da, Ștefan D. Crăciun și soția sa Elena sînt convinși că pămîntul acordat oamenilor în folosință personală, lucrat cum se cuvine poate reduce la minimum dependența lor de surse de aprovizionare de care s-a cam abuzat pînă azi. Ei, dealtfel, nici nu ar putea s-o scoată la cap în alt chip : 1 400 remunerația lui Ștefan, plus 79 pensia Elenei, fac 1 479 lei, ceea ce nu este prea mult. Dar s-au descurcat și Ștefan crede că oricine se poate descurca dacă dedică grădinii și solarului cîteva ceasuri pe zi. De ani buni nu au cumpărat nici un fel de legume, cu excepția a 3 kg de capia și 3 kg de gogoșari, luați de la un vecin, pentru sămînță. Dimpotrivă, au vîndut, pe piața din Buzău, și nu numai legume, ci și flori, pentru că atunci cînd pămîntul e lucrat chibzuit au și florile loc în cuprinderea lui. Pînă și fiul lor, Jean Crăciun în grădina lor își așază nădejdea, toamna mai cu seamă, cînd se pun mușaturile. Și cam așa stau lucrurile și în gospodăriile învecinate, la nepotul lor Neculai Crăciun, la fratele lui Ștefan, Jean Crăciun, sau la Nicu Neacșu.

În schimb, gospodăria lui Marin N. Arghir se vădește a fi tipică pentru partea aceea de lume hotărîtă să stăruie cu rosturile toate în satul natal. Ajuns la 65 de ani, Marin N. Arghir a trăit multe, a trăit și Mărășești, apoi alt război, a prins și vremurile cînd i s-a spus chiabur, lui, care de cînd se știe în viață tot cu mîinile crăpate s-a purtat de la o muncă la alta și de la un anotimp la altul. Și crăpate le are și azi, cînd grădina sa, luxuriantă în lumina toamnei, mărturisește un om și un fel al omului de a-și înțelege menirea. Pe urmele tatălui, Gheorghe și Constantin Arghir și-au întemeiat gospodăriile în imediata vecinătate. La fel, nu au apelat niciodată la piața orașului apropiat și dacă alții nu se pot lipsi de ea, consideră Marin N. Arghir, cauzele se cer căutate în primul rînd în mentalitatea generațiilor noi, care în bună măsură s-au îndepărtat de mentalitatea tradițională a satului românesc. A avea de toate și a nu te sprijini decît în propria ta hărnicie reprezintă cea mai netedă cale pentru om în timpuri mai aspre. Și el a trăit timpuri aspre din cale afară, Merei stînd și ei cîndva în calea armatelor. Și cînd s-a întîmplat să-i zguduie poarta ostași care nu izbuteau să distingă prea bine între oameni și vrăbii, el a ridicat mîinile și a strigat : nu trageți, am de toate, și rachiu, și vin, și miere, și nuci, și brînză, și ouă... N-au tras și l-au prăpădit doar rachiul și vinul.

Dincolo de acest exemplu, din dramatismul căruia se mai decantează spre noi doar o undă de pitoresc, primarul Constantin Nedelcu este convins că aprovizionarea gospodăriilor din Merei s-a așezat într-o matcă de echitate și oamenii gata să confirme acest adevăr sînt oameni adevărați. Fiind oameni capabili să conteze pe ei înșiși, sînt, în același timp, și oameni pe care se poate conta.

MIHAI PELIN

a familiei și vetrelor noastre

O idee, poate nu excesiv de nouă, este ca toți să muncească

(Urmare din pagina 1)

liști, fapte și cifre, mai ales cifre, de o bogăție unică. Mai ales cifre, căci oamenii locului, în primul rînd, asta fac, prepară și recoltează, aici niște cifre, culeg niște cifre, pe care le raportează nu la camara idilică cu arome a vechilor toamne, ci la producțiile înscrise în planuri. Nu vom cinta deci, la sfîrșitul acestei zile, nici tomatelor, nici gogoșarii, nici ardeii, revărsați în fastuoase covoare multicolore pe toate zările, căci toamna prin care ne-am plimbat nu se mai leagă nemijlocit cu gutuiul din bătătură sau cu aroma cămării. Ea, zice ing. Milovan, este o toamnă abstractă, o toamnă contabilă ca și un bilanț de cooperativă, în care esențialul sînt cifrele. Exact spus, este o toamnă a muncii, iar cei ce lucrează la împlinirile ei măsoară și cîntăresc permanent, cu tabelul de cifre în mînă. Ele, aceste cifre, ne spun mult mai mult decît privelиștile. Ele ne spun, de pildă, că beneficiile asociației din Brînceni se ridică anul acesta la 2—2,5 milioane lei. Ele ne mai spun că producții precum cele de vinete (40 de tone la hectar), de usturoi (2,5 tone), de castraveți cornișon (80 de tone) sînt printre cele mai mari din cîmpia teleormăneană. Feeria ionelteodoriană a anotimpului sau pastelurile lui Ion Piliat nu prea mai au ce căuta printre aceste cifre. Sînt defuncte, zice interlocutorul nostru, ca o litografie după un vechi și autentic tablou flamand, sau ca o jucărie regăsită la maturitate, sînt un nonsens în anotimpul nostru de încordare, cînd important nu e a contempla niște roade, ci a le măsura în funcție de ceea ce ți-ai propus să obții.

Ce și-au propus, membrii asociației au obținut. Într-un an cu o primăvară întîrziată și cu o vară arsă de secetă, nu numai fermele de sere, dar și cele de cîmp, călcate adînc de vitregiile vremii, au raportat, iată, producții mari, dirijate spre piețe în flux de hală industrială, constant și ritmic. Mai mult, pe cînd alții (din păcate, mulți alții !) se chinuiesc să prindă din urmă munci și zile ce le-au scăpat din mîini, în perpetuu conflict cu calendarele hesiodice, fermierii locului livrează ardei cu cîte 15—20 de zile înaintea soroacelor, bucurînd gospodinele și scoțîndu-le din poșete, delicat și fără împotrivire, toți banii, ca să-și sporească cu ei cifrele beneficiilor. În plin ianuarie, ei livrează salată, usturoi verde și ceapă verde, iar tomatele, la ceasul de față, par că încorporează în roșul lor nu soarele palid al lui octombrie ci incandescențe de primăvară. Astfel de producții exemplare nu se fac cu bani mulți (asta poate oricine !), ci cu idei. O idee, de pildă, este aceea ca, la răsaduri, să se semene direct pe sol, după care să se acopere cu un strat de turbă, care menține umiditatea, menține căldura, distruge dăunătorii. O altă idee, nu excesiv de nouă, este ca toți să muncească. I-am văzut, în această zi, și pe oamenii serelor, și pe cei ai fermelor de cîmp, muncind răzbit, ultimii chiar și sub cernerea deasă a ploii amurgului, ca să adune tomatele, vinetele, ardeii, într-o proiecție inversă de umbre, care se amestecau pe ecranul nostru interior cu primele umbre, văzute încă din zori, cînd, la fel, începuse o ploaie zuruitoare și rece, care te pătrundea prin toți porii.

Seara, într-alt colț al cîmpiei teleormănene, la C.A.P. Cernetu, din Consiliul agroindustrial Purani, am asistat la o „ședință de comandament" a cooperatorilor-grădinari. Grădina C.A.P.-ului e întinsă, 100 de hectare în ogor propriu și 190 în cultură dublă și succesivă. O conduce de vreo șapte ani, adică de cînd a terminat facultatea, ing. Mioara Birleanu, cu care toți se împacă bine, chiar dacă această specialistă cu părul blond și înfățișare de fetișcană e, ni s-a spus, „cam voluntară", uneori „cam prea voluntară", cum s-a întîmplat, de exemplu, în vara asta, cînd s-a împotrivit mai-marilor dumisale într-o chestiune deloc minoră. I se ceruse să cultive 190 ha în cultură dublă, fixîndu-i-se ca plan o producție de 300 de tone. „N-are rost, a replicat Mioara Birleanu, o să pun mai puțin și-o să scot mai mult". „A pus" cu respectiva cultură doar 60 ha, scoțînd nu 300, ci 600 de tone. Acum, la „ședința de comandament" care-i adună pe toți șefii de echipe sub acoperișul jos al „sediului legumiculturii", ridicat cu infinită parcimonie de niște constructori extrem de zgîrciți cu spațiul, voluntarismul tinerei specialiste se vădește prin modul în care prefiră prin degetele-i lungi, ca pe firele unui gherghef, toate datele zilei, nelăsînd să-i scape nimic. Chiar la producții mari (și producțiile grădinii din Cernetu așa sînt, aducînd C.A.P.-ului venituri anuale de cîte 3 milioane de lei), nimic nu trebuie să se piardă. S-a muncit bine și azi, s-a cules mult, nu s-a pierdut nimic, rapoartele șefilor de echipe o confirmă, chiar dacă vorbele lor vin greu, fiindcă oamenii sînt obosiți. Afară plouă, pămîntul s-a îngroșat într-o pastă virtoasă, congestionată ca un magiun. Ședința se prelungește din pricina ploii, a norolului de afară, a oboselii, țigările aprinse ard uitate la colțuri de buze sau între degete, căci gesturile sînt lungi, nesigure, proiectate parcă cu încetinitorul, ca și cuvintele. Se trece la „planul de operații" pentru mîine. Cum va fi mîine ? Toți ochii se întorc spre fereastră. Nu mai plouă ! Un cer sticlos inundă cu lumină somniferă sala, cineva oftează adînc, ușurat, oftează toți și deodată toți ochi se-nchid. Trebuie să te ridici în picioare ca să poți ține cuvintele drepte. Se ridică toți, fiindcă toți pică de somn și toți se vor treji. „Planul de operații" se face deci de-a-npicioarelea, cu niște oameni foarte obosiți, dar treji.

Toamnă totuși frumoasă, toamnă lungă, deși, toamnă grea, toamnă a trudei aspre. Dar toamnă trează și vie în cîmpia teleormăneană, sub semnul răsplatei depline a muncii oamenilor.

Primarul Alexandru Vasile din Conțești propune: pămîntul necretabil să-l transformăm în islaz

Comună mare, cu opt sate întinse pe 64 km pătrați, sprijinindu-se cu un umăr pe malul Dîmboviței și cu celălalt de Cîmpia Română. Conțești din județul Dîmbovița a fost întotdeauna prosperă.

Una din tradițiile cele mai de demult ale comunei, și mai ales ale satului de centru, a fost creșterea vitelor. A fost ! Astăzi situația este precară. Navetiștii cară laptele de la București ori de la Tîrgoviște ; în sat a ajuns 5 lei litrul și chiar 8 și 10, în perioada de iarnă. „Ce se întîmplă, întrebăm, de ce nu mai cresc sătenii vaci ?" Primarul, Alexandru Vasile, născut și crescut în Conțești, știind tradițiile și hărnicia oamenilor, este primul nemulțumit de situația aceasta, ea diminuînd puterea economică a comunei, puterea ei de a produce hrană, potențialul ei de a contribui și la hrana orașului ; el ne propune să aflăm chiar de la cei în cauză. Mergem în sat și discutăm cu cîțiva dintre gospodarii de frunte. Ion Tache, 43 de ani, ceferist, soția — Ecaterina —, muncitoare la Întreprinderea de aparataje electrice Titu, în schimbul II lucrează amîndoi la cooperativa agricolă. Și-au luat „global", culturi pe care le muncesc în acord global, pentru că e păcat să rămînă pămîntul de izbeliște, cine să-l lucreze dacă nu noi, cei care frăim din moși strămoși în vatra lui ? ! Cîștigăm în plus produse agricole. Au și o grădină, cea din jurul casei, lucrată ca la carte, cu pompă electrică de udat montată la fîntînă, cresc porc și o curte de păsări. Un model de gospodărie sătească la scara anului 1981. Au doi copii și, ne spune Ion Tache, „țimp ar fi și bunăvoință ar fi să creștem și o vacă. Orice părinte ar vrea să asigure copiilor lapte proaspăt și gras de la vaca din curte. Dar unde s-o paști ? !" La fel susține și Nicolae Sicu de 67 de ani, fost ceferist, acum pensionar și astfel redevenit cu toate îndeletnicirile țăran. „Am avut vite, și vaci, și oi, și cai, și se mai pot crește în Conțești, în satul nostru, chiar multe, nu cred că ar fi cineva de rea-credință, dar să ni se asigure pășunatul. Era aici o tradiție foarte bună, gospodărească. Primăria deținea islazul comunal și o suprafață de teren la lot, la Tufani, nu prea productiv pentru culturi de cereale, i se zicea zootehnic. Noi, sătenii, plăteam pășunatul, taxele pentru văcar și cioban, în plus, eram obligați să întreținem islazul, să-l curățăm primăvara și toamna, să-l însămînțăm cînd sărăcea iarba. Nu se sustrăgea nimeni, era în interesul tuturor să aibă vitele ce mînca. Ni se mai repartiza, tot contra unei taxe, și cîte 0,10—0,25 ari, depinde cîte animale avea fiecare, din terenul comunal zootehnic pe care se cultiva ovăz, borceag, trifoi și pe care îl coseam ca nutreț pentru iarnă". „Dacă s-ar reveni la asta, n-ar fi familie să nu țină o vacă, viței, cîteva oi, e de părere și Vasilica Filip, membră cooperatoare, 40 de ani. Ar fi lapte destul în sat, și brînză și unt și smîntînă, nu numai pentru nevoile familiilor noastre, am preda și la achiziții prin cooperativa de consum, am face și contracte pentru fondul de stat, s-ar vinde și la piața liberă în orașe. Lipsa islazului a lăsat curțile țăranilor fără vite. Ce oi frumoase, cu lînă bună, s-au crescut pe la noi ! Nu era curte unde să nu găsești de la 2—3 la 10—15 și chiar 20 de oi. Acum, ici, colo care mai au ! Din același motiv au dispărut : n-avem unde să le pășteм".

Primarul Alexandru Vasile și vicepreședintele consiliului popular, Dumitru Radu, confirmă cele ce ne-au spus sătenii. „Pe cele 2 400 hectare de pămînt agricol ale comunei nu mai există un metru pătrat de pășune pentru vitele gospodăriei țărănești. O parte s-a arat, deși era un teren mlăștinos, cealaltă parte a preluat-o, nu știu de ce, I.A.S.-ul. Să adune omul iarba cu sacul nu mai e posibil, se știe, culturile se îerbicidează. Lotul personal nu ajunge, e științific demonstrat, pentru hrana, pe timp de un an, a unei vite mari". „Atunci, care ar fi soluția, tovarășe primar ?" „Așa cum spuneau gospodarii, tot revenirea la pășunea comunală și terenul arabil pentru zootehnie, administrate de primărie. Nu din pămîntul pentru cereale, dar cîte terenuri nu sînt care nu dau randamente pe măsura cheltuielilor ? ! Devenind pășuni ori cultivate cu nutreturi ar fi incomparabil mai productive, mai benefice pentru economie".

CICI IORDACHE ■

Există toate condițiile concrete pentru o bună aprovizionare a populației de la oraș și sate cu pîine, făină și mălai

(Urmare din pag. 1)

de a lua noi măsuri pentru diversificarea producției de panificație. Vom avea, cu alte cuvinte, pîine într-o mai largă gamă sortimentală, pline de calități și pentru gusturi diferite, pîine realizată din aluaturi cu adaosuri de grăsime, zahăr, zer, lapte, lecitină etc.

— Care este motivul pentru care, în ultimii ani, a dispărut de pe piață pîinea neagră, așa numita pîine integrală ?

— Acest sortiment se fabrică și în prezent, dar în cantități mult mai mici. Prin aplicarea prezentului decret se va reglementa și această situație. Explicația este simplă : pîinea neagră, cea care se produce de pildă în București, costă 2 lei kilogramul sau 2,50 lei pîinea neagră cu cartofi. Dar ambele sortimente s-au dovedit ani la rînd mult mai ieftine decît furajele (grîul, porumbul, mălaiul) care se vînd pe piața liberă. Fabricăm și pîine graham (în Capitală cam 3—4 tone zilnic), dar și acest sortiment este transformat în nutreț pentru animale. Asemenea practici vor constitui — potrivit recentului decret — infracțiune și se vor pedepsi conform legii.

— Cum se va face aprovizionarea cu pîine și făină în mediul rural ?

— Aprovizionarea populației cu pîine, făină și mălai se va face potrivit principiului autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, pe localități în care cetățenii domiciliază sau își au locul lor de muncă. Așa este firesc. În aceste condiții, membrii cooperativelor agricole de producție, specialiștii agricoli, mecanizatorii și celelalte persoane care își desfășoară activitatea în C.A.P.-uri, se vor aproviziona cu pîine, făină și mălai din cereale primite sau cumpărate de la cooperativele agricole potrivit legii, în raport cu munca prestată și cu producția realizată. Este util să notați în această ordine de idei că și la țară există toate condițiile pentru o bună aprovizionare cu aceste produse. În prezent în mediul rural funcționează peste 2 000 brutării ale C.A.P.-urilor și cooperativelor de consum. Numărul total al comunelor existente în România este de 2 559, deci, iată, că numărul celor lipsite de brutării este foarte mic. Decretul prevede, dealtfel, ca pînă la sfîrșitul anului viitor să existe în toate comunele brutării. La țară, însă, producerea și distribuirea pîinii va cunoaște forme variate și hotărîrile colective vor aduce aici reglementări de la caz la caz. Acestea vor depinde, așa cum se arată în decret, de producția realizată, sau de unele preferințe ale localnicilor (unii vor prefera să-și facă pîinea în cuptoare proprii, alții vor livra făina primită brutăriilor, iar alții, tot la cerere, vor putea primi pîine direct de la brutării în schimbul muncii prestate în C.A.P. etc.). În zonele unde nu se produc cereale, este firesc, așa cum se arată în decret, ca locuitorii de aici să dezvolte în mod corespunzător producția de cartofi, carne, lapte, brînză, ouă, pentru a participa la efectuarea schimburilor echivalente cu cereale. Cantități însemnate de făină, mălai și pîine din fondul de stat vor fi livrate și în mediul rural acolo unde situația de fapt impune acest lucru. Dar este nefiresc, este imoral, este contrar normelor în vigoare ca cei care dețin teren și mijloace de producție la țară să se aprovizioneze în principal de la oraș cu alimente

— Ce înseamnă în alimentația unei persoane adulte 150 kilograme grîu ?

— Din 150 kilograme grîu se pot extrage aproximativ 120 kilograme de făină albă din care se pot realiza cam 160 kilograme pîine. Mai rămîn circa 12 kilograme de făină. Dacă se consumă pîine neagră, din aceeași cantitate de grîu se obțin 180 kilograme de pîine. Pastele făinoase au o importanță redusă. (În România se consumă anual abia două kilograme de paste făinoase de persoană.) Consumul exagerat de făinoase contravine dealtfel unei alimentații raționale. Decretul precizează în acest sens că în următorii ani, ca urmare a creșterii producției în zootehnie și prin livrarea către populație a unor cantități sporite de produse de origine animală, se va reduce în mod firesc consumul de cereale corespunzător unei alimentații chibzuite.

Recentul decret al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România vine să pună de acord în mod rațional cererea și oferta într-un domeniu al consumului alimentar, stabilind, totodată, importante măsuri pentru o mai bună autoconducere și autoaprovizionare teritorială, pentru evitarea risipei, degradărilor de orice fel, pierderilor și speculei. Pîinea trebuie să ajungă pe masa celor care muncesc într-adevăr pentru ea în cele mai diferite ramuri și sectoare ale economiei naționale.

O socoteală pe un caiet de dictando

La Bărcănești, Prahova, președintele C.A.P., Petre Rădulescu, țăran născut și crescut aici, ne face o socoteală împreună cu șefa-contabil Ecaterina Tănăsescu și brigadierul Constantin Ștefan. Cu o mînă butucănoasă, bătută de ploi, de vînt și de arșiță, înșiră cifre cu un creion chimic pe un caiet dictando. Ca intrare în materie, Petre Rădulescu spune :

— E bine să dăm alimente la oraș, nu să luăm. Desigur, și pentru mulți din Bărcănești era mai simplu și mai ușor să meargă cu sacoșa la oraș. Dar C.A.P.-ul nostru are destulă forță economică, putem și trebuie să contribuim la aplicarea prevederilor recentului Decret privind autoaprovizionarea, cu atît mai mult cu cît și în anul acesta, în ciuda secetei care ne-a lovit, dăm producții mulțumitoare : 3 200 kg/ha la grîu, 3 600 la orz, cam 3 000, cred, la porumb. Dar ce ne necăjește pe linia autoaprovizionării este lipsa vitelor. Or, ele înseamnă lapte și carne pentru toți. Era absurd ca noi, dintr-o comună în care mai fiecare familie își avea vaca ei, să fi cumpărat unt de la oraș. Doar puteuși nu țineau vacă în Bărcănești, și vă asigur că ei erau puțini. Acum, doar vreo *300* de vaci, și ele destul de necălite, se mai află la gospodăriile oamenilor — la o populație de *11 000* de suflete ! E o problemă mai veche. N-au animalele unde să pască ! Stau pe lîngă șanțuri, intră pe furiș în culturi, le mai fugărim noi, intră într-un loc, ies prin altul. Nu-i acuzăm nici pe proprietari, nu o fac din rea-voință dar cam așa se întîmplă acum. Or, iată ce am socotit noi.

...De pe 20 ha obținem în prezent în C.A.P. 60 t de cereale, echivalînd cam cu 90 000 lei. Dacă printr-o mai bună organizare, printr-o muncă mai spornică și mobilizînd toate forțele umane, am obține de pe restul pămînturilor C.A.P. un surplus de 60 t, deci fără a pierde nimic la cereale și fără a prejudicia cu nimic statul, atunci — obținînd aprobările necesare — am putea schimba destinația acelor 20 ha pentru islaz. Oamenii ar încheia contracte cu statul pentru lapte și carne. Contractele ar depăși cu mult 90 000 lei. Pe islazul de 20 ha ar paște cam 100 vaci și viței. Laptele livrat la fondul de stat ar valora anual cam 300 000 lei, în afară de ce ar rămîne la oameni pentru autoaprovizionare. Dacă vacile ar avea islaz, ar putea da cam cîte 2 000 l pe an : 1 500 l contractate, 500 l pentru sătean. În afară de asta, carne. Am socotit cam 20 capete anual : de înmulțit cu 300 kg, deci 6 t de carne, însumînd alte 80 000 lei. Totodată, s-ar folosi mai bine forța de muncă — și se știe ce problemă reprezintă ea pentru C.A.P. ! Mulți bătrîni pensionari, care acum nu mai pot munci în C.A.P., ar vedea bucuroși de vaci. O să mă întrebați ce s-a ales de vacile din Bărcănești ? Oamenii, văzînd că ele n-au unde pășuna, le-au vîndut ușurel — ușurel de-a lungul anilor și toată fumea a rămas în pagubă. Și ce mai islazuri aveam în Bărcănești, Tătărani, Ghighiu, Puscaș, Românești...

Desigur, cifrele de mai sus sînt aproximative, orientative și, oricum, reflectă doar situația locală. Oricum, cîntărindu-se cu atenție de către cei în drept toate implicațiile, merită atenție socoteala de pe caietul dictando din biroul președintelui, fiindcă despre autoaprovizionare e vorba și chiar de ceva mai mult : aprovizionarea orașului. Se pot aduce corective și precizări ideii în sine, care nici nu e nouă. Ceea ce nu înseamnă că nu ar avea valoare. Totul aduce, pe undeva, cu o temă la aritmetică la o școală de țară. Dar este o temă desprinsă din viață. Din viața țăranilor.

LIONEL NIȚESCU ■

T.I.B. '81

Frescă elocventă a potențialului economiei românești

Viața noastră economică consemnează în aceste zile un eveniment de excepție — a 7-a ediție a Tîrgului Internațional București — care suscită în gradul cel mai înalt interesul specialiștilor și al opiniei publice de la noi, precum și al unui larg cerc de oameni de afaceri de pe toate meridianele.

Cu 11 ani în urmă, la ediția inaugurală a tîrgului, Complexul expozițional de lîngă Piața Scînteii găzduia pavilioanele naționale a 26 de state și exponatele a circa 700 de firme din 30 de țări. Principalul expozant era, bineînțeles, România care, pe o suprafață de 19 500 metri pătrați, expunea produsele a 150 de întreprinderi din componența a 17 centrale și grupuri de uzine.

Acum, la cea de-a 7-a ediție, aceste date s-au modificat sensibil. Participă cu pavilioane oficiale 35 de țări din Europa și Africa, din America de Nord și America de Sud, din Asia și Australia și expun mai bine de 800 firme străine din 42 de țări. România și-a dublat spațiul de expunere, concentrînd în cei aproape 38 000 metri pătrați produsele a 450 centrale industriale, institute de cercetări și proiectări și unități economice. Începînd cu această ediție, tîrgul are o frecvență anuală și și-a lărgit considerabil profilul, asigurînd o expunere generală de mărfuri cu accent pe construcția de mașini.

Sînt schimbări normale datorate dezvoltării impetuoase a economiei naționale în deceniul anilor 70—80, care a determinat sporirea potențialului productiv al întreprinderilor românești, precum și o puternică creștere a capacității lor de a-și introduce produsele în circuitul mondial de bunuri materiale. Căci în acest răstimp volumul fondurilor fixe a crescut de aproape trei ori, ajungînd la peste 1 870 miliarde lei, cea mai mare parte fiind puse în funcțiune în ultimii ani, ceea ce conferă producției un grad ridicat de tehnicitate, iar produselor românești o competitivitate sporită. Producția industrială a crescut de 3 ori, iar cea agricolă de 1,6 ori. Pe această bază solidă, România și-a amplificat considerabil legăturile economice internaționale. Întreține azi relații economice cu 150 de state, face parte din peste 80 de organizații internaționale guvernamentale și participă la activitatea a peste 700 de organizații neguvernamentale. Ca un corolar, volumul comerțului exterior este acum de aproape 5 ori mai mare decît în urmă cu 10 ani.

Dar, T.I.B. '81 nu ne oferă doar posibilitatea evaluării fidele și convingătoare a forței actuale a economiei românești, progresele ei multilaterale. Ei deschide, în același timp, o largă fereastră spre viitor. Pentru că exponatele din pavilionul României, dintre care numeroase se află la primul contact cu publicul, reprezintă produsele pe care întreprinderile românești le vor fabrica în perioada imediat următoare sau în anii care vin. Pînă la un punct, aceste exponate ne oferă, cu un ceas mai devreme, imaginea concretă a modului în care se materializează orientările de bază ale dezvoltării noastre economice stabilite de Congresul al XII-lea al partidului.

După cum se cunoaște, potrivit obiectivelor actualului plan cincinal, industria românească urmează să asigure în anul 1985 circa 70 la sută din produsul social în principal pe seama dezvoltării intensive. Aceasta presupune modernizarea structurilor producției industriale, utilizarea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane care să conducă la accentuarea gradului de prelucrare a produselor românești. Orientarea fermă, prin plan, a dezvoltării cu prioritate a unor subramuri purtătoare ale progresului tehnic cum sînt : electronica, mecanica fină, optica, echipamentele pneumatice, aeronautica a permis ca încă din acest an să se treacă la asimilarea unor noi tipuri de echipamente de calcul și automatizări pentru conducerea proceselor tehnologice, a noi tipuri de mașini-unelte, linii agregat și utilaje tehnologice, de aparate de măsură și control din clase superioare, de precizie, instalații de foraj și altele, prezente în vitrinele Tîrgului.

Este un exemplu. Ochiul versat al specialistului va sesiza, însă, cu ușurință tendința generală a producției românești spre produse cu un grad tot mai accentuat de prelucrare. Aceasta este identificabilă cu deosebire la produsele noi, dar ea este la fel de evidentă și la cele devenite tradiționale pentru exportul României care au cunoscut un accentuat proces de modernizare. Să ne oprim la un alt exemplu, la utilajul petrolier, unde, după cum se știe, ne situăm statornic, de mulți ani, pe locul doi în exportul mondial. Instalația de foraj F200 E.C., dotată cu comandă electronică pentru toate operațiile de pe sondă, asigură mecanizarea majorității operațiilor de foraj. A și fost, dealtfel, solicitată în U.R.S.S., S.U.A. și Brazilia. Alături, utilaje cu același grad ridicat de tehnicitate : instalația de foraj F 125 pentru adîncimi pînă la 2 500 de metri și cea de intervenții la sonde pînă la adîncimi de 6 000 metri tip P 80, ambele montate pe remorcă ; prevenitoarele de erupție ; noul tip de sapă în greutate de 105 tone ș.a. Enumerarea ar trebui continuată cu exemple din alte domenii ale construcției de mașini, precum și din alte ramuri ale economiei naționale, cum ar fi industria chimică, a medicamentelor, a materialelor de construcții, industria ușoară și alimentară etc.

Spațiul nu ne permite prezentarea a zecilor și sutelor de alte produse românești care ar merita să fie cel puțin menționate și care, la un loc, se constituie într-o imagine extrem de sugestivă a ritmului susținut de înnoire, modernizare și diversificare a producției industriale românești, într-o oglindă a hărniciei și tenacității, a pasiunii și competenței cu care muncesc colectivele de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării pentru înfăptuirea obiectivelor celui de-al XII-lea Congres al partidului. Ceea ce se poate afirma cu certitudine este faptul că oferta prezentată de industria românească la această ediție a Tîrgului internațional București creează premise printre cele mai favorabile pentru o activitate comercială intensă.

VASILE BARAC ■

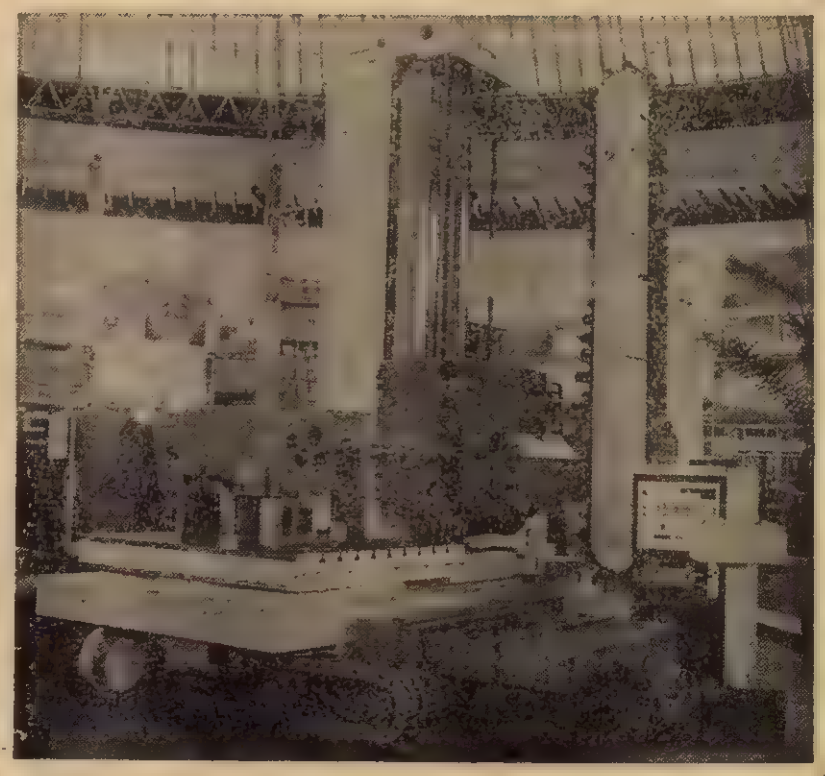

Flacăra EDIȚIE SPECIALĂ

Carpați 2000

ÎN APUSENI

Ținîndu-și legămîntul făcut în fața cititorilor, reporterii noștri s-au deplasat în Munții Apuseni unde timp de o săptămînă au fost oaspeții moților. Au întrebat și mai ales au ascultat. Impresiile lor au luat la înapoiere înfățișarea reportajelor, interviurilor, notelor de călătorie. S-a adunat în acest fel un munte de hîrtie transformat apoi într-unul de plumb tipografic. Poate și dintr-o nevoie de ordonare mai riguroasă a materialului brut, redactorul șef al revistei, poetul Adrian Păunescu, a convocat reporterii în cadrul unei „mese rotunde". Unii, credincioși primelor impresii, au citit ce scriseseră, cellalți au vorbit liber. Muntele de plumb a dobîndit formă, dar și-a păstrat masivitatea și simbătă noaptea spre duminică dimineața, în jurul orei 1, colegul nostru din tipografie, ing. Mircea Mitrea, care, printre alte îndatoriri supraveghează și respectarea normelor și regulamentelor de ordine interioară privea stupefiat cînd la ceas, cînd la echipa de serviciu. Fără să ne dăm seama, luîndu-ne cu munca, nu observasem că intrasem în „clandestinitate". De ceea ce am reușit să facem în acea noapte și de a retușa ulterior a depins forma în care vă parvin sensurile unui demers pe care redactorul șef l-a numit „una din încercările cele mai dificile prin care trece revista noastră..."

„În aceste ținuturi minunate am întîlnit, alături de vestigiile civilizației strămoșilor noștri, locuri care evocă pagini de nepieritoare glorie înscrise de oamenii dirji ai Țării Moților, sub conducerea lui Horia, Cloșca și Crișan, a lui Avram Iancu. Amintirea lor, a faptelor lor izvorîte din adînca dragoste de țară, din ura clocotitoare contra asupritorilor, va dăinui de-a pururi în conștiința poporului nostru."

NICOLAE CEAUȘESCU

...să desfacem pumnul Ardealului, Munții Apuseni, și să citim în această palmă

Una din încercările cele mai dificile prin care trece revista noastră este aceea — pe care singuri ne-am propus-o — de a oferi o imagine totală a Munților Apuseni, parte a Munților Carpați, a României eterne. Ne preocupă de multă vreme problema montană, în multiplele ei aspecte, revista noastră oferind prima spațiu situației Munților Carpați. A fost o perioadă în istoria României și nu numai în istoria României, cînd îndepărtarea omului de munte, îndepărtarea omului de spațiul său de generozitate, asprime, și încercare de îndepărtare de matricea sa, păreau o acțiune necesară. Dar această acțiune a descumpănit și muntele, a descumpănit și omul. Astăzi problemele agriculturii sînt atît de acute, încît ele se simt pînă în culoarea obrazului copilului care se naște... O echipă complexă de gazetari de la Flacăra s-a deplasat în Munții Apuseni. Cu sprijinul nemijlocit al tovarășilor din conducerea județelor, ai primilor secretari ai comitetelor județene de partid cărora le mulțumim din inimă pentru că în această perioadă cu atîtea probleme, campanii și responsabilități imediate și-au găsit vreme să răspundă întrebărilor și solicitărilor noastre, am cercetat împreună cu factori de decizie din acele locuri, împreună cu oameni ai muncii din acele locuri, spre a supune forurilor competente și conștiinței cititorilor noștri, **situația Munților Apuseni.** Nu ne-am dus în Apuseni pentru că lucrurile ar fi gata acolo ci pentru că ni se pare că avem în Apuseni o cioră a unei situații care nu poate rămîne așa cum se prezintă acum. Munții Apuseni sînt parte a Munților Carpați. Dacă muntele este lipsit de oameni, muntele este lipsit și de animale, și dacă acești oameni vor lipsi din munte va lipsi și echilibrul propriu-zis al muntelui. De la amănuntul simplu pe care oricine poate să-l constate, că animalele sînt cele mai apropiate de perfecțiune mașini de tencuit pășunile și fînețele, de regenerare a florei, și pînă la toată civilizația montană, civilizație pe care numai omul o poate realiza numai omul prezent acolo, o poate întreține, iată o gamă foarte largă de probleme pe care redactorii noștri le-au căutat, le-au aprofundat, încercînd să le constituie într-o carte de cîteva zeci de pagini dedicată omului, muntelui, echilibrului dintre munte și om. Dar problema Munților Apuseni nu este doar o problemă imediată. Noi sesizăm delicatele chestiuni ale muntelui și pentru că sîntem, trebuie să fim, simțim datoria de a fi buni patrioți, pentru că munții sînt cetatea invincibilă a acestei țări. În Munții Carpați, nu numai în Munții Apuseni, se află — trebuie să precizăm aceasta — cele mai durabile, cele mai emoționante exemple de spirit românesc nealterat. Asta nu e puțin lucru, pentru că identitatea noastră în lume, la care ține atît de mult Partidul nostru, la care ține atît de mult tovarășul Nicolae Ceaușescu, este o identitate originală în măsura în care, ascultînd toate semnalele timpului, își păstrează rădăcinile. Trebuie să recunoaștem că la cîmpie graba dezvoltării, altoită pe o oarecare indiferență la spirit și supușenia față de unele vînturi care au bătut aci, realizează o nefericită golire de spirit. Să nu ne referim neapărat la Apuseni, să luăm un județ subcarpatic. Ba chiar să zicem județele Vîlcea și Argeș. Dacă în zona de cîmpie a județelor Vîlcea și Argeș găsești mai greu niște artiști populari, în schimb în toată zona de munte a aceloraș ju-

(Continuare în pag. 8)

ADRIAN PĂUNESCU ■

Primordială rămîne zootehnia montană

NICOLAE HURBEAN,
prim-secretar al Comitetului județean Alba al P.C.R.

Alba Iulia, octombrie 1981... Înainte de a călători spre Munții Apuseni, spre Țara Moților într-un sens mai restrîns, spre Țara de Piatră într-un sens mai larg și acceptat ca o metaforă potrivită, poposim la sediul Comitetului județean Alba al P.C.R. și solicităm tovarășului prim-secretar Nicolae Hurbean să ne contureze coordonatele evoluției contemporane ale acestei străvechi vetre de civilizație românească. Și am înțeles repede că interlocutorul nostru nu este doar un cunoscător versat, în virtutea răspunderilor ce-i revin, al acestui meleag al țării, ci, mai mult, este și un om de inimă, solidar sufletește cu destinul actual al Țării de Piatră. Ceea ce, din pornire, l-a plasat cuvintele sub semnul generos al unei profesiuni de credință.

(Continuare în pag. 8)

MIHAI PELIN ■

N-au avut niciodată nimic de-a gata

Interviu cu tovarășul PAVEL ARON, prim-secretar al Comitetului județean Arad al P.C.R.

— Tovarășe prim-secretar Pavel Aron, din cîte știu nu sînteți de prin părțile Aradului.

— Într-adevăr, am venit aici după ce am lucrat multă vreme în județul Brașov.

— Dar n-ați întîrziat să vă familiarizați cu oamenii din aceste locuri. Iar faptul că nu vă știa lumea a fost în avantajul dumneavoastră. Din cîte am aflat, ați putut colinda nestingherit prin întreprinderi, pe ogoare, discutînd deschis cu oamenii, aflîndu-le necazurile și bucuriile. Chiar în această dimineață v-am întîlnit mergînd pe stradă, singur, privind la vitrine, oprindu-vă să vorbiți cu cîte cineva. E drept, acum sînt foarte mulți cei care vă cunosc. Mă refer la cei din Arad. Dar ce șanse are să vă știe un locuitor, să zicem,

(Continuare în pag. 8—9)

GEORGE ARION ■

Istorie, multă istorie, pentru întreaga Românie

Interviu cu tovarășul GHEORGHE BLAJ, prim-secretar al Comitetului județean Bihor al P.C.R.

L-am însoțit o zi întreagă pe primul secretar al Comitetului județean Bihor al P.C.R., tovarășul Gheorghe Blaj, în treburi obișnuite. În acea zi, participa la adunarea generală a oamenilor muncii din industria minerității, desfășurată în satul Volvoz, comuna Popești, împreună cu care pregătea lansarea cifrelor de plan ale următorului an. Bun prilej de a afla ce înseamnă zona bihoreană a Apusenilor, pentru acest colț de țară frumos și îmbelșugat.

— Mai înainte de toate, istorie, multă istorie, a răspuns tovarășul Gheorghe Blaj, primei noastre întrebări. Și nu numai pentru noi, ci pentru întreaga Românie. Pentru a nu merge prea departe, mă voi referi doar la perioada 1944, cînd

(Continuare în pag. 9)

EMANUEL VALERIU ■

Extinderea conlucrării celor 6 județe

Interviu cu tovarășul ȘTEFAN MOCUȚA, prim-secretar al Comitetului județean Cluj al P.C.R.

— Stimate tovarășe prim-secretar, oricine străbate astăzi versantul clujean al Apusenilor rămîne profund impresionat de saltul în istorie spre civilizație, înregistrat de Țara Moților, pămînt zbuciumat al țării noastre, cunoscut odinioară pentru îndelungata sa izolare și înapoiere. Care sînt, după părerea dumneavoastră, elementele reprezentative ale acestei evoluții, care sînt principalele realizări ale socialismului în această zonă mirifică a Apusenilor care ține de județul Cluj ?

— Ca pretutindeni în țară, socialismul a transformat radical modul de producție, modul de viață și modul de a gîndi al oamenilor care trăiesc pe meleagurile pline de istorie și vrajă ale Munților Apuseni. Cele mai însemnate realizări le înregistrăm însă în perioada de după cel de-al IX-lea

(Continuare în pag. 9—10)

ADRIAN DOHOTARU ■

Frînarea procesului de depopulare

Interviu cu tovarășul RADU BĂLAN, prim-secretar al Comitetului județean Hunedoara al P.C.R.

— Tovarășe prim-secretar, nordul județului Hunedoara cuprinde o parte importantă din ținutul moților, în depresiunea Zarandului și pe versanții Munților Apuseni, vetre străvechi de civilizație materială și spirituală a poporului român. V-am ruga să ne spuneți cum se manifestă grija partidului pentru valorificarea întregului potențial economic și social al acestei zone ?

— Trăducînd în viață Directivele celui de al XII-lea Congres al partidului, printre obiectivele majore ale dezvoltării economice a zonei au fost înscrise punerea în exploatare a zăcămintelor de titan și vanadiu de la Ciungani — Căzănești, cele de cupru de pe Valea Morii, ale unor minereuri complexe de la Coronda — Hondol, precum și ba-

(Continuare în pag. 10)

DUMITRU GRAUR ■

Căile de acces l-au legat pe moț de casă

Interviu cu tovarășa LETIȚIA IONAȘ, prim-secretar al Comitetului județean Sălaj al P.C.R.

— Tovarășă prim-secretar, județul Sălaj este cunoscut mai curînd sub tradiționala denumire de „ținut al Silvaniei". Noi n-am uitat însă că o parte importantă din sudul județului aparține mai curînd Munților Apuseni, așa cum harta țării o atestă limpede. În fapt, ce loc ocupă în economia județului respectiva zonă?

— Sălajul cuprinde o parte relativ mică a Munților Apuseni, respectiv Munții Meseșului și Munții Plopișului, pe versantele cărora se înșiruie însă o mulțime de așezări, extrem de bogate în tradiții străvechi, cu numeroase urme ale antichității daco-romane. Principala activitate a oamenilor de aici rămîne agricultura, datorită în special condițiilor naturale, pedoclimatice favorabile. Astfel satele din zona Buciumi, Meseșeni, Agrij, Plopiș, Horoatu Crasnei, Cizer

(Continuare în pag. 11)

DUMITRU GEORGE ■

flacăra în Munții Apuseni

...să desfacem pumnul Ardealului...

(Urmare din pagina 7)

deție bogăția de spirit este uriașă, bogăție de spirit care apare, în ciuda chiar a sărăciei materiale. Trebuie să spunem că uneori concepția despre cultură și civilizație este contradictorie în ea însăși dar observăm că se confirmă una dintre ideile lui Iorga și anume că acolo unde nu e civilizație puternică e o cultură mai bogată.

Problema aceasta a Apusenilor e pentru noi și o încercare pe care se cuvine să o trecem. E de fapt însăși ființa națională pusă în fața întrebării la care va ști fără îndoială să răspundă : cum ne dezvoltăm ? Grăbit și fără să ținem seama de specificul nostru sau în linia aptitudinilor noastre firești și ținînd seama de specificul nostru, inclusiv de specificul nostru geografic. Trebuie să spunem că Munții Apuseni nu reprezintă doar o fortăreață naturală — cum zicea cîndva Goga — nu reprezintă doar un turn de cetate al românismului în veacuri nenumărate. Ei reprezintă și astăzi o fortăreață a spiritului național și o transee pe care geografia ne-o dă ca să o transformăm în istorie. Dar oamenii nu se pot hrăni cu istorie. Ei au nevoie de cele de fiecare zi. Ei bine, socialismul românesc solicită astăzi din partea celor ce-l înfăptuiesc și a celor ce visează să-l facă mai bun, acel efort de gîndire, de muncă și coeziune din care psihologia de consumator să iasă schimbată și să devină psihologie de producător. Dar psihologia aceasta de producător, de atîtea ori în istorie prezentă în mintea și în sufletele oamenilor noștri, care au știut totdeauna să dea de la ei, psihologia aceasta nu poate fi, din cîte înțelegem noi, nutrită în eprubetă, ea nu poate fi decît rodul unei experiențe practice. De aceea în aspri și plini de încercări Apuseni, noi am căutat și vom căuta în continuare exemple de viață de un alt tip decît viața de dezrădăcinat într-un oraș în care n-ai identitate și care te obligă într-un anumit fel în ceea ce privește plinea cea de toate zilele să nu gîndești ca un producător ci ca un consumator. Căutăm în Apuseni și exemplul norilor căi pe care le dezvoltă în noi vremea noastră. Trebuie să fim producători. În vremea trecută, din niște producători îndîrjiți, încăpățînați, cîteodată, eroici, uniți au încercat să facă și au reușit în anumite privințe să facă niște consumatori egoiști. Coborîrea țăranilor români din Munții Carpați la poale, în orașe industrializate, dar fără grijă față de plinea propriu-zisă, față de laptele animalelor, față de carnea lor, față de numărul animalelor, coborîrea aceasta a fost un element păgubitor și decisiv al goliri Munților Apuseni, nu doar de însemnele geografice vechi ci și de oameni cu noblețe istorică. Astăzi Munții Apuseni cer ajutorul țării pe o cale sau alta. Versanții goi ai Munților Apuseni, de la Rimeți, versanți care n-au fost goi de la începutul lumii, sau au fost goi la începutul lumii dar cînd turmele s-au urcat și le-au oferit îngrășămintele naturale, pe care a încolțit prima iarbă, iar apoi a fost o vegetație bogată. În asprimea aceea a munților noștri pietroși, versanții aceia din Rimeți, dar și de la Dealu cu Melci dinspre Vidra lui Iancu, dar și de la Vașcău, versanții Apusenilor pe care nu calcă animale și lipsa aceasta de pas cald se simte pînă în măcelăriile metropolei amiral, versanții aceștia ai Carpaților de pe care oamenii au fost chemați și duși în orașe, la treabă, dar ei au rămas goi, oferind în același timp riurilor posibilitatea generoasă ca prin descărcările violente de ploaie și de topiri de zăpezi să-și ridice fundurile albiilor și să înunde, versanții aceștia ai Munților Apuseni, să guverneze cumva, ca niște nervuri, fiecare conștiință a celor de față în încercarea de a oferi — să sperăm public — dar oricum de a oferi în orice chip oamenilor de decizie ai acestei țări, oamenilor simpli și oamenilor minunați ai acestei țări și conducătorilor plini de dragoste de țară ai acestei țări, o situație care trebuie rezolvată : situația Munților Apuseni ai României. Este locul în care fără îndoială, în istorie, și în cea recentă cu atît mai mult, nu s-a făcut numai agricultură și nu se va face numai agricultură. Trebuie să spunem că, nicăieri în lume, țăranii din zonele de munte nu pot trăi numai din agricultură. Ei trăiesc din agricultura montană aspră care dă puțin dar dă lucruri de o deosebită calitate, din meșteșuguri și din turism. Uneori și din silvicultură. Nu vrem să întoarcem roata istoriei. Ferească Dumnezeu de asemenea gînd. Vrem doar să vedem cu 19 ani sau cu 18 ani înainte de finalul mileniului, cum putem face ca Munții Apuseni să fie în toate privințele exploatați rațional, exploatați în așa fel încît să poată fi exploatați astăzi, dar și mîine. Cum pot deveni ei o sursă de echilibru a omului, a reliefului și a sufletului românesc. Octavian Goga într-o extraordinară compoziție literară a sa despre Avram Iancu, pe care am publicat-o într-un număr trecut al revistei, am reluat-o în revistă, spunea că „Munții Apuseni sînt Tirolul nostru, sînt pumnul Ardealului". Ei bine, trăim o clipă de pace, să desfacem acest pumn și să citim palma deschisă a Munților Apuseni și să vedem ce este, ce experiență au trăit colegii noștri, în Munții Apuseni, cu ce s-a întors fiecare, ce crede că e gata pentru tipar și ce crede că rămîne încă pentru aprofundare în zilele viitoare ale vieții noastre.

Așadar, să desfacem pumnul Ardealului, Munții Apuseni, și să citim în această palmă.

Emanuel Valeriu :

În privința Apusenilor există o prejudecată căreia i-am căzut și eu victimă

...aceea de zona cea mai nefericită a țării, cea mai săracă, un loc în care oamenii mîncau coajă de copac. Sigur, există în retrospectiva istorică suficiente elemente reale, care îndreptățesc imaginea. În general, cînd se vorbește despre Apuseni oamenii se gîndesc la „inima" lor, adică la Cîmpeni și împrejurimi. Puternica migrație de altădată și care mai persistă și astăzi reprezintă un alt element „obiectiv" al prejudecății exprimate. De aceea, a fost pentru mine o uriașă surpriză contactul recent și amănunțit cu partea bihoreană a Munților Apuseni, în care am întîlnit bogății nesperate, aspecte de evidentă bunăstare, premise ferme ale unui progres de scurtă perspectivă.

Vreau să spun că noi, ziariștii, am comis pînă acum o eroare ignorînd această parte de țară, eroare de mai mari proporții din partea celor care au tratat-o „pe felii", negîndind-o ca pe o entitate nu numai geografică dar și umană. Însuși faptul că respectiva regiune geografică se împarte între teritoriile a 6 județe poate constitui o explicație, apărîndu-mi foarte limpede că, spre exemplu, autoritățile județului Hunedoara, spre pildă, nu și-au extins interesul și preocuparea față de ceea ce se întîmplă dincolo de hotarele administrative ale acestui județ în zona vecină înscrisă în același trup natural și uman, căruia îi spunem Apuseni.

Specificul părții bihorene a Apusenilor este acela al unei zone subcarpatice, satele și comunele neflind cățărate pe culmi ci la poalele acestora, amănunt important și din care decurg o serie de consecințe importante. Prima nu ar privi zootehnia, ci noul mod de abordare a legumiculturii, deoarece în satele umblate am întîlnit gospodari care și-au procurat semințe de ardei gras, de pildă, din Brazilia, usturoi din Spania și așa mai departe. În hambarele multor gospodării am văzut cei mai mari cartofi din viața mea, roșii frumoase și dimensionate ca pentru expoziții de prim rang, fasole impetuoasă, vinete uriașe. Toate într-o întîrziere temporală, față de cîmpie, dar de o calitate cu totul ieșită din comun.

M-am convins că elementul principal îl constituie valoarea intrinsecă a oamenilor. Dintr-o curte obișnuită acești oameni au obținut o grădină mirifică cu zeci de mii de fire de salată verde. Gardurile dintre gospodării, românești sau maghiare, au căzut printr-un consens tacit al proprietarilor și într-un interes comun : acela al recoltelor înalte.

Cu atît mai impresionant mi s-a părut acest aspect al înțelegerii dintre oameni cît și cel al nivelului de trai de la sate cu cît apropierea de Oradea și de întreaga zonă de graniță conferise orașului numit ca și celor din apropiere un statut-aparte, de civilizație și confort de prim ordin în peisajul general al țării. Din acest punct de vedere replica Apusenilor bihoreni mi-a apărut puternică, convingătoare și bine etalonată la cerințele unei vieți moderne. La Chișcău, de pildă, întregul mai stîng al Crișului Pietros este roșu, adică din 10 case 9 sînt absolut noi.

Mai puțin am putut reîntîlni „conceptul" de moț, cei mai tineri vorbindu-mi despre părinții și străbunii lor care posedau carnete de moț, cu fotografie și cu drepturi specifice, cum ar fi reduceri pe calea ferată, obicei care s-a volatilizat în timp, ca și sentimentul apartenenței de aceste locuri și de gloriosa lor istorie. E drept, fenomenul poate fi pus și pe modestia cu totul ieșită din comun a acestor oameni dar, poate, și pe aceea a unei insuficiente preocupări din partea forurilor de cultură din zonă. Sentimentul istoriei se manifestă cu pregnanță mai ales în rîndul celor vîrstnici, tinerii care circulă foarte mult manifestînd înclinații spre aspectele cele mai moderne ale vieții deprinse la oraș. De pildă, în ceea ce privește bogăția și valoarea formațiunilor carstice (se știe că aici există cele mai importante peșteri din țară dintre care cea a Urșilor a fost amenajată la nivel mondial), aria de interes și intensitatea acestuia sînt absolut generale. Opinia este aceea că o comunicare mai ales spirituală între aceste zone ale Apusenilor răspîndite pe teritoriul a 6 județe se cere a fi activată și chiar mai mult decît atît, trecîndu-se și la acea comunicare de valori materiale. În cazul Apusenilor, chestiunile ținînd de o împărțire teritorial-administrativă se cer, după părerea mea, modificate substanțial astfel încît acești munți să redevină un leagăn comun de valori materiale și spirituale, în care oamenii să aibă conștiința apartenenței lor la un tezaur unic de fapte istorice.

Transilvanie

Cu trupul : rană și glod
pe munții tăi genunchii mi-l rod
și pași de fier înnod
și desnod
spre piscuri ce'n nori înfrunzesc
urme de mers fără rod...

Doru-mi furtunatic vreau să-ți fie
pe vecie : —
cneaz,
treaz,
viteaz,
Veghindu-te, fără răgaz...

Sufletu-ți să-mi fie voievod,
să-ți fiu estaș — rapsod,
dîrzenie, foc, străduință,
unic în viața ta valahă, aspră, mută, stranie.
Transilvanie ! Transilvanie !

ARON COTRUȘ

Primordială rămîne zootehnia montană

(Urmare din pagina 7)

Interlocutorul nostru, tovarășul Nicolae Hurbean, crede cu tărie în puterea oamenilor din Munții Apuseni de a se integra ritmurilor de dezvoltare generate de imperativele timpului nostru. Cinstea, demnitatea, hărnicia, harul de a fi drepți în orice împrejurări și curajoși în tot ceea ce săvîrșesc sînt bunuri și trăsături ale firii cîștigate demult ale oamenilor din Munții Apuseni și vasta schimbare de destin a acestor locuri, din începutul începuturilor ei, s-a așezat pe o temelie trainică. Aceste începuturi, desigur, s-au insinuat în peisajul Apusenilor odată cu prefacerile sociale ce au cuprins țara întreagă, dar este cert că vizitele de lucru succesive întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în zonă au imprimat regiunilor montane ale județului Alba un elan spre înnoire fără precedent. Ca o consecință nemijlocită a acestor vizite, sînt semnificative noile orizonturi ale preocupărilor socioprofesionale proprii astăzi ținutului. De 1850 de ani se extrage aur la Roșia Montană și, iată, printr-un gest de viguroasă cititorie, datorat de asemenea secretarului general al partidului nostru, a luat ființă în imediata apropiere marele șantier de la Roșia-Poieni, una dintre cele mai elocvente investiții ale cincinalului în curs, ivit ca un semn de hotar între două epoci ale lumii unor oameni „aspri ca și timpul și tari și serioși în fapte ca piatra". Iar amintita schimbare socioprofesională a acestui spațiu vast poate fi constatată chiar și în inima lui, la Cîmpeni de pildă, unde Combinatul de prelucrare a lemnului sau întreprinderea de tricotaje fie că au așezat îndeletniciri arhaice pe baze moderne, fie că au revendicat interesul acut al oamenilor pentru îndeletniciri fundamental inedite aici. Și prefacerea, din acest punct de vedere, rămîne o caracteristică actuală a tuturor localităților din Munții Apuseni, neexistînd sat sau cătun în viața căruia să nu putem constata o notă apăsată de noutate. Noutatea noutăților fiind una greu de susținut în altă epocă istorică : moții revin acasă.

Totuși, primordială în acest univers a fost și rămîne zootehnia montană, economia întemeiată pe creșterea animalelor. Pledoaria tovarășului Nicolae Hurbean în marginea acestei realități se dovedește a fi, și ea, o pledoarie de inimă, un atașament față de o cauză personală. Conform ultimului recensămînt al animalelor, zonele necooperativizate din Munții Apuseni dispun de 68 493 bovine, 27 015 porcine și 107 757 ovine, reprezentînd, respectiv, 38,1, 29,8 și 28,8 din totalul fondului animaller al județului. O avere în care se investesc nădejdi mari. În acest context, eforturile pentru îmbunătățirea raselor, pentru optimizarea producțiilor de carne, lapte și lînă devin preocupări susținute și de durată, în cadrul cărora deja s-au înregistrat succese notabile. Garantia succesului, și în acest domeniu, fiind oamenii, puterea lor de a înțelege idealurile și scopurile lumii în care trăiesc și muncesc.

„Moții zîmbesc rar — ne-a încredințat tovarășul Nicolae Hurbean. Din clipa cînd a acceptat un îndemn clar, o cale spre propășire, din clipa cînd a dat din cap și a zis în acest fel da, rămîne da și orice altă bătaie la cap pe moț îl îngheață. Și moții sînt parte constitutivă a județului nostru, care, din 1968, pînă azi, în mai puțin de 13 ani, și-a sporit de peste șase ori producția globală : de la 3,5 miliarde lei la circa 20 miliarde". Dincolo de cifre și procente, în atenția factorilor responsabili ai acestui județ înfloritor, aflat în plin proces de dezvoltare, rămîne valoarea fondului uman : „Avem copii frumoși, tineri inimoși, maturi serioși și bătrîni sfătoși" — și-a încheiat tovarășul Nicolae Hurbean patetica sa profesiune de credință. Și am înțeles că încrederea sa în oamenii județului se întemeiază pe fapte ce nu mai pot fi puse la îndoială, pe certitudini.

N-au avut niciodată nimic de-a gata

(Urmare din pagina 7)

din Munții Apuseni ? Despre meleagurile acelea se spune că ar fi mai greu accesibile. Și pentru un prim-secretar ?

— Meleagurile acelea nu mai sînt greu accesibile pentru nimeni. În ceea ce mă privește, n-a rămas comună sau sat îndepărtat prin care să nu fi trecut. Poate că n-am reușit să zăbovesc întotdeauna foarte mult acolo. Dar în orice caz mi-am găsit răgazul să stau de vorbă cu oricine a dorit să-mi spună ceva. A nu te feri să discuți cu oamenii — iată unul din secretele muncii de conducere. Să n-o mai facem pe inspectorii, ci să fim adînc implicați în realitatea înconjurătoare dacă vrem să înfăptuim politica partidului. Numai mergînd din sat în sat mi-am putut da seama cîtă nevoie au moții să fie sprijiniți pentru dezvoltarea industriilor mici, că trebuie să le înțelegnim o dotare corespunzătoare pentru ca populația din această zonă să nu se simtă vitregită, uitată, lăsată în voia soartei să se descurce așa cum vrea și mai ales așa cum poate. Dar transformarea acestor locuri presupune modificări importante și în conștiința oamenilor. V-aș putea da multe exemple, însă prefer să mă opresc la unul singur. În Hălmăgiu a fost deschisă o secție a întreprinderii U.T.A. Acolo lucrează în prezent 560 de femei. Moațe care moșteniseră de generații aceleași ocupații : creșterea animalelor, țesutul, cusăturile artistice, împletiturile... Ei bine, strînse într-un colectiv care nu-și poate duce activitatea decît supunîndu-se unei discipline riguroase, au avut o vreme un comportament de neacceptat : cînd le venea cheful, se ridicau de la lucru și plecau acasă sau se duceau să facă piața. Cu timpul însă în sistemul lor de valori a apărut și noțiunea de disciplină a muncii. S-a format o conștiință muncitorească. Nu e pasionant de urmărit o astfel de mutație ?

— Am înțeles că vă petreceți mult timp pe teren, că poposiți pe neașteptate în diverse colțuri ale județului pentru a înlesni un dialog cît mai neconvențional cu oamenii. Dar ce șanse are să vă întîlnească un moț care coboară din munți cu cine știe ce problemă și vă caută la sediul comitetului județean? Să ne amintim: e plină istoria de delegații ale moților care nu găseau niciodată ascultare...

— Chiar dacă nu am zi de audiențe — deși, pe cît posibil, zilele mele de audiențe le-am făcut cunoscute în tot județul prin activiștii de partid — m-aș strădui să-l primesc. Există, de fapt, o regulă la noi ca toți acela care vin de departe să fie îndată ascultați. M-am pomenit odată cu o delegație din comuna Hălmăgel, comună care nu putea să-și valorifice potențialul economic datorită lipsei unui drum. Acum acest drum există. Apoi alții s-au plîns că pleacă tinerii din sate. Că nu au de lucru sau nu au cum să se distreze așa că se îndreaptă către alte locuri. Ne-am preocupat să-l legăm mai mult de comună, dezvoltînd industriile mici sau prestările de servicii

Aurel Mihailopol :

Gînduri pe care o fotografie nu le poate exprima

În Munții Apuseni, cînd te abați de la șoseaua principală și cotești, cum se zice, spre văi adînci și lungi, poți întîlni sate ca Brusturi sau Păiușani, unde ți se pare că intri într-o altă lume.

Pentru a exemplifica situația actuală mă voi opri și voi vorbi chiar despre aceste două sate : ca răspuns la întrebarea tovarășului redactor-șef, cum pot deveni ei, cei din Apuseni, productivi ?

Pe traseul dat am executat 216 fotografii alb-negru, din care am ales pentru revistă 30 cu oameni și peisaje de tot felul, cu întîmplări în peisaj, cum ar fi, de exemplu, țăranca cu acele minunate covoare populare, sau peisaj simplu, cu dealuri, și căpițe așezate ca într-un ritual. Acest drum mi-a prilejuit și niște fotografii color de neuitat, cum ar fi Muntele Găina în culoarea de neexplicat a toamnei.

Dar am văzut și cum țăranii din Brusturi, cît și cei din Păiușani, părăsesc satele. Moara din Păiușani, care poate fi reparată de orice mecanic într-o singură zi, zace închisă, iar praful de pe șosea este ridicat, de orice mijloc de transport, în volbură și depus pe mămăliga țăranului.

Bunăoară la Brusturi, într-un loc care nici nu știam că există pe pămînt, un țăran, Mihuț, a fost în R.F. Germania, unde a primit o medalie de aur pentru un tablou de-al lui, Toamna. L-am găsit la fin, lîngă o batoză veche. Își treiera grîul. Dar premiatul Mihuț, ca toți ceilalți țărani din Brusturi, așteaptă, în drum, în praf, în frig, în ploaie și-n ger, o săptămînă la rînd, pînă apariția mașinii cu butelii, fiindcă cine trebuie nu se preocupă să anunțe programul.

Tudor Octavian :

Este necesar un statut profesional pentru ciobani

Din județul Bihor, puține sate urcă pe munte. Pe munte urcă îndeobște, la cosit fînul și păscut vitele, țăranii de munte locuind la șes. Adică, nu propriu-zis șes, dar nici munte, așa cum e în județul Alba, de exemplu. Tipică îmi pare a fi, în mai toate privințele, starea comunei Pietroasa. E răsfirată în șapte sate pe Crișul Pietros și prin părți, și doar satul Chișcău e pe înălțime. După cum îi sună și numele, e multă piatră pe aici, dar și pămînt. Fiecare familie are în medie 1 ha de pămînt. Socotind și pămîntul pe care comuna pune grîu și porumb, deci pe moșia mare a comunei, media e de 2,3 ha. Pămînt, cum se vede, există și el dă aproape de toate. Pînă și legume, cum s-a întîmplat anul acesta cu toamnă caldă și vară însorită.

La Pietroasa, 1981 a fost cel mai bun an din ultimii nu se mai știe cîți ani. Totuși, la Pietroasa situația economică nu e bună. Sau e bună, dar nu în felul în care s-ar cuveni. Din cei 4 002 locuitori, 850 muncesc în mineriț și întreprinderi mecanice. Ei, de fapt, locuiesc la țară. Țărani care să activeze ca țărani, să crească vite și să cultive pămîntul, mai rămîn 1 450 din care abia 350 bărbați. Ei bine, să vedem ce produc țăranii și de ce produc atît. Spuneam că **un anume bine** este evident. E vorba de binele ieșit din remunerația mare a minerilor. Casele sînt frumoase și cînd se găsește de cumpărat la oraș, sînt pline și masa și cămara. Dar cum să dea orașul ce poate să dea numai satul ? Au rămas în comună numai 800 de vaci și junince. Mai puțin de o vacă de gospodărie. Destule gospodării și grajduri stau fără vaci. Multe case noi nu au și grajduri. Deși fin există. Comuna e mîndră că a putut să raporteze o cantitate de 600 t fin disponibilă. Vinde, prin urmare, fin în loc să vîndă vaci. Primarul Matei Cornel, care-i de 19 ani primar și a ajuns la unele concluzii și idei, crede că ar fi posibilități reale să crească numărul de vaci și junici la 1 700—1 800 în doi-trei ani. Și nu vîndă fin, fiindcă nu-i firesc, fiindcă e o cheltuială în plus cu transportul și celelalte. Fiindcă a un mod foarte complicat de a trata o chestiune, în esența ei, simplă, clară. Primarul mai crede că problema are o cheie pentru viitorul imediat, cel puțin ; comuna nu are ciobani ; de asta nu crește atîtea vite cît ar putea. Are 7 ciobani bătrîni, pe care-i adună din ce în ce mai greu la ciobănit și i-ar fi necesari 14. Ar veni ei și tinerii să fie ciobani, numai că tinerii, în chip paradoxal, au grija bătrîneților. Oamenii vor să aibă un venit sigur, o remunerație din care să se aleagă la anii pensiei cu o pensie. Ciobănitul e o meserie, nu o ocupație. Ei primesc acum, e drept, 200 lei pe vară de vacă și 30—40 lei de vară pe oaie, dar la bătrînețe, ce-o să facă ? Ciobanii cer un statut profesional. Creșterea și îngrijirea vitelor nu-i o treabă de bunăvoință. E industrie și încă una foarte rigaroasă. Vitele n-au sărbători și duminici. Dacă la șes crescătorii de vite ai C.A.P.-urilor au niște norme profesionale și plată de meseriași, de ce ar fi altfel la munte? Sînt la munte altfel vaciie ? Au ele alte cerințe ? Un cioban chiar îmi vorbea de „exigențele muncii noastre". Cu remunerație și pensie, zice primarul din Pietroasa — și la fel zic și ciobanii — găsești lesne oameni tineri.

Și creșterea oilor are niște „exigențe". Se află în zona alpină a Padeșului vreo 4 000 de ha de pășune. Urcă acolo vara 25 000—30 000 de ovine. E puțin, foarte puțin. Prin anii '50, numai satul (nu comuna !) Pietroasa trimitea 3 000 de oi. Astăzi, dacă mai sînt 30 de țărani care să-și ducă oile în Padeș. Se pășuna mult în pădure. Acum, în pădure ori nu e voie, ori nu e unde. Pămîntul, interesele mari ale satului cer multă forță de muncă. Un olar, care-și amintea că odată ieșeau și 3 000—4 000 kg grîu la ha, explica naiv că s-a supărat pămîntul de dă doar 1 000—1 200 kg la ha. El voia să spună că, de fapt, nu e vorba de pămînt bun și pămînt prost — întrucît nu există pămînt fără un rost și un spor al lui — ci pămînt bine sau prost folosit. Or, ca să se întoarcă acasă de la oraș și să-i lase acolo pe aceia care vor rămîne să devină muncitori productivi, nu mulți, țăranii din Pietroasa trebuie să aibă niște motive de încredere. Nu strici niște obiceiuri ca să le refaci peste noapte. E nevoie de încredere în puterea gospodăriei țărănești de la munte. Ca să ne exprimăm în termenii industriei, e trebuință de oarecare investiție ca să nu se mai exporte fînul de la Pietroasa.

flacăra în Munții Apuseni

Sorin Pastelache :

Mersul este pentru ele adevărata muncă, iar munca le pare o odihnă

Doctorul Cornelliu Merlaș, directorul spitalului din Abrud adaugă că : „Moții ar trebui să aibă concediu numai vara. Este vorba de cei care muncesc în întreprinderi. De ce ? Ca să poată merge la cositul fînului. Concediile, în toate întreprinderile, sînt planificate și cei care lucrează în respectivele unități depind de acest lucru. Cei care sînt de la munte se prezintă la doctori și sub diferite motive cer concedii medicale pentru cositul fînului. Ar trebui să se țină cont și de acest lucru".

De cîteva luni, din Alba Iulia a dispărut mocănița. Ea lega Zlatna de reședința județului. Este adevărat că s-a dat în folosință o nouă cale ferată, care ocolește orașul, dar noua linie nu mai trece prin cîteva comune, mari producătoare de legume și zarzavaturi. La ultima cursă făcută de mocănița s-a strîns foarte multă lume din oraș. S-a plîns și trenulețului i s-au aruncat flori. Orașul Alba Iulia fără mocănița pare fără viață.

La atelierul de covoare de la mănăstirea din Rîmeți muncesc și opt fete din comună. Doar opt. Amatoare ar mai fi dar nu mai sînt locuri. Multe dintre ele fac pînă la atelier, bineînțeles pe jos, două ore vara și trei ore iarna — dus și alte două, trei ore întors. În total pînă la 20 de kilometri pe zi. Deseori, peste noapte, ele nu se mai duc acasă. Munca lor este mersul, iar munca li se pare o adevărată odihnă.

Prin mîinile profesorului Aurel Negru din Traniș, valea Draganului, au trecut peste o mie de elevi. Numai cîțiva s-au mai întors în sat. Pe valea Tranișului au dispărut case, oameni, animale, pășrăvul din apă și cuptoarele de făcut pîine.

Satul Pria, din comuna Cizer, și satul Hurez, din comuna Horoatul Crasnei, au sărbătorit duminică 4 octombrie 500 de ani de atestare documentară. În timp mulți au plecat. Dar au fost și unii care s-au reîntors. În Pria s-au stabilit din nou 30 de persoane, iar în Hurez 20. Este oare un semn ? Acum cîțiva ani, satul Hurez s-a clasat pe primul loc, în întrecerea dintre comune în ceea ce privește producția de lapte. Cei din Pria nu sînt mulțumiți de producția de în. Aceasta, numai în doi-trei ani, a scăzut la jumătate. Firul este foarte scurt. De ce ? Sămînța este degenerată și se atribuie pentru cultură terenul cel mai slab productiv.

---

către populație. Dar mai e mult de făcut în acest sens.

— Audiențele la dumneavoastră se desfășoară după un anumit protocol ?

— Protocol ? N-am băgat de seamă. Știu doar că atunci cînd cineva îmi dă cîte o scrisoare în care sesizează o problemă, îi dau scrisoarea înapoi și-i spun: „stai, omule, liniștit, nu-mi mai da hîrtii, zi-mi ce te doare și văd eu ce se poate face".

— Într-adevăr, nu prea seamănă a protocol.

— Esențial în munca pe care o desfășori cu oamenii e să nu-ți reduci modul de lucru la cîteva scheme rigide. Viața e atît de complexă încît refuză să fie înghesuită în șabloane dinainte stabilite. De aceea contactul permanent cu aspectele cele mai diverse ale realității îți împrospătează cunoștințele te obligă să vezi că semenii tăi nu sînt o masă amorfă, indistinctă, ci fiecare își are personalitatea lui. A refuza să crezi că oamenii sînt uniformi înseamnă implicit a te ocroti pe tine însuți de uniformizare.

— Ați ajuns să descifrați oamenii din zona arădeană a Munților Apuseni ? Pe cei din Codru Moma sau pe cei din Munții Zarandului ? Se poate vorbi despre ei ca despre o categorie de oameni aparte ?

— Se poate. Sînt în general oameni foarte harnici, care s-au confruntat mereu cu necazurile și nu au avut niciodată nimic de-a gata. Aceasta i-a făcut foarte dîrji, severi, cu ei și cu cellalți, însă extrem de corecți, de drepți. Dar cine reușește să le străpungă crusta de aparentă ursuzenie are surpriza să descopere un suflet delicat și sensibil, de o mare bunătate. Sînt ca niște flori rare și de preț, pe care nu întîrzii să le îndrăgești pentru totdeauna.

Istorie, multă istorie, pentru întreaga Românie

(Urmare din pagina 7)

aceste locuri sfinte au fost apărate cu o strășnicie și un devotament devenite tradiționale, proverbiale. Ei bine, vînătorii de munte, cărora foarte mulți copii de moți, abia ieșiți din școală, li s-au alăturat, au săvîrșit pe aceste meleaguri acte de eroism în fața hoardelor horthyste și hitleriste, pînă la sosirea trupelor care aveau să împlinească eliberarea pămîntului sfînt al țării. Apusenii de-aici mai înseamnă și multă cultură, tot astfel cum și cei de dincolo de piscurile pe care le străbatem își au tezaurul lor scump nouă, tuturor românilor. Se cunoaște, în acest sens, tradiția și rolul liceului din Beiuș, care poartă numele lui Samuil Vulcan, pentru întreaga cultură națională și, îndeosebi, pentru cea locală. În acest pămînt se odihnesc, laolaltă, în respectul nostru, al tuturor, atîția martiri și eroi ai neamului pe care nu-i vom uita.

În același timp, însă, zona la care mă refer a însemnat și un mare efort social și economic necesar pentru a-i ridica pe oameni de la un trai de trudă și lipsuri ce părea de neschimbat. Sărăcia, cîndva proverbială, nu i-a împiedicat niciodată să se dovedească atașați marilor idei naționale. Minunata lor fire s-a plămădit din atașament și toleranță față de cei alături de care s-au născut și trăit, chiar dacă viața lor a stat sub jugul unei crude exploatări.

— Și-acum ?

— Acum oricine poate vedea ce înseamnă Apusenii noștri. Extindere a cunoștințelor ca și a conștiințelor, pe care numai un regim de libertate adresat în primul rînd oamenilor, le putea descătușa. Ne cunoaștem de sute de ani, oamenii, calitățile lor s-au transmis din generație în generație nealterate în ceea ce au ele definitoriu. Pe asta ne și bazăm. În prezent, știm ce conține subteranul, mă refer la neferoase, luate în ansamblu, dar mă gîndesc și la ceea ce nu mai poate rezerva viitorul, a lui la cărbune și, cred eu, la petrol. Aceasta reprezintă linia noastră de efort.

— Ce înseamnă astăzi industrie pe aceste meleaguri ?

— Prelucrarea lemnului, construcții de mașini și minerit, primele cu totul noi. Reflectă lor : o forță de muncă ce-și probează competența, cu acces la pluralitatea meseriilor, tradiționale ori noi, și care ne obligă să deschidem cît cît mai larg spre astfel de profesii.

— Tradiția ?

— Despre cea istorică și culturală am spus cîte ceva. Despre arhitectură doresc să mai adaug că se inspiră de la izvoarele tradiționale în ceea ce privește elementele tipice și la sistematizare și efort spre obținerea unui confort modern, ca trăsături ale societății contemporane.

— Agricultura ?

— Se desfășoară pe două direcții : cea cooperativizată și cea individuală. În ambele, încărcătura de bovine pe hectar este bună. În privința solului nu s-a făcut încă totul pentru a-l valorifica pe deplin. Pășunile, printre altele, pot da mai mult, pot fi mai bine fructificate. Pentru a completa tabloul succint sonicat, voi spune că s-au extins și modernizat căile de acces, că s-au efectuat importante lucrări de îmbunătățiri funciare, prevenindu-se fenomenul de eroziune specific zonei, că depunem eforturi susținute pentru împăduriri și reducerea pagubelor reprezentate de defrișările nechibzuite din urmă cu două-trei decenii și că, în general, luptăm pentru sănătatea pămîntului nostru. Consiliul Național al Apelor a întocmit un plan de regularizare a apelor periclitate, care va fi tradus în viață atît pe Beiuș cît și pe Sighișchel, Băița, Crișul Pietros etc.

În urma vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pe aceste meleaguri s-au dat unele indicații și s-au întreprins măsuri pentru dezvoltarea industriei prelucrării lemnului, la Beiuș în fel și în ceea ce privește Întreprinderea mecanică din Orașul Dr. Petru Groza, s-a definitivat noua variantă de sistematizare a Beiușului, s-a aprobat proiectul (și s-a și realizat, lucrarea urmînd să fie amplasată la locul ales) monumentului vînătorilor de munte.

— Ce-ar mai trebui ? Ce proiecte mai sînt ?

— Mai multă mecanizare la minele de la Voivozi, recuperarea întîrzierilor privind asimilările în industria constructoare de mașini, intensificarea turismului și valorificarea unor zone ca Padeșul, Cetățile Ponorului, Meziadul, acțiuni în care Ministerul Turismului ne-a rămas datori, diversificarea mai largă a serviciilor către populație și, odată cu rezultatele prospecțiunilor geologice cine știe ce încă alte acțiuni.

Extinderea conlucrării celor 6 județe

(Urmare din pagina 7)

Congres al partidului, ca urmare a grijii deosebite pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele țării, o acordă progresului material și cultural al localităților din Munții Apuseni, ca întregii noastre patrii. Cadrul unui interviu este mult prea îngust pentru a înfățișa în extenso transformările profunde care au avut loc aici în anii socialismului. De aceea, mă voi rezuma doar la unele ilustrări. Voi începe cu producția materială, a cărei dezvoltare în zona

flacăra în Munții Apuseni

Adrian Dohotaru :

Fenomenul de reciclare ecologică trebuie accelerat

— Nu trebuie să ne imaginăm Apusenii numai ca un teritoriu fericit al existenței noastre, unde natura a lucrat la voia întîmplării și a lucrat bine. Necesitățile oamenilor au operat adeseori mutații greșite în genetica acestui peisaj. S-a tăiat lemn în mod irațional, s-au defrișat mari zone montane care au rămas în bătaia vînturilor pînă la epuizarea vegetației, pînă la eroziune și praf. S-au exploatat în mod haotic și supraintensiv pășunile și finețele naturale ceea ce a dus la ruinarea unor zone ideale pentru creșterea animalelor. Prin defrișarea pădurilor și prin degradarea pășunilor s-a creat un dezechilibru în pînza freatică, la nivelul primelor straturi ale solului și chiar mai adînc, ceea ce a dezlegat în nenumărate rînduri furia apelor, ridicîndu-le peste cota de securitate, cînd inundațiile au măturat sate întregi de pe suprafața pămîntului. Construirea complexului hidroenergetic de pe Valea Someșului Cald a contribuit la decantarea controlată a unor izvoare furtunoase specifice Munților Apuseni dar prin inundarea unor imense zone împădurite cu apele lacurilor de acumulare a fost ușor afectată pînza freatică și echilibrul în calorii ai riurilor de munte. În lacurile de acumulare, după cum se știe, păstrăvul e obligat să-și schimbe aproape complet „tacîmul" și nu poate crește decît aproape de maluri. Dar, desigur, aceste agresiuni care sînt impuse de civilizație și de foamea mondială de energie, nu pot umbri valoarea construcțiilor de epopee reprezentate de hidrocentralele de pe Someș. Deși o explicație a exodului demografic din această zonă spre șes sau spre alte zone ale țării rezidă și din faptul că oamenilor acestor locuri li s-a oferit numai temporar o ocupație industrială și o calificare superioară profesională, pentru că odată edificiile încheiate echipele de muncitori nu mai găsesc de lucru decît în altă parte. Prin urmare trebuie încă o dată studiată atent fiecare întreprindere pe care avem de gînd să o inițiem în acest spațiu pentru ca efectele civilizației noastre să nu dăuneze sau să dăuneze cît mai puțin echilibrului vieții în Apuseni. Or, acest lucru nu se poate face decît printr-o cercetare profundă, științifică a zonei pentru a fixa modelului optim de acțiune, bazîndu-ne pe tradițiile locurilor și pe un calcul complex de viitorologie.

Pretutindeni prin văile și pe culmile pe care le-am străbătut am văzut cu cîtă grijă se întreprinde acțiunea de reîmpădurire și de refacere a pășunilor dar deocamdată dimensiunile acestei acțiuni sînt reduse, insuficiente pentru necesitățile și urgențele zonei. Ceea ce se face și se refface în timpul propriei noastre biografii este fără îndoială bine dar fenomenul de reciclare ecologică a Apusenilor trebuie accelerat. Pînă nu e prea tîrziu, pînă cînd degradarea unor văi și platouri de munte nu devine ireversibilă. Pe de altă parte unele păduri au fost din timp repopulate cu animale sălbatice și cu păsări dar sînt încă multe de făcut în acest sens, chiar și în ce privește reacomodarea cerbilor, urșilor, lupilor, sau a cocoșului de munte. Acțiunea nu trebuie considerată încheiată.

— Am văzut cu cîtă grijă sînt săpate în pămînt pîrtiile pentru drumurile munților construite, de pildă, de către constructorii hidrocentralelor, pînă în limita pădurii, ca să se taie cît mai puțini arbori. Grijă tulburătoare dacă ne gîndim ce valoare are în acest secol un arbore sau o pădure. Acest mod de a opera o acțiune care ține de civilizație este ideal, este simbolic, dar optica aceasta nu a funcționat întotdeauna la același nivel de inteligență și de respect pentru natură.

— Apusenii înregistrează pe harta țării 1 000 de așezări rurale, mai ales rurale și cîteva așezări urbane care depășesc rareori 10 000 de locuitori. Analizată la prima vedere zona aceasta nu se află sub limita de populare a restului țării. Dar așezările moților sînt mici, sînt rare, chiar dacă ele se întind pe kilometri și zeci de kilometri. Densitatea demografică e scăzută. Din ce motive procesul de migrare dinspre munte spre șes continuă și acum ? Motivele sînt complexe. Sigur că nivelul de civilizație și de confort este superior la șes și mai ales în mediul urban, dar ceea ce l-a determinat pe oamenii acestor locuri să urce în munți ține de domeniul istoriei. Motivele pentru care au urcat sînt, printre altele, următoarele : presiunea populațiilor migratoare, presiunea feudalizării, presiunea desnaționalizării etc. Odată aceste motive suspendate, care ar fi determinantele conservării acestor așezări în perimetrul montan, sau mai bine zis ce avantaje oferim noi oamenilor acestor locuri — care au făcut o opțiune istorică într-un anumit moment al evoluției societății omenești — pentru a rămîne mai departe în aceaste condiții ? Neavînd avantaje de un anumit fel, oamenii, desigur, preferă să coboare la confortul blocurilor cu încălzire centrală și cu apă caldă sau la confortul unei clime mai blînde și al unui pămînt mai roditor. Astfel, a le pretinde oamenilor din aceste locuri să rămînă acolo numai de dragul de a nu ne depopula munții și a obține cît mai multe beneficii din exploatarea imensului rezervor de zăcăminte și de calorii din Apuseni, ar fi o chemare patetică, dar pur sentimentală. Care sînt bucuriile acestor oameni, la această oră a Munților Apuseni ? Răspunzînd la întrebările puse ne vom permite să încercăm și cîteva soluții pentru a-i determina pe oameni să rămînă acolo unde sînt, adică în munți. Pentru că rămîn nu numai pentru ei ci și pentru noi ! Cum ne-am simți oare știind că întrînd în Apuseni s-ar putea să găsim pămîntul pustiu ? Imaginea este cutremurătoare ! Ideea produce un frison imens ! Așa ceva nu se poate întîmpla ! Dar dacă se menține nivelul actual de migrare, Munții Apuseni ar putea deveni un fel de pare național păzit pe la intrări, de unii oameni. Ideea agroturismului lansată la noi de Radu Rey este o soluție ideală. Dar nu singulară. Eu cred că trebuie să avem mai multă încredere în moți, în acești oameni verificați nu o dată de-a lungul istoriei ; să avem mai multă încredere în bunul lor simț și în curajul lor, în dragostea lor de muncă și în atașamentul lor față de munte, pentru a le oferi cadrul unor inițiative personale mai spontane, unor inițiative creatoare mai libere în domeniul economiei montane mai simple și de lungă durată, recompensate pe măsura sacrificiului lor liber consimțit, pe măsura satisfacerii necesităților noastre, a foamei noastre de calorii, de energie, de sănătate. Să-i lăsăm să-și redescopere singuri îndeletnicirile și să-i ajutăm să și le organizeze cît mai eficient, nu în ideea profitului imediat ci al aceluia de lungă și temeinică durată. Să dezvoltăm turismul și mai ales agroturismul, lăsînd liber cîmp de activitate tuturor acelora care se încumetă să facă agricultură și silvicultură, și zootehnie de înalt nivel la cotele cele mai înalte ale Apusenilor. Cîțiva pionieri există. Să-i încurajăm, nu să-i ingrădim. Ei știu ce au de făcut, în firea lucrurilor, nu în mod artificial, cu soluții prefabricate care s-au dovedit nu o dată eronate.

Mihai Pelin :

Impactul unui tip de civilizație cu alt tip de civilizație

Există în Apuseni un fond de sănătate etnică și morală pe care se poate clădi durabil. Și dacă Apusenii, astăzi, ne solicită ajutorul, eu cred că este înainte de toate de văzut dacă nu cumva ne solicită chiar îndurare. Ceea ce se întîmplă astăzi în Apuseni rezultă din impactul unui tip de civilizație cu alt tip de civilizație, din impactul unui mod de organizare a vieții de zi cu zi cu alt mod de organizare. Dintre ele, inevitabil unul va fi mai puternic și se pare că a și fost mai puternic...

Oamenii harnici sînt gata să facă față oricărui impas și oamenii de aici sînt prin excelență oameni harnici. În ce mă privește, mi se pare cu totul și cu totul semnificativ faptul că medicul Cornel Merlaș, directorul Spitalului din Abrud, mi-a mărturisit : mîinile moților dau medicilor cel mai mult de lucru ; un număr apreciabil de intervenții chirurgicale sau, simplu, medicale se realizează aici pe mîini rănite în muncă. De asemenea, este vorba despre oameni umblați, pendulați îndelung prin țară și chiar peste hotarele de astăzi ale țării în condițiile imperiului de altădată și oamenii umblați, și ei, sînt gata să facă față oricărui impas. În sfîrșit, ca oameni harnici și umblați nu au ezitat să culeagă din alte civilizații decît a lor ceea ce li s-a potrivit, au mirosit în general ansamblul lumii mai mari în sinul căreia stăruie ca o insulă, și lumea aceasta mai mare nu l-ar fi putut învinge decît printr-o inducere în eroare.

Unu : Am insinuat în peisajul lor o sumă de instalații și obiceiuri fără să ne gîndim la consecințele gesturilor noastre. De pildă, oamenii Munților Apuseni au înțeles nevoia noastră vizavi de ceea ce se fabrică la Zlatna, dar noi nu ne-am gîndit să așezăm un filtru oarecare, sau măcar o cîrpă cu găuri, în creștetul coșurilor Zlatnei, ca să nu se usuce sub trena lor de fum aproape 400 ha de pădure, și să nu moară toate albinele din Prisaca Ampolului. E un obicei frumos și sănătos, desigur, ca cineva să cumpere de la o prăvălie atît mălai cît îi trebuie în următoarele cîteva zile. Dar acest obicei trebuie privit puțin altfel de jur-împrejurul unui magazin forestier. Un pădurar nu poate pleca spre cantonul lui din creierul munților, la cîteva zeci de kilometri distanță străbătută pe jos, cu piciorul, cu numai două kilograme de mălai în rucsac.

Doi : Nu obișnuim să ne ținem cuvîntul. Un contract privind creșterea animalelor nu-l obligă doar pe producător. Cu toate acestea, Ioan Todea Puturel din Albac, pe o bîrnă răsturnată pe marginea unui drum, mi-a mărturisit că de ani buni nu mai primește nici furaje concentrate, nici porumb, nici tărîțe, nimic din ceea ce i s-ar cuveni ca bun și tînăr crescător de animale, care și-a respectat totdeauna partea sa din contracte. Uneori nu ne-am respectat nici cuvîntul în care ne-am prins cu noi înșine. Nu o dată ne-am angajat să nu tăiem pădurile peste puterea lor de a se regenera. Cu toate acestea, Traian Popa, mai marele tăietorilor de pădure din Cîmpeni, în urmă cu un an, ni s-a spovedit mai particular, mai aparte : dimpotrivă, se taie mult...

Și ar mai fi multe altele, din cele două feluri.

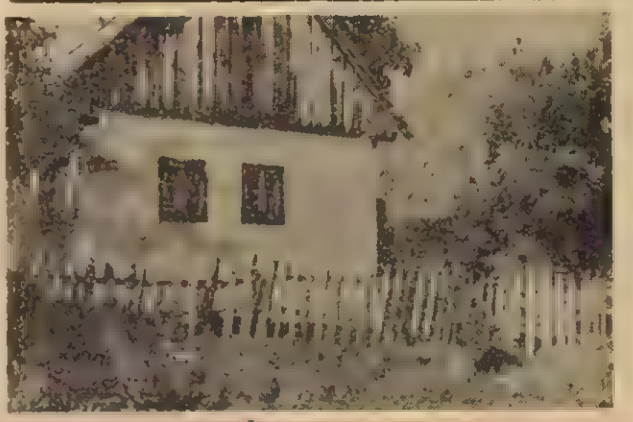

Moțul din Ardeal

I

Frunză verde de pe deal
Eu sunt Moțul din Ardeal
Crăișorul Munților
Păunașul codrilor.

Foale verde lăcrimioară
Am un dor la inimioară
Dorul țării mă topește
Duymanul o prăpădește.

Vîntul bate, ploaia ninge
Inima în mîn se frînge
Că-n robia dușmănească
Piere viața românească.

(Urmare din pag. 9)

clujeană a Munților Apuseni s-a concretizat în deschiderea și punerea în exploatare a zăcămîntului de minereu de fier de la Băișoara ; construirea unei instalații pentru prepararea minereurilor de fier la Băișoara și dezvoltarea exploatării miniere din aceeași localitate ; dezvoltarea exploatării miniere de feldspat de la Muntele Rece ; dezvoltarea carierelor de nisip cuarțos la Făgetu Ierii ; construirea unei secții de utilaj textil în orașul Huedin ; crearea unei ferme pentru creșterea animalelor de blană la Gilău. Bilanțul realizărilor notabile împămîntenite în zona clujeană a Apusenilor se întregește cu amenajările hidroenergetice Tarnița — cu o putere de 45 MW, Mărișelu — cu o putere instalată de 220 MW și Gilău — cu o putere instalată de 4,8 MW.

Pe lîngă acestea, unul din izvoarele principale ale ridicării standardului de trai îl constituie creșterea animalelor, pentru care Munții Apuseni, cu întinsele lor suprafețe de pășuni, oferă condiții deosebit de prielnice.

De asemenea, mai trebuie adăugate rețeaua căilor de comunicație construite și modernizate care leagă diferitele localități și asigură o comunicare tot mai operativă și intensă.

— Toate aceste înfăptuiri care țin de domeniul vieții noastre materiale s-au reflectat, desigur, adînc și în privința calității vieții spirituale.

— Ca și în domeniul producției materiale, viața spirituală a celor peste 85 000 de oameni care trăiesc și muncesc în cele 18 comune și în orașul Huedin din zona clujeană a Țării Moților a cunoscut în anii socialismului o permanentă îmbogățire. Aici, ca și în întreaga noastră țară, ca urmare a politicii culturale a partidului și statului, viața spirituală pulsează mai puternic decît oricînd în trecut.

Respectînd adevărul, trebuie să menționez rolul cu totul aparte pe care l-a avut și îl are Festivalul național „Cîntarea României" pentru renașterea și dezvoltarea științifică și spirituală a acestor localități. La ediția a III-a a acestui festival au participat formații cultural-artistice cu caracter popular, tradițional — grupuri vocale, formații de dansuri, tarafe, montaje literar-muzicale etc. — și 85 formații cultural-artistice, coruri, cercuri literare, fanfare, formații de muzică ușoară etc. Prin concepția, organizarea și desfășurarea lor, acțiunile inițiate în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" au redescoperit, dacă mă pot astfel exprima, adevărate comori ale artei populare, pe care le-au reintrodus în circuitul cultural, au pus în scenă diferite obiceiuri cu aleasă încărcătură educativă din zonă prin colectivele și ansamblurile de obiceiuri populare, au reluat și îmbogățit în conținut și formă diferite manifestări tradiționale, de amploare legate de anumite evenimente istorice.

— După ce am privit în trecutul și prezentul acestor localități, cred că ar fi util și interesant pentru toți aceia care doresc să înțeleagă mai bine dimensiunile prefacerilor ce au loc în Țara Moților, să aruncăm o privire și în viitor. De aceea, vă rog, stimate tovarășe prim-secretar, să vorbim puțin și despre perspectivele așezărilor omenești din Țara Moților.

— Fiecare localitate a cuprins în planul cincinal obiective care vor contribui la creșterea potențialului economic, a nivelului de trai material și la dezvoltarea culturală. Totodată, menționez că în anii actualului cincinal se vor realiza noi amenajări hidroenergetice pe Someșul Mic, în aval de Tarnița, pentru care sînt prevăzute investiții de peste 375 milioane lei. În ceea ce privește perspectiva mai îndepărtată, eu cred că determinarea ei presupune extinderea conlucrării tuturor celor 6 județe în perimetrul cărora se întinde Țara Moților. Adevărul este că regiunea Munților Apuseni este o regiune relativ omogenă din punct de vedere socio-economic, localitățile sale prezintă un șir de trăsături comune în ceea ce privește activitățile economice, modul de viață al populației, mediul geografic etc., dar ele sînt eterogene din punct de vedere teritorial-administrativ. Elaborarea unor modele optime de dezvoltare a lor impune luarea în considerare a întregului ansamblu — deci, repet, conlucrarea tuturor celor 6 județe. Dealtfel, acestui scop — elaborarea unor propuneri corelate, temeinic fundamentate — îi va servi și cercetarea socio-economică a Munților Apuseni efectuată de un colectiv al Universității „Babeș-Bolyai", în colaborare cu Institutul de cercetări și proiectări, cu organele locale de stat din toate cele 6 județe și la solicitarea acestora din urmă.

Frînarea procesului de depopulare

(Urmare din pagina 7)

rajul de la Mihăileni, pe Crișul Alb, care va asigura alimentarea cu apă a zonei Brad, combaterea inundațiilor, stocarea unor volume de apă pentru irigații, producerea de energie electrică. Alături de investițiile pentru menținerea capacităților de extracție a minereurilor auro-argintifere de la exploatările existente la I.M. Barza și E.M. Certej, a exploatării calcitei la Vața și a calcarului în cariera Băița — Crăciunești, investițiile totale din zona Apusenilor vor depăși în acest cincinal 2,5 miliarde lei. Ca o noutate, aș menționa atelierul pentru prelucrarea pietrelor semiprețioase de la Brad. Dar bogățiile județului și ale zonei amintite nu stau numai în subsol, filonul meșteșugurilor tradiționale ale industriei mici urmînd a fi valorificat mai deplin în acest cincinal, odată cu intrarea în funcțiune a noilor secții de artizanat din lemn de la Baia de Criș, Vața, Ribița, a atelierului de tîmplărie de la Brad, a noilor secții artizanale de ceramică de la Tomești și Vața și extinderea atelierelor de olărit de la Baia de Criș. În programul de dezvoltare a agriculturii Apusenilor este prevăzută valorificarea tradițiilor în creșterea animalelor, mai eficientă folosire a pășunilor montane, ca și crearea unui mare complex de creștere a vacilor de lapte la Birtin — Vața de Jos. Versanții munților, care au fost jefuiți nemilos de podoaba pădurilor, vor dobîndi noi straie prin împădurirea a mii de hectare. Fondul bogat cinegetic și salmonicol al zonei va fi ocrotit și dezvoltat prin noi amenajări.

— Cum credeți că poate fi sprijinit turismul în zonă ?

— Sîntem convinși că în această direcție se poate și trebuie să facem mai mult. Mă gîndesc la „Muzeul aurului" din Brad, unicat în țara noastră, la monumentele de arhitectură medievală, reprezentate prin vechi biserici din lemn în mai toate comunele, la gorunul lui Horea, cel al lui Avram Iancu și tînărul gorun al președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la Țebea și alte atîtea și atîtea mărturii ale istoriei săvîrșite pe aceste meleaguri, toate fiind repere turistice mult căutate. De asemenea, apele minerale, mezotermale, sulfurate, calcice și magnetice ușor radioactive ale stațiunii Vața de Jos, precum și cadrul natural deosebit de eficient în tratamentul a numeroase afecțiuni constituie un potențial de dezvoltare pe care îl considerăm de mare perspectivă.

— Sîntem convinși că și în

Dumitru Eliade :

Atita vreme cît șesul și muntele nu sînt la aceeași înălțime față de nivelul mării, există lucruri care aparțin numai șesului și lucruri care aparțin numai muntelui

Mai de demult despre bărbații din Blăjeni se zicea că ar trebui să împlinească, fiecare, trei lucruri pe lume : Candin să se numească, să aibă cal alb și cireș în curte. Cele trei întruchipări ale imaginii lor, înfrățite ca într-o stemă nobiliară, ca într-un blazon țărănesc a cărui faimă se întinsese în bună parte din ținutul Zarandului, l-a însoțit pe moții din această comună, în toate drumurile lor, altădată, iar mai încoace, mai acum, ca să zicem așa, cînd de-a lungul acestor drumuri lungi au început să plece tot mai puțini, acea vorbă veche îi mai însoțește doar în gîndul celor ce nu se socotesc atît de grăbiți încît să nu vrea să-i mai găsească vreun înțeles. Candin se mai numesc ei, încă, destul de mulți, chiar și cireși s-ar mai găsi, pe aici pe colo, dar cai albi au cam dispărut ca la sfîrșitul oricărei povești. Întîmplarea face însă că asupra uneltelor agricole mecanizate, moderne, în pas cu vremea, despre care moții de pe valea Crișului Alb au tot citit și auzit, plutește tot atîta mister cît și despre cai aceia albi pe care citeodată, cînd nu are ce face, vreo bunică ținîndu-și mîinile ei aspre de muncă în poala rochiei negre și ochii pironiți în jarul de la gura sobei încearcă să-i mai reînvie în mintea nepoților. Despre uneltele acestea noi, oamenii așteaptă să audă cuvinte clare : cît costă, de unde la pot cumpăra. Celor mai mulți, chiar primarilor, aceste lucruri simple nu le sînt cunoscute. Iar cei, cîțiva, care deja și-au cumpărat, nu prea sînt dispuși să le spună și consătenilor condițiile în care le-au cumpărat. De ce, numai ei știu, pentru că altora nu scrie. Așa s-a întîmplat de exemplu în comuna Tomești. Oamenii ar fi avînd, de bună seamă, motivele lor pentru care vor să necetluiască o faptă atît de lăudabilă cu o tăcere de neînțeles. Care or fi acele motive ?

Tot misterioasă, altfel nu vedem cum i s-ar putea zice, apare tenacitatea și perseverența purtătorilor unor inutile, doar decorative „șerviete, de a strica deprinderi și îndeletniciri vechi dar oricînd folositoare, de a produce, ca să zic așa, o defecțiune în mecanismul rosturilor unei gospodării țărănești. M-a împins curiozitatea să întreb prin satele pe unde am trecut, la Buces, Criscior, Bucureșci, Tomești, Baia de Criș, dacă oamenii mai folosesc cumva prese de ulei. Abia la Vața de Jos, învățătorul pensionar Constantin Jianu mi-a răspuns : da. Și pe urmă a făcut precizarea că în satul Prăvăleni, unde a fost învățător din 1929 pînă a ieșit la pensie, au existat într-adevăr cîțiva țărani care aveau astfel de prese, dar că de vreo 7—8 ani nu le mai folosește nimeni. Și în nici un caz comoditatea nu este cea care explică această renunțare. La Prăvăleni, ultimul care se mai străduia să facă ulei cu o astfel de presă, pentru gospodăria lui și pentru a cîtorva vecini, s-a numit Aurel Iorga. Pe el nu l-a putut scoate nimeni din învățul lui, pînă ce omul a murit, nu cu mult înainte să împlinească 90 de ani. Fiul lui, Gheorghe, care la rîndu-i cam numără anii bătrînești, s-a lăsat însă păgubaș după scurt timp, pentru că munca asta nu era nici pe departe atît de bănoasă cum își închipuiau cei ce i-au fixat impozitul. Vajnicii posesori de creioane chimice pe care și le poartă, ca un semn de distincție probabil, în buzunarul de sus al hainei, ar fi trebuit să priceapă mai repede, pînă nu era prea tîrziu, că nu cu gînduri de înavuțire se apucă un țăran să tragă la presă cîteva damigene cu ulei pentru el sau pentru vecini sau pentru rude. Este oare mai simplu de înțeles și apare ca un fapt mai rezonabil ca întreaga povară a aprovizionării acestui sat de munte să o poarte doar umerii — oricît de robuști — ai cooperației de consum ? Dar această întrebare deschide calea către spațiul, mult mai cuprinzător al alteia. Este oare nevoie de un cadru legislativ, de un sistem de norme juridice referitoare exclusiv la problemele — în primul rînd economice — care apar în viața satelor de munte ? Este sau nu este nevoie ? Iată o întrebare în a cărei cumpănă nu poate fi loc decît pentru o analiză temeinică, pentru orice idee valoroasă și oferind certitudinea că de la ea poate porni o hotărîre. Există legi care trebuie să fie respectate, în mod egal, în șesul Bărăganului ca și într-o zonă de munte. Există însă și lucruri care aparțin numai șesului și altele care aparțin numai muntelui. Cel puțin atîta vreme cît șesul și muntele nu se află la aceeași înălțime față de nivelul mării.

Dumitru Graur :

Depopularea satelor — o realitate complexă

În ceea ce mă privește, dat fiind că am fost în două dintre județele care cuprind între granițele lor zone importante ale Munților Apuseni, aș putea face cîteva comparații. Am în față o situație alcătuită de Direcția județeană de statistică Sălaj, care a luat în evidență un număr de 23 comune (totalizînd 115 sate) din zona Apusenilor. Luînd în considerație datele ultimului recensămînt, populația totală a comunelor amintite numără 73 730 de locuitori, față de 86 356 cîți erau în anul 1975, deci o scădere de 12 626 de persoane în numai cinci ani ! Și totuși, satele din Munții Meseșului și Plopișului, aparținînd județului Sălaj, se bucură de o situație privilegiată în comparație cu cele din Hunedoara, spre exemplu, fiindcă posedă legături bune, drumuri asfaltate în mare parte, spre orașele aflate în apropiere, lumină electrică și alte asemenea facilități de civilizație. În județul Hunedoara situația este simțitor schimbată. Hunedoara, ca unul dintre județele cele mai industrializate ale țării, numără la ora actuală circa 800 de locuitori pe kilometrul pătrat, însă zonei de munte la care ne referim nu-i revin decît 10 locuitori la aceeași suprafață de teren. Statistica arată că numai 26,3 la sută din populația județului locuiește în mediul rural, numai că această populație este răspîndită pe teritoriul a nu mai puțin de 486 de sate ! Depopularea lor, unele devenite cătune de cîte 10—15 case, risipite pe dealuri situate uneori la zeci de kilometri distanță unul de altul, cu drumuri de acces extrem de dificile, apare întrucîtva ca justificată, date fiind condițiile de mediu destul de precare ale acestor oameni. Populația tînără din aceste comune a plecat de mult spre oraș, în sate au rămas doar bătrînii, dar și ei au început de acum să se „retragă", acesta-i termenul folosit la fața locului, deși el e impropriu, spre casele pe care copiii lor le-au dobîndit între timp în marile orașe, la locuințele de bloc cu apă caldă și încălzire la calorifer... La prima privire nu-i nimic rău în asta, fără îndoială, luînd în considerație confortul individual, dar dacă ne uităm puțin înapoi, iar noi tocmai pentru asta am fost în Apuseni, consecințele sînt extrem de nefaste. Să luăm spre exemplu cazul comunei Bulzești de Sus, aflată la poalele Muntelui Găina, în județul Hunedoara. Sînt aici 980 de locuitori răspîndiți în 9 sate, între care unele n-au decît 80—100 de sățeni, altele și mai puțin. Comuna număra 4 600 de locuitori în 1950 și 3 600 în 1962. Existau înainte 32 de mori de apă, peste 20 000 de oi, 500—600 de boi, familii cu cîte două, trei perechi chiar, pămîntul era îngrijit pe fiecare metru cultivabil, țineau pe lîngă casă cîte găini doreau. Comuna era plină de viață, cum mărturisesc oamenii locului, învățătorii se ocupau mult de tineretul satului, pe care îl deprinseseră să joace chiar piese, deși locul de desfășurare se afla atunci sub un măr, neexistînd încă cămin cultural. Acum cămin există, dar tineri sînt tot mai puțini, se născeau cîte 70—80 de copii pe an, acum dacă există 3—4 micuți în comună, restul sînt la oraș, școlile din satele Rusești și Ticera s-au desființat deja, anul viitor chiar în Bulzești se desființează școala generală de 8 ani, care acum funcționează numai cu 36 de elevi... La Bulzești rămîn celebrele tulnicărese, dar ele sînt femei acum de 40—50 de ani, pe care e greu de știut cine le va lua locul.

Revenind la Sălaj, e interesant de observat că, deși populația a scăzut simțitor, efectivul de animale e în ușoară creștere, e adevărat atît de ușoară încît apare mai curînd nesemnificativă : 48 820 bovine față de 46 633 în 1975 (creștere cu 2 137 capete) și 115 708 ovine față de 112 552 în 1973 (creștere cu 3 152 capete). Explicația stă desigur în efectivele sporite ale cooperativelor agricole, zona fiind aici cooperativizată, nu în cele ale gospodăriilor individuale.

Dar cîtă istorie, parte din ea nedescoperită încă, cuprind aceste locuri ! Mă gîndesc nu numai la Țebea și la baciul Toader Dragoșa, devenite acum locuri oarecum comune, cunoscute tuturor, ci la mai fiecare învățător sau părinte din sat, capabil oricînd să-ți scoată o monografie cu coperțile îngălbenite de vreme, în care istoria comunei natale se împletește atît de strîns cu marea Istorie a neamului românesc și în care Iancu, Horea sau Bărnuțiu sînt parcă rude apropiate, plecați mai ieri dintre noi. Cu atît mai mult surprinde atitudinea superficială a organizațiilor județene de turism din zonă, care par mult mai preocupate de organizarea unor excursii la Lacul Roșu sau pe Semenic, ba chiar și în străinătate, decît la Țebea, Brad ori Cîmpeni. Există un studiu al Ministerului Turismului privind valorificarea superioară a inestimabilelor bogății de istorie și tradiție populară, a cadrului natural cu adevărat magnific, dar el rămîne deocamdată în stadiul de proiect. În Hunedoara există o singură bază materială mai mare, în stațiunea balneoclimaterică Vața de Jos și un punct turistic la Brad, care vinde bilete de tratament la mare și la munte. O.J.T.-ul propune turiștilor o excursie de o zi la... Peștera urșilor, în județul Bihor, și nimic altceva. „Muzeul aurului" de la Brad nu este încă în circuitul turistic al țării, fiindcă încă nu s-a rezolvat problema prețului de intrare în muzeu ! La Țebea ajunge numai cine știe cîte ceva despre acest loc și cine își dorește asta atît de mult încît să o facă și pe contul propriu. La Muntele Găina, cu ocazia atît de cunoscutei sărbători anuale, la fel... Și exemplele, desigur, pot continua.

Flacăra în Munții Apuseni

comunele din ținutul Zarandului, în toate celelalte așezări ale Apusenilor, viața spirituală a locuitorilor a cunoscut în ultimul timp importante mutații calitative, care se manifestă prin reflectarea tradițiilor și obiceiurilor, dar și a realizărilor contemporane. Vă rugăm să ne vorbiți cîte ceva despre acest fenomen.

— Mai întîi aș dori să subliniez sporirea numerică a formațiilor artistice de toate genurile. Astfel, alături de vestitele tarafuri din Vața și Brad, de mai multe ori laureate pe plan național, au apărut și altele, la Luncoi, Ribița, Băița, Baia de Criș, Buces și Criscior; pe lîngă tulnicăresele din Bulzești s-au afirmat și cele din Blăjeni ; pe lîngă formațiile coregrafice din Căzănel, Tîrnava, Bucureșci, Vața, Ribița și Buces s-au afirmat altele la Ocna, Hărțăgani, Dumbrava, Dupăpiatră, Luncoi, Vălișoara și în alte comune și sate moțești. Grupurilor vocale care însoțesc, de regulă, aceste colective coregrafice li se adaugă acum și grupuri folclorice complexe, care pun în scenă obiceiuri tradiționale cum sînt cele de la Prăvăleni (obiceiul nunții), Căzănești și Hărțăgani (culesul recoltei), Țebea și Dupăpiatră (călușarii) și multe altele. În șirul obiceiurilor moțești se distinge în continuare, prin amploare și cadru de desfășurare, „tîrgul de fete" de pe Muntele Găina, care s-a transformat într-o adevărată sărbătoare populară. Acest tîrg, ca și altele de pe raza județului și din zona moților, oferă un minunat prilej vestitilor meșteșugari din Obîrșa să-și valorifice vasele de pămînt ars, celor din Rîșca și Rîscuța să-și vîndă spetele și alte unelte pentru războiul de țesut, celor din Leaoț să-și expună roțile pentru cărucioare moțești, grebleie, cozile de coasă și alte obiecte pe care se pricep să le fabrice mai bine decît oriunde.

Căile de acces l-au legat pe moț de casă

(Urmare din pagina 7)

sînt renumite în activitatea de creștere a animalelor și în pomicultură. Cum însă majoritatea localităților la care ne referim beneficiază de legături foarte bune, de căi rutiere lesnicioase, cele mai multe dintre ele asfaltate, spre Zalău, Șimleu Silvaniei sau Jibou putem spune că locuitorii acestei zone se află foarte aproape de efortul general al județului pentru dezvoltare, pentru industrializare în mod special. Vreau să subliniez cu alte cuvinte că, deși comunele și satele aparținătoare lor din zona respectivă beneficiază de tot ce s-a înfăptuit în anii socialismului în țara noastră, școli, cămin cultural, poștă, lumină electrică și așa mai departe, iar construcțiile locale sînt prin tradiție solide, sănătoase, locuitorii lor gravitează într-un număr destul de mare spre centrele urbane ale județului, nepărăsindu-și casele și așezările, cum se mai întîmplă din păcate prin unele locuri, dar reușind totodată să participe efectiv la dezvoltarea uriașă la care m-am referit mai înainte. Aș dori să menționez, în această ordine de idei, că la sfîrșitul anului trecut producția industrială a județului nostru a fost de 78,8 ori mai mare decît cea din anul 1938 și de 2,5 ori față de cea a anului 1975. Raportîndu-ne la anul 1968, în care s-a reînființat județul, trebuie să remarcăm că astăzi facem aceeași producție industrială în numai 48 de zile, iar la aceste succese, cum am spus, au contribuit din plin și locuitorii așezărilor din zona de sud a județului.

— V-ați referit mai înainte la numeroasele urme ale antichității daco-romane, la alte vestigii ale trecutului în această zonă. V-am ruga să numiți cîteva și să subliniați importanța lor pentru turiștii care vizitează Sălajul.

— Pe Culmea Meseșului, cum bine se știe, se găsesc la tot pasul urme ale limesului meseșean, care de fapt constituia granița de nord a Daciei romane. Se află aici numeroase castre și turnuri de apărare, iar la Moigrad se pot vizita ruinele Porolissumului, fostă așezare dacică și apoi oraș roman important, avînd rol de capitală locală. Continuă lucrările de dezvelire și restaurare, la fel ca la castrul de la Buciumi, care a intrat și el în circuitul turistic. Mai sînt și altele, la Romita, la Tihău, dezvelirea lor este de perspectivă. Există de asemenea mărturii ale participării populației locale la Răscoala de la Bobîlna, numele unor conducători ca Ilie cel Mare din Almaș, Gal din Chendrea, Mihalț din Cehu sau Pavel cel Mare din Voivodeni rămînînd pentru totdeauna în istoria noastră. La Cizer, la 1773 Horea și ai săi au ridicat o biserică din lemn care se află acum la Muzeul etnografic al Transilvaniei din Cluj-Napoca. Sînt însă convinsă că se pot face încă multe lucruri pentru punerea în valoare a tuturor vestigiilor și frumuseților zonei. Avem în vedere crearea unui drum de acces mai bun spre Moigrad, organizarea punctelor turistice, ca și orientarea mai limpede a vizitatorilor spre locurile cele mai importante, capabile să definească momente atît de importante din istoria neamului.

— Ce ne-ați putea spune, tovarășă prim-secretar, despre modul în care sînt sprijinite puternicele tradiții cultural-artistice din zona la care ne referim ?

— Este adevărat că asemenea tradiții se află în mai toate comunele, dar cu deosebire la Buciumi, unde există o formație corală și de fluieraș de mai multe ori laureată la Festivalul național „Cîntarea României", la Agriș, avînd o formație corală feminină de peste 80 de persoane, în Meseșenii de Sus și Seredei, unde se practică tradiționalul dans „muierească", în Sig, Cizer și altele altele, în care se remarcă de asemenea păstrarea nealterată a portului popular autentic. Pe Meseș, la locul numit „Popasul romanilor", se desfășoară anual un festival interjudețean al dansului femeiesc la care iau parte, cum a fost și anul acesta, formații din 15 județe, de la Maramureș și Bihor, pînă la Dolj, Iași, Mehedinți, Vîlcea și așa mai departe. Există și o mulțime de sărbători tradiționale, cum ar fi „Sărbătoarea măsurișului" de la Pria, comuna Cizer, asemănătoare cu „Simbra oilor" din Oaș, sau „Maialișul" de la Gorgana, comuna Sînmihaiu Almașului, serbare de luna mai prilejuită de bucuria încheierii lucrărilor agricole de primăvară. Aceste manifestări sărbătorești, prilej de etalare a bogățiilor de port, a tradițiilor deosebite ale cusutului și țesutului în stil popular, se bucură de mare atenție din partea noastră, continuînd obiceiuri ce dăinuie, desigur, de mii de ani. Chiar fiind strîns legate de întreg teritoriul județului Sălaj, satele și comunele din nordul Apusenilor reușesc să păstreze specificul lor local, iar noi credem că e bine să fie așa !

flacăra în Munții Apuseni

George Arion :

Știți despre ce mi-a vorbit un bibliotecar din Sebiș ?

Nu de cărțile din bibliotecă, nu despre fervoarea cu care e privită aici personalitatea lui Mihai Beniuc — poetul s-a născut aici —, ci pur și simplu despre morile de apă. În țara Zarandului — după cum spunea Vitalie Munteanu — pămîntul e bogat și așezat armonios într-un relief felurit, din care nu lipsesc cîmpia apelor mari, strîmtorile apelor mici și înălțimile cu păduri și pășuni. Pe aceste meleaguri morile de apă au apărut, de-a lungul timpului, pe măsura necesităților celor peste o sută de sate, mai toate așezate într-un lanț ce înconjoară bătrînii munți cu nume de la seraiul. Nu se știe unde și cine anume a făcut prima moară aici dar se știe o anume poveste despre Moara Pătrușului, de a cărei roată a fost legat un vrăjmaș din oastea turcească, pătind cu grele suferințe fărădelegile înfăptuite de lunga stăpînire otomană. Toponimia ne ajută să demonstrăm existența morilor de apă pe acest teritoriu din vechi timpuri. Spicuim din unele tipărituri apărute în secolul trecut și începutul secolului nostru, cîteva denumiri de locuri pe localități :

Bodești — la moară
Cuvin — Valea morii
Gurahonț — Tarina la moară
Voivodeni — Ulița morii
Sebiș — Calea morii
Dezna — Moara lui Iat

Ce-i cu aceste mori ?

Ele au dispărut sau sînt într-o stare de plîns. Vitalie Munteanu se întreba, pe bună dreptate, cred, dacă într-o epocă în care sursele de energie sînt din ce în ce mai costisitoare, nu s-ar putea apela din nou la aceste instalații de la care s-ar obține beneficii fără investiții mari.

Aș vrea să atrag atenția asupra dorinței locuitorilor din partea orădeană a Munților Apuseni de a-și popula ambianța naturală — splendidă — cu frumusețî făurite de mîna omului. Din această extraordinară năzuință spre sublim s-a apărut, într-un loc paradisiac — pe dealurile de la Căsoaia — o tabără de sculptură. Timp de trei ani s-au perindat pe aici, au lăsat dăltuite în piatră monumente de o valoare inestimabilă, George Apostu, Aurelian Bolea, Mihai Buculei, Anton Eberwein, Alexandru Gheorghiță, Bata Marianov, Ionel Muntean, Dumitru Șerban, Florentin Tănăsescu, Ioan Deac Bistrița, Marcela Branea, Elena Hariga, Ion Iancuț, Mihai Istudor, Traian Moldovan, Dumitru Pasima, Adrian Popovici, Ioan Rusu, Ioan Toian, Doru Nicolae Drăgușin, Constantin Gh. Dolchiță, Nicolae Ghiață, Iorgos Iliopolos, Ioan Pârvan, Dinu Rădulescu, Mihai Stănescu, Sava Stoianov, Emil Vitroel. După cum se vede, unii dintre aceștia sînt nume de marcă ale artei plastice românești. Iar Căsoaia, datorită sanctuarului pe care l-au înălțat cu trudă și migală poate deveni în viitor un punct de atracție pentru toți iubitorii de frumos, așa cum au devenit și alte locuri de pe cuprinsul țării.

Sabin Cotoară, primarul comunei Rimeți :

Spuneți moților să se întoarcă la vetrele lor ; plecînd ei, au plecat vitele, au dispărut fînețele și la urmă vor dispărea chiar și munții

De opt ani sînt primar. Sînt născut, crescut la Rimeți. După ce am învățat ceva meserie, pe la Aiud, m-am hotărît, așa dintr-o dată, să mă reîntorc la Rimeți și să mă ocup cu treburile gospodărești. Apoi, am fost ales primarul comunei. Comuna are 15 sate : Rimeți, Valea Mănăstirii, Valea Uzei, Vlădești, Cotorăști, Oltenî, Valea Făgetului, Valea Inzerului, Florești, Brădești, Valea Poienii, Cheia, Boțani. Nu știu cît are Capitala, dar știu exact cît are comuna noastră : 94 de kilometri pătrați. Am auzit c-ar mai fi, în țară, o comună cu aproape o sută. Dacă lucrurile stau așa înseamnă că noi sîntem pe locul doi. Indiferent cum stau lucrurile, din punct de vedere statistic, comuna Rimeți este una din comunele cu cea mai mare suprafață.

Pe valea Geoagiului sînt grupate cele mai multe case. Dar, dacă ați merge peste munți, v-ar trebui zile întregi. De multe ori se face cîte o zi întreagă, călare, pînă ce dai de-o casă. Ca să-ți faci o privire de ansamblu despre Rimeți, trebuie să-ți petreci concediul aici. Altfel nu cunoști mare lucru. Și noi, cei de la primărie, cînd plecăm pe teren, prin comună, parcă plecăm într-o deplasare prin țară. Mergem zile întregi de dimineață pînă seara.

În urmă cu opt ani, cînd m-am reîntors la Rimeți, existau cam 500 de gospodării. Dacă facem un calcul, cam cincisprezece case dispar într-un an. Dar, în ultima vreme numărul lor este mult mai mare. Dacă vreți, fenomenul are loc într-o progresie geometrică și cel mai trist și grav fapt este acela că el nu se oprește. El continuă și reprezintă un mare semnal de alarmă. Mă întreb, de multe ori, ce se va întîmpla peste zece, cincisprezece ani ? Oare cum va mai arăta acest colț din Apuseni ? Dacă nu se iau măsurile necesare și imediate, peste puțin timp, și noi cei care conducem comuna ne vom da bătuți și cine știe unde vom pleca ? Îmi vine să plîng cînd, după o zi de mers călare, ajung la o casă pe care o văd cu scînduri în ușă și ferestre. Este un semn că cei de acolo ori au închis ochii și n-au avut pe cine să lase în loc, ori oamenii au plecat către oraș. Și atunci se pune întrebarea cît poate s-o mai ducă, așa, casa prin timp, fără oameni și animale ? Un an, doi, apoi... ele se topesc ca niște pănuși de ceară puse pe plită. Unii, ce-i drept foarte puțini, se mai întorc. Vara. Fac o coasă, usucă finul, îl vînd, apoi iar trag o-bloanele de scînduri și dispar. Dar ceea ce se întîmplă nu este o rezolvare. Este, mai degrabă, o mare amăgire. În urmă cu două decenii, asta ca să vorbim numai de ultima perioadă. În Rimeți erau peste 10 000 de oi. Știți cîte sînt la ora actuală ? Doar 1 200. Asta-i tot. La vaci avem un efectiv de 400 de capete. La fondul de stat predăm doar 270 de capete la tineret bovin, 80 de bovine adulte și 160 de porci. Este foarte puțin. Aici, această zonă a Apusenilor ar putea să devină una din cele mai mari uzine de carne, brînză și lînă. Dar dispărînd oamenii dispar și animalele.

Neexistînd oameni și animale, dispar și fînețele. Finul și iarba, ca un cheag, au rolul de a fixa pămîntul de pietrele munților. Pămîntul, dacă nu este plămădit de om și animal, dacă nu are iarbă pe el pleacă la vale. Ca și omul — părăsește muntele. Rămîne, în urma lui, doar stîncă și piatră. În locurile unde nu se mai muncește pămîntul și unde nu mai sînt animale iarba și fînețele au și dispărut. În locul lor a apărut acea iarbă denumită de noi : păr de porc. Respectivele fire de iarbă, lungi și subțiri, sînt lipsite de viață. Nu au nici un fel de importanță și par lipsite de viață. Dar, reprezintă pentru noi un semn. Este semnul că pămîntul de acolo nu mai este pămînt. El va pleca, cum am mai spus, în cel mai scurt timp la vale și în locul lui va rămîne scheletul muntelui care este piatra. Și ar mai fi încă multe de spus referitor la copii. Fiindcă nu mai sînt elevi, multe din școli s-au desființat. Este vorba de școala din Cheia, cea din Oltenî și din Valea Inzerului. Mai avem o școală, la centru, de opt ani pentru 120 de elevi. Cam jumătate sînt la internat. Dar, și aici, cei care termină cele opt clase se duc la oraș. Cam 30—40 de elevi într-un an. Dacă se mai întoarce unul sau doi. Nu sînt locuri de muncă pentru cei care vin. Doar la mănăstirea de la Rimeți, la secția de covoare, muncesc opt tinere. Atîta tot. Și se pot valorifica ciupercile, fructele de pădure și lemnul. Dar...

Ion Aluaș :

Fenomenul de translație nu trebuie condamnat în esența lui

Afectiv m-am simțit atras de cercetarea Munților Apuseni. Pentru că oricît vorbim de sociologie, oricît de doct am dezbate problemele sociologiei, important mi se pare faptul că obiectul sociologiei trebuie să-l constituie realitățile românești. Școala lui Dimitrie Gusti ne-a dat un exemplu elocvent în acest sens. Și cum să nu mă fi atras această cercetare și nu alta, aturea, cîtă vreme, întîi, vin cercetători din alte țări să investigheze realitățile românești din Apuseni, să facă nenumărate comunicări importante pe la diferite congrese și să tipărească tomuri în acest sens. Dar, pentru aceasta, evident, e necesar ca noi toți să înțelegem că trebuie scuturate zgura birocrată și piedicile de orice fel care stau între cercetarea sociologică și realitățile românești. M-a contrariat mai întîi, de pildă, agravarea decalajului rural-urban în zilele noastre, în Munții Apuseni, inegalitatea dintre sat și oraș care în loc să se estompeze crește. De ce ? Vrem să cercetăm acest aspect în mod temerar, profund științific, fără să ne facem că nu cunoaștem problema sau că ea nu există, pentru a vedea din ce motive se întîmplă acest fenomen și ce remedii impune. Urmare a acestui decalaj : exodul anormal de populație din zona rurală spre oraș. Eu cred că România nu poate exista, în nici un caz, fără agricultori. Prin urmare, conservarea țăranilor, așa cum îi știm din trecutul istoric, nu e obligatorie pentru o societate modernă. După cum mișcarea de translație dinspre rural spre urban este normală pentru această societate modernă. Fenomenul de translație nu trebuie condamnat în esența lui. Trebuie studiat însă în ce măsură sînt normale proporțiile, ritmurile și sensurile acestei migrații. Trebuie să urmărim în ce măsură exodul dinspre Apuseni spre alte zone ale țării devine normal sau anormal în actualele condiții. Cum putem stabili normalitatea sau anormalitatea ? În orice sistem se realizează un echilibru dinamic în jurul unor repere. Calitatea vieții, de pildă, poate regla acest echilibru dinamic. Un echilibru absolut, firește, nu e posibil. Pentru ca

Sate care-și sting focul în vetre și pleacă

În comuna Crișcior, pe strada Monumentului la nr. 6, a apărut o casă nouă. Casa este a lui Nicolae Pătrui, om de 47 de ani și tată a trei copii, de profesie mecanic mașini extracție la Întreprinderea minieră Barza. Din poarta casei celei noi, Nicolae Pătrui face pînă în centrul orașului Brad cam un sfert de oră. Drum cu mașina. Iar autobuze sînt, nu-i vorbă, destul de multe și dese. Din pragul aceleiași case, pînă în satul Valea Arsului, drumul la cam două și chiar trei ore dacă e bătut cu piciorul, și de multe ori oamenii chiar așa merg, pe jos, înspre și dinspre inima muntelui. El, Nicolae Pătrui, s-a născut și a locuit acolo, într-un colț al acelei inimi, de care credea că nimic și nimeni n-o să-l despartă. Asta pe vremea cînd lui nici nu-i trecea prin gînd că hotărîrea de a se despărți de satul Valea Arsului, sat aparținător de comuna Crișcior, va veni din îmboldul propriei voințe. Hotărîrea i-a încolțit în minte în urmă cu vreo patru ani. De atunci a și început să lucreze la casa cea nouă, aflată pe un teren mai neted și, oricum, în apropierea unei șosele asfaltate. Tot astfel au mai coborît în satul de centru al acestei comune aparținătoare de orașul Brad, Nicolae Bănățeanu, Gheorghe Rusu, Maria Groza, Ioan Circu, Gheorghe Vaștu, Gheorghe Oprișa, Sabin Faur, Gheorghe Codrin. În sat, la Valea Arsului, au mai rămas puțini : Ion Prodan, Pătru Fărău, Dionisie Gruiețu și încă vreo cîțiva printre care Petru Demian, bărbat ajuns la 71 de ani și care împreună cu nevastă-sa, Saveta, nici n-are de gînd să se clintească din loc. De la el, de la Petru Demian, care-i e unchi, Nicolae Pătrui a auzit că altădată, într-un timp mai vechi, în sat erau peste 80 de perechi de boi. Acum mai sînt cîți mai sînt. Mai mulți sînt, zice Nicolae Pătrui, porcii mistreți care înaintează pînă lîngă ferestrele caselor și strică mai tot ce oamenii seamănă pe pămînturile lor sărace și puține. S-au înmulțit porcii mistreți sau „gîganții", cum le zic unii, peste măsură. Asta și este, zice Nicolae Pătrui, cauza principală pentru care s-a hotărît să coboare și să-și ridice casă mai jos, în vale.

La Consiliul popular al comunei aflăm că din cele vreo 80 de familii care locuiau în acest sat în urmă cu vreo 10-15 ani, au mai rămas 10. În Valea Girzii, într-altă parte a comunei, erau 40 de familii și acum mai sînt 3. Însă „depopularea" a intrat în limbajul curent în multe localități aflate pe valea Crișului Alb, dinspre izvoarele lui, de la Blăjeni, și pînă în partea dinspre apus a ținutului Zarandului, unde el iese din județul Hunedoara. În comuna Blăjeni, în satul Dragu Brad mai sînt zice-se, 2 familii. Și în comuna Buceș, în satul Stănija, se înregistrează „mișcări în jos". În comuna Ribița, satul Ribicioara de Sus avea în urmă cu 10-20 de ani 70 de familii. Acum mai are 6, și toate 6 sînt alcătuite din oameni vîrstnici Petru Iezaș, Toader Dobîrcău, Paraschiva Clej, de exemplu, ale căror puteri nu mai sînt atît de mari încît ei să vrea să dea vieții lor o nouă și neașteptată întorsătură. Propriu-zis, satul Ribicioara de Sus a și dispărut din evidențele administrative. În urmă cu doi ani, cînd Nicolae Roman a venit primar în comună, nu mai existau satele „de sus" și „de jos", ci unul singur, cu numele pe care înainte și-l împărțiseră frățește, Ribicioara. Sat care, alcătuit din însumarea a două foste sate de sine stătătoare, nu reușește nici el să fie prea plin de oameni și puteri, fiindcă din cele 46 de familii, cîte are cu totul, abia vreo 30 dacă mai pot munci și se mai poate pune nădejde în ele.

De bună seamă, împuținarea numărului oamenilor în satele aparținătoare și dorința acestora de a se stabili în centrele de comune — proces ce pare nefiresc celor ce se străduiesc să-i inventarieze consecințele, iar nu și cauzele — nu trebuie să ne abată atenția și privirile pe lîngă o realitate la fel de tulburătoare, și anume că în ultimii vreo zece ani s-a făcut simțită deopotrivă tendința de a părăsi și satele de centru. „Ei coboară la Brad, la Deva", ne spunea Gheorghe Crăciunescu secretar al Consiliului popular Crișcior. În felul acesta, e limpede, se produce nu doar o strămutare a oamenilor dintr-un loc în altul pe teritoriul aceleiași comune — din satele mai îndepărtate către satul de centru — ci și o scădere a populației totale a comunei respective. Prin raportare la anul 1971, situația se prezintă astfel : comuna Buceș avea 3 739 de locuitori iar acum are 3 450 ; comuna Ribița avea 2 711 iar acum are 2 448 ; la Tomești populația a scăzut de la 2 029 la 1 820 ; numărul de locuitori a scăzut și în comunele Bucureșci sau Vața de Jos iar în comuna Crișcior, care în 1966 avea 6 243, acum au mai rămas 4 810.

Într-adevăr, satele vin la vale Adică oamenii. Casele, multe dintre ele, rămîn în urmă, pustii, cu ferestrele oarbe. Și cu toate că vorbind despre acestea Nicolae Pătrui gîndea la el însuși, nu putem fi siguri dacă nu cumva casa cea nouă din Crișcior aparține unui om, iar cea din Valea Arsului a fost a altuia, nu tot a lui. Fiindcă lumina din casa cea nouă nu va putea niciodată să alunge întunericul ce-a năpădit casa cea veche, în clipa cînd focul, în vatra acesteia, din urmă, s-a stins definitiv.

D. CONSTANTINESCU ■

Semnele vremii

Negrițul pădurilor ziua

De multe ori pădurile (primăvara, toamna și iarna) cînd nu sînt frunze, la orice oră din zi, se observă că încep să-și schimbe culoarea în negru.

Privită de la distanță și de către oamenii mai bătrîni se zice „A-nceput să negrească pădurea". Tot acești oameni zic : „azi sau mîine va ploua". Potrivit acestor spuse de ei, în zilele ce urmează plouă pe-o scurtă durată de timp.

Șopotul apelor noaptea (vuietul)

Începînd de la orele tîrzii ale nopții, se aude șopotul (vuietul) apelor ce curg. Acest vuiet al apei durează de la ora 10 seara și ține pînă la ora 12 noaptea și chiar mai tîrziu.

Se aude foarte bine acest șopot pe care îl face sub presiunea unui curent de aer rece asupra apei care curge. Îi spune șopotul apei. Acest fenomen se produce unde ea curge mai repede. Cel care-l ascultă spune celui ce-l întîlnește mergînd la muncile cîmpului : „Am auzit azi noapte cum șoptea (vuia) apa. Ai grijă că în curînd o să plouă." Cele spuse și afirmate se ade-

echilibrul și dinamicitatea lui să fie normale trebuie rezolvată o ecuație fundamentală: dintre omogenizarea, egalizarea calității vieții și procesul de diferențiere. Dacă omogenizăm excesiv, blocăm inițiativa creatoare. Prin urmare, trebuie să găsim optimul necesar în acțiune, ca să nu blocăm inițiativa creatoare și să nu generăm conflicte pe de altă parte. Iată o problemă de fond pentru o societate ca a noastră în care aflarea unei conjuncții optime între omogenizare și diferențiere deschide front larg cercetării sociologice. De la început am încercat sociologie. De la început am încercat să ne situăm în tradiția tuturor cercetărilor efectuate pînă acum asupra Munților Apuseni. Prin urmare, ne-am propus să cercetăm Apusenii ca o entitate distinctă. Apoi, ne-am dat seama că determinarea sistemului optim acțional în zonă, adică a sistemului optim de activități în funcție de sursele naturale, umane, de nevoile particulare (zonale) și generale îl cere înită sondarea realității printr-un număr mare de specialiști din domenii cît mai diverse de activitate. Pentru a stabili sistemul optim de acțiune ne-am propus să punem la lucru instalațiile statistice pe o perioadă cît mai lungă. Adică, începînd din 1784! Pentru a aprofunda caracteristicile evoluției istorice a așezărilor din zonă și perspectivele ei. Apusenii reprezintă un complex ecologic și sanogen (un izvor de sănătate), un producător de oxigen, un purificator al aerului, un rezervor imens de apă. Din aceste puncte de vedere, și nu numai, Apusenii trebuie conservați și protejați. Nu avem voie să întreprindem nici o acțiune care ar periclita existența acestui complex vital. În altă ordine de idei, Apusenii reprezintă un uriaș tezaur de bogății la nivelul solului și subsolului care trebuie exploatate cu grijă. De asemenea, Apusenii constituie unul din cele mai mari rezervoare de energie și de calorii (prin plante, păduri, animale etc.) de care societatea noastră are nevoie presantă. Prin urmare, nu avem dreptul să permitem deteriorarea acestui potențial calorigen. Ca să nu mai vorbim de funcțiile turistice ale Apusenilor.

Conform cercetării istorice, oamenii au urcat peste 700–800 m, fie împinși de creșterea demografică, fie sub presiunea popoarelor migratoare, fie sub presiunea feudalizării care aici, în Transilvania, s-a insinuat în primul rînd pe văi. De fapt, și această problemă intră sub incidența cercetărilor noastre. La urma urmei, dacă toate condițiile care i-au împins pe oameni pe platourile înalte au dispărut, de ce să mai rămînă acolo?

Chiar dacă eșuăm (ceea ce nu vrem să credem) în elaborarea modelului optim acțional, oricum ne vom îmbogăți cunoștințele, prin această cercetare, asupra Munților Apuseni. Dialogul cu realitatea e principala sursă a oricărei înnoiri, nu? Acestui dialog trebuie să-i subsumăm restul dialogurilor.

Tudor Octavian:

La Grădinari am văzut demonstrată concret ideea autoaprovizionării

E greu de povestit ce-i aceea o grădină la Grădinari. Fasolea urcă pe araci trei și patru metri și păstăile se îndeasă ca bombele în strugurii de soi. Roșiile bat kilogramul, ardeii grași vin dintr-o specie fabuloasă. Au carnea groasă, încît pot fi puși la frigare ca fleica de vacă. Cartofii, vinetele, varza se înghesuie pe o palmă de loc și aproape că simți osteneala locului sub mulțimea și apăsarea lor. Țin minte o piață din Tadjikistan unde, din pricina înălțimii și a purității aerului și apei, leguma părea să crească încă și pe taraba țăranului din niște margini și așa uimitoare. Dacă s-ar face un film la Grădinari, lumea ar vedea un soi de rodnicie fabuloasă, cu atît mai teribilă cu cît planta e pusă la linie, rostuită, geometric hrănită și îngrijită ca pruncul de spiță aleasă.

Satul însuși arată interesant. Casele sînt mai toate noi și mare parte la cărămidă. Porțile din tablă, ghintuite cruciș și de-a curmezișul, au o înălțare plină de fală. Din stradă, sentimentul e de lucru etanș, de cetate cu mari secrete, de viață turnată cu strictețe în albii și norme. Și dincolo de porți, dincolo de rîndurile de bolte și porți, mai bine-zis, grădina fumegînd ușor sub lumina tîrzie a toamnei. În aproape toate gospodăriile s-au construit solarii și instalații de udat straturile de ardei, roșii, lăptuci. La cîțiva pași e Crișul Pietros. Adesea dă peste maluri și răscolește totul, dar lutul și nisipul cărat de apă e și binecuvîntare, pentru că din acest lut nisipos se cară la grădină cu coșul și cu găleata și se împrospătează terenul, altfel sărac. Primarul Drăgăneștilor, care are abia 33 de ani și a fost strungar înainte de a fi primar, socotește că te poți gîndi cîteodată și la Nil. Mîlul nisipos al Crișului e și un dar și o pacoste. Trebuie să ai îngăduință și să crezi în muncă.

„Salata, spre exemplu — spune Vasile Hințiu — o pui într-un răsad, cu totul cam 18 000—20 000 de fire pe vreo 60 de mp. Pe urmă o scoți, fir cu fir, și o plantezi din nou. Te apleci, te ridici, de zece, de douăzeci, de patruzeci de mii de ori, pînă ce vezi soarele cum urcă și coboară și îți înțepenesc oasele. Astfel se scoate banul pe salată, cu leul și cu nădușeala care vine să îngrașe și ea pămîntul. Unii vorbesc de pămîntul acesta ca despre ceva ce ni s-a dat printr-un noroc. Este cel mai muncit pămînt din cîte cunosc. La atîta trudă, e normal să cauți sămînța cea mai bună. Oamenii fac schimb de sămînță cu grădinari din Olanda ori din Brazilia. Într-un fel fiecare țăran din Grădinari are psihologie de gospodar. Pe familie, afară de ce ne rămîne pentru hrană revin 40 000—50 000 lei cîștig.

Primarul Miron Horgiu, a cărui grădină arată și ea ca la carte, e de părere că cele 70 de familii din Grădinari asigură legume pentru masa a zeci de mii de familii de pe aiurea — dovadă ce rentabilă este întotdeauna munca inteligentă. El consideră că satul și, în general, comuna au o șansă în plus, întrucît la 150 de metri și mai în adînc se găsesc pînze de apă ce dau fîntîni arteziene, dar că șansa asta ar avea-o și alții de prin jur, dacă ar vrea cu adevărat să lucreze cît se lucrează la Drăgănești și la Grădinari. Sondorul Gheorghe Horje a forat pînă acum 41 de fîntîni. Gospodăriile unor oameni — Gheorghe Jurca, Ioan Chet, Gaspar Bunta, Francisc Satmari, Gheorghe Mateiaș — arată de parcă ar fi dintr-o mamă. Țara — mai spune Miron Horgiu — e bogată dacă sînt bogați oamenii.

La Grădinari s-a ajuns la situația, care multora ar fi să le dea de gîndit, că țăranii nu se consideră bogați sau săraci. Nu vorbesc, adică, despre asta. Bunăstarea e ceva care e firesc să se întîmple. Gaspar Bunta, de pildă, e licențiat în științe economice, e contabil la Beiuș, dar de la ceasurile șaptesprezece, după slujbă, e la grădină pînă noaptea și nu-i greu să se numească țăran și grădinar. Iată-l și pe plutonierul major de miliție Aurel Oros. A sosit de curînd în sat, a primit cîțiva ari de pămînt, a învățat ce era de învățat, muncește la sapă, are cămara plină.

Unde s-ar mai putea face astfel de grădinărit? Cum unde?! La Băleni, în satul Lazuri, la Pocola. E foarte probabil ca fîntînile arteziene să apară pe toată valea Crișului Pietros, garduri de scos dintre curți sînt încă destule, loc pentru mai bine, de asemenea. Și, bineînțeles, osînda cinstită la brazdă, pe firul de lăptucă, pentru care trebuie să te tot apleci și să te tot îndrepți de șale ca să ajungă de mărimea unei verze și să circule banul cu spor.

Mergînd prin cîteva grădini, conversînd cu lumea despre roșii, ardei și fasole, tot socotind cum e piața într-un oraș și într-altul, am văzut mergînd cam la distanță și cu sfiala aceea a omului cu treburi cînd are oaspeți, un țăran înalt și slab, îmbrăcat cu un pantalon de salopetă și o cămașă de bumbac îndelung spălată. „Îi zicem „omul pămîntului", spune plutonierul major Aurel Oros. Tot satul îl cheamă așa. Numele lui e Ioan Hinț. Nu există agronom ca să știe ca el totul despre pămînt și grădină. Îl întrebi și îți răspunde și poți fi sigur că e un lucru temeinic ce-ți răspunde el. În fiecare sat trebuie să fie cîte un Ioan Hinț, care să fie iubit și ascultat cum îl ascultăm noi pe al nostru."

Flacăra în Munții Apuseni

Hrisov romănesc

Întinderi vechi de codri cu tulnice se cer
Să boncăne cu glasul de tunet pînă-n cer
De cîte pătimiră în scursele milenii
Pe creștet munții falnici, ai noștri Apusenii.
Hei! ce-ar mai spune Crișul, Alb, Repede și Negru,
Dar li se umple matca cu sînge pe de-a-ntregu'
Așa scrișni pe dealuri și-n văgăuni oțelu'
Pe Someș, pe Arada, pe Arieș, cînd Gelu
Cu ghearele și dinții își apăra pămîntul
Pînă ce armăsarul său i-a săpat mormîntul;
Și mohorîți la Alba stătură crînceni moții
Cînd inima lui Horea o frînse talpa roții,
Iar fluierul lui Iancu sună și după moarte
Să i se facă țării în lumea noastră parte.
Cu mii de mii de-atunci căzură-ntruna morții
Să rupă-n nedreptății zăvorul greu al porții,
Să-i stăm pe veci în cale nedoborît baraj,
Cu drumul de lumină pe veci deschis dreptății,
Cum au semnat străbunii, cînd au pornit la Blaj,
Hrisovul Românici: Cîmpia Libertății!

MIHAI BENIUC

Semnele vremii

Porcul care poartă paie (nutreț) în gură dintr-un loc în altul

Nu rar avem ocazia ca în gospodăria noastră să vedem porcul care umblă dintr-o parte într-alta cu paie în gură. Prin acest fenomen, ce-l arată, ne dă să înțelegem că în curînd va ploua dacă e în perioada de primăvară și vară. Dacă porcul poartă paiele în gură în anotimpul de toamnă, ne dă să înțelegem că vine iarnă grea, geroasă și friguroasă.

Urmărit acest fenomen din bătrîni și în zilele noastre de azi se adeverește întocmai.

Cînd rîndunica zboară pe deasupra apelor

De multe ori vara cînd facem baie, ne scăldăm în Arieș, avem ocazia să vedem cum rîndunelele zboară pe deasupra apei și cu ciocul se adapă.

Am observat acest joc al lor în repetate rînduri, fără să-mi dau seama ce înseamnă aceasta. Am întrebat pe bătrînii satului care mi-au spus: „Vara cu căldura ei de zile și săptămîni face ca hrana rîndunelelor să scadă. Ele să joacă deasupra apelor unde aerul e mai umed, semn că va dura căldura și pe mai departe, multe zile, săptămîni sau luni".

Culese de PAMFIL ALBU
Comunicate de M. ALBU

Ploaie de stele pe Someșul Cald

Cine spunea că la barajele hidroenergetice se lucrează ca la piramide, a avut dreptate. Văile adînci, săpate într-un peisaj montan spectaculos, mai puțin de piatră cît de pădure, cu vegetație abundentă, pe Someșul Cald, au devenit în cîțiva ani temeinici un uriaș șantier de baraje, lacuri de acumulare, centrale hidroenergetice la suprafață și în subteran, tuneluri de aducțiune etc. 6 000 de oameni, 6 000 de destine, de existențe mai mult sau mai puțin zbuciumate, în plină vară fierbinte, prin ploi torențiale, mistuitoare, sub zăpezi bogate, abundente, căzînd la nesfîrșit din aer, au clădit milimetru cu milimetru aceste baraje, au înălțat aceste salbe de lacuri labirint, au săpat și pavat drumuri neașteptate pe versanți sălbatici, pe unde altădată se cățărau orbește doar caii pipernicîți și încăpățînați ai moților plini de fluiere și de ciubere. 6 000 de oameni plini de praf, de apă, de ciment, de var, de fum, de vînt, de ger, de dragoste și ură, au luptat cu munții și cu torentele dezlănțuite ale Carpaților Occidentali, ca să dea energie electrică țării într-un secol care cunoaște una din cele mai tragice forme ale foamei și setei de energie. Din 6 000 de oameni care s-au cunoscut aici, s-au împrietenit, s-au căsătorit, s-au despărțit, au făcut copii, i-au crescut pînă la vîrsta liceelor și au plecat spre cele patru zări, spre cele patru vînturi, au rămas în centrala subterană de la Mărișelu doar șase bărbați calmi, liniștiți, odihniți, cu sînge rece, care veghează la intersecția dintre energia fluidelor și cea electrică, într-un solstițiu care se petrece aparent pe nesimțite și în care sînt amestecate agregate uriașe, coborîte pe cîteva etaje, aici, în fundul pămîntului, unde nu se aude decît simfonia curentului electric și vuietul vremii care trece. 6 oameni conduși de inginerul Emil Tămaș, șeful secției exploatare a centralelor de pe Someș, un bărbat care nu pare prin nimic spectaculos, cu aer de funcționar, tată de copii și soț obișnuit, navetist de-a lungul a 40 km pînă la Cluj-Napoca, om al stării de veghe și al stării de urgență, care trebuie să ia uneori decizii în fracțiuni de secundă. Pentru că hidrocentralele de pe Someș sînt hidrocentrale pentru orele de vîrf ale consumului de energie electrică, hidrocentrale de gardă și de intervenție rapidă. Hidrocentrale care, conform statisticilor imediate, și-au împlinit și depășit planul de energie electrică donată țării precum donatorii de sînge din grupa zero.

Zgomotele uneori infernale ale perioadei de construcție au lăsat loc liniștii geologice a munților și pădurilor. Acum, pe Valea Someșului Cald și a Someșului Rece e liniște, e bine, e cald, frunzele cad ca în alte secole, arborii par de bronz și de aur, lacurile reflectă un cer albastru, pur, aproape glacial, păsările cîntă pretutindeni ca într-un orologiu defect, rareori urcă sau coboară pe serpentine automobile ușoare. Autocamioanele gigant au dispărut. Satele și comunele vecine cu salba de hidrocentrale au cunoscut și ele migrația meșterilor calificați pe șantier spre alte construcții hidroenergetice, spre alte piramide. Pînă și vremea pescuitului de păstrăvi s-a încheiat. N-am mai zărit nicăieri, nici măcar un pescar aruncînd undița în apele calme ale lacurilor de acumulare. Dar pretutindeni, pe munți, pe creste, prin case suspendate printr-un miracol deasupra văilor, prin gospodării așezate trainic mai presus de imaginația noastră, ard seara luminile electrice care i-au smuls pe oamenii acestor locuri din secolele lor de singurătate și de întuneric și i-au pus în situația de a invita mapamondul în case prin micile ecrane ale televizoarelor. Și pe nesimțite, în liniștea pădurilor și apelor care curg, e impresionant să auzi venind dintr-o parte și din alta, de la un munte la altul, fragmente din Simfonia a 9-a de Beethoven, de la concertul de deschidere al Filarmonicii George Enescu transmis de posturile de televiziune. Din momentul acela a început să plouă deasupra noastră cu stele!

ADRIAN DOHOTARU

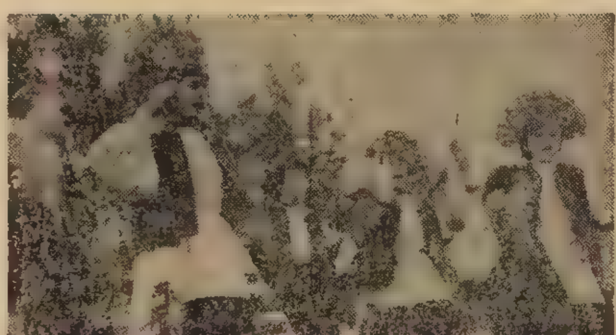

flacăra în Munții Apuseni

Dumitru Eliade :

Există multă confuzie în legătură cu uneltele mecanizate

Nu chiar de azi și nici chiar de ieri se vorbește despre „mica mecanizare", despre uneltele agricole mecanizate prin care munca țăranilor de la munte ar deveni mai lesnicioasă, mai productivă și mai rentabilă. Nu chiar de azi și nici chiar de ieri se vorbește. Să vedem, în cîteva sate de pe valea Crișului Alb, în județul Hunedoara, ce se face.

Iată ce ne spune, în comuna Buceș, primarul Simion Chifor : „Noi avem o singură motocositoare Carpatina. A adus-o, la insistentele oamenilor, președintele cooperației de consum, Candin Mateș. Această motocositoare urma să fie închiriată celor ce dețin finețe. Ideea n-a fost rea. S-ar fi diversificat prestările de servicii din comună și, între timp, oamenii s-ar fi obișnuit cu motocositoarea și ar fi prins curaj să-și cumpere pe urmă singuri. Din nefericire, de două luni, de cînd a fost adusă, ea n-a putut fi închiriată la nimeni. Încercînd-o să vedem cum merge pe un loc neted, cu otavă, deci nu pe un teren în pantă cum există la noi aproape toate terenurile, motocositoarea n-a prea dat rezultate. N-au funcționat cum trebuie cuțitele. În schimb motorul e bun și acest fapt l-a determinat pe un inginer electromecanic, Titu Botoș, de la Deva, să ne promită că el se va gîndi dacă nu cumva motocositoarea poate fi modificată în așa fel încît să și are, să meargă măcar cu un brăzdar dacă nu cu două. Fiindcă am avea mare nevoie și de o astfel de unealtă, iar învățătorul Doru Brădean, din satul Tarnița zice că a văzut sau a citit el undeva că există o unealtă multifuncțională care face vreo 18 operații. De vreo doi ani încoace, alți consăteni, de exemplu, Sabin Iancu, Ion Giurgiu, Nicodim Ciocan, Avram și Ioan Ianc, au început să se intereseze dacă nu pot să-și cumpere și tractoare. Noi, conducerea comunei, am intervenit la Direcția agricolă a județului și am primit promisiunea că se va interveni la Brașov, la fabrica producătoare, și la Ministerul Aprovizionării. Alte vești însă, între timp, n-am primit. Dar unii au început deja să-și cumpere tractoare. Ioan Lutescu, de exemplu, din satul Stănija, a reușit în primăvară să-și facă rost de unul. L-a luat, mi se parte, tocmai de prin județul Timiș, din comuna Marginea. Era casat, dat la fier vechi. Și să vedeți acum ce bine arată tractorul ăsta. Ioan Lutescu e om priceput în meserie, este mecanic la Exploatarea minieră Zlatna. Împreună cu frate-său, Avram, fierar în sat, vrea acum să-și facă tot felul de unelte, discuri etc. Tot în comuna noastră, în satul Mihăileni, și-a făcut rost de un tractor și Ion Micu, care e și el priceput, fiindcă lucrează ca mecanic la Întreprinderea minieră Barza. El are un tractor de un tip mai vechi, care mergea pe benzină, însă omul l-a transformat încît acum doar pornirea se face pe benzină, iar motorul merge, apoi, cu petrol lampant. De fapt, din cîte știu, omul și-a pus pe tractorul ăsta vechi un motor de mașină de fasonat bușteni și l-a modificat, nu știu cum, că merge de nici nu zici că arde în el gaz de lampă".

Gheorghe Crăciunescu, secretar al Consiliului popular din comuna Crișcior : „Ne-ar trebui într-adevăr și nouă niște motocositoare. Nu demult am văzut și eu la Dugoj una, la un om care zicea că a dat pe ea 13 000 de lei și omul acela mai zicea : domne, eu mi-am scos banii pe ea numai în vara asta".

În comuna Bucureșci, primarul Sabin Glava : „Omului i-e teamă să dea 16 800 — că atît am auzit că ar costa — și, cine știe, să piardă banii. Există o astfel de temere. Nimeni n-a îndrăznit, pînă acum, să spargă gheața".

În comuna Ribița, primarul Nicolae Roman : „Motocositoare ? Am fi interesați să avem. Vreo cîțiva, Dumitru Vizitiu, de exemplu, sau Ioan Jivan și Dan Ion chiar ne-au cerut să le înlesnim să-și poată cumpăra. Însă am auzit de la Laurențiu Herbei, primar în comuna Tomești, că vînzarea motocositoarelor este condiționată, că toți cei ce vor să-și cumpere trebuie să facă mai întîi contracte pentru cîțiva porci. Dacă o motocositoare costă vreo 17 mii și ceva iar cu piese de schimb ajunge la 20 de mii, valoarea contractelor trebuie să se ridice la 30 la sută din acest preț".

În comuna Tomești, primarul Laurențiu Herbei : „Cinci oameni din comuna noastră au motocositoare. Cum le-au obținut însă nu prea știu. Întrebați-i pe cei care au, fiindcă mie mi-a spus fiecare altfel. Tot ce-am aflat este că le-au luat cu repartiție de la județ, dar în rest nu știu nimic sigur. Și fiecare zice că a dat alt preț, unii spun că au dat 20 de mii, alții doar vreo 15 mii. În orice caz sînt foarte bune, se pot cosi cu una cam 6 hectare de fineață pe zi. Mai sînt în comună și doi oameni care au cerut să-și poată cumpăra tractoare. În legătură cu această problemă mi s-a spus la ultima instruire de la județ de către Direcția agricolă să le transmit oamenilor, adică lui Florea Toma și Ioan Pavel, că încă nu s-a perfectat prețul tractoarelor. Instruirea a fost pe 16 septembrie".

Precum se vede, dincolo de unele începuturi promițătoare, există în aceste comune de pe Valea Crișului Alb o anume confuzie în legătură cu uneltele mecanizate, atît de necesare agriculturii montane. Oamenii își spun unii altora tot felul de prețuri, iar condițiile în care își pot cumpăra mult rîvnitele cositori mecanizate le apar de-a dreptul misterioase. Cei puțin unora, celor mai mulți dintre ei. Este, așadar, limpede că factorilor responsabili le revine datoria de a fi responsabili peste cît mai puține mistere și confuzii și, peste cît mai multe certitudini. În așa fel încît — în privința tractoarelor, de exemplu — progresele pe care le va înregistra mica mecanizare de acum încolo să vină nu numai din inventivitatea unor oameni de a-și transforma tractoarele care merg cu petrol lampant pentru ca motoarele acestora să meargă chiar și cu apă de izvor. Oricîte izvoare ar fi prin părțile locului.

Avram Iancu

Fecior bălai cu ochi albaștri, din negura vremilor uitate, răsai acum îmbrăcat în haina strălucitoare a gloriei nepieritoare.

Din munții tăi de aur murmurul cascadelor răcoroase cîntă vitejia nebiruită a brațelor ce luptă pentru eterna dreptate a libertății omenești, țără de care nu este în lumea aceasta înaintare pe calea desăvîrșirii.

Neam răsărit din ciocnirea a două vijelioase energii de viață și plămădit prin suferințe fără seamăn în lungul șir al veacurilor, poporul românesc a rămas îndîrjit statornic întru apărarea ființei sale distincte în lume și în hotărîrea-i nestrămutată de a se face singur stăpîn pe destinul vieții sale pe pămînt.

Ca vîntul în stînca de granit, așa s-au sfărîmat de vesnic neastîmpăratul dor pentru libertate al acestui neam, toate năvălirile barbare, toate umilirile credințelor deșarte, toate grozăviile chinuri ale lumii întemeiate pe strîmbătate.

În cursul vremilor, care au depănat pînza istoriei noastre, munții tăi, Iancule, au ascuțit aurul fără margini al sufletului nostru. În văile umbrite, prin poienele fermecate ale munților tăi, fusese cuibul neprihănit al nefăpturitei iubiri pentru dreptate și libertate, pentru lege și neam. Acolo, fără îndoială, este izvorul nesecat al invincibilei energii de viață a neamului nostru.

Se nasc și pier neamuri în lume. Viața fiecărția este cîte un răvaș în cartea infinită a destinului omenesc. Din răvașele acestea tot mai limpede se deslușește adevărul, că sufletul numai chezășuiește fericirea omenească și singură credința este arma nebiruită în lupta pentru dreptate, care înalță popoarele pe scara glorioasei desăvîrșiri. Sufletul hrănit de credința în ideal naște hotărîrea voinței de a oferi fără clipă de îndoială jertfa supremă pe cumpăna fortelor, care determină soarta omenească pe pămînt.

Fără această hotărîre a voinței ideale rămîn frunze îngălbenite de răceala toamnei, gerul și vînturile le fluturâ la pămînt și oamenii le calcă în picioare și le prefac noroi. Dar în cursul desfășurării vieții omenești pe globul terestru idealele jalonează treptatul acces al omenirii spre culmile necunoscute ale desăvîrșirii. Și indiciul singur neînșelător al idealului se arată tocmai în acea hotărîre a voinței omenești de a-i aduce ultimul sacrificiu.

Astfel idealul națiunii noastre, de a scutura lanțurile robiei și a-și crea soarta în albia proprie a firii sale, și-a primit îndrituirea prin cerbicoasa îndîrjire, cu care în cursul veacurilor generații după generații au rămas statornice în afirmarea acelui ideal.

Fiecare suflet românesc, care a simțit dorul libertății naționale, a fost o pietricică a acestei libertăți, fiecare voință manifestată pentru izbîndirea ei a fost cîte un stilp la minunata ei clădire, mai virtos însă orice jertfă adusă pe sfîntul altar al acestei libertăți naționale a fost cîte o biruință hotărîtoare în lupta pentru victoria ei definitivă.

În luptele mari și fără sfîrșit ale omenirii, pentru idealele de viață tot mai superioare, jertfele hotărăsc. Pentru aceea ne închinăm memoriei lui Horia, Cloșca și Crișan, ne închinăm memoriei acestor umili și umiliți țărani, care au făptuit pentru libertate națională și au jertfit viața lor și au vărsat sîngele lor, dînd astfel nouă putere de viață libertății naționale.

Pentru aceea am dat uitării șirul lung al cnejilor, al boierilor, al voivozilor, al tuturor îmbuibaților și înginfaților, care după vremuri și-au trecut viața pe strămoșescul nostru pămînt, ci un neam întreg, națiunea română, scăpată de urgie și strălucitoare în nădejdea gloriei viitoare, azi cucernic se închină ție, Avram Iancu, fecior bălai cu ochi albaștri, dulcele „Crai al Munților", suflet fără prihană, mucenic al suferinței, erou nebiruit, jertfelnic prea bogat al dorului nostru de libertate și dreptate.

Ție ne închinăm, Avram Iancu, fiindcă mai presus de toate scripturile, de toate oratoriile, de toate savantlîcurile, mai presus de toate memoriile, de toate jalbele și petițiile, de toate curtenirile și diplomatizările, vitejeasca ta făptuire, sîngele mottlor vărsat cu atîta belșug la îndemnul vrajei ochilor tăi de viață izvoritori înfrîngerii în luptă a îndîrjitului inamic, însăși jertfa vieții tale, care și-a pierdut lumina în bezna grozavă a deznădejdii, acea făptuire și această jertfă au întemeiat definitiv și desăvîrșit dreptul integral al neamului nostru la libertatea și unitatea națională.

De două ori ai murit pentru învierea neamului tău.

Zadarnice însă ar fi fost luptele tale și jertfa ta, dacă ar fi rămas acoperite de rugină în mauzoleul întunecat al vremii uitate.

Dar bucură-te, suflet fără prihană, iată, acum la o sută de ani de la nașterea ta, națiunea română recunoscătoare îngenunche la mormîntul tău și se pătrunde întreagă de însemnătatea istorică a vieții tale.

Ne aducem aminte, te înțelegem, te preamărim, te iubim și mai virtos sufletele noastre se oțelesc scăldate în oceanul înviorător al iubirii tale de neam. Tu ai durat neamului tău cetate nebiruită de vremi, fiindcă i-ai zidit suflet, credință și ideal. Ziua se alternează cu noaptea, primăvara răsare din iarnă, adeseori nouri grei întunecă lumina, e vreme bună și vreme rea, dar deasupra tuturor întemperiilor ce amenință de atîtea ori viața pe pămînt, neamul românesc va străluci printre neamuri, păzind patrimoniul tău și în mijlocul tuturor primejdiilor, urmînd pilduirea jertfei tale ne aducem aminte, te înțelegem și așa te urmăm.

Tu, Iancule și moții tăi, ați trăit și ați murit pentru dreptate și libertate. Idealul acesta rămîne la temelia vieții noastre naționale. Pentru izbîndirea și desăvîrșirea acestui ideal vor trăi și vor muri generațiile care te urmează. Ci tu dormi liniștit, Iancule, acolo, la pragul bisericuței din Țebea, în umbra gorunului lui Horia : geniul tău veghează deasupra națiunii române.

VASILE GOLDIȘ
1924

Sisif s-a născut la Roșia Montană

Oricîte s-ar întîmpla în lumea aceasta răvășită de mari convulsii, aurul rămîne aur. Roșia Montană n-a fost niciodată un Dawson City, o Californie, un Eldorado, spre care să se îmbrînceaască dezmoșteniții acestui pămînt, preț de cîțiva ani fabuloși, ca s-o sfîrșească în deziluzie apoi. La Roșia Montană se scoate aur de 1850 de ani și febrilitatea goanei după aur, aici, îmbracă veșmintele statorniciei. Inginerul Alexandru Toderaș este un om al locului, fiu de băieș, născut chiar în Roșia Montană, și doi dintre frații săi. Enea și Brutus, ca maiștri mineri, au rămas și rămîn alături de ei în truda aceasta de două ori milenară, întru decantarea aurului argintifer, în subteran și la lumina zilei. Dacă-i scădem pe ei 3 din 1250, ne mai rămîn 1247 mineri, statornici și ei în îndeletnicirea aceasta. Frații Aurel și Mircea Bogdan calcă pe urmele tatălui lor, Aurel Bogdan. Frații Francisc și Abalbert David calcă pe urmele tatălui lor, Francisc David. Frații Ioan și Vasile Mera, și ei, calcă pe urmele tatălui lor, Ioan Mera. Tatăl lui Nicolae și Ioan Mera, din altă ramificație a neamului Mera, a fost tot miner. Ca și tatăl lui Gheorghe și Iovița Drăgan. Și descind toți din Roșia și din satele de jur-împrejur, presărate prin văile munților, la o medie de 745 m altitudine deasupra nivelului mării : Bucium și Corna, sau Cărpinis și Virtop. Sau din localități mai îndepărtate : Abrud, Ciuruleasa, Sohodol, Bistra, Albac și Horea. Dar nu este mai puțin adevărat că la Roșia Montană, navetiștii rămîn în minoritate. În minele Roșiei Montane supremația au deținut-o și o dețin minerii Roșiei Montane. În capătul trudei lor, ca o patentă stipulînd dreptul și datoria de a fi Sisif, stă tabla cerată din 6 februarie 131, era noastră, descoperită în mina romană Alburnus Maior. Iar restul istoriei, aici, s-a scris cu săgețile steampurilor. Tîrziu, cînd s-au naționalizat minele, în masivele Orlea Țarină, Cetate și Cîrnic, au fost identificate nu mai puțin decît 350 galerii. Lungimea totală a galeriilor aflate în evidența exploatării miniere de astăzi atinge 90 km, din care numai magistrala Sfînta Maria, modernizată și lărgită la dimensiunile utilajelor de acum, măsoară vreo 12. Și chiar așa se arată a fi starea lucrurilor, acum, la Roșia Montană : steampurile cu 6, cu 9 și cu 12 săgeți au devenit piese de muzeu, și-au încheiat călătoria prin vreme adunîndu-se, ca niște oi răzlețite la stînă, în preajma gurii galeriilor Alburnus Maior. Au rămas stăpîne pe situație morile cu bile, flotația modernă, excavatoarele și buldozerele. Înaintea asaltului lor s-a mistuit ca și cum n-ar fi fost, și fantastica dantelărie din stîncă a Cetății Romane, salvată o dată, prin '38, de un N. Iorga. Pe care acum n-a putut s-o salveze nici cuvîntul lui Constantin Daicoviciu. După mărturia Ruxandrei Manta, secretar adjunct al comitetului comunal de partid, cînd istoricul s-a îndurat să susțină memoriul autorității locale, întocmit și el întru salvarea Cetății Romane, i s-a răspuns că economia națională are nevoie de aur. Cu efort și cu sacrificii, producția de metal prețios a crescut din 1960 de trei ori. Nu-l cunoastem sclipătul decît din verighete banale și bijuterii de duzină, nu-i înțelegem mirajul și nu i-am îndurat niciodată foamea, dar la Roșia Montană, înaintea a ceea ce a mai rămas din Cetatea Romană, ne-a zguduit un frison și am simțit o răcoare ciudată pe șira spinării, egală cu răcoarea încercată de mineri la întîlnirea cu vîlva băii. Chiar așa vom muri, năruiți pe ruina trecutului nostru?

Cum am mai spus, din Roșia Montană, omul își satisface cu trudă multe din munciile acestui timp. Am fost acel care m-am ghidat și după semnele vremii, mai ales atunci cînd eram la cositul fînului. Mă orientam după răsăritul și apusul soarelui ; cînd soarele răsărea clar și cu lumină mare era semn de vreme bună pentru fîn. Cînd soarele apunea la apus într-o boltă de nor era semnul că vremea se schimbă. Așa a fost, așa este, și în zilele noastre. Apusul soarelui în bolta de nor prevestește că după cîteva ore are să plouă.

Întîmplarea a făcut ca să fiu chiar acela care am lăsat fînul uscat nestrîns, crezînd că, în ziua următoare, va fi vreme bună. M-am înșelat, deoarece peste noapte a plouat și fînul s-a udat.

Un bătrîn a zis : „Seninul de seară e frate cu dracul !"

Semnele vremii

Cînd apune soarele într-o boltă de nori

Zile în șir cu vreme frumoasă și călduroasă, în perioada de vară, omul își satisface cu trudă multe din munciile acestui timp. Am fost acel care m-am ghidat și după semnele vremii, mai ales atunci cînd eram la cositul fînului. Mă orientam după răsăritul și apusul soarelui ; cînd soarele răsărea clar și cu lumină mare era semn de vreme bună pentru fîn. Cînd soarele apunea la apus într-o boltă de nor era semnul că vremea se schimbă. Așa a fost, așa este, și în zilele noastre. Apusul soarelui în bolta de nor prevestește că după cîteva ore are să plouă.

Întîmplarea a făcut ca să fiu chiar acela care am lăsat fînul uscat nestrîns, crezînd că, în ziua următoare, va fi vreme bună. M-am înșelat, deoarece peste noapte a plouat și fînul s-a udat.

Un bătrîn a zis : „Seninul de seară e frate cu dracul !"

Cînd din lemnele ce ard în foc se produc scîntei

De multe ori în focul ce-l facem în sobă și afară în cimp vedem că din lemnele ce ard sar scîntei una după alta ori chiar în buchet. De multe ori fenomenul se repetă și dintr-o neatenție se poate produce chiar și un incendiu.

Ilie Purcaru :

„A plecat moțul în țeară..."

Sub titlul : „Drumul lui Nicolae Gomboș, 23 aprilie — 6 iulie 1938", harta pe care o reproducem mai sus a apărut în revista „Sociologie românească" a lui Dimitrie Gusti, anul III, nr. 7—9, însoțind articolul „Drumurile prin țară ale unor moți vidreni", de Fl. Florescu.

Pe Nicolae Gomboș l-am cunoscut, nu cu mult timp în urmă, aici, în Vidra, în satul din care mereu a plecat, ca mereu să se-ntoarcă. Era, cînd l-am cunoscut, unul din cei din urmă „holoangări" (meșteri de doage, de putini și de ciubere, muncitori doar cu unealta lor, lemnul fiind al clientului) din Vidra și, poate, din Țara Moților. Casa lui se află în chiar inima satului, despărțită de noile edificii ale „centrului civic" (școală de zece ani, cinema, dispensar, magazine moderne, blocuri de locuințe) printr-un gard din lătunoaie de stejar. Casă bătrînă, să tot aibă un veac, un veac și mai bine, cu pereții din trunchiuri de brad necioplite, păstrînd calde și vii rotunjimile lemnului. Cînd am bătut în poarta masivă, arsă de vremuri ca de un foc, gospodarul, bătrîn înalt, uscățiv, cu ochi verzi, îmbrăcat de sus pînă jos în dimie neagră, a ieșit grăbit în ogradă — parcă ne aștepta ! — alungind cîinele și stîrnind — cine s-ar fi gîndit la aceste păsări ale orizonturilor surizătoare și largi, aici ?! — o fîlfîire speriată de aripi albe de porumbei, ce-au încenduat o clipă văzduhul, mistuindu-se apoi printre niște copaci din fund. Tot acolo, în fund, se vedea un șopron cu felurite unelte, printre care un sirung de lemn. Da, moș Nicolae Gomboș, bătrînul acesta înalt, încă verde la cei peste 70 de ani ai lui, făcea încă putini, făcea încă doage, făcea încă să cînte lemnul, și, cu tandrețe și price perl de vechi migrator (căci așa sînt „holoangării", niște oameni mereu pe drumuri), de „pasăre mai bătrînă", cum zicea el, creștea și porumbei, care plecau și veneau către hulubarul lor asemenea lui, de cînd se știa. De fapt, ne-a povestit, nu chiar toate păsările se întorceau, fiindcă creșterea și selecția lor se face pe-aici după o veche, barbară dar dreaptă metodă, cea a selecției „cu coșul" : se iau adică porumbeii puberi, încă neînvățați cu zborul, și se duc, viriți într-un coș, adică într-un fel de vehicul spațial, undeva, departe de hulubar, unde sînt azvîrliți spre cer, în voia destinului sau în vîntul artei de a supraveți. Cîți se întorc ? Și pe el, cînd era mic, tot așa l-a dus taică-său, alt vechi „holoangăr", în peregrinările lui prin țară, îl punea chiar într-un coș și-l lega de o coastă a calului, echilibrînd greutatea, pe partea cealaltă, cu „tișița" sau încărcătura de putini ori de ciubere. Și el, ca și taică-său, ca și cei mai mulți dintre porumbei, s-au întors însă întotdeauna, se întorceau chiar la zilele legiuite, făgăduite celor de-acasă, oricît de departe se aflau și oricît de grele erau drumurile. Pe unde se duceau ? Dar pe unde nu ? Harta pe care o reproducem, harta drumurilor lui Gomboș, făcute cu căruța cu cai, în acele doar două luni și cîteva zile ale anului 1938, cuprinde, de pildă, satele de pe întinsurile Albei, Sibiului, Vîlcei, Argeșului, Oltului, Teleormanului și vechii Vlasce. O hartă comentată, în paginile revistei lui Gusti, de Gomboș însuși și de alți ca el, ou declarații care compun o narațiune epică palpitantă, în care e vorba de multă trudă, de bani puțini, de somn pe furate sub cerul gol, de întîlniri cu tîlhari („mai trece cîte unu' noaptea, ne mai fură, ne mai dă boate"), de cai care cad, de dor de casă („apoi eu așa aș dorî, să nu bat drumurile, să lucru acasă"), de agoniseala înfimă („cîte 12 zile aduc, pe bieții cai, porumb din Caracal, ca să mănînce găinile din Vidra"), de așezrea acasă și de munca fără răgaz la alte doage, „ciubeară" și putini. „Așe sîntem noi. Vedem multe și pățim multe. Toate trec peste capul nostru", se spovedește Gomboș cercetătorului din '38. Toate trec peste capul lui pînă cînd, într-un anume moment (pe care vechiul cercetător nu-l mai consemnează, nemaifiind de față la el), încep să-i pice de-acasă, pe rînd copiii. Omul nu dă atenție plecărilor lor, fiindcă toți puii de moți, de cum se ridică mai sus de-o șchioapă și pot să stringă un cal între pulpe, „trebuie să plece", așa li-i soarta, așa-i viața de moț care n-are pămînt, are numai piatră. Deci Gomboș își vede de ale lui, stă sub șopron și lucrează ciubere, dar, în larma de uneite, de ginduri și griji ce-i umple zilele, se înfiripă deodată un sunet nou, un sunet care-i intră în ureche ca și un ac, care-i ajunge apoi în creier, cînd subit devine ferăstrău. E un sunet țiuitor, un sunet asurzitor al liniștii, e prea multă liniște în ogrnda asta fără copii, căci copiii, iată, n-au plecat pentru o lună-două, cum pleca el la vîrsta lor, au plecat cu anii, au plecat pentru totdeauna. Ioan, cel mare, face liceul, apoi facultatea, devine economist la Cîmpia Turzii. Marioara se face învățătoare și își urmează soțul, inginer chimist, la Ploiești. Nicolae, celălalt fecior, e inginer la Galați, Victoria, cealaltă fată, își isprăvește studiile la Sibiu și-și ia slujbă acolo. Nepoții lui Gomboș, la rîndu-le, intră în școlile, facultățile și slujbele Bucureștilor, Iașilor, Timișoarei etc. Harta drumurilor prin țară ale fiilor, fiicelor și nepoților „holoangărului" — ca cercetător contemporan o va întocmi ? — cuprinde, iată chiar țara.

„A plecat moțul în țeară"...

Nu cu fluere, nu cu „ciubeară", ca altădată.

Colo'n Munții Tebei...

Colo'n munții Tebei...
Unde Horea-odată
Și-aduna oștirea
Sub falnic gorun,
Este o movilă
Și-o cruce ulitată
A lui Avram Iancu
Eroul tribun.

Pe acea movilă
Românii voiră
Să-i ridice-un templu
Măreț monument
Să-i perpetueze
Fainica-i figură
A lui Avram Iancu
Eroul tribun.

Dormi etern în pace,
Frunte mare
Căci și de a ta umbră
Dușmanii se tem.
Căci veni-va vremea
Ziua sfîntă-n care
O Dacie nouă
să întemeiem.

flacăra în Munții Apuseni

Adrian Dohotaru :

Nu mi-am imaginat vreodată că voi vedea pe cineva secerînd în ziua de 1 octombrie

Într-un lan aproape cenușiu, prăvălit pe o coastă calmă de munte, o femeie secera grîu în ziua de 1 octombrie. Pe femeie o chema Maria lui Todanu Borii din cringul Vadului, și se apleca mereu în lan secerînd odată cu spicele razele unui soare somnolent. Femeia se oprea din cînd în cînd, își îndrepta șalele și ne privea ca și cum nu eram acolo, la cîțiva pași, ci undeva, departe, în crelerul munților. Acolo, sus, unde mi s-a părut că trăiesc într-o imensă risipă de pămînt, unde cascle sînt rare și îndepărtate, unde turmele de oi coboară leneș de pe platourile înalte, am înțeles cît de greu se cîștigă pîinea cea de toate zilele și cît de trist e grîul de octombrie, un grîu copt cu îngrijorare, cu teamă, să nu dea bruma albastră a toamnei prea devreme. Mai încolo, într-un scurt lan de porumb, știuleții păreau încă verzi dar cartofii gata de cules cu mîinile negre de pămînt. Grădinile au atmosfera disperată a culturilor săpate și plivite cu trudă infinită, într-un pămînt îmbogățit ca uraniul, încălzit la răsuflarea caldă a bărbaților și femeilor, udat cu sudoare de rouă. Maria lui Todanu Borii din cringul Vadului are trei copii care umblă prin școli, unul la Cluj, altul la Deva, ultimul într-un sat vecin aflat la cîțiva kilometri, drum străbătut în fiecare zi de două ori, pe zăpadă, pe ploaie teriflantă, pe arșiță crudă. Bărbatul ei lucrează și mai sus, la pădure, uneori pleacă prin alte păduri îndepărtate și lipsește cîteva luni pe an. Casa lor, clădită pe vechea vatră a casei strămoșești „care s-a buluit ca un nor de pulbere" — zice, are fundație de piatră, pereți din lemn trainic, masiv, din grinzi calde, acoperiș de tablă și podea de scînduri. Mobila e amestecată, rămasă din bunici, cu ladă de zestre migălos sculptată, lustruită de atîta „purtare prin vreme", dar și cumpărată de la magazin, adică modernă, cu dulapuri în sticlă unde zac bibelouri de porțelan și fotografii de familie lipite ca în fotomontaje, pe lîngă vechi icoane și calendare de altădată. Inventarul casei cuprinde trei camere „electrificate", zice, apă trasă prin țeavă de la izvor, aparate de radio și de televiziune, casetofon și chiar picup cu plăci printre care am descoperit și o „ediție" completă a Brandenburgicelor lui Bach (imaginați-vă ce rezonanță au aici armoniile lui Bach încărcate de simetrii aproape matematice !). Zestrea ocolului Mariei lui Todanu Borii din cringul Vadului e completată de o bucătărie de vară, un grajd cu șură, cuptor de pîine, cîteva arii de pămînt arabil (am văzut cum), 70 arii de pășuni și cîteva fînețe, 5 taurine, 3 cabaline, 8 păsări. Scurt și cuprinzător. O avere de o viață strînsă acolo, imediat sub cer, la o mie de metri altitudine, unde am văzut cîteva sperietori de ciori demne de un muzeu imaginar al artei naive dar și de băgat groaza în lupi noaptea pe lună.

Femeia secera în lan, lega snopii, transpirată, cu fața spartă în țăndări de vînt și aprinsă de soare, cu năframa coborîtă pe ochi și cu privirea ridicată din cînd în cînd, preț de o respirație, pînă acolo unde toate se fac una cu pămîntul. Puțin după prînz în dreptul ei a oprit pe drum nici mai mult nici mai puțin decît „mașina cu raze", de fapt caravana radiofotografică cu un aparat Röntgen pentru care a lăsat secera înfiptă într-un snop, s-a suit în autobuz, s-a dezbrăcat pînă la jumătate și s-a lăsat fotografiată „pe dinăuntru" în amintirea unor bunici care au murit cîndva, pe aici, de tuberculoză. Apoi „mașina de raze" a plecat mai departe, și ea s-a apucat din nou de secerat grîu în ziua de 1 octombrie 1981, pînă tîrziu.

Întîmplător, trecea un moț pe drum...

Cînd am ajuns în casa lui Avram Iancu, la Vidra, nu am întîlnit în toate încăperile ei nici țipenie de om. Cheile erau uitate în ușa dată la perete. Într-o pivniță cu obloanul deschis, de asemenea, numai întuneric. Altfel toate erau la locul lor, cărțile răsfoite de Iancu, armele rotite de Iancu, înfrîngerile îndurate de Iancu și, mai ales, înfrîngerea aceea de neînțeles : fluierul. Dincolo de fluier nimic din destinul unui soldat. Soldatul pierise înainte de fluier.

Întîmplător trecea un moț pe drum, călare, și copitele calului sunau înfundat pe șoseaua plouată, însă altă risipă de zgomote nu mai răvășea aerul. Povestea putea fi retrăită de la capăt și nimeni n-ar fi cîrmit-o, oricît s-ar fi străduit, din tiparele ei cunoscute. Este o poveste atît de rotundă încît nimeni nu-i mai poate măslui nici miezul, nici marginile. Asta o știe orice moț și primarul lor, Traian Chira, mai știe și alteeva : întîmplător, moțul acela călare putea să nu treacă. Însă, îndeobște, ori de cîte ori casa Iancului rămîne pustie se întîmplă să treacă un moț pe drum, călare, cu un strop arguțiu de veghe în colțul dinspre tine al ochiului. Și apoi, chiar și șoseaua pustie fiind, orice lucru dus de aici nu ar face decît să treacă dintr-o încăpere în alta, din Țara Moților în Transilvania, din Țara Moților în Moldova, sau din Țara Moților în Țara Românească.

Cheile uitate în ușă nefiind decît excepția care confirmă o regulă : casa Iancului nu a stat niciodată sub cheie...

MIHAI PELIN

Aceste scîntei ce se produc prin arderea lemnelor ne dovedesc cu multă precizie că va urma o vreme frumoasă și liniștită atît vara cît și iarna.

Cînd se aude sunetul clopotelor de la mare distanță

În oricare zi a anului, la oricare oră din zi și noapte se aude sunetul clopotelor de la biserica, ce se află la distanțe destul de mari (10—15 km).

Oare care e fenomenul natural ce se produce în atmosferă, ca acel sunet la o distanță așa de mare, să-l auzim noi, cei de aici ? După mine e acel gol și val de aer ce se produce în atmosferă în unele zile și nopți din săptămînă.

Bătrînii satului le tălmăceau prin schimbarea vremii vara, cu ploaie, iarna cu zăpadă și viscol.

Cînd se scaldă păsările vara — iarna în apă

Mi-a fost dat să văd în oricare timp al anului, cum se scaldă (bălăcesc) păserile în apă. Atunci cînd păserile în stol sau una singură se scaldă-n apă, semne sînt că va ploua. Am observat această manifestare a păserilor, fiind una singură sau în stol, pe timpul călduros sau rece. Această manifestare a lor este un fapt împlinit fără a mai face nici o obiecțiune.

Roșia Montană nu se pleacă, în Roșia Montană se rămîne și se revine. Cei numiți de noi, în rîndurile de mai sus stîrpe în bălșag din tată în fiu și din fiu în nepot. Se reîntoarce aici, cînd și cînd, și Bazil Roman, artist fotograf de geniu, fiul unui fost proprietar de mine și steampuri, dedicat fotografiei parcă numai și numai pentru a dovedi că de sub umbra aruncată de sclipătul aurului peste inima oamenilor se poate rupe oricînd o lumină mai mare. S-au reîntors între ai lor pînă și Andrei Botar, Iacob Gruber sau Ștefan Vuzdugan, plecați nu demult să-i învețe bășșagul pe mineriți din Algeria și Kenya. Și cum să pleci de aici cînd oricînd se poate răsturna un excavator și oricînd un Rovin Roșca ar putea fi prins sub un excavator răsturnat ? Condiția de Sisif presupune și solidaritatea indestructibilă a tuturor celor hotăriți s-o împărtășească și medicul Cornel Merlaș, directorul spitalului din Abrud, ne încredințează că recuperarea lui Rovin Roșca din impasul în care intrase a fost un act oarecare dintr-un șir exemplar de acte exemplare de solidaritate umană. Deși el a fost cel ce i-a pus punct, Rovin Roșca întreminduse și revenind la viață în mîinile lui. Și se reîntorc aici chiar și oameni plecați din Roșia Montană în căutarea unei profesii ce i-ar putea arunca spre oriunde. Ei se reîntorc tot aici, între cei 4 500 locuitori statornici ai Roșiei Montane, sporiți la 5 000 prin aluviunea umană ademenită de șanticrul de la Roșia Poieni. Cum s-a reîntors și medicul Andrei Jurcă, revenind de-a dreptul în casa părinților săi, han pe vremuri, la răscrucea cărărilor încîlcite ale bălegilor, sprijinind-o să nu cadă, adunînd între zidurile ei icoane și flori de mină, faianțe patinate de timp și corali din mările sudului, cărți și viziuni plastice, ca și cum s-ar străduI să îmbrace destinul trudnic al lui Sisif într-o spumă de frumusețe. Mai mult, chiar în zilele cînd am poposit între culmile Orlea Tarină, Cetate și Cîrnic, cînd am tras în nări și mirosul fraged de cîrnați proaspăt frîpți de Sofia Clocan într-o margine a Tăului de la Brazi, tot atît de pitoresc ca și Tăul Tăuțari, Tăul Mare sau Tăul Anghel, între mineri abia ieșiți din galeriile Roșiei Montane, cam sălbatic înlănțuiți cu rachiul, cînd abia călcasem și noi cu piciorul celebra Stradă Siciliană a Roșiei Montane, cam abandonată într-o nemeritată paragine, medicul Andrei Jurcă tocmai vernisase o expoziție de pictură intitulată, frumos și cuminte, Oameni, locuri și flori la Roșia Montană. Expoziția sa mărturisind, fără voia ei, că în lumea minerilor frumosul rămîne încă o spumă a lucrurilor și un ideal ticluit. Și, din fericire, astăzi ne-am detașat destul de iluziile lui pentru a-i mărturisi că pictura sa, universul orelor sale libere, împlinite cu o migală de artizan, nu sînt departe de adevăr. Dimpotrivă, sînt chiar alături de adevăr, foarte aproape de adevăr, chiar în coasta adevărului. Și adevărul, și astăzi, sună așa: Sisif s-a născut la Roșia Montană.

MIHAI PELIN

O amintire din '18

L-am cunoscut în urmă cu doisprezece ani, la Alba Iulia, într-o toamnă târzie, bintuită de geruri crincene. Căutam supraviețuitori ai Unirii Transilvaniei cu țara și el, Sabin Hațegan, fost unterofițer al armatei austro-ungare, era unul dintre ei. Viu, seducător, și dintr-o dată important în toamna aceea, după decenii întregi de destin anost, subaltern. În lumina istoriei reale, tinerețea lui împlinise într-adevăr o carieră de excepție : își asumase răspunderea de a fi șeful gărzii naționale din Oarda de Jos și a fost unul dintre cei nu prea mulți la număr, dar viteji, care asiguraseră securitatea militară a Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918. Și acum, în sfîrșit — ca și cum timpul s-ar fi răsucit implacabil în loc, spre a-și aduna de pe cărări încîlcite victimele, și eroi, și jigodii —, îi venise apa la moară : așteptam de la el o mărturie. Și repeta cu încăpățînare că ceea ce se petrecuse la Alba Iulia, pentru el, nu însemna mare lucru. Abia ce i se întîmplase lui la Viena avea o însemnătate pentru un om cu scaun la cap și cu nasul fin. Un om cu scaun la cap și cu nasul fin, subțire, fiind tot ce putea zămisli mai de soi lumea asta : o izbîndă a firii.

Și povestea întreagă a vieții lui, poticnindu-se acolo, la Viena, cum s-ar poticni un șir de infanteriști rătăciți în noapte într-o lumină neașteptată, puternică, orbitoare, se cerea adunată și mai din urmă. Prin anii aceia, cel puțin două adevăruri au fost pentru el mereu limpezi. Unul la mină : dacă taică-său se numea Vasile, e limpede că era român curat. Doi la mină : dacă maică-sa se numea Marișca, e limpede că putea fi, prin sînge, și ceva unguroaică. Neamurile pe aici se amestecă foarte repede și nimeni n-ar trebui să vadă nimic rău în asta... Și cînd se născuse el, la 18 martie 1894, Vasile și Marișca aveau numai patru iugăre de pămînt. Și nu au putut face pentru fiul lor Sabin mai mult decît au făcut : l-au ținut patru ani în școala primară din Oarda și încă doi ani în gimnaziul din Sebeș. Apoi l-au readus acasă. În '11 i-a murit tatăl, lăsînd în urma sa șase fii ; în '12, ca să scape de foame, Sabin Hațegan era voluntar pe trei ani în regimentul 50 infanterie ; în '13, la întîi martie, era avansat subofițer, la Stolaț, în Hertegovina ; în '14, în ultimele zile ale lui iunie, era chiar la Sarajevo și i-au bubuit în urechi, de aproape, de foarte aproape, împușcăturile care i-au înfrățit cu ingerii pe marele arhiduce Franz Ferdinand și pe soția sa Sofia ; drept urmare, în primele luni ale războiului dezlănțuit de-a dreptul sub privirile lui, Sabin Hațegan cade prizonier la sîrbi, pe frontul din Muntenegru, împărtășește soarta cumplită a armatei acestora și nici acum nu mai știe dacă l-au slobozit ei, pentru că ei înșiși nu mai aveau ce minca, dar să-și mai țină și prizonierii, sau a fugit el ; în '15, în '16 și '17, rînd pe rînd, e arestat la Alba Iulia și descusut fără rost asupra împrejurărilor în care s-a dat prins, e retrimis sub arme și ajunge în Galiția, apoi măsoară drumul pe jos și în trenuri pînă în nordul Italiei, dar intrarea României în marele război tot în Rusia îl prinde și se reîntoarce apoi în Italia, la Asiago ; în '18, venind și luna lui octombrie și începînd să se cam aleagă praful din armata chezaro-crăiască, cînd ostașii ei au început să depună armele, cu privirile impătienjenite de iminența renașterii patriilor lor, a apucat și Sabin Hațegan drumul casei ; și așa a ajuns la Viena, pe jos, numai și numai pe jos, împărțind camarazilor săi o pîine fărîmițată, cu lingura, ca și cum le-ar fi împărțit rumeguș, hrănind și el cu ființa lui deznădăjduită valurile mari de ostași, de toate națiile și de sub toate armele, ce se încrucișau cu o mare nădejde prin orașul de căpătîi al imperiului dus pe copcă : cehii spre Cehia, slovacii spre Slovacia, ungurii spre Ungaria, dalmații spre Dalmația, croații spre Croația, slovenii spre Slovenia, polonezii spre Polonia, fiecare spre o țară care putea fi, chiar dacă nu era încă... Și românii spre ce ?

Se încălzise rău de tot Sabin Hațegan și se certa cu mine, cumplit și crîncen, ca și cum, ciudat, m-aș fi numărat printre cei ce-i stătuseră lui împotrivă, cîndva. Se făcuse cald de tot în cămăruța sa de pe strada Cetății nr. 12, în ciuda gerului de afară, și mă străduiam să-l readuc acolo, la Alba Iulia și la ceea ce se întîmplase acolo, la Alba Iulia, în întîi decembrie '18. Viena mă interesa mai puțin, însă Viena, pe el, îl interesa ceva mai mult. Eu nu existam, cînd el alerga prin Viena, dinspre Bahnhof Meidling, prin Schönbrunner Schlosspark, spre Bahnhof Penzing, și de acolo spre Westbahnhof, prin Linzer și Felber Strasse, și de acolo spre Bahnhof Ottakring, prin Schmelz și din Bahnhof Ottakring spre Bahnhof Hernals și spre Bahnhof Gerstof, și de acolo spre Franz Josef Bahnhof, prin Währinger Strasse, și apoi de-a curmezișul Vienei spre Frachten Bahnhof, spre Aspang Bahnhof și spre Südbahnhof, în sfîrșit, adică aproape prin toate sau aproape toate gările Vienei, unde ar mai fi putut nutri o speranță, unde ar mai fi putut afla și el un tren care să-l ducă spre casă. Dar era foarte greu, pentru că lumea, în loc să-și vadă de treburi, se apucase de revoluții. Adică cei ce ajunseseră acasă se apucaseră de revoluții și puțin le păsa că printre ei se învîrt mii și mii de ostași înfometați și răzbiți de nesomn care nu ajunseseră încă acasă. Și în drumurile bătute de el prin Viena, de la o gară la altă gară, înnebunit de arsura picioarelor și tîrînd patul armei pe caldarîm — ceea ce nu i se întîmplase în tot războiul, niciodată nu i se întîmplase să tîrască patul armei pe caldarîm —, îi cădea cînd și cînd în mină și cîte un ziar. Și-l răsfoia înfrigurat, răpus de nerăbdare, dar nu întîlnea în paginile lui decît răsuceala aceea aducătoare de durere de cap a caracterelor gotice și atît. Azi așa și mîine tot așa, fără să renunțe la a răsfoi ziarele, ori de cîte ori i se ivea prilejul. Parcă știa el ce știa. Parcă lucra în cugetul lui o presimțire anume.

Și presimțirea asta s-a împlinit, întocmai, într-o dimineață, cînd iar i-a căzut un ziar în mină. Și iar l-a răsfoit, aproape cu deznădejde, gîndind că scrisul acela gotic, răsucindu-se în privirile sale pînă la amețeală, îi va prăbuși din nou în întunericul cel mai adînc. Și s-a împlinit totul, întocmai, dacă se poate împlini întocmai ceva ce în capul unui om a fost foarte tulbure. Și nu a fost așa, de data aceasta nu l-a mai cuprins întunericul, dimpotrivă, s-a aprins înaintea ochilor lui istoviți o lumină mare și viguroasă, și la început nici n-a înțeles cauza ei, izvorul ei miraculos și binefăcător pentru suflet și inimă. Credea că are halucinații, firește... Credea și nu prea credea că are halucinații... Și s-a aplecat cu mai multă luare aminte asupra hîrtiei mototolite din mîinile sale și a fost fatal să înțeleagă ceea ce întîi i se păruse de neînțeles: noianul copleșitor al caracterelor gotice era spart într-un colț de scrisul străvechi al nației sale. Numai cîteva cuvinte din tot potopul acela de beznă erau tipărite în românește și, atîtea cîte erau, îi aprindeau în priviri o lumină neînchipuit de puternică. Desigur, pe de rost nu le mai ține minte, doar s-au întîmplat atîtea de atunci, nu-i așa ?, dar sunau oarecum astfel : soldații români în trecere prin Viena sînt sfătuiți să se regrupeze la Franz Josef Kasern și să ia legătura cu domnul căpitan Traian Popa

—

Și a fost prima și ultima dată în viața lui cînd nu i-a părut rău că a rupt de la gura părinților și fraților săi pentru bruma de carte deprinsă într-o copilărie cîinească... Și s-a îndreptat și el spre Franz Josef Kasern și, de aici înainte, pînă la 1 decembrie 1918, pentru el, Sabin Hațegan, totul a decurs de la sine, necesar și firesc. Totul pornindu-se, pentru el, de la cele cîteva cuvinte românești strecurate între rîndurile compacte ale severului scris gotic. De la lumina iradiată de ele... Și dumneata — mi-a mai zis atunci Sabin Hațegan, odihnească-se-n pace — s-ar putea nici măcar să nu înțelegi asta, sătul cum ești de propriile dumitale mînciuni... Dar încearcă și fă asta, măcar pentru mine... Găsește un ziar tipărit cu gotice și lipește pe el cîteva rînduri scrise în românește și vei vedea ce lumină orbitoare vei primi în ochi... Încearcă numai... S-ar putea, cine știe, ca și cîteva rînduri tipărite în scris gotic, strecurate într-un ziar românesc, să arunce în privirile unor nemți sau austrieci o lumină întru toate asemenea. Cine știe... Dar asta, oricum, nu-i așa?, asta rămîne treaba lor, nu a noastră.

MIHAI PELIN

Pe ordinea de zi a

Prelungirea Apusenilor spre Zalău înseamnă în primul rînd poalele Meseșului, cu cea mai înaltă platformă, denumită din moși-strămoși Măgura Priei. Înălțimea acestui platou este de 997 metri. Ion Sonia, pensionar, fost primar al acestor locuri, ne spune așa, ca dintr-o legendă, că în urmă cu mulți ani cei de aici au dorit să mai adauge Măgurei încă patru metri. Așa ca să fie 1 001. Dar, gospodarii prinși cu treburile vieții au renunțat, în timp, la această idee. Pavel Constantin, primarul comunei Cizer, de care aparține Pria, un bărbat al acestor locuri, ca un ac de busolă ne indică, cu precizie matematică, locul în univers în care este plasat satul. Cele două văi, cea a Priei și a Secăturii, îmbrățișează satul ca niște mîini ale unei mame iubitoare. Aci, pe valea Priei, se spune, s-au adunat, în ani, cei care vor duce destinele satului mai departe. Apoi, rîul, parcă desenat, coboară spre Plesca și obosit ajunge în valea Crasnei. Drumul apei se termină la barajul Vîrșolț, cel care alimentează Zalăul cu apă potabilă. Altfel spus, satul este așezat în depresiunea Priei și este înconjurat de dealul Riușor, dîmbul Gaidaș, coasta Priei și Carpenii Priei. Satul Pria și Plesca conturează comuna Cizer care pare o haltă pe drumul dintre Hațeg și Zalău.

Peste deal, spre Boianu, unde este valea Poniței, un alt sat românesc : Hurez. El formează împreună cu satele Seredei și Stîrciu comuna Horuatu Crasnei. Aici, Valeria Baciu, femeie energică, este de mulți ani la conducerea comunei. Este învățătoare, este un om al locului. Cînd amintește despre cei 670 de elevi, cîți are comuna, parcă vorbește despre propriii săi copii. Îi cunoaște pe toți, le cunoaște viața, le cunoaște visele... Duminică, 4 octombrie. La prima vedere o duminică de toamnă obișnuită, blîndă și plină de culoare. Dar toate acestea, la prima vedere, fiindcă pentru cele două sate românești din Sălaj ziua de duminică, 4 octombrie, a toamnei anului '81, a reprezentat una din cele mai mari sărbători. S-a sărbătorit o jumătate de mileniu de la prima atestare documentară. Și fiindcă cele două sate au avut, în timp, un destin comun, parcurgînd istoria parcă ținîndu-se de mînă și această sărbătoare s-a hotărît să aibă loc în aceeași zi. Duminică, 4 octombrie. S-au întîlnit fiii satului. Au venit mulți, de prin toate colțurile țării, să-și vadă frații rămași ca niște rădăcini, adînc înfipte în pămînt și care duc destinul celor două sate mai departe. Cei care au venit de departe, îmbrăcați cu tot felul de costume achiziționate de pe la diferite case de modă, au fost întîmpinați de cei care și-au pus hainele scoase din lăzile de zestre, păstrate ca niște testamente din generație în generație. Dar cei mai sinceri în portul lor autentic erau copiii. Foarte mulți copii. Dacă hainele lor păreau niște scrisori păstrate cu sfințenie în lăzile de zestre, copiii păreau timbrele care le dădeau valoare și autenticitate.

Și dacă mulți, în timpul celor 500 de ani, au plecat din Pria și s-au stabilit la Hurez și dacă mulți din Hurez au navigat spre Pria, un singur lucru este important : copiii acestui colț de univers sînt frumoși. Sînt frumoși fiindcă și cei de acum o jumătate de mileniu erau frumoși. Sînt frumoși că așa le este scris : să fie frumoși. Și dacă va fi pace pe pămînt și liniște în Apuseni și copiii copiilor de azi vor fi frumoși ...Duminică, 4 octombrie, în două sate românești păstrate cu mare sfințenie în acest altar al Apusenilor s-au sărbătorit 500 de ani de cînd se știe că cei de aici sînt pe aici. Și în acea zi de toamnă, blîndă ca o mîngîiere de mamă, copiii din Pria și Hurez păreau niște bucurii ale sufletului și ale luminii, fiindcă, să nu uităm, ne aflăm cu 997 metri mai aproape de soare.

SORIN POSTOLACHE
Fotografiile autorului

primilor 500 de ani

„Și aici stîncile au fost înroșite, și aici apele au spălat trupurile celor căzuți, și aici din freamătul pădurii se deslușește o veche poveste de jale, plîngerea necunoscută, duioasa chemare a morților care n-au fost răzbunați."

NICOLAE IORGA (1939)

Mai spune, bade Toadere, mai spune...

La Țebea, după ce am dibuit casa, am intrat fără să mai batem în poartă. Toader Dragoșa tocmai dădea grăunțe la găini, gest căruia desigur nu i-am dat nici o semnificație, fiindcă nici n-o merita. E cunoscut baciul Toader, cum îi spun localnicii, în mai tot Ardealul, dacă nu în toată țara. Nu-i om, cred, să fi trecut pe la Țebea, în acest Pantheon al neamului românesc, care să nu-l fi cunoscut pe Toader Dragoșa, țăran respectabil în primul rînd prin conștiința sa și apoi prin vîrsta la care a ajuns, 80 de ani peste mai puțin de o lună. N-a apucat decît șapte clase primare, după care a devenit miner. A citit mult, mai cu seamă, zice, cărți de istorie a neamului, a fost un bun ascultător al poveștilor transmise din bătrîni și astăzi, la rîndul lui, le spune ori de cîte ori are prilejul, fie că-i calcă vreun drumeț pragul casei, fie că i se cere să ducă turiștii în biserica cu tricolor sau la mormîntul lui Iancu. Nu-i vorbă, la 1 decembrie 1918, s-a numărat printre participanții la Adunarea populară de la Alba Iulia, dar baciul crede că n-a fost chiar unul dintre cei care făuresc istoria, ci mai curînd unul care o observă cu mare atenție, simțind nevoia să treacă mai departe fiecare amănunt, fiecare întîmplare ce întregește un fapt istoric sau un erou.

„Iancu rămăsese un idol, un om stimat de toată lumea, cu care fiecare ar fi dorit să stea de vorbă. Deși era deprimat moralicește, el a încercat să să nu-și uite prietenii, pe care îi vizita din cînd în cînd. Așa era unul Ilie Măcelaru din Sibiu, la care s-a dus într-o iarnă. Și mergînd Iancu pe stradă, a întîlnit un om sărman, tremurînd de frig. Omule, i-a zis, ție ți-e frig, te văd bine, am să-ți dau haina de pe mine și să fii sănătos! Apoi, ajungînd Iancu la prietenul său, acesta s-a mirat și l-a întrebat cum se face că pe așa un frig nu are nici haină. Am găsit pe stradă un om sărman, i-a spus Iancu, și i-am dat-o lui. Atunci, nu-i bai, spune Ilie Măcelaru, îți-oi da eu alta cînd pleci! Apoi l-a ospătat, i-a dat la plecare un chepeneag, adică o haină lungă, un palton cum se spune astăzi, și l-a poftit să mai vină și altădată. Dar, mergînd Iancu din nou pe stradă, iată că a întîlnit un alt om necăjit. Omule, a zis Iancu, te văd că ți-e frig, ești necăjit. Uite că eu am o haină lungă, hai s-o tăiem în două și ne facem cîte o scurtă, eu iau o jumătate, iar tu cealaltă jumătate și așa ne-om încălzi amîndoi. Uite, astfel de om era Iancu !"

Povestea, zice badea Toader, o știu de la bunica mea, care l-a cunoscut' bine pe Iancu, fiindcă pe vremea aceea era fată de 18 ani. Și vă mai spun una, dacă vreți.

„Mergînd Iancu la Brad, unde-i tîrg în toată joia, el purta o floare după șerpar și una în în bat, care la capăt are și fluieră. Acolo, ca mai totdeauna, veneau olari din Obîrșa să-și vîndă marfa. Și așa a apărut unul cu o celeagă plină cu oale, o căruță trasă de om adică, fără cal. Ce aduci aici?, l-a întrebat Iancu. Aduc vase, oale și blige ca să le vînd și să cumpăr mălai la copii, i-a răspuns omul care l-a recunoscut imediat. Iancu n-a zis nimic, a luat numai bita și i-a fărîmat tot ce-avea omul în căruță. Domnu' Iancu, s-a speriat omul, dar pentru ce faci asta?! Pentru că tu ești om, nu animal să tragi la căruță! Să-mi spui acum cît costă, să ți le plătesc eu... I-a dat banii, apoi a mai adăugat încă pe atît. Dar asta-i pentru ce?, s-a mirat din nou omul. Pentru ca să-ți cumperi și o căruță și un cal, să nu mai tragi în felul ăsta la ham... Uite, așa suflet avea Iancu !"

Dar cu împăratul cum a fost, bade Toadere ?

„În 1852, împăratul Franz Iosef I a vrut să-l întîlnească și să-i vorbească lui Iancu. Într-un fel, el îl ajutase pe împărat, luptînd împotriva nemeșilor unguri conduși de Kossuth Lajos. Și atunci i-a fixat loc de întîlnire la Muntele Găina. Iancu a aranjat pregătiri ca pentru un împărat, dar el n-a venit la întîlnire. Împăratul a venit, dar Iancu nu ! Cînd Franz Iosef a trecut prin Vidra de Sus în drum spre Cluj, Alexandru Iancu, tatăl lui Avram, l-a primit cu pîine și sare, iar mama sa, Maria Gligor, cu o sticlă cu vin. Dar unde este Iancu, s-a răstit nervos împăratul, că n-a venit la Muntele Găina ? S-a dus Avramuț, c-așa îi zicea taică-su, ca să se-ntîlnească cu maiestatea sa împăratul... Nu-i acolo !, s-a supărat și mai tare împăratul. Să-i spui să vină diseară la Cimpeni, că acolo înnoptăm. Iancu tot nu s-a dus. Dimineață, de cum s-a sculat, Franz Iosef l-a întrebat pe un general din suită dacă Avram a venit. Nu, maiestate, i-a răspuns acesta. În schimb, împăratul a văzut prin preajmă o mulțime de moți agitați, în zdrențe, în mizerie, privind plini de ură. Oare, a mai întrebat el, sîntem noi în siguranță aici ? Iancu a auzit repede de neliniștea împăratului și a format pe loc o gardă de 30 de călăreți, cărora le-a cuvîntat așa: Mergeți să-l însoțiți pe împărat pînă la Cluj și aveți grijă ca nimeni să nu se atingă de el. Că doară noi, moții, nu ne-om face de rușine pentru un mîncînos de habsburg! În fine, a ajuns împăratul cu bine la Cluj, păzit de garda lui Iancu, și acolo s-a hotărît să trimită o delegație din trei persoane pînă la Avram, la Vidra, să-i spună iarăși să vină pentru că vrea să-i vorbească și chiar să-l decoreze pentru vitejia sa. Atunci, Iancu le-a spus: Mergeți și ziceți la împăratul vostru, asta pentru că el nu-l recunoștea de împărat, că un nebun și un mîncînos n-au ce-și vorbi unul altuia... Și mai spuneți-i că mie nu-mi trebuie decorații pe piept, să-i decoreze dacă vrea pe raoții mei să-i scoată din iobăgie, că eu pentru asta am luptat. Și mai spuneți-i că e bine să stea mai departe de locurile astea, fiindcă a mințit o națiune ca națiunea română! Uite așa vorbea Iancu cu toți pe care i-a înfruntat..."

Mai spune, bade Toadere, că parcă ai citi dintr-o carte... Cînd a murit, cum a fost ?

„Cred că în 1870, cînd Iancu se vedea deja tare slăbit, aproape de mormînt, a venit la Țebea, unde a doua zi de Paști era o nedeie. Tot poporul îl stima, toți ar fi vrut să stea de vorbă cu el, îl chemău mai aproape. Eu nu sînt Iancu, zice el, sînt numai umbra lui Iancu. Apoi a luat o cupă cu vin, a urcat pînă la gorunul lui Horea, aproape toți l-au urmat sorbindu-l din ochi, aici a înconjurat gorunul de două ori, a băut din cupă și a zis: Dragii mei, multe v-am spus eu vouă, acum n-am să vă zic decît două cuvinte: să țineți unul cu altul, că atunci veți fi tari! A mai băut o dată, apoi a vărsat cupa pe pămînt și a zis: Pe mine aici să mă-ngropați, unde mi-a fost mie mai drag în viață, la umbra gorunului lui Horea ! A murit la 13 septembrie 1872, la Baia de Criș, pe prispa unui covrigar, Ioan Stupina pe numele lui. Cînd l-au înmormîntat, au venit atîția oameni încît capul coloanei care-l însoțea pe ultimul drum ajunsese deja la Țebea, în vreme ce coada încă nu plecase din Baia de Criș! Și toți aveau rachete în mîini, adică torțe aprinse, pe care le-au așezat la mormînt, unde au tot ars trei zile la rînd. Căci, uite așa îl iubea poporul pe Avram Iancu!"

Mai spune, bade Toadere, mai spune...

„Mai spun, numai să aibă cine să mă asculte, că nici eu nu mai am mult de trăit..."

DUMITRU GRAUR ■

flacăra în Munții Apuseni

Tudor Octavian :

Să fie în firea lucrurilor dispariția unor meșteșuguri, chiar milenare ?

Crișiorul de Jos se găsește, firește, sus. Mai sus de el n-ar mai fi decît Crișiorul de Sus și, apoi, muntele, care-i sus de tot. Toate sînt relative la munte, iar susul și josul cu osebire. În satul acesta, prin urmare, cocoțat în coasta pietrei, unde atîtea sînt imponderabile, un lucru e sigur : meseria olăritului se stinge. Erau cîndva în sat zeci, chiar sute de meșteri olari. Aproape în fiecare familie cîte unul. Nicolae Male e unul din ultimii olari ai Crișiorului de Jos. Umezeala lutului, timpul îndobește cețos și rece, poate și învîrtitul la roată i-au betegit piciorul drept. Cererea de oale și ulcele a scăzut, mai cumpără muzeele, mai tau colecționarii. Trebuie să fii însă un rafinat și un iubitor de forme simple, cu linie arhaică, să ai chemarea unor timpi din vechime ca să pricepi însemnătatea ceramicii de Crișioru, roșie, cu smalț transparent ori nesmălțuită, stînd cu modestie în preajma farfuriilor de decor ieșind acum puzderie din atelierele artizanale. Nicolae Male are în glas și în încetineala mișcărilor sale o tristețe, o melancolie fără capăt. „Prin '35—'40, spune el, erau în sat mai bine de o sută treizeci de familii de olari. Mergeau cu vasele la tîrguri și țineau toată partea de vest a Apusenilor, coborînd mereu la Timișoara și mai spre Dunăre. Tata a fost olar și eu pot să fac orice fel de oale dorește omul. Și pe dumneata te fac dacă vreau. Numai că nu se mai cere. Toate s-au schimbat. Satul se duce către oraș, oamenii beau apă din căni de tablă, deși cana de lut și oala de fiert sarmale din lut ars sînt oricum mai sănătoase decît acelea din tablă și fontă. Nu o zic eu, o zic medicii. Eu mai pot lucra, dar nu mai e trebuință. Mă scol la patru, mă culc la douăsprezece noaptea și tot nu-mi fac norma de oale, dacă aș vrea să trăiesc din meserie. Impozitul mi s-a ridicat la 1 700 de lei, la casa de asigurări mai dau 1 800... ehei, ăștia sînt bani.. de unde atîția bani... Am mai încercat niște cuptoare cu marfă frumoasă și am așteptat două săptămîni după o mașină să mi-o ducă la tîrg. Pot eu să mai cobor cu caii ? Poate o să mai lucrez, cînd mi-o cere de la muzeu, poate pentru turiști. E din ce în ce mai greu".

Ce oameni mai fac olărie în sat ? Aurel Bălaj, îmi răspunde, ar fi unul. Traian Condrea, altul. Mai e Aurel Condrea, mai e Tulvan Gheorghe, care se pensionează și... gata. Și erau o sută, și erau mai mulți de o sută. Toate satele astea se țineau din olărit".

Nicolae Male mi-a strîns mîna și a plecat, trăgînd încet piciorul drept, la cîmp, la scos niște cartofi. Un omuleț, mai degrabă copleșit de griji și aduceri aminte decît de ani și trudă.

Trebuie, oare, cu adevărat să ținem mîhnire la pierderea unui meșteșug ? Avem motive să facem 'un caz din împuținarea numărului de olari ? Nu e cumva în firea lucrurilor moartea cîtorva meșteri, fie și milenare ? Și dacă este, unde și ce mai rămîne din știința și din aria acestora ?

Am coborît cu întrebările la ușa, la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea, unul din cele mai complexe și mai bine dotate așezăminte muzeale din provincie. Colecțiile de aici, mare tezaur etnografic, sînt — în mare măsură — și rodul străduinței unor muzeografi tineri. Și, ce-i mai important, venind toți din sat, din Bihor ori de prin preajmă. BARBU ȘTEFĂNESCU e din Obâda de sub Piatră, din Țara Hațegului. Părinții lui AUREL CHIRIAC sînt din Lehecenii. FLORICA GOINA s-a născut și a copilărit la Răbăgani iar FLORIAN COSTIN la Vadu Crișului. Ei n-au numai învățătura facultății ci și o milă, cum se spune, de ce se duce și se risipește. Iată ce gîndesc ei despre starea olăritului, a țesutului, a altor îndeletniciri tradiționale :

Aurel Chiriac : Au existat, în partea aceasta a Apusenilor, cîteva centre de ceramică excepțional de productive — la Cărpinetu, Lehăceni, Sălișteа de Vașcău și Crișioru de Jos. Acum, productiv mai e numai Vadu Crișului, dar multă ceramică scoasă din cuptoarele de aici e kitsch. Oamenii, adică, produc numai ce vrea piața, ori piața, cererea, prin urmare, nu mai e ce a fost. E drept, apare un tip de colecționar la orașe dispus să aibă în casă un „colț țărănesc", numai că, de obicei, singurul criteriu al noilor colecționari e „frumusețea". Frumosul însemnînd, de fapt, o decorație bogată, niște culori mai țari. Or, pe valea Crișului Negru, în centrele de care aminteam, ceramica vădește o anume sobrietate, frumusețea ei e mai subtilă, forma e mai importantă decît ornamentul. Obiectiv, ca funcționalitate, ceramica e scoasă din uz. Dacă la Sălișteа de Vașcău trăiau cîndva 150 de familii de olari și astăzi abia mai învîrtesc roata cîțiva e pentru că așa trebuia să se întîmple. Nu e nimeni vinovat. Se pierde, într-adevăr, unul din cele mai vechi și semnificative meșteșuguri, dar ce-i de făcut ? Nu avem putere să ne împotrivim fenomenului, el este, probabil, ireversibil însă avem datoria să îl studiem, să aducem în muzee piesele de valoare, să educăm publicul, să-l îndreptăm spre autentic. Iată, la Oradea se vinde în magazinele de specific ceramică de Horezu dar nu găsești aproape deloc ceramică din Bihor. La Crișioru de Jos, e drept, ni-au cum să mai lucreze 130 de olari. Totuși, cei care au mai rămas ar avea unde vinde și cu ce trăi dacă la nivelul acestei rețele comerciale a cooperației problema încurajării meșteșugului olăritului în zonă ar fi tratată cu grijă și cu simțul perspectivei.

Florica Goina : În schimb, țesutul pînzei de in și cînepă, producția de cămăși, ștergare, cojoace, laibăre cunoaște o nouă viață, între altele și pentru faptul că a crescut enorm cererea ; la oraș, mai cu seamă. Nu există orășeancă aproape care să nu poarte sau să nu vrea să poarte pînză țopită. Ne-am putea întreba atunci : existînd cerere, de ce nu răspunde gospodăria țărănească acestei cereri ? Doar prețurile sînt bune și tind să fie și mai stimulatoare. Cauza e una : nu se mai produce pe lotul personal atîta cînepă cît ar fi nevoie. Pe 30 de ari, ce să se pună mai întîi ? Pune omul legume, fiindcă pînză cumpără de la magazine. Iar orășencele aleargă după pînza țărănească țopită, fie ea fabricată și la Covasna, în proces industrial.

După anii '60, începînd țăranul să-și construiască altfel de case, mai mari, cu mai multe camere, îndeletnicirea țesutului s-a reactualizat simțitor. Mă gîndesc adeseori la cauzele fenomenului și cred că aceasta e cauza : a apărut o nouă idee de confort. „Dintr-o dată m-am trezit că-i casa goală — mi-a sous o femeie — și atunci m-am apucat". „Am văzut că fata mea a ajuns la măritat — mi-a declarat altă femeie — și feciorii nu îmi mai trec pragul. Bag samă că au văzut că-s sărăcoasă". Că nu are zestre, deci, că nu are cuferele pline cu țesături. Un eventual inventar al celor țesute ar da acum niște cantități de speriat. Femeile țes și brodează în zona Bihorului cum n-o făceau nici părinții. Au o extraordinară dorință de a se făli, de a arăta satului lucrul lor, dar puține țărănci țin să-l înstrăineze, să-l vîndă. Orășencele ar purta și poartă bluze de pînză țopită și la blugi, țărăncile, însă, cu excepția cîtorva, nu-și înstrăinează țesăturile. Am cunoscut țărănci harnice și cu gustul originalității, care se ascundeau în pod să țeasă, ca să nu vadă vecinele ce modele au. Rezultă, din chiar vitalitatea fenomenului, cîteva probleme. Prima e aceea că mamele țes, dar fetele, ajunse la 30 de ani, se iau cu totul după moda de la oraș și nu mai țes. Apoi, materialele. Se folosește mult P.N.A.-ul, firul de bumbac și de cînepă procurîndu-se greu. E ca și cum am avea deodată

revistă colorată, gîndește el, înseamnă că e bine și că trebuie să facem așa. Țăranul e și foarte tradiționalist dar și dornic de noutate. Opinia mea este că trăim un moment de mare frumusețe al portului popular și că trebuie ca toate instituțiile interesate în soarta portului popular să lucreze unitar, să stimuleze autenticitatea, să descurajeze uritul. Mai trebuie întreprins ceva — și aici e cheia problemei — pentru creșterea suprafețelor cultivate cu in și cînepă.

Aș mai cita explicația unei țărănci, atunci cînd am întrebat-o: de ce copiezi modele după reviste și nu lucrezi ce-ai învățat ? „Noi, a răspuns ea, sîntem cu sufletul alături de modelele vechi, dar modelele noi ne ademenesc".

„...Și vremea trece, trec sutele de ani vînturînd noroadele și schimbînd fața lumii. Numai crîmpeiul acesta de neam, nebăgat în seamă și pierdut din vederea istoriei, rămase statornic aici și, în toată lunga-i întunecare ; nimic nu se tulbură, nimic nu se strică din alcătuirea firii lui. Cum a intrat, așa va ieși din munți : același chip, aceeași limbă, același suflet".

ALEXANDRU VLAHUȚĂ

Pe valea Geoagiului :

La moara cu mușcate roșii

La Teiuș, chiar în centru, un indicator discret anunță drumul către Stremț, Geoagiu și mănăstirea Rimeți. Imaginile par decupate din basme. Asfaltul se termină, parcă, obosit, undeva pe la jumătatea drumului. Localitatea Geoagiu de Sus este atestată documentar din anul 1283.

...Victor Cetean are 54 de ani. De mai bine de 10 ani este factor poștal. Dimineața merge cam nouă kilometri pe jos. Pînă la podul de piatră. Acolo așteaptă mașina care vine de la Teiuș. Cu ziare, reviste și bineînțelcs, cu știri din toată țara. Se întoarce înapoi. Victor Cetean mai împarte și pensiile. În toată raza lui de activitate, care măsoară cîțiva kilometri pătrați, sînt cam 100 de pensionari. Sînt cei care au lucrat pe la diferite întreprinderi — iar acum, la anii pensiei, își continuă tradiția și destinul. Acela de a nu părăsi locurile natale, de a crește animale.

Oamenii de prin partea locului au făcut un canal, paralel cu riul, care îmbrățișează drumul. Este un canal al morilor. Au fost multe. Acum au mai rămas puține, pot fi numărate pe degetele unei mîini. Unele s-au stricat. Unii oameni au pierit lăsînd morile ca un semn de trecerea lor prin această lume. Alte mori au intrat în legende și povești.

Cînd am trecut pe aici o singură moară mergea. Morarul ? O statuie straniu modelată din pietrele locului. Pudrat de sus pînă jos cu făină, părea a fi însăși piatra morii.

— Eu, taică, mă numesc Trofin Repede. Am mers repede, acum merg mai încet. Am 75 bătuți pe muchie. Par, nu par, dar atît am. Vă rog să nu țipați la mine. Am spus că nu mai merg repede, dar de auzit, aud. Păi, ce să vă spun ? Mie aici mi-a tăiat buricul. Apoi, așa era pe la noi, am plecat în lume. Așa era, de plecat se pleca, dar și de întors, se mai întorcea. Acum dacă pleacă cineva, este dus. Nu știu cum or putea. Mai vin pe aici din an în paște și cu asta, gata ! Și cum vă spuneam : am lucrat pe la Brașov. Apoi m-am tras la niște ateliere pe la Abrud. Dacă mi s-a îmbolnăvit femeia și m-a lăsat cu patru copii, ce mi-am zis : să mă întorc din nou. Mă aștepta moara. Dar să vă spun : meseria noastră nu-l moșitul. Noi avem vite, noi avem pămînt.

— De cînd este moara ?

— Păi, taică, eu aici am vrut să ajungem. Nu prea știu exact. Dar să vă povestesc ceea ce am aflat de la moșu. Eu tată n-am avut, a murit cînd eram de-o șchioapă. Și moșu, pe el îl chema Fantea Repede, mi-a spus că și el are moara de la tată-su. Dar și el a moștenit-o de la părinți. Și uite că de aici nu mai știu nimic. Și ce mi-a mai spus moșu ? Mi-a spus că a aflat și el de la alții că atunci cînd era deja moara asta satul nu era aici, cum este acum de-a lungul apei. Moara a adus oamenii. Și se mai pune o întrebare pe care mi-am zis-o și eu de multe ori : de ce s-o făcut totuși moară dacă nu erau oameni prin părțile astea ? Ce se întîmplă ? Eu, am citit într-o carte veche de istorie care vorbea de locurile astea. S-o spunea, în ea, că aici există un monument istoric. Este vorba de vechea episcopie ortodoxă. Aici au existat călugări. Dar nu se cunoaște data exactă de zidire a episcopiei. Și probabil că ei, călugării, au avut nevoie de măcinat și s-o făcut moara. Apoi, nu demult am schimbat cîteva lemne vechi și putrede de la moară. Erau cîteva semne. M-am dus cu ele la mănăstire și cică s-o citit clar că este vorba de anul 1843. Eu atîta cunosc despre moară. De aceea n-o vreau s-o las. Așa cît își mai trage sufletul să meargă. Au mai fost pe aici și altele. Una chiar cînd treci podul. A lui Dan Pavel. S-o terminat cu ea. Mai era și a lui Ioan și Ana Albu. Noi îi ziceam a lui Niță lui Cocoțea. S-au dus oamenii, s-a terminat și cu moara. S-a dus și cea a lui Niculiță Băbăilă. Doar a lui Vasile Petruț mai merge. Atîta tot. Dar, nu știu ce v-a apucat : de cînd m-am pomenit nimeni nu m-a întrebat așa de multe despre moară.

— Cine mai stă cu mațale ?

— Un fecior și nor-mea. Am drept, prin autorizație, să fiu ajutat. Dar să vă spun sincer, nu prea le place moara. Sînt ei copii buni, n-am ce le spune, cresc animale și muncesc pămîntul, dar simt eu că nu prea iubesc moara. Am și nepoți. Patru adevărați. De la fete. Una stă în jos și alta în sus. Mai am doi nepoți și pe la Tulcea de la un fecior care s-a dus. Ei sînt departe. N-au mai venit pe la mine de cînd s-a dus și femeia. Exact pe 7 septembrie șapte ani. Mai am și un frate ceasornicar la Alba. Și el vine rar. Să vadă dacă mai am mult sau cum o mai duc. Vă spun așa, ca pentru noi, cît trăiesc nu las moara nici în ruptul capului. Și apoi las cu limbă de moarte să aibă cineva grijă de ea fiindcă nu cere la nimeni de mîncare.

...La cele două ferestre de la moară, pudrate cu praf de mălai, cîteva mușcate roșii înfrumusețau cuvintele bătrînului.

SORIN POSTOLACHE

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

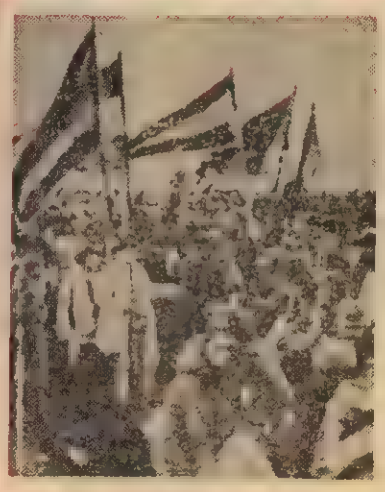

Cu două săptămîni în urmă, afirmam din acest loc că Octavian Goga, în drumul său spre Petrograd, a poposit mai întîi – pentru scurt timp – la Kiev, unde a luat legătura cu prizonierii transilvăneni și bucovineni. Precizarea noastră se rezema pe două-trei izvoare memorialistice. În urmă, cercetînd și notele altor memorialiști, am observat că informațiile nu concordă întocmai – susținîndu-se, dimpotrivă, că Goga nu s-ar fi abătut la Kiev decît la înapoierea sa din capitala Rusiei revoluționare (sfîrșitul lunii aprilie 1917). Pînă la completa edificare, vom reține în principal cele reieșite din relatările înseși ale lui Octavian Goga.

Începem astăzi să prezentăm un nou ciclu Goga – cel închinat voluntarilor ardeleni și bucovineni. Primul material datează din 14 mai 1917 și evocă vizita poetului național la Darnița, vizită întîmplată „acum două săptămîni la marginea Kievului".

Despre „prima Alba Iulia", înfăptuită la Darnița Kievului, așa scris. Niciodată însă nu va fi prea mult spus, prea mult elogiat un astfel de moment reprezentativ din istoria poporului român. Și pentru că Goga amintește de vestitul Manifest din 13 26 aprilie, găsim că este util să reamintim cititorilor noștri părți din prețiosul act. Un prim fragment : „Noi corpul voluntarilor armatei române, ofițeri, subofițeri și soldați de națiune română, de pe teritoriul monarhiei Austro-Ungare, foști prizonieri de război în Rusia ; noi cu jertfa vieții noastre sîntem gata să intrăm în luptă pentru împlinirea idealului nostru – de a uni tot poporul, tot teritoriul românesc din monarhia Austro-Ungară în una și nedespărțită Românie liberă și independentă...

Astăzi, cînd noi românii – ca și celelalte neamuri subjugate – ne-am convins definitiv, că nouă ca români nu ne mai e posibilă existența în cadrele statului Austro-Ungar ; noi care în limbă, în cultură, în structura socială și în întreaga ființă noastră etnică și politică formăm un trup unic și nedespărțit cu toate celelalte părți constitutive ale națiunii române – cerem cu voință nestrămutată încorporarea noastră la România liberă, pentru a forma împreună cu ea un singur stat național românesc, pe care îl vom zidi pe bazele celei mai înaintate democrații. Pentru acest ideal ne punem în cumpănă tot ce avem, viața și averea noastră, femeile și copiii noștri, viața și fericirea și a urmașilor noștri. Și nu ne vom opri, pînă ce nu vom învinge, ori vom pieri."

Următoarele două mărturii ale lui Goga privitoare la voluntari sînt consemnate în articolul Au venit ardelenii (7 iunie) și cuvîntarea rostită la Iași (8 iunie) de pe soclul statuiei lui Vodă Cuza.

STELIAN NEAGOE ■

Cum vorbește Ardealul

Iași, duminică 14 mai 1917

Cine trece astăzi pe străzile orașului Kiev vede cum se aleg de printre mulțime pîlcuri de prizonieri austriaci. Dacă te uiți mai de aproape la acești oameni cu chipul subțiat de suferință, îi vezi stăpîniți de o oarecare voioșie în mișcări neobișnuită la popoarele habsburgilor. Stînd în fața lor le distingi tricolorul nostru de pe chipiu și-i auzi vorbind românește. Sînt ardelenii prizonieri de război ai Rusiei, anunțați voluntari în armata română...

Nu voi uita niciodată acea întîlnire mișcătoare de acum două săptămîni la marginea Kievului. Vreo mie cinci sute de soldați ieșiți de prin barăcile de scinduri, așezați în șiruri, militărește. Mi-a rămas în minte tabloul, rîndurile lor cu ofițerii în frunte și acel sergent major chipeș de la Ocna Sibiului care le-a dat comanda în românește. Îi văd și acum în tăcerea solemnă cu care ascultau cuvintele ce li s-au spus, în frămîntarea agitată a clipei cînd au jurat cu toții că vor să moară pentru dezrobirea Ardealului. Era atît de tulburătoare priveliștea, că nu m-au mirat lacrimile celor doi deputați ce se întorceau la Iași pentru Cameră, și care au asistat la acest spectacol de o zguduitoare simplitate tragică..

Va veni vremea cînd va trebui să vorbim mai mult de cei o sută treizeci de mii de romîni din Ardeal și Bucovina, prizonieri de război în Rusia, rușiți pe toată întinderea vastă dintre Prut și Vladivostok. Atunci se va putea judeca cu deplină înțelegere soarta acestor oameni, se va arăta zbuciumul părăsirii lor, marea greșeală politică a izolării în care au fost lăsați să trăiască alături de neamuri ostile nouă de pe teritoriul nemțesc și austriac. Atunci ne vom întreba uimiți cu toții, cum au putut fi uliați acești cetățeni de mîine ai României, cărora nu li s-a trimis nici un semn măcar al vremurilor schimbate pe urma declarației noastre de război ? Ne vom întreba cum de nu s-a apreciat după cuviință aici utilitatea superioară de ordin militar și politic a colnborării lor, pe care și-au solicitat-o zadarnic în zeci de mii de scrisori fără răspuns la toate „forurile competente", cum zic ei în limbajul lor cinstit și protocolar ?...

Pînă atunci însă, deocamdată să le arătăm mărturisirea credinței care-i călăuzește și le luminează singurătatea prin toate pustiurile Siberiei. Manifestul, pe care-l publicăm astăzi în ziarul „România", din care un exemplar cu iscălițurile originale a 250 ofițeri și 250 soldați delegați ai lor se păstrează la redacție, este cel mai important document politic. Prin el vorbește Ardealul adevărat, zecile de mii de soldați care cer să se jertfească pentru pămîntul lor.

Orice apreciere, oricît înfrumusețare e inutilă. Cuvintele sînt limpezi, lapidare și lămuresc adevărul. Ca oportunitate politică ele au fost prilejuite de un curent lansat în opinia publică din Rusia de către socialiștii din Petrograd, care au pus în circulație ideea că revendicările de teritoriu ale națiunilor beligerante să fie rezolvite prin votul plebiscitar al acestor popoare menite să hotărască ele de soarta lor. Cuvîntul prizonierilor ardeleni publicat în toate ziarele mari din Rusia a fost o prețioasă contribuție pentru lămurirea vecinilor noștri. Dar tot atît de prețioase sînt aceste accente de energie dîrză și pentru asupritorii lor de acasă care au crezut o clipă că pot înșela străinătatea cu un manifest smuls prin teroare înainte cu două luni unui mănunchi de renegați și slabi de înger, în frunte cu spurcatul călugăr Vas Mangra.

O lămurire definitivă și hotărîtoare însă se desface și pentru Țara românească din această pagină de spovedanie. S-o citească toți ai noștri și după ce vor vedea distrugîndu-se o legendă vinovată, să-și dea seama de realitatea sufletească a Ardealului, pe care să-l aprecieze în consecință.

Judecînd această mărturisire ne pătrundem cu toții de sentimentul binefăcător al unei apropieri frățești și se vor găsi probabil mulți dintre noi care își vor zice : — Nu era oare un lucru mai bun de făcut cu acești o sută de mii de ardeleni, decît să-i lăsăm fără nici o întrebare și fără nici un răspuns, cu ochii îndreptați spre Carpați unde călătoresc de la Ural în fiecare seară sufletul lor chinuit ?

Așa vor zice mulți și se vor găsi și de cei care vor ști să răspundă...

Miercuri, 7 iunie

În mijlocul acestor zile de zbucium, în care biruința războiului și regenerarea socială a țării de mîine frămîntă conștiința neamului, ne oprim o clipă cu toții, ca să sărbătorim triumful unei idei : ne-a venit din Rusia cea dintîi ceată de ardeleni voluntari ai armatei române.

Părăsind de bună voie viața lor de prizonieri, ascultîndu-și fiecare inima lui cu cîte vorbea în nopțile de singurătate din Siberia, neîmpinși de nimeni decît de credința lor, calcă acești oameni pe pămîntul Moldovei. Ani întregi de pribegie i-au năsprit, depărtarea le-a ascuțit privirea și suferința morală le-a oțelit gîndul. Au pus acum piciorul aici la Iași, în tinda casei lor, în tinda Ardealului de unde vor pleca să se bată alături de regimentele muntenești și moldovenești împotriva vrăjmașului din munți.

Prin venirea lor ideea-mamă din care s-a născut însuși crezul sufletesc al neamului își primește botezul de sînge. Principiul fundamental al politicei românești e pecetluit definitiv prin această tovărășie. Lumea întreagă, — prieteni și dușmani, — are prilejul să vadă astăzi limpede în intimitatea unei mari familii nenorocite pentru care conștiința unității e suprema dogmă. Aliații noștri pot înțelege acum mai bine rostul firesc al alipirii României la tabăra lor, iar asupritorii de-acasă care au stors declarații și-au ticluit scrisori mincinoase necinstind tragedia unui popor pe care îl acum mai lămuriți ca oricînd. Se vorbea în presa mondială în timpul din urmă, în atmosfera de dezrobire morală răspîndită de revoluția rusească, se vorbea de dreptul popoarelor de-a-și decide singure soarta lor, se amintea plebiscitul ca un mijloc de dezlegare a revendicărilor teritoriale. Ei bine, iată plebiscitul Ardealului, îl aduc în rănița lor acești voluntari care și-au biruit grija morții lor cu gîndul învierii celor de-acasă.

★

Pentru Regatul Român venirea ardelenilor este cea dintîi sărbătoare a unirii politice cu pămîntul ce se va rupe de sub sceptrul Habsburgilor. Soarta a vrut ca din acest oraș al înfrățirii de odinioară să plece și consolidarea de mîine. Sufletește, această unire a fost totdeauna. Viața Ardealului are de veacuri ca unic punct de orientare credința înrudirii de sînge cu Țara. Tot astfel și politicește principiul unității a îndrumat în mod perpetuu programul gîndirii de peste munți. Dacă împrejurările n-au îngăduit ca acest program să fie codificat, el se desprinde mai puternic decît din orice pravilă scrisă dintr-o îndelungată istorie de suferințe și protestări, din izolarea noastră înăbușitoare de orice influență străină, din unanimitatea de simțire cu care ne-am apărat și din zbuciumul activ al trecutului nostru politic. Ardealul a trăit într-o veșnică așteptare, dîndu-și seama că se strecoară printr-o chinuită perioadă de tranziție. Un lucru însă e limpede : de la înființarea Regatului politica lui a avut ochii ațintiți spre București. Partidul național de-acolo, în care se oglindea membru născut dar nu făcut orice roman, își avea centrul de gravitație în Capitala României. Cele din urmă două decenii cu deosebire au închegat în mod hotărîtor relațiile de colaborare culturală și politică cu oamenii din Regat, trăgîndu-se pentru conștiința publică de peste munți ultimele consecințe de orientare.

De aceea, sub acest raport al credințelor politice, înrolarea românilor ardeleni și bucovineni sub steagul României, este un act de manifestare organică a vieții lor sufletești. Acești voluntari nu sînt niște singuratici rămași convertiți individual de-o idee, ci mărturisirea firească pe care o impune în mod normal sentimentul colectiv al poporului nostru robit de unguri și nemți. Iată de ce vin acești ostași pe frontul lor, simpli și liniștiți, dîndu-și seama că sînt mobilizați din ziua cînd România a declarat război Austro-Ungariei și că fapta lor de astăzi nu e decît împlinirea dreaptă a unei datorii cetățenești...

★

Și cu toate aceste, dragi frați ai mei, acum în ziua cea dintîi cînd vi se curmă exilul unei vieți întregi și ați trecut Prutul pe țărîna tragică a României, inima resimte un fior nou și necunoscut. Îmi dau seama că marșul vostru e cea mai grozavă spovedanie mută a pămîntu nostre de veacuri. Defilarea voastră în fața suveranului României, în fața suveranului vostru, căruia îi aduceți drept daruri credință și sînge, va fi urmată de-un lung cortegiu de umbre și fantome care vor pluti nevăzute în soarele de vară. Cu voi trec batalioanele morților, nesfîrșitele batalioane îndurerate ale istoriei noastre. Vin popii și ciobanii din bătrînt care au păstrat la Olt și la Mureș o lege românească, vin cărturarii din criptele de la Blaj și Sibiu, vine Șincai cu cronica lui și Andrei Mureșanu cu strigările gloanțelor sfîrîmate, Iancu cu legionarii de la Abrud, vin cu toții, — toate vibrările sufletului nostru din Ardeal, cîntecele de la plug, zvonurile din pădure, — toate tremură în văzduh cînd se va rosti jurămîntul vostru sub steagul Țării românești...

Apropierea tainică a acestor umbre o veți simți și ea vă va călăuzi ca să împliniți datoria pînă la capăt.

Cît despre țară, Țara românească, fiți încredințați, vă primește ca o mumă bună. Așa cum o veți vedea zilnic, chinuită de lipsuri, luminată de speranțe, cu greșurile trecătoare ale multor oameni trecători, dar cu sufletul neasemănat de bun și cinstit al milioanelor anonime, țara aceasta e țara voastră, e țara viitorului făgăduințelor noastre din viitor. Plimbați-vă cugetul slobod pe tot cuprinsul ei, pătrundeți-vă de jertfa cu care a îngerat pentru noi, răspundeți-i cu aceeași noblețe și stringeți în gîndul vostru ca în niște cîngi de fier o singură idee, mîntuirea noastră a tuturora : **Biruința.**

Simbătă, 10 iunie

Nici nu știu, fraților, cum să-mi aleg cuvintele astăzi cînd vreau să vorbesc vouă, care acum pentru întîia oară călcați pe pămîntul țării românești. Nu știu cum să-mi aleg cuvintele fiindcă vă vorbesc de la picioarele statuii lui Vodă Cuza, care a înfăptuit aici întîia unire a jumătății neamului, și fiindcă simt cum umbre mari din trecut plutesc peste capetele noastre în aceste clipe cînd se săvîrșește a doua unire, unirea Ardealului cu România, la al cărei botez ați venit voi ca să-i aduceți cel mai scump dar : sîngele vostru.

Îmi dau bine seamă ce zbuciumat trebuie să vă fie sufletul astăzi cînd trăiți cea dintîi zi de dezrobire morală. Ați petrecut o viață întreagă sub asupririle ungurești, ați înfruntat moartea sub străin, pentru ca mai tîrziu, într-un lung exil departe de vatra voastră, să doriți ceasul răzbunării. Voi ați fost oaste fără noroc, fără rădăcini în tabăra nemțească, voi rătăne prihane, voi ați fost batalioanele morții îndoite, numai trupul vă murea în Galiția, iar sufletul vostru călătorea departe, se ducea să moară la București.

Așa ați gîndit voi, fiindcă așa au gîndit părinții voștri, așa a gîndit Ardealul cu toată istoria lui și cu întreagă credința lui politică. De aceea toată vremea războiului cît ați fost carne de tun pentru nemți și pentru unguri, acolo în tranșee în nopțile de veghe ori în ploaie de obuze, voi ați visat căciulile dorobanților pe crestele munților noștri. Iată de ce din ziua cea dintîi de cînd Romania a tras sabia pentru voi, voi ați fost soldații ei.. voi v-ați socotit mobilizați la 14 august și-ați așteptat clipa ca să veniți la datorie. Sufletul Ardealului risipit în mii de părticele pe tot întinsul pămîntului moscovit, se zbate de atunci și se cere aici în tabăra sîngelui românesc

Rusia revoluționară, Rusia conștiinței libere, v-a înțeles și-a deschis drum slobod năzuințel voastre. Astfel ea ne-a dat prilejul, — și-i slujim recunoscători pentru aceasta, — ca să ne săvîrșim unirea. Venirea voastră însă nu e numai un prăznic de înfrățire familiară. Nu ! Ea vorbește mai departe, vorbește lumii întregi ! Voi voluntarii ardeleni ai armatei române, voi puneți în fața sentimentului de dreptate al umanității, puneți actul de spovedanie politică al unui popor. Prietenii și dușmanii îl pot vedea limpede și el e menit să frîngă greu în cumpăna morală a conștiinței universale.

De aceea, cu înțelesuri adînci am privit astăzi jurămîntul vostru, care leagă pentru totdeauna sufletul Ardealului de flamura României. Acest jurămînt rămîne o piatră fundamentală pe care se zidește de-acum istoria noastră. Îl vor fi simțit ca pe-un cutremur sub soarele de vară, îl vor fi simțit toți străbunii noștri care l-au visat veacuri de-a rîndul și ni l-au plămădit în sînge, îl vor fi simțit toate oasele românești semănate atîta vreme pe toate cîmpurile Europei de către pajura austriacă, — și-l vor fi simțit ca un fior de izbîndă apropiată cei vii de-acasă, pămîntii, copiii și nevestele voastre.

Prin acest jurămînt viața Ardealului primește altă temelie. El înseamnă că a murit pe veci în inima și în mintea poporului românesc, a murit împăratul Austriei și că pe ruinele tronului putred de la Viena, scaun nou de domnie s-a ridicat pentru regele Ferdinand al României Noi ardelenii vom sluji cu credință lui, care în suferințe grele unindu-se cu noi, și-a topit sufletul în tainele marii ale existenței noastre naționale.

Prin acest jurămînt voi sînteți cetățenii liberi ai României. Ea e patria voastră, ea e patria Ardealului întreg. Iubiți, frăților, iubiți cu toată căldura ce poate da libertatea, iubiți această țară care de-un an aproape singerează la pragul porților voastre. Siliți-vă s-o cunoașteți cît mai bine, să-i pătrundeți durerile și nădejdile, cinstiți-o cu blîndețe pentru lipsurile ei, cu îndirjire pentru drepturile ce i se cuvin, iar dacă s-ar întîmpla vreodată ca cineva să vă greșească, nu-l confundați cu țara, gîndiți-vă că frații voștri sînt milioanele neamului, frații voștri sînt soldații morți la Făgăraș și la Brașov și soldații vii cu care alături va trebui să sfărîmați pe dușmanul de la hotare.

Cu aceste dorințe vă urez bun sosit și crezînd în vitejia voastră și în biruința steagului nostru vă zic : — La revedere la noi acasă, la revedere în Ardeal !

Cum i-au făcut consătenii casă lui Crișan

Pierise casă, se prăpădise de vechime. Doar cîteva pietre mai aminteau locul unde ea se ridicase pînă nu chiar demult. Ultimii locuitori ai casei s-au numit Petru Golda și soția sa, Sofia, care-și duceau viața într-o cameră, iar în cealaltă cameră a stat, pînă s-a dus și ea dintre vii, o femeie vîrstnică pe nume Ana Clej. Și odată, cînd Ana Clej s-a urcat în podul casei pentru a lua dintr-o ladă niște făină de mălai, s-a întîmplat să se rupă niște grinzi sub greutatea trupului ei firav iar femeia era cît pe-aci să coboare în felul acesta neașteptat în camera din care plecase cu numai cîteva clipe înainte. Cel puțin așa povestește Aluna Oprean, secretar adjunct al Comitetului de partid al comunei Ribița, de care aparține satul Crișan. Tot ea, ne spune, a răspuns de „acțiunea" de refacere a casei memoriale. Propunerea a venit din partea citorva consăteni ai lui Crișan, în cadrul unei adunări cetățenești. De mare ajutor au fost și soldații unei unități militare de la Brad, după cum și colonelul Horia Șerbănescu, comandant de gărzi patriotice, despre care localnicii țin neapărat să vorbească pentru a-și arăta astfel mulțumirea. Militarii au ajutat la transportul trunchiurilor mari de lemn din care s-a ridicat casa iar sătenii au ales dintre ei pe cei mai buni meșteri : pe dulgherii Ioan Furdui și Ion Pavel, pe sobarul Ioan Colța, pe Gheorghe David, Ioan Sima, Nicolae Josan și Avram Drăghici care au făcut acoperișul așa cum și era el altădată și cum aveau toate casele moților. Casa a fost înălțată, într-un singur an, de primăvara pînă toamna, în 1979. Dar este ea, acum, cum va fi fost altădată ? Fără îndoială că da, spun Aluna Oprean și ghidul Casei memoriale. Ana Rodica Ileana. Fără îndoială că da, iar faptul acesta se datorește de-a dreptul unei întîmplări aproape. Pe vremea cînd într-una din camerele casei ședeau Sofia și Petru Golda, niște rude ale acestora de la Timișoara îi vizitaseră aici, în satul Crișan, și făcuseră și niște fotografii ale casei. Acele fotografii reprezintă certificatul de autenticitate al casei celei noi. Meșterii le-au citit îndelung și nu s-au abătut cu nimic de la înfățișarea casei ce li se arăta acolo, pe hîrtia fotografică. Nu-i vorbă că garanția de autenticitate a casei celei noi a venit și dintr-altă parte, tot atît de imprevizibilă. Un anume Ioan Colța își făcuse curaj, pe cînd era mai tînăr, să ia din casa veche o grindă. Întîmplător, el nu-i găsise de-a lungul anilor nici o folosință. Din fericire. Iar cînd a ajuns mai spre anii bătrînetii și a văzut că se pune la cale ridicarea noii case, și-a făcut curaj pentru a aduce grinda înapoi. Ca și ușa de la pivniță, pe care tot el, spre lauda lui, s-a hotărît să o aducă de unde o luase.

Astfel s-a împlinit, în satul Crișan, dreapta și cuvenita cinstire a unui erou a cărui primă răsplată, pentru jertfa lui, trebuia să fie aceea de a nu lăsa să se stingă amintirea locului de unde el a pornit ca să aprindă focul răscoalei — cum scrie în cărțile de istorie — prin adunarea de la Mesteacăniș. Marcu Giurgiu, născut în anul 1732, cunoscut sub numele de Gheorghe Crișan...

D. CONSTANTINESCU ■

Flacăra în Munții Apuseni

Dorin Gherghinescu :

La Băișoara am întîlnit un american

Pe domnul Mitchell S. Ratner, un tînăr antropolog american de la Harvard University, l-am întîlnit joi, 1 octombrie, la Cluj-Napoca. Venise să-și vadă un prieten : Tibi — de la Tiberiu — Graur, directorul Muzeului etnografic al Transilvaniei. Venise cu mașina direct de acasă. Fiindcă, din februarie a.c., cercetătorul american locuiește, cu soția și copilul, la un țăran din comuna Băișoara, județul Cluj, a cărui casă a devenit și casa oaspetelui său. Vorbește bine românește. Îl pasionează cultura și istoria poporului nostru. A mai întreprins studii în acest sens, a mai fost vreo doi ani tot în județul Cluj. Și-a luat doctoratul cu o teză bazată pe o cercetare întreprinsă în acest județ despre elevi și orientarea lor profesională. A acceptat cu bucurie o discuție despre munca sa și despre oamenii a căror viață a venit s-o studieze.

— De fapt, ce vizează cercetarea pe care o întreprindeți? l-am întrebat.

— Viața satului, mi-a răspuns, a tinerilor, a adolescenților mai ales. V-am spus că lucrez la Universitatea Harvard. Facem cercetări similare în cîteva continente — chiar acum, alți colegi de-ai mei se află în mai multe țări — încercînd să-i cunoaștem cît mai bine pe adolescenți așa cum sînt ei, să descifrăm legăturile dintre dezvoltarea socială și dorințele tineretului.

„Cum vi se spune în sat?"

„Mihai. Sau Americanul". „V-ați obișnuit ușor cu oamenii și ei cu dumneavoastră?" „Cînd am ajuns, mi-a zis cineva să fiu liniștit că orice minune durează trei zile. Așa a fost. Mai curînd decît credeam, devenisem de-ai lor, iar noi ne simțeam de acolo, ca să zic așa". „De ce ați ales Băișoara?" „Fiindcă e un sat cu mulți tineri. Este aproape mina de la Iara și au și unde se încadra. Populația școlară e numeroasă. Este școală de 10 clase. Și, mai important pentru mine, acolo rămîn în sat mulți tineri, mai mulți decît în satele de cîmpie și decît în altele din Apuseni. Din absolvenții clasei a VIII-a de acum 10 ani au rămas în sat 60 la sută. E mult pentru un sat. Dar asta pentru că au ce lucra fără să se mute. Fac case frumoase, cu două etaje, cu băie, cu garaj. Vecinul meu tocmai își face una așa cum am zis. Are și terasă". „Ce vă e mai drag aici?". „Oamenii. Asta ar fi. Sînt foarte primitori. Viața satului e ceva ce nu avem la noi. N-avem sate. Aici, într-un sat, zeci de verișori păstrează toată viața legături ce dau intimitate unor enorme familii. Pentru noi e foarte neobișnuit. Apoi peisajul și aerul sînt fantastic de plăcute". „Aveți prieteni în România?" „Da. Unuia din ei, lui Tibi, îi datorăm întîlnirea noastră de azi și liniștea acestei discuții în biroul său care, simplu și frumos, a devenit al nostru".

„Cum vi se par tinerii din Băișoara?" „Așa, de asta trebuie să vorbim. Ați auzit de șocul viitorului? Și acolo a ajuns! Față de părinți și bunici, e teribil ce fac ei. Mulți din părinții lor au făcut maximum 4 clase. Acum se fac minimum 10. E bine. Dar bătrînii nu mai sînt, nu mai pot fi model de viață. Și, într-un fel, asta e o problemă. Tinerii nu mai prea primesc sfaturi pentru viața pe care o încep, fiindcă ei încep o altă viață decît au trăit bătrînii. În Băișoara și în alte asemenea comune, crește o nouă formă de viață : nici oraș, nici ce a fost. Apar și obiceiuri noi în Apuseni. Mai nou, la Băișoara, cum părinții sînt mineri și fac tinerilor case mari și le mobilează splendid dinaintea căsătoriei, iar la nuntă se string în jur de 150 000 de lei, ce să cumpere? Mașină! A devenit un fel de obicei. E o nouă formă de viață". „Dar ce mănîncă țăranii?" „E foarte interesant. La prînz — e micul dejun, de fapt — de obicei, lapte de bivoliță, că e destul, pîine și dulceață, sau ceai, sau cacao. De amiaz, care-l ziceți voi bucureștenii prînz, ceva cu carne, cu cartofi, sau o tocăniță. Și supă! Am uitat. Seara, de obicei, e mămăliga cu lapte, sau smîntînă, ori împăturat, cum zic ei; e foarte bun! Ce mi-a plăcut mie mai mult e supa de ardei umpluți. Cînd lucrează la cîmp, sclănină, așa pronunță consătenii mei, cu ceapă, sau roșii și pîine. Și am uitat să zic : țuică, înainte de mîncare". „Dumneavoastră, cu soția și copilul ce mîncați?" „La fel. În afară de sclănină. Mîncăm mai puțin gras. Stăm cu o familie de țărani și mîncăm ce mănîncă ei". „Cum se numește fiul dumneavoastră și cum s-a adaptat?" „Îl cheamă Blake, are 11 ani și e în clasa a IV-a la școala din sat. Are foarte mulți prieteni, vorbește cu ei românește, îi place să meargă la pădure cu caii. Acum e crescător de curcani. Crește trei curcani pentru Crăciun. Are foarte mulți prieteni, locuim pe o uliță cu mulți copii. Cîntă grozav „Trei culori". Dacă aș mai sta un an, ar vorbi românește mai bine ca mine. Am fost la Tîrg la Iara, împreună cu ei. Un cunoscut l-a întîlnit acolo, și l-a-ntrebat ce caută la tîrg. I-a zis că umblă să cumpere boi. Omul l-a întrebat la ce-i trebuie. Va fi criză de benzină, i-a zis Blake. Și noi avem o mașină. Ne vor trebui boi ca s-o tragă. Duminica trecută am fost la o nuntă în sat. A furat și el pantofii miresii. E un obicei. Ca să-i cumpere nașul, adică să dea pe ei ce cere cel ce i-a ascuns. Blake a cîștigat de la naș 200 de lei. Eu am dat la nuntă 400.

Emanuel Valeriu :

Ce face un miner pensionar la Voivozi ?

Cu această întrebare am pășit pragul maiestuoasei porți de lemn, la fel cu celelalte din zonă, dincolo de care nu pătrunde nici musca, cum avea să ne asigure și să constatăm noi înșine, soția vrednicului miner Iosif Licar, aflat de un an de zile „în pensie". Era o zi minunată de toamnă, în care întregul sat strălucea de curățenie, pentru că fiecare cetățean are grijă de partea sa de stradă și, bine-nțeles, de spațiul dintre poarta casei sale și panglica de asfalt a șoselei. Mirosul fructelor parfuma atmosfera, iar frunzele arzînd molcom, din loc în loc, înălțau coloane albe-albăstrii spre cerul limpede. Fostul artificier Iosif Licar nu se găsea acolo, însă soția sa ne-a primit cu bucurie și ospitalitate tradițională moțăiască, poftindu-ne să intrăm în casă. O rotire fugară a ochilor ne înfățișează o curte spațioasă, înveselită de o abundentă viță de vie, cu toate acareturile unei gospodării model, printre care bucătăria de vară, și ea așezată sub un acoperiș, cu o sobă uriașă, cu cuptor, o alta metalică, camere de toată ziua, adăposturi pentru animale, flori. O răcoare plăcută face mai ușoară munca femeilor. Casa, cu patru camere mari, este ca un pahar de curată, pardoselile așezate sub covoare viu colorate, dulapurile acoperite cu straturi de mere și gutui uriașe, pregătite să înfrunte iarna și chiar s-o alunge mai curînd cu aromele și prospețimea lor inalterabilă. Gazda îndepărtează scaunele din jurul mesei din sufragerie, scoate cu acea rezervă sigură a vrednicei pahare grațioase (de la celebra fabrică Pădurea Neagră, tot din Apusenii bihoreni) și tot ceea ce trebuie pentru oaspeții care-i umplu casa. Între camere ușile, lăcuite în alb, stau larg deschise, amplificînd spațiul generos al casei. Pe două paturi alăturate, plăpumile și pernele noi prefigurează tot atîtea piramide de răsfăț viitoare, căci fata cea mică a fostului artificier Iosif Licar se pregătește de nuntă. Valerica s-a căsătorit mai de mult, acum a venit și vremea Georgetei. Ni se deschide un dulap dublu, în care vedem, tot de jos și pînă sus, teancuri de ștergare din in și cînepă, minunat brodate, în stilul caracteristic al zonei cu roșu și albastru. Sînt sute. Dintr-un cufăr, se scot boloți de piază împodobită, peste o sută de metri, pentru sacii casei ce se va întemeia și alți boloți, mai simpli, pentru sacii „umblători", cei care vor pleca de-acolo la tîrg. „Avem pentru că muncim", ne spune soția minerului. „Le-am făcut în casă, cu fetele, ce altceva aveam de făcut?".

În camera bătrînilor, de-asupra fiecărui pat, ștergare pe care scrie, cu simplitate dar și adevăr : „Nu-i mai mare fericire ca și căsătoria din iubire". Pe măsuțe alte podoabe de la Pădurea Neagră. Sobele emailate n-au pe ele un firicel de praf.

Din ce trăiesc acești oameni? „Din pensia lui Licar, ne spune femeia lui, că are 2 283 de lei. Creștem 3 porci, avem vacă și cal. Pe 25 de arii am cules 400 de kg de cartofi, porumb a fost mai puțin, mai cumpărăm și grîu și fasole".

Casa, spre surprinderea noastră, nu este chiar nouă. Are 15 ani, dar parcă abia ieri și-a primit locatarii, atît este de proaspătă și pe dinafară și pe dinăuntru, de primitoare. Jaluzele care opresc, la dorința stăpînilor ei, lumina sau frigul sînt ca o coajă de măr ruginiu la culoare și netezime. Totul aici se prezintă vizitatorului (și mai virtos celor care-și petrec traiul între aceste ziduri!) ca o oază de liniște și frumusețe, de adăpost sigur și trainic. Copiii cresc și pleacă la casele lor, care vor arăta, desigur, întocmai, și firul perpetuării își dezvăluie perenitatea și perspectiva deopotrivă.

Dar nu v-am spus încă ce face fostul artificier și maistru Iosif Licar. Într-adevăr, părea să fi uitat, deși, într-un fel, v-am spus-o : muncește la C.A.P., ca și cum nu ar fi făcut și mai înainte, peste 27 de ani în subteran. Acum se află la „surechi", adică la culesul viilor, undeva departe de casă, alături de consătenii lui prinși în tradiționalul ritual de toamnă.

Motul din Ardeal

II

Măi Române de la Munte
Măi Române, măi*).
Ia înalță-ți iata frunte
Ardelean cu peana verde
Românul în tin' se 'ncrede.
Și d'acum Românu 'n lume
Va fi domn pe al său nume.
Căci sunt frate cu Munteanul
Și văr bun cu Moldoveanul.
Trei români buni cu putere
Și Românu 'n veci nu piere.

*) Se repetă după fiecare vers

Pe unde mere doru

Pă unde mere doru
Nu poți ara cu plugu
Că s-acută plugu-a dor
Trag boii de să omor.
Boii mărg tăt rumegînd,
Și bădița fluierînd.
Doamne dă-i și omului
Ce i-o dat și codrului
Codrului i-o dat frunza
Mie să-mi dea pă mindra
Codrului i-o dat verdeață
Mie năcaz pă viață
Codrului i-o dat neguri
Mie să trăiesc singur.
Mince-te bade amaru
Cînd îi mere-n tîrg cu caru
Amaru nu te mininco
Numa caru să să strice
Să stai în loc să-l tomnești
La mine să te gîndești
(Culeasă de la Morar Nicolae, Rișca nr. 3, la 20 ianuarie 1978)

Cei sănătoși, la stînga

Sîntem în 1971. Pentru tînărul doctor Florin Birnețiu, problema care se pune este clară : una e **să aline suferința umană** — alta, să facă ceva pentru această **enclavă arhaică.** Și se hotărăște să stîrnească interesul oamenilor acestor locuri uitate parcă de lume prin punerea în valoare a potențialului folcloric din zonă. Muncă grea, dificilă mai ales, oamenii îl privesc cu neîncredere : cum adică, un medic se apucă de așa ceva? ! Mulți îl consideră de-a dreptul „bolînd". Prima modalitate care „face priză" este formula **șezătoarei culte,** repetițiile durează uneori pînă la miezul nopții, dar primul rezultat nu se lasă prea mult așteptat : în anul 1973, în Chisindia se prezintă primul spectacol. Participă 50 de persoane, începînd cu copii și sfîrșind cu cărunți de 70 de ani. Succesul este colosal și, pentru întîia oară, formula acestui tip de șezătoare iese în județ, fiind aplaudată spectacol etalon. Inerția este zdruncinată definitiv !

„Un alt aspect pe care l-am socotit demn de valorificat a fost cel al **portului țărănesc,** și acesta a contribuit substanțial la succesul spectacolelor noastre. Portul de aici, de la noi, te duce în liniște, în trăinicie parcă — albul, negrul și albastrul costumelor din zonă au o existență a lor, anume".

Ce-l mai „trăznește" prin cap lui Florin Birnețiu? Construirea unui muzeu sătesc. Adună printr-o cheta 2 000 lei și, cu această sumă, cumpără o casă veche aflată sus, pe o coamă. O transportă în comună bucată cu bucată („ne-a ajutat mult vizitiul dispensarului !"). Îi așază apoi acoperișul, din paie („Soției îi spusesem că plec la urgență. M-a găsit cocoțat pe acoperiș căznindu-mă să potrivesc paiele alea blestemate, nu reușeam deloc. Pe urmă am aflat că e o tehnică anume : trebuiau bătute, paiele, într-un anumit fel, cu picioarele, cunosc acum și eu tehnica asta"). Începe să adune obiecte. Sătenii i se alătură. În anul 1973, cu ocazia întîlnirii „fiilor satului", muzeul este inaugurat, fiind instalat lîngă o moară veche de apă, intenția fiind construirea în final a unui **complex muzeistic** (Am vizitat acest muzeu — **este absolut uluitor !** —, iar obiectele, deși înghesuite în două încăperi, fiind foarte multe, sînt de o valoare excepțională ; amintesc aici doar un „cric din lemn" pentru ridicat căruța, piesă, cred, unică în țară ! Și îl invit pe cititor să-l viziteze cu prima ocazie — este un giuvaier folcloric !).

În Păiușeni, doctorul Florin Birnețiu mai înființează și un „Teatru folcloric" și, fiindcă spațiul nu-mi permite, menționez la acest capitol recentul succes obținut în cadrul fazei finale la „Cîntarea României" cu spectacolul intitulat **„Cole-n jos și mai în josu"**, compus, printre altele dintr-o serie de **colinde laice** de o frumusețe melodică și textuală copleșitoare.

Dar să revenim la inaugurarea muzeului :

„Ceea ce m-a impresionat — nu ascund faptul că sînt un sentimental, că tot ceea ce fac este închinat acestor oameni, de aici, de unde și aspectul oarecum comic : colegii, mai exact unii colegi, medici, mă iau peste picior, că n-am fost în stare să-mi iau măcar o mașină! — ceea ce m-a impresionat, repet,

a fost imaginea, starea, expresiile celor care pătrundeau în muzeu pentru întîia oară, mai ales cei mai virstnici ; aceștia **retrăiau, efectiv, o copilărie uitată :** cum beau apă cu căucul, cum dormeau — și unde anume, exact — după cuptor etc. O amintire, de orice gen, chiar dacă întristează uneori, alungă cel puțin singurătatea. Or, mulți dintre oamenii aceștia se simțiseră, poate, prea mult timp, singuri, izolați... Pot să vă dau exemplul celor din Vășoaia, de pildă !"

Ce s-a întîmplat cu Vășoaia asta? Cei din Buteni ne spun nouă **gugi** — un cuvînt dacic, ce s-ar traduce prin **oameni de la munte.** Ei, niște astfel de gugi sînt și cei din Vășoaia, poate cei mai autentici, satul fiind foarte sus și pînă nu de mult nelegat de restul așezărilor prin vreun drum mai ca lumea : din octombrie și pînă în primăvară oamenii ăștia erau complet izolați !... Niște oameni minunați, spirituali și cu un înnăscut, aproape exagerat bun-simț, dacă se poate spune așa ceva. Or, oamenii ăștia au început să-și părăsească locul natal... Ceea ce e trist. Satul începuse să se golească... Simțeam cum se năruie ceva acolo, și în mine. Îmi amintesc o întîmplare, caracteristică felului lor de a fi...".

Iată întîmplarea, pe scurt : pe la 4 dimineața, lapoviță, vine la medic un om din Vășoaia, cu căruța : haideți, dom' doctor, avem un necaz! Doctorul suie în căruță, pleacă spre munte, omul

Dintr-o carte de bucate uitată

Păzitură din lapte dulce de vacă sau de oi

O mîncare, făcută la repezeală în orice familie, era din lapte dulce cu făină de grîu. Laptele se punea într-o cratiță pe foc și, cînd începea să dea în clocot, se turna ușor făina de grîu. Cu mîna stîngă se mesteca în laptele îngroșat cu făină. Cînd începea să se îngroașe nu se mai punea făină. Dar de mestecat se mesteca în continuare pînă ce rezulta o pastă semigroasă. Era pusă pe masă. În jurul vasului fiecare membru al familiei întingea cu mămăliță ori pîine. Era o hrană bună și ușoară pentru stomac, foarte lesne de preparat și nu prea costisitoare. Păzitura din ciudîr din lapte a început să dispară din alimentația omului zilelor noastre.

Moare de curechi (varză)

După ce curechiul era pus în cadă (putină) se așeza sare peste el și apă. Din cînd în cînd apa se vintura ca să se moreze bine și se punea o lespede deasupra lui, ca să fie tot timpul în lichid. La 3—4 săptămîni se slobozea, prin cep, apa de pe varză. Aceasta avea un gust și o aromă plăcută. În zilele de post, miercurea și vinerea se consuma cu cartofi fierți sau copți.

Flacăra în Munții Apuseni

Dumitru Graur :

Într-o seară, mi-a dat prin gînd să văd cum e ospitalitatea moțească

Ne aranjăm în așa fel încît să ajungem în centrul comunei la cîteva minute după plecarea ultimei curse auto spre Brad. S-a înnoptat binișor de-acum și doar cîțiva cetățeni n-au ajuns încă la casele lor. Nu știm mai nimic despre comuna Bulzești, în afara unei poezii. Dar, în ea e vorba de cu totul alte timpuri. Întrebăm unde am putea înnopta, ca bieți bucureșteni rătăciți la atîtea sute de kilometri de casă, se află cu noi și un copil, oamenii ne privesc cu îngrijorare, dar nu dau defel din umeri. La Nicolae Giurgiu, deputat și delegat sătesc, zice unul, sau la Filon Giurgiu, ori la Aslău Gheorghe și Aslău Alexandru i-ar putea primi, zice un altul, scuzindu-și totodată pe toți cei din jur : „Noi sîntem din Ticera, ăsta-i sat la vreo patru

kilometri peste munte, v-am primi bucuroși, dar e cale lungă de făcut". Hotărîm așadar să batem în poarta primei case cu lumină la ferestre pe care o întîlnim. Depănăm din nou povestea cu rata pierdută în ultimul moment, ne cerem scuze pentru deranj și ne oferim să plătim cît se cere pentru cazare. Bărbatul care ne-a deschis poarta pare să ezite, apare și femeia în pragul casei, a auzit probabil discuția de afară și acum iese și strigă : „Măi, Victor, adu oamenii-ncoace, doar nu-o să-i ții toată noaptea la poartă !" Intrăm. Casă de om gospodar și de femeie știind să țină rînduiala. Nu ne descălțăm la intrare, fiindcă încă nu știm dacă vom rămîne. Din bucătărie vine un abur îmbietor de la un ceaun așezat pe plită, exact ca într-o poveste pe care parcă am ascultat-o cîndva. Ne așezăm pe scaune, vorbim de una, de alta, cînd sîntem întrebați cu ce treburi la Bulzești e cît pe-aci să ne dăm de gol, dar n-o facem, inventăm pe loc un pretext cu o cooperativă meșteșugărească interesată în costumele populare locale și treaba pare că merge, ori cine știe... Omul din fața noastră, care se recomandă Aslău Victor, a fost pădurar o viață întreagă, muncitor, maistru, în partid a intrat în 1947, apoi director la I.F.E.T. Sebeș pînă la pensie. Nu, nu-s rude toți de care am auzit pînă acum, Aslău și Giurgiu, adică locuitori de pe Valea Giurgeștilor, sînt mai toți de pe aici. Nea Victor, acum om la 65 de ani, a colindat toată țara după munți, din Maramureș și Bihor pînă-n Vrancea și Bacău, pe drumuri pe care numai călare se mai putea răzbate, așa cum era de altfel și cel al Bulzeștiului. Exploatarea, zice, se făcea prin „plutire sălbatică", adică lăsînd buștenii să coboare liber pe ape, dar planul era plan, de cum începea sezonul de tăiere, pleca primăvara și se mai întorcea toamna. Pe femeia sa o cheamă Viorica, e de fel din satul Străuți, lîngă Ticera, despre care acum știm ceva, dar de cunoscut s-au cunoscut mai bine pe Muntele Găina, la „tîrgul de fete". Aflăm repede o poveste frumoasă cu moața de 16 ani plecată împreună cu mama sa încă de dis-de-dimineață, cam pe la ora 4, spre Muntele Găina, fiindcă venise vremea de măritat la 18 se pare c-ar fi început să fie cam tîrziu, că așa sînt obiceiurile locului, sau poate doar așa a fost. Se îmbrăcase frumos Viorica Lazăr în acea dimineață, mama îi luase și o straiță cu merinde, după vreo 3—4 ore de mers pe jos au ajuns sus pe munte, lumea era puzderie, poate peste 15 000 de oameni, au scos din straiță cașul de oaie, plăcintele și chiar sticla de țuica fata de care nu l-ar fi putut ospăta pe cavaler. Se porniseră horele, că fiecare comună ținea să aibă muzica și chiar birtul ei, flăcăii abia veniți de la armată începuseră să-și rotească ochii prin mulțime, și iată că apare tînărul Aslău Victor, 24 de ani pe muche, o ia pe Viorica de mînă („o știam de la școală !") și-i zice pe șleau : „Hai, Viorică dragă, să jucăm și noi o moțească de-a noastră !" Că așa-i pe Muntele Găina, de cînd se spune că o găină cu penele de aur ar fi zburat de la Roșia Montană și s-a oprit tocmai pe muntele care îl poartă numele. Așa s-au cunoscut mai bine și soții Aslău în acea vară, mai tîrziu Victor a fost în Ticera la părinți și cînd a coborît cu Viorica, fata nu s-a mai întors. La toamnă au făcut nunta.

Camera alăturată, în care privim pe furiș prin ușa întredeschisă e cea de culcare, dar nimeni nu ne-a invitat acolo. E strălucitor de albă și curată, pe pereții văruiți parcă de curînd nu-s multe lucruri, doar cîteva farfurii de lut și un tablou cu o fată. Da, e chiar fata gazdelor noastre, acum profesoară — locuiește în Alba Iulia, bătrînii mai merg să mai stea la ea în toiul iernii. Și, în fapt, zice nea Victor, ăsta-i necazul satului, că tinerii sînt mai toți plecați spre oraș și, în loc să se întoarcă ei, mai mult bătrînii îi urmează. Femeia apare deodată cu o farfurie pe care fumegă o mămăligă cît o roată, o așază în mijlocul mesei și ne invită să luăm fiecare. De fapt e un balmoș, o mămăligă delicioasă fiartă în smîntînă, pe care o mîncăm cu poftă. Afară a început să plouă mărunt și tare ar fi bine dacă am putea rămîne aici, dar nimeni n-a mai vorbit despre asta un cuvînt. Mulțumim frumos pentru mîncare și dăm să ne ridicăm, întrebînd totodată unde am mai putea încerca în privința dormitului...

— Hai, fiți serioși, zice Victor Aslău, păi unde să vă mai duceți pe vremea asta ? Sînteți bineveniți și ne scuzați dacă nu vă vom găzdui chiar ca la oraș.

Tudor Octavian :

Am vizitat o cantină de mineri

Mai toate cele cîteva zeci de femei, care lucrează la cantină, au bărbații în subteran. Masa, ca să zicem așa, e o chestiune de familie și, pentru că e o chestiune de familie, trebuie să fie bună.

Minerul, se cunoaște, are prin lege o masă caldă la intrarea în schimb, masă plătită de întreprindere, deci de stat.

Contabila Ilona Kasa, de 17 ani la Voivozi și de 5 în administrația cantinei, e preocupată nu de leu, cum s-ar putea crede, ci de bănuț. E o politică a prețului în aceste cantine muncitorești, care, atunci cînd sînt conduse cum trebuie, e pasionantă.

Spre exemplu, politica prețului mesei gratuite a minerului în ziua piureului de cartofi cu carne de porc. Ce mîncare e aceea care costă numai 5,80 lei ? Să socotim : 150 gr carne de porc — 3,30 lei, 400 gr cartofi — 0,55 lei, 200 gr pîine — 0,64 lei, 30 gr ulei — 0,35 lei, 31 gr zahăr — 0,30 lei, diverse — 0,56 lei. Pare să fie oportună o întrebare „de trei simplă". Dacă 150 gr carne de porc costă numai 3,30 lei, cît costă kilogramul ?

— Vedeți, spune Ilona Kasa, lucrurile stau așa : noi nu pornim de la o sumă de bani și încercăm să chibzuim ce obținem cu ea, ci oarecum invers. Ne gîndim mai întîi cum trebuie să fie o masă ca să-l țină pe om orele de abataj în putere și abia după aceea cum facem de bani. Soluția e să creștem porci. Și creștem cîteva sute. Din cei 1 600—1 700 de oameni, care primesc o masă gratuit în schimb, doar 100 — copii și personal — iau masa ca abonați la cantină. Practic, aici gătim, iar mîncarea o transportăm la microcantinele de sector, la Vazari, la Jurteana II și III, la Cuzap II, la Budoiu și Sașba. Sînt o mulțime de kilometri de umblat cu furgoneta la ora fixă, minerii sînt foarte pretențioși, dacă nu le place masa, le-o reproșează mai întîi soțiilor, care muncesc la cantină. Ne aprovizionăm serios pentru iarnă, de fapt procedăm ca în gospodăria personală : îngrijim să avem de toate și la vreme. Am pus la punct o gospodărie anexă mare și, după cum merg lucrurile, cred că vom fi curînd în situația să avem prețuri interne la aproape toate cele necesare, indiferent de mersul pieței.

La cantina din Voivozi se lucrează și duminica, se lucrează tot timpul. E un loc unde grija față de om are niște înfățișări fără echivoc. Cînd omul mănîncă pregătindu-se pentru un schimb la talpa cărbune, prea multe nuanțe ale ideii de bine nu încap. Carnea trebuie să fie carne, varza să fie varză, leguma întreagă și îndestulătoare, gustul plin și sănătos. Sînt situații cînd prea multe nuanțe pot acoperi binele însuși.

Trebuie să mai spun că am intrat în cantină dînd, pur și simplu, bună ziua și fără multe lămuriri dinainte. În bucătărie mirosea a zi obișnuită și a curățenie, atmosfera era de casă cu grădină proprie de zarzavat și cu reguli respectate de toată lumea, un loc, prin urmare, cum și trebuie să fie. Nimic mai cinstit, la urma urmei, ca o cantină să fie ce-i este dat și să nu funcționeze cu surprize.

> **Mama îmi spunea însă că în Munții Apuseni ar mai fi o țară : Țara Vîlvelor. Și că între aceste vîlve se stîrnesc cîteodată bătălii după chipul și asemănarea furtunilor. Fulgerele mute, fulgerele, ce lucesc uneori în zarea nordului, necurmate de nici un tunet, ar fi săgețile de foc ale vîlvelor ! Din tonul în care mama îmi vorbea despre aceste lucruri, simțeam însă că Munții Apuseni puteau totuși să fie o margine, margine a lumii, și că dincolo de ei nu mai era decît — povestea.**
>
> **(Lucian Blaga – Hronicul)**

Mordă din untură rîncedă cu mălai

Se lua din untură un fel de tobă, unsoare rîncedă de porc, și se așeza într-un castron : jumară cu jumară, mai multe bucăți. Pusă la foc începea să se topească. După ce erau topite jumările se luau cu lingura și se depuneau pe un dof. Într-un blid de pămînt se „dumică" (sfarmă) cu mîna mălai, după cîți membri erau în familie. Se punea cu mîna dreaptă mălaiul dumicat în vas și cu mîna stîngă se „mintenia" (amesteca) cu untură. Această amestecătură se fierbea pînă ce se îngroșa. Se servea cu linguri de lemn, de regulă fierbinte sau, oricum, caldă. Era o mîncare foarte bună și gustoasă fiind de cele mai multe ori și un medicament al stomacului. Din păcate a dispărut din hrana omului din zilele noastre.

Cordii din frunză de varză

Familiile mai sărace, mai lipsite de bucate (cereale), în perioada din trecut făceau din varză un fel de ciorbă ce-i spunea „cordii" verzi din frunze de varză. Se luau frunze de varză mai mărișoare și se tăiau cu cuțitul așa cum sînt tăițeii lați. Se fierbeau într-o oală de pămînt împreună cu sare. După ce frunzele erau fierte bine se storceau și se puneau într-o altă apă curată. Se puneau din nou la fiert. După ce se răceau erau servite cu zeamă de mălai

bate caii la galop (ceea ce oamenii de la munte nu fac niciodată !), feșeau aburi din ei ca din niște cazane. Și abia ajunși sus, medicul află că cel ce bătea caii nu era nici măcar rudă cu bolnava : îi găsește pe toți adunați în ogradă, unii aduceau apă, alții dădeau la porc etc. Era vorba de debutul unei pleurite cu sufocări și dureri enorme ; în momentul cînd pacienta s-a liniștit, pentru întreg satul a fost o adevărată sărbătoare...

„Vedeți, ăștia sînt... ! Prin 1978 — vă relatez un alt caz — unul dintre sătenii de aici nu a fost lăsat să-și culeagă grîul, pe motive absurde. Omul a plecat... nu știu unde".

Situația nu l-a descurajat pe medicul Florin Bîrnețiu. „Cînd alții plecau, noi construiam

punct sanitar în Văsoaia și Păiușeni, cu ajutorul organelor județene de partid și Direcției sanitare. Oamenii au înțeles că nu mai sînt lăsați de izbeliște. În plus, a contribuit și faptul că, dacă pînă anul trecut, Văsoaia era declarat sat dezafectat, astăzi s-a revenit asupra acestei decizii. Cam asta ar fi povestea Văsoaiei... !".

...Revenim la centrul de comună, pe vremuri la fel de șters, la „locul acela în care nu se întîmpla nimic". În 1975 — deci la doi ani de la inaugurarea Muzeului satului, și peste pod de el, este inaugurat un alt important obiectiv : dispensarul (în care mă aflu cu acum), tip Ministerul Sănătății, cu două circuite (cabinet plus sală de așteptare adulți — idem, pentru copii), integrînd și locuința medicului. Clădirea și tot mobilierul sînt noi. Florin Bîrnețiu menționează cum un mare ajutor au primit, aici, de la ing. Gheorghe Olaru de la I.A.S. Udvinis-Arad, prin planuri, meșteri, mijloace de transport etc.

Un alt ajutor pe care medicul ține să mi-l menționeze, imediat după cel primit din partea organelor județene de partid și de stat, este cel acordat de către Gheorghe Mercea, inginer în cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare — localnic, ca și Florin Bîrnețiu — și care și-a adus o însemnată contribuție în introducerea apei curente și curentului electric, în asfaltarea localității etc.

HORIA PĂTRAȘCU

Restul e iubire

(Reflecții despre munți)

Am fost rugat să scriu în acest număr al revistei „ceva" despre munți. Ceva? Orice eroare provine dintr-o excludere, zicea Pascal. Dar e o fatalitate, se pare, să spunem „ceva", mai ales cînd am dori să spunem totul.

Am încercat, nu demult, să definesc ceea ce îmi place să numesc morala munților. Și afirmam că munții despart ca să apropie; că ei te obligă să taci pentru a găsi cuvintele cele mai potrivite, ceea ce nu e puțin lucru într-o lume zgomotoasă care nu suportă nici discreția Giocondei. Adăugam atunci : am avut totdeauna impresia sau poate iluzia că o anume reculegere la care te constrînge muntele îi intimidează și pe escroci.

Exageram, bineînțeles. În realitate, știu că escrocii autentici nu primesc lecții de decență. Și nici nu mai sînt atît de naiv încît să cred că lumea e nerăbdătoare să găsească în natură pedagogul de care are nevoie. Pe vremea cînd citeam „Émile" al lui Rousseau eram foarte tînăr și lipsit de experiență. Între timp, măcar din acest punct de vedere, am devenit mai lucid.

Nu există, totuși, o morală a munților? Am copilărit lîngă munți și răspunsul meu nu poate fi decît unul singur.

Dar îmi dau seama că pot fi bănuit de orgoliu. De aceea prefer să recunosc că noi înșine, cei care ne-am născut lîngă munți, sîntem cei dintîi stingheriți de defectele noastre. Cînd vorbim de morala munților n-o facem pentru că am fi mai buni sau mai răi decît cei care au trăit mereu departe de munți, ci pentru a ne explica nouă înșine în primul rînd de ce sîntem așa și nu altfel. Căci dacă ar fi o copilărie să judecăm caracterele după altitudinea la care s-au format (în definitiv, pe Acropole grecii n-au urcat decît o sută de metri pentru a ajunge la zei), în ce ne privește înțelegem, de pildă, de ce nu prea știm să fim degajați. Liniștea noastră, a celor care am văzut multă vreme cerul lipindu-și obrazul de piatră, e colțuroasă ca muntele. Noi ne ascundem tandrețea sub o platoșă de asprime, de frică să nu fim trași pe sfoară și să ne expunem prea mult dezvăluindu-ne căldura fără nici o precauție. Obișnuiți cu intimitatea tăcută a muntelui, ne hotărîm greu să ieșim din rezervă și nu ne mărturisim ușor sentimentele. Preferăm să iubim decît să facem declarații de dragoste. Și devenim, brusc, timizi pe orice scenă unde hohotesc reflectoarele. Nu ne judecați, prin urmare, că n-avem destulă jovialitate și nu ne lăudați că luăm în serios orice fleac. Nu e nici vina noastră, nici meritul nostru. După cum nu e vina noastră că sîntem, în genere, zgîrciți în lucrurile mărunte și risipitori în cele mari. Căci am obținut totul greu. Nu ne-a dat nimeni nimic gratuit. Am plătit pentru fiecare floare și pentru fiecare bucurie. Dar pentru a ne dovedi nouă înșine că ne putem ridica deasupra slăbiciunilor noastre, uneori sîntem gata să pierdem totul. De fapt, calitatea noastră principală este că nu ne jucăm cu vorbele, iar defectul nostru principal că am transformat asta în orgoliu. Provocat să ridă, un om de la munte lese stingherit din adîncul său de tăcere. Obișnuit să tacă, el consideră risul, cînd nu e exploziv, indecent. Cu alte cuvinte, nu știm să fim dezinvolți. De cîte ori încercăm, nu reușim decît să fim stîngaci, surîdem forțat și se vede că nu sîntem în apele noastre. Pe scurt, n-avem vocație de actori. Cunoaștem un singur rol bine. Să spunem ce gîndim și să fim ceea ce sîntem.

Piatra și pămîntul dur ne-au silit să fim prudenți și cu ispitele metafizicii. Noi ne-am lipit de pămînt ca Anteu nu ca să cîștigăm puteri, ci ca să trăim. Știm de ce în deșert filosoful trebuie să caute mai întîi o oază ca să nu moară de sete, după care poate să-și continue meditațiile. Deoarece și muntele, prin singurătatea lui, este uneori un deșert unde, înainte de a discuta despre dragoste, simți nevoia s-o trăiești. Dar în același timp știm că muntele este exact contrariul unei piramide și că numai cine înțelege asta ne poate înțelege și pe noi. Piramida slujește o iluzie metafizică, în vreme ce noi, chiar în pustiul ideilor pure, ne întoarcem cu fața spre țărîna pe care am trădat-o și spre locurile unde am învățat să iubim.

Am aflat astfel că muntele are un sens numai dacă i-l dăm. Altminteri, nu e decît un morman imens de piatră, un accident geologic. Și, chiar cu întîrziere, am descoperit că nu munții sînt de vină pentru ceea ce n-am fost în stare să trăim.

Sînt pe jumătate un renegat pentru că, întîlnind marea, n-am putut să plec indiferent de pe plajă, dar nimic nu șterge în mine amintirea și gustul pietrei. Departe de munți, simt cum corabia joacă pe valuri și visez să am o stîncă sub picioare. Să numesc asta nevoie de certitudini? Mă tem că sună prea retoric. Și am, din ce în ce mai mult, oroare de cuvinte mari. E vorba, poate, mai curînd de un destin al nostru, al celor care am trăit lîngă munți. Nu putem trăda niciodată pînă la capăt. Și tîrîm după noi, chiar în zarva orașelor, tăcerea în care am crescut.

De aceea surîd cînd cineva îmi face obiecții: „Totuși munții sînt prea morocănoși ; sau prea singuri". Mă rog. Ce să răspund? Orice aș spune e incomplet. Restul e iubire. Iar iubirea nu se teme de obiecții. Unii sînt de altă părere și nu iubesc munții? Să fie sănătoși. Nu le reproșez nimic. Nu poți să reproșezi unui om că n-are noroc. Și, la urma urmei, unul din marile privilegii ale iubirii e că nu depinde de nimeni. Doar de tine însuți. Sau poate nici de tine însuți.

Dealtfel, adevărata dragoste n-are nevoie de apologie. Și dacă în genere cîmpia ne învață să vorbim, muntele ne învață, totuși, mai ales să tăcem. Cei care am trăit lîngă munți știm bine cît ne-a ajutat și cît ne-a costat asta.

OCTAVIAN PALER ■

Tîrgul de fete de pe Muntele Găina

Am cunoscut bine, în tinerețea mea, doi bătrîni intelectuali din Transilvania : pe ziaristul și omul politic Ion Rusu-Abrudeanu (1870—1934) și pe juristul și dîrzul luptător pentru cauza națională, Amos Frâncu, ce se evidențiase la începuturile lui profesionale ca un curajos și vehement apărător al memorandiștilor și, mai apoi, ca un înflăcărat și neostenit susținător — mereu prezent — în toate revendicările sociale și dreptele nevoi de viață ale moților, care îl investiseră, dealtfel oficial, procurator al lor și sol de dezideratele, în fața guvernelor și autorităților constituite.

Nu știu dacă de la Amos Frâncu — mai în vîrstă decît Ion Rusu-Abrudeanu și care, mi se pare, l-a supraviețuit — a rămas vreo operă scrisă și tipărită în legătură cu moții lui, dar ziarele timpului din Transilvania de dinaintea Unirii, ca și celelalte din România întregită, îi consemnează în dese rînduri, entuziast și elogios, inițiativele, demersurile și strădaniile, ca să-și ridice, din istoviri și obide, semințiile din care se obîrșea. Știu că din aceeași stirpe veneau și Teofil Frâncu, decedat în 1903, care ne dăduse în colaborare cu învățatul ardelean George Candrea (1862—1903), atît de grăbit să încheie socotelile pămîntești, două studii remarcabile : **Rotacismul la Moți și Istrieni și Românii din Munții Apuseni**, care, dacă nu mă înșel, a fost încununat cu Premiul Academiei ; și, precizez, ca să înlătur orice ipotetice confuzii, că nu e nici un grad de rudenie — în afară de înrudirea de spirit — între George Candrea moțul și Aurel Ion Candrea bucureșteanul, care nu și-a pierdut total notorietatea, valorosul lingvist și titularul catedrei de dialectologie și folclor romanic de la Universitatea din București, de pe vremuri.

În schimb însă Ion Rusu-Abrudeanu ne-a lăsat mai multe volume, — peste activitatea lui de ziarist începută la „Tribuna" de la Sibiu și stabilindu-se din 1890 în București și-a continuat-o la „Țimpul", la „Conservatorul" și pe urmă, ani îndelungați, pînă în 1916, la „Adevărul".

După primul război mondial n-a mai militat în presă și s-a dedicat politicii, fiind ales de mai multe ori deputat și senator pe listele partidului liberal. Citez cîteva din titlurile cărților lui : „Habsburgii și Românii" în 1915, împreună cu regretatul diplomat și omul de rectitudine și de inimă, care a fost Vasile Stoica ; „România și războiul mondial" în 1921, „Moții", amplă și muncită lucrare întinsă pe 540 pagini, cu o bogată și frumoasă ilustrație, scoasă în 1928 și în același an va mai tipări : „Originea, degenerescența și tragedia Habsburgilor", apoi în 1930, „Păcatele Ardealului față de sufletul vechiului regat" și, în fine, „Tragedia aurului" și „Aurul românesc", ambele din 1931.

Am dat aceste reduse detalii, pe de o parte, fiindcă cititorul de azi n-a avut cum să mai audă nici de Ion Rusu Abrudeanu, nici de Amos Frâncu și, pe de alta, pentru că luat de el, am asistat, în vara lui 1929, la desfășurarea îndătinatului obicei, conservat din străvechimile noastre, al Tîrgului de fete de pe Muntele Găina. El era sorocit să fie ținut anual în cea dintîi duminică după 29 iunie, cînd calendaristic cade onomastica sfinților Petru și Pavel. Sărbătoarea nu avea nici un caracter religios și în regiune asemenea bilciuri mai existau pe Muntele Călineasa și acela din comuna Hălmagiu, la poalele Găinei, care era numit Tîrgul sărutatului sau al nevestelor.

Mai fuseseră altele două de pe Munții Biharlei și Lespezi, care au fost abandonate succesiv, unul în 1828, al doilea în 1830. Dar Tîrgul de fete de pe Găina era cel mai popular și cel mai populat și se pare că acuma e singurul care mai păstrează tradiția așezărilor noastre milenare.

Am văzut atunci, în duminica respectivă, urcînd spre platoul Găinei, moți și moațe, crișeni și crișence, în superbele lor straie festive, însoțiți de lăutari, de strigături și de chiote și am înțeles mai bine, din structura lor stîncoasă și din chipurile lor dîrze și neînduplecate, jertfa sublimă a trinității Horia, Cloșca și Crișan, cu toate visurile care i-au iluminat, ca și tălosul răspuns al lui Avram Iancu dat împăratului, care-l chemase la sfat și la împăciuire :

— N-am a veni acolo, fiindcă nu avem vorbă împreună. Un nebun ca mine și un mincinos ca tine nu se pot înțelege.

Și am priceput, tot atunci, ultindu-mă la mîinile lor muncite și la frunțile lor ridate și amara strofă de jale și de tînguire a moțului :

Nu am pîine, nu am sare
Toate le-a dus darea mare,
Darea mare ce m-apasă,
De stă sufletu-mi să iasă.

Au trecut, din 1929, cincizeci și doi de ani. Și astăzi, cînd tinerii mei colegi de tagmă, se întorc din Apuseni în paginile „Flăcării", ca albinele la stup, cu rodul ochilor și al minții — altă generație de împătimiți sclavi ai efemerului, care va rămîne de-a pururi, meseria noastră de-o zi și de fiece zi — mă simt îndatorat să le mulțumesc că mi-au descuiat o firidă lăcătuită din memorie, care să-i reînsuflețească o clipă pe Ion Rusu-Abrudeanu și pe Amos Frâncu, laolaltă cu tulburătoarea datină a Tîrgului de fete de pe Muntele Găina, care m-a înflorat la 21 de ani, cu toată taina ei nepătrunsă și nedescifrată de naștere și de supraviețuire.

L. KALUSTIAN ■

Azi, la același tîrg...

Cîntecele, observa cineva, au uneori destinul pieselor fragile de arhitectură, prăvălite printr-o vitregie a timpului sub valuri de mare sau îngropate de pămînt. Imaginați-vă, spunea același, un imn acoperit de valuri pînă la jumătate, cu trepte de piatră dramatic oprindu-se în neant, cu scări dispărînd în adînc, sub nivelul pluviriu, cu vaste portaluri prin care zboară doar păsări. Asemenea vestigii de dimensiuni grandioase, arhitectonice sau muzicale, nouă, românilor, ne lipsesc, vechea noastră cultură — cea a lutului ars și a lemnului — neputînd clădi durabil decît în spirit. Și totuși...

Totuși, cum se poate însemna, de pildă, sunetul păstrîndu-l spontan și curat pentru o altă ureche, care încă nu s-a ivit în timp ? Ceva din el rămîne, se zice, imprimat în cuvînt, o materie care, asemenea lutului, la uneori amprenta glasului uman. Dar e de-ajuns atît ?

Mi-am pus aceste întrebări în vara asta, la sărbătoarea „Tîrgului de fete" de pe Muntele Găina, una din cele mai vechi ale oamenilor acestui pămînt (după unii cercetători, ca Tache Papahagi, de exemplu, „aparținînd epocii de formațiune a poporului român"), în care întîlnirea și cu cuvîntul, dar și cu sunetul pur al vocii strămoșilor, acea voce de care se sprijină ființa noastră ascultîndu-se și regăsindu-se pe sine, s-ar fi cuvenit să se petrecă firesc : cu firescul cu care cîntecul bătrînesc, început cîndva pe o prispă de țară, izbrăvește în țara cea mare și, de fapt, nu izbrăvește niciodată. Din păcate, nu s-a întîmplat așa. Din păcate, cei care au ascultat, la Tîrgul de pe Găina, cîntecele formațiilor muzicale venite aici din mai multe zone, n-au ascultat vocea moților, sunetul ei străvechi și inconfundabil, nu le-au ghicit deci povestea, nu le-au simțit deci nici arta, nici firea. S-au cîntat melodii frumoase (adesea chiar prea „frumoase", prea lucrate), dar nu s-a cîntat moțește. Chiar cînd s-a apelat la folclorul local, „aranjamentele muzicale" s-au dovedit trădătoare. Folclorul moțesc, pe scenele tîrgului, n-a fost, într-o seamă de cazuri, decît un schelet de cuvinte a cărui ființă muzicală s-a destrămat sau a luat-o razna. Arhitectura lui exterioară s-a păstrat, de cele mai multe ori, intactă, ea admițînd chiar speculația pedant-filologică, dar i-a lipsit elementul esențial. I-a lipsit duhul.

Va trebui să mai observăm că, măsurat în procente, nu doar folclorul muzical moțesc, dar și cel literar a fost vitregit. Celebrele „strigături" ale moților, cu care s-au umplut atîtea colecții folclorice, n-au răsunat decît arar și stîngher. Folclorul dens și tulburător al zonei, concentrînd filoane dintre cele mai vechi, pure prin arhicristalizarea lor, patentînd tehnici artistice încă nefructificate de nimeni, ar fi oferit organizatorilor șansa unor programe nu doar bogate, dar și pline de inedit.

Una și într-un fel se cîntă în satele moților, la sărbători obștești sau familiale, alta și într-alt fel se cîntă pe scenele tîrgului de pe Găina. Pe cînd, în generosul cadru al „Cîntării României", refacerea, pentru moți, a cîntecului moțesc, adică o atentă restituire — sub auspiciile unei sărbători de o asemenea anvergură cum este cea a „Tîrgului de fete" — a coloanei sonore a unei grandioase istorii?

ILIE PURCARU ■

Apusenii, spațiul nostru mioritic

Îmi stăruie în cîmpul memoriei prima călătorie în Apuseni, peste care s-au înscris altele de mai tîrziu. Totul apare învăluit în lumină; în unduiri de șes și de deal, de perdele de pădure și de întinse lanuri de porumburi, de grîu și de floarea-soarelui în schimbarea culorilor spre coacere. Prima dată, parcă era un sfîrșit de august și drumul nostru urca lent lăsînd în stînga, învăluite într-o pîclă albăstruie, Cheile Turzii, iar în față, mereu în față, planuri de înălțimi din ce în ce mai aproape.

Dimineața am văzut prima biserică cu turn ascuțit de lemn la o parte a satului. Se înălța verticala goticului românesc în lemn, poate cel mai reușit să evoce legătura omului cu toate cele înalte din natură. Neamurile puternice ale apusului și nordului au înălțat în piatră gigantice turnuri verticale care te împing spre neliniște și tensiune. Oamenii noștri au eliminat neliniștea, înlocuind-o cu năzuința calmă și cu împăcarea înăuntrul unui spațiu blînd care învăluie dealul prelungit încă mai sus, prin turnul bisericuței de lemn, dar atît cît dimensiunile sufletului lor.

Pridvorul bisericuțelor de lemn, ca și al tuturor bisericilor noastre, este un adaos arhitectonic unic în arhitectura mondială. De ce l-o fi făcut meșterul nostru și de ce s-a răspîndit pe toate plaiurile și pe toți munții, acolo unde există bisericuțe sau schituri ? Este un semn de unitate și de întindere spirituală în nevoia de a trăi liber și de a contempla deschis spațiul — mereu deschis, adăugat spațiului dinăuntrul bisericii. Erau deschise de-atunci în grandoarea munților altarele păgîne ale dacilor lui Zamolxe. Deschise trebuiau să rămînă și altarele noilor credințe. Și așa omul spațiului mioritic al Apusenilor în lumina și deschiderea lui a fundat lumea satului în care trăia cu vitele lui avînd grijă de toate cîte trebuie pentru ca schimbarea anotimpurilor să i le aducă pe toate. Legătura sigură și indestructibilă între om și întinsele plaiurile cu finețe înflorite, cu apele piraielor, cu piatra munților, cu minereurile ascunse în inima lor, constituiau chezășii sigure pentru noi ridicări și noi împliniri. Secole de-a rîndul, o formă primară de conviețuire cu vitele putea să însemne și multe lipsuri, dar constituia o garanție totală de echilibru biologic și de geneză pentru înalte forme de conștiință. A fost zestrea noastră cea mai puternică.

În toamna aceasta de aur gîndul m-a întors la lumina Apusenilor, cu oamenii, cu munții, cu piraiele, cu plaiurile de fîn, și m-am întors cu grijă la cîmpul lor, la vitele și la viața lor legată de ele. De curînd Adrian Păunescu, poetul, împrumutînd limbajul și metoda economiștilor, ne spunea că în nu știu care sat numărul de vite s-a micșorat de zece ori. În poeziile lui, poetul a plîns pentru moartea cailor de la sate și pentru țăranii rătăciți la orașe.

Se scurg zilele lui octombrie și în curînd o să vină negurile toamnei cu cețuri care învăluie om și pămînt, vite și porumburi neculese, și grija începe să ne apese. Citez, din grijile anului trecut, cîteva fragmente din caietul acelui Dr. Grindei, mereu căutător pentru condiția optimă a omului nostru :

„Trăiau și creșteau pe cîmp și oamenii și vitele sau trăiau în cosare bine adăpostite iarna, iar cînd vițelul și mielul erau mici omul îi aducea în casă lîngă soba caldă alături de copiii lui. Îi învelea în blana cojocului lui și îi hrănea cu mîna. Nu era deosebire între copiii lui și viței sau mînjii lui. Secole și mii de ani așezară adîne înăuntrul ființei omului nostru această sfîntă grijă și înfrățire cu vitele lui. Căci animalul îi aducea de toate, și lînă pentru țesut haine și velințe, și piele pentru opinci sau pentru cojoc, și lapte, și brînză, și urdă, și de toate ale gurii..."

„Dar poate că eu deja greșesc cu întrebarea mea. Odată vitele erau ale cuiva, aparțineau nu unui stăpîn ca bunuri materiale, ci aparțineau ca zestre indestructibilă sufletului său, femeii lui și copiilor lui. Ale cui sînt oare vitele de acum ?..."

„Dar eu sînt mai concret și eu întreb mai departe fără frică de greutatea întrebărilor mele : cine din poporul care are acum în stăpînire toate vitele trebuie să aibă grijă de ele ?... Ale cui ar putea să fie, cînd în iarna aceasta au murit, în grajdurile sistematizate și științific aclimatizate, de foame ? Au murit de foame neavînd nici uroaie de la moară, nici frunzele de porumb culese din vreme toamna, nici fîn din livadă, vitele țării noastre...".

ȘTEFAN BERCEANU ■

Opinia unui alegător

Ideea de jertfă

Toată copilăria mea petrecută undeva într-un sat de sub Munții Căpățânii am trăit sub imperiul rezonanței aproape mistice a unui nume care și azi mă ține prizonierul vocației sale de a sugera tragic ideea de jertfă : Moții. Am învățat la școală, din primele clase, acele versuri care nu mă părăsesc nici azi cu înțelesul lor cutremurător : „Munții noștri aur poartă / Noi cerșim din poartă-n poartă !" și îi și vedeam „scoborînd" în Țară, rătăcitori fără sfîrșit, ca să vîndă fluiere și ciubere și mi-i imaginam „scoborînd" aievea de undeva din apropierea cerului iar noi eram undeva jos, atît de departe încît și cuvîntul Istorie în toată copilăria mea devenise sinonim cu numele Moții !!

Pe urmă aveam să aflu că ei, Moții, avuseseră și un Crăișor, și el rătăcitor nebun, pe drumuri fără sfîrșit, însoțit de un fluier cu care îngîna, așa credeam eu, aceleași versuri : „Munții noștri aur poartă / Noi cerșim din poartă-n poartă !"

Și mereu am avut impresia că sînt și eu vinovat de istoria lor sau că istoria lor e o vinovăție care mă cuprinde și pe mine izvorît, pînă la urmă, din aceeași lume țărănească, pentru că și țăranii mei rătăceau necontenit, toamna, sub ploile ei fără sfîrșit, în care trase de boi osteniți ca și cînd ar fi tras după ei toată istoria, cu mere, cu poame, cu oale de pămînt roșu, după porumb și după grîu, și din cînd în cînd venea cîte un război și ei dejugau boii și trăgeau carul la scuteală și cînd se termina războiul cine se mai întorcea înjuga iar boii și pleca iar cu poame și cu mere și cu oale de pămînt roșu după porumb și după grîu.

Sărăcia Moților mi s-a părut însă infinit mai cumplită fiindcă ei „scoborau în Țară" cu ciuberele pe **umerii lor, cărînd singuri istoria după ei, cu spinarea lor,** și traistele lor pline cu fluiere înflorate mi-au sugerat odată șansa de a se alcătui într-o orgă uriașă și încă mai cred că s-ar putea să auzim răsunînd această orgă.

Un cîntec Moțesc de care mă simt legat cum mă simt legat de Țăranul român, adică pentru totdeauna, căci așa mă simt legat și de pămîntul acesta, începe cu versurile : „Sus, sus, sus, la munte sus, acolo e Iancu dus / La Vidra de sus !" și eu îmi închipuiam că Vidra e undeva pe vîrful cel mai înalt al istoriei noastre. Nu cumva Olimpul nostru s-a aflat la Vidra ?! mă întrebam eu în copilărie și iată că azi mi se pare că încă mai e timp să ne întrebăm.

DINU SARARU ■

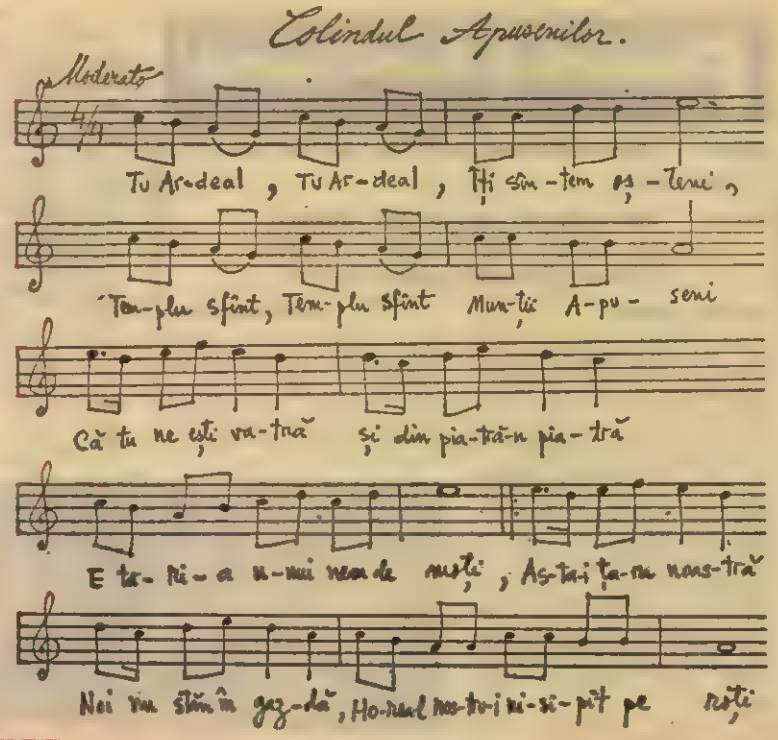

Colindul Apusenilor

Refren
Tu, Ardeal
Tu, Ardeal,
Îți sîntem oșteni,
Templu sfînt,
Templu sfînt
Munții Apuseni

Că tu ne ești vatră
Și din piatră-n piatră
E tăria unui neam de moți,
Asta-i țara noastră,
Noi nu stăm în gazdă,
Horea-ai nostru-i risipit pe roți.

Ne-au furat barbarii,
Ne-au căznit mai marii,
Dar avem în piepturi șapte vieți,
Ne vibrează-n singe,
Pîn-la Putna plînge
Clopotul ce bate la Rămeți.

Riuri prescurtate,
Țări ce nu sînt toate,
Dar veni-vor și mai bune vești,
Pentru toți românii
Care-și sînt stăpînii
Soarele răsare-n București.

Unde-i Avram Iancu
Să mai fringă rangul
Celor ce Ardealu-l vor pustiu ?
Iată că răsare
Iancu din oricare
E-n puterea fiecărui fiu.

Nu vrem războinare,
Doar atît ne doare
Că se pierde amintirea-n vai,
Țară, dă-i tărie
Unei mîini să scrie
Biblia latinului Ardeal.

Pentru-această țară
Poate să și moară
Fiecare dintre noi, rîzînd,
Restul e dorință
De închinăciune
Și să fie pace pe pămînt.

Nu uitați aceasta,
Dreaptă ne e brazda,
Și-am lucrat-o cu-ale noastre mîini,
Fiecare munte
Știe-aici să cînte
Imnul „Deșteptați-vă, Români !"

ADRIAN PĂUNESCU ■

Alcea printre ardeleni

Alcea printre ardeleni mă simt acasă.
În fiecare văd un nepot de-al lui Horia,
de-al lui Iancu.
Ai ! ce s-or mișca într-o bună zi Munții
— Apuseni !
Ce s'or urni din loc ca urlești !

Mi-am ridicat privirile spre cer.
Dar nu-mi spune nimic măireața lui de
stele

Nici luna lustruită ca tinjirea,
Îmi apleacă urechea pe inima țării
Și-aud bătăi neregulate prin gemete
surde...

Freamătă pădurea românească
Ca'n preajma vijeliei !

Mi-am culcat capul pe lutul străbun
Alăturea de alții
Ce mestecă prin somn cuvinte fără sens
Și-am vrut să dorm.
Eu însă-aud, în noaptea ce se lasă
Șuier de piatră pe tăiș de coasă..

S-au dus acele timpuri

Greu recunosc aceste scumpe locuri,
Ce-i drept, nici ele nu mă recunosc ;
Pe-aici stăteam cu cali lîngă focuri
Care scoteau din uscătișuri „trosc !"

Tălăngile sunau nu prea departe
De unde noi frigeam la păpușoi.
Era-ntuneric, ne temeam de moarte
Să nu ni se arate vr-un strigoi.

Dar totuși ne duceam la furt de pepeni.
Cu teamă din grădină de la grof —
Tu-n miezul nopții stai acum și depeni
Fuiorul amintirilor cu of !

Frumoase nopți ce n-au să mai revină !
Iar de trăznind furtuna ne prindea
Încălecam pe cai grăbiți și-n tină
Și ploaie hăuleam sălbatic : nea !

... S-au dus acele timpuri, iar tractorul
De-l bagi ori nu'n șopron, e totuna ;
El nu cunoaște cine-i arătorul
Și nici nu simte ce este furtuna.

Plecare

M-au plictisit viesparele stelare
Și colbul ce-l-năltarăți pe planetă.
Mă-ndepărtez de voi ca o cometă
Să dau de-alte materiei izvoare.

Să nu vă ispitiți a-mi sta-nainte,
Cu vitrjia-vă din veci năroada.
Că-n treacăt de-am să vă ating cu
coada
Ca roua focu-mi are să vă svinte.

Veți rămînea un șes de ierbi uscate
În care vîntul nicicînd nu va bate
Cît luna-n cern-i negru o să stea
Și nu vă mai coseste nimenea.

Morții

Ce m-am dedat cu morții mei !
Ei nu-s în cimitir ci-n mine
Și nu știu de îl-e rău ori bine,
Dar vine vr-unul dintre ei
În al puterii nopții ceas
Să stea cu mine la taifas.

Eu știu că-i mort, dar e ca viu
Și de vorbim de una-altă.
Nici cînd de lumea cealaltă —
Că-i zi ori noapte eu nu știu.
De ne certăm noi nu ne batem
Și discutăm în limba satem.

Vorbim de ce a fost și fu,
Iar poate că eu strig mai tare,
Dar fără nici o supărare,
Ne spunem dumneata și tu,
Ca-n vremea ce-i de timp cărată
Și nu se-ntoarce niciodată.

Cînd mă trezesc (el n-are cum)
Pricep e-a fost iar numai visul
Și-mi zic : în vis e paradisul
Și-o zi îmi face iar pomană
Din hrana ei cotidiană.

MIHAI BENIUC ■

Sat natal

După douăzeci de ani trec iarăși
pe-aceleași uliți
unde-am fost prietenul mio al țărnei
din sat.
Port acum în mine febra eternității,
negru prundiș, eres vinovat.
Nimeni nu mă cunoaște. Vîntul, el singur,
sau plopul
de aur. Plop înălțat de-un fir nevăzut
asemenea fusului.
Nedumerit turnul se va uita două ore în
urma mea,
pînă m-oi pierde din nou sub dungă
apusului.
Totul s-a schimbat ! Casele toate sunt
mult mai mici
decît le-a crescut amintirea.
Lumina bate altfel în zid, apele altfel
în țărm.
Porți s-au deschis să-și arate uimirea.
Dar de ce m-am întors ? Lumura nu
s-a ales,
ceasul meu fericit, ceasul cel mai fericit,
încă nu a bătut. Ceasul așteaptă
sub ceruri cari încă nu s-au clădit.

LUCIAN BLAGA ■

Pe-o străveche cronică

ascult ..
prin al veacurilor împietrit tumult
aud
multitudinare ropote,
iuți, sălbatice tropote,
dangăte stinse de clopote...
și văd,
pe nesfîrșite șesuri, înapoi
prin zăpezi și norui,
în drum spre Bălgrad :
ostași valahi, ca brad lîngă brad,
și-n fruntea lor,
cu-nfățișare-mpărătească de biruitor
în aspre cavalcade —
pe Ion Huniade...
ascult...
ascult
stingîndu-se titanicul tumult
și-ale inimii bătăi se-ntețesc...
frămîntarea mea demonică
m-afundă în zările-ți de foc,
străveche cronică,
și trăiesc și retrăiesc
în risipe
de clipe
cu toate viforele lui, trecutul românesc

ARON COTRUȘ ■

Piecarea moților la țară

trec împletind noaptea în roți
cu cali ruginiți de drum
cu somnul treaz din cînd în cînd
în pipele mocnind a fum

trec învîrtind luna în ochi
cu doina frîntă în ciubără
cu zorile sticlind în hamuri
de-atîta colindat de țară

trec moții, — scîrțîit de munte
destin schimbat în dor aparte
îmi trec prin inimă, prin ape
prin vis și somn și mai departe...

Prin Țara Moților

în falduri svelte tricolorul
veghe-l în Apuseni răsfrînt,
lancea lui Horia — strop de aur
prin haina sevei din pămînt

pe osul cald de manuscrise
mai face lacrima-i de rouă
strălucitoare ca lumina
din strigăte de voievod

urmează geana zilei nopții
în ea ca pasărea e spic
monedă-a singelui de țară
săpată-n fir de borangic

iubirea-navuțește nimbul
poporului ca steag răsfrînt
Horia-i un fiu, — statuie, sacră
cum sacru-i bobul din pămînt.

Întoarcerea moților

cu zgomot de piatră, cu zgomotul surd
lumina le-atîrnă rece la roți.
le șchioapătă cail de drumul rămas
în copitele negre de nopți

cu brîze culcate la ochi și mustăți
trec împărțindu-și iarna pe-acasă
doina le-nghează sub deget tîrziu
și-adoarme în fînul cu gust de mătasă

ION MARGINEANU ■

Jurămîntul oștenilor lui Avram Iancu

JUR...

cumcă ca Român voiu susține totdeauna națiunea noastră română pe calea dreaptă și legitimă și o voiu apăra cu toate puterile în contra oricărui atac și asupriri ;

nu voiu lucra niciodată în contra drepturilor și a intereselor națiunii române, ci voiu ținea și apăra legea și limba noastră română, precum libertatea, egalitatea și frățietatea ;

pe aceste principe voiu respecta toate națiunile ardelene, poftind egală respectare de la dînsele, nu voiu încerca să asupresc pe nimenea, dar nici nu voiu suferi să ne asuprească nimeni ;

voiu conlucra după putință la desființarea iobăgiei, la emanciparea industriei și comerțului, la păzirea dreptății, la înaintarea binelui umanității, al acțiunei române și al patriei noastre.

flacăra în Munții Apuseni

Mihai Pelin :

Am început prin a mă întreba cum trăiesc pădurarii și am sfîrșit prin a mă întreba unde sînt ei ?

Voi începe prin a spune că 12 posturi de pădurari nu sînt încă ocupate în pădurile Albei : 2 în ocolul Cugir, 3 în ocolul Sebeș și 7 în ocolul Bistra. De ce ? Începînd de aici, lucrurile se complică. S-a contat pe absolvenții liceelor silvice din Timișoara și Gurghiu, dar mai cu seamă tinerii care au apucat să se obișnuiască cu viața unui mare oraș, cu barurile, cinematografele și teatrele lui, acceptă mai greu izolarea. Izolarea presupune nu numai o existență mai dificilă, un spirit mai acut al gospodăririi, dar și din punct de vedere profesional îl obligă pe om, aflat departe de îndrumarea unui tehnician sau inginer silvic, la inițiativă personală în situații dintre cele mai neașteptate. Este adevărat, pînă una alta, pădurile Albei nu duc lipsă de pădurari tineri, Traian Talpoș, Ioan Achim, Vasile Adam, Gligor Bolca, Ioan Petrescu, Emil Fiț și Nicu Pogan fiind numai cîțiva dintre ei, intrați în plinea aceasta aspră recent, în anii '79, '80, '81. Însă, iată, nu s-au prezentat la post 2 absolvenți în '78, 14 absolvenți în '79 și 6 absolvenți în '80. Cele 12 cantoane fără pădurari stăruie în inima unor păduri întinse fiecare pe o suprafață cuprinsă între 1 100 și 1 316 ha. „...Sînt noi, cu condiții civilizate de viață (camere spațioase, lumină electrică, apă curentă în interior, gospodărie anexă, grădină) și sînt amplasate lîngă drumuri forestiere..." — notează într-un raport inginera Aurora Pompei din Departamentul silviculturii. Și, cu toate acestea, Irimie Cătă a preferat să se recalifice ca brutar la colonia șantierului hidroenergetic de pe Valea Sebeșului, iar Ioan Mihăilă s-a încadrat la I.F.E.T. Toți invocă, în primul rînd, volumul mare de lucrări tehnice : numai culesul semințelor, întreținerea pepinierelor, plantările și adunarea fructelor de pădure reclamă o activitate pentru care, la dimensiunea unei păduri de 1 300 ha, nici 24 de ore din 24 nu sînt suficiente, dacă vrem să contăm pe o treabă ca lumea. Totuși, inexplicabil, pădurarii nu beneficiază de sporul de 10 ore, de care beneficiază, în schimb, orice ins care cară o sîrmă de colo-colo pe un șantier. Apoi sînt invocate distanțele mari dintre sediile cantoanelor și punctele de aprovizionare cu alimente : între 20 și 65 km. În absența mijloacelor de transport, aceste distanțe se străbat pe jos, iar în cantoanele din munți, unde zăpada atinge curent un metru sau doi, din noiembrie pînă în mai, pădurarul rămîne complet izolat. Totuși, inexplicabil, pădurarii nu beneficiază de sporuri de izolare. Nu beneficiază de sporuri ale retribuției nici măcar acei pădurari care, vrînd-nevrînd, alături de grija cantoanelor proprii, sînt nevoiți să accepte să gireze și cantoanele fără pădurari. Pădurea lor mărindu-se atunci și la peste 2 500 ha. Una peste alta, cînd intră în plîine, un pădurar își începe activitatea de la o retribuție de la 1 620 lei lunar. După 21 de ani, dacă lucrurile merg bine, cînd ar ajunge pădurar principal ar putea spera la o retribuție de 2 240 lei lunar.

Peste toate necazurile, lumea oamenilor pădurii rămîne o lume a destoiniciei. O lume a unor virtuți care nu se trîmbițează, ci se îndură cu aceeași seninătate cu care se îndură un foșnet de creangă sau o fugă de jivină stirnită. O lume a răbdării. Și destinul lui Iosif Tuhuț, șeful brigăzii 5 de la Izvorul Ampoiului, cu sediul la cantonul Roșioara, cu toată viața lui adunată în același canton, se poate constitui într-o ilustrare desăvîrșită a lumii acesteia.

De loc din Buninginea Ciurulesei, Iosif Tuhuț a intrat întîi și întîi în pădure de la 13 ani, alături de tatăl său, Lazăr Tuhuț, ca muncitor forestier, trudind pînă la spetire la metri steri. Lăsînd războiul deoparte, chiar dacă a lăsat urme și în viața și în trupul lui, să mai spunem că la 1 august 1948 Iosif Tuhuț a devenit brigadier silvic, este cel mai vechi brigadier silvic din Alba, și are în subordinea sa cinci pădurari : Gheorghe Arion, Nicolae Oprea, Remus Moraru, Ioan Rusu și Vasile Hărăguș, toți oameni ai locului, toți de pe Valea Ampoiului, suverani pe un spațiu întins între Valea Preotului și Trîmpoaiele, între Roșioara, Dealul Mare și Valea Ruzii.

Lucrurile merg cum merg, dar altădată au mers și mai prost. Primăvara e mai greu ca oricînd, odată cu mustul zăpezii încep și plantările și el, Iosif Tuhuț, în primele primăveri după război, a trebuit să planteze și tot ceea ce nu se plantase în timpul războiului și tot ceea ce ar fi trebuit să se planteze în anii aceia tulburi, cînd nu se știa încă bine care cu care ținea. Într-un singur an, brigada sa recolta în jur de 2 000 kg semințe de brad, cît nu recoltează astăzi întregul Inspectorat silvic Alba. Trebuia prins din urmă un pas pierdut și Iosif Tuhuț l-a prins. Mai cădeau pe capul lui și alte hangarale, firești într-o țară îndatorată pînă la gît, pentru întîmplări ce nu fuseseră știrnite de Iosif Tuhuț : de pe Valea Viltorii, cu vreo trei decenii în urmă, a scos într-o singură lună, de unul singur, nu mai puțin decît 800 mc de lemn, tăiat la secure, copii, nu la drujbă. Atunci l s-au distrus și bocancii de vînători de munte, cu măsele, aduși de el din război, ca singură captură din șase ani trăiți cringen ai ființei sale. Dar clipa cea mai grea a vieții lui de pădurar nu a survenit nici atunci cînd, însoțit fiind de vecinul Ioan Șulea, a fost încolțit de lupi, deși lupii, dacă ar fi fost cavaleri, ar fi trebuit să știe că el nu mai avea decît două cartușe, vechi și ele, că nu se mai înțelegea dacă vor lua foc sau nu. Clipa grea a vieții sale de pădurar a survenit altădată : între Abrud și Alba, în vremea aceea, circula o singură cursă, condusă de un șofer prea voios, pe nume Timoftei Condrea ; era iarnă și el, Iosif Tuhuț, avea în grijă și bazinetul Viltorii și ca să ajungă acolo mai repede n-a avut încotro, s-a agățat de autobuzul lui Condrea ; nu știa că în dreptul bisericii de la Izvorul Ampoiului poleiul lucea ca oglinda și a înțeles așa, în mașina ticsită, abia cînd autobuzul a început să se răsucească aiurea, cînd cu fundul spre Alba Iulia, cînd cu fundul spre Abrud ; a scăpat lovind puternic cu ciocanul de marcaj în clanța blocată a ușii și își aduce și astăzi aminte cum se risipiseră moții, ca rîndunicile, după el, negri pe zăpada imaculată, din mașina scăpată de sub orice control. Așa a regăsit pădurea Viltorii. Așa a regăsit, pentru totdeauna, pădurile ce i-au fost hărăzite și, de atunci, dacă deschide o ușă și nu vede înaintea lui codrul verde nu se mai simte om.

Dar el este un pădurar de pe vremuri, cu alte idei și, dacă lucrurile vor merge tot așa, probabil va ajunge și el să creadă ce crede și Iosif Rusu : ne-ar mai da zece ani înainte, doar atît...

La 29 noiembrie va împlini șase decenii de viață, pensia nefiind prea departe. Și este limpede că nu ar fi ajuns pînă aici dacă n-ar fi avut alături de el pe Maria Tuhuț, soața sa. Dacă nu l-ar fi avut înaintea sa pădurar pe Iosif Porcariu, poticnit din viață abia la 82 de ani. Dacă nu ar fi fost pădurar la Trîmpoaiele Ioan Anghel, ajuns și el la 85. Speranțele de astăzi ale lui Iosif Tuhuț se leagă însă și de ani mulți, și de ani rodnici. Pentru pădure desigur. Și ar fi vrut să ne mai spună ceva, dar nu-și prea găsea cuvintele și nici nu știa că acele cuvinte stăruie demult pe o tablă agățată în centrul comunei Albac :

Inima țării bate
În pădurea seculară ;
Un popor fără pădure
E sortit să piară...

P.S. Spre întîlnirea cu Iosif Tuhuț ne-a condus inginerul silvic Ioan Similie, de baștină din podișul Secașelor. Plecasem din Alba Iulia și înainte de Zlatna am văzut cu ochii noștri ceea ce nici noi, nici Ioan Similie nu am fi vrut să vedem vreodată. Este de necrezut, dar pe Valea Ampoiului citeva coșuri nevolnice ale industriilor Zlatnei, în zonele Valea Mică și Pătrînjeni, pîrjolesc pădurea Negraia pe o suprafață de aproape 400 ha. Pădurea Negraia înverzește primăvara, dar se scutură prematur și de la an la an înverzește mai fără nădejde. Trena de noxe deversată din coșurile ace'ea, pîrnicite dealtfel, se întinde, peste munți, printr-o spărtură a lor, și spre Geoagiu. Și e bine să se știe că aceste coșuri fumegă sub căciula noastră.

Dumitru Eliade :

În realizarea unui contract, achizitorul poate și trebuie să fie factorul numărul unu

Am cunoscut, la Casa agronomului din Deva, 15 medici veterinari și ingineri zootehniști, buni cunoscători ai zonei de nord a județului Hunedoara. Numele lor : Cornel Bocaeț, Ștefan Miron, Laurențiu Tot, Nicolae Ceau, Avram Onet, Ioan Streteanu, Ioan Bocanici, Cornel Cioflica, Voicu Luceanu, Petru Coalma, Alexandru Todea, Emanoil Stanculescu, Mihai Lăpușan, Claudiu Bulz, Ioan Susan. I-am rugat să scrie scurt, exact, sincer, care este opinia lor în legătură cu situația creșterii animalelor în această zonă și, bineînțeles, să formuleze și unele propuneri. Toți au promis că vor scrie, dar s-au ținut de cuvînt doar opt. Dintre aceștia, unul a scris indescifrabil, iar trei nu s-au semnat lămurit. Nu le reprosăm că nu s-au semnat, fiindcă în cadrul discuției preliminare cu ei hotărîsem împreună să se semneze cine vrea iar cine nu, nu. Ne întrebăm, totuși : de ce n-or fi făcut-o ?

● În afara „emancipării" țăranului, un motiv al depopulării satelor e preocuparea insuficientă pentru modernizarea drumurilor de acces către satele de munte. În satul Dumbrava de Sus, de exemplu, după deschiderea drumului forestier și introducerea curentului electric au mai plecat doar vreo 2 familii care deja se aflau în curs de plecare cînd s-au produs aceste modernizări. Referitor la rasele de animale, personal aș fi mers pe ideea menținerii raselor locale (Pinzgau de Transilvania la bovine și turcană la ovine), bine adaptate zonei noastre. Rasa Bălțată românească, introdusă aici în ultimii ani, nu a dus la rezultate mulțumitoare în zonele de munte, atît sub aspect productiv cît și sub aspectul rezistenței la factorii de climă și furajare. În plus, investițiile care s-au făcut pentru dotarea stațiunilor de montă cu reproducători de înaltă valoare zootehnică nu sînt susținute printr-o furajare corespunzătoare. În ultimul timp nu se repartizează nici un gram de concentrate pentru ei. (Dr. Miron Ștefan, comuna Ribița)

Care fiicior îi cătană

Care fiicior îi cătană
Nu-i trăbuie clop cu pană
Că i-o pus neamțu de-aramă
. . . . . .
Bădișor departe ești
Scrie-mi carte de trăiești.
De trăiești să te dorese
De-ai murit să te jelese,
Cu un hir de calapăr,
Cu primuță neagră-n păr.

(Culeasă de la Vitca Floare, nr. 1 Rîșca, la 20 noiembrie 1977, de Ioan Vitca)

„De fapt, e mult mai comod să fii complex și rentabil decît simplu și în pierdere. Cam asta e problema..."

O convorbire cu inginerul ANASTASE HRISTODOR, directorul întreprinderii de metale rare Bihor

— Nu prea aveți nume de moț, tovarășe inginer.

— Nici nu sînt. M-am născut în Dobrogea, la Niculițel.

— Ar fi ceva distanță de acasă, pînă aici, în orașul Dr. Petru Groza.

— Acum, nu mai e nici o distanță. În urmă cu douăzeci și șapte de ani, cînd am venit, simțeam tot felul de distanțe. Multe din ele sufletești. După atîta vreme, m-am așezat cu totul la mină și în minerit. Am casă, familie, cîteva ambiții strict profesionale și o grădină de legume pe care o sap și o îngrijesc și unde am adus și margarete. Sînt acasă.

— Nu se cunosc multe margarete în Apuseni.

— Florile, e drept, le aduc de la Niculițel.

— Nu-i foarte simplu de discutat despre munca la metale rare. Mergi cu gîndul foarte departe și parcă te iau fiorii. Încă mai creăm mitologii în seama acestor metale și minerale greu de găsit.

— Metalele pe care le căutăm noi nu sînt ele chiar foarte rare. Nevoia însă e mare și nevoia le face căutate. Altfel, ce-i spune celui care nu-i în specialitate faptul că producem bisulfură de molibden?

— Aveți dreptate : ce-i bisulfura de molibden ?

— E un aditiv pentru lubrifianții cu mari calități. Se folosește acolo unde e frecare mare la temperaturi înalte. Industria modernă cere lubrifianți cu calități excepționale. Practic, multe n-ar merge fără bisulfură de molibden. E un produs scump și producția lui este extrem de rentabilă. Îl importam pînă nu de mult în întregime, azi mai importăm ceva și în curînd trag nădejde să acoperim toată cererea.

— De ce-l importam dacă puteam să-l extragem ori să-l fabricăm în țară ?

— Nu v-am spus că totul pornește de la nevoie ? Era mult mai simplu să-l ceri la import și să gîndești că așa e lumea, unii să-l poată obține iar alții să-l cumpere.

— Să pornim de la un exemplu.

— În urmă cu dolsprezece ani, construiam o stație pilot, însă nu se spera prea multe cu ea ; pe de o parte pentru că nu știam exact ce o să iasă, pe de alta pentru că existînd posibilitatea de a importa, inițiativa noastră stătea cam în al doilea plan. Pe urmă, s-au schimbat treburile. S-au schimbat așa : cînd am dat în funcțiune stația pilot, trimiteam mereu adrese la Pitești, la Uzina de automobile, ca să-i întrebăm dacă n-au trebuință de bisulfură de molibden, dar nu primeam nici un răspuns. Astăzi, ne presează ei cu cereri și, ca ei, alții și livrăm cît avem.

— De ce nu livrați cît e nevoie, dacă tot vorbim de nevoie ?

— Nevoia, și ea, se măsoară. Am pus la punct o mică uzină pentru o cantitate considerabilă de bisulfură însă cererea se pare că depășește prevederile. Pînă la urmă, ne întoarcem la vechiul proverb românesc: leneșul mai mult aleargă și scumpul mai mult păgubește. L-aș reformula astfel : de fapt, e mult mai comod să fii complex și rentabil decît simplu și în pierdere. Cam asta e problema. E simplu să cumperi de la alții, dar comod, dacă mergi la adîncul lucrurilor, nu este.

— Mai e o problemă : ce faci cînd minele nu-ți dau deloc, dar știi, nici măcar un gram de minereu pentru prepararea acestei bisulfuri de molibden ?

— În minerit, în multe privințe, e ca în grădinărit : să fie sămînță în brazdă, că dacă nu iese una, iese cealaltă. E imposibil să procedezi la o cercetare pasionată și sistematică și să nu obții, totuși, nimic. Există și un risc, desigur. Lupta cu vechiul e chiar o luptă. Noi de pildă, am fost primii care am aplicat susținerile suspendate în mine pe scară industrială. Era vorba de betonarea casei mașinii la o mină. O investiție de aproape un milion și jumătate. În literatura de specialitate, exista soluția pentru o cheltuială mult mai mică, la jumătatea sumei. Riscul era că nu o făcuse încă nimeni. Am făcut-o, s-au pornit niște anchete, toată munca și buna mea credință se juca pe o singură carte. Am fost crezut și susținut de unii, uitat ori condamnat de alții. Toată povestea ca în cărți : într-o parte vechiul, în alta nou. Și eu singurul care plăteam. În disperare de cauză am cerut o verificare : să fie adusă o macara, care să tragă de grindă. De macaraua asta s-au mai atașat niște greutăți dar sistemul de susținere suspendată — care, în fond, era o problemă de inginerie relativ cunoscută — a rezistat și rezistă, bine mersi, și acum. Și eu cu el. Pe mine mă doare inima la propriu, nu la figurat de fiecare milion care se cheltuiește în plus. În marile investiții e mai simplu să risipești un milion decît o mie de lei. În întreprinderea noastră au fost și or să mai fie investiții de zeci și sute de milioane lei. Și, atunci, mă întreb ca om : sînt eu în stare să dau un beneficiu statului de un milion de lei ? Nu cumva îi dau sigur dacă nu îl prăpădesc pe un sistem de susținere în stare să suporte două galerii, nu una cît îmi trebuie ?

— Primarii satelor din zonă spun că le luați toți oamenii la minerit. Care-i adevărul ? Nu cumva exagerează ? În definitiv, omul merge unde îi e mai bine, unde cîștigă mai mult.

— E un paradox aici care merită să fie discutat. Un paradox la ale cărui consecințe te luminezi mai greu. În mină, se știe, se cîștigă. În medie, cam 3 500 lei. Un miner bun se face în 8 ani. Problema cadrelor e prima sarcină a conducerii și ea are o seamă de parametri. Așa cum ni se cere de către conducerea de partid și de stat, metal, nu minereuri și stocuri în hîrtii, la fel sîntem datori cu pregătirea reală a cadrelor. Eu socot că minerul autentic în 8 ani se face. Un alt parametru e media de virstă. Printr-o selecție atentă, am izbutit s-o coborîm de la 40 de ani la 30. Avem, de asemenea, sarcină să creștem productivitatea. Într-o vreme, aveam norme de producție locale. Oamenii le depășeau și noi, fiindcă puteau să le depășească, le măream. Oamenii își pierdeau încrederea în temeinicia normelor și nu se mai îndemnau să muncească mai mult. O treaptă superioară în minerit, un salt calitativ, cum obișnuim să spunem, a fost adoptarea unor norme unice, republicane. Oamenii au un element de raportare clar, îl pipăie pe toate părțile, au motive să depășească norma. Muncesc mai mult, primesc mai mult. E un proces. Și, iată paradoxul : dacă ar lipsi forța de muncă, dacă oferta, mai bine-zis, ar fi mai mică, alta ar fi relația în tota-

● În comunele Buceș și Blăjeni au fost cetățeni care dețineau un număr mare de animale iar în prezent au renunțat la această îndeletnicire de nobilă hărnicie. Unul dintre motivele care explică scăderea numărului de ovine sint contractele de lină și miei puțin cam exagerate. Cit privește bovinele, rasa Pinzgau, locală, s-a transformat în mai multe tipuri de metiși. Rezultate bune se obțin însă numai de la metișii Pinzgau — Bălțată românească pină la a doua generație, în continuare se produce degenerarea rasei. Un alt motiv pentru care mulți au renunțat la creșterea animalelor este că ne aflăm intr-o zonă cu o industrie ce se dezvoltă intr-un ritm rapid iar cetățenii s-au încadrat în muncă în industrie, în sectorul minier, unde ciștigurile lunare sint mult mai mari decit cele rezultate din creșterea animalelor și totodată oamenii beneficiază de pensii de stat mari în comparație cu pensiile pentru țărănime prevăzute de Legea nr. 5 / 1977. (Dr. Avram Onet, comuna Buceș)

● Gradul de urbanizare și industrializare a zonei duce la un flux de populație din localitățile de deal spre oraș, zone întinse rămînînd nelocuite. Legile în vigoare, care au avut menirea să încurajeze creșterea animalelor, nu-și ating scopul. Una din marile probleme care trebuie rezolvate în sectorul creșterii animalelor este retribuirea oamenilor care lucrează în acest sector, competitiv cu cei care lucrează în sectoarele industriale. (Ing. Ceau N., C.A.P. Rișca)

● Lucrez în zona Brad din 1958. În evoluția efectivelor de animale am constatat o scădere continuă, în special la ovine. Unul dintre motive este și neonorarea, de circa doi ani încoace, a contractelor. Țăranii dau animalele contractate dar nu primesc cantitățile de furaje concentrate (porumbul) la care au dreptul prin încheierea acelor contracte. (Bocaet Cornel, medic veterinar, comuna Luncoiu de Jos)

● În multe gospodării cunoscute de mine, unde existau 10—15 bovine, în prezent nu mai este nici un porc. Cunosc și situații cînd bătrînii care mai continuă această îndeletnicire nu sint primiți de către copiii lor în „casa mare" pentru că le miros hainele a grajd. Nu rare sint cazurile cînd, din grajdurile și șurile bătrînilor, tinerii au făcut garaje pentru mașini. Un motiv important pentru care numărul animalelor scade este acela că nu se respectă o clauză a contractelor, și anume aceea potrivit căreia țăranul, în schimbul animalelor predate la contract, are dreptul să primească o anumită cantitate de furaje concentrate (în primul rînd porumb). De aceea, unii producători solicită să ia ființă în satele lor magazine de cereale, cum existau odată, și în același timp ca ei să aibă posibilitatea de a se aproviziona cu îngrășăminte chimice, cu unelte adecvate zonei de munte și cu semințe de plante furajere.

● În fiecare an rămin multe finețe necosite iar numărul de animale scade și el în fiecare an.

● Lucrez în această zonă din 1960. Pină intr-o vreme, ocupația de bază a majorității locuitorilor a fost creșterea animalelor. Acum, într-adevăr, există tendința de a părăsi satele și de a pleca la oraș. Celor care nu pleacă și care mai cresc animale nu li se onorează cantitățile de furaje concentrate la care au dreptul prin contractele încheiate. Dealtfel nu vin furaje concentrate nici pentru reproducătorii comunali, și tocmai de aceea potențialul lor biologic scade iar ei trebuie să fie reformați în timp scurt. Este momentul ca toți cei ce se ocupă de agricultură, de la toate nivelele, să-și îndrepte activitatea spre creșterea animalelor, spre stimularea crescătorilor și spre ușurarea muncii acestora.

Sorin Postolache :

Ca să știu cum vor arăta satele și comunele moților am fost la Centrul de proiectare Alba

— Tovarășe Mihai Octavian Buză, sînteți directorul Centrului de proiectare județean Alba și mai sînteți moț. Așa-i ?

— Da. Mă trag din satul Brăzești, comuna Baia de Arieș.

— Sînteți și veți rămine, credem, în continuare dator Munților Apuseni. Ce faceți dumneavoastră, ce face centrul de proiectare pentru zona de munte de care răspundeți ?

— Majoritatea celor care lucrează în acest centru de proiectare au legături directe cu Apusenii. Toți, după părerea mea, sîntem datori munților. Dar revenind la activitatea noastră, vă pot spune că la ora actuală sistematizarea orașelor, comunelor și satelor de munte are loc într-o nouă concepție, păstrînd în primul rînd tradiția și modul de încadrare a noilor obiective. Desigur, se poate vorbi și de o schimbare a modului de viață, prin gruparea gospodăriilor răzlețe.

— Numai puțin. De cîte ori se vorbește despre sistematizare și despre gruparea gospodăriilor răzlețe lumea se gîndește automat la depopularea munților. E bine, e normal să procedeze așa ?

— Poate așa se înțelege, dar nu este adevărat. Nu s-a urmărit, cel puțin la noi, depopularea munților. Este vorba, în ceea ce spuneam, de păstrarea în soluțiile noastre de sistematizare a unor „trupuri" de 4—5 pină la 10 case. În continuare cei de aici pot crește animale. Se observă din capul locului că nu este vorba de aducere de case montane în vatra satelor, ci dimpotrivă. Alta este ideea pe care trebuie s-o promovăm : introducerea acestor „trupuri" de case în perimetrul construibil. Este cu totul altceva. Altfel spus, mai poetic, facem mari eforturi de a păstra în zona montană acele „mărgele" de case. În Munții Apuseni, acest fapt are un specific aparte care se deosebește de alte zone. Fixarea oamenilor aduce de la sine și fixarea în munte a animalelor. Și nu numai atît ci și fixarea pămînturilor. În concepția noastră, urcarea animalelor la munte înseamnă, înainte de toate, urcarea civilizației. Prin amenajarea exterioarelor și interioarelor se caută să se păstreze specificul local. Care-i acela ? În primul rînd, pridvorul. Apoi, acoperișurile înalte și țuguiate. Materialele folosite sint cele tradiționale (piatră spartă, de rîu și lemn). Și încă un lucru, după părerea mea, de o mare importanță. La ora actuală centrul nostru de proiectare a omologat peste 25 de noi tipuri de case păstrînd elementele despre care v-am vorbit. Dar în toate se lasă să intervină și personalitatea individului. Și să vă mai spun un lucru : ceea ce deranjează este faptul că punctele turistice, motelurile, căsuțele seamănă între ele. Dacă

flacara în Munții Apuseni

te duci la mare ori la munte, în Bucovina în Apuseni sau în Banat, întîlnești același tip de căsuțe. Ei, aici mi se pare că este o mare greșeală. Ne-am gîndit, și sîntem într-o fază înaintată în ceea ce privește construirea unor case și puncte turistice specifice zonei Munților Apuseni. Mai mult decît atît, construirea unor case moțești cu tot ceea ce e necesar. Începînd cu camera mare de la parter, continuînd cu bucătăria și cu podul în care se doarme. Aici, în aceste case pot veni oameni din alte zone să-și petreacă concediile. Cred că înțelegeți despre ce este vorba. O casă montană, utilată cu tot dichisul, în care vizitatorii să-și poată petrece concediul, să poată lua contact direct cu viața moților. Și ar mai fi multe de spus. În primul rînd zona noastră a Munților Apuseni suferă multe transformări, iată, viitoarea zonă a lacului de acumulare de la Mihăiești. Apoi, zona de un pitoresc aparte din Roșia Montană, paleta turistică de la Arieșeni, cea de la Scărișoara. Centrul nostru de proiectare lucrează împreună cu Oficiul județean de turism în vederea formării în respectivele zone a unor importante puncte de mare atracție. Fiindcă zona noastră poate concura, din toate punctele de vedere, cu multe zone turistice din Europa. Cu alte cuvinte dorim ca, în cel mai scurt timp, județul Alba să nu mai reprezinte o zonă de tranzit în ceea ce privește turismul, ci o zonă cu mare personalitate. Dar eram să uit : la atelierele noastre de proiectare se lucrează intens, pe lîngă proiectele de case, și la proiectele unor instalații de biogaz. De aceea este necesară formarea acelor „trunchiuri" de case despre care v-am vorbit. Instalația, la ora actuală, este destul de costisitoare, dar, făcînd o instalație comună pentru mai multe case, din punct de vedere al eficienței, sistemul va satisface. Viitoarele instalații de biogaz vor rezolva multe lucruri. Măresc gradul de confort, opresc poluarea unor terenuri, sînt estetice. Avînd la îndemînă instalația de biogaz nu se mai ard așa de multe lemne din pădure. Și ar mai fi, firește, încă multe de spus. Un singur lucru însă este foarte clar : moții care pleacă din vîrfurile munților nu-i uită niciodată pe cei rămași acasă. Noi le sîntem datori toată viața.

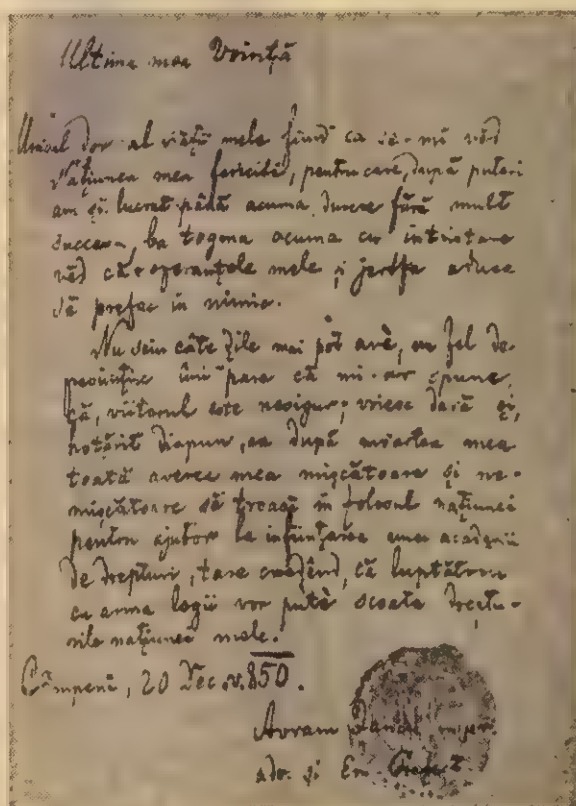
Ultima mea Voință

Unicul dor al vieții mele fiind ca să-mi văd
Națiunea mea fericită, pentru care, după puteri
am și lucrat până acuma, durere fără mult
succes, ba tocma acuma cu întristare
văd că speranțele mele și jertfa aduse
să prefac în nimica.
Nu știu câte zile mai pot avè, un fel de
presimțire îmi pare că mi-ar spune,
că, viitorul este nesigur; vieaa dară și,
hotărât dispun, ca după moartea mea
toată averea mea mișcătoare și ne-
mișcătoare să treacă în folosul națiunei
pentru ajutor la înființarea unei academii
de drepturi, tare credând, că luptătorii
cu arma legii vor putè scoate drept-
urile națiunei mele.
Câmpeni, 20 Dec. n. 850.
Avram Iancu mp.
adv. și Ex-Prefect.

Facsimil de pe testamentul lui Avram Iancu (*B.C.U. Cluj-Napoca*)

lui cadrelor. Fluctuația ar fi mai mică, productivitatea mai mare. Faptul că în unele localități se manifestă un anume dezechilibru și că țăranii merg să ciștige mai mult la mină, nu ne avantajează. Am fi în avantaj dacă satul s-ar ridica, dacă și-ar spori averea, dacă munca ar fi atît de bine organizată, încît țăranul să stea în cumpănă și să tragă tot spre sat. E cu atît mai spornică munca la mină, cu cît mai hotărît e belșugul în sat.

Ca să se înțeleagă clar cum gîndim, iată încă un fapt : am cerut noi, conducerea colectivă a întreprinderii, creșterea cifrelor de plan la unele produse. Am cerut, adică, să muncim mai mult. Mai departe, ne gîndim și chiar ne ocupăm de procedee noi de valorificarea din minereuri a metalelor rare : molibdenul, cuprul, zincul și altele. E o tehnică puțin cunoscută, hidrometalurgia, necesită, pe lîngă investițiile propriu-zise, mari investiții de încredere. Într-un fel, acum, după 27 de ani de la prima mea zi de inginer în minerit, o iau de la capăt. Cînd vin seara acasă, soția mă întreabă : măi, tu ești cu adevărat aici sau în altă parte ? Nu poți să faci numai prospecțiuni și explorări, nu poți să te ocupi numai de exploatare dacă nu iei foarte în serios cercetarea în regie proprie. Mă gîndesc tot timpul la sectorul nostru de cercetări ca la o realizare importantă. E important să-ți pui mintea la bătaie, să nu aștepți să ți se spună mereu ce să faci.

TUDOR OCTAVIAN

„Bombe de curaj"

Aici, pe valea Ampoiului în sus, nu departe de hotarul dintre mocănime și moțime, cînd ceva nu se cumpără înseamnă că nu trece. Dar o istorioară trece oricum și singura istorioară care ne poate da măsura întîmplărilor de zi cu zi din trecutul acestor meleaguri, trudnic și nu o dată tulbure, nu-i poate uita pe Sabin Jurca, pe Simion Șulea și pe Salonicu Cendrea. Cel dintîi ținea un han chiar în capul Dealului Mare și nevastă-sa, Rafila pe nume, știa să gătească bucate ca nici o altă femeie din preajma porților acestora ale Munților Apuseni. Și hanul lor se numea Hanul Moților, era vestit și în sus și în jos, și își da mîna, peste dealul din cale afară de înalt, cu Hanul Vinerea. Dar ca să ajungi întreg și teafăr la Hanul Moților aveai trebuință de Simion Șulea și de boii săi, puternici și largi în coarne, vînjoși. Lucrurile, pe versantul acesta de munte, stînd cam așa : caii moților reîntorși din peregrinările prin țara cea mare, iuți și ageri de felul lor, dar mai nevolnici la dus poveri, se agățau cu căruță cu tot după boii lui Simion Șulea. Și abia așa treceau pragul înalt dintre Feneș și Bucium, ridicat tocmai la 815 m deasupra nivelului mării, mult mai sus decît Bucegul. Dar asta moții n-o mai știau, o simțeau, și ei și caii lor numai pe jumătate obișnuiți cu izbînda. Și ca să-și mai tragă sufletul, după o bucată bună de cale, odihneau la potcovăria lui Salonicu Cendrea, în Grohaș, și-și potcoveau proaspăt caii. Ca să troncăne cu potcoave noi prin Abrud și Cîmpeni, prin Vadul Moților și Albac, prin Vidra de Jos și prin Vidra de Sus. Pînă cînd, după război, parcă luat pe sus de un vînt, s-a dus hanul lui Sabin Jurca și moții au început să ia în piept Dealul Mare mulțumindu-se să înfulece din desagi, ei nepreafiind învățați cu napolitane și biscuiți Eugenia, merindea vremurilor mai noi. Pînă cînd s-au împuținat amenințător și caii, aproape de tot, și căruțele, în marea lor parte, și boii falnici ai lui Simion Șulea n-au mai avut ce să tragă la deal. Sau cînd se întîmpla să mai aibă ce trage, nu o dată, pe asfaltul lucios, întins înaintea lor peste noapte, alunecau în genunchi sau în bot, însîngerîndu-și gingiile, și oricum n-ar fi dus-o prea mult. Și într-un tîrziu a ieșit din joc și Simion Șulea. Și din lanțul acesta de numai trei zale a încercat să mai reziste o vreme doar Salonicu Cendrea, văduv și singur alături de potcovăria cu foalele încremenite înaintea mangalului rece. Că o potcovărie, oricum, și atunci cînd nu aduce venituri, nu prea cere mîncare. Și nici Salonicu Cendrea nu s-a atins de napolitane și biscuiți Eugenia. Îndeobște delectîndu-se cu ceapă pîrcită, lovită adică zdravăn cu pumnul în creștet, pînă la zdrobirea deplină, presărînd zdrobitura aceea cu sare multă și întingînd plin de hărnicie cu mămăligă în ea. Și în urmă cu două-trei săptămîni, la 82 de ani, s-a dus pe copcă și Salonicu Cendrea. „Săracu', s-a aprins căsuța pe el..." — zicea Ioan Șulea, pădurar, fiul lui Simion Șulea. „Se cam îmbătase o țîră și nu mai aflase puterea să iasă din fum..." — zicea și Iosif Tuhuț, om al pădurii și el. Dar cum să nu duci sticla la gură și să nu te faci praf atunci cînd înțelegi, în sfîrșit, că lanțul în care stăruiai ca o za trainică s-a destrămat pînă la neființă, demult ? În spitalul din Abrud, înainte de a se urca pe mesele de operație, bătrînii moți, cu mustățile încă răsucite à la Franz Josef, ajunși la ananghie, cer chirurgilor „bombe de curaj". Așa numesc ei pastilele despre care au aflat că-i ajută să înfrunte cu mai multă seninătate durerea. Lui Salonicu Cendrea, bombele de curaj i-au lipsit.

MIHAI PELIN

Cir din făină de grîu

Se punea într-o oală de pămînt, ori de tuci, apă ce era pusă la foc. Se cernea făină de grîu cu o sită deasă. În momentul cînd apa dădea în clocot se punea făina cu mîna stîngă. Cu mîna dreaptă cu o „mitcă" (mestecător), care avea în partea de jos mai multe crăci, se învîrtea apa. Nu trebuia să se prindă de fundul oalei și să se facă cocoloașe. După ce apa era fiartă la un loc cu făina rezulta o pastă subțire ce era pusă într-un blid de unde cu lingura de lemn era mîncată. Cei care aveau miere de albine sau zahăr îl îndulceau. O mîncare ce ținea de foame și era bună la stomac. De cel puțin 30 de ani nu se mai face.

Ciapă pîrcită

În zilele de miercuri și vineri oamenii mai săraci mîncau ciapă pîrcită. Se lua o ceapă mare și se curăța de învelitoarea ei, se așeza în mijlocul mesei. Unul dintre membrii familiei, care era mai puternic și care avea o mînă zdravănă, închidea palma făcînd-o pumn. Cu putere lovea ceapa făcînd-o plăcintă. Atunci femeia punea în mustul ei sare. Pe rînd toți cei de la masă întingeau în acea zeamă mămăligă luînd și cîte o felioară de ceapă. A fost o mîncare bună, ușoară, și fără ca stomacul să sufere din cauza ei. A dispărut de mult această mîncare.

Horia

Dacă e adevărat că la pomenirea celor morți sufletele lor, se desprind din golul neființei și coboară deasupra noastră, atunci astăzi mai mult ca oricând se face această înfrățire între pământ și cer, fiindcă astăzi mai intens și mai sguduitor decât de alte ori întreaga suflare românească rechiamă din negura vremilor făptura unui om, prin toate rosturile ei unică în istoria noastră.

HORIA!...

Se împlinesc o sută cincizeci de ani dela moartea lui crâncenă în Alba-Iulia, unde nemeșii unguri l-au frânt pe roată. Prin resorturile ei această zi mai vie și mai plină parcă decât oricare altă aniversare taie unde adânci în conștiința noastră și profilul martirului legendar apare turburător în ochii posterității. În adevăr, din galeria nesfârșit de lungă și de întunecată a trecutului unde dorm alături sacrificații noștri se ridică de astă dată un chip neobișnuit, o figură retrasă în colțul ei, cu totul deosebită... N'are hlamidă domnească pe umeri, cum au avut în țările dela Dunăre atâția al căror vis la mărire s'a înnecat în sânge... Nici măcar boier de neam n'a fost, plătind cu viața pornirea aspră de-a stăpâni sau apăra un petec de pământ, ori altă patimă urzită în umbră... Nu. E un obraz de țăran, o față arsă de soare, brăzdată de creturi adânci ca tăieturile de cuțit, cu părul lung încununând fruntea largă, căzut cuvincios pe umeri. Semenii lui, dorind pe semne să-l alinte cu porecla lor, i-au dat din tinerețe numele de HORIA, nume sonor și primăvăratic născut din cântec și din svon de pădure.. E o întreagă lume de simțire, o specială nalvitate populară, e zâmbet și răsărit de soare în acest botez.

De felul lui îi ziceau VASILE NICOLA URSU.

Ce-i dă însă o semnificare cu desăvârșire aparte în istorie acestui țăran chinuit e că povestea lui furtunoasă se petrece acolo în munții Abrudului, unde peste un veac fluierul lui Avram Iancu își picură plânsul lui răsleț, la un alt sfârșit de dramă. Pentru întâia oară Ardealul propsit strigă din mărunțișele lui, prin acest om din Albac. Înainte cu două veacuri a fulgerat pe câmpia Mureșului spada Voievodului muntean, răscolind instincte străvechi și trezind din nou visuri adormite de mult. Dar cu Mihai venea dorul de unire... Horia însă e clocotul Ardealului *intra muros*, cea dintâi erupțiune vulcanică a unui popor schingiuit...

Două lucruri nu sunt de mirare în această fatală deslănțuire. Mai întâi e faptul că un țăran încarnează aici destinul unei nații la cel dintâi act de conștiință, ceea ce înseamnă că orfan de orice conducere politică, norodul s'a rostit prin însuși impulsul lui de auto-conservare,clasa conducătoare fiind aproape în întregime mimetizată de atmosfera opresiunii străine. E un simbol, care spune multe, acest cap de moț rural, ale cărui sugestii și învățăminte își păstrează încă chiar și pentru prezentul nostru sbuciumat întreaga valoarea lor de sinteză istorică cu toate concluziunile ei logice. Al doilea nu trebue să uimească pe nimeni constatarea că revoluția lui Horia în revărsarea ei a fost plină de pârjol și de cutremur, ca un cataclism al naturii. Cine știe ce patimi groaznice au izbucnit aici, cine cunoaște cât de cât exploatarea acestei *miserae plebs contribuens*, acela va înțelege că numai prin râuri mari de sânge se putea spăla o mare rușine și că după batjocura neomenoasă de veacuri nu putea veni o răsplată mai blândă.

Ceea ce trebue reținut însă ca un miracol al răscoalei din Munții Apuseni, e cronologia acestei vijelioase afirmări a energiei noastre de rasă. Ea se petrece într'o vreme când din țările surori de peste Carpați, în afară de sentimentul înrudirii organice, nu putea radia nicio încurajare. Nu trebue uitat că în București și la Iași se traversa atunci o tristă perioadă de domnie fanariotă, din care niciun semn de apropiere nu putea călători la frați. Ardealul, mai bine zis Țara Moților, se sbuciuma, deci într'un efort singuratic de completă izolare. Cu toate acestea flacăra țâșnește înfricoșată la orizont, ecoul ei se resimte departe peste granițele Austriei.. Ciudată deșteptare de pasiune vindicativă a celor de jos, la 1784, avansând marea Revoluție care atunci pe malurile Senei în mod teoretic numai își ascuțea săgețile. Continentul era desigur, năpădit de materie inflamabilă în acest timp. Nu se poate tăgădui nicio interdependență sufletească a celor obijduiți, dar nimeni nu poate spune că declanșarea din munții noștri ar fi avut vreo afinitate doctrinară cu dogmele liberatoare din Apus. Totuși enoriașii popei Crișan în conspirația lor, acolo în biserica de lemn din Mesteacăn, când au pus jurământul la poalele unui primitiv Crist bizantin, au accentuat credințe și lozinci pe care peste un deceniu numai le-au pus în circulație catechismele iacobine. De aceea într'un examen riguros care ar avea în vedere evoluția de gândire a bătrânei Europe, — în universala primenire inaugurată de veacul al XVIII-lea, țăranul din Albac își are locul lui bine stabilit, loc de iluminat precursor în a cărui viziune însângerată, poate fără să știe el, s'au proiectat aspecte avansate din viforul cotropitor al umanității.

Problema se pune cum s'a instrumentat în cugetul acestui iobag analfabet năzuința spre libertate? Ce l-a împins pe el la răzvrătire și cum i s'a zămislit speranța salvatoare care l-a povățuit până în pragul eșafodului? Este Horia pur și simplu un Spartacus în țiari, un erou de răzmiriță a clăcașilor împotriva proprietarilor nesăbuiți? E un mistic al ortodoxiei călcate în picioare de catolicismul dela Viena care, se știe, înainte cu optzeci de ani de tragedia lui Horia lansase ideia unirii cu Roma a ritului răsăritean din Ardeal? E o victimă a demagogiei imperiale a lui Iosif II, care prin rescriptele și patentele lui a putut să trezească o clipă iluzia că va fi un desrobitor al mulțimei și că pe ruinele feudalității ungurești va întemeia o lume nouă? Sau pe deasupra tuturor în mod aproape anacronic conștiința națională a cerut cuvânt în revolta Moților?

În orice caz analiza nu e tocmai simplă, fiindcă se

desprind mai multe nuanțe din cele petrecute în munți. Izbucnirea lui Horia nu e un răspuns elementar la o singură cauză bine determinată, ci o explozie grozavă după o foarte complexă stratificare de material eruptiv acumulat în sufletul Românilor din Ardeal.

Este mai întâi sângeroasa servitute care strangula viața bieților iobagi. Istoria Ungariei și-a Transilvaniei în cursul veacurilor e o înlănțuire de orori pe spinarea țăranilor exploatați. Nobilimea maghiară în tendința ei de dominațiune, e un foarte ciudat amestec de precepte feodale din Occident, și de cruzime sălbatică brodată pe fondul turanic ancestral al originei asiatice. Tripartitul lui Werboczy, acest codice al legilor ungurești, e reglementarea raptului și-a stoarcerii până la sânge a săteanului. Din această tensiune între cei de sus și cei legați de robota gliei s'a clocit odinioară revoluția clăcașilor de sub comanda lui Gheorghe Dozsa la 1514, care a incendiat cu-o mare de flăcări pusta maghiară, și s'a isprăvit cu teribila represiune a magnaților biruitori... E cunoscută, răzbunarea dela Seghedin. Sclavul răsvrătit a fost așezat pe un tron de fier roșu și-a murit cu coroana arzândă în cap, care i-a pârjolit creierii... Aceeași concepție de clasă, strâmtă și cumplit de neumană, a domnit, firește, și'n Ardeal, cu deosebire că aici iobagul reprezentând altă rasă, asuprirea era și mai ingrozitoare. Paginile apăsării noastre sunt pline de-un gemet surd, care vine de departe.

Mai mult ca în alte părți în munții Abrudului, Moții își tânjeau traiul sub călcâiul domnilor de pământ, subt corvezile comitatului și subt exploatarea fiscului. De ani îndelungați clocotea amărăciunea lor...

Dacă însă cuvântul lui Horia a prins și cetele din munți s'au mișcat ca să-și facă dreptate singure, minunea se datorește și faptului că de zeci de ani de zile în Ardeal era o supra-surescitare sufletească la Români. După unirea cu Roma impusă de Habsburgi la 1700, aici a început persecuția religioasă cu mijloace care reaminteau cele mai întunecate zile din evul mediu. Se dărâmau biserici, se smulgeau clopote ortodoxe, se desființau episcopii și se trăgea cu tunul deasupra satelor ca speriate să le treacă la Unire. Țăranii retranșați după conservatismul lor ca într-o cetate inexpugnabilă, nu voiau odată cu capul să-și părăsească străvechea „lege românească". Atâta le mai rămăsese, credința în Dumnezeu de care nu se despărțeau nici morții. Preoți și săteni au pătimit așa, urmând cuvântul unuia dintr-înșii, a lui Oprea Miclăuș din Sălișe care a făcut 30 de ani la Kufstein și care la 1749 scria metropolitului Nenadovici : „pentru credința strămoșilor noștri suntem gata a sufari și mucenicie, sau isgonirea din această împărăție, iar legea nu o vom lăpăda". Ca o reacțiune împotriva reprimării diriguite de sus protestarea bisericii ortodoxe s'a resimțit de-a-binele. Cu deosebire călugărul Sofronie a răscolit sufletele în Ardeal în așa măsură, încât la 1761 soboru lui înțăduit de autoritățile împărătești neputincioase, în luna Februarie la Alba-Iulia, s-a transformat într-o adunare țărănească amenințătoare. A trebuit intervenția armată a generalului Bukow să potolească, sau mai bine zis să ascundă din nou sub spuză o flacără revoluționară. Iată deci că pe lângă revendicările materiale Românii ardeleni erau impinși spre un criteriu de diferențiare sufletească, lumea lor morală era turburată și firele revoltei se țeseau în umbră...

Dar alci a fost și un puternic simțământ național care s-a accentuat tot mai categoric și la urmă s'a codificat într-un plan de acțiune... Iar ca povestea să fie deplină în semnificarea ei postumă — soarta a vrut ca în izbucnirea și diriguirea răscoalei să aibă rol important și-un Mihai Popescu din Moldova, condamnat în contumacie la spânzurătoare de către autoritățile austriace... În astfel de împrejurări e explicabilă legenda însemnată de cronicarii timpului, care înfierbântă mintea magnaților măghiari după frângerea pe roată a celor doi căpitani, că o oaste de treizeci de mii de Valahi e gata să treacă munții, ca să răzbune pe Horia.

Da, această mișcare a Moților are un caracter național precis, ei n'au fost acolo în văgăunile lor numai păstrătorii tipului traco-romanic ci înaintemergătorii conștienți ai libertății naționale care din cetatea lor au repezit fulgerele desrobirii noastre.

Încadrat în aceste considerații, Horia apare nu ca un simplu sbiciuitor al unui colț de țară pentru împlinirea unor exigențe locale, ci ca un îndrăznet inovator, în a cărui minte țărănească a străfulgerat un preludiu al închegării noastre naționale. Ca și Tudor Vladimirescu, sau ca Avram Iancu de mai târziu, acest clăcaș rebel se ridică împotriva unei ordini de drept impuse de străini, crainic al neatârnării ei trezește un ecou cu protestarea lui în sufletul mulțimii și plătește cu capul televiziunea măreață a întregirii neamului. Dușmanii care în deriziune după ce l-au văzut înfrânt au pregătit monede cu efigia lui și cu inscripția Horia Rex Daciae, fără să-și dea seama au rostit un mare adevăr istoric. Da, în vinele îndrăsnețului dărâmător a curs singe veritabil de stăpân și de Domn...

Întronat definitiv în legendă Horia e perpetuat în amintirea Ardealului subt nenumărate alintări ale geniului popular. În toate căsuțele cățărate pe coastele munților figura lui trăiește și dă povețe din generație în generație... Moțul nostru plecat la drum pentru bucătura lui de pâne, vizionar vagabond așa cum se știe de veacuri, plimbă imaginea viteazului căpitan și-o cântă în largul drumului de țară, cu un reflex de veche mândrie... Moțul își aduce aminte din bătrâni că a fost odată un Horia, un fel de împărat al săracilor care a călcat în picioare trufia ungurească, în fața căruia domnii nemeși tremurau de frică... Zâmbind cu mulțumire, cum coboară pe malul Arieșului el îngână vechiul cintec :

Cât a fost Horia 'mpărat,
Domnii nu s'au desculțat,
Nici în pat nu s'au culcat,
Prânz la masă n'au mâncat...

Dar alături de acest Moț pribeag românismul întreg se gândește cu recunoștință la țăranul din Albac, care cu brat de oțel a oprit o clipă în loc roata vremii, ca mai târziu ea să treacă peste oasele lui...

OCTAVIAN GOGA ■

1935

Abia la Roșia Poieni am înțeles cît de nesfîrșit este șirul bărbaților între bărbați

Pînă mai ieri, între Bistra și Roșia Montană, prin preajma vîrfului Vîrșii Mari, drumurile nu puteau fi luate în piept decît cu piciorul. Dar cărările s-au lărgit peste noapte, s-au lărgit nemăsurat și s-au apropiat de cer și, în lungul lor, astăzi, năvala coloanelor strînse de autobasculante de 50 de tone pare pur și simplu o operă de levitație. Iar jur-împrejurul lor, învăluindu-se într-un praf auriu-rosiatic munții se năruie. La mari altitudini, pe platforme dislocate la limitele de sus ale brădetului, răsar păduri de piloni metalici și turnați în beton, căzînd în privire întocmai ca o sarabandă. Pînă cînd cărările fără milă lărgite se înalță din nou, în cercuri concentrice, întregul peisaj prăvălindu-se în genunchi întocmai cum se rupe pămîntul de sub jambele unui elicopter, la o decolare precipitată. Și totul poartă un singur nume : Roșia Poieni.

Însuși acest nume este nou în universul Munților Apuseni. Există un sat Roșia, există un sat Poieni și din alăturarea numelor lor nu a rezultat ceva ce e-ar afla între ei o realitate deasupra a toate. O realitate ridicată aproape la înălțimea unei aspirații. Într-o altă ordine, ne aflăm aici, într-adevăr, pe acoperișul țării acesteia. Știm, există în țară munți mai înalți și piscuri mai semețe decît Muntele Mare și virful Vlădeasa. Dar niciunde satele nu urcă mai sus ca aici și nicăieri oamenii nu au simțit înălțimea mai prielnică pentru ei. În consecință, în ceea ce îi privește, marele combinat minier de la Roșia Poieni reprezintă un dar care îi se cuvine. Întîi și întîi pentru că sînt hotărîți întru totul să-i facă față. Pentru că îi fac față...

Aceasta fiind aici starea de fapt a lucrurilor : cine vede cu ochii săi ce se întîmplă la Roșia Poieni are motive destule să se îndoiască la gîndul că în hora dintre Roșia Montană și Bistra s-ar prinde oricine. Năruirea unor munți pînă la mijlocul lor fertil, ca și purtarea lor în circa basculantelor, pînă la zeci de kilometri distanță, e o treabă de bărbați, neîndoielnic. Mai mult, este o treabă de bărbați între bărbați și abia la Roșia Poieni se înțelege cît de nesfîrșit este șirul bărbaților între bărbați zămisliți în relieful aspru cutat al muntilor de la soare-apune. Ce rezervor imens de voință au fost și mai sînt încă Apusenii. Iar cei mai mulți dintre ei au nu numai o identitate, ci și un preț greu în constiința tovarășilor de muncă : asemeni lui Ștefan Morar din Bucium Șasa, supranumit Buldotanc ; ca Aurel Coroiu din Vidra și Dionisie Guș din Albac, constituiți în echipajul unui uriaș excavator EKG cu o capacitate de 4,6 metri cubi ; ca Viorel Ignat din Mușca, prin al cărui efort se surpă în fiecare zi între 56 și 110 metri cubi de rocă... Și putem spune că este reprezentată aici întreaga geografie a Munților Apuseni : prin excavatoristul Ioan Selagea din Bistra, prin subinginerul Mihai Iosipovici din Abrud, prin Ioan Mihăilă, Constantin Avram sau Oliviu Litea, plecați și ei din satele din împrejurimi spre o întîlnire memorabilă cu istoria nouă a acestor meleaguri.

La cota 940, la Curmătura sau în cariera Ruginiș, în lumina tulbure și lăptoasă a zorilor, într-un soare cu dinți, la amiază, sau noaptea, în lumina reflectoarelor, mai cu seamă de cînd au aflluit aici forte proaspete, oameni tot atît de tenaci și utilaje tot atît de vînjoase din județele Cluj și Constanța, sub flamura acțiunii „Cupru, Roșia Poieni, 1981", șantierul și-a desăvîrșit ascensiunea pînă la prestigiul de a fi socotit cea mai cutezătoare întreprindere de acest gen din spațiul cuprins între Gibraltar și Urali. Și nici nu poate fi altfel cumpănit în privire și gînd un șantier în incinta căruia, într-o singură etapă a lucrărilor de descopertare a zăcămîntului de cupru, se excavează și se deplasează 42 milioane metri cubi de rocă.

Prin el, prin acest șantier, viața oamenilor din Apuseni încearcă o vigu roasă răsucire în istorie, spre orizonturi neîngăduite cîndva. Acolo unde s-a născut cîntecul „Munții noștri au poartă...", timpul confirmă o dată mai mult proverbiala bogății a pămîntului românesc. El confirmă, totodată, proverbiala putere a bărbaților din munții de la soare-apune de a-și asuma, peste orice cumpănă a existenței lor, un destin nou, capabil să se reverbereze în viața unui lanț de generații.

MIHAI PELIN ■

Audienţa

Nevoia de a fi generos

— Aveţi un memoriu ?

— Nu, nu !... N-am nimic. Nu e vorba de o plîngere... Este altceva. Dacă aveţi puţin timp... Nu ştiu cum să vă spun.

— O problemă personală ?

— Da. Adică şi da şi nu. Totuşi nu pretind nimic. Nu-i chiar o problemă....

— Sînteţi în trecere ?

— Nu, nu. Am venit special. Sînt în concediu medical. Am luat trenul şi am venit. Dar n-aş vrea să se ştie c-am venit. Eu nu sînt moldoveancă. Trăiesc singură de mulţi ani. Între ei, moldovenii sînt prietenoşi. Eu n-am prieteni. Sînt profesoară de desen. Şi, în ultimul timp, puţin bolnavă. Boala şi singurătatea nu-mi lasă timp pentru altceva. Astăzi am trecut pe la coafor... Dar vă reţin. M-am titularizat greu. Am luptat. După ce-am cîştigat, am rămas singură. Copiii, să ştiţi : simt. Sigur, nu toţi mă iubesc. Fiica directoarei mele este eleva şcolii. Odată directoarea mi-a spus : Eu, de pildă, n-aş accepta ca fiica mea să fie eleva dumitale. Acasă, după ce-am terminat treaba, m-am aşezat să citesc. Am citit de mai multe ori aceeaşi pagină. Nu puteam să reţin nimic. Am luat un somnifer. N-am voie : din pricina stomacului. Au început usturimile. Vă rog să mă scuzaţi, îmi venea să vomit. M-am uitat în oglindă : apăruseră cearcănele şi m-am întristat. Există profesori buni şi profesori mai puţin buni. Eu m-am dedicat acestei profesii. Am greşit ? Boala m-a făcut puţin comunicativă...

N-am reuşit s-adorm. În toate şcolile, clasele A, B, C sînt mai bune decît D, E, F etc. Eu nu primesc decît clasele din urmă. Şi sînt titulară pe catedră. Profesorul de la A, B, şi C, nu. El este suplinitor. A avut o funcţie mare. E cunoscut în oraş. La petreceri e jovial şi povesteşte frumos. E chemat la multe petreceri din această pricină. E prietenos şi iubit. Ştie să se facă plăcut şi în faţa copiilor. M-am zvîrcolit toată noaptea. A doua zi i-am spus directoarei. Nu pretind nimic. Sînt dornică numai de o vorbă bună. Vă e chiar atît de greu să nu mă jigniţi ? A urmat un şir de represalii. Unde să plec ?, mi-am spus. Aici am cîştigat singura luptă din viaţa mea.

— De aici, mai mergeţi şi în altă parte ?

— Nu, nu. Cu primul tren mă întorc.

— Atît de tare v-au supărat cuvintele directoarei ?

— Numai la asta mă gîndesc.

— Nu văd cum v-am putea ajuta.

— V-am spus că nu pretind nimic.

— Şi atunci ?

— Am simţit nevoia să mă destăinuiesc undeva. Aici nu mă cunoaşte nimeni...

— Doriţi să predaţi la Clasele A, B, C ?

— Este dreptul meu. Ca titulară de catedră am dreptul să aleg clasele la care predau... Dar aş refuza !

— Nu doriţi, într-adevăr, nimic ?

— O, ba da. Aş dori să mi se spună : „Tovarăşă profesoară, titlul şi pregătirea dumitale îţi dau dreptul să alegi clasele la care să predai. Dumneata ai clasele D, E, F. Colegul dumitale suplinitor are clasele A, B, C. Alege !" Iar eu să spun : „Mulţumesc frumos, tovarăşă directoare, rămîn la clasele pe care le am".

NICOLAE CRISTACHE ■

■ Băiulescu M. Constantin din Drobeta Tr. Severin om al muncii cu o vechime de 28 de ani neîntrerupţi la Secţia Navigaţiei fluviale din localitate are o durere. „Din 1978 şi pînă în prezent nu am reuşit să-mi obţin dreptul prevăzut de lege, şi anume gradaţia a VI-a". Rugăm conducerea forului tutelar cu sediul la Giurgiu să analizeze cu simţ de răspundere şi înţelegere cererea omului.

■ Cetăţeanul Lazăr Constantin din Suceava, str. C. Porumbescu nr. 2 e de părere că „Hanul Conachi" din jud. Galaţi ar trebui mai mult supravegheat. Trecînd pe acolo în drum spre casă, venind de la Tulcea, a constatat că personalul restaurantului vinde bere alterată cu suprapreţ (11 lei sticla de un litru şi 6 lei ambalajul). Dacă a sesizat era s-o păţească. Să vedem ce ne vor răspunde Direcţia comercială judeţeană şi Uniunea judeţeană a cooperaţiei de consum Galaţi.

■ Şi inginerii Octavian Simionescu şi Mircea Voinea de la Întreprinderea mecanică Plopeni ne sesizează anumite nereguli şi abateri de la legile de comerţ în alimentaţia publică. De data aceasta în Capitală, la restaurantul „Astoria". Li s-a condiţionat servirea unei cafele de servirea mîncării gătite. Avizîndu-l, şeful Complexului i-a răspuns: „Aici e casa mea, eu comand aici". Oare aşa să fie ?

■ Scrisoarea tov. Hriţcu Gh. Petru, ne răspunde Consiliul judeţean al sindicatelor Braşov, căruia i-am trimis-o spre rezolvare, n-a fost scrisă de acesta, ci de către altcineva din familie, fără ştirea sa. Nu era adevărată ! Ar trebui s-o păţească cel ce-a scris-o !

■ În numele locatarilor din Şos. Ştefan cel Mare 33, Scara I, ne scrie J. Dumitrescu, aducîndu-ne la cunoştinţă că „este scara afectată de cutremurul din 1977. A fost refăcută, dată de 3 ani în folosinţă, dar nu şi racordul la reţeaua telefonică, aşa cum a fost înainte". Apelăm şi noi, să vadă despre ce e vorba, la Direcţia de resort a municipiului Bucureşti.

■ Tereza Novac din Săcele, Braşov insistă să transmitem mulţumirile şi recunoştinţa sa medicilor : Şerban Andronescu de la Centrul de hematologie, prof. dr. O. Medrea, D. Antonescu, Atena Lupescu şi R. Florescu de la Clinica de ortopedie a Spitalului Brîncovenesc din Capitală pentru salvarea fiului său. O facem, deşi aceştia şi-au onorat cu competenţă, aşa cum se cuvine, datoria, numai pentru că, într-adevăr, e vorba de o boală greu tratabilă cum este hemofilia.

■ Întreprinderea „Electromagnetica" ne asigură că „Am analizat cu atenţie problemele menţionate în scrisoarea redactată de către Întreprinderea mecanică Roman" şi că a luat măsuri de a-i livra acesteia, conform contractului stabilit, centrala telefonică de 300/400 linii. Tot e ceva !

■ În legătură cu sesizarea cetăţeanului Bănică Nicolae, Consiliul popular al sectorului 6, Bucureşti, a luat măsurile cuvenite. Nicolae Elena care a cerut suprapreţ pentru zahăr şi Zavera Radu care a sfidat, de asemenea, legile de comerţ la desfacerea berii, au fost sancţionaţi cu diminuarea retribuţiei cu 10 la sută pe o lună şi li s-au interzis a mai desface mărfuri, urmînd a presta numai munci necalificate. Şefului de unitate din Valea Argeşului nr. 5 i s-a atras doar atenţia pentru a-şi supraveghea mai bine personalul. Cam puţin !

■ Inspectoratul general al Miliţiei, a răspuns mai mult decît prompt la o scrisoare publicată sub rubrica noastră, în nr. 39. Fetiţa găsită în luna august şi aflată sub îngrijirea familiei Fonfoneaţă Filofteia din Bucureşti a fost identificată a fi Prundeanu Otilia şi a fost încredinţată părinţilor ei, Domnica şi Cornel din Drăgăneşti Olt. Altădată, supravegheaţi-vă mai bine copiii !

■ Andrei Gherghina, V. Stănculescu şi alţi 8 semnatari (din păcate indescifrabili, ceea ce denotă neasumarea răspunderii !?) din blocul C 2, str. Ferentari 72, ne relatează cu îngrijorare despre tergiversările ICRAL Cotroceni în realizarea unor lucrări de încălzire, ca şi slaba calitate a acestora. La proba instalaţiei, efectuată de către centrala termică, a fost inundat subsolul, aducînd alte necazuri locatarilor şi prejudicii construcţiei. Aşteptăm punctul de vedere al conducerii ICRAL Cotroceni.

■ Direcţia circulaţiei a IGM mulţumeşte interesului pe care îl manifestă cetăţeanul Virgil Bătea din str. Latină 16, Bucureşti faţă de problemele circulaţiei. Ne informează, totodată că „în ce priveşte reglementarea prin lege a amenzilor, este elaborat un proiect de perfecţionare a legislaţiei rutiere, ce cuprinde modificări şi în domenii preconizate de dv." (de petiţionar, n.n.).

■ Un tînăr muncitor din Oradea, Togor Aurel Dorel, str. Steluţei 22, este implicat într-un act de crasă birocraţie şi lipsă de responsabilitate faţă de actele oamenilor şi situaţia lor profesională, ce pare că domină la Trustul de construcţii montaj miniere, care îl poartă de 8 ani (să reţinem, de 6 ani, din iunie 1975) pe drumuri pentru a intra în posesia diplomei de calificare în meseria de mecanic auto, gradul I. Este cazul, credem, să intervină Direcţia personal-învăţămînt a Ministerului Minelor. Vă rugăm să ne comunicaţi şi nouă măsurile luate faţă de o asemenea inadmisibilă situaţie.

■ Consiliul de conducere al C.A.P. Osoi, jud. Iaşi a ţinut seamă de greutăţile familiale ale petentei Ursache Mărioara — ne răspunde Uniunea judeţeană a cooperativelor de producţie Iaşi. De faptul că soţul acesteia nu contribuie la economia casnică, lăsîndu-i în folosinţă lotul avut în anii trecuţi, în total 31 ari". Ca măsură imediată, s-a dispus ca lui Roman M. Mihai, vecinul care a bătut-o pentru pri[illegible] de pămînt, şi care este mun[illegible] la Întreprinderea „Metalurgica", să i se facă plan de prod[illegible] cu suprafaţa de teren deţinută ilegal. Aflăm că nici petiţionara noastră nu are o comportare civică tocmai corespunzătoare, ceea ce ne-a ascuns şi ne-a [illegible].

■ Roza Burlea, de 68 ani, locuieşte împreună cu mama sa, în vîrstă de 89 ani, în casa de pe str. Petru Maior 50, sector 1, Bucureşti, casă care a ajuns într-o avansată degradare, „un focar de infecţie", cum ne-o descrie. A sesizat ICRAL-ul, a sesizat Sanepidul, dar în zadar ! Ea cere, modest, doar repararea şi salubrizarea locuinţei, nu altceva. Poate aude astfel şi Consiliul popular al sectorului I, precum şi tovarăşii de la asistenţa socială. Nu pot rămîne aceste două bătrîne singure şi părăsite !

■ Sînt invalid de ambele picioare şi mîini de la şase ani. Au umblat părinţii pe la Direcţia pentru probleme de muncă şi ocrotiri sociale pentru un mic ajutor, dar li s-a spus că nu am dreptul, pentru că putem trăi patru persoane dintr-o retribuţie (a tatălui — n.n.) de 1 900 lei pe lună". (Pătraşcu M. Ion, com. Tuluce[illegible], jud. Galaţi). Dacă e le[illegible] este, încercaţi, tovarăşii de la DPMOS Galaţi, să-l ajutaţi !

■ Nicolae Bercaru, str. Piscului 11, Bucureşti a observat că un hotel cu o înfăţişare nu dintre cele mai strălucitoare şi situat într-un loc la fel de puţin strălucitor, din Eforie Nord, poartă numele marelui poet Eminescu. Propune „să dispară grabnic a[illegible]". Propunem şi noi să reflecteze la aceasta Consiliul popular judeţean Constanţa, cît şi ONT Litoral.

■ Profesorul Mihai Dumitrescu, titular al unei catedre de limbă română, din 1967, la Şcoala generală Gălbinaşi — Vasilaţi a fost repus în drepturi. În urma cercetărilor atente efectuate de către Inspectoratul şcolar judeţean Călăraşi. Directoarea Speranţa Eftimie, care îl înlăturase abuziv, a fost sancţionată prin îndepărtarea din funcţie. Şi o altă dreaptă măsură : s-au reconstituit catedrele, conform instrucţiunilor MEI, şi s-au revizuit deciziile cadrelor didactice din şcoala respectivă la limba română şi limbi moderne. Unde-i lege nu-i tocmeală, iar cine o încalcă să suporte consecinţele !

■ Dorin Florentin Mihai, din Bucureşti, nu se poate muta în apartamentul proprietate personală pe care l-a contractat la adresa str. Malcoci nr. 1, bloc 45, ap. 41, sector 5, deoarece constructorul l-a lăsat într-o stare de nelocuit („apa curge prin tavane şi pereţi"). De ce Asociaţia de locatari a preluat blocul ? ! Ce are de spus Centrala de construcţii montaj a municipiului Bucureşti ?

■ Elena Ştefan din Ineu, jud. Arad ne scrie în numele locatarilor din str. Mureşului nr. 16, că în 7 ani de cînd blocul e dat în folosinţă, au făcut numeroase întîmpinări pentru racordarea acestuia la reţeaua de telefonie. S-au ales doar cu promisiuni ! Oare de ce Direcţia PTTR Arad nu explică limpede oamenilor dacă se poate ori nu ?

■ Întreprinderea de magazine GOSTAT Bucureşti răspunde la articolul publicat în nr. 40 al revistei „Prea puţin o amendă", că lucrătorul gestionar vinovat, Vlasceanu Ştefan, a fost retrogradat pe termen de 3 luni.

■ În urma sesizării cetăţenei Veturia Cristureanu din Timişoara, cercetată de către Procuratura judeţeană Timiş, conducătorul auto Ioan Hîrţa are ce merită. Pentru faptele semnalate a fost trimis în judecată penală pentru înşelăciune în paguba avutului obştesc, fals şi uz de fals. Ulciorul spart nu merge de multe ori la apă !

■ Încă un cetăţean, Iulius Kiraly, din Sinaia, se raliază propunerii lui Alexandru Cristea (publicată anterior) de a fi tipărit noul Ghid al Capitalei. „Vă rugăm să interveniţi unde trebuie". Socotim că am şi intervenit la Consiliul popular al municipiului Bucureşti.

■ Despre un gest de înaltă nobleţe umană ne scrie Dumitru Păpuşoiu din Tg. Frumos, jud. Iaşi : acţiunea unei echipe de 12 medici şi cadre medii sanitare pentru donarea de sînge. Au recoltat 270 litri ceea ce ar însemna aproape 300 de vieţi salvate. Aşa cum au salvat-o pe a Mariei Sofronie, mamă a 10 copii, pe a bătrînului Ion Corciu şi a multor altora. Iată şi cîţiva donatori onorifici : Olga Miron, Maria Prisecaru, Costică Huminiuc, Angela Toma, Angela Ciobanu, Mariana Crişmăriuc şi mulţi alţii. Superb gestul dumneavoastră, oameni de omenie !

■ Alexandru Varga din Hunedoara şi Nicolae Dobliu din Sînpetru — Braşov ne scriu că de luni de zile caută şi nu găsesc piese pentru motorete „Mobra". Se întreabă : „oare uzina producătoare nu are plan pentru piese de schimb ?" O întrebăm şi noi, solicitîndu-i neapărat răspuns.

■ În urma unei grave crize de colică renală, Leviţchi Boris din Bucureşti, Drumul Taberei nr. 105, s-a internat la Spitalul din Aleşd, apelînd la medicamentul dr. Gh. Fenyeş, care a avut asupra bolii sale o eficienţă deosebită. Ne roagă să transmitem Ministerului Sănătăţii ştirea despre condiţiile grele şi lipsa de dotare în care lucrează valorosul medic. Noi am scris şi cîteva articole despre asta.

■ „Mă numesc Poltafca Ştefan din str. Verigei nr. 4—6, sector 6 Bucureşti, şi vă solicit sprijinul pentru obţinerea unei adeverinţe de vechime de la I.A.S. Cernica, unde am lucrat între 1960 şi 1961, pe care am cerut-o în scris de numeroase ori, fără să o primesc". Mai mergeţi o dată, acum, la intervenţia noastră — credem — o să vi se elibereze !

■ O problemă similară ne înfăţişează şi Velcea C. Alexandru din Vrăneşti, com. Călineşti, jud. Argeş. Un funcţionar distrat de la Întreprinderea „23 August" din Capitală i-a trecut în Carnetul de muncă seria M.I. 208454, ca an de încadrare 1944 în loc de 1949. S-a adresat de numeroase ori actualilor funcţionari de la serviciul personal, ca şi conducerii şi nimeni nu vrea să-i facă cuvenita rectificare. Rugăm pe această cale conducerea prestigioasei întreprinderi să rezolve cererea omului. Iar pe dv., Velcea A., să veniţi să vă luaţi de la noi carnetul de muncă.

■ Procuratura judeţeană Vrancea a făcut dreptate (pentru că o avea) Elenei Puţanu din com. Tănăsoaia, sat Feldioara. A fost reintegrată în funcţia de gestionară la bufetul din localitate.

■ Pe 11 septembrie a.c., Steliana Surcel din Bucureşti, str. Elev Ştefănescu Ştefan 47, a cumpărat un aragaz cu 4 ochiuri, cu termostat. Cuptorul nu funcţionează. De-atunci, se adresează aproape zilnic, ne aduce la cunoştinţă, atît reprezentanţei de la Bucureşti a fabricii producătoare din Satu Mare, cît şi direct acesteia, prin telefon. I se vorbeşte pe ton ridicat şi nu i se rezolvă problema. Pînă cînd ? Nu e obligaţia dumneavoastră, tovarăşi de la reprezentanţă ?

■ Consiliul popular al municipiului Timişoara ne aduce la cunoştinţă că problemele de ordin gospodăresc ridicate în scrisoarea pe care ne-a adresat-o Ovidiu Mîrza se rezolvă. Cele mai multe chiar pînă la sfîrşitul acestui an. Deci, aveţi răbdare !

■ Rusu Ioan, Cîrpan Marian, Ciulei Georgeta, Dobrin Lucia, Mera Dorica, Costache Felicia, Acterian Sorin şi mulţi alţi elevi de la Cursul de perfecţionare a cadrelor economice din cadrul MAIA din satul Dobroteasa, Merişani, jud. Argeş, ne semnalează că gestionara de la magazinul alimentar din localitate (unde merg şi ei după cumpărături) are o „comportare necorespunzătoare. Vorbeşte vulgar, refuză să servească clienţii cu mărfuri existente în raft...". Intervenim — precum ne roagă —, aducînd faptul la cunoştinţa Consiliului popular al com. Merişani, precum şi conducerii ICSMA Alimentara de care (spun) că aparţine numitul magazin.

■ Mircea Popazoiu din str. Compozitorilor 33, Bucureşti ne propune ca, în continuarea „Topului restaurantelor", „să se analizeze şi muzica". Îi dăm dreptate nu pentru că locuieşte pe str. Compozitorilor, ci pentru că a observat bine dispariţia din mai toate marile restaurante a suavelor orchestre cu muzică bună şi de ambianţă, în favoarea „instalaţiilor de amplificare care te asurzesc". Cît priveşte „analiza", dacă urmăreaţi revista, aţi fi ştiut că am făcut-o, şi nu o dată !

■ „Se confirmă faptul că Asociaţia de locatari nr. 51 a avut închiriat un număr de 18 spălătorii la diverşi oameni ai muncii din municipiul Piteşti, de la care a încasat drept chirie şi cheltuieli de întreţinere 53 470 lei — ne comunică Consiliul popular al municipiului Piteşti, la sesizarea cetăţeanului Călin Gheorghe. Organele de control financiar intern din cadrul C.P.J. Argeş au dispus ca 18 810 lei să fie vărsaţi la bugetul statului, reprezentînd chiria legală a spălătoriilor, iar cei „găzduiţi" au fost evacuaţi. Abuziva asociaţie va suporta cheltuielile de remediere a degradărilor făcute de chiriaşi.

■ Scrisoarea lui Beleca Gheorghe din Gura Humorului a fost analizată şi soluţionată de Consiliul popular al judeţului Suceava. Petiţionarul nostru a fost încadrat în muncă, precum şi soţia sa. Mai aflăm şi ceea ce ne-a ascuns acesta. La 18 ani ai săi şi 8 clase generale, este necalificat şi i s-au eliberat pînă la sesizarea adresată revistei 8 dispoziţii de repartizare în producţie, unde a stat între o săptămînă şi o lună. De ce nu respectaţi adevărul ?

■ Învăţătoarea Elisabeta Diaconu din com. Aninoasa, satul Iscroni, jud. Hunedoara, un om de aleasă conştiinţă, ne roagă să publicăm situaţia fetiţei Ursan Iuliana din clasa a V-a şi să facem apel la omenie. Ori pentru a-i găsi părinţii,

care au părăsit-o cînd avea 2 ani, ori pentru a o înfia cineva. Bătrîna care a găsit-o, în toamna lui 1973, pe stradă cu certificatul de naştere în buzunar, nu mai poate s-o întreţină. Părinţii se numesc : Ursan Andrei şi Otilia Boldyar. Este o elevă bună, sensibilă şi tristă, conchide învăţătoarea.

■ Locuitorii de pe str. Aninului (de la numărul 3 la 19), sectorul 1, Bucureşti, ni se plîng de actele grave de indisciplină pe care le comit zilnic, tulburînd liniştea publică, elevii căminişti (din str. Butuceni) ai Liceului C.F.R. Directorul şcolii declară că n-are ce să le facă. Minunat educator ! Poate vor găsi cuvenitele metode educative Direcţia personal-învăţămînt din M.T.Tc. şi Inspectoratul şcolar al sectorului 1. Aşteptăm rezultatul.

■ Mă numesc Tudorache Ion, om al muncii la I.F.A. Măgurele, şi domiciliez în Platformă, str. Fizicienilor nr. 30, bloc O5, ap. 16. Chiria şi întreţinerea le achit I.C.R.A.L. Cotroceni, sector 5 — Bucureşti. La retribuţia pe care am încasat-o pe data de 10 octombrie a.c. am constatat că pe statul de plată mi s-a oprit fără ştirea şi consimţămîntul meu suma, de 225 lei care, după cum am fost lămurit, reprezenta obligaţia de pază contractuală şi contribuţia, obligaţii iniţiate de către Consiliul popular al comunei Măgurele, care pînă acum nu şi-a adus aminte să mă încaseze. Mă consider un caz de excepţie de vreme ce numai mie mi s-a creat această obligaţie. Menţionez că, nefiind locuitor al comunei Măgurele (noi aparţinînd de sectorul 5 al Capitalei) nu am lot agricol sau alte surse de trai decît retribuţia. La plîngerea făcută către respectiva primărie mi s-a răspuns cu cuvinte tari şi ameninţătoare.

Pagină realizată de CICI IORDACHE ■

Poşta redacţiei

■ Marin Brebenel — Petroşani : Organul de conducere colectivă este în măsură să hotărască dacă vă va da sau nu recomandare pentru facultate. Nu avem dreptul să-l influenţăm ■ Valer Luca — Turda : Mai încercaţi să discutaţi, poate că totuşi veţi ajunge la o înţelegere, dacă nu, acţionaţi-l în judecată ■ Gheorghe Bodea — Buftea, Dumitru Colodiuc şi Anton Amănoaie — Botoşani : Pentru construcţiile care se preiau în proprietatea statului prin expropriere de la persoanele fizice, în vederea asigurării terenurilor necesare construcţiilor sau pentru efectuarea altor lucrări sau acţiuni de interes de stat, despăgubirile se stabilesc pe baza normelor de evaluare şi a condiţiilor prevăzute prin Decretul nr. 467 / 1979 (valoarea înscrisă în contractul de cumpărare, diminuată cu uzura aferentă) ■ Anica Boiciu — Focşani : Unde-i lege nu-i tocmeală, aşteptaţi să se ivească posibilitatea legală ■ Tudor Stoian — Bucureşti : Anularea concediului medical a fost legală, putea fi şi mai rău ■ Mihai Zaharia — Bucureşti şi Maria Silea — Întorsura Buzăului : Nu există o altă cale ; solicitaţi recurs extraordinar ■ Rodica Gheorghe, Daniela Mogoş, Dan Georgescu ş.a. — Bucureşti : Întreprinderea de mecanică fină (str. Popa Lazăr nr. 9—12, sect. 2) vă stă la dispoziţie, pentru că şi-a asumat obligaţia depanării ceasurilor electronice (Optimef) atît în perioada de garanţie cît şi post garanţie ■ Lili Şandric — Botoşani : Ca subinginer, după efectuarea stagiului legal în producţie, puteţi urma o altă facultate la învăţămîntul de ingineri — seral, cu concurs de admitere, din anul I ■ Ion Aribăşoiu — Tg. Jiu şi G. St. Cucu — com. Ariceşti : Reveniţi cu scrisori lizibile şi clare ■ Iordache Niţă — Braşov : Încercaţi şi la Spitalul clinic central de copii „Grigore Alexandrescu" la dr. Pesamosca ■ Asociaţie locatari Cluj-Napoca : Modul de utilizare a curţii îl stabiliţi în adunare generală cu toţi locatarii, ţinînd seama de prevederile legale şi caracteristicile imobilului respectiv ■ Nicolae Marinescu — com. Corbeni (Argeş) : În principiu, aveţi dreptate ; nu puteaţi fi prezent în acelaşi timp în două locuri diferite. Vina dv. este că nu aţi atenţionat în timp util conducerile celor două instituţii ■ Elena Oancea — Bucureşti : Are dreptul, este prevăzut şi în Codul familiei ca părintele divorţat, căruia nu i s-a încredinţat copilul, să poată avea legături personale cu acesta ■ Ioan Chilaboc — com. Răducăneni (Iaşi) : Da, vă puteţi folosi caloriferul, cu condiţia să întrunească condiţiile unei bune funcţionări ■ Ioana Zeghici — Bucureşti : Treceţi pe la redacţie ■ Tinca Mazilu — Bacău : Trebuie să optaţi : pensie de urmaş sau bursă ■ P. Măgureanu — Bucureşti : Pentru amănunte, vă adresaţi la I.M.F. — catedra de botanică farmaceutică — Cluj-Napoca ■ Mihail Binder — Mediaş : Acordarea concediului fără plată, precum şi durata acestuia, este la latitudinea exclusivă a conducerii unităţii, care în raport cu interesele bunei desfăşurări a activităţii poate sau nu să aprobe cele solicitate ■ Maria Bogdan — Cîmpulung (Argeş) : La Inspectoratul şcolar judeţean aflaţi ceea ce vă interesează ■ Silvia Nicolae — Piatra Neamţ : Reveniţi cu date concrete : numele medicului şi unde aţi citit ■ Floarea Boldea — com. Măirişte (Sălaj) : Aţi realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală a CAP numai în patru ani faţă de cei puţin 5 ani necesari pînă la 31 decembrie 1977 şi 10 ani, începînd cu 1 ianuarie 1978, motiv legal pentru care nu puteţi nici în prezent să fiţi înscrisă la pensie CAP ■ Aurel Boxin — Braşov : Vă credem, dar ca 10 foruri, cărora v-aţi adresat, să se ocupe concomitent de aceeaşi problemă nu este drept. Aşteptaţi rezolvarea de la cei care au datoria să analizeze şi să hotărască în consecinţă.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime şi nu primeşte acte originale. Scrieţi-ne cît mai concis. Şi nu uitaţi să vă iscăliţi. Precizaţi eventual telefonul unde vă putem găsi.

Sondaj Flacăra

Cine va promova din seria I?

Vă propunem, stimați cititori, un scurt „serial" de divizia B. Chiar dacă întrebarea de mai sus poate părea timpurie, s-au jucat, nu-i așa, abia 10 etape, apele au început totuși să se limpezească și, în linii mari, se cam știe cine poate avea un cuvînt de spus în lupta pentru promovare. Seria I, de care ne ocupăm azi, e mai echilibrată ca oricînd și nu mai puțin de 6 echipe (dacă nu mai multe) au plecat „ca din pușcă", depunîndu-și candidaturile la șefia seriei. Dintre ele, 3 sînt foste divizionare A, Politehnica Iași (+4 în clasamentul „adevărului"), F.C.M. Siderurgistul Galați (+4), Gloria Buzău (+2) ; Gloria Bistrița (+5) e un outsider de meserie, în vreme ce C.S.M. Suceava și, mai ales, Dinamo Unirea Focșani, +3 și, respectiv, +4, se înscriu drept marile revelații ale începutului de sezon. Sîntem tentați să credem că una din cele 6 va evolua, din toamna viitoare, în divizia A. Să vedem însă ce cred reprezentanții lor despre șansele fiecăreia dintre protagoniste.

Iată, într-o ordine ce n-are nimic cu ierarhia la zi, punctele de vedere ale celor 6 cluburi.

Leonida Antohi :

„Mă tem de Politehnica, tocmai pentru că o cunosc"

— Cum e la Galați, tovarășe Antohi ?

— E bine, n-am de ce mă plînge. Atmosfera pentru fotbal e excelentă, doar că echipa e în formare. Din această cauză, am și pierdut puncte prețioase acasă, 0—0 cu Iași și 1—1 cu Suceava. Numai că timpul acționează, sper, în favoarea noastră.

— Cîți jucători au plecat în vară ?

— O întreagă echipă, 11 ! Toată linia de fund, Vlad la Dinamo, Constantinescu la Constanța, Olteanu la C.S.U., plus Tolea, care a abandonat performanța. Florea și Burcea de la mijloc, primul la Steaua, celălalt la Botoșani. Cei 4 din atac, Majaru la Steaua, Orac la Dinamo, Zamfir la Progresul și, firește, Kramer. Cu alte cuvinte, am luat-o de la început.

— Cu cine ați luat-o, cum ziceți, de la început ?

— Cu cîțiva tineri crescuți la Galați, cărora li s-au adăugat Manu și Ghiță, foști la Dinamo, Körtessi de la A.S.A., Bozi de la Botoșani și Gionț, veniți de la Progresul. Am încropit, din mers, ce-am putut, eu și secundul Adrian Neagu. Pe lîngă greutățile amintite, am avut și altele. Hanghiuc e jucat mai mult în naționala de juniori, iar Comșa, Stoie și Boghean, despre care se va mai auzi, au fost chemați să-și satisfacă stagiul militar.

— Să înțelegem că Siderurgistul a renunțat la promovare ?

— N-a renunțat. Prima șansă însă pare s-o aibă Politehnica Iași, de care mă tem cel mai mult. Tocmai pentru c-o cunosc, doar am antrenat-o pînă acum cîteva luni. Siderurgistul e, cum se spune, la bătaie, gata să-și valorifice orice șansă.. Formația de bază :

Oană — Manu, Körtessi, Bozi, Popescu, Hanghiuc (Moțoc), Comșa, Balaban, Radu Dan, Cr. Rusu, Ancuța (Oprea).

Ion Nunweiller :

„Cînd atîția se bat, Bistrița va cîștiga"

— Chiar așa, Ion Nunweiller ?

— De ce vă mirați ?! Avem o echipă solidă, bine așezată în teren, ea poate juca oricînd cu o formație de A de la egal la egal. A și demonstrat-o, adesea, în Cupă.

— Cînd ziceți avem, la cine vă referiți ?

— La oraș, la iubitorii fotbalului din Bistrița. Firește, la cei 2 antrenori, eu și Spiridon Niculescu, fostul portar al Argeșului și al lui Dinamo.

— Cu ce noutăți a abordat Gloria actualul campionat ?

— Nu-s prea multe. Roman și Beldie, ambii veniți de la Voința București. Primul a jucat o vreme, fundaș dreapta, în naționala de juniori.

— De unde pînă unde de la Voința ?

— I-a adus Niculescu, el a fost antrenor la Voința.

— Sînteți mulțumit de prestațiile de pînă acum ?

— În parte, da. Linia de mijloc, compartimentul tradițional forte al Gloriei, a scăzut însă, jucătorii parcă au mai îmbătrînit. Azi, cei mai bine stăm în apărare, dar atacul mai trebuie lucrat.

— Indicîndu-ne formația de bază, l-ați omis pe Butuza. Ce-i cu el ?

— A avut unele probleme, a fost și accidentat. Și-a reluat antrenamentele și va reintra, probabil, curînd.

— Ați pierdut, 3—2, la Suceava. Cum a fost ?

— Sucevenii au abuzat de jocul dur. Ne-au călcat în picioare. Dealtfel, Hurloi a ajuns, cu salvarea, la spital.

— O să auzim și punctul lor de vedere.

— „Sportul" a scris cum v-am spus eu.

—Se poate. Cine credeți că va promova ?

— Bistrița. Cînd atîția se bat, Bistrița va cîștiga.

— Ca în proverb, nu ?

—.Poate. Politehnica și Siderurgistul sînt echipe puternice. Dinamo Focșani parc-a înnebunit, bate pe toată lumea ? ! N-am văzut-o jucînd, dar cred că și ea are o șansă. E greu, credeți-mă, să te lansezi în calcule. Eu însă sper și cred că speranțele mele au o bază, mai ales că duminică atacul nostru a început „să-și intre în mînă" marcînd în deplasare 5 goluri, ispravă rar întîlnită în fotbalul nostru.

Bologan — Roman, Hurloi, Cervenschi, Ferenczi, Beldie, Moga, Georgescu, Dumitru Florian, Coman, Berceanu.

Aristică Ghiță :

„Nu sîntem noi atît de pretenționși"

— Să spunem, mai întîi, că antrenorul grupării Dinamo Unirea Focșani și fostul portar al națională sînt una și aceeași persoană, da ?

— Așa se cam știe. După ce am terminat-o cu fotbalul la Bacău, m-am tras la Focșani, unde mă simt foarte bine. Fotbalul e iubit și apreciat aici, dovadă că, la meciul cu Politehnica Iași, de pildă, am avut 10 000 de spectatori. În plus, el e sprijinit la toate nivelele.

— Tovarășe Ghiță, de unde pînă unde echipa asta care a băgat spaima în toate adversarele ?! Anul trecut, Unirea, că așa-i zicea, a făcut o figură oarecare. Cum se poate explica, în două cuvinte, această transformare ?

— Explicația ? Mai multe. Muncă, disciplină, seriozitate. Fuziunea pe care am realizat-o, între Unirea și Dinamo, de unde și numele de azi, ne-a întărit. O serie de fotbaliști tineri și dornici de afirmare, parte din ei crescuți chiar de mine, pe cînd funcționam la Dinamo, au adus un suflu nou și, mai mult decît atît, au dat un plus de încredere. La cine mă refer ? Bunăoară la Naca, la Mălăescu, la Burleanu. Pe lîngă ei, foștii „senatori de drept", să le spun așa, au rămas rezerve Ivana, Pastia, Sima, ceilalți.

— O clipă. Ce-i cu Ivana ? Fostul fundaș al Gloriei Buzău, cîndva component al naționalei de juniori, promitea mult. S-a pierdut și el ?

— Nu, dar e în Focșani pentru stagiul militar. Cum mai are numai 3 luni, nu-l mai folosesc. Atît eu, cît și colegul Octavian Anghel, gîndim în perspectivă.

— Nu-i rău, firește, numai că mai bine-ar fi, e o părere, să bateți fierul cît e cald. Aveți + 4, e ceva, acum sau niciodată, cum se zice !

— Știu eu ? Nu sîntem noi atît de pretenționși încît să vizăm promovarea. Mai bine să adunăm puncte acum și să mai așteptăm. Mai e pînă departe. Ce urmărim ? Să stăm agățați în partea de sus a clasamentului ca să nu mai avem, în retur, emoții. Și, implicit, să ne vedem de treabă pentru la anul.

— Promovarea, dacă am înțeles bine, o lăsați pe seama altora, da ?

— Cam așa. Dac-o ieși, bine. Dacă nu, nici o supărare. Dacă vom ajunge în retur cu fața curată, atunci lucrurile se vor încurca. Avem, în primăvară, 9 meciuri acasă, cine știe ce idee ne-o mai veni ?!

— Cine va intra în A, tovarășe Ghiță ?

— Dacă aș juca la pronosport, aș miza pe „Poli", dar nu joc. Eu sînt antrenor, nu-mi plac pronosticurile.

— Deci Politehnica Iași ?

— N-am zis nimic. Oricum, dacă alții se tem de noi, înseamnă că au de ce. Am făcut un pas. Vom putea să-i facem și pe ceilalți ?, aceasta-i întrebarea.

Paraschiv — Zaît, Antipa, Galan, Chioveanu, Naca, Mălăescu, Burleanu, Manolache, Stăncoiu, Rusu.

Vasile Ianul :

„Vă spun eu, intră Politehnica"

— O primă întrebare obligatorie, de ce v-ați lăsat de arbitraj ? A fost visul dumneavoastră să deveniți președinte la Politehnica Iași ?

— Am renunțat din motive de sănătate. Unii mă luau peste picior că „n-am fizic" și-atunci am vrut să slăbesc. Din cauza regimului, am dat în tahicardie și nu m-am mai prezentat la testele fizice. Cînd a venit propunerea să lucrez la club, m-am bucurat. Cea mai frumoasă parte a vieții mele se leagă de culorile Politehnicii. Puteam să refuz ?

— Mă rog, s-au mai văzut cazuri, dar nu despre asta e și va fi vorba. Cine va cîștiga seria ?

— Vă spun eu, în A intră Politehnica.

— Oi fi dumneata avocat de meserie, dar mai trebuie și argumente. Poftiți, pledați.

— Unu, valoarea lotului, fără discuție superioară. Nici Galații, nici Bistrița, nici mai știu eu cine, n-au fotbaliștii Iașului, talentați și, în plus, experimentați, cu multe jocuri în A. Doi, calitatea antrenorilor, Gheorghe Constantin și Kurt Gross, primul mai ales, fiind tehnicieni de elită. Trei, deși ordinea e întîmplătoare, atmosfera. Se muncește cu tragere de inimă, cu ambiție. Patru...

— Ajunge, ne-am lămurit. E adevărat că s-a întors Naste ?

— Da, soarta fiului risipitor. A fost pe la Tîrgu Mureș, acum speră să prindă echipa, dar Bucu e mai bun.

— Dar Romilă ?

— Rezervă. N-are în locul cui intra. Jucăm cu 2 juniori, Paveliuc la mijloc și Burduian în atac, cînd zic asta înseamnă că ei chiar joacă, din primul pînă în ultimul minut. Asa au ajuns Romilă, Oprea și Constantin Ionescu pe bancă.

— Dar Costea ? Dar Dănilă ? Dar Doru Ionescu ?

— I-am găsit plecați. Ultimii 2 la Vaslui, Costea la Călărași, unde e golgeterul seriei. Eu, ca să fiu sincer, nu l-aș fi lăsat.

— Care sînt rapporturile dintre președintele Ianul și antrenorul Constantin ?

— De ce mă întrebați tocmai asta ?

— Avem un plan, întrebarea cu pricina nu putea lipsi !

— Raporturi excelente. Cred că ne stimăm și ne prețuim reciproc.

— Simionaș mai joacă ?

— Foarte bine. A împlinit 31 de ani, dar nu se simte.

— Ultima chestiune, cine-i Paveliuc ? Am auzit numai vorbe de laudă despre el.

— S-a format la Liceul 2 Iași și e, fără exagerare, unul din cele mai reușite produse ale fotbalului moldovean din ultimul timp. Dacă nu s-o îngîmfa, ajunge departe. Constantin merge, cum se zice, pe mîna lui, iar eu îi dau dreptate.

Bucu — Munteanu, Ursu, Anton, Ciocîrlan, Simionaș, Paveliuc, Florean, Nemțeanu, Cioacă, Burdujan.

Constantin Ștefan :

„Mă omoară atacul! Dacă-l rezolvăm, tragem la șefie"

— Cum vi se pare, tovarășe Ștefan, trecerea de la Pandurii Tîrgu Jiu la Gloria Buzău ?

— Nu încape nici o îndoială, e un cîștig. Pentru un antrenor tînăr, Buzăul înseamnă o șansă. Sper s-o fructific, în aceeași situație aflîndu-se și secundul Iuliu Uțu.

— Fostul portar dinamovist ?

— Exact.

— Dacă nu greșim, Gloria trece printr-un moment mai greu, se schimbă generațiile, nu ?

— Se schimbă, dar din mers. N-am dat de o parte ideea promovării.

— Cine a venit, cine a plecat ?

— Din „vechea gardă", am renunțat la Stan, la Dobre, la Duloiu și la Dumitrescu, toți împrumutați Ferodoului din Rîmnicu Sărat.

— O clipă, dar Radu Gheorghe ?

— E încă în lot, dar nu prea joacă. În B, numai cu tehnica nu faci față.

— Ce-ți mai trebuie ?

— Să pui osul la bătaie. Radu nu prea se omoară cu firea.

— Am notat. La capitolul noutăți ?

— Nume mai puțin cunoscute, dar fotbaliști utili. Firește, cu excepția lui Zahiu, numai că Zahiu încă se mai caută. E încă dator echipei care așteaptă mai mult de la el. Îl înțelegem însă, nu-i ușor să treci de la Steaua în divizia B, cînd n-ai decît 27 de ani. Sper să-i treacă, sper să-și revină. Au mai venit Năstase de la Mecanică fină, Balaur de la Sirena, Andriesei de la Pandurii și Banciu de la Automatica.

— Ce compartiment e mai tare ?

— Am rezolvat, cred, apărarea. E în curs de rezolvare linia de mijloc. Atacul însă mă omoară ! Dacă-l rezolvăm, tragem la șefie, luptăm pentru promovare !

— Aveți un vîrf puternic, Dumitrache, pare-că rudă cu celălalt, nu mai joacă ?

— Da, e nepotul „mopsului", el însuși foarte talentat. A avut unele necazuri, dar și-a reluat antrenamentele.

— Cine credeți că are cele mai multe argumente să pretindă un loc în A ?

— După mine, în ordine, Politehnica, Suceava și Siderurgistul.

— Dar Dinamo Unirea ?

— Foc de paie.

Tănase — Năstase, Mircea, Banciu, Stancia, Balaur, Andriesei, Zahiu, Ghizdeanu, Negoescu, Marin.

Costică Rădulescu :

„Va fi greu, dar sperăm"

— Cît de greu va fi, tovarășe Rădulescu ?

— Foarte greu, dar sperăm. Anul acesta, parcă-i un făcut, toți visează să promoveze din seria asta ?! Înainte de campionat, aveam în vedere 2—3 echipe. Politehnica și Siderurgistul mai ales, acum trebuie să bag în calcule încă atîtea, pînă și Focșanii sînt în joc ?!

— Care-i punctul forte al Sucevei ?

— Fundașii centrali. L-am transformat pe Avădanei în „libero" și cred că i-am găsit locul ideal. În plus, a marcat pînă acum și 3 goluri. Bătaie de cap ne dau încă, mie și lui Ion Buzoianu, cu care colaborez, portarii. Cristian, venit de la Gloria Buzău, a gafat la Focșani, Bilanță, rezerva lui, l-a imitat la Medgidia ! Ca să nu mai zic că, la Sfîntu Gheorghe, arbitrul Mihai Adam a „tras" de gazde, ne-a anulat un gol și le-a acordat lor unul cu jaloc. În rest, am avut parte de arbitraje corecte.

— Se zice că la Suceava se joacă foarte tare, e adevărat ?

— Da de unde ?! Se joacă fotbal.

— Cum a fost cu Bistrița ? Hurloi a ajuns la spital, nu ?

— Nu vă luați după „Sportul". Nunweiller, cînd s-a terminat meciul, m-a felicitat, recunoscînd că am fost mai buni. Cît despre Hurloi, el s-a accidentat, e drept, dar comoția i-a fost provocată de o minge șutată violent de Avădanei. Din cîte știu, nu-i la prima comoție.

— Jucători noi ?

— Doar Panaite, fost la Bacău. În rest, localnici, toți tineri, sub vîrsta lui Cristian care are 27 de ani. Am promovat 3 puști, Cristescu, Gafencu și Casuba, veți mai auzi de ei. Dacă n-ați auzit, căci Gafencu a făcut parte din echipa reprezentativă de juniori.

— Tovarășe Rădulescu, ce să mai lungim vorba, cine intră în A ?

— Să n-o lungim. Nu știu. Aș vrea din tot sufletul, ca echipa aceea să fie C.S.M., dar nu mă pot hazarda în pronosticuri.

— Poate că și ăsta e un pronostic !

Cristian — Cristescu, Radu, Avădanei, Butnaru (Papuc), Gafencu, Suba, Panaite, Dirman, Petrescu, Casuba.

Cam așa e, la ora de față, situația, starea de spirit a principalelor candidate la promovare din seria I a diviziei B. Mai mult sau mai puțin justificat, toată lumea speră, iar atitudinea respectivă e cu atît mai de înțeles cu cît drumul e abia la început. După calculul hîrtiei, Politehnica Iași, spre care se îndreaptă, de altfel, și sufragiile celor intervievați, pare să aibă ascendentul valorii, ajutată și de faptul că Siderurgistul rămîne totuși o echipă în formare. Firește, Bistrița constituie un adversar de temut, dar parcă ne am obișnuit ca această grupare să piardă toate finișurile ! N-ar fi exclus ca Gloria Buzău să-și regăsească ritmul de altădată, prima ei promovare producîndu-se, reamintim, în dauna rivalei din Galați. Echipe solide, serioase, C.S.M. Suceava și Dinamo Unirea Focșani pot emite pretenții, dar nu le credem capabile, e numai o opinie, să răstoarne toate „carele mari" ale grupei. Dealtfel, realist, antrenorul Ghiță intuia pînă unde se întinde plapuma echipei pe care o antrenează, echipă care rămîne, orice va urma, cea mai plăcută surpriză a acestei serii. Vom mai vedea.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

Un fotbal care are mereu speranțe

Așadar, în finalul acestui campionat mondial al juniorilor am ocupat locul al treilea, după dispute în care jocul fotbaliștilor noștri a fost apreciat cu siguranță mult deasupra cotei cu care eram prezentați în acest sens pînă acum în lume. Am fost bineînțeles cuceritori, inventivi, totul emana har și deasupra impresiei plăcute pe care am lăsat-o într-o țară care începe să soarbă și ea fotbalul, puteam cu puțină șansă ajunge pînă în finală și chiar ne puteam așeza pe locul întîi.

La acest nivel al tinereții încă mai puțin vinovate, valorile de exprimare sînt mult mai apropiate, ambițiile nu sînt atît de aparate și incitate de firme și interese, chiar și redutabila „Coca cola" care a patronat de data aceasta competiția dovedindu-se mai puțin discriminatorie și aducînd toți „cangurii" cu același avion pe continentul disputei.

Nu știm încă dacă în Australia au fost prezenți cei mai reprezentativi exponenți ai celor 20 de ani, dar ținînd cont că la ediția precedentă găzduită de Japonia, Argentina a triumfat lăsîndu-l pe Maradona, nu putem interpreta competiția decît ca foarte serioasă și, ceea ce este foarte important, expresivă.

Sigur că prezența Qatarului pînă în finală pune unele semne de întrebare, dar trebuie să nu uităm că fotbalul aduce mereu în competițiile sale supreme surprize și neprevăzut, indeosebi la acest eșalon; mai mică fiind nedumerirea în legătură cu apariția acestui neașteptat petic de pămînt atît de sus acum în fotbal, decît înfrîngerea Italiei în campionatul mondial din 1966, în fața Coreei, la Sunderland. Se spune că această echipă s-a antrenat șase luni în Brazilia, fiind condusă de un maestru al improvizației, Didi. Nu este greu la această vîrstă, avîndu-i pe tineri mai mult timp în mînă și fiind convins prin selecție — dacă ai ochi — de talentul lor, să poți educa la ei corectitudinea execuțiilor în scop tactic precis și deci eficient, sădind apoi numai și prin șirgurul entuziasm de care beneficiezi gustul luptei pentru realizarea victoriei.

Și prin prisma acestui raționament independent generației lui Lovaș, Rednic, Gabor, Balint, Sertov și Dorel Zamfir a dovedit, și era nevoie, bogăția de posibilități umane incipiente de care nu duce lipsă nici în fotbal poporul nostru. Însă și aparent simplele, pentru că sînt statice, lovituri concretizate de Gabor au certificat meșteșugul nostru de a lovi mingea, avînd deci înclinație incontestabilă de a ne înțelege cu ea, dominînd-o mult mai bine decît și-ar dori altii.

Și atunci de unde această teamă pe care o încercăm aproape firesc foarte mulți că și această pilpîire de performanță se va stinge fie și numai prin uitare foarte curînd, ca să nu mai spun că ea nu poate aprinde încă vîlvătaia de care are nevoie pentru a încălzi măcar ca distracție fotbalul nostru ? Avem multe exemple de ratări de acest gen și altele nu merită amintite. Adevărul este că pînă la această vîrstă, în formare, tinerii noștri fotbaliști muncesc mai mult ca timp decît în multe locuri din lume. Atunci cînd acest lucru se petrece sub patronajul școlilor și al unor specialiști competenți (cazul Hunedoarei), reușitele sînt incontestabile. Avem greutăți mari în producerea de jucători, lucrul este știut și discutat destul, dar, iată, producem...

Adevărata dramă începe de la această vîrstă, cînd hrana sufletească, puțin satisfăcută pînă la acest nivel, nu mai cunoaște mijloace realiste de a întreține și cointeresa spirite ce vor bineînțeles mai mult pentru a se satisface mereu. Este, de fapt, prima găleată obiectivă care începe să stingă încă micuțul foc.

Apoi, prin puține locuri marile talente confirmate sînt învățate lucruri, în plus în antrenament și în joc, cerîndu-li-se și fiind formați să se autodepășească continuu pentru a-și putea întrece la rîndul lor foștii semeni care au trecut deja în universalitățile incontestabile ale fotbalului. Aceasta ar fi a doua aruncare de apă, iar ceea ce a mai rămas din foc se stinge ca urmare a imperfecțiunilor de organizare, de structură a fotbalului.

Cred că numai și din aceste puține trei idei poate fi dedus mecanismul distrugerii din fotbalul nostru.

Un fotbal care are mereu speranțe.

CORNEL DINU ■

Cronica șoselei

„Dacă e să mor, măcar să mor beat"

Se știe cîte pasiuni dezlănțuie fotbalul, chiar și în campionatul județean. După meciul care avusese loc în comuna Decebal, județul Satu Mare, părerile erau foarte controversate în legătură cu calitatea jocului și, mai ales, cu aportul jucătorilor la succesul unora și insuccesul altora. Discuțiile deosebit de încinse între conducătorii tehnici riscau să capete la un moment dat o turnură destul de neplăcută. Noroc că se făcuse tîrziu și pofta de mîncare, stimulată de aerul curat în care își petrecuseră toată ziua, îi îndemna atît pe jucători cît și pe susținătorii echipelor să se îndrepte spre cămine pentru a-și potoli foamea.

Cei din Sanislau, care făcuseră deplasarea în comuna Decebal, au ajuns acasă destul de tîrziu, pe la ora 21. Șoferul autocamionului, care îi transportase pe jucătorii și susținătorii echipei, simțise încă pe drum că ambreiajul dă semne de boală. A reușit însă să ajungă în comună. Nu-i ardea lui să se apuce de reparatul mașinii.

Pe planul unu erau comentariile meciului la care participa din plin. A lăsat mașina pe partea carosabilă, deși un loc de parcare se găsea la mai puțin de 50 de metri.

Vicepreședintele C.A.P.-ului și-a amintit totuși într-un tîrziu de mașină. „Mă Ioane, tu ai uitat, mă, de mașină, cîțiva metri mai merges ea pînă în curtea C.A.P.-ului, că nu era chiar așa beteagă". „Tovarășe vice, doar n-o să mă întorc acum un kilometru pînă la mașină, las'că n-o fură nimeni. Și mîine o repar".

Ce-i drept, mașina n-a fost furată, dar nici 10 minute n-au trecut de la abandonarea ei pe drum, că șoferul unui autoturism, observînd tîrziu obstacolul de pe șosea și încercînd să-l evite, a intrat în plin într-o cisternă care circula din sens opus. Vinovat și șoferul care a lăsat pe drum o mașină nici măcar semnalizată în modul cel mai elementar, dar și pilotul autoturismului. Acesta, șofer profesionist la UNIO-Satu Mare, împrumutase mașina de la cumnatul său în dimineața zilei respective.

„Trebuie să fac azi o mulțime de treburi și fără scula asta. — se destăinuise el soției — arătînd spre autoturism, sînt mort". Într-adevăr, scula l-a ajutat să-și facă treburile rapid și eficient. În mai puțin de un sfert de oră a ajuns la Botiz unde a lucrat în grădină pînă la cinci după-amiază. De aici a plecat val-vîrtej în comuna Cehal pentru a-i motiva fiului său niște absențe la practică. A mîncat în mers. În timp ce conducea, unul din pasageri îi băga în gură bucățele de pită și de slană, tăiate îngrijit cu cuțitul.

După ce a motivat absențele fiului, pilotul a orientat mașina pe drumul către Căpleni, de unde trebuia s-o îmbarce pe sora sa, învoită pentru zilele de sfîrșit de săptămînă de la spitalul din Satu Mare unde era internată.

Echipajul a ajuns la Foieni unde a fost îmbarcată ultima pasageră, Lucia, care trebuia și ea dusă la Satu Mare pentru a reîncepe o nouă săptămînă de învățătură. „În loc să mă odihnesc, cum se cuvenea într-o zi de duminică, mi-am rupt oasele la muncă în grădină și apoi am făcut-o pe șoferul de taxi, cărîndu-mi toate rudele cu mașina". „Lasă, mă, Paule, că doar îți dăm și noi, nu ne duci tu chiar pe gratis", i-a răspuns sora. „Dacă așa pui problema tu soră, află că pe viitor mergi cu autobuzul". Toți ocupanții au amuțit, simțind cum cu fiecare kilometru crește enervarea șoferului. Au rămas mai mult decît mirați, totuși, cînd Paul, în ciuda grabei, a oprit mașina pentru a lua un bețiv care, clătinîndu-se, era să intre cu capul în caroseria mașinii. Sora nu s-a putut abține și l-a apostrofat pe frate-său: „După ce că stăm înghesuiți, l-ai mai urcat și pe bețivanul ăsta să ne impută mașina cu duhoarea lui de țuică". „Lasă, femeie, nu te supăra, mai bine beat decît bolnav, dacă e să mor în accident, măcar să mor beat". Nevrînd să-și pună mintea cu adeptul lui Bachus, femeia a întors capul spre a se feri cît de cît de mirosul grecoi de alcool ce-l exhala pasagerul.

Nici nu și-a terminat bine bețivul vorba, că mașina a ajuns la mică distanță de camionul abandonat. Iritat, nervos, șoferul care rula cu peste 100 km pe oră, a sesizat tîrziu periculosul obstacol.

Și-au pierdut viața șoferul, sora sa și „cetățeanul turmentat". Cei doi copii au fost răniți grav.

VICTOR BEDA ■

Romulus Gabor

Ne vom referi în următoarele rînduri la jucătorul care, acum cîteva zile, în Australia, a fost încununat cu titlul de cel mai bun jucător al turneului. Este vorba de Gabor, desigur, Romulus Gabor care, cu cele 79 de puncte s-a distanțat net față de locul doi, M. Zorc (R.F.G.), care a obținut doar 27 de puncte. Vorbind deci despre Gabor și despre antrenorii săi (Dumitru Pătrușcu, la juniori, și Mircea Lucescu și Remus Vlad la echipa sa de club), s-ar cuveni să aducem în discuție doar cîteva momente: acum doi ani, cînd Corvinul Hunedoara revenea în divizia A, s-au disputat pe Stadionul 23 August două meciuri, finala Cupei României (Politehnica Timișoara — Steaua, scor 2—1) și, ca uvertură, finala pe țară a juniorilor republicani, combatantele de-atunci fiind Dinamo București și Corvinul Hunedoara. Au învins tinerii dinamoviști, dar trebuie spus că meciul a fost la discreția juniorilor hunedoreni care, cu 15 minute înainte de final, conduceau cu 2—0 prin golurile marcate de Tîrnoveanu, dacă bine ne-aducem aminte, și, în mod sigur, de Gabor, acesta executînd o lovitură liberă de la 20 de metri. Din echipa de-atunci a Corvinului mai făceau parte Rednic, Andone, Lăcătuș, Colesniuc, Ormenișan. Au învins, cum spuneam, dinamoviștii, dar aplauzele spectatorilor s-au adresat și tinerilor hunedoreni care, la festivitatea de premiere, plîngeau pur și simplu. Precizînd că majoritatea juniorilor de-atunci, aflați cu toții cam în jurul vîrstei de 17 ani, au urcat în prima echipă a Corvinului, că trei dintre ei, Gabor, Rednic și Andone, sînt piese de bază în ideea de joc a acestei echipe, și mai precizînd că Mircea Lucescu și Remus Vlad au făcut publică părerea lor, încă de-acum doi ani, privind posibilitatea creșterii în valoare și tehnicitate a tuturor jucătorilor promovați, cu deosebire Gabor, părere care s-a concretizat atît în campionatul trecut, cît și-n cel actual (dar acest lucru nu s-a întîmplat de la sine, ci printr-o muncă asiduă a antrenorului și a fotbaliștului'), să amintim iubitorilor de fotbal că, în urmă cu aproximativ o lună, la Timișoara, în meciul de tineret România — Ungaria, Gabor a executat în primele minute ale meciului o lovitură liberă de la 20-22 de metri, cînd balonul a trecut milimetric pe lîngă bară. Aflat lîngă Mircea Lucescu, la acel meci, aveam să notăm: „Din astfel de poziții, Gabor șutează foarte bine. S-ar putea să deschidem scorul". În continuare Gabor a jucat ceva mai slab față de nota sa obișnuită a și ratat cîteva ocazii, dar, după pauză, preluînd o minge la mijlocul terenului, a executat două driblinguri scurte și l-a deschis în adîncime pe Turcu, acestuia nerăminîndu-i altceva de făcut decît să-l execute pe portarul ungur. Și-iată, plecat în Australia în ultima clipă (în legătură cu această afirmație n-ar fi lipsit de interes să spunem că prezența lui Gabor la lot s-a datorat în cea mai mare parte lui Mircea Lucescu care a trebuit să declare în scris că, trimițîndu-l pe Gabor, alături de ceilalți doi hunedoreni, Rednic și Andone, Corvinul nu va solicita nici o amînare de meci în campionat, risc pe care Mircea Lucescu, încrezător în șansa lui Gabor, și l-a asumat, adică n-a pus interesele Corvinului înaintea intereselor naționalei de juniori și nici nu l-a lipsit de șansa pe Gabor, drept pentru care noi zicem: Bravo Mircea Lucescu !) Gabor contribuie decisiv la succesul echipei noastre, mai ales în meciul cu puternica echipă a Uruguayului, precum și cu cea a Angliei.

VICTOR NIȚA ■

Juniorii noștri s-au întors acasă cu bronz

(Urmare din pagina 1)

doilea avea să înscrie D. Zamfir. Dar greul cel mare abia acum începea, după această victorie. Urma să întîlnim Italia și trebuia să obținem victoria sau cel puțin un meci egal pentru a intra în faza următoare a întrecerii. Deși prinși de febra meciului cu Elveția, gîndurile și speranțele noastre se îndreptau și spre Australia. Și iată-ne învingători și în fața Italiei, cu 1—0, prin golul înscris de Gabor, din lovitură de la 11 metri. Numai că, din relatările presei, o mare favorită se anunța la orizont, echipa Uruguayului, exact cea cu care urma să ne confruntăm în sferturile de finală, în timp ce Brazilia, mai norocoasă, avea să întîlnească necunoscuta, dar surprinzătoarea, echipă a Qatarului. Dar să ne aducem aminte că, deși echipa juniorilor noștri se impunea atenției specialiștilor prezenți la acest campionat mondial, jocul echipei și valoarea individuală a citorva din membrii ei stîrnind admirația publicului și-a diverșilor antrenori de mare faimă în fotbalul mondial, totuși, întreaga noastră atenție era captată de meciul de la București. Întîmplîndu-se ceea ce s-a întîmplat, adică pierzînd cu 1—2 în fața Elveției, aproape că ne vine să ne cerem scuze că n-am fost, sufletește, sută la sută, alături de juniorii noștri care, la același scor, 2—1, eliminau din cursă favorita numărul 1 a acestui campionat mondial pentru echipele de juniori din Australia, puternica echipă a Uruguayului. Mai mult decît atît, amărăciunea din acea zi a fost atît de mare, încît mulți dintre noi nici n-am putut savura victoria, cu atît mai puțin fulminanta apariție a lui Gabor (autorul ambelor goluri, două goluri superbe din două lovituri libere dificile) în plutonul celor mai buni jucători ai acestui turneu. Dar, ce să-i faci, acesta-i fotbalul, una caldă, una rece, prima pagină a ziarului Sportul avea, dacă tot e să ne aducem aminte, do..ă titluri pe care, pentru ineditul lor, îl reproducem: „Comportare slabă a reprezentativei noastre de fotbal, rezultat pe măsură, 1—2 (0—0) cu Elveția în preliminariile C.M." și, imediat sub acest titlu, cu litere ceva mai mari, „Din nou evoluție remarcabilă și victorie de prestigiu a juniorilor noștri la C.M., România a învins Uruguay cu 2—1 (1—0) și s-a calificat în semifinale".

Urma, peste cîteva zile, semifinala cu echipa R.F.G., și toate gîndurile noastre se-ndreptau, de data asta sută la sută, spre bravii noștri juniori care se-ntîlneau, pentru a treia oară, cu juniorii unor țări laureate cu titlul suprem. Am pierdut, după cum se știe, în prelungiri, în fața unui adversar căruia i-a surîs șansa, după ce băieții noștri au ratat situații incredibile, o mai veche lacună a fotbalului nostru. Pierzînd finala mare, juniorii noștri aveau totuși posibilitatea să se reabiliteze în finala mică, în care au întîlnit puternica echipă a Angliei, o altă laureată a fotbalului mondial. Confirmînd excelentele evoluții de pînă atunci, demonstrînd o echipă omogenă, cu o idee clară de joc modern, total, și beneficiind de contribuția unor jucători talentați și-ncrezători în forța lor de exprimare, echipa României învinge cu 1—0, prin golul marcat de același Gabor printr-o lovitură liberă directă de la 18—20 de metri, în timp ce în finala mare, pe un teren desfundat, Qatarul pierdea în fața norocoșilor noștri învingători, echipa R.F. a Germaniei.

Cucercam totuși medalia de bronz a unui campionat mondial, inclusiv elogioasele aprecieri ale specialiștilor care aveau să afirme că adevărata finală s-a jucat... în semifinale, succes care, fie-ne permis, îl considerăm ca pe cel mai de seamă din istoria fotbalului nostru.

Acestea fiind zise să adresăm juniorilor noștri cele mai sincere și calde felicitări pentru succesul dobîndit și pentru bucuria pe care ne-au făcut-o în această toamnă atît de aspră și de crudă, totuși, pentru fotbalul nostru, dar, în același timp, e cazul să ne întrebăm ce anume s-ar putea întîmpla de-acum încolo cu Gabor. Și nu numai cu Gabor, ci cu toată echipa asta minunată. Și nu numai cu acești magnifici juniori, ci cu absolut toți tinerii noștri jucători care promit atît de mult acum, cînd sînt tineri, dar care, cu timpul, se sting într-un trist anonimat. Să-nceapă oare, și cu ei, acel ciudat carusel al talentelor pierdute-n pustiu ? Ar fi mult prea trist să se-ntîmple așa ceva cu medaliații cu bronz ai unui campionat mondial.

Să acordăm acestor tineri nu numai încrederea de care au atîta nevoie, ci și un cadru adecvat arzătoarei lor dorințe de afirmare, iar adevărații profesori ai acestui cadru adecvat să fie exact oamenii care iubesc tinerețea, care au dovedit, nu prin vorbe, ci prin fapte, această dragoste, oameni care să vegheze, părintește, la continua creștere și maturizare a tuturor tinerilor.

Sovata și...retur

Beneficiaseră toți opt, ca și alții dealtfel, de mult apreciatul umanism al poporului nostru, exprimat și prin Decretul prezidențial nr. 189 din august 1981. Fuseseră, deci, grațiați, iertați, cu alte cuvinte, pentru pedepsele pe care le mai aveau de executat și eliberați din penitenciar.

Ar fi trebuit să urmeze, firesc, în primul rînd prezentarea imediată la domiciliile fiecăruia, legale și declarate la plecare din locurile de detenție. Apoi, era tot atît de firesc să se încadreze într-o activitate utilă, să se reintegreze în viața normală, așa cum au făcut mulți din aceeași categorie.

Dar, stupoare. Cei opt, ale căror nume, vîrste și adrese le vom preciza în rîndurile de mai jos, au „dispărut" fără urmă, de îndată ce-au primit documentele de eliberare.

Familiile, vecinii, cunoscuții au așteptat o zi, două, o săptămînă...

În obișnuitele acțiuni pentru asanarea localităților de elemente parazitare, infractoare, Miliția județului Mureș a avut surpriza să găsească, în stațiunea balneară Sovata, nu mai puțin de opt beneficiari ai Decretului nr. 189/1981, absolut toți căzați la același hotel, „Aluniș". Li se recomandase, cumva, un tratament balnear ? Da' de unde ! Erau sănătoși „tun" ! Să fi fost o simplă coincidență că luaseră fiecare hotărîrea să se „recreeze" un timp la Sovata ?! Și chiar la același hotel ?! Greu de crezut. Cum și lor le-a fost greu să răspundă la întrebarea: de unde atîția bani pentru cazare, masă, băutură, țigări etc., pentru că hotelul nu era gratuit și nici unul dintre ei nu ținuse „post negru" ?

Negăsind nici o explicație cît de cît plauzibilă pentru „rătăcirea" lor în drumul de la locul de detenție spre casă, cei opt pasageri ciudați ai hotelului „Aluniș" din Sovata, toți bucureșteni — Titișor Ion, de 22 ani, str. Silvestru nr. 48, Nicolae Stan, de 25 ani, str. Sub Tei nr. 6, Dumitru Berindei, de 25 ani, str. Sinzieni nr. 34, Alexandru Lucian, de 38 ani, Mihai Măzărean, de 26 ani, str. Intrarea Făurari nr. 5, Constantin Vlădescu, de 23 ani, str. Anton Pann nr. 27, Alexandru Lică, de 28 ani, str. Mașina de Pline nr. 25, și Nicolae Mihalache, de 38 ani, str. Oteșani nr. 12 — fiecare avînd antecedente penale, pentru fapte comise cu violență (tîlhării, violuri, vătămări corporale etc.), au fost ju'ecați și condamnați de către Judecătoria municipiului Sighișoara, conform Decretului nr. 153/1970, art. 1, litera „d", la pedepse între 4 și 6 luni închisoare, pentru constituire în grup parazitar.

Și astfel, cei 8 „vilegiaturiști" au făcut cale întoarsă acolo de unde plecaseră cu mai bine de o lună în urmă, fără să-și vadă familiile, vecinii, cunoscuții — eventualele locuri de muncă nici nu intraseră în preocupările lor.

MIHAI GROZAVU ■

Lumea în care trăim

Murdăria „armelor curate"

Arme au fost și sînt de toate felurile. Arme ușoare și arme grele, arme de vînătoare și arme de pescuit, arme mici, miniaturale și arme mari, uriașe, arme chimice și arme bacteriologice, arme albe sau negre, arme nucleare sau convenționale. Indiferent de ce tip ar fi ele, toate au însă aceeași utilizare — de a ucide.

Armele aduc moartea și nimeni n-a îndrăznit să nege acest lucru. Dar, iată, acum se încearcă revizuirea catalogului de arme. Se pretinde că ar fi viabilă o nouă împărțire. Că, de fapt, există doar arme murdare și arme curate. Că arme murdare sînt cele ce omoară în stil obișnuit. Iar „curate" sînt cele ce economisesc distrugerile de bunuri, dar nu fac economie de vieți omenești. Arma care omoară doar oameni ne este recomandată drept... umană.

Armele de orice fel ar fi ele rămîn, însă, tot arme. Chiar dacă diferiți fabricanți încearcă să le înfrumusețeze în fel și chip, chiar dacă le declară arme „curate", armele rămîn murdare prin înseși scopurile producerii lor. Cît de „curate" pot fi oare armele, care, deși nu păstrează urmele petelor de sînge, au teribila capacitate de a volatiliza, pur și simplu, ființele umane?

În privința aceasta nu avem dubii. Murdare sînt armele și murdare sînt și afacerile făcute cu aceste arme însumînd, pe plan mondial, o factură de peste 550 miliarde dolari, doar într-un singur an, 1980. Dar se încearcă în prezent negarea evidențelor. Avocații „bombei N" contează pe naivitate și inconștiență. Ceea ce nu este cazul. Opinia publică mondială înțelege într-o măsură tot mai mare faptul că armele pretins „curate" sînt chiar mai periculoase decît cele aflate deja în arsenalele statelor. S-au dezvăluit efectele bombei cu neutroni și orice pledoarie în favoarea ei nu are darul să schimbe starea de spirit. „Bomba N" nu este o simplă bombă antitanc, cum se încearcă acreditarea ideii, ci o armă pentru masacrarea oamenilor în uniforme militare sau fără aceste uniforme. Căci armele dacă nu sînt „curate", sînt, în schimb oarbe, nu fac deosebire între civili și militari, copii sau vîrstnici, bărbați sau femei.

De fapt, rădăcinile apariției noilor tipuri de arme se află în însăși aberanta și nestăvilita cursă a înarmărilor. Caracterul absurd al noilor arme, ca și cel al competiției militare rezultă din însuși faptul că omenirea trăiește azi, mai mult ca oricînd, sub spectrul unei cumplite amenințări. Chiar la nivelul actual al armamentelor acumulate există capacitatea de a se distruge de mai multe ori toți locuitorii planetei și toate valorile civilizației create de milenii. Pe lîngă teribila amenințare la adresa păcii, sporirea continuă a arsenalelor — înghițind 550 miliarde dolari anual, irosind „partea leului" din resursele planetei, din roadele capacității creatoare a oamenilor — aruncă poveri mereu mai istovitoare pe umerii popoarelor, le mutilează posibilitățile de dezvoltare economică, agravează și mai mult efectele crizei economice.

În plus, chiar în condiții de „stocare" a armelor, această competiție irațională are efecte profund negative asupra relațiilor internaționale. Ca reazem material al politicii de forță și dictat, înarmările sînt nemijlocit legate de tendințele și practicile de dominație, constituie un obstacol major în calea stingerii focarelor de război și reglementării problemelor litigioase pe căi politice, reprezintă o piedică în eforturile de instaurare a unor raporturi internaționale bazate pe egalitate și respect reciproc, relații care nu se pot dezvolta în umbra competiției frenetice a armamentelor, generatoare de încordare, suspiciune și instabilitate.

Din nefericire, acumularea de mijloace ale morții își urmează cursul, accentuînd neliniștea popoarelor. Dar opinia publică nu asistă insensibilă la amenințarea ce planează asupra globului. O arată elocvent valul de acțiuni în sprijinul dezarmării, desfășurate pe o scară tot mai largă în întreaga Europă occidentală, din Scandinavia pînă în Peninsula Italică, manifestare a voinței unor forțe sociale din cele mai largi de a se opri proliferarea armamentelor, de a impune dezarmarea. Respingerea „eurorachetelor", puternicele acțiuni desfășurate în acest sens în diferite țări, „Săptămîna mondială a dezarmării", care va începe peste două zile, sînt elocvente.

Abile proiecte de intensificare a cursei înarmărilor, de lărgire și diversificare a spectrului mijloacelor de distrugere, cu deosebire a celor nucleare, sînt însoțite de încercarea asiduă de a le face mai „prezentabile". În realitate nu e la mijloc decît o tentativă de a semăna confuzii, de a deruta și demobiliza mișcările în favoarea dezarmării. Armele „curate" n-au nici o justificare — nici politică, nici umană. Ele se plasează în tentativa de a intensifica înarmările, de a promova linia confruntării, de a submina destinderea.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu numai că armele în cauză nu sînt „curate", dar nu există și nu pot exista, în general, „arme curate". Faptele demonstrează că orice armă, indiferent de caracteristicile ei, și în special armele de exterminare în masă, sînt și vor fi întotdeauna murdare, prin însăși menirea pe care o au, aceea de a curma vieți omenești. Tot ceea ce dăunează omului, ce servește prigonirii și exterminării lui nu poate fi — sub orice ambalaj s-ar prezenta — decît un mijloc murdar.

Planeta n-are nevoie nici de arme „curate" și nici de arme murdare. Planeta n-are nevoie de nici o armă. Am fi dispuși, totuși, la o excepție: cea pe care un ziarist parizian o sugera — crearea unei arme care să nimicească toate celelalte arme. O armă anti-armă ar fi o treabă bună. Chiar curată...

AL. PINTEA

Itinerar între două oceane

Viața în pantă

Mă plimbam, odată, pe avenidele Buenos-Airesului, artere late și drepte, flancate burghez de fațade încropite opulent și, brusc, după un colț, izbucnește drept în mine un bulevard uriaș, fără frontiere ca o agresiune de asfalt. Mai întîi nu înțelegi dacă se circulă de-a lungul sau de-a latul pentru că nu e, predominant, nici lung, nici lat, pare un cîmp betonat extins în neștire pentru a micșora oamenii care îndrăznesc să pășească pe el și a-i reduce la scară microscopică spre lauda uriașilor în stare să-i înțeleagă din elicopter.

La antipozi, în New Delhi, am trăit aceeași senzație pe o cale rutieră, călcată sporadic de automobile, pe bulevardul acela de neuitat dintre Rastrapathi Bhavan și Poarta Indiei.

Stranie poftă de spațiu clădit, fie și în limite orizontale, aceste mătci urbane lăsate pradă unei singure dimensiuni. Cîteva piețe europene tot așa, de o supremă expansivitate a întinderilor, mi-au rămas în minte ca un memento al libertății de a clădi o cetate cu riscul epuizării propriei ei ființe.

Lisabona. Praça do Comercio. Vast patrulater de piatră, umezit de aburii fluviului Tejo și flancat de palate guvernamentale, neoclasice, de Casa Vămilor și de Poștă. Caldarîmul se desfășoară temeinic și linear cu o poftă grozavă de a acapara orizontul, parcurgerea pieței pare nesfîrșită, un act temerar de a ajunge cu pasul fata morgana a clădirilor de la margine. În sfîrșit ajung la capătul dulcelui calvar sub bolțile unui „flanc" unde s-au masat, după pustietatea centrală din Praça do Comercio, sute și sute de tarabe, mii de negustori ambulanți într-un bazar formidabil ca toate bazarurile, dar, culmea, mai puțin vivace.

Lusitanii își reintră însă în piele cum încep pantele în acest oraș în pantă, mai delurit și mai întortochiat decît însăși Roma.

În Cartiero Alto, în Montmartre-ul Lisabonei, pe dealurile fisurate de ulițe strîmte toată lumea își dă în petic, vesel și tenace, tenace din clipa de oboseală a amiezii și pînă în clipa de oboseală a nopții.

Aici, în pante, din poalele dealului și pînă în creastă fado-ul e la el acasă, emană din cîrciumi și din grădinile lor.

Aici se mănîncă peștărie, pești de care ai auzit sau nu, crabi și homari, stridii și toate scoicile oceanului, aici se prepară sosurile cele mai picante din istoria tuturor timpurilor, aici se consumă meniurile cele mai lungi și sticlele cele mai îmbătătoare, aici vine lumea pentru a mînca și bea, a-și omorî cu iubire timpul și toate astea pentru a asculta fado-ul, a îngîna fado-ul, a uita viața pe orizontală și a visa viața în pantă, viața asta ca un drum care urcă, serpentinat, nemaipomenit și avînd un sfîrșit mereu neîntrevăzut...

RADU BUDEANU

Nu-i lumină nicări...

Mă obsedează de cînd l-am auzit, intonat, cu o voce parcă gîlgîind în lacrimi, de către poetul Horia Bădescu, un cîntec maramureșean cu o viziune înfricoșătoare, desnădăjduită, pe lîngă care orice spectru apocaliptic e de-a dreptul trandafiriu. Se înspăimîntă rapsodul popular pus în fața unei asemenea situații în care întreg universul e dezumanizat, aneantizat, încît însăși lumina, ca semn al vieții, a dispărut cu totul: Nu-i lumină nicări... / Or murit toți oaminii / Și-așa umblu toată noaptea / Pînă m-oi tîlni cu moartea.

Tragedia supraviețuirii într-un asemenea univers monstruos, lipsit de viață, de rațiune și de orizont, în aceeași viziune cumplită, poate fi curmată numai prin punerea într-un copîrșeu, însă nu oricum, ci într-unul „de scînduri ude, / Unde jalea nu pătrunde / Nici dragostea nu răspunde".

Dintr-o dată, sub acest impuls cutremurător, mi-au reapărut în memorie, cotropindu-mi întreaga ființă, imaginile sfîșietoare ale catastrofelor atomice de la Hiroșima și Nagasaki. Incredibilele aspecte ale distrugerii aproape totale surprinse pe peliculă la scurt timp după explozia de-a dreptul cosmică, pîrjolul care a cuprins cerul și pămîntul, vîntul fierbinte.

Și-mi reamintesc relatarea unei martore oculare a cataclismului, Ioshiè Ioshiò, care, după ce a văzut cele trei avioane aducătoare ale bombei nimicitoare strălucind în soare, deodată s-a trezit că în jurul ei oamenii ardeau de parcă erau de lemn și toți cei apropiați ei — tatăl, bunicul, o mătușă deveniseră negri, se carbonizaseră. Salvarea ei fuseseră cadavrele ce se prăbușiseră peste ea în gura adăpostului spre care se refugiase.

Avînd în față aceste realități ale unui neant instăpînit în numai cîteva clipe peste tot ce fusese viață și civilizație, deci nu niște simple reprezentări ale unei imaginații traumatizate de pericolul catastrofei nucleare care ne amenință, sînt cu atît mai obsedat de viziunea cîntecului maramureșean cu cît iată, chiar în aceste zile, citesc scurtul comentariu al unui confrate comentator de politică externă despre un cadran al morții nucleare ce apare pe coperta **„Buletinului savanților atomiști"** editat în Statele Unite ale Americii. Potrivit specialiștilor pe acest cadran imaginar minutarul s-ar afla, în funcție de fusele orare ale înarmărilor nucleare și escaladării declanșării lor, la numai 7 minute de ceea ce aceștia numesc miezul nopții, adică producerea cataclismului atotnimicitor. Faptul e pe deplin posibil din moment ce, ca să cităm numai cîteva date care îți interzic fie și cel mai timid gînd la o scăpare miraculoasă, cele 40 000 focoase nucleare existente în arsenalele militare în prezent sînt egale ca putere de distrugere cu peste 1 milion de bombe tip Hiroșima, fiind deci asigurate mai bine de 3 tone trinitrotoluen pentru fiecare locuitor al planetei, iar explozia unei bombe de o megatonă asupra unui oraș de 4 milioane de locuitori ucide imediat 500 000, rănește grav alte 600 000.

Stranie coincidență de viziune între așa numitul „miez al nopții" al savanților atomiști cu tot mai insistentele lor scenarii ale unui iminent război nuclear și cîntecul maramureșean care ne avertizează parcă din ancestralitate:

„Nu-i lumină nicări
Or murit toți oaminii..."

NICULAIE STOIAN

Mondo umano?

Dacă aș fi

...la 25 octombrie în orașul așezat pe malurile Manzanares-ului, singurul rîu din lume „navigabil" (vara) pentru trăsuri — cum mi-a povestit cîndva dl. Simion, distinsul meu profesor de geografie — m-aș scula de cu ziuă și m-aș duce direct la Prado. Începînd de la 25 octombrie va fi din nou accesibil publicului spaniol Guernica — numit de mult „cel mai celebru tablou al secolului nostru" și care el însuși reprezintă o istorie cuprinzătoare a unei mari epoci din acest secol. Sigur s-au spus foarte multe îndeosebi cînd a luat sfîrșit odiseea exilului său impus, unul mai apăsător parcă decît al unui om. Aceasta pentru că, din iunie 1937, Guernica a însemnat mult mai mult decît o pictură extraordinară pe o pînză uriașă —7,66 m pe 3,51 m — un simbol. Și nu unul oarecare. Se cunosc bine vorbele celui ce i-a dat viață: „pictura la care lucrez și căreia i-am spus „Guernica" exprimă evident repulsia mea față de casta militară (a «generalisimului» Franco) care a aruncat Spania într-un ocean de suferință și moarte". Prezența pe bătrînul continent a tabloului Guernica, adică aici exact în locurile de unde a pornit scînteia care a dus la distrugerea orașului Guernica, trebuie să ne aducă mereu aminte că, așa cum zicea maestrul Picasso, pînza este un strigăt de revoltă peste timp împotriva barbariei, a ororii, războiului și a masacrării nevinovaților". Și mai știu că revenită pe pămîntul Spaniei natale și în mîinile proprietarului său, cum l-a stabilit tot maestrul Picasso — poporul spaniol, Guernica a adus un omagiu meritat sutelor de mii de oameni — tineri sau bătrîni — care au sfidat teribilul franchism și prin sutele de mii de reproduceri afișate în camere sau pe străzi. Am auzit că Guernica e evaluată la 40 milioane dolari dar eu cred că nu există în lume cineva atît de îndreptățit să facă o asemenea apreciere cînd ea este imposibilă. De aceea, dacă la 25 octombrie aș fi la Prado, aș omagia cu o privire neîncăpățînoare acest cuadro grande, marele tablou și pe Picasso centenar.

DUMITRU CONSTANTIN

Ochii și urechile lumii

Romanță

la un sfert de veac

În octombrie '56 nu știam să beau și după trei pahare — maximum — de vin, mi se lega în gît un nod și nu mai intra nimic. Poate că era bine, poate că era rău, — în toate pluteam între bine și rău, hotărît și incapabil să le definesc. Dar puteam să mă amețesc din vorbe, dintr-o singură vorbă — ca, de pildă, venind de la Schiller, jucat la teatrul bătrînei doamne Bulandra, cu celebra replică: „Sire, dați libertate de gîndire!", lăsam grupul de amici să meargă pe trotuar, eu pășeam pe linia tramvaiului, era tîrziu, tramvaiele erau rare, pășeam în transă pe șina lucind obscur sub lună, peroram ca actorul acela înalt și frumos, cădeam ca și el din cînd în cînd în genunchi, strigînd, ca și el, în fața regelui: „Sire, dați libertate de gîndire!", pînă cînd, la vreo bifurcație a drumului, dădeam de cîte o echipă de lucrători la linie, mă duceam la responsabil și îi clamam în față aceeași cerință schilleriană, el, cum mi s-a întîmplat la Hala Traian, prin preajma locurilor unde copilărisem, pe Țepeș-Vodă și Popa Nan, ceea ce mă înnebunea și mai și, ca pe un clinc atîtat de urmele vieții sale, el, muncitorul, mă dăduse de-o parte cu blîndețe, și atunci am revenit pe trotuar, începînd să citesc afișele spectacolelor teatrale, spre spaima unei femei care mă iubea într-o taină de toți știută — dar puteam să emit și cronici literare, tot așa, pedestru, mergînd pe bulevarde, traversînd la răscruci cu statui ca ale lui Rosetti C.A. sau Protopopescu Pache, fost primar al Capitalei, și milițienii să nu mă ia de gît, convinși că sînt vesel și nu beat. Duhneam a poezie. Le aruncam în față damful unei strofe de Beniuc sau Coșbuc, sau — în situații mai grele, ca odată, la „Izvorul rece", cînd am vrut să mă sui chiar pe statuia lui Pache — „Satira duhului meu", și-mi dădeau drumul. Miroseam liric. „Sergenții știu să deosebească un liric de un scandalagiu" — îmi încredințam amicii, și continuam potpuriul meu în care „În zadar se zbate și asudă fruntea voastră galbenă ca ceara" se lega perfect cu „o luntă-i viața, deci te luptă, cu dragoste de ea, cu dor", pentru a ajunge brusc la acuta labișiană: „Noi nu, niciodată, noi nu".

Comedia mea optimistă — optimistă pînă la ridicol — o constituie aroganța cu care mă șantajează propria fidelitate. În numele ei, cîtă armonie între vocale și consoane! După 25 de ani, încă mă pot îmbăta de „Inima ți-am dat-o într-o toană, și prostește te-am gătit cu vise", fără să-mi pese de-i romanță, romanț sau roman, mergînd pe toate trei aceste cărări, zîmbind inteligent miliției.

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

După „Epoca" – Italia

Cronica (441, 442, 443, 444, 445)

ÎNCEPUT CU STÎNGUL

Sighișoara. Prima zi din lungul turneu pe care Cenaclul Flacăra și-a propus să-l întreprindă în nouă județe ale țării a fost plină de emoții, din păcate, în mare măsură asociate de actul artistic propriu-zis. Deși plecarea fusese stabilită pentru vineri, 16 octombrie, la ora 9, la ora 12 ne aflăm încă în fața Casei Scînteii, în așteptarea autocarului plecat să încarce stația de amplificare. Mofturile șoferului Ilie Țane au avut darul nu numai să diminueze entuziasmul, ba chiar să pună sub semnul întrebării prezența în acea seară a „cenacliștilor" pe scena Casei de cultură sighișorene. Cu toate acestea, după o cursă curajoasă, condusă de un alt șofer, Iordache Trofer, îndrăgostit de meserie și de artă, exact la ora 18 Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, se afla la Sighișoara, în fața unui public deosebit de receptiv. Mai puțin receptive s-au dovedit a fi însă microfoanele stației contractate de Nicolae Enache, conducătorul grupului Continental, care a fost în această situație mai puțin preocupat de obligațiile care-i reveneau și mai mult de valorificarea cu orice preț a stațiilor sale, probabil dintr-o obișnuință de a trata astfel cu responsabilii unor circiumi. Așadar, chiar dacă premisele desfășurării cenaclului în condiții optime nu păreau a fi de la bun început chiar încurajatoare, se poate spune că acea seară a dobîndit valoarea de simbol al dăruirii, al entuziasmului tuturor acelora aflați pe scenă, care au reușit în chip remarcabil să demonstreze credința lor pentru artă, pentru tot ceea ce fac pentru oameni. Iată de ce nu putem omite nici un nume : Mircea Vintilă, Victor Socaciu, Doru Stănculescu, Maria Nagy, Gil Dobrică, Ileana Calinovici, Adrian Ivanițchi, Sorin Minghiat, Vasile Șeicaru, Arpad Domokos, Constantin Dragomir, Mihail Stan, Ana Tetelea Ionescu, Horia Stoicanu, Ducu Bertzi, Mircea Boian, grupurile „T" din Tîrgoviște, „2½" din Oțelu Roșu și „Continental". A fost o seară emoționantă pe care gazdele noastre o meritău pe deplin. Dar cîndva, la Sighișoara, vom realiza noi și o noapte mare.

LUDUȘ, O METROPOLĂ A MUZICII

Luduș, 17 octombrie... O localitate destul de mică, pierdută undeva prin inima Transilvaniei. Dar dacă ar fi să judecăm după inimile fierbinți ale locuitorilor săi — o adevărată „metropolă". Și acum ne stărue în suflet regretul că nu au putut participa la cenaclul nostru toți aceia care au dorit s-o facă. Din păcate, i-a împiedicat numărul redus de locuri de care dispunea sala Casei de cultură, dar oricum, atunci cînd cei prezenți se ridicau și cîntau, cînd aplaudau, aveam impresia că se află acolo întreaga suflare a orașului. Și-naintea derulării acestei întîmplări literar-artistice s-au petrecut două fapte ieșite din comun. Într-o obișnuită ședință de lucru, s-a hotărît renunțarea la acei membri ai cenaclului care prin atitudinea lor nu au nimic comun cu colegialitatea, cu disciplina. Al doilea fapt — gestul superb al sunetistului Doru Țană care, îngrijorat și el de deficiențele de ordin tehnic existente cu o seară înainte, a renunțat la somn pentru a se deplasa la București să ia o altă stație care, dealtfel, a asigurat în continuare buna sonorizare a sălilor. O întîmplare care, de asemenea, ne-a bucurat a fost aceea că Vali Șerban, acest talentat tînăr din Alba Iulia, aflînd despre noul turneu al cenaclului, nu a rămas prea mult pe gînduri, s-a urcat în tren și a sosit la Luduș chiar în timpul spectacolului. Și nu a făcut drumul degeaba, pentru că melodiile sale „Tron în Apuseni" și „Avram Iancu" au ridicat în picioare întreaga asistență. Impresionante au fost clipele cînd, într-o liniște tulburătoare, glasul unui copil de 11 ani — Nino Popa din grupul „2½" — s-a făcut auzit cîntînd pe versurile lui Șt. O. Iosif și ale Elenei Farago. Asemenea momente ce îndemnau la profundă meditație s-au creat și cînd cîntau Vintilă, Ivanițchi, Șeicaru, Socaciu, Domokos, cînd recita Adrian Păunescu. Nu dorim în rîndurile de față să facem concesii nimănui : tocmai pentru acest motiv sîntem convinși că nu am greșit cu nimic dacă vom cita din nou, și aici, numele tuturor membrilor cenaclului, al căror succes a fost poate mai evident față de seara precedentă. Oricum, nu întîmplător la Luduș, spectacolul a durat de la ora 16 pînă după miezul nopții...

CU CHITARELE NOASTRE ÎN ORAȘUL FĂCĂTORILOR DE CHITARE

La Reghin am ajuns într-o dimineață însorită. Era duminică 18 octombrie, o zi plăcută de toamnă, care te îmbia mai degrabă la o plimbare în aer liber. Și totuși și aici sala de spectacol era arhiplină ! Întîlnirea cu iubitorii muzicii tinere și al poeziei a debutat cu atît de popularul cîntec compus de Doru Stănculescu pe versurile lui Bacovia — „Ecou de romanță". Au urmat Sorin Minghiat, pe care am avut de atîtea ori prilejul să-l admirăm pentru talentul și verva care-l caracterizează, actorul Mihail Stan, mereu „în formă", Ileana Calinovici, al cărei timbru grav impresionează din primele clipe, Arpad Domokos, Horia Stoicanu, Nicolae Enache — un instrumentist talentat, Maria Nagy, Victor Socaciu, Mircea Vintilă, fiecare dintre ei capabil să susțină un întreg spectacol. Elevul de 12 ani Andrei Păunescu, prezent două zile la cenaclu, a cîntat în limba maghiară cîntecul „Fiatolok" în duet cu Maria Nagy. Din păcate, Gil Dobrică, atît de apreciat pretutindeni, nu a putut fi prezent din pricina unei stări de indispoziție survenite în timpul nopții precedente, cînd cîțiva tineri din fruntea organizației U.T.C. Mureș îl ospătaseră la un chef din cele de care Gil Dobrică s-a dezobișnuit.

De această dată, spectacolul, deși reușit, s-a încheiat mai devreme ; urma drumul de înapoiere spre Tg. Mureș, unde în Sala sporturilor își anunțaseră participarea peste 3 000 de susținători ai Cenaclului Flacăra.

LA TG. MUREȘ, TRIUMFUL ARTEI, AL TINERETII, AL ARMONIEI ȘI FRĂȚIEI

Tg. Mureș, orele 18. Cînd am pășit în aceeași seară în imensa Sală a sporturilor din Tg. Mureș, am avut certa senzație că ne aflăm pur și simplu pe un stadion. Oricum, aplauzele și uralele care ne-au întîmpinat din primele clipe sugerau cu prisosință această imagine. De la bun început am putut remarca și cu acest prilej dimensiunile pe care le pot dobîndi forța de seducție a artei, iubirea de frumos. Încă o dovadă că un spectacol lipsit de convenții și canoane, care, oricît de incredibil ar părea, se derulează nu după un program prestabilit cu strictețe, ci avînd în vedere și starea de spirit a tuturor participanților, poate fi numit lapidar **un triumf al artei, al sufletului curat, al dragostei pentru oameni.** O asemenea manifestare este în același timp și o pledoarie pentru o formă de educare a tineretului care poate dobîndi o rezonanță deosebită. La Tg. Mureș am asistat la un spectacol de aleasă ținută artistică, față de care cei prezenți pînă tîrziu în noapte au exprimat un singur repros : acela că Cenaclul Flacăra a durat numai... 6 ore și 45 de minute ! Un record absolut !

Români și maghiari, tineri și vîrstnici, au cîntat și au dansat la Tg. Mureș (chiar împotriva vederilor uniformizatoare ale unor oameni de ordine surprinși de valul dezlănțuit al tineretii), au chemat jos de pe scenă pe membrii cenaclului, s-au simțit cu toții excepțional, pe măsura asprei lor munci de fiecare zi, pe măsura marilor lor aspirații morale. Hora Unirii, un cîntec atît de drag nouă, tuturor, a răsunat în final ca un imn al armoniei și frăției. Impresionant a fost și acest moment cînd sute de tineri aflați în sală s-au prins brat la brat și din nou au dansat. Manifestarea de la Tg. Mureș a egalat-o pe cea de la Brăila în privința intensității și frumusetii ei, în privința receptivității nuanțate față de artă.

Scurtul turneu în Mureș a dat roade. Între timp au avut loc întîmplările literar-artistice de la Carei și Negrești-Oaș. La ora intrării revistei în tipar, membrii cenaclului se pregătesc să intre ei înșiși în această „presă" incomparabilă a aplauzelor iubitorilor de artă din Satu Mare. Despre aceste manifestări, ca și despre cele pe care le anunțăm din nou alăturat, data viitoare. Drumul Cenaclului Flacăra prin Transilvania, Bucovina, Moldova și estul Munteniei continuă.

CONSTANTIN BALACCIU

Tîrgu Mureș – record absolut

La Luduș un spectacol pînă după miezul nopții

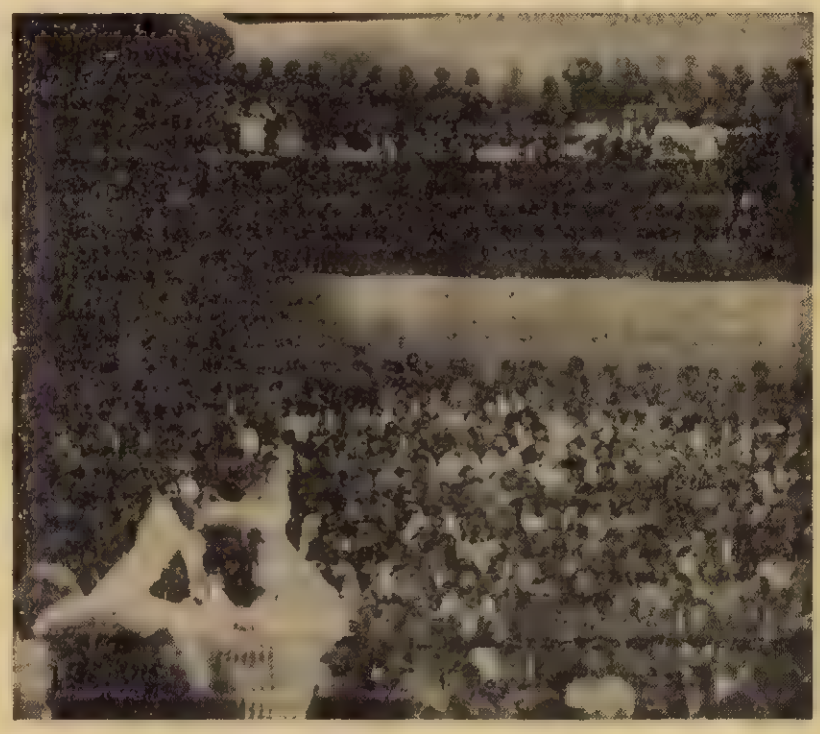

Vom reveni la Sighișoara pentru o noapte mare

La Reghin : Chitare între chitare

Cenaclul Flacăra în turneu

Continuîndu-și drumul prin țară, **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar**, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în zilele următoare într-un turneu în mai multe județe ale țării. Întîmplările noastre literar-artistice se vor desfășura astfel :

— **În județul Maramureș** — joi 22 octombrie la **Sighetu Marmației**, vineri 23 octombrie la **Borșa** și sîmbătă 24 octombrie la **Baia Mare.**

Turneul va continua duminică 25 octombrie la **Vatra Dornei**, luni 26 octombrie la **Cîmpulung Moldovenesc**, marți 27 octombrie la **Suceava**, miercuri 28 octombrie la **Bacău**, joi 29 octombrie la **Galați**, pentru ca la cererea iubitorilor de poezie și muzică tînără, vineri 30 octombrie să revină la **Tulcea**, sîmbătă 31 octombrie la **Brăila**, iar duminică 1 noiembrie, în drum spre București, să ne oprim la **Rîmnicu Sărat** și **Buzău.** Toate manifestările artistice sînt programate pentru orele 18, cu excepția aceleia de la **Rîmnicu Sărat**, care va începe la ora 11.

Este prevăzut ca luni 2 noiembrie 1981 **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar** să desfășoare o întîmplare literar-artistică **la Circul de Stat din București**, unde va fi oaspetele Teatrului Mic, în bugetul căruia va intra întregul beneficiu al spectacolului din Capitală. **Așadar, luni 2 noiembrie, la Circul de Stat — Cenaclul Flacăra !** Biletele pentru acest din urmă spectacol se vor pune în vînzare la casa Teatrului Mic, din strada Constantin Mille nr. 16.

acum șapte decenii

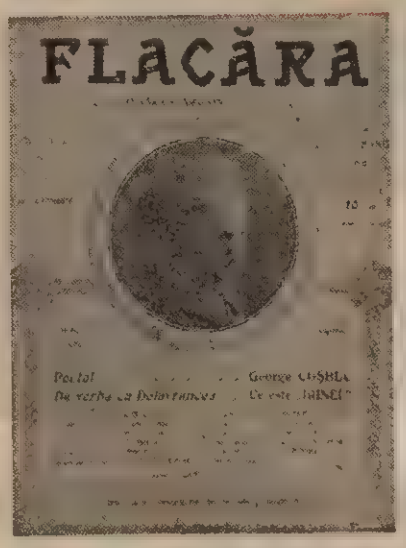

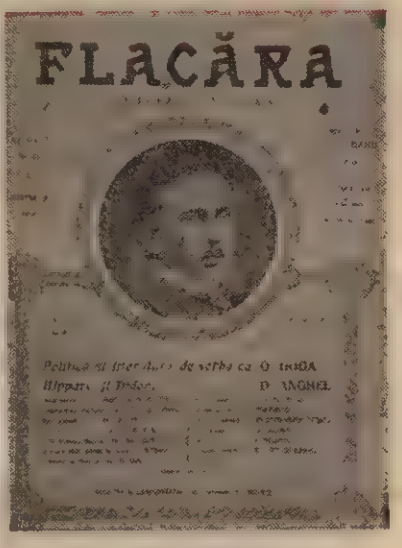

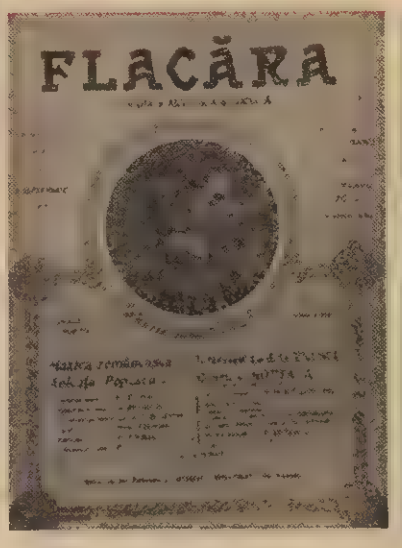

Se împlinesc astăzi, chiar astăzi, 22 octombrie 1981, 70 de ani de la apariția primului număr al revistei *Flacăra* editată de C. Banu. Cu emoție și recunoștință deschidem colecția acestei reviste și elanurile noastre de azi se simt repuse în funcțiune de parcurgerea idealurilor marilor noștri înaintași în ale scrisului. Lista colaboratorilor acestei reviste este o parte din panoplia de nume ale istoriei culturii naționale. O binecuvîntată permeabilitate la opinii, un ne.semn t bun-gust, liniștea de a înțelege fenomenele lumii, dragostea de țară și de neam, înțelegerea însemnătății culturii în viața poporului, simțul valorii au guvernat dintru început paginile revistei *Flacăra*, al cărei director a fost Constantin Banu. La 22 octombrie 1911, *Flacăra* se mîndrea, odată cu apariția primului număr, să adune în paginile ei, cu discretă paginație și luciu stins de hîrtie de calitate medie, nume încă neconfirmate dar pe care vremea avea să le așeze în primele tranșee ale luptei pentru o cultură națională autentică. Vrăjiți citim editorialul semnat de I. G. Duca. Editorialul său e o pledoarie pentru cultură și artă, e o strădanie pentrù echilibru și un demers pentru valoare. Citind acest editorial nu facem decît să ne însușim acele gînduri pe care și noi le nutrim. Și, deodată, pe pagina a treia a revistei,una din marile poezii ale literaturii române, „Poetul" de George Coșbuc. De cîte ori, în cei 70 de ani care au trecut de la apariția poeziei „Poetul" în revista *Flacăra* n-a fost citată măcar o parte a acestei poezii :

Sînt suflet în, sufletul nămaului meu
Și-i cînt bucuria și-amarul —
În rănile tale durutul sunt eu
Și-otrava deodată cu tine o beu
Cînd Soarta-ți întinde paharul,
Și-oricare ar fi drumul pe care-o s-apuci,
Răbda-vom pironul aceleeași cruci
Unindu-ne steagul și larul,
Și-altarul speranței oriunde-o să-l duci,
Acolo-mi voi duce altarul.
Sînt inimă-n inima neamului meu
Și-i cînt și iubirea și ura —
Tu focul, dar vîntul ce-aprinde sînt eu !
Voinja ni-e una, că-i una mereu
În toate-ale noastre măsura.
Ce-s unora lucruri a toate ma· sus
Par altora lucruri deșarte.
Dar știe Acel ce compasul și-a pus
Pe marginea lumii-ntre v ață și-apus,
De-i alb ori e negru ce-mparte !
Iar tu mi-ești în suflet, și-n suflet
ți-s eu,
Și secolii-nchid' ori deschidă cum vreu
Eterna ursitelor carte,
Din suflet eu ți-ți-voi, tu neamule-al meu,
De-a pururi nerupta sa parte !

Este cea mai completă definiție a poetului, este cea mai demnă definiție a poetului, cea mai acută și mai cutremurătoare. Dacă pe crucea fiecărui poet care se stinge nu s-ar putea scrie altceva și dacă pe leagănul fiecărui poet care s-ar naște nu s-ar putea scrie altceva, aceasta ar trebui să fie legitimația de intrare și de ieșire din lume a poeților.

Dacă mîinile care scriu sînt insensibile la durerile omului, atunci să citească aceste versuri.

De la acești înaintași învățăm și va trebui să învățăm și mai mult credința față de acest popor și față de această patrie. De la această *Flacăra* va trebui să aprindem mereu *Flacăra* noastră, iar nu de la traducerile boante ale unor publicații care nu ne reprezintă, ci sînt doar reprezentative pentru ele însele. E oare întîmplător că în această *Flacăra* desenele sînt semnate de Iser și Ștefan Popescu ? E oare întîmplător că prima ieșire în lume a revistei *Flacăra* cuprinde un articol despre Mihai Eminescu care începe cu citatul :

Icoana stelei ce-a murit
Încet pe cer se suie,
Era pe cînd nu s-a zărit,
Azi o vedem și nu e.

E oare întîmplător că pe paginile 4 și 5 se află un articol despre Caragiale, cu un formidabil desen al lui Iser și niște „Priveliști" din Deltă ale lui Mihail Sadoveanu, cu un desen de Ștefan Popescu ? Profetice cuvinte spune directorul revistei, C. Banu : „O astfel de flacără rîvnim să aprindem și năzuim s-o putem ține vie, deasupra patimilor oarbe și a intereselor trecătoare, pentru ca ea, luminînd de sus, să lumineze departe !"

La 22 octombrie 1981 se împlinesc 70 de ani de la apariția revistei cărela revista noastră i se simte urmașă : fie chiar și prin faptul, la care nu ne-am gîndit în clipa cînd am imaginat profilul *Flacării* de azi, ca și în cea veche avem de citit scrisori pro și contra, dar mai ales prin aceeași dorință care ne-animă de a stringe în paginile noastre cît mai mult din adevărul epocii și cît mai multe din valorile ei. Cît vom fi aici, la această revistă, *Flacăra* noastră va purta o singură culoare, cea roșie, necruțătoarea, izbăvitoarea, dătătoarea de speranțe culoare roșie, partea de roșu a unui tricolor care înfășoară întregul nostru efort.

Sintem, vrem să fim — așa cum ne-a cerut-o direct `nouă, ziariștilor de la această revistă, președintele Nicolae Ceaușescu — *Flacără* în flacăra poporului român. Liniștit fie somnul înaintașilor noștri și neliniștită fie munca noastră, pentru că numai din neliniște îndelung cultivată și îndelung dăruită colectivității, niște patrioți comuniști, cu vocație de gazetari, pot participa la făgăduința și împlinirea climatului de liniște și bucurie al semenilor lor.

Flacăra de azi se înclină în fața *Flacării* de ieri, pentru *Flacăra* dintotdeauna.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Un cuvînt... care putea să lipsească

(fragmente)

(Flacăra, an. I, 1911, nr. 1 din 22 octombrie)

Superioară și aristocratică prin originea ei, arta e totdeodată,. cum spune Taine, democratică prin faptul că ea manifestează ceea ce este mai înalt și o manifestează tuturora. Dacă sîntem cu totul în afară de interesele politice și dacă, în același timp, înțelegem să rămînem, prin activitatea noastră, în afară de orice bisericuță literară, avem totuși o credință profundă, pe care nu o putem trece sub tăcere. Artistul nu poate, nu trebuie să rîvnească a se închide în turnul de filde al proorocilor neînțeleși. Nu există formă de artă, oricît de superioară și de subtilă ne-am închipui-o, pe care acel care a creat-o ca și cei care o înțeleg să nu aibă marea datorie de-a o face să pătrundă în conștiința cît mai multora din semenii lor. Numai prin această democratizare arta devine ceva mai mult decît o nobilă distracțiune sau o curiozitate interesantă, devine o forță morală și socială care împinge omenirea înspre culmi din ce în ce mai ridicate.

Cu această credință mi-am permis să ridic glasul. Cu această credință mi-am permis a ruga pe reprezentanții sufletului românesc să aprindă o flacără pentru luminarea și încălzirea marii mulțimi. Am adoptat acest simbol, deși nu-i lipsește nuanța subversivă și incendiară, sau, mai drept, l-am adoptat tocmai pentru că nu-i lipsește această nuanță. Întîmplările dureroase ale unui trecut atît de apropiat încă de noi ne-ar fi putut împiedica să luăm, ca titlu al revistei, cuvîntul de a cărui noțiune este legată amintirea tragică a miilor răzvrătite și a ruinelor îngrămădite. Am voit să spunem însă, prin simbolul pe care l-am primit, că, din fericire, sînt pe această lume și alte flăcări decît cele distrugătoare.

În *Cîntecul clopotului*, Schiller, după ce preamărește puterea binefăcătoare a focului stăpînit, ne îngrozește, în cutremurătoare versuri, cîntînd furia dezlănțuită a acestei forțe cerești, a acestei „flăcări libere a Naturii". Am avut durerea să o cunoaștem și noi ; am văzut stîlpii de flăcări cutreierînd satele, învăpăind zările și trosnind în mijlocul ruinelor. Fie însă ca această înspăimîntătoare vedenie să rămînă de-a pururi ca un vis urît, pierit pentru totdeauna. Fie ca în loc de flacără blestemată, neamul nostru să nu cunoască în viitor decît flăcările binecuvîntate, care luminează și încălzesc, care purifică și fecundează, care nestinse de-a lungul vremurilor, întrețin viața și o îndumnezeiesc.

O astfel de flacără rîvnim să aprindem și năzuim s-o putem ține vie, deasupra patimilor oarbe și a intereselor trecătoare, pentru ca ea, luminînd de sus, să lumineze departe !

C. BANU ■

Flacăra literară, artistică, socială

Apare la București săptămînal, de la 22 octombrie 1911 pînă la 13 noiembrie 1916 (reapare în anii 1921 și 1922). Director : Constantin Banu. Redacția și administrația : str. Parfumului nr. 2, București. Tip. Atelierele Socec, București.

COLABORATORI LA PRIMUL NUMĂR : I.G. Duca (Un vis — articol program), Radu Rosetti, Șt. O. Iosif (Toamna), D. Anghel, M. Sadoveanu (Umbre ale trecutului), Ion Scurtu, P. Locusteanu, C. Banu.

COLABORATORI ÎN PRIMUL AN DE APARIȚIE (în cuprinsul anului I) 1911—1912 : G. Bacovia, Zaharia Birsan, D. Botez, I.L. Caragiale, George Coșbuc, A. Cotruș, M. Cruceanu, N. Davidescu, V. Demetrius, V. Eftimiu, Ed. Farago, Octavian Goga, Al. Macedonski, Ion Minulescu, C. Moldovanu, G. Murnu, D. Nanu, Cincinat Pavelescu, G. Tutoveanu, Ion Adam, I. Agîrbiceanu, N.N. Beldiceanu, I. Botez, I. Al. Brătescu-Voinești, Emil Girleanu, Ion Gorun, Gala Galaction, Nicolae Iorga, Eugen Lovinescu, Tita Maiorescu, Al. Vlahuță.

ALȚI COLABORATORI : Al. T. Stamatiad, Ion Trivale, George Tofan, C. Sp. Hasnaș, C. A. Giulescu, I. C. Vissarion, Al. Șerban, Ion Al. George, I. Chiru-Nanov, Maria Cunțan, I. Dragoslav, G. Rotică, Eugen Boureanul, G. Gregorian, N. Pora, Liviu Rebreanu, B. Nemțeanu, Ion Pilat, Horia Furtună, Constantin Paul, G. Cair, Al. Cazaban, Raul Teodorescu, G. Diamandy, N.N. Romanescu, Dragoș Protopopescu, P. Bujor, Adrian Maniu, Claudia Millian, D. Teleor, Natalia Negru, Duiliu Zamfirescu, Margareta Miller-Verghy, D. Caracostea, T. Vianu, V. Voiculescu, Toma Florescu, Eugen Goga, C. T. Stoika, H. Frollo, T. Solacolu, G. Talaz, G. I. Stratulat, Alfred Mosoiu, Demostene Botez, Traian Lalescu, M. Dașcovici, V. Sandu, C. Z. Buzdugan, Hortensia Papadat-Bengescu.

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D Goia, Adrian Dohotaru) — 26 00, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nițâ, George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) — 18 48 75, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarenu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Mihai Pinzaru, Sorin Postolache, Cornel Sperlatu) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

O nouă pagină în cronica dialogului româno—vest-german

(Comentariu în pag. 3)

La mulți ani, Letea!

O insignă : un scut din email roșu tivit cu negru așezat pe o cunună din frunze de acant. Reprezintă un cap de bour cu stea între coarne — elementul central al stemei Moldovei, exprimînd plastic forța, puterea, și amintind legenda întemeierii statului feudal independent — flancat de o liră și inscripții aurite : 1881 — F C H LETEA BACĂU — 1981. O carte : Constantin Botez și Ioan Saizu — LETEA, UN SECOL DE ISTORIE. Colofon : Redactor Mihai Stratulat. Tehnoredactor I. Petre. Coli de tipar : 16.5. Bun de tipar 15 V 1981. Tiparul executat sub comanda nr. 5037 la Întreprinderea poligrafică Bacău — România. Lucrarea a fost tipărită pe hîrtie specială fabricată de CCH Letea Bacău. Ce vrea să însemne hîrtie specială ? Că pe fiecare dintre cele 132 de file (263 pagini) ale cărții a fost imprimat filigranul fabricii — adică același cap de bour cu stea între coarne — sub care s-a adăugat 100 ANI. Un pliant : Letea 1881 — 1981 — texte bilingve (română,engleză), grafice și imagini în culori semnificînd ce a fost, ce este și ce vrea Combinatul de celuloză și hîrtie din Bacău la o sută de ani de existență. O plachetă : ...Ați înțeles, desigur : și insigna, și cartea, și pliantul, și plachetа nu sînt altceva decît patru modalități de a marca festiv, activ și decisiv unul și același eveniment : Letea a împlinit 100 de ani. Fiindcă iată,.chiar în această lună, pe 5 octombrie s-a împlinit veacul de cînd consiliul de administrație al societății pe acțiuni — înființate la 17 ianuarie 1881 — a discutat problema aprovizionării cu ma-

(Continuare în pag. 3)

MIRCEA BUNEA

Autoconducerea și autoaprovizionarea în Vrancea

Pîinea nu se va mai întoarce — pe biciclete — de la oraș

Că în comuna Bolotești din Vrancea, primarul Ion Drăgan ne spunea că „s-a dus vestea de pîinea de Bolotești", este un fapt care nu vedem de ce ar stîrni mirarea cuiva. Brutarii Vasile Olariu și Bogdan Angheluț fac, într-adevăr, pîine foarte bună. Deci nu acest lucru poate fi surprinzător, fiindcă un brutar adevărat, indiferent unde lucrează, tot pîine bună trebuie să facă. Surprinzător ni s-a părut doar că printre numele localităților pînă unde s-a întins vestea pîinii de Bolotești am aflat și pe cele ale satelor aparținătoare Găgești și Putna, care se aprovizionează cu pîine din Bolotești cu toate că brutării au existat și există și în aceste sate. Dar cea din Putna care funcționa cu motorină, a fost abandonată în urmă cu vreo trei ani, fiind necesară acum vreo 20 de mii de lei pentru reamenajarea ei astfel încît să funcționeze cu combustibil solid, iar cea din Găgești — brutărie cu o capacitate dublă față de cea din satul de centru al comunei — nu funcționează tocmai pentru că nu are cărbuni. În urma acestor lămuriri putem înțelege că în Vrancea, unde în ultimii ani s-au întreprins eforturi și strădanii pentru ca pîinea să nu mai facă un lung ocol pe la oraș ci să poată fi cumpărată chiar acasă de către oamenii satelor, între statistică și realitate rămîne încă loc pentru o mai bună punere de acord a lor. Pe de o parte statistica — la înălțimea realității — la Găgești contează că există brutărie dar ca, de fapt, nu funcționează — iar pe de altă parte realitatea se află înafara statisticii, fiindcă deși nu se mai află înregistrată printre brutăriile județului, la Putna există o brutărie care poate fi redeschisă.

În acest județ, C.A.P.-urile au 24 de brutării iar cooperația de consum alte 21. Încă 4 brutării se află în construcție la Tănăsoaia, Tulnici, Jariștea și Păunești. Dacă le-am însuma, numărul lor n-ar fi mai mic decît cel al comunelor județului. Faptul acesta nu înseamnă însă că aprovizionarea cu pîine a populației din comunele județului ar fi o problemă întru totul rezolvată, pentru că există comune precum

(Continuare în pag. 23)

D. CONSTANTINESCU

Jurnal de campanie

Gospodarii fructelor

800 de hectare de pomi și 200 de podgorie, cățărate pe dealurile și pe colinele Gorjului, alcătuiesc zestrea, vie, cetluind în ea tot miezul înmiresmat și fierbinte al anotimpului, a Stațiunii de cercetări și producție pomicolă Tg. Jiu, stațiune cu faimă, poseseare a unor distincții invidiate (printre altele, 5 medalii de aur și 4 de argint pentru mere, cucerite la prestigioase concursuri), dar și a altor mîndrii, pe care tîrziul acesta de toamnă le revelează într-o lumină nouă și dulce. O primă mîndrie, desigur, sînt producțiile mari (la mere, 800 de tone peste plan), dar dedesubtul acestei mîndrii, ne spune directorul Ion Tomescu, stă o alta, pe care simpla contemplare a roadelor toamnei nu ne-o poate destăinui. Trebuie, ni se spune, să încercăm o scurtă întoarcere peste timp, desfoliind privelistea zilei de azi, căutîndu-i începuturile sau rădăcinile. Scăpînd deci merele, neadăugînd perele, ignorînd gutuile, ocolind strugurii, ne vom trezi, conduși de director, într-o vreme, nu foarte îndepărtată, în care aceste livezi și podgorii nu existau, sau existau doar ca niște oaze de verde într-un gigantic decor cenușiu. Aceste livezi și podgorii, în covîrșitoare proporții, au fost plantate în anii din urmă, pe dealuri cu ierburi sărace sau în zone acoperite de mlaștini, de bălți, năpădite de stufărișuri, de rogozuri buboase, de pecinginea arinșurilor și a răchitelor reumatice : zone corectate estetic, transformate într-o nouă și teafără geografie a roadelor. La Tg. Jiu, la Peștișani, la Cîmpu-Mare, la Drăgoieni, de fapt în întregul Gorj, grație stațiunii, se vorbește acum pentru prima oară despre pomicultură, despre viticultură, ca despre un vast antrepozit de bogății pentru viitorul ținutului. S-au plantat masiv (în densități de 2 000-5 000 de pomi la hectar) terenuri în pantă, rebarbative la culturile cîmpului, s-au plantat și se plantează cu meri, pori și vită de vie uriașele suprafețe provenite de la decopertarea cărbunelui Rovinarilor. Nici un pămînt făgăduitor de roade, nimic din ceea ce constituie o valoare, o sursă de bogăție, un potențial vegetal dinamic, nu-i scăpat, nu scapă din raza prospectiilor stațiunii, totul fiind atent evaluat, cîntărit, așezat în zestrea economică a județului ca într-o mare cămară gospodărească.

Am străbătut stațiunea în plin cules al livezilor și podgoriilor, culegînd la rîndu-ne, dintre alte mîndrii ale locului,

(Continuare în pag. 2)

ILIE PURCARU

Boicilul, contestat cîndva, se dovedește un medicament polivalent

Stimați tovarăși,

Orice om, orice specialist bine intenționat, își dă seama că BĂTĂLIA pentru Boicilul-forte a fost cîștigată ! Chiar dacă mai există și sceptici printre medici. Că la orice medicament nou este necesară, în prezent, o activitate susținută pentru identificarea (în cazul Boicilului) și a altor valențe terapeutice decît cele cunoscute. Doctorița Liliana Murgu, de la Cabinetul stomatologic al Spitalului de ortopedie și traumatologie București, și subsemnatul am avut asemenea preocupări și am obținut unele rezultate în folosirea soluției de Boicil 10 la sută ca analgezic în cariile dentare profunde.

Avînd în vedere rolul hotărîtor al revistei Flacăra în impunerea Boicilului ca medicament recunoscut, ne-am permis să vă trimitem alăturat rezultatele cercetărilor noastre.

Cu deosebit respect,
Dr. IGOR DOCIU,
strada Grădina cu cai nr. 7
sector 5

În urma acestei scrisori l-am căutat pe doctorul Igor Dociu, l-am găsit la un curs de specializare, la catedra de psihologie a Spitalului clinic „Dr. Gheorghe Marinescu", și iată ce ne declară :

— Cu vreo trei ani în urmă, într-o seară, un vecin a venit la mine și, avînd o mare durere de dinți, mi-a cerut să-i ofer ceva, să-i salvez. Nu aveam nimic în casă decît trei fiole de Boicil-forte. Am făcut un pansament și l-am administrat dintelui bolnav, știind că medicamentul nu are nici o contraindicație, nu e toxic, nu dă complicații. După puțin timp durerile au cedat. Atunci mi-a încolțit ideea că Boicilul ar putea fi folosit și ca analgezic. Eu nefiind stomatolog, ci internist,

(Continuare în pag. 6)

N. GRIGORE MARAȘANU

Știți unde este casa Mioriței?

Mioriță, descoperită la mijlocul secolului trecut de Alecu Russo și pusă în circulație de Vasile Alecsandri, a cunoscut o carieră cu totul singulară în literatura noastră, succesul său măsurîndu-se în mii și mii de studii care, adunate într-o casă de munte, ar constitui cea mai originală bibliotecă, nicăieri în lume, cred, nemaiexistînd o întreagă, vastă bibliotecă închinată unei singure poezii. E acest lucru dovada limpede a măsurii în care poporul român s-a regăsit pe sine în propria sa creație, în cea mai reprezentativă și pe mai desăvîrșită. De fapt, mai precis, e dovada măsurii în care cărturarii români au descoperit geniul poporului, descoperindu-se totodată pe ei înșiși, deslușindu-și

(Continuare în pag. 9)

MIRON SCOROBETE

Corupție sub pavăza pocăinței

Cu cîtva timp în urmă am primit la redacție o scrisoare cu totul neobișnuită. Dumitru Ștefan, din București, om de 72 de ani, ne aduce la cunoștință acte de corupție, fraude și sustrageri din fondurile bisericilor, săvîrșite de către unii pastori baptiști ai comunității București. Dacă a îndrăznit să vorbească public despre ele a fost exclus din cult. (..... de ce pastorul Taloș Vasile — se întrebă nedumerit — n-a fost exclus din cult, în urma faptei rușinoase ce a comis, împreună cu alți frați care se ocupau cu numărătoarea banilor, însușîndu-și sume serioase din colecta bisericii în interesuri personale. Sumele se extrăgeau înainte ca banii să se numere. Faptă știută de către conducerea Comunității București, respectiv de către președinte și secretar, dar trecută sub tăcere"). Desigur, dacă problema religioasă, credința celui ce ni s-a adresat este o chestiune a sa, particulară, pe care Constituția țării i-o garantează și i-o respectă, dacă excluderea pastorului corupt este o chestiune a cultului respectiv și a altor organe în drept, în numele legilor și al moralei societății noastre, nu ne poate fi însă indiferent faptul că un cetățean — fie el și pastor — transformă religia într-o trambulină de afaceri oneroase, că sub pavăza ei ascunde cu abilitate acte de corupție, întronează liberul arbitru, sfidează structurile sociale.

Scrisoarea bătrînului ne-a condus spre aplanarea unor asemenea inadmisibile fapte.

Ni se refuză orice explicație

Firește, ne-am îndreptat întîi pașii spre conducerea Comunității București a cultului. Într-un birou auster cu mai multe mese de lucru în care nu lucrează nimeni, ne întîmpină președintele acesteia,

(Continuare în pag. 10)

CICI IORDACHE

La Afumați, pe una din rampele de lansare a noului în mecanizarea agriculturii

În cursul zilei de 23 octombrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, însoțit de tovarășii Gheorghe Oprea, Petru Enache, Nicolae Giosan, Ion Teșu, ministrul agriculturii și industriei alimentare, Angelo Miculescu, președintele Academiei de științe agricole și silvice, Ștefan Teodorescu, adjunct al ministrului industriei construcțiilor de mașini, a făcut o vizită de lucru în județul Ialomița, examinînd, împreună cu specialiști din agricultură și industria construcțiilor de mașini, noi tipuri de mașini agricole.

În lanurile de porumb ale fermei nr. 8 Movilița, a Întreprinderii agricole de stat Afumați, la care a poposit secretarul general al partidului cu prilejul vizitei de lucru din 23 octombrie, s-au prefigurat înnoiri importante pe linia mecanizării complexe și a perfecționării sistemei de mașini destinate unor lucrări esențiale ale agriculturii. Combina, după cum bine se știe, este tocmai o asemenea mașină. Tipurile de combine universale prezentate tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost realizate la indicațiile conducătorului partidului și statului.

— Ce aduc nou aceste mașini ? — l-am întrebat pe inginerul Alexandru Petrescu, directorul Institutului de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii de la Băneasa.

— Multifuncționalitatea și o înaltă productivitate. În prezent, ogoarele noastre sînt lucrate de combine de sine stătătoare: unele pentru recoltat porumb-știuleți, altele pentru grîu. Or, la CU-16, prezentată la Afumați, în procesul de producție, se folosește unul și același șasiu autopropulsat, pe care se montează fie echipamentul de grîu, fie cel de porumb, în funcție de necesități. Este un sistem adecvat condițiilor din țara noastră, unde porumbul se recoltează în special sub formă de știuleți. Avantajele combinei universale CU-16 sînt multiple :

● în loc de două mașini în dotare — numai una, deci o amortizare mai rapidă;

● lucrînd pe opt rînduri (și nu pe patru, ca la cazul combinelor „clasice"), CU-16 dă o productivitate dublă la porumb-știuleți și cu circa 60 la sută mai mare la cereale ;

● se economisește în mod corespunzător și mîna de lucru.

— Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut specialiștilor prezenți la analiza făcută la Afumați să acționeze în continuare pentru perfecționarea acestor mașini, prezentate în mai multe variante. Așadar, este vorba doar de un început ?

— Mai precis, de începutul unui proces, care poate dura doi, trei ani — să spunem. Nu trebuie înțeles că dintr-o dată, fără pregătire se va trece la fabricarea lor, multe vor depinde de experiența din teren. Sînt mașini mari, de complexitate tehnică ridicată, deci mai pretențioase în exploatare. Ca principiu, ca flux tehnologic, ele sînt definitivate, rămîn însă de adus îmbunătățiri de ordin constructiv și tehnologic. Fără a mai vorbi de faptul că reclamă un motor mult mai puternic (de circa 200 CP) în comparație cu cel al combinelor actuale. Motorul există : MAN. Apoi, fiind vorba de o mașină foarte lată, cere condiții deosebite de teren, față de actualele combine, care lucrează la doar patru rînduri. CU-16 este însă, cum am spus, bine adaptată întinderilor mari, în special Bărăganului și nu peste mulți ani va înlocui pe azi familiarele C-12 (combina pentru cereale și porumb boabe) și CARP-4 (pentru porumb-știuleți).

— Tot în contextul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu privind modernizarea permanentă a parcului de mașini agricole și multifuncționalitatea, ce noutăți de anvergură se pregătesc la Institutul dv. ?

— Vom realiza anul viitor modelul experimental al unei combine autopropulsate perfecționate care va recolta și toca furaje. Deci din nou, dar sub o altă ipostază, ideea majoră a multifuncționalității, subliniată de secretarul general al partidului la ultima vizită de la Afumați. De asemenea, este în curs de asimilare remorca multifuncțională de 7 t, pe care se vor pune echipamente de împrăștiat îngrășăminte chimice granulate și gunoi de grajd, echipamente de alimentat semănători în cîmp etc.

Așadar, procesul de modernizare a parcului de mașini agricole, sarcină trasată de Congresul al XII-lea al partidului, continuă cu vigoare. Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu din 23 octombrie în județul Ialomița, precedată de numeroase asemenea vizite, ilustrează, o dată mai mult, preocuparea constantă a secretarului general al partidului pentru conceperea și realizarea unor mașini agricole complexe și de mare randament, pentru sporirea continuă a productivității muncii în agricultura românească. O materializare a acestei preocupări o va constitui și prezența combinei universale CU-16 pe ogoarele țării.

LIONEL NIȚESCU

Gospodarii fructelor

(Urmare din pagina 1)

și pe aceea a unei munci aprige, deloc spectaculoasă, ci de uzură, penibilă, solicitînd mari eforturi, dar solicitînd peste toate știința organizării, astfel ca nici un fruct să nu se piardă. I-am văzut pe oamenii stațiunii culegînd, cu prelate pe cap, chiar și sub burniță, prin noroaie, uzi de apă, negri de nocoi, mișcîndu-se prin podgorii și prin livezi într-o lungă procesiune neagră, i-am văzut așteptînd în zadar și niște camioane pururi întîrziate, i-am văzut desfășurînd o întreagă știință a înversunării, a răbdării, a rezistenței, ca s-o ia înaintea timpului, a ploilor și a brumelor, i-am văzut frîngîndu-se sub lăzile încărcate (și mai grele sub fructele umezite de burniță !), și făcînd asta din zori pînă-n noapte, cînd degetele nu mai nimeresc strugurele sau mărul și intră în ochi. Cele cîteva sute de muncitori și de încadrați temporari ai fermelor stațiunii, răspîndiți pe un teritoriu de 1 000 ha, ținîndu-i cu fermitate în mîini, au dat, în aceste zile, proba unei constiințe pe care, de la un timp, i-o cam contestăm pămînteanului nostru, deși el, acest pămîntean, în momente de acută răspundere pentru soarta recoltei, deci pentru viața și forța țării, dăruiește tot, nepășrînd nimic pentru sine.

Și mai sînt aici, la stațiunea din Tg. Jiu, și alte mîndrii. Pe mucheș cosmică ce înconjoară toamna, lîngă merele Ionathan rămase cu foc de iulie în obraji, străluminate cu aur de vechi medalii, lîngă strugurii de topaze și ametist, lîngă perele de chihlimbar masiv, s-au ivit, iată, și alte fructe, aparent mai modeste, de aceea și ignorate atîta vreme, dar a căror nevoie pămîntul și oamenii o resimt. La Tismana și în împrejurimile ei, 140 de hectare sînt dedicate castanului dulce. O fermă dintre cele mai mari, revendicîndu-și o însemnătate națională, e consacrată gutuiului, vechi satelit al pămîntului nostru, de mult dispărut în neguri de vreme, reintrodus acum prin plantații masive și prin inedite selecții (trei sînt în cura de omologare) pe traiectoria gorjenească a lui octombrie, în care reîncepe să emită lumini și arome. Se adaugă, la ferme precum cele din Leleștî și Bobu, un alt pom urgisit, bătrînul, umilul, bunul și roditorul nuc (patru soiuri omologate, altoite după o tehnologie proprie), pentru roadele căruia se bat clienții de pretutindeni. Cercetători, specialiști și șefi de ferme ca dr. ing. Beja Dobrin, Nicolae Dobrescu, Cristea Titileanu, Nicolae Mocu, Mircea Nițoi, Ion Becheretiu, împreună cu tehnicienii și muncitorii ioculuî, transformă cele 800 de hectare de pomi, cîndva pîrloagă și mlaștini, într-un ciorchine de bogății, într-o pulpă de fructe de toate culorile.

Stațiunea din Tg. Jiu nu-i printre cele mai mari din țară nu se măsoară cu nume de rezonanță, cu glorii vechi, cu giganți ai pomiculturii și ai viticulturii. În arborele fastuos al toamnei țării, stațiunea aceasta pare o nucă. E ca un fruct mic și dens ivit dintr-un pămînt deluros și rece un fruct cu coaja dură, congestionată de efort, încuind însă un miez pe care timpul și anotimpurile l-au gîndit, l-au meditat, l-au trudit, oină cînd simburele acestui dar modest a căpătat circomvolutiuni, ca și creierul unui om. Nucii nu fac gălăgie cu coamele lor, nu-s guralivi ca ciresii, nu ies la drum ca merii, nu fac caz de culorile lor ca piersicii, ei ne oferă, tăcuți, doar un mic fruct, ceva deloc fastuos, ceva care, în plus, pretinde și un efort, efortul de a sparge coaja. Și încă ceva : nucul nu te asigură, cu mîna pe inimă, că toate fructele lui vor avea miez. La stațiunea din Tg. Jiu, ne spune directorul Ion Tomescu, încă mai sînt multe de făcut...

Opinia unui alegător

Din nou gînduri răzlețe

Aflu că a murit de infarct un chirurg care, treizeci de ani, a stat devotat fără să ceară nimic într-un sat de lîngă București, la vreo treizeci de kilometri unde a făcut tot ce a știut el — și se pare că a știut mult — ca să fie folositor oamenilor. Un academician, fost coleg de școală cu chirurgul, doctor și academicianul, mi-a spus că a fost „poate, cel mai bun dintre noi, adică din generație, însă n-a avut noroc, a avut tot felul de greutăți la începutul revoluției cu obîrșia lui care nici nu era cine știe ce, însă a avut tăria și morala să stea la țară treizeci de ani și să facă acolo mare chirurgie. Un nedreptățit la începutul carierei dar un apostol al meseriei de apărător al vieții oamenilor". Cu cîteva luni înainte de acest nedrept, absolut nedrept sfîrșit, l-am întîlnit pur și simplu distrus că după treizeci de ani cineva, un nimeni firește, i-ar fi pus la îndoială meritele și l-ar fi cerut un concurs pe care îl dau alții ca să se justifice. El se justificase treizeci de ani. Atunci mi-a spus că era să moară de inimă de supărare sau mai exact am înțeles eu că era să moară de inimă de supărare și am rugat un prieten cu putere în domeniu să-i aline suferința. Ei bine, a murit de inimă. Sigur, nu se poate face nici o legătură între destinul lui și năprasnicul sfîrșit, cine ar avea curajul să facă astfel de legătură ? A murit — și am impresia că acest cuvînt e îngrozitor de banal de la o vreme, deși n-ar trebui să fie pentru că, după acest cuvînt nu mai urmează, dragi tovarăși de la județ, și de la centru, și de la minister, și de la consiliu și de unde mai vreți dumneavoastră, nu mai urmează NIMIC. Așadar a murit un om din categoria celor pe care eu i-am numit odată oameni care fac spre deosebire de oameni care nu fac nimic și înaintează în toate ierarhiile și apucă pensia și o mănîncă mai mulți ani chiar decît au muncit, a murit un om și noi ar trebui să fim mai atenți la acest verb.

★

Intru, în urmă cu cîteva zile, într-un elegant magazin din centrul Capitalei, să zicem magazinul Muzica și, împreună cu un confrate, jurnalist și gînditor asupra lumii de azi, cu o incandescentă conștiință a participării și răspunderii personale și cu o curățenie sufletească despre care trebuie să spun că se constituie, pentru el, într-o continuă stare de risc personal, intru, zic, într-un magazin elegant din centrul Bucureștilor și cer unei fete, domnișoare, tovărășele, mă rog slujbașă retribuită pentru ce face, evident, cer un aparat de radio aflat în vitrină, cu interes limoede. Domnișoara mă sau ne întreabă dacă vrem să-l cumpărăm „pentru că nu e decît în vitrină", apoi aflăm că „e prost" — un vînzător care își laudă astfel marfa numai la noi se poate întîlni — în sfîrșit, mai cer și o casetă și mi se spune că, de fapt, magazinul și-a făcut planul și că deci — ar trebui să înțeleg că nu mai au interes să vîndă nimic la acel stand. Cum se poate ca dumneata să-mi spui că s-a făcut planul și nu mai ai interes să vinzi, nu înțeleg ? ! — Nu dumneata — sînt pus eu la punct de domnișoară, — ci dumneavoastră ! ! Altfel, la rangul dînsei, ținea. Intenționez să vorbesc cu „șeful", mi se spune să-l caut „sus", vine „șeful", mă recunoaște, îmi spune că dînsa care îmi cerea să-i vorbesc cu dumneavoastră, „e o timpită", „e nouă" „cum se poate să spună că nu mai vîndem că ne-am făcut planul" ? ! etc., etc. Asta e anecdota. Drama începe din momentul în care „șeful" își apreciază astfel subalternii și îi ține, la semnează statul, din momentul în care domnișoara e convinsă că „ne-am făcut suma", și privește plictisită și disprețuitor și marfa pe care o vinde, și pe cumpărător. Aici nu e relatat un caz izolat și comerțul ar trebui să fie mai sensibil la nefericita generalizare a cazului și la „șefii" care acceptă subalterni care nu-i reprezintă pentru ca să se justifice cu ei atunci cînd au de dat un răspuns și mai ales cînd se constată acest flagrant divorț dintre vînzătorul mărfii și marfa ca atare. N-ar fi mai normal ca vînzătorul să-l oblige pe merceolog să nu-i aducă marfă proastă și merceologul să o refuze de la început și fabrica să se trezească la realitate și muncitorii, cu directorul lor și cu organizația lor de sindicat și de partid să devină concret și direct răspunzători de ce produc și cum produc ? ! Pentru că, altfel, toți ne facem că nu vedem și-i dăm înainte cu lozincile. Chiar aș vrea să asist și eu la o ședință de consiliu al oamenilor muncii într-o întreprindere unde e marfa proastă și refuzată de comerț iar ei toți iau retribuția fiindcă ea n-are de-a face cu marfa lor. Nu se mai poate așa fiindcă așa a apărut și la domnișoara noastră ideea cu „ne-am făcut planul", nu mai avem interes să vîndem. Dar toată lumea știe că sînt și fabrici care produc marfă proastă și ele continuă să o producă și sufocă depozitele, iar statul mai cheltuiește bani și pe insignele lor de fruntași în producție.

★

O formă modernă de lichelism : „Domnule, m-am mai băgat odată tot așa, și ce-am avut de tras nu mai eu știu, așa că sînt de principiul să se mai descurce și fiecare singur sau cum poate". — Bine dar e o chestiune de morală a profesiei, e vorba de un coleg, de un confrate, de o realitate ignorată, călcată în picioare, etc., etc., pierde societatea, pierde țara, altfel toți vorbim de patriotism, însă patriotismul, azi, se justifică cu fapte concrete care împing patria înainte. — Se poate, zice el, însă ce-am avut eu de tras îmi ajunge, și cînd am „fost eu în cauză nu m-a apărat nimeni...".

DINU SARARU

O importantă contribuție la extinderea și adîncirea în continuare a relațiilor româno — vest-germane

Relațiile de prietenie și colaborare dintre popoarele român și german au o veche tradiție. Aparținînd aceluiași spațiu geografic, aceluiași univers de cultură și civilizație, cele două popoare au avut de-a lungul vremurilor legături și contacte pe multiple planuri, au făcut schimburi de bunuri materiale și culturale, au acționat pentru o cît mai bună cunoaștere reciprocă. O contribuție la întărirea acestor legături și, de asemenea, la marile momente ale afirmării naționale a poporului nostru, la realizarea statului național unitar român a adus-o populația de origine germană care s-a așezat, în diferite momente ale istoriei, în unele părți ale țării noastre, conviețuind în armonie cu poporul român, identificîndu-se cu destinele acestuia, cu aspirațiile și lupta sa pentru libertate, independență și progres.

Bogatele și frumoasele tradiții ale prieteniei și conlucrării româno-germane au cunoscut în anii noștri, și îndeosebi în ultimul deceniu și jumătate, o nouă și puternică dezvoltare. Stabilirea, în 1967, a relațiilor diplomatice dintre Republica Socialistă România și Republica Federală Germania a avut un important rol pozitiv, deschizînd calea dezvoltării multilaterale a relațiilor dintre cele două țări și reprezentînd, totodată, o contribuție de mare însemnătate la procesul de înțelegere și destindere în Europa, de normalizare a raporturilor între statele continentului. În perioada care s-a scurs, relațiile româno—vest-germane pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural s-au dezvoltat continuu, în interesul ambelor țări și popoare, al cauzei păcii și progresului în Europa și în lume.

O expresie a cursului ascendent pe care-l cunosc raporturile româno—vest-germane, a dorinței țărilor și popoarelor noastre de a conlucra tot mai fructuos o constituie și vizita oficială pe care, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, o efectuează în țara noastră președintele Republicii Federale Germania, Karl Carstens, împreună cu doamna Veronica Carstens.

Sosind în România prietenă, președintele Karl Carstens a avut cuvinte de apreciere deosebită la adresa realizărilor țării noastre, obținute sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu. „Țara dumneavoastră, domnule președinte — a spus înaltul oaspete — a străbătut sub conducerea dumneavoastră, într-un răstimp relativ scurt și cu o energie care impune respect, faze de dezvoltare care au necesitat în alte regiuni ale lumii incomparabil mai mult timp".

În convorbirile oficiale care au avut loc cu prilejul vizitei, în toasturile rostite la dineul oficial, au fost abordate importante probleme privind raporturile bilaterale, precum și situația internațională.

În acest cadru, a fost subliniat rolul vizitelor la nivel înalt, precum și al altor vizite și consultări care au avut loc de la stabilirea relațiilor diplomatice și pînă în prezent. Astfel, au fost menționate ca deosebit de importante vizita președintelui federal Gustav Heinemann în România în 1971, și înțelegerile la care s-a ajuns cu acest prilej, vizita efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu în 1973 în Republica Federală Germania și Declarația solemnă care a fost semnată atunci, împreună cu cancelarul Willy Brandt, vizita în România a cancelarului federal Helmut Schmidt în 1978 și Declarația comună adoptată la București la sfîrșitul acestei vizite. În tot acest timp, tematica dialogului româno—vest-german s-a lărgit și s-a intensificat neîntrerupt, pornindu-se de la dorința de a găsi noi căi de colaborare și de soluționare a problemelor în interesul reciproc, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța în relațiile dintre state, principii consemnate și în Declarația solemnă semnată la Bonn în 1973.

De o mare importanță este colaborarea economică. După cum s-a subliniat, în ultimii cinci ani, schimburile economice reciproce s-au dublat, Republica Federală Germania ocupînd un loc de frunte în volumul total al comerțului exterior al României. Există 50 de proiecte de cooperare între industria română și cea germană. Relevîndu-se extinderea, în ultimii ani, a legăturilor economice, s-a apreciat că există largi posibilități pentru intensificarea și diversificarea lor în viitor. Cei doi președinți s-au pronunțat pentru îmbunătățirea structurii schimburilor comerciale dintre țările noastre, astfel încît să se ajungă la o balanță comercială echilibrată.

De asemenea, în cadrul dialogului româno—vest-german la nivel înalt a fost reliefată hotărîrea de a întări colaborarea în domeniile cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, culturii și în alte sfere de activitate.

Vizita în țara noastră a președintelui Republicii Federale Germania a prilejuit, de asemenea, examinarea unui cerc larg de probleme ale actualității politice internaționale.

Expresie a voinței comune de a deschide noi perspective dezvoltării colaborării dintre țările și popoarele noastre, vizita în România a președintelui Republicii Federale Germania, Karl Carstens, reprezintă un moment important în cronica relațiilor româno—vest-germane și, totodată, o contribuție de seamă la cauza păcii, securității și colaborării în Europa și în întreaga lume.

La încheierea ediției revistei noastre vizita înaltului oaspete vest-german continuă.

ION D. GOIA ■

La mulți ani, Letea!

(Urmare din pagina 1)

lorii prime, a achiziționării mașinilor pentru prepararea pastei din lemn... Alegerea amplasamentului — comuna Letea Nouă, pe malul Bistriței, ca să se poată aproviziona cu plutele, la 3 kilometri de Bacău — n-a fost întîmplătoare. „Zona era intens împădurită", fabrica minca „anual cîte 150 hectare din pădurile numite Vadurile și Tarcău, zice monografia. (Unde vor fi fiind pădurile de altădat' ?, zicem noi cu gîndul la cele vreo două mii de hectare de pădure carpatină care intră anual pe poarta fabricii, pe roți de vagoane de cale ferată... Deși știm și se știe că nu există funcție fără disfuncție.) Dar fiecare veac cu ale sale probleme. Iată că anii, bunăr cum au fost s-au dus. Rămîne numele, deci faima : hîrtia fabricată la Letea a fost întotdeauna folosită pentru cele mai valoroase creații ale spiritualității românești. Cu ea s-au tipărit versurile Eminescului, romanele lui Sadoveanu, și Rebreanu, și Camil Petrescu, și poeziile lui Blaga, și ale lui Arghezi... „Și dacă este o fabrică în Europa care trebuie să întrebuințeze o parte din cea mai extra fabricație a sa pentru a însărcina pe un poet cu redactarea unei ode sau a unui poem spre a mulțămi deosebitilor bărbați politici care i-au făcut o situație minunată, este, fără îndoială, fabrica aceasta de la Letea". Asta a scris-o și a iscălit-o Nicolae Iorga, însă nu-i singura apreciere superlativă la adresa fabricii. Opinia lui Zaharia Stancu : „Fără Letea și fără activitatea ei neobosită greu se poate închipui mișcarea socială, politică, artistică și literară a poporului nostru". Iata însă încă o apreciere rămasă în cartea de aur a fabricii și care, practic, în istoria întreprinderii, este și va rămîne veșnic un deosebit de drag punct de reper : „Mi-a făcut multă plăcere să mă întîlnesc cu colectivul fabricii de hîrtie Letea, întreprindere cu vechi și frumoase tradiții de muncă și luptă revoluționară. Felicit călduros pe muncitorii și inginerii fabricii pentru realizările lor de pînă acum și le urez din inimă noi succese în producție, multă sănătate și fericire lor și familiilor lor." Semnat, Nicolae Ceaușescu. Minunatele cuvinte au fost scrise în 1973. „Dar și mai minunat a fost ceea ce a urmat", îmi spunea martea trecută inginerul Lucian Dellecase, directorul tehnic al întreprinderii. Anume ? Din indicația domniei-sale s-a instalat mașina nr. XI, un gigant de o sută de metri lungime, cu o producție zilnică de 240 de tone, deci 80 000 de tone anual. Prima coală de hîrtie a dat-o la 12 aprilie 1978. Este cel mai frumos dar de acest fel pe care l-a primit vreodată nu numai Letea, nu numai Bacăul, dar chiar și România. De ce ? Ca tehnologie de formare a colii de hîrtie în partea umedă, mașina se numără printre cele patru-cinci exemplare existente azi în lume... Practic este o bijuterie tehnică : viteza de lucru atinge 700 metri pe minut, lățimea hîrtiei este 6,72 metri, întregul proces tehnologic este comandat și controlat de la pupitre speciale și poate fi urmărit printr-un circuit închis de televiziune...

Dar oamenii ? Cine sînt aceia pe mîna cărora a fost dată o asemenea valoare ? Pentru că oricîtă acuratețe ar prezenta aparatele, omul este de neînlocuit. Fiindcă la rîndu-le aparatele au nevoie de supraveghere, întreținere, reglaje. Așa se și explică de ce de calitatea lor, a oamenilor, depinde calitatea producției. Deci, cine sînt oamenii care lucrează la cea mai mare mașină de hîrtie pentru ziar din România ? Să începem cu cei mai tineri. Marți, 20 octombrie, am găsit-o acolo pe inginera stagiară Mariana Dumitru. Liceul l-a terminat chiar aici, la Letea, iar facultatea a absolvit-o la Iași, astă-vară. „Salturile calitative ale oamenilor, dacă sînt, nu se urmăresc însă prin diplomele care fac să sporească grosimea dosarelor personale, ci prin rezultatele muncii, prin contribuția la producție". Cuvintele aparțin inginerului Petru Isaic, șeful atelierului în care lucrează ajutat fiind de încă doi foști studenți ai grupei 118, deci inginerii din 1968 Popa Doina și Cornel Filimon. Evident că diplomele își au importanța lor. Dar la fel de evident este că selecția pentru a lucra pe cea mai bună mașină de hîrtie din țară și printre puținele din lume nu s-a făcut exclusiv pe criteriul patalamalelor, ci, mai ales, pe cel al muncii efective, al pricepерii, al devotiunii față de întreprindere. Așa că nu e nici o mirare să-l întîlnești la această mașină pe însuși Gheorghe Farcaș, Erou al Muncii Socialiste, de pildă, ori pe Gheorghe Lazăr, cel căruia din '51 pînă azi nu i-a scăpat nici o punere în funcțiune a utilajelor noi din întreprindere, ori pe Nicolae Hincu, specialist de aleasă ținută, nelipsit atunci cînd au trebuit să fie pornite fabricile de la Suceava, Călărași, Palas... Toți trei sînt maiștri cărora li s-a încredințat nu numai mașina nr. XI, ci și tinerii care lucrează efectiv pe această capodoperă tehnică : Constantin Frigură, Gheorghe Tătaru, Ion Cernat, Aurel Trifan, Iorgu Dimofte, Teofil Adochiței...

Însă Letea aniversară nu-i numai mașina nr. XI, deși pe hîrtia acestela își tipărește ziarele redacții din Elveția, India, Anglia, Iran, Peru, Egipt, Canada, Pakistan, S.U.A., Turcia... Presa noastră centrală — deci inclusiv revista de sub ochii dv. — se tipărește în parte tot pe hîrtie Letea ! Acolo mai există însă și celelalte zece mașini care cîndva i-au făcut gloria. Acum — modernizate și reprofilate — produc numai sortimente de hîrtie specială : pentru bancnote, țigarete, tehnică absorbantă, filtre necesare diferitelor industrii. Numai modernizările practicate pe mașina nr. VII au adus țării economii la importuri de circa 4 milioane de dolari pe an. Pentru că întreprinderea este centenară, dar nouă se află aici într-o permanentă ofensivă. Se găsește în plină metamorfoză linia de fabricație a celulozei, fapt care va conduce la sporirea randamentelor. În final — adică în 1982 — numai datorită acestei intervenții, din aceeași cantitate de lemn se vor obține suplimentar 4 900 tone de hîrtie. Adică echivalentul a 133 hectare de pădure !

...Cînd ieșeam din fabrică am întîlnit un grup de elevi de la Școala generală Dumbrava, comuna Gura Văii. Iar învățătoarele Agurita Bărgoanu și Maria Trandafir tocmai îi întrebau pe tinchi dintr-a doua „Copii, ce se zice cînd intrăm într-o întreprindere care acum împlinește o sută de ani ?" Iar Luminița Prades, Daniel Manea, Marinela Cimpașu, Corina Neagu, Ion Corodescu et & au răspuns cu vocea aceea cîntată, inimitabilă, LA MULȚI ANI, LETEA.

Subscriem.

Priorități în agricultură

Peste două zile, la 1 noiembrie, vom sărbători Ziua recoltei, moment de bilanț al agriculturii românești.

La această dată ar trebui să ne apropiem de încheierea lucrărilor agricole ale acestui an. Ar fi trebuit să fi încheiat de mult însămînțarea culturilor de toamnă, ar urma să terminăm recoltatul porumbului și să arăm o suprafață îndeajuns de mare ca să putem finaliza această lucrare în jurul datei de 15 noiembrie. 1 noiembrie ar trebui, apoi, să ne găsească cu aproape întreaga producție de legume strînsă și depozitată, iar recoltarea sfeclei-de-zahăr ar trebui să atingă un ritm atît de mare, încît să fim siguri că, pînă la 10 noiembrie, întreaga recoltă de sfeclă va fi transportată și depozitată la întreprinderile prelucrătoare. Ar trebui, în fine, să realizăm pînă la această dată echilibrarea balanței furajere, stringînd toate sursele vegetale pe care toamna acestui an le-a oferit cu generozitate în mai toate județele țării.

Zilele din urmă au marcat o intensificare a activității în toate sectoarele agricole, ceea ce a permis apropierea de momentele finale ale acestor lucrări. Însămînțarea orzului și a grîului este încheiată de mai mult timp. Și, chiar dacă în cîteva județe, pe o parte din terenuri, semănatul a depășit perioada optimă, această depășire ar putea fi compensată, spun specialiștii, printr-o calitate superioară a execuției întregului complex de lucrări, cum în foarte puține ani s-a mai realizat. Culturile răsărite se prezintă bine, ceea ce dă garanția obținerii unor producții superioare în anul viitor. Porumbul a fost strîns, pînă marți, de pe circa 2,1 milioane hectare, ceea ce înseamnă că pînă duminică și această importantă lucrare va fi încheiată. Anul trecut, la sfîrșitul lunii octombrie, mai însămînțam încă grîu, iar recoltarea porumbului s-a prelungit, după cum prea bine ne aducem aminte, pînă spre sfîrșitul celei de-a doua decade a lunii noiembrie. S-a realizat, prin urmare, un anumit progres în executarea acestor lucrări agricole fundamentale. Nu foarte mare, dar, totuși, un progres. Peste două zile vom încheia recoltarea soiei ; a intrat în faza finală recoltatul orezului, al sfeclei-de-zahăr și legumelor, însilozatul furajelor. Pînă ieri se efectuaseră arături de toamnă pe 23 la sută din suprafața planificată. Pentru a termina însă această importantă lucrare în jurul datei de 15 noiembrie trebuie să ridicăm viteza la arat la 220 mii hectare pe zi. Ceea ce este perfect realizabil. Arăturilor de toamnă, pregătirii generale a terenului pentru însămînțările de primăvară, trebuie să le acordăm cea mai mare atenție. Anul trecut nu am realizat această lucrare pe mai bine de un milion de hectare și, ca urmare, producțiile obținute pe aceste suprafețe au fost foarte mici. Un motiv în plus de a nu mai lăsa în această toamnă nici o palmă din terenul destinat culturilor de primăvară nearat.

Un bilanț exhaustiv al anului agricol este, la această oră, prematur. Lipsesc încă multe date. Cele de care dispunem însă, ne dau certitudinea că producția agricolă obținută asigură aprovizionarea populației cu produsele agroalimentare necesare unui consum rațional, științific dimensionat. Ceea ce înseamnă că unul din obiectivele fundamentale ale producției agricole se îndeplinește.

În anul 1981, primul an al noului cincinal, dorearn, însă, să realizăm mai mult în agricultură. Dorearn să luăm o opțiune mai substanțială, care să ne apropie de nivelele de producție spre care tindem : 27—28 de milioane tone cereale, 1,2—1,3 milioane tone floarea-soarelui, 12,6—13 milioane tone sfeclă-de-zahăr, 6—6,4 milioane tone cartofi de toamnă, 6—6,2 tone legume de cîmp, 3—3,2 tone fructe, 2,4—2,5 tone struguri. Aceste nivele rămîn obiective spre care tindem în continuare și pe care le vom atinge cu atît mai repede cu cît vom pune mai multă ordine în organizarea producției și a muncii în agricultură. Pentru că, iată, și în acest an am prelungit nepermis de mult perioadele de semănat și recoltat, și nu peste tot am reușit să punem sub brazdă sămînța unor soiuri și hibrizi cu mare potențial productiv și conținut ridicat de substanțe utile. Trebuie să acționăm mai energic pentru a scoate cercetarea agricolă din teritoriul strîmt al loturilor experimentale și s-o direcționăm, așa cum ne învață secretarul general al partidului, spre marea producție. Toate acestea corelate cu un formidabil efort de pregătire a oamenilor în materie de tehnologie agricolă fără de care valorificarea deplină a marilor resurse de care dispune agricultura noastră va fi imposibilă.

VASILE BARAC

Porumbul — în hambare pînă la ultimul bob!

Se lucrează 24 de ore din 24, dar cum se lucrează?

Cine se scoală de dimineață, departe ajunge, zice vorba veche, și probabil că departe ar fi ajuns, în discuția lor aprinsă, și Mircea Cruceanu, tehnician C.T.C. la Silozul 2 Fetești, cu Vlaicu Calotescu, contabil șef la I.A.S. Făcăieni, dacă n-am fi intervenit și noi cu unele cuvinte împăciuitoare, înclinînd să credem cînd în dreptatea unuia, cînd în a celuilalt, iar pe de altă parte dacă ei înșiși nu s-ar fi străduit ca în discuția lor să nu ajungă chiar atît de departe încît să uite de unde au plecat. Contabilul se arăta nemulțumit de analizele de laborator ale transporturilor de soia și porumb. El susținea că, din autocamioanele trase înaintea laboratorului, se iau probe numai cu „sonda conică", în felul acesta fiind dezavantajat I.A.S.-ul pe care-l reprezenta, și cerea insistent ca probele să fie luate cu „sonda vienеză". La rîndul lor, oamenii silozului credeau că dacă ar fi folosit numai sonda vienеză ar fi avantajat, în mod nejustificat și riscant pentru ei, I.A.S.-ul amintit. Astfel, nemulțumit de faptul că în unele transporturi aparținînd I.A.S.-ului Făcăieni fuseseră găsite 25,5 la sută corpuri străine, cînd normal ar fi fost ca procentul să fie de 3 sau 4 la sută, contabilul promitea că va anunța întreprinderea județeană de valorificare a cerealelor și Trustul județean I.A.S. „Eu știu că marfa e murdară, zicea el, însă nici așa de murdară cum zic cei de la laborator nu este". De partea cealaltă, tehnicianul silozului afirma că „aici e marfă gestionată, nu pot să iau în primire o marfă și să înregistrez corpuri străine mai puține decît are, pentru că pe urmă eu răspund". Astfel de discuții are tehnicianul Mircea Cruceanu, după cum ne mărturisea, și cu delegatul I.A.S.-ului Bordușani, Marin Bitian. Și cu toate că Marin Bitian îi este unchi, acest fapt nu are nici o importanță în incinta silozului, unde procentul de corpuri străine din cereale nu se stabilește după gradele de rudenie și nici după temperatura pledoariilor prin care producătorii susțin că marfa lor e mai curată decît pare, ci prin instrumentele și aparatele de măsură pe care laborantele Marioara Văleanu, Mioara Voicu, Rodica Decu și Elisabeta Lutoci le mînuiesc, fără îndoială, cu corectitudine. Aceeași corectitudine s-ar cuveni să arate însă, la rîndul lor, și mecanizatorii care recoltează cerealele ce intră pe poarta silozului, căci dacă este adevărat că în multe autocamioane ce transportă soia sau porumb, se găsesc mari cantități de semințe de buruieni sau chiar pămînt, faptul se explică prin încercările — reușite, iată — ale unor mecanizatori de a nu prea folosi sitele combinelor. Iar în această privință sînt de acord atît oamenii silozului, cît și delegații întreprinderilor agricole. Că sînt și mecanizatori care-și fac bine iar alții mai puțin bine meseria, e un fapt incontestabil și în ce ne privește am putut să ne convingem de adevărul lui chiar fără aparate de laborator, ci aruncînd doar o privire deasupra mașinilor încărcate cu porumb și staționate în fața laboratorului. De la aceeași fermă nr. 6 a I.A.S.-ului Făcăieni, șoferul Mihai Lörintz adusese porumb mai curat decît Petre Codîrleanu, iar șoferul Ioan Barcui adusese de la I.A.S. Grădiște un autocamion cu porumb chiar și mai curat decît Mihai Lörintz.

Într-altă parte, mai aproape de vatra orașului, la Silozul-bază unde se primește nu numai porumb-boabe, dar și știuleți, sînt depozitate cereale ce vin dintr-aceleași unități amintite mai sus, plus alte cîteva, de exemplu, Malterz Progresul, Vlădeni, Cepani. Și aici, ca și la Silozul 2 Est, se lucrează tot 24 de ore din 24. Și chiar dacă „graficele de afluire" nu se respectă — dacă ele s-ar fi respectat, campania s-ar fi încheiat în 10—12 zile — grija principală nu constă în preluarea transporturilor, fiindcă baza de recepție are mai multe laboratoare, mai multe bascule și rampe de descărcare, ci în eliberarea pistelor de beton pe care se află, pentru solarizare, peste 3 000 de tone de porumb. Pe măsură ce o parte din el se usucă și începe să aibă un procent de umiditate admisibilă, este depozitat în pătule și alte transporturi de porumb cu umiditate mare sînt întinse în spațiile betonate ale platformei. Alte cantități de porumb sînt încărcate, chiar în incinta bazei, în vagoanele garate pe linia ferată și iau drumul fabricilor de nutreturi combinate din țară. Așa s-a întîmplat și cu porumbul adus de la C.A.P. Bordușani de către șoferul Gheorghe Lebu. Împreună cu el se află economista C.A.P.-ului, Mariana Stroie, și cîteva femei care munciseră porumbul în acord global : Zina Sima, Floarea Sandu, Verona Ioniță, Victorița Moroi, Maria Costea și Eliza Raportaru („Eliza", nume oltenesc, cum zicea ea). Ca și ele, ceva mai tîrziu, la Silozul Jegălia, Petre Guță din comuna Ștefan cel Mare adusese o parte din porumbul lucrat în acord global : „Am avut grijă de porumbul ăsta pînă acum. Acum, cînd am avizul de predare în mînă, am terminat cu grija". Petre Guță, bărbat ajuns la 70 de ani, a muncit în anul acesta împreună cu fratele său, Florea, „mai tînăr cu doi ani", 3 hectare de porumb. Pînă acum au predat la baza de recepție 10 tone și mai au de adus încă vreo 15. Vin la bază de două ori pe zi, cu căruța, și de fiecare dată transportă cam 1 400 de kilograme. Ei singuri încarcă porumbul de pe cîmp, și tot ei îl descarcă aici, în urlașele pătule.

Așa cum se vede că a ieșit din mîna lor, porumbul este curat și sănătos. N-ar fi rău să arate la fel, ne spunea tehnicianul Radu Cetățeanu, și porumbul predat de alte unități „afluite" Silozului-bază Jegălia. De I.A.S. Pietroiu, de exemplu, de unde s-a întîmplat să sosească și porumb stricat, sau cu boabe care deja încolțiseră. Baza de recepție are obligația, după cum aflam, de a prelua tot ce se strînge de pe cîmp. Nimic nu trebuie lăsat să se piardă, nici chiar acele transporturi de porumb ce depășesc limitele de calitate în mod obișnuit admisibil. La urma urmei, chiar și porumbul care pe alocuri a început să „înflorească" își poate găsi o folosință, o destinație utilă. De exemplu, el este îndreptat degrabă către F.N.C.-uri. Dar în aceste condiții, cînd mare parte a porumbului sosit în baza de recepție are o umiditate mai mare de 36 la sută, cînd umiditatea nici nu mai poate fi înregistrată de aparatele de măsură ale laboratoarelor iar cuvîntul de ordine este, cum aminteam, acela de a se strînge neîntîrziat toată recolta de pe cîmp și de a fi trimisă în baze și către silozuri, este de neînțeles de ce alți factori care sînt chemați să contribuie la desfășurarea campaniei agricole nu-și fac pe deplin datoria. Din cele 60 de tone de motorină repartizate pe luna în curs silozului Jegălia, pînă pe 10 octombrie nu fuseseră trimise decît 10. Or, oamenii silozului au neapărat trebuință de acest combustibil pentru a pune în funcțiune instalațiile și utilajele de condiționare a cerealelor. Acest fapt, ca și altele dintre cele amintite mai sus, îndeamnă la întrebarea : se lucrează, e adevărat, 24 de ore din 24, dar cum se lucrează ?

D. CONSTANTINESCU

Prea multă liniște în unele baze de recepție

Ne-am oprit în trei baze de recepție, situate la distanțe apropiate. La baza de recepție Reteag (Bistrița Năsăud) dialogul se leagă repede, deoarece în incinta spațiilor de depozitare e liniște. Șeful bazei, Octavian Păltineanu, se uită trist la ceas : este ora amiezii și au intrat în bază doar 8 tone porumb, de la C.A.P.-urile Reteag și Uriu. 8 tone reprezintă un „mizilic", cum zice el, pentru capacitatea de descărcat-batozat-uscat și depozitat a bazei. De fapt, din cele șase C.A.P.-uri desemnate să predea sarcinile contractuale la această bază, unele au adus doar cîteva tone : Giurgești — 7 tone, Negulești — 5 tone, Uriu — 23 tone și Reteag — 8 tone, cantități ce înseamnă cîteva procente.

La Reteag se aduce porumb și din județul Călărași (pentru prelucrat și depozitat) și din Dej. Dar și pe acest traseu sînt scurtcircuite : bunăoară, din Călărași pînă la Dej-Triaj vagoanele fac trei zile, parcurgînd distanțe de sute de kilometri. Iar din Dej pînă în Reteag (circa 15 km) vagoanele fac tot 3 zile, uneori chiar mai mult. La aceasta să mai adăugăm că porumbul se transportă în vagoane neacoperite, pe vreme de toamnă, de unde, serioase semne de întrebare : privind calitatea porumbului și chiar cantitatea lui.

Trierea porumbului la Triaj-Dej trebuie să stea sub semnul urgenței. Sub același semn se pun și preocupările unităților agricole nominalizate, de a-și preda obligațiile contractuale la fondul de stat. Mai cu seamă că la C.A.P. Reteag, după cum ne spunea inginerul-șef, Vasile Talos, se află la recoltat peste 80 cooperatori, iar porumbul cules, peste 40 tone, rămîne în cîmp.

La baza de recepție din Gîlgău (Sălaj), primele unități predătoare sînt : Ileanda și Gîlgău. Cei de la C.A.P. Simișana n-au mai dat pe la bază de două săptămîni deși mai au destul porumb de predat la fondul de stat. Sînt și alte unități, în zonă. Poiana Blenchi, de pildă, care au adus primul transport, în bază, abia la 16 octombrie ! Tractoristul Vasile Contiș, de exemplu, însoțit de economista Viorica Coste, face abia două drumuri pe zi, de la distanța de 11 km. Porumbul e nesortat, crud, iar șeful bazei refuză, pe drept, să-l primească. La reîntoarcere, porumbul are o umiditate de aproape 40% și refuzul se repetă ! Ioan Mureșan, șeful bazei, este mai mult decît întrigat, pe motiv că, pe o vreme cu soare, intră în bază doar 14 mijloace de transport pe zi. C.A.P Gîlgău, care mai are de predat 485 tone porumb, sau C.A.P. Ileanda, care trebuie să mai aducă încă 380 tone, au predat, pînă la data raidului nostru, cantități foarte mici la bază.

Duminică, la Dej (Cluj), am găsit și fapte de laudă : la baza de recepție, afluență mare de autocamioane, tractoare cu remorci, atelaje și oameni. Cu șefui bazei, Dumitru Sfetcu, e greu de vorbit : cu Traian Talpoș, șeful de depozit — la fel. Se lucrează pe zece linii paralele, se descarcă în zece pătule. În fugă, Dumitru Sfetcu ne spune că pînă la orele 19 ale zilei au intrat în bază 110 mijloace de transport mecanice și 15 atelaje, ultimele de la C.A.P.-ul Ville Dejului. Au fost aduse peste 300 tone porumb ; mai mult porumb de la cooperativele agricole de producție Vad, Citcău, Căseiu și din Consiliul unic agroindustrial Dej (C.A.P. Cuzdrioara, Mica și Ville Dejului). Mecanicul de serviciu Ioan Gavrea ne spune, constatăm și noi, că bunkerele și cele patru benzi-transportoare au funcționat fără oprire. Laboranta Aneta Chisa face aprecieri pozitive cu privire la calitatea porumbului adus din unitățile agricole Vad, Ciselu, Nireș și Cuzdrioara. Umiditatea este sub 27%, iar randamentul porumbului de la Citcău de 80%. La Dej, bună organizare a muncii și-a arătat roadele : s-au obținut chiar și recorduri în descărcarea mijloacelor de transport, chiar și în cazurile cînd această lucrare s-a efectuat manual. De la C.A.P. Vad veniseră la descărcat 31 membri cooperatori. Președintele cooperativei, Ioan Bob, care însotea cele șase remorci și două autocamioane, ne spune că au adus în bază, într-o singură zi, 53 tone porumb. Tot ce se recoltase de pe tarlaua de la Coplean. Așa cum apreciază directorul I.V.C.P.—Cluj, Aviutiu Maier, prezent în bază amintită, la Dej s-a predat duminică cea mai mare cantitate de porumb din toate bazele județului Cluj.

DUMITRU VATAU

Investițiile — o prioritate permanentă

Un om trăiește o idee

Cum se „vinde", cum se promovează o idee tehnică ? **„Cu halatul și cu mîinile murdare de ulei**, adică în proba practicii !", răspunde doctorul inginer Ulm Spineanu. Într-una din halele de producție Citroën din Paris, sub privirile scrutătoare și competente ale șefului secției Motor, ale reprezentanților Biroului de studii și metode de control și ale altor specialiști ai acestei companii de renume mondial, inginerul român a dovedit în practică eficiența aparatelor moderne de automatizare concepute de colectivul pe care l-a condus, ani de zile, la Institutul de mecanică fină din București. A dovedit că erau perfect competitive cu cele mai bune aparate străine.

...Repartizat, după absolvirea politehnicii bucureștene, la Întreprinderea de mecanică fină și apoi transferat la institutul de cercetări de același profil, Ulm Spineanu s-a străduit, încă din primii ani, să pună în practică un crez al său : **„răspunderile nu se transmit, și le creezi singur"**. Nu se gîndea la răspunderile ierarhice, ci la acelea asumate din proprie voință față de colectivitate, față de profesiune.

În 1972, industria noastră constructoare de mașini se afla în fața unei dileme grele de consecințe pe plan financiar și chiar uman : vom importa sau vom produce în țară aparatele moderne de automatizare a ciclurilor de lucru pe care le necesitau mașinile-unelte ? Cu importul „se mergea la sigur" ; în plus, s-ar fi putut procura și valuta necesară, în acele condiții, fiind vizată o aparatură strict necesară și de maximă complexitate, pe care doar patru firme din lume o produceau : „Marposa" — Italia, „Studer" — Elveția, „Fiamic" — Franța și o companie americană. Cei Patru Mari.

— Am dorit să dovedesc — spune inginerul Spineanu — că nu trebuie să avem complexe că și noi putem deveni „mari", în sensul că dispunem de forța intelectuală, fizică și morală pentru a ne situa, într-un domeniu sau altul al tehnicii, în primele rînduri dacă procedăm chibzuit, dacă dorim cu adevărat, și dacă știm să valorificăm așa cum se cuvine o bogăție care nu trebuie judecată doar în termeni valutari : propria inteligență tehnică.

Dar nu de vorbe frumoase, înălțătoare avea nevoie economia națională, ci de aparatura de automatizare la care ne-am referit. Și atunci, deși nimeni nu l-a cerut-o și deși riscurile și sacrificiile personale erau mari, Ulm Spineanu (nu avea nici 30 de ani pe atunci) s-a oferit ca, în cadrul unui colectiv, să gîndească, să proiecteze și — ceea ce era și mai important, și mai complicat — să materializeze, adică să producă tot ceea ce a gîndit, perfecționînd continuu, pe parcurs, în lumina practicii, produsele respective : „Doar gustînd mereu din mîncarea pe care o pregătești, poți îmbunătăți rețeta !", spunea, aplicînd poate în mod cam ireverențios un dicton culinar la lumea tehnicii.

Un director a acceptat să riște, încredințînd o foarte modernă problemă de concepție și producție unui foarte tînăr inginer. Au urmat pentru Ulm Spineanu zece ani de eforturi, de curaj, de străfulgerări de noi idei, dar și de derută, de eșecuri inerente explorării unui drum nebătut. Zece ani în care, fără a cere un leu în plus la retribuție, a muncit în două locuri, la cele „două IMF" : Întreprinderea și institutul de mecanică fină, cercetînd și producînd — firește, cu ajutorul colectivului — ceea ce a gîndit. Zece ani în care nici o perioadă de concediu nu a depășit cinci zile, iar ziua de lucru se încheia, deseori, noaptea. Ani în care nu a știut ce este un meci, ce este un spectacol (nu-l dăm ca exemplu, dar așa a fost !). Ani de succese, dar și de luptă împotriva rutinei și prejudecăților. De ce — se întreba — atîția conducători de întreprindere nu obiectează sau nici nu sesizează defectele unor aparate de automatizare din import („sînt din Vest, ce să le fac eu ? !"), dar manifestă neîncredere față de aparatele produse de colectivul de la IMF ?, „Prea multe orgolii personale..." A învins însă spiritul novator, a învins un **alt fel** de orgoliu.

Rezultat : azi există o fabricație proprie, românească de 25 tipuri de aparatură modernă de automatizare a ciclurilor de lucru pe mașini-unelte, folosite în mai toate uzinele noastre constructoare de mașini și exportate în Franța, Elveția, R.F.G. și alte țări europene. (Episodul Citroën nu a fost decît un exemplu.) „Aceste aparate de automatizare — spune Ulm Soineanu — sînt creierul mașinii și ele obligă pe muncitor să rupă cu rutina, să se transforme din simplu executant într-un gînditor al producției. Ele au reguli severe de prescriere, obligă pe operator să reflecteze profund asupra principiilor înseși ale muncii respective. Muncitorul **programează, gîndește, nu execută rutinier. Or, cele mai multe greșeli din rutină se nasc**". Dar dincolo de cifre, de eficiență economică, de implicații asupra altora — se desprinde pasiunea acestui tînăr specialist, azi inginerul-șef al Întreprinderii de cercetare și producție pentru aparate și echipamente de bord pentru aeronave (alt domeniu, dar același stil de muncă, de viață și de gîndire, aceeași buclă care se închide de la concepție la producție și înapoi la concepție). Și convingerea că ingineria este și o artă pe care trebuie s-o trăiești cu toată ființa.

LIONEL NIȚESCU ■

Acțiunea 7 000, ediția '81

Forța unei ample întrajutorări muncitorești

Se întorc acasă reprezentanții județului Brăila, deținătorii locului fruntaș în veritabila confruntare „Acțiunea 7 000" — amplă participare de întrajutorare muncitorească, desfășurată în bazinul carbonifer al Olteniei.

După cinci luni de totală dăruire, alături de minerii din Valea Gorjului, muncitorii brăileni s-au situat pe primul loc.

Omul zilei a fost cu certitudine maistrul Mutu, mecanic de utilaj, la beneficiar. Avea de asigurat zilnic **piese de schimb** pentru cele 1 500 de curse ale autobasculantelor de 10 și 16 tone. Să te descurci într-o asemenea situație înseamnă mai mult decît interes : înseamnă, în primul rînd, competență. Buldozeristul Ștefan Oprea nu poate să uite cum, defectîndu-i-se o pompă de injecție, maistrul Mutu a apărut cu ea reparată doar după o oră și jumătate. I-a schimbat elementii, treabă care acasă, la Brăila, ar fi durat șase sau opt ore. Și ca să ai aceste piese gata de montat trebuie sau să le procuri sau să le recondiționezi, ori asta cere timp în condițiile unui mare șantier. Brăilenii lucrau cîte 12 ore.

„S-a lucrat frumos, ne spune șoferul de basculantă Radu Dafinoiu. Dacă stăteam 30 de secunde. Din două cupe încărcam mașina și plecam. Lucram 12 ore și aveam plan 30 de curse, dar datorită faptului că aveam, în permanență, mașina bine pusă la punct, pînă la trei eram gata cu ele iar pînă seara ajungeam la 55 de curse". Cred că ar fi fonte nimerit acum să consemnăm doar cîteva cuvinte ale șefului de coloană Petrică Lepticher, cel ce gestiona autobasculantele care au transportat pămînt sau cărbune, de dimineață pînă seara, timp de cinci luni : „uitați-vă la ele, 35 la număr, sînt ca noi" ! În aceeași ordine de idei — alt fapt : Marian Brăgău nu a avut la mașina sa decît două intervenții ; în total, nici o zi. Explicația cea mai convingătoare se desprinde dintr-o altă replică, aceea a comandantului de detașament, subinginerul Ioan Nica : „un mecanic cînd se duce lîngă un utilaj e ca un doctor lîngă un pacient pe care-l consultă. Numai oameni unul și unul în toate posturile, de aceea am și ieșit pe primul loc, adaugă buldozeristul Ștefan Oprea. Au fost destui cei care au vrut să meargă cu noi, dar nu fost respinși la prima selecție ; chiar primul secretar al județului, tovarășul Ioan Catrinescu, la întîlnirea pe care am avut-o cu dumnealui, ne-a rugat să ne purtăm exemplar, atît pentru prestigiul nostru cît și al județului. Așa se explică de ce atunci, cînd nu mergea mașina unuia dintre ei, veneau colegii să i ajutau să o repare. Era un fel de prestigiul colectivului. Începusem deja de anul trecut. Canalul taluz nord — Tismana I. Trebuia să traversăm dealul nr. 3, am lucrat cinci luni de zile și nu-l terminasem, așa că anul acesta reluasem lucrurile de unde ne-am oprit. Pe zi ce trecea dispărea și dealul, dar oamenii lucrau fără să se uite. Nu problema banilor îi interesa, pentru că în fiecare lună retribuția medie era de 5 000 lei, vroiau doar să treacă mai repede pasul peste deal. Cînd a fost evident că mai avem foarte puțin și terminăm, unul dintre ei mi-a spus, parcă să mă încurajeze : tovarășe Nica, da cînd o să terminăm noi dealul asta, uite-l că-l dăm jos ! Și la 1 august am ridicat drapelul pe dealul nr. 4, și am început să-l atacăm. Eram cu toții tare bucuroși. Într-o întreprindere nu prea se bucură omul de rezultatul finit al muncii lui, producția pleacă pe bucățele. Aici este cu totul altceva, traversarea unui deal rămîne un deal tăiat de mîna omului. Sentimentul utilității a fost adevărata recompensă de care a avut nevoie orgoliul bărbătesc al muncitorilor brăileni. Deoarece trebuie să vă mărturisim că, la un moment dat, la una din vizitele făcute acasă, Radu Dafinoiu și-a găsit familia instalată într-un apartament mai spațios, de credea că se rătăcește cînd trecea prin sufragerie, iar în bucătărie aveau loc, acum, toți patru, la masă. La vizita din luna următoare a găsit două fotolii noi și un covor de 6000. Lucruri importante, dar care nu depășeau tonul unei simple relatări. S-a însuflețit abia atunci cînd ne-a spus, așa cum aminteam la început, că : „s-a lucrat foarte frumos ; dacă ședeam 30 de secunde la încărcat". Aceeași însuflețire și mîndrie răzbăteau și din cuvintele lui Marian Brăgău : „cred că n-a cărat nici unul mai mult pămînt ca mine !" Iar forjorul Costel Cloșcă forja seara pînă tîrziu în noapte și era fericit să nu aibă ziua nici o mașină în pane. Păpușa pe care i-a cumpărat-o Veronicăi costase cîteva sute, avea aproape un metru, era blondă și cu cochie lungă și albă, dar nu era decît o simplă păpușă.

ELENA GHERA ■

„Nu noi, ceilalți". Dar ceilalți sîntem tot noi

Mergînd pe drumul unei mari investiții ai uneori impresia că asiști la un meci de fotbal : mingea este undeva pe teren, dar nimeni n-o ține pentru el, o pasează, tribunele aclamă sau huiduiesc, după caz, apoi șut și goooool. Numai că în timp ce la fotbal victoriile se numără în goluri, la o investiție e nițeluș invers, golurile ajung în poartă, adică în buzunarul nostru al tuturor.

Valoric, producția anuală a Combinatului petrochimic Brazi se apropie, și nu de foarte departe, cam de jumătatea producției industriale a unui județ cu dezvoltare medie. Aici au avut loc un șir lung de premiere pentru economia națională, de la primele instalații pentru etilenă și propilenă și cea dintîi rafinărie modernă fie carburanți la instalația care a furnizat materie primă pentru tergalul românesc.

În această toamnă, combinatul se află în căutarea timpului pierdut, în lupta pentru „realizarea nerealizărilor", pentru finalizarea pînă la sfîrșitul anului a unor importante lucrări raportate încă din cincinalul trecut. Este vorba de obiective extrem de importante, menite să adîncească prelucrarea materiilor prime petroliere și petrochimice furnizate de combinatul vecin, Teleajen, mai exact de finalizarea instalațiilor de fenol-acetonă, polietilenă de înaltă presiune (unicat pe economie), oxid de etilenă și glicoli. O investiție de ordinul miliardelor.

— De unde rămînerea în urmă, tovarășe inginer-șef **Laurian Beldeanu** ?

— Este un lanț în asigurarea resurselor care undeva se rupe. Mari întîrzieri s-au produs deoarece Centrala industrială pentru echipamente de telecomunicații și automatizări (CIETA) nu ne-a livrat la timp cam 175 aparate de automatizare și un tablou de comandă, restante din anii precedenți. Nu este vorba de echipamente complicate, ci de mare serie, fabricate curent la noi. La fel, Centrala industrială de utilaj tehnologic pentru industria chimică și rafinării (C.I.U.T.C.R.) ne-a rămas datoare cu bunchere de aluminiu, un reactor, ventilatoare etc., de asemenea utilaje de uz curent, nimic deosebit. Situația e pe cale de redresare, dar deficiențele au avut implicații majore. Nici documentația n-a sosit toată la timp. Institutul de inginerie tehnologică și proiectare pentru industria chimică (I.I.T.P.I.C.) ne-a trimis abia în acest an unele proiecte restante din anii trecuți. **Ei spun că au terminat, noi spunem că abia începem.** Cu întîrziere. În fine, constructorul dotări în ultima vreme și-a concentrat forțele asupra celor trei obiective mai sus menționate, or, se știe, mîna de lucru este sacra și piperul. Fără îndoială, că nici noi nu am fost suficient de insistenți față de furnizori...

— De ce nu au fost livrate la timp echipamentele de automatizare ? — l-am întrebat pe inginerul **Nicolae Tomulică**, șeful serviciului de livrări complexe C.I.E.T.A. Tovarășii de la Brazi se plîng, în special, de întîrzierea de elemente pneumatice pentru aparate de măsurat de la Birlad. Spun ei : „De ce bîrfădenii au promis, ba au și confirmat de atîtea ori, dar nu s-au ținut de cuvînt ? " Tovarășe Tomulică, știți și dv. : cu confirmări poți face orice, doar polietilenă nu.

— Acum s-a livrat totul. Dealtfel, considerăm că întîrzierile noastre au fost nesemnificative. De ce au așteptat Brazii să le vină absolut totul de la noi, puteau începe și așa.

— Dar cu reactorul cum s-au întîmplat lucrurile, tovarășe inginer **Ion Roman** ? Vă ocupați direct de livrările pentru Brazi în cadrul C.I.U.T.C.R., aveți toate firele în mînă. Ni s-a spus la Brazi : „Dacă am fi început montarea fără reactor, ar fi trebuit ca două acoperi să-l lansăm în mijlocul instalației din elicoptere ! " Or, ei sînt petrochimiști, nu aviatori.

— Reactorul (evident, el nu are nimic de-a face cu unul nuclear, este ceva mult mai simplu, n.r.), adevărat, a fost livrat cu întîrziere, abia în septembrie. S-a aprobat importul, dar nu a sosit la timp.

— Dar ventilatoarele VT 80 ? Ele nu sînt din import.

— Încorporează reductoare livrate de „Neptun", Cîmpina, și oale produse de „Anticorozivul", București. Au fost livrate cu întîrziere și, în plus, s-au dovedit a fi de calitate proastă.

— De ce ?

— Poate fiindcă „Neptun", și nu numai el, lucrează pentru „goluri", ca la fotbal, adică sînt judecați după cantitatea livrărilor. Sînt deci mai interesați la livrările masive, de pildă pentru agricultură, de acolo ies banii. S-a vădit însă și o insuficientă receptivitate la noutăți, fiind vorba de echipamente pentru prima oară asimilate la noi, trebuie să te zbați mai mult. Noi însă sîntem M.I.C.M. Dar de ce nu s-a zbătut chiar primul interesat, Ministerul Industriei Chimice ? Omologarea s-a făcut cu întîrziere, utilajele au fost plimbate de la Borzești la Pitești.

— Tovarăși ingineri **Gheorghe Ivănuș** și **Gheorghe Trandafirescu**, în calitate de șefi de secție din I.I.T.P.I.C. răspundeți și de proiectele pentru Brazi. De ce unele din ele au întîrziat ?

— E normal ca părți din proiecte să fie refăcute, asimilarea în țară, pe parcurs, a unor materiale de import (robineți, conducte etc.) implicînd asemenea modificări. Unele întîrzieri vor fi fost și la noi, dar nu ele au stat la baza întîrzierilor de la Brazi, nu noi am fost pe „drumul critic", cum se spune în știința conducerii.

Nu punem în îndoială cele declarate de interlocutorii noștri, specialiști experimentați. Totuși, dincolo de referirile „nu noi, ceilalți" o singură realitate : la Brazi, multe sute de milioane de lei „înghețate" își așteaptă încă acoperirea în producție. Nimeni nu contestă dificultatea înmănuncherii într-un efort unic a unor producători atît de numeroși și diverși, nimeni nu se îndoiește de greutățile legate de aprovizionare sau de surprizele inerente noului, nimeni nu spune că e ușor cu mîna de lucru, cînd de fapt e foarte greu. Soluții-minune nu există și nu le putem oferi, în afară de una singură care, în adevăr, poate face minuni : o strînsă conlucrare, încordare a forțelor, o înțelegere mai clară a interesului general.

L. NICULESCU ■

În atenția unor oameni de știință din Elveția

Dosarul Paulescu

Ne-a scris pentru a doua oară din Lausanne domnul Paul Mateescu. Domnia sa mărturisește din nou aceeași promptitudine și aleasă amabilitate în a ne semnala unele articole apărute în presa de specialitate din Elveția în legătură cu valoarea și prioritatea unor invenții și descoperiri românești. Reproducem în întregime conținutul acestei ultime misive, și adresăm pe această cale corespondentului nostru calde felicitări și întreaga noastră gratitudine.

Mult stimate Domnule Redactor-Șef,

Cu întîrziere am luat cunoștință de articolele publicate în revista ce conduceți, în legătură cu lupta pe care o dau oameni de știință din țară sau de peste hotare pentru a demonstra prioritatea românească asupra descoperirii INSULINEI.

Vă mulțumesc de a fi citat și numele meu amintind de articolul publicat de revista Médicine et Hygiène din Geneva și de a susține propunerea apariției unui timbru comemorînd această dată atît de importantă pentru suflarea românească.

Poate sub titlul general „Priorități românești" și data exactă a evenimentului însoțită de portretul inventatorului și numele invenției ar putea găzdui în afara fiziologului Paulescu, în timbre din aceeași serie, și alte nume la fel de importante pentru noi: Coandă, Vlaicu, G. Constantinescu, Odobleja, Parhon ș.a.

În legătură cu luările de poziție a diverse personalități, vă rog să-mi permiteți a vă trimite alăturat două fotocopii după revista mai sus citată nr. 1 435, anul 39, pag. 2 816, apărută la 2 sept. 1981, care găzduiește luarea de poziție a d-lui dr. St. Buzi din Onex — Geneva față de recenzia făcută în „DIABETES CARE" de către D-ul FRANCIS A. MEELON, cărții Prof. PAVEL, „THE PRIORITY OF N.C. PAULESCU IN THE DISCOVERY OF INSULIN", apărută în Ed. Academiei R.S.R. în 1976.

Îmi exprim speranța că veți facilita ca aceste fotocopii să ajungă la cunoștința celor care prin munca lor caută să aducă o mică rază de lumină și de dreptate în această problemă.

În așteptarea altor articole la fel de reușite și mereu în actualitate, vă rog să acceptați, mult stimate Domnule Redactor-Șef, de a transmite tuturor colaboratorilor dvs — de departe. — dar unde sînt citite cu multă atenție și așteptate cu nerăbdare — mulțumiri din inimă și urările noastre de succese și bune realizări.

Dumneavoastră personal vă urăm o sănătate bună care să vă îngăduie de a duce mai departe munca ce o duceți de atîția ani, iar familiei și lui Andrei în special sincere felicitări de a avea un astfel de părinte și îndrumător.

dr. Paul Mateescu

Reproducem alăturat facsimilul și traducerea notei apărute în revista Médicine et Hygiène.

Descoperirea Insulinei
Onex, 22 iulie 1981

Domnule redactor șef,

Am citit în ultimul număr al revistei „Diabetes Care" o recenzie a cărții doctorului I. Pavel „The priority of N.C. Paulescu in the Discovery of Insulin" (Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1976, 251 pagini).

Această recenzie este nedreaptă și ofensatoare. Nu-mi aduc aminte să fi citit vreodată ceva asemănător în presa medicală.

Nu cunosc vîrsta domnului Francis A. Neelon și nici activitatea sa medicală sau lucrările „medicale" scrise de domnia sa. În schimb, în occident, se cunoaște destul de bine activitatea lui I. Pavel, în prezent octogenar, în domeniul cercetării medicale (ficat și vezică, diabet, obezitate), precum și în domeniul învățămîntului și al organizării sanitare, precum și articolele sale publicate într-un număr impresionant de publicații de specialitate.

Nu doresc să răspund domnului F. A. Neelon personal, ar fi să-i acord o onoare prea mare. Consider însă necesar ca revista Médicine et Hygiène să se refere la cronica publicată de domnul Neelon. Din revista Médicine et Hygiène (numerele 966/2 iunie 1971 și 1 273/20 aprilie 1976) am luat cunoștință de eroarea care a avut loc în legătură cu Paulescu și cu descoperirea insulinei. Acuzațiile adresate lui I. Pavel și îndeosebi modul în care ele sînt formulate nu au nimic comun cu spiritul de cinste care trebuie să caracterizeze lumea medicală. Recenzia domnului F.A. Neelon trebuie să fie aspru condamnată.

Stimăm medicina americană, dar nu putem uita calitățile intelectuale ale europenilor și contribuția adusă de vechiul continent medicinei.

Îmi permit să anexez la această scrisoare o fotocopie a revistei „Diabetes Care".

Vă rog să primiți, domnule Redactor-șef, asigurarea înaltei mele considerațiuni,

dr. Tb. St. Buzi,
Secția de medicină internă
Medic șef Permanența medicală Onex
24, Gros-Chêne
1 213 Onex

Nota redacției revistei Médicine et Hygiène

Confratele nostru are deplină dreptate; s-a comis o eroare istorică de care Best și Comitetul Nobel erau perfect conștienți și noi am publicat în 1971 și 1977 documente foarte precise asupra acestei probleme. Dezinvoltura doctorului F. A. Neelon este de prost gust, și noi nu înțelegem de ce redacția revistei „Diabetes Care" a acceptat să publice acel articol.

Auriculoterapia

O uriașă hartă a urechii, în cabinetul de lucru al medicului arădean Ștefan Ardevan, ne introduce într-un domeniu de tratament destul de puțin cunoscut și plin de promisiuni: auriculoterapia — **stimularea prin acupunctură a unor puncte situate pe lobul urechii.** Noua tehnică, folosită în Europa doar în ultimul deceniu, începe să fie practicată sporadic și la noi, cu rezultate uneori surprinzătoare, mai ales în tulburările neuropsihice. Ștefan Ardevan a stabilit o extrem de amănunțită hartă a urechii, pe care figurează o sută de puncte, utilizabile în tratarea prin acupunctură a vreo 40 de boli de natură foarte diversă. O simplă apăsare pe buton declanșează instantaneu aprinderea unor beculețe colorate, indicînd cu cît mai mare precizie punctele care trebuie stimulate în afecțiunea respectivă.

— Eu am folosit cu bune rezultate acupunctura în combinație cu auriculoterapia — ne spune doctorul Ștefan Ardevan.

Valoarea acestei experiențe este cu atît mai mare cu cît persoana în cauză este nu numai doctor, ci și pacient. Medicul primar emerit Ștefan Ardevan este autorul a aproape 70 comunicări științifice și deținător a două brevete cu caracter medical. Specialitatea sa, radiologia, îl va fi facilitat, cumva, accesul la electronică, dar poate că niciodată nu s-ar fi pasionat de acupunctură și de inventarea unor aparate electronice în acest domeniu dacă... nu ar fi suferit timp de 25 de ani de migrene îngrozitoare.

— Luam zilnic și zece **tablete** de codamină, algocalmin, antimigrin — își amintește — deși ca doctor nu ignoram nocivitatea abuzului de medicamente. Nu aveam însă de ales! Odată, la Cluj-Napoca, am fost transportat la spital cu Salvarea din cauza durerilor. Și tot acolo l-am cunoscut pe conferențiarul doctor Traian Crăciun, de la Clinica a 4-a universitară, grație căruia, prin acupunctură, am întrezărit prima rază de speranță. Și astfel, după vindecare, paralel cu activitatea mea de șef al laboratorului de radiologie al Spitalului județean, am început să studiez și apoi să practic acupunctura, tratînd sute de bolnavi în Arad.

Din modestie, interlocutorul nostru nu menționează cîteva excepționale reușite. De pildă acel suferind de lombosciatică, Matioc, pe care stroce dureri îl aduseseră în pragul disperării. Purtat pe targă la medicul arădean, după doar zece minute de acupunctură a putut să se scoale singur și să facă primii pași neajutat de nimeni. „A ris ca un nebun", spunea cineva. Firește, nici în asemenea cazuri, și nici în altele, la fel de penibile pentru bolnav (paralizii faciale, nevralgii de trigemini etc.), tratate de Ștefan Ardevan, cîteva minute de acupunctură nu sînt niciodată suficiente. Durerile revin dacă nu se repetă ședințele, dar un tratament corect aplicat oferă o bună șansă de vindecare sau, cel puțin, de eliminare a durerii.

Ce aduce nou Ștefan Ardevan în afară de metoda mai sus indicată privind auriculoterapia?

● Un **detector electronic**, bazat pe faptul indeobște cunoscut că punctele de pe epidermă interesînd acupunctura prezintă o rezistență electrică mai scăzută în comparație cu cele vecine.

● Trei **stimulatoare de acupunctură** SAP, cu curent continuu sau alternativ, de la 6—9 V la 80 V, 0,5 miliamperi. Aparate similare există și în alte părți (pe bază de laser, în R.F.G., bunăoară, dar... costă 5 000 mărci, în timp ce aparatele construite la Arad sînt mult mai simple).

● O **„hartă electrică"** a corpului omenesc, pe care figurează sutele de puncte stimulate în acupunctură. În funcție de afecțiunea tratată, se aprind, după apăsarea pe butonul corespunzînd bolii respective, punctele interesînd acupunctura.

— Introducerea în practica medicală a unui asemenea aparat bazat pe principii „mecanice" — arată Ștefan Ardevan — nu ar diminua cu nimic rolul medicului, care este cel care stabilește diagnosticul și supraveghează mersul tratamentului. Dar dacă dorim **extinderea în masă a acupuncturii**, a cărei utilitate, în anumite situații medicale bine precizate, ar fi absurd s-o punem la îndoială, apare indispensabil ca tratamentele **curente** să poată fi aplicate și de cadre sanitare medii, cam la fel ca în procedurile de electroterapie. Or, acupunctura implică stimularea cu precizie doar a punctului sau a punctelor indicate în afecțiunea respectivă (situate pe „meridianele de acupunctură"), o abatere de numai 2 mm puțind anula eficacitatea tratamentului. **„Harta electrică" dă posibilitatea identificării exacte și rapide a punctului dorit.** Or, mulți bolnavi nu beneficiază de acupunctură din lipsa de timp a puținelor cadre existente.

Este desigur posibil ca dispozitive similare (dar nu identice!) cu cele de mai sus să fi fost gîndite și de alți specialiști în acupunctură de la noi. Se cuvine însă ca experiența medicului arădean să fie cît mai larg cunoscută, în primul rînd de către specialiști. Acesta este și rostul articolului de față: un schimb de opinii între cei interesați asupra procedeelor medicului arădean ar putea determina noi perfecționări. Bineînțeles, acupunctura nu este și nu pretinde a fi un panaceu universal (noțiune cu totul străină medicinei), dar extrema ei simplitate, costul minim, lipsa de nocivitate (medicamentele sînt adeseori arme cu două tăișuri!) pot aduce mari foloase bolnavilor, în măsura în care tratamentele respective ar deveni mai accesibile, răspîndite în toate colțurile țării.

LIONEL NIȚESCU

Boicilul, contestat cîndva, se dovedește un medicament polivalent

(Urmare din pagina 1)

m-am adresat unui medic de specialitate, doctoriței Liliana Murgu. Receptivă la nou, doctorița Liliana Murgu a început testările. Am lucrat împreună cîțiva ani, timp după care am fost în măsură să ne comunicăm rezultatele cercetărilor. O primă comunicare am publicat-o în revista de specialitate Stomatologia, vol. XXVIII, nr. 2, anul 1981.

Pe doctorița Liliana Murgu am găsit-o la Cabinetul de stomatologie al Spitalului de chirurgie osoasă, Foișor (director, doctor în științe medicale Eugen Popescu). Ne declară cu amabilitate:

— La sugestia colegului meu, dr. Igor Docliu, un om foarte studios dealtfel, am folosit la început Boicilul din comerț, cu o concentrație de 10 la sută. Rezultatele au fost incerte: erau bolnavi cărora le mergea bine, dar existau și bolnavi cărora nu le ceda durerea. Cum ideea încolțise, ne-am adresat doctorului Vasile Boici, care ne-a trimis numaidecît o soluție de Boicil de 666 ori mai concentrată. Am început din nou cercetările: într-un prim lot A, au fost incluși 35 de subiecți, care nu au primit nici un alt sedant decît Boicilul, subiecți care prezentau cavități carioase profunde, cu alterarea dentinei atît de avansată încît integritatea camerei pulpare părea incertă. După aplicarea în cavitate a unui tampon îmbibat cu Boicil 10 la sută, timp de 2—3 minute, am procedat la îndepărtarea detritusurilor și la excereza obișnuită a dentinei alterate, apoi am spălat cavitatea cu apă oxigenată călduță și am uscat-o cu bulete de vată. Am introdus, apoi, o nouă buletă îmbibată cu soluție Boicil 10%, după care cavitatea a fost închisă cu o obturație provizorie, tip plastobtur. Fiind vorba de aplicații locale nu s-a ținut seama de contraindicațiile administrării parenterale a Boicilului.

— După cît timp s-a instalat efectul analgezic?

— De regulă, în cîteva zeci de secunde. Rareori efectul a apărut după perioade mai lungi, la cîteva ore. Dar analgezia obținută ne-a permis să cîștigăm încrederea bolnavilor, pînă atunci exasperați de dureri și din cauza imobilizării în aparatele ghiosate, în extensii etc. După depășirea perioadei de imobilizare, adică după 30—45 zile, tratamentul a fost continuat în cabinetul stomatologic.

— Ce ați constatat?

— La 91,5 la sută din cazuri am găsit o pulpă vitală clinic, ceea ce ne-a permis un tratament obișnuit.

— Eșecuri nu ați avut?

— La controlul efectuat după un interval de 3—8 luni de la terminarea tratamentului stomatologic nu s-au înregistrat eșecuri decît în 6,25 % din cazuri.

— Vorbeați de un lot A. A fost și un lot B?

— Da al doilea lot B a cuprins 17 subiecți spitalizați în condiții similare. Ei prezentau cavități mai puțin profunde, dar foarte sensibile la atingerea cu instrumentele stomatologice. Am practicat infiltrații blocaj, utilizînd fiolele Boicil-forte comercializate, după care am putut curăța cavitatea cariosă, amplificînd pansamente histiofile cu engenat de zinc. Și în aceste cazuri, după mobilizarea bolnavilor, tratamentele au decurs normal, în condiții de cabinet. Nu am înregistrat eșecuri nici imediat, nici la controlul efectuat după un interval de 5—8 luni.

— Ați vorbit, am înțeles noi, de tratamente efectuate la patul bolnavului și de tratamente efectuate în cabinet. De ce așa?

— Pentru că, lucru foarte important, în spitalul nostru se internează urgențe ortopedice și majoritatea bolnavilor sînt imobilizați la pat. Tocmai de aceea am considerat că este necesar, este uman să recurgem la acest sedant al durerii, sedant care îndeplinește condițiile pe care trebuie să le posede un analgezic local în stomatologie: să nu influențeze nociv celulele și să nu fie iritant pentru țesuturi; să nu provoace efecte generale nedorite; să fie solubil în apă, să rămînă stabil în soluție și să nu se degradeze în cursul sterilizării prin fierbere; să asigure o acțiune suficient de îndelungată; să nu compromită ulterior vitalitatea pulpei; să fie ușor de procurat și ușor de aplicat. Ei bine, toate aceste condiții sînt îndeplinite cu brio de Boicil, care — demn de reținut — nu numai că nu compromite vitalitatea pulpei, ci o reface chiar!

— Înseamnă că Boicilul-forte e mai bun decît medicamentele care se aplicau, în astfel de cazuri, pînă acum, că el le concurează?

— Posibilitățile clasice de îndepărtare a durerii în cazuri similare se reduceau fie la aplicarea soluției „Bonain" care reclamă o pulpectomie ulterioară practicată în timp util, fie la extracția dintelui. Introducînd în arsenalul terapeutic soluția Boicil 10%, credem că am reușit să elaborăm o metodă practică, utilizabilă în condițiile unităților cu bolnavi imobilizați la pat perioade îndelungate. În plus, apreciem că analgezia cu Boicil 10% ar putea fi practicată în urgență, de medicii din alte specialități chiar, inclusiv de personalul mediu, în condiții de inaccesibilitate pentru o perioadă mai îndelungată la asistența stomatologică; pe navele maritime, de pildă, în alte împrejurări similare. De asemenea, nu vedem de ce nu s-ar putea utiliza Boicil 10% în afecțiunile în care este contraindicată sau dificilă practicarea anestezici locoregionale. Convingerea noastră este că Boicilul poate fi folosit ca un analgezic deosebit. Noi am ajuns la concluzia că efectul său terapeutic nu poate fi evidențiat și explorat prin testele uzuale ale farmacologiei exprim lot A, au fost incluși 35 de subiecți, perimontale. Am constatat similitudini cu perimentale. Am constatat similitudini cu acupunctura.

— Lucrați cu el în permanență?

— Lucrăm cu el cînd îl avem, dar Boicilul, pentru aceste scopuri, trebuie fabricat pe cale industrială și livrat celor care îl folosesc în tratarea oamenilor suferinzi. Cu atît mai mult cu cît el înlătură importul de astfel de analgezice!

Iar din importatori am putea deveni exportatori, date fiind calitățile net superioare ale acestui medicament românesc. Am putea evalua astfel rentabil și, de ce nu?, profitabil inteligența noastră, a românilor, inteligență pentru triumful căreia ne batem uneori prea mult, pentru că ne poticnim de prea multe obtuzități, comodități, iar alteori, de ce n-am spune-o?, de BARIERE intenționate. Tocmai din această bine cîntărită cauză, să cumpărăm, nu să vindem, să cerem și să acceptăm condiții, nu să oferim și să impunem condiții. Or, cum zestrea acestei țări, cîtă este, nu ne-a căzut din cer, n-am agonisit-o prin sabie sau prin alte drapele cuceritoare, nu ne rămîne altceva de făcut, ca să o sporim, decît să punem în valoare inteligența neamului. Inteligență care totdeauna ne-a impus în fața lumii, inteligență pentru prioritatea căreia a trebuit și va mai trebui să cîștigăm multe procese. Pentru că inteligența, ca orice bun, ca orice valoare în măsură să producă noi și sporite valori, se mai și fură. Iar mai nou, inteligența se ademenește. Datoria noastră, sarcina noastră, subliniată nu o dată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este de a asigura drum larg de afirmare NOULUI, de a înlocui vechiul, perimatul, ineficientul. Crede cineva că vom putea prospera altfel decît numai așa?

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Urmărite cu interes la TIB. '81

■ Boicil
■ Ulcerolvanil
■ Creațiile lui Osipov-Sinești

Pe nedrept uitați

ȘTEFANIA MĂRĂCINEANU (1882—1944). În ciuda eforturilor încercări de reconsiderare, fiziciana Ștefania Mărăcineanu continuă să fie o nedreptățită. Dicționarele noastre enciclopedice o omit în mod sistematic, studiile de istorie a fizicii ararori o menționează. Și totuși despre ea și nu despre alta scria însăși Marie Curie, sub a cărei îndrumare se specializase la Paris: „Domnișoara Mărăcineanu a lucrat mai mulți ani în laboratorul meu și recent a obținut titlul de doctor în științe fizice. Apreciez în mod deosebit munca ei științifică". Cum se explică atunci frecventa ei subapreciere? Pricina trebuie căutată în publicitatea excesivă pe care presa vremii a făcut-o încercărilor ei de provocare a ploii artificiale. Pornind de la ideea Mariei Curie, care explica precipitațiile naturale prin ionizarea atmosferei datorată radioactivității terestre, Ștefania Mărăcineanu utilizează săruri radioactive, procurate cu mari sacrificii: obține ploi artificiale de scurtă durată, în Bărăgan și chiar în Sahara, confirmate de procese verbale semnate de autorități științifice, printre care profesorul Cristian Musceleanu. Direcția în care ea a experimentat a fost justă (și astăzi una dintre căile pe care se realizează ploi artificiale în diferite țări este ionizarea atmosferei cu ajutorul radiațiilor radioactive), dar mijloacele slabe pe care le-a avut la dispoziție nu i-au permis să obțină efecte pe deplin concludente, prilejuind în schimb ample reportaje în ziarele vremii, care le-au descris cu o exagerare ce a dăunat renumelui cercetătoarei.

Oricum, importantele merite ale Ștefaniei Mărăcineanu s-au manifestat în alte direcții. Licențiată (în fizico-chimice) a Facultății de Științe din București (1919), ea a întreprins importante cercetări asupra radioactivității în cadrul Institutului Radiului din Paris și a Observatorului astronomic din Meudon. În cadrul tezei de doctorat (Paris, 1924), ea semnalează, în premieră mondială, radioactivitatea artificială a plumbului din suportul metalic al unor aparate. Este cea dintîi identificare a unui asemenea fenomen. Fiziciana devenind, prin lucrarea ei, o însemnată precursoare a descoperirii fenomenului radioactivității artificiale în ansamblul său, fundamentarea deplină a acestui proces fiind realizată ulterior de Frédéric și Irène Joliot-Curie. Asocierea fizicienei române, care a semnalat cea dintîi fenomenul, la Premiul Nobel ce a fost acordat celor doi eminenți savanți francezi ar fi fost totuși firească și onestă. După 1921, Șt. Mărăcineanu a studiat de asemenea radioactivitatea artificială a altor metale (zinc, cupru etc.).

Întoarsă în România a devenit asistentă a Facultății de Științe din București (provizorie din 1925, definitivă din 1933), organizînd în cadrul Universității primul laborator de radioactivitate de la noi.

A fost o remarcabilă semănătoare de idei noi. Astfel, în 1943 a emis ipoteza după care în ajunul producerii cutremurelor survine o creștere sensibilă a radioactivității în zona epicentrului (datorită degajărilor de radon radioactiv, în urma microseismelor care preced seismul principal). Această idee științifică a fost confirmată abia în anii din urmă.

LIVIU TIMBUS ■

Academician profesor universitar Petre Jitaru a introdus pentru prima dată în știință noțiunea de biocîmp electromagnetic și a făcut pionieratul cercetărilor de magnetobiologie în țara noastră. Fiziolog de renume, el este și fondatorul Stațiunii de cercetări biologice, geografice și geologice de la Pingărați—Neamț.

— Cum ați ajuns să abordați studiul și cercetările de magnetobiologie și cum le-ați putut efectua cu posibilitățile relativ modeste de care ați dispus?

— Mobilul acestor cercetări a fost o discuție pe care am avut-o cu un medic, la o unitate militară, în timpul celui de-al doilea război mondial. Medicul se ocupa cu descoperirea minelor, știut fiind că aparatele de detectie a minelor sînt aparate electromagnetice. Soldații care lucrau cu astfel de aparate prezentau foarte rar sau deloc infectii, în special furunculoze, care erau foarte frecvente în timpul războiului. Discutia m-a adus la ideea de a începe o cercetare mai aprofundată asupra acestor constatări. Am început cu cîmpuri magnetice produse de magneți și cu cîmpuri electromagnetice produse de un aparat numit magnetodiaflux și care este utilizat în tratamentul balneofizioterapic. Cercetările le-am extins apoi pe toată scara zoologică, începînd cu ouăle de viermi, pînă la animale superioare (mamifere și chiar om).

— Ce ați putut constata aplicînd aceste cîmpuri asupra organismelor vii?

— Efectele constatate sînt foarte variate; în functie de stadiul de dezvoltare al organismului, de momentul metabolic în care se aplică acest excitant, de felul cîmpului folosit (continuu sau întrerupt), dacă este magnetic sau electromagnetic. Noi am lucrat cu cîmpuri de intensități relativ mici, deoarece nu am avut posibilitatea să lucrăm cu cîmpuri puternice și deșitfel nici nu am intentionat să aplicăm cîmpuri foarte puternice deoarece sînt nocive. Cu intensitățile cîmpurilor folosite de noi am obținut de regulă efecte de stimulare.

— Rezultă că astfel de cercetări au importantă practică, dat fiind efectele de stimulare pe care le-ați constatat?

— Desigur! Am reusit stimularea productiei vegetale, obtinînd la cartof o productie aproape dublă — ceea ce a dus la brevetarea acestui procedeu. La animale am obținut stimularea dezvoltării embrionare a ouălor de găină. În ce privește fabricarea de anticorpi am găsit o stimulare foarte vizibilă a producerii lor, atît la injectii de toxine, cît și la injectări de viruși sau bacterii patogene.

— Cum se explică aceste efecte deoarece la organismele vii nu cunoaștem, din cîte știu, receptori pentru cîmpuri magnetice?

— Este adevărat că nu se cunosc organe de simt excitabile la cîmpuri magnetice și greul nu a constat în înregistrarea fenomenelor ca atare ci în explicarea modului de actiune a acestor forme de energie. Studiind și gîndindu-ne la posibilitățile care ar putea să ne ducă la o explicare, am căutat să aprofundăm problemele de chimie-fizică. Ne-am gîndit la următorul lucru: toate organismele sînt formate din substante organice și minerale în anumite proportii. Procesele metabolice sînt procese de oxidoreducere, adică procesul în care electronii trec de pe un corp pe altul și se activează reciproc sub actiunea stimulantă a diferitelor enzime. Toate proteinele sînt substante care au grupări active, unele încărcate pozitiv, altele încărcate negativ. Prin urmare sînt polare. Sînt dipoli. Dacă sînt dipoli înseamnă că acest transfer de electroni, electroni în mișcare, determină cîmpuri electromagnetice. Aceste microcîmpuri electromagnetice care se instalează la nivelul moleculelor, cred că pot fi influențate de energia magnetică sau electromagnetică, ce pătrunde în corp, care le aduce un plus de curente energetice, care pot să activeze reactiile care au deja loc. Si acest punct de vedere constituie pentru noi o nouă teorie care și-a găsit acceptia și la alți oameni de stiință.

— Care este stadiul actual al acestor cercetări și cel de viitor?

— Aceste cercetări intră în preocupările noastre, aici la Iași, și în momentul de față, ele deschizînd un drum larg și o vedere nouă asupra acestor probleme, și a bioenergeticii vegetale și animale. În alte țări se lucrează mult în domeniu. De exemplu la München există un laborator

Acad. prof. Petre Jitaru

Magnetobiologia, un domeniu fabulos insuficient cercetat

imens, cu aparatură ultrasensibilă (în acest domeniu nu se poate lucra cu orice fel de aparatură). La fel se lucrează în S.U.A. și U.R.S.S. Cercetările au o deosebită importanță pentru cosmonauți, care, în spațiul cosmic, sînt scoși de sub influența cîmpului magnetic terestru și ■ urmăreste influenta lipsei lui. Izolarea, ecranarea în laboratoare a cîmpurilor magnetice existente, este foarte dificilă și nu stiu dacă este chiar totală. În orice caz ele au luat amploare, progresele sînt mari și în S.U.A. acest domeniu este prioritar. Noi, care am început să lucrăm în biomagnetism printre primii, nu putem decît să ne bucurăm de progresele survenite. În ultimul timp am lucrat mai puțin deoarece orientarea cercetării științifice prin autofinantare a dus la îmbrătisarea unor domenii de cercetare solicitate de productie, ori productia la noi nu are acest tip de cercetare. Spor însă că totuși colaboratorii mei se vor întoarce la aceste cercetări și le vor continua.

— În urma integrării învățămîntului cu cercetarea stiințifică și productia, cum apreciați acum colaborarea dintre domeniile biologiei teoretice și cele practice — agrozootehnice și medicale?

— Întrebarea dv. este foarte actuală. Colectivul nostru a conlucrat cu colective de fiziologie de la Institutul agronomic din Iași și conlucrează și acum. Desigur, n-ar fi lipsită de interes și o colaborare cu Institutul medico-farmaceutic. Mai dificilă rămîne sincronizarea timpului de lucru al specialistilor. În acest domeniu nu se poate lucra decît simultan, pentru abordarea diverselor aspecte ale unui proces care se întîmplă în un moment dat într-un organism. Este inutil ca un grup să lucreze acum iar altul peste cîteva zile, deoarece situatiile nu mai concordă cu realitatea. Astfel de cercetări ar fi mai usor abordate de institute care nu au și proces didactic — ceea ce ar fi numai în folosul stiintei românesti. Am să vă mai ofer un exemplu de conlucrare rodnică cu Institutul balneologic din București, colaborare soldată cu rezultate interesante. E vorba de inflamații reumatice ale încheieturilor care cedează la actiunea cîmpurilor electromagnetice prin resorbtii de lichide de la nivelul sinoviilor și încetarea durerilor. Și în momentul de față la Institutul balneologic și la unele centre de recuperare se aplică acest procedeu cu rezultate excelente. Cîmpul electromagnetic își desfășoară reacțiile în organism pe anumite organe care au o sensibilitate mai mare față de el, cum ar fi sistemul nervos. Eu spun toate acestea poate cu părtinire pentru că sînt angrenat și preocupat de ani de zile în ele, dar cred că nu exagerez deloc dacă afirm că biomagnetismul este un domeniu de viitor.

— Ați înființat Stațiunea de cercetări biologice, geografice și geologice „Stejarul" de la Pingărați—Neamț. Cu ce scop?

— Odată cu restructurarea învățămîntului românesc după 1944 s-a pus pentru prima dată problema integrării învățămîntului biologic cu productia. La îndemnul academicianului Murgulescu, ministrul învățămîntului de atunci, a luat ființă această statiune. Ne-am gîndit unde l-am putea găsi locul și după multe căutări ne-am oprit asupra mănăstirii Pingărati — ctitoria lui Alexandru Lăpusneanu, care ființase pînă atunci și ca închisoare, apoi spital T.B.C., depozit de munitii în timpul războiului și în final loc de cazare al constructorului hidrocentralei de la Bicaz. Nu pot să vă descriu starea în care am luat-o, ajunge să vă spun că arăta ca după război. După terminarea restaurării a urmat organizarea laboratoarelor, încadrarea de personal stiințific și elaborarea tematicilor de cercetare.

— V-aș ruga cîteva cuvinte despre aceste directii de cercetare?

— Noi aveam deja cercetări asupra calităților fizico-chimice și biologice ale Bistritei, încît după terminarea barajului și umplerea lacului cu apă am studiat schimbările survenite. S-a mai urmărit evolutia și dezvoltarea faunei piscicole, a microorganismelor etc. S-a constatat că baza practică este insuficientă pentru o populatie bogată piscicolă din cauza variatiei foarte mari de nivel a apei consumate de hidrocentrală.

De aceea în ultimul timp s-a trecut aici, sub conducerea cercetătorului doctor Ionel Miron, la o piscicultură intensivă (acvacultură), prin creșterea pestilor (păstrăvi) în bazine închise flotabile, pe suprafete de ordinul hectarelor și hrăniti artificial. Astfel se ajunge la o productie de 5—6 chiar 10 ori mai mare (în functie de specie), decît dacă ei ar creste liberi în apă. Gîndiți-vă că această soluție aplicată la toate lacurile de acumulare din țară (și sînt destule) ar putea aduce o creștere considerabilă a biomasei, valorificabilă, ce ar completa potențialul hidroelectric și turistic în mod fericit. Procedeul se încearcă acum și în marele lac de acumulare de la Porțile de Fier. Tot la Pingărati, geografii cercetători au studiat variațiile evoluției biocenozei, fenomenele legate de colmatare, cercetări de climatologie ș. a., iar geologii au efectuat cercetări pentru depistarea și valorificarea resurselor minerale din zonă — încît toate rezultatele pe lîngă valoarea lor stiințifică au valoare practică.

VANEA ATUDOREI ■

Este o caracteristică a zilelor noastre febrilitatea cu care omenirea caută „medicamente" pentru actuala boală a planetei: criza de energie cu forma ei specifică, criza de petrol, care tind să devină cronice. Și iată că din laboratoarele minții omenești, aceste medicamente, — unele mai vechi, altele mai noi, — au început să apară, și ele se numesc: „bătrînul" cărbune, energia nucleară, soarele, vîntul, apele geotermale, mareele și valurile, biomasa, hidrogenul etc. Cîteva țări, între care și țara noastră, anunță și un alt „medicament" care se anunță eficace în terapia crizei de petrol, și în special a petrochimiei, — acea ramură intrată definitiv în universul omului contemporan, — și anume, metanolul.

După cercetări asidue, dr. inginer Gheorghe Ivănuș de la Institutul de inginerie tehnologică și proiectare pentru industria chimică, și dr. inginer Grigore Pop de la Institutul de energetică chimică și biochimică, în fruntea unui colectiv de specialiști, au ajuns la concluzia, că pirolizînd metanol se poate obține cam aceeași paletă de produse ca în cazul pirolizei benzinelor provenite din mult disputatul petrol. Or, se știe că instalațiile de piroliză sînt prima verigă din lantul instalațiilor petrochimice, din aceste pirolize rezultînd hidrocarburile nesaturate (olefine), adică etilena, propilena, butadiena și hidrocarburile aromatice, de la care se ajunge la mase plastice, cauciucuri, elastomeri, benzen, solventi, coloranți etc. Cînd criza de petrol a adus nori negri pe cerul civilizației anilor noștri, a apărut pericolul ca toate aceste produse de strictă necesitate pentru omul modern să se împuțineze, să devină foarte scumpe, sau chiar să dispară. Pompînd însă metanol în instalațiile de piroliză adaptate corespunzător, în loc de fracții petroliere, vom putea avea în continuare la dispoziție masele plastice de la pungi, la numeroasele subansamble folosite de construcția de mașini sau în construcțiile de locuințe, țesăturile sintetice, medicamentele etc.

Cum au ajuns specialiștii români să abordeze această cale de petrochimizare a metanolului, cale luată în considerare de puține țări cu tradiție, pînă acum neexistînd în lume decît cercetări la fază pilot, datorită noutății ideii? Pornind de la cercetarea lor mai veche de piroliză catalitică (deci nu termică ca în cazul clasic) a hidrocarburilor, brevet valoros, recunoscut ca atare în S.U.A., Franța, R.F.G., Algeria, ei au extrapolat această pirolizare catalitică și la metanol, dată fiind penuria de petrol. În urma reactiei cu catalizatorul zeolitic în strat fluidizat, metanolul a dat nastere, cum aminteam, la hidrocarburile nesaturate C_2--C_4 și aromatice, proprii pînă acum pirolizării fractiilor petroliere, deci prezentînd marele avantaj că se porneste de la o materie primă neamenințată de epuizare.

Metanolul în terapia crizei de petrol

Înțelegînd marele avantaj al acestei cercetări de a evita drumul atît de delicat astăzi al pornirii de la petrol, întrebarea logică a reporterului este dacă metanolul poate fi obținut din resurse mai ferite de epuizare, în cantități suficiente, și la un pret convenabil.

— În ultimii ani, un nou purtător energetic de mare perspectivă — metanolul — a atras atenția specialistilor — ne răspunde tovarășul dr. inginer Ivănuș. Obtinîndu-se din gaz metan (cam mult folosit pentru scopuri energetice și mai puțin pentru chimizare), din cărbune (oricum, cu rezerve considerabil mai mari decît petrolul) din masă lemnoasă (material suficient și regenerabil în laboratorul naturii), din dejectiile animaliere și menajere etc., el oferă o posibilitate de fabricare mai sigură și mai de lungă durată. Datorită perfectionărilor importante aduse tehnologiilor de fabricare a metanolului, cheltuielile de productie ale acestuia au fost continuu scăzute. La estimarea economicității procedeului nostru de fabricare a hidrocarburilor nesaturate din metanol, trebuie să se aibă în vedere că numai 50 la sută din molecula de metanol se poate transforma în hidrocarburi, restul convertindu-se în apă. Procedeul acesta va putea deveni competitiv cu actualele procedee clasice via petrol, cînd prețul metanolului va reprezenta aproximativ jumătate din prețul benzinelor folosite ca materie primă în pirolizele actuale. La actuala escaladă a prețului țițeiului pe piața mondială, deșitfel această condiție este practic realizată!"

Aflăm în continuare și alte avantaje ale noului procedeu: temperatura de lucru este mai mică, presiunea mai scăzută, iar față de piroliza clasică, care era consumatoare de căldură, piroliza metanolului este degajantă de căldură, care va putea fi recuperată.

Inventariind aceste aspecte favorabile ale acestei invenții se pune problema: pornind de la metanol este necesar ca întreaga petrochimie să fie restructurată chiar de la „fundatiile ei de bază?". Si tocmai aici se prefigurează alte două avantaje majore ale procedeului, și anume: cracarea metanolului mentinînd raportul actual din pirolizele clasice între principalele produse de reactie, tot lantul de instalatii petrochimice care urmează instalațiilor de piroliză, și care prelucrează aceste semiproduse, pot rămîne ca atare. În plus, noua tehnologie ar putea permite utilizarea parțială a instalațiilor de piroliză existente. Astfel, prin realizarea de complexe integrate de foarte mare capacitate: îngrășăminte chimice-metanol-olefine, se poate estima obținerea de indicatori tehnico-economici favorabili, comparativ cu actualele complexe: rafinării-complexe petrochimice bazate pe petrol.

Valorosul procedeu cercetat de inginerii Ivănuș și Pop, și care în curînd va intra în faza avansată de pilot, ne plasează în prima linie a puținelor țări ce se preocupă de acest domeniu de mare viitor, care va putea schimba întreaga strategie de dezvoltare a industriei chimice, după aparent paradoxul: „petrochimie fără petrol?"

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Ținuta de frumos

Darul matematicii

Marele poet și matematician Ion Barbu a avut elevi și urmași dacă nu de rangul lui în poezie, în matematică trăiește și lucrează cu pasiune cel puțin unul pe care îl cunosc întrucîtva. Este vorba de profesorul Constantin Ottescu de la Liceul numărul șase din Capitală, coautor a trei manuale de geometrie, ani de-a rîndul secretar general al Societății de matematică — președinte avîndu-l pe Moisil, cei care mulți ani a însoțit lotul nostru de matematică la olimpiade internaționale întorcîndu-se acasă și cu un prim loc. Dintre elevii dumisale aproape toți reușesc să intre în facultăți de specialitate cu profil științific.

Darul acestui profesor îl simt elevii săi care reușesc unii cu înzestrare modestă să se trezească la frumusețea acestei arte abstracte în felul ei devenind buni matematicieni. Ottescu pedagogul știe să stimuleze imaginația să-i lase fanteziei copilului spațiu de joc în căutarea răspunsului precis așa cum o făceau eleații care erau și poeți în egală măsură. În acest fel, profesorul se face iubit de mintea care întrezește în hățișul formulelor uscate scînteia armoniei, frumusețea formelor perfecte. Profesorul Constantin Ottescu este un creator în matematici, reface în fața elevilor sensul originar și întotdeauna simplu al formulei deșteptînd în sufletul lor pasiunea pentru această știință atît de necesară mereu în societatea noastră. Sonetele pe care matematicianul Ottescu le scrie în rarele sale clipe cînd cuvîntul se știe mai mult decît noțiune îl adeverește un patriot profund al acestui spațiu antonpannesc pe care l-a cinstit cu geniu Ion Barbu, al cărui discipol Constantin Ottescu este, în adevăratul înțeles al cuvîntului.

IOAN ALEXANDRU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Prima campanie militară în războiul pentru unitatea națională a românilor se dovedise nefericită. Învățămintele însă au fost prețioase. Făcînd zid în calea cotropitorilor, în colțul de țară rămas nelnvadat, armata română a cunoscut apoi o miraculoasă refacere. Rezistînd cumplitului triaj al exantematicului, beneficiind de o dotare corespunzătoare, ostașii noștri erau gata, în primăvara lui 1917 să pornească din nou la luptă...

O astfel de situație schimbată este și obiectul sutei splendidelor articole-manifest semnate de Octavian Goga în jurnalul de front „România". Astăzi redăm două din ele : Acum începe războiul nostru (15 iunie 1917) și Singe și cerneală (8 iulie) ; ultimul constituindu-se într-o veritabilă reangajare a scriitorilor români în epopeea luptei pentru reîntregirea neamului vechii Dacii.

Între factorii care au contribuit în mod decisiv la primenirea morală a românilor, Goga așază și obolul de jertfă oferită pe altarul Marii Uniri de către voluntarii transilvăneni și bucovineni. Este unanim recunoscut astăzi și apreciat aportul poetului național la apariția, în Kiev, a gazetei voluntarilor, semnificativ și programatic intitulată „România mare". Chiar în primul ei număr de apariție, articolul de fond — Către soldații României mari — este scris de Octavian Goga ; îl transcriem și noi, păstrîndu-i data redactării (Iași, 1 iulie 1917) și nu pe cea a apariției în gazetă (Kiev, 20 iulie).

În încheiere, prezentăm încă alte fragmente din Manifestul de la Darnița (13/26 aprilie 1917) : „...Cerem deci încorporarea noastră la România, în numele dreptului fiecărei națiuni capabile de viață și în stare de a-și hotărî singură soarta, de a-și alege singură statul și forma prin care voiește să se guverneze...

Noi, ofițerii, aproape în totalitate aici, precum și secile de mii de soldați — acasă țărani și lucrători, fără prea multă carte, dar conștienți de datoria lor națională — noi, ne oferim brațul și sîngele nostru tînăr și generos pentru întruparea idealului nostru. Sîngele nostru nu se va vărsa în zadar. Credem ferm că între viitoarele state fericite, naționale și democratice va fi și România tuturor românilor".

STELIAN NEAGOE

Acum începe războiul nostru

Iași, joi 15 iunie 1917

Cine a urmărit aici cu atențiune fluctuația sufletească a societății de la începutul războiului și pînă astăzi trebuie să constate că atmosfera morală a lunilor din urmă este mai curată și mai potrivită cu marile probleme care ne stau în față. Se poate vedea limpede o linie ascendentă în seriozitatea de gîndire a lumii noastre și-o stare de spirit mai corespunzătoare.

Războiul, ca și în alte părți, a început să-și îndeplinească și la noi rolul de mare purificator moral. Cele zece luni cu dezastrele lor grozave, cu cortegiul de jertfe nenumărate, își anunță la tot pasul prefacerea săvîrșită ceas cu ceas. Oricît ar fi încă fenomenele răzlețe ale usurinței de ieri pe care le mai întîlnim în cale, totuși e incontestabil că s-a adăugat un spor de simțire și un spor de cugetare la viața sufletească a societății românești.

Schimbarea devine tot mai evidentă în măsură ce stăm și privim în urma noastră. Să ne gîndim cu un an înapoi, la zilele tulburi ale neutralității, să ne reamintim retorica lor trivială și chiotul acelui hedonism oriental, care zguduia în nopțile de primăvară ale anului 1916 toate zidurile din București... Să ne aducem aminte de îndrăzneala pripită și de suverana nepăsare cu care era obișnuită atunci lumea să judece aici rostul unui război și să vedem mai tîrziu cît de amorțiți am fost în prima parte a nenorocirii, cînd o clipă se părea că toată energia ni s-a paralizat și că întreg returnînd greșuri, pierzînd în suprafață dar cîștigînd în adîncime, sîntem astăzi mai strînși într-un mănunchi și mai conștienți ce ne-așteaptă.

La toate aceste însă a contribuit în mare măsură și opera de pipăire, cum se zice, examenul de capacitate la care ne-a supus războiul. Sub ochii noștri s-a făcut o revistă generală, în care lumea civilă și militară a defilat într-un mare tragic și ca într-un uriaș caleidoscop i-am văzut pe toți. Străluciri deșerte s-au evaporat, reputații false s-au frînt, nevolnicii au fugit ori au fost striviți, pe cînd din umbră au ieșit energii noi și nume necunoscute. S-a săvîrșit o binefăcătoare amputație morală aici prin cele zece luni din urmă. Războiul a eliminat din corpul neamului o galerie întreagă de proscriși. Ca niște saci de nisip și unul balon în ascensiune au fost asvîrliți peste bord politicieni fosili logodiți din tinerețe cu nemții, au căzut negustorii de principii cumpărați de tabăra dușmană, ne-am pierdut diplomații desființați de legea mimetismului și rămași la mamic, am scăpat de generalii neputincioși trimiși la pensie sau la ocnă, ne-au fugit trădătorii ori i-am împușcat, — în sfîrșit, am ajuns să respirăm o atmosferă mai curată în care nu zornăie mărcile de la Berlin de pe vremea României neutrale, nici nu se plimbă spectrii de la Turtucaia...

În această stare sufletească nouă, în care se zbate o voință mai vie, se resimte o tinerețe și-un spirit de revanșă, în această configurație morală mult mai prielnică decît acum zece luni, s-au petrecut deodată două evenimente menite să pună în evidență în mod hotărîtor o reînviere apropiată. Este **venirea ardelenilor și votul reformelor din Camera constituantă.**

Ce s-a petrecut deunăzi în Piața Unirii din Iași trage în cumpănă pentru noi cît o mare victorie pe cîmpul de bătaie. Voluntarii din Ardeal și Bucovina au făcut să treacă în conștiința publică a țării, printr-o emoție cutropitoare, tot înțelesul adînc al acestor zile de zbucium creator. Venirea lor i-a săpat sentimentului nostru național o albie a cărei profunditate noi n-o puteam bănui și pe urma căreia a năvălit un val de sănătate populară. Tot astfel, judecînd cu deplină liniște, putem afirma că și din reformele votate de Cameră se desprinde încontestabil o **preocupare** schimbată și serioasă de nevoile milioanelor muncitoare, se accentuiază un program și se întrevede un cîmp nou de muncă pe seama mulțimei, din care pentru moment nu poate răsări decît o mai puternică închegare a rîndurilor.

Iată de ce, în aceste condiții atît de deosebite de cele de ieri, cu toată hecatomba de jertfe pe care o vedem în urmă, astăzi trece un suflu de optimism peste capetele noastre. Ni se pare că tot ce s-a petrecut pînă astăzi, retrageri și pierderi ale armatei, trozniri fatale în mecanismul civil și militar al țării, oscilări de neîngăduită grandoare sau umilință morală, toate aceste ne-au fost date numai ca un preludiu al unui război ce vom purta de-acum înainte, ca un botez înfricoșat pentru o viață nouă.

Acest optimism ni se întărește și ia forma unei convingeri pozitive cînd ne privim armata. Regimentele de astăzi ridicate sub bătăile obuzelor nemțești și smulse din ghiara tifosului exantematic, cetele aceste de tineri bine armați, îndrăzneți și elastici care și-au făcut educația morții, sînt adevărata noastră armată chemată să înfățișeze lumii aspectul real al vitejiei românești.

Putem zice deci că abia acum începe războiul nostru, menit să-l ducă la izbîndă o societate care-l știe înțelege și-o armată care-l poate purta.

Simbătă, 1 iulie

Sîngele apă nu se face, așa zice o vorbă din bătrîni și zice un mare adevăr.

Adevărul a biruit și în povestea neamului românesc. Sîngele Munteniei și Moldovei a cerut dreptate pentru patimile fraților săi de sub apăsarea ungurilor și nemților. Aproape anul se împlinește de cînd la București s-a hotărît că sabia e chemată să isprăvească vechea noastră socoteală cu dușmanii de veacuri. De-atunci, de-un an de zile, acest sînge stropește văile și coastele din munți. Urmașii ostașilor de demult ai voievozilor Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare luptă cu înverșunare și vitejie. Multă liftă străină a căzut din mîna lor pînă ce potopul vrăjmașilor l-a silit să se tragă pentru apărare pe apa Siretului și pe brîul Carpaților din Moldova, unde i-au oprit și-au rămas neclintiți cu toate opintirile nemțești.

Nu sînt cuvinte prin care să se poată arăta cît de sfîntă este jertfa asta frățească.

Copii de copiii noștri vor trebui să binecuvinte ceasul în care s-a deslegat sufletul mare al neamului și-a cerut cuvînt. Românii fosti sub stăpînirea Austriei vor păstra nestearsă în inima lor amintirea acestei binefaceri și nu vor uita niciodată că dezrobirea lor s-a făcut cu tunurile regelui Ferdinand al României.

Lupta însă nu și-a găsit încă sfîrșitul.

Dimpotrivă, judecata din urmă începe abia acum. Fiara sălbatică nemțească, încuscrită cu ungurii, bulgarii și turcii, strînsă tot mai mult în cercul de fier și foc al aliaților noștri numai astăzi începe să fie sugrumată. De o parte, America cu bogățiile ei nemăsurate, Anglia cu minunata ei armată proaspătă, francezii cu vitejia fără seamăn, italienii sprinteni și însuflețiți, — de alta loviturile grozave ale ciocanului rusesc, macină regimentele celor doi împărați, ostenite de bătaie și lihnite de foame. Zi de zi se vede tot mai limpede cum înclină înspre noi, prevestind lumii întregi sfărîmarea spurcatelor pajuri de la Viena și Berlin, care au dezlănțuit cea mai înfricoșată moarte din cîte au fost vreodată pe pămînt...

La acest mare praznic al biruinții România își cere și ea partea ei.

O oaste nouă, mai virtoasă ca cea dintîi, cu belșug de arme și muniții, încercată de război și cu bratul greu de răzbunare, o oaste care e mîndria țării așteaptă cu sete ordinul de înaintare. Niciodată n-a fost în sufletul românesc mai multă încredere și mai multă îndîrjire. Soldații noștri, de pe frontul Moldovei și pînă la Marea Neagră, spun voiosi că abia acum începe adevăratul lor război din care lumea va avea dreptul să-i judece și să-i înțeleagă.

Ziua aceasta e aproape, foarte aproape. Dar acum în ajunul ei trebuie să clocotească mai mult ca oricînd și ura voastră dragi soldați români, care ați scăpat pe pămîntul Rusiei de sub steagurile blestemate de la Viena.

Voi, ardeleni, bănățeni și bucovineni, cătane care ați șingerat pentru asupritorii vostri, voi nu puteți lipsi de la judecată. Știți bine că voi sînteți mai mult datori nemților și ungurilor. O viață întreagă pe voi v-au schingiuit jandarmii, pe voi v-au batjocorit solgăbirăii, vouă v-au necinstit școlile și bisericile ministri de la Budapesta. De trei ani, tot voi ați fost trimiși în cele dintăi rînduri la moarte, în vreme ce nevestele v-au rămas acasă, să se usuce de sărăcie în bătaia de joc a notarilor și finanților...

Iată de ce, pe voi Dumnezeu și oamenii v-au dezlegat de jurămîntul pe care vi l-a smuls un împărat mișsav și copleșit de păcate. Voi nu mai sînteți ostașii lui din ziua cînd frații vostri au tras sabia ca să vă scape din robie. Voi sînteți soldații **României mari** și credința trebuie să vă mîne în tabăra de unde armata română va porni la voi acasă...

Vă trimitem deci acest răvaș, pe care-l scriem cu dragoste pentru voi și cu neagră ură pentru dușman. Citiți rîndurile care vă cad înainte, dar uitați-vă mai ales în sufletul vostru, care trebuie să vă spună că oricît de multe brațe ar avea România pe frontul ei, acolo se cer toate brațele în ale căror vine bate același sînge, — fiindcă legea sîngelui e sfîntă și mare, fiindcă sîngele apă nu se face !...

Simbătă, 8 iulie

(I)

Un război în zilele noastre nu se poate închipui fără necesitatea de a i se da o justificare morală, fără a se limpezi cauzele pentru care s-a tras sabia și fără a se demonstra în mod evident dreptatea acestui act de justiție sîngeroasă cu tot complexul ei de revendicări. Această operă de lămurire și propagandă însă, nu e numai o trebuință internă a țării care se bate, ci astăzi mai mult ca oricînd e indispensabilă pentru raporturile internaționale ale unui stat.

Niciodată continentul cu frămîntările lui politice și militare n-a stat în așa mare măsură sub controlul opiniei publice, cum stă acum. Veacul al nouăsprezecelea l-a dat acestui tribunal al conștiinței colective o amploare necunoscută în trecut. Popoarele, sfărîmîndu-și granițele intelectuale, s-au grăbit să-și pună în circulație valorile care le călăuzesc. De aceea războiul modern nu se poate concepe fără un vast arsenal moral, de unde pleacă o vie, metodică luptă de cucerire și apărare. De aceea, din prima zi cînd a răsunat tunul, beligeranții și-au pus reciproc în lucrare organizația de propagandă. Pe lîngă sîngele care a curs, un alt lichid nobil a mai fost chemat la contribuție : — **cerneala.**

Ar fi greu să înșirăm în cîteva rînduri de gazetă munca uriașă ce s-a desfășurat pe acest teren de către prietenii și dușmanii noștri în cei trei ani de război.

În ce privește activitatea nemților nu mai e, poate, nevoie de nici o demonstrație, fiindcă sînt recente în amintirea tuturora întinsele rețele de agitație cu care domnii Busche și Czernin căutau să-și servească patria la București. O știm de pe vremea neutralității și-am plătit-o destul de scump, ca să n-o mai uităm niciodată, propaganda lor. Tot același angrenaj de zvircolire febrilă a fost transplantat de politica germană în toate statele aliate cu ei și în toate țările neutre. Interesul lor a fost menajat pe urma acestei acțiuni, care a rodit în toate părțile cu o intensitate mai mare sau mai mică, după cum era maturitatea de gîndire și conducerea politică a neamului căruia se adresau... Discipoli ai Berlinului, ungurii și bulgarii s-au agitat și ei și se agită în toate capitalele din Europa.

Un muzeu de istorie mîndru de istoria lui

Am intrat în Muzeul de istorie și artă din Zalău cu firesc respect. Am privit exponatele de la distanța ce ți-o impune de obicei o filă de istorie. După cîteva ceasuri în care doi cercetători pasionați mi-au tradus limbajul acestor obiecte, am înțeles mesajul emoționant pe care ni-l transmit astăzi, din negura vremurilor, și mi-am asumat această pagină din nemuritoarea istorie a neamului românesc. Tovarășul Vasile Lucăcel conduce muzeul din Zalău încă de la înființarea lui la 15 iunie 1961. Își amintește că tot inventarul era de 172 de piese. Acum sînt înregistrate peste 50 000. Există urme ale vieții oamenilor pe meleagurile sălăjene — bogate și cu variate forme de relief — încă din epoca neolitică, la Răstolț, Buciumi, Borla, Dragu, Zalău, Lakó Eva, muzeograf principal, care la 13 octombrie anul acesta a adunat 24 de ani de cînd lucrează aici, povestește că la Zăuan, ca și în alte puncte, s-a lucrat cu elevi care nu munceau numai pentru că erau retribuiți, ci și din pasiune, dovadă că mulți dintre ei vin în concedii pe șantierele arheologice. Aici s-au găsit 12 piese de plastică neolitică aparținînd culturii Criș, printre care o zeiță a fertilității, „Venus de la Zăuan", unică în țară, pînă acum găsindu-se numai fragmente. Cercetătorii muzeului au făcut un gest care a mers la inima locuitorilor din Zăuan, martorii stăruitoarelor căutări din zonă, organizînd o expoziție cu tot materialul restaurat. În 1978 s-au descoperit în peștera Cuciulat picturi rupestre vechi de circa 10 000 de ani, unice în sud-estul Europei. Cu sprijinul Comitetului județean de partid s-a protejat încăperea ce conține prețioasele picturi. S-a dovedit trăirea oamenilor în Sălaj în toate epocile isorice. Au fost cercetate cu atenție cetățile dacice de la Moigrad, Șimleu Silvaniei, Marca, Stirciu, Tusa. Directorul Vasile Lucăcel povestește despre munca sa ca despre viața sa, cu vorbe puține și simple. Din 1977 s-au reluat lucrările la Porolissum. Tot ce se sapă se și restaurează în anul următor. Sînt gata cele 4 porți, 2 turnuri, 3 temple, o fîntînă, comandamentul. Pe culmea Meseșului, de la Tihău pe Someș pînă la Bologa pe Criș, s-a precizat granița de nord-vest a Imperiului Roman. Au fost descoperite urmele turnurilor de observare și apărare, iar în vale au ieșit la lumină 7 castre la Tihău, Porolissum (Moigrad și Jac), Romita, Românași, Sutor, Buciumi. Ce s-a mai găsit — ce lung e drumul pînă un cercetător e în măsură să comunice că a găsit ceva ! — pe teritoriul județului Sălaj ? 5 morminte celtice (5000—3 500 î.e.n.) ; cele mai vechi piese de aur din România, la Moigrad, colecția de monede antice cuprinde peste 1 300 de piese, iar tezaurele feudale peste 4 000 ; gemele din colecția muzeului sînt multe și deosebit de frumoase, la Porolissum presupunîndu-se că ar fi existat un atelier.

În vara aceasta, muzeul a primit un prețios dar, Galeria Ioan Sima, ce cuprinde valoroasa donație de peste 130 de lucrări a artistului emerit Ioan Sima și biblioteca de artă a acestuia.

Și iată ce se mai face încă în afară de cercetare, valorificare, restaurare la Muzeul de istorie și artă din Zalău. Fiecare cercetător prezintă cel puțin o comunicare pe an, care se publică în Anuar. Se ține lunar conferințe. Se organizează expoziții temporare. Tovarășul Vasile Lucăcel va înnoi serile muzeale — expuneri pe probleme de artă plastică ilustrate cu diapozitive și urmate de audiții de muzică clasică. Ele vor avea loc la Galeria Ioan Sima și vor participa și formații muzicale. Tovarășa Lakó Eva îmi relatează cu bucurie despre activitățile cu „micii muzeografi", care participă la săpături și restaurări și pot să-și conducă colegii prin muzeu. Îmi arată apoi două topoare de piatră și niște fragmente ceramice aduse de curînd de Ispân Robert, clasa a 6-a, care le-a găsit la Valea Miței. Este mîndră de copiii ce știu să deosebească o unealtă de o piatră.

Colectivul Muzeului din Zalău a publicat mai multe lucrări importante. Din Anuarul „Acta Musei Porolissensis" au apărut patru numere, al cincilea este în tipar, „Castrul roman de la Buciumi" este prima monografie de cercetare arheologică a unui castru roman. Alte titluri : „Cetatea dacică de la Marca", „Tezaure monetare din nordul Transilvaniei", „Inscripții și monumente sculpturale", „Catalogul colecției de monede antice", „Catalogul gemelor romane". Multe lucrări sînt citate în cataloage de publicații din străinătate.

Tovarășa Lakó Eva îmi arată în depozit „comori" ce așteaptă cuminți să se arate vizitatorilor. De pe rafturi la cutii, scoate mereu obiecte și-și pune — pentru a cîta oară ? — întrebări : cu ce s-or fi șlefuit atît de fin acul și linguriță acestea din os ? Acest obiect o fi o podoabă sau un instrument pentru ornamentarea vaselor de lut ? Cu ce s-or fi gravat gemele ? Prin ce privea meșterul piatra ?

Muzeul din Zalău a fost permanent sprijinit de către Comitetul județean de cultură și artă. Există un proiect de extindere și reorganizare care va prinde viață în următorii doi ani. Deocamdată semnez, cu bucuria că am cunoscut acest lăcaș de cultură, în cartea de impresii a muzeului.

REGHINA VARVICI

Confirmarea internațională a marii uniri din 1918 (I)

Coordonată fundamentală și permanentă a istoriei României, lupta pentru unitate și independență națională a constituit idealul și năzuința seculară a celor mai înaintate forțe ale societății românești, a maselor largi populare, a întregului popor român. Această luptă a însuflețit mintea, inima și pana celor mai proeminente personalități ale poporului român. Dezvoltarea societății, progresul economic și cultural al țării, impunea în mod imperios continuarea, pe plan superior, a acelor energice ale națiunii române de la 1859 și 1877. Această necesitate obiectivă se ridica nu numai în fața poporului român, dar și în fața altor popoare din centrul și sudestul Europei, care, aflate sub dominația străină, nu reușiseră să-și realizeze încă state naționale sau să-și întregească unitatea națională.

Formarea statului național unitar român a fost opera întregului nostru popor. Adunările populare plebiscitare, care au proclamat unirea teritoriilor românești cu patria mumă, uriașele manifestări organizate de mase populare din toate provinciile românești au consfințit voința de unire a întregii națiuni. Caracterul cvasiconcomitent al hotărîrilor de unire cu România, conținutul identic al programelor mișcărilor revoluționare burghezo-democratice de eliberare națională a românilor, caracterul și componența forțelor sociale participante la această luptă au ilustrat și au dovedit unitatea de aspirații, comunitatea idealului național: desăvîrșirea statului român unitar.

Înfăptuirea marii uniri din 1918 nu a aparținut unei singure clase sociale, unei pături sociale sau unui partid politic, ci ea a constituit scopul și acțiunea întregii națiuni române; pentru acest ideal au acționat toate forțele societății românești. De aceea, coordonata fundamentală a politicii externe românești promovată după 1918 de toate guvernele și partidele politice nu putea să fie alta decît aceea de a impune spre confirmare și recunoaștere pe plan internațional a energicelor hotărîri pe care masele populare le înfăptuiseră prin lupta lor necurmată.

România a participat la Conferința de pace de la Paris, din 1919, ca țară care făcuse în primul război mondial supreme sacrificii umane și materiale, își respectase obligațiile asumate, fapt recunoscut și de personalități politice ale vieții internaționale.

Eroismul românilor în lupta pentru desăvîrșirea unității naționale și statale fusese apreciat și elogiat de conducători și oameni politici din țările aliate. Astfel, la 6 noiembrie 1918 secretarul Departamentului de Stat al Statelor Unite, Robert Lansing, scria lui Take Ionescu la Paris că „guvernul Statelor Unite simpatizează profund cu voi și nu va neglija — îndată ce va veni momentul — să se folosească de influența sa, ca justele drepturi politice și teritoriale ale poporului român să fie obținute și asigurate împotriva oricărei agresiuni străine“ [1]). Cîteva zile mai tîrziu, S. Pichon, în numele guvernului francez, dădea asigurări lui Take Ionescu că „în momentul cînd victoriile armatelor aliate anunță triumful apropiat al principiilor de justiție care vor asigura eliberarea și recunoașterea României, acela care ca dvs. n-au disperat niciodată și acela care vin mereu în număr tot mai mare să se înroleze pentru a lupta alături de noi, făcînd să fluture din nou pe cîmpurile de luptă culorile naționale ale țărilor române, vor prepara împreună cu noi, într-o colaborare creditoasă, un viitor din care cele două țări ale noastre vor ieși mai strîns unite și prin încercările comune“ [2]). La rîndul său, ministrul de externe al Marii Britanii, Arthur Balfour, apreciind eforturile și sacrificiile României, asigura că la Conferința de pace se va bucura de întreaga simpatie și sprijin din partea guvernului privind cauza comună [3]).

Recunoașterea în repetate rînduri de către marile puteri ale Antantei a principiului autodeterminării popoarelor și a dreptului legitim al poporului român la unitatea națională și statală, afirmarea înaltelor principii de echitate și dreptate ce urmau a sta la baza organizării postbelice a lumii, toate acestea erau de natură să sporească încrederea României, ca și a altor state mici și mijlocii în opera ce urma s-o înfăptuiască Conferința de pace. Mai ales că România aducea spre recunoaștere oficială a acestui for internațional hotărîrile istorice ale poporului român proclamate solemn și definitiv în adunările reprezentanților maselor largi populare. De aceea, Conferința păcii de la Paris nu a fost în situația de a crea ex un stat român întregit. Acesta era înfăptuit prin opera poporului român. Conferința a fost chemată să dea consacrare juridică noului statut teritorial și politic prin recunoașterea principiului autodeterminării naționale. Prin aceasta poporul român pune comunitatea internațională în fața unui fapt împlinit, ca și la 1859.

Așadar, Conferința de pace nu urma să ofere României un dar, ci ea trebuie să consacre o cerință de bază a dreptului istoric care s-a dezvăluit cu atîta putere în fața întregii lumi încît și cei mai neîmpăcați adversari ai poporului român au trebuit să înțeleagă această cerință fundamentală a istoriei. Pentru realizarea acestei cerințe România intrase în primul război mondial, transformînd participarea sa într-un război al întregului popor. Tocmai de aceea, marile puteri nu puteau ignora situația de fapt din această parte a Europei, unde pe ruinele fostelor imperii se realizaseră statele naționale unitare. Istoricul francez Pierre Renouvin, în lucrarea sa „Histoire des Relations Internationales“, ajunge și el la concluzia că „distrugerea dublei monarhii era un fapt împlinit înainte chiar ca guvernul imperial să fi semnat, la 3 noiembrie, armistițiul de la Villa Giusti. Această distrugere a fost realizată prin voința popoarelor... Conferința de pace nu face altceva decît să înregistreze rezultatele obținute“ [4]). Asupra conținutului tratatelor de pace își vor pune amprenta aceste realități, expresie a voinței și luptei revoluționare a popoarelor de realizare a statelor naționale unitare.

Programul Conferinței de pace, convocată pentru începutul anului 1919 la Paris, întrecea ca importanță pentru popoare toate congresele și conferințele din trecut. Pacea urma, în interesul tuturor, să împiedice orice posibilitate la o hegemonie politică, economică sau militară, să pună în aplicare principiile de autodeterminare națională, să recunoască statele nou constituite. În același timp, Conferința trebuia să refacă harta Europei, conform voinței popoarelor, în așa fel ca nici o națiune sau părți ale aceleiași națiuni să nu mai fie încorporată unui stat străin prin încălcarea flagrantă a voinței acestor popoare. Conferința păcii se găsea în situația de a constata sfîrșitul marilor imperii, a căror integritate era materialicește imposibil de a mai fi conservată și ai cărui moștenitori erau în general recunoscuți: Cehoslovacia, Polonia, România, Iugoslavia, Austria și Ungaria. Misiunea Conferinței era, astfel, redusă la fixarea detaliilor frontierelor, care practic fuseseră trasate prin luptă și voința maselor populare „De fapt, — așa cum aprecia istoricul american J.A.S. Grenville — aliații și Statele Unite au venit la Paris ca să confirme statele noi, succesorale ale imperiului austro-ungar care s-a prăbușit în urma înfrîngerii“ [5]).

În acest climat internațional, avînd pe ordinea de zi o mare complexitate de probleme, Raymond Poincaré, președintele Franței, a deschis la 18 ianuarie 1919, la Paris, Conferința de pace. La Conferință au participat delegați din 32 de țări, cu un număr variat de membri, între 1 și 5. Dar acest „Parlament al lumii“, cum a fost caracterizată Conferința, se deschidea de fapt sub auspiciile Statelor Unite ale Americii, Marii Britanii, Franței, Italiei și Japoniei.

Din delegația română făceau parte primul ministru Ion I. C. Brătianu, șeful delegației, N. Mișu, ambasador la Londra, Victor Antonescu, ministrul României la Paris, generalul C. Coandă, Alexandru Vaida-Voievod, C. Diamandi, iar mai tîrziu N. Titulescu și dr I. Cantacuzino. Delegația României, în temeiul măreților înfăptuiri ale poporului român, al jertfelor sale din timpul războiului, precum și al tratatului din 4/17 august 1916, care prevedea că după război România urma să participe la încheierea păcii „cu aceleași drepturi ca și aliații“ [6]), a militat pentru respectarea locului ce i se cuvenea.

Statele participante au fost împărțite în puteri mari, cu interese nelimitate, și în puteri mici, cu interese limitate, România fiind încadrată în a doua categorie. La deschiderea Conferinței, marile puteri, care încheiaseră cu România tratatul din august 1916, au declarat caduce [7]) clauzele acestui tratat, inclusiv cele care prevedeau înfăptuirea idealului național. „Argumentul“ marilor puteri era nejust, dacă ținem seama de faptul că pacea de la Bucureș-ti fusese încheiată cu consimțămîntul Aliaților, aceștia recunoscînd situația dramatică în care se găsea România după încheierea păcii de la Brest-Litovsk, părăsită și trădată, după însăși exoresia ministrului Franței la București, Saint-Aulaire. Marile puteri și-au rezervat dreptul de a decide ședințele la care puteau să participe celelalte delegații, inclusiv delegația română. Partea română a fost de cîteva ori invitată să-și exoună punctul de vedere în fața „Consiliului celor patru“, al „Consiliului miniștrilor de externe“ sau a altor organe, în cadrul cărora dreptul de a decide îl aveau reprezentanții marilor puteri [8]).

MIRCEA MUSAT
ION ARDELEANU

[1]) „Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul. 1918—1928“, vol. III, București, 1929, p. 1 462.

[2]) Idem, p. 1 461.

[3]) Idem, p. 1 462—1 463.

[4]) P. Renouvin, Histoire des relations internationales“, vol. 7, Paris, 1958, p. 114.

[5]) J.A.S. Grenville, The Major International Treaties 1914—1973, Mathuen Co Ltd., p. 45.

[6]) Arhiva M.A.E., fond Conferința de pace de la Paris.

[7]) V.V. Tilea, Acțiunea diplomatică a României, noiembrie 1918—martie 1920, Sibiu, 1925.

[8]) La început organul de conducere al Conferinței a fost „Consiliul celor zece“, format din șefii guvernelor și miniștrii de externe ai S.U.A., Angliei, Franței, Italiei și Japoniei. Din 24 martie 1919, însă, delegația japoneză n-a mai luat parte la ședințele organului de conducere al Conferinței, decît atunci cînd s-au discutat probleme ce o interesau. S-a format și a funcționat pînă la 28 iunie 1919 „Consiliul celor patru“, alcătuit din șefii guvernelor celor patru mari puteri, iar după acesta a funcționat „Consiliul șefilor delegațiilor marilor puteri“; concomitent a funcționat „Consiliul miniștrilor de externe“ ai marilor puteri.

Știți unde este casa Mioriței?

(Urmare din pagina 1)

propria menire de la care nu mai aveau să se abată nicicînd.

Pentru că, la drept vorbind, ar fi cu totul impropriu să spunem ca poporul descoperea atunci **Mioriția**, ca pe o piesă de antichitate, cînd ea era, și este, vie, cînd ea nu încetase să fie cîntată în Maramureș ca și pe Olt, în Crișana ca și în Vrancea, însemnînd cu propria-i răspîndire, răspîndirea neamului românesc, mult zisul său cu drag, cu foc și duios trasind, în ciuda hărților desfășurate în cancelariile imperiale, hotarele adevărate ale Țării românești.

Întrînd în acea bibliotecă, sau în acel muzeu, în acel așezămînt **Mioriția**, răsfoind și ascultînd noianul de variante, peste o mie, înregistrate în scris sau pe benzi magnetice, am rămîne uimiți nu numai de multimea lor, de universul lor fără sfîrșit, ci și de varietatea genurilor în care această cîntecsentă a sufletului nostru se revarsă. **Mioriția** fiind cînd doină, cînd bocet, cînd baladă ca în Moldova, cînd colindă ca în Transilvania, ea fiind nu doar o viziune românească a cosmosului ci și un adevărat cosmos estetic, întrunind în sine toate trăsăturile poeziei.

Descumpăniți fiind, în acel așezămînt **Mioriția**, deocamdată imaginar, de multimea și greutatea comentariilor pe care comoara cea mai de preț a sufletului nostru colectiv le-a înspirat celor mai alese spirite ale culturii noastre, intimidați fiind, ne-am întreba desigur dacă despre **Mioriția** se mai poate spune ceva nou. Și ne-am răspunde, spre întremarea cugetului nostru, că bogăția de sensuri a **Mioriței** nu va fi niciodată epuizată, că se va găsi oricînd un colț necălcat de unde mirificul picior de plai să ne arate alte splendori.

Fără orgoliul originalității neapărate, mulțumindu-ne cu rostul folclorului, umil dar fertil, de a duce mai departe o zestre moștenită, să ne reamintim fiorul lecturii cu pămîntul natal pe care **Mioriția** îl desteaptă în noi.

Mai întîi trebuie să admitem că instinctiv poporul nu putea perpetua secole, milenii, și într-o atît de largă, răspîndire, decît o poezie care să-i reprezinte cît mai plenar și care să-i vorbească în modul cel mai viu, mai frumos și mai mișcător, mai firesc despre locul în care el a răsărit și în care va apune, dacă va apune.

Mioriția e indiscutabil, alături de colinzi, (ea însăși fiind, cum se știe, într-o mare arie colindă), cea mai veche poezie românească. Acest lucru e probat nu numai de continutul său, de numărul astronomic al variantelor, incomparabil cu al nici unei producții literare românești sau străine, această extindere orizontală dovedind de fapt adîncimea verticalei, durata în timp, ci și prin cizelarea ințeață și necontenită ca a pietrelor de rîu, desăvîrșirea ei artistică fiind cu mult deasupra întregului nostru folclor, atît de bogat în nestemate, și rar atinsă de poezia cultă, elaborarea aceasta neputîndu-se face decît în zeci de secole. S-a vorbit cu îndreptățire de filosofia exprimată în **Mioriția**, de sugestivitatea metaforelor, de statura înaltă a alegoriei. Noi ne vom uita la un amănunt: la rimă. Toate baladele noastre sunt la trecut, singură **Mioriția** e la timpul prezent. De bună seamă, despre aceasta s-ar putea spune mai mult decît ne propunem noi acum. Toate celelalte balade au mai mult sau mai puțin caracterul unei cronici, o istoricitate, narează un fapt cu intenția de a lăsa impresia că acesta s-a întîmplat în realitate, situat deci față de cîntăreț în trecut. Epicul **Mioriței**, dealtfel aproape inexistent, nu constituie decît pretextul, punerea în pagină, rama tabloului. Ea nu povestește o întîmplare ci dezvăluie profilul sufletesc al unei colectivități, nu se referă la un moment ci exprimă o permanență. Dacă celelalte balade cresc din istorie, **Mioriția** vine mai de departe. **Mioriția** e spusă la prezent, cel mai efemer dintre timpurile gramaticale, singurul însă care ne poate crea imaginea eternității, a stării în care se situează **Mioriția**. Noi însă privim acum diferența dintre **Mioriția** și celelalte balade dintr-un punct de vedere mai lateral, al tehnicii versificației. Poezia ca orice lucru făcut de om, dincolo de sufletul pus în ea are o structură materială de prelucrarea căreia depinde punerea în valoare tocmai a acelei ființe din suflet care altfel nu are posibilitatea să se facă văzut. Or, aceasta necesită un travaliu, pentru ascultător sau cititor neobservabil (și cu cît artifexul e mai neobservabil cu atît opera de artă e mai valoroasă), pentru cercetătorul de specialitate însă constituind subiect de studiu. Ce ne spune rima în cazul nostru? Pentru a rima un text de zeci de versuri e nevoie de o mare putere de inventivitate. Toate baladele, plasîndu-și acțiunea în trecut, rezolvă dificultatea prin utilizarea verbelor la imperfect, forma aceasta, odată cu monotonia monorimei, oferind posibilitatea versificării unei epopei oricît de lungi („Apele creșteu / Și mereu ploua / Și mereu turna / Dar ea, vai de ea, / Nici că se-nturna / Nici se-nspăimînta, / Că mereu venea / Și la drum zorea...“). **Mioriția**, exprimată la timpul prezent, nu mai dispune de această înlesnire. Aici, nu numai că în rimă sunt cooptate toate categoriile de cuvinte, dar și verbele, atunci cînd apar, sunt la moduri și timpuri diferite ceea ce în limba română prezintă o nesfîrșită varietate de terminații:

— Oiță birsană, / De ești năzdrăvană / Și de-o fi să mor / În cîmp de mohor, / Să-i spui lui vrincean / Și lui ungurean / Ca să mă îngroape / Aice pe-aproape, / În strunga de oi / Să fiu toț cu voi...

Am citat cu totul la întîmplare, eșantionul poate fi luat din oricare parte a baladei. Rimele sunt mereu și mereu altele, nu se repetă decît atunci cînd se reia un laitmotiv, cu bună știință deci, nu din stîngăcie. Este exact ceea ce nu vom mai întîlni decît într-un singur caz în **Luceafărul**, unde pe parcursul a 392 de versuri rima nu se va repeta decît în obsesiva chemare:

Coboară-te jos, luceafăr blînd,
Alunecînd pe-o rază...

Ne dăm cu ușurință seama chiar avînd în vedere numai acest element, varietatea rimei, de distanța astrală care ridică **Mioriția** deasupra tuturor celorlalte piese folclorice, de desăvîrșirea ei artistică. Iar aceasta e mărturia peremptorie a vechimii ei, a longevității ei multimilenare mai exact spus, pentru că ea, vie fiind, nu e veche ci virstnică. Totodată, înaltul său grad de realizare artistică e un act de patriotism, așa cum Eminescu e poetul nostru național nu pentru că a scris **Ce-ți dorese eu ție, dulce Românie**, ci pentru că a ridicat creația lirică românească în acele sfere unde poezia universală nu a ajuns decît în rare momente de grație.

Unul din momentele cele mai zguduitoare, din toată literatura universală, de la tragedienii greci la Shakespeare și Dostoievski, e episodul din **Mioriția** unde mama își caută fiul pierdut. Femeia aceasta bătrînă cînd oprește pe fiecare trecător **„De toți întrebînd / Și la toți zicînd...“**, cînd ea își descrie fiul, nu dă doar niște semnalmente după care acesta ar putea fi recunoscut ci adună trăsătură cu trăsătură și le pune laolaltă pentru a-și „reconstitui“ odrasla, rodul dragostei sale și al trupului său, ea descrîndu-l îl naște încă o dată, îndurînd chinuri incomparabil mai mari decît la nașterea propriu-zisă și suportînd o dezamăgire fără margini pentru că din această nastere atît de chinuitoare nu se alege cu un prunc pe care să-l înfășoare în scutece curate și în toată ființa ei devenită numai durere ci cu o fantasmă. De data aceasta însă elementele din care ea încearcă să închege făptura fiului său nu mai sunt propria sa ființă ci componentele peisajului din jur: ea, mama, își întruchipează fiul din spuma laptelui de la stînă, din spicul grîului ce se unduiește auriu pe costișă, din pana corbului ce abia străluce negru-vînăt din umba pădurii, din murele cîmpului. Procedeul mai e întîlnit, îndeosebi în cîntecele de dor unde iubitul sau iubita absenți prind ființă din elementele naturii. Ca mama însă, care știe foarte bine din ce s-a întrupat fiul său, să-l re-născă pe acesta din componentele naturii e cu totul altceva. Ca mama să se substituie pe sine cu natura, să o considere pe aceasta în stare să-i nască pe fiul ei mi se pare gradul maxim al iubirii de țară (dacă iubirea de țară poate avea o limită), în orice caz, în plan artistic, forma supremă în care dragostea de patrie poate fi înfățișată.

N.B. Exemplele cu care am ilustrat acest comentariu le-am luat din variata Alecsandri, cea mai cunoscută. Referirile însă pot fi făcute la oricare din celelalte variante. Revenind la observația că, spre deosebire de restul baladelor, **Mioriția** are verbele la prezent, iată începutul unei **Mioriței**-colindă din Țara Hațegului, ce păstrează încă vechiul infinitiv lung: **„Pe cea coastă lucе / Merg oile-n cruce... / Fratele-i mai mare / Îi s-ar închinare / Dar pe cine-ar închina / Soru soarelui...“**

Ceea ce aș dori să se rețină din aceste însemnări e propunerea pe care am schițat-o încă la început și pe care o fac cu deplina cunoștință a importanței ei și cu deplina cunoștință că realizarea ei necesită mai mult investiții sufletești, cele materiale fiind cu totul neînsemnate. Dacă suntem cu toții de acord că alături de lirica eminesciană **Mioriția** e cea mai înaltă culme a poeziei noastre, cred că putem fi de acord și că, așa cum simțim nevoia să avem o casă Eminescu, o simțim și pe aceea de a avea o casă **Mioriția**. Și dacă din nefericire nu mai avem casa originală Eminescu, cum nu mai avem nici casa Macedonski, nici casa Liviu Rebreanu, deși toți au trăit mult mai aproape de noi, case **Mioriței** avem din fericire încă cu sutele, răspîndite în toată țara ca și balada. Există însă o casă parcă predestinată acestei meniri. Se găsește în comuna Valea Drăganului, la poalele Munților Apuseni. Ea are o poveste cu totul aparte. Casa în care se naște o personalitate e în cele din urmă, oricît am venera-o, un element întîmplător. Casa în care s-a născut Lucian Blaga e ca toate casele vechi din Lancrăm o clădire posară, în stil săsesc, ce nu are nimic comun cu sensibilitatea celui ce auzea în numele satului sunetele lacrimii. Iată însă că Lucian Blaga a cerut să se ridice în Valea Drăganului o casă de bîrne, cu acoperiș de șindrilă, așa cum vedea ei casa tipic românească, încadrată armonios într-un decor pe care tot el îl găsea ca fiind leit spațiul mioritic. A vegheat mersul lucrărilor zi de zi, iar atunci cînd meșterii mocți încerceau să „înfrumusețeze“ casa modernizînd-o, poetul filosof îi punea fără șiringere de inimă să strice partea denaturată pretinzînd păstrarea întocmai a caracteristicilor străvechi țărănești (a se vedea **Cu microfonul dincoace și dincolo de Styx**, vol. I, de Vasile Rebreanu și subsemnatul). Casa ascetă e prin urmare metafora în lemn a **Spațiului mioritic**, trilogia filosofică a lui Blaga trebuind de bună seamă să se găsească alături, printre cărțile și periodicele care ar urma să alcătuiască o bibliotecă **Mioriția** completă. Și-ar găsi acolo locul poeziil și reproducerii după **Ciobănași** și **Ciobăncuțe** de Grigorescu și după capul de **Cioban** al lui Medrea, ca și neasemuitele gravuri ale lui Nicolae Brana. Așezată într-o gură de rai, dar și într-o zonă de mare interes turistic, lîngă complexul hidroenergetic ce a schimbat fizionomia Țării de piatră și alături de Ciucea unde glasul profetic al poetului pătimirii noastre răsună încă, aproape de pădurea Scorâcet, Ghețsimanii unde Horea a căzut în lanțurile trădării, și de Fîntînelele unde moții lui Iancu repurtau o strălucită victorie, sunt convins că viitoarea Casă a **Mioriței** ar atrage spre ea atît de multă lume din țară și din străinătate, fiind cum am mai spus unica bibliotecă de pe glob închinată unei singure poezii, încît vom ajunge în curînd să ne întrebăm cum am putut sta atîta amar de timp fără ea.

M. S. ■

S-a întîmplat la o vînătoare de mistreți

Dimineața unei zile de iarnă grea, geroasă, care nu se uită niciodată. Dinspre Bucegi vîntul sufla în rafale, încercînd să alunge norii și să aducă la poalele Carpaților un soare mai blînd, însă, în pofida cerbiciei lui și a vremii aspre, mai mulți vînători temerari din Cîmpina, din Teșila și din alte cîteva sate prahovene, înaintează prin omătul alb și scorțuros, purtîndu-și armele în bandulieră, cu jeviile întoarse și frînte din cocoașe. În frunte pășește țanțoș chiar președintele filialei locale a A.G.V.P.S., Gheorghe Mihăescu, și cu toții se îndreaptă irezistibili, în șir indian, spre ținta călătoriei : Poiana Florilor din bazinul forestier Florei — o depresiune cu păduri de stejar, fagi și brazi în care mișună în voie, ca într-o adevărată țară a blănurilor, fel și fel de jivine.

Ceea ce interesează de astă dată micul grup expeditionar este doar vînătoarea de mistreți. Așa că, acum, în jurul orei nouă, nouă și jumătate, vînătorii îndeamnă spre cel mai apropiat versant al culmilor de piatră. Merg precauți. Fiecare înaintează cu grija pe poteca abia ghicită sub linoliul gros de zăpadă și, cu siguranță, se gîndesc la apropiata întîlnire cu sălbăticiunea. Alături, cîțiva foxterieri, abia strunși în lese, adulnecă împrejurimile învăluite în mister și, din cînd în cînd, își ciulesc urechile și slobod nervoși cîte un lătrat scurt.

Iată, în sfîrșit, și poiana mult rîvnită, cu faimoasa Groapa Popii. Un loc cum nu se poate mai nimerit pentru vînătoare. Chiar aici, în imediata apropiere a luminișului luat drept cel mai prielnic pasaj, e-a stabilit amplasamentul posturilor de pîndă. Fără prea minuțioase pregătiri (cum ar fi trebuit să fie !), vînătorii au intrat nerăbdători în șanduri. Și prima bătaie a și început.

Gonacii fac larmă, strigă și chiuie asurzitor pentru ca fiara, astfel speriată, să iasă din birlog și să dea iama în bătaia puștii. Dezamăgire totală însă. După prima goană, nici un grojdei măcar nu s-a lăsat păcălit să intre în pasajul poienii, unde l-ar fi așteptat, în locuri nebănuite, gurile afitor puști sculptătoare de moarte. Înciudați, cîțiva vînători, mai puțin experimentați, abia acum și-au dat seama că fuseseră așezați greșit, ei constituind de fapt încă o linie de foc. Fără un ordin clar, hăitașii au pornit, totuși, și cea de-a doua bătaie. Vacarmul stîrnit de ei se apropie treptat de șanțuri, clipele se succed cu cea mai mare repeziciune. Undeva, în fața tufărișul se mișcă. O fi, oare, mistrețul sau pură nălucire ?! Un pocnet de cartuș Breniki s-aude răbufnind dinspre șanțul lui Mihăescu. Apoi, a doua bufnitură, slobozită din același loc, sparge ca un trăsnet liniștea pădurii. Cînd, deodată, un răcnet înfiorător : Ahhuuu, asuuu !... Nepreväzutul se produsese ; fusese lovit un om, un vînător !...

S-a strigat încetarea și toți au alergat în direcția din care venise înfricoșătorul țipăt. Nu se înșelaseră. L-au găsit trîntit la pămînt, într-un lac de sînge, pe unul dintr-ai lor, pe vînătorul Goagă Eugen, un tînăr în floarea vîrstei, de fel din Teșila-Brobu, pompier de meserie într-o schelă petrolieră. Glonțul ucigaș îl lovise în plin și, cu toate încercările disperate ale tovarășilor săi de a-l salva, a intrat în comă și, curînd, foarte curînd, a încremenit. O liniște gravă s-a așternut peste cabana de la Florei-Merlișor. A murit un om ! Foxterierul cel gri, prieten nedespărțit de vînătoare, a simțit că ceva grav s-a petrecut, cu stăpînul lui și a început să schelălăie înfundat și să-l tragă cu gura de haine. Ce a urmat e lesne de înțeles. A fost o mare jale.

Era pe 22 februarie 1967...

Organele de anchetă au intrat imediat în alertă. Gheorghe Mihăescu încercase, și chiar reușise la început, să-și tăgăduiască vina. Procuratura locală stabilise că... mortul s-ar fi autoimpușcat ! A trebuit să intervină Procuratura Generală spre a face lumină. În sfîrșit, pus în fața probelor de netăgăduit, Gh. Mihăescu și-a recunoscut total vinovăția. I se întocmește dosar penal, pentru omor fără voie, și, după îndelungi tergiversări, este judecat și găsit vinovat dar, spre norocul lui, tocmai atunci apare o lege și este amnistiat, rămînînd să suporte doar cîteva cheltuieli derizorii, legate de înmormîntare și judecată, precum și o mică despăgubire, de 316 lei, dată o scurtă perioadă soției defunctului. În rest, făptașul a rămas... curat ca lacrima, tot în fruntea treburilor vînătorești, cu singura deosebire că azi nu-i mai zice președinte, ci doar secretar de filială.

. . . . . .

Sigur, vă veți întreba : la ce bun toată povestirea ? Ce rost mai are acum, după paisprezece ani, să dezgropăm niște triste și nefaste amintiri ? Mărturisim că nu ne-au rămas decît niște ratiuni morale și umanitare. Pentru că, în timp ce un tînăr putrezește în cimitir, sub o lespede grea de piatră, și familia l s-a destrămat zdrobită de durere, Gheorghe Mihăescu o duce deosebit de prosper. Și-a făcut vilă mare la Breaza, și-a cumpărat limuzină și, din scaunul funcției pe care o deține de-atîta amar de vreme, s-a răzbunat foarte abil pe acei simpli martori oculari care au avut curajul să spună adevărul, dînd declarații cinstite împotrivă-i. Niciunul n-a scăpat vendetei lui păcătoase. De pildă, muncitorului Mircea Gaborfi de la Rafinăria din Cîmpina, cel care ne-a povestit trista întîmplare, nu i s-a mai eliberat permis de vînătoare, deși omul a cerut și tot cere de peste zece ani. Pe cei care spusese adevărul rudelor victimei, povățuindu-le unde să-și caute dreptatea, l-a scos ca necorespunzător din muncă. Paznicul Banu a fost silit să-și ia lumea-n cap și să-și caute de lucru în altă parte, alți doi au murit de bătrînețe dar și de inimă rea. Numai el, Gh. Mihăescu, de parcă n-ar fi făcut absolut nimic rău, a rămas — cum spuneam — pe mai departe secretar de filială, funcție echivalentă cu cea pe care a avut-o înainte. Asta însă nu datorită vreunor merite sau calități deosebite, de bun vînător sau organizator (Cît de bun a fost, s-a văzut !), ci datorită unor obscure relații de amiciție neprincipială, care încă îl mențin și acum acolo unde este. Ba mai mult, a devenit membru plin al consiliului A.G.V.P.S. Oare, în Cîmpina nu se mai găsesc și alți vînători ?

MIHAI STANESCU

Cui deschidem ușa?

Sensul întrebării este simplu de înțeles. Din păcate, nu de puține ori uitat. Firește, sîntem tentați să avem încredere în toți semenii noștri, chiar și în aceia pe care nu i-am văzut niciodată, despre care nu știm nimic. Încrederea este o trăsătură esențială a omeniei, un liant al apropierii și cunoașterii...

Și totuși viața ne demonstrează că în anumite împrejurări încrederea trebuie să fie precedată de o atitudine circumspectă. Nu este vorba de a cădea în patima suspiciunii, de a ne teme chiar și de umbra noastră, cînd sîntem singuri acasă, dar un minimum de prevedere se impune cu maximum de necesitate.

Înțelepciunea populară a găsit, de-a lungul evoluției omenirii, expresii adecvate unor astfel de împrejurări, între care : „paza bună trece primejdia rea", „prea multă încredere strică"...

Să nu fi auzit oare, pînă acum, de pildă Alexandrina Rusu din str. Izvorul Crișului nr. 11, sector 4 București, asemenea proverbe de avertizare ? Greu de crezut ! Mai degrabă nu le-a acordat importanță. Nu s-a gîndit că tocmai dinsei i s-ar putea ivi o împrejurare în care să i se potrivească aceste proverbe.

Și, dacă reflectăm puțin, ce simplu, ce firesc este ca, atunci cînd îți apare la ușă un individ necunoscut (sau mai mulți) să stai o clipă în cumpănă, să chibzuiești bine și să privești atent, încercînd să găsești răspuns la întrebarea : cine poate fi și ce vrea ?

Un om cu intenții bune n-ar avea nici un motiv să reproșeze pentru ezitarea gazdei. A pretinde necunoscutului să se legitimeze sau a-i cere să aștepte pînă apelezi la un vecin să fie de față, în cazul că se pretinde pătrunderea în locuință, nu este cîtuși de puțin un gest de impolitețe.

Cu cîteva zile în urmă, cînd la ușa locuinței Alexandrinei Rusu au aparut doi indivizi necunoscuți, pretinzînd că au adus pentru soțul ei un bidon cu vin (soțul fiind la serviciu), aceasta a uitat cu totul de morala proverbelor amintite și chiar de pățania altor creduli, despre care se scrie uneori în presă ori apar emisiuni la televiziune. I-a poftit pur și simplu înăuntru. Atît le-a trebuit falșilor cunoscuți ai soțului — în realitate infractori periculoși — pentru a-și da arama pe față. Prin violență au imobilizat-o pe gazdă și au furat bunuri în valoare de circa 40 000 lei.

Oare mai încape îndoială că asemenea consecințe grave : șocul și chiar traumele fizice suportate de victimă, paguba pricinuită, eforturile pe care trebuie să le depună organele de miliție pentru prinderea făptuitorilor și recuperarea valorilor furate, ar putea fi prevenite printr-o simplă, dar eficientă, atitudine circumspectă, atunci cînd apar la ușă indivizi necunoscuți ?

MIHAI GROZAVU

De leagan

— mamei —

Nu mi-e rușine
să revin în curtea copilăriei
cu servietă-diplomat,
ochiul care a pipăit
atîtea aeroporturi ale lumii.
Călătorind flămînd
de alte orizonturi
dar cu inima înfiptă
în spicul lăcrămiului
de-acasă.
În același colț regăsesc
păstrată de mama
și lustruită de covrigii colindelor
traista ce mi-a legănat
întîia carte de citire...
traista de in, gălbuie și caldă
și n-aș schimba-o
pe oricîte genți diplomat.

CRISTIAN PETRE

Corupție sub pavăza pocăinței

(Urmare din pagina 1)

pastorul Iosif Sărac, care refuză orice dialog cu noi. Abia spunem cine sîntem și pentru ce am venit, că ne și apostrofează, ne acuză „de imixtiune în treburile cultului" (!!). Nu ne îngăduie nici o replică, vorbește singur cu ton ridicat, combătînd nu știm pe cine, afirmînd, susținînd, imprecînd că „biserica hotărăște ce face cu banii săi și niciodecum revista Flacăra". În tirada sa, cu logică deformată nu-și dă seama că trădează ce înțelege prin „biserică". Adică pe sine, președintele Comunității și clanul său în fărădelegi. Dar, să lăsam faptele să vorbească.

O delapidare mascată

Firesc, cum putea să ne explice datele și motivația unei sustrageri de 651 699 lei, însuși principalul ei inițiator, încurajator și tăinuitor ? În calitatea sa de președinte al Comunității Bucureștl a cultului baptist, prin abuz de funcție, pastorul Iosif Sărac a dispus de banii obștei cum a dorit, ignorînd orice disciplină și legislație financiară a țării, valabilă în mod egal și pentru organizațiile de cult, fiind vorba de moneda statului. Modalitățile de sustragere și de instaurare a unei „autonomii", unde, după părerea sa — curioasă părere — n-ar avea voie să pătrundă nimeni, nici măcar un organ financiar de stat cu funcții de control, au fost multiple și foarte abile. „Banii sînt ai noștri, facem ce hotărăște biserica cu ei !", susține sus și tare, confundînd biserica și pe membrii cultului cu sine și cu cei cîțiva susținători pe care și i-a ales cu grijă. Pastorul președinte nu se simte dator a da socoteală despre ce s-a făcut cu banii comunității, nici măcar Comitetului executiv al Uniunii comunităților creștine baptiste, forul ierarhic superior, și se simte nedreptățit, socotind tot „imixtiune" chiar și verificarea gestionară de fond efectuată în cursul acestui an de către specialiști, întreprinsă legal în urma unor sesizări și reclamații ale unor membri ai cultului. Tactica principală și cortina sa de acoperire au fost dezordinea în modul de evidență, păstrare și depunere a numerarului provenit din încasări de la credincioși. Registrul de casă era ținut nenumerotat și neparafat, contrar tuturor prevederilor legale valabile pentru toate organismele, forurile și organizațiile ce manipulează bani. Se rețineau în sold sume importante, între 1 000—17 000 lei, din care se făceau așa-zise plăți, cu scopul bine calculat, de a evita controlul bancar, privind eliberarea și utilizarea numerarului. Deoarece aceeași persoană, Ioan Olariu deține a — fapt incompatibil cu legea — și funcția de casier și pe cea de contabil al Comunității, nu se efectua verificarea documentelor de încasări și plăți, precum nici corectitudinea soldului înscris în registrul de casă. Cine era s-o facă ? Ioan Olariu să-l controleze pe Ioan Olariu ? Dacă devenea prea scrupulos în respectarea normelor financiare legale l-ar fi putut supăra pe Iosif Sărac, pastorul președinte, amintindu-i că nu poate să dispună și să împartă oricum banii încasați de la credincioși ca fonduri pentru treburile cultului și susținerea bisericilor (așa cum prevede statutul) ! Căci și-ar fi vîtregit în primul rînd buzunarul propriu, pe care i l-a stimulat din belșug amabilul pastor. Oricum e mai aproape cămașa decît haina ! Deși pensionar de stat, Ioan Olariu a încasat cu candoare — fără să-și amintească că de legea ce reglementează cumulul retribuției cu pensiile — și pensia integrală și retribuția de casier, prejudiciind fondul asigurărilor de stat. A încasat astfel, ilegal, peste 12 000 lei, plus „ajutoare", plus „indemnizații" și „premii" din „fondul conducătorului". „Fondul conducătorului", o altă sfidare a disciplinei financiare, a prevederilor Decretului 86/1976, un alt canal larg, foarte larg, prin care s-au scurs ca fluviile banii credincioșilor în buzunarul micului clan : președintele comunității Iosif Sărac, secretarul pastorul Pascu Geabou din Alexandria, pastorul Vasile Brînzei, și casierul Ioan Olariu. Iată ce spun documentele. Primul și-a atribuit în mai puțin de 2 ani, a cîte trei reprize, cam în preajma sărbătorilor de iarnă, prin abuz și fără temei legal, „indemnizații excepționale" în valoare de 9 544 lei. În termeni juridici asta înseamnă delapidare din avutul bisericii, un avut obștesc ! Urmînd exemplul președintelui, pastorul Brînzei Vasile și-a oferit trimestrial, uneori chiar bilunar „indemnizații" și mai substanțiale : 7 500 lei în 1979, și alți 7 500 în 1980. În doi ani, 15 000 lei, pe lîngă retribuția și alte venituri realizate în cadrul cultului ! Unii pastori din comunitatea București pe lîngă maniera arătată de cei ce ne-a scris, își completau bugetul oferindu-și „cadouri" din banii bisericii. Semnau dispoziții de plată pentru a-și dărui de ziua nașterii costume de haine, cămăși și cravate. Cu alte cuvinte, un „frate" muncește și altul cheltuiește ! Dar maniera „ajutoarelor" (prevăzută de Statutul cultului) a fost cel mai des și mai grosolan folosită pentru a-și înfunda buzunarele cei cîțiva inși. (Cum să nu reacționeze membrii contribuabili ai cultului, cînd e vorba tocmai de pastori, și nu de către oricare pastori, ci dintre cei aleși la conducerea Comunității ?!) Pe motivul că are mulți copii și ar avea dreptul la „ajutoare", Pascu Geabou și-a însușit de la două biserici (sugind la două oi), din Alexandria și din com. Nenciulești, 6 000 lei pe lîngă retribuția de pastor, pe lîngă indemnizația de conducere, ca secretar al Comunității București, pe lîngă „indemnizații excepționale", pe lîngă alte venituri realizate în cadrul cultului... Pe deasupra, e dur cu ceilalți în viața socială, ca și „fratele" său, Iosif Sărac, și e turbulent în relațiile cu structurile și instituțiile oficiale ale statului. A luat pe cont propriu inițiativa demolării bisericii din Țigănești, făcînd-o în chip de frondă, ca să nu spunem altfel, în ziua sărbătorii naționale a poporului nostru, de 23 August, și promițînd credincioșilor că va înălța alta mai falnică, pe valuta pe care o va obține, prin relațiile sale, din străinătate. Pentru sine nu există legi ale statului. Mai păgubește în context biserica de alți 14 000 lei, cumpărînd pentru casa de rugăciuni un imobil fără autorizație legală și de la un cetățean care nu poate face dovada legală că îi aparține, că este proprietarul acestuia.

Pentru a cunoaște fizionomia morală a lui Geabău Pascu redăm din scrisoarea lui Marin Stănescu :

„Eu sînt un cetățean în vîrstă de 71 ani care m-am bucurat de libertatea de conștiință și de a aparține unui cult conform art. 30 din Constituția R. S. România, pînă în 1974, dată de la care nu mă mai pot bucura de acest drept. Cauza este că în biserica baptistă din Alexandria este predicator Geabău Pascu, care m-a scos din cultul baptist pentru că l-am făcut atent să nu mai facă curte unei femei, dar el m-a îmbrîncit într-un chip sălbatic și m-a lovit, m-am pomenit plin de sînge, tălat de geamuri și ținut de mîini încerca să mă sugrume și am început să strig de m-a salvat miliția... din acel scandal periculos am rămas cu o boală care acum mi s-a agravat... Dacă ni s-a asigurat libertate trebuie să fim oameni folositori societății și oameni de bine, nu să ne sugrume predicatori ca Geabău Pascu..." Casierul Ion Olariu este și dînsul „ajutat" (probabil, ca să-și perfecteze amnezia, cînd e vorba de legalitate) cu sume consistente : 6 000 lei numai în 1980. Iată cu ce sume erau „ajutați" în schimb oameni ale căror greutăți familiale le implicau poate, stringent : Ferche Alexandru în 2 ani (1979 și 1980) 2 500 lei, Radu Ilie — 500 lei. Așa înțelege să respecte cultul președintele-pastor Iosif Sărac, cel ce interpretează vădit tendențios și irațional, dreptul nostru de a rezolva scrisorile oamenilor muncii, indiferent de credință, ca „imixtiune în treburile cultului" ! Cercetînd adevărul și dînd în vileag pe delapidatori ne facem tocmai dovada respectului față de Constituția țării, a respectului față de un cult religios, recunoscut de stat și al cărui membri, în context, sînt datori să respecte legile statului. Dar să mergem mai departe. Modalitățile de sustragere de fonduri din avutul obștii sînt, cum spuneam, cu mult mai multe, dezordinea și fărădelegea fiind extinse la toate capitolele bugetare ale Comunității baptiste București. Inclusiv al retribuțiilor. Nici măcar în acest sector, unde nu se mai pot face speculații, nu se respectă normele Codului Muncii și ale celorlalte reglementări în vigoare. Iosif Sărac și Pascu Geabou au fost retribuiți așa-zis prin plata cu ora, pentru funcțiile de președinte și secretar cu sume mai mari de 50 la sută din retribuția funcției de bază, ca pastori de biserici, contrar prevederilor legale privind retribuirea personalului din unitățile de cult. Primul încasează în plus, pe 3 ani, 5 316 lei, al doilea — 5 492. Pastorul Vasile Brînzei, deși are pregătire medie și o vechime de circa 10 ani în funcție este încadrat într-o clasă mai mare de retribuție față de cît i se cuvenea, plătindu-i-se în plus, pînă la controlul financiar, 3 600 lei. Pastorului Buni Cocar i s-au plăut în decurs de 7 luni, 20 718 lei ca „indemnizații" și „prime de colaborare", depășindu-cu 8 000 lei cuantumul legal pentru funcția și vechimea sa. S-au făcut plăți — zeci de mii lei — sub forma „ajutorului" unor persoane care nu pot fi identificate și deci nu se poate confirma destinația banilor. S-au făcut angajări de persoane, de asemenea, fără temei legal, fără contracte de muncă, plătindu-se însă retribuții „după ureche". S-au achiziționat mijloace fixe, tot fără suportul legii. S-au cheltuit zeci de mii de lei pentru mese oficiale, fără acte justificative, încălcîndu-se propriile reglementări ale cultului.

Contribuabilii bisericii dau din banii munciți de ei onest, la locurile lor de muncă, iar alții îi trimit pe apa sîmbetei ! Nu sînt doar, din buzunarul și munca proprie, mai mult, își rotunjesc cît mai bine veniturile personale. Dacă juridic aceste fapte s-ar putea numi delapidare, abuz de funcție, fraudă, neglijență în gospodărirea mijloacelor financiare ale obștii, moral cum se mai pot numi ? Nu sînt incompatibile cu însuși Statutul cultului și ale oricărei credințe ? Ale oricărei morale ?! Comitetul executiv al Uniunii comunităților creștine baptiste din România, prin președintele acestuia, pastorul Cornel Mara, și secretarul general Paul Bărbătel, jurist de profesie, ne-au asigurat în luna august, că aceste abateri vor fi dezbătute în ședința din luna septembrie a comitetului, cînd se vor face recomandări bisericilor respective să ia măsuri. Revenind în octombrie, constatăm că nu s-a întreprins nimic, recuperîndu-se, în baza unei chitanțe, doar 12 065 lei, reprezentînd „recuperare retribuție" de la cel cu funcție laică, de la casierul Ion Olariu. Darpînă la acoperirea prejudiciului de 651 699 lei ? Cine are interes să susțină un asemenea grup ? Nu este cazul oare să intervină organele de anchetă și urmărire penală ?

CICI IORDACHE

Un răspuns tardiv și doar pe jumătate

Cu greu — după ce sîntem purtați prin mai multe direcții, servicii și birouri ale Ministerului Turismului — ajungem la un funcționar plin de solicitudine, pe nume Radu Chirileanu, de la Direcția de turism intern. Deși problema nu e tocmai a sa, ne însoțește și ne ajută în demersul nostru de a afla cum s-a soluționat și de ce nu s-a răspuns (dacă s-a soluționat) unei scrisori adresate, în luna august, conducerii ministerului. După curgerea timpului legal, cetățeanul Puiu Nicolae din Iași s-a adresat redacției noastre.

Între 25 iulie și 2 august a.c., 31 ieșeni, mai toți intelectuali, dar asta n-are importanță, statutul de turist nu implică profesia, au efectuat o excursie peste hotare. Una li s-a spus acasă, mai bine-zis nu li s-a spus, una au plătit și alta au găsit acolo. Pe scurt, au achitat la O.J.T. Iași contravaloarea unor servicii de categoria întîi — pentru masă, cazare, transport interior, program de vizitare a obiectivelor turistice și li s-au oferit servicii nici măcar de categoria a doua, cum era stipulat în contract cu firma străină respectivă (și despre care turiștii află abia cînd ajung la destinație și nu la înscriere, cum era normal). Puiu Nicolae, care pe parcursul excursiei a avut și calitatea de împuternicit al grupului, după ce relatează clar și în termeni decenți tot ceea ce au pătimit, își încheie memoriul astfel : „Față de cele relatate (...), cerem recalcularea costului real al excursiei. Cerem, de asemenea celor vinovați daune pentru concediul ratat prin zilele pierdute, starea de enervare și oboseală, pentru frustrarea de informare, documentare și chiar destindere — scopul final urmărit în excursie".

Deplasîndu-ne la serviciul Extur București al O.N.T. Carpați, organizatorul excursiilor peste hotare, ne întîmpină tovarășa Alina Niculescu, semnatara contractului din partea română, care pe un ton cam înalt se situează mai întîi pe poziția respingerii celor relatate de cetățeanul ieșean. („N-are dreptate !") Solicitînd argumente și dovezi, șeful serviciului, Ioan Petrelecan, ne pune la dispoziție documente din care, iată, rezultă că omul are dreptate, punct cu punct, și că n-a exagerat nimic. În primul rînd, o confirmă raportul ghidului Crengăniș Maricica, întocmit și predat în termen, la întoarcerea în țară. Ne întrebăm cine l-a citit însă, cine l-a luat în seamă — devenind o simplă formalitate —, de vreme ce Extur București a început să se ocupe de „caz" abia după o sesizare scrisă (ulterioară memoriului lui P.N.) a O.J.T. Iași, sub semnătura directorului acestuia, economistul Ștefan Vrînceanu. Iată ce i se răspunde, la 16 septembrie : 1) „Cu telexul nr. 11 506 din 16.07.1981 Extur București a comunicat că excursia grupului G 1 002 se va realiza printr-o firmă de tineret, cu cazare de categoria a II-a de confort..., cu indicația expresă de a informa turiștii". (Se ridică, în schimb, întrebarea, atunci cine și cum a comunicat și perceput drept cost al voiajului tarif de categoria întîi ?) 2) „Cu toate acestea, atît turiștii, cît și conducătorul de grup, nu au cunoscut nimic, fapt pentru care în timpul excursiei au apărut nemulțumirile semnalate...". 3) „...regretăm cele întîmplate și vă informăm că am luat măsurile cuvenite ca pe viitor să nu se mai repete asemenea situații". (Care măsuri?) 4) „La decontarea acțiunii, urmează să se restituie diferența dintre suma achitată de turiști și categoria de transport efectiv prestată". (Deși e clar că nu numai de transport e vorba!) Iată cît de ușor tratează probleme (ca să nu spunem maladii) grave ale muncii sale Extur București! Cum își justifică lipsa de grijă față de turiștii din țară, față de modul în care încheie contracte externe. Cu alte cuvinte acarul Păun este O.J.T. Iași! Desigur, oficiul județean de turism nu poate fi absolvit de inadmisibila superficialitate de a nu-și informa corect beneficiarii — telexul prin care i s-a comunicat firma și categoria excursiei stau mărturie — dar pentru faptul că nici măcar această clauză contractuală nu s-a respectat, cine poartă vina? Cine a prospectat piața, cine a efectuat sondaje de public dacă există ori nu printre adulți amatori de asemenea voiajuri mai... tinerești? Să se înțeleagă bine, Puiu Nicolae, în numele celor 31 turiști, nu atît confortul mesei și al cazării îl reclamă, ci mai cu seamă nerespectarea programului turistic propriu-zis. Oamenii au plecat din țară cu scopul esențial al turismului — al cunoașterii, la ele acasă, și a altor valori culturale ale lumii, ori nu li s-a arătat nici măcar jumătate din cîte li s-a promis prin programul anunțat ! Regretele Extur nu ajung !

Dar pentru un memoriu ignorat, cine se face vinovat ? La cîteva zile după vizita noastră, ni s-a comunicat telefonic drumul depeșei. A fost înregistrată la cabinetul unui adjunct al ministrului, de unde a fost remisă către conducerea O.N.T. Carpați, de unde a fost remisă Extur București, unde a fost îngropată într-un dosar. Ni se precizează că „chiar azi va pleca răspunsul și către cetățean".

Un răspuns tardiv (la intervenția noastră) și doar pe jumătate nu soluționează problema de fond, de aceea se cuvine ca Ministerul Turismului să ne comunice măsurile luate.

CICI IORDACHE ■

Scuze pentru punctualitate

În presa noastră a apărut, nu demult, între lucruri mai curioase, știrea că o companie feroviară japoneză a cerut scuze onoratului său public pentru cele șapte minute de întîrziere cumulate într-un an pe totalul traseelor sale. Cam orgolioasă mi se pare această companie japoneză, n-are modestia lucrurilor relative din această lume. Șapte minute pe an, ce sfidare pentru cine-i ia în serios ! Noroc că nu practicăm o asemenea slăbiciune, dimpotrivă...

Am avut, recent, proba cea mai elocventă că sîntem adoptați umanului („oameni sîntem !") și nu mecanicului rigid și strigător la cer. Am plecat spre Piatra Neamț cu acceleratul 543 care în ziua de luni 19 octombrie crt. a sosit la destinație cu o întîrziere de 13 minute bunicele. Miercuri 21, așteptam la Gheorghieni pe 4005, personal tacticos, care a sosit triumfal cu 23 minute întîrziere dinspre București, dar a făcut tot ce i-a stat în putință să majoreze acest început promițător și a izbutit să ajungă la Baia Mare cu o depășire de peste o oră (63 minute). Cursa 4320, pe care am luat-o imediat spre Satu Mare, nu s-a lăsat nici ea mai prejos, și, pe parcursul a nici 60 km, statorniciți a fi parcurși într-o oră și jumătate (deci cu viteză medie de 40 km/h !) și-a făcut, și dînsa, mica performanță de a întîrzia 14 minute. Am părăsit Satu Mare vineri 23 la bordul acceleratului 422, care de pe la Oradea dădea semne de relaxare, astfel că s-a ivit la Cluj cu 12 minute mai tîrziu, ca să nu facă notă discordantă. Sîmbătă la orele 9,33 intram în cursa 3022 care, deși modestă, a reușit, totuși, în chip minunat să întîrzie, pe numai 60 kilometri, pînă la Războieni, mai mult, cu 4 minute, decît compania japoneză într-un an întreg, pe toate liniile sale. Nu e lucru mic. La Războieni am așteptat cu răbdare acceleratul 747 care s-a ivit cu un panaș de numai un sfert de oră întîrziere, rămînînd cît de cît consecvent pînă la Reghin. Dar cînd a fost să vreau să revin de la Reghin la Tg. Mureș, în aceeași seară, cu personalul 4013, acesta, ca un brav, și-a majorat întîrzierea anunțată de 20 minute ridicînd-o la 29. Mai mult nu cred că i se putea cere, să fim drepți. Punînd cap la cap întîrzierile acestui mic periplu al meu, al cărui martor am fost cu toate simțurile inclusiv zgribulitul, pot spune că el, singurel, depășește, în cinci zile, greșelile pe care ți le-ar repușa țîfnoasa companie japoneză în aproape două decenii de activitate neîntreruptă. Clauza omeneștii zăbave a funcționat fără sminteală uneori chiar de la plecare și am văzut cîteodată și paleta ridicată de mai multe ori cu încăpățînare, de impiegat, pentru ca mecanicul s-o ieie în seamă...

N-aș vrea să se creadă, din cele de mai sus, că cei de la C.F.R.-ul nostru actual ar fi, prin natura lor, aplecați numai spre relaxare, că n-ar avea și rigoare atunci cînd e nevoie. De pildă acum ei au născocit principiul strict că o călătorie în circuit care, mai înainte, putea dubla o treime din parcurs, acum gata ! s-a mîntuit ! să fim serioși ! nu mai poate dubla mai nimic. Ca să mergi deci, în Moldova prin Focșani, să zicem, și să te întorci prin Transilvania prin Sighișoara, să zicem, nu mai e cu putință, fiindcă la Ploiești cazi în greaua greșeală de a dubla parcursul. De aceea din Moldova te poți întoarce prin Transilvania la București numai dacă atingi și Oltenia sau, eventual, Banatul ! Atunci, da, nu mai e greșeală, e rigoare, poți respira liniștit. Vrei, după 1 500 kilometri să te abați nițel de la Războieni la Tg. Mureș și să vii și înapoi reintrînd în circuit ? Crimă de lèse-circuit ! Trebuie să ieși pe dincolo, prin Deda, pe unde știi, și numai dacă n-ai mai comis sau călcat nici doi kilometri pe acolo, altfel s-a terminat, ești prins ca un șoarece. Se pierde timpul, se pierde pofta, se pierde clientela, dar rigoarea e rigoare și măcar în acest domeniu C.F.R.-ul e strict. De ce să facă un lucru ușor și să nu-l îngreuneze ? De ce să nu „îmbunătățească" măcar aici, dacă vagoanele tot nu le poate spăla, interioarele tot nu le poate deretica temeinic, iar parcursurile tot nu le poate încadra în orar ?

Dar iată că, spre marea mea stupoare și confuzie, acceleratul 437/436 cu care am venit duminică 25 octombrie de la Tg. Mureș, n-a mai fost în stare să întîrzie nici măcar un singur minut și a intrat în Gara de Nord tocmai cînd acul ceasului stătea exact acolo unde se cuvenea să fie. Ca în Japonia ! Ca la C.F.R. într-o vreme ! Cred că ceva nu e în regulă. Poate că acest tren ar trebui pus de tovarășii de la Mișcare să ceară scuze public că a fost tot așa de punctual. Într-un fel mi-a ratat excursia, mi-a încurcat criteriile și m-a și demoralizat. Am ajuns oare așa de inumani încît să meargă un tren (din opt) fix după orar ?...

PAUL EVERAC ■

„Omul care citește în stele"

Duminică dimineața cerul s-a arătat la orizont ca într-o zi de naștere cu dureri. N-a fost zi de naștere în comuna Nădab, ci zi de muncă. Pe la ora cinci, cînd întunericul era încă stăpîn pe lucruri, Sechel Persida, Sechel Eudochia, Sechel Lucia și Sechel Aurel trăgeau hățurile cailor și înotau prin aburii dimineții, hurducîndu-se în căruțele goale, pe drumurile uscate ale pămîntului, cale de trei kilometri, spre loturile personale. Ajunși în „holdă", femeile și bărbatul s-au apucat de cules porumb de pe cele 28 de arii, tăind cocenii și tulpina foșnitoare a plantelor aproape de la rădăcină. Tîrziu, pe la prînz, s-au așezat și au mîncat pîine, clisă (adică slănină) și struguri. A fost o zi tulbure, o zi cu nori sparți rar de razele soarelui, mai apoi o zi cu vînt încărcat de praf și în cele din urmă o zi cu ploaie rece, tăioasă. Dar la ora ploii, cele două căruțe cu porumb frumos, sănătos, cu boabe mari, iluminînd întunericul ca și cum ar fi trîntit acolo, cineva, toate lămpile din sat, era la adăpost, în hambar. Și oamenii mîncau de cină liniștiți, aproape muți, cu fețele arse de soarele de peste vară, trezindu-se din propriile lor gînduri doar cînd se lăsau podidiți de dezlănțuirea oarbă a ploii de afară.

Casa gospodarului Sechel Aurel, fiu de plugari care-și pierd amintirile prin veacuri de arături și de semănături, prin veacuri de tranșee săpate de armatele chezaro-crăiești pe cîmpiile de bătălie ale Europei, seamănă cu o mică cetate dintr-un ev mediu întîrziat, cu acareturile așezate în careu, cu zid masiv și poartă grea, solemnă, din fier. Privită de pe uliță, casa pare clădită de curînd, atît de frumos, de atent e întreținută și zugrăvită în culori calde și în linii moderne, de parcă gospodarul ar fi consultat tratate de arhitectură. Intri în curte și faci ocolul lumii în cîteva minute trecînd prin bucătărie, prin dormitoare și prin sufragerie (cu mobilă masivă din lemn de nuc și cu furnir, mobilă modernă de magazin sau de comandă, cu bibliotecă plină de cărți), prin atelierul cu scule vechi (între care și o gamelă rătăcită de pe cîmpiile de luptă ale Galiției primului război mondial), prin cămara încărcată de borcane cu zemuri, murături și compoturi de iarnă, prin pivniță, pe lîngă coteie și cocini, prin grajd și prin garaj. Înregistrînd indiscret un inventar rapid de obiecte strict necesare unei civilizații mărunte dar temeinice, care dau o senzație de liniște, de încredere și de belșug. Nimic nu-i prisosește omului aici. Totul e calculat pentru un trai bogat, dar care nu sfidează niciodată bunul simț.

— Tot ce vedeți aici e făcut de mîna „bunului" meu, a tatălui meu, de mîna mamei mele, a nevestei mele, a fiicei mele și de mîna mea, în ultimii o sută de ani. Tata, fie iertat, m-a sfătuit să învăț bine toate meseriile legate de lucrarea pămîntului și de creșterea vitelor ca să mă pot descurca singur în orice împrejurare, dar mai ales m-a învățat meseria de a fi om pe lume, nu fiară, nu dușman al oamenilor.

Casa lui seamănă într-adevăr cu un cartier general al acestei toamne pline de rod îmbelșugat și de împăcare cu sine.

— Mă pricep să ar, să seamăn, să culeg, să zidesc, să zugrăvesc, să fac uși și ferestre și grinzi din lemn, să lucrez în fier la forjă, să potcovesc cai, să castrez armăsari, să tund oi, să vindec animalele de răni și de boli, să ajut animalele să nască și așa mai departe. De aceea oamenii pe mine mă cheamă în primul rînd dacă au necazuri și beteșuguri cu animalele sau cu viața de fiecare zi.

Sechel Aurel și familia sa țin trei porci și douăzeci de purcei, o vacă și două vițele de lapte pe care le vor păstra pentru că acum au cu ce le hrăni peste iarnă (doi tăurași au contractat deja cu statul), cîteva zeci de păsări. Grădina lor, dezafectată acum, în miez de toamnă, a fost și mai este încă plină de cartofi, varză, roșii, ardei boia, mac, sfeclă, iarbă, trifoi etc. Pe araci se întinde o viță de vie „fără pretenții", adică o viță de vie care crește singură, fără stropiri și îngrijiri speciale, și, pretutindeni, pruni din fructele cărora se face o pălincă bună de crăpat dinții.

Sechel Aurel nu e uriaș. E mic de statură, dar vînjos. Alunecă, nu merge. Face parte din minunile pămîntului. Vorbește calm, fără emfază, cu ochi luminoși, inteligenți și albaștri. În vreme ce pălinca împrăștie în jurul nostru o mireasmă puternică de prună coaptă și de pămînt ud, reavăn, de după ploaie. Ne arată fîntîna săpată împreună cu tatăl său într-o vară fierbinte dinainte de război, o fîntînă fără cumpănă, fără găleată, ci cu jet puternic de apă adus de sub pămînt printr-o instalație ingenioasă bazată pe principiul vaselor comunicante.

Am înțeles din recomandările oamenilor că Sechel Aurel e un fel de enciclopedie a comunității lor, unul din acei nobili țărani care nu s-au mulțumit cu „patru clase primare", ci au continuat liceul la seral „pe biciclet", cu mulți ani în urmă.

Acum muncește la C.A.P. în calitate de economist, și nu de puține ori poate fi văzut ieșind noaptea tîrziu din sediu, privind cerul, respirînd adînc și mergînd acasă cu numărătoarea stelelor în gînd.

Dealtfel, acestui înțelept, consultat de toți oamenii din sat la aproape toate problemele existenței, i se mai spune și Sechel „cititorul în stele".

ADRIAN DOHOTARU ■

Un proverb în variante

E.G.C.L. Sinaia

Case-mparte, de casă și-a făcut parte!

Îl cheamă **Petre Pavel** și este învățător la Sinaia. Timp de trei ani, el, nevasta sa și copilul lor de 2 ani și trei luni au trăit într-o singură cameră aflată deasupra unor cocini (gospodăria anexă a Casei de copii „30 Decembrie").

Ținînd cont de precaritatea condițiilor în care locuia familia institutorului, Comitetul executiv al Consiliului popular Sinaia repartizează unul dintre apartamentele blocului nr. 9A Casei de copii „30 Decembrie". Care, la rîndu-i, îl oferă lui Petre Pavel, primul aflat în instituție pe lista priorităților. Optimista și tînăra familie se și vedea mutată în noua și confortabila locuință. Împinși de nerăbdare, nu s-au sfiit nici să le ofere o mînă de ajutor constructorilor — peste două sute de ore de muncă... Abia așteptau ziua recepției, a dării în folosință. Care a picat într-o joi, pe 6 august curent. În al nouălea cer de fericire, familia Petre urcă la etajul patru pentru ca să ia din mîna Elenei Ilie, constatatoare la E.G.C.L., cheia apartamentului pentru care dețineau repartiția. Numai că respectiva funcționară oferise deja cheia altcuiva. Cui ? Lui Vasile Boroș, șofer la E.G.C.L., deci din aceeași întreprindere cu dumneaei. O săptămînă încheiată bate la ușile diverșilor șefi și șefuleți responsabili cu spațiul locativ. Persuasiv, solicită evacuarea celeilalte familii și pedepsirea funcționarei incorecte. Degeaba. Uneori — de cele mai multe ori — i se face cinstea de a fi ignorat. Alteori i se răspunde mut, cu zîmbete oxidate și priviri cochite. Cu actele în regulă, aflat în dreptul său, dar deposedat abuziv, după șapte zile de zbucium și alergătură sterilă, omul scrie și revistei „Flacăra"...

Capnegru Radu, om cu părul alb și director la E.G.C.L. Sinaia, ține să mă convingă :

— Eu eram în concediu, dar, ca de obicei, data recepției blocului n-a știut-o nimeni ; o ținem secretă tocmai ca să evităm ocuparea abuzivă a apartamentelor. Procedăm chiar la sudarea ușilor metalice de la intrare. Nu-mi explic cum se face că șoferul Boroș și cu tovarășa Ilie tocmai se aflau acolo. Și apoi nu înțeleg de ce se face toată această tevatură, doar și șoferul întreprinderii noastre avea repartiție...

— Eu cred că cei doi erau înțeleși dinainte. Altminteri, explicați-mi dv., cum s-a nimerit că nu s-au mai prezentat și alții, posesorii de repartiții de la Uzina mecanică, de exemplu? Data recepției a fost ținută „la secret" doar pentru cei din afara E.G.C.L., nu și pentru oamenii dv. Iar șoferul avea și el repartiție, cum spuneți, dar pentru alt bloc, care va fi gata, probabil, abia pe la sfîrșitul anului...

— N-am știut, vă rog să mă credeți.

Este al naibii de greu — chiar pentru un reporter care a trăit multe — să vadă cum ies din gura unui om cu părul alb vorbe șiroind de neadevăr. Bineînțeles că nu l-am crezut pe tovarășul director al E.G.C.L. Sinaia. Și știți de ce? La Consiliul popular orășenesc am văzut două acte : 1. procesul verbal al ședinței Comitetului executiv în care s-a hotărît căror întreprinderi să li se atribuie apartamentele purta și semnătura tovarășului Capnegru Radu, ca membru al numitului for — dovadă peremptorie că nu a lipsit, că a fost acolo, de față ; 2. copia unei înștiințări trimise de Consiliul popular la 2 aprilie curent către E.G.C.L. prin care informa unitatea că i-au fost repartizate două apartamente în blocul 14 A, din Platoul Izvor. Cele două acte ofilesc fără drept de apel tentativa directorială de a eluda adevărul.

Funcționara **Elena Ilie** pare a suferi de o amnezie progresivă. Nu-și mai amintește nimic decît că Vasile Boroș a intrat în apartament și că dumneaei fusese trimisă acolo de către tovarășul Mihai Tipei, inginerul șef, în acele zile locțiitorul directorului, dar nu știe pentru ce anume...

„Povestea este cusută cu ață albă, iar funcționara respectivă ar fi meritat o sancțiune. Profitînd de faptul că lucrează în întreprinderea care gospodărește spațiul locativ al orașului, au vrut să sară peste rînd încercînd să aplice tactica faptului împlinit." Cuvintele aparțin tovarășului **Ion Țapu**, vicepreședintele Consiliului popular al orașului Sinaia. Care consiliu, prin decizia nr. 150 a Biroului executiv a hotărît evacuarea cetățeanului Boroș Vasile și a soției sale Boroș Maria. La ora cînd citiți aceste rînduri, familia institutorului Petre Pavel s-a mutat în apartamentul repartizat ei de către stat. Însă funcționara — vorba tovarășului vicepreședinte Ion Țapu — ar fi meritat o sancțiune. Și — îndrăznim să propunem — nu numai obedienta Elena Ilie. La urma urmei, dumneaei nu este decît ultimul pion în acest joc care amenință să se transforme într-un șah etern. Vinovații trebuie depistați pînă la unul și judecați, nicidecum iertați. Timpul singur nu îndreaptă strîmbătatea. Și nici n-o scuză.

B. MARIUS ■

NEAM DE STATUI

În timpul măsuratului la cupă

Păzind lanul

Un capitol aparte al drumului Cenaclului „Flacăra" în nordul țării, cu toate că a fost cuprins în puține minute de viață, îl constituie vizita la „Muzeul fotografiilor", ca răspuns la invitația stimatului Ioniță Andron. Nu vă vom povesti în ce an s-a născut, unde a învățat, nu vom face rezumate din viața domniei-sale. Doar atît: de 50 de ani, adică de jumătate de secol, Ioniță Andron fotografiază. Aici, în Negrești-Oaș, aici, într-un sat care nu și-a împrumutat nici tradițiile, nici portul, nici uneltele. Ele s-au născut din adîncuri de vremi atît de vechi, încît ne e teamă, parcă, să coborîm cu gîndul în amețitoarea adîncime a timpului.

Muzeul lui Ioniță Andron e cuprins într-o singură cameră. După intrarea tuturor membrilor cenaclului ar fi trebuit să simțim că nu mai avem aer. Dar niciodată nu vor fi prea mulți vizitatori în cămăruța din fața a casei lui Ioniță Andron, pentru că fotografiile care-i înfățișează pe oșeni dau pereților măreții de catedrală.

Pe un perete, cîteva palme de zid, omul astăzi cărunt a înfiripat un colț în amintirea mamei și a tatălui. Larii lui Ioniță Andron sînt straițele, o verticală ce înfățișează chiar trecerea vieții: culorile straițelor cocoanilor țipînd de viață, iar, în stingerea vîrstelor, stingîndu-se și ele, ajungînd pînă la albul înțelepciunii, culoare pură, corolar al tuturor culorilor. Cusăturile artistelor mari, fără de carte, mînuind acul pe pînză ca pe un desăvîrșit penel, au împodobit nu interioare de palate, ci hainele și obiectele de fiecare zi ale celor iubiți. Colțul tatălui, preot în Racșa, urmărit atunci cînd tricolorul — pînă și pe o margine de carte poștală — însemna o vină, are ca semn de omagiu o extraordinară fotografie, Fuga cu păștile, tradiție de care e legată o legendă din nesfîrșite vremi: „Zmăul — spune legenda — stă închis într-un stan de piatră. Tot anul Zmăul linge piatra ca să poată să o subțieze și să iasă în lume. Dacă oamenii ajung cu păștile acasă și reușesc să ia prima îmbucătură înainte de a ieși Zmăul din stana de piatră, atunci stana se îngroașă și mai mult, iar Zmăul rămîne prins pe încă un an". Muncă de Sisif în slujba binelui!

Ioniță Andron spune, simplu, că a înțeles, pentru prima oară, cît de important e să-și fotografieze consătenii, în 1939, în Racșa. Atunci, după slujba de duminică dimineața, i-a rugat pe bătrînii satului să mai rămînă, așezați pe băncile de lemn. A simțit că bătrînii care stăteau, unul lîngă altul, sînt, de fapt, statui ale neamului nostru, dar pieritoare statui, și dacă nu-i va surprinde pe peliculă, poate niciodată nu va exista în lume imaginea dacilor, așa cum au fost ei, în viață... Astfel au luat naștere fotografiile bătrînilor din sat care împodobesc astăzi Cartea noastră de căpătîi, Cartea de Istorie. Și, însoțind o astfel de fotografie, a apărut în revista „Flacăra" poezia Dacii liberi — scrisă de poetul Adrian Păunescu.

O imagine a unui tînăr cu suman și cioareci ponosite, purtînd în palme un cărbune aprins, în care suflă. Pleca din sat cu tăciunele și trebuia să ajungă cu el nestins tocmai în vîrf de munte, la oi. O altă imagine: tineri ciobani pe munte, ilustrare vie a celor spuse în antichitate de scriitorul Florus: „daci inhaerent montibus" dacii sînt aninați de munți. Într-adevăr, siluetele ciobanilor par a crește din munte, cu picioarele în stînci și pe umeri, sprijinind tot cerul...

Apoi, o minunată fotografie-document este cea a țăranului care-și apără cîmpul. El l-a semănat, și acum a rodit. Ținînd în mîna dreaptă o vargă pe care o ruleșe și nu știm dacă alungă cu ea doar păsările cerului pentru a nu-i fura puținele boabe, țăranul pare a fi în stare să lupte cu oricine l-ar amenința palma de pămînt pe care s-a înălțat porumbul. Și mai vedem o mamă care-și alăptează pruncul pe cîmp, în răgazul de cîteva clipe îngăduite, în ziua ei de istovită victorie asupra pămîntului pe care-l lucrează. O fermecătoare fotografie a lui Tătar Petre a Petrii din Trip, cu Mărie, mărie-sa Mărie, recentă imagine, cu rodul cel bun și frumos a 16 ani de unire în fața lumii: între ei, opt coconi. Măriuca, cea mare, de 14 ani, Irincuța, Ion, Gheorghe, Petre, Vasil, Mihăiuc și Nicoară, mezinul de un an și jumătate oșan, sub soare.

Neamul dacilor liberi nu se va stinge niciodată, aici, în Oaș! Iar actul de cultură pe care, de o viață, îl face Ioniță Andron, pare a ilustra un neam de statui, un neam atît de puternic, încît fiecare gest, fiecare chip, fiecare clipă a unui singur om este structurată, organic, într-o epopee fără de început și fără de sfîrșit.

PIA OLARU ■

Fuga cu păștile [illegible] Pregătirea plugului [illegible] Retras [illegible] calea [illegible] statelor (dreapta [illegible])

Basorelief sculptat în aerul limpede al satului Trip, brîu de veghe al casei, al grîului și al țării, frumoși, curați și uniți în dulcile verigi de [illegible] Tătar Petre a Petrii, cu cei opt coconi ai lor: Măriuca, Ion, Gheorghe, Irincuța, Petre, Vasil, Mihăiuc [illegible]

■ **Ionescu Constantin** din Constanța ne trimite mulțumiri pentru ajutorul primit. Cititorul menționează, în același timp, că la intervenția noastră atît Ministerul Muncii cît și Direcția generală a agriculturii și industriei alimentare din județul Constanța au intervenit cu maximă promptitudine pentru rezolvarea situației sale.

■ „Mă numesc **Popoiu I. Costache**, am 27 de ani și lucrez ca blănar-cojocar la Cooperativa „Progresul" din Birlad. Locuiesc în satul Ciorto'am, comuna Tutova, județul Vaslui, și fac naveta pînă la serviciu, adică 20 de kilometri. Mă adresez dv. deoarece sînt infirm din naștere (am făcut și școala specială din comuna Ariceștii) și de peste un an și jumătate bat drumurile pe la toate cabinetele de medicina muncii din Birlad și Vaslui pentru a-i convinge pe medici că am nevoie de un Trabant Hycomat. La Ministerul Muncii mi s-a dat dreptate (și chiar și un telefon, la care să sune medicii din Vaslui pentru confirmare), dar documentul semnat de acești medici tot nu l-am primit. Ce să fac ? Nu este o singură lege valabilă și la București și la Vaslui ?"

■ Cetățeanul **Max Cardelea**, excavatorist, actualmente pensionat medical, cu domiciliul în str. Cazărmii nr. 3, bl. 3/B, sc. C, ap. 4, Caransebeș, județul Caraș-Severin, ne roagă să facem public apelul său către soție, Irina Cardelea, care, de cîteva luni, și-a părăsit casa și cei trei copii minori, în timp ce dînsul se afla în spital.

■ Primim din partea **Ministerului Educației și Învățămîntului** răspunsul cu privire la repartizarea în producție a tov. Marian Lucreția, absolventă a Liceului industrial „Electronica" din București. La intervenția revistei și, desigur, a ministerului respectiv, liceul bucureștean a făcut în numai o săptămînă ceea ce trebuia să facă din capul locului, adică să respecte legea. Oricum, e bine cît nu-i prea tîrziu.

■ „Subsemnatul **Rusu Aurel**, domiciliat în București, str. Meliței 4, sector 2, vă rog să ne ajutați la rezolvarea unei probleme care durează de 2 ani. Locuim într-o casă al cărei subsol este plin de apă, datorită faptului că această clădire nu e racordată la noul sistem de canalizare din zonă. Ne-am adresat telefonic, în scris și personal la I.C.R.A.L. Foișor. S-au deplasat cîțiva tovarăși, au făcut „investigații" și au plecat. Au venit alții, de la I.C.A.B., și au spus că nu e de competența lor. De la șantierul nr. 2 mi s-a spus că tot la I.C.R.A.L. Foișor trebuie să ne adresăm. Totul este perfect rotund : am ajuns de unde am plecat. Vine iarna și noi, cele patru familii, nu avem unde depozita lemnele și cărbunii, ca să nu mai vorbim de faptul că acest subsol reprezintă un permanent focar de infecție".

■ **Consiliul popular al județului Brașov** ne răspunde că, într-adevăr, Cimpoier Ana din comuna Racoș nr. 607, care s-a adresat revistei noastre, a născut 10 copii, dar „dintr-o eroare a organului local din Racoș, în loc să fie decorată pentru nașterea și creșterea a 10 copii, a primit doar distincția și drepturile legale pentru mamele cu 8 copii". În aceste condiții, Cimpoier Ana va fi ținută în evidența Biroului executiv al Consiliului popular din Racoș pentru anul viitor. Desigur, este un act de dreptate care se va face mamei din Racoș, dar nu înțelegem ce măsuri s-au luat împotriva celor care au greșit (e vorba de același consiliu popular comunal), care au pus-o pe drumuri și au tratat-o cu indiferență.

■ Iată două articole care, așa cum ne semnalează cititorii **Ștefan Vergu** din București și **Toma Constantin** din Iași, lipsesc cu desăvîrșire : cauciucuri cu camere pentru bicicletă și arbori cotiți pentru Dacia 1300. Cum chestiunea nu e tocmai nouă, așteptăm măcar un răspuns.

■ Pensionarul **Vidrașcu Emanuel** din București ne scrie că „este inadmisibil ca în Capitala României nici o stradă să nu poarte numele a doi mari oameni de cultură ai țării : Mihail Sadoveanu și George Enescu". Consultînd ultimul nomenclator al Bucureștiului (anul 1980) găsim intrarea și strada Sinel, str. Sulițel, Strigăturii, Abnegației, Afetului etc., dar nici urmă de cele două nume ilustre. Așadar, este inadmisibil.

■ **Miu Elvira** din București, strada Cristescu Dima 4, bl. 215, ap. 34, sector 2, a cumpărat de la magazinul de mobilă „Ambianța", din șos. Pantelimon, o sufragerie „Narcisa" pe care vînzătorul nu i-a despachetat-o, „spunînd că se zgîrie", iar cînd a ajuns acasă l-a găsit mari defecțiuni de fabricație. S-a adresat fabricantului, dar din iulie și pînă azi, întreprinderea din Piatra Neamț, care a produs mobila respectivă, nu i-a dat nici un semn de viață. Cum o sufragerie nu este o bagatelă, rugăm întreprinderea să nu-și facă firma de rîs și să-și onoreze obligațiile.

■ **Nicu Sbuchea** din Hațeg ne informează că Lazăr Szanto, șeful formației civile de pompieri din același oraș, a ieșit la pensie după o activitate prodigioasă. El a lăsat „ștafeta" (de fapt, tulumba) pe mîini bune, adică fiului său, Ștefan Szanto, care, cu aceeași formație, a cucerit locul I pe țară în întrecerea socialistă.

■ 8 cetățeni care locuiesc în blocul M6-A din Aleea Barajul Cucuteni, sectorul 4, București, ne roagă să intervenim pentru a se lua măsuri împotriva locatarilor apartamentului 38, scara 2, etaj 3, care au o comportare „necivilizată, sfidătoare față de vecini. Apartamentul pe care îl ocupă, se afirmă în scrisoare, este degradat, murdar, plin de ploșnițe. Familia Pindaru, așa se numesc aceștia, provoacă de ani de zile scandaluri, ziua și noaptea, sînt agresivi și au fost de nenumărate ori amendați de miliție" (Semnează : comitetul asociației și încă cinci locatari).

■ „Locuiesc în Birlad, pe strada Ceahlău nr. 1, bl. B 14, ap. 1 și am două fete. Fiica mea cea mare, 11 ani, învață la Școala generală nr. 8, școală aflată la 100 de metri de blocul nostru. Pentru fata cea mică mi se refuză cererea de înscriere în clasa I, la aceeași școală, fiind trimis la alta și motivîndu-se că nu mai sînt locuri. Nu înțeleg de ce, fiindcă în clasa I au fost înscriși foarte mulți copii care locuiesc în alte cartiere : zonele Siret, Gară, Munteni, zone de unde elevii fac deplasarea cu autobuzele. Unde este logica ?" **(Boloi Aurel)**.

■ **Consiliul popular al județului Sălaj** : „Cercetîndu-se scrisoarea lui **Andrei Dumitru**, din Sinmihaiu Almașului, s-au luat următoarele măsuri : restituirea fostului lot ajutător al petentului, executarea de către Matei Vasile vecinul petentului, a canalului de scurgere a apelor pluviale și menajere prin spatele casei acestuia și betonarea lui, curățirea șanțului de scurgere a apei din fața casei de către Andrei Dumitru și betonarea acestuia pe porțiunea aferentă fîntînii, precum și asigurarea de către consiliul popular a cantității de 150 kg ciment în vederea betonării șanțului de lîngă șoseaua națională".

■ **Bugariu Corneliu Stelian** din Arad, str. Aurel Vlaicu, bl. X 4, sc. D, ap. 6, ne informează că s-au împlinit 4 luni de cînd nu poate umbla cu autoturismul ARO 243 DCF din cauza defecțiunilor de fabricație. Service-ul din Arad nu are piese de schimb, întreprinderea din Muscel, la fel, așa că omul cere să se respecte reglementările în vigoare, adică înlocuirea autoturismului care, din cauza lipsei pieselor de schimb, nu poate fi pus în stare de funcționare în termen de 60 de zile de la data reclamației. Au trecut 120 de zile

■ Cetățeanul **Vasile Ion** din București, str. Crăiței 5, sector 6, întreabă de unde să cumpere un sul de carton presat sau un sac de ciment, dacă la depozitele de materiale nu le găsește. „Realitatea este că atunci cînd vin asemenea produse, ele sînt rapid cumpărate de diferiți speculanți, care le vînd cu prețuri mult mai mari". Problema nu este nouă și revista noastră a întreprins nu demult o anchetă amplă prin depozitele de materiale ale Bucureștiului, anchetă rămasă fără răspuns. Revenim împreună cu dv., doar, doar...

■ „Subsemnații **Botoloană Ion, Mariu Marin, Vlășanu Marin** și **Marin V. Maria** din comuna Domnești, sectorul agricol Ilfov, vă rugăm să interveniți să se reînființeze stațiile de mașină „Băcănie" și „Ciorogîrla" din comuna noastră, deoarece ne sînt necesare nouă celor ce facem serviciul la București și folosim acest traseu, cît și copiilor noștri care se duc la școală. Nu s-a spus că stațiile nu sînt rentabile. Nu înțelegem pentru cine nu sînt rentabile, dacă foarte mulți cetățeni din Domnești au nevoie de ele".

■ „Am terminat anul acesta Liceul economic și de drept administrativ (special pentru înfirmi) din Sebeș Alba și Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Timiș care avea obligația să mă plaseze în producție mi-a oferit postul de cantaragiu la C.A.P. Satchinez, aflat la 2 kilometri distanță de casă. Plec dimineața la ora 6, drumul este rău, plin de gropi și noroaie, și mă întorc acasă noaptea la ora 10, descurcîndu-mă numai eu știu cum. Nu cred că nu mi se poate găsi și mie un loc de muncă la o întreprindere unde să lucrez opt ore și la care să mă pot deplasa în condiții civilizate. E vorba doar de omenie și înțelegere" **(Ancău Viorel, Satchinez nr. 19, județul Timiș)**.

■ **Procuratura Generală a R.S.R.** : „Vă facem cunoscut că în urma scrisorii adresate dv. de către Daniela și Daniel Giugian din București, str. Roma nr. 18, sectorul 1, plîngerea a fost admisă și s-a format dosarul penal nr. 3589/B/81, care a fost trimis organelor de miliție pentru cercetări".

■ Locatarii imobilului din bd. Tineretii nr. 10, Timișoara, ne scriu că acesta se află într-o stare deplorabilă în ciuda numeroaselor intervenții către cei în drept să se ocupe cu reparațiile : acoperișul este distrus, streașinile sînt putrede, liftul este blocat și, de fapt, nu mai prezintă nici o garanție, apa ajunge numai pînă la etajul 1, rar la II (din cele cinci existente) **(Semnează zece locatari)**.

■ „În luna noiembrie 1980 s-a prezentat un organ de control care a solicitat abonamentul RTV L-a verificat, a mulțumit și a plecat. În martie 1981, mă trezesc că mi se reține 334 lei din retribuție la cererea of. PTTR nr. 12 Cluj-Napoca. La oficiu aflu că totul mi se trage de la un control RTV din noiembrie 1980. Prezint abonamentul spre verificare, mi se dă dreptate, dar trebuie să mă adresez Radioteleviziunii. Expediez plîngerea, primesc răspunsul, sînt convocat la sediul Radioteleviziunii din Cluj-Napoca și totul se soluționează în favoarea mea. Mai puțin restituirea banilor, deși, ulterior, am mai făcut o plîngere" **(Mihaica Cornel, str. Lingurarilor 70—110, bl. S2, sc. 8, et. 9, ap. 298 — Cluj-Napoca)**.

■ „În septembrie v-am cerut sprijinul pentru soluționarea unei nereguli în legătură cu dosarul meu de încadrare ca navigant în cadrul Navrom. Vă mulțumesc. Tot ce nu se făcuse în opt luni, s-a rezolvat astfel în trei săptămîni" **(Ing. Sicomaș Cornel, str. Daniel Barcianu 31, sector 3, București)**.

■ **U.J.C.C Prahova** : „În legătură cu scrisoarea semnată **Negotei Ion** din com. Adunați Prahova, vă comunicăm că, așa cum rezultă și din declarația dată de tov Negotei, pe care o anexăm în copie, sesizarea nu a fost făcută de dînsul, ci de un anonim răuvoitor. Menționează că îl cunoaște pe gestionarul reclamat, dar cele din scrisoare sînt calomnii. Lucrătorul gestionar Chițu Ion a împlinit vîrsta de pensionare. Însă U.J.C.C. Prahova a aprobat cererea sa de a lucra în continuare pentru realizarea vechimii de 30 de ani".

■ „Tin să mulțumesc dr. Dinu Florea de la spitalul din Cîmpina, care cu aparatul inventat de d-sa a reușit să mă vindece de o nevralgie trigeminală, de care am suferit mulți ani. Am fost internat în mai multe rînduri atît în spitalul din Brașov, cît și în cel de neurochirurgie din București, am folosit mii de comprimate și în special Tegretal, fără să mă ajute mai mult decît cu o ameliorare temporară. Astăzi, după tratamentul dr. Dinu Florea, mi-a dispărut cu totul durerea" **(Sasu Nicolae, bd. Griviței nr. 20, Brașov)**.

■ „Vreau să fac și eu publică o întrebare : cînd are de gînd U.J.C.C. Sălaj, în calitate de titular de investiție, să termine lucrările de la depozitul de materiale de construcții și mobilă din Hida ?" **(Barna Emil, profesor la Școala generală din Hida-Sălaj președintele comisiei de cenzori de pe lîngă Cooperativa de consum Hida)**.

■ **Procuratura municipiului București** : „Urmare a scrisorii numitei **Popa Adriana** din București, vă informăm că a fost sesizat organul de urmărire penală competent, să verifice aspectele semnalate, respectiv Miliția sectorului 2."

■ Redăm un fragment din răspunsul **Departamentului căilor ferate**, privind scrisoarea semnată de **Oșan Alexandru, Nicolaescu M.** și **Tulai Constantin**, impiegați de mișcare în stația C.F.R. Danei : „Regionala C.F. Brașov face cunoscut că pentru plata orelor de muncă suplimentare prestate de dv. în lunile mai, iunie și iulie a.c., în măsura în care n-au fost compensate prin acordarea de timp liber corespunzător, s-au luat măsurile necesare de achitare a lor, concomitent cu plata chenzinei pe luna septembrie 1981".

■ „Vă rog să mă ajutați deoarece s-a împlinit un an de cînd am comandat un palton la cooperativa de blănuri de pe strada Lipscani din București (comanda nr. 20541). Prima dată am refuzat această comandă, pentru că nu a corespuns din nici un punct de vedere (material, model). Menționez că am depus încă de la început suma de 3 100 lei" **(Tun Ana, str. Păcurari nr. 93, Iași)**.

■ **Consiliul popular municipal Galați** : „Urmare a scrisorii semnate **Ionescu Emilia** și **Pietea Toader** din Galați vă comunicăm: asociația de locatari a fost sprijinită prin repartizarea cantității de 1 000 kg bitum, după cum lucrarea de reparare a hidroizolației bl. E 4 a fost terminată".

■ „Subsemnata **Niță Gheorghița**, domiciliată în com. Baloteștii, Săftica, șos. București—Ploiești, nr. 179, sectorul agricol Ilfov, îngrijitoare la grădinița cu program săptămînal Săftica, vă aduc la cunoștință următoarele : sînt mamă a trei copii, dintre care unul, pe nume Niță Mariana, născut la 28 mai 1959, cu o paralizie, nu a putut urma cursurile nici unei școli speciale în vederea calificării într-o meserie pentru a-și cîștiga existența. Eu, cu o retribuție de 1 485 lei, și soțul meu, muncitor pe diferite șantiere din țară, cu greu putem face față cheltuielilor întreținerii acestui copil și a celorlalți doi, destul de mici. Vă rugăm să ne îndrumați către organele competente pentru obținerea unui ajutor social pentru fiica mea Niță Mariana".

■ „Datorită revistei „Flacăra" am ajuns la tov. dr. Daniel Costa de la Spitalul militar central, secția neuropsihiatrie, singurul care, după 22 de ani de chin și suferință, m-a vindecat complet de un îngrozitor defect de vorbire (bîlbîiala). Mulțumesc revistei și medicului Daniel Costa pentru că am scăpat de o boală despre care toți medicii consultați pînă atunci răspundeau invariabil : boală nevindecabilă" **(Velicel Petre, str. Gării, bl. 14, ap. 10, Bumbești-Jiu — Gorj)**.

■ „S-ar cuveni poate o deshumare a tablei din imagine, pe care stă scris roșu pe galben că „pînă în anul 1974 se vor electrifica satele Călinești, Drăgănești, Corbu etc", dat fiind că, de pildă, cetățenii din Drăgănești au

plătit încă din 1974 sumele pentru electrificare, obiectiv nerealizat nici acum, după șapte ani. Probabil că banii au fost folosiți la confecționarea unor astfel de panouri. Vă rugăm să publicați aceste rînduri și fotografia, poate se aprinde vreo lumină undeva, măcar să ne vedem banii dați în 1974" **(Bădițescu Gh. Ion — sat Drăgănești, oraș Brezoi, jud. Vîlcea)**.

■ **U.G.S.R., Consiliul sindicatelor din comerțul municipiului București** : „În legătură cu scrisoarea tovarășului **Marin Constantin** din Calea Moșilor nr. 75, sectorul 2. Consiliul sindicatelor comerț, discutînd cu Direcția generală comercială și Consiliul oamenilor muncii din I.A.P.L. Bistrița, a hotărît reîncadrarea tov. Marin Constantin în funcția de artist instrumentist, păstrîndu-și toate drepturile de om al muncii".

■ „La 23 aprilie a.c., revista „Flacăra" a publicat un fragment din scrisoarea pe care v-am trimis-o în martie și în care arătam că apa nu ajunge pînă la etajele superioare ale blocului nostru. Nici pînă azi I.C.A.B. n-a răspuns. Cum respectă întreprinderea amintită Legea privind sesizările oamenilor muncii ?" **(Cimpoieru Gh., București, str. Becatel nr. 2, bl. R4, sc. F, et. 10, ap. 329)**. N.R. Semnatarul nu mai precizează că și această scrisoare urmează după un lung șir de apeluri adresate întreprinderii în cauză, apeluri soldate, în aproape șase ani de cînd s-a dat blocul în folosință, numai cu o adresă în care, la data de 21 noiembrie, se menționează : „vă facem cunoscut că defecțiunea din str. Becatel nr. 2 este în atenția noastră și va fi remediată în cel mai scurt timp cu ordinul de lucru 1203/1980", semnată de dir. Exploatarea apei, ing. V. Zărnescu. Se apropie anul, pe cînd un nou ordin de lucru, tov. director ?

■ Aflăm din răspunsul cuprinzător al Consiliului popular al municipiului Tulcea că cetățeanul Potale Iorgu a primit apartamentul pe care îl merită, scrisoarea fiind rezolvată de Costan Constantin și Nicolae Mihart în numai zece zile.

■ „Mandan Vasile și-a părăsit din nou familia, ne scrie soția sa Mandan Natalia din comuna Cîrța, județul Sibiu, uitînd de obligațiile familiale". Iată și obligațiile familiale ale lui Mandan Vasile : trei copii și plus și suma de 1 000 de lei care reprezintă pensia de întreținere, la care l-a obligat instanța, și alocația cuvenită minorilor. Ultima oară a fost văzut pe la Brașov sau Rîmnicu Vîlcea.

■ Cetățeanul **Telceanu Octavian**, din București, Aleea Pașcani 10, sectorul 6, a cumpărat în aprilie a.c. un robot de bucătărie produs de Cooperativa Electrometal Oradea. După trei luni, aparatul s-a defectat. Cooperativa Metalocasnica, unitatea 9, din șos. Pantelimon 283, nu are piese de schimb, iar magazinul de unde l-a cumpărat nu i-l schimbă, deși robotul este în termen de garanție. Așteptăm răspunsul cooperativei din Oradea ?

Pagină realizată de RĂZVAN BÂRBULESCU

Poșta redacției

● **Mircea Bărdașu** — Zalău : Din cele scrise rezultă că aveți studii superioare juridice care nu corespund activității sectiei de arhitectură și sistematizare ● **Aurica Paraschiv** — București : Mai aveți o posibilitate, recursul extraordinar ● **Florea Oprea** — București : Ne-ați trimis numai cîteva coli a'e unor acte. În ce scop ? Reveniți cu o scrisoare ● **Stanca Bodea** - com. Ulieșt (Dîmbovița) : Vă înțelegem, dar nu noi hotărîm dreptul dv. la pensie. Am intervenit la U.J.C.A.P. — Dîmbovița ● **Neculai Viziliu** — com. Pungești (Vaslui) : Reveniți cu amănunte clare, de către cine vi s-au reținut banii de concediu și pe ce motiv ● **Teofil Marcu** — Botoșani : Ne întrebați, cine și cu ce trebuie să plătiți zugrăvitul acărilor ? Răspundem : cei care o folosesc și cu bani ● **Constantin Georgescu** — București : Un fost avocat cere desființarea avocaturii, argumentele nu ne-au convins. Am clasat scrisoarea ● **Paula Tinc** — București : Dacă nu obțineți bunurile de bunăvoie, actionați-l în judecată ● **Arsene Bedrosian** - Ploiești : Trebuie să vă adresați Direcției difuzării presei pentru elucidarea cazului ● **Dorin Benea** — Oradea : 1) Vă sfătuim să aveți mai multă încredere în cei în mijlocul cărora trăiți, și încercați să înțelegeți că și alții pot avea dreptate : 2) În privința jurnalului de 4 400 pagini, aveți dreptate, păstrați-l pentru „reciclarea personală la bătrînețe" ● **F. Bivol'aru** — București : La Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională din str. Mihăil Cioranu nr. 24 îl puteți solicita pe dr. Mihai Leonfino" ● **Constantin Băluță** — com. Iancu Jianu (Olt) : Pentru imprimarea unor discuri și casete, adresați-vă la Electrecord — București ● **Gabriela Niculescu** — Horezu : Programele Radioteleviziunii Române sînt înscrise de acest fel, adresați-vă direct proprietarilor ● **Ionel Ioan** — com. Videle (Olt) : Celor patru nepoți pe care-i întreținți, statul le dă alocație fiindcă mama lor este în serviciu. Dacă tatăl copiilor nu plătește pensie alimentară, actionați-l în judecată ● **Mihai Iordănescu** — București : Întrucît dv. aveți numai un copil nu puteți contracta apartament cu 4 camere ● **Asociația locatarilor bl. C 17 str. Compozitorilor** — București : O gospodărire judicioasă a spațiului o hotărîți într-o adunare generală a locatarilor, solicitînd și sprijinul consiliului popular al sectorului ● **Florica Sîrbu** — Alexandria : Pentru vechimea dv. în muncă este necesar să depuneți dovada cerută de întreprinderea unde v-ați reîncadrat ● **Mihai Maria** — București : În caz de deces, dreptul de dispoziție asupra sumelor depuse pe libretele de economii îl au persoanele indicate în dispozițiile testamentare ; pentru date suplimentare, adresați-vă la C.E.C. ● **Aneta Matei** — București : O altă soluție nu aveți, decît să-l dați în judecată.

MARGA NEDELEA

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

DAN ZAMFIRESCU:

„Cultura română trebuie să folosească șansa ei de azi spre a deveni aluatul unei noi umanități“

— Dv., Dan Zamfirescu, v-ați făcut cunoscut prin readucerea în discuție a cazului Neagoe Basarab. Contribuția dv. a iscat mari polemici, într-un adevărat cadru internațional. Ce e cu aceste polemici? Reprezintă ele o prelungire a polemicilor mai vechi, sau au avut un accent inedit?

— Răspunsul la întrebare îl găsiți în recenta mea carte **Contribuții la istoria literaturii române vechi**, articolele **Pe marginea unei „chestiuni homerice“: Neagoe Basarab și Manuil din Corint** și **Între Neagoe Basarab și Manuil din Corint. Răspuns d-lui Petre Ș. Năsturel.** Primul articol are un motto din Nicolae Iorga, care sună astfel: „Noi suntem de o simplitate apostolică atunci cînd este vorba să primim lucruri în dauna noastră“. Din acele articole și din reproducerea integrală, în traducerea noastră, a discuțiilor ce au avut loc la Atena, în mai 1970, la al doilea Congres internațional de studii sud-est europene, veți înțelege tîlcul acestui „motto“ și veți găsi, cum spuneam, și răspunsul la întrebarea dumneavoastră.

— Într-un interviu pe care ni l-a acordat în „Flacăra“, profesorul Edgar Papu vorbea despre un „blestemat complex de inferioritate“ care, zicea d-sa, a făcut ravagii în cultura noastră și care încă supraviețuiește. Ce părere aveți?

— Eu numesc acest complex „complexul fanariot“, deoarece este produsul acelei epoci dintre 1711 și 1821, în care s-a urmărit sistematic distrugerea încrederii poporului român în el însuși, în virtuțile limbii sale, în forța sa de creație. Era o epocă de umilință politică, de izolare culturală, de dominație a unui imperiu străin prin interpuși străini, sau înstrăinați sufletește. Toți aceștia la un loc au inoculat otrava neîncrederii în noi înșine, și cu această otravă ne luptăm, de la Gh. Asachi și Gh. Lazăr pînă la Edgar Papu și Adrian Păunescu. Primii trebuiau să convingă societatea înaltă a timpului lor, români și fanarioți deopotrivă, că se poate face matematică, literatură și filosofie în limba păstorului și țăranului român, nu numai în limba lui Homer sau a lui Voltaire. În zilele noastre trebuie să te lupți ca și cu pietrele de moară spre a acredita o descoperire sau o invenție românească, ori pentru a face acceptată ideea că și românii au deschis drumuri originale în cultură, nu doar au bătut cărările deschise de alții.

— Deci, același complex, în altă ipostază.

— Exact. Dar el nu trebuie confundat cu **conștiința rămînerii în urmă** (care nu este deloc un „complex“, ci o dovadă de luciditate autocritică!) a vechilor sau modernilor noștri cărturari. Un Coresi constata (exagerînd în dauna noastră ca un Cioran avant la lettre) că am rămas **ultimii care nu avem carte tipărită pe limba** românească, dar de aici nu trăgea concluzia că **nu sîntem în stare să avem**, ci pornea să tipărească el un teanc de asemenea cărți! Marii noștri cărturari și savanți, din epoca veche și modernă, care toți au deplîns rămînerea noastră în urmă în anumite domenii, au știut cu precizie ce ne lipsește, nu s-au gargarisit cu cuvinte, dar au pus imediat umărul de au lichidat aceste întîrzieri. Conștiința vie, dureroasă uneori, a ceea ce ne lipsește în raport cu alții, ochiul viu asupra străinătății, continua comparație a ceea ce sîntem noi cu ce sînt alții, toate acestea au funcționat ca o imensă forță de recuperare, de egalizare și chiar de depășire în vremile eroice și în sufletele eroice cărora le datorăm cultura și știința românească. Toți acești oameni, care nu se iluzionau, aveau o încredere nestrămutată în virtuțile poporului lor, tocmai fiindcă se simțeau ei înșiși întruparea acestor virtuți. „Complexul fanariot“ a fost și rămîne complexul nevolnicilor. Sau al celor ce repetă programul din vremea care a născut „complexul“.

— Ce l-a făcut pe Dan Zamfirescu să sară din istoria literaturii române vechi în literatura contemporană, fără nici o prealabilă ecluzare? Se știe că idolul dv., N. Iorga, a pățit-o, procedînd la fel. Recent, din mai multe direcții, vi s-a adus tocmai acest reproș.

— A interzice unui ins cunoscut pentru studiile sale de literatură veche să se ocupe de literatura contemporană înseamnă a dogmatiza **o anomalie**, condamnată încă de G. Călinescu în prefața la **Istoria** sa! Cum adică, Ernst Robert Curtius poate scrie monumentala carte despre **Literatura europeană și Evul Mediu latin** și în același timp să fie autorul unor monografii despre Balzac și Proust și al unor studii esențiale despre Ortega y Gasset, Ștefan George, T. S. Eliot, Herman Hesse; N. K. Gudzii poate fi un specialist, universal cunoscut, în același timp în literatura rusă veche și în Lev Tolstoi; Petăr Dinecov, unul din cei mai mari și mai profunzi exegeți ai vechii literaturi bulgare, poate fi și un mare istoric al literaturii bulgare **moderne** și un cunoscător avizat al celei **contemporane**; numai subsemnatul, fiindcă am scris despre Neagoe Basarab, am devenit incapabil să văd clar valorile contemporane (cum spunea G. Dimisianu în **Vatra**) sau fiindcă sînt „slavist“ (cum zice Valeriu Cristea) nu-mi pot da seama dacă ciclul romanesc al lui Paul Anghel poate fi comparat cu **Război și Pace** al lui Lev Tolstoi sau cu epopeea lui Șolohov, atunci cînd acest **tip** de carte nu-și găsește alți termeni de comparație firești! Necesitatea „ecluzării“ este imaginară! Scriu de două decenii despre literatura modernă și contemporană și, pentru lămurirea mai clară a lucrurilor, iată, am predat Editurii „Cartea românească“ un volum de peste 500 de pagini în care patru sute conțin eseurile mele despre Budai-Deleanu, Gh. Lazăr, Eudoxiu Hurmuzaki, Bălcescu, Kogălniceanu, Hasdeu, Eminescu, Maiorescu, Gherea, Pârvan, Călinescu și, dintre contemporani, Marin Preda, Eugen Barbu, Marin Sorescu, Paul Anghel, Adrian Păunescu, Ion Lăncrănjan, M. Ungheanu ș.a.

— De fapt — după Neagoe Basarab — ce alți contemporani ați mai descoperit?

— Sînt primul ins (nu spun primul critic, deoarece nu aspir la acest titlu) care am scris, în 1965, despre Marin Sorescu, ca despre un mare creator al literelor românești. Pe atunci, în afară de Călinescu, nimeni nu intuise adevăratele lui dimensiuni... Și tot eu am scris, acum cîțiva ani, două articole care reluau, într-un moment de boicot împotriva lui Sorescu, atitudinea adoptată un deceniu în urmă. Am făcut cu ele turul tuturor redacțiilor literare, fiind refuzat, și numai Adrian Păunescu mi-a dat găzduire în **Flacăra**. Am mîndria de a fi scris, din 1968 pînă azi, despre toate cărțile mari ale lui Paul Anghel. Dacă voi fi fost întîiul exeget pe măsură al acestora doi, Sorescu și Paul Anghel, mie îmi este de ajuns. Nici Maiorescu n-a impus decît doi mari scriitori: pe Eminescu și pe Caragiale. Gloria lui Goga și a lui Sadoveanu a moștenit-o, sporind-o, de la Iorga.

— V-ați introdus într-o companie ilustră. Maiorescu, Iorga... Mă rog, dacă nu vă sperie monștrii sacri... Continuați!

— În această companie am fost introdus prima dată de Cornel Moraru, aici, în paginile **Flacării!** Deci continui. Căci Iorga, pe care-l aminteați, și care nu este „idolul“ meu, deși sînt primul ins care a reușit să strecoare la tipar un elogiu la adresa lui după lunga noapte a tăcerii scoborîtă în 1948 (a apărut în **aprilie 1959**, datorită Jenicăi Nedelcu și lui Al. Cerna-Rădulescu; următorul titlu în bibliografie este din noiembrie 1960 și a fost semnat de Mihai Berza), Iorga a fost, alături de Maiorescu și Gherea, unul din cei mai mari critici și arhitecți de epoci culturale. „Pățaniile“ sale sînt marfă de anecdotă analfabetă. G. Călinescu, care și-a desființat sistematic toți confrații de critică, începînd cu Maiorescu și Gherea, a rostit bucluca frază „de cîteva decenii încoace a fi descoperit de N. Iorga este dovada sigură a lipsei de talent“, uitînd că Blaga a fost impus de un articol al lui Iorga, și că el însuși, Călinescu, a considerat aprecierea lui Iorga atît de importantă pentru consacrarea sa, încît a citat-o în postfața volumului 5 din **Opera lui Mihai Eminescu!** Iorga n-a „pățit“ nimic ocupîndu-se de contemporani, și am arătat cîndva că cel ce a „pățit-o“ este Dumitru Micu, care a citat **pe necitite** articolul **Doi povestitori**, cu titlul anecdotic „Doi mari scriitori: Vasile Pop și Mihail Sadoveanu“. Căci, din păcate, despre Iorga se vorbește încă „după ureche“. În definitiv, cele 180 de pagini scrise de mine despre el, din 1957 începînd, și reunite acum într-un volum recent apărut la Editura Eminescu, nu sînt și ele o „ecluzare“, cum spuneați?

— Ați lansat un punct de vedere îndrăzneț, afirmînd că valorile culturii noastre aparțin nu „literaturii răsăritene“, nu celei „apusene“, ci unei „a treia Europe“. Ce înțelegeți prin această noțiune? Ce înseamnă expresia „deschiderea literaturii române spre toate azimuturile“?

— Vă referiți, desigur, la articolul **Prestigiul și actualitatea culturii românești**, retipărit în volumul **Via Magna** și în care apare acest pasaj: «I se atribuie lui Martin Heidegger, filosoful neliniștilor veacului nostru în fața existenței, o profeție: că din spațiul culturii românești și în genere **din spațiul sud-est european, această „a treia Europă“ care de la bizantini n-a mai jucat un rol major în destinele culturii universale**, comparativ cu rolul Occidentului (și al culturilor integrate lui din Europa Centrală și Răsăriteană) sau al Rusiei secolelor XIX și XX, că din această „a treia Europă“ va porni regenerarea sufletească și spirituală a bătrînului nostru continent».

— O idee seducătoare! Ce reacții a provocat?

— Am scris aceste rînduri în decembrie 1977 și ele au rămas, ca dealtfel întreaga carte, aproape fără răsunet. Mă bucur că dv. ați descoperit această idee, la care țin foarte mult, și care este centrală în concepția mea de istoric literar. Consider spațiul sud-est european, pe care și-a avut cîndva centrul marea civilizație **elenică**, apoi, prin mutarea capitalei la Bizanț (de către **latinul răsăritean** Constantin Cel Mare!) și civilizația **romanității orientale**, din care cîteva secole după aceea, pe timpul țăranilor **latini** din aceste părți Justin și Justinian, s-a închegat civilizația **bizantină**, adică civilizația dominantă a Europei medievale (cam ceea ce a fost Occidentul în epoca modernă), consider acest spațiu ca pe o „a treia Europă“ în cadrul acelei Europe **unitare** în temeiurile ei profunde, în aspirațiile și chiar în realitatea ei, încă nedeplin intuită. Căci nu numai occidentalul, dar și intelectualii greci, bulgari, români, sîrbi, albanezi, muntenegreni nu reușesc să-și reprezinte aceste culturi **într-un sistem unitar, cu niște vase comunicante, cu adînci și pluriseculare legături și interdependențe.** Pentru apuseni și pentru răsăriteni deopotrivă, singura cultură bine cunoscută și prestigioasă este cultura rusă, „Europa răsăriteană“ se identifică, literar vorbind, pentru occidental, cu literatura care a dat pe Tolstoi, Dostoievski, Cehov ș.a. Dar consider că o adevărată Europă a păcii și înțelegerii poate beneficia masiv și din existența unei conștiințe active a sud-est europenilor despre trecutul, despre solidaritatea lor istorică și culturală, despre mesajul și șansele lor actuale și viitoare.

— Mai explicit, ce rol atribuiți celei de-a „treia“ Europe?

— Această „a treia Europă“ poate contribui masiv la nașterea acelei „Europe a sufletului european“ atît de dorită, și

(continuare în pag. 16—17)

ILIE PURCARU

Constelația lirei

Vasile Nicolescu

În Alaska

Sătul de toate am preferat odată
lumea de gheață.
Mă pregătisem să vorbesc localnicilor
despre nălucile d-lui Melville.
Dar noaptea, urșii polari
au rupt toate afișele
și n-a mai venit nimeni.

Te-ai visat

Te-ai visat îmbrățișînd un rîu
dar rîul care îmbrățișase arbori și minți
rătăciți
sălbăticiuni și umbre de făpturi ce-au
[illegible]rit
parcă s-a strîns de teamă și-a pălit
dintr-o dată
ca și cînd vîntul îți luase capul
și-alergai să-l mai prinzi.

Unde nu te voi mai găsi

Clopoței, ariete de bronz, clopoței
și zăpada rugîndu-te să rămîi
pe puntea de cleștar a luminii.

Clopoței, cling-cling, clopoței
zidurile-s transparente și arborii
oicură veșnicii pentru tine.

Clopoței, zei ai dezghețului, clopoței,
munți de iasomie și lacrimi,
crînguri ușor tremurînd să te prindă.

Clopoței, migrații de sunete, clopoței
născocind vestede țărmuri
unde nu te voi mai găsi niciodată.

Pe Insurgentes la etajul 10

După miezul nopții,
singur, în arena pustie a nopții,
agonizînd ca o pasăre rău împușcată,
deasupra orașului care țipă în somn.

Cheamă norul acela

Cheamă norul acela de culoarea ceaiului
verde
și blînd și moale, pluș ireal și speranță,
burdușit de fulgere, cărunt de spaimă,
cămașă-nșelătoare-a lui Jupiter,
întinde mîna și cheamă-l
să depună mărturie să-ți spună
cît te-am strigat
prin încăperile cerului,
strigoi marin sau nălucă
exersînd la toate instrumentele
la toate corzile vîntului și ale nopții
cu mîinile pierdute în muzică

Boeing

Deasupra Oceanului, noaptea
doi pasageri, eu și un copil adormit
cu violoncelul în brațe. Îmi aud inima
alergînd în maratonul cu norii și fulgerele
o doamne, fă să tacă odată greierii aceștia
țîrîind asurzitor în ureche
și-oprește grindina aceasta ca o bătaie de
tobe
oprește ghețarii aceștia care înaintează
din toate părțile spre mine!

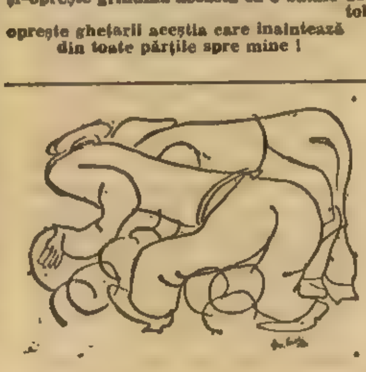

În acest număr desene de TIA PELTZ

Cronica literară

Şerban Cioculescu: Amintiri

Primele însemnări din cartea de **Amintiri** (Ed. Eminescu) a lui Şerban Cioculescu (de fapt, o reeditare cu un număr sporit de pagini a volumului din 1975) creează impresia că autorul lor se va ocupa în exclusivitate de propria lui persoană, întocmind cu pedanterie dosarul formării sale ca om şi literat. Criticul scrie despre sine cu detaşare, ca şi cum ar consacra o monografie unui scriitor ştiut doar din opere, din documente sau din mărturiile altora. Se întreprinde astfel un studiu ştiinţific în care cercetătorul îşi ia libertatea să se folosească drept material de observaţie. Cine cunoaşte „spiritul neadormit, duhul negaţiei, îndoiala agresivă" care îl caracterizează în general pe Şerban Cioculescu înţelege că acesta, în cuprinsul demonstraţiei argumentate cu multă rigoare, nu se poate sustrage plăcerii de a le exercita şi asupra lui însuşi din dorinţa de obiectivitate cît mai deplină. El pare să ne spună că aflăm mai multe despre un om dacă îl examinăm cu luciditate decît dacă îl suim pe un piedestal şi-l contemplăm cu o fervoare necontrolată. Evocarea anilor copilăriei, a bunicilor, părinţilor, dascălilor, colegilor de şcoală se face de obicei în paginile lui Şerban Cioculescu cu calmul imperturbabil al unui arheolog care ştie că emoţiile nu-l ajută cu nimic la reconstituirea unei civilizaţii dispărute. De aceea, ori de cîte ori frazele riscă să devină sentimentale autorul îşi cenzurează efuziile lirice şi strecoară cîte un comentariu sarcastic : „Îmi recitesc cu aspre mustrări lăuntrice proza lirică, despre care, în calitate de editor al lui Caragiale, îmi spun în mod autocritic că «nu mă prinde»". Şi totuşi, în ciuda reticenţei cu care Şerban Cioculescu se destăinuie, se conturează din aceste pagini imaginea unui băiat plăpînd şi sfios, care se luptă cu bolile şi cu mediul ambiant pentru a-şi afirma dreptul la existenţă. Aşa cum e firesc pentru un viitor cărturar, întîlnirea sa fundamentală rămîne cea cu cărţile : „Am fost din adolescenţă un cititor nesătios. Citeam orice-mi cădea în mînă : ziare, reviste, cărţi de ştiinţă şi mai ales de literatură". Destinul i se conturează tot mai pregnant, pînă cînd devine, încă din tinereţe, unul din redutabili noştri critici literari. Din acel moment povestitorul încetează să mai fie personajul central, se lasă în planul secund şi-i convoacă pe alţii să evolueze pe scenă sub luminile reflectoarelor. Şerban Cioculescu nu se mai scrutează pe el însuşi şi-i contemplă tot mai atent pe ceilalţi. Descrie fizionomii, sau vestimentaţia personajelor, reproduce discuţii, înregistrează vorbele de duh cu vădită încîntare, comentează diverse scrieri. Am fost încunoştinţaţi la început în mare măsură de frămîntările intime ale copilului şi adolescentului. Pe cele ale maturului mai mult le ghicim, fiindcă autorul pare să uite să le povestească, aşa cum la o vîrstă fragedă, printr-o ciudată amnezie, nu spusese acasă că a descoperit într-o magazie casa de bani a familiei pe care toţi o socoteau pierdută. Dar un lucru deosebit de important este trecut cu vederea nu numai din grija de a nu se dezvălui în public şi de a se feri de ochi iscoditori. Dacă în copilărie autorul era în permanenţă dependent de cineva, ajuns la maturitate el îşi croieşte singur o cale de la care nu se abate oricîte evenimente ar mai cunoaşte. De aceea, privirea îndreptată „înăuntru" se poate răsfrînge de acum înainte în afară şi poate observa mai bine pe ceilalţi.

Ni se perindă prin faţă o galerie importantă de figuri ale literaturii noastre dintre care amintim pe Mihail Dragomirescu, Vladimir Streinu, Camil Petrescu, E. Lovinescu, Liviu Rebreanu, N. Iorga, Ion Barbu, Ionel Teodoreanu, Adrian Maniu, Tudor Arghezi, Al. Rosetti, Lucian Blaga. Şerban Cioculescu este unul dintre cei mai preţioşi martori pe care îi putem chema să susţină o depoziţie în legătură cu aceşti „mari seniori" şi e un privilegiu pentru cultura română că autorul **Vieţii lui Caragiale** ne-a schiţat, cît mai obiectiv posibil, portretele unor scriitori pe care generaţiile noi nu au avut cum să-i cunoască. Sînt absolut pasionante aceste evocări întreprinse cu vervă şi bonomie, cu un surîs malitios sau cu grija pentru detaliul revelator. Dorinţa de restabilire a exactităţii unor fapte îl constrînge să polemizeze deseori pentru a le conferi imaginea corectă. Şerban Cioculescu posedă o vastă experienţă de bibliotecă şi viaţă care să-i permită să judece faptele contemporanilor, să le aprobe sau să se desolidarizeze de ele, ca un justiţiar incoruptibil însă plin de înţelegere faţă de cusururile omeneşti, ca o conştiinţă a literaturii noastre de azi.

GEORGE ARION ■

„Cultura română trebuie să folosească şansa ei de azi spre a deveni aluatul unei noi umanităţi"

(Urmare din pagina 15)

pe care, n-o avem, o **Europă a conştiinţei europene, a „sufletului european"**, care să ajungă a gîndi firesc orice conflagraţie intereuropeană ca pe o monstruozitate. Noi ne mirăm azi de războaiele dintre republicile italiene şi ne apare ca o ciudăţenie lupta dintre Matei Basarab şi Vasile Lupu, fiindcă secolul al XIX-lea a impus ca factor hotărîtor în istorie şi mentalitate conştiinţa **naţională** a popoarelor. Secolul XX trebuie să creeze conştiinţa **europeană** şi, mai mult, conştiinţa **ecumenică**, adică putinţa de a gîndi planeta ca o „ecumenie", ca pe o casă comună în care trebuie să domnească armonia şi înţelepciunea. **Or, acest „ecumenism" este marele mesaj al Bizanţului**, pe care noi îl moştenim direct. De aici afirmaţia mea despre „deschiderea culturii române spre toate azimuturile". Noi ne aflăm pe un punct geografic, geopolitic şi geocultural de unde sîntem obligaţi să privim şi să înţelegem, în fiecare moment, evoluţia **mondială**.

— Autentic, realul, sincerul „ecumenism" este deci mesajul mondial al „Balcanilor"?

— Întocmai. Atunci cînd popoarele din acest spaţiu promovează tot mai activ o politică de pace şi înţelegere între ele, de bună vecinătate şi colaborare, ele se află în marea tradiţie a locului, dar, totodată, elaborează, împreună, o mentalitate **mondială**, pe care o propun în locul celei ce a dus lumea pe marginea prăpastiei. Cultura română, înglobată cu celelalte culturi de pe acest pămînt împodobit cîndva de Elada şi apoi de Bizanţ, trebuie să folosească şansa ei de azi spre a deveni aluatul unei noi umanităţi, o umanitate a solidarităţii umane, în locul umanităţii încrîncenării universale, în care trăim. Nu-i puţin lucru să fii aluatul sufletesc al unei noi umanităţi! Italienii au fost în Renaştere şi ne-au arătat cum un popor care nu era nici cel mai numeros şi nici cel mai puternic în Europa a pus totuşi bazele Europei moderne. Ca să nu mai vorbim de un alt popor, care acum aproape două mii de ani, alături de greci, a elaborat temeliile sufleteşti ale omenirii pentru milenii! Iată deci ce înţeleg prin „a treia Europă" şi prin orizonturile deschise „spre toate azimuturile" ale culturii române.

— Ne-am referit mereu, în conversaţia noastră, la cartea dv. „Via Magna". Ce înseamnă „Via Magna" nu ca titlu de carte, ci ca opţiune a autorului în ce priveşte literatura română?

— Titlul cărţii este titlul unui amplu eseu din cuprinsul ei, apărut în **Flacăra**, în care pledez exact ideile de mai sus. Cultura română a trăit şi mai trăieşte încă pentru mulţi cu sentimentul că gravitează într-un fel de sistem solar al cărui centru e altundeva decît în ea însăşi şi în spaţiul ei geo-istoric şi geo-cultural firesc. A-şi găsi această „mare cale" ce porneşte din lumea noastră, din întinsul spaţiu de civilizaţie care şi-a avut cîndva centrul în Elada şi Bizanţ, care-şi are originea şi în lumea traco-getică, pe care o continuăm ca popor, şi în romanitatea răsăriteană, ce ne-a definitivat o fizionomie etnică şi spirituală cu care am străbătut istoria, a urca deci pînă la izvoarele noastre fireşti şi de acolo a reîntegra, într-o sinteză personală, experienţa umanităţii europene şi universale, mi se pare demersul normal. Din păcate, cel curent, cel obişnuit este de a deschide cărţile şi revistele altora să vedem ce mai e în lume, şi să ne aşezăm în curentul lor.

— Care consideraţi că sînt problemele cele mai stringente şi mai urgente cu care este confruntat omul de cultură în momentul de faţă ?

— Două mi se par esenţiale. Întîi, a lua act deplin de un fenomen ce ne afectează tot atît de mult ca şi criza econo-

„FLACĂRA", ACUM ŞAPTE DECENII.

Barbu Şt. Delavrancea

George Coşbuc

Vorbiţi şi scrieţi româneşte

Adecvarea expresiei

În toate domeniile muncii şi creaţiei realitatea obiectivă îşi impune legile, obligîndu-ne să acţionăm pe măsura nevoilor şi a posibilităţilor de a îmbogăţi şi de a înnobila cît de cît această realitate, — cadru firesc al activităţii noastre.

Limbajul cristalizează prin cuvinte şi fraze conţinutul material şi ideile acestui cadru, — de unde adecvarea lui la formele civilizaţiei, la nevoia gîndirii de a **exprima fidel realitatea**. Or, ceea ce caracterizează azi viaţa în ansamblul ei şi munca noastră în speţă este o mare sobrietate, aş zice chiar, fără teamă de a greşi, în nota măsurilor recente, luate de forurile competente, privind viaţa economică şi social-culturală, aş zice că austeritatea prevalează asupra oricărei revărsări artificiale de romantism prefabricat. Atunci nevoia adecvării limbajului la realităţi mă pune pe gînduri şi ne poate nemulţumi : oriunde ne întoarcem şi citim ziare şi reviste mai ales, sau ascultăm radioteleviziunea, întîlnim adesea forme pretenţioase ale exprimării, un limbaj încărcat şi retoric, cu excese de frazeologie, de epitete ornante gratuite, cu formule grandilocvente, mai ales cînd e vorba de realizări modeste în sectoare cu destule dificultăţi şi nerealizări care trebuie acoperite cu vorbe : „Dacă procurarea imenselor cantităţi de nisip **se conturează în termeni dificili pentru viitor**, dificultăţile sînt „instalate" în prezent în ce priveşte eliminarea şi curăţirea spaţiilor întreprinderilor ce-i folosesc de imense hale de nisip rezultate după turnarea şi curăţirea pieselor". Citat absolut autentic, greu de compus aşa de cei ce iubesc simplitatea expresiei, adecvarea limbajului la realitatea limpede, densă, sugestivă dintr-o mare uzină a Capitalei. Acolo desigur se vorbeşte net, direct, fără aborescenţa epitetelor şi a frazei, fără stilul învăluit al formulelor abstracte (procurarea... **se conturează în termeni dificili**).

Acum un secol, Eminescu recenzînd un almanah de la Sibiu pentru ţărănime lăuda exprimarea strînsă populară, frazele scurte (..deci mai bune" — zicea poetul), care merg direct la om şi-l lămuresc. Deşi problemele concrete azi ne copleşesc, iar detaliile sînt arzătoare, limbajul pluteşte încă euforic în sferele înalte ale abstracţiilor şi terminologiei oretenţioase, alambicate. El se desfăşoară cu inexplicabilă generozitate şi toleranţă (din partea redacţiilor) pe 2, 3, 5 coloane de jurnal, în plină campanie contra risipei de hîrtie. Dacă **limbajul** s-ar adecva la nivelul concentrării eforturilor creatoare, **în pas cu civilizaţia austerităţii impusă pretutindeni în lume astăzi**, am economisi tone de hîrtie şi milioane de ore de muncă (autori, corectori, zetari, fabricanţi de hîrtie etc.). Deci, o primă cerinţă a adecvării limbajului la realitatea noastră, în pas cu ceea ce predomină în viaţa curentă la noi şi aiurea : a vorbi şi a scrie **mai scurt, mai dens şi mai colorat.**

GH. BULGĂR ■

CAP LIMPEDE ●

Cu cărţile pe masă

După două decenii rotunde de activitate, Editura **Univers** oferă cititorilor ei un amplu catalog, reunind toate titlurile puse în circulaţie în acest interval de timp evident fertil. Utilitatea catalogului nu poate fi pusă la îndoială. Descumpăneşte însă masivitatea lui şi ne numărăm printre cei ce consideră că hîrtia cheltuită cu el se putea gospodări mai atent, mai cu grijă. Nu se poate trece cu vederea, adevărul că masivitatea aceasta, de fapt, se împlineşte prin reluarea de patru-cinci ori, în varii secţiuni de indici, a aceloraşi titluri şi autori. Trecînd peste asta, e de recunoscut că ne aflăm în faţa unei munci laborioase şi susţinute. Şi subscriem din toată inima la afirmaţia lui Romul Munteanu : „Idealul unei **biblioteci universale** conceput de Eliade Rădulescu în veacul trecut începe să devină o realitate". Numai că acelaşi catalog al Editurii **Univers** ne determină, în sfîrşit, să ne dăm seama, cu toate cărţile pe masă, că prea multe titluri ajung în prea puţine biblioteci, că unele trec atît de furtunos prin librării că nici măcar nu se văd şi că raportul dintre cerere şi ofertă, şi în domeniul de mişcare al traducerilor, rămîne constant defavorabil cererii. Oricum, felicitări Editurii **Univers** pentru tot ceea ce a făcut pînă azi ! **(P. Mihai).**

Monotip

E cu totul de prisos să insistăm asupra utilităţii apariţiei unui periodic precum cel publicat de Editura **Univers : Cahiers roumains d'études littéraires**, revistă trimestrială de critică, estetică şi istorie literară. Ne aflăm în ceasul de faţă în situaţia cînd putem prezenta străinătăţii diversitatea unor cărţi realizări ale spiritualităţii româneşti, distincte prin profunzime şi originalitate în sfera valorilor culturale universale. De aceea am îndrăzni să visăm acest fel de „caiete" cu o apariţie chiar lunară şi, desigur, de promptă regularitate. În numărul 1/1981 al trimestrialului **Cahiers...** aflăm un sumar deosebit de interesant alcătuit. O bună parte a acestui sumar este dedicată lui Panait Istrati, omului şi operei acestuia. Sumarul se deschide cu o confesiune-tabletă semnată de Elèni N. Kazantzakis, în care scriitoarea şi soţia ilustrului scriitor grec ne oferă „una din cele mai obiective şi pătrunzătoare prezentări a personalităţii tumultuoase şi contradictorii a lui Panait Istrati". Despre preţuirea şi prietenia de care s-a bucurat Panait Istrati din partea soţilor Kazantzakis vorbeşte şi Pericle Martinescu, care a întreţinut o corespondenţă asiduă cu ei. Puncte de vedere interesante, întemeiate pe adevărul documentelor, interpretarea obiectivă a împrejurărilor, emit Al. Oprea şi M. Ungheanu în „dialogul" despre Panait Istrati şi scrisul său. Devotatul prieten al lui Panait Istrati şi activul păstrător al memoriei scriitorului, Alexandru Talex, evocă marea prietenie dintre autorul **Ciulinilor Bărăganului** şi Romain Rolland, aşa cum reiese ea din corespondenţa dintre cei doi scriitori. Pompiliu Marcea comentează cu subtilitate „povestirile" lui Panait Istrati, găsindu-le o trăsătură esenţială în consubstanţialitatea lor cu peisajul-obiect, de unde senzaţia de **trăit** a acestora. Inspirată, prezenta dialogurilor radiofonice Roger Dadoun — Roger Grenier şi Roger Dadoun şi Gérard Ponthieu. Alte rubrici şi compartimente întregesc sumarul numărului, cărora, neîndoios, cititorul le va aprecia substanţa. **(Traian Stoica)**

Vicşorenii la Craiova

Celebrii olari-artişti ai Hurezului, Eufrosina şi Victor Vicşoreanu, dezmiţînd un articol al nostru mai vechi („Flacăra", iunie a.c.) în care deplîngeam o prelungită absenţă publică a celor doi, au deschis în Casele Băniei

mică mondială pe care o traversăm, şi anume **deculturaţia.** Termenul a apărut în Occident, unde fenomenul bîntuie cu virulenţă. Deculturaţia este, ca şi dispariţia îngrijorător de rapidă a pădurilor, ca şi tot mai gravul dezechilibru ecologic, un fenomen caracteristic epocii noastre, cu contrapartea ei, care în cazul dispariţiei pădurilor este înaintarea deşerturilor, fenomen la fel de grav ca şi cursa înarmărilor şi proliferarea cancerului şi a bolilor degenerative. În măsura în care progresează deculturaţia, porţiunea de **umanitate** din specia bipedă se retrage, omul fiind o cucerire grea asupra animalităţii, ca şi polderele olandeze, cucerite prin ridicarea de diguri în faţa apelor oceanului şi necontenita veghe asupra lor. **Cultura** este pirghia ce ţine omul ca **om.** Pe măsură ce factorul **cultură** devine tot mai restrîns în viaţa societăţilor secolului nostru, înaintează pitecantropul.

— **Atribuiţi deci culturii un fel de funcţie soteriologică ?**

— Da. Cultura, Cenuşăreasa tuturor bugetelor din lume, are astăzi misiunea supremă de a salva **omul** de ceea ce ameninţă să devină o specie nouă, nu de „supraom" (dealtfel, ferească-ne viaţa de „supraoameni" ca Hitler!), ci de **subom** şi de **neom.** De modul cum se va pătrunde de această misiune şi o va îndeplini sau nu, depinde locul ei în cadrul societăţilor, prestigiul ei, locul ei în rîndul activităţilor umane.

— **Credeţi că aceasta este o problemă specifică şi omului de cultură de la noi ?**

— Nu. Chestiunea de mai sus priveşte omul de cultură de pe toate meridianele, şi deci şi pe cel român, în măsura în care participă cu adevărat la universalitate. A doua problemă ne priveşte însă numai pe noi : este de urgenţă nevoie să ieşim din era în care doi-trei mari scriitori se încălecau între ei, socotind gloria un ciolan de împărţit, şi la care cu cît vin mai mulţi, cu atît devine mai mic pentru dinşii.

— **Poate că totuşi — e o lege a fizicii — chiar devine mai mic.**

— Ştiu eu? Pînă de curînd am crezut că „a număra foile din plăcintă" este o butadă ce nu-şi va găsi niciodată exacta ilustrare, dar, iată, sînt unii care propun să nu se mai plătească **citatele** din articolele de critică ! G. Călinescu deci nu ar primi drepturi de autor decît pentru o jumătate din **Istorie,** fiindcă cealaltă jumătate sînt acele nestemate scoase de el din zecile de mii de pagini citite şi făcute a străluci mirific, încrustate în exegeza sa genială, pe care o fundamentează ! Cînd am predat manuscrisul **Accente şi profiluri** mi s-a spus : «Nu poate să apară anul acesta fiindcă mai ai o carte la „Eminescu" !» „Bine, dar anul trecut şi în 1978 şi în 1976 nu mi-a apărut nici o carte, asta nu interesează pe nimeni ?" „Nu ! Nici un autor să nu publice două cărţi într-un an". Iată, deci, adevăratele noastre probleme. Dealtfel, pe vremea cînd nu aveam decît 3—4 scriitori cu adevărat reprezentativi, ei puteau nutri iluzia că, desfiinţîndu-se între ei, au şansa să rămînă „unici". Azi, cînd există peste 20 de scriitori — poeţi, dramaturgi, prozatori — care pot sta cu cinste în galeria valorilor perene ale literaturii române, a crede că un pamflet de Constantin Sorescu poate „desfiinţa" pe Augustin Buzura, sau că tăcerea unei duzini de critici poate împiedica aşezarea lui Paul Anghel pe locul ce i se cuvine, sau că hachiţele unuia sau altuia pot anula prezenţa de elefant ce-şi taie cale prin cea mai deasă junglă a unui Lăncrănjan, este o copilărie şi expune la ridicol ori compasiune. Sîntem deci datori, **constrînşi** chiar, să fim uniţi în numele **culturii** şi al misiunii geniului creator românesc în lume, altfel vom pieri sub tăvălugul deculturaţiei, care, ca şi criza economică, nu se mai opreşte la graniţă. Trebuie să ne deprindem a ne cunoaşte şi recunoaşte şi a ne ridica deasupra norilor. Este datoria generaţiei noastre „de mijloc" să introducă acest nou stil în viaţa literară şi am fost realmente emoţionat şi întărit citind unele din cele mai entuziaste cronici la **Fluviile** în revistele conduse de **prozatorul** D. R. Popescu şi **dramaturgul** Marin Sorescu. După cum n-am putut eu însumi sublinia dimensiunile personalităţii lui Paul Anghel decît în **Argeş,** condus atunci de Tomozei, şi pe ale lui Sorescu în **Flacăra** lui Păunescu. Nu este şi acesta un semn că păşim pragul altei ere literare? Cu încredere în noi şi în viitor!

„FIGURI CONTIMPORANE", VĂZUTE DE ISER

Mihail Sadoveanu

Şt. O. Iosif

CAP LIMPEDE ●

din Craiova o expoziţie de ceramică de zile mari. Sîntem încîntaţi de a fi dezminţiţi astfel! Splendidele „taiere" (farfurii), vaze de flori, servicii de masă şi alte plăsmuiri ale pămîntului hurezan, ridicat la rang de artă sub ilustra semnătură a Vicşorenilor, atrag, ni se spune, mii de vizitatori. **(I. Purcaru).**

Album Enescu

Cu prilejul aniversării celor 100 de ani de la naşterea lui George Enescu, Editura Meridiane a tipărit în ediţie bilingvă (română-franceză) **Albumul Enescu,** într-o frumoasă prezentare grafică. Cuvîntul înainte **(Luceafărul muzicii româneşti),** semnat de compozitorul prof. **Zeno Vancea,** este îmbogăţit de cîteva din gîndurile lui Enescu. Iată această grăitoare mărturisire : **„Nu mi-am servit ţara decît cu armele mele — pana, vioara şi bagheta mea... Viaţa mea toată mi-am pus-o fără preget în serviciul artei : iar arta mea e pusă la dispoziţia lumii întregi".** Foarte interesante, de asemenea, mărturiile despre Enescu aparţinînd altor personalităţi din lumea muzicală românească sau internaţională, contribuind la luminarea din diferite unghiuri a vieţii şi operei marelui nostru compozitor. Este, de fapt, ceea ce şi-au propus cei ce s-au îngrijit de alcătuirea albumului : redactor — **Viorica Rozalia Matei,** coordonatorul lucrării — **Gheorghe Firca,** prezentarea grafică şi coperta — **Valeriu Giordic,** traducerea în franceză — **Nicolae Maria Magdalena-Sachelarie,** redactarea versiunii franceze — **Manuela Coravu,** tehnoredactarea — **Doina Podaru şi Valeria Petrovici.** Lucrarea s-a realizat cu sprijinul Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste, Uniunii compozitorilor şi Muzeului muzicii româneşti.

Albumul Enescu supleneşte o mare absenţă : cartea de amintiri semnată de **Bernard Gavoty. Les souvenirs de Georges Enesco,** Flammarion, Paris, 1955, singura biografie enesciană apărută pînă acum, dar care, din păcate, nu s-a tradus în românește. Prin apariţia acestui album, avem însă, în sfîrşit, un bogat material biografic privitor la „Luceafărul muzicii româneşti". **(Cornelia Barbu).**

Monumente în suferinţă

● Jur-împrejurul mormîntului lui Avram Iancu de la Tebea — după cum ne semnalează Tiberiu Vanca, iniţiatorul revistei vorbite **Agora** din Brad — se vîntură ideea vopsirii lui în trei culori diferite. Încă nu ştim exact cui i s-a năzărit această idee, însă ţinem să subliniem faptul că unii dintre cei ce ne fac viaţa ternă ar trebui, să fie ceva mai atenţi cînd se hotărăsc să pună mîna pe cutiile cu vopsea. Un mormînt care a stat mai mult de un veac neatins de idei nefericite mai poate dura sub soarele ţării încă un veac, nevopsit.

● Ne-am învîrtit plini de nedumerire în jurul monumentului lui Avram Iancu din Cîmpeni şi ne-am adresat o întrebare firească : prin ce miracol statura unor eroi intraţi în legendele istoriei românilor ajunge să scadă la dimensiunile derizorii ale unor monumente trase la fir ? Nu sînt puţine colţurile de stradă anoste după care ne poticnim de obeliscuri enorme, dedicate nimănui sau oricui, în timp ce acolo, la Cîmpeni, în patria lui Avram Iancu, îl zilim pe eroul patriei sale să încalece un ponei, şi după asta ne mai şi străduim să imprimăm statuii sale ecvestre o tentă impresionantă, ticluind fotografii din unghiuri bine alese. Şi ar mai fi de scos în evidenţă un adevăr : două dintre văile hărăzite dintotdeauna moţilor — valea Arieşului Mare şi valea Arieşului Mic —, din punctul de vedere al artei monumentale, au fost pur şi simplu luate în întreprizâ, ca teritoriu exclusiv al unei viziuni plastice de asemenea exclusive. Printre atîtea ferestre deschise spre Ţara Moţilor, ar fi cazul să deschidem şi o fereastră dinspre Ţara Moţilor spre o artă care s-o reprezinte şi altfel decît convenţional... **(M. Pelin)**

Film

„Învingătorul"

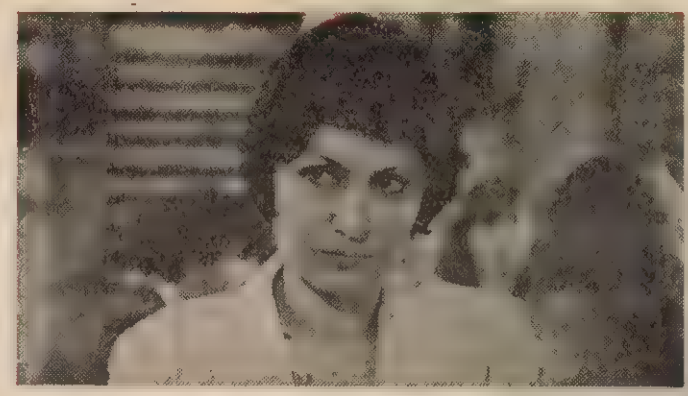

Învingătorul este în realitate învins. Învingător este numai în ring şi în ring victoriile nu sînt eterne. În contractul cu viaţa, învingătorul este trasă pe sfoară. De soţie, de cumnaţi, de prieteni, de responsabilii asociaţiei sportive. Şi totuşi, învingătorul nu este un nătăfleţ. Este boxer. Un campion naţional, olimpic şi european. Un bărbat robust, cinstit, modest, integru. „Învingătorul" este învins în buna sa credinţă. Credinţa că în viaţă nu trebuie să lupţi, credinţa că e suficient să rămîi fidel ţie însuţi, credinţa că făcîndu-ţi onest datoria mecanismul social care te-a propulsat la lumină deţine în el şi resursele autoprimenirii. Realizatorii filmului (Dumitru Furdui — scenariu ; Tudor Mărăscu — regie) plasează acţiunea în perioada denumită de critica literară a obsedantului deceniu. Conştiinţele preparate în eprubeta ascetismului vor claca în impactul cu realitatea. Cristea Soare, acesta este numele protagonistului, este intransigent cu el însuşi în primul rînd. El îşi face datoria faţă de ţară, mecanismul să şi-o facă pe-a lui. Fetişul se face ţăndări. Forţat să acţioneze, din mecanism nu apar decît cîţiva indivizi venali, prinşi în articulaţiile lui. Mecanismul nu există. Iluzia se risipeşte. Ce o va înlocui ? O altă iluzie ? Deocamdată, învingătorul trebuie să ia totul de la început. Îşi fură propriul copil. Fuge. Este ajuns din urmă. Se bate, de data aceasta de-adevăratelea, şi este pe punctul de a fi învins. Cade în genunchi în faţa agresorilor şi se roagă. Rugăciune de îndurare, întoarcere la condiţia primordială. Restul n-a fost decît aparenţă, vrajă. Jocul prin care alţii, folosindu-l, au învins. În viaţă, află acum, nu există iertare. Învingătorul se ridică, dar cu ranga în mînă. Lecţia lui Cristea Soare a luat sfîrşit.

Copleşit parcă de greutatea premiselor pe care trebuie să le dezvolte, regizorul se grăbeşte spre finalul salvator preocupat mai mult să confirme decît să afirme. El confirmă, este adevărat, dar filmul nu e dospit în elementele sale naturale. Rămîne necrescut îndeajuns, cu soluţii expediate sau împrumutate. Enunţă, nu dezbate. Cinecastul trece întreaga greutate pe forţa de sugestie a mesajului, pe care-l caligrafiază frumos şi cu pricepere, dar fără emoţie. Un frig îngrozitor cutreieră sentimentele protagoniştilor. Vehicule ale unui protest, ei rămîn neînsufleţiţi mai ales din grabă creatorului de a concluda, nu de a analiza. Exerciţiul de stil, oricît de frumos şi de promiţător ar fi, nu poate înlocui stilul, meditaţia proprie. Caligrafiind numai, Tudor Mărăscu creează cadre minunate, cadre ce concurează cu cele mai bune realizate de colegii săi de generaţie, cadre care seamănă cu altele, din filmele mari din alte cinematografii, dar tocmai de aceea întregul nu este unitar. Eroul bîjbîie cu datele unor psihologii străine biografiei lui, nu se întregeşte pe sine, este discontinuu, sec, placid, mărunt. Nu trăieşte. Interpretează o partitură cîrpită din mai multe partituri şi nu ajunge niciodată la aria care să-i măsoare adevărata înălţime.

Scenariul : Dumitru Furdui ; decoruri : Nicolae Şchiopu ; costume : Hortensia Georgescu ; muzica : Dinu Petrescu ; imaginea : Valentin Ducaru ; regia : Tudor Mărăscu. Cu : Marian Culiniac, Tora Vasilescu, Nicolae Praida, Ion Anestin, Constantin Brînzea, Radu Panamarenco, Mihail Stan, Zoe Anghel-Stanca, Traian Dănceanu, Florin Boby Hristache, Aurel Cioranu, Bogdan Stanoevici, Ştefan Maitec. Film realizat în studiourile Centrului de producţie cinematografică „Bucureşti".

NICOLAE CRISTACHE ■

Cronica spectacolelor ● ultima oră

TREI PREMIERE

Dintre premierele teatrale ale acestei toamne ne-au reţinut atenţia cea puţin cîteva, între care la loc de frunte prin densitatea ideatică a textelor şi prin calitatea interpretării — menţionăm „Mormîntul călăreţului avar" de D. R. Popescu, în regia lui Mircea Marin (Teatrul Lucia Sturdza Bulandra), „Diavolul şi bunul Dumnezeu" de Jean Paul Sartre, în regia lui Silviu Purcărete (Teatrul Mic), „Karamazovii", în lectura dramatică a lui Horia Lovinescu şi Dan Micu, regia Dan Micu (Teatrul Constantin Nottara). Asupra acestor spectacole de excepţie vom reveni pe larg în numerele viitoare ale revistei. Pînă atunci, ne mărginim să transcriem, într-o listă prin forţa lucrurilor incompletă, numele cîtorva dintre cei care au contribuit la realizarea acestor acte artistice de ţinută: Mariana Mihuţ, Irina Petrescu, Anca Vereşti, Ion Besoiu, Victor Rebengiuc, Mircea Diaconu („Mormîntul călăreţului avar"), Dan Condurache, Nicolae Pomoje, Nicolae Iliescu, Monica Ghiuţă, Carmen Galin, Mihai Dinvale, Dinu Ianculescu („Diavolul şi bunul Dumnezeu"), George Constantin, Dragoş Pîslaru, Alexandru Repan, Ştefan Sileanu („Karamazovii"). În imaginea noastră: Monica Ghiuţă şi Dan Condurache în „Diavolul şi bunul Dumnezeu". **(C. B.)**

Un muzeu in labirint

Dürer, între măsură şi exces (III)

Ce este frumuseţea?

2.

Dürer : Adam şi Eva

Adam şi Eva, din cele două panouri aflate acum la Prado, ne poartă, se spune, spre frumuseţea pură. Dar cum eu nu ştiu ce înseamnă „frumuseţea pură", această precizare nu mă poate ajuta. Nu-mi rămîne decît să-i privesc din nou pe Adam şi Eva, aşa cum ni-i înfăţişează Dürer, pentru a încerca să înţeleg singur ceea ce ar fi de înţeles. În fond, o operă de artă este ceea ce sîntem în stare să vedem în ea.

Într-adevăr, fiecare se gîndeşte, poate, la altceva văzînd aceşti primi oameni despre care Dürer nu ne spune nimic ; dacă sînt izgoniţi acum din paradis, ori n-au descoperit încă vina ; dacă se iubesc sau sînt indiferenţi, existînd ca arborii, liberi de păcat şi de orice speranţă ; dacă merg unul spre altul ori se despart... La urma urmei, toată povestea noastră pe pămînt poate fi spusă cu ajutorul a doi oameni, un bărbat şi o femeie. Şi fiecare dintre noi îşi poate alege din această poveste ce i se potriveşte mai mult sau ce îl atrage mai mult.

Pe mine, de pildă, mă interesează în această clipă pămîntul pe care calcă, dansînd parcă, Adam şi Eva în panourile lui Dürer. Pămînt ? Nu, m-am înşelat, m-am grăbit. El nu merg pe un pămînt obişnuit. E un sol lunar, arid şi pietros pe care nu creşte nici un fir de iarbă. Un soi de deşert. Sau chiar deşert. Dar un paradis într-un deşert ? Ce fel de paradis mai e acesta ? Tiţian, Rubens şi toţi ceilalţi pictori pe care i-a atras această legendă (ori, mai degrabă, s-au folosit de ea pentru a picta nuduri) ne-au înfăţişat un cu totul alt gen de paradis. Un fel de parc tropical, luxuriant, prolix şi tandru, unde vegetaţia, senzuală şi caldă, e aliatul şarpelui. E greu să rămîi inocent într-un asemenea decor care te îmbie la dragoste, par să ne sugereze pictorii respectivi. Dürer face excepţie de la regulă. El ni-i arată pe Adam şi Eva într-un paradis ciudat, în care vegetaţia a fost exterminată şi unde, în afară de conturul unui arbore împus de legendă, nu se vede decît un sol deşertic presărat cu pietre.

Aşadar, în locul luxului vegetal, un pustiu arid. În loc de o natură paradisiacă, singurătatea cea mai desăvîrşită. Dar cum se poate teme cineva să fie izgonit dintr-un deşert ? Şi ce nostalgie e aceea care are la bază un pustiu pierdut ? În spatele lui Adam şi al Evei nu se vede nimic. Nici un amănunt. Un fond negru.

E greu să credem că Dürer a vrut să demitizeze legenda ; că a văzut în paradisul pierdut singurătatea pierdută şi în păcatul originar primul semn de libertate a omului în faţa lui Dumnezeu. Şi totuşi... Îmi repet că un artist spune mai mult decît a vrut să spună şi, uneori, chiar altceva decît a vrut să spună. În timp ce caut o explicaţie pentru pustiul din jurul acestor nuduri...

Adam seamănă izbitor cu Apolo. Eva are o albeaţă de porţelan. Ne amintim că nici grecii n-au avut nevoie de naturi abundente pentru a-şi plasa în ele ideile. Geografia lor secetoasă i-a învăţat luxul simplităţii, iar marmura n-a avut niciodată un piedestal mai bun decît stînca goală de pe Acropole. Şi e oare o întîmplare că Dürer însuşi, îmbătrînind, a ajuns la concluzia că simplicitatea e scopul extrem al artei ? Poate că Dürer a refuzat peisajul în cele două panouri pur şi simplu pentru a pune în valoare nudurile, care se scaldă astfel într-o tăcere primordială. De altfel tot el, folosind acul de gravat, ni i-a arătat altădată pe Adam şi Eva într-o pădure cu aer nordic. De deşertul pe care calcă, la Prado, Adam şi Eva mă face să trec peste obiecţii şi să mă aventurez în supoziţii, fie şi lipsite de orice temei. Nu cumva ceilalţi pictori au urmat prea cuminte legenda ? Poate, omul n-a fost izgonit din paradis, ci a fugit din paradis. Din singurătate. Şi, oricum, la Dürer cei doi poartă întreaga răspundere pentru păcatul şi pentru dragostea lor. Ei nu datorează nimic peisajului. Dimpotrivă, îl contrazic. Deoarece într-un deşert omul descoperă, de obicei, asceza, nu dragostea. În felul acesta, îmi zic, Dürer pare convins că Adam şi Eva n-au descoperit dragostea întîmplător. Şi că omul a început prin a iubi lumea ; abia apoi s-a gîndit uneori să renunţe la ea, asceza fiind reacţia unui om deja vinovat.

Undeva între cele două panouri se joacă, s-a spus, destinul nostru, vinovăţia noastră, iar pasul de dans, pe solul ars, sugerează fragilitatea condiţiei umane. Asta îmi aduce aminte o ironie a lui Dürer : „Sînt destui neciopliţi care zic că arta l-ar face pe om trufaş". Căci, iată, în *Adam şi Eva* arta ne arată, dimpotrivă, cît de vulnerabili sîntem şi tocmai de aceea cîtă nevoie avem să nu renunţăm. Frumuseţea greacă poartă aici, în ea, anxietăţile omului gotic, dar şi o sete din totdeauna. Şovăind, pictaţi pe două panouri separate, cei doi se apropie, simţim, unul de altul.

Poate, Dürer n-a ales totuşi întîmplător solul unui pustiu ostil. Într-un deşert nu poţi să speri altceva decît să fii izgonit. Într-un asemenea paradis, a rămîne nu e un privilegiu, ci o pedeapsă, iar dragostea nu mai e o vină, ci unica soluţie pentru a ieşi din deşert, din singurătate. Pentru a deschide închisoarea, cum va spune Van Gogh şi mă surprinde că-l asociez pe austerul Dürer, hotărît să-şi urmeze destinul după ordinea supremă, cu un pictor care a umplut Golgota cu lanuri de grîu. Dar pe coridoarele labirintului dispar nuanţele şi deosebirile. Nu mai rămîn decît cele două sensuri. Ca şi în paradisul lui Dürer unde, dansînd, Adam şi Eva se apropie din ce în ce mai mult de clipa cînd vor fi, în sfîrşit, izgoniţi din singurătatea în care s-au născut.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Bacovienii

Straniu şi cu totul singular „cazul" lui George Bacovia în literatura noastră ! Şi am lăsat inadins să treacă evocarea amintirii lui, la un secol de la naştere — cu răsfăţul frăgezimilor de gînduri plebiscitar al obştei scriitoriceşti pentru om şi operă — ca să însemn aici adevărul că generaţia mea i-a iubit cu fervoare şi statornicie poemele (întotdeauna cu genele umezite de o lacrimă), o altfel de iubire decît pentru Arghezi, pentru Blaga şi pentru Barbu şi într-un total altă decît aceea pentru Octavian Goga, — rapsod al suferinţelor şi vrerilor colective, orchestrator al tuturor năzuinţelor şi visărilor româneşti, de şoaptă şi de candelă.

Cred că niciodată, nicăieri şi nici într-o limbă, un poet nu s-a servit de un lexic atît de elementar şi de limitat — dar stors de toată substanţa lui — ca George Bacovia şi să ne dea cu el, pe aceleaşi teme şi ele reduse, o atît de nemărginită şi neperisabilă poezie, cu o atît de obsesivă şi inimitabilă atmosferă contagioasă.

Bacovia a făurit din dezolări şi din tristeţe, din resemnări şi din însingurări — din tot cenuşiul existenţei — din deprimanta coclea-lă a toamnelor putrede şi din monotonia larvară a tîrgului de provincie, fără îmbobocirea nici unei speranţe, cu vegetările-i plate şi egale şi cu vegetaţia lui tincturată de palori, de destrămări şi de maladii, care-ţi lasă sentimentul amurgirilor şi al decesului, — un ceremonial unic şi un metal preţios, care sînt numai ale lui, etalon bacovian, pe care timpul nu-l oxidează şi moda nu-l devalorizează.

L-am asemuit mental întotdeauna cu Mallarmé fără să fie între ei — e de la sine înţeles — nici o apropiere posibilă şi nici o înrudire de creaţie sau de spirit ; şi l-am asemuit pentru o îndoită coincidenţă : şi de la unul, ca şi de la celălalt, ne-a rămas o operă restrînsă şi, în al doilea rînd, pentru că albului major din poezia lui Mallarmé, ca într-o replică necătutată şi neurmărită, el aduce în strofele lui negrul major, sau, cum spune însuşi Bacovia, „noian de negru". Şi mai cred, exceptîndu-l pe Eminescu, că nici un alt poet n-a influenţat, aşa de vizibil, atîţia ostenitori într-u stihuire, ca George Bacovia.

Nu vor fi fost poeţi mari, nu vor fi deschis monade noi pe cerul poeziei, dar sînt, incontestabil, sensibilităţi care merită să scuturăm de pe umbrele lor colbul uitării şi să le înviem o clipă cîntecul pierdut.

Sînt bacovienii. Şi toţi nu mai sînt : iar centenarul Bacovia mi l-a reîmprospătat în memorie.

Am fost prieten cu ei şi unul cîte unul s-au dus în celălalt tărîm. Îi numesc cu numele lor „însemnat" pe cîte o carte : D.N. Teodorescu, N. Milcu, Dem. Basarabeanu, Alexandru Călinescu şi Pavel Nedelcu, amîndoi aceştia din urmă concetăţeni de-ai mei. Şi încep prezentîndu-l pe D. N. Teodorescu, dorohoian de origine, născut în 1895 — cel mai în vîrstă dintre toţi şi care le-a supravieţuit tuturor acestora, fără să ştiu cînd a murit. În orice caz, în timpul ultimului război îl mai întîlneam citeodată. Fusese, mi se pare, multă vreme, slujbaş la Ministerul Comunicaţiilor şi a lăsat tipărite trei plachete de versuri : *Noptile*, Iaşi 1917 cu ilustraţiile lui Aurel Dragoş (aşadar, debutează editorial cu un an după George Bacovia), apoi *Foi galbene*, Bucureşti, 1921 şi *Strofe pentru suflet*, Bucureşti 1928. De asemenea, proză sub trei titluri : *Radeş* în 1926, *Cordbii de hîrtie* în 1934 şi *Călăreţul colorat* în 1935.

Citez, spre exemplificare, din volumul „Strofe pentru suflet" :

Clipeşte felinarul şi se stinge,
Pierzîndu-se în noaptea de afară,
Nu-i nici un tren să fluiere
la gară, —
Şi ninge... ninge... ninge... ninge...
ninge...

Altă strofă :

Prin noaptea asta trec... şi
noaptea trece
Pe-alei, printre copaci şi
peste mine...
Un nor dezmiardă faţa lunii pline
Şi totul tace... şi-i tîrziu...
şi-i rece...

Şi încă una :

Nori negri năvălesc pe cer
Aşa cum nu am mai văzut,
Nu-i nici o clipă de pierdut,
Zoreşte-te corăbier.

Culeg mai departe :

Pe suflet întunericul m-apasă
Şi-mi trag pe ochi trudite pleoape,
Şi-aud mereu, aud tot mai aproape,
Aud cum noaptea-mi bîjbîie
prin casă.

În sfîrşit, ultimele două catrene, din două poeme diferite, îmbibate de bacovianism :

Şi-n noaptea asta lungă şi pustie
Nici lilieci spre mine nu
se-ndreaptă,
Dar sufletu-mi tresare şi aşteaptă
Căci sufletul tău trebuie să vie...

Stau lîngă tine şi nimic nu văd,
Stau lîngă tine şi nimic n-aud
Stau lîngă tine pînă-n suflet ud, —
Şi plouă... plouă... plouă a prăpăd.

Acesta a fost bacovianul D. N. Teodorescu. Despre ceilalţi, în „Flacăra" viitoare.

L. KALUSTIAN ■

Desene pe asfalt

O lacrimă

Toamnă bacoviană...

Formulă comod-obsesivă pe care o utilizăm de ani mulţi aşa cum spunem **cerul albastru ca o mare** (poate cea mai veche „metaforă" a omului, devenită prin uzură o expresie de planetară banalitate), aşa cum spunem că ploaia... plînge.

Deci fastuos declin autumnal drapat în catifele bacoviene.

Pînă acum cîteva zile o femeie mărunţică, toată numai suflet (altă locuţiune comună de neînlocuit), se ocupa de organizarea Centenarului nașterii soţului său. Agatha Bacovia a avut norocul de a se uimi de fastul cu care memoria lui George Bacovia a fost celebrată. Cel mai trist şi cel mai singur dintre poeţii lumii, cel despre intimitatea căruia nu s-a cunoscut mai nimic atît timp cît a trăit, devenea brusc un component al Carului Mare al poeziei româneşti ce are vîlvori astrale ce se numesc Eminescu, ori Blaga, ori Barbu. I s-a recunoscut, fără putinţă de tăgadă, geniul. Că e mare poet i se mai spusese. Mare poet : da, aceasta e cea mai tocită şi mai arbitrară alcătuire de cuvinte. Era „veche" şi pentru Ginditorul de la Hamangia ţinîndu-şi capul greu de gînduri, cu palmele, pentru a se apăra de potopul (verbal) al pulooasei sale Xantipe. Mare poet : dar cine n-a trăit stupoarea de a se vedea etichetat astfel ? Lista autorilor despre care s-a rostit prin timp cum că ar fi mari poeţi concurează cartea de telefon a oraşului Weimar, să zicem, ori Gura-Humorului.

Pentru proliferarea meritată a geniului bacovian meritul e de împărţit între fecundul pămînt românesc ce l-a ivit pe poet şi mîna de tărînă ce l-a fost trup.

Şi încă...

Încă se mai poate numi un „autor" al irepetabilei minuni : femeia mărunţică, purtătoare de rochii vechi, umbrele vechi şi amintiri vechi şi ele, femeia care a fost nu doar consoarta-copilă a mai virstnicului său bărbat de care s-a legat prin destin. Fără ea (se poate spune fără greş) nu numai că o parte din poezia bacoviană n-ar fi ajuns pînă la noi dar chiar firava făptură a poetului n-ar fi putut dăinui. Ea l-a apărat cu o devoţiune demnă de patimile eroinelor greceşti, ea l-a ocrotit de spaime şi obsesii şi a trudit pentru a crea în jurul poetului o atmosferă dacă nu fericită (poeţii nu prea au parte de aşa ceva) barem suportabilă. I-a înţeles deprinderile (nu putine bizare) şi s-a străduit să fie punte între realitatea străzii, istorică şi irealitatea în care, abstras mizeriilor diurne, poetul trăia. Or, mai corect spus, supravieţuia. Teribil de săracă, s-a jertfit renunţînd la tot ce putea îndulci existenţa (între două războaie, ce-i drept, mondiale) unei femei frumoase şi răsfăţate în domnişorie şi a construit din salariul mizer de profesoară la şcoli de cartier şi din simbolicele sume cu care rareori îi se onorau stihurile, ale lui G.V.B. dar şi ale ei, o căsuţă în strada Frăsinet, nu departe de cimitirul Şerban Vodă. A încropit din mobile disoarate un interior ce putea părea chiar elegant : într-un spaţiu nu mai mare ca al unui lift a făcut „biroul" poetului, prevăzut cu un pătuc şi un scaun. G.V.B. scria pe genunchi, ca un scrib sumerian, cu creioane-chistoc. A cumpărat şi un radio la vremea cînd. scule ecotice, hiriitoarele se vindeau scump, pentru ca seara, pe întuneric, poetul să-l audă pe Chopin...

Bacovia, de cum scria o poezie, socotea că n-are rost s-o şi conserve şi o arunca la coş. Esenţial i se părea să poţi scrie o poezie, nu s-o tipăreşti (o, cîţi poeţi publică azi poeme pe care nu le... scriu!) şi Doamna Agatha culegea manuscrisele, altfel superb caligrafiate, le netezea cu maşina de călcat şi le păstra în mape. A fost alcătuitoarea tuturor ediţiilor Bacovia. Fără a fi un hîrsut, marele ei soţ refuza contactul cu presa, cu publicaţiile literare îndeosebi, nu iubea interviurile şi fotografiile, slujbele şi premiile culturale şi le întorcea spatele vizitatorilor inoportuni. Bruma de publicitate creată în jurul numelui celui căruia îi spunea nu bărbatul meu, soţul meu, George ori Gheorghe (!) ci Poetul, Doamna Agatha a întreţinut-o. Într-o zi a primit chiar, prin poştă, invitaţia de a da relaţii despre „defunctul" său soţ, care „defunct" tocmai cînta la vioară în odaia lui cît o cutie de vioară.

Războaiele Doamnei Agatha cu editorii operei bacoviene, cu autorii de statui, cu graficienii, au rămas proverbiale. Şi Poetul ei a devenit Poetul unei întregi ţări.

Odată terminat jubileul bacovian, Doamna Agatha s-a dus să doarmă într-un mormînt tot de mîinile sale desenat şi plătit, alături de Poet şi de o soră adorată.

Am întrebat-o cîndva dacă se simte răsplătită în marea ei tertă. A scos din raft volumul Bacovia — Opere din Fundatiile Regale şi l-a deschis la pagina pe care Poetul scrisese cu plumb (dar şi cu „Plumb") cuvintele, trei: „Doamnei mele Agatha".

— Mi-aş fi putut dori mai mult ? a întrebat...

O lacrimă.

O lacrimă pentru memoria Doamnei poeziei bacoviene...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

Spaţiul noblefei umane

Santa Maria Novelle : frescele de Ghirlandajo din sacristie. Patetism etic de legendă, cu apoteoza sublimă a evenimentelor. Spaţiul şi figurile îndumnezeite de curbe largi armonice şi atotcuprinzătoare. Drapajul şi gestica personajelor umple tot spaţiul de noblefea umană şi de măreţia actului său. Aici arta a devenit perfectiune prin imboldul interior din tăria evenimentului care constituie el însuşi o transcendere. Elementul plastic în fresca lui Ghirlandajo ajunge la cea mai reuşită formă, în care ideea înnobilează trupul, chipul şi fapta omenească. Toate spaţiile sînt ordonate prin coloanele de temple unde interiorul ajunge maximum de tensiune a înnobilării. Iată spaţiul, ca loc nobil pentru a conţine omul şi mişcarea sa. Un personaj feminin care aduce daruri unde trupul îmbrăcat în văluri pare că zboară sau pluteşte lin. În scena Naşterii, tînăra fată care toarnă apă este un simbol de graţie aeriană alături de o floare cu petalele încărcate de rouă.

Deasupra, pe boltă, personaje bine conturate care gîndesc. Este gînd sau idee elaborată sau însuşită care emană liber, fără nici un efort al fiinţei omeneşti. Omul a devenit împăcat total cu gîndul său. Parcă ideea, odată conceoută şi eliberată în spaţiul omului, le transformă pe toate în pînză diafană, ca mediu optim al existenţei. Şi toţi oamenii plutesc eliberaţi de orice greutate, învingînd gravitatea terestră şi rămînînd numai în libertatea ideii. Ar putea să fie cei patru evanghelişti sau alţi patru stîlpi umani făuritori ai gîndului, ai libertăţii absolute pentru om. Ei au ajuns acolo atunci, demult, la acest spaţiu al libertăţii prin credinţă şi dragoste. Aceasta era chezăşia fundamentală a creatorului de artă de atunci. Care să fie oare chezăşia creatorului de acum, care să ne creeze spaţiul absolut al gîndului şi libertăţii ?

O Madonă de Giotto : simplitate absolută în figură, fără nimic special. Un fel de estatică a statuarului trupului omenesc, însă într-un echilibru compoziţional perfect, cu planuri care se ordonează numai din culoare.

În stil mai sobru, dar cu aceeaşi simplitate şi putere de reliefare a fiinţei omeneşti, două madone, una de Cimabue şi alta de Ducchio.

Botticelli : semn de pătrundere a luciditătii care frînează şi conduce inspiratia într-o artă în care simţi măiestria şi raţiunea actului creator. Tensiunea intelectului care stăpîneşte nu este însă mai preţios de tensiunea transcenderii în mitul generat de afectul pur. Este perioada raţiunii platonice pe care Botticelli a descoperit-o şi a transpus-o în plastica sa, stăpînind afectul sau dîndu-i un sens al lui propriu, ca şi Michelangelo şi Leonardo da Vinci. Aici omul creează arta dintr-o tensiune intelectuală, ordonată voluntar. La primitivi, tensiunea emoţională izvorăşte dinăuntru, sub vraja mitului, întrucîtva adînc înrădăcinat în străfundurile subconştientului. La Botticelli, conştiinţa şi-a găsit forma şi puterea de a ordona vizual lucid şi armonic, chiar dacă simţim convenţionalul. Asa sînt „Uciderea lui Holofern", dramă a luciditătii, ca şi „Portretul cu chipie roşie" şi „Grupul celor patru figuri simbolice", toate aproape artificial construite.

ŞTEFAN BERCEANU ■

Întîlniri de neuitat

(Urmare din pag. 24)

LA SIGHETU MARMAȚIEI, MUZICĂ ȘI POEZIE... PÎNĂ DUPĂ MIEZUL NOPȚII

Era miercuri 21 octombrie, cînd membrii cenaclului „Flacăra", continuîndu-și turneul prin țară, străbăteau aceste drumuri. Lipsea însă unul dintre ei, de care ne-am despărțit la Satu Mare : Doru Stănculescu. Motivul ? Stănculescu, conform mai vechilor sale obiceiuri, își începea și își sfîrșea ziua, ba uneori chiar și noaptea, sorbind cu nesaț din licorile locale. Bineînțeles, în aceste condiții prezența sa în Cenaclu nu mai putea fi admisă în nici un chip, în ciuda talentului său incontestabil.

...Spectacolul de la Sighetu Marmației a durat — ca dealtfel toate celelalte — pînă după miezul nopții. Și dacă a fost să fie așa, nu s-a putut pune aceasta pe seama întîmplărilor. Prezența unor nume de prestigiu a constituit, fără doar și poate, o premisă a succesului : **Gil Dobrică, Ducu Bertzi, Victor Socaciu, Horia Stoicanu, Ileana Calinovici, Constantin Dragomir, Vasile Șeicaru, Maria Nagy, Adrian Ivanițchi, Arpad Domokoș, Sorin Minghiat, Mircea Vintilă, Mihail Stan.** De asemenea grupurile **„T"** din Tîrgoviște și **„Doi și jumătate"** din Oțelu Roșu care au fost îndelung aplaudate de cei peste o mie de spectatori aflați în sala Casei de cultură. Un argument în plus a fost și acela că repertoriul, deosebit de variat, a cuprins cîntece bine cunoscute și fredonate chiar și pe stradă de mulți tineri (am avut prilejul să constatăm cu bucurie acest fapt), cîntece noi lansate chiar în acea seară ca de pildă **„Pădurea și menajeria"**, muzica Vasile Șeicaru, versurile Adrian Păunescu, **„Pielea ursului"** compusă de Mircea Vintilă pe versurile aceluiași poet, dar și vechi creații inspirate din trecutul de luptă al neamului nostru. Starea de incandescență a celor aflați în sala de spectacol a fost amplificată și de prezența unui cîntăreț de excepție, al cărui nume trebuie notat cu majuscule : GIL DOBRICĂ. De puține ori s-a întîmplat să întîlnim interpreți care pot ridica în picioare întreaga asistență. Gil Dobrică a reușit s-o facă aproape de cîte ori a cîntat !

LA CENACLUL FLACĂRA CEI NOI SÎNT BINE VENIȚI !

Joi 22 octombrie, cînd am plecat Sighetu Marmației, era o vreme mohorîtă, ploua. Nu era totuși un motiv care să poată diminua entuziasmul „cenaciliștilor". La Baia Borșa, o localitate în care mineritul a fost și a rămas ocupația de bază a localnicilor, am întîlnit un public atît de receptiv, de exuberant, încît miezul nopții l-a aflat din nou pe scenă pe membrii cenaclului. Dar marea surpriză a scrii a constituit-o — e drept într-un tîrziu — un tînăr blond și uscățiv, căruia, privindu-l, aproape nimeni nu i-ar fi putut bănui talentul. Dacă numele său — Ștefan Hrușcă — nu poate fi alăturat unor vedete ale genului, în schimb actul artistic înfăptuit pe scenă de acest modest învățător, de prin părțile locului, a reprezentat mai mult decît un triumf. Colinde le pe care le-a interpretat, cîntecele sale au impresionat pînă la lacrimi ; un glas tulburător, cu rezonanțe de cristal, cald dar în egală măsură tandru, unic în felul său, inconfundabil.

Extrem de receptiv față de talentul lui Hrușcă, Adrian Păunescu (de fapt, acela care, în urmă cu cîțiva ani, i-a propus să urce pe scenă) a invitat pe loc cîțiva membri ai cenaclului să-și exprime opiniile despre el. Vintilă, Șeicaru, Socaciu, Ivanițchi au sugerat cu acest prilej ca Ștefan Hrușcă să se alăture definitiv membrilor cenaclului. Spectatorii au aplaudat frenetic această inițiativă de moment, surprinzătoare, dar bine venită.

Printre oaspeții acelei seri s-a aflat și Ion Zubașcu. De asemenea, un localnic și tot un om de talent. Cîntecul său **„Hei omule, hei"**, interpretat în alternanță cu cei aflați în sală, a fost reluat în cele din urmă. Deși s-au resimțit tarele unei activități artistice discontinue, Ion Zubașcu rămîne același creator strălucit. Grupul folk al Școlii generale nr. 7 din Baia Borșa condus de tînăra educatoare Dorina Hotea, ea însăși o bună interpretă, s-a bucurat și el de succes. Și încă un amănunt. În după-amiaza premergătoare acestui spectacol s-a mai zămislit un cîntec al cărui debut a fost mai mult decît promițător : „Fată de secui". Adrian Păunescu a scris la rugămintea și pe ideile Mariei Nagy versuri pentru un cîntec al frăției, al armoniei și demnității.

ÎN SATUL LUI BOGDAN-VODĂ

Membrii Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, condus de poetul Adrian Păunescu, au fost oaspeți pentru cîteva clipe — în drumul lor de la Borșa spre Baia Mare — la casa lui Ioan Deac zis Moșu din comuna Bogdan-Vodă. Acolo într-una din cele mai vechi case de pe Valea Izei, într-o casă de lemn bătrînă cît veacurile, decorată în interior cu covoare și țesături ce păreau o sinteză a tot ceea ce au putut locuitorii din aceste părți să dea lumii, membrii cenaclului au cîntat ca-n fața unei imense oglinzi — cîntecele părînd a fi rupte chiar din sufletele acestor oameni. În acea încăpere de lemn, asemănătoare unui muzeu, în care pe o masă tot de lemn, lustruită de timp, unde erau rostuite cu grijă cărți de istorie ale neamului, fotografii și albume omagiale ale președintelui țării, membrii cenaclului s-au simțit ca la ei acasă, în casele primitoare ale părinților și bunicilor, în casele basmelor și poveștilor copilăriei. Vorbele lui Ion Moșu, care completau cîntecele, păreau povețe ale bătrînilor către cei tineri, cînd aceștia porneau spre viață. Printre altele, s-a aflat că aici, în Bogdan Vodă, se va înălța, în sfîrșit, statuia domnitorului și probabil va fi turnată în bronz, metal ce va dăinui peste veacuri ca un omagiu al vremurilor noastre către viitorime.

LA BAIA MARE MUZICĂ, POEZIE ȘI... DANS !

În ciuda ploii, care nu mai contenea, marea sală a sporturilor din Baia Mare părea neîncăpătoare la ora începerii spectacolului. Peste 2 500 de iubitori ai muzicii tinere și poeziei erau prezenți într-un freamăt emoționant în așteptarea întîmplărilor artistice la care urmau să asiste. Și iată că în modul cel mai neașteptat spectacolul a debutat de această dată cu un grupaj de cîntece interpretate de Gil Dobrică. S-a aplaudat frenetic. Uralele nu mai conteneau iar cînd, mai tîrziu, grupul Continental a interpretat cîteva șlagăre internaționale, spectatorii și-au părăsit, la inițiativa conducătorului cenaclului, locurile pentru a dansa. Dealtfel, în aceeași atmosferă s-a derulat în mare parte întregul cenaclu din acea seară cînd aproape fiecare dintre cîntecele prezentate au fost fredonate de toți cei aflați în sală. Deși entuziasmul a dominat, nu au lipsit nici momentele de profundă emoție, de superbă vibrație artistică. De neuitat au rămas clipele cînd, într-o liniște deplină, Vasile Șeicaru cînta **„Dacă toate acestea ți-vor învățate"** pe versurile lui Nicolae Labiș, cînd actorul Mihail Stan recita. De asemenea, cînd Victor Socaciu depăna în cîntecul **„Roata"** povestea acelui simplu țăran numit Toader Popa, devenit simbol al tenacității și inteligenței omului simplu. Ne-a fost dat să asistăm la un moment de vîrf al trăirii artistice, cînd recitind **„Manifest pentru sănătatea pămîntului"**, Adrian Păunescu s-a dăruit total rostirii poeziei... și o lacrimă s-a rostogolit atunci pe obrazul poetului...

LA VATRA DORNEI, CA UN CONCERT DE CAMERĂ

Și sala rece, fără combustibil de multă vreme, și mărimea ei, și felul arhitecturii ei, au îndemnat parcă acest colectiv de muncă al nostru să se adapteze și să țină ochii permanent deschiși spre cei de pe versantul celălalt al sălii. Căci scena nu poate fi indiferentă la vîrsta, pregătirea și dorințele celor din sală. Așa se face că dintr-un spectacol exuberant pînă la nori, Cenaclul Flacăra a realizat la Vatra Dornei un spectacol emoționant pînă la cellalți nori, cei din ochi. Aici a fost o înflorire a șoaptei și fără să lipsească nici unul dintre cîntecele de angajament și dăruire, de patos și entuziasm, suma finală a fost o stare de emoție lăuntrică iar nu o obositoare fluturare de aplauze exterioare. Localnicii, unii chiar din Vatra, alții din împrejurimi, țărani bucovineni de toate vîrstele, precum și oameni vîrstnici veniți la odihnă, dar și tineri din oraș, au creat o asemenea „evlavie" artistică în jurul actelor săvîrșite pe scenă, încît la un moment dat părea că nu mai aplaudă mîinile, ci bat inimile.

LA CÎMPULUNG MOLDOVENESC, DOUĂ SPECTACOLE ÎNTR-UNUL

Primul spectacol a fost unul tradițional, impus de nerespectarea de către cîțiva dintre spectatori a regulilor simple de respect față de cei din scenă. O mulțime copleșitoare de oameni luase cu asalt Casa de cultură din Cîmpulung Moldovenesc și în momentele în care recita Mihail Stan, unii dintre cei aflați în întunericul sălii se ciondăneau pentru a-și găsi un loc mai favorabil în învălurirea permanentă de capete care căutau, încă mai sperînd rezolvarea, locul din care să urmărească spectacolul. Noi, cei din scenă, i-am rugat. Ie-am făcut semne vorbitorilor neaveniți să fie cuminți, să asculte versurile pe care Mihail Stan le spunea pe scenă, mai ales că actorul se afla doar la începutul recitalului său. Și pentru că apelurile n-au fost ascultate, conducătorul cenaclului a hotărît să structureze ad-hoc spectacolul, să acorde fiecăruia dreptul firesc la exprimare, dar să nu se răspundă în nici un fel bisurilor prelungite ale sălii și, astfel desfășurat, cenaclul început la ora 18 fix a fost gata la ora 21 și un minut. Păreau mulțumiți oamenii, dar ceva le lipsea parcă, dacă stăteau să facă mai bine socoteala. Și atunci, Adrian Păunescu și-a amintit o vorbă înțeleaptă a lui Zaharia Stancu : „Sînt prea bătrîn — zicea Zaharia Stancu — ca să mă cert cu voi, cei tineri, sînt prea bătrîn ca să ne certăm, fiindcă nu mai avem timp să ne împăcăm". Parafrazînd aceste vorbe, la Cîmpulung s-a spus : sîntem prea departe geografic unii de alții ca să ne despărțim fără a vă da tot ce am putea. Și de la ora 21 și un minut încolo, în aplauzele vehemente ale unei săli de un formidabil simț al participării la actul artistic, spectacolul s-a terminat și a început întîmplarea de poezie și muzică. Oamenii s-au așezat pe treabă iar Mihail Stan a realizat una dintre cele mai mari seri ale carierei sale de mare actor de poezie. El a spus una dintre poeziile supreme ale lui Emil Botta, „Iberia" : („După umila părere a mea / Frumusețea este o stea"...). Dar ce n-a spus, ce nu și-a amintit această antologie de poezie ambulantă care e Mihail Stan, adevărat suflet în sufletul cenaclului ! Împreună cu formația „Continental", la Cîmpulung, Mihail Stan a realizat și o premieră. A cîntat, da, acesta e cuvîntul, a cîntat și a dansat Parodia lui Marin Sorescu la texte proaste de muzică ușoară. De multă vreme n-am văzut o sală hohotind de rîs ca sala de la Cîmpulung Moldovenesc. Erau acele hohote donația de bun simț a oamenilor muncii de bun simț din Cîmpulung Moldovenesc pentru înviorarea organismului bolnav și a circuitului bolnav al textelor de muzică ușoară. Căci Marin Sorescu a reușit să demaște necruțător schema, iar Mihail Stan a reușit să facă schema această să reînvieze. Marin Sorescu a esențializat fenomenul, iar Mihail Stan l-a repus în scenă. Părea că sîntem la un spectacol de muzică ușoară cu texte însăilate, penibile și găunoase, dar Mihail Stan interpreta atît de bine și cu atîta frenezie și sala aplauda atît de înflăcărat, încît realmente regretam cu toții că textele pe care le spunea Mihail Stan nu erau bune sau, cum se zice, nu erau pe bune. În fine, steaua lui Mircea Vintilă reîncepe să urce, el devenind de la un spectacol la altul mai profund, mai serios, ferindu-se de tensiuni mărunte, participînd cu generozitate la mai toate cîntecele celorlalți, eliminînd laolaltă cu colegii săi vechea acreală care mai anăra cîteodată în cenaclu atunci cînd noii veniți încercau să-și facă un loc mai durabil la microfon.

JURĂMÎNT LÎNGĂ LESPEDEA DE ODIHNĂ A DOMNULUI ȘTEFAN

Drumul dintre Cîmpulung și Suceava pare, la prima vedere, simplu : pe hartă cam 75 de kilometri. Dar nu și pentru membrii Cenaclului Flacăra. Toți au preferat să parcurgă drumul dintre cele două localități, renunțînd chiar la masă, făcînd o bucată prin Sadova, Paltinu, Marginea și să se oprească preț de cîteva ore la Putna, la mînăstirea Putna, la mormîntul domnitorului Ștefan cel Mare. Impresionați de cuvintele ghidului, după terminarea explicațiilor, toți membrii cenaclului au cîntat lîngă lespedea de piatră. Și cum spunea Eminescu că acea marmură reprezintă altarul cel sfînt al întregii țări și ce s-a cîntat a reprezentat un lucru sfînt, un jurămînt de credință. Un jurămînt de a sluji în continuare arta și tot ce este legat de destinele acestui popor. Cîntecele rostite în mînăstirea din Putna aveau rezonanță istorică. Fără să folosesc cuvinte mari, ca un spectator a tot ceea ce s-a întîmplat, pot să afirm că imaginile acelui moment păreau secvențe dintr-o legendă. Acordurile discrete ale chitarelor și vocile cîntăreților păreau flori și lacrimi aduse pe lespedea de piatră, acolo unde de patru veacuri odihnește domnitorul. Cred și probabil nu greșesc, că acolo, în mînăstirea Putna, s-a auzit pentru prima dată sunet de chitară. Cu ochii plini de lacrimi, membrii cenaclului au plecat fredonînd cîntecul „Nu uita că ești român". Și ca o reacție firească, în acel moment a apărut soarele. Părea o răsplată.

SUCEAVA 27 OCTOMBRIE — SUCEAVA 28 OCTOMBRIE

Încă o dată. Casa de cultură a sindicatelor din Suceava s-a dovedit neîncăpătoare. Din acest motiv, foarte mulți tineri nu numai că au renunțat la ideea de a avea un scaun, dar s-au așezat pe scenă, chiar lîngă microfoane. Altfel spus, întreaga sală, întreaga scenă făceau un corp comun. La orele 18 fix a început întîlnirea Cenaclului Flacăra cu cei prezenți în Casa de cultură din Suceava. Și cum era normal și firesc, începutul a însemnat un omagiu adus de membrii Cenaclului acestor locuri. Mircea Vintilă dă semnalul de începere. Recită apoi Adrian Păunescu poezia „Bucovina". În ordine, urmează Mircă, Socaciu, Calinovici, Dragomir, Stoican, Domokos..., recitalul lui Mihail Stan..., Hrușcă. Și un lucru destul de rar întîlnit într-o casă de cultură, fie ea și din Suceava, are loc un recital de orgă susținut de Nicolae Enache, care ni s-a părut un ecou al tuturor clopotelor din Bucovina. Sîntem convinși că acest tînăr, împreună cu ceilalți doi care formează formația „Continental" : bateristul Romeo Beanu și chitaristul Teodor Mazilu, printr-o nouă orientare a muncii lor, pot deveni în scurt timp nu numai elemente de bază ale Cenaclului Flacăra, dar și reprezentanți de bază ai muzicii tinere. Și o revenire neașteptată : cîntăreața suceveană Mihaela Popescu, venită de la Iași unde este studentă, a ținut să fie prezentă atît în Cenaclu cît și la ea acasă. Și pe bună dreptate, conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, făcea remarca : ne bucurăm a o regăsi pe Mihaela Popescu așa cum a debutat, cu o voce nealterată, fiind în continuare, în ciuda întreruperii pe care a făcut-o, una din marile voci ale folkului. Altfel spus, cîntăreața din Suceava a revenit în Cenaclu exact de acolo de unde plecase. Urmează apoi recitalul grupului „T" din Tîrgoviște.

După o pauză de cîteva minute, au urmat recitalurile lui Gil Dobrică, grupului „2 1/2", Adrian Ivanițchi și Sorin Minghiat.

Și cu acestea, la prima vedere, lucrurile păreau încheiate. Dar n-a fost să fie așa. Exact după patru ore de cenaclu, la orele 22, urmează noi recitaluri cu cîntece noi, multe dintre ele scrise în acest turneu. A fost, să spunem așa, privind în ansamblu, un spectacol de sinteză. Am spune aici, fără să fim greșit înțeleși, că membrii Cenaclului ar putea să facă un mai mare efort în învățarea textelor. Spunem acest lucru tocmai în ideea de a se reuși să se facă un contact mai rapid și direct între artiști și public. Multe dintre noile cîntece pot deveni în cel mai scurt timp șlagăre. Dar, după părerea noastră, colile de hîrtie dintre cîntăreți și spectatori reprezintă o piedică. În Cenaclul Flacăra se scrie mult, se compune mult. Este, dacă vreți, un mare laborator de creație. Așa stînd lucrurile, trebuie să se învețe în același ritm.

Dar să revenim în sala Casei de cultură din Suceava. În continuare, conducătorul Cenaclului, poetul Adrian Păunescu, răspunde cu răbdare la sutele de bilete primite din sală. Este miezul nopții. Aflăm că s-au pierdut autobuzele spre Fălticeni și Rădăuți. Dar nimeni nu pleacă din sală. Cînd toate lucrurile păreau pentru a doua oară încheiate, se hotărăște să se cînte din nou. Din nou Gil Dobrică și Maria Nagy. Întreaga sală, toți membrii Cenaclului dansează. Spectacolul de la Suceava ni s-a părut, cum am mai spus, un spectacol de sinteză, înaintea viitoarelor și noilor confruntări ce-l așteaptă. Spectacolul din Cetatea de scaun ni s-a părut a fi o sumă a tuturor spectacolelor din Bucovina. Un recital de gală. Totul s-a terminat la orele unu și douăzeci și unu de minute, după peste șapte ore de spectacol de muzică și poezie. La despărțire, s-a propus să se revină în Bucovina chiar în acest an. Considerăm aceasta deja o invitație.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Și la Vatra Dornei și la Cîmpulung Moldovenesc, ca dealtfel și în Maramureș și în Sătmar, ca dealtfel — să fim sincerii — și în Mureș, seară de seară, în ciuda oboselii din ce în ce mai mari, reacomodarea cu scena a produs satisfacții din ce în ce mai puternice. Acum Cenaclul Flacăra acționează ca un colectiv de profesioniști. Nicu Enache (care dacă s-ar dezbăra de obiceiul de a mai trage cîte o dușcă inoportună din cînd în cînd ar putea fi un artist de primă mînă, lucru pe care i-l dorim și pe care i-l vom facilita pe cît posibil cu puterile Cenaclului nostru) știe unde să se așeze și cînd să intre cu sunetele sale miraculoase. Băieții din „Continental" știu cînd să-și deschidă stațiile și cînd să meargă la chitară și la baterie, înotînd în propriile bărbi. Gil Dobrică a găsit, așa cum exact, foarte exact, și plin de conștiință se exprima la Suceava, cel mai armonios repertoriu, cel mai curat și în sensul răspunsului la moda din această clipă și în sensul profunzimii (profunzimea fiind moda dintotdeauna a oamenilor buni). Victor Socaciu este stăpînul unui repertoriu nemaiîntîlnit în muzica tinără. Adrian Ivanițchi a mai pierdut din sincopele care-l făceau antipatic cînd cînta și fluența dă mai mare veridicitate ieșirii sale în scenă unde, realmente, cîteva cîntece ale sale au un „succes monstru". Maria Nagy, necunoscută pînă acum cîtva timp, este astăzi bisată, cerută, aplaudată și donsată ca o stea a muzicii tinere, Ileana Calinovici s-a apropiat de vîrful posibilităților sale. Horia Stoicanu, care n-a pus un strop de „otravă" pe buze în tot acest turneu, a dovedit seriozitate și temeinicie în străduința de a fi un interpret egal cu compozitorul care e. Sorin Minghiat face tot cu flautul său purificator. Arpad Domokos rămîne un tînăr dăruit și talentat, care cîntă atît în limba română, cît și în limba maghiară, pentru toți cei ce-l iubesc. Constantin Dragomir crește în valoare și-n succes de la cenaclu la cenaclu rămînînd în permanență credincios soției sale, Daniela Crăsnaru, căreia îi cîntă versurile în fața unor săli cu oameni mulți între care și multe fete frumoase. Constant evoluează grupurile „T" și „2 1/2". Tot mai sigur de sine este Ducu Bertzi. Și, în fine, pare a veni tare, foarte tare spre vîrful preferințelor publicului Vasile Seicaru, cu un repertoriu aplaudat frenetic, mai ales de la Sighetu Marmației încoace. În cenaclu se lucrează permanent. Repertoriul se diversifică și crește de la o calitate la alta. Somnul e scurt și ochii sînt cam împăienjeniți. La ora cînd vă scriem, ne îndreptăm spre Bacău. Transmitem grăbit prin telefon aceste rînduri. Mai avem puțin și ne vom vedea și cu publicul nostru amiral, publicul bucureștean. Am aflat cu înfrigurare că biletele s-au epuizat de mult și cu bucurie că e posibil ca marți să se organizeze un al doilea spectacol pentru cei ce n-au apucat bilete la primul. Așteptăm întîlnirea cu publicul bucureștean poate ca niciodată. Avem să-i spunem multe și probabil, din scrisorile pe care le-am primit, din unele telegrame pe care le-am primit; de la prieteni bucureșteni, și publicul tînăr din București are multe să ne spună. Facem de la început precizarea că ar fi imoral ca la spectacolul de București să participe alți artiști decît cei care au susținut acest lung și obositor turneu prin Transilvania, Bucovina, Moldova și se pregătesc să treacă și spre Muntenia. În afara cazurilor de forță majoră, nici o absență n-a fost scuzabilă, și nu va fi scuzabilă pentru că actul nostru de prezență între oameni este — din momentul în care am acceptat renașterea cenaclului — o necesitate și o obligație. La ora cînd revista intră în tipar, cenaclul de la Bacău se în desfășurare. Joi vom fi la Galați, vineri la Tulcea, sîmbătă la Brăila, iar duminică sperăm să ne găsim la Rm. Sărat și Buzău. Luni, autobuzul cu Cenaclul Flacăra va veni pe Aleea Circului spre o atît de așteptată regăsire cu iubitorii săi din București.

CONSTANTIN BALACCIU ■
ANDREI IONESCU ■
PIA OLARU ■
SORIN POSTOLACHE ■
Fotografie de GHEORGHE AMUZA ■

De la trimisul nostru special la Milano

Dinamo și Inter la egalitate pe „San Siro"!

JUCÎND EXCELENT, ECHIPA NOASTRĂ A OBȚINUT UN PRESTIGIOS 1—1, ÎN URMA CĂREIA PĂSTREAZĂ PRIMA ȘANSĂ A CALIFICĂRII ÎN TURUL III AL CUPEI U.E.F.A. ● DE CE I-A FOST FRICĂ, ANTRENORUL BERSELLINI N-A SCĂPAT ! ● SCHIMBARE DE ARBITRU ÎN ULTIMUL MOMENT ● INTER FLUIERATĂ, DINAMO APLAUDATĂ LA SCENĂ DESCHISĂ ● DACĂ AUGUSTIN N-AR FI RATAT ÎN MINUTUL 82... ● „NIMIC DE ZIS ÎN PRIVINȚA REZULTATULUI. ROMÂNII AU MERITAT EGALUL PE CARE L-AU OBȚINUT" ● ȘI TOTUȘI CALIFICAREA SE DECIDE LA BUCUREȘTI. DINAMO ARE OBLIGAȚIA SĂ PREGĂTEASCĂ RETURUL CU MAXIMUM DE SERIOZITATE

Ajungem la Milano, pe aeroportul Linate (orașul mai are unul, se cheamă Malpensa), luni după-amiază, după ce vom fi făcut o scurtă escală la Roma, pe Fiumicino, trecînd din Bacul Superone eleven al Taromului în Boeingul 727 al Alitaliei. Temperatura e cam ca în București, în jur de 15 grade numai că plouă. Va ploua mai tot timpul. Paul Moga rezolvă cu dexteritate toate formalitățile, dar n-are cum rezolva problema valizei lui Augustin. Aceasta a fost rătăcită și nu va sosi decît miercuri în ziua meciului. În ciuda oboselii, s-au adunat ore de zbor, dinamoviștii rezistă cu eleganță rigorilor unei prime conferințe de presă, confrații italieni „vinîndu-l" mai ales pe Dudu Georgescu, „di scarpa d'oro". Îi interesează pe ei, ca și pe noi, de altfel, dacă va juca Dinu, dar Anghel Vasile, conducătorul delegației și Dumitru Nicolae Nicușor, antrenorul principal al formației, nu sînt încă în măsură să furnizeze un răspuns ferm. Decizia va fi luată abia seara după antrenamentul programat, în lumina reflectoarelor, pe stadionul din Rho, o localitate de lîngă Milano. Dinu însă, flegmatic și destins ca drobicei, îi asigură că va juca. Nu-mi pot permite să ratez o calificare în dauna lui Inter, glumește el numai pe jumătate, iar ziariștii italieni înghit, cum se zice, gălușca.

Locuim la Leonardo da Vinci, „centro alberghiero e congressuale", undeva în partea de nord a orașului; unde răzbatem după un ceas. Traficul e infernal dar șoferul autocarului pare cu adevărat un artist în meserie. În timp ce echipa după 70 de minute furate somnului se îndreaptă spre Rho, încercăm să aflăm cîteva vești despre Inter. Formația lui Bersellini e, și ea, în afara orașului la Pinetina unde se antrenează de zor, inclusiv Altobelli, Oriali și Bordon, reîntorși de la Belgrad, unde Italia a reușit 1—1 cu Iugoslavia rezultat care-i asigură calificarea la Cl Mondial. Din cei 3 „interiști" n-au jucat decît Altobelli și, spre final, Oriali, ultimul înlocuindu-l pe Antognioni, înlocuire care a declanșat, înțelegem din „La Gazzetta dello Sport", un conflict acut între cel schimbat și selecționerul Bearzot. Azi, toată suflarea fotbalistică a peninsulei pare sedusă de conflict, fiecare își dă cu părerea doar vestea că Maradona a fost „lăsat la vatră" de Menotti înaintea turneului european al campionilor lumii arătîndu-se un subiect la fel de important. Revenind la Inter, puțini sînt cei care pun la îndoială victoria echipei lui Bersellini, partida cu Dinamo fiind privită de mulți drept o ultimă repetiție generală înaintea derbiului cu Milan, a cărui ediție cu numărul 189 e programată duminică 25 octombrie. Numai Bersellini, care i-a văzut pe dinamoviști la lucru contra Stelei, e mai rezervat. „Dacă nu învingem la cel puțin două goluri diferență, riscăm să fim eliminați", consideră antrenorul, dar percepem că acest avertisment nu e luat tocmai în serios, fiind tratat mai degrabă ca un semn de „diplomație". Se bate mai ales monedă pe faptul că Inter a cîștigat 3 din cele 4 întîlniri susținute pînă acum cu Dinamo în Cupa campionilor, 8—0 și 2—0 la Milano, 1—0 la București pierzînd o singură dată 1—2 la București, dar se uită că de la meciurile acelea au trecut 17 și, respectiv, 16 ani.

Băieții revin de la antrenament. Starea lor de spirit e bună și singurul semn de întrebare s-a spulberat. Dinu va juca! Portarul Moraru, colegul de cameră al jucătorului-antrenor, e convins că „avîndu-l pe Paolo Isidoro nu putem pierde". Colegii îi zic lui Dinu Paolo Isidoro. Înainte de culcare, constatăm că în același hotel cu noi locuiesc și jucătorii lui Cosmos New York. Vedeta lor numărul 1, Chinaglia, ne șoptește în holul în care, ca într-un western, cîntă un pian: „nu vă fie teamă. Inter nu mai e ce-a fost". Mulțumim frumos, știm și noi.

Orele dinaintea meciului

Ziua de marți trece pe nesimțite. Facem un scurt tur al orașului, trecem pe la Castello Sforzesco, pe la Duomo, înconjurăm celebrul velodrom Vigorelli, oprim la celebra Scala, totul pe fugă căci plouă, plouă și iar plouă. E și ceață, e și frig dar dinamoviștii nu par deranjați de timp. Doctorul Mircea Cristea n-are probleme decît cu semnatarul acestor rînduri, pe care-l îndoapă cu antibiotice. Restul băieților sînt bine dispuși și chiar dacă gîndurile lor se îndreaptă, firește spre meciul de miercuri mai rămîne loc și de-o glumă. Taciturn, Dinu continuă să regrete lipsa fundașului Vlad, recent accidentat. Păcat, zice, ar fi meritat să joace pe „San Siro", cu o astfel de ocazie nu te întîlnești în fiecare zi.

Revenim la hotel și jucătorii sînt, din nou, luați cu asalt de gazetari. Aceștia știu de-acum totul despre Dinamo, „gli avversari sono eccelenti giocatori" („La Gazzetta dello Sport"), dar vor pronosticuri. Într-o engleză impecabilă îndelung exersată la New York City University, fostul internațional Anghel Vasile îi informează că „am venit să jucăm și, desigur, intenția noastră e calificarea. Considerăm că ne stă în putință să atingem acest scop". Față de o remarcă nu tocmai elegantă a unui ziarist, referitoare la ținuta fotbaliștilor români, antrenorul Nicușor simte, pe bună dreptate, nevoia unei puneri la punct, subliniind că „ne-am deplasat aici pentru un meci de fotbal, nu pentru o paradă a modei", cuvinte pe care asistența le primește cu zîmbete jenate și, mai apoi, cu aplauze!

În timp ce băieții se odihnesc, facem împreună cu Radu Urziceanu și Ion Ghițulescu un „sumar" al presei. Se anunță, de la Pinetina, că Altobelli suferă de „influenza" (gripă), dar un alt ziar vorbește despre „una laringite" („Corriere della Sera"), ceea ce ne face să credem că nu-i decît o încercare de inducere în eroare. În schimb, Oriali și Marini par, cu adevărat, accidentați, deși reprezentantul lui Inter ce însoțește delegația dinamovistă susține că „Oriali ar putea juca, dar e menajat pentru partida cu Milan". Între timp, și Bersellini a mai renunțat la „diplomație" și, deși rămîne la ideea cu o victorie la minimum două goluri diferență, consideră că Dinamo „sarà tuttavia una formazione sbilanciata in avanti", adică o echipă dinainte dezechilibrată?! De cine, de ce?!, n-am înțeles.

Cu toate astea, deducem că Inter se teme. La Pinetina, nerazzurri au vizionat filmul meciului amical jucat de Dinamo, anul trecut, la Bologna, meci încheiat la egalitate, 1—1. Vest-germanul Bachlechner, trecut în acest sezon de la Bologna la Inter, va da în „La Gazzetta dello Sport" de miercuri toate asigurările necesare, anunțînd că nu-i e frică de Dudu, pe care „l'ho già bloccato col Bologna", dar elevii lui Bersellini, e clar, își fac probleme. Au și de ce, e de părere Augustin, terenul moale nu le convine și, în plus, n-o să cădem în nici una din capcanele pe care ni le vor întinde.

Ziua de marți se încheie, din punctul de vedere al oaspeților, printr-un antrenament la lumina reflectoarelor pe „Giuseppe Meazza", numele mai nou al acestui adevărat templu al fotbalului care a fost și a rămas stadionul din Milano situat în cartierul „San Siro". Antrenamentul începe la ora 20.45, ora locală, la care urmează să se dispute și meciul, iar el se desfășoară, la rugămintea conducerii dinamoviste, cu porțile închise. În ciuda insistențelor, gazetarii rămîn afară. Bucureștenii se mișcă bine, genunchiul lui Dinu rezistă, antrenorul Nicușor se declară mulțumit. N-au mai rămas decît 24 de ore. De regulă, cele mai importante, de regulă, cele mai grele. Totul se va termina însă cu bine.

(Va urma)

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

Veșnicii vinovați – antrenorii

Miercurea trecută, pe stadionul cel mai visat al copilăriei mele, „San Siro", am trăit satisfacția unei prestații foarte bune a echipei noastre, adevăr pe care nu vreau să-l dezvolt acum, nefiind încă nici timpul bucuriei împlinite. Asta nu vreau să însemne pentru nimeni că îmi este frică de jocul retur de la București, îi știu greutatea, dar am convingerea că îl vom rezolva așa cum trebuie. Am simțit că jucătorii lui Inter ne-au luat frica și lucrul acesta nu se poate explica în cuvinte, fiind o trăire ce se propagă între adversari cu viteza gîndului, urmările stabilindu-se și ele decisiv mai mult în teren. Totuși, sînt efecte de joc care te pot urmări mult timp, ele fiind pornite de nevinovate cuvinte, de aparent neînsemnate gesturi sau, pentru cel ce încearcă să pătrundă sensul privirilor sau posibila enigmă a chipului, stări de spirit ce pot ascunde chiar drame legate firesc de omul studiat sau de meseria lui. Am trecut de cîteva ori prin ochii antrenorului lui Inter, Bersellini. Înainte de joc, sclipirea lui „mister" era încrezătoare dar și puțin circumspectă. Simțise un pericol în noi. Firesc, specialistul care ne văzuse la lucru a intuit că-i putem oferi surprize. N-a crezut poate că-i vom scoate din luptă piesele esențiale aureolate în carate. Cealaltă celebritate a „stafului" lui Inter, Sandro Mazzola, cu care mi-am amintit destul de multe întîmplări înainte de joc, părea foarte sigur pe el, conform convingerii pe care a exprimat-o în ziare că „românii pot fi niște fazani"... Și lipsa de răspundere directă și disputele la care participase împotriva lui Dinamo — în 1964 și 1965, dar și ultimele rezultate ale fotbalului nostru l-au făcut să fie mai ușuratic. Deocamdată să-i dăm circumstanțe... După joc, furia „tifosilor" împotriva lui Bersellini, fixitatea irisului său ca și jocul nervos al țigaretei pe buzele lui Mazzola la conferința de presă m-au făcut să reflectez încă o dată la gravitatea și intensitatea vieții unui antrenor de acest nivel în zilele noastre. Am vrut să ajung astfel, aici pentru că în actualele date ale fotbalului nostru această realitate ne privește direct.

Bersellini, ca și mulți alți antrenori de calibrul său, este supus unei legiferări garantate de contract, în care riscul înfrîngerii este acoperit de multe ori de prețul și siguranța succesului. Parcă numai și cu atît ești tentat să-ți faci pe viață și pe moarte meseria.

Dar să ne întoarcem cu cîteva săptămîni în urmă. Cei trei antrenori ai naționalei au fost pur și simplu dați afară de către conducerea mișcării sportive, specificîndu-se în comunicatul respectiv că „nu au respectat directivele primite" (!), și că această conducere care, deci, a dat indicații demne de urmat „simte răspunderea" eșecului suferit. Hazlie dar dureroasă formulare.

În mod normal antrenorii trebuiau să fie lăsați în funcție pînă după meciul din Elveția sau, dacă cei care i-au condus simt cu adevărat răspunderea celor întîmplate, și se căiesc, era mult mai loial să împartă, odată cu antrenorii, și ei o parte din răspundere. Actualele echipe de fotbal nu mai sînt corăbii pe care în caz de naufragiu rămîne să se sacrifice căpitanul, ci vase de luptă în care ori scapă toată lumea și se recunosc, îndreptîndu-se, greșelile de construcție ale navei comise, ori nu mai scapă nimeni. Exemplul pilduitor al hotărîrii ca Greenwood să rămînă la conducerea echipei naționale a Angliei pînă după ultimul joc, cel cu Ungaria, ar trebui să ne dea de gîndit asupra felului în care trebuie să întărim autoritatea și să construim prestanța unuia dintre cei mai importanți oameni din fotbal — antrenorul. Viața lor este grea pretutindeni, începînd cu dificultățile normale de a face caractere diferite să joace același scenariu în particular și în teren, trecînd prin condeiul firesc blestemat uneori al presei și încheind cu lupta neiertătoare pentru victorie pe care trebuie să o pregătească și să o dea meci de meci.

Neputînd uita caracteristicile încă total deficitare de organizare ale fotbalului nostru, să nu credem că simpla numire a lui Mircea Lucescu la cîrma naționalei — despre care voi scrie săptămîna viitoare —, va putea aduce victoriile dorite de toți, oricît ar vrea, ar putea ști sau ar încerca și el...

CORNEL DINU ■

Ion Oblemenco:

„Avem șanse de calificare!"

— **Chiar așa ?**

— Da ! Dați-mi voie să spun că presimt calificarea. Între noi și echipa daneză B. K. Copenhaga există totuși o diferență de valoare care ne dă dreptul să fim optimiști. Cred că nu avem dreptul să pierdem o asemenea șansă, o calificare de răsunet între primele 8 echipe campioane ale continentului, fără precedent pentru fotbalul nostru...

— **Dar la Copenhaga, să nu uităm, Universitatea a pierdut !**

— E adevărat. Cred că am făcut acolo unul dintre cele mai slabe jocuri din ultimii 3 ani, o adevărată surpriză pentru mine. Practic, nici azi nu știu ce s-a întîmplat ! A fost poate de vină terenul moale, așa cum băieții mei n-au mai întîlnit de multă vreme, poate și golul care a venit foarte repede a dereglat mecanismul echipei. În a doua repriză am jucat mai bine, am dominat, dar am făcut-o precipitat, pe un fond nervos, fiindcă nimănui nu-i venea să creadă că putem pierde un asemenea meci. S-au și ratat cîteva ocazii, iar rezultatul a rămas cel cunoscut.

— **Este Universitatea Craiova ieșită din formă ?**

— Nu, nu cred. Este mai curînd obosită psihic. Picioarele îi ajută pe jucători, fiindcă ei se mișcă mult, joacă din alergare, au o bună dispoziție de antrenament și joc. Datele medicale ies de asemenea bine, mă refer desigur la indicii fizici. Chiar după meciul cu Elveția echipa a jucat destul de bine în campionat, la Pitești și cu F.C. Olt, la Craiova, deși jucătorii mei erau dărîmați moral. Rămîn la părerea că ce s-a întîmplat la Copenhaga a fost totuși un accident. Se mai întîmplă ca o echipă să aibă și o zi mai slabă. Vă asigur că lucrul acesta nu se va mai petrece în partida retur.

— **Ce ne puteți spune despre adversari ?**

— Danezii practică un joc foarte curat (nu știu dacă au făcut 3—4 faulturi intenționate în tot jocul !), cu vizibile tendințe spre jocul modern, în permanentă mișcare și cu pase în adîncime, de angajament. Cele două extreme sînt jucători de viteză, rapizi, periculoși pe contraatac. Din punct de vedere tehnic, danezii sînt însă mai slabi, n-au îndemînarea noastră. B.K. Copenhaga este în general o formație fără veleități tehnico-tactice deosebite, dar mă aștept la o mobilizare extraordinară din partea tuturor jucătorilor, la o dăruire exemplară pentru apărarea porții și a șanselor lor de calificare, șanse pe care eu le consider, așa cum am spus, foarte mici. Putem înscrie două goluri în poarta danezilor, sînt convins de acest lucru și, totodată, obține calificarea la care ne dă dreptul valoarea superioară.

— **Aveți probleme cu efectivul de jucători ?**

— Singurul incert ar fi Cămătaru, care acuză o întindere. Crișan, deși e afectat mai mult decît oricare de necazurile din ultima vreme, a jucat duminică și e extrem de dornic să-și arate din nou valoarea. Din păcate nu îl vom putea folosi pe Ungureanu, care a primit al doilea cartonaș galben la Copenhaga. În fine, să vedem ce-o mai fi și sîmbătă, fiindcă ne așteaptă un joc greu, la Brașov...

DUMITRU GRAUR ■

Chiar dacă a pierdut la Aberdeen cu 0—3, scor stabilit în prima repriză, chiar dacă are destule probleme și în campionat, duminică a cedat lui Dinamo la Pitești, Argeșul păstrează încă șanse de calificare în turul III al Cupei U.E.F.A. Stă în puterea jucătorilor piteșteni să reediteze buna comportare din ultimele 45 de minute ale partidei din Scoția, să joace și mai bine, cîștigînd meciul de miercuri la o diferență care să le permită calificarea. Le urăm mult succes !

Un test cu Noua Zeelandă a confirmat clasa rugbyului din România

La București — simbătă 24 octombrie, orele 15,00 pe Stadionul „23 August", în meci internațional amical de rugby, NOUA ZEELANDĂ învinge ROMÂNIA cu scorul: 14—6 (3—3). Pentru Noua Zeelandă marchează: Hewson (min. 20) printr-o lovitură de pedeapsă de la 22 m, Rollerson (min. 51) prin drop, Sallmon (min. 63) eseu la colț netransformat și Dalton (min. 68) eseu la colț, netransformat.

Pentru România marchează : Alexandru (min. 9) prin drop și Constantin (min. 78) prin lovitură de pedeapsă.

Jocul s-a disputat în condiții demne de acest eveniment sportiv, pe un gazon impecabil, cu bări elansate celest, într-o organizare perfectă, așa cum s-ar cuveni să fie sprijinit în permanență rugbyul din țara noastră.

Formațiile echipelor s-au prezentat astfel :

NOUA ZEELANDĂ (All Blacks, cu o feriga drept emblemă) — 1. R. Ketels (Counties) ; 2. A. Dalton (Counties) căpitanul echipei; 3. J. Spiers (Manawatu); 4. Whetton (Counties) ; 5. A. Haden (Auckland); 6. M. Shaw (Manawatu) ; 7. F. Shelford (Taranaki) ; 8. M. Mexted (Wellington) ; 9. D. Loveridge (Taranaki) ; 10. D. Rollerson (Manawatu) ; 11. B. Fraser (Wellington) ; 12. L. Cameron (Manawatu) ; 13. J. Sallmon (Auckland) ; 14. S. Wilson (Wellington) ; 15. A. Hewson (Wellington) — Rezerve : 16. Donald ; 17. Mc. Kechnie ; 18. Woodman ; 19. Reid ; 20. Kateca ; 21. Old — Manager : Pat Gill.

ROMÂNIA (tricolori, cu o frunză de stejar ca emblemă) — 1. I. Bucan (Steaua) ; 2. M. Munteanu (Steaua) ; 3. C. Dinu (Grivița Roșie) ; 4. Dumitru Gheorghe (Farul) ; 5. M. Ionescu (Steaua); 6. Fl. Murariu (Steaua) ; 7. Enciu Stoica (Dinamo) ; 8. P. Borș (Dinamo) ; 9. M. Paraschiv (Dinamo), căpitanul echipei ; 10. D. Alexandru (Steaua) ; 11. M. Aldea (Dinamo) ; 12. Ion Constantin (Dinamo) ; 13. A. Lungu (Farul) ; 14. S. Fuicu (Steaua) ; 15. Gh. Florea (Farul). Rezerve : Corneliu Caragea, Rădulescu, Suciu, Podărescu, Vărzaru. Antrenori : Valeriu Irimescu și Theodor Rădulescu. Arbitri : Allan Hosie (Scoția) la centru ; Teodor Witting și Constantin Udrea (ambii din România) la tușe.

FILMUL MECIULUI

După intonarea imnurilor naționale, asistăm la un ritual colectiv al echipei de la Antipod, care constă într-un dans extatic numit „hoka" întovărășit de strigătul de luptă al maorilor, populația băstinașă din Noua Zeelandă.

Jucătorii noștri încep jocul crispați și chiar din primul minut, din exces de zel, Paraschiv este surprins la o grămadă ordonată în ofsaid, într-o situație favorabilă pentru adversari, dar fundașul Hewson ratează lovitura de pedeapsă.

Uvertura Rollerson încearcă un drop destul de apropiat de țintă. Echina noastră își revine curînd din acest presing, mutînd teatrul operațiilor în 22-ul advers și ca urmare a unor faze insistente, uvertura noastră Alexandru execută cu precizie un drop de la aproximativ 25 m și în minutul 9 scorul se deschide, astfel că România conduce cu 3—0.

Reacția neozeelandeză nu întîrzie, ei obținînd o tușă la colțul buturilor noastre în minutul 10, pericol înlăturat prin impetuozitatea grămezii noastre, dar în minutul următor obțin o lovitură de pedeapsă de la 30 m pe care fundașul oaspeților o ratează de puțin.

În minutul 12, după o tușă care ne aparține, jucată lung, Murariu produce o străpungere spectaculoasă incitînd panică în fața buturilor neozeelandeze. All Blacks se recuperează, întețindu-și eforturile și jucînd, așa cum au procedat și în jocul de la Constanța, cu lovituri înalte de urmărit și plasate intîmplător, obstrucționiste, pe muchia regulamentului, descumpănind pe câțiva dintre jucătorii noștri și întrerupînd jocul și ritmul tricolorilor. Am avut impresia că asemenea procedee sînt folosite cu efect tactic ! În minutul 20, după o „mină în grămadă", sîntem amendați cu o lovitură de pedeapsă de la 25 m, însă, de astă dată, fundașul Hewson nu mai greșește ținta și scorul devine 3—3.

În minutul 38, uvertura Rollerson mai ratează un drop. În această perioadă de joc, jucătorii noștri ar mai fi putut profita de două tușe de „but", rămase nefructificate, astfel că rezultatul de la pauză (3—3) consfințește realitatea echitabilă din teren.

După cum era de așteptat, repriza a doua se declanșează și mai fierbinte, Constantin obținînd tușe de colț în minutele 41 și 43. Jucătorii neozeelandezi sînt uluiți, fac greșeli de adresă, ceea ce nu îi se prea întîmplă și numai inexplicabila generozitate a arbitrului îi scoate din impas ei revenind și la acea tactică" oportună a placajului întîrziat. În minutul 49, fundașul Hewson mai ratează o lovitură de pedeapsă de la aproximativ 30 m dar în minutul 52 virtuosul Rollerson reușește să-și regleze tirul printr-un drop și All Blacks la conducere : 6—3.

Ambele echipe devin tot mai îndîrjite, cu atacuri tot mai hotărîte, iar arma placajului e aplicată decisiv de către români, fapt care determină înlocuirea liniei a treia de la închidere Mexted (accidentat) cu rezerva Reid (19) a neozeelandezilor, în minutul 60. Întreruperea acalmează întrucîtva încrîncenarea disputei și după o grămadă ordonată în terenul nostru, datorită lipsei de concentrare a echipei noastre, dintr-o fază aparent simplă, prin intrarea pe partea închisă, ne lăsăm surprinși de eseul pe colț a lui Sallmon. Noua Zeelandă se detașează : 10—3. Nu se transformă. În ciuda unui joc total echilibrat pînă acum și cu speranțe de egalizare pentru tricolori, cărora arbitrul le refuzase cu puțin înainte o fază asemănătoare și finalizabilă, iată acest moment-cheie care depresionează deopotrivă starea de spirit a jucătorilor și suporterilor noștri. Speculînd șocul psihologic, peste puțin timp (min. 63) impetuosul Dalton înscrie un nou eseu pe steag, de data asta în partea stîngă, fără o convingătoare opoziție a aripei respective și a fundașului. Chiar și netransformat, acest eseu departajează definitiv pe cei doi combatanți, căci scorul devine 14—3 !

Rezultatul pare tranșant, după o luptă epuizantă a grămăzilor. Marin Ionescu din linia a II-a fiind accidentat și înlocuit cu Caragea. Dar tocmai acum, cînd era firesc să se considere scenariile încheiate, deși scorul părea insurmontabil, jucătorii noștri sînt străfulgerați de o voință extraordinară și din minutul 67, cînd taloneurul Munteanu inițiază un atac personal, străcurîndu-se abil printre mai mulți apărători adverși foarte aproape de linia de țintă, echipa noastră se dezlănțuie pe toate compartimentele și ne mutăm resimente în 22-ul advers, într-un presing total și un angajament fizic sufocant. Echipa noastră își confirmă înalta ei clasă, renunțînd la executarea unor lovituri de pedeapsă pentru a iniția atacuri la mînă, dorind eseul ! Cred totuși că era mai bine să se încerce transformarea lor, dar nu în ultimul moment, cum a făcut-o Constantin, cînd a pecetluit scorul final : 6—14 !

Neozeelandezii sînt de nerecunoscut în acest infernal sfert de oră, dar scoțianul Allan Hosie pare să ne opună semnul de circulație : „trecerea interzisă !"

El refuză la infinit grămezile ordonate, descurajînd toate pătrunderile noastre și grămezile deschise datorită cărora atingem ținta de mai multe ori, ne întoarce insistent la 5 m de buturile adverse și refuză în mod repetat eseul ! Totuși, perioada aceasta de joc a fost cea mai „neagră" pentru All Blacks !

SUCCINTE CARACTERIZĂRI

Considerată, în mod neoficial, drept campioana de palmares a lumii, echipa de rugby „All Blacks" ne-a onorat cu prezența ei în preludiul turneului său din Franța și ne-a oferit două spectacole sportive de neuitat. Impresionînd prin talie, gabarit, greutate, forță, viteză și tehnicitate de joc atît individuală cît și de comportament, jucătorii Noii Zeelande, asamblați într-un colectiv omogen și fără fisuri, au demonstrat în cele două jocuri disputate în România înalta lor clasă. Mi se pare adecvată imaginea roiului de albine urmărindu-și matca, pentru a ilustra puternica unitate a echipei All Blacks în purtarea balonului. Un efort continuu, cu schimbări de ritm bine marcate, procedee simple dar impecabil executate, un joc impetuos totdeauna perpendicular pe linia de țintă adversă, iată marile ei calități. Un colectiv remarcabil în integritatea lui, lipsit total de tentații vedetiste și de poze individuale, cu o eficiență maximă realizată prin dăruirea și modestia fiecărui coechipier într-o coeziune exemplară !

Din fericire, cele două grămezi ale noastre, atît a selecționatei de la Constanța cît și a naționalei tricolore, au jucat excelent și au contracarat demn travaliul și tehnica neozeelandezilor. Dacă neozeelandezii au prins toate tușele lor, jucate scurt, în schimb Murariu și Borș, ca și Enciu, au prins toate tușele noastre, jucate foarte bine lung și au inițiat atacuri periculoase pe centrul terenului.

În grămezile ordonate, înaintașii noștri au făcut față șocului advers, au cîștigat baloanele noastre și au permis lui Paraschiv o deschidere bună, neincomodată. Treisferturile române au excelat în jocul defensiv, stopînd orice inițiativă adversă prin placaje necruțătoare, deși au irosit bune ocazii de atac, preferînd lovituri înalte de urmărit. Dintre fundașii noștri, mi s-a părut mai necesar cel de la Selecționata Sudului. Ambii însă mai au deficiențe în prizа balonului și lovitura de picior trebuie reglată !

Meritată totuși îmbrățișați deopotrivă toți componenții celor două echipe române pentru cartea de vizită pe care și-au semnat-o cu această festivă ocazie.

DECLARAȚII ȘI ECOURI

Cu ocazia banchetului colegial care a urmat după meciul de la București, Graham Mourie, căpitanul „nejucător" al neozeelandezilor (ușor accidentat) declara: „E sarcina mea pentru All Blacks, de a mulțumi Federației române de rugby pentru distinsa ospitalitate de care ne-am bucurat în această țară frumoasă. Am avut o întîlnire sportivă mai dîrză decît ne-am așteptat. Vă mulțumim, căci cu ocazia acestui turneu am avut multe de învățat și experiența de aici ne e folositoare. Sigur, e neplăcut să pierzi un meci, dar am fost, sîntem și rămînem prieteni".

Căpitanul jucător A. Dalton adăuga : „Mulțumesc și eu în numele echipei All Blacks. Am venit într-o țară mică, dar cu un mare rugby. Știam că luptați mult pentru a fi recunoscuți în arena internațională, așa cum, cu prisosință, ați făcut-o și astăzi. Sîntem convinși că veți avea în curînd ocazia să ne vizitați iar. Vă oferim din partea noastră cravate și insigne. Mulțumim pentru participare arbitrului și pentru competență cu care a arbitrat".

De asemenea, a luat cuvîntul Pat Gill, managerul teamului All Blacks : „Este o plăcere și un privilegiu de a vă mulțumi și eu, în numele tuturor, pentru primirea făcută. Sînt sigur că toți jucătorii noștri s-au bucurat de turneul din România. Cînd vom fi plecați, vom spune cîte ceva de bine despre tot ce am văzut și despre rugbyul dumneavoastră, pentru că am avut fericita ocazie să vă cunoaștem poporul, să vorbim cu el și să învățăm cîte ceva. În 1975, am însoțit echipa română în tot turneul ei din Noua Zeelandă și s-a stabilit o prietenie care nu se uită ușor. Există un loc anume în lume pentru România și sînt fericit că Noua Zeelandă a reușit ceva frumos în stabilirea statutului dumneavoastră. Sînt sigur că noi vom mai juca rugby unii cu alții și cred că pînă în 1985 vom putea contracta un nou turneu. Rugbyul este cel care ne unește pe noi, de la sute de mile depărtare".

Valeriu Irimescu, antrenorul nostru federal, mi-a acordat un microinterviu : „Noua Zeelandă și-a demonstrat odată în plus valoarea printr-un joc economicos, căutînd fisura și clipa cînd trebuie să punctezе. Înaintașii lor fac totul, sînt formidabili și urmăresc permanent balonul. Se luptă pentru fiecare milimetru de teren, pentru fiecare minge. Pe treisferturi, Loveridge e un demi inteligent, iar cele două aripi, superbe ! Mulțumesc tuturor jucătorilor noștri pentru dăruirea lor absolută și pentru faptul că au demonstrat că sînt o echipă competitivă la orice nivel. Dacă vom aborda jocul cu Franța în același spirit, Franța va fi în dificultate. Cred că pregătirea noastră pentru jocul de azi și spiritul acestuia vor constitui un exemplu și pentru cluburile noastre".

Iată și declarația lui Theodor Rădulescu, antrenorul secund al tricolorilor : „Îl consider cel mai bun meci al echipei naționale din ultimii zece ani. S-a jucat cu atîta dăruire de cîtă sînt capabili niște bravi români. Desigur, au făcut și unele inexactități care însă n-au depășit gravele erori de arbitraj, dar eu personal nu le aduc imputări jucătorilor, căci aveau în față cea mai bună echipă a lumii. Nu-mi doresc decît ca la Narbonne să jucăm cu același aplomb și cu aceeași dăruire".

Inginerul Viorel Moraru, vicepreședintele F.R.R., opinează : „Cel mai important lucru nu e scorul, ci modul și maniera în care am jucat și nivelul dovedit de noi în compania campionilor mondiali. Scorul e altceva, care ține de mulți factori, printre care și arbitrajul, dar echipa noastră a demonstrat în mod cert, fără să arborăm o falsă modestie, că facem parte din elita rugbyului contemporan. S-a văzut iar că avem nevoie de contacte cu echipe mari, pentru că doar așa micile imperfecții ce le mai avem ies în evidență și pot fi remediate. O anumită dezinvoltură care poate provoca marile surprize se obține numai în urma unor asemenea jocuri". Tovarășul Emil Spirea se exprimă : „Este extraordinar pentru orice echipă din lume să poată domina pe All Blacks în repriza a doua ! Meciurile tari sînt necesare și condiționează progresul rugbyului. Regret greșelile finale de arbitraj".

Arbitrul de centru Allan Hosie (Scoția) ne-a declarat : „Am știut că Noua Zeelandă va avea un meci foarte greu. România a jucat foarte bine, mai ales cu pachetul de înaintași. Raportul de forțe se poate exprima ideal prin cel al grămezilor. Cred că românii apreciază prea mult lovitura de picior, chiar și în situații favorabile de atac. România reprezintă, într-adevăr, o forță în rugbyul internațional. A fost un meci foarte sportiv și nu a fost dificil de arbitrat". Privitor la fazele noastre de eseu din ultimele minute, mi s-a precizat că grămada noastră deschisă a fost culcată într-adevăr în terenul advers de țintă, dar... peste corpul unui adversar !

Arbitrul de margine Theodor Witting are însă cu totul altă părere : „În faza din ultimele minute, jucătorii români fiind în posesia balonului, au tot pachetul de înaintași, au spart, au pătruns și au marcat eseu, după toate regulile rugbyului".

În legătură cu acele faze discutabile din ultimul sfert de oră, însuși dl. Albert Ferrasse, președintele Federației franceze de rugby, prezent la meci, se arăta nedumerit, pentru că, pe patru presupuse greșeli ale românilor, arbitrul acordase grămezi la 5 m de but, dar le ofereș tot lor mingea la introducere ! Oricum, dl. Ferrasse s-a abținut de la un comentariu mai amănunțit, folosind o butadă franțuzească : „Eu gîndesc ce zic, dar nu zic ce gîndesc", după care ne-a mai precizat : „Un excelent meci de rugby, nelipsit de strălucire. Scorul e prea categoric. Românii îl meritau și mai strîns. Puteau fi mai just 14—12. Ar fi fost mai bine, poate, să se încerce transformarea tuturor loviturilor de picior !"

Jaque Fouroux, antrenorul Franței, ne-a declarat : „Un joc foarte bun. Angajament fizic total. Excelent meci al românilor, credincioși lor înșiși prin cel mai tenebros pachetul de înaintași. Treisferturile au prestat un foarte bun joc de poziții și de apărare. Va fi un joc dificil și pentru Franța, pentru că echipa română este mai bună ca anul trecut. All Blacks are jucători deosebit de puternici în tușe, fiind meșteri inegalabili în regizarea fazelor. Sînt foarte fermi în momentele de vîrf, dar astăzi treisferturile lor au fost stopate cu promptitudine. E mare eveniment și pentru noi, francezii, că jucăm cu acești maeștri, într-un efort deschis oricărui rezultat. Cu atît mai mult, românii merită felicitări, pentru că erau foarte aproape de o surpriză cu răsunet mondial".

Mircea Paraschiv, căpitanul tricolorilor noștri, a fost laconic : „În primele momente ale meciului am avut dificultăți, pe parcurs am reglementat și egalizat jocul, pentru ca în final să ne exprimăm cu adevărat rugbystic. Grămada a făcut o partidă excelentă și, după această memorabilă partidă-test, moralul echipei noastre e mult mai ridicat pentru întîlnirea de la Narbonne, la 1 noiembrie, care, de obicei, hotărăște și noul campion european".

Dorim, din toată inima, noi și răsunătoare succese rugbyului tă-bătesc din România !

TUDOR GEORGE ■

Prețul amăgirii

Fostul jucător de fotbal al Rapidului și al echipei naționale Dan Coe și-a pus capăt zilelor, atîrnîndu-se de tocul ușii, la Köln. Nu împlinise încă 41 de ani, dar avusese parte, pe cînd se afla în țară, printre ai săi, de tot ce-și poate dori un om. Își făcuse o situație, o familie, o meserie. Nu-i lipseau banii și, mai mult chiar decît atît, cunoscuse gloria, numele său fiind adesea purtat în triumf de pătimașii suporteri ai Grantului. Ar fi putut deveni antrenor și e greu de crezut că ar fi fost mai prejos ca alții, el, care pusese într-o întreagă carieră de jucător atîta suflet, atîta ardoare. Numai că lui Dan Coe i-a fost dat să aleagă o altă cale, cea a părăsirii pămîntului natal, la capătul căreia n-a găsit, vai, decît un capăt de frînghie și un toc de ușă. El a plătit, nu încape nici o îndoială, cel mai greaznic preț pentru amăgirile cărora le-a căzut victimă în nefericitul moment în care a crezut că Occidentul îi va întîmpina cu flori, cu aplauze și, în orice caz, cu un sac burdușit cu bani. Nu s-a întîmplat așa din simplul motiv că nu se întîmplă niciodată așa. Cei atrași de așazisul „rai" capitalist, propovăduit prin eter de un pumn de mercenari ai microfonului, confundă realitățile unei vieți teribil de dure, subjugată banului, înstrăinată de candoare și omenie, cu aparențele acesteia, fără excepție înșelătoare. Asemenea unor bieți fluturi, ei iau lumina lămpii drept lampa însăși. Mult lăudată de vocile dogite de la postul de radio al lui Noel Bernard, „lumea liberă" l-a primit și pe Dan Coe, și pe alții rătăciți ca el, cu șomaj, cu terorism, cu nedreptate, cu greve, cu spaime, cu sfidare, iar echilibrul fostului fotbalist, atît cît mai era, s-a frînt definitiv, sinuciderea apărînd ca o ușurare, ca o eliberare. Ca o ultimă și singură soluție.

Dregîndu-și glasul, „Europa liberă" a anunțat că „sportivul, în vîrstă de 39 de ani, nu s-a putut adapta stilului de viață occidental", nu fără a uita, specialistă fiind respectiva oficină în astfel de mesaje, să transmită condoleanțe familiei îndurerate. O omenie, ca în atîtea alte ocazii, prost deghizată și, în orice caz, inutilă, căci cine dacă nu cei de la „Europa liberă" îndeamnă la astfel de aventuri, la astfel de fatale dezrădăcinări ? Cine dacă nu ei, năimiți cu minutul de emisie, fac apologia vieții capitaliste spre a constata apoi, reculeși cu falsitate, că aceia căzuți în capcană nu s-au putut adapta stilului de viață occidental ? Ba mai mult și mai concret, în cazul lui Dan Coe, „Europa liberă" a mințit o dată în plus, lamentîndu-se că autoritățile românești refuză viza de ieșire mamei fostului fotbalist ? ! Cererea aceasteia, nici măcar înaintată forurilor în drept la ora la care Noel Bernard și ciracii săi se dădeau de ceasul morții, a fost onorată și Elena Grigore a fost prezentă, ieri, la funeraliile fiului său. Fiu pe care alții, se știu ei care, l-au mințit și împins spre frînghia sinucigașă.

Tragicul sfîrșit al fostului jucător al Rapidului și al echipei naționale, la dispariția căruia simțim nevoia unei lacrimi, capătă sensurile unui adînc și trist prilej de meditație.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Lumea în care trăim

Statistici alarmante

Intr-adevăr, statisticile sînt alarmante.

Nu, nu o spunem doar noi. O recunosc înseşi oficialităţile americane. După înregistrările oficiale, la fiecare 48 de minute în Statele Unite este împuşcat un om. Un om împuşcat înseamnă o armă de foc în acţiune. Din cele 20 000 de asasinate înregistrate anual, jumătate sînt comise cu arme de foc. După automobile, armele de foc reprezintă a doua cauză producătoare de moarte nenaturală.

„Prea multe arme, prea multe crime" — scria revista americană „Newsweek".

La Alabama au fost ucişi, într-o scurtă perioadă, 28 de copii. Ucişi numai pentru vina de a fi copii — copii negri.

La Alabama, ca şi la New York sau Washington, diverşi indivizi scot pistoalele şi pentru că nu le place culoarea feţei sau a hainelor cuiva, trag fără teamă.

Crima s-a instalat la colţul străzii, în aglomerări urbane. Nu este doar un fapt divers al periferiei. Se omoară în plină stradă, în magazine, în automobile, pe scările locuinţelor, în lifturi. Scenariul morţii este infinit. Un scenariu asociat însă unei realităţi : peste 60 de milioane de arme de foc se află în circulaţie.

Nu-ţi place pistolul ? Doreşti altul mai elegant sau mai modern ? Intri în primul magazin şi cu carnetul de şofer — dovedind că ai peste 17 ani — îţi poţi cumpăra o armă de foc mai perfecţionată, mai recentă. 165 000 de magazine americane vînd anual circa 2 milioane arme noi.

Statisticile sînt, într-adevăr, alarmante.

„Statele Unite sînt o societate a violenţei — scria ziarul englez „The Times". Aici, cei mai mulţi consideră că dreptul de a purta arme de foc este un drept inalienabil al americanilor". În sprijinul acestei păreri este invocat Amendamentul nr. 2 la Constituţia Statelor Unite care afirmă textual : „O poliţie bine organizată fiind necesară pentru securitatea unui stat liber, dreptul oamenilor de a deţine şi purta arme nu trebuie încălcat".

Şi, evident, dacă ai dreptul îţi şi cumperi o armă. Şi dacă posezi o armă poţi s-o şi foloseşti oricînd.

Violenţa are, aşadar, la dispoziţie mijloacele necesare.

Şi ea se poate manifesta în orice împrejurare, în orice localitate, faţă de orice cetăţean de pe stradă, fie el copil sau femeie şofer sau poliţist.

Violenţa are cîmp larg de manifestare. Şi ea s-a instalat în viaţa oraşelor americane.

O violenţă care desigur nu poate fi disociată nici de întîmplări ale ultimelor decenii — de războaie şi cruzimi, de intervenţii şi conflicte care, relatate cu lux de amănunte de presă, de radio şi televiziune, de cinematografie au îndemnat şi stimulat tînăra generaţie.

Diferiţi americani, oameni lucizi, au încercat să instituie un anumit control asupra dreptului de a deţine şi purta arme. Nu au reuşit. Deşi, în 1968, după asasinarea lui Robert Kennedy şi Martin Luther King, în S.U.A. a fost adoptată o lege federală pentru controlul armelor de foc. Legea interzice vînzarea de arme de foc prin poştă ca şi vînzarea de arme delincvenţilor, bolnavilor psihici şi consumatorilor de droguri. Evident, au fost nişte prevederi care încă de pe atunci s-au dovedit a fi greu de aplicat. Cine se recomandă, atunci cînd se duce să cumpere o armă, că este delincvent, că este nebun sau consumă droguri ?

Culmea este că şi această lege, după părerea unora, ar fi prea... severă.

A purta sau a nu purta armă ?

Problema, devenită hamletiană, antrenează în confruntare oameni simpli şi senatori, ziare şi reviste, posturi de radio şi televiziune, grupuri şi asociaţii de toate felurile. Disputele sînt aprige, se aduc zeci de argumente şi în acelaşi timp oamenii continuă să moară...

Confruntarea dintre cele două concepţii se reflectă pînă şi în activitatea legislativă a statelor americane. La New Jersey un comitet senatorial a organizat o audiere în legătură cu propunerea de a se interzice vînzarea şi purtarea pistoalelor. În alt stat, Oklahoma, s-a luat în discuţie un proiect de lege care permite oamenilor să poarte arme, dar... ascunse.

Care dintre concepţii va avea cîştig de cauză este greu de anticipat. Numărul mereu mai mare al actelor de violenţă săvîrşite anual în Statele Unite determină, însă, o stare de accentuată nemulţumire în rîndurile largi ale populaţiei.

Problema nu este cea a „armelor ascunse". Ascunse sau făţişe armele sînt la fel de primejdioase, deoarece se găsesc în mîinile unor indivizi incontrolabili.

Iar numărul purtătorilor de arme creşte continuu, ca şi numărul actelor de violenţă.

Statisticile sînt, într-adevăr, alarmante.

Dar aceste statistici ar trebui să ne conducă mai departe. Armele din „arsenalele" particulare nu trebuie să ne facă să uităm celelalte arme, armele din arsenalele militare care se acumulează la fel de periculos şi de grabnic şi care sînt mult mai numeroase şi mult mai distrugătoare. Despre interzicerea şi distrugerea lor nu se prea discută. Sau, chiar dacă se discută — de ochii lumii — se discută în van, fără nici un rezultat. Proprietarii de fabrici nu-şi îngăduie luxul de a renunţa la marile lor profituri. Iar generalii la mijloacele de pregătire şi desfăşurare a războaielor.

Discutînd despre armele ce trebuie prohibite, să ne pronunţăm pentru a le înlătura pe toate : pe cele ce propagă violenţa în oraşele americane, ca şi pe cele care, în diferite colţuri ale lumii, generează pericolul de război. Căci armele, armele de toate felurile şi tipurile, înseamnă violenţă. Înseamnă moarte. Înseamnă nefericire

Iar statisticile sînt, într-adevăr, alarmante cînd este vorba de arme. De arme de absolut toate felurile...

AL. PINTEA

Aşa grăit-a Nostradamus?

În curînd va începe un război mondial care va dura trei ani şi şapte luni ● Europa va fi ocupată, multe oraşe, printre care Parisul , vor fi distruse ● Nemaiavînd Paris, Franţa va fi nevoită să-şi mute capitala la Avignon ● Papa de la Roma va părăsi palatul pontifical şi va fi asasinat într-o zi de 13 decembrie ● După cîţiva ani de pace, va începe, în anul 1999, un nou război distrugător ● Dar, în sfîrşit, după ce şi acest război se va fi terminat, va urma o eră de prosperitate fantastică, va reveni pe Pămînt Vîrsta de aur.

Aceste preziceri şi multe altele, care au făcut în ultimele săptămîni vîlvă mare în Occident, sînt atribuite faimosului Nostradamus. Dar, grăit-a într-adevăr aşa Nostradamus ? Fireşte, n-a grăit şi nici nu putea s-o fa ă, avînd în vedere că a trăit acum mai bine de 400 de ani. Dar a spus-o în locul lui, sub formă de „interpretări" ale profeţiilor bătrînului mag, un contemporan de-ai nostru. Să vedem însă mai întîi, cine era bătrînul mag.

Medic şi astrolog

Michel de Nostre-Dame, zis Nostradamus, s-a născut în anul 1503 la Saint-Rémy (Provence). Şi-a făcut studiile de medicină la Montpellier, distingîndu-se ca om de ştiinţă. Biografii lui afirmă că ar fi descoperit, cu patru secole înaintea lui Pasteur, metoda aseptică ce i-a permis să combată epidemiile de ciumă din oraşele Aix, Marsilia şi Lyon. Contrar legendei care susţine că Nostradamus ar fi oprit aceste epidemii prin procedee magice — susţin aceiaşi biografi —, renumitul medic a stăvilit contagiunea prin metode de asepsie, dispunînd îngroparea cadavrelor în var stins, arderea veşmintelor infectate, stropirea străzilor cu esenţă de fag. Aşadar, în secolul al XVI-lea, în plină Inchiziţie, Nostradamus a făcut o descoperire ştiinţifică extraordinară, pe care însă a păstrat-o doar pentru el, şi a trebuit să treacă sute de ani pentru ca ea să fie descoperită din nou.

Dar Michel de Nostre-Dame nu s-a ocupat numai cu medicina. În 1555 a publicat, sub forma unor catrene, o culegere de preziceri intitulată „Centuries", carte ce avea să facă o carieră prodigioasă, negalată de nici o lucrare de acest gen. Că un om de ştiinţă a putut da la iveală şi profeţii nu este de mirare, dacă avem în vedere cînd se petrecea acest lucru (să nu uităm că în 1566, cînd Nostradamus se stingea din viaţă, Galileo Galilei avea doar trei ani şi că obscurantismul va mai dura încă două secole). Nu trebuie exclusă nici ipoteza că forma profeţiilor a fost utilizată de autor doar ca simplă modalitate literară : nu prezicerile au fost turnate în catrene, ci catrenele au fost obscurizate voit — obişnuită operaţiune de incifrare, foarte la modă astăzi. Însă, oricum va fi fost, ceea ce apare surprinzător este luarea catrenelor nostradamiene în serios, ca profeţii, în plin secol 20.

(Răs)tălmăciri

„Centuriile" sînt făcute în stilul oracolelor dintotdeauna, de la Pythia încoace : se pretează la interpretări multiple. Mană cerească pentru cohorte întregi de „specialişti", dornici de a (răs)tălmăci spusele maestrului. Au apărut, astfel, sute de lucrări, fiecare cu pretenţia de a fi descifrat sensul profeţiilor nostradamiene. La capătul şirului se situează lucrarea care produce acum atîtea spaime. Istoria ei începe mai demult.

Prin 1934, unui medic francez i-a căzut în mînă un exemplar dintr-o veche ediţie a profeţiilor lui Nostradamus. Deschizînd cartea la întîmplare, a citit : „România, Germania şi Spania vor încăpea pe mîinile unor secte militare". El şi-a spus atunci : în România, adică în Italia, este deja la putere, din 1922, o sectă militară : fascismul lui Mussolini ; Hitler deţine puterea absolută în Germania ; în Spania însă un militar, generalul Franco, este doar şeful statului major general al armatelor. Dacă e să se dea crezare lui Nostradamus, Franco ar trebui să devină dictatorul militar al Spaniei. Ajungînd la această concluzie, a comunicat-o unor ofiţeri, dar aceştia l-au luat peste picior. Însă peste doi ani, cînd Franco a preluat realmente puterea, ofiţerii respectivi s-au dus la medicul prezicător şi l-au spus : Doctore, am greşit c-am rîs de tine, dar ne era imposibil să ne imaginăm aşa ceva. La care norocosul interpret a răspuns cu modestie : Nu eu am făcut prezicerea ci Nostradamus.

De la acest medic ştafeta a fost preluată de fiul său, Jean-Charles de Fontbrune. După ce timp de 17 ani a lucrat la decriptarea catrenelor maestrului, a ajuns la încheierea că toate interpretările de pînă la el (mai bine de 400 de lucrări) ale „Centuriilor" ar fi fost „false". Ca atare, a publicat o carte intitulată : „Nostradamus, istoric şi profet", în care dă propria sa interpretare tuturor catrenelor, precum şi altor texte rămase de la faimosul astrolog. Citeva din „descifrările" propuse de Fontbrune le-am dat la început. Ele au speriat multă lume în Europa occidentală ; numeroşi parizieni s-au organizat să se refugieze cît mai repede în Canada, spre a scăpa de dezastrul anunţat. Un număr imens de cititori i-au scris autorului cărţii (al cărei tiraj a ajuns la 500 000 de exemplare), întrebîndu-l dacă nu cumva Nostradamus a indicat şi locurile unde pot fugi, ca să se salvoze de la catastrofă. La care Fontbrune a răspuns, la modul cel mai serios cu putinţă : mesajul profetic nu este făcut pentru a spune oamenilor unde trebuie să plece, ci unde nu va trebui să rămînă cînd va veni momentul. Iar pe cei care au început să plece i-a liniştit astfel : „Nu e cazul de a fugi imediat din Paris, cum o fac anumite persoane... Parisul nu va fi distrus decît la sfîrşitul războiului, care război nu va începe decît peste cîţiva ani".

Întrucît profeţiile lui Nostradamus datează de atîta amar de vreme, era normal ca „interpreţii" să se gîndească şi la profeţii împlinite deja. Aflăm astfel că bătrînul medic ar fi prezis : abolirea monarhiei franceze în 1792, cele două războaie mondiale, sfîrşitul lui Hitler, victoria lui François Mitterrand în alegerile din 1981 şi altele.

Şarlatanul şi neghiobul

Dar paralel cu succesul enorm al cărţii lui Jean-Charles de Fontbrune, au apărut şi cele mai violente contestaţii. S-a reamintit, cu acest prilej, cele spuse de Voltaire cu privire la panica pe care o creează prezicerile : ea se produce cînd un şarlatan întîlneşte un neghiob. „Prezicătorul trece drept vrăjitor, spunea Voltaire, fie că prezicerile lui se împlinesc, fie că nu se împlinesc. Pentru că dacă un anumit eveniment favorizează prezicerea, magia este demonstrată ; dacă evenimentele sînt contrare, se recurge la alegorie, care se aplică unui lucru oarecare". Iar un critic din zilele noastre, referindu-se chiar la tălmăcitorii lui Nostradamus, scria : „După fiecare revoluţie, după fiecare război, abili interpreţi pun mîna pe vechile catrene şi le ajustează cu seninătate evenimentelor cărora ei le-au fost martori". El face încă o observaţie tulburătoare : aceleaşi pasaje ale celebrelor previziuni au fost aplicate pentru explicarea mai multor evenimente, depărtate în timp şi spaţiu : prăbuşirea imperiului roman, războaiele religioase, revoluţia franceză, primul război mondial, revoluţia socialistă din octombrie, cel de-al doilea război mondial. Şi există premise serioase ca tot pasajele respective să fie folosite şi pentru prezicerea unor evenimente viitoare.

Ridiculizînd atît metoda, cît şi rezultatele obţinute de Fontbrune, revista franceză „L'Express" se amuză punînd alături spusele lui Nostradamus, tălmăcirea dată de autorul menţionat şi, în continuare, o interpretare proprie. Astfel, în „Centurii" se spune : „Cînd soarele este în exaltare...". Pentru Fontbrune : „Apoi monarhia va reveni". Pentru „L'Express" : „În vara lui 1982 litoralul de nord va fi însorit". Sau : în „Centurii" : „Timpul bun conţine răul. Dulcele pentru amărăciune". Pentru Fontbrune : „Timpul bun va deveni timp al nenorocirii. Amărăciunea va înlocui dulceaţa". Pentru „L'Express" : „Timpul nenorocirii va deveni timp bun. Dulceaţa va înlocui amărăciunea".

Dar dacă în ceea ce priveşte profeţiile „la obiect", aplicate unui eveniment sau altuia lucrurile stau ca mai sus, şi orice pretenţie de tălmăcire este ridicolă prin ea însăşi, nu-i mai puţin adevărat că „Centuriile" pot fi interpretate ca mesaj umanist al unei conştiinţe de elită, menit să pună în gardă asupra responsabilităţilor celor ce dirijuiesc destinele ţărilor şi popoarelor, asupra responsabilităţilor tuturor locuitorilor planetei. Şi nu putem să nu remarcăm, în încheiere, observaţia plină de bun-simţ a revistei „Paris Match" referitoare la procesul de conştiinţă pe care mesajul lui Nostradamus trebuie să-l imprime Occidentului, întregii omeniri. Dacă umanitatea, scria revista, ar realiza nebunia războaielor, dacă ea ar încerca cu orice preţ să le evite, atunci umanitatea va izbuti, cu siguranţă, să înlăture şi catastrofa care ne ameninţă. Şi, adăugăm noi, în acest caz profeţiile lui Nostradamus îşi vor fi împlinit, prin chiar fericita lor dezmînţire, o nobilă menire.

ION D. GOIA

O veste bună

Din Mexic, din însoritul Acapulco, ne parvine ştirea că prof. dr. ing. V. Harnaj, preşedintele Asociaţiei crescătorilor de albine din România, a fost ales pentru a cincea oară în înalta funcţie de preşedinte al Apimondiei, asociaţie internaţională a crescătorilor de albine din toată lumea. Precizînd că prima alegere a profesorului V. Harnaj a avut loc în anul 1965, cu ocazia Congresului de la Bucureşti al Apimondiei, că următoarele congrese au avut loc la München (1969), Buenos Aires (1973), Adelaide (1977), şi recent, la Acapulco, şi că la toate aceste înalte întruniri ale crescătorilor de albine din toată lumea distinsul preşedinte al albinarilor români, savantul de renume internaţional, profesorul V. Harnaj a fost învestit cu funcţia de preşedinte al Apimondiei, inclusiv faptul că această a cincea realegere este un fapt unic în istoria sus-numitei instituţii internaţionale, adresăm profesorului V. Harnaj călduroasele noastre felicitări.

Ochii şi urechile lumii

Contur de siluetă

Cu
Giacinto Facchetti [1])
— jucător mîndru,
frumos, elegant,
inteligent, statuar,
care domina la cap
şi la acroşaj
careul de 16 metri
avînd şi puterea
să treacă la atac —
sînt celebraţi
toţi marii fotbalişti [2])
care n-au ştiut
niciodată
să-şi lovească urît
adversarii,
să-i „căsăpească",
să-i „distrugă",
să-i „omoare".
Ai ! şi vai !
n-a apus încă
vremea violenţei
reci şi deliberate,
agresiunile sînt
încă în logica firii,
bucuria gretoasă la
moartea rivalului,
încă ne mai mirăm
de oamenii fair —
play şi pînă şi
cuvintele mele iau
pe hîrtie forma
longilinie a
siluetei lui
Giacinto Facchetti,
cu un cap mai înalt
decît ceilalţi
prin forţa caracterului
său, nu de înger, [3])
cî de liberu, ieşit
curat din bătaoaca
acestui teren desfundat.

RADU COSAŞU

[1]) Premiul fair-play acordat de UNESCO în 1981 pentru meritele unei cariere sportive exemplare.

[2]) La noi — Petchovschi, Mercea, Matelanu, Constantin, Dobrin, Lucescu.

[3]) „... fiţi sincer, n-aţi fost nici odată încorect ?" Facchetti : „Odată i-am dat o palmă unui jucător englez. Altădată n-am fost prea fair-play pentru că în jurul meu nimic nu părea serios. Cred că altceva n-a mai fost".

Lumea se amuză

(După „N.B.I." — R.D.G)

Clasament : Categoria specială, 12—15 la sută remiză : *„Capşa" (10) ; „Lido" (9,64) ; „Athénée Palace" (8,83) ; „Dorobanţi" (8,33).*
Categoria I sau specială, 10 la sută remiză : *„Ambasador", „Budapesta" (8,66) ; „Rapsodia" (8,55) ; „Carul cu bere" (8,[illegible]) ; „Havana", „Union" (8,00) ; „Trocadero" (7,91) ; „Orizont" (7,85) ; „Doina" (7,71) ; „Cişmigiu" (7,33) ; „Dunărea" (7,16) ; „Hanul lui Manuc", „Mioriţa", „Monte Carlo" (7,00) ; „Aluniş" (6,33) ; „Pescarul" (5,00).*
Categoria I, fără remiză : *„Bumbeşti (7,40) ; „Berceni", „Gambrinus", „La Peştera" (7,00) ; „Triumf" (6,66) ; „Mercur" (6,16) ; „Crama Mioriţa" (6,00) ; „Izvorul Rece" (5,42) ; „Brotăcel" (5,28) ; „Bolta Rece" (4,71).*

Multe hîrtii, puţini mecanici de întreţinere

Restaurantul „Rapsodia", şef de unitate Vasile Dumitru. Bucătar Doru Tudoran. La anchetă a participat **Dumitru Constantin, şef de sală.** Telefon 15 54 13 ; adresa Nicolae Şelari 2. Face parte din I.A.P.L. Segarcea.

— Constatări : La intrarea în control s-a cerut ospătarului Ion Niţă o sticlă de vin Sarica Niculiţel. Deşi vinul era acru acesta a încercat să ne convingă că e sec. În timpul controlului s-a constatat că mai mult de jumătate din sticlele verificate nu erau îmbuteliate etanş (unitatea furnizoare I.V.V. Tulcea), motiv pentru care vinul era de proastă calitate. În saloane e fum şi un aer greu de respirat. Cauza : două ventilatoare nu funcţionează. De asemenea, nu funcţionează ventilatorul de la hota din bucătărie. Canalizarea unităţii fiind sub cea generală sînt necesare două pompe. Funcţionează doar una. Nu în toate cazurile ospătarii întocmesc note de plată. În ziua de 13 octombrie ospătarii Ion Niţă şi Ion Ilie n-au întocmit note de plată pentru sume de aproximativ 3 000 lei. Nu există formulare tipizate pentru note de plată şi bonuri de marcaj-documente de evidenţă primară — de mai bine de două luni. Reţetele şi calculaţia de preţuri nu sînt vizate la zi de conducerea întreprinderii. Planul meniu şi registrul de stoc fizic al barului se întocmesc necorespunzător. Unitatea este bine aprovizionată. Şeful de unitate are iniţiativă şi este energic. În ziua controlului era plecat la Buzău pentru aprovizionarea de iarnă. Deseori se deplasează la Tulcea după peşte. În restaurant este curat şi o ambianţă plăcută. Ar putea fi şi mai bine dacă toate instalaţiile ar funcţiona. Saloanele sînt curate şi dotate corespunzător.

— Note : calitatea meniului 8 ; comportarea şi corectitudinea personalului 8 ; eficienţa economică şi socială 9 ; ambianţa 8 ; controlul oamenilor muncii 9 ; nota consumatorilor 9 ; Incognito 9 ; **Media 8,55.**

Observaţiile bucătarului : Unitatea este foarte bine aprovizionată. Acest lucru se datoreşte în primul rînd şefului de unitate. Unitatea are în lista meniu foarte multe minuturi. După părerea mea e bine să se procedeze astfel în cazul acestui gen de restaurant. Pînă şi specialitatea bucătarului şi a unităţii sînt minuturi. Ele nu sînt solicitate într-o măsură corespunzătoare. E de datoria ospătarilor să le ofere, să le prezinte clienţilor. Altfel se întîmplă ca tocmai aceste preparate, menite să creeze o personalitate distinctă restaurantului să fie trecute cu vederea. Aici cred că ar trebui insistat.

Sesizările echipei : Multe din deficienţele constatate nu se datorează atît personalului restaurantului cît conducerii întreprinderii de care aparţine. Ea este datoare să asigure unităţii condiţiile normale să-şi desfăşoare activitatea. Formularele pentru note de plată şi bonuri de marcaj lipsesc de multă vreme. În lipsa lor ospătarii îşi cumpără de la librărie carnete de note, însă n-o fac toţi şi nu întotdeauna. În întreprindere este doar un singur mecanic de întreţinere care, după cum s-a constatat, nu face faţă obligaţiilor, situaţie constatată şi în alte anchete. De aprovizionare se ocupă într-o mare măsură doar şeful de unitate. Din cauza asta este puţin prezent în unitate. Pretindem ca unităţile să funcţioneze ireproşabil, însă trebuie să le dotăm cu cele necesare. În cadrul întreprinderii funcţionează servicii administrative, aprovizionare, urmărirea producţiei, se fac controale, şedinţe de lucru etc. Remedierea unor deficienţe depinde în mare măsură de felul în care ele îşi fac datoria, de felul în care urmăresc activitatea unităţilor pe care le coordonează. Mai puţine hîrtii şi mai mulţi mecanici de întreţinere ! Un control de esenţă, care să urmărească rezolvarea principalelor probleme, o mai mare implicare din partea întreprinderilor considerăm că se impune. Credem că cei din conducerea întreprinderii ar trebui să participe solidar cu personalul unităţii şi la bine şi la rău.

La ancheta din acest număr au participat : inspector Mihai Păduraru şi Ilie Bumbac, şef birou producţie la C.H.R. Capitol.

Notă : Clasamentul nostru a suferit unele modificări. Au fost comasate categorii pe care le-am considerat asemănătoare din punct de vedere al dotării şi al pretenţiilor pe care le pot ridica clienţii din clipa în care intră pe uşa unităţilor.

OPREA GEORGESCU ■

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului comercial de stat şi al Asociaţiei bucătarilor şi cofetarilor.

Se poate şi aşa, adică bine

Vom mărturisi, încă de la bun început, că la restaurantul Rapsodia, al cărui prag l-am călcat vineri, 23 octombrie, în jurul orei 18, ne-am simţit foarte bine. Şi pentru că nu putem fi crezuţi pe cuvînt, iată şi argumentele : din cele cîteva săli aflate la subsolul restaurantului, o fostă uriaşă pivniţă amenajată cu un deosebit gust comercial, am ales-o pe cea cu mai mulţi clienţi, adică sala aflată în apropierea bucătăriei. Primele două impresii : linişte (în contrast cu imensa aglomeraţie a Lipscanilor, zonă în care se află Rapsodia) şi curăţenie. Ocupate cam pe jumătate, la cele 12 mese ale sectorului clienţii, de diverse categorii sociale, vorbeau normal fără să ridice tonul, fapt care oferea întregului salon o atmosferă de destindere. Ocupînd locuri la una din mese, ajutoarea de ospătar, sesizînd că sîntem cu ţigara aprinsă, ne-a oferit imediat o scrumieră şi ne-a spus, în acelaşi timp, că ospătarul va sosi în cîteva secunde. N-am luat de bune cele cîteva secunde, dar, spre surprinderea noastră, ospătarul a sosit după exact 15 minute. Aproape că ne-am fi supărat de această întîrziere, dar ospătarul, un tinerel a cărui mustăcioară abia dacă mijise, s-a scuzat, cu eleganţă şi demnitate, în acelaşi timp, pentru întîrzierea respectivă, după care a preluat comanda ; două cotlete de porc, cu puţin ficat de porc alături, cu salată de conopidă şi gogoşari şi cu un vin de Tîrnave, sec. Abia luată comanda, ospătarul a şi revenit, am zice în fugă, pentru a ne mărturisi că, din păcate, cotletele de porc se terminaseră şi că ne-ar putea oferi un pui la ceaun, un peşte (morun) sau o vrăbioară de vită, ori un ficat la grătar. Am optat pentru două porţii de ficat şi ne-a fost să auzim din nou, vă rugăm să reţineţi, scuze pentru întîrzierea despre care am vorbit. De ce insistăm asupra acestor scuze despre care precizăm că au fost respectuoase şi demne în acelaşi timp ? Pentru că, în loc să ne trateze cu acea obişnuită indiferenţă pe care am întîlnit-o de-atîtea ori în alte locuri, în loc să afişeze un aer de nepăsare faţă de clientul care a aşteptat 15 minute, tînărul ospătar, aşa cum a fost învăţat să se poarte şi aşa cum chiar obişnuia să se poarte, a găsit de cuviinţă să-şi asume vinovăţia — dacă a fost vorba de aşa ceva ! — deşi nimeni nu l-a cerut nici cea mai mică socoteală şi a vrut să se încredinţeze că nu sîntem supăraţi pe el. Şi pentru că nu eram supăraţi, dimpotrivă, mica nemulţumire ne dispăruse ca prin farmec, şi acest lucru s-a datorat în primul rînd, comportamentului său extrem de civilizat, am zîmbit, desigur, văzîndu-ne de-ale noastre, adică supraveghind întîmplările din sală. Ajutoarea de ospătar a adus, atît la masa noastră, cît şi la celelalte şervetelele, le-a aşezat aşa cum trebuie să fie ele aşezate, apoi a adus coşuleţul cu chifle, apoi salata, neuitînd să schimbe scrumiera şi să toarne în pahare. Între timp, discretă, orchestra restaurantului, formată dintr-un acordeonist, viorist, contrabasist şi o chitară rece, se deplasa dintr-un salon într-altul, atacînd melodii de cafe-concert, fără să spargă timpanele, fără să deranjeze, ci chiar să înviorze aerul restaurantului. Ajunşi la aer, s-ar cuveni să precizăm totuşi că era puţin cam îmbîcsit de fum, semn că ventilatoarele nu prea mergeau sau că erau în pauză, cine ştie?! Un alt neajuns, puternic resimţit, fiind consumatori, a fost şi acela că vinul de Tîrnave era mult dincolo de sec şi se apropia de oţet cu paşi vertiginoşi. În rest, linişte, curăţenie şi comportare civilizată, din toate punctele de vedere. Ar mai fi de lămurit un amănunt, numele ospătarului şi al ajutoarei sale. Nu vi le putem oferi pentru că ecusoanele, din metal fiind, un metal cam prea lucitor, captau lumina celor cîteva becuri şi nu puteau fi nicicum citite. În concluzie, simţindu-ne bine în acea seară, am acordat Rapsodiei nota 9.

INCOGNITO ■

La fel ca în romanul lui Hasek

În romanul lui Hasek, consacrat bravului soldat Svejk, una din savuroasele povestioare cu care faimosul personaj îl delecta din cînd în cînd pe ofiţerul la care era ordonanţă, are ca erou un mare beţiv care se hotărăşte (pentru a nu ştiu cîta oară) să se lase de băutură. Află extrem de satisfăcut că există vin fără alcool şi îi surîde nespus ideea consumării unei asemenea băuturi pentru a uita de licoarea autentică. Tot umblînd prin circiumi, nu găseşte însă vin fără alcool şi se resemnează, mulţumindu-se cu ce i se oferea : coniac, vermut, rachiu etc. Şi tot aşa, căutînd mult lăudata băutură, spre dimineaţă, ajunge într-un şanţ beat mort. La fel ca personajul din poveste, un automobilist din Drobeta-Turnu Severin, de altfel bolnav grav de nervi şi de ficat, consuma în mod curent mari cantităţi de alcool. Nu conta pentru el ce fel de licori dădea pe gît, esenţialul era să ajungă cît mai repede în stare bahică. Bineînţeles că prefera tăriile, care îl scuteau să ducă paharul la gură de prea multe ori. „Ce fel de băutură e asta care are sub 10 grade ? Pierzi o seară întreagă şi nu te alegi cu nimic. După ce sorbi un litru de pălincă, e altă viaţă". Într-o sîmbătă spre prînz (timp avea berechet, fiind pensionar de boală), se urcă la volanul autoturismului şi porneşte spre locuinţa socrilor, ce domiciliau nu departe de municipiul amintit. Aici, în compania acestora şi a doi cunoscuţi, a golit o damigeană de 5 litri de vin de ţară. Tîrziu, seara, cînd soţia pensionarului a văzut venind în slalom spre casă, maşina albă, a căror faruri măturau cînd un trotuar cînd altul, i-a sărit muştarul. „Doctorul ţi-a interzis să mai pui vreo picătură de alcool în gură şi tu o duci din beţie în beţie. Cauţi parcă moartea cu lumînarea". Îmbleţindu-se, Costică intră în casă şi plecîndu-şi capul precum un şcolar care a făcut o boroboaţă, rosteşte spăşit : „Nevastă, ai dreptate, uite, de mîine îţi promit să nu beau decît limonadă şi apă minerală". Soţia îl priveşte cu dispreţ şi consideră că cel mai bun lucru este să-i întoarcă spatele şi să-şi vadă mai departe de pregătitul cinei.

„Dragă nevastă, să ştii că nu am glumit aseară. O să mă ţin de promisiune. Fac o plimbare prin oraş, duc pepenii ăştia de la taică-tău lui Marin şi mă întorc repede. Dacă beau ceva, va fi ceva de sete, fără alcool". Neîncrezătoare, soţia zîmbeşte ironic. „Vreau să văd şi eu minunea asta".

Mulţumindu-i pentru pepeni, fostul coleg de muncă îi atrage atenţia pilotului : „Mă Costică, vezi că ai numărul strîmb la maşină". La nedumerirea şoferului, Marin îi precizează rîzînd : „Nu-i bun pentru duminica asta". Costică face un semn cu mîna care ar vrea să însemne : „Umbli cu fleacuri de-astea" şi se urcă la volan.

Din acest moment începe să caute răcoritoare pentru a-şi potoli setea. Îi vizitează întîi pe socri. Bătrînul, care ştia lecţia, se îndreaptă spre pivniţă. „Nu, nu tată-socrule, nu mai beau decît apă". „Adică vrei să spui că pentru apă ai făcut 15 kilometri ?" Resemnat, ascultător, Costică nu vrea să-şi supere socrii şi soarbe în mai puţin de 30 de minute căpşunica din două căni mari de lut. Îşi ia rămas bun de la socrii, miraţi de comportarea lui Costel care a devenit subit atît de ponderat. Următoarea haltă pilotul o face la bufetul „Timiş". Cum l-a văzut, gestionarul cu un gest reflex şi-a îndreptat mîna spre sticla cu coniac de pe raft. „Nu, nu, de azi nu mai beau decît băuturi nealcoolice". „Bine, don' Costel, şi noi cum ne mai facem planul ? Lăsaţi pe mîine, s-o începeţi de luni nu de duminică". Cînd să iasă din bufet, Costică observă figurile cunoscute ale vecinilor săi, mari amatori de licori, profilaţi îndeosebi pe băuturi tari şi dulci.

„Fără mata, nea Costică, nu găsim un lichior ca lumea".

„Cum, nu v-a spus Veta că de azi încolo nu beau... decît apă ?" Cei doi bărbaţi, însoţiţi de neveste, rămîn cu gura căscată ca şi cum ar fi văzut o făptură căzută de pe altă planetă. „Asta-i chestie serioasă cu lăsatul de băutură ?" „Absolut serioasă, dar hai să mai fac o concesie şi cu voi. Urcaţi în maşină !", le zice Costică printre sughiţuri. Găsesc la primul bufet lichior de calitate superioară. Consumă toţi cinci un litru de lichior de portocale şi Costel dă semnalul de plecare. Vecinii ar mai fi băut ceva, dar se ridică resemnaţi de la masă, dînd să plece. „Uite ce, vă văd cam plouaţi. E ultima zi cînd mai beau alcool. Sînteţi invitaţii mei. Mergem la motelul „Balota". E cazul să şi mîncăm ceva şi să ne răcorim cu o bere". Vecinii nu mai aşteaptă să fie poftiţi a doua oară. În cîteva secunde sînt deja aşezaţi pe fotoliile autoturismului.

„Nea Costele, să ştii că mata conduci mai bine beat. Mergi chiar şi mai repede. Ce-i drept, starea matale normală e cherchelit. Nu te-am văzut la volan decît o dată treaz, şi atunci erai tare stingaci". „Asta cam aşa-i", răspunde pilotul. În momentul cînd are loc acest dialog, maşina gonea cu 110 km pe oră. Atenţia, reflexele slăbite, fac ca secunda omului beat să fie infinit mai mare decît a celui treaz. Pilotul întoarce capul spre fotoliul din spate, curios să afle de ce rîde cu atîta poftă frumoasa lui vecină. Extrem de puţin i-a trebuit autoturismului, al cărui volan se afla în mîinile nesigure ale pilotului turmentat, să ajungă în afara asfaltului şi să intre în plin într-o stivă de grinzi de beton situată în apropierea acostamentului şoselei. Trei oameni : cei doi bărbaţi şi una din femei şi-au pierdut viaţa, iar cea de-a doua s-a ales cu leziuni grave. Pilotul a scăpat nevătămat.

VICTOR BEDA ■

Pîinea nu se va mai întoarce — pe biciclete — de la oraş

(Urmare din pagina 1)

Urecheşti, Coteşti, Ciorăşti, Măicăneşti, Sihlea sau Vidra unde se găsesc două sau chiar trei brutării, iar pe de altă parte sînt şi comune unde nu se află nici una, precum Puteştii, Broşteni, Garoafa sau Suraia. În acelaşi timp, nu e mai puţin adevărat că există şi comune, precum Boloteştii, unde ar putea funcţiona trei brutării şi nu doar una singură. Tocmai avînd în vedere astfel de exemple, spuneam că în răstimpul de după apariţia Decretului privind aprovizionarea cu pîine, făină şi mălai, e necesară o punere de acord a statisticii cu realitatea. Ceea ce autorităţile judeţene, ca şi cele locale, se străduiesc să facă. În comuna despre care vorbeam, Boloteşti, primarul ne spunea că se impune redeschiderea celor două brutării din satele aparţinătoare, după cum şi creşterea capacităţii brutăriei din satul de centru, unde deocamdată se pot face zilnic numai vreo 300 de pîini a cîte 1,2 kilograme, dar după achiziţionarea unui malaxor — care ar costa vreo 50 de mii de lei — brutăria ar putea produce de două ori mai multe pîini. În comuna Jariştea, chiar în luna noiembrie a acestui an problema asigurării pîinii pentru toată populaţia comunei va înceta să mai fie o problemă. Dealtfel, ea n-a fost o problemă aici decît de doi ani încoace. Pînă în 1979, C.A.P.-ul a avut o brutărie care făcea pîine pentru toată comuna. Dar cum brutăria aceea funcţiona cu motorină şi se mai afla şi într-un spaţiu necorespunzător, s-a hotărît construirea unei brutării moderne, de mare capacitate. Brutăria nouă va prelua aşadar o parte importantă din îndatoririle ce rămăseseră, toate, în grija celor de la a doua brutărie din Jariştea, care aparţine cooperaţiei de consum. Iar dacă, aşa cum spunea primarul din Boloteşti, vestea pîinii de Boloteşti s-a întins pînă la Jariştea, aici, în această a doua comună, aflam că vestea pîinii de Jariştea s-a dus chiar şi mai departe, tocmai pînă în comuna Vînători. Stanciu Constantin, din satul Răduleşti al comunei Vînători, a bătut cale lungă de acasă pînă în Jariştea ca să facă rost de pîine pentru nunta fiului lui, Ionel, strungar la I.M.G.B., căsătorit cu Iulia, muncitoare în aceeaşi întreprindere bucureşteană. Dar nu încape îndoială că vestea pîinii de Jariştea s-a dus pînă la Vînători nu numai pentru că este bună, ci şi pentru că la Vînători nu există deocamdată brutărie. Din cele 710 kilograme de grîu pe care Stanciu Constantin le-a luat de la C.A.P. în acest an, pentru munca sa şi-a soţiei sale, Ioana, de obicei el îşi face pîine în casă. Îşi face pîine la tavă, în cuptorul aragazului. Pentru apropiata nuntă, la care a tocmit şi lăutarii conduşi de un anume Ion Amariei din Movileni, îi trebuia însă peste 100 de pîini, aşa că a cerut o căruţă de la C.A.P., a încărcat în ea 60 de kilograme de făină, şi-a venit încoace, la Jariştea, cale de 30 de kilometri, unde Maria Ifrim, gestionara brutăriei, împreună cu Vasile Tarbă, Angheluţă Angheluţă şi Gheorghe Cepoi se vor strădui ca omul să nu spună că a bătut drumul degeaba.

Ceva mai dificilă ni s-a părut aprovizionarea cu pîine a celor din comuna Mera, aflată pe Milcov, în sus, unde oamenii nici brutărie n-au şi nici grîu, pentru că în comuna aceasta, parţial cooperativizată, cerealele se încăpăţînează să nu crească pe cît ar avea oamenii nevoie de ele. Cele vreo sută de pîini care vin de la o brutărie aparţinînd cooperaţiei de consum şi aflată mai sus, în satul Butucoasa, dincolo de comuna Reghiu, nu pot fi îndestulătoare pentru cele 1 037 de familii, iar ele sînt drămuite ca să ajungă în primul rînd bătrînilor neajutoraţi şi familiilor cu mulţi copii. Iar cum Mera este a doua comună în judeţ în privinţa natalităţii, numărul familiilor cu mulţi copii este destul de mare. Cum ne spunea primarul Gheorghe Călin, 179 de femei primesc indemnizaţii ca mame avînd mai mulţi copii : Măriuţa Ochean are 15 copii, Maria Dochioiu are 12, Marioara Merchioiu are 8, Domnica Bouroş are 10, şi tot 10 are Măriuţa Afloare. Şi ca ele, cum ziceam, nu sînt puţine în comuna Mera. Ioniţă Vasilache are 7 copii, cel mai mare avînd 16 ani. Muncind la C.A.P., el a obţinut în acest an vreo 16 kilograme de grîu, pentru că, spuneam, Mera nu se află într-o zonă cerealieră. Cu o zi în urmă el fusese la tîrg, la Focşani, să cumpere grîu sau porumb, dar nu găsise nimic de cumpărat. De aceea, în ziua cînd am fost la Mera, îşi trimisese un copil mai mărişor, pe Gheorghe, elev în clasa a opta, să cumpere două pîini de la Odobeşti. Pînă la Odobeşti sînt 9 kilometri. Ca băiatul să nu dea banii fără nici un folos pe autobuz, i-a spus că dacă nu va putea să cumpere pîine, să ia cel puţin biscuiţi. Pentru că, zicea Ioniţă Vasilache, mulge vaca şi le dă la copii să mănînce. Prezent la discuţia aceasta, Mihai Dulgheru, funcţionar la Consiliul popular judeţean, ne spunea că soluţia asupra căreia toată lumea este de acord va fi aceea ca Mera să fie aprovizionată cu pîine de la Odobeşti, şi că situaţia se va normaliza în cîteva zile. Comuna va fi arondată, deocamdată, oraşului din apropiere. Dar aceasta va fi o soluţie temporară. Avînd în vedere tocmai o soluţie de perspectivă şi durabilă, inginera Georgeta Atanasiu, şefa secţiei de panificaţie a Întreprinderii de produse alimentare a cooperaţiei de consum, ne spunea că va propune construirea unei brutării în această comună. Oameni pricepuţi, care să facă pîine bună, s-ar găsi încă de pe acum la Mera — Gheorghe Potorac, de exemplu, sau Maria Graur şi Maricica Munteanu — aşa după cum am aflat prin cam toate satele vrîncene pe unde-am fost, unde nu de puţine ori brutarii de azi se pot lăuda că au învăţat meserie de la părinţii şi bunicii lor. Precum Mitu Goleşteanu din Urecheşti, să zicem, care nu întîmplător este brutar vestit, fiindcă nu întîmplător tatăl lui, Constantin, s-a întors din primul război mondial cu gradul de sergent, după ce făcuse pîine într-un cuptor pe roţi, tras de patru perechi de boi, iar întorcîndu-se acasă tot pîine a făcut.

Întîlniri de neuitat în județele Satu Mare, Maramureș, Suceava

Cronica (446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456)

CAREIUL, DUPĂ UN DRUM PRIN CEAȚĂ

Totuși, la Carei, este pentru prima dată cînd cenaclul a întîrziat, ajungînd la orele optsprezece și cincisprezece minute, după un drum lung, cețos, cu mizgă, cu bariere de cale ferată care păreau că nu se vor mai ridica.

În fața unui public fierbinte, dornic să fie părtaș la actul de cultură, **Horia Stoicanu** a cîntat **Lapte de lupoaică** și **Întoarcerea**. **Arpad Domokoș** (nu ai crede că un tînăr subțirel, exact cît o chitară are o atît de mare forță în glas) a cîntat **Oltenii lui Tudor** pe versuri de George Coșbuc și, în limba maghiară, un cîntec al formației Lokomotiv G.T.

Cenaclul „Flacăra" al Tineretului Revoluționar, spune publicului Adrian Păunescu, încearcă permanent trecerea de la cîntecul de ultimă oră cîntat în engleză, maghiară, în limba greacă, la momentele de poezie, de suavitate.

A urmat **Constantin Dragomir**, unul dintre puținii cîntăreți pop din cenaclu. Se poate vorbi despre istoria acestui grup de minunați tineri, purtători ai poeziei, ai cîntecului, ai artei, prin orașele și satele țării, unde muzica tînără, poezia, sînt așteptate ca niște evenimente de cultură. În timp ce Constantin Dragomir cînta, o tînără din Carei a cerut permisiunea să danseze pe scenă, dînd astfel un mic recital „de bună voie și nesilită de nimeni".

Vasile Șeicaru lansează, într-o atmosferă de sărbătoare, **Cîntec ostășesc**. **Mihail Stan**, unul dintre actorii de frunte ai scenei românești, a rostit, ca de fiecare dată — dînd noi profunzimi cuvintelor — versuri de Romulus Vulpescu și Marin Sorescu.

Adrian Ivanițchi a venit și el cu patru cîntece mai noi : **Pămînt de flori**, **Cîntec de iarnă**, **Imperfecții fierbinți**, **Criza de fond**. Cîteva versuri de o stranie frumusețe : „**Un stingher, alt stingher / Nu pot face doi / Geru-i ger, ieru-i ier, / Fără noi / ...Unul fără unul / Fac doi oameni singuri / Unul fără unul / Asta am ajuns...**" Apoi, a cîntat **Titanic**, iar **Nicolae Enache** a găsit — printre clapele moogsyntesiser-ului sau, trei semnale de vapor, vaporul care, așa cum spune poemul, se va întoarce odată în port. **Victor Socaciu** a susținut un adevărat recital, și trebuie să remarcăm virtuozitatea sa de chitarist, demonstrată spectatorilor atunci cînd a cîntat **Colina**, pe versurile **Constanței Buzea**. O fetiță din sală, un nod de vreo trei ani și jumătate, a cerut să se cînte „Charlie Chaplin" !

Grupul T a reușit, cu **Radu de la Greci**, baladă valahă din sud, să primească aplauze furtunoase din partea fierbintelui public din nordul țării. **Gil Dobrică** și **Maria Nagy** — prin ritm și mișcare — au produs o înaltă tensiune emoțională.

După ei, **Grupul 2 și ½**, cu candoarea și tinerețea lor, demonstrînd că un public bun este tot atît de receptiv și la collado, după cele mai moderne ritmuri, că vocea unui copil poate prefira fulgi din fostele noastre vacanțe de iarnă, și din vacanțele de iarnă ale copiilor care ascultau.

Printre numeroasele bilete primite din partea publicului, într-unul scria : „**Dați pentru cei din sală Trăiască România**". În aplauzele celor de față, se răspunde: „Acest cîntec este scris pentru toți cetățenii români indiferent de naționalitate, uniți prin apartenența la singura lor patrie, România, și idealurile lor comune, uniți prin necazurile comune, prin privațiunile comune, prin truda comună și prin bucuriile comune".

„**Jurăm din milioane de inimi și destine**
Din orice fel de sînge ne murmură în vine,
Jurăm, bătrîn și tînăr, femeie și bărbat
Credință României necondiționat".

SUB SEMNUL TINEREȚII, ÎN STRĂVECHIUL NEGREȘTI-OAȘ

Că dacii par a fi aninați de stînci am văzut în muzeul lui Ioniță Andron, dar în seara de 20 octombrie cînd Cenaclul „Flacăra" al Tineretului Revoluționar a sosit pentru prima dată în Negrești, am văzut cum urmașii lor se pot anina de pereții Casei de cultură din Negrești vai, mult prea mica, pentru atîția oameni minunați, însetați de artă ! A fost găsită o soluție și pentru cei care așteptau afară, fără a mai găsi vreun loc : a fost instalat un difuzor pe autobuz, iar tinerii din Negrești au avut posibilitatea să asculte tot spectacolul. De fapt, sub semnul tinereții, pentru tinerețe, am plecat din Satu Mare, unde, în fața hotelului, înainte de a ne urca în autocar, membrii cenaclului au cîntat pentru tinerii care așteptau să-i vadă cîteva clipe. Aveam impresia că strada înflorise, brusc, în acest sfîrșit de octombrie.

Sînt prezentați membrii cenaclului, veniți din toate colțurile țării, din toate zonele spiritualității noastre și aducînd zestrea de cîntec, de poezie, pe scena Casei de cultură a unui străvechi sat românesc.

Ducu Bergi a început, cu ale sale cîntece din Maramureș : **Omul pădurii**, **Cînd s-o-mpărțit norocu'**, **Dragă mi-i veselia**. Afară se aude foarte bine, ne anunța prin microfon poetul Adrian Păunescu. Un moment cu totul excepțional : flautistul **Sorin Minghiat** ne-a demonstrat că un flautist dirijat de... 15 dirijori, poate să schimbe rolul... Și să-i dirijeze pe dirijori !

Arpad Domokos, tînăr maghiar din România, care, asemenea **Mariei Nagy**, a putut să-și desăvîrșească talentul, a putut să apară în fața tinerilor din atîtea părți de țară, cîntă, în limba sa maternă, limba maghiară, apoi, în limba română, **Cîntec de țară**. Și ni se pare firesc să-l ascultăm cum, cu tot patosul, cu toată ardoarea tinerească și cu elan patriotic, Arpad cîntă : „**Noi aici sîntem o țară / Unică și milenară / Buna noastră Românie / Muncă, dragoste, frăție !**" Încheie, cu **Oltenii lui Tudor**, pe versuri de George Coșbuc, poezie pe care o avea scrisă pe un caiet de școală, ne spune poetul Adrian Păunescu, atunci cînd a fost descoperit și a descoperit Cenaclul „Flacăra", în Harghita. „**Domnul Tudor să trăiască / Sus cu toții, pui de lei / Pentru Țara Românească / Pentru drepturile ei**" ! Sala reia fiecare refren. Remarcăm faptul că, aici, la Negrești, toate cîntecele din repertoriul cenaclului sînt cunoscute aproape cuvînt cu cuvînt, de către tineri.

Premieră absolută în fața publicului. Sînt dăruite cîntece, pe versurile lui Adrian Păunescu, interpretate de Adrian Ivanițchi : **Pace vouă** și **Imperfecții fierbinți**. Cîntece primite cu nesfîrșite aplauze. Iată o strofă din **Imperfecții fierbinți** : „**Punem defecte lingă defecte / Și punem dilemă lîngă dilemă / Peste atîtea stări imperfecte / Asta e dragostea noastră supremă**". Continuînd acest moment de mare intimitate cu sala, de mare poezie, poetul Adrian Păunescu recită **Ultima scrisoare**, poezie din volumul **Cîntece de pierzanie**, al lui Mihai Beniuc, și **Noaptea la mare**, de Lucian Blaga. Tot o premieră : **Mîini truditoare**, în interpretarea lui Victor Socaciu. Inspirată din colinde, linia melodică și vocea lui Victor Socaciu se adaugă frumuseții versurilor : „**Colindăm în era cu atom / La mulți ani și soare / Floarea mîinii fiecărui om. / Mîini nemuritoare. / Mîini de muncitor și de țăran / Mîini nemuritoare**"...

Și, pentru că spectatorii au fost extraordinari, încă o poemă, emoționanta poezie **Importante schimbări**, în interpretarea lui **Vasile Șeicaru**, cîntec ascultat, înțeles, prețuit de spectatori, cei cărora le este dedicată fiecare clipă de artă a cenaclului, cei care pot face ca o seară, într-un sat oșenesc, să devină un eveniment, un act de aleasă cultură.

SATU MARE, SAU ROMANTISMUL UNEI NOPȚI DE TOAMNĂ

Într-un oraș romantic, într-o capitală de județ într-un fermecător loc din țară, unde se pare că orice om cu o cît de firavă sensibilitate se simte tentat, într-o seară de toamnă frumoasă, să asculte o poezie, un cîntec, ni se pare de o imensă absurditate nedorita și lipsita de demnitate „intrare" în culise a unui cetățean, Zetea Gavril, care, rău ar fi fost să fi făcut și de pe poziția de cetățean ce-a făcut, dar a făcut-o, culmea, declinîndu-și poziția de inspector al Comitetului de cultură județean Satu Mare. Așadar, în loc să primim la actul de cultură pe care membrii cenaclului se pregăteau să-l înceapă, un receptacol de cultură un Zetea Gavril care să fie în stare, mîine să povestească, măcar în biroul unde dumnealui își duce activitatea, ce a văzut, ce versuri au spus oamenii aceia tineri și talentați, ce cîntece au cîntat, am primit un om băut. Mai bine zis am fost obligați să suportăm forțarea ușilor, a nervilor, a dispoziției noastre pentru artă, în plus înjurături, busculadă, întreaga și stupida gamă a bețivului, pe care nu am dori să o descriem în amănunt, simțind în clipa aceasta o neplăcută stare, căreia nu am vrea să-i spunem pe nume... Trecînd, dar nu ușor, peste amărăciune, să ne oprim în sala de o frumoasă construcție, un baroc în care elementele tradiționale apar, înfloriri delicate, pe bolțile înalte, pe coloanele subțiri, în sala Filarmonicii din Satu Mare, unde cîntecele au răsunat în fața unui public știutor de muzică bună, doritor de muzică tînără și poezie. La miezul nopții, Filarmonica din Satu Mare vibra de cîntec, de poezie, de tinerețe și dăruire.

Nicolae Enache s-a desfășurat în voie, orga sa cu sunete și efecte neașteptate fiind într-o casă a ei e drept ceva mai clasică, iar **Gil Dobrică** cu **The Gambler** și **Ruben James**, de unde fiind și ei tot atît de acasă. Pentru că, dacă se cîntă bine, dacă florul artistic există, atunci el se manifestă firesc și e minunat primit și într-o catedrală, ca și într-un internat de băieți sau în hala unei uzine. **Grupul 2 și 1/2**, nu putem uita în nici o cronică, ne demonstrează că putem respira ușurați : oamenii mai au nevoie de colinde și în zilele de săptămînă, au nevoie de colinde în fiecare zi a anului... Vin foarte multe bilete din sală, și foarte calde. Sînt cerute cîntece, sînt cerute poezii. Un bilet pe care scrie atît : „**Trăiască muzica și poezia poporului român !**" și care, de fapt, rezumă ceea ce de fiecare dată Cenaclul „Flacăra" dorește să realizeze pentru toți cei care-l așteaptă. Un alt bilet iscălit de spectatorul Florin Pescaru cerea : „**Repetați spectacolul !**".

Nu s-a putut repeta spectacolul, urma un alt drum, fiecare zi este, în felul ei, un drum pe care acești oameni formidabili îl reîncep, dar conducătorul cenaclului a găsit — pentru ceea ce ar fi trebuit să însemne sfîrșitul spectacolului tradițional — o soluție care a fost primită cu ropote de aplauze, în momentul cînd a fost propusă spectatorilor : fiecare din cei care au adus cîte o parte de frumos în seara de la Satu Mare a trecut prin fața microfonului, cu ceea ce i s-a părut că-l reprezintă. Și a fost o minunată trecere în revistă a întregului spectacol, omagiul pe care îl aduce cenaclul în permanență omului simplu, omului muncitor, sufletului său complex care are nevoie de o artă complexă, omagiu țării, un omagiu nuanțat și fără lozinci sterpe, omagiu conducătorului partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în versuri calde și primite cald de oameni. Cenaclul omagiind mereu existența însăși a culturii naționale, puternica ei rădăcină românească și demna ei deschidere spre universalitate.

(Continuare în pagina 19)

Cenaclul Flacăra în următoarele zile

Anunțăm pe cei care ne așteaptă programul viitor al întîmplărilor Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, **organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu.**

— **Miercuri 28 octombrie la** Bacău ; **joi 29 octombrie la** Galați ; **vineri 30 octombrie, la cererea iubitorilor de poezie** și **muzică tînără, din nou la** Tulcea ; **sîmbătă 31 octombrie la** Brăila, **iar duminică 1 noiembrie, în drum spre** Capitală, **ne vom opri la** Rîmnicu Sărat și Buzău. **Toate manifestările artistice sînt programate pentru orele 18, cu excepția celei de la Rîmnicu Sărat, care va începe la ora 11.**

— **Luni 2 noiembrie 1981** Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar **va fi prezent la întîlnirea cu publicul bucureștean, la** Circul de stat din București, **unde va fi oaspetele Teatrului Mic, în bugetul căruia va intra întregul beneficiu al spectacolului din** Capitală. Așadar, luni 2 noiembrie, poate și marți 3 noiembrie, **Cenaclul Flacăra vă așteaptă la Circul de stat !**

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare · Secția social-politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu**, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 26 00, 25 66 ; Secția cultură învățămînt (**Ilie Purcaru**, Victor Niță, George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 18 48 75, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu**, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (**Ovidiu Ioanițoaia**, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Mihai Pinzaru, Sorin Postolache, Cornel Sperlatu) – 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; **Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE** – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; **Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE** – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; **Redactor șef** – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PACEA — DREPTUL NOSTRU SUPREM

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚELE BRĂILA, GALAȚI, SATU MARE

La ora toamnei tîrzii, cînd pe ogoare se încheie socotelile recoltei și se deschid altele noi, cînd se definesc premisele anului ce vine în industrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmînd chemarea unui stil de muncă ce a inspirat titlul paginilor noastre **Patria — cabinetul de lucru al președintelui**, se află în mijlocul oamenilor muncii, al producătorilor și beneficiarilor bunurilor materiale și spirituale în cadrul dialogului permanent cu țara, cu poporul.

După vizitele efectuate în județele Brăila și Galați, după ce a participat la sărbătorirea Zilei recoltei la Brăila, secretarul general al partidului efectuează o vizită de lucru în județele din nordul țării. La ora cînd, supunîndu-ne exigențelor tipografiei, încheiem revista, la Satu Mare se desfășoară marea adunare populară a oamenilor muncii de pe aceste meleaguri. Din păcate, fotografiile acestui important eveniment nu ne-au putut parveni. De aici, călătoria de lucru a președintelui Nicolae Ceaușescu va continua în alte județe din nordul țării, dar călătoria nu este doar într-un județ sau mai multe ci este o călătorie pe chiar paginile de istorie a României de azi.

Solie de pace — SABIN BĂLAȘA

O vibrantă chemare, o stralucită inițiativă a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru a face puternic auzite în lume glasul, voința de neclintit a întregului nostru popor de a-și aduce întreaga contribuție la înfăptuirea idealurilor și aspirațiilor supreme ale omenirii de a trăi în deplină înțelegere, într-o lume a păcii și progresului

APELUL PENTRU DEZARMARE ȘI PACE

al Frontului Democrației și Unității Socialiste

din Republica Socialistă România

(Textul Apelului în pag. 5)

flacăra

O altă șansă

Perspectiva deplasării în viitor a centrului de greutate în creșterea bovinelor și ovinelor dinspre cîmpie spre regiunile de deal și munte și utilizării astfel a rezervelor furajere existente în aceste zone, implică și necesitatea formării unui **nou mod de a gîndi, despre munte și pentru munte**, corespunzînd condițiilor naturale, orientărilor și posibilităților.

Cu atît mai importante devin indicațiile recente ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privitoare la acordarea atenției cuvenite raselor noastre de ovine și bovine adaptate condițiilor de furajare și exploatare existente și, totodată, folosirea integrală și cu prioritate a îngrășămintelor naturale.

O șansă pentru agricultura regiunilor de munte este dată de faptul că Munții Carpați sînt munți virstnici, cu un strat de sol suficient de productiv și un covor vegetal furajer variat și extins, aceasta diferențiat de alți munți, ca spre exemplu cei ai Greciei, Iugoslaviei, Spaniei, o parte a Alpilor ș.a., care sînt fie prea arși de soare, arizi, fie pietroși, stîncoși sau deosebit de înalți și abrupți.

O altă mare șansă pentru creșterea animalelor o datorăm moștenirii lăsate de strămoșii noștri, factorul uman autohton, țăranii munteni, care într-un proces neîntrerupt al confruntării cu natura aspră a munților și sub presiunea a însăși nevoii de supraviețuire, fără altă alternativă de viață, au fost nevoiți să caute și să găsească mijloace — perfectate în timp — spre a-și asigura hrana, viața, cu eforturi imense, probabil irepetabile, dobîndind totodată și caracteristici care-l fac apt pentru actul convietuirii cu natura tipic montană și producerii unui minimum de mijloace de trai.

Forma tradițională de existență umană și producție agricolă la munte, prin cumulul de experiență și prezență fizică în epicentrul spațiului productiv, reușește, prin animale și altele, să realizeze condiția de **autonomie gestionară**, închizînd, prin fînețe și pășuni, ciclul vară-iarnă, ca așezăminte cu caracter permanent, stabil. Obișnuit, rolul acestor

(Continuare în pag. 6)

RADU REY

Cenaclul Flacăra al Tineretului revoluționar

MANIFEST PENTRU SĂNĂTATEA PĂMÎNTULUI

La București tinerii au cotizat pentru insurecția păcii

Colindele păcii, în județele Bacău, Vrancea, Galați, Tulcea, Buzău

(pag. 17-20)

Din sumar:

● LEGĂMÎNTUL NOSTRU DE VIAȚĂ, CONSTRUCȚIE ȘI PROSPERITATE (pag. 4) ● Dinspre Apuseni, în pătrarul lunii (pag. (12–13) ● Au, doctore, mă doare! (pag. 8–9) ● LITERATURA ROMÂNĂ ESTE PATRIA MEA

Un pod tu construiește

Arată-le copacii și ierburile toate —
asemeni lor să fie măreți în simplitate.
Arată-le zvîcnirea de pasăre în soare —
aidoma spre-nălțuri ca pasărea să zboare;
și rîul care-n propria matcă s-a umflat —
să știe ce înseamnă suvoiul revărsat;
și trăsnetul cum cade pe crinceni bolovani —
să-nvețe de la trăsnet izbirea în dușmani.
Arată-le steluța din cer ce s-a desprins
lucirea ei, cortegiul de slăbiciuni, înfrînș,
și melcul ce sub frunze mai mișună-n amiază,
să vadă că și melcul — chiar el! —
Arată-le albina mărunță — meșter [illegible]? —
arată-le-ntreg stupul și fagurii de aur
și toate cîte-n preajmă s-au înălțat prin muncă,
și bucuria muncii — eterna ei poruncă.
De ești poet, cîntarea nicicînd nu-ți fie tristă! —
arată-le tot firul de iarbă ce există.
chiar firul ce din cosmos s-aprinse cu scînteia,
arată-le ce-i soarta, ce-i timpul, ce-i ideea.
Un pod tu construiește, durabil și arcuit,
pe cititori să-i poarte, măreț, spre infinit.
Căci dintre toate cîte pe lume sînt eterne,
cel mai de preț e omul și omul mai eterne!
Iar tu cu infinitul așază-i față-n față,
ca visele să-i fie triumfătoare-n viață.

HORVÁTH IMRE

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județele Brăila și Galați

Brăila:

Prilej de bilanțuri îmbucurătoare dar și de stabilire a unor soluții concrete

Vizita de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a întreprins-o în cursul zilei de sîmbătă, 31 octombrie, în județul Brăila, a constituit un nou și semnificativ moment al amplului dialog purtat de secretarul general al partidului cu reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat din diferite județe, factori de răspundere din economie, specialiști și numeroși oameni ai muncii, dialog în cadrul căruia este examinat, sub toate aspectele, modul în care se înfăptuiesc importantele obiective stabilite de Congresul al XII-lea privind dezvoltarea economico-socială a întregii țări și a fiecărui județ în parte. Și aici, în județul Brăilă, în unitățile vizitate, în centrul dialogului de lucru s-au situat problemele realizării integrale și în condiții sporite de eficiență și calitate a prevederilor planului pe anul în curs și ale planului cincinal.

La Întreprinderea de utilaj greu „Progresul", gazdele au informat că în anul care a trecut de la ultima vizită, cele mai multe dintre sarcinile încredințate de secretarul general al partidului au prins viață iar celelalte se află în curs de realizare. Un moment trăit cu intensă satisfacție de către oamenii muncii de la Șantierul naval l-a prilejuit participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la lansarea la apă a cargoului „Humulești", de 7 500 tdw, al 13-lea din seria vaselor cu un asemenea amplasament, realizate la Brăila. Dînd expresie sentimentelor de dragoste, de aleasă stimă și prețuire pentru secretarul general al partidului, constructorii de nave brăileni s-au angajat să nu precupețească nici un efort pentru transpunerea în viață a indicațiilor primite, pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor ce le revin în acest an, în întregul cincinal.

Dialogul secretarului general al partidului cu oamenii muncii din agricultura județului Brăila a început la **C.A.P. Cazasu**, unitate ce se situează de mai mulți ani pe un loc fruntaș în județ, și a continuat la **Întreprinderea de stat** pentru creșterea și îngrășarea porcilor Brăila, la **Asociația economică** intercooperatistă pentru creșterea și îngrășarea bovinelor Siliștea, **Întreprinderea agricolă de stat Urleasca, Cooperativa agricolă de producție Traianu și Cooperativa agricolă de producție „Tudor Vladimirescu"**. Constatînd tendința unor organe agricole și conduceri de unități de a evalua o producție mai mică decît cea reală și subliniind că este, aceasta, o practică dăunătoare, care subapreciază eforturile mari depuse de lucrătorii ogoarelor pentru a smulge pămîntului roade cît mai bogate, secretarul general al partidului a indicat cu acest prilej ca în fiecare unitate să se reevalueze recolta din acest an, să se facă o apreciere corectă a acesteia pentru a se cunoaște exact cantitățile de produse de care dispune, necesare aprovizionării populației, pentru asigurarea furajelor și pentru acoperirea altor nevoi ale țării.

Prin analizele detaliate întreprinse în fiecare dintre unitățile industriale sau agricole vizitate, prin stabilirea măsurilor ce se impun pentru trecerea pe o treaptă calitativ superioară a activității acestor întreprinderi, vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Brăila a pus încă o dată în lumină rolul determinant al secretarului general al partidului nostru în promovarea cu consecvență a democrației muncitorești, în antrenarea maselor largi de oameni ai muncii în elaborarea și înfăptuirea politicii partidului. Prilej de bilanțuri îmbucurătoare, dar și de stabilire a căilor practice, concrete, de înfăptuire a programelor de dezvoltare a economiei românești, programe ce aliniază energia și forțele creatoare ale întregii națiuni, această reîntîlnire a oamenilor muncii din județul Brăila cu tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a dobîndit o semnificație aparte și din faptul că pe parcursul ei s-a dat expresie, cu putere, deplinei satisfacții și mîndrii patriotice față de noua inițiativă de pace a conducătorului partidului și statului nostru, atitudinii hotărîte a noastre, a tuturor, împotriva cursei înarmărilor și a gravelor pericole pe care aceasta le generează pentru întreaga omenire.

E. DUMITRU ■

În județul Brăila

În județul Galați

Galați:

Toate eforturile pentru îndeplinirea integrală a planului producției de metal și de nave

Cînd, după obicelul pămîntului, gălățenii l-au întîmpinat pe secretarul general al partidului cu pîine și sare, în gestul lor se oglindea suprema prețuire față de întîiul bărbat al țării, bucuria de a-l avea din nou în mijlocul lor, dragostea și recunoștința pentru tot ce a făcut și face în vederea dezvoltării continue a municipiului Galați, a întregului județ, pentru înțelepciunea cu care, în fruntea partidului și statului, conduce în chip strălucit destinele României socialiste. Și se mai concentra în desfășurarea ceremonioasă a acestui străvechi obicei românesc și totala aderiune a locuitorilor de pe meleagurile gălățene la noua și excepționala inițiativă de pace a președintelui țării, la politica externă românească, făurită și promovată cu consecvență de tovarășul Nicolae Ceaușescu, stegar al păcii, înțelegerii și colaborării între toate națiunile lumii, eminentă personalitate a vieții politice internaționale. Dar, în același timp, în gestul gălățenilor se oglindea și convingerea lor fermă că și acum, ca și cu prilejul vizitelor precedente, conducătorul partidului și statului nostru le va acorda un sprijin calificat, eficace, în activitatea lor, că-i va ajuta să învingă dificultățile ivite.

Așa s-a și întîmplat, în aceeași zi, în cadrul întîlnirilor de lucru ale secretarului general al partidului cu factori de răspundere de la Combinatul siderurgic din localitate, de la Centrala construcțiilor navale și de la Șantierul naval Galați. Alături de realizări importante, au fost semnalate și neajunsuri. Pentru înlăturarea acestora, tovarășul Nicolae Ceaușescu a dat orientări și indicații concrete, la obiect. Legat de activitatea Combinatului siderurgic, conducătorul partidului și statului nostru a cerut ca toate eforturile să fie concentrate în direcția îndeplinirii integrale a sarcinilor de plan, a realizării producției de metal, de laminate necesare construcției de mașini, economiei naționale, în direcția asigurării necesarului de cocs, a creșterii coeficientului de scoatere a metalului, îmbunătățirii calității și diversificării produselor, reducerii consumurilor de materii prime, materiale și energie, onorării sarcinilor la export. În același timp, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea întăririi disciplinei și ordinii, a ridicării continue a calificării cadrelor, răspunderea deosebită ce revine ministerului de resort, centralei, consiliului oamenilor muncii, organizațiilor de partid, organizațiilor F.D.U.S., de sindicat și de tineret din combinat, precum și comitetului județean de partid, în asigurarea unei bune organizări a activității combinatului siderurgic, unitate de prim rang a industriei românești.

La fel de concrete au fost și orientările date cu privire la îmbunătățirea activității constructorilor de nave. În vederea îndeplinirii integrale a prevederilor de plan, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut, și aici, să se acorde în continuare o atenție deosebită extinderii fabricării navelor tipizate, generalizării mai rapide a tehnologiilor moderne, mecanizării și automatizării, îmbunătățirii calității și diversificării producției, fabricării de nave speciale pentru transport containerizat și mijloace auto, introducerea în fabricație a navelor de transportat gaze lichefiate, a navelor pentru pescuitul de coastă, intensificării ritmului de realizare a platformelor de explorare și exploatare petroliere, perfecționării continue a structurii de nave ce se fabrică în țara noastră.

Factorii de răspundere care au participat la întîlnirile de lucru din municipiul Galați s-au angajat să-și consacre întreaga energie transpunerii în viață a orientărilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, înfăptuirii marilor obiective ale actualului cincinal. Iar bucuria și entuziasmul cu care gălățenii l-au întîmpinat pe conducătorul iubit al patriei române au constituit și o expresie a hotărîrii lor de a urma neabătut politica partidului, de a contribui la înfăptuirea, în cele mai bune condiții, a programului partidului de edificare în România a societății socialiste multilateral dezvoltate.

ION D. GOIA ■

Duminică la Brăila, în prezența tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU a avut loc

SĂRBĂTORIREA ZILEI RECOLTEI

Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu la manifestările organizate duminică, 1 noiembrie, la Brăila, cu prilejul „Zilei recoltei", a reliefat, o dată mai mult, grija permanentă a secretarului general al partidului pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii, prețuirea acordată lucrătorilor de pe ogoarele țării, care, în condițiile climatice ale anului 1981, nu din cele mai bune și-au văzut concretizate eforturile într-o recoltă bogată : peste 20 milioane tone de cereale, precum și cantități mai mari, față de acum un an, în legumicultură, la sfecla de zahăr etc. Aceste roade ale pămîntului românesc vor asigura buna aprovizionare a populației și satisfacerea nevoilor industriei.

Toate realizările, care și-au găsit oglindirea în ampla cuvîntare rostită de conducătorul partidului și statului la marea adunare populară din municipiul Brăila, la 1 noiembrie, sînt menite să prefigureze progrese și mai cuprinzătoare în anul viitor, cărora le-au pus o bază solidă. „Să facem totul pentru ca anul viitor să obținem o cotitură radicală în producția agricolă din România.", a cerut tovarășul Nicolae Ceaușescu.

— Ce semnificație și ce urmări are recolta de 20 milioane tone cereale obținute în acest an ? — l-am întrebat pe tovarășul **Dumitru Dumitru**, directorul științific al Institutului de economie agrară, membru corespondent al Academiei de Științe Agricole și Silvice.

— Raportată la populația țării, ea înseamnă circa **950 kg de cereale pe locuitor**. Întrucît conform recentelor decrete, pentru consumul direct uman se prevăd 180 kg anual, rămîn aproape 800 kg pentru furaje și pentru cerințele industriei, precum și, bineînțeles, pentru constituirea rezervelor de stat. Așadar, cu cerealele disponibile se va putea asigura **creșterea producției animaliere, deci și a consumului** de astfel de produse pentru 1981 și prima parte a anului viitor. Fără a mai vorbi de faptul că în anul 1981 am avut cea mai mare recoltă de struguri din istoria României. De asemenea, este asigurat disponibilul pentru consumul de zahăr la nivelul prevederilor de plan. Corelate și cu producția îndestulătoare de legume, realizările sînt de natură a duce la îmbunătățirea structurii alimentației în lunile următoare, ceea ce implică sporirea consumului de produse animaliere, mai multe vitamine și săruri minerale pentru fiecare locuitor.

Una din problemele centrale care se pun în momentul de față și asupra căreia a insistat secretarul general al partidului — arată interlocutorul nostru — o constituie **buna gospodărire a fondului de produse agricole**. Așadar :

● Reducerea și eliminarea pierderilor prin depozitarea și manipularea de la producător la consumator (în anii precedenți s-au înregistrat la legume pierderi care mergeau pînă la 30%, datorită acestor cauze).

● Utilizarea grîului în panificație, pentru consumul exclusiv uman (în unele situații trebuie, 10% din grîu se irosea în alte scopuri).

● Înscrierea în consumurile specifice mondiale în producția de carne de porc și de pasăre, ouă etc. (în România, acest consum este, în prezent, cu circa 15—20% mai ridicat față de alte state europene cu condiții similare cu ale noastre).

● Aplicarea fermă a măsurilor de trecere la autoaprovizionare, cărora o bună perioadă de timp organele locale de stat nu le-au dat importanța cuvenită.

● Un program coerent de alimentație rațională. Este un fapt cunoscut în obște că, din comoditate sau din alte motive, nenumărate cantine și restaurante, pentru a-și face planul **valoric**, sînt deseori îndreptate să „meargă" pe produse scumpe, respectiv carne, în dauna legumelor și fructelor.

● Repartizarea mai rațională a fondului alimentar pe zone, orașe, precum și ținîndu-se seama de veniturile diferențiate ale populației.

La un loc aparte trebuie menționată zootehnia, sector în care se înregistrează încă serioase lipsuri. **„Pentru a îmbunătăți într-un timp scurt situația din zootehnie"**, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la Brăila, sînt necesare o serie de măsuri hotărîte, în acest context se înscrie și necesitatea îmbunătățirii celor patru milioane și jumătate de hectare de pășuni și fînețe — cauză pentru care revista noastră a pledat și pledează în serialul „Carpați 2000".

Realismul măsurilor preconizate de secretarul general al partidului pentru îmbunătățirea pășunilor și fînețelor din zona de deal și munte — subliniază tovarășul Dumitru Dumitru — sînt reliefate și de un recent studiu de anvergură efectuat recent de Institutul de economie agrară, împreună cu organele de specialitate ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Potrivit studiului, există toate condițiile, prin înfăptuirea Programului prioritar, ca în aceste zone încărcătura de bovine să ajungă în 1985 la aproape 50 la suta de hectare, față de 46 — azi, iar la ovine creșterea corespunzătoare să fie de la 55 la peste 70 la suta de hectare. Cifrele trebuie raportate la marile suprafețe implicate pentru a li se înțelege semnificația.

Realizările agriculturii socialiste din anul acesta trebuie să constituie, așadar, o bază de pornire pentru progrese și mai simțitoare în anii ce vin — condiție indispensabilă în orice societate în plină dezvoltare economică. Depinde numai de munca noastră ca țelul pe care ni l-am propus să fie atins.

LIONEL NIȚESCU ■

Expresie a preocupării statornice a conducerii partidului pentru creșterea gradului de mecanizare a agriculturii și sporirea producției agricole

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a examinat noul tip de combină universală autopropulsată

Expresie a preocupării constante a secretarului general al partidului pentru continua înnoire și modernizare a rapid de mașini și utilaje necesare agriculturii, marți 3 noiembrie a avut loc o nouă întîlnire de lucru cu specialiști din agricultură și industria construcțiilor de mașini. De această dată a fost examinat noul tip de combină universală autopropulsată — C 14-U. Combina a fost prezentată pe terenurile fermei nr. 8 — Movilița, județul Ialomița, a Întreprinderii agricole de stat Afumați. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost însoțit de această dată de Ilie Verdeț, Gheorghe Oprea, Marin Enache, președintele Consiliului central de control muncitoresc al activității economice și sociale, Ion Țeșu, ministrul agriculturii și industriei alimentare, Angelo Micluțescu, președintele Academiei de științe agricole și silvice, de cercetători, proiectanți și alți specialiști din ministerele și institutele de resort. În lanurile de porumb ale fermei tovarășul Nicolae Ceaușescu a urmărit în lucru noua combină realizată pe structura combinei cerealiere C 14, aflată în fabricație curentă la Uzinele „Semănătoarea" din București. În fața conducătorilor de partid și de stat s-a dovedit că noul tip de mașină prezintă ca avantaj esențial faptul că poate fi folosită atît la recoltarea grîului, cît și a porumbului, necesitînd pentru aceasta doar montarea la utilajul de bază, care rămîne același, a modulului specific diferitelor cereale. În acest fel se reduce substanțial costul de producție al combinei, se diminuează consumul de materiale, se asigură posibilitatea folosirii aceleiași combine și în campania de recoltare a păioaselor și la recoltarea porumbului. Secretarul general al partidului a apreciat activitatea celor care au realizat această mașină și a stabilit cu cadrele de conducere ale ministerelor de resort să se treacă imediat la fabricarea ei, astfel încît pentru anul viitor să se asigure din timp un număr corespunzător de astfel de combine. Tot cu acest prilej s-a prezentat tovarășului Nicolae Ceaușescu și o remorcă agricolă de mare capacitate, perfecționată, de asemenea, ca urmare a indicațiilor primite îndeosebi în sensul măririi capacității, în condițiile reducerii greutății acesteia. Au fost apreciate rezultatele obținute, dar s-a considerat că remorca permite încă sporirea capacității de încărcare cu și diminuarea în continuare a greutății ei.

Noua întîlnire de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu specialiști din agricultură și industria constructoare de mașini pune în evidență, ca de fiecare dată, preocuparea constantă a secretarului general al partidului pentru completare și realizarea unor mașini agricole multifuncționale complexe, de mare randament, cerute de înfăptuirea sarcinilor deosebite privind dezvoltarea agriculturii, ramură de bază a economiei noastre naționale, realizarea obiectivelor noii revoluții agrare în România.

MIRCEA BUNEA ■

LEGĂMÎNTUL NOSTRU DE VIAȚĂ, CONSTRUCȚIE ȘI PROSPERITATE

Pacea

Printre atitea lacrimi de bucurie și suferinți ce ne țin laolaltă și stau la temelia Patriei române, cea care este a tuturor și a fiecăruia în parte, ține de dorul nostru profund după împăcare, după Pacea cu toți oamenii, unii cu alții, după acel pămint de-mpăciuire pe care-l cintă copiii Transilvaniei de veacuri din generație în generație.

Sint popoare care-și caută afirmarea în istorie prin tulburarea păcii pămintului și sufletului altora pe calea fanatică a mindriei naționale devenită egoism și intoleranță, dorință de stăpinire pe calea forței și cotropirii demnității celuilalt.

Neamul nostru a ales altă cale, din vechime, și poate de aceea am și rămas aici de milenii, statornici, apărindu-ne sărăcia și nevoile ca unul dintre cele mai vechi popoare ale Europei. Și această cale ține de firea noastră cea mai profundă pe care o adeverește pină astăzi, ca o constantă a sufletului poporului nostru, și ea vine din convingerea că viețuirea plenară în vederea rodniciei are nevoie de liniștire, de împăcare cu toate creaturile. În Transilvania era obiceiul ca oamenii, mergind pe cărarui, peste dealuri și muncele, prin finețele în floare, să poarte clopoței la gleznă, foarte ușori, abia auziți, ca viețățile din iarbă, fluturii și greierii să prindă de veste și să fie astfel ocrotiți.

Pacea, rămînerea în viață a tuturor cite există, compasiunea pentru tot ce ființează a dat culturii universale opere nemuritoare prin geniul pașnic al atitor clasici români, de la Miorița la Natura paradiziacă din pinzele lui Grigorescu, sau poeziile lui Coșbuc, sau nopțile de Sinziene ale lui Sadoveanu. Pacea este mama tuturor lucrurilor, spune în sufletul său românul.

Să ne știm cu toată ființa, fiecare dintre noi slujind acest ideal al omenirii, de pe pămintul românesc, iată una dintre cele mai nobile înfăptuiri ce ne stă în putință și nouă, viețuitorii acestui milenar spațiu carpatic.

Pentru copiii noștri mai dreaptă și rodnică moștenire nu le putem lăsa decit o lume viețuind în frăietate și împăcare, ca în finalul Simfoniei bucuriei sau integrării în cosmosul restaurat din finalul nunții din Miorița.

Socot Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste izvorind din acest fond milenar al poporului nostru și cu atit mai prețios cu șanse de a penetra în conștiința contemporaneității de pretutindeni.

IOAN ALEXANDRU

Pace – SABIN BALAȘA

Apel

Din Gura-Albești, vă strig în gura mare :
Voi, președinți și regi și împărați,
povara grea a morții nucleare
prin Lege special-o anulați !

Ieșiți din cabinetele blindate,
veniți în cimp, în prerii, savane,
în puste și în stepe, inundate
de griu și cai și nu de avioane,

vreau să vă văd flăcăii care-ați fost
îndrăgostiți de cai odinioară
cind mai credeați c-al vieții voastre rost
este s-amirosiți a colb și a secară.

Planeta-n orice colț vă e deschisă,
desfășurați armatele pe-ogoare
că doar Istoria cu spice-i scrisă,
cu riuri de credință și sudoare.

Vă așteptăm în zori cind trandafirii
își pierd mireasma în privighetori,
v-așteaptă griul lacrima iubirii
curată, fără spaime și erori !

ION IANCU LEFTER

Negustorii de kaki

Negustorii de kaki abundă
Piețele, cu marfa cea mai nouă,
Poți lua o știre despre-o luptă
Sau o armă, ori de amindouă.

Desenind războaie ca la școală
Vor să-nvețe pe copii a plinge,
Într-o singură culoare, negustorii
Vor să dea prin lume și prin singe.

Negustorii de kaki scriu versuri
Pe reclama mărfii lor moderne,
Poți lua o știre, două sensuri
Sau o armă care scoate semne.

Substantive dar și predicate,
Lumea îngrădită în sintagme,
Negustorii-aceștia mulți n-au carte
Însă au, pe sortimente, arme.

OZOLIN DUȘA

Pasărea viitor

Eram unicul fiu
născut viu.
Era opt în aur
tocmai venise racheta Cruise

Dinsa ca măiastra era
ca o cercetătoare priveghea
Nu știu ce priveghea / poate că dunărea
Poate că dulcea mea / poate oltenia
Poate fete integre
poate oile negre.

Frunză albă de rai
ozene de pe plai

Deșteptat brusc din somn
striga groaznic un om

El striga și zicea :
— Fitmo, fa, fitmo, fa,
pe cine cauți, fa ? !
Nu cumva miel de-un chil,
nu cumva pe al meu copil ? !

Măiastra însă nu-l auzea
era opt și o stea
tocmai venise către ea

Leuțul în apă și singe
amețit de oțelul ce-i suge

Berbecuț iubit de Roc
pe frunte cu rece noroc
cu meninge la mijloc

Măiastra cu pohtă-l privea
cu bale se-mbăloșa
era nouă în stea

Măiastra îmbătată cinta
ceafa albastră i-o desfăcea
creierul negru i-l ciugulea

Iar omul amarnic plingea :
— Fitmo, fa, fitmo, fa,
pe cine mănînci, fa ? !
Nu cumva miel de-un leu,
nu cumva pe unicul meu?!

Măiastra însă nu-l auzea
din dulcea carne se înfrupta
pînă stomahul ei devenea
ca inteligheukia

Iar Angelo striga și urla :
— Vai, vai, creierul gingaș, creierul
într-un ceas a fost prăpădit !

— Bucură-te, Fierule !
Căci au rămas fără de domn
oștirile de la armaghedon

L-au preschimbat în roc and rock
ce noroc
ce trist noroc !

VIOREL PADINA

Vocația de pace a României

Dintotdeauna poporul român a iubit pacea, și dacă a luat, de-a lungul vremurilor, arma în mină, a făcut-o pentru a-și apăra țara de cotropitori, pentru eliberarea pămintului strămoșesc de sub stăpinirea străină, și nu pentru a ataca alte popoare. În epoca modernă, și îndeosebi în perioada interbelică, România a depus eforturi pentru menținerea păcii, pentru securitate europeană, pentru instituirea unor relații de bună vecinătate, relevindu-și cu tărie vocația sa de pace.

Această vocație a căpătat un conținut nou, s-a accentuat și mai mult în anii socialismului, mai ales în ultimul deceniu și jumătate. Astfel, România a militat cu consecvență și hotărire pentru înfăptuirea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare. În documentele prezentate și susținute de țara noastră în foruri și la reuniuni internaționale, România a venit cu propuneri concrete în vederea trecerii neintirziate la măsuri efective de dezarmare. Țara noastră este autoarea propunerii de încheiere a unui acord privind încetarea experiențelor cu arma nucleară în toate mediile, lichidarea mijloacelor de distrugere în masă, a mijloacelor de transportare la țintă a acestora, precum și convocarea unei conferințe internaționale pentru semnarea unei convenții care să interzică armele nucleare și termonucleare. Din inițiativa României, pe agenda sesiunii Adunării Generale a O.N.U. din 1970 a fost înscris punctul intitulat „Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor și efectele sale profund dăunătoare asupra păcii și securității în lume". La sesiunea specială a O.N.U. consacrată dezarmării, țara noastră a prezentat un amplu program de măsuri de dezangajare militară și dezarmare, dintre care menționăm : înghețarea cheltuielilor militare, a efectivelor și armamentelor, apoi diminuarea lor treptată ; asumarea de către toate statele a angajamentului ferm de a nu mai amplasa noi trupe și armamente pe teritoriul altor state ; reducerea treptată a activității blocurilor militare, în vederea desființării lor concomitente ; realizarea dezangajării militare la frontierele dintre state.

Maternitate – GH. ANGHEL

Amintim, de asemenea, că printr-o rezoluție la a cărei elaborare România a participat în calitate de coautoare, perioada 1980—1990 a fost proclamată Al doilea deceniu al dezarmării. La sesiunea O.N.U. din toamna acestui an, România a propus înghețarea cheltuielilor militare la nivelul anului 1981 și reducerea lor treptată, în următorii 4—5 ani, cu cel puțin 10—15 la sută. Totodată, țara noastră a luat ea însăși unele măsuri concrete în această privință, reducind cheltuielile militare din bugetele anilor 1979 și 1980 și destinind sumele economisite sporirii alocațiilor pentru copii.

În același timp, România socialistă și-a adus o contribuție substanțială la eforturile în vederea edificării securității europene, exprimată în toate etapele, de la elaborarea conceptului, la eforturile pentru convocarea, desfășurarea și încheierea cu succes a Conferinței de la Helsinki. Legat de această conferință, subliniem că normele democratice pe care ea le-a adoptat ca modalitate de desfășurare a negocierilor au fost formulate și propuse de țara noastră. Tot un rezultat al inițiativei României este și înscrierea unui capitol distinct în Actul final referitor la creșterea încrederii și întărirea stabilității pe continent ; de asemenea, Declarația privind principiile care guvernează relațiile reciproce dintre state, cuprinsă în Actul final, a fost întregită din inițiativa României, prin adoptarea a numeroase hotăriri de ordin politic, economic, militar destinate să facă efectivă nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forța. România a formulat și ideea, materializată în dispozițiile documentului menționat, a continuității procesului început la Helsinki. In acest cadru, România a acționat și acționează pentru încheierea cu succes a reuniunii de la Madrid. Țara noastră a mai propus organizarea, pînă în 1984, a unei noi conferințe pentru securitate europeană la nivelul șefilor de state și de guverne, precum și organizarea unei conferințe speciale de dezarmare în Europa.

Sint, de asemenea, bine cunoscute inițiativele românești pentru pace și înțelegere în Balcani, pentru promovarea ideilor păcii în rindurile tineretului și alte acțiuni.

Tocmai pornind de la această situație, de la gravul pericol în care se află în prezent pacea lumii, însăși existența planetei, și ca o continuare firească a numeroaselor acțiuni de pace românești, vădind vocația de pace a țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, a lansat, în cadrul recentei ședințe a Biroului Executiv al Consiliului Național al F.D.U.S., strălucita sa inițiativă de pace, care a stat la baza Apelului pentru dezarmare și pace al F.D.U.S. După cum este cunoscut, tovarășul Nicolae Ceaușescu a propus inițierea în țara noastră a unor largi acțiuni de masă ale oamenilor muncii în apărarea păcii, pentru exprimarea atitudinii lor hotărîte împotriva producerii și amplasării rachetelor cu rază medie de acțiune și pentru înlăturarea celor existente, împotriva bombei cu neutroni, pentru convocarea unei conferințe consacrate dezarmării și încrederii în Europa și în întreaga lume.

Pornind de la importanța pe care partidul și statul nostru o acordă rolului poporului în făurirea propriei istorii, a propriului destin, în conducerea vieții economico-sociale, a întregii societăți, în înfăptuirea dezideratelor generale de progres și pace ale umanității, președintele României a arătat că organizarea și desfășurarea unor mari manifestații de masă — adunări, demonstrații, marșuri ale păcii – vor permite afirmarea puternică a voinței de pace a poporului român, ca o contribuție la mișcarea ce se desfășoară astăzi în întreaga lume pentru trecerea la acțiuni concrete de oprire a cursei înarmărilor, de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară, în vederea întăririi încrederii, cooperării, destinderii și păcii pe pămint. În același timp, se face un apel la forțele iubitoare de pace de pretutindeni de a acționa fără întirziere pentru trecerea la măsuri complete, eficace de oprire a cursei înarmărilor, pentru o pace trainică pe planeta noastră.

Exprimind din nou, prin glasul de înaltă autoritate internațională al tovarășului Nicolae Ceaușescu, aspirația profundă a poporului român pentru idealurile păcii, vocația de pace a României, inițiativa conducătorului partidului și statului nostru vine să reliefeze cu putere, încă o dată, profundul umanism și înalta răspundere pentru soarta popoarelor, pentru asigurarea condițiilor de liniște și securitate în întreaga lume. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvintarea rostită la marea adunare populară din municipiul Brăila consacrată sărbătoririi „Zilei recoltei", „acum, pînă nu este prea tîrziu, popoarele Europei, popoarele întregii lumi trebuie să se unească, să spună un NU hotărît războiului, armamentului nuclear, să ceară încetarea cursei înarmărilor, să impună o politică de dezarmare, care să țină seama de independența și dreptul la viață liberă al fiecărei națiuni". Și trebuie subliniat faptul că atit cuvintarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul „Zilei recoltei", cit și Apelul F.D.U.S. exprimă încrederea nestrămutată că popoarele sint capabile să-și impună voința, să bareze calea războiului, să construiască o pace trainică pe pămint, să-și asigure un viitor de liniște și prosperitate.

ION D. GOIA

APELUL PENTRU DEZARMARE ŞI PACE

al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste din Republica Socialistă România

Biroul Executiv al Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, întrunit în şedinţă la Bucureşti, în ziua de 30 octombrie 1981, şi-a însuşit în unanimitate aprecierile şi consideraţiile expuse de preşedintele ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu privire la situaţia internaţională actuală, la cauzele de adâncire a problemelor grave ce confruntă omenirea, precum şi propunerile cu privire la desfăşurarea unei vaste acţiuni politice de masă în ţara noastră menite să permită manifestarea puternică a voinţei de pace a poporului român, a hotărîrii întregii naţiuni socialiste de a acţiona neabătut împotriva intensificării cursei înarmări, pentru dezarmare generală, şi în primul rînd dezarmare nucleară, pentru securitate, colaborare şi pace în întreaga lume.

Consiliul Naţional al F.D.U.S. dă o înaltă apreciere iniţiativei tovarăşului Nicolae Ceauşescu, pătrunse de un spirit de înaltă grijă şi răspundere pentru viaţa şi liniştea popoarelor, pentru destinele civilizaţiei umane, pentru făurirea unei lumi a prieteniei şi colaborării paşnice între toate naţiunile. Considerăm că această nouă şi importantă iniţiativă este de natură să mobilizeze şi mai mult forţele poporului român în înfăptuirea politicii principiale constructive, promovate pe arena mondială de România socialistă, de preşedintele ţării, să sporească contribuţia poporului nostru la măreaţa luptă a forţelor înaintate, progresiste, a maselor largi populare de pretutindeni, hotărîte să-şi apere liniştea, munca paşnică, viaţa, libertatea şi independenţa.

România socialistă, preşedintele Nicolae Ceauşescu se bucură de un binemeritat prestigiu pe arena mondială, pentru consecvenţa şi hotărîrea cu care militează în scopul lichidării factorilor de încordare, tensiune şi conflict din viaţa internaţională, pentru soluţionarea problemelor complexe ale lumii de azi în concordanţă cu interesele şi năzuinţele vitale ale popoarelor. Un profund ecou şi o deplină aprobare au găsit în rîndul opiniei publice internaţionale nenumăratele propuneri şi iniţiative concrete ale ţării noastre, ale preşedintelui Nicolae Ceauşescu, în direcţia opririi cursei înarmărilor, a trecerii la măsuri practice de reducere a cheltuielilor, efectivelor militare şi armamentelor, de apărare a libertăţii şi independenţei popoarelor, grav ameninţate de actualul curs al vieţii mondiale. Adoptarea unor asemenea măsuri, promovarea acestei politici constituie astăzi singura alternativă la un război nimicitor, reprezintă condiţia primordială a instaurării unui climat de înţelegere, securitate, colaborare şi pace.

Pornind de la aceste consideraţii, Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste cheamă toate organizaţiile-sale componente, oamenii muncii din întreaga ţară – muncitori, ţărani, intelectuali, bărbaţi şi femei, tineri şi virstnici, pe toţi cetăţenii fără deosebire de naţionalitate – să-şi spună cuvîntul în cadrul unor largi manifestări publice, să organizeze adunări populare, demonstraţii, marşuri ale păcii şi alte acţiuni de masă cerînd să se întreprindă şi să se intensifice acţiunile tuturor statelor şi popoarelor pentru împiedicarea amplificării cursei înarmărilor şi sporirii arsenalului militar, pentru măsuri concrete în domeniul dezarmării şi, în primul rînd, al dezarmării nucleare, pentru eliberarea omenirii de cosmarul unui nou război. Aceasta exprimă importanţa deosebită pe care partidul şi statul nostru o acordă rolului poporului nostru – constructor eroic al socialismului, care-şi făureşte în mod conştient propria istorie, un viitor demn şi fericit – în elaborarea şi promovarea întregii politici interne şi externe a ţării, în conducerea tuturor domeniilor vieţii sociale, a întregii societăţi.

Poporul român este conştient că înfăptuirea măreţelor sale aspiraţii de zidire a celei mai drepte şi umane orînduiri – comunismul, ca şi realizarea năzuinţelor tuturor popoarelor spre bunăstare şi progres sînt condiţionate în mod vital de înlăturarea pericolului războiului, de instaurarea unei păci trainice pe planeta noastră. Cauza păcii şi colaborării face parte inseparabilă din concepţia de viaţă a poporului nostru, a societăţii socialiste pe care o edificăm, se identifică cu idealurile nobile ale socialismului şi comunismului.

Poporul român este conştient că în uriaşele eforturi pe care le depun astăzi forţele înaintate ale omenirii pentru dezarmare, pace şi destindere un rol esenţial trebuie să-l aibă ţările socialiste care, prin însăşi natura orînduirii lor, prin ideile care le călăuzesc, sînt în mod organic interesate în lichidarea oricăror acte de agresiune internaţională, a oricăror pericole de război, în apărarea independenţei şi libertăţii tuturor popoarelor, a dreptului lor sacru de a-şi făuri viitorul în linişte şi pace, aşa cum şi-l doresc. Ţările socialiste, forţele sociale înaintate de pretutindeni le revine îndatorirea de a-şi uni eforturile într-un singur şuvoi pentru a bara calea războiului, pentru a salvgarda pacea.

Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste din România apreciază în mod deosebit şi priveşte cu profundă simpatie marile mişcări de masă care au loc în ţările Europei occidentale, consacrate opririi amplasării de noi rachete nucleare cu rază medie de acţiune pe continentul nostru, împiedicării producerii bombei cu neutroni, împotriva planurilor şi a intenţiilor de escaladare a politicii de înarmări. Poporul român îşi uneşte glasul cu marile populare din aceste ţări cu toate naţiunile în rîndul luptă pentru pace, care salutează rolul sporit pe care îl joacă astăzi popoarele în determinarea cursului evoluţiei istorice. Ne afirmăm solidaritatea deplină cu celelalte naţiuni în eforturile pentru înlăturarea pericolului care ameninţă viaţa şi munca lor paşnică, însuşi viitorul lor, spunînd – pînă nu este prea tîrziu – un NU hotărît războiului!

Considerăm că forţele iubitoare de pace de pretutindeni, popoarele trebuie să se manifeste cu cea mai mare energie pentru a determina guvernele, parlamentele, conducerile statelor să abordeze o politică nouă, constructivă, pătrunsă de o răspundere maximă pentru soarta şi viitorul popoarelor, a păcii mondiale.

Adresăm tuturor organizaţiilor de masă şi obşteşti, maselor populare din toate ţările Europei, ale Americii, de pe toate celelalte continente apelul de a acţiona în cea mai strînsă unitate pentru trecerea la înfăptuirea obiectivelor stringente ale securităţii, destinderii şi colaborării internaţionale.

Să acţionăm pentru instaurarea unui climat în care toate popoarele să se poată dezvolta liber şi suveran, la adăpost de orice amestec sau agresiune din afară!

În interesul păcii şi liniştii pe planeta noastră, să ne ridicăm cu toată energia împotriva politicii de continuare a înarmărilor!

Pornind de la situaţia deosebit de gravă creată în Europa, ca urmare a acumulării în această parte a lumii a unui uriaş arsenal de arme de distrugere în masă – să cerem cu toată energia oprirea amplasării şi desfăşurării pe continent a rachetelor nucleare cu rază medie de acţiune şi trecerea neîntîrziată la tratative concrete în acest scop!

Să spunem un NU hotărît bombei cu neutroni! Să ne ridicăm cu fermitate pentru scoaterea în afara legii a tuturor armelor de distrugere în masă!

Să acţionăm hotărît, împreună cu toate popoarele, cu toate conştiinţele lucide de pe continent, pentru a evita ca Europa să fie nimicită în cadrul unei conflagraţii nucleare!

Să ne pronunţăm cu toată energia pentru ca actuala reuniune de la Madrid să stabilească convocarea unei conferinţe consacrate întăririi încrederii şi dezarmării în Europa!

Să acţionăm ferm pentru un echilibru militar care să nu pună în pericol securitatea şi pacea nici unei ţări şi care să fie realizat nu pe seama sporirii înarmărilor, ci prin diminuarea şi reducerea lor treptată!

Să impunem să se treacă cu toată hotărîrea la înghetarea cheltuielilor militare la nivelul anului 1981 şi la reducerea treptată, în următorii ani, a bugetelor militare cu cel puţin 10 la sută pînă în 1985.

Să impunem încetarea oricărei demonstraţii de forţă, a manevrelor militare la graniţele altor state, a manevrelor de mare anvergură, a oricăror acţiuni ce pot genera tensiune şi neîncredere între state!

Să cerem în modul cel mai ferm ca minunatele cuceriri ale geniului uman, ale ştiinţei şi tehnicii moderne să fie puse exclusiv în slujba păcii şi progresului – şi nu a distrugerii şi a războiului!

Să conlucrăm strîns pentru a determina pe promotorii înarmărilor să renunţe la poziţiile lor periculoase, să pună capăt cu desăvîrşire politicii de înarmări, folosirii forţei şi ameninţării cu forţa, astfel ca toate problemele litigioase să fie soluţionate numai şi numai prin tratative, pe cale paşnică!

Să facem totul pentru ca imensele bugete militare, fondurile cheltuite pentru înarmare să fie folosite pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare economică şi socială ale fiecărei ţări, pentru sprijinirea popoarelor din ţările subdezvoltate în eforturile lor de progres, pentru făurirea unei lumi mai drepte şi mai bune! Să facem ca politica de dezarmare să contribuie la lichidarea decalajelor dintre state, la instaurarea noii ordini economice – condiţie esenţială a păcii şi progresului, a stabilităţii politice şi economice mondiale!

Să acţionăm ca Organizaţia Naţiunilor Unite, celelalte organizaţii şi organisme internaţionale să joace un rol mult mai activ în unirea şi participarea tuturor naţiunilor la eforturile pentru pace, pentru dezarmare şi colaborare între popoare!

Viaţa, întreaga desfăşurare a evenimentelor internaţionale demonstrează necesitatea creşterii rolului popoarelor în soluţionarea tuturor problemelor care privesc pacea şi progresul umanităţii, a întăririi solidarităţii şi conlucrării lor în afirmarea politicii de destindere, de pace şi independenţă naţională. Să ne unim deci forţele, să conlucrăm în modul cel mai activ pentru a pune stavilă politicii de încordare şi război, pentru afirmarea politicii de destindere şi înţelegere, de pace şi colaborare internaţională.

Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste, în numele întregului popor român, adresează tuturor organizaţiilor democratice, opiniei publice, popoarelor din toate ţările, chemarea de a întreprinde noi şi tot mai puternice acţiuni consacrate cauzei păcii şi dezarmării.

Să asigurăm înfăptuirea dreptului fundamental al tuturor popoarelor la viaţă, pace şi libertate, printr-o largă mişcare unită a tuturor forţelor iubitoare de pace, să împiedicăm izbucnirea unui nou război, să instaurăm liniştea şi securitatea pe planeta noastră!

Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste îşi exprimă convingerea că toate organizaţiile componente, toţi oamenii muncii din patria noastră, fără deosebire de naţionalitate, vor acţiona cu hotărîre, desfăşurînd largi acţiuni de masă, pentru a face puternic auzit în lume glasul de pace şi colaborare al României Socialiste, voinţa de neclintit a întregului nostru popor de a-şi aduce întreaga contribuţie la înfăptuirea idealurilor şi aspiraţiilor supreme ale omenirii de a trăi în colaborare şi înţelegere, într-o lume a păcii şi progresului!

Creșterea avuției țării,

• Opinii • Propuneri • Argumente • Semnificații •

O altă șansă pentru creșterea animalelor o datorăm moștenirii lăsate de strămoșii noștri, țăranii munteni

(Urmare din pagina 1)

gospodării nu se limitează doar la agricultura montană, ci privește și furnizarea de forță de muncă adaptată și stabilă, pentru minerit, silvicultură, activități forestiere, alte servicii, deci un rol deosebit de complex.

— Înțelegerea „fenomenului agricol montan" în profunzimea și în integritatea sa, a principiilor care stau la baza unor interpretări posibile, realiste, necesită punerea în evidență a unor criterii de diferențiere între agricultura tipică regiunilor de munte și cea specifică zonelor de câmpie.

În agricultura câmpiei, solul productiv, format în mare parte din diverse categorii de cernoziomuri, reprezintă un strat cu grosimi variabile, bogat în humus și cu capacitate productivă ridicată, în comparație cu terenurile agricole montane, în poziție relativ plană și pretabil mecanizării complexe, irigațiilor etc.

Aportul îngrășămîntului organic natural joacă un rol important însă nedeterminant în obținerea unei producții vegetale obișnuite. Mai exact spus, acest pămînt poate produce, desigur mai modest, chiar dacă nu-și primește aportul anual în bălegar. Tehnologiile agricole moderne au introdus îngrășămintele chimice ca formă de sporire a productivității și înlocuirii aportului dat de îngrășămintele naturale, cel puțin partial, îngrășăminte care față de marile suprafețe ale câmpiei ar fi fost oricum necesare în cantități foarte mari.

Reacția obișnuită a solului, gradul de aciditate, la câmpie este în general mai scăzută, favorabilă dezvoltării plantelor de cultură destinate fie hranei omului, fie furajării animalelor. Încă din practica tradițională se știe că, după o exploatare mai intensivă, sistemul unei simple lăsări necultivate, spre „odihnă" a pămîntului, reprezintă o metodă de regenerare, de refacere a microstructurii de sol, de îmbogățire în humus, prin moartea anuală a miliardelor de microorganisme, natural existente.

În regiunile de câmpie, prin sistemul creșterii animalelor, în special al bovinelor, în condiții de aglomerare pe spații restrînse, cu un regim de hrănire bazat în mare măsură pe furaje însilozate, cu intense procese de fermentare, determină și un tip de îngrășămînt natural — bălegarul — mai fluid, în diferite faze de fermentație, colectarea și formele de utilizare presupunînd mijloace și metode diferențiate. Rezultă astfel că la câmpie îngrășămîntul natural joacă un rol de adjuvant al productiilor mari, iar nefolosirea sa cu regularitate anuală nu constituie un factor de periclitare a capacității de producție a pămîntului.

La munte, sistemul de agricultură, pămîntul și îngrășămîntul natural se găsesc în situații deosebite, uneori radicale, față de câmpie.

Este fapt cunoscut că cea mai mare parte a solurilor montane, inclusiv cele cu destinație agricolă, sînt podzolice, acide, adeseori chiar foarte acide și în mod natural propice unor specii de plante cu valoare furajeră submediocră sau nefurajere.

În procesul istoric al formării terenurilor agricole montane a intervenit acțiunea îmbinată a omului și a animalelor sale, care împreună au smuls pămînt fertil muntelui, realizînd în primul rînd **fînețele**, metru cu metru, comparabil poate numai cu modul în care olandezii au smuls pămînt mării, sau cu metodele de recistigare pentru agricultură a terenurilor nisipoase, sahariene.

Această acțiune a avut caracter sistematic și a fost cu putință **datorită îngrășămîntului natural**, mai ales bălegarului furnizat de specile bovină și ovină. Explicația este simplă: bălegarul fermentat avînd reacție alcalină — orice țăran muntean știind, chiar dacă nu-și explică, prin tradiție, că gunoiul nu se împrăștie pe fînează **decît fermentat** — a actionat asupra solului acid ca o veritabilă soluție „tampon", determinînd o micșorare a gradului de aciditate naturală a pămîntului, realizîndu-se astfel **condiția** pentru dezvoltarea unor specii de plante cu potențial furajer ridicat.

Cea de **a doua** funcție a bălegarului, la fel de esențială, este cea de **adaos de humus**. Pentru un strat de sol foarte subțire, obișnuit de 5—15 cm, aportul anual de humus este de importanță foarte mare, deoarece microstructura naturală a solului, aici, este incomparabil mai slab reprezentată ca la cîmpie.

În fine, cea de **a treia** funcție a bălegarului este dată și de rolul său în procesul „autoinsăminței", mai ales a fînețelor. Acest rol este determinat într-o oarecare măsură și de trecerea nedigerată a unor semințe provenite din finuri, prin tubul digestiv, dar mai ales prin amestecarea inevitabilă, chiar intenționată, cu „praful de fîn", strohurile, care conțin nenumărate semințe de ierburi și care se depun la platforma de bălegar odată cu curățirea așternutului, ieslelor ș.a. În practica tradițională mai intervine și autoînsămînțarea prin recoltarea finurilor ceva mai tardiv, cînd prin actul cosirii o parte a semințelor coapte rămîn pe fînețe.

În decursul timpului, în etape, asigurîndu-se aportul anual de humus și tamponîndu-se aciditatea solului, rezultatul s-a materializat în sporirea speciilor de plante cu valoare furajeră ridicată și, implicit, a numărului de animale și calităților lor productive. Au crescut treptat și posibilitățile de obținere a unor mari cantități de finuri, de alternare a sistemului vărat-iernat, cu pendularea scurtă sau mijlocie a turmelor în sezonul de păsunat și constituirea unor forme de existență umană comunitară, stabile.

După datele publicate recent de Institutul de cercetări pentru pedologie și agrochimie, rezultă că cele mai răspîndite îngrășăminte cu azot din țara noastră — azotatul de amoniu și ureea — au ca efect tocmai acidificarea solului, scăderea P.H.-ului, cu 0,4—0,5 unități la 1 000 kg azot, aplicate în sol. Îngrășămintele chimice au fost un timp promovate și pentru zonele de munte, fiind susținute mai ales de acei producători care nu mai cresc animale, ci se ocupă doar cu vînzarea de finuri, dezinteresați de aspectul valorii nutritive și proteinei digestibile, aportului complex, vitamino-mineral, a acestor furaje. Cît de „științifică" a fost această orientare, cu obținerea sumei **acid + acid**, a devenit vizibil prin suficiente experiențe și rezultate. Ele s-au desfășurat deîntîmplare, fără analize agrochimice de sol, din practica gospodăriilor țărănești reieșind faptul că la o utilizare în exces și fără amestec rațional cu bălegar, după cîteva recolte sporite, se produce o scădere brusc de volum, cu modificări defavorabile a structurii florei, în sensul dispariției treptate a leguminoaselor, în special a trifoliencelor, păpădiei ș.a., cu sporirea procentului de graminee, caracterizate de mari cantități de celuloză și valoare furajeră scăzută.

Excesele de îngrășăminte chimice aplicate fără amendamente și în absența îngrășămîntului **natural** determină și o reacție specială a terenului, prin aglomerări de plante tipice solurilor acide și formarea de „mușuroaie", a căror învazie este sistematică, mergînd pînă la copleșirea unor mari suprafețe și necesitînd investiții enorme pentru refacere.

Această tendință spre utilizarea de îngrășăminte chimice s-a produs în condițiile în care devine previzibilă o crestere a costurilor, tehnologia de fabricație presupunînd consumuri importante de energie, punîndu-se în plus importante probleme legate de transporturi și împrăștiere. În timp ce, paradoxal, se pierd miliarde de litri de îngrășămînt natural lichid, foarte bogat în azot, — urina rumegătoarelor —, prin neorganizarea colectării și utilizării acesteia în cadrul gospodăriilor țărănești montane. În lunga perioadă de stabulație a animalelor la graiduri și în imediata apropiere a fînețelor.

Unele tendințe de slăbire a interesului pentru zooagricultura montană, deci cea a fînețelor și păsunilor valorificate prin animale, micșorarea numărului ovinelor și bovinelor, au drept consecință și scăderea cantităților de îngrășămînt natural și chiar a utilizării complete a celui care se produce, iar pămîntul, prin lipsa aportului de humus și netamponarea aciditătii, **are tendința de revenire la termen scurt la condiția sa naturală**, prin fenomenul „sălbăticirii".

În fapt, prin verigile lantului „pămînt — plantă — om — animal — îngrășămînt natural — pămînt", se închide un ciclu biologic cu reguli fixe și echilibrat ecologic. Afectarea oricăruia dintre segmentele acestui lant atrage după sine consecințe care, față de volumul de investiții necesare refacerii si față de ceea ce „homo sapiens"-ul zilelor noastre mai poate accepta ca efort individual, devin aproape trezolvabile.

De aici derivă și aspectul necesității de asigurare a unui număr suficient de animale, prin care să se poată furniza anual si constant îngrășămîntul natural strict necesar mentinerii în conditie de productie a terenurilor cu perspectivă agricolă, urgenta I privind fînetele, scop care la munte nu poate fi atins decît prin fixarea la cresterea animalelor a unui necesar de forță de muncă instruită, viguroasă, adaptată și atasată mediului, gospodăriile beneficiind totodată de o echipare profund modernizată.

Ce mult fîn, ce multe vaci. Și, atunci, unde-i laptele?

În Maramureș, gospodăria țărănească numără în grajd, în medie, două vaci. De fapt, nu chiar două, dar dacă socotim creșterea septelului de vite după recensămîntul animalelor din 5 ianuarie, și anume cu 7—8 procente pe an, putem socoti, la sfîrșitul lui '81, o vacă și-o junincă în fiecare curte. La suta de hectare de teren agricol, avem aici densitatea cea mai mare din țară: 63 de taurine și 101 ovine. În județ, mai bine de jumătate din întreaga suprafață agricolă — și anume 64 la sută — e ocupată de pajiști și fînețe. Cu totul, peste 200 000 hectare. Inspectoratul silvic al Maramureșului dă, în toți anii, spre păsunare și cositul fînului mai multe zeci de mii de hectare de pădure — cu ierburile, cu poienile și fînețele ei.

Ce mult fîn, ce multe vite, ce mult lapte și ce multă carne ar trebui să se producă într-atîta frumusețe de moșie!

La Direcția agricolă județeană există un birou a cărui principală sarcină de serviciu se cheamă: creșterea animalelor, iar sarcina aceasta privește, în chip activ, momentul și perspectiva. O întreprindere județeană, interesată — de asemenea — de starea fînului și a hranei vitelor se numește Întreprinderea pentru îmbunătățirea și exploatarea pajiștilor. Există, pe urmă, Inspectoratul silvic, cu ocoalele și pădurarii, există Întreprinderea de industrializarea laptelui, există încă departamente și direcții, primari de comune și președinți de C.A.P. și, în sfîrșit, rațiune supremă a tuturor celor ce există în lumea atît de cuprinzătoare a creșterii vitelor, stă țăranul, stăpînul al cărui ochi, cum se spune în popor, îngrașă ori nu îngrașă vita.

Ce multă lume, ce multă muncă, ce multă zbatere și, la urma urmei, ce puțin lapte! Pentru că, iată, dacă anul trecut industria laptelui din Baia Mare a prelucrat 170 000 hectolitri lapte — după un an 1978 de vîrf, cu 212 000 de hectolitri — se așteaptă, la sfîrșitul anului în curs, abia o cantitate de 107 000 hectolitri. Care-i cauza?

În dimineața zilei de 28 octombrie, nevasta lui Mihai Buftea, țăran C.A.P.-ist din comuna Bogdan Vodă, a predat achizitorului 6 litri de lapte la prețul de 1,85 lei litrul. De la 1 noiembrie, prețul la achiziții va crește cu 35 de bani. Contractul la lapte se încheie pe un an, eșalonat pe luni. La peste 3,5 la sută grăsime, statul acordă o primă de 30 de bani la litru. La peste 500 de litri contractați și predați, se mai dă o primă de 50 de bani la litru; asta de curînd și dacă laptele e gras. Plata se face retroactiv, dar banii sînt bani.

Mihai Buftea muncește la C.A.P., mare parte din timp la cositul fînului. Comuna e parte cooperativizată, parte nu. Ca, de altfel, și Bozavlea, Dragomirești, Vadul Izei. Vecine ori între ele, se găsesc comunele necooperativizate: Birsana, Strîmtura, Poienile de sub Munte și altele. Toamna a fost blîndă pe Valea Izei și, oîn ce s-a semănat, a ieșit un rod bun. A dat știuleți chiar și porumbul de nutreț. Cît despre cartofi, de mult n-au mai văzut țăranii atîta grămadă de cartofi. Din păcate, la Bogdan Vodă, C.A.P.-ul n-a pus decît 5 ha cu porumb. Cu suprafețele de cultivat cu grîu și porumb sînt mai tot timpul discutii. Mihai Buftea e de părere că trebuie, oricum, un cîmp mai mare pentru porumb, fiindcă și-n ani grei tot s-ar face, pentru vite, cîte ceva.

Bază însă e fînul.

Familia lui Mihai Buftea numără 6 persoane. Ea are doi copii; în medie, însă, familia maramureșeanului e cu 4 copii. La Ieud și pe Iza, media merge spre 6—7 copii. Or, se știe, copiii beau lapte mult. Dar și vacile sînt, pe aici, multe. Mihai Buftea are o vacă, o junincă, o vițică și un cal. Fără cal, n-ar putea ține vaci. E o poveste cu cai. C.A.P.-ul are doar 16. Ca să lucreze cu spor, gospodăria țăranului ar trebui să aibă, fiecare, cal și carută.

Mihai Buftea e unul din țăranii care contractează lapte cu statul. Are și el greutățile celorlalți, dar are și mai multă judecată. Fabricatul laptelui însă îl costă. Să vedem cît.

Contractul lui cu C.A.P.-ul e așa: coseste două clăi cu fîn pentru stat și a treia pentru el. Ca să stringă o parte din fînul pentru vitele sale, Mihai Buftea a cosit, cu nevasta și cu cine s-a mai putut din familie, toată vara, la 5 km de casă dar și mai departe, la 10—15 km. Au cosit cam 10—12 ha. Cine n-are cal, plătește 500 lei transportul pe-o căruță și o cursă! Cine are vaci mai multe, trebuie să angajeze, cu ziua, cositori, fiindcă singur nu prididește. Ziua la cosit se plătește cu 300 lei! Într-o căruță cu fîn încap 500—600 kg. Cu rostuitul fînului, unii fac avere. Au fost C.A.P.-uri care, neavînd forță de muncă, au trebuit să angajeze oameni cu 1 500—1 700 lei hectarul de cosit. Fratele lui Mihai Buftea a cîștigat cu cositul cam 500 lei pe zi.

O vacă are trebuință de 5 căruțe de fîn, ca să iasă în primăvară, la păscut. Mihai Buftea, dacă n-ar fi avut cal — dar cîți țărani au? — ar fi plătit, numai transportul fînului pentru o vită, 2 500 lei. Dar pentru trei vite? Vedeți cît începe să coste crescutul unei vaci? Pe el, avînd cal, l-a dus la numai 50 lei căruța, plus osteneala de-o vară la cosit. „Cine are astăzi cal, spune Mihai Buftea, apoi acela e bărbat!" Cu calul însă apar alte probleme. Cornerțul nu are caiele, potcoave și herăria necesară roților de căruță. Caielele se vînd cu speculă. Se vorbește c-ar fi pe la Tulcea o fabrică. Există, e drept, o fabrică adevărată și în Bogdan Vodă, însă în ea se fac motoare electrice! Caiele, potcoave, fiare de plug, furci, în fine, toate acele lucruri fără de care gospodăria țărănească se urnește greu, nu se fabrică la Bogdan Vodă și nici în județul cu atîția crescători de vite. Aveau oare nevoie țăranii de pe Iza de fabrică de motoare și de ateliere pentru „covoare persiane" (nici măcar pentru covoare maramureșene!)? „Eu, spune Mihai Buftea, aș ține și trei-patru vaci, dar nu pot, că les în pierdere. Așteptam să-mi vină furajele pe care le-am contractat cu Întreprinderea de industrializarea laptelui și uite că întîrzie". Un hectar de fîneață dă, pe Iza, o tonă de fîn, maximum. Fîn foarte bun. Cum, necum, însă, desi cu fîn mai mult s-ar crește vaci mai multe — de unde lapte mai mult și la un preț de producție mai mic, la fel și carnea — au rămas, în paguba C.A.P.-ului zeci de hectare de fîneață necosite. În toate C.A.P.-urile de pe Valea Izei putrezesc necosite mari suprafețe de fîneață.

Totuși, se produce atîta fîn în județ că s-au vîndut, altor județe, ca să crească, firește, vaci, 22 000 tone de fîn!

„Anul trecut spune Mihai Buftea, unul din puținii țărani cu care achizitorii de lapte n-au probleme, am primit la timp, conform contractului, și tărîța pentru iernat, și porumbul. Eu dau laote, că merg pe încredere, dar am vecini care stau mai prost cu încrederea".

Am făcut, cu creionul în mînă, o socoteală a costului pe litru de laote — adăugînd și 350 lei potcovitul calului, cheltuielile pentru păscutul vacilor pe timpul verii la cioban, precum și altele. Ce n-am adăugat, e prețul zilei de muncă al țăranului la vite. Cum se știe, munca la vaci e fără sărbători și durează exact 365 de zile.

Dacă analizăm atent cele discutate pînă aici, vom băga de seamă că mai multe lucruri stau sub semnul întrebării. Să fie oare creșterea prețului la achiziții unica soluție pentru toate aceste lucruri sub semnul întrebării?

E oare o fatalitate tocmeala pentru 300

cronica zilelor de toamnă

• Note • Reportaje • Interviuri • Dezbateri •

Exigențe ale activității economice

Calitate, competitivitate

Cu cinci zile în urmă lucrătorii cunoscutei uzine constructoare de mașini „Progresul" din Brăila prezentau cu firească mîndrie secretarului general al partidului unul dintre cele mai reprezentative produse fabricate aici — excavatorul pe șenile S-1202, de curînd laureat cu medalia de aur la Tîrgul internațional de la Brno. Modernul utilaj destinat lucrărilor de excavare și încărcare în domeniul construcțiilor, al îmbunătățirilor funciare și al altor lucrări speciale poate fi dotat cu echipamente de mare randament ceea ce îl face capabil de performanțe tehnice deosebite și de obținerea unei foarte ridicate productivități pe schimb. Excavatorul S-1202 nu este un unicat, ci face parte dintr-o numeroasă familie, devenită de notorietate publică, pentru că alte tipuri de excavatoare fabricate aici au fost la rîndu-le laureatele altor prestigioase confruntări prilejuite de tîrgurile internaționale de la Zagreb, Salonic, Poznan și Plovdiv. Dar în industrie ca și în arena sportivă, dacă ne este îngăduită o asemenea paralelă, gloria vedetei este scurtă, pentru că, iată, deși aceste produse sînt în plină vogă, atenția specialiștilor români a și început să se deplaseze spre alte tipuri mai sofisticate dar cu performanțe tehnice tot mai înalte — excavatoarele cu cabine ergonomice și cu nivel redus de zgomot, între care excavatorul electric cu cupă de 2,5—3,5 mc se profilează ca un produs cu totul remarcabil.

Episodul de la Brăila, și el departe de a fi un unicat, ne face să stăruim în rîndurile care urmează asupra unela dintre prioritățile fundamentale ale activității noastre economice de azi și de mîine — ridicarea neîncetată a calității și competitivității produselor românești.

Cum spuneam, excavatoarele de la Brăila sînt doar un exemplu. Puteam la fel de bine să ne oprim asupra multor alte produse din alte domenii ale producției. Asupra autobasculantei DAC 180-100, de exemplu, cu o capacitate de 100 de tone, un alt remarcabil succes al industriei noastre constructoare de mașini. Folosirea unui asemenea mijloc de transport pe marile noastre șantiere de construcții asigură o productivitate înaltă, înlocuind nu mai puțin de șapte autobasculante de 16 tone și 12 conducători auto. La fel de semnificative sînt economiile de carburanți obținute. Autobasculanta DAC 180—100 consumă la suta de kilometri de aproape 3 ori mai puțină motorină decît autobasculantele înlocuite. Mijloace auto de asemenea gabarit și performanțe se mai fabrică doar în Statele Unite ale Americii, U.R.S.S., R.F. Germania și Italia. Sau ne puteam opri asupra locomotivei diesel-electrică de 3 000 c.p. sau asupra motoarelor navale de 30 000 c.p. Puteam evoca strungul carusel cu diametrul de 16 m sau centrul de prelucrare de alezat și frezat cu diametrul de 133 mm; strungul paralel cu diametrul de 150 mm cu comandă numerică de conturare sau calculatoarele electronice; echipamentele pentru conducerea cu minicalculator a proceselor tehnologice sau noile tipuri de instalații de foraj etc. Fiecare exemplu și toate la un loc sînt o elocventă demonstrație a faptului că orientarea imprimată industriei spre înnoirea și modernizarea permanentă a fabricatelor a depășit de mult faza simplului deziderat, devenind program ferm de activitate în toate ramurile economiei naționale. Cît de mare este amploarea luată de acest proces în ultimii ani rezultă fie și numai din următoarele date. Ponderea produselor noi și modernizate introduse în fabricație în cursul cincinalului de curînd încheiat a reprezentat 48,1 la sută din valoarea producției marfă realizată în anul 1980 în ramurile prelucrătoare ale industriei republicane. În anii 1976—1980 au fost asimilate peste 10 300 de noi tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații de tehnicitate și complexitate sporite, peste 5 100 de materiale și bunuri de consum au fost aplicate sau extinse în producție peste 9 000 de tehnologii noi și modernizate.

Așadar, în pragul noului cincinal, aproape jumătate din producția marfă a industriei prelucrătoare a României este alcătuită din produse noi și modernizate a căror valoare de întrebuințare a fost validată de necesitățile interne și exigențele pieților internaționale. Ceea ce nu-i puțin lucru. Procesul va fi adîncit în anul 1981 cînd 12 la sută din producția marfă realizată urmează să cuprindă produse introduse pentru prima dată în fabricație în acest an. Sînt categorii și tipuri superioare de mașini și utilaje, de aparate și instalații cu randamente, anduranță și fiabilitate sporite, cu consumuri energetice și greutate proprie reduse, cu performanțe tehnico-economice și funcționale la nivelul celor mai avansate realizări pe plan mondial. O bună parte dintre acestea au și avut primul contact cu publicul dar mai ales cu specialiștii de pe toate meridianele globului prezenți în număr mare la ediția din această toamnă a Tîrgului Internațional București. Un examen trecut cu succes, se pare, ceea ce confirmă încă o dată soliditatea și originalitatea concepției tehnice românești, puterea de creație, de inventivitate a corpului nostru de ingineri și tehnicieni.

Dar concepția tehnică este doar primul pas, e drept principalul, cel esențial. Cel de al doilea, nu mai puțin important, este execuția. Căci dacă orice calitate începe în mintea proiectantului, ea se finalizează prin mîna executantului. Pînă la urmă gradul de perfecțiune al oricărui produs depinde de măiestria acestei mîini, cu alte cuvinte de pregătirea profesională și ambiția de bun meseriaș ale executantului. Concepția și execuția, iată cele două direcții în care trebuie acționat în permanență. Pentru că specialistul, dacă dorește cu adevărat să gîndească și să proiecteze produse competitive, trebuie să privească în perspectivă și să descifreze cu un ceas mai devreme tendințele dezvoltării și ale cererii, aliniindu-și produsele la nivelul celor mai bune performanțe, executantul trebuie, la rîndu-i, să-și regîndească mereu organizarea producției, să-și șlefuiască neîncetat calificarea profesională. În condițiile în în care economia României a intrat în faza în care ritmul și amploarea creșterii sale sînt determinate nu numai de volumul resurselor ci, într-o măsură din ce în ce mai mare, și de ridicarea continuă a nivelului calitativ al producției, aceste două direcții de acțiune capătă o importanță decisivă!

VASILE BARAC ■

Un specialist propune înființarea de microcombinate avicole pe lîngă gospodăria țărănească

Crescută în sistem industrial, o galinacee pentru carne poate fi sacrificată după numai 8 săptămîni. În acest răstimp, la un consum de circa 5 kg furaje, ea are toate șansele (sau neșansele!) să ajungă la greutatea de 2,400 kg. Factorii care concură la obținerea unor asemenea performanțe sînt cei cunoscuți: creșterea păsărilor în baterii, folosirea unor rase pentru carne, administrarea de furaje concentrate. Știința alimentației este aici aproape matematică. Găina, ca orice necuvîntătoare, mănîncă exact ceea ce trebuie și cît trebuie și nu face moțuri demonstrînd apetență sau inapetență în funcție de modul de prezentare al alimentelor sau de calitatea invitaților la dineu...

Evident, performanțele pot fi atinse numai în sistem dirijat. La **Institutul de cercetări și producție pentru creșterea păsărilor și animalelor mici de la Corbeanca**, pe care l-am vizitat de curînd, fiecare pasăre reprezintă rezultatul unor încrucișări succesive între patru linii de hibrizi. Aceasta pentru a fixa pe o singură populație toate caracterele dorite: viteză de creștere, conformație ideală (dacă e posibil **numai** pulpe și piept), culoare convenabilă, carne impănată cu grăsime, gust bun etc. La asemenea rezultate — ne asigură directorul institutului, inginerul **Grigore Muscalu** — nu poate ajunge deocamdată producătorul particular. În ograda sa, o pasăre atinge o greutate de

două kg și jumătate abia în 6—8 luni. Neeconomicoasă se dovedește și metoda de furajare. Ne putem face o idee în această privință dacă avem în vedere faptul că o găină ouătoare consumă 170 g nutreț pentru un ou, în vreme ce o găină pentru carne consumă 370 g pentru un ou. Și viceversa: cînd omul crește pentru carne găini ouătoare, acestea consumă mult dar rămîn pitice.

Or, este știut că în ograda țărănească contractul dintre proprietar și mama-cloșcă este întotdeauna dezavantajos deoarece **oferianta** livrează unui și același tip de galinacee atît pentru ouă cît și pentru carne.

— Pentru a corecta aceste neajunsuri și pentru a spori apreciabil producția de carne și ouă, colaborarea dintre specialist și crescătorul particular de păsări se înscrie ca o soluție optimă, ne declară interlocutorul nostru. Experimentul s-a dovedit dealtfel de bun augur și în alte țări. În esență este vorba ca, prin mijlocirea combinatelor și fermelor avicole și eventual cu credite din partea statului **să se introducă și în gospodăria țărănească sistemul de creștere intensivă a păsărilor pentru carne și ouă.** Producția s-ar desfășura fie în baterii, fie în spații îngrădite. Ea s-ar organiza la nivel de comună prin achiziționarea unor pui de o zi de la combinatele avicole sau chiar prin specializarea unor gospodării pentru producerea de matcă în incubatoare. Evident, sistemul reclamă furaje alcătuite în mod rațional, asistență veterinară, sau ceea ce este perfect posibil. Acțiunea ar deveni apoi rentabilă numai dacă în fiecare asemenea microcombinat avicol s-ar crește anual cîteva serii de pui, astfel încît fiecare producător să poată livra pe bază de contract cel puțin 1 500—2 000 de păsări pentru carne. Sînt multe de spus în această privință, dar deocamdată prin solicitudinea revistei Flacăra, mă mulțumesc să aduc în atenția specialiștilor și publicului larg o simplă propunere.

LIVIU TIMBUS ■

---

de lei ziua de muncă la cosit? Sau prețul potcovitului... Să fie oare o fatalitate lipsa cailelor, a potcoavelor și a rafturilor de căruță? Transportul finului, e adevărat, a crescut la suma de 500 de lei cursa. Să fie lipsa cailor o fatalitate? Oare nu-i nimic de făcut ca să nu mai rămînă necosite hectare, sute de hectare de fineață necosite? Dragomirești, Bogdan Vodă, Rozavlea, Birsana sînt comune mari, cu peste o mie de gospodării fiecare. Dacă fiecare gospodărie ar avea o vacă de lapte — și-n mare, cam atîtea sînt — dacă s-ar contracta la fiecare numai 1 litru, iată 4 000—5 000 de litri care ar lua zilnic drumul industrializării și al orașului. Dar Dragomireștii dacă adună 100 de litri, Bogdan Vodă 200 și Birsana 500.

Am stat de vorbă, în chestiunea finului și a laptelui, cu o seamă de oameni avînd interese și obligații de serviciu, ca și Mihai Buftea, dealtfel, în obținerea unor cantități mai mari de lapte și fin. Iată ce spun ei:

VASILE MUREȘAN — Direcția agricolă județeană, Biroul de creșterea animalelor: Ca să ajungă să contracteze o vacă pentru 400 kg pentru carne și 600 kg la reproducție, țăranul are nevoie de concentrate. Or, avem restanțe la livrarea concentratelor contractate cu țăranii crescători de vite. Bruna de Maramureș este o rasă foarte bună, atît pentru județul nostru, cît și pentru altele. Furajul de bază e finul, dar o vacă nu dă lapte numai cu fin. 2 kg de concentrate valorează cît 20 de fin. Ar trebui să avem hibrizi de porumb care să reziste climei din nord și să ne asigure porumbul. De asemenea, și un trifoi mai bun. Avem probleme și cu sămînța de trifoi. Mult fin, e drept, cooperația îl contractează cu alte județe. Nu-i deloc însă rentabil să transporți fin. E mai rentabil să crești vaci în județ cu fin din județ. La transportul finului se întîmplă o seamă de lucruri. Prețul de vînzare e de 1,50 lei dar de la om la om se vinde cu 3 lei. Cînd vin să ridice vagoanele cu fin, delegații altor județe iau o cantitate mai mică dar plătesc alta mai mare, astfel încît cel care vinde să primească 3 lei pe kg. Fin însă ar exista pentru toată lumea, numai să fie cosit tot.

DUMITRU LUPȘE — Inspectoratul silvic județean, inspector șef: Eram, la noi, acasă, 8 copii și aproape toți aveam grijă de văcuța care ne dădea lapte. O vacă e un animal simțitor. De o vacă trebuie să te ocupi cu aceeași dragoste ca de prunci. În sectoarele de creșterea vitelor din C.A.P.-urile noastre nu lucrează chiar cei mai pricepuți țărani. Or, la vaci trebuie oamenii cei mai buni. Cheia problemei, după mine, e o mai mare preocupare pentru cointeresarea crescătorului de animale, necooperativizat sau cooperativizat. Există C.A.P.-uri unde vaca abia de dă lapte cît o capră. Ca să dea lapte, vita trebuie hrănită cum trebuie. Fin există, numai noi identificăm anual zeci de mii de hectare de pășuni și fînețe, dar cooperația nu prea se îndeamnă să le contracteze. Iată, în 1981 am identificat 83 000 ha dar nu s-au contractat decît 33 000. Nu de lipsa finului trebuie să ne plîngem, ci de scăderea interesului pentru munca la vaci. Pajiștile existente, care nu asigură încă o cantitate încurajatoare de fin, pot fi făcute productive. Există pentru asta o întreprindere specializată, care a dat bune rezultate.

Dr. GHEORGHE BĂLAȘ și tehnicianul agricol LIVIU PAPIU, de la Întreprinderea pentru industrializarea laptelui observă că fiind atîtea cheltuieli cu finul, mulți țărani preferă de la o vreme să-și vîndă vacile. În Petrova, s-au vîndut în august 60 de vaci. Se achiziționau de acolo 600 l zilnic și cantitatea a scăzut acum la 100 l. O problemă o reprezintă și cointeresarea achizitorilor. Ei ar trebui să primească vechime în muncă după sumele pe care le realizează. Cointeresarea este, peste tot, cheia situației. Oare nu-i semnificativ că președinții de C.A.P., primarii, brigadierii de ferme deși au vaci nu contractează, cu unele excepții, lapte? Ei dau un rău exemplu satului. Cu atît mai mult, cu cît ei au mai multe posibilități de a-și procura furaje. Ar trebui să se revadă situația comunelor jumătate cooperativizate, jumătate necooperativizate. Acolo, C.A.P.-urile merg foarte slab. Pînă la urmă, toate sînt în directă legătură cu finul. Iar finul se negociază la 3 lei kg, ceea ce nu-i de natură să stimuleze creșterea numărului de animale.

Cum se poate lesne observa, toate discuțiile duc la preț: al finului, și, legat de el, al laptelui. Cum gîndește, atunci, **directorul Întreprinderii județene de îmbunătățiri și exploatarea pajiștilor GRIGORE POP?** Iată opiniile sale: Fînețele și pășunile ocupă 202 000 ha, adică 64 la sută din suprafața agricolă a județului. De la înființare, din 1970, Întreprinderea a izbutit să dubleze producția de masă verde la ha, de la 6,9 t la 13,4 t pe suprafețele — foarte mari — pe care s-au executat lucrări de îmbunătățire. Practic, toate pajiștile și fînețele de dincoace de Gutîn au devenit foarte productive. Pe unele suprafețe semănate cu ierburi valoroase s-au obținut și 60 t masă verde la ha. Există un program național și derivat din acesta un program județean care beneficiază de un sprijin excepțional de la stat (80 milioane lei anul 1981) pentru îmbunătățirea și exploatarea rațională a pajiștilor. S-au încercat contacte cu producătorii de lapte necooperativizați pe ideea „îți dăm pajiște, dar contractezi lapte". Oamenii însă preferă, mai ales în ultimul an, să ducă laptele pe piața liberă. Toate se învîrtesc în jurul prețului laptelui, al prețului finului în zona necooperativizată, precum și al statutului profesional al îngrijitorilor de animale. Ei pretind carte de muncă și ar fi drept s-o aibă fiindcă la vite se munceste tot anul.

Încercînd să punem cap la cap faptele și consecințele lor în ce privește starea producției de lapte în Maramureș și a pieței acesteia, constatăm unele paradoxuri. Există fin, există vaci, laptele e un aliment cerut pe piață, rata de creștere a șeptelului de vite e îmbucurătoare, fînețele amenajate dau mari cantități de nutreț, dar producția pe vacă în cele mai multe ferme de C.A.P. nu-i mai mare ca a unei capre iar Întreprinderea de industrializare a laptelui lucrează cu jumătate din capacitate. Pe parcursul anchetei s-au exprimat și cîteva păreri în sensul că ar trebui mărit prețul laptelui la achiziție, fiind anormal să i se plătească țăranului pe un litru banii de pe o sticlă cu suc. Un calcul parcă mai sănătos apare din înțelegerea de fapt a situației. Nu trebuie crescut prețul laptelui, ci trebuie scăzut prețul finului. Toți cei interesați de administrarea eficientă a producției de fin și lapte ar trebui să pună prompt și cu înțelepciune în practică principiile autoconducerii și autoadministrării. Să se fabrice în județ, în cadrul cooperației meșteșugărești, caiele, potcoave, rafturi pentru roți și furci, care să nu se îndoaie în timpul lucrului. Să se organizeze transportul finului astfel ca specula să fie descurajată. Să se coseacă tot finul și să se respecte contractele. Să crească suprafețele însămînțate cu porumb, fiindcă numai de unde se seamănă se și culege. Nu să coste laptele mai scump, fiindcă scumpul semnifică întotdeauna o stare de dezordine. Dacă atîția oameni primesc retribuție pentru creșterea producției de fin și implicit a celei de lapte și carne, atunci eforturile lor trebuie atent coordonate în plan județean pînă la stadiul cînd nimeni nu se va simți legat de problemă în chip indirect, ci cît se poate de direct. În fond, consumul laptelui și al cărnii este pentru toată lumea o operație personală și directă. Cît timp pășunile Maramureșului pot să-și sporească substanțial producția de fin, stă în puterile noastre ca laptele să fie bun și să coste puțin, dar convenabil, atît pentru consumator, cît și pentru producător.

TUDOR OCTAVIAN ■

Din nou în policlinici

Au, doctore, mă doare! (II)

În „Flacăra" din 8 octombrie am publicat, reamintim, un raid de urgență efectuat prin cîteva policlinici din Capitală. Între altele, am constatat cu acel prilej că

- **din cauza întîrzierii medicilor, mai multe servicii nu și-au început programul la timp (Policlinica „Vitan") ;**
- **mai mult de o oră, 3 cabinete n-au dat consultații (Policlinica Spitalului central de copii „Grigore Alexandrescu") ;**
- **unele cadre medii, îndeobște cele de la ghișee (informații, fișier etc.), îi tratau pe bolnavi de sus, arogant (Policlinica „Vitan") ;**
- **o serie de greutăți obiective, comune, între care numărul mare de consultații într-o tură, obligativitatea medicilor de a onora, în spitale, raportul de gardă, îmbătrînirea rețelei de specialiști etc.**

Am fost invitați, la plecare, să revenim spre a ne lămuri că deficiențele semnalate se vor remedia. Ceea ce, după o lună, am și făcut.

Ovidiu Ioanițoaia s-a reîntors la „Vitan"

Se poate și așa, adică politicos și la timp

Vineri la prînz, la un ceas la care programul de dimineață e pe terminate, iar cel de după-amiază stă să înceapă, Policlinica „Vitan" e animată. Starea de curățenie e remarcabilă, nimic de reproșat în această privință. Se simte, ca și data trecută, un ochi vigilent. O mînă de gospodar. Deși lumea se foiește, e liniște și doar cineva strigă, dinspre Ginecologie. „Lucreția, Lucreția", numai că persoana strigată, de bună seamă importantă, nu răspunde. Ceasurile din perete merg anapoda, ele arată care 14,35, care 18,10, în realitate e 13,45, iar pe unul din tablouri, pe cel ce înfățișează Ateneul Român, cineva a scris, cu litere de-o schioapă, „căutat pentru crimă". Pusă la vedere, pe un panou, „Scînteia" datează din 10 octombrie, s-a îngălbenit, dar nimeni nu pare să aibă timp s-o schimbe.

La Dermatologie, doctorul Marin Vitzu e la bolnavul cu numărul 39. Norma e, precizează, de 35, dar cine ține cont de normă ?, se întreabă și ne întreabă. Dacă omul vine, continuă, trebuie să-i vezi și săptămîna trecută, de pildă, am dat, cu totul, 310 consultații. Sora Georgeta Petrache, data trecută fără ecuson („tocmai m-am întors din concediu") și cam întepată, ne privește țandru și zice „da, m-au sancționat cu 10 la sută, asta e situația". Aflăm că dînsa e singură în acest serviciu, îl ajută pe doctor și face tratamente, se descurcă cum poate, dar nu totdeauna poate, n-ar strica să aibă un ajutor. N-ar strica, gîndim.

Coborîm în holul mare. La Informații a apărut, ca noutate, programul medicilor șefi de tură și aceștia sînt Corneliu Isaia și Dan Ionescu. Deși nu-i decît 13,50 și programul la O.R.L. începe, vinerea, de la ora 14, doctorul Isaia a sosit. Nu-l așteaptă decît, numărați, 6 bolnavi, o nimică toată pe lîngă cei 20—25 (mulți au venit ca însoțitori) ce se îmbulzesc, de ce oare ?, fiecare are doar bon de ordine, în fața ușii pe care scrie „Ortoedie". Doctorul Alexandru Mătasă, din 1969 director al Policlinicii „Vitan", abia mai prididește, ne rugă să-i scuzăm, o să discutăm mai tîrziu. Cu Adrian Gore însă discutăm chiar acum. Era în tramvaiul 27 cînd, la o frînă bruscă, și-a izbit glezna dreaptă de piciorul unui scaun. A simțit, cum zice, o durere fierbinte și, fiind prea departe de spitalul de care aparține, în calitate de tehnician la o întreprindere de transporturi forestiere, s-a adresat „Vitanului". N-a avut nici o problemă, a fost tratat imediat și cu omenie, peste rînd, durerea lui fiind, nu-i așa, una urgentă. I s-a pus piciorul în ghips, glezna îl supără, e și un pic caraghios cu pantoful drept la subraț, dar asta nu-l împiedică să recunoască, strîngînd din dinți, că „oamenii de aici s-au purtat foarte drăguț".

La Radiologie, cîteva cabinete mai încolo, nu-i însă nimeni ! Ar trebui să fie n-ar trebui, greu de spus, căci pe ușă nu e trecut nici un orar ! Scrie doar „Intrarea interzisă", dar avertismentul pare inutil, ciocănim și nu ne răspunde nimeni, iar cei care așteaptă nu-s chiar dumiriți ce și cum. În schimb, la Chirurgie, sînt prezenți ambii medici, Radu Popescu care și-a încheiat programul și Emil Mihail care se pregătește să-l înceapă. Emil Tudorache, de profesie turnător la „Timpuri Noi", e primul la rînd, urmînd să-și pansează, nu mai știe pentru a cîta oară, mîna la care a fost operat, întrucît m-am rănit adînc într-un cui". I s-a explicat că, pentru pansament, n-are nevoie de bon, iar sora Maria Macahaniuc („n-are ecuson. Îl poartă, nu fără mîndrie, în buzunar și recunoaște că l-a rupt". „Flacăra" din 8 octombrie) confirmă. Nu-i nevoie de bon, îl pofțește pe Emil Tudorache în cabinet, iar matale, se adresează celui dinainte, poți să vii luni cît de devreme, pînă să începi lucrul, eu sînt aici de la 6,30. De data asta, are ecuson și e, limpede, mai omenoasă în ce spune și ce face.

A doua zi, discutăm cu directorul Mătasă, în prezența doctorului Gheorghe Huhulea, secretarul Biroului organizației de partid.

— Tovarășe director, ne-ați invitat să revenim și, iată, am revenit. Situația e, n-o să vă ascundem, schimbată în bine. Ce s-a întîmplat ?

— Am apreciat observațiile apărute în „Flacăra" drept justificate și am luat măsurile care se impuneau.

— Anume ?

— La propunerea conducerii Policlinicii „Vitan" s-a ținut, în 19 octombrie, la Spitalul „Colțea", de care aparținem, o ședință extraordinară de C.O.M. în care s-a hotărît sancționarea cu 10 la sută din retribuție, pe timp de o lună, a medicilor Emil Mihail și Marin Vitzu, precum și a surorilor Mariana Zamfir, Georgeta Petrache, Leontina Marin și Zoe Iordache, ultima de la Informații. Ca să fiu sincer, de Zoe Iordache îmi pare cel mai rău, e o fată de ispravă.

— Nouă ne pare rău de toți, credem că toți sînt de ispravă, așa-i ?

— Au greșit, plătesc.

— Tovarășe director, ce alte probleme ar mai fi ?

— „Flacăra" a ridicat, cu curaj, chestiunea îmbătrînirii rețelei, care trebuie să dea de gîndit într-o măsură și mai mare.

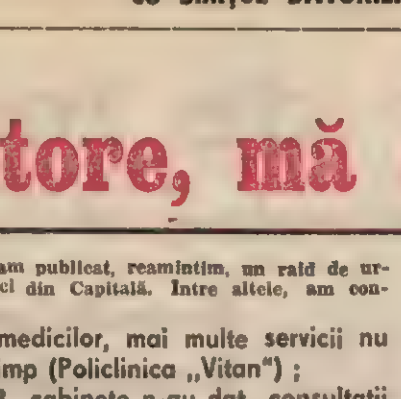

MIHAI PINZARU-PIM ■

Datele publicate în revistă erau, după opinia mea, convingătoare.

— Să le reamintim? La Endocrinologie, de pildă, 22 din cei 59 de specialiști aflați în perimetrul municipiului, în toate rețelele, au peste 55 de ani. Din 198 de radiologi, 133 au împlinit vîrsta de 50 de ani. La Ftiziologie, 78 de specialiști din 97 sînt în aceeași situație. Îmbătrînesc doctorii, ce-i de făcut ?

— Situația e, și la „Vitan", asemănătoare. Din 13 specialiști, nu-i așa, doctore Huhulea ?, 11 au peste 50 de ani, iar 3 între care și eu, se găsesc în imediata apropiere a pensiei. E, iată o dovadă în plus, o chestiune serioasă, ale cărei consecințe pot deveni, în scurt timp, foarte grave.

— De acord. Ce-i de făcut ?

— Ar trebui să se revină, după opinia mea, la ideea externatului. În plus, spitalul, șefii de catedră, s-ar cuveni să aibă un rol mai mare în formarea cadrelor. Se întîmplă, azi, că nici spitalul nu e prea interesat, știind că nu poate conta pe medicul respectiv, iar specialistul cu atît mai puțin, el urmînd, nu-i așa, să plece. Nu-s, firește, cel mai în măsură să dau soluții, dar ceva trebuie întreprins. Iată, cînd am venit la „Vitan", în urmă cu 12—13 ani, erau 8 ginecologi, tot atîția dermatologi și așa mai departe. În prezent, avem și servicii descoperite.

— De pildă ?

— Funcționează un singur oftalmolog, doctorița Borcoman, foarte bună, nimic de zis, dar e în concediu de naștere. Urgențele sînt rezolvate de cadrele medii, ele mai intervin, mai fac un pansament, dar nu pot elibera rețete. Cazurile mai grele se rezolvă la „Colțea", dar omul nu știe și se trezește pus pe drumuri. Nu-i în regulă.

Așadar, cei vinovați au fost sancționați. Drept urmare, situația e, fără îndoială, mai bună, vechile neajunsuri s-au înlăturat. Mai sînt însă probleme, mai sînt însă greutăți, dar unde nu sînt ? Dacă, așa cum spuneam, problemele bolnavilor sînt și ale medicilor, cele ale medicilor sînt numai ale lor. Unele sînt subiective, căci întîrzierile de la program nu pot fi, sub nici o formă, justificate. Altele însă sînt obiective (problema gărzilor, neplata acestora după primirea a 3 retribuții anual, lipsa personalului mediu, deficitul pe Capitală ridicîndu-se la 2 183 de cadre în condițiile în care, anul acesta, numai 25 de surori noi au pătruns în rețea) și asupra lor trebuie să se concentreze eforturile Direcției sanitare, ale Ministerului Sănătății, ale Ministerului Educației și Învățămîntului, eforturi ce se cer conjugate. Asupra acestor teme vom mai reveni.

Oprea Georgescu din nou la Policlinica „Grigore Alexandrescu"

S-a găsit o soluție

La Policlinica Spitalului „Grigore Alexandrescu" revenim tot într-o joi și tot la ora 13 și jumătate cînd se schimbau turele de dimineață cu cele de după-amiază. Semnalam în articolul nostru că la ora efectuării schimbului din cele patru cabinete de chirurgie-ortopedie la trei nu era asigurată continuitatea consultațiilor, condițiile neplăcute în care așteptau micii pacienți împreună cu însoțitorii lor și aglomerația mare din fața cabinetelor.

Am găsit aceeași echipă de medici ca în ziua primei noastre anchete. Schimbul s-a făcut din mers, la ora anunțată în program. Cabinetele au funcționat continuu semn, credem noi, că cele semnalate în primul nostru articol au fost un accident.

Dr. Vasile Braha, președintele Comitetului oamenilor muncii din Spitalul de copii „Grigore Alexandrescu", ne informează despre măsurile luate ca urmare a intervenției noastre : „Situația existentă a fost analizată la C.O.M., la Ministerul Sănătății și la Comitetul de partid al sectorului. S-a hotărît ca în cel mai scurt timp secția de chirurgie-ortopedie a policlinicii să fie mutată în 7 camere de la parter, în imediata apropiere a intrării spitalului, eliberate în acest scop. Transportul micilor suferinzi va fi astfel ușurat. De asemenea, și trierea urgențelor se va putea face mai operativ. Știindu-se că un copil bolnav vine la spital însoțit uneori nu numai de părinți ci și de bunici sau de mătuși, se va rezolva și găzduirea lor, noua secție avînd o sală de așteptare adecvată, adică mare. Actuala clădire, improprie pentru o secție de chirurgie-ortopedie, va căpăta altă destinație".

Din convorbirea avută cu dr. Vasile Braha mai aflăm că este în construcție un mare și modern spital de copii care va rezolva în totalitate actualele greutăți. Spitalul urmează să fie dat în folosință la începutul anului 1983. Facem pe această cale cuvenitul îndemn constructorilor pentru urgentarea lucrărilor. Important centru metodologic pentru chirurgie-ortopedie, la Spitalul „Grigore Alexandrescu" sînt aduși copii suferinzi nu numai din București ci din jumătatea de sud a țării. Cu atît mai mult construcția spitalului trebuie să aibă un caracter prioritar.

Deși Spitalul „Grigore Alexandrescu" a făcut către unitățile din rețea nenumărate adrese prin care cerea ca urgențele mari să fie îndrumate la spital și nu la policlinică mai sînt cazuri cînd Salvarea le aduce la policlinică. Prin amenajarea noii secții din incinta spitalului și această problemă va fi mai repede și mai bine rezolvată.

În încheiere semnalăm media de vîrstă ridicată a chirurgilor ortopezi pentru copii. De zece ani, în această specialitate, Spitalului „Grigore Alexandrescu" nu i-a mai fost repartizat nici un absolvent. E drept însă că toți cei care și-au făcut aici ucenicia, învățînd meserie de la mai vîrstnicii lor colegi, își desfășoară activitatea în celelalte spitale ale țării.

Pentru prima dată la „Ianculi"

Eficiență și operativitate

Joi, 29 octombrie, intrînd în Policlinica Iancului, aparținînd de Spitalul „23 August" am întîlnit o situație normală : în fața cabinetelor au așteptau mai mult de 2—3 pacienți, sălile de așteptare și cabinetele erau curate și liniștite, asistentele de la fișier „șomau". În fața cabinetului obstetrică-ginecologie nu aștepta mai mult de o gravidă. Sala de așteptare, folosită uneori pentru ședințe, are, evident, multe scaune din care doar o mică parte sînt folosite în această zi de pacienți. În ora pe care ne-am petrecut-o în policlinică am constatat aceleași relații civilizate de primire a bolnavilor.

Față de situațiile întîlnite în alte policlinici, unde se mai pot observa la anumite cabinete aglomerări nedorite, aici se pare că situația a fost rezolvată. Nu ne mai rămîne decît să vedem metodele aplicate aici și să le propunem, eventual, spre generalizare. Explicațiile le căpătăm de la dr. Nicolae Amărăscu, șeful Dispensarului Policlinic Iancului, în același timp și directorul adjunct al Spitalului „23 August" : „Beneficiem de o judicioasă împărțire teritorială. Pe raza sectorului se găsesc 6 dispensare teritoriale și 12 dispensare de întreprindere situate la distanțe convenabile și împărțite în mod egal la cele două policlinicii, Iancului și Pantelimon. Gruparea rațională a unităților de bază, care asigură prima treaptă de asistență medicală, face ca drumul bolnavului pînă la medicul de care are nevoie să fie scurt și drept. Cred că organizarea bună a unităților de bază care rezolvă operativ cazurile ușoare ce nu necesită intervenția unor specialiști și îndrumarea spre policlinică sau spital numai a cazurilor serioase degrevează mult activitatea specialiștilor. Mulți din medicii noștri lucrează și în policlinică și în spital. Asta îi ajută să cunoască mai bine situația de pe teren, să asiste personal urgențele care apar. Întreaga perioadă de asistență se scurtează. Să remarcăm politica unității și a organelor de partid de a asigura localuri adecvate, judicios grupate în teritoriu. În sector s-a construit mult. Întîi au fost asigurate dotațiile sociale — școli și spitale — apoi au fost construite blocurile de locuințe. Spitalul „23 August" a fost prima clădire mare a zonei și a fost construită din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Spitalul are și o stație de micro salvare, la care lucrează tot medici din spital sau din policlinică și care pot astfel, încă o dată, să dirijeze bolnavii în deplină cunoștință de cauză. Bolnavul cheamă salvarea și are apoi plăcuta surpriză ca a doua zi să găsească la policlinică sau la spital același doctor care îl urmărește în continuare. O măsură organizatorică bună este ca specialiștii de la cele două dispensare, Iancului și Pantelimon, să lucreze în contratură, astfel că toată ziua este acoperită, iar bolnavii sînt rezolvați în aceeași zi. Programarea se face operativ. Prin telefon. Orice solicitare se rezolvă în aceeași zi. Se iau primele măsuri și se depistează eventualele urgențe. Am pus nenumărate afișe pe ușa policlinicii în care sfătuiau oamenii să nu mai vină cu noaptea în cap și să stea la ușă pentru programare. Cu timpul s-au convins că nu e cazul să procedeze cum s-au obișnuit. Practic nu avem programări. Excepție face cabinetul de cardiologie. Am luat măsura ca medicul de medicină generală sau specialistul care se confruntă cu o problemă de cardiologie să-și programeze singuri bolnavii în funcție de cerință adevărată a bolii. Bineînțeles pe lîngă cei care vin singuri și solicită o consultație. Una din cauzele care au dus la înlăturarea aglomerațiilor a fost valorificarea consultațiilor profilactice. În cadrul solicitărilor de scurtă durată, pentru carnete auto, adeverințe de combustibil sau pentru spațiul locativ depistăm eventualii bolnavi și îi punem sub urmărire. Să mai spunem că schema este completă, potrivit normei".

Din cele relatate de dr. Nicolae Amărăscu rezultă că unitatea a valorificat judicios situația existentă, că prin măsuri organizatorice simple și eficiente a rezolvat problemele pe care le ridică o asistență medicală eficientă și operativă.

Tudor Octavian a fost la Policlinica „Vălenii de Munte"

Despre discordie și efectele ei

Mircea Alexandrescu, directorul Direcției sanitare a județului Prahova, numește situația cadrelor la Policlinica teritorială din Vălenii de Munte „grea". Termenul e, firește, un eufemism. În dimineața lui 20 octombrie lucrau doar două cabinete — chirurgie și oftalmologie — și, ca de obicei, laboratorul clinic. Din 15 posturi de medici, ocupate sînt numai 8. Pe 8, lucrează efectiv doar 7 medici. Din 7, prezenți sînt, **de fapt**, 5 pentru că unul s-a pensionat medical sau urmează a se pensiona, și o doctoriță e în concediu lung, de maternitate și postnatal. Toate discuțiile privitoare la situația cadrelor pornesc cu niște date, ca să se ajusteze cu un „**de fapt**" plin de delicatețe pe parcurs. La Pediatrie, abia de la 1 noiembrie sosesc din alte policlinici și spitale ale județului, doi medici. Ei vor funcționa, prin rotație, cîte patru ore pe zi. O rezolvare asemănătoare s-a găsit pentru cabinetele de dermatologie și neuropsihiatrie. Din Plopeni, va lucra prin detașare la Vălenii de Munte, cîteva ore pe săptămînă, un O.R.L.-ist. Detașările acestea - înseamnă încă o navetă, iar naveta se întocmește, bineînțeles, după mersul trenurilor. Posturile respective sînt, **de fapt**, ocupate de patru medici aflați la secundariat în Capitală. De la Vălenii, ei primesc, **de fapt**, doar retribuția. În schemă, două posturi sînt ocupate de medici stagiari. Ce fac ei, **de fapt** nimeni nu ar ști să explice foarte limpede. O parte din cadre ar putea veni cu detașare chiar de la Spitalul orășenesc, de care Policlinica, **de fapt**, aparține. E logic și posibil. Numai că logica, în momentele de discordie, merge poticnit. Cabinetul de pediatrie, bunăoară, a stat închis cîteva luni, pînă ce a trebuit ca să hotărască Direcția sanitară județeană un lucru ce stătea, **de fapt**, în puterea doctorului chirurg Dumitru Bădicescu, directorul spitalului și anume detașarea unui pediatru la policlinică.

Vălenii de Munte, se cunoaște, au avut de îndurat la cutremurul din 1977.

Orașul ridică mulțime de blocuri noi. Cu timpul, toate vor avea o rezolvare. Clădirea policlinicii e veche și nefuncțională dar, deocamdată, trebuie să se mulțumească și cu atît. Ca să-și împlinească rostul, clădirea aceasta ar avea trebuință de unele amenajări. Starea personalului și a localului sînt în grija și în competența medicului șef Nicolae Seceleanu. Numai că biroul medicului Nicolae Seceleanu nu se găsește, cum o dictează logica în policlinica teritorială, ci la Sanepid, în capătul celălalt al orașului.

Sanepidul e instalat într-o casă mare și arătoasă. Instituția n-are firmă. La medicul șef ajungi cu băgare de seamă, străbătînd un hol încăpător și plin de taină, ca antecamera unei personalități ministeriale. Țăranul care se îndeamnă către încoace simte, din pricina mobilierului și a albului distins al lemnăriei, sfiala omului care a greșit ușa. Astfel stînd lucrurile și distanțele, deși n-ar avea căderea, în policlinică hîrtiile zilnice le semnează, pentru medicul șef, chirurgul Aurelian Pîrvulescu, medic primar.

Toate sînt cam sucite aici.

Soția medicului șef Nicolae Seceleanu conduce laboratorul spitalului. Ca medic metodolog, Lucia Seceleanu răspunde, în apropiate toate privințele, și de laboratorul clinic al policlinicii. Dar Lucia Seceleanu nu a călcat în policlinică de foarte multă vreme. De fapt, nici n-ar avea motive. Laboratorul spitalului e dotat bine, al policlinicii lucrează cu o aparatură care, practic, ar trebui scoasă din uz. Legătura între laboratoare o ține medicul epidemiolog Nicolae Seceleanu, de acela al policlinicii preocupîndu-se în mod special.

Cum și de ce ? vom vedea mai departe. **Problemele** policlinicii teritoriale au, de-acum, vechime ; sînt ani de cînd lumea încearcă să ghicească programul de lucru al unor medici și al unor cabinete și ani de cînd, deși n-au medici și nu lucrează, parte din cabinetele acestea plătesc retribuție unui personal medical mediu a cărui activitate, de fapt, se reduce la îndreptarea pacienților către alte zări, spre spitalul orășenesc ori spre Ploiești. În dimineața zilei de 20 octombrie, la cabinetele în discuție, la ușa cărora așteptau, fără mari nădejdi, zeci și zeci de oameni, nu am reușit să găsesc în cabinet sau, cel puțin, în policlinică, nici un cadru sanitar mediu.

Pentru orice om de bună-credință, venind ca și mine, într-o zi oarecare, la Vălenii de Munte, încercînd, ca și mine, misterul atîtor uși zăvorîte, constatînd, ca și mine, doar lucrul a două cabinete și al laboratorului clinic, grițiile reale ale policlinicii apar cît se poate de clar.

Și, atunci, care a fost prima grijă a zilei pentru medicul șef Nicolae Seceleanu acolo, în biroul său de la Sanepid ?

Ca de obicei, medicul Nicolae Seceleanu s-a interesat dacă Smaranda Horjea, medic la laboratorul clinic, este sau nu la serviciu.

■

În „Fișa de apreciere pe anul 1978" a Smarandei Horjea, medicul șef Nicolae Seceleanu semnează următoarele : **„Cadru cu experiență în muncă și foarte bine pregătită profesional, și-a îmbunătățit mult în ultimul timp activitatea (sub aspect cantitativ, calitativ, colaborare cu celelalte cadre medicale etc."...)**

În „Fișa de apreciere pe anul 1979", dar întocmită și înmînată medicului Smaranda Horjea în mai 1980, medicul șef Nicolae Seceleanu scrie și semnează exact contrariul : **„Deși are experiență în muncă, totuși nu a făcut dovada unei bune pregătiri profesionale. Este lipsită de conștiinciozitate în realizarea sarcinilor de muncă, eschivîndu-se în mod sistematic de la acestea, motiv pentru care în anul 1979 a prestat un volum redus de activitate... etc.".**

Dacă prima fișă expediază chestiunea în cîteva rînduri, a doua e cît se poate de conștiincioasă în însumarea mai multor „nu"-uri, scrise mărunt și conștiincios pe întreaga suprafață a filei.

Ceva trebuie să se fi întîmplat, nu-i așa, pînă-n luna mai a anului 1980 ?

În adunarea generală din 19 februarie 1980, medicul Smaranda Horjea l-a criticat pe tovarășul medic șef Nicolae Seceleanu arătînd deschis o seamă de evidențe.

Dacă, de atunci, în ce privește activitatea policlinicii nu s-a schimbat nimic, în viața medicului Smaranda Horjea s-au schimbat multe. Ea a devenit obiectul unui lung șir de șicane și persoana asupra căreia s-a exercitat, sub aspect represiv, întreaga autoritate a medicului șef, începînd cu diminuarea retribuției pe o lună și continuînd cu sîcîiala aceea permanentă, atît de plastic sugerată de expresia „o mie de mici mizerii".

Medicul Smaranda Horjea lucrează de 11 ani la policlinica din Vălenii de Munte. Este unul din puținii medici reveniți la Vălenii după anii de secundariat în specialitatea hematologie. Ea sosește la serviciu din Ploiești, cu trenul de ora 8, ca dealtfel și alte cadre ale policlinicii. De la gară la policlinică, drumul e de cîteva minute. Minutele acestea de întîrziere, cum se vede, nu sînt problema personală a medicului Smaranda Horjea, ci a multor navetiști. Un șef mai înțelept n-ar face din întîrzierile Smarandei Horjea un capăt de lume, cîtă vreme chestiunea este, pînă una alta, fără soluție. Și n-ar mai face-o pentru motivul onest că între un medic ce încasează retribuția la Vălenii, dar trăiește și-și face secundariatul în București și un medic care, așa cum e el, își onorează profesiunea chiar la locul unde e plătit, e o mare deosebire. Medicul Smaranda Horjea nu-i doar un nume în statistici și state de plată ci un om, imperfect, dar real, un om cu lipsuri omenești, dar muncind de-adevăratelea.

Medicul Smaranda Horjea a sesizat Direcția sanitară județeană asupra neregulilor petrecute la policlinică.

Într-o adresă din 4 mai 1981 către Spitalul orășenesc și directorul acestuia Dumitru Bădicescu, Direcția sanitară subliniază temeinicia celor mai multe din lucrurile sesizate, faptul că „Fișele"... de apreciere sînt întocmite nu de o comisie a oamenilor muncii, ci doar de medicul șef, că sancțiunea de diminuare a retribuției cu 10 la sută, venind după ședința de partid, nu e legală, că — într-adevăr și între altele — medicul șef a săvîrșit o seamă de nereguli în folosirea cu profit personal a unui I.M.S. ce trebuia retras de multă vreme din circulație.

Discordia produce adeseori absurdul. Ocupîndu-se personal de ziua de muncă în laboratorul clinic, medicul șef care laboratorului să elibereze buletinele de analize la ora 14, în condițiile în care fișierul distribuie bonuri de analiză pînă la ora 11 ? Și ca absurdul să fie complet, cetățenii nu primesc rezultatul analizelor la fișier, ci în laborator. Vin, adică, zeci și sute de oameni într-o cămăruță de cîțiva metri pătrați, plină cu personal și aparatură, vin cu tot ce aduce omul de afară pe haine și bocanci, să-și ia hîrtiile. Un medic epidemiolog ar trebui să vădească mai multă înțelegere pentru un tip de muncă necesitînd concentrare, răbdare, minuție și o anume tenacitate.

Am stat de vorbă, în termenii cei mai cordiali cu putință, cu medicii Nicolae Seceleanu și Dumitru Bădicescu. Toți cei care vin să discute sesizările Smarandei Horjea trec, firește, prin cabinetul directorului și al medicului șef. Aici, ești informat că medicul Smaranda Horjea ar avea ceva probleme de natură psihiatrică, că sesizările sînt nereale și că e timpul să se ia măsuri.

Măsurile acestea ar însemna, de fapt, îndepărtarea din policlinică a unuia din puținii medici la datorie.

Cum spuneam și la început, obiectul anchetei noastre îl formează calitatea asistenței medicale la Policlinica teritorială din Vălenii de Munte. Care este ea, am văzut. Ce a declanșat luminarea unui adevăr, am văzut de asemenea. Ce ar trebui să urmeze, ține de logica elementară.

Omul — interioare de conștiință

Vărarul de la muntele Vulcan

Noaptea era aproape. Cînd am trecut pe lîngă pintenii de piatră, de jos, din valea al muntelui Vulcan, o fărîmă de lumină mai stăruia sus, pe creștetul lui, la 1 244 de metri. Era o seară limpede, dintr-acelea care te fac să te simți acasă chiar dacă ești străin de loc iar de acasă ai plecat demult, și de aceea cînd mai jos pe firul drumului plin cu pietre cît pumnul am zărit un fel de ochi de foc roșu, palpitînd ca sub apăsarea unui gînd tulburat de propria-i intensitate, am grăbit pasul într-acolo plin de curiozitate și fără nici o temere. Mi s-a părut că mă apropii de o grămadă de jeratic uitată pe vatra unui foc aprins mai devreme. Un om care ședea cu spatele la mine, între marginea drumului și grămada aceea de bulgări incandescenți, s-a întors fulgerător, ca și cum ar fi dat să se apere, și-o clipă mai tîrziu, după ce am văzut că bratele i se destind ca dintr-o încordare, mi-a răspuns liniștit la salut. După ce i-am spus de unde vin și unde mă duc, omul mi-a făcut semn cu mîna ca și cum ar fi dat să împingă o ușă nevăzută de la o nevăzută casă a lui și m-a îndemnat să stau jos și să mănînc din ce se-ntîmplase în ziua aceea să albă de-ale mîncării. Cînd apărusem eu, el tocmai mînca. Și stînd pe iarba încă neimputinată de frigurile toamnei, întinzînd mîinile dintr-o parte și alta către plinea și slănina și cele cîteva cepe ce se aflau la mijlocul unui servet de pînză cadrilată, aproape de lumina roșie a cuptorului de var, mi-am dat seama că omul avea un singur ochi bun atunci cînd, întorcîndu-se la stînga, către locul unde mă așezasem, mi-a spus ca și cum ar fi vrut să mă liniștească și să-nu pun pe seama cine știe cărei pricini graba cu care s-a răsucit și a sărit în picioare cînd mă apropiasem pe drum : credeam că e unul de pe-aici, care-a zis că nu se lasă el pînă nu-mi scoate și ochiul ăstalaltul. Și pe urmă a continuat să mănînce liniștit și n-am prea mai vorbit. Atîta doar că în timp ce mă întrebam în gînd de ce l-o fi amenințat acela, l-am întrebat cu glas tare de unde aduce piatra de var. De aici de pe Vulcan, mi-a răspuns. Ăsta e munte de calcar, e var berechet aici. Dar de ce nu arzeți varul acolo, sus, de unde luați pietrele ? N-ar fi mai simplu ?, l-am întrebat iarăși. N-ar fi, mi-a zis el în timp ce s-a aplecat să taie cu lama briceagului încă o felie de pîine, n-ar fi mai simplu pentru că ar trebui să cărăm lemnele pînă sus. Mai ușor e să aduci piatra jos decît să te urci pînă sus cu lemnele. Așa e, am zis stînjenit, furios pe mine că n-avusesem altă treabă decît să mă gîndesc să-i optimizez eu lui productia, cînd el părea să aibă atîtia ani încît să fi știut, încă înainte de a mă fi născut eu, că așa și nu altfel e bine. Și pînă ce omul n-a strîns servetul n-am mai scos nici eu o vorbă și nici el.

Pe urmă s-a ridicat și s-a dus să mai răscolească focul de la gura cuptorului. A venit înapoi, a luat servetul și s-a îndreptat cu ei mai încolo vreo douăzeci de metri, unde l-a așezat într-o cărută. S-a întors cu un ulcior în mînă și mi-a zis că e cam supărat, că i-a spart unul „tot ăla", o roată de la cărută și n-a găsit toată ziua un petic cald. M-am uitat mai atent și mi s-a părut că văd, într-adevăr, că una dintre roțile de cauciuc ale cărutei era lăsată pe geantă. L-am întrebat de unde știe că „tot ăla" i-a spart roata. Ăla e, mi-a zis, altul nu poate să fie. Dar el nu șezuse toată ziua acolo, lîngă cuptor ?, l-am mai întrebat. Nu șezuse, mi-a răspuns. Se dusese și de dimineață să ia apă, așa cum se duce și de data asta. Și m-a rugat să-l aștept, că se-ntoarce repede. A plecat pe drum în sus și s-a abătut pe clinul unui deal către ferestrele luminate ale unei case aflate la vreo două sute de metri. La cîțiva pași de mine, pietrele înroșite pîlpîiau ca un ochi sub tăria unui gînd cînd bun, cînd rău. Cînd mi-am abătut privirile într-altă parte, vedeam parcă același cerc roșu cu vîlvoriri albe. Și m-am străduit să mă deprind degrabă cu umbrele albăstrii și limpezi ale serii. Dacă „ăla" apare chiar acum în poiană și mă ia drept altul ? Sau dacă vrea să-i spargă omului ăstuia și celelalte roți ? Zece mașini au trecut astăzi pe-aici, mi-a zis omul coborînd peste marginea drumului către poiană, zece mașini și de la nici un șofer n-am putut să fac rost de-un petic cald. Mi-au zis că n-au nici ei. Așa o fi. Și mi-a întins ulciorul cu apă și după ce am băut s-a dus și l-a așezat la locul lui, în cărută. În timp ce s-a întors să mai arunce o privire peste focul care ardea, neauzit, pe vatra cuptorului, mi-a spus că sînt foarte bune roțile astea de cauciuc : cînd el pleacă devale cu căruța cu var, aude mașinile care vin din urmă, pe drum. Or, el pleacă des, e vărar de meserie, altă muncă la 57 de ani cîți are nu se mai gîndește că ar putea face. Stă și arde la o „cămnită" de var cam o noapte, o zi și încă o noapte. Acum, la camnița asta, la cuptorul ăsta, a început lucrul azi-noapte pe la 2 și o să termine mîine spre dimineață. De 42 de ani muncește tot la var și nu i-a fost niciodată teamă să treacă de două ori prin același loc. La Brad, la Deva, la Hunedoara, la Hațeg, la Ilia și la Dobra și la Orăștie multă lume îl cunoaște și cumpără de la el cu încredere. Umblă, într-o plecare dintr-astea, între o săptămînă și zece zile. Și nu-i e teamă că vine acasă cu varul nevîndut, chiar dacă au început să învețe meseria asta și cei din industrie. Însă, vezi dumneata, ăștia lucrează cu cantități mari și 30—40 la sută rămîne piatră nearsă. Pe cînd la mine dacă rămîne nearsă o piatră ! Și dacă faci lucru de calitate, sigur că lumea te aprobă și cumpără, chiar dacă varul ăsta al nostru, de la cărută, e mai scump, e un leu și cincizeci kilogramul. Nu-i vorbă că mai sînt și dintr-ăștilalți care dau zor și-ncarcă varul nears bine și pleacă să la bani repede. Dar el, Ioan Oniciu, nu s-a-ntovărășit niciodată decît cu vărari buni, Gheorghe Jurca, Traian Todor, Nicolae Mogoaie, Avram Marc, Traian Micîiaus. Prietenii ăștia ai lui sînt, cei mai mulți, din satul Buceș-Vulcan, care ține de județul Hunedoara. El e din Ciuruleasa-Vulcan și se cheamă că stă în județul Alba. Nu trece însă printre ei nici o linie de despărțire fiindcă toți s-au ținut, cu toate nădejdile, de poalele aceluiași munte. Iar cine n-a făcut ca el a îmbătrînit degeaba, uite, ca „ăla" care are 62 de ani și umblă beat și cu cuțitul în mînă. De ce o fi zis ăla că-i scoate și ochiul pe care-l mai are teafăr ? Dar — am întrebat — cine e ăla ? Unul de-i zice Muidei. Și știi dumneata sigur că el ți-a spart roata ? Știu sigur, mi-a răspuns Ioan Oniciu, a mai spart-o el o dată și a venit singur și mi-a spus. Dar nu venea să-mi spună dacă nu-l obligam. Bănuiala mea mergea către el și atunci, ca să fiu sigur, am zis în sat, de față cu lumea, că o să-i blestem să se aleagă praful și pulberea de ăla care mi-a spart roata. Și pe urmă vorba s-a întins și eu am început să-l aștept. Peste cîteva zile a venit și-a mărturisit, mi-a zis să-l iert, era beat, trecînd pe lîngă căruța mea i-a venit gîndul așa, din senin, să-și înfigă cuțitul în roată. Dar acum de ce zice că-mi scoate și ochiul ăstalaltul ?

Povești adevărate

Trecuse mai bine de un ceas, trecuseră poate două de cînd ședeam acolo, lîngă vărarul Ioan Oniciu din Ciuruleasa, la cîțiva metri de grămada de pietre de var încinse care pîlpîiau cînd în străluciri albe, ca într-un gînd de uitare și de iertare, cînd se înfiripărau în ape roșiatice ca de un gînd ascuns și crud. Și în liniștea deplină, netulburată de nici un foșnet de frunză, cînd am simțit apropiată dogoarea cuvintelor acelei întrebări, mai apropiată decît aceea a cuptorului de var, am spus că mi s-a făcut iarăși sete și vărarul mi-a îngăduit să mai beau din ulciorul lui. E bună apă pe-aici, am zis. Bună, mi-a răspuns el, am luat-o de la Cotoncu. Și nu mică mi-a fost mirarea cînd am mai aflat că pomenitul Cotoncu a murit demult. Într-o vreme de care abia cei vîrstnici își mai aduc aminte, acest Cotoncu ținea un han aici, pe „drumul motilor", pe unde ei coborau către sud, cu carele încărcate cu ce puteau să aibă ei de vîndut. Hanul a pierit demult, dar locului acestuia aflat la o cumpănă a drumului i-a rămas numele după numele acelui Cotoncu. În locul hanului a apărut cu vreo zece ani în urmă o casă, a Anei Onet, cărela hangiul i-a fost „măsthiot", tată vitreg. Și cum Ana Onet a văzut că izvoarele cele multe la număr și bune la gust ale muntelui Vulcan au fost trase pe conductă, cale de 12 kilometri, de către cei din Abrud, s-a gîndit să-și lege și ea casa de aceste izvoare. Așa că de acolo am apa, a mai zis Ioan Oniciu. Și-am dat să plec și eu, să-l cam las pe om la treburile lui. Și-am mers pe drumul acela cu pietre cît pumnul mai în joc, către valea unde casele începeau să se țină mai dese și una mai aproape în umărul celelalte, am mers încă vreo oră în seara aceea limpede și pe sub un cer înstelat, de octombrie blînd, zicîndu-mi că dacă o fi adevărat că toți oamenii au acolo, în cer, o stea legată de numele lor, atunci toți ar trebui să se străduiască să fie vrednici de atîta lumină cîtă li s-a dat. El unul, vărarul Ioan Oniciu, știu că e vrednic, că s-a străduit să-și ridice vrednicia pînă acolo încît să se poată spune despre el ceea ce primarul din comuna Buceș, Simion Chifor, zicea : păi, omul ăsta e cel mai bun vărar de prin părțile noastre. Și în casa primarului Simion Chifor, unde s-a nimerit să fiu găsduit peste noapte, am adormit citind o carte cîndată, cu litere tot mai limpezi pe măsură ce mă cuprindea oboseala, o carte avînd pe fiecare pagină pe care o răsfoiam alunecînd în somn cuvintele unei întrebări ce se zbătea în amenințătorul gol al răspunsului pe care nu știa dincotro să-l astepte : dar de ce să-i scoată ăla și celălalt ochi ?

DUMITRU CONSTANTINESCU ■

TOATE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Abia partea finală din Singe și cerneală (8 iulie 1917) — pe care o publicăm astăzi — cuprinde vibrantul militantism al lui Octavian Goga pentru cuprinderea întregii spiritualități românești a momentului în arena propagandei patriotice — atît de acut necesară „la o răspîntie a drumului", cînd se așteptau „zile mari".

În Drepturi și pămînt (22 iulie), Goga discută în chip aprobator și pe îndelete lămuririle noua lege pentru revizuirea Constituției în problema agrară și în cea a votului universal. Să reamintim, cu această ocazie, că votarea în parlament s-a făcut astfel : la Cameră — 136 (din 144) pentru, votînd contra Nestor Cineu și A. C. Cuza și abținîndu-se alți 12 deputați ; la Senat — 56 pentru și 5 contra (între care C. Argetoianu, I. Grădișteanu). Alineatul I al art. 19 modificat din Constituție preciza că „pentru cauza și utilitate națională se sporește întinderea proprietății rurale țărănești prin exproprierea terenurilor cultivabile..., în scopul de a se vinde țăranilor cultivatori de pămînt, cu precădere țăranilor mobilizați". Iar art. 57 modificat din Constituție prevedea că „Adunarea Deputaților se compune din deputați aleși de cetățenii români prin vot universal, egal, direct și cu scrutin secret pe baza reprezentării proporționale". Rod al luptei maselor populare pentru drepturi sociale și politice, aceste noi prevederi constituționale au constituit un pas însemnat înainte făcut de societatea românească pe calea progresului și civilizației.

La sfîrșitul lunii iulie 1917, se știe, a avut loc puternica ofensivă a Armatei a II-a române, culminată cu bătălia de la Mărăști — strălucit succes tactic (frontul armatei române s-a stabilit pe valea Putnei, ofensiva germană plănuită în regiunea Nămoloasa fiind aminată) și preludiu al epopeii Mărășeștilor. Epocalele lupte „aflate în curs de desfășurare" sînt exprimate de marele poet național și gazetar patriot în Hora morții, Zile mari (2 august) și Poveste veche.

STELIAN NEAGOE ■

Zile mari

Iași, simbătă 3 iulie 1917

III

Aliații noștri, firește au răspuns de la început cu aceeași armă. În afară însă de lămurirea pe seama statelor neutre, de unde puteau nădăjdui o colaborare armată, ei au simțit nevoia unei continuie apropieri reciproce, pe care numai tiparul putea să le îndeplinească. Ne mai vorbind de splendida coeziune sufletească pe care războiul a improvizat-o între Franța și Engliter și de-alăturarea Italiei contopită și ea în același ansamblu de simțire, ne gîndim numai la neobositele stăruințî pe care oamenii politici ai Quadruplei Înțelegeri le depun astăzi pentru a informa opinia publică din Rusia nouă. Petrogradul a devenit un centru de analiză și propagandă, unde personalități importante ca Albert Thomas și senatorul american Root, cu ajutorul unei pleiade întregi de intelectuali și cu birouri înfăptuite anume pentru acest scop, fac apeluri zilnice la conștiința vecinilor noștri, arătîndu-le necesitatea continuării războiului și toate consecințele ei... Astfel necontenit, zi cu zi, se string legăturile între popoarele prietene, se susțin interesele reciproce și se trec în credința obștească, rămînînd ca la timpul său cînd tunul va înceta și se va deschide discuția la masa verde, dreptatea fiecăruia să tragă în cumpănă cu tot aplombul pe care i-l poate da unanimitatea de conștiință a tovarășilor săi...

Poate nu e inutil să ne gîndim, că în acest ram de conștiință națională, ar fi cite ceva de făcut și la noi. Străinătatea ne cunoaște puțin, nu pătrunde îndeajuns cauza noastră, e dispusă uneori să asculte opinii care ne sînt potrivnice și, ceea ce poate fi primejdios, Aliații pe urma înfrîngerii militare de pin-acuma, rău informați, ar fi în stare să tragă concluzii cu totul nefavorabile pentru noi.

Sîntem prea mici și prea nenorociți, ca să ne mai putem îngădui acest lux oriental al izolării de opinia publică din străinătate care la un moment dat va hotărî de soarta noastră. Ar fi o mare greșeală, dacă această forță diriguitoare în viața de stat din alte părți, obișnuiți să n-o înregistrăm la noi, am socoti-o o cantitate neglijabilă și la Aliați...

Nu e deci cu totul inoportun să ne accentuăm această preocupare tocmai acum cînd ne găsim la o răspîntie a drumului și așteptăm zile mari. Demnitatea vitejilor noștri soldați și dreptatea cauzei românești trebuie să le salvăm în străinătate printr-o propagandă continuă. Nu e deajuns ca d-nii Fagure și Honigman să reprezinte drepturile României asupra Ardealului în presa din Paris și Londra, nu sînt deajuns strădaniile onorabile ale publicistului Fermo la Petrograd și ziarul francez al d-lui N. D. Cocea tot acolo, — după cîte știm singurii gazetari români în străinătate, — tragedia noastră are și alte cuvinte de spus...

Să nu uităm, că fiind zgîrciți la cerneală, s-ar putea să pierdem din dreptul pentru care sîngele nu s-a cruțat...

Simbătă, 22 iulie

În „Monitorul Oficial" de ieri a apărut noua lege votată de Cameră și Senat pentru revizuirea Constituției în chestiunea exproprierii și a votului universal. Adoptată și sancționată de rege, schimbarea de Constituție devine azi un fapt împlinit ale cărui consecințe firești la timpul său vor lua formă concretă.

Cronicarul zilelor noastre nu e chemat să lămurească și să judece tot complexul de împrejurări care au realizat repede această transformare radicală în viața politică și economică a poporului nostru. Opera de analiză a prezentului cade în sarcina istoricului de mîine. El va trebui să cumpănească și cu pragmatismul lui să despice cauzele și efectele stărilor în care s-a produs actuala înnoire constituțională. El va fixa curentul de idei al vremii, impulsurile lăuntrice și externe, rolul preponderent al dinastiei înfrățite cu interesele superioare ale neamului, precum și mobilul care a determinat judecata oamenilor politici din țară. Tot acest judecător calm și limpede al zilelor viitoare va arăta întrucît Corpurile Legiuitoare de la Iași au săvîrșit acest act dintr-o necesitate de conștiință ori dintr-un spirit de concilianță cu împrejurările și întrucît hotărirea lor de astăzi a fost consacrată mai tîrziu de-o consecvență fermă pentru realizarea ei.

Un lucru însă se poate accentua de pe acum, fiindcă se desprinde în mod evident din însăși codificarea acestei reforme. Este îndrumarea în sensul unei înaintate democrații spre care a evoluat gîndirea politică a neamului. Introducerea votului universal ca principiu regulator al sistemului electoral și consfințirea ideii de expropriere a marii proprietăți arată lămurit care este concepția diriguitoare a politicii românești de astăzi.

Războiul a scos cu o putere elementară la suprafață masele populare și a stabilit rolul lor cumpănitor în viața de stat. Tot războiul a întronat în mod definitiv și biruința credințelor democratice. Trebuința de a acorda drepturi și pămînt țăranilor noștri care s-au dovedit clasa în adevăr alcătuitoare și susținătoare de stat, a devenit o axiomă curentă împotriva căreia nu se mai poate ridica nici o obiecțiune. Barierele de castă s-au dărîmat în cutremurul de astăzi și privirile tuturora au trebuit să se îndrepte spre adevăratul izvor de energie națională, spre milioanele de săteni ai solului românesc.

Legea promulgată acum nu e întruatît o formulă definitivă prin care se rezolvă două probleme capitale ale României, cît e un indiciu lămuritor al evoluției viitoare. Se anunță o primenire de cuget, un nou fel de a vedea chestiunile publice, o lărgire de orizont și mai ales o revizuire a valorilor morale. În această constelație schimbată nu se mai poate găsi un cap organizat politicește care să nu-și dea seama că viitoarele transformări din viața noastră de stat vor fi determinate de lozincile curentelor populare și de oamenii a căror cinste și talent vor putea să întrupeze în personalitatea lor revendicările unei opinii publice mai conștiente și mai implacabilă ca în trecut.

Pentru moment aceste constatări sînt o mîngîiere în mijlocul nenorocirilor noastre, fiindcă ele fac să se întrevadă dincolo de ruinele de astăzi o lume nouă, o lume mai ordonată, mai împrietenită și cu morala și cu adevărul.

N-ar fi poate inutil ca această convingere să fie trecută în cele mai largi pături ale poporului care are dreptul la o reconfortare pe urma dezastrelor suferite. Credem deci a nu depăși cadrul modestelor noastre atribuții de publiciști cînd ne exprimăm dorința ca guvernul să împărtășească și satelor din Moldova și armatei de pe front legea publicată acum în „Monitorul Oficial", împreună cu toate lămuririle necesare. Prin această împărtășire bunul simț al țăranilor noștri va avea un prilej de reflexiune și întărire.

Ei vor înțelege că un vînt nou bate în țara românească și un drum proaspăt îi se deschide peste liniile sfîrîmate ale tranșeelor nemțești.

[Iulie-august]

HORA MORȚII

Sus, copii, în hora mare,
Hora morții cea cu spor,
De la Tisa pîn' la Mare,
Bateți strașnic din picior !

Sus, copii, lăsați hodina,
Cîntă tunul din vecini,
Buruiana și neghina
S-o stîrpim din rădăcini !

Sus, copii, deschideți focul
Și-i uniți ca un șuvoi,
Că nevasta și norocul
Prea ne-așteaptă-n sat la noi.

Sus, copii, întindeți pasul,
Dați năvală rînd pe rînd
Și grăbiți să vie ceasul
Biruinței mai curînd.

Miercuri, 2 august

Din vreme în vreme sînt în cursul războiului zile cînd pulsul istoriei zvicnește cu mai multă putere, cînd evenimentele sînt mai hotărîtoare și cînd desfășurarea lor lasă să se vadă mai adînc în intimitatea taberelor de luptători. Acestea sînt zilele de eforturi grele în care se dă examenul unei pregătiri îndelungi și se pune la contribuție un maxim de energie. Ele sunt importante, fiindcă din învățămintele lor se pot descifra mai limpede și virtuțile beligeranților și rezultatul final.

Astfel de zile mari ne e dat nouă să trăim astăzi. De-o săptămînă pe frontul Siretului și în Carpați se dezlănțuie una din cele mai crîncene bătălii ale războiului actual. Știrile de la Mărășești, unde sute de mii de oameni sînt angajați în luptă și de la Oituz unde dușmanul atacă necontenit, — ne arată că niciodată armata noastră n-a trebuit să ție piept unor lovituri mai puternice ca acum. Singerarea necurmată de șase zile și șase nopți este dovada că din amîndouă părțile se pune cea mai mare îndîrjire în această înfricoșată încleștare de forțe potrivnice.

Lupta este în curs și afirșitul ei nu se poate prevedea. El va fi determinat ca de obicei de-o mulțime de factori hotărîtori ; de superioritatea numerică, de cantitatea muniților, de comandament, de ținuta trupelor și de alte împrejurări pe care noi nu le cunoaștem aici la masa de scris.

Ceea ce știm însă și trebuie s-o spunem este vitejia de epopee a soldaților noștri. Din ofensiva de dăunăzi oprită în munții Vrancei și din aceste lupte grozave în care zeci de mii de nemți au fost făcuți una cu pămîntul, se desprinde mai luminos ca oricînd sufletul neînfrînt al ostașului. Ce se petrece în aceste zile stropite cu sînge, ne dă prilejul unei autoanalize mulțumitoare și lămurește în mod definitiv străinătatea asupra poporului nostru nenorocit. Oricine poate vedea limpede astăzi izvorul de energie morală și fizică a unui neam, care la o jumătate de an după ce-a îndurat o teribilă catastrofă, poate totuși să lovească c-o vigoare reîntinerită și să smulgă admirația lumii prin jertfa lui. Ne alegem deci, în mijlocul nenorocirilor care ne bîntuie, cu mîngîierea că avem un popor sănătos, o lume țărănească ale cărei însușiri superioare fiind împărtășite de-o conducere luminată și cinstită, pot rodi valuri cutropitoare de energie. Argumentul cel mai palpabil este această armată de fier renăscută din cenușa unui dezastru, care la Mărășești și la Oituz înscrie unele din cele mai strălucite pagini ale războiului european.

De aceea astăzi, în această perioadă de grea cumpănă a istoriei noastre, privim viitorul cu mai multă încredere ca oricînd. Nu știm care va fi rezultatul marilor lupte, nu știm dacă sub apăsarea unor forțe mult mai mari armata noastră nu va fi nevoită să cedeze terenul, ceea ce a trecut însă în conștiința publică a românismului și ceea ce trebuie să tragă în cumpăna tribunalului de gîndire universală, este baza morală a acestui popor care pentru dreptul lui știe să moară cu o vitejie înălțătoare.

Sîntem deci cu sufletul pe front, dar avem o senzație de desăvîrșită liniște. Să se împlinească destinul așa cum va fi orînduit de dumnezeul popoarelor, cîtă vreme însă mintea noastră e călăuzită de ideea că trebuie să existe o ordine morală care determină așezările acestei lumi, noi ridicăm fruntea din mijlocul riurilor de sînge ale soldaților noștri și credem în biruință.

Iași, 1917

POVESTE VECHE

De cîte ori vremea cu sînge ne-adapă
Obida din cronica țării,
Aceeași poveste de veci se dezgroapă
Și strigă în noaptea mitării.
Ea spune de oameni, de cîmp și de munte,
De tine, prostime săracă,
Ursită să fereci din trupuri o punte
Ce nu pot dușmanii s-o treacă.

De veți scriu moșnegii pe foi de ceasloave,
La fel își înșiruie slova
Neculce la carte, și Vodă-n hrisoave,
În Țara de jos și-n Moldova,
E lege bătrînă, și legea-i păstrată,
Să dați voi pămîntului moarte,
Căci multe potopuri hotarul de-arată,
Dar zid, numai unul cunoaște.

Așa ne păzirăți străvechea moșie
Cu brațe de plug și de sapă,
De-atîtea ori moartă, dar pururea vie,
Toi viforul nostru ne-o scapă.
Și astăzi, cînd moartea o simt la fereastră,
Povestea aceeași rămîne :
— Luați aminte, boieri dumneavoastră,
Să știți să ne-o spuneți și mîine !

Confirmarea internațională a marii uniri din 1918 (II)

Printre problemele cele mai grele ce urmau să fie luate în discuție și soluționate de Conferință au fost : problema teritorială — mai cu seamă în zonele unde, în decursul timpului, alături de populațiile de baștină se așezaseră și alte neamuri ; problema reparațiilor urmărind stabilirea unui echilibru economic între țările europene victorioase, care au suferit grave pierderi materiale și umane în timpul războiului și Germania, care n-a cunoscut războiul pe teritoriul său, stabilirea echilibrului european și preîntîmpinarea violării dreptului internațional prin tendințe revizioniste și revanșarde ; înființarea Societății Națiunilor, ca organism internațional ce avea misiunea de a asigura tuturor statelor, mari și mici, garanții mutuale, independență politică și integritate teritorială [9]).

Din cauza deosebirilor de interese dintre marile puteri, care aveau cuvîntul hotărîtor, lucrările Conferinței înaintau destul de greu, justificînd expresia unui participant la Conferință, care declara că „este mai ușor să distrugi decît să clădești".

După mai bine de 5 luni, tratatul de la Versailles a fost semnat la 28 iunie, în sala oglinzilor din istoricul palat al „Regelui Soare", de către reprezentanții puterilor aliate și asociate și ai Germaniei învinse. Acest tratat a constituit baza și cadrul tratatelor speciale ce i-au urmat : Tratatul de la Saint-Germain din 10 septembrie 1919 cu Austria, Tratatul de la Neuilly din 27 septembrie 1919, cu Bulgaria, Tratatul de la Trianon din 4 iunie 1920 cu Ungaria, Tratatul de la Sèvren din 10 august 1920 cu Turcia și Tratatul de la Paris din 23 octombrie 1920.

Reprezentanții României au dialogat în primul rînd cu delegații din „Comitetul pentru studierea chestiunilor teritoriale privind România", ale cărui lucrări au început la 11 februarie 1919. În cadrul acestui Comitet, care a discutat traseul frontierelor românești, Franța, Anglia, Italia și ulterior S.U.A. în virtutea dreptului istoric, a principiului autodeterminării naționale, a voinței plebiscitare a maselor populare exprimată la Alba Iulia, au recunoscut unirea Transilvaniei cu România.

Această hotărîre a reprezentat baza analizei întreprinse în Consiliul Miniștrilor de Externe și Consiliul Suprem, care la 11 și 13 iunie 1919 au recunoscut unirea Transilvaniei și Bucovinei cu România.

Concomitent se pregătea formularea condițiilor cuprinse în tratatele ce trebuiau prezentate țărilor învinse, Germania și Austria în primul rînd. În ceea ce privește România, marile puteri au refuzat să discute cu ea clauzele tratatului cu Germania. La 2 mai 1919, referindu-se la modul de a proceda al celor patru, șeful delegației române arăta că „situația creată statelor mici la conferință este nedreaptă, deoarece tratativele cu Germania începuseră iar nouă nu ni s-au comunicat încă bazele pe care se fac. Sforțările mele în zilele acestea — spunea I. I. C. Brătianu — au drept obiect chestiunea despăgubirilor, care și ea este concepută în aceleași simțăminte de marile puteri [10]). Potrivit tratatului de la Versailles semnat cu Germania, stabilirea „reparațiilor" germane și a cotelor cuvenite diferitelor țări, printre care și România, intrau în sarcina ulterioară a Comisiei de reparații, alcătuită din reprezentanții S.U.A., Angliei, Franței, Italiei și Belgiei. În ciuda protestelor sale guvernul român nu a fost admis în comisie. Ca urmare, acordul de la Spa din 16 iunie 1920, a rezervat României 1% din reparațiile datorate de Germania.

Repetatele intervenții ale delegației române în această problemă au rămas fără rezultat, marile puteri apreciind că Germania nu poate să fie considerată răspunzătoare pentru pagubele suferite de România. Se făcea o mare nedreptate poporului român care a suportat în timpul războiului jaful ocupanților germani și uriașe pierderi materiale care s-au ridicat la imensa sumă de 31 miliarde lei aur, precum și mari pierderi umane.

La 28 iunie 1919, România, pusă în fața faptului împlinit, a semnat tratatul de pace cu Germania, fără a obține justele sale revendicări.

MIRCEA MUȘAT ■
ION ARDELEANU ■

[9]) P. Renouvin, **Le traité de Versailles**, Paris, 1969, p. 8—11.

[10]) Arhiva C.C. al P.C.R., fond 103, dosar 17. Vezi și Gh. Zaharia, **Considerații asupra politicii externe a României 1919—1929**, în „Probleme de politică externă a României. 1919—1930", București, Editura militară, 1971, p. 121.

Preparate apicole medicamentoase cu surprinzătoare virtuți terapeutice

Opiniile unor medici specialiști

Am prezentat într-un număr anterior al revistei noastre câteva noi produse apicole cu virtuți terapeutice și energizante, obținute în premieră absolută de către apicultorul Nicolae V. Iliescu. Este vorba de preparatele Apilarnil și Apivitas-forte, primul realizat prin triturarea și liofilizarea larvelor de trintori, cei de-al doilea constituind în fapt o pășune de laborator, obținută din polen fără exină cu adaus de miere și apilarnil. Mai amintim apoi că întreaga cantitate de substanță activă a fost realizată cu concursul Fermei apicole a C.A.P. Scornicești. În sfîrșit, celor care ne-au scris după apariția articolului nostru, avem ocazia de a le răspunde pe această cale, anunțîndu-i că preparatul Apivitas-forte a fost pus în vînzare în magazinele Apicola, iar celelalte două produse (Apilarnil drageuri și Apilarnilprop) au obținut de cîteva zile avizul terapeutic din partea Comisiei medicamentului și urmează să fie fabricate de Centrala industriei medicamentului.

În rîndurile ce urmează vă prezentăm concluziile unor testări clinice și de laborator efectuate între timp în trei așezăminte medicale din Capitală și sub supravegherea unor medici curanți. Iată pentru început părerile doctorului Nicolae Traian Olaru, medic primar, doctor în științe medicale și coordonatorul Centrului de apiterapie al Institutului de cercetări pentru apicultură :

— Produsul Apivitas-forte a fost testat pe un număr mare de bolnavi dispensarizați în cadrul Centrului de apiterapie. Toți acestia au fost urmăriți și prin probe de laborator. S-a avut în vedere în mod deosebit transaminazele serice, reacția Tymol, nivelul gammaglobulinelor plasmatice, raportul albumine-globuline plasmatice, viteza de sedimentare a hematiilor și bilirubina. După 30 de zile de tratament am putut constata sensibila ameliorare a stării generale, diminuarea inapetenței, astaniei și fenomenelor dispeptice inclusiv a meteorismului abdominal. La palpare s-a observat tendința de diminuare a dimensiunii ficatului hipertrofic. De notat apoi că în toate cazurile, rezultatele au fost comparate cu cele obținute pe lotul martor, astfel încît eficiența terapeutică a produsului apicol a devenit cu atît mai evidentă. Personal l-am folosit în tratamentul aplicat bolnavilor de hepatite cronice, în graviditate și în deficiențe operatorii. Am tratat cu bune rezultate și cinci bolnavi cu gastroenterocolite, și am obținut — lucru rar — chiar vindecarea completă a unui bolnav cu enterocolită.

În ceea ce privește Apilarniful — sub formă de drajeuri — acesta a fost administrat în tratamentul sindroamelor astenice, pentru revitalizarea organismelor obosite și îmbătrînite, cît și pentru corectarea unor dezechilibre hormonale, știut fiind faptul că preparatul este foarte bogat în hormoni. Beneficiarii tratamentului au semnalat dispariția oboselii și a stărilor anxioase, dispariția cefaleii, dispariția insomniilor precum și instalarea pe această cale a unor stări psihice bune. De menționat din nou că aceste rezultate sînt cu atît mai evidente cu cît ele nu au apărut în aceeași măsură și la lotul martor unde a fost folosită în continuare medicația clasică.

Iată în continuare și părerea doctorului **Constantin Gorgos**, directorul Policlinicii universitare Titan, și a medicului dr. **Florin Tudose**, de la aceeași unitate medicală :

— Produsele originale Apilarnil și Apilarnil-prop au fost experimentate pe loturi de bolnavi cu simptome de neurastenie simplă și depresivă, anxioasă și cenestopată. Efectele terapeutice au fost urmărite îndeaproape și în cazul unor astenici sexuali.

În concluzie se poate afirma că cele două preparate și-au dovedit eficiența în cazul afecțiunilor de tip nevrotic precum și în tulburările metabolice. Bolnavii tratați cu Apilarnil și Apilarnil-prop s-au bucurat de asemenea de o durată de spitalizare mai scurtă decît cei tratați pentru afecțiuni asemănătoare dar cu medicația obisnuită. Preparatele sînt bine tolerate și nu prezintă reacții adverse.

Citîm în continuare din referatul de specialitate al **prof. docent dr. Gh. Panaitescu** Iotcomk în Clinica medicală a Spitalului C.F.R. 2 din București.

„Caracterul bioactivator al preparatelor Apilarnil și Apilarnil-prop rezultă din bogăția extractului larvar în acizi aminați, energotrofine, catalizatori, structuri chimice asemănătoare precursorilor hormonali anabolizanți. Caracterul natural al acestor substanțe, echilibrul proporțional al distribuirii lor, condițiile de extragere și prelucrare conferă preparatelor efecte multiple ce converg către amplificarea și diversificarea modalităților de apărare generală și locală, prin modelarea imunoreactiei specifice și nespecifice.

Din urmărirea cazurilor rezultă că preparatul își demonstrează eficacitatea în : **dezechilibre biologice** (debilitate și astenie fizică, sindromul hipoanabolic de diferite etiologii, demineralizări, dezvoltare întîrziată la copii, astenie sexuală și frigiditate, prurit senil, senescență); **suferințe neuro-psihice** (nevroză astenică, suprasolicitări și încordări neuropsihice, deficite de concentrarea atenției, sindroame sciatalitice) ; **disfuncții digestive** (inapetență generală, dischinezii și distonii ale tubului digestiv, stări de denutriție prin sindrom emetic și diareic recurent) ; **stări infecto-alergice** (pentru preparatul Apilarnil-prop) : stomatite barberiene și micotice, faringite, bronșite etc., **defecte reparatorii** (fracturi trenante și plago atone) pentru efectul articular asupra procesului reparator.

În concluzie : Preparatele Apilarnil și Apilarnil-prop sînt creații originale de o excelentă calitate cu efecte favorabile complexe în variate stări patologice".

Cele două noi produse apicole medicamentoase, ține să ne asigure creatorul lor, apicultorul Nicolae Iliescu — s-au bucurat de la un bun început de atenția și interesul cadrelor medicale, precum și de concursul unor foruri direct interesate în experimentarea și producerea acestor droguri farmaceutice obținute din substanțe naturale. Interlocutorul nostru menționează în acest sens aportul deosebit al Cooperativei agricole de producție de la Scornicești și pe cel al inginerului Stefan Săvulescu, directorul Combinatului apicol din Capitală. Apilarnilul și Apivitasul prezintă, cu alte cuvinte, fericitul exemplu al unor invenții finalizate într-un timp record, sau ceea ce demonstrează o dată în plus că acolo unde există colaborare și stimă colegială drumul spinos ce leagă adesoori ideea de valorificarea ei practică poate deveni o cale scurtă și dreaptă.

LIVIU TIMBUS ■

Radiografia curajului sau jocul contra sine

Citim cu mirare și interes pe plăcuțele ce însoțesc elegantele și spectaculoasele aparate electronice, denumiri aparent bizare : „Aparat pentru determinarea atitudinii față de risc", „Aparat pentru studiul rezistenței la monotonie", „Aparat pentru studiul memoriei și atenției distributive" etc. Electronica, calculatoarele, cu sofisticata lor „anatomie" de circuite și elemente, ne ajută deci să cunoaștem mai bine psihicul omului, acest teren atît de delicat și divers. „Certificatul de naștere" al acestor invenții a fost scris și semnat de colectivele de studenți ai Facultății de automatică, conduse de dr. inginer Ion Vasilescu, șeful atelierului de cercetare-producție, adevăratul catalizator al acestei valoroase munci de creație. Putem spune că dezideratul conducerii superioare de partid, de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția a luat în acest caz forma concretă a unor realizări de valoare brevetate sau în curs de brevetare. Aparatele de testare psihologică, care ne plasează în prima linie a țărilor cu preocupări în domeniu, au un larg cîmp de aplicare în toate sectoarele de activitate : în selecționarea oamenilor pentru diverse meserii, conform aptitudinilor fizice și psihice ; în selecția și orientarea profesională din școli, în expertiza asupra capacității de muncă ; în diagnoza din spitale ; în școlile de șoferi etc.

„Instalația de testare psihică colectivă condusă cu calculator", de pildă, a fost realizată pentru testarea psihică în grup a personalului aeronavigant, din transporturi, din industria construcțiilor de mașini, testele vizînd personalitatea, inteligența, imaginația, viteza de reacție, capacitatea de decizie și alte trăsături ale subiecților. Practic, într-o sală, 10 pînă la 50 de subiecți examinați, aflați fiecare în fața unor claviaturi, ecrane de monitor TV și dispozitive de afișare, trebuie să răspundă la unele probleme cu structură logică de cuvinte sau figuri și să ia decizii corecte la unele situații apărute pe ecranele monitoarelor individuale. Calculatorul interpretează răspunsurile și timpii de răspuns, notează candidații, face statistici și face ierarhizarea grupului. Metoda este foarte obiectivă, prezentînd avantajul că subiecții nu sînt examinați de un psiholog ce ar obosi și el în final, ci în paralel, de „obiectivitatea și sîngele rece" al calculatorului, căruia i s-au introdus în prealabil programele de examinare. Instalația are o concepție originală, este executată din componente majoritatea fabricate în țară, fiind de semnalat faptul că doar S.U.A. și U.R.S.S. au experiențe similare. Biografia instalației se confundă cu biografia profesională a inginerului Voicu Florin, care a început această invenție din anul IV de studenție și a finalizat-o ca inginer.

„Aparatul pentru determinarea atitudinii față de risc", creat de dr. inginer Vasilescu, inginer Mihai Mărgărint și un colectiv de studenți, dezvăluie obiectiv gîndirea și temperamentul celui examinat în fața riscului, aceste calități fiind greu de decelat de un psiholog neajutat de un calculator, știut fiind că fiecăruia ne place să pozăm „în curajoși". În primul program al aparatului, denumit „jocul contra sine", cel examinat își dezvăluie atitudinea față de risc, după dorința de a cîștiga, față în față cu autocunoașterea propriilor posibilități. Practic, examinatorul lansează cu o viteză reglabilă un spot luminos pe o parte din circumferința ecranului, restul ecranului fiind întunecat. Persoana testată trebuie să estimeze evoluția în timp a spotului în zona neobservabilă, și să-l „prindă" în partea cealaltă a circumferinței, pe care o poate regla să fie mai mare sau mai îngustă. Cel căruia îi place riscul, se supraevaluează, și micșorează această porțiune în care trebuie să prindă spotul luminos, în timp ce prudentul începe încercările de la mărimea maximă a acestei zone de interceptare. În al doilea program, denumit „joc contra hazardului", subiectul testează o cifră pînă la 10, neavînd siguranța că este punctat cu (+) sau (—) de calculator. Știind că punctajul este maxim la numerele spre 10, cel căruia îi place riscul atacă mereu aceste cifre mari, chiar dacă îi apar momentan punctaje negative, în timp ce prudentul, după unele nereușite la folosirea numerelor mari, încearcă progresiv de la numerele mici. Calculatorul, înregistrînd numărul de încercări reușite și nereușite, și timpul, creează, prin aceste aparente jocuri, „radiografia" curajului nostru, parametru important în multe meserii.

„Aparatul pentru studiul rezistenței la monotonie", premieră în lume atît ca metodă cît și constructiv, a fost destinat de inginerul Vasilescu și studenții lui celor la care meseria oferă un fond de monotonie, cum ar fi muncitorii de la banda rulantă, șoferi de cursă lungă, naviganții etc. Pe un fond de semnale acustice sau luminoase în ritm monoton, pe care subiectul trebuie să le pună în evidență și el păstrînd cadența, apar și semnale deosebite nemonotone, pe care el trebuie să le anuleze. În timp, din cauza oboselii instalate datorită semnalelor monotone, persoana examinată își alterează viteza de reacție în anularea stimulilor nemonotoni, aparatul determinînd deci rezistența la monotonie a individului.

O altă invenție purtînd semnătura colectivului este „Aparatul pentru studiul percepției vizuale a mișcării", în care subiectul este chemat să apese pe un buton cînd două spoturi luminoase din sensuri contrare se intersectează. Aparatul contorizează reacțiile corecte, pe cele în avans sau întîrziate, și indică astfel calitatea șoferului examinat de a avea spirit de anticipație și reflexe rapide.

Aceste aparate, precum și cele de testare a memoriei și atenției distributive, de studiere a memoriei topografice și de determinare a preciziei manuale, concepute și realizate de studenți în frunte cu dr. inginer Ion Vasilescu cu componente în majoritate din țară, au și intrat în cataloagele de brevete, dar și mai important, pe porțile uzinelor Republica, Tricodava, Spitalului militar central etc. Și cum pe adresa decanatului Facultății de automatică vin tot mai multe comenzi pentru astfel de aparate, înseamnă că „jucărioarele electronice" ale studenților, „indiscrete" cu psihicul omenesc, participă tot mai mult la aplicarea benefică a principiului de mare eficiență : „Omul potrivit — la locul potrivit !".

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Uriașa ciupercă de la Mogoșoaia

Prin această figură de stil, un corespondent din București, inginerul Titus Mocăneanu, a găsit de cuviință să se refere la marele succes de care s-a bucurat în rîndul publicului larg articolul nostru despre cresctorille de ciuperci, apărut în primăvara acestui an. Reamintim cititorilor că în cuprinsul acestei relatări, unul dintre interlocutori, biologul Nicolae Mateescu, șeful fermei nr. 5 Mogoșoaia, a adresat o ispititoare invitație tuturor celor care doresc să devină cultivatori de ciuperci, indicîndu-le tehnica cultivării și arătînd că micelliul necesar poate fi procurat prin poștă la cerere și contra cost.

Ecoul acestei invitații a întrecut orice așteptare. Ferma de la Mogoșoaia, ne-a informat de curînd tot tovarășul Nicolae Mateescu, a livrat cresctorilor de ciuperci amatori (apăruți cu miile ca după ploaie) peste 20 000 de role de micelliu. Știut fiind faptul că de pe un metru pătrat de compost, în care au fost introduse două role de micelliu, se pot recolta între 10—15 kilograme de ciuperci, înseamnă, după un calcul aproximativ, că totalul ciupercilor Pleurotus recoltate pînă la ora actuală însumează o cantitate de peste 100 000 kilograme ! Aceasta ar fi „uriașa ciupercă" imaginată de cititorul nostru.

Dar uneori rezultatele s-au dovedit a fi și mai încurajatoare. Iată cîteva exemple de la fața locului. Cetățeanul **Ștefan Sotir** din București, str. Tg. Jiu 52, sect. 5, ne declară că a obținut de pe o suprafață de trei metri și jumătate aproape 70 kilograme ciuperci ! A folosit pentru aceasta micelliu de Pleurotus Florida, pe care l-a cultivat în compost și micelliu de Pleurotus Ostreatus pentru care a folosit ca pat germinativ trunchiuri de fag. Recolta obținută, ne-a mai declarat Ștefan Sotir, l-a indemnat să înființeze o creșcătorie de ciuperci și la un nepot ce locuiește în comuna Mihail Kogălniceanu din județul Constanța.

Rezultate de excepție a dobîndit și tovarășa **Licuța Mindilae** București, str. Medic Zlătescu 24) care a recoltat de pe 50 de metri pătrați aproximativ 600 kilograme de ciuperci Pleurotus.

Interlocutorul nostru, biologul Nicolae Mateescu, ne-a rugat să înserăm în cuprinsul articolului nostru și următorul anunț adresat celor care vor să devină în continuare cultivatori de ciuperci : **Cei ce doresc să cumpere micelliu de bureți Pleurotus sînt invitați să se adreseze personal, și nu prin poștă ca pînă acum, Fermei nr. 5 Mogoșoaia, șos. Odăi nr. 6. La această unitate agricolă se poate ajunge cu mașina 301. S-a luat această măsură deoarece micelliul fiind un produs biologic se poate degrada în timpul transportului prin colet poștal.**

L. T. ■

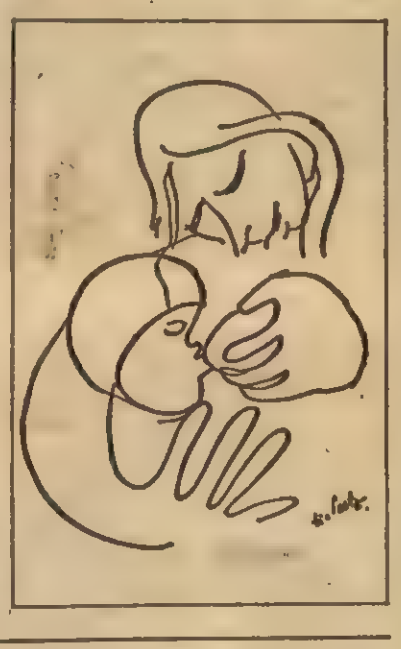

Micropropagarea vegetativă și pădurile „in vitro"...

Închipuiți-vă, stimați cititori, că într-o pădure există un arbore falnic — cu un „cap" mai înalt decît cellalți copaci — viguros, drept „plesnind de sănătate", cum se spune. Și acum a doua imagine : o pădure întreagă, cît vezi cu ochii, în care fiecare arbore, subliniez, fiecare arbore seamănă ca două picături de apă cu cel descris mai sus, fiind ca un fel de copie trasă parcă la indigou...

Nu, această a doua imagine nu este de domeniul „science-fiction"-ului : ea va deveni, nu peste multă vreme, o realitate palpabilă, datorită cuceririlor acestei științe miraculoase care este genetica. Și sîntem bucuroși să consemnăm că printre pionierii ei se numără și cercetătorii brașoveni de la filiala I. C. A. S.

În 1966 cînd a luat ființă actualul laborator de genetică, al cărui personal număra un singur cercetător — pe actualul ei șef, dr. ing. Mihai Damian, — sîntem siguri că nici chiar dînsul nu visa că va putea lucra cîndva la amintitele „copii" genetice. Acest fapt a devenit posibil grație eforturilor depuse, mai ales în ultimul deceniu și jumătate, de partidul și statul nostru, pentru crearea unei baze materiale noi, superioare de cercetare științifică, de care a beneficiat și filiala brașoveană. Ca urmare, anul trecut, printr-o colaborare cu F.A.O., în cadrul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, s-a pus în funcțiune, lîngă vechea clădire a I. C. A. S., o modernă bază de cercetare, dotată cu aparatură la nivelul celor mai noi cuceriri pe plan mondial, de la densitometrele ce fac veritabile radiografii țesuturilor lemnoase, pînă la polarimetrele în care se execută analiza spectrală a rășinii sau altor componenți ai lemnului.

...Dar să revenim la „copiile" genetice. Ce sînt, de fapt, ele ? Înainte de a răspunde direct la întrebare, să consemnăm cele spuse de interlocutorul nostru, doctorul Damian, că obiectivul pentru care cercetătorii din silvicultura întregii lumi trudesc la ora actuală este ridicarea productivității pădurilor. Adică, de pe aceeași suprafață de pădure să se recolteze mai multă biomasă (termen „la modă" impus de criza energetică mondială). Aceasta nu se poate realiza decît prin crearea unor păduri în care fiecare arbore — și sînt mii la fiecare hectar — să beneficieze de însușirile celor mai bune exemplare. Dar cum să obții mii, zeci de mii, sute de mii de puieți — și asta într-un termen scurt ? Răspunsul îl dă genetica, mai precis — metoda de micropropagare vegetativă, care permite ca dintr-un număr redus de semințe, muguri, frunze, cotiledoane și alte părți de arbore să se obțină puieți care să păstreze nealterate caracterele superioare ale „părinților". E vorba, cu alte cuvinte, de culturi „în vitro", — un vechi vis al biologilor, — adică de viitoare păduri crescute în eprubetă.

...Ne aflăm în sera laboratorului de cercetare. Aici, sub cupolele de sticlă, au și fost create, pe cîțiva metri pătrați, primele culturi de molid, pin silvestru și pin negru din cele mai valoroase populații forestiere din țară. Puieții — viitorul material biologic pentru realizarea „copiilor" genetice — au răsărit, sînt de cîțiva centimetri. Doctorul M. Damian îmi explică tehnica de lucru, dar gîndul meu este departe, la pădurile viitoare, cu arbori unul și unul, înalt productivi și în același timp, rezistenți la dăunători. Reține totuși cîteva crimpeie, interesante și pentru un nespecialist : din zecile și sutele de puieți din seră se alege cel mai înalt, iar vîrful tăiat se transferă într-o eprubetă, unde, cu ajutorul unor substanțe chimice stimulatoare, din mugurele terminal cresc mai multe rămurele, care iar se taie și se așază în alte eprubete, și așa mai departe pînă ce puietul de la început este multiplicat în mii de „copii" genetice. Toată operația de naștere a lor „în vitro" durează 4—6 luni. În condiții normale, ca să se obțină aceeași generație de viitori arbori ar fi trebuit să treacă multe decenii. Astfel că a încerca să demonstrezi eficiența acestei metode mi se pare inutil, cu atît mai mult cu cît în afară de o reducere a timpului biologic, puietii astfel obținuți realizează un cîștig sigur în volumul de masă lemnoasă de 30 la sută, față de generația crescută în mod natural.

...Iată cum, la Brașov, vechiul vis al biologilor capătă, pe zi ce trece, conturul preciș al faptelor. Datorită muncii perseverente a unui colectiv care, în afara dr. ing. M. Damian, mai cuprinde pe dr. ing. Dieter Simon, ing. Magdalena Bără, ing. George Man și pe biochimista Evelina Budu.

ȘT. BANARU ■

DINSPRE APUSENI, ÎN PĂTRARUL LUNII

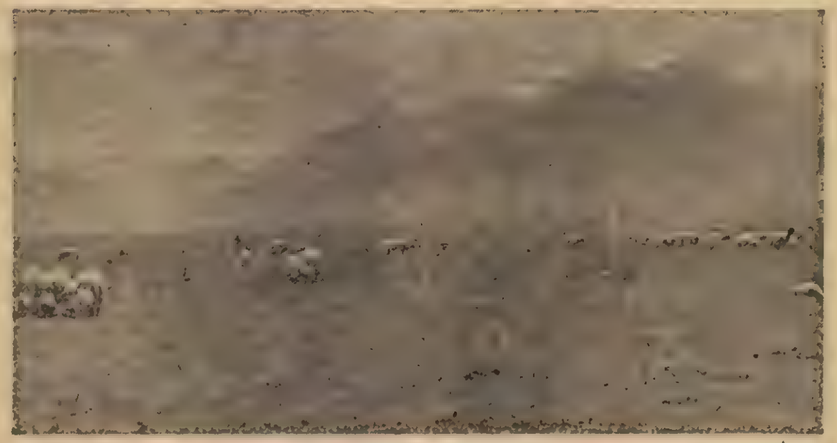

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Privesc un rînd de fotografii aduse de A. Mihailopol din Munții Apuseni și mă îmbrac într-o lume care nu mi-a mai fost prin casă. Straturi geologice dimensionate pe alte virtuți decît în restul țării. Predomină piatra, dezolarea, lemnul firav — și peste toate, peruzea fărîmată-n val verde, val de Mare înțepenită în cețuri. Vă fi ființd umbra răsturnată peste veacuri a aurului furat? Sau frunzele din lumina stelei care-l caută pe Avram Iancu, culcat sub gorun? Trece o căruță pe sub patru pomi înfrățiți în furtunile toamnei pe o muche de pămînt răscolit de lerburi vechi și răsună-n timpla Feleacului carele din Istorie, pline cu arme și obidă, iar peste Munții Apuseni

Strigă Bărnuț din Sibiu
că Ardealul nu-i pustiu...

Femeile urcă Apusenii, semănîndu-i cu cartofi, ale apucă-n gură muguri de tisă și de salcie vrednică să-nfrunte înălțimile; în Apuseni, grîul se treieră în septembrie, cînd pădurile fumegă sub ploi închise-n venin de miracole; răbdarea aspră, bătîndu-și clopotul pe două mii de ani; și piatra. Într-o poiană cu izmă sălbatică, în chenar zidit (ca să nu se piardă amintirea), o piatră lungă, culcată, pe jumătate îngropată-n lut. Roasă ca o spinare de țăran care-a cărat o viață întreagă saci cu grîu și porumb. Pe ea erau lungiți și zdrobiți în bătaie morții, cînd cîrteau împotriva puterii imperiale. O, cînd se răscoleau eroii trași, eroii frînți pe roată! Oasele lui Horea, care se amestecă-n undelemnul ce-i picură peste legea aurită a nopților de vară toate căruțele din România, trecînd pe nesfîrșitele drumuri din cîmpie sau pe sub cetina munților.

Vuiește apa-n roata morii de la Păiușani și un arțar, îndoindu-și trunchiul asupra pîrîului, țîșnește apoi către limpezimi. Departe, sub lumină albă de mesteceni, un moț poartă plugul, ținînd hățurile cailor petrecute pe după gît. Om, cal și plug trec prin ceul pămîntului românesc de două mii de ani. Pe cînd sub cetate, la Șiria, femeile brodează fluturi roșii și cruci negre, sus, la Brusturi, nora lui Radu Nicodim zugrăvește colinde și păduri aprijinite pe armonia cîntecului născut din culori, iar departe de tot, în cerul adînc, pe vîrfurile munților Apuseni străjuiește, cuprinsă în pătrarul lunii, Venera zăpezilor. Cuprinse între două lumini ascuțite, a mestecenilor și a zăpezii — o lume tulburătoare, care nu mi-a mai fost prin casă și nu va mai pleca din ea niciodată.

FĂNUȘ NEAGU

■ **Velciu Nicolae**, administratorul blocului nr. 469 din Aleea Zarandului nr. 6, sectorul 2, București, ne scrie că deși au trecut șase luni de la inaugurarea numitului edificiu nu se poate spune nici pe departe că ar putea fi folosibil. Cele mai mari necazuri sînt provocate de instalațiile de apă-canal și ventilație. Deși remedierile cad în sarcina constructorului, deși reclamațiile au curs fluviu, nu s-a prezentat nimeni de la I.C.V.L., Întreprinderea de montaj-instalații, Grupul 3 șantiere.

■ **U.J.C.A.P. — Iași** : Președintele C.A.P. Dumești, Rosu Ana, fără să se consulte cu consiliul de conducere, a luat măsura nejustificată de scoaterea din munca de îngrijitor la iazurile de pește a petiționarului Cănducache C. Vasile, punîndu-i în sarcină abateri care nu au fost dovedite. S-a hotărît reprimirea în munca avută, iar președintele abuziv a fost sancționat cu mustrare.

■ **Ion Elena**, învățător, Tg. Jiu : Astă primăvară, muncitoarea tipografă Vîlceanu Constanța a găsit în cringul de la marginea orașului un pui de căprioară care-și pierduse mama. L-a luat acasă. L-a îngrijit cu dragoste și devotament, iar acum puiul s-a făcut un căprior de toată frumusețea, ca în poveste. Dar familia Vîlceanu locuiește într-un apartament, nu-l mai poate ține în casă. A.J.V.P.S. Gorj și Inspectoratul silvic nu oferă nici o soluție. Poate că este interesată vreuna dintre grădinile zoologice din țară. Adresa soților Aurel și Constanța Vîlceanu : strada Grivița, bloc A 3—19, scara 5, etaj 2, apartament 10, 1 400, Tîrgu Jiu, județul Gorj.

■ **Bonca Petru**, comuna Bratca, satul Larău nr. 26, județul Bihor. Fiindcă sînt un țăran bătrîn și nu cunosc legile, nu cred totuși că există scris undeva ca terenul agricol să fie acoperit cu pietroaie și scos din circuit, în timp ce există posibilitatea de a se evita acest lucru. Dacă nu e voie să se facă așa ceva, atunci vă rog să le comunicați și tovarășilor de la „poduri și drumuri" Bihor, inginerului Sabău Karol, care dorește să-mi calce grădina, răpindu-mi 550 mp, pentru ca să facă un drum nou, deși există unul vechi.

■ **C.P.M.B. — D.G.D.A.L. — I.C.V.L.** răspunde scrisorii trimise de Pridan Elena din blocul 8 Dorobanți : Lucrările de remedieri la apartamente și părți comune sînt în curs de execuție de către grupul 4 și I.I.M.I., urmînd la rînd apartamentul 12.

■ **Ciobanu Floarea**, comuna Poieni, Teleorman : Vă rog să interveniți pentru a se rezolva în spiritul eticii următoarea situație: la 21 iulie 1981, pentru ocuparea postului de telefonistă la noua centrală din Poieni, s-a ținut un concurs. Care a fost o simplă formalitate deoarece nu s-au respectat prevederile legale de organizare.

■ **Locatarii blocului Delta Dunării**, Bd. Republicii nr. 2—4 sector 3, București, vă rugăm să

priviți lăzile din fotografia trimisă dv. Ele sînt plasate în fața blocului nostru, sub ferestrele noastre, și emană un miros insuportabil de pește alterat care atrage muște, șobolani ș.a.

■ **Mă numesc Paicl Ana** și locuiesc în orașul Caransebeș strada Scînteii-Nord, bloc 12, scara C1, apartament 8. Am absolvit Facultatea de zootehnie în 1979, la Timișoara. Am lucrat la C.A.P. Brebu, dar am întrerupt pentru a-mi putea crește copiii. Acum aș vrea să-mi reiau activitatea, dar după nenumărate demersuri mi-am pierdut orice speranță de a fi încadrată. Ajutați-mă să-mi găsesc un post pe măsura pregătirii.

■ **Pentru cetățenii Cîrstea Ion** din Chitila și **Negrea Gavrilă** din comuna Bacîu — același răspuns oferit de Consiliul popular al municipiului București, respectiv de Consiliul popular al județului Cluj : cererile de stabilire în orașele București și Cluj-Napoca contravin Decretului 68/1976.

■ **Gabor Ștefan**, Videle, bloc Piață, scara B, apartament 18 : la majorarea chiriei dv. s-a procedat conform prevederilor legale.

■ **Asociațiile de locatari** din imobilele de la nr. 80—82—84, Calea Griviței, sectorul 1 București : Deși am sesizat în nenumărate ocazii, I.C.R.A.L. Pajura și D.G.D.A.L. ne ignoră. În urma cutremurului din 4 martie 1977, imobilele în care stăm au devenit de nerecunoscut, dar nu s-au luat măsuri de remediere. Solicităm anchetă și intervenție.

■ **Ioan Gh. Dumitrescu**, comuna Vîrfuri, Dîmbovița : Cabanele montane primesc spre găzduire un mare număr de sportivi, iar turiștii-turiști sînt lăsați de multe ori să doarmă afară. Dacă anumite cabane sînt destinate exclusiv sportivilor să se facă cunoscut acest lucru prin presă, radio și televiziune. Cu „grupurile organizate" se întîmplă același lucru. La cabana Padina am asistat cum copii, femei și bărbați au fost evacuați ca să se facă loc unui „grup organizat".

■ **Dume Ion**, comuna Roșia nr. 322, județul Bihor : Pe pășunea comunei noastre, Ugvat Petru a fost lăsat să-și ridice o casă lungă de 18 metri și largă de 12 metri, deși nu are autorizație. Casa este folosită ca loc de adunare pentru membrii cultului penticostal, iar cînd s-a ridicat s-a folosit un buldozer de la I.M.D. Dobrești, timp de patru zile. Cine l-a plătit pentru asta pe buldozeristul Pupe Gheorghe ?

■ **Consiliul popular** al sectorului 2, București ne răspunde pentru Postelnicu Anica, aflată în litigiu cu Tane Florea : „Nu se poate desființa instalația de apă solicitată de petiționară deoarece aceasta se află în locuința familiei Tane Florea, pe un perete comun cu locuința sa, peretele avînd grosimea de o jumătate de cărămidă".

■ **Comitetul municipal Giurgiu al P.C.R.** : „Este adevărat că s-au produs unele perturbații în perioada campaniei de fabricație a I.P.I.L.F. Giurgiu, care fiind un mare consumator de apă potabilă a afectat uneori partial pe unii consumatori. În prezent se execută lucrări menite să echilibreze presiunile între statiile de pompare".

■ **Comitetul executiv** al C.P.M.B. comunică petentei Ungureanu Ștefania, beneficiară a apartamentului 72 din blocul 75, strada Luncușoara nr. 25 : Toate defecțiunile semnalate au fost remediate.

■ **Comitetul județean Olt** al P.C.R. : Numitul Enceanu Eustațiu din comuna Oriea a fost reincadrat ca șofer la C.A.P. Neregulile semnalate dv. nu se confirmă.

■ **Ciorăscu Iulian**, str. Elocinței 63, sector 1, București. Deși la vechea locuință primisem aprobarea pentru un post telefonic, acum sînt plimbat cu vorba : trebuie s-o iau de la capăt?

■ **Gavrilaș Dumitru**, București, strada Mînăstirea Căldărușani nr. 3, sectorul 1, telefon 18 16 88, pensionar pe caz de boală din 1970, vă informez că soția mea, de 20 de ani infirmieră la maternitatea Polizu, este trecută de 5 ani la nr. 1 pe lista priorităților, dar locuințele au fost oferite de fiecare dată altora. Am făcut reveniri peste reveniri, dar nu ni s-a răspuns.

■ **Sofron Rodica**, comuna Topolog, Tulcea, disperată că trebuie să apelez la ajutorul dv., vă rog faceți în așa fel, încît să fie respectată hotărîrea judecătorească nr. 1 630/15 iunie 1981 a judecătoriei Tulcea prin care soțul meu Sofron Mihai cu domiciliul în localitatea Smîrdan a fost obligat să plătească pensie alimentară pentru fetița noastră Sofron Corina. Deși m-am plîns procuraturii din Babadag pînă acum nu s-a luat nici o măsură.

■ **Tăzlăuana Ana**, Întreprinderea electrocentrale Constanța. Sînt căsătorită, locuim în gazdă pe Șoseaua Mangaliei nr. 9 A, Constanța. Eu, soțul și copilul nostru de 1 an și patru luni plătim 500 de lei pentru două camere umede, igrasioase. Peste patru luni voi fi din nou mamă. E toamnă, ne plouă în camere, aspectul locuinței este de ruină care încearcă să reziste. Am fost în audiențe, am fost peste tot. Soțul meu lucrează cu mîine în aceeași întreprindere. Chiar nu putem fi ajutați ?

■ **Aursulesei Mihai**, București, strada Aleea Lamotești nr. 4, bloc 11 B, scara 1, apartament 21, sector 4 : De aproximativ 5 ani de zile am o cerere de telefon înregistrată la nr. A-389 125/20 mai 1977. Am fost și în audiențe, dar mi s-a spus să aștept. Cît ?

Asociația locatarilor din blocul 55, bd. Ion Șulea nr. 23, sectorul 3, București, roagă și pe această cale pe tovarășii de la Consiliul popular al sectorului 3 să răspundă la cererea aflată la dumneaior și înregistrată sub nr. 276/3. 06. 1981.

■ **Ionașcu Gheorghe**, Piatra Neamț, strada Plutașului, [illegible] K 12, apartament 11 : Băiețelul din fotografie este singurul nos-

tru copil. În ziua de 27 iunie 1981 eu eram la lucru, nevasta era în oraș, iar băiatul nostru Ionașcu Sorin Georgel în vîrstă de 15 ani a plecat de acasă nemaidînd nici un semn de viață. Am sesizat Miliția județului Neamț, dar din păcate n-am primit nici un răspuns. Am fost prin toate localitățile unde avem rude. Totul a fost în zadar. Poate l-a recunoscut vreunul dintre cititorii revistei dv.?

Mircea Enescu, Fundătura Maior Gîldău nr. 2, Cîmpulung Muscel, județul Argeș : „Au fost suprimate toate trenurile accelerate pe ruta București — Timișoara, prin Pitești. De ce ?, se întreabă zilnic mii de călători. Cîmpulungenii și cei din Curtea de Argeș mai trebuie să străbată în plus și drumurile din orașele lor pînă la Pitești ca să prindă ce ? Singura legătură posibilă dintr-o bucată este vechiul și credinciosul personal 1005, cel mai aglomerat tren din România". Nu este prea tîrziu să se găsească o soluție.

Ministerul Educației și Învățămîntului : Referitor la sesizarea grupului de elevi de la Liceul de matematică-fizică nr. 3 din București vă informăm că : 1. Ținuta vestimentară a maistrului instructor Oprea Dumitru este corespunzătoare, iar în timpul activității poartă halat ; 2. Mașinile-unelte pe care lucrează elevii au un avansat grad de uzură, deci nu reaua voință a maistrului îl dezavantajează pe unii elevi ; 3. În ședința consiliului de conducere i s-a atras atenția maistrului asupra vocabularului folosit cu elevii ; 4. Nu se confirmă faptul că maistrul nu ar respecta programul de lucru.

■ **Gostian Oliviu**, electrician, și **Bobar Ioan** de la uzina nr. 3 a Combinatului siderurgic Hunedoara dorim să mulțumim din toată inima doctorului balneolog Georgescu Neagoe și asistentei Georgescu Tereza care ne-au îngrijit acordîndu-ne o atenție specială cît am fost în tratamentul de la Băile Govora.

■ **Mihălcioiu Gheorghe, Mihălcioiu Ion și Mihălcioiu Petre**, comuna Voineasa, Vîlcea : Cu ocazia amenajării unei stații de filtrare a apei, pămîntul excavat a fost aruncat pe panta unui deal la baza căruia sînt gospodăriile noastre. Cînd plouă, pămîntul adăugat atunci alunecă pînă în curțile noastre, uneori în grosime de peste 1 metru. Au fost luate măsuri parțiale de evacuare, fără a se consolida terenul însă. Și la fiecare ploaie curțile noastre se umplu iar cu pămînt. Lucrarea aparține secției Investiții-construcții a U.G.S.R.

■ **Petre Grigore**, București : Zilele trecute am urcat la refugiul Iezer. Adăpostul acesta extrem de bine plasat și realizat prin munca benevolă a unor entuziaști a căzut pradă huliganilor. Sobele au fost dărîmate, saltelele rupte și puse pe foc, iar cazarmamentul și vesela dăruite de cabanierul Ion Costescu de la „Voina" au fost furate. Nu-i primul act de vandalism în munții noștri. Ce-i de făcut ?

■ **Somogyi Ileana din Oradea**, strada Armatei Roșii nr. 20, ne roagă să facem un apel public pentru ca I.J.G.C.L. Bihor, secția fond locativ și termoficare Oradea, să binevoiască să traducă în viață conținutul adresei nr. 7414 16.05.981 emisă de Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Oradea. Aici s-a ajuns?

■ **Cadrele didactice** din Bătinești, Vrancea, ne semnalează că șoseaua Ivești—Focșani este aproape impracticabilă pentru că de mulți ani nimeni n-a mai aruncat pe ea nici măcar o căruță de piatră.

■ **Dăliceanu Constantin**, comuna Roșiile, județul Vîlcea. Faptul că sînteți electrician, căsătorit, și că aveți doi copii nu justifică ocuparea abuzivă a apartamentului despre care ne-ați scris. Sentința judecătoriei este dreaptă. Legea trebuie să fie una pentru toți.

■ **Cheișl Avram**, pensionar, singur, locuiește de 43 de ani în strada Doamnei nr. 5, etaj 9, apartament 32, sectorul 3 București. „Ni se plînge că administratorul blocului îl obligă să plătească întreținerea pentru două persoane motivînd că uneori primește vizita unui nepot care nu stă mai mult de cîteva ceasuri și pleacă.

■ **Un citat mai lung** dintr-o scrisoare mai lungă: „Grupuri după grupuri de tineri turiști urcă și coboară pe stîncile care întruchipează grupul statuar natural al **Babelor** și pe **Omul**. În aceste stînci, minune a naturii, mîndrie a Carpaților noștri, își scrie(leză în piatră, cu toporul, numele lor, ai iubitelor ori pur și simplu obscenități. Distrug tăbliețele și semnele cu indicații turistice, aruncă cutii de conserve, hîrtii și murdării peste tot, prin izvoare, pe lîngă Babele, pe lîngă Omul, nefiind stingheriți de nimeni". Urmează și o propunere: „Caraimanul, Bucegii și alți munți asemenea lor să fie declarați rezervații naturale, accesul în rezervație să se permită numai contra cost, iar banii să fie folosiți pentru retribuirea paznicilor". Semnează Bilț Valentin, strada Piața Eroilor nr. 3, bloc D-1 etaj IV, apartament 10, Tîrgu Lăpuș, Maramureș.

■ **„Inadmisibil.** În nici un oraș din țară nu este așa ceva și chiar în Suceava nu se mai întîlnește un caz asemănător". Am citat din scrisoarea trimisă în numele locatarilor de Pogorevici Vlad, bloc M 4, strada Oi-

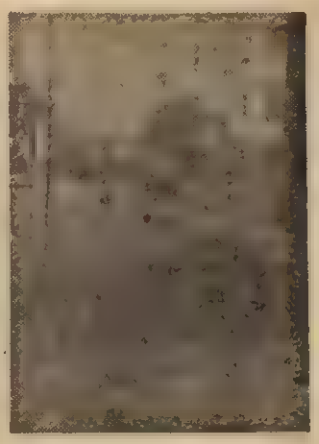

tuz, Suceava. Care-i batul ? Un teren de sport amenajat la nici doi metri de ferestrele apartamentelor și pe care, de ani de zile, de dimineață pînă seara, se bate cu mingea într-o plasă de metal care zăngăne înfiorător. „Cerem înlăturarea plasei de metal. Atît.

■ **Adam Petru**, cartierul Clinic-Reșița, nr. 73: Cîndva Clinic și Maniam au fost simple sate. Acum sînt două frumoase cartiere ale Reșiței. Pe vremea cînd locuiam la sat autobuzele care ne legau de centru mergeau foarte bine. De cînd sîntem și noi oraș ne-am săturat pînă peste cap așteptînd să oprească autobuzele liniei 9. Spre edificare, la înființare autobuzele făceau circa 25 de curse pe zi. Acum fac doar 18, iar duminicile doar 5 !

■ **Asociația locatarilor nr. 148** Constanța, cu adresa nr. 8281/05.06.1981 a cerut G.I.G.C.L. să facă în așa fel încît și locatarii blocului A 23 de pe Aleea Albatrosului nr. 4 să beneficieze de binefacerile apei (calde și reci) pe care n-au mai văzut-o curgînd neîntrerupt din aprilie adică odată cu mutarea în noul edificiu. Întreprinderea interpelată a tăcut mîlc, iar noi sîntem întrebați de ce trebuie să se plătească niște bani pentru servicii inexistente. Păi cine a zis că trebuie?

■ **Blocul XIII/7** din strada Albotei nr. 8, sectorul I București a fost dat în folosință în decembrie 1980. După trei luni în subsol a apărut apă. Nefiind specialiști presupunem că magistrala care ne alimentează ar avea o fisură serioasă. Construcția este în garanție. Pe 29.09. 1981 ne-am adresat în scris către grupul de șantiere 7, dar n-am primit răspuns, ci numai imprimatul cu confirmarea de primire a scrisorii. (Asociația de locatari)

Pagină realizată de MIRCEA BUNEA ■

Poșta redacției

Sorin Vasile — Giurgiu : Interesați-vă pe plan local unde se află arhiva fabricii respective, apoi cereți datele care vă interesează ● **Frasina Musingiu — Dîrmănești (Bacău)** : Vă puteți adresa judecătoriei din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej solicitînd obligarea soțului la plata pensiei de întreținere pentru cei doi copii minori ● **Ioana Maria Bălănescu — București** : Am trimis scrisoarea dumneavoastră forului competent ● **Ștefan Amariei — Tg. Neamț** : Dacă îndepliniți condițiile legale la împlinirea vîrstei de 65 de ani, puteți cere pensionarea de la C.A.P. ● **Teodora Măgherușan — Bistrița** : În funcție de problematica cărții vă alegeți și editura căreia să vă trimiteți manuscrisul. ● **Grigore Mihai — com. Bucșani (Dîmbovița)** : Ca se preconizează pentru dezvoltarea în viitor a comunei al cărei locuitor sînteți ? Noi trebuie să aflăm de la dv. și nu invers ● **Clement Căluneanu — Arad** : Acordarea de scutiri la plata impozitelor și taxelor locale este de competența comitetelor executive ale consiliilor populare ● **Marioara Cartan — București** : Vă înțelegem și v-au înțeles și cei în drept, figurați doar pe primul loc la priorități ; mai aveți puțină răbdare ● **Fl. Ionascu — București** : Miastenia gravis beneficiază de tratament gratuit prin dispensarul policlinicii teritoriale de domiciliu (serviciul de neurologie) unde este dispensarizată ● **Veronica Iancu — Odobești** : În cazul aprobării reînscrierii la examenul pentru gradul II, pentru anul școlar 1981/1982, inspecția specială efectuată în anul 1981 rămîne valabilă ● **Octavian Damaschin — comuna Aninoasa** : Reveniți cu amănunte : cîți ani munciți aveți și în care domeniu ● **Alexandru Stoica — Hunedoara** : Singura cale pentru stabilirea adevărului și pedepsirea vinovatului este acționarea în judecată ● **Victoria Rusu — com. Șeica Mare (Sibiu)** : Dacă relațiile continuă să fie tot ca înainte de proces, nu vă rămîne decît să apelați din nou la organele de justiție ● **Floarea Pompiliu — București** : Discutați cu nepoții, pierdeți dv., dar pierd și ei, trebuie înstrăinată casa din Pucioasa. Mai aveți puțin și expiră termenul legal ● **Paul Doroftei — Suceava** : La cadrele didactice retribuția stabilită cuprinde și sporul de vechime, acesta nu se calculează separat ca la alte categorii de personal. Retribuția tarifară a personalului didactic se diferențiază la fiecare funcție și grad didactic în raport cu calitatea activității și cu vechimea în învățămînt printr-un număr de 6-7 gradații ● **Petre Ilie — comuna Bărăști-Vede (Olt)** : Sentimentele părintești nu sînt trecute în nici o lege scrisă. Dacă la întîlnirea cu tatăl dv., după 30 de ani, nu a avut nici o tresărire este greu de presupus că altceneva să poată să-i renască ceea ce nu a avut probabil niciodată.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Invitîndu-l pe criticul Nicolae Manolescu, ca și pe ceilalți convorbitori din această rubrică, la un dialog, d-sa a preferat unei discuții libere, consemnate stenografic, forma, poate mai protocolară, după părerea noastră mai constringătoare, a întrebărilor scrise și a răspunsurilor scrise. Deci nu dialog, ci, dacă vreți, corespondență.

I-am adresat interlocutorului nostru, în scris, următoarele întrebări :

1. — Persoana lui Nicolae Manolescu, de la debut chiar, a deșteptat și entuziasmat, și contestări. Aplauze și contestări — iată de fapt climatul vieții literare. Dar dacă aceste aplauze sau contestări par firești pentru un poet sau un prozator, nu sînt oare arbitrare în cazul unui critic ? Critica e totuși domeniul seninătății. Ce părere aveți ?

2. — Țineți, de la începutul carierei, o rubrică săptămînală de „cronică literară". Ce satisfacții, ce obligații și ce servituți impune o asemenea rubrică ? Vorbiți, în cronicile dv., despre o carte de poezii care se tipărește în 500 de exemplare sau despre un roman cu cunoaște un tiraj de 10 000. Dar cronica dv. se adresează, prin însuși tirajul revistei în care o publicați, la zeci de mii de cititori. Dacă sînteți subiectiv sau grăbit, cine pătimește ? În ultimă instanță, pentru cine scrieți ? Pentru dv.? Pentru autori ? Pentru cititori ?

3. — Urmărind săptămînal viața literară și fiind atît de strîns legat de mișcarea peisajului literar, nu apar — fatal — contradicții între ceea ce ați afirmat într-o săptămînă și ceea ce afirmați după un timp ? Unii chiar vi le reproșează. Dv. cum le justificați ?

4. — De ce nu vă stringeți cronicile literare într-un volum ?

5. — Despre ce autori scrieți cu predilecție ? Despre cei cu care aveți afinități elective ? Despre cei care vă cad în mînă ? Ce ponderе are cenzura criticului în constituirea unei scări de valori ? Tăcerea (asupra unui autor sau a unei cărți) e un act de elocință critică ?

6. — Lovinescu și Călinescu au manifestat, se știe, o adevărată alergie la formulele altor critici, creîndu-și reputația de critici criticofobi. În ceea ce vă privește, știu că ați respins formulele unor critici ca Pompiliu Constantinescu, Perpessicius, Vianu, Cioculescu. Vă considerați și dv. un criticofob ? De ce simte un critic nevoia să se delimiteze tranșant față de ceilalți critici ?

7. — Deși v-ați ocupat de Maiorescu și Sadoveanu, se pare că nu vă seduce istoria literară. Se poate concepe o activitate critică fără suportul istoriei literare ? Și, tot aici, încă o curiozitate : a judeca trecutul unei literaturi dinspre prezentul ei — așa cum preconizați dv. — nu înseamnă a privi acel trecut prin lentila inversă, micșoratoare, a ocheanului ?

8. — V-ați pronunțat împotriva protocronismului. Chiar socotiți că o cultură — orice cultură — nu poate avea valori protocronice ? Sau valorile protocronice sînt exclusiv apanajul culturilor care se pretind mari ?

9. — Ce vă place și ce nu vă place în climatul nostru literar ?

10. — Ce s-ar putea face pentru impunerea unui corect climat de polemică — absolut necesar în activitatea literară —, împotriva răfuielilor și atacurilor la persoană ?

11. — Pe scurt, pentru cele mai largi mase de cititori : care este mărturisirea dv. de credință, ca critic literar, în ceea ce privește literatura română ? Ce credeți că poate asigura un drum major literaturii noastre ?

Am primit următoarele răspunsuri :

„Literatura română este patria mea"

1. De ce să-l excludem pe critic de la regimul de vedetă ? Fiindcă despre asta e vorba, dacă am înțeles bine, în întrebarea dv. Nu văd nici o contradicție : seninătatea criticului și vedetismul lui măsoară realități diferite. Cea dintîi e un fel de a se reflecta al literaturii și al vieții literare în sensibilitatea criticului ; cel din urmă, un fel de a se reflecta al criticului în sensibilitatea literaturii și a vieții literare. Eu pot să-mi propun să fiu senin și chiar să reușesc ; depinde, în orice caz, de mine să încerc, fiindcă seninătatea este o atitudine a mea posibilă. Dar cum să împiedic pe contemporanii mei să mă aplaude și să mă conteste, să se preocupe de scrisul meu și, adesea, vai, de persoana mea, cu un cuvînt, să-mi întrețină „legenda" ? Unde să mă ascund ? Și, în definitiv, de ce aș face-o ? Din clipa în care am început să scriu critică, am știut că o mare parte din ființa mea devine publică.

2. Sînt trei sau patru întrebări înnodate în întrebarea dv. Să încerc să desfac nodul fără să se rupă sfoara. Satisfacțiile și servituțile, după aproape 20 de ani de cronică săptămînală, cine le-ar mai putea separa ? La început a fost euforia. Aveam nici 23 de ani și G. Ivașcu mă instalase cronicarul *en titre* al „Contemporanului". Apoi a venit teama : mă voi descurca oare ? Mai tîrziu, obișnuința, rutina. Și, de ce să mint, îndolelile, oboseala, sentimentul inutilității. Și, din nou, momente de jubilație spirituală, de încredere. Două decenii din viața mea adultă au fost ritmate de obligația de a scrie cronica de vineri a „Contemporanului" și, începînd din 1972, cronica de joi a „României literare". În asemenea condiții, e ușor să nu mai știi unde se încheie satisfacția și unde începe servitutea. Principala satisfacție rămîne aceea de a-mi fi dovedit mie însumi că pot să nu mă las descurajat de nici o servitute.

Dacă sînt grăbit, cine pătimește ? Cu toată modestia vă răspund : eu ! Ar fi o vanitate imensă de a crede că literatura pătimește de pe urma superficialității unui critic. Dar eu, care-mi scriu opera — bună, rea, cum va fi fiind — săptămînă de săptămînă, și în văzul tuturor, eu sînt cu adevărat pedepsit pentru orice neatenție, neseriozitate, pripeală sau bîlbîială, căci ele intră definitiv în biografia mea estetică și morală, intră și nu mai pot fi scoase de acolo de nimeni. Așa că sînt serios și nu trișez. Nu încape vorbă că pot greși din nepricepere : talentul meu are limitele lui obiective. Dar acum nu mă refer la greșelile „obiective", ci la cele „subiective".

Pentru cine scriu ? Chestiunea tirajului a fost totdeauna, din punctul meu de vedere, secundară, pentru că am descoperit relativ repede că nu pot să scriu în mai multe feluri : și-mi era deci perfect indiferent dacă scriam pentru cei 5 000 de cititori ai revistei literare „Steaua" din Cluj-Napoca ori pentru cei 500 000 ai „României libere" (tirajele indicate de mine sînt pur ipotetice) : căci scriam la fel. De aici rezultă că nu scriu — nimeni nu scrie ! — în chip nemijlocit pentru un cititor real : mă adresez acestuia prin intermediul unui cititor virtual. Ne creăm, mai mult sau mai puțin, publicul pentru care scriem. Dar știm, în același timp, că cititorul nostru virtual nu există decît încarnat într-un cititor real, care are dorințele și exigențele lui ireductibile. O, ipocrit cititor, semănul și fratele meu, spune pe drept cuvînt Baudelaire.

Nu pot încheia fără a înlătura o prejudecată, pe care o simt în întrebarea dv. : nu, nu scriu pentru autori. O dovadă oarecum hazlie, dar concludentă, ar fi aceea că n-am primit de la autori în 19 ani de cronică literară decît vreo douăzeci de scrisori de mulțumire. Una pe an : asta arată ceva. Majoritatea au fost nemulțumiți, chiar cînd îi lăudam fără rezerve. Probabil că ei preferau să-i laud pentru altceva decît o făceam. Sau cine știe de ce. Și, apoi, e inutil să-i explici celui care a scris opera că putea sau trebuia s-o scrie altfel. Nu are cum să te înțeleagă. A scris-o cum i-a venit lui, dorind și crezînd că se exprimă în ea pe sine.

3. Cum să nu apară ? A reproșa unui cronicar că opiniile lui înregistrează în timp variații și chiar contradicții înseamnă a nu înțelege că, la fel cu poezia sau proza, critica este o formă de viață. Literatura schimbîndu-se, e normal să se schimbe și perspectiva asupra ei. În judecata asupra cărților, nu există criterii absolute și abstracte. Ce poate însemna pur și simplu un roman *bun* sau o poezie *rea*, în afara oricărui context, în afara standardelor istorice de receptare și a tradiției încorporate în orice operă și în orice lectură, în afara, cu alte cuvinte, a tot ceea ce ne constituie ca scriitori și ca cititori ? Operele pot purta mesaje valabile în eternitate : dar, de fiecare dată, eu, cel care descifrez aceste mesaje, sînt un ins real, condiționat de o sumă de factori, supus schimbării și contradicției. Un critic care nu și-ar schimba vederile despre literatură ar fi mai nefolositor decît un biolog care ar refuza să ia act de achizițiile științei sale.

4. Pentru că mi-ar lua mai mult timp decît dacă aș scrie niște volume noi. Glumesc, deși numai pe jumătate. Adevăratul motiv e altul. Cronicarul „face" literatura din mers, dacă o face : seamănă mai bine cu omul politic decît cu istoricul. Și, la fel ca în cazul omului politic, care își scrie memoriile de obicei după ce se pensionează, cronicarul se consacră sintezelor actualității după ce nu mai e de folos în bătăliile ei. Dar sinteza e altceva decît suma cronicilor : o istorie a literaturii contemporane, scrisă de un cronicar literar, înseamnă cronicile plus perspectiva. Adaos esențial : căci această perspectivă îți lipsea cînd scriai cronicile. Și iată : mă amuză mult mai puțin să public azi în volum cronicile de ieri (al căror rol s-a consumat) decît să scot din ele o sinteză (care abia urmează să-și joace rolul). Pe care, dacă voi mai trăi destul, o voi scrie cu siguranță. Aviz celor interesați !

(Continuare în pag. 16)

ILIE PURCARU ■

Vorbiți și scrieți românește

Un aspect important al respectului pentru limbă îl constituie **fidelitatea pentru bogăția, nuanțele și nivelurile ei**, în funcție de mediu, de oameni, de cerințe. Camus zicea că ziaristul este **istoricul clipei** ; deci după relatările lui se va scrie adesea **istoria de mîine**.

Cuvîntul scris reflectă, în succesiunea frazelor desigur, achizițiile și confruntările epocii noastre. Nici un gen de autori, în sensul larg al cuvîntului, nu este mai direct în legătură cu **realitatea grăitului nostru** ca ziaristul. El are nu numai condeiul ci și magnetofonul la dispoziție, pentru a verifica, înregistra, reține **adevărul ideii în specificul formulărilor**, uneori de o mare simplitate, dar și de o reală **plasticitate**. Totuși, citim reportaje, convorbiri și dezbateri lipsite de nuanța limbajului diferențiat : muncitorul, țăranul, maistrul, inginerul și ziaristul se exprimă la fel, fără o preocupare pentru **specificul grăitului, pe măsura realității oamenilor și a faptelor**. Șeful unei cooperative agricole zice : „Acest teren e **destinat** griului. Pentru o parte din el nu avem îngrășăminte **să-i fertilizăm**, cum cere **tehnologia modernă**, deoarece 130 de tone de fosfați au plecat spre noi cu cîteva săptămîni în urmă și s-au rătăcit prin cine știe ce gară."

Frumos spus, — chiar foarte neologic **(destinat, fertilizat, tehnologie modernă)**, recurgînd la eufemismul final **(s-au rătăcit...)**, — dar cît de firesc oare este acest fel de a-și spune gîndul omul de la țară?

Desigur, nu vom pretinde transcrierea unui limbaj agramat, simplist, incîlcit, dar se știe că **oralitatea** — graiul viu — are nuanțe și formule, cuvinte și locuțiuni care au alimentat de secole construcția stilistică a scriitorilor de primă mînă, pentru că ei au știut **să valorifice resursele expresivității limbii populare**, prin **adecvarea stilului la realitatea mediului, la mentalitatea și gîndirea personajelor**, limba fiind un mijloc de „localizare și de datare a acțiunii și eroilor unei opere literare", cum spunea Tudor Vianu. De aceea, citim cu interes și cu folos acele relatări zilnice care ne aduc sub ochi realizări ori idei importante, într-un limbaj adecvat realității mediului și mentalității oamenilor. Iată un dialog viu, dens, colorat despre „o plantă energetică", alături de monologul unui țăran în vîrstă, mereu ingenios, activ, expresiv : „Dacă tot trebuie să mă odihnesc, de ce să nu iau și niște vite **pe lîngă mine în vremea asta ? Ce, le duc eu în spinare ? Le rup eu iarba ?** Ele n-au nevoie decît să te vadă și să te simtă pe **acolo și atunci se așază la păscut, de ți-e mai mare dragul**". Frumos gînd, frumos limbaj, deși este sigur că retușul stilistic al reporterului a „cizelat" niței contextul, moș Ghiță rostind mai degrabă, firesc : **hodinesc ; le duc le ; să te vază ; ți-l mai mare dragu'**. Păstrînd autenticitatea oralității, autorul s-a gîndit că încalcă altfel, poate, principiul **cultivării limbii literare...**

Respectul pentru limbă și buna adecvare a ei la realitate, în sensul valorificării atente a tezaurului nostru expresiv, potrivit situațiilor și oamenilor, potrivit raportului intim dintre **gîndire și expresie**, ar trebui să fie totdeauna legea supremă a expresiei : autenticitate, nuanțe, densitate și culoare, menite să rețină atenția și să inspire prețuire, ca pentru un **act de creație adevărată**.

„**Limba cea de toate zilele** — spunea Blaga — **este e uneltă și e formă a spiritului**", fapt care ar trebui să se verifice în orice pagină scrisă, mai ales în presa noastră literară și în cea cotidiană care face școală prin modelul de limbaj, de stil, pe care-l pune sub ochii milioanelor de cititori.

Adecvarea expresiei la idee, la fapte, la realitatea și la mediul observat sau descris (pentru că el conține un detaliu instructiv al progresului de azi), potrivirea, deci, a cuvîntului cu esența realității pot duce la **densitate și culoare** în compoziția contextului, în stil.

Prin concentrare, sobrietate, simplitate în alegerea cuvintelor și în structura frazelor, pe de o parte, și prin valorificarea oralității, dar și a creației literare exemplare, limbajul dobîndește puteri noi pentru **creșterea limbii românești** și poate avea accente mai convingătoare, alujind mai bine **ideea** și continua **înnoire a civilizației noastre**.

GH. BULGĂR ■

Constelația firel

Viața cere pace

Horváth Imre la 75 de ani

Personalitate marcantă a literaturii în limba maghiară din România Horváth Imre s-a născut la 4 noiembrie 1906 în comuna Marghita din județul Bihor. Debutează în poezie în anul 1932. Printre cărțile sale dinaintea etapei construcției socialiste, citățm : „Deasupra virtejului", „Dă-mi grădină multe flori", „Cu voce mută", „Ramură de primăvară" etc., cele mai multe dintre ele fiind marcate alegoric de protestul împotriva dominației fasciste. După eliberare, alături de alți cunoscuți scriitori maghiari din România (Nagy István, Szemlér Ferenc, Horváth István, Méliusz József, Asztalos István), îl găsim în primele rînduri ale luptei pentru înrădăcinarea și triumful ideilor socialismului în România. Volumele sale publicate acum poartă titluri semnificative : „Porunca vremii", „Viața cere pace", „Taina apelor", „Printre voi trăiesc", „Cu credința eroilor".

La bursa existenței

La bursa existenței umbiat-am fără rost,
căci n-am rivalt cîștigul facil
nici un moment ;
și n-am făcut avere, n-am dat nici
faliment —
la cereri, la oferte același om am fost.

Dear adevărul, purul, a stat
sub geana mea ;
boznarele-ntesate eu nu le-am lingușit.
Limpede-mi era mintea pe cît păream
scrîntit
și rîs-am de acela ce după bani plîngea.

Însă alcea, printre contemporanii mei,
sub tîmpa lor, sînt poate un fel
de negustor,
deși n-am sînge-n vine de bișnițar versat.

Cu marfa mea compusă din gînduri și idei
m-am instalat în piața cea mare-a
tuturor —
și voi muri, și-n glorii voi fi înmormîntat.

La pas

E-un cîmp minat, un cîmp de secunde
fără glas :
cîte-o speranță explodează la fiecare pas.

Ca să pătrund

Scormon toi pămîntul, sap pînă la stele,
spre-a pătrunde tainele menirii mele.

Dans de voal

În lumina ce aleargă cu pluteșe —
o amăgire :
ția în mîinile-mi curate umbra vîntului
subțire.

Purtat în inimă

A venit ce-atît de mult
cu tot așteptam
Vîntul cald adie lin —
peste [illegible]
Parcă nici nu ar avea
vîntul greutate —
Murmură un cîntec nou —
cînt de libertate.

Acest cîntec e al meu
și îmi dă flori —
chiar de m-au înzăpezit
lungile ninsori.

Chiar de gerul fără glas
m-a învinețit
cîntu-același a rămas —
proaspăt răsărit
Eu în suflet l-am purtat
peste tot, întruna,
cîntecul ce-mi este dat
mie totdeauna.

A venit ce-atît de mult
cu tot așteptam :
peste toate cîte-au fost
vara e-un balsam.

Nu-mi ține glasu-n frîu strunit —
ei spre voi se cere —
Șoarele meu la zenit
arde cu putere.

În românește de DIM. RACHICI ■

Azi e ziua hotărîtoare a sufletului meu

Bill optimistul — piesă care poartă semnătura dramaturgului **Paul Everac** și care a avut recent premiera la **Teatrul Televiziunii**— amintește prin subiect (un om care, la telefon, determină un alt om să renunțe la o hotărîre de sinucidere) de un film ; prin temă, de „Emigranții" lui Mrozek ; prin atmosferă, de piesa „Doi pe un balansoar" a lui Gibson ; iar prin titlu, de piesa Billy mincinosul". Însă tot ea prin ea, piesa, reușește să-și delimiteze și să-și afirme personalitatea, ideea, originalitatea demonstrației, soliditatea și meticuloziatea construcției. Bill, cel care se încăpățînează să creadă în soluția atitudinii optimiste, va sfîrși rău, va fi el în situația să i se întindă o mînă de ajutor, însă important și frumos și optimist este că și-a respectat crezul pînă la capăt. Așa se face că — prin idee și contrapunct dramatic — personajul principal și piesa ajung să te impresioneze.

Regizorul **Eugen Todoran** a știut să creeze o atmosferă și de lume autentic americană, și de pur film american. El s-a dovedit maestru în dirijarea filmărilor : a subliniat vizual ideile piesei (de pildă, aceea că oamenii buni și onești sînt adesea dublați, ascultați, că au o umbră care-i ține sub control) ; a avut îndrăzneala, dar și puterea subiectivă de a decide filmarea actorilor din unghiuri năbădăioase (de pildă, a demonstrat cîte fotoimagini poate oferi o singură ipostază ; aceea a unui om vorbind la un telefon) ; jocurile de umbre și lumini au fost de-a dreptul admirabile ; grosplanul, acest avantaj al televiziunii și cinematografului, i-a pus pe actori la grele încercări, însă le-a dat și lor și meditației autorului sanse de rostire maxim-căspicată ; ne-a reamintit repetat, prin excelente imagini de furnicar agitat, amănuntul că drama celor două personaje principale are dimensiuni sociale. Or, toate astea, cred eu, nu înseamnă altceva decît profesionalismul brațe la brațe cu talentul.

Însă, mai înainte de toate și peste toate, regizorul are meritul că a îndrăznit să distribuie — în roluri cu meandre și de cursă lungă — actori foarte tineri. Și-așa am ajuns la cei care m-au emoționat cel mai mult în acest spectacol : dumnealor, actorii ! **Mirela Gorea** și **Adrian Pintea**, dar și **Mircea Crețu, Adrian Georgescu, Mihai Dinvale**. Iată, ca să fiu mai direct înțeles, ce exclamații mi-au venit în minte chiar în timpul spectacolului : „Chipuri și mișcări degajate de oameni moderni, nici naiv-cosmopoliți, nici îmbîcsiți-băștinași !"; „Cîtă disperare și cîtă puritate pe fețele lor, cît zbucium cu demnitate trăit și ce neașteptată, ce uluitoare aptitudine spre tragedie din partea unor actori, repet, foarte tineri !" ; „Mirela Gorea, ce revelație !" Închei cu o speranță : poate s-a spart gheața și focurile administrative ale Televiziunii vor accepta că nu numai urbea Bucureștiului, ci și țara este plină de actori foarte buni, care merită și răsmerită accesul la micul ecran (la fel ca și la cel mare, al cinematografiei !) ; și poate vor mai înțelege că noi, spectatorii, îi respectăm și prețuim pe anume actori — ale căror nume ar alcătui o listă întrucîtva lungă, însă cam foarte fixă — dar că tocmai de aceea (dincolo de fleacul că sîntem sătui și sastisiți), nu putem accepta drama demonetizării dumnealor prin prea multă, prin prea exclusivă, prin prea fără imaginație și curaj, folosire.

Tot sub semnul profesionalismului serios trebuie, cred, remarcate numele : redactoarei **Ioana Frodan**, regizoarei de montaj **Antoaneta Oprea**, autoarei decorurilor **Teodora Dinulescu**, operatorului **Cristian Nicolau**.

Dar atît piesa cît și spectacolul au emoționat. Deci profesionalismul poate să și emoționeze ? Fără îndoială ! La fel cum talentul poate să dezamăgească atunci cînd nu se întemeiază pe muncă și meserie.

Titlul cronicii e o replică din piesa dramaturgului și talentat și profesionist, a dramaturgului veteran Paul Everac, pe care țin s-o însoțesc cu o întrebare : maestre, oare pe unde o fi locul acela tainic în care se sfîrșește profesionalismul și începe arta ?

NELU IONESCU ■

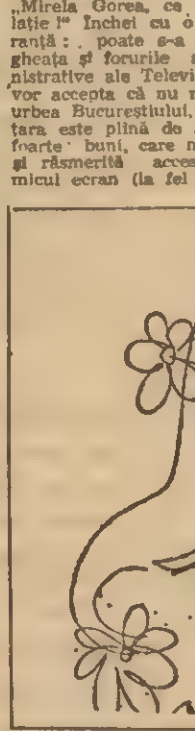

Cartea, de la o lună la alta

Critica la obiect

A-i omagia pe clasici, cu prilejul împlinirii unor cifre rotunde de la naștere ori de la moarte, înseamnă, sau ar trebui să însemne, înainte de toate, a-i citi și a-i reciti, a-i interpreta într-un spirit înnoitor. Iată de ce merită să salutăm apariția, în această toamnă, cînd s-a împlinit un secol de la nașterea lui George Bacovia, a unei cărți consacrate autorului **Stanțelor burgheze**. Cartea se intitulează **Bacovia** și este semnată de criticul Daniel Dimitriu.

Cartea, o biografie a operei luminată din diverse perspective și în primul rînd din interiorul universului poetului de la Bacău, ne înfățișează „aventura" lirică bacoviene, a spiritului bacovian în raport cu el însuși, cu propria-i conștiință și, totodată, în raport de conștiința literară românească din ultimele aproximativ 7 decenii. În capitolul din final, inspirat conceput și edificator în ce privește întinsa bibliografie parcursă de critic, intitulat **Note și precizări**, D. Dimitriu scrie: „Pe porțiuni mai mari sau mai mici, critica l-a redescoperit pe Bacovia. Urmează cel mai greu lucru, și anume acela de a impune rezultatele investigațiilor în conștiința publicului. În acest efort se integrează și cartea de față, care, dincolo de o serie de delimitări, și-a propus să stringă laolaltă și să sublinieze argumentele care fac din autorul **Plumbului** unul dintre cei mai mari poeți români, poziție cucerită nu de o oarbă investrare, ci de o conștiință artistică ieșită din comun. Ambiția de a spune lucruri noi în absolut e, bineînțeles, deșartă (de fapt, nu e important cine spune primul un anumit lucru, ci acela care se face primul auzit)". Nu pentru modestia, moderată, pe care o conțin și nici chiar pentru săgeata antiprotocronistă din paranteză am reprodus rîndurile de mai sus, ci fiindcă precizarea citată afirmă cu sinceritate și, aș spune, cu responsabilitate un **sens** major al demersului critic, motivația sa esențială care îl legitimează în fond, mai ales cînd acesta are ca obiect opera unui poet de o originalitate și de o modernitate mereu surprinzătoare. Mai departe, în aceeași notă, citim : „Orgoliul prospectiv al criticii are de făcut față foarte adesea umilinței de a se conforma și de a confirma. E momentul în care marea poezie bacoviană are nevoie de confirmări, ceea ce îndreptățește orice gest de apropiere". Într-adevăr, cartea lui Daniel Dimitriu e o reluare a demonstrației valorii, modernității și vizionarismului unui poet, o reluare a principalelor argumente aduse pînă acum în acest sens, dar și o reparcurgere „pe cont propriu" a traiectoriei unui ciudat, singular destin literar, de la **poetul primitiv** la **marele rafinat**, în planul conștiinței literare ante și postbelice, de la **poetul fără vole** la o înaltă conștiință artistică, de la **simpla convenție** la actul artistic de o dramatică lucidități, de la anonimat la glorie, de la **orizonturile livrești** ale uceniciei la cele ale unei lumi abisale care e numai a lui Bacovia. Undeva, într-o altă notă, D. Dimitriu vorbește, pe drept cuvînt, de „sintagme care limitează sfera investigației poetice". Aș adăuga : mai ales a investigației critice. În consecință, autorul polemizează, explicit sau implicit, cu multe asemenea sintagme aparținînd unor critici de importanță și autoritate diferite : de la G. Călinescu la Adriana Mitescu. Delimitările sînt, atunci cînd e cazul, categorice, dar ele nu rămîn aproape niciodată în planul purelor afirmații și negații. Argumentarea se face, așa-zicînd, pe loc și, fapt semnificativ și profitabil pentru cititor, întotdeauna pe text, adică la obiect. Acest aspect mi se pare semnificativ. Căci trebuie să observăm — iar multe comentarii scrise sau vorbite prilejuite de centenarul Bacovia o atestă cu prisosință, — că opera celui ce a scris **Plumb** generează într-adevăr multe speculații și paradoxuri care nu toate se dovedesc atît de necesare și de fertile, nefiind cîtuși de puțin revelatoare în privința profunzimilor liricii bacoviene, deși sînt puse pe seama acestora.

D. Dimitriu urmează îndemnul lui Perpessicius, îndemn pe care și-l așază, de altfel, ca moto al cărții sale, și încearcă să coboare, reușind adeseori, în tunelul adînc al lirismului bacovian. În cele două mari capitole ale volumului — **Textul comun** și **Universul intermediar** — sînt surprinse din unghiuri multiple și formulate cu finețe și pregnanță, laitmotivele poeziei lui Bacovia, ipostazele personajului bacovian, elementele ce ilustrează unicitatea unei opere. Poetul este văzut în și **dincolo de simbolism**, precum și dincolo de aparențe înșelătoare, scos din raza unor inerții de viziune și, pe alocuri, „degajat" de unele dintre cliseele perpetuate de critica și istoria literară, de manuale și cursuri universitare. Rezultă un eseu de o remarcabilă densitate de idei, cu adevărat revelatoare, scris admirabil, și de o probitate ce merge dincolo de afirmații, adică la declararea pînă și a celor mai vagi sugestii aflate în interpretările anterioare de care criticul a luat cunoștință.

A treia carte a lui Daniel Dimitriu, eseu de referință în exegeza bacoviană, confirmă talentul și vocația unui critic, consacrîndu-l.

CONSTANTIN COROIU ■

Daniel Dimitriu — BACOVIA, Editura Junimea, 1981.

„Literatura română este patria mea"

(Urmare din pagina 15)

5. Nu am predilecții, cînd scriu cronici literare, deși nu neg că am, uneori, capricii ! Capriciile fiind o formă pasageră a subiectivității (oameni sîntem !), predilecțiile, în schimb, anulează statutul însuși al cronicii : care e unul de rutină și de egalitate a tratamentului. Și ce cronicar ar fi acela care ar proceda în virtutea unor afinități elective ? Imensă ar trebui să fie capacitatea lui de con-simțire.

Ei, da, tăcerea este cu adevărat un act de elocință critică ! Îmi place formula paradoxală pe care ați întrebuințat-o. Și încă unul foarte eficient. Voi fi și mai explicit, căci chestiunea e la ordinea zilei. Revista „Flacăra", voind mai demult să prezinte cititorilor cîteva opinii critice despre un roman de Ion Lăncrănjan și lovindu-se de refuzul unor critici i-a „denunțat" cititorilor ca pe niște inși care, prin tăcere, se abat de la o îndatorire a lor fundamentală. Revista a produs însă în acest fel, fără să-și dea seama probabil de la început, un singular și elocvent (sînt silit la acest joc de cuvinte) document : tăcerea criticilor condamnă fără drept de apel o carte pe care revista o susținea cu tărie. Împrejurarea s-a repetat cu *Fluviile* lui Paul Anghel : citiți lista de critici care au tăcut asupra romanului, alcătuită de Valeriu Cristea (într-un articol din „Cronica" de la Iași ce s-a aflat un timp și la „Flacăra", unde nu s-a găsit însă spațiu tipografic pentru el), comparați-o cu lista celor care au scris despre roman, și veți vedea ce elocventă e din nou tăcerea. Situații ca acestea merită o explicație spre a nu se părea că ofer un argument celor care acuză existența în critică a unor comploturi organizate ale tăcerii. Nu, nu, aceste „complotări", această „organizare" nu există decît în capul unor scriitori supărați pe critică. Mai întîi : niciodată critica în ansamblul ei n-a tăcut asupra unor cărți. Ar trebui, cînd facem astfel de acuzații, să ne referim la critici, nu la critică. În al doilea rînd : partialitatea, *parti-pris*-urile, atitudinile falacioase nu apar doar în negarea — fie și pe tăcute — a unor cărți, dar, cel puțin în egală măsură, în susținerea și lansarea lor. Amănunt „uitat" de cei care, socotind cutare roman istoric autohton comparabil cu *Război și pace*, s-au repezit să-i certe pe criticii care n-au înregistrat apariția capodoperei ca pe niște indivizi mînați de o oarbă și tendențioasă pornire contra autorului, a cărții lui și a culturii naționale în genere ! În al treilea rînd : tăcerea criticului e uneori necesară : se dovedește, vreau să spun, mai potrivită cu unele situații. Intrînd în dialog, faci plauzibilă, fie și în parte, poziția absurdă a celor cîțiva laudatori ; refuzîndu-le dialogul, ridicolul îl acoperă treptat ca o ploaie fină. Ceea ce s-a și întîmplat ! Trag nădejde că în curînd se va putea scrie cu seninătate despre *Fluviile*, fără să fim obligați să combatem (fie și numai implicit) ineptele propoziții necritice ale cronicarului. Și deoarece cu seninătatea criticului am început acest interviu : ea nu este exclusiv psihologică, este și, dacă-mi îngăduiți, istorică. Seninătatea criticului pretinde un cer senin în viața literară : pe timp înnorat ori furtunos, tragem săbiile polemicii din teacă.

6. Mă onorează compania, dar mi se pare că întrebarea denotă o prejudecată. Nu poți fi, în același timp, critic și criticofob, deși primul se hrănește cu literatură și al doilea cu critici ! Nu poți, pentru simplul motiv că în critică, spre deosebire de poezie sau proză, orice judecată nouă trece prin judecăți anterioare. Ca poet, poți ignora (ori disprețui) pe toți ceilalți poeți. Vorbesc în principiu. Prin natură, imaginația poeziei e discontinuă. Criticii sînt cei care observă la un moment dat că Barbu și Arghezi seamănă între ei, dar Barbu și Arghezi se detestau (cordial ori violent) și e discutabil dacă se citeau unul pe altul. Mi-a venit să zîmbesc cînd am citit, sub pana unui poet din generația noastră, o caldă declarație de simpatie pentru romanele unui prozator : bag mîna în foc că nici măcar nu le-a răsfoit. Nu e nici o nenorocire. Poeții și prozatorii pot să scrie și fără să (se) citească. Criticii, nu : înainte de a fi un scriitor, criticul e un cititor. Și nu doar de literatură propriu-zisă, dar și de critică. Domeniul lecturii critice este unul al continuității explicite. Fiecare critic trăiește prin toți criticii. Fiecare nouă carte de critică e îndatorată virtual tuturor cărților de critică existente. Aceasta nu înseamnă că mă întîlnesc în toate părerile sau că folosesc aceeași metodă cu criticii de ieri ori de azi. Și am dreptul să marchez deosebirile. N-am respins formula nimănui : nu poți respinge decît ceea ce ți se oferă, nu ceea ce aparține altuia. Am analizat aceste formule și le-am caracterizat din punctul meu de vedere : și oare nu caracterizarea e sensul criticii ? Vă bănuiesc, Ilie Purcaru, de o idee pe care am observat-o la mulți scriitori : de a lua orice *caracterizare* drept o *apreciere*. În logică, ele ar aparține unor tipuri diferite de judecată. Destui scriitori (și, vai, și critici) s-au supărat pe mine pentru unele caracterizări — ce erau pure constatări — crezîndu-le judecăți de valoare.

7. Nu înțeleg întrebarea : de vreme ce m-am ocupat de Sadoveanu și de Maiorescu (la care pot adăuga pe Odobescu, poezia română de la Bacovia la Emil Botta și romanul de la origini pînă în prezent), de unde deduceți că nu mă seduce istoria literară ? Din cele nouă cărți publicate, șase sînt de istorie literară și trei de eseuri ceva mai libere în alegerea subiectelor, dar din care o mare parte sînt tot de istorie literară. Comparația cu ocheanul e sugestivă, dar inexactă. Lucrurile sînt mult mai simple : afirmația mea trebuie înțeleasă ca o combatere implicită a ipocriziei istorisite ; noi nu putem, chiar dacă am vrea, să citim literatura trecutului altfel decît prin prisma prezentului. Nu-l poți citi azi pe Heliade Rădulescu sau pe Alecsandri făcînd abstracție că i-ai citit pe Arghezi și Stelaru. *Omnia mea mecum porto.*

8. M-am pronunțat contra a două categorii de motivații aduse ca argumente în teza lui Edgar Papu. Întîi, contra ideii ca atare de prioritate în materie de artă, unde nu există inventatori, ci numai creatori. Felul în care problema întîietății unei idei se pune în știință și tehnică e cu totul altul decît în literatură. Poți inventa un procedeu de fabricație în chimie ori în metalurgie, poți descoperi și rezolva o teoremă în geometrie care să-ți poarte numele : dar ce procedeu literar a purtat vreodată numele scriitorului care i-a folosit primul ? Și ce mare merit a avut Dujardin că a folosit, înaintea tuturor prozatorilor, cum se pretinde, monologul interior, sau Kahn (dacă nu greșesc), că a folosit întîiul versul liber ? În istoria literaturii, pionierilor li se rezervă de obicei subsolurile. A doua categorie de motivații derivă de aici : nu e important, cred eu, să susținem, uneori forțînd nota pînă la ridicol, că am fost primii, deși ignorați ca atare, în cutare și cutare chestiune literară, ci că am fost cu adevărat creatori. Ce folos am avea din atîtea inițiative protocronice — unele reale, altele fanteziste — dacă n-am putea arăta lumii că am creat monumente veritabile ? Din acest unghi, eu consider că e mult mai important că avem în *Țiganiada* lui Budai Deleanu o operă absolut extraordinară, chiar dacă scrisă cînd în Europa nu se mai scriau poeme de această factură și pe deasupra tipărită cu o întîrziere de mai bine de o jumătate de veac, decît dacă un român ar fi scris, înaintea lui Milton, Tasso și a celorlalți, o încercare similară, dar naivă și rudimentară, menită să îmbogățească, azi, inventarele protocroniștilor. Orgoliul nostru artistic n-ar trebui să constea în a fi primii, ci în a fi mari.

9. Nu-mi place chiar climatul literar.

10. Să fie stopate atacurile la persoană. Să fie respectată legea presei. Să fie siliți toți scriitorii și toți factorii de răspundere din cultură să intre în legalitate (și, oricît de greu le-ar veni unora, să rămînă acolo un timp cît mai îndelungat). Să înceteze monopolul personal asupra unor publicații. Să se aplice aceeași unitate de măsură tuturor. Să nu mai fie disprețuit cuvîntul critică. Să crească numărul de reviste și tirajul cărților. Și așa mai departe.

11. Cred în trecutul, prezentul și viitorul literaturii române.

Cred în norocul ei, dar, mai ales, în forța ei de a înfrunta orice urgie.

Cred în capacitatea ei de a rămîne întreagă.

Cred în eternitatea ei.

Literatura română este patria mea. Critic fiind, sînt un cetățean al literaturii pe care o voi sluji cît voi trăi. Meseria mea e patriotismul.

În încheiere, mulțumindu-i pentru bunăvoință, nu putem decît să-l felicităm pe Nicolae Manolescu pentru norocul de a putea spune : literatura română este patria mea...

Colindele păcii în județele Bacău, Vrancea, Galați, Tulcea, Buzău

La ora cînd aceste rînduri au fost încredințate tiparului, Cenaclul Flacăra, după un drum ce a însumat mai mult de 4 000 de kilometri, și-a încheiat turneul întreprins prin țară. A fost un maraton al muzicii tinere și poeziei, al trăirii artistice, al exprimării libere și, în esență, al triumfului dragostei pentru oameni, pentru frumos. Și prin intermediul cuvîntului scris — la rîndu-i, cu puteri restrînse — iubitorii acestui fenomen vor afla despre întîmplările literar-artistice ale cenaclului, despre care un spectator, domnul Cornel van Kampen din Gorssel, un olandez, un om umblat prin lume — cum se spune pe la noi — ne relata fără ocol, la Satu Mare, că sînt unice în lume.

Și iarăși, din păcate, nu putem să nu ne exprimăm regretul că Radioteleviziunea, importantă instituție însărcinată și cu răspîndirea culturii, nu a fost prezentă la aceste manifestări. Cu mijloacele pe care le avem la îndemînă vom încerca, deci, să redăm cît mai fidel întîlnirile cu publicul din Bacău, Focșani, Rîmnicu Sărat, Buzău și București, mulțumind și pe această cale organizațiilor de partid și de tineret din toate aceste locuri pentru sprijinul efectiv pe care ni l-au acordat.

La Bacău, printre prieteni minunați

Dacă în orașul lui Bacovia, Cenaclul Flacăra a început miercuri 28 octombrie și s-a încheiat joi 29 octombrie, faptul nu a fost întîmplător. Receptivitatea publicului, entuziasmul său au determinat pur și simplu pe scenă o reală stare de emoție creatoare, membrii cenaclului încercînd parcă a se depăși pe ei înșiși. Cîntecele lor, poeziile au dobîndit rezonanțe nebănuite, într-o competiție de valoare ce nu avea să desemneze nici învingători și nici învinși. Cîștigătorii ei se aflau atît în sală, cît și pe scenă, în cele mai multe dintre momentele spectacolului cîntînd împreună colinde, cîntece aparținînd trecutului nostru istoric și de luptă, creații recente a căror vigoare a făcut să vibreze sute de constiințe, creații aparținînd unui popor care a știut să-și apere permanent demnitatea și libertatea în ciuda tuturor vicisitudinilor abătute asupra ființei sale. În acea seară, într-o discuție purtată cu un spectator venit în culise pentru a-i felicita pe acești „băieți" minunați care sînt cei din cenaclu, am aflat că venind la spectacol, se așteptase să asculte coruri, imnuri, cîntece din „folclorul" contemporan. Și mare i-a fost surpriza, constatînd că lucrurile nu stau chiar așa. România poate fi omagiată și cu chitarele în mîini, pentru că fiecare este liber să-și cînte iubirea de patrie așa cum o dorește, cum o simte, fără ca să-i impună cineva un mod anume de a și-o exprima. Unora, a căror putere de înțelegere este limitată, le mai poate trece prin minte ideea de cenzură. Dar oare cu ce s-ar greși dacă iubirea de neam ar fi depănată pe melodia unui colind, care în urmă cu ani nu putea fi cîntat? Să nu uităm că un cîntec ca „Tricolorul", atît de frumos, atît de apropiat nouă, tuturor, pe care nu l-am putut asculta ani în șir, a devenit Imnul României! Și, asta, pentru că știm să ne prețuim așa cum se cuvine, fără prefăcătorii, valorile create de toți oamenii acestor locuri, învățînd de la Primul Bărbat al Țării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, prețuim în egală măsură cîntecele lumii, în ideea că arta nu ține și nici nu trebuie să țină cont de granițe, că aparține tuturor celor buni.

Tot la Bacău am regăsit un om valoros, care, în 1973, a fost între întemeietorii grupului folk numit „Flacăra folk '73". Numele său este Gil Ioniță și din acea seară de 28 octombrie a fost alăturat definitiv — după succesul repurtat — celorlalte aflate deja pe lista membrilor cenaclului. La Bacău, toți oamenii, începînd cu activiști de partid și de tineret, au dăruit inima lor ca pe o melodie cenaclului. Cum a fost primit mesajul cenaclului de ei toți? Sperăm că la fel de curat.

4500 de spectatori scandează, aplaudă, dansează !...

A doua zi, cînd am ajuns la Galați, aveam impresia că atunci, spre finalul turneului, oboseala acumulată pe parcursul lungului drum străbătut de cei din cenaclu se va repercuta și asupra modului de desfășurare a spectacolului. Dar nu a fost să fie așa pentru că primul contact cu iubitorii muzicii tinere și ai poeziei, aflați în Sala sporturilor, a fost extraordinar. Încercați să vă imaginați o sală imensă, devenită într-atît de neîncăpătoare încît sute (da, este corect scris sute) de tineri se așezaseră direct pe parchet. Și toți aplaudau și scandau la momentele potrivite. În priviri îți se citea entuziasmul, nerăbdarea de a-și asculta oaspeții. Și atunci, uralele lor au fost dominate de glasul lui Victor Socaciu, care, uitînd de oboseală a început să cînte. La Galați unde s-a și închegat cu 18 luni în urmă, șlagărul său compus pe versurile poetului Adrian Păunescu — „Cîntec pentru Charlie Chaplin". A fost un moment de mare frumusețe, care, pînă după miezul nopții s-a repetat de zeci de ori, în locul lui Socaciu aflîndu-se însă Maria Nagy, Horia Stoicanu, Constantin Dragomir, Mihaela Popescu, noul venit în cenaclu Gil Ioniță, Ștefan Hruscă, Gil Dobrică, Ivanitchi, Camelia și Lorin Stănescu (grupul Folk T), Árpád Domokoș, Ducu Bertzi, Ileana Calinovici, grupul „Doi și jumătate", Mircea Vintilă, actorul Mihail Stan. Da, Mihail Stan, acest foarte înzestrat actor al Teatrului Giulești, nu numai că a recitat, dar a și cîntat și a dansat, transformînd parodia lui Marin Sorescu „O samă de textieri". Într-un regal al spectacolului. Și din nou, un moment de vîrf al acestei seri a fost recitalul lui Vasile Seicaru, gălățean convins, interpret și compozitor de un talent aparte. La sugestia conducătorului cenaclului — poetul Adrian Păunescu — s-a cîntat din mii de inimi „La mulți ani, cu sănătate!" pentru publicul gălățean, în spiritul recunoștinței firești față de cei între care s-a afirmat și trăiește acest talentat artist tînăr. În aceeași atmosferă entuziastă s-a derulat și recitalul lui Gil Dobrică. Oricum, lui Gil Dobrică nu i se poate reproșa nimic, în afara faptului că... se bucură pretutindeni de un mare succes de public! De asemenea, nu putem trece cu vederea nici preocuparea lui permanentă de a-și îmbogăți repertoriul, preocupare ce poate fi remarcată și la majoritatea celor din cenaclu. La Galați am asistat la un mare spectacol. Un spectacol pe măsura inimilor fierbinți ale oamenilor veniți în marea Sală a sporturilor.

Revedere cu iubitorii muzicii și poeziei la Tulcea

Vineri 30 octombrie, la Tulcea era o zi însorită. Printre membrii cenaclului domnea bune dispoziții, se pregăteau cîntece noi. Reîntîlnirea cu publicul tulcean s-a produs sub același semn al bucuriei de a ne avea ca oaspeți. Debutul l-a făcut, de această dată, Ștefan Hruscă, acest învățător maramureșan care a adus cu el tocmai din cealaltă parte a țării colinde de o frumusețe neasemuită. Fără îndoială, aceia care le-au ascultat atunci pentru prima dată, nu le vor uita multă vreme, sau poate niciodată.

Nu puține au fost clipele cînd întreaga asistență, ridicîndu-se să aplaudînd, cînta. Cînta împreună cu Ducu Bertzi, cu Gil Ioniță, cu Victor Socaciu cu Seicaru, sau Vintilă. Au sosit și grupurile „Accent", binecunoscut tulcenilor și „Canon" din Hunedoara, acesta din urmă fiin[illegible] tinuare prezent pe parcursul [illegible]. Am asistat și cu prilejul ace[illegible] momente emoționante, cînd vec[illegible] „Nu uita că ești român", des[illegible] Adrian Păunescu în comuna B[illegible] și redat cu generozitate oame[illegible] ce nu mai fusese cîntat de 40 de ani, a răsunat departe în acea sală întesată de lume.

Flori de toamnă la Rîmnicu Sărat

Duminică, 1 noiembrie, Cenaclul Flacăra a fost la Rîmnicu Sărat. Membrii cenaclului au fost întîmpinați de către organizatori, chiar la marginea județului, și conduși pînă la casa de cultură unde avea loc manifestarea. Și fiindcă era o zi de toamnă blîndă și caldă ca o mîngîiere de mamă, florile anotimpului și-au continuat drumul colorat și plin de măreție, din grădini, pînă pe scenă.

Așa de caldă a fost primirea cenaclului la Rîmnicu Sărat că la un moment dat spectacolul risca să se întrerupă. De ce? Din simplul fapt că tensiunea la rețea era de aproape 300 de volți. Dar în urma unor telefoane date la Buzău și Ploiești tensiunea în rețea a fost restabilită. Au fost prezenți în cenaclu toți cei care au făcut turneul, mai puțin grupul **Doi și jumătate** care a fost chemat pentru cîteva zile acasă. În schimb a fost prezent caricaturistul Mihai Pînzaru-Pim care a sosit noaptea tîrziu la Focșani. Penița caricaturistului a înlocuit parțial obiectivul aparatului de fotografiat. În cenaclu este prezentată în fața spectatorilor piesa interpretată de Victor Socaciu „S.O.S. — condiția umană". Cîntecul a fost scris, cu un an în urmă, la Buzău și prezentat pe postul național de televiziune în încheierea emisiunii județului. Sîntem convinși că dacă n-ar fi avut un spectacol programat seara, la Rîmnicu Sărat s-ar fi cîntat o duminică întreagă. Și fiindcă sîntem la sfîrșitul unui turneu care a măsurat aproape 4 000 de kilometri, cîteva cuvinte de mulțumire trebuie adresate și tovarășului Koncz Geza, instructor la secția de propagandă a C.C. al U.T.C., care în toate aceste zile, dormind cîteva ore pe noapte, a muncit încercînd cu inevitabilele probleme de organizare pînă la căratul statiilor din autocar pe scenă. Este minunat cînd în activitatea pe care o desfășori te poți baza pe asemenea oameni. Oameni cărora nu le e rușine să muncească.

Cîntînd, la Buzău, cu gîndul la țară

Dacă vom aminti că în frumoasa sală a Casei de cultură din Buzău — cu o capacitate de 530 de locuri, pe care ospitalierele noastre gazde ne-au pus-o la dispoziție — s-au aflat mai bine de 800 de spectatori, vă veți imagina cu ușurință cît de arzătoare poate fi dorința oamenilor de a se reîntîlni cu Cenaclul Flacăra.

Exuberanța, buna dispoziție și-au făcut remarcate din primele clipe, iar o surpriză dintre cele mai plăcute, un moment emoționant în același timp, a fost participarea la acest din urmă spectacol al turneului, a unui talentat buzoian, profesorul George Nicolescu de la școala specială de nevăzători. Nu îl mai ascultasem de ani de zile, el neavînd decît cîteva înregistrări la Radio — și ele uitate — și nici posibilitatea afirmării depline pe o scenă, probabil, din pricina handicapului pe care viața i l-a hărăzit. Și fără alte amănunte, prezența sa în acea seară a fost realmente un punct de referință pentru ceea ce se poate numi succes. Cu inima mereu deschisă față de tot ceea ce este valoros, poetul Adrian Păunescu și membrii cenaclului au hotărît chiar în acea seară și chiar pe acea scenă înscrierea definitivă pe lista membrilor cenaclului a acestui nou nume.

La Buzău, într-o atmosferă excepțională, în fața unui public deosebit de receptiv, am asistat, de asemenea, la o manifestare de un înalt profesionalism, pe care nici noi și nici buzoienii nu o vom putea uita prea curînd. Au fost prezentate cîntece în limbile greacă, maghiară, engleză, română. Repertoriul, extrem de variat, a adus și de această dată în prim plan cîntece vechi și noi, cîntece închinate țării și harnicilor săi oameni.

Un scurt bilanț care nu cuprinde și eficiența artistică

(Așteptăm în acest scop scrisorile dumneavoastră)

— **Actorul Mihail Stan a recitat din :** Ioan Alexandru, Emil Botta, Ștefan Augustin Doinaș, Geo Dumitrescu, Eugen Jebeleanu, Ion Gheorghe, Teodor Pică, Dumitru Popescu, Victor Sivetidis, Marin Sorescu, Constant Tonegaru, Romulus Vulpescu.

— **S-a cîntat pe versuri de :** Tudor Arghezi, Valeriu Armeanu, Horia Bădescu, George Bacovia, Constanța Buzea, George Coșbuc, Daniela Crăsnaru, George Damian, Mihu Dragomir, Eugen Evu, Elena Farago, Octavian Goga, Ovidiu Genaru, St. O. Iosif, Nicolae Labiș, Mihai Leoveanu, Ion Nicolescu, Anton Pann, Adrian Păunescu, Doina Sălăjan, Aurel Șorobetea, Radu Stanca, Horia Stoicanu, Nichita Stănescu, Nicolae Tăutu, Paul Tutungiu, Dorin Liviu Zaharia, Ion Zubașcu, Dan Verona și versuri populare.

— **Ore de spectacol :** aproximativ 150

— **Număr de spectatori :** aproximativ 33 000

— **Kilometri parcurși :** aproximativ 4 000

— **Ore de drum :** aproximativ 70 (aproape 3 zile și 3 nopți)

— **Nume noi în cenaclu :** Ștefan Hruscă, Vasile Mircă, George Nicolescu, grupurile „Accent" și „Orizont".

— **Reveniri în cenaclu :** Mihaela Popescu, Gil Ioniță, Horia Stoicanu.

Focșănenii s-au alăturat cu bucurie colindelor păcii

În ultima seară a lunii octombrie, Cenaclul Flacăra se afla la Focșani, în sala Casei de cultură. Iar primul cîntec, un cîntec meditativ, răscolitor, a fost... „Miorița". Puține sînt cuvintele ce ar putea [illegible] cu fidelitate atmosfera acelei se[illegible] conducătorul cenaclului — po[illegible] Păunescu — a reușit să o trans[illegible] pledoarie pentru pace, demons[illegible] gumentele culturii pot avea or[illegible] clență nebănuită. Referindu-se pentru dezarmare și pace al Democrației și Unității Socialiste, adoptat în urmă cu o zi la București din inițiativa președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu mijloacele pe care Cenaclul Flacăra le are la îndemînă, poetul Adrian Păunescu a inițiat o vibrantă manifestare menită să-și aducă modesta contribuție la cauza dezarmării și păcii, intitulată „Colindele păcii". Lumea — spunea Adrian Păunescu — nu e în subordinea miniștrilor de război, lumea nu e subalterna tanchiștilor, lumea nu este exercițiul de precizie al rachetelor. România, președintele Nicolae Ceaușescu, de la tribuna celor mai înalte foruri internaționale au atras atenția în repetate rînduri asupra pericolului pe care înarmarea îl reprezintă pentru pacea întregii lumi. Este cazul ca toți oamenii lumii să înțeleagă și să ia atitudine, să preîntîmpine pericolul care poate apărea din pricina lipsei de interes față de gravele probleme actuale. Dorim cu înflăcărare să realizăm un moment unitar numit „Colindele păcii", care va reuni cîteva dintre cîntecele deja existente în repertoriul membrilor cenaclului nostru, cîntece pentru mai bine, pentru pacea întregii planete.

S-au făcut auzite atunci, ca un apel, versurile poeziei „Cîntec de război". Ca într-un adevărat convoi al păcii, al gîndului curat pentru oameni, cei din cenaclu s-au perindat în fața publicului, aducînd în prim plan argumentele păcii. Și au cîntat parcă mai frumos decît în orice seară. Iată și cîteva dintre aceste cîntece : „Nu cred că lumea se împarte la trei" — Mihaela Popescu ; „Florile dalbe" — Ștefan Hruscă ; „Argumente pentru pace" — grupul hunedorean Canon ; „Amiaza" — Adrian Ivanițchi ; „Rugăciune" — Nicu Alifantis ; „Către minus infinit" — Victor Socaciu.

CONSTANTIN BALACCIU ■
SORIN POSTOLACHE ■

Fair-play în artă : George Nicolescu și Gil Dobrică

MANIFEST PENTRU

Aproape am ajuns să ne mîndrim
Că mai rapid în acest veac se moare,
Că noi ne-mbolnăvim și suferim
De boala bolilor fără scăpare.

Stupizi actori ai tragicului rol,
Mai și avem puterea inumană
De a vorbi despre această rană
Ce va lăsa pămîntul sterp și gol.

Noi sîntem fiii veacului bolnav,
Noi sîntem canceroșii de elită,
Nu ne mai vindecăm cu nici un praf,
Bieți lovi pe o planetă părăsită.

Și mai avem și straniul obicei
De-a spune și în piept a ne și bate
Că boala ne-a făcut averea ei
Vînzînd înstrăinata sănătate.

Și, chiar acum, cînd eu, acesta, scriu
Cînd vă vorbesc, plîngînd, la fiecare,
Pentru un om sub cer e prea tîrziu,
Un om, măcar, ireversibil moare.

Oameni politici, încă sănătoși,
Bărbați puternici, situați la cîrmă,
Priviți acest pămînt de canceroși,
Uitați-vă voi înșivă în urmă.

De nu cumva sînteți și voi pîndiți,
Și de sfîrșitul nu vă e departe,
De nu v-a pus în drum, ca să-i stîrniți
Ogarii de cenușă, muma-moarte.

Și dacă vă convingeți că-i real
Că omul hăituit de moarte este,
Că zmeul lumii cade de pe cal,
Străpuns ca de leucemii celeste,

Dacă nevasta unuia stă sub
Puterea bolii mari ca într-o cușcă,
Dacă e cancer în al lumii trup
Și-n nervii ei miros de praf de pușcă,

De ce luptați cu armele de foc
Și ați dus moartea la perfecțiune,
De ce nu puneți banii la un loc,
Pentru aflarea leacurilor bune ?

Ca nu atît un ne-nsemnat cîștig
Al vreunui doctor să ne enerveze,
Ci banii dați pe moarte și pe frig,
Să pună omenirea-n paranteze.

Nu-i numărați ilustrului chirurg
Banii luați pe grave operații,
De nu vedeți și banii care curg
Ca să distrugă neamuri, rase, nații !

Lideri ai lumii, bunii noștri frați,
Noi v-am cedat și ranguri și proporții,
Dar nu putem continua, stopați
Această competiție a morții.

Nu mai dați banii noștri pe aeant,
Chivernisim benzină și lumină,
Dar nu mai tot hrăniți acest gigant
Care-n speranța scrumului suspină.

Mătușa mea face economii
La gaz, lumină și ades la carne,
Fără a înțelege și a ști
Că-n spate omenirea-i pune coarne.

Degebea sînt chemați marii sămani
Cureaua să o strîngă cu credință,
Cînd voi zvîrliți, fără vreo trebuință,
Sudoarea lor și-a sutelor de ani.

Ne mor părinți de cancer și ne mor
Copii și frați, și cunoscuți și rude,
Nimic n-amînă ora morții lor,
Urechea cerului nu-i mai aude.

Am merita și noi să mai trăim,
Dați banii noștri pentru sănătate,
Că astăzi am ajuns să ne mîndrim
Cu boala noastră, prima între toate.

Vrem viață pentru cei ce l-am născut,
Vrem viață pentru noi, aflați în viață,
Că moartea chiar în noi lucrează mut,
Acum, cînd noi vorbim despre viață.

Vrem să trăim, putem să dăm și sperț
Pentru măcar un an de sănătate,
Opriți, vă implorăm, acest comerț
De moarte și de tot ce nu se poate.

Oameni politici, bunii noștri frați,
Noi v-am cedat și ranguri și proporții
Dar nu putem continua, stopați
Această competiție a morții.

ADRIAN PĂUNESCU

„Să acționăm pentru instaurarea unui climat în care toate popoarele să se poată dezvolta liber și suveran, la adăpost de orice amestec sau agresiune din afară !"

Ștefan Hrușcă

IMN VIZIONAR

VERSURI : DAN VERONA
MUZICA : ȘTEFAN HRUȘCĂ

Înfloresc în cale-ți tell mamă dulce
România
Și zăpezile mai rare tot acoperă-o cîmpie,
Tot mai cîntă într-un munte noaptea
o privighetoare,
Grîul tot va bate-n galben cît deasupra
este soare.
Am simțit de-atîtea veacuri ce-i iubirea
de moșie
Ce înseamnă să ari singur pe furtună
o cîmpie.
Am simțit și bucuria de-a fi Țara
Românească
Sprijiniți de Marea Neagră ca de-o
Poartă-împărătească.

Ne-am simțit la noi acasă în priveliștea
solară
Cu mirosul sfînt de pîine, aurind rotunda
țară
Ne-am simțit la noi acasă între Dunăre
și mare
Ori în munți suind cu turma de albine
și mioare
N-am dorit decît pe masă aburind rotunda
pîine
N-am dorit decît să fie apa limpede-n
fîntîne
N-am dorit decît lumina să vegheze
cu tărie
Somnul pruncilor în leagăn și-al
semințelor în glie.

În rotunda noastră țară noi sîntem ca o
cetate
Peste care nu va trece cel ce-n dușmănie
bate
În rotunda noastră țară însemnat de veac
o ramul
Să vegheze acoperișul, unde stă la cină
neamul.
Noi sîntem la noi acasă, noi ne știm
și dor și nume
Unde stau Carpații teferi stăm și noi din
veac în lume.
Astfel ne purtăm veșmîntul de filință
românească
Sprijiniți de Marea Neagră ca de-o
Poartă-împărătească.

„În interesul păcii și liniștii pe planeta noastră, să ne ridicăm cu toată energia împotriva politicii de continuare a înarmărilor !"

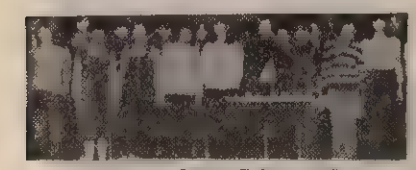

Corul „Voces Primavera"

DREPTUL LA VIAȚĂ

VERSURI : ADRIAN PĂUNESCU
MUZICA : VICTOR SOCACIU

La conjurația sfîntă-a candorii
La insurecția păcii vă chem
Nu sîntem niște păpuși provizorii
Pacea e dreptul nostru suprem.

Refren :

Copilărie cîntă și cere
Dreptul la viață, dreptul cel sfînt,
Fii cea mai dulce superputere
Și stăpînește întregul pămînt.

Fragede inimi, tinere piepturi,
Fie pămîntul desenul naiv,
Copilărie, intră-ți în drepturi,
Fii chipul nostru definitiv.

Vrednic așează sub semnul urgenței
Zestrea pămîntului, verbul a fi,
Cheamă-ți cu dragoste toți insurgenții,
Toți minunații lumii copii.

Pacea a treia, cea mondială,
Să înflorească la plus infinit,
Scoală-te, lume bătrînă, din boală,
Este de muncă și de trăit.

„Pornind de la situația deosebit de gravă creată în Europa, ca urmare a acumulării în această parte a lumii a unui uriaș arsenal de arme de distrugere în masă — să cerem cu toată energia oprirea amplasării și desfășurării pe continent a rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune și trecerea neîntîrziată la tratative concrete în acest scop !"

Nicu Alifantis

RUGĂCIUNE

VERSURI : EUGEN JEBELEANU
MUZICA : NICU ALIFANTIS

Tatăl nostru carele ești în ceruri
Coboară de ești pe pămînt
Și alungă viforul morții
Și fă din căști pălării
Și mingile fețele morților
Păstrîndu-i la viață pe vii
Și stai printre noi de ne ești tată
Din sîngele scurs făcînd vin
Și fă din oricare armată
Alaiuri civile
Amin !

„Să spunem un NU hotărît bombei cu neutroni ! Să ne ridicăm cu fermitate pentru scoaterea în afara țegii a tuturor armelor de distrugere în masă !"

Adrian Ivanițchi

AMIAZA

VERSURI : AUREL ȘOROBETEA
MUZICA : ADRIAN IVANIȚCHI

În cimitir paște un cal
Peste primul război mondial
Și al doilea război mondial
Se apără de soare
Se freacă de pruni
Și pășește arar
Peste primul război mondial
Și al doilea război mondial

Refren :

Pling melodios doamnele cu voal
Bărbații din primul
Și fii din al doilea
Mondial

Da șirurile de pietre s-au ros
Inscripțiile se bilbîie
Vai, soldații aceștia nimic nu îau în serios
Se uită la femei peste îngrădituri
În învălmășeala civilă
De sub mesteacăn, cerule,
Cum privește spre ei
O albă copilă.
O, liniște și cită pace
Crește aici limpede
Vremea oprită-n răstoace
În cimitir paște un cal
Peste primul război mondial
Și al doilea război mondial
(Peste ultimul, ultim să fie,
Război mondial)

„Să acționăm hotărît, împreună cu toate popoarele, cu toate conștiințele lucide de pe continent, pentru a evita ca Europa să fie nimicită în cadrul unei conflagrații nucleare !"

Victor Socaciu

FLORILE UNDE-AU PLECAT

din repertoriul cîntărețel americane
JOAN BAEZ
TRADUCEREA VERSURILOR :
ADRIAN PĂUNESCU

Florile unde-au plecat,
pe unde sînt ?
Florile unde-au plecat
de nu știu cînd ?
Florile unde-au plecat ?
Pe la fete au plecat.

Refren :

Să învățăm ceva
Din tot ce va urma

Fetele unde-au plecat,
pe unde sînt ?
Fetele pe unde sînt,
de nu știu cînd ?
Fetele unde-au plecat ?
Pe la cîte un băiat.

Tinerii unde-au plecat,
pe unde sînt ?
Tinerii unde-au plecat,
de nu știu cînd ?
Tinerii unde-au plecat ?
Ca soldați s-au înrolat.

Dar soldații unde sînt,
pe unde sînt ?
Dar soldații unde sînt,
de nu știu cînd ?
Dar soldații unde sînt ?
Fiecare-n-tr-un mormînt.

Unde sînt mormintele,
pe unde sînt ?
Unde sînt mormintele,
de nu știu cînd ?
Unde sînt mormintele ?
Pleacă-n sus cu florile...
Florile unde-au plecat...

„Să ne pronunțăm cu toată energia pentru ca actuala reuniune de la Madrid să stabilească convocarea unei conferințe consacrate întăririi încrederii și dezarmării în Europa !"

ARGUMENTE PENTRU PACE

VERSURI : EUGEN EVU
MUZICA : IOAN EVU

N-alungați din păsări cerul
Cu vreun revolver
dați la retopit tot fierul
din tunuri de fier !
E prea grea lumea de arme
și de ochi de lup,
dincolo de-aceste larme
aripi se mai rup...

Refren :

Cad flăminzii lumii
stelele privind,
mai există moarte
viață secerînd...
Nu mai vrem iar moarte
cruci peste pămînt,
jertfele deșarte
căci destule sînt.
Oamenii-s născuți de oameni,
Florile de flori,
dacă rău prin lume semeni
recoltezi ocări...
Nu mai vrem minciuna
vieții de apoi,
vrem să-ntindem mîna
vremurilor noi.
Vrem lumina vieții
s-o purtăm în mîini,
nu iubim profeții
noilor stăpîni...
Nu mai vrem războiul roșu,
bombe și calvar
viață vine, viață trece
și se naște iar.
Dar rămîne visul
unic pe pămînt,
viața-i paradisul,
altele nu sînt !

„Să acționăm ferm pentru un echilibru militar care să nu pună în pericol securitatea și pacea nici unei țări și care să fie realizat nu pe seama sporirii înarmărilor, ci prin diminuarea și reducerea lor treptată !"

CRIZA DE FOND

VERSURI : ADRIAN PĂUNESCU
MUZICA : ADRIAN IVANIȚCHI

Ni s-ar mai face sete, ne-am lăcomi s-o
bem
Dar apele planetei plutesc ca-ntr-un
blestem
Industrii numeroase în ele s-au scurs
Ca mădula prin oase pe tulburele curs.

Refren :

Criza de fond a venit
Și nu s-a mai sfîrșit
A fost petrolul scumpit
Și pîinea s-a-negrit
Și timpiele ni s-au albit
Vulcanii s-au urnit
Și au trăsnit la infinit.
Din două-n două ore sînt crize de giganți
Și gamele minore se țin de muzicanți
Tristețe cît cuprinde, Bacovia e-n cer
Se mai aud colinde pe-un portativ de fier

Gioconda pe bancnote stă bine, are stil
Cînd este Don Quijote contabil la azil,
Sînt fel de fel de crize, și-al libertății mod
În zone interzise dă cel mai dulce rod.

Sînt crize sus de îngeri și-n brazde de
fosfați
Femeile fac plîngeri e lipsă de bărbați.
Golgota cine-o suie cu rezervorul gol
Isus bătut în cuie, pe-o cruce de petrol.

Vai, fierbe telefonul pe godinul zevzec
Sînt convorbiri la O.N.U. și prețuri la
O.P.E.C.
Dar cea mai gravă criză ce s-ar
putea-ntîmpla
E scorul de remiză pămînt juma-juma.

„Să impunem să se treacă cu toată hotărîrea la înghețarea cheltuielilor militare la

SĂNĂTATEA PĂMÎNTULUI

nivelul anului 1981 și la reducerea treptată, în următorii ani, a bugetelor militare cu cel puțin 10 la sută pînă în 1985".

Vasile Șeicaru

MEMENTO

VERSURI : DOINA SĂLĂJAN
MUZICA : VASILE ȘEICARU

De ce ?
Se moare brusc, se moare-ncet, se moare
De boli, de bătrînețe
Din eroare.
De ce ?
De glonț, de șiș, incendii și seisme
Sub roți de tren
Sub lovituri de cizme
De ce ?
Se moare-n apă, pe uscat, în aer
Eroic, pueril, c-un ultim vaer
De ce ?
Se moare-n chinuri, ori în somn se moare
Senin, inconștient
Cu disperare.
De ce ?
Putem privi prin lacrimi dulcea față
A morții noastre
Flacără și gheață.
De ce ?
Putem răzbi, cît umăr lîngă umăr
Rămînem strînși
Chiar de-am scăzut în număr.
De ce ?
Acest pămînt, această vale largă
Ne este leagăn bun
Și ne e targă.
Noi
Noi prin lumina inimii și-a minții
Îi sîntem totuși pe vecii stăpînii.

Refren :

Iubiții mei, am murmurat cuvinte
Ce nu alină, doar ne-aduc aminte.

„Să impunem încetarea oricărei demonstrații de forță, a manevrelor militare la granițele altor state, a manevrelor de mare anvergură, a oricăror acțiuni ce pot genera tensiune și neîncredere între state !"

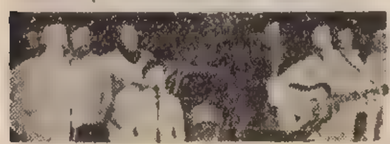

Grupul „2 și 1/2"

OSTAȘII LUMINII COLINDA

VERSURI : ELENA FARAGO
MUZICA : COSTEL POPA

Larg deschideți poarta sufletelor toate
N-am venit să cerem și-am venit să dăm
Dalbe și iar dalbe flori adevărate
Dalbe și iar dalbe florile de măr.

Dincolo de munții vieții și-ai himerei
Le-am cules azi-noapte florile de măr,
Le-am cules din munții unde veșnic merii
Roditori de aur cresc într-adevăr.
Florile pe care le-am cules azi-noapte
Vor rodi în brazda sufletelor toate.
Merele de aur, merele visate
De colindătorii veacurilor toate.

Refren :

Dalbe și iar dalbe flori adevărate
Dalbe și iar dalbe florile de măr.

„Să cerem în modul cel mai ferm ca minunatele cuceriri ale geniului uman, ale științei și tehnicii moderne să fie puse exclusiv în slujba păcii și progresului — și nu a distrugerii și a războiului !"

Ion Zubașcu

LUMEA DE MÎINE

VERSURI : ION ZUBAȘCU
CÎNTEC POPULAR

Lume, lume și iar lume
Nu știu cine ți-a pus nume
Că numele tău cel bun
A ajuns gură de tun

Să cînte toată lumea !

Refren : Ei hai, tot așa
Ei hai, tot așa
Pînă se poate cînta !
Ei hai, chiar așa
Mai frumoasă-i viața !

Pentru arme și armată
Noi muncim fără de plată,
Nu vrem tancuri și rachete,
Vrem la tratament bilete !

Avem casă și mașină
Și doi ari de grădină
Vrem cantine și spitale,
Nu vrem arme nucleare

Din armele nucleare
Faceți mai bine chitare,
Cînd răsare soarele
Să cînte popoarele !

Lumea asta aiurită
Stă pe-un tron de dinamită,
Nu se naște un copil
Fără-o tonă de trotil

Cînd vorbim despre piață,
Nu vrem arme ci verdeață,
Cînd vorbim despre făină,
Nu vrem nitroglicerină !

De-o fi una, de-o fi alta,
Ce e scris și pentru noi,
Bucuroși le-om duce toate
Dar vrem pace nu război !

De-o fi alta, de-o fi una
Noi sîntem dintotdeauna,
Noi am fost și noi vom fi,
Pin'la capătul lumii !

Lume, lume și iar lume
Noi cu toții-ți punem nume,
Noi am fost și noi vom fi
Pin'la capătul lumii !

„Să conlucrăm strîns pentru a determina pe promotorii înarmărilor să renunțe la pozițiile lor periculoase, să pună capăt cu desăvîrșire politicii de înarmări, folosirii forței și amenințării cu forța, astfel ca toate problemele litigioase să fie soluționate numai și numai prin tratative, pe cale pașnică !"

Gil Ioniță

LĂSAȚI-MĂ SĂ MERG PE BICICLETĂ

VERSURI ȘI MUZICA : GIL IONIȚĂ

Aveți reminiscențe, sau nu aveți idei
De construiți autostrăzi prin nori cioplite
Și cumpărați gogoși muiate-n ciel
Și v-amețiți cu ploaia din cuvinte

Se trîmbițează vești senzaționale
Din timp am rupt fila cu 2000
E secolul colonizării Lunii
Și-al vinului din lemne și cutii
Se termină petrolul și gazul natural
S-au înmulțit infracțiunile de furt din

Un oarecare s-a sinucis mîncînd mortar
Reeditînd Balada lui Manole, din eroare.

Refren :

Potop de-ar fi, de s-ar crăpa cuptorul
De-ar fi să nu am apă la chiuvetă
De ar renaște Atlantida în Pacific
Lăsați-mă să merg pe bicicletă.

„Să facem totul pentru ca imensele bugete militare, fondurile cheltuite pentru înarmare să fie folosite pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare economică și socială ale fiecărei țări, pentru sprijinirea popoarelor din țările subdezvoltate în eforturile lor de progres, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune ! Să facem ca politica de dezarmare să contribuie la închiderea decalajelor dintre state, la instaurarea noii ordini economice — condiție esențială a păcii și progresului, a stabilității politice și economice mondiale !"

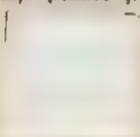

Mihaela Popescu

NU CRED CĂ LUMEA

VERSURI : ION NICOLESCU
MUZICA : MIHAELA POPESCU

Nu cred că lumea se împarte la trei
prima, a doua, a treia
ori că există o singură lume
cu diplomați și calici la un loc
ori nu există nici una și
celei ce mai există îi punem foc

Coexistență și dezvoltare
nu teorii despre mediul ambiant
creierul nostru nu e-n concediu
postul decanului nu e vacant.

Da, mai avem Alma Mater sensibilă
Gaudeamus și Igitur
ochii sînt ochi să descopere lumea
să o privească fără-nconjur.

Clasicii lumii trăiesc peste tot
rîul culturii curge cu veacul
bruma culturii și-au însușit-o
atît bogatul, cît și săracul.

Cine-i savant îl mirosim
cine nu este se uită prin gard
nu i se poate permite să joace
destinul lumii la biliard.

Da, mai există intransigență,
da, se mai moare pentru ideea
că nimeni nu poate să-mpartă lumea
nici să-nchidă lume cu cheia.

Da, mai există și da, mai există
o lume mai veselă și-o lume mai tristă
ci veșnic se varsă ele împreună
într-o lume mai veșnică, o lume mai bună.

„Să acționăm ca Organizația Națiunilor Unite, celelalte organizații și organisme internaționale să joace un rol mult mai activ în unirea și participarea tuturor națiunilor la eforturile pentru pace, pentru dezarmare și colaborare între popoare !"

Mircea Vintilă

PĂMÎNTUL DEOCAMDATĂ

VERSURI : ADRIAN PĂUNESCU
MUZICA : MIRCEA VINTILĂ

Timpul vieții ni-i scurt
Hai să-l facem curat
Trăiesc unii din furt,
Alții doar din ce-au dat
Sînt săraci și bogați
Lașii-i scuipă pe bravi
Voi ce-n lună zburați
Pin'la ea vă urcați
Pe spinări de noi sclavi

Voi ce-n lună zburați
Cu-ale noastre izbînzi
Nu uitați c-aveți frați
Pe planetă flămînzi
Pîinea lor o mîncați
Printre stele zburînd
Voi degeaba zburați
Cînd cei subdezvoltați
Se tîrăsc pe pămînt

Lumea-i plină de răni
Și de doctori docenți
Și de măști și de vămi
Și de mari inocenți
Fiindcă nașteți copii
Apărați-i luptînd
Doborîți monștrii vii
Ce de-un veac de vecii
Dolii pun pe pămînt
Între cei care trag
Și acei ce sînt trași
Nu e loc de vreun steag
E o groapă de pași
Între ei sînt sudați
Cu un strîmb ideal
Cum sînt bine legați
Condamnatul de laț
Și biciușca de cal

Refren : Pe pămînt avem de toate
Și mai bune și mai rele
Bune, rele
Și-nchisori și libertate
Și-a putea și nu se poate
Și noroi și stele

Fii ai muncii aveți
Nădușeala pe piept
Cum stă nurca de preț
Pe-al madamelor piept
Unii iau alții fac
Unii dorm alții sînt
Între înger și drac
Trage omul sărac
Înhămat la pămînt

Pe pămînt avem de toate
Și mai bune și mai rele
Bune, rele
Și-nchisori și libertate
Și-a putea și nu se poate
Și ruină și cetate

Genii mari și frunți tembele
Vînt ce stă și vînt ce bate
Și martiri dar și lichele
Nedreptate și dreptate
Și-a putea și nu se poate
Și noroi și stele.

„Să asigurăm înfăptuirea dreptului fundamental al tuturor popoarelor la viață, pace și libertate, printr-o largă mișcare unită a tuturor forțelor iubitoare de pace, să împiedicăm izbucnirea unui nou război, să instaurăm liniștea și securitatea pe planeta noastră !"

CĂTRE MINUS INFINIT

VERSURI : ADRIAN PĂUNESCU
MUZICA : VICTOR SOCACIU

Ce simțiți și ce vedeți
Este prețul fără preț,
E nesațul fără saț,
Primăvară de orbeți
Cu toți mugurii-mpușcați,
Sub un biet destin de vreasc
S-au pus tunuri pe cetăți,
Dar și la maternități,
Pentru cei care se nasc,
Tunuri la maternități,
Sub un biet destin de vreasc.

Refren :

Se-aud copiii respirînd
Și sfînt e somnul lor cel blînd,
Dar cînd și-atîtea tunuri sînt,
Săriți, alarmă pe pămînt :

Hai, nebunilor pustii,
Dacă tot ne urmăriți,
Chipul nu ni-l mai lungiți,
Hai și trageți în copii,
Autori ai morții blitz,
Zău că ne-am cam săturat
Am tăcut și-am îndurat,
Am muncit și-am mai visat,
Dar miroase-a tanc în pat
Și-i destul și e păcat,
Zău că ne-am cam săturat.

Lume fără de noroc,
Ce te-ntrebi, de ce nu dormi ?
Omul nu mai are loc
De muniții și cazărmi
Și de-atîtea guri de foc,
Dacă el sădește-un crin
Arma-i udă cu venin,
Iar natura-i un gabloanț.
Cînd pe creanga de măslin
Înflorește obuz și glonț,
Dacă el sădește-un crin.

Am ajuns în Univers,
Dar în peșteri am rămas
Și cu cît în sus am mers
Am dat și-napoi un pas,
Tot ce-am scris apoi am șters,
Ni se nasc copii prea triști,
Lume, dacă vrei s-arăți
Că mai ești, că mai exiști,
Scoate tunuri din cetăți
Și de prin maternități,
Ni se nasc copii prea triști.

Lume, cum de te-ai pornit
Cu cățel și cu purcel,
Cu ce-ai strîns și-ai înflorit,
Cu petrol și cu oțel
Către minus infinit ?
Pace, pace pe pămînt,
Pace inimii din piept,
E al nostru acest drept,
Este dreptul nostru sfînt,
Pace, pace pe pămînt,
Pace inimii din piept.

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, se va întîlni din nou cu publicul bucureștean, luni 9 noiembrie, ora 18, la Circul București.

Biletele pentru spectacol s-au pus în vînzare la casa Teatrului Național, începînd cu data de 4 noiembrie.

Actori ai unei piese itinerante de 150 de ore

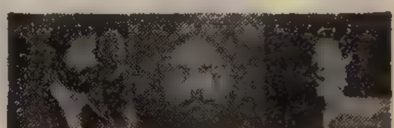

Ducu Bertzi, Sorin Minghiat, Constantin Dragostir, Horia Stoicanu, Maria Nagy, Grup „T", Ileana Calinovici, Mihail Stan, Arpad Domokos, Grupul „Canon" (sus), Grupul „Continental" (jos)

Un spectacol care a cotizat pentru marea insurecție a păcii

Așa a fost la Galați! Cu această imagine intram în spectacolul din București

Acum, cînd s-a încheiat lungul turneu prin țară al Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, ne îndreptăm gîndul cel bun, de recunoștință, către acei oameni minunați care s-au străduit să ne acorde un sprijin cald, eficient, pe întreg traseul parcurs de noi. Ei au reușit să o facă în chip superb, ceea ce ne determină să le adresăm din toată inima mulțumirile noastre. Ne referim la organizațiile de partid și de tineret, la organele culturale, la toți prietenii Cenaclului Flacăra. Cu acest gînd, iată, ne exprimăm întreaga noastră gratitudine pentru Comitetele județene Mureș, Satu Mare, Maramureș, Suceava, Bacău, Galați, Tulcea, Vrancea, Buzău ale P.C.R. a căror permanentă grijă, pentru o cît mai bună desfășurare a muncii noastre, am simțit-o din plin.

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra s-a ținut de cuvînt. Luni, la 17,30, trecînd în autocarul admirat de bucureșteni, cu afișul Flacăra așezat la bord, corabia amiral a cenaclului s-a întors în Capitală, pentru a întîlni publicul amiral al său.

În seara de 2 noiembrie spectacolul a fost dăruit **Teatrului Mic**, cel mai dinamic și înnoitor teatru din București, teatrul care a demonstrat, că în două săli cît două batiste poate reînvia fiorul marilor spectacole.

Actorii minunați ai Teatrului Mic: **Leopoldina Bălănuță, Anda Călugăreanu, Valeria Seciu, Carmen Galin, Mihai Dinvale, Ștefan Iordache, Nicu Alifantis**, împreună cu directorul teatrului, scriitorul Dinu Săraru, au fost pentru o seară membri ai Cenaclului Flacăra.

Cenaclul Flacăra nu s-a mai întîlnit cu tinerii Capitalei de aproape un an. De atunci, valoarea cenaclului, a fiecărui membru al său, a crescut. Putem vorbi despre un mare spectacol, despre un grup de oameni într-o continuă efervescentă creatoare, dispus să primească noi talente, cenaclul fiind o permanentă scenă a afirmării oamenilor care au ceva de spus, pentru viață, pentru pace, pentru fericire.

Poetul Adrian Păunescu vorbește despre lupta pentru desăvîrșirea lor, a componenților cenaclului, și, cu deosebită căldură, despre noii săi, sosiți cu o întreagă zestre de pasiune, de talent, cu dorința de a pune vocile curate, tinere, în slujba artei, a marii lor idei. Astfel, **Ștefan Hrușcă**, din Borșa, cea care nu-i departe de ea însăși, chiar dacă-i departe de Capitală, aduce colindele maramureșene, și atîta cer năvălește sub imensa cupolă, încît savantele lumini care se rotesc par roiuri de stele...

...Florile sînt dalbe / florile toate-o zbirătu / Florile sînt dalbe / Păsările-o auzitu / Jos la ele-o coborîtu / Florile sînt dalbe / Pe scară mîndră de ceară / Florile sînt dalbe / Să culeagă flori de vară / Florile sînt dalbe"... Horia Stoicanu, cîteodată mai bun compozitor decît interpret al propriilor cîntece, în seara de luni 2 noiembrie a fost o cupă de sensibilitate, excepțional în piesa „În sala pașilor pierduți". **Ileana Calinovici**, o voce de mare amploare, de mare frumusețe, cîntă „Nu mor caii cînd vor cîinii", pe versuri de Valeriu Armeanu și „Urîtul", pe versuri de Horia Bădescu. **Constantin Dragomir**, credincios formulei sale, după cum zice conducătorul cenaclului, și această credință față de o formulă dovedește chiar un mod de a exista, cîntă „Gara de Nord". Și chiar dacă natura nu-i amenințată cu pieirea, Dragomir trage toate semnalele de alarmă ale tuturor trenurilor care sosesc în București! **„Dar cînd mă gîndesc că toți avem intenții bune / Mă mai liniștesc și iară cînt"**. Ei bine, trenurile nu se vor ciocni, pînă la urmă!

Florian Pittiș apare în arenă, dornic să împartă emoțiile nopții cu cenaclul, care trăiește, pînă la incandescență, marea emoție a reîntîlnirii cu publicul din București.

Publicul reacționează nemaipomenit la apariția lui **Arpad Domokos**, și, iată, „Oltenii lui Tudor", pe versurile lui George Coșbuc, la fel și cîntecele cîntate în limba maghiară sînt dăruite cu același suflet mare de către Arpad.

Cea mai emoționantă descoperire a Cenaclului Flacăra, spune poetul Adrian Păunescu, este profesorul de limba franceză din Buzău, pe nume **George Nicolescu**. Nu poartă ochelari doar pentru că așa se cade să poarte un profesor, ochelarii săi ascund linia luminii din ochi... Nu poate vedea cîtă bucurie există pe fețele oamenilor, atunci cînd el cîntă, ne spune conducătorul Cenaclului Flacăra, dar e superb că poate atît cum e răsplătit, și, iată, avem o nouă demonstrație despre absurditatea modului în care sînt organizate unele spectacole: săli importante, ocupate de aceleași mediocrități, de prea multe ori, săli care nu-și știu găsi pentru aceasta voce de excepție care ne-a adus patru succese ale formației Beatles. Vocea în stare să cutremure îmbătrînește, pentru că vocile îmbătrînesc, așa cum îmbătrînesc și entuziasmele, vocea se pierde, iar Televiziunea, care ar putea crea mari vedete, aici, la noi, se va plînge zadarnic că nu are bani pentru a cumpăra peliculă cu artiști cu priză la public... Ca și cum ea nu ar avea și rolul de a lansa, de a crea, din ce există, și vedeți, există, nume care să fie cerute cu bani grei, peste hotare?! Dar dacă, în loc să căutăm, închidem pînă și porțile celor care se prezintă singuri cu ce au mai de preț, talentul!

Un alt reprezentant al Maramureșului, **Ducu Bertzi**, tot mai bun, de la spectacol la spectacol, cu cîntecele de pe meleagul unde, poate, s-a născut Orfeu... **„Nalt e cerul și senin / Pe-a mea parte norii vin / Mult îi ceru' și-nstelat / Pe-a mea parte norii bat"**, așa spun cuvintele cîntecului popular de mare frumusețe — „Cînd s-o-mpărțit norocu".

Actorii Teatrului Mic, marii actori ai Teatrului Mic, oficiază, am putea îndrăzni a scrie, în fața miilor de ochi care-i privesc, în fața conștiințelor care ascultă fiecare șoaptă, fiecare vers, fiecare notă. **Leopoldina Bălănuță** și **Anda Călugăreanu** prind în vraja simțirii lor și leagănă ca într-un vis de cuvînt și cîntec poemele de Adrian Păunescu. **Mihai Dinvale** recită cu o mare forță, cu luciditate, ca și cum cuvintele ar fi oglinzi, versuri de Mircea Dinescu. **Valeria Seciu**, o trestie gînditoare, o trestie cu ochi atît de frumoși, ochi inundați de lacrimi, voce trecînd pustiitor prin noi, recitînd Eminescu... **Ștefan Iordache**, sfîșiind marea tăcere a arenei, a circului, rostind al șaizeci și șaselea sonet al domnului William Shakespeare...

Carmen Galin — actrița Teatrului Mic are și o voce minunată, cîntînd, împreună cu **Nicu Alifantis**, încîntînd, mai bine-zis, versurile celui mai profund poet al veacului, așa cum îl definește Adrian Păunescu, George Bacovia. Numele Teatrului Mic este scandat, actorii teatrului aplaudați, ovaționați.

După o pauză — care s-a crezut că poate fi de 15 minute — am fost martorii unei forțe actoricești proprii a Cenaclului Flacăra, actorul **Mihail Stan**. Trecînd de la „Parodia în viață a poetului Alexandru Macedonski" de Marin Sorescu, unde l-a întrupat pe „poetul rozelor" în costum de epocă, dar nu numai acel costum și acel melon, ci cu mult mai mult cu mult mai mult reușește Mihail Stan să facă! **Era** Macedonski, cu tot amarul, cu toată singurătatea, și — rostind o parodie de Marin Sorescu, ne-a îngăduit, de fapt, să-l cunoaștem pe acel domn ciudat, acel domn care scria poezii în secolul trecut... Poemul lui Ion Gheorghe, „Tot mai des visez pămîntul" dă actorului posibilitatea de a ne spune, răscolitor, gînduri ale poetului, care, acum 14 ani, cînd prețul grîului încă nu apăsa greu ca sărăcia, asupra lumii, a scris, vizionar, despre clipa cînd fiecare bob va cîntări cît viața...

Iar poetul Adrian Păunescu, conducătorul Cenaclului Flacăra, ne vorbește despre cel care a avut puterea, dar a avut și dorința de a-l lua de umăr pe Ion Gheorghe și de a-l urca pe vaporul care l-a dus în depărtate locuri, de unde s-a gîndit la grîul de acasă, la grîul lumii, despre cel care a ajutat numele ce urcau pe atunci să contureze constelația „Luceafărului", a vorbit splendid, a vorbit cu un înalt spirit de recunoștință și dragoste despre scriitorul Eugen Barbu.

Mihail Stan încheie extraordinarul recital cu „Mistrețul cu colți de argint", de Șt. Augustin Doinaș, poem pe care, cutezăm a o spune, nimeni, niciodată nu l-a recitat, așa cum o face Mihail Stan!

Printre biletele din sală, unul, care s-ar părea, la prima vedere, că nu are de-a face cu spectacolul nostru. Un bilet stîngaci, spune poetul Adrian Păunescu, scris pe genunchi, dar cîtă grijă față de ceea ce se va întîmpla, mîine, poate atunci... Mihaela și Valentin Bratu, o mamă, un tată, cer să se oprească înarmarea. Spun că au copii, că le e teamă de posibilul, nimicitorul război...

Așa a fost la București! Cu această imagine a dragostei pentru liniște, pace și creație a tinereții românești vom continua cenaclul nostru

Răspunzînd acestor tineri părinți, fiind în clipele acelea răspunsul tuturor conștiințelor, poetul Adrian Păunescu vorbește despre om. Despre om, minune a firii, care nu trebuie să fie fotografia pe care o poartă la bord tanchistul, despre om, minune a firii, care nu trebuie să rămînă doar actorul tragic dintr-o ultimă piesă a lui Shakespeare, despre faptul că ne lipsesc arme pentru a dezarma, dar vom încerca să-i înarmăm pe cei care vor cu o nouă credință, cu o nouă speranță de a învinge cataclismul: și, o posibilă armă, o teribilă forță — cea a conștiinței creatoare. **Apelul pentru dezarmare și pace** al Frontului Democrației și Unității Socialiste din Republica Socialistă România, adresat în ziua de 30 octombrie 1981, de la București, în ședința condusă de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a constituit punctul de plecare al momentelor de cîntec pentru pace, sub numele **„Manifest pentru sănătatea pămîntului"**, numele poemului, numele volumului de poezii ale poetului Adrian Păunescu. Iar poetul a rec[...] manifest, poemul scris pe[...] omului pe pămînt.

Teatrul mic

Mihai Dinvale, Carmen Galin, Leopoldina Bălănuță, Anda Călugăreanu, Ștefan Iordache, Valeria Seciu

Spectacolul cenaclului a continuat. Era foarte tîrziu, e adevărat, [...] noapte se făcuse și pentru cei din sală, dar și pentru oamenii care stră[...] iar ultimele zile, războindu-se cu timpul, furînd cîteva ore de somn, ră[...] oboseala, au avut gîndul frumos de a reveni în București nu oricum, ci [...] drumul cu un spectacol de mare suflu artistic.

PIA OLARU ■

Fotografii: A. MIHAILOPOL ■

Ați citit cronicile nr.: 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464

Simple note

Bacovienii CD

Am pornit prezentarea „bacovienilor" cu D.N. Teodorescu, omiţind să dau amănuntul — nelipsit de interes — că era realmente dotat şi pentru desen şi că am văzut la el multe blocnotesuri cu crochiuri de peisaj bucureştean ori de capete din fauna „Capşei" de odinioară, admirabil realizate, în creion şi peniţă, care trădau nu mîna dibuitoare a amatorului ci aceea sigură a unui meşter rutinat. Aduc, de asemenea, precizarea pe care am aflat-o după apariţia rîndurilor mele, că D.N. Teodorescu moare în 1969 în vîrstă de 74 de ani. Şi cu asta trec la alţi bacovieni, pe care îi continui cu doi olteni: Nicolae Milcu şi Dem. Bassarabeanu, ambii craioveni de obîrşie, primul născut la 23 septembrie 1903 şi — măcinat de tuberculoză — se stinge în 1933, la 21 septembrie, cu două zile înainte de a împlini 30 de ani ; al doilea a venit pe lume la 24 septembrie 1900 şi a încetat din viaţă în 1968.

În periodicele literare de pe vremuri, ca „Adevărul literar" şi „Universul literar", „Convorbiri literare" şi „Gîndirea", „Ramuri", „Năzuinţa" şi „Flamura" — toate trei de la Craiova — „Cele trei Crişuri" şi „Cetatea Literară", „Datina" de la Turnu Severin şi „Bilete de papagal", la „Arhivele Olteniei" şi la „Sburătorul", ca să numesc doar cîteva dintre ele, cititorii de atunci s-au întîlnit deseori cu semnătura lui Nicolae Milcu şi au preţuit-o pentru toate suferinţele şi melancoliile nevindecabile din stihurile lui.

Ne-a lăsat două plachete de versuri : *Grădina de stideţ* (1926) şi *Fluierul lui Marsyas* (1927), şi o cărticică postumă cu o culegere din aceste două plachete, intitulată *Versuri*, scoasă în colecţia „Pămînt şi suflet oltenesc" de la Craiova în 1934.

A scris şi teatru. *Floarea lui Sînzien*, poem dramatic în trei părţi, publicat parţial în 1926 la „Universul literar", şi *Scufiţa roşie*, poem în versuri pentru copii, ambele în colaborare cu Radu Gyr, aceasta din urmă jucată la Teatrul Naţional din Craiova şi fiind tipărită la „Cartea Românească" din Bucureşti în 1937. Şi am mai găsit în masiva şi excelenta lucrare a lui Florea Firan *De la Macedonski la Arghezi* apărută în 1975 în editura craioveană „Scrisul Românesc", că au mai rămas în manuscris de la Nicolae Milcu încă trei piese : *Amantul de gips sau, Sindrofia morţilor, Chip cioplit* şi *Licheaua* ; de asemenea, un caiet de poeme *Soare stins* şi un volum de proză, *Cartea cu chipuri*. Nu le ştiu şi nu-i cunosc teatrul, dar aveam ideea că i s-a jucat la Naţionalul din Bucureşti *Chip cioplit*, dramă în trei acte.

Redau şi din Nicolae Milcu, pentru ilustrarea temei, cîteva strofe :

Fotoliile scunde au amuţit de dor.
Pe pian s-a rupt o coardă, vibrînd, pe-o mandolină
Şi în decor fantastic şi vechi de lună plină,
O umbră violetă adoarme pe covor.

În stradă a murit un om.
Şi vom muri şi noi ca el curînd.
Ascult în gînd tristeţea picurînd
Cum cad uscate roadele din pom.

Şi într-o carte plînge-o floare.
Mai vine. — nu mai vine oare ?
La circiuma din strada mea,
Aşteaptă-un dric... Dricarul, — bea.

Cu Dem. Bassarabeanu viaţa l-a fost mai haină şi parcă întotdeauna l-a întors spatele cu dispreţ şi ostentaţie. A colaborat şi el — după debutul de la „România nouă literară" — la „Flacăra", „Adevărul literar", „Universul literar", „Convorbiri literare", „Bilete de papagal", „Cele trei Crişuri", „Familia", „Gîndul nostru" de la Iaşi, „Ramuri", „Minerva", „Flamura", „Năzuinţa" şi „Făclia" din Craiova şi a tipărit trei broşurele sărăcăcioase, care numără laolaltă 38 de poeme : *Frumoasele* (1927), *Versuri* (1934) în seria „Pămînt şi suflet oltenesc" şi *13 poezii* (1939) în colecţia „Caravană". A mai publicat şi un studiu cu titlul *Poezia lui Stamatiad*.

Şi reproduc din el, în acelaşi scop :

Şi mă bate ploaia şi mă bate vîntul
Şi mă-mbracă noaptea-mi vălul ei cernit
Vîntul şi cu ploaia îşi înghină cîntul
Trist ca şi prohodul celor ce-au murit.

Fum şi scrum. Un pahar
Plin şi gol — şi atît !
Solitar... solitar,
Plumb în piept, streang de gît ?

Închei şi pe Dem. Bassarabeanu cu următorul catren :

Prin negrele taverne, amanţi de un minut
Şi-amante de o clipă, îşi vor ucide splinul
Împărtăşind acelaşi morbid şi trist sărut
Mai şters decît uitarea, mai trist decît destinul.

L. KALUSTIAN ■

Un muzeu în labirint

Dürer, între măsură şi exces (IV)

Melancolia

Dürer: Autoportret

De ce ne regăsim în *Melancolia* lui Dürer atît de mult încît vorbim mereu despre ea? Nu putem ocoli această gravură, la fel cum nu putem ocoli de soarele negru al Melancoliei lui Gérard de Nerval. E una din acele opere emblematice despre care s-a spus totul şi nimic. Şi la care simţim mereu nevoia să ne întoarcem pentru a le înţelege sau, poate, pentru a ne înţelege pe noi.

În jurul geniului uman, o femeie înaripată şi copleşită de gînduri sau de oboseală, se văd tot felul de instrumente de măsură şi unelte care ne dau, o clipă, impresia unui bazar, plin de lucruri ce n-au altă legătură între ele decît nepotolita curiozitate a lui Dürer. Clepsidra, scara, poliedrul, clopotul, fierăstrăul, ei bine, fie, dar de ce şi un cîine ? Apoi echerul, rindeaua, balanţa, sfera, piatra de moară... Femeia care întrupează condiţia noastră, de argilă visînd durerea infinitul, ţine în mîna dreaptă un compas. Cu cealaltă îşi sprijină tîmpla. Ea s-a oprit din calcule şi priveşte în gol. Te gîndeşti fără voie la Faust, la perfecţiunea inaccesibilă, dar la care omul n-a renunţat niciodată. Căci totul e aici în *Melancolia* lui Dürer. Uneltele care ne înconjoară şi aripile care ne lipsesc. Întrebarea şi tăcerea care urmează. Ceea ce avem şi îndoiala. Setea care ne arde şi teama că nu ne-o vom potoli niciodată. Un ideal pe care nici nu-l putem atinge şi nici nu-l putem abandona. Melancolia, zicea Victor Hugo, e fericirea de a fi trist. Melancolia, pare să ne sugereze Dürer, e neputinţa de a renunţa.

Ca şi cum ar spune: ne putem opune zădărniciei numai continuîndu-ne drumul spre ea. Şi mă gîndesc că, poate, nimic nu e întîmplător în acest bazar. Nici măcar privirea femeii aţintită în gol, scrutătoare, ca a lui Dürer... Artistul a avut totdeauna un adversar mai dificil decît nepăsarea altora şi mai îndărătnic decît materia cu care se luptă. Pe sine însuşi. Deoarece vine aproape totdeauna o clipă cînd el nu poate evita întrebarea : „La urma urmei, pentru ce ?" Pericolul, atunci, e să nu mai creadă destul în creaţia sa şi să renunţe. Rimbaud a făcut asta la nouăsprezece ani preferind să plece pe alt continent şi să se apuce de negustorie. Dar Dürer se numără printre cei care nu renunţă niciodată. Dacă a trecut prin momente de disperare, ne ascunde cu grijă adevărul. Chior şi aici.

În autoportretul aflat acum la pinacoteca din München, pictat la jumătatea vieţii, e vizibilă încă grija pentru eleganţă. Ea nu mai e însă ostentativă. Fiul modestului argintar s-a obişnuit să fie un om preţuit. Aşa cum s-a obişnuit şi cu reputaţia sa. Şi dacă pictorii veneţieni nu s-au gîndit, probabil, nici o clipă să-l otrăvească, aşa cum se lăuda Dürer, ar fi avut totuşi motive s-o facă. Acest bărbat elegant care ascundea în el şi ceva din Leonardo şi ceva din Rafael le putea stîrni invidia prin preciperea de a-şi stăpîni ezitările.

Şi nicăieri nu se vede mai bine această pricepere, cred, ca în „Melencolia I" cum scrie pe banderola prinsă de aripile unui liliac care zboară în faţa unui soare strălucitor şi funebru. Elie Faure ne povesteşte că a văzut tineri germani care, debarcînd la Veneţia, cîntau din Schumann cu spatele întors către palatele pe care nu le priviseră încă, iar pe Rin a văzut tinere germane cîntînd cîntecul lui Heine în clipa în care treceau prin dreptul stîncii lui Lorelei pe care nu o priveau. Dürer e la fel de german descoperind viaţa interioară. Numai că tot el e primul care se grăbeşte uneori s-o ascundă. În *Melancolia* balanţa stă dreaptă. Iar din clepsidră, nisipul s-a scurs pe jumătate. Cît nisip a curs, atîta a rămas. Ceea ce ne împiedică să ne dăm seama dacă privirea femeii se îndreaptă spre trecut sau spre viitor.

Şi încă o dovadă de echilibru. Geniul uman, înconjurat de cuceririle sale, are trupul robust, copleşit de greutatea terestră, şi aripi. Anteu şi-a pus, se pare, în atelierul din Nürnberg, aripile lui Icar.

Dar toate acestea nu sînt decît un mod de a ocoli o întrebare prea directă. Totuşi care e înţelesul *Melancoliei* lui Dürer? S-a vorbit despre o criză dubitativă. Se poate. Aceasta însă nu înlătură senzaţia curioasă pe care Dürer mi-o dă mai ales aici. Şi anume că exprimă cu cea mai mare exactitate, cu precizie şi fineţe de giuvaergiu un scop care ne scapă. El ne spune aparent totul şi tocmai astfel ascunde ce are de spus. Nimic nu este neglijat, nimic nu este doar sugerat. În gravură, pînă şi cutele rochiei sînt cu grijă urmărite. Totul e precis. Categoric. Concret. Cizelat. Dar cu această avalanşă de obiecte familiare se petrece un fenomen ciudat. În clipa cînd sînt toate împreună nu le mai înţelegem prea bine sensul. Rostul lor e oare să ascundă zădărnicia aripilor ? Dürer nu aruncă în umbră nimic. El dă, ca de obicei, tuturor lucrurilor aceeaşi atenţie. Dar luminează detaliile pentru a rămîne secret. Şi tocmai din scrupulozitatea lui maximă se naşte un paradox : cu cît obiectele din faţa noastră sînt mai numeroase şi mai precise, cu atît ideea care le reuneşte e mai ceţoasă. Sau e o simplă impresie ? Căutînd un răspuns, enumerăm încă o dată ceea ce vedem... clepsidra, scara, balanţa, aripile, pînă ce ne amintim că forţa artei e adesea dincolo de cuvinte. Probabil asta l-a făcut pe Paul al III-lea să îngenuncheze şi să se roage cînd s-a dezvăluit înaintea lui incendiul tenebros din *Judecata de apoi* a lui Michelangelo.

OCTAVIAN PALER ■

Un cavaler al nopţilor bucureştene

L-am cunoscut în casa lui Miron Radu Paraschivescu. „El e Şuly" mi-a spus M.R.P. cu degetele mîinii drepte înfipte brusc în jiletca unui domn înalt, brun, cu timpiele fulguite de fire albe. Habar n-aveam cine e ciudatul personaj. „Semnează Taşcu Gheorghiu; a adăugat gazda, un mare, dar ce zic eu mare, cel mai mare traducător de versuri din România !" „În afară de tine, Miroane" s-a grăbit să intervină domnul Şuly, dar ochii întunecaţi ai lui M.R.P. l-au fulgerat, parcă a mustrare : „Nu. E aşa cum vă zic eu !"

Am plecat. Pentru M.R.P., cel a cărui apropiere o căutau zeci şi zeci de publicişti fără noroc, actori fără roluri, poeţi încă „nedescoperiţi" spre a inhala necesara bulă de oxigen în stare să le hrănească speranţele, era firesc să umfle clubul „celor mai mari" cu încă un nume nou. Domnul Şuly m-a ajuns din urmă şi, firesc, amical m-a invitat la o cafea numai că invitaţia suna neobişnuit : „Dacă îţi face plăcere să schimbi cîteva cuvinte cu un om bătrîn şi trist, caută-mă în orice seară vrei la 11, la Ambasador, la 12, la Athénée, ja 1, la Lido, sau, la 2, la Môn Jardine !"

Ce beţivan o mai fi şi ăsta ?, mi-am zis şi trebuie să o mărturisesc acum, după mai mult de douăzeci de ani de la întîlnirea mea cu Taşcu Gheorghiu, că la vîrsta aceea mă speriau greu atleţii lui Bachus. L-am căutat aşa cum promisesem. Nea Şuly îşi respecta evlavios itinerarul. Şi, stupoare, nu punea picătură de alcool în gură. Comanda invariabil o cafea neagră, amară din care sorbea vreme de aproape un ceas. Plătea şi pleca mai departe. Am refăcut de multe ori, cu el, acel bizar tur al cafelelor şi am remarcat că oricît de plăcută ar fi fost ambianţa (muzici, arome, femei frumoase) şi oricît de atractivă conversaţia, cavalerul noctambul îşi urma, inflexibil, programul. În zori ajuns acasă, îşi începea munca. Trăia într-o odăiţă modestă pe care cred că nimeni n-a apucat să-l-o vadă. Părea să nu aibă, cum se zice, o familie. Numai o soră de care era foarte legat.

Am realizat repede, citindu-i traducerile (Shakespeare, Lautréamont, Baudelaire) că M.R.P. avusese (iar!) dreptate. Dar meşteşugul lui Şuly Gheorghiu era rodit nu doar de o bună cunoaştere a limbii române şi a limbilor din care traducea, nu doar de facilitatea versificatorului ales, ci, mai ales, de orgoliul superior de a recreea capodopere. Trăia ca un cascador ceva din misterul genetic al naşterii sunetelor pe care le ademenea să curgă şi în tipare româneşti. Îmbrăca lungi mantii de însingurare şi (sigur) de durere, refăcînd din biografiile autorilor cu care conlucra nu dulcele, ci, mai ales, amarul, descumpănirea, pierzarea, crepusculul. Neadmirînd nimănui propriile-i plăsmuiri literare şi ivind cu avariţie cîte un desen (era un desenator uluitor) pentru a nu „concura" nicicum destinul autorilor cu nume de zdrobitor răsunet, îşi sublima întreaga sensibilitate trudnicei munci de traducător. Refuzîndu-şi orice vanitate umană (primirea, la bătrîneţe, a unui premiu literar aproape că l-a speriat), neplîngîndu-se de nimic, necerînd nimic pentru sine şi aplaudînd bucuros „triunghiurile" celor din jur, Şuly Gheorghiu era, cum bine s-a spus, un Crai de Curte Veche, dar unul cast, minat de demonii gratiei, şi nu ai voluptăţii, spre o lume eterică, expurgată de urît, semănînd poate cu ţărmul de mare pe care s-a născut (Neagră dar... euxinică)

Ne-a părăsit în plină toamnă şi gîndind la el, simţim că nopţile Bucureştilor îşi pierd din carate. Nu-l vom mai întîlni în drumurile noastre resemnîndu-ne cu gîndul că abia acum îl putem aşeza în jilţul înalt, meritat, pe care singură opera lui îl aşază, că îl vom aplauda fără ca el să ne audă.

...Cum poate l-am iubit fără să-l facem să se simtă iubit...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Din jurnalul de călătorie

al dr. Grindei

Armonia ideilor

...În acest circuit şi intuitiva dintr-un punct de vedere al compoziţiei raţional ordonate folosind figura omenească în ansamblul creat, Botticelli a reuşit total, poate mai mult decît Leonardo da Vinci şi Michelangelo, la care figura omenească ne izbeşte senzorialul şi emoţionalul prin ceea ce poartă ca destin uman în univers. La aceştia, forţa aprioriică a artei o găsim în ochi Giocondei sau în tensiunea de coardă a trupului lui David, precum şi în întrebarea-Sibilelor. Personajele lui Botticelli însă, cu tot convenţionalul compoziţional, ne transpun într-un adevăr de existenţă înnobilată, căci ele se mişcă în spaţiu sau le simţi că s-ar putea mişca, omul înscriind astfel în univers ideea mişcării, chiar dacă acest univers este al artei în care umblă omul-plăsmuit de el însuşi. Este un gen de autocunoastere, care înfrăţeşte într-o comuniune pe omul generator de mişcare, omul creator, şi pe mine, cel de-al treilea termen, care mă minunez de toate fără să mai fiu sigur dacă obiectul minunii mele este realitate sau vis. Toate însă aparţin omului sub multiplele lui atribute. Trilogie a existenţelor conceptibile, materie, mişcare, idee. Iată-le în mişcarea de valuri ale „Celor trei graţii".

(Mă despart greu de Botticelli, transfiguratorul în noi forme aeriene a ceea ce vedem şi a ceea ce nu vedem.)

. . . . . .

O sală Memling : perfecţiune. Figura omenească ajunge în structurile intelectului şi gîndului la o tensiune prin percepere directă a acestora fără să ne mai dăm seama de mijloacele formale şi de percepţia senzorială. Este o comunicare directă de la spirit la spirit. Se pare că italienii Mediteranei nu au reuşit aceasta în soarele şi albastrul mărilor lor. Oamenii nordici au stat în meditaţie mai îndelungată şi mai adîncă asupra a ceea ce se întîmplă în om ca structură spirituală. Raţiunea este acum stăpînă pe afect, care vibrează într-o formă nouă, sub o tensiune nesfîrşită, dar care ne adună în noi înşine. Şi aicea circuitul creează o comuniune în care ne recunoaştem în toată varianta întru spirit. Nordicii, prin puterea contemplaţiei, au scăpat de tirania afectului mitic şi s-au autocreat în comprehensiunea intelectuală sintetică, ordonînd polimorfismul existenţei umane. Apare omul obişnuit, pe care însă îl simţim că gîndeşte, şi casa lui şi natura din jur poartă amprenta gîndului său. Aceasta se va transmite şi se va generă în plăsmuirile om-spaţiu ale lui Vermeer şi Rembrandt.

Mai departe, dintr-o sală în alta, călătoresc cu capacitatea mea de a înţelege şi de a mă minuna deschisă la maximum. Mă izbesc fiecare în felul lor, dar cîte se vor încrusta în mine şi mă vor plămădi în noi forme ? Iată doi Leonardo da Vinci, o „Adoraţie a magilor" şi o „Bunăvestire". În jur, lumina vibrează. O plăsmuire izvorîtă din mit, dar transmisă intelectului că omul poate descoperi şi selecta în el bunele vestiri, semne ale universului. Ideea platonică a conturat omul complet, raţiune şi spirit, în care se încheagă în noi forme tot ce izbeşte senzorial uman. Unii creatori ai Renaşterii au ridicat la apoteoză destinul tragic al demiurgului omenesc, ca Michelangelo, care a lăsat totuşi pentru om, ca desfătare pură, Cupola Sf. Petru. Tiţian, Veronese, Tintoretto ne-au redat vraja trupului omenesc pierzînd uneori măiestrea spiritului. Rafael însă e prezent şi ne întoarce spre armonia ideilor platonice care au conturat şi structura fiinţei omeneşti.

În curînd se încheie călătoria mea aici. Este ora 12 ½, la ultimul etaj cu vedere largă asupra pieţei ; în faţă Turnul Domului, în stînga Campanila lui Giotto şi în fund de tot Turnul de la Santa Maria Novella. Cerul este acoperit, dar împreună cu dealurile din jur delimitează spaţiul binecuvîntatului oraş unde locuiesc oamenii de peste 2000 de ani. Şi pămînt, şi spaţiu au fost ordonate şi înfrumuseţate de gîndul şi de năzuinţa umană. Omul şi-a făcut loc şi izbucneşte nemuritor, depăşind crimele evului mediu. Şi gîndul rămîne permanent, mai permanent decît colinele din fund învăluite în ceaţa argintie a acestui 10 septembrie. Cu evlavie închid ochii şi plec mai departe. Acasă mă aşteaptă toamna mea şi cu tine.

ŞTEFAN BERCEANU ■

Lumea în care trăim

Mesajul de pace al pămîntenilor

Cum ne vom înțelege cu locuitorii altor planete ? Care vor fi reacțiile lor la primul contact cu Pămîntul ? Cum ne vor privi extraterestrii ? Ce vor gîndi ei despre civilizația Terrei ?

Despre asemenea probleme, și multe altele, au discutat de curînd, la o întîlnire privind exploatarea Cosmosului, cîteva sute de specialiști în materie. Tema dezbaterii a fost, mai exact, exploatarea Cosmosului și problema posibilității contactului cu alte civilizații. Evident, posibilitățile stabilirii acestor contacte sînt evaluate diferit. Ele se pot realiza fie prin intermediul zborurilor interspațiale ale unor nave pămîntene, fie prin vizita pe Pămînt a unor extraterestri, fie prin întîlnirea directă, în spațiu, să zicem, pe un teren „neutru". La alegere, după pofta inimii...

Dar să revenim la partea reală a lucrurilor. Desigur, în ceea ce privește posibilitatea efectivă a pregătirii și realizării unor zboruri interspațiale, deocamdată este o chestiune extrem de dificilă datorită distanțelor enorme și a mijloacelor tehnice, încă modeste, de care dispune civilizația noastră. Și totuși, posibilul contact cu civilizațiile extraterestre interesează nu numai oamenii de știință specialiști în materie sau pe autorii de literatură științifico-fantastică. Numeroși oameni ar dori să știe ce se întîmplă în univers, dincolo de sistemul nostru solar. Poate tocmai de aceea diferiți cercetători încearcă să dea răspunsuri unor asemenea probleme. Astfel cîtiva savanți americani sînt de părere că șansele cele mai bune pentru stabilirea unor contacte cu alte posibile civilizații ar fi transmiterea prin galaxiile spațiale și, evident, recepționarea unor semnale. În acest sens, ei au propus „Proiectul Ciclop". Acesta prevede asamblarea a 1 000 de antene parabolice, cu diametrul de 100 m fiecare, pe o suprafață de 20 km². Într-o perioadă de 30 de ani, acest vast dispozitiv — denumit „Ciclopolis" — ar putea supraveghea 1 000 000 de stele asemănătoare Soarelui, aflate la o distanță pînă la o mie de ani lumină de Pămînt, interceptînd aproape orice semnal posibil...

Ce influență ar avea contactul, comunicarea cu o altă civilizație asupra propriei noastre civilizații, asupra propriei noastre existențe ?

Unii își pun fel de fel de întrebări, își exprimă fel de fel de temeri. Cei mai mulți însă partizani entuziaști ai comunicării cu inteligențe extraterestre, sînt de părere că aceste legături se vor desfășura în cel mai firesc mod. Nu este nici un temei să se creadă că ar exista posibilitatea ajungerii la un conflict cu o civilizație extraterestră. În ultimă instanță, specia umană va avea libertatea acceptării sau respingerii semnalelor pe care le-ar primi. Dimpotrivă. Părerea generală a specialiștilor este că dacă vreodată se vor descoperi și stabili contacte cu civilizații extraterestre, urmările vor fi imense pentru dezvoltarea științei și tehnologiei pămîntene, pentru întregul viitor al omenirii.

S-au emis însă și asemenea întrebări : ce să le spunem eventualilor extratereștri despre noi ? Despre ce să le vorbim ? Ce realizări esențiale și reprezentative ale actualei civilizații a planetei să le facem cunoscute ?

Aici lucrurile s-au împotmolit. Părerile au fost împărțite. Unii s-au referit la necesitatea de a le prezenta, ca expresii maiore ale civilizației actuale a Terrei, celebre monumente și opere de artă, alții s-au referit la cele mai noi realizări ale tehnicii, științei sau construcțiilor.

Au fost însă și unii care au considerat că dacă dorim să le vorbim extratereștrilor despre niște lucruri ca fiind cele mai autentice expresii ale stării actuale a Terrei, apoi trebuie să le vorbim și despre cele mai noi arme și rachete, avioane și portavioane, submarine sau tancuri existente în „dotarea" omenirii. Cum să nu le povestim despre imensele arsenale militare burdușite cu arme și bombe de tot felul ? Să nu ne mîndrim cu zecile de mii de focoase nucleare gata în orice clipă să fie detonate și care ar putea distruge de mai multe ori întreaga civilizație pămînteană ? Sau să nu le relatăm despre bomba cu neutroni, această armă considerată exoresie a celui mai „înalt umanism", deoarece își propune să distrugă oamenii dar să păstreze intacte bunurile materiale, pentru populațiile viitoare sau, de ce nu, chiar pentru viitorii vizitatori de pe alte planete ? Poate că extratereștrii ar trebui să afle ceva și despre bogății și sărăcii planetei. Ce s-ar întîmpla dacă ar nimeri în „curtea din dos" a Terrei și ar vedea doar mizeria ? Vor putea înțelege ce înseamnă subdezvoltarea sau relațiile inechitabile din lumea în care trăim ?

Evident, ar fi posibil să le vorbim eventualilor extratereștri, cînd vom stabili contacte cu ei, despre toate acestea. Dar ce vor pricepe ei ? Nu vor fi oare tentați să ajungă la concluzia firească precum că civilizația pămînteană se află în pericolul real de a se autodistruge ?

În ce mă privește, nu știu dacă ar trebui să le vorbim despre miile de depozite și arsenale încărcate cu bombe și rachete S-ar putea grăbi să se îndepărteze de o planetă atît de periculoasă și am rata întîlnirea atît de mult așteptată. Poate ar fi mai bine ca pînă la stabilirea contactului cu civilizațiile extraterestre să lichidăm aceste arsenale, să putem să le vorbim numai și numai de intențiile pașnice ale tuturor celor ce populează Pămîntul, despre voința lor de liniște, de pace și securitate. Ar fi mai utili și nu i-am speria pe vizitatorii noștri îndepărtați...

AL. PINTEA

Ochii și urechile lumii

Pseudokynegeticos

... S-a „ameliorat", și încă sensibil, zice comunicatul cinegetic, „situația iepurelui de cîmp" în Franța. Iepurele de casă n-o duce prea bine, decimat de mixomatoză, dar al de cîmp — după trei sezoane proaste — cunoaște în numeroase departamente, „o situație mult superioară mediei". „Paradoxal" — peste tot domnește paradoxul — vînatul mare stă foarte bine. Mistreții se înmulțesc în vest și în sud, în Alpi și în masivul Jura, încît federațiile de vînători trebuie să plătească indemnizații pentru pagubele cauzate culturilor de către propriul ei vînat, cît e viu. Căprioarele și cerboaicele (desigur, nu singure...) își văd și ele de treabă și își fac de cap. Și ele s-au „ameliorat sensibil" în număr : în regiunea pariziană se zice că există chiar o suprapopulație de cerbi și căprioare. În general, vînatul cu păr e în cantitate suficientă pentru pușca omului sensibil. Foarte prost stă însă vînatul cu pene. Potîrnichea, de pildă (perdrix, în franceză). Se spera — unde-i paradox și situație nu se poate să nu apară și speranțe — ca anul acesta măcar, după 5 ani afurisiți din punct de vedere climatic, potîrnichea că capete și ea un gust de viață, dar o primăvară putredă „a redus speranțele la neant..." Situația potîrnichilor e foarte îngrijorătoare. Sînt prea multe pușți și prea puține perdrixi. Nu e ușor. Ai decve să fii îngrijorat, și ca om și ca potîrniche. Alt paradox : protejînd speciile răpace — căci omul nu e prost și știe ce rol joacă în natură păsările crude — ele au cam ciugulit din prea puținele potîrnichi care. îngrijorate sau nu, mai zboară prin atmosferă. Ce-i de făcut ? Numeroase federații cinegetice s-au gîndit să interzică total, pe tot sezonul, vînarea acestei păsărele. Nu. Ministerul mediului ambiant a preferat „să pună vînătorii în fața propriilor responsabilități" — minunată expresie și în cazul de față ! — „sperînd să nu mai tragă în perdrixi" și să-și îndrepte pușile și cîinii spre vînatul cu păr. (Dealtfel, nici faianii n-au rezistat prea bine la relele condiții climaterice, ca să nu mai vorbim de rața sălbatică .). Între timp, se mai înregistrează sinuciderea unor balene pe coasta estică a unei insule din nord-estul Tasmaniei și un record de bănet plătit pentru un minz la un tîrg de cai pursînge. Balenele se sinucid și caii de curse se scumpesc. În Tailanda, o funcționară a poliției este condamnată — pentru deturnare de fonduri — la 1 011 ani închisoare, dar, după apel, tribunalul îi reduce pedeapsa cu 156 de ani. Se mai împlinesc, în 1981, și o sută de ani de cînd Collodi l-a inventat pe Pinocchio. Paradoxal, vînat cu păr sau cu pene, vultur sau iepure, după cum îi iese la socoteală, omul parcă stă mai bine cu eternitatea.

RADU COSAȘU

Literatură sovietică

Scrumbii cu versuri

Lăsați oamenii să se frămînte
Cui să-i înalțe monument din bronz.
Eu nu mai sînt atît de naiv
Să cred că versurile mele,
Aspre ca palmele unui muncitor
Neîntinate precum conștiința
Înălțate la răspîntia
Vînturilor și-a drumurilor
Făcute să însemne mai mult
Decît o înghițitură de apă.

Mă bucur chiar
Că vînzătoarea
Azi a împachetat scrumbii
Cu versurile mele.

Și mă tot frămîntă gîndul
Să întreb pietonii
Dacă-au gustat scrumbii cu versuri ?

MAKSIM TANK

Cele trei închinări

Cînd cănile pe masă vor fi pline,
Întîi, așa să-nchini cuvîntul tău :
— Din plin să-i meargă omului de bine
Și rău să-i iasă celui ce e rău !

Apoi, din nou cu inima-nălzită
De vinul dulce, glasul să ți-l dregi
Spunînd :
— Pruncia ține o clipită
Dar tinerețea secole întregi !

Și-a treia oară gura-ți să rostească
Așa cînd nații pocalul plin de vin :
— Urmașii fericiți să ne trăiască
Mai mult decît trăirăm noi ! Amin !

RASUL GAMZATOV

Mesaj

(cu prilejul primului zbor cosmic efectuat de un român la bordul unei nave sovietice)

În Cosmos aflatu-ți-ai frații
Și iată : saluturi frățești
primese din Urai azi Carpații,
Iar Moscova din București.

Trecînd a țărilor vamă
spre soare-ați pornit cu avînt
da-n sufletele patria mamă
vă leagă cu dor de pămînt.

De om muncitor făurită
e nava ce taie poteci
în cer. Și în cer conștiință
frăția rămîne pe veci.

x

Ce-i oare mai de preț decît frăția
acelora ce-n viață, temerari,
pun unei lumi mai drepte temelia
și-s vajnici comunismului zidari ?

Dar v-amintiți ?, sub freamăt de drapele
țesute cu al păcii trainic fir,
cum își visa călătoria-n stele
poetul vostru Mihu Dragomir :

— Acum, eu sînt Pămîntul ce se-avîntă
în Cosmos pe-nstelatul ocean.
Făptură vie care-n spațiu cîntă
și-și duce ai ei soare pămînteau.

Sta lumea, pîn'la mine, nemișcată.
Dar azi, spărgînd ai tainelor zăvor,
brăzdîndu-i nepătrunsu-ntîiia dată,
cu inima-mi veche i-o măsor !

...Și v-amintiți ? Cînd astăzi universul
este brăzdat de pămînteanul plug,
cum pentr-același vis își scrise versul
prietenul poet Mihai Beniuc :

— Goniad pustiul, biruind abisul,
natura învățînd-o-n orice clipă,
în suflete ne înălțarăm visul
ca să pornim pe talnica-i aripă
zoriți spre viitor, pe meșteșite
aceste păsări de metal, menite
distanțelor să le adune ghemul.
Și tot mai mult, prin nesfîrșite spații
zburăm, visăm și-mpodobim poemul
cu alte noi și mîndre constelații !

Pe voi, cei care-n spații siderale
v-ați avîntat, de sus ca să priviți
cîmpiile și apele natale
și munții toți cu ochi de-ndrăgostiți, —
nu tot pe voi, magnifici ai vitezei
ce-n zbor pe omul nou îl întrunați,
stăvîndu-vă chiar marele Arghezi
pe lira lui de aur v-a cîntat ?

— Trup mi s-a dat ca o tulpină-naltă
pe-al cărei creștet fremătînd stingher
neliniștea aripile își saltă
și bate cerul fără-a fi în cer.

Dar despărțite tălpile mi de humă
dovadă sînt c-am fost menit oricum
acestui zbor. Și-mi dă Natura-mumă
îndemnul să-mi încep stelarul drum.

x

Mai larg orizontul se face.
Pășim în sublim viitor.
Un cînt despre stele și pace
să cînte popoarele vor.

Căci toți pentru-o viață mai bună
o casă a păcii zidim.
Sub roșii stindarde-mpreună
muncim, și cîntăm și iubim !

14 mai 1981

KIRILL KOVALDJI

Poeții

Poeții-au fost și cerșetori și țari,
pirați au fost pe mările furtunii,
au stat și-n chinovii și-ntre tîlhari,
precum Villon, — s-au aflat de funii.

Purtau peruci pudrate, pînă-n zori
cîntau pe sub balcoane serenade
Și se-arătau la bal curtenitori,
sau sîngele-și vărsau pe baricade.

Umblau și orbi cu cobzele în mîini
pe la răscruci, în hanuri, prin bazare
sau își rîtmau balade din bătrîni
prin Caucaz, cu lanțuri la picioare.

Dar cine-au fost, și unde-au fost și cum
au fost,
cît timp pe lume și-au purtat ființa
ei își cinsteau supremul viețil rost
și-și închinau Frumosului credința.

EVGHENI VINOKUROV

Mici falsuri

Sisif

Împingea la deal un bolovan. După ce îl rostogoli pînă sus, bolovanul alunecă, se prăvăli pînă la piciorul dealului. Cazna începu din nou.

Sisif se gîndi o clipă, apoi îi veni o idee: luă o bucată de lemn, o puse sub bolovan, iar acesta rămase nemișcat în vîrful dealului. Pentru prima dată după atîtea secole Sisif răsuflă ușurat. Își șterse sudoarea de pe frunte și se așeză să se odihnească, în timp ce-și admira rezultatul muncii.

Bolovanul rămase mai departe în vîrful dealului. Sisif se odihnea și se gîndea că efortul nu i-a fost totuși zadarnic și că putea să fie mulțumit.

Trecură multe secole fără ca bolovanul să se clintească de la locul lui. „Nimic nu s-a schimbat, își zise el, astăzi toate sînt ca ieri, mîine toate vor fi ca astăzi".

Lui Sisif începură să i se umfle picioarele, iar șira spinării îi amorți. Simțea că de va mai rămîne mult acolo o să se pietrifice de-a binelea. Se ridică și trase bucata de lemn. Bolovanul se rostogoli cu zgomot asurzitor la vale. Sărind din stîncă în stîncă, Sisif se repezi după el. Simțea că puterile îi revin.

Ajuns la piciorul dealului bolovanul se opri. Sisif scuipă în palme și începu să-l împingă în sus, spre vîrful dealului...

Patul lui Procust

Theseu ridică lancea pentru a-l lovi pe Procust, dar lăsă îndată arma jos.

— Nu, spuse el, nu se poate fără judecată. Judecați-l, oameni buni !

Începu așadar judecata. S-a spus despre cîți oameni a corectat schingiuindu-i pe patul-lui proverbial, își amintiră de cei scunzi pe care i-a întins și de lunganii cărora le-a scurtat picioarele.

— Ei, sărmane, ce ai de spus în apărarea ta ?

Titanul se întristă dintr-o dată.

— Da, am iubit oamenii, spuse el cu glas hotărît. I-am iubit cu toate că eram convins că erau foarte departe de ideal. Omul este măsura tuturor lucrurilor, dar măsura omului care este ? Iată măsura, zise el arătînd spre pat. Am măsurat și am socotit absolut totul. Omul ideal trebuie să aibă o singură măsură, să nu aibă nici mai mult, nici mai puțin. Judecați-mă numai pentru ceea ce am făcut și nu uitați că m-am străduit să vă aduc cît mai aproape de ideal !

Titanul tăcu, asculta zgomotul înfundat al mulțimii care nu-și putea ascunde furia. În cele din urmă Procust vorbi mai departe :

— Judecați-mă, oameni buni, dar nu uitați zilele în care am trudit de dimineața pînă seara, nopțile mele fără somn, cînd în chinuri groaznice căutam măsura omului ideal, în timp ce voi erați dedați bucuriilor lumești. Gîndiți-vă că v-am iubit atît de mult, că numai la voi îmi era gîndul, cum aș putea să vă aduc cît mai aproape de perfecțiune. Toată munca mea, toate cunoștințele și experiența mea, le-am consacrat vouă. Patul acesta l-am făcut doar pentru voi, pentru binele vostru.

— Pentru binele nostru ? strigă mulțimea. Așa este, l-am folosit cu vîrf și îndesat ! Acum așază-te și tu pe el !

Se întîmplă un lucru ciudat : titanul, care pînă atunci băgase spaima în toată lumea, începu să dea înapoi. Așezat pe pat se dovedi a fi un bărbățel mult sub măsură. Se ridică în capul oaselor și zise :

— Oameni buni, nu fiți supărați pe mine, în măsurătorile mele am mai făcut și greșeli...

FELIX KRIVIN

Lumea se amuză

(După „QUICK" — R.F.G.)

Opinia unui alegător

Oameni de bine „și alții..."

Citești la „Faptul divers" că a găsit o servietă cu acte și bani în autobuzul de Caransebeș și a-a întors din drum și a predat servieta la Timișoara și a plătit și din buzunar anunțul la ziarul local sau că a sărit nechemat de nimeni, numai pentru că trecea întîmplător pe acolo, în rîul înghețat și a salvat copilul și părinții vor să-i mulțumească însă el e de negăsit fiindcă n-a mai stat să primească firitiselile sau că a stat în ger o noapte întreagă cu multe grade sub zero fiindcă altă soluție nu era și a așteptat acceleratul care aktfel era în pericol să deraieze sau că a luat el, pe propria lui răspundere, întrarea în funcțiune a unei instalații — „și avea copii, domnule, și nevastă și ce să mai spun, dacă ieșea prost se alegea praful de el, plătea și neam de neamul lui" sau a „grăbit o construcție care nu avea încă decizia de intrare în lucru însă era vorba de cîteva sute de mîei și venea iarna și dacă aștepta decizia înghețau mieii și mureau și era o întreagă pagubă așa încît a încălcat disciplina, dar era ambițios, nu înțelegea că disciplina putea acoperi paguba și a riscat, a riscat chiar un vot de blam", nici nu știi în astfel de imprejurări ce e mai important, eu cred însă că important e să nu păgubești țara „sau a trecut cam îngîmfat pe lîngă niște instrucțiuni" cretine — zicea el — cretine fiindcă nu țineau seama de adevărul adevărat „și a mers înainte cu capul sus — „domnule, eu vreau să servesc conștient, nu orb, nu cu orice preț, fiindcă nu e vorba de instrucțiune și nici de disciplină, e vorba de paguba țării și pînă să lămuresc eu cu puterile mele neghiobia se duce banul statului pe apa sîmbetei", sau i-a spus unui superior cu merite excluziv de funcție, „tovarășe, adevărul e că nu ești deloc în problemă și afară de puterea deciziei în acest moment, vremelnică, fii atent, n-ai nici o autoritate, lasă-mă să-mi fac datoria fiindcă și eu îmi iubesc țara însă n-o confund cu scaunul, nu știu dacă mă înțelegi, așa că părerea mea e făcută, dumneata cu pumnul puterii, eu cu capul responsabilității lucide, pînă la urmă adevărul și dreptatea tot vor ieși la iveală și eu sînt pentru judecata de apoi, cum zic creștinii, atunci să vedem cum ieșim, acum pentru dumneata e ușor, însă nu uita că mai ai și copii și cînd se va face lumină chiar și ei se vor îndoi de dumneata, în sfîrșit, cum crezi, însă eu nu abdic de la ceea ce este convingerea mea" etc., etc., etc.

Există însă și alții care sînt mult mai fericiți în primă instanță : „Domnule, a pierdut servieta, să fie sănătos, calul care nu-și poartă șaua îl mănîncă lupii, n-o să mă întorc eu acum de la Caransebeș tocmai la Timișoara ca să-i dau neisprăvitului servieta" sau „tovarășe, dacă mor mieii nu e vina mea, n-a venit aprobarea să deschid șantierul crescătoriei, nu fac nimic, am copii, n-o să-i aduc în situația să plătească ei oalele sparte de mine", sau „tovarășe, pentru chestia asta se dă vot de blam automat, nu cumva vrei dumneata să mă înscrieu eu de bunăvoie și nesilit de nimeni la fericita sancțiune ?" sau „dacă s-a instituit o disciplină, eu sînt chemat să o respect și dacă s-a ajuns la pagubă nu e vina mea, cine e vinovat, să plătească, eu sînt chemat să respect disciplina, restul nu mă interesează" etc., etc., etc.

Acum chestiunea care se pune este : „cine e mai cîștigat personal ?" sau „cine are dreptate ?!" „Tovarășe, îmi spunea cineva foarte înțelept, dumneata n-ai învățat încă pînă la această vîrstă că «Una e să ai dreptate și alta e să ți se dea ?»"

— Ba da, zic eu, dar mai e și rostul omului de a lupta pentru dreptate și chiar și la noi, în socialism, dreptatea nu e un dat, încă e nevoie în anumite împrejurări să te bați pentru ea. Deosebirea e că, în socialism, există condiții ca dreptatea să învingă, dar de luptă nu te scutește nimeni, nici în socialism, pentru că nici socialismul nu vine de la sine și nici nu există în socialism adeverințe care te scutesc de luptă.

Deocamdată eu pun întrebarea firească, dar deloc simplă : Pentru cine sînteți ? Pentru oamenii de bine, sau pentru „alții".

DINU SĂRARU

CLASAMENT: Categoria specială, 12—15 la sută remiză: „Capșa" (10); „Lido" (9.64); „Athénée Palace" (8,83); „Dorobanți" (8.33).

Categoria I sau specială, 10 la sută remiză: „Ambasador", „Budapesta" (8.66); „Rapsodia" (8,55); „Carul cu bere" (8.50); „Havana", „Union" (8,00); „Trocadero" (7.91); „Orizont" (7,85); „Doina" (7,71); „Cișmigiu" (7,33); „Dunărea" (7,16); „Hanul lui Manuc", „Mioriția", „Monte Carlo" (7.00); „Aluniș" (6.33); „Pescarul" (5.00).

Categoria I, fără remiză: „Bumbești" (7.46); „Berceni", „Gambrinus", „La Peștera" (7.00); „Triumf" (6,66); „Mercur" (6,16); „Crama Mioriția" (6,00); „Izvorul Rece" (5.42); „Brotăcei" (5,28); „Bolta Rece" (4,71).

Învățați de la ei!

Restaurantul „Capșa", șefi de unitate Ștefan Lăzărescu și Agop Dima. Bucătari, Ion Samoilă și Zenovie Zamfir. Telefon 13 44 82. Face parte din C.H.R. Flora.

— Constatări : Deși controlul a fost exigent, pe măsura renumelui de care se bucură restaurantul, nu s-au constatat deficiențe. Meniul este bogat și divers, pentru toate gusturile și pentru toate pungile. Mai mult de jumătate din preparatele oferite sînt specific românești. Planul la producția culinară este depășit zilnic. În curînd restaurantul își va realiza planul pe anul în curs. Ambianța este deosebit de plăcută fără a fi cîtuși de puțin căutată sau ostentativă. Totul denotă mult bun-gust și discreție. Foarte reușită expoziția de produse culinare din restaurant. În toate compartimentele este o curățenie exemplară. Pînă și în spațiile de depozitare cele mai ascunse era spălat pe jos și totul lucea. Toate produsele depozitate corespunzător. Serviciul este prompt și politicos. Nici nu te așezi bine la masă și ești înconjurat de toată atenția. Atitudinea personalului denotă un înalt profesionalism. Nu e cazul să mai amintim despre corectitudinea notelor de plată. Bucătăria, poate cel mai reprezentativ sector al restaurantului, onorează orice comandă. Unitatea este foarte bine aprovizionată.

— Note : calitatea meniului 10 ; comportarea și corectitudinea personalului 10; eficiența economică și socială 10 ; ambianța 10 ; controlul oamenilor muncii 10; nota consumatorului 10 ; Incognito 10 ; Media 10.

Observațiile bucătarului : Se poate vorbi despre o bucătărie de excepție. Gătite bine, preparate care în alte restaurante nu au căutare aici sînt cerute. Se poate constata aici rolul foarte important pe care îl are bucătăria în activitatea unui restaurant. Lista meniu a restaurantului poate să constituie subiect de meditație și inspirație pentru multe restaurante.

Sesizările echipei : Fără să sugerăm că restaurantul „Capșa" este singurul în care treburile merg perfect credem că ar fi indicat ca aici să se realizeze un mic film documentar, un film școală, despre felul cum înțelege întreaga echipă să practice meseria de lucrător în alimentația publică, despre felul cum se conduce o unitate, despre cum sînt primiți clienții, despre activitatea bucătăriei. Filmul ar trebui difuzat în întreaga rețea, la cursurile de specializare, la liceul de specialitate. La restaurantul „Capșa" și-au făcut ucenicia mulți din specialiștii de frunte care lucrează acum în alte restaurante. Experiența, tradiția, spiritul de echipă care domnesc aici, corectitudinea, păstrarea și continuarea unei tradiții, grija pentru renumele restaurantului credem că trebuie să constituie și pentru alte unități un îmbold. Realizarea planului și a unor retribuții bune de către personalul restaurantului se pot obține prin muncă, inventivitate și corectitudine. Insistăm, restaurantul „Capșa" nu este singurul, însă sînt foarte puține restaurante de calibrul lui. Asta deocamdată.

La ancheta din acest număr au participat : inspector Mihai Păduraru și Ilie Bumbac, șef birou producție la C.H.R. Capitol.

OPREA GEORGESCU

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului comercial de stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

Zece cu felicitări

Cînd mama se întrecea pe sine și ne pregătea ceva deosebit, vrînd s-o laude, tata îi spunea : „E mai ceva ca la Capșa". Am tot auzit de Capșa, am intrat prin fel de fel de restaurante dar la Capșa n-am fost decît acum, în interes de serviciu, după ce mai mulți colegi au refuzat motivînd că sînt înainte de retribuție. Deci, mi-am pus costumul și una din cravatele pe care le-am primit cadou în diverse ocazii și pe care nu le-am prea folosit și singur, pentru că și eu eram înainte de retribuție, am intrat pe ușa restaurantului. Printr-o scurtă și discretă privire portarul s-a convins că n-am venit acolo cu ginduri rele. Un salut politicos care îți sugera că ești așteptat la restaurant de foarte mult timp, că prezența ta acolo este necesară și dorită. În mijlocul salonului, la acea oră de prînz, era o mică expoziție culinară : aspicuri colorate, salate, un platou savant și apetisant aranjat. Exponatele păreau scoase dintr-o revistă cu reclame colorate. Avem norocul să găsim o masă. Totul este curat. Cred că nu mă înșel spunînd că fețele de masă erau scrobite. Clienții de la celelalte mese erau serviți. Chelnerii par a fi absolviți și o școală de echilibristică și jonglerie. Puțin bănuitor, cum îi stă bine unui Incognito, urmărim dacă clienții sînt cu toții serviți cu aceeași solicitudine. Indiferent de vîrstă și de calitatea costumului pe care-l purtau sau de toaletele însoțitoarelor, se bucurau de același regim. N-a trecut un minut și ne-a venit rîndul. Lista ni se prezintă deschisă, ni se fac recomandări, ni se sugerează vinul potrivit. Comandăm un borș de miel și o tocană din mușchi de vacă cu mămăliguță. La celelalte mese alte comenzi și am impresia că ceilalți au comandat ceva și mai și, că au fost mai inspirați. Așa e omul, nehotărît. În restaurant e o atmosferă de liniște, de relaxare, de discreție. Ai impresia venind aici că ți-ai oferit un mic cadou, poate nemeritat. Da, avea dreptate tata. Oare el o fi fost vreodată la Capșa ? mă întreb gîndindu-mă că n-am stat prea grozav cu banii. La un moment dat apare în restaurant un bucătar, în față cu un șorț de o albeață de cămașă de mire, pe cap cu cunoscuta bonetă a meseriei. Probabil o comandă specială. Ne lăsăm învăluiți de ambianța plină de bun-gust și ne uităm în jur cu maximă discreție pentru a nu face notă discordantă. E nedrept să remarci pe cineva. Toți par să facă exact ce trebuie, ca într-un spectacol pentru care s-au făcut multe repetiții. Mă simt minunat, mă gîndesc ce notă ar fi dat tata și cu regretul că am venit singur dau celor care lucrează sub firma „Capșa" nota 10 cu felicitări. Apoi, în numele meu și al tatei mă iscălesc :

INCOGNITO

P.S. Valoarea notei de plată a fost încă o plăcută și neașteptată surpriză.

„Nu știam că n-are B-ul"

La nuntă e și firesc să fie veselie și bună dispoziție. Locuitorii din satul Sărbătoarea nu-și aminteau însă să se fi distrat de mulți ani atît de bine ca la nunta lui Niță. Organizare perfectă, bucate gustoase și din belșug, orchestră de calitate etc., etc. Cu excepția cîtorva persoane foarte în vîrstă, toată lumea a dansat fără încetare. Printre invitații de la Craiova a venit la nuntă și Iulian, șofer profesionist la o unitate de construcții. Băiat tînăr, în vîrstă doar de 22 de ani, Iulian copilărise de fapt în satul Sărbătoarea. Lipsit de căldura sufletească a părinților care s-au despărțit pe cînd Iulian avea doar 5 ani, băiatul fusese crescut de o bunică. „L-am crescut greu, maică, pe Iulian. Nu că n-aveam ce să-i dau să mănînce, dar nu puteam să-l ajut la lecții, și-apoi mă chinuia și reumatismul ăsta. Zile întregi eram țintuită la pat. Băiatul creștea și făcea cam ce vroia. Ce mai, îl scăpasem din mînă. Mă bucur acum că are măcar o meserie", se destăinuia bătrîna unor vecini de masă, în timpul ospățului de nuntă.

Împreună cu încă 6 tineri, Iulian alcătuise cel mai vesel grup, la nunta lui Niță. Au ascultat muzică la un casetofon și au dansat fără încetare de simbătă seara și pînă luni dimineața. Bineînțeles că au și băut, că doar nu vii la nuntă să ți se usuce gîtlejul. „Mă băieți, eu simt că nu mai pot. E rușine să spui asta la 22 de ani, dar nu uitați că o ținem întruna de mai mult de 28 de ore. Și-apoi, peste cîteva ceasuri trebuie să plec la serviciu. Mă duc să mă culc un pic". „De serviciu ai parte în fiecare zi, da' de nuntă mai rar. Așa că stai jos și mai bea un pahar cu noi", i-a răspuns unul dintre tineri. A mai băut o cană mare de vin și peste cîteva minute, profitînd de un moment în care atenția grupului era îndreptată spre alegerea unor casete cu muzică disco, a ieșit din cameră și s-a culcat.

Pe la 7, bunica a venit să-și trezească nepotul ce risca să întîrzie la serviciu. A constatat însă că acestuia îi este extrem de greu să se ridice în picioare. Primul lucru pe care Iulian l-a făcut, după ce a reușit să se dezmeticească cît de cît, a fost să ceară cheile autoturismului. „Dați-mi cheile să fac o mică verificare la mașină. Voi pregătiți-vă bagajele". Îndemnul era adresat soției și celor doi tineri cu care venise de la Craiova. „Cum să pleci, doar nu ești nebun, nu vezi în ce hal ești, obosit și băut de-abia te ții pe picioare. După ce mai dormi cîteva ore bune, atunci da, plecăm". „Mă, uite ce, eu sînt șofer profesionist. Ce dacă n-am „B"-ul, adică nu știu să conduc mașină mică ? Ați văzut cum am pilotat mașina șefului la venire (Iulian împrumutase autoturismul de la șeful său de coloană). Din sută aproape că n-am scos-o. Ce vă e frică ? Oricum, de moarte nu scăpați. Într-un fel tot o să muriți !" Vorbea cu tinerii, dar ochii i se închideau, iar vorbele rămîneau spuse doar pe jumătate. N-au trecut nici 5 minute și Iulică, întins pe unul din paturile gazdei, aforăia de se cutremurau pereții. A mai dormit și cîteva ore, dar tot mahmur s-a sculat. „Mă doare capul de-mi plesnește. Dați-mi o bulină, ceva !" „Dacă-ai băut două nopți și ai amestecat mereu băuturile, ce crezi că te repari în cîteva ceasuri ?", remarcă soția.

„Urcați-vă în mașină și hai să plecăm. Nu puteți zice că nu-s odihnit. Am făcut exact ce ați zis voi. Mi-ați cerut să nu plec, n-am plecat, ați zis să dorm, am dormit. Nu înțeleg ce mai vreți ?" S-a făcut îmbarcarea. De dreapta șoferului a luat loc Daniela, soția lui Iulian, iar pe fotoliul din spate s-au așezat cei doi prieteni. Știți cum demarează mașinile de formula unu ? Abia dacă poți sesiza fracțiunea de secundă cînd se pun în mișcare. În asemenea stil a demarat spre Craiova și Iulian. N-a parcurs însă decît 3 kilometri, ratînd primul virai spre dreapta — dealtfel, o curbă deloc dificilă. Mașina a părăsit apoi asfaltul și lipsită de control a intrat cu cei 95 km pe oră într-un stîlp de telegraf pe care l-a ras precum un brici. Apoi, autoturismul făcut zob s-a oprit undeva pe cîmp. Cei care ocupau locurile din stînga, partea cu care autoturismul a lovit stîlpul — respectiv pilotul și unul din cei doi tineri — au murit pe loc. Daniela și al doilea tînăr au fost răniți, dar ușor. „Era un băiat bun, disciplinat, săritor la nevoie, vesel tot timpul. Îi cam plăcea însă viteza. A venit să-i împrumute mașina pentru a merge la bunică și care, zicea el, era grav bolnavă. Nu știam că n-are „B"-ul și nici de nuntă. Dacă știam..."

VICTOR BEDA

Dincolo de imprudența fatală...

„...din eroare a îngerat o soluție toxică, aflată într-o sticlă în vestiar. În drum spre spital a decedat..."

Obișnuim să numim asemenea întîmplări grave — imprudențe. Există, într-adevăr, și imprejurări derutante ; nu întotdeauna sîntem îndeajuns de meticuloși în acțiunile noastre ; nu avem suficientă răbdare pentru a chibzui profund asupra a tot ceea ce facem... Consecințele, mai mici sau mai mari, în astfel de situații sînt, măcar, scuzabile...

Ceea ce nu este cazul în privința tragicului eveniment mai sus amintit și pe care îl supunem atenției opiniei publice, în dorința de a se desprinde, din cele petrecute, concluziile necesare.

„Victima, Nicolae Vulcu, de 42 ani, domiciliat în strada Moldovița nr. 1, sector 4, București, muncitor la I.M.G.B. — reproducem, din același document oficial, lapidar în forma de redactare, cutremurător în conținut — după terminarea programului, a consumat la locul de muncă băuturi alcoolice, cu mai mulți colegi. Ajungînd în stare de ebrietate, a mers la vestiar, unde știa că mai are o sticlă cu alcool. Din eroare...".

Putem numi o asemenea împrejurare imprudență ? Nu ! Firește că nu ! Ar însemna să denaturăm adevărul, să minimalizăm răspunderea celor care, afidînd bunul simț, normele interioare de comportare în serviciu, regulile de protecție a muncii, ignorînd în mod condamnabil consecințele la care se expun și îi expun pe alții, își permit să aducă și să consume băuturi alcoolice la locul de muncă. Ar însemna să nu tragem semnalul de alarmă asupra pericolului grav pe care îl prezintă fisurile ce apar în conștiința unor astfel de oameni, în disciplina muncii.

N-are importanță dacă asemenea cazuri sînt mai mult sau mai puțin izolate. Ele reflectă o mentalitate retrogradă, care contravine flagrant intereselor muncii, calității producției, securității vieții și sănătății celor în cauză și nu numai lor.

Nicolae Vulcu a plătit această abatere, intolerabilă, de la morala muncitorească și disciplina muncii, cu propria viață. Și o viață de om este mai presus de orice.

Iată de ce trebuie ferm combătută orice manifestare de indisciplină, de teribilism, de inconștiență, care duce nu numai la degradarea morală și fizică a celor în cauză, ci și la alte consecințe, grave, unele ireparabile.

Evenimentul relatat este, în această privință, fără drept de apel, cea mai dură mărturie.

MIHAI GROZAVU

ATENȚIE... LA GHIPS se numește volumul de caricaturi al cunoscutului grafician ANTON DRAGOȘ

După meciuri excepționale

CRAIOVA ȘI DINAMO S-AU CALIFICAT! BRAVO CELOR MAI BUNE ECHIPE ALE FOTBALULUI ROMÂNESC!

CAMPIOANA ROMÂNIEI, ÎNTRE PRIMELE 8 ECHIPE DE CLUB DIN EUROPA ● DUPĂ PRELUNGIRI, DINAMO — INTERNAZIONALE 3—2 ● LA PITEȘTI, 2—2, ARGEȘUL PĂRĂSIND CUPA U.E.F.A.

Zi fastă pentru fotbalul românesc și minunații săi suporteri ! Universitatea Craiova și Dinamo București, adică două din cele trei formații angajate în competițiile continentale, au reușit să obțină calificarea, intrînd în turul III al Cupei campionilor și, respectiv, Cupei U.E.F.A., performanță fără precedent în istoria fotbalului nostru !

Confirmîndu-și clasa internațională, Craiova n-a lăsat nici o speranță lui B.K. Copenhaga, pe care a întrecut-o clar, 4—1 (3—0), golurile fiind realizate, în ordine, de Crișan, Balaci, Beldeanu, Andersen și Cămătaru. Prin această victorie, rod al sudoarei, al talentului, al ambiției, al seriozității, campioana României, campioana unei mari iubiri, intră în elita primelor 8 echipe de club din Europa ! Jucătorii craioveni, antrenorii lor, ca și, firește, zecile de mii de spectatori care, și cu această ocazie, i-au purtat pe Balaci și compania spre izbîndă, merită cele mai fierbinți felicitări !

La București, după un meci dramatic, care a necesitat prelungiri, Dinamo a învins pe Internazionale Milano cu 3—2 (1—0). După 90 de minute de joc, scorul a fost același ca și pe „San Siro", 1—1, Altobelli egalînd (minutul 46) golul lui Dudu Georgescu (minutul 31). În prelungiri, deși conduși, a marcat Prohaska (minutul 97) din lovitură liberă, dinamoviștii au găsit inspirație și resurse să întoarcă un rezultat ce părea pecetluit, golurile înscrise de Augustin (minutul 101) și Orac (minutul 107) consfințind o victorie meritată, realizată în fața uneia din marile „firme" ale fotbalului european. Ba mai mult, în minutul 114, Orac și-a permis să rateze o lovitură de la 11 metri !

Bravo, Craiova, Bravo Dinamo ! Vă mulțumim, din tot sufletul, pentru satisfacțiile oferite ieri și vă urăm succese și mai răsunătoare în confruntările viitoare !

Balaci a fost, și miercuri, cel mai bun jucător al echipei craiovene. Din centrările lui Țălnar s-au marcat golurile 1 și 2 ale dinamoviștilor

Drumul calificării

EGALITATE PE „SAN SIRO" (II)

Ploaia nu contenește nici miercuri. Pe cînd jucătorii se odihnesc, luăm parte la un prînz oferit, la Circolo di Inter, de conducerea clubului milanez. Ne exprimăm dorința de a vedea trofeele clubului, Inter a cîștigat în două rînduri Cupa campionilor europeni și de tot atîtea ori Cupa intercontinentală, dar ni se explică, amabil, că aici, în via Olmeto 2, e un fel de sediu al suporterilor, al prietenilor lui Inter, trofeele aflîndu-se chiar la club, la altă adresă. Avocatul Giuseppe Prisco, de 30 de ani vicepreședinte la Inter, rostește un cuvînt de salut, îi răspunde Anghel Vasile, la fel de zîmbitor, de elegant. Sînt de față 32 de persoane, oficialități din conducerea clubului milanez, între care fostul internațional Sandro Mazzola, azi consilier delegat la echipa care l-a făcut celebru, observatorul U.E.F.A., cei 3 arbitri francezi și mai mulți ziariști. Profităm de ocazie și schimbăm cîteva vorbe cu Mazzola. E la fel de suplu ca în anii cînd juca, numai că acum, altele fiind grijile, fumează țigară de la țigară. Da, își amintește de meciurile cu Dinamo și dacă nu greșește, nu greșește, a marcat 3 goluri în întîlnirile directe. Chiar cînd a învins cu 6—0, pe vremea „magului" Herrera, Inter a avut probleme cu Dinamo, românii fiind fotbaliști talentați. Ce va fi azi ? Se ferește de-un pronostic, îl știe și-l apreciază pe Dinu, ar vrea să-l reîntîlnească pe Lucescu, despre care a auzit că a preluat naționala. Partida nu va fi ușoară, acceptă. Oriali e indisponibil, iar Inter 1981 nu mai e cel din 1964, de pildă. Sigur, austriacul Prohaska e un nume, Altobelli și Beccalossi nu-s nici ei mai prejos, dar meciul nu poate fi socotit jucat, așa-i ? Așa-i, signor Sandro, nu va fi ușoară.

CELE 90 DE MINUTE

Seara, escortați de motociclete ale poliției, pornim spre San Siro. Măsura de prevedere se dovedește necesară, căci circulația e mai fierbinte ca oricînd. Toate mașinile orașului par lansate spre stadion și sirenele carabinierilor abia fac față. Ajungem cu aproape două ceasuri înaintea meciului, dar publicul e deja în tribune. Continuă să plouă. Gazdele, dacă am înțeles bine, scontau pe 40 000 de spectatori. Nu vor fi însă decît 30 060 de plătitori, la o rețetă de exact 190 058 000 de lire, în condițiile în care cele mai scumpe bilete vor costa 33 000 de lire, cam 30 de dolari bucata.

Prima bombă : nu va arbitra Wurtz, cum știam noi și cum știa toată presa italiană ! Va oficia tot un francez, Conerand, înlocuindu-l în ultimul moment pe Wurtz, a cărui soție, se zice, a suferit un infarct. Ca să anticipăm, a fost o schimbare, din punctul nostru de vedere, fericită, căci Conerand va arbitra excelent. El nu va ceda, mai ales în final, presiunii gazdelor, care vor confunda adesea careul de 16 al dinamoviștilor cu un bazin de înot !

Publicul începe să scandeze „For-za In-ter, For-za In-ter", iar elevii lui Bersellini își fac apariția, Bordon, Bergomi, Baresi, Pasinato, Bachlechner, Bini, Bagni, Prohaska, Altobelli, Beccalossi și Centi. Deși stadionul nu-i decît jumătate, zgomotul e infernal. Parc-am fi într-un cazan. Eșarfe, clopote, sirene, petarde, arsenalul e complet. Cînd ies bucureștenii, **Moraru, Ion Marin, Bumbescu, Stănescu, Dinu, Augustin, Custov, Dragnea, Țălnar, Dudu și Orac**, se fluieră din răsputeri. Se vîntură însă, chiar sub tribuna oficială, un tricolor, iar o mînă de suporteri, de la Agenția comercială română din Milano, dacă nu greșim, îi încurajează pe dinamoviști.

Conform așteptărilor, Inter începe puternic. Mustaciosul Prohaska îl deschide pe Altobelli, acesta zvîcnește pe stînga și șutează violent, la firul ierbii, dar Moraru e la post și, cu genunchiul, trimite în corner. Nu iese nimic, dar Inter reia. După ceas, 5 minute, după care Dinamo pune stăpînire pe joc. Pasează mai mult, mai exact și mai inventiv și, încet, încet, gura tribunei se închide. Mijlocul nostru e mai laborios, mingea e mai mult la noi, italienii vor, dar nu pot. De sub cozorocul băncii de rezerve a dinamoviștilor țîșnește Stredie, la încălzire. Ce s-o fi întîmplat ?, ne întrebăm neliniștiți, să fi cedat piciorul lui Dinu ? Nu, n-a cedat, Dinu joacă și „mătură" tot. La un corner de pe stînga, Dudu ratează de puțin un volé pe care părea să scrie gol ! Tribuna respiră ușurată, dar Bersellini înțelege că ceva nu-i în regulă, fuge pînă la tușă și țipă la Baresi. Acesta face semn spre Bachlechner, Dinamo își vede de joc.

În minutul 24, cade primul gol. Prohaska e faultat în afara careului, tot el execută scurt pînă la fundașul Pasinato, urmează un șut firav, dar mingea deviază din zid și intră în poarta lui Moraru. 1—0 pentru Inter, stadionul parcă a luat foc ! Un gol împotriva cursului jocului, egal pînă atunci, dar un gol. A doua zi, în Airbusul 300 care ne duce de la Milano la Paris (Dinamo s-a întors acasă prin Paris), Moraru încerca să explice : „am plecat bine, dar balonul s-a lovit de careva și m-a păcălit. Cînd m-am întors, era prea tîrziu".

La 0—1, Dinamo nu acuză nimic. Dimpotrivă, își reia atacurile, mijlocașii aleargă imens, Dudu își plimbă „santinelele" de pe o parte pe alta, iar Orac și Țălnar nu pot fi deposedați decît prin fault. Italienii par debusolați, atacurile lor, dirijate mai ales spre abilul Beccalossi, se lovesc de un zid și, în minutul 38, survine egalarea. Țălnar îi pasează lui Custov, acesta lasă impresia că va pasa, apărarea lui Inter e prinsă pe picior greșit, „decarul" pătrunde și, din marginea careului, „îl execută" pe Bordon cu un șut violent : 1—1 !

Nimic deosebit pînă la pauză.

Profităm de întrerupere și urcăm la un ceai. La bar, ziariștii italieni recunosc că Dinamo a jucat mai bine. Raportul șuturilor (în final 21—14 pentru bucureșteni) le e favorabil românilor, zice careva, iar linia lor mediană, remarcă un altul, e mai sigură decît a lui Inter. Asesor pentru sport, din partea partidului comunist, pentru provincia Ravenna, Ermanno Zacchini, statornic prieten al fotbalului românesc, n-a putut pierde un astfel de meci. Îl cunoaștem din iarnă, de la ultimul turneu al Rapidului în peninsulă.

Ne vede și nu zice decît „azi Dinamo nu pierde" !

Meciul se reia, dar nu aduce nimic nou. Altobelli (minutul 48) are o tresărire de orgoliu, dar șutul lui ocolește poarta. Minutele trec, dar românii nu cedează. Publicul își pierde răbdarea, începe să scandeze „Her-re-ra, Her-re-ra" și să arunce cu pere, doar Italia e, la acest capitol, prima producătoare din lume ! Polițiștii se string spre banca de rezerve a lui Inter și-și pun, din fugă, măștile. Meciul se desfășoară la jumătatea terenului, iar Dinamo joacă metodic, aplicat, calm. Tribuna fluieră tot mai asurzitor („Inter primește numai fluierături", își va titra, joi, pagina „La Gazzetta"), dar pe oaspeți îi aplaudă la scenă deschisă. Îi apaludă pentru că merită ! Bersellini va încerca un ultim truc, trimițîndu-l în teren pe Serena, dar nici această modificare nu va ajuta la nimic, Stănescu parcă are 7 vieți (el a făcut, credem, cel mai bun meci al carierei sale de pînă acum), iar Dinu și Bumbescu sînt necruțători. În minutul 76, trecem prin emoții, dar Bagni, bine servit de Altobelli, greșește dintr-o poziție favorabilă. Cu cele din urmă rezerve, nerazzurri se năpustesc în atac, obținînd o nouă lovitură din marginea careului mare. Trage Prohaska, mingea ocolește zidul, dar Moraru se destinde ca un arc și trimite în corner. Trei minute mai tîrziu, în minutul 82, Dinamo e la un pas de victorie : inepuizabilul Augustin sprintează, găsește un culoar, numai că, în loc să mai facă 3—4 pași, se grăbește să șuteze, oferindu-i lui Bordon șansa să prindă in extremis ! A fost cea mai mare și, totodată, ultima ocazie de gol a unei partide pe care, pe merit Dinamo București a încheiat-o la egalitate cu Inter, pe chiar stadionul acesteia, în cadrul manșei a II-a a Cupei U.E.F.A.

CONFERINȚA DE PRESĂ

Atacat din toate părțile, mai ales pentru introducerea lui Serena, efectuată în minutul 84 (! !), antrenorul Bersellini se apără cum știe și cum poate. El a numărat 8 ocazii de gol pentru Inter și 4 pentru Dinamo. „Tras de mînecă" de semnatarul acestor rînduri, acceptă că, în ceea ce privește ratările mari, **„raportul a fost 5—4 pentru Inter"**, oricum mai aproape de adevăr. El dă vina pe lipsa lui Oriali și Marini, considerînd însă că **„echipa mea nu și-a spus încă ultimul cuvînt în privința calificării. Anul trecut, de pildă, am învins la Nantes și la Belgrad, de ce n-am face-o acum la București ?"** În privința accidentării lui Vlad, despre care s-a zis că Bersellini ar fi declarat că s-a petrecut din vina dinamovistului, antrenorul lui Inter neagă că ar fi făcut o astfel de afirmație.

Vicepreședintele Frisco pare, sîntem tentați să afirmăm, cel mai aproape de realitate : **„Nimic de zis în privința rezultatului. Românii au meritat egalul pe care l-au obținut".** Mazzola, în schimb, „sudînd" țigările cu o nervozitate lesne de înțeles, face pe diplomatul ?! Se declară mulțumit de prestația gazdelor afirmînd că **„ar fi trebuit să înscriem 3 goluri, dar n-am înscris. În rest, am văzut o echipă puternică, vivace, combativă. Românii n-au arătat altceva decît că știu să păstreze mingea".**

Anghel Vasile, Nicușor și, mai tîrziu, Dinu nu prea sînt băgați în seamă. Ziariștii italieni au „tăbărît" pe Bersellini și renunță greu la „pradă". Antrenorul, parcă îmbătrînit cu 5 ani în 90 de minute, se apără cu multă abilitate, dar rezultatul e 1—1 ?! Nicușor nu plusează, **„am împlinit obiectivul propus, am făcut un pas, dar calificarea încă nu-i decisă"**, în timp ce Anghel Vasile zîmbește cu o sută de subînțelesuri. Mazzola îl salută pe Dinu și nu mai are aerul senioriaI dinaintea meciului. Hotărît lucru, Inter 1981 nu mai e Inter 1964, signor Sandro !

Iată, decupate din „La Gazzetta dello Sport", notele acordate jucătorilor :

[illegible]		[illegible]	
Bordon	7	Moraru	6,5
Bergomi	6	Marin	[illegible]
Baresi	5,5	Stănescu	6,5
Pasinato	6,5	Augustin	7
Bachlechner	6	Bumbescu	6
Bini	5,5	[illegible]	6,5
Bagni	5,5	Țălnar	6
Prohaska	6,5	Dragnea	6
Altobelli	6	Georgescu	6
Beccalossi	6,5	Custov	8
Centi	5	Orac	6,5

În general, aprecierile ni se par realiste. În ceea ce ne privește, am fi acordat tuturor jucătorilor cîte 1 punct în plus.

În timp ce, afară, mii de tifosi îi așteaptă pe Bersellini și ceilalți să „dea socoteală", autocarul lui Dinamo e petrecut de un ropot de aplauze, ca o dovadă că fotbaliștii români au lăsat, pe „San Siro", o impresie dintre cele mai frumoase. Ei au jucat de la egal la egal cu Inter și ar fi putut chiar cîștiga, dacă Augustin nu s-ar fi pripit în minutul 82. Istoria însă s-a scris. Ce-a fost, a fost, chiar dacă a fost foarte frumos. Returul bate la ușă. Inter, se știe, a învins în derbiul cu Milan și va veni, deci, la București cu un plus de încredere în forțele proprii. Dinamo însă, în continuare lider al campionatului după o victorie limpede la Pitești, știe că pasul cel mai greu a fost făcut.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Flacăra. Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 26 00, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 18 48 75, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Margo Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bi·lădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Mihai Pînzaru, Sorin Postolache, Cornel Speriatu) – 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 , Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă. P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

46
ANUL XXX (1970)
12 NOIEMBRIE 1981
flacăra
Săptămînal al Uniunii Tineretului Comunist

ROMÂNIA, CABINETUL DE LUCRU AL PREŞEDINTELUI NICOLAE CEAUŞESCU

Drum de muncă şi îmbărbătare, de linişte şi pace în nord-vestul patriei române

Patru judeţe, într-o singură săptămînă, l-au avut, în acest început de noiembrie bogat, oaspete preţuit şi drag, pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu, omul căruia ne-am obişnuit să-i venim în întîmpinare nu numai cu faptele, ci şi cu inimile în bucurie. La Satu Mare, Maramureş, Sălaj şi Bistriţa-Năsăud, ca peste tot în aria acestui pămînt românesc, dialogul de lucru al secretarului general al partidului cu oameni ai muncii, cu factori de decizie din diverse domenii a vizat, în primul rînd, starea muncii, măsura în care se împlineşte binele general al patriei. Analizele, întreprinse ca de fiecare dată la faţa locului, au scos în evidenţă angajarea plenară a tuturor celor care participă la muncă de a depune orice efort pentru aplicarea în practică a programelor de dezvoltare a fiecărui judeţ, aşa cum reies ele din ansamblul de prevederi hotărît şi aprobat de cel de-al XII-lea Congres al partidului.

Vizitele de lucru ale secretarului general al partidului, căpătînd astfel semnificaţia unor veritabile trasee ale muncii, au căpătat în acelaşi timp şi simbolul unor luminoase trasee ale păcii, ale condamnării războiului. Ne gîndim că poate nu întîmplător glasul secretarului general al partidului a răsunat împotriva războiului, tocmai pe locurile în care, la Carei de pildă, mulţi dintre fiii acestei patrii au căzut pentru eliberarea Ardealului, pentru întreaga Românie, jertfa lor de sînge fiind preţul libertăţii de acum. Cuvîntările tovarăşului Nicolae Ceauşescu, ţinute în capitalele acestor judeţe, în faţa a zeci de mii de oameni, au fost, da, înflăcărate chemări la muncă, la depăşirea unor stări de fapte menite să ne mai împiedice pe alocuri dezvoltarea, dar cuvîntările secretarului general au căpătat, mai ales, dimensiunea unor înflăcărate chemări la lupta pentru pace. Ele sînt apeluri la care subscrie, cu întreaga sa conştiinţă, fiecare fiu, cetăţean, al României socialiste, indiferent de naţionalitate. Într-un acord unanim, exprimat de 22 milioane de voci, poporul român aprobă politica de pace a partidului, se implică responsabil şi conştient în realizarea acestei politici, participă la marea iniţiativă de apărare a păcii lansată de secretarul general al partidului şi spune un NU hotărît războiului. Un NU definitiv, pentru că, între aceste 22 milioane de voci, se aud încă vocile unor bărbaţi care apărîndu-şi ţara în primul şi al doilea război mondial, mai poartă şi acum schije în trupurile lor. Aşa cum în codrii românești, brazii şi stejarii au înveliţ în trunchiurile lor bucăţi de schije şi gloanţe, ieşind la iveală abia cînd ferăstraiele mecanice se poticnesc în ele. Neamul românesc, s-a dovedit şi cu ocazia vizitelor recente ale secretarului general al partidului în judeţele din nord-vestul ţării, acţionează, conform voinţei sale depline, împotriva războiului, pentru dreptul la viaţă. A fost şi rămîne ţelul şi crezul nostru de neclintit.

N. GRIGORE MARĂŞANU ■

Adunările păcii

(fotoreportaj dintr-o mare uzină bucureşteană)

pagina 7

...Stopaţi această competiţie a morţii

(un documentar despre cursa înarmărilor)

paginile 22—23

România — Iugoslavia, un nou dialog la nivel înalt

(Comentariu în pagina 6)

Anul 1981 a fost numit an hotărîtor pentru îndeplinirea cu succes a întregului cincinal. Într-o anumită măsură este şi un an-test. Şi aceasta nu-i o simplă figură de stil. În acest prim an al cincinalului 1981—1985 economia României trebuie să probeze, prin tot ceea ce realizează, trecerea de la dezvoltarea extensivă — tip de progres bazat pe un consum material şi de forţă de muncă proporţional cu anvergura dezvoltării, la dezvoltarea intensivă — tip de progres bazat, la acelaşi nivel al dezvoltării, pe un consum material şi de forţă de muncă cît mai redus, ceea ce presupune o puternică şi continuă sporire a creativităţii, a inventivităţii, a

Tehnica să asculte de om!

consumului de inteligenţă. Este, apoi, deosebit de important de urmărit evoluţia economiei româneşti în acest prim an al noului cincinal, cînd ea a fost puternic marcată de restricţiile generate de criza mondială de materii prime şi energie. Restricţii care au impus accentuarea orientării spre constituirea în ţară, într-un grad tot mai mare, a necesarului material al dezvoltării, însoţită de o drastică redimensionare a consumurilor de materii prime şi materiale, de energie şi combustibil. Este un examen deosebit de sever pentru economia ţării noastre, un examen de a cărui promovare depinde într-o

(Continuare în pag. 8)

VASILE BARAC ■

Strigătul grîului

Luaţi urgent măsuri de siguranţă,
îmi strigă grîul de pe-un colţ de deal,
nu mă jigniţi cu-a voastră cutezanţă
lăsaţi-mă să mă dezvolt normal !

Eu nu vă cer nimic, eu totul dărui
spre a vă şti pe voi mai fericiţi,
de-o să continuaţi, o să mă nărui,
de-o să continuaţi, mă umiliţi !

Eu nu am timp de certuri şi război,
să vă-nţelegeţi, încheiaţi tratate,
m-aştreaptă sîngele flămînd din voi,
mai terminaţi cu-atîta strîmbătate !

Eu trebuie să lupt ! Sînt luptător
şi soare-mi trebuie şi ploi şi tihnă,
să nu-ncolţesc în brazdă să omor,
ci numai pentru pace şi odihnă !

Şi numai ca s-ajung la voi pe masă,
luminînd cu toată truda mea
să înflorească în fiecare casă
dîndu-i puterii voastre forţa mea.

ION IANCU LEFTER ■

Premieră

Primul hotel încălzit tot anul, cu energie solară

Primul hotel din lume care, pe întreg cursul anului, se va încălzi de la Soare, asigurîndu-şi pe această cale autonomia energetică pentru încălzirea camerelor şi a apei de consum va fi construit în România, la Mangalia. Sistemul de încălzire interioară constituie, de asemenea, o premieră mondială. Hotelul, cu o capacitate de cazare de o sută de locuri, va funcţiona în cadrul staţiunii de tratament de pe lîngă hotelul „Mangalia". Elaboratorul sistemului de încălzire şi de producere a apei calde de consum este ingimerul Dan Constantinescu, şeful colectivului de energie solară din secţia Instalaţii şo'are şi recuperare a căldurii, Institutul de cercetări în construcţii şi economia construcţiilor, INCERC. Proiectul de execuţie aparţine Institutului de proiectări judeţean Constanţa, care s-a arătat receptiv faţă de această idee.

— În ce constă noutatea, tovarăşe Constantinescu ?

— Captarea radiaţiei solare pentru în-

(Continuare în pag. 8)

LIONEL NIŢESCU ■

Ninge peste satul românesc

S-au împlinit în toamna asta 45 de ani de cînd, pe malul lacului Herăstrău, în vecinătatea Arcului de triumf, în inima „marelui sat" care au fost cîndva Bucureştii, s-a inaugurat Muzeul satului românesc, aşezămînt de etnografie şi de istorie socială unică în epoca, unic în lume.

E prezentă aici, pe cîteva zeci de pogoane, toată ţara cea veche de păstori şi plugari, cuprinsă în măiestriile arhitectonice ale cărţii ei. O ţară ca şi o carte, o ţară pe care, asemenea unei cărţi, o poţi, ştiind-o pe de rost, începe de oriunde, de la oricare filă, sărind peste unele, poposind la altele, punînd uneori fila în zare

Ce se vede cînd pui o filă în zare ? Se vede filigranul, emblema heraldică, semnul de vechime care-i glăsuieşte cunoscătorului despre anul facerii, despre taina hîrtiei, despre arta şi faima meşterului. Punînd filă noastră în zare vedem Carpaţii, ca peceţe inconfundabile ale acestui pămînt, vizibilă peetutindeni, prin brazdele pe care le-au tras transhumanţele pînă în Dunăre şi la marea cea mare. E o idee ce creşte, iată, de la primul stîlp bătut în Maramureş şi pînă la acoperişul căsuţei de la cîmpie, repetînd, cu reliefu său, amintirea muntelui de la origine, dînd ansamblului unitatea de armonioasă fiinţă, de casă unică a unui întreg popor. Deci povestea noastră, aşa cum o citim aici, pe malul lacului Herăstrău, în inima Bucureştilor, nu se va depărta de Carpaţi, de Dunăre şi de mare, oricît am porni în timp. Suprapuse, filă cu filă, filigranele capătă relief, ca şi cum în adîncimea cărţii

(Continuare în pag. 10)

ILIE PURCARU ■

Ecou peste timp al unei replici celebre :

„Un regat pentru un cal!"

Caii, faţa şi puterea omului gospodar de la ţară. Caii ,animale harnice şi mîndre, fără de care munca la cîmp nu-i muncă întreagă, fiindcă în atîtea cazuri e mai înţelept să te slujeşti de puterea de un cal putere a unui aielaj decît să lupţi cu cei 45 ori 60 de cai putere ai unui tractor. Caii, animale supuse ce pasc pe sant şi mănîncă tot ce le dai dacă nu te învredniceşti să le dai ce le trebuie. Care-i starea cailor ? De ce au ei trebuinţă ? Cine şi cum creşte cai ? Iată cîteva din întrebările la care încearcă să răspundă reporterii revistei FLACĂRA în paginile 10—11.

Iniţiativă

PACEA DESENATĂ PE ASFALT

La Rîmnicu Sărat o iniţiativă mai mult decît lăudabilă. Două sectoare de drum sînt închise traficului rutier în zilele de joi şi duminică. Micuţii oraşului au astfel un nou loc de joacă : strada. De fapt, pe asfaltul călcat în restul săptămînii de roţile autovehiculelor iau naştere frunze, flori, fructe, păsări, maşini, rachete sau căsuţe toate din praf de cretă colorată. Ne spunea tovarăşa Victoria Musat, secretar cu probleme sociale al Comitetului orăşenesc de partid că, într-una din şedinţele Biroului executiv al Consiliului Popular Orăşenesc, s-a stabilit ca o porţiune din strada principală a oraşului şi strada Ana Ipătescu să devină locuri de joacă pentru copii în zilele de joi şi duminică ale fiecărei săptămîni. După orele petrecute la şcoală sau la grădiniţă, copiii se string în spaţiile rezervate lor cu mîinile doldora de cretă. Desenele lor sînt adevărate ferestre deschise spre lume. Priveşti asfaltul şi vezi timpul de aur al omenirii în care toate coexistă în bună înţelegere. Copiilor nu li s-a dat nici o temă şi nu li s-a trasat nici un chenar. Şi totuşi un fir imaginar leagă toate aceste desene. Plimbîndu-te printre ele o minunată poveste se derulează prin faţa ochilor, o explozie de bucurie şi candoare. O poveste care, aici, urcă, în fiecare dintre noi, prin tălpile noastre, făcîndu-ne să simţim şi mai adînc necesitatea apărării păcii şi vieţii pe planeta noastră. Planeta Pămînt pe care copiii întotdeauna o desenează ca pe un balon în zbor şi niciodată ca pe o bombă cu secundar.

VICTOR SOCACIU ■

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL SATU-MARE

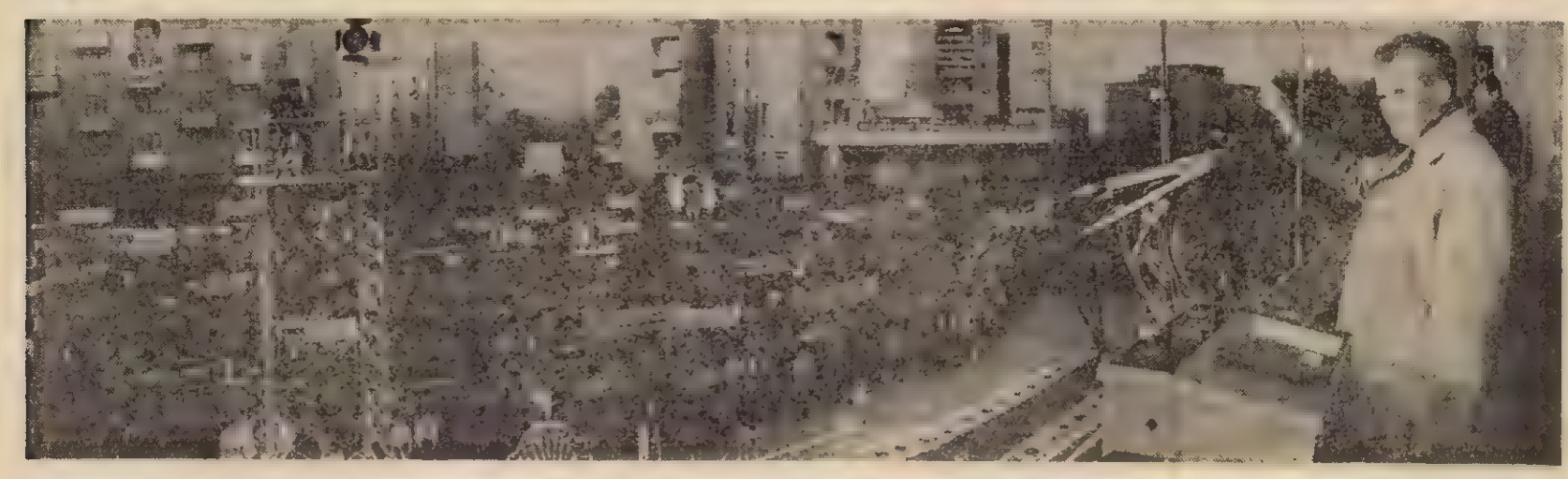

Un dialog deschis, constructiv, de mare eficiență

Cel mai nordic județ transilvan, străvechi pămînt românesc locuit de milenii de oameni harnici și dirji, iubitori de libertate, a cunoscut în anii din urmă o dezvoltare impetuoasă. Astfel, producția industrială a crescut în 1980 de 4,3 ori față de 1968, iar producția agricolă a sporit, în aceeași perioadă, de 1,5 ori. În plin avînt se află construcțiile de locuințe : în cincinalul 1976—1980 s-au construit, în localitățile din cuprinsul județului, peste 9 300 apartamente, urmînd ca în cursul actualului cincinal să fie date în folosință alte 13 000 apartamente. A crescut nivelul de trai material și spiritual al oamenilor muncii.

Sătmărenii știu că în obținerea tuturor succeselor lor, în realizarea progresului pe plan economic, social și pe alte planuri al județului, s-au bucurat în permanență de sprijinul secretarului general al partidului, au simțit grija părintească pe care le-o poartă. Iată de ce locuitorii județului Satu Mare l-au întîmpinat pretutindeni pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai bun fiu al poporului nostru, cu sentimentele cele mai alese. Prin entuziaste manifestări de nemărginită stimă și prețuire, de dragoste și recunoștință fierbinte, sătmărenii și-au exprimat convingerea că în conducerea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a destinelor României se află chezășia viitorului luminos al județului lor, al întregii noastre țări.

Vizitele la întreprinderile „Unio" și „Mondiala" din Satu Mare, la Fabrica de instalații de piese de schimb și Filatura de fibre tip bumbac din Carei, la cooperativele agricole de producție Petrești și Livada, pe platforma industrială a orașului Negrești-Oaș, consfătuirea de lucru de la sediul județean de partid, marea adunare populară din municipiul Satu Mare s-au constituit într-un dialog viu, sincer, de maximă eficiență al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oamenii muncii sătmăreni asupra problemelor esențiale privind dezvoltarea județului, înfăptuirea sarcinilor de plan, munca și viața făuritorilor de bunuri materiale de pe aceste meleaguri românești. Orientările și indicațiile concrete, date la fața locului de secretarul general al partidului, au avut drept scop luarea de măsuri pentru mai buna organizare a muncii și a producției, pentru întărirea ordinii și disciplinei, creșterea spiritului de răspundere al tuturor cadrelor, întărirea controlului îndeplinirii hotărîrilor, în vederea asigurării înfăptuirii neabătute a prevederilor de plan din industrie, pentru sporirea producției agricole, vegetale și animale, pentru aplicarea hotărîtă a actelor normative cu privire la autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, în scopul asigurării de cantități sporite la fondul de stat și a necesarului de consum.

Prezența șefului partidului și statului nostru în județul Satu Mare a prilejuit, totodată, manifestarea adeziunii depline a locuitorilor județului la noua inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Conștienți pe deplin că năzuințele lor de dezvoltare economico-socială a județului și a patriei, de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului român nu-și pot găsi împlinirea decît în condițiile unui climat de pace și securitate, de viață liberă și independentă, oamenii muncii sătmăreni și-au reafirmat și cu acest prilej voința unanimă de a se ridica cu hotărîre împotriva cursei înarmărilor, a războiului. Colectivele unităților vizitate, factorii de răspundere, și, o dată cu ei, locuitorii întregului județ, și-au exprimat angajamentul ferm de a nu precupeți nici un efort pentru înfăptuirea sarcinilor cincinalului, a indicațiilor date de secretarul general al partidului, pentru înflorirea continuă a județului lor, a întregii noastre patrii.

ION D. GOIA ■

> **„Avem în vedere ca fiecare comună, fiecare oraș să aibă în administrare proprie numărul de animale care să-i asigure carnea, laptele, ouăle, să aibă asigurate legumele și produsele necesare."**

Autoaprovizionarea teritorială — în centrul preocupărilor

În cadrul vizitei făcute de secretarul general al partidului în județele din nordul țării, problemele autoaprovizionării teritoriale au stat în centrul atenției. „Avem în **vedere... — a spus conducătorul statului și partidului — ca fiecare comună, fiecare oraș să aibă în administrare proprie numărul de animale care să-i asigure carnea, laptele, ouăle, să aibă asigurate legumele și produsele necesare".**

Am solicitat, în acest context, doctorului inginer Serghie Hartia — secretarul Comisiei de zonare a producției agricole din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, autor al unor importante lucrări de planificare și zonare agricolă — noi amănunte în legătură cu această importantă problemă.

În țara noastră — a arătat Serghie Hartia — se produce grîu la un nivel care satisface nevoile locale, iar în unele zone apar chiar disponibilități. Și la porumb se realizează aceeași tendință, în afară doar de două, trei județe, unde condițiile de climă nu sînt prielnice pentru ajungerea la maturitate a culturii. Trebuie însă arătat că doar o mică parte din producția de porumb se folosește direct în consumul populației, mămăliga fiind, după cum bine se știe, înlocuită cu pîinea. Astfel, dacă în 1935—1939 se consumau în medie pe locuitor 117 kg mălai și doar 131 kg pîine, azi se pot asigura pînă la 150 kg grîu și pînă la 30 kg porumb, crescînd, totodată, consumul de carne, lapte, legume, cartofi etc. Porumbul rămîne principala cultură furajeră, fără care nu se pot dezvolta bovinele, porcinele și păsările.

În scopul armonizării teritoriale a producției agricole, prin plan s-a imprimat tendința de amplasare a bovinelor în zonele cu cele mai mari resurse furajere verzi, în așa fel încît să se folosească într-o măsură cît mai mare resursele naturale.

În ultimul timp s-a făcut simțită tendința de dezvoltare teritorială a păsărilor și porcinelor, prin aceea că în fiecare județ — în afara stimulării producției de carne de porc, carne de pasăre și ouă în gospodăriile populației — s-au creat combinate specializate.

Tendința de concentrare a producției de legume determină o anumită ridicare a producției și productivității muncii, precum și o calitate superioară, dar nu asigură autoaprovizionarea tuturor comunelor. De aceea, este necesar ca în fiecare comună să fie destinată o anumită suprafață pentru legume și cartofi necesari consumului local.

Chiar și în repartiția unor produse consumate după un proces de industrializare, ca floarea-soarelui și sfecla-de-zahăr, trebuie să se producă o anumită schimbare în optica repartiției în teritoriu. Mult timp, floarea-soarelui se cultiva la noi doar în cadrul agriculturii cooperatiste și de stat, manifestîndu-se tendința spre concentrarea în zonele cele mai favorabile. Ultimele orientări date de partid, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, prevăd ca și o parte din această cultură să se cultive în gospodăriile populației, cultivatorii primind, în schimbul producției lor, o cantitate suficientă pentru consumul local. Cît privește sfecla-de-zahăr, ea se concentra în zonele favorabile și în jurul fabricilor de zahăr. Prin cultivarea și în loturile personale, se poate asigura însă și pe plan local zahărul necesar pentru consum, producătorii primind mai mult de jumătate din zahărul astfel realizat.

Desigur, în ideea autoaprovizionării teritoriale un rol important îl are folosirea cît mai completă a fondului funciar. În multe zone din țară există încă mici porțiuni de pămînt care nu sînt cultivate, necesită mici amenajări sau sînt folosite incomplet. Prin amenajări pe plan local ele pot să fie puse în cultură și semănate, contribuind pe această cale la o aprovizionare mai bună a populației.

Așadar, în ultimă analiză — arată secretarul Comisiei de zonare a producției agricole din cadrul MAIA — se tinde spre îmbinarea cît mai armonioasă dintre procesul zonal de dezvoltare teritorial, determinat de variația mare a condițiilor de producție naturale și economice, cu autoaprovizionarea locală.

L. NICULESCU ■

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL MARAMUREȘ

„Tot ceea ce facem, facem pentru noi, numai pentru noi"

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Maramureș a prilejuit reîntîlnirea secretarului general al partidului cu oamenii acestor locuri de faimă legendară, cu realizările lor de azi, cu problemele pe care le ridică însăși viața, ritmul rapid al transformărilor înnoitoare. Cele spuse de conducătorul statului și partidului minerilor din Săsar caracterizează întreaga vizită în acest județ de nord al țării, spiritul de lucru, dialogul viu cu oamenii muncii : „Trebuie să ne organizăm mai bine, trebuie să ne gospodărim mai bine, pentru că tot ceea ce facem, facem pentru noi, numai pentru noi. S-a construit mult în Baia Mare, și în Sighetu Marmației la fel, aproape nici nu am mai recunoscut orașul. Deci trebuie să și producem mai mult, și tot ce producem este pentru ridicarea nivelului de trai, pentru viața noastră".

Dialogul de lucru al secretarului general al partidului a început la Combinatul de prelucrare a lemnului din Sighetu Marmației, unde s-au evidențiat noi căi pentru valorificarea complexă a materialului lemnos prin realizarea de produse de calitate superioară, extra și lux. La Stațiunea de cercetări zootehnice din această localitate, stațiune specializată în creșterea și ameliorarea cunoscutei rase de bovine Bruna de Maramureș — care a împlinit anul acesta un secol de existență — s-a discutat cu specialiștii, cu crescătorii de animale despre modul cum se înfăptuiește sarcina trasată cu prilejul precedentei vizite a secretarului general ca Maramureșul să devină un important furnizor de animale de prăsilă pentru celelalte județe, precum și despre extinderea spre zonele din sud a Brunei, care valorifică economic pajiștile și pășunile montane.

În municipiul Baia Mare, unde în ultimii ani s-au ridicat puternice unități productive, așezăminte de învățămînt și social-culturale, ansamble de locuit, s-au relevat, îndeosebi, noile dimensiuni industriale ale județului. Ele au reieșit pregnant în evidență în vizitele la Întreprinderea „Maratex", unde personalul muncitor, în marea majoritate femei, a depășit 7 000 ; la Întreprinderea de faianță și ceramică „Faimar", cea mai nouă unitate de pe platforma industrială-vest a municipiului — o unitate cu peste 90% utilaje de concepție și fabricație românească, aducînd o importantă contribuție la valorificarea superioară a substanțelor minerale nemetalifere din Transilvania ; la Întreprinderea de mașini-unelte, accesorii și scule, care în puțini ani a reușit să pătrundă și în orbita comerțului mondial cu produsele sale de înaltă tehnicitate. La Exploatarea minieră, ca și la Uzina de preparate din Săsar, tovarășul Nicolae Ceaușescu a stat de vorbă cu oamenii din subteran cu minerii de la Cavnic, Herja, Șuior, Nistru și alte exploatări dezbătînd modalități pentru a se prospecta și da în exploatare zăcăminte cu conținut mai ridicat de mineral util.

Noua vizită de lucru a secretarului general al partidului a permis, așadar, examinarea, directă, nemijlocită cu oamenii muncii, cu specialiștii din industrie și agricultură, cu activiștii de partid și de stat, a modului cum se înfăptuiesc prevederile noului cincinal, an de debut pentru o dezvoltare economică și socială nouă, calitativ superioară, și în acest colț de țară. S-au dat, din partea conducătorului partidului și statului, prețioase indicații privind valorificarea superioară, complexă a bogățiilor naturale maramureșene, în special lemnul, folosirea bunelor condiții existente în extinderea tradiționalei rase Bruna de Maramureș, asigurarea unei înalte competitivități la export a produselor industriei băimărene, mecanizarea tot mai accentuată în mineriț și — prin ridicarea productivității muncii — îmbunătățirea continuă a condițiilor de trai. Fiindcă **„tot ceea ce facem, facem pentru noi, numai pentru noi"**.

L. NICULESCU ■

„Un animal de productivitate, de perspectivă, care asigură și lapte și carne, și care poate satisface în bune condiții cerințele unei zootehnii avansate, nu numai în Maramureș, ci și în mare parte din județele României".

„Bruna de Maramureș"

În cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Baia Mare, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a oprit îndelung asupra problemelor agriculturii, dezvoltării zootehniei, relevînd, în acest context mai larg, locul deosebit pe care îl ocupă și îl va ocupa în viitor rasa „Bruna de Maramureș", **„un animal de productivitate, de perspectivă, care asigură și lapte și carne, și care poate satisface în bune condiții cerințele unei zootehnii avansate, nu numai în Maramureș, ci și în mare parte din județele României".**

Ce reprezintă această rasă, ce perspective i se deschid ? — l-am întrebat pe doctorul inginer Nicolae Brașoveanu, șeful colectivului de cercetători de la Institutul de economie agrară, care, în cadrul celui mai cuprinzător studiu efectuat în țara noastră în ultimii ani cu privire la gospodăriile populației, s-a ocupat îndeaproape și de „Bruna de Maramureș", localizată în special în zonele de deal, colinare și montane.

Istoric, această rasă — arată interlocutorul nostru — s-a format începînd din 1881 în bazinul dintre rîul Tisa și lanțul munților Oaș, Gutîi și Tibleș, prin încrucișarea taurinelor locale cu tauri de rasă Schwyz. Ea dispune de un valoros fond genetic și de o adaptabilitate remarcabilă, care-i permite să pășuneze o bună parte din an în zone situate pînă la 2 000 m. Dă o producție mixtă, carne și lapte (circa 4 200 l anual), ceea ce justifică răspîndirea ei în țară. La aceasta se adaugă precocitatea ridicată și bunele aptitudini la îngrășare pentru toate sistemele de exploatare și categoriile de vîrstă.

Cercetarea de anvergură la care ne-am referit mai înainte a evidențiat că în strategia ameliorării raselor de animale, statul, prin rețeaua centrelor județene de reproducție și selecție asigură, în mare parte, și ameliorarea „Brunei de Maramureș". S-a constatat însă că în unele zone, de pildă în județele Bistrița-Năsăud și Suceava, în timp ce aceste centre se orientează spre ameliorarea efectivelor de taurine pe linia rasei „Bruna de Maramureș", gospodăriile populației preferă unele rase cu un potențial biologic mai redus, cum ar fi Pinzgau. Iată de ce, date fiind avantajele pe care le oferă „Bruna de Maramureș", se impune o popularizare mai intensă și, totodată, o sporită asistență din partea statului cu material biologic. Un rol însemnat în această direcție îl pot juca asociațiile crescătorilor de bovine și ovine din zonele de munte necooperativizate. Un exemplu în acest sens : buna experiență a asociației din Bistrița-Năsăud.

Tot pe linia extinderii acestei rase de mare productivitate, studiul sus-menționat consideră necesar ca, în cadrul acțiunii de cooperare dintre unitățile agricole socialiste și gospodăriile populației pentru creștere și îngrășarea animalelor, să se acorde statutul de contractant la fondul de stat membrilor gospodăriilor populației care cresc și îngrașă tineret bovin din rasa „Bruna de Maramureș" (desigur și alte rase), pentru ca ei să se poată bucura de unele facilități economice și sociale decurgînd din statutul de contractant. Aceste măsuri ar impulsiona și mai mult extinderea „Brunei de Maramureș" — necesitate subliniată cu tărie de secretarul general al partidului în cuvîntarea sa de la Baia Mare.

În perspectivă apropiată, această rasă urmează să dețină circa 30 la sută din totalul efectivelor de taurine din țara noastră, extinzîndu-se îndeosebi în județele Maramureș, Bistrița-Năsăud, Neamț, Bacău, Vrancea, Buzău, Prahova, Dîmbovița, Argeș, Vîlcea, Gorj și Mehedinți, deci în special în zonele colinare și montane ale țării.

LIONEL NIȚESCU ■

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL SĂLAJ

Producții de calitate superioară

De-a lungul întregului traseu pe care s-a deplasat coloana oficială de la Baia Mare la J.bou, locuitorii satelor maramureșene și sălăjene au ieșit în întîmpinarea secretarului general al partidului. Covoare și ștergare țărănești împodobeau pridvoarele și porțile, punînd și în acest fel în evidență aerul de sărbătoare și bucuria oamenilor. În comuna Benesat — marcînd intrarea în județul Sălaj — tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat de primul secretar al Comitetului județean Sălaj al P.C.R., Letiția Ionaș, care l-a urat bun venit pe meleagurile Sălajului. Primirea oficială a avut loc la Jibou, în fața a două mari unități industriale — Întreprinderea Integrata de în și Întreprinderea de confecții — ambele ridicate în ultimii doi ani. O gardă militară a prezentat onorul. S-a intonat Imnul de stat. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a trecut în revistă garda de onoare, apoi a adresat un călduros salut și cele mai bune urări miilor de cetățeni veniți să-l întîmpine. Un bătrîn localnic l-a invitat să guste pîinea și sarea și vinul ospitalității. Un grup de pionieri și școlari ai patriei au oferit flori.

Secretarul general al partidului și-a început vizita de lucru în județul Sălaj la Întreprinderea Integrata de în, unde a fost întîmpinat de tovarășa Lina Ciobanu, ministrul industriei ușoare, ca și de Nagy Ludovic, directorul întreprinderii, care au prezentat macheta unității și programul conectării tuturor secțiilor la circuitul productiv. Producția unității — opt milioane metri pătrați pe an — este destinată întreprinderii de confecții de alături. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a remarcat eficiența unor asemenea fabrici „surori" și a indicat ministerului de resort să aibă în vedere înmulțirea acestor cupluri, pe specificul materiilor prime oferite de împrejurimi. A fost apreciată preocuparea pentru înzestrarea unității cu utilaje românești de mare randament, care permit obținerea unor producții de calitate superioară. A fost apreciată, de asemenea, clădirea uzinei — modernă și ușoară — care asigură iluminatul natural pe toată durata zilei. În continuare a fost vizitată Întreprinderea de confecții. În ambele unități tovarășul Nicolae Ceaușescu a stat de vorbă cu muncitoarele despre condițiile de muncă, despre cîștigurile pe care le realizează acestea.

Au fost vizitate apoi Ferma nr. 2 Panic a Întreprinderii agricole de stat Zalău și Cooperativa agricolă de producție Hereclean. Au fost analizate rezultatele întregii agriculturi sălăjene, cu acest prilej.

Vizita a continuat pe platforma industrială a municipiului Zalău, mai întîi la Întreprinderea de țevi, apoi la Întreprinderea de conductori electrici emailați. În această din urmă tovarășul Nicolae Ceaușescu aflîndu-se pentru a treia oară ca oaspete. Directorul unității, Nicolae Maier, a raportat secretarului general al partidului îndeplinirea sarcinilor și indicațiilor date acum trei ani, la precedenta vizită de lucru. La Întreprinderea de anvelope — ce mai tînără unitate industrială din Zalău — dialogul cu chimiștii sălăjeni s-a referit mai ales la problemele legate de atingerea parametrilor proiectați, de calitatea producției și creșterea eficienței economice.

Atmosfera de entuziasm care l-a însoțit în întreaga sa vizită de lucru în județul Sălaj pe tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost prezentă și pe drumul spre centrul Zalăului, unde s-a desfășurat o mare adunare populară la care entuziasmul miilor de oameni ai muncii a atins apogeul pe parcursul cuvîntării secretarului general al partidului.

Printr-o analiză lucidă a realizărilor consacrate sporirii continue a potențialului economic al județului, în discuțiile la fața locului purtate de secretarul general al partidului cu factorii de răspundere, cu muncitorii, inginerii și tehnicienii, cu ceilalți specialiști s-au desprins direcții și orientări clare pentru activitatea viitoare în industria și agricultura Sălajului.

DORIN GHERGHINESCU ■

„Zalăul a devenit un puternic centru industrial al României socialiste și există toată perspectiva ca industria lui să devină o industrie tot mai puternică, o mîndrie pentru cei din județul Sălaj, pentru întreaga noastră patrie !"

Pe orbita industrializării

În cuvîntarea la marea adunare populară, desfășurată în piața 1 Decembrie 1918 din centrul municipiului Zalău, președintele Nicolae Ceaușescu, accentuînd ideea industrializării județului, a spus printre altele : „Putem afirma că astăzi Zalăul și Sălajul s-au plasat pe orbita industrializării țării. Zalăul a devenit un puternic centru industrial al României socialiste și există toată perspectiva ca industria lui să devină o industrie tot mai puternică, o mîndrie pentru cei din județul Sălaj, pentru întreaga noastră patrie !"

Pentru tînăra industrie a acestui județ cîteva pîrghii de susținere sînt fundamentale la autopropulsarea sa în întrecerea cu celelalte județe, în dezvoltarea viitoare.

● Între acestea, accelerarea pregătirilor pentru ca **fiecare unitate industrială să producă la întreaga ei capacitate** în cel mai scurt timp are o importanță ce depășește zona economicului propriu-zis. Încrederea pe care, un astfel de deziderat, odată atins, **o dă muncitorilor și specialiștilor în capacitatea lor profesională**, în forța lor, va fi susținută de o bună cotare în relațiile de cooperare cu alte întreprinderi din țară. Or, mai ales pentru un colectiv nou, adesea alcătuit cu preponderență din tineri, un asemenea lucru — e drept, inexistent în planuri și în statistici — este mai important decît am fi tentați să credem după privirea grăbită pe care i-o aruncăm din cînd în cînd. Starea de spirit, mulțumirea de sine, mîndria muncitorului, a inginerului de a se ști o rotiță ce funcționează perfect în marele angrenaj socio-economic al țării au prețul lor, un preț economic în dezvoltarea generală.

● **Calitatea producției** stă la temelia prestigiului unității. Insistența pentru ridicarea cotelor calității probează luciditate în aprecierea șanselor reale de dezvoltare ale fiecărei întreprinderi, ale întregii economii naționale. Iar importanța calității muncii în creșterea calității vieții are caracterul unui adevăr axiomatic. În noile lor întreprinderi, muncitorii și specialiștii sălăjeni au toate posibilitățile, așa cum spunea secretarul general al partidului, să dea produse de calitate, să depășească momentul mai greu creat de intrarea cu oarecare întîrziere în circuitul productiv a unor unități.

● **Creșterea productivității muncii este** una din principalele căi pentru sporirea eficienței economice, pentru mărirea beneficiilor întreprinderii și, implicit, ale oamenilor muncii. În colective tinere, cum sînt cele sălăjene, aceasta e în mai directă legătură cu calificarea și perfecționarea calificării muncitorilor, a specialiștilor.

Astfel tovarășul Nicolae Ceaușescu a conturat în magistrala sa cuvîntare principalele căi și mijloace care stau la îndemîna oamenilor muncii, a conducătorilor întreprinderilor sălăjene pentru a asigura realizarea sarcinilor planului anual, ale cincinalului.

Toate aceste împliniri oglindesc pregnant și vor oglindi și în viitor modul exemplar în care se rezolvă la noi problema națională. După cum a subliniat secretarul general al partidului în cuvîntarea sa : „În Sălaj și Zalău trăiesc de multă vreme oameni ai muncii români și maghiari : ei au muncit și au luptat împreună. Tot ceea ce am realizat în anii construcției socialiste, tot ce am realizat în cincinalul trecut — aceste moderne întreprinderi, însăși dezvoltarea Zalăului —; sînt rezultatul muncii comune pentru înfăptuirea neabătută, în strînsă unitate, a politicii partidului nostru comunist. „Iată, aceste întreprinderi moderne oferă condiții de a munci cot la cot tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate."

GH. DORIN ■

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD

Angajare unanimă pe frontul muncii și al păcii

Continuînd seria vizitelor de lucru în unele județe din nord-vestul țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, s-a întîlnit sîmbătă, 7 noiembrie, cu colective muncitorești din județul Bistrița-Năsăud, județ care a cunoscut în anii construcției socialiste și îndeosebi în ultimul cincinal profunde prefaceri revoluționare pe toate tărîmurile vieții materiale și spirituale. Pe deplin convinși că înnoirile fundamentale intervenite în viața lor, ca dealtfel a întregului popor, sînt rodul nemijlocit al edificării orînduirii socialiste, oamenii muncii din acest județ au dat expresie, cu acest prilej, sentimentelor lor de dragoste, de profundă stimă, prețuire și recunoștință față de conducătorul partidului și statului nostru, manifestîndu-și totodată deplina aprobare pentru noua inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

După cum este cunoscut, repetatele întîlniri ale secretarului general al partidului cu oameni ai muncii din această parte a țării au avut un rol de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea orașelor și satelor județului. Ceea ce în urmă cu cîțiva ani era încă proiect și deziderat, acum reprezintă dovezile palpabile ale politicii partidului și statului nostru de dezvoltare armonioasă și echilibrată a tuturor județelor țării, expresie a echității socialiste, prilej de afirmare a puterii de muncă și de creație din partea tuturor locuitorilor acestui județ — români, maghiari, germani — care în strînsă unitate și înfrățiți în idealurile de prosperitate și de dezvoltare a patriei comune, fac din puterea faptei și gîndului lor strălucite argumente ale atașamentului, ale deplinei aderiuni față de politica internă și externă a partidului și statului nostru.

Vizitele întreprinse pe platforma industrială a orașului Beclean — la Întreprinderea de metalurgică și Întreprinderea de cuvoare — la Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice și Întreprinderea textilă de pe platforma industrială a orașului Năsăud, sau pe marea platformă industrială a orașului capitală de județ, Bistrița, la Combinatul industrial pentru construcții de mașini și Întreprinderea de sticlărie-menaj, au prilejuit astfel un amplu dialog în cadrul căruia secretarul general al partidului a examinat împreună cu numeroși oameni ai muncii din industrie, cu specialiști, cu activiști de partid și de stat, cu factori de răspundere din ministere economice rezultatele obținute în îndeplinirea prevederilor primului an al noului cincinal precum și modul cum se realizează sarcinile privind aplicarea și perfecționarea noului mecanism economico-financiar, autoconducerea muncitorească și autogestiunea, ridicarea eficienței economice, a calității muncii în toate sectoarele de activitate. În același timp, vizitarea Cooperativei agricole de producție Bistrița, întîlnirea secretarului general al partidului cu cei ce muncesc pe ogoarele acestui județ au constituit prilejul unei temeinice analize a activității desfășurate în vederea obținerii unor producții agricole vegetale și animale cît mai mari, a sporirii contribuției județului la constituirea fondului central de produse agroalimentare, pentru realizarea autoconducerii și autogestiunii, pentru înfăptuirea obiectivelor noii revoluții în agricultură.

După încheierea adunării populare din municipiul Bistrița, în cadrul căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o importantă cuvîntare, secretarul general al partidului s-a întîlnit, într-o consfătuire de lucru, cu cadre de partid și de stat din acest județ. Consfătuirea a prilejuit analiza rezultatelor îndeplinirii sarcinilor de plan pe anul în curs în industria și agricultura județului, modul în care se realizează planul de investiții în diferite ramuri ale economiei precum și măsurile stabilite pînă în prezent pentru realizarea cu succes a sarcinilor pe anul următor și pe întregul cincinal.

Desfășurată într-o atmosferă vibrantă și prilejuind, cu fiecare moment al ei, o amplă și impresionantă manifestare a unității întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, vizita de lucru în județul Bistrița-Năsăud a ilustrat în modul cel mai grăitor legătura strînsă, nemijlocită și permanentă a partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu masele largi de oameni ai muncii, cadrul optim de consultare și de antrenare a acestora la rezolvarea celor mai importante probleme pe care le ridică înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului.

E. DUMITRU ■

„Putem spune că avem o industrie tînără, cu muncitori tineri, care au în fața lor o perspectivă luminoasă."

Tinerii

Vizita de lucru a secretarului general al partidului în județul Bistrița-Năsăud — ultimul din cuprinzătoarea întîlnire a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oamenii muncii din zona de nord-vest a țării — s-a încheiat cu o impresionantă adunare populară ce a avut loc în Piața „Petru Rareș" din municipiul Bistrița. În magistrala sa cuvîntare, pe care a rostit-o cu acest prilej, și în cadrul căreia s-a oprit asupra unor importante aspecte privind probleme actuale și de perspectivă ale dezvoltării economice și sociale a județului Bistrița-Năsăud, asupra unor aspecte privind politica internă și externă promovate de partidul și statul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit, printre altele, la faptul că aproape în toate întreprinderile vizitate, la Beclean, la Năsăud sau în municipiul Bistrița, vîrsta medie a colectivelor de oameni ai muncii este 21—22—23 de ani. Pretutindeni în unitățile economice vizitate, arăta secretarul general al partidului, se constată elanul tineretului care s-a angajat să-și însușească cunoștințele profesionale și tehnice înaintate și care, împreună cu muncitorii mai vîrstnici, cu inginerii, cu tehnicienii, pun de fapt în producție noile întreprinderi construite în această parte a țării. „Putem spune — arăta secretarul general al partidului — că avem o industrie tînără, cu muncitori tineri, care au în fața lor o perspectivă luminoasă. Și poate că aceasta este cea mai puternică transformare din județul dumneavoastră — aceea a însușirii de noi cunoștințe, a ridicării nivelului de cultură și știință al tinerei generații, al muncitorilor, țăranilor și intelectualității." Deși multe dintre întreprinderile vizitate se află abia la începutul activității lor, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea și deplina încredere că oamenii muncii din acest județ vor reuși, în scurt timp, să demonstreze forța lor creatoare, să arate că în ciuda faptului că sînt muncitori tineri atît ca vîrstă cît și ca meserie știu să mînuiască mașinile de înaltă tehnicitate, să producă mașini de nivel tehnic mondial. „Astăzi — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — în toate județele patriei noastre am construit puternice întreprinderi industriale, care au schimbat fundamental privelișteа orașelor și satelor, dar, mai cu seamă, viața oamenilor. Cine dorește să vadă cum s-a înfăptuit această politică, să vină în Bistrița! Aici, într-adevăr, în cîțiva ani, am reușit să construim o industrie care constituie o mîndrie pentru întreaga țară!" Tocmai de aceea, arăta în continuare secretarul general al partidului, trebuie ca oamenii muncii din acest județ să depună toate străduințele și cu toată perseverența și tenacitatea lor să facă tot ceea ce este necesar pentru a însuși cele mai noi cunoștințe tehnice, științifice, profesionale, în toate domeniile de activitate: „Numai așa vom reuși să dăm producție de bună calitate, de înaltă tehnicitate, să facem ca produsele din Bistrița — care merg în întreaga țară, dar și în străinătate — să se mîndrească și să nu le fie rușine să stea alături de produse fabricate în cele mai dezvoltate țări; dimpotrivă, să spună: iată, noi sîntem mai tineri, ne-au produs muncitori tineri, dar ne putem compara cu voi și vă putem chiar și întrece din punct de vedere tehnic".

Ecoul, subliniat prin aplauze însuflețitoare, pe care acest îndemn al secretarului general al partidului l-a avut în rîndul oamenilor muncii prezenți la marea adunare populară din municipiul Bistrița, a reprezentat neîndoielnic o expresie a hotărîrii acestora de a se situa prin rezultatele obținute, pe un loc de frunte între detașamentele muncitorești ale țării.

D. CONSTANTINESCU ■

România — Iugoslavia, un nou dialog la nivel înalt

În spiritul bogatelor și tradiționalelor relații de prietenie și bună vecinătate româno-iugoslave, la începutul acestei săptămîni a avut loc, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, vizita oficială de prietenie în țara noastră, a președintelui Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, Serghei Kraigher.

Noul dialog la nivel înalt a marcat un moment de importantă majoră în cronica raporturilor statornicite între cele două țări socialiste vecine, relevînd deopotrivă, în mod elocvent, dorința comună pentru impulsionarea și amplificarea pe mai departe a legăturilor și relațiilor de prietenie, solidaritate și colaborare între statele, partidele și popoarele noastre. S-a putut constata cu satisfacție, în cadrul schimbului de păreri, că pe baza ultimelor înțelegeri și acorduri convenite la nivel înalt la Belgrad și Timișoara, a Declarației comune din 1980, relațiile româno-iugoslave continuă să înregistreze progrese, să se recomande prin largi schimburi comerciale, prin fructuoase colaborări tehnico-științifice și culturale, prin intense acțiuni de cooperare economică, care, așa cum s-a preconizat, urmează să determine dublarea, pînă în 1985, a volumului schimburilor economice.

Convorbirile oficiale, desfășurate la Palatul Consiliului de Stat sub semnul dorinței comune de a amplifica și aprofunda bunele raporturi româno-iugoslave, au prilejuit o informare reciprocă privind realizările obținute de poporul român și popoarele iugoslave, sub conducerea partidelor lor comuniste, în dezvoltarea economică și socială a celor două țări, în ridicarea nivelului de trai, a bunăstării materiale și spirituale, în edificarea socialismului în România și Iugoslavia. Cei doi președinți, împreună cu persoanele oficiale prezente, au examinat deopotrivă, evoluția actuală și în perspectivă a relațiilor bilaterale, convenindu-se noi măsuri de natură să contribuie la întărirea conlucrării rodnice, multilaterale, dintre țările și popoarele noastre, vecine și prietene.

În cursul convorbirilor s-a relevat cu satisfacție că relațiile dintre România și Iugoslavia se dezvoltă cu succes în toate domeniile în spiritul și pe baza principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. A fost subliniată, totodată, voința ambelor părți de a intensifica dialogul politic, de a extinde colaborarea dintre cele două state. În acest sens, a fost evidențiată necesitatea accelerării convenirii unor acțiuni de cooperare în producție, de colaborare pe terțe piețe și s-a accentuat importanța găsirii căilor pentru diversificarea pe baze echilibrate a schimburilor comerciale.

În cadrul convorbirilor oficiale, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Serghei Kraigher au subliniat importanța deosebită a întăririi continue a colaborării dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, ca factor esențial în dezvoltarea prieteniei și cooperării româno-iugoslave. De ambele părți a fost acordată, de asemenea, o atenție particulară problemelor internaționale și în mod deosebit problemelor întăririi păcii și colaborării în Balcani, precum și celor privind securitatea și cooperarea în Europa. În acest context, cei doi președinți au ținut să-și exprime îngrijorarea în legătură cu actualele împrejurări internaționale apreciate ca deosebit de complexe și grave. S-a arătat, astfel, că în diferite zone ale lumii persistă stări de încordare și conflict și continuă să se facă simțită vechea politică de dominație și asuprire a țărilor imperialiste, politică ce tinde să instituie în raporturile dintre state arbitrariul forței și dictatului. S-a precizat de asemenea că astăzi, mai mult decît altădată, se face dovada unei intense curse a înarmărilor, imens pericol la adresa securității și independenței tuturor națiunilor. „Viața demonstrează — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în toastul rostit cu prilejul dineului oficial oferit în cinstea distinsului oaspete — că soluționarea justă și durabilă a problemelor complexe ce confruntă omenirea nu poate fi asigurată decît cu participarea activă, în deplină egalitate a tuturor statelor, fără deosebire de mărime sau orînduire socială. Un rol deosebit revine țărilor mici și mijlocii, țărilor în curs de dezvoltare, nealiniate, care constituie marea majoritate a lumii și sînt nemijlocit interesate într-o politică de independență și pace". Cu același prilej și făcînd de asemenea referiri la situația internațională, președintele Serghei Kraigher a spus între altele : „Iugoslavia a considerat dintotdeauna că un mare rol în întărirea securității internaționale trebuie să-l aibă crearea de zone ale păcii și de zone cît mai largi fără armament nuclear și eliberate de amenințarea cu folosirea armelor nucleare, precum și întărirea și extinderea măsurilor de încredere în diferite părți ale lumii. Atunci cînd vorbim despre securitatea în Balcani trebuie evidențiat că ea este în legătură strînsă cu securitatea în Mediterana și în Europa în ansamblu".

În încheierea vizitei, la Palatul Consiliului de Stat, a avut loc, în cadrul unei ceremonii, semnarea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Serghei Kraigher a Declarației comune româno-iugoslave, document ce deschide noi și largi perspective pentru dezvoltarea conlucrării rodnice, multilaterale dintre cele două popoare în interesul reciproc, al cauzei generale a socialismului și păcii.

Vizita înaltului oaspete, a președintelui Serghei Kraigher, în România, a marcat un moment de referință în raporturile bilaterale dintre cele două țări. Întîlnirea dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Serghei Kraigher evidențiază odată mai mult tradiționalele relații de prietenie româno-iugoslave, profundele raporturi de colaborare dintre partidele și popoarele noastre vecine și prietene.

LIVIU MAIOR

Opinii — luări de atitudine

Relația

Iată un subiect care prin el însuși se face — de ce să nu recunoaștem — înțepător și adevărul acesta este, gazetarii îl ocolesc cu destulă abilitate și, firește cu grijă, uneori chiar cu artă : cînd e adus în discuție toată povestea se rezumă la *cazul* ca atare și *cazul* e luat mai ales din „lumea celor care nu cuvîntă" — cum ar zice Gîrleanu — adică din acea lume unde *Relația* poate fi denunțată fără ca *acțiunea relațiilor* să fie capabilă să intre în funcțiune.

Și astfel, rezumîndu-ne la *Cazuri* nu atacăm frontal *fenomenul*.

De ce să ne ferim să discutăm deschis ceea ce, oricum, se discută și de către toată lumea ?

Într-un județ, la începutul campaniei agricole cineva, reprezentînd, evident, administrația, nu se afla deloc să indice factorilor responsabili cu arăturile și însămînțările *să se mai descurce și ei*, să nu stea cu mîinile în sîn, *„slavă domnului, anul trecut prune s-au făcut, mai pui și tu mîna pe o damigeană și nu se poate să nu te bage și pe tine în seamă" !!!*

La recoltat, în altă parte, se făcuseră necesare niște combine și pe baza unui simplu telefon, *„dacă ai cui da înseamnă că ți-ai lăsat loc de bună ziua"*, mașinile se și îndreptaseră spre județul aflat în lipsă și cu angajamentul ferm de încheiere a operațiunii anunțat public. Dar iată că se află că în alt județ raportarea încheierii acțiunii fusese făcută cam din buzunar și atunci combinele sînt întoarse din drum și readuse *la bază* pentru că și acolo, de unde plecaseră ele, mai rămăsese ceva de lucru „nu cine știe ce, dar oricum nu corespundea cu îngîmfarea raportului". — Și ? mă întreabă un prieten. Și *Relația* a mai suferit cîteva zile însă *„treaba s-a făcut"* — Și se cunoaște povestea ? Măcar de către cei mici care sînt tot timpul de față pentru că în numele lor se raportează ? — Se cunoaște, zic eu — și rezultatul e că nu se mai ia omul în serios și începe munca de mîntuială pe baza argumentului „lasă, domnule că știe el ce face, se cunoaște bine cu... și bineînțeles că nici... nu e căzut din cer, știe și el care e situația, pe urmă are și el nevoie de anumite cifre și nu i le *„facem"* tot noi ?!

— Mare lucru *Relația*, în ziua de azi — îmi spunea cineva uimit cu admirație în fața descoperirii sale sociale. Am vrut să-mi cumpăr o haină de vînt pentru că văzusem la o cunoștință și m-am tot chinuit prin magazine fără nici un rezultat. Nici nu mai speram, îmi luasem gîndul. Și vine, domnule, pe la mine o rudă, care rudă e cunoscut bine cu un tovarăș de la o județeană și în două zile am avut haina ! Și fără nici un bacșiș ! Ca și cînd lipsa bacșișului ar fi însemnat o adevărată reducere de prețuri !!

— Cum ai adus, domnule, copilul acasă, parcă fusese repartizat la dracu-n praznic și te plîngeai ? — Ei, zice omul, mai avem și noi pe cîte cineva, nu sîntem chiar de tot. Adică fără nici un fel de cunoștințe, respectiv de relații !

— Are o relație chiar în minister ! Și cînd spune *chiar în minister*, eu ar trebui să înțeleg că asupra cazului despre care e vorba nu mai poate acționa nici o legiferare.

La nivelul relațiilor cad toate instrucțiunile, toate deciziile, toate pericolele respectării legalității !

— Domnule și mi-a dat mașina, mașina de la serviciu și mi-am făcut toate cumpărăturile, nu mai vorbesc că pe unde mă duceam, fiindcă orașul nu e cine știe ce, toată lumea cunoștea mașina și mă servea omenește...

Dar din nefericire pentru mine, sînt convins că nu vă spun nici o noutate.

Noutatea ar fi că spun deschis aceste povești. E însă destul ?

Aș propune Flăcării o mare anchetă pe această temă, o *anchetă la nivelul societății* de la care să nu lipsească nici *economiștii*, ca să ne spună cît păgubim de pe urma relațiilor, și sociologii, care să ne spună cum s-a format fenomenul, și politologii care să ne conducă la concluziile imperativ necesare în spiritul moralei socialiste !

DINU SĂRARU

Noi, astăzi și oricînd, vrem pace pe Pămînt!

Adunările păcii

În toată țara au loc numeroase adunări populare — „adunări ale păcii" — exprimînd adeziunea unanimă la nobilele și generoasele idei ale Apelului pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste, la noua inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste. Aceste ample acțiuni de masă sînt menite să exprime voința întregului nostru popor de a lupta împreună cu celelalte națiuni, cu forțele progresiste din întreaga lume pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare și apărarea păcii. În întreprinderi, pe marile șantiere, în instituții, institute de cercetări și proiectări, academii, școli și facultăți, în unități militare, cartiere, în unități agricole, comune și sate au loc mitinguri ale oamenilor muncii, în care sînt subliniate inițiativele partidului și guvernului nostru, ale secretarului general al partidului pentru apărarea păcii. Propunîndu-ne să fim prezenți la aceste acțiuni ale păcii, vă prezentăm, în acest număr al revistei, un fotoreportaj de la una dintre cele mai mari întreprinderi bucureștene — I.M.G.B.

Sfîrșit de săptămînă. La Întreprinderea de mașini grele-București, la terminarea primului schimb, grupuri compacte de oameni — majoritatea în haine de lucru și cu căști de protecție — se îndreptau, nu ca de obicei spre porțile de ieșire, ci spre noua hală mecano-sudură-grea, acolo unde în viitorul apropiat se va fabrica echipament termonuclear.

În această hală, mare cît un cartier, mii și mii de lucrători, de diferite profesii, și-au dat întîlnire la adunarea consacrată dezbaterii Apelului pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste. Mîinile celor care știu să facă mașini, cu faimă în toată lumea, au scris, de data aceasta, pe cîteva placarde, cuvinte izvorîte din inima acestor minunați constructori : „Nu, bombei cu neutroni !", „Nu rachete în Europa !", „Trăiască PACEA !, „Vom munci și vom lupta ! Pacea o vom apăra". Ei își exprimau și în acest fel atitudinea fermă și hotărîtă de a contribui în mod concret și susținut, alături de toți oamenii muncii din patria noastră, la apărarea cauzei păcii și progresului. Cei care au luat cuvîntul au dat glas sentimentelor de aleasă mîndrie patriotică față de prestigiul de care se bucură președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în lumea contemporană, față de activitatea sa neobosită închinată fericirii și prosperității poporului, a progresului multilateral al patriei, pentru instaurarea păcii pe planeta Pămînt, închinată destinderii și securității. Ei și-au exprimat profunda îngrijorare față de escaladarea continuă a cursei înarmărilor, față de pericolul războiului, al unui cataclism nuclear care ar pune în cauză însăși existența umană. În acest sens, elevul Petre Penciu, de la liceul industrial I.M.G.B., a spus : „Noi, tinerii sîntem o forță uriașă a prezentului și viitorului. Dorim să învățăm și să muncim. Toate acestea nu se pot realiza decît într-o lume a păcii, colaborării, încrederii depline. Cunoaștem de la părinții și bunicii noștri ce înseamnă anii de război. Este o experiență pe care nu o dorim să o avem și noi. Floarea omenirii, tineretul, dorește să nu se vestejească înainte de a da roade. Cere și dorește să-și pună capacitățile creatoare în slujba omenirii, a vieții, nu în slujba distrugerii ei. Și dacă chemarea la apărarea păcii către toate popoarele lumii a pornit din inițiativa celui mai iubit fiu al României, a eminentului om politic, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aceasta exprimă gîndurile cele mai adevărate ale unui popor stăpîn pe destinele lui, constructor conștient al propriului destin".

Dumitra Nicolau, bobinatoare la secția alternatoare, în vîrstă de 54 de ani, a spus : „Am muncit 34 de ani. Nu pot spune că a fost ușor. Au fost perioade grele după război. Dar s-a muncit în liniște și-n pace. Și acest fapt este mare lucru. Cei mai frumoși ani ai mei au fost brodați de mizeriile și sîngele războiului, ca mamă, doresc să asigur copiilor noștri condițiile de a trăi în pace pentru a continua munca pe care am început-o noi. Mai am un singur an pînă la pensie. Doresc, atît cît mai am de trăit, să trăim în liniște, să nu fim amenințați de zgomotul armelor. Și cred că nu cer prea mult ! Doresc un cer senin deasupra planetei noastre".

Gidea Rafael, maistru la I.C.S.I.M. : „Cînd un tovarăș de-al nostru este lovit de boală, sute de colegi se oferă să-i dea sînge din sîngele lor. Este un gest de solidaritate umană. Este un gest caracteristic oamenilor timpurilor noastre, oamenilor țării noastre. Un gest care, prin definiție, respinge oroarea războiului. Inițiativa președintelui României cheamă la raționare, pentru că, din conținutul Apelului rezultă că trebuie : „Să salvăm viața, să salvăm copiii, să salvăm planeta ! Iată de ce toți oamenii din lume, cu gînduri curate și cu dragoste de viață, trebuie să lupte pentru viață. Adică pentru pace".

Alexandru Teofil, inginer, șef de secție la forjă : „Ca om al muncii în una din cele mai noi și moderne întreprinderi constructoare de mașini, rod al creației socialiste din România, îmi alătur glasul de a face totul ca pe planeta noastră să domnească liniștea. Românului i-a plăcut de cînd se știe pe pămînt, PACEA. Niciodată, noi, n-am gîndit pacea ca pe un bun numai al nostru, ci ca o parte din pacea lumii în care toate popoarele pot să-și realizeze năzuințele lor de progres și bunăstare. Strălucita inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu a făcut să se audă și mai puternic în lume voința neclintită de pace a României. Munca este crezul nostru, iar pacea năzuința cea mai fierbinte. Nu este un semn de mirare și de întrebare pentru toate popoarele, faptul că ne ridicăm atît de hotărîți împotriva planurilor de înarmare care generează primejdia distrugerii vieții și civilizației pe continent și pe întreaga planetă".

Completînd ideile de mai sus, dînd expresie caldei lor aderiuni la politica partidului și statului nostru, hotărîrii de a răspunde prin fapte chemării Apelului F.D.U.S. au luat apoi cuvîntul și : Grigore Cirjan, muncitor specialist la fabrica de turboagregate, Stan Ciucă, muncitor c.t.c.-ist, Sabin Muscalu, inginer proiectant — secretar adjunct U.T.C. pe întreprindere, și Constantin Marin, maistru la secția mecanică.

În încheierea adunării, participanții, dînd expresie sentimentelor pe care le nutresc față de partid, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, au adresat o telegramă secretarului general al partidului, în care se spune printre altele : „Am avut de nenumărate ori prilejul și bucuria de a vă avea în mijlocul nostru, împreună cu conducători ai altor state, în amplul dialog pe care în numele României socialiste îl purtați cu popoarele lumii, fiindu-vă recunoscători dumneavoastră, iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, pentru faptul că țara noastră este astăzi unul din factorii de promovare ai politicii de destindere internațională și pace, fapt recunoscut de întreaga omenire numai datorită modului genial în care soluționați complexele probleme ale contemporaneității. Urmîndu-vă cu devotament comunist, colectivul nostru de muncă dă glas voinței nestrămutate a poporului român de a trăi în pace, de a-și aduce întreaga contribuție la salvgardarea intereselor vitale ale omenirii, pentru garantarea drepturilor popoarelor la o dezvoltare liberă, independentă și suverană, pentru edificarea unei lumi fără arme și fără războaie, o lume a păcii și progresului întregii umanități".

SORIN POSTOLACHE

Ce v-a făcut pămîntul ?

Bombe cu hidrogen, bombe cu napalm,
bombe cu neutroni și bombe cu gaze,
bombe care îți taie respirația
și pofta de moarte,
în sfîrșit, arme :
arme cu lunetă, arme cu două cocoașe,
arme care trag după colț,
arme care trag pe la spate, arme incolore,
inodore, arme curate și arme murdare,
arme date-n pașie, arme și arme și arme...
Ca om disperat, vă întreb
ce v-a făcut Pămîntul,
pentru ce l-ați găsit vinovat ?
Nu vreau să dau soluții
și nici să par absurd,
dar în calitatea de martor
al planetei Pămînt,
vă rog frumos, domnilor demenți,
dacă pentru voi moartea e singura șansă,
n-aveți decît s-o încercați,
dar încercați-o pe pielea voastră,
lăsați copiii să crească
și lăsați-i să doarmă în pace...
Zeule mare al lumii, spune-mi tu
ce zeu fără creier
a pus în gura tunului
cele mai urîte povești ?
Spune-mi tu, de ce mizeria
este a treia natură,
de ce sîntem striviți ca niște larve
sub talpă ?
Ar mai fi ceva loc,
cît să ne naștem
și cît să murim într-o casă.
De ce războaie,
de ce acest spectacol sinistru,
la care omul sărac
își ia locul în stal
iar moartea în lojă ?
Spune-mi cine va fi fericit
pe o planetă de scrum,
fiindcă imaginația mea
se oprește aici,
spune-mi, ce va fi mîine, în zori,
vor mai cînta păsări în cîmp,
vor veni ploi, vor cădea nesfîrșite zăpezi,
eu mă voi trezi pe Pămînt ?

Dar eu mă întorc și zic : sînt !

VALERIU ARMEANU

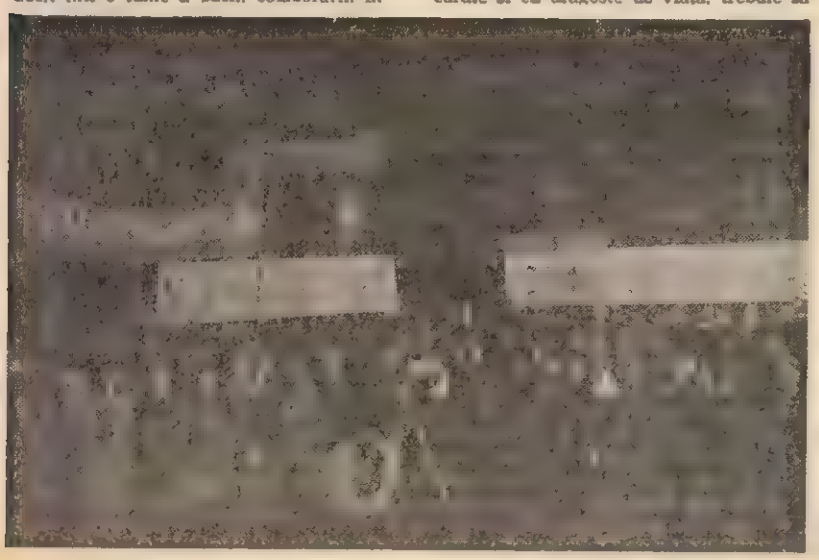

O prioritate economică: EXPORTUL

Mulțumiri pentru calitate

La Întreprinderea de vagoane din Arad se știe mai ales că plan calendaristic n-a fost îndeplinit pînă la data ultimului trimestru. O neîndeplinire care ține de cîteva procente. Procente trecute în dreptul rubricii: export. Într-o întreprindere cu un total de aproape 95 la suta produse destinate exportului, procentul neîndeplinirii nu pare exagerat. Dar dacă analizăm atent cauzele care, printre altele, au produs această dereglare pe flux tehnologic constatăm că, în parte restanțele se datorează și întreprinderilor de boghiuri din Bals și Pașcani, care expediaseră pînă la data de 10 octombrie 1981 doar cîte trei boghiuri din sutele pe care le aveau în sarcină și în contract.

Restanțele întreprinderilor de boghiuri, să zicem că sînt de ordin obiectiv. Dar sînt și... restanțe de ordin subiectiv. Ele se referă la defecțiuni înregistrate pe unele vagoane destinate exportului la „cordoanele de sudură de la îmbinări". Cordoane (unele) reperate ca defecte numai la o analiză prin raze röentgen. Prin urmare, vinovați de această defecțiune pe flux tehnologic sînt în primul rînd sudorii dar și lăcătușii mecanici care pregătesc desfășurarea operațiunilor în perfectă stare. Astfel, în obiectivul îmbunătățirilor imediate pe întreprindere a intrat secția de Pregătire. Prin cîteva măsuri complexe și eficiente s-a dispus transferarea celor mai buni meseriași din întreprindere în această secție, s-a introdus metoda ștampilării fiecărei suduri cu numerele „matricole" ale sudorilor, pentru snorirea răspunderii lor față de sarcinile de producție — pentru ca erorile să nu rămînă anonime, s-a început perfecționarea profesională a sudorilor care nu reușesc să execute lucrări complexe. Operația cheie, operația de veghe a întregului sistem de măsuri de îmbunătățire a lucrului, a constituit-o introducerea unui stand de detectare a erorilor de sudură prin raze röentgen chiar pe flux tehnologic. Astfel încît vagoanele de marfă destinate exportului (în R. A. Egipt, Irak, S.U.A., Mexic, R.D.G., Nigeria sau R.S. Cehoslovacă) să nu înregistreze nici o eroare de fabricație.

Întreagă această acțiune s-a desfășurat în cîteva săptămîni. Unei întreprinderi cu asemenea tradiție nu i-a fost greu să corecteze din mers traiectoria și destinul propriilor sale produse. În această amplă acțiune de perfecționare a procesului de muncă un aport substanțial și-au adus între alții Ion Ardeleanu, șeful grupei C.T.C. din secție, precum și controlorii tehnici de calitate Gheorghe Cucu și Axente Barna. Dar mai ales sudorii Ioan Brebac, Arsenie Lupu, Dumitru Pușcaș, Traian Urs, Mihai Lulușan. Întrebați în ce măsură cred că-și pot spori calitatea aportului lor la elaborarea produselor întreprinderii, ei au răspuns aproape în unanimitate că singura preocupare o constituie propria lor desăvîrșire ca meseriași și intenția de a onora printr-o muncă atentă firma întreprinderii și numele țării pe care o reprezintă. Dealtfel, primele mulțumiri pentru calitatea lucrărilor lor de sudură au și sosit pe adresa întreprinderii de la beneficiarii risipiți la antipozi.

Toate acestea pentru cordoane de suduri de 0,5 milimetri, pentru cîteva suduri aproape microscopice. Valoarea lor morală e însă de un ordin mai subtil și imposibil de măsurat în procente: e o valoare de conștiință și de patriotism.

ARON DOMIDE ■

La același nivel cu Philips, Gründig...

Poate că cerea mai mult decît alți ingineri electroniști, Corneliu Șulea, șef al laboratorului proiectare din cadrul Întreprinderii „Electronica" din Capitală, este un om al cifrelor exacte și din capul discuției noastre îmi demonstrează pe hîrtie, succint, următoarea stare de fapt.

Televizoarele cu tuburi electronice realizate pînă prin anul 1970 consumau cca. 200 w/televizor. S-a trecut la un alt tip de televizor (pînă prin 1976) care consuma numai 150 w, iar după acest an s-a trecut la realizarea aparatelor cu tranzistoare și circuite integrate, consumul acesta situîndu-se în jurul cifrei de 100 w.

Producția actuală este de 500 000 bucăți pe an, ceea ce înseamnă o economie, la fel, anuală, de circa 100 megawați/oră (cît producția unei hidrocentrale mijlocii), socotind cifra în comparație cu consumul anului 1970. Pentru ce inginerul Corneliu Șulea a ținut să-mi facă această demonstrație? Pentru a face o introducere la problema care ne interesează — aceea a exportului — și anume faptul că la ora actuală, în ceea ce privește consumul de curent electric pe aparat, sîntem, pe plan mondial, la același nivel cu firme celebre precum Philips, Gründig s.a. Și, la fel ca și alte firme de peste hotare, și cei de la „Electronica" sînt preocupați în continuare de realizarea unor televizoare cu un consum cît mai scăzut de curent, aceasta fiind și una dintre condițiile de bază (dacă nu poate cea mai importantă!) pentru un comerț extern competitiv.

În acest sens, se lucrează aici, din plin, la realizarea unui nou tip al cărui consum să nu depășească... 80 w.

...Din întreaga producție de televizoare, 20—30% merg la export (R.F.G., China, Anglia, Olanda, Italia — în anul trecut și în Canada, Coasta de Fildeș, Algeria, Coreea etc.). S-au exportat aparate de tip radio cu ceas și radiocasetofoane staționare stereo în S.U.A.

Acum, întregul colectiv al laboratorului de proiectare este preocupat de realizarea unor noi modele de export pe continentul nord american — importantă piață de desfacere — caracterizate printr-o mărire a fiabilității, reducere a prețului de cost și a consumului de energie electrică; fabricația este prevăzută pentru sfîrșitul acestui an și începutul anului 1982 (acest tip de televizor va merge la export și în alte țări din est și vest).

În același timp cei de la „Electronica" se gîndesc la realizarea atît pentru export, cît și pentru consum intern a unor noi tipuri de televizoare dotate cu *tastare omniprogramabile*, avînd o prezentare modernă, atractivă (le-am văzut în laborator, sînt superbe bijuterii tehnice). Vor intra în producție, de asemenea, la sfîrșitul acestui an și începutul celui viitor, încă o noutate: televizoarele portabile în casete din plastic și un joc electronic independent, conectabil la orice tip de aparat.

Există și o problemă: s-a ivit necesitatea construirii unor televizoare cu tuburi cinescop avînd diagonala de 23 și 31 cm (nu explicăm aici rațiunea acestor dimensiuni, cert este că tuburile în cauză sînt strict necesare pentru realizarea planurilor de producție. Ar fi interesant de știut cînd anume Întreprinderea de cinescoape București va livra aceste tuburi?!

În orice caz, tovarășa Carmen Arusoaiei, director comercial al „Electronicii", ne asigură că planul de export la televizoare pe acest an va fi cu siguranță îndeplinit, în ultimele luni producția pentru export a întreprinderii în care mă aflu reprezentînd 70% din totalul producției de televizoare.

HORIA PĂTRAȘCU ■

TEHNICA SĂ ASCULTE DE OM!

(Urmare din pagina 1)

foarte mare măsură evoluția sa ulterioară. Cum se conturează rezultatele acestui examen, acum, cînd ne despart mai puțin de două luni de data definitivării bilanțului final?

Primele vești ne parvin din nord, din județele recent vizitate de secretarul general al partidului. Și ele sînt de bun augur. Aflăm că numeroase întreprinderi din această zonă a țării au încheiat primele zece luni ale anului cu rezultate pozitive în îndeplinirea planului producției nete și marfă, în creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție și rentabilizarea activității. Între ele nume de rezonanță cum sînt: Întreprinderea „Unio" Satu Mare, Combinatul de prelucrare a lemnului Sighetul Marmației, Întreprinderea de faianță și sticlărie „Faimar", Întreprinderea textilă Baia Mare, Întreprinderea de mașini-unelte, accesorii și scule Baia Mare, Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice Năsăud, Întreprinderea de sticlărie-menaj Bistrița. **„Oamenii muncii din Maramureș și Baia Mare au realizat planul producției nete pe 10 luni cu o depășire de 4 procente,** constata tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Baia Mare. **Dealtfel,** adăuga secretarul general al partidului, **pe întreaga țară planul producției nete pe această perioadă a fost depășit — ceea ce este un lucru foarte bun, care demonstrează că avem toate condițiile pentru realizarea planului pe acest an, pentru a pune o bază trainică întregului cincinal".**

Este indiscutabil pozitiv faptul că, în pofida presiunilor și complicațiilor provocate de evoluția situației economice internaționale, care în economia capitalistă au dus la apariția problemelor cunoscute — începînd cu depresiunea globală și inflația puternică și terminînd cu șomajul — economia noastră își menține un ritm alert, o dinamică a producției industriale care asigură progresul neîntrerupt al României socialiste pe coordonatele stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului. Pe de altă parte, se dovedește, însă că această dinamică a producției industriale este grevată de o anumită neîndeplinire a producției marfă planificate. S-au adunat în întreprinderi prea multe produse nefinisate, a crescut producția neterminată. Un număr de indicatori calitativi, care, deși pe ansamblu manifestă o tendință de creștere, în unele cazuri chiar accentuată, nu se îndeplinesc la nivelul planificat. De aceea, sarcinile ce revin colectivelor de muncă în aceste ultime „luni ale anului sînt deosebit de importante. Trebuie concentrate toate forțele pentru a finaliza producția ce se află în întreprinderi, pentru a îndeplini planul atît la producția marfă cît și la ceilalți indicatori. Aceasta nu este o sarcină nerealistă pentru că economia noastră are importante resurse interne acumulate de multă vreme, resurse care nici pe departe nu sînt folosite pe deplin.

Una din aceste resurse o reprezintă mai buna folosire a capacităților de producție. După cum se știe, am reușit să făurim, datorită politicii consecvente de industrializare socialistă, o puternică bază tehnico-materială. În toate județele țării s-au dezvoltat mari întreprinderi industriale moderne, de înaltă tehnicitate în stare să producă mașini și utilaje la nivel mondial. Numai în perioada 1976—1980 au fost puse în funcțiune peste 2 560 capacități industriale, concomitent cu modernizarea și reutilarea unui număr însemnat de întreprinderi, secții și ateliere. În anul 1981 a continuat modernizarea și reutilarea unităților în funcțiune, paralel cu intrarea în producție a unor secții și unități noi în toate ramurile de activitate. Peste 2/3 din valoarea totală a fondurilor fixe productive existente acum în economie au o vechime sub 10 ani, ceea ce probează caracterul modern al industriei noastre. Cît de mari sînt posibilitățile acestei uriașe înzestrări tehnice deducem fie și numai dacă amintim că ridicarea cu doar 1% a gradului de folosire a capacităților de producție poate avea ca efect — la nivelul anului 1981 — obținerea unei producții suplimentare în valoare de peste 10 miliarde lei.

Să fructificăm în totalitate aceste resurse. Să facem ca această tehnică să asculte de om și să producă maximum din ceea ce poate produce. Să obținem, pe această bază, o creștere mai puternică a producției marfă și a producției nete pentru a încheia anul 1981 cu rezultate cît mai bune, apropiate de posibilitățile pe care le avem.

Primul hotel încălzit tot anul cu energie solară

(Urmare din pagina 1)

Încălzire se va realiza prin două sisteme: unul activ, celălalt pasiv. Cel dintîi constă în captatori cu aer: în loc de a se trece apă prin elementele de captare solare se utilizează ca fluid încălzitor aerul. O unitate de stocaj **în pietre** (chiar aceasta îi e denumirea) va înmagazina căldura. Mai exact, ea se va acumula în elemente sferice de beton printre care va circula aerul încălzitor. Radiația solară este folosită și pasiv, ea va pătrunde direct în camere prin ferestre **cvadruple** — două la logii, două la camere — care izolează termic încăperea, permițînd însă pătrunderea liberă a razelor solare. Este binecunoscutul efect de seră.

— Dar apa caldă?

— Va fi asigurată de captatori plani de producție indigenă, tip I. M. Sadu, implantați pe parapetul logiilor. Vara, ei îndeplinesc și funcția de umbrar, ferind de supraîncălzire spațiul locuibil. Subliniez că pînă aci energia solară este folosită în chip clasic, deci nimic deosebit. Noutatea o reprezintă sistemul de încălzire interioară.

Aerul cald preluat din unitatea de stocaj este vehiculat prin pereții dubli ai camerelor de locuit, și ei nu se încălzesc la o temperatură mai mare de 22—25 grade Celsius. Camera însăși se încălzește prin efectul de radiație al acestor pereți. Aci intervine, deci o deosebire esențială față de sistemul tradițional. Caloriferul din camera dv. (mai corect spus: corpul static de tip radiator) constă, după cum prea bine se știe, dintr-o suprafață relativ mică, dar aflată la o temperatură ridicată, circa 60 grade. De astă dată, **„caloriferul" este înlocuit cu o suprafață încălzitoare mare dar la temperatură mai scăzută.** Efectele sînt multiple.

● Crește confortul fiziologic.

● Se diminuează pierderile de căldură din încăpere: locul pereților reci, prin care se scurge căldura furnizată de radiatoarele clasice, îl iau pereți calzi.

● **Randamentul este de cîrca patru ori mai mare!** În adevăr, în timp ce în cazul radiatoarelor convenționale (suprafețe mici, temperaturi ridicate) randamentul nu depășește, de regulă, 10%, în cazul unor suprafețe mari la temperaturi mult mai scăzute, el crește la circa 40%.

● Fără nici o modificare, aceeași instalație poate fi întrebuințată vara la răcirea spațiului de locuit. Noaptea, cînd temperatura mediului ambiant scade cam la 20 grade, ventilatoarele recirculă aerul rece din exterior printre pietrele din unitatea de stocaj, astfel încît dimineața ele ating temperatura de 20—23 grade. În orele foarte călduroase din timpul zilei, aerul mai rece din unitatea de stocaj se introduce în pereții dubli ai camerelor de locuit, preluînd excesul de căldură.

● **Autonomia energetică în tot cursul anului.** Se naște însă întrebarea: cum poate fi asigurată această autonomie și iarna, cînd astrul zilei este mai puțin darnic cu razele și căldura sa? Răspunsul este simplu: în timpul verii energia — la noul hotel — este captată în surplus față de nevoi și ea este cedată, sub formă de căldură, unui consumator din apropiere. Acesta din urmă, iarna, înapoiază această căldură, care, adăugată la cea care se obține de la soare și în sezonul rece prin propriile dotații, va acoperi în întregime necesitățile energetice. Și această modalitate de funcționare conferă o notă de originalitate proiectului; ea poartă numele de gestiune energetică.

— Să revenim însă la problema randamentului, tovarășe inginer Dan Constantinescu. Am dori mai multe precizări.

— Față de sistemul tradițional, consumul de căldură pentru o cameră de locuit se reduce cu circa 50%, chiar dacă se utilizează surse de energie convenționale. Prin energie solară, conform unor calcule amănunțite efectuate la INCERC, el scade însă cu 70—75%. În mod corespunzător se reduc și costurile de exploatare. Desigur aceste estimații urmează să fie validate de practică, după intrarea în funcțiune a hotelului.

Este vorba, repetăm, de o contribuție originală, toate soluțiile străine în materie de construcții solare mergînd pe principii devenite azi clasice. Aceasta explică și interesul cu care au fost primite peste hotare rezultatele inginerului român. Baza teoretică — inclusiv modelarea matematică — a fost prezentată de **Dan Constantinescu** și **Anca Paponi**, de la INCERC, la Congresul internațional de surse noi de energie. În decembrie 1980, la Miami — S.U.A. Comunicarea va fi publicată, împreună cu alte lucrări, în prestigioasa editură americană de lucrări științifice Pergamon Press.

O comunicare similară făcută la Congresul internațional de energie solară de la Liège din mai 1981 a fost reținută ca document de lucru în cadrul Comisiei europene de încălzire solară pasivă.

Aceeași lucrare a fost foarte recent prezentată de autor într-o conferință la Universitatea tehnică din Stuttgart, specialiștii vest-germani arătîndu-se interesați pentru folosirea în R.F.G.

Acesta este ecoul internațional, deosebit de favorabil. În momentul de față, I.P.J. Constanța definitivează proiectul de execuție, construcția hotelului urmînd să înceapă în anul viitor. Să amintim și că Dan Constantinescu și colaboratorii au primit în 1980 Premiul I în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", faza pe țară, pentru cercetări în domeniul folosirii energiei solare.

În acest context, ar trebui reluată urgent de O.S.I.M. problema brevetării (cererea a fost depusă încă în octombrie 1979). Dacă mai sînt probleme neclare, ar trebui elucidate de urgență. Desigur, era absolut normal să nu se aștepte brevetarea pentru trecerea la aplicarea practică a ideii, căci altfel s-ar fi păgubit economia națională de efectele energetice. În adevăr, scopul principal nu constă numai în construirea hotelului, ca unicat, ci, pe baza experienței cîștigate la Mangalia, să se treacă la soluții tipizate. Este, de aceea, lăudabil că INCERC și celelalte foruri interesate au grăbit aplicarea în practică. Ar fi fost însă normal ca, în pas cu viața, să meargă și brevetarea. În adevăr, între timp ideea a fost prezentată (desigur fără amănuntele tehnice interesînd brevetul) în prestigioase foruri științifice internaționale care i-au apreciat originalitatea și a fost publicată peste hotare (după aprobările necesare). Astfel, în prezent, această idee novatoare, de mari perspective și cu importante implicații economice, se află la dispoziția a mii de specialiști străini. O întîrziere în brevetare care începe să se numere în mai mulți ani riscă să prejudicieze o prioritate românească și pe inventatorul însuși. Oare chiar dorim ca și această idee s-o vedem **realizată în fapt în România și brevetată peste hotare?** S-a mai întîmplat.

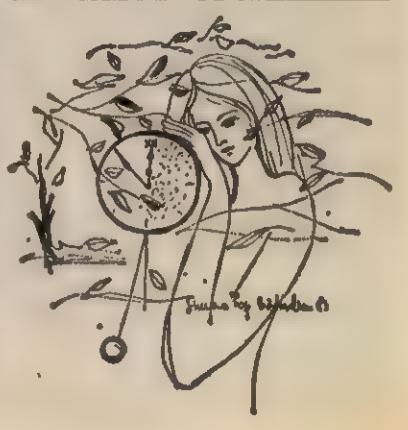

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Luptele de la Mărășești — între cele mai mari și mai dramatice din tot cursul general al primului război mondial — s-au desfășurat între 24 iulie/6 august și 6/19 august 1917. Au început prin puternica ofensivă germano-austro-maghiară („bătălia de străpungere de pe Putna și Șușița"), executată cu forțele a 12 divizii, susținute de focul a peste 850 de tunuri și peste 1 100 mitraliere. Puterile Centrale scontau pe o prețioasă victorie obținută aici de formidabila forță de șoc comandată de generalul Mackensen, specialist în operațiuni de străpungere (supranumit „spărgătorul de fronturi"). Strategic, invadatorii urmăreau ruperea frontului și, prin exploatarea maximă a manevrei, ocuparea Moldovei, scoaterea României din război și, ca o consecință următoare, scoaterea din război și a Rusiei. Bătălii dramatice s-au dat în special pe platoul Muncelului și la Răzoare. După două săptămîni de lupte grele, armata română, în cooperare cu cîteva divizii ale armatei ruse, a respins puternica ofensivă a inamicului cotropitor. La Mărășești, sub comanda generalului Const. Cristescu, apoi a generalului Eremia Grigorescu — s-a obținut una dintre cele mai strălucite izbînzi din analele faptelor de arme românești.

Totodată, între 26 iulie/8 august — 9/22 august 1917 a avut loc a treia bătălie de la Oituz. Acțiunea ofensivă a „centralilor", efectuată cu 2 divizii, făcea parte din același ansamblu al puternicei ofensive pornită de pe direcția Mărășești și care urmărea străpungerea frontului din zona muntoasă pe Valea Trotușului. Lupte deosebit de crîncene au fost la Cireșoaia — atacul de acolo rezolvînd criza în favoarea armatei române — și la Coșna, unde se încheie victorios pentru armata română bătălia de la Oituz.

Legendarul eroism al poporului român în lupta pentru unitatea sa națională, cum și prețioasele învățăminte ieșite din marea epopee națională sînt surprinse, în chip neperechc în publicistica română, de Octavian Goga: Ne învață Mărășeștii... (9 august 1917). Talpa țării (2 septembrie); și între ele, totuși, poezia Pămînt și cer — deznădăjduitoare evocare a ororilor războiului...

STELIAN NEAGOE ■

Ne învață Mărășeștii...

Iași, marți, 8 august 1917

Două săptămîni s-au împlinit de cînd nemții încearcă zadarnic să spargă frontul românesc. Bătălia de la Mărășești, prin durată, prin proporțiile și intensitatea ei, rămîne una din cele mai formidabile și mai sîngeroase vărsări de sînge ale marelui război. Ca și la Verdun, armata Kaizerului a făcut și aici toate sforțările ca să-și smulgă biruința. Aceeași încordare de voință a nervilor germani, același dispreț de oameni măcelăriți de dragul unui triumf efemer, aceleași valuri de asalt ale bavarezilor care mușcă în țărînă, aceleași gaze asfixiante, tunuri grele, comunicate mincinoase, amenințări de gazetă și alte mijloace cunoscute ale arsenalului de la Berlin...

Cu toate acestea e la fel cu cel de la Verdun. În afară de-o porție de pămînt de doi-trei kilometri, care trece din mînă în mînă în cursul luptelor, liniile noastre s-au păstrat intacte. Sacrificiile au fost mari din amîndouă părțile, orice judecată imparțială însă arată că pierderile ofensivei nemțești au fost cel puțin întreite...

Lupta va merge înainte, forțele celor două tabere se vor măcina mai departe și noi nu avem căderea să facem profeții asupra rezultatului final. E datoria noastră însă să analizăm această rezistență victorioasă de două săptămîni, să tragem concluziile și învățămintele de la Mărășești. Ziarele din străinătate, opiniile criticilor militari care judecă obiectiv, vorbesc în chipul cel mai elogios de armata renăscută a României pe care o compară cu cele mai bune oștiri ale continentului. Mîndria ne e desigur satisfăcută pe urma acestor aprecieri, trebuie însă să privim mai adînc lucrurile, trebuie să le cumpănim mai mult, fiindcă din aceste fapte se descifrează adevăruri care lămuresc problemele mari ale vieții noastre de mîine...

★

Războiul este, cum s-a mai spus, cea mai sinceră spovedanie a unui popor. Nicăieri ca pe cîmpul de luptă nu se dezvăluiește sufletul unei rase. Bătălia e un examen implacabil pe care-l dă inima și creierul. Impulsurile psihologice și calitățile fizice toate sînt aruncate în balanță acolo sub bătaia tunului...

Ei bine, judecînd sub acest raport splendida rezistență a frontului nostru într-o vreme de supremă încordare, trebuie s-o spunem liniștiți că examenul l-am trecut cu cinste. Orice s-ar întîmpla, obrazul românesc rămîne curat în fața Europei. Soldatul care s-a bătut la Mărășești a arătat lumii de ce e capabil acest neam de la Dunăre. S-a dovedit că valoarea morală a țăranilor de aici din Orient e cel puțin egală cu conștiința națională care împinge la asalt masele germane. Legenda superiorității sufletești a culturii de la Berlin s-a evaporat în fața sătenilor de la Tîrgoviște care au pornit la atac în cămăși și cu capetele goale, creînd în jurul lor o atmosferă de vitejie clasică, smulsă parcă din cele mai strălucite pagini ale antichității greco-romane. Trebuie reținut acest adevăr, ca un auto-certificat pecetluit cu sînge, cu care să distrugem îndoiala criticismului nostru exagerat și pe care să-l aruncăm în fața oricărui străin obraznic de cîte ori va veni să ne vorbească de dreptul de expansiune al raselor privilegiate!

În afară însă de această constatare de ordin moral, Mărășeștii luminează și alte aspecte ale vieții noastre. Măreața împotrivire de două săptămîni se datorește și condițiilor materiale de luptă în care a fost pusă armata [illegible]. A fost deajuns o jumătate de an de [illegible] conștientă pentru [illegible] zdrențuite de-un groaznic [illegible] spiritul de datorie al [illegible] șefi militari indicați de propria vrednicie pentru postul lor și alături de ei colaborarea onestă a misiunilor franceze, ca această armată închegată într-o vreme [illegible] de lipsuri penibile să se poată [illegible] celor mai de seamă din lume.

Ar fi să nu [illegible] în jurul nostru, sau să [illegible] în fața adevărului, dacă [illegible] deosebirea frapantă care [illegible] între conștiința și pregătirea acestei [illegible] și înfățișarea altor instituții [illegible] existența [illegible] normale. Desigur, nici adm[illegible] noastră, nici starea generală a învățămîntului din România, nici situația clerului nu poate fi comparată cu acel admirabil mecanism militar care-și dă roadele lui în lupta de pe Siret. În niciunul din aceste așezăminte nu s-a pus în cursul vremii aici nici munca, nici devotamentul care de șase luni a reînviat un organism aproape înfrînt. Nici nu îndrăznim să ne gîndim unde-am fi astăzi, dacă onestitatea muncii ar fi prezidat de la înființarea Regatului român în toate ramurile de activitate publică...

★

Ne învață Mărășeștii, putem trage concluzia limpede. Niciodată nu s-a arătat într-un mod mai evident energia poporului nostru și putința lui de a se adapta la toate formele de viață modernă, ca în aceste zile de complicat război, cînd armatele imperiului german se frîng de zidul de pe Siret.

Mărășeștii strigă deci cu învățătura sîngelui vărsat acolo, strigă în conștiința tuturor oamenilor care vor îndreptarea țării noastre nenorocite. Zilele de glorie ale acestui sat din Moldova trebuie să fie zilele de înaltă pedagogie națională care va îndruma viitorul. Ele pretind ca România de mîine să fie adusă de către conducătorii ei pe toate terenurile de viață obștească în aceleași condiții de biruință în care o jumătate de an de muncă cinstită a adus armata noastră de astăzi.

Oamenii politici ai țării, mari și mici factori răspunzători, vor învăța poate cîte ceva din luminoasa spovedanie de la Mărășești, și astfel în conduita lor se va resimți o interpretare nouă a valorilor morale și-un nou fel de-a vedea utilizarea energiilor noastre populare. În orice caz mulțimea cu nenumăratele ei fibre de înțelegere a pătruns secretul gloriei acestor zile și-a adoptat pe de-antregul catehismul unei conștiințe schimbate.

Miercuri, 9 august

PĂMÎNT ȘI CER

I

Pămînt, pămînt... Ogradă vinovată
C-un furnicar la orice cotitură,
Cu măruntaie putrede de ură,
Povestea ta o știu... e neschimbată...

Așa, muncit de-o tainică arsură,
Rîvnind o nouă jertfă-nsîngerată,
Flămînd și rău, așa mi te arată
Din moși-strămoși a veacurilor gură.

De-aceea, -nvins și obosit de tine,
Cu sufletul chemat de zări senine
De cîte ori mă cerceta misterul

Eu însetat de-o nevăzută țară,
Smulgîndu-mă din haina ta murdară,
Priveam în sus, mă mîngîiam cu cerul...

II

Acolo-n slavă, binecuvîntate,
Ardeau lumini sfințite din vechime,
Era un templu unde n-a fost nime
Din lumea asta plină de păcate...

Altar aveam acolo-n înălțime,
Căci, după poarta bolții înstelate,
Homer mi-a dat a zeilor cetate,
Isus mi-a dat curata lui treime...

Putea oricît să stîrnic minciuna
Aci în praf... căci ochii totdeauna,
Scăldîndu-se-n tăriile albastre,

Mă învățau în nopți de reverie
Că este sus în cer o armonie
Ce-i dincolo de patimile noastre...

III

Azi în zadar vrea inima bolnavă
Să-mi prind-un vis din norii moi de seară,
Azi umbrele amurgului de vară
Miroase toate-a moarte și-a otravă...

Zbătîndu-se în goana lui de fiară,
Pămîntul simt cum s-a urcat în slavă;
Mașina lui îmi urlă grozavă
Spărgînd a bolții pace legendară...

Rănit văzduhul tremură-n răsfrîngeri,
Se duc din el popoarele de îngeri,
Și-n mintea mea un basm frumos se
frînge!

Nu mai ești sfîntă rază diafană,
Căci cerul alb și fără de prihană
Azi e stropit cu pete mari de sînge...

Sîmbătă, 2 septembrie

Vorba a fost pusă în circulație de Cogălniceanu mi se pare, în orice caz ea reflectă spiritul vremii lui. Generația ideologilor de la 1848, — cum s-au obișnuit să-i numească, nu fără oarecare nuanță de ironie, epigonii lor — generația care a unit principatele, era sub influența curentelor politice și sociale ale Franței, și profesa cele mai avansate principii democratice.

Conducătorii de-atunci, cei mai mulți intelectuali ori chinuiți de probleme intelectuale, sprijiniți de doctrinele Apusului și întorși acasă au văzut limpede în jurul lor și au cîntărit bine rostul energiilor populare. Ei au înțeles de la început că cele două țărișoare care aveau să se unească nu pot avea alt reazim de dezvoltare decît pătura țărănească ridicată pe ruinele privilegiilor unei boierimi obosite și ale intrușilor străini. Această concepție de democrație națională i-a îndrumat deci în toate faptele lor. Cogălniceanu a dezrobit pe săteni și le-a dat pămînt, Alecsandri și alții le-au dezgropat folclorul pentru a le putea găsi o justificare superioară, iar C. A. Rosetti, cum se știe, a cerut votul universal. Cu un cuvînt, ideologii de la patruzeci și opt, acești literați deveniți oameni politici, au văzut în țăran suprema garanție de existență a statului, au văzut în el: — „talpa țării".

Din nenorocire evoluția de mai tîrziu n-a mai păstrat această bază de orientare. De la înființarea regatului punctul de gravitate al vieții politice s-a strămutat la oraș și preocupările oamenilor conducători au fost mai mult crearea pripită și prin orice mijloace a unei burghezii românești, decît întărirea poporului de la țară. În era de politicianism tulbure, care a luat locul romanticilor emigranți de odinioară, țăranul din ce în ce a dispărut de pe orizont. S-a inaugurat perioada potentaților electorali, perioada de fațadă occidentală, rolul mahalalei în întrecerile politice într-o vreme cînd problema agrară rămăsese nerezolvită încă pe seama maselor și cînd chestiunea analfabeților n-a putut produce nici o campanie parlamentară. În acest timp în care o morală elastică și niște condiții de exploatare anacronice au produs o puzderie de săltați pe scara norocului, vorba: „talpa țării" s-a demodat cu totul, din cînd în cînd a mai scos capul pe la banchetele provinciale luînd o turnură ridicolă, ca să dispară apoi cu tot vocabularul generos de la „patruzeci și opt"...

O singură tagmă de oameni a fost în țară, care în vremea de domnie absolută a „burgheziei", nu s-a despărțit de țăran și l-a urmărit cu credință în toate nenorocirile lui. Au fost artiștii noștri. În adevăr e un fenomen destul de interesant, că într-o jumătate de veac și mai bine cînd politica statului a avut prea puține puncte de întîlnire cu viața satelor, literatura și arta de-aici s-au refugiat la țară și aproape singurul lor subiect a fost acest om al pămîntului. În vremea cînd în înțelesul Constituției nu era îngăduită nici o întrunire politică la sate, Grigorescu picta numai țărani și cuprinsul vieții lor. Delavrancea scria **Sultănica**, Vlahuță scria **La arie**, Coșbuc striga **„Noi vrem pămînt"**, Brătescu-Voinești plîngea cu **Niculăiță Minciună**, Iosif visa vremuri „patriarhale" Sadoveanu stătea cu ei de vorbă pe prispa „Crîșmei lui Moș Precu", — și așa mai departe.

Întreaga pleiadă de scriitori și artiști a avut același unic izvor de inspirațiune, urmînd mai mult instinctele unei intuiții a realității decît îndrumările criticii literare inexistente. Singura excepție este neînduplecatul Caragiale a cărui atitudine pentru lumea lui Cațavencu nu poate fi măgulitoare mediului care a produs-o. E imposibil ca cineva să nu remarce această bifurcație a gîndirii și a politicii românești din ultima jumătate de veac.

Cauzele acestei fundamentale deosebiri de concepție nu e locul să le analizăm aici. Nimic nu ne împiedică însă să recunoaștem, că războiul a verificat în bătaia tunurilor adevărul așa cum l-au văzut oamenii de condei, acești izolați ai societății care au tulburat așa puțin întotputernicia politicianismului tradițional. În luptele de la Mărășești au învins acei țărani uscățivi și vînjoși ai lui Grigorescu, pe care el i-a împrejmuit cu-o dragoste fără ecou în cabinetele mandarinilor electorali și a căror suferință a fost încununată cu aureola idealului de tot scrisul românesc.

Istoria își are totdeauna revenirile ei. După decenii de experiențe greșite, ne întoarcem iar la judecata sănătoasă a ideologilor de odinioară, ai căror continuatori au trebuit să fugă în literatură de zgomotul unei politici mărunte. Iubirea lor de țărani a devenit din nou singura noastră busolă mîntuitoare care va aduce ca mîine schimbări radicale în tot mecanismul vieții noastre de stat...

Priviți un batalion de vînători trecînd pe strada Lăpușneanu și dați-vă seama cum își recapătă tot înțelesul lapidar, biblic aproape, cuvintele lui Cogălniceanu: — „Talpa țării".

O revistă în premieră:

„Arhivele Olteniei" — Serie nouă

Vă prezentăm, stimați cititori, o premieră publicistică: reapariția revistei **„Arhivele Olteniei"** — Serie nouă.

Cu aproape șaizeci de ani în urmă apărea la Craiova revista „Arhivele Olteniei", publicație inițiată de cercul „Prietenii științei" din Băile. La început, sub direcția dr. Gh. Lungier și a următorului comitet de conducere: Ștefan Ciuceanu (Craiova), T. Bulat (Rm. Vîlcea), Al. Bărcăcilă (Tr. Severin); secretar de redacție fiind C. D. Fortunescu (Craiova), care din 1930 devine directorul revistei. Apărînd trimestrial, apoi bimestrial, publicația olteană și-a urmat cu consecvență programul propus inițial — să editeze rezultatele cercetărilor asupra provinciei românești din dreapta Oltului, ca și manifestațiile culturale cotidiene. Am reținut din **Primul cuvînt**: „Înseamnă însă aceasta că ne vom limita numai la publicațiile referitoare exclusiv la Oltenia? Desigur că nu; sîntem o particică dintr-un tot, o regiune dintr-o țară, și tot ce atinge țara, toate progresele științei, toate mișcările și manifestările sociale ne ating și pe noi; regionalism nu înseamnă exclusivism". Și în adevăr, revista olteană — „regională" numai ca loc de apariție — s-a dovedit, prin conținutul ei, una din cele mai bune publicații ale țării. În paginile sale au fost cuprinse studii, comunicări și documente, cronica științifică, recenzii. Printre colaboratori, nume memorabile: N. Iorga, I. C. Filitti, Ilie Minea, C. S. Nicolăescu-Plopșor, I. Ionașcu, A. Sacerdoțeanu, Em. Vîrtosu ș.a.

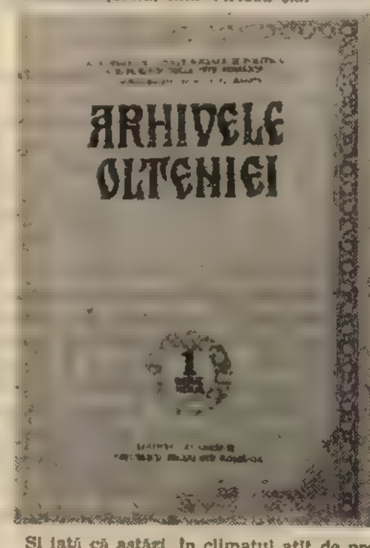

Și iată că astăzi, în climatul atît de propice inițiativelor responsabile, Centrul de științe sociale din Craiova reușește să reinnoade firul tradiției, preluînd vechile „Arhive ale Olteniei" (1922—1943) într-o nouă serie, corespunzătoare etapei de dezvoltare a timpului nostru. Entuziaste felicitări colectivului de redacție, caldă recunoștință față de toți factorii care au contribuit, într-un fel sau altul, la apariția acestui frumos volum inaugural! Splendida reușită să fie de bun augur pentru numerele ce vor urma.

Ce-am putea recomanda mai întîi cititorilor revistei „Flacăra", din acest foarte bogat volum? Remarcabilele studii: **Originalitatea gîndirii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu**, **Dezvoltarea creatoare a materialismului dialectic și istoric în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu**, datorate Elisabetei Trăistaru și, respectiv, lui Tiberiu Nicola. Ori **Gîndurile de început** ale redacției — de „bun găsit"! și saluturile generoase semnate de președintele Academiei de științe sociale și politice, Mihnea Gheorghiu, de academicianul Iorgu Iordan.

Cinci sînt secțiunile în care este structurată revista. În acest număr ponderea o are **istoria**. Întîlnim studii și articole, rod al unor cercetări inedite, privind istoria Olteniei din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre. Semnăturile sînt dintre cele prestigioase în cîmpul cercetării științifice: profesorii universitari Dumitru Berciu, Dumitru Tudor, Ștefan Ștefănescu, Titu Georgescu; Gheorghe Papilian, Florin Constantiniu, Ion Pătroiu, Vasile Niculae, Vasile Petrișor, Maria Dogaru. Rubrica **Note și documente** este larg reprezentată, între care semnalăm un excelent capitol din **Memoriile** lui I. G. Duca.

Secția filozofie, sociologie, economie, inserează la rîndul ei, șase însemnate studii și comunicări științifice. Colaborează la secțiunea filologie, academicienii I. Coteanu și Al. Graur. Iar de la etnografie și folclor am reținut numele lui Ion Donat — care împreună cu D. Tudor au privilegiul de a fi semnat și în coloanele vechii serii a „Arhivelor Olteniei" — cum și studiul lui Gheorghe Iordache.

O succintă dar bine articulată trecere în revistă a lucrărilor celui de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice, face istoricul Mircea Mușat. Numărul încheindu-se cu cronica vieții culturale craiovene în 1980 și cu recenziile a nu mai puțin de opt apariții editoriale.

Drum bun! serie nouă a revistei „Arhivele Olteniei".

S. N. GEBLEȘTI ■

Ecou peste timp al unei replici istorice:

„Un regat pentru un cal!"

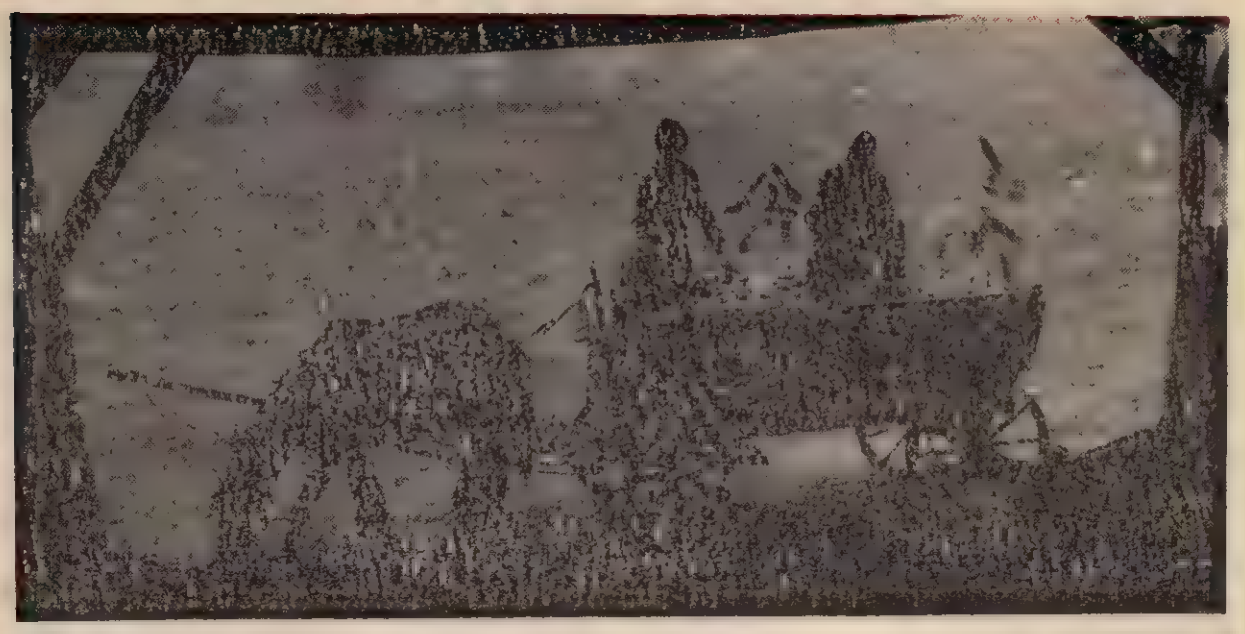

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Calul, animalul acesta și mîndru, și pricten, și harnic, în stare să ducă adesea tot greul unei curți țărănești și, cel mai adesea, nădejdile ei de prosperitate merită mai mult decît cuvintele reveriilor noastre poetice. E momentul să privim cu mult realism soarta calului, să fim mai umani cu caii, să le înțelegem mai bine nevoile, să-i hrănim mai bine. Lumea se schimbă, resursele energetice ale lumii se reevaluează, multe lucruri se reevaluează astăzi, calul însă rămîne. Și rămîne ca o soluție economică și de bun simț pentru multe din muncile satului. Ce trebuie să facem pentru caii noștri ? Satele cele mai productive sînt acelea care și-au păstrat caii, care i-au apărat, care i-au înmulțit. Revoluția în agricultură, iată, înseamnă și o revoluție în ce privește destinul cailor. Reporterii revistei FLACĂRA au mers să scrie despre toate acestea și au descoperit că, așa cum se întîmplă și în viața oamenilor, nu există treburi complicate, ci numai treburi aminate, neglijate, tolerate. Fiindcă, evident, fabricatul cuielelor, al potcoavelor, al șinelor pentru căruțe și atîtea altele, cîte fac grija crescătorului de cai, a fierarilor, a căruțașilor, a gospodăriei țărănești, în general, sînt probleme mărunte ce interesează Ministerul Agriculturii și al Industriei Alimentare și direcțiile agricole județene.Fiindcă, evident, nu poți spera să mărești numărul proprietarilor de cai dacă nu te gîndești din vreme la locul pentru pășunatul cailor, la ogorul de lucernă și ovăz, la prețul fînului și al hamurilor, la faptul că au dispărut potcovarii. E nevoie oare de un statut al calului în satul românesc, cooperativizat sau necooperativizat, dar un statut cu simțul perspectivei, scris cu dragoste pentru cal și cu dragoste pentru grajdul omului vrednic ? Da, e nevoie. Ancheta noastră își propune să fie un argument pentru aceasta.

Statutul calului la Stoicănești e bun

Prin 1967, cînd alte C.A.P.-uri își vindeau caii pe mai nimic, conducerea C.A.P. Stoicănești, județul Olt, președintele Dumitru Tudose, medicul veterinar Nicolae Trandafirescu și inginerul șef Dumitru Militaru s-au urcat în tren și s-au oprit tocmai în Banat unde au cumpărat cai de la cei care nu știau cum să scape mai repede de ei. Pe atunci o pereche de cai buni se vindeau cu 2—3 mii lei. Între timp prețul lor s-a triplat. Astăzi, C.A.P. Stoicănești are o sută de atelaje și o sută de cai tineri, în curînd ' și ei apți de muncă. „Deviza noastră este să facem totul cu forțe proprii : cu oamenii noștri, pe pămîntul pe care îl avem, cu mijloacele de care dispunem" ne spune inginerul șef Dumitru Militaru, același care în urmă cu 14 ani cumpăra prin Banat cai.

Și cum subiectul nostru este calul și rolul lui într-o gospodărie modernă încercăm să ne limităm la el deși succesele deosebite ale celor de aici se datorează în primul rînd hărniciei și spiritului de bun gospodari al oamenilor. Primirea de 5 ori a Ordinului Muncii clasa I și a titlului de Erou al Muncii Socialiste pentru producțiile bune de grîu, porumb, lapte și carne o dovedesc, așa cum o mai dovedesc și celelalte realizări : o producție globală de 100 milioane, obținută de pe numai 7 000 hectare, producție din care a treia parte este realizată de zootehnie iar cea de a doua treime de anexele industriale. Într-adevăr cooperatorii din Stoicănești își asigură cu mijloace proprii aproape totul și în primul rînd transportul, un capitol din ce în ce mai deficitar în actuala criză de carburanți.

„Cine a renunțat atît de ușor la cai nu și-a făcut un calcul economic simplu și obligatoriu. Noi l-am făcut. În asta constă poate meritul nostru. De la bun început am plecat pe linia să ne dezvoltăm o producție industrială anexă, cale sigură pentru obținerea unor cîștiguri cît mai bune, pentru valorificarea integrală a fiecărei resurse pe care o aveam la dispoziție. E drept că în momentul cînd am hotărît să cumpărăm cai și nicidecum să-i vindem aveam organizate un atelier de tîmplărie care ne-a permis să ne construim singuri o sută de căruțe cu patru roți pe pneuri, un atelier de curelărie unde am confecționat și reparat hamuri, un atelier mecanic, unde potcovarul avea rolul său bine determinat. Și mai aveam și o ciupercărie unde aveam nevoie de balegă de cal. Numai ciupercăria ne aduce un venit de 4 milioane lei pe an. De fapt, agricultura intensivă nu înseamnă altceva decît folosirea judicioasă a tuturor resurselor și a materiilor prime de care dispui și care rezultă din diferitele procese tehnologice Țăranul gospodar nu aruncă nimic. Așa am procedat și noi. Și ne-am mai îngrijit să avem cai buni și frumoși. De la ferma Brebeni am primit armăsari de prăsilă rasa Nonius, o rasă mijlocie tocmai bună pentru agricultură. Am cumpărat și cai de povară de la Salonta pe care i-am împerecheat cu ai noștri. Printre altele, anual transportăm 6 000 tone coceni și paie, materiale ușoare dar voluminoase. Cîte tractoare și remorci, cîtă motorină ne-ar fi trebuit mai ales dacă le transportam nebalotate ne dăm seama dacă ne gîndim că într-o remorcă nu intră mai mult de 600 kilograme de paie".

Cele o sută de atelaje ale cooperativei asigură toate transporturile interioare : paie, coceni, îngrășăminte, sămînța și tot ce mai e nevoie. Selectionați, bine îngrijiți și hrăniți o pereche de cai din Stoicănești duce în căruțe mari și ușoare 3 000 kilograme la un transport. Cum un atelaj face trei transporturi pe zi rezultă că un atelaj poate încărca într-o zi un vagon. Anual, cu gunoiul de grajd provenit din zootehnie se îngrașă 500 hectare, cîte 40 tone gunoi la fiecare hectar. Pentru a fi mai elocvenți să spunem că C.A.P. Stoicănești de cînd folosește calul așa cum trebuie n-a închiriat nici o mașină de la I.S.A.I.A. Și nici n-are de gînd s-o facă.

Îl mai întrebăm pe inginerul șef Dumitru Militaru care este statutul unui șef de atelaj, cum este dirijată munca acestor c sută de „mașini" după cum s-a văzu' foarte rentabile. „Un șef de atelaj cîștigă peste 3 000 lei pe lună. Asta în condițiile cînd dimineața ia caii din grajd hrăniți și buni de muncă și îi aduce seara înapoi lăsîndu-i în grija grăjdarului de noapte, hamurile se repară la atelierul de curelărie și caii se potcovesc la atelierul mecanic. Potcovarul este încadrat la atelierul mecanic, E firesc, nu ? Am scăpat și de marea problemă a pieselor de schimb. Ni le facem singuri. De asemenea, reparațiile și întreținerea. Am înlocuit mașinile cu succes, as putea zice, dar am păstrat sistemul de organizare al autobazelor care ni s-a părut foarte bun. Pentru transportul hipo avem norme precise pentru fiecare produs. Seara orice șef de atelaj, ca de altfel orice cooperator, știe precis cît a cîștigat în ziua care a trecut. Șefii de atelaje primesc ordine de serviciu, așa cum primesc și șoferii. Cîntărim totul și știm exact cantitatea muncii fiecăruia. De ani de zile n-am mai avut discuții cu vreunul din ei. Șeful de atelaj primește o primă de 500 lei pentru fiecare mînz fătat de o iapă pe care o are în grijă. Cheia succesului în agricultură : o bună organizare, cîmp liber inițiativei, norme precise și venituri sigure, stimulative, la nivelul celor obținute în industrie sau chiar mai mari. Anexele industriale ale cooperativei asigură stabilitatea cadrelor și atrag tineretul care nu mai vrea cu orice preț să plece. Și transportul hipo îl putem considera tot o secție anexă, dacă ne gîndim la felul cum l-am organizat, suplețea cu care se poate replia la nevoile cooperativei : transportul, depozitatul, eliberarea terenului la timp".

La Stoicănești calul își dovedește încă o dată rostul său, folosind un termen la modă, eficiența economică. El asigură în primul rînd independența celor care îl au și știu să-l folosească, eliberînd importante unități de transport auto și punîndu-le la dispoziție altor activități unde sînt strict necesare.

OPREA GEORGESCU

O meserie pe cale de dispariție

Stă în Tunari, la o casă cu etaj rămasă în stadiul de cărămidă, are 48 de ani și-l cheamă Arghir Birlogeanu. Îl știe toată lumea, așa am și ajuns la el, din gură în gură, iar motivul e simplu, alt potcovar nu mai există în zonă. Așa se face că Arghir Birlogeanu „servește", termenul îi aparține, nu doar caii din Tunari, ci și pe cei din Dimieni, Căciulați, Baloteși și așa mai departe. A învățat meserie de la tatăl său, Haralambie, luînd-o în primire la 18 ani, după o brumă de carte, cu totul 4 clase, și după mai multe bîjbîieli în alte direcții. I-au trebuit, pricep, 2-3 ani s-o stăpînească, ea avînd destule secrete și, mai presus de orice, o lege nescrisă, să iubești caii. A deprins, de la bătrînul Haralambie, să potcovească, să lege căruțe și să repare roți și, chiar dacă în actele cooperativei din Tunari figurează ca fierar, lui îi place să se socotească tot potcovar, ceea ce și e. Cu timpul însă, caii avînd soarta pe care au avut-o, rea, s-a apucat și de altele, fiind specialist și în sudură, avînd chiar și un aparat în acest sens.

Cînd zice că e un om ocupat, Arghir Birlogeanu nu minte. Are în subordine, ca să-l citățm, 100 de cai permanenți, plus ce pică. Dintre aceștia, cei 40 ai cooperativei sînt pe primul plan, ei fiind. Îl auzim, serviți mai întîi, ca să nu stea producția. Pe restul, poate 60, poate mai mulți, caii oamenilor, îi face printre picături, dar cu aceeași seriozitate și e mîndru că n-are reclamații. Greutăți însă are. Negăsind potcoave de cumpărat, „pînă prin '79 au mai fost, le luam de la Ferometalul de la Sfîntu Gheorghe", le confecționează singur, dar și fierul din care le lucrează, un fel de oțel lat, mai mult nu e decît e. Se laudă, sau numai spune adevărul, că e iute de mînă și că arsul îi reușește totdeauna, dar ce să bage în foc dacă n-are ?! Cam la fel e și situația cuielelor, cuiele pentru potcoave. Ele provin, dacă nu greșește, din import, dar cantitățile sînt mici și cota pe care a primit-o, pentru anul în curs, de la baza de aprovizionare, e pe sfîrșite. Va apela, ca și în alte dăți, la ciocan și apoi, zice, va mai vedea. Cert e că la magazinul cooperației din Tunari, la Mița Chiriță, cum o recomandă pe vînzătoare, găsești oricînd frigidere sau rochii, dar potcoave nici să dai cu tunul ! Caii, mai la un exemplu, umblă și azi cu hamurile cu care, în '59, au intrat în cooperativă, iar chestiunea e, din cîte știe el, generală, nici în alte zone n-ai de unde cumpăra hamuri !

Așa stînd lucrurile, potcovarul cîștigă, firește, bine, iar casa pe care și-o înalță e, și ea, o dovadă de prosperitate. Numai că, chit c-o duce mulțumitor, omul îmbătrînește, iar Arghir Birlogeanu simte că vremea pensiei nu-i chiar departe. Ar vrea să lase meseria cuiva, dar n-are cui, iar treaba asta îl mîhnește. Fiul cel mare, care spera c-o să-l moștenească, a apucat-o spre lăcătușerie, iar cel mic, că are 2, e prea mic și, în plus, parcă-l trage așa spre carte. Așa că meseria lui se cam stinge și, vorbă înțeleaptă, „degeaba cai, dacă n-are cine-i potcovi ?!" A încercat să explice, ba în stînga, ba în dreapta, nu l-a ascultat nimeni. A cerut să-i fie repartizați 2-3 băieți, să-i învețe, i s-a spus să-i caute el, unde să-i caute ?!

Altfel zis, îmbătrînește și se împuținează potcovarii tocmai azi cînd, în plină criză de energie, caii sînt din nou la mare preț. Ceva, vorba lui Arghir Birlogeanu, trebuie întreprins spre a salva o meserie pe cale de dispariție. Acum, cît nu e prea tîrziu.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Ninge peste satul românesc

(Urmare din pagina 1)

s-ar afla o inimă. Este inima dintru început. Este inima ființei noastre, este suprema ei atestare, la fel de importantă (dacă nu și mai importantă, ne spunea cîndva marele etnograf Gheorghe Focșa) ca și Columna traiană, Columna însemnînd pentru noi obîrșia, Muzeul satului însemnînd dăinuirea.

Ce ne-am face fără acest sat-emblemă, sat-templu al străvechimii și dăinuirii noastre ?.

Am trăit totdeauna alarma că veșnicia și marile răspîntii sau sărbători ale trecerii ei îmi scapă, că sînt ratate definitiv, dacă nu le celebrez printr-un popas în fața pereților prea grei de geniu ai casei de artă a satului românesc. Vine primăvara, îmi spuneam, și nu m-am închinat la casa lui Antonie Mogoș din Ceaurul Gorjului, veche de două sute de ani, dar atît de mîndră, de fainică și de vie că lemnul ei, mi se părea, acuși-acuși o să scoată muguri. E vară și nu m-am pierdut în rariștea colorată a caselor de cîmpie, cu pridvoarele și balcoanele lor traforate, care le dau înfățișarea unor mirese, cu împrejmuirile de zăchită împletite asemenea unor broderii, urmînd riurile de pe ii și fote ; trece toamna și n-am văzut cum cad frunzele, ca să descopere fruntea copacilor și a cerului, peste casa lui Moiș Vasii al lui Ion Cobuț din Moișenii Oașului, corabie arhaică, cioplită numai din bardă, durată din stejari ce vor fi fost tineri — dar vor fi fost ! — încă din vremea descălecatelor. Vine, iată, iarna și nu m-am dus să văd, sub zăpadă, casa moțului din Sălciua, cu acoperișul țurcan tras adînc peste fruntea zidului, ca s-o apere de vitregiile anotimpului, de urgiile timpului. Ce m-aș face fără toate acestea ? Dar nu, îmi spuneam, ele sînt acolo, trăiesc, respiră, oficiază ritmuri eterne, neîncheiate de suave, în casa de artă a satului românesc.

Ninge peste Muzeul satului. Ninge peste satul românesc. Ninge peste amintirile noastre. Dar parcă aici, mai mult ca oriunde, simți cum, sub zăpadă, plesnesc mugurii viitorului românesc.

Viața fără cai

E-o dimineață ploioasă și-n marginea comunei Dor Mărunt, pe malul șanțului, paște cuminte un cal. Nu-i pentru prima oară că văd un cal păscînd pe-un șanț. Nu-i pentru prima oară cînd un lucru ce n-ar trebui să se întîmple îmi pare nu numai firesc, dar și cu oarecare pitoresc. Or, șanțurile nu pentru asta sînt făcute ele, să aibă cai unde paște. Și nici caii nu-s făcuți să ajungă să se hrănească din iarba din marginea drumurilor. Caii noștri merită o soartă mai bună. Calul e și el o făptură care, dacă n-ar fi existat, trebuia inventată. Un animal supus, harnic și care, cu toate că-i numai un animal pune o scară a umanului prin locurile pe unde trăiește și muncește.

În satele comunei Dor Mărunt se găsesc opt mii de locuitori. Anul acesta, cele două C.A.P.-uri au dat o recoltă mare de grîu și porumb : peste 5 000 kg grîu și peste 8 000 kg porumb la hectar. De la C.A.P., țăranii primesc, pentru munca lor, grîu și porumb. Grînele trebuie cărate acasă, grînele trebuie duse la moară. Pentru dusul la moară e destul un cal putere. Și, dacă n-ai cal și căruță, ce faci ? Ce poți să faci : tocmești un tractor, de 45 ori 60 de cai putere ! Ion Creangă are o poveste cu un isteț care schimbă vaca pe o capră și capra pe o gîscă și-i dă înainte cu schimbatul convins că-i om de afaceri. Îi citim cu drag pe Creangă dar uite că de atîtea ori potrivim unele treburi ca istețul lui. De ce lucrează o mașină acolo unde n-ar fi nevoie decît de-o pereche de cai sau de boi ? Și, cînd se găsesc cai, de ce pasc nevoiași pe malul șanțului ?

Stăm de vorbă despre starea și soarta cailor cu mai mulți oameni : primarul comunei, Ion Copoeru, al doilea om la Consiliul popular, Stancu Ștefan, secretarul adjunct cu probleme ideologice, Constantin Nița. La discuție vor mai fi : Dumitru Dringă, „conducător de atelaj" — căruțaș, adică — fierarii Constantin Capră, Ion Gheorghe și Gheorghe State, ciobanul Ion Marcu, mai mulți țărani virstnici. Dacă venim să vorbim despre cai și căruță la Dor Mărunt e pentru că aici există cai și căruțe. La Dor Mărunt, C.A.P.-ul are 40 de atelaje și 80 de cai. La Pelinu, sînt 10 atelaje și 20 de cai. Silozul are și el cai, pentru că-și face treaba cu ei, Spitalul comunal de asemenea. Un număr de oameni se îndeletnicesc cu cărușia. Au pentru asta autorizație și au cai. Cu totul, vreo 80. Prețul unui cal de muncă merge de la multe foarte multe mii de lei. Calul, prin urmare, are un preț. În comună se găsește și o herghelie de rasă. Aici prețul unui cal de soi îl concurează pe acela al unui automobil bun. La transportatul recoltei de pe cîmp în hambare, cai de muncă ai comunei au acoperit o treime din muncă. Dacă ar fi fost mai multi cai și mai multe căruțe, la oameni sau la C.A.P., era și mai bine. Ion Copoeru socotește că ar mai fi trebuință de cîteva zeci de perechi de cai ca să fie toate cum se cuvine. Ar ține oamenii cai și căruțe ? Bineînțeles ! Numai că nu-i tocmai simplu. Stancu Ștefan, care la începutul discuției e mai rezervat, ca omul ce așteaptă să vadă unde se îndreaptă părerile, spune : „Să zicem lucrurilor pe nume : țăranii cooperatori nu au voie să țină cai. Statutul C.A.P. arată clar că „membrii cooperatori nu au voie să crească și să aibă cai" Au voie numai țăranii care nu-s în C.A.P. ! Gospodăria țărănească mai mare nu merge bine fără cai și căruță. Oamenii trebuie să-și aducă lemne și cărbuni. Cocenii trebuie și ei cărați. La moară mergi cu căruța. Mobila o cari cu căruța. Uneori și la nuntă. Cîte drumuri nu sînt de făcut într-un sat și cîte nu-s de dus de colo-colo."

Dar cai, există totuși la cooperatori ?

Stancu Ștefan se uită la Ion Copoeru. Ion Copoeru se uită și el la Constantin Nița. Pe urmă, bărbații își freacă bărbia, cum fac oamenii cînd trebuie să recunoască o stare de fapt și nu știu dacă-i un avantaj sau o pierdere s-o recunoască.

Da, sigur, pe ici, pe colo ar mai fi cîte un cal. Așa, toleranți. Unde-s multe brațe de muncă și oameni vrednici, un cal e aur curat. Ce-ar fi viața fără cai ?

Bine, bine, dar caii trebuie hrăniți. Cu autorizație sau nu, un cal mănîncă. Are nevoie de iarbă, de fîn, de grăunțe. Cu autorizație sau nu, caii muncesc pentru prosperitatea comunei și a C.A.P.-urilor. Nu se poate vorbi serios de o comună bogată fără oameni bogați. Cu ce sînt hrăniți caii ?

„Să spunem, atunci, lucrurilor pe nume, zice Ion Copoeru. Oamenii le aduc iarba cu brațul de pe unde găsesc. Vara, caii pasc mai ales pe malul canalelor de irigație. În rest, fiecare cum se descurcă."

Comuna are o suprafață agricolă de 8 700 ha. Deși caii comunei au ajuns să ducă greul în mai multe sectoare și-n mai multe luni ale anului, din cele 8 700 ha ei n-au, pentru hrană, nici unul. Ce să-i dea unui cal iarba de pe șanț dacă omul nu poate să-i dea lucernă, ovăz și alte furaje ?

Ion Copoeru gîndește că ar trebui hotărîtă o lege a calului, tot așa cum există legi pentru inventarul în mașini al satului. E momentul să îi dăm calului ce-i al calului. O gospodărie țărănească mare, cu vite, cu porci, cu grădină și cu păsări are nevoie de cal și căruță. Dacă pentru feluritele transporturi necesare ca aerul și apa, țăranul trebuie „să se descurce" înseamnă că unele treburi sînt oarecum încurcate. E adevărat, cu mașina și tractorul, toate drumurile sînt scurte. Dar e tot atît de adevărat că, în anumite luni ale anului, țăranul are destul timp, că nu-i atît de presant să cheltuiască benzină și motorină pentru un cîștig de cîteva ceasuri cînd, de fapt, cîștigul acesta e și pagubă.

Ce spun fierarii C.A.P.-ului ?

Pentru Constantin Capră situația e limpede : caielele se vînd pe sub mînă, cu un leu, doi bucata. Un potcovit, dat fiind faptul că atît caielele cît și potcovita — din care se croiesc potcoavele — se procură greu, ajunge să coste și 150 lei. Cărbunii de forjă primiți prin repartiție sînt de cea mai proastă calitate. Materialele pentru fierărie, în loc să poată fi cumpărate corect și la vreme, trebuie procurate. În schimb, la magazinele comunei, dacă te duci să întrebi de caiele, de prășitoare, de bovoane, de pluguri vînzătorii te privesc ca pe unul picat din lună.

Dumitru Dringă e membru C.A.P. și „conducător de atelaj" de 21 de ani. El știe că, practic, numai muncile la cultura mare de grîu și porumb — cu excepția culesului — se pot face fără cal și căruță. În zootehnie, cu un atelaj îți faci treaba mai bine decît cu un tractor. Și dacă muncește calul la toate, la graiduri, la moară, la căratul porumbului de pe cîmp, la sumedenia de munci unde-i nevoie de un cal putere și nu de patruzeci și cinci, de ce să nu albă și el lucernă, orz, ovăz, fîn ci doar iarbă și ce mai rămîne de la alte animale ?

Luînd în considerație toate cele spuse pînă aici, nu trebuie să pierdem din vedere că ele se spun într-o comună de frunte a agriculturii noastre. La Dor Mărunt se obțin 5 000 de kg grîu la ha și 8 000 kg porumb. La Dor Mărunt există cai. La Dor Mărunt caii și-au dovedit încă o dată — dacă mai era cumva nevoie s-o dovedească — prețul. Un cal și un petic de pămînt pentru hrana lui sînt o investiție bună. Calul nu cere piese de schimb și, dacă nu-i dai ovăz, el, bunul, vrednicul, modestul paște și pe șanț.

Dar, cum iarăși am văzut, la Dor Mărunt mai sînt și cai, „nestatutari" ce după lege, n-ar avea dreptul să existe. Ce-i de făcut ? Tăiem, din nou, caii sau ne gîndim cum ar fi mai bine ca să fie bine ?

TUDOR OCTAVIAN

Starea la zi a caielelor

Întreprinderea de mașini și utilaje din Medgidia (I.M.U.M.) este singura din țară care face caiele. Fideli principiului că dacă mai sînt cai e nevoie și de caiele, meșterii de la I.M.U.M. depun toate eforturile pentru a înzestra sectorul cu caielele așteptate. De aici și o întreagă corespondență pe această temă între fabrică și diferite unități cooperatiste sau cetățeni particulari. Bunăoară, o scrisoare venită din nordul țării îi înștiința pe cei din Medgidia că pe la Satu Mare o caia se vinde „la negru" cu 5 (cinci) lei. La I.M.U.M., prețul de desfacere al caielelor e derizoriu : între 125 și 160 de lei mia de bucăți. Diferența este enormă și ea se datorează faptului că, la ora actuală, întreprinderea dobrogeană, în ciuda responsabilității cu care privește chestiunea, nu reușește să acopere întregul necesar de caiele.

Pe scurt, lucrurile stau astfel. O mașină de fabricat caiele este foarte complicată, motiv pentru care la ea trebuie să lucreze, neapărat, un specialist cu categorie mare. Din acest punct de vedere, la I.M.U.M., lucrurile se prezintă bine, muncitorii fiind specializați și avînd categoria a 6-a. Mai greu e cu mașinile. Sînt 11 la număr, 10 dintre ele, italienești la origine, au împlinit un veac de existență. În urmă cu cîteva zile, din aceste 10 mașini, lucrau, te miri cum, doar 2, și astea cîrpite ? ! E firesc, într-un secol se întîmplă multe. Productivitatea lor este din ce în ce mai mică și se defectează mai tot timpul. Greul este dus de cea de a 11-a, o mașină nouă, creație a proiectanților de la I.M.U.M. și Institutul de mecanizare a agriculturii din București, construită în întregime aici, prin autodotare, o mașină care reușește să realizeze 6 000 de caiele pe oră. Urmează, ca peste un an, să fie gata încă 4 asemenea mașini. Pînă atunci însă, caielele rămîn o problemă. În acest an, cererea se cifrează la 120 de milioane, în vreme ce unitatea nu poate fabrica mai mult de 85 de milioane de caiele. În plus, sîrma specială primită de la Galați nu are întotdeauna duritatea cerută, uneori vine oxidată, iar alteori cu coeficientul de alungire necorespunzător. Așa cum rezultă și din dinamica cererilor, solicitările privind caielele sînt mai numeroase de la an la an și este destul de limpede că numai de grabă cu care se vor construi mașinile promise depinde acoperirea necesarului. Să sperăm că specialiștii din Medgidia se vor grăbi.

RĂZVAN BARBULESCU

Paie după coceni coceni după paie la Buturugeni ca la Pădureni și la Pădureni ca la Buturugeni

Ca orice vînt care bate dar se mai și oprește iar în urma lui, chiar dacă mai vîjîie cuiva urechile, tot nu înseamnă că vîntul mai bate cu adevărat, credința că se poate face agricultură fără cai a cam scăpat și la Buturugeni, în județul Giurgiu. Cu toate că e lesne de înțeles că o astfel de credință nu i se putea năzări nimănui din comuna Buturugeni și nici măcar din satul aparținător Pădureni ci doar cuiva care, sub pupitrul unei idei false, a încurcat pedala acceleratorului cu cea a frînei, trebuie totuși să arătăm că dacă numărul cailor pe care-i au astăzi cele două C.A.P.-uri este încă insuficient, faptul se datorează, de data aceasta, chiar convingerii localnicilor că ar fi dificil să se încumete să crească mai mulți cai, cîtă vreme chiar și celor pe care-i au nu le pot asigura condiții prea bune.

Să spunem deocamdată că la Buturugeni C.A.P.-ul are 1 740 de hectare și 50 de cai iar C.A.P.-ul din Pădureni are 53 de cai și 1 370 de hectare. Firește, numărul „atelajelor" este mai mic pentru că n-a dispărut încă obiceiul ca prin părțile locului să fie înhămați doi cai la o căruță. Tocmai de aceea, președinta C.A.P.-ului Buturugeni, ingineza Mihaela Negriță, ca și economistul Anghel Marian de la C.A.P. Pădureni, ne spuneau că avînd în vedere întinderea pămîntului pe care-l au de lucrat, ar fi necesari și într-o cooperativă și-n alta de două ori mai mulți cai decît sînt astăzi. Cu toate că așa stau lucrurile deocamdată, statistic vorbind, nu e mai puțin adevărat că amîndouă C.A.P.-urile dispun totuși, fiecare în parte, cam de 100 de cai, deci cam de atîția cît au nevoie, fiindcă la Buturugeni „în sat" mai sînt 63 iar „în sat" la Pădureni sînt alți 50 de cai, acestia neaparținînd averilor obștești, cooperatiste, ci reprezentînd „proprietate personală", precum ne spunea Nicoleta Rusu, primarul comunei. În ultimul timp și-au făcut apariția și atelaje mixte sau combinate. Alecu Nicolae, de exemplu, pune să tragă de o parte și de alta a oiștei calul pe care l-a luat în grijă de la C.A.P. și calul „personal". Și, fără îndoială, ei trag la fel de bine în ham, și calul „statutar" și cel nestatutar. Însă, trăgînd la fel de bine la ham, la fel de bine sau de rău îi se dă să si mănînce, indiferent cărei categorii aparțin, adică pate după coceni și coceni după paie, la Buturugeni ca la Pădureni și la Pădureni ca la Buturugeni. „Nu-i vorbă că furaje dintr-astea avem destule, ne spunea inginera Mihaela Negriță, însă ovăz, de exemplu, nu mai punem deloc, de ani de zile. Nu este prins în plan și nu ni se dă sămînță de la Agrosem". La celălalt C.A.P., la Pădureni, economistul Anghel Marian era de părere că ar fi bine să se asigure o cantitate, cît de mică, de concentrate pentru cai. Căci mai sînt și oameni inimoși precum Gheorghe N. Gheorghe, zis Goașă, Gheorghe Drăgușin, zis Bojoagă, sau Vasile Alexandru, zis Moacă, despre care umblă vorba că ar aduce de la ei de-acasă cîte o găleată de porumb ca să-și mai întremeze caii pe care-i au în grijă de la C.A.P., dar întrebarea e: cîți fac sau cîți pot face asta? Lăsînd la o parte faptul că și cei care o fac, o fac pe ascuns, ca să nu-i vadă nevestele, și lăsînd la o parte și exemplul șefului de echipă Ion B. Gheorghe, zis Bercotel, care crește doi cai frumoși cu prețul — pe care alții consăteni nu l-ar accepta — că jumătate din lotul personal și-l ține ocupat cu borceag, cu trifoi și ovăz.

Nu demult, în gospodăria aceluiași Ion B. Gheorghe s-a produs un eveniment mărunt, fără îndoială, la prima vedere, dar cu un înțeles asupra căruia n-ar strica să stăruim puțin. Ce-i mai banal decît ca un om să găsească în curtea lui un cui ruginit? Dar Ion B. Gheorghe n-a găsit un cui oarecare ci o caia, și cum toată lumea știe, nu de azi și nu de ieri, că nu prea se găsesc caiele, omul a pus-o deoparte, bucuros de noroc, convins că după ce potcovarul satului, care se numește chiar Potcovaru Ștefan, îi va răzui rugina și-o va mai slefui nițel, ea și-ar mai putea găsi încă utilitatea. Caiaua aceea ruginită putea să zacă în pămînt ori de patru ani încoace, de cînd omul s-a hotărît să dea ori mii de lei ca să-și cumpere primul cal, ori de încă vreo șase ori cîte patru ani, de cînd el

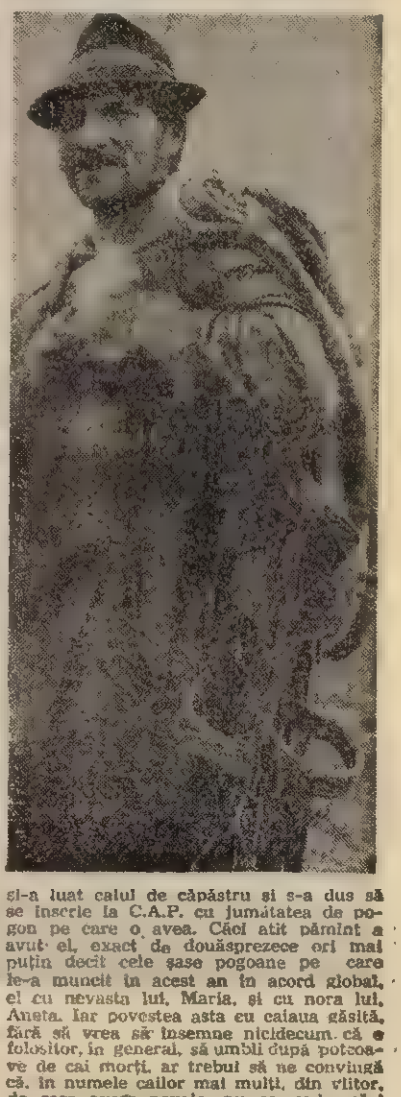

și-a luat calul de căpăstru și s-a dus să se înscrie la C.A.P. cu jumătatea de pogon pe care o avea. Căci atît pămînt a avut el, exact de douăsprezece ori mai puțin decît cele șase pogoane pe care le-a muncit în acest an în acord global, el cu nevasta lui, Maria, și cu nora lui, Aneta. Iar povestea asta cu caiaua găsită, fără să vrea să însemne nicidecum că e folositor, în general, să umbli după potcoave de cai morți, ar trebui să ne convingă că, în numele cailor mai mulți, din viitor, de care avem nevoie, nu se cade să-i uităm pe cei prezenți, pe cei ce-au ajuns să se pripășească, din neființă în ființă, sub ochii noștri. Fie și numai pentru motivul că ei, caii, tot din cai se înmulțesc, nu doar din simplă dorință a cuiva de a avea mai mulți cai. Acum, cînd nimeni nu mai încurcă pedalele sub pupitrul ideii false că ei, caii, doar consumă, nu și produc, cînd ei au dovedit limpede că produc mai mult decît consumă, nu vedem de ce ar trebui, la Buturugeni ca la Pădureni și-n atîtea alte locuri, să apăsăm pe amîndouă pedalele, și pe frînă și pe accelerator în același timp, socotind că bietele patrupede pot produce foarte mult consumînd mai nimic. Prin ceea ce ar fi să consume înțelegem nu numai hrana lor, precum ziceam, dar și timpul pe care unii săteni ar trebui să și-l facă pentru a mai da din cînd în cînd cu tesala și a mai repara hamurile și altfel decît cu sîrme. Am văzut în comuna Buturugeni cai foarte frumoși și bine îngrijiți, dar am văzut și cai cu părul zburlit, cu coama încîlcită și cu copitele crescute peste măsură și crăpate, care ajunseseră tocmai buni pentru a fi predați gestionarului Ion Preda, la achiziții, pentru a fi apoi duși mai departe, precum am auzit, către grădinile zoologice, unde leii n-au niciodată obiceiul de a se juca atunci cînd le e foame.

D. CONSTANTINESCU

Fotografii de CH. AMUZA, CORNEL MOCANU și SORIN POSTOLACHE

ESTETICĂ DE BUCOVINA

Casele din Ciocănești — Bucovina reprezintă, după opinia mea, maximum în materie de dăruire sub zodia artistică între toate darurile pe care am văzut eu că le fac oamenii oamenilor. Aflasem pînă azi că artiști talentați au zugrăvit interioare, oameni generoși au dăruit altor oameni piese de artă pentru înduioșirea unor case înăuntrul lor. Cărțile se țin în biblioteci, tablourile se păstrează pe pereți în case. Dar parcă numai în Bucovina au fost sortite lucrurile astfel încît la Voroneț și la Ciocănești oamenii să dăruiască artă celorlalți pe pereții exteriori ai lăcașurilor. Și dacă la Voroneț va fi existat vreo explicație istorică, potrivit căreia mulți credincioși, hotărîți să se stringă să asculte slujba în limba română, nu încăpeau în mînăstire și deci au determinat prin presiunea lor numerică regîndirea într-un scop mai eficient a exterioarelor lăcașului, la Ciocănești oamenii își fac ei înșiși case frumoase pe dinafară într-o gratuitate absolută a gestului, într-o durabil-spontană aliniere la misterele universului și într-o neîrădată vocație moral-estetică.

Am fost acum doi ani la Ciocănești cu niște telegrafiști olandezi care veniseră să facă un film despre mine și-mi propuseseră inițial să ne vedem la Muzeul Satului. Am refuzat să mă rezum la un muzeu cînd Satul Românesc însuși ne oferea cu un pic de efort viața lui adevărată. Și sub ochii uimiți ai olandezilor se derula imaginea unuia dintre cele mai frumos gîndite sate din România, Ciocănești, comuna Iacobeni, județul Suceava. N-am să mai evoc întregul moment pentru că am mai scris despre întîlnirea de înaltă demnitate planetară dintre realizatorul filmului și cetățeanul român Georgică Tomoioagă, cum s-a recomandat acesta cu o strașnică strîngere de mînă oaspeților. Mă voi referi doar la o replică pe care mi-am permis să i-o dau reporterului olandez cu privire la marele consum de energie umană și de valori pe care-l reprezintă această operă artistică numită satul Ciocănești. „Dacă dumneavoastră, olandezii — îi ziceam — aveți un ban în plus, fără îndoială că vă gîndiți să vă sporiți cu acest ban în plus confortul, nu-i așa ?" Și reporterul olandez mi-a răspuns : „Firește, așa e". La care mi-am permis să-i subliniez ideea de bază, ceea ce mi se pare mie a fi secretul unui fel de a trăi în lume. „Domnul meu, nici nu știu dacă acești oameni de la Ciocănești au un ban în plus, dar știu că ei preferă să dea mult din energia lor, din banii lor nu ca să-și mai cumpere un frigider, cum ați face dumneavoastră, de exemplu, ci ca să-și facă niște case mai frumoase".

La Ciocănești bunul-gust crește pe un fond milenar de generozitate și viață necenzurată de impulsuri exterioare. Firește, într-un fel i-a învățat istoria și i-a obligat existența pe unii dintre ardeleni să-și gîndească și să-și realizeze casele, ca pe niște cetăți în ele însele, și altfel pe acești bucovineni care au scos din teacă și o sabie, sabia vocației estetice, în fața primejdiei. Din relații directe cu pămîntul, directe dar pe care noi probabil nu le putem încă măsura și abia le putem simți, din cînd în cînd cerul însuși iese schimbat. Înnorările din univers plutesc și asupra creierelor de pe pămînt, dar tot la fel înnorările de pe pămînt, relele de la nivelul mării, se răsfrîng uneori determinant în configurația cerului.

Casele înflorite de la Ciocănești au deasupra lor un cer înflorit. Fulgerul însuși cînd cade și luminează are fizionomie de brîu de casă bucovineană. Meșteri neîntrecuți trăiesc la Ciocănești și exemplul lor pare încet-încet a cuceri și alte orizonturi ale patriei. De curînd, un coleg sovietic, redactorul șef adjunct al revistei „Ogoniok", Serghei Visovski, care ne-a vizitat țara la invitația revistei noastre, a scris un articol impresionant și a dovedit o preocupare puternică în legătură tocmai cu casele din Ciocănești.

Am trecut eu însumi din nou, de curînd, după un drum pe Prislop, prin Cîrlibaba și Ciocănești. Multe și minunate sînt satele Bucovinei, dar parcă nici unul nu se dăruiește mai fără emfază și mai fără frînă oamenilor și cerului ca acest mic templu al încrederii în artă și în forța ei transformatoare. Casele de la Ciocănești sînt o bibliotecă deschisă. Casele de la Ciocănești sînt un interior revărsat altruist afară. Casele de la Ciocănești sînt un Voroneț repetat la scara unei colectivități tocmai spre a deveni credibil și a însămînța în semeni credința în om, în virtute și-n frumusețe. Într-adevăr, e greu de închipuit, după cum arată omul, după cum e omul, după cum sînt predispozițiile lui, o mai mare generozitate decît aceea ca el să-și facă în interior casa doar atît cît îi trebuie și pe exterioarele casei mult mai mult decît îi trebuie, chiar o împlinire estetică. În interior la muntenii din Ciocănești, viața e sobră, uneori austeră, pentru că ei de cînd sînt mici s-au obișnuit cu ideea că trebuie să dea mai mult pentru ceilalți decît pentru ei înșiși. Și ca pămînteni cinstiți ei s-au gîndit și la posibilitatea ca vreodată cerul să vină în vizită prin Bucovina, unde este unul dintre izvoarele lui, și să fie reprezentativă și bună pentru toți cartea de vizită a acestei Bucovine, în care cerul va găsi mai frumos pe pămînt decît între stelele lui.

ADRIAN PĂUNESCU

■ Tereza Hora este telefonistă la centrala telefonică din Belfir, județul Bihor. De mai bine de două decenii, această femeie lucrează cu deosebită rîvnă. Este foarte operativă, punctuală, calmă, zîmbitoare (un zîmbet care se simte și la telefon...). Pentru fiecare solicitant ea găsește o vorbă caldă, aleasă, care impune respect și prețuire. Altfel spus, este o telefonistă exemplară, cum am dori să fie toate telefonistele. **(Ing. Nicu Bogluț, Ucuris, Belfir, jud. Bihor)**

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Reșița.** În urma verificărilor efectuate de E.G.C.L. Reșița rezultă că cele sesizate de Asociația de locatari nr. 285 corespund în parte adevărului. La scările II și III ale imobilului apa de la subsol a fost evacuată pînă la sfîrșitul lunii trecute; la scările I și IV nu există apă în subsol. S-a constatat însă că nici locatarii nu mențin curățenie, în subsoluri fiind depozitate diferite obiecte și gunoi menajer. S-a atras atenția administratorului asupra acestei stări de fapt ce împiedică accesul celor ce vor să intervină și s-a stabilit, de asemenea, ca, pînă la 27.XI.1981, să fie înlocuite ușile de la subsol cu uși metalice. În ce privește lipsa apei reci la nivelele superioare ale blocului, rezolvarea definitivă a problemei este posibilă numai în trimestrul I al anului 1982, odată cu terminarea lucrărilor de extindere de la uzina de apă.

■ În jurul meu erau doctori și multe ajutoare: surori, asistente, îngrijitoare. Marcați, cu toții, de un intens efort, respirau acum ușurați: scăpase, trăiam. De la orele 11 și pînă în clipa cînd mi-am putut și eu da seama că trăiesc, trecuseră nouă ore. Nouă ore de efort continuu, așa cum aveam mai apoi să aflu, fără ca nimeni să fi plecat de la locul său, în care doctorul Bencö Gyula a fost unul cu garda, în care fiecare uitase că orele de slujbă se terminaseră demult. Am citit pe fețele lor, atît cît starea mea de moment permitea, sentimentul datoriei, expresia unei omenii de care nu voi uita niciodată, pentru că în lupta cumplită cu moartea m-am născut a doua oară. Iată de ce, tuturor celor de la Sanatoriul de cardiologie din Covasna doresc din suflet să le spun: Mulțumesc, oameni în alb! **(Ioan Emilia, Calea Plevnei nr. 20, scara A, ap. 2, sect. 1, București)**

■ **Direcția generală a poștelor și telecomunicațiilor.** Publicațiile din străinătate la care este abonată petenta Ruxandra Alexandru Ionescu din București circulă pe întreg parcursul ca trimiteri simple (neînregistrate), astfel că nu avem posibilitatea să stabilim cauzele și locul unde s-au produs deficiențele. Precizăm că unitățile noastre acordă atenție deosebită acestor trimiteri, le prelucrează și le îndrumă imediat spre destinatari. Am dispus totuși noi măsuri și vom intensifica controlul asupra modului în care circulă aceste trimiteri, spre a evita în viitor orice neplăcere.

■ Subsemnatul **Tabirca Gheorghe**, domiciliat în București, str. Stelian Mihale nr. 1 A, bloc 61, ap. 31, vă scriu dv. pentru că mă aflu într-o încurcătură. Fiind invalid de gradul II, cu data de 1.III.1981, am solicitat înscrierea la pensie pentru limită de vîrstă. Am avut în vedere cu acest prilej și cei doi ani de tratament medical, fără de care nu întrunesc condițiile de vechime cerute. Oficiul de pensii al sectorului 3 a emis decizia nr. 86815/28.V.1981, luînd în calcul și anii respectivi, dar pentru mai multă siguranță a trimis dosarul și Ministerului Muncii, care minister de data aceasta se dezice de avizul său favorabil, dat în 1979, și dispune anularea deciziei oficiului, deoarece perioada de tratament nu mai constituie vechime în muncă. Știu că între timp n-a mai apărut nici o altă reglementare, de aceea întreb: Care decizie este corectă și de ce?

■ **Procuratura municipiului București.** Reexaminînd soluția adoptată în cauza sesizată de numita Petcu Aurelia din București, procurorul șef al sectorului 4 a constatat că nu este temeinică, întrucît cercetările efectuate de organele de miliție nu sînt complete și, ca urmare, a dispus infirmarea în parte a soluției de neîncepere a urmăririi penale și continuare a cercetărilor. Întrucît petiționara n-a făcut plîngere prealabilă în termenul prevăzut de lege, s-a menținut soluția de neîncepere a urmăririi penale.

■ **Paula Tomescu** din București, str. Mehadiei nr. 18, bl. 21, ap. 100, sc. 2, ne scrie, printre altele: Locuiesc cu familia mea într-un apartament cu 4 camere, frumos și spațios, exact ceea ce ne-am dorit. Necazul este că, atît la blocul nostru, cît și la celelalte blocuri înalte din preajmă, apa caldă, ca și apa rece, nu urcă la etajele superioare tocmai în orele cînd avem cea mai mare nevoie de ea. I.C.R.A.L. Giulești — după cum ne-a informat administratorul nostru — așteaptă expirarea termenului de garanție, spre a putea solicita intervenția celor de la Cooperativa „Instalatorul" și a suporta noi costul reparației. Considerăm că nu este corect și rugăm factorii în drept să intervină urgent pentru rezolvarea echitabilă a necazului nostru.

■ **Inspectoratul județean Iași al Ministerului de Interne.** La scrisoarea adresată revistei Flacăra de către numitul Mandrea Constantin din Iași, prin care solicită sprijin în vederea găsirii fiului său Bogdan, dispărut de la domiciliu și plecat într-o direcție necunoscută, vă comunicăm că acesta a fost găsit și încredințat părinților săi.

■ **Școala generală nr. 164** din Drumul Taberii are condiții bune de studiu, însă ceea ce deranjează atît pe școlarii care frecventează această școală, pe profesori, cît și pe părinții elevilor, este aleea de acces pînă la intrare — **Aleea Dumbrăvița, care se află într-o stare deplorabilă**, prezentînd tot felul de gropi și alte denivelări ce fac accesul în școală de-a dreptul imposibil. **(Maria Cristea, București, str. Emil Bodnaraș nr. 39, bl. 36)**

■ **Procuratura Municipiului București.** Urmarea memoriului formulat de Ciura Romeo, vă facem cunoscut că s-a declarat recurs extraordinar.

■ Mă numesc **Vasilică Barth** din Sibiu, str. Kiev nr. 15, ap. 2, și vă rog să mă ajutați în rezolvarea unui necaz al meu. Concret, este vorba de faptul că, în urmă cu cîtva timp, unei agente încasatoare de la unitatea Foto-mărit din Cluj-Napoca, str. Napoca nr. 14, căreia i-am dat o fotografie pentru a mi se face un tablou mărit, de 30/40 cm, i-am plătit suma de 154 lei ce mi-a fost reținută pe bază de chitanță. Deși a trecut cam multă vreme de la încheierea acestei tranzacții, nici pînă în ziua de azi nu mi s-a trimis nici tabloul, dar nici banii și nici fotografia.

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Sibiu.** Vă comunicăm că cererea solicitantei Mariana Aszmann din str. Ampère nr. 1, ap. 4, din Sibiu, este în evidența noastră. Din lipsă de circuite libere în rețeaua din zona în care locuiește, încă nu i s-a putut soluționa favorabil cererea. În prezent sînt în curs de finalizare lucrări de extindere a rețelei și, de îndată ce vom încheia această lucrare, cu termen prevăzut la sfîrșitul lui noiembrie a.c., vom trece la instalări de noi posturi telefonice, prilej cu care vom rezolva și cererea petentei.

■ În zona comunelor **Goranu, Dăiești, Runcu, Muiereasca** și altele din județul Vîlcea s-au înmulțit nespus de mult porcii mistreți și au devenit o adevărată calamitate, întrucît mișună peste tot, ne atacă culturile și le distrug. Am încercat toate măsurile posibile spre a ne salva mai ales recolta de porumb de la dezastru, însă, cu toate eforturile noastre, n-am reușit să îndepărtăm aceste sălbăticiuni. Am ruga, pe această cale, filiala de vînătoare locală să intervină și, în spiritul prevederilor legale, să ne dea o mînă de ajutor pentru a scăpa de acest necaz. **(Traian Marinescu, com. Goranu, jud. Vîlcea)**

■ **Un grup de cetățeni din cartierul Priciisa — Alba-Iulia.** Șoferii de la I.J.T.L. din Alba-Iulia, care asigură transportul în comun între municipiu și cartierul suburban Pîclișa, nu-și respectă programul de plecare și sosire în stații. Aceasta ne creează nouă, îndeosebi navetiștilor, serioase neplăceri, fiind nevoiți să așteptăm, atît la ducere cît și la întoarcere, cîte o oră — o oră și douăzeci de minute.

■ **Locatarii imobilului proprietate de stat din București, str. Școala Floreasca nr. 6**, în numele cărora semnează **Alexandru Icleanu, Gh. Bodea, M. Albosteanu, Iosif Popescu și Aurel Albu**, ne scriu că blocul lor a rămas nereparat încă de la seismul din 1977. Deși a trecut atîta vreme, I.C.R.A.L. Herăstrău a tot promis că va efectua reparațiile, dar niciodată nu s-a ținut de cuvînt. Ultimul termen de finalizare promis de șantierul 5 a fost 20.VIII.1981.

■ Eu, care de la vîrsta de 2 ani sufăr de sechele grave de poliomielită, nu am avut parte niciodată pînă acum de o atît de mare bucurie ca aceea pe care dv. ați avut bunătatea să mi-o faceți, cînd ați intervenit la cei în drept și — în sfîrșit — acum beneficiez de un loc de muncă unde îmi desfășor activitatea după posibilitățile mele și caut să mă achit de sarcinile încredințate, prin aceasta încercînd să-i asigur pe toți cei care mi-au acordat încrederea că pot face și eu ceva pentru a-mi cîștiga în mod cinstit existența. Am fost profund mișcat de umanitatea și spiritul de înțelegere al colectivului dv. redacțional. Tuturor, atît dv. cît și celor care m-au primit în mijlocul lor, vă mulțumesc din adîncul inimii. **(Pătru M. Gheorghe**, com. Bogați, județul Argeș)

■ Subsemnata **Sevastița Chedbi** din București, str. Vlaicu Vodă nr. 28, sectorul 3, vă semnalez dv. că schimbarea programului de funcționare al unor mari magazine (printre care Fortuna din Calea Victoriei, a unor alimentare și aprozaruri, precum cele din străzile Edgar Quinet, Morilor, Linăriei, Vitan etc.) ne pricinuiește nouă, celor ce locuim în cartier, un evident necaz. De aceea, rog pe cei în drept să studieze posibilitatea revenirii la vechiul program, cu deschiderea la orele 6—6.30.

■ În pofida repetatelor intervenții la Întreprinderea de resort, tovarășul director al I.G.C.L. Gherla și-a retras promisiunile făcute cu toată fermitatea și ne-a spus că nu poate să ne ajute să reparăm izolația planșeului la bloc, deoarece n-are carton asfaltat și nici oameni care să efectueze lucrarea. Considerăm ambele motive neîntemeiate, întrucît la blocurile vecine izolația planșeelor s-a efectuat și de două ori într-un an. **(Locatarii și proprietarii blocului A 1, str. Gheorghe Coșbuc nr. 6 — Gherla, jud. Cluj)**

■ **Blocul 31 A din București, str. Calea Moșilor nr. 221**, s-a dat în folosință, parțial (scara 2), în urmă cu mai bine de 1 an. Cu toate acestea, constructorul — grupul 2, șantierele 3 și 4, lotul 31 — a lăsat neterminate lucrările de finisaj la scara 2, respectiva intrare în bloc fiind făcută de mîntuială, în totală contradicție cu proiectul și cu celelalte intrări, și tot așa a rămas și astăzi. Mai mult, constructorii au plecat și au lăsat urgie în urma lor: ciment, var, fier-beton aruncate de-a valma, într-o totală dezordine, cu pămîntul răvășit, cu aleile neterminate și pe alocuri prost betonate, cu barăci uitate și segmente de schele metalice leoădate. **(Nicolae Răduleseu, administratorul blocurilor 31 A și 31 B)**

■ **52 de familii locatare ale blocului 20, sc. E, din Tîrgu-Mureș, bd. 1848**, ne sesizează că se află într-o situație foarte neplăcută, datorită liftului din blocul lor care nici acum nu a fost dat în folosință, cu toate că a trecut mai mult de un an de cînd s-au mutat în noile apartamente. Nu se știe din care anume motiv ISCIR Brașov tergiversează de atîta vreme punerea în funcțiune a ascensorului.

■ **Noul cartier Băneasa** este legat de centrul Capitalei prin linia troleibuzului 82. Datorită faptului că acest troleu circulă rar, în comparație cu celelalte linii ale transportului în comun, întîmpinăm serioase dificultăți, mai ales în orele de vîrf, cînd linia este suprasolicitată. Cu mai multă bunăvoință din partea conducerii ITB, problema s-ar putea rezolva, eventual prelungind linia autobuzului 131 cu două stații, adică să întoarcă la I.R.M.A. Băneasa în loc de Piața Scînteii. **(Radu Alexandru**, București, str. Albotei nr. 3, bl. VIII-1, ap. 41)

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Suceava, Oficiul forței de muncă.** Referitor la scrisoarea tînărului Dorin Cojocaru din comuna Emil Bodnaraș vă facem cunoscut că i s-a analizat cererea și a fost repartizat ca mecanic agricol la S.M.A. Iacobești.

■ **Întreprinderea pentru construirea și vînzarea locuințelor-București**: Analizînd conținutul scrisorii adresată de **Ialomițeanu Ilieta**, proprietara apartamentului 94 din blocul 5 Nada Florilor, vă informăm că remedierile la apartamentul sus-menționat au fost executate.

■ **Din răspunsul Comitetului municipal de partid Galați**, privitor la memoriul **Anetei Bejan**, cităm: Fiind vorba de unele conflicte de familie, cetățenii în cauză au fost invitați la „Sfatul omeniei" de pe lîngă Consiliul popular municipal și s-a ajuns la următorul rezultat: Simion Ion s-a reîncadrat în muncă și, de bunăvoie, a acceptat să înstrăineze apartamentul, întrucît va locui la tatăl său care are suficient spațiu.

■ **Ministerul Comerțului Interior. Direcția comercială metalo-chimice**, analizînd scrisoarea petentului **Gheorghe Traian** din București, str. Doamnei nr. 12, constată faptul că reprezentanța tehnică din Brăila a Întreprinderii Electronica nu a fost dotată pînă în prezent cu un mijloc de transport necesar intervențiilor operative. Drept urmare, reprezentanța a primit dispoziția de a achita contravaloarea transportului televizorului în termen de garanție, în baza chitanțelor GETAX. Răspunsul — după părerea redacției — este incomplet și evaziv, întrucît omul se referea și la calitatea aparatului fabricat. Apoi, de unde chitanțe GETAX?!

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Craiova.** Cele sesizate în scrisoarea numiților Niculina Zuică și Didona Zărnescu, privitor la condensul apărut în apartamentele ce le dețin, sînt reale. Față de această situație s-a luat legătura cu Șantierul 3 al T.C. Dolj, care a executat remedierile cuvenite pe tot frontonul din partea de est a blocului.

■ **Consiliul popular al județului Galați, Direcția comercială.** În general, unitățile cu program întrerupt sînt aprovizionate în primele ore ale dimineții, iar între orele 12—16 sînt aprovizionate unitățile comerciale cu program continuu. Sesizarea cetățeanului Bircă Ion este justă în ce privește faptul că șoferul care transporta marfa la unitatea 158 „Prichindelul" nu avea calitatea să discute în contradictoriu în timp ce se primea marfa. Pentru comportare necuviincioasă, gestionara și colectivul unității au fost admonestați în ședință de grupă sindicală.

■ Sînt mama copilului **Neagoe I. Constantin**, în vîrstă de 12 ani, care este oligofren iar eu sufăr de cifoscolioză, de doi ani de zile mă zbat, colind toate drumurile și bat pe la toate ușile spre a-mi vedea dosarul copilului aprobat pentru a merge la o școală specială, dar oriunde am mers răspunsul a fost invariabil: „Nu mai sînt locuri anul acesta, reveniți anul viitor, poate reușim să-l înscriem". Pentru mine, și nu numai pentru mine, ci mai ales pentru copil, acești ani pierduți sînt ani de zbucium și de chin, de aceea vă rog insistent să interveniți pe lîngă organele competente ca să îmi rezolve și mie problema. **(Cibanu I. Constanța**, comuna Suseni, **satul Odăeni, jud.** Argeș)

■ **Tribunalul județean Prahova.** A fost admis recursul petentului **Borcea Nicolae** din Cîmpina și, totodată, a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea reclamantei.

■ **Procuratura Generală.** În legătură cu scrisoarea petiționarului Niculescu Ion din com. Filipeștii de Tîrg, județul Prahova, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și, constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem, pentru judecare.

■ Mă numesc **Ungureanu Marcel** și sînt președintele Asociației sportive a Combinatului poligrafic „Casa Scînteii". În această calitate sau ca simplu spectator am întîlnit multe arbitraje părtinitoare și, de ce nu aș recunoaște-o, în unele cazuri nu am putut eu fi obiectiv. Dar ca arbitrajul prestat în ziua de 1 noiembrie 1981 la meciul de fotbal juniori C.P.B. — F.C.M. (scor final 1—1) de către brigada compusă din Circei Ion, Păun Gheorghe și Gheorghe Aurel, nu-mi amintesc să mai fi văzut. Nu s-au gîndit că incorectitudinea arbitrajului lor poate avea urmări asupra viitorului lor ca fotbaliști sau numai iubitori ai acestui sport? Oare nu au văzut lacrimile din ochii copiilor în fața cărora aveau datoria să se prezinte ireproșabil, ca educatori?

■ Referitor la unele lipsuri privind activitatea de la Motelul Hanu Conachi din județul Galați, ne răspunde **Uniunea județeană a cooperației de consum Galați**: Într-adevăr, pentru a se determina returnarea sticlelor goale, s-a stabilit garanția de 5 lei și nu de 2 lei cît este prețul sticlei de 1/1. Toți cei care predau sticlele goale primeau garanția de 5 lei, stabilită din inițiativa unității respective. S-au consemnat unele discuții neplăcute pe această temă, motiv pentru care, începînd cu data de 15 octombrie a.c., s-a renunțat la acei vînzători care ne-au produs greutăți.

■ **I.A.P.L. „Bistrița" — Sectorul 2.** În urma articolelor „Crama Miorița" și „Închiriez ospătar", apărute în revista Flacăra, s-au stabilit următoarele măsuri: sancționarea șefului de unitate Rașca Georgeta și a lucrătorilor Tudorică Ion, Constantin Dorina, Berbec Maria, Petrescu Gheorghe, Moțiu Florea și Rotaru Cătălina cu diminuarea retribuției cu 10 la sută pe o perioadă de 1—3 luni; retrogradarea pe timp de o lună a ospătarei Popa Elena, ca muncitor necalificat.

Pagină realizată de **MIHAI STĂNESCU** ■

Poșta redacției

■ **Mihai Florinescu** — Craiova: Pentru afecțiunile de război ați fost încadrat în grupa a III-a de invaliditate, ceea ce nu vă îndreptățește la cumul de pensii. Trebuie să optați pentru pensia care vă avantajează. ■ **Elisabeta Tudorache** — București: Ați fost planificată pentru tratament, începînd cu data de 14 decembrie a.c., la dispensarul urban, cart. Hipodrom II, str. V. Koldrov, Sibiu. Pentru amănunte luați legătura cu dispensarul sus-menționat. ■ **Leopold Rusitschka** — com. Darova (Timiș): Dacă ați fost încadrat cu program normal de lucru pentru care ați fost retribuit, nu aveți dreptul și la pensie. ■ **Rada Sulivăstra** — com. Căzănești (Ialomița): Numai prin instanță judecătorească puteți obține alocația restantă. Adresați-vă Judecătoriei Pătîrlagele. ■ **Mariana Jernea** — Lipova: Țineți legătura cu oficiul P.T.T.R.-Lipova. ■ **Ion Susac** — Iași: Comunicați-ne în ce perioadă ne-ați scris. ■ **Maria Togdoreanu** — București ș.a.: Cei care lipsesc din imobil una sau mai multe luni, dacă au anunțat în scris despre aceasta comitetul asociației locatarilor, nu participă pe perioada respectivă la plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, consumului energiei electrice necesare funcționării crematoriului, combustibilului necesar preparării apei calde, ridicării gunoaielor menajere și vidanjării. ■ **Gheorghe Bercea** — Botoșani: Cereți prin librăria „Cartea prin poștă". ■ **Nicolae Keilerman** — București ș.a.: Stabilirea muncitorilor care îndeplinesc condițiile de încadrare în categoria a 7-a este de competența conducerii unităților. Nu se acordă din oficiu, ci pe bază de examen ca și la celelalte categorii. ■ **Dumitru Niță** — Sibiu: În evidențele noastre nu figurați cu nici una din scrisorile pe care pretindeți că le-ați trimis. ■ **Gheorghe Dragu** — București: Bineînțeles că este legal și valabil; condiția esențială este respectarea reciprocă. ■ **Gabriela Vasile** — București: În cazul dv. puteți beneficia de vechime neîntreruptă în aceeași unitate. ■ **Ștefan Matei** — com. Curcani (Călărași): Ați primit un răspuns corect. Pentru înscrierea la pensie pentru limită de vîrstă trebuie îndeplinită și condiția de vîrstă nu numai de ani munciți. ■ **Radu Mihai** — București: Manualele școlare, cu excepția celor de cls. I, sînt utilizate de 2—4 generații de elevi. Prin librării se pun în vînzare, în fiecare an, și manuale noi pentru cei care doresc să le cumpere. ■ **Marița Constantin** — București: Neînțelegerile dintre dv. și vînzătorul imobilului le puteți soluționa pe cale judecătorească. ■ **Dumitru Florea** — București: În susținerea cererii depuneți o adeverință de la locul de muncă, nicidecum antetul instituției ca la scrisoarea de față. ■ **Lucreția Constantin** — Poienarii Apostoli (Prahova): Se exceptează de la obligația de plată a contribuției fixe lunare persoanele care au invaliditate de gradele I sau II și soții acestora pe timpul cît durează invaliditatea dovedită cu acte eliberate de comisia de expertizare a capacității de muncă sau cu decizia de pensionare, nu cu certificate medicale, radiografii etc., cazul dv.: invaliditatea de gr. I sau II se referă la incapacitatea de a munci într-o instituție de stat, nicidecum la incapacitatea de a avea copii.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Oglindit în ochii propriei generații, E. Lovinescu înfățișează istoria puiului de rață născut în cuibar străin. Puține pagini despre criticul **Sburătorului** sînt la fel de sugestive și definitive ca cele pe care i le-a dedicat Mihail Sadoveanu în **Anii de ucenicie**: „Iată că în cuibarul acestor cumsecade găini răzețești (Teodor V. Lovinescu și Profira, n.n.), ieșise un pui de rață. Eugen n-avea nimic din ce-ar fi trebuit să aibă un fecior al unui neam dirz. (...) Cuminte ca o duducă, își vedea numai de bucoavne și nu ieșea niciodată la zburdăciunile noastre, la oină și la haiducie. Nu coborîse niciodată la răsăritul soarelui la iaz; nu se scălda la opust, nu înota pînă la plăvii, ca să se scufunde cu capul în jos și să scoată scoici. Toate aceste fapte mărețe au rămas pentru el un mister pe totdeauna inculat. Nici vînătoare, nici pescuit, nici drumuri pe jos, la mănăstiri și la munte. Și-a vîndut demonului cărților sufletul și a fost rob tipăriturilor pînă la sfîrșitul vieții". Acest portret este replica după aproape patruzeci de ani la amintirile pe care E. Lovinescu le scrisese despre Mihail Sadoveanu în **Pași pe nisip**: „Pe cît îmi aduc aminte Sadoveanu făcea mai totdeauna pe haiducul — pe Jianu de pildă — iar eu făceam parte din poteră. Se vede că era o predestinare ca d. Sadoveanu să ajungă scriitor (și să înceapă cu **Cozma Răcoare**) iar eu să devin criticul lui — adecă tot un fel de poteraș literar".

★

Venit de la studii de peste hotare, E. Lovinescu a făcut totul pentru o carieră universitară pe potriva pregătirii sale. N-a obținut-o. S-a deplîns faptul și aceasta a devenit o ofrandă obligatorie la toți comentatorii lui. Monografiile de catedră ale lui E. Lovinescu, Grigore Alexandrescu, C. Negruzzi, Gh. Asachi sînt însă plate și nu ele constituie opera pentru care la centenarul scriitorului ne întoarcem asupra lui.

★

Atît în **Memorii** cît și în **Schița bio-bibliografică** semnată de Anonymus Notarius, E. Lovinescu expediază etapa colaborării la **Flacăra** lui C. Banu, decisivă însă pentru cariera lui critică. Este etapa **Revizuirilor** și a polemicilor pierdute. De reținut că în **Flacăra** sînt mult mai multe „revizuiri" decît a introdus criticul în volumul cu acest titlu. Spiritul revizuirilor este propriu întregii perioade a **Flăcării** dinainte de a-i fi găsit cuvîntul revelator. Cît despre polemici, ele sînt acum începute de obicei de E. Lovinescu și pierdute cu brio. Va învăța din asta să aștepte pentru a închide o discuție și nu a o deschide. O asemenea revanșă este **Cronica dramatică** la **Fatima roșie** de Mihail Sorbul, prilej de a arbitra sever după ce M. Dragomirescu, N. D. Cocea, Tudor Arghezi, cu care își încrucișase pînă atunci spada fără șanșă, se pronunțaseră. Viitorul E. Lovinescu de la **Sburătorul** se prepară în laboratorul uitat al **Flăcării**. Experiența amară a indezirabilității de aici trebuie să plece aiurea. Noul colaborator al revistei, redescoperitul Macedonski, condiționează colaborarea de îndepărtarea lui E. Lovinescu. **Flacăra** înseamnă pentru critic consumarea integrală a riscurilor meseriei.

★

Factorii care au decis însemnătatea și audiența celor mai importante cariere critice în literatura română au fost: revista, cenaclul, editura, universitatea, academia, partidul politic. Titu Maiorescu le-a cumulat pe toate. În condițiuni mai agitate acest cumul l-a mai realizat doar N. Iorga. La Mihail Dragomirescu și

G. Ibrăileanu demnitățile politice sînt absente, dar aceștia au față de E. Lovinescu avantajul Universității. Academia, Universitatea, politica pot amplifica efectul directivei critice, dar nu sînt indispensabile. A-l confrunta cu regret din acest punct de vedere pe E. Lovinescu cu ceilalți înseamnă a transforma extremele în etalon. Fără Universitate, Academie și demnități politice E. Lovinescu a realizat o impunătoare carieră critică.

★

E. Lovinescu „avusese" înainte de primul război mondial o revistă, chiar o editură (dacă ne amintim că tot la **Flacăra** va tipări o parte din volumele lui), dar nu și un cenaclu. Îi lipsea un cenaclu. El va fi după război cenaclul **Sburătorului**. Prin el E. Lovinescu cumula cu spirit cele trei condiții care fac cutia de rezonanță a actului critic: revista, cenaclul, editura.

★

De fapt nu a fost un singur cenaclu **Sburătorul** ci mai multe cu același nume. Vîrstele acestui cenaclu rămîn să fie analizate. Cea mai importantă fază a lui rămîne prima. După aceea nu e vorba decît de o lungă supraviețuire.

★

„Există organisme delicate și nervoase, care simt cu douăzeci și patru de ore mai înainte schimbările vremii, le prevăd întrucîtva. Astfel trebuie să fie și spiritul criticului în raport cu judecata publicului. Ceasul său trebuie să meargă cu cel puțin cinci minute înainte față de orologiul primăriei". Citatul este din **Portretele contemporane** ale lui Sainte Beuve. Dacă acceptăm această definiție, E. Lovinescu nu este criticul prin excelență. Cele „cinci minute avans" față de orologiul primăriei le-au dovedit în cazul lui Bacovia, de pildă, Ilarie Chendi și N. Davidescu, în cazul Hortensiei Papadat Bengescu — G. Ibrăileanu, în cazul lui Arghezi — B. Fundoianu, S. Cioculescu, Felix Aderca și așa mai departe.

În ce consta atunci darul critic al lui E. Lovinescu? În capacitatea sintetică, în caracterul memorabil al formulării, cu alte cuvinte în expresia critică.

★

E. Lovinescu n-a scăpat de cea mai primitivă acuzație literară: cea de „plagiat". Chiar dacă n-a fost formulată ca atare acesta este subtextul campaniei **Vieții românești** și a revistelor înrudite împotriva **Istoriei civilizației române moderne**. Evident această istorie a civilizației are un precedent solid pe care nu-l recunoaște în **Spiritul critic** al lui Ibrăileanu.

Chestiunea proprietății asupra temei și a teoriei presupune însă o mai lungă întoarcere înapoi. Necesitatea eliminării decalajelor de civilizație și cultură este proclamată încă de pașoptiști. Ea devine o preocupare vie pentru literați înainte de **Contemporanul**. Minus termenul, teoria sincronizării este făcută în egală măsură de Hasdeu, Odobescu, Maiorescu, Gherea.

„E un ce trist, un ce umilitor pentru noi, scrie la 1874 Al. Odobescu, de a constata — cum a făcut-o de mai multe ori pînă acum d-l Hașdeu, chiar de pre această catedră —, de a constata cum că, în mai multe materii științifice, cultura noastră se află încă atît de înapoiată, încît oamenii care se cred a fi corifei erudițiunii la noi emit în public idei și scrieri care abia le-ar fi putut produce secolii de mult trecuți prin cele mai multe din celelalte părți ale lumii civilizate". Apelul la intrarea în actualitate, altfel zis sincronizarea, îl făcea Al. Odobescu în cursul de **Istoria arheologiei**. Moștenitor direct prin socialiști și prin Gherea al acestui climat ideatic, Ibrăileanu va fi avut sentimentul frustrării în cazul apariției **Istoriei civilizației române moderne** a lui E. Lovinescu. Meritul acesteia nu stă în originalitatea ideilor, moștenite toate, ci în impunerea teoriei sincronismului ca obiect de controversă și de studiu.

★

Inerția locurilor comune face din Pompiliu Constantinescu discipolul maximei fidelității față de maestrul său. Inerția locurilor comune se cere revizuită. Comentariul lui Pompiliu Constantinescu la apariția **Istoriei civilizației române moderne** nu vădește de loc vasalitate ci independență opiniei. „Istoria se scrie, observă tînărul critic pe marginea cărții, așa cum s-au întîmplat faptele, nu cum am fi dorit noi să se întîmple". „Regretul de a nu fi fost catolici, sau de a nu fi introdus votul obștesc la 1866, e o eroare". Reprosul principal adus lui E. Lovinescu de tînărul discipol privește caracterizarea cu sens negativ a literaturii române drept literatură „reacționară": „Dacă fondul latent al specificului național, scrie „discipolul" scandalizat, nu s-a distrus în atingere cu noile forme de viață, ci le-a modelat conform geniului său, atunci de ce tocmai caracterul de originalitate al literaturii noastre îl supără pe d. Lovinescu?", „Am fi vrut oare ca Grigorescu, care și-a desăvîrșit arta în Franța, să ne zugrăvească peisagiile Normandiei, Bretaniei sau altei provincii, și să nu fi întrupat — în formă apuseană — fondul specific românesc?". Discipolatul lui Pompiliu Constantinescu nu înseamnă obediența opiniei.

★

E. Lovinescu aruncă sfidător mănușa „tradiționalismului științific" cerîndu-i să întocmească „inventarul creațiunilor proprii ale poporului nostru pentru a constata cu preciziune ce a ignorat sau disprețuit pe nedrept prezentul". E. Lovinescu crede că sarcina aceasta se cuvine s-o îndeplinească alții și nu un istoric al istoriei civilizației române moderne. Criticul nu crede „În putința unei civilizații române (...) ieșită numai pe cale de evoluție, adică de creștere organică".

Întrucît pictura românească s-a putut dezvolta, evolutiv din stilul bizantin fără influența curentelor moderne? Pentru E. Lovinescu rămîne de dovedit, la 1925,

(Continuare în pagina 17)

MIHAI UNGHEANU

Vorbiți și scrieți românește

„O... antialternativă!"

Nu avem un dicționar al limbii „vii" care să prezinte stadiul actual al lexicului românesc, cuprinzînd toate cuvintele care se folosesc în română uzuală scrisă și vorbită. În dicționarele mai mult sau mai puțin sincronice, pe care le avem nu sînt înregistrați termenii de strictă specialitate, dar s-au introdus cuvinte care au pătruns în presă și în vorbirea de fiecare zi. Oricum, nu se poate ca dicționarele să oglindească „realitatea de cea mai strictă **imediatețe**"(!); un asemenea dicționar „n-a **eclosat**" (de ce nu **eclozat**? — ar fi mai corect!) încă — dacă ne-am lua după unele ca acestea desprinse din **Săptămîna** (nr. 570, din 6 XI 1981, pag. 3). Trebuie să ai o voință „irepresibilă".

Oricum, realitatea lingvistică actuală nu ne permite să examinăm izolat, și imediat, soarta unor cuvinte. Cel din subtitlu, **antialternativă**, l-am auzit numai. Termenii din care este format ne-au sugerat și răspunsul la întrebările unui cititor al revistei „Flacăra". Despre ce este vorba? De cuvîntul **anticameră** scris și sub varianta etimologică (și corectă, din acest punct de vedere) **antecameră**. Îndreptarele noastre recomandă prima formă ca fiind corectă. Dar un astfel de fenomen fonetic și lexical nu este singurul și nici întîmplător într-o limbă. Cum se explică?

Perechea **antecameră—anticameră** provine din confuzia prefixelor (mai curînd elemente de compunere) **anti-** și **ante-**, prezentă încă din latină și care a trecut și în limbile romanice, după cum demonstrează aceste împrumuturi și calcuri: **anticameră** (it. **anticamera**, fr. **antichambre**), **antiaerian** (fr. **antiaérien**), **antiderapant** (fr. **antidérapant**) etc. Cele două prefixe au însă origini diferite și sensuri diferite. **Ante-** este prefix neologic de origine latină și exprimă „anterioritatea", spațială („așezat înaintea", „înainte", „în față", „partea dinaintea") ca în **antebrat**, **antetren** etc., sau temporală („făcut, manifestat... înaintea, mai devreme..."), ca în **antedată**, **antevorbitor**, **anteproiect** etc. Confuzia dintre **ante** și **anti** a generat forme greșite ca **antecapitalist** și **antecorp**, în loc de **anticapitalist** și **anticorp**. E drept că, în franțuzește, acest prefix are variantele **anté** și **anti** (de exemplu: **antécédent**, **antichambre**, de unde avem și în românește **antecedent** și **anticameră**).

Prefixul **anti-** este de origine grecească, având la bază prepoziția cu sensurile „contra, împotriva", dar și „în fața", „în loc de", de ex.: **antialcoolic**, **antinevralgic**, **antirabic**, **antiseptic**, **anticar**, **antibiotic**, **antisocial**, **antiimperialist**, **antiinflaționist**, **antișoc** etc., în diverse stiluri ale limbii (meuical, tehnic, publicistic etc.). În română actuală, prefixul este foarte productiv. Dar, după cum am văzut, **ante-** la locul lui **anti-** și invers. Din această confuzie a reieșit **anticameră**, pe care lucrările noastre de specialitate o consideră corectă (și nu **antecameră**, cum ar fi etimologic, cu sensul cunoscut: „cameră de așteptare la intrarea într-un birou, într-un cabinet"; de aici și locuțiunea — neplăcută, adesea! — **a face anticameră**, „a aștepta pentru a fi primit de cineva").

În ce privește al doilea termen, el este întîlnit sub două forme, una moștenită (**cămară**), alta împrumutată (**cameră**), mult mai nouă (la Budai-Deleanu era cea apropiată de franceză, prin pronunțare: **antișambră**), ambele ducîndu-ne însă la limba greacă.

Ca **alternativă**, problema pare mai complicată. Citesc adesea în presă (și auzim și mai des): **a fost pus în fața a două alternative**. Cum **alternativă** ne duce la existența a două soluții, ar însemna că, logic, ar trebui să înțelegem **patru** soluții. Așadar, **alternativă** înseamnă „posibilitatea de a alege între **două** lucruri, **două** căi, **două** soluții etc.". Folosirea cuvîntului **alternativă** în contexte cu **una sau două** ni se pare incorectă. E bine să spunem: „mă aflu (găsesc), sînt în fața acestei alternative" (căci **două** înseamnă nu multiplu al lui doi, deci **patru**!). Cuvîntul **ne duce însă la dilemă**, cu care este înrudit semantic, și prin care se înțelege „raționament cu două premise contradictorii care duc la aceeași concluzie", „situație cu două ieșiri, ambele defavorabile", sau chiar „încurcătură", „alternativă" (la origine, cuvîntul grecesc **dilemma** este și el format din **dis** „doi" și **lemma** „argument", de unde și **lemă**, în matematică „teoremă preliminară a cărei demonstrare servește explicarea teoremei următoare"). Că este cineva într-o dilemă, da. Firește, în sensul dat de noi mai sus, nu așa cum ni-l dă **Dicționarul explicativ al limbii române**: „Raționament care pune **două** alternative (deci **patru** — înțelegem noi!) dintre care trebuie aleasă una (adică **două** — iarăși zicem noi!), deși ambele (adică **patru** — și iarăși zicem noi) duc la aceeași concluzie". Și, continuă **Dicționarul...**, „încurcătură în care se află cineva cînd este obligat să aleagă între două (!) alternative (deci **patru**!) cu perspective (aproximativ) egale" (p. 266).

Dacă **Dicționarul...** ne pune „în fața a două alternative", de ce să ne mai mire apariția expresiei incriminate în scrisul și în vorbirea multora? Mai complicat decît variabila cu funcții complexe din matematică!

Curat... **alternativă**, dar, cîte (alternative)? (Și, mai ales, antialternative!). Iată dilema... alternative!...

GH. POALELUNGI

CRONICA SPECTACOLELOR

D. R. Popescu: de la bucuria lecturii la viziunea scenică

Mormintul călărețului avar în interpretarea Teatrului „L. S. Bulandra" e un spectacol jucat pe scara de incendiu. Un spectacol eveniment, care frămîntă sala, care zguduie conștiințe. Un spectacol care nu poate lăsa pe nimeni indiferent, un spectacol care provoacă, un spectacol care convinge. Din punct de vedere estetic, reprezentația trăiește mărunt, concret, fără amplitudine, mizind pe un realism imediat și desuet. În absența regizorului (Mircea Marin), care a acceptat imprudența de a repeta spectacolul montat odată la Brașov, actorii s-au dezlănțuit pe măsura uriașelor lor posibilități, transind reprezentația în favoarea lor, uneori cu performanțe memorabile, alteori șters sau telefonat. Mariana Mihuț e copleșitoare, ea a dat personajului dimensiunea caldă, umană, plină de slăbiciuni dar și necruțătoare a unei eroine de epopee. Mircea Diaconu, cu o detașare aproape hieratică, de nebun limpede și inofensiv, a trecut prin rol de cele mai multe ori cu incandescență, altoori episodic dar cu ironie, cu tilc dezlegat inteligent. Ion Besoiu a jucat perpendicular destinul tragic al unui muritor de rînd care se bucură de voluptățile lumii dar care își impune zale și coif de soldat, revolver de justițiar feroce și nimb fals de revoluționar de profesie; Rebengiuc își transformă personajul într-o malformație a unei epoci de erori grave și uneori ireparabile, interpretarea actorului împinge personajul în zone abisale, comicul și grotescul său îngheață surîsul pe buze, dramatismul său dă frisoane. E personajul care se ține minte cel mai mult din spectacol! Irina Petrescu se ridică înțelept, nuanțat, rafinat de la nevinovăția unui copil scăpat întîmplător dintr-o sinucidere colectivă, la vinovăția torturantă a judecătorului și călăului care în cele din urmă se dovedește tot o victimă. George Oancea a avut bun-simț și prestanță în rolul unui activist de partid care [illegible] ideologiile deregiate și paroxistice ale unei lumi încărcate de păcate. În rest, roluri de serviciu (mai puțin pentru George Oprina, Mircea Basta, Simion Hetea, Mirela Gorea, Florentin Dușe), interpretări uneori cu aplomb, alteori cu lipsă de entuziasm, într-o distribuție greoaie, eterogenă din punct de vedere stilistic.

Spectacolului i se poate reproșa eludarea dimensiunii fabuloase, a dimensiunii poetice a textului, fundamentală pentru dramaturgia lui D. R. Popescu și absolut necesară în **Mormintul călărețului avar**. Regizorul a greșit de această dată fundamental îngrămădind în scenă cu minuțiozitate zgura concretă a tuturor lucrurilor și gesturilor mărunte, caligrafiind meschin realitatea, scăpînd din vedere componenta esențială a [illegible], aceea care trebuia să ridice [illegible] lume colcăitoare de oameni frumoși (puțini) și de profitori mai mult sau mai puțin oribili, odioși, dincolo de limita superficială a literei de ziar, a pamfletului și a eseului dramatic, spre zonele rarefiate unde se pierde forța de gravitație și fantasticul pune stăpînire pe destine.

D. R. Popescu nu-și ajută regizorii și actorii oferindu-le exact cheia și linia de interpretare cea mai adecvată; el oferă în schimb un material de viață și de poezie imens, credibil atît în registrul existenței concrete cît și în registrul fabulei și simbolului, lăsînd la buna [illegible] a regizorilor, a directorilor de scenă, [illegible] cea mai potrivită pentru un spectacol. [illegible] punct de vedere Mircea Marin a fost un [illegible] curajos, dar care nu a găsit un echivalent [illegible] între bucuria lecturii unui astfel de [illegible] viziunea sa scenică.

Spectacolul mobilizînd imense resurse actoricești [illegible] un travaliu extraordinar [illegible] teatre bucureștene nu și-l [illegible] să fie urmărit cu interes de spectatori [illegible] recunoaște o parte din biografie [illegible] mai ales vor învăța cum nu trebuie să [illegible]. Avertisment pentru istorie.

ADRIAN DOHOTARU

Premieră la Opera Română: Miorița

Apariția unei noi creații românești, în genul muzical-dramatic, constituie întotdeauna un eveniment, mai cu seamă dacă la temelia operei se află un libret bazat în întregime pe ceea ce Dimitrie Bolintineanu spunea: „Homer nu a cunoscut mai bine inima omenească ca autorul **Mioarei**" — balada **„Miorița"**. Hotărîrea de a reda într-o operă de artă suflul și concepțiile ce se degajă din această creație de seamă a spiritualității românești este cel puțin temerară, iar a accepta regia unui asemenea spectacol înseamnă, de la bun început, o asumare și a unui eventual triumf, dar și a pericolului unui eșec. Căci opere cu subiect mioritic s-au scris multe, dar lucrări scenice de mare anvergură foarte puține. Iată însă că Opera Română din București, după multe ezitări, s-a încumetat să treacă de la spectacolul **pe bandă magnetică**, cum era gîndit inițial, la spectacolul **pe viu**, avînd — adică — toate elementele componente dintr-un spectacol de gen, orchestră, cor, balet, soliști etc.

Fără îndoială că Opera Română a dorit, prin această premieră, să deschidă un nou drum în prezentarea creațiilor muzicale autohtone. Dealtfel, începutul baletului-oratoriu marca prin sunetele orchestrei, dirijată la un înalt nivel profesional și artistic de Carol Litvin, ca și prin depănarea baladei, de către vocile **pline** ale coriștilor (dirijor Stelian Olariu), un spectacol promițător, deosebit. În realizarea acestei creații, maestrul de balet Vasile Marcu s-a întrecut, după părerea noastră, pe sine, la reușita spectacolului contribuind eficient și arhitectul Nicolae Drăgan, semnatarul decorurilor, ca și maestrul de lumini, Ion Cotirlă. Cît privește soliștii baletului, toată admirația pentru efortul artistic al celor trei baci (Ștefan Bănică — baciul moldovean, George Bodnarciuc — baciul vrîncean și Adrian Gheorghiu — baciul ungurean), ca și pentru Adriana Rotaru, în rolul Mioriței. Cuvinte bune trebuie spuse și despre Aglaia Gheorghe (Spectrul Invidiei), Eugenia Cotovelea (Măicuța bătrînă), ca și despre ceilalți protagoniști ai baletului, care, împreună cu ansamblul, au confirmat încă o dată clasa ridicată, tehnică și artistică, a școlii coregrafice românești. Cît despre soliștii vocali, Gerda Radler a manifestat o bună dispoziție de cînt, dar o mai slabă dicțiune. Veronica Gîrbu, în rolul Măicuței, a dovedit același bun nivel interpretativ cu care ne-a obișnuit, iar tenorul Nicolae Bratu (ciobănașul) a fost șovăitor la început și strălucitor spre sfîrșit.

Maestrul Vasile Marcu a înțeles simbioza care există între muzica lui Gheorghe Dumitrescu și versul popular mioritic, ele îngemănîndu-se, aproape, în structurile compoziționale. Regizorul a mers către mișcarea populară stilizată, îmbinată cu rigorile baletului clasic. Acest fapt s-a văzut mai mult în primul act și mai puțin în al doilea, rezultatul final constituindu-se într-un spectacol care ridică destule semne de întrebare; aceasta, în pofida realei valori a operei muzicale. Desigur, n-am dori să se înțeleagă greșit cele afirmate mai înainte. „Miorița" este un balet-oratoriu aparținînd muzicii culte și nu ar fi bine ca el să se transforme într-o oarecare suită de dansuri populare românești, stilizate sau nestilizate. Am fi dorit însă ca, după ce am asistat la atîtea reușite ale ansamblurilor noastre de balet și am vizionat suficient de multe companii străine care ne-au vizitat țara, să aplaudăm un spectacol modern prin concepție și mijloace artistice și tehnice; un spectacol care, fără a exclude arhaicul legendei sau al [illegible], să pună mai bine în valoare acea înfrățire, arătată mai sus, dintre compoziția cultă și naraținnea populară, oferită cu multă generozitate de partitura lui Gheorghe Dumitrescu.

Dincolo de acestea, baletul oratoriu **„Miorița"** rămîne — trebuie să rămînă, credem noi! — ca un punct de referință în repertoriul teatrelor noastre de operă.

CLAUDIU NEGULESCU

Karamazovii pe scena Teatrului „Nottara"

Dramatizarea unei opere clasice este o întreprindere dificilă și de foarte multe ori sortită eșecului. Cititorul, invitat să devină și spectator, se simte în permanență jenat de reducțiile și augmentațiile translației, de soluțiile scenice de jocul și înfățișarea interpreților, și pentru el esențialul rămîne în continuare acolo în litera cărții. În cazul „Karamazovilor" este vorba însă de o creație profund originală, chiar dacă, paradoxal, piesa lui Horia Lovinescu și Dan Micu pornește de la cunoscutul roman scris de Fiodor Mihailovici Dostoievski și adoptă în linii generale personajele, întîmplările și ordinea epică existente în „Frații Karamazov".

Spectacolul este monumental, copleșitor și sentimentul dominant este [illegible] pe care ți-l dau superproducțiile cinematografice, evident cele izbutite. Prin scenă trec nu mai puțin de treizeci de personaje, episoadele se desprind unul din altul prin procedee care amintesc din nou arta filmului și în primul rînd fondu-urile și înlănțuirile de montaj, eroii trag după ei trena unor personaje-simbol, — piese de fundal și culoare, care amintesc și nu prea rolul corului antic. Cu toate acestea nimic extravagant și strident în această arhitectură savantă. Spectacolul este condus dealtfel cu tact și mînă sigură, recunoaștem pe întreaga lui întindere prezența unui regizor ce ocolește cu talent și inteligență clișeele și soluțiile artistice preambalate. S-a reproșat totuși pe nedrept autorilor de către unii spectatori că piesa n-ar avea atmosfera rusească și nici teribilele înverșunări ale universului dostoievskian. Este, considerăm, un mod simplist de înțelegere a unei opere dramatice care își trage seva într-o mare măsură și din realități contemporane și în care imaginea concretă a viciului, despotismului și cruzimii ne întoarce mai degrabă gîndurile spre fapte și oameni din peisajul secolului nostru.

Ne permitem totuși să observăm că spectacolul este peste puterile omului din sală. „Karamazovii" durează patru ore, ceea ce înseamnă mult prea mult în bugetul de timp al cetățeanului nostru.

În rolul bătrînului libertin Feodor Pavlovici Karamazov, George Constantin, binecunoscut [illegible] ca întotdeauna, dar, tot ca de obicei [illegible] cunoaștem în lume atît de mulți [illegible] actori care se joacă pe ei înșiși! Un interpret care își compune cu grijă rolul, Alexandru Repan, de data aceasta în pielea lui Ivan Feodorovici, s-a dovedit, totuși, pe alocuri, furat și nu stăpîn în mijlocul exploziilor verbale ale textului. Sălbaticul, crudul, teribilul Dmitri ni s-a părut în schimb aproape perfect în interpretarea lui Ștefan Sileanu. Construcția personajului face dovada unui profund efort compozițional și nu este deloc **întîmplătoare**, cum greșit a ținut să observe un critic. În rolul lui Alexei, Dragoș Pâslaru ne-a dăruit un soi de fantomă a inocenței, a fost admirabil ca mimică și prezență scenică, dar uneori surprinzător prin matitățile puținelor cuvinte rostite. Cu totul remarcabilă, Dana Dogaru în rolul Grusenkăi, entuziasmul nostru fiind motivat și de faptul că în urmă cu numai trei zile am urmărit-o și într-o piesă televizată și, deci, într-o cuprindere [illegible] am putut aprecia [illegible] acestei foarte talentate actrițe. Cu multă inteligență [illegible] un rol dificil, Ioana Crăciunescu [illegible]. Horațiu Malăele, care s-a consumit [illegible] de roluri de comedie, a avut o misiune dificilă în interpretarea lui Smerdeakov, dar ne-a dăruit totuși un personaj posibil.

Decorul, corect, funcțional, dar în afara unei [illegible] de excepție (Dragoș Georgescu). Muzica în schimb (Vasile Șirli) este divină, alcătuind cea de a patra dimensiune a spectacolului. În esență, **Karamazovii** se impune ca operă de maturitate a unui mare autor dramatic.

LIVIU TIMBUS

PRIN EXPOZIȚII

Lucian Blaga, omagiat

Poeți care să scrie, privind la picturi, poeme ale unor stări sau pasteluri se cunosc și vor mai fi, pentru că un tablou este întotdeauna și o îmbiere la cuvînt. Pictura, realistă ori abstractă, reflectînd un existent ori născînd din sine și din necunoscut, poate fi tălmăcită, mediată, cinstită prin verb. Poezia, însă, îl cheamă destul de rar pe pictor. O cauză pare să fie aceea că dintr-un singur tablou poți cunoaște întregul univers unui pictor, pe cînd dintr-o poezie abia de ai oarecare sugestii în ce privește estetica scriitorului. Trebuie să cunoști toată lucrarea poetică a unui om de litere ca să speri într-un echivalent plastic [illegible].

Titina Comșa, la vremea cînd artistul află floarea unei vieți de creație, face din „universul [illegible] al poemelor lui Blaga" — cum, dealtfel, o și mărturisește — cauza tuturor tapiseriilor sale. Munca autorului de tapiserii e migăloasă și pretinde o pregătire sufletească specială. O tapiserie pune pasiunea creatoare la probe nu tocmai ușoare. E vorba de un tip de efort intelectual apropiat de al arhitecților. Tapiseria o vezi, cum se spune, cu ochii minții, iar ce urmează — [illegible] toanele, adică, și țesutul propriu-zis — nu-i decît confirmarea, întruparea, materializarea unei viziuni. Aici e mai mult ca oriunde valabilă ideea că un lucru bine început e pe jumătate încheiat. La poezia lui Blaga, Titina Comșa are presentimentul mirificului în natură în toate cîte există. Ea imaginează extaze, zborul fiind cheia, rațiunea fiecărei lucrări. Culoarea e îndatorată frumos tehnicii picturii impresioniste și, în general, dacă am căuta ecoul impresionist în artele decorative, spre o astfel de tapiserie va trebui să ne îndreptăm. E de observat, totodată: o subtilă insinuare din partea [illegible] din [illegible]. Acestea fiind remarcile, se înțelege că monumentalitatea ca stare fundamentală a tapiseriei, însușire [illegible] Monumentalitatea lucrărilor Titinei Comșa e blazonul [illegible] cu [illegible] (Tudor Octavian)

Sub semnul maeștrilor statornici

Prin lucrările expuse recent în salonul de artă al Bibliotecii municipale „Mihail Sadoveanu" din București, Octavia Berca nu adaugă palmaresului ei doar o expoziție în plus, ci, insistînd în direcții neexplorate încă, își dezvăluie disponibilități suplimentare. De regulă, pictura amatorilor se află în competiție în primul rînd cu ea însăși și acest adevăr reprezintă fondul problemei și atunci cînd apreciem arta acestei pictorițe. Desigur, putem citi în portretele, peisajele și naturile ei statice influențe diverse, mai mult sau mai puțin pronunțate, dar, curînd, o anume sugestie de paginație, un anume ton al culorilor, sau un subiect inedit pur și simplu izbutesc să impună cuantumul de prospețime și siguranță de sine al talentului nativ, șlefuit prin frecventarea picturii de calitate. Astfel, putem spune că și Octavia Berca are, mai mult decît obișnuite surse de inspirație, maeștri statornici. Din imediata lor vecinătate orizonturile artei se drapează într-o certitudine necesară. Pînă cînd ne dăm seama că nu mai este de vorbit doar de căutări creatoare, ci și despre o creație care și-a aflat măsura elanului din temeiul ei. (P. Mihai)

Înțelegerea mării și emoția de a o picta

Despre **Nicolae Savopol** s-ar fi cuvenit să scriem mai ales în perioada marilor canicule, cînd pictura sa, cu predilecție peisaj marin, ne-ar fi creat senzația că-n preajma noastră începe să adie briza largului și [illegible] marii. Și totuși, de-abia acum, în mijloc de noiembrie umed și rece, ne-ncumetăm să încredințăm [illegible] tiparului [illegible] despre acest [illegible] „zbuciumator" cum l-au numit, întotdeauna, confrații săi. Că multă, foarte multă lume îl iubește pe acest fost căpitan de cursă lungă [illegible] adevărat lup de mare [illegible] acest firesc se [illegible] faptului că Nicolae Savopol este prezent [illegible] în mișcarea plastică românească de foarte mulți ani, pictorul în cauză ajungînd pînă-n clipa de față la frumoasa vîrstă de 76 de ani. Dar fîra îndoială, nu [illegible] vîrst [illegible] în [illegible] vorbeam, ci și valoarea în sine a lucrărilor sale. Cu convingerea că, totuși, nu vom exagera cu nimic, vom considera că Nicolae Savopol vine și pictează marea așa cum a simțit-o, de-a lungul a peste 50 de ani de marinărie, și nu doar așa cum a văzut-o, situație care schimbă [illegible] datele problemei, peisajele sale fiind, di[illegible], o continuă mărturisire, efectuată cu mijloace plastice specifice, și nu o simplă încîntare în fața vegnicului frămîntat al mării. Acestea fiind zise, nu ne vom preface că am uitat să punem și-a doua întrebare, cea mai importantă, dealtfel, atunci cînd vorbim despre strădaniile unui pictor amator. Cît de rotundă, cît de împlinită este deci mărturisirea lui Nicolae Savopol? Din acest punct de vedere, nu puțini sînt cei care afirmă că Nicolae Savopol trebuia să aprofundeze, să caute mai îndelung, și-și afle un limbaj propriu și totodată plastic... și cîte nu mai pot spune cei care, inventînd un nod în papură?! Dar s-a tot uitat pînă acum că Nicolae Savopol a tot căutat, a săpat adînc și a aflat acel limbaj propriu. **Înțelegerea mării și emoția însăși de a o picta**, calități care, la acest vîrstnic pictor, o adevărată tinerețe fără bătrînețe, se impun cu o claritate pe care nu se poate să nu o întrevezi. **(Victor Niță)**

ÎN LOC DE CRONICĂ MUZICALĂ

Horia Moculescu:

Cu onestitate, despre muzica ușoară

— De la început, dv., Horia Moculescu, ne-ați declarat că sînteți un om onest și că, în consecință, veți vorbi cu onestitate despre muzica ușoară. Dezvăluiți-ne — cu onestitate ! — de ce nu mai cîntați de atîta vreme ? Cu ani în urmă, la Mamaia, în plin sezon estival, oamenii se duceau la restaurantul „Modern", sau la „Marea Neagră", ca să-l asculte pe Horia Moculescu. Dar acum...

— Nu pot spune că vinovată principală este vîrsta. Dar ca să cînți pe scena unui restaurant nu e deloc ușor. Pentru că ești obligat să cînți piesele românești la nivelul celor pe care le importi, oferindu-le aceluiași public. Eu am cîntat întotdeauna nu „procentual" muzica românească și nici cu convingerea compozitorului implicat. Îmi alegeam piesele românești cu grijă, cu experiența dobîndită în turneele din străinătate, unde constatasem, cu orgoliu patriotic, că avem o muzică ușoară de o calitate extraordinară.

— Nici chiar așa. Vorbeați de onestitate...

— Nu m-ați înțeles. Toată problema este cum cînți muzica ușoară românească.

— Nu ce cînți ?

— Niciodată **muzica** românească n-a fost criticată. Ci numai **textele**.

— Cum se explică avalanșa de texte proaste, submediocre ? Și de ce în cazul unor asemenea texte nu iau atitudine chiar compozitorii ?

— Marea majoritate a compozitorilor pe care-i cunosc sînt oameni foarte cultivați. Toți își propun un barem artistic elevat. Nici unul nu și-ar putea permite, din pornire, să propună o melodie pe niște versuri stupide ; dimpotrivă. Dar să privim și reversul medaliei. De exemplu, radioul s-a abținut luni în șir să difuzeze melodia lui Gelu Solomonescu, **Evrica**. Știți de ce ? Pentru că cineva a spus, vigilent : „Dar dacă se va înțelege nu «evrica», ci «evreica» ?" Iar mie mi se scrie, pe o fișă aparținînd melodiei **10 ore și ceva**, „Atenție la text", fiindcă în versurile respectivei melodii, semnate de George Țărnea, se spune : „Și în fine, la orele unu / Nebunii vor trage cu tunu". Chiar să nu fi fost înțeles mesajul antirăzboinic al poeziei, atît de net și atît de clar, deși rostit într-o formulă originală ?

— Ne sugerați ideea că factorii de decizie, redactorii muzicali ș.a., ar încuraja numai acele melodii cu texte minore, fără „probleme".

— Eu vă prezint numai fapte. Iată încă una : o persoană cu putere de decizie, tot din Radiodifuziunea română, la versul „Sînt un om / ne-învins, / dar poate de înfrînt", dintr-o poezie pe care o pusesem pe muzică, mi-a replicat : „cum, tovarășe Moculescu, noi putem fi înfrînți ?"... Există cîteva sentimente omenești, prin definiție inatacabile ca pretexte pentru o melodie de muzică ușoară : despărțire, moarte, durere etc., etc. Dar oare ne putem mărgini doar la ele ? Nu vom ajunge să ignorăm, prin numărul imens de variante de texte pe aceeași temă, celelalte sentimente care ne definesc, ne frămîntă, fac parte din ființa noastră ? Credeți că acea perlă a lui Jaques Breil, cîntată de Serge Lamar, **J'arrive**, ar fi putut fi prezentată publicului nostru prin intermediul RTV-ului ?

— Dar s-a prezentat !

— Da, dar nu ca o melodie a compozitorilor noștri. Noi excelăm printr-o anume pudoare, ca să nu-i zic altfel, în afirmarea sentimentelor mari, puternice, drept care, în mod inevitabil, ajungem ca textele acceptate de persoanele amintite să fie minore, neutre, palide, sau de un patriotism searbăd. Apropo de temele abordate de muzica ușoară. În 1978 am primit un telefon de la un redactor muzical al televiziunii, prieten cu mine, care mi-a spus că are nevoie de o primă audiție : „Am o melodie de dragoste", i-am spus, iar el mi-a replicat : „Poate să fie vorba despre dragostea dintre el și parc, el și munte, el și mare, el și viață, el și stele, chiar el și muncă, dar nu cumva să fie vorba despre dragostea dintre el și ea !" Bineînțeles că acea primă audiție n-a mai avut loc. Desigur, din cauza mea !

— Să nu uităm totuși acele frumoase cîntece de dragoste pentru țară, pentru natura noastră...

— Nu cred că există o altă țară din lume al cărei nume să fie pomenit atît de des în muzica ușoară. Nicicînd o pereche de îndrăgostiți nu va fredona, plimbîndu-se, un marș revoluționar, după cum n-aș vedea cum în momente de răscruce ale unei națiuni s-ar putea cînta, imnic, melodii de muzică ușoară. Fiecare gen, separat, are destinația lui. Nimic rău în asta, dar ne paște un mare pericol, acela de a transforma sentimentul patriotic într-unul patriotard.

— Vorbiți-ne, vă rugăm, și despre compozitori. Ei nu greșesc niciodată ?

— Nu e normal să mai greșească uneori și ei ? ! Le putem cere capodopere în fiecare zi ? Ne nemulțumesc — și nu o dată — melodii străine, cîntate și răscîntate pe scenele lumii, melodii care ajung la noi în urma unei selecții, a unei cerneri cu toate „sitele" naționale și internaționale darmite o producție românească abia născută ! Și încă ceva. În măsura în care sîntem — cum sîntem acum — lipsiți de posibilitatea confruntării cu producțiile altor națiuni, nu numai pe scenele unor festivaluri internaționale la care ajungem întîmplător, dar și pe scenele românești, nu vom avea niciodată, nici noi, nici publicul, imaginea reală, exactă a talentului și a profesionalismului compozitorilor noștri. Există interpreți străini care în asemenea festivaluri, au descoperit nenumărate splendori componistice românești, revelîndu-ni-le sub o lumină nouă.

— Noi n-avem astfel de interpreți ?

— Ba avem. Dar la noi, primul criteriu de selecție al interpreților este cel estetic (mai pe românește, cum arată cîntărețul sau cîntăreața) și nu calitatea vocii. (Sînt convins că la televiziunea noastră n-ar fi fost niciodată „promovat" un cîntăreț ca Aznavour, de pildă.) E bine că ați lărgit vorbind despre interpreți, discuția, fiindcă problemele muzicii ușoare nu se limitează doar la acelea ale actului de creație. Trebuie aduși în discuție toți factorii implicați. Nu numai cei umani (și inumani!), ci și factorii materiali. Nu avem instrumente competitive.

— Dar se poate face muzică bună și cu o singură chitară ! Mă refer la muzica tînără.

— Sigur că da. Cunosc interpreți de muzică folk — eu nu cunosc termenul de „muzică tînără" — care au progresat, în ultimii cinci-șase ani, spectaculos ca instrumentiști, după cum sînt și alții care n-au descoperit nici un acord în plus față de cele trei cu care au debutat.

— Ce ne mai puteți spune despre interpreți ?

— Numărul lor, în mod nefiresc, este în continuă scădere. Cauzele sînt de ordin strict organizatoric ; lipsa unei școlarizări universitare, lipsa stimulentelor materiale, ca și a celor morale, prin dispariția oricaror concursuri de interpretare. Am vorbit mai înainte despre „Cerbul de aur". Să vorbim acum și despre festivalul național de la Mamaia (altă dispariție regretabilă), festival care trezise o adevărată efervescență creatoare atît în rîndul compozitorilor cît și în acela al interpreților. Îmi pare rău că, în legătură cu festivalul de la Mamaia, în revista **Flacăra** s-au scris cîteva lucruri fără acoperire în fapte. Cum că, de exemplu, la acest festival erau în joc mari interese. Haideți să vă fac o mărturisire. La ultimul festival, cel din 1976, cînd am obținut primul meu premiu (al III-lea), diploma mi-a fost înmînată în subsolurile teatrului de vară iar imensa sumă cu care am fost recompensat și pentru care, chipurile, ar fi meritat să-mi vînd onestitatea, a fost de 2 213 lei. Îmi pare rău, de asemenea, că, recent, Mircea Diaconu a scris, tot în **Flacăra**, că muzica ușoară este „afacerea cîtorva indivizi". Cine sînt aceștia, ce afaceri fac ei ? ! Aș putea fi de acord, în ultimă instanță, cu ideea de „afacere", dacă mă gîndesc că formația Beatles a reabilitat balanța de plăți a Angliei. Deci, n-aș exclude posibilitatea ca muzica ușoară românească să fie una din marile producătoare de valută.

CORNELIA BARBU ■

Vasile Donose:

Cu mîhnire, despre moștenirea Enescu

— Stimate tovarășe Vasile Donose, considerăm manifestările recent încheiate ale centenarului nașterii lui George Enescu și festivalul cu același nume bune prilejuri de apreciere a audienței muzicii românești — enesciene, în primul rînd — în lume. Și tocmai despre asta vă rugăm să ne vorbiți : despre situația creației enesciene — așa cum o cunoașteți dv. — în contextul muzicii mondiale.

— Indiscutabil, muzica lui George Enescu se constituie într-o prezență notabilă în muzica lumii, dar această prezență nu este încă remarcabilă, cum are dreptul să fie. Nu de puține ori, audiența ei se sublimează în simplă receptivitate. În virtutea acestei receptivități, recent, elvețienii au plătit reprezentarea operei **Oedip** la Lausanne și Lucerna. O suită de manifestări Enescu consemnează stagiunea de toamnă din Berlinul occidental. Muzica enesciană a mai fost aplaudată la Paris, Viena, Stockholm, Moscova, Beijing etc. Reputatul pianist Egly Tibor l-a interpretat excelent pe Enescu la Budapesta. Ni se solicită partituri enesciene de la Istanbul și Ankara. Însăși recenta ediție a Festivalului „George Enescu" a polarizat o atenție deosebită, nu numai datorită condițiilor excelente de organizare, ci în primul rînd prin substanța lui muzicală, al cărei miez a fost creația enesciană. Însă nu pot trece cu vederea o remarcă îndreptățită a lui Alain Paris, redactor șef muzical la **France-Culture** : „Desigur, sărbătorim cu bucurie centenarul lui George Enescu, omagiindu-i personalitatea și prin festivalul ce-i poartă numele. Îi ascultăm creația și o admirăm sincer. Dar ce se va întîmpla **după** aceste manifestări ? Și sînt convins că Alain Paris a atins punctul nevralgic al problemei. George Enescu este încă prea puțin cunoscut în lume și la conturarea acestei situații evident nedorite au concurat și concură mai mulți factori. Muzica lui George Enescu este un bun național și se pare că nu toți factorii responsabili, în primul rînd cei din ierarhia vieții noastre muzicale, au ajuns la convingerea deplină că trebuie s-o privim ca pe un bun național, ca o parte integrantă a ființei noastre etnice, spirituale. În plus, este vorba despre o creație unică în muzica modernă. Tiberiu Olah, care a studiat amănunțit și cu o deosebită aplicație partitura poemului **Vox Maris**, a ajuns la concluzii revelatoare : fără a fi serialist, tonalist, atonalist sau dodecafonist, Enescu a creat totuși un sistem propriu, în cadrul căruia fiecare notă are o semnificație precisă, reliefînd prin eterofonie și polieterofonie o excepțională densitate a gîndirii și mesajului. Cu toate acestea, aș îndrăzni să spun că Enescu este chiar și la noi prea puțin cunoscut. Bineînțeles, rapsodiile, devenite adevărate șlagăre ale muzicii simfonice românești, sînt opere de o certă valoare, dar să nu uităm că sînt, totuși, opere de tinerețe, în care geniul nu-și aflase toată măsura. Adevărata substanță a muzicii enesciene, specificul ei de esență se află în altă parte. Și tocmai această altă parte se impune și circulă dificil, datorită informației precare, și la noi, și peste hotare. Din mai multe motive...

— Numiți unul dintre aceste motive, cel ce vi se pare a fi mai puternic...

— De mai multe decenii, drepturile de autor asupra creației enesciene și, implicit, pîrghiile cele mai eficiente ale promovării ei nu se află în posesia statului român și a autorităților lui culturale, ci în proprietatea unei instituții particulare : editura muzicală pariziană Salabert. Este vorba despre o stare nefirească a lucrurilor, și nu mai putem evita să ne referim la consecințele ei. Datorită acestei situații, nu putem pune la îndemîna publicului larg memoriile lui Enescu și convorbirile sale cu Gavoty. Nu putem răspunde solicitărilor de partituri din lumea întreagă. Nu mai știm care este soarta manuscriselor sale fundamentale. În virtutea acestei situații, cum spuneam, elvețienii au plătit dreptul de a viziona opera **Oedip** în montare românească... numitei edituri pariziene. Cîndva a existat un aranjament între organizațiile culturale românești de resort și editura Salabert și atunci am putut să-i difuzăm masiv opera, cel puțin în țară. Între timp, aranjamentul a expirat și se pare că tocmai din această cauză integrala Enescu, tipărită cu mari cheltuieli, nu se difuzează și nu își împlinește menirea. Necesitățile de partituri enesciene pentru diverse instituții muzicale sînt greu de acoperit atîta vreme cît noi, cei în drept să impunem opera lui George Enescu în lume, sîntem nevoiți să îndrumăm solicitanții spre adrese străine. Și credem că a sosit timpul, după cum a demonstrat-o cu prisosință și această excelentă ediție a festivalului, ca opera compozitorului să fie privită ca o dimensiune fundamentală a spiritualității noastre, ca un tezaur de preț al patrimoniului nostru cultural. A sosit timpul să se întreprindă demersuri serioase și calificate în vederea revenirii drepturilor de autor asupra operei lui George Enescu în proprietatea statului român. Personal, nu cred că este greu de împlinit un asemenea deziderat. Important este să se acționeze cu pasiune, bună-credință și competență în acest sens. În același timp, relansarea Concursului internațional „George Enescu" ar contribui în mod deosebit la propagarea muzicii sale, prin însuși faptul că lucrările lui s-ar integra temeinic în repertoriul unor muzicieni nu numai valoroși, ci și de viitor. Dar, revenind la problema drepturilor de autor, sînt convins că prin rezolvarea ei amiabilă autoritățile culturale s-ar putea dedica cu un alt élan și de pe o altă platformă afirmării lui Enescu în lume. Ar fi, pentru muzica românească, o autoeliberare...

— Peste toate, ce considerați că a reprezentat această toamnă dedicată lui George Enescu ?

— O izbîndă de prestigiu a spiritualității românești, care, desfășurîndu-se imediat după încheierea celei de-a III-a ediții a Festivalului național **Cîntarea României**, ni s-a relevat ca un corolar al acestuia, cu vii și durabile ecouri în viața muzicală internațională. Faptul că manifestările dedicate centenarului nașterii lui George Enescu au fost sprijinite larg de forurile de partid și de stat este o dovadă în plus că problemele discutate mai sus, privind moștenirea compozitorului, nu sînt insolubile.

— Vă mulțumesc.

MIHAI PELIN ■

Gînduri la un centenar

(Urmare din pagina 15)

„posibilitatea unei muzici populare românești pe baza cîntecului popular a isonului grecesc sau a manelei, turcești fără știința contrapunctului și a orchestrației". O arhitectură urbană românească pornită din „forma culei de caracter pur defensiv" i se părea imposibilă și așa mai departe. Atitudinea și afirmațiile sînt pentru 1925 excesive. Cît de sincronizată era viața românească cu formele europene a ținut s-o arate N. Iorga în **Istoria literaturii românești. Introducere sintetică**, carte în care replica la aceste teorii este evidentă.

★

Considerăm util să-l citim pe E. Lovinescu prin prisma opiniilor despre clasicism și baroc ale lui Eugenio D'Ors : „Orice clasicism fiind prin esență intelectualist, este prin definiție normativ și autoritar. Și reciproc, pentru că orice baroc este vitalist, el va fi ca atare libertin și va traduce un abandon, o venerație în fața forței. De aceea clasicismul a fost numit și umanism, denumirea devenind aproape un sinonim. Sensul cosmic al barocului, dimpotrivă, s-a dezvăluit pe de-a-ntregul în vocația sa eternă pentru peisaj și folclor". Să ne amintim refuzul lui E. Lovinescu de a considera folclorul drept model și hrană literaturii culte. Este una din celebrele sale revizuiri, într-un climat saturat de elogii aduse mediului rural și folclorului". Barocul, continuă Eugenio D'Ors, conține întotdeauna în esența sa ceva rural, **pagîn**, țărănesc". Clasicismul lui E. Lovinescu ține în acest caz în egală măsură de structură și de formație. Nu întîmplător E. Lovinescu nu gusta estetica ur-tului din Gib Mihăescu, după cum nici pozițiile moderniste extreme.

★

Critica lui E. Lovinescu marchează o epocă în literatura română. De aici și pînă la tendința de a-l trage pe toți u mașii din pulpana marelui dispărut a mai fost doar un pas. Cerul literaturii române s-a umplut de lovinescieni... conceptia Melaniei Livadă, scrie Șerban Cioculescu, și G. Călinescu, și Pompiliu și Vladimir, și subsemnatul apărem la lovinescieni. Cred că n-are dreptate decît cu Pompiliu, în care Lovinescu și-a văzut urmașul". Cînd astfel de disocieri vin chiar de la așa-zișii lovinescieni comentariul se exclude.

★

Literatura română interbelică nu mai poate fi concepută fără istoriile literare scrise de E. Lovinescu. Dacă N. Iorga dezgropase mai înainte continentul explorat insuficient de alții al „literaturii vechi", E. Lovinescu reușește să ridice un monument literaturii române a secolului 20. S-a imputat scriitorului cu îndreptățire polemismul paginilor despre sămănătorism, nelalocul lor într-o istorie literară, dar construcția este coerentă și demnitatea ei stilistică indiscutabilă.

★

E. Lovinescu a fost un polemist memorabil din speța celor care știu dilata la proporții neobișnuite defectele adversarului și crea iluzia propriei dreptăți acolo unde nu e decît o firavă îndreptățire. Pamfletul **Procopovici sau meritul de a nu fi scris nimic** a făcut carieră. În realitate Procopovici este un filolog cu contribuții de toată stima. Înaintea realității a trecut victorioasă imaginea propusă de E. Lovinescu. În asemenea cazuri reținînd valoarea literară a paginii este necesar să dăm curs principiului „Audiatur et altera pars".

★

Capodopera literaturii lui E. Lovinescu sînt memoriile. Ele au stîrnit o reacție violentă din partea contemporanilor și a fost opera criticului cea mai contestată, dar și cea care i-a impus definitiv meritele literare. Scriitorul desprinde din zestrea de trăsături a personajului contemplat una singură pe care o dilată pînă la proporțiile unui portret. Confruntate cu modelele portretele pot fi respinse, citite în sine ele fac o remarcabilă literatură psihologică. Sburătoriștii au fost neplăcut surprinși de cartea confratelui mai mare. Șerban Cioculescu încearcă să dea Cezarului ce este al Cezarului, fără a trece cu vederea „lecția negativă a memoriilor" : „**Memoriile** d-lui E. Lovinescu, prin finitul expresiei artistice și simțul compunerii, prin demnitatea unui scris abstract și formulator, constituie o încheiere armonică a talentului său scriitoricesc. Se pot ridica obiecții filologice, psihologice sau etice ; dar nu se poate tăgădui că autorul a ridicat la o perfecție formală genul portretistic și memorialistic. Firește, unghiul domiciliar al perspectivei omenești lovinesciene se cuvine lărgit. Viața ne invită în larg, acolo unde se deschid zări fără limite și unde reziduurile pasionale se topesc de iubirea de viață și de oameni".

★

Mai toată generația de scriitori de după război a trecut pe sub aripile **Sburătorului**, scria G. Călinescu. E. Lovinescu a intrat definitiv în chimia majoră a acestei etape literare de excepție. Efortul de imparțialitate al criticului a fost evident. Caracterizările lui rămîn cele mai elaborate asupra scriitorilor epocii. Voința de a edifica pe loc gol face din E. Lovinescu un întemeietor. Tot G. Călinescu vede în el singurul și cel dintîi adevărat critic al literaturii române. O glorie mai mare decît aceea de academician sau de profesor universitar.

Un muzeu în labirint

Velázquez

Adevăr şi tăcere

1.

Velázquez : Autoportret (?)

Montesquieu spunea : „Sînt prietenul celor care judecă numai cu mintea şi inamicul celor care judecă numai cu inima". A fost deajuns această frază pentru ca domnul Montesquieu să-mi devină străin. Din ziua cînd am citit-o, m-am apropiat mai greu de cărţile lucidului, prea lucidului domn Montesquieu. Din moment ce ele mă considerau printre inamicii lor, pentru ce le-aş fi iubit ?

Judec cu inima şi pictura lui don Diego Velázquez. Căci, văzut doar cu mintea, pictorul oficial al lui Filip al IV-lea m-ar ţine la distanţă. Admir la el inteligenţa pusă în serviciul artei, dar, recunosc, cred mai mult în cei care nu izbutesc să fie atît de calmi.

Să mă explic. Judecat după datele biografice, Velázquez este pictorul de curte prin excelenţă. În plus, el ştie să se descurce şi să-şi asigure succesul. Se însoară cu fiica maestrului său, Pacheco, personaj influent şi cu multe relaţii care îl introduce la palat şi care aranjează lucrurile astfel încît andaluzul de douăzeci şi patru de ani face portretul regelui. De aici înainte, talentul şi tactul său îi asigură singure ascensiunea.

Aproape întreaga viaţă a lui Velázquez se consumă la curte. În afară de două călătorii în Italia, el nu părăseşte Madridul decît pentru a-şi însoţi augustul stăpîn. Îşi asumă cu plăcere obligaţii şi ranguri administrative, devine *aposentador*, un fel de mare intendent al palatului, îi pictează pe rege şi pe membrii familiei regale în situaţii diverse, călări sau nu, singuri sau însoţiţi de cîinii şi de bufonii lor. Nimic nu pare să tulbure viaţa lui don Diego, iar cei pe care-i pictează sînt calmi, siguri de ei. Femeile ţin în mîini o batistă sau un buchet de flori, bărbaţii mănuşile, arma de vînătoare, o scrisoare sau cravaşa. Velázquez trăieşte lineat şi pictează ceea ce îi impune condiţia sa de pictor al curţii. Se simte onorat şi norocos şi nu-i deranjează faptul că e obligat să revină la aceleaşi modele. Cîte talente au eşuat astfel ? Nenumărate. Nu şi Velázquez, dar să nu mă grăbesc, deocamdată judec cu mintea.

Întîlnirea lui cu Rubens la Escurial şi simpatia cu care s-au privit capătă astfel şi o valoare simbolică. El se numără printre cei favorizaţi şi de noroc şi de muze, care n-au trebuit să renunţe la nimic, nici la talentul lor, nici la reuşita lor socială. În vreme ce alţii, atîţia, au fost siliţi să aleagă, să sacrifice ceva, o parte mai mare sau mai mică din talentul lor, ori o parte mai mare sau mai mică din starea lor ; au atins limitele de sus ale destinului lor artistic, ca Rembrandt, abia cînd au pierdut totul, ori şi-au plătit scump preţerea de a face carieră descoperind, adesea prea tîrziu, că un singur pas desparte compromisul de compromitere. În ce-i priveşte pe Velázquez şi Rubens, ei sînt scutiţi de dileme. Arta poate merge şi pe covoare moi şi scumpe, ne şopteşte din autoportretele sale diplomatul din Anvers ; nu e nevoie să se tîrască în pulbere cu picioarele goale sau să trăiască în încăperi sordide. Arta, îl continuă parcă don Diego, poate face reverenţe fără să fie umilită. Pe scurt, Velázquez s-a străduit, se pare, să fie un corect artist de curte. El punea preţ pe rangul său cel puţin cît şi pe talentul său. Asta îmi spune logica rece a faptelor.

Dar inima răstoarnă faptele şi le contrazice. Ea îmi spune că talentul lui Velázquez a fost superior intenţiilor sale. Andaluzul a reuşit mai mult decît a vrut şi chiar altceva decît a vrut. Sigur, el nu era Goya, nu-şi permitea să picteze ironic pe majestăţile lor care-i serveau drept modele şi care-i plăteau. El dorea ca portretele sale să placă. Nu rîdea pe ascuns ca don Francisco în timp ce făcea reverenţe. Dar talentul său i-a jucat o festă. Cum altfel să-mi explic faptul că *infanţii* şi *infantele* se înăbuşă în veşmintele lor somptuoase ? Priviţi şi dumneavoastră cîtă măreţie întepenită există în aceste portrete şi veţi observa că Velázquez se smulge din servitutea condiţiei sale de artist de curte chiar străduindu-se să fie conştiincios. El a vrut să-i glorifice pe membrii familiei regale şi a izbutit să ne arate că există ceva mai puternic decît regii. Eticheta. Infantele, mai ales, par prizoniere în veşmintele lor strălucitoare. Bufonii se plimbă pe scările palatului în haine obişnuite, în schimb, pentru ceilalţi, eticheta e necruţătoare, ca zeiţa Nemesis la greci. Paşii sînt număraţi, gesturile sînt măsurate, nimic nu e întîmplător. Cu excepţia bufonilor, nimeni nu e liber să stea cum doreşte. Trebuie să respecte atitudinea pe care i-o impun eticheta şi rangul. Micuţa infantă Margarita e datoare să fie la fel de rigidă ca regina Maria Anna de Austria. Şi nimeni, în aceste pînze, nu se îmbracă după pofta inimii. Toţi fac ceea ce trebuie să facă, nu ce vor să facă. Se aşază în faţa pictorului în atitudini studiate şi îşi ascund cît pot adevăratele gînduri. Încît îţi vine să exclami : „Sărmanii regi, sînt victimele propriei lor puteri". De cîte ori mă uit la infantele lui Velázquez, mă cuprinde mila de ele. Ultima servitoare din palat e mai liberă în mişcări decît aceste biete infante care trebuie să suporte calvarul atîtor reguli şi care abia mai pot respira în rochiile lor fastuoase. Normal că nici una dintre ele nu zîmbeşte. Zîmbetul e îndeobşte un semn de libertate, or ele nu-şi pot permite asta. Nu se pot nici măcar strîmba că le strînge corsajul. Nu le îngăduie eticheta. Un anumit stoicism e, se pare, pedeapsa suveranilor, chiar a celor străini de orice preocupări filosofice.

Să-l lăsăm prin urmare să-şi suporte luxul şi puterea şi să vedem ce fac între timp bufonii lui Velázquez.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Bacovienii (III)

Isprăvind, aşadar, cu cei doi „bacovieni" din Oltenia, Nicolae Milcu şi Dem. Bassarabeanu, poposesc lîngă amintirea celorlalţi doi din tîrgul meu de baştină, moldovenii Pavel Nedelcu şi Alexandru Călinescu.

Eram, pot zice, de aceeaşi vîrstă — diferenţele de o lună-două, în minus, sau de un an în plus, nu se mai observă în adolescenţă — eram legaţi de aceleaşi preocupări şi visuri, dar drumurile vieţii ne vor despărţi curînd : eu venind foarte tînăr la Bucureşti, ca să intru în presă, ei rămînînd la Focşani, logodiţi cu melancoliile şi cîntăreţi de monotonii, de pulverizări şi de plictis provincial. Ori de cîte ori, însă, ceva îi aducea în Capitală — şi de regulă soseau împreună — nu ocoleau redacţiile unde lucram, ca să tăifăsuim ore rotunjite şi să le ascult păsurile şi mihnirile, resemnările ca şi modestele lor aspiraţii sau nevoi, abia ghicite, între sfieli şi fisticeală.

Amîndoi erau ftizici şi în deosebire de Alexandru Călinescu (1907—1937), sobru şi cumpănit, dar zorit să mîntuie cît mai grabnic cu trudele pămînteşti, Pavel Nedelcu, născut în 28 noiembrie 1908, eşuase la patima băuturii, ca să anihileze parcă toată ştiinţa şi recomandările medicale, să-şi ducă mai departe disprefuitor şi dezinvolt, aceeaşi existenţă de zile negre şi de nopţi albe şi să dăinuiască totuşi dispărutului său frate de cîntec şi de iluzii, mai bine de un pătrar de secol.

Cînd şi unde moare Pavel Nedelcu, nimeni nu ştie.

Prietenul lui statornic de mai tîrziu, sensibilul poet şi sîrguinciosul traducător Ion Larian Postolache, care în excelenta publicaţie a liceului „Unirea" din Focşani, **Revista Noastră**, îi face o tandră prezentare în 1976 — după cum mai înainte, în acelaşi an şi în aceleaşi pagini i-o făcuse şi lui Alexandru Călinescu — mărturiseşte că toate investigaţiile întreprinse n-au dus la nici o elucidare şi că e deopotrivă posibil să fi încetat din viaţă la Iaşi, la „Socola", unde fusese într-o vreme spitalizat, sau că ieşind de acolo, a decedat la Focşani şi că a fost înhumat într-unul din cimitirele oraşului, într-o groapă comună. Oricum, Pavel Nedelcu n-are un mormînt identificat, iar în ceea ce priveşte finalul fizic, cred că trebuie situat între anii 1953 şi 1956.

Destin precar şi ostil, pierdut în anonimat.

Debutase făgăduitor în 1926 la **Falanga** lui Mihail Dragomirescu, unde sporadic va mai fi întîlnit şi după aceea, iar zămislirile lui poetice pot fi aflate risipite în diversele reviste ale timpului : **Abecedar, Adevărul literar, Azi, Bilete de papagal, Braşovul literar, Curentul literar, Curierul Moldovei, Expres-Ismail, Frize, Iconar, Ora, Orientări, Orizontul, Pagini basarabene, Pe drumuri noi, Pleiada, Pan, Provincia literară, Prepoem, Ritmuri, România literară, Răsăritul, Spada, Teleormanul, Ţara Şipeniţului, Universul literar, Universul copiilor** şi **Olimpo** care se tipărea la Salonic, precum şi la ziarele **Atacul** de la Focşani, şi **Rampa** din Bucureşti.

A făcut în asociaţie cu Alexandru Călinescu să apară la Focşani revista literară lunară **13**, care în epocă a fost apreciată şi care a durat un an întreg, din martie 1934 pînă în martie 1935, şi a mai avut două tentative de periodice : **Suflet tînăr** în 1930 şi **Arc** în 1936, ambele ratate, sucombînd după cel dintîi număr.

Editorial, ne-a lăsat o plachetă — atît — intitulată **Pentru sufletul copiilor**, în 1934, şi o sărbătorească prezentare, imprimată ca un specimen, pe care o face poetul Traian Mihăilescu, în numele grupării de poezie „Adonis" în septembrie 1941, anunţîndu-i volumul **Cartea vibrărilor**, care urma să-i reunească între coperţi toată strînsura poetică şi care n-a mai putut să apară în vitregele şi incertele condiţii ale războiului.

Transcriu din ceea ce am la îndemînă, cîteva strofe răzleţe, care poartă vizibil pecetea „bacoviană" :

Trişti, copacii-ntind în aer
Desfrunzite ramuri.
Iarăşi toamnă... ciori... şi ploaia
Iarăşi bate-n geamuri...

*

S-a scuturat din pomi întreg
frunzişul
Iar astăzi — trişti şi goi, bătuţi
de ploaie —
Cu geamăt greu, ei prind să se
îndoaie.
Cînd vîntu-mplîntă-n ei adînc tăişul.

*

Petale albe-n toamnă de ruginâ.
Pornim pe-un drum ne-nţors şi plin
de tină,
Un sunet sîntem din pierdutul cînt
— şi trecem plini de-obidă pe
pămînt —
Poeţi provinciali, lipsiţi de cinstă...

Cu Alexandru Călinescu, deşi îl va devora nefiinţa la 30 de ani, sorţii au fost mai blajini măcar în privinţa operei, în sensul că şi-a putut vedea tipărite două volume care îi string poemele : **Declin** în 1934 şi **Mări moarte** în 1937 („Mări moarte" apare în martie, iar el va închide ochii la 6 septembrie 1937 în sanatoriul de tuberculoşi de la Sinaia şi va fi înmormîntat în cimitirul local). A colaborat la **Adevărul literar şi Azi**, la **Bilete de papagal, Duminica Universului** şi **Universul literar**, la **Junimea literară** şi la **Gîndirea**. Şi să ştergem, pentru o clipă, praful gros aşezat pe numele şi strădaniile lui, reactualizîndu-i uitatele versuri :

Dar am rămas aici, mereu
înrădăcinat...
Tipătul mi-i singer în palma ovală,
Oraş provincial, urbe natală,
Tare-s uitat !

*

Cordăbiet cu cintec de harpe sub
cataig
Vai, cîtă lume-n urmă plecarea
i-o regretă !...
Iar sa cu pînze albe în seara
violetă
Adulmecă misterul tăcerilor
din larg.

*

Mă string în mine, ca să-mi fiu
Tot mai aproape, — de-oi cădea...
Şi-ascult cum ţipă-o cucuvea
Pe crucea unui gînd pustiu.

*

Mă-năbuş... ceaţă... toamnă... zări
jilave şi mate...
Din prăbuşirea surdă a cerului în
gol
Cad ţipete de păsări ce s-au pierdut
de stol...
Şi sufletu-mi tuşeşte, se frînge şi
se zbate...

*

Norii se duc, fără să scuture ploaia
din coame
Grădinile-şi scuipă, bolnavele
poame.

L. KALUSTIAN ■

Astra

Zilele acestea, de început de noiembrie, ne aduc aminte dimineaţa cînd, cu o sută şi douăzeci de ani în urmă, lua fiinţă Asociaţia pentru literatură şi cultură a poporului român, de rang academic, premergînd practic Societatea literară bucureşteană care va fi nucleul Academiei române moderne.

Astrei îi datorăm introducerea alfabetului latin în scrisul românesc, fapt ce pecetluia, ca încheiat, un proces istoric milenar de afirmare a latinităţii noastre etnice în spaţiul strămoşesc carpato-danubian.

Trebuie reamintite cîteva idei fundamentale ale ctitorilor : această limbă română este un bun al românilor din toate provinciile româneşti şi o vorbesc mai bine de zece milioane de „români din Estul Europei".

Acestei limbi române trebuie să-i „redăm forma curat naţională română spre a figura cu toată demnitatea între şi lîngă surorile ei de origină latină".

Membrii fondatori sînt cărturari din toate provinciile româneşti, iar forma de manifestare a societăţii pe secţiuni : filologică, istorică, ştiinţifică, va cuprinde în raza sa ocrotitoare întregul efort creator al poporului român de a se afirma ca natiune independentă în spaţiul său istoric.

Sîntem în anii ce preced războiului de independenţă pînă la Unirea din 1918, ani vitali pentru afirmarea celei dintîi clasicităţi moderne a geniului românesc în poezie şi arte, dar şi în istorie şi ştiinţe.

Cărturarilor de la Blaj, din oraşciul de pe Tîrnave, lui Timotei Cipariu, dar şi sibiănului Andrei Şaguna, le datorăm aducerea aminte, ca şi celor ce au dus greul luptei pentru păstrarea limbii române în şcolile transilvane în anii hotărîtori pentru destinul nostru în această parte de ţară, şi mă gîndesc înainte de toate la marele pedagog Onisifor Ghibu.

IOAN ALEXANDRU ■

CAP LIMPEDE ●

Eminescu în Italia

Ne-a parvenit, zilele acestea, Buletinul nr. 4 „News Letter" al Fundaţiei Drăgan (Dragafond), scos de Editura Nagard. Buletinul este dedicat lui Mihai Eminescu şi exegetului său, G. Călinescu, cărora le-a fost consacrat, nu demult, un colocviu desfăşurat la Roma, Milano şi Torino.

Sînt inserate în acest număr o seamă de comunicări făcute în cadrul colocviului, prefaţate de articolul lui G. Călinescu „Eminescu, poet universal" şi de studiul lui Iosif Constantin Drăgan intitulat „Drama ideii naţionale". În ultimul, pledînd pentru cunoaşterea aprofundată a tradiţiei naţionale, „care nu înseamnă altceva decît înaintarea organică, după legi proprii (cum spune G. Călinescu), autorul observă, luînd ca argument creaţia eminesciană şi proiecţia ei în opera exegetului, că „specificul naţional este elementul structural care a generat momente de culminaţie în cultura românească". Prin acest specific, continuă I. C. Drăgan, „destinul creator al unui neam îşi cere dreptul de afirmare". Alte valoroase studii şi articole sînt semnate de Rosa del Conte, Eugen Barbu, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Al. Căprariu, Al. Oprea, Traian Filip, V. Vetişanu. Sînt reproduse, de asemenea, eseul lui G. Călinescu „Geţii" şi un studiu aparţinînd regretatului Ramiro Ortiz, fost profesor la Facultatea de litere din Bucureşti.

Programul colocviului de la Roma, Milano şi Torino a avut drept scop — citim — de a face cunoscută pe pămîntul Italiei adevărata „Dimensiune europeană a culturii române", formulă care a constituit, dealtfel, genericul sub care s-au desfăşurat lucrările, avîndu-i ca participanţi, în afara numelor amintite, şi pe Mariano Baffi, Sorin Stati, Edgar Papu, Ferdinand Polli, Mircea Homorodeanu, Roberto Castelli, Marin Mincu, Marco Cugno, D. Lasonţi.

Colocviul s-a bucurat de colaborarea Academiei României din Roma, a Secţiei culturale a Camerei de comerţ italo-române (la Milano), a regiunii Piemonte, a Secţiei de limba română a Universităţii din Torino, a Asociaţiei culturale Piemonte—România „Vasile Alecsandri", a Societăţii italiene pentru organizaţia internaţională SIOI (la Torino). **(N. Vasilescu-Capsali)**

Istorie şi artă

Expoziţia „Însemne din cronica ţării", recent vernisată la Muzeul Olteniei din Craiova, cuprinde 71 de lucrări — pictură pe lemn, metaloplastie, facsimile executate manual, miniaturi, grafică, compoziţii documentar-istorice, pictură pe mătase şi pe pînză, broderii pictate — datorate Oliviei Strachină, arhivist principal în Direcţia generală a Arhivelor Statului. Artist şi istoric deopotrivă, O. Strachină a ştiut să extragă, din istoria naţională, momentele cele mai semnificative, să ilustreze pregnant idei social-politice dominante, precum unitatea limbii şi a poporului român, lupta pentru libertate şi independenţă, rolul jucat de Ţările Române în stăvilirea expansiunii otomane etc. Citîm, dintre lucrările expuse, memoriul din 1601 al lui Mihai Viteazul către Ducele Toscanei (reproducere grafică de o mare fidelitate) şi tot la momentul Mihai, steagul voievodului, executat în broderie, diploma cu blazonul său, facsimilat manual, stema domnitorului, ingenios integrată stemelor celor trei ţări româneşti, cum şi o vastă compoziţie dedicată Epopeii Unirii (1594—1601). Nu lipsesc din expoziţie nici aspecte controversate, sau mai puţin cunoscute, ale istoriei noastre, artista oferindu-ne, printre altele, elocvente probe asupra existenţei Tricolorului românesc înainte de epoca paşoptistă (pe o pecete domnească provenind din cancelaria domnitorului Vlădut), a Codicelui de la Ieud (1391—1392), care dovedeşte folosirea limbii române înainte de scrisoarea lui Neacşu (1521) etc. **(Tudor Nedelcea)**

O noapte de veghe și artă, de tinerețe și luptă sub zodia Păcii.

Spectatorii cenaclului, romanticii mult iubitului nostru București

Din nou spre Circul „București", printr-un feeric oraș care și-a adus aminte, brusc, de iarnă. Ne îndreptăm spre arenă. Fiecare dintre tinerii membri ai Cenaclului va fi, în după-amiaza și seara și noaptea zilei de 9 noiembrie, un mesager al marilor idei care luminează toamna anului 1981 : pacea, singura șansă a vieții, singura cale a pământului pe orbita sa de totdeauna, dezarmarea, cuvînt de ordine al oamenilor buni ai lumii, iată ce vor cere în cîntec și poezie, făcîndu-se ecou de șoaptă, de strigăt, de speranță al Apelului pentru dezarmare și pace, apel al Frontului Democrației și Unității Socialiste lansat spre inimile pămînteanilor de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele României.

Sub semnul aripilor tuturor porumbeilor de pe Terra, în acordurile Odei Bucuriei, a început spectacolul Cenaclului Flacăra. Minunat început, minunată comunicare, mii de glasuri, mii de priviri fiind în consens cu ceea ce se petrecea în arena rotundă ca o pîine, ca o inimă, ca pămîntul pe care trăim. Minunat răspuns, răspuns al spectatorilor, adeziune a lor la textul Apelului - pentru dezarmare și pace, adeziune a lor, angajare a lor față de mesajul umanist al țării noastre, al poziției ei în lume.

Colinde, afară a căzut prima zăpadă. Ștefan Hrușcă le aduce din Maramureș. Vocea acestui băiat este la fel de curată, de liniștitoare, ca adevărul. Un personaj al propriilor cîntece, al cărora sens știe să-l redea cu mare finețe, **Horia Stoicanu. Arpad Domokoș** dă ritm și nerv sălii cu „Cîntec de țară" : **„Și în vreme de restriște / Știm și noi ce se cuvine / La nevoi și la durere / Împărțim și rău și bine"**. **Adrian Ivanițchi**, cu „Cîntec de iarnă", din care vom cita o memorabilă strofă : **„Și vor fi consilii de jurisprudență / Și vom duce-n brațe cositor topit / Și voi scrie-o carte numai decadență / Ale cărei titluri au și-ncărunțit"**. Am admirat-o pe **Mihaela Popescu** în superbul cîntec de jale cules din nordul Moldovei : **„Cîtă jele-o fost pe lume / Toată o ajuns pe mine / Cîte jeli pe pămînt / Toate m-o ajuns pe rînd"**. Vocea ei, cu totul deosebită, a dat strălucire cuvintelor. **George Nicolescu** va cînta, răspunzîndu-se biletelor primite din sală, și succesele formației Beatles și „Eternitate". Conducătorul Cenaclului Flacăra cere oamenilor din sală, care sînt cuminți, poate din cauza prezenței televiziunii, să nu fie „cuminți", să fie minunați ! Și oamenii au fost minunați, dansînd, cîntînd, desfășurînd toată averea lor de tinerețe și de dragoste pentru muzică.

Surorizele serii promise de conducătorul **Cenaclului Flacăra**, poetul Adrian Păunescu, au început cu apariția senzaționalei **Alla Baianova**, care a bucurat și tinerețea părinților noștri. A cîntat „Kalinka" și „Ochi ciornie" cu o voce și o sensibilitate aduse, parcă, dintr-o arginție pădure de mesteceni, din nuvela rusă. „Regalurile" au continuat : **Tricy Abramovici**, actriță a Teatrului Evreiesc de Stat, o adevărată școală de artiști-totali, a cîntat în limba idiș, cu fiorul trist care însoțește folclorul idiș, atît de complex, un cîntec despre un copil care privește un copac în iarnă. Apoi, negînd înverșunată tristețea, Tricy Abramovici a slăvit pacea, florile copiii și fericirea. **Rosina Cambos**, actriță a Teatrului „Giulești", uluitoare cîntăreață, așa cum am admirat-o în spectacolul cenaclului, aducînd din memoria pămîntului cîntecul de dragoste „Hava Naghila", în limba ebraică și, extraordinară trecere, un cîntec oltenesc din al cărui text simțim că trebuie să vă dăruim o parte : **„Mă sculai și eu în lume / Să vedem moartea cum vine / Pe frunze și pe albine, / Moartea vine floroasă / Nu-i ca badea de frumoasă / De-ar fi moartea ca badea / M-aș duce cu drag la ea"**.

Ce a mai fost ? Nici o clipă fără artă, fără poezie, fără muzică, nici o clipă de neparticipare. Au cucerit spectatorii **Ducu Bertzi, Gil Ioniță, Nicu Alifantis, Vasile Șeicaru, Ion Zubașcu** — Ion Zubașcu trebuie felicitate pentru minunatul cîntec maramureșean „Iederă" — (de fiecare dată vom saluta apariția în Cenaclul Flacăra a nemuritoarelor creații populare), **Maria Nagy**, primită cu urale de tineri, **Victor Socaciu**, favorit al publicului, cîntînd „Dona, Dona", și „Charlie Chaplin", **Mircea Vintilă**, excepțional în „Hanul lui Manuc" și în „Bade Ioane", **Gil Dobrică**, acompaniat de grupul „Continental" în formula căruia a intrat un nou chitarist **Alexandru Zărnescu**, momentul cel mai emoționant al recitalului său fiind „Lucille", cînd, exprimînd sentimentul de apropiere între oameni, ridicînd fularele, eșarfele, ca pe niște punți între suflete, bucureștenii aflați sub cupola sălii Circului au fost ei înșiși : romanticii mult iubitului nostru București.

Ninge cu fulgi de copilărie, ninge cu fulgi în care nu încap decît amintirile primei săniuțe. În fața Circului „București" așteaptă oamenii, cu speranța că vor intra în cel de al doilea spectacol, mă îndrept spre casă pentru a scrie cronica de Cenaclu, dorind a găsi acel cuvînt esențial care să cuprindă tot ce am văzut. Dar toate cuvintele lumii încap într-un cuvînt, așa că voi încheia, caligrafiindu-l, albastru, pe albul filelor, el, cuvîntul de speranță al meu, al fiecăruia dintre noi : PACE !

PIA OLARU ■

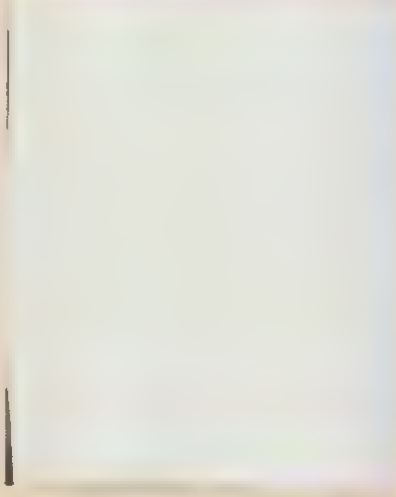

Mihaela Popescu o voce de excepție

Inimi calde topesc fulgii primei ninsori din București

Ningea încă, atunci, luni 9 noiembrie, cînd în aceeași sală a circului bucureștean se auzeau pentru a doua oară acordurile cîntecului „Om bun" al lui Dan Andrei Aldea — genericul cenaclului Flacăra. Faptul că mulți dintre participanții la precedenta întîlnire nu își părăsiseră locurile, dornici să rămînă în continuare la cenaclu, a determinat o nedorită întîrziere, spectacolul începînd în acea seară la ora 22 și 45 de minute. Așadar, iată-ne în fața unei manifestări artistice la care publicul se pregătea să-și aplaude oaspeții cu circa o oră înainte de miezul nopții!

De la bun început am remarcat entuziasmul celor prezenți într-o sală devenită neîncăpătoare, în care fiecare metru pătrat părea a fi exploatat la maximum. Cînd, după cele două cîntece interpretate de grupul „Voces Primavera" condus de profesorul Claudiu Negulescu, pînă și ultimul fulg de nea de afară părea să se fi topit, aplauzele nu mai conteneau. Cînd Adrian Păunescu a anunțat că noaptea aceea va fi dedicată de artă Păcii, României luptătoare pentru Pace, președintelui Nicolae Ceaușescu, Erou al Păcii Lumii, mii de oameni s-au ridicat în picioare și, spontan, cald, în ritmul inimilor, au cîntat 5 minute, da, cinci minute, pe care sperăm că Televiziunea le va păstra : PACE, PACE, PACE ! Și parcă, de undeva de departe, a răsunat atunci „Oda bucuriei" dominînd acele momente emoționante. Au urmat cîntece pe cît de frumoase, pe atît de senine ca albastrul cerului, cîntece pe care Ion Zubașcu, Mihaela Popescu, Doru Ghiaja le-au adus cu ei de pe meleaguri maramureșene, din obcinele bucovinene, din ținuturile Albei. Și din nou, într-un tîrziu, unul dintre cîntecele neliniștite din cenaclul nostru a răsunat din inimile tuturor, gîndul de pace, de bine, îndreptîndu-se către țară. „Trăiască România" — emoționantul cîntec pe care adesea l-am auzit fredonat și de copii.

În acea seară, au fost lansate însă și cîntece noi, fiecare răsplătit, la rîndul său, cu vii aplauze ; printre ele — „Florile dalbe" și „Line logostele" (Ion Zubașcu), „Popa Nan" (Mircea Vintilă), „Cîntec de jale" (Mihaela Popescu). De asemenea, prezența actrițelor Tricy Abramovici de la Teatrul evreiesc de stat și Rozina Cambos de la Teatrul Giulești, care au cîntat în ebraică, engleză, română, idiș, franceză, a fost remarcabilă, forța talentului lor afirmîndu-se pentru prima oară în cadrul cenaclului Flacăra. Și tot la fel, cunoscutul compozitor și interpret Horia Moculescu, ale cărui cîntece de succes au fost fredonate de toți cei prezenți. Și în locul altor comentarii vizînd atmosfera care a dominat acea seară, vom reda cu exactitate conținutul unui bilet primit din sală : „Ziua de 10 noiembrie este Ziua mondială a tineretului. Și cum putea fi oare sărbătorită mai frumos ? Noi, tinerii bucureșteni, aflați în această noapte aici, am cîntat pentru PACE, FERICIRE, DRAGOSTE, pentru LUMINĂ, LUPTĂ, LIBERTATE. Da, pentru LUPTĂ, pentru că e vorba de lupta pentru pace. Cred că aceasta e starea de spirit a tineretului român. Să facem ca Ziua mondială a tineretului să fie în fiecare zi ! Să ne bucurăm că putem cînta PACEA, LIBERTATEA, DRAGOSTEA, FERICIREA. Vă mulțumim, a fost minunat".

Și încă un amănunt : cenaclul a început luni seara și s-a încheiat marți dimineața la ora 4 și 50 de minute.

A fost o noapte de veghe și artă, de tinerețe și luptă sub Zodia Păcii.

CONSTANTIN BALACCIU ■

Examene înaintea unei nopți tulburătoare

A devenit o obișnuință ca membrii **Cenaclului Flacăra**, aflați înaintea unui turneu, să-și asculte și discute piesele noi din repertoriu. Aceste ședințe care în fond sînt aproape de ideea de cenaclu, și care pregătesc riguros spectacolul, înseamnă pentru o parte din cîntăreți adevărate examene. Pentru că există, iată, unii cum ar fi Ion Zubașcu, Ducu Bertzi sau Gil Ioniță ale căror emoții paradoxal sînt mult mai mari atunci cînd se produc în fața colegilor, decît în fața unui public, oricît de numeros ar fi. Ce să mai spunem atunci despre cei care debutează ?... S-au prezentat la redacția revistei **Flacăra** doi studenți, Sorin Bălășoiu și Puiu Crețu (ultimul, precum Mc. Cartney, cîntă la chitară „pe stînga"). Ei au cîntat trei piese din repertoriul lor dintre care doar „La telefon" a trecut proba de foc.

Cîteva prezențe de prestigiu : cîntăreața Alaa Baianova, actrițele Tricy Abramovici, Rosina Cambos și compozitorul Horia Moculescu. S-au stabilit cîntecele care urmau să fie aduse seara pe scena Circului de către cei patru invitați ai Cenaclului. Doar Rosina Cambos a cîntat o doină oltenească încheiată în aplauzele membrilor cenaclului. Horia Moculescu s-a aprins într-o discuție pe marginea calității producțiilor din muzica noastră ușoară și tînără. O discuție care a rămas deschisă (poate că așa e și bine), dar care, consider, a fost utilă pentru toți cei prezenți. Au propus apoi cîntece noi : George Nicolescu, Gil Ioniță, Ducu Bertzi, Ion Zubașcu și Mihaela Popescu. Două piese au reținut atenția în mod deosebit, „Cîntec de jale" (Mihaela Popescu) și „Iederă" (Ion Zubașcu), cîntece care își încep cariera de la această ședință. La sfîrșitul tîrgului, încărcat de zăpada Ardealului, a ajuns, cu un tren întîrziat, Adrian Ivanițchi. Membrii cenaclului se despart pentru cîteva ore urmînd să se reîntîlnească la repetiția care va avea loc la Circ, la ora 16. Desfășurarea spectacolului avea să fie pusă sub semnul întrebării prin neprezentarea la sală a celui care asigură sonorizarea spectacolelor împreună cu stațiile de amplificare, Țanã Doru. Numai datorită promptitudinii cu care au răspuns doi dintre prietenii cenaclului nostru, Alexandru Grosu și Sandu Petre, spectacolele au putut avea loc. Elementara iresponsabilitate a lui Țanã Doru putea să ne coste mult. Și nu numai pe noi, ci și pe minunații tineri care au umplut la refuz arena Circului „București". De altfel, Țanã Doru face parte dintr-o categorie de oameni, de a căror muncă depinde substanțial realizarea spectacolelor și a oricăror întîlniri publice. Atragem atenția și pe această cale organelor în drept să urmărească îndeaproape felul în care se desfășoară „munca" acestor oameni. Pentru că în multe cazuri — și acesta de față este unul — munca cinstită și buna-credință pot fi anihilate de neseriozitatea și totala lipsă de răspundere, cu care, din păcate ne întîlnim atît de des. La ora cînd primul spectacol începea și aparatura de sunet era doar o improvizație, nu știam că ne aflăm în fața uneia dintre cele mai tulburătoare nopți ale cenaclului Flacăra.

VICTOR SOCACIU ■

NICHITA STĂNESCU

Stinjenirea

Îmi stinjenisem trupul meu bolind
vorbind vreun cuvînt
și stinjenisem cu vederea
din codrul des toată puterea
a umbrelor silabice
și-a animalelor sălbatice.
Stîngherilor treceam pe dedesubturi
unde și steaua mare avea burți
și soarele plesnea lumină
peste cei scurți.

Ah, Doamne, m-am ascuns într-un verb
cînd alergam pe iarba a ninsorii
la vînătorile regale am fost cerb
la-nmormîntările dihorilor
cum toți dihorii, —
și stam prejos
și stam prejos
extrem de jos
eu, nenăscutul zis și Făt-Frumos.

Lacustră

Ca o răpăială de ploaie trece oul
pe mare eu voi călători pe un cal alb.
Ce minune singeroasă fu și viața aceasta
a noastră
ce priviri fumegînde.
Mi-am luat femeia-n brațe și-am fugit
cu ea pe pietre
de oboseală am adormit amîndoi
apoi ne-am trezit din somn încă o dată
fuserăm deci aidoma
cu tot ceea ce fusese
aidoma nouă.

Întrevedere

Era un zbor cu conținut uman
în nu știu ce, ce trece, —
în simburele diafan
al inimii de rege, —
în cali cei mîncați de lupi
cînd încă mai mă ninge
un cer de stele care-i rupi
la mine pe meninge,
tu.

Către David

Descălecarăm cu toții de pe cai
eu cizma noi băteam monedă în pămînt
ce seară, Doamne, și ce rai
și ce apus de vînt !

Mai ne zburlea la unul vreo cuviță
la altul vreo idee
o, ce apus de vînt care scînteie,
ce tandră de mlădiță.

Stau cali toți în dreapta mea
soldații toți în stînga mea
era de parcă chiar era
cînd vîntul apunea.

Orație de nuntă

Plecați voi cai pe orizont
soldați voi stați pe alte zări
azi duc război cu mine însumi
pentru simun am două nări.

Ah, dă-mi-o, dă-mi-o, dă-mi-o mie
să mi-o dai pe datorie
pe mireasa mea cea albă
pentru inima mea neagră.

Plecați voi cai pe orizont
soldați voi stați pe alte zări.

Autoportret

Mă ustură tot trupul
cum pe stelele singure razele lor
sînt prieten eu intim cu lupul
și cu străfundul peștilor.
Mă doare timpul care-l trec cu viața mea
cu o durere sfîntă
a mamelor ce nasc urlînd
copii ce încă nu cuvîntă.
Și totuși eu sînt foarte fericit
și nu vă spun de ce
din nou zîmbesc spre infinit
din nou surid spre nu știu ce
am ramă și am monalizărie
mi-e timpul tot de aur și în cheltuire.

Frig

Frig la polul internațional
frig la polul speranței

frig la polul candoare
frig într-o lume care moare

frig umflat de orgoliu
frig le o stelelor în doliu

frig la polul obscen
frig în acest secol neutru

frig e pe-această planetă
în care moartea sau viața

depind de-o rachetă

Despre ritmuri

Nu plînge Astrid
Ritmurile care, aparent,
Se pierd,
Ritmurile apelor,
Vînturilor,
Foșnetul frunzelor,
Țipătul pescărușilor,
Imnurile nefericiților,
Ritmurile mișcării astrelor,
Pașii oamenilor...
Există întotdeauna un clovn,
Sau un sfînt,
Sau un poet,
Sau un nebun,
Însărcinat de Excelența Sa
Să vineze
Ritmurile de aici și de aiurea,
Care au tendința să dispară.
Nu plînge Astrid,
Poeții au o viață amară.

ILIE VALENTIN ■

Unde-i lege, nu-i tocmeală. Dar de unde vine totuși tocmeala?

Scrisorile încep amîndouă la fel: „...deși există o hotărîre judecătorească definitivă, conducerile nu vor să respecte legea și să ne repună în drepturi". Unde-i lege, nu-i tocmeală. Dar de unde vine totuși tocmeala. Reporterii noștri încearcă să descopere pe ce se întemeiază rîvna conducerii a două întreprinderi care se încăpățînează să nu-i integreze cu toate drepturile pe cei cărora le-au desfăcut abuziv contractul de muncă.

„Nu am nevoie de reclamagii"

Sătul pînă dincolo de cap de abuzurile observate la locul de muncă — Asociația economică intercooperatistă viticolă «Mihai V[illegible]», județul Constanța — inginerul Călin Ștefan, după ce sesizase fără efect organele locale, în **iunie 1980** îndrăznește să se adreseze unui organ superior. Ca urmare a verificărilor, colectivul sosit în control a recomandat ca directorul Bordeianu Mircea, contabilul șef Fustanela Ion precum și șeful și contabilul fermei nr. 3 să fie sancționați corespunzător, ba chiar să li se întocmească acte de cercetare penală. Numai că măsurile nu sînt luate împotriva celor aflați în culpă, ci împotriva inginerului Călin. (În **august 1980** a primit două sancțiuni de la șefii pe care-i reclamase.) Inginerul Călin sesizează din nou (începutul lui **septembrie 1980**). Doi inspectori generali din corpul de control al M.A.I.A. vin, verifică și constată că se **confirmă**. Pe baza controlului, cu aprobarea ministerului, s-a dispus scoaterea din muncă a directorului și aplicarea recomandărilor primului control. Dar nimeni nu se grăbește să îndeplinească dispoziția purtînd înaltele însemne. Dimpotrivă. Directorul vinovat și reclamat este menținut, iar cel care-i scos din funcția de șef de fermă este tot... inginerul Călin! Noua conducere se răfuiește cu „grafomanul" și „reclamagiul" după bunul ei plac. Dosarul personal al inginerului Călin începe să se umple de „vini" argumentate și agrementate cu umbră. Trecuseră **cinci luni** de la primul control declanșat de scrisoarea inginerului Călin, iar cel aflat la pămînt era tocmai el!" La **13 noiembrie 1980** se prezintă în audiență la minister. [illegible] că nu s-au aplicat măsurile dispuse anterior și că abuzurile și sustragerile din avutul obștesc continuă. Din nou anchetă! În cursul căreia — în sfîrșit — cei patru (și nu numai ei!) sînt înlăturați, dar nu și cercetați. Inginerul Călin este repus în drepturile sale. Triumfă binele. Numai că inginerul Runcan Ștefan, directorul cel nou — a afirmat-o și în fața noastră — „nu are nevoie de reclamagii în subordine". Și conchide: „Ori eu, ori el!" Gheorghe Rădulescu, noul președinte al C.U.A.S.C. (pe cel vechi îl prinsese inginerul Călin sustrăgînd vin) este și dumnealui de acord cu proaspătul director. Așa că mai cu dosarul întocmit pe vremea fostului director, mai cu ceva încropeli noi, abia-repusul în drepturi, inginerul Călin Ștefan, este pur și simplu dat afară. Printr-un simulacru de decizie colectivă, pe baza unui dosar plin de ceață, începînd cu data de 3 aprilie 1981, inginerul [illegible] pe care i le datorează prin hotărîre judecătorească. Banii i-au fost trimiși prin poștă (recipisa 374421). De ce?, l-am întrebat pe directorul Runcan. „Păi [illegible] văzut de mult, n-a mai dat pe aici." Realitatea este că inginerul Călin s-a prezentat la post, dar n-a fost primit. De fiecare dată a cerut în scris să fie reintegrat, respectivele cereri poartă numere și date de înregistrare: 10 iunie, 10 septembrie, 3 octombrie, 10 octombrie, 19 octombrie, 26 octombrie... Cu nr. 30134 octombrie 1981 chiar și de la Direcția agricolă a județului se trimite o adresă prin care cere A.E.I.V. aflată în subordine să-l reprimească pe inginerul Călin. Este ca și cînd s-ar fi transmis: Stimați tovarăși, vă rugăm frumos, fiți amabili și respectați legea! Directorul Runcan rupe hîrtia fără nici o reticență... Am discutat cu oamenii legii: Eugen Oprea, președintele Tribunalului județean Constanța, cu Drăgan Dan Iulian, vicepreședintele judecătoriei, cu Rusu Victorița, președintele completului care a judecat cazul Călin. Toți și-au manifestat indignarea față de acest abuz (dar ne-au asigurat că n-ar fi și singurul). Într-adevăr, seria abuzurilor de la numita asociație nu este nici pe departe completă. Iar cineva ar trebui să facă ordine în vraiștea existentă acolo. Un exemplu: Carnetele de muncă se află sub... paza directorului Runcan și sînt necompletate de ani și ani de zile (Carnetul de muncă seria S.g. 153478 pe numele Călin Ștefan, inginer, n-a mai fost completat din 1.XII.1977, deși ați putut observa ce i s-a întîmplat omului numai în ultimii doi ani. Iar această situație este întru totul aprobată de președintele C.U.A.S.C., Gheorghe Rădulescu. Al doilea mare abuz al cazului de față are comportament tipic de feudal pentru că ceea ce își permite acest om depășește limitele oricărei înțelegeri. [illegible] bajul folosit în fața noastră față de dr. veterinar Alexandru Protopopescu poate fi numit periferic doar cu foarte multă îngăduință. Și față de reporter comportamentul președintelui Rădulescu a fost total nejustificat. Sigur, cînd cineva vine și te întreabă de ce nu respecți legea, nu totdeauna reușești să-i răspunzi afișînd surîsuri japoneze. Dar de aici și pînă la a ridica tonul amenințînd cu persoane deținătoare de funcții foarte înalte, calea este nu numai lungă, dar chiar de nestrăbătut pentru cel ce se consideră civilizat. Pînă la urmă președintele Rădulescu a promis, totuși, că începînd cu a doua zi inginerului Călin i „se va îngădui să înceapă lucrul". Cum așa? Se vede treaba că în materie de legislație a muncii ignoranța președintelui Rădulescu și a directorului Runcan nu este depășită decît de reaua lor voință. Nici pînă în ultima clipă n-au vrut să priceapă că inginerul Călin nu cere aici un favor, ci exclusiv stricta respectare a legii. Care trebuie să fie una pentru toți.

MIRCEA BUNEA ■

Cîteva jalnice noduri în papură

Pe ziua de 7 iunie 1980, în timpul unei acțiuni de curățenie generală în atelierul în care lucra, electricianul Florica Măgureanu, de la Întreprinderea de panouri și tablouri electrice din Alexandria a fost găsit, împreună cu alți 17 tovarăși de ai săi, tăind capete de conductori electrici recuperați din containerele de gunoi pe care urmau să le sorteze după dimensiunile cerute de șeful de echipă. Cu treaba asta a ieșit tărăboi. Maistrul Victor Socol, șeful atelierului, a strigat că i s-au încălcat flagrant indicațiile și că tăindu-se capetele sîrmelor de aramă, s-a săvîrșit în fapt o mare și gravă greșeală. Auzind atîta zarvă a sosit la fața locului directorul întreprinderii, tovarășul Petre Ghevrec. Muncitorii au căutat să-i explice că așa le-a spus șeful lor direct, că n-au fost niște instrucțiuni precise și clare privind dimensiunile de sortare și că acestea au fost lăsate la latitudinea fiecăruia. Unul din echipă a avut curajul să spună că cei care le-au tăiat inițial supradimensionate ar purta, într-adevăr, o vină.

Nici o explicație n-a fost acceptată și nu l-a îndupleca pe intransigentul director care a și dispus ca toți „vinovații" să fie aspru sancționați, iar cîtorva dintre ei, printre care și Floricăi Măgureanu (de ce oare numai lor?!), să li se desfacă imediat contractul de muncă. Învățătură de minte, o pildă pentru toți indisciplinații din uzină!

Așa s-a și făcut. Adică, nici bine și nici corect, pentru că măsura, izvorîtă inițial dintr-o bună intenție — aceea de a economisi pe toate căile materiile prime și materialele — datorită pripelii și necunoașterii exacte a adevăratelor cauze [illegible] foarte curînd. Considerîndu-se nedreptățită, muncitoarea s-a adresat instanței de judecată. Aceasta a constatat că desfacerea contractului de muncă este o măsură mult prea aspră în raport cu „învinuirea" care consta în tăierea în scopul sortării și recuperării, a unor capete de sîrmă de aramă. Firesc, instanța a hotărît anularea deciziei de desfacere a contractului și a obligat conducerea întreprinderii s-o reîncadreze pe muncitoare la vechiul său loc de muncă.

Florica Măgureanu a fost reprimită la lucru. Nu pentru multă vreme însă. Contrar unor indicații date de organul local de partid, tovarășii din conducerea unității au procedat cu aceeași ușurință și pripeală ca mai înainte și, pentru **aceleași (?!)** „abateri anterioare", i-au desfăcut acesteia, pentru a doua oară contractul de muncă. Greu de priceput. Existau destui cu abateri, iar lipsa locurilor nu putea fi invocată. Abuzul este și acum evident.

Toate acestea constituie dovezi ale unei grave incorectitudini. Pentru a le explora pînă la capăt am ajuns într-o după amiază de sfîrșit de octombrie în biroul inginerului șef cu pregătirea fabricației, ing. Marin Bănescu. De față fiind și inginerul șef responsabil cu producția, tovarășul Constantin Drunea, membru al biroului executiv al C.O.M. și loețiitorul directorului aflat în concediu medical. Încercăm să lămurim povestea Floricăi Măgureanu.

Maistrul Socol și-a susținut cu înverșunare punctul de vedere: a arătat că el a indicat să nu se taie capetele de conductor, dar cei din subordinea sa nu l-au ascultat și le-au tăiat. Prejudiciul adus astfel de cei 17 lucrători ai săi se ridică la suma de 157 lei, deci cam 9 lei pe fiecare cap de om. Puteau fi recuperați ușor, dar tot trebuia să se dea o lecție exemplară — zice el. Întrebat dacă măsura nu este prea dură, în raport cu prejudiciul și cu fapta ca atare maistrul a preferat să tacă. În fond, el fusese unul dintre cei care propusese și susținuse sancțiunea în fața C.O.M.

Inginerul șef Constantin Drunea consideră că așa cum a apreciat și instanța, pedeapsa este mult prea mare, dar că, totuși, s-a luat o măsură colectivă pentru care el însuși a votat și de care nu se poate dezice. Noi am judecat fapta în sine, cu implicațiile ei educative, fără a mai ține seama de necazurile și greutățile familiale ale celei ce a păcătuit așa cum, în acest caz cel puțin probabil s-ar fi cuvenit — conchide, autocritic inginerul șef responsabil cu producția. Dă ați observat bine, maistrul însuși nu prezintă prea mare garanție, ne-a dat cam mult de furcă și l-am tot sancționat. (Un amănunt îi scapă tovarășului inginer: nu din milă, din înțelegerea situației ei materiale a dat instanța o astfel de hotărîre ci pentru că dreptatea este de partea Floricăi Măgureanu. n.n.).

Atît prima cît și a doua oară, cînd din nou Floricăi M. i s-a desfăcut contractul de muncă, au fost căutate fel și fel de motivații, cît de cît plauzibile, însă, în afară de cîteva... jalnice noduri în papură, mare lucru nu i s-a putut imputa. Cei patru spun ba că n-aveau locuri disponibile (ing. șef Marin Bănescu), că tovarășa are și soțul lucrător în întreprindere și, vezi doamne, asta n-ar fi prea corect (Voicu Iordan, șeful biroului P.I.R.), că ar fi lipsit odată, cu ani în urmă, cîteva minute de la lucru plecind într-o audiență la director (tot Voicu Iordan), ba că ar fi cam guralivă și că ar putea lucra mai bine în altă parte (ing. șef Constantin Drunea, maistrul Socol)...

Să ne oprim puțin doar la primul motiv, considerat ca fiind cel mai temeinic și serios. Nu demult, imediat după prima dispensare abuzivă de muncitoarea-electrician, au fost încadrați nici mai mult nici mai puțin de 50 de tineri absolvenți ai liceului local de specialitate. Or, în acest caz, putea foarte bine și Florica Măgureanu să-și mențină locul, fără să deranjeze pe nimeni, pentru că și ea este tînără, și ea este calificată, cu experiență, și pricepută în meserie. În plus așa cum au remarcat cu toții, femeia este și mamă cu doi copii mici care trebuie crescuți și educați sănătos pentru viață și societate.

Dar hotărîrea judecătorească este și trebuia să fie lege, obligatorie pentru toți, și pentru director, și pentru președinte și pentru întregul birou al C.O.M. Este evident că în acest caz legea însăși n-a fost respectată. Dacă admitem invocarea argumentului că s-a avut în vedere scoaterea din colectiv datorită restrîngerii de activitate a celor cu antecedente disciplinare, din spusele celor cu care am discutat nu a reieșit clar că Florica Măgureanu ar fi indisciplinată. Dimpotrivă, sînt încă destui — maistrul Victor Socol este numai un exemplu — care au destule abateri, dar care sînt doar sancționați ușor și menținuți în continuare pe funcții, și, o duc bine.

Lipsa de înțelegere și de bunăvoință, necunoașterea temeinică a oamenilor sînt aici evidente — spune tovarășul Marin Neculcea, secretarul cu probleme economice al comitetului orășenesc de partid prezent în final la discuție. Unde-i lege nu-i tocmeală și, firește, hotărîrea instanței trebuie respectată, pentru ca Florica Măgureanu să fie repusă imediat în drepturi.

MIHAI STĂNESCU ■

1981, ANUL INTERNAȚIONAL AL HANDICAPAȚILOR

Pur și simplu, zice, m-am luat cu viața!

Nicolae Ionescu face parte din Cooperativa „Munca" pentru nevăzători de la înființarea acesteia, el și Mihai Pașcuța fiind, în prezent, cei mai vechi. Altfel zis, lucrează la perii de 3 decenii și-ar fi avut dreptul să iasă la pensie, prin lege, la 50 de ani, dar recunoaște că nu i-a trecut prin cap „o idee atît de găunoasă". Eu, anunță, merg mai departe, iar motivul deciziei pare simplu. Pentru Nicolae Ionescu, pentru nevăzători în general, după ce e un mod de a trăi demn, munca mai e, ca un însemn aparte, și un mod de a uita. În cazul lui, explozia unei bombe rătăcite, imediat după război, lîngă o cale ferată, undeva spre Focșani. Nu-i place să vorbească despre ziua aceea. Înțeleg că întîmplarea se mai întoarce uneori, tulbure și cea cum a fost, „mai aveam 3 veri pînă la militărie", dar răbufnirile ei au devenit, cu timpul, tot mai rare. Pur și simplu, zice, m-am luat cu viața. S-a luat cu viața, adică a terminat școala specială din Vatra Luminoasă, deprinzînd alfabetul Braille și, mai mult decît atît, învățînd o meserie, de pe urma căreia cîștigă, azi, și 3 mii de lei pe lună. După care, stînd pe picioarele lui și-a întemeiat o familie, o familie nu greșesc, ca oricare alta chiar dacă unul din soți nu vede deloc, iar celălalt, Silvia, „mai zărește, însă tot mai pierdut".

Nicolae Ionescu e, la „Munca" unitate ce face, anual, o producție de 115 milioane de lei, șef de secție. La perii, cea de-a doua specializare a cooperativei fiind cartonatele. Conduce 126 de oameni, femei și bărbați, între primele fiind și soția sa. Nu-i vede și, cei mai mulți, nu-l văd, au deprins însă să se recunoască după voce, după mers, avînd toți, cum spune, un interes comun, să-și crească copiii din muncă dreaptă. Nu există condică de prezență, dar nu există, m-am convins, nici chiulangii. Fruntași însă sînt, Maria Antoniu, Gheorghe Ripanu, Constantin Cicligeanu, Valeria Păun, Ion Gaiță, Gheorghe Ciorici ș.a., ultimii avînd infirmități duble. Cu sau fără bastoane albe, Nicolae Ionescu l-a uitat de mult pe-al său în șifonier, ci traversează strada, li s-au creat condiții să locuiască vizavi de sediul cooperativei, și la 7 fix încep lucrul. Care manual, care la mașini, special adaptate, ci își fac datoria pînă la ora 15. Sînt, altfel vorbind, oameni ai muncii ca oricare alții, chiar dacă aici, cîteva ceasuri pe zi, difuzoarele merg la maximum. Neputînd citi, lor li se citește, presa și chiar romane întregi, pe fragmente, azi, „Cîmpia singurătății" de Dan Claudiu Tănăsescu, iar cei mai mulți sînt, aflu, pătimași cu fotbalul și, se putea altfel, cu Rapidul. Ei au o lume a lor, neobișnuită poate, dar demnă, impresionantă prin curajul de a înfrunta un întuneric iremediabil, o lume ale cărei valori morale, consolidate prin temeinicie și sudoare, sînt limpezi, tulburătoare. Ei îi repugnă, ca o boală, compătimirea. Ea prețuiește, în cel mai înalt grad eforturile depuse de societate spre binele ei, școli, locuințe, cantine, scutiri de impozite, taxe micșorate, reduceri de chirii, concedii mai lungi etc., iar modul prin care își exprimă recunoștința e activitatea productivă.

Familia Ionescu e, în acest perimetru, una dintre multe altele. Acasă [illegible] Nicolae [illegible] soț și soție, [illegible] nevasta mea [illegible] fac prăjituri, [illegible] la Cluj! Mai are el o vorbă, „poți să bei vin și dacă n-ai servit friptură", care nu-i chiar de aruncat și din care pricep că nu se omoară după carne. După ciorbe, da, „asta-i altă gîscă-n altă traistă". Încolo șeful casei e blînd și, în general n-are timp. E și administrator la bloc, e și fochist, „floare la ureche, eu am învățat pe păcură, aici avem gaze", umblă și după cumpărături, „n-am nevoie de baston, cunosc fiecare piatră", nu stă o clipă, a explicat de ce. Cu distracția, recunosc, e tot mai slab. Din cînd în cînd, cîte-o nuntă, Ioneștii au 11 fini, seara, televizorul. Nu-l văd, zice dar îl aud și-mi imaginez. Cîndva, Nicolae știa repertoriul Operetei pe dinafară, dar au crescut copiii, Gheorghe și Cristian, și s-a mai strîns pe-acasă, deși aceștia, dată fiind situația „au fost siliți să se descurce mai mult singuri".

De văzut, Nicolae Ionescu vede culori și numai în vis. Chestiunea îl tulbură, dar ține puțin cît arde un băț de chibrit. Apoi, își aduce aminte că, pierzîndu-și vederea i-a rămas viața și iarăși, cum îi place să spună, se ia cu ea.

În rest ne despărțim, „să fie înțelegere și pace". Să fie!

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Mircea Lucescu:

„Naţionala nu e o chestiune de nume, ci de atitudine“

— Îngrijorat, Mircea Lucescu? Miine plecaţi în Elveţia, ce va fi?

— Eu zic că se poate întîmpla orice. Oricum, e un meci de tranziţie.

— Între ce şi ce, între generaţii?

— Da, dar şi între mentalităţi. Din păcate, echipa pe care o vom alinia e, şi ea, una de tranziţie.

— De ce?

— Schimbările pe care le preconizez, în eventualitatea în care mi se va încredinţa în continuare mandatul naţionalei, implică timp. În plus, cîteva indisponibilităţi ne-au împiedicat, pe mine şi pe Mircea Rădulescu, să alcătuim formaţia pe care am fi dorit-o. Mă gîndesc la Dudu Georgescu, la Iordache, la Sameş, la Custov, chiar şi la Cămătaru.

— O clipă, de ce „chiar şi la Cămătaru“?!

— Pentru că el are, dacă nu greşesc, o situaţie aparte. Am fost la Craiova, am discutat mult cu el, i s-a făcut lehamite de naţională. Poate nu lehamite, ci frică. Normal, prea l-au blagoslovit unii.

— Cît despre Custov, să-ţi spun un secret. Am discutat, recent, cu Mazzola şi actualul consilier delegat al lui Inter s-a mirat că dinamovistul, cel mai bun de pe teren pe „San Siro“, nu joacă în naţională! Ce părere ai?

— Cunosc, am discutat şi eu cu Mazzola, cînd a venit Inter la Bucureşti, aproape 3 ceasuri. El, deşi e mai degrabă un ascultător, mi-a zis şi de Custov. Dacă ar fi fost apt de joc, Custov ar fi fost titular la Berna.

— Aşa, vei începe cu Bölöni?!

— S-ar părea că te miri?!

— Asta şi fac. De ce Bölöni? Pare, nu te supăra, o idee fixă.

— Cred că Bölöni se încadrează perfect, pînă la un punct, în criteriile mele de alcătuire a lotului. E, în primul rînd, inteligent, iar eu sînt convins că fotbalul viitorului va fi al jucătorilor inteligenţi, celelalte calităţi, abilitatea tehnică, pregătirea fizică etc., fiind subînţelese. Fotbalul tinde, asta mi-e clar, spre tacticizare, iar tacticizarea necesită fotbalişti inteligenţi.

— Mazzola susţinea că tinde spre matematică, am scris asta într-un interviu ce va apărea în Almanahul „Flacăra“. Are dreptate?

— Lasă-l pe Mazzola, el vorbeşte puţin, mai mult ascultă.

— Nu-l las însă pe Bölöni!

— N-avem altul mai bun! Stoica, singurul capabil să joace la „închidere“, s-a accidentat sau mai ştiu eu ce are. Or, elveţienii, i-am văzut, i-am studiat. Iată, dosarul acesta e numai despre ei, atacă cu predilecţie pe centru, unde Bölöni se descurcă, din ce avem, cel mai bine. În plus, el trage, de cîţiva ani, pe A.S.A. după el. Mi-am mai făcut o socoteală, dacă el ar da, la naţională, 75 la sută din randamentul pe care-l are la Tîrgu Mureş, n-aş mai renunţa la el.

— Gurile rele zic că nici Klein n-ar avea loc, ca să nu mai vorbim de Văetuş?! Se spune că Petcu, ca să rămînem cu dialogul la Hunedoara, e mai bun decît amîndoi.

— Ştii care e nenorocirea fotbalului nostru?

— ?!

— Toţi se pricep. Dacă intră, pe „23 August“, 70 de mii de spectatori, atunci avem, automat, şi 70 de mii de selecţioneri!

— Asta cam aşa e, dar nu ţine loc de răspuns la întrebarea de mai devreme.

— Pe Văetuş, ca s-o iau de la coadă, l-am găsit în lot, puteam tocmai eu, antrenorul lui de club, să-l scot?! Şi-apoi, e dotat, merită să i se acorde încredere. Klein va juca la Berna, dacă l-aş fi avut şi pe Custov, aş fi început cu amîndoi, Klein în spate, Custov în faţă. Petcu e militar, vom mai vedea.

— Lumea...

— De cîte ori au o idee bună sau rea, ziariştii invocă lumea?! Mi-e familiar procedeul, numai că de naţională răspund antrenorii, nu lumea?!

— Ai şi decis să renunţi?

— Nu, dar nici n-am acceptat definitiv. O hotărîre în acest sens se va lua după încheierea turului. În decembrie. De aceea, aş vrea să te conving că interviul acesta vine prea devreme. Mai întîi să fac ceva, nu-i aşa, şi apoi să vorbesc

— Am înţeles că vrei, în acelaşi timp, şi Corvinul, şi naţionala, da?

— Am început o treabă la Hunedoara şi normal ar fi s-o închei. Ştiu însă că nu se va putea, aşa că, probabil, voi rămîne, dacă voi rămîne, numai la naţională. Am făcut, nu-i nici un secret, unele propuneri.

— Care?

— Vom mai vorbi despre asta, să treacă meciul cu Elveţia.

— Măcar una, se poate?

— M-am gîndit, de pildă, la un alt sistem de punctaj, menit să impulsioneze fotbalul ofensiv, spectaculos. La acest capitol, stăm tot mai prost, dar situaţia mi se pare generală, fotbalul şi-a pierdut, pretutindeni, din farmec. Se joacă prea mult sub sabia rezultatului. Dur. Fără nici o idee. Spectatorilor li se oferă tot mai puţin. Nu că trag spuza pe turta mea, dar Hunedoara n-a jucat urît nici cînd a jucat prost! Fotbalul trebuie să se întoarcă mai mult cu faţa spre tribune.

— Se va întîmpla asta dacă vom schimba sistemul de punctaj?

— Nu ştiu, dar merită să încercăm.

— În ce sens?

— Englezii, de exemplu, dau 3 puncte pentru victorie în deplasare. Francezii, la fel, pentru o echipă care înscrie peste 3 goluri. Să vedem, poate că asta ne va ajuta şi nouă.

— Altă propunere?

— Să acordăm mai multă atenţie copiilor, juniorilor, fotbalului în şcoli. Nu-i în regulă că, azi, unii ajung titulari în divizia A şi nu ştiu să facă un stop ca lumea, o preluare! Asta înseamnă, nu-i aşa, că ajung prea repede!

— Aşa e, numai că statutul antrenorilor respectivi nu-i clar. Puţini sînt cei care stau la copii, toţi vor măcar o echipă de C, o indemnizaţie, ceva, cunoşti problema.

— Parcă statutul jucătorilor e mai clar?! Va trebui s-o lămurim şi pe-asta.

— Apropo, ce-i cu Dobrin?

— Apropo de ce?!

— De fotbalul românesc.

— Mă rog, poate că merge. N-am renunţat definitiv la el, cum n-am renunţat la nimeni, dar Dobrin m-a rugat să-l las. Mi-a explicat că nu e pregătit, că n-a ştiut că va fi convocat, l-am înţeles. Poate cu altă ocazie. În mare, el ar corespunde criteriilor pe care le-am stabilit pentru selecţionare.

— Tot vorbeşti de criterii, care sînt ele?

— Se presupune că, la naţională, valoare au toţi. Intervine atunci forma. La valoare şi formă apropiate, ţii cont de alte elemente. Dacă-i un meci decisiv, de experienţă, dacă nu, de perspectivă. Obligatorie rămîne, în toate cazurile, viteza, de deplasare, de execuţie şi de gîndire. Dobrin, că de la el plecasem, ar mai trebui să rezolve viteza de deplasare, la celelalte capitole e încă maestru.

— Pentru Berna ai ţinut cont de aceste criterii?

— Echipa pentru Berna, te rog să scrii, nu-i nici cea mai valoroasă, nici cea mai populară. E doar una de tranziţie, care a arătat însă, în testul de sîmbătă, că poate învinge o bună selecţionată a Capitalei, presărată cu internaţionali.

— N-a fost un risc meciul de sîmbătă?

— Ba da, dar o idee nu se poate impune fără riscuri. Mi le-am asumat în mod deliberat şi am convingerea că n-am greşit.

— Începi să te înfăţişezi, Mircea Lucescu!

— Nu, dar n-am nimic de ascuns. Nu mi-a fost şi nu-mi e frică să ies în public cu echipa, s-o judece cine vrea.

— Metodele tale nu par a fi cele tradiţionale, da?

— Nici nu sînt, numai c-ar fi prea mult de discutat. Să dau un exemplu. Auzind că vreau pentru lot un adversar puternic, mulţi s-au speriat, ca şi la meciul cu „cangurii“, ei fiind obişnuiţi cu verificări cu porţile închise, de regulă cu Mecanica fină sau Metalul! Eu zic că partida de sîmbătă, chiar dacă n-a strălucit, a însemnat un cîştig, le-a dat tricolorilor mai multă încredere.

— Şi ce mai zici?

— Că naţionala nu e o chestiune de nume, ci de atitudine.

— Frumos spus, dar cît de realist?

— De ce n-ar fi?! Poţi avea, ca jucător, toate calităţile, valoare, formă etc. dacă n-ai spirit de echipă, dacă nu eşti altruist, dacă nu cauţi să te autodepăşeşti, n-ai ce căuta la naţională. Cel care nu face din naţională un ideal, nu poate fi chemat sub culorile ei.

— Înţeleg că e o schimbare de mentalitate?

— În primul rînd. Numai că, aici greşeşti tot luîndu-mă la întrebări, e greu de crezut că 2—3 interviuri, sau chiar 10, vor ajunge să modifice mentalitatea. E o chestiune mai adîncă, mai complicată.

— E nevoie de timp?

— Fireşte. De răbdare. Ştiu bine ce vreau, nu să rezolv un meci, ci să declanşez o bătălie de durată.

— Nu vei reuşi asta, poate c-o simţi, dacă vei rămîne numai antrenor al naţionalei. Va trebui să fii ce-a fost, la federaţie, Ştefan Covaci, să poţi impune o linie.

— E timpuriu să răspund, dar poate că voi fi. Un lucru e sigur. Mi-am cîştigat, în fotbal, un nume cu greu, în 20 de ani de muncă şi seriozitate. Nu intenţionez să-l compromit într-un meci.

— Parcă ţi-ar fi frică?!

— Nu mi-e frică, dar asta nu mă împiedică să văd lucrurile aşa cum sînt. Cum se înfăţişează el, azi, fotbalul nostru e o povară prea grea pentru umerii unui singur om oricare ar fi acela. Ori ne hotărîm, cu toţii, să-l schimbăm, ori în ce mă priveşte, renunţ. Îl iubesc prea mult ca să-l înşel cu jumătate de măsură. Să nu se înţeleagă însă c-am venit să răstorn pămîntul. Nu-i vorba despre aşa ceva. Avem o bază, avem o mulţime de oameni buni, la federaţie, la cluburi, numai că trebuie un suflu nou.

— Terminăm?

— Dar ce, am început ceva?!

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Omul care joacă

PUTEREA FOTBALULUI

În ultimul timp fotbalul ne-a oferit din nou o superbă lecţie de regie după atîtea „dărîmări“ pregătite special de armata de specialişti ..., de care, bineînţeles, că nici el nu duce lipsă. Ignorate aproape total, spre început de iarnă, cluburile cele mai în formă la ora actuală, Dinamo şi Universitatea Craiova, au salvat prin calificările reuşite în cupele europene un palmares ce rămîne totuşi destul de compromis prin prestaţiile echipei naţionale. Şi, pentru a dovedi cît de repede se aprinde speranţa ... şi după amărăciuni greu de uitat, fotbalul a adunat acum trei săptămîni, la amicalul dintre lotul naţional şi „canguri“ peste 55 000 de spectatori, prezenţă pe care organizatorii, la fel de dibaci ca întotdeauna nu au intuit-o, punînd în vînzare un număr dureros de mic de bilete şi lăsînd astfel mulţimii avide de aer proaspăt posibilitatea de a lua cu asalt porţile.

Vedetele acelei seri atît de plăcute şi pentru că apăreau din noapte sub mîngîierile de lumină ale unei nocturne al cărui gust este firesc să nu-l simţim încă din felurite şi simple motive au fost tinerii aureolaţi întorşi din Australia şi... Mircea Lucescu. Vom mai vorbi.

Săptămîna trecută, pe Dinamo, în timpul acelui delirant joc împotriva lui Inter, din nou publicul nostru s-a dovedit magnific reuşind foarte multe momente în care pur şi simplu şi-a purtat echipa favorită spre victorie.

Am avut nevoie de ajutorul său chiar dacă bătălia pentru a elimina pe Inter fusese pregătită destul de exact în majoritatea aspectelor. Poate doar ca stare de spirit nu reuşisem să eram ... de start optimă şi pentru că anturajul din jurul echipelor noastre nu are încă experienţa necesară pentru a arunca în creierul jucătorilor numai acele informaţii de care au nevoie pentru a triumfa fără îndoială sau teama în focul disputei.

Şi lucrul acesta s-a simţit în felul mai greoi în care am început jocul, în mica întîrziere cu care ne-am lipit la mijloc de Prohaska şi Oriali, şi, bineînţeles în lejeritatea condamnabilă cu care „reuşim“ mereu să primim goluri din faze fixe, sau să facem faulturi inutile. Echipa a crezut însă superb în victorie, a ştiut să prindă absolut exact pulsul lui Inter, a respectat întocmai desenul tactic pe care l-am conceput, reuşind astfel să revină atunci cînd a fost condusă şi să se bată cu ardoare mai rar prezentă în sufletul jucătorilor noştri pentru a realiza esenţialul, şi anume, să-i facă pe italieni să tremure, plimbîndu-i şi îngenunchindu-i cu o exactitate pe care fotbalul peninsular o întîlneşte şi o acceptă mult mai rar decît ne închipuim.

Pentru mine, şocul spectacolului a contat destul de puţin. Ştiam că sîntem capabili să lucrăm faze din care să reuşim goluri, dar m-a nemulţumit felul în care noi le-am primit, precum şi unele inexactităţi pe care viitorul vreau să nu le mai facă prezente. Nu este o muncă uşoară, mai ales că de acum înainte, pe bună dreptate, minunaţii noştri spectatori din „Ştefan cel Mare“ ca şi din faţa televizoarelor aşteaptă de la noi un fotbal de calitate pe care, de fapt, am dovedit că putem să-l jucăm. Sînt convins că putem şi trebuie să jucăm şi mai bine, avem şi noi nevoie de puţină înţelegere, pentru a putea lucra într-o linişte creatoare, pe care echipa a avut-o pînă de curînd şi bineînţeles că vrea să o împrumute şi celorlalţi slujitori adevăraţi ai fotbalului

CORNEL DINU ■

P.S. Un om, totuşi, deosebit mi-a spus că din nou conducerea C.N.E.F.S.-ului este supărată foc pe mine, după ultimul articol. Acesta sînt eu. Iubind adevărul şi dorind binele fotbalului nostru, este normal să-mi mai aprind şi paie-n cap, dar m-am obişnuit de mult cu această idee. E bine că tovarăşi din conducerea C.N.E.F.S. pe care, dealtfel, îi preţuiesc pentru sufletul pe care îl au, şi-au însuşit probabil o parte din nevinovatele mele reflecţii. Mă refeream mult mai direct la Biroul Federal. Părerile bineînţeles îmi aparţin şi doar simpla coincidenţă poate face ca ele să semene uneori cu acelea ale redactorului şef al acestei reviste, care ca şi pînă acum, sînt convins, nu-mi va sugera niciodată să cred, sau să susţin, decît propriile mele idei.

„Somnul raţiunii naşte monştri“

S-au cunoscut acum 7 ani în urmă pe şantier. I-a atras pe amîndoi aceeaşi meserie, cea de sudor. Cînd se ivea vreo lucrare mai complicată, maistrul le-o încredinţa lor. În scurt timp, s-a dus vestea nu numai pe şantierul de construcţii dar şi în oraş despre priceperea şi competenţa profesională a lui FLOREA şi a VALERIEI, care între timp s-au căsătorit. „Avem nevoie la şantierul Midia-Năvodari de sudori foarte buni, voi tot n-aveţi copii, greutăţi; ce-aţi zice să lucraţi cîtva timp acolo, să duceţi faima şantierului de la Borzeşti pe meleagurile dobrogene?“ Tinerii soţi n-au stat prea mult pe gînduri şi peste cîteva zile erau deja la lucru, pe schelele metalice ale şantierului de pe ţărmul mării. În timpul liber făceau cîte o plimbare cu maşina prin staţiuni. Totul a fost bine şi frumos pînă în clipa cînd în anturajul lui FLOREA a apărut MIHAI, un coleg de muncă, venit şi el de la Borzeşti. Treptat, s-au rărit plimbările celor doi soţi şi în schimb a început să crească frecvenţa vizitării diverselor restaurante şi bufete, de către grupul al cărui animator era MIHAI şi din care făcea parte şi FLOREA. EL, FLOREA, care fără exagerare spus, nu consuma deloc alcool, a devenit un client rafinat care ştia să deosebească între ele, diferitele soiuri de Riesling ori de Fetească, care sesiza cu uşurinţă cel mai mic iz de butoi de la distanţă, nu cînd ducea paharul la gură ci de la distanţă, cînd se turna vinul din sticlă în pahar. Nu exista seară aproape, cînd cineva din grupul celor 5 să nu facă cinste. Plecau spre casă, numai cînd dispoziţia tuturor devenea excelentă, ceea ce practic însemna cam două sticle de om.

Mă, FLOREA, nu înţeleg cum tu, un om atît de chibzuit şi cuminte, te-ai înhăitat cu beţivii ăştia? În ziua cu pricina, imediat după terminarea programului de lucru, MIHAI, şeful recunoscut al grupului, a mobilizat în jurul lui pe cei 5. „Ei, băieţi, ia faceţi propuneri. Eu am tot făcut. Unde vreţi să mergem astă-seară?“ Unul mai tinerel a sugerat restaurantul „TAŞAUL“ din Năvodari. „Nu-i localul prea arătos dar s-a adus un vin lux de la Basarabi. Merită degustat“. FLOREA s-a urcat la volan, a îmbarcat grupul şi în cîteva minute erau instalaţi deja la masa pe care sticlele rînduite aşteptau să fie „atacate“. „Măi, fraţilor, ce ar fi să plecăm de aici direct la Borzeşti! Ce surpriză ar fi pentru băieţii noştri, mai ales cînd or gusta din licorile de Murfatlar din portbagajul nostru. N-au ei aşa ceva pe acolo“. Atmosfera era incertă. Unii erau pentru deplasare, alţii ar fi preferat să rămînă acasă. S-a adoptat o soluţie de compromis, turul litoralului. Dacia 1300, în ciuda celor aproape 80 000 km, la bord, se comporta ca o „tinerică“. Traseul preconizat arăta cam aşa: Năvodari, Mamaia, Constanţa, Mangalia şi retur. FLOREA, neobişnuit cu băutura, ţinea neapărat să demonstreze cît de bun pilot era şi cît de mult fusese el nedreptăţit. „Am dat examen de 5 ori, absolut degeaba. Au vrut să mă şicaneze“. „Conduci splendid, FLOREA, n-au avut nici un motiv să te trîntească la examen. Dar hai să trecem la oile noastre. La „Europa“ tot n-am fost niciodată. Bani avem berechet. Opreşte FLORICĂ, plătesc eu“. Au poposit la „Europa“, unde au fost serviţi la nivelul celor mai elevate restaurante. „Pînă la Borzeşti e cale lungă, aşa că cea mai bună soluţie este să mergem pînă la Mangalia. Mai bem un şpriţ acolo şi apoi spre casă“. Aceasta a fost opinia şefului clanului. Zis şi făcut. FLOREA a pus, cum se zice în aviaţie „cap compas“ şi a demarat spre Mangalia. Au ajuns tîrziu. Toate restaurantele şi bufetele erau închise. Degeaba a făcut apel MIHAI la toate cunoştinţele. Enervat peste măsură că a fost refuzat peste tot, şeful grupului a dispus întoarcerea acasă, la Năvodari. Enervarea, starea de tensiune a lui MIHAI, s-au transmis tuturor, dar mai ales şoferului. De regulă, în asemenea situaţii, şoferul apasă din ce în ce mai tare pe acceleraţie. Aşa a făcut şi FLOREA. Se apropia de intrarea în Constanţa. „Ce dracu facem, că ăştia de la postul de control, în timpul nopţii îi cam opresc pe toţi?“ MIHAI: „Te faci că plouă şi tragi tare înainte“. Aşa s-a şi întîmplat. Omul cu uniforma albastră a făcut semn de oprire. FLORICĂ, cu cei o sută pe oră ai lui, a fandat spre stînga, a ocolit miliţianul, mai, mai să-l lovească, continuîndu-şi drumul. Prea mari au fost însă eforturile care le-a făcut în ziua aceea: restaurantul „TAŞAUL“, apoi aproape o sută de km făcuţi pe drumurile litoralului, apoi hotelul „Europa“, peregrinările prin Mangalia, cele două sticle de Murfatlar băute etc., etc. Era prea mult. N-a mai văzut autobuzul oprit, în pană, pe dreapta drumului. A intrat în plin în autovehiculul oprit în ciuda faptului că era semnalizat. FLOREA, MIHAI şi încă un coleg şi-au pierdut viaţa. Ceilalţi doi s-au ales cu răni grave.

„Somnul raţiunii naşte monştri“. Vinul, anturajul nenorocit au întunecat raţiunea lui FLOREA. Trei oameni în floarea vîrstei au ajuns în mormînt.

VICTOR BEDA ■

Lideri ai lumii, bunii noştri fraţi,

Noi v-am cedat şi ranguri şi proporţii,

Dar nu putem continua, STOPAŢI

ACEASTĂ COMPETIŢIE A MORŢII!

Pînă în secolul XX, cel mai luminat din istoria civilizaţiei, istoria nu a consemnat un război mondial. Au existat cîteva mii, mai răsunătoare sau mai şoptite, dar un război care să îmbrace întreaga planetă nu s-a desfăşurat. Războiul mondial este invenţia veacului nostru. După cei dintîi a urmat o pace precară, scurtă şi măcinată de conflicte. După cel de-al doilea război mondial a urmat o pace spartă de peste 130 de conflagraţii locale, iar acum în condiţii de pace a început să se vorbească despre un război nuclear limitat care în fapt nu poate fi limitat. Pacea în azi se bazează chipurile pe echilibrul terorii. Dar echilibrul terorii nu există. Cînd de o parte, cînd de alta, teroarea capătă o altitudine nepermisă, echilibrul se rupe, se restabileşte pentru o scurtă perioadă şi apoi începe alta cînd tentaţia primei lovituri creşte şi aşa mai departe. Între timp, se nasc bombele. Nu este vorba de bombe ordinare, ci de bombe supreme în stare să facă ţăndări întreaga planetă. Toată această escaladă se desfăşoară sub ochii noştri, sub ochii noştri tot mai îngroziţi, toată această năprasnică şi stupefiantă cursă la sufletele tuturor oamenilor în copite spre un potou care înseamnă exmatricularea Terrei din inventarul cosmosului printr-o explozie termonucleară formidabilă. Această explozie nu s-a experimentat încă, dar o alta da: cea mai mare bombă termonucleară descărcată pe un poligon a avut o putere de erupţie mai mare decît a tuturor exploziilor înregistrate în toate războaiele omenirii luate la un loc. Ea încă nu este nici bomba istoriei, nici bomba veacului şi nici măcar bomba deceniului. O alta se proiectează chiar acum, în clipa aceasta, cînd oamenii de pe toate meridianele muncesc în fabrici sau pe ogoare, citesc, se duc la teatru, culeg flori sau îşi primesc copiii pe lume. A uitat oare lumea de propriile ei, de teribilele ei tragedii de care a vrut să se despartă cu orice preţ?

Din filele unui trecut calcinat

Istoria contemporană are cîteva file albe, dense şi robuste, dar şi un grup compact de file calcinate arse de uraganul necruţător al unor conflagraţii care au zdrobit oameni, nu ca altădată cu suta de mii, ci cu milioane. Statisticile oficiale, statisticile acelea teribile şi vehemente, care fac sec şi amar bilanţul unor tragedii premeditate ne-au lăsat pînă azi contul celor două morţi mondiale. S-au contabilizat cadavrele, costul ruinelor, timpul pierdut, toată această dare înapoi a timpului prin foc şi sabie.

Lucrurile sînt limpezi: în primul război mondial s-au aruncat 33 de ţări. Vertijul de foc a aruncat peste bordul vieţii 9 700 000 de victime. Au rămas trăitori, dar definitiv mutilaţi, 20 de milioane de oameni. Măcelul a costat 278 de miliarde de dolari. Stranie chitanţă în valută forte!

Cel de-al doilea război mondial, inaugurat înainte ca rănile primului să se fi închis, a însemnat 30 de milioane de combatanţi asasinaţi. În spatele frontului virstnici şi copii, bărbaţi şi femei, au fost, şi ei, prinşi de viltoare şi aştfel în rîndul civililor s-au numărat 25 de milioane de morţi. Lista nu se încheie însă. Mai sînt răniţii: 35 de milioane. Holocaustul a costat corespunzător: 1 384 000 000 000! Aşadar, o sumă cu 13 cifre. Se citeşte greu, se înţelege şi mai greu şi în orice caz ar trebui să nu se uite.

Al doilea război mondial şi-a tras cortina prin două explozii atomice. Începea o eră nouă. Aşa s-a sperat, aşa s-a crezut, aşa s-a dorit de către popoare. Cine şi-ar fi imaginat că începe pacea atomică, pacea nucleară, pacea radiologică, pacea neutronică? Pacea bazată pe echilibrul derivat — absurd al absurdului — din existenţa armelor corespunzătoare?...

Ştiinţa de a proiecta asasinatul în masă şi politica de a acredita sfîrşitul pămîntului...

Secretul militar este unul din secretele păzite cu cea mai mare străşnicie. Este un secret păzit pentru ca inamicul să nu acceadă la el. Este un secret păzit de popoare, pentru ca popoarele să nu realizeze exact ce se prepară în hrubele betonate unde războiul viitorului înainte de a izbucni se trasează pe planşete şi se încearcă la computer. Popoarele au început însă să afle ce se întîmplă în buncăre. Cîteodată o află direct din gura deschisă dement a cîte unui „inventator". Un inventator de maşini ale războiului sau de bombe, considerate... curate. Inventatorul celei mai „curate" bombe din istoria omenirii — bomba cu neutroni — Samuel Cohen a dat detalii, de curînd, în cadrul unui interviu, ce înseamnă această bombă. Maniac irresponsabil, încăput pe mîna unor financiari irresponsabili şi a unor patroni de industrii irresponsabili, Cohen şi-a oferit marfa unei politici irresponsabile, care încearcă să acrediteze ideea umanismului unei bombe. Este curată şi umană pentru că lichidează viaţa, dar nu se atinge de obiecte!

Manipularea ştiinţei în scopuri belicoase are implicaţii imense, consecinţe nefaste şi a devenit astăzi cea mai cumplită şi incredibilă irosire de inteligenţă din cîte a înregistrat vreodată istoria. 500 000 de savanţi şi tehnologi gîndesc pentru ca războiul viitorului să fie unul total. Nu mondial: TOTAL! Mai mult de un sfert din bugetele de cercetare şi proiectare din anul 1980 s-a vărsat direct în labirintul diabolic al cursei înarmărilor. Rezultatul? Un cortegiu impresionant de rachete, sol-sol, sol-apă, apă-sol, apă-apă, sol-aer, aer-sol... Nu este exclus să se proiecteze chiar acum undeva într-un buncăr o rachetă Terra-Terra care, pentru ca echilibrul terorii să se menţină, ar trebui proiectată într-un raport de coincidenţă cu măcar încă una... Să ajungem, oare, generaţia noastră sau oricare din generaţiile viitoare la dezbateri prelungite despre proliferarea rachetelor Terra-Terra? Cert este că deocamdată trăim pe un continent-arsenal, într-o lume arsenal. Aici, la noi, în Europa sînt amplasate peste 15 000 de încărcături nucleare; 2 452 rachete intercontinentale; 1 803 rachete instalate pe submarine; 505 bombardiere strategice; 21 000 avioane de luptă; 4 500 nave de război, din care 67 crucişătoare şi 240 distrugătoare; 91 270 tancuri; 56 100 tunuri. Dar să dăm şi un exemplu de „eficienţă": o singură salvă a celor 24 de rachete nucleare cu rază de peste 7 000 km, care se află la bordul unui submarin de tipul celor ce patrulează în apele din jurul ţărmurilor continentului, ar putea transforma într-un deşert radioactiv, în cîteva secunde, o suprafaţă de trei ori cît Europa.

Desigur, că lista exemplelor poate fi lungă, dar nu kilometrica ei desfăşurare mai contează acum, ci absurdul perfect care se regăseşte în fiecare verigă a ei. O culme a acestui absurd sîngeros în continuă dilatare, tot mai apăsător şi mai drastic este şi indicele morţii pe cap de locuitor, adică, gramajul de trinitrotoluen afectat fiecărui locuitor al Terrei. 3 tone de explozibil apasă fără discriminări şi într-o deplină egalitate, deasupra fiecărui cetăţean al planetei. O asemenea repartiţie de bunuri este rezultatul scutit de orice echivocuri al unei politici care şi-a făcut din dansul pe muchia de sabie a echilibrului terorii o raţiune de a fi.

Producţia de preistorie

Cursa înarmărilor produce tensiune. Tensiunea produce cursa înarmărilor. Înainte ca cercul să se închidă se produce sărăcie. Sărăcia unora, a majorităţii în beneficiul minorităţii care dictează lumii cît şi cum să fie de săracă pentru a se putea pregăti, lihnită şi disperată, de război. Dacă astăzi există decalaje în lume, decalaje economice, sociale, culturale, sanitare, informaţionale, decalaje săpate cu barda în însăşi condiţia umană este pentru că dezordinea economică mondială include, în cel mai voluminos capitol al ei, escalada înarmărilor. Există azi în lume un venit mediu de 10 000 de dolari pe cap de locuitor şi un alt venit de 80 de dolari, există cîteva ţări moleşite de propriul lor lux şi zeci de ţări la limita supravieţuirii. Creşterea „zero" pe care şi-o permit unii după ce şi-au umplut scifurile din sudoarea altora nu şi-o pot permite ţările sărace şi cu atît mai mult cele considerate foarte sărace şi care sînt în număr de 35!

Sărăcia, foametea, bolile, analfabetismul nu reprezintă altceva decît chitanţele zilnice pe care miliarde de oameni trebuie să le plătească, clipă de clipă, pentru ca nebunia militaristă a unei mi-

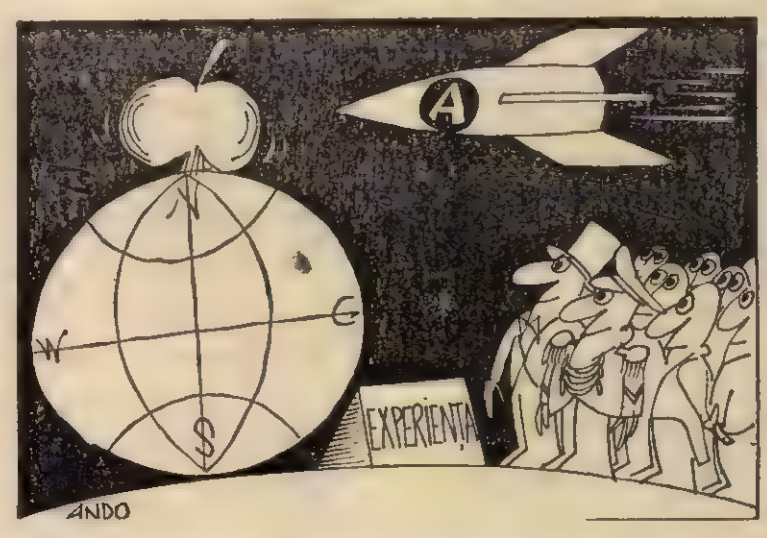

Poeţii lumii slăvesc pacea

Stăpînii războiului

Hei, voi stăpîni ai războiului
Voi care faceţi arme
Voi care faceţi planurile morţii
Voi care faceţi marile bombe
Voi care vă ascundeţi după ziduri
Voi care vă ascundeţi după birouri
Vreau doar să vă dau de ştire
Că pot vedea prin măştile voastre!

Voi care niciodată n-aţi făcut nimic
Ci doar aţi construit pentru a distruge
Voi vă jucaţi cu lumea mea
De parcă ar fi păpuşa voastră
Voi îmi puneţi o armă în mînă
Şi vă ascundeţi de ochii mei
Vă răsuciţi şi o luaţi la fugă
Pe cînd gloanţele luaţi zboară.

Ca Iuda din vechimi
Voi mînjiţi şi înşelaţi
Un război mondial poate fi cîştigat
Vreţi voi a mă face să cred
Dar eu văd prin ochii voştri
Şi văd prin creierul vostru
Precum apa aş vedea-o
Curgînd prin burlane.

Voi lute trăgaciul
În alţii să tragă îl puneţi
Apoi vă retrageţi şi urmăriţi
Cum contul morţii merge în sus.
Vă ascundeţi în vilele voastre
Cînd singe de tineri
Ţîşneşte din trupuri
Şi se-ngroapă-n noroi.

Voi aţi răspîndit cea mai groaznică teamă.
Ce poate fi vreodată stîrnită
Teama de a aduce copii
Pe această lume
Fiindcă mi-aţi înfricoşat copilul
Nenăscut şi nebotezat
Voi n-aveţi nici dreptul la singele
Ce vă curge prin vine

Cît de multe ştiu
A vă spune-n zadar
Aţi putea zice că-s tînăr
Aţi putea zice că-s prost
Dar eu ştiu un lucru
Că deşi decît voi sînt mai tînăr
Nici Iisus nu v-ar ierta vreodată
Pentru ceea ce faceţi.

Pot să vă pun o întrebare
Sînt banii voştri atît de buni oare
Vă vor da ei iertarea
Credeţi că asta se poate?
Mă gîndesc că e să aflaţi abia
Cînd moartea îşi va lua dreptul său
Toţi banii pe care i-aţi cîştigat
Nu au să vă răscumpere sufletul nicicum

Dar eu sper să muriţi
Iar moartea voastră să fie curînd
Vă voi urma dricul
Într-o palidă după-amiază
Şi voi privi cînd sînteţi coboriţi
Jos în patul morţii
Şi am să stau deasupra mormîntului vostru
Pînă cînd voi fi sigur că deja aţi murit.

BOB DYLAN ■
Tălmăcire de GEORGE STANCA ■

Glonţul alb

Porumbelul născut dintr-o nepribănită
năzuinţă,
singuraticul care a mai rămas după
Hiroshima,
zboară ostenit.
Plutirea nu-i mai este rotundă
ca un meridian,
e doar zvîcnet,
tristeţe refuzată de văzduhul devenit
impur.
Atmosfera este otrăvită de invective
şi infestată de insulte demente:
undele radio ale miilor de staţii pămînteane
poartă pe kiloherţi nevăzuţi
injurii împroşcate în obrazul popoarelor,
intenţia intervenţiei şi amestecului,
cifrul violenţei,
instigarea exacerbată la confruntare.
Mizga politicii de forţă diseminată în
spaţiu
este străbătută tot mai trudnic
de filfîirea obositelor aripi
plumbuite de otrava
ce ţîşneşte răguşit din microfoane.
Zborul hieratic al mîndrului herald
răneşte privirile.
Muiată în alb de Titan,
pensula lui Picasso a incremenit,
indoliată,
pe floarea cireşului
ucis la şase august o mienouăsutepatruzecişicinci.

Mai apucă doar
să mimeze începutul desprinderii
de pe ramura odihnei,
apoi cade zbătut: glonţ alb
pornit spre inima oamenilor
care-i terfelesc simbolul.
Inelul de vis strîns pe picior
atîrnă tot mai greu
trăgîndu-l spre un pămînt care-i vine,
negru,
în întîmpinare.
Impactul a zguduit planeta,
dar conştiinţele au rămas bolnave...

RACHED ELIAS DAOUD ■

Corul copiilor ucişi

(din poemul Surisul Hiroshimei)

Ce ceaţă deasă, vai, ce ceaţă deasă...
Nu mai cunoaştem drumul către casă...

Sîntem uşori şi ceaţa e ca fumul,
Vai, unde-o fi, unde se-ascunde drumul?

Ce ceaţă deasă, vai, ce ceaţă mare,
Unde-i cărarea, doamnă-nvăţătoare?

Sub talpă n-avem nici un drum... plutim...
Vai, unde-i casa? cum s-o nimerim?

Şi sîntem goi şi ne cuprinde teama.
Unde e tata? Unde este mama?

Nu ne vedem nici între noi deloc
şi jocul nu ne place, nu e joc.

Ce deasă ceaţă, vai, ce ceaţă mare.
Oh, azvîrliţi-ne, voi, o cărare.
Nu mai cunoaştem drumul către casă
şi ceaţa este deasă, deasă, deasă..

EUGEN JEBELEANU ■

Stăpîna casei

Va fi-nchelată pacea şi, în casa ta,
Spre prînz, cu zgomot, profeţii şi glume,
Ca-n vremea cruntă de război,
eu voi intra,
Cu toţi prietenii ce vor mai fi pe lume.
Ei încă vor purta centuri, manta.
S-or dezbrăca-n antreu, cu grijă mare.
Ieri încă mai era război, da, ieri abia
Ei i-au înmormîntat pe-acei de care
Vei întreba: „De ce-o fi întîrziind?"
Deodată, orice vorbă va fi stinsă.
Vor număra tăcimurile-n cînd
Şi vor vedea că masa-i mult prea-întinsă;
Iar tu, prinzînd privirea, vei şopti,
Stringînd tăcimul, plină de durere:
„Eu am crezut că vrunul va veni,
Fiind departe, cu întîrziere..."
Noi vom tăcea. N-om spune niciodat':
„Cei vii venit-au. Iar cei ce-ntîrzie,
Atîta de departe au plecat
Că, pe pămînt, e greu să mai revie..."
S-apropiem deci scaunele... Doi,
Trei, patru... doar atîţi sînt la serbare.
Şi pentru cei ce n-au venit cu noi
Vom închina întîile pahare.
Dar dacă eu va fi să-ntîrzii
Şi tu, cînd supărată-ai să mă certi,
Vei auzi cum vrunul va şopti
Că e zadarnic să mă mai aştepţi.
Festivitatea n-o opri nicicum.
Ce-i dacă ţi-am fost cel mai drag odată?
Ce-i dacă te-am iubit, şi că de-acum
Eu n-am să-ţi mai văd ochii niciodată?
Tu pune-ne, la rînd cu toţi, pahar;
Noi, morţii, vom veni pe nestiute.
Să toarne unul viu un vin de jăr
În cupele ce-or aştepta tăcute.
Voi sînteţi încă treji. Nu-i vremea-acu,
Noi să venim. Dar am pornit, prin ceaţă.
E miezul nopţii. Am pornit la drum.
Hai beţi! Noi stăm în prag pîn'dimineaţă.
Cine-a mîntuit că n-am venit acasă?
Cînd ametiţi veţi fi, în zori de zi,
Ne-om aşeza tăcuţi, cu voi la masă,
Ciocnind paharu-ncet, pentru cei vii.

NIKOLAI SIMONOV ■

noritați degajată de orice responsabilitate să se poată înfrupta mai departe dintr-un meniu al zeului Marte care este de la un trimestru la altul, tot mai sofisticat și mai greu de digerat pentru logica cea mai efemeră.

Omenirea moare de foame în timp ce fiecare minut scurs pe calendarul dezordinii economice mondiale costă un milion de dolari. Mai întîi, mor copii. 25 de milioane anul acesta. Apoi, se moare prin neștiință de carte. Apoi, prin simpla mizerie cea de toate zilele. Se moare la propriu, în acest război economic mondial într-o cadență care echivalează cu o explozie la fiecare trei zile a unei bombe atomice de tip Hiroshima. Există alternative? Există: pînă la sfîrșitul mileniului tragicul tribut în vieți de copii pe care țările cele mai sărace îl plătesc subdezvoltării, ar putea fi redus cu două treimi. Desfășurarea unei asemenea ofensive necesită suma de 50 de milioane de dolari pe zi — ceea ce reprezintă contravaloarea unui avion de vînătoare — iar pe an fondurile necesare, pentru a se declara, cu sorți de izbîndă, război mizeriei și subdezvoltării nu ar depăși 20 miliarde dolari. O parte infimă, după cum se vede, din totalul cheltuielilor militare. Dar, după cum arăta de curînd James Grant, directorul UNICEF, „bugetul actual al organizației este egal cu costul... a numai șase avioane de luptă" !...

Treptele păcii

E limpede: pacea este condiția vieții, a dezvoltării, a progresului, a civilizației. Este tot atît de limpede că o pace adevărată, o pace temeinică și reală, o pace mondială nu se clădește de azi pe mîine și nici în lipsa unui efort gîndit și finalizat altfel decît concertat, cu participarea substanțială a tuturora.

Pacea mondială se construiește de către toate popoarele, este un edificiu planetar care condiționează un angajament planetar. România a știut și știe această axiomă politică a supraviețuirii, poporul român a avut întotdeauna vocația păcii, chiar dacă veacuri întregi a ținut pentru apărarea demnității sale arma în mînă. Dar astăzi, mai mult ca oricînd, calendarul românesc al unei acțiuni mondiale pentru pace a căpătat o amploare și o semnificație fără precedent. La O.N.U., sau sub cupola Conferinței general-europene, în cadrul „Grupului celor 77", sau cu frecventele prilejuri ale unor reuniuni regionale sau internaționale, la București sau dincolo de fruntarii, în cadrul documentelor oficiale bilaterale încheiate la cel mai înalt nivel, vocația de pace a României a căpătat ascendență, solemnitatea și vigoarea unui act politic creator, determinat și promovat de gîndirea și acțiunea președintelui Nicolae Ceaușescu.

Om al păcii mondiale, și om al păcii românești, președintele Ceaușescu a făurit, în consens profund și ardent cu poporul român, un laborios și viabil program de pace, a materializat, într-un ansamblu coerent și unitar, o viziune despre pace legată permanent și logic cu un program viabil de pace, conținînd măsuri concrete, imediat aplicabile. Principiile dezarmării generale și totale, și în primul rînd nucleare, gama largă de măsuri privind retragerea trupelor în cadrul frontierelor naționale, scutirea Europei și a lumii de manevre militare, anularea amplasării de noi arme de distrugere în masă, înghețarea și reducerea bugetelor militare, întreaga claviatură de instrumente politice, menite să scadă tensiunea și să reducă conflictele la masa negocierilor, singurul perimetru unde ele pot fi în conținut soluționate, toată această muncă pentru pace, desfășurată deschis, în fața popoarelor, și nu în umbra capitonată a culiselor diplomatice, tot acest șantier al păcii edificat treaptă cu treaptă reprezintă un exemplu major oferit istoriei contemporane. Recentul Apel al F.D.U.S. marcat determinant de viziunea despre pace, de convingerea în șansele păcii, de atașamentul față de sensul real al păcii, Apel în care deslușim în modul cel mai limpede actul de cutezător umanism al președintelui Ceaușescu a dimensionat, la scara conștiinței întregului nostru popor, o excepțională efervescență. Este efervescența în fața unei mari idei care trebuie să devină o mare realitate prin contribuția fiecărui cetățean al patriei noastre, prin contribuția întregii omeniri.

Este momentul în care istoria trebuie să se angajeze pe o altă autostradă, o autostradă a progresului și demnității, care nu se înfundă în oceanul de lavă preparat asiduu în buncăre.

B. RADU ■

OCTAVIA BERCA ■

Lumea în care trăim

Socialismul și pacea

Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste, apel adoptat la inițiativa președintelui României socialiste, reprezintă o vibrantă chemare la unirea eforturilor poporului nostru, ale tuturor popoarelor lumii împotriva primejdiei de război, pentru apărarea păcii și securității internaționale. Este o chemare care izvorăște dintr-o politică ce are drept coloană vertebrală apărarea păcii. Este o chemare ce reflectă consecvența cu care România, țară socialistă, își demonstrează înalta răspundere față de viitorul umanității. România oferă, astfel, un exemplu concludent al unității indisociabile între socialism și pace. Un exemplu de transpunere în practică a unor idealuri nobile.

După cum se știe, dintotdeauna socialismul și pacea au constituit un tot inseparabil. În misiunea lor istorică comuniștii și-au făcut un titlu de onoare din a se angaja în făurirea nu numai a unei lumi eliberate de exploatarea omului de către om, de asuprirea unor popoare de către alte popoare, ci și a unei lumi a păcii, fără arme și fără războaie, în care toate națiunile să se poată dezvolta liber, la adăpost de orice agresiune, asigurîndu-se progresul și înflorirea civilizației întregii omeniri.

Pacea a fost, dintotdeauna, pentru adepții ideilor socialismului un ideal nobil și un țel de luptă. Astăzi, mai mult ca oricînd, ea a devenit o necesitate obiectivă, un imperativ categoric. Lupta pentru pace nu reprezintă un obiectiv conjunctural. Apărarea păcii constituie un comandament suprem al comuniștilor, o obligație fundamentală, deoarece dreptul esențial al omului este dreptul la o existență ferită de ororile războiului. În condițiile prezentului, cînd s-au acumulat în Europa arsenale periculoase și cînd cursa înarmărilor atinge proporții fără precedent, comuniștii, țările socialiste nu își pot îngădui să privească cu indiferență evoluția evenimentelor. Comuniștii au datoria de a acționa ferm pentru ca „bomba N" și noile tipuri de rachete — amplasate sau în curs de amplasare — să nu pericliteze viața popoarelor, liniștea lor. Oriunde sînt instalate, rachetele și bombele acestea au o periculozitate ce trebuie scoasă în evidență.

Referindu-se la înalta răspundere a socialismului în fața popoarelor, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Noi considerăm că una din misiunile istorice ale socialismului și comunismului — pe lîngă eliberarea popoarelor de orice asuprire — este și aceea de a izbăvi omenirea de un nou război, de a înfăptui dezarmarea și, în primul rînd, dezarmarea nucleară, de a elimina războiul din viața omenirii, de pe planeta noastră. Trebuie să facem totul ca socialismul să-și îndeplinească această misiune și într-adevăr, numai militînd statornic, cu toată energia, pentru evitarea războiului, acționînd ferm pentru încetarea cursei înarmărilor, pentru reducerea cheltuielilor militare, țările socialiste își îndeplinesc cu succes această misiune istorică, răspund în mod efectiv, prin fapte, așteptărilor popoarelor, speranțelor lor de a trăi într-o lume a păcii".

Acționînd în favoarea păcii, socialismul răspunde aspirațiilor popoarelor și cauzei progresului uman. Căci țările socialiste — ca și toate statele lumii — sînt interesate vital în asigurarea unei păci trainice în lume. Pacea este o necesitate obiectivă, o condiție fundamentală pentru edificarea cu succes a noii orînduiri. O operă de o asemenea complexitate și de asemenea proporții cum este construcția socialistă și comunistă nu se poate desfășura în condiții de război. Dealtfel, nici o operă constructivă nu se poate înfăptui fără o pace durabilă. Dezvoltarea intensă a forțelor de producție, înfăptuirea unor vaste programe de construcție, satisfacerea la un nivel superior a nevoilor sociale, culturale, presupun existența unui cadru de pace și destindere, care să permită valorificarea deplină a potențialului de creație materială și spirituală a popoarelor. Societate a umanismului, socialismul, este cu totul potrivnică distrugerii centrelor de civilizație, și nu numai a acestora, distrugere pe care ar putea să o aducă în zilele noastre o nouă conflagrație. Societatea pe care o edificăm este o societate a vieții, a construcției, a fericirii. Or, numai în condiții de pace sînt posibile utilizarea cu maximă eficiență a resurselor naționale, canalizarea lor potrivit cerințelor accelerării progresului.

Socialismul își poate demonstra valențele, cu adevărat, în practică, prin realizări concrete, prin valorificarea premiselor obiective pe care noua orînduire le oferă pentru dezvoltarea forțelor de producție. Numai în acest fel socialismul va putea asigura folosirea deplină a tuturor resurselor materiale și umane, și, ca atare, creșterea rapidă a avuției sociale. În același timp, socialismul consideră indispensabilă o largă conlucrare internațională. Lumea complexă în care trăim trebuie să fie cea a conviețuirii pașnice. Or, o asemenea conviețuire implică stoparea înarmărilor, soluționarea pașnică a problemelor litigioase, dezvoltarea multilaterală a legăturilor dintre state, indiferent de orînduirea lor.

Toate popoarele sînt direct interesate în oprirea competiției înarmărilor. Deturnarea unor importante resurse materiale și financiare în scopuri militare nu poate să nu își pieteze asupra programelor de dezvoltare, asupra creșterii economice și, implicit, asupra nivelului de trai al popoarelor respective. Este de aceea o datorie de însemnătate majoră a țărilor socialiste, a tuturor comuniștilor, a tuturor forțelor progresiste, iubitoare de pace, de a acționa pentru a se pune capăt politicii de continuare a cursei înarmărilor, pentru oprirea amplasării și desfășurării pe continentul european a rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune, împotriva producerii bombei cu neutroni, pentru scoaterea în afara legii a tuturor armelor de distrugere în masă, pentru stingerea focarelor de conflict și tensiune existente în lume, pentru eliminarea cu desăvîrșire a forței și amenințării cu forța din relațiile internaționale. Este sensul major al inițiativei președintelui Nicolae Ceaușescu. Manifestările ce au loc, în prezent, în întreaga țară dau expresie voinței întregului nostru popor, constructor al socialismului, de a acționa eficient în favoarea păcii.

Așa cum se arată în Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste, România socialistă este hotărîtă să acționeze neabătut, împreună cu celelalte țări socialiste, împreună cu toate forțele iubitoare de pace, într-o largă mișcare unită, pentru înfăptuirea dreptului fundamental al tuturor popoarelor, dreptul la viață, la pace și libertate, să împiedice izbucnirea unui nou război, să asigure instaurarea liniștei și securității pe planeta noastră.

AL. PINTEA ■

Ochii și urechile lumii

Brassens

Ce făcuși, amice? — l-am putea întreba, familiar, pe cel dus dintre noi, să-i zicem Georges, ca între prieteni, ca „entre copains", căci punea mai presus de orice „les copains", legile amiciției și lipsa de solemnitate. Ce făcuși, o mierlișă? I-ar fi plăcut la nebunie acest verb al nostru, care parcă trage moartea în spre mierla care cîntă cum îi place, cum îi vine, cu ce găsește, fără șchifoseli și respectabilități toante. Adusese în cîntec vorbele cele mai normale, cele mai sărace, cele mai desucheate și mai disprețuite, făcînd pe nebunul și dîndu-se haimana, golan și sceptic. Aiurea! Avea o noblețe a sufletului cum nici la dracu nu găsești și credea fanatic în solidaritatea de bistrou, în amorurile trăite prin parcuri, în care îndrăgostiții își spun „je t'aime" patetic, în acordeoniștii de cartier care nu vor fi niciodată depuși la Panteon, în frigul mar-morei clasice. Zicea despre el că e iarbă rea, că nimeni nu-i poate rumega, că nu se poate face din el coroană de înmormîntare, că nu poate trăi în turmă și dacă asta pare imoral sau anormal, asta este, și ce vă deranjează ca să mă iubiți puțin? Se lua la palme, „mamă, mamă, ce prost am fost!", cînd se îndrăgostise de una, Marinette, care-l lucrase mîrșav: se dusese să-i dăruiască o bicicletă — ea își cumpărase un automobil; se prezentase la ea cu un buchet de flori — trădătoarea tocmai îi spunea „je t'adore" altuia; cumpărase un revolver s-o împuște — ticăloasa murise dintr-o răceală rău plasată; luase o jerbă să i-o ducă la mormînt — bandita inviase! „Mamă, mamă, ce prost am fost!" Era dulce amicul. De-al nostru... Tînjea după puțină tandrețe, dar se prefăcea rece, rău și cinic, capabil să-i spună femeii iubite: „am onoarea să nu-ți cer mîna!" Ca pe urmă să recunoască, escrocul, că are și el, ca fiecare, suflet candriu de papugiu și după două palme date, mă rog, aceleia, a treia e întotdeauna o dulce mîngîiere. Te puteai înțelege cu el. Făcea pe donjuanul și, nenorocitul, mărturisea că nimeni nu-i poate lua gustul primei îmbrățișări, la 15 ani, pe plaja de la Sète, unde mai vroia să fie și îngropat, umbra mormîntului său, de un farmec indefinisabil, urmînd să-i forească pe amici de insolație! Toate aceste nuvele și schițe — pe muzică. Melodiile lui îți se topeau în gură și în soba de tuci a inimii. Sunau hîrșiit și șoltic, se dezvoltau strengărești și gentic-gentic, aveau un sunet singuratic, anarhic și obsedant, ca tot ce e vulnerabil. Era bănuit de bunătate — parșivul. Te puteai înțelege cu el, dar „oamenii bine intenționați" și conformiștii („les bien pensants") l-au prins. L-au băgat la „populiști". Mare brînză! „Toate pluralurile sînt pentru proști". Brassens — cum decretase insolent și suveran — nu împarte giulgiul său cu nimeni.

RADU COSAȘU ■

Eu comunic, tu comunici, el comunică

Pixul electronic

Tot dînd voioasă din coate, electronica s-a instalat virtos, mai întîi în pridvor, mai apoi în tindă și iat-o acum punînd stăpînire pe odaia de sărbătoare a presei. Radioul și-a rotunjit cu grabă teritoriile de acces, stațiilor centrale înlănțuindu-se cele regionale și locale, iar tuturor la un loc, centrele de transmisii pe calea undelor a emisiunilor la mare distanță, în alte limbi. O statistică recentă relevă existența în Uniunea Sovietică a 1 999 ore de emisie pe săptămînă în 84 de limbi; în Statele Unite 1 805 ore în 36 limbi, în Marea Britanie 727 ore în 37 limbi, în R.F.G. 795 ore în 37 limbi. Televiziunea în culori a tranșat în favoarea sa indeciziile tehnicienilor și ezitările telespectatorilor. Ceea ce nu înseamnă că alb-negrul a fost trimis la lada cu vechituri. Producția de magnetoscoape, videocasete, videodiscuri a explodat în direcția încununării televizorului cu laurii victoriei absolute. Transmisia informației prin cablu face cu ochiul și se instalează cu osîrdie — în Canada 50 la sută din cumpărători, în Belgia — 30 la sută, în S.U.A. — 18 la sută. Decizii privind televiziunea prin cablu au fost deja luate la Viena, Amsterdam, în unele orașe sovietice. Spectatorii aleg, televizorul se supune... În unele locuri, și nu puține, cablul plus ordinatorul aduc la masa de lucru așezată în apartament informații culese din pungile încăpătoare ale băncilor de date. Se constată că televiziunea prin cablu n-a produs modificări substanțiale în obișnuința vizionării micului ecran și nici în creșterea semnificativă a timpului consumat în fața televizorului. Sistemele mai sofisticate, angajînd prefaceri spectaculoase în viitor, se află încă în fază experimentală, ele presupunînd evident cheltuieli importante. Avansul este lent, se dezvoltă în paralel diferite sisteme, necompatibile. Societățile de radio și televiziune sînt partizanii transmisiilor fără fir, dar, pe de altă parte, serviciile de telecomunicații optează pentru emisiunea prin fir telefonic.

Dar, din punctul de vedere al locului unde vrem să ajungem, asta ar avea mai mică importanță.

Teletextul fascinează, comunicația bidirectională îngăduie atît folosirea selectivității cît și, după nevoi, accesul în profunzimea informației.

Prin anii '60 electronica a dat deoparte ustle redactiilor și tipografiilor, punînd în cauză modul de a gîndi și practica gazetăria. Ziarul fabricat la distanță a ieșit din coloanele rubricilor de senzații și chiar dacă n-a ajuns încă pe coloneta faptului divers, nu se poate spune că ne mai lasă cu gura căscată o veste de acest gen. Calculatorul, cum ziceam, a ajuns pe alocuri atît de obraznic că nu se sfiește să împartă cu redactorul treburi importante dacă nu chiar, scuzîndu-se, să se așeze pe locul lui trimițîndu-l eventual să adulmece trandafirii de pe malul lacului. Ziaristica electronică a părăsit, ca noțiune dar și ca practică, cercul de interese al radioteleviziunii. Consola redacțională a bătut la ușă și așa cum îi stă bine s-a așezat deasupra biroului. Asta era prin 1973. Am văzut la „Washington Post" asemenea arătări izmenindu-se în news-room-ul cît un hangar. Acum, se spune, jumătate din gazetele nord-americane importante apelează la serviciile calculatorului. Marile case de editură își constituie propriile bănci de date. La „New York Times" aflu, dacă sursa mea de informare este corectă, că banca de date se îmbogățește lunar cu informații provenind din 20 000 de articole de ziar, fiecare articol fiind concentrat în 300—400 de cuvinte.

Dacă am face din calculator o gorilă cu care să ne speriem visele, și cam așa stau lucrurile dacă ne uităm pe nota de plată a acestor mașinării, n-ar fi bine. Ne-am speria probabil nejustificat de tare și am ezita să ni-l aoroolem, să-i studiem cu speranță. (De la folosirea instrumentului de scris avînd mina prinsă într-o bucată de lemn au trecut 316 ani.) Răul cel mare ar fi dacă ne-am posta din capul locului, noi, ziariștii, vorbesc, după ușă, refuzînd să credem în dimineata cînd călare pe un cal alb va bate în fereastra noastră electronica în persoană, așezîndu-ne sub ochi fel de fel de clapete și circuite punctiforme, smulgîndu-ne cu drăgălășenie, așa pe neobservate, demodatul — pe atunci — pix cu pastă.

NEAGU UDROIU ■

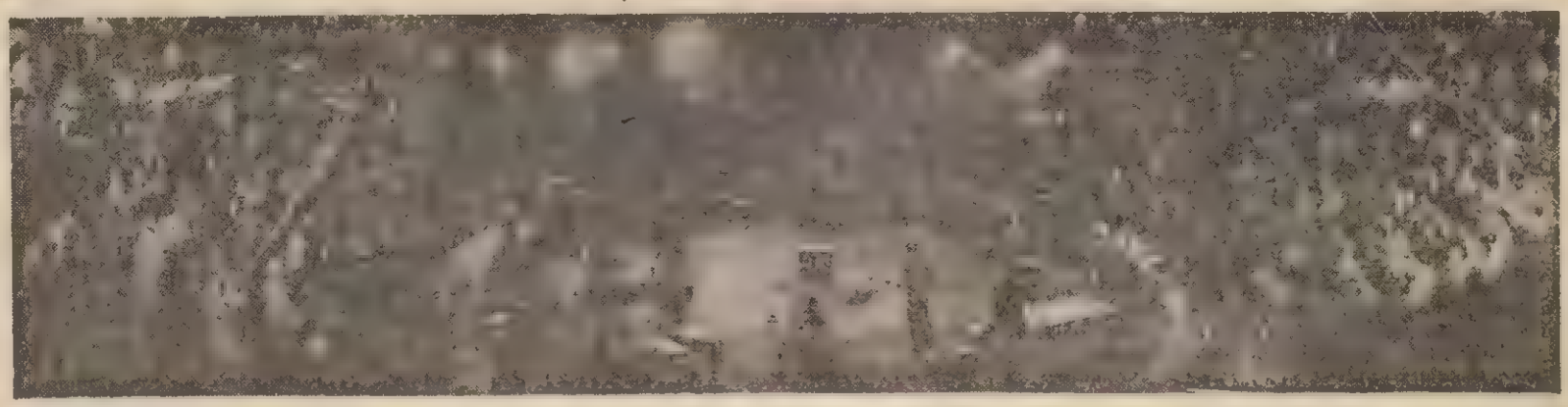

Așa au petrecut tinerii bucureșteni în noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1981

Cu bucuria de a trăi liberi într-o patrie liberă, cu legitima speranță în viitorul de pace al lumii

Pace, fericire, dragoste

Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

Strălucitoare, Alla Baianova

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent joi 12 noiembrie, la ora 18, în Sala sporturilor din Alexandria.

Trioy Abramovici, actriță și cântăreață perfectă

Rosina Cambos cîntînd o minunată doină

Mircea Vintilă, Ducu Bertzi, Sorin Minghiaș susținîndu-l pe Horia Stoicanu

Maria Nagy aclamată de spectatori

Grupul „Continental" mereu în formă

CRONICILE NR. 465, 466, 467 ÎN PAGINA 19

Flacăra. Redacția : București, Pioța Scinteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D Goia, Adrian Dohotaru) – 26 00, 25 66 ; Secția cultură-învățământ (Ilie Purcaru, Victor Nițâ George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 18 48 75, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Margo Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bilădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balocciu, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Gheța, Aurel Mihalapol, Vasile Mănecan Olimpia Olaru, Mihai Pinzaru, Sorin Postolache, Cornel Speriatu) – 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

CEAUȘESCU — PACE!

70 000 de tineri au participat în Capitală la marșul

Tineretul României dorește pacea

(Reportajul în paginile 12—13)

flacăra

Zilele urologiei din Bavaria

O nouă confirmare a importanței descoperirilor doctorului Leontopol

Între 6 și 8 noiembrie s-a desfășurat la Mallersdorf, în R.F.G., o importantă manifestare medicală intitulată Zilele urologiei din Bavaria. Ea a dezbătut probleme de ultimă oră din sfera urogenitală, cancere de vezică, papilomatoze recidivante, nefroblastoame, cancere testiculare etc., și a concentrat întreaga elită a urologiei vest-germane, conducerea lucrărilor fiind încredințată reputatului profesor E. Schmiedt, directorul clinicii de specialitate a Universității din München. Cînd facem afirmația că s-a aflat, la Mallersdorf, elita urologiei din R.F.G., avem în vedere faptul că printre participanți s-au numărat urologi de renume internațional, între care, fără a epuiza lista, profesorii F. Eisenberger, de la „Katharinenhospital" din Stuttgart, H. Sachse, de la Spitalul municipal din Nürnberg, G. Staehler și A. Hofstetter, ambii din München, șefi de catedre și de clinici, somități ale medicinei europene. Spre a sublinia înalta ținută a congresului, trebuie să adăugăm că n-au lipsit de la lucrările lui, expunînd aparatură și medicamente, firme medicale de notorietate mondială, „Wellcome", „Merk", „Hoechst", „Hoffman — La Roche", „Pfizer", „Squibb", „Schering" și altele deschizînd la Mallersdorf abundente standuri.

La Zilele urologiei din Bavaria a fost prezent, pe lîngă specialiști din țara gazdă, un singur medic străin, doctorul Mihai Leontopol din București. El a fost invitat de organizatori, numai și această calitate, de unic oaspete, însemnînd o dovadă în plus, grăitoare, a prețuirii de care se bucură peste hotare activitatea oncologului român, autorul unui medicament original, brevetat, „L", folosit cu bune rezultate în terapia anticanceroasă. O dovadă în plus și, totodată, un semn de recunoaștere a valorii și eficienței metodei originale românești, a stilului dobîndite pretutindeni de școala noastră de medicină, în general. Folosind acest prilej, să reamintim că medicamentul gîndit și realizat de doctorul Leontopol, avînd la bază fenoli substituiți și, printre componente, hidrochinona, capabilă să acționeze asupra metabolismului cancerului prin oxidoreducere, a depășit de mult stadiul probelor pe animale, fiind folosit de peste 15 ani în terapia umană, cu rezultate remarcabile. El reprezintă, fără îndoială, o prioritate mondială, cercetările efectuate la București premergînd cu mulți ani, studiile întreprinse, în ultima vreme, în S.U.A. îndeobște, studii publicate în 1980 în 3 reviste americane de prestigiu, „Science", „Journal of Medicinal of Chemistry" și „Cancer Research". Fără a intra în amănunte, vezi „Flacăra" nr. 10, să notăm încă o dată că, ajungînd la concluzia că „administrarea la om a hidrochinonei poate ajuta în tratamentul clinic al mela-

Reproducere după ziarul „Straubinger Tagblatt"

(Continuare în pagina 7)

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

LAUDĂ, LAUDĂ PĂCII!

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar înalță, stimați prieteni, aceste imnuri către pace, alăturînd modesta sa contribuție în forma specifică a artei, a poeziei și a muzicii străbaniei de zi cu zi a României eterne, luptei inspirate, curajoase și clarvăzătoare a președintelui Nicolae Ceaușescu pentru pace pe planeta Pămînt. Această planetă a cunoscut starea de secetă, starea de război, starea de urgență. Oamenii buni ai acestei planete prea încercate și prea răbdătoare se unesc astăzi, în spațiul dintre butoanele prin apăsarea cărora se poate declanșa cel de al treilea război mondial și stilourile care pot semna înțelegerea mondială, pentru ca pe planeta Pămînt, planetă cu dependințe comune și cu destin comun a oamenilor, să fie declarată perpetua stare de pace. Această pace nu este o concesie pe care civilii o cer armelor, nu este o favoare pe care cei vii o solicită de la instanțele decisive, ci este, așa cum spune președintele țării noastre, dreptul nostru suprem, dreptul nostru la viață și la pace. Un imens abuz este războiul, un abuz pe seama liniștii oamenilor și acestui abuz trebuie să i se pună capăt. Acesta-i adevărul și nicidecum că pacea ar fi o pomană pe care înainte de moarte, cu un ultim și neputincios efort, viața o solicită butoanelor de transmisie ale prăpădului. Nu! Nu! Planeta Pămînt are dreptul la liniște, tinerimea Pămîntului are dreptul să îmbătrînească după cum i-o impun legile moștenite ale celulei umane, iar societatea are dreptul să se dezvolte, să aspire, să se purifice, să viseze, să muncească și să creadă într-un om mai bun, mai frumos și mai drept. Este privilegiul nostru, al cetățenilor României socialiste, că la noi pacea este politică de stat, iar nu aspirația insolită și repede retezată de forțele de represiune ale unor particulari, ale unei minorități sau chiar ale unei majorități fără drept de cuvînt. Avem, într-adevăr, privilegiul că prin politica înțeleaptă și curajoasă a partidului nostru, prin lupta vizionară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pacea este marea strategie a politicii și dezvoltării României. Dar pacea este viață! Este tinerețe, este diversitate, este înflorire! Pacea este muncă, pacea este cîntec, pacea este dans, pacea este refuzul programatic al stagnării, al incremenirii. Cînd în această sală veți aplauda și veți dansa, veți cînta și veți da strigătul de bucurie al tinereții dv., să știți, stimați prieteni, că ați cotizat pentru pacea nobilă și grea a acestei țări și, odată cu ea, pentru pacea lumii. O laudă păcii, o laudă neasemuitei stări de armonie și liniște, o laudă oamenilor făcători de pace, o laudă celor ce muncesc, și celor ce iubesc, și celor ce speră, o laudă autorilor păcii și istoriei. O laudă bucuriei de a trăi în pace și de a face din pacea noastră cea mai de temut armă în contra războiului, a incremenirii, a dogmei, a moleșelii și a răului din lume. Laudă, laudă Păcii! Acum și pururea!

CU PRIVIRE LA PLANETA PĂMÎNT

Ceva s-a întîmplat pe planeta Pămînt și oamenii simt. Oamenii simt în fiecare zi că pe planeta lor, planetă pe care n-au acceptat, nu acceptă și nu vor accepta s-o închirieze cenușii, s-o închirieze rachetelor și morții, războiul cu fărădelegea lui fundamentală, cu abuzurile lui fără seamăn vrea să cucerească tot mai mult teren. Crinul, și laleaua, și trandafirul miros a praf de pușcă. Petrolul pămîntului se diminuează și drepturile civililor se diminuează din această pricină, cînd exercițiile militare, escaladarea cursei înarmărilor consumă petrolul pămîntului. Această planetă este silită de irresponsabilitatea unora să plătească impozite de viață, de bunăstare și liniște pentru pregătirea unei tragedii

(Continuare în pagina 23)

Aceste texte rostite de poetul Adrian Păunescu au legat între ele cele patru episoade ale Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar de la Sala polivalentă din București. Reportaje în paginile 23 și 24.

Fotografii de Al. MIHAILOPOL ■

Lumea în care trăim

Mitraliere și foamete

Arsenalele sînt diferite prin mărimea și puterea de distrugere pe care o conțin. Sînt arsenale mai mari sau mai mici, cu bombe atomice, rachete, sau pur și simplu cu puști și mitraliere. Banale puști și mitraliere. Desigur, o bombă atomică este mult mai costisitoare decît o mitralieră și mult mai periculoasă. Din păcate, arsenalele care sînt sumaglomerate în Europă, tind să se înmulțească pe toate continentele. Cursa înarmărilor atrage în vîrtejul ei un număr important de state, nu numai puteri mari sau mijlocii, ci și țări cu o economie fragilă, cu dificultăți pe planul creșterii lor economice. Estimat în prețuri constante, bugetul militar mondial este cu aproximativ 70 la sută mai mare decît în 1970, însă creșterea cea mai mare procentuală — a volumului alocațiilor pentru înarmări —, s-a înregistrat în „lumea a treia". Căci șomerii acestei lumi cheltuiesc, acum, pentru înarmare, de patru ori mai mult decît în 1970, în timp ce statele dezvoltate, care alocă sute de miliarde pe altarul zeului înarmare, n-au atins un ritm atît de rapid.

Desigur, există o deosebire calitativă — armele subdezvoltaților sînt mai puțin sofisticate și sînt toate, sau aproape toate, cumpărate de la statele bogate care sînt și principalii furnizori de armament. Într-un singur an, „lumea a treia" a cheltuit 90 de miliarde de dolari pentru înarmare. Categoric, o sumă mult mai mică decît celelalte 460 miliarde dolari, care, împreună, compun în 1981 „factura" înarmării. Dar, oricum, suma este enormă pentru resursele acelei părți a planetei care numără 660 000 000 de ființe umane aflate pradă sărăciei și foametei, și, în care, anual, 12 000 000 copii pier din cauza subnutriției, a bolilor și a mizeriei.

Este o realitate ce confirmă pe deplin justețea punctului de vedere românesc, exprimat cu claritate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căruia înarmările reprezintă o puternică frînă în calea dezvoltării. „Lumea a treia", cu multiplele ei probleme generate de un trecut apropiat și cu preocupări provenite dintr-un prezent complex, nu-și poate îngădui irosirea resurselor în absurda competiție a înarmărilor. Este dealtfel un adevăr valabil pentru toate statele, căci înarmările frînează progresul fiecărei națiuni. Chiar în lumea industrializată, multe din problemele actuale ți-ar fi putut găsi o soluționare rezonabilă, dacă imense resurse n-ar fi fost deturnate spre înarmare. Iată de ce Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste relevă cu putere această realitate și adresează o vibrantă chemare tuturor statelor, tuturor popoarelor la realism, la înțelepciune politică, pentru a se pune capăt unei situații ilogice.

Pentru țările confruntate cu dosarele dezvoltării, problema are o acuitate deosebită. Înarmarea și dezvoltarea economică și socială sînt incompatibile.. Înarmarea devorează resursele dezvoltării. Înarmarea împiedică dezvoltarea. Iar beneficiarii nu mai fi, sînt mereu aceiași : stăpînii de ieri, vechii colonialiști deveniți negustori de arme.

Țările exportatoare de arme consideră comerțul cu arme și „ajutorul" militar o parte integrantă a politicii externe care le va garanta influența politică prin crearea unei „legături speciale" între vînzător și cumpărător. Începînd din 1966, S.U.A. au oferit „daruri" militare, sub formă de „ajutor" pentru țările respective, în valoare de peste 60 miliarde dolari. În schimb, ajutorul pentru dezvoltare economică apare insignifiant în raport cu cheltuielile pentru înarmare și obligațiile ce decurg din contractele de achiziționare a armamentului.

„Ajutorul" dezinteresat al țărilor dezvoltate se mai manifestă și în altă direcție : în sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare ca să-și construiască fabrici proprii de armament. E drept, au grijă să vîndă licențe de utilaje ale armelor care au ieșit din dotarea propriilor armate. Potrivit Institutului Internațional de Cercetări în domeniul Păcii de la Stockholm (S.I.P.R.I.), un număr de 66 de țări produc în prezent arme principale cum ar fi tunuri, avioane, vehicule blindate, rachete, nave, iar 24 dintre acestea sînt țări din „lumea a treia". O asemenea industrie nu înseamnă însă dezvoltare. Dimpotrivă. Ea este reflexul unei orientări profund negative, cu implicații dramatice.

Publicația engleză „World Military and Social Expenditures" estimează că o reducere cu 10 la sută a cheltuielilor militare la prețurile curente ar permite introducerea unui program de „transformare a săbiilor în pluguri" în valoare de 35 miliarde dolari pe an. Or, România a subliniat în repetate rînduri că înghețarea și, apoi, reducerea bugetelor militare pot avea efecte binefăcătoare pentru toate statele, dar mai ales pentru cele ce luptă împotriva efectelor subdezvoltării. Să nu uităm că ar fi nevoie doar de numai 3—4 miliarde dolari pe an pentru a asigura apă potabilă pentru toți locuitorii Terrei. Iar „lumea a treia" suferă de lipsa apei potabile, ca și de lipsa școlilor, a uzinelor, a spitalelor. Experții consideră că reducerea cu numai 5 la sută a totalului cheltuielilor militare ar fi suficientă pentru atingerea obiectivului strategiei internaționale privind dezvoltarea.

Dezarmarea ar putea ajuta la înlăturarea subdezvoltării. Căci mitralierele nu pot înlătura foametea. Dimpotrivă, cînd tancurile vor fi înlocuite cu tractoare, iar costul mitralierelor va fi transferat proiectelor de dezvoltare pașnică, planeta va face un pas esențial spre fericirea ei...

AL. PINTEA

desen de C. PILIUȚA

Unanimitate

Dreptatea, pace-n lume vor fi atunci cînd / Hoția și minciuna vor dispărea pe rînd / Iar banii dați pe arme, cruzime și omor / Vor ușura viața la fiece popor... zice, într-un poem, Petru Funutoaia, țăran din comuna Dorna, satul Rusca (Suceava). Aprobăm din toată inima inițiativele partidului nostru, pentru instaurarea unui climat de pace și înțelegere și ne alăturăm glasul nostru celor ce spun Nu hotărîri cursei înarmărilor — spun într-o telegramă țăranii din comuna Malîuc (Tulcea). Sîntem cu toții hotărîți să apărăm pacea și cuceririle revoluționare ale clasei noastre muncitoare — spun și mecanizatorii de la I.A.S. Valea lui Mihai (Bihor).

Versurile pionierei Irina Andone din Iași se transformă într-un ardent mesaj de pace către toți copiii lumii : Oameni, nu rupeți florile ! / Lăsați să vă ia sufletul toate culorile / Nu omoriți porumbeii. / Lăsați-i să zboare spre pace ! La Casa de cultură a sindicatelor din Suceava a avut loc mitingul tineretului sucevean. Au participat 1 200 reprezentanți ai celor 100 000 de tineri din Țara de Sus. La Sarmizegetusa, la gorunul lui Horia de la Tebea, în toată Țara Hațegului și pînă la izvoarele Jiului răsună puternica chemare la lupta pentru pace ! Noi vrem să ne bucurăm de viață, de rezultatele muncii noastre pașnice. Iată de ce salutăm din toată inima inițiativa de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, avînd ferma convingere că această nobilă inițiativă se va înscrie ca o contribuție majoră la cauza păcii în lume — a spus brigadierul de la Canalul Dunăre-Marea Neagră, Radu Comăneci. Pe bătrînul continent ar trebui să existe mult prea mulți Erostați pentru a putea incendia ceea ce a produs spiritul uman în locuri și în timpuri anume. Dar nebunul din Efes este astăzi doar un impersonal ordinator declanșator al furiei atomice la o inițiativă ce, din păcate, poate chiar scăpa de sub controlul uman. Orașele Europei s-ar putea transforma în scrum în cîteva secunde și în acest rug imens ar dispărea anonimi pașnici alături de potențiali Leonarzi și Rafaeli, de potențiali Brâncuși și Michelangelo. S-ar dizolva în neant amintirea întocmirilor colective totodată cu amintirea lui Heraclit și Hegel și Sofocle, Enescu și Ceaikovski, Blaga și Goetho — dintr-un protest împotriva războiului al poetului Grigore Arbore. Oamenii muncii, întreg tineretul din județul Dîmbovița cer ca problemele litigioase dintre state să fie soluționate numai și numai prin tratative, pe cale pașnică ! Este de datoria noastră să ne îndreptăm toate eforturile spre făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, să facem totul ca roadele cercetărilor noastre să nu fie folosite împotriva omului ci spre binele, spre fericirea lui — Horst Hening-Schlosser, cercetător fizician la Institutul de cercetări produse auxiliare organice Medias. Arsenalul fierbinte al planetei e capabil să omoare pe fiecare om de 114 000 ori ; de 7 ori poate fi distrus fiecare oraș al planetei ; cea mai mare bombă nucleară experimentată pînă acum depășește puterea totală a armamentului folosit în cele 5 100 de războaie de pe glob ; Europei îi sînt destinate 50 000 megatone de trotil ; puterea focoaselor nucleare depășește de un milion de ori puterea bombei de la Hiroșima ; fiecărui dintre noi — copil, tînăr, bătrîn — îi revin 3 tone de trotil ; cheltuielile de înarmare depășesc 500 miliarde de dolari pe an ; pagubele celui de-al doilea război mondial echivalează cu realizarea unui inel de aur gros de 8 m și lat de 40 m care ar putea înconjura pămîntul pe la Ecuator — Vlad Apăteanu, directorul Centrului de hematologie București.

Nicolae al lui Gheorghe Tomșa al lui Ion, din Tomșești, cătun așezat deasupra Cristiorului (Bihor), invalid din al doilea război mondial : Vreau, ca orice om rațional, să trăiesc în pace, chiar așa fără un picior ; să mai trăiască fata și ginerele, să-i pot crește pe cei doi nepoți, să se statornicească în lume înțelegerea, să înceteze cursa nebunească a înarmărilor !

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Pace nucleară ?!...

Prin PACE oamenii normali înțeleg LINIȘTE, ÎNȚELEGERE, COLABORARE, DESTINDERE.

Prin „pace" apologeții disimulați sau temerari ai războiului înțeleg orice altceva : „lipsa conjuncturală a războiului", „echilibrul dintre tentațiile de ripostă" etc.

S-a ajuns, printr-o gîndire care cochetează acerb cu balamucul, la afirmări prin negații, la o întreagă teorie, vinturată bătăios în numele securității mondiale, potrivit căreia se acreditează... „axioma" că pacea înarmată pînă în dinți ar fi și singura plauzibilă...

Un vechi dicton la care se apelează obsedant în termenii actuali ai tehnologiilor militare — „dacă vrei pace, pregătește-te de război !" — a ajuns la un apogeu al contrasensului și acesta în numele logicii. Astfel este „logic" ca pacea să se bazeze pe echilibrul dintre forța de soc a beligeranților. Cu alte cuvinte cît vreme la un atac se poate răspunde printr-un atac echivalent pacea ar fi asigurată. Așadar, cît vreme anihilarea este flancată de contraanihilare toate lucrurile se află în bună regulă. Dar regula jocului e strîmbă, „echilibrul terorii" e strîmb și el : echivalențele între riposte și contraripostă sînt efemere. În orice moment o tabără... riscă să dețină supremația. Riscă, adică, să aibă tentația primei lovituri. De aici riscă propria ei anihilare pentru că panoplia nucleară a depășit pragul acțiunii locale. Un război nuclear nu va fi niciodată „limitat" cum încearcă unii să demonstroze. El va fi, rapid și implacabil, nelimitat, pustiitor. Va face praf planeta și aceasta la scara secundelor...

Așadar, pacea nucleară, montată pe schelăria alunecătoare a echilibrului nuclear, nu reprezintă altceva decît o pace războinică instabilă, adică o uvertură a conflagrației nucleare.

Fișa ei tehnică este scutită de orice echivocuri : puterea explozivă totală a încărcăturilor nucleare este estimată la 54 000 megatone, echivalentul a 3 600 000 bombe asemănătoare cu cea lansată la Hiroșima. Fiecărui locuitor al planetei îi revin 15 tone trinitrotoluen ; el ar putea fi ucis, cu armamentul nuclear existent, de 15 000 ori. La fiecare 1 000 locuitori ai Terrei revine echivalentul unei bombe lansate la Hiroșima.

Tirul nuclear odată declanșat nu va ajunge, desigur, să epuizeze depozitele de „încărcături" existente. Ele sînt prea multe pentru a mai fi utilizate... logic. Nu va mai fi nici timpul și nici oportunitatea unui consum integral al actualelor stocuri. După primele salve de „descurajare", trase reciproc, Terra însăși va fi descurajată în întreaga ei existență.

De-abia atunci va începe echilibrul nuclear, bazat pe fosta pace nucleară, devenită ultimul război mondial din Istorie. De-abia atunci va începe un alt timp, un timp fără oameni, un timp de cenușă, fără memorie, strălucind pînă departe, tragic și fosforescent. El va anunța Cosmosului, în ani de lumină radioactivă, că demența nucleară nu este o minciună...

Se va ajunge, oare, acolo ? Se va ajunge dacă miliardele de oameni ai Terrei nu vor ieși în stradă pentru a închide pe strategii războiului viitorului în ospicii bine păzite, dacă savanții puși să inventeze moartea nu își vor face tăndări laboratoarele, dacă pînea noastră o vom lăsa să se scurgă pe îngrozitoarea bandă rulantă a producției de neant la capătul căreia ea nu mai este pîinea ci un stoc nichelat și rece de bombe având fiecare focosul devastator al zilelor noastre...

RADU BUDEANU

Mondo umano ?

Pacea neînarmată

Cînd, acum patru ani și jumătate, inaugurăm această rubrică, nu întîmplător primul subiect asupra căruia m-am oprit se referea la ascensiunea vertiginoasă a înarmărilor. Pe atunci, globul întreg cheltuia pentru arme 350 miliarde dolari iar astăzi suma se cifrează la circa 600 miliarde. Așadar, spirala înarmării a crescut vertiginos în loc să descrească așa încît pînă și oamenilor obișnuiți le apare tot mai evident caracterul aberant, irațional și absurd al acestei curse. Nu lipsesc nici locurile în care armele zăngăne și se folosesc din plin, se înregistrează victime numeroase și mari pagube materiale. Cum îmi sînt mai familiare problemele continentului african am să-l evoc aici foarte pe scurt cîteva dintre punctele în care armele nu sînt nici măcar împăcate : în zona australă a lui, patrioții namibieni luptă de peste 16 ani împotriva unei încrîncenate ocupații ilegale ; cei care stăpînesc Namibia — sud-africanii — nu scapă ocazia ca, lunar aproape, să nu atace alte state vecine lor sau Namibiei sau să nu invadeze în bună regulă un teritoriu străin ; și în Sahara occidentală încă se consemnează lupte ; nu e prea mult timp de cînd s-au desfășurat marile cioceniri armate de la granița somalezo-etiopiană sau de cînd a fost invadată provincia zaireză Shaba. Or, toate acestea înseamnă arme — chiar foarte perfecționate, soldați — chiar foarte antrenați, cheltuieli — chiar foarte mari ; toate adevărate poveri — chiar foarte apăsătoare — pe umerii statelor și popoarelor respective. Iar cînd s-a instaurat — ici și colo — pacea, aceasta este o pace înarmată în care bugetele militare cresc mereu, absurd, pentru a o... asigura. Uneori însă aceste preocupări capătă tente hazlii în aparență dar atît de dramatice în esență. Astfel, nu e departe vremea cînd, la o paradă militară, asistența trecea în revistă și dotarea cu arme a acestei țări înregistrînd (stupefiată) și mașini amfibii, cînd statul respectiv nu avea nici cel mai neînsemnat curs de apă. Este, desigur, o altă față, despre care se pot spune atîtea, a aberațiilor păcii înarmate. Există apoi fluzia supremației datorate invențării unei noi arme ignorîndu-se adevărul elementar că partea cealaltă — adversarul potențial din punctul respectiv de vedere — poate o are deja sau o va fabrica în curînd. Scriind acestea mă gîndesc la ceea ce spunea în anii '30 ai secolului trecut, pe cînd noțiunea pace înarmată făcea ravagii, arhiducele Guillaume, mareșalul armatei austriece, lui Maxim, cunoscutul inventator al mitralierei : „este arma cea mai distrugătoare pe care am imaginat-o sau văzut-o vreodată". Or, de atunci s-a ajuns la atîtea alte simboluri supreme ale imaginației și tehnicii militare dar care — atenție mare ! — au sfîrșit prin a fi depășite mereu.

Și, nu în ultimul rînd, pacea înarmată mai are un aspect irațional. Există și aici o întîmplare reală, atît de plină de învățăminte încît pare inventată special. Un militar cu grad minor, ce asigura paza unei instituții de undeva dintr-un oraș al lumii a treia, s-a plictisit într-o bună zi să urmeze ordinele primite și a îndreptat tunul spre instituție, amenințînd și spunînd să i se îndeplinească niște exigențe. Cînd cererea — absurdă — i-a fost satisfăcută s-a constatat că tunul nici măcar n-avea obuze. Era prea tîrziu pentru că impactul psihologic al amenințării cu arma a fost foarte eficient. Să ne gîndim, deci la toate aspectele posibile ale păcii înarmate, așa cum trebuie să ne preocupe, pe toți cei de pe planeta Pămînt, că e perfect posibil ca noțiunea de pace neînarmată să devină realitate a zilelor și muncii noastre, spulberînd astfel ceea ce pare o utopie. La urma urmei, nici fluziile nu se definesc decît în ecuație cu realizările !

DUMITRU CONSTANTIN

Vizita de prietenie în țara noastră a tovarășului Robert Mugabe

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, în cursul zilei de vineri 13 noiembrie a.c., a sosit în țara noastră, într-o vizită oficială de prietenie, tovarășul Robert Mugabe, președintele Uniunii Naționale Africane Zimbabwe — Frontul Patriotic, primul ministru al Republicii Zimbabwe, împreună cu tovarășa Sally Mugabe. Vizita înaltului oaspete în România a constituit o ilustrare a bunelor raporturi de prietenie și solidaritate statornicite între partidele și popoarele noastre în anii îndelungatei lupte de eliberare națională duse de poporul zimbabwean, o expresie a dorinței comune de a acționa, în condițiile noi de astăzi, pentru dezvoltarea tot mai largă a acestor raporturi.

În cadrul dialogului la nivel înalt, tovarășul Nicolae Ceaușescu a salutat cu căldură pe tovarășul Robert Mugabe cu ocazia acestei prime vizite pe care a făcut-o în România după obținerea de către Zimbabwe a independenței naționale și a evocat convorbirile pe care le-a avut anterior cu tovarășul Robert Mugabe atît în țara noastră cît și pe pămîntul Africii. La rîndul său tovarășul Robert Mugabe a exprimat poporului român, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu, profunda gratitudine pentru sprijinul dat luptei drepte a poporului zimbabwean pentru eliberarea națională, pentru a fi liber și stăpîn pe destinele sale.

Convorbirile oficiale dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Robert Mugabe, în probleme bilaterale și internaționale de interes comun, s-au desfășurat sub semnul acestei solidarități militante și al trainicei prietenii care unesc popoarele noastre.

Astfel, s-a arătat, există toate condițiile ca România și Zimbabwe să promoveze — în ciuda distanțelor geografice mari dintre ele — o largă colaborare și cooperare, îndeosebi în domenii de mare însemnătate pentru economia celor două țări, de exemplu construcțiile de mașini, geologia, mineritul, agricultura, transporturile, precum și în domeniul pregătirii cadrelor. În acest sens a fost subliniat faptul că vizita tovarășului Robert Mugabe în România are un rol foarte important în stabilirea bazelor noi ale colaborării dintre cele două țări, în extinderea domeniilor acestei colaborări, ea deschizînd o perspectivă fructuoasă a relațiilor viitoare dintre România și Zimbabwe, în același timp a fost exprimată convingerea că dezvoltarea acestor raporturi și situarea lor fermă pe principiile deplinei egalități și avantajului reciproc corespund pe deplin intereselor [illegible] de a înainta cît mai rapid [illegible] progresului, servind totodată cauza generală a conlucrării, înțelegerii și păcii în lume. Acordul de cooperare pe termen lung în domeniul economic, industrial și tehnic, semnat în septembrie anul [illegible] oferă un cadru excelent pentru o cooperare largă atît pentru perioada actuală cît și pentru viitor. În legătură cu aceasta, a fost salutată cu o deosebită satisfacție inițierea Comisiei mixte guvernamentale pentru explorarea domeniilor de colaborare și pentru aplicarea acordului.

În cadrul schimbului de opinii cu privire la viața internațională deosebit de complexă, remarcînd că pe arena mondială s-a ajuns la o încordare gravă, ca urmare a vechii politici imperialiste de dominație și asuprire, a stărilor de conflicte și tensiune, a accelerării fără precedent a cursei înarmărilor care pune tot mai serios în pericol libertatea și independența unor popoare, pacea întregii lumi, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că în fața acestei situații este mai necesar ca oricînd să se întărească spiritul de înțelegere și să se intensifice conlucrarea popoarelor, unitatea și solidaritatea tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste. „Viața, realitățile contemporane/— a arătat cu acest prilej secretarul general al partidului nostru, președintele României socialiste — evidențiază cu tot mai multă putere rolul tot mai însemnat al popoarelor în determinarea cursului evenimentelor, în soluționarea marilor probleme care privesc pacea și progresul umanității. Este convingerea noastră că popoarele lumii, forțele înaintate de pretutindeni, întărindu-și continuu solidaritatea, unindu-și tot mai strîns forțele, pot pune capăt politicii de încordare și războiu, pot impune pacea și destinderea, politica de independență, securitate și conlucrare pașnică între toate națiunile".

Constatînd identitatea pozițiilor celor două state ale noastre în numeroase probleme de importanță internațională, ca expresie nemijlocită a faptului că ele împărtășesc principiile de bază privind egalitatea statelor, neamestecul în treburile interne și dreptul tuturor popoarelor la autodeterminare și independență națională, tovarășul Robert Mugabe a arătat la rîndul său: „Atît Zimbabwe cît și România susțin cererea lumii în curs de dezvoltare pentru o ordine economică mai justă și echitabilă. Nu sîntem deloc de acord cu aceia care susțin că actuala ordine nu necesită schimbări fundamentale, întrucît noi considerăm că trebuie realizate modificări esențiale în natura și în modul de funcționare a instituțiilor economice care guvernează comerțul și finanțele internaționale în prezent".

În timpul vizitei efectuate în țara noastră, tovarășul Robert Mugabe a fost oaspetele Institutului de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii din Capitală, al Combinatului petrochimic Pitești, al Uzinelor „23 August" din București. În semn de aleasă prețuire, înaltului fiu al poporului zimbabwe i s-a înmînat „Cheia orașului București".

Un moment deosebit în programul vizitei l-a constituit mitingul prieteniei româno-zimbabweene, care a avut loc în sala de festivități a clubului întreprinderii bucureștene „23 August". Participanții la miting au întîmpinat cu lungi și puternice aplauze cuvîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu, precum și cuvîntul tovarășului Robert Mugabe. Cei prezenți au ovaționat îndelung pentru prietenia dintre popoarele noastre, pentru adîncirea și diversificarea colaborării româno-zimbabweene, pentru înțelegerea și cooperarea dintre toate popoarele lumii, pentru pace și securitate internațională.

Marți, 17 noiembrie, în cadrul unei ceremonii care a avut loc la Palatul Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Robert Mugabe au semnat Acordul de cooperare între Partidul Comunist Român și Uniunea Națională Africană Zimbabwe — Frontul Patriotic și Tratatul de prietenie și cooperare dintre Republica Socialistă România și Republica Zimbabwe. În cursul aceleiași zile s-a încheiat vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, de către tovarășul Robert Mugabe și tovarășa Sally Mugabe. Ceremonia plecării a avut loc pe aeroportul Otopeni, împodobit sărbătorește, unde numeroși bucureșteni au aclamat cu entuziasm pe tovarășii Nicolae Ceaușescu și Robert Mugabe, dînd astfel expresie satisfacției întregului nostru popor față de rezultatele fructuoase ale noului dialog la nivel înalt dintre România și Republica Zimbabwe care deschid ample perspective relațiilor bilaterale, pe multiple planuri, și colaborării lor pe arena mondială, în folosul celor două țări și popoare, al luptei pentru pace, independență și progres.

E. DJAMBRU ■

Țara, sub semnul alb al

Opinii • Propuneri • Argumente • Reportaje

Aniversare ciobănească

21 de bărbați stau pe scaune, așezați în jurul meselor puse cap la cap, ca la nuntă. 21 de ciobani, toți cu nelipsitele pălării negre și chimire late pe sub sumane, poposiți aici parcă din baladă. Ne invitase Benoni Morăreț, primarul comunei Vaideeni, din nordul Vîlcei, care, aflînd că ne-ar interesa, gazetărește vorbind, cînd a fost dumnealui la ultima aniversare, ne răspunsese prompt : „Ultima ? !, chiar acum urmează să merg la ea !" Vorbeac tare ca și cînd s-ar afla la munte stringîndu-și oile sau alungînd ursul. Pățaniile flecăruia sînt ascultate cu seriozitate de ceilalți : unul avusese parte de rău de urs, altul fusese gata să fie gherăit de urs, dar îl împinsese cu bita și-i trăsese și-o injurătură ca pe la Vaideeni.

Risetele și glumele se topesc ca zapada pusă pe jar cînd unul povestește cum a fost globit de altul, altul despre cum i-au stîrpit oile, sfaturile curgînd peste masă, precum vinul în pahare. Cu încetul, chipurile vesele de mai înainte, se întunecă, ceva din umbra codrilor și a nopților fără lună pe care ei o poartă oriunde cu ei, coborîse la această masă ciobănească. Sînt discutate necazurile lor din unele locuri, lipsa de respect cu care sînt întîmpinați sau luați la goană „hoțește" cu sau fără vina lor și a turmelor pe care le însoțesc. „Se pun ele și lucrurile astea la punct, măi bacilor !" — zice unul dintre ei, scoțîndu-și fluierul. Melodia îi cucerește, o recunosc cu toții, recăpătîndu-și buna dispoziție. „Asta-i cîntecul lui Dinu Marinescu" (fiecare cioban din acest sat își are un cîntec compus de el care trăiește și după întrarea lui în neființă).

„De-acum, ne avertizează primarul, se intră în faza a doua, cea a cîntecului din fluier și a chiuiturilor din Vaideeni, din care nu vor mai ieși decît odată cu spargerea petrecerii, și totuși, întrebăm, a cui aniversare este ? Întrebați-i pe ei, ne răspunde amuzat de idee. A cui zi o sărbătoriți aici, îl întreb pe vecinul din dreapta. Mă privește o clipă nedumerit, după care răspunde : apoi, a mea, a lui Davidoiu, zis Mirică, a lui Ion Negreanu, zis Dinicioiu, a lui Filipoiu, a lui Stănilolu... Își dă seama că nu putem crede că s-au născut toți 21 în aceeași zi și ne lămurește : Ziua noastră știți cînd îi ? Cînd venim acasă de sus, din munte, ne întîlnim întîmplător noi, ciobanii din sat, „aniversîndu-ne" întoarcerea. Femeile stau acasă. N-o să vedeți femei din Vaideeni în restaurant. Cum distrăm totuși și partea femeiască ? Le scoatem la bal, la cîte un film, apoi din vară și pînă în toamnă le urcăm la munte să capete miros de cetină.

I-am lăsat pe ciobani cu aniversarea lor, bine intrați în faza a doua. Ajunseseră abia la a 15-a „căciulă". Mai erau șase la rînd. Asta-i datina, fiecare dă cîte un rînd de căciulă la asemenea aniversare. Fluierele adunaseră toate dorurile lumii în sala curată și cochetă a restaurantului din Vaideeni. Chiuiturile se auzeau în noapte pînă sus pe dealuri : „Măi bădiță fala ta / ciomagul și fluiera / și jocul duminica".

GEORGETA ȘTEFANESCU

Autoaprovizionarea într-un sat — la Bucov

Să-l ascultăm pe președintele cooperativei din Bucov, Costică Mișcă, Erou al Muncii Socialiste : „Primii bani disponibili i-am cheltuit pe foraje. Am făcut puțuri, am instalat pompe electrice. Așa am realizat un sistem de irigații electrificat, pe 35 de hectare. Pentru isprava asta, niște șefi din vremea aceea, adică din agricultura fostei regiuni Ploiești, ne-au zis că sîntem aventurieri. În ce ne privește, cu banii obținuți din această experiență ne-am îngăduit să-i cheltuim pentru a o continua. Ne-am extins sistemul de irigație pînă la 80 de hectare. Atît cuprinde grădina noastră de legume. În același timp am făcut și două hectare și jumătate de seră".

La Bucov, legumicultura s-a dezvoltat, așadar, prin fonduri rezultate chiar din legumicultură. Cu vremea, aceste cîștiguri au fost orientate pentru dezvoltarea altor sectoare. A zootehniei, de exemplu. Iar dacă avem în vedere că de la fiecare din cele vreo 400 de vaci, cîte are C.A.P.-ul, se obțin peste 4 000 litri de lapte pe an, adică atît cît alții mai au mult de muncit pînă să obțină, se înțelege că pe măsură ce cooperativa și-a dezvoltat un sector nou de activitate, oamenii s-au străduit să-l aducă pînă în punctul cînd el începe să aducă, în mod sigur, beneficii. Din aceste fonduri, spune președintele Costică Mișcă, au prins ființă alte obiective, care au devenit la rîndul lor importante surse de venituri pentru localnici. De pildă, ciupercăria construită cu mijloace proprii de către țăranii din Bucov și despre care s-a zis că ar fi cea mai modernă din țară. Vin să cumpere ciuperci de la Bucov trimiși ai unor mari restaurante din țară. Desigur că am putea adăuga la șirul acestor înfăptuiri și altele, de exemplu moara care va porni să mănînce chiar în aceste zile — făina va merge la brutăria C.A.P.-ului iar tărițele vor fi de folos, bineînțeles, sectorului zootehnic — însă mai important decît o simplă înșiruire a acestor înfăptuiri ar fi, credem, să arătăm că ele reprezintă împlinirea unui gînd mai vechi al celor din Bucov : realizarea unei platforme, a unui complex agroindustrial în cadrul căruia activitățile să se sprijine una pe alta și să se lege într-un sistem integrat de producție agricolă. Cel puțin două consecințe se desprind din izbîndirea acestui gînd : în primul rînd retribuția celor ce muncesc în C.A.P. este comparabilă, ba chiar competitivă în raport cu cea din industrie. Valoarea unei norme convențională la C.A.P Bucov este de 80 de lei. Iar dacă avem în vedere că mulți dintre membrii cooperatori realizează mai mult de o normă pe zi, că anul are pentru ei, ca să zicem așa, mai mult de 365 de zile, atunci nu e greu de înțeles că Voica Mirea, de exemplu, sau Maria Vărzaru, sau Voica Panait, sau Valentina Ficraru — care realizează între 450 și 500 de norme pe an — știu că le este răsplătită îndeajuns munca.

Autoaprovizionarea este a doua consecință a înfăptuirii sistemului de producție agricolă de la Bucov. Iată de ce ne spunea primarul comunei, Marin Badea : „Dacă ar fi să vorbim numai despre pîine, atunci trebuie să vă spun că în această privință locuitorii Bucovului se află la adăpost de orice grijă. Brutăria C.A.P.-ului face pîine în primul rînd pentru membrii cooperatori dar are o capacitate de producție destul de mare încît să asigure în bune condiții necesarul de pîine și pentru cantinele de pe raza comunei după cum și, prin cooperația de consum, pentru ceilalți locuitori ai comunei". La Bucov, principala preocupare a oamenilor nu este aceea de a sta pe gînduri să vadă dacă se pot aproviziona în primul rînd pe ei înșiși — fiindcă știu ei foarte bine că pot — ci să contribuie cît mai mult la aprovizionarea altora, mai cu seamă a orașului din apropiere. Fie prin ceea ce predau la fondul de stat, fie individual, scoțîndu-și carnete de producător și mergînd în piață la Ploiești pentru a vinde bunurile alimentare care le prisosesc. În fiecare an, Consiliul popular comunal eliberează, ne spunea primarul Marin Badea, peste 500 de certificate de producător. Iată un fapt în stare să lămurească pe oricine că afirmația că Bucovul aprovizionează într-o măsură apreciabilă Ploieștiul nu este o vorbă goală. Bucovul se ține de pămîntul din preajma lui ca de tot ce are mai de preț.

D. CONSTANTINESCU

Cuvîntul specialiștilor

Bonitarea în revoluția agrară

Este vorba de un sistem de criterii care asigură, pe de o parte, folosirea rațională a pămîntului, iar pe de altă parte oferă garanț a unei echități desăvîrșite în ce privește retribuția, plata muncii oamenilor. Bonitarea, aprecierea economică a pămîntului, are într-adevăr o importanță consecință socială și se leagă cît se poate de direct de această formă de organizare a muncii în agricultură care este acordul global. Cînd acordul global nu este fundamentat pe lucrările de bonitare,

el poate duce uneori nu la mobilizarea ci le demobilizarea oamenilor. Se știe : atunci cînd dăm oamenilor să lucreze o suprafață, trebuie să stabilim un nivel al producției. Însă treaba aceasta se făcea, pînă într-un timp, cam la întîmplare. De exemplu, avînd în vedere media producțiilor din ultimii ani. Criteriul acesta cuprinde însă destul de mult subiectivism, fiindcă într-un an unii pot să lucreze mai bine iar într-alt an alții pot să lucreze mai puțin bine. Deci așa stabileam producția pentru anul în curs. Dar dacă producția stabilită astfel se nimerea să fie mai mare decît puterea pămîntului — ce poate fi riguros știută prin bonitare — nu reușeam altceva decît ca oamenii aceia, în ciuda eforturilor lor, să nu ajungă la nivelul scontat iar acordul global nu-i prea mai îndemna la muncă. Dacă, din întîmplare, stabileam un nivel mai mic decît ar fi permis potențialul productiv al pămîntului, apărea un rău la fel de mare : apăreau cîștiguri nemuncite, mai bine-zis disproporționat de mari față de munca prestată. Astfel, ținînd seama numai de media producțiilor din anii anteriori însă nu și de pămîntul care le-a făcut posibile, a fi fruntaș era citeodată numai o chestiune de noroc. La noi, la Cezieni, eu cred că am rezolvat această problemă. Diferența dintre producțiile stabilite unor echipe, în funcție tocmai de criteriile bonitării, a mers în acest an de la 3 270 la 5 094 kilograme la hectar în ce privește grîul și, în ce privește porumbul, de la 3 907 la 8 162 kilograme la hectar".

Ing. TUDOR DĂNACU
președintele
C.A.P. Cezieni (Olt)

Viața șantierelor

Porțile de Fier II : se continuă într-un ritm intens realizarea lucrărilor de betonare la centrala română și la cea iugoslavă (ambele fiind executate de partea română), astfel ca începînd cu anul viitor să se declanșeze operația de montare a utilajelor ● **La Termocentrala Anina** — care va folosi drept combustibil șisturile bituminoase, aceasta reprezentînd o premieră absolută pe plan național — se află în faza de finisare lucrările de închidere a sălii de mașini în vederea începerii montării grupului de 330 MW ; în același timp se lucrează intens la ansamblele hidrotehnice de alimentare cu apă a platformei centrale (lucrare extrem de pretențioasă, avîndu-se în vedere că apa trebuie urcată, pe o distanță de cîțiva kilometri, la o înălțime de circa 200 metri) ; datorită faptului că marile utilaje grele nu se pot transporta pe calea ferată, acestea se vor transporta de la I.M.G B. pînă la Dunăre, la Giurgiu, cu trailerul, apoi pînă la Moldova Nouă pe apă, folosindu-se platforme speciale, iar de aici și pînă la amplasament, din nou, cu trailerul ; în mod asemănător se vor transporta piesele grele de la Craiova — transformatoarele electrice — prin ruta Corabia ; complexitatea acestui procedeu pe cît de inedit, pe atît de spectaculos, a necesitat studierea sa în prealabil pe o machetă construită la scară în acest sens ● **Termocentrala Doicești** urmează a se extinde cu 3 noi grupuri de cîte 50 MW **pe cărbune :** primul va intra în funcțiune în acest an, celelalte două în anul viitor ; tot aici a fost instalat și primul cazan de 420 tone/oră, pe cărbune, construit în România, la „VULCAN" — București ; urmînd a intra în funcțiune în această lună, lucrările de testare la acest cazan sînt extrem de importante, ele folosind construirea întregii serii de cazane de acest tip ce se va instala în țară în acest cincinal ● **Podul peste brațul Borcea :** se află în stadiu înaintat de finalizare a infrastructurii — pilele viaductelor de acces și pilele podului principal ; se fac pregătiri pentru începerea montajului tablierelor metalice — podul propriu-zis — aflate la rîndul lor în faza finală de terminare a uzinării la Șantierul naval Galați (pentru podul principal) și la I.P.M.P.B. — Pitești (pentru viaductele de acces). **Podul peste Dunăre de la Cernavodă :** infrastructurile se află, de asemenea, într-un stadiu avansat de realizare, pilele viaductului de acces fiind aproape terminate iar fundațiile podului principal în plină execuție ; se fac pregătiri pentru începerea uzinării tablierelor metalice. Readucem în atenția cititorilor noștri că întreaga lucrare are o deosebită importanță dincolo de dimensiunile ei impresionante : ea va reprezenta o dublă trecere feroviară peste Dunăre și, de asemenea, o trecere pentru viitoarea autostradă București—Constanța, al cărei tronson Fetești—Cernavodă este deja în execuție ● **La termocentrala Turceni** — cea mai mare de acest gen din țară, avînd în final 8 grupuri de 330 MW — s-au terminat lucrările la grupul nr. 4 și s-au efectuat o serie de probe pentru ca el să fie pus în funcțiune în această lună ● În curînd, lucrătorii **Metroului bucureștean** vor da în exploatare cel de al II-lea tronson — între stațiile Timpuri noi și Republica — avînd o lungime de 9,3 kilometri și 6 stații : Mihai Bravu, Dristor, Leontin Sălăjan, Titan, Muncii și Republica ; prin darea în exploatare a noului tronson al metroului, numărul de călători ce vor beneficia de acest modern și rapid mijloc de transport în comun va crește de peste trei ori față de volumul actual ● În numai cinci luni, detașamente de muncitori din județele Alba, Cluj și Constanța, precum și militari ai forțelor noastre armate, au excavat din bogatul subsol al „Țării de Piatră" 4 820 000 metri cubi, față de cei 2 220 000 planificați, asigurînd astfel rezerve de minereu decopertate ce ating 400 000 tone și creînd condițiile pentru intrarea în producție, în cursul anului viitor, a primelor capacități ale marelui **Combinat minier al cuprului de la Abrud** ● Avînd o putere de 115 MW, **Hidrocentrala Brădișor — Lotru aval,** aflată în faza de finisare, urmează a intra în funcțiune pînă la sfîrșitul acestui an.

HORIA PATRAȘCU

pregătirilor de iarnă

Note • Interviuri • Dezbateri • Semnificații

Producția anului 1982 temeinic pregătită

Faptul că obiectivele dezvoltării economico-sociale în anul 1982 sînt, în linii generale, de mai multă vreme cunoscute a creat premise favorabile pentru pregătirea corespunzătoare a producției anului viitor. Aceste sarcini au format obiectul a numeroase analize la toate nivelurile, începînd cu întreprinderile și celelalte unități productive, pînă la organele centrale de decizie. Ele au fost amplu dezbătute în adunările generale speciale ale oamenilor muncii din toamna acestui an, care au facilitat soluționarea multora dintre problemele principale ce condiționează buna pregătire a producției. Această acțiune pregătitoare continuă și ea trebuie intensificată în zilele care au mai rămas pînă la sfîrșitul anului, pentru că, dacă o serie de probleme importante și-au găsit o soluționare, numeroase altele își așteaptă încă rezolvarea.

O atenție specială trebuie acordată, așa cum de altfel ori ne-a îndemnat secretarul general al partidului, soluționării problemelor privind asigurarea deplină a bazei materiale a planului, dezvoltarea resurselor interne de materii prime, repartizarea și dirijarea judicioasă a materiilor prime, materialelor și combustibililor pe consumatori. Este cunoscut că cele mai mari dificultăți întîmpinate anul acesta în îndeplinirea planului au avut ca principală sursă deficiențe de aprovizionare. De aceea, definitivarea în detaliu a structurii producției fizice în fiecare unitate capătă o însemnătate primordială, fiind hotărîtoare pentru clarificarea tuturor celorlalte probleme. Fiecare produs este o resursă pentru sute și mii de beneficiari din întreaga țară, iar certitudinea aprovizionării depinde nemijlocit de măsura în care producția este complet și real stabilită pe fiecare producător. Armonizarea acestor cereri cu posibilitățile de producție — iată una dintre cele mai complexe probleme ale momentului. Ea pretinde, între altele, corelarea exactă a producției fizice cu cerințele consumatorilor interni și externi; urgentarea proiectării și reproiectării unor produse și tehnologii care să asigure producerea de materiale, repere și produse necesare economiei și care nu se mai importă; concentrarea eforturilor spre punerea în funcțiune cu prioritate a acelor capacități de producție care sînt prevăzute să producă în prima parte a anului viitor. Deci obiective fundamentale ale activității pe anul în curs.

Iar dacă urmărim cum se îndeplinesc aceste obiective, de pe fondul în general pozitiv vom desprinde și o serie de întîrzieri și deficiențe care trebuie grabnic înlăturate. Vom constata, de pildă, că asimilarea de produse și tehnologii noi, cu toate realizările remarcabile obținute, rămîne în continuare o sarcină de extremă actualitate pentru toate ramurile, dar cu deosebire pentru metalurgie, industria chimică și construcția de mașini, o sarcină de a cărei rezolvare în termen depinde într-o foarte mare măsură producția unor importante întreprinderi mari furnizoare de materii prime și produse în întreaga economie și la export. Vom constata, de asemenea, întîrzieri în desfășurarea lucrărilor de construcții-montaj pe o serie de șantiere deosebit de importante cum sînt: centralele termoelectrice Turceni, etapa I și Anina, Combinatul chimic Craiova, dezvoltarea unor capacități de la Combinatul siderurgic Galați, Complexul petrochimic Teleajen, Fabrica de ciment și var Medgidia și altele, ale căror produse constituie resurse avute în vedere la echilibrul material al planului. Iată de ce finalizarea acestor lucrări capătă în aceste zile o prioritate absolută.

Obiectivul final al acestor priorități îl constituie încheierea în cel mai scurt timp a tuturor contractelor economice de aprovizionare-desfacere. Actiunea, în curs de derulare, ar trebui încheiată pînă la sfîrșitul acestei luni. Cu cît se va încheia mai devreme cu atît va fi mai bine pentru producția anului 1982.

Contractarea producției trebuie să respecte cerințele esențiale pentru economia noastră în actuala etapă și anume:

● O încadrare strictă a consumurilor materiale în nivelul normelor și normativelor de consum și de stoc aprobate, ceea ce presupune pregătirea condițiilor ca întreprinderile să se apropie încă de pe acum de cuantumul normelor planificate pentru anul viitor, și să se reducă la strictul necesar stocurile de materiale. Este necesar să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru colectarea și refolosirea materialelor, pentru reconditionarea și reutilizarea pieselor și subansamblelor. „Numai în acest domeniu al colectării, refolosirii și reconditionării materialelor și subansamblelor, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, putem economisi 700—800 milioane de dolari la importurile de materii prime".

● Gospodărirea judicioasă a resurselor materiale și reducerea consumurilor de energie. Restricțiile de aprovizionare la o gamă importantă de materii prime și materiale, prețurile ridicate de achiziție de pe piețele externe, îndeosebi la petrol, impuse de criza energetică și de materii prime se vor menține și în anul care urmează ceea ce pun în fața întreprinderilor necesitatea de a acționa în continuare pe toate căile pentru reducerea consumului de combustibil și carburanți, acordînd prioritate recuperării resurselor energetice secundare și creșterii randamentelor termice a cazanelor și cuptoarelor.

În timpul care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului devin, așadar, esențiale acțiunile pentru înfăptuirea întocmai a sarcinilor trimestrului IV și ale întregului an, precum și cele care urmăresc asigurarea unei bune pregătiri a producției pentru 1982. Nu trebuie, deci, precupețit nici un efort pentru a încheia acest trimestru și an cu rezultate cît mai bune, în toate domeniile, pentru a asigura o bază trainică îndeplinirii obiectivului strategic al acestui cincinal — trecerea României din stadiul de țară socialistă în cura de dezvoltare la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată.

VASILE BARAC ■

Moșul

Moșul are o barbă albă răsfirată pe piept și merge sprijinindu-se în toiag. Cînd începe să se lase noaptea, pe Dunăre alunecă o ceață rece. La piciorul dîgului, în urma apelor care se retrag, pămîntul e gras și nămolos. Stăruie încă multă vreme un miros de iarbă putredă și pește dospit în soare, dinspre plantația de plopi firavi se simte o adiere proaspătă, luna mai e foarte aproape iar moșul, cu barba lui mare și albă, se tot preumblă printre ape. Orășenii întîrziați prin locurile acestea schimnice îl privesc cu o anume înfiorare și intră la idei. Nu-ți apar prea des în cale bătrîni cu înfățișare de patriarhi venind parcă dintr-un odinioară al poveștilor lui Creangă.

Vasile Udrea are 81 de ani și, cu excepția unor oarecare bețeșuguri, nu simte deloc starea omului bătrîn. Dacă bate singurătățile, e pentru că pe aici află loc de grădină. Vasile Udrea a muncit în port cu căruța, are pensie de muncitor și ar putea să se cumințească. Maria, nevasta lui Vasile Udrea, știe că statul acasă l-ar sfîrși. Uneori, femeia înhamă caii la căruță și pleacă în baltă, după moșul ei. Îl găsește în brazda de legume, la săpă, la plantația de puieți, ori ostenind pe malul fluviului, cu chipeelul după trei baboi de saramură. Neavînd pămînt de grădină acasă, în cartier, moșul trece Dunărea într-o bărcuță și-l găsește prin niște locuri pe unde nu-l caută nimenea. Ori mai bine-zis, prin niște depărtări ale ocolului silvic, care altfel n-ar rodi nimic. Tatăl Mariei se chema Smeu și era grădinar, ai lui aveau, de asemenea, grădină în Comorofca, lucrul la grădină îl ține în puteri. Și balta.

La 81 de ani, Vasile Udrea și-a dus cabana la Bisca, pe malul Dunării, pe undeva, între Brăila și Galați. Copiii i-au zis să-i dea toți ceva bani, să aibă de provizii pentru iarnă, să se mai odihnească. Iar moșul face numai ce știe el și ce-i place: sapă grădina și le umple pe urmă cămara la toți cu legume și ce-i mai trebuie gospodarului iarna. Are cinci băieți și o fată. Cel mai mare e Tudor și împlinește 63 de ani. Aniculța merge pe 42. Între ei, Ionel, Iordan, Fănică și Stelian. De ziua moșului, se, adună toată familia. Băieții cu nevestele, Aniculța cu Dionis Arbunea, cei patrusprezece nepoți, cumnații și finii și așa mai departe. Tudor și Iordan sînt lăcătuși la „Laminorul", Ion e zidar, în IGLAC, Fane e vopsitor la „Progresul", Stelian operator principal la Întreprinderea pentru valorificarea cerealelor, siloz triaj.

— La noi, mai spune Stelică, e obicelul ăsta, să așteptăm primăvara și vara ca s-o ștergem toți peste Dunăre. Concediul, acolo mi-l fac, la grădină, la aer curat. Simbăta, vin frații și nevestele lor, cu găini fripte și cu tot ce-i de trebuință. Fierbem o mămăligă cît roata carului, facem un mujdei mare, prăjim o saramură și petrecem. Și-l văd pe tata fericit. Tata a fost lute cu noi. Să te fi ferit Dumnezeu să pui mîna pe ce nu era al tău! Te zvînta în bătaie. Tata nu lua un capăt de ață dacă nu era dreptul lui. El numai cu munca și legea. Unde ne-am dus, eu și frații mei, cu gîndul la vorbele tatii. Toți sînt astăzi bine, cu toate că n-am mers prea mult la școală. Sîntem maiștri, șefi de echipă.

Stelică se duce, din cînd în cînd, la bucătărie, unde clocotește o oală zdravănă cu borș. Îmi spune că are doi băieți, unul la Liceul de marină din Constanța, celălalt la Liceul de marină din Brăila, că așteaptă și ei Anul nou, să se adune la ziua de nastere a bătrînului. Maria se uită pe fereastră, ploaia bate mărunt în geam, se gîndește la moșul ei, care stă aplecat pe brazdă, să culeagă gogoneie, se gîndește că n-o să-i poată scoate din baltă pînă ce n-o să pregătească grădina pentru iarnă, la multe altele se gîndește bătrîna și timpul trece și barba cea albă a lui Vasile sporește.

TUDOR OCTAVIAN ■

Marea industrie

● O veste bună pentru cei din industriile ceramică, a materialelor de construcții, chimică: Întreprinderea de prospecțiuni și explorări geologice Baia Mare a început mai devreme cu un an lucrările de exploatare experimentală a rocilor de caolin din zăcămîntul Stejera ● Avantajul noului tip de cazan realizat de politehniștii ieșeni constă în faptul că el funcționează cu cărbune inferior și cu deșeuri menajere sau agricole ● Noul produs numit „Emarom", realizat la Întreprinderea chimică Mărășești, e folosit în tehnologia de extracție a uleiului și înlocuiește cu succes pe cel adus pînă de curînd din import ● Prin mașinile și utilajele realizate în ultimul timp, care s-au vădit a nu fi cu nimic mai prejos de cele aduse pînă acum din străinătate, Institutul de sudură și încercări de materiale din Timișoara își aduce o contribuție prețioasă la efortul general de reducere a cheltuielilor valutare ale țării ● În urma unor serii de măsuri organizatorice dar și de natură tehnico-economică, printre care amintim extinderea acordului global în toate sectiile productive, sondorii de la Schela de extracție Cartojani, din județul Giurgiu, au reușit să depășească producția medie zilnică prevăzută cu 290 tone de țiței ● În urmă cu cîtva timp, Aristide Caranda, directorul întreprinderii „Acumulatorul"— București, spunea: „Am îndrăznit, la începutul acestui an, să mă angajez în numele colectivului că în mai puțin de un an activitatea productivă se va redresa. Și iată, acum ne aflăm în rîndul întreprinderilor fruntașe pe sector". Într-adevăr, întreprinderea a reușit să-și îndeplinească planul la toți indicatorii ● La cerința unor firme din Anglia, R.F.G., Italia, Danemarca, Întreprinderea de anvelope „Victoria" din județul Prahova a suplimentat contractele, livrînd peste plan o producție de aproximativ 10 milioane ● O știre asemănătoare a sosit și de la Buhuși, unde textiliștii de la Întreprinderea de postav au îndeplinit cu 70 de zile mai devreme planul anual la export. Avansul cîștigat permite acestui colectiv să livreze pînă la sfîrșitul anului, unor parteneri externi, produse peste prevederi în valoare de mai bine de 8 milioane de lei ● În schimb, o știre deloc îmbucurătoare privește Întreprinderea „Rulmentul" din Alexandria, unde mai bine de 70 la sută din producție se exportă în peste 40 de țări. La începutul acestui trimestru întreprinderea s-a înscris însă cu un bilanț negativ la indicatorul export, restantele totalizînd 71 milioane de lei. Principala cauză: Combinatul de oțeluri speciale și Întreprinderea Oțel-Inox din Tîrgoviște, ca și „Laminorul" Brăila nu și-au respectat obligațiile contractuale ● La Întreprinderea de geamuri din Tîrnăveni s-a trecut la fabricarea geamului tras pe bază unei tehnologii noi, mai productive și cu garanții superioare în privința calității producției ● Cu succes se aplică, de asemeni, o nouă tehnologie și la Întreprinderea de materiale de construcții Doaga, din județul Vrancea, unde cenusa de termocentrală este prelucrată pentru realizarea prefabricatelor din beton simplu și beton armat ● Cu cele 8 milioane de cărămizi realizate în acest an peste prevederile planului de către Întreprinderea de produse ceramice Zalău se pot construi aproximativ 400 de apartamente ● Mulți dintre cei ce și-au cumpărat fiare de călcat produse de Întreprinderea „Electromureș" sînt nevoiți să le arunce la fier vechi după ce li se ard rezistentele, fiindcă rezistente nu se găsesc în comerț iar răspunderea pentru acest fapt pare a cădea, de bună seamă, în sarcina superficialității și nepăsării producătorilor față de cumpărătorii produselor ● La Exploatarea minieră Ilova din Maramureș, a intrat în exploatare prima combină românească de înaintare în steril. Combina reușește să încarce cu mijloace proprii materialul derocat și elimină, totodată, operațiile de perforare și pușcare ● Specialiștii Institutului național de metrologie din București au realizat primul stiloscop românesc, un aparat portabil destinat analizei rapide a compoziției metalelor ● O izbîndă a celor de la Întreprinderea de aluminiu Slatina, care interesează industriile aeronautică, electronică, electrotehnică, constructoare de nave și de automobile: elaborarea primelor sute de tone de aluminiu rafinat de înaltă puritate ● Recent, la Tîrgul tehnic internațional de la Plovdiv, mașina de frezat dantura rotilor dințate, FD 250, concepută și realizată de colectivul fabricii de mașini-unelte de la Întreprinderea mecanică din Cugir, a obținut medalia de aur.

D. CONSTANTINESCU ■

Conotații de reporter

Cotă din beneficiu pentru neproductivi?

Reiau, din carnet, cîteva însemnări făcute la **„Cantina restaurant Mecanică Fină"** din Capitală, la începutul lunii trecute: „...actuala șefă de unitate, Maria Beldie, contabil principal de profesie, a venit aici acum patru ani, preluînd cantina pe cînd aceasta lucra în pierdere. Astăzi nu numai că nu mai lucrează în pierdere, dar aduce și însemnate beneficii: încasările s-au dublat și triplat chiar, dacă înainte planul era de numai 12 000, s-a ajuns acum la circa 30 000 lei **zilnic**. Cantina I.M.F. tine de I.A.P.L. sectorul 2, planul cantinei este fireste în funcție de planul acestei instituții, oricum, lunar, el se menține în jurul cifrei de 700 000 lei"... Și încă o notă: „Cum s-a ajuns la aceasta — bună-situație? Întreprinderea de mecanică fină a asigurat clădirea cantinei, obiectele și mijloacele fixe, cheltuielile de amortizare și lumina. Bazei materiale i s-a suprapus factorul uman, mai exact: **spiritul gospodăresc**, „fără de care nu se poate face nimic" — după cum afirmă Maria Beldie. Concret, în cazul nostru acest spirit s-a manifestat astfel: „ne am aprovizionat singuri, ne gospodărim singuri, sîntem un fel de microîntreprindere, avînd plan ca orice întreprindere; am căutat să aducem în consum mărfuri cu rabat; am dezvoltat rețeaua de consum în diverse puncte „calde" ale sectorului nostru, unde, dincolo de gustări reci trimitem și mîncare gătită în caserole; acum doi ani am înființat o grădină de legume a I.M.F. pe șoseaua Pantelimon, la intrarea în Dobroești, cu solarii, o frumusețe! (intenționăm să facem și o piscină, și un bazin pentru pește — vă rog să subliniați aici rolul unui veritabil **sufletist**, maistrul Emilian Pîrvu, președintele sindicatului și care lucrează la I.M.F. de 30 de ani). Să nu rîdeți, dar în grădina asta vom avea pînă și ceapă verde, proaspătă, de Revelion... !", etc.

De ce am reluat aceste pasaje? Pentru că, iată, o altă însemnare, mi-a atras atenția: nu cumva este nefiresc, este inechitabil, ca o cantină care este persoană juridică, cu cont în bancă, să nu lucreze **direct** cu furnizorii, să încheie **direct** contracte cu acestia și mai ales cu care din acestia are ea nevoie, pentru că ea, cantina, știe cel mai bine care sînt cerințele abonaților ei — și să nu treacă, toate acestea, prin I.A.P.L.? ! Care I.A.P.L., mai aflu, îa rabat la beneficii pînă la 20%, în timp ce cantinei i se aloca **maximum**... 3%? !

Ceva mi se pare, repet, inechitabil și acesta este scopul reveniri mele cu aceste rînduri: un beneficiu în plus destinat cantinei, înseamnă o mîncare mai consistentă, mai gustoasă, **mai ieftină** pentru omul muncii. Firește, acestea sînt probleme ce nu se pot rezolva într-o clipă, sînt însă convins că o soluție — sau mai multe — se pot găsi: atît conducerea I.M.F., cît și cea a cantinei, și a I.A.P.L. sectorul 2 fiind interesate în cel mai înalt grad de masa maselor de oameni ai muncii din zonă. Vom reveni.

HORIA PATRAȘCU ■

Au, doctore, mă doare! (III)

Fideli promisiunii făcute și, în general, practicii de a nu lăsa nici o temă la jumătate, revenim azi în policlinici. De data asta, după cum veți constata, sondajul nostru are ca „subiect" 4 unități sanitare din provincie.

Oradea

Birocrația ca accident

Joi, 12 noiembrie, orele 10, abia descins de la aeroport pe o vreme cunoscută, îmi scutur zloata de pe pantofi la intrarea Policlinicii de adulți nr. 1 din Oradea. Programul consultațiilor este la vedere și este înrămat, ocupă un perete întreg, constați că funcționează aici toate serviciile, minus cel de pediatrie, bineînțeles, policlinica fiind de adulți și existînd în municipiu alta pentru copii. De la „Informații, trial, fișier" iese cineva indignat, declarînd public că „ăștia mă trimit după trimitere". Dinăuntru, o voce îl îndeamnă să închidă ușa, dat fiind curentul, dar omul nostru se face că n-aude, se răzbună. Se răzgîndește totuși : o trimite. Animație pe coridoare, un număr rezonabil de pacienți, nici prea puțini încît să constați o activitate lejeră, nici prea mulți încît să suspectezi personalul de lipsă de operativitate. Chiar remarc viteza de rezolvare a cazurilor la interne și la oftalmologie ; e bine, doar dacă nu este cumva graba sfîrșitului de tură ! Este ora 13, nici nu știu cum a trecut atît de repede timpul... Cam o duzină de oameni așteaptă sosirea medicului șef, întrucît programul acestuia cu publicul este între orele 12 și 13. Trebuie să mai spun că ordinea și curățenia din policlinică, deși nu sar în ochi, sînt totuși vizibile la o privire mai atentă.

Revin spre orele 19, tura a doua se încheie peste o oră. Pustietatea coridoarelor mă face să cred că mi-a stat ceasul. Nu. La chirurgie mai așteaptă doi pacienți, fiecare cu însoțitorii lui. În ușă apare chiar medicul, nu asistenta, „haideți amîndoi înăuntru, numa' să-mi spuneți și vă scot tot ce vreți !" Buna lui dispoziție are darul să-i îmbărbăteze. Serios ! La radiologie, singure, două femei foarte-foarte în vîrstă așteaptă ceva, agățate parcă una de alta, cu solidaritatea pe care o dă numai necazul. Una dintre ele are mîna într-o eșarfă. Nici o mișcare dincolo de ușa cabinetului. De la oftalmologie iese Traian Crețu și-și aruncă o privire de-a lungul coridorului, „nu mai este nimeni, tovarășa doctor !" — anunță. Un ochi îi este acum acoperit cu un bandaj, arată cam așa cum ne închipuim noi un pirat, atîta că lucrează la Întreprinderea „Înfrățirea" unde i-a și sărit, din neatenția lui, un corp străin în ochi. A venit imediat

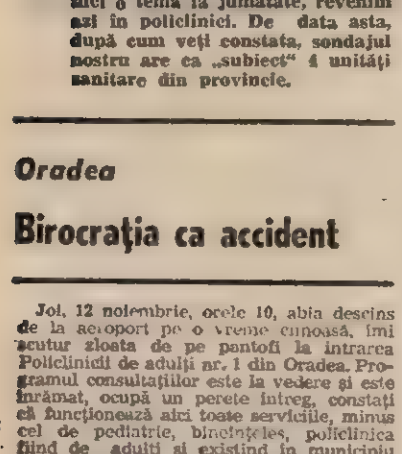

aici, oameni foarte drăguți i-au dat fără nici o discuție un bon roșu, de urgență, acum nu-i mai jenează deloc, simte doar o căldură. Cît stă de vorbă cu mine se înfurmă ceea ce anunțase doctorița Elena Bologa, mai vine în fugă — „doar pentru o ștampilă" — o tinără, și ea foarte drăguță. Și chiar așa fiind, a fost trîntită la primul examen de șofer amator, acum îl dă a doua oară, își face din nou analizele. Intră, dar spre deosebire de celelalte cabinete, aici nu i se pune viza decît după ce este examinată. La interne, în anticamera folosită ca sală de așteptare a două cabinete, nu mai așteaptă nimeni. Și chiar dacă ar aștepta, ușa cu numărul 37, pe care este înscris numele dr. Gh. Ninulescu, este zăvorită. Vizavi însă, la 38, dr. Paul Weiss, medic primar, stă la datorie. Îmi declin identitatea și calitatea, stăm de vorbă. Îmi formez o idee despre felul cum sînt organizate serviciile policlinicii, aflu că internele funcționează cu cîte două cabinete pe tură, 4 medici internîști deci, supraspecializați fiecare într-un domeniu — diabet zaharat, gastroenterologie, cardiologie. În medie acordă asistență medicală unui număr de 30—40 de pacienți, uneori cifra se ridică și la 60 pe tură, în perioade „de vîrf".

Îmi continuu și vineri, 13 noiembrie, investigațiile. Consemnez mici nemulțumiri, neimportante, și entuziasme precaute. Îmi permit să fac și un test : mă prezint la fișier, nu sînt din Oradea și uitați ce mi s-a-ntîmplat, m-a „șters" un camion cu aripa, mare minune să n-am vreo fractură la umăr, v-aș ruga foarte mult... Cu ce ocazie prin Oradea ? mă chestionează tovarășa. Întîmplător, răspund evaziv. Fără trimitere nu se poate sub nici o formă — aflu — dacă sînt în delegație să cer o recomandare de la dispensarul de care aparține întreprinderea la care am venit, dacă sînt în vizită, la vreo cunoștință, să mă ducă persoana la dispensarul de care aparține cu locuința, să explice... Dar e o urgență, insist eu moale și parcă simt un junghi săgetîndu-mă prin umărul sănătos. Chiar nu se poate să fiu consultat ? Nu.

Discut cu medicul șef al policlinicii, dr. Traian Negrău, despre urgențe. Sînt informat că nu numai urgențele propriu-zise sînt rezolvate cu mare promptitudine și nebirocratic, dar că întreaga activitate a policlinicii stă sub semnul urgenței — de vreo doi ani încoace neexistînd amînări, orice trimitere fiind onorată în aceeași zi. Policlinica nr. 1 avînd o rază de cuprindere a întregului județ s-au luat măsuri ca cei din mediul rural să aibă prioritate în ordinea servirii, în așa fel încît să se poată întoarce devreme pe la casele lor. Sînt multe astfel de inițiative privind accesibilitatea rapidă a pacientului. De pildă bonurile de colaborare (de culoare verde) folosite în situația în care, examinat fiind la un cabinet și constatîndu-se că este necesar și alt consult, bolnavul nu se mai întoarce la fișier după boa, ci este trimis direct. Sau cabinetul medical de urgență care funcționează și duminicile și sărbătorile legale, în curînd va acoperi și orele de noapte prin aportul stagiarilor. Este lesne de înțeles că în felul acesta sînt dezafectate și serviciile de gardă din spital. În concluzie, existînd aici o bună colaborare și un climat propice muncii, fiind încadrată la cifra maximă de efectiv, beneficiind de specialiști și medici primari, de cadre tinere, Policlinica nr. 1 din Oradea se poate considera într-adevăr nr. 1 pe județ, prin responsabilități și prin calitatea asistenței sale medicale.

CORNELIU MERLĂU ■

Buzău

„Puteți veni oricînd, la noi e mereu așa"

Zilnic, cam 3 mii de persoane trec pragul Policlinicii din Buzău. E, firește, mult, de unde, veți vedea, un indice de încărcare ridicat, dar asta nu se întîmplă pentru că oamenii ar fi mai bolnavi ca altădată, ci pentru că Dispensarul policlinic municipal, așa scrie pe firmă, are în subordine 58 de unități (circumscripții, întreprinderi, școli etc.) din care 24 situate în mediul rural. În ciuda afluenței, curățenia și disciplina sînt, ne lămurim, la înălțime, ca și administratorul Constantin Vasile care nu se laudă zicînd „puteți veni oricînd, la noi e mereu așa". În cabinete se intră, și aici, pe bază de bonuri, numai că eliberarea acestora, 30, maximum 35, pe tură și serviciu, se face după un sistem anume, gîndit și pus în practică de directorul Ion Molniceanu, medic specialist ftiziolog. Prin 4 ghișee special amenajate în holul central al clădirii, bonurile sînt repartizate, atît pentru dimineața, cît și pentru după-amiază, de chiar asistentele cabinetelor respective. E, din cîte ne-am dat seama, o idee demnă de generalizare, lăudabilă. Pe de o parte, într-un sfert de oră fiecare pacient își ia bonul și, desigur, știe dacă și cît mai are de așteptat. Pe de alta, el ia, încă de la ghișeu, un prim contact cu personalul pe care, mai tîrziu, îl va găsi în cabinet. Procedînd așa, directorul Molniceanu crede că a rezolvat problema venirilor de la 5, iar nouă nu ne rămîne decît să-i dăm dreptate.

În general, Policlinica din Buzău poate veni în întîmpinarea oricărei suferințe, adică ea are, bine acoperite cu medici, majoritatea serviciilor, interne, chirurgie, O.R.L., ortopedie, ginecologie, ftiziologie, neurologie, pediatrie (3 medici), oncologie și așa mai departe, posedînd și un laborator de sănătate mintală (ținînd de Spitalul de neuropsihiatrie Săpoca), la ultimul dînd consultații 2 doctori reputați, Anton Nicolau (joia) și Adrian Ionescu (marțea). În ceea ce privește cardiologia, urologia și, parțial, oftalmologia, lucrurile stau mai prost. Cardiolog a fost, dar s-a transferat. Urolog nici măcar n-a fost, iar mai tîrziu vom afla, de la doctorul Costin Sandu, directorul Direcției sanitare a județului, că în tot județul nu funcționează decît un singur urolog, Petre Marinescu ? ! La oftalmologie, unde doctorița Rodica Craiu consultă după 10,30, adică după ce-și termină treburile la spital, situația e oarecum mai bună, mai ales datorită faptului că asistentele Aneta Ciobotă și, mai ales, Ilinca Popa sînt vechi și pricepute. Cam puțin, firește, dar oricum mai mult decît deloc. Rata de îmbătrînire e, și ea, ridicată. Din cei 23 de medici ai policlinicii, 11 sînt pensionabili, drept pentru care doctorul orelist Florin Ene, de pildă, e la cei 42 de ani ai săi printre cei mai tineri ? ! Cauzele sînt, fără îndoială, multiple și am mai discutat despre ele. Florin Ene, bucureștean la origine, dar fixat la Buzău după ce a fost, o vreme, director de spital rural, la Pătîrlagele, e de părere că singura soluție imediată ar fi „reintoarcerea la sistemul externatului și internatului, cea mai indicată cale de recrutare a specialiștilor". Azi, ca să facem o paranteză, stagiarii parcurg un stagiu de o lună în policlinici, inclusiv la Buzău, dar acesta, fiind scurt și lipsit de competențe, nu-i ajută, după vorbele doctorului Ene, „decît să uite și ce-au învățat ? !" Directorul Direcției sanitare a județului are, și el, opinii asemănătoare. Actuala manieră de formare, ne-a spus, e greoale. E dificil ca după 3 ani de stagiatură și, să zicem, tot atîția de circă să-ți mai îndrepți pașii spre o specializare. Așa se face că, în prezent, se ajunge la specializare cam tîrziu. În plus, după specializare, problemele de plasament sînt, de asemenea, complicate și un buzoian, de pildă, se ferește de specializare pentru că riscă, la terminarea acesteia, să prindă un post la Bologani ? ! Externatul și internatul ar rezolva, cred, toate aceste nepotriviri.

La Policlinica din Buzău, repetăm, indicele de încărcare e ridicat. Nu se eliberează mai mult de 35 de bonuri (situația în această zi, la ora 10,30 e grăitoare, s-au dat 16 bonuri la chirurgie, 19 la neurologie, 13 la ginecologie, 16 la O.R.L., 30 la interne etc.), dar urgențele și copiii pînă la 3 ani au prioritate și nu trec, și e bine că nu trec, pe la ghișeele din hol. Așa stînd lucrurile, ieri, serviciul de ginecologie a dat 105 consultații, cel de oftalmologie (cu un singur medic) 108, cel de radiologie 118, cel de T.B.C. 101, iar laboratorul, cel mai solicitat, a efectuat, nici mai mult, nici mai puțin de 1 533 de analize ? ! În condițiile în care, la O.R.L., de exemplu, trimiterile la București nu depășesc, de regulă, 2 la sută, operațiile, tratamentele și, cum aminteam, urgențele nu stau la rînd pentru bonuri, unui consult îi revin, în medie, 10 minute. E foarte puțin, calitatea actului medical suferind uneori. Se adaugă, firește că se adaugă, la asta și îmbătrînirea rețelei, din cei 8 ftiziologi existenți în județ, calcula directorul Molniceanu, el însuși ftiziolog, 4 fiind pensionari, iar 3 depășiți de 55 de ani ? !

Chiar dacă personalul mediu nu poartă ecuson, în frunte cu asistenta șefă Monica Șablienco, altfel o femeie energică și de ispravă, cetățenii sînt tratați, la Dispensarul policlinic municipal, cu blîndețe și înțelegere. Antoaneta Mardale, de fel din comuna Brădeanu, ar fi trebuit să se prezinte la Spitalul din Smeeni, numai că, locuind temporar în capitala județului, la un băiat de profesie șofer, s-a adresat aici, rugînd să fie pansată după o operație suportată, nu demult, la Tîrgoviște. La chirurgie, doctorul Haralambie Săpoiu a consultat-o, după care, „grijulie de narr-ar fi fost fie-mea", asistenta Elena Jercan a pansat-o.

Altfel zis, unitatea aceasta e, ne-am convins, o adevărată „uzină de sănătate", în incinta căreia competența și omenia se află la mare preț. Chiar dacă mai sînt destule de făcut, se simte nevoia unui electrocardiograf, a unui audiometru cu performanțe superioare etc., cetățenii sînt tratați cum se cuvine și, spre deosebire de ceea ce se mai întîmplă prin alte părți, nimeni nu-i pune să aștepte inutil, nimeni nu se rățoiește la ei. Din aceste motive, ca și din altele, cetățenii se adresează Policlinicii din Buzău cu încredere și, fără excepție, această încredere e onorată.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Pitești

Micile neajunsuri se rezolvă din mers

Intrăm în Policlinica județeană din Pitești exact după o lună de la darea ei în folosință. Clădirea este nouă, îngrijit finisată și amplasată în chiar centrul orașului, la îndemîna tuturor. Clădirii i se mai fac mici retușuri-montări de calorifere suplimentare în sălile unde pacienții trebuie să se dezbrace, se mai sparge o ușă între sala de consultații și cea de ghipsare a cabinetului de ortopedie, urmează să se mai pună cîteva draperii. Lucruri normale dacă ne gîndim că mutarea într-un local nou s-a făcut cu un ceas mai devreme și că, inițial, acesta n-a avut destinația pe care o are. Piteștenii beneficiază de un local modern, plăcut și comod atît pentru pacienți, cît și pentru cadrele medicale. Medicul șef al policlinicii, dr. Nicolai Becescu, ne informează că schema este completă, aparatura este nouă și de cea mai bună calitate și că policlinica asigură asistență pentru toate specialitățile. Ea este încă în rodaj, se asigură dînsul, iar micile probleme care apar se rezolvă din mers, fără ca asistența medicală să sufere. Vizităm cabinetele, laboratoarele, sala de gimnastică medicală. Notăm în treacăt că la laboratorul de tehnică dentară încă nu s-a montat covorul izolator de cauciuc, că freza nu este legată cum trebuie la masă, că serviciul de fizioterapie așteaptă avizul de la protecția muncii și că la unul din cabinetele dentare, din cauza lipsei unei mașini, încă nu a fost adus scaunul dentar.

Mai notăm că în ziua vizitei noastre, 12 noiembrie, asistenta Elena Enache este ofițer de serviciu. Grijulie, merge printre pacienți și îi îndrumă unde trebuie pe cei care au omis să ceară informațiile de care au nevoie la biroul de la intrare sau să citească anunțurile afișate la tot pasul. Mai îndeamnă pacienții să stea pe scaunele din sălile de așteptare, suficiente ca număr și comode, în loc să sprijine pereții sau, în virtutea unui mai vechi obicei, să se adune fără rost în fața ușilor cabinetelor. Cîțiva pacienți, deloc intimidați de curățenia din jur, și-au aruncat tampoanele de vată, folosite în urma recoltării de sînge pentru analize, pe mesele din sala de așteptare, deși la nici doi metri se găseau recipiente speciale pentru asta.

Cadrele medicale sînt liniștite și mulțumite. În noul local este mult mai bine decît în cel vechi. Se constată din partea tuturor dorința de a-l menține în condiții perfecte de funcționare.

La „Informații", registratoarea medicală Ioana Mitrea, de 15 ani în această funcție, nu are probleme deosebite. La ora 11 mai sînt bonuri pentru toate specialitățile. Pacienții încă nu s-au obișnuit să facă programări telefonice și nici să vină la consultații la ora indicată pe bonul de programare. E drept că numărul 346 16 de la Informații a fost al directorului adjunct al P.T.T.R. și s-au creat, la început, confuzii. Vechiul număr al policlinicii nu a putut fi păstrat. Programul policlinicii și numărul de telefon la care se pot face programări au fost însă făcute cunoscute prin presa locală. Încetul cu încetul, pacienții se vor obișnui să folosească toate facilitățile oferite de o unitate modernă, bine organizată. Doar la cabinetul oftalmologie este aglomerație. Pe lîngă consultarea bolnavilor, medicii sînt ocupați și cu eliberarea a fel de fel de adeverințe pentru școala de șoferi, dispensare sportive și altele. O aglomerare artificială, credem noi, care ar putea fi altfel rezolvată, poate în cadrul unor programe speciale și nu numai de către specialiști de înaltă calificare.

Făcînd abstracție de unele mici deficiențe, în curs de rezolvare și care țin mai mult de funcționalitatea clădirii, remarcăm efortul autorităților de a pune la dispoziția cetățenilor un nou și frumos local pentru asistență medicală, cu o dotare dintre cele mai moderne. Păstrarea lui în condițiile actuale de funcționare este și de datoria pacienților. Credem că dacă policlinica ar fi fost construită după un proiect tip, gîndit pînă în cel mai mic amănunt, situația ar fi fost mai bună. Dar să nu fim cusurgii ! Policlinica județeană 2 din Pitești se prezintă bine, asigurînd o asistență medicală civilizată și, mai mult decît atît, competentă.

OPREA GEORGESCU ■

Craiova

Pacientul nostru, stăpînul nostru ?

Ca să știi cum merg treburile într-o policlinică, e suficient să faci — nu-i așa ? — ce face toată lumea. Și, cum săptămîna are un început, procedezi, evident, cu începutul. Te grăbești, prin urmare, de cu noapte, la orele 6 și jumătate fix ești la fișier, prunești un bon de ordine și te înființezi la ușa unui cabinet. Un număr mic e o șansă, unul mare ți-a stricat ziua. La medic intri — se înțelege — cu iritarea unor ceasuri pierdute, cu gîndul la slujba unde întîrzii și cu părerea că, la urma urmei, n-ar fi nevoie decît de puțină bunăvoință pentru ca toate să fie mai simple și — de ce nu ? — mai cu cap.

Pe acest fir, gîndești cu logica și dreptatea sînt de partea ta.

Vă propun să citiți din nou primele rînduri și să vă întrebați dacă nu cumva nu de logică-i vorba, ci de niște obișnuințe.

Suferințele omului care are trebuință de un doctor nu încep, neapărat, cu zorii zilei de luni. Și cum policlinicile funcționează șase zile din săptămînă, de la 8,00 la 20,00, să vedem, de exemplu, ce se întîmplă într-o vineri, după-amiază, la Dispensarul policlinic nr. 2 adulți din Craiova.

Vineri, 13 noiembrie, orele 16, la dispensarul policlinic în chestiune nu se întîmplă aproape nimic. Medicii sînt toți la datorie dar, cu excepția ginecologiei, rar de vezi la cele 14 cabinete și secții cîte un cetățean. Către orele șapte și oarecare animație, numai că animația din partea a doua a săptămînii nu spune mare lucru despre prima parte a ei. Policlinica craioveană e unul din așezămintele care nu duce lipsă de personal. Clădirea nu-i nouă, fapt ce nu o împiedică să respire, în tot locul, curățenie și ordine. În me-

die, se înregistrează cam 800 de pacienți zilnic. Media, însă, e medie, adică o abstracțiune. În primele trei zile, numărul lor trece ușor peste mie. În ultimele trei, dacă ajunge la 600. Dimineața, la cabinetele cele mai solicitate (interne, ginecologie, oftalmologie), funcționînd cu cîte doi medici fiecare și, cum se spune, cu două ture complete, numărul celor veniți „la doctor" trece, uneori, peste puterile reale ale cabinetelor.

Aglomerația cea mai mare se petrece, firește, lunea, în tura de dimineață. Și tot atunci se înregistrează și reproșurile unor cetățeni. Li se reproșează, cel mai adesea, medicilor lucrurile ce sînt, de fapt, în seama pacienților. Sigur, odată venit la policlinică, omul are unele motive să fie necăjit pe timpul pierdut. Dar nu le are pe toate. Mai întîi, că există, cum am văzut, și după-amieze. Mai apoi că, la cabinetele cele mai frecventate, bonurile de ordine sînt pe ore. Un consult convingător și eficient cere un anume timp. Avînd „oră la medic", cetățeanul poate să-și vadă de treburi. Dacă, deși e în puteri, cetățeanul preferă să stea cîteva ore lungi pe coridoarele policlinicii, vina, se înțelege, nu-i a medicului.

Problema pe care încercăm să o discutăm e foarte delicată, dar nu neapărat inabordabilă. Dacă Dispensarul policlinic nr. 2 Craiova este ceea ce se cheamă o instituție bună, condusă și administrată cu grijă, dacă medicii își onorează profesiunea, iar reclamațiile, cîte apar, țin de firescul lucrurilor, nu cumva în cercetarea activității unei policlinici trebuie să luăm în seamă și psihologia pacienților ei? La

caricaturi de MIHAI PĂNZARU-PIM ■

peste 800 de pacienți pe zi, rezultă — în medie — un timp util de 15–20 de minute pentru pacient. În zilele foarte aglomerate, lunea, marțea și miercurea dimineața, timpul se reduce, de fapt, la cîteva minute. Policlinica arondează 29 dispensare rurale, 22 dispensare din teritoriul municipiului și 8 cabinete medicale de întreprinderi. Dispensarele acestea ar urma să rezolve cazurile mai ușoare și să efectueze o triere. În realitate, numai 5% din pacienții policlinicii vin cu trimitere de la dispensar! Omul solicită, pentru situațiile cele mai banale, competența unor cadre universitare ce dau consultații la policlinică.

Medicul primar Elena Trușcă este medic șef al policlinicii de 8 ani și specialist la cabinetul de oftalmologie din anul 1963. Opinia medicului Elena Trușcă este că trebuie să sperăm nu numai la îmbunătățirea calității asistenței medicale ci și a calității pacienților. Mulți obișnuiesc să arate la medic un aplomb potrivit îndeobște în relațiile comerciale. La medic, „pacientul nostru" nu-i obligatoriu și „stăpînul nostru". Paradoxal sau, mai bine-zis, contrar a ce ne-am aștepta, țăranul care vine la policlinica urbană colaborează mai bine cu medicul și, fapt nu lipsit de semnificație, chiar și în situațiile nu tocmai agreabile, e mai urban în grai și purtare. Un țăran spune întotdeauna „bună ziua" cînd vine la doctor și „mulțumim" la plecare.

Și, fiindcă mărunțișurile sînt, de multe ori, mai relevante decît lucrurile mari, iată ceva ce poate să spună ce înțelegere găsește la Dispensarul policlinic nr. 2 Craiova omul de toată starea: spre deosebire de atîtea birouri de directori de spitale ori policlinici unde secretara e aceea care hotărăște cît de importantă este problema cu care vine cetățeanul la direcție, aici ajungi întîi în camera medicului șef și după asta la secretară!

TUDOR OCTAVIAN ■

★

Lesne de dedus că, față de București, situația e mult mai bună în provincie. La Craiova, Pitești, Oradea și Buzău, personalul policlinicilor a fost găsit la datorie, el punînd în slujba sănătății publice competență, rigoare, pasiune, amabilitate. Iată deci că întîrzierile de la program și lipsa de politețe, detectate în unele din policlinicile Capitalei, nu sînt o fatalitate. Ba mai mult, grupajul de mai sus o probează, ele nu reprezintă nici măcar o consecință a greutăților care, firește, mai există și din care unii, tocmai cei vinovați, își fac adesea o „piapumă", căutînd cu înfrigurare justificări. Dacă omul sfințește locul, ni se pare limpede că el sfințește și policlinica.

Greutăți însă mai sînt. Din cauza indicelui ridicat de încărcare, calitatea actului medical e, citeodată, în suferință și unei consultații îi revin abia 10—12 minute. Puțin, foarte puțin, medicul fiind silit, în fața avalanșei de solicitanți, să acorde asistență din fugă. Situația se datorează, cum am arătat, mai multor factori. O serie de specialități (oftalmologie, urologie, ftiziologie etc.) sînt tot mai slab acoperite, din cauze pe care, în unele cazuri, le-am numi obiective. În ftiziologie, de pildă, au existat cu ani în urmă unele măsuri stimulative (sporuri, indemnizații) la care însă s-a renunțat. În prezent, ne spunea directorul Direcției sanitare a județului Buzău, nici un medic nu stă pe gînduri avînd de ales între chirurgie și ftiziologie, optînd invariabil pentru prima disciplină, din motive de înțeles. O problemă încă mai gravă ni se pare îmbătrînirea rețelei. Rămînînd la Buzău, să reamintim că din cei 23 de medici ai Dispensarului policlinic municipal, 11 sînt pensionați sau pensionabili, procentul fiind, evident, mare. Nici în alte părți, din cîte cunoaștem, situația nu-i mai bună, în București (vezi „Flacăra" din 8 octombrie) ea fiind net mai rea. Altfel zis, îmbătrînesc doctorii și ceva trebuie întreprins. Întoarcerea la sistemul externatului și internatului, sugerată de mai mulți interlocutori, ar părea să rezolve, fie și parțial, situația, căci azi, vorba doctorului Costin Sandu, se ajunge la specializare nepermis de tîrziu. Despre toate acestea însă vom mai discuta.

Descoperirile doctorului Leontopol

(urmare din pag. 1)

nomului malign" („Science"), specialiști americani de la universitățile din Detroit, Michigan, Yale, New Haven, și, respectiv, Minneapolis, Minnesota, n-au făcut altceva decît să aducă noi mărturii, solid fundamentate științific, în sprijinul descoperirii mai vechi a doctorului Leontopol, confirmînd implicit prioritatea mondială a acesteia.

La Mallersdorf, Mihai Leontopol a ținut o comunicare, „Noi posibilități în tratamentul cancerului urologic", explicînd totodată cîteva din adevărurile metodei sale. El a lămurit asistența că medicamentul „L" poate fi folosit singur, ca medicație unică, sau prin asociere cu terapiile așa-zise clasice. Fie postoperator, pentru consolidarea tratamentului în vederea prevenirii recidivelor și metastazelor, fie în paralel cu iradierile, ca radiosensibilizator. Doctorul român a înfățișat congresului o cazuistică urologică semnificativă, însoțindu-și expunerea cu diapozitive relevînd metastaze dispărute în urma administrării medicamentului „L". Cum era și de așteptat, lucrarea sa, întocmită în temeiul unei activități practice îndelungate, a stîrnit un interes major, declanșînd discuții fructuoase. Participanții au fost, pe de o parte, surprinși de noutatea comunicării și, pe de alta, convinși de greutatea argumentelor științifice invocate de cercetătorul bucureștean, înaintîndu-i doctorului Leontopol propuneri concrete de colaborare. Există premisa că ele se vor materializa cît mai curînd.

Comentînd reuniunea, presa bavareză a acordat o atenție specială ospetelui din România. Ziarul „Straubinger Tagblatt" de pildă a publicat și o fotografie a doctorului Mihai Leontopol, realizată în timpul prezentării comunicării (imaginea din pag. 1 a revistei), notînd că acesta „a prezentat rezultatele descoperirii sale privind o practică medicală de valoare deosebită".

Ca unii care, de la bun început, am susținut cauza lui Mihai Leontopol, văzînd în ea o șansă majoră în lupta împotriva cancerului, nu putem decît saluta, cu satisfacție, această nouă și limpede dovadă a recunoașterii metodei originale românești, recunoaștere venită din partea școlii vest-germane de urologie, una din cele mai redutabile din lume. Se dovedește astfel, încă o dată, că doctorul Leontopol se află angajat pe un drum drept, numele lui devenind, iată încă o confirmare, temeinic argumentată științific, unul de referință în aspra bătălie a contemporaneității împotriva maladiei canceroase.

P.S. Nu putem trece cu vederea faptul că, pe lîngă aprecieri laudative la adresa activității doctorului Leontopol, „Straubinger Tagblatt" își permite să strecoare și o idee fundamental eronată, afirmînd că Mihai Leontopol a avut de înfruntat multe greutăți ca să ajungă la Mallersdorf? ! Precizăm că n-a avut nici un fel de greutăți. Ba mai mult, a plecat în R.F.G. împreună cu soția. Dacă doctorul Leontopol mai întîmpină unele dificultăți, acestea se datorează exclusiv unor colegi de breaslă și ele sînt legate de experimentul său și numai de el.

Nutrim, totodată, speranța că nu va fi nevoie ca despre tratamentul doctorului Leontopol să apară toate comunicatele posibile în străinătate înaintea celui pe care îl așteptăm de aproape nouă luni din partea comisiei speciale instituită de Ministerul Sănătății ca să verifice acest tratament.

De pe banca plină a acuzării lipsesc chiar realii vinovați

Ca o lovitură de trăsnet a picat vestea delapidării milionului. Mulți îl știau pe Drăgan — „generosul" gestionar al depozitului nr. 3 I.C.R.A. Rîmnicu Vîlcea — după cum, mulți îl văzuseră în companii demne de invidiat — printre medici, la tenis de cîmp, printre membrii echipei favorite de fotbal, devenind, cum s-ar spune, unul din mondenii în vogă ai Vîlcei. Își cîștigase terenul pas cu pas, dăruind în dreapta și în stînga, cu amîndouă mîinile, din produsele depozitului, devenise un fel de nabab, care oferea, fie din simpatie pentru persoanele în cauză, fie pentru a-și nivela terenul hoților, cafea, peste jumătate de milion înregistrîndu-se paguba numai la acest produs. 5 ani a furat nestingherit Drăgan. Perioadă lungă, sumă foarte mare — 1 239 000 lei — ca să existe vreun dubiu că s-ar fi furat accidental.

Scurt istoric

S-a dovedit că în perioada anilor 1974—1979 delapidarea lui Drăgan a depășit milionul, la predarea gestiunii înregistrîndu-se lipsă peste 600 000 lei la cafea, peste 400 000 lei la ulei, 28 000 lei la pepsi-cola, 29 000 lei la conserve, 73 000 lei la ambalaje. Procedeul acoperirii pagubei, în toți acești ani, era extrem de simplu: în preajma fiecărui inventar, Drăgan întocmea note de expediție false, pe care le onora abia după terminarea inventarului.

Cum s-a furat un milion

Nu s-a furat accidental această uriașă sumă! Radiografiind cazul, constați, fără efort, că nimeni nu și-a pus problema, în această lungă perioadă de timp, cum poate Drăgan, cu leafa lui de sub 2 500 de lei, să facă față cheltuielilor impuse de viața risipitoare în care se aventurase. Lăsînd, apoi, la o parte „generozitatea" lui Drăgan, depozitul pe care îl gestiona parcă a fost anume creat pentru sufletul său: lipsa de condiții de depozitare devenise strigătoare la cer, Drăgan însuși își făcea datoria, din cînd în cînd, atenționînd prin procese verbale conducerea. Mărfurile stăteau, deseori, sub cerul liber, degradîndu-se, paza lăsa și ea de dorit, în depozit intra cine vrea și cine nu vrea. Și în tot acest haos Drăgan trona sub ochii tuturor celor în drept să pună stavilă acestei dezordini generatoare de pagube. Mai mult, Drăgan era ales în C.O.M., Drăgan era anunțat cînd urmează să i se facă inventarele, era întrebat dacă să i se facă acum sau altă dată...

Din concluziile depuse de responsabilul civil, Sterian Cristian

(Fost contabil șef la I.C.R.A. în perioada '77—'79, pînă la descoperirea delapidării, concluzii care coincid cu mai multe depoziții ale martorilor.)

„Selaru Alexandru, conducătorul unității, nu a fost mulțumit de planul de inventariere întocmit de Ciochină Nicolae. A întocmit personal un plan de inventariere, în care erau prevăzute datele la care se vor inventaria depozitele (s-a păstrat această hîrtie cu scrisul personal al lui Selaru, fiind depusă la dosar fotocopia). Revizorul Ciochină a refuzat să întocmească un astfel de plan și astfel forma definitivă a dat-o Selaru. (A se vedea declarația revizorului Ciochină.) Această situație, relatată mai sus, se coroborează cu declarațiile lui Drăgan Mihai, fratele inculpatului, prin care arată că fratele lui știa că trebuie să i se facă inventarierea în aprilie și l-a rugat pe Selaru să-i amîne acest inventar, fiind nepregătit... Pe la sfîrșitul lunii ianuarie 1978 au fost prinse, noaptea, 3 muncitoare cu 18 kilograme cafea boabe, furate din secția de preambalare a cafelei. Am solicitat tov. director Selaru inventarierea imediată a depozitului. În prezența mai multora, directorul a întrebat pe Drăgan, care era de față, dacă este cazul să-i facă inventar sau nu. Drăgan a spus nu, iar directorul a fost de acord cu el... Pe data de 1 iulie 1978, am solicitat din nou, împreună cu Ciochină, inventarierea depozitului, răspunzîndu-ne să-l lăsăm mai tîrziu. A părăsit unitatea și nu a mai venit în ziua respectivă. Văzînd această situație că directorul refuză permanent inventarierea depozitului 3, cu toate că nu eram eu cel în drept de a semna o decizie de inventariere, am dispus executarea inventarierii. La valorificarea inventarului, întrucît se prezenta o lipsă în gestiune în valoare de 26 000 lei, am prezentat dosarul în C.O.M., cu propunerea de înlocuire a gestionarului și de înaintare a dosarului, pentru elucidare, organelor de cercetare penală, propunere ce nu a fost însușită de C.O.M., din care făcea parte și Drăgan..."

O „fabrică" de falsuri nestingherită de nimeni

Nu există nici un dubiu că Drăgan își întocmea note de expediție false în preajma inventarelor. Deci nu există nici un dubiu că era anunțat cînd urma a se efectua ele. După cum, iarăși, nu există nici un dubiu că inventarele la depozitul 3 se făceau din an în paște — uneori trecînd și doi ani pînă să se la o astfel de hotărîre, altcori făcîndu-se de ochii lumii — dîndu-se decizii ilegale ca doar 40 la sută din depozit să se inventarieze. Sigur că în această conjunctură Drăgan, nestingherit de nimeni, începe să fabrice acele note de expediție fictive, semnate doar de el, avizate de el, fără a purta semnătura și ștampila unităților cu amănuntul care, conform avizelor, ar fi primit marfa. Nici contabilul de gestiune, nici biroul comercial, nici organele C.F.I. nu descoperă avizele tip Drăgan, cu toate că aceasta le era meseria.

Documente primare deviate din circuitul firesc. Cine ar fi trebuit să descopere noua turnură?

De fapt, nimeni nu vede lucruri pe cît de simple, pe atît de fundamentale. Circuitul unor documente primare la o turnură care ocolește legea, cu buna știință a conducerilor celor două întreprinderi, adaptarea la noua situație de lucru făcîndu-se de sus în jos. Sînt mulți cei care ar fi trebuit să vadă, urmărind evidența contabilă primară, această deviere, care a căpătat un rol fundamental în mersul lucrurilor. Nu pot rămîne în afara răspunderii nici cei de la Direcția comercială, nici cei obligați să efectueze controlul ierarhic curent, nici reprezentanții Băncii, ai C.F.I.-uluî, după cum, nu pot rămîne în afara răspunderii contabilii de gestiuni (fie ai depozitului, fie ai unităților cu amănuntul), controlul muncitoresc ș.a. Cele ce urmează subliniază pregnant nevoia reconsiderării cauzei — cultura avînd, într-adevăr, aici un rol fundamental!

„Favorizatori" fără intenție?

Pe banca acuzării au fost aduși încă 16 inși, cei mai mulți dintre ei gestionari ai unităților cu amănuntul care, arată instanța, au favorizat pe Drăgan să-și acopere o parte din lipsuri „întocmind și semnînd transferuri fictive de mărfuri". Rămîi nedumerit, urmărind filmul dosarelor Drăgan, de ce au fost implicați penal atîția gestionari ai unităților cu amănuntul (cel puțin, 10 dintre ei), ca „favorizatori" ai lui Drăgan (fără a avea vreun cîștig din gestul lor), în vreme ce adevărații vinovați ai acoperirii acestei uriașe delapidări au fost implicați doar ca responsabili civilmente? De ce se ocolește, în ultimă instanță, adevărata cauză a delapidării — acoperirea lui Drăgan de înșeși dispozițiile conducerii, de procedura de drept și de fapt, aprobată tot de conducere — și, implicit, de toți cei amintiți, care ar fi trebuit să descopere greșeala.

Cei 16 gestionari din cei 16 implicați, sînt acuzați că au practicat transferuri fictive cu Drăgan, avantajîndu-l. Toți 10 sînt pedepsiți pentru favorizarea infractorului, fals și uz de fals, specificîndu-se însă, la fiecare, că nu au săvîrșit faptele în interes material. Cum l-au favorizat cei 10 pe Drăgan, cînd în C.O.M. el atrag mereu atenția asupra unei atari situații? „Drăgan — sublinia Dutu Petre în ședința C.O.M. din 26.IX.1974 — aduce la unități mărfuri necorespunzătoare, atît calitativ, cît și cantitativ". Ce înseamnă această subliniere „atît calitativ cît și cantitativ" decît însăși dezvăluirea procedurii lui Drăgan care trimitea uneori mai puține mărfuri decît cele înscrise în aviz, în același timp, emițînd și o notă de transfer pentru marfa netrimisă? Sau că trimitea în locul unor mărfuri, altele, din categorii înrudite. „Așa se obișnuia să se procedeze!" — declară fiecare din cei 10 gestionari, declarații neluate în considerație de instanță. Cu toate că, nici unul dintre ei nu aveau transferuri fictive pentru cafea și ulei, produse care, laolaltă, adunau milionul.

O situație de fapt care impune

În fapt, nu s-a luat în considerație un adevăr la îndemîna oricui: gestionarii au fost lăsați la mîna lui Drăgan pentru transferuri. El, Drăgan, întocmea notele de transfer, nu gestionarii! Pentru că aceste note de transfer se aflau la el, nu la unitățile cu amănuntul — procedeu care a fost aplicat abia din '76, de la venirea lui Sterian contabil la I.C.R.A. Din acel moment nici nu s-au mai înregistrat astfel de note de transfer fictive — ori dacă gestionarii ar fi vrut să-l favorizeze pe Drăgan, ce l-ar fi oprit să o facă și de aci încolo?

Se află în arhiva I.C.S. Alimentara registrul doveditor al documentelor cu regim special — notele de transfer făcînd și ele parte din aceste documente. Ori ele au fost încredințate lui Drăgan de conducerea întreprinderii, pe baza unor bonuri speciale de consum, emise și semnate de compartimentul administrativ al întreprinderii. Aceste bonuri de consum poartă, la rîndul lor, viza contabilului șef al întreprinderii, Moraru, și a înlocuitoarei acestuia, Töröc Silvia. Conform acestui registru, Drăgan a ridicat, cu o astfel de aprobare specială, două carnete de note de transfer, în 1973; în 1974 alte două; în 1975 — 6; în 1976 — 10; în 1977 — 13. Directorul și contabilul șef ar fi trebuit să exercite, conform legilor în vigoare, controlul ierarhic curent, răspunzînd direct de „păstrarea, manipularea și folosirea formularelor cu regim special". Și ne întrebăm atunci, cu a cui aprobare a încăcat atîta timp, Drăgan legea formuloarelor cu regim special, de a nu mai returna cotoarele documentelor de transfer, în scopul urmăririi unei evidențe clare? Cu a gestionarilor acuzați sau cu a conducerii și compartimentului direct răspunzător care nu numai că nu le-au urmărit, dar au aprobat tacit sistema de lucru Drăgan?! În aceeași procedură, de fapt, se află și bonurile de mînă prin care unitățile trimiteau ambalajele.

Delapidarea are, cum am văzut, cauze mult mai adînci. Iată de ce o revizuire asupra dosarului Drăgan ar putea, sîntem siguri, să dea adevărului drepturile ce i se cuvin.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Candidați la „premiul" pentru nepăsare!

Proiectat într-unul din cartierele centrale ale Capitalei, înconjurat de edificii social-culturale care ar satisface și cele mai exigente pretenții, în vecinătatea Căii Victoriei și a Arcului de Triumf, blocul 22, bd. Nicolae Titulescu nr. 16, este o construcție unicat din punctul de vedere al creației arhitecturale. Dar, cu regret, trebuie să spunem că acest bloc este un unicat și prin modul în care a fost executat și finisat. Vom justifica îndată cele afirmate.

Împărțite pe 14 etaje, decorate cu balcoane elegante, 56 de apartamente găzduiesc „fericiții" locatari. Mai precis, doar o parte dintre ei, cu toate că procesul verbal de recepție preliminară (nr. 238) a fost

încheiat la 28 august 1980. La acea dată, reprezentanții asociației locatarilor, împreună cu reprezentanții Grupului 1 șantiere (constructorul) au căzut de acord să se execute lucrările de remediere a părților comune, stipulîndu-se într-o anexă la procesul verbal care sînt acelea (9 la număr) și termenul lor de execuție (10.XII. 1980). Totodată, se prevedea în anexă: „recepționarea lucrărilor din apartamente se va face odată cu predarea cheilor către locatari". Asta înseamnă, înțelegem noi, că oricînd, începînd de la acea dată, beneficiarul își poate lua în primire apartamentul în bune condițiuni, așa cum prevede contractul încheiat cu Întreprinderea pentru construirea și vînzarea locuințelor. Și o parte dintre locatari s-au mutat. La 13 octombrie, 1980, se încheie un nou proces-verbal cu privire la remedierile ce mai sînt de efectuat, de data asta opt la număr. Deci, în timp de o lună doar o problemă din cele nouă s-a rezolvat.

Dar joaca „de-a problemele", de-a hîrtiile cu termene fixe, acceptate și neonorate (pentru scări nefinisate, ghene neamenajate, ușă care nu se închid, zidărie prost executată, subsol și ternsă neterminate, grămezi de moloz la intrarea în bloc și multe altele) avea să continue. Astfel, la 1 decembrie 1980, asociația locatarilor expediază „memorii" : către Direcția I.C.V.L. (nr. 1907) și Centrala de construcții de locuințe București (nr. 1289), prin care se anunță că remedierile constatate, cu două și respectiv o lună în urmă, nu au fost efectuate de către constructor, fapt care îi împiedică pe locatari să locuiască efectiv în apartamente.

...Și urmează un alt termen : 31 decembrie 1980. De data asta nu mai există nici un dubiu. La 2 ianuarie 1981, Întreprinderea de instalații montaj izolații (I.I.M.I.) București trimite un răspuns scurt și la obiect (nr. 1314) „spre știință", asociației locatarilor, ca urmare la adresa din 16.XII.1980 (deci o altă sesizare !) precum că, cere ce li s-a solicitat s-a și efectuat. Adică toate cele prevăzute în cinci puncte, dintre care două (3 și 5) vor deveni pentru locatarii blocului 22 un adevărat calvar.

Tot aici, în încheierea actului din 2 ianuarie 1981 (zi nelucrătoare), membrii asociației locatarilor sînt convocați la 27.XII. 1980 (sic !). Pentru ce ? Pentru „preluarea instalațiilor echipate la părțile comune și lichidarea tuturor problemelor la acest bloc" (?!). De acum lucrurile se precipită. În 13 februarie 1981, Grupul de șantiere nr. 1 (constructorul) comunică și el (adresa nr. 1544) asociației locatarilor : „remedierile la părțile comune au fost executate". Pe de altă parte, în alte adrese (24.III.1981 nr. 519), Direcția generală pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe social-culturale și administrație locativă D.G.D.A.L.), serviciul „programare, urmărire recepție, anunță asociația că, „toți factorii de răspundere intruniți la fata locului (la blocul 22) au căzut de acord asupra remedierilor la șase obiective..." menționate în anexele de constatare (nr. 514 și 162 din 13.03.1981). Încurcată treabă !

★

La cinci luni de la ultima adresă, locatarii sesizează redacția... Care este situația după 13 luni de la recepția preliminară ? La intrarea în imobil, un morman de moloz și alte resturi de materiale de construcție încurcă accesul în bloc ; apoi, cutii de conserve goale, resturi menajere, hîrtii, tot ce prisosește, tău calea ferestrei nu a ghenelor. Întrebat despre această stare de lucruri, inginerul Constantin Petrescu, directorul Grupului 1 șantiere ne declara : „Molozul și toate celelalte provin de la locatarii mutați sau în curs de a se muta, care fac modificări în apartamente, unii fără să ceară aprobările necesare". Așa o fi, dar iată o altă situație : însoțiți de vicepreședintele asociației locatarilor, ne batem capul să înțelegem (în fața unei spărturi) cum a fost posibil ca armătura metalică a grinzilor de rezistență să nu fie ancorată de cea a unui stîlp de rezistență, situație relevată cu totul întîmplător cu ocazia lucrărilor care se fac la cofetăria de la parterul blocului. Ce e de făcut ? îi întrebăm pe directorul C. Petrescu. „De comun acord cu proiectantul, ne răspunde tovarășul director, remedierea stîlpului de rezistență se va face prin injectarea unei rășini epoxitice. Într-o săptămînă o rezolvăm. Pînă acum nu am avut rășină epoxitică". (Discuția avea loc simbătă 12 septembrie 1981.) L-am crezut pe cuvînt, pe tovarășul director, așa cum și locatarii l-au crezut cu 13 luni în urmă cînd au semnat, îndemnați tot de promisiuni, actul de recepție preliminară.

Situația în imobil : nici o ușă din cele cu care sînt prevăzute cele 14 etaje, uși de legătură între hol și casa scării, nu se închid, nu au geamuri, altele lipsesc. „La recepția preliminară, ne spune directorul C. Petrescu, toate ușile se închideau și aveau geamuri, locatarii, cînd s-au mutat, au stricat ușile, au spart geamurile". Verificăm : Nu se vede nici urmă de geam la ușile celor 14 etaje, ca să nu mai vorbim de lucrurile care nu ar fi putut apărea nici dacă ușile ar fi fost forțate cu mobilier din oțel ! Bifăm în continuare : subsolul tehnic, adăpostul ALA, terasa de deasupra ultimului etaj nu sînt terminate nici acum. Pompele de mînă din subsolul blocului, prevăzute pentru evacuarea apei în caz de inundare, ca și instalația electrică nu funcționează. Pe terasă, o antenă colectivă nu poate fi folosită datorită poziției (vicioase) de montare. Instalația de paratrăsnet (prevăzută în normative pentru blocurile de acest tip) nu există, pereții holurilor (de la parter și pînă la ultimul etaj) sînt, pur și simplu, ondulați, pardoseala neșlefuită, trecerile de la țevile de calorifer nu sînt mascate, iar gurile de aerisire, prevăzute în spațiile unde sînt plasate ghenele, lipsesc cu desăvîrșire. E greu de rezistat prea mult pe aceste holuri, de aceea cerem refugiu în apartamente, nu însă înainte de a observa că, la toate cele 14 etaje, o bună parte din peretele casei liftului e bombat, în unele locuri, chiar deteriorat, iar hidranții de incendiu sînt montați chiar în calea de evacuare. Mergem la ultimul etaj, unde găsim exact ce ne trebuie : aer curat ! Și din belșug, datorită curentului provocat de lipsa ușii de la intrarea în apartamentul 53. Imaginea acestui apartament amintește de proverbul : „Cînd stăpînii nu-s acasă, șoarecii joacă pe masă". Mai concret, spălătorul celui de-al treilea grup sanitar, spălătorul de la bucătărie, prizele, contuarul sînt parcă roase de șoareci. Dar ce fel de șoareci ? Iar despre felul în care se prezintă pardoseala balconului care e mai înaltă decît a camerelor greu se mai pot face aprecieri. Ne continuăm investigațiile : la spălătoria și uscătoria blocului e nevoie de remedieri serioase ! Dealtfel, din cîte am aflat, aici e o problemă mai dificilă. Sîntem convinși, de vreme ce nici pînă acum n-au fost date în folosință. Inedită în concepția arhitectonică ne apare țeava de evacuare a apei pluviale care străbate cele 14 planșee direct prin holurile apartamentelor, în chip de ornament !? Curată apă de ploaie, treaba făcută de constructorii acestui bloc. În apartamentul 52, locatarul, în chip de zidar, zugrav, instalator și „ce-o mai fi nevoie", ne spune : „Am luat în primire apartamentul în mai 1981, am trei camere și muncesc la ele de șase luni. Cel mai greu mi-a fost cu tocăria metalică pe care a trebuit s-o înlocuiesc. Nici o fereastă nu se închidea..." Despre calitatea mai mult decît nesatisfăcătoare a lucrărilor ne-au vorbit și locatarii de la apartamentele 44, 26, 21, 14 unde pereții sînt crăpați, ușile concave, ferestrele nu sînt etanșe. Locatara apartamentului 33, etajul 9, ne spunea : „Acum cîteva luni, cînd m-am mutat, am primit apartamentul exact în starea în care sînt și cele pe care le vedeți acum încă nelocuite. Poate mai rău. Cu toate insistențele mele, ca și ale comitetului asociației locatarilor, de a se remedia deficiențele, mi se răspundea invariabil „nu avem oameni pentru finisare" ! Cu forțe proprii și cu bani foarte mulți am izbutit să-l facem cît de cît locuibil"...

Nu există, o spunem fără aproximație, nici un apartament locuit sau încă neluat în folosință, nici o componentă a locurilor comune, a căror finisare (după mai bine de 13 luni de la recepția preliminară) să nu aibă vădite deficiențe calitative. De cîte rugăminți și intervenții, efort, nervi și bani, timp și renunțări mai este nevoie pentru ca un drept al beneficiarilor acestor

apartamente să fie respectat în conformitate cu prevederile legii și cu contractele încheiate ? Așteptăm ca I.C.V.L.-ul și Centrala de construcții-montaj să stingă această imensă nedumerire.

★

Marți, 15 septembrie, a.c. la sediul Grupului 1 șantiere, din Bd. 1 Mai, în prezența cîtorva reprezentanți — constructori ai grupului și directorul Constantin Petrescu — vicepreședintele asociației locatarilor, Gabriel Portnoi, a prezentat noi termene : 30 octombrie 1981, termen maxim de execuție. La întrebarea noastră firească cum de s-a ajuns la o astfel de situație — directorul C. Petrescu ne-a răspuns : „Situația este așa pentru că oamenii noștri sînt atrași, de către locatari, în lucrările de finisare. Dar pe noi nimeni nu ne întreabă ce greutăți avem..."

Cu alte cuvinte o parte dintre meseriașii-constructori și specialiștii Grupului 1 șantiere, răspunzători de calitatea execuției lucrărilor, muncesc cu bună știință neglijent, tocmai pentru ca locatarii (după ce au contractat apartamentele în valoare de aproape 200 000 lei) să apeleze tot la ei, pentru alți bani, pentru o treabă care intra în obligațiile lor de serviciu ! Un astfel de comportament este fraudulos și nu încape în etica noastră. Trebuie deci combătut uneori chiar prin dreptatea legilor noastre.

MELANIA CONSTANTINIU

Ciobănitul — un examen al singurătății

Copil fiind, mă trimiteau ai mei, să păzesc mieiele și berbecuții. Aveam și eu o oarecare responsabilitate de care nu eram totuși conștientă. Pînă într-o zi cînd o furtună năpraznică, smulgînd fără milă acoperișurile caselor și coroanele arborilor m-a prins în cîmp. Eram aproape singură. Nu știam ce să fac. Să fug. Să rămîn. Mieii se adunaseră într-un fel de floare cu petalele mițoase. Dintr-o dată ploaia s-a întețit. Tuna și fulgera încît ochii mei de copil deveniseră globuri fosforescente. O rafală de vînt însoțită de grindină m-a aruncat înspre gîrlă. De-abia atunci spiritul meu de responsabilitate s-a declanșat, căpătînd o putere nebănuită. M-am oprit în mijlocul drumului. Stăteam în genunchi. Devenisem un ghemotoc mai greu de rostogolit și, aproape tîrîș am ajuns lîngă mieii care se apărau de același dușman, sprijiniți cu capetele unul în celălalt. Furtuna a trecut ca toate furtunile violente, cerul s-a luminat și un curcubeu zîmbitor a apărut ca o izbăvire.

Poate nu mi-aș fi amintit acest episod al copilăriei dacă, în urmă cu puțin timp, n-aș fi ajuns la o stînă din județul Prahova, o stînă de munte, străjuită de trei tei seculari, așezată pe un platou ales special pentru a putea urmări mișcarea turmelor pe versanți. Tuna și fulgera. Numai că oamenii de aici nu se speriau ci se bucurau, spunîndu-mi „las să vină că e bine". Împrejurul stînii cîinii ciobănești păreau inofensivi. Dar, la un singur semn al stăpînului lor, muntele devenise neîncăpător la ecoul scandalului lor.

Pe fondul sonor al țăcăraielor (n.n. — clopotele oilor) am stat de vorbă cu Anghel C. Gheorghe, șeful acestei familii, formată din 13 membri.

— Ce înseamnă să fii cioban, cît dați muntelui, cît vă dă muntele, cum rezistați singurătății ?

— De la vîrsta de 8 ani călătoresc în aceste „străinătățuri" care se cheamă munți. Am început prin a fi mînător, adică dădeam oile la muls. Este prima treaptă în meseria de cioban. După trei ani de mînător am trecut să păzesc oile cu lăpte, apoi am învățat mulsul. Tatăl meu era, pe atunci, șeful stînii, dar eram considerat un oarecare cioban. Nu mi se făcea nici o concesie.

— E o meserie ciobănitul ?

— Unii cînd spun cioban cred că ne jignesc. Uneori reușesc, însă eu cred că ciobănitul e o meserie pe care nu o poate face oricine. Meseria de cioban nu se învață în școli. Se fură. Cine are abilitate și dragoste pentru ea o învață, cine nu, dă bir cu fugiții.

— Sînteți exigent în aceste locuri unde nu vă vede nimeni ?

— Tocmai aici cred eu că exigența trebuie să fie mult mai mare. Gîndindu-te că nu te vede nimeni, îți îngădui mai ușor să greșești. Cine ajunge să fie cioban să nu uite niciodată că munca asta este un examen al singurătății, că rămîne foarte multă vreme numai cu EL, că îl pîndește permanent nu un ochi străin ci propriul său ochi.

— Mai sînt ciobani care nu trec acest examen ?

— Sînt destui. Poate și asta e una din cauzele penuriei de ciobani.

— Sînteți membru al Asociației crescătorilor de animale din comuna Aluniș. Președintele asociației, Radu Ion, ne-a vorbit pe larg despre această formă de organizare. Printre altele am aflat că aveți o retribuție lunară de 2 100 lei și că veți avea toate drepturile unui pensionar.

— Așa este. Fiind singura mea meserie, de aici voi ieși la pensie. Dar parcă e prea devreme să mă gîndesc la acei ani. Am doar 31 de ani, 100 de oi, un cal, o vacă, 3 porci. Eu îngrijesc oile, restul femeia mea.

— Nu vă e dor de lume, de copii, de soție ?

— Ciobanilor nu de lume le e dor ci de singurătate. 6 ani cît am fost în muntele Urlătelui, în valea Doftanei, mi-am văzut soția și copiii foarte rar. Acum, fiind la cîțiva kilometri am senzația că sînt acasă.

— Ca șef de stînă ce faceți ?

— De toate. Dirijez pe fiecare la post, răspund în fața oamenilor din sat pentru oile lor, mulg, tund, păzesc turma, pot face tot ce ține de o stînă.

— E grea viața de cioban ?

— Pentru cel ce o cunoaște nu. Se învață cu ploile, cu mai puțin confort, cu unele lipsuri, cu întunericul nopții și chiar cu lumina înșelătoare a lunii.

Se făcuse aproape ora șase după-amiază. Era ora mulsului. Turmele începuseră să se îndrepte spre strungă. Cele 1 150 de oi cu lapte, 400 sterpe, 300 de miei și 130 de capre urcau încet și liniștitor. Primul care avea să sosească era cel mai bătrîn cioban din Aluniș. Se numește Ion Lungu și are 73 de ani dar nu se dă bătut în fața nimănui. Întrebîndu-l dacă nu s-a plictisit de atîta ciobănie, ce credeți că a răspuns ? „M-am plictisit ca de o femeie, poate chiar mai rău, dar nu o pot lăsa. Sau poate că nu mă lasă ea pe mine !" Ce plictiseală binefăcătoare !

IOANA PROCA

A murit un țăran

A ieșit în bătătură după. fel, cu picioarele goale. Ceva l-a ars la tălpi. Dăduse brumă groasă, măzărată. Cu ochii dimineții a căutat cerul. Va să zică !...

Pînă seara a dărîmat soba veche și i-a dat chip nou în odăița de la drum.

Cu două guri a făcut-o, să cînte focul — așa a zis.

Apoi, cu palme mari de dulgher, de olar, de frate-al-pămîntului, i-a mîngîiat grîul, cu vorbă domoală, de rugăciune.

— Bună, femeie ; da să n-o arzi prea mult !

— Cum să n-o arz prea mult ?

— Cum auzi-și, mult să n-o arzi !...

— Bine atunci ; s-o arzi tu !

— N-oi fi acasă !

— ?!

— Mă duc la cîmp să-mi ciopîesc un semn !

— Da e gol !

— N-are a face, v-un semn toi oi găsi eu ! Și mai tîrziu :

— Tu femeie, pune apă la foc, să mă spăl niței !

— Te spălași cu rece, ce le găsi ?

— Acu vreau, caldă, caldă bine ! Și primenelile din ladă le vreau !

— Da ce-ți veni, omule !?

— Nimic, să fiu curat că mă duc pînă de vale !...

Și s-a dus... cu ochii la soba nouă, în care cînta vesel focul.

Așa s-a isprăvit în ziua de miercuri, 28 octombrie 1981 NEAGU D. VASILE din Grădiștea Brăilei, născut la 20 iulie 1908.

Odihnească-l pămîntul !

VASILE RUSESCU

NU DE NOU TREBUIE SĂ NE TEMEM, CI DE STAGNAREA ÎN GÎNDIRE!

Spiritul nu este un vas ce trebuie umplut, ci un cămin ce trebuie încălzit

Este peste măsură de greu să limpezim în puține cuvinte rosturile orașului Blaj în istoria românilor. Cert este faptul că, prin ani, întîmplări felurite au împins treptat urbea spre o margine destul de îndepărtată a vieții noastre obștești. Orașul ultimelor decenii, într-adevăr, a prosperat necontenit în structuri industriale, dar nu este mai puțin adevărat că rangul lui spiritual s-a tocit, în același răstimp, pînă la derizoriu. Și nu industria Blajului a împins cultura Blajului în planuri secunde. Îndeobște, un avînt spiritual nu poate fi înfrînt decît prin supremația de moment, conjuncturală, a unor tare congenere spiritului.

Nu puțini intelectuali din Blaj ne-au mărturisit cu o tandră bucurie cît de puternică este aprehensiunea muncitorimii mai noi a orașului pentru gestul cultural perpetuat dintr-o certă tradiție. În mod obișnuit, o conferință, un simpozion, un spectacol au aici succesul asigurat dacă organizatorii, atît, se învrednicesc să aibă în vedere ore rezonabile de programare : oamenii dăruiți industriilor mai noi ale Blajului, în fapt, nu pretind decît răgazul de a ajunge acasă după ieșirea din schimb, pentru a se primeni în haine curate, potrivite unui eveniment de excepție. Dar întreținerea acestei flăcări, a acestei înclinații firești spre indeletnicirile spiritului pretinde, la rîndul ei, și o altfel de înțelegere, pornită dintr-un alt capăt al lucrurilor, la sporul căreia muncitorimea Blajului poate aspira, dar nu poate conlucra efectiv. Și vom ilustra natura acestei așteptate înțelegeri printr-o pildă semnificativă : cu gînduri de bine pentru prezentul și viitorul spiritual al orașului său, tovarășul Ion Sicoe, secretar al comitetului orășenesc de partid, a inaugurat forurilor de resort județene un proiect interesant de formare aici a unei societăți cultural-artistice ; dactilograma proiectului este datată 27 noiembrie 1978 ; nici astăzi nu s-a primit un răspuns, indiferent cum ar fi el, pozitiv sau negativ.

Să ne întoarcem însă la privirea mustrătoare a lui Timotei Cipariu și să spunem că biblioteca documentară ce-i poartă numele reprezintă o piesă de rezistență în viața culturală a urbei și, din multe puncte de vedere, a țării întregi. Și este de spus asta cu atît mai mult cu cît, o vreme, existența ei a stat sub un mare semn de întrebare. Chiar la existența ei fizică ne referim. Unii cred că nu ar fi de dorit să mai răscolim trecutul. Noi, dimpotrivă, credem că răscolind trecutul putem afla în apele lui suficiente puncte de sprijin moral pentru a păși spre viitor în demnitate, cu fruntea sus. Fiu de oameni simpli din Pănade, Timotei Cipariu a adunat această bibliotecă spre a o oferi obștii. În '848, în focul revoluției, ea a fost de două ori vămuită : o dată cînd s-au rătăcit cărțile în care cărturarul încerca s-o salveze și a doua oară cînd s-au înfruptat din rafturile ei, pe alese, ofițeri austrieci descinși nici să potolească zavera. Apoi — noi nu credem totuși într-o mișcare neapărat ciclică a istoriei —, mai este de spus, dacă vrem să fim cinstiți cu noi înșine, că a doua mare lovitură a fost îndurată de biblioteca lui Timotei Cipariu exact după o sută de ani, în '948. Una peste alta, timp de ani buni, semințele s-au vîndut la Blaj în fișicuri din pagini tipărite apăsat cu chirilice. Și ce s-a mai salvat s-a salvat prin riscul asumat de oameni de bine. Este chiar de neînțeles, observa Monica Anton, actuala bibliotecară a fondului Timotei Cipariu, singură între 70 000 volume, cîte poate îndura un intelectual pentru te miri ce : pentru un incunabul, pentru un manuscris persan, pentru o ediție Cantemir princeps...

Timpul a însinuat în acest calm peisaj urban credința acută că activitatea culturală presupune înainte de toate o mișcare de bunuri cu valoare pregnant obștească. Astfel s-au reîntors în bibliotecă amintită mai sus toate cărțile ascunse de oameni care au pătimit pentru gestul lor. Nu există familie de intelectuali din Blaj care să nu fi contribuit cu donații la sporirea patrimoniului spiritual al orașului. Ștefan Manciulea, Ioan Oltean sau Nicolae Albu sînt numai cîteva nume care se pot cita în acest context de generozitate și solidaritate umană. Și cu atît mai ciudată ne apare optica în conformitate cu care bunurile culturale agonisite prin contribuție obștească pot fi manipulate oricum : multe din piesele valoroase, aflate pînă ieri sau alaltăieri în Blaj, au luat demult drumul Alba Iuliei, al Clujului, al Bucureștilor. Multe dintre cărțile minate în acest fel pe drumuri au fost înlocuite cu broșurele deja inactuale în marea lor parte, încît 70 000, cum insista Monica Anton, se vădește a fi o cifră relativă de-a dreptul.

Unor clădiri întregi, împlinite și ele prin subscripție publică, li s-a schimbat nejustificat destinația. Adevărata casă a lui Timotei Cipariu este alta decît cea pe fațada căreia s-a montat la repezeală o placă comemorativă. Nici palatul cultural, construit în fel prin subscripție publică, după planurile arhitectului Teodor Smigelschi, unde s-au desfășurat în '36 serbările *Astrei*, nu mai este palat cultural. Este drept, funcționează aici un cinematograf, dar sala lui de expoziții rămîne nefolosită și în restul spațiului s-au instnuat instituții și rosturi care nu prea au puncte de contact cu cultura. Trecînd și peste faptul că edificiul în sine, cîndva o bijuterie arhitectonică, se apropie cu pași mari de stadiul unei ruine. Ultima idee a edililor a fost aceea de a se rade cu dalta cuvintele *Palatul cultural* înscrise în relief pe fronton. Trudă zadarnică. Cuvintele au rămas întipărite mai adînc în tencuiala fără rost maltratată. Și unora ar putea să li se pară ciudată insistența noastră în a susține că un edificiu sau altul e dator să rămînă în rosturile lui. Dar schimbarea astn necugetată de rosturi, uite, nu duce la nimic bun : castelul care găzduiește astăzi muzeul orășenesc a fost trecut în urmă cu mai mulți ani în jurisdicția unei instituții spre care civilii de regulă privesc cu respect, dar cu acest prilej s-a ales praful din mobilierul și ansamblul oglinzilor venețiene, altădată parte constitutivă în faima castelului încărcat de istorie, în umbra căruia au respirat Inocențiu și Samuel Micu, Gheorghe Șincai și Petru Maior sau Ion Budai-Deleanu.

Astfel, întrucît nu am putut afla nici un rost cultural în vechiul palat cultural, ne-am îndreptat spre casa de cultură orășenească. Și nu am regretat cenzurile petrecute în compania lui Emil Bochiș, Simion Totoian, Vasile Toma și Ioan Brad. Substanța întîmplărilor ce se petrec între aceste ziduri noi se perpetuează neîndoielnic din tradițiile statornicite aici de un Iacob Mureșianu, un Sigismund Toduță, un Celestin Cherecheșiu. Prin Florin Handrea și Aurel Cistelan, pînă în zilele noastre. Între Iacob Mureșianu și Aurel Cistelan, dirijorul de astăzi al renumitului cor din Blaj, e o distanță de cîteva generații, pe firul cărora s-a lucrat și se lucrează frumos și bine, cu perspectivă. Pe cărări interesante pășește și ansamblul folcloric *Tîrnavele*, înființat cu abia trei-patru ani în urmă. Sau cenacolul literar animat, împreună cu mulți alții, și de Ion Buzași. Sau cercul plastic la propășirea căruia contribuie Grigore Metuxa, Ioan Deva și Vasile Crișan. Sau formația de teatru. Numai că, într-o pricină asupra căreia înimosul Emil Bochiș nu are nici o stăpînire, și aici, ca și în alte părți, discuția se împotmolește prea frecvent în tot felul de premii, mereu ne învîrtim între premii, între prea multe diplome,cartoane și plachete împărțite și acumulate cu o sete febrilă, despre care e greu de spus că ne-ar duce undeva.

Un mare educator al Blajului de ieri, Toma Cocișiu, îl citează cu un tîlc străvezIu pe Plutarh : spiritul nu este un vas ce trebuie umplut, ci un cămin ce trebuie încălzit. Nu cu ruguri în care să aruncăm cărți, desigur. Dar nici cu un potop de diplome multicolore ca abțibildurile. În primul rînd, dacă se poate, prin neuitare. Și Toma Cocișiu, ajuns astăzi la frumoasa vîrstă de 93 de ani, ceea ce are semnificația unei izbînzi umane, este unul dintre marii uitați ai Blajului. Abia regăsindu-și tradițiile pînă la capăt orașul se va regăsi pe sine, de asemenea pînă la capăt.

MIHAI PELIN ■

O invenție se naște „într-un loc greșit", dar ea poate aduce zeci de milioane de lei

Un grup de vreo **20 de specialiști**, totalizînd împreună 89 de brevete, pune la punct o invenție, sau mai exact un sistem inventional, întrucît încorporează șase brevete (O.S.I.M. nr. 52 649, 57 867, 71 076, 60 767, 60 768, 85 590) și trei certificate de inovații, primul datînd din 1966. (Rețineți anul !) Vorbim de integrare, de triada fertilă învățămînt—cercetare—producție. Ei bine, autorii ilustrează și materializează pregnant, prin înseși domeniile lor de activitate foarte diverse, această nobilă idee : inginerii Alexandru Forje, Ion Bogdan, fizicianul Vasile Stratulat și alți coautori lucrează la ICEMENERG, inginerul Dumitru Pascu — la Întreprinderea de mașini grele București ; alții sînt cadre universitare de la Institutul politehnic Iași (conferențiar doctor inginer Ion Hopulele), Universitatea Brașov (profesor doctor inginer Ion Drăghici, conferențiar doctor în matematici Claudia Simionescu, doctor inginer Vasile Luca) și politehnica bucureșteană (inginer Mihai Chindea). Subliniem că lista cercetătorilor, inventatorilor și inovatorilor implicați nu se încheie cu aceste pume, am dat doar cîteva.

Civilizația tehnică actuală — arată unul din inventatori, Alexandru Forje — impune gigantismul în unele sectoare ale industriei. În chimie bunăoară, se folosesc reactoare lungi de 30 m, cu un diametru de 3 m și cu grosimea pereților de 110 mm. Ele se realizează prin sudare : se sudează tolă de tolă, iar după terminarea sudurilor se procedează la un tratament termic într-un cuptor uriaș, cu vatra de 300 metri pătrați. Lesne de imaginat cît gaz metan se consumă pentru a se încălzi un asemenea cuptor la opt sute de grade. Și să nu se uite că, de regulă, randamentul de utilizare a energiei termice, în aceste condiții, nu depășește 25%.

Și în centralele electrice se află vase metalice uriașe (la grupurile de 330 MW), așa-numitele expandoare de pornire (10 m lungime, 3 m diametru), care bineînțeles, ca orice altă instalație și echipament, se pot defecta. Or, ele se găsesc la înălțimea de 45 m și cînd intervine avaria se demontează, apoi se sparge peretele, sînt coborîte de la 45 m cu o macara specială de 70 t, urcate pe un vagon special și transportate la **sute de kilometri**, la o întreprindere special înzestrată pentru asemenea reparații, de pildă I.M.G.B. Pe lîngă cheltuielile implicate în toate aceste operații, trebuie relevat că pe durata reparației se scoate din funcțiune respectivul grup de 330 MW pentru circa două luni !

— Cu instalația brevetată de noi — spune Alexandru Forje — tratamentul termic necesar după operația de sudare se poate executa **pe loc**, fără a mai fi necesară demontarea, acționîndu-se numai în zona sudurii și a materialului adiacent influențat termic. În acest caz, **consumul global de energie scade SUB 1% față de consumul în cuptoarele uriașe**. Este o instalație mobilă, complet automatizată, a cărei eficiență a fost demonstrată în practică. În adevăr, cu noul procedeu s-au efectuat sub conducerea Laboratorului de tehnologia metalelor și sudură din ICEMENERG, reparații de anvergură : trei la expandoarele termocentralei Rovinari și două la Turceni. Sudura și tratamentul termic au fost făcute pe loc, fără demontare, după tehnologia elaborată de laboratorul susmenționat, cu economii de milioane.

Lucrarea, sub aspectul ei de utilaj, și-a cîștigat și o confirmare peste hotare: a fost prezentată la recenta Conferință internațională de energetică industrială de la Budapesta, fiind menționată elogios și în raportul general, în care s-au relicfat economiile potențiale de energie.

De curînd, sub egida Comitetului Municipal București al P.C.R., Comisia pentru progres tehnic, s-a organizat la I.M.G.B. un schimb de experiență asupra acestei instalații, cu participarea delegaților din mai multe întreprinderi.

— Mașini de tratament termic prin inducție — afirmă interlocutorul nostru — **au fost aduse din import**, din R.F.G., Olanda, Elveția, și **au costat, fiecare, cam de zece ori mai mult decît instalația noastră** — pusă la punct, cum spuneam, cu ani în urmă — iar din punctul de vedere al automatizărilor nu-l atingeau nici pe departe performanțele.

— În prezent, după ce toate s-au rezolvat, cu ce sentimente priviți împlinirea ideilor colectivului dv. ?

— Cu bucurie, dar și oarecare amărăciune pentru toți anii **pierduți** : primele experimente, încununate de succes, s-au făcut **în 1965** și de atunci aplicarea s-a tot tergiversat.

Interlocutorul nostru precizează :

Nu mă întorc în trecut de dragul trecutului, ci **pentru prezentul, pentru viitorul cercetării energetice** la noi. Să amintesc însă cîteva fapte. Așadar, în 1965 ideea s-a validat în practică. Au urmat brevetele. O perioadă ulterioară de prudență, de acomodare la nou ar fi fost de înțeles, pentru un an sau doi, dar **nu pentru 16 ani**, răstimp în care pentru instalații străine mai puțin eficiente — consider — s-au plătit bani grei în valută, poate sute de mii de dolari. Or :

● Construcția instalației noastre nu prezenta dificultăți deosebite, putea fi asigurată prin autodotare în orice atelier cît de cît înzestrat pentru a realiza mașini electrice relativ simple.

● După **experimentele** făcute la ICEMENERG și I.M.G.B. cu ani în urmă, factorul „risc" a dispărut treptat sau, oricum, a fost considerabil atenuat. Desigur, o anumită doză de risc există oricînd vrem să introducem noul. Altfel nu se poate și nu se va putea niciînd.

„Trebuie să recunosc — adaugă Alexandru Forje — că instalația noastră avea o mare deficiență : nu oferea beneficiarilor potențiali ocazia unor călătorii de documentare și specializare în străinătate, spre deosebire de contractarea instalațiilor din import mai sus-menționate. Oricum, existau condițiile ca procedeul și instalația să fi intrat în funcțiune din 1970-1971, ceea ce, în răstimp de un deceniu (1971—1980), după o estimare mai mult decît modestă, ar fi adus **500 000 000 lei economii.**"

Orchestra vrea să cînte, lipsește dirijorul

— Tovarășe doctor inginer Călin Mihăileanu, sînteți directorul general al Institutului central de cercetări energetice, din care face parte și ICEMENERG, iar dv., tovarăși ingineri Gheorghe Popa și Andrei Zubunov, sînteți actualul și, respectiv, fostul șef al Laboratorului de tehnologia metalelor și sudură din ICEMENERG. De ce întîrzie de ani de zile aplicarea mai largă în practica industrială a Procedeului și instalației pentru tratamente termice cu comandă program și încălzire prin rezistori ?

— Pentru că **s-a născut într-un loc greșit** — ne spune doctorul inginer Călin Mihăileanu.

— Și totuși ICEMENERG, cum fi arată și numele, se ocupă de cercetări și modernizări energetice.

— Da, dar ICEMENERG nu este fabricant de instalații de tratament termic. Cea la care ne referim s-a putut realiza la noi, dar meșteșugărește. Actualul beneficiar și potențial furnizor, întreprinderea de contactoare Buzău, se ocupă de prea puțină vreme de această problemă.

— Și așa trec ani...

— Am mai spus-o și cu alt prilej : Este o idee foarte bună și s-au realizat în institutul nostru, în circa cinci ani, cinci prototipuri ale instalației de tratament termic, cu comandă program, al sudurilor conductelor și recipientelor lucrînd la înaltă presiune. Pe noi ne interesează această instalație, dar nu putem să fabricăm 50 sau 100 ; treaba este de resortul industriei constructoare de mașini. Inventatorul spune s-o facem noi, aici, pentru că el lucrează în institut și dacă nu se face aici înseamnă că nu se dovedește receptivitate pentru nou. Nu este așa și nu putem să acceptăm ce ne «pică» sub formă de propuneri de invenții, ci ceea ce avem nevoie.

ICEMENERG, poate, așadar, nu are nevoie, dar iată, țara are nevoie. Și atunci, ce facem ? Într-un număr viitor vom merge pe urmele invenției care s-a născut „într-un loc greșit".

LIONEL NIȚESCU ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Sînt îndeobște cunoscute luările de poziție ale lui Octavian Goga față de asuprirea națională la care erau supuși românii din Transilvania. În vremea războiului nostru pentru unitatea națională, tribunul ardelean și-a sporit preocupările în a dezvălui lumii întregi anacronismul unui imperiu în destrămare, pe ruinele căruia adevărul și dreptatea istorice se rostuiau fericit în geneza mintuitorului principiu al naționalităților și autodeterminării popoarelor. Chiar în coloanele organului de presă al Apărării Naționale, Goga publică articole de fond, precum „Ardealul fără D-zeu", „Ungurii", „Închisorile ungurești", „Ungurii generoși", „Robinson între sălbatici".

În economia întregii noastre întreprinderi, spațiul nu ne permite să le redăm integral. În cele de mai jos facem loc unui fragment din publicistica lui O. Goga, ce tratează respectiva temă : este vorba de materialul intitulat „Politica ungurească" datat 13 septembrie 1917.

Asupra celor scrise de Goga în articolul „Încep să ne cunoască..." (24 septembrie 1917), nici un cuvînt în plus. Lăsăm cititorilor noștri plăcerea desfătătoare a lecturii.

STELIAN NEAGOE ■

Încep să ne cunoască...

Iași, miercuri 13 septembrie 1917

Războiul nostru, cum se știe, s-a dezlănțuit pentru limpezirea unei vechi socoteli ce aveam cu ungurii. Cu toate acestea de Budapesta la noi se vorbește tot mai rar. Opinia publică din primele zile ale jertfei de sînge și-a dat seama că trebuie să-și creieze o ierarhie a valorilor pentru urile sale, preocupîndu-se de dușmani în măsura importanței lor. De aceea simțul de orientare al poporului nostru și-a localizat de la început toată înversunarea asupra nemților. Celelalte nații cu care ne întîlnim pe cîmpul de luptă au fost înglobate în aceeași categorie. Svîrcolirea lor n-a tăiat unde mai adînci în sufletul mulțimii. Astfel și de unguri s-a vorbit puțin, ca de toate țările minore înfeudate Berlinului...

Sentimentul e just și e bine să ne călăuzească pînă la sfîrșit, ca să vedem limpede resorturile vrăsmașului și să putem fixa definitiv în conștiința obștească cauzele nenorocirilor care ne-au lovit. Din cînd în cînd însă e util să privim și la vecinii de peste munți [...]

Noi privim cu multă liniște vorbele mari pe care ni le trimit și văzîndu-i atît de înfierbîntați și atît de nesocotiți, în mijlocul loviturilor de care ne împărtășim îi tratăm cu cel mai desăvîrșit calm. Soarta ne-a încercuit greu, e adevărat, dar a făcut ca cel puțin în conștiința poporului nostru să ardă flacăra curată a unui ideal, care totdeauna e chezășia de existență a unui neam. Am dat lupte mari, am cheltuit sînge din belșug, dar știm ce vrem și nu sîntem sub epitropia nimănui. Ungurii n-au avut nimic din toate acestea și tot rostul lor se rezumă în bunăvoințele trecătoare ale patronilor.

De aceea politica ungurească de ieri și cea de astăzi mai ales, ne întărește sentimentul biruinței, fiindcă noi n-am încetat o clipă să credem că pe arena istoriei universale un popor se înfige cu atît mai puternic, cu cît are la piedestalul lui mai multă credință morală și mai multă dragoste de neatîrnare...

Duminică, 24 septembrie

Războiul modern are darul să creieze o perspectivă justă de apreciere pentru cei ce vor să judece un popor. La astfel de ocazii cad toate paravanele, se desvelesc toate tainele și în lumina tunului se înfățișează întreg organismul unui stat cu intimitățile lui. Dacă n-ar fi alt cîștig, decît acest triumf al adevărului, — recunoașterea energiilor latente și rectificarea glorioliior uzurpate, — și atunci s-ar putea zice că în numele unui sentiment de justiție supremă își găsește îndreptățirea marele examen al morții, fiindcă numai pe urma lui se desleagă atîtea mistere din viața omenirii...

Catolicismul actual și-a pus în lucrare și el opera lui de investigator implacabil. Cîte legende n-a distrus, cîte descoperiri n-a făcut? Gîndiți-vă la basmul „decadenței latine", care pînă acum trei ani era o axiomă curentă trecută în cărțile de sociologie, reamintiți-vă nenumăratele pagini citite despre „idealismul german", evocați dificilele teorii umanitare în care Haeckel și alții fringeau hotarele patriei... Cum s-au evaporat toate poveștile acestea, ca din transee să se ridice realitatea și să fixeze ea în concepția umanității nefalsificata tablă a valorilor...

Ce s-a petrecut în alte părți, s-a petrecut și la noi: am înregistrat o serie de adevăruri pe care războiul le-a trecut în sufletul nostru. Dezvăluirile ce s-au făcut, bune sau rele, s-au înfipt în conștiința publică. Ele sînt menite să rămîie ca un capital moral care ne va îndruma viitorul și nimeni nu le va mai putea dărîma. De aceea, oricît de sceptici am fi în acest colț al nenorocirii trecătoare și oricît de mult s-ar invoca vechea noastră inerție — totuși avem cuvinte să credem că toate constatările de astăzi cu puterea lor elementară vor trage greu în cumpăna vieții de mîine...

Din fericire însă tot ce se descoperă astăzi nu rămîne numai la noi acasă, ci trece hotarul ca să contribuie astfel la procesul de elucidare universală din zilele noastre. În acest chip străinătatea are prilejul să ne cunoască și pe noi. Occidentul ne pătrunde mai bine, lumea de acolo începe să înțeleagă idealurile care ne frămîntă și zi cu zi judecă tot mai limpede problemele de aici. Unele adevăruri mijesc numai, altele apar trunchiate, în orice caz însă lămurirea progresează și din cînd în cînd ne este dat să înregistrăm în opinia publică străină aprecieri foarte obiective și foarte întemeiate despre stările de la noi.

Iată d.e. chestiunea cea mai de căpetenie a vieții noastre de care se leagă însăși existența statului viitor, **problema țărănească a României o vedem pusă în discuție într-unul din marile ziare din Elveția cu o înțelegere superioară și cu o pătrundere surprinzătoare.** Autorul, un străin care-și păstrează anonimatul, vorbește în numărul din 19 august din „Journal de Genève" cu atîta intuiție a realității și cu sentimente atît de generoase despre țăranul nostru, încît s-ar părea că prin mintea acestui observator, om de știință preocupat de „cercetări antropologice", au trecut toate învățămintele care încep în sfîrșit să prindă rădăcini și în societatea noastră conducătoare pe urma luptelor de la Mărășești...

Une armée de paysans e titlul acestei prețioase contribuții la cunoașterea neamului nostru în străinătate. Autorul, amintind rezistența îndîrjită a frontului românesc, caută să explice resorturile de putere ale luptătorilor din Moldova și nu găsește altă justificare pentru glorioasele fapte de arme decît împrejurarea că germenii au în fața lor zidul masiv al unei armate de țărani. El arată în treacăt structura socială a statului român, compoziția lui militară, ca venind vorba despre omul nostru de la țară să stăruie asupra lui și să-l prezinte cititorilor din Elveția nu în lumina banală a unei simpatii de ocazie, ci în aspectul real al calităților și suferințelor lui adevărate.

— „Țăranul român, — scrie «Journal de Genève», — care ne dă această armată, merită toată stima noastră. Am avut prilejul să cunosc de aproape în toată România pe acest om al robotei și totdeauna afecțiunea mea a crescut pentru el. Sub un aspect indolent țăranul român ascunde un spirit viu, o inteligență ridicată. În mai multe rînduri am avut ocazia s-o constat. Toate problemele care în cercetările mele antropologice puteau fi sesizate de un spirit nepregătit dar limpede el le înțelegea și-i interesau. Călătorii străini au vorbit adesea de neîncrederea țăranului român. S-a spus chiar că ar fi șiret și viclean. Nu cred că definiția e justă, fiindcă cei care o dau ar putea să știe că acești oameni au ca scuză trecutul lung al suferințelor lor și quasi-servitutea economică în care au fost ținuți aproape totdeauna.

— Țăranul român, — urmează autorul, — dacă n-o fi inventat el, — ceea ce nu se știe încă, — arta fermecătoare care-i distinge obiectele familiare, casa lui de lemn atît de admirabil sculptată, costumele împodobite și broderiile interioruiui, a știut totuși printr-un miracol care n-a atins pe țăranii din Occident să consacre această artă și s-o transmită descendenților săi. Căsuțele uneori atît de simple din România au fost conservatorul de artă veritabilă românească după cum tot ele au fost lăcașul de păstrare a poeziei românești și a tradițiilor naționale. Acest țăran, oricît de necărturar ar fi el de obicei, este un artist și-un poet. Treceți pe la muzeul etnografic din București și veți vedea instinctul lui estetic; citiți numeroasele volume în care l-au fost conservate legendele, poveștile, baladele, rapsodiile populare și veți înțelege atunci adîncimea, melancolia și grația inspirațiilor sale. În atitudinile lui el are o liniște și în mișcări o eleganță pe care burghezii cu eleganța lor cîștigată sînt departe de a o egala..."

Articolul urmează înainte analiza psihologică a țăranilor noștri. Arată dragostea lor de moșie, legătura dintre ei și pămînt, poezia codrilor în care doarme „sufletul strămoșilor", cinstea căminului și tăria morală a generațiilor legate una de alta prin aceeași credință. Aprecierile sînt făcute cu o îndeminare deosebită, — scriitorul pare a fi un distins etnograf, — și ne dau o frumoasă pagină de dragoste umanitară.

Cu mult adevăr se atinge și problema purității de sînge a țăranilor români : **„Ciobanii și muncitorii din România au sîngele cel mai curat. La este ou s-au cunoscut ca la orașe mezalianțele. Ei au rămas așa după cum istoria le-a înregistrat prezența pentru întîia oară. Burghezia românească care e în stare de elaborare, va cîștiga partea ea cea mai bună din acest fond generos".**

Admirabilele rînduri se termină prin următorul pasaj: **„Țăranul român a făcut regatul României, pe care-l hrănește cu munca lui de toate zilele. Patria lui, de cînd ne mișcă istoria acestui neam, el a stropit-o cu sînge".**

Fiecare dintre noi va avea, cred, o senzație binefăcătoare de mulțumire pe urma acestor coloane de ziar scrise într-un colț de Elveție liniștită și lipsită de patimă. Sîntem satisfăcuți că lumea începe să ne cunoască și fiindcă aprecierile ei luminează **adevărul** de care vom avea atîta lipsă pentru catehismul nostru de mîine...

De aceea binecuvîntați să fie încă o dată, vitejii de la Mărășești care prin gloria lor au putut scoate la iveală tipul rezumativ al rasei, menit să înlăture din concepția străinătății odată pentru totdeauna clișeul șters al „boierilor valahi", cu care ne-am întîlnit din nenorocire destul de des pînă astăzi în romanele franțuzești...

Bunicul și nepotul

Primăvară. În parcul din centrul orașului copiii zburdă pe alei, construiesc castele din nisip, alunecă pe tobogane sub privirile atente ale părinților, bunicilor și mingiiați de razele binefăcătoare ale soarelui. Marcel, băiatul cu ochii ca vioreaua și picte arămii, se joacă în preajma bunicului, care, picior peste picior și cu ochelarii pe nas, este cufundat în lectura unei cărți.

— Bunicule, fii bun și mai lasă cartea aceea din mînă. Hai să ne jucăm, sau povestește-mi ceva, sau răspunde-mi la întrebări.

— Ce întrebări ? Știi tu să pui întrebări ?

— Uite, frate meu vorbea de rachete, bombe, de război, de morți. Spune-mi ce este războiul, de ce îl fac, de ce trebuie să moară oamenii, nu pot să trăiască toți ?

— Sigur că pot să trăiască.

— Fratele meu spunea că există o bombă care omoară doar oamenii : casele, jucăriile rămîn. Vor muri și păsărelele ? Spune, dacă mor copiii, cine se mai joacă cu jucăriile ? Hai, bunicule, răspunde odată, unde te gîndești ? zise Marcel strecurîndu-se în brațele bătrînului.

— Mă gîndesc și eu așa... departe.

— Bunicule, dar oei care fabrică bombe, avioane, nu au copii ?

— Sigur că au. Copii trăiesc pe tot pămîntul.

— Și lor nu le este teamă că pot muri și copiii lor ? Sau uite, de ce nu se întîlnesc părinții copiilor care fabrică bombe și să hotărască să facă numai jucării, case, parcuri, mai multe bomboane, în loc de arme ?

— Da. Se întîlnesc, discută...

— Dar o întîlnire între copii, știi, mulți copii, foarte mulți, și cei care fabrică tunuri, bombe s-a făcut vreodată?

— Nu. Așa ceva nu s-a făcut, sau poate nu cunosc eu. Și dacă s-ar organiza, ce ați spune voi, niște țînci, unor oameni mari ?

— De ce vor să lase pămîntul pustiu, de ce vor să omoare păsărelele, de ce nu fac mai multă ciocolată, bomboane, tobogane, trotinete, trenulețe pentru copii, cărți cu povești frumoase ? Ascultă, bunicule, hai să facem noi ceva care să strice toate armele din lume, să nu mai poată să le folosească nimeni niciodată. Dacă matale nu vrei, am să vorbesc eu cu prietenul meu, Bogdan, să facem acest lucru, știi el este foarte priceput, tovarășa învățătoare îi zice mereu „Bogdan inventatorul".

— Bine, băiatule !

— Bunule, să știi că nu sînt supărat pe tine, deși nu mi-ai spus tot ce știi tu. Uite, am să te mai întreb ceva. Îți promit că este ultima întrebare : De ce îți lipsește mîna stîngă ?

Bunicul îngîndurat se ridică ți mîngîie, îl privește lung și cu el în josul umărului, în locul mîinii care-i lipsește, pornește pe aleea parcului, sub privirile calde ale soarelui de amiază.

GHEORGHE OLTEANU ■

M-a prins iarna la Voroneț

Intrînd în Bucovina, la început de noiembrie, așteptam să mi se întîmple o taină. Și cea mai frumoasă dintr-un șir lung de picături de flacără ce mi-au ars sufletul cu minuni, a fost că m-a prins iarna la Voroneț.

Dar mai întîi să vă spun că mi se cuvenea această bucurie de măr, pentru că într-o noapte de august, la mare, am văzut dropii bătînd cu aripa în ploaia de stele și n-am țipat de uimire. Deci rămăsesem dator un țipăt bucuriei pe care l-am împrecheat la Voroneț cu lacrimi ce mi-au țîșnit șiruire din inimă.

Sînt la Voroneț și ninge — și toată Bucovina stă sub arcade de lemn și zăpadă și-n fiecărei clipe înfloresc spontan trandafiri albaștri. Sînt c-aș putea să iau mînăstirea în palmă și să mă duc să dorm într-o casă de lemn, pentru ca, trezindu-mă, să văd iar cum ninge peste Voroneț.

Suind de sub cetina veacurilor, c-un paner de mireasme vechi, în care se amestecă și duhul ocnelor de la Cacica, vîntul n-a atins încă podul clopotelor — unul ca un bot de zimbru bind din vigoarea de început a legendarei Moldove, care-și are izvorul aproape, în Obcina Mestecănișului, celălalt ca un bot de cal întors din bătălii și îngenuncheat în poarta Cetății de scaun. Dăruite de Ștefan clopotele — de aur, de argint și de bronz — cînd sînt trase îi cîntă numele pînă la Pietrele Doamnei și Rarău și Putna și pînă-n cuibul de fagi din Cornu-Iunciî și-al Mălinilor și de deasupra Mănăstirii Slatina, unde odihnește, răspus de otravă, Lăpușneanul.

Ninge la Voroneț și zăpada sună ca un semănat de stele. Ninge alb peste donițele cu miere care sînt pinii galbeni. Tremură în ei galopuri de demult și o lovitură dată cu topuzul, smuls cu minie din teaca bătută cu nestemate. Sub jocurile zăpezii rid trandafiri roșii, o salcie verde și trei mesteceni coborîți să viseze aici din munții de la Prisaca Dornei și să înrămeze în suris tremurat inscripția din pridvor scrisă într-o năucitoare și plină de înțelepciune limbă românească : „În zilele blagocestivului domn Iliaș Voievod, iată eu Mitropolitul Grigorie m-a cuprins teama morții pe mine care număr 73 ani de viață și m-am gîndit că nu voi fi ferit de acest pahar și m-am hotărît pentru această casă a tuturor fraților acestui sfînt lăcaș și mi-am făcut aici o groapă în care aș vrea, cînd voi muri, să fiu înmormîntat. La anul 7078, luna februarie 5".

Sub zăpezile Bucovinei mă gîndesc că Voronețul a fost zidită în trei luni, trei săptămîni și trei zile. Și pe cînd ninge înversunat, iar bourul din stema Moldovei își rupe nările ca să mirosă pînă-n adîncuri de sticlă firea zăpezilor, pe peretele de la sfîntiț Dumnezeu deschide un geam în cer și se opresc zodiile, pe tron se așază un porumbel, pe lavițe de lemn, judecătorii, timpul se oprește și dă înapoi tot ce-a ucis, balanța devine cheia de boltă a lumii — și mulți sîntem holdă coaptă pentru dragonul cu două capete : în primul rînd cei ce stăm sub ninsoare, în fața peretelui dinspre miazăzi și ne plecăm înaintea coloanei marilor filozofi ai antichității, Aristotel, Platon, Pitagora și Socrate, apoi însuși Împăratul Maximilian și chiar Memet, cu oștile lui care pustiau pămîntul Moldovei.

Ninge peste Voroneț și nici un copil prin preajmă, fiindcă nu se știe cine, și mai presus de toate nu se știe pentru ce, a interzis elevilor vizitarea mănăstirilor. Ne mîndrim cu ele în fața întregii lumi, dar le ascundem de copiii noștri ! Ca și cum nu acolo, în mănăstiri, dorm marii voievozi, ca și cum nu acolo s-a așezat temelia culturii acestui neam. În singura clipă îndurată din iarna Voronețului mi-am zis că, iată, ninge bogat și cu mîhnire peste răsărituri de istorie. Copilul meu a vizitat cu școala Cetatea domnească de la Tîrgoviște, dar n-a fost dus și la Mănăstirea Dealului ca să știe și să nu uite niciodată unde odihnește capul fără trup al marelui Mihai ; alții vizitînd țara Vîlcei n-au fost duși și la Hurez, ca să se cutremure în fața mormîntului gol al bunului Brâncoveanu, iar alții n-au fost lăsați la Putna să aștearnă o floare pe mormîntul lui Ștefan cel Mare sau aici, la Voroneț, să se smerească la mormîntul lui Daniel Sihastru, sfetnicul lui Ștefan.

Ninge. Bucovina toată stă sub arcade de lemn și de zăpadă, și sînt fericit că m-a prins iarna la Voroneț. Dar ce păcat că nu țin acum în palmă mîna fetei mele și a atîtor alți copii ca s-ascultăm împreună cum, izbite de vîntul scornit pe Obcina Mestecănișului, de unde izvorăște Moldova, două clopote, împletind în ele fluturi de aur, privighetori de argint și mierle de bronz, cîntă peste toată țara : Ște-fan Vodă..., Ște-fan Vodă.

FĂNUȘ NEAGU ■

Confirmarea internațională a marii uniri din 1918 (III)

Tratatul de pace cu Austria a fost negociat de marile puteri în același spirit. Abia la 29 mai 1919, în urma unei note verbale adresate președintelui Conferinței de pace, G. Clemenceau, de către delegațiile română, polonă, sîrbă, cehoslovacă și greacă, acestora li s-a prezentat un rezumat al proiectului de tratat. Proiectul recunoștea, prin articolul 59, unirea Bucovinei cu România, legiferînd astfel justețea hotărîrii adunării constituante din 28 noiembrie 1918 de unire cu România a acestei părți a Moldovei de Sus, răpită de habsburgi în 1774 [1]). În același timp tratatul conținea o serie de clauze menite să faciliteze intervenția marilor puteri în viața economică și politică a României. Nemulțumit de „soluțiile" marilor puteri în această problemă, șeful delegației române la Conferința de pace, în telegrama din 3 iunie 1919, arăta că „situația aici s-a precipitat și s-a agravat foarte tare. De fapt, în tratatul prezentat Austriei, România nu figurează decît pentru a-și vedea impuse condițiuni care-i jignesc independența politică și-i compromit grav libertatea economică. Convingerea mea este că noi în nici un fel nu putem primi asemenea condiții. Am moștenit o țară independentă și chiar pentru a-i consolida granițele nu-i putem jertfi neatîrnarea" [2]).

În tratat, sub pretextul grijii față de drepturile minorităților naționale, marile puteri încercau să pună la îndoială deplina independență de stat a României și să-și asigure posibilitatea de a interveni în treburile interne ale țării. Edificator este articolul 60 al acestui tratat, care prevedea dreptul „principalelor puteri aliate și asociate" de a decide măsurile „pe care le vor crede necesare" pentru a ocroti drepturile și interesele minorităților naționale din România. Aceleași drepturi și le arogau marile puteri și în ce privește ocrotirea comerțului exterior și tranzitului [3]). Corespunzător ultimelor prevederi din Proiectul de tratat, România trebuie să semneze o convenție care timp de cinci ani după semnarea păcii cu Austria, acorda liberul tranzit pentru toate mărfurile, mijloacele de transport și supușii „puterilor aliate și asociate", fără nici un fel de vamă și în condiții cel puțin egale cu cele rezervate cetățenilor români. Totodată se impunea României plata unei importante părți a datoriei de stat a fostei monarhii austro-ungare, precum și alte sarcini financiare. În acest fel marile puteri urmau deci să se bucure de „porți deschise" pentru pătrunderea în economia românească, acapararea petrolului și a celorlalte surse de materii prime.

De la început delegația română a refuzat acceptarea acestor prevederi. În intervenția din ședința plenară a Conferinței din 31 mai 1919, șeful delegației României a precizat că : „În interesul libertății și al justiției pentru toți, tot ca și în cel al propășirii sale interne, România este hotărîtă a asigura drepturile minorităților. În același interes, ea nu cere pentru sine ca stat independent nici un tratament excepțional ; dar ea nu poate nici să primească a îndura un regim special, la care nu sînt constrînse alte state suverane" ; totodată, el a propus pentru proiectul de tratat următorul text : „România acordă tuturor minorităților de limbă, neam și credință care locuiesc înauntrul noilor sale hotare drepturi egale cu cele care aparțin cetățenilor români". În privința comerțului, a propus de asemenea următoarea formulă: „România este dispusă a lua toate măsurile destinate a ușura tranzitul și a dezvolta comerțul cu celelalte națiuni" [4]).

Atitudinea negativă a marilor puteri de respingere a propunerilor făcute de România a determinat, în cele din urmă, plecarea lui Ion I. C. Brătianu de la Paris la 19 iunie/2 iulie 1919 [5]). Memoriul depus pe masa Conferinței cu această ocazie sublinia că „în proiectul de tratat cu Austria se jignesc în chipul cel mai grav, în mai multe privințe, drepturile și interesele României" ; amestecul marilor puteri în treburile sale interne prevăzute în tratatul cu Austria, „este incompatibil cu demnitatea, cu ființa internă și cu interesele economice ale unui stat suveran" [6]). „I. I. C. Brătianu a reușit să demonstreze — așa cum arăta istoricul american Sherman D. Spector — că România nu mai putea să rămînă un permanent subiect de mașinațiuni a marilor puteri care vor încerca să o folosească ca pe un pion. Brătianu a răsturnat conceptul stabilit cum că țările europene mai mici au doar un control marginal asupra propriului lor destin" [7]).

Noul guvern, prezidat de generalul Văitoianu, a refuzat, în mod constant, semnarea tratatului cu Austria, în pofida notelor ultimative repetate trimise României de către Consiliul suprem al celor patru. La 28 noiembrie 1919, răspunzînd unei astfel de note, guvernul român, într-un lung memoriu adresat Conferinței de pace, a demonstrat drepturile României, stat independent și suveran, de a decide liber asupra tuturor chestiunilor de politică internă și externă, marile sacrificii făcute în războiul alături de Antanta, încălcarea de către aliați și a propriilor obligații luate în mai multe rînduri prin tratate internaționale, a demonstrat motivele pentru care nu poate accepta semnarea tratatului cu Austria și a tratatului special [8]). Guvernul român — se arăta într-un memoriu — nu poate să adere, deci, la articolul din proiectul de tratat cu Austria, referitor la garantarea drepturilor minorităților și la organizarea tranzitului și comerțului. În forma sa actuală, acest articol prevede o obligație ce nu s-a impus niciodată pînă acum, nici chiar unui dușman învins. În rezultatele sale practice el compromite independența unui stat liber și constituie un fenomen de agitație neîncetată, o poartă deschisă intențiilor de a pune în pericol securitatea politică și dezvoltarea economică a României. Ca și celelalte acțiuni ale României, nici această nouă intervenție nu a fost luată în considerație de marile puteri diriguitoare ale Conferinței păcii. Pentru a o izola și a pune România în fața unui fapt împlinit, marile puteri au semnat Tratatul cu Austria la 10 septembrie 1919. Chiar în aceste împrejurări guvernul român a insistat pentru impunerea cererilor sale juste și a continuat să refuze semnarea tratatului. Guvernul Văitoianu și-a dat demisia la sfîrșitul lunii noiembrie. Guvernul de sub președinția lui Al. Vaida-Voievod, rezultat în urma primelor alegeri desfășurate pe baza votului universal, la care a participat și populația din teritoriile care se uniseră cu țara în anul 1918, a adoptat în mod firesc aceeași poziție. Aprobînd poziția delegației la Conferința de pace, Adunarea Deputaților în ședința din decembrie 1919 arăta : „Noi, ca orice stat independent, nu putem să primim în relațiile dintre stat și cetățenii săi controlul vreunui alt stat. Și nici un stat independent, oricare îi ar fi întinderea, nu se cuvine să primească acest control. Nu poate să-l primească România pentru că nu există în concepțiunea noastră, în ce privește independența, „state mari și state mici", iar noi înțelegem ca să avem la noi relativ la legile interne și la relațiunile statului cu cetățenii săi în întregul său, tot atîta libertate și independență ca oricare altă mare putere" [9]). La ultimatumul Consiliului Suprem, care cerea acceptarea condițiilor „fără discuție, fără rezerve și fără condiții" [10]), guvernul român a declarat categoric miniștrilor aliați la București că nu va semna tratatul fără modificările cerute.

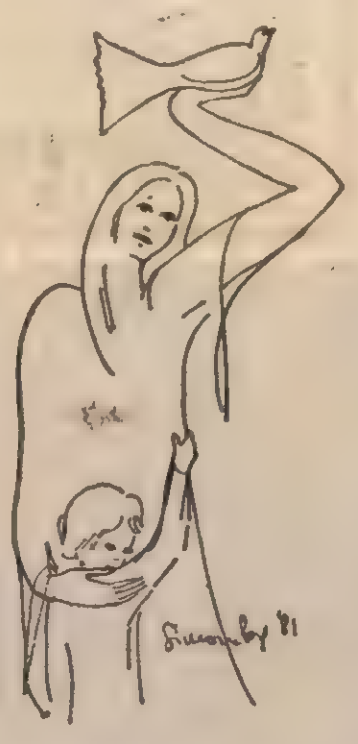

Tratatul semnat cu Austria la Saint-Germain la 10 decembrie 1919, în care se admitea unele modificări, a confirmat dreptul popoarelor la autodeterminare și formarea unor state independente și suverane pe ruinele vechii monarhii austro-ungare [11]). Tratatul de pace cu Austria recunoștea și unirea Bucovinei cu România pentru toate veacurile.

În timpul guvernului Vaida au început negocierile în vederea tratatului de pace cu Ungaria. Prin acest tratat se conferea consacrare juridică actului istoric înfăptuit de masele largi populare în memorabila adunare de la Alba Iulia prin care Transilvania se unise cu patria mumă. „Tratatul de la Trianon — scria Nicolae Titulescu, unul dintre semnatarii lui — apare tuturor românilor, indeosebi celor din Ardeal, o consfințire a unei ordini de drept mult mai redusă decît aceea pe care veacuri de convețuire și suferințe comune au săpat-o în conștiința istorică... Această reacție instinctivă constituie cel mai frumos omagiu adus Conferinței păcii și cea mai strălucită mărturie a permanenței operei ei" [12]).

Dezbaterile privind încheierea acestui tratat au început la 3 martie 1920. Timp de două luni, Conferința a studiat documentarea ungară. La 6 mai, ea a remis delegației ungare un complet de note, alcătuit dintr-o scrisoare de trimitere, din răspunsul Conferinței la toate notele Ungariei și din textul definitiv al tratatului de pace. Scrisoarea adresată delegației ungare de A. Millérand, președinte al Conferinței de pace, constituie dovada seriozității cu care Conferința de pace a dezbătut problemele Ungariei. „După matură chibzuință, puterile aliate și asociate au decis de a nu modifica pe nici un punct clauzele teritoriale conținute în condițiile de pace. Dacă s-au hotărît la aceasta, cauza este că s-au convins că orice modificare a fruntariilor fixate de ele ar aduce inconveniente și mai grave decît acelea pe care le denunță delegația ungară". În continuare, subliniind faptul că Conferința păcii a avut de confirmat o situație rezolvată prin lupta maselor populare, așa cum a fost și în cazul României, ei nota : „Voința popoarelor s-a exprimat în zilele de octombrie și decembrie 1918, cînd dubla monarhie s-a năruit și cînd populațiunile de mult timp oprimate s-au unit cu frații lor italieni, români, iugoslavi, cehoslovaci. Evenimentele care s-au produs la această epocă constituie tot atîtea mărturii noi despre sentimentele naționalităților pe vremuri subjugate" [13]).

Această poziție adoptată de Conferință reflectă adevărul istoric întemeiat pe recunoașterea dreptului străvechi al populației românești asupra teritoriului său, chiar dacă în timpul perioadelor de opresiune străină, alături de ei s-au așezat în împrejurări diferite și alte populații. Însăși delegația guvernului ungar la Conferința de pace, care pretindea Transilvania în numele unor false argumente „istorice", s-a văzut nevoită să recunoască faptul că, potrivit chiar statisticilor ungare din 1910, populația Transilvaniei era în majoritate românească [14]).

Tratatul de pace cu Ungaria, încheiat la Trianon la 4 iunie 1920 de dr. I. Cantacuzino și N. Titulescu, recunoștea unirea Transilvaniei cu România. Adunarea Deputaților României a ratificat tratatul de la Trianon la 26 august 1920, iar Senatul la 17 august [15]). Ratificarea tratatului de Marea Britanie, Franța, a prilejuit cercurilor reacționare din aceste țări noi posibilități de susținere a vechilor stări de lucruri din centrul și răsăritul Europei, de a torpila hotărîrile Conferinței de pace prin insistența asupra unor plebiscite. Cu ocazia ratificării Tratatului de la Trianon în Camera Comunelor, secretarul de stat Hurmaworth preciza o realitate incontestabilă, „regatul Ungariei s-a descompus într-o largă măsură în părțile sale componente înainte de începerea lucrărilor Conferinței de pace" [16]). În mai 1921, Marea Britanie a ratificat tratatul. Cu ocazia dezbaterilor prilejuite de ratificarea Tratatului de la Trianon, în iunie 1921, Aristide Briand susținînd frontierele stabilite pentru România, integritatea sa teritorială, arăta : „Franța nu va interveni niciodată pe lîngă guvernele aliate și prietene pentru a aduce vreo atingere oricare, oricît de mică ar fi ea, drepturilor acestela de suveranitate națională" [17]).

La 11 iunie 1919, Consiliul miniștrilor de externe ai Conferinței de pace a convocat pe reprezentanții României și ai Cehoslovaciei pentru a le comunica granițele stabilite între aceste țări și Ungaria de Consiliul Suprem ; la 13 iunie, o notă semnată de G. Clemenceau și adresată guvernului român face cunoscut în mod oficial frontiera dintre România și Ungaria [18]). Tratatul de la Neuilly din 27 septembrie 1919, cu Bulgaria, și Tratatul de la Sevres din 10 august 1920, cu Turcia, au consfințit drepturile istorice ale poporului român.

O altă latură a activității diplomatice a României a fost în anii 1918—1921 stabilirea unor relații de bună vecinătate cu Rusia Sovietică.

La sfîrșitul anului 1917 și începutul anului 1918, legăturile dintre România și Rusia Sovietică s-au întrerupt, ajungîndu-se prin ruperea relațiilor diplomatice dintre cele două state. În acest context, Republica Independentă Sovietică Ucraina a adresat la 15 februarie un ultimatum guvernului român [19]), urmat de o serie de alte note [16 martie [20]), 12 aprilie [21]), 5 mai [22]) etc.], documente a caror idee fundamentală era nerecunoașterea actului unirii din 27 martie 1918. În răspunsul său din 19 iunie 1918, guvernul român își exprima încrederea în posibilitatea stabilirii unor relații normale de colaborare între cele două state, apreciind că „nici o țară n-ar putea trai o viață normală fără să întrețină relații permanente cu celelalte țări, și cu atît mai mult relații strînse, cordiale și de bună vecinătate cu țările de care o separa frontiera" [23])

La 12 iulie 1919, V.I. Lenin aprecia că „în toate statele dușmane nouă cresc forțele ce ne stau potrivnic. În statele mici, de pildă în țări ca Finlanda, Letonia, Polonia, Romania, toate încercările de a conduce marea și mica burghezie în vederea luptei împotriva noastră s-au soldat pentru un eșec" [24]). Refuzul guvernului român de a participa la intervenția armată a puterilor occidentale în sprijinul lui Vrangbel, Kolceak și altor generali albi, a determinat o îmbunătățire a relațiilor dintre cele două țări.

Într-un astfel de context, la începutul anului 1920 s-a manifestat din partea ambelor părți intenția începerii unor tratative bilaterale pentru așezarea relațiilor româno-sovietice în cadre juridice normale. Este de remarcat faptul că însăși angajarea acestor discuții — într-un moment cînd marile puteri occidentale nici nu se gîndeau să recunoască statul sovietic, duceau tratative cu reprezentanții emigrației ruse și cu „guverne" fantomă ale contrarevoluționarilor —, ilustra luciditatea cercurilor conducătoare românești, care considerau o necesitate imperioasă pentru interesele vitale ale României existența unor relații bune cu țara vecină, indiferent de regimul ei politic intern.

Poziția României față de Rusia Sovietică a fost precizată de primul ministru, Al. Vaida-Voevod, într-o declarație publică, pe următoarele coordonate : România nu se află în stare de război cu Rusia, nu va săvîrși nici un act de agresiune împotriva acesteia, dar își va apăra granițele cu toate forțele sale [25]).

La 28 octombrie 1920 s-a semnat la Paris de către reprezentanții Angliei, Franței, Italiei și Japoniei, pe de o parte, și ai României, pe de altă parte, tratatul prin care se recunoștea suveranitatea României asupra teritoriului dintre Prut și Nistru.

Tratatele de pace încheiate în anii 1919–1920 consfințeau voința popoarelor de a-și făuri statul național unitar sau de a-și desăvîrși unitatea de stat, așa cum au fost România, Polonia, Iugoslavia, Ungaria, Cehoslovacia și Austria.

Perioada anilor 1918—1921, ani de luptă eroică a poporului român pentru afirmarea lui ca națiune independentă și suverană, s-a încheiat cu recunoașterea internațională a hotărîrilor luate prin voința unanimă a maselor populare, de unire a tuturor teritoriilor românești într-un singur stat național.

În perspectiva istoriei, marile înfăptuiri ale poporului român, realizate în 1918 și confirmarea lor prin hotărîrile Conferinței de pace, dau și mai mult în evidență faptul că România nu a făcut parte din rîndul profitorilor unei păci realizate prin bunăvoința învingătorilor sau a cîștigurilor aduse de hazardul biruinței într-un război, ci a fost expresia vie, dinamică, a națiunii române, a aspirațiilor de veacuri ale unui popor hotărît să trăiască unit, liber și independent în vatra strămoșească unde s-a zămislit. Aceste coordonate de afirmare, apărare a unității și integrității țării, de păstrare a independenței și suveranității naționale, care se identificau cu idealurile poporului român, au jalonat direcțiile politicii externe românești din perioada interbelică, cu toate limitele care au caracterizat interesele de clasă ale cercurilor burgheziei și moșierimii.

Istoria demonstrează că formarea statului național unitar nu a fost rezultatul unui eveniment de conjunctură. Relevînd împrejurările istorice ale înfăptuirii acestui proces, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „Desfășurarea evenimentelor istorice demonstrează în modul cel mai categoric faptul că Unirea nu a fost efectul unei întîmplări, rodul unei simple conjuncturi favorabile sau al înțelegerilor intervenite la masa tratativelor, ci rezultatul luptei hotărîtoare a celor mai largi mase de popor, un act de profundă dreptate națională, realizarea unei concordanțe legice între realitatea obiectivă și drepturile inalienabile ale poporului, pe de o parte, și cadrul național cerut cu stringență de aceste realități. Tratatele de pace încheiate ulterior n-au făcut decît să consfințească starea de fapt existentă, situația creată ca urmare a luptei maselor populare din România și din Transilvania, a întregului nostru popor" [26]). Conferința de pace de la Paris n-a făcut decît să consfințească o situație de fapt, creată de lupta poporului român.

MIRCEA MUȘAT
ION ARDELEANU

---

[1]) M. Dașcovici, **Interesele și drepturile României în texte de drept internațional public**, Iași, 1936, p. 22.

[2]) Arhiva C.C. al P.C.R., fond 196, dosar 8 597, fila 81.

[3]) I. Ionașcu, P. Barbulescu, Gh. Gheorghe, **Tratatele internaționale ale României, 1354—1920**, București, 1975, p. 426.

[4]) Arhiva M.A.E., fond Conferința de pace de la Paris. Expunere făcută de Ion I.C. Brătianu la 31 mai 1919 în Ședința Conferinței de pace ; vezi și Mircea Djuvara, **Trebuie oare să semnăm tratatul cu Austria ?**, București, 1919, p. 23—24.

[5]) „Le Matin" din 20 iunie 1919.

[6]) Ion Rașu Abrudeanu, **România și războiul mondial**, București, 1921, p. 306—313.

[7]) Sherman D. Spector, **Rumania at the Paris Peace Conference. A study of the diplomacy of Ioan I.C. Brătianu**, New York, 1962, p. 235.

[8]) Op. cit., p. 316 și 324. Vezi și V. Moisuc, **Diplomația României și problema apărării suveranității și independenței naționale în perioada martie 1938 — mai 1940**, București, 1971.

[9]) Dezbaterile Adunării Deputaților, Ședințele din 16—17 decembrie 1919, p. 348.

[10]) V.V. Tilea, Op. cit., p. 32 și 211.

[11]) Elena Campus, **Politica externă a României în perioada interbelică**, București, 1975, p. 9–10.

[12]) Nicolae Titulescu, **Discursuri**, București, 1978, p. 407.

[13]) **The hungarian peace negotiations**, vol. I, Buda-Pest, 1920, p. 163.

[14]) **Traité de Paix entre les puissances alliées et associées et la Hongrie, Protocole et declaration. Du 4 Juin 1920 (Trianon)**, București, Imprimerie de l'Etat, 1920.

[15]) **Monitorul Oficial**, nr. 136 din 21 septembrie 1920.

[16]) Vasilica Moisuc, **Tratatul de la Trianon — consacrare internațională a legitimității lurii Transilvaniei la România**, „Analele de istorie", nr. 5, 1976.

[17]) **Ibidem.**

[18]) H.W. Temperley, **A History of the Peace Conference**, vol. IV, 1921–1924, London, p. 230.

[19]) Arhiva M.A.E., fond 71/U.R.S.S., dosar 131, Telegramă din Kiev din 15 februarie 1918, semnată general Coandă. Ultimatumul Ucrainei este semnat de Muraviev și Smirnov.

[20]) **Idem.** Telegramă trimisă de ministrul de externe al Ucrainei, Golubovici, guvernelor român, german, austro-ungar, turc și bulgar ; Kiev, 16 martie 1918.

[21]) **Notes échangers entre le Gouvernement Roumain et le Gouvernement de l'Ukraine**, Jassy, 1918, p. 1, nota nr. 1 513, Kiev, 12 aprilie 1918, semnată Golubovici și Lubynsky.

[22]) **Idem**, p. 4—6, notă nr. 1 928, Kiev, 6 mai 1918, semnată Lisoguby și Dorosensky.

[23]) **Idem**, p. 18. Răspunsul guvernului român la nota din 5 mai 1918 a guvernului Ucrainei, Iași, 19 iunie 1918, semnat de ministrul de externe C. C. Arion ; vezi și Arhiva M.A.E., fond 71/U.R.S.S., vol. 153 Telegramă circulară către oficiile diplomatice ale României, Iași, 2 iunie 1918, semnată C. C. Arion.

[24]) V. I. Lenin, **Opere complete**, vol. 38, București, 1966, p. 89.

[25]) V. V. Tilea, **Acțiunea diplomatică a României**, Sibiu, 1925, p. 92—133.

[26]) Nicolae Ceaușescu, **România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate**, Editura politică, București, 1979, p. 275.

TRĂIASCĂ PACEA MONDIALĂ!

„Exprimînd voința tuturor tinerilor, studenților și copiilor României socialiste, însuflețiți de încrederea nestrămutată în victoria rațiunii, a păcii și vieții, vă adresăm, dragi prieteni tineri, din adîncul cugetului și inimilor noastre, chemarea fierbinte să acționăm în strînsă unitate, să ne punem întreaga energie și pasiune a tinereții noastre în slujba luptei nobile pentru apărarea păcii, pentru dreptul fundamental al popoarelor la libertate și independență, pentru dreptul oamenilor de a trăi în pace".

(Din APELUL adresat de tineretul Republicii Socialiste România tuturor organizațiilor de copii, tineret și studenți, tinerei generații a lumii pentru acțiuni unite consacrate păcii, securității și colaborării, pentru o lume mai bună și mai dreaptă)

Din 70 000 de piepturi tinere România a vorbit lumii!

Sîmbătă, 14 noiembrie. Pentru București o zi ca toate celelalte. De pace și liniște. O zi de toamnă rece pudrată cu ceață. Ca cetățean al acestei țări, ca locuitor al acestui oraș, ca om care trăiesc în acest frămîntat sfîrșit de mileniu n-aș fi crezut niciodată că voi fi, în ziua de sîmbătă, 14 noiembrie — o zi pudrată cu ceață — martorul unui spectacol unic al vieții mele.

În jurul prînzului, principalele artere ale Capitalei s-au umplut cu tineri. Tineri de diferite profesii, veniți din toate colțurile țării, din toate județele, purtînd uriașe pancarte conținînd desene simbolice și cuvinte pornite din inimi și conștiințe. Și-au dat întîlnire, spun martorii oculari, în inima Capitalei peste 70 000 de inimi tinere, ca un rezultat a tot ceea ce este tînăr în România. Dar, paralel cu

coloana tineretului s-au creat practic încă două coloane, de o parte și de alta, unde mii de cetățeni ai orașului au ținut să participe la manifestarea : „Tineretul României dorește pacea !"

Balcoanele tuturor blocurilor de pe principala arteră a Capitalei, pe unde se trece, au devenit tribune ale adeziunii. Se fluturā eșarfe, steaguri, se scandează, cu alte cuvinte, se manifestă pentru acordul deplin la noua inițiativă de pace a României, a președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Peste 200 de tineri de la Uzina mecanică fină din Capitală, brigadieri, sînt în fruntea coloanei. Urmează apoi mulți, foarte mulți copii, de la școli generale

și licee. Numai de la Liceul Matei Basarab au venit 700 de elevi. Profesorul Ion Pintea ne spune că la clasa unde este diriginte, a XI-a C, toți elevii, de cîteva zile, după orele de program, au confecționat tot felul de pancarte, simboluri ale păcii. Apoi, toți elevii și-au dat întîlnire aici. Urmează grupuri ale tinerilor din toate județele. Imaginea coloanei este impresionantă. Steagurile patriei și ale partidului se înalță deasupra ei ca niște adevărate simboluri ale istoriei glorioase, ale prezentului măreț, ale viitorului luminos. Printre participanți îl întîlnim pe poetul Ștefan Dincă, care, acolo, în timp ce coloana se deplasa, scria un poem pentru pace : „...Norii de plumb au prins să se adune / Planeta e cu tancuri zugrăvită... / Oameni curați și plini de rațiune / Nu duceți omenirea în ispită". Fiind prezent, stăm de vorbă cu ziaristul Gian

Marco Venier, corespondent la Agence Nationale de la Presse Italienne, care ne mărturisește : „Filmez acest miting pentru televiziunea italiană și elvețiană. Mîine seară se va transmite pe posturi. Ceea ce mi-am notat este faptul că recentul apel pentru pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste, este un veritabil și serios act politic pentru pacea și liniștea planetei. Mitingul la care participăm are o semnificație deosebită și este un angajament solemn care trebuie urmărit cu toată atenția de toate popoarele. Personal, acești tineri care sînt foarte naturali, care scandează cuvinte simple, rupte din tot sufletul, m-au impresionat".

Cu fiecare minut care trece rîndurile coloanei se amplifică. Din piepturile zecilor de mii de participanți se înalță chemarea pentru pace, pentru progres, pentru libertate și dezvoltare, pentru independență și suveranitate. „Ceaușescu — tinerii !" ; „Ceaușescu — Pace !" ; „Ne mîndrim cu tot ce face / Ceaușescu pentru pace !" ; „Stima noastră și mîndria / Ceaușescu — România" ; „Ceaușescu și poporul / Apără-vor viitorul", sînt doar cîteva dintre lozincile care simbătă, 14 noiembrie — într-o zi de toamnă plină de liniște și pace — s-au făcut auzite în toată lumea. Fiindcă apelul de pace din România este o parte din pacea lumii.

SORIN POSTOLACHE

„Noi, participanții la marea manifestare a tinerilor, studenților și copiilor din patria noastră, desfășurată sub deviza „Tineretul României dorește pacea", exprimăm în numele generațiilor de tineri ai țării deplina adeziune față de strălucitele dumneavoastră inițiative și acțiuni consacrate cauzei păcii, înfăptuirii dezarmării, dezvoltării cooperării între popoare, la Apelul pentru dezarmare și pace al Frontului Democrației și Unității Socialiste adoptat la inițiativa dumneavoastră, document ce constituie o chintesență a voinței de pace a întregului nostru popor, față de activitatea neobosită ce o desfășurați pentru triumful păcii și rațiunii, pentru apărarea celui mai de preț drept al oamenilor de pe întreaga planetă — dreptul la viață"

(Din MESAJUL adresat tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu prilejul manifestării „Tineretul României dorește pacea")

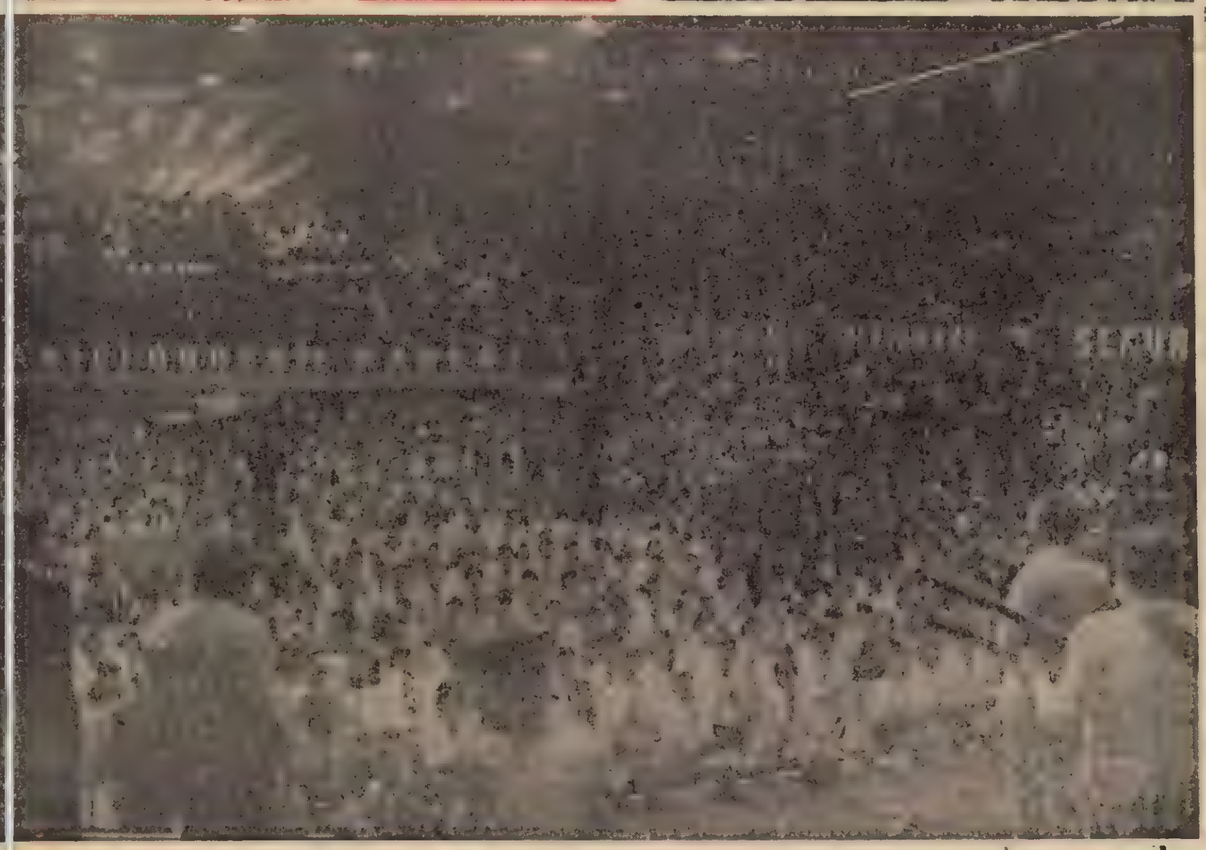

■ **Consiliul popular Buhuși — Bacău:** privind scrisoarea adresată revistei de către Pintilie Mirela, vă comunicăm că a fost încadrată ca repansatoare la Întreprinderea de postav Buhuși, meserie înrudită cu cea de finisor. Petenta este încadrată cu contract de muncă nedeterminat. Totodată, a fost sfătuită să-și ducă copiii la creșa-cămin, fiind locuri disponibile.

■ Recenta apariție pe piață a unui dispozitiv de tăiat cartofi a stîrnit interesul gospodinelor. Pînă să se intereseze însă despre eficacitatea lui în treburile gospodărești, prețul sus-numitului dispozitiv aproape s-a dublat: de la 55 lei, la 94 lei! Și doar este vorba de unul și același aparat o cutie cu plăcuțe și un mîner cu presor. **(Romulus Alexandrescu, București)**

■ **Comitetul pentru problemele consiliilor populare răspunde sesizării lui Gheban Gavril și a grupului de cetățeni din satele Buteasa și Codrul Butesii** privind starea drumului județean 184/A: din fondurile destinate acestui sector de drum s-a realizat întreținerea drumului reclamat. DJDP Maramureș intenționează ca și în continuare să facă eforturi pentru îmbunătățirea confortului de circulație pe acest traseu, astfel că, cel mai tîrziu în 1982, autobuzele să poată servi și această zonă.

■ Mulțumind revistei pentru sprijinul prompt pe care i l-a dat, **Văcaru Valentin din comuna Săbăoani județul Neamț**, ne anunță că și-a început deja munca la Întreprinderea de țevi Roman. Îi dorim succes!

■ „Sînt tată a 7 copii minori. Apartamentul în care locuim prezintă grave deficiențe de execuție care periclitează viața și sănătatea familiei. În urma numeroaselor mele sesizări s-a prezentat o comisie de anchetă de la C.P.M.B. care a constatat realitatea, promițînd începerea neîntîrziată a lucrărilor. De început, nu s-au început, în schimb, curg somațiile de amendă ale ICRAL sector 5 (?!), drept urmare a faptului că am reclamat starea apartamentului". **Mihăescu Mihai, Șoseaua Alexandriei nr. 68, Bl. L8, sc. 1, etaj. 9, ap. 39, sector 5 București.** (Credem că somațiile ar trebui să le primească ICRAL și nu cetățeanul.)

■ **Ioana Izvor din Găneasa, zona agricolă Ilfov** ne scrie o emoționantă scrisoare despre minorul orfan Chisalău Marion, în etate de 10 ani, care doarme într-o casă pustie din satul Pițeasca, fără foc, nemîncat. S-a făcut, ne informează în continuare, un dosar — nr. 806 — tot la intervenția revistei, lucrurile însă au încremenit, copilul se află în aceeași situație deznădăjduită și la această oră.

■ **Consiliul popular al sectorului 1:** urmare a sesizării Asociației de locatari a bl. 44 b2 B-dul 1 Mai nr. 92, sect. 1, care reclamă unele neajunsuri cu privire la instalația de canalizare de la subsolul blocului, vă comunicăm că a fost somat constructorul, respectiv Grupul 1 șantiere, să remedieze aceste neajunsuri.

■ Sînt pensionarul CFR **Constantin Covaci** și vă scriu în numele locatarilor **blocului nr. 51 din B-dul Ion Șulea nr. 15, sector 3** București. Cu ocazia amenajărilor de șantier — în fața blocului nostru se construiește stația de metrou — s-a corectat și traseul canalizării. Nu știm dacă a greșit proiectantul sau constructorul, dar canalizarea este de atunci mereu înfundată. Subsolul blocului este plin cu apă, există pericolul de a pătrunde la cablurile electrice, la fundații. Vă rugăm să ne ajutați ca pînă la închiderea șantierului să nu rămînem în situația actuală.

■ Vă mulțumesc în numele meu și al grupului de turiști pentru rapiditatea cu care ne-ați ajutat în rezolvarea problemei noastre. Vă anunțăm că ni s-a recalculat suma plătită și ni s-a restituit cîte 1 184 lei de persoană. **(Puiu Nicolae, Iași)**

■ **Consiliul popular al Municipiului București**, referitor la sesizarea cetățeanului Ion Ionescu: în urma verificărilor întreprinse a rezultat că cele semnalate corespund parțial realității, în sensul că s-au livrat cărbuni necorespunzători calitativ numai petiționarului și vecinului său Frank Ion. S-a înlocuit praful și sterilul cu marfă de bună calitate.

■ Vă rog să mă ajutați să-mi găsesc soțul, pe numele de Ioachem Dobrie, născut la 7 august 1913 în comuna Movilenii de Jos, județul Galați, care m-a părăsit din anul 1974. Pe atunci, băiețelul nostru avea 6 ani. Azi, are 13. Vrea să-și vadă tatăl, l-a ajutat dorul, și să-i aducă aminte că nu a primit nici un leu, din '74 încoace, din pensia alimentară pe care ar fi trebuit să o trimită lună de lună. **(Ioachem Elena, Hunedoara, str. Rotizului nr. 8, bloc L2, scara A, etaj 1, apartament 26)**

■ Am expediat pe adresa Institutului de cercetări pentru legumicultură și floricultură Vidra — Ilfov, în contul 3076682 BAIA Ilfov, Oficiul poștal București 1 Bancă, suma de lei 156, împreună cu o scrisoare recomandată, pentru a mi se trimite 10 role cu miceliu. Au trecut 5 luni de zile de la expedierea banilor dar n-am primit nici cele 10 role miceliu, nici banii înapoi, nici răspuns la scrisoare. **(Popa I. Traian Stelian, comuna Lorești nr. 663, județul Argeș)**

■ Șase ani au trecut de cînd mi-am depus cererea pentru instalarea unui post telefonic. Întrucît în prezent sînt detașat maistru la construcția canalului Dunăre — Marea Neagră, iar soția a rămas singură la Galați cu doi copii sub 10 ani, și lucrează și în două ture, nevoia unui telefon este mai stringentă decît oricînd. Sper ca măcar acum să se găsească și pentru mine un număr disponibil. **(Vlad Gheorghe, Galați, bloc W3, apartament 37, Micro 39 A)**

■ **Consiliul popular al orașului Roșiori de Vede, Teleorman:** Comisia socială din cadrul CFR Roșiori de Vede, analizînd situația familiei Ciobanu, i-a repartizat apartamentul nr. 9, scara B, bloc I 106 zona Elena Doamna, pentru care a încheiat formele legale de contractare.

■ În trecere prin **Botoșani** ne-am oprit la Florăria nr. 204 de pe Calea Națională, în plin centrul orașului, să cumpărăm niște flori. Alături de begonii, trandafiri japonezi, ciucus ornamental, primula etc. se aflau 4 coșulețe tip „Bucegi", „Galați", „Întoarce" și „Reșița". **(Burlescu Petre și Munteanu Stelică, comuna Mănăstireni, județul Botoșani)**

■ **Iancu Ilie din București** mulțumește dr. Băncău Ioan, oftalmolog la Spitalul militar, pentru competența și calda omenie cu care l-a îngrijit pentru a-i reda vederea.

■ **Direcția asigurări de bunuri, a lichidării daunelor și a urmăririi eficienței asigurărilor** ne comunică privitor la sesizarea lui Costache Benone din orașul Dr. Petru Groza: ITA București a comunicat în scris, la data de 17 octombrie a.c. că încuviințează ca stabilirea despăgubirii să se facă pe baza înțelegerii între părți cu acordul ADAS. În baza acestei încuviințări sucursala ADAS Bihor a avut temei legal să plătească despăgubirea, operațiune care s-a efectuat la 21 octombrie 1981.

■ Am fost încadrată ICS Metalo-chimice Pitești ca vînzătoare, pînă cînd am născut al doilea copil, cînd mi-am întrerupt activitatea pe timp de un an. Începînd cu 9 ianuarie 1981 am depus cerere de reluare a serviciului. Nici pînă azi nu mi s-a rezolvat cererea, fiind trimisă de la o ușă la alta purtată pe drumuri. Cu pensiunea nu pot trăi! **(Iliescu Niculina, Pitești)**

■ **Inspectoratul general al Miliției: Vă facem cunoscut că în urma măsurilor de urmărire** întreprinse, numitul Mandeș Bogdan a fost identificat și încredințat familiei.

■ Mă numesc **Dănilă Pericle**, locuiesc în **București** strada Calistrat, nr. 4 A, sector 2, și sînt membru al Casei pensionarilor de ajutor reciproc sector 2 din anul 1969. Avînd calificare de calorifer și fiind necesară repararea unui cazan de calorifer la vila pensionarilor din orașul Breaza, am fost chemat să rezolv problema. Pentru lucrarea efectuată urma să primesc 3 636 lei, conform tarifelor în vigoare, dar am primit doar avansul de 1 004 lei. Solicitînd CAR restul de bani ce mi se cuveneau, aceasta a motivat că nu am avut convenție încheiată. Eu sînt oare de vină că nu mi-au încheiat convenția?

■ **Ionaș Ion, șeful compartimentului administrativ al Întreprinderii de utilaj greu transporturi pentru construcții Brașov**, după ce ne anunță că, începînd cu 1 ianuarie a.c. a fost înființată o nouă secție pentru exploatare și întreținere, la Călărași, solicită sprijin în rezolvarea unei probleme tergiversate, și anume pentru instalarea postului telefonic. Șantierul 3 locuințe, în cadrul lucrărilor de organizare, a cerut în martie 1981, DJPTTc Călărași, instalarea unui post telefonic în noua secție. Documentația pentru instalarea lui a fost întocmită de DJPTTc Ialomița. Contravaloarea a fost achitată la Călărași.

■ Muncesc în cadrul Cooperativei meșteșugărești „Dunărea" Calafat, județul Dolj. Lucrez, la domiciliu, flori artificiale. Mi s-a fixat o taxă lunară de 1 500 lei, fără a avea vreun beneficiu din partea cooperativei (material, ustensile etc.). Fiind văduvă și bolnavă îmi este greu să fac față unei asemenea taxe — din iulie pînă la această dată am făcut încasări de 5 800 lei, iar cheltuielile pentru secție s-au ridicat la 5 500 lei. **(Veronica Malancă, Calafat-Dolj)**

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Suceava.** Referitor la scrisoarea adresată revistei de Brînzei Lucia din Suceava, care solicita sprijin pentru încadrare în muncă a soțului, vă comunicăm: pe 13 X a.c. sus-numitul a fost repartizat ca primitor-distribuitor la Trustul de montaj pentru lucrări industriale București — șantier nr. 4 Iași, lot Suceava — iar fiica lor a fost și ea încadrată ca muncitoare necalificată la Întreprinderea de industrializarea cărnii din Suceava.

■ **Manolache Spiridona din București**, strada Constantin Caracaș nr. 49, speră ca prin intermediul revistei noastre să poată cunoaște pe acela care, într-o împrejurare grea pentru ea — un accident petrecut în cimitirul Sf. Vineri — a dus-o cu mașina la spital, cu toate că necunoscutul lăsațea o procesiune de doliu a defunctului Victor Vermianu. Este tot ce știe despre acest om, căruia îi mulțumește și pe care își dorește să-l cunoască.

■ **Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă al județului Cluj** cere scuze asociației de locatari din strada Gheorghieni nr. 206 din Cluj-Napoca pentru eroarea care s-a strecurat, în luna august, la facturarea consumului de apă: 41 020 mc apă față de 25 000 mc apă, cît ar fi fost normal. Anunță, totodată, că s-au luat măsuri pentru reglementarea situației, diferența fiind scăzută din consumul real al lunii septembrie a.c. Împotriva personalului muncitor care a cauzat facturarea eronată s-au luat măsuri de sancționare, printre altele reducerea retribuției tarifare cu 10% pe timp de 3 luni.

■ Subsemnații **Gavrilă Zamfir, Birlată George, Dirlie Paul**, oameni ai muncii, respectiv, mecanic de locomotivă, medic, strungar, proprietari ai apartamentelor din **strada Bursei 6 B, scara A, apartamentele 1, 2 și 3 Focșani**, vă rugăm să ne ajutați în următoarea problemă: din cauză că la parter există un complex comercial format din aprozar și alimentară, care din punct de vedere constructiv este complet necorespunzător privind antifonarea, instalarea ușilor, de construcție metalică, din cauza subsolului, care este sub spațiul comercial și amplifică zgomotul produs de mărfurile și ambalajele transportate necorespunzător de lucrători, viața noastră de zi cu zi a devenit de nesuportat, trăind într-o permanentă teroare.

■ **Ministerul Industriei Construcțoare de Mașini:** Vă facem cunoscut că s-a acordat negație lui Preluca Teodor pentru a lucra în învățămînt, fiind bolnav. În prezent este încadrat la Liceul industrial de pe lîngă Combinatul de lianți și azbociment Aleșd.

■ Am cumpărat de la magazinul din Piața Amzei, de lîngă Neptun, un pahar cu icre și unul cu maioneză, preparate într-un mod imposibil de mîncat. Mi s-a spus că preparatele sînt trimise de la restaurantul „Miorița". Am mers acolo și am vorbit cu responsabilul, tov. Popovici. Mi-a explicat cu seninătate că acesta este materialul cu care se prepară, altul nu au de unde scoate. Mă întreb, dacă așa stau lucrurile, pentru cine le pun pe piață? **(Gavrilovici Constantin, București)**

■ **Consiliul popular al municipiului Bacău** ne anunță că solicitarea lui Neica Costache, privind remedierea defecțiunilor din apartament, a fost rezolvată integral, petiționarul declarîndu-se mulțumit.

■ Am dus la centrul de curățat și vopsit haine din piele din strada Popa Tatu, un cojoc alb. Pe 18.06.1981 trebuia să-l ridic. Responsabilul Lucian Spineanu, după ce l-a căutat, răscolind totul în jur, și-a adus aminte că l-ar fi dat altui cetățean, pare-se, de prin Buzău. Cum timpul trecea, iar cojocul meu tot nu apărea, m-am adresat vicepreședintelui centralei, care mi-a promis (după ce mi-a notat și telefonul), că în cel mult o săptămînă mă va chema să-l ridic. Au trecut, după cum vedeți, multe săptămîni, timp în care a venit și iarna, cojocului meu negăsindu-i-se încă urma **(Cristea Vasile, București)**

■ **Procuratura județeană Constanța:** Vă facem cunoscut că Tribunalul județean Constanța a admis contestația lui Stamate Ilie împotriva deciziei de desfacere a contractului de muncă dată de I.M.P.P.F. Constanța și a dispus reîncadrarea în muncă a acestuia.

■ Ne scriu **86 de muncitori de la Întreprinderea chimică Victoria, platforma Militari — București.** Sesizează faptul că beneficiază de un singur mijloc de transport cu care pot ajunge la locul de muncă și anume, mașina 321, care circulă la intervale foarte mari. Ne roagă ca prin intermediul revistei să ajungă propunerile lor la conducerea ITB-ului, unde s-au adresat, dar n-au primit răspuns. 1. Să se ia măsuri ca mașina 321 să circule cu regularitate. 2. Să se facă stație de oprire și la „Apusului", de unde urcă și coboară foarte mulți muncitori.

■ Locuim în blocurile noi aparținînd cvartalului Berceni-Olteniței, racordat pe rețeaua de termoficare a C.E.T.-Sud, aceeași care furnizează energie termică și altor cartiere din partea de sud-est a orașului. Spre deosebire de toate acestea, Berceni Sud, Parcul Tineretului, Balta Albă, unde se livrează căldură rațional, perimetrul Berceni-Olteniței este supus, de cîtva timp, unui regim termic defavorizant, cu mult sub limitele obișnuite, stabilite legal. **(Comitetul asociației de locatari, bloc 2, Șoseaua Berceni nr. 3)**

■ Sîntem bolnavi și eu și soțul — eu avînd discopatie, soțul artroză la ambii genunchi — motiv pentru care am solicitat Consiliului popular al sectorului 1 să ne ajute să primim, în schimbul locuinței actuale — foarte mare și aflată la etaj — o alta mai mică, la parter, de pe strada Polizu nr. 6. Ni s-a dat un aviz favorabil cu care ne-am prezentat la spațiul locativ al sectorului 1. Aici lucrurile s-au împotmolit, fără nici o explicație iar nouă ne este din ce în ce mai greu să urcăm și să coborîm cele 52 de trepte de la locuința actuală. **(Paraschiv Elena, strada Midia nr. 19, sector 1 București)**

■ **Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare** ne comunică, privitor la sesizarea lui Nitescu Aurel, că petentul a fost reîncadrat la ICE Prodexport întreprindere de la care fusese transferat la un consiliu unic agroindustrial de stat și cooperatist din județul Giurgiu, păstrîndu-și toate drepturile legale.

■ **Direcția generală a poștelor și telecomunicațiilor:** Urmare scrisorii adresate revistei „Flacăra" de Rasanu N. Cezar, vă comunicăm că Întreprinderea „Telecomunicația" i-a acordat aviz pentru a se încadra în altă unitate.

■ Din munca mea de o viață — fiind la această oră pensionar — am reușit să-mi cumpăr o Dacie. Cînd am vrut să plec cu ea am constatat că piciorul stîng, la care am suferit un traumatism pe front, nu are suficientă forță să lucreze cu ambreiajul mecanic. Am căutat un specialist, un atelier sau o întreprindere să-mi facă la ambreiaj o modificare — din decuplare mecanică — decuplare hidraulică, dar nu am reușit să găsesc pînă acum. **(Lungu Ștefan, B-dul Metalurgiei 12, bloc R, 13 A, scara 2, etaj 1, apartament 47. Telefon 82 52 03)**

■ **Consiliul popular al sectorului 1 București:** urmare a scrisorii cetățeanului Gheorghe N. din București care sesizează că locuitorii de pe strada Triumfului — partea de stradă cuprinsă între Șoseaua Chitila și Bucureștii Noi — nu au canalizare, vă facem cunoscut că s-a propus pentru anul 1982 să fie rezolvată această problemă din fondurile încasate la Legea 20/1971.

Pagină realizată de
GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Poșta redacției

■ **Alexandru Creangă** — București și **Ștefan Gabor** — Videle: Dacă media venitului lunar pe membru de familie depășește limita de 1 500 lei sau se reduce sub această limită, chiriașul are obligația de a comunica modificarea în timp de 10 zile, pentru a i se recalcula chiria cu sau fără majorare, după caz ■ **Ruxandra Nichifor** — Uricani (Hunedoara): Pentru 3 sau mai mulți copii, pensia de întreținere se stabilește pînă la jumătate din venitul celui obligat la întreținere ■ **Carmen Matei** — Botoșani: Aflați la Inspectoratul școlar județean ■ **Iulian Ionescu** — Craiova: Nu s-a definitivat proiectul ■ **Gheorghe Dumea** — Bacău: Numai în perioada legală ce numiri și pe bază de concurs ■ **Natalia Colipcă** — com. [illegible] (Botoșani): Dacă sînteți încadrată sau pensionată de boală nu aveți dreptul și la pensie de urmaș ■ **Carmen Voiculescu** — Piatra Neamț: Este bine să vă adresați unui medic specialist de la Institutul de endocrinologie „dr. C. I. Parhon" ■ **Adrian Iliescu** — București: Așa cum relatați, apartamentul dv. nu intră în categoria respectivă. Este bine să vă adresați la I.C.V.L. sector 4 ■ **Paraschiva Butoi** — com. Rediu (Galați): Răspunsul este legal. V-ați îmbolnăvit în anul 1981, iar dv. nu mai lucrați în C.A.P. din 1977 ■ **Maria Ilie** — București: C.O.M. poate să reducă sau să nu acorde cota de participare la beneficii celor care în cursul anului au avut deficiențe în muncă, abateri disciplinare, celor cărora li s-a desfăcut contractul de muncă din inițiativa lor sau de către unitate, demisie (cazul dv.) ■ **Traian Dîrjan** — Cluj-Napoca: Ca subinginer, cu o vechime de 9 ani în funcții tehnice, puteți promova prin examen sau concurs în funcția de subinginer principal ■ **Mircea Vasilescu** — Ploiești: Este prematur să întrebați, este doar proiect ■ **Susana Mureșan** — Cluj Napoca: Pensia de urmaș pe care o primiți nu intră în categoria acelora la care vă referiți ■ **Elena și Petre Iliescu** — Buftea: Locuințele din fondul locativ de stat se repartizează numeric pe unități în funcție de numărul oamenilor muncii îndreptățiți să primească apartamente iar stabilirea se face nominal de către conducerea colectivă a unității respective ■ **Cornelia Cristi** — București: Propuneți lucrări tehnice ■ **Francisc Uroseviteanu** — București: Casiera avea obligația să vă primească bancnota de 100 lei. Ne-am informat în acest sens la B.N.R.S.R. și am aflat că toți casierii au obligația să primească banii care sînt deteriorați, dar conțin toate elementele, iar aceștia să-i prezinte la bancă pentru schimb, că nu o fac, aceasta ține de comoditate, iar conducerile unităților ar trebui să procedeze în consecință. Sînteți așteptat la redacție să vă luați suta de lei ■ **Loredana Vlad** — Arad: Mircea Baniciu nu face parte din Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Octav Onicescu:

Un mare matematician la ceasul privilegiat al memoriilor

— Stimate tovarășe profesor, întrebarea prin care aș dori să începem această convorbire, indeobște, se adresează la sfîrșitul unui interviu. O formulez, totuși, inaintea celorlalte, pentru că de multe decenii activitatea dv. reprezintă un capitol distinct în matematică și ea ne interesează cu precădere. La ce lucrați în prezent ?...

— Am încheiat, nu demult, redactarea primului volum al memoriilor mele. Cronologic, aceste pagini cuprind copilăria, adolescența, anii de studii, pînă la reintoarcerea mea din străinătate, moment care o survenit la cumpăna anilor 1920—1921...

— Interesant este faptul că recenta dv. carte, „Pe drumurile vieții", a fost receptată tocmai ca o scriere memorialistică... Și acum, iată, aflăm că, de fapt, adevăratele memorii ale academicianului Octav Onicescu abia se află în drum către cititori....

— Este adevărat, în volumul la care vă referiți, cîteva capitole au caracterul unor memorii, dar ele privesc lumea științifică, fiind mai degrabă pagini de istorie a științei matematice. Iar cele mai multe capitole sînt pur științifice. Însă, ca martor al timpului meu, am trăit în multiple planuri ale vieții sociale și la ele mă raportez în memorialistica mea propriu-zisă. Am cunoscut oameni și medii, am traversat întîmplări cu semnificație umană și despre toate mă simt dator să dau seamă. Desigur, căutînd să nu repet ceea ce am mai așternut pe hîrtie, în alte împrejurări...

— Vă mărturisesc faptul că mă aflu încă sub impresia paginilor din „Pe drumurile vieții", despre care am și scris în „Flacăra". Insistați mult în ele asupra raporturilor dintre oamenii de știință, asupra afinităților lor elective. Este de înțeles, astfel, că și viața științifică se desfășoară într-un climat uman și într-o atmosferă. Vă rog să priviți lumea oamenilor de știință, în speță lumea matematicienilor, prin prisma cordialității relațiilor lor cu alți oameni de știință...

— Și eu, și alți colegi, cînd am revenit din străinătate, aveam conștiința unei misiuni de împlinit. Era deja o premisă a unor relații de colaborare. Spiritul de colegialitate a fost, dealtfel, o dimensiune, care nu se poate ignora, a vieții științifice românești. Eu însumi, înaintînd în vîrstă, i-am considerat întotdeauna pe elevii și colaboratorii mei mai tineri drept colegi, nicidecum subalterni. Existau cîteva medii în care s-a consolidat un asemenea climat și am în vedere, în primul rînd, grupul de matematicieni, printre care Gheorghe Țițeica, V. Ioachimescu și Ion Ionescu, reunit în jurul redacției **Gazetei matematice**, o publicație redutabilă în epocă. Apoi, mă gîndesc la **Societatea română de știință**, relansată de dr. C. Istrati, și la întîlnirile ei din fiecare după-amiaza zilelor de luni. Erau medii științifice în viața și evoluția cărora am fost intim implicat, ani întregi, și pot afirma în cunoștință de cauză că au oferit tuturor adevărate modele în privința relațiilor de colegialitate și respect mutual între oamenii de știință. Scopul lor chiar acesta fiind, dezvoltarea liberă, absolut liberă a spiritului științific. Ar mai fi de spus că un asemenea climat era propriu tuturor mediilor științifice românești și atmosfera din cadrul Institutului dr. I. Cantacuzino. În acest sens, ne-ar putea oferi alt exemplu. Acest climat și această atmosferă îl pregăteau pe omul de știință pentru dispută și nicidecum pentru discordie.

— Viitoarele pagini ale memoriilor dv. urmează a fi scrise. Vor cuprinde, se înțelege, anii dv. cei mai rodnici, anii în care ați început să aveți și discipoli, cînd erați preocupat nu numai de propriul dv. drum în știință, ci și de drumurile colegilor dv. mai tineri. Chestiunea îmbracă deja un aspect de ordin social. În urmă cu mai mulți ani, într-un interviu acordat colegului meu Ilie Purcaru, ați afirmat : „Matematica construiește mereu instrumente abstracte pentru elaborarea instrumentelor noastre materiale, dar nu poate înlocui niciodată experiența însăși..." Mișcarea socială este ea însăși o sursă inepuizabilă de experiență. În ce măsură s-a implicat școala de matematică românească în mișcarea socială românească ?

— Revenind în țară, am fost preocupat înainte de toate să pun știința mea în serviciul instituțiilor care ar fi putut progresa prin ea. Bineînțeles, rezervîndu-mi timpul necesar elaborării lucrărilor proprii. Am căutat apoi să-i îndrum în această direcție pe toți tinerii matematicieni de valoare, reîntorși și ei de la studii și conștienți de misiunea ce le revenea, despre care am mai vorbit. Dealtfel, acei ani de pionierat i-a evocat cu talent și cu precizie colaboratorul meu de atunci, acad. Gheorghe Mihoc, cu prilejul aniversării matematicianului Dan Barbilian, despre care sînt convins că toată lumea știe că a fost și un ilustru poet. Și instituțiile care aveau nevoie de aportul matematicii nu erau puține, într-o țară care își adapta structurile la o nouă realitate teritorială. Gheorghe Mihoc însuși a lucrat în domeniul asigurărilor sociale, Alexandru Pantazi era un matematician versat în controlul asigurărilor private, Șerban Gheorghiu s-a specializat în statistica finanțelor. Profesorul Nicolae Teodorescu, ca să vă ofer alt exemplu, neavînd pe moment un loc asigurat la universitate, s-a angajat la Direcția Centrală de Statistică, instituție căreia i-a adus servicii recunoscute. Cu alte cuvinte, cîmpul de acțiune al matematicienilor în planul social a fost și este larg, mai cu seamă atunci cînd conștiința unei misiuni generează și o indispensabilă emulație. În ce mă privește, am contribuit la asanarea practicilor societăților de asigurare interbelice. Am colaborat apoi cu Casa generală de pensii, al cărei director general, Neculai Praporgescu, a fost și el un matematician reputat. Am fost alături de eforturile lui Francisc Rainer de a întemeia științific antropologia, uzînd de instrumente matematice, și nu mi-a fost străin nici domeniul zootehniei, în care am colaborat cu Gh. K. Constantinescu, un cunoscut zootehnist al timpului. Tocmai pentru a răspunde acestor necesități de ordin social am creat, în 1930, **Institutul de statistică, actuariat și calcul**, care și-a desfășurat activitatea pînă în 1947, fiind extrem de solicitat de toate instituțiile românești interesate.

— Iar în planul progresului științei propriu-zise a matematicii, ce discipoli v-au oferit cele mai mari satisfacții ?

— Matematicianul Gheorghe Mihoc, prin aportul la dezvoltarea teoriei probabilităților. Psihologul Gheorghe Zapan, pe care l-am avut elev și colaborator încă de cînd eram profesor la liceul de la Mănăstirea Dealu. Sau Georgescu-Roentgen, în statistică...

— Ați amintit deja cîteva nume care au avut un cuvînt greu de spus în consolidarea postbelică a prestigiului școlii românești de matematică. În ce direcții ale științei dv. a repurtat această școală cele mai importante succese ?

—Școala de probabilități și-a reunit cercetările în cîteva volume care se numără printre cele mai complete din lume. La rîndul ei, școala de teoria funcțiilor, în cadrul căreia s-a ilustrat în mod deosebit matematicianul Stoilov, are contribuții importante în cercetările privind funcția de variabilă complexă și interpretările ei topologice. De asemenea, matematicienii români au publicat — în acești ultimi ani — lucrări de larg interes în ceea ce privește funcțiile armonice și generalizarea lor în toate domeniile științelor naturale. Rămîn remarcabile în mecanică cercetările lui Caius Iacob, care a grupat în jurul său mulți tineri de valoare...

— Pentru că am ajuns la mecanică și pentru că știm că una dintre preocupările dv. din ultimele decenii s-au consumat pe terenul mecanicii nevariantive, încununate fiind printr-o nouă teorie cosmogonică, vă rog să ne spuneți ce audiență are acest nou punct de vedere asupra universului, astăzi, în lume.

— Consider mecanica nevariantivă mai apropiată de experiență, de realitatea fizică a mișcării corpurilor în toată întinderea universului. Ea a reușit să dea seamă de fenomenele mecanice ale lumii fără a leza sentimentul de spațiu și timp propriu atît omului de știință cît și omului vieții de toate zilele. Astfel, nu întîmplător, am pornit de la ea. Cît despre audiența în lume a teoriei mele cosmogonice, pot spune că am prezentat-o la Paris, în Germania, la Udine, în cadrul Centrului internațional de mecanică, în cercuri de matematicieni englezi. Pretutindeni a fost primită cu interes și nimeni nu i-a adus obiecții. Cred, însă, că lumea matematicii este încă prea fascinată de Einstein. Pe scurt, despre teoria mea cosmogonică : sînt convins că va merge....

— Vă mulțumesc și, în preajma anului în care veți împlini nouă decenii de viață, permiteți-mi să vă urez : la mulți ani !

MIHAI PELIN

Gîndire și tradiție la Heidegger (I)

Prin lucrarea sa **Was heisst Denken**, Heidegger ne oferă o interpretare originală a ceea ce constituie începutul filosofiei europene — gîndirea presocratică. Căci tradiția filosofică nu se rezumă la a fi un trecut, obiect al purei constituiri istorice, ci, cum spune Heidegger, ea „este ceea ce vine spre noi deoarece noi îi sîntem supuși, noi ne aflăm în ea."

Să ne oprim asupra operei lui Heidegger. Cea mai cunoscută și mai discutată lucrare a sa este **Sein und Zeit**, 1927, și, în primul rînd, datorită ei Heidegger este considerat filosof **existențialist**. Dar nu existențialismul constituie subiectul acestor rînduri și nici măcar resursele sale filosofice. Studiul la care ne referim în primul rînd — **Was heisst Denken** (1954) aparține așa-zisei a doua perioade, numită **Kehre**. Există o unitate intrinsecă și totodată surprinzătoare a operei heideggeriene, în ciuda imensei variații și a unei rupturi aparente dintre cele două perioade. Între anii 1943 și 1947 (**Postfața 43, Introducerea '49, Ce este Metafizica și Scrisoare asupra umanismului 47**), deci mult timp după **Sein und Zeit**, Heidegger și-a justificat poziția din **Sein und Zeit** din punctul de vedere al **Kehrei**. Este greu de tradus acest termen, nuanțele sale în limba germană cît și semnificațiile pe care le ia în raport cu evoluția lui Heidegger ; este o întoarcere, de fapt — și prea simplu spus — o deplasare a accentului de la **Dasein**, cheie de boltă a existențialismului, la **Sein**, la Ființă. Mai mult, **Kehre** implică întreaga problematică a unui nou limbaj filosofic ale cărui valențe semantice sînt subordonate comprehensiunii Ființei **(Seinsverständnis)**. După cum subliniază filosoful însuși, „a vorbi limba este cu totul altceva decît a utiliza un limbaj". Tradiția filosofică a fixat semnificația termenilor ale căror valențe inițiale ne pot oferi un alt mod de a gîndi.

În partea a doua a cursurilor reunite în **Was heisst Denken ?** se face examenul minuțios — un excelent exercițiu de gîndire speculativă — a unui text din fragmentul 6 (Diels Kranz) al lui Parmenide. „Acest text, spune Heidegger, ne instruiește pentru prima dată asupra fundamentelor a ceea ce în continuare se va determina ca gîndire".

Filosoful de la Freiburg nu este primul și probabil nici ultimul care se întoarce la surse, considerînd drept esențial de a decela începutul gîndirii filosofice. Nu este primul, dar aceasta nu diminuează importanța contribuției sale.

Was heisst Denken ? — Ce se cheamă gîndire (a gîndi) ? are semnificația unei chemări, a unei destinări către Ființă. Desigur, putem refuza termenii heideggerieni — chemare, destinare — dar cum am putea evita întrebarea sa — **ce ne face să gîndim ?**, o întrebare ce vizează întreaga tradiție filosofică.

Se știe că Parmenide a formulat pentru prima dată principiul identității. El considera că gîndirea și Ființa sînt ordonate de conceptul de identitate tautologică. Calea adevărului la Parmenide se întemeiază pe identitatea esențială dintre gîndire și Ființă.

Heidegger dă o interpretare originală textului lui Parmenide — răspunsul la întrebarea „ce ne face să gîndim ?" este : **Ființa**. Întrebarea și vizează fundamentele gîndirii, iar răspunsul ne trimite la **ontologie**. Ființa i se impune ; din perspectiva rațiunii, ea este suverană. Ea nu este un produs al gîndirii ci gîndirea esențială este un produs al Ființei.

Trebuie subliniat aici faptul că termenul **Dasein** nu apare în **Was heisst Denken ?** Omul este desemnat cu termenul om sau muritor. Comprehensiunea Ființei nu se mai realizează pornind de la **Dasein** — ca în **Sein und Zeit**, ci gîndirea este chemată, destinată Ființei. Este o deplasare de la perspectiva axiologică și antropologică către fundamentarea ontologică a gîndirii și limbajului.

Heidegger repetă însă : nu este Ființă fără fiind și nici fiind fără Ființă. De aceea, ceea ce ne cheamă să gîndim nu este Ființa pur și simplu, ci dupliCitatea **(Zwiefalt)** Ființa-fiind. Or, această **dupliCitate Ființă-fiind**, cheie de boltă a tezei lui Heidegger, el o întemeiază în textul lui Parmenide.

(Va urma)

OLTEA IOJA

Noi străluciri ale limbii române

„Paradis pierdut al copilăriei mele, grădină din vis, cobo rită pe pămînt, tu mi-ai îndulcit copilăria de orfan sensibil și eropsit, tu mi-ai păstrat voiosia înnăscută, tu m-ai învățat să tac, să visez, să sper, tu mi-ai alinat lacrimile și mi-ai întărit cugetul, pavilionul tău mi-a adăpostit primele lecturi libere, mi-ai deschis zările îndepărtatului Western, cu poveștile lui Karl May, cu epopeea Nibelungilor, cu miturile Helladei și ale miezenopții negu roase, tu mi-ai înlesnit evadările și învățăturile vieții, tu ai sădit în mine sămînța tenace, dacă nu și foarte de soi, din care au răsărit voință, simțire și înțelegere".

Șerban Cioculescu, Amintiri, Ed. Eminescu, 1981

Al patruzecilea poem heraclitean

Tînărul spune : Heraclit, văd tot alte
valuri,
Dar nu văd curgerea rîului.
Heraclit îl întreabă pînă acum nu vedeai
decît valurile ?
Da, îi răspunde acesta.
Acum vezi altele, din alte adîncuri,
Pentru că în minte, de azi, au apărut alte
noi gînduri
Curgerea rîului, tinere, trece prin albia
albă a gîndului.

București, 8 noiembrie, 1981

ION STROIE

Clasicii, contemporanii noştri

ARGHEZI, BARBU, PILLAT

văzuţi de trei tineri exegeţi: Mariana Ionescu, Mircea Scarlat, Cristian Livescu

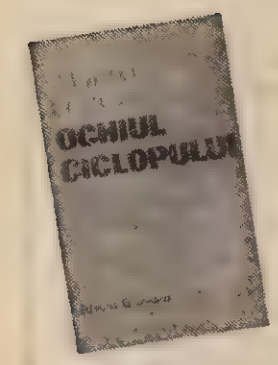

Lectură modernă

Al doilea volum al Marianei Ionescu (**Ochiul ciclopului**, Ed. Eminescu, 1981) este o serioasă lucrare despre Tudor Arghezi, la origine, mi se pare, o teză de doctorat. Intitul, „Artă şi aspiraţie", studia şi acela proza unor autori români, cu o perspectivă critică nouă, strivită citeodată de modele, cu însemnătatea ei totuşi întrucît la noi nu se mai comentase decît arareori literatura în acel chip. „Ochiul ciclopului" e o exegeză aşadar arheziană, orientată însă exclusiv către studiul prozei, intîia care se opreşte cu investigaţia în acest domeniu.

În sprijinul ideii de „critică nouă", Mariana Ionescu a venit cu iniţierea în metodologia momentului : ea cunoaşte teoriile lui N. Frye, M. Bahtin, Denis de Rougemont, este instruită moderat în psihanaliză, a conspectat cu respect pe J. Huizinga şi pe E.R. Curtius. Nu doar metodologia e „modernă" ci şi, în fine, perspectiva : pretutindeni exegeta vine cu formula prozei moderne şi o aşază lîngă Arghezi, spre comparaţie, Kafka, Borges, Bloy, Céline — iată un număr de moderni, convocaţi aci în vederea unor investigaţii, pe cît e cu putinţă, complete. Adaug la aceste solide documentări seriozitatea bibliografică „arheziană" : autoarea a citit mult, şi mai ales comentariile de bază, a scotocit în colecţii vechi de ziare, a luat de oriunde ceea ce i-a fost de folos şi a stabilit în fine un tablou care, prin pigmentul „noii critici", nu seamănă cu al nimănuia. În urma studiilor lui Pompiliu Constantinescu, Alexandru George şi Nicolae Balotă, acela al Marianei Ionescu se aşază pe o poziţie valoroasă, avînd în privinţa prozei, intîiul cuvînt. Exegeza în sine nu este lipsită de merite în croiala generică şi în amănunt. Autoarea a împărţit materia în cinci domenii, studiindu-le fenomenologic, cu accentul major pus acolo unde valoarea a biruit tema. Ea examinează pamfletul („Ironie şi melancolie"), utopia („Vămile ficţiunii"), romanul propriu-zis („Opţiunea destinului"), tabletele şi proza poetică („Mirajul lumii"), încheind cu un soi de rezumat, „Meşteşugul blestemat şi fericit", care însumează liniile operei într-o perspectivă integratoare. Titlurile ampoloase de capitole sînt neglijabile (dealtfel autoarea nu este o stilistă şi în general cînd voieşte a scrie spectaculos efectul este nefericit) ; operaţiunile analitice sînt totuşi şi în acestea rezultatul este pe deplin stimabil. Care sînt „temele" prozei arheziene ? „Temele colectivităţii, vizînd îndeosebi pamfletarul şi memorialistul", „temele individului (...) recurgînd aproximativ la formula **Bildungsromanului**", în fine „temele însumate de o imago mundi în naraţia unui martor fascinat de spectacolul universului". Din aceste „pattern"-uri, ireductibile şi detectabile cu uşurinţă în proza de pretutindeni, decurg elementele, ca să zic aşa, specifice. Pamfletul, de pildă, conţine următoarea problematică : „degradarea în imagine a celor doi factori fundamentali ai tramei epice : personajul şi evenimentul", „introducerea, prin ipoteza narativă, a unei trame epice secundare şi fictive în ficţiune", „structurarea epicului ca simptom al literarităţii, îndeosebi în scopuri retorice". Înfăţişarea aceasta didacticistă, extrăgînd peste tot concluzii, sinoptice, înşiruiri (pe care, întrucît mă priveşte, n-o practic), sugrumă imaginaţia critică de netăgăduit a exegetei şi o conduce pe o cale solidă, însă fără durabilitate în timp. Critica Marianei Ionescu, autoare tînără şi probabil cu o redusă experienţă în comentariul curent, este în acest moment expresia unei crize de juvenilă opţiune, tulburată de obsesia metodei pe deasupra talentului analitic şi formulistic. În „Ochiul ciclopului" sînt întinse fragmente care denotă fineţe în observaţia de amănunt şi imaginaţie eseistică, salutară pentru exeget. Mariana Ionescu a comentat, astfel, într-un chip remarcabil zoomorfismul arghezian, grotescul „domestic" (cu universul „bucătăriei", al „spălătoriei"), utopicul, amestecul regnurilor.

Din studiul stereotipiilor prozei arheziene, Mariana Ionescu a extras o perspectivă nouă modernă, cu greu ignorabilă de aici înainte.

ARTUR SILVESTRI ■

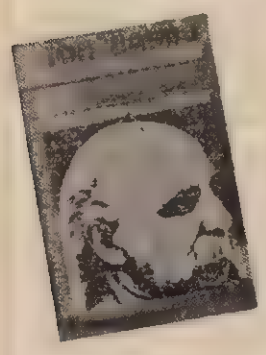

Sursele ermetismului

Fără să fie la fel de bogată ca aceea arheziană sau blagiană, exegeza poeziei lui Ion Barbu cunoaşte un reviriment în ultimii ani. La distanţă mare de interpretarea lui Tudor Vianu — ce ţine mai mult de o etapă a **decodării** ermetismului barbian — apar interpretări ce se orientează mai puţin spre eforturi explicative, mergînd mai mult către descifrarea **surselor ermetismului**, către configurarea unei **poetici** barbiene (Dorin Teodorescu, Marin Mincu). Dacă pentru Marin Mincu poezia lui Ion Barbu **se incorporează unei formule** cum este aceea a „romantismului gnomic", iar comentatori cum sînt Al. Paleologu, Roxana Sorescu găsesc înţelesuri polarităţii ermetic / exoteric, Mircea Scarlat ne înfăţişează în cea de-a doua carte a sa (**Ion Barbu, Poezie şi deziderat**, Ed. Albatros, 1981) o ipoteză oarecum surprinzătoare asupra surselor ermetismului la Ion Barbu pe linia unor motivaţii ce ţin de psihologia creatorului.

Finalitatea demonstraţiei presupuse de sintagma „poezie şi deziderat" pare să fie ideea **„refuzului confesiunii"**, aceea a „găsirii unei modalităţi indirecte de expresie". Mai multe din capitolele micului studiu (**Confesiunea acceptată, Refuzul confesiunii, Krezii confesive în poem**) discută procesul de ermetizare a poeziei barbiene ca pe o evolutie de la **poezie la deziderat**, altfel spus de la **spontaneitate** către **convenţie**, de la **confesiune** spre **disimularea confesiunii**, numind şi căile acestei metamorfoze : **fabula, simbolul, conceptul, teorema, cufonia.**

Deşi detectează încă din primele articole ale poetului şi din scrisori o aplicare obiectivată teoretic către convenţie, către conceperea actului poetic ca o construcţie deliberată, Mircea Scarlat evită racordările livreşti la poetica lui Poe sau Mallarmé, aşa cum nu pomeneşte mai nimic de consubstanţialitatea poeticii barbiene cu romantismul german, preferind să deducă mecanismele limbajului poetic al **Jocului secund** dintr-un efort de disimulare poetică a eului, în linie nietzscheeană : „Literatura pe care a tipărit-o (Ion Barbu — n. n.) este obiectivarea unui efort constant de evitare a confesiunii directe şi de disimulare a oricărei atitudini temperamentale". Premisa este amendată însă de chiar autorul ei, prin afirmaţii de tipul : „Avem de-a face la acest creator cu o impersonalitate impusă în sfera „tehnicii" (în latura formală), ceea ce nu exclude deloc manifestările eului".

Deşi plasată cumva ex-centric în construcţia cărţii, o altă idee, aceea a **„inalienei conexiuni"**, a **intuiţiei omogenităţii universului**, ni se pare a fi cu mult mai operantă în încercarea de a găsi cheia de boltă a ermetismului barbian. Observaţiile despre „lipsa ruptiurilor tranşante", despre valoarea metaforei ca instrument al integrării, analizele la **Riga Crypto şi Ritmuri pentru nunţile necesare**, fac din capitolul respectiv nucleul de interes al eseului. În ciuda faptului că autorul practică un limbaj critic axiomatic (cum bine s-a observat deja) — sau poate tocmai de aceea — eseul nu oferă deloc o impresie de siguranţă a premiselor şi demonstraţiilor, lăsînd să se piardă — prin nedezvoltare — intuiţii critice de interes şi aducînd permanent în prim-plan teza enunţată la început, fără a-şi oferi însă răgazul argumentărilor convingătoare. Părînd a fi constrîns de rigorile de spaţiu ale colecţiei care-l găzduieşte („Contemporanul nostru"), studiul de faţă aşază adesea afirmaţii tranşante ce intră în opoziţie (un singur exemplu : în paragrafe consecutive, la p. 120 şi 121, se vorbeşte despre „raritatea simbolurilor tradiţionale" şi despre prezenţa unor „numeroase simboluri consacrate, devenite tradiţionale"), nereuşind să acopere exigenţele de rigoare a expunerii, pe care le-ar presupune titlul cărţii.

TANIA RADU ■

Organicitatea poeziei

Reluînd din „Principiile de estetică" ale lui G. Călinescu afirmaţia că poetul „trebuie să evite a părea finit, să se ferească a spune totul", Cristian Livescu pleacă în studiul său intitulat „Introducere în opera lui Ion Pillat", apărut cu cîtăva vreme în urmă la Editura Minerva, de la convingerea potrivit căreia „cercetarea poeticului lasă impresia că vrea să restabilească din fragmente risipite, coerenţa unui teritoriu infinit". Aşadar autorul pleacă de la o idee care începe să nu mai apară între totul nou, cu toate că, pe de altă parte, o astfel de premisă a investigaţiei critice nu şi-a epuizat niciodată posibilităţile, ea fiind apţă să genereze disponibilităţi pentru înţelegerea „misteriosului Interior" al creaţiei lirice. În căutarea semnelor particulare ale „coerenţei" de care aminteam, Cristian Livescu mai are în vedere o observaţie aparţinînd lui Vladimir Streinu, care în „Versificaţia modernă" arăta că poetul în discuţie ilustrează „legea după care, dacă poezia duce la ştiinţa versului, ştiinţa versului generează de asemenea poezia". Mai înainte de a arăta că autorul recurge de multe ori, şi nu fără folos, la sugestii şi citeodată la afirmaţii directe cele mai limpezi ce apar în eseurile lui Ion Pillat însuşi, să spunem că studiul la care ne referim îşi propune o ţintă ambiţioasă, cercetarea a ceea ce am numi „organicitatea" poeziei. Pentru atingerea acestui scop, exprimat dealtfel nu o singură dată, Cristian Livescu operează permanent o distincţie între „temperament" şi „viziune", ca elemente consultative, cu funcţie egală, ale poeticului. Întreaga carte se construieşte prin cercetarea, pas cu pas, a raporturilor ce se stabilesc între aceste două componente. Într-o primă etapă a poeziei lui Ion Pillat, ele par „distanţate", spune Cristian Livescu, „sau în orice caz nu încă puse de acord". Mai mult chiar decît această inadecvare, criticul observă că se produce „o autonomizare a elementului formal", că apare o tendinţă a acestuia de a-şi crea „propriile structuri vizionare". „Temperamentul" nu arborează straniul „ideil", a „vizionii", ci fastul şi abundenţa unor forme şi ritmuri ce se precipită, parcă, pentru „a distrage atenţia de la lipsa substanţei abisale". Această etapă pe parcursul căreia „componentul formal al imaginarului porneşte într-o aventură pe cont propriu" ar aparţine poeziei baroce şi fără îndoială că merită subliniată aici insistenţa cu care Cristian Livescu aduce exemple în sprijinul afirmaţiei sale. Cum le aduce este altă întrebare. Dacă Jean Rousset zice că „barocul inventează ovalul", Cristian Livescu semnalează acest vers din Pillat : „Firmamentul în oglindă îşi restrînge-n cerc ovalul". Tot astfel, dacă Edgar Papu susţine că „termenul comunică, la origini, cu portughezul **barroco**, ce desemna o specie de perle", criticul arată că uneori Pillat „apare sedus de scufundările în adîncuri, în căutarea bogăţiilor ascunse" (urmează versurile exemplificatoare) ori remarcă un poem unde „trupeaza risipa de pietre preţioase". Prin cele de mai sus nu vream să dăm de înţeles că autorul porneşte de la o teorie anume pe care o aplică mecanic materiei lirice, ci doar să arătăm că şi încearcă să-şi asrijine propriile afirmaţii pe date alese din studii fundamentale asupra problemei în discuţie. Reintorcîndu-ne la ideea centrală a cărţii, să subliniem că dincolo de întemperanţa, de exacerbarea laturii formale a imaginarului, care divulgă o „fragilitate de fond" într-o anume etapă a poeziei lui Ion Pillat, aceeaşi etapă nu presupune — argumentează Cristian Livescu — o „renunţare la esenţa vizionară". Fiindcă, aşa cum Ion Pillat însuşi scria, şi anume că poezia sa a fost la un moment dat „deviată din matca ei naturală", momentul baroc va evolua — arată Cristian Livescu — către un „romantism robust, care va căpăta nuanţe tradiţionaliste — ceea ce denumeşte de fapt regăsirea adîncurilor fiinţei, în stare să apropie, într-un aranjament superior, esenţa şi aparenţa imaginarului".

În exegeza operei lui Ion Pillat, cartea lui Cristian Livescu rămîne, credem, una de referinţă.

D. CONSTANTINESCU ■

CAP LIMPEDE

Premiile A.C.I.N.

S-au decernat, recent, premiile A.C.I.N. pentru cele mai bune filme ale trecutului an '80. Informaţia ne-o furnizează revista „Săptămîna" (şi nu A.C.I.N.-ul, cum ar fi fost firesc ; dar A.C.I.N.-ul, nu ştim de ce, păstrează o bizară reţinere sau pudoare faţă de subiect, neinformîndu-ne asupra sa nici pe noi şi, după cîte am aflat, nici pe alţii). Se pare că juriul a fost pus în faţa unei alegeri dificultoase, producţia de filme (inclusiv bune !) a lui '80 fiind printre cele mai bogate. Marele premiu a fost acordat peliculelor „Proba de microfon", în scenariul şi în regia lui **Mircea Daneliuc**, şi „Întoarcerea lui Vodă Lăpuşneanu", semnată de **Malvina Urşianu**. **(O. Iliescu)**

Arcadia transilvană

Sabina Ivaşcu Mihai, copilul de altădată care cu timiditate ne vizita redacţia, plăcîndu-i să vadă cum se face (şi, evident, cum se ilustrează) o revistă şi-a respectat cuvîntul dat : a devenit artist plastic şi ne-a invitat, cu aceeaşi timiditate, să-i vedem picturile aranjate discret pe simezele Galeriei „Cenaclu"-Hanul cu Tei. Un număr redus de pînze, 17, ne înfăţişează creaţia din ultima vreme a artistei. Sînt numai 17, fiindcă, la terminarea institutului, Sabina s-a dedicat multă vreme desenului. Pînzele evocă, în linii şi culori suave, o mirifică copilărie transilvană, văzută ca şi o Arcadie. Reliefurile apelor de munte, imaginile plaiurilor adumbrite de ceruri vaste revin obsedant, ca un laitmotiv, artista fiind încă subjugată de imaginile din care s-a smuls nudemult, dar pe care nu le-a părăsit niciodată. Atunci cînd, peste ani, Sabina a revenit la peisajele cunoscute şi le-a găsit, firesc, schimbate, ea nu cedează prezentului, cu toate că îl acceptă, căutîndu-şi şi reazimul în neprihănirile primelor amintiri. Din acest punct de vedere, lucrarea „Drum şters" este revelatoare. Se pare că Andreescu a fost artistul care a influenţat-o cel mai mult, de la el a înţeles ceva din respiraţia pictorului în faţa naturii. Semnificative în creaţia Sabinei Ivaşcu Mihai sînt, de asemenea, dramatismul unor compoziţii, mai liniştit sau mai agitat, cromatica rafinat filtrată şi, peste toate, o prospeţime care făgăduieşte mult. **(Dan Bălăceanu)**.

Sărbătoarea cărţii

Actuala ediţie a „Săptămînii cărţii ştiinţifice şi tehnice" (23—29 noiembrie 1981), organizată de Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie şi Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, vizează în mod special acţiunile cu cartea în marile cetăţi industriale ale ţării, cluburi şi cămine muncitoreşti, aşezăminte de cultură, întreprinderi şi instituţii, casele de cultură ale sindicatelor. Deschiderea festivă la nivel naţional va avea loc în aceeaşi zi (23 noiembrie) la Întreprinderea de autocamioane Braşov, Combinatul petrochimic Brazi, I.A.S. Ograda, judeţul Ialomiţa, precum şi la Clubul muncitoresc „Constructorul" din Capitală. Sînt programate, de asemenea, saloane ale cărţii de specialitate, expoziţii cu lucrări ştiinţifice şi tehnice, întîlniri ale cititorilor cu autorii, lansări de volume, expoziţii, standuri la locurile de muncă etc. „Săptămîna" va constitui, totodată, un prilej de bilant privind editarea cărţii ştiinţifice şi tehnice în ţara noastră. (În primele trei trimestre ale anului au fost publicate peste 500 de titluri, într-un tiraj ce depăşeşte 7 milioane exemplare ; toţi în această perioadă au văzut lumina tiparului 250 titluri de manuale ştiinţifice şi tehnice destinate liceelor de specialitate şi şcolilor profesionale, însumînd 7 200 000 exemplare.) **(H. Lerea)**

Cartea de știință

Ce ne propune profesorul Ion Coteanu

Editura Academiei a publicat recent lucrarea profesorului Ion Coteanu, „Structura și evoluția limbii române". Semnalarea acestei lucrări marelui public prezintă importanță din mai multe puncte de vedere: în primul rînd, cartea se încadrează într-un context științific și cronologic deosebit de semnificativ, marcat prin apariția în cursul ultimilor 2—3 ani a unor tratate științifice semnate de cele mai prestigioase nume pe care le posedă cercetarea istorică a limbii române la ora actuală; ne referim, de pildă, la reeditarea monumentalei „Istorii a limbii române" a academicianului Alexandru Rosetti, la masiva „Istorie a limbii române" scrisă de profesorul Gheorghe Ivănescu, sau la tratatul savantului I. I. Russu, „Etnogeneza românilor".

În al doilea rînd, lucrarea accentuează orientarea din ultima vreme a profesorului Coteanu către cercetarea istorică a limbii române, orientare manifestată nu numai prin penultima sa lucrare („Originea limbii române"), sau prin lucrări mai vechi, ci și prin participarea, în calitate de coordonator, la elaborarea tratatului colectiv de istoria limbii române, ce urmează să apară în curînd.

Spre deosebire de lucrările citate mai sus, cartea profesorului Coteanu nu intenționează să abordeze, în mod declarat, problemele controversate (destul de numeroase!) care apar în legătură cu structura sau cu evoluția limbii române. Așa cum aflăm din cuvîntul introductiv, autorul a urmărit o sinteză care să ajute cititorul preocupat de asemenea probleme să se orienteze în acest cîmp științific. În consecință, cartea este împărțită în trei mari secțiuni; la cele două despre structura și evoluția limbii române se adaugă o a treia, numită „Apariția și primele faze de dezvoltare a stilurilor". Rostul acesteia va putea fi mai bine înțeles, referindu-ne mai întîi la primele două mari diviziuni care dau și titlul cărții.

Pentru cititorul familiarizat cu mulțimea de sensuri pe care conceptul de „structură" îl are în cîmpul științei contemporane, este bine de precizat că folosirea acestui termen, în titlul și în cuprinsul lucrării, nu îl angajează pe autor în direcția de cercetare structuralistă a limbii, direcție care, în domeniul lingvisticii, s-a manifestat, în timpul din urmă, cu atîta putere. Ceea ce profesorul Coteanu înțelege, așadar, prin structură este o organizare a materialului lingvistic, urmînd împărțirea tradițională în sintaxă, morfologie, fonetică și vocabular. În aceste condiții, expunerea are în vedere relevarea particularităților de structură ale limbii române în raport cu celelalte limbi romanice, și stabilirea configurației generale a limbii pentru fiecare compartiment lingvistic.

În partea privitoare la evoluție, rețin atenția sistematizarea pe trei perioade (sec. II—VII, sec. VII—XII și sec. XII—XIX) și prezentarea modului în care structura limbii a evoluat spre faza modernă: fiecare dintre fenomenele noi sînt analizate atît din punctul de vedere al contribuției la procesul de transformare a structurii limbii, cît și din punctul de vedere al relației cu ceea ce era deja asimilat în această structură. Rețin, de asemenea, atenția prezentarea făcută etnogenezei și glotogenezei, precum și limpedele examen consacrat principalelor ipoteze despre existența unei populații dacoromane la stînga Dunării în sec. V—XI. Afirmarea continuității este o concluzie firească, și autorul înțelege să plaseze acest fapt în perspectiva comparației pe care o face între limba română și limbile romanice apusene (p. 75).

Părăsind tradiționala direcție de cercetare istorică a limbii române — cercetare ce constă în radiografia detaliată dar relativ independentă a fiecărei faze de dezvoltare a limbii — profesorul Coteanu accentuează interdependența dintre structură și evoluție, reamintind un lucru cunoscut dar adesea uitat în cercetarea lingvistico-istorică: faptul că limbile sînt organisme vii, utilizate în procesul comunicării sociale, și suferind, în consecință, diferențieri (numite stiluri) cauzate de specializarea crescîndă a sferelor de activitate socială: artă, știință, filosofie, etc. În felul acesta se explică existența celei de-a treia secțiuni a cărții: apariția și dezvoltarea stilurilor. Tot aici întîlnim și noutatea de esență a cărții, noutate ce constă în demonstrarea faptului că transformările structurii în trecerea de la o fază a limbii la alta este asigurată și explicată prin funcționarea socială a limbii, prin specializările și diferențierile ei. Această concepție — care este neglijată uneori în studiile de istoria limbii — este pusă în prim-plan și așezată, de către profesorul Coteanu, la baza lucrării sale. Pentru cititorul interesat de aceste probleme precizăm că, în opinia noastră, sursele directe ale acestei concepții nu se găsesc în studiile de istoria limbii, ci în „Stilistica funcțională a limbii române" (1975).

Noul studiu al profesorului Coteanu se adresează, așadar, în egală măsură, atît cititorilor dornici de informație istorico-lingvistică, cît și specialiștilor. Primii vor găsi o informație temeinică într-o expunere nu numai lipsită de patimă și exagerări, dar și clară și accesibilă; ultimii nu vor putea trece pe lingă concepția (neostentativ) nouă, sau pe lingă reala subtilitate și finețe în interpretarea faptelor de limbă.

EMIL IONESCU ■

Cronica spectacolelor

Un proces al lașității *)

Andorra este o țară imaginară, un pămînt sacru al omeniei și păcii veșnice, unde locuitorii trăiesc o viață paradiziacă, într-o ambianță de confraternitate, dansînd, cîntînd și cîntîndu-și bucuriile.

Într-o alegorie cu elemente perfect decodificabile, autorul se folosește cu succes de antinomiile de culoare, de alb și negru în cazul de față, albul reprezentînd, după cum se știe, imaginea păcii, a vieții, a nevinovăției și curățeniei morale, negrul, prin contrast, fiind simbolul morții și al forțelor malefice, al obscurantismului, al josniciei. Andorranii poartă cu toții, la început, haine albe și tot de aceeași culoare sînt pereții caselor, pavajul, florile, steagurile. Invadatorii aduc cu ei culoarea tenebrelor, prezentă în uniformele lor de călăi, în steagurile și lințoliul care se așterne peste toată suflarea Andorrei. De culoarea morții sînt și vestele proaspeților neofiți ai „cămășilor negre", organizație paramilitară prin care autorul desemnează direct — fără a mai recurge la simboluri — cabala fascistă.

Întîmplările din Andorra amintesc, în foarte multe privințe, evenimentele politice premergătoare sau ulterioare, în Austria, Anschluss-ului din 13 martie 1938 (elvețianul Max Frisch s-a născut dintr-o familie de emigranți austrieci). Autorul ține totuși să-și înștiințeze cititorii că „Numele Andorra este simbolic și nu are nici o legătură cu țara Andorra", sau ceea ce, înțelegem noi, vine să sublinieze și în mod direct valoarea coextensivă a textului dramaturgic care se dorește în primul rînd un sever proces al lașității, filistinismului și oportunismului politic de întotdeauna și de oriunde.

Piesa prezintă în principal povestea tragică a tînărului Andri, băiatul adoptiv al învățătorului Can. Salvat de la un pogrom și adus în țara și în casa institutorului andorran, copilul evreu este obligat să afle, prin grija celor din jur, că, potrivit unor canoane și precepte de etnogenie, predispozițiile sale naturale și întreaga sa structură psihosomatică nu pot fi decît diferite de cele ale „rasei pure" andorrane. Tînărului Andri i se refuză activitatea artizanală, deoarece aptitudinile „înnăscute" nu-l recomandă decît pentru speculații financiare, i se interzice din aceleași considerente căsătoria cu sora sa vitregă Barblin etc. Apoi, în clipa în care se află că Andri este în fapt fiul natural al învățătorului — deci andorran ca toți ceilalți — nu mai e nimic de făcut. Din lașitate sau convingere, locuitorii „pașnicei" țări au îmbrăcat aproape cu toții haina și ideologia cămășilor negre. Ei își trimit concetățeanul la moarte pentru a potoli setea de sînge a invadatorului și pentru a-i cîștiga bunăvoința și clemența. La Andorra, ca pretutindeni dealtfel, puterea cucerită prin crimă, violență, teroare și dictat își are îngerii ei păzitori: elementele oportuniste și declasate.

Epilogul ne readuce într-o Andorră eliberată de urgia cămășilor negre. Locuitorii și-au reluat veșmintele albe și promenada lor pacifică, departe de amintirile dureroase ale ocupației, dar și într-o tihnită confrerie cu foștii acoliți ai ocupantului. Surîsul lașității împrumută în această scurtă secvență chip de gorgonă.

Andorra nu lasă prea mult loc unui joc actoricesc fantezist sau de prea mare virtuozitate. Este ceea ce a înțeles cu mult discernămînt artistic regizorul Adrian Lupu, subliniind nota dominantă a unui text dramaturgic ce se constituie în primul rînd într-o demonstrație gravă, într-un apel la rațiune și vigilență. O sensibilă intuiție pentru rolurile interpretate au dovedit, în acest context dificil, Eli Constantin Măgureanu (Andri), Tricy Abramovici (Barblin), Bebe Berovici (Învățătorul), Leonie Waldman-Eliad (Mama), Theodor Danetti (Preotul), Rudy Rosenfeld (Medicul).

LIVIU TIMBUS ■

*) „Andorra" de Max Frisch pe scena Teatrului Evreiesc de Stat.

ANDO

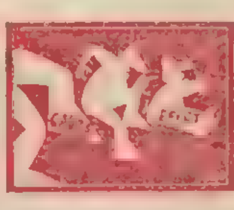

Octombrie-noiembrie 1981. Galeriile de artă ale Municipiului București. O expoziție cu 150 de caricaturi și circa 1 000 vizitatori pe zi. Vizitatori care pășesc pragul de la intrare cu o curiozitate legitimată de numele autorului (un as al genului!) și care părăsesc expoziția cu un zîmbet care-i va însoți multă vreme. Aceasta este expoziția **Octavian Andronic-Ando**, etalare a unei capacități specifice de sintetizare a unui întreg arsenal de mijloace de luptă împotriva „răului din noi". Felicitări autorului! **(M. Pînzaru)**

Cronica TV

Angelica și cîntecele ei

Pe toamnă, la culesul de vii, o fetiță de șase anișori pentru a-și trece timpul mai repede sau pentru a uita soarele toropitor (atît de îndepărtat de noi acum), cînta fără să o stînjenească prezența noastră: Magdaleno să nu minți / că albina n-are dinți. M-a uimit pasiunea cu care încerca să reproducă penibila jeluire antifolclorică, neînțelegînd că mirarea mea nu se referea la falsa ei melodie. Mi-a fost și mi-este imposibil de înțeles, rostul acestor însăilări folclorice, cu texte submediocre, duhnind a poluare dar totodată și a trădare artistică.

Tocmai de aceea, cînd, acum cîteva zile am avut prilejul, ca dealtfel toți iubitorii folclorului curat, adevărat, folclorului prin care se simte că izbește căldura pămîntului și simplitatea [illegible] nului, să fim beneficiarii unui microrecital mehedințean susținut la televiziune de o tînără solistă, am simțit că inima tremură, [illegible] pădurii cade încet și murmură odată cu interpreta: „Inimioară, inimioară / la [illegible] / că te scot din piept afară / și te-arunc pe drum [illegible]"

Cu sfială în glas, cu sobrietate și măreție, cu durere și răsfăț, [illegible] și melancolie, rotunjind rostirea silabelor, dîndu-le izbucnire și speranță, Angelica Stoican vine dinspre „munții ei" ca o amenințare îngîndurată, ca o prelungire sensibilă și foarte talentată a celei mai autentice și mai țărănești voci care se cheamă Domnica Trop. Așa cum Maria Lătărețu rămîne stîlpul de credință al cîntecului popular oltenesc, tot așa Domnica Trop înseamnă punctul de referință al cîntecului mehedințean. Nu putem vorbi azi despre tînăra solistă Angelica Stoican, această oacheșă superbă a satului brăzdat de munte, fără să spunem că spațiul cîntecului ei își are leaganul în sufletul Domnicăi Trop.

Ascultat și reascultat, cîntecul Angelicăi Stoican exprimat în [illegible] pe melodii gorjenești — aceasta fiind nota specifică a zonei din [illegible] te intrigă dar te și apropie. Fără stridențe lăutărești, fără mișcări [illegible] zate dincolo de limita [illegible] realizarea căruia a participat cu discreție și pasiune un instrumentist de valoare al cîntecului popular, trompetistul Constantin Gherghina, a dovedit încă o dată, dacă mai era nevoie, că talentul cu care natura i-a înzestrat pe unii dintre soliștii noștri le dă posibilitatea să readucă spre noi cîntecul popular [illegible] tec care te face să-ți aduni gîndurile într-o singură propoziție și [illegible] din de-[illegible].

Angelica Stoican este un astfel de talent. Forța cîntecului ei se numește Artă.

P. IOANA ■

Varia

„Mare concert mare" cu iz de naftalină

Sala polivalentă era aproape plină în seara de octombrie cînd, dornici de a afla cam ce ținută mai abordează marile spectacole de muzică populară, am intrat în uriașa sală a sporturilor și culturii, găsind cu greu un loc. În mod cu totul excepțional sîntem în posesia unei file dactilografiate ce vrea să însemne programul.

Aflăm și noi că respectivul concert, organizat de A.R.I.A., este susținut de formația artistică „Ciocîrlia", conducerea muzicală aparținînd lui Constantin Arvinte. E cazul să vă mărturisim că prezentarea ni s-a părut tot atît de banală ca aceea a unei serbări școlare de sfîrșit de an, cînd toată lumea se grăbește să scape mai repede și să plece la gară... Mariana Cristea, prezentatoarea, folosind, pe ici-colo, fraze de plimt revăzut a zecea oară: „buchetul de cîntece someșene" — cînd era vorba de Maria Butaciu, care ne-a oferit un buchețel, cîntînd doar două din cele patru cîntece menționate în „program"... „Veți asculta cîntece oșenești, maramureșene" — pentru Gheorghe Turda, mai „altfel" acum niște ani, cînd apărea, cîntînd cu atîta plăcere, la Floarea din grădină... „Cîntă acum un solist îndrăgit de toți" — pentru Ion Cristoreanu (vai, cîte eforturi a depus pentru a face ca vocea să-i răspundă)... și tot așa! Iar soliștii, suferinzi de un soi de rutină, de o lipsă de strălucire, care ne-au speriat!

Angela Moldovan și Maria Ciobanu dau dovadă de profesionalism, nu ne îndoim nici o clipă. Dar în seara în care noi le-am văzut au fost componente ale unui spectacol pregătit după o atît de veche rețetă, încît nici măcar profesionalismul nu le-a salvat de șablon.

Orchestra nu a strălucit, nici nu a greșit. Totul într-un banal de-ți venea să închizi ochii și să adormi, așteptînd sfîrșitul. În timp ce „marele spectacol" se desfășura, tern (în Sala polivalentă și-n fața atîtor iubitori ai muzicii!), pentru a nu căsca indecent, ne imaginam cum ar fi arătat o prezentare care să fi fost făcută cu vervă, cu plăcere, o prezentare a muzicii care să poarte marca unui nume. Chiar de către Angela Moldovan sau de către Maria Ciobanu ar fi fost minunat de bine servită seara de muzică populară!

Cu chiu, cu vai, cei 15 soliști vocali și instrumentiști au umplut o oră și jumătate de program. A urmat formația Radu Simion, printre ai cărei componenți i-am remarcat, cu efort, pe Ion Lăceanu, Nicolae Turcitu, George Udilă, Victor Buștean, Luca Novac, Ion Drăgoi... Efort, e puțin spus... Stația de amplificare deschisă din toate băierile părea că-i pregătită să transmită un concert dat de Bee Gees... Păcat de virtuozitatea fiecăruia dintre membrii formației. E locul și cazul să tragem un semnal de alarmă: muzica populară nu are nimic comun cu muzica disco, sunetul trebuie să ajungă în sală curat, neamplificat pînă la asurzirea ascultătorilor. Ceea ce se mai auzea era un urlet, în care sunetele instrumentelor mureau înghițite de imposibilul zgomot.

După performanța decibelico-folclorică a interpretat o suită de cîntece de inimă albastră Ion Onoriu, care ni l-a readus în memorie pe Fărîmiță Lambru. Gaby Luncă, imbatabilă, ecou al stării de „of și-alean", cel puțin, n-a fost foarte grăbită. A tratat sala cu respect, respect ce merită înapoiat în rîndurile noastre.

La opt și jumătate, după un conglomerat de gesturi comune, cu iz de naftalină suportate în comun de soliști și sală, spectacolul a luat sfîrșit.

De ce ne-au pedepsit, cînd nu aveam decît o singură vină: dorința de a-i asculta?! Meritau o mai bună, o mai fericită punere în valoare versurile populare rostite în seara în care am privit trecerea soliștilor pe scenă, ca printr-o sală de așteptare de clasa a III-a...

Gheorghe Turda: **„S-o dus mîndra, m-o lăsat / Dorul meu nu l-a luat / L-o lăsat dorul la mine / Eu de dor nu cat pe nime"**, Mioara Velicu: **„Pădure cu brazi umbroși / Ia apleacă-ți vîrfu-n jos / Ca s-aud cucul cîntînd / Să-l văd pe badea trecînd"**, [illegible] Ciocîrlie **Ce nu cînți pe vale / Unde-i mai răcoare / La izvoare reci / Ori vrei să mă-ntreci"...**

Strălucirea atîtor versuri populare s-a dus pe apa stătută a improvizației de spectacol... Nu sușanea, desigur! Nume mari, prestigiu, dar lipsă de imaginație. Ca și cum toată lumea ar fi tras de un cal mort, să-l scoată mai repede de pe scenă.

Dar ceea ce ne face să fim aproape fericiți că am văzut spectacolul abia în octombrie este știrea că el trebuia să fie prezentat în serile de 21 și 23 septembrie, în cadrul celui de-al IX-lea Festival Internațional prilejuit de Centenarul George Enescu. Așa, am roșit doar între noi... Dealtfel, o persoană de bine din cadrul A.R.I.A. se plîngea că tinerii nu mai cumpără bilete la spectacolele de muzică populară. Noi am observat că sala era plină. Dar, mă rog, dacă nu mai cumpără, înseamnă că au criterii de apreciere...

PIA OLARU ■

Un muzeu în labirint

Velázquez

Adevăr și tăcere

2.

Velazquez. Autoportret

Dar nici bufonii aceștia nu sînt liberi. Ei se pot așeza în ce poziție vor, se pot îmbrăca așa cum doresc și pot face din cînd în cînd tumbe. În schimb, sînt nevoiți să tacă. Te privesc cu ochi goi și nu știi dacă te văd sau nu-ți dau nici o atenție. Rolul bufonilor la toate curțile a fost, se știe, unul singur. Să-i amuze pe stăpînii lor, să le alunge plictiseala, să coboare filosofia la condiția de paiață, de saltimbanc, pentru ca ea să distreze în loc să tulbure. Dar eticheta cere ca aceasta să nu se întîmple oricînd și oricum. Pictorul le impune, prin urmare, bufonilor tăcere. Sau dacă îi lasă să rîdă, face ca rîsul lor să pară idiot și absent, pentru ca nu cumva regele să-și închipuie că bufonii rîd chiar de el.

Asta înseamnă că, de fapt, nimeni nu e cu adevărat liber de servituți la curte. Nici regii, nici bufonii. Și că, în aceste condiții, nu există decît forme mai somptuoase ori mai umile de supunere la o etichetă pe care trebuie s-o respecte și unii și alții. Cît privește bufonii lui Velázquez, ei au înțeles, s-ar zice, că spunînd lucruri prea inteligente și-ar deranja suveranii. Așa că, pozîndu-i lui don Diego, și-au luat aerul cuvenit, de înși care știu ce valoare are tăcerea. S-au învățat cu ea și unii chiar și-au lipit-o pe obraz ca o mască.

Dar n-a făcut la fel și pictorul lor ?

Velázquez, se spune, nu vorbea niciodată la curte. Era foarte rezervat și discret. Și dacă Goya ne arată partea vehementă a Spaniei, Velázquez ne arată tăcerea ei. O tăcere de lux, purtînd toate podoabele barocului, respectînd toate rigorile etichetei spaniole, ca tăcerea de pe chipul lui Filip al IV-lea, monarh obosit, încercînd să-și învingă oboseala cu vînătoare și escapade frivole, sau pur și simplu tăcerea elementară de pe figura bufonilor. Impresia e mereu aceeași, că, dacă ar putea vorbi, personajele lui Velázquez n-ar avea nimic de adăugat în afară de ceea ce ne dezvăluie prin tăcere și calm.

Fără îndoială, don Diego nu e dintre pictorii care vor să ne pună pe gînduri, să ne tulbure. El se mulțumește să placă. Ar fi tresărit, probabil, dacă vreunul din bufonii pictați de el, trăgînd cu coada ochiului spre șevalet, ar fi spus ceea ce Velázquez însuși a răspuns cînd a fost întrebat la Roma ce părere avea despre Rafael : „Nu-mi place deloc". Dar nici un pericol. Acești bufoni nu-i fac morală nici regelui, nici pictorului. Cei mult rîd prostește și jenant. Sau cine știe ? Totul e, pînă la urmă, presupunere în fața pînzelor lui don Diego. Singurul lucru într-adevăr sigur e că acest pictor imposibil rămîne unul dintre cei mai secreți, cu toate că, aparent, ne arată totul la lumina zilei. Taciturnul pictor al regelui Filip al IV-lea a fost în realitate pictorul tăcerii sale proprii.

Tăcere pe care o îmbracă în haine princiare sau de bufon, asta n-are importanță. E tot tăcerea lui inconfundabilă. Regele însuși nu e decît un actor al Tăcerii pictorului. La fel mitologia, nobilii de la curte, bufonii, toți sînt forme ale tăcerii, interpretează fără să-și dea seama același rol. Chiar cînd vorbesc. Chiar cînd petrec. În plin vacarm din *Triumful lui Bachus*, tăcerea surîde ironic. Ea știe că va birui în cele din urmă. Chiar fără voia pictorului pentru că la Velázquez tăcerea *nu* e probabil doar prudență, strategie, subterfugiu, ci un mod de o exista sau, paradoxal, un mod de a vorbi. El vorbește prin tăcerea sa. Se mărturisește prin tăcerea sa. Îi prețuiește oare pe cei cărora le face portretul ? Uneori e vizibil că-i lingușește. Dar atît, nu aflăm nimic dincolo de această impresie. Don Diego nu și-a ridicat niciodată viziera. Ca și cum tăcerea a fost singurul său confident demn de încredere.

Îmi imaginez această tăcere apropiată ca pe un personaj. Ea știe să aibă răbdare și să se strecoare după pictor în toate saloanele palatului. Străjerii n-o văd și n-o pot opri. Asistă, stînd deoparte, cîtă vreme pictorul face studii. Nu se grăbește. Tăcerea are totdeauna timp. De ce s-ar grăbi, în definitiv ? Victoria va fi în cele din urmă a ei. Ar trebui să se grăbească regii, infanții, infantele, curtenii. Ceasul lor trece necruțător. În schimb, tăcerea n-are clepsidră. Ea nu se împuținează niciodată. Oricîtă tăcere ar curge, ceea ce rămîne este nesfîrșit. De aceea tăcerea se așază uneori într-o firidă și așteaptă, calmă ca și don Diego. În clipa, însă, cînd don Diego a terminat de studiat lumina, expresia, încadrarea și începe să picteze, tăcerea se duce în vîrful picioarelor în spatele modelelor. Fără să le dea la o parte, le la locul. Nici pictorul n-o vede. De fapt, tăcerea e în ei înșiși și de-acolo o proiectează asupra lucrurilor și asupra modelelor sale.

Mă întreb de aceea : din ce punct de vedere Velázquez este „pictorul adevărului", cum scrie pe statuia sa din Sevilla ? Și nu numai pentru că e firesc să adăugăm : Care adevăr ? Adevărul lui Don Quijote nu e și adevărul celor care rîd de el. Ci, mai ales, pentru că n-avem nici o dovadă că e adevărat ce presupunem în tăcerea pînzelor lui Velázquez. Eugenio d'Ors ne asigură în *Trei ore la muzeul Prado* că n-a rămas de la el nici o mărturie în afara cîtorva scrisori scrise de mîna lui și că, în consecință, tot ce știm despre el știm de la alții, nu de la el. Iar în tablourile andaluzul ni se arată de o seninătate de nezdruncinat. Nu ne zgudule ca El Greco sau ca Goya. Sau, dacă ne zguduie, o face prin liniștea sa. Dar nu cumva în această liniște, atît de anacronică într-un secol care l-a pus și Afroditei o pată de sînge pe obraz, începem să căpătăm o slăbiciune tipic spaniolă ? Înclinația lui Don Quijote de a vedea altceva decît este.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Bacovienii (IV)

Seria celor cinci „bacovieni" pe care mi-am propus să-i înfățișez — D. N. Teodorescu, Nicolae Milcu, Dem. Bassarabeanu, Pavel Nedelcu și Alexandru Călinescu — este isprăvită.

Mai sînt, desigur, destui — sînt încă mulți — în poezia noastră tributari influenței bacoviene, dar s-a înțeles, sper, dintru început, de fiece cititor, că n-am intenționat să alcătuiesc aici un inventar al lor minuțios, ci m-am limitat exclusiv să-i pomenesc numai pe aceștia, pe care i-am cunoscut foarte bine, cu care am fost în calde și neumbrite relații de amiciție și către care gîndurile — în baletul lor capricios — purced deseori, ca să le țină prezentă aducerea aminte. Și după ce i-am evocat, rezumativ, cu existența, destinul și strofele lor, am cercetat pe George Călinescu să văd cum îi menționează și cum îi consideră el, în a lui Istorie.

Pe trei dintre ei, adică pe D. N. Teodorescu, pe Nicolae Milcu și pe Alexandru Călinescu — într-un spațiu relativ generos — îi fixează, judicios și onest, așa cum i-a simțit. Pe Dem. Bassarabeanu îl citează pentru studiul său despre **Poezia lui Stamatiad**. Pavel Nedelcu e omis total și lucrul mi se pare explicabil, fiindcă poetul — neglijent și lunatic — nu reușise să-și adune într-o carte semnificativă poemele care să-l reprezinte și ele zac, părăsite mai departe, în cohorta de publicații literare pe care le-am semnalat — fragile sarcofagii de visuri ratate și de jinduiri refuzate, de cîntece triste și pure — din îndepărtatul și aburitul timp de odinioară. Și o idee fructuoasă îmi dă tîrcoale, ca să-mi aporească probabil regretul că n-am cu treizeci de ani mai puțin, să mă dedic cu toate ardorile și cu toată tenacitatea de care eram odată capabil — ideile bune sînt, se vede, sortite să nu vină niciodată sau să vină prea tîrziu — muncii de detectare a tuturor bacovienilor din lirica noastră de după 1916, cînd apare **Plumb**, și pînă astăzi și să-i string laolaltă sub același covîltir, într-un florilegiu somptuos care n-ar fi deloc în dauna poeziei pe de o parte, iar pe de alta, ne-ar arăta cu elocvență — peste orice demonstrație — cît de întinsă și cît de frecventă a fost contaminarea exercitată de George Bacovia, în cadrul aceleiași generații, ca și de la o generație la alta și cît de mult și de roditor a polenizat stihul românesc. Fiindcă Bacovia și bacovienii, dincolo de harul poetic, dincolo de lexic și de melos, reprezintă o stare de spirit și o structură psihologică, de la care nu se poate sustrage nici o sensibilitate umană, iar bacovianismul fecundat de dezamăgiri și de iremediabil, de vestejiri și de agonii, de solitudini și de întuneric, de burnițe și de cavouri — adică de tot ceea ce viața cuprinde în ea ineluctabil [illegible] dănui întotdeauna și aici cred că-și află vigu[illegible] rădăcini și în ultimă analiză durabilitatea armoniilor și prospețimile mesajului, ferite de caducitate și de ridurile bătrîneții, imune la modă și [illegible]bile la curente. Și vreau să mai însemn în treacăt că așa cum bacovienii se trag din George Bacovia, nici el nu vine din neant ; are și el un patronat spiritual, care pornește din triumviratul Edgar Allan Poe, Paul Verlaine și Maurice Rollinat, cel care a scris **Nevrozele**, trecuți toți trei prin alambicurile lui personale extrem de exigente și numai după aceea să ne dea, cu un vocabular propriu, nepieritorul, maladivul și contagiosul cîntec, cu care și-a traumatizat în egală măsură și prozeliții și lectorii.

Nu voi face, desigur, niciodată această antologie a bacovienilor, dar îmi iau libertatea s-o propun, nu editurilor în general, cum se zice, fără adresă, ci lui Valeriu Răpeanu personal, receptiv la poezie ca și la muzică, s-o încredințeze unui tînăr dotat cu tot arsenalul trebuincios într-o asemenea întreprindere, adică de la răbdare la gust și de la conștiință la dragoste, ca să fie în primul rînd el însuși mulțumit de travaliul depus și sînt convins că nu-l va vizita — esteticește vorbind — nici o părere de rău și nici o insatisfacție. Și să-mi fie permis, încheind, ca o cinstire a memoriei prietenilor mei bacovieni, să caligrafiez în josul acestor șiruri, cîteva strofe din arhetipul lor, după ce a împlinit un secol de la naștere :

Verde crud, verde crud...
Mugur alb și roz și pur,
Vis de-albastru și azur,
Te mai văd, te mai aud !

★

Copacii albi, copacii negri
Stau goi în parcul solitar ;
Decor de doliu funerar...
Copacii albi, copacii negri

★

Și frunze albe, frunze negre ;
Copacii albi, copacii negri ;
Și pene albe, pene negre
Decor de doliu funerar...
În parc ninsoarea cade rar...

★

Și toamna și iarna
Coboară-amîndouă ;
Și plouă și ninge
Și ninge și plouă.

★

E toamnă, e foșnet, e somn
Copacii, pe stradă, oftează ;
E tuse, e plînset, e gol
Și-i frig și burează.

★

Carbonizate flori, nolan de negru...
Sicrie negre, arse, de metal
Veșminte funerare de mangal
Negru profund, nolan de negru...

★

Sînt ciține morți în oraș, iubito,
Chiar pentru asta am venit să-ți spun ;
Pe catafalc, de căldură-n oraș,
Încet cadavrele se descompun.

Cei vii se mișcă și ei descompuși
Cu lutul, de căldură asudat ;
E miros de cadavre, iubito,
Și azi, chiar sînul tău e mai lăsat.

L. KALUSTIAN

Un medic devotat

La Spitalul central de copii lucrează de treizeci de ani doctorul Parotă Pompiliu, unul dintre cei mai devotați medici ai acestei clinici, a cărui viață, practic de zi și de noapte, este legată de nevoile, de urgențele acestei instituții.

Doctorul Parotă, de-o extremă modestie, ne va îngădui să-l amintim că în cei 30 de ani de muncă s-au ridicat sănătoși de pe masa lui de operație între șase și șapte sute de copii pe an, în afară de consultațiile de 50—70 pe zi, de două ori pe săptămînă. Parotă Pompiliu este chirurgul care a readus la viață normală copii cu luxații congenitale, prin operații care au reușit, în multe cazuri.

Anual, serii și serii de studenți și tineri medici deprind meseria de la acest om de profesie, onest și tăcut, care în clipele libere, în chilioara lui de la căpătîiul pruncilor, citește din cărțile clasice de poezie românească. Într-un spital unde panica părinților pentru copiii accidentați este de toate zilele, acest om liniștit, plin de compasiune, are mereu un cuvînt bun pentru fiecare. Copii cu traumatisme multiple, cu picioare strîmbe și malformații din naștere, cu fracturi ale membrelor, se întorc sănătoși de pe masa de operație unde după ore de muncă doctorul Parotă reușește să-i redea vieții ca oameni întregi. Cred că acest doctor știe ceva din tainele vindecării care-i făceau vestiți pe medicii geto-dacilor, care știau cît de implicat în orice boală a trupului este și sufletul omului. Poate asta îi face să fie un adînc și statornic iubitor de poezie care-i ajută efectiv în lucrarea lui de redarea sănătății copiilor.

IOAN ALEXANDRU

Din jurnalul de călătorie
al dr. Grindei

Beogradul

decembrie, 1971

I

Cetatea de răspîntie între lumea răsăriteană și lumea apusului așezată ca o despărțire între Dunărea de sus și Dunărea de jos. Și aici întîmplări de călătorie care te pun pe urma unor adevăruri sau ridică grele întrebări pentru acele adevăruri care stau ascunse.

Au trecut zilele luminoase, încărcate de gravitatea confruntării cu Michelangelo și îndulcite de suișul și coborîșul de dealuri și văi în lumina moleșită a lui decembrie italian. Pe urmă, după Veneția cea rămasă în lumina mării, intrarea în noapte și brusc în lumea de zăpadă și ger a unui alt decembrie pe alte pămînturi. Se apropie Balcanii și Carpații și Dunărea cea înghețată, trecută pe atunci ca fulgerul de sciții ageri la pradă. În sfîrșit, dimineața în cetatea care deschide lumea răsăritului nostru despărțindu-l de lumea apusului rămasă în urmă.

Ce greu și ce trist este în gara umedă neîncălzită, cu oameni incovoiați de muncă, îmbrăcați în haine sure care parcă măresc în plus asprimea vremii ; culcați pe jos, pe cimentul rece, un grup arămiu, probabil arabi sau turci, în tranahumanță continuă spre altă lume mai prielnică vieții lor. Ce-i mînă și pe ei în călătoria în care sîntem toți angajați ? Răspunsul e simplu : caută și ei un loc mai puțin rău decît al lor de-acasă. Eu caut un loc nu mai bun decît cel al meu de-acasă, ci un loc care să fie cel mai bun nu pentru mine, ci pentru orice om al pămîntului nostru. Dar drumul călătoriei mele s-a frînt aici la cotul apelor celor două Dunări și de-abia poate să mai continue. Parcă ar fi un loc rău pentru om cetatea aceasta. Totul e înghețat și umed și omul meu arămiu, care este aici al nimănui ca și mine, omul meu nu-și găsește un loc ca să-și încălzească picioarele și mîinile. Iată-l întins, inert, pe piatra rece, sfîrșit de oboseală și nesomn. De cînd o fi călătorind pe drumurile indiferente ale lumii și în cîte gări friguroase o fi înghețat ? Mă opresc asupra lui cu întrebările mele însă neputincios să-l ajut cu ceva. Răzbat de-acolo de sus din Capela Sixtină întrebările metafizice ale Sibililor și Profeților pentru destinul oamenilor timpului meu. Cáci în lumea timpului meu nu mai este posibil un adăpost care să ajute pe un călător după legea bună a samariteanului lui Christos sau după altă lege bună pentru călători și omenie a lui Mahomed. Nimeni nu mai poate bate ca altădată la ușa unei case sau colibe primitoare. Erau de stuf sau de paie dar se deschideau oricui. Casele de acum nu mai au ușă la care să poată bate un străin. Eu mă întorc de la acea întîlnire cu învățații lumii care se trudesc cu mintea lor ca să găsească o cale pentru a proteja omul de bolile cele mai grave care-l pîndesc. Am ajuns greu acolo, dar mă întorc la mine mai bogat și mai sigur în treburile mele de a fi util oamenilor. Dar iată că aici pentru mine, pentru o proteguire și o adăpostire a mea de cîteva ceasuri nu găsesc nici o cale. Cei ce au rînduit lumea aceasta nouă și în apus și aici unde începe răsăritul nostru au făcut așa ca omul să fie un străin sau poate chiar un dușman, ca[illegible] trebuie rapid înlăturat dacă nu posedă caracteristica majoră a lumii timpului meu, banii. Ca o culme a organizării diabolice, au făcut ca să nu găsești un pahar cu ceai și o bucată de pîine decît dacă poți să plătești cu anumiți bani. Cei pe care-i cîștigi tu cinstit și cu trudă în țara ta nu sînt buni. Afli aici, cu durere și revoltă, că există bani buni și bani răi. Pe aceștia din urmă nici nu-i atinge, parcă ar fi ciumați. Munca ta ca și munca mea, acest mit pentru care s-au făcut revoluții, nu are nici o valoare, trudituile bărbat arămiu dacă nu ai reușit să obții — nu știu pe ce cale — acei bani, singurii care au valoare în lume. Ei poartă anumite semne „de valută convertibilă", așa cum m-a lămurit competent funcționarul grav și cu barbișon de la ghișeul orașului dintre cele două Dunări. În gară la biroul de turism funcționara pusă în slujba schimbului pentru bani, cum a văzut banii mei, mi i-a azvîrlit pe sub ușița îngustă a ghișeului. Cu indiferență și dispreț, fără să mă privească, fumîndu-și țigara, continuîndu-și conversația amuzantă cu un tînăr care intrase în birou, îmi zvîrle în plus un „not for you". Și după această formulă, ca o sentință care închide lumile, eu nu am mai existat pentru ea și pentru nimeni de-aici. „Dar dacă nu pentru mine, pentru cine, doamnă a stăpînilor noștri" ? Nu sînt eu și nu sîntem noi, eu și cu turcii înghețați din gară, muncitori cinstiți ai lumii, care să merităm ca toți oameni să putem mînca pe banul nostru un blid de linte în cetățile voastre ?

(va urma)

ȘTEFAN BERCEANU

ION HOREA

hotar

Eu sînt al unui timp, la care
o să ne-ntoarcem, toți, cei duși,
ai caselor de îndurare,
pustii, cu lacăte la uși.

În așteptare și credință,
sînt cel oprit de-atîtea ori,
prin țara lui întru ființă,
la vaduri vechi și trecători.

Și-n fața văilor ofinge,
în carnea mea aud căzînd
pe cei ce nu mai pot nici plînge
și nu pot fi nici în pămînt.

timpuri

Ei vor veni prea tîrziu,
noi vom pleca prea devreme ;
O, dar pămîntul e viu,
crede și nu te mai teme !

Drumul spre casă-l mai știi,
poți să mai arzi în iubire ;
lumea-și arată-n copii
tragica ei dobîndire.

Sapă-ți grădina și taci,
ieși în ogradă și-ascultă :
se-nfiorări în copaci !
Ce cutremur ocultă ?

Vechi profeții în pustiu,
leac îndurării extreme...
O, dar pămîntul e viu,
crede și nu te mai teme !

oracol

Rugul pe care-l aprinzi,
e-n prohodiri și ospețe...
Semnele vin de la înzi :
chipuri cu-o mie de fețe !

Unul cu unul se cern,
pulbere-n pulberi căzută ;
trece-n pustiul etern
ultimul strop de cucută.

Fii între cei suferinzi,
lacrima lor cu nesațe...
Semnele vin de la înzi :
trupul cu-o mie de brațe !

Drumul pe care-ai trecut
leagă o vale de alta ;
urmele tale-s în lut,
lutul împrejmuie balta.

Mări și oceane cuprinzi,
amăgitoare nisipuri...
Semnele vin de la înzi :
munții cu-o mie de chipuri !

Păsări cu ciocul de fier
stau să umbrească pămîntul ;
cărțile timpului pier
în bîntuire de-a rîndul.

Ruguri în tîmple, sub grinzi,
încă mai spun de-nceputuri...
Semnele vin de la înzi :
scut cu-o mie de scuturi !

icoana

La porțile bătute-n cuie,
la prunii buimăciți de flori,
doar norii zdrențuiți mai suie
grăbiți, umbra lor de nori.

Pe cumpăna crucificată
ciocănitorile-au tăcut
și alte păsări vin să bată
dintr-un tărîm necunoscut.

Stă singură fîntîna plină,
de-atîta iarbă mă-năpăimînt.
Cîte trădări și cîtă vină
poate să-ndure-acest pămînt !

AL. CĂPRARIU

Rămîn împreună

Înțelegi cît de simplă e soarta
frunzei căzînd ?
Era sigură ea de cădere ?
Și, oare, de cînd ?
Sau tînjea, tăinuit, să rămînă
— chiar solitară — pe-un ram stingher
înălțat, ca o firavă mînă,
spre un punct al visării din cer ?
Cine-ar putea să răspundă
acestor ciudate-ntrebări,
cînd fizica toamnă, acum muribundă,
a uitat înțelesul cuvîntului ieri ?
Însă noi ? Ne privim dureros,
rătăcind prin tăcere și amintire,
iar în trupuri viața din fiece os
fluier făcu pentru plînset subțire.
Rămîn împreună destinele noastre :
simple, ciudat de cuminți,
dulci roabe preasfintei păsări mălastre
durată în noi de părinți.

De ce ?...

Candorile trecute s-au risipit în noi,
în lentă legănare, și temătoare parcă,
Asemeni unei pale ce urcă toamna-n foi
Cînd arborii așteaptă ca să rămînă goi,
Plîngîndu-și frunza care niciînd n-o să
se-ntoarcă.

S-a risipit și vremea de-atuncea — însă
cum ?
În calma legănare a ceasului, rotundă,
Zăpada cade-ntruna, și-nvăluito-n fum
Aducerile-aminte, ca bețe, mă înundă
Încercuindu-mi zarea, făcînd-o tot mai
scundă.

Trecutul e aproape și gura-i spune azi,
Dar inima, spasmodic, împinge în artere
Ecouri nestiute, cum ritmic printre brazi
Furtuna risipește întîiul ei talaz —
În zbateri uriașe și totuși efemere.

Nu eu rechem trecutul, ci el se-ntoarse iar,
Urcînd în lungi spirale ca o beție surd,
Și, risipind în mine virtejul sclenar,
Fantasme vechi trezește, cu fețele de var.
Și undeva-n adîncuri o stranie arsură.

De ce trecură toamne și pure primăveri,
Rotindu-se ca păsări, deasupra mea, de
pradă,
Cînd în lumina rece a ochilor severi,
E proaspăt încă rugul văpăilor de ieri,
Și vechea mea furtună întîrzie să scadă ?

Plecînd

Deci, .
mi-am făcut valizele.
Amîndouă. Am să plec.
A doua e cea mai grea. În ea
am înghesuit amintirile noastre.
Nu și-am mai lăsat aproape nimic. Doar
costumul din prima vară, iubită la mare.
Pe scurt, iată inventarul :
doi pescăruși,
un fel de furtună,
o noapte pe jumătate dormită,
o scrumieră plină de
țigări fumate. Pe jumătate —
Cuvintele,
spuse atunci,
mi s-au rătăcit în memorie.
Unul din doi
trebuie să piardă și în acest joc.
Am pierdut.
Dar plec cu valizele pline.

Boală

De la o vreme, văd ființa lucrurilor.
E o boală care vine cu vîrsta, adică
odată cu anii pierduți. Privesc ceașca
plină cu ceai aburind și văd depărtatele
Indii. Foamete, Gangele sfînt, Benaresul —
cu străzi pe care se plimbă leproșii.
Într-o zi, cineva mi-a arătat un glonț
și am văzut în el explozia de la Hiroșima.
Privesc goana cailor și văd năvălirile
barbarilor tîșnind pe harta trecutului.
Floarea îmi aduce privirii morminte,
iar aborul păsării toate piecările
neîmplinite
Este limpede, sufăr de o boală incurabilă.
Mai bine să nu privesc, mi-am spus.
Și am închis ochii. Și mi-am văzut
doar propriul suflet.
Și am cunoscut infernul.

Foamea de pace

Poziția D.v.s.
Profesională va fi
Infernul tulburată de
Foamea de pace.
Afișați mai multă
Perseverență contra
Armei nucleare
În planul sentimentelor
V-ar putea fi reproșate
Tendințele egoiste
Și indiferența față
De cele o sută cincizeci de
Divizii de tancuri
Din nefericita Europă !
În domeniul sentimentelor
Antinucleare
Dialogul va putea fi
Posibil și chiar
Fructuos.
Cu condiția ca Marte
Să fie în triunghiul
Lui Jupiter
Și după aceea în pătratul
Lui Saturn
Locuitori ai planetei normali
Zdrobiți zborul
Păsărilor de metal
Aducătoare de moarte
Și iubiți albii pescăruși.

ILIE VALENTIN ■

Democratic e timpul

Nu se poate conta pe cei fără cuvînt
democratic e timpul ca fără sfială
să producem lumină din apă și vînt
să le facem ideilor de polcială

concret este timpul istoria-i clară
aceleași legi adevărul expus
nu e dulce minciuna ca este amară
trebuie dragă să-mi spui nu mi-ai spus

popoarele vor a fi zilnic în temă
și nu vor ca tema să fie-n hazard
săracii-s sătul să admire o schemă
a rugului sincer pe care ei ard

popoarele vor și sinceritate
demisii de lideri poltroni demagogi
des amăgite și înșelate
dovedi-se-vor înșile buni pedagogi

eu scriu celor mulți adevăr nu poeme
scrisori de serviciu mihnit ca poet
că pierdem o vreme știută de vreme
ca toți să învețe puțin alfabet.

ION NICOLESCU ■

Nu uita că ești român !

Nu uita că ești român,
Că sus în deal la tine-n sat
Popa Ioan te-a botezat
Și nana Stanca te-a ținut un an la sîn

REFREN :

Pe la noi a viscolit mult de păgini,
Dar am rămas pînă-n sfîrșit totuși stăpîni
A mai trecut o iarnă grea,
Nu e nimic, vom aștepta
Că vine vara după ea

Nu uita că ești român
Că dacă tatăl tău, cioban,
Bunicul tău a fost Traian
Și-n țară asta te-a lăsat să fii stăpîn

REFREN...

Nu uita că ești român
Că rădăcina ta, de veacuri
Stă înfiptă în ogor
Și nu e poate smulge-un vifor trecător.

REFREN...

P.S. Poate că pe această cale vom reuși să aflăm în sfîrșit cine sînt autorii versurilor și muzicii acestui cîntec.

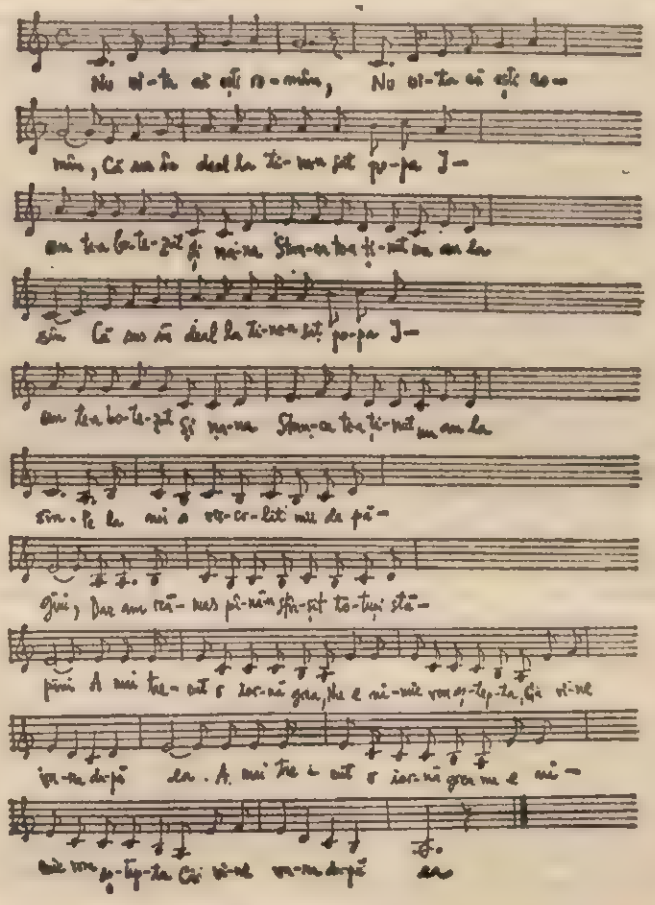

Primim

Întrucît în revista pe care o conduceți a apărut, în numărul 45, din 5 noiembrie 1981, sub titlul „Colindele păcii în județele Bacău, Vrancea, Galați, Tulcea, Buzău" un neadevăr privitor la locul unde a fost descoperit vechiul cîntec românesc „Nu uita că ești român", revenim pe această cale pentru a clarifica oarecum cunoașterea exactă a faptului că acest vechi cîntec a fost fredonat cu exactitate de oameni, de țăranii noștri din comuna Bocsig atît în vreme de restriște, cît și în zilele cînd se înfiripeau la horă, la nunți, ș.a. Îndeosebi corul bărbătesc al Căminului cultural din comuna Bocsig, județul ARAD, a repus în circulație acest cîntec mult drag oamenilor noștri atît cu prilejul concursurilor (dar și în afara lor) cît și cu prilejul filmărilor le Arad de către televiziune, pentru „Antena Cîntării României" la ARAD din iunie 1980. Deci se poate spune că a fost auzit pentru prima dată după 40 de ani prin glasurile celor 120 coriști — țărani din Bocsig, nu din Buteni. Cei din Buteni cunosc mai puțin acest cîntec și nu l-au cîntat niciodată pe scenă.

Stimate tovarășe Păunescu, chiar dumneavoastră ați fost acela care ați făcut ca acest cor puternic de simpli țărani să înceapă atît de mult pe toți iubitorii muzicii, ai cîntecului patriotic. De aceea am vrea ca în numerele viitoare — pentru că citim cu foarte mult interes revista pe care o conduceți —, să se facă o mențiune satisfăcătoare privitoare la corul care a cîntat pentru prima dată, după 40 de ani, „NU UITA CĂ EȘTI ROMÂN". Chiar vă invităm în comuna noastră odată cu darea în folosință la anul viitor a unui lăcaș de cultură la Minerău — acolo unde s-a născut Ion VIDU — la inaugurarea căminului cultural. Mulțumim cu această ocazie și fotoreporterei ELENA GHERA pentru popularizarea frumoaselor poze ale portului minunat din BOCSIG.

Bocsig, la 11 noiembrie 1981.

Olga Corb, președinte al Consiliului comunal de educație politică și cultură socialistă.

Niște „boieri"

Mai sînt, acesta e adevărul, mai sînt și azi niște „boieri", sigur nu cu moșie, sigur nu cu conace și cu falcetoane la scară sub peroanele vilelor, dar uneori mai boieri ca boierii, pentru că unii dintre aceia, se știe din istorie, și-au cheltuit averile lor pînă la ultimul leu și pînă la ultima palmă de moșie în slujba patriei și pentru propășirea ei și dacă n-ar fi să amintesc decît pe frații Golești și tot ar fi destul ca să se rușineze unii boieri de azi care huzuresc bine din banii moșiei noastre a tuturor și mai și părăduiesc prin incompetență și îngîmfare prostească și prin lipsă de răspundere partea de moșie care le-a fost încredințată spre gospodărire.

Și totuși, acum nu despre acești boieri vreau să vorbesc ci despre spiritul boieresc care înfierbîntă mentalitățile unor tovarăși ai noștri urcați prin încrederea noastră, a tuturor, pe diverse trepte ale ierarhiei noastre sociale și politice și administrative. Sînt, și mai ales prin provincie, de ce să nu spunem lucrurilor pe nume, tovarăși ai noștri la care nu mai ajungi nici cu prăjina ; de cînd s-au văzut pe la cîte un județ, prin conducerea lui, repede au învățat să trîntească ușa la mașina lor neagră și repede au deprins grimasa omului important și cu probleme și care abia mai are timp să-și aducă aminte că pînă mai săptămîna trecută era și el un om ca toți oamenii pe care-l durea burta la fel ca pe fostul lui coleg de școală primară de la el din sat sau de la el de pe stradă sau de la el din cartier.

— Domnule, îmi spunea un primar de sector din București, eu nu m-am mutat, domnule, din cartier, stau cu ai mei de cînd eram în fabrică și la U.T.C. și mă întîlnesc cu ei și m-apucă o rușine cumplită cînd mă întreabă cîte unul — Ce faceți, mă, băiete, cu chestia aia care nu merge cum trebuie ? Pentru că, zicea primarul, eu sînt reprezentantul lor, da, tot ca ei și tot al lor, funcția mea de reprezentant nu mă distanțează boierește de ei, ba mă obligă mai mult și trebuie să le fiu servitor, nu boier. Însă aceste nobile cazuri nu le infirmă mentalitatea boierească care din nenorocire nu e chiar o raritate, se știe bine. Mai de curînd „îndrăznesc" să o deranjez pe o colegă de activism politic dintr-un județ din nordul țării și să-i spun că a uitat să fie gazdă bună cu niște musafiri invitați chiar de acel județ iar musafirii erau dintre aceia care sînt sortiți să rămînă în conștiința noastră a tuturor, chiar și în conștiința familiei colegei mele de activism politic. Nu vă puteți imagina cît de importantă mi-a răspuns „săraca", și mă gîndeam cu cîtă atenție și grijă, și căldură mă primise, pentru o chestiune asemănătoare, unul din oamenii cu cea mai mare răspundere în stat, evident infinit mai ocupat decît „colega" mea.

— Atunci, zic eu, auzind-o atît de mirată că o deranjez, o să-l sun pe primul secretar ! — Atît ar mai trebui — îmi replică ea indignată și scandalizată de „îndrăzneala" mea, ca și cînd primul secretar ar fi de neabordat, la el nici cu gîndul să nu îndrăznești să te gîndești, necum să mai încerci să-i și vorbești ! Ei bine, acel prim secretar de județ e un om luminat și modest și profund responsabil și îndatoritor și demn de toată încrederea omenească a celor din jur. Vă dați seama ce înseamnă pentru democrația noastră să întreții o asemenea stare de spirit care duce la concluzia că sînt șefi intangibili ! Iată cum „niște boieri", pe ici pe colo, uneori chiar prin punctele esențiale, umbresc moral viața noastră cu boieria lor găunoasă, ca să nu mai spun că odată ajunși unde au ajuns li se pare că funcția i-a făcut brusc și mai deștepți și mai învățați și mai capabili și mai frumoși și mai specialiști și, gata, de la ei în jos, e doar o masă amorfă. Ei bine, se știe, și ar fi bine ca și ei să știe, nu e chiar așa. Funcția nu face pe nimeni mai breaz decît e. Nu ești mare pentru că ai funcție mare. Normal ar fi să dai tu cu mărirea ta, mărire și funcție. Adică, moral ar fi să ajungi într-o funcție mare pentru că ești, într-adevăr, **mare tu, singur, prin meritele tale de specialist, în ceva anume,** pentru că **funcția nu-ți dă decît puterea și trebuie să știi ce să faci cu ea ca să fii folositor societății și tovarășilor tăi.**

Apoi mai e și povestea cu „bună ziua", cum știi să dai bună ziua cînd ajungi pe o treaptă ierarhică. Mare lucru să știi atunci să dai bună ziua pentru că la unii dintre acești boiernași ai noștri începe să li se îngreuneze limba cînd e să dea el, întîi, bună ziua, sau cînd trebuie să răspundă. Pînă mai ieri striga de i se rupeau fălcile **„să trăiți"** !, cum vedea un șef și de cînd a ajuns el șef abia mai izbutește să-și descleșteze dinții ca să mormăie un „noroc" sugrumat de importanța funcției. Nu se apără importanța funcției cu dinții strînși și nici cu capul pe sus și nici cu trîntitul portierei la mașină, dragi tovarăși boieri ai noștri, socialiști, ascultați-mă pe mine că am mai văzut cîte ceva pe lumea asta.

Sînt și boiernași mai mici, cu apucături mari de tot. Să vezi cîte un directoraș sau cîte un șef mărunt, într-un cartier sau într-un sector, cum pune la ușă secretarele și cum te ține la rînd pînă ostenești și dacă îl scuturi mai bine vezi că ce îl ține pe el e o biată relație fiindcă altfel, la un concurs pe postul său, ar rămîne de căruță și departe de tot.

Mentalitatea boierească e foarte păgubitoare și e, mai ales, în socialism, îngrozitor de imorală pentru că, dragi tovarăși și boieri ai noștri, aici la noi, în socialism, toți sîntem datori să apărăm moșia noastră și să o slujim cu puterile noastre și să o facem mai frumoasă și, dacă tot vreți să fiți boieri, învățați de la Frații Golești.

DINU SĂRARU

Clasament : *Categoria specială, 12—15 la sută remiză : „Capșa" (10); „Lido" (9,64); „Athénée Palace" (8,83); „Dorobanți" (8,33).*

Categoria I sau specială, 10 la sută remiză : „Ambasador", „Budapesta" (8,66); „Rapsodia" (8,55); „Carul cu bere" (8,50); „Havana", „Union" (8,00); „Trocadero" (7,91); „Orizont" (7,85); „Doina" (7,71); „Cișmigiu" (7,33); „Dunărea" (7,16); „Hanul lui Manuc", „Miorița", „Monte Carlo" (7,00); „Aluniș" (6,33); „Pescarul" (5,00).

Categoria I, fără remiză : „Bumbești" (7,46) ; „Berceni", „Gambrinus", „La Peșteră" (7,00); „Căprioara" (6,71); „Triumf" (6,66); „Mercur" (6,16); „Crama Miorița" (6,00); „Izvorul Rece" (5,42), „Brotăcei" (5,28), „Bolta Rece" (4,71).

Un restaurant nou care nu se deosebește de cele vechi

Berăria „Căprioara", șef de unitate Petrică Gheorghe. Bucătar șef Mariana Bularcă. Categoria I, fără remiză. Șoseaua Pantelimon 208 B. Face parte din I.A.P.L. Sectorul 2.

Constatări : Unitatea este deschisă de o lună, motiv care ne-a determinat s-o cuprindem în topul nostru. Controlul a ținut seama de acest aspect. Unitatea este deschisă la parterul unui nou bloc de locuințe, într-un cartier în plină reconstrucție. Berăria încă nu are nume. L-am folosit pe cel care se bănuiește că îl va primi. După o așteptare de 25 de minute deși nu este aglomerație, sîntem serviți. La 300 vodcă s-a constatat o lipsă la gramaj de 8 mililitri la pahar. Vodca nu e marcată la bar. Formulare pentru note de plată nu sînt. În salon este o atmosferă neprimitoare. Lipsesc perdelele, e curent și frig. Cei care trec pe stradă se pot uita nestinjeniți în farfuriile consumatorilor. Bucătăria este bine concepută ca flux tehnologic. Este dotată cu robot, mașină de curățat cartofi și alte aparate. La geamuri lipsește plasa de sîrmă, motiv pentru care în bucătărie sînt muște. Unitatea nu este prevăzută cu spații de depozitare pentru ambalaje. Ventilatoarele sînt sub cheie și în caz de defecțiune nu se poate interveni. Utilajele frigorifice degajă prea multă căldură în spațiul în care funcționează. S-a trecut la spargerea unor găuri în peretele care dă afară pentru asigurarea unei ventilații naturale. În ziua controlului nu s-au întocmit liste meniu și planuri meniu. Ne-au fost prezentate unele vechi la care s-a modificat data.

Note : calitatea meniului 7 ; comportarea și corectitudinea personalului 6 ; eficiența economică și socială 7 ; ambianța 6 ; controlul oamenilor muncii 7 ; nota consumatorilor 8 ; Incognito 6. *Media 6,71.*

La ancheta din acest număr au participat : inspector Mihai Pădurariu și Ion Graur, bucătar șef la restaurantul „Continental".

OPREA GEORGESCU

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului comercial de stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

Incognito la restaurantul Unirea din Focșani

Sîmbătă după-amiază. La prima vedere te surprinde faptul că la hotelul Unirea din Focșani nu mai este nici un loc. Dar, așa stăteau lucrurile.

Un miros dulceag de alcool combinat cu o muzică de proastă calitate te întîmpină chiar de la intrare. Fum de-l tai cu cuțitul. Se pare că ferestrele nu au mai fost deschise de astă-primăvară cînd, probabil, s-a făcut curățenie generală. Luăm loc la o masă. Ni se aduc niște tacîmuri slinoase și murdare. Fața de masă fiind arsă, din loc în loc cu țigara, nu poate acoperi în întregime lemnul scorojit. Vine chelnerul. De-abia se ține pe picioare. Miroase a alcool. „Cașcaval ? Nu". Ne mai gîndim. „Cîteva măsline ? Nu. Poate ceva roșii ? Dar ce, ceapa nu-i bună ? ! Noi nu avem timp de pierdut..." Plecăm. Căutăm miliția. Aflăm că de cînd n-am mai fost prin Focșani s-a mutat. Portarul de la Consiliul popular județean pe lîngă faptul că ne dă numărul de telefon ne și permite să-l formăm de acolo... La capătul celălalt al firului o voce. După ce explicăm tot ce s-a întîmplat ni se dă un alt număr de telefon : 12... Ni se precizează : „Să cereți cu ofițerul principal de serviciu". Formăm numărul. O voce de femeie. Cerem, conform sfaturilor, pe ofițerul principal de serviciu. După cîteva clipe ni se face legătura. Povestim din nou ce s-a întîmplat. Ni se pun întrebări. Răspundem la ele. Cerem un ajutor. Concluzia celui cu care vorbeam : „Auzi, băi ăla ? ! Cred că ești beat turtă. Bețivule". Și telefonul s-a închis brusc. Ne-am dus la miliție. După ce ne legitimăm sîntem lăsați înăuntru. Nu am putut afla în nici un chip cu cine s-a vorbit la telefon. Ni s-a spus că acest fapt reprezintă un mare secret. Pînă la urmă, după multe insistențe și așteptări li se permite locotenentului major Ioan Roncea și plutonierului Liviu Dumitrescu să ne însoțească pînă la restaurantul hotelului... Ca să putem să-i legitimăm pe tinerii cu mustăcioară care cunoșteau la perfecție o mulțime de înjurături a trebuit să mai facem cunoștință cu Tarzan. Așa i se spune prin Focșani. Un tînăr, cît doi oameni normali, care se mai recomandă : Gogu Ipsilante-fiul Pepelei. Acesta începe să sărute mîinile celor îmbrăcați în uniformă iar pe noi să ne sărute pe frunte. Întregul restaurant, în cel mai scurt timp, s-a transformat într-o sală de circ... Pînă la urmă aflăm că cei doi tineri cu mustăcioară și care semănau perfect se numesc : Gelu și Mihai Chiriță și lucrează pe la cooperație și sînt laboranți pe la C.T.C. (? !)...

În restaurant găsim chiar și cașcaval. Bucătarul Gheorghe Docan ne spune că ospătarul nu a venit să-i spună și că respectivul cașcaval rămăsese de la o masă organizată. Dacă așa stau lucrurile ne întrebăm, și pe bună dreptate, de ce era cîntărit, înregistrat și trecut în stoc ? Tot acolo descoperim și o tavă cu multă carne stricată. L-am întrebat pe respectivul bucătar la ce mai folosește : „Ce dacă miroase. Nu este un miros prea tare. Și apoi, carnea trecută prin apă rece își pierde mirosul. La noi, domnule, nimic nu se pierde". Ce mai găsim ? La vestiare cîteva sticle de vin aruncate pe jos. Cei care au fost pe acolo au avut timp să dispară. Apoi, într-o debara, fără nici o exagerare, cîteva sute de pahare sparte și fețe de masă, prosoape transformate din culoarea albă în negru ca tăciunele. Lăzi întregi de legume stricate și resturi menajere neridicate din bucătărie de săptămîni. Totul părea un decor dintr-un spectacol grotesc.

SORIN POSTOLACHE

Hoțul strigă „prindeți hoțul!"

„Dacă nu i-aș fi văzut pe încărcătorii turmentați de băutură, iar pe magazinera de serviciu, care trebuia să numere sacii cu făină, cu totul indiferentă la ceea ce se petrecea acolo, ba chiar găsindu-și alte preocupări și părăsind magazia — declară șoferul Iordache Nedelcu din Brăila — poate că nu mi-ar fi venit ideea să fur. Așa, am încercat. De fapt eu m-am înțeles cu încărcătorii pentru 2 saci, oferindu-le 100 de lei, iar ei au pus 11, cam 500 de kilograme. Am observat abia la destinație, după ce am dat în primire cantitatea transportată legal...

Există, după cum ne putem da seama, în „justificările" infractorului, mult cinism : el a fost cu inițiativa și tot el face pe acuzatorul. Ca și cînd, în cazul că ar fi rămas, la un moment dat singur în magazia morii „Nicolae Bălcescu" — unde s-au petrecut faptele pe care le prezentăm în rîndurile de față — trebuia să profite și să fure cît ar fi putut, de parcă avutul obștesc ar fi al nimănui. Și totuși împrejurarea favorabilă la care se referă infractorul, nu trebuie să fie trecută cu vederea. Încărcătorii Mihai Fochin și Mihai Tacciu, de la moara „Nicolae Bălcescu" sînt vinovați atît pentru faptul că s-au lăsat corupți de șoferul amintit, devenind complici ai acestuia în săvîrșirea furtului celor 11 saci cu făină, cît și pentru încălcarea gravă a disciplinei muncii, consumînd băuturi alcoolice în timpul programului. Nu mai puțin vinovată este magazinera de serviciu, Vasilica Constantin, care pe lîngă faptul că a permis încărcătorilor menționați să consume băuturi alcoolice la locul de muncă, a manifestat un total dezinteres față de atribuțiunile pe care le avea de îndeplinit.

MIHAI GROZAVU

Cronica șoselei

O capcană pe șosea

La fel ca în multe sate din țară și gospodarii din Ploșca (Teleorman) obișnuiesc să-și facă în curțile lor îndeosebi pe marginea cărărilor, de la poartă pînă în dreptul intrării în casă, un fel de bolți, construite dintr-un schelet metalic, pe care întind viță-de-vie. Vara, e o adevărată delectare să-și petreci clipele de răgaz la umbra deasă a acestor tuneluri vii. Strugurii expuși la soare, din toate părțile, se coc bine, iar recoltele, de regulă, sînt bogate.

La o asemenea plantație visa de mult Mihai M., tractorist la cooperativa agricolă din comună. Avea de vreun an un colac de sîrmă, aruncat prin șopron, dar tot a amînat întinderea lui pentru a transforma sîrma în bare longitudinale cerute de tehnica unei asemenea construcții.

În ziua aceea terminase treaba mai devreme și s-a gîndit că-i momentul potrivit să înceapă construirea boltei. Cum n-avea cine să-l ajute la pregătirea sîrmei, toți vecinii fiind plecați pe cîmp, s-a apucat singur de treabă. Să întinzi cu propriile tale forțe aproape 150 de metri de sîrmă, cu diametrul de 6 milimetri, este însă imposibil. Capacitatea inventivă a lui Mihai s-a materializat însă imediat. A fixat un capăt al colacului de sîrmă de cîrligul de remorcare al tractorului, iar celălalt de tulpina unui pom, suficient de groasă, pentru a rezista efortului. Mihai a pornit apoi tractorul, căutînd să-i imprime un mers cît mai lin, fără smucituri, care ar fi putut rupe metalul laminat. Treaba mergea bine, iar tractoristul era mai mult decît mulțumit de modul cum se derula operațiunea. N-a trecut mult și lentul, dar puternicul autovehicul a trecut peste șosea trăgînd după el sîrma care se îndrepta văzînd cu ochii.

„Mă, Mihai, ia oprește tu puțin să-ți spun eu ceva", se adresă tractoristului, un coleg de-al său care tocmai trecea pe șosea prin dreptul locului, unde se desfășura întinderea sîrmei.

Mihai a redus viteza tractorului așteptînd să audă ce dorea să-i spună cel ce se apropia de autovehicul. „Spune, dom-le, mai tare, că nu te aud". Omul se străduia vizibil să depășească zgomotul făcut de motorul tractorului, dar nu prea reușea. Curînd începu să țipe : „Fii atent să nu intre vreunul în sîrma ta și să-și frîngă gîtul".

Mihai oprește tractorul și solicită interlocutorului să vină mai aproape de autovehicul. „Mai durează cîteva minute și termin, mai am de mers vreo 50 de metri și sîrma e întinsă. Nu cred să fie cineva atît de căscat încît să nu vadă sîrma !" „Treaba ta, eu am vrut doar să te previn". „Las'că nu se întîmplă nimic. La urma urmei, să meargă și șoferii cu atenție".

Tractorul și-a continuat drumul, înaintînd cu mersul său uniform prin miriște, iar colegul lui Mihai (și el tractorist) s-a îndreptat spre sediul C.A.P., vorbind de unul singur. „Tare mi-e frică că ăsta o să dea de bucluc".

N-a trecut nici un minut de la terminarea convorbirii între cei doi tractoriști și un șuierat asemănător zgomotului produs de un reactor supersonic cînd se îndepărtează, spintecă văzduhul.

Cei doi copii, Marius de 13 ani și Lucian în vîrstă de doar 8 anișori au căzut loviți ca de trăsnet. N-au mai avut timp nici să țipe. Forța imensă a sîrmei întinse la maximum și apoi destinsă extrem de rapid a zdrobit mai întîi țeasta lui Marius și apoi a zburat în viteză spre micuțul și firavul pieton, pe care l-a lovit în spate, proiectîndu-l cu capul într-un pom. Amîndoi băieții care veneau acasă, de la bunici, mergînd corect pe potecă, au murit pe loc.

„Nu rulam cu viteză mare deși șoseaua era aproape goală. Am văzut tractorul, dar nu mi-am dat seama că trage după el o sîrmă. De fapt, soarele îmi bătea în față. N-aveam cum să observ, la 50 cm deasupra șoselei, de la distanță, sîrma de culoarea asfaltului. Cînd am văzut-o, la 5—6 metri, era deja prea tîrziu. Nu mai puteam opri. Cui să-i dea prin cap că inconștiența poate merge atît de departe, încît cineva să întindă peste șosea o sîrmă ca și cum ar vrea dinadins să dea loc unei nenorociri".

Aceasta a fost, pe scurt, declarația șoferului autoturismului care a căzut în capcana întinsă pe șosea.

Un om inconștient, tractoristul, tată și el a doi copii, trimite la moarte două ființe nevinovate.

VICTOR BEDA

CARICATURA SĂPTĂMÎNII

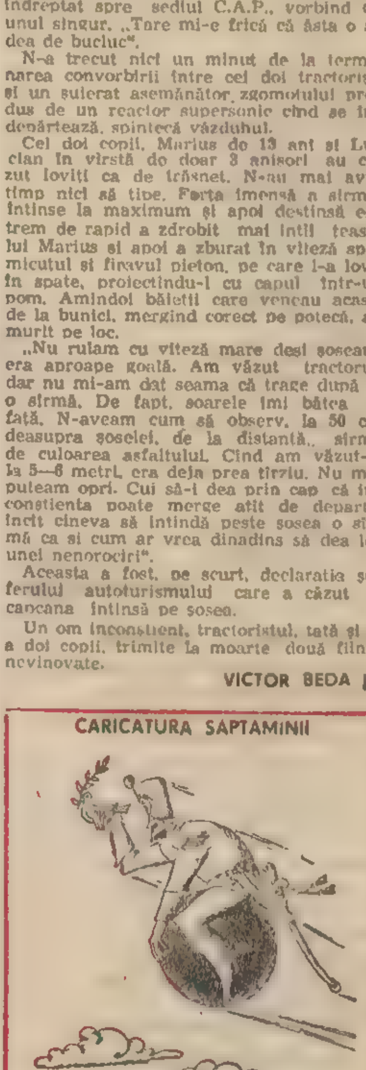

„Münchhausen '81"

ANTON DRAGOȘ

Trei zile pînă la începerea campionatelor mondiale de gimnastică

La ora la care apar aceste rînduri, echipele de gimnastică ale României se află la Moscova și efectuează ultimele antrenamente dinaintea mondialelor, programate să înceapă luni, 23 noiembrie, în sala cunoscutului complex sportiv „Olimpiiski" din capitala Uniunii Sovietice.

Lotul feminin, din care fac parte Cristina Grigoraș, Emilia Eberle, Dumitrița Turner, Rodica Dunca, Melita Ruhn, Mihaela Stănuleț, Lavinia Agache și Aura Anghel, s-a întors nu demult din Belgia, unde a efectuat un fructuos stagiu de pregătire și unde fetele noastre s-au întîlnit de patru ori cu spectatorii în cadrul unor mult aplaudate demonstrații. Potrivit aprecierii profesorului Silviu Magda, de la F.R.G., gimnastele române au fost mai bune de la o întîlnire la alta, antrenorii Atanasia Albu și Octavian Belu străduindu-se acum să găsească cea mai exactă formulă de echipă. Aflăm, în ultimul moment, că Mihaela Stănuleț este ușor accidentată, dar că se speră în recuperarea ei, sibianca arătînd, în perioada pregătirilor, o bună formă.

Pe de altă parte, băieții — Kurt Szilier, Aurelian Georgescu, Emilian Necula, Octavian Ionașiu, Valentin Pintea, Dumitru Sîrbu și Dan Odorhean — s-au antrenat la Reșița, avînd și un antrenament public la activ, fiind hotărîți să facă o figură frumoasă într-o companie selectă, în care, după calculul hîrtiei, primele șanse par a aparține gimnaștilor sovietici și niponi.

Pînă la următoarea apariție a revistei noastre se vor cunoaște rezultatele la impuse, atît la fete, cît și la băieți, urmînd să vă ținem la curent cu ele.

Deocamdată însă urăm sportivilor români, care vor avea o săptămînă de foc la Moscova, mult succes!

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Cine va promova din seria a II-a?

Dacă în urmă cu cîteva numere, publicînd o analiză, mai exact spus o evaluare a șanselor de promovare a echipelor aflate în seria I a diviziei B, situația se prezenta destul de încurcată, în lupta pentru promovare aflîndu-se nu mai puțin de 6 echipe, iată, în seria a II-a, disputa se rezumă la numai 3 echipe, **Rapid București, Petrolul Ploiești** și, surprinzător, **Rulmentul Alexandria**, deși cum vor aprecia cei trei interlocutori, **Mircea Dridea, Viorel Kraus** și **Nicolae Lupescu**, eventuale pretenții se mai pot emite și din partea altora.

Dar ce va fi de-acum încolo, după disputarea primului derby al seriei, cîștigat de Petrolul, pe teren propriu, în dauna Rapidului, vom vedea. Pînă una-alta, iată ce ne-au declarat, cei trei antrenori:

Mircea Dridea:

„Dorim ca învingătorul să fie cel mai bun"

— E mai simplu în seria asta în care Petrolul are de luptat doar cu Rapid și Rulmentul?

— Așa s-ar zice, dar acum cîteva etape, în meciul cu Tractorul Brașov am primit gol în minutul 5, dintr-un 11 metri imaginar...

— Toți antrenorii au un aer foarte convingător cînd apreciază un 11 metri!

— Numai că eu în 30 de ani de fotbal, ani de care nu mă rușinez, mai ales cei petrecuți ca fotbalist, n-am văzut un astfel de penalty. Că treaba n-a fost curată în acel meci, în care a arbitrat Balanovici, voi mai preciza că în următoarele 15 minute, doi din jucătorii noștri, Stanciu și Ioniță, amîndoi foarte masivi și implicit, puternici, au părăsit terenul fiind aspru loviți. I s-a aplicat fiecăruia, la genunchi, cîte o talpă de toată frumusețea. Mai mult decît atît, la intervenția observatorului federal, care a vrut să calmeze spiritele, în repriza a doua am primit patru cartonașe galbene și unul roșu. Și așa am pierdut cu 2—1, după ce nouă ni s-a anulat un gol perfect valabil. [illegible] e chiar așa de simplu, cum pare la prima vedere?

— Știu eu?! Cum stați acum în clasament?

— Sîntem pe locul 1, avînd și un meci mai puțin decît Rapid în clasamentul adevărului, care contează cînd vrei să rămîi în divizie și nu cînd vrei să cîștigi seria, sîntem cu un punct în plus față de Rapid și ne-am distanțat de celelalte eventuale pretendente.

— Este Rulmentul o surpriză sau nu?

— Pentru cine a văzut-o la treabă, și eu am văzut-o, echipa asta joacă foarte realist, atît acasă, cît mai ales în deplasare. Vor juca un rol foarte important în această serie, fie că vor trage la promovare, fie că nu.

— Despre Rapid ce ne puteți spune?

— Un singur lucru, să-i anime și pe ei ideea de a cîștiga cei mai buni. Îi invităm la un fair-play total. Să nu uite suporterii rapidiști că în anul 1967 Rapidul a cîștigat titlul la Ploiești, unde au făcut un meci nul în ultima etapă.

Viorel Kraus:

„Vrem o luptă deschisă, în care să hotărască fotbalul"

— Viorel Kraus, cine a mai venit, cine a mai plecat de la Rapid?

— Nici o noutate față de lotul anunțat.

— Care e atmosfera la club?

— La ora actuală excelentă, din toate punctele de vedere. Numai de-ar ține...

— De cine-ar depinde?

— De noi, evident, antrenori și jucători.

— Cum se văd de-aici, din Giulești, Petrolul și această surpriză a seriei, Rulmentul?

— Noi considerăm că ar mai putea să apară și alte echipe în lupta pentru promovare. Petrolul și Rulmentul sînt doar două dintre ele.

— Care-s celelalte?

— Ar mai putea intra la socoteală Șoimii Sibiu și Metalul București și, de ce nu, Automatica. Dar să-ncep cu Rulmentul: o echipă valoroasă, bine închegată, cu experiență în divizia B.

— Lupescu spunea despre echipa sa că este mai puțin închegată, că e în plină transformare, dat fiind numărul mare de noi jucători achiziționați din județ.

— Dacă zice el așa, așa e. Nu mă amestec. Părerea mea v-am spus-o.

— Să trecem la Petrolul. Cum pare?

— Rivala numărul unu. Încă de anul trecut au tras la promovare, dar Tîrgoviștea a fost mai bună decît toți. Lupta continuă în acest an între noi și ei. Aș dori să învingă cel mai bun.

— Exact asta spunea și Mircea Dridea, fără culise, fără aranjamente.

— Da, vrem o luptă deschisă, în care să hotărască fotbalul.

— Cine va promova, totuși?

— Noi zicem că echipa cu cel mai bun mijloc. O linie de mijloc constantă și o colaborare bună cu celelalte compartimente, vor fi decisive.

— Este exact compartimentul forte al Rapidului, dacă e să dăm crezare spuselor lui Lupescu, actualul antrenor al Rulmentului. Dacă ar fi să alegeți de la rivali, Petrolul și Rulmentul, unul sau doi jucători, pe cine i-ați cere?

— De la Petrolul i-aș lua pe Toporan și Cojocaru, iar de la Rulmentul pe Voicilă și Radu Gheorghe.

— Stați rău cu înaintarea?

— Nu stăm prea rău, dar sîntem în căutarea unei formule de joc pentru atacantul central. Sper că, prin apariția unui jucător al cărui nume încă nu-l divulgăm, dar afirmăm că e crescut la noi, la Rapid, vom finisa și acest compartiment, în care actualii atacanți, Damaschin, Iancu și Chiriță, încă nu au urcat la valoarea lor maximă.

Nicolae Lupescu:

„Ar putea să promoveze și Rulmentul"

— Sînteți sau nu sînteți rapidist?

— Parcă era vorba despre altceva!

— Despre promovarea din seria a II-a, dar, pînă una-alta, răspunsul, dacă binevoiți?

— Binevoiesc. Ca fost fotbalist, ca iubitor al fotbalului, ba chiar și ca antrenor, cît am fost la Rapid da, sînt rapidist. Altfel, ca antrenor la Rulmentul, nu, nu mai sînt. Profesia și datoria, înainte de toate.

— Cum vă simțiți la Alexandria?

— Excelent. Atmosferă bună, jucători tineri cu o extraordinară dorință de afirmare, un început bun, mă refer la punctele aduse de-afară, și iată-ne în plasa primelor două pretendente.

— Vedeți că tot despre promovare vine vorba! Cine a plecat de la Rulmentul, cine a venit?

— Au plecat trei jucători, destul de buni, dar eu personal nu le prea duc dorul. Au venit foarte mulți, trei jucători seniori, din județ, Gherghiceanu, Popescu și Stanciu, plus trei juniori talentați, Oprea, Marian Mihai și Barbu Sorin. Acestora li se adaugă nucleul de pînă acum al echipei, Voicilă, Pius, Radu Gheorghe, Ifrim, Ștefan, Ilie Radu Stancu și cei doi portari Boroi și Bunea.

— Și cam acesta ar fi lotul?

— Da, cam acesta.

— Considerați că Rulmentul este o surpriză în clasamentul de pînă acum al seriei?

— Nu, nu e o surpriză. Rulmentul poate emite pretenții, dar, sincer vorbind, adevăratele echipe sînt Rapid și Petrolul. Dacă vreți să vă vorbesc despre o surpriză, ei bine, voi spune că Voicilă, un vîrf de atac autentic, joacă în deplasare pe post de fundaș central, libero, iar acasă își reia postul de atacant.

— Ce vrea să-nsemne asta?

— Că ducem lipsă de un libero, un mijlocaș de construcție și un al doilea vîrf de atac, lîngă Voicilă.

— Această afirmație exclude șansele Rulmentului de la bun început?

— Nici vorbă de așa ceva, dar îmi place să cred că toată viața am fost și voi fi realist, inclusiv modest. Trebuie să fiu modest dar, în ghilimele, ar putea să promoveze și Rulmentul.

— Mai bine ar promova, nu în ghilimele, ci în divizia A. De ce totuși mizați numai pe Petrolul și Rapid?

— Pentru că Rapid și Petrolul au rodat echipele încă de anul trecut, sînt mai omogene, au valori individuale cu experiență, amănunte care, într-un campionat destul de lung, contează enorm.

— Aproape că nu vreți să vorbiți despre Rulmentul. Cum vi se pare, dacă asta-i situația, Rapidul, cum vi se pare Petrolul?

— Petrolul e mai puțin pregătit fizic, în comparație cu anul trecut. Rapidul are cea mai bună linie de mijloc.

În loc de oricare alte concluzii, iată, Nicolae Lupescu, deși modest, crede totuși în șansa echipei sale în care Voicilă joacă vîrf de atac acasă, și fundaș central în deplasare, în timp ce Mircea Dridea solicită un fair-play, total, cerere pe care o inaintează și Viorel Kraus, convins că rolul hotărîtor îl va juca linia de mijloc. În altă ordine de idei, Lupescu ar mai avea nevoie de un mijlocaș și un vîrf de atac, în timp ce Viorel Kraus anunță o viitoare armă secretă. Pînă la alte comentarii, să notăm că ultimele etape au fost, în general, favorabile Petrolului (1—1 cu I.C.I.M. la Brașov) și Rapidului (1—1 cu Metalul în Pantelimon). În timp ce Rulmentul n-a mai cîștigat nimic „afară". În clasamentul „adevărului", Petrolul (+5), Rapid (+4), Rulmentul (+ 4). E sigur că între ei se va decide.

VICTOR NIȚĂ ■

Așteptăm propunerile dumneavoastră pentru

CEI MAI BUNI 10 FOTBALIȘTI AI ANULUI

Conform tradiției, „Flacăra" lansează și în acest an ancheta privind pe cei mai buni 10 jucători de fotbal din 1981. Ea va include, pe lîngă părerile tehnicienilor și comentatorilor de specialitate, și punctul de vedere al cititorilor, care sînt rugați să ne scrie, pe adresa București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341, pînă la data de 15 decembrie, data poștei. Scrisorile care vor fi francate după 15 decembrie nu vor fi luate în considerație.

Ca o noutate, menționăm că acel cititor (acei cititori) care va indica ordinea exactă a celor 10, ierarhie care va rezulta din sondaj, va primi gratuit un abonament la revista noastră pe anul 1982.

Deci, nu uitați, pînă la 15 decembrie, așteptăm propunerile dumneavoastră pentru

CEI MAI BUNI 10 FOTBALIȘTI AI ANULUI

cu sublinierea că, spre a ușura munca de triere a scrisorilor, sînteți rugați să precizați pe plic „pentru anchetă". Vă mulțumim și vă dorim cît mai multă inspirație! Și, firește, nu uitați să vă iscăliți, adăugind adresa cît mai exact.

Pînă la închiderea sondajului, promitem să vă ținem la curent cu situația opțiunilor primite.

Omul care joacă

„Măsură pentru măsură"

Interesant acest joc al naționalei la Berna sub foarte multe aspecte și amănunte, atît înainte de disputare cît mai ales după. Este greu ca toate să fie prezentate, dar esențialul trebuie spus.

Și pînă acum am jucat bine în deplasare, am scos puncte chiar din focul mizei, pe Wembley, am pierdut nemeritat după felul în care am evoluat, pe Nepstadion, numai că de data aceasta așezarea în „4—4—2" mi s-a părut destul de real [illegible] ca și dinamica ocupării și dezvoltării [illegible] drului de joc. În primul rînd, deși pe micul ecran s-a afirmat că una din ideile tactice de apărare a fost aceea de a ne strînge în fața careului propriu pentru a împiedica forța de pătrundere pe [illegible] vețienii o au aici (!), cîștigul real l-am obținut prin așezarea premeditată [illegible] lui Țicleanu mijlocaș [illegible] lui Klein mijlocaș [illegible] am ocupat părțile later[illegible] ale elvețienilor, tradiționale oricărei școli germane de fotbal actual și nu cred că mai este cazul să reamintesc că din acele zone au pornit atacurile necruțătoare care ne-au tăiat prin acțiuni simple, jucate numai din deviere, la București. De data aceasta, terenul înghețat ne-a avantajat nu numai pentru că jucătorii stilului Grasshoppers — F.C. Zürich greșeau firesc în aglomerarea noastră și în obișnuința lor de a se lansa cît mai simplu și mai direct, dar și pentru că am pus și noi destule probleme pe atac, pornite tocmai din această linie de patru mijlocași laborioasă și surprinzător de omogenă pentru componența ei. A fost însă concepută bine, unul reușind să-l completeze și să-l [illegible] plinească pe celălalt. Poate că dacă învăluia mai mult pe margini am fi avut mai multe ocazii și de aici am fi putut [illegible]ga. M-am bucurat mult [illegible] prestația lui Balaci, jucător cu care [illegible] dacă mă mai „alint" la Craiova sau București, îl consider capabil de momente geniale jucînd acum total și reușind să îmbine cu inspirație și simț tactic dribl[illegible] cu promptitudinea găsirii mom[illegible] a se desprinde de minge, pentru a-și p[illegible] în valoare periculos pentru adve[illegible] echipierii. Avem un vîrf, Gabor, chiar da[illegible] este încă departe de ceea ce a fost D[illegible]mitrache la timpul respectiv, iar al doilea cred că poate fi în continuare [illegible] al Cămătaru, dacă va fi învățat să stea în teren și mai ales să fie jucat pe c[illegible] sale. Cam riscant jocul în linie al c[illegible] fundași centrali dar exersat s-ar putea să meargă.

Mircea Lucescu, la „prima baghetă reprezentativă" a simțit bine „4—4—2-ul" ce trebuie opus „4—3—3-ului" clasic elvețian de formație germană, nu trebuia făcut și „pedagog" — această obligație este firească meseriei de antrenor — astfel punîndu-se explica declarația făcută că „a jucat ceea ce a făcut la Hunedoara"; adică a venit și a reușit cu elevii dați în supraveghere. Prea subtire... Andone, care în mod normal nu trebuia selecționat fiind suspendat în campionat, nu este soluție de înlocuit Țicleanu dacă vroiai să cîștigi cu adevărat așa cum s-a explicat că a fost introdus și Bölöni, în ultimele secunde, pentru a marca la un corner după modelul in care a reușit cîndva (!), la Constanța. Sînt cîteva milioane care pot fi cusute și astfel, dar mai sîntem și destui care distingem ața albă și la Menoti sau Dürwall, darmite la nivelul nostru oricît de versat ar vrea el să fie în [illegible] Nici apariția lui Moraru în [illegible] deși ca cel mai bun por[illegible]ul era firesc să apară și [illegible] formația anunțată de trimisul „Spor[illegible], odată cu ceilalți, nu e nici ea prea [illegible] Ducadam poate fi jumătate din U.T.A. dar nu încă titularul naționalei.

De aceea e bine să-i dăm lui Mircea Lu[illegible] ce-i al Cezarului pentru acest joc, [illegible] ese să greșească, dar parcă nu [illegible] strica puțină moderație mai ales în fața condeiului și a microfonului, tocmai atunci cînd fiind și apropiați cu implicatul nu știm dacă el va voi să se așeze în actualele condiții în scaunul pe care i l-am hărăzit. Și să ne aducem aminte în acest nevinovat sens, cu cîtă ardoare era susținută candidatura lui N. Proca la echipa națională.

Pentru că tot am încheiat o nouă campanie de calificare la mondiale, să fac și finalul, care poate spune tot. În avionul care-i aducea pe tricolorii în patrie după Berna, între Zürich și Budapesta, antrenorul echipei ungare, Meszöly, i-a declarat lui Bölöni, care a tradus și celorlalți coechipieri, că „nu-și poate închipui cum Ștefan Covaci a făcut o asemenea selecție și a așezat de o asemenea manieră propria echipă în jocul de la București contra echipei sale, decît poate, doar dacă a dorit să piardă"... Și atunci, dacă se va hotărî ca Ștefan Covaci să fie „recompensat" pentru tot și trimis să antreneze ori la Feyenoord, ori la Panathinaikos, unde este cerut pe bună dreptate, propun ca el să ia drumul pribegiei în Olanda bătută de vînturi și amenințată de inundații, iar spre Pireu să fie ostracizați vigilenții, săi colaboratori tehnici, mai ales că cei mai atenți și pricepuți dintre ei îi place foarte mult peștele și pescuitul.

CORNEL DINU ■

UN EVENIMENT EDITORIAL INTERNAȚIONAL

Cititorii operei lui Mircea Eliade din țara noastră vor fi, fără îndoială, interesați să afle că zilele acestea în librăriile newyorkeze a apărut primul volum din „Autobiografia" lui Mircea Eliade, lucrare referitoare la perioada 1907—1937 din viața marelui scriitor și om de știință, având subtitlul „Călătorie la răsărit, călătorie la apus". Simpla știre a apariției acestui volum de 386 de pagini nu ar fi însă completă dacă nu am situa-o în contextul circuitului cărții în lumea anglo-saxonă. Cartea este publicată de una dintre cele mai prestigioase edituri americane și anume HARPER and ROW, cu sedii în următoarele orașe: New York, San Francisco, Cambridge, Hagerstown, Philadelphia, Londra, Mexico City, Sao Paulo, Sydney, fără a socoti sucursalele mai mici ale acestui trust editorial. Volumul este publicat simultan și în Canada, la Toronto, sub egida editurii Fitzhenry and Whiteside. Am ținut să fac această precizare, întrucît, dacă luăm în considerare și ediția franceză a autobiografiei lui Mircea Eliade, tipărită la Paris cu doi ani în urmă, nu greșim apreciind că nici o autobiografie a unui scriitor român în viață nu s-a bucurat de o difuzare internațională atît de largă ca cea de care ne ocupăm în aceste rînduri. Mai mult decît atît, se poate anticipa că autobiografia lui Mircea Eliade va fi tradusă și în alte limbi, mărturie stînd numeroasele traduceri publicate în cele mai diferite limbi din lume din opera științifică a savantului Mircea Eliade, precum și in-

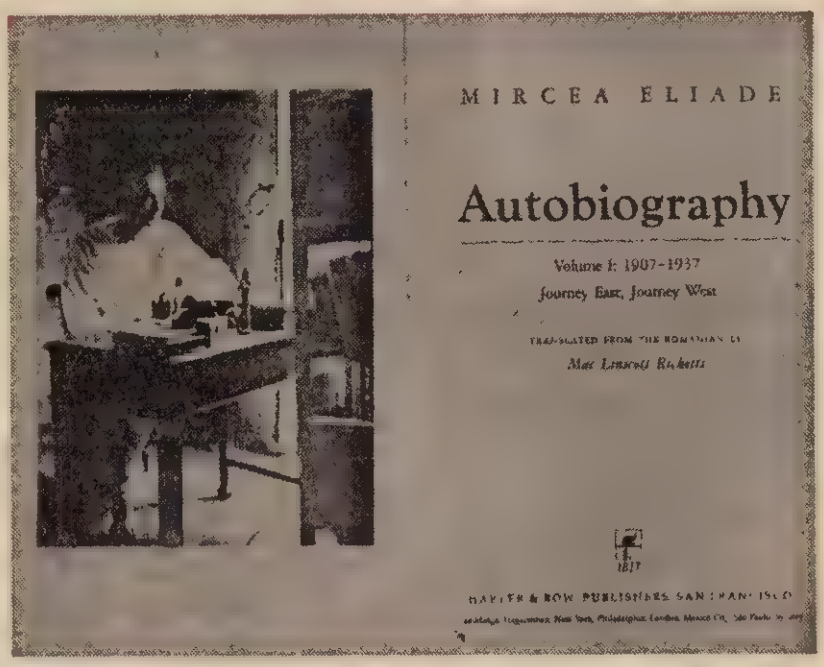

teresul tot mai larg care se manifestă în unele țări față de creația sa literară.

Nu stă în intenția noastră prezentarea largă a primului volum din autobiografia lui Mircea Eliade (plănuită, după toate semnele), în trei volume, avînd în vedere că presa literară și critica de specialitate din România au întreprins deja o atentă și minuțioasă cercetare a vieții și operei scriitorului și savantului român pe baza ediției franceze a autobiografiei. Firește, ar prezenta un interes de istorie literară și studierea comparată a versiunilor franceză și engleză, pentru identificarea unor eventuale deosebiri. Dar, de la început, se impune o precizare, că ambele versiuni reprezintă traduceri **din limba română.** Traducerea în limba engleză a autobiografiei lui Mircea Eliade este realizată de un fost student al scriitorului, Mac Linscott Ricketts, specializat în istoria religiilor. Traducătorul a învățat limba română la îndemnul lui Eliade, care l-a asigurat că „limba nu este grea și există mari poeți români care sînt intraductibili". În prefața traducătorului la primul volum din autobiografia lui Mircea Eliade se arată că s-a încercat să se „reproducă calitatea literară a povestirii lui Eliade despre sine însuși..." Stilul originalului este în esență direct; se caracterizează prin curățenie și simplitate evitînd efectele „neobișnuite" (spre deosebire de unele creații de la începutul activității literare a lui Mircea Eliade). Traducătorul este pe deplin convins de valoarea excepțională a memoriilor lui Mircea Eliade și, de aceea, apreciază că: „cititorii acestui volum vor dori să exprime împreună cu mine gratitudinea noastră profundă lui Mircea Eliade, pentru faptul că ne-a împărtășit cu atîta sinceritate aceste amintiri din tinerețe, permițîndu-ne astfel să-l cunoaștem mai bine nu numai ca savant, dar și ca ființă umană".

Într-adevăr, lectura memoriilor lui Mircea Eliade îndreptățește anticiparea traducătorului. Este rolul istoricilor literari din țara noastră și al personalităților culturale din România care au cunoscut bine viața cultural-artistică din perioada dintre cele două războaie mondiale, precum și activitatea literară a lui Mircea Eliade din acele vremuri, să se aplece cu grijă asupra memoriilor marelui scriitor român, oferindu-ne o analiză din care va rezulta, fără îndoială, recunoașterea însemnătății și originalității unei evocări strălucite a unui capitol de spiritualitate românească, evocare ce va avea harul de a contribui la cristalizarea unei imagini mai complete, mai clare și mai nuanțate asupra unor momente semnificative ale evoluției literaturii române contemporane, în ochii cititorilor de toate vîrstele și de toate pregătirile academice din numeroase state ale lumii. O asemenea aserțiune ni se pare pe deplin întemeiată. Însuși editorul volumului întîi din memoriile lui Mircea Eliade este de părere că „acest volum ne oferă un portret vital și pasionant al omului și al timpurilor pe care le-a trăit; volumul reînvie viața socială efervescentă din România după primul război mondial: o perioadă în care intelectualii ca Eliade încercau să definească identitatea și rolul României în lume, fără să știe că cel de-al doilea război mondial le va nărui speranțele..." În aceeași succintă caracterizare a memoriilor, editorul este de părere că „alături de o întreagă bogăție de informații, Mircea Eliade ne oferă sclipitoare și grăitoare

Mircea Eliade:

„Doar mai tîrziu am înțeles cu adevărat că destinul meu îmi ceruse să trăiesc „paradoxal", în contradicție cu mine însumi și cu timpul. El era cel care mă silea să exist totodată în „Istorie" și dincolo de ea; viu, implicat în evenimentele cotidiene, și în același timp retras, ocupîndu-mă de probleme aparent învechite, de subiecte „extra-istorice"; să-mi asum modul românesc de a fi în lume și în același timp să trăiesc în altă țară, îndepărtată, în lumi exotice; să fiu în același timp un «bucureștean autentic» și un «om universal»... să întîlnesc enigma care mă aștepta undeva în India, acea taină despre care nu știam nimic, cu excepția faptului că ea era acolo pentru a fi descifrată de mine și că odată descifrînd-o îmi puteam revela mie însumi misterul propriei mele existențe. Puteam descoperi în fine cine eram și de ce doream să fiu ceea ce doream să fiu, de ce tot ce mi se întîmplase mi se întîmplase, de ce fusesem fascinat la rînd de substanțele materiale, de plante, insecte, literatură, filosofie și religie și cum am ajuns de la jocul pe terenuri virane la problemele care acum mă uluiesc."

crimpeie din dezvoltarea sa academică, portrete impresionante ale savanților cu care a lucrat și a purtat dezbateri, ne introduce în fundalul articolelor, nuvelelor și romanelor care i-au adus pentru prima dată recunoaștere. **„Autobiografia"** sa ne oferă o examinare incisivă a minții și realizărilor uneia din marile personalități intelectuale ale secolului al XX-lea; volumul oferă tabloul bogat, mărit, al unui tînăr stăpîn pe sine, independent, extraordinar de deschis lumii, dar care se străduiește în permanență să privească dincolo, să descopere structurile și înțelesurile ascunse care străbat întreaga viață".

Este neîndoielnic că înțelegerea operei lui Mircea Eliade, în totalitatea ei, ar fi puternic afectată, fără a ne raporta la anii formației sale intelectuale în România și India. Dealtfel, paginile consacrate acestei perioade din viața sa sînt pasionante și revelatoare prin ele însele. Dincolo de subiectivismul inevitabil care dă un colorit specific și, poate, discutabil unora dintre portretizările realizate de Mircea Eliade în autobiografia sa, esențială rămîne reliefarea clară, nesovăitoare, patriotică, a valorii inestimabile a culturii românești, a patrimoniului spiritual al poporului român, a contribuțiilor românești, nu numai la formarea intelectuală a scriitorului și savantului de mai tîrziu Mircea Eliade, ci și la stabilirea unui dialog de înaltă ținută cu marile valori culturale ale altor neamuri. Recunoașterea dimensiunii universale a culturii românești a fost și rămîne un generos și nobil țel al întregii vieți și străduințe intelectuale a lui Mircea Eliade.

Desigur, multe se vor putea spune și scrie cu privire la temeinicia sau subiectivismul unor aprecieri pe care Mircea Eliade le face în legătură cu unele personalități din perioada interbelică. În formularea unor rezerve justificate față de anumite aprecieri ale lui Mircea Eliade nu va trebui să fie însă, credem, ignorat faptul că autorul și-a scris memoriile departe de țară, fără a dispune de documentația pe care el însuși o recoltase în legătură cu perioada evocată, iar trecerea timpului nu poate să nu își pună o anumită amprentă pe însuși fondul unor amintiri, mai ales că primul volum din memorii Mircea Eliade a început să-l scrie abia în vara lui 1960. Cititorul atent al cărții va detecta, sperăm, că dincolo de vederile sale politice dintr-o anumită epocă și de opțiunile sale estetice, de astăzi și de ieri, Mircea Eliade evocă cu o nostalgie dublată de simpatie aproape toate personalitățile culturale interbelice. Iată-l evocîndu-l pe Lucrețiu Pătrășcanu vorbind despre Lenin la un simpozion al grupului „Criterion". „Cred că l-am întîlnit pe Lucrețiu Pătrășcanu numai în acea seară. (Este vorba de seara în care Pătrășcanu vorbea în Sala Fundațiilor, la invitația grupului „Criterion", despre personalitatea lui Lenin, n.n.) Mi-a plăcut fața lui de om bun (kind) și în același timp gravă. A vorbit fără strălucire, dar sincer și cu o înțelegută sobrietate. Întreruperile la care l-au supus studenții din audiență nu l-au deranjat. A așteptat pînă cînd s-a potolit zgomotul, iar apoi și-a reluat expunerea, calm și cu deosebită demnitate". (pag. 235)

Ediția în limba engleză a primului volum din memoriile lui Mircea Eliade, spre deosebire de versiunea franceză, cuprinde un index cu mult mai detaliat, în care sînt prezentate în ordine alfabetică toate personalitățile române sau străine citate în volum. Indexul nu este însă o simplă anexă tehnică a autobiografiei. La fel ca în versiunea franceză a memoriilor, Mircea Eliade include scurte dar pătrunzătoare caracterizări ale activității celor mai importanți scriitori, poeți, critici și filozofi români din perioada interbelică. Unele prezentări de acest gen, care figurează în index, vizează personalități în viață. Iată, de pildă, rubrica consacrată lui Șerban Cioculescu: „Născut în 1902; critic și istoric literar, unul dintre cei mai buni interpreți ai lui I. L. Caragiale și un observator obiectiv al literaturii contemporane". Nu putem să nu subliniem în acest context însăși obiectivitatea lui Mircea Eliade, dacă ne amintim că Șerban Cioculescu s-a numărat printre criticii cei mai atenți, dar și cei mai severi ai începuturilor literare ale lui Mircea Eliade.

Într-un scurt articol intitulat „Mircea Eliade la New York", publicat în „Flacăra" din decembrie anul trecut mă întrebam ce cunoaște cititorul american al zilelor noastre despre biografia scriitorului român Mircea Eliade. Sînt bucuros să constat că datorită apariției primului volum din memoriile lui Mircea Eliade, nu numai cititorul american, dar cititorii de limbă engleză de pretutindeni au, în sfîrșit, posibilitatea să afle numeroase aspecte edificatoare despre viața lui Mircea Eliade, despre poporul din rîndul căruia s-a ridicat, despre România, patria sa, a părinților săi și a formării sale spirituale care i-a deschis, pentru prima dată, drumul spre universalitate.

IOAN VOICU ■

New York, noiembrie 1981

Liniștea lui Paustovski

Citesc — cu 25 de ani întîrziere — o carte minunată, a lui Konstantin Paustovski, „Trandafirul de aur" apărută, zice ediția „Bibliotecii pentru toți"*), la Moscova, în 1956, an greu, cu atîtea focuri și iluminări, în care Labiș pierea sub un tramvai și Alexandr Fadeev, autorul acelei „Înfringeri" unice, își trăgea un glonte în cap, cutremurîndu-ne, amîndoi. E o carte de înțelepciuni și dragoste, de discreție, pudoare și patimă pentru cea mai ciudată dintre meseriile lutului și trestiei gînditoare — meseria de scriitor. Liniștit, grav, fără pretenții crispante și atotștiutoare, povestitorul acesta cum nu se poate mai rus și mai cinstit, trecut — numai el știe cum dar nu ne-o spune — prin lacrimi, bocete și gloanțe, simțind, la fiecare pas, cum cîte un prieten îi dispare de lîngă umăr, dar păstrîndu-și o demnitate a oftatului pentru care vă plăti, desigur, dă — în anul acela sfîșietor pentru conștiința lumii — un volum de nobilă perfidie în care, sub aparența calmului și curăteniei, reflectează la tot ce e mai dramatic, mai impur, mai neliniștitor pe pămînt: creația, munca literară. E o carte despre singele cu care se scrie o poveste bună pe o hîrtie albă, despre respirația mîndră și grea a inspirației necesare unui vers, despre chinurile unui dialog, despre fidelitatea feroce în expresie, în fraza a cărei exactitate și concizie îți stringe inima: „E bine să scrii, cînd înainte te așteaptă ceva interesant, plăcut, îndrăgit — chiar și un fleac, cum ar fi un pescuit sub ramuri înnegrite de salcie, pe brațul părăsit al unui rîu îndepărtat". Printre strigătele, poruncile și dubiile încruntate ale celor din jur, Paustovski are puterea să mediteze la tăcerile și credința în imaginație, la curajul de a crede în povești și în dragoste, fie ea scurtă, la forța unei virgule, a unui „punct și virgulă", ca gesturi miniaturoare la capătul unui gînd care detestă doar cărțile scrise de „orbii" fanatismelor și minciunilor. Fals cuminte, fals împăcată, nu atît rebelă cît urînd cu grație și fără înfrîre poveștele cicălitoare prin care literatura devine o plictiseală mai rea decît un monstru — cartea asta, că nu-i poți spune altfel, are dîrzenia unui gînd drept și liniștit pe o vreme rea: „...Vremea rea a încetat să mă apese. Dimpotrivă, am îndrăgit-o chiar pentru puritatea aerului, pentru frigul cu care-ți încinge obrajii, pentru crețurile poleite ale rîurilor, pentru mișcarea greoaie a norilor. În sfîrșit, pentru faptul că pe vreme rea începi să apreciezi cele mai simple binefaceri pămîntești — o izbă încălzită, focul dintr-un cuptor rusesc, șfîrîitul unui samovar..." Dar ce-as fi înțeles, acum 25 de ani, dintr-o frază ca asta: „Cînd lucrează, scriitorul are nevoie de calm, și pe cît se poate de lipsă de grijă. Dacă în perspectivă îl așteaptă vreo neplăcere, chiar îndepărtată, mai bine să nu pună mîna pe manuscris. Tocul îi va scăpa din mînă sau de sub peniță se vor tîrî cuvinte chinuite, golite de sens" — mă tem s-o spun. Azi, sub viscolința de afară, liniștea lui Paustovski mi-e dragă, dîndu-mi asprimea, de scoarță, a unei coerențe, a unei cicatrici.

RADU COSAȘU ■

*) În traducerea Jeaninei Ianoși, care are rara calitate de a se adecva unui stilist fascinat de fraza lui Cehov și Maupassant.

Lumea se amuză

După „Eulenspiegel" — R.D.G.

Marele marș pentru pace al generației tinere din România a fost încununat în Sala Polivalentă din Capitală de o seară închinată poeziei și muzicii

(Urmare din pag. 1)

pe care noi, oamenii, n-o acceptăm. În această privință toți oamenii normali de pe planeta Pămînt sînt de aceeași părere: să urmăm pe liderii buni, pe liderii păcii, pe eroii păcii între care strălucește eroul păcii noastre, președintele Nicolae Ceaușescu, purtînd înțelepciunea veche a unui popor pe care mulți agresori au vrut să-l nimicească și precum zice poetul, „cum veniră se făcură toți o apă și-un pămînt".

Planeta Pămînt este furată în fiecare zi. Copiii planetei Pămînt sînt trimiși foamei și morții pentru că rația lor e preluată de marele și sumbrul teatru care pregătește a treia tragedie mondială. Refuzăm regizorilor cinici ai acestei tragedii dreptul de-a juca tragedia lor cu noi! Refuzăm scenografilor acestei tragedii ticăloșia de a folosi copacii pămîntului, munții pămîntului, iarba, văile și civilizația pămîntului drept fundal al desfășurării demenței lor dezlănțuite împotriva vieții. Pămîntul e marea scenă a vieții. Dar îngăduiți-ne, stimați prieteni, să vă oferim cu uneltele poeziei și muzicii un raport cu privire la Planeta Pămînt.

Vă chemăm la insurecția păcii

Și-acum, de aici, din București, să urce chemarea noastră de pace către toți tinerii lumii. Ea este nu numai a noastră, a celor din această sală, ci și a celor ce n-au încăput în această sală. Chemarea noastră de pace se întemeiază nu pe lașitate, ci pe curaj, nu pe comoditate, ci pe muncă. Noi chemăm la pace din interiorul acestei permanente strădanii de zi cu zi, noi urmăm într-adevăr marea strategie a păcii preconizată și înfăptuită de partidul nostru, de întregul Front al Democrației și Unității Socialiste, în inspirata concepție a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Noi întemeiem pacea noastră pe libertatea, pe suveranitatea și pe independența patriei noastre și întemeiem chemarea noastră la pace pe ochii curați ai copiilor și pe amintirea bătrînilor care au dus greul războaielor și întemeiem chemarea noastră la pace pe întreaga experiență istorică a umanității care demonstrează că în afară de faptul că e un imens abuz pe seama popoarelor, războiul este o radicală răsturnare a tablei de valori a omenirii. Că nu numai că provoacă suferință directă unei generații, dar războiul sfarîmă legile firești ale vieții și încurcă valorile ei pentru perioade nedefinite. Și aceasta cînd e vorba de războiul clasic. Ce să mai spunem despre cumplitul dezastru atomic, acest Vezuviu potențial în fața căruia noi nu sîntem decît un Pompei ușor de cuprins de lavă. Ușor? Credeți? Imposibil de cuprins în fapt de lava lui. Nimic nu va putea obliga oamenii să accepte că ei sînt ultima generație existentă pe planeta Pămînt. Aceasta niciodată! Și dacă noi sîntem muritori prin forța lucrurilor și prin aranjamentele destinului, viața e nemuritoare. În numele vieții, tinerii artiști ai acestui cenaclu de tineri cheamă cu armele sale, cu modestele sale puteri, la pace, la creație, la liniște, la înțelepciune, la rațiune și cheamă, nu în ultimul rînd, la cîntec, la participare, la respectul elementar pentru condiția umană. Trăiască Pacea Mondială!

Să ne bucurăm de roadele păcii

Dar neprețuită e liniștea oamenilor și minunată e puterea lor de a se bucura. Numai moartea, cu încremenirea ei, înghează oglinzile, numai moartea ne-ar putea face, pe noi și pe toți oamenii pămîntului, să nu ne luăm după ritmul inimii noastre și să nu ne luăm după dorința noastră de a fi vii și de a oferi prin cîntec, prin poezie și dans cîteva eșantioane de alternativă a vieții. *Numai moartea v-ar cere să stați țepeni în bănci și eventual cu mîinile pe piept, așteptîndu vă sentința și falsa mîntuire.* Noi ne cerem unii altora viață. *Noi vă putem oferi, din bucuria noastră de a crea, exemple ale bucuriei noastre comune de a trăi. Noi vă oferim cîteva fîlfîiri de aripi ale tinereții românești, care cu grijă bărbătească a viitorului, cu luciditatea aspră a esenței sale revoluționare, dar și cu candoarea proprie tinereții dintotdeauna, cîntă pentru pace, dar cîntă și roadele păcii.* Căci arta e un rod al păcii. *Fără poezie și muzică, altoite generos pe trunchiul de muncă al țării, alături de munca tuturor țărilor lumii, alături de truda tuturor făcătorilor de istorie și de pace, fără poezie și muzică ar fi pustiu pe pămînt, sau ar fi zgomotul de fiare vechi al războiului nimicitor. Cu chitarele în mîini, exact în poziția de tragere în care ne-am afla cu armele în mîini, dar cu chitarele în mîini și cu inimile în piepturi, cu cîntecul pe buze și cu viața în noi, recunoscători părinților păcii noastre și cu grija la copiii care trebuie să moștenească de la noi acest climat de pace, cîntăm astăzi, în această zi de iarnă a anului 1981, în limba noastră, limba sfîntă, limba vechilor cazanii, în limbi ale fraților noștri de altă naționalitate din cuprinsul patriei române și în alte limbi ale Pămîntului, bucuria noastră de a trăi ca o salvă de* chitare civile în beneficiul armoniei universale. *Fie această salvă de liniște preludiul a mii și mii de nopți în care tinerii acestui pămînt să nu fie obligați de nimeni și pentru nimic în lume să se ucidă între ei, ci să fie moștenitorii, lucrătorii și păstorii Pămîntului veșnic.*

Ceea ce urmează e un program normal al cenaclului nostru.

Un spectacol grandios, dedicat tinereții, iubirii de oameni, păcii

Războiul, acest cuvînt care de mult trebuia șters definitiv din toate dicționarele lumii, această maladie a planetei, această pată neagră apărută, din păcate, prea des în zbuciumata istorie a umanității, mai dăinuie încă în mintea unora care cred că în acest fel vor izbăvi pămîntul de toate „relele" existente de civilizația lui, de fapt. Și dacă scelerații cred că [illegible] în [illegible] [illegible] pustii, spitalele [illegible] [illegible] carbonizate pot oferi [illegible] binele de mîine, noi nu putem rămîne indiferenți, pentru simplul motiv că nimeni nu are dreptul suprem de a hotărî soarta tuturor. Iar în ultimă instanță, [illegible] ce ține de bine, o știm, nu este altul decît acel al [illegible] de pace. Aceasta este poziția României socialiste, a președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Iată de ce, în ultimele zile, cu eforturi ce pot fi ca-

Ducu Bertzi

talogate numai în dicționarul inimii și al bunei-credințe, Cenaclul Flacăra a reușit să formuleze noi și convingătoare pledoarii pentru dreptul păcii, apelînd la armele și munițiile pe care le deține: chitarele, muzica, talentul, poezia. Omagiul cenaclului adus păcii mondiale, sîmbătă seara la București, în fața tinerilor prezenți în atît de neîncăpătorul Palat al sporturilor și culturii — cu o capacitate de numai 7 000 de locuri — a fost superb. Oare cine și-ar fi putut închipui că nesomnul atîtor nopți va dărui cenaclului tăria de a se exprima atît de ferm pe scenă, că gîndul bun, zămislit cu atîta strădanie, va căpăta rezonanțe imediate și durabile?

În ideea că fiecare escadrilă de avioane militare ultraperfecționate ar trebui transformată într-un stol de albi porumbei, că batalioanelor de infanterie trebuie să li se aplice terapia dezarmării și păcii, întregul Cenaclu Flacăra a cîntat cu insuflețire, cu forță de convingere. „Oda bucuriei" a

Maria Nagy

răsunat chiar de la început, acordurile ei maiestuoase învăluind inimile tuturor acelora care aplaudau la nesfîrșit, ca un adevărat balsam aducător de bine. Dreptul la viață, rostit ca un imperativ, de niște copii talentați constituiți într-o pașnică formație de luptă împotriva războiului, numită „Voces Primavera" (dirijor, profesorul Claudiu Negulescu) a dobîndit rezonanțele unei invocații.

...S-a cîntat, s-a aplaudat, s-a scandat. S-a scandat minute în șir cuvîntul atît de drag tuturor oamenilor de bună-credință: PACE! Extraordinara receptivitate a miilor de tineri prezenți în acea seară, căldura inimilor lor doritoare de liniște pe planeta Pămînt s-au făcut simțite clipă de clipă în acel grandios spectacol al afirmării ferme a năzuinței întregii noastre națiuni. Cîntece ca: „A Treia Pace Mondială", „Poem pentru pace și libertate", „Fișă personală", „Pace numai pace", „Pămîntul deocamdată", „Nu cred că lumea", „Memento", „Lumea de mîine", „Către minus infinit", „Steaguri albe", „Happy end" au constituit adevărate manifeste pentru dezarmare și pace vibrante apeluri adresate întregii umanități, care are în stare în puteri să proclame definitiv o a Treia Pace Mondială. Am văzut, în seara de 14 noiembrie, miile de tineri care se ridicau entuziaști și prinzîndu-se braț la braț cîntau, se legănau în ritmul cîntecelor. Pur și simplu, o mare frematătoare de chipuri luminoase, ce-și legăna valurile limpezi către tărîmurile gîndului curat ale împlinirii aspirațiilor de pace. Și nu o dată, din piepturile lor au răsunat însuflețitoarele cuvinte LUMINĂ, LUPTĂ, LIBERTATE! CEAUȘESCU — PACE!

Minute în șir, asemenea momente de adîncă vibrație, exprimînd superba credință a tuturor, s-au repetat într-o extraordinară explozie de bucurie. Din păcate, un singur om din acea imensă sală nu putea vedea ce se-ntîmplă în jurul său. Nu i-a zărit nici pe acei pionieri, care fără nici un impuls exterior își scoseseră de la gît cravatele roșii cu tricolor și le fluturau deasupra capetelor, nici pe ceilalți tineri entuziaști veniți din toate județele. Aflat pe scenă, George Nicolescu, unul dintre cei mai noi membri ai cenaclului, cînta însă cu însuflețire pentru acela pe care îl putea zări numai cu ochii minții. Iar cînd și-a încheiat cîntecul, cuvintele sale au înflăcărat inimile: „În numele întregului întuneric al lumii / Voi, oameni care puteți vedea lumina / Voi, oameni care puteți deosebi atît de ușor binele de rău / Deschideți ochii mari!" Și din nou, gîndul tuturor s-a îndreptat către binecuvîntata PACE, care va trebui să cheltuie cuceririle sale, banii săi, pentru ca știința să ajungă să recupereze chiar și posibilitatea oamenilor de a vedea. Oare lupta pentru ochii unui om nu merită mai multă strădanie, mai multe eforturi, mai mulți bani, decît lupta pentru perfecționarea unei noi arme de distrugere în masă?

Din țară-n țară și din munte-n munte
Uniți-vă sub steagul păcii, frați,
Și ca lumina ochilor din frunte
Voi viața pe pămînt s-o apărați!

Într-adevăr: CA LUMINA OCHILOR!

Erau în sală tineri din toate județele țării. În atmosfera de pace și comuniune creată, ei au început să trimită biletele către scenă, în care își exprimau dorința uneori foarte vie și vehementă, ca în cel mai scurt timp cenaclul nostru să fie prezent la Timișoara, Pitești, Brașov, Constanța, Piatra Neamț, Iași, Craiova. Atunci, în seara aceea, timpul fiind grăbit cu toți și reprezentanții tinerilor din toată țara trebuind să plece cît mai degrabă acasă, după un marș lung și atît de angajant, nu li s-a putut răspunde la bilete. Acum, însă, aici, le trimitem această știre: Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista „Flacăra", condus de poetul Adrian Păunescu, așteaptă invitațiile concrete ale organizațiilor de tineret și ale tinerilor de pretutindeni din această țară pentru a-și continua activitatea.

Ion Zubașcu

Se mai impune o precizare privind componența cenaclului prezent la București în seara de 14 noiembrie: Gil Ioniță, Vasile Șeicaru, Adrian Ivanițchi, Victor Socaciu, Mircea Vintilă, Mihaela Popescu, Constantin Drăgomir, Gil Dobrică, Ion Zubașcu, Ducu Bertzi, Arpad Domokos, Horia Stoicanu, Maria Nagy, Ștefan Hrușcă, George Nicolescu, Doru Ghiaja, grupurile „Voces Primavera", „Canon", „Continental" și actorii Romeo Cambos și Mihail Stan.

CONSTANTIN BALACCIU ■

Corul de copii „Voces Primavera"

Stimați prieteni ai muzicii tinere!

Revista FLACĂRA vă propune UN TOP AL PRIMELOR ZECE CREAȚII DE MUZICA TÎNĂRA ROMÂNEASCĂ – muzică, text, interpret – TOP FLACĂRA '81!

Pentru realizarea topului solicităm opiniile dumneavoastră, care vor trebui să fie trimise pe adresa: Revista FLACĂRA, Piața Scînteii nr. 1, București, cod 71341, căsuța poștală 3312 – PENTRU TOP '81. Dragi prieteni, așteptăm scrisorile, rugîndu-vă să rețineți ultima dată a expedierii: 14 DECEMBRIE 1981.

Alexandria

Emoție de Teleorman

După șapte ani de la ultima întîlnire, cu amintirea, încă vie, a lansării, atunci, a cinteculul „Vinare de vînt", cu amintirea încă vie a unor prieteni buni, Cenaclul Flacăra a ajuns din nou la Alexandria. Joi, 12 noiembrie o după-amiază cu soare, cu oameni care ne așteaptă, buni și calzi, precum vinul și pîinea.

Spectacolul se desfășoară în Sala sporturilor, construcție care merită multe cuvinte de laudă. A 468-a întîlnire a Cenaclului Flacăra, aici, în județul Teleorman s-a hotărît doar cu o zi înainte de a avea loc, și cu atît mai emoționantă ne pare participarea tinerilor din Alexandria, cu atît mai de laudă organizarea, care a demonstrat cum pot factorii de conducere din județ să cheme tinerii la o seară de artă, de cultură, la o seară făgăduită păcii. Și nu putem uita cum organizația de tineret urmărind ca totul să fie bine, să meargă bine, a fost o gazdă de zile mari.

Dacă am încerca să dăm un nume marii emoții care a îmbrăcat și cuvîntul, și cîntecul, și spiritul acestei întîlniri, ar trebui să-i spunem aspirație către pace. Tinerii membri ai Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, condus de poetul Adrian Păunescu, sînt un singur cîntec, sînt un singur cuvînt, sînt, împreună cu toți tinerii lumii, Pacea!

Emoționantă a fost apariția fiecărui membru al cenaclului. Dăm numele acestor oameni, care în seara de joi, 12 noiembrie, au fost soli ai păcii: **Victor Socaciu, Doru Ghiaja, Vasile Șeicaru, Maria Nagy, George Nicolescu, Arpad Domokos, Gil Dobrică, Mihaela Popescu, Gil Ioniță, Ducu Bertzi, Nicolae Enache, Romeo Belanu, Teodor Mazilu, Alexandru Zărnescu, Sorin Minghiat, Horia Stoicanu, Valentin Gerea.** Prin cîntecele lor, prin arta lor au făcut din Sala sporturilor, după cum spune poetul Adrian Păunescu, un loc al artei, al păcii. Și am vrea să credem că visul ni se va împlini, că în lume se vor ridica numai săli ale sportului, ale artei, că oceanul de bani care s-a umflat de-atîta aur, oceanul banilor în care colcăiesc hidoase, prelungi, fusiforme nucleare, se va revărsa în mii de piriuri cuminți și darnice, potolind arșița deșerturilor, arșița neștiinței de carte, arșița foamei, arșița morții!

„Memento", poemul Doinei Sălăjan, cîntat de **Vasile Șeicaru**, al cărui **„De ce? / / Se moare-n chinuri, ori în somn se moare, / senin, inconștient / Cu disperare"**, poem dictat de refuzul unei ființe științe de a accepta absurda pedeapsă a seismului, a devenit, prin glasul lui Vasile Șeicaru, prin înțelegerea și apropierea de sensul adînc al cuvîntului, un protest, în fața seismului uriaș care ne amenință pe toți: războiul.

„Nu cred că lumea se împarte la trei / prima, a doua, a treia / ori că există o singură lume / cu diplomați și calici la un loc / ori nu există nici una și / ceiei ce mai există îi punem foc", iată, versurile lui Ion Nicolescu, din „Nu cred că lumea", au fost înălțate de glasul superb al **Mihaelei Popescu**, și, ascultîndu-o, am avut senzația că sub bolta de sticlă și metal a sălii s-au ridicat stoluri de hulubi imaculați.

Forța și frumusețea rezultantei Cenaclului Flacăra, o fierbinte inimă dăruită tuturor, vine tocmai din curajul trecerii de la colind la cîntec angajat, revoluționar, de la poezie la cîntec din ultimul top, de la ritm popular la romantismul cîntecului de dragoste.

Oda bucuriei, etern mesaj al păcii, răsunînd pe clapele unui moog-syntesiser, într-o sală a sporturilor, într-o sală în care pacea înseamnă chiar porțile de handbal, chiar coșurile de baschet de pe panouri, chiar Loto-Prono „1, 2, X", chiar frunzele de trifoi cu patru foi, chiar tinerii care s-au așezat, fără complexe, pe jos, gata, parcă, pentru un meci cu războiul, „meci" pe care vor să-l cîștige, cîntînd pentru cel mai sfînt drept al lor: dreptul la viață, dreptul la pace.

PIA OLARU ■

Brăila

Un elogiu păcii înțeleasă ca supremă șansă a vieții

În acordurile unuia dintre marile cîntece ale muzicii tinere, „Om bun" al lui Dan Aldea, programatic pentru ceea ce înseamnă cenaclul în viață și viața cenaclului a debutat spectacolul despre care vă relatăm — o manifestare vie, liberă și entuziastă a dorinței de bine și frumos, într-un climat de pace. Într-o atmosferă fierbinte doar fiindcă sufletele oamenilor ajunseseră la incandescență, răzbind frigul existent în sală, se poate vorbi despre realizarea unei adevărate comuniuni de idei care a adus încă un elogiu păcii înțeleasă ca supremă șansă a vieții în care să coexiste munca și arta, una pentru alta, ambele în folosul omului. Pentru această idee a militat în cîntecele sale și prima noastră noutate prezentată publicului brăilean, cîntărețul din Maramureș Ștefan Hrușcă, a cărui voce sparge frigul emoționînd pînă la incandescență. A urmat o altă surpriză pregătită brăilenilor și anume vocea de excepție a Mihaelei Popescu, a cărei extensie și forță uimitoare sînt dublate de sensibilitate și știință interpretativă. Mihail Stan, ca de obicei la cota cea mai înaltă a profesionalității artistice, impresionează auditoriul prin registrul larg al disponibilităților sale interpretative, apariția lui Gil Dobrică, interpret în stare să electrizeze orice sală, pe scena cenaclului sînt urmarea firească a faptului că poticnirea, îmbîcsirea și stagnarea spiritului în idei preconcepute sînt străine Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar. Nicu Alifantis probează în fața concitadinilor săi capacitatea de a se apropia de marea poezie. În nota sa obișnuită cîntă Arpad Domokos, încercînd să încălzească sala (încă rece în ciuda entuziasmului). Poetul Ion Zubașcu cîntă „Lumea de mîine", un cîntec care pune în lumină problemele păcii și războiului dintr-o poziție de verticalitate a artei, expresia unei conștiințe treze în raport cu relațiile interumane fundamentale. Gil Ioniță se dovedește a fi un creator independent, profund și tenace. O primire formidabilă i se face lui George Nicolescu, a cărui apariție scenică convinge și emoționează de fiecare dată. La rotunjirea programului prezentat o contribuție substanțială și-a adus grupul „Continental". Vasile Șeicaru a făcut, ca și altădată, dovada deplinei maturități artistice interpretînd cu aceeași dezinvoltură partituri ale unor subspecii total diferite, de la cîntecul de Nashville-line la cel de expresie poetică, de la șlagărul folk la cîntecul de influență folclorică. Ducu Bertzi, statornic în alegerea cîntecelor sale de factură populară, încearcă să deprindă apropierea de poezia cultă. Victor Socaciu și Mircea Vintilă, onorîndu-și ca de fiecare dată cota valorii lor artistice, incontestabile, au încheiat programul propus inițial. Dar fiindcă oamenii au rămas pe locurile lor, le-a fost oferită o întîmplare a cenaclului nostru pe durata a încă unei ore și patruzeci și cinci de minute. Și-au adus contribuția la această parte suplimentară a spectacolului grupul „Continental", Mircea Vintilă, apoi George Nicolescu și Maria Nagy interpretînd cîntecul „Happy-end" pe versuri de Adrian Păunescu, a cărui chemare „Pace, de-a pururi pace, să fie pace pe pămînt" se află pe buzele tuturor. Au încheiat această sărbătoare a păcii și bucuriei de a trăi actorul Mihail Stan, poetul Adrian Păunescu care a recitat poemul „Iubiți-vă pe tunuri", Victor Socaciu și Nicu Alifantis cu o premieră absolută, „Rar" — versuri George Bacovia. În timp ce afară, în natură, se făcea din ce în ce mai frig, în sufletele celor de față căldura topea nămeți. La Brăila, ca de obicei, un spectacol formidabil.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

De la lumina unei lanterne, la flacăra entuziastă a tinereții

La ora cînd încep aceste însemnări, aici, la Sala sporturilor din Brăila, poetul și cîntărețul Ion Zubașcu cîntă împreună cu tinerii, aflați ca un munte dinaintea sa, refrenul cîntecului **„Lumea de mîine"**. Ion Zubașcu poate fi considerat, pe bună dreptate, cea mai importantă revenire în cenaclul nostru. Credința și patosul cu care își rostește versurile, cîntate de fiecare dată pe structuri muzicale maramureșene, fac din momentul Ion Zubașcu unul dintre cele mai solide, mai convingătoare și încărcate de mesaj. Pentru că, la ora de față, el se situează printre autorii de vîrf ai cîntecului de atitudine. În ședința la care mă refer, Ion Zubașcu a mai cîntat **„Hei, omule, hei"**, **„Bradul"**, **„Line Logostele"** și **„Flori dalbe"**. Ce s-a întîmplat pînă la Ion Zubașcu? O ședință, care din start s-a transformat într-o întîmplare de muzică și poezie. Cu o jumătate de oră înainte de începerea spectacolului, s-a întrerupt curentul electric. La orele 18 punct, membrii **Cenaclului Flacăra**, strînși în jurul unei lanterne și al unei luminări, pătrundeau în arena Sălii sporturilor. S-a cîntat împreună cu Ducu Bertzi **„Cînd s-o-mpărții norocu"**... Atunci cînd nimeni nu se aștepta, din întuneric, o voce spartă a cerut cenaclștilor (confundîndu-i pare-se, cu electricienii brăileni) lumină, umbrind o atmosferă ce devenise deja propice desfășurării actului artistic. De abia pe la orele 19 a fost repusă în funcțiune rețeaua electrică. De acum încolo, membrii Cenaclului Flacăra aveau să îndestuleze publicul cu ceea ce pot da ei. Sclipirea lor de spirit și har artistic, nu numai că a luminat, ci, mai mult, în cîteva momente a incendiat, pur și simplu sala. **Nicu Alifantis, Mircea Vintilă, Maria Nagy, Vasile Șeicaru, grupul Continental, George Nicolescu, Constantin Dragomir, Mihaela Popescu, Gil Ioniță, Arpad Domokoș, Ștefan Hrușcă** și actorul **Mihai Stan**, s-au perindat prin fața tinerilor din Brăila, realizînd momente pe care cei prezenți, cu siguranță, nu le vor uita. Pentru că în ansamblu, spectacolul Cenaclului Flacăra este de fiecare dată un altul, de fiecare dată un unicat. De aceea, pe cei care au fost măcar o singură dată la o manifestare a cenaclului, nu-i mai miră faptul că ele se numesc întîmplări de muzică și poezie. Spectacol al spectacolelor, Cenaclul Flacăra își încheie încă o săptămînă de muncă și pasiune, marți la ora 0 și 30 de minute, în aplauzele înflăcărate ale prietenilor brăileni. Un spectacol care s-a întîmplat să crească de la lumina unei lanterne.

VICTOR SOCACIU ■

Mulțumim Comitetelor județene de partid Brăila și Teleorman, Comitetelor județene ale U.T.C. pentru dragostea dovedită față de artă, pentru sprijinul concret acordat în desfășurarea manifestărilor artistice.

Ați citit cronicile nr. 468, 471.

Flacăra. Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu**, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 26 00, 25 66; Secția cultură-învățămînt (**Ilie Purcaru**, Victor Nițu George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 18 48 75, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu**, Mihai Stănescu, Cicl Iordache, Marga Nedelea, Mircea Buneo, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (**Ovidiu Ioanițoaia**, Dan Bîlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Mihai Pinzaru, Sorin Postolache, Cornel Sperlatu) – 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; **Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE** – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50. **Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE** – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28; **Redactor șef** – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă. P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

Sub semnul unității patriotice și lucidității revoluționare, al grijii active pentru viitorul României și pentru pacea Planetei Pămînt

INTENSĂ ACTIVITATE POLITICĂ A FORURILOR CONDUCĂTOARE ALE PARTIDULUI, A TUTUROR ORGANISMELOR ȘI PÎRGHIILOR DEMOCRAȚIEI NOASTRE SOCIALISTE

Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, miercuri, 25 noiembrie, au început lucrările plenarei comune a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

Plenara a adoptat, în unanimitate, următoarea ordine de zi :

1. Creșterea rolului organelor și organizațiilor de partid, al comuniștilor, în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii, a autoaprovizionării teritoriale a populației, perfecționarea planificării și conducerii activității economice, dezvoltarea continuă a democrației muncitorești, socialiste.

2. Proiectul planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1982.

3. Proiectul planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1982.

4. Proiectul bugetului de stat și planul financiar centralizat pe anul 1982.

5. Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, pentru asigurarea populației cu produse agricole, animale și vegetale, în perioada 1982—1985 și, în acest cadru, Programul privind aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV/1981 și semestrul I/1982.

6. Raportul privind concluziile desprinse din controalele efectuate la Combinatul minier Oltenia.

7. Unele probleme organizatorice.

La lucrările plenarei participă, ca invitați, prim-secretari ai comitetelor județene de partid, cadre din ministere, instituții centrale și organizații de masă, redactori șefi ai presei centrale care nu sînt membri ai Comitetului Central.

Participanții la plenară au păstrat un moment de reculegere în memoria tovarășilor Dumitru Dumitru, membru al Comitetului Central, director al întreprinderii agricole de stat Pietroiu, județul Călărași, și Aurel Vijoli, membru al Comisiei Centrale de Revizie, care au încetat din viață în perioada de la plenara precedentă.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat expunerea cu privire la creșterea rolului organelor și organizațiilor de partid, al comuniștilor în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii, a autoaprovizionării teritoriale a populației, perfecționarea planificării și conducerii activității economice, dezvoltarea continuă a democrației muncitorești, socialiste.

Ampla expunere a secretarului general al partidului a fost primită cu deplină aprobare de cei prezenți și subliniată în repetate rînduri cu însuflețite aplauze.

În cursul după-amiezii au început dezbaterile în legătură cu problemele aflate la ordinea de zi.

INDESTRUCTIBILI PRIN VOCAȚIA PĂCII

În ultimele zile, în numeroase orașe reședință de județ au continuat să aibă loc ample mitinguri și adunări publice în cadrul cărora zeci de mii de oameni și-au exprimat adeziunea deplină la noua inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, hotărîrea nezdruncinată a poporului nostru de a acționa, împreună cu toate popoarele lumii, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru lichidarea armamentelor nucleare de pe continentul european, pentru înțelegere și colaborare în lume.

Știut este însă că România socialistă și președintele ei nu se află la prima inițiativă de acest fel. Prin cuvîntul cel mai autorizat, prin cuvîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu, țara noastră a făcut numeroase propuneri concrete și a militat fără încetare, în diverse organisme internaționale, pentru stoparea cursei aberante a înarmărilor, pentru instaurarea unui climat de încredere și securitate în lume, pentru depășirea unor stări de fapte care trenează în discuții abstracte și pentru trecerea la măsuri concrete și eficiente, conform voinței de pace și libertate a popoarelor.

(Continuare în pag. 2)

D. CONSTANTINESCU

„Am fost
și am rămas
un adept
al noului"

Citiți în pagina 11 părerile profesorului Arseni despre cîteva din problemele actuale ale medicinei noastre.

Urez multă sănătate cititorilor revistei Flacăra.

Specialiști români distinși cu Marele premiu al Inventatorilor la Moscova

Un nume care ține la celebritate: FELIX-LASER

Citim într-unul din topurile științifice — căci există și astfel de clasamente, în afara celor ale muzicii ușoare sau stelelor de cinema —, publicat în revista „Communication International" din Anglia pentru domeniul atît de nou al transmisiilor prin fibre optice, între firme gigant din S.U.A., Japonia, Anglia și Franța, și numele : FELLAS-România. Fellas : familia de echipamente optoelectronice Felix-laser. Producător : Întreprinderea de calculatoare electronice — București. Autor : dr. ing. **Vladimir Dolcaru**. Vîrsta : 30 ani. Înălțimea... profesională : cotă ridicată și, după curba profesională, în rapidă creștere. Semne particulare : pasiune, inventivitate, profesionalism.

Dar să ne îndreptăm privirea mai atent

(Continuare în pag. 7)

FLORIN CONDURĂȚEANU

Superplastifianții, o revoluție în construcții

Brevetul românesc — al treilea din lume, dar nici producția să nu bată pasul pe loc!

Trăim o revoluție în construcții, în tehnologia betonului — cea mai importantă înnoire din ultimii 50 de ani, adică de cînd, prin 1930, s-a inventat betonul precomprimat. Revoluția actuală este adusă de superplastifianți. Cuvîntul revoluție nu reprezintă nicidecum o superlicitare gazetărească. Aprecierea lucidă a fost făcută de Congresul internațional de superplastifianți de la Montreal din iunie 1981, la care a fost prezentată și o lucrare românească mult apreciată.

Țara noastră avea toate șansele să păsească în acest domeniu cu dreptul, întrucît deține al treilea brevet din lume de superplastifianți. La strania istorie a acestuia ne vom referi în cele ce urmează.

În 1979—1980 s-a studiat la Institutul de cercetări și proiectări pentru materiale de construcții și la Centrul de cercetări al industriei chimice, Laborator Oraș Victoria, posibilitatea producerii în țară și a utilizării în tehnologia betoanelor și prefabricatelor a superplastifianților. Acești nou-veniți în industria construcțiilor au apărut, în ultimii ani, doar în cîteva țări industrializate — Japonia, Republica Federală Germania, S.U.A. La ora actuală există doar două patente în lume : unul japonez, pentru produsul „Mighty 150", și altul vest-german, pentru „Melmont". Și iată, un grup de cercetători români conduși de doctorul inginer Ion Ionescu, șeful laboratorului de tehnologia betoanelor de la sus-menționatul institut bucureștean, în colaborare cu colegii de la Victoria, s-au încumetat să-i concureze pe Cei Doi Mari, punînd la punct producerea de superplastifianți românești. Această „îndrăzneală" era perfect justificată, iar aportul inteligentei tehnice românești perfect real, fiind vorba de o lucrare originală, nicidecum de copierea unor procedee străine. Ea a fost comunicată și apreciată de specialiștii din întreaga lume reuniți la cea

(Continuare în pag. 7)

LIONEL NIȚESCU

Sub semnul unității patriotice și lucidității revoluționare, al

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

„Numai în condiții de pace și colaborare, popoarele lumii își pot realiza obiectivele lor de progres. De aceea, noi sîntem hotăriți să facem totul pentru a ne uni eforturile cu popoarele europene și din întreaga lume pentru a impune pacea, respectul independenței naționale, pentru o lume fără arme atomice, fără arme în general, pentru o lume a egalității în drepturi, a dreptății sociale și naționale, o lume mai dreaptă și mai bună pe planeta noastră !"

Luni, 23 noiembrie, în Sala Palatului Republicii au început — sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România — lucrările Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii.

Lucrările plenarei s-au desfășurat atît în ședințe plenare, cît și pe secțiuni de specialitate, printre cei prezenți în sală fiind membrii Biroului Executiv al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, membri și membri supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și al guvernului. Au mai luat parte la lucrări, ca invitați, cadre din conducerile ministerelor și instituțiilor centrale, activiști de partid și de stat, ai organizațiilor de masă și obștești, ziariști. Întîmpinat cu însuflețită căldură și cu vii aplauze, a luat cuvîntul secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În cuvîntarea sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o sinteză a discuțiilor purtate pe marginea realizărilor obținute în primul an al celui de-al șaptelea cincinal de dezvoltare economico-socială a României, precum și a neajunsurilor ce s-au ivit sau se mai ivesc în activitatea diverselor compartimente de producție. **„Trebuie să spun deschis că față de lipsurile din activitatea unor organe centrale, a conducerii unor centrale și întreprinderi se impunea o atitudine mai autocritică, punerea cu mai mult curaj în evidență a neajunsurilor manifestate în organizarea și conducerea activității, pentru că numai poziția fermă, critică și autocritică, hotărîrea de a trece la măsuri pentru lichidarea lipsurilor și îmbunătățirea activității constituie garanția că aceste neajunsuri vor fi înlăturate, că în 1982 se va asigura mai bună conducere și organizare a întregii activități".**

Secretarul general al partidului nostru a mai subliniat că : **„Este necesar ca toate conducerile colective ale ministerelor, centralelor, întreprinderilor, organelor centrale să țină seama și să asigure soluționarea în timp și în bune condițiuni a tuturor problemelor care s-au dezbătut, pentru a crea astfel o bază temeinică pentru îndeplinirea planului pe 1982".**

Menționînd că deși adunările generale ale consiliilor oamenilor muncii se țin cu regularitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția că **„Nu în suficientă măsura participanții la adunările generale — în calitatea lor de proprietari, de producători și beneficiari, de conducători ai destinelor patriei noastre socialiste — acționează și trag la răspundere pe cei care nu-și fac datoria. Este necesar să facem din adunările generale, așa cum prevăd și legile pe care le-am adoptat astăzi — foruri de conducere, de hotărîre, unde să se pună în discuție și să se ia și măsuri împotriva acelor cadre care nu-și îndeplinesc în mod corespunzător sarcinile încredințate în conducerea întreprinderilor, a instituțiilor respective".**

Referindu-se la problema asigurării în mai bune condițiuni a surselor de energie din țară, la asigurarea materiilor prime necesare diverselor domenii industriale, la asigurarea tuturor sectoarelor economiei naționale cu materiale, cu mașini-unelte, cu utilaje **„cu tot ce este necesar — inclusiv cu piesele de schimb de care avem nevoie"**, tovarășul Nicolae Ceaușescu a afirmat că dispunem la ora actuală, în toate sectoarele economiei, de rezerve și resurse suficiente, că planul pe 1982 pornește tocmai de la aceste premise, exprimîndu-și în același timp convingerea că oamenii muncii **„din toate sectoarele producției materiale vor acționa cu toată răspunderea, vor onora încrederea și așteptările poporului nostru"**

În încheiere, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a adresat — ca și în nenumărate rînduri pînă acum — un fierbinte îndemn la realizarea unei lumi a păcii, lipsită de arme **„o lume a egalității în drepturi, a dreptății sociale și naționale, o lume mai dreaptă și mai bună pe planeta noastră !"**

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii a adoptat : **„HOTĂRÎREA Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe"**, precum și **„APELUL adresat de Consiliul Național al Oamenilor Muncii din Republica Socialistă România clasei muncitoare, tuturor oamenilor muncii din țara noastră, forțelor iubitoare de pace, popoarelor din întreaga lume pentru acțiuni unite consacrate păcii și dezarmării".**

HORIA PĂTRAȘCU ■

Indestructibili prin vocația păcii

(Urmare din pagina 1)

Toate aceste demersuri, care au asigurat României deosebitul prestigiu de care se bucură astăzi în lume, au fost generate desigur de respectul neabătut al principiilor de drept internațional. În ordinea practică a lucrurilor însă posibilitatea ca demersurile acestea să configureze țelul de pace al României socialiste, credința țării noastre în dreptul fiecărui popor, mare sau mic, de a-și făuri un viitor liber și demn, trebuie identificată mai în urmă, în timp, în orientările Congresului al IX-lea al partidului, care la rîndul lor se înscriau în continuitatea idealurilor și aspirațiilor de pace și progres pe care poporul român le-a nutrit de-a lungul întregii sale istorii zbuciumate. În spiritul aceleași aspirații dintotdeauna ale românilor, cu precizări impuse de determinările istoriei contemporane și de înfățișarea lumii de azi, în interviul acordat simbătă, 21 noiembrie a.c., postului olandez de televiziune — N.C.R.V., tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „Consider că popoarele Europei pot să determine oprirea cursei înarmărilor, oprirea amplasării de noi armamente nucleare și înlăturarea celor existente, pot realiza o colaborare, în spiritul documentelor semnate la Helsinki, care să se bazeze pe o conlucrare activă în vederea progresului economico-social, pe respectul independenței și suveranității fiecărei națiuni. Este în interesul popoarelor europene de a face totul pentru a realiza o pace trainică în Europa, pentru a contribui la realizarea păcii în întreaga lume".

Într-adevăr, prin forța voinței lor de pace popoarele pot deveni indestructibile, iar în rîndul popoarelor lumii, poporul român crede, iată, — și afirmă răspicat prin cuvîntul președintelui său —, că pacea nu poate fi o chestiune de conjunctură ci o condiție vitală de supraviețuire, de dezvoltare și progres pentru miliarde de oameni.

Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor

Așa cum s-a stabilit în cadrul Comitetului Politic Executiv și ca urmare a indicațiilor exprese ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, la începutul acestei săptămîni s-a desfășurat la București Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor. Ordinea de zi a lucrărilor a cuprins raportul prezentat de tovarășul Emil Bobu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului Național al Agriculturii, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, precum și o suită de documente — proiecte de lege, proiecte de decret, programe, norme tehnice obligatorii — de o deosebită importanță pentru dezvoltarea și modernizarea în continuare a unor compartimente vitale ale economiei naționale.

Au fost evidențiate succesele dobîndite în cursul acestui an în domeniile producției agricole și industriei alimentare, și au fost analizate, totodată, într-un pronunțat spirit critic și autocritic, lipsurile și neajunsurile manifestate în acest an agricol. O parte importantă a raportului a fost consacrată zootehniei, sector aflat în mod special în atenția conducerii de partid și de stat și căruia îi revine un rol deosebit în buna aprovizionare a populației și în asigurarea industriei cu materii prime.

S-au făcut apoi referiri ample la locul și rolul specialistului în activitatea de sporire a producției agricole, la stilul și metodele de muncă, și au fost prezentate principalele orientări și direcții ale dezvoltării economico-sociale a României în anul 1982, precum și principalii indicatori ai proiectului de plan pentru anul viitor.

Ultima parte a lucrărilor plenarei s-a desfășurat în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. Momentul central al dezbaterilor, al larg schimb de opinii și păreri, l-a constituit cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, document de o deosebită valoare teoretică și practică în destinul acestui vast compartiment al economiei naționale.

Subliniind realizările dobîndite în acest an agricol, președintele României a ținut totuși să semnaleze, în cadrul unei judicioase și lucide analize a situației de fapt, existența unor grave lipsuri și neajunsuri în numeroase unități de producție și cercetare, ca și în cadrul unor foruri de conducere și decizie. Aceste stări de lucruri negative și în primul rînd faptul că în foarte multe unități agricole producțiile s-au dovedit necorespunzătoare, sub nivelul prevederilor de plan, reprezintă — a subliniat pe bună dreptate secretarul general al partidului — consecința modului defectuos în care s-a lucrat și nu pot fi puse numai pe seama condițiilor naturale, climaterice, necorespunzătoare. **„Trebuie să căutăm cauzele în felul cum organizăm și conducem activitatea în agricultură,** a precizat tovarășul Nicolae Ceaușescu. **De ce avem în aceleași condiții, în același județ, în localități vecine cu același teren, cu aceeași umiditate, cu aceeași ploaie, recolte de 12 000, de 15 000 kg la hectar, iar alături cu numai un pas — ca să zic așa — avem terenuri unde se obțin recolte numai de 1 500 kg sau 2 000 kg la hectar !"**

Referindu-se pe larg la ceea ce se cheamă în fapt agricultură științifică, la modul în care au fost respectate măsurile agrotehnice și la modul ideal în care acestea ar trebui să constituie un ghid permanent, și aducînd în această ordine de idei numeroase exemple concrete, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că există toate posibilitățile pentru ca prevederile planului pe anul 1982 să fie îndeplinite sau chiar depășite. Dar acest lucru impune respectarea strictă a termenelor de însămînțare și recoltare, de efectuare la timp a lucrărilor agricole, de convertire a științei agricole în practică zilnică, de eforturi susținute pentru obținerea unor semințe și hibrizi cu calități superioare. Întregul efectiv de oameni care conduc sau lucrează efectiv în agricultură, a arătat în acest context secretarul general al partidului nostru, trebuie să aibă în vedere faptul că în anul 1982 este necesar să se producă o schimbare radicală în agricultură, iar aceasta să se materializeze în obținerea cel puțin a producțiilor planificate, cu toate că există posibilitatea — și trebuie să se aibă în vedere acest lucru — a realizării unor producții superioare. Aceste proiecte, deziderate și planuri concrete se sprijină pe o bază reală, iar aceasta este alcătuită din mijloace de producție cu un înalt randament și în primul rînd din oameni harnici și destoinici, principala forță și garanție a succeselor viitoare, deoarece oamenii hotărăsc în ultimă instanță recolta, producția, asigură îndeplinirea sarcinilor.

S-au făcut în continuare referiri ample asupra rezultatelor obținute în alte două compartimente importante ale economiei naționale : zootehnia și industria alimentară. Semnalînd existența unor serioase lipsuri și neajunsuri și în aceste sectoare de activitate, și adresînd o îndreptățită critică celor care au făcut posibile asemenea stări de lucruri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus deopotrivă și numeroase sugestii și recomandări de o inestimabilă valoare practică. A fost adusă în dezbatere de asemenea problema irigațiilor și larga activitate destinată îmbunătățirilor funciare, subliniindu-se și în această privință direcțiile prioritare și modalitățile optime pentru impulsionarea activității și în aceste compartimente ale economiei agrare. Este necesar, a subliniat președintele României, să se ia măsuri hotărîte pentru a se pune ordine și disciplină în buna funcționare a unităților agricole la toate nivelurile, de a se proceda pretutindeni la revizuirea, modernizarea și optimizarea activității de producție și conducere, de concepție și muncă nemilocită pentru asigurarea unor producții sporite vegetale și animale.

„Am convingerea — a arătat în încheiere secretarul general al partidului nostru — că dispunem, în agricultură, de tot ceea ce este necesar pentru a depăși starea actuală de lucruri, pentru a obține lichidarea rapidă a liosurilor și îmbunătățirea radicală a întregii activități, pentru a face ca, încă în anul 1982, să se demonstreze că agricultura românească, că oamenii muncii, specialiștii din agricultură pot și dispun de forțe necesare pentru a realiza hotărîrile Congresului al XII-lea, pentru creșterea contribuției agriculturii la ridicarea patriei socialiste, la ridicarea bunăstării generale a poporului !".

LIVIU MAIOR ■

grijii active pentru viitorul României și pentru pacea Planetei Pămînt

Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste

Pornind de la realizările însemnate obținute de poporul nostru în înfăptuirea sarcinilor de plan pe anul 1981, primul an al cincinalului 1981—1985, plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste a analizat prevederile pentru anul viitor. Au fost astfel dezbătute și aprobate în unanimitate proiectul Planului național de dezvoltare economico-socială pe anul 1982, proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1982, precum și Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole, animale și vegetale, pe perioada 1982—1985. Participanții la Plenara Consiliului Național al F.D.U.S. au urmărit cu deosebită atenție și vie satisfacție cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste.

Pe marginea punctelor înscrise la ordinea de zi au luat cuvîntul tovarășii: Ion Bogdan Băluță, președintele Consiliului județean Botoșani al F.D.U.S., Floarea Bucur, vicepreședinte al Consiliului Central al U.G.S.R., Vasile Baciu, maistru la Exploatarea minieră Călimani (Suceava), Ștefan Marin, președinte al C.A.P. Costești (Buzău), Arseni Constantin, președintele Biroului Comitetului Central al Organizației Democrației și Unității Socialiste, Zamfir Minea, maistru sondor la Schela Videle (Teleorman), Dumitru Radu Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor, Domokos Geza, scriitor, membru al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară, Georgeta Popa, maistru la Fabrica de confecții și tricotaje București, Antonie Plămădeală, episcop al Episcopiei Buzăului, Călin Mihăileanu, director al Institutului central de cercetări energetice, Laszlo Papp, episcop al Eparhiei reformate Oradea, Constantin Lefter, maistru la Combinatul siderurgic Galați, președintele O.D.U.S. pe întreprindere, acad. Nicolae Teodorescu, președintele Uniunii asociațiilor oamenilor de știință, Iosif Irimie, director la Întreprinderea de geamuri Tîrnăveni, Vasile Bontaș, secretar al C.C. al U.T.C.

Cei care au luat cuvîntul în cadrul plenarei au subliniat că documentele menționate materializează concepția și orientările secretarului general al partidului privind dezvoltarea echilibrată a economiei naționale, în condițiile sporirii eficienței și calității întregii activități, a realizării programului de ridicare a nivelului de trai al întregii populații. Vorbitorii au apreciat că aceste proiecte de plan, pe deplin realizabile, sînt în concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, ținînd seama de nevoile și posibilitățile de dezvoltare ale economiei naționale. În acest cadru, au fost relevate pe larg sarcinile ce revin F.D.U.S. în înfăptuirea prevederilor din documentele dezbătute și au fost prezentate propriile programe de muncă pentru coordonarea acțiunilor comune ale organizațiilor componente ale F.D.U.S., pentru unirea eforturilor întregii națiuni în vederea atingerii obiectivelor prevăzute pentru anul 1982.

Ca totdeauna, deosebit de prețioase, esențiale, de importanță hotărîtoare pentru activitatea viitoare sînt ideile cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Relevînd că țara noastră dispune de baza materială necesară, de toate condițiile pentru ca în anul 1982 să parcurgă încă un drum important pe calea trecerii la un nou stadiu de dezvoltare, conducătorul partidului și statului nostru a subliniat din nou că chezășia îndeplinirii planului cincinal, a mersului ferm înainte al României pe calea socialismului și comunismului, a bunăstării și fericirii o constituie unitatea deplină a poporului român, a tuturor forțelor societății noastre. Este necesar, a arătat secretarul general al partidului, ca toți cetățenii României, indiferent de locul de muncă, de profesie, să contribuie la realizarea programului de dezvoltare economico-socială.

Dar pentru ca obiectivele dezvoltării în viitor a României să poată fi realizate, este nevoie de pace. Iată de ce vorbitorii în cadrul Plenarei F.D.U.S. și-au exprimat adeziunea deplină la noile inițiative de pace ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, cuprinse în Apelul F.D.U.S. Evidențiind marele ecou al Apelului, vastele acțiuni politice și de masă care au loc în țară, participanții la lucrările plenarei și-au manifestat voința fermă de a se opune cursei înarmărilor, de a contribui la instaurarea unei păci trainice în lume.

O vie satisfacție a produs exprimarea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a convingerii că toate organizațiile F.D.U.S., toți oamenii muncii, întregul nostru popor vor acționa într-o deplină unitate pentru a asigura realizarea planurilor de dezvoltare economico-socială, precum și a convingerii că, în aceeași strînsă unitate, întregul nostru popor va acționa, împreună cu toate popoarele europene, cu toate popoarele lumii, pentru a contribui la realizarea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, la triumful păcii pe planeta noastră.

Transpunerea în viață a documentelor adoptate în cadrul plenarei Consiliului Național al F.D.U.S., a programului de dezvoltare economico-socială a României, aparține în întregime oamenilor muncii, fiecăruia dintre noi.

ION D. GOIA

Ședințe ale Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Miercuri, 18 noiembrie, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Cu acest prilej au fost prezentate, alături de realizările remarcabile obținute de oamenii muncii din industrie, și o serie de neajunsuri și rămîneri în urmă serioase într-un număr de ramuri, îndeosebi din domeniul industriei extractive — la cărbune și petrol. De asemenea, au fost apreciate negativ și o serie de aspecte ale activității din domeniul industriei metalurgice și industriei chimice. Pentru lichidarea lipsurilor și a rămînerilor în urmă Comitetul Politic Executiv a indicat să se ia măsurile cele mai ferme în direcția realizării integrale a sarcinilor de producție pe acest an. Comitetul Politic Executiv a examinat apoi modul în care se desfășoară campania agricolă, strîngerea și depozitarea ultimelor cantități de produse existente pe cîmp, încheierea arăturilor și semănatului, livrarea produselor de către unitățile agricole pentru constituirea fondului central. Criticînd unele rămîneri în urmă existente în unele județe în ceea ce privește desfășurarea lucrărilor agricole de toamnă, ca și manifestarea unor atitudini negative din partea unor organe și organizații de partid și de stat în raportarea recoltelor obținute, Comitetul Politic Executiv a indicat să se ia cele mai energice măsuri pentru accelerarea activității în agricultură și predarea produselor la fondul de stat în concordanță cu obligațiile legale, cu rezultatele reale obținute în toate județele țării. În acest sens s-a stabilit să se constituie colective de activiști care să se deplaseze pe teren pentru a controla, îndruma și sprijini concret îndeplinirea corespunzătoare a sarcinilor trasate de conducerea partidului. Comitetul Politic Executiv s-a ocupat și de modul în care se duc la îndeplinire măsurile stabilite privind întărirea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, asigurarea produselor agroalimentare necesare consumului populației. În cadrul aceleiași ședințe Comitetul Politic Executiv a examinat și măsurile de pregătire a planului și Bugetului de stat pe anul viitor, drept pentru care s-a recomandat ca problemele legate de planul pe 1982 să fie dezbătute în primul rînd în organele centrale ale autoconducerii muncitorești. În acest scop au fost stabilite datele de desfășurare ale plenarelor Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor. Partea a doua a ședinței a fost consacrată examinării activităților de politică externă. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat mai întîi o informare cu privire la vizita oficială întreprinsă în țara noastră, în perioada 26—30 octombrie, de președintele Republicii Federale Germania, Karl Carstens, împreună cu doamna Veronica Carstens. De asemenea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita oficială de prietenie pe care a efectuat-o în țara noastră tovarășul Serghei Kraigher, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Federative Iugoslavia. În același cadru tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat și despre vizita oficială de prietenie pe care a făcut-o în țara noastră, în perioada 13—17 noiembrie, tovarășul Robert Mugabe, președintele Uniunii Naționale Africane Zimbabwe — Frontul Patriotic, primul ministru al Republicii Zimbabwe. S-a subliniat că în cursul tuturor acestor vizite, cu prilejul convorbirilor oficiale, dar și al documentelor întocmite a fost evidențiată necesitatea ca reuniunea de la Madrid să se încheie cu rezultate cît mai bune, să ducă la convocarea unei conferințe consacrate încrederii și dezarmării în Europa.

Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru traducerea în viață a înțelegerilor convenite, documentelor semnate cu prilejul acestor vizite, care asigură dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare pe multiple planuri dintre România și țările respective.

MIRCEA MARIUS

★ ★ ★

În cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 21 noiembrie, desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-au dezbătut și aprobat proiectele Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România, planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, bugetului de stat și planului financiar centralizat pe anul 1982.

Planul pe 1982 se axează pe lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice, dezvoltarea intensivă a agriculturii, îmbunătățirea structurii producției industriale, gospodărirea rațională și valorificarea superioară a materiilor prime și energiei, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, consolidarea echilibrului material, valutar și financiar al planului, sporirea mai accentuată a eficienței economice, aplicarea riguroasă a prevederilor noului mecanism economico-financiar, mobilizarea tuturor resurselor în vederea înfăptuirii programului de creștere a nivelului de trai al populației.

Luînd în dezbatere prevederile proiectului **Planului național unic de dezvoltare economico-socială** a R.S.R. pe anul 1982, Comitetul Politic Executiv a subliniat că acestea au în vedere ridicarea eficienței producției sociale prin creșterea susținută a productivității muncii și reducerea continuă a cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale. Sarcinile privind sporirea productivității muncii se bazează pe extinderea gradului de mecanizare și automatizare, mai buna organizare a producției și muncii, extinderea lucrului la mai multe mașini, folosirea deplină a timpului de lucru, ridicarea în continuare a calificării personalului muncitor, întărirea ordinii și disciplinei în întreaga activitate economică. Corespunzător dezvoltării producției materiale a societății, proiectul planului prevede creșterea cu 5 la sută a venitului național și, pe această bază, sporirea în continuare a veniturilor populației.

Proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1982 orientează întreaga activitate din acest domeniu spre **dezvoltarea intensivă a agriculturii.**

Examinîndu-se în continuare proiectele **bugetului de stat și planului financiar centralizat** pe anul 1982 s-a evidențiat că ele au la bază realizările obținute în primul an al actualului cincinal, ilustrînd pregnant forța și trăinicia economiei românești.

Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială are ca principiu de bază asigurarea unei bune aprovizionări a populației în tot timpul anului, atît în mediul urban cît și în cel rural, prin **valorificarea integrală, cu eficiență maximă, a tuturor resurselor materiale de care dispune fiecare județ, municipiu, oraș, comună.**

Comitetul Politic Executiv a apreciat că înfăptuirea în bune condiții a prevederilor, realizarea integrală a producțiilor agricole vor asigura o bună aprovizionare a populației.

Ședința Comitetului Politic Executiv și importantele documente dezbătute cu acest prilej, care urmează să fie supuse Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, se înscriu pe linia eforturilor continue, susținute, ale conducerii de partid și de stat pentru ridicarea pe o treaptă calitativ superioară în anul ce vine, în întregul cincinal, a activității economice și sociale.

L. NICULESCU

Pacea, dreptul nostru suprem

Un redactor al revistei Flacăra a cutreierat, timp de două zile, Capitala — pe străzi, prin piețe, holurile hotelurilor, magazine, cantine muncitorești, prin diverse întreprinderi și instituții, a făcut mai multe teste în școli și licee, a consemnat opiniile a zeci de oameni de toate vîrstele, opinii care, condamnînd cu fermitate războiul și adepții săi, se transformă în tot atîtea patetice definiții ale PĂCII.

Trăim zile fierbinți, în înțelesul cel mai propriu al cuvîntului, și nu mai este pentru nimeni o noutate că ne aflăm într-un moment de răscruce : niciodată pînă astăzi pericolul izbucnirii unui nou măcel mondial nu a fost mai evident, niciodată pînă acum națiunile, omenirea, nu s-au aflat atît de aproape de pragul unei catastrofe irecuperabile, cumplite și injositoare pentru însăși noțiunea de umanitate.

România — țară prin însăși natura și istoria ei de milenii o țară pășnică, de oameni muncitori, însetați de dreptate — a reacționat prompt în fața acestei stări de fapt ; dealtfel acțiunile României socialiste pe plan internațional, inițiativele personale ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în scopul destinderii, instaurării unui climat de pace și de încredere reciprocă, sînt binecunoscute și apreciate, public, de personalități marcante ale lumii contemporane. Intenția rîndurilor care urmează a fost însă aceea de a afla părerea unor oameni **mai puțin cunoscuți** de opinia publică, gîndurile acelor „mari anonimi" cum ne place să-i numim : femei, bărbați, copii — cei pentru care, mai mult ca sigur, o posibilă conflagrație, de orice gen ar fi ea, ar fi cu mult mai marcantă, ar pune o pecete cu mult mai grea decît pe cei citiva ascunși în dosul usilor capitonate ale politicii de mare putere.

Gheorghe Stoica (28 — strungar, Întreprinderea AVERSA) : „Sînt mîhnit și pornit totodată împotriva acestei inconștiențe agresive ce ne dă de gîndit și ne spulberă liniștea zilelor noastre. Nu înțeleg : oare cei care se ocupă cu armamentul, cu amenințările ca duc la încordarea asta internațională — ei nu au familii, nu au copii ? ! Eu am o fetiță, are un an și 6 luni. S-ar putea ca viitorul ei să se oprească foarte curînd — ar fi îngrozitor ! Trebuie să militățm pentru pace, să luptăm împotriva acestei monstruozități contemporane ce se numește pericolul unui nou război, mai ales nuclear, „limitat". De fapt, ce-i ala **limitat** ? Mă întreb cum pot eu, un individ, să lupt împotriva acestei stări de fapt ? Cred că prin munca mea, prin discuțiile cu prietenii, cu toți. Sînt de acord, gînd în gînd, cu cuvintele fierbinți ale secretarului nostru general al partidului rostite la marea adunare populară din municipiul Brăila, cu prilejul „Zilei recoltei", în finalul expunerii".

„În anul 1983 voi termina liceul și voi da, sper, la facultate. Am aflat că la filologie se intră greu. Credeam că totul va depinde de mine, de gradul meu de pregătire, de seriozitatea cu care privesc această problemă. Acum însă nu mai pot privi astfel lucrurile. ACUM este cu totul altceva. Lumea trăiește într-o tensiune nebună. Noi, cei ce ne plimbăm, ce vizităm, ce admirăm, s-ar putea să nu ne mai plimbam, să nu mai vizităm, să nu mai admirăm nimic. S-ar putea chiar să nu mai dau la facultate. Asta pentru că un număr infim de oameni sînt total lipsiți de rațiune. Războiul — cea mai absurdă invenție a omului ! Ce putem face decît să ne împotrivim războiului ? Se strigă cuvîntul PACE !, peste tot. Și totuși nu se aude. Adică se aude, dar nu de cine trebuie". **(Liliana Marin)**

Dinu Chițu (38 — șef raion magazin ELECTROTEHNICA, Bd. Magheru 33) : „Singura soluție este dezarmarea, și asta cît mai repede. **Cred** că se poate, trebuie, nu există altă soluție. Este imposibil ca oamenii acestui deceniu, aflat abia la începutul său, să nu găsească o soluție. La urma urmei trăim, cu toții, pe aceeași planetă !"

„Un viitor război ar ucide viața, fenomen întîmplător și cu totul excepțional pe planeta noastră. Presupunînd că viața ar reapărea, o nouă civilizație ar face fără îndoială un drum deja parcurs de omenire. De aceea ar fi preferabil ca miliardele investite în armament să fie folosite în scopuri umanitare, omenirea are încă nevoie de multe, din păcate. În condițiile actuale, singura măsură posibilă împotriva războiului ar fi un protest general al umanității manifestat de întreaga populație a pămîntului". **(Liliana Tătaru)**

Mircea Nemeth (44 — responsabil departament administrativ în cadrul Ministerului Energiei Electrice) : „Consider că este sinistră treaba asta care se circulă în presa occidentală cu privire la un război, vezi Doamne, **limitat** în Europa. Care limită ? !... În mod firesc este nevoie de o colaborare, de o înțelegere între oameni, între state. Oricum l-ai lua un război înseamnă acaparare. De ce să nu ne rezumăm fiecare la portioara de pămînt ce ne-a fost dată din moși strămoși, de ce să ne vînturăm de colo-colo ? ! Un om sănătos, întreg la mîate, nu poate porni la așa ceva !"

„Războiul ar însemna un dezastru, de asta sîntem conștienți cu toții. Și ? Ce putem face ? Să luăm atitudine ? Oare prin faptul că eu, una, sînt împotriva războiului, **îl urăsc** și o spun asta pe diferite căi, se va rezolva problema dezarmării, se va înceta stocarea armelor „absolut necesare" ? ! Problema mă depășește, nu știu care pot fi căile de remediere a situației actuale, deși știu că viitorul meu, al nostru, depinde de necesara pace !" **(Cătălina Fernoagă)**

Odesh Singhi (27 — Guyana, America de Sud ; absolvent al A.S.E. București, doctor în economie cibernetică) : „Referitor la război și pace, doresc să nu existe războiul, oamenii suferă, există o frică, foamete, ură — lucruri groaznice ! O.N.U. are un rol de seamă, ar trebui susținut. Admir politica României și pe președintelui Ceaușescu, eu am învățat aici, la dumneavoastră, sînt indian de origină, voi duce în țara mea nu numai ceea ce am învățat aici, dar și spiritul de pace și prietenie — O.K.? ! Fără laude, fără exagerări, da ?, din toată inima mea !".

„Ne este teamă și totuși prea puțini dintre noi se pot pătrunde de înțelesurile profunde ale războiului și păcii. Nu o pot face decît aceia care au auzit bombele șuierînd, pentru care alarma a devenit o obsesie, pentru care războiul a însemnat pierderea tatălui, mamelor, soților. În general, părerea unora este că războiul ar fi inevitabil iar speranța ce ne rămîne ar fi aceea că el va fi de proporții reduse. În condițiile actuale, astfel de afirmații mi se par nu numai aberante, dar și de un amar cinism. Nu știu cum am putea evita acest război, dar o doresc din tot sufletul. Oare dacă popoarele ar fi fost conduse **numai** de filozofi, s-ar fi ajuns aici ?! Din păcate, Platon nu ne mai poate răspunde de mult..." **(Iulia Epescu)**

Magdalena Urlățeanu (44 — vînzătoare, Librăria „M. Sadoveanu") : „Am apucat, copii fiind, sirenele războiului. Ne refugiasem la Tîncăbești. Tatăl meu a fost invalid de război, lucra ca șofer în cinematografie în acel timp : i-a explodat o bombă sub mașină. S-a chinuit îngrozitor, poate că el v-ar fi dat mai multe amănunte... ! Eu am o fată de 20 ani și un băiat de 13, ar fi cumplit să se repete un război, mai ales la proporțiile actuale — bomba cu neutroni este ceva sinistru ! **De ce ?** ! Nu ajungea și restul ? ! Nu pricep, nu înțeleg. Nu știu dacă un război poate fi preîntîmpinat sau nu, sîntem însă datori cu toții să luptăm pe orice cale, împotriva acestei posibile monstruozități".

„Nu cred că situația actuală ar depinde sau nu de părerea mea, cert este faptul că există în fiecare dintre noi o imensă dorință de pace, o firească forță de a respinge tot ceea ce ne-ar putea transforma pe noi, oamenii, în amintiri de care nu va mai avea cine să-și mai amintească". **(Cristina Constantinescu).**

Rodica Maricescu (44 — caster, Agenția centrală TAROM) : „Am doi copii, Simion, inginer, și Gabriel, elev. Este firesc să mă gîndesc la viitorul lor. Eu, una, am prins ultimul război mondial și știu ce înseamnă el. Omul este o unitate a unei colectivități, noi, românii, nu avem în noi — nu ne este dată în fire — noțiunea de a ataca. Deși, atacați am fost în nenumărate rînduri... Dar ce se petrece acum ? !... De unde panica, de unde **poftа** asta de măcel ? ! Este dezgustător !"

„În fața ferestrei mele e un plop — prietenul meu. De un timp mă simt singură și nesigură. Va fi sau nu o catastrofă ? Îmi vîjîie urechile de cuvîntul RĂZBOI. Îmi tresare fiecare nerv, fiecare fibră atunci cînd aud cuvîntul ăsta. Și ca să mă liniștesc, deschid fereastra să respir aerul încă liniștit, să îmi umplu ochii și sufletul cu vederea „prietenului" meu încă drept și verde. Să-l întreb ce crede el că se va întîmpla. Și știți ce-mi răspunde ? Că nu va fi niciodată război. Pentru că frunzele lui sînt toate la fel și dacă doar una se răzvrătește împotriva adicării, surorile ei sînt atît de numeroase, încît vocea acelei singure inconștiente nu se mai aude. Închid ochii și-mi imaginez că plopul este omenirea întreagă iar adicrea căreia trebuie să i se supună toate frunzele este ordinea naturală, progresul, mersul într-un singur sens : înainte !" **(Ileana Pietreanu)**

Dorina Staicu (37 — șoferiță taxi 19—B—4222) : „În general, cei pe care-i duc la destinație nu prea discută politică, așa că întrebarea dumneavoastră mă ia oarecum prin surprindere. Nu cred că este posibilă izbucnirea unui al treilea război mondial, ar fi ceva sinistru. Adică nu, chiar : după ce am realizat în 37 de ani — din '44, nu-i așa ? — să se distrugă totul ? ! Din păcate, dacă stau acum să mă gîndesc, e mult mai ușor să distrugi, decît să construiești ceva, mda... ! Știți, am o fetiță de 11 ani. Ei, fir'ar — de ce m-ați oprit tocmai pe mine din cursă ? ! Iertați-mă... Geanina se numește fata. **Dar nu ar fi uman !"**

„Există în lume o stare de spirit deosebit de încordată din cauza acestei înarmări continue. Desi fiecare om se teme de un război nuclear, și îi este frică, nu mărturisește, ci încearcă să uite și să fie preocupat de alte lucruri. Nu e o soluție... !" **(Daniela Covalev)**

Constantin Luca (26 — student anul V, arhitectură) : „Noi nu cunoaștem decît din istorie ce înseamnă războiul. Oricum, fără pace, fără un climat de liniște și de echilibru, nu putem realiza ceea ce învățăm aici să facem : **să construim**. Războiul, prin definiție, este un haos. Cred că trebuie să constientizăm mai mult atitudinea noastră socială. Trebuie să evităm calea pericolos de comodă — „dacă deocamdată nu e război, ce mă interesează ? !" — să ținem cont de viitor, în contextul individ-societate, cuplu, cărula nu-i mai poate fi indiferent dacă îi pică, sau nu, bomba în cap ! Consider că ar trebui făcută o informare mai exactă în lume, în genere, asupra cauzelor care nasc, sau care mistifică actualele conflicte".

„Nu cred că toată omenirea este pe deplin constientă de pericolul care atîrnă asupra capetelor noastre" **(Irina Samoilă)**

Camillo Cedrati (46 — industrias din Milano, consilier al clubului de fotbal „INTERNAZIONALE-MILANO") : „Dorim pacea și dezarmarea căci fără acestea va fi imposibil de trăit. Consider că actuala tensiune este destul de sesizabilă în condițiile în care violența s-a extins exagerat de mult, cînd drogurile — efect al tensiunii, al nesiguranței zilei de mîine — au o răspîndire foarte mare, fiind folosite atît de adulți cît, mai grav, de copii ; cînd există oricînd riscul de a fi ucis pe stradă".

„Mi se pare că cel mai ilogic, abject și monstruos lucru în condițiile actuale este perspectiva unui război nuclear. Războiul, astăzi, nu mai are, ca ultimă expresie, absolut nici o justificare, este o soluție poate doar a scepticilor, a morbidului și setei de moarte ce mai persistă probabil încă în unii dintre noi. Cred că **nimeni** nu are dreptul să dispună de timpul la care poate fi limitată existența noastră. Nimeni nu are dreptul să ne impună moartea. În numele cui și pentru ce se fabrică armele ? Moartea poate fi un fenomen inevitabil din punct de vedere particular, dar nu pentru o societate, nu pentru omenire și în nici un caz nu trebuie să devină consecința unei concluzii eronate... P.S. — În condiții de pace cred că o să văd și eu Turnul Eiffel, și altele..." **(Cristina Mihăilescu)**

Ștefan Marinescu (55 — muncitor încărcător-descărcător la Punctul de trafic combinat E.C.M. București-Obor) : „Am apucat războiul de rîndul trecut, aveam 15 ani, stiu cît alergam pe străzi în timpul bombardamentelor. Tatăl era pe front, noi eram 5 copii la părinți, trăiam din nenorocita de pensie pe care mămică-mea, casnică, o primea de la stat. Un unchi a venit de pe front fără un picior. Astăzi, un război ar însemna distrugerea întregii omeniri, sînt basme teoriile cu „războaiele limitate", mai ales nucleare. Nu pot socoti că lumea va ajunge la un astfel de prăpăd, și mă alătur din suflet politicii de pace dusă de către partidul nostru, în frunte cu tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu !"

„N-am cunoscut războiul și nici nu vreau să-l cunosc. Consider că războiul nu dovedește în nici un caz superioritatea umanității, pe plan moral, față de animalitate. Prin război omul își afirmă incapacitatea de a-și înțelege semenii. **(Mădălina Bogdănescu)**

Zoltan Duca (50 — olar, comuna Corund, Harghita) : „Trebuie să fie pace, orice-ar fi — nu război, nu : eu l-am trăit, eram de 14 ani. Am rămas fără vaci, fără oi, ce vreți să vă spun mai mult ? ! Dumneata știi, domnule dragă, ce înseamnă să bei apă dintr-o opincă plină cu sînge de vită ? !"

„Am trei surori, mai mici, sînt niște copii minunați și ele înseamnă totul pentru mine. Eu sînt un fel de mămică a lor. Mă doare inima văzînd cum norul îngrijorării le așterne în priviri un tainic semn de întrebare. Aș vrea să asez în fața celor ce minuiesc monstruoasele mecanisme ale morții, ochii acestor fetițe fără apărare. Și poate că așa îi voi înduioșa. Lumea trebuie să existe, trebuie să trăiască. Pentru mine pacea înseamnă zîmbetul cald și gingaș al surorilor mele, de pace deninde mersul mai deoarte al vieții noastre. Trebuie să tăiem aripile nimicitoare ale celor care vor să o distrugă". **(Muricica Ion)**

Cristache D. Marcu (77 — C.A.P. Vărăști, Giurgiu) : „Am făcut amîndouă războaiele, taică. Războiul e foametea, distrugerea popoarelor. Și nici dumneata nu mai scrie acolo nimic, decît ce ți-am spus eu !".

„Nu stau să mă gîndesc și nici măcar nu-mi alcg cuvintele : **nu avem ce a-lege**, avem doar ce face, noi, cu toții ! Sîntem antrenați într-un mecanism uriaș și stupid, **ce se petrece cu noi ?** Unii spun că toate acestea ne depășesc, că nu mai avem ce face. **Nu este adevărat !** Marin Preda spunea că singurul lucru fundamental, care-l desparte pe om de animal, este **conștiința**. Nu vrem ca unii dintre semenii noștri să n-o mai aibă, să o piardă, pierzînd astfel tot ceea ce atîtea generații au construit cu prețul singelui și sudorii, tot ceea ce am construit și noi, la rîndul nostru !" **(Gabriela Georgescu)**

Petre Constantin (51 — poștaș, Oficiul poștal nr. 10) : „M-ați oprit din drum, duc corespondența, nu-i nimic : este firesc și mă simt dator să vă răspund : sînt căsătorit, am patru copii. Doresc din tot sufletul să-i văd sănătoși și la casele lor. Eu nu am făcut războiul, părinții mei însă da, eram copil, îmi aduc aminte ce înseamnă să sari dintr-o groapă în alta și să simți pămînt în gură. V-aș mai spune ceva însă : în general, noi, poștașii, sîntem oameni îndrăgiți mai pretutindeni : aducem vești, iar veștile bucură orice om, în timpul celui de-al doilea război, poștașul devenise însă o spaimă, aducea, din nefericire, jale : anunța morții de pe front. Ei bine, dacă va mai începe vreunul, eu unul, poștaș, nu voi mai aduce nimic — nicicui ! Pentru că **nu va mai fi nimeni care să mai aștepte vreo poștă...** !"

HORIA PĂTRAȘCU ■

O întîlnire cu eroi, în timp de pace

Rememorez clipele de adevărată, omenească emoție, trăite alături de oamenii muncii din superba citadelă a muncii, Întreprinderea „23 August" și nu pot începe reportajul acestei deosebite după-amieze înainte de a mulțumi pentru șansa de a fi fost invitata lor, pentru șansa de a putea vorbi despre ei.

Cu entuziasmul și prospețimea, cu, ardoarea în acțiune, proprii activiștilor de partid care au drept prim obiectiv, drept înalt țel al zilelor și nopților de muncă — omul, tovarășul secretar Vasile Vasile, împreună cu întregul activ al secretariatului Comitetului de partid al sectorului 3 al Capitalei, au inițiat o profundă manifestare pentru pace, în consens cu toate manifestările ce au loc în aceste zile la noi, au răspuns chemării la dezarmare, la rațiune, la respect pentru civilizația umană, deziderate ale partidului nostru, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, propunînd și realizînd întîlnirea oamenilor muncii de la „23 August" cu doi eroi în timp de pace: Vasile Iscru și Dumitru Prunariu.

Sala Clubului Întreprinderii „23 August" rivalizează cu cele mai frumoase săli de teatru. Veți spune că este firesc ca o întreprindere de o asemenea importanță să aibă un club excelent, dar noi ne-am obișnuit prea mult cu firescul acesta, noi uităm deseori cum se muncește și se trăiește în alte părți ale lumii. Este un sentiment de confort sufletesc să poți consemna că aici, în clubul celei mai mari uzine bucureștene, pacea nu înseamnă eroismul în fața unei morți absurde, generată de cursa înarmărilor, de fatalismul celor care nu cred în fericirea vieții pe pămînt, că aici, în mijlocul muncitorilor, pacea înseamnă eroismul de o viață al lui Vasile Iscru, bărbatul care în noaptea de 23 August 1944 se pregătea de moarte, plutonul de execuție îl aștepta implacabil ca răsăritul, dar porțile penitenciarului din Constanța au fost zguduite de o forță mai mare decît a destinului său : forța Partidului Comunist, care a însemnat pentru Vasile Iscru și pacea, și viața. De mai bine de 40 de ani lucrează în aceeași întreprindere. A apucat și „Malaxa". Spune, simplu : „Nu se compară !" Străluce pe pieptul omului drept, călit în muncă, și călit de acea stranie clipă cînd, așteptînd să moară, a înțeles că va trăi, medalii ale eroismului.

Vasile Iscru un erou al muncii laudă fapta eroică a tînărului Dumitru Prunariu, mesagerul României acolo unde cerul senin e hotarul dintre planeta noastră și nemărginire.

Urmăresc cuvintele căpitanului de aviație și îmi dau seama de marea calitate a omului, de excepționala alegere care s-a făcut atunci cînd el, și nu altul, a fost desemnat să rostească primele cuvinte ale limbii române acolo unde doar Luceafărul poeziei, Mihai Eminescu, a cutezat să le înalte. Un murmur de emoție a urmat primei sale fraze : a tinut să spună că în primul an de facultate — a urmat aeronautica — a făcut practica la Întreprinderea „23 August". Și deosebit de patriotică ni s-a părut referirea, înainte de orice, la aviația românească, la Vuia, la Vlaicu, la Coandă, la Gogu Constantinescu. A legat ziua de 14 mai, mai precis seara de 14 mai 1981 de împlinirea a 75 de ani de la înălțarea primului aeroplan, de triumful geniului poporului nostru. A legat seara de 14 mai 1981, seara în care „Soiuz 40" l-a propulsat spre cosmos, de anul în care se aniversau 60 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român.

Au urmat întrebările. Pornind de la întrebarea, de loc facilă, asupra problemei recirculării apei, pînă la aceea — dacă luna se vede tot atît de poetic și în spațiul cosmic.

Am vrut să-l întreb pe Vasile Iscru, erou al muncii, erou al păcii, ce s-ar întîmpla cu liniștea sa, cîștigată în cei aproape 40 de ani de pace, dacă flăcările neiertătoare ar însingera din nou cerul. Nu am putut să-l întreb. Un om care a trecut prin moarte, un om care s-a luptat pentru viață, pentru fiecare clipă de împlinire, acolo, în uzina lui, în casa lui și a celor 18 000 de tovarăși de muncă, nu poate fi întrebat despre spaimele care amenință seninătatea anilor săi !

Am vrut să-i spun lui Dumitru Prunariu că mă înfioară gîndul că un cosmonaut ar putea, vreodată, să vadă, din imensitatea spațiului cosmic, distrugerea pămîntului. Nu am făcut-o, nu se spun astfel de lucruri oamenilor care zboară ! Dar, acum, o spun cu toată credința mea, cu toată credința noastră în Pace : nicicînd, de pe o navă cosmică să nu se vadă pămîntul altfel decît scăldat de ape în culoarea turcoazelor, munți și cîmpii ca în jocuri de cuburi colorate, țări cuprinse de lumina răsăritului și a asfințitului, nicicînd să nu vadă vreun om distrugerea legănului nostru etern !

PIA OLARU ■

Inginerul Constantin Sederiaș — tînărul director general adjunct al întreprinderii de mașini electrice București — îmi atrăsese atenția încă din capul locului să nu cumva să omit, în materialul pe care urma să-l fac aici, numele „bătrînului" Victor Bunea. Chiar să fi vrut — nu aș fi avut cum !

„În cadrul Festivalului național „Cîntarea României", ediția 1980, în domeniul creațiilor tehnico-științifice I.M.E.B. a obținut, în cadrul sectorului 8, două premii I, un premiu II și un premiu III. Chiar și aceste cifre de început — căci, într-un fel, despre **niște cifre** va fi vorba în rîndurile ce urmează — spun multe în ceea ce privește capacitatea creatoare, spiritul novator al celor de la' marea și moderna întreprindere bucureșteană (exportatoare în toate continentele lumii, chiar și în țări cu tradiție în acest domeniu cum ar fi : Suedia, S.U.A., Danemarca, Franța etc.).

George Florian, subinginer principal, responsabilul cu invențiile și inovațiile pe întreprindere, mă informează că în patrimoniul I.M.E.B. există la ora actuală un număr de 25 de invenții, alte 7 fiind în curs de caracterizare (dintre care acestea, șapte, două fiind materializate). Dacă le voi înșira, deși pentru un neinițiat titulatura lor nu poate spune mare lucru, o voi face totuși — menționînd numai cîteva dintre ele — pentru a sublinia avantajele materiale pe care le aduc, și numai după ce, pentru a-și face cît de cît o idee, cititorul va lua cunoștință de ceea ce se produce aici : motoare electrice de cele mai diverse tipuri și mărimi (pentru metrou, tramvaie, troleibuze, nave fluviale și maritime, pentru industriile metalurgică, minieră, chimică, textilă, pentru siderurgie etc.), convertizoare de frecvență, grupuri electrogene (vă este familiar, cu siguranță, cel întrebuințat la filmările de noapte !), echipament electric pentru locomotivele diesel electrice și hidraulice — și enumerarea poate continua.

Preocuparea celor de aici pentru asimilarea produselor din import este o constantă, o permanență în activitatea de concepție, alături de cea închinată invențiilor și inovațiilor. Și pentru că am ajuns la acest capitol, iată, încep cu omul asupra cărula îmi atrăsese atenția, la început, directorul general adjunct : Victor Bunea.

Doctorul inginer Victor Bunea are frumoasa vîrstă de 77 ani, este astăzi pensionar, a lucrat la I.M.E.B. și **continuă să lucreze**, adică își împarte timpul liber între jocul de tenis și vizitele în întreprindere — aici, unde lucrează și fiul său, Victor Bunea „junior", ca inginer proiectant. Am spus despre primul că „își împarte timpul liber între...", iar asta nu e o simplă figură de stil, pentru că ore și ore de încordare, de concentrare intelectuală, de folosire a unei experiențe dobîndită într-o viață de om, Bunea-senior și le petrece ziua și noaptea, mai ales, aplecat asupra planșetei.

Și iată una dintre cele mai importante

„La I.M.E.B. se ciștigă meciuri ale inteligenței valorînd milioane !"

invenții brevetate de cei doi : **„Procedeu pentru echilibrarea dinamo-magnetică a rotoarelor mașinilor electrice verticale"** (folosit, printre altele, de către R.D. Germană la grupurile de medie frecvență) : el singur, acest procedeu, aduce anual întreprinderii economii în valoare de **peste 7 milioane lei.**

Tot cei doi Bunea, de data asta împreună cu tehnicianul Lucian Cojocaru și șeful de atelier Victor Giurea, sînt autorii unui **„Procedeu pentru micșorarea vibrațiilor magnetice ale rotoarelor mașinilor electrice"** ; nu vă va spune, poate, mare lucru, faptul că elementul principal folosit este o folie de pisla : vă va spune însă cu siguranță ceva faptul că și această invenție aduce **peste 7 milioane** lei economii anual.

Și lista autorilor continuă, aleg, la întîmplare, cîteva dintre exemplele pe care mi le înșiră George Florian : **„Convertizorul asincron de frecvență"** (autori : ing. Neculai Gavriliu, tehnicianul proiectant Diana Zilberman, inginerii Dan Barbu și Amelia Ianași) ; economii — peste 1,5 milioane anual ; este folosit în industria lemnului și cea textilă.

Sau : **„Procedeu și agregat pentru echilibrarea rotoarelor convertizoarelor electrice rotative"** (autor : dr. ing. Eugeniu Niculescu, directorul tehnic al întreprinderii) ; nici în acest caz, titulatura nu pare impresionantă, nu-i așa ? Atîta doar că, dacă ar fi fost procurat din import, ar fi costat 1,5 milioane lei.

Produs aici, realizarea sa a costat circa **50.000 lei...** !

George Florian, „responsabilul cu invențiile", lucrează la I.M.E.B. de mai bine de 24 ani, cunoaște bine cu alte cuvinte atît întreprinderea, cît și oamenii ei ; cunoaște la perfecțiune capacitatea lor, e un om deschis și sincer, nu-i place să se ascundă după deget și, probabil din această pricină, la cîteva ședințe de lucru lărgite pe Capitală și pe profil, luările sale de cuvînt nu le-a prea fost la îndemîna celor obișnuiți cu „liniștea", cu „căldurica" inerției și comodității. Îmi demonstrează matematic, punct cu punct, că activitatea de introducere a noului — invenția, inovația — cere un deosebit efort intelectual, cere pasiune și zbucium ; că se poate face mult mai mult în acest domeniu ; că factorul principal aici rămîne **omul**, că problema stimulării, a recompensării sale — pe măsura valorii materiale a **noului** propus de el și introdus în producție — este încă departe de a fi rezolvată, că ar trebui făcute studii mai serioase și mai la obiect în ceea ce privește relația cîștig particular — beneficiu public.

...Și îmi arată, în încheiere, un ultim obiectiv, aflat în stadiu de materializare la I.M.E.B., și înscris sub un titlu la fel de neutru și inexpresiv : **„Instalație de recuperare a căldurii la cuptoarele de încălzire"** (autor : ing. Nicolae Nițu). Neavînd poate — în acest caz — nici o legătură cu energia electrică (de care se ocupă, firește, întreaga activitate de aici), ea nu e cu nimic mai prejos în ceea ce privește obținerea unor importante economii de combustibil. Asigurînd în același timp din plin încălzirea halelor de producție și a anexelor necesare vestiarelor lucrătorilor marii întreprinderi bucureștene.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Opinia unui alegător

Implicarea presei

Mi se pare v-am mai spus odată, chiar în această rubrică și nu prea demult, că mă surprinde înflăcărata adeziune a unor cititori — zic **unor** gîndindu-mă exclusiv, acum, la cei cu șansa deciziei — la articolele critice publicate în ultima vreme și nu numai la articolele scrise de mine. Zic mă surprinde înflăcărata lor adeziune, fiindcă aici văd și începutul ipocriziei : cu cît adeziunea e mai înflăcărată, cu atît mai ipocrită mi se pare toată povestea. Fiindcă, după ce își declară zgomotos satisfacția pentru ca „în sfîrșit, s-au spus unor lucruri pe nume", „bravo, domnule, îmi place, o zici pe șleau, așa e", „să știi că ai spus adevărul și încă nu l-ai spus pe tot, mai încăpea", așadar după ce își declară zgomotos satisfacția și adeziunea, se așază liniștiți pe scaunul lor de decizie și nu întreprind absolut nimic, dar absolut nimic ! Nu e de crezut, dar așa e !

Și atunci eu — sau altul care crede cu toată ființa în ce spune și scrie — mă apuc și scriu cu singele conștiinței alt articol și iar primesc felicitări exact de la cîte unii despre care e chiar vorba în acel articol sau care ar fi în situația să facă în așa fel încît ce scriu eu în articol să devină realitate, iar ei sînt perfect de acord ca sugestia mea să devină realitate, însă realitatea rămîne străină de ei.

Mult mai simplu și mai cinstit ar fi ca acei tovarăși să mă contrazică, **și cu argumente să-mi spună tot în presă** că nu am dreptate, că nu cunosc bine realitatea. Am făcut și în **Flacăra** și în **Informația**, de cîteva ori, unor factori de decizie administrativă invitația elegantă de a da un răspuns chestiunilor pe care îmi permiteam să le pun în discuția cititorilor convins fiind că vorbesc în numele lor. Nici un răspuns, nici o adiere de încercare de a se intra în dialog, o liniște sfîntă mă lăsa să vorbesc singur.

Să fi scăzut într-atît autoritatea gazetelor încît preopinenții nu consideră necesar să se mai ostenească să intre în dialog cu noi ?! E greu de crezut, pentru că amîndouă gazetele, și prin tiraj și prin prezența lor în conștiința cetățeanului, dovedesc că se bucură de o mare autoritate. Să fi scăzut conștiința adresanților, simțul lor democratic ?! De unde liniștea și indiferența lor, atunci ? Din cînd în cînd, sau la rubrica specializată a Flacării, **se răspunde la cazuri concrete la care s-a trimis birocratic o adresă.** Nu despre aceste răspunsuri vorbesc eu. Nu despre răspunsuri la cazuri care se pot rezolva administrativ mai simplu ci despre problemele care implică societatea în diverse ipostaze ale ei propuneam eu și nu numai eu, anumitor factori vizați direct un dialog. În urmă cu mai bine de două decenii un șef de spațiu locativ foarte serios criticat de presă și la care mai ajunsesem și eu cu o sesizare mi-a arătat liniștit, după ce mă legitimasem în fața lui ca ziarist, un teanc de ziare destul de gros, pus pe scaunul pe care el ședea... vorba lui Caragiale, și mă scuzați... cu fundul lui de șef !! Sigur, n-a ținut mult șefia lui însă imaginea mă urmărește și azi pentru că și el avea, sau pornise la drum măcar, cu datele unui lucrător al societății noastre socialiste, nu era un străin, nu era din alt partid, nu era de altă cetățenie...

Bănuiesc că se înțelege că pledez pentru dialog și îmi propun ca în viitor să fac o trecere în revistă a chestiunilor pentru care măcar unii din cei în cauză m-au firitisit cu „bravo, domnule, ai curaj, dă-i înainte. Adică dă-i înainte, că noi ne vedem de treabă..."

DINU SĂRARU ■

O inaugurare amînată la Crevedia Mare și o iarnă mai blîndă la Vînătorii Mici

Cînd vîntul s-a înșurubat în acoperișul unuia dintre grajdurile C.A.P.-ului de la Crevedia Mare, din județul Giurgiu, primarul a știut ce are de făcut : s-a dus și s-a împrumutat de la un localnic, Cornel Ionescu, patru suluri de carton asfaltat. Ploua și ningea, era lapoviță așadar, iar împrejurarea care l-a obligat pe primarul Vasile Ivan să facă uz de autoritatea sa se datorează faptului că nu chiar de puțină vreme C.A.P.-ul din această comună se află, ca să zicem așa într-o stare de lapoviță zootehnică. Cele 400 de vaci ale cooperativei stau în cinci grajduri construite demult, imediat după înființarea C.A.P.-ului, și cu toate că grajdurile acestea au fost, nu-i vorbă, amenajate pentru a rezista și în această iarnă, adică li s-au etanșeizat ferestrele și ușile și le-au fost întărite acoperișurile, ele se arată totuși înmoșnite, precum întîmplarea de mai sus a dovedit-o. Din această pricină, și în primul rînd ca să lasă din mediocritatea unei munci prin care n-au prea strălucit pînă acum, cei din Crevedia Mare s-au hotărît cu cîțiva ani în urmă să construiască o fermă model de vaci cu lapte. Această fermă urma să fie dată în producție de la 30 decembrie 1980 și să cuprindă un lot de 706 vaci. Construcția a început în 1978 și reprezintă fără îndoială un efort din partea acestui C.A.P., căci e vorba de o investiție de 18 milioane de lei, mai mult credite acordate din partea statului și mai puțini bani gheață ai unității. Hotărîndu-se să facă pasul acesta curajos, prin care să dobîndească renume de mari producători agricoli, de mari producători de lapte, localnicii s-au arătat încrezători de perspectiva că ferma în discuție are să fie cu adevărat model, cuorînzînd 2 grajduri mari de vaci, un grajd de tineret, o maternitate, un filtru sanitar, o centrală termică, bucătărie furajeră cu magazie și toate celelalte utilități de rigoare. Visau probabil să poată face chiar inaugurarea ei într-un cadru cît de cît festiv, care să le dea sentimentul că trec la o viață nouă, în rînd cu cei care nu doar vorbesc ci chiar fac agricultură modernă. Deocamdată, această bucurie pare însă că le-a cam fost retezată. Primul grajd din cele două mari, ne spunea primarul Vasile Ivan, poate fi dat în folosință în cîteva zile, urmează doar să se mai facă probele la instalațiile de evacuare a dejecțiilor. În schimb, ultimul termen pentru al doilea grajd dintre cele mari, 20 noiembrie a.c., a și trecut. Că a mai trecut încă un termen nu încape supărare, oamenii s-au învățat și cu asta. Întrebarea este dacă măcar în primul grajd vor putea intra vitele în zilele următoare, adică măcar în jurul datei de 1 decembrie. E vorba, se înțelege, nu de vacile pe care cei din Crevedia or să le mai cumpere pînă să rotunjească numărul de 706, ci de cele 400 pe care le au acum și pe care vor să le aducă degrabă în grajdul cel nou, unde — cel puțin acest lucru e sigur — vîntul nu va mai smulge acoperișul. Din păcate, în ziua cînd am fost la Crevedia Mare și am intrat în sectorul zootehnic la o oră care ar fi trebuit să fie, neîndoielnic, de lucru în plin, vîntul îi smulsese, dacă ne e îngăduit să spunem așa, și pe constructori. Aceștia, încadrați ai Șantierului Nord — Cornetu, aparținător de Trustul județean de construcții, fuseseră prezenți mai de dimineață însă dispăruseră între timp parcă înghițiți de pămîntul lutos de pe malul Neajlovului. Toți 36, în frunte cu șeful lor despre care Vasile Ivan, primarul comunei, spunea că știe că-l cheamă Stelică, celălalt nume nu-l cunoaște. Și, pentru ca prin tranșeea sectorului zootehnic să nu mai pîlpîie lumina nici unei ființe omenești, plecaseră și îngrijitorii Ion Pituș, Maria Staicu, Maria Despa și Ioana Despa, nefiind prezenți acolo nici președinta C.A.P.-ului, Elena Vasilică, sau inginerul șef Mircea Doancă, măcar din curiozitatea de a mai ști ce se întîmplă prin ograda colectivă de care totuși se cheamă că răspund. În schimb, trecînd ceva mai tîrziu împreună cu Marin Oarnă, primarul comunei vecine, Vînătorii Mici, prin sectoarele zootehnice ale celor două C.A.P.-uri de la Vînătorii Mari și Vînătorii Mici, nu ne-a fost deloc greu să ne explicăm de ce, pînă una-alta, producția de lapte obținută aici de la cele vreo 600 de vaci este de vreo două ori mai mare decît cea de la Crevedia Mare. Pur și simplu pentru că oamenii par a avea mai multă grijă de animale. Iar o formă a acestei griji este că, deși construite tot prin anii '62—'63, cele opt grajduri de la Vînători sînt încă în stare bună, spre deosebire de cele de la Crevedia. Fără să se fi gîndit cineva să le abandoneze, dimpotrivă, ele au fost modernizate, introducîndu-se de exemplu apă cu nivel constant și se află mereu sub ochii echipelor de meseriași ale celor două C.A.P.-uri. Încît, chiar și la viteza nebună de 100 de metri pe secundă, vîntul n-a putut clinti decît cîteva țigle de la colțul unui acoperiș, care au fost așezate însă imediat la loc de către cei trei meseriași ce alcătuiesc „echipa de urgențe", Ion Țonțoi, Tudor Moțoi și Dumitru Constantin. Dar un fapt privind acești constructori ai Trustului județean, ai Șantierului Nord-Cornetu, am putut afla și la Vînătorii Mici, cu toate că în această comună nu se construiește, precum am zis, nimic nou în sectoarele zootehnice. Aici se construiește, în schimb, o școală ce urmează să fie dată în folosință în anul următor. Constructorii ar fi trebuit să vină să toarne planșeul dar n-au mai venit, cu toate că material de construcție ar fi avut, 20 de tone de ciment, încă din luna august. Or, dacă tot nu se hotărăsc să folosească cimentul acesta la construcția școlii din Vînători, mai exact din satul aparținător Poiana lui Stingă, de ce — se întreabă primarul Marin Oarnă — nu vin să-l ia pentru a-l folosi la ferma zootehnică de la Crevedia ? Pentru că, după știința lui, la construcția acestei ferme a fost și mai este nevoie de ciment. Oricum, dacă acești înimoși constructori nu se hotărăsc să se hotărască în vreun fel, e limpede că nu se poate întîmpla decît ceea ce a și început să se întîmple : cimentul se strică, se pietrifică, devine de nefolosit. Și 20 de tone parcă înseamnă mai degrabă mult, decît puțin.

D. CONSTANTINESCU ■

Adevărata „minune" de la Maglavit

Se cunoaște notorietatea dubioasă a satului Maglavit, farsa grosolană care a îmbrobodit dar și îmbogățit pe mulți de pe urma halucinațiilor unui naiv și gingav păstor.

Au trecut destule decenii de la acea incredibilă, comică întîmplare și iată, din 1977 încoace, se vorbește din nou despre o minune la Maglavit.

Pe Dunăre, la cîțiva metri deasupra mării, departe de orice creastă carpatină, în mijlocul torid și vînturat de praf al Bărăganului, viețuiesc făpturi delicate, născute numai pentru văi reci și înalte : păstrăvii. E vorba de o premieră mondială : crescătorie de salmonide la saizeci de metri altitudine, la paralela patruzeci și șase.

Un om, „păstorul" tuturor păstrăvilor din țară, celebru și eficient iubitor de natură, priceput gospodar al apelor de munte, autorul unor cărți de larg interes, inginerul **Paul Decei**, din Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, a descoperit în zona Hunia-Maglavit izvoare reci, venind din piemontul carpatic. Temperatura medie : 14° Celsius. Optimă pentru păstrăv. Temperatura maximă : 18° C. Minimă : 9° C. Adică limitele optime de viețuire ale nobilului pește alpin.

Așa încît, cu colaborarea altor cîtorva înimoși — inginerul Gheorghe Lazăr, directorul Inspectoratului silvic Dolj, inginerul Victor Ivănescu, inginerul Mihai Dinu, șeful Ocolului silvic Calafat, tehn. Marius Gavrilescu, precum și doi pădurari, Vasile Nica și Marin Mirică, oameni de cîmpie școliți în codrii și păstrăvăria Azuga — s-a trecut la colectarea izvoarelor și la construirea păstrăvăriei. Unul din cei ce au muncit la săpături și la betonări se numește Petrache Lupu... Este însuși Petrache Lupu...

Sigur că au existat și impedimente, sigur că au apărut și neîncrezători... Dar azi, la Hunia-Maglavit, un experiment științific deosebit de îndrăzneț, după trei ani de verificări, își enunță argumentele definitiv : **4 000 kilograme păstrăv pe an de pe 800 metri pătrați luciu de apă, în condiții de creștere excepțională** (de două ori mai rapidă decît în păstrăvăriile clasice !).

Dar Hunia-Maglavit nu e singurul loc din țară unde cîmpia naște păstrăv. Sînt în execuție păstrăvării și la Bratovești-Dolj, Hotărani-Olt, iar la kilometrul 46, pe șoseaua București—Ploiești, crescătoria Moara Domnească, cu o producție anuală de 10 000 kilograme pește, așteaptă oricînd pe bucureșteni cu păstrăv proaspăt !! (Adresăm pe această cale tuturor celor ce au știre de asemenea reci izvoare rugămintea de a adresa informațiile lor Inspecției de salmonicultură a MEFMC !).

Aceasta e noua, adevărata minune de la Maglavit. O minune simplă, a științei, a ideii. Unul din cele mai ieftine și mai productive mijloace de creștere a păstrăvului a fost descoperit în România. Îl vor folosi, desigur, și alții. Dar totul se va datora unor oameni. Lui Paul Decei și colegilor lui. El au fost Primii.

RADU ANTON ROMAN ■

ODOBLEJA INEDIT

„De ce am scris «Psihologia consonantistă» în limba franceză"

Prin bunăvoința inginerului Ștefan Bajureanu, unul din puținii prieteni apropiați ai doctorului Ștefan Odobleja, ne-a parvenit de curînd un manuscris redactat și semnat în original de savantul severinean. Sînt pagini de memorialistică ce dovedesc odată mai mult destinul tragic al marelui nostru om de știință, lovit pe nedrept încă din tinerețe de invidia și nerecunoștința unor colegi de breaslă, de repetate hotăriri arbitrare, ce l-au obligat pe autorul „Psihologiei consonantiste" să-și scrie lucrarea capitală în limba franceză și să o publice într-o editură pariziană. Manuscrisul pe care îl încredințăm tiparului a fost redactat în perioada 1975—1977.

Sînt bucuros să constat că, în urma acțiunii mele de revendicări cibernetice, specialiștii noștri au făcut descoperirea că nu numai eu, ci și profesorul Danielopolu a sesizat în fiziologia sistemului nervos aspecte circulariste, respectiv : cibernetice. Mai înainte ca eu să arunc acea piatră în baltă, tulburînd liniștea și odihna specialiștilor, — timp de 26 de ani de la apariția cibernetici și după 46 de ani de la cercetările lui Danielopolu — faptul trecuse aproape neobservat. Mi se datorează mie, deci, că i-am făcut pe specialiștii noștri să-l observe. Prin aceasta am contribuit la o reconsiderare a ilustrului nostru savant.

Aș avea de adăugat că, pe lîngă această contribuție directă și personală, prof. Danielopolu a mai contribuit la cibernetică și pe o cale indirectă : el este acela care m-a provocat a mă îndirji, pînă la ultimele extreme, în cercetare — ceea ce m-a făcut să descopăr unele din secretele subtile ale acestei arte — și tot lui îi datorez ideea năstrușnică de a publica lucrări în limba franceză. Și iată cum.

În ultimul an de facultate (1927) am descoperit o metodă clinică de explorare care înlocuia cu succes „semnul banului" al lui Pitres, studiat de Danielopolu și care era descris — cu reproducerea cuvintelor profesorului român — în cartea de semelologie cea mai apreciată pe acele vremuri a profesorului francez Emile Sergent.

După verificări riguroase pe numeroase cazuri, am redactat un articol pe care să-l public într-o revistă medicală. Fiind vorba de un procedeu înrudit cu semnul banului, și întrucît acesta fusese cercetat de către prof. Danielopolu, am trimis articolul la „Revista științelor medicale" — revista lui Cantacuzino și Danielopolu. Cine putea să aprecieze mai bine aportul meu și valoarea contribuției mele decît savantul care se ocupase îndeaproape cu semnul banului ?

Așteptînd să-mi apară articolul, visam adesori un succes răsunător — visam să fiu chemat, felicitat, poate chiar invitat la vreo colaborare în clinica sa, de către ilustrul profesor. Dar — decepție : articolul nu apărea, publicarea lui era respinsă. Am mai trimis încă vreo două articole — și mai bine redactate, și mai puse la punct, dar rezultatul a fost la fel de negativ. Ceva mai mult : ca un fel de răspuns indirect și ca o provocare, a mai apărut și o teză despre semnul banului, a domnului Mareș Eugen (azi profesor) în care erau reeditate vechile concluzii ale lui Danielopolu, fără ca, cel puțin, să fi fost corectate erorile pe care eu le semnalasem. Fapt semnificativ : teza era prezidată de prof. Danielopolu.

Am mers într-o zi la secretarul de redacție al revistei, dr. Nicolau (ulterior profesor) și, abia stăpînindu-mi revolta, l-am asigurat de seriozitatea cercetărilor mele și de adevărul celor expuse în articol — la care asigurări el mi-a răspuns, jenat :

— Ei, d-le doctor, parcă d-ta nu înțelegi... Adevărul e că pînă atunci nu înțelesesem și nici nu voiam să concep o astfel de atitudine din partea unui mare cercetător, care știa prin el însuși ce înseamnă munca de cercetare și cît efort, cîtă sudoare se cere pentru o descoperire chiar neînsemnată.

Am rămas profund mîhnit. Dar n-am dezarmat. Dacă profesorul nu vrea să-mi recunoască munca și rezultatele de bunăvoie, am să-l fac să le recunoască de nevoie : am să fac o comunicare la Societatea medicilor din București (președinte Danielopolu), o comunicare demonstrativă și convingătoare, care va fi bine primită de către mulțimea medicilor de față și care va trebui să-i schimbe și atitudinea profesorului. M-am înscris și am fost programat. Din păcate profesorul lipsea din țară. A prezidat profesorul N. Lupu.

Sigur pe mine și sigur pe victorie, am făcut și gestul provocator al aruncării mănușii : în locul profesorului am ținut să am pe elevul său în „semnul banului", așa încît am mers la spitalul Brâncovenesc și l-am anunțat pe doctorul Mareș (și el medic militar) ca să vină să-și susțină părerile.

Comunicarea mea — mai ales prin demonstrația practică pe bolnav, în ședință, din care rezulta cu evidență marea simplitate și deosebita precizie a metodei mele — s-a bucurat de un deplin succes: medicii participanți au rămas convinși și mulți din ei chiar entuziasmați.

S-a întîmplat însă, la urmă, ceva neașteptat și extrem de trist. Doctorul Mareș, pe care eu îl invitasem la o întrecere cavalerească și academică, a găsit cu cale să-mi dea o replică destul de puțin academică. El și-a recrutat o gașcă de partizani, pe care i-a pus în rîndul din fund, unde era și el, și după ce eu am terminat — în momentul cînd prof. Lupu a întrebat cine vrea să ia cuvîntul" — ciracii lui Mareș au început să bată din picioare.

Neavînd argumente științifice, cerebrale, adversarul meu argumenta cu picioarele. După vreo două minute de vacarm, s-a ridicat, din mijlocul huliganilor, doctorul Mareș, vociferînd : „Nu e adevărat, cum zice doctorul Odobleja, cum zice profesorul Danielopolu e adevărat !".

După care a stat jos.

S-a iscat o reacție extraordinară de stigmatizare a gestului necavaleresc și neacademic : foarte mulți din sală și-au arătat simpatia pentru mine, mi-au luat apărarea și au lăudat metoda. Prof. Noica — om în genere foarte potolit — zbiera în gura mare și mă încuraja să nu mă las (mi-a trimis și la Lugoj o entuziastă scrisoare în care mă îndemna să perseverez în „focul sacru").

Cînd prof. N. Lupu mi-a dat apoi cuvîntul în replică, eu am spus că în fața unor astfel de comportări nu mai am nimic de spus, și că doresc să prind trenul spre Lugoj. Am plecat înainte de terminarea ședinței. M-am frămîntat, tot timpul, singur, în tren — aci revoltat și furios, aci încîntat și încrezător în cei mulți care-mi luaseră apărarea cu atîta însuflețire — mulți din ei cu totul necunoscuți de mine. Cînd am coborît din tren la Lugoj, eram liniștit și încîntat : luasem o hotărîre mare — să public o lucrare în limba franceză. Dacă în țară — nici la București — n-am putut avea succesul scontat, îl voi avea în străinătate. În noaptea aceea am adormit în fericirea acelui vis frumos.

Așa s-a născut „La Phonoscopie" — prima mea lucrare în limba franceză, apărută în 1935 în editura G. Doin, Paris.

Odată antrenat în realizări de mare respirație, nu puteam să nu-mi încerc forțele într-o altă lucrare de și mai mare anvergură. Așa s-a născut „cibernetica" mea din 1938, pe care, bineînțeles, nu puteau accepta să apară decît tot în limba franceză și tot într-o ediție pariziană, la „Librairie Maloine" sub numele de „Psychologie consonantiste".

Dacă profesorul Danielopolu mi-ar fi acceptat articolele și dacă discipolul său mi-ar fi dat replica sa cu capul și nu cu picioarele, niciodată nu mi-ar fi trecut prin minte să scriu în limba franceză. Aș fi publicat-o, probabil, în românește. Și atunci n-ar mai fi citit-o americanii, n-ar mai fi citit-o inginerii constructori de mașini de calcul, n-ar mai fi citit-o nici matematicianul Norbert Wiener cu inginerul Bigelow și cu doctorul Rosenblueth și nu ar mai vorbi azi nimeni de cibernetică.

Citeodată **răul este binele** și nu rareori adversarul îți face mai mult bine decît prietenul. Așa gîndeam și în 1939, cînd mi-am terminat cartea — drept care am mers să ofer un volum omagial ilustrului profesor. Era ocupat, în laborator. M-a întîmpinat dr. C. Dimitriu (ulterior profesor) : i-am spus ce doresc și l-am întrebat dacă nu cumva profesorul o fi supărat pe mine (semnalasem, în cartea mea, erorile de principiu și de tehnică ale metodei sale în „semnul banului"). M-a asigurat că nu — că profesorul este un om de un caracter superior. Am înțeles că aflaseră deja despre lucrarea mea.

Cum ar fi putut să prevadă profesorul Danielopolu că, în mod involuntar și prin angrenajul unui determinism fatal, el mă ajuta pe mine să ajung cibernetician — și că la rîndul meu, eu îl voi ajuta pe el să fie înregistrat printre precursorii cibernetici ?

Curioase surprize mai oferă și conexiunea asta inversă !

Adevărul se poate afla la mijloc, alteori este adevăr pur și simplu

Cu mai mulți ani în urmă, un grup de 20 de ingineri, fizicieni, matematicieni de la ICEMENERG, politehnicile din București și Iași, Universitatea din Brașov. Întreprinderea de mașini grele București — scriam într-un număr trecut — a pus la punct o invenție de amploare, brevetată și elogiată peste hotare, capabilă să aducă milioane, poate zeci de milioane de lei economii anual : procedeul și instalația pentru tratamente termice cu comandă program și încălzire prin rezistori. Ea a avut însă, se pare, neșansa să se nască „într-un loc greșit", motiv care ar explica tărăgănarea în aplicarea practică. Este argumentul directorului general al Institutului central de cercetări energetice, doctorul inginer Călin Mihăilеanu, și al inginerilor Gheorghe Popa și Andrei Zabunov de la ICEMENERG, unde lucrează unul din inventatori, Alexandru Forje. „ICEMENERG" nu este și fabricant de instalații de tratament termic — ne-au spus inginerii Mihăilеanu, Popa și Zabunov.

Acest argument, credem, nu poate convinge și mulțumi pe deplin pe cine se întrebă de ce o asemenea idee, de care avem nevoie, și-a croit cu atîta greutate și întîrziere drumul. De ce nu a fost îndreptată unde trebuia? Sau poate că ideea nu este chiar atît de valoroasă ?

— Adevărul este pe undeva la mijloc — sînt de părere cei trei interlocutori ai noștri. Ea nu revoluționează tratamentele termice la piesele mari, nu înlocuiește decît într-o mică măsură procedeele convenționale, ci le completează. Nu încape însă îndoială că este o idee bună, de interes, care poate fi folosită corespunzător, așa cum a făcut, prin efort propriu, de exemplu Trustul Energomontaj.

— Ce economii ar putea aduce, după părerea dv. ?

Oricît ar părea de curios, după atîția ani, nu ni se poate preciza nimic. Inventatorii au argumentat, au afirmat, au experimentat, dar nu pot face totul singuri. Repetăm : nimeni nu contestă utilitatea și eficiența deosebită a invenției, dar...

— Cum se poate ieși din impas, tovarășe director general ?

— Simplu : „dirijorul" trebuie să fie Institutul central pentru construcții de mașini ICCM. Ei sînt utilizatorii. Noi le-am pune la dispoziție datele noastre și specialiști pentru consultare, dar acela este forul indicat și, în același timp, neutru : el poate aprecia unde și cum se poate cel mai bine aplica invenția, cu ce eficiență exactă, care ar fi beneficiarii potențiali etc. Desigur, ar trebui să colaboreze și cu alte ministere interesate, întrucît procedeul poate avea o largă aplicabilitate, deoarece oferă avantaje tehnologice, energetice, acoperă lipsurile existente la noi de asemenea instalații și poate fi folosit în condiții de șantier, fără a fi necesare demontări și alte operații costisitoare. Așadar, ICCM, Institutul central pentru construcții de mașini!

...Și cu un simplu telefon, pe care tovarășul Călin Mihăilеanu îl dă chiar în fața noastră directorului general al ICCM, problema se rezolvă în cinci minute.

— Se știe — ne spune inginerul Forje — că resursele energetice nerecuperate, deci pierdute azi în industria noastră, se apropie în echivalent — și nu de foarte departe — de producția anuală de petrol a țării. Intă deci cîmpul larg de acțiune, grelele răspunderi care apasă pe umerii energeticienilor : să contribuie la reducerea acestor uriașe pierderi (chiar dacă ele nu pot fi total eliminate, date fiind limitele impuse de legile termodinamicii). Cu ce ar trebui să se ocupe cercetătorii de la ICEMENERG? De „viitorul de lumină și căldură" al țării. Deci intră în sfera lor, cu necesitate, și preocuparea pentru a se recupera, în limita posibilului, milioanele de tone echivalent de petrol de care vorbeam, neexistînd nici un alt institut în țară care să se ocupe de problema utilizărilor energetice în ansamblu.

Mulți cercetători regretă — arată interlocutorul nostru — că la întrecerea socialistă dintre institutele de cercetări și proiectări ICEMENERG nu s-a situat niciodată pe locuri fruntașe și că se vorbește prea puțin despre realizările sale efective și de prestigiu. Firește, nimeni nu neagă că și aci s-a muncit cu folos și că s-au înregistrat succese — dar nu în ritmul dorit și, mai ales, necesar.

Este posibil, adăugăm noi, ca și aprecierilor critice (dar constructive?) ale inginerului Alexandru Forje — căruia, totuși, cele cîteva zeci de brevete și cele două decenii de activitate în sectorul energetic îi conferă o anumită „greutate" — să li se aplice afirmația tovarășului director general Călin Mihăilеanu : „Adevărul este pe undeva la mijloc". Oricum, dorința unor cercetători ca și institutul lor să contribuie mai eficient și mai prompt la rezolvarea acutelor probleme energetice ale țării nu poate decît să bucure și nu trebuie să supere pe nimeni, ci dimpotrivă. Cît despre necesitatea ca după atîția ani, în deplină cunoștință de cauză, să se găsească soluțiile și căile cele mai potrivite pentru a se aplica larg în producție, acolo unde se dovedește rațional, procedeul și instalația care fac obiectul acestui articol, lucrurile sînt clare. Chiar dacă în final se va dovedi că nu e vorba de zeci de milioane, ci doar de milioane de lei. Fiindcă și de ele are nevoie energetica românească; așa adevărul nu este pe undeva la mijloc.

LIONEL NIȚESCU ■

Dr. Dumitru Mateciuc face unele precizări

Deși la ora actuală Boicil Forte a intrat aproape integral în drepturile sale, învingînd scepticismul și divergența de opinii din lumea medicală, mai pot fi întîlniți bolnavi care au indicația și recomandarea de a li se face tratament cu Boicil, dar sînt nevoiți să umble zile întregi pe la diverse cabinete din policlinici, cu fiolele în mînă, întrebînd unde și cine știe să le administreze. Pentru a lămuri cauzele acestei situații, am stat de vorbă cu doctorul Dumitru Mateciuc, unul dintre medicii cei mai competenți în problema medicamentului doctorului Vasile Boicil. Dacă în terapeutică nu totdeauna medicamentul decide totul, ci și modul de folosire, dr. Mateciuc precizează că aceasta este cu atît mai valabil în cazul Boicilului. O administrare corectă duce la un rezultat bun și invers. Din păcate unor bolnavi cu afecțiuni din sfera aparatului osteo-articular li se mai face Boicil cutanat sau intramuscular de către cadrele medii și, bineînțeles, rezultatul nu poate fi cel așteptat. Deși administrarea sub formele amintite nu este dăunătoare, există pericolul de a se compromite medicamentul. Bolnavul este frustrat de binefacerile tratamentului, rămînînd cu ideea că Boicilul nu l-a ajutat, el neavînd de unde să știe că nu i-a fost administrat corect. **Care sînt cauzele ?** „Rezerva și timiditatea cu care mai este recomandat și aplicat Boicilul de către medicii din rețeaua sanitară se datorează lipsei materialului informațional, presa de specialitate acordînd prea puțin spațiu acestui produs farmaceutic. Mai la înălțime se pare că este presa de specialitate de peste hotare, din R.F.G., Iugoslavia, Spania, Israel etc. La Madrid, dr. Martinez Gastey, șeful unei clinici de balneofizioterapie și recuperare, obținînd rezultate peste așteptările sale cu Boicil Forte, nu a întîrziat să le comunice în diverse buletine de informare științifică. O altă cauză este lipsa materialului documentar. În 1977 și 1979. Centrala de medicamente a Ministerului Industriei Chimice a tipărit o broșură redactată de noi, un fel de monografie, ce cuprinde toate informațiile legate de efectele și de tehnica administrării Boicilului. Broșura însă nu a fost difuzată cum trebuie și nu a ajuns în posesia tuturor medicilor practicieni din rețeaua de bază. A treia cauză și foarte importantă este că în cazul Boicilului nu este suficientă lectura prospectului sau a broșurii. Boicilul se administrează după o tehnică nouă, originală, un fel de algopunctură medicamentoasă (a nu se confunda cu acupunctura), sub formă de microinfiltrații loco-dolenti. Precizez că este o mare deosebire între infiltrațiile obișnuite și tehnica microinfiltrațiilor cu Boicil, care nu poate fi însușită de medici decît văzînd și făcînd. Adică prin inițiere la Centrul de recuperare și terapie Boicil din Timișoara, sub directa îndrumare a dr. Boici. Pînă acum nu au fost organizate asemenea cursuri de specializare în tehnica microinfiltrațiilor cu Boicil decît pentru medicii din Timișoara. Au mai venit la dr. Boici unii medici din Arad, Botoșani, Herculane, Constanța și alte orașe, dar din inițiativa lor și în timpul concediilor de odihnă. Ei aplică în mod curent Boicilul în diverse afecțiuni reumatismale sau de altă natură". Dr. Dumitru Mateciuc argumentează în continuare : „La Universitatea din Quebec, Canada, există în cadrul unor clinici secții pentru diagnosticarea și tratamentul durerii prin infiltrarea plexurilor nervoase cu substanțe anestezice. Dar efectul este de 1—2 ore. Noi avem Boicilul care nu e anestezic, ci un antialgic cu acțiune promptă și prelungită — luni sau chiar ani — tocmai prin celelalte efecte ale sale : vasoregulator, antispastic, eutrofic etc. Toate aceste efecte, care grăbesc recuperarea funcțională și reintegrarea în circuitul psiho-social a bolnavilor, au fost reconfirmate pe plan clinic de regretatul prof. dr. Ștefan Gavrilescu din Timișoara. În ceea ce privește cercetările de laborator, la Institutul de medicină umană și Facultatea de medicină veterinară din Timișoara, colectivele conduse de prof. dr. N. Dragomir, dr. farmacist A. Gherdan, dr. M. Moldovan, dr. S. Botărel continuă cercetările paraclinice". Informații de ultimă oră de la Centrala de medicamente : s-a primit aprobarea pentru fabricarea comprimatelor Boicil. Unguentul se fabrică la „Nivea"-Brașov și urmează să apară în farmacii. Monografia Boicil a fost reeditată în limba română, iar prin grija compartimentului de specialitate din Ministerul Industriei Chimice au apărut versiunile în limbile engleză și rusă și sînt în curs de apariție cele în germană, franceză și spaniolă. **Continuați colaborarea cu dr. Boici?**

„Desigur, numai că acum colaborarea noastră se desfășoară de la distanță. Eu m-am restabilit în Capitală de cîțiva ani, unde prin înțelegerea conducerii Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor și Direcției sanitare a Regionalei C.F.R. București mă ocup și de aplicarea Boicilului într-una din policlinicile acestui minister".

REGHINA VÂRVICI ■

O senzațională (deocamdată) ipoteză

Matematica faptului real

Totul a început de la o „ceartă" între producătorii și distribuitorii de energie de la noi, intrigați de faptul — așa, cel puțin, se părea — că **dispărea energie**. Din senin... Se învinuiau reciproc că nu înregistrau exact, ceea ce ar fi explicat așa-zisa dispariție. Analizînd fenomenul, un grup de cercetători români au emis o ipoteză cu vaste implicații, punînd în discuție postulate de bază ale părții din fizică în virtutea cărora se lucrează azi în mod curent în energetică și pe baza cărora se făcuseră calculele care învederau misterioasa dispariție de care vorbeam mai înainte.

Avînd în vedere semnificația economică și utilizările în energetică ale noii ipoteze, am solicitat un comentariu academicianului **Nicolae Teodorescu**, a cărui activitate științifică de o viață în acel domeniu de granițe între matematică și fizică denumit „ecuațiile fizicii matematice" constituie o ilustrare vie și convingătoare a ceea ce el numește **matematica faptului real**.

— Ne aflăm, oare, la o răscruce, tovarășe academician, cercetătorii români deschid un drum nou ?

— Voi vorbi ca matematician, nu ca energetician, fireste. Autorii în cauză, modești și realiști, nu pretind că au elaborat o teorie completă, ci doar o ipoteză pe care o supun discuției. Adevărat, aduc în sprijinul ei experiențe, măsurători, **rezultate tangibile**, unele materializate în brevete. Dealtfel, ei sînt, în majoritate, ingineri. Lăsîndu-i pe energeticieni să se pronunțe de partea lor, eu voi comenta din punctul meu de vedere. Civilizația actuală se sprijină, într-un anume sens, pe electricitate, pe utilizarea fenomenelor electromagnetismului. Or, marele Maxwell, care în secolul trecut le-a dat formularea matematică, le-a descris drept fenomene liniare.

Ce înseamnă aceasta ? Modelul liniar este o formă de relație matematică avînd proprietăți foarte simple : dacă există mai multe cauze care acționează în același timp, efectele se sumează ; dacă o cauză se amplifică cu un factor, efectul se amplifică în aceeași proporție. Dar iată ce se poate întîmpla în realitate : pe o linie tehnologică, bunăoară, cade într-un loc pe flux o cheie franceză, care sparge un pinion și oprește un întreg proces tehnologic. Cauză minoră, efect uriaș, deci neliniar ! Desigur, am simplificat și schematizat, dar esențialul constă în aceea că modelul matematic cu care lucrează tehnicianul trebuie să prevadă și asemenea situații și să propună soluții de evitare. Aceasta este matematica faptului real. Matematica secolului trecut, care ne-a dat, indirect, și ecuațiile lui Maxwell, tinde să simplifice modelele, care nu mai pot fi acceptate azi, cînd se lucrează cu tensiuni de 400 000 kV și se transportă energie la mii de kilometri. Modelul liniar vechi de un secol nu mai corespunde cu practica, este necesară o nouă teorie generală a energiei — iată ce afirmă inginerii Alexandru Forje și Marius M. Dăncilă, doctorii ingineri Mihai G. M. Pop și Florin Predan, inginerul Ioan Bogdan și fizicianul Vasile Stratulat de la ICEMENERG, profesor doctor Giuseppe Munteanu, conferențiar doctor Claudia Simionescu, inginerii Florin Andreescu, Vasile Luca, Radu Iovănuș, Cornel Șerban, Ioan Enește de la Universitatea Brașov, asistent universitar inginer Manuela Chindea de la Politehnica bucureșteană și chimistul Bruno Bednar.

— Acest salt spre neliniar — arată în concluzie academicianul Nicolae Teodorescu — oglindește și posibilitățile mărite de calcul datorate apariției ordinatoarelor (în trecut se liniariza și „din comoditate"), dar mai cu seamă adîncirea continuă a cunoștințelor noastre asupra lumii înconjurătoare, care tocmai fiindcă este vie, reală, deci complexă, își refuză liniaritatea. De cele mai multe ori, aceasta din urmă nu este decît o aproximație : raza „dreaptă" de lumină se dovedește, la un examen mai atent, a fi curbată de mașele pe lîngă care se propagă, muchiile drepte ale cristalelor apar frînte la microscop etc., etc. Să nu-l uităm nici pe Spiru Haret, „primul român care a ajuns în Lună" : ca prețuire pentru lucrarea sa de doctorat, un crater selenar a primit numele său. Or, Haret a dovedit cît de periculoasă poate fi liniarizarea în mecanica cerească. Mergînd pînă la termenul de ordinul 3 al aproximației, deci depărtîndu-se și mai mult de ecuația liniară, „simplificată", el a descoperit că axa mare a unor orbite nu este invariabilă, așa cum se credea pînă la el. Evocarea lui Haret o consider relevantă acum, cînd discutăm despre ipoteza cercetătorilor români care, desigur în cu totul alt domeniu, pleacă și ei de la neliniaritate — încheie academicianul Nicolae Teodorescu.

Înainte de a ne referi la aplicațiile practice, energetice și la problemele deschise, să precizăm că noua ipoteză românească propune schimbarea dimensiunilor fundamentale de reprezentare a fenomenelor fizice : în loc de timp și lungime, se propun ca mărimi fundamentale masa și energia, legate între ele de **o relație mai generală decît aceea propusă de Einstein**, care este liniară : energia — cu masa înmulțită cu viteza luminii la pătrat. Bineînțeles, relația lui Einstein rămîne valabilă, însă într-un domeniu mai limitat.

Iată, acum, argumente tehnice în favoarea noii ipoteze. Despre unele rezultate preliminare s-a mai vorbit în „Flacăra", dar au intervenit și fapte noi.

● Doctorul inginer **Florin Predan** de la ICEMENERG a măsurat parametrii unor linii de înaltă și foarte înaltă tensiune în sistemul electroenergetic național și a constatat abateri de la ceea ce rezulta din relațiile normate de calcul, actualmente în uz în rețeaua energetică.

● Inginerul **Marius Dăncilă** a măsurat parametrii descărcărilor electrice de scurtcircuit la izolatoarele unor linii de înaltă și foarte înaltă tensiune, constatînd, de asemenea, că nu se înscriu în formalismul matematic liniar. Pe graficele privind, de exemplu, legătura dintre impedanță și curent apăreau curbe și nu linii drepte.

● Inginerul **Alexandru Forje** a făcut experiențe de descărcări electrice cu transfer de metal care își pot găsi aplicații în domeniul sudării și topirii metalelor — experimente preluate și dezvoltate de inginerul **Florin Andreescu**, la care vom reveni. Și în acest caz s-au observat abateri notabile de la legile fundamentale ale electrodinamicii, așa cum sînt cunoscute azi.

● Aceeași neliniaritate se regăsește în experimentele efectuate de profesorul doctor în chimie **Horst Bednar** și doctorul în științe medicale **Horia Radu**, prezentate într-o comunicare la congresul internațional de neuropatologie musculară de la Montreal.

● Din nou în tehnică : un fapt similar a fost regăsit, independent, de profesorul **Eugen Potolea**, de la Institutul politehnic București.

Din aceste experimente tehnice au rezultat și o serie de brevete, care propun soluții noi pentru proiectarea mașinilor utilizînd energia electrică. Cît privește experimentul Bednar-Radu, el deschide un cîmp nou de dezvoltare în terapeutică, întrucît pe baza lui se poate preciza mai exact și mai curînd diagnosticul unor boli genetice grave.

De subliniat că noua ipoteză, în unele cazuri, poate duce la **reducerea consumului de energie de cîteva ori**. Dispozitivul creat la Universitatea din Brașov de colectivul condus de șeful de lucrări inginer Florin Andreescu micșorează de 36 de ori consumul de energie la sudura prin descărcări în condensatori electrici. Astfel, la **o priză de cameră** se pot suda buloane pînă la 6 mm diametru și se realizează sudarea oricăror metale. O **sudură „la rece"**, adică efectuată la temperatura mediului ambiant ca bilanț energetic.

Partea de teorie, încă dezbătută, este acceptată în liniile ei mari de specialiști ca profesorul Ion Dumitru Mangeron de la Politehnica din Iași și de șeful catedrei de fizică de la Universitatea brașoveană, Giuseppe Munteanu, care, în cadrul unui contract finanțat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, a făcut un studiu general și a formulat concluzii favorabile. Cum am mai spus, autorii nu pretind că formularea matematică la care au ajuns azi e definitivă sau pe deplin corectă, însă consideră că faptul fizic semnalat merită — datorită multiplelor aplicații în energetică — să fie aprofundat și pus în discuție. Pentru aceasta el trebuie însă cunoscut de un cerc cît mai larg de specialiști și de practicieni — motiv pentru care am scris și prezentul articol. Aceste cercetări de avangardă deschid noi ferestre spre viitor, noi posibilități de economisire masivă a energiei — problema nr. 1 a acestui sfîrșit de secol.

LIONEL NIȚESCU ■

FELIX – LASER

(Urmare din pag. 1)

asupra acestui domeniu atît de modern, de ultimă oră, care tinde să revoluționeze întregul sector al transmiterii de informații. Aceste transmisii care înlocuiesc clasicul mănunchi de conductori din cupru, cu supiele fibre optice, prezintă ca avantaje majore faptul că fasciculele optice, — noul cîrlaș al informațiilor —, nu interferă unele cu altele, permițînd astfel transmiterea cu viteze de 10 milioane de ori mai rapid ca în cazul telefoniei obișnuite, a unui foarte mare număr de canale de informații pentru fiecare lungime de undă a sursei optice folosite. Cu alte cuvinte, se poate face transmiterea pe același canal de informații a imaginilor TV, a semnalelor de calculator, a serviciilor telefonice și telex.

Dar ce este de fapt această fibră optică ? Este un mediu transparent, realizat dintr-un miez de sticlă foarte pură și un învelis cu indice de refracție diferit de al miezului. Lumina se propagă prin reflexii succesive pe pereții acestui miez optic. Alte caracteristici favorabile ale fibrelor optice, pe lîngă transmiterea concomitentă și cu viteze mari, sînt : pierderea semnalului este mică, astfel că regeneratorii de semnal se pot pune la peste 100 de km față de numai 8 km în cazul liniei telefonice ; dimensiuni foarte mici, ca un fir de păr, cu flexibilitate de 5 ori mai mare ca a cablului de tip TV ; preț de cost în continuă scădere, deoarece Terra oferă mai ușor nisip pentru sticle decît cupru, care este doar 0,1% din scoarța pămîntului ; și în sfîrșit foarte important : lipsa perturbațiilor electromagnetice de la mediul înconjurător ca la transmisiile de natură electrică.

Inedit și revoluționar, nu ? Dar mai bine să-l lăsăm pe autorul brevetului, inginerul Vladimir Doicaru, să-și facă confesiunea științifică :

— Mai întîi, — ne spune tînărul specialist, la care violiciunea ochilor trădează violiciunea spiritului în căutarea permanentă a noului, — semnătura pusă pe aceste echipamente Fellas nu este numai a mea, ci a unui întreg colectiv, la care media de vîrstă este de 27 ani. În acest domeniu de avangardă, în care puține țări de veche tradiție au răspuns : prezent ! realizările noastre au trezit surpriză și interes, ele fiind bine primite la tîrgurile internaționale de la Hanovra, Viena, Budapesta, Leipzig, București, și mai recent la Moscova, unde am obținut Marele premiu al inventatorilor. Voi încerca să abandonez limbajul de specialitate, devenind mai „laic" în explicațiile mele. Tot mai mult procesele industriale sînt conduse de calculator. Astfel, în marile complexe industriale, între calculatoarele implantate direct în instalații, ce sînt „pulsul" de parametri ai instalației și un calculator central pentru centralizări și decizii de ansamblu, se face un permanent și complicat schimb de informații. Există centralele electrice, nucleare, combinatele chimice, minele, la care mediul ambiant dă perturbații electromagnetice, de corozivitate sau explozivitate asupra transmisiilor clasice de sursă electrică. În cazul transmisiilor prin fibre optice, aceste perturbații devin inerte și dialogul permanent între calculatoarele terminale din instalații și calculatorul central decurge în condiții optime, cu mare eficiență, și de circa 1 000 ori mai ferit de erori. Echipamentele optoelectronice din familia Fellas fac tocmai această interconectare între calculatoarele centrale și terminale, aflate între 5—30 km, transmițîndu-se simultan informații printr-o singură fibră optică.

— Stimate Vladimir Doicaru, avem în față un elegant ansamblu : calculator, ecran TV, telefon, bloc digital, fibră optică, pe care scrie : video-data-phone multiplexer-demultiplexer Fellas 601. Observăm că pe ecran pot apărea sau lăsa urmele de date ale calculatorului, sau desene, sau figura celui cu care se poartă convorbirea telefonică. Care este intimitatea acestui echipament, care este anatomia lui ascunsă ?

— Voi încerca principial să explic din ce sînt compuse echipamentele din familia Fellas realizate de noi. Prima treaptă sînt așa-numitele modemuri și multiplexoare care modulează și demodulează informația primită de la calculatoarele primare și le prelucrează pentru transmiterea simultană pe același fir optic. Apoi treapta a doua, emițător-receptor pentru fibră optică, unde semnalele electrice se convertesc în semnale optice, fie prin așa numitele surse optice necoerente (diode emițătoare de lumină LED în infraroșu), fie prin surse optice coerente (diode laser). Urmează linia de fibră optică, și din nou la receptor un complex ca mai sus, modem sau multiplex, unde semnalul optic este reconvertit în electric prin fotodiode și preluat de celălalt calculator.

După ce aflăm că în Institutul politehnic București, prof. P. Baltă a experimentat și obținut fibră optică, inginerul V. Doicaru ne mai explică un domeniu de realizări al colectivului în fel de spectaculos. Și anume : cu același lanț de echipamente, transmisia se poate face și fără firul optic, doar prin atmosferă.

În acest domeniu de pionierat, unde puține țări au putut să aibă preocupări, tinerii specialiști români au făcut să se vorbească de ei, și au reușit să facă export de inteligență, prototipurile lor, de concepție românească și performanțe remarcabile, fiind cumpărate de firme din Elveția, U.R.S.S., S.U.A., China, Austria.

Brevetul românesc – al treilea din lume, dar nici producția să nu bată pasul pe loc !

(Urmare din pag. 1)

de-a doua Conferință internațională de superplastifianți de la Montreal, în iunie anul acesta. Chiar și simplul fapt că a avut loc o conferință mondială consacrată acestei probleme, despre care cu puțini ani în urmă nici nu se pomenea, învederează interesul major pe care îl prezintă din punct de vedere economic și tehnic.

— De ce, tovarășe inginer Ion Ionescu ?

— Într-o singură frază, s-ar putea spune : **cauze mici, efecte mari !** Adăugarea superplastifiantilor în tehnologia betoanelor, în anumite proporții, permite îmbunătățirea sensibilă, chiar spectaculoasă uneori, a caracteristicilor fizice și mecanice ale betoanelor, rezistențele inițiale și finale crescînd cu 15—120 la sută la aceleași dozaj de ciment și cu lucrabilitate egală. Mai sînt și alte avantaje tehnice, asupra cărora nu insist, pentru o sumedenie de variante ale utilizărilor practice. Repet, unele reduceri obținute pe această cale pot fi spectaculoase : păstrînd performanțele actuale, deci fără nici un rabat de la calitate, se pot micșora dozajele de ciment — la prefabricatele produse în țară — cu 60 kg pînă la 160 kg pe metru cub. Iată un calcul simplu : dacă vom produce în România, pe an, 20 000 tone superplastifianți, se vor economisi 200 000—240 000 tone ciment, garantîndu-se aceleași performante tehnice. De asemenea, se pot reduce tratamentele termice în proporție de o treime pînă la 100 la sută.

Și în construcțiile obișnuite — arată interlocutorul nostru — deci nu numai în industria prefabricatelor, plastifiantii pot face „minuni" : nu e totuna dacă ridici un etaj în două zile și nu în zece...

— Și atunci, tovarășe inginer Ionescu, dacă din punct de vedere tehnic toate sînt clare, dacă această cercetare a fost încununată de succes și în plus, a fost bine primită la Montreal unde este hiba ? Poate este vorba doar de rezultate de laborator, infirmate sau încă neconfirmate de practică ?

— Dimpotrivă. Noi cercetătorii de la laboratorul bucureștean, am și experimentat. Am fost ajutați de colegii de la laboratorul de la Victoria, inginerii Constanța Ciobanu și Ion Florea precum și de inginerii : Constantin Rener de la Întreprinderea de materiale de construcții Brașov, Melania Sovarschi de la I.M.C. Deva, Gheorghe Cotîrlici de la I.M.C. Iași, Ion Koreck de la trustul de construcții-montaj Timișoara, și mulți alții, deci tot ce am descoperit în laborator s-a validat în practică, în fabricile de prefabricate și pe șantierele de construcții, practic din întreaga țară. S-au obținut astfel produsele VIMC-11 și VIMC-22, s-au brevetat tehnologiile originale. Toate bune și frumoase, numai că nu se aplică pe scară largă, în practică. Mai exact, se produce mult prea puțin față de necesitățile șantierelor și fabricilor de prefabricate.

— Oare producerea superplastifiantilor este atît de scumpă și de pretențioasă încît nu rentează ?

— Dimpotrivă. Ca dovadă, ei se produc și azi — dar în cantități extrem de mici — la stația-pilot de la Victoria și se utilizează curent la I.M.C. Brașov. **Totul e simplu și pus la punct, nimic din import, utilaje și materii prime românești.** Ținînd seama de cheltuielile de producție a superplastifiantilor și de reducerea consumurilor energetice pe care o fac posibilă, la fiecare mie de tone de superplastifianți produși în țară se estimează economii de 1 000 000 lei/an și 10 000 tone ciment (și cît combustibil înghit aceste tone de ciment !). Așadar vorbind poate în termeni nestiințifici, dar plastici : **superplastifiantii sînt o afacere excelentă pentru țară.** Dar, deși doar pentru unitățile MEFMC necesarul este estimat în 1982 la 25 000 tone și cam 50 000 tone pentru întreaga țară (100 000 tone în 1985), în prezent nu se produc anual decît cîteva zeci de tone. Repet : cîteva zeci de tone în loc de cîteva zeci de mii, deși toate instalațiile sînt românești, nu este necesar să se importe nici un gram de materie primă sau de aparatură, iar costul unei instalații pentru a satisface necesitățile României nu depășește 30 000 000 lei — cifră infimă față de avantajele economice implicate.

— Și totuși... de ce nu s-a trecut la aplicarea în practică decît pe o scară atît de redusă ?

— Probabil fiindcă se aleargă după producții de sute de mii sau milioane de tone : or, superplastifiantii **nu pot concura sub raportul cantității, ci doar al calității.** E o investiție mică, prea mică... Ar fi vorba de a se înființa o secție „minoră" în cadrul unui mare combinat. Nu s-a bucurat de atenția cuvenită din partea Ministerului Industriei Chimice, fiind considerată, probabil, lipsită de importanță în raport cu marile și realele probleme cu care se confruntă ministerul și pe care le înțelegem. Cercetarea s-a bucurat de sprijinul acestui minister în faza inițială, dar acum se pare că problema „a scăpat" și fiecare o împinge mai încolo, probabil pentru aparenta ei lipsă de importanță. Poate nu este chiar atît de importantă pentru chimie, dar pentru economia națională pentru noi toți ? Oricum, nu facem nici un proces trecutului. Ce a fost a fost. Vor fi fost cauze obiective — totdeauna sînt ! — nu acesta este esențialul, ci faptul că o cercetare de importanță națională (România` deține al treilea brevet din lume pentru superplastifianți) nu se valorifică nici pe departe în măsura cuvenită. Iată de ce, noi, cercetătorii, precum și întreprinderile de prefabricate din Brașov, Iași, Deva, Doaga (Vrancea), Craiova, Călărași, Giurgiu, trusturile de construcții-montaj din Timișoara, Ploiești, Tîrgu Mureș, sutele de beneficiari potențiali din țară — căci oare cine nu construiește la noi ? și e bine că este așa — roagă să se acorde atenția și acestui produs al inteligenței tehnice românești. Începînd cu 1982 este așteptat cu înfrigurare de șantierele țării, prefațînd unde oamenii vor să construiască nu numai mult, ci și bine și ieftin.

Să scurtăm drumul lemnelor către sobă (II)

După aproape două luni, revenim, iată, în depozitele de lemne ale Întreprinderii „Combustibilul". După cum veți constata, unele din neajunsurile semnalate de raidul nostru au fost înlăturate, altele însă au rămas. Dacă o serie de cetățeni programați „au uitat" să treacă pe la casierii, creînd încurcături întreprinderii, cei mai mulți și-au achitat obligațiile, dar n-au primit încă, în ciuda promisiunilor, lemnele și cărbunii pentru care au plătit. Sînt însă semne, garantate mai ales de intervenția Comitetului municipal de partid, a Primăriei, că restanțele vor fi lichidate.

Reporterii noștri au înregistrat, din nou, starea la zi a citorva depozite.

Ieftinul care costă scump

La depozitul de lemne se vind lemne. Oricîte speculații am încerca în ce privește comerțul cu lemne, relația **depozit-cetățean** e una simplă. Dai, adică, banii și tei lemnele. În comerțul cu lemne, nu interesează nici caracterul cumpărătorului, nici starea civilă a caruțașilor, nici ce ziare citește cantaragiul. Singurul lucru contează aici este să dai bani buni și să primești, în schimbul lor, lemne bune. Din fel de fel de pricini însă, comerțul cu lemne merge rău chiar și cînd merge bine. Iată, spre exemplu, Depozitul nr. 206, situat în preajma gării Obor și în apropierea altor citorva depozite. Anul trecut, au cumpărat lemne și cărbuni din Depozitul 206 un număr de 2 400 de cetățeni. Anul acesta, dat fiind reașezarea prețurilor la produsele petroliere, multe, foarte multe gospodării de tip tradițional au revenit la soba cu lemne. Deși capacitatea depozitului și numărul încadraților săi nu s-au schimbat, el a trebuit să mulțumească acum cererile a 5 500 de familii. Pînă în prezent, s-au livrat 4 300 de porți, cu speranța că pînă la 28 noiembrie livrările pentru anul în curs să fie încheiate. Ce se poate pricepe din asta? Mai multe lucruri: că depozitul are, ca să zicem așa, resurse interne insuficient valorificate, că are lemne și cărbuni în cantitățile necesare, că munca are spor. În realitate, treburile stau altfel. Munca lucrătorilor e grea și o seamă de factori o fac adesea istovitoare. În vagoanele de cărbuni aflate la rampă, la descărcat, muncitorii depozitului luptă din greu cu praful. Clienții refuză, pe bună dreptate, să plătească două-trei tone de cărbuni și să li se trimită acasă praf de cărbune. Livrarea e planificată destul de strict, gospodarii așteaptă, îndeobște, căruțele cu lemne și cărbuni în fața casei. Și cînd marfa nu le place, o trimit înapoi. Depozitul e obligat, firește, s-o primească. Omul nu știe ce lemne și ce cărbuni o să primească. Comerțul cu lemne este, în felul său, cam ciudat. Plătești, care va să zică, și nu știi ce plătești. Zilnic, la șeful de depozit Mihai Ion vin „cetățenii cu probleme". Nu prea mulți, întrucît Depozitul 206 e din cele fruntașe. Numărul restanțelor e mic, reclamațiile se și rezolvă, tocmeala pe calitatea lemnelor și, îndeosebi, a cărbunilor merge de obicei în favoarea cetățeanului. În curtea depozitului, munții de praf se înalță văzînd cu ochii și, cînd se face munțele mare, alte vagoane vin de-l încarcă și-l duc la termocentrale. Nu există praf mai plimbat decît praful din depozitele de lemne. Cînd normal ar fi să se trieze praful din cărbune încă de la mine, să nu-l plouă vremea proastă pe drumurile țării și să nu coste ieftinul atît de scump. În curte, după cîteva zile de ploi, noroiul face din orice mișcare o aventură. Muncitorii, care descarcă vagoanele și încarcă apoi mașinile și căruțele, fac și ei ce pot. Și nu arareori ce vor. În condica de prezență, din cei 16 încărcători-descărcători, la slujbă sînt doar opt. Pe timpul verii, pe posturile în discuție au fost încadrați, uneori și pentru o zi, două, cît au binevoit să vină, aproape 100 de oameni. Fluctuația mîinii de lucru în depozitele de lemne este descurajantă. Din cei 100, numai 5 nu s-au găsit, o dată sau de mai multe ori, în conflict cu legea. „Aceștia sînt oamenii și cu ei trebuie să ne facem treaba, spune Mihai Ion. Îi dojenesc și eu, dar nu prea tare, ca să nu se supere și să plece. Mai mult îi rog. Dar sînt și muncitori destoinici, pe care contez: Matei Marin, Radu Petre, Dorel Blîndu, Vasile Albu. Apoi, căruțașii. Marin Traicu e om la aproape 68 de ani, de 35 de ani căruțaș, harnic, cinstit, respectînd clienții și fiind respectat de ei. La un depozit de lemne, mai spune Mihai Ion, trebuie să fii mînă de fier. Eu sînt de nici doi ani aici. Am avut însă norocul de niște șefi de depozit autoritari înaintea mea și n-am probleme prea mari".

Deci, dacă la un depozit, unde într-o vară, în anotimpul acela, prin urmare, cînd — cum zice proverbul — omul își face sanie, pe cîteva posturi se prelimbă 100 de nevrednici, lucrurile stau bine, cum trebuie să fie oare în depozitele unde stau rău? Oare de pe ce poziție discută acolo, în fața porții și a grămezii de praf de cărbune, căruțașii și descărcătorii cu omul plătitor; cu „clientul nostru, stăpînul nostru"?

„Vă rog frumos, spune Ion Mihai, să nu cumva să-i criticați pe muncitorii pe care-i vedeți la lucru și, mai ales, pe șoferi că sînt serioși, cu ei ne descurcăm, fără ei nu știu ce m-aș face!"

Cum sper că v-am convins, la Depozitul 206, grijă peste puterile omului și ale șefului de depozit deocamdată nu-s. Singura pentru care nu există încă o soluție e aceea a lemnelor pentru „neplanificați", pentru cetățenii care ori nu s-au programat din timp, ori vor o cantitate mai mare decît cea hotărîtă prin lege. Ar fi o speranță pentru începutul lui decembrie, așa se spune. Iar după decembrie, urmează ianuarie. Cît mai e pînă-n primăvară? O lună, poate două.

În fiecare joi, de la 18,00 la 22,00, toți șefii de depozite din Capitală se întrunesc și discută cu direcția situația livrărilor. N-ar fi lipsit de folos, credem noi, ca una din aceste întruniri să aibă odată loc în birourile unuia din depozitele din vecinătatea Gării Obor. Noroaiele prin care înoată căruțele, mașinile și muncitorii, munții de praf îmbibați cu apă, drumurile impracticabile și, în general, contactul direct cu oamenii din depozite ar fi poate cauza unor măsuri reale pentru ca slujba la Combustibilul să aibă altă înțelegere și, de ce nu?, alți muncitori.

TUDOR OCTAVIAN

Cărbuni de calitate sînt puțini, în schimb sînt întîrzieri

Depozitul de combustibil 601, din strada Lujerului, este considerat cel mai mare și mai modern din Capitală. Planul de desfacere este de 180 de tone cărbune pe zi. În două zile depozitul își va lichida restanțele. Cele 914 tone de cărbune restanță, la data vizitei noastre, provin din suplimentările de la alte depozite. De la 1 noiembrie, depozitul 601 livrează și pentru depozitele 501 și 502. Pe data de 14 noiembrie se livraseră, pentru 501 și 502, bonurile din iulie!! La acesta sau la altele, oamenii s-au programat, au plătit, au contat pe faptul că vor primi cărbunii la timp și, iată, îi primesc acum, după patru luni. Restanțele se vor lichida cu eforturi suplimentare din partea personalului depozitului și cu puțin noroc — încă nu plouă, nu ninge. Situația preocupă pe toată lumea, la depozite sînt detașați activiști care o urmăresc și care intervin în măsura posibilităților, repartizînd mașini și utilaje acolo unde este nevoie. Cauzele care au făcut să se ajungă la livrarea cu întîrziere a combustibilului către populație sînt simple și la vedere, sînt cunoscute de mult timp, ele ar fi trebuit înlăturate din momentul în care au apărut. De la început trebuie să spunem că rezolvarea situației nu stă integral în puterea personalului depozitului. La depozite munca este grea, oamenii sînt plătiți în acord, funcție de cantitatea livrată și au, firește, tot interesul să cîștige mai bine.

Cauza principală care a generat restanțele este imposibilitatea asigurării unei livrări ritmice. În vară, cînd condițiile erau cele mai bune, depozitul a avut perioade în care a livrat sub posibilități. Fondul de marfă a fost redus — cu alte cuvinte, n-au fost cărbuni. Calitatea mărfii este însă, în foarte multe situații, sub cerințele prevăzute de standarde. În contradictoriu, din care se înțelege că fiecare are dreptate. Nu mai transcriem. Avem totuși convingerea că lucrurile ar merge mai bine dacă: 1) S-ar face o repartizare judicioasă a livrărilor în funcție de încasări; 2) Dacă ar fi asigurat parcul de mașini pentru transport; în caz de deteriorare a unui camion el să poată fi înlocuit de urgență; 3) Amenajarea curții interioare, care fiind plină de noroi provoacă dese împotmoliri ale camioanelor încărcate; 4) Gaterele să meargă, nu să stea.

Ieșim din depozitul 103 pe cînd un foc zglobiu încălzește mîinile șoferului de pe mașina cu numărul de înmatriculare 23—B —3457. E defectă.

GEORGE CUȘNARENCU

Sectorul a vrut să ne ajute trimițîndu-ne forțe suplimentare. Au venit niște băieți de la „Ambasador", de la „Continental" îmbrăcați în costume frumoase, dar au plecat imediat cînd au văzut ce-i așteaptă". „Dar astăzi ce livrări faceți?" o întrebăm pe șefa depozitului 103. Ne răspunde amabil: „Astăzi livrăm celor care au plătit pe 2 octombrie". Cînd aud aceste cuvinte cîțiva oameni care tremurau pe afară ripostează: Și, noi am plătit pe 2 octombrie. „Stați tovarăși, spune șefa, că avem 50 de încasări, nu putem da la toată lumea. Așteptați". Începe o discuție în data de 18 noiembrie, din 8 vagoane, 5 aduseseră mai mult praf și steril. Minele și stațiile de plecare care trimit, de regulă, marfă proastă sînt Horezu-Ionești, Rovinari-Rogojelu, Popești-Voivozi, Sălaj-Sărmășag și Sontiga-Doicești. Din vagoane se descarcă mai mult un fel de mocîrlă. Au fost cazuri cînd vagoane întregi au transportat numai praf?! În asemenea cazuri, vagonul se descarcă și marfa se pune în custodia furnizorului. Vine un delegat, se constată, se încheie procesul verbal, iar depozitul se umple încetul cu încetul cu praf de cărbune, care ar trebui încărcat din nou și transportat la o termocentrală. Transporturi duble, costisitoare, fără rost. Încărcări și descărcări inutile. La anumite stații de livrare, cele pe care le-am numit mai sus, nu sînt instalații de sortare sau, dacă sînt, nu sînt folosite. Depozitul se blochează și nu mai e loc pentru punerea mărfii în custodie. În aceste cazuri, marfa se livrează clienților așa cum a venit, adică proastă. Clienții și-o sortează în stradă, îngrămădind pe trotuare praful și bucățile de piatră. Depozitul are obligația să o ridice și să aducă, în schimb, cărbune. Zilnic, 5—6 reclamații de acest gen se primesc, invariabil. Alte drumuri inutile, oameni și mașini blocate cu acest gen de operații. Vagoanele nu intră ritmic la depozit și pentru că gara de destinație, în cazul nostru stația C.F.R. Cotroceni, nu le poate cîntări din cauza posibilităților limitate de manevră și pentru că singura basculă cu care este dotată stația nu face față. Lipsa de personal are și ea urmările ei. Pe o mașină ar trebui să fie doi lucrători. Este doar unul, care încarcă și descarcă mașinile, vagoanele și sortează marfa. Utilajele de încărcare-descărcare sînt ca și inexistente, dacă ne gîndim că pentru 180 tone de cărbune depozitul — cel mai mare și mai modern așa cum ni s-a spus — are un singur greifer, care din cînd în cînd se defectează?! În situațiile grele, primăria intervine și mai face rost, pentru cîteva zile, de un utilaj suplimentar. Contractul încheiat cu Transcom-ul, 9 mașini pe zi, nu este respectat. Acestea vin cum și cînd pot, se mai defectează. Platforma betonată este de mult acoperită de un strat gros de noroi. Transportul hipo suplinește lipsa mașinilor, mai ales în zilele frumoase, căci oamenii nu-și scot caii oricînd, și pe ploaie și pe lapoviță, și credem că au dreptate.

OPREA GEORGESCU

În loc de concluzii

Problema problemelor, lichidarea restanțelor

Între problemele cu care se confruntă „Combustibilul", nu puține și nu simple, cea mai arzătoare e, fără îndoială, cea a recuperării restanțelor. Chiar dacă, în ansamblu, situația s-a îmbunătățit față de 1 octombrie, dată la care am efectuat primul nostru raid prin depozite, mai sînt încă destui cetățeni care au plătit și așteaptă, unii de săptămîni întregi, lemnele și cărbunii promiși. Întîrzierile au cauze diverse ce nu țin, totdeauna, de întreprinderea respectivă care, ajutată substanțial de primărie, depune eforturi lăudabile pentru lichidarea lor. Dar, așa cum sublinia directorul Constantin Staicu, vezi „Flacăra" numărul 40, „Combustibilul" e, uneori, depășit de împrejurări, din tot felul de motive.

Pe de o parte, „Transcomul" a fost și a rămas dator în privința asigurării mijloacelor de transport necesare și, mai mult decît atît, contractate! Pe de alta, calitatea cărbunilor (la lemne s-ar părea că nu-s probleme deosebite) nu s-a îmbunătățit, drept pentru care, primind mai mult praf decît cărbune, o serie de depozite (202, 203 etc.) sînt blocate de adevărați „munți" de steril). De aici, firește, forță de muncă irosită, bătăi de cap inutile și, ca o consecință logică, perturbări în livrarea mărfurilor către cetățeni. Cei de la „Combustibilul" n-au stat și nu stau cu mîinile încrucișate, au tot făcut apeluri, și la „Transcom", și la Cîmpulung, și la Motru, de unde sosește o cantitate importantă de cărbune, dar competențele lor sînt cele care sînt, adică reduse. Ca urmare, în loc să se ocupe, exclusiv, de aprovizionarea beneficiarilor cu combustibil, întreprinderea de profil tot descarcă și încarcă la praf de cărbune, acesta fiind, cum plastic zice un coleg, cel mai plimbat praf din lume?!

Dar întreprinderea însăși are, și ea, o parte din vină. Conducerea se zbate, se agită, directorul Staicu e un om energic și inimos, dar personalul depozitelor nu strălucește, ca să nu fim chiar mai drastici. Dacă necazurile, care se răsfrîng asupra cetățenilor, nu sînt cauzate, în totalitate, de lucrătorii depozitelor, ei livrează ce și cît au, atunci trebuie să spunem, în deplină cunoștință a situației, că tonul cu care li se vorbește oamenilor e de sus, răstit, arogant. S-au luat, e drept, unele măsuri, o serie de responsabili au fost destituiți, la depozitele 102, 201, 601 etc., dar se pare că ele n-au fost suficiente, mai marii depozitelor continuă să întîrzie, vezi reportajul de mai sus, să considere locul de muncă drept o „feudă". Împotriva lor, ca și a obișnuinței de a livra combustibilii seara, ca omul să nu vadă prea bine ce i se aruncă în curte sau lasă la poartă, ar trebui să se manifeste o exigență sporită.

Am mai spus-o, dificultăți sînt, dar și posibilități ca ele să fie înlăturate. Accelerarea ritmului de livrare, detectată în ultimele săptămîni, o atestă. E timpul însă ca toate forțele disponibile să fie capacitate în așa fel încît, printr-un efort conjugat, restanțele să fie grabnic lichidate. La 1 octombrie, reamintim, directorul Staicu ne informa că s-au luat măsurile necesare „pentru ca pînă la 1 decembrie, cel mai tîrziu, aprovizionarea cetățenilor cu combustibil să se încheie". Să sperăm că așa va fi, bucureștenii avînd nevoie de lemne și de cărbuni, nu de explicații și scuze. Acestea din urmă, se știe, nu țin niciodată de cald.

OVIDIU IOANIȚOAIA

„Norocul este cum și-l face omul" și în materie de lemne

20 noiembrie 1981. Zi de iarnă. Temperatura aerului 2 grade. Ora 7,45. Ne aflăm la Depozitul 103, aparținînd de Întreprinderea „Combustibilul". Și pentru că șefa depozitului n-a sosit încă, profităm de prezența celor aproape 15 persoane care o așteaptă. Ce așteaptă credem că e limpede pentru toată lumea. De cînd? Asta încercăm să aflăm și noi. Deci: **Petre Chiuole** de pe strada Constantin Davidică 18: „Am fost programat din 22 iulie, apoi reprogramat în 19 august. Acum cîteva săptămîni mi-au adus 660 kg de lemne, în loc de 900. Nu numai că lipseau din ele, dar erau numai putregaiuri și cioturi. Fiică-mea a fost programată în septembrie și n-a primit nici pînă acum, deși e invalidă, pensionară. Acum, ce să fac, vin din două în două zile, doar-doar voi primi și restul". **Eugen Dumitrache** locuiește pe str. Paring 22, adică la circa 20 de metri de depozit. „Am fost programat în august, apoi în octombrie. Am plătit integral 1 000 kg lemne și 2 400 kg cărbuni plus transportul, pe data de 6 octombrie. Nici pînă astăzi nu le-am primit. Măcar lemnele. Sau numai cărbunii. Și dacă vroiau mi le aduceau și cu un cărucior, că stau lîngă ei". Ceea ce spune e confirmat de bonul de vînzare nr. 006786 și 007687. De ce a trebuit însă să plătească de la începutul lui octombrie lemnele și cărbunii dacă nici acum, aproape de sfîrșitul lui noiembrie nu au sosit?! Și are, după cîte am înțeles, șanse doar pentru începutul lui decembrie. În aceeași situație se află și **Sandu Șolea** de pe str. Soveja 43 bis, care a plătit pe 25 octombrie după ce fusese reprogramat din septembrie. Ne arată chitanța 0067971. Pînă astăzi nimic. Omul a fost la „Combustibilul" pentru a i se da măcar niște cărbuni. Cei de acolo l-au reprogramat pentru 20, adică pentru astăzi. Are și dînsul o nedumerire. Pe ce criterii se dau aceste lemne și cărbunii? Pentru că are vecini care au plătit și au și primit marfa. „Chiar așa să fie norocul, după cum și-l face omul?", se întreabă, suflîndu-și în mîini pentru a se încălzi. **C. Velicu** are o mamă în vîrstă de 88 de ani care locuiește pe Calea Griviței 184 bis, pentru care vine să ridice lemnele plătite cu chitanța 0066341 din 7 octombrie. I s-a spus că mai are de așteptat pînă în decembrie; **Iuliu Budușan** s-a născut în anul 1901. Este un bărbat subțire, cu un umor deosebit pentru situația în care se află și pentru o zi atît de friguroasă. Zice: „Eu am plătit pe 19 octombrie și uite a trecut luna. Pot să le pretind să-mi dea lemnele? În fond, pot să mai aștept o lună. Nevastă-mea mă ceartă că nu-i dau cărbuni. Da' ce știe ea, că doar e femeie". Vorbindu-ne din experiența anului trecut, ne spune că mai lasă de dorit și stilul cărăușilor care vin noaptea și descarcă lemnele și cărbunii, lumea doarme și nu vede ce i s-a adus. „Poftim de mai reclamă după aia?! De fapt, ce poți să mai faci? Zici mersi și pentru ce ți s-a adus. Bine că ți-a adus?"

În fine, luați cu vorba nu am observat că a sosit conducerea depozitului. Este ora 8,15. Șefa se numește Anișoara Ginglea. Întrebată cum cum își explică dînsa nemulțumirile cetățenilor ne răspunde: „Momentan nu mai sînt situații de oameni care au plătit în august și nu au primit lemnele. (?!?) Adevărul este că avem probleme. În primul rînd cu transportul. Trebuie să avem 5 mașini, trei de la autobaza terminal și două de la autobaza „Titulescu". Dar practic lucrăm cu două, maximum trei. Acum una e stricată. Și mașinile astea ar trebui să facă 3 curse pe zi, dar nu fac decît una.

Părinți și copii fără... părinți

Multe, prea multe dintre scrisorile care ne parvin în redacție se referă la părinții și copiii fără... părinți. Cum se ajunge într-o atît de anormală și de paradoxală situație ? În mii și mii de feluri. Două dintre acestea le prezentăm aici și acum.

Prea multă clemență...

Tandrețe, vorbe calde, înțelegere, acel climat firesc de familie nu a existat, zice femeia, niciodată în casa ei, în fosta ei casă. A părăsit-o fără regret și fără întoarcere, „A uitat" însă, acolo printre prea puținele lucruri pe care a putut să le agoniseacă un cuplu devastat de ură și vrajbă, niște ființe vii : copiii lor, copii născuți din trupul și sîngele ei. Patru la număr.

„Eu, care vă scriu, mă numesc Curceanu Lenuța, am 11 ani și sînt elevă în clasa a VI-a a Școlii generale din Lehliu-Gară și mama noastră ne-a părăsit la data de 16 aprilie 1981. Eu la vîrsta aceasta spăl, fac mîncare și fac toate treburile casei, pe care mama mea trebuia să le facă. Mai am încă trei frățiori pe care îi cheamă Marin, 13 ani, elev, Daniel, 5 ani, elev, Mihaela, 6 ani, elevă. Începerea acestui an școlar a fost trist pentru mine, pentru că nu am avut nici ghiozdan, nici caiete, nici uniformă și nici frățiorii mei nu au avut".

Destinul acestor copii e ca al saltimbancului ce merge pe o sîrmă sub care nu se află perne de aer ori plase amortizoare, ci decît hăul. Încep să se învețe să trăiască din mila altora, să piardă sentimentul demnității și al mîndriei. Încep să deprindă resemnarea, după ce mai întîi au luptat cît au putut, cum s-au priceput la vîrstele lor, să reunească familia. Încep să afle și gustul și teriflantul „triumf" al micilor furtișaguri, mai întîi fiind soluția disperării, a ieșirii din lipsuri materiale și afective. Dialogul cu cei doi copii mai mari, Marin și Lenuța, ne poate stoarce cu ușurință lacrimi, dar trebuie să rămînem lucizi pentru că acești copii trebuie salvați, trebuie să rămînă întegri. Și demni. „Tot ce avem noi pe lume — spune cu o maturitate extraordinară fetița de 11 ani — este o văcuță, un porc și un cîine. Nenicu (adică băiatul de 13 ani, n.a.) a tăiat coceni de pe cîmp ca să o iernăm. Ca să-i cumpărăm am vîndut lapte. Cu ce hrănim porcul ? Am adunat soia de pe cîmp, ce rămînea în urma combinelor". „Mama nu ne primește, cînd ne ducem la ea, zice să plecăm de unde am venit, adică la tata. Tata e așa cum e, ne împărtășește băiatul. Noi o vrem pe mama noastră lîngă noi. Să fim și noi o familie, în rîndul oamenilor... N-am pentru ce să fiu bun și cui îi pasă cum învăț eu ?!". Sigur, la vîrsta lui și în situația lui, e greu să-i cerem acestui copil înțelegerea că pentru el, pentru viața și viitorul lui trebuie să învețe și să fie bun. Deocamdată, vrea să se răzbune pe părinți, pe mama care i-a părăsit, să-i dea ei o lecție de viață, de gîndire la destinele lor, pentru a o readuce acasă.

În comuna Lehliu-Gară acest caz atît de ieșit din comun pentru o comunitate sătească, unde familia, dragostea pentru copii este cea mai înaltă valoare umană, a ajuns o problemă civică dintre cele mai serioase, care a dat și mai dă de lucru multor oameni de la primar și directorul școlii la simpli cetățeni. Bărbatului, lui Ioan Curceanu, i s-a dat o muncă, a fost special chemat, în sectorul zootehnic al C.A.P., pentru a cîștiga mai bine, spre folosul celor patru copii. Dar nu s-a ținut de lucru. Cînd patima beției îl încolțea, pleca aiurea, fără să spună nimănui, lăsînd lucrul nimănui, ori, din cînd în cînd, pe umerii băiatului de 13 ani, prea fragili pentru o muncă de bărbat matur. Mama, Veronica Curceanu, a fost încadrată și calificată ca tricotează la unitatea de producție din localitate a întreprinderii „Crinul" din București. Pentru a avea un venit lunar sigur, spre folosul copiilor cărora, însă, nu le dă nimic. Nici măcar alocațiile de stat pe care le încasează lunar și care se ridică, pentru toți patru, la 970 de lei ! Alocația dintr-o singură lună ar fi ajuns pentru uniformele tuturora, iar școala ne confirmă că fetița vine cu cea de anul trecut, iar băiatul — într-un pantalon rupt și o hăinuță veche și murdară ! S-a învățat Veronica Curceanu, și ea, ca fabrica să tot facă acte de caritate, să le ofere copiilor ei treninguri și numeroase alte obiecte de îmbrăcăminte. Din fondurile sindicatului ! Pe ea n-o interesează din ce trăiesc copiii ei. Dar pînă cînd ? S-a învățat ca școala să decidă pentru viața, hrana și educația lor ! Anul trecut au fost ținuți în internat, fără nici o contribuție a părinților, acum vor fi trimiși — din banii cîștigați de elevi în practica lor de producție — într-o școală dintr-o stațiune montană.

Veronica Curceanu nu e inconștientă, nu are mințile rătăcite, e perfect normală, asta e strategema ei, motivația ei abilă, de a se eschiva de la responsabilitatea față de cei patru copii. Un mod de a se răzbuna pe tatăl lor, bărbatul ei ! Sigur că e o anomalie a sufletului și conștiinței sale care, socotim, nu poate rămîne nepedepsită. Urîndu-și bărbatul, a ajuns să-și urască într-atîta și copiii, ceea ce nu poate fi decît monstruos. Prea multă clemență, prea multă înțelegere a organelor locale au făcut-o să creadă că nu mai are nici o răspundere față de cei cărora le-a dat viață. Dacă nu o poate obliga nimeni să mai conviețuiască, să se mai întoarcă la bărbatul care a chinuit-o 19 ani, și asta în numele demnității, e de înțeles, dar să-și creească și să-și educe copiii tocmai în numele valorilor noastre morale ; o obligă înseși legile țării. Și asta trebuie să resimtă Veronica Curceanu, și cît mai curînd.

C. ADAM ■

Către Laura

se dedică domnișoarei Laura Covaci

Cuvîntul este un cap fără de craniu
un cimitir fără de morți.
Ah, doamne, ce străniu mi s-a părut
că tu poți
un înțeles făr' de-nțelegere
un răspuns nechemat
o alegere votată pe scoici, o alegere
pentru peștele pictat.
Veneau cu ochii smulși din orbite
să te contemple pe tine
veneau cu timpanele toate zdrelite
să te audă, divine
cuvintule cap fără craniu
cimitir fără morți.

NICHITA STĂNESCU ■

66 de ani, obosită și bolnavă, mămică de nepoți...

Optsprezece ani viața familiei Mihalache n-a fost nici fericită, nici tihnită, nici obișnuită. Dar adevărată a fost pentru că și-au ținut-o cu mîinile lor : ea, Maria, lustruind lemnul într-o fabrică de mobilă; el, Grigore, reparînd uneltele și mașinile dintr-o tăbăcărie. Însă fericită n-a fost pentru că nu aveau copii și-i doreau, tihnită n-a fost pentru că în zadar au umblat și s-au zbuciumat ca să-i dobîndească, iar obișnuită n-a fost pentru că nu semăna cu celelalte. Așa că dintre toate relele singurătatea în doi li s-a părut a fi cel mai greu de îndurat lucru pe pămînt. De aceea au înfiat-o în 1957 pe Viorica : 8 anișori, nepoată dinspre frate a Mariei, necăiită, cuminte, tristă. Au adus-o în București. Au îmbrăcat-o frumos. Au dat-o la școală. Chibritelnița de la nr. 46, pe strada Vitejilor, în care locuiseră pînă atunci, le-a apărut dintr-o dată așa cum era : strîmtă, învechită, coșcovită. Într-un singur an i-au adăugat trei încăperi spațioase și luminoase. „Pentru fată". Le-au umplut cu ce trebuia. „Pentru fată". Viața și munca familiei Mihalache căpătase și un sens propriu : „Pentru fata noastră". Cînd are pentru ce, altfel munceste omul. Pentru ce și cît muncea Maria la fabrică a fost și decorată. Pentru ce și cît trudea ea acasă se simțea recompensată: Viorica creștea bine, sănătoasă, harnică, frumoasă. Prima zi cu nori — Viorica n-a vrut să treacă dincolo de opt clase. Ceea ce n-a împiedicat-o să rămînă la fel de muncitoare și de ascultătoare. Apoi cele ale firii trecură în cele ale iubirii. În 1969 ofițerul stării civile a sectorului 3 eliberează certificatul roz soților. Călae Alexandru și Mihalache Viorica.

A urmat mare-petrecere-mare, apoi stabilirea domiciliului în casele miresei, apoi copii : Călae Constantin, Călae Niculina, Călae Elena Maria, Călae Cornelia — mare bucurie foarte mare pentru Maria și Grigore înaintați la gradul de bunici și prilej de scandaluri în progresie geometrică pentru tinerii părinți. Un timp au crezut cu toții că separarea de bătrîni va fi fiind benefică. Prolificul cuplu s-a mutat la bloc, dar își lasă copiii în strada Viteiilor. Cert este că speranțele lunii de miere n-au fost altceva decît autentice cure de fiere. Pauperă în sentimente adevărate (și nu numai) tînăra familie eșuează la judecătorie. Ancheta socială constată că cei mici — Cornelia abia împlinise anul — stau bine acolo unde stau, adică în casa bunicilor. Divorțul se sfîrșește în 1976, iar copiii sînt încredințați mamei spre creștere și educare.

Viorica iubilează. Se încadrează ca vînzătoare la un cinematograf de cartier, apoi se transferă la „Patria". Pe acasă calcă rar, doar cînd are mare nevoie de bani. Viața în plin centru o deconcentrează. Topește — ea știe cu cine și pe unde — banii cuveniți copiilor (alocația de stat plus pensia de întreținere trimisă de tată). Fetița ascultătoare de altă dată devine de nerecunoscut — fumează, pierde nopțile. Părea să fi uitat că e mama a patru copii. I-o reamînteste Comisia pentru ocrotirea minorilor de pe lîngă Consiliul popular al sectorului 3 : cei patru micuți sînt încredințați mamei Maria (hotărîrea 242/11 iunie 1979). Dar Viorică nici că-i pasă. Curiosilor le astupă gura cu „încerc să-mi refac viața". S-a recăsătorit și s-a mutat la bărbat. Acum se numește Viorica Dumitru. Pe cei mici i-a uitat de tot. Aproape doi ani n-a trecut pe la ei. Nu le-a dat nici măcar un telefon. Trimiși de bunici s-au dus copiii la ea, s-o vadă la serviciu : frumoși, curați, sfioși, trei fetițe și un băiețel între 6 și 12 ani. „S-a prefăcut că nu ne vede" (Niculina și Constantin Călae, adică Nina și Costel...)

Ne deplasăm la nr. 46 de pe strada Viteiilor. Avem posibilitatea să constatăm pe viu că bine s-a procedat încredințîndu-i pe copiii Călae soților Mihalache. Ambii sînt pensionari respectați, după multe decenii de muncă. Camerele în care locuiesc sînt curate, confortabile, calde. Pe un perete, alături de fotografia în care bunicul stă călare pe cal, cu mustața zbîrlită și glănțuită și cu pieptul bombat cît să i se vadă decorațiile obținute la săriturile peste obstacole — „am făcut armata la 9 Roșiori !" — stau fotografiile copiilor și ale mamei Maria. Între ele și mari fotografii ale Vioricăi : „Copiii nu trebuie să uite chipul mamei lor". Pe alt perete se lăfăie o diplomă de-a bunicului cîștigată atunci, demult, cînd a ridicat dumnealui 160 de kilograme într-un concurs de haltere organizat de sindicat. În replică alte diplome atestă că în cinci ani de învățătură eleva Călae A. Niculina de la Școala generală nr. 95 a fost distinsă de patru ori cu premiile I și II, și o dată cu mențiune. „Învață foarte bine fata cea mare, ceilalți se descurcă și ei, nu ne fac de rîs, deși nu-i mai putem ajuta așa cum am dori. Noi îi-am crescut de cînd erau mici de tot..." Un dulap încăpător este literalmente burdușit cu hăinuțele copiilor — strălucind de curățenie și noi, cele mai multe.

Avem parte și de o surpriză. Aflăm că femeia care i-a născut pe Costel și pe Nina, pe Elena și pe Cornelia, adică actuala doamnă Viorica Dumitru intenționează să-și schimbe viața din nou. „Am de gînd să divorțez și de al doilea soț și să rămîn cu copiii", ne-a mărturisit într-o discuție ulterioară. Ce va fi însemnînd asta numai dumneaei știe. Același lucru l-a... intenționat în urmă cu vreo doi ani, abia remărîtată, și în urmă cu vreun an și jumătate, și acum șapte luni... „Vă rog să mă credeți..." Ce anume ? Credem și noi ceea ce vedem : o femeie minunată, de 66 de ani, acum obosită și bolnavă, mămică de nepoți, are nevoie de ajutor.

MIRCEA BUNEA ■

Strada Laboratorului, unitatea 14...

Cetățenii cartierului Brîndușilor — Laboratorului — Regenerării, parte din ei muncind la întreprinderile Timpuri Noi, Flacăra Roșie etc., și care beneficiază de serviciile unității alimentare 14 din sectorul 3 sînt din ce în ce mai nedumeriți de ce tocmai ei au un atît de mare ghinion în viață. Pînă acum, de pildă, au avut parte de un responsabil maniac, care aducea în unitate numai vin alb. Ați responsabil, o femeie de-a dreptul indolentă, a lăsat unitatea într-o mizerie și o paragină de nedescris și a plecat. Responsabilul care a urmat responsabilei avea obsesia depozitării : primea marfă pe care pur și simplu n-o vindea, îngrămădind-o avar sub tejghele. La sesizările oamenilor, organele miliției au găsit în depozitul sus-numitei unități un vagon de zahăr, cafea, făină, mălai etc. Și așa, din aproape în aproape, ajungem la actualul responsabil. Acesta, împreună cu o casieriță fac și desfac totul, cum se zice... Casierița cu responsabilul se înțeleg de minune : tu vorbești cu ei și ea se răstește la tine. Pînă una alta să vedem cum lucrează responsabilul. Există exigențe, evident, ce nu cad în sarcina responsabilului alimentarei din str. Laboratorului nr. 14. Însă ei nu se lasă : pensionarilor le cere adeverințe din care să rezulte de ce sînt pensionari, altora le cere adeverință din cîmpul muncii și așa mai departe... Este limpede că acest responsabil își încalcă atribuțiile. Și acesta este fondul problemei : prin abuz a transformat niște instrucțiuni judicioase în ceva care să funcționeze în interesul său personal. Dacă nu vin la ei cu pălăria în mînă și cu lacrimile în ochi, oamenii simt că nu mai au nici o șansă. Iată o mostră din replicile lui : „Văd că ai buletin, este în regulă, dar asta nu mă privește pe mine. Nouă (oare în numele cui vorbește — n.n.) să ne aduci de la organizarea muncii o adeverință că ești încadrată. Ai înțeles ? Nu-ți dau nimic !" Altă mostră : „De ce ești pensionară ? Ai adeverință ?" Și nici acestei femei, care putea să-i fie mamă, nu i-a vîndut nimic. La întrebarea legitimă cum își permite aceste abuzuri, responsabilul nostru răspunde : „Acestea sînt instrucțiunile direcției comerciale a sectorului meu". Și adaugă : „Voi vorbi mîine cu tovarășul primar și vă arăt eu vouă !..." În concluzie, de la un fost responsabil avar, cetățenii au căzut pe mîna unui responsabil grandoman. Dar această grandomanie nu este decît un truc ieftin. Între timp, mașini de tot felul opresc pe ambele laturi ale unității 14, diverși indivizi intră și ies cu sacoșe din magazin și în sacoșele acestea se transportă exact rezultatele din surplusurile acumulate de responsabil, pe care le distribuie după pofta inimii unor cunoscuți de-ai lui.

Cum este oare posibil ? De unde îi crește lui curajul de a țipa la oameni, chiar și la cei care l-au deranjat în interes public. Simplu. Acest responsabil crede că unitatea 14 este a lui, că și străzile sînt proprietatea lui cu tot ce mișcă în arondismentul unității nr. 14.

MIHAI MIHAI ■

Unul fură, altul primește pedeapsa

O elevă a încercat să pătrundă fraudulos — a și pătruns — la examenul de admitere (sesiunea 1981) pentru clasa a IX-a a Liceului sanitar din Timișoara. A candidat anul trecut, n-a reușit, a fost redistribuită — conform normelor în vigoare — la un liceu industrial cu locuri disponibile și a cărui clasă a IX-a a absolvit-o. Singură însă, nu putea să pătrundă. Liceul industrial îi eliberează actele necesare înscrierii și foaia matricolă a clasei a VIII-a. Liceul sanitar nu controlează ori trece cu vederea (nu înțelegem de ce inspectorii care au anchetat cazul au trecut ușor cu vederea acest important „amănunt") dosarul ilegal ! Eleva intrunește, de data aceasta, medie de trecere și figurează pe lista celor admiși. Ocupă deci, pe nedrept, locul altui copil. Potrivit legislației învățămîntului, admiterii în treapta întîi de liceu, nu putea să ajungă nici măcar pe listele de candidați, dar să pătrundă în sala de concurs. Și totuși... Numai că, la o oarecare vreme, ceea ce n-a aflat comisia (sau a avut cineva interese să nu afle), au aflat părinții copiilor care au candidat și sesizează fapta ministerului. Lucrurile dovedindu-se reale, se anulează, cum era și firesc, concursul respectivei eleve și este obligată să urmeze mai departe liceul industrial, unde promovase clasa a IX-a. În mod normal, respectîndu-se instrucțiunile Ministerului Educației și Învățămîntului, potrivit cărora *„la profilul la care se organizează probele de verificarea cunoștințelor, înscrierea în clasa a IX-a de liceu se face în ordinea descrescîndă a mediilor finale pînă la ocuparea tuturor locurilor planificate"*, locul rămas liber ar fi revenit elevei Leu Sorina din satul Ferendia, comuna Jamul Mare, jud. Timiș. Dacă au fost planificate, prin planul de școlarizare aprobat prin Decret prezidențial, 108 locuri pentru anul de învățămînt 1981—1982, în ordinea mediilor ea aflîndu-se la numărul 109, era singura în drept să fie admisă. Tatăl, Gheorghe Leu, adresează în acest sens un memoriu Inspectoratului școlar județean. Răspunsul este însă negativ și paradoxal față în față cu instrucțiunile publicate în broșura *„Admiterea în învățămîntul liceal, tehnic și profesional, 1981"*, *„Avînd în vedere dispozițiile în vigoare nu se aprobă înscrierea fiicei dv. în clasa a IX-a la Liceul sanitar, indiferent de punctajul obținut la probele de verificare"*, sună în esență punctul de vedere al inspectoratului. Semnează : inspector general școlar Vasile Bolog. Care dispoziții în vigoare ? Emise de cine ? Nu se precizează. Nedumerit, omul se adresează Ministerului Educației și Învățămîntului. Primește însă tot un răspuns negativ. Și tot paradoxal, ca să nu spunem formal, deoarece nu se precizează în care temei legal nu se pot respecta prevederile instrucțiuni. Conform cărora dispoziții legale *„s-a interzis inspectoratelor școlare județene să aprobe ocuparea locurilor libere ca rezultat al aplicării incorecte a normelor de admitere, cu candidați neadmiși la liceele la care au concurat"*. La fel de nedumerit de această frază ce vine în contradicție cu articolul din instrucțiuni mai sus-citat, se adresează redacției noastre. La rîndu-ne, ne-am adresat conducerii ministerului. Tovarășul secretar de stat, prof. univ. Iosif Tripșa, ne răspunde că *„toată treaba e clară și definitivă, s-a anulat locul odată cu îndepărtarea elevei care l-a cîștigat fraudulos. La Liceul sanitar din Timișoara nu mai există 108 locuri, ci 107. Prin urmare, pretenția tovarășului Leu este nelegală"*.

Adică de ce nelegală ? Nu ni se pare deloc clară măsura luată de conducerea M.E.Î. Nu ni s-a răspuns nici nouă, conform cărei legi sînt încălcate prevederile instrucțiuni, precum nici de ce se nesocotește obligativitatea aducerii la îndeplinire a unui plan de școlarizare aprobat și comunicat public ? ! Ni se argumentează că planul are cifre maximale și minimale, iar pentru licee ce pregătesc cadre destinate unor sectoare indirect productive, se optează pentru indicatorii minimali. De acord, dar asta nu se face înainte de a fi afișate la avizierele școlilor, ca să nu se mai dea speranțe deșarte elevilor și părinților ? Pot fi ele modificate ulterior, reduse arbitrar ? Un alt argument pentru care nu s-ar fi dat cîștig de cauză elevei Leu Sorina ar fi de natură etică : *„să nu se creadă că Leu a umblat cu lei și de aceea a cîștigat locul pentru fiica sa"*. Joc de cuvinte. Dar jocul cu destinul unui copil, al unei fete care a voit să ajungă soră medicală — spre care a fost chiar orientată profesional de către profesorii săi, precum însuși ministerul indică — și va ajunge altceva, forțată de împrejurări, nu este tot o problemă de etică ? ! În numele unui „principiu" nu s-a încălcat acel PRINCIPIU, mare și adevărat, numit datoria de a respecta normele legale în vigoare, în speță planul de școlarizare și instrucțiunile de admitere în licee ? Ni s-a repetat de cîteva ori în convorbirile avute la M.E.Î. că cei doi directori de licee și secretara, care a eliberat actele elevei frauduloase, au fost sancționați. Întrebînd ce sancțiuni au primit autorii în fapt ai acestei situații, ni se răspunde : „mustrare scrisă". „Am spus inspectorului general școlar că sancțiunea e mult prea blîndă", precizează tovarășul profesor Tripșa. Față de vinovați, iată conducerea M.E.Î. n-a mai formulat măsuri atît de „clare și definitive", deși are deplină competență.

Despre globalitatea ca metodă în rezolvarea problemelor oamenilor și ale învățămîntului practicată de către unele cadre ale M.E.Î. redacția noastră a mai scris. Cazul de la Timișoara o reconfirmă.

CICI IORDACHE ■

ÎN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Am făcut în chip deliberat excepție de la regula cronologică ce ne-am impus-o în serialul Goga, atunci cînd am amînat publicarea articolului-necrolog scris cu ocazia morții lui Titu Maiorescu. Și aceasta din dorința de a prezenta severul ferpar Maiorescu — un Petroniu care n-a știut să moară, în simultan cu splendida evocare comemorativă Nu moare Filipescu... (omagiu adus lui Nicolae Filipescu, cel ce a ars ca o flacără pentru idealul unității naționale a românilor).

În privința lui Maiorescu, judecata este aspră, influențată vădit de gestul din urmă al neutralului om politic conservator junimist. Din perspectiva ieșeană a „triunghiului morții", vorbele lui Goga au greutate de lespede peste mormînt ; așa ne și explicăm exclusivismul în compunerea portretului mentorului „Junimii". În contrast, potopul meritatelor elogii aduse marelui antantist Filipescu.

Dealtfel, istoria politică a României stă mărturie indiscutabilă. Izbucnirea primului război mondial l-a aflat, pe Maiorescu și Filipescu, în Germania. Primul era la Heidelberg, reținut de starea gravă a soției sale. Al doilea își întrerupsese cura balneară, însă era blocat în Berlin de jurnalul mobilizării germane. Consiliul de coroană de la castelul Peleș (21 iulie 1914) — care a hotărît neutralitatea noastră — l-a avut lipsă. A urmat viitoarea neutralitățli... După doi ani, la Consiliul de coroană de la Cotroceni (14/27 august 1916) — cînd a fost decisă intrarea în războiul unității naționale — au fost prezenți și Maiorescu și Filipescu. Relativ la cei dinții, opinia intransigentă a lui Goga este confirmată și de un martor ocular, I.G. Duca, în Memoriile sale : „...Cuvîntarea sa ne-a indignat pe toți [...] Maiorescu ardeleanul, singurul ardelean din acel Consiliu, nu numai că se opunea la intrarea noastră în război pentru eliberarea Ardealului, dar contesta chiar ardelenilor dorința de a se alipi României, și toate acestea susținute cu chibzuințl avocățești și cu sofisme de retor, care prezentau un spectacol sub orice calificare. Mărturisesc că dacă nu ar fi răscumpărat prin atitudinea sa demnă și patriotică din timpul ocupațiunii, cuvîntarea sa de la Consiliul de coroană, m-aș întreba și azi cine dintre P. Carp și el s-a arătat mai prejos de marile clipe pe care le-am trăit atunci".

STELIAN NEAGOE ■

Două vieți

Iași, vineri 23 iunie 1917

A murit un om care o viață întreagă s-a năzuit să trăiască frumos, pe care însă în zilele din urmă gestul petronian l-a părăsit și n-a izbutit să moară la fel.

Titu Maiorescu a fost multă vreme pentru cultura noastră un **arbiter elegantiarum**. Patru decenii ilustrul profesor a îndrumat de la catedră generații de intelectuali, a scris studii critice, a înlăturat greșuri și-a căutat să modeleze după formule occidentale literatura românească. A lucrat cu mult cumpăt, a lovit cu răceală și cu mîndrie, a săvîrșit o operă de selecțiune. Fără a fi fost un temperament de apostol, un mare risipitor de idei, acest estet chibzuit și echilibrat în mijlocul frămîntărli intelectuale a unui popor tînăr a consacrat valorile și a fixat ierarhia lor. Din cei dintîi ani ai **Junimei** și pînă bine de curînd la București, în interiorul armonic din strada Mercur, Maiorescu și-a menținut rolul de maiordomn suprem al mișcării noastre literare. El n-a fost brațul vigulros care să poarte un steag, n-a fost un chinuit zbuciumat de frigurile creațiunii, n-a fructificat gîndirea neamului, a ordonat-o însă, mulțumindu-se cu firea lui de patrician să-și ajute verdictul măsurat pentru a se putea introduce într-o cultură începătoare principiul ordinei și al autorității. Istoria noastră literară va vorbi totdeauna de rostul acestui distins cenzor, amintindu-i cu elogii meritele necontestate.

Din nenorocire însă pentru noi și pentru el, sufletul glacial al lui Titu Maiorescu din primele zile și pînă astăzi a suferit de-un defect organic.

I-au lipsit acele rădăcini adînci în pămîntul lui, singurele din care poate radia fluidul misterios ce duce pe om la poarta eternității. De aceea nu i s-au destăinuit aproape niciodată marile mistere ale acestui popor. N-a coborît la el, sufletul lui reale nu l-au preocupat. Într-o vreme cînd creerul lui Eminescu, ca un vulcan clocotea de toate problemele unei simțiri cu orizonturi [...], criticul **Convorbirilor** a uitat repede căsuța albă a părintelui său din Ardeal, — cum uiți o poveste urîtă, — și cufundat într-un epicureism estetic n-a avut un cuvînt pentru nici unul din adevărurile cardinale ale unui început de existență națională. Prin anii optzeci cînd se făurea Regatul pe urma unui glorios tribut de sînge, cînd peste munți pumnul lui Coloman Tisza striveа manifestările noastre politice și culturale, în această perioadă de întemeiere și consolidare a unui popor regenerat, Maiorescu traducea aforismele lui Schopenhauer și scria în prefața lor o pagină în care cu-o seninătate olimpică zîmbea asupra concepției patriotismului în artă.

Acest impuls al dezrădăcinării intervine cu-o consecvență fatală totdeauna în viața mortului de la București. De aceea distanța între el și conștiința publică a neamului. De aceea năzuința lui continuă spre acel import intelectual din străinătate și surîsul de ironie în fața tuturor ființelor de-a chema la viață prin seva proprie organismul nostru sufletesc. Astfel Maiorescu și în politică și în oratorie apare în mijlocul acestei lumi de la noi, muncită de visuri și de speranțe, ca un senior străin ale cărui atitudini binevoitoare alternează cu aere de ușoară compătimire și cu-o suverană nepăsare.

În mod firesc această particulară structură de gîndire nu putea rodi nici îndemnuri de inițiativă nici notele de îndrăzneală ale acelui romantism politic prin care se disting popoarele luptătoare. Ca și d. Carp, prietenul său din tinerețe, fostul ministru, președinte al României de ieri n-a conceput niciodată o politică de expansiune națională, iar în rolul lui de sfetnic al coroanei a acceptat drept dogme orientările care i se păreau mai comode. Îi lipsea pentru o înnoire cunoașterea adevărată a poporului său și-i lipsea credința în puterile noastre.

Iată, de ce, ca un ultim act al vieții sale publice, în marele război n-a avut în ce privea țara lui nimic din limpezimea gîndului salvator. Stăpînit de ideea inacțiunii pe care o cuprindea în formula neutralității definitive a României, a aflat în Consiliul de coroană, cum se știe, pe regele Ferdinand să nu declare război. Din primele zile cînd armata noastră a frînt granițele spre pămîntul originei lui uitate, Maiorescu și-a impus o rezervă jignitoare și nepotrivită cu cele mai emoționante clipe ale istoriei noastre. Mai tîrziu, în epoca de restriște, cînd rezistența ne-a fost copleșită de vrăjmașul cutropitor, el, omul răspunderii de curînd, fost reprezentant al suveranității noastre de stat, în loc să-și urmeze regele și armata țării, a preferat să rămîie pe teritoriul năvălit de nemți, alături cu atîtea figuri dubioase pentru care tragedia neamului devenise un prilej de cîștig sau de perversă bucurie politică.

Maiorescu a murit la București și vestea morții lui ne-o transmite comunicatul din Nauen. Probabil soldați germani și unguri au făcut garda de onoare alcîtuit care-i ducea trupul la cimitirul Bellu în marșul funebru al unei muzici austriace. Aici e punctul penibil care tulbură armonia unui apus, nota disonantă în estetismul unei vieți. Prin felul cum s-a dus dintre noi, el și-a pus în fruntea biografiei o pagină postumă, o pagină tristă și întunecată...

Nu este poate o implctate cînd ni se pare în aceste zile de jertfă creatoare, de cîte ori înregistrăm stingerea vreunuia dintre cei care n-au înțeles la noi prezentul și viitorul, — că din aceste morți se degajă simbolul unei premeniri fatale pentru România de mîine. S-ar părea că soarta înainte de-a reîntegra plenitudinea vieții noastre, și-a luat sarcina să netezească drumul, să cenzureze ea la rîndul ei cu cruzime arena întrecerilor viitoare și înainte de-a da semnalul muncii ce-așteaptă în umbră, să facă fără milă selecțiunea critică : — Să îngroape morții politicei românești.

Maiorescu, logicianul în ale cărui combinațiuni raționale n-a intrat niciodată elementul de mister, n-a avut această presimțire și astfel Petroniul nostru n-a știut să moară frumos...

Duminică, 1 octombrie

Dăunăzi, într-un spital, un ofițer palid cu capul învălit într-un turban de bandaje, stetea ridicat în pat și povestea cu cei din jurul lui. Vorba curgea domoală, rară, cuvintele păreau că se plimbă de la bolnav la bolnav. Răniții ascultau duși pe gînduri și privirile lor rătăceau în albul tavanului.

— Eram toamna trecută pe frontul Dragoslavele, — spunea încercatul luptător, cînd ne-a căzut în mînă ziarul care anunța moartea lui Filipescu. Mi-aduc aminte, vestea neașteptată ne-a demoralizat grozav pe toți ofițerii din divizie. Mai mult ca Turtucaia. Simțeam că s-a dus omul care era al nostru, al ostășimei... Cu Nicu Filipescu murea un simbol de vitejie strămoșească, murea o concepție de viață anume potrivită pentru vremea asta de luptă... Eram înfrînți de știrea că s-a dus, ni se părea că fără el noi am rămas orfani.

Aprecierea rănitului reflectă opinia unanimă asupra răposatului, care, astăzi este anul, a închis ochii la București... El are dreptate, așa credeam cu toții și ostașii și frontul și țara : mai mult ca oricînd, Filipescu **astăzi** trebuia să trăiască.

*

Omul care va căuta să scrie cîndva și să analizeze această viață zbuciumată, nu va avea un lucru greu de făcut, fiindcă în personalitatea lui Filipescu sînt numai linii drepte, fără cotituri. Ceea ce-l va pune pe gînduri însă pe biograful analist, va fi scrutarea mediului și vremii în care el a trăit, legătura lui cu societatea și cu moravurile curente ale zilelor noastre... Aici va fi greutatea : să creieze cadrul portretului, să-l justifice cu impulsurile prezentului...

În adevăr, cu trei veacuri în urmă, figura lui Filipescu, așa cum am cunoscut-o noi, s-ar putea așeza cu mult mai ușor. Pe atunci trăiau acești oameni dintr-o bucată, credători în Dumnezeu și-n puterea brațului lor, mari seniori patriarhali, temperamente de viteji ale căror pasiuni violente angajau toate fibrele cărnii... Rasa lor nobilă s-a rărit din ce în ce, sub apăsarea veacurilor tulburi la noi. Istoria tot mai nenorocită, domniile străine, cruzimea turcilor, intrigile fanariote, mesalianțele, clișeele de natură occidentală cu vremea, amestecul cu plutocrația parvenită, — atîtea și atîtea împrejurări au intervenit ca să abată din albia veche sufletul bolerimii noastre de baștină. Au reușit... Icoana din bătrîni nu s-a mai perpetuat în copiile de mai tîrziu. S-a produs o psihologie nouă, un fel de mixtură complicată de apus și orient, ale cărei origini cu greu s-ar mai putea spropia de chipurile senine de ctitori zugrăviți pe pereții mînăstirilor din Moldova și Țara Românească. Abia pe ici pe colo, ca ultimă protestare a unei tradiții pe doaga morții, pe la cîte-o moșie departe de zgomotul Bucureștilor, ori prin vreun colț liniștit al Franței, dacă mai trăia proiecțiunea postumă a aristocrației noastre de demult...

Filipescu era o asemenea încarnație întîrziată, cu deosebirea că el nu s-a exilat la distanță, ca să se cufunde în contemplarea resemnată a vremurilor apuse, ci a coborît pe arenă, unde trei decenii și mai bine a lăsat urme nesterse. Cultura temeinică ce și-o cîștigase în Occident l-a ajutat să-și făurească doctrina numai, cîtuși de puțin însă nu i-a falsificat sufletul care a păstrat intacte tiparele vechilor boieri. Cu acest suflet aprins și gusturi clocotitor el a zguduit neîncetat opinia publică a țării lui. Concepția politică, ideile conservatoare, nu erau menite să-i asigure o ceată mare de aderenți. Filipescu biruia însă prin farmecul particular al personalității lui din care se degajau atîtea aspecte frumoase ale trecutului nostru. Prin aceste el s-a introdus în conștiința obștească și-a prins rădăcinile cele mai tari. Mulțimea nu l-a întrebat de teorii, într-o lume unde principiile erau de obicei o marfă ușoară, l-a iubit însă fiindcă aducea în mijlocul ei un fior din rezonanța veacurilor. Așa cum a fost și cum nu s-a dezmințit pînă în clipa morții, el a întrupat însușirile rezumative ale rasei. Era iubit deci pentru patriotismul lui înflăcărat, pentru mîinile curate, pentru cavalerismul ce nu-l părăsea niciodată, pentru îndrăzneală cu care-și făcea singur dreptate, pentru explozille de demnitate... De aceea în toate atitudinile lui, fie că încerca o frondă politică, conducea o mișcare electorală, ori asista la slujba unui parastas într-o biserică de provincie, fie că se bătea în duel, arunca violențe de limbaj mandarinilor parlamentari, ori făgăduia o corecțiune corporală ambasadorului german, — Filipescu pretutindeni își plimba romanitatea de pur sînge... El avea spontaneitatea desăvîrșită a gestului, fiindcă se mișcă slobod la el acasă...

În această reoglindire vie a caracterului național, cu atît mai frapantă cu cît actuala societate conducătoare nu ni-l poate da, este cheia popularității regretatului om de stat. Printr-o viață întreagă de muncă neîncetată, printr-o serie de acțiuni remarcabile în treburile publice, Filipescu și-a acumulat marele credit moral pe care-l avea în fața întregii lumi românești. La toate acestea se adaugă interesul viu ce purta armatei, pentru care desfășurase o activitate deosebit de spornică în timpul scurt cît a trecut pe la Ministerul de Război...

E firesc deci că opinia publică a țării, tresărind din primele zile ale războiului mondial, și-a pus întrebarea : — Să vedem ce face Filipescu ? Capitolul recent e cunoscut îndeajuns și nu trebuie să stăruim asupra lui. Știm cu toții, cum din acea zi de toamnă din 1914, cînd a intrat ca un rege în Capitală și pînă la Consiliul de coroană de la care a venit cu moartea în ochi, ca să ne spună că trăim „ultima zi din România mică". — acest suflet viteljos împins de bătrînească „vitejie dreaptă", a cutreerat cu flamura războinică toată țara, de la un capăt la altul. Dușman leal, el a vorbit răspicat de la început, firea lui respingea țirgul, din fraza lapidară i se rupeau convingerile ca mari bolovani de granit. Istoria va înregistra această utilă operă de pedagogie națională, îndeplinită într-o vreme cînd aurul nemțesc acormonea atîta norol în biata Românie neutrală...

Soarta a fost nedreaptă, și cu el și cu noi.

Filipescu s-a prăvălit tocmai atunci cînd rostul lui era mai indicat pentru viața noastră publică atît de săracă în personalități. Astăzi, în zilele de răscolire a energiilor populare, în perioada actuală de resuscitare a tuturor instincteior de viață, cînd sufletele mari în care încap patimile neamului ar putea radia căldura mult mai trebuincioasă decît socoteala mărunță a temperamentelor de funcționari, — **astăzi** ar fi fost adevăratul rol al mortului de la București. Avîndu-l în această pribegie, admirabila bravură a soldaților noștri își găsea exponentul natural și **frontul civil** resimțea desigur îndrumarea mîinilor lui viguroase...

Cu toate acestea avem o consolare pe care ne-o dau tocmai învățămintele jertfelor de-un an de zile. Este faptul, că sufletul strămoșesc din care s-a desprins făptura lui trecătoare trăiește astăzi mai viu ca oricînd acolo în tranșee, unde se urzește gloria proaspătă a țării. Putem zice cu mîngîiere deci că Filipescu nu moare și că după vărsarea de sînge el se va ridica mai puternic, pentru ca în noua așezare a neamului să perpetueze atmosfera de sacrificii și de înălțare morală în care ne punem nădejdea cu toții...

Familia Albu din Lupșa

Despre muzeul etnografic din Lupșa s-a scris de mai multe ori în diferite ziare și reviste din țară, iar vestea a fost purtată prin multe colțuri europene. Mai puțin s-a pomenit despre cel care, cu răbdarea unei albine, o viață întreagă a făcut să se păstreze peste 8 000 de obiecte ale moților. El este învățătorul Pamfil Albu. Și cu aceeași grijă a țăranului care nu vrea să se piardă nimic, cu răspunderea pe care o are de a transmite generațiilor viitoare mesajele timpului nostru — învățătorul din Lupșa, din cei șase copii pe care i-a crescut și i-a școlit așa cum s-a priceput, și-a oprit, așa ca pentru sine, pe cel mai mic. L-a oprit pe lîngă casă, pe lîngă muzeu, cu jurămînt și cu limbă de moarte ca să nu-și părăsească niciodată pămînturile natale și să continue ceea ce a început cu o aproape jumătate de veac în urmă învățătorul.

...Seară tîrzie de toamnă. Miroase a frunze și a nuci strivite. La muzeul din Lupșa mai zăbovește o lumină, care parcă vine dintr-o altă generație pînă la noi. Monica aranjează și pune lucrurile la punct într-o cameră destinată vaselor populare.

— Ceea ce a făcut tata, ne spune Monica Albu, a fost o muncă grea și migăloasă, de stringere și colectare de obiecte.

— Monica Albu, de cîți ani sînteți directorul muzeului ?

— Din '78. După ce am terminat facultatea de filologie, la Cluj-Napoca, m-am reîntors la Lupșa. Frații mei mai mari îmi tot spuneau să mă stabilesc la oraș. Dar orașul nu mă atrăgea. Îl simțeam străin. Și apoi, în copilărie, am făcut un legămînt că mă voi întoarce să continui ceea ce a pornit să facă tata. Vedeam, atunci, totul ca un pom cu foarte multe roade. Trebuia să rămînă cineva care să le culeagă. Ai mei s-au legat de mine și nu trebuia să le înșel așteptările. Eu eram cursura. Știți ce înseamnă ? Ceea ce rămîne de la făcutul pîinii atunci cînd ea este plămădită și pusă în cuptor. Încă de cînd dădeam examen la facultate, știam că mă voi reîntoarce. Vacanțele aici le petreceam. Pe lîngă muzeu. Colecționam și învățam. Mulți vizitatori îl întrebau pe tata : „nea Albule, pe cine lași matale în locul dumitale la muzeu ?" Tata răspundea cu mîndrie : „Copiii îmi sînt căpătuiți pe la oraș. Dar o am pe cea mică, îmi seamănă". Înțelegeți de ce a trebuit să mă reîntorc ? Și apoi lucrez în continuare cu tata.

— V-a spus care a fost primul obiect colecționat ?

— Desigur. A văzut o lăcruță în mîinile unor copii. Un fel de penar pe care îl stricau. Acea lăcruță i-a purtat noroc. Obiectele s-au adunat ca-ntr-un penar. Cînd s-a luat cu mama, bunicul avea steagul care a fost purtat de moți la marea unire din 1918. A fost dat ca un obiect de mare zestre. În prezent, steagul este la muzeul de istorie din București. Noi păstrăm o copie.

— Și care-i ultimul obiect colecționat ?

— Acum cîteva zile tata a fost la o înmormîntare la Mușca — un cătun al comunei. S-a întors de acolo cu un șurub sculptat care a fost la o moară de apă. Un element de decor de un pitoresc aparte. A spus că l-a găsit aruncat într-o curte. De fapt, tata cunoaște în toată zona fiecare casă în parte, fiecare pod, beci și ogradă. De oameni nici nu mai vorbesc. Dacă ar fi mai tînăr ar putea să scrie o monografie a fiecărei case și a oamenilor. Poate o s-o fac eu după ce termin de pus ordine în dosarele tatălui.

— Despre ce dosare este vorba ?

— Tata a strîns — scrîind și comentînd — obiceiuri din partea locului. Citindu-le parcă sînt niște testamente. Caiete întregi cu rețete culinare ale moților. Observații asupra stării vremii. Observații ale legăturii dintre natură și oameni. Cum erau pregătite pămînturile. Ce făceau oamenii în diferite sărbători. De asemenea, tot felul de leacuri. Un fel de tratat de medicină populară. Leacuri pentru cei mușcați de dragoste, leacuri pentru mușcătura de șarpe, împotriva bolilor, împotriva bătrîneții, a uitării și leacuri împotriva a tot ce este neomenesc. Cîntece pentru bucurie și pentru frumos. Nu știu cît de eficiente sînt dar cum sînt scrise sînt bijuterii ale limbii de prin părțile locului. Ele, după părerea mea, trebuie și tratate ca atare. Sînt, dacă vreți, un fel de legende...

Și legenda muzeului din Lupșa există. În ciuda faptului că multe monografii folosesc din belșug date culese din muzeul din Lupșa fără să pomenească nici un rînd despre cei care și-au cheltuit banii, viața, totul pentru o idee — aceste nume există. Se numește : Familia Albu.

SORIN POSTOLACHE ■

Profesorul Constantin Arseni, președintele Academiei de Științe Medicale, despre

CÎTEVA DIN PROBLEMELE ACTUALE ALE MEDICINEI

Constantin Arseni, profesor doctor docent în neurochirurgie ; născut la 3 februarie 1912 în comuna Dolhasca, județul Suceava ; absolvent al Facultății de medicină din Cluj, promoția 1935 ; pe rînd, extern, intern, medic secundar, medic primar și, pe linie universitară, preparator, asistent, șef de lucrări, conferențiar și, din 1963, profesor ; autor a peste 300 de lucrări științifice, a numeroase cărți (16) și tratate între care „Procesele expansive intracraniene" (vol. I și 2, 1973, respectiv, 1974), „Tratatul de neurologie" (5 volume).

Membru corespondent, de onoare sau titular al mai multor academii și societăți, al Societății internaționale de chirurgie (1956), al Federației internaționale de neurologie (1957), al Societății franceze de neurologie (1958), al Societății de neurologie din Paris (1959), al Academiei de științe din New York (1964), al Societății regale de medicină din Londra (1964), al Societății de neurologie din U.R.S.S. (1967), al Societății internaționale de psihoneuro-endocrinologie (1969), al Societății de neurochirurgie din R.D.G. (1972), al Societății de neurochirurgie din Spania (1973), al Societății de neurochirurgie din Mexic (1979) ; membru în colegiile de redacție ale revistelor „Acta neurochirurgica" (Viena) și „Phronesis" (Oviedo, Spania) ; membru și, recent, președinte al Academiei de Științe Medicale din R.S.R. ; membru corespondent al Academiei R.S.R. (1972) ; distins cu ordine și medalii, între care Ordinul Muncii clasa a II-a, Ordinul „Meritul Sanitar" clasa I ; dublu laureat al Academiei R.S.R., (1972, 1980).

Membru în Consiliul de Stat ; deputat în M.A.N. ; vicepreședinte al F.D.U.S., președinte al Comitetului Central al O.D.U.S.

— Înainte de a intra în acest cabinet copleșit de cărți și de diplome, am avut ocazia să citim, pe unul din pereții coridorului, o maximă din Jean Bernard.

— „Principala datorie a medicului e o solidă instruire, mereu reînnoită", la vorbele acestea vă referiți ?

— Exact.

— Ele reprezintă un fel de crez al profesiunii. Cei care aleg medicina, trebuie să știe că, pe lîngă alte sacrificii în beneficiul bolnavului, au și datoria de a învăța necontenit. Meseria asta n-are decît început, nu și sfîrșit și cînd fac o astfel de afirmație mă gîndesc că nu există sau, mai bine-zis, n-ar trebui să existe decît un fel de medic, medicul bun. Or, acesta nu se poate forma, repet cuvintele lui Bernard, decît printr-o instruire mereu reînnoită. În facultate, pregătirea e, la noi, foarte serioasă, dar greul începe din clipa în care medicul se vede cu diploma în buzunar. Mulți sînt tentați să creadă, fundamental greșit, că au încheiat un drum. De fapt, abia îl încep, fiind obligația lor să continue să citească, să afle, să aprofundeze. Noutățile sînt, azi, tot mai multe, ele vin pe canale cît mai diverse, medicul trebuie să fie, tot timpul, la curent cu ele.

— Dacă înțelegem bine, un doctor bun trebuie să rămînă student toată viața, da ?

— Am mai spus-o, tot în „Flacăra", un doctor care nu citește 6 luni, ultă totul, poate trece liniștit să pască oile ? !

— Nu cumva sînteți prea dur ?

— Nu și am să explic de ce. Dacă se greșește, de pildă, la construcția unui pod, meșterii sînt aduși înapoi și puși să repare. Dacă se greșește însă în tratamentul unui bolnav, eroarea are, cel mai adesea, consecințe incalculabile, căci viața e fără preț.

— Așa e, viața n-are preț. Să rămînem la clipa aceea cînd medicul intră în posesia mult visatei diplome. Ce drumuri îi așteaptă ?

— Să meargă, ca generalist, la țară, să urmeze o specialitate, în sfîrșit, să îmbrățișeze cariera universitară, pentru care, firește, i se cere ceva în plus. Să-i placă, adică să se dedice ei, să aibă simț pedagogic.

— Vă propunem o discuție mai amplă despre specializare, despre treptele ei, secundariat, primariat și așa mai departe.

— Ideea e că, după stagiatură și anii petrecuți în circumscripții, medicii ajung la specializare tîrziu. Punînd la socoteală și stagiile, după 32 de ani, uneori nici atunci. Or, se știe, entuziasmul scade cu vîrsta, dorința de cercetare la fel. Dacă Premiile Nobel pentru medicină se conferă, tot mai des în ultima vreme, unor persoane de 35—40 de ani, asta înseamnă că respectivele persoane au început muncă științifică devreme, poate chiar în timpul facultății.

— Dumneavoastră cînd ați început ?

— Mai întîi că am fost, la Cluj, extern și intern pe lîngă dascăli iluștri, Hațieganu, Iacobovici, Pop, Grigoriu Cristea. Externatul a fost, și pentru mine, o școală, încă din anul al IV-lea de facultate. După aceea, reușind la examene, am intrat la 22 de ani în București, iar la 33 am devenit, după alt examen, șef al serviciului de neurochirurgie. Așa se explică, fără falsă modestie, experiența teoretică și practică de azi, printre cele mai solide și mai prețuite din lume. Prin faptul că am început de foarte tînăr.

— Sistemul acela, e un fapt cunoscut și regretat, s-a transformat. Ne-ar interesa, în două vorbe, ce făceau externii și internii, care erau atribuțiile lor ?

— Ei intrau, ca ajutoare, în operații. Cu timpul, executau ei înșiși unele mici intervenții. Oricum, cînd terminau facultatea, știau mult mai mult decît știu, de regulă, absolvenții de azi. Aș dori să adaug că, în multe țări, internul a fost și a rămas baza de îngrijire a bolnavului.

— Socotiți că se impune o reconsiderare a vechiului sistem ?

— Cîte ceva s-a mai făcut în această direcție, dar trebuie insistat. Eu cred că e de datoria noastră să reintroducem concursurile, în așa fel încît fiecare treaptă ierarhică să fie cîștigată, nu oferită. Altfel zis, sita s-ar îndesi, exigența ar fi mai mare, iar cei mai dotați dintre tineri, cei mai bine pregătiți, cei mai documentați, ar avea drum liber spre catedrele universitare. În paralel cu munca din spital, și ea obligatorie, examenele le-ar permite doctorilor tineri să-și reimprospăteze cunoștințele și, implicit, să dobîndească experiență. Altădată, de la terminarea facultății pînă la ocuparea unui post de profesor se susțineau între 10 și 14 examene. Eu, de exemplu, numai ca să intru în Capitală, am trecut două concursuri.

— Cum e azi ?

— Există conferențiari care n-au dat nici un examen ! Cu asta am spus, cred, totul, nu mai insist. Insist însă asupra faptului că România e recunoscută pretutindeni ca avînd medici buni, diagnosticieni mai ales. Datorită tradiției, avem o „carte de vizită", ar fi păcat să irosim ce-am cîștigat, prin competență și sudoare, în timp.

— „Flacăra" a tras, nu demult, un semnal de alarmă, arătînd că rețeaua medicală îmbătrînește. S-au invocat statistici, s-au produs dovezi, ce părere aveți ?

— Cauza cauzelor e cea amintită. De vreo 10 ani nu s-a mai ținut nici un concurs, de vreo 10 ani n-a mai promovat nimeni. Dacă știu bine, dispar anual cam 500 de medici, fie că se pensionează, fie că se prăpădesc, iar capacitatea de a acoperi acest gol nu-i suficientă. În jur de 100 de posturi rămîn libere, ceva trebuie întreprins, de urgență, în această direcție. Pe de altă parte însă, se cade să ținem cont și de faptul că, medicina avansînd, s-au diversificat și specialitățile, cele noi înghițind și ele un număr important de cadre. Apoi s-a mărit numărul de paturi, au apărut spitale noi. La neurochirurgie, de pildă, prin grija partidului și statului, numărul de paturi a ajuns de la 100 la 650, dar schema de funcțiuni n-a crescut corespunzător. Ar mai fi multe de spus.

— Spuneți, vă ascultăm.

— Repartiția medicilor, la proporții mă refer, în funcție de specialități nu e totdeauna cea mai fericită. Normarea e uniformă, dar vă întreb, specialitățile sînt ? ! Adică e normal să fie 1 medic la 15—20 de paturi, dacă nu greșesc, la neurochirurgie și tot atîția la, să zicem, dermatologie ? ! Se compară munca unuia cu a celuilalt ? ! În plus, normarea are în vedere paturile, dar numărul acestora e, de cele mai multe ori, mai mic decît al bolnavilor, iar doctorii, iată un alt truism, îngrijesc bolnavii, nu paturile ? ! Din toate aceste motive, ca și din altele, cel puțin în disciplina de care mă ocup, situația nu e, exceptînd Capitala, mulțumitoare. La Timișoara, la Craiova și la Tîrgu Mureș, centre universitare, serviciile de neurochirurgie nu-s conduse nici măcar de medici primari, ca să nu mai vorbesc de conferențiari sau profesori ? !

— Dumneavoastră însă, am mai scris despre asta, conduceți aici, în condițiile unei experiențe și unei casuistici unice, un stagiu de specializare. El durează 5 ani, nu-i așa ?

— Atît durează, 1 an de curs, 4 ani de practică. Am putea primi 20 de specialiști, n-avem decît 5 !

— De ce ?

— Direcțiile sanitare județene, cele care desemnează medicii pentru stagiu, ar trebui să sprijine această acțiune, dar n-o fac totdeauna. De ce n-o fac, e simplu, se dispensează greu de un medic. Au, cu alte cuvinte, nevoie de el în teritoriu. Numai că azi, în condițiile în care accidentele, cele rutiere îndeobște, s-au înmulțit, ar fi nevoie de un specialist în neurochirurgie măcar în spitalele mari, în centrele industriale. Nu e nici unul, rețeaua e deficitară. Ce vreau să spun ? Că e normal ca fiecare circumscripție rurală să aibă un medic. Că e normal ca fiecare întreprindere să aibă un medic și, la fel, fiecare școală. E normal, e firesc, într-o societate ca a noastră în care omul e, cu adevărat, bunul cel mai de preț, nici un efort nefiind prea mare pentru sănătatea lui. Numai că parcă am pierdut din vedere un aspect, anume că un medic de întreprindere sau de școală se poate forma și în 6 luni, în vreme ce un neurochirurg se formează în 15 ani. Un oretist, în 2, un internist, în 5, un chirurg, în 10 și așa mai departe. Dacă acceptăm o astfel de situație, și practica ne obligă s-o acceptăm, de ce n-am ține cont de ea și la repartiție ?

— Cu alte cuvinte...

— Chiar dacă primesc azi un medic, eu nu mă voi putea bizui pe el, ca neurochirurg, decît peste 10 ani, în cel mai fericit caz !

— Ce-ar trebui făcut ?

— Repartiția, stagiatura, toate celelalte, să aibă în vedere și raportul dintre discipline. Absolvenții să meargă la țară, dar nu toți, măcar virfurile să aibă oportunitatea de a se forma, ca specialiști, mai repede. Mă întorc, vrînd, nevrînd, la una din idelle de mai devreme, cîștigînd ei timp, va cîștiga medicina.

— Spuneați că e obligatoriu ca un medic să citească tot timpul. Unde să citească, tovarășe profesor, căci Centrul de documentare medicală s-a desființat ? Nici cu noutățile din literatura străină nu stăm prea bine, se traduce puțin și, mai grav, cu întîrziere. E așa ?

— E și nu e așa. Cărți mai vin, traduceri se mai fac, dar nu toată lumea are interes față de ele. În calitate de președinte al Academiei de Științe Medicale, pot să vă spun că ne aflăm, în această privință, pe un drum bun. Vom avea probabil un centru în care lucrările mai importante, românești și străine, vor vedea lumina tiparului cu rapiditate. Încercăm să punem pe picioare o librărie medicală, mulți ne-au promis sprijin, dar nu ne-au ajutat decît cu vorba ? ! În ceea ce privește C.D.M., a fost desființat fie dintr-o necesitate de moment, fie dintr-o greșeală. El urmează însă să fie, cît de curînd, redeschis. Am avut fericitul prilej să supun această situație președintelui țării și, ca totdeauna, tovarășul Nicolae Ceaușescu a găsit înțelegere față de problemele breslei medicale. Clarvăzător, înțelept, secretarul general al partidului a aprobat reînființarea centrului, intuind că medicina modernă nu poate fi concepută în afara unui sistem informațional bine pus la punct. Lumea medicală îi rămîne, o dată în plus, recunoscătoare celui mai iubit fiu al poporului.

— Ce întreprinde Academia de Științe Medicale în beneficiul noului ? Al noului în medicină care, se știe, se confruntă adesea cu prea multe obstacole și dificultăți.

— E adevărat că obstacolele și dificultățile nu sînt puține, dar multe și le creează înșiși descoperitorii sau așa-ziși descoperitori. Părerea mea, ca medic și ca președinte al Academiei de Științe Medicale, e că totul trebuie demonstrat. Limpede, științific, cu argumente inatacabile. La noi însă, s-au comis destule greșeli. S-a sărit, cel mai adesea, peste stadiul experimental, pe loturi de bolnavi, în clinici specializate, firește sub îndrumarea autorului, medicamentele sau aparatele fiind folosite direct în terapie. Cu o astfel de optică, am mai spus-o, nu pot fi de acord, căci omul nu-i o mașină. La o mașină, defectele se văd și se îndreaptă. La un om, lucrurile stau altfel, nu e permisă nici o doză de risc. Or, un leac încă nevalidat științific e un risc și cine și-l asumă comite, zic eu, o greșeală gravă și, totodată, o ilegalitate.

— Totuși, în unele cazuri, s-a efectuat și stadiul experimental.

— Da, dar rezultatele n-au fost și nu sînt concludente. Poate că și din vina autorilor, n-au insistat destul. Nu mi se pare însă normal să renunțăm după primul eșec. Să mai repetăm, să mai încercăm o dată, dar în condiții de clinică, pe loturi de bolnavi, sub strictă supraveghere medicală și, desigur, cu aportul celui care propune. Am să vă fac o mărturisire. Am oferit această clinică, laboratoarele ei, diverșilor experimentatori, toți au promis, nici unul n-a dat curs invitației ? ! Au preferat să lucreze ambulator, fără control, de unde o serie de semne de întrebare, de îndoieli, de controverse. Au mai fost făcute și alte greșeli unele mergînd pînă la a compromite idei care poate că erau bune.

— De pildă ? Cine a greșit ?

— Fără avizul Academiei de Științe Medicale, Ministerul Sănătății a acordat unor experimentatori secții în spitale. Ba mai mult, deși o comisie autorizată, condusă de un reputat profesor, a dat, recent, aviz negativ unui autor, acesta își continuă nestingherit activitatea ? !

— Concret, la cine vă referiți ?

— Am spus un autor, n-ajunge ?

— Poate că nu.

— Mă rog, mă refeream la doctorul Dănilă.

— Și în acest caz, noi apreciem că n-ar fi lipsită de interes o nouă verificare, mai profundă.

— Eu am fost și am rămas un adept al noului. M-aș bucura sincer, în numele medicinei românești, ca măcar una din ideile acestea să se dovedească valabilă, dar deocamdată mă păstrez în rezervă. Nu vreau altceva decît să fiu convins.

— Mari profesori sînt convinși de importanța descoperirii doctorului Mihai Leontopol.

— Treaba lor, îi privește. Vreau certitudini.

— Cum le-ați putea avea ? Pe ce cale ?

— Am spus-o, pe cale științifică, adevăruri întregi, nu jumătăți, oricît ar fi acestea de tentante. Să nu se înțeleagă însă că sînt, aprioric, împotrivă. Susțin să se vadă, să se continue, să se verifice. În ce fel, am arătat. Dealtfel, intenționăm să alcătuim o comisie, la nivel de Academie, de ministeri, de C.N.S.T., care să lămurească toate aceste situații controversate, la lucrările ei urmînd să ia parte, pe lîngă juriști, dorim să respectăm în totalitate legalitatea, și ziariști. Unii zic că e vorba de neadevăruri, alții se plîng de boicot. A venit timpul să știm exact și să sprijinim numai acele inițiative care anunță, științific, o șansă cît de mică.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Din dorința de a face o presă militantă, care să sprijine activ cauza noului, am luat legătura cu doctorul Mihai Leontopol. E firesc, a zis acesta, ca profesorul Arseni să vrea certitudini și îl asigur că le va avea cît de curînd. Cît de repede, îi voi înfățișa o serie de cazuri rezolvate, mai mulți bolnavi care se simt bine, deși la externarea din clinica de neurochirurgie, adică înainte de a începe tratamentul cu medicamentul original „L", îi se prevedea un sfîrșit grabnic. Prognosticurile lor au fost, fără excepție, severe, de regulă tumori cerebrale, numai că, iată, Ana Scheipner din Făgăraș, Ion Oancea din Constanța, Elena Popa din Sinaia sau Gheorghe Scrieciu din Lădești, Vîlcea, ca să dau numai cîteva exemple, trăiesc și azi, duc o viață normală. Adaug că Scrieciu se tratează cu medicamentul original „L" de mai bine de 10 ani !

Cu privire la invitația profesorului Constantin Arseni ca autorii să vină să experimenteze, sub control autorizat, în clinica pe care o conduce, doctorul Leontopol a recunoscut că liderul neurochirurgiei noastre a mai lansat o astfel de ofertă, dar într-un cadru cu totul neoficial. Numai că atunci, a precizat el, medicamentul meu nu era căpătat și nu l-aș fi putut prepara și administra, de unui singur, unui număr mare de bolnavi. Azi însă, situația se prezintă altfel și sînt gata să primesc imediat paturile pe care profesorul Arseni declară, cu amabilitate, că mi le poate pune la dispoziție. Sînt pregătit pentru asta și, totodată, gata să strîng orice mînă care mi se întinde, cu atît mai mult una de maestru ca aceea a reputatului profesor Constantin Arseni. Cu condiția, pe care am înțeles că și domnia-sa o acceptă, ca eu să dirijez experimentul.

Așadar, spre satisfacția noastră și, firește, a tuturor oamenilor de bine, o prețioasă colaborare și pe punctul de a se declanșa. Nu ne rămîne decît să sperăm că, în interesul afirmării noului și al suferinzilor care așteaptă medicamentul „L", ea nu va fi blocată de invidii și obstacole, ci va deveni realitate în cel mai scurt timp. Vom reveni.

O. I. ■

Anotimp alb în orașul albastru

Totdeauna am pășit în Drăgășani cu sentimentul, coborît în suflet de pe retină, că intru într-o împărăție de albastru. Albastrul, de fapt, este aici, în Vîlcea, pretutindeni, fiindcă aici, în nordul oltean, pretutindeni, verdele pădurilor de fag și de stejar se convertește, în toată clipa, în albastrul amplu al munților și al cerului, ce împrumută pînă la urmă această tonalitate, mai mult ghicită, întregului peisaj. E un albastru metaforic, luat parcă dintr-o zugrăveală de Voroneț — de Voroneț oltean! — și tencuit pe cer. Dar în podgoriile Drăgășanilor albastrul e mai mult decît metaforic, este chiar real, este culoarea dominantă a tabloului, ce se confundă prin dînsa cu cerul. Ți se pare că bolta cerului pogoară în trepte din măgurile de sus, unde înălțimile se topesc în albastru, pînă-n cîmpie, în dunga de lumină a Oltului. Acest albastru e pregnant, ca și zeama chimică împroșcată de frunzele de viță. Și abia toamna, înainte ca frunzele să îngălbenească, aerul parfumat și răscopt filtrează culoarea, dîndu-i o nuanță de pastel. Atunci parcă tot cerul oltean se răstoarnă peste podgorii, iar acest văzduh albastru e dulce și aromat ca mustul.

Acum, în prag de iarnă, cerul e alb, albit de nori, iar orașul de dedesubt e la fel. Nu din cauza zăpezii, încă nu e zăpadă, nu din cauza irealității sau a efemerei realități a anotimpului, ci din chiar cauza lui, a orașului. Care e alb, strălucitor și proaspăt prin zidirile sale, decupîndu-se pe fundalul podgoriilor, al colinelor și al codrilor din acest miazănoapte oltean ca o investire superioară în cadrul unei naturi ce pînă mai ieri l-a covîrșit, ce astăzi i se supune, ridicîndu-l deasupra ei.

Puține orașe din România s-au înnoit, într-o vreme atît de scurtă, atît de mult, astfel încît albul proaspetelor construcții să inunde și să înghită totul. Cifrele, așa cum ni le prezintă tînărul primar V. Barbu, dezvăluie transformările arhitectonice și edilitare de o unică anvergură, dezvăluie de fapt că accentul noului — multă vreme doar un accent, prețios desigur, dar izolat — astăzi, adică de cîțiva ani, a devenit priveliște, priveliște citadină. Mai întîi de toate, orașul și-a spart carapacea lui seculară, dezvoltîndu-se viguros și puternic dincolo de fruntariile-i vechi. O centură de fabrici modern echipate (cu o producție de 2 miliarde de lei în acest an, de 3 miliarde la anul!) îmbrățișează din toate zările Drăgășanii, încercuind vechiul tîrg și deschizîndu-l, în același timp, spre toată țara. De la vreo 1 500 de oameni ai muncii, trăitori aici acum un deceniu și jumătate, s-a ajuns la circa 12 000, din care 8 000 dedați exclusiv treburilor producției. Noua condiție, industrială, a Drăgășanilor a făcut ca orașul să se trezească, peste noapte, prea mic, prea strîmt, deci somat să-și restructureze înfățișarea din temelii, și asta nu în durată, ci în ani, sezoane și luni. Drept care întregul centru al urbei (rețineți: întregul centru!) a fost smuls din priveliște, cu întreaga-i verbină de maghernițe și de case vechi, ca să facă loc unui centru nou, înglobînd în acest cincinal 4 500 de apartamente în blocuri. Alte blocuri s-au ridicat în periferii, devenite și ele, în concepția edililor, „centru", adică nuclee tefere de civilizație și confort. Zeci de kilometri de străzi, asfaltate, iluminate modern, străbătute de canalizări fluviale și de conducte de apă potabilă, străjuite de arbori, unele adumbrite de bolți de viță, reorganizează orașul nu liber, deci nu haotic, ca altădată, ci cu metodă, după legile noului, inclusiv după cea a frumosului. Să mai aliniem niște cifre? Mai bine să traducem cifrele în piatră, în piatra albă a noilor edificii, lăsînd-o să se constituie singură — conform planurilor — în cadrul urbanistic al zilei de astăzi a Drăgășanilor, orașul nou și strălucitor de sub cerul albastru al podgoriilor Oltului.

Ceea ce totuși va trebui să mai consemnăm este că noul Drăgășani, edificat într-un timp record, s-a ridicat cu destule dificultăți, solul locului refuzînd — nu metaforic, ci la modul propriu — temeliile noului, acest sol fiind, ni se povestește, „ca un fagure", ferăstruit adînc în pivnițele și beciurile vechilor neguțători de vinuri, uriașe ca niște bolgii. Cum să zidești solid și durabil pe niște carii ale pămîntului?! S-a muncit din greu, s-au adoptat soluții constructive cu valoare de premieră, și, cu ajutorul localnicilor, înhămați cu entuziasm la carul urnirii tîrgului către viitor, s-a ajuns la ceea ce este astăzi, adică la unul din cele mai frumoase orașe ale românilor.

Cîndva, scriitorul Gib Mihăescu, fiu al acestei vetre, își instalase în cerdacul casei un telescop, cu care să caute cerul, refuzînd perspectiva plată a locului. Cîndva...

Ridicat pe verticala marilor planuri constructive ale prezentului, deasupra pămîntului său scurmat de bolgii, Drăgășanii, în văzduhul albastru sau alb al iernii, nu-i un oraș suspendat, ci legat cu pripoane istorice de țărîna ce l-a iscat. Arcadele frînte ale bolților marilor pivnițe aparținînd I.A.S.-ului din localitate desenează sprîncene deasupra unor ochi cunoscuți, care te privesc din timp. Pe dealuri, deasupra acestor arcade, urcă pădurile de viță, iar jos, prin ele, trepte de piatră te conduc în adînc, unde duhul pădurilor de struguri geme închis în antale. Viticultura a rămas aici mai mult decît un compartiment important al vieții, o îndeletnicire, de vreme ce produsul ei dă o anume culoare obrazului localnicului, stimulează cheful de a trăi, își prelungește prezența peste tot, parfumînd pînă și paginile de literatură (vezi Gib Mihăescu și alții). Capitală a vinurilor oltene, dar și citadelă a unor industrii moderne și eveniment arhitectonic de anvergură în această parte a țării, orașul lui Gib Mihăescu are încă — și va mai avea — destule de spus, într-un prezent și într-un viitor ce i s-au revelat dintr-o dată la proporții de nevisat.

ILIE PURCARU ■

Primul almanah „Luceafărul"

Din cuprins: Țara văzută de tinerii scriitori, Luceafărul 1900, Cărți despre care se vorbește, Arghezi inedit, O diversiune politică: cruzimea lui Vlad Țepeș, Un american despre România anilor 1940, „Incoruptibilii" presei de mare tiraj, Tudor Vladimirescu, antieteristul, Povestiri cu haiduci, Fascinația comorilor dacice, Mituri astrale și O.Z.N.-uri, Nicolae Iorga, oratorul, Album Marin Preda, Cîteva romane cu „cheie", Țări mici, literaturi mari?, Literatura și societățile secrete, Romane polițiste, Epilog la „Incognito", Nicolae Densușianu, confirmat?, Poezia pieilor roșii, azi, Milioanele și „nevinovăția" unui fost sergent SS. Mircea Eliade: Nostalgia paradisului, Mai multe opere literare în căutarea unor interpreți, Saul Below despre literatura americană contemporană.

● Actuala înfățișare a revistei *Luceafărul* — și cînd spunem actuala vrem să se înțeleagă ceea ce ne oferă această revistă de cel puțin patru luni încoace — ne îndeamnă să o raportăm atît la ceea ce a fost, cît și la contextul general al altor reviste literare din țară. Ne vom limita să spunem că revista *Luceafărul* s-a străduit în ultima vreme și a reușit, după părerea noastră, să ne propună o imagine foarte fidelă a unei literaturi pe care o numim, îndeobște, a tinerilor scriitori din țara noastră. Constatăm cu o deosebită satisfacție că în ultimele patru luni paginile 4-5, adică interiorul revistei, sînt masiv ocupate de poezia și proza unor tineri ce au bătut sau bat la porțile afirmării. Luată în sine, cantitativ, această stare de fapt nu ne-ar încînta peste măsură, dar, prin exigența și strădaniile respectivelor secții ale revistei, literatura scrisă de acești tineri se arată a fi de o prospețime și o problematică în stare să confere celor două pagini dreptul de-a fi socotite printre cele mai bune pagini literare la ora actuală, calitate la care conlucrează și machetarea respectivului spațiu tipografic în care găsim ilustrații grafice, fotografii ale scriitorilor și titluri ce atrag. Dar, dincolo de aceste două pagini, revista ne mai oferă și o sumedenie de rubrici fixe ai căror semnatari sînt fie redactori ai revistei, scriitori pe deplin consacrați ai tinerelor generații, fie colegi de generație cu toți cei ce alcătuiesc, cu o îmbucurătoare profesionalitate publicistică, paginile acestei reviste, al cărei mare merit este, o repetăm, fidelitatea față de fenomenul literar contemporan, de unde și concluzia noastră că *Luceafărul*, cu o astfel de frumoasă și încăpățînată orientare, a trecut cu bine pragul unei atît de necesare renașteri.

(FLACĂRA)

CAUZA APELOR CURATE

Starea Oltului

Se spune, pe bună dreptate dealtfel, că un bilanț al resurselor de care dispune economia unei țări fără a lua în considerare apa este doar un bilanț incomplet. S-ar putea ca economiștilor să le fie mai la îndemînă să socotească resursele minerale, cele de hidrocarburi, ori numărul spațiilor arabile, a celor împădurite și așa mai departe, pînă la fauna și flora spontană din care se hrănesc turmele munților. A omite însă resursele de apă, indiferent de temei, înseamnă în fapt a nu recunoaște un adevăr de necontestat, și anume că întreaga activitate economico-socială a țării nu s-ar putea desfășura, însăși existența societății fiind de neconceput în absența apei. Civilizații omenești s-au născut la margini de ape; civilizații au dispărut din pricina absenței ei, a apei care ne astîmpără setea și face cu putință agricultura și industria, viața însăși! Știința nu poate face deocamdată „apă sintetică", nu există înlocuitori, cum nu există așa ceva nici pentru viață. Dincolo de toate aceste evidențe rămîne faptul, unanim recunoscut, că setea lumii crește vertiginos. Grija pentru buna gospodărire a apei devine în contextul civilizației tehnologice actuale un element de prim ordin, de care poate depinde dezvoltarea economică, bunăstarea și sănătatea noastră.

România nu este deloc o țară bogată în ape potabile. Țara noastră face parte dintr-un continent el însuși sărac în ape dulci utilizabile, iar poziția noastră este destul de jos într-un „clasament" al resurselor dominat de Norvegia (103 000 metri cubi de apă pe locuitor). La noi se apreciază că resursa totală de apă utilizabilă este de 37 miliarde mc, adică, raportat la numărul populației, numai 1 800 mc de fiecare locuitor. Cu toate acestea, cerințele interne de folosință a apei sînt dintre cele mai mari, ca și în continuă creștere. În privința cerinței de apă industrială, spre exemplu, cea a României este cu mult mai mare altor națiuni, uneori din cauza abuzului, alteori din pricina tehnologiilor propriu-zise, care sînt prea mari consumatoare de apă. Sigur, industria noastră în plină dezvoltare a sporit considerabil necesarul de apă pentru tehnologii. În 30 de ani (1950—1980), cererea de apă a crescut la noi de 20 de ori (1 miliard mc în 1950, 20 miliarde în 1980), față de 7 ori, cît reprezintă creșterea mondială, calculată de la începutul secolului. Pentru anul 1985 se estimează un consum de 28 miliarde metri cubi, iar pentru 1990 prognoza indică 35 miliarde mc, deci foarte aproape de... rezerva totală de ape utilizabile ale țării. Chiar adăugînd rezerva subterană utilizabilă (4—5 miliarde mc), este posibil ca la sfîrșitul deceniului cerința totală de apă a țării noastre (industrie, agricultură, uz menajer) să depășească rezervele totale.

Din punct de vedere legislativ, țara noastră a reglementat bine problemele legate de buna gospodărire a apei. Legea apelor, votată la 1 aprilie 1974 și Programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice din Republica Socialistă România (aprilie 1976), dau „o concepție unitară de perspectivă problemei apei, una din principalele bogății naturale ale țării..., problemă de interes național pentru dezvoltarea economică și socială a României". Au fost astfel stabilite o serie de măsuri menite să ducă la o mai bună gospodărire a apei pe teritoriul țării. Lipsa de apă în perioada de vegetație a produselor agricole sau plusul de apă, cu pagubele materiale care le incumbă (numai inundația din 1970 a provocat pagube de 10 miliarde lei), sînt evidențe care fac din problema apei o mare responsabilitate socială și umană, un factor de prim ordin. Așadar, în cincinalul 1976—1980 s-au realizat noi lacuri de acumulare, cu o capacitate de 2,7 miliarde metri cubi, totalul de apă cuprinsă în aceste lacuri ajungînd în momentul de față la 6 miliarde mc (în perspectivă: 34 miliarde!). Circa 900 din cele 1 500 de localități expuse efectelor inundațiilor sînt astăzi protejate corespunzător. S-au făcut lucrări de combatere a eroziunii solului pe 900 000 de hectare, 370 km de lucrări pentru corectarea torenților, 30 000 ha reîmpăduriri și au fost construite 650 noi stații de epurare a apelor uzate, din totalul celor 3 700 existente acum în țară.

Cînd vorbim despre economia apei, problema calității ei este de asemenea una foarte importantă. După cum am mai spus, industria este un mare solicitator de apă, dar un mic consumator propriu-zis: peste 90 la sută din apa utilizată în industrie se întoarce la sursă, după ce a fost folosită în procesul tehnologic. Ceea ce afectează însă bilanțul apei nu este cota mică a consumului real, ci calitatea apei evacuate. Dacă apa deversată nu este trecută prin stația de epurare, sau dacă aceste stații nu funcționează la parametrii proiectați, apa aceasta nu mai poate fi folosită în alte scopuri, fiind puternic infestată de substanțe chimice, biologice, metale etc. Mai mult, ea poate deprecia și apa rămasă în sursă, cu care se amestecă după deversare, scoțînd-o și pe aceasta din circuitul economic. Sub acest aspect, este limpede că industria poate deprecia cantități de apă mult mai mari decît folosește ea propriu-zis, și acest lucru cu deosebire în perioadele de secetă, cînd debitele rîurilor se micșorează și capacitatea de absorbție scade. În țară există la ora actuală 3 700 de stații de epurare, față de 1 470 în 1970 și numai 200 în 1950. În cursul anului trecut s-au investit 1,5 miliarde lei pentru aceste stații. Și totuși, din totalul de 4 miliarde mc de ape uzate într-un an, numai 25 la sută sînt complet epurate, circa 45 la sută se epurează parțial, iar restul se deversează direct în albia rîurilor. Din totalul de 3 641 stații de epurare analizate în cursul anului 1980, 1 400 nu funcționau la parametrii maximi. Este motivul pentru care, pe parcursul aceluiași an, în apele rîurilor noastre au fost vărsate, împreună cu apele uzate, circa 47 000 de tone de produse petroliere, 2 134 tone fier, 481 tone zinc, 494 tone cupru, 264 tone crom, 57 tone plumb și așa mai departe, inclusiv cianuri, mercur și alte asemenea substanțe deloc favorabile vieții... N-am amintit despre substanțele organice, la fel de periculoase, dar este de reținut că la controlul efectuat la sfîrșitul anului trecut din cele 1 228 stații de epurare aparținînd Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare numai 719 funcționau corespunzător, 509 nu funcționau deloc, iar 162 erau folosite dar acuzau greșeli de proiectare. Foarte multe din investițiile prevăzute pentru construcția sau extinderea stațiilor de epurare sînt în mare întîrziere. Statul a prevăzut o sumă importantă pentru aceste lucrări, dar iată că planul de investiții din acest sector a fost îndeplinit, în 1980, doar în proporție de 50 la sută.

Cu alte cuvinte, deși se fac eforturi importante, problema mai bunei gospodăriri a apei este la noi o problemă reală, nu una inventată de specialiști idealiști ori de reporteri în căutare de senzațional. S-a mai scris în presa noastră despre aceasta, nu vrem să ne asumăm rolul de deschizători de parte, fiindcă nu e cazul, deși revista noastră a publicat de-a lungul anilor numeroase luări de poziție în această direcție. Ceea ce noi știm însă foarte bine e că un semnal de alarmă trebuie tras cît mai din timp, pentru a-i spori eficiența. Este motivul pentru care am **hotărît să acordăm acum un spațiu mai mare Cauzei apelor curate**, ancheta efectuată de redactorul Dumitru Graur asupra stării rîului Olt întinzîndu-se pe mai multe numere ale revistei. Deci, Oltul, de la izvoare pînă la vărsarea în Dunăre, văzut de unul dintre redactorii noștri. În numărul de față, județul Harghita, cu problemele specifice întîlnite în acest spațiu geografic...

De sub trupul de calcar albicios al Hăghișmașului Mare, în Munții Harghitei, la altitudinea de 1 280 metri, izvorăsc vreo opt firicele de apă, dintre care cele mai importante poartă nume localnice: Șipoș, Sandul, Megyes, Szek. Curînd ele se unesc într-un pîrîu, căruia însă cu greu îi poți bănui măreția de mai tîrziu: **rîul Olt**. El curge spre depresiunea Ciucului, în vreme ce fratele său geamăn, Mureșul, ale cărui izvoare se află tot pe aproape, se îndreaptă spre cea a Topliței. Personificînd elementele naturii, fantezia populară a țesut în jurul acestor izvoare o legendă minunată, preluată apoi de George Coșbuc. Este vorba despre cunoscuta poveste a celor doi fii de împărat, Mureș și Olt, asemănători întru totul la chip dar deosebiți din fire, care au plecat să-și caute tatăl neîntors de la război. Locuind în cîte un turn al marii cetăți de piatră, unul porni agale și molcom spre miazănoapte, altul vijelios și nestatornic spre miazăzi. Împărăteasa, îndurerată că fiii plecați în lume și-au despărțit cărările, se rugă cerului să-i preschimbe în două rîuri, și rîuri au rămas pe vecie. Apele limpezi și reci le seamănă, dar curgerea lor păstrează pecetea firii deosebite a celor doi frați sortiți să nu se mai regăsească decît tîrziu, în șuvoiul larg al Dunării. Oltul măsoară 670 de kilometri, ocupînd o poziție centrală pe harta țării, de unde însemnătatea sa excepțională pentru istoria neamului românesc și, mai aproape de noi, pentru economia națională. Dincolo însă de legendă sau de istorie, intrînd cu alte cuvinte în plină realitate, apele Oltului își pierd mult din poezie, chiar dacă ele nu ating deocamdată registrul dramei. Am văzut nu demult o hartă, desenată de specialiștii de la Direcția apelor Olt, cu sediul la Rm. Vîlcea. Pe ea simbolurile erau foarte expresive: apele din prima calitate erau colorate în albastru, cele din a doua cu galben (atenție!), în categoria a III-a figurau ape colorate în roșu (stop, alertă!), în vreme ce apele complet degradate erau vopsite pur și simplu în negru, inconfundabilul simbol al distrugerii, al morții... După care ne-am hotărît să facem noi înșine constatarea, să vedem cu ochii noștri cum se desfășoară procesul de transformare a unei ape albastre în apă neagră. Ceea ce am aflat veți citi în continuare.

Ce poate însemna o poluare de numai 2%

Bălan. La circa 7 km de masivul Hăghișmașului, ce domină precum zidurile unei cetăți de piatră albă împrejurimile împădurite, în aval pe cursul rîului, un baraj artificial taie apa, formînd lacul Mesteacăn, necesar pentru alimentarea cu apă a Întreprinderii miniere din localitate. Sînt aici circa 500 000 metri cubi de apă curată, foarte rece, de cea mai bună calitate, din care întreprinderea extrage zilnic aproape 25 000 m³. Cea mai mare parte, peste 80 la sută din această apă este folosită în procesul tehnologic de preparare a minereurilor pirito-cuprifere, restul se utilizează pentru alimentarea orașului avînd acum circa 14 000 de locuitori. După ce trece de stația de flotare, apa se transformă într-o „tulbureală de steril", care, împreună cu apele de mină, se captează într-o instalație specială și e pompată prin conducte în iazul de decantare, pentru depozitarea sterilului prin sedimentare. Primele trei iazuri de acest fel au fost dezafectate, acum s-a construit cel cu numărul 4, o investiție în valoare de cam 50 de milioane, care pare suficient chiar în perspectiva următorilor 10—15 ani. Aici, la circa 10 km în aval de Bălan, particulele și suspensiile solide se decantează, apa se limpezește și apoi revine în rîu, care între timp a rămas doar un firicel de ape ce se scurg prin oraș într-un canal cu maluri de piatră. Directorul Atila Racz ne spune: „Randamentul iazului de decantare este aproape perfect, peste 97 la sută probabil. De la noi apa pleacă destul de curată, nu mai e ca acum 7—8 ani, cînd se plîngeau toți de Bălan că afectează fondul piscicol. Rareori se întîmplă să facem deversări, direct în rîu, cel mult o dată sau de două ori pe an, cu totul accidental și pentru scurt timp. Avem iazuri pentru asemenea avarii, avem un specialist permanent, pe geologul Arpad Szilagyi, care se ocupă cu gospodărirea și calitatea apei, dar de multe ori observăm că mentalitatea unora a rămas la fel ca acum 15—20 de ani în ceea ce ne privește. Noi nu mai poluăm decît în foarte mică măsură, deși mina a crescut mult în ultimul timp, dar odată cu dezvoltarea ne-am utilat și noi mai bine, am schimbat radical concepția despre protecția apelor. Dacă o să vă duceți jos, la Sînsimion, spre exemplu, o să vedeți ce fac ăia acolo și o să aveți de ce să vă minunați!" Pînă una, alta, să notăm că la chiar randamentul de 97 sau 98 la sută al iazului principal de decantare, în apa rîului Olt tot curg peste 100 de tone pe zi de suspensii, adică steril măcinat, cu 30—40 la sută cuarț, alte roci și șisturi sărăcitoase, grafitoase, care sînt în general inerte, dar pe care apa le tot duce la vale, depunîndu-le cine știe pe unde — iar 100 de tone sînt totuși 100 de tone!

Picătură cu picătură se face balta mare...

Sînsimion. Acum 4 ani, stația de epurare a apelor uzate provenite de la secția spirt-amidon din comună (a Întreprinderii berii, spirtului, amidonului și apelor minerale Harghita, cu sediul la Miercurea Ciuc) a fost desființată. Evacuarea nămolului excedentar se făcea pe atunci în mai multe gropi aflate în apropierea caselor și grădinilor, motiv pentru care sanepidul a intervenit. Secția numită prelucrează porumb și cartofi, din care scoate spirt, glucoză lichidă, dextrină, zeamil și alte asemenea produse. Șase puțuri forate asigură alimentarea cu apă din stratul freatic (6 000—7 000 m³ pe zi). După folosință, practic aceeași cantitate de apă, încărcată bogat cu substanțe minerale și organice, ia drumul unui nou iaz de decantare, cu o suprafață de 5 hectare, îndiguit într-un loc mlăștinos, unde se realizează epurarea mecanică, adică depunerea pe fundul lacului. Randamentul acestei epurări e de circa 60 la sută. Neexistînd o a doua treaptă de epurare, cea biologică, restul curge în Olt. Andrei Virag, șeful secției: „Nu avem altă posibilitate în momentul de față. Mai corectăm puțin Ph-ul, adică aciditatea, alte măsuri nu ne sînt indicate. Avem însă toate avizele, Oficiul județean de gospodărire a apelor știe bine situația. Da, am aflat că în lacul din Tușnad-Băi a fost interzis scăldatul, dar asta nu s-a întîmplat numai din cauza noastră. Avem și noi partea noastră, e adevărat, dar mai sînt și alți impurificatori pe Olt, în amonte, cum e Bălanul, stația de epurare a orașului Miercurea Ciuc, chiar aici, în Sînsimion, ferma de vaci a I.A.S.-ului nu face altceva decît să deverseze direct în Olt". Completarea stației de epurare cu treapta sa biologică, atît de necesară desigur, urmează să se încheie peste un an de zile, luînd în considerație termenele constructorului (Întreprinderea de îmbunătățiri funciare M. Ciuc). Valoarea acestei investiții este de 23 de milioane, dar pînă în momentul de față lucrările n-au depășit nici un sfert din totalul lor. Pînă la formarea nămolului biologic va mai trece destul timp, lucru constatat din practică. Iată așadar că la Sînsimion situația prezentă va mai dura, peste 2,1 tone de suspensii totale se vor deversa zilnic în Olt, apre continua suferință a beneficiarilor din aval, așa cum se întîmplă dealtfel totdeauna.

(Va urma)

DUMITRU GRAUR ■

VIAȚA CA O MUNCĂ

Zgrepțănam cu pinioanele electromotorului pe stîlpul înfipt în cerul de peste Crivina. Liftul — o încropeală dovedită sigură, cu pereți dintr-un rabiț confort sporit sudat pe cadre metalice gen cușcă — ne-a cățărat pînă la cota plus șaptezeci și nouă, iar sufletele pînă către gură. Pe ultima platformă funcțională a cazanului 1A — deci unul dintre cele două ale primului grup de 330 MW — eram mai sus decît se glisau în acea zi cofrajele pe coșul de fum. (Care coș, la sfîrșit, sumețindu-se pînă la 235 de metri va fi cel mai înalt din România.) Eram mai sus chiar decît nacela uriașului turn din grinzi cu zăbrele și cu braț rotitor în care oficia macaragiul Ștefan Balaș. Ne însoțea Teodor Istrate, primarul orașului Anina, și inginerul Radu Munteanu, șeful de lot. La o zvîrlitură de băț în stînga noastră și cam la aceeași înălțime tocmai se developa din pîcla dimineții muntele Tilva Vacii. Îl îngîna răsfățîndu-se sub primele raze de soare vîrful Tilva Zinei. Pe versantele ambelor, toamna închegase frumos și răcoros mărgeanul sîngelui de frunze supuse nimicirii anuale. Un vîntuleț de înălțime țîfnos și tăios ca un ascuțiș widia zbîrlise bărbuța inginerului care îl tot informa pe primar că centrala termică de pornire „va mișca începînd cu luna viitoare" și că pe cazanul 1A, „adică exact pe acesta de sub picioarele dv." — uriașul boiler născut și crescut la «Vulcan» București atîrnă pe tiranți fixați undeva, sus, mult deasupra capetelor noastre; focarul ocupă partea inferioară, între cotele + 12 și + 45, iar canalul convectiv „acesta de care vă sprijiniți ca să nu amețiți" merge pînă la + 80 — lucrările sînt în mare terminate, dovadă că a și fost supus probei hidraulice nr. 1. Numai că primarul părea cu totul absorbit de ceea ce vedea prin binoclu pînă jos, hăt-departe, în carieră, unde mișunau excavatoarele și autobasculantele de mare capacitate...

Despre care numai cu cîteva ore în urmă, tîrziu în noapte, răpindu-le timp prețios, discutasem cu oameni purtînd povara unor răspunderi pe care nu mă sfiesc să le numesc fantastice. Erau acolo inginerii directori Ion Văcaru, Vlad Lucian, Romulus Nicolescu, geologul Dumitru Anescu și o proiectantă din Capitală, Elena Dolag. Cearcănele oboselii excesive parcă zugrăvite cu violet de gențiană se lățiseră concentric peste fețele albite nefiresc sub neonul năucitor de strălucitor. Tocmai întocmeau un program pe care directorul Văcaru urma să-l înfățișeze peste numai o zi la minister. Nu-i mai ușor invers? întrebasem gîndind că poate n-ar fi rău ca înșiși miniștrii să se deplaseze la Anina. „N-aveți grijă, uneori se întîlnesc aici mai des decît în Consiliu, la București..." Așa aflasem că orașul Anina al anului 1980 este pentru miniștri (și nu numai) ceea ce este Mecca pentru musulmani, de pildă. Adică un adevărat loc de pelerinaj. Iar adevărul e că în ambele localități punctele de maximă atracție și senzație sînt niște pietre: la Mecca piatra sfîntă Kaaba, protejată în moschee, iar la Anina pietrele care ard, deci șisturile bituminoase — căpăcuite de erele geologice și chiar de ...actualul amplasament al orașului! Cei care suspectează ca fiind forțată alăturarea ziselor toponime trebuie să afle că faima Aninei este în plină ascensiune. Și nu numai la noi. Fiindcă la Anina se consumă acum o premieră MONDIALĂ: nicăieri pe pămînt — cel puțin deocamdată — nu funcționează o termocentrală pe bază de șisturi bituminoase cu o putere calorifică atît de scăzută (800—1000 Kcal/kg). Atîta timp cît în România petrolul a curs pînă și prin rîstoace, exploatarea șisturilor bituminoase ar fi stîrnit zîmbete compătimitoare. Acum dimpotrivă. O confirmă însăși această termocentrală aflată în construcție. Datorită ei, noi românii sîntem literalmente asaltați să împărtășim și altora din experiența acumulată. Motiv pentru care, și pentru reporteri, Anina anilor '70 a devenit un fel de Hunedoara anilor '50 — adică un fel de probă de foc. Cel puțin așa cred unii tovarăși de la Întreprinderea de exploatare a șisturilor.

...L-am rugat pe primarul Teodor Istrate să-mi împrumute și mie binoclul dumisale și să-mi arate la ce privise cu atîta insistență.

— Acolo jos, s-a procedat la cea mai mare deflagrație experimentală încercată vreodată în România — peste 70 tone de exploziv detunate odată. Mirel Iliesu a făcut din asta un film, dar pe noi ne interesa altceva. Așa s-a verificat și s-a confirmat faptul că termocentrala poate fi plantată lîngă carieră. Pentru că-i adevărat — de aici vor fi pulsați în sistemul energetic național 990 MW; însă la fel de necontestat este și faptul că se vor consuma anual peste 12 milioane tone de șisturi. (O curiozitate: în tot cincinalul 1971—1975, Anina a beneficiat de 120 milioane de lei investiții. Acum numai într-o singură lună sînt investite peste o sută de milioane.) Zăcămîntul conține 4 miliarde tone de șisturi, ponderea aflîndu-se sub actualul intravilan. Ca să le exploatăm va fi nevoie să mutăm orașul. În următoarea jumătate de secol, Anina va fi o a doua Orșova, ca destin. Populația va crește de la 18 000 locuitori în prezent pînă la 27 000—30 000! Priviți dealul acela. Se numește Colonovăț. Se pot observa temeliile a **trei blocuri**. Sînt primele edificii ale viitorului nou oraș Anina. În prima fază, vor fi ridicate 2 700 de apartamente. Platoul de lîngă ele a fost deja amenajat pentru fabrica de betoane...

Cine vor fi noii locuitori? Pe unii i-am cunoscut chiar acolo, pe verticalele provocatoare de vertij ale cazanului 1A. Coborînd era gata-gata să ne lăsăm pie-

ANINA — CONSTRUCTORII NOII CETĂȚI

lea palmelor pe balustrada de la cota + 60,8. De ce? Doi bărbați spînzurați în centuri de siguranță — la înălțimea unui bloc cu 20 de etaje și aflat pe buza unui hău! — minuiau brenerele aparatelor de sudură cu calmul ardeleanului pus pe adîncă cugetare. Iar sub ei, ploaie de scîntei... Și bineînțeles că toate fiarele aflate în contact cu aparatele celor doi frigeau ca însuși focul. Cînd s-au dumirit ce anume dorim de la dînșii, s-au săltat pe consolă și s-au prezentat: „Crăciunaș, 36 de ani, și Brata, 26 de ani. Sîntem aici de o lună. Am venit amîndoi de la Baia Mare și dorim să rămînem la Anina..." Iată deci încă doi dintre locuitorii viitorului oraș. Și încă: la cota + 47 echipa lui Nelu Udrea executa o „sudură de înaltă rezistență în mediu protejat de argon". Judecat după canoane vetuste și înguste n-ai zice că pletosul și bărbosul de Nelu Udrea ar fi unul dintre cei mai buni sudori, unul dintre cei mai buni cursanți de la școala serală de maiștri, unul dintre cei mai stimați și pricepuți șefi de echipă (așa susțin sudorii Mihai Rusu și Radu Cucuruz), unul dintre cei mai iubiți bărbați (așa susține sudorița Elena Udrea, 23 de ani, în aceeași echipă dar și ...nevastă-sa!)... Și totuși, așa este. După cum la fel de adevărat se dovedește a fi că pînă la cei 29 de ani ai săi, Udrea a lăsat în urma lui kilometri întregi de cordoane de sudură la Borzești, Doicești, Brazi, București-Vest. Dar acum vrea să se stabilească în Anina nouă. Cu întreaga echipă. Și iată că-i cunoașteți pe alți cîțiva locuitori ai viitorului nou oraș Anina. Care se va contura ca atare abia spre anul 2000... Ceea ce nu-i împiedică pe toți acești sufletiști să muncească pe rupte deși astăzi nu-i decît 11 octombrie 1981 și DUMINICĂ!

LUPTA CA O VIAȚĂ

Cînd concentrația monoxidului de carbon a depășit patru miimi, de la stația telegrizumetrică — adică acel complex de aparate care depistează și măsoară metanul — s-a dat alarma: „La sectorul 3 — Vest, în abatajele 642 și 643 ceva e în neregulă". Metanometrele portabile au confirmat — „pericol". De la 850 de metri adîncime măsurătorul de gaze Vasile Grosu îi sună în plină noapte pe director: „Miroase a fum". Povestește inginerul Ion Iorga, directorul Exploatării miniere Anina: Anul viitor se rotunjesc 19 decenii de cînd de aici se extrage cel mai bun cărbune cocsificabil din România. Perioadă în care s-au scobit în munte cam 21 de kilometri de galerii, suitori și puțuri. Lucrăm în una dintre cele mai grele și cele mai adînci mine ale Europei. Puțul principal merge pînă la 930 metri, dar avem galerii și pe la 1 100. Cu fiecare 33 de metri temperatura sporește cu cîte un grad Celsius, așa că nu puține sînt abatajele în care se lucrează la peste 40 de grade. Motiv pentru care în mină se introduce în fiecare minut peste zece mii de metri cubi de aer! Totuși sînt dese situațiile cînd cizmele de cauciuc ale minerilor se umplu de transpirație și cînd pielea încinsă nu mai suportă nici măcar maioul. În plus, din cauza conținutului de sulf, cărbunele Aninei este autoinflamabil. Atunci în noiembrie '79 din cauza asta ni s-a tras. Focarul a apărut în lucrările vechi, părăsite. După opt ore, fumul putea fi tăiat felii. Pericolul de a se aprinde metanul era imens. Și chiar s-a aprins. Sinistrul s-a întins la abatajele vecine. A fost alarmată stația de salvare. 25 de oameni antrenați și costumați special — oameni care în condiții obișnuite muncesc cot la cot cu ceilalți — s-au prezentat ca la o apăsare pe buton. Toți. În frunte cu conducătorii sectoarelor de producție. O autentică elită dintr-un detașament de elită: tînărul inginer Ladislau Antal, tehnicianul Cioancă Iancu, minerii Vasile Bălan, Ion Cătană, Constantin Blanaru, Ilașcu Petre, artificierul Gheorghe Buzduc, maistrul Dumitrescu Dumitru... Zarurile vieții lor fuseseră aruncate. Lucrau în metanul care ardea. Înălțau în calea focului diguri din saci cu nisip și din bolțari. De cîteva ori s-au retras încremeniți de frică. S-au întors și au pășit din nou peste pragul porții iadului — rușinea depășește uneori spaima morții. Oameni în toată firea, întregi, care mai curînd suportă o durere fizică decît o ironie! Atunci și-au dat seama cu adevărat că a putea înseamnă mai întîi a vrea. La 850 metri adîncime, într-o scobitură a muntelui! Cădeau pietre încinse, sfîrîiau pe trupuri costumele udate cu apa țîșnită din furtunuri, noroiul clefăia bezmetic. N-aveau timp să-și tragă sufletul, își dădeau sufletul. Înălțau diguri. Saci-bolțari-saci-bolțari! Din ambele capete, adică de sus și de jos. Altfel nu se poate. Mai mult — digurile trebuie închise în același timp. Numai așa se barează drumul aerului care întreține focul. Sincronizarea trebuie să fie perfectă, deși pe oameni îi despart zeci de metri de galerii, de suitori. Altfel zona zidită devine pur și simplu o bombă — cînd explodează, metanul își mărește volumul de zece ori... Primul zid dintre foc și aer îl ridicaseră doar pînă la jumătate, cînd s-au trezit cu focul în spate. S-au retras. Din al doilea zid nu s-a putut ridica decît o treime. Iar s-au retras. Abia a treia oară au reușit izolarea. Au fost 20 de ore de luptă fără nici un fel de răgaz... Apoi? Totul a intrat în normalul cel de toate zilele. Cu trei schimburi productive; cîte șase ore fiecare. Cu un schimb pentru reparații. Cu cizme pline de sudoare. Cu ambiții: Ion Roșu de la sectorul 2-Vest dăduse 7,5 tone de cărbune în plus pe post și se acreditase ideea că nimeni n-o să-i taie recordul. Luna trecută, în septembrie, Vasile Feher din sectorul 3-Vest a scos 8 tone. La ieșirea din puț a fost primit cu flori, fanfară, ovații, orații. Dovadă că cei care muncesc bine și petrec bine. Au și cu ce — Feher a ridicat atunci aproape 11 000 de lei. Retribuția medie pentru un miner la Anina este de 3 300 lei. Stroescu Eleodor este omul nr. 1 la înaintări...

Frumoasă și aspră este munca minerilor Aninei. Iar lupta lor este cît o viață și ca o viață.

MIRCEA BUNEA ■

■ Creatorul de modele și prototipuri **Paul Matei, București, str. J. Curie nr. 12**, ne roagă să atragem atenția asupra „a două monumente de o inestimabilă valoare artistică ce mor încetîncet, murind odată cu ele și ceva din sufletul românesc". E vorba de ruina în care au ajuns, degradîndu-se continuu prin neîngrijire, grupul statuar în piatră „mamă cu copii în brațe", reprezentînd-o pe Ana Davila, creație de o mare forță plastică a sculptorului Fr. Storck (tatăl), și capela cu picturi interioare de Gh. Tattarescu, aflate în curtea Liceului pedagogic din șoseaua Panduri. Publicîndu-i scrisoarea, socotim că am și atras atenția Comisiei pentru ocrotirea și conservarea patrimoniului cultural național a municipiului București.

■ Tînărul **Enache Paul din București, str. Baba Novac 16**, de profesie electronist-electrician a fost repartizat de cabinetul stomatologic de la locul său de muncă, pentru a-și rezolva o lucrare dentară, la serviciul de specialitate al Policlinicii „Titan". Numai că, în loc să fie tratat de dinți, a fost tratat cu jigniri și refuz, pe motivul că „aurul de la lucrarea veche nu mai este suficient, a apreciat tov. dr. Petrulian, șeful serviciului". S-a adresat și directorului adjunct al numitei policlinici, dar tot fără rezultat. „Rog să mi se rezolve problema de sănătate, cît și problema aurului meu care a rămas la medicul șef, fără să mi-l restituie". Transmitem și noi rugămintea, inclusiv aceea a analizei comportamentului față de pacient, Direcției sanitare a municipiului București de la care sperăm să primim răspuns.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Timiș** ne asigură că situația lui **Ancău Viorel** din comuna Satchinez, semnalată de noi în coloanele acestei pagini acum cîteva numere, era rezolvată la data apariției. A fost încadrat în postul de casier, creat special pentru dînsul, și „are aprobarea pentru darea în folosință a unui motoriciclu care să-i permită deplasarea de la domiciliu la locul de muncă și invers".

■ Un răspuns favorabil am primit și în cazul lăcătușului mecanic de la CSG, **Savin Constantin. Centrala siderurgică Galați** ne precizează că „i s-a repartizat un apartament cu 2 camere în blocul 21, Micro 19", în care urmează să se mute în această lună, noiembrie. Noroc bun în casă nouă.

■ „Caut mai bine de o lună, la toate farmaciile, medicamentul românesc „Metaspar", care mi s-a recomandat de către medici în afecțiunea mea, fiind apreciat mai bun ca alte produse similare", ne scrie **Alexandru Pleșoianu din str. Veteranilor 7, București**. Și nu-l găsește. „Care să fie cauza ?", ne întreabă. Întrebăm, la rîndu-ne, producătorul — Întreprinderea de medicamente București — cît și furnizorul — Oficiul farmaceutic nr. 1 București.

■ Un subiect asemănător are și scrisoarea pe care ne-a trimis-o cetățeanul **Gherghiescu Dumitru din Galați** care caută demult, și nu găsește, medicamentul creat de dr. I. Puscaș din Bîmleu Silvaniei, împotriva arsurilor epigastrice. De ce nu se află în rețeaua farmaceutică am dori să aflăm și noi, solicitînd cu respect răspuns direcției de resort din Ministerul Sănătății.

■ **Locatarii imobilului din str. Paul Greceanu nr. 1, București**, ne relatează despre numeroasele intervenții făcute (în zadar !) pentru a determina conducerea șantierului ce înalță blocurile din preajmă să ridice molozul și gunoaiele cu care „a ocupat trotuarele și o parte din carosabilul străzii, creînd un veritabil focar de infecții". La dreapta dumnealor cerere, intervenim și noi la conducerea Centralei de construcții-montaj a municipiului București.

■ **Brânză Nicolae din Brașov, str. Ion Rațiu 16**, ne aduce la cunoștință că i s-a retras dreptul de a circula pe drumurile publice cu autoturismul său, „datorită unor modificări de ecartament (plus caroserie) și motor pentru competiții auto". Nemulțumirea sa vine însă de la faptul că „în municipiul Brașov sînt mai multe autoturisme proprietate personală care au aceleași modificări și care totuși circulă zi de zi pe arterele orașului". Dacă e așa, nu e echitabil !

■ **Soții pensionari Ana și Costică Onu din București** și-au schimbat domiciliul. În consecință, au cerut transferul de la C.A.R.P. sector 2 la Casa de ajutor reciproc a pensionarilor din sectorul 4, unde locuiesc acum. Așteaptă de 7 luni, fără rezultat, cu toate intervențiile făcute. „Vă rugăm să faceți tot ce credeți — concluzionează modest — că se cuvine ca transferul solicitat să se efectueze neîntîrziat, binevoind a cunoaște că nu cerem sancționarea acestor birocrați..." Nici noi, dar să efectueze o dată transferul solicitat de acești oameni !

■ **Direcția sanitară a județului Prahova** ne comunică o rezolvare pozitivă pentru bolnavul **Terecoasă Valeriu** din Comarnic care ne-a solicitat sprijinul. A fost internat „în secția de dermatologie a spitalului județean la data de 2 XI 1981, unde se află și în prezent". Vă mulțumim. Pe dv., Terecoasă Valeriu, vă rugăm ca altădată să nu vă mai ascundeți vîrsta, pentru a impresiona. Orice om din această țară are dreptul la asistență și îngrijiri medicale, indiferent cîți ani are.

■ **Organele în drept din județul Gorj** ne fac cunoscut că din cele relatate de **Crețoiu Ion** și celelalte petiționare în memoriul trimis redacției, o parte se confirmă. Drept pentru care s-a luat măsura în biroul C.O.M., de destituire a lui Burliga Vasile din funcția de șef depozit și acesta să achite, în cel mai scurt timp, sumele încasate în plus ca retribuție necuvenită. Au fost sancționați cu mustrare Drăgănescu Cezar și Cosorobă Sabin precum și recuperarea imediată a sumelor luate ca retribuire necuvenită de către gestionarii de la Complexul de legume-fructe Bumbești-Pițic. Sancționarea cu amendă de 3 000 lei a tov. Barabulea Valerică pentru încălcarea legii investițiilor".

■ După 30 de ani. **Comșa Aurel din București** și-a regăsit sora mai mică, pe **Comșa Petruța**, înfiată de la vîrsta de 6 luni de către dr. Clejan Samoilă. A regăsit-o, într-o „garsonieră din str. Soldat Tudor Ion nr. 3, bl. 6, ap. 39 (pe care i-o cumpărase tatăl), într-o stare zguduitoare. Bolnavă grav, abandonată de foștii părinți, supraviețuind din mila vecinilor și dintr-un ajutor social periodic. Tatăl înfietor a decedat, iar mama, Neli Clejan, a cerut, în anul 1976, desfacerea (după 25 de ani ! ? !) și a obținut-o, nemaiasumîndu-și nici o responsabilitate. Apelul pentru „a recupera o tînără dezorientată moral și material, deoarece din discuțiile purtate cu ea consider că nu este prea tîrziu", îl transmitem Direcției sanitare și Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale ale municipiului București.

■ **Întreprinderea de construcții căi ferate Timișoara** ne face cunoscut că a emis și expediat cetățeanului **Poenar Toma Aron** din Pitești adeverința de vechime solicitată — la intervenția revistei. E bine și acum, deși era cazul s-o facă la cererea directă a omului. Mai rămîne să-și facă datoria și **Întreprinderea minieră Barza, jud. Hunedoara**, de la care, de asemenea, nu a primit răspuns. E vorba tot de un act de vechime în muncă.

■ **Ne-a scris din nou Ivanov Nastasia din Chilia Veche, jud. Tulcea.** Tot n-a reușit să-l determine pe Timotei Feodor, tatăl fiicei sale, Ivanov Cristina, — deși a aflat unde lucrează și a făcut numeroase intervenții la I.M.A.S.A.T. București, str. Orhideelor nr. 27—29, unde a trimis și hotărîrea judecătorească — să-i trimită pensia de întreținere. În schimb, numeroși oameni de omenie din întreaga țară i-au scris, au sprijinit-o material și moral. A primit un pachet de la un medic din Călimănești, 300 de lei de la un grup de studenți aflați în practica de vară pe un mare șantier, vizita „unui tovarăș de la București cu propunerea s-o înfieze pe Cristina"...

■ **Pulu Sofia din Miercurea Ciuc** ne relatează că tatăl ei, Pulu Costică, în vîrstă de 73 de ani, locuiește împreună cu unul din cei 9 copii ai săi, de 44 de ani, bolnav mental, trăind dintr-o mică pensie C.A.P. în comuna Căiuți, jud. Bacău. Ne roagă „dacă puteți ajutați-l pe tata și Costică", mărturisindu-ne mai departe că „am mai făcut o sesizare și la comună și mi s-a zis că sîntem mulți și-i putem întreține și pe ei". Supunem atenției situația celor doi, asigurărilor sociale din jud. Bacău, dar mai reflectați și dv., cei opt copii. Nu credeți că vi s-a răspuns drept ? ! Oricîte greutăți ați avea, dacă fiecare copil l-ați da tatălui care v-a crescut cu sacrificii (precum ne spuneți) numai cîte 50 lei lunar, și cum dealtfel sînteți datori prin lege să-l ajutați, i-ați ușura existența, să nu mai vorbim de satisfacțiile sufletești.

■ **Corcodel Stancu din București**, în urma demolării casei sale aflate în zonă supusă sistematizării, a primit, fireste, un apartament proprietate de stat (Calea Rahovei 336) în care s-a mutat cu întreaga sa familie — soția și o nepoată, fetița din prima căsătorie a fiicei lor în vîrstă de 13 ani. Deși minora Păun Virginica Monica le este încredințată de către Comisia tutelară a sectorului 5, spre creștere și educare, deși au dovezi că o cresc de la naștere, I.C.R.A.L. „Cotroceni" refuză s-o ia în considerație în calculareа chiriei. Dacă e așa, nu-i drept, e un act de birocratie ingustă, ce se cade a fi corectat de conducerea I.C.R.A.L. „Cotroceni".

■ Interesantă, foarte interesantă — merită reflecția celor în drept — opinia redactorului **Ilie Urlea, de la „Napoca universitară"**, privind repartiția absolvenților din facultățile de medicină. „În cadrul actualului sistem de repartiții, în cazul orașelor mari, declarate „închise", 50 la sută din posturi se ocupă pe baza priorității de buletin de identitate. (...) Problema care și-o pun însă foarte mulți medici-absolvenți este una de principiu și anume : în prima etapă ales — în ordinea mediilor — cel cu prioritate de buletin și, fiind evident faptul că în acești orașe mari, cu aleasă tradiție medicală, există posibilități calitative diferite în privința prekarității profesionale, este oare normal ca un absolvent cu buletin de București, de pildă, dar cu media 8,73, să ocupe un post mai bun în Capitală decît un coleg — din oricare alt centru universitar, inclusiv Bucureștiul — cu media 10 sau aproape 10, dar fără a fi locuitorul cu buletin al acelui mare oraș ?

■ **Barth Ana din Sighișoara, str. Liliacului nr. 1**, ne solicită să facem lumină în cazul său. Locuiește cu fiul său „într-o baracă, fără gaze, fără lumină electrică". Ne-a scris anterior o scrisoare pe care am remis-o forurilor locale în dreot s-o rezolve. Ca urmare, la 2.9.1981 — ne scrie acum — a fost anunțată de către „tov. Pop Ioan de la sfatul locativ al municipiului Sighișoara" să meargă să vadă în str. Spitalului nr. 7 o locuință compusă dintr-o cameră și o bucătărie ce urma să se elibereze, și dacă le convine să se mute. A doua zi, cînd s-au prezentat la respectivul funcționar, pentru a confirma că le convine, în loc să primească cuvenita repartiție au primit răspunsul că s-a repartizat altcuiva.

■ **Ciubotaru Tereza din Bacău, str. Bicaz, bl. 150, ap. 13**, are 3 copii mici, între 4 ani și jumătate și un an și jumătate. A solicitat la toate forurile din domeniul telecomunicațiilor în care lucrează, pînă la conducerea Direcției generale a poștelor din M.T.T.C., schimbarea locului de muncă pentru a putea să-și supravegheze, în schimb de tură cu soțul, copiii. N-a reușit. I s-a recomandat jumătate de normă. Din disperare a acceptat, dar astfel posibilitățile materiale ale familiei s-au redus. A încercat soluția încadrării, măcar a celor doi mai mici, într-o creșă sănătăminală. I s-a răspuns că nu sînt locuri. Sîntem siguri că, printr-o apelcare cu grijă și oamenie asupra problemelor acestei tinere familii, se poate rezolva și această problemă.

■ **Profesoara de chimie Ionită Gabriela Ecaterina** din orașul Tg. Neamț, jud. Neamț, din cauza unor grave sechele de poliomielită, suferită în copilărie, se descurcă foarte greu cu mersul pe jos. Ne scrie că „în toamna lui 1979 a depus la Ministerul Muncii actele necesare pentru aprobarea unui autoturism Trabant Hycomat „care îmi este foarte necesar pentru a merge la școală, la diversele acțiuni în care sînt solicitată profesional (zile metodice, activități social-culturale etc.), dar pînă astăzi n-am primit nici un răspuns și nici nu știu dacă sînt sau nu înregistrată pentru această mașină". Iată, am și intervenit, precum ne-ați rugat, la Ministerul Muncii, unde, sîntem convinși, veți găsi înțelegere.

■ O propunere care merită atenția **Uniunii cooperativelor meșteșugărești din municipiul București, ramura textile-încălțăminte**, ne-o trimite **Enache Maria din Capitală, Alcea Parvă, nr. 1**. „Modificarea orarului atelierelor de reparat încălțăminte. Așa cum sînt — între 8—13 și 16—20 — prezintă inconvenientul că mulți oameni ai muncii care lucrează în schimburi nu pot să se încadreze în acest program", „Mai de dimineață nu s-ar putea ? Măcar unele ateliere n-ar putea începe munca, așa cum încep și muncitorii din fabrici, la orele 6 dimineața ?" Chiar ?

■ **Forurile județene Călărași** care au efectuat cercetările privind neregulile existente pe șantierul unui obiectiv de investiții din cadrul I.P.L. Lehliu gară și semnalată redacției ne răspunde : „Se confirmă că constructorul nu a dispus de toate elementele constructive necesare, montări balante, întrucît acestea nu au fost livrate de furnizorul „Balanța" Sibiu. Montajul podului basculă s-a executat greșit. Ca urmare a măsurilor luate de Inspectoratul județean pentru controlul calității produselor pînă la data de 29.10.1981 A.E.I. Călărași a asigurat remontarea, verificarea și punerea în funcțiune a podului basculă de 20 tone".

■ **Cernea Berta, str. Poenița 52, București**, în urma unui proces de mostenire desfășurat la Sf. Gheorghe, jud. Covasna, i s-au cuvenit 14 300 lei. Executorul judecătoresc Kontz Csaba i-a trimis, într-o primă tranșă, 8 200 lei, restul de bani precizînd că i-a expediat prin poștă. Dar iată că, după numeroase drumuri la Sf. Gheorghe și prin București, — unități C.E.C., poștă, judecătorii, M.T.Tc. nu poate nici să intre în posesia banilor, nici să afle pe unde sînt. M.T.Tc.-ul recunoaște că „trimiterea", adică hotărîrea judecătorească s-a pierdut în timpul transportului. Și gata, s-a spălat pe mîini ! Nu e în regulă, rugăm atît Judecătoria orașului amintit, cît și Direcția generală a poștelor din M.T.Tc. să rezolve ceea ce s-a încurcat !

■ „Am citit „Știți unde este casa Mioritei ?" și propunerea dv. — adică a autorului Miron Scorobete, n.n. — este mai mult decît o necesitate, este și părerea cetățeanului **Cimpeanu Gheorghe din Tg. Mureș**. Merită să vă luotați peste poate pentru realizarea acestui frumos gînd și neasemuit de valoros gest pentru cultura și spiritualitatea acestui popor".

■ Organele județene Alba, unde am îndreptat scrisoarea tovarășului **Bobescu Aurel din Alba Iulia, ne-au asigurat** : „Conform legislației în vigoare și prezătirii profesionale, prin Direcția muncii, i s-au oferit două locuri de muncă. La Grupul de șantiere T.C.M.M. Abrud și la Grupul de șantiere forestiere Deva lot Petrești. În prezent, tovarășul activează în calitate de maistru la Șantierul Petrești". Vă mulțumim.

■ Un cititor, **M.S., din București**, ne sesizează că unul din textele introductive semnate de colaboratorul nostru Stelian Neagoe la ciclul „File din marea epopee a unității naționale a românilor" reproduce, fără a menționa acest lucru, pasaje din volumul „Istoria românilor în date".

Stimate cititor, am verificat și aveți dreptate. Într-adevăr, colaboratorul nostru, care a făcut atîtea lucruri bune, fiindcă un astfel de lucru este valorificarea unor documente de mare interes pentru istoriografia noastră, a dat, cum se spune, cu „bățul în baltă". A copiat. Fapt pentru care, dintr-o intransigență necesară și firească în cazul abaterilor de acest fel, și oricît ne-ar părea de rău, colaborarea lui Stelian Neagoe la revista noastră va înceta odată cu încheierea prezentului serial.

■ „Subsemnatul **N. Ionescu-Dimbovița** înțeleg să vin în întîmpinarea suferinței bolnavilor de diferite maladii, cu toată prețuirea cunoștințelor mele, de îndată ce se va face racordarea instalației de gaze din proprietatea subsemnatului, **din str. Horațiu nr. 8—10, sector 1, București**, cu conducta rețelei din stradă. Ar fi de dorit ca aprobarea să fie dată cît mai degrabă, pînă nu se strică timpul și să putem aduna plantele și fructele de care avem neapărată nevoie și se mai găsesc acum".

NOTA REDACȚIEI : „

Desigur că N.I.D. face bine că se îngrijește să nu se strice vremea. Dar bine ar face ce măcar acum să se țină de cuvînt și să nu pună oamenii de autoritate inutil pe drumuri, agitînd bolnavii și șantajînd buna credință a tuturor. Vrem să considerăm această scrisoare-declarație pe care N.I.D. ne-a trimis-o, drept angajamentul său solemn de a răspunde prin fapte clare și imediate încrederii care i-a fost acordată. Noi sîntem convinși că N.I.D., renunțînd la jenante mofturi, poate fi o șansă a gîndirii noastre originale. Iată de ce supunem cererea sa organelor în drept.

Poșta redacției

Ion Roșioru — com. Melinești (Dolj) : Întregirea timpului lucrat în anii 1970 și 1971, în care nu ați realizat volumul de muncă, cu norme din anii în care a fost depășit nu se încadrează în prevederile legale ■ **Sicia Munteanu — București** : Da, participați la cota parte ■ **Florea Grosu — Tîrgoviște** : Nu aveți dreptate, în luna mai a.c., noi am primit copia răspunsului care vi s-a trimis de către Ministerul Muncii ■ **Tudorel Cîrnu — Focșani** : Perioada lucrată de dv. pe funcția de funcționar economic poate fi luată în considerare ca vechime în funcții medii economice în vederea promovării din merceolog în merceolog principal ■ **Teofil Cuharschi — Cluj-Napoca** : Cereți o adresă pe care o menționați chiar dv. ■ **Mihail Radu — com. Snagov** : Regionala de Căi Ferate București nu primește candidați la școala de impiegați în mișcare decît cu serviciu militar îndeplinit ■ **Constantin Drăgulescu — Stroești (Vîlcea)** : Vă puteți informa la serviciul personal — învățămînt al întreprinderii unde munciți ■ **Crăciun Popovici — Oradea** : Pentru calculul venitului mediu pe membru de familie, se are în vedere și pensia suplimentară, făcînd și aceasta parte din totalul sumelor de bani pe care pensionarii le realizează ■ **Elena Gheorghe — Constanța**: Adresați-vă și secției de ortopedie a Spitalului central de copii „Gr. Alexandrescu" din București ■ **Haralambie Tomescu — Tr. Măgurele** : Cereți sprijinul comitetului de sindicat ■ **Filică Barajan — com. Gura Teghii (Buzău)** : Nu există bază legală pentru transferări de cadre didactice prin schimb de posturi ■ **Stelica Becheru — București** : Apelați la Consiliul popular al sectorului de domiciliu al bătrînilor ■ **Liliana Gherasim — Brașov** : Bineînțeles, cu condiția să vă pregătiți pentru concurs ■ **Ion Bencea — București** : Dacă sînteți locatar principal, puteți face schimb de locuință fără acordul părinților ■ **Dan Munteau — București** : Vă sfătuim să vă adresați și la Arhivele Statului ■ **Mihai Murat — com. Nicolae Bălcescu (Constanța)** : Da, dacă aveți acte de calificare eliberate de o unitate socialistă, care atestă că sînteți pregătit în meseria de electronist ■ **Culina Goea — com. Nicorești (Galați)** : Nu puteți. Ați realizat volumul de muncă stabilit în adunarea generală numai în 7 ani, vă mai trebuie cel puțin 3 ani ■ **Mircea Polefka — Făgăraș** : 1) Aveți dreptul după 3 ani ; 2) Nu poate fi luată în considerare ca vechime în meserie, ci ca vechime în muncă ■ **Maria Andronache — București** : Îl puteți lua în spațiul dv., dacă îndeplinesc condițiile legale; în acest sens, adresați-vă consiliului popular ■ **Ioan Mariuțac — Negrești — Oaș** : Nu înlesnim audiențe la alte foruri.

MARGA NEDELEA ■

■ „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

— Stimate tovarășe profesor, sînteți unul dintre exponenții ilustri ai ceea ce s-a numit prin vreme „Școala sociologică de la București". Ce credeți că nu trebuie uitat în ruptul capului despre această școală ?

— Adică să reținem ceea ce mai poate fi de folos ?

— În sensul acesta.

— Păi sînt două idei de bază. **Prima :** sociologul este dator să se ocupe de problemele fundamentale ale țării și ale epocii lui. Adică să cam lăsăm de o parte problematicile teoretice pe care le importumtăm din Apus și care nu există la noi și să ne concentrăm pe problemele actualității noastre.

— Care ?

— Am insistat cîndva — dar degeaba — ca toți sociologii, cîți mai sînt, să se adune și să discutăm această problemă : Care sînt marile întrebări ale vieții noastre sociale actuale ? Care sînt problemele noastre mari ? Sociologia este datoare să se ocupe de problemele fundamentale ale epocii, ale țării de azi. Unii sociologi nu prea vor să înțeleagă aceasta, ei merg mereu pe aceleași teme care existau cîndva, care erau reale acum 30—40—50 de ani și chiar mai de mult. Ei nu-și dau seama că țara este în plină transformare și că se pun probleme care nu existau acum 30 de ani, deci astea trebuie studiate. **A doua** idee este că aceste probleme de bază trebuie să fie studiate interdisciplinar. Ideea că ar exista un sociolog în stare să le analizeze el singur este absurdă. Nu există așa ceva. În momentul de față nici sociologia nu mai este ce a fost acum 40 de ani.

— În ce sens ?

— De 20 de ani încoace, sociologia s-a transformat în inginerie socială. Adică într-o tehnică de intervenție în viața socială. Pentru rezolvarea anumitor probleme, tehnica aceasta de inginerie socială este **totalmente** necunoscută la noi în țară. Și cînd vorbesc de inginerie socială lumea se miră, zice că ce mă apucă. Sîntem în urmă. Lucrăm cu o tehnică sociologică valabilă acum 50 de ani, însă astăzi e deoșită.

— Dar cercetarea interdisciplinară a apărut mai întîi în România ! V-am auzit spunînd-o la curs, la seminarii...

— E drept că avem întîietate în privința asta, însă nici acum problema nu este rezolvată complet. Se știe și se recunoaște că am fost primii în acest domeniu. Interesant este că și ingineria socială este tot interdisciplinară.

— Despre Școala de la București s-a zis și s-a scris că ar fi avut ca temă predilectă satul.

— Tema ei predilectă a fost națiunea. Problema care l-a frămîntat pe Dimitrie Gusti a fost determinată de situația în care se afla țara după unirea cu Transilvania — dezagregarea imperiului austro-ungar și națiunea românească ajunsă la posibilitatea unui stat național unitar. Deci aceasta a fost marea problemă. Nu și-a pus-o numai Gusti. Și-au pus-o și ungurii, și polonezii, și cehii, și sîrbii, adică toți cei care au ieșit din magma aceea a imperiului austriac. Iar din toate problemele vremii aceleia, problema țărănească era dominantă. Nu exista și una a industrializării decît teoretic, pe cînd ceilaltă era covîrșitor de importantă. Încă nu se lichidase, nu se găsise o soluție. Și atunci ne-am centrat pe această temă a satului, a vieții țărănești. Gusti a vrut să facă două lucruri : să croiască, să elaboreze un sistem de cercetare și să pună la punct și o tehnică de intervenție. Bănuia **ceva** care semăna cu ingineria socială, dar la o formă romantică și vagă. O primă parte a acțiunii lui a fost cercetarea. Pentru asta a pus la punct un sistem propriu de cercetare a satului.

— Cum vedeți — cu ochiul sociologului de azi — problemele satului și ale orașului românesc ? Sau — ca să ne oprim la un aspect particular, dar foarte important, de care știu că v-ați ocupat — ce vă spune migrația spre oraș a ruralilor, din punctul de vedere al adaptabilității acestora la exigențele traiului citadin ?

— Am mai răspuns cîndva la această întrebare. Industrializarea implică oriunde — spuneam — problema unor „stresuri" psihice. Ruralului sosit la oraș — și nu numai lui, ci și celui rămas la țară, fiindcă și agricultura se industrializează, cadrul ei de viață se modernizează — îi se pune, deși în grade diferite, problema unei duble adaptări : pe de o parte, la muncile profesionale ale tehnicii moderne, pe de alta la stilul de viață urban sau în curs de urbanizare.

Henri H. Stahl :

„Sociologul e dator să se ocupe de problemele fundamentale ale epocii"

— S-a vorbit, apropo de asta, despre „adaptabilitatea la nou" a românului...

— E o realitate, care se manifestă, în primul rînd, prin adaptarea rapidă la munca profesională. Să ne amintim în ce ritm vertiginos și-a prezățit țara noastră. În anii din urmă, cadre calificate pentru domenii industriale fără tradiție, ruralii, și mai ales tinerii, dînd, în acest sens, dovada unor calități de adaptabilitate surprinzătoare. Mai lent și mai dificil este procesul de integrare în noua viață urbană. De pildă, tehnica locuirii într-un apartament de bloc trebuie mai întîi învățată, pînă să ajungă deprindere.

— Subiectul e pasionant și, cu voia dv., vom mai reveni asupra lui. Acum, să abordăm un alt subiect drag dv. Știu de pe vremea studenției că țineți foarte mult la idea arheologiei sociale — disciplină în care noi, românii, sîntem considerați un fel de înaintași tocmai datorită preocupărilor dv. în acest domeniu. Pentru cititori, ce este această arheologie socială ?

— Viața socială lasă pe pămînt urme concrete. Sînt haturi care despart o proprietate de alta : sînt pete de culoare diversă după natura cerealelor semănate acolo : pădurea, islazul — toate astea se pot recunoaște prin urmele lăsate pe pămînt. Respectivele urme le poți căuta mergînd cu piciorul, pe teren. Ceea ce-i inutil, pentru că le poți vedea mai bine de sus, cu mult mai bine. Fotografia din avion — aerofotogrametria — e o tehnică ce permite chiar reconstituirea unor forme de viață socială dispărută.

— S-a descoperit vreo „așezare de formă de viață folosindu-se această tehnică ?

— Nu. Spre necazul meu, nu s-au ocupat oamenii de treaba asta. Este frapant de observat că actualele așezări sînt în alveolele unor așezări preistorice, ca și cum geografia ar favoriza o anumită așezare. De pildă, una dintre marile probleme controversate la noi a fost împărțirea țărănimii în două categorii, în șerbi și în țărani liberi. Acestia, ultimii, au avut la un anumit moment de dezvoltare socială a vieții lor trupuri de moșie împărțite în fîșii care merg din cap în cap, din cîn în cîn, cum se spune, merg așa pe lungimi de kilometri, zece-cincisprezece kilometri lungime, dar pe o lățime de doi metri, un metru și jumătate, doi-trei pași, atîta tot. Prin fotografiere aeriană aceste sate care sînt astfel împărțite — delimitate, cum li se spune — se pot reconstitui. Și atunci putem face o hartă a țării cu localitățile în care avem certitudinea că acolo a trăit o țărănime liberă. Chiar dacă nu avem documente. Există documentul acesta viu, sau mort, mai bine zis, nu ?, care-mi vorbește, și atunci avem o sursă de informație asupra istoriei sociale românești pe care altfel n-o avem.

— După al doilea mare război, cînd s-au reluat la noi cercetările sociologice ?

— În 1965 a fost prima cercetare de după război, la facultate. Înainte însă Institutul de sistematizări și de urbanism a făcut cercetări din acestea interdisciplinare. Adică ? Avînd geografi, demografi, sociologi, economiști etc. au făcut planuri de sistematizare teritorială pentru foarte multe regiuni și pentru foarte multe orașe. În 1967, cum bine știți, s-a reluat activitatea la Secția de sociologie din Facultatea de filosofie bucureșteană și s-a mers așa pînă în 1976.

— Știu că ați coordonat apariția volumului „Procesul de urbanizare în Republica Socialistă România. Zona Slatina-Olt". Așa, ca să revenim la ceea ce discutam mai înainte, în legătură cu raportul rural-urban și mai ales cu „adaptabilitatea la nou"...

— N-a fost singurul volum despre urbanizare apărut în perioada postbelică. Cercetările s-au concretizat apoi în cărți care tratau procesul urbanizării. Au fost inițiate și în zona Vaslui, și în zona Brașov, și la Boldești de Prahova, și în alte părți. Efectele efortului de industrializare trebuiau marcate și explicate științific. Orașele și centrele industrializate au crescut masiv, oferind de la an la an locuri de muncă practic nelimitate. Pe de altă parte, continua mecanizare a agriculturii a condus — cum arătam mai adineaori — la depopularea satelor, la eliberarea unei însemnate părți a forței de muncă ocupate pînă atunci în agricultură. Unii — imitîndu-i pe futurologii apuseni — s-au apucat să facă tot felul de profeții de lungă durată, uitînd că noi trăim într-o țară care este planificată de către stat. Iar statul spune : în viitorul cincinal eu am posibilitatea să construiesc atîtea fabrici, să investesc atîția bani în agricultură, pentru sănătate, învățămînt și așa mai departe. Care-i în acest caz rolul sociologului ? Trebuie să cercetez și să dezvălui consecințele, pînă la ultima. Facem și noi futurologie, dar nu pe o sută de ani, hazardată, ci pe cincinale.

— Adică ?

— Să zicem că în zona cutare se va amplasa o fabrică cu un volum demografic dat — 2 000 de oameni, de exemplu. Atunci trebuie aduse acolo și 2 000 de fe-

(Continuare în pag. 17)

MIRCEA BUNEA

Gîndire și tradiție la Heidegger (II)

Interpretarea textului cu care am încheiat articolul nostru trecut ancorează filosofia heideggeriană în însăși gîndirea presocratică. Ne putem aminti cuvintele lui Heidegger — „Marii gînditori au o conștiință mai profundă a originii lor decît cei pe care urmașii le-ar putea-o vreodată reconstitui."

Analiza etimologică a termenilor elini dar și a cuvîntului german **Denken** (gîndire) pare să deschidă gîndirii două căi. Prima, cea urmată de filosofie, de la Aristotel și chiar de la Platon încoace, și o a doua, pe care Heidegger o schițează doar în **Was heisst Denken**, ea fiind specifică **Kehre**-i gîndirea speculativă profund ancorată în **limbaj**, în **metafora filosofică**.

Și, prin aceasta, am atins una dintre cele mai controversate teme ale operei lui Heidegger — raportul dintre **gîndire și poezie**, raport ce poate fi înțeles numai recunoscînd valoarea **metaforei filosofice**.

Într-o lucrare din 1956, **Was ist das — die Philosophie**, referindu-se la raportul dintre gîndire și poezie, Heidegger spune că **gîndirea** și **poezia** se află într-o relație mai profund retrasă, deoarece ele se consacră servirii limbii și se dăruie, se risipesc în ea. Între gîndire și poezie persistă totodată un abis profund, căci ele rămîn pe „vîrfurile cele mai separate".

Paul Ricoeur explicitează această teză heideggeriană : discursul poetic și discursul filozofic se află față în față și nu se confundă ; abisul dintre ele îl constituie distanța de netrecut dintre **același** (și nu identicul) care trebuie gîndit și asemănarea metaforică.

Exprimarea metaforică este cea care determină apropierea, dar și diferența. Metafora filosofică, deasupra restricțiilor unor definiții conceptuale — științific și tehnic necesare, este valabilă în măsura în care „creează sens și astfel, prin inovația semantică, corespunde lucrului pe care îl desemnează" — spune același Paul Ricoeur.

Or, recursul la metafora filosofică — **Worte wie Blumen** — spune Heidegger — se înscrie pe linia unei mai vechi tradiții filosofice. O regăsim la filosofii presocratici și la Platon. Iar Aristotel, atunci cînd încearcă o definire a Ființei, ne trimite la valențe semantice relevînd multiplele sensuri ale Ființei.

Această veche meditație asupra polisemiei Ființei este cea care animă căutările lui Heidegger. Descifrarea limbajului se supune căutării **Ființei** și, în alte studii, înțelegerii unor concepte fundamentale ca **physis, aletheia, ființă, limbă** sau **logos**.

De aceea, sîntem departe de a-l considera pe Heidegger un poet și filosofiei și, mai puțin, de a-i considera heideggerienii pe cei care îi preiau metoda — pentru a o aplica, în mod gratuit, unor termeni oarecare.

Metoda lui Heidegger presupune apelul la metaforă pornind de la etimologia cuvintelor. Dar lectura presocraticilor nu are semnificația unui joc filologic în căutarea unei nuanțe semantice inițiale pe care ar fi suficient să o evidențiem. Ceea ce spune limba — **die Sage** nu **desemnează** ci scoate la iveală, relevă **(aufweisen)** ceea ce zace ca **Ne-gîndit** în limbă. Această teză are semnificația unui apel la resursele limbii, discursul rămînînd însă supus unei problematici bine precizate. Or, ceea din **Kehre** procede de la o mai atentă ascultare a ceea ce spune **(die Sage)** limba presocraticilor. Ne-gînditul ce zace în limba lor este un apel la gîndire.

A gîndi, spune Heidegger, nu este inactivitate ci este în sine acțiune care stă în dialog cu **destinul omenirii (Weltgeschick)**. Într-un interviu publicat în revista **Philosophy Today** (vol. 20, no. 4/4, winter 1976) el spunea, de asemenea, că poate este un semn al timpului faptul că **Was heisst Denken ?**, dintre toate publicațiile lui, a fost citită cel mai puțin.

Concluzii : Să ne amintim că în antichitate știința a fost atît de unită de filosofie. Tradiția filosofică a păstrat această tendință și, dacă știința a contribuit la sporirea gîndirii, atunci trebuie să reflectăm și asupra gîndirii însăși pentru a ajuta la dezvoltarea științei. Astăzi este încă poate prea devreme pentru a spune că **analiza istorică și filologică a valorilor semantice a conceptelor filosofice fundamentale** întreprinsă de Heidegger ar fi o cale sigură. Ea este o deschidere posibilă înscriindu-se în dezideratul actual de a lăsa un spațiu larg epistemologiei ancorate în ontologie. Această problemă a fost dezvoltată în lucrarea festivă închinată lui Heidegger : **Martin Heideggers Einfluss auf die Wissenschaften. Festschrift zum 60. Geburtstag.** Berna, 1949.

OLTEA IOJA

Vorbiți și scrieți românește!

Mareea... pleonasmelor !

Necesitatea de a îmbunătăți, permanent, claritatea înțelegerii se reflectă în continua schimbare și perfecționare a unei limbi. Faptul acesta se reflectă mai mult în domeniul vocabularului, fiindcă este mai direct legat de toate domeniile activității umane. Așa se explică de ce studiile publicate privitoare la cultivarea limbii au în vedere, în primul rînd, lexicul. Problema centrală a comunicării este să se reducă la minimum erorile ce pot fi generate. Cu toate acestea, nu sînt puține cazurile în care vorbitorul, din dorința de a exprima cu mai multă intensitate o anumită idee, cade în „păcatul" de a repeta sensul unui cuvînt prin termeni sinonimici. Și pleonasmu-i gata ! Acest fenomen pare a contrazice ideea că între gîndire și limbaj există o interacțiune (era să adaug și **reciprocă**, fiindcă sintagma **interacțiune reciprocă**, cu o frecvență foarte mare în mai toate studiile de filosofie și de științe ale omului și ale naturii, se află în aceeași situație : e pleonastică). Or, prin **interacțiune** se înțelege „influență, condiționare **reciprocă** între fapte, fenomene etc.", deci o acțiune reciprocă, așa cum apare în limba franceză, de unde l-am și împrumutat.

Nu izbutesc să pricep de ce alte construcții mai ușor sesizabile apar în reviste literare și de specialitate, adică tocmai acolo unde nu ne-am aștepta (sau ne-am aștepta mai puțin). De exemplu, în **România literară**, nr. 42, din 15 X 1981, p. 11, numai din trei rînduri am reținut : „...și se va **reintîlni din nou** cu fermecătoarea și inteligenta (dar și foarte severa) mis Mabel ? Cît de **jos va decade** fiul..." (sublinierile ne aparțin). M-am oprit, fiindcă textul abundă cu și mai multe greșeli (și nu numai de lexic !), deci cu exemple (era să zic **pilduitoare**, și să cad în păcatul sintagmei pleonastice **exemplul pilduitor** !). Pentru a **reintîlni din nou** trebuie să reținem că verbele derivate cu prefixul **re-** nu pot fi folosite în același context (iarăși era să zic în **unul și același context**, făcînd un pleonasm — de data aceasta după franceză — ca în **una și aceeași persoană** = une seule et même personne) cu **din nou, iarăși, mai**, fiindcă prefixul exprimă ideea de repetare a acțiunii (deci, nu : **a reveni din nou, a reveni iarăși, a nu mai reveni** etc., ci folosirea verbelor respective fără determinanții **din nou, iarăși** și **mai**, sau, dacă apar aceștia, verbele să fie utilizate fără prefixul **re-** (**revin** sau **vin din nou** etc.). Cît privește construcția **cît de jos va decade**, verbul — și așa dificil de conjugat — e consemnat greșit ; corect este **decădea**, de conjugarea a II-a, derivat din **de + cădea**, după corespondentul italian **decadere**. Tendința de trecere la conjugarea a III-a se manifestă numai la verbul simplu, și acolo nerecomandabilă. Pe de altă parte, ca sens, a **decădea** = a ajunge într-o stare inferioară, mai rea (decît înainte), a ajunge rău, deci „în jos", în nici un caz „în sus" (!). Deci determinantul **(cît) de jos** este inutil, generînd un pleonasm nedorit.

(Va urma)

GH. POALELUNGI

EVENIMENT EDITORIAL

O carte fundamentală – „Istoria credințelor și ideilor religioase" de Mircea Eliade – în românește

În sfîrșit, această carte fundamentală care este „Istoria credințelor și ideilor religioase" de Mircea Eliade a văzut, și în românește, lumina tiparului ! Un eveniment editorial — un eveniment al culturii noastre — prin care autorul „Fragmentarium"-ului, al „Meșterului Manole", al „Insulei lui Euthanasius" se reîntoarce acasă sub straiul științei, al savantului de vast orizont, care poartă cu strălucire numele spiritualității noastre în lume.

O carte fundamentală, o carte care nutrește ambiția integrării, a totalizării culturii, a experienței umane, într-un număr, lesne comprehensibil, de mituri, simboluri, idei, pînă la limita unei integrări absolute, echivalînd cu omenescul pur ; o carte care, astfel, ne aduce în față, pînă la urmă, un om generic, confruntat cu niște probleme generice, deci un arhetip sau un supratip de umanitate, o umanitate-simbol ; o carte care, prin această generoasă năzuință, argumentată cu date stricte de cunoaștere, reprezintă o mare biruință modernă a conștiinței, pe drumul făuririi unei anatomii a spiritului uman cu valabilitate generală — aceasta este „Istoria..." lui Mircea Eliade, aflată astăzi, pentru prima oară, în mîna cititorului din țara noastră, după un glorios turneu pe toate meridianele globului.

Mulțumindu-i Editurii științifice și enciclopedice pentru această inițiativă (mai puțin pentru înfățișarea cărții, destul de anostă, lipsită de personalitatea la care o obliga materia închisă unitar coperții), mulțumindu-i traducătorului, poetului Cezar Baltag, pentru excelenta versiune românească (cu totul remarcabilă prin adecvarea la text, prin limbajul precis, de cea mai înaltă ținută științifică, totuși plin de sugestii, rămînînd în sfera poeticii de idei a lui Mircea Eliade), așteptăm apariția celui de-al doilea volum al „Istoriei...", ca și alte lucrări de referință din opera marelui savant, filosof și scriitor, de care cultura română nu se poate dispensa. Pînă atunci, facem loc, în pagina de față, unor prime comentarii la acest „opus magnum" — cum l-a numit un exeget — al culturii contemporane, a cărui prodigioasă însemnătate nu va scăpa cititorului nostru. (I.P.)

Vocația sintezei

Apariția în versiune românească a primului volum din **Istoria credințelor și ideilor religioase** de Mircea Eliade este, din toate punctele de vedere, un eveniment editorial. Atît Editura științifică și enciclopedică, prin directorul său, M. Măciu, cît și traducătorul, Cezar Baltag, care s-a adaptat remarcabil unui text complex și dificil, merită recunoștința cititorilor noștri. Prin această lucrare, opera științifico-filosofică a lui Mircea Eliade publicată în limbi străine începe tocmai bine să fie cunoscută la noi, după **Aspectele mitului** și **De la Zalmoxis la Gengis-Han**. De data aceasta este vorba de ceva mai mult.

Ne aflăm, în primul rînd, în fața unei impunătoare opere istorice și de sinteză. Perspectiva este a istoriei **universale** a credințelor și ideilor religioase, prezentate într-o viziune de ansamblu, unitară și personală. Astfel de lucrări nu mai apar în străinătate decît în colaborare, reunind echipe întregi de savanți. Efortul singular al lui Mircea Eliade dovedește că acest gest este încă posibil, într-o epocă a specializării științifice extreme, și, după noi, adesea exagerate. În ce ne privește, nu mai avem nici o îndoială : prin Mircea Eliade, spiritul enciclopedic românesc își dovedește încă o dată, continuitatea, vitalitatea și creativitatea. Există o tradiție și o vocație românească a marilor sinteze, a marilor întreprinderi cultural-științifice, de la Cantemir la Hașdeu, de la Iorga la Mircea Eliade, cu vocație de savanți, această **Istorie** constituie un exemplu științific și un model moral. El implică nu numai vocație. Uneori, împrejurările dramatice împiedică realizarea vastelor proiecte. Dar esențial ni se pare că ele sînt mereu concepute, reluate, și, atunci cînd evenimentele o îngăduie, realizate, în total sau în parte. Pentru tineri nostri cercetători ție, dar și muncă stăruitoare, erudiție, ani întregi de bibliotecă și de reflecție. Cazul lui Mircea Eliade dovedește superioritatea absolută, în cultură și în viața științifică de pretutindeni, a marelui efort organizat, realizat prin cea mai înaltă competență posibilă. Dacă vrem să creăm cu adevărat în cultură, în istorie, oricînd și oriunde, trebuie să tintim sus, sus de tot, și să sacrificăm totul acestor obiective. **Istoria** lui Mircea Eliade este nu numai un monument, dar și un document de elan, concentrare, ascezā și dăruire.

Dar nu numai atît. Această istorie universală a ideologiilor religioase și în același timp filosofice (toate credințele și miturile sînt descifrate și traduse într-un limbaj „laic", „profan", cu o evidentă tendință de ordonare și sistematizare proprie spiritului științific modern) prezintă încă două caracteristici esențiale deosebit de fecunde. **Istoria** nu este integrală, exhaustivă, ci prezintă doar „momentele creatoare" ale spiritului religios-filosofic al umanității. Ceea ce implică selecția și judecata de valoare radicală, perspectiva axiologică. Lucrare erudită, **Istoria** nu este, în același timp, nici pozitivistă, nici factologică, nici compilatorie. Istoricii noștri de orice categorie (politici, literari etc.) vor reflecta, fără îndoială, la această strălucită demonstrație de ierahizare și valorificare critică a materialului. În sfîrșit, Mircea Eliade demonstrează (și o afirmă programatic) că o astfel de **Istorie** nu este posibilă decît printr-un cadru pluridisciplinar și comparat. Specializarea impune perspectiva și raportarea la totalitatea creațiilor umane pentru a nu se „pierde din vedere unitatea profundă și indivizibilă a istoriei spiritului uman".

Cartea lui Mircea Eliade, care aruncă punți libere în toate direcțiile spiritului, în timp și spațiu, are deci și acest mesaj profund umanist, antiprovincial, antiizolationist. Spiritul românesc aparține universalității și opera lui Mircea Eliade ne-o dovedește încă o dată cu tărie, printr-un prestigiu internațional care ne omagiază și ne obligă.

ADRIAN MARINO ■

Autenticul tratat

Faptul poate părea surprinzător, dar abia cu **Istoria credințelor și ideilor religioase** Mircea Eliade devine pe deplin ceea ce era (și insista a ne convinge că este) — nu doar un specialist în mitologie și în culturile arhaice, ci un istoric al religiilor. O anume pecete istorizantă era evidentă în întreaga lui operă științifică. Bunăminte, nici o stavilă severă nu avem de învins spre a ne pune de acord cu savantul autor că **Le Mythe de l' éternel retour** e și o carte de filosofie a istoriei ; sau că hierofaniile, prin însăși prezența lor în situații determinate, sînt documente istorice, cum aflăm din **Traité d' histoire des religions** ; ca să nu mai vorbim de studiile despre Zalmoxis ori despre dacii-lupi. Dar din toate acestea precum și din altele parcă lipsea epicul, narațiunea vastă, mișcarea pas cu pas pe ample perioade. Impresia de ansamblu era aceea a unei acaparante fascinații pentru lumea sacrului originar, arhetipal, lume pe care expertul se mulțumește s-o vadă răspunzătoare de toată istoria ulterioară, fără a urmări pe îndelete istoria propriu-zisă. Chiar excepționalul **Traité d'histoire des religions** era un fals tratat istoric, fiind însă cu adevărat unul de morfologie a sacrului. (De altfel, în prefața la traducerea românească a **Istoriei credințelor...**, Mircea Eliade mărturisește — o mai făcuse, pasager, și în jurnal — că titlul volumului din 1949 i-a fost impus de editor).

Așadar, **Istoria credințelor și ideilor religioase** se înfățișează drept autenticul tratat de istorie a religiilor scris de ilustrul nostru savant. Este însă suficient atît spre a susține că acum își cucerește el pe deplin propria-i identitate ? Ar fi, dacă n-am ține seama și de exigențele acestei identități, cu detașare formulate altundeva de Mircea Eliade însuși. Astfel, ni se spune, un istoric al religiilor în sensul larg al expresiei, nu se poate limita la o singură arie sau la o singură porțiune de timp. El trebuie să cunoască cel puțin cîteva religii, pentru ca din compararea lor să poată înțelege esența și destinul unei credințe sau idei sacre. Să fi fost însă Raffaele Pettazzoni — „le vieux maitre" — ultimul enciclopedist în stare să se dedice studiului **integral** al religiilor, așa cum citim în **La Nostalgie des origines** ? Răspunsul nu e greu de dat : recentul tratat, din care cu bucurie deținem astăzi în românește întîiul volum, îl proiectează pe Mircea Eliade acolo unde acesta îl proiectase mai înainte pe unul din idolii primei lui tinereți. Prin ce însușiri ? Printr-un simț al Marelui Tot, care nu ignoră bogăția și precizia detaliilor ; printr-o viziune integrală absolută, atît în spațiu cît și în timp („holografică" și „holocronică", ar spune S. Mehedinți) ; printr-o erudiție care, mai ales pentru tînărul studios din Patria savantului, ar trebui să fie nu copleșitoare ci stimulatoare.

E de mirare atunci cum a putut Mircea Eliade să susțină că această carte e prea puțin „personală". La acest punct, lucrarea își contrazice autorul. Dar o face în favoarea lui, obligîndu-l să se recunoască în exigențele pe care el însuși le formulase.

Fără îndoială, traducerea în românește a monumentalei lucrări va spori cercetarea autohtonă în domeniul istoriei spiritului, românesc și omenesc. Acest efect l-au avut în ultima vreme toate creațiile lui Mircea Eliade, inclusiv cele care n-au îmbrăcat încă haina cuvîntului de-acasă. Dar poate că acum înșiruirea va ajunge și în punctele de articulație ale mentalității. Un singur exemplu : după o asemenea demonstrație a omniprezenței sacrului în istorie, se va înțelege poate că nu există colinde „laice" și „religioase" ; și că mai presus de clasificarea (de care n-avem a ne feri) în creștine și și pre-creștine stă valoarea lor, ca fapte de **creație umană** .

GHEORGHIȚA GEANA ■

addenda

Pentru o înțelegere pluridimensională a operei lui Mircea Eliade

Prestigioasa revistă de muzică din Viena „Neue Zeitschrift für Musik" consemnează un eveniment cultural insolit : criticul muzical Kalus Michael Hinz comentează o interesantă premieră reprezentată de teatrul din Wurtemberg, „opera seria" Facerea lumii, aparținînd compozitorului german Mauricio Kagel, care, într-un spectacol sincretic de muzică instrumentală, dans, teatru și muzică vocală, ar opera, citim, o analiză abisală a psihicului uman în cazul particular al impactului cu mitul și în condiția în care acesta „sacru" e cunoscut cu prezițe. Sursa de inspirație are la bază un fapt real, citat de Mircea Eliade în lucrarea „Aspecte ale mitului". Pe una din insulițele arhipelagului Kau-au din Oceanul Pacific, relatează M. Eliade, fusese instalată, în timpul celui de-al doilea război mondial, o bază americană de tranzit. În cei cîțiva ani cît a funcționat aceasta, băștinașii insulei, care trăiau într-o societate egalitară, au fost „corupți" de stilul de viață american și au început să motiveze magic opulența lor tranzitorie. Observînd că recipientele cu Coca-Cola aduse pe insulă în pîntecele unor nave uriașe, ei au fetișizat aceste obiecte aducătoare de amăgitor „belșug". Acest mit, născut acum aproape patru decenii, a intrat în istoria religiilor sub numele de „mitul cargo-boat"-ului. El devine, în opera lui Kagel, matricea unei „geneze de univers".

Se remarcă structura eminamente originală a compoziției, în care fiecare artă participantă evocă un alt nivel al realității. Astfel, jocul scenic, teatral propriu-zis, se dedică exclusiv actului mitic, muzica orchestrală dezvoltă în contrapunct viziunea edenică a lumii industriale, prelucrînd coloana sonoră ce sugerează iluzia „Disneyland"-ului, muzica vocală ilustrează „cunoașterea luciferică", reluînd motivele folclorului din lagărele de concentrare etc.

Această analiză „multimedială", cum se exprimă compozitorul, în căutarea „poeziei concrete", demonstrează o investigație a artei la nivel pre-estetic, urmărind o recuperare a sensului ei funcțional, ipoteză ce se trădează ca o imposibilitate, întrucît mitul generator încetează de a mai fi o taină pentru omul modern, atîta vreme cît îl cunoaște ca „lucru în sine" și îl înțelege logic ca „religie artificială". Un fapt rămîne însă cert. Și anume că Mircea Eliade nu numai că pune bazele unei discipline teoretice — istoria și filosofia religiilor — dar poate fi considerat, datorită acestui experiment artistic, izolat însă programatic, ca părinte al unui curent în cultură, din moment ce deschiderile sale teoretice încep să fie convertite în valori artistice de către creatorii epocii noastre.

VLAD PAPU ■

Cîntarea României

După 75 de ani, la Casa Națională de citire

Într-un oraș care de-a lungul timpului, prin oamenii săi și printr-o viață cultural-artistică deosebit de intensă, a avut mîndria, întrutotul justificată, de-a spune despre sine că este cel de-al doilea mare centru cultural al Moldovei, în Bîrlad, s-a sărbătorit în aceste zile împlinirea a 75 de ani de la înființarea **Bibliotecii publice Stroe Belloescu**. O manifestare pentru a cărei bună desfășurare forurile culturale ale județului Vaslui și ale municipiului Bîrlad au investit nu doar o strădanie administrativă, ci și una sufletească pe măsura unui eveniment care concentrează o bogată istorie.

Ce ne spune această istorie ? În ziua de 15 noiembrie a anului 1906, un grup de

→

filme...

● Juriul, desemnat de către Consiliul ACIN în vederea acordării premiilor Asociației cineaștilor pentru filmele de lung metraj ale anului 1980 a hotărît decernarea următoarelor premii și diplome de onoare :

MARELE PREMIU — ex aequo : „Proba de microfon" — (scenariul și regia : Mircea Daneliuc) ; „Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu" — (scenariul și regia : Malvina Urșianu) ;

PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI : „Blestemul pămîntului — Blestemul iubirii" (scenariul : Titus Popovici, regia : Mircea Mureșan) ;

PREMIUL PENTRU REGIE — ex aequo : Iulian Mihu — „Lumina palidă a durerii" ; Iosif Demian — „O lacrimă de fată" ;

PREMIUL PENTRU SCENARIU : D.R. Popescu — „Mireasa din tren" ;

PREMIUL PENTRU IMAGINE : Ion Marinescu — „Proba de microfon", „Blestemul pămîntului — Blestemul iubirii" ;

PREMIUL PENTRU OPERA PRIMA : Ada Pistiner — „Stop cadru la masă" ;

PREMIUL PENTRU INTERPRETARE FEMININĂ — ex aequo : Ioana Crăciunescu — rolul Ana din „Blestemul pămîntului — Blestemul iubirii" ; Tora Vasilescu — rolul Ani din „Proba de microfon" ;

PREMIUL PENTRU INTERPRETARE MASCULINĂ : Florin Piersic — rolul Mărgelatu din „Drumul oaselor" și rolul Cuza Vodă din „Rug și flacără" ;

PREMIUL PENTRU DECORURI : Virgil Moise — „Bietul Ioanide" ;

PREMIUL PENTRU COSTUME : Doina Levinta — „Ultima noapte de dragoste" ;

PREMIUL PENTRU MUZICĂ : Adrian Enescu — „Bietul Ioanide" ;

PREMIUL PENTRU COLOANA SONORĂ : Sîviu Camil — „Proba de microfon", „Burebista". „Mireasa din tren", „Drumul oaselor";

PREMIUL PENTRU MONTAJ : Maria Neagu — „Proba de microfon", „Vînătoarea de vulpi", „Stop cadru la masă" ;

PREMIUL DE CRITICĂ CINEMATOGRAFICĂ : Manuela Cernat — pentru activitate istoriografică și de promovare a cinematografului tînăr ;

DIPLOME DE ONOARE : Șerban Ionescu — rolul Ion din „Blestemul pămîntului — Bles-

→

Moment artistic gorjean

Expoziția de grup a Cenaclului U.A.P. din Tîrgu-Jiu, vernisată în acest noiembrie, reunește lucrări de pictură, sculptură, grafică, ceramică, sticlă și design semnate de 13 artiști plastici de certă profesionalitate, prin acivitatea cărora viața culturală a Gorjului își anexează momente de larg interes. Citiva dintre protagoniștii acestei manifestări ne sînt cunoscuți, fie prin contribuția lor îndelungată la întreținerea tradițiilor plastice locale (Iosif Keber, Adrian Kőeber), fie prin expozițiile lor mai vechi sau mai recente. Octavia Berca, despre care am avut nu demult prilejul să scriem, expune picturi dincolo de care ni se dezvăluie, de

→

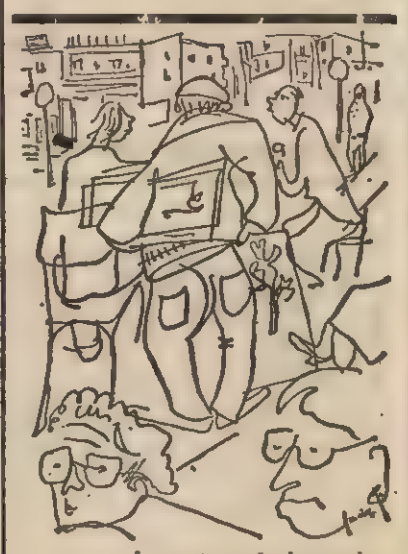

În acest număr desene de

TIA PELTZ ■

→

tineri intelectuali patrioți, avîndu-l în frunte pe poetul **George Tutoveanu**, au luat inițiativa înființării unei biblioteci publice prin care „să se poată desăvîrși educația începută pe băncile școalei".

Trei ani mai tîrziu, în 1909, grație unei donații a profesorului **Stroe Belloescu**, începe construcția localului ce va adăposti biblioteca — edificiu căruia donatorul îi va da numele de **Casa Națională**.

Sărbătorindu-se, deci, împlinirea celor 75 de ani de cînd ființează **Biblioteca „Stroe Belloescu"** — instituție al cărei edificiu este și el, la rîndu-i, o adevărată operă arhitectonică, una din singurele rămase în picioare din Bîrladul de odinioară — ne exprimăm convingerea că arhitecții și proiectanții planului de sistematizare a orașului o vor avea în vedere pentru a o menține și pe mai departe, integrînd-o între noile valori ale orașului. **(N. Victor)**

filme...

→

temul iubirii" ; Virgil Andriescu — rolul I.C. Frimu din „Labirintul" ; George Bosun — rolul Președintele C.A.P. din „O lacrimă de fată" ; Maria Junghietu — rolul Gabi din „Proba de microfon" ; Bujor Suru — coloana sonoră la „Bietul Ioanide".

● Juriul pentru acordarea **premiilor anuale ACIN** pe anul 1980, pentru filmele de **scurt metraj**, a hotărît decernarea următoarelor premii :

MARELE PREMIU : „România pentru o lume fără arme" (regia : Ion Moscu) ;
PREMIUL PENTRU FILM DOCUMENTAR : „Pentru strănepoți încă ceva despre București" (de Paula Segal și Doru Segal) ;
PREMIUL PENTRU SCURT METRAJ CU ACTORI : „Răspuns la o scrisoare" (regia : Lucian Bratu) ;
PREMIUL PENTRU FILM DE ARTĂ SAU ETNOFOLCLORIC : „Cămașa românească" (regia : Paula Popescu) ;
PREMIUL PENTRU FILM ȘTIINȚIFIC : „Retezat VI" (regia : Maria Săpătoru) ;
PREMIUL PENTRU FILM REPORTAJ : „Familia mea" (regia : Cornel Diaconu) ;
PREMIUL PENTRU SCENARIU SAU IDEE DE FILM : „Eu, de-aș fi o zînă" (regia : Tereze Barta) ;
PREMIUL PENTRU IMAGINE — ex aequo : Ion Ostrovschi pentru imaginea filmului „Ascensiunea" ; Romeo Chiriac pentru imaginea filmului „Lazarea, țărmul prieteniei" ;
PREMIUL OPERA PRIMĂ : „Bolți de ospețe" (regia : Sabina Pop) ;
PREMIUL PENTRU FILM DE ANIMAȚIE : „Metafora" (regia : Mihai Bădică) ;
PREMIUL PENTRU PLASTICA DE ANIMAȚIE : „Prințul fericit" (regia : Ion Truică) ;
PREMIUL PENTRU ANIMAȚIE : „Metafora" (regia : Mihai Bădică) ;
PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI : „Energii" (regia : David Reu) ;
MENȚIUNE PENTRU IMAGINE : operatorului Constantin Iscrulescu pentru filmele de animație ;
MENȚIUNE : pentru filmul „Cu cărțile pe față" (regia : Traian Ferceanu) ;
MENȚIUNE : pentru filmul inspirat din istoria patriei — „POSADA" (regia : Mircea Popescu) ;
MENȚIUNE : pentru filmul „Baletul mecanic" (imaginea : Mihai Popescu).

→

la absolvirea Institutului de arte plastice „N. Grigorescu" pînă azi, un drum de intense căutări, ascendent, marcat de succese consemnate la timpul potrivit în presă. Este, în fapt, o acumulare încheiată în consacrare și credem că a sosit timpul ca breasla să-i acorde, după patru personale, un spațiu expozițional consacrat ca atare picturii, la București, unde artista își desfășoară de mai mulți ani activitatea. Cunoscut ne este și **Marin Colțan**. Sau **Gheorghe Păveți**, prin capacitatea sa de a releva efecte neașteptate din tonuri îndeobște evitate ale culorilor. Alți participanți — ne referim la **Mihai Topescu, Monica Pruteanu, Dorel Oprescu, Valer Neag, Iosif Kiraly, Alexandru Jakabházi, Radu Igazság** și **Cristian-George Brebenel** — reprezintă cea mai tînără generație de artiști plastici afirmată în Gorj, parte din ei fiind nemijlocit angajați în efortul de a imprima o ținută estetică elevată produselor industriilor mai noi ale locurilor. **(Mihai Pelin)**

Cronica literară

Multcălătoare / Preatrecătoare

Nu știm dacă, după acest recent volum (*Multcălătoare/Preatrecătoare*, Editura Albatros, lector Dominica Filimon), *Cristina Tacoi* se va menține, în continuare, în aceeași zonă tematică aflată sub semnul marelui Thanatos, poezie destul de des întîlnită în creația mai tuturor marilor noștri poeți, dar niciodată, cantitativ vorbind (și nu numai cantitativ !), atît de amplu susținută, de parcă am avea în față nu un volum de versuri dedicate, toate, în întregime, unei copleșitoare pierderi, resimțite pînă-n adîncul cel mai adînc al ființei, al Mumei, ci o suită de fragmente din monologurile unui personaj decupat dintr-o impresionantă tragedie antică, ori dintr-un dramatic text shakespearian, sau, de ce nu, dintr-o pagină de densă confesiune dostoievskiană. Dar pentru că tot am notat cîteva din asociațiile spre care ne-a trimis însuși textul, prin substanța și profunzimea la care a ajuns, să precizăm, cît mai clar cu putință, că poezia Cristinei Tacoi se înrudește, printr-o intensă asimilare, cu universul traumatizat și întunecat al celui ce-a fost Georg Trakl, o conștiință poetică aparte în peisajul literaturii europene, mult ademenitoare, ca manieră și mecanism al metaforei, dar foarte greu de receptat fără un suport real, de viață trăită și simțită ca atare. Cristina Tacoi — dincolo de o cumplită pierdere (cea a fiului său) asupra căreia nu se cuvine să insistăm, dar pe care, în același timp, nici nu o putem lăsa deoparte atunci cînd vorbim de poezia ei — trăiește pe deplin, cu o suferință pe care doar poezia o poate exprima, copleșitorul sentiment al unei irecuperabile pierderi, cu-atît mai greu de suportat cu cît, ca și la Trakl, *cei rămași* dialoghează permanent cu *cei plecați* în cețurile de dincolo : „Printre ierburi putrezite / palid chipul tău / se arată în apa lacului... / O galbenă verigă / îți înconjoară fruntea / și de sub ea / pletele cad, lăsînd pe valuri / mireasma zilei în declin" (Întîmplarea de a fi).

Se va continua pe sine, Cristina Tacoi, mărturisindu-se, dintr-o astfel de lume a suferinței, născătoare de mare poezie, așa cum îndrăznim a crede că am întîlnit-o în paginile acestui volum ? Greu de răspuns și, la urma-urmelor răspunsul pare a fi totuși lipsit de importanță. Important este, acum, acest excelent volum asupra cărula vom reveni oricînd, cu plăcerea de-a citi și comenta o poezie deosebită din toate punctele de vedere.

VICTOR NIȚA ■

Cronica plastică

Un pictor de astăzi: Ilie Boca

Numărul pictorilor a căror operă are cu adevărat forța de a hotărî, la cel ce-o cunosc, o seamă de convingeri, precum și nevoia de a le exprima și a le susține este, de fapt, destul de mic. În general, numim convingeri ceea ce, cu un termen mai propriu, ar trebui să numim simpatii. Mulți pictori, din toate generațiile, se bucură de simpatie întrucît izbutesc să mediteze, să facă agreabile niște năzuințe artistice, la origine dificile, ca tot lucrul din străfunduri nou. Iată, spre exemplu, sumedenia de pictori de tendință suprarealistă sau fantastică. Dacă luăm în mînă un album cu creația suprarealistă de la începutul secolului, vom vedea că problemele — plastice și de ideologie ale acesteia — exclud tînjirea lirică, extazul la ciudat și necunoscut, plăcerea la pictura propriu-zisă, la felul în care e pusă culoarea pe pînză. Straniul, ca să dea plăcere, trebuie să fie prelucrat, preparat, adică mediat. Iar dacă vrem să-i spunem plăcere stării de conștiință ce-o trăim la o manifestare de suprarealism veritabil, atunci trebuie să fim convinși că însăși plăcerea e nouă, că abia atunci se întemeiază ea, ca satisfacție spirituală, că atunci se dezvăluie în om simțiri noi, un freamăt neașteptat. Un pictor cu vocația fantasticului nu are nevoie de recuzita unor înaintași ca să povestească pe o pînză uimirea, tulburarea lui la înfățișările, atît de schimbătoare, ale realului. Pictorul **Ilie Boca**, a cărui expoziție ultimă are loc la Galeriile Căminul Artei (sala de la etaj), este unul din acei, nu tocmai mulți, artiști ce obligă publicul și pe comentatori la un maxim de seriozitate. Nu-i obligatoriu să ai o educație a imaginii specială ca să sesizezi că aici se petrec niște chestiuni de creație esențiale, că artiștii mari așa există ca artiști mari, preocupîndu-se de lucruri importante. Ilie Boca e binecunoscut lumii, nu prea mari, a pictorilor și a celor interesați îndeaproape de mersul artei românești și mai puțin cunoscut publicului larg. Cauza e una și, deocamdată, e activă : Ilie Boca profesează ca pictor și profesor de pictură la Bacău. El expune rar în Capitală, prea rar ca opera lui să aibă și notorietatea meritată. Gîndirea lui de pictor ar merita să fie mai binecunoscută pentru desăvîrșita ei probitate, pentru subtilitatea și adîncimea ei. În 1972, ca urmare a expoziției pe care Ilie Boca o făcea la fostele galerii „Apollo", Ion Frunzetti, criticul atît de cumpănit cînd e vorba de profetii, găsea cel mai cald și mai angajat ton ca să spună, de fapt, o evidență : că băcăuanul are tot ce-i trebuie — adică daruri de pictor, o conștiință gravă, aproape neîndurătoare cu nimicurile, o putere de muncă ce intimidează și, bineînțeles, operă, nu doar semnele unei opere. Ilie Boca pictează portrete, scene cu țărani, scene din obișnuit. Neobișnuite sînt la el puterea de a afla arhaicul și monumentalul în realitatea cea mai comună, precum și stăruința pe imagine. Majoritatea cartoanelor prezentate acum la „Căminul Artei" înseamnă lucru nou, dar nou într-un chip aparte, pe-o cale unică. Ilie Boca revine ani la rînd pe o imagine, astfel că straturile de culoare pot dovedi împlinirea ideii, articularea unei estetici a realismului fantastic într-un mod ce-ar interesa foarte mult și pe arheolog.

Cine a cunoscut atelierul lui Ilie Boca a fost șocat de multimea fără număr a desenelor și cartoanelor depozitate acolo, timpul efectiv cuvenit picturii de-a lungul unei vieți de om tînăr explicînd cu greu această producție extrem de elaborată, de preocupată sub raport tehnic, de înrudită într-o filosofie a trecerii. E interesant, totodată, de văzut cum izbîndește Ilie Boca să coloreze, pe mat și pe suprafețe rugoase, îndelung frecate cu pigment, și materia să albă, totuși, lumină de piatră prețioasă, să fie nu vopsea, ci culoare.

TUDOR OCTAVIAN ■

„Sociologul e dator să se ocupe de problemele fundamentale ale epocii"

(Urmare din pagina 15)

mei. Care trebuie să muncească și ele. Unde ? În alteeva. industria alimentară, ori ușoară. trebuie găsite locuri de muncă și pentru ele. Altfel, se alterează grav populația zonei aceleia. Dar toți oamenii acestia trebuie hrăniți : care sînt cantitățile necesare de alimente ? Ce cantitate de apă vor consuma ? Dacă se vor îmbolnăvi. cîte spitale le trebuie. cu cîte paturi ? Trebuie să existe și școli. de ce natură, cîte ? Trebuie să existe cinematografe, stadioane, teatre etc. Trebuie să fie făcute toate calculele complexe ale noilor situații. Numai așa poți să spui că în anul cutare te vei afla în situația cutare. Numai așa poți judeca din start — faci ori nu faci față ? Dacă nu — oamenii vor rămîne fără copii. vor muri neîngrijiți. vor fi nealimentați. vor fi tulburați psihologic că nu au unde să se distreze... Sociologul. împreună cu ceilalți factori. trebuie să rezolve problema ținînd cont de toate aspectele ei umane. Într-o anumită vreme. unii au crezut că. dacă ignorăm anumite dificultăți. acelea sînt ca și inexistente. Greșit. Dificultățile nu dispar decît în măsura în care luptă împotriva lor. Dar pentru asta. trebuie ca mai întîi să le cunoști. Deci îți trebuie oameni capabili să facă o cercetare...

— Vorbeați cîndva despre oamenii care sînt trimiși să învețe în străinătate. Iar cînd se întorc sînt puși să facă alte prestații. Una învățaseră, alta erau puși să lucreze efectiv. Numeați asta descalificare la locul de muncă.

— Da. asa este. Mai intervine și o gelozie. din partea unor bătrîni și neoricepuți. Toată generația asta de 40—50 de ani este de sociologi nepricepuți. Cei ce zic asa au nosturi pe care nu vor să le piardă. și. ca atare. dau la cap oricărui tînăr care a învățat carte bună. Și nici nu-i lasă pe tineri să învețe mai departe. E neplăcut, dar așa este, să știți. În momentul de față ne aflăm în fata acestei imposibilități de avansare. de lansare și de creatie a tinerilor sociologi. pentru că drumurile lor sînt adesea oprite. Pe ce motiv ?! N-avem decît să deschidem revistele. ca să vedem acolo. pe viu. că majoritatea acelora care semnează contributiile apartin acestei generatii de „incapabili". Un Sandu Dumitru. ce. nu-i bun ? Nu știe carte ? Ca să nu vorbim de dr. Ion Mihăilescu. că el a profitat și a învățat de pe la nemți. Dar doctorul Sandu Dumitru n-a beneficiat de nici o bursă. de nici o deplasare. a învățat singur. Dar a învățat carte. Știe. Abraham Dorel nu știe anumite lucruri ? Le știe foarte bine ! Dar Alin Teodorescu nu știe ? Știe. Sînt încă mulți băieți tineri de mîna întîi. Dar. întreb eu. îi cunoaste cineva ? Îi folosește cineva unde trebuie ? Nu. De ce ? Îmi aduc aminte ce-mi povestea un amic. Stefan Popescu îi chea mă. e și poet. Am lucrat cu el pe vremuri. Îi întrebasem : ce mai faci ? iar el zice : „Mi se întîmplă ceva ciudat. este ca și cum aș fi intrat într-o sală de teatru după începerea spectacolului. Toată lumea este așezată. iar eu mă plimb printre rînduri să-mi găsesc un loc. Și toti strigă la mine «stai jos ! stai jos !», dar toate locurile sînt ocupate". Asta era situatia lui. dar cam asta este în momentul de față și situatia tineretului nostru din sociologie. Însă n-am să obosesc să cred că lucrurile vor merge tot spre bine. Există — create de societatea noastră — toate conditiile pentru asta.

— Știu să ați sperat o viață. Și mai știu că exact la 4 noiembrie anul acesta ați împlinit 80 de ani. În numele tuturor celor care vă stimează și vă iubesc : La multi ani, tovarășe profesor !

IMPLICAȚIE ÎN CUNOAȘTERE

Dincolo de imaginea pasageră și de înregistrarea imediată a unor realități vizibile, cartea de călătorie rămîne, atunci cînd e bine scrisă, o implicație în cunoaștere, menită să îmbogățească un sistem de referință dat. O dovadă în acest sens ne-o oferă cartea lui Vasile Ileașă, **„Repere nordice și alte note de călătorie"**, recent apărută în Editura Eminescu. Autorul conexează diversele modalități sub care îți apare viața în mișcare, oamenii, faptele lor, peisajul, pentru a ajunge la ceea ce i se pare a fi esențial, respectiv durata observației, legată de istorie și de tradiții, de puterea de înrudire a experienței de viață a generațiilor și de spiritul constructiv al prezentului. Iată-ne în acel fabulos nord finlandez, în mijlocul unui popor la care s-a menținut o atitudine dîrză de afirmare proprie și dăruire prin sine. Așa ne apar oamenii nordului, în societate, în familie, între semeni, convinși, ca Emil Finlandezul, că prin modesta lor viață, trăită adînc în tot ceea ce fac, prelungesc rosturile bune ale acestei lumi. Introducîndu-ne, apoi într-un univers mai puțin cunoscut de noi, acela al ținuturilor lapone, al orașelor atît de pitorești, al pădurilor lapone sau al celor peste șaizeci de mii de lacuri, care îmbrățișează pămîntul Finlandei, V. Ileașă se oprește în fața primeniilor care nu ucid legenda și tradiția. Danezii se înscriu și ei în aceste aspirații spre ceea ce aparține omului, fapt pentru care autorul invocă în paginile cărții un stil de viață, stăpînit de aureola miturilor și legendelor, prin care știu să intre în cerințele frenetice ale lumii moderne. O istorie aparte dezvăluie autorul la întîlnirea cu alte locuri, purtînd ele însele destinul unei istorii, cînd descrie farmecul Moscovei, marile ei deschideri spre lume, căutările oamenilor de aici, uneori aceleași ca ale celor din Vladimir, din Varșovia sau Ulan Bator ; la Lubliana sau la Sofia. Havana sau Toledo, Istanbul sau Göreme, pretutindeni, fără o aglomerare de situații, însolitul este surprins în desfășurarea lui. **(Vasile Vetișanu)**

STRĂZILE MARILOR IUBIRI

„Flacăra" din 11 octombrie a.c. acuză o „ingratitudine edilă" pusă pe seama „lipsei de memorie" : faptul că în București nu există nici o stradă care să poarte numele lui George Enescu, al cărui centenar l-am celebrat recent. Din nefericire, nu e singurul exemplu de memorie slabă sau deturnată de la esențe. Avem, în Capitală, ținutele străzi botezate cu numele unor ilustri necunoscuți, dar nici una care să se cheme (ca să ne referim la alte două centenare ilustre ale lui '81) O. Goga sau E. Lovinescu. Și nici o stradă cu numele patriarhului prozei noastre, Mihail Sadoveanu ! Să mai dăm exemple ? Ar mai fi... **(I. Crăiu)**

URGENȚE LA CINEMATECĂ

Semnalăm o stare de fapt pe care, cu un stoicism demn de o cauză mai bună, cinefilii Bucureștiului o suportă de-un număr bun de ani, stare de fapt potrivit căreia instituția culturală numită Cinematecă funcționează ca un cinematograf de categoria a treia, cu o sală de numai 227 de locuri de care beneficiază (dacă mai putem folosi un astfel de cuvînt) nu mai puțin de 7 000 de abonați ai Cinematecii. Dar dincolo de aceste două simple amănunte, simple și extrem de importante în același timp, problemele Cinematecii sînt mult mai numeroase și asupra lor vom reveni, cu o dezbatere amănunțită, într-un viitor număr al revistei noastre, convinși fiind că, pentru o reală calitate a actului de cultură și educație ce se petrece aici, la actuala Cinematecă, mai sînt multe de făcut. **(V.N.)**

Un muzeu în labirint

Pasiunile domnului Delacroix (I)

Dragostea ?

Autoportret la 25 de ani

S-ar crede că trebuie să începem lista pasiunilor domnului Delacroix cu începutul. Adică cu înflăcărările dragostei. Sînt pentru asta întrunite toate condițiile, se pare. Tinerețe, romantism și chiar înfățișarea domnului Delacroix. Uitați-vă cum arată în autoportretul de la douăzeci și cinci de ani. Nu-i așa că acest amestec de prinț și terorist are un aer de cuceritor? În plus, pînzele sale au darul că nu trec neobservate. Provoacă fie scandal, fie strigăte de triumf. Acest pictor de tigri somnolenți năvălește în pictură ca Napoleon în politică. Furtunos. Zgîlțîie ușile saloanelor și tulbură siesta domnilor de la Academia de Belle Arte, arbitrii celebrității oficiale, care ridică mirați sprîncenele. Cine e tînărul impertinent care strică ordinea ? Delacroix tocmai a pictat prima sa pînză importantă *Dante și Vergiliu în Infern*.

O clipă. Ce poate avea comun cu infernul un tînăr de douăzeci și cinci de ani care are aerul lui Delacroix? Ce știe el despre infern în afară de ceea ce a citit? Desigur, domnul Delacroix nu vrea să-și etaleze rănile. A rămas orfan la șaisprezece ani. A descoperit atunci și singurătatea și suferința. Apoi, o febră ciudată îl doboară din cînd în cînd. Dar toate acestea nu sînt încă infernul. De fapt, domnul Delacroix cunoaște infernul din cărți. E un admirator al lui Shakespeare, al lui Byron, al lui Goethe și, firește, al anticilor. E un pictor cult, plăcîndu-i, se spune, să aibă totdeauna cărți la picioarele șevaletului. Mai tîrziu... dar să nu anticipăm. Să rămînem deocamdată în fața acestui autoportret de unde ne privește cam insolent un tînăr care pare să aibă toate datele unui dandy și care și-a înfășurat gîtul cu o batistă roșie pentru a face să se uite, probabil, că familia sa a avut oarecari legături cu imperiul.

„Cînd l-am văzut pe Delacroix, mărturisește Odilon Redon, era frumos ca un tigru". Curios e că mulți ani mai tîrziu, Gauguin va spune cam același lucru: „Acest om avea temperamentul fiarelor sălbatice. De aceea le-a pictat atît de bine". Numai că „tigrul" e un perfect om de lume. E elegant, stăpînește arta conversației galante și nu-și pierde vremea într-un salon. În urma lui se aud des asemenea exclamații: „Ce păcat că un om atît de fermecător face o asemenea pictură". Are părul sumbru, care accentuează aspectul puțin pergamentos al obrazului, ochii tenebroși, gura amară și ușor disprețuitoare; o fizionomie oarecum exotică și aproape neliniștitoare, adaugă Gautier. Pe scurt, un romantic. Un tigru în haine și cu maniere de dandy pentru care succesul pare să fie mai mult decît posibil; necesar. Inclusiv în dragoste.

Aici ne izbim de prime nedumeriri. Căci în viața domnului Delacroix nu există nici o Saskia, ca în viața lui Rembrandt, și nici o Hélène Fourment, ca în viața lui Rubens. Nu se cunosc femei iubite cu ardoare de domnul Delacroix și nu se cunosc femei care să-i fi iubit cu ardoare. Într-o vreme în care George Sand își taie părul bogat trimițîndu-l lui Alfred de Musset ca ofrandă, nici o urmașă a Evei nu-i probează domnului Delacroix o pasiune cît de cît similară. Și totuși acest cap nervos pare făcut pentru a fi adorat de femei. Ce se întîmplă, așadar? Tocmai șeful școlii romantice în pictură n-a avut viața răvășită de mari iubiri ? Mă rog, nu era nevoie să fi făcut chiar tot ce a făcut domnul de Musset care a epuizat, se pare, întreg repertoriul pasional: a suspinat, a implorat, a invocat și clipa și eternitatea, a scris ode și a alergat cu cuțitul în mînă după obiectul pasiunii sale. (În sfîrșit, chestie de gusturi.) Întrebat dacă a fost și el amantul lui George Sand, domnul Delacroix a răspuns echivoc și sarcastic, „Desigur, ca toată lumea". Dar nu-i știm nici o iubire mare. Doar iubiri derizorii și provizorii. Întîmplătoare și fără probleme. Nu pasiuni răvășitoare, nu crize, nu furtuni. Nici măcar o ruptură spectaculoasă. Doar o aventură la Amsterdam, încheiată rapid cu o plecare precipitată, a lui, și cu tradiționalul bilet găsit dimineață pe noptieră. Atît. Alte aventuri inflamante nu. Doar ipoteze sau lucruri mediocre. Cameriste, modele, Jenny, adică guvernanta care a făcut la bătrînețe gol în jurul celibatarului Delacroix, păzindu-l ca un cerber de musafiri indezirabili.

Deci, curios romantic. Și încă unul despre care s-o spus că e un pictor al pasiunii. Tocmai la el dragostea... Dacă am asculta bîrfelile unor insidioși am eșua direct în psihanaliză, întrucît gurile rele pretind că pictorul orgiilor sardanapolice și al nudităților triumfale or fi fost mai temerar în fața șevaletului decît în alcov; astfel că vulnerabilul din intimitate s-ar fi răzbunat pictînd masacre, iar timidul, făcînd culoarea să urle violent. Dar nu e cazul să ne plecăm urechea la ce cîrtește unul sau altul dintre biografii domnului Delacroix. În definitiv, nu e nimic sigur, iar un bilet lăsat pe noptieră nu e o mărturie pentru istoria artei. Așa că trebuie să ne mulțumim cu ceea ce e neîndoielnic. De pildă, cu ceea ce scrie domnul Delacroix însuși în *Jurnal*. Iată-l povestind cum o ezitat să acosteze două subrete: „O mie de considerații fără noimă mi se încrucișau prin cap și mă îndepărtam de ele spunîndu-mi cu mînie că eram un prost..." Dar nu, n-are rost să continuăm. Am afla în altă parte că domnul Delacroix chiar rîde de „bolivemele" cu îndrăgostiți care privesc luna sau plîng împreună. Reflecțiile sale seci și dezabuzate la adresa femeilor, de u dispreț tandru, sînt și mai jenante decît clevetirile răutăcioșilor. Ajunge chiar să-și copieze vorbele acre ale lui Bacon care pretindea, vai, că toate operele importante au fost făcute de bărbați care nu și-au pierdut vremea iubind.

E limpede. Sub cerul de orînt romantic al domnului Delacroix se ascunde ori un iacobin al inimii, ori un bărbat lipsit de noroc. Dragostea nu-i concurează pictura, dar nici n-o ajută.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

N. Iorga: Istoria românilor prin călători

Coincidența face ca în acest capricios noiembrie, piclos și zgribulit, uneori tandru și senin altădată cînd se împlinesc 41 de ani de la năprasnicul său final, Nicolae Iorga — peste vreme — să poposească din nou lîngă noi, în spiritul și trudele lui, care nu se vor istovi niciodată, cu tulburătoarea lucrare *Istoria românilor prin călători*. E prezentă, într-o ținută grafică de excepție, în toate librăriile din țară și din București, ori poate, fără voia mea spun un neadevăr, — fiindcă în ultimele trei zile n-am mai avut răgazul să calc librăriile din Capitală — și ea e posibil fără să constituie o surpriză pentru nimeni, să se fi și epuizat.

Meritul de a pune la îndemîna cititorului de azi — după mai mult de jumătate de veac — o operă de mari rezonanțe și cu adînci semnificații istorice în privința vieții noastre naționale și sociale, de unde decurg drepturile sacre și inalienabile ale pămînturilor acestora, răbojul urgisirilor și jertfelor românești de-a lungul secolelor, ca și lentele evoluții spre un mai bine și un mai drept, mereu rîvnite, de la o generație la alta și de la un stadiu de cultură și de civilizație la altul — toate fundamentate pe mărturii străine scrise — revine în întregime *Editurii Eminescu* ; iar asumarea grelei răspunderi și a unei munci încordate de a ne da această exemplară ediție îi aparține lui Adrian Anghelescu, care, pe cît e de tînăr, n-ai fi înclinat să-i acorzi atîta maturitate în judecăți, atîta stăruință în cercetări și izvodiri și atîta cunoaștere și caldă vibrație pentru trecut, cîte dovedesc amplul și avizatul studiu introductiv cu care se inaugurează somptuosul volum, ca și lămuririle pe care lectorul le va găsi în josul aproape frecvent al fiecărei file, ca și notele explicative de la capătul cărții. Dar cine a ținut în mînă pe *G. M. Cantacuzino* ieșit tot din sîrguința și dragostea lui sau opul de eseistică intitulat *Creație și viață*, se va duce către semnătura lui Adrian Anghelescu fără ezitări și scutit de riscurile dezamăgirii, ca la o întîlnire certă și dorită, cu probitatea și sensibilitatea, cu lucrul temeinic făcut și onest gîndit, în stare să îndestuleze etic și estetic totdeauna, orice exigență.

Și însemn aici un sentiment personal, pe care nu mă pot abține să nu-l mărturisesc : retipărirea *Istoriei românilor prin călători* — abstracție făcînd de bucuria pe care ți-o dă orice act de cultură — m-a melancolizat. Îi cunosc bine gigantesca și fără de asemănare a lui bibliografie (nu numai la noi, dar nicăieri în lume, ceea ce l-a determinat pe un impetuos jurnalist de altădată să-i spună direct, flatîndu-l desigur, că dacă peste două sute de ani, cineva va vedea într-o vastă încăpere toate tipăriturile care-i poartă numele, nu va putea crede că sînt ale unuia și ale aceluiași scriitor, ci că este vorba de un editor) și nu mi-a lipsit din rafturile întinse pe toată lungimea a doi pereți, nimic esențial din fabuloasa lui operă.

Ceea ce însă am iubit cu precădere, cu statornicie și cu fervoare au fost cîteva și, între ele, *Istoria românilor prin călători*, care mi-a dat, de cînd aveam 20 și 21 de ani, pasiunea nevindecabilă a escalelor în dusul timp, apoi *Cărți reprezentative în viața omenirii*, care sînt o largă fereastră spre cultura universală — și pe care o sugerez retinăriii — *Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea*, marmorean închegată și superb scrisă. *Oameni care au fost* ce tin de forța lui de evocare și în ultimă analiză de gazetărie, ca și celelalte pagini de ziaristică, adunate între coperți, unde este, în momente cruciale, unic în capacitatea de sinteză și grandios și emoționant în modalitatea de exprimare. Și vreau, de asemenea, să reîmprospătez, cu prilejul acesta, cîteva amănunte mai puțin știute de publicul larg și anume că în construcția edificiului care este *Istoria românilor prin călători*, Nicolae Iorga a utilizat toate lucrările tipărite ale tuturor acelora care ne-au vizitat, din străvechimile noastre pînă după Războiul Independenței. N-am făcut socoteala lor, dar cifra este enormă. Pe toți îi trece în revistă și îi rezumă. Curios mi se pare că n-a fost ispitit să ne dea o traducere integrală a nici uneia din cărțile folosite — firește, separat de lucrarea lui — și sînt destule care îndreptățeau osteneala. O singură excepție face, ca să zic așa, anticipativ, adică înainte de a se apuca de *Istoria românilor prin călători*.

În 1914 nu va traduce ci va reedita în *italieneste*, cartea lui Anton-Maria Del Chiaro Fiorentino, care trăise la noi șase ani, care fusese angajat ca secretar al lui Constantin Brâncoveanu și care slujise după aceea și pe Ștefan Cantacuzino și pe Nicolae Mavrocordat. Cartea îi apăruse în Italia la 1718 și este intitulată „Istoria delle moderne Rivoluzione della Valachia". Ea a fost transpusă în graiul nostru după textul reimprimat de Nicolae Iorga de către un comerciant din Iași, autodidact, pe care l-am cunoscut, pe care-l chema S. Cris-Cristian și care stăoinea curent limba italiană. Lucrarea e intitulată *Revolutiile Valahiei*, a ieșit în editura „Viața Românească" în 1929 și are o prezentare a lui N. Iorga, din care citez : „Ca unuia care am reeditat textul italian al lui Del Chiaro în 1914, traducătorul îmi cere cîteva rînduri de introducere. Sînt bucuros să le dau dlui. Cristian, care fără a fi un profesor și un erudit, a pus atîta muncă și atîta dragoste, adaos și o oarecare jertfă bănească, în cartea pe care o oferă publicului românesc".

Sfîrșind aici, felicit încă o dată Editura Eminescu și pe Adrian Anghelescu pentru frumosul și sărbătorescul dar pe care ni l-au făcut și includ în gîndul de mulțumire și de recunoștință și pe Maria Cordoneanu, lectoră de carte, și Gheorghe Popovici, tehnoredactor, care se străduiesc, cu un entuziasm neostenit de la o carte la alta, să se depășească.

L. KALUSTIAN ■

Desene pe asfalt

Poetul și bombele

În scopuri strict profesionale păstrez în cîteva mape tăieturi din jurnale cu care, la nevoie, îmi agrementez articulii (expresia e a lui Caragiale I. L.). Din păcate, am pierdut peticul de hîrtie în care se relatau răspunsurile la întrebările unui ziarist date de un autor (îmi scapă numele) destul de speriat de tertipurile unui interviu. Omul, un bătrînel fizician de care noi n-am prea auzit, mărturisea cu o destul de pronunțată indiferență că, grație „operei" sale, Europei s-ar putea să nu-i fie bine, ba chiar să sucombe, în vreme ce domnia-sa și fiul domniei-sale ar avea șanse — într-un eventual război — a supraviețuirii, locuind ambii în Statele Unite ale Americii.

Dar m-am luat cu vorba și nu v-am spus care e „opera" bătrînelului. Simplu : o bombă, dar cu neutroni, bombă zisă „curată". De ce „curată" ? Fiindcă ea, bomba, ar ucide numai ființe, pe oameni în primul rînd (distrugerea instantanee a substanței celulare), rapizii neutroni străbătînd fără greutate plăcile de metal, indiferent de grosime, echipamentele de protecție cele mai sofisticate, pereții, barajele de beton armat etc. Pentru moartea unui om (de pildă a mea, care nu sînt prea corpolent) n-ar fi nevoie de mai mult de 600 neutroni pe centimetru pătrat (centimetru pătrat de ce ? de epidermă, de oase, de...), ceea ce ar fi un fleac pentru o bombă respectabilă capabilă a elibera 30 000 de neutroni pe centimetrul pătrat pe o rază de 500 metri și 3 000 de neutroni pe centimetrul pătrat, pe o rază de 1 000 metri !

La ora cînd scriu aceste rînduri, Europa ar fi înzestrată cu 15 000 de încărcături nucleare, peste 2 400 de rachete intercontinentale, 1 803 rachete montate pe submarine, 505 bombardiere strategice, 24 000 de avioane de luptă, 4 500 de nave de război, 91 270 de tancuri etc. Pînă la apariția în jurnal a rîndurilor de față, grație științei lentori cu care secretarii de redacție promovează productele poeților lirici, e lesne de presupus că mai sus citatele cifre vor fi serios umflate.

Să continuăm : din zestrea de 60 000 megatone a puterii explozive cu care sînt estimate încărcăturile nucleare ale Terrei, Europei i s-a sorocit partea leului (tot Europa, săraca !), adică 50 000 de megatone, drept care fiecare european ar putea fi ucis (teoretic, firește) de 114 000 ori ! Dacă aș fi militar, dar nu sînt decît parțial (soldat neinstruit), aș muri (tot teoretic) de 5 000 000 de ori !

Murind de bătrînețe în patul meu, înconjurat de discipoli și discipolițe la o vîrstă (nu mă grăbesc) cît mai înaintată, aș putea economisi 4 999 999 de morți posibile !

În caz contrar... într-un război nu chiar atît de modern, neutronic ci mai vetust, mai prăfuit, mai la belle epoque (atomic, deci, doar atomic), într-o înfruntare nu chiar planetară ci „localizată" între 2, hai 3 continente, 200 000 000 de oameni ar muri pe loc. 60 000 000 ar fi numai răniți, între care doar 30 000 000 grav. 20 la sută dintre medici vor supraviețui. Restul... nu prea. Locurile în spital ? Distruse și ele în proporție de 80 la sută. Rezervele de medicamente și alimente, distruse. Căderile radioactive, frecvente. Modificările atmosferice provocate de particule și eroziunea stratului de ozon vor modifica organismele umane, animale și vegetale. Supraviețuitorii vor suferi de leucemie și tumori maligne.

Cum ar putea poetul (liric) să contracareze iminența catastrofei ? Drepturile lui de autor nu i-ar fi de mare folos fiindcă achiziționarea unui tanc l-ar obliga să scoată din pungă 1 000 000 de dolari. Dacă ar fi dovedit puțină precauție (care poeților le cam lipsește), în urmă cu două decenii el ar fi dat pe același tanc numai 70 000 de dolari.

Alte cifre ! Sumele cheltuite pentru înarmări în 1981 vor atinge 550 miliarde dolari. Un distrugător costă cît electrificarea unor zone urbane sau rurale populate de nouă milioane de oameni. Dacă s-ar economisi o singură zi din totalul cheltuielilor militare, s-ar putea aproape fondurile de alfabetizare a 700 de milioane de adulți analfabeți cîți sînt în lume. Dacă am ciupi de la „cosița" înarmărilor numai un procent de 60 la sută (circa 300 miliarde dolari), banii astfel economisiți ar ajunge pentru construirea a 30 000 de spitale cu 18 milioane de paturi, 600 000 de școli pentru 400 milioane de elevi, 50 milioane de apartamente pentru 300 milioane de oameni...

Cît costă un avion ultramodern de luptă ? Echivalentul a un milion de tone de porumb, 100 000 tone zahăr și 40 000 de farmacii !

■

Ce poate face poetul liric posedînd numai 1 (una) viață amenințată de milioane de posibilități de a da ortul popii ? Evaluîndu-se lucid (costă infinit mai mult ca un bombardier ; abia cu un zbor de lebede ar fi cumva plătit, cu o cădere de frunză, cu un cuvînt nerostit), poetul poate să se adauge luptătorilor pentru pace cu credința că e nevoie de răspicatul său nu spus războiului și autorilor de bombe.

Arme ?

Iată una, o știre desprinsă tot dintr-un ziar : „Un fir de grîu, un singur fir de grîu recoltat din Dalmația a produs 130 de «frați», firește cu spice având un total de 6 855 de boabe..."

GHEORGHE TOMOZEI ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

La un ghișeu, pe continent

Ce ordinduială au făcut stăpînii lumii care se întîlnesc mereu, își oferă reciproc banchete, trimbițează comunicate, dacă noi cei care nu avem alt rost și altă menire decît munca, nu putem să folosim nimic din rodul muncii noastre ? Nu este aceasta un drept universal pentru om ? Pe ce temei ni se răpește brutal acest drept ? Cum de s-a ajuns ca prin tocmelile stăpînilor să fie călcate în picioare oamenia și buna învoială dintre oameni ? Cine a învățat-o pe funcționara înăcrită de la ghișeu să-mi zvîrle în ochi banii mei, cînd cu cîteva minute înainte în fața mea numărase sute de hîrtii unul domn gras și îmbălnit de nu știu unde ? Ce diferență este între munca lui și munca mea și cine a impus discriminarea între mine și el ? Iată că eu pun întrebarea celor ce fac legile lumii punînd granițe și dușmănie între oameni. Pun întrebarea și cer să mi se explice ce baze morale are o lume în care s-au făcut revoluții pentru dreptate dacă în inima orașului s-au zidit hoteluri gigantice iar eu și frații mei turci sau arabi nu putem decît să înghețăm pe ciment în gară și nu putem să bem un pahar cu ceai. Ca om al unei omeniri pentru care sînt de prim rang legile morale politico-economice, fac apel la conștiința celor care o au din toată lumea și întreb îndîrjit cine ne-a tăiat dreptul să putem exista și cine a clădit și clădește o omenire fără omenie.

Din jurnale aflăm că la O.N.U. s-a propus să se stabilească o comisie pentru drepturile omului, dar că tocmai unii din țările zise înapoiate s-au opus ca să existe această comisie. Oare cum să-mi pot explica eu, omul călător pe drumuri, această pervertire a conștiinței lumii încît să se poată opune la o încercare de a se discuta cinstit drepturile noastre ale oamenilor ?

(Va urma)

ȘTEFAN BERCEANU ■

Niculae Stoian

Fiesta și parada

In amintirea confratelui „descoperitor" al Americii Latine, Eugen Pop

Un „Viva Mexico !", al lui Hidalgo de demult „El Grito".
Pe Popocatepeti crunt parcă-l cutremură tempesta...
Țîșni vulcanu-i din adînc nestăvilit o-a și pornit-o
Dezlănțuită, pe pămînt și-n cerul mexican, Fiesta !

Se scuturâ mai întîi, precum un mango constelații
Pe megalopolitice întretăieri de bulevarde
Că nu mai știi de rătăcești prin cosmice-siderale spații
Ori de meteoriți aprins, sub pași întreg pămîntul arde.

Și arde-n flăcări izbucnind din guri, pulverizînd benzină
Și în grătare dogorînd și-n canonade de explozii
Trompete, tiribombe, măști, confetti, rumegus, făină —
E-un vălmășag de carnaval și-un chiot, parcă vin irozii.

Iar dansul, zeu atotstăpîn comorilor lui Moctezuma,
Volutele-și desface larg în ritmurile-i îndrăcite
Dînd la iveală frumusești ca marea-n vălurirea-i spuma
Din care chip au căpătat și trup creole Afrodite.

Și din acest torent vulcanic cu-nvolburările-i toride
Ce-n zori abia și-a istovit, multicoloră, cavalcade,
Se rînduiră două loji de-a lungul vastei avenide,
Aceiași mexicani, cuminți, pe scaune primind Parada

„Ejercito", cu-ai săi ostași sculptați ca-n marmură de Paros,
Ori amazoanele pe cai, instigatoarele lui Eros
Doar cîte-un „ay !" admirativ și un entuziast „Chau, charros !",
Copiii ce din palme bat scandînd în cor „Viva bomberos !"

Chiar Popocatepeti grav, sub un sombrero de zăpadă
— Un Moctezuma deșteptat din somn în plină dimineață —
Ca tot azteacu-i bucuros că poate iar și iar să vadă
A vechiului Tenochtitlan, din veac, priveliște măreață.

București, mai 1981

Tîrg de pești

Palais d'amour și dame-n galantare,
Manej de crupe, ugere de staul,
Mezat de tîrfe, sexe de vînzare —
Un Eros-center e întreg Saokt-Paul.

„Poftiți prieteni nărăviți la vicii !" —
Arcan, te prind reclamele frivole
Și ți se-arată coapsele — calicii
Sub ultra minijupele colorle.

Copii cu-obrazul neatins de lamă,
Obezi pe care-i surpă diabetul
De-a valma dau cu obsedații vamă
Reclamei ce le-o-mproașcă proxenetul.

Striptizul cu nerușinarea-i crudă
Și vicleșnia candidă, de vulpe.
Dezlănțuindu-și desmățarea nudă
Desfacc-atițător și sini și pulpe.

Instinctele stîrnite prind să fiarbă,
Să colcăie ca viermii-ntr-o latrină,
Și betul om devine-o poftă oarbă,
Ființa-i o explozie sîngvină.

Eu, unul, sculp pe-această siluire
Cu-a ei hemoragie sexuală
Și pentru-o oră sfîntă de iubire
Ca Eminescu, pururi ard — vestală.

Hamburg, iunie 1968

Muzeu madame Tussaud's camera ororilor

Va trebui să-ți recunoaște, Madame Tussaud,
Capacitatea de a fi vizionară
Atunci cînd lumea noastră ai început to s-o
Reîntrupezi în palide figuri de ceară.

Și-n zelul tău de-a plăsmui sperietori
Din ură contra Revoluției franceze
Ai rezervat și-n cameră pentru ororl,
Dar ele au și prins, vai, să prolifereze.

Astfel că azi ne pomenim la orice pas
Alevea, nu-n muzeu, cu cîte o tortură,
Ca etaloanele la Sèvres au rămas,
Ororile-ți de ceară-n camera obscură.

Nu ghilotina, vechiul morții rudiment,
Cuptorul, gazul ori, cu mult mai sigur, bomba
— Și A și H(aș) și (e)N, cu maxim randament —
Ca peste lume să se-ntindă hecatomba.

Sînt și-alte arme încă, mult mai viclene chiar,
Ca poluarea — caracatița scîrboasă
Ce nu-i trecută-ntr-al Genevei inventar,
Dar toi mijloc e de distrugere în masă

E timpul să te recunoști învinsă, decî,
Madame Tussaud ce groazei chiar i-ai fost himera
Că-n inventivul nostru secol douăzeci
O cameră-a ororilor e însăși Terra.

22 iunie 1981

Bachus tînăr

după Caravaggio

Un Bachus tînăr, îngerește,
Un bebeluș cu ochi de lapte
Mai că nu-mi vine să-l privesc
Cu greața unui chef de-o noapte.

Nimbînd un chip rozalb, de sfînt,
Pe fruntea lui, o cununiță
În care împletite sînt
Și frunze verzi-gălbui de viță.

Cu fructe-n fața-i, coșul plin,
Un corn al abundenței parcă
Și-un șip, abia-nceput, de vin,
E doar ispita ce-l încearcă.

Maestru-a pus și-n mîna sa
Mai mult simbolică, o cupă,
Sfîrșind, fără-a mai ști ce s-a
Mai întîmplat cu Bachus după.

Prea tînăr pictorul murind
Nu bănuise ce tentații
Dospeau într-al lleorii jind
Ce-aveau să-l mîne spre tîrgații

Nu și-l închipui pe-adult
Într-ale patimii lui febre
Ce-l afundară-atît de mult
De la lumină spre tenebre.

Și nici Velâsquez, mucalit,
Nu săvîrșise trista farsă
De a-l fi împrietenit
Cu hota lui fuză-arsă.

Virtute-i dar orice năravi,
Cît fluturele-i crisalidă,
Iar Bachus, un copil suav,
Cît strugurele-i agurîdă.

iulie 1981

Un ciine văzut pe jumătate

după Goya

Un ciine-ntrezărit și doar pe jumătate...
Trecînd pe culmea dealului care-l ascunde,
Ca silueta unei nave depărtate
Ce intră în curbura planetei rotunde.

Un ciine-abia schițat ca un desen rupestru,
Că te și-ntrebi la ce a mai simțit nevoia
Să-l imortalizeze acest cîndat maestru,
Celebrul curții pictor Francisco de Goya.

Dar eu, ca un cosmonaut, printr-o sforțare
Un punct de sprijin fix rătînd ca Arhimede
Aș vrea să pot descinde-o unghiul clar din zare
Ceilaltă jumătate-a ciinelui se vede.

mai 1981

Curier literar

Stejărel Ionescu. Poezii foarte lungi și, prin cantitatea lor de proză, foarte plictisitoare. **Dumitru Anghel.** Trei lucrări nesemnificative. **Loghin Roxana-Maria.** Versuri în general slabe, puerile : „Dacă mi-ai fi zimbit / Aș fi zburat pînă la soare / Și ți-aș fi dăruit și ție / din strălucirea lui". Nu cumva faceți un fel de schimb prea puțin convenabil pentru dv. ? **Carmen Stoica.** Deși împovărate de confesiuni, deși lipsite de ceea ce s-ar numi imagine poetică, lucrările trimise au totuși extraordinara calitate că izvorăsc dintr-o adîncă simțire. Unul din neajunsuri ar fi acela că au, majoritatea dintre ele, unele lungimi și naivități în exprimare. **Thanates.** Sînteți foarte categoric în aprecieri aspre și, pe-alocuri, pripițe în ceea ce privește lumea literară. E dreptul dv. să vă exprimați ca atare, dar poemele trimise, insuficient realizate, ne fac să credem că aveți un anume complex al persecuției. **Basu Gelu Dan.** Poeme al căror mare neajuns ar fi acela că, în loc să transmită o stare poetică, o emoție, relatează, povestesc și descriu acea stare. Mai altfel spus, sînteți mult mai aproape de proză decît de poezie. **Ion Constantin.** Numindu-le chiar dv. „încercări poetice", noi ce-am mai putea spune ? ! Într-adevăr, încercări poetice, dar fără urmă de talent, răspuns care s-ar traduce prin DEOCAMDATĂ NU. Același răspuns și pentru următorii : George Baciu, Nicolae Ionescu, Daniil Oniga, Dumitru Ilinca Istrate, D. Desagă. Felicia Tudoroniu, Roxana Irina Marcoci, Ghoorghe Untaru, Marian Vîlvoi, Maria Adela. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE ÎNAPOIAZĂ !

VICTOR NIȚA ■

Posibilul Pigmalion

Ce aștepți în adîncul munților
înfometat în carea pietrei ?
Povara cărei răsuflări
îți va fi încredințată ?
Închinat parbel tăceri
nici un regret nu te plînge
nimeni nu știe unde zaci îngropat.
Răbdător te ține în beznă
bazaltul înfipt
ca un pinten trufaș
în imperiul înaltului nor.
Poate nu vei cunoaște vreodată
lumina
spre a fi în timp muritor.
Doar ochii mei te văd
doar inima mea te presimte
însă mîinilor mele nu le-a fost dat
harul să învie făptura
ce-mi stăruie-n minte.
Și nu-mi dau seama
cine e blestemat :
tu sau sufletul meu ce te știe
cum stai în adînc îngropat
pradă uitării depline
menit să mori
mai înainte de a te naște,
odată cu mine.

Baladă

Culbărită în tăcere
rîndul boabele în sită
le răsfring și le rotesc
le îmbin către risipă.
Chipuri sterpe zugrăvesc
la răscruci înfricoșate.
Vîntul, ploile și zloata
le coboară-n lut
pe toate.
Apa somnului o torn
în găvanul spartei ciuturi,
adormiții părinții mei
cad sub noaptea
de sub seuturi.
Fulgerele mă izbesc
și sub vechiul arc de poartă
plămădit din osul casei
stau cu fruntea despicată.

Tramvaiele verii

Tramvaiele verii vin înfrunzite
dintr-un depou transparent
ca un clopot.
De-a lungul lacurilor defilează
cu clinchet somnuros
alunecînd
pe șinele unei cozi de cometă
casete goale
de cristal lucios.

Tramvaiele verii traversează poeme
și văzduhuri îngreunate
de albastră culoare.
Se opresc în stații cu ploi
către seară
și nimeni în ele nu urcă
și nimeni nu vrea să coboare.

Trec prin lumini
la intervale egale
despărțind trotuarele
pline de larmă
și înainte de a intra
în singurătate,
sub roțile de vis
subțiri,
drumul sarcurs
se destramă.

ANAIS NERSESIAN ■

Mama

Mă cheamă acasă, mamă !
În întristare,
în ochii tăi ascunși în frunte
să mai zăresc
lumina
ce-ai dăruit-o cu răbdare.

Mi-ai smuls
din umeri greutatea,
să fiu eu slobod ;
ducînd încovoiată,
dar plină de speranțe
sapa în genunchi,
iar din pămîntul negru
tu îmi săpai lumină.

Mă cheamă acasă, mamă !
Tu ești acum bătrînă,
o să-ți aduc eu apă din sat
de la fîntînă.
Eram copilul răsfățat
și nu-ndrăzneai să mă trimiți,
eu te vedeam,
dar...
Dar o să-ți sap,
în fața ta,
fîntîna care-o vezi,
să curgă riu adevărat
și să te-apleci să bei.
Iartă-mă,
hai spune o vorbă,
mă poți certa,
dar spune un cuvînt !
De ce taci ?
Tu ești aici, te văd, ce faci ?
Nu spui nimic ?
Te-am supărat ?
Doar m-ai iertat de-atîtea ori
și-acum ?
Și m-am trezit din somn...
Ce mai visează-un om !
Mă cuprinsese teama
Că nu mă iartă mama.

C. STAMATE ■

LEONTE NĂSTASE ■

TRAIAN FURNEA ■

ANTON DRAGOȘ ■

Seria a III-a a diviziei B

Mai poate fi ajuns F.C. Bihor?

In seria a III-a, ultima a diviziei B, apele par să se fi limpezit încă de pe acum. Dacă în celelalte lupta pentru promovare e acerbă, și mai multe formații (în seria I chiar 5, dacă nu mai multe) speră să termine victorioase, aici F. C. Bihor a luat un start „ca din pușcă" și deține, după 15 etape, un avans confortabil, 9 puncte! Ea a izbutit un + 12 în clasamentul „adevărului", fiind urmată de F.C. Baia Mare (+3), în timp ce fostele divizionare A, Olimpia Satu Mare (0) și F.C.M. Reșița (0) par să fi ieșit definitiv din cursă. Să notăm și două surprize plăcute, Aurul Brad (+2) și Someșul Satu Mare (+2), această abia promovată.

Francisc Neumayer:

„NU NE FACEM NICI O ILUZIE"

— Tovarășe Neumayer, de cînd antrenați pe Someșul?

— De cînd Vasile Șavanlu, cărula i-am fost secund, a trecut la Olimpia.

— Sînteți una și aceeași persoană cu fostul jucător al Bacăului?

— Da, dar mi-am încheiat cariera la Satu Mare, jucînd la Olimpia și, în final, la Someșul.

— Ce șanse are echipa pe care o pregătiți să promoveze?

— Nu ne facem nici o iluzie, chiar dacă, duminică, am scos un punct la Reșița. Apoi, ca să fiu sincer, cred că Bihorul nu mai poate fi ajuns.

— Care-i atmosfera în oraș, cîți sătmăreni țin cu Someșul, cîți cu Olimpia?

— După ce Someșul a bătut Olimpia, cu 2—1, lumea a trecut cu noi.

Pereș — Bențea, Kardoș, Papp, Ungureanu, Pop, Balogh, Baboiea, Pinter II, Pataki, Borz.

Vasile Dragoș:

„AM RENUNȚAT LA CÎTIVA JUCĂTORI CUNOSCUȚI, DAR NU ȘI LA DIVIZIA A".

— Sînteți, tovarășe Vasile Dragoș, notarul șef al județului și, în același timp, proaspătul președinte de onoare al clubului F. C. Baia Mare. Ne adresăm dumneavoastră pentru că, din cîte am aflat, antrenorul Nicolae Szabo, fostul extrem al Universității din Cluj-Napoca, e bolnav, fiind suferind de ulcer. Care-i situația, tovarășe președinte, mai speră Baia Mare?

— Deși am pierdut, cu 1—3, la Oradea, mai sperăm. Am renunțat la cîțiva jucători cunoscuți, dar nu și la promovare. Pentru noi, obiectivul rămîne deși, firește, va fi greu de realizat. Bihorul detașîndu-se.

— La ce jucători ați renunțat?

— A plecat, ca să zic așa, o echipă. Mureșan la Steaua, Terheș la Sportul, Onuțan și Windt la F. C. Olt, Hoffmeister la Ilba Seini. Molnar a făcut hepatită, iar pe Condruc și pe Radu Pamfil i-am suspendat.

— De ce?

— Pentru lipsă de interes în pregătire. De fapt, Condruc nici nu mai e în lot.

— Cine a venit în locul lor?

— Cu excepția lui Ene, primit de la Sportul în locul lui Terheș, vedeți ce schimb „fericit" am făcut, numai nume necunoscute. Hotico și Caciureac de la Sighet, Rus de la Cavnic, Țirbuș de la Vișeu și, firește, o serie de jucători ridicați din pepiniera proprie, Tătăran, Litan și Covaciu.

Moldovan (Feher) — Borz, Tătăran, Sabău, Hotico, Bălan, Koller, Sepi, Rosznai (Caciureac), Buzgău, Rus.

Marin Bojin:

„N-AVEM ÎN LOT DECÎT 12 JUCĂTORI ?!"

— De cînd sînteți antrenor la Reșița?

— De cîteva săptămîni, după ce am lucrat, un timp, la C.F.R. Caransebeș, în C. Acum, îl ajut pe Iosif Reinhardt și, din cînd în cînd, mai joc. În anii petrecuți la Timișoara am absolvit Institutul de educație fizică.

— Mai jucați?! Nu mai sînteți chiar tînăr!

— Mai joc de plăcere și, mai ales, de nevoie. Fundaș dreapta, cînd eu, cînd Atodiresei. N-avem în lot decît 12 jucători, punîndu-mă și pe mine la socoteală!

— De ce?

— Au tot plecat. Hergane la C.F.R. Timișoara, Vizitiu la Jiul, Gabel la Șoimii Sibiu, Platagă la Anina și, desigur, Iovan la Steaua, de unde, la schimb, a venit Mateți, fost la A.S.A. Nici el n-a jucat o vreme.

— În privința promovării?

— Nici o șansă. După părerea mea, Bihorul e de pe acum în divizia A. Noi, mai întîi, să facem o echipă ca lumea, s-o completăm, s-o întărim, după care vom mai vedea. Poate la anul.

Bochiș — Bojin (Atodiresei), Uțiu, Jacotă, Telescu, Portik, Imireanu, Cojocaru, Oancea, Mateți, Florea.

Gheorghe Staicu:

„MAI E MULT PÎNĂ DEPARTE"

— De cînd sînteți la Oradea, tovarășe Staicu?

— Din vară. N-am antrenor secund, nici nu-i voie la B, mă ajută Naom.

— Care sînt noutățile la F. C. Bihor?

— Sînt tentat să afirm că nu numele, pe care înțeleg că mi le cereți, sînt hotărîtoare, ci atmosfera. Cred că am reușit să imprim un suflu nou, să sudez echipa din punct de vedere sufletesc, s-o fac să creadă în posibilitățile ei. N-a fost însă, vă asigur, ușor.

— Adică?

— Unii au strîmbat din nas cînd am renunțat la așa-zisele „vedete". Am ținut însă la punctul meu de vedere și mi l-am impus. Au primit dezlegări Kun II, Florescu, Gergely și Agud, toți joacă în C, la Valea lui Mihai.

— Cu cine i-ați înlocuit?

— Cu Grosu de la Rapid, cu Nițu de la Steaua, cu Bisoc de la Sfîntu Gheorghe, cu Ivașcu de la Sighet, cu Sebestyen de la Voința Oradea. Toți au dat satisfacție, mai ales Grosu. El a marcat pînă acum 20 goluri, cît o echipă!

— El e, nu-i așa, „arma secretă" a Bihorului, da?

— Ce vorbă mare! Grosu vine din linia a II-a și, rămînînd adesea nesupravegheat, înscrie gol după gol, ajutîndu-se și de tehnica sa deosebită. Asta-i tot, ce „armă secretă"?! Poate mai dotat decît el e Dianu, fost la Moldova Nouă, are viteză, are șut, dar nu gîndește cît Grosu. Avea dreptate Lucescu cînd zicea, chiar în „Flacăra", că fotbalul de mîine va fi al jucătorilor inteligenți. Grosu e unul dintre ei.

— La ce capitol stă Bihorul mai bine?

— Linia noastră de mijloc e foarte solidă. Atacul însă, mai ales partea dreaptă, ne pune încă destule probleme.

— Ați pomenit de Nițu, n-ați zis nimic de Agiu, parcă era și el la Oradea.

— A fost, a stat cîteva luni, dar a dispărut cînd să-i legitimăm?! A plecat, dacă nu greșesc, la Tîrgoviște, unde nu va avea cum să joace, căci dezlegarea dată de Steaua e la noi.

— Adversarii susțin că echipa pe care o antrenați e ca și promovată. E?

— Mai e mult pînă departe. Sigur, șansele noastre par să fie cele mai mari, dar Baia Mare și Reșița nu și-au spus încă ultimul cuvînt.

— Să înțelegem că un pic de teamă tot vă mai e, ne înșelăm?

— Oradea are, în această privință, o experiență tristă, pe care nu dorim s-o repetăm. Acum 2 ani, cînd a intrat în A Hunedoara, F. C. Bihor a încheiat turul cu 7 puncte avans.

Albu — Nițu (Kiss), Zare, Rosza, Mureșan, Naom, Grosu, Pușcaș, Dianu, Georgescu, Lupău.

Mircea Lupan:

„NU, NU NE GÎNDIM LA PROMOVARE!"

— Tovarășe profesor Lupan, iată-vă din nou președinte la Olimpia Satu Mare! Ați fost adus, bănuim, în calitate de „specialist" în promovări, da?

— Am condus, e adevărat, echipa care a izbutit prima promovare, dar acum nu poate fi vorba de așa ceva. Ca să fiu și mai clar, nu, nu ne gîndim la promovare! Deocamdată, întinerim echipa, antrenorii Vasile Șavaniu și Iosif Kalmar, ultimul promovat de la Centrul de copii și juniori, caută soluții, reconstruiesc.

— A îmbătrînit Olimpia?

— Pe de-o parte. Pe de alta, a rămas fără cîțiva titulari. Kaizer plecînd la U.T.A., State la F. C. Olt, Demarczek la Jiul și așa mai departe. N-am putut legitima decît din județ și din împrejurimi, de la echipe mici, de la Turț, de la Negrești, de la Mobila Satu Mare, fotbaliști buni, Dan, Mocirean, Csul, plus cîțiva juniori, Bodi, Orosz, Tăbăcaru, dar proa fragozi. Pînă se vor roda, va mai trece timp.

— Alteeva?

— Așteptăm, în februarie, întoarcerea lui Bolba, împrumutat pe perioada stagiului militar.

— Cine va promova, tovarășe Lupan?

— Ghici cîupercă ce-i?! F. C. Bihor.

Feher — Pinter I, Pop, Matei, Puț, Dan, Mocirean, Mureșan, Mathe, Mihuț, Bathori.

N-ar mai fi, firește, multe de comentat. Rămasă practic fără adversare cu veleități, atît Reșița cît și Olimpia Satu Mare, ca să nu mai vorbim de Someșul, sînt în reconstrucție, echipa din Oradea pare să aibă, și în continuare, o misiune ușoară. Doar Baia Mare n-a renunțat la luptă, dar e greu de crezut că ea va putea remonta o diferență așa de mare de puncte în condițiile în care seria e, exceptîe făcînd tocmai F.C. Bihor, echilibrată. Numai că, după cum ați putut constata, antrenorul Staicu rămîne circumspect, în atitudinea lui lucidă atîndu-se cu „diplomația". El știe că, în urmă cu 2 ani, Oradea a pierdut o promovare ca și sigură la jumătatea întrecerii și de acea păstrează o doză de rezervă. Numai că punctele sînt puncte, Bihorul e la +12, sînt semne că această echipă va juca, din toamna viitoare, în divizia A. Deși, vorba lui Staicu, mai e mult pînă departe și surprizele sînt încă posibile. Vom mai vedea.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

„Să nu uităm „bătrînii"!

Și eu am remarcat acum un an, la finala „C.C.E." dintre Liverpool și Real Madrid, pe „Parc des Princes", înainte de joc, chipul căutat de camerele T.V. și încă plin de viață și forță al creatorului „Super roșiilor", managerul Bill Shankly. Vestea morții sale, survenită în urmă cu o lună și jumătate, la cel de-al doilea atac de cord suferit la o săptămînă — de data aceasta în spital —, mă urmărește și acum. Odată cu dispariția sa a încetat o realitate deosebită de care fotbalul are mare nevoie, născîndu-se o legendă ce poate mai mult să se depene decît să creeze adevărurile necesare pretutindeni acestui joc. În Marea Britanie numai Matt Busby poate împărți alături de el loja prestigiului suprem.

La 15 ani a coborît în mină, ieșind după doi ani pentru a semna un contract de profesionist la Carlisle United. Apoi a participat mulți ani la bătăliile ligii scoțiene, sub culorile lui Preston North End, remarcîndu-se ca un mijlocaș cu o condiție fizică excepțională. Ca manager a activat mai întîi la echipe mai mici, preluînd în 1959 pe Liverpool din liga a II-a și intrînd peste trei ani în prima divizie cu opt puncte avans.

De atunci și pînă în 1974 cînd s-a retras — rămînînd în continuare consilierul tehnic principal al clubului și formîndu-și în timp succesorul, Bob Paisley —, viața sa se confundă cu aceea a lui Liverpool F.C., formînd toate generațiile „roșiilor", de la Yeats, St. John, Peter Thompson, Roger Hunt și, mai tîrziu, Tommy Smith apoi Callaghan, pînă la actualii Ray Clemence și Kevin Keegan.

Pentru Bill Shankly fotbalul era „mai mult decît viața sau moartea"... Se cunosc sute de mici istorii despre el în care fiind o recunoscută mînă de fier, știa să îmbine de minune plezanteria cu realismul exprimării scurte și directe, fiind ca orișice mare personaj imprevizibil în pornirile sale de furie sau tandrețe.

Se spune că, odată, „carul de asalt", Tommy Smith, fiind accidentat, a vrut să intre în teren cu un picior bandajat. „Nici unul din jucătorii mei nu lese pe teren cu pansamente", a decretat Shankly. „Dar este piciorul meu", a protestat Smith. „Fals, a strigat Shankly. Este piciorul lui Liverpool F.C."...

Toate cluburile engleze și scoțiene au fost reprezentate la funeraliile aceluia care a fost „o instituție națională" și „cel mai dinamic manager al secolului". Ultima sa dorință, exprimată prin testament, a fost aceea ca cenușa sa să fie împrăștiată pe gazonul stadionului „Anfield Road", inima lui Liverpool F.C. Da, fotbalul dovedește și astfel că unicul drum este numai înainte.

Vestea dispariției lui Bill Shankly m-a urmărit nu numai pentru că la fel ca și un foarte bun scriitor și ziarist care semnează și în această revistă și care ține cu Manchester United de mult, eu sînt un mare admirator al lui Liverpool F.C. M-am gîndit din nou la adevărații „bătrîni ai fotbalului nostru, aceia a căror muncă și viață se confundă cu succesele de durată ale unora dintre cluburile noastre. La un Gheorghe Popescu și la marele C.C.A., la Ilie Oană și Petrolul, la cuplul neînțeles pentru mulți Traian Ionescu — prof. Angelo Niculescu și Dinamo, la Coco Dumitrescu și U.T.A., în fine, îmi cer scuze dacă nu pot să-i trec în aceste rînduri pe toți aceia care au făcut ceva rezistent în timp la cluburile noastre, îmbogățindu-ne fotbalul. În general vîrsta în fotbal se dovedește nemiloasă și imprevizibilă și atunci cînd trebuie să-l părăsești ca jucător, ca și atunci cînd ești îndepărtat de la conducerea tehnică a echipelor. Totuși, și aici noi avem un dar vinovat de „a ne pierde" vîrstnicii de excepție și posibilele lor sfaturi neprețuite, izvorîte din minți încă lucide și pline de experiență. La fel poate cum foarte puțin se urmărește să fie crescute cadre de conducere care să se confunde cu viața echipelor în care au activat.

Nu este o regulă, dar trebuie să fie o preocupare menită să anuleze „zborul păsărilor călătoare" sau hazardul carieriștilor. După retragere, Bill Shankly spunea că „aceasta este cea mai mare eroare din viața sa, neputînd fi fericit pentru că nu are nimic de făcut". Noi, cei mai tineri, nu simțim încă consumul pe care l-au avut acești oameni, ca și posibilul zbucium al inutilității pe care o trăiesc unii dintre ei acum. Puțini îl înțeleg. Tocmai prezența lor cu vorba și cu fapta părului albit lîngă cluburile pe care le-au construit, le pot ajuta pe acestea să nu facă greșeli și să se descurce în furtunile cu care se confruntă.

CORNEL DINU ■

Cei mai buni

10 fotbaliști ai anului

Vă reamintim că așteptăm propunerile dv. pentru cei mai buni 10 fotbaliști ai anului 1981, pe adresa Revista „Flacăra", București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341, cu rugămintea de a face, pe plic, precizarea „pentru anchetă".

Scurt, foarte scurt

Sedus de zvonul că Mateianu va prelua, cît de curînd, Steaua, de la care Traian Ionescu a șters-o englezește, l-am sunat pe fostul antrenor al Progresului. El a infirmat știrea, anunțînd că, deocamdată, se odihnește. Caut, ne-a zis, o echipă care să aibă răbdare, nu să alerge, după 3—4 etape, după puncte. Ei, Viorele, cine mai are azi răbdare în fotbal?! În ceea ce privește pe Steaua, marți situația s-a limpezit. Conducerea tehnică a fost încredințată lui Constantin Cernăianu, care va fi ajutat de Carol Creiniceanu și Nicolae Pantea ● Sînt în plină desfășurare, la Palatul sporturilor și culturii, naționalele de box. Vom reveni, săptămîna viitoare, cu un comentariu amplu. ● Scrimerii români au dominat net Balcaniada de la Atena. ● Foarte documentat și interesant, serialul din „Scînteia tineretului" dedicat problemelor mai vechi și mai noi ale fotbalului nostru. Tăios, la obiect, mai ales în fragmentele semnate de Vasile Căbulea. Unul din ele a dat naștere, nu demult, la discuții aprinse. Căbulea n-a zis, cum se pare că au înțeles cîțiva, că toți arbitrii sînt hoți, dar a arătat că unii sînt chiar așa (cei implicați în cazul F.C.M. Brașov), iar alții numai nepricepuți. Primii își vor primi, cu siguranță, pedeapsa. Ceilalți însă, față de care federația a manifestat o vinovată toleranță, ar trebui înlăturați din fotbal. Asta a zis Căbulea, fără să insulte pe nimeni ● În finala șahiștilor, lupta pentru supremație e foarte strînsă. Abundă remizele „de salon", Pavlov — Ciocîltea în 15 mutări, Urzică — Gheorghiu în 16, iar finișul se anunță pasionant. Ca să fim sinceri, parcă așteptam mai mult de la marele maestru Florin Gheorghiu ● Dobrin a absentat, în meciul cu S.C. Bacău din cauza unei sciatici. El a fost, cîteva zile, internat la Pitești, după care, sîmbătă, a fost transferat la Spitalul din Spineni, pe care-l conduce un renumit medic sportiv, Paul Tomescu, în prezent la F.C. Olt. Îi dorim internaționalului pitestean o rapidă și grabnică însănătoșire! ● A fost, duminică, etapa rezervelor în divizia A! Chiloreanu la Brașov și Nichici la Timișoara și-au condus echipele spre victorie. ● Deși în progres, au stabilit 14 recorduri naționale, halterofilii români n-au izbutit să cîștige Balcaniada pe echipe, adjudecată de Bulgaria. De remarcat că manifestarea, tinută la Bistrița, a fost organizată fără cusur. ● O formație mult schimbată în bine e, în acest sezon, Șoimii Sibiu, pînă nu demult mereu în luptă cu retrogradarea. Întoarcerea „fiilor risipitori" Gabel și Barna poate fi una din explicații. Dar nu singura. La Sibiu s-a terminat cu plezirismul, se muncește cu temeinicie și abnegație, iar Șoimii au ajuns, pe nesimțite, în coasta Petrolului și a Rapidului. ● Apropo de Rapid. Suporterii Giuleștiului ne scriu tot mai des și mai entuziast în ultima vreme, exprimîndu-și convingerea că formația lor favorită va reuși să revină în A. S-ar putea să se întîmple chiar așa, cine poate ști de pe acum? Ce știm sigur e că revirimentul Rapidului se datorează, în bună măsură, prestației excelente a mijlocașului „de buzunar" Paraschiv care, iată, etapă de etapă, își înscrie numele pe lista marcatorilor. Ca unii care, de la început, am intuit talentul și posibilitățile deosebite ale lui Paraschiv, ne bucurăm sincer pentru el.

Primim la redacție

Prin intermediul F.R.F., ne-a parvenit scrisoarea de mai jos, semnată de fotbalistul Ladislau Bölöni:

„Subsemnatul Bölöni Ladislau, în legătură cu articolul lui Cornel Dinu apărut în revista „Flacăra" nr. 47, 19. 11. 1981, declar următoarele:

În drum spre București, venind de la Berna, am stat de vorbă cu antrenorul echipei naționale a Ungariei Meszoly Kalman. La această discuție nu a participat nici un coechipier din echipa noastră. La sfîrșitul discuției a venit și Lucescu, eu îndeplinind sarcina de a traduce cuvintele rostite de cei doi antrenori. Meszoly a apreciat valoarea lui Ștefănescu și a lui Balaci. Nu s-a discutat absolut nimic în legătură cu fosta echipă a României antrenată de Valentin Stănescu și Ștefan Covaci. Ca atare cele scrise în revista „Flacăra" de Cornel Dinu privind persoana lui Ștefan Covaci sînt neadevărate, considerîndu-le acuzații neîntemeiate, pure născociri asupra antrenorului Ștefan Covaci.

Asupra acestor aspecte consider că revista „Flacăra" trebuie să revină și cu atît mai mult F.R.F. să la poziție în presa de specialitate, deoarece ele nu pot conduce la o atmosferă de încredere în jurul celor care au fost sau sînt puși acum și în viitor să conducă treburile fotbalului românesc.

Toate acestea le afirm în deplină responsabilitate și cu convingerea că vor fi luate în seamă, acționîndu-se ca atare".

N.R. Tonul marțial al scrisorii lui Bölöni nu ne împiedică, iată, să publicăm precizarea de față, despre care nutrim și noi speranța că e sinceră. Asupra celor în discuție invităm pe Cornel Dinu ca, săptămîna viitoare, să indice sursa și martorii la care s-a referit în articolul precedent. Cît despre cererea lui Bölöni ca F.R.F. să la poziție în presă, considerăm că alții ar trebui s-o facă înaintea federației. Rolul acesteia e să asigure desfășurarea normală a fotbalului nostru, nu să toi la pozitii!

Muzica tînără

Bucuria unor reîntîlniri

Autobuzul demara pe drumul unui lung turneu al CENACLULUI FLACĂRA în orașele din nordul țării. Un tînăr se așeza tăcut printre pasagerii exuberanți și „pușì pe cîntec" încă de la primii kilometri parcurși. De fapt își începuseră obișnuita repetiție : își cîntau ultimele compoziții, se acordau chitare, se creau momente de participare colectivă, flautul lui Sorin Minghiat „îi prindea" inspirat, din urmă pe fiecare și pe neașteptate. Tînărul de care vorbeam și care nu era un necunoscut printre membrii cenaclului, își aude compoziția sa „Lapte de lupoaică" cîntată de un colectiv întreg. Dacă pentru ceilalți faptul acesta făcea parte din obișnuința turneelor anterioare, pentru HORIA STOICANU, căci despre el este vorba, momentul capătă o semnificație încă de la începutul lungului drum. Era vorba de revelația unui atu prețios, care avea să conteze mult în viitoarele lui apariții pe scenă, și care se putea defini prin două noțiuni : atmosfera și colectivul. Fire deosebit de emotivă, HORIA STOICANU mai participase și la turneele anterioare care au avut loc în toamna acestui an, dar nu reușise să realizeze acel aplomb sau siguranță în fața microfoanelor pentru ca odată cu sunetul și prezența scenică să realizeze comuniunea cu „sala". A debutat în Cenaclul Flacăra în anul 1975, pe scena Teatrului „Ion Creangă" din București, a participat apoi sporadic la manifestările cenaclului încercînd poate să obțină mai mult de la el în turneul întreprins pe Valea Jiului în 1979. Între timp a fost un nelipsit al serilor de poezie și muzică de la „Clubul A" fiind dispus de cîte ori l-am întîlnit acolo, să-mi cînte o compoziție nouă sau să improvizeze ceva pornind chiar de la banala întrebare : „Ce mai faci, Horia ?" Improvizația nu era una oarecare pentru că Stoicanu se joacă cu chitara în sensul cel mai bun și dacă în jurul său sînt doar cîțiva oameni, versurile pe care le rostește odată cu fraza muzicală țin de o sensibilitate personală deosebită și de un autentic talent poetic. A înregistrat la radio în emisiunea realizată de Adrian Păunescu RADIOCENACLU — VALORI ALE MUZICII TINERE, compoziții de calitate : „Lucrător la drum de fier", „Limpede" „În sala pașilor pierduți", „Lapte de lupoaică", „Laudă omului", elaborări care-i confirmă prin muzică și text un loc cu totul aparte în galeria muzicii tinere. Dar marele succes la public începe să-l cîștige odată cu fiecare scenă pe care urcă în timpul turneului de care vorbeam la începutul articolului și aceasta pentru că toate îi sînt favorabile, începînd cu propria hotărîre de a-și depăși condiția emotivă și retrasă, colegii care participă la cîntecele lui și în primul rînd curajul pe care i-l inspiră acela care dă căldură momentelor și leagă de public întîmplările din cenaclu, poetul Adrian Păunescu, care intuindu-i momentul bun în care se află începe să mizeze din ce în ce mai mult pe Stoicanu pentru a-l aduce la cota pe care o au deja ceilalți interpreți și compozitori de muzică tînără.

Preocupat de o legătură valorică dintre mesajul textului poetic și calitatea compoziției muzicale, interesat de armonii cu „acorduri alterate", armonizîndu-și compozițiile spre complicate rezonanțe de blues sau căutînd inspirația folclorică, cîntecele sale „Lapte de lupoaică", „Întoarcerea", „Cîntec de nuntă" și în special „În sala pașilor pierduți" obțin acum un binemeritat succes de public.

În momentul în care Stoicanu pășea în fața microfoanelor cu certitudinea și încrederea în calitățile lui de artist autentic ne aflam pe scena unei case de cultură din Maramureș și în spatele său stătea așezat pe un scaun, speriat și cuminte, un invitat de pe acele meleaguri care avea să devină, în aceeași seară, membru al cenaclului datorită talentului său precum și unei voci de o puritate și sensibilitate cu totul remarcabile. Tema și emoția față de public, bucuria ascunsă față de șansa care i se acorda, multele întrebări care deja se formulau în el cu privire la perspectivă, curățenia sufletească și modestia se găseau parcă toate adunate într-o expresie fizionomică de înger nemulțumit alungat parcă din raiul material al falsificatorilor de folclor.

Dealtfel, Ștefan Hrușcă a lansat spre

La vremea cînd s-a desfășurat spectacolul de muzică și poezie de la Bacău erau aglomerați, eram printre în viitoarea stărilor de emoție pe care le implică actul artistic. Ne face plăcere să ne aducem aminte de minunatul public băcăuan și nu mai puțin minunații reprezentanți ai autorităților locale care au asigurat o organizare de excepție a manifestărilor cenaclului.

O știre pentru iubitorii muzicii tinere : începînd de azi, 26 noiembrie, pe programul 1 al posturilor noastre de radio, între orele 20,30—22,00, se va transmite emisiunea săptămînală RADIOCENACLU — VALORI ALE MUZICII TINERE, realizată de poetul Adrian Păunescu. Precizăm că emisiunea va fi transmisă, în reluare, în fiecare zi de vineri, la ora 17,15, pe programul 3.

public, și cu mult succes, colinde laice pornite din satul său de baștină, feud, într-o prelucrare personală : „Florile dalbe" și „Flori de măr".

De fapt, descoperit și îndemnat pentru scenă în urmă nu cu mulți ani, de către poetul Adrian Păunescu, care-i aduce în fața micului ecran într-o emisiune „Antena vă aparține", Hrușcă realiza apoi cîteva colaborări cu radioul și televiziunea la „Clubul tineretului" cu piesele „Maramureșul" și „Iubiți lumina" pe versuri proprii, deținînd în repertoriul personal și compozițiile „Imn vizionar" pe versuri de Dan Verona și „Țara" pe versuri de G. Țărnea (piesă imprimată și la radio).

În autobuzul care pleca din Baia Borșa spre zilele care aveau să aducă iarna odată cu zăpada căzută la Pasul Prislopului și în celelalte localități pe care turneul Cenaclului Flacăra le mai avea de parcurs, Hrușcă începea să însemne pe o hartă micile acumulări scenice ale unui drum lung, pe care Stoicanu îl începuse cu puțin înainte de anul 1975. Prima zăpadă era pentru Hrușcă nașterea lui pentru marele public, așa cum aceeași zăpadă era pentru Stoicanu însemnul maturității lui artistice. Conform obiceiului, autobuzul începea să devină un mediu stimulativ pentru creație, chiar dacă intrarea în obicei era mai dificilă la început, Hrușcă făcînd eforturi de a compune în mers și reușind la București la Sala Polivalentă un nou atestat al talentului său prin compoziția „Steaguri albe" pe versuri de Adrian Păunescu, un cîntec în care avea să cînte necesitatea păcii cu aceeași puritate cu care cînta firescul zăpezii.

Acest cîntăreț care aduce în fața microfoanelor, o linie melodică simplă dar plină de sensibilitate, amintind de frumusețea și limpezimea cîntecului maramureșean și care se poate bucura de deplin de calitățile de care vorbeam mai sus, va trebui totuși să nu se lase îmbătat de mirajul primelor succese pentru că este pîndit de pe acum de pericolul monotoniei, cîntecele sale semănînd sensibil între ele, trebuind să lucreze în viitor în direcția unei elaborări muzicale mai complexe atît în planul compoziției cît și aservirii instrumentului, pentru a se putea elibera de obsesia primelor cîntece care l-au adus succes. Poate că acest lucru nu va fi lipsit de dificultăți dar merită încercat, pentru că posedă toate argumentele talentului.

Alături de Stoicanu și Hrușcă, ceilalți membri ai cenaclului erau purtați de nînsoarea și drumul greu din Pasul Prislopului spre așezările Bucovinei, spre oamenii ei minunați, spre dragostea de iarbă a doctorului Rey, spre dragostea de cîntec a MIHAELEI POPESCU care ne aștepta la Suceava, oferindu-ne în loc de pîine și sare cîntece care poate depășeau valoarea acestui simbol, compozițiile sale avînd darul să ne însoțească gîndurile dincolo de porțile vechii cetăți de scaun.

MIHAIL STAN ■

Festivalul studenților craioveni

Desfășurată la Craiova, între 20 și 22 noiembrie, cea de-a doua ediție a Festivalului-concurs de muzică rock, jaz și folk, din cadrul „Zilelor culturii universitare craiovene" aflat la a VIII-a ediție s-a constituit într-o manifestare viguroasă a spiritului artistic tînăr răspunzînd cu adeziune înaintatelor comandamente de creație ale contemporaneității. Și ce altceva ar putea avea o mai reală importanță astăzi, într-o lume convulsionată de distrugeri, decît ideea de creație înțeleasă ca un imperativ suprem ? În preambulul festivalului, aflat în organizarea C.U.A.S.C. din centrul universitar craiovean se spunea că „noua ediție se dorește un exponent al aspirațiilor către zonele de creație ale sufletului, de puritate, de esență, fiecare tînăr artist devenind un mesager al marii idei care luminează toamna acestui an : pacea, singura șansă a vieții, singura cale a pămîntului pe orbita amfiniților".

Sub acest înalt însemn de declarat ideal artistic s-au întrecut pe scena festivalului, care în cele trei zile de desfășurare s-a vrut un adevărat centru de interes al muzicii tinere studențești, douăsprezece grupuri și aproape tot atîția soliști individuali. La încheierea sa, într-o privire de ansamblu, se poate considera că festivalul craiovean despre care vorbim a fost o reușită. Plusurile, cu mult mai numeroase decît scăderile, ne-au transformat această impresie conturată pe parcursul desfășurării concursului într-o convingere. Dar nu vom face o bună propagandă acestei manifestări adevărate de muzică tînără, angajată de pe acum în încercarea de a-și crea un meritat renume dacă vom trece cu vederea lipsurile ce s-au făcut resimțite.

În primul rînd, așa cum rezultă chiar din titulatura sa, festivalul a fost deschis în egală măsură soliștilor individuali și grupurilor reprezentînd cele trei genuri înscrise pe afiș. Și deși organizatorii au făcut totul pentru a da viață inițiativei lăudabile de a oferi o scenă pe care să se confrunte de la egal la egal, nediscriminatoriu, echilibrat genurile de cea mai largă audiență la publicul tînăr, jazul a fost prezent doar în intenție. Lipsa reală din concurs a acestei modalități de expresie artistică se datorește neaderării imediate la o idee a cărei înțelegere promptă ar duce pe viitor la rezultate din cele mai fructuoase. Pentru viitor, se impune totodată o mai riguroasă selecție după criterii strict artistice. Acceptarea în festival a prezenței unor soliști sau grupuri pe criterii de bună intenționalitate sau de pură reprezentare geografică nemaiputînd fi admise, la ediția ce vor urma. Respectarea rigorilor comunicării artistice reprezintă o primă garanție pentru atingerea calității în artă.

Și pentru că am adus vorba, ștacheta calității acestui festival, născut la Craiova și prin eforturile cumulate ale unei întregi generații de tineri muzicieni crescută în ultimii zece ani, a fost ridicată la cote înalte prin participarea unor „nume" deja afirmate în confruntări anterioare, a unor adevărați deținători de palmarese care au făcut întrecerea cu atît mai interesantă. Dar manifestarea craioveană dedicată muzicii celei mai apropiate sufletului tînăr a fost, și nu în cele din urmă, o reușită organizatorică. De aceea, ținem să aducem toate cuvintele de laudă rectoratului Universității craiovene, tovarășul Silviu Pușcașu, pentru minunatul său exemplu de înțelegere a sufletului tînăr, directoratului Casei de cultură a studenților din localitate, tovarășul Iosif Bălășoiu, reprezentantului studenților craioveni, Gabi Vlăduț, ca și tuturor acelora care, neobosiți, zi și noapte au contribuit la crearea minunatei atmosfere de liber și pașnic entuziasm declanșat cu spontaneitate și tinerețe în jurul acestei manifestări. Să menționăm că sunetul acestui festival-concurs a fost asigurat prin strădania a doi experimentați oameni dintre acei „nevăzuți și indispensabili" în auxiliarul muzicii, echipa tehnică „Sfinx" formată din Sandu Petre și Sandu Grosu. În fine, cei remarcați de juriul festivalului (din componența căruia n-au lipsit reprezentanți ai radioteleviziunii și ai presei scrise) au determinat alcătuirea următorului palmares :

Muzică folk
Premiul I : **Ionuț Ilicevici** — Craiova
Premiul III : **Felicia Ionescu** — Cluj-Napoca
Mențiuni : **Iuliana Rusu** — Cluj-Napoca, **Dan Pușcașu** — Craiova, grupul „Colinele vieții" — Craiova
Premiul de popularitate : **Alvaro Diaz** (Panama) — Petroșani
Muzică rock
Marele premiu : **Domino** — București
Premiul I : **Redivivus** — Craiova
Premiul II : **Compact** — Cluj-Napoca
Premiul III : **Geneze** — Ploiești
Mențiunea specială a juriului pentru opțiune tematică antirăzboinică : **Holograph** — Pitești
Mențiune pentru calitatea aranjamentelor instrumentale : **Studio** — Iași
Mențiune : **Creston** — Constanța
Premiul „Radioclub muzical", al Studioului teritorial de R.T.V. Craiova : **Index** — Drobeta-Turnu Severin.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Cronica șoselei

În prietenie e nevoie uneori și de duritate

Au făcut școala împreună, ani de zile au stat alături în aceeași bancă. S-au ajutat la lecții și în toate, încurajîndu-se reciproc atunci cînd treceau prin momente de dificultate. Ce mai, au fost întotdeauna ca frații. Au ajuns amîndoi meseriași buni și s-au încadrat în aceeași unitate. Viața își continua cursul. S-au căsătorit în aceeași zi cu două surori. Marieta și Corina. Fete cuminți, harnice, muncitoare. Au devenit cumnați. Prietenia a devenit și mai strînsă. În curînd au venit și copiii. Cele două surori, lucrînd în schimburi diferite își îngrijeau reciproc copiii. Cînd Sandu a reușit să-și cumpere un Trabant, soția lui Florin, care niciodată n-a dat nici cel mai mic semn că ar fi invidioasă față de ce realizau Sandu împreună cu soră-sa, i-a reproșat soțului, cu o voce calmă, dar care ascundea un iz de răutate : „Vezi, Florine, dacă ai munci și tu mai mult, am fi avut și noi acum mașină". Era primul repros, care îl făcea după 4 ani de cînd erau căsătoriți. Soțul a rămas surprins. L-au lovit ca un pumn vorbele Marietei. A vrut mai întîi să tacă, să nu-și supere nevasta, dar, pînă la urmă, nu s-a putut abține : „Și tu dacă ai fi fost mai chibzuită, aveam și noi nu un Trabant, ci o Dacie". S-au rusinat apoi unul de altul, de vorbele care nu le rostiseră pînă atunci niciodată și după nici o oră erau împăcați. Norul negru a trecut repede, mai ales că, a doua zi, Sandu, venit în vizita care o făcea zilnic cumnatului său, a ținut să le precizeze : „Să știți că mașina n-am luat-o numai pentru noi. Considerați-o și a voastră. Are patru locuri. Noi sîntem patru, așa că peste tot vom merge împreună. Numai să-mi iau mai repede carnet". „Ești generos și bun ca întotdeauna. Așa ai fost de cînd te știm. Îți mulțumesc. Eu am să te ajut în schimb cu partea mecanică. Știi că mă pricep un pic". Pregătirea lui Sandu pentru permis cam șchiopăta însă. „Nu pricep ce-i cu mine, sînt încă tînăr, n-am împlinit nici 30 de ani și nu pot să mă descurc deloc cu conducerea. Sînt eu mai prost ca alții? Și desteptul ăsta de psiholog care mi-a zis că n-am aptitudini. Am făcut tot felul de sporturi și nu pot să conduc mașina, asta-i bună !" Se înfierbînta, se supăra, el, omul care nu-și ieșea niciodată din fire. Ajuns a doua zi pe pistele poligonului, greșea și mai rău. Lovitura de grație i-a dat-o însă instructorul. „Tovarășe Sandu, știu cît suflet puneți în treaba asta, cît vă frămîntă că nu puteți progresa, dar credeți-ne și pe noi. Ați făcut 80 de ore, sînt atîția care așteaptă să se pregătească. N-avem capacitate. Mi-e greu să vă spun, îmi sînteți simpatic, dar nu mai putem continua. Zău, nu vă supărați!" Sandu a rămas mut. A vrut mai întîi să-și exprime indignarea, să se certe cu instructorul, dar pînă la urmă rațiunea a învins. „Omul a făcut tot ce-a putut pentru mine și e tare cumsecade. O fi avînd și el dreptate. Nu face să-i supăr". „Bine, nea Ștefane. Dacă mata zici așa, știi ce spui, mă las păgubaș. Bună ziua". În sufletul lui, nu se împăca însă cu ideea acestui eșec. Cînd a intrat pe ușa locuinței lui Florin era negru la față. N-a vrut să relateze de față cu Marieta discuția ce o avusese cu instructorul. „Florine, hai pînă la mașină să ne uităm puțin la motor".

În curte, lîngă mașină, Sandu a izbucnit în lacrimi. „Ce-i mă cu tine, ți s-a întîmplat vreo nenorocire, spune repede, nu mă perpeli așa ?" Era vădit că starea de tensiune în care se afla Sandu se transmitea cumnatului său. Printre sughițuri, i-a povestit întîmplarea de la școala de șoferi. „Mă, prost mai ești. M-ai speriat degeaba. Plîngi ca la înmormîntare. Dă-l dracului de carnet. O să te mai pregătești și o să-l iei. Cu perseverența ta sînt convins că ai să reușești". Fața lui Sandu s-a mai înseninat. „Florine, m-ai încurajat puțin. Fă-mi însă un hatîr. Hai cu mine să vezi cum conduc. O să te convingi că nu-s chiar așa prost".

Florin a rămas puțin în cumpănă. „Dacă nu mă duc, moralul lui Sandu se duce de rîpă. Adevărat că treaba asta nu-i însă prea legală". „Treci la volan, cumnate. Arată ce știi. Bucuros și înviorat, Sandu a pornit Trabantul. Conducea stîngaci, se uita la comenzi, mergea șerpuind iar cutia de viteze suferea din greu la schimbarea vitezelor. „Să-i zic astea, l-am dărimat". „Mergi bine Sandule, dă-i înainte". Încurajat, șoferul Trabantului apăsa pe accelerație. Parcă la viteză mai mare conducea mai sigur. A fost doar o iluzie. La prima curbă mașina și-a păstrat traiectoria rectilinie, intrînd în plin cu partea dreaptă, într-un pom. Florin a murit pe loc. Sandu n-a suferit nici o zgîrietură. E însă de o lună internat la spitalul de boli nervoase. Cu ochii pierduți în gol, nu răspunde la nici o întrebare. Parcă a-i vorbi unui obiect nu unui om. Familiile sînt disperate. Ce frumoasă și nobilă e prietenia, dar cît de mult trebuie păzite granițele ei, pentru că dorința sinceră de a ajuta, de a face bine, să nu se întoarcă împotriva noastră. Da, în prietenie, e nevoie cîteodată de duritate, de duritate sinceră, chiar dacă pentru moment unele sentimente nu sînt menajate.

VICTOR BEDA ■

Lumea în care trăim

„Capătul pământului"...

Din cele mai vechi timpuri oamenii au se află „capătul Pământului". Şi pentru cunoască, şi-l închipuiau în fel şi chip, ginile pe care le aveau despre forma plan

Aşa s-au născut o mulţime de legende moase ca altele. Folclorul nostru păstre poveştii în care feţi-frumoşi ajung, după ţări şi şapte mări, după ce învinge fel de „capătul Pământului" pentru a-şi sal ghearele zmeilor.

Cu timpul, enigmaticul „capăt al Pămi un adevărat miraj pentru numeroşi na geografi. Vechii fenicieni, navigatori pric Pământul sub forma unui disc, a unei „t înţeles, ei nu puteau spune precis ce marginile acestei „tipsii", deşi anumite cercările lor de a afla. Navigatorii ca spre nord, dincolo de Insulele Britanice, Insulele Cositorului, nu s-ar mai afla de margini se pierdeau în întuneric şi ceaţ curajoşi, nu s-au mulţumit cu vechile exp să atingă „capătul Pământului" sau „Ulti bucată de uscat) cum era denumit în ar

Şi astfel, misteriosul „capăt al Pămîn mai avansat punct al uscatului spre nor să se tot mute pe hărţile geografice ale ti temerar navigator grec, a reuşit, pri depăşească Insulele Britanice şi, după mai multe zile de navigaţie, să descopere Islanda, insulă pe care a botezat-o „Ultima Thule". Potrivit povestirilor sale la „capătul Pământului" poarele doarme şase luni, iar dincolo de acest pământ nu mai este nici apă, nici aer, nu mai este nimic.

Multe secole mai târziu, normanzii au descoperit Insulele Shetland, bineînţeles, fiind şi ei convinşi că, în sfîrşit, au descoperit „capătul Pământului". În secolul X navigatorii Gunnbjorn şi Erik cel Roşu descoperă ţărmurile Groenlandei, pe care le consideră ca fiind cu adevărat „Ultima Thule". Dar nu peste prea mult timp, un alt normand, Leif, descoperă, şi mai la nord, Insula Terra Nova din Oceanul Atlantic.

Goana după descoperirea „capătului Pământului" a dus, de fapt, la descoperirea de noi ţărmuri şi pământuri, descoperiri cu implicaţii geografice, istorice şi economice deosebite pentru evoluţia cunoaşterii, a omenirii. Şi de fiecare dată, descoperirea de noi pământuri era întovărăşită de ideea descoperirii, în sfîrşit, a acelui atît de misterios „capăt al Pământului". Aşa cum s-a dovedit mai apoi, el n-a fost o iluzie, ci o realitate concretă, o realitate prezentă undeva în Nordul îndepărtat.

zilele noastre, oricît ar părea de neobislui Pământului" n-a încetat. Este drept, lează la tehnici moderne. Există posifotografii de la mare înălţime, geoasemenea, de cibernetică şi tehnica alte metode capabile de performanţe ţuirea planetei. Aşa se face că la Institutul de geodezie din Copenhaga fost descoperit, cu ajutorul geosateliţial Pământului". Noua „Ultima Thule" km depărtare de extremitatea nordică de 30 metri şi cam tot atît de lată, crită de gheţuri este considerată astăzi punct al uscatului spre Nord. Pînă în dat un nume. De data aceasta între austerele autorităţi daneze există asupra denumirii minusculei insulite păt al Pământului".

de" a fost modificată astfel din nou. e-au completat din nou imaginea şi devăratul „capăt al Pământului".

important să ştim unde se sfîrşeşte navigăm, eventual, mai atent sau pur isfacerea străvechii sete de cunoaştere

a Thule" cînd n-am descoperit încă alte scute ale pămîntului. Ale acestui Pămînt ce pare de mult cunoscut, şi, totuşi, de necunoscutele căruia omenirea se „loveşte" în fiecare zi. Nu cunoaştem încă „capătul" suferinţelor umane. I-am putea „descoperi" mai repede pe nefericiţii ce trăiesc drama subdezvoltării. Sau ar fi cazul să ne preocupăm de un alt „capăt" — acela al cursei înarmărilor, această absurdă boală a secolului, care înghite, fără noimă, uriaşe valori materiale şi care generează permanent încordare, tensiune, pericolul unei confruntări catastrofale.

Nu am deloc intenţia să micşorez valoarea studiilor geografice şi nici să reduc importanţa descoperirilor în acest sens. Dar în condiţiile în care se acumulează atîtea pericole în lume, cînd noi arme cumplit de distrugătoare îşi fac mereu apariţia, burdusind arsenalele, şi aşa suprasaturate, cînd orice defecţiune tehnică sau neatenţie poate declanşa sistemul de lansare a rachetelor ucigătoare, cred că cel mai important lucru este acela de a face totul pentru ca umanitatea, însăşi planeta noastră, Pământul, să nu ajungă niciodată la capătul existenţei sale.

AL. PINTEA ■

Jaful din spatele „păcii"...

Dintre multele şi uneori, memorabilele definiţii ale păcii reţin una pentru caracterul ei de exemplară sinteză a premisei militante a edificării non-războiului. Este cuprinsă într-o antologie a păcii editată de UNESCO : „pacea nu este nici un vis, nici un refugiu pentru sufletele frumoase, nici chiar numai speranţa în lumea de mîine : ea este sarcina politică de azi şi oamenii se confruntă cu ea cotidian".

Pacea ca sarcină politică de fiecare zi, pacea ca realitate cîştigată prin luptă, revendicată cotidian — iată o dimensiune pe care dezideratul fundamental al umanităţii o reliefează constant, simptomatic.

Pacea este, pînă la urmă, o victorie. Ea presupune o conflagraţie de un anumit tip, o conflagraţie între raţiune şi absurd, între logica vieţii şi neantul morţii, între o majoritate covîrşitoare şi o minoritate infimă, dar în posesia, e adevărat, a unor pîrghii politice şi economice importante. Pacea este victoria popoarelor în războiul, fără tranşee, declanşat împotriva promotorilor tinerii lumii în şah, împotriva teroriştilor care plasează destinderea pe focoase nucleare.

Dar pacea înseamnă, mai presus de orice, morală. Recunoaşterea, respectarea, aplicarea moralei în conviţuirea internaţională. Trăim, în această perioadă, o pace incompletă, precară, instabilă deşi se afirmă, gangsteresţe, că echilibrul terorii ar menţine-o într-o balanţă perfect simetrică. Pacea de azi, înarmată pînă în dinţi, înghite în numele războiului de mîine fonduri şi mijloace materiale catastrofale. Pacea adevărată nu este o pace care se pregăteşte de război. Trăim o pace neadevărată. O pace erodată la temelii de buncăre, de vîrfurile rachetelor, de explozii incredibile născute în poligoanele „de încercare".

Pînă una-alta cursa înarmărilor care, chipurile, ar... conserva pacea se desfăşoară, într-un ritm apocaliptic, sub forma celui mai perfect, mai rapace şi mai obsedant jaf. Se deturnează, criminal şi sistematic, mijloace imense ale progresului. Se fură hrană, cărţi, locuinţe, medicamente. Se fură, în numele unui echilibru care nu există, dreptul la existenţă al popoarelor.

În fiecare an, 35 miliarde dolari, adică un sfert din totalul cheltuielilor pe plan mondial pentru cercetare ştiinţifică şi proiectare, se alocă, pe glob, în scopul punerii la punct a noi arme. În contrast, pentru cercetări medicale, consacrate ocrotirii vieţii, se alocă în jur de 4 miliarde dolari pe an. De aproape 9 ori mai puţin.

Să mai adăugăm că totalul cheltuielilor militare reprezintă peste 30 la sută din volumul investiţiilor productive făcute în lume. Echivalenţa preţului de producţie a războiului în preţuri de producţie pentru dezvoltare poate cuprinde o foarte elocventă listă, care nu este altceva decît sublinierea sintetică a unui adevăr fundamental : cursa înarmărilor reprezintă un jaf pustitor, o eludare sistematică a şanselor de progres ale omenirii.

Cu 40 miliarde dolari — costul unui nou sistem de rachete intercontinentale — s-ar putea asigura hrana pentru 50 de milioane de copii subnutriţi sau construirea a 65 000 de centre de asistenţă medicală sau a 340 000 de şcoli primare.

Fiecare armă — rachetă, bombă, submarin sau avion de luptă — include, într-o compresie pe care generaţiile viitorului să sperăm că nu o va înţelege cu nici un chip, ani-muncă-om, speranţă-viaţă-om, o suită impresionantă de indici ai dreptului la existenţă refuzat cu o tranşantă violenţă...

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

Orologiul păcii

Unora, iniţiativa de care vom vorbi pe larg mai departe li s-a părut, dacă nu ciudată cel puţin neobişnuită. Pentru că, iată, „The Bulletin of the atomic Scientists" — revistă a savanţilor atomişti americani — a conceput un ceas nuclear. Dacă ornicul acesta nu are un mecanism ce merge cu rigoarea secundei atomice în schimb, el reflectă ritmul înarmărilor nucleare şi implicit momentele care au mai rămas pînă la ora 12 — cea a acumulărilor care explodează — sau ora zero — cea a unui început care ignoră deliberat ceea ce a existat pînă la acest prag. Stabilind o foarte exactă corespondenţă între orele şi, în ultimul timp, minutele ceasului nuclear şi producţia de arme atomice, orologiul conceput de „The Bulletin of the atomic Scientists" se află, încă din anii '60, fixat cu maximum zece minute înaintea orei fatale. Dar, în anul 1963, cînd negocierile privind interzicerea parţială a experienţelor nucleare s-au finalizat cu succes în Tratatul referitor la această interdicţie fragmentară a experimentelor atomice, neobişnuitul ceas nuclear a fost dat înapoi indicînd ora 12 fără 12 minute dar reflectînd faptul că negocierile, chiar îndelungi, se pot solda — cînd există adevărată comprehensiune reciprocă şi sinceritate autentică în intenţia ce a condus la masa verde — cu succese care pot fi urmate de altele, în aceleaşi condiţii. Dar, din păcate, după '63, la scurt timp, „minutarul" ceasului pe cît de imaginar pe atît de exact a trebuit să ţină isonul înarmărilor. Şi astfel, iarăşi, a trecut de limita celor atît de mici ultime 10 minute dinaintea pragului. A pragului dinaintea hăului !

Apoi la exact zece ani după 1963, cînd s-a ratificat Tratatul SALT I din nou ceasul nuclear a fost foarte generos în a se întoarce şi a marca 12 minute pînă la miezul nopţii, spre satisfacţia lumii care a re-respirat uşurată crezînd — şi sperînd — într-un mare început fericit care pe cadranul acestui ornic s-ar reflecta prin darea înapoi a minutarului său şi nu prin apăsarea pe cronometrul vremii ce ne-a mai rămas. Dar, din păcate, după '73 la scurt timp, minutarul ceasului, pe cît de imaginar pe atît de exact, a trebuit să bată în ritmul celor ale înarmărilor. Şi astfel, iarăşi, el a trecut de limita celor atît de mici (sau mari !) ultime 10 minute dinaintea pragului. A celui dinaintea neantului !

În ultimul an, minutarul ceasului nuclear arăta exact 7 minute pînă la miezul marii nopţi. Dar, cum Tratatul SALT II n-a fost ratificat, cum în cosmos zboară tot mai mulţi sateliţi nucleari, cum totalul nuclear este egal cu 1,3 milioane bombe atomice de genul celei care, azvîrlită din avionul „Enola Gay" a căzut la Hiroshima la 6 august 1945, cum numărul celorlalte arme creşte mereu, ceasul nuclear a trebuit să marcheze toate acestea. Acum, arată patru minute pînă la miezul nopţii. Dar oamenii, cei buni şi mulţi cred — sînt chiar convinşi— că, pacea bună poate avea şi ea orologiul său — chiar nuclear — care să-i marcheze scrupulos timpul care a trecut de cînd ea a izbucnit. Un salt de la conştiinţa pericolului ce pluteşte la domnia conştientă a absenţei pericolului — iată ce ar marca orgolios orologiul păcii.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Numărul

Întreaga suflare umană, ca parte a Cosmosului, este dominată în mod inexorabil de Număr.

S-ar părea că tot ce ne înconjoară poartă în mod inevitabil un număr, graviteză în jurul numărului, se raportează la un număr.

Viaţa oricărei flinţe se compune, în universul nostru, dintr-un număr de ani, de luni, de zile, aşa cum viaţa unei păduri dintr-un număr de arbori, de specii, de kilometri pătraţi. Oraşele sînt circumscrise la un număr pe o anume întindere, ţară, continent, poziţie faţă de o zonă geografică pe specificitatea sa. Se mulează şi se subordonă numerelor, căci dispune de atîtea clădiri vechi sau noi, cartiere rezidenţiale sau periferice, instituţii, şcoli, parcuri, grădini, căi rutiere, de piatră sau de asfalt, bulevarde largi, centrale sau mărginaşe, intrări sau ieşiri etc., etc. Exemplele se pot înmulţi la infinit, aşa cum infinită este viaţa.

Numărăm, numărăm. Computerele numără, aparatura laboratoarelor numără, impulsurile luminiscente numă-ă, planşele, sinopticile şi derivatele acestora nu fac altceva decît să numere (vizual sau auditiv), numără întruna, zi şi noapte, într-un ritm nestăvilit şi infernal căruia un întreg aparat uman cu creiere vii sau mecanice trebuie să-i facă faţă. Acolada ce uneşte destinul omenesc din clipa naşterii pînă în cea a volatilizării în spaţiu stă sub acelaşi semn. Pruncul vine pe lume într-o sală mai mică sau mai mare, la un loc cu alţi prunci, căpătînd, ca primă identitate, un număr, care figurează la capul patului. Iar cînd omul închide ochii şi trebuie dus spre odihna cea veşnică, aleea, parcela sau mormîntul poartă, în evidenţa cimitirului, un număr.

Civilizaţia umană îmi pare a se afla în această clipă, mai mult ca oricînd, sub dominanta numerelor. Mai exact, a unui număr. Marile puteri îşi măsoară forţa pe o balanţă tragică, în care tot numărul este hotărîtor : numărul rachetelor, al avioanelor, al tancurilor, al focoaselor atomice, al flotelor, al gurilor de tun, al muniţiilor de bombe, al cantităţilor uriaşe de exploziv care — toate — ar face ca, în clipa în care inconştienţa umană ar opera în sensul iminenţei unui dezastru, întreaga noastră civilizaţie numerotată să se transforme într-un imens zero, de mărimea globului pămîntesc.

EUGEN TEODORU ■

Cîţiva fraţi

...să mă fi înşelat ? În 1978 fuseseră 88, în 1979 — 96 ; în 1980, brusc, scăzuseră la 66, ca acum, în 1981, să se anunţe că între 1 iunie şi 30 septembrie s-au prăpădit în Alpii de Nord 69 de alpinişti, cu trei mai mult faţă de anul precedent .Credeam că vor fi şi mai puţini, din ce în ce mai puţini. Dar ce înseamnă trei alpinişti, în plus sau în minus, acolo, pe un tărîm în care necunoscutul nu se pune în ecuaţii şi nici în morminte... ? De ani de zile — cu o pudoare vinovată, cu un scrupul pe care nu încetez să-l suspectez de demagogie, avînd în vedere cîţi morţi şi dispăruţi nici nu se mai numără în foametea şi măcelurile de pe toate formele de relief, cu o încordare nici ea prea curată, aparţinînd unui sedentar rigid care nu vede nimic mai interesant decît peretele din faţa sa, pe care a întins harta celor mai înalte vîrfuri spre care tinde, el, nevolnicul : Caraglale, Malraux Babel — de ani de zile, tin această socoteală a sufletelor moarte în străinia urcare pe pereţii masivelor muntoase. E probabil ultimul loc în care se mai numără, bob cu bob, om cu om, morţii. E singura fiealitate cu aritmetică, cu statistici de triumf şi dispariţii, în care eroismul şi curajul lui sînt la fel de tăcute, de tari şi de evidente ca roca şi ghiaţa ei. Să mă înşel ? Învinşi şi învingători, în Mont Blanc sau pe Himalaia, îmi apar la fel de ireali şi precişi, de inaccesibili şi fraţi. Sînt totuşi fraţii mei — cei care se mai caţără încă pe pereţi, de stîncă sau în „calcio vecchio". Nu văd nici o deosebire între cei doi japonezi morţi la 29 septembrie în ascensiunea Gangapurnei (7 455 m) şi cei 10, tot niponi, daţi doar dispăruţi, de la 28 septembrie, în Nanda-Ghat, aflat la 6 411 m faţă de nivelul mării. Nu văd nici o diferenţă esenţială între doctorul Peter Hackett, americanul care a ajuns singur, la 24 octombrie, chiar pe Everest (8 848 m), petrecîndu-şi 30 de minute în vîrf să facă teste asupra efectelor presiunii atmosferice în plămîni — şi Zygmunt Heinrich, singurul dintre cei trei polonezi care s-a întors la bază, după ce ceilalţi doi se prăbuşiseră mortal în Casmir, după ce învinseseră vîrful Masherbrum, înălţat la 7 806 m faţă de acelaşi nivel. Singurul frate alpinist pe care nu-l consider fictiv — şi o mărturisesc cu un anume haz, care-mi aparţine în calitate de bucureştean, aflat pe un rîu de cîmpie — este acest Reinhold Messner, care, pornit să urce, tot în Himalaia, vîrful Makalu, la 8 430, a aflat, pe cînd se găsea la peste 7 000, că nevastă-sa, Nena, a născut o fetiţă cu 6 săptămîni mai devreme. Messner ăsta, ce-a făcut ? Şi-a lăsat baltă toate piţoancele şi interesele, şi s-a întors urgent acasă, să vadă ce-i cu ala mică, spunînd doar atît : „Makalu mai poate să aştepte !" Aşa e, frate-miu, şi „vino să te pup", vorba amicului Nae, cel care cînd nevastă-sa era cît de cît în „situaţiunea" doamnei Messner, îl trăgea pe tatăl nostru Caraglale ,noaptea, după un zăduf de vară, de la o berărie la o simigerie, fiindcă „nu pot, monşer, pentru ca să stau cînd face.... mă plimb aşa de colo pînă colo ; mai beau o bere, un macmahon, un şvarţ, mai vorbesc cu un prieten, mai trece vremea ; şi cînd mă întorc... gata..." „Face greu ?", îl întreba Caragiale. „Ştii, nici prea prea, nici foarte foarte". Şi adică de ce ar fi mai greu să urci Everestul decît să stai noaptea, într-o simigerie, aşteptînd să-ţi nască nevasta şi să discuţi, angoasat, teribilele probleme mondiale ? Nici aici nu văd deosebirea. Să mă înşel ?

RADU COSAŞU ■

Lumea se amuză

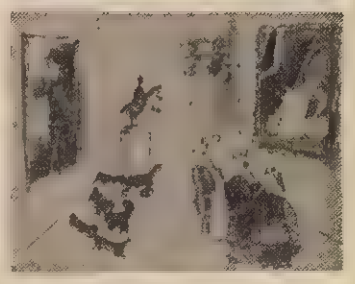

După „Epoca" — Italia

CARPAŢII NOŞTRI VĂZUŢI DIN AFARĂ

Inima mea se află în munţi...

Scriitorul sovietic SERGHEI VÎSOŢKI, redactor şef adjunct al revistei „Ogoniok", a fost oaspete al revistei noastre la sfîrşitul anului trecut. Notele sale de drum din România, din care reproducem o primă parte, au apărut în revista „Ogoniok", nr. 15/1981.

Viitorul Carpaţilor

Doctorul Radu Rey a oprit motorul şi noi am ieşit din Dacia lui roşie. Munţi, zăpadă, soare. Şi linişte. Numai undeva departe, departe, în spatele pădurii, parcă special pentru ca noi să simţim cît de adîncă este liniştea, bîzîia uşurel, ca o viespe, o maşină în urcuş.

— Vedeţi aceste căsuţe ? — a arătat Radu spre cîteva construcţii care se profilau pe o coastă de munte înzăpezită. Dar iată, priviţi încă şi mai sus !

Căsuţa aflată chiar în vîrf părea de aici, din vale, o jucărie. Din horn se ridica, spre cer, un firicel de fum care apoi se unea cu norii. Lîngă casă, semănînd cu nişte patrule îmbrăcate în cojoace, se aflau cîteva stoguri de fîn cu acoperişuri de zăpadă. Pe cărare urca un om cu două găleţi. De departe nu se desluşea dacă este bărbat ori femeie.

— În căsuţa aceea, care se află doar cu o sută de metri mai sus decît cealaltă — a spus Radu — problemele sînt deja altele. Acolo se trăieşte mai greu. Nu există confortul cu care sînt obişnuiţi locuitorii de la şes, ca să nu mai vorbesc de greutatea prelucrării fiecărui metru pătrat de pămînt. Şi-apoi ruina ! Este de ajuns doar un an sau doi să-ţi laşi casa fără supraveghere — şi pe urmă este greu ca s-o mai foloseşti. Şi cîte pietre a trebuit să cioplească şi să clădească pentru fiecare casă mîinile ţăranului !

Radu Rey s-a născut aici, în Carpaţi, într-o casă nu prea mare din orăşelul Vatra Dornei. A terminat Facultatea de medicină veterinară din Suceava şi de atunci lucrează în permanenţă ca medic veterinar judeţean. Nu este deloc uşor să fii medic veterinar în munţi. Aici, nici automobilul nu este de un prea mare ajutor, cu toate că privind la Dacia lui Radu, înţelegi că ea este o bună cunoştinţă a drumurilor de munte. După ani de muncă, aproape că n-a rămas casă ţărănească, chiar şi în cele mai abrupte ascunzişuri şi văi, pe care Radu să n-o fi vizitat. El nu numai că tratează animalele. Atent, cu spirit de pătrundere, el a studiat în adîncime modul de viaţă al ţăranilor în munţi ; mai ales acumulările de veacuri în cultura ţăranului, deschis şi binevoitor, ţinînd cont de mediul înconjurător aspru în care şi-a dus traiul. El a observat cum a lăsa copiii care plecau să înveţe în oraşele mari, la şes, niciodată nu se mai întorceau în munţi. Doar în concediu mai apăreau, din cînd în cînd, pentru a respira aerul de munte şi a se întîlni cu vechile cunoştinţe. Casele părăsite încet-încet cad în ruină. În jurul lor începe să crească iarba şi tufărişul.

— Aţi observat că o casă părăsită moare foarte repede ? — mă întreabă Radu Rey. Îmbătrîneşte văzînd cu ochii, se prăvăleşte şi moare în absenţa omului...

Oamenii şi-au părăsit casele pentru că viaţa în munţi este mai grea. Aici, în faţa omului contemporan, faţă de necesităţile lui actuale de confort şi civilizaţie, apar o mulţime de probleme.

— În Europa sînt 50 milioane de oameni care trăiesc în munţi — spune Radu. Şi mersul triumfal al progresului tehnic, în drum spre aceşti oameni îşi încetineşte viteza. Noi sîntem obişnuiţi cu apă curentă şi cu automobil, cu posibilitatea de a da drumul în orice moment la televizor şi de a afla ultimele noutăţi. Dar pentru locuitorul din munţi toate acestea nu sînt la îndemînă. Condiţiile naturale au imprimat un caracter aspru activităţii omului în munţi.

Republica s-a dezvoltat, s-au creat noi întreprinderi, oraşe. Pretutindeni este nevoie de mînă de lucru, iar locuitorii munţilor au coborît la şes.

Medicul veterinar judeţean Radu Rey consideră munţii ca pe o bogăţie naţională.

— Nu uitaţi că cele mai slabe izvoare din munţi ajung rîuri ! Şi cu cît mai de sus îşi au începutul aceste rîuri, cu atît mai curate vor fi ele. În munţi s-au păstrat cu mult mai bine tradiţiile şi obiceiurile populare, portul naţional, cîntecele, dansurile — tot ceea ce alcătuieşte inteiesul, drag fiecăruia, de folclor. În munţi s-au ascuns de duşmani, în vremuri grele, aici s-au păstrat vechile forme de organizare socială. Munţii sînt pentru noi — şi nu numai pentru noi ! — o rezervă economică şi biologică pentru viitor. Va veni şi vremea munţilor ? Fără îndoială ! Sporirea populaţiei globului pămîntesc duce la migrarea spre înălţimi. Oamenii vor căuta acolo nu numai aer curat şi recreere, cum se întîmplă astăzi, dar şi ceva cu mult mai substanţial : hrana. Pentru că rezervele munţilor, pînă în prezent încă puţin cercetate, sînt mari. Ascultaţi ce vă spun eu ! În prezent noi vorbim mai mult despre oceanul planetar, dar va veni şi timpul munţilor ! Se va crea, fără îndoială, o nouă ştiinţă : Montologia.

Radu Rey a început încă de mult să se bată pentru munţi. Mai întîi el a încercat să atragă atenţia asupra acestei probleme.

— Greutăţi erau multe — povesteşte el — puţini înţelegeau „specificul montan". Se considera că oamenii au trăit şi vor trăi în munţi, dar să aştepţi, acolo, succese deosebite din partea agriculturii nu ai de ce. Dar problema constă nu numai în nivelul dezvoltării agriculturii în munţi. Aceasta este o problemă generală de cultură, de trai. În prezent situaţia s-a schimbat. Au apărut mulţi entuziaşti. În economie şi în planificare a început să se ţină cont tot mai mult de problemele locuitorilor munţilor.

Maşina noastră înaintează pe o frumoasă şosea de munte. În stînga se zăreşte panglica întunecată a unui rîuleţ încă neîngheţat, precum şi sate curate de munte. În partea dreaptă se înalţă peretele dens al unei păduri de conifere. Radu povesteşte minunat, neuitînd să atragă atenţia asupra vreunui amănunt mai deosebit, cum ar fi o casă frumoasă, o gospodărie exemplar organizată.

— Iată un exemplu grăitor, spuse el, oprind din nou maşina. Vedeţi stogul care are deasupra lui un mic acoperiş ? La stogurile obişnuite, fără acoperiş, se pierd 20 la sută din fîn. Şi cît de mult economiseşte această construcţie simplă, cu totul la îndemînă ! A cincea parte din ceea ce se coseşte !

Studierea şi sistematizarea experienţei ţărăneşti, a tradiţiilor zootehniei montane şi a agriculturii de munte este o a doua preocupare a doctorului Radu Rey. El a studiat cu migală tot ceea ce s-a acumulat mai raţional, mai economic, timp de veacuri. Şi s-a mirat cînd a văzut că literalmente la un kilometru de gospodărie unde din timpuri străvechi erau izvoare capabile să alimenteze casa cu apă, oamenii, neştiind nimic despre aceasta, aduceau apa de departe, de la rîu. Dar medicul veterinar judeţean nu numai că a adunat şi a sistematizat experienţa ţărănească, spre a o face pe urmă bun comun. El a urmărit cu atenţie toate noutăţile tehnicii moderne care ar putea ajuta în mod considerabil la îmbunătăţirea zootehniei montane, a gospodăriei forestiere şi a uşura traiul populaţiei montane, le-ar face viaţa mai plăcută şi mai confortabilă.

— În munţi sînt tradiţii puternice. Rezolvînd aici diferite probleme economice, nu se poate să nu se ţină cont de aceste tradiţii. Iată de pildă în ceea ce priveşte animalele. Da, da ! Nu zîmbiţi ! — reacţionează el observînd zîmbetul meu. Într-o anumită zonă oamenii se ocupă de veacuri cu creşterea oilor : aici ei ştiu totul cu privire la oi, şi de aceea obţin cele mai bune rezultate. În altă zonă se cresc vaci... Da, zona de munte are mari posibilităţi.

— Iar acum o să vă fac cunoştinţă cu un artist foarte interesant — spune doctorul Radu Rey şi opreşte maşina la marginea drumului, la intrarea într-un sat mare. Pe tăbliţa indicatoare citesc numele lui — Ciocăneşti. Toate casele care se află mai aproape de noi sînt înfrumuseţate cu ornamente — unele sobre, aproape clasice, altele ingenioase şi fanteziste. Sînt foarte frumoase mai ales cele sobre realizate din piatră de culoare deschisă.

— Priviţi, priviţi ! — spune Radu. Veţi afla ce mari meşteri trăiesc în Carpaţii noştri.

Meşterul, ţăranul în vîrstă Dumitru Tomoioagă, repara acoperişul grajdului. El a coborît fără grabă spre noi şi ne-a strîns mîna cu prietenie. Am observat imediat că era veche cunoştinţă cu Radu Rey.

Tomoioagă nu este prea vorbăreţ.

— Ce să vă povestesc ! — ridică el din umăr. Priviţi, fotografiaţi, pe urmă intraţi în casă. O să fiţi primiţi ca oaspeţi bineveniţi !

În casa curată, confortabilă, pereţii erau acoperiţi cu scoarţe ţesute în casă, precum şi cu peisaje, desene, pe diferite teme.

— Covoarele şi preşurile le ţese nevasta, spune Tomoioagă ; desenele le face fiica mea Silvia. În ceea ce priveşte ornamentaţiile casei, le fac chiar eu.

— În zonă nu există nici o casă fără ornamentele lui, spune zîmbind Radu Rey. Şi nici una din ele nu are desene asemănătoare cu alta.

— Şi la celălalt capăt al României, spune Tomoioagă, la graniţa cu Iugoslavia, se află case ornamentate de mine. Da, cum am început, cu vreo 30 de ani în urmă, să-mi zugrăvesc propria casă, au şi început să vină la mine oameni. „Desenează-mi şi mie, spuneau ei, dar să fie altfel, nu ca la vecini".

Pe masă a apărut un vas conţinînd suc de fructe de munte, din afine şi porumbele, cireşi de casă.

Seara tîrziu, împreună cu redactorul revistei „Flacăra" Ion D. Goia, aşteptam pe peronul gării Vatra Dornei trenul de Bucureşti. În ultimul moment a apărut doctorul Radu Ray, mi-a întins cartea sa, cu o copertă de culoare deschisă şi cu imaginea munţilor pe ea. Cartea se numeşte „Viitorul în Carpaţi". „Închin această carte locurilor mele natale... — a scris autorul. O închin Carpaţilor şi mai ales minunaţilor săi oameni care au trecut cu curaj prin istoria generaţiei noastre, liberi, iubitori de muncă, buni..."

Facsimilul nostru înfăţişează 2 din cele 4 pagini în care revista sovietică „OGONIOK" a publicat impresiile de călătorie ale lui Serghei Visoţki, ilustrate cu fotografiile autorului. În imaginea din mijloc — Dumitru Tomoioagă

„Civilizaţia rurală a Carpaţilor" la Torino

„Extraordinar, prin varietatea şi amploarea exemplelor, materialul prezentat : peste 1 000 de piese provenite din 12 muzee etnografice din România, care demonstrează viaţa şi spiritualitatea comunităţilor rurale ale Carpaţilor" **(La Stampa** — ziar de mare tiraj din Torino) ; „Din această lume a muncii condiţionată de mediul montan, expoziţia prezintă un interesant fragment : a o vizita este ca şi cum ai efectua o scurtă dar fascinantă călătorie printr-o lume bogată în culoare, tradiţii şi istorie" **(Stampa Sera)** ; „Incredibile afinităţi cu cultura alpină" — subtitlul unui alt articol publicat în **Stampa Sera** ; „Nu este o cultură conservată sub sticlă, ci una în evoluţie armonioasă, după direcţii concrete, de la trecut la prezent" **(Stampa Sera)** ; „O expoziţie unde sînt obiecte de valoare, dar mai ales mărturii ale unei lumi rurale care a conservat o extraordinară unitate culturală" **(Giovanni Ferrero,** asesorul cultural al regiunii Piemonte).

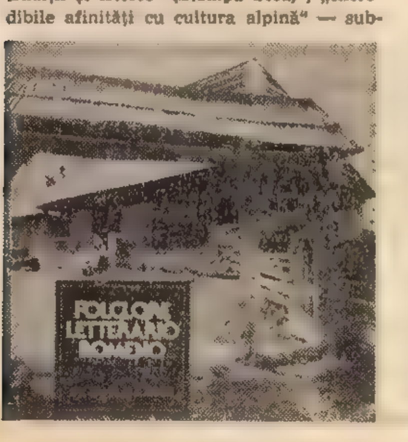

Am menţionat, la începutul rîndurilor noastre, cîteva din numeroasele impresii publicate cu precădere în presa torineză, impresii deosebit de favorabile şi totodată măgulitoare cu privire la expoziţia „Civilizaţia rurală a Carpaţilor", deschisă la Torino între 26 septembrie şi 8 noiembrie, rod al conlucrării laborioase dintre **Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, Asesoratul cultural al regiunii Piemonte şi Asociaţia de prietenie Piemonte — România „Vasile Alecsandri" din Torino,** al cărui vicepreşedinte, **Doina Amprimo-Stupcanu,** a depus toate eforturile pentru a conjuga în mod armonios dorinţa de colaborare româno-piemonteză. Succesul presupus dintru început al expoziţiei, dedicată muncii marilor anonimi ai ţării, a fost susţinut în oraşul italian de o publicitate corespunzătoare în presa locală şi la televiziune, de tipărirea, în condiţii grafice excepţionale, a unui catalog menit să familiarizeze pe vizitatorul italian cu principalele fenomene ale culturii populare care s-au manifestat în perimetrul zonei carpatice, şi de un ghid al expoziţiei, primul de acest fel, Asesoratul cultural intenţionînd să continue seria inaugurată cu această ocazie. Manifestarea expoziţională, care s-a bucurat de găzduirea atentă a **Muzeului Muntelui „Duca degli Abruzzi",** a fost însoţită de o serie de conferinţe desfăşurate săptămînal la sediul muzeului, ca şi de patru mese rotunde care au avut ca tematică „Istoria şi civilizaţia în Carpaţii româneşti — continuitate şi permanenţă", „Limbă, literatură şi folclor în spaţiul mioritic", „Patrimoniul cultural al Carpaţilor — tradiţie, conservare şi valorificare" şi „Protecţia mediului natural". Participarea la aceste mese rotunde a specialiştilor români şi italieni a condus la conturarea unei conduite ştiinţifice de înalt nivel, aprecierile tuturor celor prezenţi depăşind tonul ocazional, facilitînd un util schimb de opinii asupra fenomenelor culturale româneşti.

Una din cele mai mari surprize ale acestei manifestări a fost difuzarea, în ziua ultimei mese rotunde, a volumului **„Folclor literar românesc",** tradus de **prof. Marco Cugno şi prof. Dumitru Loşonţi,** ambii de la **Catedra de limbă română a Universităţii din Torino.** Volumul reproduce, pe 218 pagini, în juxtă, 80 din cele mai reuşite creaţii folclorice româneşti, însoţite de o prefaţă argumentată pertinent de prof. **M. Cugno** şi de un aparat critic ajutător întocmit de prof. D. Loşonţi (textul muzical al „Mioriţei", Bibliografie, Note lingvistice şi Glosar). În totul, un volum de excepţie care subliniază contribuţia generoasă a celor care, de la catedră, acţionează pentru promovarea limbii şi literaturii române în străinătate, sau, cum sublinia tot Giovanni Ferrero, un volum necesar „pentru a adăuga imaginilor şi obiectelor prezentate în expoziţie diversele producţii ale aceleiaşi culturi, pentru a lărgi cunoaşterea extinzînd-o în profunzime".

Nu putem încheia aceste rînduri fără a aminti cuvintele domnului **Germano Benzi,** preşedintele Consiliului regional, de a cărui atenţie binevoitoare s-a bucurat întreaga delegaţie românească pe toată durata şederii sale la Torino : „Expoziţia exprimă voinţa de a fundamenta raportul de colaborare, de a garanta un viitor relaţiilor culturale între cele două ţări ale noastre, de a lansa raporturile cu România şi în alte domenii. Ea exprimă speranţa că o mai vie cunoaştere reciprocă şi intensificarea schimburilor şi a colaborării constituie şi un instrument pentru a consolida perspectiva către deschidere între naţiuni şi o contribuţie concretă la prietenia între popoare".

ROMULUS ANTONESCU ■

Alba Iulia, imagine nemuritoare din măreața zi de 1 Decembrie 1918

Închinare către Unire

Din două mîini ce-n umeri îmi atîrnă
De-ar fi să pun în cumpeni viața mea
Și marea trebuință a Unirii
Eu țării pe-amîndouă i le-aș da.

Aceste mîini, aceste două aripi
Cu care am pe-atîtea căi de mers
Pentru Unirea Mare-a României
Le-aș face foc de lemne-n Univers.

Și dacă nici aceasta n-ar ajunge
Cum lemnele din sobe nu ajung,
Picioarele mi le-aș zvîrli în flăcări
Ca să rămîn olog, nu numai ciung.

Doar ochii i-aș păstra, ca ei să vadă
Unirea națiunii într-un stat
Și nici o milă n-aș avea de mine
Cînd țara-n vremi atîția ne-au tăiat.

Și dacă Alba Iulia e Mecca
Unui popor etern cu chip rotund,
De la Călugăreni și de la Putna
Sînt alte clopote care-i răspund.

Cine sîntem și Tu și Eu și Ceilalți ?
Iluminații unui singur grai
Pe care i-au călcat în tălpi barbarii
Și-au vrut să-i fure-n șeile de cai.

Și-atunci cînd n-a putut să fie-afară
C-au dat-o de pe vatră înapoi,
Unirea noastră s-a mutat în doină,
Sigiliul ei stelar l-avem în noi.

Și parcă de departe se aude,
În Est, în Vest, în miez, în Sud și-n Nord,
Misterios chemarea la Unire
Cu îndărătnicia unui cord.

La Alba e un clopot care bate
Și năvădește-n sunet trei culori,
El strînge din istorie alături
Toți pătimiții noștri frățiori.

La Putna e alt clopot care bate
Și descifrează vechii noștri pași,
Că nu stă pe vertebre moi Moldova
Ci stă pe umeri calzi de uriași.

Călugărenii sînt chiar ei un clopot,
Și Dunărea respiră-n buza lor,
Valahia își povestește cîmpul
Cu spirit treaz și-n triumfal umor.

Dar eu, un om al tău, iubită țară,
Cu două mîini strîngîndu-te la piept,
Spre marea biruință a Unirii,
Să ți le dau, cuvîntul ți-l aștept.

Că-n fiecare zi se-nfăptuiește
Ceva din vechiul nostru ideal
Și v-adunăm în fiecare suflet,
Valahie, Moldovă și Ardeal.

Eu știu că nimenea nimic nu-nseamnă
Decît fiind un om în țara lui,
De-aceea cînt Unirea tuturora
Ca pe o zi de preț cum alta nu-i.

Fii fericită, Iulia cea Albă,
Fii fericit, prea-zbuciumat popor,
Că iarna lumii soare refuzîndu-ți,
Tu soare ți-ai găsit în tricolor.

Știu că unirea noastră nu e totul,
Dar dacă ei ființa-mi o dedic
E fiindcă știu că fără de unire
Noi toți în lume n-am fi fost nimic.

ADRIAN PĂUNESCU

MAREA NOASTRĂ UNIRE — FAPTA ÎNTREGII NAȚIUNI

Nu știm dacă multe generații se pot mîndri, în cronica neamului, cu greutatea unei asemenea fapte istorice cum a fost marea Unire a Transilvaniei cu patria-mumă. Nu știm dacă se pot găsi exemple de mai înaltă, mai fericită, mai nobilă adevărare la ceea ce se poate numi sensul istoriei sau al timpului, revelat printr-unul din cele mai vechi și mai fierbinți idealuri ale acestui popor.

Îl prăznuim în fiecare an, cu emoție și recunoștință, pe acești mari, neasemuiți bărbați ai generației lui 1918. Îl prăznuim pentru că, proclamînd acolo, la Alba Iulia, în capitala Viteazului, reîntoarcerea Transilvaniei la matca originară, vitală a țării Carpaților și a Dunării, ei proclamau, în auzul întregii lumi, renașterea României, deplina și definitiva unitate a neamului, ideal străvechi, tot atît de străvechi ca și neamul, ca și limba pe care-o vorbim, ca și apartenența noastră la gintă. Fericită conjuncție a unor năvalnice aspirații populare, purtate în lungul secolelor, cu o programă de luptă cristalizată într-un prielnic moment istoric, ziua de 1 Decembrie 1918, act cardinal al existenței noastre, a însemnat, astfel, un act definitoriu al conștiinței noastre de sine, desemnîndu-ne locul și rostul pe harta geografică și spirituală a lumii. Profețit de înveți, încercat cu spada de voievozi, năzuit cu toată ființa de suflarea românească din toate zările, acest act — similar ca greutate și consecințe cu întemeierea Daciei romane — a dat replică peste secole întemeierii prime, desăvîrșind unitatea statului național român, legitimîndu-ne ca națiune. Se rectitorea astfel fapta Viteazului, se revărsau în uralele acelei zile, reverberînd din inima Transilvaniei, prea plină și mai sonoră ca bronzul, urale suind din străfunduri de veac, uralele celor care, la Blaj, pe marea Cîmpie a Libertății, strigaseră „Vrem să ne unim cu Țara !", se împleteau și se desăvîrșeau prin acest act idealurile generației pașoptiste, făuritoarea primei Uniri, cea care, prin glasul Bălcescului, proclamase vibrant în auzul lumii : „Vrem să fim o națiie, una puternică și liberă prin dreptul și datoria noastră, pentru binele nostru și al celorlalte nații, căci voim fericirea noastră și avem o misie a împlini în omenire".

Avem o misie a împlini ! Această misie, strălucit purtată de generația revoluției pașoptiste, de generația primei Uniri, de generația Independenței, de generația idealului național împlinit, a ajuns vie pînă la noi. Continuăm astăzi a o împlini cu aprilă fervoare, cu o și mai patetică dăruire, cu o și mai nezdruncinată credință în viitorul de aur al țării, înălțat pe marile fapte ale prezentului. Continuăm să slujim unității noastre, patriei pe care o dorim „puternică și liberă prin dreptul și datoria noastră", continuăm să luptăm „pentru binele nostru și al celorlalte națiii", această slujire a idealurilor națiunii și societății noastre, ca și a idealurilor de pace, concordie și progres social fiind, pentru noi, suprema misie, nu numai proclamată, ci devenită fapt.

Act epocal al istoriei românești — act care, după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „demonstrează elocvent că formarea statului național unitar român nu este rezultatul unor înțelegeri încheiate la masa tratativelor, ci rodul luptei întregului popor, însuflețit de năzuința seculară a unității, de hotărîrea de a împlini visul pentru care au luptat și s-au jertfit atîtea generații de înaintași" — ziua de 1 Decembrie e prăznuită, astfel, într-o țară și într-o epocă în care idealurile generației Unirii au devenit realitate, exprimînd consonanța istorică a socialismului cu aspirațiile străvechi și fundamentale ale poporului, emancipînd principiul unității, al solidarității și frației tuturor fiilor acestui pămînt, indiferent de naționalitate, ca lege supremă a existenței și devenirii noastre.

ILIE PURCARU

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20 interioare · Secția social politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu**, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 26 00. 25 66 . Secția cultură-învățămînt (**Ilie Purcaru**, Victor Nițâ George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 18 48 75. 25 60 . Secția scrisori, probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu**, Mihai Stănescu, Ciel Iordache Margo Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58. 21 30 . Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (**Ovidiu Ioanițoaia**, Dan Bițădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaceiu, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan Olimpia Oloru, Mihai Pînzaru, Sorin Postolache, Victor Socaciu) – 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; **Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE** – 18 48 75. 17 60 10 interior 25 50 . **Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE** – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 . **Redactor șef** – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă. P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

Intensă activitate politică sub semnul patriotismului revoluționar, al cauzei prosperității națiunii române, al înaltei răspunderi față de pacea și securitatea popoarelor

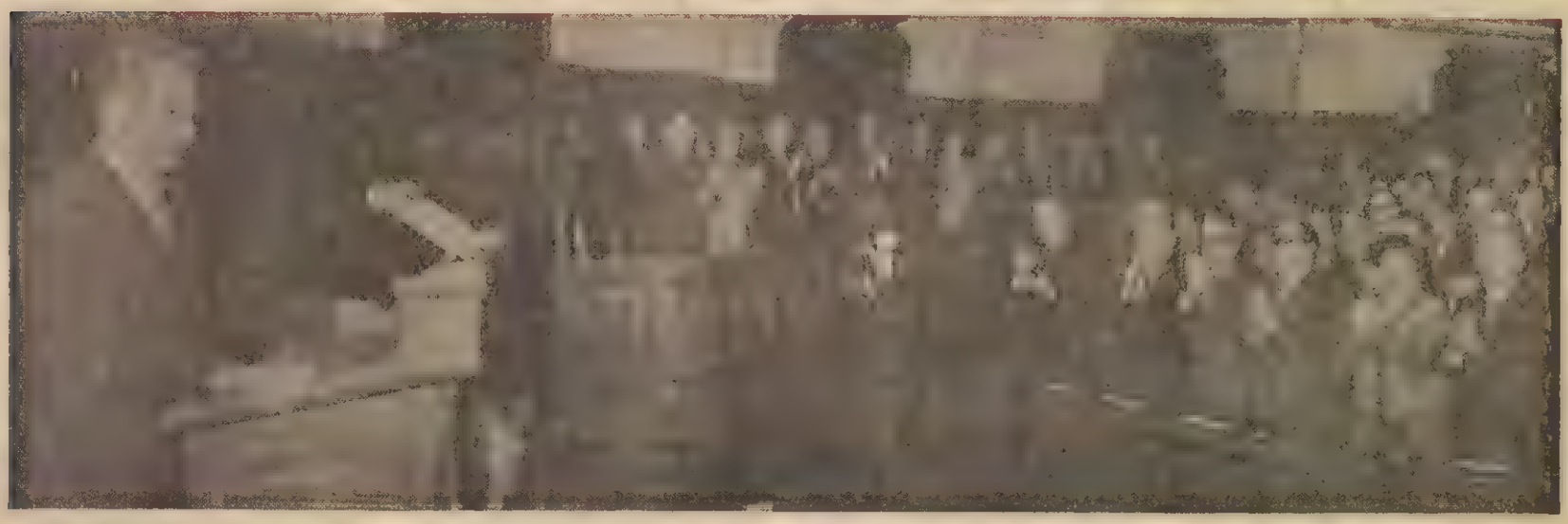

Evenimente de o importanță excepțională au marcat penultima lună a anului 1981, an de referință și cu profunde implicații de ordin politic, economic și social în actuala perioadă istorică a României socialiste. O dată mai mult, poporul român și partidul său comunist au demonstrat în fața lumii întregi că aici, în spațiul de muncă și viață al României, istoria se făurește în mod conștient prin armele rațiunii și practicii sociale și că ea se întrupează clipă de clipă din conștiința de sine a unei întregi națiuni.

Momentul dominant al acestor zile dense, bogate în evenimente și semnificații l-a constituit strălucita cuvîntare rostită de secretarul general al partidului la Plenara comună a Comitetului Central al partidului și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, document programatic de o inestimabilă valoare teoretică și practică, cu totul remarcabil prin profunzimea analizei, prin sugestiile și recomandările formulate, prin forța și larga lui comprehensiune. Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, pe marginea căreia au avut loc variate și fructuoase discuții, ca și întreg ansamblul de documente elaborate și dezbătute în cadrul plenarei se constituie într-un mobilizator program de muncă și reflectă opțiunea fermă a unui întreg popor pentru o dezvoltare economică și socială echilibrată și armonioasă.

Ne este cunoscută, de asemenea, sulta de documente supuse spre dezbatere și aprobare Marii Adunări Naționale, documente elaborate pe baza cercetării atente a structurii sociale și economice a unei țări în continuă transformare și reînnoire istorică. Sînt documente care poartă amprenta novatoare, îndrăzneață, puterea de discernămînt, spiritul revoluționar atît de caracteristice primului bărbat al țării și care sintetizează în fapt vasta experiență rezultată ca urmare a activității desfășurate în acest prim an al cincinalului în cele mai variate compartimente de activitate ale poporului nostru. Este vorba, după cum se știe, de Legea pentru adoptarea planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1982, Legea pentru adoptarea Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1982, Legea pentru adoptarea Bugetului de stat pe anul 1982, Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985 și Programul cu privire la aprovizionarea populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1981 și semestrul I 1982.

Un moment emoționant, vibrant și cu largi ecouri internaționale îl constituie strălucita inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, eveniment prin care se continuă o tradițională și permanentă acțiune politică a partidului și statului nostru, întrupată din nestrămutata dorință de pace a poporului român, din opțiunea sa pentru un climat de destindere și de colaborare, pentru o viață mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră. În acest larg context se înscriu și recentele documente adoptate de Marea Adunare Națională : Hotărîrea de a împuternici pe tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru a se adresa tovarășului L. I. Brejnev și președintelui Ronald Reagan, celorlalți șefi ai statelor semnatare ale Actului final al Conferinței pentru cooperare și securitate în Europa, în vederea opririi amplasării de noi rachete cu rază medie de acțiune, pentru existența unei Europe fără arme nucleare, și, respectiv, Apelul Marii Adunări Naționale către parlamentele, guvernele și popoarele țărilor europene, ale S.U.A. și Canadei. La temelia acestor solii de pace se află ca și altădată inițiativa și aportul determinant al președintelui României, personalitate marcantă a vieții internaționale și care a făcut și face atît de mult pentru instaurarea unui climat de pace și colaborare în lume.

Largul ecou al inițiativei țării noastre a demonstrat din nou uriașa voință și dorință de pace a omenirii, faptul că numai în condiții de pace și bună vecinătate popoarele își pot împlini idealurile lor de libertate, progres și dreptate socială. Numai în asemenea condiții — știm cu toții — harnicul nostru popor poate finaliza nestingherit o operă social-umană de proporții : o nouă calitate a societății, a vieții, a omului.

LIVIU TIMBUS ■

Pictură de C. Piliuță

Unirea Transilvaniei cu România

Aniversarea unirii de la 1 Decembrie 1918 a bătut din nou la poarta sufletelor românești. Ea a stîrnit ca întotdeauna un torent de imagini și amintiri istorice, a deschis larg orizontul veacurilor trecute, ca și al măreților perspective de viitor ale întregului nostru popor.

Unirea a avut la bază unitatea multiseculară a tuturor românilor de pe ambele versante ale Carpaților, a graiului din bazinul Dunării, și dincolo, pînă la Marea Neagră, din bazinul Jiului, al Oltului, al Mureșului, al Crișurilor, al Someșului, al Siretului, unitatea culturii și literaturii românești, conștiința permanentă a acestei unități, viața economică comună și totodată voința neînduplecată de a transforma unitatea economică și spirituală într-o mare unitate politică, statală.

De la România graiului, concretizată în mii de doine, balade și colinde, s-a ajuns la România scrierilor lui Coresi, ale lui Varlaam, a Noului Testament, ale mitropolitului Simion Ștefan de la Bălgrad, la cronicile lui Grigore Ureche, a lui Miron Costin, a lui Ion Neculce, a stolnicului Cantacuzino, la tratatul lui Dimitrie Cantemir, la marile articole și gramatici ale marilor învățați ai „Școlii ardelene", Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Ion Budai-Deleanu.

(Continuare în pag. 9)

VASILE NETEA ■

Un strălucit moment în politica adevărului

Îmi pare rău că trebuie să mă repet, dar folosirea cuvintelor mari, și cînd trebuie, și cînd nu trebuie, ne pune în situația ca în fața evenimentului să fim deseori dezarmați, să fim obosiți, să ne lipsească prospețimea de spirit și de cuvînt, singura care ar fi în stare să îmbrace și, deci, să exprime semnificația acelui eveniment. Un eveniment este Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara din 24—25 noiembrie 1981, o expunere pe care aș considera-o un mare moment al adevărului. Din păcate, de multă vreme, de prea multă vreme, și nu numai în vremea noastră, și nu numai la noi, unii s-au obișnuit și au încercat să-i obișnuiască și pe oameni cu ideea că idealul e totuna cu realul și din moment ce vor ei să rotunjească o cifră, ea și devine rotundă în realitate. S-a mistificat uneori realitatea atît de mult în anumite împrejurări încît oamenii și-au zis : „Bine, măi frăților, dar noi nu putem minca totuși cifre". Dar oameni care ziceau aceasta se complăceau ei înșiși în situația de producători de cifre goale, neacoperite de realitate și adevăr. Cerc mai vicios nici nu se poate : ca producători acceptă cu plăcere avantajele situației mincinoase, aventajele rotunjirii cifrelor, avantajele eludării adevărului, iar ca beneficiari sînt indignați că unii raportează cifre inexacte și îi mîhnește dezavantajul falsificării adevărului.

Unii ar putea zice că neadevărul trebuie ascuns fiindcă de neiertătoarea demascare a mecanismelor neadevărului vor profita inamicii cauzei. Sigur că ar

(Continuare în pag. 2)

ADRIAN PĂUNESCU ■

UN STRĂLUCIT MOMENT ÎN POLITICA ADEVĂRULUI

(Urmare din pagina 1)

părea de „bun" simț să ascundem adevărul dintr-un domeniu sau altul. Dar lecția de formidabilă confruntare cu lumina exactă a adevărului, pe care o dă președintele Nicolae Ceaușescu, are nu doar o semnificație politică ori socială, ori economică, ea are, după opinia mea — și aici cred că ar trebui insistat ! — o mare, o foarte mare semnificație morală.

Cred că semnificația morală este pînă la urmă cea mai durabilă. Un sector și altul din cele criticate de președinte își vor îndrepta activitatea. Este posibil ca alt sector să continue un timp să rămînă în urmă, sau să se ivească defecțiuni în alte sectoare. E omenește ca sub specie pur economică să se mai greșească. Dar semnificația MORALĂ a acestui mare gest de curaj și bărbăție, de luciditate revoluționară și dragoste reală față de patrie nu poate trece. Fiindcă, în mod curios, semnificațiile morale acelea pe care simțurile de primă gardă ale ființei umane nici nu le sesizează, pentru că nu pot fi pipăite, văzute sau auzite, ci doar înțelese și însușite la nivelul conștiinței morale, se vor insinua ca un exemplu în toate actele de ctitorie și de continuitate ale colectivității noastre naționale. Vom fi cu atît mai obligați să spunem adevărul și să ne facem datoria, fiecare în sectoarele noastre de activitate după această punere a piciorului în prag. Semnificația morală a Expunerii președintelui Nicolae Ceaușescu din noiembrie 1981 este cea care mută cuvintele sale de sub zodia politicii imediate sub zodia istoriei durabile. Nu e prima luare de poziție, a acestui om al țării, care devine istorie, dar aceasta devine istorie sub un titlu scump tuturor oamenilor de conștiință : politica adevărului.

Desigur, așa cum a și spus-o în expunere, asupra unor probleme președintele nu a insistat, iar altor probleme domnia-sa le-a indicat cu precizie diagnosticul, urmînd ca în împrejurări viitoare să se limpezească și tratamentul ce trebuie aplicat. Mă refer cu deosebire la problemele agriculturii, despre care sîntem convinși că reprezintă obiectul meditației și acțiunii de zi cu zi a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Însă majoritatea problemelor și-au și găsit în expunerea din noiembrie rezolvarea principială, aceste probleme fiind mai ales din zona luptei pentru adevăr. Învățăm încă o dată că singura cale de a exista noi cu toții în lume și noi cu toții înlăuntrul țării este adevărul. Și nu învățăm asta după ce neadevărul ar fi făcut victime. Ci învățăm aproape profilactic.

Din chiar îndemnul pe care secretarul general al partidului l-a adresat tuturor de a trece imediat la treabă, rezultă că există în perioada următoare un pericol care decurge din obiceiul aplauzelor care țin loc de muncă. Ar fi inadecvat și impropriu ca în loc să ia marele exemplu de luptă necruțătoare pentru adevăr al președintelui drept **armă și instrument de lucru** în viața noastră de zi cu zi, unii doar să citeze în permanență cuvintele rostite la această plenară, fără a le aplica ei înșiși asupra lor și asupra sectoarelor în care-și desfășoară activitatea. S-a mai întîmplat asta, spre exemplu la Conferința Națională de la începutul deceniului trecut, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut ritm, a cerut gîndire originală iar unii, în loc să impună ritm sectoarelor lor de activitate și să încurajeze gîndirea originală, au crezut că datoria lor e doar să aplaude cu entuziasm mediocru ideile de atunci și în rest să-și vadă nestingheriți de treabă, cu liniștea călduță de dinaintea acelui alt moment al adevărului. Or, importantă este transformarea unei împrejurări date, transformarea unei situații istorice precise, dacă ea ne convine, dacă ea ne este favorabilă, dacă o iubim cu adevărat, în instrument durabil de lucru. Iar gîndirea activă a președintelui nostru fiind într-adevăr, în această Expunere, exemplară, atunci să ne devină cu adevărat exemplară, s-o înțelegem ca atare și s-o întemeiem pe propria noastră luptă pentru adevăr în slujba aceleiași cauze. Cînd Mihai Viteazul a luat el arma în mînă spre a lupta cu dușmanii și spre a da astfel un exemplu oștirii sale, să nu uităm că oștenii lui nu s-au așezat pe două rînduri și au început să-l aplaude pe Mihai Viteazul, considerînd că lupta pentru independența națională și pentru unitatea patriei române trebuie dată numai de voievod. Nu, hai să ne aducem aminte, prima reacție a oștenilor lui Mihai Viteazul a fost să strige „ura !" și să se înfierbînte de dorința de a se jertfi pentru patrie, de dorința de a dovedi că sînt armata acelui viteaz, dar în clipele următoare ei s-au apucat de treaba pe care o aveau de făcut, l-au urmat pe Mihai Viteazul în bătălie nu citind papagaliceșle fapta lui de viteție, ci înfăptuind-o ei înșiși, fiecare la nivelul puterilor, curajului și capacității sale de jertfă . Aici mi se pare că e nodul problemelor constiinței tuturor. Lăsîndu-i la o parte pe cei care consideră că, mă rog, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu adevăruri mari, dar a spus dumnealui, nu ne apucăm să spunem toți acum, că e periculos, lăsînd la o parte pe cei care, deci, nu înțeleg că președintele nu inventează, ci descoperă Adevărul și că domnia-sa este purtătorul acelui adevăr, dinspre oameni către oameni și că, deci, nici nu putea să nu-l spună, lăsîndu-i la o parte pe oportuniștii de ocazie, să fim atenți la oportuniștii de durată, care ar putea înțelege că simpla referire la acest moment ajunge pentru a crea pretutindeni în societate climatul de adevăr al muncii, al valorii, al bunei credințe. Datoria noastră de comuniști și patrioți este ca, urmînd acest strălucit exemplu, să ne asumăm și noi răspunderea la fiecare nivel de existență și să spunem adevărul și să luptăm pentru adevăr. Firește, fiecare are instrumentele sale. Pentru țăran, a spune adevărul nu înseamnă a explica teoretic de ce n-a fost prezent la lucrările de primăvară sau la lucrările de toamnă. Pentru muncitor, a spune adevărul nu înseamnă a mărturisi în fiecare zi „Dom'ne, n-am putut să lucrez pentru că am avut o treabă eu". Fiecare spune adevărul cu munca sa. Adevărul țăranului e recolta. Adevărul muncitorului e producția. Adevărul intelectualului este eficiența activității sale. Deci, să creăm o sumă a adevărurilor noastre, sub înrîurirea acestui mare adevăr de tip politic pe care l-a spus președintele Nicolae Ceaușescu cu privire la problemele interne și internaționale ale României de azi. Plenara din noiembrie 1981 a Comitetului Central al Partidului Comunist Român a avut în multe privințe greutatea și rezonanța unui congres al partidului.

Remarcam cu cîteva fraze mai înainte că un mare om politic nu inventează, ci descoperă adevăruri. Să ne amintim cîndva, de cîte ori noi, cetățenii simpli, n-am discutat între noi, uneori ducînd mîna la gură ca să nu ne audă alții și să ne spună cine știe cui, că nu e bine, pe cuvîntul meu de onoare că nu e bine, zicea fiecare, că, uite, unii îl dezinformează pe tovarășul. De ce raportează ei ce nu e adevărat, de ce spun ei că s-a încheiat recoltatul cînd nu s-a încheiat, de ce bagă ei în piață produse mai ales la vizita tovarășului ? Multe din aceste probleme, cu o fermitate extraordinară și cu o iscusință de a afla adevărul care te fascinează pur și simplu, președintele Nicolae Ceaușescu le-a spus de la tribuna Plenarei din noiembrie. Nu sînt exact problemele la care meditam noi înșine ? Nu ziceam noi, oh, ce bine-ar fi să afle tovarășul că unii raportează fals și unii spoiesc fațadele și înăuntru e dezordine, oh, dacă ar vedea dumnealui cum ne pătumim noi citeodată și dacă ar ști dumnealui. Și iată că le-a aflat și nu le-a ținut pentru dumnealui, ci le-a adus la cunoștința întregului partid și întregului popor. Și le-a mărturisit activ, inițiind și măsurile care decurgeau din cercetarea profundă a acelor neadevăruri. Există, firește, și o altă cale de rezolvare a acestor neadevăruri, o cale tăinuită, cu mici pedepse de cabinet, și măsuri cu ușile închise. Este impresionant că, în ciuda rumorii pe care o va stîrni printre inamicii cauzei noastre, această politică a adevărului s-a desfășurat și se desfășoară cu orice risc în folosul națiunii și al înaltei semnificații morale. Pentru că, repet, noi va trebui să înțelegem din această spunere a adevărului că noi înșine sîntem datori nu doar să spunem ci și să înfăptuim adevărul, nu doar să citățm, ci să încarnăm adevărul. Trebuie să înțelegem de aci că sîntem datori noi înșine cu adevăruri. Pîinea e un adevăr și trebuie să o producem. Produsul industrial e un adevăr și el trebuie să fie de o strălucită competitivitate. Produsul intelectual e un adevăr și nu e cazul să ne ascundem după deget și să nu recunoaștem că de prea multe ori ne lăsăm pradă ideii că „nu se poate" și încetăm lupta.

Iarăși simțim că dicționarul e puțin obosit de atîtea cuvinte mari cîte s-au rostit ori s-au scris în diverse ocazii și iarăși trebuie să recunoaștem : avem nevoie de un suflet proaspăt pentru că trăim uneori momente care, prin încărcătura lor reală, devin istorie. Aș considera acest moment al adevărului din noiembrie 1981 între marile bătălii ale națiunii române. El chiar și e o bătălie cu noi înșine. Împrejurarea că în interiorul acestui partid, pornind din conștiința celui ales să-l conducă, se găsesc iată acele forțe ale reîmprospătării morale capabile să dea drum drept corăbiei noastre în furtunile veacului și împotriva moleșelii și minciunii unora dintre visași, e o dovadă de forță și de vitalitate neostenită.

Aplauzele noastre, tovarășe Nicolae Ceaușescu, aplauzele noastre vor fi, trebuie să fie, faptele noastre. Vă vom cita înțeleptele și curajoasele cuvinte continuînd în fiecare zi, la nivelul nostru de muncă și posibilități, ceea ce dumneavoastră ați ctitorit pentru un întreg partid și pentru un întreg popor : lupta pentru adevăr. Și chiar dacă ne va fi neconvenabil citeodată — și știm că ne va fi neconvenabil de multe ori — chiar dacă ne va fi obositor, chiar dacă ni se va părea că sîntem în anumite ocazii descendenții direcți ai lui Sisif, vom duce această luptă cu toate puterile și cu acea doză de romantism care n-a dispărut și care nici nu trebuie să se rușineze în fața pragmatismului de joasă speță al unora care consideră că omul e un număr de înregistrare. Și ne vom gîndi în continuare la toate, la noul mecanism economico-financiar, la necesitățile limpezirii în statutul țăranului, la necesitatea folosirii mai profunde a celei mai importante materii prime din cîte sînt pe lume, materia cenușie omenească, la nevoia competiției valorilor și a unei juste cointeresări și la locul nostru în lume și la prietenii noștri adevărați și vom recunoaște onest că viața noastră întreagă, dacă va fi o luptă pentru adevăr, citează prin ea însăși această tulburătoare pledoarie pentru adevăr pe care ați făcut-o și că numai în clipa cînd nu vom mai exista vom putea spune : am închis citatul.

Opinia unui alegător

O mare lecție de morală

Privirea lucidă asupra realității, asumarea conștientă și competentă a răspunderii, consacrarea principiului confruntării deciziei cu efectul ei social politic și economic, inclusiv de perspectivă, capacitatea corăbierului de a naviga curajos și destoinic și cu certitudinea direcției chiar și pe timp de furtună, consultarea neostenită a maselor și implicarea lor democratică în actul hotăririi astfel încît opera construcției socialiste să fie cu adevărat operă a întregului popor, creșterea rolului conștiinței politice și validarea ei prin practica și rezultatele concrete ale programului de necontenită ridicare a standardului de viață material și spiritual al maselor largi populare și mai ales conștientizarea acestora în cadrul unei concepții superioare privind un mod de viață rațional, științific, iată cîteva, doar, din ideile care au făcut incandescentă ampla cuvîntare rostită la recenta plenară a Comitetului Central de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, care au făcut memorabilă această cuvîntare și care, pentru noi toți, au transformat-o într-o mare lecție de morală comunistă.

Ea, această mare lecție de morală comunistă, are darul de a se constitui într-un memento cu adînci rezonanțe, cu grave rezonanțe în activitatea noastră, a tuturor, pentru că în ideile ei directoare, în logica de oțel a argumentelor ei, în perspectiva pe care o deschide practicii noastre nemijlocite, indiferent pe ce treaptă a ierarhiei și răspunderii social-politice ne-am afla, ea, această mare lecție de morală comunistă este străbătută de florul unic al răspunderii cu inima, cu mintea, cu fiecare fibră a ființei, față de destinul poporului și în fața poporului.

Patima tulburătoare, copleșitoare pentru respectul adevărului, conștiință arzîndă că acest adevăr devine în fiecare secundă istorie și istorie a patriei, zguduitorul apel la înțelegerea că nimic nu poate fi mai sfînt, mai scump, mai hotărîtor pentru teoria și practica politică și socială și economică a lumii comuniste decît adevărul, voința și puterea de a-i privi în față și de a acționa în numele lui și în favoarea lui, mi-au apărut în rostirea conducătorului partidului și statului nostru înrămate în lumina care m-a subjugat întotdeauna cînd în imaginea mea a apărut chipul acelui erou al revoluției de la 1848 care s-a numit Bălcescu.

Nu este prima dată cînd rostirea și înflăcărarea și patima conducătorului nostru cheamă în fața ochilor noștri flacăra de spirit și de dăruire revoluționară și de neasemuit patriotism care arde în conștiințele noastre sub chipul marelui Bălcescu. Sîntem, iată, din nou, martorii unui moment pe care istoria construcției socialiste a României îl va consacra cu o valoare greu de măsurat încă, pentru întreaga morală a operei noastre comuniste.

A gîndi și acționa concret, direct, fără aminare, fără șovăire, cu sufletul curat, cu fruntea senină, cu convingerea că nimic nu poate fi mai presus decît voința de a sluji cinstit și competent și la cei mai înalți parametri de conștiință dar și de putere de muncă, și mereu cinstit față de cît poți încît fiecare să se afle la locul lui cu conștiința că îl merită și îl onorează exemplar, a gîndi și acționa azi, în numele și în spiritul acestei mari lecții de morală comunistă, este, pentru semnatarul acestei opinii de alegător, dovada autenticului patriotism.

DINU SARARU ■

Concursul cîntecului politic pentru tineret

Între 27—29 noiembrie 1981 s-a desfășurat în Capitală a IV-a ediție a festivalului—concurs „Cîntecul politic pentru tineret", organizat de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea compozitorilor și Radioteleviziunea Română. Cu ocazia spectacolului de gală, desfășurat în Sala de concerte a Radioteleviziunii, juriul a decernat următoarele premii :

I. Cîntece patriotice și marșuri

Premiul I — **„Pe nimb de vulturi"**, muzica Irina Odăgescu-Tuțuianu, versuri Vasile Nicolescu.

Premiul II — **„Tinerețe, mîndru nume"**, muzica Nicolae Costin, versuri Nicolae Dragoș.

Premiul III — Ex aequo — **„Cîntorii"**, muzica Laurențiu Profeta, versuri George Tărnea; **„Sub un cer senin"**, muzica Gheorghe Bazavan, versuri Constantin Atomii.

Mențiuni: **„Ev comunist"**, muzica Dan Bălan, versuri Yvonne Buzescu și George Chirilă ; **„Statornicie"**, muzica Dumitru Crăsnaru, versuri Daniela Crăsnaru.

Premiul special al juriului — **„Pace, vis al omenirii"**, muzica Adalbert Winkler, versuri Constantin Cîrjan.

II. Muzică ușoară

Premiul I — **„Tinerii din România"**, muzica Marcel Dragomir, versuri Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu.

Premiul II — **„Cîntec despre țara mea"**, muzica Florin Bogardo, versuri Tania Lovinescu.

Premiul III — Ex aequo — **„Balada bobului de grîu"**, muzica Laurențiu Profeta, versuri Dan Verona ; **„Vis spre înălțuri"**, muzica Ion Cristinoiu, versuri Eugen Rotaru.

Mențiuni : — **„Tinerețea noastră"**, muzica Paul Urmuzescu, versuri Aurel Storin ; **„Bună seara, țara mea"**, muzica Vasile Veselovschi, versuri Mihai Maximilian ; **„Omul zilei de azi"**, muzica Ionel Tudor, versuri Andreea Andrei.

„Cîntarea României" — SANDA ȘARAMAT ■

Planul pe anul 1982

conferă economiei românești

DINAMISM, ECHILIBRU, EFICIENȚĂ

Primul an al noului cincinal, al cărui obiectiv fundamental este trecerea României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată, se încheie, după cum ne arată documentele recentei plenare a C.C. al P.C.R. și ale Sesiunii Marii Adunări Naționale, cu realizări importante în toate domeniile de activitate. Producția industrială marfă va fi în anul 1981 cu peste 23 miliarde lei mai mare decît cea obținută în 1980, iar producția netă va fi superioară prevederilor stabilite prin plan. Recolta de cereale este de circa 20 milioane tone, producția de floarea soarelui și soia de aproape 1,2 milioane tone, iar cea de cartofi depășește 4,5 milioane tone. S-au obținut realizări importante în dezvoltarea și modernizarea transporturilor, în construcții, în celelalte ramuri de activitate. S-a acționat cu mai multă fermitate pentru îmbunătățirea activității în domeniile învățămîntului, științei și culturii.

Deși în acest an ne-am confruntat cu numeroase dificultăți generate atît de neajunsuri de ordin intern cît și de o conjunctură economică internațională extrem de contradictorie, este pînă la urmă reconfortant să constatăm că, în ciuda tuturor acestor dificultăți, economia țării noastre n-a încetat să se dezvolte, că România se menține în continuare în rîndul țărilor cu o economie dinamică. La baza succeselor înregistrate în creșterea economiei se află munca, eforturile eroice desfășurate de întregul popor român. „Nu există altă posibilitate pentru noi" — arată în acest sens secretarul general al partidului. Numai prin muncă se pot realiza programele de dezvoltare economică și socială a țării, de creștere a bunăstării materiale și spirituale ale poporului. Această muncă, aceste eforturi trebuie cît mai bine organizate, desfășurate cu un grad sporit de creativitate, într-o ordine și disciplină cît mai desăvîrșite, în raport cu exigențele în continuă amplificare ale dezvoltării și competiției economice. „În concepția partidului nostru asemenea imperative reprezintă tocmai acel cadru apt să înlăture neajunsurile din economie, să pună în valoare marile rezerve existente, asigurîndu-se o îmbunătățire sensibilă a rezultatelor.

În lumina unor asemenea exigențe au fost concepute și sarcinile de plan pentru cel de al doilea an al cincinalului menite să continue amplul proces de trecere de la acumulările cantitative la o calitate nouă a muncii și vieții în toate sectoarele. La indicatorii sintetici, Legea pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în 1982 prevede creșterea producției marfă industrială cu 4,7 la sută, a producției globale a agriculturii cu 6,0—7,9 la sută, a produsului social cu 4,5 la sută și a venitului național cu 5,5 la sută. Aceste ritmuri, chiar dacă nu mai au dimensiunile din fazele anterioare ale dezvoltării extensive, reflectă un dinamism puternic deoarece exprimă sporuri absolute considerabil mai mari. Aceste ritmuri care se situează în continuare peste media europeană și mondială sfidează toate prognozele internaționale, prognoze care, pornind de la accentuarea crizei economice mondiale, estimează o stagnare generalizată a economiei mondiale, iar în unele state chiar un regres economic. .

Ce conferă prevederilor planului pe anul 1982 realism, certitudinea înfăptuirii lor ?

În primul rînd, realizările importante obținute în dezvoltarea economiei noastre în anul 1981, care asigură o bază solidă, trainică de plecare. „Aceasta ne dă garanția — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — că dispunem de tot ce este necesar pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, a planului cincinal 1981—1985..."

Apoi, mai mult decît în toți anii, s-a asigurat fiecărei prevederi, încă din faza de elaborare, o fundamentare tehnico-economică deosebit de riguroasă. Din acest punct de vedere, dezbaterile din Marea Adunare Națională pun în evidență cîteva elemente revelatoare. Producția fizică a fost asigurată cu capacități corespunzătoare, iar ca urmare producția industrială planificată urmează a fi realizată în proporție de 96,5 la sută în unitățile existente, 2,8 la sută pe instalațiile aflate în probe tehnologice și numai 0,7 la sută pe capacități care vor intra în funcțiune în a doua parte a anului, ceea ce conferă mai multă siguranță în îndeplinirea tuturor prevederilor de plan.

O atenție specială se acordă îmbunătățirii echilibrului material al economiei. Se prevede amplificarea în continuare a bazei proprii de materii prime, de combustibil și energie, paralel cu o dimensionare drastică a consumurilor pe bază de norme tehnice și accentuarea prevederilor cincinalului în domeniul reciclării materiilor prime și materialelor refolosibile. Toate acestea creează condiții ca România să-și acopere în 1982, din resurse interne, 83 la sută din energia primară, 95—98 la sută laminate și țevi, peste 70 la sută fibre și fire textile, ceea ce dă o mai mare stabilitate aprovizionării tehnico-materiale a producției, dezvoltării economiei în general.

Acordînd prioritate sectorului primar, planul pe anul 1982 asigură, totodată, adîncirea procesului de modernizare a industriei prelucrătoare. În metalurgie și industria construcțiilor de mașini, în chimie, în industria materialelor de construcție vor cunoaște o dezvoltare accentuată produsele de prelucrare avansată, cu finisaje superioare, limitîndu-se la strictul necesar fabricația produselor energointensive.

În centrul tuturor preocupărilor rămîne în continuare creșterea accentuată a eficienței economice, factorul hotărîtor al dezvoltării echilibrate a economiei naționale în etapa actuală. De aceea, se prevede o creștere a productivității muncii calculată pe baza producției nete de 7 la sută în industria republicană și 6 la sută în activitatea de construcții montaj și o reducere a cheltuielilor la 1 000 lei producție sau venituri brute cu 15,5 lei în industria republicană și 62,9 lei în agricultura de stat. Ca rezultat al reducerii consumurilor specifice și îmbunătățirii structurii sortimentale, aproximativ 27 la sută din sporul producției marfă industriale va fi obținut prin valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor.

Toate aceste obiective converg spre atingerea țelului suprem al politicii partidului, însuși rațiunea de a fi a planului național — ridicarea nivelului de trai al întregului popor. În 1982, veniturile totale ale populației vor crește cu 2,7 la sută. În corelare cu extinderea activității economice, numărul personalului muncitor va spori cu 50 000. Condițiile de viață ale populației vor fi influențate favorabil prin construirea a 190 mii apartamente, din care 170 mii din fondurile statului.

Dinamism, echilibru, eficiență, dezvoltare stabilă care asigură bunăstarea poporului, iată caracteristicile esențiale ale economiei românești în anul care vine prefigurate de prevederile planului de stat pe anul 1982.

VASILE BARAC

Un program realist pentru garantarea aprovizionării populației

Elaborat din inițiativa și prin aportul nemijlocit al tovarășului Nicolae Ceaușescu, recentul **Program privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985**, supus spre dezbatere și aprobare Marii Adunări Naționale — se înscrie în ansamblul de măsuri înfăptuite consecvent de conducerea partidului și statului nostru pentru perfecționarea organizării și conducerii activității în toate domeniile vieții economice și sociale, pentru dezvoltarea democrației socialiste și asigurarea unei participări active a maselor de cetățeni la activitatea de conducere, la actul decizional.

Programul se referă în principal la modalitățile de ordin practic menite să asigure în tot cursul anului o bună aprovizionare a populației cu produse animale și vegetale, cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum, prin stabilirea unei structuri corespunzătoare a consumului pe locuitor, determinată științific, diferențiat, și în funcție de eforturile depuse în producția de bunuri materiale și în celelalte activități. Aplicarea fermă în practică a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale va contribui astfel la constituirea, păstrarea și gospodărirea fondului de stat de produse agricole, la satisfacerea cerințelor raționale de consum în conformitate cu principiile eticii și echității socialiste și la înlăturarea tuturor formelor de risipă, degradare, stocare și speculă a produselor agroalimentare.

Între anii 1982—1985, — se prevede în Programul adoptat recent de Marea Adunare Națională, — consumul pe cap de locuitor urmează să sporească simțitor, astfel încît la sfîrșitul acestei perioade să se ajungă la un consum mediu de peste 80 kg carne și produse din carne, 250 litri lapte, 300 ouă, 10 kg pește și produse din pește, 185 kg legume, 100 kg cartofi și 87 kg fructe și struguri. Programul stabilește, de asemenea, că, avîndu-se în vedere creșterea consumului de carne, lapte, ouă, legume și fructe, cantitatea medie de cereale pe locuitor să se reducă în jurul a 140 kg pînă în 1985. Există toate condițiile, dispunem de tot ce este necesar — a ținut să sublinieze președintele României la recenta Plenară comună a Comitetului Central al partidului și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — pentru a asigura producțiile stabilite și buna aprovizionare a populației. Dar, în același timp devine evident faptul că fiecărei unități administrativ-teritoriale îi revine răspunderea de a se preocupa de realizarea producțiilor stabilite și de buna lor gospodărire. În acest scop, consiliile populare au sarcina expresă de a elabora programe de autoaprovizionare și de dezvoltare a agriculturii, potrivit principiului autogestiunii economico-financiare, și care vor cuprinde sarcini concrete în legătură cu producția, consumul propriu și obligațiile pentru fondul de consum local și fondul de stat centralizat de produse agroalimentare. Creșterea răspunderii organelor locale ale puterii de stat în domeniul aprovizionării populației urmează să se înfăptuiască — se arată în Program — printr-o nouă concepție de utilizare a resurselor de produse, prin constituirea acestora în fondul de consum local și în fondul centralizat. Se va avea în vedere, astfel, ca aprovizionarea să se facă și în funcție de locul de muncă și domiciliul cetățenilor. De notat în această ordine de idei că adoptarea măsurii de aprovizionare a locuitorilor din localitățile necooperativizate cu o serie de produse ce nu se pot obține în zonele respective (grîu, porumb, ulei, zahăr) constituie o nouă și puternică expresie a profundului umanism ce caracterizează personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Evident, locuitorilor din aceste zone le revine datoria de a contribui, prin contractări și achiziții, cu cel puțin 30—35% din producția de lapte de vacă și oaie, precum și cu un număr mare de bovine, porcine, ovine, păsări și ouă la aprovizionarea populației.

Aceste sarcini și direcții de largă perspectivă impun Ministerului Agriculturii și altor organe centrale sarcina de a acorda cea mai mare atenție înlăturării a cauzelor ce au determinat anumite neajunsuri în aprovizionare, de a demonstra eforturi sporite pentru o mai bună organizare a producției agricole în toate zonele și localitățile patriei, în scopul cultivării cu randament sporit a fiecărui metru de pămînt și pentru o mai activă și eficientă dezvoltare a sectorului zootehnic, pentru depunerea unor eforturi suplimentare în direcția obținerii unor sporuri apreciabile în domeniile industriei alimentare în profil teritorial. În același timp, organele și organizațiile comerciale de stat și cooperatiste au obligația de a-și îndeplini cu înalt simț de răspundere sarcinile privind buna aprovizionare a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum.

De remarcat, de asemenea, că Programul stabilește, totodată, în concordanță cu prevederile privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, ca, în perioada 1982—1985, desfacerea la zahăr, produse zaharoase, grăsimi vegetale și animale, mărfuri textile-încălțăminte, materiale chimice și combustibili să fie mai mare.

Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole, animale și vegetale în perioada 1982—1985 — se arată în Hotărîrea Marii Adunări Naționale — va asigura întărirea autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, sporirea răspunderii consiliilor populare, a cetățenilor din fiecare județ și localitate, pentru folosirea cu eficiență sporită a întregii suprafețe agricole, a mijloacelor materiale și financiare încredințate de societate, utilizarea rațională a forței de muncă pentru creșterea producției agricole animale și vegetale și buna gospodărire a fondului agroalimentar în vederea bunei aprovizionări a populației de la orașe și sate, a asigurării materiilor prime necesare industriei, precum și pentru satisfacerea altor nevoi ale economiei naționale.

LIVIU MAIOR

O lege necesară

După cum s-a subliniat în cadrul dezbaterilor din Marea Adunare Națională care au premers adoptării Legii privind obligația activiștilor de partid, de stat și ai organizațiilor de masă și obștești, a cadrelor din conducerea unităților socialiste, a specialiștilor din agricultură și din alte domenii de activitate **de a locui în localitățile în care își desfășoară activitatea**, îdeile cuprinse în această lege se regăsesc în numeroase cuvîntări și indicații ale secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Dealtfel, după cum bine se știe, de multe ori oamenii muncii, mai ales cei din mediul rural, au cerut cu insistență ca activiștii, cadrele din conducerea unităților socialiste, specialiștii, să locuiască acolo unde muncesc, să fie în permanență alături de cetățenii împreună cu care își asigură existența și își desăvîrșesc personalitatea.

Realizarea marilor sarcini ce revin agriculturii — s-a arătat în expunerea la proiectul de lege, ulterior adoptat — nici nu poate fi concepută fără participarea continuă și nemijlocită a inginerilor agronomi, a zootehnicienilor și medicilor veterinari, a celorlalți specialiști în unitățile agricole de stat și cooperatiste, în fermele de producție, pe ogoare, acolo unde se hotărăște soarta recoltei. Firește, și asigurarea sănătății populației impune prezența permanentă a medicilor, după cum grija pentru educarea copiilor, pentru formarea noii generații face necesară activitatea neîntreruptă a profesorilor și învățătorilor în rîndul tinerilor de a căror pregătire răspund.

Pentru realizarea acestor obiective, noua lege prevede măsuri concrete pentru asigurarea condițiilor corespunzătoare de muncă și de viață persoanelor respective, și anume : obligația consiliilor populare și a unităților socialiste de a le pune la dispoziție locuințe cu chirie, sprijinul statului în construirea de locuințe proprietate personală, sprijinirea încadrării în muncă a soților, respectiv a soților, acordarea, în sate și comune, a unor suprafețe de teren pentru a fi cultivate și a crește animale și păsări etc.

În cursul dezbaterii s-a arătat că fenomenul de navetism, existent practic în toate județele țării, cu toate consecințele sale defavorabile asupra vieții sociale, a fost favorizat, printre altele, și de absența unor reglementări unitare în această privință. Pe de altă parte, lipsa unor astfel de reglementări nu a stimulat în suficientă măsură nici preocupările unităților socialiste din mediul rural, ale consiliilor populare comunale de a crea condiții corespunzătoare de muncă și de viață cadrelor de conducere, specialiștilor care își desfășoară activitatea în comune și în sate. Legea recent adoptată își propune să creeze cadrul juridic necesar pentru a se pune capăt unor astfel de situații nedorite.

În ansamblu, legea contribuie la materializarea indicațiilor secretarului general al partidului privind ridicarea continuă a nivelului de dezvoltare a localităților rurale și apropierea lor treptată de nivelul celor urbane.

L. NICULESCU

„CE VREȚI VOI?

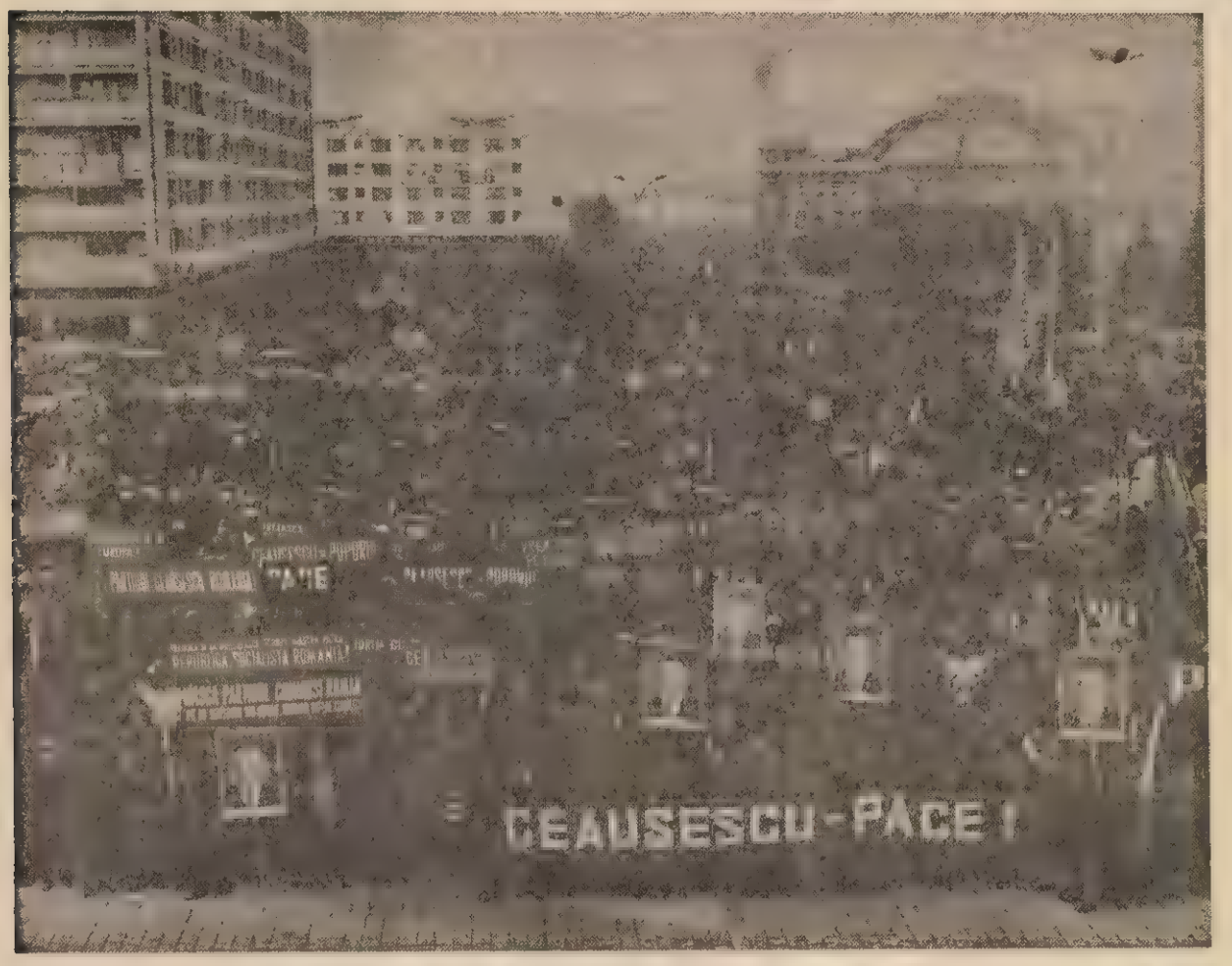

Să apărăm prezentul și viitorul omenirii!

Întrunită în sesiune în zilele de 27—28 noiembrie, Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România a adoptat, în cea de a doua zi a lucrărilor și prin votul entuziast și unanim al deputaților, **APELUL Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România către parlamentele, guvernele și popoarele țărilor europene, ale Statelor Unite ale Americii și Canadei.**

Document de referință internă și internațională, **APELUL** reprezintă punctul de vedere al întregului nostru popor în ceea ce privește actuala situație mondială. Dînd o înaltă apreciere și aprobînd întru totul expunerea făcută de secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta plenară a C.C. al P.C.R., **APELUL** se constituie ca un fierbinte și responsabil îndemn către pace, către oprirea aberantei și monstruoasei curse a înarmărilor, către luciditate politică.

Salutînd apropiata deschidere a negocierilor de la Geneva, dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii, **APELUL** cere soluții concrete, practice, care să ducă la soluționarea divergențelor actuale dintre Est și Vest, la risipirea neîncrederii instalate între aceștia în ultimul timp.

Marea Adunare Națională a luat act cu satisfacție, salută și dă o înaltă apreciere declarațiilor secretarului general al C.C. al P.C.U.S., Leonid Brejnev; în același timp, ia act cu interes și apreciază pozitiv declarațiile președintelui Statelor Unite ale Americii, Ronald Reagan — potrivit cărora se întrezăresc, pe multiple planuri, dar mai ales referindu-ne la atît de încercatul nostru continent european, posibilități concrete de prevenire a unui holocaust atomic.

„Deși există deosebiri esențiale între declarațiile celor doi șefi de stat, opinia publică europeană și mondială apreciază că ele exprimă dorința celor două state de a duce tratative și nutresc speranța că acestea vor duce la un acord privind eliminarea armamentelor cu rază medie de acțiune, a oricărui fel de armament nuclear în Europa" — se subliniază în APEL.

Este necesar ca toate statele Europei, ale lumii, să participe concret la depășirea actualei situații internaționale. România declară că este gata să susțină și să ia parte la orice acțiune constructivă orientată în acest sens, împuternicind guvernul român să „întreprindă tot ce este necesar pentru a-și spori contribuția la eforturile generale pentru dezarmare, destindere și pace".

Conștient și patetic totodată, **APELUL** M.A.N. se înscrie în aria stringentă a necesității contemporane de a lua atitudine. De a nu sta pasiv — atunci cînd, și istoria o confirmă, pasivitatea poate apărea dacă nu ca o eroare, cel puțin ca o posibilă culpă în ochii generațiilor viitoare.

Act public de mare rezonanță, **APELUL** constituie, încă o dată, gîndul și speranța oamenilor muncii din România — năzuința unui popor conștient, cinstit și muncitor și mai ales dornic de pace — de a salva RAȚIUNEA: **„înainte ca rachetele să intre în acțiune, înainte ca bombele să fie aruncate asupra continentului, acum, pînă nu este prea tîrziu, cînd sîntem în viață și putem acționa, să facem totul pentru a reduce și elimina arma nucleară de pe continentul nostru, pentru a împrăștia norii amenințători care s-au adunat deasupra Europei, pentru a apăra dreptul fundamental al popoarelor noastre, al popoarelor de pretutindeni la viață, la libertate și pace!"**

HORIA PĂTRAȘCU

NOI, BUNĂ PACE !“

Daruri

Foale verde, salcă foşnitoare,
vine Anul Nou pe-un tun călare
prin omături termo-nucleare...

Nu-l duc iepuraşii-n sănioară
ci un ciob de bombă nucleară
fără dor de pace, inimioară...

Generalii-o fac pe iepuraşii
costumaţi cu gloanţe, ca pungaşii,
dorule, ce fragici mai sînt laşii...

Sacul lui-cutie de Pandoră
daruri are, de ultimă oră,
nu mai amiroase-a lume-a bună...

Fiecare are pregătită
o bombiţă-n moarte învelită,
brazi lunari, cu crengi de dinamită...

Frunză verde, foale de blestem,
să-l oprim venirea mai putem
dac-am vrea cu toţii. Dar, să vrem !

Mai sînt poeţi !

Ce bine-i că o iarnă şi că avem copii
şi vin şi pîine-avem, la noi, pe masă !
Serghei Esenin cîntă poezii
tunînd, din stepa lui misterioasă.

Oacă mai sînt pe Terra mari Poeţi
cu mult mai mari decît sînt neutronii,
arestul veac l-am atîrna peceţi
sub care ar zace,-n colburi, avortonii

acestor clipe triste, mult prea triste,
acestor zile-piatră grea de moară,
ce-n pagini de ziare şi reviste
pretind că Terra trebuie să moară.

Dar eu ştiu sigur că Poeţi mai sînt
cu mult mai mari decît e Himalaia
ce pot să născcească un cuvînt
care să stingă-n veac de veci văpaia !

ION IANCU LEFTER ■

După două războaie mondiale, ora exactă a păcii !

Atomul să fie folosit numai în scopuri paşnice !

Cu o misiune grea, o misiune pentru o răscruce istorică a omenirii, a fost investit tovarăşul Nicolae Ceauşescu în aceste zile de către Marea Adunare Naţională, de către întreg poporul român. Cu misiunea de a se adresa şefilor de state ai celor două mari puteri deţinătoare de arme atomice, Uniunea Sovietică şi Statele Unite, Leonid Ilici Brejnev şi Ronald Reagan, întrunite la 30 noiembrie la masa tratativelor de la Geneva, ca şi celorlalţi şefi ai statelor semnatare ale Actului final al Conferinţei pentru cooperare şi securitate în Europa, în vederea opririi amplasării de noi rachete cu rază medie de acţiune, pentru retragerea celor existente, pentru o Europă fără arme nucleare.

Cu acest prilej, şeful statului român a rostit un cuvînt de răspuns, o cuvîntare scurtă cu o deosebită încărcătură de idei şi semnificaţii, asumîndu-şi cu înaltă responsabilitate şi cu binecunoscuta-i luciditate politică această nobilă misiune. Cuvîntarea exprimă încă o dată consecvenţa cu care secretarul general al partidului nostru s-a implicat direct, activ, cu propuneri concrete, de un mare realism şi profundă cunoaştere a problemelor lumii contemporane, în salvgardarea păcii şi securităţii popoarelor. A exprimat încă o dată ideea că e nevoie de acţiune în comun a tuturor guvernelor şi statelor, o acţiune sinceră şi constructivă, pentru găsirea celor mai bune soluţii menite să oprească amplasarea de noi rachete nucleare, să ducă la retragerea celor existente, la realizarea unei Europe fără arme atomice de nici un fel. Pacea, dezarmarea, securitatea privesc toate popoarele lumii şi, prin urmare, nu pot fi probleme pe care s-o discute şi s-o rezolve doar marile puteri ; indiferent de contextul politic mondial la un moment dat, nimeni nu poate să fie stăpîn şi să decidă viaţa şi destinele popoarelor. De aceea, secretarul general al partidului nostru reafirmă şi accentuează ideea **luptei pentru întărirea solidarităţii şi colaborării cu toate popoarele europene, cu toate popoarele lumii în lupta pentru dezarmarea nucleară, pentru o lume a înţelegerii şi păcii. „Ştim că lupta pe care o duc astăzi popoarele europene — şi la care poporul nostru participă activ — lupta popoarelor lumii nu e o luptă uşoară. Sînt multe greutăţi de învins“**, subliniază şeful statului nostru cu viziunea omului politic care s-a situat întotdeauna în miezul realităţilor, în centrul cunoaşterii şi analizei evenimentelor, al evoluţiei situaţiei internaţionale, descifrîndu-i tendinţele şi caracterizînd-o de la o etapă la alta, în scopul firesc al acţiunii constructive, al rezolvării paşnice a marilor ei probleme.

Nu este uşoară lupta oamenilor de bună-credinţă de pretutindeni pentru menţinerea păcii, pentru că „s-au acumulat **multe armamente, s-a acumulat multă neîncredere : dar este o luptă dreaptă şi ea va triumfa !“** O frază ce sintetizează întreg tabloul politic al lumii de azi, cu toată povara de consecinţe a cursei nebuneşti a înarmărilor şi mai ales a celei nucleare extrem de cos[illegible] economia mon[illegible] tot mai ma[illegible] trial şi cele rămase în urmă, crahuri, devalorizări galopante ale valutelor, inflaţie, ridicarea costului vieţii, violenţă, criminalitate, spionaj, atentate... Forme tot mai rafinate şi mai atroce ale războiului rece! La care se adaugă povara şi mai grea a neîncrederii, a unei veritabile **„erize la care asistăm azi a încrederii între Est şi Vest“**, precum caracterizează, cu real temei, actuala etapă internaţională tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Asigurînd — cu toată conştiinţa şi autoritatea sa de personalitate politică marcantă a epocii, recunoscută pe plan mondial pentru politica promovată consecvent de pace şi înţelegere paşnică, de respect reciproc între statele lumii indiferent de mărimea lor, — că **„voi îndeplini în cele mai bune condiţii împuternicirea şi încrederea acordată de Marea Adunare Naţională, încrederea poporului nostru de a face totul pentru ca naţiunea noastră să poată să trăiască în pace şi să făurească societatea socialistă şi comunistă, pentru ca toate naţiunile europene, întreaga lume să trăiască în pace şi colaborare“**, tovarăşul Nicolae Ceauşescu promovează **ideea necesităţii de a se acţiona acum, cu vigoare, în direcţia dezvoltării încrederii între Est şi Vest**, între cele două mari puteri deţinătoare de arme nucleare, în cadrul propunerilor Uniunii Sovietice şi ale Statelor Unite. Încrederea care să se soldeze cu măsuri ferme şi concrete, vitale azi, cînd deasupra capetelor noastre stau mii de focoase nucleare ce ne pot pierde într-o clipă, ce pot distruge tot ceea ce a acumulat omenirea în secole şi milenii.

Analizînd şi cîntărind evenimentele, starea de spirit a popoarelor, preşedintele României rămîne încrezător, ca întotdeauna, în forţa lor, în lupta lor dreaptă, în triumful raţiunii şi al dreptăţii. Se exprimă convingerea că Aprilii Marii Adunări Naţionale, Hotărîrea Marii Adunări Naţionale. Scrisorile ce vor fi adresate conducătorilor statelor europene vor găsi ecou la şefii de state, la guverne, la parlamente, la popoarele europene, şi că vor fi interpretate ca expresie a dorinţei poporului nostru de a ajunge la înţelegerile necesare pentru viaţa şi existenţa continentului nostru şi a lumii, că şefii de state — şi în primul rînd, ai Uniunii Sovietice şi Statelor Unite — vor acţiona în aşa fel încît să răspundă speranţei omenirii, care doreşte ca aceste două mari puteri ce deţin armamentul atomic să nu-l folosească niciodată, să renunţe la armele nucleare, iar atomul să fie folosit în scopuri paşnice pentru ştiinţă, cultură, pentru o viaţă mai bună. Un mesaj al umanismului, un mesaj al raţiunii, un mesaj al unui popor al cărui ideal şi ale cărui credinţe au fost întotdeauna, în îndelungata lui istorie, pacea, înţelegerea, buna vecinătate pentru a-şi desăvîrşi statele şi oraşele, economia, cultura, civilizaţia, pentru a-şi creşte nestingherit copiii.

Fiecare român, fiecare locuitor al ţării are convingerea şi încrederea că cel mai iubit fiu al neamului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, consecvent acestui crez cultivat prin veacuri, va avansa şi de data aceasta importante propuneri concrete, realizabile, iar propunerile sale, logice şi umaniste, vor afla ecoul cuvenit. Pentru o Europă fără rachete şi arme atomice, o Europă care să-şi găsească liniştea după atîtea veacuri de zbucium, după atîtea războaie. Dacă se apreciază pe plan internaţional faptul că, în esenţă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a formulat înaintea preşedintelui Reagan aşa-numita „opţiune zero“, trezind un larg ecou în întreaga lume, vrem să sperăm că misiunea sa, misiunea României socialiste, va fi încununată de succes şi că cei cărora se va adresa vor reflecta profund la propunerile sale. De acţiuni concrete şi imediate au nevoie acum Europa şi Lumea, pentru a scăpa de spectrul nesiguranţei, al morţii atomice, al morţii universale.

CICI IORDACHE ■

La baza agriculturii montane:

O atitudine științifică față de pămînt și de animale

Munții, constituindu-se ca tot unitar și distinct, inconfundabil, cu reguli biologice de producție și de existență umană, specifice și precise, sînt totodată un furnizor important de energie, atît prin minerale, vegetația lemnoasă și ape cît și prin produsele pe care le furnizează agricultura montană, ca sursă de energie alimentară în primul rînd, respectiv ca resursă de materii prime pentru industrie.

Mutațiile demografice survenite în secolul XX au impus tratarea problemei alimentației populațiilor — mai ales a celei bazate pe proteina animală și care face obiectul unei îndelungate „crize mondiale" — ca factor de preocupare ardentă.

În acest context, utilizarea după potențial a întregii suprafețe de pămînt apte de producție agricolă — inclusiv montană — constituie o necesitate efectivă, adresată direct actualității.

Experiența existentă la nivel mondial în domeniul agriculturii montane a demonstrat că indiferent de mărimea și caracteristicile arealului montan în discuție, datorită marii variabilități a condițiilor naturale, dificultăților muncii legate de climă, relief și starea inevitabilă de relativă izolare socială, formulele aplicate tardiv și care au avut la bază proiectări unilaterale, insuficient de viguroase, necolaborative, nu au putut atinge rezultate satisfăcătoare, înregistrîndu-se fenomene de depopulare treptată, duse uneori pînă la desființarea agriculturii ca ocupație.

Aceeași experiență demonstrează însă și posibilitatea menținerii agriculturii montane în poziție de producție și chiar a sporirii aportului acestor regiuni defavorizate de factorii naturali la formarea fondului alimentar mondial, astăzi o condiție de bază a păcii, dependent de o susținere specială și adaptată, de cooperarea disciplinelor implicate la formarea unei concepții unitare, în măsură să poată asigura înflorirea și perenizarea activităților economice, mai ales a creșterii animalelor, a formelor sociale, estetice ș.a., corectate însă față de condiția lor tradițională, devenită nesatisfăcătoare și aceasta neapărat corelat cu o încadrare echilibrată sub raport ecologic.

Și regiunile noastre de munte se caracterizează printr-o varietate de condiții naturale. În categoria celor pedoclimatice, există zone cu climat mai blînd sau mai aspru, cu sau fără curenți marcanți, zone secetoase, zone cu umiditate mijlocie sau foarte umede, microzone cu climat local specific, o caracteristică relativ comună fiind dată de variațiile periodice sau chiar diurne ale temperaturilor și umidității. Terenurile agricole sînt în general podzolice, cu diverse înclinații de pantă, tipuri și adîncimi de sol productiv — în general subțire —, suprafețe restrînse de terenuri plane, vegetație furajeră variată, zone pretabile sau improprii pentru pomicultură, arbuști fructiferi, unele microculturi cerealiere, ș.a. ;

Fiecare dintre situațiile enumerate influențează sau determină la rîndul său, o anumită condiție economică, neasociabilă unor poziții uniforme.

Privitor la **experiența tradițională** se înregistrează, de asemenea, o varietate de situații. Importanța acestor experiențe este maximă, deoarece exprimă un cumul de cunoștințe îndelung verificate în funcție de condițiile naturale locale și nu se poate pune — logic — problema intervenirii prin noi „zonări" și „profilări", altfel decît în corectarea treptată a bazei tradiționale existente, cu rezultate garantate prin practica secolelor.

Tradiționalitatea economică privește fie profilări pe creșterea animalelor, cu preponderența bovinelor sau ovinelor, fie pe pomicultură îmbinată cu zootehnia și în toate cazurile cu o mică agricultură.

Devine deosebit de importantă clarificarea noțiunii de **„agricultură montană"**, care definește în fapt un tip special de agricultură, ce privește **prioritar** fînețele și pășunile, aservită deci creșterii animalelor, mai ales rumegătoarelor domestice: bovinele și ovinele. Acest tip de agricultură este supus unor influențe biologice care privesc covorul vegetal, rasele de animale, precum și adaptarea organismului uman la condițiile de viață și muncă proprii regiunilor de munte. O importanță mare o mai prezintă pomicultura și grădinăritul. Culturile cerealiere, în special cele de grîu și porumb, ocupă un loc secundar, datorită suprafețelor cultivate restrînse și producțiilor mici la hectar, cheltuielilor importante de energie suplimentară, necesare executării lucrărilor în condiții de pantă ș.a.

Și denumirea de „pajiști naturale", utilizată curent, ni s-a părut prea largă, fiind deseori interpretată neclar, deoarece tratează problematica pășunilor **împreună** cu cea a fînețelor, deși cele două noțiuni implică diferențieri de esență, majore, privitoare la modalitatea, la formele de utilizare, destinație, întreținere, compoziție, ș.a., devenind o necesitate ca minuirea acestor noțiuni să se facă strict diferențiat, fără posibilități de confuzie, spre a sluji și astfel și cît mai apropiat de realitate, orientarea modului de evoluție a agriculturii intramontane.

În problematica fondului furajer montan, ca factor esențial se înscrie și înțelegerea exactă a faptului că în compoziția floristică a pășunii intră un număr destul de restrîns de specii de plante furajere, pășunea aducînd astfel un aport nutritiv mai limitat. În mod deosebit, **fînurile**, obișnuit polimorfoflorale, înmagazinează calități complexe, reflectate în unități nutritive, proteină digestibilă, aport polivitamino-mineral, alți principii activi, aspecte caracteristice florei spontane montane carpatice, substituind în mare măsură necesarul furajelor concentrate (care aici joacă numai un rol completativ) și aproape în totalitate alte adaosuri.

În viziune economică, pășunile reprezintă o formă necesară dar extensivă, **inferioară**, de exploatare a terenului agricol montan, limitată la scurta perioadă a sezonului cald, 3—4 luni anual, călcarea și astfel pierderea unui important volum de furaje fiind inevitabilă. **Fînețele însă**, se constituie ca **soluția intensivă** de folosire a terenurilor agricole montane, fînurile reprezentînd baza furajeră animalelor pentru lunga perioadă a stabulației, de 7—8 luni de zile pe an. Motiv care presupune ca în perspectivă, atenția să se concentreze asupra fînețelor, în prim-plan. Reprezintă însă o realitate faptul că realizarea de fînuri polimorfoflorale, cu compoziție cît mai completă sub raport **calitativ**, cu bogat conținut mai ales de trifoliene, nu preocupă decît pe acei producători agricoli ca e cresc animale în mod direct, pe terenurile și în gospodăriile proprii și nu pe alți „deținători" de terenuri, care se limitează la simpla producere de fînuri **în scop de vînzare**, preocuparea vizînd **cantitatea și nu calitatea** acestor fînuri, explicîndu-se și astfel apariția tendințelor de înlocuire a îngrășămintelor naturale cu cele chimice, al căror efect practic s-a reflectat în obținerea unor volume sporite (un număr de cițiva ani) însă cu predominarea speciilor de plante cu bogat conținut de celuloză și sărăcire în trifoliene și alte specii valoroase, consecință a „concurenței interspecifice", inevitabile.

În orientarea modului de practicare în perspectivă a agriculturii montane, a creșterii animalelor, se înscrie astfel necesar : mărirea suprafețelor de fînețe cu o compoziție floristică bogată în trifoliene, echilibrată și cu mare valoare furajeră ; raționalizarea modului de utilizare a pășunilor prin parcelări și rotații ; sporirea treptată a perioadelor de stabulație pentru bovine, în special pentru vacile cu producții mari de lapte ; sporirea concomitentă a calităților de producție ale tuturor speciilor și raselor de animale crescute la munte ș.a.

În problematica specifică a agriculturii montane, mai precis a zooagriculturii, care privește o altă latură strict biologică, se înscrie, determinant, și **condiția de rasă**, respectiv a varietăților din cadrul raselor de bovine și ovine, adaptate condițiilor **naturale și de exploatare** specifice montane.

Condiția de rasă privește un mănunchi de aspecte mai importante : capacitatea de deplasare pe distanțe lungi, rezistența copitelor la umezeală și uscăciune, a tendoanelor, sistemului muscular, la cățărare pe pante, echilibrul în cazul pășunării pe terenurile cu grad mare de înclinație — calități ce pot fi grupate în categoria **„picioare bune"** —, capacitatea de a valorifica cît mai complet vegetația furajeră prin actul pășunării și de a utiliza unele plante cu conținut mai ridicat de celuloză, aristoase, etc., calități ce pot fi grupate în categoria **„gură bună"**. Se adaugă rezistența la frig, umiditate și unele îmbolnăviri, în special cele afrigore, determinate de frecventele schimbări bruște de vreme, lapovițe, ninsori, ploi reci, precum și o bună fecunditate și natalitate — proprii dealtfel unui anumit grad de rusticitate și mod de exploatare.

În clarificarea economicității, a rentabilității creșterii animalelor la munte, apare necesitatea explicării faptului că sistemul de creștere și exploatare a ovinelor — **prin transhumanță** — nu se constituie ca regulă ci ca o **excepție**, care în perioadele agriculturii extensive din cîmpie a găsit condiții de înflorire, condiții care odată cu extinderea agriculturii de tip intensiv s-au restrîns considerabil. Metoda, perpetuată în actualitate și limitată la un număr redus de localități, reprezintă astăzi suz 10 la sută din oieritul montan. Prin transhumanță s-au înregistrat unele rezultate economice favorabile, favorizate de posibilitatea iernării pe bază de reziduuri agricole pășunabile în anumite regiuni cu climat blînd și **nu pe bază de fînuri**, obținute în zona de munte, la care s-au adăugat și a avantajele condiției de „nucleu ameliorator" pentru rasa de oi „Țurcană", exprimate în sporirea prețurilor pentru animalele de această rasă, selecționate.

Restul ovinelor, adică peste 90 la sută, se cresc în condiții de pendulare scurtă, cu o pășunare în munte de numai 3—4 luni pe an și retragere pentru **iernare pe bază de fînuri**, aspect care schimbă esențial datele problemei, necesitînd un alt tip de bază materială, **eforturi și cheltuieli** în plus, legate de recoltare, uscare, conservare, transporturi, cu **rezultate economice incomparabil mai scăzute**, ceea ce corelat cu micșorarea numărului de ciobani profesioniști explică o stare de involuție a acestei specii, la munte.

Aceeași problemă — esențială — a **iernării pe bază de fînuri** și în sistem **autogestionar** închis, **vărat-iernat**, se pune și în cazul creșterii taurinelor. În toate situațiile, gospodăriile țărănești montane se constituie ca reprezentînd soluția economică și apt㠗 în anumite condiții — de rezultate eficiente, în calcul intrînd nu doar limitarea volumului investițiilor necesare ci și consumul de energie și alte cheltuieli generale.

Referindu-ne la „transhumanța" dinspre munte spre cîmpie, (trans = peste ; humus = pămînt ;) cu animalele deținătoare a unor calități ce privesc rezistența organică și producții bune în condiții vitrege naturale montane, se subînțelege că acestea se vor adapta cu relativă ușurință unui regim climatic blînd. Chiar mai mult, trecînd de la un regim alimentar bazat pe fînuri și pășune la unul cu aport crescut de concentrate și economii energetice, deplasările diurne sau sezoniere fiind mult reduse, producțiile de lapte și carne vor putea spori, desigur dacă și celelalte condiții privitoare la îngrijire și exploatare sînt îndeplinite.

Dacă, spre exemplu, pentru specia ovină, rasa „Țurcană" o putem considera ca fiind tipică pentru regiunile de munte, dacă varietatea „de munte" a rasei „Țigaie" suportă bine unele etaje de altitudine și un anumit regim de temperaturi și umiditate, în mod diferențiat, pentru rase ca „Merinos", „Karakul", diverși metiși sau rase de import, crescute în climatul blînd al zonei de cîmpie sau deal, o schimbare a sensului de mișcare, o deplasare fizică de la șes spre munte, s-ar constitui ca factor de mare risc. După experiențele existente se confirmă frecvente îmbolnăviri afrigore, în special bronhopneumonii, boli parazitare (dichtiocauloză, fascioloză, echinococoză, ș.a.), podale, ș.a., în masă, cu consecințe economice dintre cele mai nefavorabile. Este necesar de avut în vedere și faptul că, dacă spre exemplu în regimul climatic al unor zone montane transilvănene, străbătute de curenți calzi (propice pomiculturii și unor mici culturi cerealiere), mai sînt cu putință unele toleranțe, dimpotrivă, în multiple alte zone și văi intramontane carpatice, cu climat excesiv, rece și umed, se impune un mod de acțiune diferențiat, adaptat.

O situație asemănătoare o întîlnim și privitor la specia taurină. Rase ca Pinzgau, Grauvieh, Fleckvieh, varietățile montane ale raselor Brună și Bălțată românească, rasa „Brună de Maramureș", unele bine reprezentate și aclimatizate în condițiile naturale geoclimatice ale montanului românesc, reprezintă rase de taurine și varietăți „de munte". Unele dintre aceste rase dețin calități „specializate" chiar mai îngust, pentru **un anumit tip** de condiții montane, ca spre exemplu rasa „Pinzgau" — pentru regiunile reci și umede —, rasa Grauvieh — pentru condițiile „de extremă", de pantă accentuată și altitudine înaltă, cu mare putere de valorificare a furajelor greu pășunabile, cu valoare mediocră ș.a.

Experiența practică a demonstrat labilitatea în munte a unor rase de bovine ca spre exemplu „Holstein Friză", formate și adaptate unor condiții de creștere și exploatare și în regim climatic de cîmpie, blînd, specializate pentru producții de lapte mari, prea grele în greutate, consumatoare excesive de concentrate, expuse la munte în mod frecvent riscurilor de îmbolnăviri, cu rezultate de producție slabe, nerentabile, în raport și cu investițiile.

S-a mai demonstrat prin experiență practică și necesitatea tratării diferențiate a unor categorii de animale în cadrul aceleiași rase, ca spre exemplu nerecomandarea sistemului de pășunare în turme a tineretului taurin mascul, necastrat, un comportament mai favorabil al vițelelor, în aceleași condiții, dependent de criteriul rezistenței organice.

Toate aceste aspecte legate de exploatarea rațională a terenurilor agricole montane, în diverse condiții naturale, de utilizarea celor mai potrivite rase și varietăți de rase, a speciilor de plante furajere și soiurilor de pomi și arbuști fructiferi, selecționarea celor mai valoroase experiențe tradiționale, stabilirea unor tehnologii variate agrozootehnice montane, a unor principii și metode de gospodărire reprezintă importante necesități de preocupare în perspectivă, de la nivelul de specialitate a unei noi ramuri posibile în cadrul agriculturii românești : **agricultura montană.**

Se impun deci serioase studii și analize ale condițiilor de climă și relief, pe spații restrînse, o procedură selectivă, cu adaptări de la caz la caz, experiența tradițională dobîndind o mare valoare de orientare, mai ales în stabilirea speciilor, raselor, solurilor și anumitor metode de lucru.

Așadar un complex de motive determinate de factori naturali, biologici, economici și sociali, care ne conduc la ideea că nu este suficient să discutăm numai despre o singură „strategie montană", decît eventual în cadrul unor principii foarte generale. Varietatea condițiilor din munții noștri, marcantele diferențieri nu doar de la județ la județ, de la zonă la zonă, ci după multiplele situații microzonale, impun necesitatea tratării agriculturii montane, a creșterii animalelor, de pe poziția unor mai multor strategii, a unei **„varietăți de tactici"**, care în esență privesc profilul teritorial, suma de situații locale, în viziune globală și adaptată specificității montane.

RADU REY ■

Balș. Liceul industrial nr. 1 și personalitatea lui

La recenta Plenară a partidului, cuprinzătoarea Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu a reafirmat pregnant rolul școlii noastre în făurirea omului nou, a celor care mîine preiau ștafeta glorioasă a înfăptuirii obiectivelor construcției socialiste. În lumina acestor exigențe, care sînt preocupările unui liceu industrial, cum este cel din Balș? Poposim pe strada Nicolae Bălcescu la nr. 213. Să începem cu locul cel mai îndepărtat de poartă. De pe un teren se string morcovii plantați printre cei 500 de puieți de meri care, în scurtă vreme, vor rodi și ei. Puțin mai departe se zărește iazul. De pe terenul din jurul lui se adună catofii de pe cele două hectare afectate acestei culturi. Livada și grădina de zarzavat ale unui I.A.S. sau C.A.P.? Poate. La limita curții, cotețe bine amenajate în care, în condițiile cerute de o crescătorie model, se află cîteva zeci de porci și alte cîteva zeci de purcei. Puțin mai departe se plimbă calmi, fără să se teamă, unii din cei 250 de pui. În alt loc, cîteva femei sortează și adăpostesc cele 500 kilograme ceapă obținute de pe aceleași terenuri. Împreună cu un coleg de la TV și primarul Balșului, Dumitru Zamfir, pătrundem în seră. Castraveții stau pe lujere și impresionează prin lungime ca și prin numărul mare. Am uitat să spunem că depășisem centrala termică proprie iar, în stînga, se află căminele și cantina cu șapte sute de abonați. În fine, tot pe dreapta, spre intrare, sînt atelierele școlii. Ne aflăm — căci e cazul să deconspirăm locul dacă cititorul nu l-a bănuit natura — la Liceul industrial nr. 1 Balș, iar gazda noastră este prof. Minel Diaconescu. Are alura unui pivot dintr-o echipă de baschet, e tînăr, decis, explică scurt și lasă mult loc pentru priviri și constatări proprii. În afara atelierelor școală de aici mai există un complex în uzină (e vorba de I.O.B., cea care patronează liceul. Acesta dispune de 15 maiștri și 80 de profesori). Aflăm că, la 15 septembrie, cînd în oraș se serbea un sfert de veac de cînd a ieșit prima promoție de liceeni bălșeni, această școală a împlinit 10 ani. Ce pregătește liceul industrial? Prof. Minel Diaconescu răspunde: „Prelucrători prin așchiere, mecanici mașini și utilaje, oțelari, turnători, forjori, sudori, electromecanici. De fapt, e vorba de un grup școlar ce are cursuri de zi și serale (liceul), o școală de maiștri și una profesională. Apoi el adaugă că acest institut de învățămînt pe care-l conduce are un plan anual de producție globală de 2 600 000 lei și că s-au realizat peste trei milioane lei. Vizita prin clase ne anulează imaginea (patriarhală ?) a celor cu bănci, catedră și tablă întrucît azi, aici, procesul de învățămînt e bazat pe sistemul cabinete-laborator, dotate corespunzător cu mijloace audiovizuale construite — mi se spune iarăși — de cadre didactice și elevi ai școlii. Cadrele, aici, sînt stabile ceea ce, desigur, avantajează atît procesul de învățămînt cît și colectivul respectiv, repercutindu-se în rezultatele bune ale școlii.

Am înțeles sau, mai curînd, realitățile arată că liceul este în mare parte autodotat, că, de asemenea, el se bazează pe autoaprovizionare înțeleasă în adevăratul său sens. Ce s-ar mai putea adăuga, îl întreb pe însoțitorul nostru. El susține că vremea noastră nu e una a experimentărilor sau a bîjbîielilor și-mi argumentează că cei 2 000 de elevi ai acestui grup școlar au perioade compacte de studiu și de practică, iar aceasta se face permanent pe repere din planul de producție al I.O.B. (nu ca acum două decenii cînd, la practică, pileam „piesa" pînă rămîneam de cîțiva milimetri și străluceam ca luna plină, adaugă prof. Diaconescu), cît și lucrări de autodotare. Toate au un grad ridicat de complexitate, permițînd defalcarea lor pe diferite meserii. După ce mi le specifică, interlocutorul arată și cîteva fotografii din care ne zîmbesc, timizi dar bucuroși, cîțiva elevi. Sînt unii dintre cei care au participat în ultimii ani la olimpiadele republicane pe meserii și care, în competiție cu colegi din alte școli cu tradiție, s-au întors mereu cu premii. Altceva deosebit, întreb eu: „Deosebită este însă pasiunea cu care se învață muncind și se muncește învățînd la o adresă care, acum 11 ani, nu exista iar azi are o personalitate ademenitoare — Balș, strada Nicolae Bălcescu nr. 213, Liceul industrial nr. 1 — făurită de dascăli și elevi ce au conferit valențe noi unei școli noi",conchide gazda noastră.

C. DUMITRU ■

Starea Oltului (II)

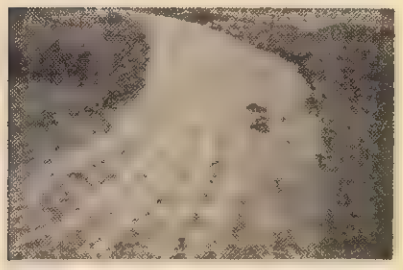

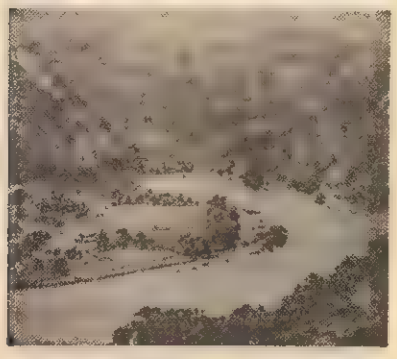

CAUZA APELOR CURATE

Pe cursul său superior, după ce izvorăște din masivul Hăghimașul Mare, apele Oltului udă depresiunea Ciucului, îndreptîndu-se spre centrul țării. Primele cantități de poluanți, așa cum am arătat în numărul trecut, apar la numai 9 km de la izvoare, la Bălan, apoi mai jos, la Sînsimion. Unitățile amintite au produs ani de-a rîndul mari probleme stațiunii balneoclimaterice Tușnad-Băi și, așa cum veți constata în continuare, aceste probleme nu sînt încă rezolvate complet. Din județul Harghita vor trece în Covasna, apoi în Brașov, cu mențiunea că în această din urmă zonă geografică starea Oltului suferă transformări foarte importante, incomparabile aproape cu tot ce s-a petrecut pînă aici. Dar, să nu anticipăm.

DE CE VIERMIȘORII DIN UNDIȚĂ NU MAI PLAC PEȘTILOR

Tușnad-Băi. La 85 km de la izvoare, Oltul pătrunde în defileul dintre vîrfurile Ciumatului și Cucului. Pînă în acest loc a colectat afluenți de pe o suprafață de 1 295 km². Aici trece din depresiunea Ciucului în cea a Birsei. Debitul mediu anual este de 7,9 m³ pe secundă (în 1970, la inundații, a avut 158 m³ !). Oltul îngheață aici peste 100 de zile într-un an. În primăvară aduce aluviuni care ajung pînă la aproape 1 kg pe secundă ! Locul este superb, vizitat de peste 70 000 de turiști anual. Primarul Iuliu Tanko, om energic și plin de inițiativă, mărturisea că activitatea de curățire a Oltului și a afluenților săi este mai mult formală, fiindcă adesea lipsesc utilajele și numai cu lopata nu se poate face mare lucru. O.G.A. Harghita a realizat totuși o investiție de 8,7 milioane pentru regularizarea riului, dar fundul apei este încă prea ridicat. În mijlocul stațiunii se află renumitul lac Ciucaș, fost loc mlăștinos, drenat și amenajat în 1926 ca lac de agrement (Ioan Dumitrescu, secretar al Consiliului popular, autor al unei interesante monografii a locurilor, susține că ar fi găsit în arhive un ziar care vorbea, la 1859, despre necesitatea reamenajării lacului Ciucaș !). Lacul este proprietatea Oficiului județean de turism, este adevărat că într-un timp scăldatul a fost interzis, apa mirosea rău chiar pentru cei care se plimbau cu bărcile, dar anul acesta (din fondurile Consiliului popular județean) s-a realizat o investiție care asigură alimentarea sa direct dintr-un puriu de munte, traversînd Oltul și calea ferată prin conductă. Lacul s-a curățat, a fost populat cu crapi fitofagi, iar tăblițele privind scăldatul au fost înlocuite cu interzicerea pescuitului. Alături a fost descoperit un izvor cu apă termală, se amenajează un șirand cu toate dotările necesare, există toate condițiile ca Ciucașul să redevină minunatul lac de agrement cunoscut, dominat de stîncile Șoimilor, Turnurilor, Ludmila sau Vîrful Cetății. Iuliu Tanko : „Nu putem alimenta stațiunea cu apă potabilă din Olt, a trebuit să facem 3 puțuri forate la Sînsimion, de unde pompăm pînă sus. Pești totuși sînt, știuci și scobar mai ales, clean, roșioară, mihalț cîte o dată, dar ei stau mai mult pe fund, nu trag la undiță, fiindcă acolo se găsesc viermișori formați pe substanțele organice deversate de la unitatea din Sînsimion. Mai jos, spre Bixad, se află și 5 cariere de piatră pentru terasament, iar spălarea pietrișului nu-i de natură să facă apa mai curată".

REPROGRAMAREA TERMENELOR REPROGRAMATE, CONTINUĂ !

Sfîntu Gheorghe. Nici aici, nici la Tg. Secuiesc, pe riul Negru, stațiile de epurare a apelor uzate menajere și industriale totodată nu merg prea bine. În plus, la Sf. Gheorghe o altă problemă : necesitatea racordării la stația de apă industrială a tuturor unităților din oraș, dintre care multe folosesc în momentul de față apă potabilă pentru utilizări tehnologice, lucru care aduce desigur cheltuieli inutile. Mergem întîi la această stație. Stăm de vorbă cu electricienii Francisc Colan și Tibor Györgyjakob, ca și cu laboranta Piroșka Szekeradi. Stația, aflăm, nu lucrează decît la 20—25 la sută din capacitatea sa (funcționînd o singură pompă din trei), din lipsă de beneficiari. Unii susțin că n-ar avea încredere în apa tratată în această stație, preferînd apa potabilă. Totuși Oltul poate fi filtrat și tratat corespunzător, singura problemă vine de la proasta calitate a sulfatului de aluminiu, care sosește citeodată cu multe impurități, plumb, ciment, care rămîn în apă. Laboranta Szekeradi ne explica duritatea excesivă a apei (15 în loc de 10, cifră maximă) prin neputința folosirii procedeelor de dedurizare, care ar avea drept urmare ridicarea aciditații. Este însă evident că vor trebui evitate într-un fel aceste neajunsuri, iar apa potabilă să rămînă numai pentru folosința menajeră, domeniu în care orașul a avut destule probleme. Într-o altă parte a orașului, la stația de epurare a apelor uzate, muncitorul Ștefan Fejer ne arată un fel de canal betonat care trece pe lîngă bazinele de decantare, îndreptîndu-se direct spre Olt ! Capacitatea actuală a stației este de 140 litri/oră, dar sînt multe momente ale zilei cînd spre ea se scurg și peste 300 l/oră, iar singura soluție este cea a deversării, desigur apă nepurată în nici un fel, într-un puriu, apoi în Olt... Sînt aici ape uzate menajere din tot orașul, ca și ape industriale de la unitățile în funcțiune. O.G.A. Covasna a aprobat deversarea mai întîi numai între orele 9 și 11, apoi a aprobat pe tot cursul zilei. Nu se mai poate vorbi despre randamentul stației, de vreme ce aproape jumătate din apele uzate sînt deversate fără nici un fel de epurare ! Valeriu Șerban, directorul E.J.G.C.L. Sf. Gheorghe : „Se realizează în momentul de față mărirea capacității stației cu încă 8 bazine de decantare, care cuprind și treapta biologică. Investiția trebuia să fie gata de multă vreme, ultimul termen (reprogramat) a fost la 30 iunie anul acesta, dar constructorul — este vorba de I.J.C.M. — întîrzie în continuare. Se speră ca pînă la sfîrșitul anului să fie încheiate lucrările, dar ritmul rămîne slab. Pînă atunci, alte soluții decît poluarea riului nu există !"

În cazul că vă mirați de faptul că o astfel de stație de epurare, precum cea din Sf. Gheorghe, primește totuși aviz de funcționare din partea Oficiului pentru gospodărirea apelor din județul Covasna, e momentul să precizăm că toate aceste O.G.A. se află în subordinea directă a consiliilor populare județene și nu a Consiliului Național al Apelor. Cu alte cuvinte, pentru a propune închiderea măcar a unei secții excesiv poluante, O.G.A. trebuie să capete mai întîi aprobarea Consiliului popular județean, iar lucrul acesta nu se întîmplă niciodată. Deocamdată însă ne oprim aici, dar investigația noastră continuă.

(Va urma)

DUMITRU GRAUR ■

O întreprindere care va produce zahăr cu un an mai tîrziu

Vechea fabrică de zahăr din Arad produce la capacitatea ei maximă de peste o jumătate de secol. Fabrica a fost inaugurată în 1926 dar continuă să producă zahăr într-un ritm invidiat de constructorii și montorii noii fabrici de zahăr proiectată pe altă platformă industrială, tot în orașul Arad, și rămasă, pînă în această fază a proiectului, fără agent termic deși trebuia să intre în funcțiune în acest an ! „Inițial — spune inginerul șef Ioan Stanciu — întreprinderea nouă urma să intre în funcțiune în 1983. Necesități stringente la nivelul economiei naționale au făcut ca termenul să fie devansat în anul 1981. Cu toate că lucrările fundamentale, cele două decantoare și stația de pompare, vor fi încheiate pînă la sfîrșitul lunii viitoare, fabrica nu va putea intra în producție din cauza întîrzierilor înregistrate la livrarea utilajelor care compun propriu-zis uzina. Adevărul e că nici pînă la această oră Întreprinderea de utilaj tehnologic din Buzău nu a expediat două filtre cu vid și două reductoare. Secția de confecții și construcții metalice din Curtea de Argeș nu a trimis mantalele pentru cuptoarele de var. Întreprinderea de piese de schimb și utilaje chimice din Satu Mare n-a adus două transportoare cu plăci iar Întreprinderea Aversa din București nu a pus la dispoziția montorilor trei pompe cu vid.

Constructorii și montorii se află într-o fază avansată a edificiului întreprinderii dar nu pot trece mai departe pentru că se află în strînsă legătură cu utilajele care trebuie instalate în halele rămase deschise anume pentru aceste restante. Ca să nu mai vorbim de faptul că lipsește din dotare un utilaj cheie pentru această fabrică și anume : reductorul. Reductorul este utilajul producător de zahăr, conform definiției date de specialiști. Or, acest utilaj, care nu se află încă pe platformă și care se execută ca prototip în țara noastră, cere șase luni pentru asamblare și verificare în sistem productiv ! În aceste condiții, chiar dacă fabrica va fi complet utilată și cu întreg echipamentul funcționînd ca un ceasornic, pînă la 1 ianuarie 1982, ceea ce e puțin probabil (avînd în vedere restantele înregistrate pînă acum), instalațiile nu vor putea produce nici o șarjă de zahăr pentru că nu mai prind decît campania agricolă din anul viitor. Oricum, nu trebuie uitat, nu trebuie scăpat din vedere faptul că în paralel trebuie asigurat și agentul termic necesar funcționării întreprinderii !

În ceea ce-i privește pe constructori și pe montori, aceștia sînt singurii care își onorează în mod constant obligațiile și încă la un nivel înalt, avînd în vedere soluțiile ingenioase, originale propuse sau executate pînă acum.

Judecînd realist această fază a construcției și utilării, fabrica nu va putea intra în circuit industrial decît în trimestrul II al anului viitor, deci scăpînd recolta de zahăr din acest an, an în care ar fi trebuit să producă la capacitate maximă, conform celor stabilite în ultimele zile ale anului trecut.

ANDREI PETRESCU ■

Iubirea de frumos

Un atelier de pictură

La parterul unui bloc din Drumul Taberei lucrează pictorul **Reinhardt Schuster** din generația noastră, fiu de țărani sași din Transilvania, legat trup și suflet de acest spațiu românesc pe care îl cinstește prin munca sa de artist cu o recunoscută valoare, atît în țară, cînd și în străinătate. De curînd întors din Italia și Anglia, unde a avut expoziții personale, i-am revăzut lucrările pe care le cunosc, multe din ele din expozițiile ce le-a deschis de-a lungul anilor în Capitală, cea mai recentă din acest an fiind cea de la galeria Orizont.

Schuster este pictor al elementelor, al pămîntului și al pîinii. Două pînze de-o mare frumusețe celebrează, una, **Misterul pămîntului** concentrat cosmic la rădăcina unui bob de grîu care moare în măruntaiele lui, din care izbucnește verzul, cît firul de lacrimă, flacăra holdei viitoare, iar cealaltă, de doi metri, ține în brațele culorilor e pline de aur, crăpată de dogoarea focului, proaspăt scoasă din jarul cuptorului transilvan, aburindă chiar pe masa istoriei.

Lupta ce o duce acest zugrav, atît de aproape în culorile sale de vitraliile medievale, este împotriva violenței culorilor, împotriva strigătului petrecut prin umbra spiritului. Materia culorilor devine produs spiritual, pîine a sufletului, pentru a dura gînd și perspectivă în geometria imaginii. Nu redarea naturii în primul rînd, ci a fetei ascunse a țesăturii spirituale ce durează invizibil, căreia să surprindă aceste culori, stinse, surprinse în momentul cînd devin extensive, cînd intră în comuniunea cromatelor, cînd se jertfesc pe sine pentru izbăvirea unui spațiu, fără să-și piardă originea și nădăidurea.

Reinhardt Schuster, un nume despre care s-a scris și se va scrie în pictura noastră contemporană, acest om, fragil ca un fulg de păpădie, numai privire și iubire pentru tot ce există.

IOAN ALEXANDRU ■

Desene pe asfalt

Acasă

...Am să încep cu o mică istorioară.

Mă aflam, mai demult, într-o călătorie americană în vestita localitate Santa Barbara din California. Eram însoțit de fiul unui român stabilit încă de la începutul veacului în țara — în vechi speranțe — a aurului. Bărbatul — să-i zicem Ion-John —, cu care străbătînd „coasta barbară" vorbeam vrute și nevrute într-o locantă așezată miraculos pe o stîncă abruptă asupra oceanului, privea ca și mine apele de plumb topit ale Pacificului. Totul era învăluit în penumbre fantaste, plajele intermitent cotropite de ape, puținii arbuști, soselele însoțind țărmul. Ion-John mi-a cuprins pe neașteptate umerii cu brațul stîng, în vreme ce cu dreptul întins imperativ în aerul ca de lavă părea să indice acolo, în valurile fără capăt ale oceanului, un punct anume, un reper teribil pe care ochii mei se căzneau zadarnic să-l deslușească. Nu vedeam, evident, nimic. Nimic deosebit și mă pregăteam să i-o spun cînd, brusc, glasul lui s-a auzit rostind cuvinte cu sunet fantast : „Uite, acolo trebuie că e România !" L-am privit stupefiat. La capătul mîinii lui puteau fi Japonia, China, Birmania, Rusia, Afganistan, Pakistan și între ele mari fluvii, cei mai înalți munți ai lumii și cîteva mări și abia după marea cu apă dulce, Neagră, s-ar fi putut bănui ograda patriei. Dar Ion-John putea privi prin toate aceste țări ca după parcurgerea, cu viteza a milioane de leghe pe secundă, a unei jumătăți de glob, conturul unic al patriei... Ne-am apropiat de buze paharele cu zornăitoare mărgele de gheață și, la plecare, cînd a scos carnetul de cecuri să plătească, Ion-John mi-a spus că nici cecurile milionarilor nu concurează biletul albastru, de avion, pe care eu îl țineam în buzunarul de la piept și pe care scria Los Angeles—București. „Am tot ce-mi trebuie, obișnuia să spună, dar, vezi, tu ai ceva în plus, tu mergi acasă !"

Acasă : cuvînt simplu ce are pentru noi, românii, o încărcătură magic-afectivă. Acasă e podeaua de lut, de gresii și de lemn înflorit ce n-o îngroapă timpul nicicînd, ca punțile de corabie.

Ce e acest acasă ?

Să vedem cum ne apare el în desenele copiilor concurîndu-l fastuos pe Hokusai : o casă (mai degrabă căsuță) cu ferestre luminate de muscate, cu o ușă întredeschisă, semn că e gata să primească oaspeți, cu acoperiș șindrilit și cu horn pe care iese — vara și iarna — fumul. Fum cald, hrănit cu miresmele lemnului ars, cu ale grîului zdrumicat, fum blînd alungit peste zare ca un cablu de conexiune cu lumea și ea părelnică a poveștilor.

E o imagine frapant idilică pe care și-o însușesc însă și cei mai autentici cetățeni fiindcă, oricît de mari ar fi orgoliile orașelor, noi ne plasăm memoria copilăriei într-o copilărie în care megalopolisul e doar un sat mare „cu cîmp mare de-alergat / și cu apă de spălat", cum zice lăutarul bucureștean.

Acasă e statornicia, e nemurirea, e poate singurul dor împlinit al vieții noastre. **Acasă** e pragul ros de trecerea pașilor așteptați, e desemnul pe zid al umbrei adorate, e fîntîna cu cîntarele, amîndouă pline în cumpănirea lor sfidînd prin precizie mecanica astrală.

Acasă e puterea.

Acasă e puritatea. Meșteșugul așteptării pline de înțelepție a clipei de logodnă cu perfecțiunea. Șipetul cu fluturi albind cerul, lăcrămioarele cu șcule de preț a cîntecului, șerparul plin cu limbile Kalaurilor uciși.

Pat de viață, de iubire, dar și de moarte.

Acasă înseamnă aici, înseamnă pămîntul (acest pămînt), istoria istoriilor noastre, gît de amforă și vin (bătrîn îndeobște), și e poftă la soldul iubitei.

Dar e și liniștea păcii. Păduri de crini și — la nevoie — păduri de brațe înarmate gata să-i apere țării pecețile de noblețe.

Acasă poate fi și un vers. Dar un vers cît o țară.

Spiralat spre soare ca o coloană infinită.

Și scris — cînd e scris — în metru antic...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Acupunctura nu e panaceu universal, nici magie

– Interviu cu tovarășul DUMITRU CONSTANTIN, medic neurolog, doctor în științe medicale

— Ne-au scris și ne scriu în continuare nu puțini cititori, exprimîndu-și cînd mulțumirea cînd dezamăgirea în legătură cu tratamentele prin acupunctură. Ni s-au citat, evident, în acest context, nume de medici și de „persoane" care folosesc aceste procedee curative, foarte mulți dintre corespondenții noștri întrebîndu-se în ce mod se efectuează specializarea celor care vor să învețe această străveche practică terapeutică. Am mai fost întrebați ce maladii se pot vindeca sau ameliora prin tratament acupunctic, ce înseamnă a cunoaște secretele acestei profesiuni, cît trebuie să dureze un tratament și dacă sugestia și autosugestia influențează în vreun fel tratamentele. Sînt întrebări pe care, la rîndul nostru, vi le adresăm dumneavoastră, reamintind cititorilor că sînteți medic neurolog, că practicați tratamentele prin acupunctură de mai bine de 15 ani și că sînteți autorul unor numeroase comunicări și lucrări tipărite în acest domeniu.

— Acupunctura este o metodă care folosește anumite puncte de pe suprafața tegumentului, acționînd asupra lor în scop terapeutic prin mijloace mecanice, termice, chimice și electronice (acupunctură, presopunctură, electropunctură etc). Ea poate fi utilizată cu succes în combaterea și ameliorarea unor boli funcționale și în unele afecțiuni dureroase. Interesant de remarcat că ea dovedește rezultate bune mai ales în afecțiunile acute. Se pot trata cu rezultate mulțumitoare: dischinezii, tulburări de dinamică sexuală, enurezis (dar nu în situația în care boala este provocată de cauze de ordin organic), unele migrene și nevralgii, unele afecțiuni alergice (în mod special rinita alergică), lombagii, dureri articulare acute, nevroze, stări anxioase. Ea poate fi folosită și în scopuri preventive. Aria de acțiune a tratamentelor este după cum vedeți restrînsă, acupunctura nefiind deloc un panaceu universal așa cum pretind unii. Cîndva am vrut să scriu un articol pe care să-l intitulez: „Negustorii de iluzii". Medicul nu are dreptul să vîndă iluzii, să spună că poate face mai mult decît permite știința și practica terapeutică pînă în momentul respectiv. Pentru a-și vedea de sănătate, omul vine de la sute de kilometri, vine cheltuind o groază de bani, el și cei care îl însoțesc, vine deoarece a auzit că cineva de undeva pretinde că vindecă prin acupunctură scleroza în plăci, encefalita, diverse sechele grave vasculare sau diferite boli genetice, între care, miopatia. Și evident, dezamăgirea este cumplită. Nimeni pînă azi nu a vindecat prin acupunctură asemenea afecțiuni.

— Ce pregătire trebuie să aibă un medic acupunctor?

— În primul rînd o pregătire teoretică temeinică, capabilă de a aduce practicianului o cît mai vastă informație în acest univers vast și încă îndeajuns de nebulos. acupunctura nu se poate „prinde" din ochi, nu se poate învăța după carte sau prin simplă imitație. Mai trebuie arătat apoi că multe din modelele de aplicare ale acupuncturii nu pot fi explicate prin noțiuni aparținînd medicinei clasice, de aceea pentru înțelegerea lor sînt necesare cercetări fundamentale. Și încă ceva: este cazul să ne îndoim întotdeauna de un medic de o anumită specialitate care pretinde că poate vindeca boli care nu aparțin specialității lui. Tocmai de aceea consider că și în acupunctură specializarea trebuie să se facă și ea în funcție de diferitele compartimente ale medicinei curative. Numai un neurolog, de pildă, poate preciza dacă o cefalee poate fi tratată prin acupunctură, sau afecțiunea are un substrat lezional și necesită investigații de ordin neurochirurgical.

— Unii medici-acupunctori susțin că pot vindeca surditatea, diverse accidente vasculare cerebrale, boala lui Parkinson și encefalopatii infantile.

— Tratarea hipoacuziilor și surdităților impune o tehnică specială. Eu am văzut în străinătate cum se efectuează aceste tratamente, dar nu pot afirma că ele au avut și rezultatele scontate. Cert este că în acest domeniu avem nevoie de medici specialiști, de oameni care să învețe la fața locului această tehnică terapeutică. Specialiștii cei mai renumiți se află în China și tot de acolo ne vin și informațiile cele mai promițătoare. În cazul maladiei lui Parkinson, efectele obținute prin acupunctură sînt minore și asta deoarece tremurul extrapiramidal nu poate fi influențat acupunctic. Nu cunosc de asemenea cazuri în care acupunctura să se fi dovedit de bun augur în ameliorarea unor sechele de accidente vasculare sau în vindecarea encefalopatiilor infantile.

— Se mai vorbește apoi despre folosirea acupuncturii în cura de slăbire.

— Vă voi răspunde, amintind în primul rînd că în țara în care acupunctura se bucură de cele mai bogate tradiții și oameni, metoda nu se folosește împotriva obezității. Rezultatele pe care le-au dobîndit europenii mi se par modeste. Pacienții slăbesc într-adevăr, la început, un număr apreciabil de kilograme, dar efectul nu se menține prea mult timp.

— Autosugestia poate potența cumva efectele obținute prin acupunctură?

— Rezultatele nu depind de forța sugestiei sau autosugestiei. Experiența personală mi-a dovedit că numeroși bolnavi care mi-au mărturisit că nu au nici o încredere în aceste tratamente s-au bucurat totuși de vindecări spectaculoase. Și viceversa! Tratamentele nu sînt, de asemenea, condiționate de gradul de cultură, de profesia sau de vîrsta pacientului. Totul este ca stimulul care se interferează cu capacitatea de reactivitate a organismului să obțină răspunsul dorit din partea sistemului nervos vegetativ. Există bolnavi care au un prag de reactivitate mai înalt decît stimulul dat de noi și de aceea nu reacționează la terapeutica acupunctică. Toată arta medicală este de a găsi stimulii cei mai potriviți. Este tot aici locul să precizăm că o ședință de acupunctură durează cel puțin 30—45 de minute. Iată de ce am pus totdeauna sub semnul întrebării activitatea celor care susțin că pot efectua zilnic peste o sută de tratamente. Consider că este umilitor pentru condiția de medic și împotriva oricăror principii de deontologie să faci din această profesiune o magie sau o sursă de venituri ilicite.

LIVIU TIMBUS ■

N. R. Pentru o cuprindere cît mai largă a problemelor legate de tratamentele prin acupunctură vom cere în viitor și opiniile altor specialiști în materie.

Breviar științific

INSTALAȚIE DE RĂCIRE

Este cunoscut faptul că, la autovehicule, răcirea motoarelor se face, de obicei, cu ventilatoare. Aceste ventilatoare consumă însă o parte destul de importantă din puterea motorului. Pentru a remedia această situație, inginerul Călin Viorel Boroș a imaginat și construit un ingenios mecanism. Cu ajutorul acestuia, aerul de răcire se distribuie prin modificarea unghiului de atac al palcelor și în funcție de temperatura lichidului de răcire. Invenția contribuie la reducerea puterii consumate de ventilator, deci, implicit, și a consumului de benzină.

MEDICAMENT ANTIREUMATIC

Recent a fost experimentat (cu rezultate mulțumitoare) un medicament antireumatic care utilizează acetilsalicilatul de arginină asociat cu fenacetină, cofeină, codeină sau acid feniletilbarbituric, amestecul putînd fi condiționat sub formă de comprimate. Autorii brevetului sînt: ing. Benedict Roch, ing. Viorica Adămuț, ing. Maria Moldovan, iar titular este Întreprinderea de morărit, decorticat, panificație și produse făinoase „Timiș" din Timișoara.

UN NOU SOI DE SFECLA

Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea a devenit titularul unui brevet de invenție care se referă la un soi de sfeclă de zahăr de calitate superioară. Varietatea se caracterizează printr-un procent ridicat de zahăr, cuprins între 17,4 și 18,4%, ceea ce îmbunătățește în mod sensibil productivitatea în zahăr a recoltelor.

Această realizare, dobîndită după numeroase studii și ameliorări succesive permite să se obțină în țara noastră, rezultate comparabile cu cele mai bune performanțe pe plan internațional înregistrate în acest domeniu. Autorii invenției sînt inginerii dr. Zenovie Stănescu și Septimiu Pop.

FOLOSIREA GAZULUI DE MINĂ

În multe varietăți de cărbuni există și importante cantități de gaze combustibile ce se degajă ușor, constituind un veritabil pericol pentru cei ce lucrează în subteran. Recent un colectiv constituit din inginerii Nicolae Tivig, Titus Costache, Nicolae Popescu și Jianu Fărcașu, cu toții din cadrul Exploatării miniere Lupeni, au pus la punct o instalație de folosire a gazului de mină obținut prin degazarea minelor de cărbuni.

Avantajele sînt evidente: gazul extras poate fi utilizat în diverse scopuri, iar subteranul beneficiază de o nouă și eficace măsură pentru protecție a muncii.

Flacăra revine

Primul betatron medical românesc

La București se va construi primul betatron din țară pentru tratamentul cancerului. Ideea și inițierea proiectului au pornit, cu mai mulți ani în urmă, de la profesorul universitar doctor docent Ion Birzu, șeful Clinicii de radiologie a Spitalului Cantacuzino, om de suflet și eminent specialist. Din păcate, pînă la materializare au trecut ani, prea mulți ani (despre această întîrziere „Flacăra" a mai avut ocazia să scrie), dar azi avem bucuria să anunțăm că betatronul medical va deveni în curînd realitate. Un larg colectiv de specialiști au contribuit la această realizare, betatronul de 40 MeV fiind practic în întregime de concepție și execuție românească. Șeful proiectului instalației: doctorul inginer Florin Scarlat de la Institutul de fizică și inginerie nucleară, iar proiectul de execuție aparține Institutului de proiectări „Carpați".

Construcția va începe anul acesta — ne-a declarat inginerul Lucian Rotaru, șeful serviciului Investiții, din Ministerul Sănătății — și va fi gata în 1983, cînd va intra în probe.

Betatronul, care nu este altceva decît un **accelerator de particule**, va fi prima instalație de acest gen din țara noastră și va asigura tratamentul bolnavilor, el va fi amplasat în incinta Spitalului Fundeni și a viitorului Spital clinic de oncologie ce va fi construit în aceeași incintă. Totodată, vor beneficia de tratament bolnavii ambulatori din întreaga țară.

Proiectanții construcției s-au orientat după ideea ca acest centru anticancer să fie cît mai **uman**.

Iată cîteva detalii. Sectorul betatronului propriu-zis va fi alcătuit din două camere: una pentru accelerator, cealaltă pentru tratament. Sectorul tehnic va cuprinde atelierul electronic și unul mecanic, precum și camera de comandă, iar sectorul medical va include, în afară de cabinetul de consultații, o cameră-simulator, un laborator de radiofizică și un calculator electronic. Finisaje speciale vor tinde să creeze o atmosferă caldă: pereți fonoabsorbanți, silențiozitate în manevrarea aparaturii, panouri „sandvig" de aluminiu cu stilan și tencuite cu barită; o tratare deosebită a pereților, culoarea, lumina naturală, fotografii-gigant etc. sînt menite să diminueze starea de stress și senzația de claustrare (construcția este subterană !). În afară de sistemul de condiționare a aerului, care a pus probleme cu totul deosebite, toată aparatura este produsă în țară, inclusiv instalația de televiziune în circuit închis.

La acest proiect unicat au colaborat, în afara celor mai sus-menționați, și specialiști de la Institutul de proiectări pentru laminoare, Electrouzinproiect, Întreprinderile „1 Mai", Ploiești și „23 August" din București.

Betatronul va funcționa în strînsă cooperare cu secțiile din actualul Spital Fundeni, Centrul de hematocardiologie și viitorul Spital de oncologie și Centru de iradiere.

Date suplimentare am obținut de la arhitecții Ana Vasilache și Silvia Ursu, de la Institutul „Carpați", proiectanții clădirii.

Fasciculele de electroni și radiațiile gama generate de betatron oferă, față de alte surse de radiații folosite în terapia anticancer, numeroase avantaje: variația continuă a energiei electronilor accelerați, doze mici de absorbție în cîmpurile de intrare și ieșire, puternică intensitate la nivelul tumorii (maximum de randament, la tumorile situate la 8—10 cm adîncime), uniformizarea coeficienților de absorbție pentru mușchi, grăsime și os, siguranță crescută în funcționare pentru personalul medical.

În proiectarea clădirii, s-a ținut seama de necesitatea ca bolnavii ambulatorii să aibă acces cît mai direct de la intrarea principală în incintă și să se asigure legături directe, prin **spații subterane acoperite**, cu celelalte unități existente ale Spitalului Fundeni.

Alte caracteristici determinate de condițiile speciale de utilizare:

- Pereți de beton groși de 1 m—1,80 m pentru încăperea betatronului și camera de tratament.
- Lumină de zi și ventilație naturală (cu excepția sălii betatronului) pentru evitarea claustrofoliei.
- Transportarea pe verticală a bolnavilor și a unor piese și subansamble ale betatronului printr-o rampă cu pantă foarte mică, legînd cele două nivele subterane.
- O clădire de formă cît mai simplă, pentru a se asigura o cît mai bună hidroizolare: ne aflăm la 8 m sub nivelul terenului, iar la această adîncime apele subterane, fără a mai vorbi de cele de infiltrații, de ploaie, pot crea probleme!
- Realizarea planseului peste încăperea betatronului propriu-zis a avut în vedere situații care pot apărea peste... 50 sau o sută de ani. În adevăr, cel mai mare ansamblu al betatronului cîntărește 45 t și el va fi amplasat cu macaraua înainte de închiderea definitivă a construcției. Dacă peste ani se va dori instalarea unui alt utilaj, ar fi foarte dificilă spargerea unui planșeu de beton monolit de 1,5 m grosime, cît măsoară el. Motiv pentru care s-a ales varianta unui planșeu din prefabricate de beton, a cărui desfacere, în caz de nevoie viitoare, este mai lesnicioasă.

La nivelul solului, clădirea își va manifesta prezența prin „curți de lumină", jardiniere în terase succesive, care delimitează spațiile de circulație și împiedică staționarea, oferind, totodată, o imagine plăcută.

Dincolo de aceste aspecte arhitectonice, constructive, esențial rămîne însă faptul că, în fine, România va avea un betatron medical de mare putere. În viitor — ne-a declarat inginerul N. Mogoș — se va monta un alt accelerator, de 17 MeV (liniar, spre deosebire de cel de la Fundeni, care este ciclic, circular) la Institutul oncologic din Cluj-Napoca.

LIONEL NIȚESCU ■

Pe nedrept uitați

Se vorbește puțin, nedrept de puțin, despre **Aurel CRAIFALEANU**, acest pionier al școlii românești de chimie biologică. S-a născut la 1 august 1884 la Buzău și a murit la București la 10 martie 1938. După absolvirea liceului în orașul natal, a urmat secția de științe fizico-chimice a Universității din București (1905—1909). S-a format ca cercetător în Laboratorul de chimie organică din București, sub îndrumarea fondatorului școlii de chimie din capitala țării, dr. C. I. Istrati. Și-a continuat studiile la Berlin, unde maestru l-a fost E. Fischer, fondatorul chimiei biologice moderne, iar în teza sa de doctorat, susținută aci în 1914, a obținut paranitrofenil (hidrazona alfa dicetozei, primul compus realizat în această clasă de zaharuri), diploma sa fiind semnată de Max Planck. Și-a continuat specializarea la Institutul Pasteur din Paris și la Institutul de fiziologie din Neapole, în acest ultim oraș fiind și director al Laboratorului de chimie biologică și al Stațiunii zoologice.

Întors în țară, desfășoară o adevărată bătălie pentru introducerea chimiei biologice în învățămîntul românesc, mai întîi la Facultatea de medicină veterinară apoi la Facultatea de științe din București, unde predă această disciplină. Elaborează primul curs românesc de chimie biologică (1924), organizează un laborator modern de specialitate, inițiază editarea unei reviste.

Lucrările sale în acest domeniu reprezintă un exemplu de creativitate științifică. A obținut rezultate însemnate în studiul hemocianinei (pigmentul respirator al animalelor cu sînge albastru) și al proprietăților chimice ale fermenților intracelulari la animalele marine, a pus în evidență alcătuirea unei nucleoproteide cu rol important în compoziția și funcția mucoasei intestinale. A fost un pionier pe plan mondial al cercetării biochimiei creierului, elucidînd, între altele, rolul enzimelor proteolitice, în diferite condiții experimentale. A obținut pentru prima dată, în colaborare cu F. Botazzi, suc nervos și, din acesta, mielină pură, așa cum se găsește în tecile fibrelor nervoase. A descoperit procesul prin care se sintetizează acidul uric în ficatul păsărilor, fază importantă în metabolismul proteinelor din amoniac și bioxid de carbon, concluzie confirmată în zilele noastre de cercetările cu izotopi radioactivi. A decedat prematur, ca un martir al științei, în urma unei intoxicații cu gaze de laborator.

Studenții săi și-l amintesc ca un bărbat foarte înalt, cu părul negru revărsat bogat în bucle, constituind o prezență fizică impunătoare. Avea un glas încet, dar o rostire foarte limpede, care se auzea în tot amfiteatrul. Știa să mînuiască cu subtilitate anecdotica și umorul, pentru a descreți frunțile cînd expunea probleme dificile în cadrul cursului său.

I. M. ȘTEFAN ■

Un documentar istoric

„VĂ AȘTEPTAM, FRAȚILOR, DE O MIE DE ANI ȘI AȚI VENIT CA SĂ NU NE MAI DESPĂRȚIM NICIODATĂ"

Unirea Transilvaniei cu România

(Urmare din pagina 1)

Totul a crescut din adîncuri, limpede, organic, plenitudinar, cuprinzînd semnele, izvoarele de viață și stîncile a tot ceea ce era românesc.

La 1600 Mihai Viteazul a înfăptuit actul cel mai strălucit al evului mediu românesc, realizînd unirea politică a românilor în granițele vechii Dacii.

„POHTA CE AM POHTIT"

În memoriile adresate marilor căpetenii ale Europei din acel timp, Mihai arătase că în spațiul pe care îl dobîndise cu geniul și spada sa, Ardealul reprezenta „**pohta ce a pohtit**", cea mai înaltă pohtă a sa și a tuturor românilor.

„Pohta", dorința și voința unirii, a rămas întreagă și după ce inima sa a fost ucisă mișelește la Turda, fiindcă Mihai nu reprezenta în perspectiva veacurilor numai o „pohtă" izolată, un vis răzleț, ci în primul rînd o tradiție de peste 1500 de ani care venea de la Burebista și Decebal, de la Traian, de la Dacia felix și totodată un gînd viu al tuturor țăranilor ardeleni care de veacuri își pășteau oile din culmile Oașului și pînă la Pontul Euxin.

Țara zilelor noastre a fost întotdeauna o Românie a graiului și a sufletului românesc, a cîntecelor și a tuturor cărților noastre, ceea ce i-a lipsit în fața Europei și ceea ce a voit să-i dobîndească, Mihai Viteazul fiind numai alcătuirea de stat unitară, recunoașterea diplomatică și juridică a spațiului ei unitar. Mihai Viteazul — Viteazul Unirii — trăia în toate conștiințele românești „**Ca vechiul Carol cel Mare** — scria N. Iorga în 1915 — **invocat veacuri întregi de oricine dorea liniștea și ordinea, ca Frederic Barbă Roșie, viu pentru aceia cari doreau să înceapă iarăș marile isprăvi de vitejie, ca Matiaș Craiul și regele Eduard al Angliei, ale căror nume iubite erau legate de oricine rîvnea către dreptate, astfel Mihai străbunul a fost necontenit legat de orice avînt al nostru pentru dezrobirea neamului, către adunarea laolaltă și legarea pentru totdeauna a fărîmelor trupului nostru național. Biruința lui lumina dintr-un trecut tot mai depărtat, și noi o vedem într-un tot mai apropiat viitor. De la cîntecele învățate la școală pînă la cel dintîi fior spre fapta eroică a tinereței, pînă la cugetările temeinice ale bărbatului, ale cetățeanului cu privire la viitorul neamului și pînă la părerile de rău ale moșneagului că el va trece de pe pămînt fără ca lucrul cel mare să se fi întîmplat, el a fost tovarășul nostru, generație după generație. Uneori ne-a zîmbit de speranță, alteori a încruntat asupra noastră sprîncenele lui groase, totdeauna ne-a arătat cu dreapta lui, pe care am făcut-o de bronz, drumul către sfintele noastre locuri, către moaștele sfinte ale sale**".

Sensul geografic, istoric și politic al Transilvaniei a fost înțeles și proclamat încă din zorii istoriografiei noastre, cel dintîi care i-a consacrat din acest punct de vedere un adevărat imn fiind cronicarul Grigore Ureche în **Letopisețul Țării Moldovei** scris între anii 1642—1647.

„ARDEALUL SE CHIAMĂ MIJLOCUL ȚĂRII"

„**Țara Ardealului nu este numai o țară** — preciza bătrînul cronicar, invocînd toate țările românești — **ci Ardealul se chiamă mijlocul țării, care multe cuprinde în toate părțile, în care stă și scaunul crăiei. Iară pre la marginile ei sînt alte țări mai mici carele toate de dînsă se țin și supt ascultarea ei sînt. Întîiu, cumu-i Maramureșul, despre țara leșască, și țara săcuiască despre Moldova și țara Oltului, despre țara muntenească, și țara Bârsei, țara Hațegului, țara Oașului, și sînt și alte holde**" (ținuturi).

Iar mai departe adăuga:

„**Este țara Ardealului plină de toată hrana, cîtă trebue vieții omenești, că pîine peste seamă rodește multă, de nimenea nu o cumpără, ci tuturor prisosește; vin pretutindenea nimănui nu lipsește; miere multă și bună, de care fac mied așa de bine, cît se potrivește cu marmaziul**" (un soi de vin nobil).

Același Grigore Ureche a ținut să afirme totodată că: „**Românii, cîți se află lăcuitori la țara ungurească și la Ardeal și la Maramureș, de la un loc sînt cu Moldovenii și toți de la Râm se trag**".

Frumusețile și bogățiile Transilvaniei aveau să fie descrise mai tîrziu cu o înaltă iubire de către Nicolae Bălcescu și Ioan Sîrbu, ambii autori ai unor monografii consacrate lui Mihai Viteazul. Descrierea lui Bălcescu a rămas pînă astăzi neîntrecută. Ea, evocînd Munții Apuseni și Munții Făgărașului, este deopotrivă opera unui poet, a unui istoric și a unui pictor. Epitetele și metaforele ei cuprind accente și emoții de simfonie beethoveniană.

„O ȚARĂ MÎNDRĂ ȘI BINECUVÎNTATĂ"

„**Pe culmea cea mai naltă a munților Carpați se întinde o țară mîndră și binecuvîntată între toate țările semănate de Domnul pre pămînt. Ea seamănă a fi un măreț și întins palat, cap d-operă de arhitectură, unde sînt adunate și așezate cu măiestrie toate frumusețile naturale ce împodobesc celelalte ținuturi ale Europei, pe care ea cu plăcere ni le aduce aminte. Un brîu de munți ocolesc, precum zidul o cetate, toată această țară, și dintr-însul, ici-colea, se disface, întinzîndu-se pînă în centrul ei, ca niște valuri propitiitoare, mai multe șiruri de dealuri nalte și frumoase, mărețe pedestaluri înverzite, care varsă urnele lor de zăpadă peste văi și peste lunci. Mai presus de acel brîu muntos, se înalță două piramide mari de munți, cu creștetele încununate de o vecinică diademă de ninsoare, care, ca doi uriași, stau la ambele capete ale țării, cătînd unul în fața altuia**".

Al doilea istoric al lui Mihai Viteazul, bănățeanul Ioan Sîrbu, nu se lăsa nici el mai prejos, aducînd Transilvaniei, în preajma primului război mondial, același înălțător prinos: „Trausilvanie, Transilvanie! **Țară a munților păduroși, Țară de peste pădure, Țară de peste munți! Țară plină de atîtea daruri dumnezeești! Pămînt roditor, păduri cu tot felul de lemn și fiare sălbatece, munți ce ascund bogății de aur, sare și de cărbuni, munți ce și-au deschis sînul să verse rîuri binecuvîntate preste căile și cîmpiile tale! Țară întinsă! Hotarele tale ajung pînă unde se sfîrșesc poalele dealurilor, copiii munților ce te înconjoară. Țară frumoasă! Tu toate le ai, ca să poți fi fericită!... Și totuși ce gemete înfundate se ridică prin văzduhul tău și se resfiră departe peste hotarele tale. Cîmpia de la Apus și cîmpia de la Răsărit — Meazăzi sunt cutremurate de suspinele tale**".

Ideea motrice a acestei istorii a fost necontenit conștiința naționalității sale, conștiința unității naționale. Marele ei doctrinar în secolul al XIX-lea, după înflăcăratele catechisme ale lui Samuil Micu și a celorlalți corifei și luceferi ai „Școlii ardelene", a fost Simion Bărnuțiu, oratorul cel mai renumit al secolului și al revoluției transilvane de la 1848. „**Fără naționalitate** — afirma Bărnuțiu în discursul său de la 2/14 mai 1848 — **nu e libertate nici lumină nicăieri, ci pretutindeni numai lanțuri, întuneric și amorțire. Ce este apa pentru pești, aerul pentru zburătoare și pentru toate viețuitoarele; ce este lumina pentru vedere, soarele pentru creșterea plantelor, vorba pentru cugetare; aceasta e naționalitatea pentru oricare popor: într-însa ne-am născut, ea este mama noastră; de sîntem bărbați, ea ne-a crescut; de sîntem liberi, într-însa ne mișcăm; de sîntem vii, într-însa viețuim; de sîntem supărați ea ne alină durerea cu cîntecele naționale. Prin ea vorbim astăzi cu părinții noștri, cari au trăit înainte cu mii de ani; prin ea ne vor cunoaște strănepoții și posteritatea peste mii de ani. Naționalitatea e îndemnul cel mai puternic spre lucrare pentru fericirea neamului omenesc...**"

„DEȘTEAPTĂ-TE, ROMÂNE!"

Pe Cîmpia Libertății s-a strigat astfel din zeci de mii de piepturi „**Noi vrem să ne unim cu țara**", cu țara visurilor noastre, cu țara poruncilor venite din adîncul istoriei, iar Andrei Mureșanu prin „**Deșteaptă-te, române!**", mărturisea în numele întregii Transilvanii că: Murim mai bine în luptă cu glorie deplină / Decît să fim sclavi iarăși în vechiul nost pămînt.

Românii din Ardeal, scria George Barițiu în aceeași perioadă, se simt atrași de românii din Muntenia și Moldova ca de un adevărat „**magnet**", legăturile dintre ei fiind permanente și fecunde. „**A fost de secole** — preciza M. Kogălniceanu — **o mișcare continuată de români între ambele coaste ale Carpaților. Niciodată această comunicațiune frățească n-a fost întreruptă. Ideea română pururea a însuflețit și pe acei ce veneau la noi, și pe acei ce mergeau la ei!**"

Necesitatea acestor legături ca și a unirii la rîndul ei a fost relevată în 1860 printr-un memoriu înaintat de istoricul ardelean Al. Papiu Ilarian, domnitorului Alexandru Ioan Cuza: „**Românii din Transilvania în împrejurările de față numai la Principate privesc, numai de aici așteaptă semnalul, numai de aci-și văd scăparea**", constatînd totodată că „**fără Transilvania nici Principatele nu au viitor**", fiind constrînse la o „existență precară și dubie". **Numai unirea Transilvaniei** — conchidea Papiu — **va pune fundamentul vieții perpetue a României**". Memoriul lui Papiu, care se baza pe o concludentă argumentare geografică, istorică și politică, se încheia cu un aprig îndemn la faptă, urînd succesorului lui Mihai Viteazul: „**O, Principe și Doamne al românilor, fie ca să vă steie în ajutor geniul națiunii române ca să răzbunați cu înțelepciune moartea și să fiți executorul fericit al planului celui mai mare Domn și Român ce a avut vreodată Dacia**".

La 1877, în timpul Războiului pentru independență, toate inimile românești ale Transilvaniei au bătut pentru România, toți poeții ardeleni, în frunte cu Iosif Vulcan, și-au înstrunat harpele pentru a cînta vitejia și biruința dorobanților, și din toate părțile, de la Satu Mare și pînă la Brașov, de la Sighet și pînă la Lugoj s-au trimis pentru ostenii României îmbrăcăminte și încălțăminte, alimente și medicamente, bani și tot ce s-a putut oferi de către cei care credeau din adîncul sufletului că după Plevna Balcanilor va urma și o Plevnă a Ardealului.

Voluntarii ardeleni și bănățeni care au luptat și au căzut la Grivița și la Plevna au făcut-o cu sentimentul că mor pentru Transilvania, pentru Munții Apuseni, pentru Biharia, pentru Maramureș.

Îndată după proclamarea independenței României s-a lansat de la Sibiu deviza că „**soarele pentru toți românii de la București răsare**".

În 1894 la încheierea procesului Memorandului de la Cluj, dr. Ioan Rațiu, președintele Partidului Național Român, a afirmat cu o voce de stentor în fața Curții cu jurați maghiare: **Drepturile unui popor nu se discută, ci se afirmă.**

La toate aceste manifestații ardelenești Vechiul Regat răspundea prin înființarea și activitatea „Ligii pentru unitatea culturală a tuturor românilor" (1891), care în 1914 avea să se transforme în **Liga pentru unitatea politică a tuturor românilor**, prin **Istoria românilor din Dacia Traiană** scrisă de A.D. Xenopol, prin cursurile de vară de la Vălenii de Munte ale lui N. Iorga (1908), prin călătoriile și prin cărțile acestuia și totodată prin solidaritatea presei române cu toate revendicările celor oprimați.

„LA NOI DE JALE POVESTESC..."

Idealul unirii Transilvaniei cu țara la începutul secolului al XIX-lea a fost mărturisit prin împletiturile de fulgere și oțel ale lui Octavian Goga, poetul „pătimirii noastre".

Cîntarea lui se închega din gemetele veacurilor și din așteptările a milioane de iobagi ai gliei:

La noi sînt codri verzi de brad
Și cîmpuri de mătasă
La noi atîția fluturi sînt
Și-atîta jale-ncasă.

Privighetori din alte țări
Vin doina să ne-asculte,
La noi sînt cîntece și flori
Și lacrimi multe, multe...

. . . .

La noi de jale povestesc
A codrilor desișuri,
Și jale duce Murășul
Și duc tustrele Crișuri.

Iar codrii ce înfrățiți cu noi
Își înfioară sînul,
Spun că din lacrimi e împletit
Și Oltul nost bătrînul.

La începutul primului război mondial problema unității naționale s-a pus cu o acuitate mai vibrantă ca oricînd. Personalitățile politice de frunte, printre care Ion I.C. Brătianu, Take Ionescu, Nicolae Filipescu se opun politicii regale de a merge alături de Germania și Austro-Ungaria, propunînd în schimb orientarea dorită de popor: dezrobirea fraților aflați în robie. Octavian Goga și bătrînul luptător memorandist Vasile Lucaciu, martirul închisorilor de la Debrețin și Seghedin, se refugiaseră la București pentru a susține politica dezrobirii și a alianței cu Puterile Aliate: Franța, Marea Britanie, Rusia, Italia. Guvernul de la Budapesta pronunță împotriva lor sentința de condamnare la moarte. În acest context, Take Ionescu, Nicolae Filipescu, N. Iorga, Barbu Delavrancea, Nicolae Titulescu împreună cu reprezentanții Ardealului iau cuvîntul la nenumărate întruniri pentru a arăta opiniei publice calea de urmat. Din toate cuvîntările se desprindea aceeași flacără: **Transilvania** și celelalte provincii românești aflate sub stăpînire străină.

Sentința nu înspăimînta pe nimeni, fiindcă pe urma celor condamnați porniseră și Onisifor Ghibu, Octavian C. Tăslăuanu, Ghiță Pop, Florea Bogdan, Avram Imbroane, Sebastian Bornmiza și atîția alții.

La 15 martie 1915 se ținea la București sub prezidenția lui Simion Mîndrescu primul congres al tuturor refugiaților din Ardeal, Banat și Bucovina, care cere neîntîrziata intrare în război a României pentru realizarea unității naționale.

„ROMÂNIA NU POATE FI ÎNTREAGĂ FĂRĂ ARDEAL"

„**România**, afirma într-un discurs rostit la Ploiești la 3 mai 1915 Nicolae Titulescu, **nu poate fi întreagă fără Ardeal.**

Ardealul e leagănul care i-a ocrotit copilăria, e școala care i-a făurit neamul, e farmecul care i-a susținut viața. Ardealul e scînteia care aprinde energia, e mutilarea care strigă răzbunare, e fățărnicia care cheamă pedeapsa, e sugrumarea care cere libertatea! Ardealul e românismul în restriște, e întărirea care depărtează vrăjmașul, e viața care cheamă viața!

Ne trebuie Ardealul! Nu putem fără el!

Pentru Ardeal nu-i viață care să nu se stingă cu plăcere; pentru Ardeal nu-i sforțare care să nu se ofere de la sine; pentru Ardeal totul se schimbă, totul se înfrumusețează, pînă și moartea se schimbă: încetează de a fi hidoasă, devine atrăgătoare!

Ardealul nu e numai inima României politice; priviți harta: Ardealul e inima României geografice!

Din culmile lui izvorăsc apele cari au scăldat românismul în istorie. La miazănoapte, Someșul, la apus Mureșul, la miazăzi Oltul! De-a lungul Carpaților, România de azi se întinde ca o simplă zonă militară a unei fortărețe naturale, încăpută în mîini străine!"

Din partea ardelenilor Vasile Lucaciu preciza la 14 iunie 1915 într-o cuvîntare rostită la București:

„**Aici — în capitala României — văd reînviată strămoșeasca gîndire românească: unul pentru toți și toți pentru**

(Continuare în pag. 10)

(Urmare din pagina 9)

anul, aici văd împlinit dorul sfînt al inimilor curate românești, ca frate întîlnindu-se cu frate, să spună pe față ceea ce de veacuri și totdeauna purtăm în taina sufletului. Aici constatăm cu nespusă bucurie, mărturisirea sărbătorească și în cuvinte, și în fapte, că avem aceeași limbă și lege, și că suferințele și prigonirile vremurilor trecute n-au putut să șteargă din inimile noastre sentimentul de frățească iubire și conștiința că avem dreptul de a ne uni într-o singură țară, să trăim sub aceeași oblăduire românească. ...Spre voi, spre frații liberi — afirma în încheiere bărinul luptător — zboară glasul de chemare al fraților din robie și toate riurile vă aduc lacrimile de durere ale văduvelor și orfanilor ce se sting în deznădejde. Noi am venit ca soli ai fraților încătușați și chinuiți pînă la moarte".

Take Ionescu motiva politica de intervenție a României printr-un discurs rostit în Camera deputaților în zilele de 15—16 decembrie 1915 afirmînd cele ce urmează : **„Fiecare popor are dreptul să-și trăiască viața lui, să și-o trăiască întreagă, cu toți ai lui, fiindcă numai așa poate și el să creieze o civilizațiune a lui, care să intre în armonia tuturor celorlalte civilizațiuni. Acest drept îl simte fiecare popor, acest drept este dreptul primordial, dreptul esențial... Scopul final** — afirma Take Ionescu în continuare — **scopul din toate sufletele, scopul din toate inimile a fost totdeauna același : unitatea națională, nu numai culturală, dar și politică, întregirea noastră a tuturor în granițele în cari ne-au pus Traian, călare peste Carpați, fulgerînd și în dreapta și în stînga cu toate puterile noastre ! Acuma, d-lor venit-a ceasul !"**

VENIȚI ROMÂNI !

Octavian Goga, manifestîndu-se atît ca poet, orator și publicist, lansa prin noul său volum de poezii, intitulat simbolic **Cîntece fără țară**, un adevărat ordin de mobilizare adresat întregii țări :

Veniți Români ! Porniți-vă spre munte !
V-arată drumul morții din morminte.
Să nu uitați a veacurilor carte,
Veniți, veniți !... Căci adevăr zic vouă :
Ori vă mutați hotarul mai departe,
Ori veți muri cu trupul frînt în două !

Pe urmele lui Goga se pornesc atîția alți poeți și scriitori care dau expresie

Ardealul

(Vechi cîntec de luptă)

Un cîntec istoric ne-aduce amintе
Că frații în veci vor fi frați
Un cîntec de luptă bătrîn ca Unirea
Voi compatrioți ascultați

„Treceți batalioane române Carpații
La-arme cu frunze și flori
V-așteaptă izbinda, v-așteaptă și frații
Cu inima la trecători

Ardealul, Ardealul, Ardealul ne cheamă
Nădejdea e numai la noi
Sărută-ți copiile părinții și frații
Și-apoi să mergem la război

'Nainte, 'nainte spre Marea Unire
Hotarul nedrept să-l zdrobim
Să trecem Carpații, ne trebuie Ardealul
De-o fi să ne-ngropăm de vii".

Nu săbii făcură Unirea, ci inimi
Spre Alba cu toții mergeam
Toți oamenii țării semnau întregirea
Voința întregului neam

Cu toții eram regimente române
Moldova, Muntenia, Ardeal
Firească Unire cu patria mumă
Ne-a fost cel mai drept ideal

Aceasta-i povestea Ardealului nostru
Și-a neamului nostru viteaz
Istoria-ntreagă cu lupte și jertfe
Trăiește-n Unirea de azi

Dreptatea și pacea veghează Carpații
Și țara e frunze și flori
A noastră-i izbinda ; ai noștri sînt frații
Trăiască în veci trei culori

Vrem liniște-n țară și pace în lume
Dar dac-ar veni vreun blestem
Carpații și frații sări-vor ca unul
Urmînd comandantul suprem.

aceleași sentimente patriotice : Zaharia Bârsan, Corneliu Moldovan, Victor Eftimiu și numeroși alții.

La 15/28 august 1916 zarurile se aruncă, ostași români, reînnoind epopeea lui Mihai Viteazul, trec Carpații. În cele din urmă frontul se stabilizează pe linia Mărășești, Oituz, unde, sub deviza „Pe aici nu se trece", se dau cele mai îndîrjite lupte din istoria poporului nostru.

Trupele invadatoare germano-austro-maghiare și turco-bulgare sînt oprite. Eroismul românesc triumfase încă o dată.

În timpul războiului s-au produs noi manifestații de solidaritate românească și de angajare în marea luptă începută. Citîm ca un document memorabil declarația de la Darnița a foștilor prizonieri de război din armata austro-ungară aflați în Rusia, constituiți acum — sub conducerea lui Victor Deleu — într-un corp de voluntari români.

DECLARAȚIA VOLUNTARILOR ROMÂNI

„Astăzi — se arăta în această declarație care a fost trimisă tuturor guvernelor puterilor Antantei — **cînd noi românii ca și celelalte neamuri subjugate ne-am convins definitiv că nouă, ca români, nu ne mai e posibilă existența în cadrele statului austro-ungar ; noi care în limbă, în cultură, în structura socială, și în întreaga ființă a noastră etnică și politică formăm un trup unic și nedespărțit cu toate celelalte părți constitutive ale națiunii române, cerem cu voința nestrămutată încorporarea la România liberă, pentru a forma împreună cu ea un singur stat național românesc, pe care îl vom zidi pe bazele celei mai înaintate democrații. Pentru acest ideal ne punem în cumpănă tot ce avem, viața și averea noastră, femeile și copiii noștri, viața și fericirea urmașilor noștri și nu ne vom opri, pînă ce nu vom învinge, ori vom pieri"... „Noi foștii prizonieri de război,** — se preciza în continuare — **cari, îndată ce ni s-a dat putința, am venit de bună voie la luptă și la moarte, noi, ofițerii, aproape în totalitate ași, precum și zecile de mii de soldați, arsă țăranî și lucrători, fără multă carte, dar conștienți de datoria lor națională, noi, ne oferim brațul și sîngele nostru tînăr și generos pentru întruparea idealului nostru. Sîngele nostru nu se va vărsa în zadar. Credem ferm, că între viitoarele state fericite naționale și democratice va fi și România tuturor românilor".**

Acestor voluntari li s-a făcut la Iași o primire dintre cele mai entuziaste, de față fiind regele Ferdinand, Ion I. C. Brătianu cu toți membrii guvernului, generalul Prezan, Octavian Goga și toți care își asumaseră declanșarea războiului.

O mare parte din voluntarii ardeleni au luat apoi parte la luptele de la porțile Moldovei, România Mare fiind opera tuturor românilor.

Aceeași solidaritate indestructibilă avea să se constate și pe baricadele luptei diplomatice, ce se dădea în acest timp în capitalele țărilor aliate, Washington, Londra, Paris, Roma, unde activau după încheierea armistițiului și a păcii separate semnată de guvernul Marghiloman, Take Ionescu, Nicolae Titulescu, dr. C. Angelescu, Vasile Lucaciu, Octavian Goga, Traian Vuia, Paul Brătășanu, G. G. Mironescu, Simion C. Mîndrescu, C. Mille, Vasile Stroescu, Sever Bocu. În **Consiliul național al Unității Române**, alcătuit la 3 octombrie 1918 sub prezidența lui Take Ionescu, au intrat astfel reprezentanți ai tuturor provinciilor românești, Consiliul Unității fiind recunoscut de către aliați ca adevăratul guvern al României.

În octombrie puterile inamice erau înfrînte, la 11 noiembrie 1918 capitulînd însăși Germania. Popoarele din imperiul habsburgic, asuprite de veacuri, își luară fără întîrziere soarta în mîinile lor. Românii, urmînd imperativele istoriei și glasurile de dincolo de mormînt ale lui Mihai Viteazul, Horia, Cloșca și Crișan, ai lui Avram Iancu, se adunară la 1 decembrie la Alba Iulia.

Convocarea **s-a** făcut în numele Consiliului Național Român — alcătuit din 6 reprezentanți ai Partidului Național Român și din 6 reprezentanți ai Partidului Socialist — sub egida căruia s-au constituit consilii și gărzi naționale românești, în toate comunele din Transilvania. Acestora le-a incumbat sarcina mobilizării satelor și îndreptării lor spre Alba Iulia — cetatea lui Mihai Viteazul, cetatea care avea să devină de acum înainte cetatea României Mari.

LIBERTATEA ACESTEI NAȚIUNI...

La adunare au participat aproape 100 000 de români veniți din Munții Apuseni, de pe Someș și de pe Crișuri, din Cîmpia Transilvaniei și de pe Mureș, din părțile Brașovului, ale Sibiului și ale Hunedoarei, din Arad și din Banat, români cari aduceau cu ei „credenționalele" (plenipotențele) tuturor celor rămași acasă în înfrigurată așteptare. Niciodată bătrîna cetate n-a văzut atîta potop de lume, și atîta însuflețire. Adunarea delegaților oficiali — 1212 la număr, reprezentînd toate satele și orașele românești — **s-a** deschis în casina ofițerilor din fostele regimente alba-iuliene — în sala care poartă astăzi numele de **Sala Unirii** — și a fost prezidată de bătrînul memorandist Gheorghe Pop de Băsești.

Afară, în jurul edificiului, se aflau miile de români cari ocupaseră platoul cetății și dealurile din jurul ei.

Punctul culminant al Adunării a fost propunerea de unire prezentată de Vasile Goldiș, marele orator de la Arad. **„Națiunile trebuie să fie libere** — a declarat oratorul — **ca astfel între egale drepturi și condițiuni să poată încheia acea mare unire a popoarelor, care va fi chemată să reprezinte o concepție superioară pe scara civilizațiunei și să sporească astfel fericirea omenească pe pămînt".** Iar în continuare : **„Națiunile trebuesc liberate. Între aceste națiuni se află și națiunea română din Ungaria, Banat și Transilvania. Dreptul națiunii române de a fi liberată îl recunoaște lumea întreagă, îl recunosc acum și dușmanii noștri de veacuri. Dar, odată scăpată din robie, ea aleargă în brațele dulcei sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni însemnă unirea ei cu Țara Românească".**

CE S-A HOTĂRÎT LA ALBA IULIA

Discursul lui Vasile Goldiș **s-a** încheiat prin citirea hotărîrilor ce urmau să fie adoptate de adunare. Ele aveau să fie primite cu unanimitate, reprezentînd nu numai crezul național al unui popor robit, ci totodată și aspirațiile sale democratice.

Iată-le, după însuși textul publicat de Vasile Goldiș :

Vasile Lucaciu, Simion Bărnuțiu, Octavian Goga, Nicolae Iorga

HOTĂRÎRE

I. Adunarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat... adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 noemvrie (1 decembrie) 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dînșii cu România. Adunarea națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul, cuprins între riurile Mureș, Tisa și Dunăre.

II. Adunarea națională rezervă teritoriilor sus indicate autonomie provizorie pînă la întrunirea Constituantei, aleasă pe baza votului universal.

III. În legătură cu aceasta, ca principii fundamentale la alcătuirea noului stat român, adunarea națională proclamă următoarele :

1. Deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sînul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-i alcătuiesc.

2. Egală îndreptățire și deplină libertate autohtonă confesională pentru toate confesiunile din stat.

3. Înfăptuirea desăvîrșită a unui regim curat democratic pe toate terenele vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, pe comune, în mod proporțional, pentru ambele sexe, în vîrstă de 21 ani, la reprezentarea în comune, județe ori parlament.

4. Desăvîrșită libertate de presă, asociere și întrunire ; libera propagandă a tuturor gîndirilor omenești.

5. Reformă agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri desființînd fidei-comisurile în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i se va face posibil țăranului să-și creieze o proprietate (arător, pășune, pădure) cel puțin atît, cît să o poată munci el cu familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e pe de o parte promovarea nivelării sociale, pe de altă parte potențiarea producțiunii.

6. Muncitorimei industriale i se asigură aceleași drepturi și avantagii, cari sunt legiferate în cele mai avansate state industriale din apus.

IV. Adunarea națională dă expresiune dorinței sale, ca congresul de pace să înfăptuiască comuniunea națiunilor libere în așa chip, ca dreptatea și libertatea să fie asigurate pentru toate națiunile mari și mici deopotrivă, iar în viitor să se elimineze războiul ca mijloc pentru regularea raporturilor internaționale.

V. Românii adunați în această adunare națională salută pe frații lor din Bucovina scăpați din jugul monarhiei Austro-Ungare și uniți cu țara-mamă, România.

VI. Adunarea națională salută cu iubire și entuziasm liberarea națiunilor subjugate pînă aci în monarhia Austro-Ungară, anume națiunile : ceho-slovacă, austro-germană, iugo-slavă, polonă și ruteană și hotărăște ca acest salut al său să se aducă la cunoștința tuturor acelor națiuni.

VII. Adunarea națională cu smerenie se închină înaintea memoriei acelor bravi români, cari în acest război și-au vărsat sîngele pentru înfăptuirea idealului nostru, murind pentru libertatea și unitatea națiunei române.

VIII. Adunarea națională dă expresiune mulțumitei și admirațiunei sale tuturor puterilor aliate, cari prin strălucitele lupte purtate cu cerbicie împotriva unui dușman pregătit de multe decenii pentru război, au scăpat civilizațiunea din ghiarele barbariei.

IX. Pentru **conducerea** mai departe a afacerilor națiunii române din Transilvania, Banat și Țara Ungurească adunarea națională hotărăște instituirea unui Mare Sfat Național Român, care va avea toată îndreptățirea să reprezinte națiunea română oricînd și pretutindeni față de toate națiunile lumii și să ia toate dispozițiunile, pe care le va afla necesare în interesul națiunii.

Trăiască România Mare !"

În procesul verbal al acestei ședințe, într-adevăr istorice, se precizează că ora în care au fost rostite cuvintele prin care se anunța libertatea și unirea tuturor românilor, era ora 12 a zilei de 1 decembrie 1918. Momentul a fost zguduitor. **„În fine** — scria unul din participanții la adunare, notarul A.P. Boțian de pe valea Mureșului **— după atîtea veacuri de lacrimi îndurate, azi a pornit izvorul lacrimilor de bucurie, a bucuriei tuturora, fiorul bucuriei care nu se poate descrie. O lume cuprinsă de delirul bucuriei meritate. Mulți plîngeau, alții chioteau, alții îngenunchiau și înălțîndu-și privirile și mîinile spre cer, roșteau rugăciuni atît de fierbinți, că trebuiau să se audă pînă la al 7-lea cer. Am înnebunit cu toții** — mărturisește cu entuziasm memorialistul — **năzărîndu-ni-se că vedem în văzduh pe însuși Mihai, Mircea, Ștefan, Avram Iancu etc. Credeam că în acea zi și sfinții în cer poartă costume naționale românești, iar Dumnezeu haina albă a dreptății pentru toți".**

Reprezentantul Partidului Național Român a spus : **„Noi, Onorată Adunare Națională, privim în înfăptuirea unității noastre naționale, un triumf al libertății omenești, noi nu voim să devenim din oprimați, oprimători, din asupriți, asupritori. Noi voim să întronăm pe aceste plaiuri libertatea tuturor neamurilor și a tuturor cetățenilor. Noi propunem decretarea unirii cu Regatul României, a întregii Transilvanii, a întregului Banat".**

Reprezentantul socialiștilor, răspunzînd socialiștilor maghiari care cereau menținerea Transilvaniei în cadrul statului ungar, a declarat că **„social-democrația nu-i identică cu lipsa simțului național : „Noi nu zicem** — a precizat cuvîntătorul socialist — că ubi bene ibi patria, ci dimpotrivă, zicem că unde ți-e patria acolo trebuie să-ți cauți de ea... Astăzi... — accentua reprezentantul muncitorilor — e vorba de **libertatea, de posibilitatea dezvoltării în viitor a culturii românești și astăzi venim și noi aici... să declarăm în fața preacinstitei adunări, să declarăm în fața internaționalei socialiste, că vrem unirea tuturor românilor", fiindcă „noi muncitorii români ne simțim una cu întreg neamul românesc".**

De la 14 tribune **s-au** citit apoi miilor de ascultători hotărîrile adunării, ele avînd astfel caracterul unui act într-adevăr național unanim.

În zilele următoare actul a fost prezentat apoi regelui Ferdinand I și guvernului de la București, în numele căruia a răspuns Ion I. C. Brătianu : **„Vă așteptăm fraților de o mie de ani și ați venit ca să nu ne mai despărțim niciodată. Sunt în viața unui neam clipe de fericire atît de mari încît ele răscumpără veacuri întregi de suferință.**

Bucuria noastră nu este bucuria unei singure generații. Ea este sfînta trezărire de bucurie a întregului popor român care de sute și sute de ani a îndurat suferințele cele mai crude, fără să-și piardă credința neclintită în sosirea acelei zile care ne unește astăzi și care trebuia să vie, care nu se putea să nu vie.

Fraților, fiți bine veniți".

La 4 ianuarie 1920 hotărîrile de la Alba Iulia cu privire la teritoriul național au fost recunoscute de toate marile și micile puteri participante la război, ca aliate ale României, semnarea tratatului de către români făcîndu-se prin Nicolae Titulescu și dr. Jean Cantacuzino, ambii protagoniști prestigioși pentru înfăptuirea unității naționale române.

RODUL LUPTEI ÎNTREGULUI POPOR

Actul de la Alba Iulia, **a** declarat tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al C.C. al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, la sărbătorirea unei jumătăți de veac de la Adunarea de la Alba Iulia, reprezintă **„încununarea aspirațiilor de veacuri ale poporului nostru pentru eliberarea națională, rezultat al luptei duse de cele mai înaintate forțe social-politice ale vremii — în cadrul cărora rolul hotărîtor l-au avut masele populare — unirea din 1918 a reprezentat o adevărată piatră de hotar în dezvoltarea României moderne... Unirea Transilvaniei cu România** — afirma în continuare tovarășul Nicolae Ceaușescu — **nu a fost actul cîtorva persoane sau grupuri izolate, ci opera întregului popor, a întregii noastre națiuni. Iată de ce nimeni în afară de popor nu poate pretinde că a înfăptuit unirea. Analiza desfășurării evenimentelor demonstrează elocvent că formarea statului național unitar român nu este rezultatul unor înțelegeri încheiate la masa tratativelor, ci rodul luptei întregului popor, însuflețit de năzuința secular a unității, de hotărîrea de a împlini visul pentru care au luptat și s-au jertfit atîtea generații de înaintași".**

Unirea, prin păstrarea grîului și a etnicității românești și apoi prin realizarea ei politică, a fost astfel opera tuturor generațiilor poporului nostru, care au oferit istoriei un sublim și neîntrecut exemplu de conștiință, dîrzenie, eroism, spirit de creație și spirit de sacrificiu. Exponenții lor au fost înșiși primii voievozi ai Ardealului și Banatului Gelu, Menumorut, Glad, care au căzut cu sabia în mînă pentru apărarea plaiurilor și a cetăților lor, pentru apărarea primelor țări românești. Rînd pe rînd au apărut apoi pe arena istoriei transilvane marea pleiadă de eroi care **s-au** ridicat ca niște vifore pentru apărarea

drepturilor încălcate ale poporului : Horia, Cloșca, Crișan, Avram Iancu, Ion Buteanu, Constantin Romanu Vivu. Și alături de ei vor sta mitropoliții Simion Ștefan și Sava Brancovici de la Alba Iulia, Inochentie Micu, Petru Pavel Aron și Grigore Maior, episcopii Blajului, de Andrei Șaguna de la Sibiu. Samuil Micu, Gheorghe Șincai și Petru Maior, — luceferii „Școlii ardelene" care au pus temeliile de granit ale istoriei și filologiei noastre. Ion Budai Deleanu pe ale poeziei. În marea bătălie a veacurilor un rol de frunte l-au reprezentat luptătorii pentru dreptate socială și națională ai Nordului, Simion Bărnuțiu, Vasile Lucaciu, Gheorghe Pop de Băsești, Iuliu Coroianu, Iuliu Maniu, Victor Deleu, urmați de cărturarii și luptătorii de cumpăt ridicați din centrul Cîmpiei ardelene : Timotei Cipariu, George Barițiu, Al. Papiu-Ilarian, Ioan Micu Moldovan, Iosif Hodoș. Sudul s-a remarcat prin profeții marilor viziuni : Gheorghe Lazăr, August Treboniu Laurian, Octavian Goga, Aurel Vlaicu, și prin neobosiții muncitori în ogorul culturii sistematice : Aaron Florian, Onisifor Ghibu, Ioan Lupaș. Răsăritul a dăruit culturii românești pe Andrei Bârseanu, Simion C. Mîndrescu și O.C. Tăslăuanu, redactorul revistei „Luceafărul". Vestul ne-a dat pe Iosif Vulcan, pe Alexandru Roman, pe Ioan Slavici.

Alături de aceștia s-au ridicat de-a lungul timpului, continuîndu-i, poetul George Coșbuc și romancierul Liviu Rebreanu, fiii Năsăudului, ca și Andrei Mureșeanu, Ion Gorun, Ion Agârbiceanu, St. O. Iosif, Zaharia Bârsan, Ilarie Chendi.

Prin aceștia s-au dus înverșunatele lupte politice ale Ardealului, s-a organizat revoluția de la 1848, mișcarea și procesul Memorandului, luptele pentru apărarea limbii, pentru întemeierea institutelor fundamentale ale culturii, în frunte cu „Astra" de la Sibiu, s-a realizat o mișcare literară de proporții și importanță națională.

Mai presus de toate s-a impus însă poporul, făuritorul limbii române și susținătorul tuturor răscoalelor și al tuturor acțiunilor sociale și naționale care au caracterizat istoria Transilvaniei, timp de veacuri.

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

În toamna anului 1917, românii erau absorbiți de propriile lor griji. Armia română se umpluse de glorie la Mărăști — Mărășești — Oituz, însă soarta neamului nostru se găsea în grea cumpănă. Mersul general al războiului mondial intrase într-o nouă perioadă de criză, cu consecințe imediate dintre cele mai dramatice pentru țara noastră. Și cu toate acestea — dovedind încă o dată înțelegere față de schimbările înnoitoare — opinia publică românească a găsit răgaz să urmărească cu interes cursul revoluției din imediata noastră vecinătate răsăriteană. Într-un astfel de avizat ecou asupra măreței evenimente din luna octombrie, se constituie și articolul lui Octavian Goga — „Tulburările din Rusia" (31 octombrie 1917). De reținut, atenția acordată de marele gazetar actului revoluționar, respectul și neamestecul declarat față de treburile interne ale aliatului din vecini, cum și replica demnității — vizavi de nedrepte acuzații privitoare la așa-zisul caracter imperialist al participării României la războiul întregirii sale naționale.

La începutul lunii decembrie 1917, ca urmare a condițiilor militare schimbate, România și Puterile Centrale încheie armistițiul de la Focșani. Octavian Goga declară că „Nu s-a schimbat nimic" (3 decembrie), lămurind noua stare de lucruri. Este ultima sa semnătură în jurnalul de front al Apărării Naționale — „România". De acum înainte, începe o altă etapă în viața tribunului transilvănean — pe cît de spectaculoasă pe atît de eficientă — pe care o vom prezenta în numere viitoare ale revistei.

Poezia „Vorbesc tăcerile" a fost publicată de Goga în versiunea ei originală, sub pseudonimul Toma Mărăcine, în cotidianul „România Nouă" editat de prietenul său Onisifor Ghibu.

STELIAN NEAGOE ■

Nu s-a schimbat nimic

Iași, marți, 31 octombrie 1917

Uraganul din vecini, vasta dezlănțuire de energii a Rusiei revoluționare, urmează înainte și în momentele actuale stările interne din fostul imperiu au atins din nou un punct de criză acută. Telegramele care ne sosesc arată tulburări în Petrograd... și o largă agitație în toată țara pentru restabilirea ordinei și pentru fixarea definitivă a unei forme de guvernămînt.

Nu este nici cea dintîi și probabil nici cea din urmă ciocnire de curente contradictorii frămîntarea de astăzi. Procesul e fatal. Canalizarea tuturor forțelor într-o singură matcă va cere încă timp îndelungat. Schimbarea bruscă a vieții de stat, saltul improvizat de la absolutismul rigid al vechiului regim la libertatea absolută a celui mai avansat republicanism, provoacă atîtea diversiuni în spirite, pune în circulație atîtea energii noi, că surescitarea de-o jumătate de an e un fenomen din cele mai explicabile. Puțină istorie universală și-un dram de judecată limpede sînt deajuns pentru orice spectator al furtunii din Rusia actuală, ca să înțeleagă că odată pornit viforul de peste Prut valurile lui se vor zbuciuma multă vreme, fără ca cineva să poată profeți drumul pe care vor apuca sau popasul unde se vor opri.

Continentul întreg, opinia publică de pretutindeni urmărește desigur cu un interes palpitant această dramă uriaș[illegible] unică. Dintre toți privitorii însă soa[illegible] ne-a rezervat nouă atenția cea mai [illegible] cordată. Imediata vecinătate geografică [illegible] Rusia [...] deoparte, de alta împrejurăr[illegible] particulare ale războiului ne silesc să ave[illegible] ochii ațintiți în fiecare clipă la tot ce [illegible] petrece pe pămîntul puternicilor noșt[illegible] aliați. În urma legăturii de arme și-a un[illegible] tății de front pentru moment soarta Români[illegible] niei e în mod organic influențată de evenimentele din Rusia. De aceea e justificată pe deplin și atenția și îngrijirea noastră. Trebuie să privim deci lucrurile în față, să spunem cu franchețe desăvîrșită sentimentele ce ne inspiră și să căutăm, ca după cît e cu putință, cuvîntul nostru să fie auzit acolo în mijlocul încrucișerii de păreri potrivnice.

Firește, nimic nu ne îndreptățește să lansăm o judecată asupra curentelor de politică internă din Rusia. Opera întreagă de orînduire și așezare de acolo va emana numai de la proprii ei cetățeni care au și competința și pregătirea ca s-o îndeplinească. Dacă ne-am exprimat la timpul său bucuria umanitară pe care o resimțeam în clipele cînd vedeam un mare popor evoluînd spre principiile binefăcătoare ale democrației, o făceam aceasta călăuziți de dragostea de progres și civilizație care ne va însenina de cîte ori vom înregistra pe orice colț de pămînt zdrobirea sclavajului politic. Atitudinea noastră însă în ce privește toată ramificarea vastă a vieții de stat din vecini a fost și rămîne pur espectativă. Ca totdeauna vom avea deci și de astă dată aceeași rezervă respectuoasă față de diferitele partide al căror program de consolidare interioară nu e de căderea noastră să-l analizăm. Astfel nu vom căuta să cîntărim nici lozincele constituționale ale formațiunilor burgheze, nici doctrina elementelor socialiste, nici chiar revendicările curentului maximalist ale cărui formule tind să modifice radical toată structura socială a unui colț de umanitate. Toate aceste opinii, oricît de liber ar fi dreptul de apreciere atunci cînd în numele ideilor de cultură înaintată se pun probleme care răscolesc concepțiile curente ale gîndirii moderne, noi ni le sacrificăm, pentru a nu lăsa să planeze nici o umbră de bănuială măcar asupra loialității de buni și cinstiți aliați.

Ceea ce nu jertfim cu nici un preț este existența acestui pămînt pe care în urma unui tratat de alianță îl apărăm cot la cot cu soldații Rusiei, împotriva năzuințelor de cutropire germană. Iată de ce trebuie să ne arătăm limpede toată nedumerirea de cîte ori în tabăra aliaților noștri se ridică glasuri răzlețe care sprijinesc tendințele contrare dreptății pe care o slujim. Vom spune deci sincer că am înregistrat [illegible] în acest act al voinții sale a contat în mod firesc pe angajamentele tovarășilor de luptă, punîndu-și în aceeași balanță și spada și onoarea. Nenorocirea a vrut ca regimul vechi al fostului țar să nu observe cu același cavalerism îndatoririle de prieten. Descoperirile din urmă ne-au lămurit că în planurile camarillei lui Stuermer era sacrificarea noastră și că grație inacțiunii sau greșurilor voite inspirate de acești vinovați s-a provocat aici dezastrul militar din toamna trecută. În acest timp noi ne-am făcut datoria înainte și regimul democratic din Rusia a avut prilejul să se convingă și de onestitatea și de vitejia armelor noastre. [...]

Poporul rusesc, așa cum se resfrînge el din istoria lui din operele marilor creatori care ni l-au înfățișat, acest neam înzestrat cu-o profundă conștiință a dreptății va păzi drumurile cinstei și nu va îngădui ca istoria lui să iese din cadrul ordinei morale.

De aceea, noua criză noi o privim cu îngrijire dar și cu speranța că ea va contribui la limpezirea treptată a liniștei din vecini.

Duminică, 3 decembrie

[...] Trebuie să se vadă limpede împrejur și să se știe care e situația noastră. Vom spune deci, în cîntărirea cumpătată a fiecărui cuvînt ce punem pe hîrtie, — că nu s-a schimbat nimic prin armistițiul de la Focșani, nici în ce privește lumea noastră morală, nici în orientarea politică a statului român, nici în starea de fapt a frontului nostru. Nimic nu s-a schimbat.

Moralicește păstrăm neștirbit capitalul nostru de dragoste și de ură. Iubim Franța cu aceeași patimă cu care detestăm casca germană, respectăm Anglia cu aceeași adîncime cu care disprețuim imorala alcătuire a Austriei. Poporul nostru rămîne fără nici o tulburare în tonalitatea lui de simțire, care ne-a dat Mărășești și toată viltoarea năprasnică de ură de care și-au frînt gîtul nemții de la Oituz. Cu claviatura sufletească a unui neam nu se pot face exerciții de azi pe mîine. De aceea în suflete nu s-a schimbat nimic. Armistițiul de la Focșani nu e în stare să provoace nici o diversiune morală. Politicește tot așa. Raporturile noastre cu [illegible] ată lumea ... că sîntem ... pe care ... dar nu ... să mătu- ... dezono- ... mai fac ... lă ori de ... politica ... m acum ... eral Lupescu a avut problematica plăcere de-a sta de vorbă cu generalul Morgen la Focșani.

Ce să mai vorbim de frontul, pentru care armistițiul a consacrat o stare de fapt determinată de împrejurări diferite ? Nici aici nu s-a schimbat nimic.

Să reintrăm deci, iubiți cetățeni, în liniște cu cugetul nostru, [...] să nu credem în dezlegările vertiginoase ale momentului și mai ales să nu ne părăsească niciodată gîndul că neamul nostru ar putea să se abată cîndva de la drumurile onoarei.

Să privim deci înainte cu aceeași seninătate și aceeași răbdare, așteptînd totul, fiindcă nu s-a schimbat nimic.

Chișinău, duminică 8 aprilie 1918

VORBESC TĂCERILE

Vae surdis !

Acum cînd tunul nu mai bate
Pe culme, sus, la Mărășești,
Vorbesc tăceri înfricoșate
În largul Țării românești.

Întunecate valuri mute,
Fără de glas, fără auz,
Sînt mai grozave, mai temute,
Ca viforul de la Oituz.

Le poartă vîntul primăverii,
Și cresc, și tulburate vin,
Sporind furtunile tăcerii,
Din Dorohoi la Severin.

Pe urma lor bolnav pămîntul
Resimte taină și fior,
Otravă n-a avut cuvîntul,
Mai tare ca otrava lor.

Căci nu sînt vorbe-ntraripate
Să-i spuie-al inimii îndemn,
Cum strigă brațele trunchiate,
Cum plîng picioarele de lemn.

Nicolae Labiș

După moartea tatălui meu, petrecută în această toamnă, cînd scriu despre prietenii duși simt o stranie senzație de frig în spinare. Și, iată-mă, stînd în vigoarea Bucovinei, împreună cu primarul Iordache Apetrei din comuna Cornu-Luncii și cu poetul Vintilă Ornaru, mi s-a făcut dor să-mi aduc aminte de Nicolae Labiș, cel ce, prin naștere și gînd, părea ursit să se urce-n tronul Moldovei, dar a murit, nu în nordul lui de munți și de mănăstiri, ci într-o depărtare aflată dincolo de zarea măceșilor, lătrat de cîini păgîni, iarna, cînd spicul oii, care e mohorul, se schimbă într-o adîncă trecere de vînt printre copaci. Împreună cu Labiș, am trăit, cîțiva ani, întîmplări spectaculoase : am băut, cu toți prietenii de-atunci, vin păstrat în zăpadă, am visat, am crezut...

...Era o podgorie acolo, poate un han,
Era și o hrubă acolo, poate cu vin,
Scobită-n adînc, cu trepte-n declin.
Era o podgorie, poate un han.
Și poate visam, dar cred că priveam...

Versuri din care se lasă de-o turbăciune la geamuri. Toți cei născuți să înnebuniți abia după moarte nu gustați din strugurii ăștia. Sînt grei, amari, neînțeleși, blestemați, căzuți în tristețe. Sînt plini de iluzii neajunse-n rod, de asfințituri pe acoperișuri de draniță, de reîntrupările neîntîmplării și mai cu seamă de pedepse. „Un curcubeu, deasupra"... și mă văd în umbră fermecată, în vreme de basm petrecut, asuprit și iertat, împreună cu prinții încoronați ai bătăilor de bardă : Labiș, Mandric, Tomozei, Cosașu, Raicu, Băieșu, Țic, Ureș, Beno Dumitrescu. Erau acolo și Aurel Covaci și Andrițoiu și Mazilu, pămîntul odihnească-l, erau și eram acolo o generație, și nu știam sau nu vroiam, orgolioși, să știm că purtăm pe frunte, ca emblemă și stigmat, numele lui Labiș — Laie — cel mai bucălat prieten al nostru, destinat să ajungă marele poet al morții tinere, construit dintr-o piatră acceptabilă și înflorit cu toate lemnele Moldovei pe cele mai frumoase rîuri românești : Ozana, Siret, Eminescu, Creangă, Sadoveanu, Ibrăileanu, frații Teodoreanu...

Acum, în fața casei copilăriei lui, împreună cu primarul Iordache Apetrei și poetul V. Ornaru, cînd în preajmă cricnesc molizii și cîrduri de oi sorb ospețe mari din scoici de lumină galbenă și de zăpadă albastră, după ce cu un ceas în urmă am aprins lumînări în biserica lui Alexandru Lăpușneanul, pentru Lăpușneanul și fetele lui, pentru tata și doi frați ai mei și pentru toți cîți mi-au fost dragi (Doamne, ce drum lung și ce multe juguri !), frunzele castanilor rostesc subtile legende, iar vestalele mestecenilor duc spre munți fîntîni de jar, pentru somnul căprioarelor nevinate. Știu că aici, Labiș a trăit fericit, spre deosebire de București, unde a trăit într-o detențiune veselă. Miroase a mere (convoaie de căruțe trec cu mere spre cîmpie, întîlnindu-se cu drumurile duducăi Lizuca), magia albă a florii de mălin, transfigurată vinețiu în anotimpul acesta sleit de măduvă, se insinuează-n pereții și podoabele de lemn ale casei mici, așezată cu fruntea spre rîul Moldovei, cu tîmpla stîngă spre șuvoiul de pini întunecați care-a alcătuit, mai bine de o sută de ani, hotarul dintre Austro-Ungaria și România și cu spatele spre munții lui neasemuiți, munții Stînișoarei, cei acoperiți de urdă, seu, lemn și colindați de gnomi și de-o mioară albă, scandînd versuri nemuritoare :

Pe-un picior de plai, pe-o gură de rai,
Zbuciumat se frînge fluierul de fag,
Inima mi-o strînge și-mi pătrunde-n sînge
Acest cîntec dureros și drag.

Stelele făclii, păsărele mii,
Jalea își descîntă-n fluierul de os...
Tainic își frămîntă cadențarea sfîntă
Acest cîntec trist și luminos.

Se îngînă lin liniști de arin,
Tremură la stînă fluierul de soc.
Măicuță bătrînă, cu brîul de lînă,
Ce mai cați bătutul de noroc ?...

Spun oamenii că visa să-și facă un cuib de lucru în podul casei, lîngă creștetul castanilor. Ion Creangă, neamul lui dinspre mamă, își trăia și-și murea viața tot într-un cuib strîns adunat, deasupra umerilor. Din podul casei unde-a copilărit Labiș se vede în inima graiului românesc — mălini, răsură, plai, cearcănele Moldovei, munții Bucovinei răsucindu-se în tării, vîntul sadovenizînd spre Miroslăvești, Ciohoreni, Tupilați și Nisiporești, spre Hanu-Ancuței, loc de vrăjit popas și desfătare sufletească. Dăinuie, în întunericul dospit, durere, din colțuri de urît se adună înserare de colind în versuri blînde : „În zboruri rotunjite tăiau mari păsări slava, un farmec de poveste se răsfira sub cer, părea zăpada moale și caldă ca otava, dar zările sclipeau la fel, sever"... Iar pe cumpăna corbului se înnegrește un zeu al batjocurii, căci cui i-a trebuit moartea lui Labiș, dacă nu unui zeu al batjocurii — ciuguli-i-ar carnea o cucuvea de aur, ochii, o pasăre cu cioc de rubin și fi-i-ar geamurile astupate cu scînduri bătute-n cruce !

Copil teribil al unui veac nemilos, așa cum a fost la francezi Rimbaud, la ruși Lermontov și la unguri Ioszef Atila, Labiș, steaua fulgerată a generației mele, înfruntă cu măreție denigrările postume, afirmînd la 18 (optsprezece ani) : „În poezia mea veți intra ca-ntr-un sat de munte ; veți vedea întîi „neobșinuitul". Veți remarca frumusețea sălbatică a locurilor ; iarna, veți simți în nări miros de lupi și de fum ; vara, miros de fîn și de rășină — totul îmbibat cu ceva care aduce a sudoare și a pămînt — pămînt adînc (...). Dar pe încetul totul va prinde contur și după mai îndelungată conviețuire veți intra în firea adîncă a vieții poeziei mele, ca în adîncul vieții pătimașe a unui sat de munte".

Labiș e al tuturor și va rămîne totdeauna în zbor și dincolo de uitare.

...Plînsetul vinului, cîntecul fetei,
Unde venite din jos
Și gleznele albe și gleznele,
Sîmburi de vid luminos.

Oh, lunecate miragii,
Tandre ocoluri în timp,
Miezul atîtor ravagii,
Subteranul Olimp !

FANUȘ NEAGU ■

(Din A doua carte cu prieteni)

BALADELE DUNĂRII —

un triumf al artei tinere revigorate de „Cîntarea României", o sărbătoare cu largă semnificație, o probă de spirit revoluționar, gust artistic și competență a gălățenilor

Premiul I la poezie : Ion Cozmei din Suceava

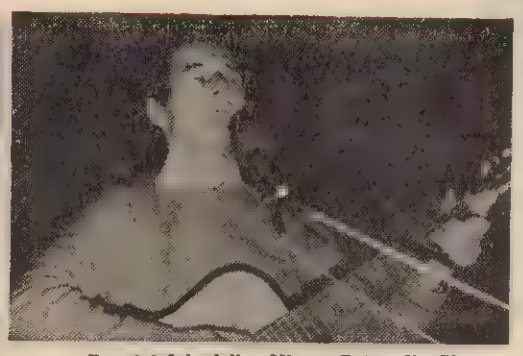

Premiul I la folk : Mircea Boian din Sighișoara

Nicolae Ion Bărbulețu, gîndește aforistic și la premiul „Flacăra"

Toate vîrstele au surîsul lor

Cel mai popular interpret din concurs : Liviu Pojală

La egalitate pe locul I : grupul „Ecou" din Reghin (două surori intru folk, o româncă și-o maghiară) și grupul „Poesis" din Constanța

Manifestare de anvergură, cea de-a patra ediție a festivalului-concurs de creație și interpretare pentru poezie și muzică tînără „Baladele Dunării" a adus pe scena competiției artistice în cele trei zile de desfășurare aproape 70 de concurenți din 27 de județe și municipiul București. Se poate deci presupune că juriul, format din reprezentanți ai acelora care s-au implicat în organizarea festivalului — Clubul Tineretului din Galați, în colaborare cu revistele „Flacăra", „Luceafărul", „Convorbiri literare", „Cîntarea României", „Echinox" și ziarul „Viața nouă" — condus de poetul Adrian Păunescu, n-a avut o sarcină prea ușoară în desemnarea celor mai autentice voci. Cu toate acestea, între multele exprimări de care aminteam, apariția unor participanți slab pregătiți, necompetitivi valoric, a facilitat sarcina juriului în alegerea sa. Considerăm că este necesar ca discernămîntul în promovarea valorilor să se manifeste în mod real chiar de la primele etape ale oricărei evoluții artistice. Iar cea mai sigură cale spre reușita unui astfel de examen nu poate fi decît confruntarea cu publicul în ideea întîmpinării nevoilor sale. Avînd în vedere toate acestea, juriul festivalului gălățean a luat în considerație preferințele publicului prezent în cele două seri de concurs, aducînd prin aceasta recunoașterea competenței sale. Și într-adevăr, mulțimea de oameni care a umplut pînă la refuz sala polivalentă în serile festivalului, oameni de profesiuni și vîrste diverse, cheltuind egal, cu aceeași dragoste bucuria sufletelor lor, s-a constituit într-o entitate probatorie, un adevărat barometru valoric, o imensă cutie de rezonanță vibrînd la fiecare semn al muncii și talentului. În acest fel, public, juriu și concurenți s-au făcut coparticipanți la un act de cultură pentru înfăptuirea căruia festivalul s-a constituit într-un excelent prilej. Să nu-i uităm deci pe aceia care au creat cadrul liberei exprimări acestor tinere voci în competiția afirmării lor aducînd astfel un gînd de recunoștință organizației de partid locale a cărei îndrumare loială și discretă a fost premisa și garanția reușitei finale. Să-i felicităm totodată pe reprezentanții locali ai organizației de tineret, pe primul secretar al Comitetului municipal Galați, tovarășul Ionel Petrea, pe directoarea Clubului tineretului din localitate, tovarășa Viorica Șoiman, pe acela care în urmă cu trei ediții inițiа acest festival, tovarășul Florin Cilincă, aflat la această a patra ediție alături de toți ceilalți în calitate de regizor al spectacolelor.

Reușita festivalului a fost determinată și de caracterul său angajat dorind prin aceasta „să se alinieze unanimei dorințe de pace a întregii țări, a tuturor popoarelor, să se constituie într-o tribună a protestului împotriva irațională curse a înarmărilor, împotriva perfidei și sofisticatei întreceri a distrugerii și morții". De pe această poziție, festivalul „Baladele Dunării" s-a afirmat ca promotor al creației tinere în domeniul artistic pusă în slujba celor mai înălțătoare idealuri. La crearea acestei impresii de ansamblu și-au adus contribuția și participanții de onoare ai festivalului, invitați pentru a susține recitaluri în afara concursului între care amintim aportul grupurilor „Cristal" și „Blitz" și a Cenaclului Flacăra.

Premiile acordate la cele două secțiuni ale festivalului-concurs „Baladele Dunării", ediția a IV-a, au fost acordate astfel:

Pentru poezie

Premiul I : **Ion Cozmei**, Suceava

Premiul II : **Simion Dascălu**, Odorheiul Secuiesc

Premiul III : **Ion Teodorescu**, Slobozia

Premiul special al juriului și premiul revistei „Flacăra" : **Constantin Ciucă**, Galați

Premiul revistei „Luceafărul" : **Doina Mihaela Sava**, Iași

Premiul revistei „Convorbiri literare" : **Romana Teodorof**, Galați

Premiul revistei „Cîntarea României" : **Luiza Lastnic Stoichiță**, București

Premiul revistei „Echinox" : **Dorin Popa**, Iași

Premiul ziarului „Viața nouă" : **Teodosia Avram**, Galați

Premiul revistei „Flacăra" pentru aforisme : **Nicolae Bărbulețu**, Tîrgoviște

Pentru muzică tînără

Soliști individuali

Premiul I : **Mircea Boian**, Sighișoara.

Premiul II : **Cristian Buică** și **Eugen Colcer**, ambii din Reșița.

Premiul III : **Gabriela Sauciuc**, Constanța

Premiul special al juriului și premiul revistei „Flacăra" : **Liviu Pojală**, Turda

Grupuri

Premiul I și premiul revistei „Flacăra" la egalitate : **„Poesis"**, Constanța, **„Ecou"**, Reghin.

Premiul III : **„Miorița"**, Gheorghe Gheorghiu-Dej

Mențiuni : **„Atheneum"**, Reșița și **frații Sîrbu**, Lugoj

O mențiune : frații Sîrbu din Lugoj. Ea, Lianora, putea participa la concursul „Miss Galați"

Premiile celor mai tinere valori :

Stan Doina Adriana, Galați
Turcu Emanuela, Galați
Florin Constantin Cioabă, Vaslui

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Fotografii de SORIN POSTOLACHE ■

Am avut plăcuta ocazie să ascult în cadrul festivalului „Baladele Dunării" formația „Cristal" a Clubului tineretului din Galați într-un recital de patru piese bine alese și mai cu seamă bine cîntate. Formația s-a prezentat în următoarea componență : Puiu Crețu, orgă, moog — conducătorul formației, Tiberiu Cazan, bass, Gheorghe Marin, chitară solo, o partidă de suflători excelentă — Vasile Spătaru, sax-flaut, Marcel Roland, trombon și Stelian Viorel, trompetă — un baterist tehnic și exact, Mitel Bratoveanu, Gheorghe Antistescu, solist vocal.

Pe tot parcursul microrecitalului formației „Cristal" am putut remarca profesionalismul de grup dar și tehnica individuală a componenților sus-amintitei formații, Puiu Crețu reușind să-și situeze grupul în prima linie a formațiilor noastre rock, stilul jazz-rock pe care-l practică „Cristalul" la ora actuală fiind abordat de foarte puține grupuri la noi în țară.

Un lucru lăudabil la această formație este și acela că a știut întotdeauna să-și aleagă cu grijă textele. Subliniem aici — „Cîntec" (versuri, Nichita Stănescu), „Războiul" (Victor Hugo), „Voroneț" (Constanța Buzea). Aș numi această formație o apariție de top. Este regretabil că unele topuri, spre exemplu cel întocmit de Fl. S. Ursulescu, nu-și aleg mai cu grijă piesele, pierzîndu-se astfel compoziții de valoare, interpreți buni.

Credem că prezența formației „Cristal" în cadrul cît mai multor spectacole de gen, alături de alte formații de valoare, acordarea atenției cuvenite „Cristalului" de la Galați chiar și de Electrecord și Radioteleviziune nu poate fi decît un cîștig pentru rockul românesc, pentru muzica noastră tînără.

VASILE ȘEICARU ■

N.R. Cu atît mai frumoasă însemnare, cu cît V. Șeicaru e fostul solist al formației „Cristal".

Cronicile nr. 473, 474, 475 și 476.

Peste 10 000 de tineri romantici în trei nopți de cîntec, poezie și competiție a tinerelor valeri

SEARA I

Vă mai amintiți cînd Cenaclul Flacăra a fost ultima dată la Galați ? În ziua de joi, 29 octombrie. Deci, după mai puțin de o lună membrii cenaclului au dat, din nou, întîlnire gălățenilor în marea sală a sporturilor din localitate. Ca și data trecută, mii de oameni de toate vîrstele, de diferite profesii, au făcut ca imensa sală să devină neîncăpătoare. Spre deosebire de celelalte întîmplări ale cenaclului, noua întîlnire cu minunatul public gălățean s-a produs exact, după ceasul electronic al conducătorului cenaclului, la orele 22 și patruzeci de minute. Motivul ? De la orele 18 a început prezentarea celor înscriși în cadrul festivalului de muzică și poezie „Baladele Dunării" cît și recitalurile formațiilor Glia și Tranzit din localitate. Deci, în acel moment, nimeni n-ar fi bănuit că începînd la ceas tîrziu întîmplarea va dura pînă aproape de orele trei. Mai precis, după același ceas, pînă la două și patruzeci de minute o dată cu ultimul cîntec al lui Mircea Vintilă.

Gil Ioniță, a fost cel care a început cenaclul cu numărul 473. Au urmat, apoi, în ordine : Arpad Domokoș, Mihail Stan, un recital al formației Continental, Ștefan Hrușcă cu cîteva colinde coborîte din inima și sufletul Maramureșului. Mihaela Popescu care a adus tot freamătul clopotelor din Bucovina, Constantin Dragomir și George Nicolescu. Apoi, toți membrii cenaclului, întreaga sală au cîntat Trăiască România. Minute în șir s-au scandat cuvîntul PACE și numele președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiatorul marelui festival național „Cîntarea României", cea mai mare și democratică tribună artistică de lansare a talentelor. După acest moment au urmat la microfon : Ducu Bertzi, Vasile Șeicaru și Victor Socaciu. Conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, a recitat cîteva poeme, unele scrise chiar la Galați, pentru oamenii lui, pentru tot ceea ce face orașul pentru țară. Maria Nagy a interpretat cîteva cîntece folclorice românești. De la cîntecul „Omul pădurii", cîntat de public cu aportul lui Ducu Bertzi și pînă la folk-rockul lui Constantin Dragomir nu a fost decît un singur pas, ușor de realizat de ex-craioveanul vecin cu Gara de Nord. Mihail Stan a parcurs cu talent diversele registre ale poeziei, de la poemul „Tot mai des visez pămîntul" și pînă la satira lui Soroscu „O samă de textieri" abordată în manieră muzicală rock greu de descris.

Și nu putem să nu amintim recitalul lui Gil Ioniță, veteran al muzicii folk (de la Iași) — vezi „Flacăra folk '73" — disc single editat „Din bătrîni" de Electrecord. Un emoționant apel la pacea lumii l-au făcut Maria Nagy, Domokoș Arpad și George Nicolescu prin cîntecul „Happy end" (versuri Adrian Păunescu). Gălățeanul Vasile Șeicaru s-a simțit ca acasă interpretînd „Momento" (versuri Doina Sălăjan), „Pădurea și menajeria" cu acompaniamentul grupului „Continental" și, bineînțeles, „Colindul Dunării". George Nicolescu ne-a emoționat cu un recital Beatles, și mai ales cu ultima sa compoziție „Ca lumina ochilor", pe versuri de Adrian Păunescu, o superbă combinație de poezie și muzică, zguduitor apel pentru pacea planetei Pămînt. Apoi, Victor Socaciu a cîntat împreună cu sala „Trăiască România", „Felinarul", și „Dona, Dona".

Recitalurile au fost încheiate de Mircea Vintilă, precedat de poezia „Manifest pentru sănătatea pămîntului" recitată de autorul însuși, poetul Adrian Păunescu.

Întîlnirea s-a încheiat nu înainte ca Ducu Bertzi prin cîntecul său să aducă un omagiu publicului din Galați. Era ora 3 și 10 minute din dimineața zilei de 29 noiembrie.

SORIN MINGHIAT

SEARA II

Cenaclul Flacăra intră în scenă la orele 23.

Încă de la început s-a instalat o atmosferă de comunicare adîncă și sensibilă. Colindele pe care Ștefan Hrușcă le-a cîntat păreau că descind de-a dreptul din albul zăpezii maramureșene. Din nordul bucovinean venea vocea Mihaelei Popescu, una dintre cele mai valoroase ale noului val. Apoi Maria Nagy a interpretat cîteva cîntece folclorice românești. De la cîntecul „Omul pădurii", cîntat de public cu aportul lui Ducu Bertzi și pînă la folk-rockul lui Constantin Dragomir nu a fost decît un singur pas, ușor de realizat de ex-craioveanul vecin cu Gara de Nord. Mihail Stan a parcurs cu talent diversele registre ale poeziei, de la poemul „Tot mai des visez pămîntul" și pînă la satira lui Soroscu „O samă de textieri" abordată în manieră muzicală rock greu de descris.

Și nu putem să nu amintim recitalul lui Gil Ioniță, veteran al muzicii folk (de la Iași) — vezi „Flacăra folk '73" — disc single editat „Din bătrîni" de Electrecord. Un emoționant apel la pacea lumii l-au făcut Maria Nagy, Domokoș Arpad și George Nicolescu prin cîntecul „Happy end" (versuri Adrian Păunescu). Gălățeanul Vasile Șeicaru s-a simțit ca acasă interpretînd „Momento" (versuri Doina Sălăjan), „Pădurea și menajeria" cu acompaniamentul grupului „Continental" și, bineînțeles, „Colindul Dunării". George Nicolescu ne-a emoționat cu un recital Beatles, și mai ales cu ultima sa compoziție „Ca lumina ochilor", pe versuri de Adrian Păunescu, o superbă combinație de poezie și muzică, zguduitor apel pentru pacea planetei Pămînt. Apoi, Victor Socaciu a cîntat împreună cu sala „Trăiască România", „Felinarul", și „Dona, Dona".

Recitalurile au fost încheiate de Mircea Vintilă, precedat de poezia „Manifest pentru sănătatea pămîntului" recitată de autorul însuși, poetul Adrian Păunescu.

Întîlnirea s-a încheiat nu înainte ca Ducu Bertzi prin cîntecul său să aducă un omagiu publicului din Galați. Era ora 3 și 10 minute din dimineața zilei de 29 noiembrie.

SORIN MINGHIAT

SEARA III

Ultima noapte de la Galați avea să încununeze această sărbătoare a muzicii tinere, care s-a datorat Festivalului **Baladele Dunării** și microstagiunii Cenaclului Flacăra condus de poetul Adrian Păunescu. Spectacolul cenaclului a fost precedat de Gala laureaților. În noaptea din 29 spre 30 noiembrie au debutat în cenaclu cîțiva dintre laureații festivalului gălățean, și anume grupul **Ecou** din Reghin și grupul **Blitz** din Galați, **Cristian Buică** din Reșița și **Liviu Pojală** din Turda. Această ședință a cenaclului consemnează și două reveniri, **Mircea Boian** din Sighișoara și **Marian Corjos** din Galați. Așadar, o seară cu multe noutăți. În primul rînd tînărul de 17 ani, Liviu Pojală, muncitor și elev la seral în Turda, care de la primul contact cu publicul a repurtat un mare succes. O mare promisiune sînt și tinerele **Feier Sorina** și **Finna Magdalena**, din Reghin, amîndouă alcătuind grupul **Ecou**. Un succes cu totul neobișnuit repurtează chiar din debut **Cristian Buică** din Reșița. Cîntecul său intitulat „De ce" a fost îmbrățișat din primul moment de toți cei prezenți. Grupul **Blitz** a prezentat o scenetă de mare umor primită excepțional de public. Conducătorul grupului, **Marian Corjos**, rămas singur în scenă, de data aceasta cu o chitară în mînă, a interpretat cu subtilitate piesa Ivan Turbincă. Proaspătul cîștigător al premiului I al Festivalului **Baladele Dunării, Mircea Boian**, din Sighișoara (discipol al veteranului Adrian Ivanițchi), revine în cenaclul nostru, cu două cîntece de țară. Și pentru că ne aflăm într-una din cele mai mari cetăți ale siderurgiei, membrii cenaclului au intonat **Oțelul**, cîntec de Adrian Păunescu și Victor Socaciu. Consemnăm și o premieră absolută. **Un imn al păcii**, cîntat de cenaciști pe o structură muzicală populară. Ca fapt neobișnuit, primul mare recital aparține celui mai popular nume din muzică tînără, **Mircea Vintilă**, cel care, și acesta este faptul neobișnuit, încheia, de-obicei, manifestările noastre. Recitaluri de o înaltă ținută artistică au susținut mai „proaspeții" **Mihaela Popescu** și **Gil Ioniță**. Cu un tren de noapte a sosit la Galați acest admirabil coleg care este actorul **Mihail Stan**. Deși obosit, marele dăruit al ideii cenaclului nostru, Mihail Stan, prin recitalul său a atins, după părerea noastră, punctul culminant al nopții de artă de la Galați. La cotele mari ale succesului s-a ridicat și în această noapte recitalurile **Mariei Nagy, George Nicolescu, Arpad Domokoș, Vasile Șeicaru, Constantin Dragomir** și al grupului **Continental** constituit din **Nicolae Enache, Alexandru Zărnescu, Teodor Mazilu** și **Romeo Belanu**. În nota sa obișnuită, adică antrenant și profund, **Ducu Bertzi** al cărui merit a fost și lansarea unei noi piese, **Cîntec**, pe versuri de Nicolae Labiș. Microstagiunea de la Galați s-a încheiat prin lansarea unui alt cîntec, **Dați o șansă păcii**, interpretat de Vasile Șeicaru și ceilalți membri ai cenaclului. **Dați o șansă păcii** a fost cîntecul care a rezumat atît festivalul **Baladele Dunării**, cît și microstagiunea Cenaclului Flacăra, care, împreună, au fost o adevărată sărbătoare a muzicii tinere.

VICTOR SOCACIU

Da, Mihail Stan, te iertăm de toate păcatele, inclusiv de păcatul totalei dumitale dăruiri

O școală care știe să și cînte, o școală ca o inimă care poartă numărul 22

DRAGOSTEA PENTRU FRUMOS NU ȚINE CONT DE VÎRSTE

Sîmbătă, 28 noiembrie. Ultimul cîntec aplaudat de gălățenii rămași cu noi în Sala sporturilor, din seara precedentă și pînă la ora... 2 și 50 de minute, ne mai stăruia încă în memorie, cînd, după nouă ore, la vremea prînzului, ne aflam din nou pe scenă. O scenă mică, aproape neîncăpătoare, improvizată într-o clasă a Școlii generale nr. 22 din Galați. Unul dintre profesorii acestei școli, al cărui nume este... Vasile Șeicaru, ne adresase invitația, din partea elevilor și a cadrelor didactice, în frunte cu Elena Vicol și Marcela Tiron care, încă de la intrarea în școală ne-au întîmpinat nu numai cu entuziasmul atît de minunat al tinereții, dar și cu multe, multe flori. Cenaclul Flacăra cînta din nou, după aproape cinci ani, în fața unui public atît de tînăr, care, aveam să constatăm pe parcurs, ne rezervase multe surprize. Dacă bucuria de a-l asculta pe profesorul lor — Vasile Șeicaru — nu ne-a surprins, în schimb, faptul că acest „public" — a cărui... dantură se afla într-o vizibilă transformare — cînta efectiv cu noi majoritatea pieselor prezentate era de-a dreptul uimitor. Într-o liniște profundă ce poate niciodată nu s-a realizat la orele de curs, unul dintre membrii cenaclului, profesorul de franceză George Nicolescu, de la școala specială de nevăzători din Buzău, le-a vorbit cu emoție acestor copii despre minunații săi elevi, care în ciuda handicapului ce le-a fost hărăzit, poartă lumina în sufletele lor, nutresc speranța de a deveni oameni folositori și demni, cu prețul unor eforturi de necontestat. Minute neobișnuite încă pe deplin cu scrisul, l-au aplaudat cu înflăcărare. Dar ceea ce nu putea vedea profesorul Nicolescu, erau mărgelele de mărgăritar ce apăruseră în ochii multor copii... Trecuse de ora 14, cînd, în încheierea acestei întîlniri, începuse să cînte Victor Socaciu. Cîntau cu el toți cei prezenți, ca după numai prima strofă cîntecul să fie preluat în exclusivitate de glasurile ecpilor. Cunoșteau perfect și versurile și melodia. Poetul Adrian Păunescu, conducătorul cenaclului, a remarcat atunci însuflețita participare a unei fetițe cu fundițe mari în păr, și a invitat-o să cînte pe scenă, acompaniată de Socaciu. Dezinvoltura, talentul ei, ne-au fermecat pe toți în numai cîteva clipe. În final, fiind întrebată cîți ani are, Emanuela Turcu ne-a răspuns cu o fermecătoare cochetărie... 8—9 ani ! De fapt, are 9 ani și este elevă în clasa a III-a B. A fost invitată să participe și ea la spectacolul ce urma să înceapă în aceeași seară la Sala sporturilor. La Școala generală nr. 22 din Galați am cunoscut copii minunați, înconjurați de profesori inimoși, demni de toată stima. Le mulțumim pentru primirea caldă, prietenească și le urăm din inimă succes.

CONSTANTIN BALACCIU

În continuarea manifestărilor sale dedicate iubitorilor de muzică tînără, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, **anunță că, începînd de azi, 3 decembrie, va fi prezent în mijlocul tinerilor din următoarele localități :** ADJUD (joi), MĂRĂȘEȘTI (vineri) și FOCȘANI (sîmbătă). **Toate spectacolele vor începe la ora 18.**

De asemenea, începînd de joi, 10 decembrie, membrii Cenaclului vor fi prezenți în județul Bihor. Alte amănunte privind aceste viitoare manifestări ale Cenaclului, în numărul următor al revistei noastre.

■ **Căpriorul salvat și crescut de familia Vilceanu** a fost transportat în rația ocolului silvic Tismana, răspunde **Inspectoratul silvic județean Gorj** la apelul lansat prin intermediul nr. 45 al revistei noastre de învățătorul **Ion Elena din Târgu-Jiu**. Cu același prilej aflăm că fapta cea bună poate fi taxată și ca „deținere de vinat în captivitate" ceea ce contravine Legii 26/1976. Inimi generoase, atenție la contravenție !

■ **Ajutați-ne!**, clamează **Tănase Virgil din Brașov, strada Lalelelor nr. 11, bloc 83, scara B, apartament 30.** Și continuă: „Cu toate că este centrală, strada Lalelelor din orașul nostru este impracticabilă de zece ani, o mașină nu poate pătrunde pe ea, dar omul... Ne năpădesc buruienile și noroiul, nu ard becurile pe stîlpi, noptile"... Transmiteți salutul nostru deputatului dumneavoastră !

■ **I.G.C.L. Gheria :** „Ne-am respectat promisiunea. Ca urmare a sesizărilor făcute de **locatarii din blocul A 1, strada George Coșbuc nr. 6**, privind repararea planșeului, vă comunicăm că la începutul lui octombrie s-a executat reparația hidroizolației".

■ **„Doresc foarte mult să mă abonez la revista „Flacăra", ne scrie pensionarul bucureștean Săndulescu Ioan, str. Trapezului 3, bloc C 2, scara A, apartament 32.** Iar oficiul poștal nr. 72 de care aparțin îmi pretinde chitanța de abonament veche. De ce ?" Nu știm. O fi poștașul dv. colecționar de astfel de lucruri.

■ **Fiind** șofer la „Salvarea" din municipiul București, sînt solicitat deseori să vin la serviciu în cazuri urgente, dar deși cerere pentru instalarea unui post telefonic am făcut încă din 1978 (nr. 9/435814, urgentată cu referatul nr. 64843/20.XI.1978), în 1981 mă uit cum sînt montate telefoane pe la vecinii de la nr. 31, 26 etc... Menționez că locuiesc pe str. **Predescu Vasile nr. 32, sectorul 2, București** și că răspund la numele de **Ghiță Marin.**

■ **Nicolae Ion și Biliuță I. în numele Asociației locatarilor din blocul 75, str. Cap. Gheorghe Ion, nr. 3, sector 4, București :** „Deși blocul nostru contează în scripte că a fost dat în folosință de peste cinci luni de zile, aflați că nici pînă azi n-a fost racordat la rețeaua de gaze. Am reclamat la I.C.R.A.L., Berceni, dar degeaba. De cinci luni familiile muncitorilor de la I.M.G.B. care locuiesc la această adresă sînt puse în imposibilitate de a-și pregăti hrana zilnică".

■ **Barth Ana** domiciliată în **Sighișoara, str. Gheorghe Gheorghiu-Dej, nr. 51 :** „Prin aceste rînduri țin să mulțumesc foarte-foarte multi acelor tovarăși care, la intervenția dv. ne-au ajutat să obținem, începînd cu data de 22.09.1981, locuința confortabilă în care trăim azi".

■ **Comitetul Uniunii Sindicatelor din Întreprinderile Industriei Ușoare** răspunde reclamației semnate de **Florinel și Constanța David:** „Am intervenit pe lîngă Întreprinderea de vigoniе — Birlad să vă restituie sumele reținute fără temei legal. Prin mandatul poștal nr. 584/12.XI.1981 vi s-a expediat suma de 1 974,25 lei".

■ **Inspectoratul General al Miliției,** Direcția circulație: „Avîndu-se în vedere comportarea numitului **Cherciu Ion din Sibiu, str. Rimski Korsakov, nr. 2,** atît la locul de muncă cît și la domiciliu, i s-a aprobat prezentarea la examen cu plata taxei, în vederea obținerii unui nou permis de conducere".

■ **Bădica Mihail, str. Someșul Cald, nr. 2, apartament 33, București:** „În urmă cu șase zile am fost clientul magazinului „Unirea" de unde am cumpărat două perechi de pantofi și una de cizme. N-am observat pe loc că cizmele sînt defecte, ci abia acasă. M-am întors la magazin și am pretins să-mi fie schimbate, ori înapoiați banii. Tovarășa Predescu de la Serviciul comercial mi-a comunicat că vina defectului o port eu, că nu am deschis ochii cînd am cumpărat. Am dorit apoi să iau legătura cu directorul, dar secretara mi-a răspuns că n-ar fi acolo. Iarnă fiind, mi-am luat alte cizme, dar nu aș vrea să le rup, alergînd zilnic pe treptele „Unirii", ca să-mi recuperez banii pentru marfa cea proastă".

■ **Centrala construcții montaj** București, Serviciul de programare și urmărire a producției : Ca urmare a sesizării asociației locatarilor din blocul M 32 — intrarea Beiuș, nr. 3, sector 6, vă facem cunoscut că am dat dispoziție Grupului de șantiere nr. 3, care a executat blocul, să efectueze recepția finală pînă la data de 30.06.1982, dată pînă la care se vor remedia și defecțiunile apărute în perioada de garanție. **Director tehnic, ing. Gh. Dan.**

■ **Întreprinderea 6 Martie Zărnești,** ne răspunde pentru **Alexandru Varga din Hunedoara și Nicolae Dihoiu din Sinpetru — Brașov:** „Pînă la sfîrșitul lunii noiembrie a.c. vom asigura toate piesele de schimb destinate fondului pieței".

■ **Ministerul Turismului : Urmare a articolului „Un răspuns tardiv și doar pe jumătate"** publicat în Flacăra nr. 44: „Au fost luate măsuri de îmbunătățire a activității de organizare a excursiilor externe cu turiști români și au fost sancționați disciplinar lucrătorii Niculescu Alina și Petrelecan I. care s-au făcut vinovați de aceste abateri. Participanților la excursia în cauză li s-a restituit cîte 1 184 lei, reprezentînd diferența de categorie a serviciilor prestate. Față de partenerul extern JUNGENTURIST s-a luat măsura diminuării plăților la nivelul serviciilor efectiv prestate".

■ **Bobeș Olimpiu, cartierul Țiglarilor, bloc B 4, scara I, apartament 9, Sibiu : „În** 1974 telefoanele ne-au adus cereri imprimate pentru a le completa. Eu personal am scris 75—80 de astfel de cereri pentru toți locatarii blocului nostru. Bineînțeles că am făcut și pentru mine. Le-am depus pe toate la registratura instituției în cauză. În 1975 au început să fie instalate posturile solicitate în apartamente. Aproape toți se bucură acum de respectiva binefacere. Mai puțin eu. De ce ?"

■ **Consiliul popular județean Dolj : „S-a stabilit ca C.A.P. Radomir să-l încadreze pe pentru Mitran Eugen ori la echipa de deservire a animalelor, ori ca paznic de zi în curtea unității".**

■ **Schlesinger Maria, str. 13 Decembrie nr. 9, București: I.C.R.A.L. Herăstrău** a efectuat în blocul nostru reparații capitale" care au durat aproape trei ani. Imaginați-vă ce înseamnă să ai un șantier în apartament timp de o mie de zile. Pe 31 august, curent în sfîrșit, lucrarea a fost terminată. Am fost asigurați că totul e în ordine. Am zugrăvit. Am făcut frumos. Dar la numai două zile după aceasta au apărut din nou pete pe plafonul băii, bucătăriei... Am reclamat la I.C.R.A.L. și scris, și oral, inutil. Ajutați-ne !

■ **Consiliul popular al comunei Poarta Albă:** Răspuns la scrisoarea tov. **Vasilescu Gheorghe** vă informăm că în ședința biroului comitetului executiv din 29.X.1981 s-a hotărît ca petentului să i se atribuie un spațiu locativ corespunzător.

■ **Palu Florica, str. Odobești, nr. 4, bloc Z 3, scara 2, apartament 24 :** „Locuiesc într-o cameră de 9 m.p. împreună cu soțul și copiii mei de 8, respectiv de 6 ani. Sînt pe locul doi pe lista de priorități la casele oferite de întreprindere. În blocul nostru există un apartament neocupat de 6 luni. Am bătut la toate ușile pentru a-l primi noi. Degeaba. Ne puteți ajuta?"

■ **M.E.F.M.C. Departamentul silviculturii:** „În zonele unde datorită concentrărilor de mistreți se mai produc unele pagube la culturile agricole, cu toate măsurile de prevenire luate de unitățile silvice și agricole, se aprobă recoltarea mistreților în tot cursul anului, conform art. 19 din Legea nr. 26/1976 și a planului de recoltă aprobat. În ceea ce privește replantarea suprafețelor de pădure exploatate, aceasta se face numai în măsura în care suprafețele respective nu s-au putut regenera pe cale naturală ori dacă trebuie introduse unele specii menite să sporească productivitatea pădurilor.

■ **Ministerul Muncii. Direcția generală asigurări sociale, pensii și asistență socială :** Urmare a scrisorii adresate redacției de **Fleașcă R. Ion, comuna Șoldanu, județul Călărași,** prin care arăta că plata pensiei i se face cu întîrziere, vă facem cunoscut că prin mandatul poștal nr. 1130/14. IX. i s-a expediat petentului suma de 3 170 lei, care reprezintă pensia pe lunile mai, iunie, iulie și august 1981.

■ **Subsemnații — un grup de muncitori ai Întreprinderii energo-reparații — sîntem obligați** ca în fiecare dimineață înainte de orele 6.00, cînd este întuneric, în drumul nostru către locul de muncă, să ne împiedicăm în șanțurile și gropile făcute cu diferite ocazii în trotuarul străzii Fizicienilor ce leagă Bd. Ion Șulea cu Bd. Energeticienilor. Rugăm interveniți pe lîngă edilii sectorului 3.

■ **Ștefănescu Victor, tipograf la Casa Scinteii :** În ziua de 16 noiembrie m-am dus la Oltenița cu trenul 8 713. Timpul a fost nefavorabil, adică ningea și era foarte frig. Halta 23 August era lipsită de o sală de așteptare. Seara m-am întors cu personalul 8 722. Ambele trenuri sînt lipsite de geamuri, au ușile defecte, circulă fără să fie încălzite și neluminate. Pur și simplu, îți e scîrbă să călătorești în atare condiții. Cu aceste trenuri circulă muncitorii navetiști în 23 August și Republica.

■ **Ion Niculae, pensionar, str Marcius Coriolan, sectorul 5, București : „La sfîrșitul anului** 1980 m-am prezentat la biroul de informații al I.D.E.B. din str. General Florescu, arătînd că am dreptul la un consum de 820 kW și nu doar de 750 cum mi se facturează. Mi s-a cerut să completez un formular. M-am executat. Am fost asigurat că următoarea facturare va fi corectă. N-a fost. M-am prezentat și la șeful centrului, tov. Mihai Matei. I-am explicat. M-a înțeles. M-a dus la tovarăsa care-mi promisese rezolvarea. I-a ordonat să-mi rezolve cazul. Aceea mi-a promis iar. Și iar nu s-a ținut de cuvînt. Unde să mai reclam ?

■ **Gheorghe Nicolae, str. Chilioara nr. 28, sector 3, București :** Am solicitat la I.T.B. înființarea stației Dărăbani, pentru autobuzul 322, foarte necesar celor care locuiesc în zona pieței 23 August, ca să nu mai schimbăm trei mijloace I.T.B. pînă în centru. Ni s-a răspuns că cererea nu se justifică întrucît există alte trei... mijloace cu trasee comune ! Dar acestea nu le putem lua decît două, maximum trei stații. Cît despre „ritmicitatea" lor vă invit s-o constatați la fața locului.

■ **Consiliul popular al județului Neamț : Ciurea Neculai,** oficiant sanitar în comuna Mărgineni, secretar al O.B. nr. 3 a comis o serie de abuzuri incompatibile cu funcția deținută (a insultat medicii în mai multe rînduri, a provocat scandal în incinta dispensarului, a folosit personalul de serviciu la prășitul și căratul recoltei sale de porumb.) Ca urmare a fost scos din funcția de secretar și membru al comitetului comunal de partid. Pe linie profesională s-a hotărît reducerea cu zece la sută a retribuției pe octombrie precum și mutarea sa definitivă cu serviciul în altă comună.

■ **Noi, locatarii blocului U 28 de pe bd. Ion Șulea nr. 71,** etajele X și XI, ne adresăm dv. în problema lipsei apei reci întrucît am ajuns la limita răbdării. De ani de zile nu avem apa necesară consumului zilnic. Interesant este că ori de cîte ori asociația noastră, ori chiar unii dintre noi, reclamă să vină cineva de la I.C.A.B., chiar dacă-i simbătă, atîta timp cît delegatul se află la noi, apa curge. Rugăm să faceți o anchetă dar nu în prezența delegatului I.C.A.B. !

■ **U.J.C.M. Iași : Întrucît din** verificarea făcută la fața locului a reieșit că cele reclamate de **Niță Mihai** sînt reale, conducerea cooperativei „Solidaritatea" Iași, căreia îi aparține unitatea respectivă, a luat o serie de măsuri privind înlocuirea unei freze care producea zgomot, ca un colizor.

■ **Numele meu de familie este SIGHETAN,** dar în urma unei greșeli comise la Consiliul popular al comunei Chiesd s-a transformat în... **SIGHITEAN.** Greșeala a fost descoperită în acest an, cu prilejul căsătoriei. Toate actele mele sînt acum pe numele de SIGHITEAN, începînd cu certificatul de naștere și sfîrșind cu cel de căsătorie. Dar datorită acestor acte nu mai sînt nici fiul părinților mei, nici fratele fraților mei...

● **Consiliul popular al municipiului București : „În** prezent alimentarea cu apă caldă și rece a imobilului din bd. Leontin Sălăjan nr. 55 se face în condiții normale, fapt constatat la controlul efectuat la 21 octombrie. la etajul IX, ap. 161 al familiei Sandu. Precizăm însă că robinetii de trecere din apartamente și robinetii de coloană din subsol nu sînt curățați, fapt ce conduce la diminuarea presiunii în orele de vîrf. Respectiva lucrare cade în sarcina asociațiilor de locatari.

● **Casa de copii școlari nr. 3, Aleea Barajul Rovinari nr. 1, sectorul 3, București : „Ca** urmare la articolul apărut în Flacăra din 19. XI. 1981 cu privire la scrisoarea tov. **Ioana Izvor** despre minorul orfan Chisălan Marian, care doarme într-o casă pustie din satul Piteasca, fără foc și nemîncat, vă facem cunoscut că minorul respectiv se află internat în Casa de copii școlari nr. 3, sectorul 3, ca urmare a măsurilor luate de Inspectoratul școlar al municipiului București".

● **Profesor pensionar Filimon N. Ghiță : „Cred** că nu greșesc dacă aș supune organelor competente propunerea ca în spitalele noi construite să se amenajeze, sau, unde nu sînt, să se construiască terase la fiecare etaj. Cheltuielile făcute socotesc că vor fi recuperate nemăsurat mai mult, prin beneficiul bolnavilor".

● **Miliția județeană Dîmbovița :** Cu privire la scrisoarea care semnalează neregulile săvîrșite la **I.C.S.M. Găești și secția de panificație din orașul Găești** vă comunicăm că: merceologul Vasile Alexandru zis „Falconete" a fost arestat preventiv și trimis în judecată; gestionarul Badea Constantin a fost schimbat din funcție și i s-a întocmit dosar pentru fals intelectual, uz de fals și furt ; gestionarelor Moșteanu Angela și Păduraru Elena de la chioșcul de pîine din piață li s-au întocmit dosare pentru vînzare cu suprapreț și crearea de plusuri frauduloase ; Serbănoiu Florin de la patiserie se află în revizie contabilă. S-au aplicat 205 sancțiuni contravenționale în valoare totală de 17 865 lei.

● **Stanca Ion, satul Sîrbești, comuna Alimpești, jud. Gorj :** Sînt abonat la foarte multe publicații, printre care și Flacăra. Abonamentele pentru toate publicațiile le am pe un an. Nu știu însă ce se întîmplă cu o parte din ele, ori sosesc cu mare întîrziere, ori nu mai vin deloc. De această anomalie, de care nu-i străin factorul poștal **Daju Gheorghe,** l-am informat în două rînduri și pe dirigintele Oficiului poștal Bumbești-Pițic, dar fără rezultat. Banii cu care-mi achit abonamentele sînt cîștigați prin muncă cinstită.

■ **M.T.Tc., Departamentul căilor ferate, Direcția mișcare și comercial:** Ca rezultat al cercetărilor întreprinse, tovarășa Toth Clara, casier TR la Stația Satu Mare, a fost repusă în toate drepturile avute anterior efectuării concediului de odihnă pe 1981.

■ **Trifu Ion, str. Byron nr. 14,** în numele Asociației de locatari din blocul G 14: „Reclamăm din nou că în blocul nostru, în apartamentul 22 locuiește abuziv din iunie 1980 o familie cu o viață foarte dezordonată. Am ajuns la capătul răbdărilor. Sîntem amenințați că vom fi tăiați cu cuțitele, ori că vom fi bătuți, cînd cerem să se respecte regulile de conviețuire în comun. Rugăm să repartizați această locuință unui om muncitor și cumsecade".

■ **Procuratura județeană Bistrița-Năsăud: „Este** real faptul că soțul petentei Anton Maria a făcut deseori scandaluri la domiciliul acesteia, motiv pentru care a și fost sancționat contravențional. În cazul că va continua să săvîrșească abateri de felul celor relatate de petentă se vor lua împotriva lui măsurile legale".

■ **Întreprinderea „Nufărul":** Ca răspuns la sesizarea tov. **Stănescu Gheorghe, str. Masina de Pîine nr. 20,** privitoare la microspălătoria „Cosmos" din Șoseaua Pantelimon, precizăm că tarifele nu au fost majorate, și că personalul unității a fost schimbat disciplinar ca urmare a abaterilor și a nerespectării atribuțiunilor de serviciu.

■ **Colectivul frizeriei „Model" din Orăștie** (scrisoarea este semnată de 9 persoane): „De mai mult timp în cadrul secției noastre se petrec o serie de neînțelegeri și certuri care creează o continuă stare de tensiune. Șeful secției, Stoica Lazăr, a înstrăinat prin vînzare unele scule din inventar, înlocuindu-le cu altele vechi. Ucenicele au lucrat pentru ei, așa încît a realizat venituri net superioare. Nu-i prima dată cînd sesizăm astfel de fapte, dar totul a fost în zadar pentru că șeful are mai multe uși deschise decît noi".

■ **D.J.P.Tc. Cluj: „Vă** încunoștințăm că la data de 19.09. 1981 am comunicat în scris tovarășului **Berinde Iuliu** că cererea dumnealui de mutare a telefonului va fi tratată cu prioritate, dar în prezent lucrarea nu se poate executa, blocul respectiv nefiind racordat la rețeaua telefonică".

■ **Lungu Ștefan, București, bd. Metalurgiei 13, bloc R 13 A, scara 2, apartament 47:** „Sînt veteran de război și pensionat după 40 de ani de muncă. Piciorul sting, la care am suferit un traumatism pe front, nu mă mai ajută. Nu am suficientă forță în el ca să lucrez cu ambreiajul mecanic al „Daciei". Am căutat în multe locuri un specialist capabil să-mi modifice ambreiajul, adică să-mi înlocuiască decuplarea mecanică cu una hidraulică. Poate citește aceste rînduri vreun mecanic priceput și cu suflet mare".

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Brașov** ne răspunde pentru **Szasz Olga din comuna Tărlungeni:** „Cu mandatul poștal nr. 24 382/1981, Oficiul de asigurări sociale și pensii de stat din cadrul direcției noastre a achitat pensionarei suma de 3 964 lei, reprezentînd drepturile de urmaș stabilite potrivit deciziei nr. 79 658/1981".

■ **Procuratura locală Babadag:** La 21 octombrie 1981, prin rezoluția noastră s-a dispus a nu se începe urmărirea penală împotriva lui **Sofron Mihai,** avînd în vedere declarația reclamantei Sofron Rodica dată la 28.IX.1981, prin care și-a retras plîngerea făcută împotriva acestuia.

■ **Pavelescu Dumitru, bd. Dîmboviței 21/2, bloc B 18, etaj 4, apartament 18, Timișoara:** M-am mutat la această adresă în urmă cu trei ani. De atunci sînt într-o cumplită disperare, simt că înnebunesc; de trei ani în ambele camere îmi plouă îngrozitor și nimeni nu vrea să-mi ofere o mînă de ajutor, ICRAL-ul mi-a oferit doar vorbe.

■ **Comitetul județean Dîmbovița al P.C.R.** ne răspunde pentru **Enache Gheorghe din Ludești, satul Scheiu:** Inundațiile din 1979 au afectat grav comuna Ludești cît și satul Scheiu de Sus. În acest sens au fost evacuate și li s-au repartizat camine de casă în alte părți la un număr de 8 cetățeni cărora li s-au repartizat și materiale de construcții ca ciment, fier-beton, scîndură, cărămidă, var și altele, la prețuri oficiale, fiind ajutați în construirea noilor case. Au fost construite două poduri și 4 punți distruse de ape, asigurîndu-se circulația în mod corespunzător.

Pagină realizată de MIRCEA BUNEA ■

Poșta redacției

Emma Moise — com. Pănătău (Buzău): Durata căsătoriei dv. cu soțul decedat a fost numai de 8 ani ; nu îndeplinîți condițiile legale pentru acordarea pensiei de urmaș ● **Victor Andrușcă** — com. Grănicești (Suceava): Cînd timpul vă permite treceți pe la redacție pentru a vă lua actele ● **Victoria Vilcu:** Ploiești: La Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale puteți afla ceea ce vă interesează ● **Ștefan Leonte** — Botoșani: Nu am primit scrisoarea de care vorbiți ● **Alexandru Covaci** — Hunedoara : Norma didactică de predare la obiectele de cultură generală este 18—20 ore săptămînal în învățămîntul gimnazial, celelalte probleme vi le clarificați la inspectoratul școlar ● **Veronica Spoială** — com. Bosanci (Suceava): Numai dacă dovediți o vechime în muncă de cel puțin 10 ani ● **Florea Giurea** — com. Daneți (Dolj): La policlinica centrală a M.I. tratamentul de care ați scris durează circa 2—3 serii, o serie avînd 20 de ședințe consecutive și se face ambulatoriu. Pentru planificare și detalii adresați-vă direct policlinicii ● **Șandor Alexandru** — Salonta : Acel cineva, cum îl numiți dv., va suporta rigorile legii de fals și uz de fals în acte publice ● **Vasile Mocanu** — Tîrgoviște: Adresați-vă și dr. Ionescu-Tîrgoviște de la Spitalul clinic Cantacuzino, tel. 15 87 49 ● **Rosemarie Cucu** — Mediaș : Numai cu sprijinul consiliului popular ● **M. Botezatu** — București: În prezent, I.D.M.S. comercializează autoturisme Skoda celor înscriși încă din anii 1977—1978 ● **Gheorghe Lăzărescu** — Slatina: Aflați ceea ce vă interesează la O.J.T. — Olt ● **Dumitru Popescu** — Sibiu : Adresați-vă și unui medic urolog de copii de la Spitalul județean, ori de la Spitalul clinic central de copii din București ● **Mihai Micu** — Iași: Nu există o școală de profil care să pregătească cadre pentru sistemul vamal, amănunte aflați la Direcția generală a vămilor ● **Iuliu Oiteanu** — Turda : Nu puteți beneficia de ambele pensii, trebuie să optați pentru una din ele.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Cu Gerda Barbilian, despre Ion Barbu

„În toamna lui, copacul se-nclină către glie“

O casă, sub pecetea tainei. Bătută de ploi, de zăpezi, impregnată de fum, de timp, o casă păzită de semnele egale a șapte plopi din a căror mută înălțare nu vei afla nimic în plus. Viața înfocată a toamnei o acoperă într-o țesătură grea, ca de brocart. Acesta este singurul lux al casei în care a trăit marele poet și matematician Ion Barbu, dar cît de fastuoase sînt frunzele de aur și de aramă, cît de măreți sînt plopii...

Într-o cameră apăsată de tumultul anilor, într-o cameră ce pare a fi locul întoarcerii unui hieratic Pasadia, lucrurile par a nu însemna decît ceea ce sînt: alcătuiri de care ne lovim, în viață, pentru că nu sîntem destul de decîși să renunțăm la ele... O femeie cu ochii albaștri, cu trăsături încă frumoase, cu toate că în obrajii au scris timpul și durerile, privește lucrurile acestea, tovarășele ei de o viață, dar ceea ce caută nu se află la suprafața lor. Suprafața lucrurilor nu o interesează. Dacă se apropie de bibliotecă este pentru a căuta o carte a poetului, soțul ei. Dacă deschide un sertar este pentru a descoperi revista în care s-a scris despre **Ion Barbu**. Dacă urcă scările este pentru a aduce o fotografie.

Gerda Barbilian s-a desprins odinioară din ritmul firesc al vieții de tînără studentă, s-a desprins de pavăza casei din Cottbus, un oraș din Germania, pentru a-i urma pe cel care i se părea atît de altfel, pentru a fi Gerda Barbilian.

„Herr Barbilian aus Bucharest“, așa a început, așa l-a prezentat gazda în care stătea. „Venisem la Tübingen în vizită la niște prieteni. Fusesem în Pădurea Neagră și voiam să admir orașul poeților șvabi“.

Gerda Barbilian începe să povestească. Extraordinar, sentimentul că trebuie să-și ducă pînă la capăt menirea, că lupta care a început acum 20 de ani — Ion Barbu a murit în 1961 — trebuie să fie încununată de totala împlinire. Că nici o umbră nu va mai exista...

„A doua zi a cerut permisiunea gazdei la care stăteam de a mă însoți. Mi-a arătat orașul de sus, de pe o colină. Ne-am plimbat pe o alee de platani și a început să-mi povestească despre România, despre părinți, despre remușcările pe care le avea, pentru că nu își terminase studiile, dezamăgindu-i pe tatăl său și pe Tițeica. Dan studia matematicile. Nu se putea adapta într-o țară străină, totdeauna a fost așa. După două luni petrecute departe de țară nu mai avea răbdare, trebuia să ne întoarcem. Era legat de Cimpulung.

Dar să mă întorc cu șaizeci de ani în urmă. După ce am văzut orașul de sus, ne-am oprit la o „Café-Garden“. Mi-a spus: „Să știi că am scris părinților că mă însor cu fata care-mi trebuie“.

Vorbim despre anii de creație și întreb care era rolul soției marelui Ion Barbu alături de poet, de matematician.

„Corecturile erau făcute de mine, pentru că i-am tradus mai mult de 40 la sută din opera matematică. Trebuia să discutăm traducerile, de aici porneau furtuni. Îi era lene să se ocupe de corecturi, îl plictiseau. Nu voia să luăm mașină de scris, el era în stare să rescrie de nu știu cîte ori o lucrare, pentru a-i aduce îmbunătățiri, și în opera matematică, și în poezie. Marea lui fericire era să creeze. Stătea culcat pe canapea și scria, nu la birou. Eu traduceam, făceam corectură. Duminica priveam pe fereastră și vedeam femeile care se plimbă. Le invidiam puțin! Cafeneaua îl atrăgea, zi de zi pleca la „Capșa“, dealtfel era și lîngă Universitate. Se obișnuise cu cafeneaua încă din anii studenției. Socrul meu a fost un magistrat cinstit. Aveau vreo zece pogoane de pămînt lîngă Giurgiu, crescătorilor de albine îi se dădea o bucată de pămînt. Spunea că nu ar putea trăi la București, viața era scumpă în Capitală. Socrul meu nu făcea politică. Și avea curajul să-i apere pe țărani... Ion Barbu i-a apărat și el pe cei năpăstuiți. La 1 octombrie 1942 a fost dat afară din postul pe care-l deținea la Asigurările Sociale. I s-a făcut un raport și la facultate și la Asigurări, în care se motiva scoaterea din postul respectiv pentru că era democrat și prieten al evreilor...

La noi în casă a locuit, în timpul războiului, un vărișor al meu, Rudolf Schimdt, asesor. A refuzat să depună jurămîntul față de Hitler și a trebuit să fugă din Germania, unde era mustrat de foame. În 1936 a reușit să treacă granița. Persecuțiile începuseră din 1933. În 1938 nu mai avea pașaport. Nemții cereau liste cu numele celor veniți din Germania. A primit o scrisoare, să se prezinte la poliție. În decembrie 1942 a fost arestat de Gestapo. Am telefonat și mi s-a spus că pleacă la Viena. Știam că trenul pentru Viena pleacă din București la opt seara, iar Rudolf fusese ridicat la opt dimineața. M-am îmbrăcat și am alergat la sediul Gestapoului, la hotel „Splendid“. Ion Barbu nu a vrut să mă lase, spunea că e prea periculos, dar eu am intrat acolo. L-am găsit, la etajul I, într-o cameră, ca o celulă, cu gardian la ușă. De atunci s-a pierdut orice urmă. Nu se știe unde a pierit. Ion Barbu și-a riscat situația șapte ani, ținînd în casă un german fugit din țara lui Hitler. Nu s-a ținut seama de asta. Dar cîți oameni pot spune că au făcut ceva, real, pentru un democrat, în acea epocă?

În anii cînd a avut de întîmpinat ostilități, Ion Barbu spunea: «De ce să mă supăr? Nu e locul poeziei mele. Nu e locul unei poezii așa cum este cea pe care o scriu eu...» Nu putea fi persecutat ca matematician. Dar Ion Barbu spunea că pentru el matematica și poezia sînt totuna, tot creație. Academia a refuzat să publice opera sa matematică, cu toate că era cunoscut pe plan internațional. Cînd Miron Constantinescu a fost numit ministrul învățămîntului, primul lucru pe care l-a făcut a fost să publice opera matematică a lui Ion Barbu. Volumele nu au fost reeditate. Am văzut cum se vindeau operele matematice ale lui Dan Barbilian, la librăria „Eminescu“, cu preț redus... Ani dus-o foarte greu“...

Ne întoarcem la amînturile de început. Un splendid ceasornic de porțelan, care alături de plopi, de viața sălbatică, pare a închipui, de sub volute de alb și aur, misterul, arată sau nu timpul, nu știu; important mi se pare doar să ascult cum Gerda Barbilian retrăiește o epocă, o viață.

„După ce ne-am căsătorit, Ion Barbu avea, ca asistent, o leafă de 8 500 de lei. Chirie plăteam 5 500 de lei pe lună. Nu aveam unde sta. Era în 1927“.

Amintirile Gerdei Barbilian sînt legate de mari nume ale literaturii române. Nu folosește vorbe mari, și nici vocea nu-i e patetică. O micuță femeie în vîrstă, povestind firesc, despre Blaga, Călinescu, Arghezi, Vianu...

„Cu Vianu a fost prietenă toată viața. Aveau un cult pentru Mateiu Caragiale, pentru „Crai de curte veche“. Pe Blaga îl prețuia. Întîlnirile lui cu George Călinescu semănau cu întîlnirile dintre doi cocoși furioși. Se certau de fiecare dată. Eu puteam să-i spun lui Călinescu orice, nu se supăra, dar un cuvînt de-al lui Dan îl făcea să izbucnească. Ion Barbu tradusese primele două acte din „Richard al III-lea“. Zaharia Stancu spunea că traducerea din Shakespeare este minunată. Ei bine, Ion Barbu, care citea extraordinar poezii, a deschis cartea și a început lectura. George Călinescu i-a luat cartea din mînă și a început să citească el. Se știe cum citea Călinescu. Dan s-a supărat și i-a smuls cartea din mînă, plecînd furios. Călinescu, după el. S-a spus că ar fi aruncat cu un galoș după Călinescu, dar nu poate fi adevărat, nu a venit niciodată acasă cu un singur galoș... Eu i-am spus lui George Călinescu părerea mea, că citește prost, și nu s-a supărat! La Lovinescu nu-i plăcea să meargă. Îl enerva „canapeaua cucoanelor“. Evita să treacă pe la Lovinescu duminicile, cînd salonul era plin, trecea în cursul săptămînii. Arghezi... Prin '32, '33, făcuse casa de la Mărțișor. Ne-a spus că ne va invita, că vom putea sta la el la sfîrșit de săptămînă cînd va fi gata turnul. Nu știu cînd a fost gata turnul ...În ultimii ani își vorbeau“.

Gerda Barbilian îmi mărturisește că nu se încumetă să discute despre poezia lui Ion Barbu și mi se pare extraordinară modestia femeii care a stat alături de poet o viață, dar în fața operei păstrează aceeași sfiicioune, același mare respect, cu toate că paginile domniei sale de „Amintiri“ — după cum arată în prefața volumului Ov. S. Crohmălniceanu — sînt întesate de date exacte și lungi pasaje din corespondența lui Ion Barbu, cele mai multe absolut inedite. Istorici literare i se furnizează astfel un material copios, de o valoare rară.

„Nu pot despărți, spune Gerda Barbilian cu aceeași voce calmă, egală, vocea care aducea pace în prea zbuciumatele clipe ale poetului, **nu pot despărți cele două mari seisme care au clătinat sănătatea, viața soțului meu: În 1938, Ion Barbu era conferențiar. Ministrul învățămîntului de atunci era Colan, un preot. S-a obținut un decret regal pentru a-l numi profesor pe soțul meu. Am plecat în străinătate, decretul nu apăruse în Buletinul Oficial. O telegramă din partea lui Alexandru Rosetti, prietenul din copilărie al soțului meu, prietenul drag care a știut totdeauna ajuta, ne anunța că Dan fusese numit profesor. Primul lucru pe care l-a făcut noul guvern, în 1940, a fost ștergerea lui ca profesor. Ion Barbu a cerut să fie primit în audiență, dar nu l s-a admis... Soțul meu a muncit pentru țara sa, fiecare filă a operei matematice,**

(Continuare în pagina 17)

PIA OLARU ■

Lecția dialecticii hegeliene

Feuerbach spune că Hegel face parte dintre acei filosofi care se iau la întrecere cu gîndirea în gîndire. Afirmația este perfect adevărată, dar nu sînt adevărate concluziile ce care le trage el. Lui Hegel, în cel mai înalt grad, i-a reușit o dublă performanță: să întreacă gîndirea, prin gîndire, în gîndire; altfel spus: să depășească **gîndirea care gîndește dialectic** și să instituie **gîndirea care gîndește dialectica** sau conceptul dialectic (= adevărul dialectic sau dialectica la nivelul adevărului); să întreacă (s-o ia înaintea ei, cum spunem astăzi, cînd respingem teza dogmatică a rămînerii în urmă a conștiinței față de realitate) realitatea prin gîndire (în primul rînd în gîndire) și să dea naștere relației dialectice subiect-obiect.

Hegel a gîndit dialectica contradicției la nivelul tuturor categoriilor filosofice: necesitate-libertate, cantitate-calitate, esență-fenomen, subiectiv-obiectiv, finit-infinit, adevăr-eroare, adevăr general-adevăr particular, logic-istoric etc. Dacă n-ar fi procedat în acest mod, dialectica nu s-ar fi putut constitui ca **mod de gîndire**, pe de o parte, ca o cunoaștere adecvată acestui mod (= cunoașterea obiectivă a determinațiilor dialectice obiective), pe de altă parte. Din această cauză, modul dialectic de gîndire este: metodă obiectivă de gîndire și cunoaștere comandată de această metodă.

Dar Hegel nu s-a oprit la nivelul categoriilor, ci a mers mai departe: la nivelul modurilor de gîndire: metafizică și dialectică. Metafizica instituie, în virtutea dialecticii interne a gîndirii, determinații care ascund dialectica. Și metafizica este în căutarea absolutului, ca totalitate, dar ea nu-l găsește decît sub forma unui absolut concret pe care-l pune însă sub forma unui adevăr absolut ultim. Dialectica, dimpotrivă, caută absolutul de unde l-a lăsat metafizica și îl găsește și în absolutul ei ca pe un moment istoric, ca pe un adevăr concret, dar fără conștiința adecvată. Adevărul metafizicii nu-i absolut, cum cred metafizicienii, dar nici de neluat în seamă. Dialectica, sore deosebire de metafizică, ca tă adevărul sau absolutul și îl găsește sub forma diversității absolutului inclusiv sub forma absolutului metafizicii, dar fără conștiința epistemologică a acestuia.

În opoziție dialectică cu metafizica, dialectica reprezintă o altă poziție față de realitate, o poziție nouă, ireductibilă la o poziție unică, o poziție infinită sau infinitatea pozițiilor. Conceptul de adevăr care reflectă aceste poziții este opusul intern al cantității: conceptul de calitate. Hegel ocupă un loc aparte în filosofie: dacă toți filosofii de pînă la el au gîndit dialectic (ideea absolută chiar acest fapt ni-l arată), el este cel care (după Heraclit și Platon) a gîndit dialectica în determinațiile ei ireductibile, în determinațiile conceptelor.

„Ideea absolută“ (nu ar fi în contradicție cu gîndul dialectic hegelian s-o numim conceptul dialecticii sau adevărul obiectiv al dialecticii) este chiar conceptul dialectic al totalității, conceptul obiectiv al dialecticii. Elaborînd forma de bază a oricărei dialectici (Marx), Hegel reprezintă o permanență a gîndirii filosofice și metodologice. Împotriva valurilor de cerneală pe care o varsă detractorii săi asupra operei sale aceasta își păstrează monumentalitatea. Raporturile științei cu filosofia sînt astăzi în discuția aprinsă a gînditorilor. Iată ce ne spune dialecticianul Hegel: „Modul filosofic de expunere nu este doar capriciul de a merge și pe cap, ca să schimbăm, după ce am mers multă vreme pe picioare, sau de a ne vedea chipul de fiecare zi și sulemenit: ci, fiindcă modalitatea fizicii nu satisface conceptul, de aceea se face un pas mai departe“. („Filosofia naturii“, p. 17).

Adevărurile filosofice, prin urmare, nu sunt exterioare cunoașterii obiective, teoretice, ci un moment constitutiv al ei, un moment mai profund, momentul în care legile ni se dezvăluie ca fiind determinate de **principiul dialectic al contradicției**.

Cum ne vom raporta astăzi la dialectica hegeliană? Nu încercînd s-o alungăm din concept, ci contaminînd-o în concepte noi. Căci a încerca s-o cobori din concept echivalează cu a tăia orice punte între conștiință și realitate.

Fără dialectica ireductibilă a gîndirii exprimată în conceptele dialecticii hegeliene (Radu Stoichiță), în metoda hegeliană este de neconceput dialectica conceptă, dialectica conceptelor, adevărul dialectic.

ION STROIE ■

Vorbiți și scrieți românește

Mareea... pleonasmelor (II)

De multe ori auzim spunîndu-se (și scrîndu-se!): **prevenit dinainte, prevăzut dinainte**, deseori, cu sensurile „a informa“, „a avertiza“, „a aviza“ etc. Neajunsul vine și aici din cauza determinantului adverbial **(dinainte)**, deoarece prefixul **pre-** al verbului conține ideea de singură dată (vezi **Flacăra**, nr. 4, din 1981, p. 2) sub forma **pre-pacient**, de data aceasta înaintea unui nume. Oricum, a **prevedea** (nu a **prevede!**) înseamnă, în primul rînd a deduce mersul evenimentelor viitoare din unele fapte prezente sau trecute a căror legătură cauzală cu ele este evidentă. În textele juridice are și sensurile „a stabili“, „a specifica“, în altele „a echipa“, „a înzestra cu“. Formația este un (semi) calc după corespondentul francez **prévoir** sau italian **prevedere** (=lat. **praevidere**). Lucrul apare și mai evident cu **a preveni** = „a înștiința dinainte, a avertiza, a preîntîmpina, a înlătura“ și chiar cu sinonimele lui: **avertiza, preîntîmpina**. Din această cauză, nu trebuie să zicem **a avertiza dinainte, a preîntîmpina dinainte** etc. **A preveni** s-a format după francezul **prévenir** (= lat. **praevenire**). Prefixul **pre-** (= fr. **pré-**) are la bază latinescu **prae-** care **exprima** anterioritatea spațială și temporală, „înainte, înainte de“ (de ex. **prefață, preorășenesc, preistorie, presimți, prezice, pregăti, prevesti, prevedea** etc.) și este astăzi foarte productiv, cu sensul de anterioritate „înainte“. Sinonimul lui **pre-** este prefixul de origine greacă **pro-** (de exemplu: **program, prolegomene**, în greacă, însemna „lucruri spuse înainte“, dar și „preambul, introducere“), tot cu sensul temporal (și local) „înainte“). În aceeași situație, adică de a da naștere unor pleonasme, trebuie socotit și prefixul **pro-**, în cazuri ca **a proiecta, a programa, a progresa**, etc., cînd sînt însoțite de determinanți cu sensul de „înainte“ (de ex: **a progresa** înseamnă „a merge înainte, a înainta, a propăși“; nu poți progresa... înapoi; **a proiecta** înseamnă, în vorbirea populară, în primul rînd „a plănui, a avea de gînd“ (dealtfel, în acest plan apar pleonasmele, căci textele științifice nu utilizează verbul cu determinanți temporali sau spațiali).

Nu-i mai puțin adevărat că aceiași determinanți pot genera construcții pleonastice (de ex. **a plănui, a uneliti, a pune la cale** etc.). Exemplele menționate, la care pot fi adăugate multe altele, **a preveni, a prevedea, a proiecta** etc., „provin“ din literatura textelor, nu... „survin“ **între timp**. Vom mai avea ocazia să... „revenim“! Nu vor fi... **neavenite.**

GH. POALELUNGI ■

O carte în dezbatere

Al. Piru: „Istoria literaturii române de la început pînă azi"

Ierarhizarea valorilor

Acordăm acest spațiu generos dezbaterii Istoriei... lui Al. Piru pentru că însuși titlul și destinația ei suscită un larg interes. Este vorba despre o sinteză menită, cel puțin în intenție, să căluzuească generațiile de acum și de mîine. Este vorba, apoi, despre o sinteză gîndită (după cum declară mai jos editorul cărții) să circule în lume, în mai multe limbi străine, și implicit să ne reprezinte. Cu alte cuvinte, nu ne poate fi indiferent dacă o operă de acest gen își atinge sau nu scopurile. Și am procedat ca atare, cu speranța că și colaboratorii noștri din acest număr vor proceda ca atare. (N.B. — Titlurile din aceste pagini aparțin redacției.)

De mai multe decenii, Al. Piru a căutat în literatura română un spațiu de expansiune din ce în ce mai mare al cercetărilor sale. De la articolele polemice, provocate de unele controverse metodologice sau judecățile de valoare pînă la vastele panorame sintetice despre literatura veche și premodernă, reunite în **Istoria literaturii române de la origini pînă la 1830** (1977), **Varia, I** (1972), **Varia, II** (1973), **Panorama deceniului literar românesc, 1940—1950** (1968), **Poezia românească contemporană, 1950—1975** (1975), **Marginalia** (1980) etc., Al. Piru ne lasă de multă vreme să întrevedem năzuința sa, realizată treptat, de-a concepe o istorie a literaturii române de la origini pînă în prezent. Să nu uităm că Al. Piru este în primul rînd profesor și că cele mai semnificative opere ale sale s-au născut din dorința de informare a tineretului universitar și a profesorilor. Grefate pe un anumit spirit humoral, aceste intenții s-au soldat și cu judecăți de valoare extrem de tranșante, împinse adeseori pînă la intoleranță evidentă față de un alt punct de vedere. Faptul acesta conferă multora dintre afirmațiile sale foarte autoritare și lapidare un anumit umor absurd care procură o imensă plăcere autorului și ascultătorilor din sălile de curs, dar el aducea în rîndurile scriitorilor în viață o reacție cu totul diferită. Fără îndoială că Al. Piru este un spirit enciclopedic, iar cele mai multe aprecieri despre scriitorii români bine personalizați sau despre unele fenomene de ansamblu ale culturii noastre nu se întemeiază doar pe o profundă cunoaștere a literaturii române, ci și pe o firească relație cu scara de valori de factură europeană. Într-un articol despre **Conceptul de istorie literară**, autorul afirma în mod tranșant că : „N-am nici o încredere în istoricul literar român specializat într-o singură perioadă a literaturii române". Mecanismul judecăților de valoare exprimate de Al. Piru derivă din comparații de opere ce funcționează atît în planul diacronic, cît și în cel sincronic. Raportarea la anumite modele europene, destul de frecvență în diversele studii ale autorului, nu este de natură să diminueze valorile spirituale românești. Ea are doar rostul să fixeze coeficientul adevărat de originalitate a unor opere literare.

Profesorul Al. Piru venea astfel spre **Istoria literaturii române de la început pînă azi** (1981) înarmat cu superbe principii metodologice, precum și cu o vastă informație, acreditată de numeroasele sale cărți, toate în mare măsură în această viziune panoramică. Puține afirmații sînt inedite în noua operă de sinteză, în raport cu scrierile sale mai vechi. Dar într-un **compendiu** atît afirmațiile și negațiile, cît și actele frecvente de omisiune capătă un caracter mult mai șocant prin însăși enunțarea lor lapidară sau caracterul inconsecvent atît al unor opțiuni ale autorului, cît și al omisiunilor sale.

Primul fapt asupra căruia Al. Piru nu s-a putut decide rezultă din năzuința spre exhaustivitate și nevoia de esențializare. Voind să satisfacă și cerințele cititorului român, cît și ale celui străin, Al. Piru nu renunță la menționarea unor scriitori minori din generația de la 1848 sau din perioada interbelică, dar încearcă să enumere, totodată, cît mai mulți scriitori contemporani în opera sa. În felul acesta discursul său critic este cînd amplu și convingător, cînd redus la un inventar de nume și opere, fapt care îl apropie de enunțul-eliptic din dicționarele literare sau simpla citare bibliografică, lipsită de orice comentariu.

Fără îndoială că Al. Piru aduce în acest compendiu un spirit critic mai pronunțat decît alți cercetători români. El se desprinde și dintr-o despărțire mai tranșantă a **literarului de cultural**, prezentă atît în aprecierea literaturii vechi, cît și a unor fenomene artistice cu valori amestecate, decalate în epocile de mai tîrziu.

Actul valorizant este formulat de cercetător fie printr-un anumit mod de rezumare al unei opere, fie prin unele epitete laconice. Esențializarea este adeseori pe cît de elocventă pe atît de șocantă. Al. Piru enunță judecăți de valoare ca un spirit omniscient, dar nu le motivează decît arareori. Dar autorul care mărturisea : „fug de rigiditățile și nu am prejudecăți", nu a putut ieși total din capcana acestor ispite, mai ales atunci cînd orezintă acel succint tablou despre literatura și critica actuală.

Dacă intransigența spiritului critic ar fi funcționat cu consecvență, atunci această remarcabilă operă de sinteză nu ar mai fi fost minată de unele contradictii flagrante, rezultate din includerea unor scriitori minori în cartea sa, și excluderea altora, care ar fi meritat măcar beneficiul unui inventar critic.

Fără îndoială că **Istoria literaturii române** concepută de Al. Piru este o operă de autor care și-a asumat riscul unor opțiuni și omisiuni în fața posterității. Asemenea riscuri și-au asumat, la rîndul lor, N. Iorga, G. Călinescu, E. Lovinescu, iar discuțiile pe seama lor continuă și astăzi. Știm că personalizarea unei cărți rezultă și din „ereziile" sale, dar a practica la modul excesiv critica de omisiune într-o cultură unde valorile se cer a fi resituate este mai grav decît a enunța unele aprecieri strivitoare, care, dealtfel, nu lipsesc în această operă.

Cînd am citit prima dată **Istoria literaturii române** de Al. Piru, mi-am spus că este un test asupra publicului larg, ca și asupra criticii. Consensul sau lipsa de consens, privitoare la judecățile sale critice, vor rezulta numai dintr-o amplă dezbatere publică. Abia după aceasta, drumul ei spre lume, în alte limbi, va putea deveni posibil și firesc.

ROMUL MUNTEANU ■

Materie și organizare

Cum e organizată, materia unei asemenea lucrări de amploare mi se pare un lucru hotărîtor, în bună măsură, pentru reușita ei. Comprimarea reclamă o mare decizie, fiindcă trebuie lăsate multe deoparte și numai cine stăpînește bine întreaga istorie a literaturii române poate ști ce merită cu adevărat să rămînă și ce nu. Alexandru Piru se numără printre foarte puținii care au azi o atare pregătire, dovedindu-și competența în toate epocile, vechi, premodernă, pașoptistă, a marilor clasici, interbelică și contemporană.

Remarc că acordă literaturii din urmă un spațiu mai larg chiar decît G. Călinescu, partea pînă la 1893 numărînd 167 de pagini, pe cînd restul, adică doar secolul XX, 386. Din acestea peste jumătate revin autorilor contemporani. Dacă, printre ei, destul vor fi nemulțumiți, sînt sigur (unii citeodată și pe drept), nimeni nu poate spune că Al. Piru nu recunoaște importanța literaturii actuale și nu o prețuiește. Indiferent de idiosincrasiile criticului citá vreme privesc scriitori în viață, imaginea globală e de mare bogăție. Gruparea autorilor, problemă iarăși foarte spinoasă, capătă o rezolvare fericită. Pînă în pragul secolului XX împărțirile sînt cele tradiționale : **Perioada veche** (sec. XV—XVIII), **Epoca de tranziție premodernă** (1780—1829), **Perioada modernă**, cu subdiviziunile : **Între clasicism și romantism** (1830—1862) și **Epoca marilor clasici** (1863—1892). De aici intervine însă ceva nou : Al. Piru caută să evite o distribuție a scriitorilor pe reviste (prea stimată și adesea inexactă, pentru că mulți autori au colaborat la diverse publicații), înlocuind-o cu niște tipuri de orientare literară, prinse în cîteva formule inspirate. Ele acoperă oarecum activitatea fostelor grupări, **Naturaliștii umanitari (Contemporanul), Revirimentul romantismului (Semănătorul), Realismul democratic (Viața românească)**, dar sînt mai cuprinzătoare și mai suple, vizînd îndeosebi factura operelor în raport artistic. Astfel, la capitolul **Între clasicism și naturalism** se află adunați ultimii colaboratori notorii ai **Convorbirilor literare**, Duiliu Zamfirescu, G. Brătescu-Voinești, I.A. Bassarabescu, G. Murnu, D. Nanu, G. Tutoveanu, Panait Cerna, N. Pătrașcu, M. Dragomirescu, S. Mehedinți. Alături de ei stau însă și numeroși scriitori afirmați altundeva ca : Delavrancea, Al. Vlahuță, G. Coșbuc, V. Eftimiu, Cincinat Pavelescu, Mihail Sorbul ș.a. Înrudirea lor o dă (observație pătrunzătoare și judicioasă) pendularea între vechiul ideal estetic junimist (clasicismul) și atracția exercitată de naturalism la sfîrșitul veacului.

Formula **Modernizarea tradiției** îi permite lui Al. Piru să scoată în evidență o tendință artistică proprie cercului **Vieții românești**, după război, dar și unor scriitori care nu i-au aparținut efectiv : T. Arghezi și L. Rebreanu. În loc de **Sburătorul** avem acum capitolul **Sincronism și diferențiere**, iar pentru **Gîndirea, Resuscitarea spiritului etnic**. „Purismul" devine **De la paroasianism la narcisism**. Formulele, așa cum se vede, reflectă ceva din mobilitatea fenomenului literar și-l urmăresc mai îndeaproape. În plus pun capăt practicii detestabile prin care autori însemnați erau separați de publicațiile unde au scris pentru motivul orientării compromițătoare a acestora ; în consecință, **Semănătorul** rămînea fără Goga, Sadoveanu și Iorga, iar **Gîndirea** fără Blaga și Pillat. Prin formulele adoptate, Al. Piru vrea să întărească ideea că nu scriitorii mari au urmat în operele lor ideologia unei publicații, ci acestea o exprimă peste articolele doctrinare. Nu înțeleg însă pentru ce îmi reproșează mie că i-am socotit pe autori prea dependenți de programele revistelor, ca Lovinescu, cînd eu i-am grupat cu totul altfel. La mine, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu și Gheorghe Brăescu nici nu figurează împreună cum ni-i prezintă Al. Piru. De asemenea, Nichifor Crainic, Lucian Blaga și Ion Pillat pe care ei îi pune laolaltă cu Gib Mihăescu, deși ultimul nu a avut nici o contribuție la **Resuscitarea spiritului etnic**, fiind doar colaborator al **Gîndirii**.

Fructuoasă este și separația operată după 1930, spre a marca orientările noi ; în roman, Mircea Eliade, Mihail Sebastian ș.a., în poezie Emil Botta, Mihai Beniuc, Dimitrie Stelaru și „generația pierdută" : Geo Dumitrescu, Constant Tonegaru, Mihail Crama. O subliniere a ideii ar fi făcut-o să cîștige, fiindcă alți numeroși autori tratați în acest capitol continuă direcțiile anterioare (V. Ciocîlteu, N. Crevedia, Virgil Carianopol, Dan Botta, Emil Giulian, Simion Stolnicu ș.a.).

Organizarea priepută a materiei își spune cuvîntul, în sfîrșit, la redactarea prezentării diferiților scriitori. Informația primează și, realizată cu acribie, ne e servită copios. Aflăm din acest compendiu, în ciuda concentrării, o mulțime de date și fapte literare pe care nu le cuprind alte lucrări mult mai întinse. Debitul informativ intens a trecut însă mereu printr-o sită deasă a aprecierilor nete, formulate adesea sec sau sugerate alteori cu ironie, amabilă în sentințe percutante. Arta de a vorbi substanțial fără cea mai mică risipă verbală stăpînește lucrarea și își atinge expresia exemplară mai ales la autorii de prim ordin. Spre deosebire de cazurile unde, vădit, se plictisește, aici Al. Piru e stimulat. Cine vrea să se convingă să citească paginile consacrate lui Eminescu sau Caragiale, admirabile !

OVID S. CROHMĂLNICEANU ■

O „mare istorie" ?

Spre deosebire de compozitorul care a sărit, în opusurile sale, de la simfonia a 8-a la a 10-a, motivînd că „Simfonia a IX-a" a scris-o unul singur, profesorul Al. Piru își intitulează o carte recent apărută **Istoria literaturii române de la începuturi pînă azi**, invitîndu-ne astfel la o anumită comparație și obligîndu-ne, de la început, să observăm că „mica istorie" anunțată de G. Călinescu după încheierea **Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent** nu avea decît modestul titlu „Istoria literaturii române. Compendiu". Cum profesorul Piru a rămas la 1830 cu tentativa de a scrie o extinsă (dacă nu mare) **Istorie a literaturii române**, avem aici „compendiul" unei „mari istorii" ce s-a oprit la stadiul de intenție ori proiect. Dar tocmai acestui compendiu s-a decis să-i dea un titlu ce aminteste, fatal, de celălalt.

Ca și G. Călinescu, Al. Piru rezervă literaturii vechi un spațiu de „preambul", dovedindu-se însă și mai zgîrcit, deoarece la Călinescu ei erau rezervate, în compendiu, 30 de pagini din 450, adică o 15-a parte din spațiul tipografic, pe cînd la profesorul Piru găsim 23 de pagini din 577, deci mai puțin chiar decît a 20-a parte. În aceste condiții nu e de mirare că despre cronica lui Ștefan cel Mare, modelul și izvorul fundamental al lui Ureche, și prin el al literaților moderni, se scrie mai puțin decît despre Barbu Nemțeanu, iar despre Neagoe Basarab și Stoinicul Constantin Cantacuzino, la un loc, același număr de rînduri cîte sînt rezervate lui Eugen Ștefănescu-Est, Emil Isac și Mihail Săulescu. Nicolae Milescu este expediat în 7 (șapte) rînduri, în timp ce Al. T. Stamatiad are 8 rînduri. Toți cronicarii munteni, inclusiv Moxa, autorul primei „istorii universale" în românește, ocupă împreună mai puțin de două pagini și un sfert, spațiul rezervat la capitolul despre contemporani lui... Al. Piru. Pentru economie probabil, unul este lăsat pe dinafară : Radu Greceanu. Lipsește total (și de la indice !) Udriște Năsturel, probabil spre a consola pe autorii contemporani supuși aceluiași tratament. În aceste condiții, fi-

...Și alte cîteva „amănunte"

Indiscutabil, preocupările prof. univ. Al. Piru îl recomandă drept unul dintre cei mai avizați cunoscători ai **Istoriei literaturii române de la început și pînă azi**. Ambiția de a-i urma lui G. Călinescu a fost, dealtfel, onorată în parte, prin suita de sinteze privind epocile distincte ale literaturii originale. Recenta carte a domniei-sale probează, din nou, în bună măsură, acele calități de marcă ale profesorului, precum documentația la amănunt, spiritul critic ascuțit, tonul personal în pronunțarea diagnosticului, mai ales cînd în discuție se află autori și opere importante.

Din păcate, **Istoria literaturii române de la început și pînă azi** de Al. Piru trădează și o serie de limite, care pot fi puse mai puțin pe seama complexității cercetării, cît pe aceea — credem — a temperamentului cercetătorului. Despre ce este vorba ? Sinteza fiind, probabil, destinată și cititorului de aiurea (altfel, nu s-ar justifica, între altele, apariția ei la Editura Univers), trezește cel puțin nedumerire neîndeplinirea, într-o lucrare de asemenea anvergură și finalitate, a unei condiții elementare : obiectivitatea în informare și în interpretare.

Mai întîi : deși conține date din 1980, cartea omite nume de scriitori și de comentatori ai literaturii, care, indiferent de părerea profesorului, au intrat în conștiința publicului și a criticii. Paul Anghel, Marian Popa, Vasile Rebreanu, Dinu Săraru, I.D. Sîrbu, Dan Zamfirescu, spre exemplu, meritau măcar a fi amintiți, o dată ce nu sînt uitați un Matei Milu (prezentat printr-un citat frizînd trivialul), G. Bărgoanu, D.N. Teodorescu, Virginia Mușat ș.a. Asemenea iconoclastiei, idiosincrasia nu ajută la revelarea și la imunerea unei culturi, dimpotrivă. Apoi, era necesar să se ofere informații bibliografice corecte și la zi la toți scriitorii, și nu restrictiv (fiindcă M. Beniuc, de pildă, a tipărit și după 1976, I. Biberi a dat culegeri însemnate de interviuri etc.), pentru a nu mai insista asupra unor „scăpări" aparent mărunte, de tipul : **La scara 1/1** de N. Cassian a văzut (după Al. Piru) lumina tiparului în 1974 (deci poeta ar fi debutat la 50 de ani !) ; T. Arghezi „a fost oprit să publice între 1947 și 1955" (deși în 1954 colabora la **Contemporanul**) ; M. Banuș și-ar fi antologat volumul **Magnet** de cinci ori între 1953 și 1961 (deși volumul respectiv s-a editat în 1962) ; revista **Vremea** nu a apărut (cum scrie Al. P.) între 1928—1930 și 1940—1944, ci între 1928 și 1944 etc. Tot la capitolul „scăpărilor" e de notat că se face **tabula rasa** din activitatea unor scriitori sau interpreți ai literaturii manifestați și în alte genuri. Se omite, de pildă, că Romulus Guga este și dramaturg, că G. Ivașcu este și istoric literar ș.a.m.d.

O serie de propoziții surprind prin lipsa de racordare la realitatea vieții noastre culturale, în general, a literaturii, în special. Se afirmă, astfel, că teatrul Luciei Demetrius „e fără valoare", că lucrările lui Al. Dima sînt „fără ecou în țară și peste hotare", că Edgar Papu este „cel mai contestat critic și teoretician literar". Mai citim că, după **Cîntece țigănești, alte poezii** de M.R. Paraschivescu „n-au mai avut ecou" ; că opera lui Al. Kiriței-cu este „lipsită de valoare" ; că lui N. Labiș „postum i s-au publicat alte versuri fragmentare, nu știm exact cît de autentice (**Lupta cu inerția**, 1958)" ș.a.m.d. O serie de autori (N. Cartojan, Magda Isanos, Const. Ciopraga, Ov. Papadima, Șt. Roll ș.a.) sînt expediați în cîteva rînduri, deși valoarea lor îndreptățea un alt tratament. Lui E. Lovinescu i se precizează, în general, limitele, E. Barbu și A. Păunescu sînt persiflați, D. Micu este **negat fără rezerve** etc.

În **compendiu**, dramaturgia originală contemporană este tratată cu o superficialitate dezarmantă : nici o piesă de D.R. Popescu nu beneficiază de vreo analiză : pieselor, de largă notorietate, ca **Răceala** și **A treia țeapă** de M. Sorescu, **Viața unei femei** de A. Baranga, **A cincea lebădă** de P. Everac, de pildă, le este preferată comedioara **Presul** de I. Băiesu. Și aceasta, într-o **Istorie a literaturii române de la început și pînă azi**, care așteaptă, pesemne, să fie tradusă.

Ne-am îngăduit să semnalăm cele de mai sus dintr-un vechi sentiment de stimă nutrit față de Al. Piru, „profesorul nostru, al tuturor", ale cărui merite în învățămîntul și în cultura română de azi sînt unanim recunoscute. Dar care — să fim iertați — nu pot legitima neapropierea cu luare-aminte de adevăr.

VICTOR BIBICIOIU ■

rește, nici un român sau străin ce deschide cartea nu se va îndoi că literatura noastră începe în secolul al XIX-lea și că pînă atunci avem doar o „preliteratură” și o „precultură”.

Este de admirat voința cu care profesorul Piru rămîne la stadiul de acum două decenii al cercetărilor asupra epocii vechi, cînd dînsul a publicat o valoroasă — la data respectivă, — sinteză, rezumînd inteligent și alert noutățile survenite după moartea lui Cartojan și Ștefan Ciobanu, noutăți datorate în special lui P.P. Panaitescu. Se pare însă că, după această dată, profesorul Piru n-a mai citit nimic în materie, astfel încît stăruie să creadă că D. Cantemir a scris **Divanul** „în limba elină și română” (observați ierarhia cam... fanariotă), deși încă Hasdeu adusese argumente în favoarea redactării exclusiv în românește (traducerea fiind **ulterioară** și datorită probabil lui Ieremia Cacavela), iar Virgil Cândea a demonstrat cu argumente categorice intuiția lui Hasdeu, adăugind o descoperire proprie: **Divanul** a mai fost tradus și **în arabă** — semn al universalității gîndirii voievodului.

Profesorul Piru nu ia act nici de faptul că s-a demonstrat că adevăratul moment al creării istoriografiei muntene este epoca lui Matei Basarab, deci concomitent cu redactarea de către Ureche a **Letopisețului Moldovei**, și că în acel moment nu existau nici facțiuni, nici pamfletari, ci autorul, anonim, a rînduit vechile cronici slavone și splendida cronică românească a lui Mihai Viteazul într-un spirit **nepartizan**, dar adînc patriotic. După ce Virgil Cândea a descoperit și editat în traducere românească versiunea **arabă** a acestei cronici, realizată — probabil printr-un intermediar grecesc — de Macarie Zaim la o dată anterioară uciderii Postelnicului Cantacuzino (evenimentul care a declanșat lupta facționară, cu influență asupra evoluției și spiritului istoriografiei muntene la sfîrșitul secolului XVII și începutul secolului XVIII) s-a dobîndit și proba materială indiscutabilă pentru ideea mai veche a lui D. Onciul, reluată și demonstrată de P.P. Panaitescu, că prima cronică munteană în limba română a fost alcătuită în epoca lui Matei Basarab, și nu a lui Șerban Cantacuzino. Întreg capitolul despre istoriografia munteană este, de aceea, la Al. Piru, deficitar și depășit.

Cele 17 pagini repartizate „Epocii de tranziție premodernă” dovedesc aceeași fidelitate față de sine însuși. Nici o undă de noutate, în raport cu cel de al doilea și ultimul volum al „Istoriei” celei dezvoltate, apărut în 1964. S-a scris foarte mult și variat despre secolul al XVIII-lea și iluminismul românesc în ultimii cincisprezece ani și s-a încercat plasarea lor mai exactă pe harta culturală a Europei, atît în manifestările **ideologiei, istoriografiei și filologiei**, cît și în cele **literare**. (Contribuții importante în spiritul și în direcția lui D. Popovici aducînd Al. Duțu, Ov. Papadima și Ion Lungu în cărțile lor, special dedicate subiectului, dar și G. Țepelea și alții). Nimic din toate astea nu răzbate în compendiul profesorului Piru, apărut, totuși, în 1981 și la o editură ce se numește „Univers”. Faptul că — exceptînd pe Budai-Deleanu — G. Călinescu nu a înțeles nici sensul și nici dimensiunile și semnificațiile europene ale „Școlii Ardelene” reducînd-o la o „descoperire a Occidentului” care datează de fapt de pe vremea lui... Ștefan cel Mare, și era o deplină realitate în timpul lui Cantemir și Brîncoveanu, nu poate fi un alibi pentru discipol. Și acest capitol, raportat la stadiul actual al cercetărilor, este, deci, caduc. El nu conține măcar o formulare memorabilă în caracterizarea epocii sau a vreunui autor. Profesorul Piru a păstrat pînă și caracterizările „de epocă”, de acum 17 ani, ale procesului istoric și social-politic.

Dacă pînă la pagina 44 autorul se rezumă pe sine, cel de acum două decenii, disprețuind programatic tot ce s-a mai petrecut în cuprinsul istoriografiei literare românești de atunci încoace, restul de 500 de pagini ar trebui să reprezinte noutatea propriu-zisă a cărții, măcar sub raportul materiei îmbrățișate. Surpriza cititorului este de a descoperi mai întîi aceeași incomparabilă capacitate de „etanșeizare” de data asta nu numai față de monografiile și studiile acumulate în ultimele decenii pentru fiecare etapă a literaturii noastre moderne, dar și față de marea tradiție critică ce ne stă la dispoziție pentru exegeza clasicilor secolului trecut și ai secolului nostru. Alături de G. Călinescu sînt, de multe ori cu observații tot atît de profunde și originale, dar **altele** — și deci constituind o vastă mină de sugestii pentru împrospătarea viziunii și manierei critice a unei noi sinteze — Tudor Vianu, Perpessicius, Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu, Șerban Cioculescu. Experiența și opera lor nu-și trimit însă nici o rază în chilia zăvorîtului discipol călinescian, fidel pînă la mimetism magistrului, dar tocmai de aceea uluindu-și cititorul cu o manieră de a aborda **literatura** (acum nici profesorul Piru nu mai poate contesta că există una!) care o stoarce de orice sevă, o golește de emoție, taie aripile ideilor ce au însuflețit-o și o pulverizează în simple înșiruiri bibliografice, comentarii mărunțite și uneori opinii paradoxale, ca aceea despre Bălcescu (ce istoric al literaturii franceze se întreabă cu privire la legitimitatea prezenței lui Michelet ?), sau nedrept-simplificatoare și superficiale, ca în privința lui N. Iorga.

S-ar părea, pur și simplu, că profesorul Piru și-a supraestimat însușirile, sau a așteptat prea mult spre a scrie această carte, teribil de îmbîcsită și la fiecare pas strivită de genialul model, necontenit rechemat în memorie prin contrast! Căci dacă pentru epoca veche limitele posibilităților critice ale autorului nu băteau la ochi, ei, dimpotrivă, apăreau într-o lumină avantajoasă, termenii de comparație fiind acolo un Sextil Pușcariu, un N. Cartojan, un Șt. Ciobanu, distinși învățați, dar analiști neexperimentați și fără o școală ca aceea a lui Călinescu, în schimb escaladarea marilor piscuri ale literaturii moderne și contemporane, obligația de a cuprinde și defini complexe procese care configurează epoci, curente și direcții, s-a transformat într-un examen dur, cu alte criterii de comparație, și al cărui rezultat este decepționant pentru cititorul neavizat și derutant (dacă sînt sinceri cu ei înșiși) pentru admiratorii autorului în discuție.

Ceea ce ne poate spune Al. Piru în 1981 despre Eliade, Alecsandri, Hasdeu, Maiorescu (mai ales) sînt aproape numai lucruri comune, de manual elementar, înecate într-o informație bibliografică revărsată pe pagină și întrerupte doar ici și colo de cîte o sclipire de originalitate la infinitul mic, incapabilă să modifice cu ceva, sau să facă a înainta cu un pas, granițele deja cucerite de cercetarea și exegeza anterioară, ba chiar rămînînd, cel mai adesea, mult înapoia lor, din motivele arătate. Capitolul despre Eminescu, esențial, obstacolul-cheie al oricărei noi cavalcade prin secolii istoriei literaturii române, este dărîmat pînă la ultima bîrnă de pegasul fără aripi al criticului. Nu mai fericit trecute sînt celelalte capitole consacrate „marilor clasici” și urmașilor lor din veacul nostru: lectura acestei părți din carte este aproape o tortură, deoarece ne obligă să străbatem prin deșertul prăfos și sec în care exegeza profesorului Piru le-a transformat opera.

Singurele coarde ce-i vibrează acut și original în instrumentarul critic sînt ale resentimentului și micii strategii literare. Tocmai de aceea cartea profesorului Piru devine interesantă în ultima parte, rezervată contemporanilor. Interesantă însă ca document uman, ca autoportret moral și ca spectacol al unui subiectivism ajuns a nu mai cunoaște nici jena și nici teama de judecata altora. Scriitori de prim plan sînt cu totul excluși, ierarhiile și aprecierile nu mai au uneori nici o altă motivație decît raporturile insului respectiv cu autorul sau cu cercul în care se învîrte. Un istoric literar de reputație europeană și de reală consacrare peste hotare, Adrian Marino, în plus autor de solide monografii devenite clasice, este repartizat la „eseiști” pentru ca etapa postbelică a **criticii** și **istoriografiei literare** românești, omologată cu etapa Marin Preda din literatură, să înceapă cu... Al. Piru. Portretul lui Al. Piru este compus mai mult din citate laudative de Eugen Simion, ceea ce explică de ce Eugen Simion devine apoi cel mai important critic al generației sale, în timp ce Lucian Raicu este „desființat”, iar Marian Popa, utilizat tacit adeseori, lipsește și de la indice. Edgar Papu este prezentat în caricatură, cu formulări frizînd insulta, Zoe Dumitrescu-Bușulenga și Ion Zamfirescu lipsesc cu desăvîrșire, în schimb editorul cărții (față de care avem tot respectul, dar și toată jena pentru ce a patronat, probabil fără voia sa), devine egalul lui Paul Hazard, R. Pomeanu, W. Kraus și „ambasador al fenomenului literar românesc în plan internațional”.

Să protestăm? Ar însemna să luăm în serios o manieră care nu se mai ia de mult pe sine însăși în serios. Specialiștii fiecărui capitol vor scoate în evidență, desigur, golurile și erorile de amănunt (a făcut-o recent, cu succes, și un nespecialist, demonstrînd maniera paradoxală de a se informa și de a polemiza, proprie profesorului Piru), dar fără ca cineva să ne poată spune cu ce scop se tipărește asemenea carte, afară de cazul în care se invocă argumentul că hîrtia rabdă orice. Hîrtia, poate. Dar cititorul?

DAN ZAMFIRESCU ■

De dragoste, de viață, de moarte

Discul cu titlul de mai sus, de curînd lansat de Electrecord la Teatrul Mic, ne dă prilejul să ascultăm o mare actriță a scenei noastre — **Irina Răchițeanu** — recitînd din creația populară românească. E o adevărată demonstrație de har înalt și de adîncă iubire față de sufletul artei noastre, deslușit și relevat prin niște adevăruri și taine pe care nu totdeauna le sesizăm.

„Dintotdeauna m-a fermecat — ne mărturisește artista — creația poetică a poporului nostru. Urechea și inima mea vibrează, necontenit înfiorate, la frumusețea **Mioriței**, acel dureros și dulce leagăn al poeziei noastre populare. Cîntecele Mariei Tănase mă poartă ca un fir [illegible] spre contopirea cu sensibilitatea artistică a neamului meu”. Într-adevăr, din derularea discului parcă auzi, alături de glasul artistei, și ecourile, păstrate în amintire, ale vocii inegalabilei Maria Tănase. Pentru că versurile rostite de Irina Răchițeanu par a fi cîntate, cîntate într-un anume mod: un cînt lăuntric, spus dintr-o lungă și sfîșietoare respirație.

„Am cercetat multe culegeri de folclor — ne spune mai departe Irina Răchițeanu — și am ales firele din care să pot alcătui o împletitură dramatică, țesută cu cele mai simple și mai obișnuite motive sentimentale, din care se leagă destinul unei femei, iubită și părăsită... Și cum, din punct de vedere actoricesc, mă simt organic structurată spre expresia dramatică a sufletului omenesc, mi-am orientat montajul, în chip deosebit, spre reliefarea acestei expresii, cuprinse în lirica noastră populară”. Trecerea de la bucuria luminoasă a femeii tinere și iubite la jalea celei frustrate de dragoste, părăsită de ea, compune, în interpretarea de excepție, extrem de bogat nuanțată, a artistei, o tulburătoare trecere prin viață, pe care o trăim cu o vie emoție. Îi mulțumim Irinei Răchițeanu și Electrecordului pentru acest dar prețios.

CORNELIA BARBU ■

Prezențe și absențe

Sînt, cred, în cea mai favorabilă situație de a exprima cîteva opinii, pe cît se poate obiective, cu privire la compendiul recent semnat de Al. Piru: fac parte din cei care, în această carte, nu sînt nici ignorați, nici criticați, nici lăudați, categorii care, în mod inevitabil, pot fi mai mult influențate de tratamentul la care sînt supuse. Mă gîndesc chiar că aprecierile venite dinspre aceste categorii se cer privite cu precauția de rigoare, ținînd cont de faptul că, oameni fiind, ne putem greu sustrage propriilor orgolii, inevitabilelor susceptibilități. Și, dacă în privința scriitorilor din trecut, tabla valorilor era deja constituită și nu poate fi modificată într-o succintă istorie „de la început pînă azi”, autorul unei asemenea sinteze se află într-o situație de incertitudine sub aspect axiologic atunci cînd își judecă contemporanii. Căci aici faptele și împrejurările extraliterare pot fi ușor transpuse în registru axiologic. Un contemporan, de azi sau de mîine, proclamă, cu orice prilej, „principiul valorilor” ori deplînge absența „conștiinței morale”, în numele căreia comite, se înțelege, destule injustiții (căci vorbele par a fi date omului ca să-și mascheze fondul moral); devenit un fel de [illegible] de **valoare** și **caracter**, [illegible] celui mai pe [illegible] exeget. De la Maiorescu la Gherea, Ibrăileanu, Lovinescu, Călinescu ș.a. știm că s-a întîmplat uneori ceea ce e [illegible] ca acei apropiați să fie exagerat valorificați, după cum cei îndepărtați [illegible] să nu mai vorbim de adversari, să fie minimalizați, și a trebuit ca trecerea timpului să facă o ordine mai dreaptă.

Vom distinge, prin urmare, [illegible] felul în care sînt [illegible] trecute și cei contemporani. Nu vom comite, se înțelege, eroarea de a cere unui cercetător al domeniului umanistic să fie „strict obiectiv”, întrucît această categorie de cercetători, în mod obiectiv, nu există: orice tentativă critică este inevitabil subiectivă, căci orice autor are o formație intelectuală, gust și opțiuni estetice, temperament și experiență de viață distincte, personale, ce intră, inevitabil, în judecata asupra curentelor, autorilor, operelor.

După opinia noastră, Al. Piru construiește un tablou complet, convingător, de o netăgăduită competență de specialist al literaturii române de pînă la 1950. Invităm pe cititori să parcurgă, atenți, capitolele consacrate creatorilor fundamentali: Alecsandri, Eminescu, Creangă, Slavici, Caragiale, Arghezi, Ion Barbu, Bacovia, Blaga, Philippide, Sadoveanu, Rebreanu, Camil Petrescu, H. P. Bengescu, Marin Preda, spre a se edifica asupra capacității lui Al. Piru de a construi sinteze excelente, sobre, complete în liniile esențiale. Exceptînd pe G. Călinescu și, parțial, pe Ibrăileanu, paginile despre critici ni s-au părut mai reținute, ceea ce, la urma urmei, se poate explica prin faptul că această disciplină este văzută dinlăuntrul ei. Capitolul despre Iorga îl considerăm insuficient, ca și cel consacrat lui D. Popovici, care ne-a lăsat cărți fundamentale și a creat o adevărată școală de istorie literară.

Despre literatura „vivante” Al. Piru scrie, se înțelege, cu mai multă precauție, avînd convingerea legitimă că autorii de azi pot oferi, în continuare, surprize, pozitive sau dimpotrivă, și pare hazardată formularea unor judecăți tranșante. Criticul se mulțumește, în cele mai multe cazuri, să consemneze ceea ce există, convins că actul înregistrării în sine constituie el însuși o operație critică. Nu ezită totuși, uneori, să mizeze pe anumiți autori, folosind o gamă largă de superlative, după cum nu se ferește să penalizeze cu fermitate alții, care i se par neabilitați. Era, desigur, dreptul său și, după experiența și autoritatea dobîndite timp de [illegible] decenii, se impune să-i recunoaștem acest drept, chiar dacă de multe ori, în mod inevitabil, opțiunile noastre pot diferi. În ceea ce ne privește, semnalăm mai întîi cîteva surprinzătoare absențe. **Liviu Rusu**, eminent estetician mai cunoscut peste hotare decît V[illegible] **C. Noica**, eseist strălucit și substanțial, superior lui Radu Dragnea, Sextil Pușcariu, Ion Petrovici sau Petru Comarnescu (pe drept menționați). Între cei din generația [illegible] l-am fi menționat pe **O. Paler** și **Al. Paleologu**, [illegible] istoricii literari, în același timp eseiști, pe **Valeriu Râpeanu** cu importante lucrări de valorificare a trecutului literar și cultural. Comparatiștii, insuficient prezenți, se cuveneau completați cu cel puțin două nume: **Zoe Dumitrescu-Bușulenga** și **Dan Grigorescu**, bine cunoscuți prin cărțile lor. Dar sîntem primii care recunoaștem că asemenea opțiuni ne aparțin și includerea lor ar fi făcut din cartea pe care o discutăm altceva decît o carte scrisă de Al. Piru. În definitiv, a critica o carte este un lucru simplu. A scrie însă este cu totul altceva. Al. Piru a scris-o. Să reținem acest lucru, la urma urmei esențial.

POMPILIU MARCEA ■

„În toamna lui, copacul se-nclină către glie”

(Urmare din pagina 15)

fiecare poem sînt dovezi ale iubirii de patrie. Și, cu toate acestea, munca nu i-a fost recunoscută. Nici în 1959, cînd a fost scos de la Institutul de matematici... Nici cînd a fost scos de la catedră...”.

O întreb pe această femeie, aplecată ușor, ușor ca salcia care a căzut în dimineața de după moartea poetului, desprinzîndu-și din pămînt rădăcinile vechi, uimind oamenii care au asistat la această tragică dezrădăcinare, dacă în timpul bolii poetul era vizitat de către scriitori, și îmi răspunde că nu veneau mulți: **„Ion Vinea, un ziarist... Și... atît. Profesorul Lupu i-a creat condiții extraordinare, l-a îngrijit cum nu se poate mai bine. Stăteam lîngă el, noaptea dormeam pe o canapea, într-o cameră alăturată. Nu a avut dureri, nu a știut că va muri. Am încercat să înlătur din calea soțului meu spectrul morții, am încercat, nu știu cît am reușit, să mă port la fel ca întotdeauna. Acum, mai am cîteva treburi, și-apoi”**... Un zîmbet mic, un zîmbet sfios îi înflorește pe buze, ca și cum și-ar cere iertare că a spus prea mult despre dînsa... **„Mă gîndesc la cel de al patrulea volum al operelor matematice, încă neredactat. Mă gîndesc la manuscrisele sale matematice, necercetate. Luna aceasta va fi în librării un volum de probleme de matematici, gata făcute în Editura „Albatros”, pe baza unor probleme din „Gazeta matematică”, cu note biografice pe marginea gazetei. În 1982 va vedea lumina tiparului volumul „Documente și scrisori”, volum la care am lucrat cu Nicolae Scurtu”.**

1 000 de scrisori a citit femeia ai cărei ochi albaștri privesc prin lentile complicate lumea tainelor, căutînd urmele soțului ei de geniu...

„Îmi dau seama cît de prețuit este Ion Barbu, ca matematician și ca poet, și în străinătate. Dorea să facem o călătorie în Grecia. Străbunicul său venise din Macedonia, pe la 1830. A fost zidar, ca și bunicul său, dar oameni știutori de carte. Soțului meu i-a plăcut numele bunicului, de aceea l-a luat ca nume al său. Ion Barbu, matematicianul, spunea cîteodată că talentul lui pentru științele matematice vine, poate, tocmai de la acești zidari...”.

O rog pe Gerda Barbilian să-mi mai vorbească despre dragostea pentru țara, pentru istorie, a lui Ion Barbu.

„Nu știu de ce nu se vorbește despre splendida poezie „Bălcescu trăind”. A apărut întîi în „Viața românească”, apoi, în 1971, la Editura „Ion Creangă”, în colecția „Cărăbușul de aur”. Era legat de satul Bălcești. După moartea tatălui său a făcut un drum la Bălcești, mult a iubit locurile acelea!”

Și Academia ce spune, acum? Ce a spus Academia?

„Academia i-a respins pe Bacovia și pe Barbu. Ion Barbu a fost membru fondator, în 1948, al Institutului de matematică. După cîte știu, Iorgu Iordan i-a respins pe Bacovia și pe Ion Barbu... Aș vrea să trăiesc clipa cînd va fi primit în Academia Română, post-mortem. Nu știu cum să spun, lucrul acesta nu are nimic de-a face cu banii, o, nu! La Sorbona se predă Ion Barbu la cursul de literatură modernă... 12 pagini din cursul de literatură modernă!

Iubea mult salcia din fața casei. La rădăcina ei erau îngropați cîinii pe care-i iubise atît. Cînd s-a filmat „Citadela sfărîmată”, au vrut să taie o ramură, pentru a prinde bine în cadru o fereastră a casei noastre. A ieșit în curte și a cerut operatorului să coboare din salcie, să o lase imediat! Au legat creanga cu sfori, și, în felul acesta, în film, a apărut și fereastra noastră. Poezia „Copacul” a scris-o la 25 de ani... Îmi vine în minte ultima duminică, drumul spre cimitir, și, cum mi s-a spus: „de aici încep săracii...”

Dar tot de aici, și din cuvinte, și din cifre, și din splendida dăruire a lui Ion Barbu, începe frumusețea poeziei, care se întîlnește cu matematica în punctele stelelor, pe liniile fulgerelor, în centrele cercurilor de nuntire.

„Atunci, intrînd în simpla, obșteasca armonie / Cu tot ce limitează și-l leagă împăcat, / În toamna lui, copacul se-nclină către glie” („Copacul”, din volumul **Joc secund**, 1966).

Mă despart de Gerda Barbilian și merg spre poartă, pe covoare moi și aurii de toamnă tîrzie...

Un muzeu în labirint

Pasiunile domnului Delacroix (II)
Gloria?

Autoportret în costumul lui Hamlet

La douăzeci şi patru de ani, Delacroix îşi face un autoportret în costumul sumbru şi enigmatic al lui Hamlet. Domnul Delacroix, care se fereşte de constringerile dragostei, nu se fereşte, se pare, de cele ale melancoliei. În fond, melancolia prinţului Danemarcei îi poate servi şi lui să-şi pună întrebări. A fi sau a nu fi ? O, nu, să fim serioşi, să nu exagerăm. Tinărul domn Delacroix n-are cu siguranţă nici un chef să pună în balanţă chiar rostul existenţei. La douăzeci şi patru de ani, cînd te pregăteşti să supui lumea cu geniul tău, nu începi prin a te întreba dacă are vreun sens să trăieşti. Toate acestea erau bune pentru povestea întimplată la Elsinor, nu pentru un pictor aproape necunoscut care nu ştie ce e moderaţia decît în dragoste. Şi nu l-am înţelege pe tinărul domn Delacroix dacă l-am bănui cumva că, odată cu costumul, a preluat şi întrebarea prinţului Danemarcei. El hamletizează doar, punindu-şi în sinea sa, desigur, altă întrebare : a cuceri sau a nu cuceri ? Adică : voi cuceri sau nu voi cuceri ?

Şi, parcă, am mai văzut undeva această privire semeaţă. Era, dacă nu ne înşelăm, a unui general tinăr care a devenit împărat şi care apoi a fost nevoit să-şi mute domiciliul de la Tuileries pe o insulă din Atlantic, coborind nu în infern ca Dante şi Vergiliu, ci în ceva care, pentru el, era poate chiar mai rău decît infernul : în exil, departe de toate locurile de bătălie ale Europei, unde nu se mai auzeau nici tunurile, nici linguşelile, căci după Waterloo Napoleon a trebuit să rabde pe insula Sfinta Elena supliciul îngrozitor de a nu mai comanda decît alcătuirea meniului zilnic. Napoleon a murit cu un an înainte ca Delacroix să îmbrace costumul lui Hamlet, dar iată-l privirea aici, pe chipul unui tinăr romantic, care, profitind de costum, ar putea ţine în mînă o sabie în loc de penel.

N-are sabie pentru că în artă lupta se dă cu alte arme. Dar ce altceva este arta dacă nu un şir epuizant de bătălii ? Lupta cu materia şi cu ideea. Lupta artistului cu sine însuşi. Şi – cum să uităm tocmai asta în cazul domnului Delacroix ? — lupta cu gustul oficial, cu prejudecăţile şi cu gloria celor care îi sînt adversari ; mai exact, îi vor fi, deoarece deocamdată n-a pictat nimic important care să stîrnească scandalul şi triumful... Oricum, gura bine desenată şi amară a tinărului „Hamlet" n-ar putea rosti celebrul „a fi sau a nu fi" pentru că omul din faţa noastră n-are, se pare, îndoieli. La douăzeci şi patru de ani el ştie ce vrea. E un romantic, dar nu un contemplativ. Napoleon n-a privit lumea altfel, iar domnul Delacroix se pregăteşte să pătrundă la Salon ca Bonaparte la Austerlitz. Conflictul său cu Ingres va sfîşia, dealtminteri, toată prima jumătate a secolului al XIX-lea.

Poate ar fi bine să lămurim puţin referirea la Napoleon. Există unele antecedente în biografia domnului Delacroix care ne împing şi ele, poate, să ne aducem aminte de figura corsicanului. În primul rînd tatăl. Dacă, aşa cum spun actele, Charles Delacroix a fost tatăl său, acesta, se ştie, a participat ca deputat în Convenţia Naţională (unde a votat moartea lui Ludovic al XVI-lea), pentru a reprezenta apoi pe împărat şi imperiul ca prefect a două oraşe importante ale Franţei. Dacă, aşa cum spun gurile rele, Eugène Delacroix s-a născut dintr-un ceas de iubire extraconjugală, ei bine, lucrurile nu se schimbă în ceea ce ne interesează, bănuielile avîndu-l în vedere pe nimeni altul decît pe ilustrul ministru de externe al lui Napoleon, Talleyrand. Apoi : unul din fraţii mai mari ai viitorului pictor a ajuns, în timpul imperiului, general, altul a căzut în luptă.

Dar chiar şi fără aceste detalii, în numele cărora răutăciosul Alexandre Dumas se va îndoi de sentimentele republicane ale domnului Delacroix, rămîne privirea energică, voluntară, să ne divulge o abia tăinuită sete de glorie. Lumea trebuie privită astfel, fără să clipeşti, se gîndeşte probabil pictorul deghizat în Hamlet. Ea trebuie să consimtă că omul din faţa ei e o valoare şi s-o recunoască.

Prin urmare, oglinda nu e pentru tinărul domn Delacroix decît un pretext. El nu coboară în sine, ci începe răfuiala cu lumea. Pentru că „tigrul" vrea, ca şi Napoleon, să domine. Aventura sabiei s-a terminat prost pe insula Sfinta Elena, acum e rîndul picturii să-şi încerce norocul şi orgoliul. Dacă ne uităm cu atenţie, vom înţelege din atitudinea acestui pictor încă necunoscut că Ingres s-a înşelat mai tîrziu numindu-l un „Robespierre al picturii".

Napoleon, după ce a servit revoluţia, a visat coroana imperială. Oare, după ce va revoluţiona pictura, domnul Delacroix se va mulţumi cu onorurile de pictor cvasioficial, datorate, se zice, în bună măsură influenţei din umbră a domnului Talleyrand ? Nu, nu se va mulţumi. După ce le va obţine, va dori un fotoliu la Academia de Belle Arte. Acesta va fi visul său de încoronare. Napoleon a vrut coroana şi toţi s-au grăbit să i-o ofere. Delacroix va dori un fotoliu de academician şi toţi se vor grăbi să-i demonstreze că laurii convenţiilor sînt mai greu de cucerit decît victoria împotriva convenţiilor.

Numai că domnul Delacroix are o perseverenţă ieşită din comun. Ceea ce creează oamenii de geniu, afirmă el, nu sînt ideile noi, ci ideea care-i stăpîneşte că ceea ce a fost spus n-a fost spus destul. Cu alte cuvinte, Hamlet stă acum nu pe marginea unei gropi, ci pe marginea craterului unui vulcan. Înveşmîntat în melancolia prinţului Danemarcei, domnul Delacroix adulmecă gloria de a fi.

Şi e prea devreme să spunem că nici această pasiune nu e întru totul adevărată. Ce e gloria ? se întreba Juvenal. Nimic dacă e numai glorie.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Nicolae Iorga, gazetăria şi calul

Nedeslusită şi bizară taină şi memoria asta !

O porţi în tine, ermetic oblonită, uitată, cu tot ceea ce a înregistrat ca pe o bandă de celuloid, care nu se va isprăvi decît simultan cu sorocul zilelor tale şi, deodată, fără să vrei şi cînd nu te aştepţi, dau buzna vechi amintiri şi asociaţii de idei, vii şi proaspete, după lungul lor somn de decenii, ca să ai sentimentul că toate s-au petrecut parcă ieri. Şi e destul ca un deget nevăzut să atingă o clapă din sensibila ei claviatură, ca să te proiecteze în perplexitate şi să-ţi sporească misterul structurii umane.

Am pomenit, deseori şi mai înainte şi acuma, despre grandiosul şi fără de pereche gazetar Nicolae Iorga. Niciodată însă n-am reprodus un articol de-al lui, ca să-mi ilustrez afirmaţia şi credinţa, socotindu-l inutil şi poate că am greşit, din moment ce mai mulţi cititori din generaţia tînără, în mai multe rînduri, m-au solicitat s-o fac ; şi a sosit, în sfîrşit, scadenţa să le împlinesc dorinţa.

Meritul nu-mi aparţine. Ci revine, în totalitate, tinerilor mei confraţi Oprea Georgescu, Ovidiu Ioaniţoaia, Tudor Octavian, Răzvan Bărbulescu şi D. Constantinescu, închinători, în două pagini din *Flacăra* cu nr. 46, ai acestei podoabe a omului şi a vieţii, care este calul şi, într-o strictă dependenţă cu el, problemele lui. Şi două reminiscenţe, dincolo de dragostea pe care am avut-o din copilărie pentru orice pasăre şi pentru orice animal, s-au însufleţit brusc, aşa cum au fost.

Mă întorsesem recent dintr-un lung exil impus de seismele istoriei. Era în 1955, în primăvară, şi un prieten bun venind să mă vadă, mi-a pus întrebarea, ce anume m-a impresionat cel mai mult, redevenind un om ca atîţia alţi oameni. Mă întorsesem şi străbătusem după aceea mai multe sute de kilometri cu trenul, într-o parte şi alta a ţării, ca să-mi recapăt conştiinţa că hotărăsc singur ce vreau să fac şi i-am răspuns prompt, fără nici o ezitare : dispariţia calului din peisajul românesc.

Cealaltă aducere aminte înviată datează din 1929. Scriam la „Curentul". Patronul ziarului, care se distinsese prin acte de bravură în luptele din cel dintîi război mondial, ne-a povestit într-o seară de obişnuită şuetă în redacţie, că la Iaşi, unde se îngrămădiseră toate suferinţele şi speranţele neamului, Nicolae Iorga a scris un emoţionant articol, *Căluţii noştri*, care era o pagină antologică inubliabilă. El a apărut în „Neamul Românesc" la 8 martie 1917, cînd nu se profila încă victoria şi-l transcriu din volumul al treilea intitulat *Războiul nostru în note zilnice*, primul înglobind activitatea sa ziaristică din perioada neutralităţii, iar celelalte două, pe aceea din 1916 pînă inclusiv în sfîrşitul lui martie 1917. Dar să-l lăsăm pe Nicolae Iorga să ne grăiască :

„Sub ferestile mele trece, zguduindu-le, încă un greoi şir de căruţe încărcate cu merinde şi muniţii. Şi acei care le duc înainte, încet, răbdător şi sigur, nu sînt cai mari normanzi, coborîţi ca de pe un basorelief antic, nici frumoşi cai boiereşti care zac demult prin rîpe, ci ei, căluţii noştri. I-am văzut o viaţă întreagă la toate. Dacă e vorba de un drum lung, ei îl fac. Dacă e vorba de o povară grea, ei o ridică. Uneori, prin anume judeţe, ca în Roman, dacă e de ridicat brazda însăşi, ei o clintesc, — greaua brazdă a pămîntului, care nu dă degeaba. Sprinteni, i-am văzut la munte ducînd pe spinare călăreţi care păreau coborîţi din vechi icoane de ştafete grăbite ale Voievozilor descălecători şi apărători ai ţării. Acuma, au cutreierat toată ţara, găsind-o pretutindeni aceiaşi, tot aşa de frumoasă şi tot aşa de aspră pentru ostenelile lor ; ba au dat o raită şi prin Ardeal, unde sînt şi cai săseşti şi ungureşti, înalţi şi făloşi, care nu fac însă atîta ispravă.

Nu caută zările cu ochii de flăcări căluţii noştri : le stă privirea pironită la pămînt, la dragul pămînt de care ei se pot despărţi tot aşa de puţin ca şi copacul pădurii şi iarba cîmpului, totdeauna acolo. Merg lin şi necurmat, ca pentru o nesfîrşire de muncă şi de răbdare, într-o supunere necontenită şi fără revoltă, orice s-ar întîmpla. Se vede bine că nu aşteaptă nimic, nici hrană din belşug şi aleasă, nici acoperiş deasupra lor, nici măcar o apărare împotriva crivăţului sălbatec care-i bate în coastele cu părul puţin şi aspru, roase încă de atîtea ştreanguri care la dînşii ţin aşa de adesea locul hamurilor de piele. Stau sîngeraţi şi flăminzi în pustiul vînzolit de vifor şi — durează. A doua zi, abia dezmorţiţi, vor ciuli urechile a voie bună şi, moţăind din coama lor revărsată pe frunte, vor lua-o înainte, pînă cînd trebuie, pînă la capăt, pînă la moarte...

Nu cer măcar cinstea marilor atacuri care umple de glorie pe cal, ca şi pe călăreţ. Li s-a luat rostul acesta pe care-l aveau din bătrîni. Şi, totuşi, cînd trece pe lîngă ei calul deştept şi supus, minunat de potrivit pentru luptă, al Cazacului, ei se înfioară în umilinţa lor, ca la atingerea cu un frate mai fericit. Căci făptura lor îi arată a fi de la o mamă.

El, căluţul nostru, face parte din sufletul însuşi al acestei ţări. Ostaşul care ia de la dînsul hrana şi glonţele şi-l simte tovarăş din vremi fără fund, fiu al aceluiaşi pămînt şi păstrător al aceleiaşi moşteniri de sfîntă răbdare, prin care şi unul şi altul pot trăi. Şi, uneori, cînd şi unul şi altul stau tot aşa de puţin apăraţi înaintea asprimilor iernii, omul va fi simţind că au fost vremuri cînd şi în marile încleştări ale bătăliilor era nedespărţit de acest suflet prieten, care cunoaşte ţara tot aşa de bine şi e tot aşa de gata a se jertfi pentru dînsa, fără vreo răsplată.

Sub ferestile ce se zguduie trec căluţii noştri trăgînd convoaiele grele. Trec cu ochii în pămînt, moţăind, ca pentru o cale nesfîrşită. Trec în suferinţa lor zilnică înspre biruinţă, fără să-i socoată, cu nerăbdarea celor ce-i privesc dispreţuitori în oraşe, depărtarea. Pare că ştiu şi ei că undeva, la capătul încercărilor care le mai trebuie încă, ne aşteaptă Biruinţa".

Şi dacă rîndurile de mai sus ne vor arăta întreaga lui capacitate de vibraţie, pentru tot ceea ce era românesc, îmi iau libertatea unui abuz depăşind spaţiul ce-mi este rezervat, ca să-i redau gîndurile pe care le-a dăruit hîrtiei în 1934, la moartea lui Hindenburg, după un an de la înscăunarea lui Hitler la putere şi cu cinci ani înainte de a declanşa dementul măcel, care-i vor defini strălucit forţa lui de intuiţie ca şi darul de a profetiza :

„Greoiul soldat aproape nonagenar, care figura ca preşedinte al Statului cîrmuit, reformat şi însingerat de Hitler, s-a stins după ani întregi în care a dovedit cîtă deosebire este între un mare general care distruge pe duşmani şi între un om politic care zi de zi se lasă distrus de un rival, fie el chiar ieşit din fundul unei aventuri cutezătoare.

Alegerea lui Hindenburg, care a emoţionat atunci aşa de puternic lumea întreagă, era în legătură nu cu talentele de alt ordin ale mareşalului, ci cu o speranţă, cu o iluzie a poporului german : aceea că s-ar putea dărîma tratatele dezonorante şi mutilatoare, că Germania, cu acest învingător în frunte, ar putea fi din nou ce a fost. Şi aşteptarea era zadarnică : fostul supus al Maiestăţii Sale celui de al doilea Wilhelm a fost mai paşnic decît orice burghez aşezat, pe baza insignificanţei sale, în Scaunul confecţionat de ideologia, astăzi complet nimicită de la Weimar. Atunci, în chip firesc, acelaşi popor german, stăpînit de aceeaşi chinuitoare obsesie, s-a adresat aiurea. Cineva a cutezat să afirme că această operă o va face el, care e în stare să aşeze Germania, răzbunată, în fruntea lumii întregi. Şi atunci acei care vroiseră pe Hindenburg preşedinte l-au ridicat pe Hitler ca „prinţ" al naţiei. Bătrînul a tăcut. Poate şi el credea că acest nou venit va săvîrşi minunea de care el însuşi, care ştia ce este războiul, s-a simţit de la început, incapabil. Va fi avut el în clipa cînd închidea ochii viziunea Rinului trecut, a Poloniei invadate, a Vienei anexate sub conducerea lui Adolf I, devenit Împăratul „Reichului al III-lea" pe care el l-a creat ? Ori poate a binecuvîntat pe Dumnezeu că-l ia înaintea catastrofei pe care o pregăteşte acesta".

Aşa a fost gazetarul Nicolae Iorga: totdeauna aplecat cu urechea parcă să asculte ornicul inimii româneşti şi, cînd trebuia, al lumii, ca să le fie amîndurora, inegalabilul caligraf şi cutremurătorul oracol.

I. KALUSTIAN ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

La un ghişeu, pe continent (II)

Dar eu strig şi denunţ că este total antiuman ca eu să nu am acelaşi drept ca cel îmbuibat prin exploatare, şi ca femeile şi copiii lui, care străbat lumea căutînd locuri cît mai extravagante pentru amuzamente, pentru dezmăţ şi desfrîu. Oh, de-aş fi putut avea astăzi, eu, omul răsăritului care vin de la o întîlnire cu învăţaţii apusului, dac-aş fi putut avea a zecea parte din cît cheltuieşte o doamnă din lumea extravagantă pentru căţelul ei !

Omule, frate al secolului meu, iată că diriguitorii lumii noastre au rînduit cu mare atenţie loc confortabil pentru cîini în avion, în tren şi în marile hoteluri, dar nu au acordat nici o atenţie pentru tine şi pentru mine!

Sînt acum în cealaltă gară a Beogradului, în care am ajuns cu greu în autobuzul supraîncărcat. Mi-au îngheţat picioarele, mă dor mîinile de bagajele scoborîte din autobuz. Confruntarea trăită la acest hotar spre lumea apusului este teribilă. Pe mine nu mă frînge căci durează o zi în care voi degera nemîncat pînă la venirea trenului meu, iar eu sînt învăţat căci nu m-a frînt nici cînd a durat ani. Dar ea frînge cumplit pe drumurile lumii pe cei plecaţi de la ei de-acasă hămesiţi de foame în trudă de-o viaţă. Cîte milioane de oameni nu-şi găsesc un loc unde să se încălzească, ei care cu truda lor zilnică nu cîştigă nici pe departe cît se oferă căţeilor şi pisicilor celor care prin înşelăciune şi rapt şi-au însuşit puterea materială a lumii. Acesta este denunţul meu şi apelul meu pentru aşezarea legilor lumii prin respectul total al drepturilor celui ce munceşte. Antoine de Saint Exupéry, un vizionar al dragostei de om dar un răsfăţat al societăţii lui, spunea că nu va recunoaşte niciodată pe duşmanul său în figura omenească. Eu întreb acum pe funcţionara de la ghişeul care mi se închide brutal: „Ce-ai văzut în mine, stimată doamnă (sau tovarăşe), de-ai fost aşa de brutală în refuzul tău atunci cînd ţi-am cerut pentru banii mei dreptul de a mă încălzi sau de a mă aşeza la o masă omenească astăzi cînd mă găsesc călător în oraşul tău? Întîlnirea cu tine a fost de o înaltă semnificaţie pentru mine. Nu am să te uit niciodată, căci eşti simbolul legilor oarbe de aservire şi înjosire a omului. Eşti imaginea inversă a acelui zeu al demnităţii omeneşti, care-mi rămîne mereu în faţă, David cel biruitor al brutalităţii, David cel ce a biruit şi a dominat instinctul barbar şi hrăpăreţ. Te-am întîlnit de multe ori în călătoriile mele în care am fost umilit şi mereu oprit să-mi desfăşor toată puterea spiritului meu şi a voinţei mele libere de căutare a frumosului şi a adevărului. De atîtea ori am fost oprit să-mi potolesc foamea sufletului, tot pentru că nu aveam banii exploatatorului şi hrăpăreţului. Astăzi ca şi altădată în alte cetăţi am fost înlăturat de la masa voastră, de la căldura casei voastre. Ai rămas mai departe să-ţi bei cafeaua caldă şi să-ţi fumezi ţigara dincolo de ghişeul care te desparte de mine, astfel ca stăpînii tăi să se simtă în siguranţă şi belşug în palatele lor".

Încercarea de a se dezbate despre drepturile omului de rînd ca mine, ca fraţii mei arămii, a fost „legal" şi sigur înlăturată. Ordinea răului şi a nedreptăţii este asigurată, şi ei şi cu tine vă simţiţi bine. Cum să înţeleagă mintea mea ordinea şi logica din structura omului ? Răspunsul este cel predicat de mine : nu ajunge să conducă şi să pună aşezare pentru om decît cel care triumfă şi-şi însuşesc puterea prin violenţă, înşelăciune, nedreptate şi minciună. Acestea le consfinţesc puterea şi privilegiile, şi pentru acestea fac orice. Dezlănţuie violenţa, războaiele, şi prin forţa armelor catastrofale anihilează conştiinţa celui bun şi căutarea de loc bun pentru omul bun. Şi cel bun rămîne izolat singur şi nu poate nimic. Se repliază şi meditează neputincios ca mine sau se pierde în masa oarbă şi docilă care munceşte, tace şi suferă. Îşi pierde pînă la urmă şi conştiinţa suferinţei, anihilat într-o atrofie a personalităţii lui. Stăpînii îi aruncă un blid de linte sărăcăcios şi umilitor. Şi aceasta-i ajunge, căci şi-a pierdut demnitatea umană.

Şi aşa masele rămîn încovoiate mai departe, preţ al orgoliului şi bunului trai al stăpînilor. Unde este lumea mea bună ? Cu dificultate aici în restaurantul sărăcăcios al gării răsăritului, cu oameni vulgari şi beţi am găsit drumul spre mine însumi ; cu atenţie mare ca înăuntrul meu să trăiască maiestatea lui David cel învingător şi să nu ajungă la mine nimic din îngheţul de-afară, cu vulgaritatea şi zgomotul celor din jur. Şi intru în noaptea care vine liniştit şi împăcat în încrederea mea despre omul bun şi în dîrzenia pentru denunţarea celor care înrăiesc viaţa celor buni şi a mulţimilor anonime, mereu anonime şi neînsemnate în orice orînduire. De-acolo de departe din urmă m-ajunge întrebarea profeţilor şi a Sibilelor din universul de durere al Capelei Sixtine. Întrebarea rămîne fără răspuns şi pentru mine. Oare ne stăpîneşte mereu ameninţarea sfîrşitului Judecăţii din Urmă ? De ce nu a pus stăpînire peste lume măreţia şi frumuseţea lui David cel învingător pentru bine şi de ce nu a fost doborîtă definitiv pentru om ameninţarea monstrului Goliat ?

ŞTEFAN BERCEANU ■

De la trimisul nostru special la Göteborg

I. F. K. Göteborg și-a expus lecția. Urmează Dinamo...

Caut pe hartă așezarea orașului Göteborg în Peninsula scandinavică și mi se face frig printre fiorduri. Jos, în stradă (sintem cazați la etajul trei al hotelului Opalen), s-au aprins de pe acum luminile, cu toate că nu este decit ora 14. Ploaia plesnește în geamurile întunecate, vintul zgîlțiie ramele metalice. Peste citeva ore, vizavi de hotel, pe stadionul Ullevi, echipa Dinamo va avea primul antrenament. Dimineață, în oraș au fost inundații. Televizorul transmite imaginile sinistrului: vapoare în convulsiile mării, copaci smulși din rădăcini, prăvăliți peste automobile, oameni înotind pină la briu în birouri, femei purtate în brațe... Stormen. Furtună. Președintele băncii Skandinavia, în trecere pe la hotel, întreabă dacă „Guld-Dojan" utsliten? Va fi utilizată „gheata de aur ?" La București, pe o vreme ca asta, n-ai avea inima să dai afară un ciine. Va juca Dudu, nu va juca Dudu? iată întrebarea! Deși accidentat, Dudu a făcut deplasarea la Göteborg. Ca să-și cunoască adversarul din meciul retur ? Ca să fie folosit drept armă psihologică? Vasile Anghel nu neagă nici una dintre variante. După ce a cutreierat lumea ca funcționar internațional, Vasile Anghel s-a reintors la Dinamo. Este primul avans pe care echipa Dinamo il ia viitorului.

Plouă ciudat, în rafale. Acum stă, acum pornește bezmetic. Colegul Ion Ghițulescu de la radio probează terenul. Ghetele pătrund în iarba mustind de apă. Ne adăpostim sub tribună. Terenul a fost acoperit cu prelată. Peste noapte, furtuna a smuls-o. Se lucrează la drenarea terenului cu bureți. Și cu nisip. Acest nisip, vom vedea mai tirziu, avea să decidă asupra desfășurării jocului mai bine de 70 de minute. Deocamdată, nu terenul îngrijorează. Echipa nu are al treilea mijlocaș. Custov, cu două cartonașe galbene, nu va putea juca, el cel mai în formă dintre mijlocași. Mulțescu va juca virf în locul lui Dudu. Alt mijlocaș de meserie Dinamo nu mai are. Să fie retras Orac? Să fie folosit Stredie. Orac are randamentul maxim pe extremă. Vrabia din mină pe cioara de pe gard?... Ipoteză riscantă. Va fi acceptată, împrejurare de forță majoră, varianta Stredie. După nisip, Stredie se adaugă factorilor care vor hotărî soarta primei reprize.

Acum, aici, la antrenament, nu știm încă nimic. Nutrim, fiecare în secret, speranța că nimic deosebit nu va putea dezechilibra egalitatea șanselor. Mai îngrijorați decit noi, jucătorii, antrenorii și tehnicienii de la I.F.K. sint prezenți în număr mare în această seară de antrenament. Va juca Dudu? Ni se cere mereu să-l identificăm prin perdeaua de ploaie. A doua zi, fotografia lui va ocupa o jumătate de pagină de ziar. Oamenii ăștia ne fac să ne simțim foarte importanți. Moraru este „portarul naționalei". Dinamo este „învingătoarea lui Inter". Dudu este „gheata de aur a Europei". Dinu, libero-ul — „decanul echipei...". Meciul nul plutește în această noapte zdrențuită de lapoviță și vînt și perspectiva lui nu e tulburată decit de dorința intimă a unei victorii. I.F.K. este echipa cea mai populară din Suedia, atit cit poate fi populară o echipă într-un sport care aduce pe stadion numai citeva sute de spectatori. Campionatul suedez de fotbal se joacă mai mult în familie. Sporturile rege aici sint hocheiul și handbalul. Jucătorii sint semiprofesioniști și, ca toate celelalte noțiuni din limba suedeză, și aceasta are acoperire concretă integrală. Adică ei chiar lucrează, profesiile sint profesii. Campionatul s-a încheiat cu 45 de zile în urmă. Nu e ușor să menții în formă niște semiprofesioniști atita amar de vreme. Ceea ce se joacă în Suedia este o copie simplificată a fotbalului britanic.

O copie redusă la citeva elemente de bază : angajament fizic, pasa lungă pe extremă, jocul la cap. În fiecare simbătă, televiziunea transmite un meci din liga engleză. Dacă ploaia va continua, pe stadion dacă vor veni citeva zeci de pasionați. Jocul în forță nu înseamnă brutalitate și temperamentul suedez face imposibilă această confuzie ca și orice îndemn care l-ar nesocoti. Mai rămîne Nilsson. Un jucător complet care poate da gol din orice poziție. O floare, totuși... Vremea și terenul. Jucătorii suedezi sint obișnuiți și cu vremea și cu terenul. Dar sint mai greoi decit cavaleria ușoară Țălnar, Orac, Dorel Zamfir. Cu Dudu și Custov apți de joc, antrenorii n-ar fi avut dureri de cap. Antrenorii: Valentin Stănescu și Dumitru Nicolae-Nicușor. Primul — cetate asediată de ziariști pentru nereușita previzibilă a naționalei, prăvălit sub ocări, țepos și bitru, viclean și trist. Al doilea — rezervat, sobru, distins, cu judecăți răspicate. (Pe lingă el, Eriksson, antrenorul suedez, pare un junior țanțoș, dar mediocru). Pină la urmă și unul și celălalt se împacă cu ideea lipsei lui Dudu. Mulțescu are virtuți care suplinesc rutina pe post. Rămine Custov care pare de neînlocuit. Alături de nisip și Stredie, cartonașele galbene ale lui Custov vin să cintărească și ele soarta meciului. Custov nu numai că nu are un înlocuitor, deocamdată, dar echipa s-a sprijinit și s-a format în jurul aplombului lui din ultimul timp. Fără Custov, echipa n-are coloana de rezistență. Este vorba deci nu numai de un mijlocaș, ci de ceva mai mult. Cine il va înlocui? A doua zi spre prinz nu mai e nici o îndoială, înlocuitorul lui Custov va fi Stredie. Încetinilă cum îi spun prietenii. Talentat, dar leneș, il caracterizează lapidar un coleg. Ironiile la lipsa lui de vitalitate se înmulțesc parcă pentru a-l ambiționa. Dar, firește, se mizează pe talentul lui.

Ziua meciului se anunța neașteptat și îmbucurător însorită. Vremea din ajun pare un coșmar îndepărtat. Se tel[illegible] de la radio „Se joacă meciul?" Colegul Ghițulescu pare contrariat: „De aceea ați sunat? Cum să nu se joace?" Agerpresul a transmis știrea despre inundații. Un metru și jumătate. După prinz nu mai există dubii: terenul este drenat în întregime,

soare, nici umbră de nori și ger. Gerul este un element, e drept natural, dar nou. Nou și în favoarea gazdelor. Da, tot în favoarea gazdelor ca și ploaia, și vom vedea de ce.

Masa presei. Cu noi a venit și portarul hotelului. Este nelipsit de la meciurile internaționale. Are capul mic, ochi rotunzi care joacă în culorile bucuriei o întreagă gamă a recunoștinței și bunei-cuviințe. Masa presei este la tribuna întii, de o parte și de alta a tribunei oficiale, unde locurile sint date pe viață poate ultimele privilegii ale Suediei monarhice. Vizavi, tribuna a doua n-are locuri decit în picioare. O altă ciudățenie. Gazonul strălucește în lumina reflectoarelor. Nici o urmă de apă. Se oficiază sobru și complet lipsit de orice extravaganță două festivități. Se acordă cupele de „cel mai bun jucător de fotbal al anului" — Torbjorn Nilsson și de „campion mondial la orientare turistică". Se aplaudă cu mănuși. La tribuna a doua se aude încurajarea: **Hai România!** La Göteborg locuiesc circa 600 de români și cel puțin două sute dintre ei sint la meci. Schimburile de mingi, de încălzire, creează impresia că terenul este în cea mai bună stare. O încălzire-demonstrație, desigur. Jucătorii par destinși, dezinhibați, se pasează elegant, se preia tehnic, cu artificii, alergările sint artistice. Stadionul se umple. Tribuna a doua este aproape în întregime ocupată. Nu mă obișnuiesc cu ideea că acolo oamenii stau în picioare. Arbitrii cheamă jucătorii. **Hai România!** Față de tribuna unde ne aflăm, Dinamo atacă de la stinga spre dreapta. Portarul hotelului nostru suride continuu alături de noi. Am impresia că nici nu-l interesează meciul. Este pur și simplu fericit că există, că se află acolo, că oamenii fluieră, vociferează, că nu e singur. Se joacă la mijlocul terenului și dintre mijlocași nu se vede decit Stredie. Joacă pe tot terenul, înainte, înapoi, în faza de construcție ca și în cea de apărare. Greșește mult, fiindcă doar el vrea totul. Jocul pare și este confuz, cu greșeli de ambele părți, se pierde ușor balonul. În minutul 4, fundașul stinga suedez aruncă lung o minge pînă la marginea careului nostru, Nilsson apare din linia a doua și trage puternic. Moraru plonjează în direcția mingii, dar n-o poate reține. Din fericire balonul trece pe lingă bară. În minutul 6 notez o observație care n-are legătură cu jocul: mi-au înghețat picioarele, cu toate că în dreptul nostru funcționează citeva radiatoare electrice. Faza din minutul 4 se repetă aproape identic și Nilsson este oprit prin fault. Trage tot el, fulgerător, și Moraru reușește să trimită mingea în corner. La mijlocul terenului, Stredie vrea tot și pierde aproape tot. Dragnea și Augustin joacă izolat, individual și cu timpul dispar complet din joc. Se întîmplă ceva paradoxal pe teren: Dinamo joacă mai curat, mai tehnic și totuși nu ajunge la poarta adversă. De aceeași părere au fost în pauza meciului și ziariștii suedezi. Lor le-a plăcut mai mult Dinamo. Țălnar pătrunde în dribling, Mulțescu fentează, Orac sprintează și totuși cei ce ajung și trag la poartă sint jucătorii suedezi. Nilsson trage în pămint de la 35 de metri, mingea sare imprevizibil și Moraru o atinge în ultima clipă. Ca de obicei, Stredie aleargă singur după o minge la mijlocul terenului, o prinde și o pierde imediat, pasează direct la adversar, aceeași pasă lungă în diagonală, apărarea pare din nou surprinsă de rapiditatea fazei, Bumbescu și Stănescu se încurcă reciproc și mingea se află, spre uluirea lui Moraru, în plasa porții. Nedumerirea noastră se transformă în perplexitate citeva minute mai tirziu cînd la un corner executat simplu, pe partea dreaptă, nici unul dintre apărătorii noștri nu sare la cap și 2—0. Nilsson își face numărul și nimeni nu pare a se dumiri de acest amănunt care întoarce jocul pe dos. În tribună se află trimiși ai echipelor din Karlsruhe și Liège și jucătorii de la I.F.K. acordă acestor prezențe importanța cuvenită ofertelor cu multe zerouri în coadă. Joacă simplu, după un abecedar cuprinzînd patru mari și late reguli: joc în forță la deposedare, pasa lungă de 40 metri în diagonală, preluare cu capul, pieptul sau umărul și șut pe poartă. Această schemă este favorizată și de starea terenului în partea sa de mijloc unde nisipul turnat în vederea operației de drenaj a înghețat acum și practic balonul nu poate fi controlat și cu atit mai puțin condus, așa cum încearcă Stredie, bietul, care în excesul lui de zel și în disperare de cauză încearcă să învingă fatalitatea, imposibilul, cu mingi jucate pe metrul pătrat sau cu pasa pe jos, spre deosebire de Dragnea și Augustin. Aceștia, cu simțurile avertizate de instinct s-au retras din joc, s-au răzlețit, încearcă pătrunderi individuale, de asemenea sortite eșecului. În aceste condiții, greul cade pe apărarea bombardată cu mingi pe sus, pase lungi sau pătrunderi în forță. Între nisipul înghețat și careuri, se află o zonă mlăștinoasă, zonă ce vămuiește orice încercare de a juca mingea pe jos și astfel ieșirile noastre din careu sau pătrunderile în careul advers cu mingea la picior sfirșesc într-un joc încîlcit, derutat, confuz. În pauză, la o cafea, aflăm că echipa suedeză n-a jucat atit de bine niciodată în campionat, că jocul ei de astăzi poate fi considerat cu totul și cu totul de excepție, ceea ce nu ne consolează și nici nu ne asigură că la București nu se poate repeta. Sau pur și simplu nu sintem noi obișnuiți cu genul de amabilitate suedeză care refuză să-și întemeieze bucuria pe nefericirea altuia? Amabile sau nu, gazdele n-au decit cuvinte de laudă pentru jucătorii dinamoviști. În ciuda celor două goluri, Moraru este apreciat ca un mare portar. Mai sint remarcați Țălnar, Orac, Dinu, Bumbescu. Ciudat, nu e amintit aproape deloc numele lui Nilsson, cel mai bun jucător de pe teren. O facem noi și fețele se deschid într-un zimbet de recunoștință. Protocolare sau nu, vorbele bune sint luate în primire direct de către inimă. Dar nu se pot opune realității și imediat după reluarea meciului Nilsson ridică scorul la 3—0 la o ezitare a apărării dinamoviste. Ion Marin și Stănescu sint hărțuiți cu mingi lungi, pătrunderi în forță, atacuri supranumerice, dar treptat, jocul se echilibrează, în sensul că dinamoviștii reușesc să ajungă la poarta adversă cu centrări lungi (Orac), cu fente subtile (Mulțescu), sau prin dribling prelungit (Țălnar). O pasă de la Țălnar ajunge la Mulțescu, marcat de doi apărători. O cursă scurtă și un șut plasat reduc scorul la 3—1. Două bombe gen Augustin spre sfirșitul meciului îl obligă pe Eriksson să-l remarce pe jucătorul dinamovist în cadrul conferinței de presă. Ultimul sfert de oră se transformă într-un recital Bumbescu în stilul Apolzan. Fără să fi fost foarte mult implicat în joc, Orac are două curse terminate cu centrări precise, la semiînălțime, care probează o clasă pe care n-am mai văzut-o de mult la extremele noastre. Scorul de 3—1 este remontabil mai ales în perspectiva reintrării lui Custov. Și într-o altă perspectivă, formulată de antrenorul suedez în cadrul conferinței de presă : „Am învins în fața a 6 000 de spectatori. Să nu uităm că la București 20 000 de oameni ne vor lua în primire de la aeroport. Noi am făcut azi un joc de excepție. Dinamo a făcut tot un joc de excepție, dar în sens invers".

Mulți aruncă vina pe Stredie. Stredie a greșit mult, e drept, fiindcă a vrut mult, cu un exces de zel a cărui trecută lipsă i s-a reproșat tot timpul, cu dorința de a fi acolo unde nici nu trebuia să fie, obosind înainte de a-și fi împlinit intenția pînă la capăt, implicîndu-se într-o luptă care se purta pe deasupra lui, încăpățînîndu-se s-o aducă mereu jos, acolo unde el n-avea nici forța, nici terenul apt s-o accepte.

Vasile Anghel este abătut: După o înfrîngere, spune, poți fi trist sau nemulțumit. Tristețea este firească. Aparține competiției unde unul este totdeauna mai bun decit celălalt. Acceptînd înfrîngerea nu-ți poți înfrîna tristețea. Eu nu sint trist. Eu sint nemulțumit. Nu cineva anume este vinovat. Înfrîngerea de azi a scos la lumină neajunsuri mai vechi, ținînd de mentalitatea jucătorului, neajunsuri care se ivesc numai în condițiile în care dorești să atingi marea performanță și Dinamo trebuie să urmărească marea performanță.

NICOLAE CRISTACHE ■

Cei mai buni 10 fotbaliști ai anului

Vă reamintim că așteptăm propunerile dv. pentru cei mai buni 10 fotbaliști ai anului pînă la data de 15 decembrie, data poștei, pe adresa Revista „Flacăra", București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341, cu rugămintea de a menționa, pe plic, „pentru anchetă". Acel cititor (acei cititori) care va indica ordinea exactă a celor 10, ordine care va rezulta din sondajul general (public, antrenori, arbitri, ziariști ș.a.), va primi un abonament gratuit la revista noastră pe anul 1982.

Așteptăm în continuare opțiunile dv. Vă mulțumim și vă dorim cît mai multă inspirație ! Nu uitați să vă iscăliți (3 din scrisorile sosite pînă acum au fost anonime și, firește, au fost clasate) și să adăugați adresa cît mai citeț.

Primim

Și pentru că lumea este avidă de răspunsuri, cel atit de așteptat al săptăminii trecute mi se pare mai puțin important în presă și mult mai adevărat în ceea ce foarte bine a specificat redacția revistei Flacăra că trebuie să preocupe pe... alții.

De aceea specific încă o dată că n-am fost decit pe recepție și mă voi explica deocamdată în presă. Dacă va fi nevoie ca atare, pentru că, altfel mai am la îndemînă încă destule adevăruri, mai mult decit șocante pe aceeași temă...

Iată însă pe ce m-am bazat cînd am afirmat ce-am afirmat în urmă cu două săptămîni. Pe următoarele declarații, acum scrise.

„Subsemnatul Sandu Mircea, jucător al echipei de fotbal Sportul studențesc, declar următoarele :

La reîntoarcerea din Elveția, în aeroport și în avionul cu care am călătorit de la Zürich la Budapesta, l-am văzut pe Bölöni discutînd cu antrenorul echipei Ungariei, Meszoly. Înainte de a ateriza la Budapesta, deci după 35—40 de minute de zbor, Loți Bölöni a venit în spatele avionului, unde mă aflam și eu. L-am întrebat pe culoarul dintre rînduri ce părere a avut Meszoly despre evoluția noastră la Berna. Printre altele, constatări referitoare la joc, Bölöni s-a arătat surprins de declarația acestuia în care specifica : «nu-mi închipui cum Ștefan Covaci a putut să facă o asemenea selecție și să așeze în asemenea fel echipa în teren, la jocul cu noi de pe „23 August"». Parcă glumind a mai spus că «poate nu vroia să ciștige».

Vreau să specific că la discuția avută cu Bölöni a fost prezent și portarul Moraru. Declar și susțin cele arătate".

Subsemnatul Moraru Dumitru, jucător al echipei Dinamo și component al reprezentativei naționale în meciul de la Berna, declar :

Am asistat la discuția dintre Bölöni și Sandu Mircea în avionul care ne ducea de la Zürich la Budapesta. Susțin cele declarate de Sandu Mircea, lucruri auzite din discuția pe care au avut-o Bölöni și antrenorul Meszoly pe parcursul călătoriei.

Subsemnatul Augustin Ionel jucător al echipei Dinamo declar :

În timpul zborului de la Zürich la Budapesta l-am văzut pe Bölöni discutînd cu Sandu Mircea pe culoarul dintre rînduri în spatele avionului.

După aceea Sandu Mircea și Moraru care au asistat la discuție mi-au spus că Meszoly i-a spus lui Bölöni că a fost surprins de felul în care Ștefan Covaci a pregătit echipa și a făcut selecția la jocul contra echipei sale la București.

Declar și susțin cele spuse.

Mulțumindu-le celor de mai sus pentru loialitatea de a scrie pe hîrtie ce îmi declaraseră anterior, îmi permit să consider discuția închisă.

CORNEL DINU ■

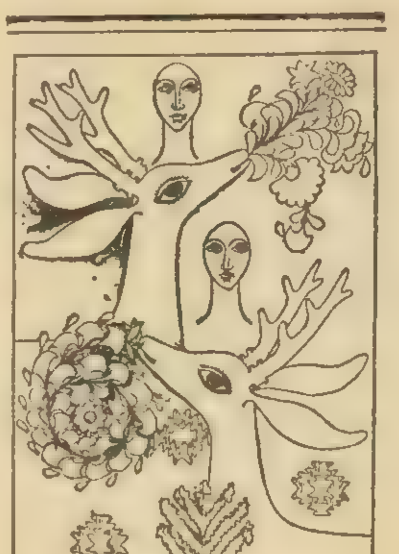

Minciuna, dintr-un unghi anume...

În vecinătatea lui Vasile Cărămidaru fiecare zi se așeza sub o altă zodie. Preț de o vară, îndeobște în serile cînd își curăța meticulos arma, am vorbit despre cîte-n lună și-n stele, despre trufie, răpciugă, alint și dezastru, despre plîns, aventură și rodul pămîntului, despre hecatombă și pantaloni bufanți, despre diferența dintre mitralierele Spandau și Bren sau despre metehnele gramofoanelor de pe vremuri, care fără nici o urmă de îndoială ar fi fost mult mai bune de ar fi avut ele acele întocmite din lemn de păr. Nu învățase carte prea multă, era un pădurar amărît, cădeau în grija sa vreo opt-nouă sute hectare de pădure amestecată, parte tînără, parte mai puțin tînără, plină toată de viețăți ajutorate să ajungă la un liman doar de harul lui în a le ocroti. Apoi nici măcar pădurar n-a mai fost. Cînd trecea prin pădure, de la Trei Fîntîni spre dreapta, pe undeva între Răchitiș și Dămuc, trăia neliniștea dezrădăcinatului eșuat pe chirie într-o cameră mobilată. Ieșise în pensie. Și, peste toate prin cîte trecuse, legase un pariu ferm cu sine însuși : că va atinge suta de ani. N-a atins-o.

Alături de îndeletnicirile sale de fiecare zi, Vasile Cărămidaru vădea o putere de-a dreptul neobișnuită de a pătrunde înțelesul adînc al cuvintelor și de a broda în jurul lor fel de fel de istorii. Și să fie limpede, nu de cuvinte de toată ziua era vorba. Trufie, dezastru, aventură și hecatombă au fost dintre cele mai simple întoarse de noi pe o parte și pe alta o v... întreagă. Lucrurile petrecîndu-se cam așa cînd se făcea de seară, eu rosteam un cuvînt, ca și cum i-aș fi întins o capcană. De pildă, îi spuneam : orant !... Și el sta și gîndea, ca o jivină cu urechea întoarsă spre un foșnet îndepărtat, o clipă sau două, uneori chiar mai multe clipe și într-un sfîrșit izbucnea : ăsta e unul care se roagă, unul care s-ar ruga fără ti...! Sau spuneam : șinșilă... Și el se dezlega la un surîs larg : ce moale și ce plăcută trebuie să fie la pipăit... Nu este cumva o blană de animal mic, rozător să zicem ? Și eu mai spuneam : impact. Și el răspundea : mă dai cu capul în ziduri ? Altfel zis, era de neînfrînt, ca și cum toate limbile lumii, și ale neamurilor statornice, și ale neamurilor rătăcitoare, acolo s-ar fi descifrat fiecare din celelalte, între Răchitiș și Dămuc, în Munții Tarcăului. Și într-o seară am obosit, pur și simplu, nu mai știam dinspre care coastă să-l încolțesc și, de vreme ce tot mă îndoiam că vara aceea ar fi adevărată, i-am așezat înainte o vorbă banală ca bună-ziua : minciună. Ceva din mine stăruia în gîndul tulbure că totul nu era decît o minciună, o mare și rotundă minciună.

Minciună ? — s-a răsucit Vasile Cărămidaru în sine. Ei bine, a oftat el, pe acest cuvînt ne-am putea sfădi o noapte întreagă și, chiar dacă nu mă vei crede, eu mă voi îndîrji în a spune că nu am mințit decît o singură dată în viață. Și atunci am mințit în folosul altuia și trag și astăzi ponosul, ponos care nu este nimic altceva decît o cruntă nedumerire. Înțelegi sau nu înțelegi ? Uite, așezasem șaua pe cal, într-un zori de zi, și între Bolovăniș și Ghimeș-Făget, nici nu mai știu ce căutam eu în Ghimeș-Făget, mi-a scos întîmplarea în cale un ins înduioșat ca o salcie. Plîngea în neștire la picioarele unei muieri și muierea, cînd mi-a ținut calea, cînd s-a înfipt cu mîinile mici în hățurile calului meu și cînd mi-a mărturisit păsul ei, pe nerăsuflate, avea și ea ochii plini de lacrimi, dar erau altfel de lacrimi, parcă mai sclipitoare, țîșnite parcă dintr-un gînd ascuțit al cugetului și nicidecum dintr-un prăpăd al inimii. Erau lacrimi de îndîrjire. Și povestea ei nu era prea lungă : n-o lega nimic de insul acela plîngăreț, tîmpițel. Se măritase cu el de hatîrul părinților și de-a dreptul din nuntă se trezise suspinînd după unul Ilie, acar în Lunca de Sus, care-i păscuse ei cîndva sîmbetele. Însă, vezi, eu tot nu știam ce-ar fi fost de făcut, numai ca dădea semne că știa ce era de făcut, și ceea ce-i stătea ei atunci în cap, înfipt în capul ei ca un cui, s-a și petrecut : cînd am dat-o jos de pe calul purtat de dîrlogi, la hanul lui Imbrea, nici nu am apucat să răsuflu și să mă așez mai ca lumea la o carafă cu vin că m-am și trezit cu ea pe genunchi. Socotelile ei fiind simple : o vede unul agățată de gîtul meu, își spunea ea, o mai vede și altul, își mai spunea, și vorba se duce, ajungînd la urma urmelor și unde ar fi vrut ea să ajungă, în auzul plîngărețului ei tîmpițel. Ăla o lăsa și rămînea încheiat pe viață cu mine și ea scăpa ca din pușcă spre Ilie al ei. Și chiar a avut neobrăzarea să-mi susure socoteala asta a ei în ureche : să stau așa, liniștit, cu ea pe genunchi, în văzul drumeților, și totul va curge la vale cum trebuie. Și am stat, ce era să fac, mințindu-i pe toți cei din jur. Numai că viața a învîrtit lucrurile întrucîtva altfel. Cum anume am aflat mai tîrziu...

...În sfîrșit, sosise și ultima zi a vacanței mele din Munții Tarcăului. Urma să mă apuc iar, cu amîndouă mîinile, de meserie, Vasile Cărămidaru îmi era dator cu încheierea istoriei sale, dar nu se prea îndura s-o mai ducă la capăt. Pentru el parcă era mai bine așa, să rămînă și să stăruie în vreme cu muierea aceea zănatică pe genunchi, chiar dacă bucuria aceasta a lui se trăia de acum în gînd, nu aievea. Va fi avut și ea subsuorile parfumate, va fi fost fragedă, îi va fi mirosit și gura a flori, vor fi fost pricini multe să stăruie cu ea pe genunchi în neștire... Și abia în ziua aceea din urmă s-au limpezit cît de cît lucrurile.

Minciuna cu ținutul ei pe genunchi, cum era și firesc, a făcut picioare în toate părțile, nu doar într-o singură parte, oprindu-se într-un tîrziu și-n auzul acelui Ilie, ajungînd și acesta să creadă că din cauza lui Vasile Cărămidaru nu scăpase femeia spre el. Femeia însăși a revenit la plîngărețul ei tîmpițel, fiind la mijloc și ceva avere, nu prea mare, micuță, de muntean așezat, încăpățînîndu-se și aceasta să creadă că din cauza lui Vasile Cărămidaru n-a pătruns ea spre Ilie al ei, rămînînd în puterea unui ins care nu mai plînge, cotonogind-o destoinic în schimb, din răstimp în răstimp. Și omul ei cu acte a reprimit-o acasă și cu asta s-a lecuit pentru totdeauna de plîns, învățîndu-se să și dușmănească, el însuși mirîndu-se că poate să-și lovească peste gură nevasta, ori de cîte ori i se pare că zicea o vorbă în dungă. Încît s-au hotărît toți să se uite urît la Vasile al meu, pentru ceva ce nici nu a fost. Și ceea ce fusese adevărat a devenit curînd în gîndurile tuturor o minciună, iar minciuna s-a întors pe neașteptate în adevăr. Dar un lucru rămîne pentru mine de necuprins, a mai oftat, înainte de despărțirea noastră, Vasile Cărămidaru : ea m-a silit să mint și tot ea mă disprețuiește, și astăzi... Eu nu aș fi crezut că se poate și astfel...

„Adică ce să se poată ?" — l-am întrebat, de pe scara trenului. „Asta... Să minți și să te disprețuiască tocmai cel în folosul căruia minți... Asta nu se poate..." „Ba se poate" — i-am spus, zîmbindu-i întrucîtva de sus, ca un ins care știe mai multe. „Nu se poate — s-a îndărătnicit el —, asta nu se poate..." Și mă potopise o milă ciudată. Era de necrezut, însă, uite, Vasile Cărămidaru, care știa sau bănuia ce înseamnă dezastru, hecatombă, orant, șinșilă și impact, nu credea că se poate și asta. „Se poate — i-am mai spus, răpus de sfîrșeală —, ascultă ce-ți spun eu, se poate..." Și trenul pornise, dar el tot clătina din cap, certat cum era, pentru o pricină de nimic, cu toată lumea lui mică, mult mai mică decît lumea cuvintelor viguros stăpînite : nu se poate, nu se poate... „Dimpotrivă, se poate ! — urlam eu în aerul tare al munților, căutînd să mă ridic deasupra zgomotului asurzitor de metal lovit pe metal. Se poate ! Se poate ! Asta e situația !..." Și așa mi-a rămas în memorie, clătinînd întruna din cap. În-ă, bineînțeles, nu de asta n-a atins Vasile Cărămidaru suta de ani.

MIHAI PELIN ■

Muzica tînără — bucuria unor reintîlniri (II)

„Debutează excepțional eleva MIHAELA POPESCU din Suceava, care a dovedit certe calități vocale în registrul grav și acut, expresivitate în interpretare, e pe cale, în urma studiului, să posede un stil personal distinct".

Așa se încheia în revista FLACĂRA — ANUL XXV Nr. 13 (1086) din 3 aprilie 1976 CRONICA (122, 123) privind cele două manifestări ale CENACLULUI FLACĂRA din zilele de sîmbătă 27 și duminică 28 martie 1976, la Palatul Sporturilor și Culturii din Capitală. Că ziaristul TRAIAN STOICA, care semna acea cronică și care relua de fapt cele spuse de Adrian Păunescu pe scenă cu privire la Mihaela Popescu, nu exagera cu nimic în finalul ei, au dovedit-o momentele ulterioare de evoluție scenică ale Mihaelei pe parcursul a numeroase ședințe de cenaclu pînă pe la jumătatea anului 1977, dar în special recenta întîlnire cu CENACLUL FLACĂRA la Suceava în timpul turneului din luna octombrie a c.

Mihaela Popescu debuta deci în cenaclu în anul 1976, cu o compoziție muzicală proprie, pe versurile poeziei „Tudor Vladimirescu" a poetului Mircea Micu. Impresionau de la început posibilitățile ei vocale, forța dramatică interioară, lejeritatea apropierii de versul popular și tratarea muzicală adecvată a acestuia, precum și lipsa oricăror tendințe de a imita pe cineva. Pentru vîrsta unei eleve, aceste calități însemnau cu siguranță garanții de perspectivă, dar cîți tineri de talent nu s-au pierdut în valul de aplauze ale primului succes. Stagiunea cenaclului 1976—1977 a fost o perioadă în care tînăra cîntăreață s-a acomodat oarecum mai greu : exista școala cu exigențele ei, problemele inerente ale vîrstei, distanța mare a reședinței față de Capitală, precum și o anumită atmosferă care s-a creat în jurul Mihaelei, de către unii membri de atunci din cenaclu, care cîrteau din umbră împotriva formulei deschise a cenaclului, prin descurajarea noilor veniți. Prevalîndu-se de spiritul liber, care exista în cadrul discuțiilor ce vizau prezențele unor cîntăreți mai puțin dotați, cîțiva „consacrați" se fereau să emită o judecată de valoare în fața microfoanelor, dar perseverau în emiterea unor verdicte așa-zis profesionale, în special în spațiul din afara scenei. De la înființarea CENACLULUI FLACĂRA și pînă în prezent, Adrian Păunescu a căutat să creeze șanse egale de afirmare tuturor celor ce băteau la porțile scenei, prin susținerea permanentă a unui spirit liber și democratic în aprecierea și comentarea valorilor, îndemnînd la deschidere și nu la închistare într-o formulă de distribuție fixă, chiar dacă această formulă dobîndea într-un moment din evoluția cenaclului un succes notabil. Dar cum repetarea unui anumit succes, dintr-un anumit moment, nu poate garanta reușita sau reeditarea ei, Adrian Păunescu cerea celor care îmbrățișau cu căldură chitarele în fața microfoanelor să fie capabili de același gest și dincolo de scenă și mai ales față de cei nou veniți care deveneau capital uman potențial pentru construirea unor noi momente irepetabile. Din păcate toate aceste insistențe nu au dat roade în cazul unora care o dată deveniți „mari" întrebuințau libertatea de a aprecia pe ceilalți ca pe o necesitate de a face cît mai mult loc gol în jurul lor.

Mihaela Popescu a avut succes într-un moment de vîrf și foarte important al cenaclului, moment în care sălile normale deveneau neîncăpătoare și în care manifestările cenaclului începeau să-și merite aplauzele ... la un public care depășea, de multe ori, cifra de opt mii. Era conștientă de succesul ei, dar în același timp nu găsea altă cale de a face față părerilor răutăcioase decît prin abordarea unei fronde rigide, care se extindea din greșeala unei generalizări pripite și asupra acelora care se bucurau de succesul său. A renunțat astfel la prezența ei în cenaclu, iar ulterior motive personale precum și pregătirea pentru admiterea la facultate au determinat o absență mai îndelungată din fața publicului. Totuși, în acea primă perioadă de debut și de încercări pe drumul îmbogățirii repertoriului a dat naștere unor compoziții valoroase cum ar fi „Caloianul" (versuri populare), „Miorița" (versuri de Nicolae Labiș) și în special compoziția care-i definea apartenența la folk „Nu cred că lumea" (versuri de Ion Nicolescu).

Am reîntîlnit-o deci la Suceava în toamna acestui an în situația studentei la Facultatea de drept din Iași, învoită de la cursuri pentru a participa la manifestarea cenaclului precum și în situația de deținătoare a unei extraordinare forme artistice, evoluată cu mult față de începuturi, atît pe plan compozițional cît și pe linia perfecțiunii posibilităților vocale.

Compozițiile ei actuale impresionează prin profunzimea stărilor, prin tratarea amplă și elevată a ideii, prin ruperea inspirată de tema inițială, prin diversitatea sugestivă a armoniilor muzicale care dezvoltă și completează sonor imaginea textului poetic. Textul îi sugerează de cele mai multe ori nu o temă și un refren ci tablouri muzicale diferențiate ca amplitudine melodică și atmosferă, noutatea degajîndu-se uneori din tratarea unui singur cuvînt. Evoluția vocală se desfășoară pe alternanțe între implicarea gravă și distanțarea aparentă urmată de emisia vocală a unei liniști ce va pregăti izbucnirea ei succesivă în registrul de forță sau acută, moment care va cîștiga auditoriul. Poate că mulți regizori de teatru, amatori de spectacole Brecht, și-ar dori să aibă pe scenă o asemenea cîntăreață de songuri : îi invit să o asculte !

Diferită de la cîntec la cîntec, Mihaela Popescu are aceeași personalitate distinctă, fie că abordează inspirația de factură populară în „N-ați văzut, n-ați auzit" (versuri George Damian), „Cîntec de jale" (vers popular) sau încearcă și reușește din toate punctele de vedere compunînd și cîntînd în stil blues, într-o manieră cu totul personală în „Ce ne rămîne" (versuri Constanța Buzea) sau „Luare" (versuri Nichita Stănescu). Momentele de forță vocală se topesc în sonorități catifelate care-mi amintesc de subtilitățile vocale ale unei mari cîntărețe din anii '60, Astrud Gilberto, care realiza alături de Stan Getz acele memorabile melodii care au făcut epocă, „Desafinado" și „The girl from Ipanema".

E necesar totuși ca în perspectivă Mihaela Popescu să nu-și înlocuiască prin perfecțiunea vocală, existența stărilor afective calde (conform sugestiilor compoziționale), notele muzicale oricît ar fi de perfecte neputînd înlocui participarea implicată care asigură legătura de sentiment dintre cîntăreț și ascultător.

Fiind aplaudată la Suceava, atît de sală cît și de membrii cenaclului care se găseau pe scenă și care în spectacolul de la Bacău vin în fața microfoanelor mărturisind deschis admirația lor față de originalitatea și prezența ei, Mihaela Popescu revine în Cenaclul Flacăra ca o artistă în plină putere de creație avînd date ce o pot situa la nivel competițional internațional în locul unor cîntărețe cu chitara ce tot debutează de cîțiva ani și care-și plimbă debuturile stîngace pe la diferite festivaluri ale cîntecului tînăr.

Compoziția sa „Nu cred că lumea", cîntată în cel mai autentic stil folk și care lansează un mesaj de o fierbinte actualitate contemporană, ne poate reprezenta cu succes pe oricare din scenele din afara țării unde răsună cîntecul politic și angajat al timpului pe care-l trăim.

Reușind la Suceava să scăpăm de primele semne ale iernii și recîștigînd pentru cenaclu prezența unei artiste autentice, alergam cu acel autobuz pe parbrizul căruia scria CENACLUL FLACĂRA, spre aflarea ultimelor zile de toamnă, la malurile Dunării, nu înainte de a ne opri pentru un spectacol la Bacău unde aveam să-l reîntîlnim pe Gil Ioniță, un „veteran" al folk-ului care în anul 1973 se număra printre întemeietorii grupului „FLACĂRA-FOLK-73", grup prezent la manifestările cenaclului în anii săi de început.

MIHAIL STAN ■

Primim

Am fost plăcut surprins cînd în revista „Flacăra" nr. 47 din 19 nov. 1981 am găsit cîntecul patriotic „NU UITA CĂ EȘTI ROMÂN" și mai ales bucuros de investigațiile ce se fac pentru localizarea acestui cîntec în timp și stabilirea autorilor versurilor și melodiei.

Ca unul care am îndrăgit acest cîntec și care l-am cîntat împreună cu colegi de-ai mei — încă din timpul războiului, și de atunci și pînă în prezent în diverse ocazii intime — doresc să vă aduc la cunoștință că ceea ce a apărut în revista pe care o conduceți este incomplet sau mai exact, îi lipsește începutul, adică versurile și melodia care te duc cu multă vreme în urmă, poate cu mai mulți ani decît apreciază tov. Olga Corb, care încearcă să-l localizeze în Banat cu circa 40 de ani în urmă și care consideră că l-a cîntat pentru prima oară corul bărbătesc din com. Bocsig.

Dar versurile cu care începe acest cîntec — și regret că nu le pot pune pe note, dar probabil că dacă va interesa pe cineva de specialitate i-aș sta oricînd cu plăcere la dispoziție — sînt următoarele :

„Frate, frățioare / Inima mă doare / Cînd aud pe deal/ Doinind a jale/ Iar în vale, sunet de caval / Vorba mea e vorba ta, / Viața mea e viața ta / Pînă și măicuța-n leagăn / Îmi cînta așa : / Nu uita că ești român".

De asemenea lipsește încă o strofă în partea a II-a a cîntecului : „Țară, țărișoară / Soră, surioară / Cît voi mai vedea / Pe cer un soare, că răsare / Tu vei fi a mea. / Vorba mea /.............

Luînd cunoștință de versurile de mai sus, cred că poate fi mai ușor localizat în timp, și fără îndoială — după părerea mea — cîntecul nu poate fi pus pe seama acelui cor din com. Bocsig sau Buteni, pentru că respectivii cunosc numai o parte din el, așa cum rezultă din completarea pe care am făcut-o mai sus.

Precizez că subsemnatul sînt din com. Scornicești, jud. Olt, că prima dată l-am cîntat în București și apoi l-am cîntat foarte mult în părțile Brăilei, unde mă găsesc în prezent, și sînt convins că acest frumos cîntec a fost cîntat și de mulți alții în mod izolat, ocazional, așa cum spuneam la început.

Nu știu dacă partea pusă pe note în revista Flacăra este aceeași melodie pe care o cunosc, dar importante sînt versurile pe care personal le atribui unui om de talent și mai ales mare patriot de la care s-a răspîndit în masa de oameni al muzicii, al talentului cum este poporul român.

Cred că acest cîntec complet, prelucrat de strălucitele noastre coruri, va fi fredonat în scurt timp de marea majoritate a poporului nostru și va putea sta alături de acele cîntece patriotice care au înflăcărat poporul nostru, care a dorit și dorește să trăiască liber și stăpîn la el acasă.

Cu stimă, M. Stroe,
str. Calea Călărașilor nr. 315, Brăila

Clasament : Categoria specială, 12—15 la sută remiză : „Capșa" (10) ; „Lido" (9,64) ; Athénée Palace" (8,83) ; „Dorobanți" (8,33).
Categoria I sau specială, 10 la sută remiză : „Hanul Manuc" (10) ; „Ambasador", „Budapesta" (8,66) ; „Rapsodia" (8,55) ; „Carul cu bere" (8,50) ; „Havana", „Union" (8,00) ; „Trocadero" (7,91) ; „Orizont" (7,85) ; „Doina" (7,71) ; „Cișmigiu" (7,33) ; „Dunărea" (7,16) ; „Mioriția", „Monte Carlo" (7,00) ; „Alunis" (6,33) ; „Pescarul" (5,00)
Categoria I, fără remiză : „Bumbești" (7,46) ; „Bercenl", „Gambrinus", „La Pește-tra" (7,00) ; „Căprioara" (6,71) ; „Triumf" (6,66) ; „Mercur" (6,16) ; „Crama Mioriția" (6,00) ; „Izvorul Rece" (5,42) ; „Brotăcei" (5,28) ; „Bolta Rece" (4,71).

Pe răspunderea noastră, mergeți la „Hanul Manuc"

„Hanul Manuc", șef de unitate Mircea Angheluță și Mihai Stanciu. Bucătar-șef Maria Pascu. Categorie specială, 10 la sută remiză. Telefon 13 14 15. Face parte din I.A.P.L. Segarcea.

Constatări : Hanul Manuc, unul din cele mai reprezentative monumente ale Bucureștiului de altădată, are un restaurant pe măsura renumelui. La intrare, plăcut surprinși de modul în care am fost întîmpinați, am fost conduși la masă de șeful de sală, după care în foarte scurt timp de noi s-a ocupat cu eleganță și profesionalism ospătarul Tudorel Popescu. De același tratament civilizat se bucură toți clienții care intrau în restaurant. Posibilitatea de a fi fost recunoscuți nu exista. Mai tîrziu, după deconspirare, ni s-a explicat că felul acesta de a primi clienții nu este numai o datorie elementară de serviciu care ține de ospitalitate, de meserie. Acest mod de a sugera clienților masa la care să se așeze are și avantajul că evită aglomerarea unor raioane în dauna altora. Meniul este bogat și divers. Curățenia în local și anexe este foarte bună. Aprovizionarea de asemenea. Specialitățile unității, preparate după rețete de pe vremea vechiului han, de acum mai bine de un secol, au căutare și dau restaurantului o personalitate distinctă. Și orchestra care cîntă melodii vechi de café concert creează o ambianță plăcută și face parte din preocuparea de a face din Hanul Manuc un local aparte, unde găsești lucruri deosebite. Vizitat deseori de turiști străini, servirea clienților se face aici în spiritul cunoscutei ospitalități românești, la nivelul cerut de marile restaurante. Controlul prin sondaj privind respectarea gramajului de către secțiile bufet, bar și bucătărie a scos în evidență corectitudinea personalului. Notele de plată și bonurile de marcaj întocmite corect. Metoda folosită aici ca în fiecare seară borderoul fiecărui ospătar să fie semnat de șefii de secții — bucătărie, bar, bufet — credem că trebuie generalizată, ea constituind încă un mijloc pentru evitarea unor eventuale incorectitudini. Cuvinte bune pentru echipa de femei de la bucătăria condusă de tînăra, dar experimentata Maria Pascu. Prezența discretă dar atentă a șefului de unitate, de serviciu în ziua controlului Mircea Angheluță, și a șefului de sală contribuie la impresia de gazdă bună pe care o face localul. Cît îl privește pe ospătarul care în ziua primei noastre anchete a avut nefericita inspirație să încarce o notă de plată este încă lucrător pe mașină, meserie dealtfel foarte onorabilă. După cele constatate de noi, pare a fi fost o excepție de la regulă. Deci, pe răspunderea noastră, duceți-vă la Hanul Manuc. Este unul din restaurantele noastre foarte bune.

Note : calitatea meniului 10 ; comportarea și corectitudinea personalului 10 ; eficiența economică și socială 10 ; ambianța 10 ; controlul oamenilor muncii 10 ; nota consumatorilor 10 ; Incognito 10. **Media 10.**

La ancheta din acest număr au participat : inspector Mihai Păduraru și Ion Graur, bucătar-șef la restaurantul „Continental".

OPREA GEORGESCU

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului comercial de stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

O expoziție, un concurs și o reușită

Zilele trecute, C.I.R. „Flora" (director Ion Apostol) a organizat în salonul restaurantului „Lido" un concurs și, totodată, o expoziție culinară cu vînzare. Au fost invitate să la parte unitățile reprezentative ale întreprinderii „Bucureștl", „Flora", „Union", „Modern", „Cina" și. firește, „Lido", un juriu exigent, prezidat de directorul comercial Mihai Ignat, punînd în balanță, pe de-o parte, calitatea preparatelor expuse (compoziție, preparație, decor, originalitate etc.) și, pe de alta, promptitudinea serviciului. Spre a nu mai lungi vorba, să precizăm că întrecerea bucătarilor a stabilit ordinea : 1. „Bucureștl" (responsabili Ștefan Lăzărescu, Dima Agop ; bucătari Ion Samoilă, Zenovie Zamfir). 2. „Lido" (Ștefan Șerban, Marin Iorga ; Mircea Petcu, Ion Tutilă). 3. „Flora" (Ion Mureșan, Ștefan Vlăduț ; Ion Zidaru, Paul Șerban), aceleași unități ocupînd podiumul de premiere și la ospătari, cu mențiunea că „Lido" și „Flora" au făcut schimb de locuri.

E limpede, credem, că „Bucureștl" (fost „Capșa"), mai ales, „Lido" și „Flora" și-au întrecut net partenerii de concurs, ca o dovadă că în respectivele restaurante se munceste temeinic, în ordine și disciplină, cererile clienților fiind onorate prompt și civilizat. Să notăm totodată că ierarhia stabilită de juriu coincide cu cea a Topului revistei noastre, ca o dovadă că Incognito e, cu adevărat, priceput ! Revenind la expoziție, ale cărei preparate s-au vîndut, după deliberările juriului, ca pîinea caldă, se cade să menționăm că ea s-a axat pe produse mai puțin sofisticate ca altădată, ponderea deținînd-o legumele și zarzavaturile. De pildă, pe lîngă pulpă de berbec umplută „à la Bucureștl", au fost foarte apreciate sărmăluțele de dovleac („Lido") și, fără a epuiza lista, cocteilul de crudități („Flora"), preparate care au întrunit în egală măsură sufragiile membrilor juriului și ale consumatorilor. În rezumat, expoziția culinară cu vînzare organizată, zilele trecute, la „Lido" a fost o deplină reușită

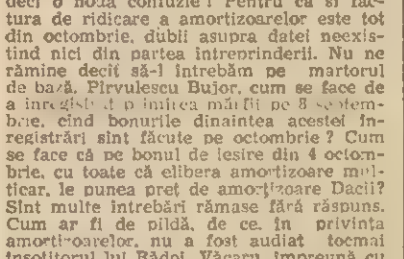

„O păpușă plutește pe apă"

Pitorescul drumului de la Moisei la Salva este mult gustat de turiști. Toamna, mai ales, cînd pădurile din jur încep să se coloreze, vezi frecvent pasagerii autoturismelor oprite pe marginea șoselei, contemplînd paleta de aur, galben, roșu de toate nuanțele, culori pe care atît de frumos știe să le îmbine generoasa noastră mamă : natura. În ziua aceea, sîrbătoarea nu oferea nimic din farmecul obișnuit al zilelor frumoase de octombrie. O ceață densă ascundea privirilor pădurile de pe o parte și de alta a șoselei, iar ploaia mărunță, rece, te pătrundea parcă și în oase. În plus, mizga, o pastă lipicioasă, făcea ca drumul să nu fie numai urît dar și periculos. Dacă o îmbolnăvire gravă a unei rude apropiate, survenită bruse, nu impunea deplasarea șoferului amator I.C., în județul Bistrița, acesta s-ar fi odihnit împreună cu soția și copiii acasă, la Borșa, citind ori vizionînd un film bun care tocmai rula la cinematograful din localitate. Șoferul nu prea avea chef de vorbă. La întrebările soției scotea cu greu cîte un „da" sau „nu". Discuția încetează și în curînd în mașină nu se mai auzeau decît vocile celor doi copii. Băiețașul, de 9 ani, încerca să-i explice surioarei sale de numai 5 anișori, mecanismul literelor, dar aceasta nu prea îl asculta, preferind să-i pregătească un pătuț confortabil păpușii cumpărate de mămica în ajun.

Pe nesimțite, șoferul imprima mașinii o viteză nepotrivită pentru carosabilul lunecos și vizibilitatea, destul de redusă. „Ceața m-a înșelat. Nu mi-am dat seama că viraiul e atît de strîns. Cînd am încercat să reduc viteza a fost prea tîrziu", declara ulterior șoferul. Mașina a rupt parapetul de beton al șoselei, ca și cum a-i frînge o surcea. După spargerea parapetului, a aterizat în albia rîului, rămînd cu roțile în sus. „Sălăuța" e un rîușor extrem de pașnic în timpul verii cînd apa formează o pînzișcă îngustă care abia e văzută de pe șosea. Primăvara și toamna, după ploi abundente, e însă înfricoșătoare. Învolburată, întunecată formînd vîrtejuri, apa repede a rîului era în ziua aceea de-a dreptul primejdioasă. Întîmplarea, numai întîmplarea a făcut ca șoferul și ceilalți ocupanți ai mașinii să nu sufere, după ispravă făcută de autoturism, nici cea mai mică vătămare. Cum mașina avea tendința să alunece spre mijlocul rîului și să fie prinsă de curentul rapid al apei, șoferul a realizat imediat pericolul. El încearcă să deschidă ușa din spate, în dreptul căreia se găsea cel mai neajutorat membru al echipajului, fetița. Portiera deformată refuză însă să se deschidă. Tatăl sparge atunci geamul portierei în intenția de a împinge copilul afară. Reușește să prindă în mînă piciorușul Danielei. Apoi, încet, corpul fetiței se strecoară prin spărtură, spre exterior. Cine să-și dea seama că imediat lîngă mașina răsturnată apa e destul de adîncă și curentul suficient de puternic pentru a smulge trupul firav al fetiței din mîna tatălui ? „M-am pomenit la un moment dat cu ghetuța copilului în mînă. Nu știam ce s-a întîmplat. Vuietul apei a acoperit probabil țipetele Danieluței. Am ieșit afară din mașină și am mai zărit cîteva clipe printre valuri rochița fetiței. M-am aruncat în apă, încercînd, prin înot, să-mi salvez copilul. Virtejurile apei și tot felul de crengi și rădăcini care pluteau deasupra ei mă împiedicau însă cumplit. M-am pomenit apoi parcă într-un fel de cascadă, izbit cu capul de pietre. Cînd am ajuns într-un loc unde apa era mai liniștită și mai puțin adîncă, m-am uitat în lungul apei, însă nu am mai zărit fetița. O înghițiseră valurile. În fugă m-am îndreptat spre locul unde era răsturnată mașina. Începuse să plutească ușor pe apă. Am reușit apoi să scot cu greu din autoturism soția și pe băiețaș. Dacă mai întîrziam cîteva minute îi pierdeam și pe ei. N-am să uit niciodată prin ce coșmar am trecut. Stăteam cu toții zdrobiți de durere. S-a căutat peste tot dar nu s-a găsit cadavrul copilului. N-avem nici ce îngropa". În momentele acelea groaznice, cînd Danieluța a fost prinsă de curent, își strîngea în brațe păpușica. Apoi, cînd mîinile probabil neputincioase ale copilului s-au destins, păpușa a început să plutească singură. A fost găsită la 2 km de locul nenorocirii.

VICTOR BEDA

Găzduitori și chilipirgii

În aparență — oameni onorabili, uneori și cu pretenții de... victime, în realitate complici morali ai infractorilor. Iat-o, de pildă, pe Alexandrina Ionescu, din Constanța, str. Aprodul Purice nr. 2-B. La vîrsta respectabilă pe care o are, s-ar cuveni să dovedească, înainte de toate, multă înțelepciune în orice împrejurare, o conduită civică ireproșabilă. Pentru cei care o cunosc mai puțin, Alexandrina Ionescu chiar lasă o asemenea impresie : știe să dea sfaturi, să facă observații, să-i judece aspru pe alții care, cu sau fără voie, în mod real sau numai imaginar, i-ar leza interesele. Într-o ipostază, mai mult decît ciudată, s-a aflat Alexandrina Ionescu recent, cînd ofițerul Florea Tianu, de la Miliția municipiului Constanța, împreună cu alți colegi și doi martori, s-au prezentat la domiciliul său, solicitînd permisiunea pentru efectuarea unei percheziții domiciliare.

— George Bucur, pe care îl găzduiți clandestin de cîteva zile — i-a explicat ofițerul — este un spărgător notoriu. Fiind identificat și reținut de noi, el a declarat că o parte din obiectele furate le-a ascuns în locuința dumneavoastră. Am venit să le ridicăm...

— Da' cum vă permiteți să vorbiți astfel despre dumnealui ? ! s-a înfuriat gazda. Este un om politicos, elegant, cum să fie hoț ? Ce-i drept, e drept. George Bucur, în vîrstă de 44 de ani, cu domiciliul în Tulcea, str. Călugăreni nr. 16, absolvent de liceu, fost contabil, de 5 ani nemailucrînd nicăieri, timp în care a executat și o pedeapsă penală de cîțiva ani, pentru mai multe spargeri de locuințe, nu lasă, într-adevăr, impresia că are asemenea preocupări. Nu spune nimănui: „aveți grijă, că eu sînt hoț !" Nu umblă nici neglijent în privința vestimentației, cum își închipuie unii. Dimpotrivă, G. B. excelează prin maniere, eleganță, pedanterie... „Într-o zi — mărturisea el la miliție — m-a surprins o doamnă în timp ce încercam să deschid ușa unui apartament, folosind chei potrivite. Am simulat perfect că aș fi apăsat doar pe butonul soneriei, am salutat-o pe doamnă cu multă tandrețe, dînsa m-a privit o clipă, mirată, apoi m-a întrebat pe cine caut. Am spus la repezeală „nu este nimic, trec mai tîrziu" și dumneaei s-a pierdut cu firea, mi-a răspuns mașinal la salutul meu de rămas-bun și am plecat fredonînd ușor pe scări..." Da, stimați cititori ! Există și astfel de hoți : deosebit de rafinați, despre care, la prima vedere, „poți băga mîna în foc" pentru a „garanta" inocența lor. Alexandrina Ionescu nu pentru o asemenea eroare se face însă vinovată, ci pentru **găzduirea ilegală a unei persoane**, căreia, dincolo de „impresia bună" pe care o lăsa pe unde trecea, îi rămîneau faptele antisociale, deosebit de periculoase : numai în ultimele trei luni de cînd se liberase din penitenciar și locuia clandestin în Constanța, săvîrșise nu mai puțin de 13 spargeri de locuință. Adevărat este că nu atît impresia bună a determinat-o pe A. I. să încalce legea, cî lăcomia : pentru că chiriașul clandestin oferea fără vreo ezitare, 100 de lei pentru o singură zi. Mai mult decît pentru un apartament confortabil într-un hotel. Ceea ce scoate în evidență, fără echivoc, profilul moral abject al găzduitorului de infractori. Și nu mai puțin condamnabilă este atitudinea indivizilor din cealaltă categorie a sprijinitorilor elementelor infractoare : a chilipirgiilor. Lucian Istode, spre exemplu, din cadrul Combinatului chimic Midia, a cumpărat de la infractorul Marin Slăvitescu din Constanța, autor a peste 40 de furturi din locuință, un televizor „Sport" cu 1 000 lei și un radiocasetofon cu 2 000 lei, deși prețul celor două obiecte era de peste 7 000 lei.

Mai încape discuție că cel care le-a cumpărat și-a dat seama că ele au o proveniență dubioasă ? „Cum ? ! Chiar se confiscă ? ! Și eu cînd o să-mi primesc banii înapoi ? Ooo ! Tocmai după ce execută el pedeapsa..." — se plînge chilipirgiul, după ce se vede în postură de păgubaș.

MIHAI GROZAVU

O cauză ce-și așteaptă rezolvarea prin elucidarea unor confuzii

Acuzațiile împotriva lui Gheorghe Rădoi au fost pe cît de multe, pe atît de nereale, dovedite ca atare, atît de prima instanță, cît și de organele de cercetare penală. Pe scurt, cazul se rezumă la următoarele : în noiembrie 1980 i s-a desfăcut disciplinar contractul de muncă de către Stațiunea de cercetare și producție pomicolă Rîmnicu Vîlcea, pe motivul că a încercat să sustragă un set motor pentru un autoturism Dacia, două amortizoare pentru multicar, două oglinzi retrovizoare și 50 de litri de benzină. În timpul soluționării cauzei de către instanță, unitatea a sesizat și organele de urmărire penală în legătură cu aceste aspecte. Prin rezoluția din 27 ianuarie 1981, Procuratura județeană Vîlcea a dispus scoaterea de sub urmărire penală a petiționarului, reținînd că acesta nu a săvîrșit faptele sesizate de unitate. Cum principalul motiv pentru care i s-a desfăcut contractul de muncă s-a dovedit neîntemeiat, unitatea a depus la dosar mai multe acte și probe cu martori pentru a demonstra că Rădoi se face vinovat de grave abateri disciplinare, cît și de neîndeplinirea atribuțiunilor de serviciu. Rînd pe rînd instanța dărîmă postamentul anărîrii unității, care nu se dă în lături, de a aduce drept dovezi împotriva lui Rădoi, documente vizibil falsificate sau întocmite (la fel de vizibil) în timpul procesului. Împătimirea în acest caz se vede de la o poștă, simpla răsfoire a documentelor originale nelăsînd nici un dubiu în acest sens, instanța, la fața locului, dovedind aceste măsluiri. În concluzie admite plîngerea lui Rădoi și dispune anularea deciziei de desfacere disciplinară a contractului de muncă, obligînd unitatea să-i plătească retribuția de care ar fi beneficiat în toată această perioadă.

Iată însă că Procuratura județeană Vîlcea revine asupra rezoluției din 27 ianuarie și prin Ordonanța din 29 aprilie dispune aplicarea unei amenzi administrative de 1 000 lei lui Rădoi „pentru fapta privind sustragerea a două bucăți amortizoare Dacia 1 300, în valoare de 510 lei, faptă săvîrșită de Rădoi". Pentru celelalte învinuiri, lucrurile rămîn în continuare conform rezoluției din ianuarie, „deoarece faptele nu există". Pe baza acestei noi probe a vinovăției lui Rădoi, Tribunalul județean admite recursul întreprinderii.

Cum acesta a rămas singurul capăt de acuzare din cele două procese — civil și penal — declanșate împotriva lui Rădoi, ne vom opri și noi, în cele ce urmează, asupra lui. Cele două amortizoare Dacia au fost aduse și predate în magazie de Rădoi, pe 8 octombrie 1980, conform bonului de intrare 2 205, semnat de primire de Pîrvulescu Bujor, gestionarul de drept și de fapt al magaziei. Pînă la 8 octombrie, alte amortizoare Dacii nu existau în magazie. În schimb, existau amortizoare pentru multicar. Toate depozițiile martorilor vizează însă bonul de ieșire din magazie nr. 294 din 4 octombrie 1981, care poartă pe el și semnătura gestionarului că le-ar fi predat și a șoferului multicarului, că le-ar fi primit. Totuși, se ține seama de declarațiile celor doi — Pîrvulescu și Bogoslav — că Rădoi nu ar fi dat cele două amortizoare pentru multicar. Așadar, o confuzie certă între amortizoarele de multicar și cele de Dacii. Rădoi nu ar fi putut fura amortizoarele pe 4 octombrie, întrucît nici nu le adusese pe 4 octombrie, ci abia peste alte 4 zile. Deci, nu ar fi putut fura ceva ce nu exista în magazie. În afară de acest lucru evident, nu el ar fi trebuit să dea șoferului multicarului cele două amortizoare, ci Pîrvulescu. Este ciudat cum de se ia de bună o declarație a unui ins care ar fi trebuit să fie primul implicat în această poveste ! La Procuratura județeană, tovarășul procuror-șef adjunct, Dumitru Bundache, care cunoaște bine cazul, susține un punct de vedere cu totul nou, și anume, că amortizoarele Dacii au fost aduse nu pe 8 octombrie — cînd lucrurile ar fi fost clare că nu le-ar fi putut fura Rădoi — ci pe 8 septembrie, conform adresei întreprinderii aflată la dosarul procuraturii. Într-adevăr, pe adresa aflată la dosar se vede clar 8 septembrie, firava tăietură de deasupra lui septembrie părînd o subliniere a datei. Iată deci o nouă confuzie ! Pentru că și factura de ridicare a amortizoarelor este tot din octombrie, dubii asupra datei necxistînd nici din partea întreprinderii. Nu ne rămîne decît să-l întrebăm pe martorul de bază, Pîrvulescu Bujor, cum se face de a înregistrat o intrare mărfii pe 8 septembrie, cînd bonurile dinaintea acestei înregistrări sînt făcute pe octombrie ? Cum se face că pe bonul de ieșire din 4 octombrie, cu toate că elibera amortizoare multicar, le punea preț de amortizoare Dacii? Sînt multe întrebări rămase fără răspuns. Cum ar fi de pildă, de ce, în privința amortizoarelor, nu a fost audiat tocmai însoțitorul lui Rădoi, Văcaru, împreună cu care a ridicat marfa pe 6 octombrie, și de față cu care a predat lui Pîrvulescu cele două amortizoare Dacii, el, Văcaru, făcînd parte și din comisia de recepție a mărfii? Declarația lui se află și în posesia noastră. O poate da, oricînd, celor interesați de adevăr.

Iată de ce, o reconsiderare a cazului Rădoi, se impune. O revizuire a dosarului penal — și implicit a celui civil — ar repune omul în drepturile sale !

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

În acest număr desene de SABIN ȘTEFĂNUȚA

Lumea în care trăim

Planeta îngrijorată

Există savanți care nu ies aproape niciodată din laboratoare, savanți absorbiți de munca lor, oameni pentru care lumea se compune din eprubete și aparate. Există însă savanți — și trebuie spus că ei sînt pe zi ce trece tot mai mulți — îngrijorați de ceea ce se petrece în lumea în care trăiesc, savanți temători pentru destinul omenesc. Acești „savanți îngrijorați" au creat la Boston o organizație ce-și propune să lupte împotriva înarmărilor nucleare.

Faptul merită a fi menționat. Mai întîi, pentru că savanții de prestigiu refuză indiferența, nepăsarea față de ceea ce se petrece pe glob. Apoi, pentru că acești savanți nu-și ascund îngrijorarea în legătură cu evoluția internațională, și, conștienți de marele pericol pe care îl prezintă cursa înarmărilor nucleare, acționează pentru încetarea acesteia, pentru un curs pozitiv în relațiile dintre state. Ei nu sînt obișnuiți ai politicii. Henry W. Kendall, președintele „Uniunii savanților îngrijorați", este profesor de fizică la celebrul institut de tehnologie de la Massachussets. Un fizician care nu se mulțumește să dezvăluie studenților teoriile unei științe complexe, ci avertizează opinia publică asupra pericolelor războiului nuclear. Organizația sa a ales ca zi a acțiunilor Ziua Veteranilor, adică a oamenilor care au trecut prin tranșee, care au experiența războiului și care nu doresc să se repete experiențele tragice ale trecutului. În același timp, Kendall și organizația pe care o prezidează, și din care fac parte mulți savanți laureați ai Premiului Nobel, au lansat un avertisment. „După un al treilea război mondial, nu ar mai rămîne veterani..." Cei omenirea, planeta însăși ar risca să dispară în scrumul nuclear.

Un expert semnala că o bombă nucleară de numai o megatonă, lansată asupra unei metropole, ar putea avea ca efect imediat un milion de morți și o jumătate de milion de răniți. În arsenale sînt însă bombe de 20, 50 și chiar de 100 megatone. Cifre de coșmar. Cifre pe care calculele specialiștilor le relevă conforme cu adevărul. Numai cîteva secunde sînt suficiente pentru ca aglomerări urbane sau țări întregi să dispară de pe hartă, de pe planetă. Este o situație, avertizează savanții, de care trebuie să fim pe deplin conștienți, căci pericolul nuclear nu-i un produs al imaginației. Cei 400 000 de bărbați și femei care, în urmă cu cîteva zile, au demonstrat la Amsterdam, dovedesc înțelegerea exactă a acestui pericol. Și nu numai ei. La Bonn, Londra, Paris, Copenhaga, Madrid, Roma, sute de mii, milioane de oameni au dat expresie clară îngrijorării lor. O îngrijorare dublată de dorința de a face totul pentru biruința destinderii, a păcii.

Puternicele manifestări pentru pace ale poporului român exprimă convingerea tuturor cetățenilor patriei noastre că pacea poate și trebuie asigurată prin acțiune fermă. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, „În numele vieții, al dreptului fundamental al omenirii la viață, la pace și libertate, trebuie să ne unim eforturile spunînd un NU hotărît cursei înarmărilor, războiului, armamentelor atomice de orice fel, făcînd totul pentru a impune dezarmarea și, în primul rînd, dezarmarea nucleară, pentru a instaura o pace trainică pe pămînt".

Problema esențială a momentului este cea a găsirii modalităților pentru depășirea situației care s-a creat prin fantastica acumulare de armament, mai ales, nuclear. Cerința larg exprimată de a nu se mai introduce noile rachete pe continent și de a se dezafecta cele existente, provine din înțelegerea de către opinia publică a unei realități extrem de periculoase. Ieșirea din spirala înarmărilor trebuie să se producă înainte de a fi prea tîrziu. În acest sens putem considera pozitive diferitele luări de poziție care preconizau o negociere asupra celor mai periculoase armamente. Insoțim apariția acestor negocieri cu speranța că se va acționa pentru a se ajunge la un acord privind eliminarea atît a armamentelor nucleare cu rază medie de acțiune, cît și a oricărui fel de armament nuclear din Europa. Categoric, chiar din pornire, pot fi depistate deosebiri esențiale în pozițiile U.R.S.S. și S.U.A. Esențial este ca să nu se precupețească eforturile pentru a se ajunge la eliberarea Europei și a lumii de primejdia nucleară.

Firește cele două state trebuie să acționeze pe măsura responsabilităților ce le revin. În același timp însă, după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar ca toate statele de pe continent să-și asume o răspundere mai mare, să participe, într-o formă sau alta, la tratative, să-și exprime pozițiile și să contribuie la realizarea unor înțelegeri care să fie acceptabile pentru toate părțile. Timpul presează și nu îngăduie amînări sau tergiversări. Acum, mai mult decît oricînd, se impune o acțiune fermă, categorică, care să blocheze definitiv drumul războiului nuclear. „Acum — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — pînă n-au început încă să fie lansate rachete, pînă nu au început să cadă bombele nucleare, pînă nu este prea tîrziu deci, cînd sîntem în viață, să oprim înarmarea atomică, să determinăm trecerea la dezarmarea generală și, în primul rînd, la dezarmarea nucleară. După ce vor cădea bombele atomice va fi prea tîrziu. Atunci nu va mai avea cine să-i judece pe vinovați. Nu vor mai exista nici vinovații, nici judecătorii ! Acum să acționăm uniți pentru salvarea omenirii de războiul atomic, pentru a apăra viața pe planeta noastră !"

Este un adevăr fundamental de care oamenii, sutele de milioane de oameni, devin tot mai conștienți. Daunele unui cataclism nuclear ar fi ireparabile. Atunci n-ar mai exista posibilitatea să mai discutăm despre cauze și efecte, sau despre perspective. Dacă bombele nucleare ar intra în acțiune, nu ar mai rămîne nici victime, nici vinovați, ci doar un înfiorător deșert radioactiv. „Savanții îngrijorați" atrag atenția asupra acestei situații. Dar nu numai savanții sînt îngrijorați, ci o planetă întreagă. Planeta îngrijorată trebuie să acționeze înainte de a fi prea tîrziu...

AL. PINTEA

Forța motrice a regresului...

Se calculează în valută forte. Se raportează la materii prime tradiționale și la materii prime de ultimă oră. Se echivalează în hrană, locuințe, spitale, școli.

Din orice unghi s-ar aborda și s-ar prețui cursa înarmărilor conduce, direct și tăios, la aceeași concluzie : reprezintă cel mai costisitor, mai irațional, mai inutil efort. Un efort al lumii întregi suportat de mai mulți oameni în numele ideii fixe și sinistre a unei minorități calate pe o opțiune structural și deplin antiumanistă !

Escalada înarmărilor a reprezentat și reprezintă pentru cea mai gravă cauză a instabilității omenirii într-o criză relativ nouă : criza energetică. Ea absoarbe în ritmuri din ce în ce mai fantastice materii prime din ce în ce mai rare. Astfel în Statele Unite acest sector a absorbit numai în ultimul deceniu peste 40 la sută din consumul de titaniu și thaliu, peste 30 la sută din acela de germaniu și de toriu și circa 20 la sută din acela de granat, cobalt și cupru. Cota de germaniu, mică și molibden — relevă Stanford Research Institute — a fost în continuă creștere, iar în perioada următoare se apreciază că perfecționarea mijloacelor de distrugere în masă va avea drept consecință o sporire a cererii de metale „uzuale" preferate de către producătorii de arme și sisteme de armament datorită soliditătii lor și rezistenței la temperaturi înalte și acțiuni corozive. Pe ansamblu pentru suprasaturarea arsenalelor statelor se risipește la ora actuală între 11 și 14 la sută din producția totală de aluminiu, cupru, plumb și zinc. În ce privește energia utilizată pentru a face operaționale „instrumentele morții", importanța petrolului este mult mai mare decît în economie, hidrocarburile asigurînd peste trei sferturi din consumul sectorului militar. Toate forțele armate reunite irosesc anual între 700 și 750 milioane de barili de țiței, ceea ce echivalează cu dublul consumului întregii Africi. Consumînd cantități tot mai mari de energie, de minerale, de metale rare și prețioase întreprinderile militare au contribuit în mod hotărîtor la criza mondială de materii prime și energie. Și ele continuă să contribuie...

Pe de altă parte produsul final al acestui jaf fără precedent în seifurile de materii prime ale Terrei reprezintă un teren de dispută comercială care grevează uluitor disponibilitățile și așa foarte modeste ale unor țări în curs de dezvoltare. Armele se vînd și se cumpără în perimetrul unei burse care macină într-un vertij constant șansa de progres a lumii.

Cu 15 ani în urmă doar 13 țări în curs de dezvoltare dispuneau de avioane supersonice militare. În prezent, numărul acestora se ridică la circa 45. Deci, o triplare într-un deceniu și jumătate ! Pe regiuni, ordinea în care se înregistrează „recordurile" cumpărătorilor este aceea a intensității tensiunii și conflictelor locale. Pe primul loc se află țările din Orientul Mijlociu care au importat în perioada 1975—1980 armamente în valoare de 20,1 miliarde dolari, sumă ce reprezintă 48 la sută din totalul importurilor efectuate de „lumea a treia". Urmează, pe locul doi, țările din Extremul Orient, cu 6,67 miliarde dolari cheltuiți pe achiziționări de arme din străinătate, volum reprezentînd 16 procente din total. Pe locul trei, Africa de Nord, cu 4,48 miliarde dolari — 11 la sută. Pe locul patru, țările africane aflate la sud de Sahara, cu 4 miliarde de dolari — 9,5 la sută. (Între acestea se numără și cele din așa numita centură de secetă și infometare din Sahel.) Pe locul cinci, America de Sud, cu 4 miliarde dolari — 9 la sută. Pe locul șase, Asia meridională, cu 2 miliarde dolari — 5 la sută.

Semnificativ este faptul că ritmul comerțului cu arme a atras după sine un... ritm susținut al conflictelor militare.

În perioada de după 1975 conflagrațiile „locale" s-au înmulțit într-o serie de țări din „lumea a treia". Un document al S.I.P.R.I. relevă că în ultimul timp media anuală a confruntărilor militare a crescut de la 11,5 la 18,3. Acest salt corespunde intensificării comerțului cu arme în care sînt implicate țări în curs de dezvoltare. Volumul importurilor acestora s-a mărit de la 3 la 8 miliarde dolari pe an, ceea ce reprezintă o creștere anuală de 170 la sută.

Un asemenea „ritm de creștere" într-o direcție care nu are nimic comun cu dezideratele reale și legitime ale lumii apasă asupra „presiunii dezvoltării". Actuala creștere zero sau, în multe cazuri, creșterea minus unu, minus doi și așa mai departe este expresia cea mai lapidară și mai tragică a rolului armelor în societatea contemporană : aceea de forță motrice a regresului...

RADU BUDEANU

Muzeul păcii

Muzeul Păcii

Dacă, așa cum scrie dicționarul francez „Petit Robert", considerăm muzeul ca a) **o clădire** în care sînt adunate și clasate colecții de obiecte prezentînd interes istoric, tehnic, științific, artistic în vederea conservării lor și prezentării publicului, și ca b) un loc plin de obiecte rare, prețioase și frumoase — am putea scrie că, din ambele perspective, **Pacea** are drept la muzeu. De ce ? Să încercăm să răspundem, cît mai pe scurt și în limita spațiului. Cred că, din moment ce în lumea noastră a apărut mai întîi știința războiului — polemologia — ar fi cazul ca știința păcii cu chiar acest nume să fiinteze neîntîrziat și să dea roadele îndelung așteptate de omenire. Așadar, ce obiecte cu interes istoric, tehnic, științific sau de altă natură am propune pentru **muzeul Păcii** ?

În primul rînd, o fotografie a Terrei așa cum au surprins-o astronauții, cu luminile și umbrele sale atmosferice și nu cu acelea provocate de armele care zăngăne sau așteaptă s-o facă ici-colo. Apoi, acel fascinant document al moralismului autentic, respectat, aplicat, eficient și omagiat în raporturile cu armele, neutilizarea și desființarea lor în cîmpul relațiilor de pe Terra. Și, de asemenea, neapărat nu trebuie să lipsească acea unanim elogiată galerie a **eroilor păcii** pentru că, dacă pînă acum, lumea a fost obișnuită cu eroul cutărei lupte armate, duse la șes ori la munte, pe mare sau în aer, în fruntea soldaților ori în cea a tancurilor, în tranșee sau pe cai, cu săgeți sau tunuri, mitraliere sau rachete ea, lumea, trebuie să se obișnuiască neîntîrziat și cu eroii păcii, adică cei care au dus la ea și care-i asigură stabilitatea și durabilitatea. În același timp, din sălile **muzeului Păcii** nu trebuie să lipsească elocvente liste cu cei care au refuzat să producă și, cu atît mai mult, să stocheze arme tradiționale, nucleare (strategice și tactice), chimice și cine mai știe de ce fel — din îmbold propriu și cu o încrîncenare remarcabilă într-o asemenea situație.

Dar, desigur, în **muzeul Păcii** interes istoric, tehnic și științific ar prezenta suita de exponate ale tuturor tipurilor de arme produse de cînd se știu oamenii și pînă cînd Pacea a devenit stare de spirit și de fapt, viață de zi cu zi. Nu cred că cineva s-ar speria văzîndu-le, citindu-le istoria, ci că, mai curînd, ar realiza imensitatea saltului făcut de la viața armelor la armele fără viață.

Evident, în muzeul propus ar putea fi prezente : fotograme cu ceea ce a fost — nu drept avertisment ci ca memento ; diagrame din care, de pildă, vizitatorii să afle ce efecte distrugătoare a avut bomba x sau y.

Căci altfel va trebui să aducem tot mai des corecturi la : cheltuielile anuale ale lumii pentru înarmare ; echivalentul materiilor prime sau semifacturate utilizate în scopuri militare în produsul unor țări în curs de dezvoltare ; puterea sateliților militari și a armelor antisatelit ; valoarea comerțului mondial cu arme și recordurile mereu doborîte ; activitățile militare și numărul celor pe care ele îi cuprind ; precizia focoaselor strategice nucleare. Și ar mai trebui să avem în vedere că toate acestea înseamnă un cer ce se întunecă mereu din cauza unui spectru tot mai amenințător.

Dar pentru a demonstra că nu uităm învățămintele istoriei — mai îndepărtate sau mai noi — **Pacea** și, desigur, **muzeul Păcii** reprezintă argumentele vieții și liniștii noastre. Arborele Păcii, odată sădit prin mirabile semințe, poate domni maiestuos.

DUMITRU CONSTANTIN

Ochii și urechile lumii

Parabolă despre suflet și upercut

Foarte frumoasă — ce altceva să spui? — foarte frumoasă, miezoasă și umană, această controversă care zice-se că ar avea azi loc în lumea luptătorilor cu pumnii, așa-numiții boxeri, și a celor care le guvernează destinul, căci altfel cum să-i spui? O experiență încercată în Mexic, prin octombrie, ar urma, de la 1 ianuarie 1982, să se verifice și în Argentina, Italia și Statele Unite, și anume : pauza dintre două reprize ale unui meci de box să se extindă la 90 de secunde. Pînă acum, după trei minute de pumni, cînd mai grei, cînd mai ușori, dați cu grija să nu mori, urma o pauză de 1 minut = 60 de secunde. Hai să o facem de 90, ca omul să-și poată trage sufletul mai bine. Grija față de om există și la World Boxing Council — Consiliul Mondial al Boxului. Dar cum se întîmplă în orice lume evoluată, oriunde apare o idee, țîșnește o scînteie din care se aprinde flacăra controversei. Și iată problema : bine, 60 de secunde nu-s suficiente pentru recuperare — termen mai scurt pentru ceea ce se numește, pe lung, a-ți trage sufletul. Le dăm 90. Dar dîndu-le 90, ce bine le facem? Nu le facem un rău ? Căci prelungindu-le timpul de odihnă, ei, e drept, prind din nou putere, dar tocmai această nouă putere îi va face să suporte mai bine loviturile și mai grele din repriza următoare. E bine așa — să le creștem, în pauză, rezistența la ce va urma? Această rezistență, nu le va afecta chiar sănătatea? Oare sănătate se poate numi capacitatea crescîndă de a încasa și de a da pumni tot mai sănătoși? Nu-i mai bine să rămînem la 60 de secunde, insuficiente pentru a recupera, dar suficiente ca omul să rămînă cît de cît valid — adică să nu reziste la infinit atunci cînd nu mai poate, să spună „pas" și din colț să i se arunce prosopul? O rezistență prea îndelungă îl aduce mai repede la vătămări rele și grele. Îi dai una în cap și el — convins că a recuperat în pauza mai lungă — zice că nu-l doare. Îi mai dai două la ficat și în ochi și, rezistent, nu simte. Tot mai rezistent și mai puternic, îl faci knock-out, îl lași lat și la radiografie se constată că mai bine nu recupera în pauza prelungită. Tot recuperînd, mai pe scurt, mai pe lung și mai pe lat, s-a prăpădit. Vedeți, deci, cum e dialectica asta a pauzei și a upercutului, a grijii și a omului.

Ce idee am eu : să nu se desființeze boxul, dar să se prelungească pauza la cît e acum repriza, iar repriza de 3 minute să se reducă la cît e pauza. Să se experimenteze meciul de box cu 15 reprize a un minut, întrerupte de pauze a cîte trei minute. Lupta să fie mai scurtă decît răgazul. Odihna mai lungă decît schimbul de pumni. Ce-ar fi ? Poate că ar fi mai frumos. Mai sănătos. Ce vă uitați așa la mine? Poate că ar fi mai amuzant... Nu mai vrea nimeni să se amuze nici la box ?

RADU COSAȘU

Lumea se amuză

După „Epoca" — Italia

George Enescu la New York

În anticiparea unui studiu asupra prezenței directe a marelui compozitor român George Enescu în viața muzicală a metropolei newyorkeze, atît în perioada interbelică, cît și în anii care au precedat prematura sa dispariție, centenarul care-i poartă numele ne oferă prilejul de a semnala cititorilor din țara noastră două concerte omagiale recente prin care New York-ul și-a adus aminte, cu admirație și gratitudine, de genialul artist.

Cel dintîi eveniment muzical a fost găzduit de Lincoln Center, un așezămînt cultural-artistic newyorkez prea cunoscut în întreaga lume pentru a-l mai prezenta în aceste rînduri. Concertul a avut ca principali interpreți pe soprana Alexandra Hunt (S.U.A.), pe baritonul Emil Iurașcu de la Opera din București și pe pianistul Lloyd Walser (S.U.A.). Programul, bogat și variat, a cuprins cîntece și melodii din creația lui George Enescu, precum și cîntece aparținînd unor compozitori români din „Școala" lui George Enescu și anume: Doru Popovici, Vasile Donose și Mihail Jora. D-șoara Alexandra Hunt a interpretat șapte cîntece din seria opus 15 de George Enescu, pe versuri de Clément Marot, trei melodii (opus 6) pe versuri de Jules Lemaitre și Sully Prudhomme, precum și două cîntece de Doru Popovici, pe versuri de George Topîrceanu și Lucian Blaga. Emil Iurascu a interpretat, între altele, patru melodii de George Enescu (opus 19), pe versuri de Fernand Gregh.

În aceste însemnări nu ne propunem să facem o cronică de specialitate a concertului. Vom nota însă buna sa calitate artistică și mai ales finalitatea sa omagială. În amintirile despre George Enescu împărtășite participanților la concert de Ignace Strasfogel, fost dirijor adjunct la New York Philarmonic, care l-a întîlnit în anii '40 pe marele nostru compatriot în calitate de dirijor invitat al aceleiași orchestre se arată: **„Cunoștințele lui George Enescu în materie de literatură muzicală nu aveau egal, la fel ca și memoria sa prodigioasă; în timpul vieții sale, dar și după trecerea sa dintre cei vii rolul său în artă a devenit o legendă".** Iar expresia prin care artistul american îl caracterizează pe George Enescu — expresie pe care o vom găsi repetată și în alte împrejurări — are o remarcabilă forță de sinteză — **„un om al Renașterii".**

Temutul critic muzical John Rockwell de la „New York Times" a consacrat o cronică pozitivă concertului la care ne-am referit, recomandînd, totodată, compatrioților săi ortografia corectă a numelui marelui compozitor (Enescu și nu Enesco cum apare în literatura franceză) și semnalînd faptul că dintre compozitorii români actuali, crescuți sub influența Maestruhui Doru Popovici „face cea mai bună impresie individuală". O notă critică pe care John Rockwell nu omite să o formuleze: în timp ce Alexandra Hunt a cîntat din memorie (inclusiv versurile în limba română de Topîrceanu și Blaga) Emil Iurascu „used a music stand". (A folosit, cu alte cuvinte texte și note muzicale pe care le avea în față.)

Un alt eveniment artistic de mare rezonanță internațională, care se înscrie tot ca un omagiu de înaltă ținută adus personalității și geniului creator al compozitorului George Enescu îl constituie concertul dedicat centenarului Enescu de Jupiter Symphony Chamber Players din New York.

Acest concert a fost organizat la Metropolitan Museum — unul dintre cele mai prestigioase centre culturale din New York, care și-a făcut o tradiție din găzduirea unor concerte omagiale în impunătoarea, spațioasa și moderna sală destinată special unor evenimente muzicale

Concertul omagial George Enescu pe care ni l-a oferit talentatul colectiv al formației simfonice Jupiter s-a desfășurat sub un impresionant patronaj colectiv din care aș aminti Fundația Rockefeller, Biblioteca Congresului Statelor Unite ale Americii și Biblioteca Română din New York.

Într-o scurtă alocuțiune, rostită la începutul concertului, dirijorul formației simfonice Jupiter, cunoscutul pianist american Jens Nygaard, a ținut să pună în lumină faptul că prin această manifestare muzicală se aduce un profund și respectuos omagiu **„unuia dintre cele mai mari spirite ale secolului al XX-lea".** Iar d-na Mary Alderdice în prezentarea oficială a concertului sublinia și ea că acest omagiu este adus unui autentic om al Renașterii, cu talente multilaterale, unui adevărat umanist care și-a iubit poporul și a dovedit un interes permanent pentru tineret.

Concertul propriu-zis a fost conceput ca o sinteză convingătoare a geniului muzical al lui George Enescu. El a cuprins selecțiuni caracteristice pentru ilustrarea creației sale printre care aș semnala în mod deosebit „Pavana" și „Impresiile" sau mai precis „Amintirile din copilărie", avînd un conținut de o pitoreasca muzicală remarcabilă.

Patru cîntece pentru mezzosoprană, interpretate cu măiestrie de Shirley Close, au fost foarte bine primite și apreciate de public. Dar succesul cel mai mare l-au avut, fără îndoială, „Legenda" și „Doina", care, prin coloritul lor de pură și înaltă spiritualitate românească, au stîrnit necontenite exclamații admirative de „bravo" din partea unui public meloman pretențios pe care numai valorile autentice îl pot entuziasma. Precizez că „Doina" a fost interpretată în limba română, cu lectura prealabilă a textului în limba engleză. Este, cred, pentru prima dată cînd pe scena sălii de concerte a lui Metropolitan Museum a răsunat deopotrivă și concomitent muzica românească și graiul nostru strămoșesc, păstrător al comorilor unui folclor căruia îi descoperim în permanență virtuțile artistice inegalabile.

Ultimele două numere ale concertului omagial — Aubade și Dixtuor — au încheiat o seară muzicală enesciană într-o atmosferă de mare entuziasm și delectare estetică pentru întreaga audiență. Dar izbînda serii a fost, cred, mai presus de toate dovada atît de convingătoare a universalității creației enesciene, a frumuseții și valorii sale nepieritoare, a eternității geniului artistic în fața vremurilor și depărtărilor.

IOAN VOICU ■

New York, noiembrie 1981

Confluențe

V. Voiculescu în franțuzește

Avem, de atîtea ori, talentul de a face zgomot în jurul unor debutanți modești, de a crea spectacole de receptie a unor presupuse talente pe care, după ani de zile, aproape ne este sfială să le mai pomenim. Și, ca un fatal revers, ignorăm valori certe, deja stabilite, care ar merita să fie cunoscute.

Aceste gînduri mi-au fost provocate de parcurgerea antologiei bilingve (Ed. „Minerva") **Poezii** de V. Voiculescu (în română-franceză), traducerea în franceză aparținînd lui Paul Miclău. Filolog eminent (vezi **Le signe linguistique**, carte apărută la Paris în 1970, inițial teză de doctorat, ori studiile exhaustive despre Todorov sau André Martinet), traducătorul lui Voiculescu este, în același timp, un exeget și un literat fin (cu studii despre Jules Renard, l'abbé Prévost, Dumas-fils, Charles de Coster). Cred că de la regretatul N. Condeescu n-avem un specialist mai calificat și mai dotat în limba și literatura franceză.

Vizitatorilor din afară, celor ce se interesează de noi, marilor biblioteci, lectoratelor de română trebuie să avem ce le oferi, iar soluția editiilor bilingve — cum este cea de față — mi se pare eficientă. Unele vechi traduceri, întocmite de oameni care știau limbi străine din cărțile veacurilor trecute, pe care învățaseră în anii formației, mai degrabă ne compromit. Introduc, în acest moment, o mărturisire personală: am folosit, cînd am început predarea lui Eminescu la Universitatea din Köln (era în 1970), traducerile făcute în germană de Alfred Margul Sperber, pînă am constatat o reacție neașteptată: studenții, în loc să fie sensibili la sensurile adînci din **Luceafărul**, de pildă, așa cum speram că se va întîmpla, reacționau prin zîmbete suspecte. Ce se întîmpla? Poetul fusese transpus într-un limbaj total depășit, desuet, aproape ridicol. Ceva în genul unei transpuneri, să zicem, a lui Rilke în limbajul Văcărescilor. Vreau să spun că ne trebuie traducători care să fie instruiți asupra etapelor de evolutie a limbii artistice în care repășmuiesc un univers poetic. Or, profesorul Miclău, specialist tocmai în disciplina „grupurilor ritmice" în poezie, la Institutul de fonetică din Paris, predînd apoi la Montpellier, 4 ani, în franceză, disciplina lui Ferdinand de Saussure și a lui Charles Bally, ales, anul trecut, președinte al Asociației profesorilor de franceză din Europa (care predau franceza, se înțelege, în afara granițelor Franței), ne oferă, credem, suficiente garanții de competență. La care adăugăm talentul ce ne-a făcut plăcere să-l constatăm și de care cititorul se convinge singur.

Volumul **Poezii** din V. Voiculescu, bogată antologie, de 120 de poeme, selectate cu gust sigur din toate culegerile poetului: **Poezii. Din Țara Zimbrului, Pirgă, Poeme cu îngeri, Destin, Urcuș, Întrezăriri, Veche, Clepsidra** (publicate între 1916 și 1940), spre a da cititorului de limbă franceză o imagine cît mai completă asupra evoluției registrului poetic, la care adăugăm traducerea, integrală, a **Ultimelor sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară** (90 în total), cu o prefață utilă și penetrantă a lui Șt. Augustin Doinaș, în remarcabile condiții grafice, este o excelentă realizare în direcția cunoașterii valorilor românești în afară.

Reușește Miclău să-l transpună pe Voiculescu în limba lui Claudel? Cum sună poetul român? Cît s-a pierdut din el prin transpunere? E recognoscibil? Și-a păstrat cota poetică? Originalitatea? Avem senzația, mai mult, revelația unui poet autentic, puternic, de o energie vulcanică a inspirației, de extaz metafizic? Se păstrează **melodia** atîtor poeme? Iată întrebările pe care ni le-am pus citindu-l pe Voiculescu în varianta franceză a lui Paul Miclău. După opinia noastră (am putea să probăm prin texte paralele, dar cititorul și le va selecta singur), răspunsurile sînt, hotărît, pozitive, favorabile. Tălmăcitorul, filolog erudit și fin degustător de poezie, a izbutit în temerara-i întreprindere. Cei ce răspund de destinul literaturii noastre în afară ar fi cazul să aibă „urechi de auzit".

POMPILIU MARCEA ■

Totdeauna credincios!

Editura Albatros ne-a dăruit în acest sfîrșit de an o carte deosebit de interesantă: SEMPER FIDELIS de Aristide N. Popescu. Directorul editurii, Mircea Săntimbreanu, o recomandă cititorilor: „Cartea de față ecarisează prejudecăți. Ea nu este doar o poetică și un tezaur enciclopedic mai mult sau mai puțin (filo) chinologică. Literat și cercetător dăruit, doctorul Aristide Popescu ne vorbește de fapt despre răspîndirea cînelui pe harta sufletului uman. Mai exact, despre recucerirea omului de către cel mai tandru, onest și devotat necuvîntător din preaima noastră". Este impresionantă bogăția de date dovezi ale unei prietenii și colaborări milenare între om și cîne. Căutînd prezența cînelui alături de om, autorul ne oferă o emotionantă istorie a lumii „în greul urcuș spre cultură și civilizație". Cînele în mitologia popoarelor, cînele în cult și magie, cînele de pază, cînele ciobănesc și păstoritul milenar, cînele de vînătoare de-a lungul vremii, cînele de agrement, cîini celebri sau cu stăpîni faimoși, auxiliar în misiuni speciale, reazim al omului în imperiul alb, cînele în spectacole publice, cînele și progresul științei, cînele în literatură și artă — sînt titlurile capitolelor care ne conving de concluzia la care autorul ne conduce: „Pentru om, pentru omenire, cînele va fi, totdeauna, un tăcut și reconfortant îndemn la umanitate!" Spicuim cîteva ipostaze ale cînelui prezentate în cartea sa de Aristide N. Popescu: „cînele bărbătesc și frătesc" al ciobanului „Mioritei", căteaua Molda a voievodului descălecător Dragoș, care a murit la malul riului căruia i-a dat numele său, Argos, bătrînul ogar al lui Ulise, singurul care-l recunoaște pe stăpînul său sub zdrențele în care s-a întors acasă după 20 de ani, cînele „soldat fără soldă", cînele eschimosilor — „nădejdea lor de viață", trăgătorii de sanie „colaboratori la succesul echipei" lui Amundsen. Emotionantele pagini ale cărții sînt completate cu ilustrații grăitoare: căteaua Laika în nava Sputnik II, reproducerea gravurii lui Pierre Roche Vigneron, „Înmormîntarea lui Mozart" în care vedem cum singur un cîine urmează, cu capul plecat, sicriul compozitorului, fotografii ale lui Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, George Călinescu, Constantin Brâncuși, George Enescu, Nicolae Titulescu, Tudor Arghezi, Ion Barbu cu cîinii preferați. Cartea se deschide cu un cuvînt înainte plin de căldură semnat de Zoe Dumitrescu-Bușulenga care mărturisește: „Sînt profund încredințată (...) că începutul, că exercițiul „umanității" pornește, pentru orice copil de pe lume (...) de la grija și afectiunea pentru vietățile din jur și mai cu seamă pentru cîine. Începutul ocrotirii acestor ființe necuvîntătoare, neajutorate, dialogul tăcut cu ochii lor blajini și nevinovați marchează un debut benefic în continutul vietii sufletesti a copilului care trebuie pregătit pentru existența și solidaritatea socială, marchează acel punct de la care prind a scădea porniree agresivă, egoismul, cruzimea și atîtea alte buruieni de același soi crescute în pămîntul nedesțelenit al inimilor necultivate și caracteristice în special pentru lumea modernă, înăsprită, citadinizată, tehnicizată".

REGHINA VARVICI ■

Din fluier, cu drag

Fluieraș din grindă,
vezi tu cum se gată
lumea s-o aprindă
pușca încărcată,

și să îi omoare
fiul pe părinte
și pe bătăloare,
omul fără minte?

Fluieraș de dud
stai un bob zăbavă
că-n lume s-aud
glasuri de gîlceavă.

Fluieraș de fag
fă să tacă tunul,
să se stringă-n drag
unul-cîte-unul.

Poți tu, fluierașe,
omului să-i spui
pașoșul să-l lase
adormit în cui?

Fluieraș de nuc,
pădure foind,
nu mai vreau s-apuc
lume războind.

Fluieraș de os
zi-mi lîngă căpiță
de un Om frumos
și izvod pe-aliță.

Fluieraș de soc
cu nimic te-asameni,
dă mai mult noroc
semenilor-oameni.

Fluieraș, mi-ar place,
lumii, din dumbrave,
să-i borești de pace
ca-n aceste dave.

Fluieraș, mai spune
înșilor că-s frați
viersuind în lume
graiul din Carpați.

RACHED ELIAS DAOUD ■

SCURTĂ SCRISOARE CĂTRE LIDERII LUMII

Oameni mari, oameni mari,
Lăsați-ne nouă copilăriile,
Oameni mari, oameni mari,
Nu ne stricați jucăriile!

Dacă de noi vă mai pasă,
Dacă vreți să vă țineți cuvîntul,
Nu stricați jucăria cea mai frumoasă
Care este Pămîntul!

Fotografie de SORIN POSTOLACHE

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă. P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

«Hai să ne unim popoare...!»

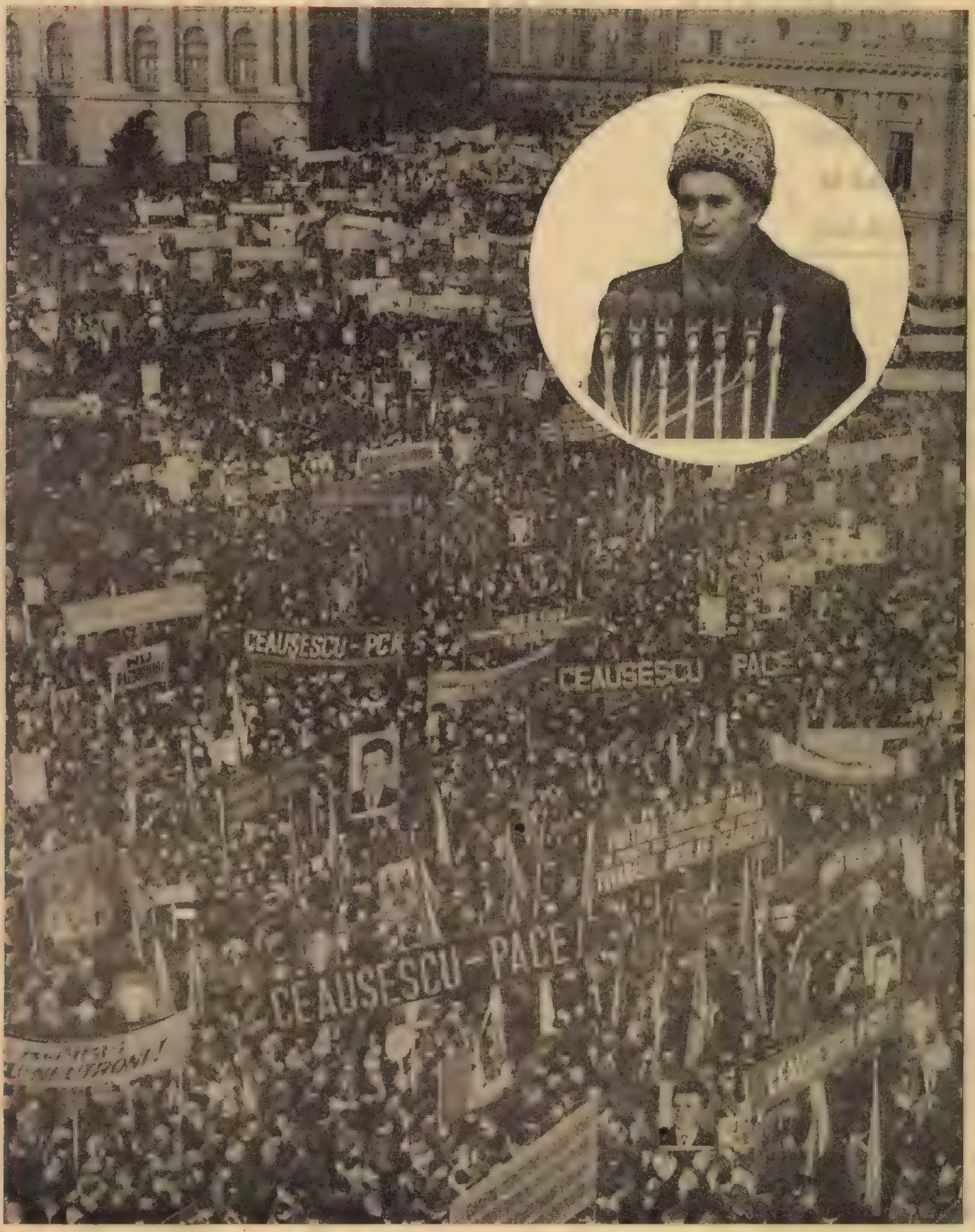

flacăra
ANUL XXX – Nr. 50 (1 383) – 10 DECEMBRIE 1981
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

5 decembrie 1981, București, la ceasurile amiezii:

Suflet din sufletul României,
Președintele Nicolae Ceaușescu
rostește voința de pace
a întregului nostru popor!

ROMÂNIA — CEAUȘESCU — PACE!

GRANDIOASA MANIFESTAȚIE ȘI ADUNARE POPULARĂ DIN CAPITALĂ

Cînd cuvintele se alătură în adevărat imn

Între marile resurecții ale voinței politice clarvăzătoare a națiunii noastre, impresionanta adunare populară consacrată dezarmării generale, securității, colaborării și păcii în lume, desfășurată sîmbătă, 5 decembrie a.c., va marca o dată memorabilă. Inima țării, București, a trăit cu acest prilej febra dinamică a evenimentelor de căpătîi și nu încape nici o îndoială asupra adevărului că rațiunea acestei întîmplări fără precedent în istoria afirmărilor colective este una profundă, cu rădăcini în tot ceea ce a traversat țara, în tot ceea ce au trăit oamenii ei. Poporul român s-a înfățișat lumii într-un efort neprecupețit de a oferi o pildă și de a investi demnitate într-un îndemn, împreună cu istoria sa, împreună cu învățămintele cele mai prețioase culese din această istorie.

Pacea nu este un simplu cuvînt, nu este o stare a lucrurilor între alte stări ale lucrurilor, ci o aspirație nutrită la scara generațiilor succesive, nu o dată trădate în așteptările lor, o permanentă a vieții. Conștiința prețului ei nu se dobîndește abstract, prin deducție, dimpotrivă, ea se rotunjește în spirit prin aritmetica tulburător de concretă a jertfelor inutile. Și nici o vîrstă a oamenilor nu ezită înaintea opțiunii fundamentale pe care o numim pace, certitudine văditată stăruitor și limpede și la București, sîmbătă, în Piața Victoriei, în Piața Națiunilor Unite, în lungul marilor artere ce se întretaie de-a dreptul prin miezul trecutului și prezentului nostru și, în sfîrșit, în Piața Republicii, unde nu o dată s-a hotărît destinul comun al națiunii.

Sîntem un popor cu vocația păcii și, în același timp, credem cu tărie că pacea a fost, este și va fi vocația primordială a tuturor popoarelor lumii, a omenirii întregi. Este firesc însă și de înțeles ca vocația păcii să-și dezlănțuie cu deosebire acuitatea acolo unde s-a suferit mai mult și mai intens, acolo unde s-a sperat mai fierbinte. Lar inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului nostru, președintele României socialiste, de a face totul pentru a fi auzită în lume voința de pace a țării, în această realitate și-a aflat temeiul și reazemul, în experiența acumulată la această răscruce de drumuri în care ne-a așezat istoria, în zestrea noastră de suferință și speranță. Și îndemnul celui mai iubit fiu al patriei a rodit pe măsura generozității lui : întîi în țara decisă să-și aprecieze liniștea, rînduielile și roadele muncii ; apoi în Capitală, unde bătăile de inimă ale țării exprimă pînă la sinteză idealurile constitutive sufletului ei.

Oamenii au curs asemeni unui fluviu spre întîlnirea cu cel ce îi călăuzește spre bunăstare și pace, prin ani victorioși. Au fost peste 300 000, muncitori, țărani și intelectuali, bărbați și femei, bucureșteni alături de locuitori de pe meleaguri mai îndepărtate sau mai apropiate, tineri pentru care războiul înseamnă doar o filă de istorie și veterani pentru care conflagrațiile trecute au semnificația unui capitol tragic de viață trăită, deopotrivă de uniți prin sentimentul participării lor active la destinul contemporan al planetei. Și trecerea lor aproape fără sfîrșit spre întîlnirea cu tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a înfățișat lumii în esența ei veritabilă : ca o veghe lucidă, ca hotărîre de neclintit în a afirma o aspirație în primul rînd datorită faptului că această aspirație, în ceea ce ne privește, își află acoperirea supremă în viața noastră de zi cu zi.

În amiaza înaltă a zilei de sîmbătă, glasul României a fost glasul tovarășului Nicolae Ceaușescu, neobosit mesager și constructor al păcii, pentru poporul care sîntem, pentru continentul european, pentru omenirea întreagă. Preluată din sute de mii de inimi, făclia unei năzuințe funciare și-a amplificat flacăra : **„Cei ce stau lîngă rampele de lansare sau depozitele de armament nuclear — generalii, ofițerii, ostașii, conducătorii politici — nu trebuie să uite că dezlănțuirea războiului nuclear va duce întreaga omenire la pieire, la dezastru. Și generalii, și ofițerii, și soldații, și oamenii politici au mame, au soții, au fiice, surori, nepoți, nepoate, care vor cădea victime rachetelor nucleare ; aceștia vor fi poate primele victime. În numele existenței oamenilor, al copiilor, al viitorului lor, să oprim, pînă nu este prea tîrziu, politica de înarmare nucleară, politica de înarmare generală, să asigurăm dezarmarea și pacea pe pămînt !"** Și fibra patetică a acestor cuvinte, rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la grandioasa adunare populară din Capitală, stim toți asta, trece prin inima fiecăruia dintre noi. Încît astăzi, ne putem mîndri împreună cu o nouă victorie a chibzuinței noastre de a ființa în lume, cu o nouă mărturisire plenară a rațiunii noastre de a trăi nu doar pentru noi înșine, ci și pentru omenirea din care facem parte integrantă.

Astfel, ajungem acolo unde lucrurile se cer spuse pe nume. Acolo unde cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, peste dimensiunea ei patetică, ne-a așezat înaintea unor adevăruri de necontestat. **„Este necesar să se pună capăt — a subliniat** secretarul general al partidului nostru — **oricărei propagande de justificare a cursei înarmărilor, propagandei urii împotriva altor popoare. Cei ce desfășoară o asemenea activitate încep ei înșiși să devină prizonierii propriei lor propagande, încep să urască lumea și viața, nu mai văd decît răul și consideră războiul ca o necesitate".** Fiind demontat în acest fel, la lumina zilei, chiar mecanismul psihologic profund prin care omenirea riscă să-și vadă nimicite șansele de supraviețuire. **„Sîntem în preajma sărbătorilor de iarnă. Vine un nou an. Să facem celor apropiați, copiilor, popoarelor** — a mai spus președintele României socialiste —, **cel mai de preț cadou : pacea, asigurarea liniștii și vieții, a bucuriei de a trăi într-o lume mai dreaptă și mai bună, o lume a dreptății, o lume fără arme și fără războaie".** Și ține de certitudine gîndul că puțini conducători de popoare au coborît atît de adînc în aerul încălzit de speranțele omului simplu.

În astfel de clipe, firește, cuvintele se alătură în chip de adevărat imn.

MIHAI PELIN ■

Puternică afirmare a voinței de pace a poporului român

„Trăiască Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu !", „Ceaușescu — P.C.R.", „Ceaușescu — pace !", „Trăiască patria noastră liberă și independentă, Republica Socialistă România !", „Strîns uniți în jurul Partidului Comunist Român, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, să acționăm pentru triumful păcii, colaborării și prieteniei popoarelor planetei noastre !", „Să asigurăm înfăptuirea dreptului fundamental al tuturor popoarelor la viață, pace și libertate, printr-o largă mișcare unită a tuturor forțelor iubitoare de pace, să împiedicăm izbucnirea unui nou război, să instaurăm liniștea și securitatea pe planeta noastră !", „Dezarmare, pace, colaborare !" Sub semnul acestor îndemnuri și lozinci, înscrise pe edificiile din jurul Pieței Palatului ori scandate de participanți, s-a desfășurat sîmbătă, 5 decembrie, marea adunare populară din Capitală, consacrată dezarmării generale, securității, colaborării și păcii.

Moment de deosebită importanță în suita manifestărilor pentru pace, marea adunare populară din Capitală a fost precedată de o puternică demonstrație în favoarea păcii, desfășurată pe principalele artere bucureștene. Spre Piața Palatului s-au îndreptat, venind dinspre Piața Victoriei, Piața Unirii, bulevardul Republicii și din alte zone, coloane de zeci de mii de demonstranți. Purtînd drapele roșii și tricolore, portrete ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, panouri pe care erau reproduse citate din expunerile președintelui României cu privire la pace și securitate, diferite grafice și indemnuri, demonstranții au scandat lozinci exprimînd profundele simțăminte umaniste, dorința fierbinte de pace și hotărîrea fermă a poporului român de a-și aduce contribuția la eforturile pentru pace și securitate pe planeta noastră.

Puternice și îndelungi urale și ovații au izbucnit la apariția în balconul sediului Comitetului Central al partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat. Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, în prezidiul adunării se aflau tovarășii Ilie Verdeț, Iosif Banc, Emil Bobu, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Lina Ciobanu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Janos Fazekas, Ludovic Fazekas, Cornelia Filipaș, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pățan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Aneta Spornic, Ștefan Voitec, Ștefan Andrei, Emilian Dobrescu, Petru Enache, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Suzana Gădea, Ion Ioniță, Ana Mureșan, Elena Nae, Constantin Olteanu, Cornel Onescu, Marin Rădoi, Ion Ursu, Richard Winter, Marin Enache. Se aflau, de asemenea, reprezentanți ai clasei muncitoare, ai țărănimii, intelectualității, ai organizațiilor de tineret, sindicat, alți tovarăși.

Constituți într-un puternic forum al păcii, cei peste 300 000 de participanți la adunare, cetățeni din București și delegați din cele 40 de județe ale țării — muncitori, țărani, intelectuali, studenți, elevi, militari, pensionari, gospodine, veterani de război, oameni de toate virstele și profesiile — și-au afirmat cu vigoare și entuziasm adeziunea deplină și unanimă la noua și strălucita inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au exprimat voința întregului popor român de a trăi într-o Europă fără armament nuclear, într-o lume a progresului și colaborării.

Adunarea a fost deschisă de tovarășul Ștefan Voitec, membru al Comitetului Politic Executiv, al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat, prim-vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste.

În continuare, au luat cuvîntul tovarășii Marin Avram, șef de echipă la Întreprinderea „23 August" București, Erou al Muncii Socialiste, Anghel Mircea Dan, președintele C.A.P. Grindu, județul Ialomița, Erou al Muncii Socialiste, Günther May, vicepreședinte al Consiliului Central al U.G.S.R., Constantin Arseni, președintele Biroului Comitetului Central al Organizației Democrației și Unității Socialiste, Ana Mureșan, Iosif Kovacs, prorector al Universității „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, vicepreședinte al Consiliului de Stat, Doina Filipescu, studentă la Institutul politehnic Iași, general-locotenent în rezervă Andrei Neagu, președintele Comitetului foștilor luptători și veteranilor de război împotriva fascismului, Pantelimon Găvănescu, prim-secretar al Comitetului Central al U.T.C.

La rugămintea celor prezenți, întîmpinat cu deosebită căldură și cele mai profunde sentimente de dragoste și recunoștință, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu. Urmărită cu mare interes și deplină aprobare de participanții la adunare, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost subliniată în repetate rînduri cu vii și îndelungate aplauze, cu urale, cei prezenți reafirmînd năzuința nestrămutată a întregii noastre națiuni de a întări prin muncă noile acțiuni ale României în favoarea păcii, de a acționa cu toată hotărîrea și fermitatea la instaurareă unui climat în care toate popoarele să se poată dezvolta libere și suverane, la adăpost de orice amestec din afară. Participanții la marea adunare și-au exprimat din nou, direct și cald, simțămintele de nețărmurită dragoste, stimă și recunoștință nutrite de toți cetățenii patriei față de secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care conduce cu înțelepciune și clarviziune destinele poporului român pe calea luminoasă a socialismului și comunismului, personalitate marcantă a vieții politice internaționale, profund preocupată de soarta întregii omeniri, luptător neobosit pentru edificarea unei lumi mai drepte și mai bune, o lume a păcii, a înțelegerii și colaborării între națiuni.

ION CODRU ■

Inițiativele de pace românești în conștiința lumii

Noua inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, grandioasa adunare populară de la București, celelalte manifestări românești pentru pace, demersul României socialiste în favoarea opririi cursului înarmărilor atomice, pentru securitate și colaborare în Europa și în întreaga lume au avut și continuă să aibă un puternic ecou internațional. Scoțînd în evidență faptul că „300 000 de cetățeni români, reuniți la București, au cerut într-un singur glas să se facă totul pentru a se asigura continuarea destinderii, promovarea politicii de pace, de respectare a independenței și libertății popoarelor, pentru o largă și rodnică colaborare internațională", numeroase agenții de presă și ziare din întreaga lume au relatat despre acțiunile românești, despre marea adunare populară de la București în favoarea dezarmării și păcii. În cadrul relatărilor, agențiile de presă și ziarele respective au difuzat larg extrase din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a dat glas gîndurilor întregului popor român, în consens cu năzuințele tuturor popoarelor, voinței de a spune un NU hotărît cursei înarmărilor, războiului, armamentelor atomice de orice fel, de a face totul pentru a-impune dezarmarea, și în primul rînd dezarmarea nucleară, pentru a instaura o pace durabilă în lume.

În relatările lor, agențiile și organele de presă la care ne-am referit subliniază că grandioasa manifestație de la București încununează campania începută cu cîteva săptămîni în urmă de România, din inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu. Astfel agenția United Press International scrie că mitingul din Piața Palatului a reprezentat punctul culminant al unor demonstrații antirăzboinice și antinucleare organizate timp de o lună în întreaga România, la care au luat parte milioane de oameni de toate profesiile. UPI relevă poziția exprimată de președintele Nicolae Ceaușescu cu privire la necesitatea retragerii rachetelor nucleare existente, fără să se procedeze la amplasarea altora. În termeni asemănători comentează evenimentul agenția Associated Press, precum și ziarele suedeze „Dagens Nyheter" și „Svenska Dagbladet".

Sînt subliniate, în acest cadru, propunerile românești cuprinse în mesajele adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președinților Leonid Brejnev și Ronald Reagan, în cuvîntările conducătorului partidului și statului nostru, în alte documente. UPI, de exemplu, referindu-se la mesajele adresate conducătorilor U.R.S.S. și S.U.A., celorlalți șefi de state participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, arată că prin aceste documente se cere denuclearizarea continentului european. La rîndul său Agenția Reuter evidențiază apelul — cuprins atît în mesajele menționate, cît și în cuvîntarea la adunarea populară de la București — adresat S.U.A. și Uniunii Sovietice de a retrage rachetele lor de pe continentul nostru și a renunța la instalarea altora. În legătură cu această problemă, agenția iugoslavă de presă TANIUG scrie : „Președintele român Nicolae Ceaușescu a adresat președintelui Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., Leonid Brejnev, și președintelui S.U.A., Ronald Reagan, mesaje în care — pe baza imputernicirii date de parlamentul român — insistă asupra interzicerii amplasării de noi rachete cu rază medie de acțiune și a necesității retragerii celor existente". Agenția relevă, de asemenea, apelul pe care șeful statului român îl adresează șefilor celor două mari puteri care dețin armament nuclear de a nu folosi niciodată acest armament în scopuri militare, de a renunța la armele nucleare, de a folosi atomul numai în scopuri pașnice, în interesul progresului, bunăstării și civilizației omenirii.

În numeroase relatări se scoate în relief poziția României față de negocierile de la Geneva dintre U.R.S.S. și Statele Unite consacrate opririi amplasării și dezvoltării de noi rachete în Europa. După părerea președintelui Nicolae Ceaușescu — scrie TANIUG — negocierile de la Geneva ar putea duce la reducerea armamentelor nucleare la cel mai scăzut nivel posibil. Agenția China Nouă relevă faptul că tovarășul Nicolae Ceaușescu a salutat începerea negocierilor de la Geneva și a exprimat speranța că cele două părți vor ajunge la un acord pentru încetarea realizării programului de amplasare de noi rachete pe continent și la diminuarea armamentului existent. În aceeași problemă, ziarul britanic „The Guardian", arătînd că președintele Nicolae Ceaușescu a fost imputernicit de Marea Adunare Națională să adreseze mesaje președinților U.R.S.S. și S.U.A., în care se face apel ca negocierile de la Geneva privind rachetele nucleare să se încheie cu succes, scrie : „Poporul român dorește ca negocierile de la Geneva să se încheie cu un acord care să ducă la reducerea la cel mai scăzut nivel a tuturor armelor nucleare în Europa". Iar Agenția Associated Press pune în evidență pasajele din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu în care președintele României adresează popoarelor Europei, indiferent în ce parte a continentului se află, în Vest sau în Est în Nord sau în Sud, apelul de a se ridica cu toată hotărîrea și a spune un NU categoric rachetelor cu rază medie de acțiune, bombei cu neutroni, oricăror armamente nucleare. Și tot cu privire la poziția României în problema dezarmării în Europa, „Neue Zürcher Zeitung" scrie : „Președintele României, Nicolae Ceaușescu, a exprimat în repetate rînduri, în ultimele zile, poziția țării sale privind dezarmarea în Europa, atît în cuvîntări, cît și în declarații acordate mijloacelor de informare în masă occidentale. El nu se gîndește la o reducere treptată sau însoțită de un moratoriu, ci la o renunțare și o retragere totală a rachetelor cu rază medie de acțiune, fiind de părere că toate statele trebuie să participe la negocierile de dezarmare, fiindcă securitatea îi privește pe toți".

Cu forță de concluzie a fost scoasă în evidență ideea, cuprinsă în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea populară din București, în toate documentele românești consacrate luptei pentru dezarmare și pace, că realizarea acestor deziderate depinde de acțiunea hotărîtă a popoarelor. „Stă în puterea popoarelor europene — citează din cuvîntarea președintelui României agenția AP —, în puterea popoarelor întregii lumi ca, acționînd unite, cu toată hotărîrea, conștiente de primejdia ce planează asupra vieții lor, să determine oprirea cursei înarmărilor".

Largul și puternicul ecou internațional al inițiativei de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, al acțiunilor românești pentru dezarmare și pace, care au culminat cu marea adunare populară din Capitală, demonstrează, pe de o parte, marele prestigiu de care se bucură în lume țara noastră, președintele ei, și, pe de altă parte, justețea inițiativelor luate, necesitatea stringentă a intensificării luptei împotriva războiului, pentru o Europă fără arme nucleare, pentru dezarmare generală, pentru o pace trainică în lume.

ION D. GOIA ■

APELUL

POPORULUI ROMÂN CĂTRE POPOARELE ŞI FORŢELE PROGRESISTE ŞI DEMOCRATICE DIN ÎNTREAGA LUME, PENTRU DEZARMARE ŞI PACE, PENTRU SECURITATE, INDEPENDENŢĂ ŞI PROGRES

Noi, cei peste 300 000 de participanţi la marea adunare populară de la Bucureşti din ziua de 5 decembrie 1981, dînd glas voinţei întregii naţiuni, adresăm, în numele Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste din Republica Socialistă România, al poporului român, un fierbinte apel la luptă unită pentru dezarmare şi pace, tuturor popoarelor lumii, forţelor iubitoare de pace de pretutindeni.

Dorim să reafirmăm în modul cel mai hotărît de la tribuna acestei mari adunări populare — care încununează şi continuă pe o treaptă superioară puternicele manifestări şi acţiuni de masă desfăşurate în întreaga ţară — deplina aprobare şi sprijinul nostru total faţă de nouă şi strălucita iniţiativă de pace a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, hotărîrea neclintită a întregului popor român de a acţiona cu toate forţele, alături de celelalte popoare ale lumii, în slujba marilor idealuri ale păcii, libertăţii şi independenţei, a eliberării omenirii de coşmarul războaielor nimicitoare. Înflăcăratele chemări cuprinse în magistrala cuvîntare rostită, la încheierea adunării, de secretarul general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, preşedintele Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au găsit un profund ecou în inimile noastre, au dinamizat puternic energiile întregii ţări în lupta pentru pace, pentru apărarea dreptului sacru al popoarelor la viaţă, la dezvoltare liberă şi suverană.

În actualele împrejurări, cînd s-a ajuns la o agravare extremă a situaţiei internaţionale, cînd are loc o intensificare fără precedent a înarmărilor, cînd în Europa, devenită un imens arsenal de arme nucleare, se urmăreşte amplasarea a noi rachete cu rază medie de acţiune, a noi arme de distrugere în masă, cînd viaţa întregii planete este ameninţată, poporul român consideră că nu există problemă mai importantă pentru omenire, pentru toate naţiunile lumii decît aceea de a-şi uni forţele şi de a acţiona împreună, în modul cel mai hotărît, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare, pentru un climat de încredere, colaborare şi pace.

Considerăm că trebuie făcut totul pentru ca Europa — care a dat şi dă atît de mult civilizaţiei şi progresului — să fie eliberată de arma atomică, de pericolul unui dezastru nuclear. Susţinem întru totul poziţia exprimată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în legătură cu negocierile dintre Uniunea Sovietică şi Statele Unite ale Americii şi ne manifestăm speranţa că acestea se vor desfăşura într-un spirit de înaltă responsabilitate pentru pacea continentului şi a întregii lumi.

În asigurarea păcii pe continentul nostru sînt direct interesate toate ţările europene — şi este firesc şi necesar ca ele să ia parte, într-o formă sau alta, la negocieri, să-şi spună activ cuvîntul, să-şi asume responsabilităţi în rezolvarea acestei probleme vitale pentru existenţa Europei. În numele întregului popor, ne declarăm deplinul acord cu Apelul Marii Adunări Naţionale, cu hotărîrea forului legislativ suprem al ţării ca România să participe activ la discutarea şi soluţionarea problemelor privind dezarmarea, pacea şi securitatea pe continent. Totodată, sprijinim unanim înaltul mandat încredinţat preşedintelui ţării, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, de a se adresa personal conducătorilor Uniunii Sovietice şi Statelor Unite ale Americii, precum şi conducătorilor celorlalte state semnatare ale Actului final de la Helsinki, de a întreprinde toate demersurile pentru a se trece la oprirea amplasării de noi rachete cu rază medie de acţiune, pentru retragerea celor existente, pentru o Europă fără arme nucleare!

În aceste momente decisive pentru soarta umanităţii, cînd în Europa se adună norii negri ai unei furtuni catastrofale, poporul român, în numele dreptului fundamental al oamenilor la viaţă, existenţă liberă, la pace, adresează tuturor popoarelor europene, popoarelor de pe celelalte continente, iubitorilor de pace din întreaga lume, o vibrantă chemare de a ne uni glasurile şi a spune un NU hotărît cursei înarmărilor, un NU hotărît rachetelor nucleare, un NU hotărît bombei cu neutroni, un NU hotărît armamentelor atomice de orice fel! Să impunem să se treacă la măsuri concrete, practice de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară! Să spunem un DA răspicat politicii de destindere şi colaborare, politicii de independenţă, securitate şi pace în întreaga lume!

Noi, popoarele europene, fie că ne aflăm în Est sau în Vest, în Nord sau în Sud, sîntem direct ameninţate de armamentul nuclear existent şi de cel ce ar urma să se amplaseze pe continent. De aceea, trebuie să facem totul pentru a se ajunge la oprirea amplasării de noi rachete cu rază medie de acţiune, la reducerea substanţială — şi de o parte şi de alta — a acestor armamente, a tuturor armamentelor nucleare, la eliberarea totală şi definitivă a continentului de arma atomică!

Să militäm pentru lichidarea împărţirii continentului nostru în blocuri militare şi grupări economice opuse!

Să acţionăm cu hotărîre pentru succesul reuniunii de la Madrid, pentru convocarea unei conferinţe consacrate încrederii şi dezarmării, pentru dezvoltarea unei largi şi neîngrădite colaborări între toate statele continentului!

Să edificăm, prin eforturile noastre, o Europă a păcii, a încrederii şi colaborării, o Europă unită din care să fie eliminat pentru totdeauna spectrul războiului atomic!

Să facem totul pentru a se ajunge la realizarea unui echilibru militar nu prin intensificarea înarmărilor, ci prin reducerea acestora la un nivel cît mai scăzut!

Să cerem să se treacă la retragerea trupelor şi lichidarea bazelor militare de pe teritorii străine, la reducerea forţelor armate, precum şi a armamentelor, inclusiv a celor clasice, a tuturor tipurilor de arme!

Să impunem să se păşească cu hotărîre pe calea diminuării bugetelor de război, a reducerii uriaşelor cheltuieli militare, care apasă tot mai greu pe umerii popoarelor! Să facem ca fondurile economisite pe această cale să fie puse în slujba lichidării subdezvoltării, a soluţionării unor probleme sociale din diferite ţări ale lumii!

Să asigurăm ca uriaşa forţă a atomului să nu fie niciodată folosită pentru distrugere şi război, ci să fie pusă exclusiv în slujba omului, a bunăstării şi fericirii sale, a progresului şi civilizaţiei omenirii! Cei ce vor dezlănţui atomul să fie siguri că nu vor scăpa de forţa lui nimicitoare, iar dacă, printr-o minune, ar rămîne în viaţă, nu vor putea scăpa de judecata dreaptă a oamenilor, a popoarelor.

Să acţionăm în aşa fel încît Organizaţia Naţiunilor Unite să contribuie mai activ şi eficient la unirea eforturilor tuturor naţiunilor pentru apărarea păcii, pentru dezarmare şi colaborare în lume!

Este convingerea noastră fermă că stă în puterea popoarelor ca, prin acţiuni unite, tot mai energice să oprească evoluţia periculoasă a evenimentelor, să impună adoptarea de măsuri concrete care să ducă la eliminarea pericolului războiului, la înfăptuirea dezarmării, la salvgardarea păcii. Conlucrînd strîns, popoarele pot făuri cea mai puternică armă, arma UNITĂŢII, arma PĂCII şi COLABORĂRII!

Manifestîndu-ne întreaga solidaritate cu lupta popoarelor pentru pace, cu marile mişcări şi demonstraţii de masă din ţările Europei şi din alte ţări, noi, participanţii la marea adunare populară din Capitala României socialiste, însuşindu-ne în modul cel mai profund înflăcăratele chemări adresate popoarelor, tuturor iubitorilor de pace de preşedintele României socialiste, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, exprimăm legămîntul solemn al poporului român de a acţiona neabătut, într-o strînsă unitate cu toate naţiunile, cu forţele progresiste şi democratice de pretutindeni, împotriva războiului, pentru dezarmare, pentru o politică plină de responsabilitate faţă de destinele omenirii, pentru o lume mai bună şi mai dreaptă, a păcii şi colaborării internaţionale.

Lupta noastră este o luptă dreaptă — şi va triumfa!

Agricultura în anul 1982

Anul 1982 trebuie să ducă la o schimbare radicală în agricultura noastră, iar această schimbare trebuie să se materializeze în obținerea unei producții de cereale de 24—25 milioane tone, în realizarea unor producții medii la hectar de 4 000 kg la grîu, 5 000 kg la porumb, peste 4 500 kg la orz, 30 000 kg la sfeclă, 20 000 kg la cartofi și cel puțin 20 000 kg la legume. Agricultura va trebui să furnizeze circa 2,8 milioane tone carne, aproape 58 milioane hectolitri lapte și peste 40 tone lînă, cantități sporite de fructe și struguri, de alte produse.

Aceste obiective au fost fixate agriculturii de către secretarul general al partidului în memorabila sa expunere la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din noiembrie a.c. Cîteva zile mai tîrziu ele au fost sancționate de Marea Adunare Națională, căpătînd putere de lege.

Față de realizările obținute în acest an, creșterile de producție prevăzute sînt deosebit de importante. Numai la producția de cereale, de exemplu, sporul este de circa 5 milioane tone, aproape egal cu întreaga producție de cereale boabe realizată în anul 1950. Potrivit aceleiași orientări, în 1982, producția globală agricolă urmează să fie cu 6,0—7,9 la sută mai mare decît cea obținută în 1981. Este unul dintre cele mai mari ritmuri anuale de creștere înregistrate de agricultura României și ar fi pentru prima dată, în anii construcției socialiste, cînd ritmul de dezvoltare a producției agricole ar depăși pe cel al industriei.

Este capabilă agricultura României să facă, în 1982, această cotitură radicală și prin producția obținută să asigure atît o bună aprovizionare a populației cu produse agroalimentare, o bună aprovizionare a industriei cu materii prime și, totodată, să creeze anumite disponibilități pentru export? Dezbaterile din plenara amintită precum și cele prilejuite de Sesiunea Marii Adunări Naționale dau un răspuns pozitiv la această întrebare. Pe ce se bazează?

În ultimii 20 de ani agricultura României, impulsionată puternic de instaurarea la sate a relațiilor de producție socialiste, a cunoscut o dezvoltare fără precedent. Ca rezultat al eforturilor materiale și financiare ale statului s-a asigurat o puternică dotare cu tractoare și alte mașini agricole, au fost amenajate pentru irigat peste 2,4 milioane hectare, au crescut substanțial livrările de îngrășăminte chimice, s-a îmbunătățit fondul genetic. Toate acestea au fost însoțite de o puternică și continuă modernizare a tehnologiilor de producție. Cîteva cifre ne vor demonstra importanța acestei evoluții. În cincinalul 1976—1980 producția medie anuală de cereale a fost de 19,4 milioane tone, cu 4,5 milioane tone mai mult decît în cei cinci ani anteriori; au fost depășite nivelurile medii anuale înregistrate în cincinalul precedent cu circa 500 mii tone carne, cu 10,3 milioane hectolitri lapte de vacă și cu peste 1,9 miliarde ouă. Pe ansamblu producția agricolă a sporit într-un ritm mediu de 5 la sută, asigurînd satisfacerea nevoilor populației și ale economiei naționale cu produsele agroalimentare necesare.

Cu toate acestea agricultura României dispune de rezerve imense nepuse încă în valoare. Ele sînt evidente fie și dacă ne oprim numai la marile discrepanțe dintre producțiile obținute pe terenuri învecinate care au aceleași condiții de climă și sol: pe unele se obțin, așa cum s-a exemplificat în plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, recolte de 12 000 și chiar 15 000 kg porumb la hectar, iar alături, la numai un pas, doar 1 500—2 000 kg la hectar. De unde rezultă că obținerea unor producții mari și constante la hectar este la îndemîna fiecărei unități agricole, a fiecărui inginer, mecanizator sau cooperator, a fiecărui om al muncii din agricultură.

Valorificarea deplină a acestor resurse presupune însă respectarea cu strictețe de către fiecare unitate, de către fiecare lucrător a tehnologiilor de producție elaborate pentru fiecare cultură și zonă și verificate de acum nu numai în cîmpurile experimentale dar și în marea producție.

Pentru aceasta va fi amplificată baza tehnico-materială. În 1982, agricultura va fi dotată cu încă 18,4 mii tractoare, 4 500 combine autopropulsate de recoltat cereale, multifuncționale și de mare capacitate, combine de recoltat sfeclă, mașini de recoltat cartofi, precum și alte mașini și utilaje agricole, ceea ce va permite realizarea lucrărilor agricole în termene cît mai scurte, cu influențele favorabile binecunoscute asupra producției. Va fi extinsă suprafața amenajată pentru irigat cu încă 139 mii hectare; vor fi executate lucrări de desecări și de combatere a eroziunii solului pe mai bine de 360 mii hectare; agricultura va primi 1 802 mii tone îngrășăminte chimice cu azot, fosfor și potasiu și 51,6 mii tone pesticide, în substanță activă.

Agricultura dispune și de cadrele capabile să valorifice superior această bază materială. **„În agricultură, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, avem un număr mare de specialiști de tot felul — începînd cu ingineri, cu zootehnicieni, cu medici veterinari — în toate domeniile; avem muncitori, cooperatori care au demonstrat și demonstrează că pot să obțină recolte bune. Aceasta constituie, de fapt, forța principală, pentru că, pînă la urmă, oamenii hotărăsc recolta, producția, asigură îndeplinirea sarcinilor pe care le avem".**

Ar mai fi de adăugat că pentru realizarea producției vegetale planificate pentru anul viitor a fost luată o serioasă opțiune: însămînțările de toamnă, pe aproape întreaga suprafață, au fost efectuate în perioadele optime și de bună calitate. Plantele au răsărit și se dezvoltă bine. Se depun, în continuare, eforturi susținute pentru finalizarea celorlalte lucrări de toamnă, în primul rînd pentru terminarea arăturilor. S-a pus, prin urmare, o bază temeinică producției vegetale a anului viitor, ceea ce asigură condiții bune pentru dezvoltarea celui de-al doilea mare sector al agriculturii — zootehnia. Dar despre aceasta în numărul viitor.

VASILE BARAC

Un sondor printre mineri

A plecat de acasă într-o duminică, în urmă cu 25 de ani, și de atunci tot în cîte-o duminică se întoarce acasă, în județul Bihor, în comuna Pocola, în satul Fenerișu. În ziua cînd l-am cunoscut se dădea chenzina și el coborîse de la Căzănești la Vața de Jos, venise să-și ia banii iar inginerul Florin Todea, șef peste minele Ciungani, Căzănești și Măgura Țebei, văzîndu-l cum număra un teanc de bancnote în sala aceea poditâ cu ciment și înconjurată pe trei laturi cu niște bănci mari, de lemn, mi-a spus: iată și un sondor printre mineri. Totuși nu numai printre mineri a lucrat el de cînd a plecat de-acasă, într-o duminică de primăvară, cînd s-a hotărît să-l asculte pe un consătean mai virstnic, Ion Vaida, bun cunoscător din văzute sau numai din auzite al șantierelor ce începuseră să se deschidă, cu zecile, prin ținutul Apusenilor. „Pe șectorul Ponor se făcea un drum și-am muncit și cu acolo, zice Toma Lucaci, am stat cîteva luni, am văzut că se poate lua un ban și-am rămas. Toamna m-am înapoiat acasă... Am venit din nou primăvara și m-am apucat de lucru, de data asta se construia un drum forestier la Stănija, în comuna Buces, de la Brad vreo 20 de kilometri înspre Abrud. Întîmplarea a făcut să cunosc atunci, chiar la Brad, un muncitor de la I.C.P.E.G., pe nume Aurel Fătu, și el m-a îndemnat să vin să muncesc la întreprinderea asta unde muncesc, de atunci, fără întrerupere". Astfel a ajuns Toma Lucaci să lucreze la Certej, unde s-a calificat ca sondor, și apoi la Ghelar' și Teliuc, iar după vreo zece ani, pe vremea cînd lucra la Vețel, a absolvit o școală și de atunci tot ca sondor șef a trecut pe la Mesteacăn și Cerișor, la Tomești, Hălmagiu și Căzănești, această din urmă mină urmînd a fi dată și ea curînd în funcțiune. Fiindcă întreprinderea lui, Întreprinderea de cercetări și prospecțiuni geologice Deva, chiar asta face: deschide mine noi. Iar colo, prin galeriile acestor mine, în locurile unde geologii socotesc că este nevoie, minerii încep să sape pereții și să înalte bolta pînă cînd în acea scobitură a muntelui poate încăpea sonda de foraj. Forajul este necesar pentru a se ști ce structură are terenul sub galeriile abia deschise, ce cuprind orizonturile mai adînci de sub aceste galerii.

La Căzănești nu stă în barăci pentru că e zgomot, spune Toma Lucaci, cînd mai mulți oameni strigă unii la alții să păstreze liniștea e limpede că nu prea mai este loc de liniște, de aceea a închiriat o cameră în casa lui Teofil Popa, care lucrează și el tot la mină. Plătește 150 de lei pe lună și împarte camera cu un anume Sandu Albulescu, miner tot la Căzănești și avînd aceeași virstă cu el, 45 de ani. De la o vreme Sandu Albulescu se află însă la Timișoara, unde abia a ieșit cu bine dintr-o operație grea, așa încît Toma Lucaci, ca să nu zacă prea mult în singurătate după orele de muncă, se vede nevoit să țină și mai mult decît pînă acum calea gazdei lui, fie ca să asculte vreun meci transmis la radio fie ca să-l ajute să ducă la capăt cine știe ce treabă gospodărească, să adape vitele ori, cît a fost vremea mai caldă, să taie cîteva brazde de fîn. Mai ușor e la serviciu, spune Toma Lucaci, acolo nu se plictisește deloc și în plus se adaugă și mulțumirea sufletească de a ști că lucrează într-un loc unde s-a descoperit pentru prima dată în țară niște metale valoroase, însă în cele din urmă reușește s-o scoată la capăt și cu orele de odihnă, mai citește ziarele, mai și-aruncă privirile pe-o carte, pînă adoarme, și atunci se întîmplă uneori să-l vadă în vis pe cei de-acasă, de la Fenerișu, pe nevastă-sa Lina și pe cei doi băieți ai lor, Mircea și Dorel, unul de 15 și celălalt de 13 ani, primul elev la Liceul de silvicultură din Timișoara iar al doilea elev la o școală profesională din Beiuș. Pînă într-un timp, cînd mergea o dată pe lună acasă, îi găsea pe toți așteptîndu-l în casa lor de la Fenerișu, dar acum, iată, familia lui nu mai trăiește în două ci împărțită în trei locuri, și nu întîmplător cînd amintește de drumurile pe care le bate o dată la o lună Toma Lucaci arată și cît costă ele, fiindcă pînă una-alta copiii nu sînt majori iar tot reazimul familiei stă în munca lui și în ce mai cîștigă și soția, care de cînd au intrat în C.A.P. cu cei 15 ari de pămînt tot la cooperativă lucrează. Bineînțeles că viața lui Toma Lucaci ar fi fost mai simplă dacă el s-ar fi zbătut să ceară transferul undeva mai aproape de casă, mai bine-zis dacă s-ar fi zbătut să-i fie aprobat, fiindcă de cerut el a cerut să se mute într-alt loc, mai aproape de Beiuș, însă inginerul Florin Todea l-a rugat să mai rămînă și el însuși a înțeles că s-ar cuveni să mai rămînă fiindcă este nevoie de oameni ca el. Într-un fel și-a făcut datoria, în această privință, și față de familie, fiindcă și-a reînnoit de cîteva ori cererea de transfer, însă într-altă perspectivă judecînd lucrurile nu putea să nu-și facă datoria nici față de întreprinderea de care-l leagă atîția ani de muncă, și de aceea Toma Lucaci aproape că nici nu mai amintește astăzi de cererea aceea. Căci dacă ar aminti ar însemna să o la de la capăt cu întrebarea dacă se cade sau nu să plece, și oricum și-ar pune această întrebare, e limpede, tot nu poate să-și răspundă. Fiind tot la fel de limpede că dacă ar trebui să răspundă, s-ar simți împins să folosească cuvinte mari. Și asta nu poate face. El mai degrabă știe că trăiește, în fiecare zi, înțelesul acelor cuvinte mari și tocmai de aceea nici nu simte nevoia să le mai rostească. De bună seamă, oricînd putea obține transferul dar dacă nu s-a străduit să-l vadă aprobat este pentru că ține la munca lui și la oamenii care fiindu-i colegi îi sînt tot atîția prieteni. Iar lîngă această iubire își face loc, tenfără și deplină, iubirea pentru propria-i familie. Pentru că, deși munca lui Toma Lucaci a fost tot prin șantiere și galerii de mine, el e mai sigur decît mulți care n-au plecat niciodată de-acasă că are în același timp o familie unită, împăcat în credința ei despre ea însăși, că, fără să fie nevoiți să-și declare iubirea prin scrisori, toți — și tatăl, și mama, și copiii — au crezut unii în alții ca și cum ar fi trăit laolaltă și se așteaptă să se vadă unii pe alții ca și cum n-ar fi plecat niciodată de lîngă pragul aceleiași case.

DUMITRU CONSTANTINESCU

În Carpați rămînă pace

Se vînează pe planetă,
viața e o vînătoare!
Se întinde plasă deasă,
se aruncă gloanțe-n puști.

Fluieră pe cerul neted,
lung, o pasăre și moare...
Marte, arcul nu-i întinde —
frunțile să ni le muști!

În Carpați rămînă pace!
Cadă vulpile-n capcane,
păsările mari de pradă
cu săminția morții-n cioc.

Noi știm cît ne plînge rîul,
cît plîng moștii sub icoane:
nu vrem să fim ținte fixe
nici de strențiu, nici de gloanț!

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Fereastră deschisă spre dorul Ianculuî

...Țara Zarandului, comuna Buteni. Pînă prin anul 1968, aici a funcționat o moară, „moara cu 365 de geamuri", cîte zile are anul cu alte cuvinte; construită prin secolul 18, această moară avea presă de ulei, ulterior oamenii i-au adăugat și turbină de curent electric. Astăzi moara nu mai merge, localnicii vor să o reinființeze, se opune însă o nu se știe prea bine ce comisie din București...

Astea le aflu în treacăt — în drum spre o tulburătoare și originală tabără de creație, un complex sculptural unic în țară și poate că în lume — de la Mircea Duma, secretar adjunct al comitetului comunal de partid, profesor, un tînăr iute în mișcări și cu ochii de un albastru deschis, albi pînă la patimă atunci cînd vorbește atît de necazurile lor, dar și de satisfacțiile pe care le au. Ne însoțește și Ilie Luștrea, președintele C.A.P. și unul dintre dirijorii corului comunal, cor renumit în întreg județul Arad și care va sărbători peste cîteva zile 100 de ani de atestare documentară. Și conform principiului una caldă, una rece, iată ce mai aflu: exista pe aceste locuri un renumit tîrg de vite (se ținea în ziua de 2 februarie: de „Stricenie", cînd „iese ursul din birlog"...). Se vindeau uneori pînă la 250 de boi în greutate de 1,8—2 tone! Veneau negustori tocmai din Italia și Austria, erau niște vite, o frumusețe...

...Ajungem, în sfîrșit, pe coama unui deal. Un superb monument din piatră albă, „Fereastra spre dorul Ianculuî", ce se ivește brusc înaintea privirii, îți taie răsuflarea. Este orientat, firește, spre Țebea... Ceva mai în vale, în apropierea șoselei, un al doilea (în final, complexul va fi format din șapte piese). „Fereastra către amintirea străbunilor", acest al doilea îndreptat spre fosta așezare dacică Sîndroaia, ale cărei urme își dorm somnul milenar pe coama unui deal opus. Autor: sculptorul Mihai Buculei, născut la Suceava în 1946 (din al cărui palmares expozițional remarcăm, nu fără un zîmbet anume, o expoziție deschisă la Reinschardorf, în R.D.G., în 1976, iar alta la... Căsoaia, județul Arad, în 1978). Cum s-a ajuns aici?

Un tînăr din Buteni, Petru Lucaci, student în București la Institutul „Ioan Grigorescu" în anul IV, avîndu-l profesor pe Ion Sălișteanu („purtătorul bastonului de mareșal al generației sale") și fiind prieten cu sculptorul Mihai Buculei, îi facilitează acestuia o vizită în comuna natală. Sculptorul se dovedește a fi încîntat de zonă și de istoricul locurilor și propune conducerii comunale realizarea complexului în cauză. Ion Motrea, primarul, împreună cu Doina, soția sa, se dovedesc a fi doi veritabili entuziaști. Începe o muncă susținută nu numai de entuziasmul celor doi, dar și de ambiția tineretului și bucuria sa de a participa la realizarea unei astfel de opere, firească lui mîndrie. Piatra este adusă de la tabăra de la Căsoaia, este transportată cu bascule, cu care, cu tot ce poate fi folosit în acest scop. Sculptorul se instalează într-un sol de bojdeucă unde, practic, doarme și mănîncă numai — în rest dirijează lucrările de tăiere a pietrei cu joagărele, cioplește, studiază amplasamentul. În acest an este terminată ce-a de a doua sculptură, „Fereastra către amintirea străbunilor", iar numărul mașinilor cu turiști care opresc în dreptul celor două opere, comentîndu-le, fotografiindu-le, crește cu fiecare zi. Pentru întreaga lucrare, sculptorul nu a cerut decît... piatra, și mîncarea, pentru execuția propriu-zisă omul acesta nu a luat nici un ban!

...Două „ferestre" din piatră au transformat perspectiva unei văi și a două dealuri. Două sculpturi masive, realizate în linii drepte, ferme — dar de o stranie căldură, iradiind un fior ciudat ce ține atît de estetic cît și, poate că mai ales, de istorie, înnobilează astăzi pămîntul harnicilor oameni din Buteni. Iar dacă atunci cînd oamenii aceștia îți prezintă cele două frumuseți, create întru veșnicia din inimă și din muncă, ei îți mărturisesc și unele nemulțumiri, unele treburi care nu merg poate așa cum trebuie — sau nu mai sînt așa ca altădată. Dar atitudinea lor este cu atît mai mult de prețuit: sînt oameni care nu trăiesc cu capul în nori și dacă știu să prețuiască valoarea, știu, totodată, să și ia atitudine. Atunci cînd este cazul.

HORIA PĂTRAȘCU

Omul și orașul

Un oraș decis să devină un alt oraș : acesta se dovedește a fi Tîrgu-Jiul contemporan, o vatră de oameni pentru care cuvîntul **acasă** și-a recăpătat înțelesurile lui dintîi. Acasă redevenind și aici leagănul acela încărcat cu speranțe, din care oamenii nu mai pleacă oriunde, numai să se știe duși, spre care pînă și cei plecați în alte vîrste ale locurilor se reîntorc. Însă, această metamorfoză nu ar fi fost posibilă dacă nu se limpezeau orizonturile și rosturile înseși ale orașului.

Întîi a fost petrolul, erupția lui, febra lui, din imediata vecinătate a urbei. Apoi a fost cărbunele și noua strategie a valorificării lui. Iar ce a fost înainte de apoi și întîi nici nu mai are importanță. Tîrgul, după cîteva veri fertile petrecute aici de Brâncuși, părea destinat să rămînă mai degrabă într-o istorie a artelor ; arta, în existența lui de astăzi, împlinește un simplu capitol, fabulos desigur, dar în nici un caz precumpănitor peste alte și alte afirmări de vitalitate. O așezare de oameni care, în numai două decenii, și-a sporit de patru ori populația, de la mai puțin de 25 000 locuitori la aproape 100 000, este departe de a fi o așezare resemnată în nostalgii. Într-adevăr, așa s-au succedat în timp lucrurile : întîi a fost petrolul, apoi a fost cărbunele, dar nu este de neînțeles de ce abia revenirea municipiului la rangul de reședință a unui județ cu tradiții în îndrăzneala de a-și descurca pînă la capăt împrejurările vieții de toate zilele a însemnat, de fapt, cotitura esențială a existenței lui și, implicit, temelia renașterii lui. Asta întîmplîndu-se nu mai departe decît în '68. După o duzină și ceva de ani putem schița un bilanț.

Și am crezut de cuviință că actualul primar al orașului, tovarășul Ștefan Negreț, poate fi pentru noi un ghid prin excelență calificat în conturarea acestui bilanț, care nu va fi unul al cifrelor, ci al stărilor de conștiință sclipind ca bruma pe hotarul dintre nou și vechi. Din motive ce se vor dezvălui pe parcurs și, înainte de toate, dintr-un motiv secretat abundent de chiar evidența lucrurilor : în ultimii doi ani, Tîrgu-Jiul de mîine a început să se desprindă din Tîrgu-Jiul de azi și de ieri, să-și contureze cu tenacitate identitatea, întocmai ca o imagine ce se desprinde de altă imagine, cu șanse mari de a o copleși. Întocmai cum ceea ce a fost și nu mai este de trebuință se retrage firesc în memorie și cum ceea ce este pur și simplu este și gata. Nimic mai mult, de vreme ce este destul. Doar atît în plus : nici despărțirea aceasta, a două clișee care pînă ieri sau alaltăieri aproape s-au suprapus, confundîndu-se nemeritat, nu a fost ușoară din cale afară. Din cauze ce țin, îndeobște, de dificultățile inerente creșterii. Și de încă ceva : poate de ambiția neostentă a unora de a accepta răspunderi pentru care nu prea vădesc vocație.

Încît, după aceste minime precizări, putem spune ceea ce gîndim pe șleau : în două decenii, s-a construit în Tîrgu-Jiu mult, foarte mult, suma locuințelor noi și foarte noi întrece aici de cîteva ori totalitatea suprafeței antebelice a spațiului locativ, dar nu este mai puțin adevărat că, atîta vreme cît frînele, respirația de zi cu zi și perspectiva orașului nu au fost în mîinile orașului însuși, construcțiile noi s-au împlinit mereu sub zodia unei neșanse. Nu se prea legau cap la cap, amplasate uneori de-a dreptul împotriva firii, tocmai pentru că prea puțini le gîndeau una alături de alta. O autogară nu mai puțin modernă decît altele zidite odată cu ea și astăzi se descoperă călătorului cu dificultate, la capătul unei goane ametite după feluri și feluri de colțuri. La fel, țelul de căpetenie al celor ce au zidit aici mai demult o sală a sporturilor părea a fi acela de a o ascunde cît se poate de bine. Cît de cît omenește, adică neescamotat, au fost așezate în peisajul urban poșta nouă și casa de cultură a sindicatelor, despre care se poate spune că a împlinit [illegible] nu un gol, ci o p[illegible]stie în tonă puterea cuvîntului. În schimb o nouă piață alimentară, în cartierul 9 Mai proiectată și ea generos cînd e privită în sine, a fost și mai aprig ascunsă decît amintita sală a sporturilor. Și, numărîndu-ne printre cei ce cunosc foarte bine acest oraș, de ani buni, putem spune că ab'a prin implantarea în inima sa a marelui magazin universal **Parîngul** revedința județului Gorj și-a redobîndit dreptul de a se reconstrui pe față și nu doar prin locuri dosnice. Aceasta fiind starea de fapt a lucrurilor, acum și aici, la Tîrgu-Jiu : în sfîrșit, orașul își dimensionează o identitate a sa, inconfundabilă. O stare de lucruri pentru care tovarășul Ștefan Negreț, alături de constructorii și proiectanții de astăzi ai Tîrgu-Jiului, rămîne „vinovat", oricît s-ar sustrage răspunderii. În Tîrgu-Jiu au început să se contureze străzi noi, cu specific și distincție, funcțiuni noi, în sfîrșit o fațadă se leagă de altă fațadă și rotunjesc împreună un tot care poate fi la rîndul lui adăugat, fără grija că vom fi proiectați într-un neant urbanistic, în scop de dragul scopului, exprimabil doar cifric și văduvit de o eleganță care i-ar multiplica substanțial înțelesurile sociale.

Și dacă această cotitură s-a realizat în numai doi ani, sînt de consemnat cîteva victorii înregistrate aici împotriva rutinei și a comodității : devierea traficului greu pe un nou pod peste Jiu, curajul de a plănui și realiza noi centre de greutate ale vieții de zi cu zi a orașului, îndrăzneala de a acorda spațiilor comerciale ale noilor cartiere un interes care nu le-a fost acordat niciodată pînă acum. Sau de a îndrepta pînă se aude că piriie un „corso" vetust, sfrălucind doar prin lustrul imprimat de pingele asfaltului. Și raționamentul primarului Ștefan Negreț ni se dezvăluie a fi din cale afară de plauzibil : Tîrgu-Jiul se dezvoltă impetuos din punct de vedere industrial, prin Întreprinderea mecanică de utilaje de presare și forjare, prin Întreprinderea de utilaj minier, prin Întreprinderea de regenerare a cauciucului, prin Fabrica de bere, prin alte structuri, prelucrate, care nu contenesc și ele să se dezvolte, cum ar fi Întreprinderea de produse refractare „Unirea" sau matusalemica, între ghilimele, Fabrică de țigarete ; practic, nu am mai întîlnit un ziar județean în care să apară atîtea oferte de încadrări cîte apar săptămînal în **Gazeta Gorjului** ; și un municipiu în expansiune nu se poate concepe fără aderență la om. Iar aici a început să precumpănească tocmai ideea că Tîrgu-Jiul trebuie să ajungă un oraș în care se poate trăi plenar, împotriva concepției că un oraș industrial, în construcțiile lui civile, nu trebuie să fie altceva decît un amorf dormitor, concesiv înzestrat și cu dușuri. În fond, un municipiu în devenire împărtășește în bună măsură destinul unei logodnice. Problema lui numărul unu, oricît am învîrti cuvintele, asta rămîne : place sau nu place românului care îi face curte...

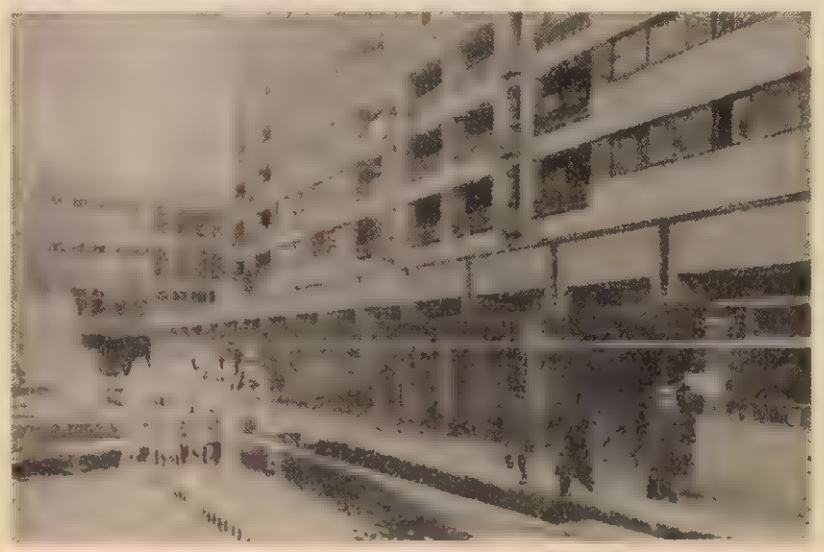

Ritmurile sînt și ele importante, bineînțeles, și mai este de spus că la Tîrgu-Jiu se construiesc între 1 100 și 1 200 apartamente anual. S-ar fi construit mai multe, dar foamea de cărbune și-a spus cuvîntul în Gorj mai apăsat decît în alte județe și o sumă apreciabilă de constructori, națiie de oameni care nu e chiar de nenumărat, s-a rupt spre bazinele carbonifere, spre Mătăsari mai cu seamă. Însă tot cît și ritmurile contează și suplețea lor, puterea lor de a zămislî armonie în peisaj și în viață, ceea ce, dintr-o dată, presupune o încordare aparte a spiritului edilitar și a puterii de chibzuință. De pildă, prin ce s-ar putea traduce suplețea în condițiile unor ritmuri înalte ? Uneori, evident, suplețea s-ar putea traduce și printr-o grabă mai mare decît graba de toate zilele. Cînd ai primit dezlegarea să demolezi și să construiești, nu mai stai pe gînduri, demolezi fără nici o zăbavă și implanteză urgent, în loc curat, temelii pentru ziua de mîine. Altfel riști să creadă cineva că, tărăgănînd lucrurile, nu ai nevoie de ceea ce de fapt ai nevoie, înțăduința dată ar trece repede în reversul ei și, din clipa aceea, logodnica purtînd numele Tîrgu-Jiu riscă iar să dispară.

Nimic nu poate fi mai temeinic decît un lucru făcut la timp, mai crede primarul Ștefan Negreț, și, de ce să nu recunoaștem, trebuie să-i dăm dreptate. Argumentele prin care dreptatea lui devine vădită ni se oferă la îndemînă chiar în urbea prin care ne-am învîrtit împreună, cu folos și pentru primar, și pentru reporter, o după-amiază întreagă, pînă la scăpătatul soarelui. Întîmplător, acest scăpătat al soarelui ne-a prins în preajma Coloanei fără sfîrșit, semnată Constantin Brâncuși. Vecinătatea ei imediată nu a fost împrejmuită la timp și așa a rămas, în vraiște, preț de patru decenii. Acum, în sfîrșit, arată așa cum a gîndit-o cîndva sculptorul. S-a găsit și timp și putere și pentru asta. Ceea ce nu înseamnă decît că Tîrgu-Jiul va rămîne și de acum înainte și un oraș al artei. Printr-un obelisc care nu fumegă. Radiind, totuși, o căldură cîndată...

MIHAI PELIN ■

Cauza apelor curate

Starea Oltului (III)

Odată intrate în depresiunea Birsei, calitatea apelor Oltului se modifică substanțial, densitatea deosebită a industriei brașovene avînd, desigur, un cuvînt greu de spus și în starea rîului pe care îl urmărim de la izvoare pînă la vărsarea în Dunăre. Dealtfel, dacă luăm în considerare notațiile pe o scară descrescîndă ale specialiștilor de la Direcția apelor Olt, poluarea petrecută pe cursul acestui rîu în județul Harghita poate primi calificativul 5 (nota 10 ar reprezenta idealul „apelor curate"), în județul Covasna el scade la 4, dar în Brașov devine 1, maxim al poluării pe întreaga lungime de 610 km a rîului Olt (anticipînd puțin : jud. Sibiu — 3, Vîlcea — 2, Olt — 4). Așadar, după aprecierea globală, să intrăm puțin în detalii.

DE CÎTĂ CERNEALĂ E NEVOIE PENTRU A COLORA O CĂLDARE CU APĂ ?

Brașov. Sînt unele probleme cu stația de epurare a orașului, în special din cauza nerealizării la termen a investițiilor noi (partea a II-a a treptei mecanice ; cea biologică are termen în 1983), dar activitatea decurge totuși în general satisfăcător. Sulfurile și grăsimile sînt citeodată depășite, iar fenolii nu s-au mai analizat de multă vreme din cauza lipsei aparatului corespunzător. Intră în stație cam 4 500 m³/oră de ape uzate și menajere și industriale, ultimele punînd desigur cele mai mari probleme. Unitățile industriale sînt obligate să posede cîte o stație de preepurare, dar puține fac ceea ce trebuie. Din cele 45 de întreprinderi brașovene de la care se iau probe lunare privind calitatea apelor deversate spre stația de epurare, 38 nu-și realizează indicatorii, deși acești indicatori au devenit de la un timp **de plan**. Inginerul chimist Florin Cosma, tînăr, priceput, a „evidențiat" pentru noi cîteva dintre aceste unități. Ele sînt Întreprinderea de șuruburi, „Dezrobirea", Fabrica de bere, Abatorul, Nivea, Vinalcoolul, Electroprecizia Săcele, Întreprinderea mecanică, Întreprinderea poligrafică și mai cu seamă Fabrica de încălțăminte „Timpuri noi" (secția tăbăcărie). În acest caz, uneori depășirile față de stasurile admise sînt de peste 3 ori la reziduu fix, de 15 ori la grăsimi, de 5 ori la sulfuri, de 10 ori la cloruri, de 4 ori la sulfați și pînă la 200 de ori (!) la fier... Bineînțeles, stația de epurare preia integral aceste ape atît de încărcate, le tratează cît îi stă în putință, apoi le deversează în Ghimbășel și de aici în Olt. Dumitru Moise, directorul filialei zonale Brașov a Direcției apelor Olt : „Statul a investit pentru protecția apelor peste 1 miliard lei numai în județul Brașov. Avem circa 200—220 de unități considerate ca poluante și 245 de instalații pentru epurarea apelor, la capacitatea totală de 24 000 m³/oră. Dintre acestea, 57 nu funcționează la parametrii proiectați iar 3 nu merg deloc (A.E.I.C.I.P. Feldioara, Avicola Brașov, instalația de neutralizare a apei acide de la Întreprinderea chimică Victoria). Volumul apelor neepurate rămase nu pare mare, circa 4 000 m³ oră, dar aici este vorba tocmai despre apele cele mai grele, cu concentrații din cele mai mari. Dacă vreți o comparație, pentru o căldare de apă nu-i nevoie decît de o sticluță de cerneală pentru a o colora în „albastru" ! Tot la Brașov, în sediul Oficiului județean pentru gospodărirea apelor, i-am rugat pe tovarășii Temistocle Teodorescu, directorul O.G.A., Gheorghe Găroiu, șeful biroului protecția și gospodărirea apelor, Ioan Batista și Dorin Stoian, ingineri chimiști, de la filiala brașoveană a Direcției apelor Olt, să noteze pentru noi activitatea privind protecția apelor la principalele unități industriale de pe raza județului. Cu menționarea că aceste note iau în considerație numai momentul actual, fără a ține seama de punerile în funcțiune care urmează pe termene mai scurte sau mai lungi, iată aceste notări : Combinatul chimic Făgăraș — 9, Combinatul chimic Victoria — 4, Combinatul chimic Zărnești — 6, „Colorom" Codlea — 2, I.U.C. Făgăraș — 7, Fabrica de hîrtie Ghimbav — 6, „6 Martie" Zărnești — 6, I.C.A. Ghimbav — 7, Întreprinderea chimică Rîșnov — 4, Tractorul Brașov — 9, Metrom — 7, Rulmentul — 6, Întreprinderea de autocamioane — 7, Electroprecizia Săcele — 5, Postav Prejmer — 5, Fabrica de fulgi de cartofi Făgăraș — 9, iar dintre stațiile de epurare ale orașelor, Făgăraș — 4, iar Brașov — 5. Cum spuneam, aceste note se pot îmbunătăți considerabil, odată cu realizarea investițiilor care în momentul de față sînt doar în stadiul de execuție sau de proiect aprobat. Iar cu aceasta, să ne continuăm ancheta.

SFECLĂ CU PĂMÎNT, SAU... PĂMÎNT CU SFECLĂ ? !

Rod. Stația de epurare a Întreprinderii pentru prelucrarea și industrializarea sfeclei de zahăr a fost construită în 1970 și are o capacitate de circa 230 litri pe secundă, apă din care cam două treimi se recirculă în procesul de producție. Alimentarea cu apă a trebuit acum cîțiva ani schimbată din Bîrsa (care se umplusese de leșiile bisulfitice provenite de la Zărnești) în piriul Rogoaze, care are încă apă destul de bună. Mai bine de 9 hectare și jumătate sînt ocupate de iazuri și decantoare, necesare pentru sedimentarea suspensiilor și substanțelor organice. S-au realizat aici cîteva inovații care au mărit capacitatea de filtrare, stația funcționînd acum cu randamente între 60 și 70 la sută, destul de aproape de datele prevăzute în avizul de funcționare. Ioan Cîrstea, maistru la stația de recirculare și epurare, secretar al Comitetului de partid pe întreprindere : „Necazul nostru principal vine de la spălarea sfeclei. Recoltatul mecanic are dezavantajul preluării unei mari cantități de pămînt, care prin spălare, ajunge în decantoarele noastre. După lege, sfecla trebuie să conțină pînă la 15 la sută impurități, dar au fost cazuri cînd am avut și peste 50 la sută. Practic, uneori aveam impresia că primim pămînt cu sfeclă, nu invers ! Anual, cred, sîntem nevoiți să scoatem și să transportăm peste 100 000 de metri cubi din paturile stației, lucru care nu ne ușurează deloc munca, fără îndoială".

ÎN LOC SĂ RECUPERĂM, TURNĂM ÎN OLT !

Zărnești. Pe canalul Vulcănițel curge spre Olt o spumă albă, care vine de la Combinatul de celuloză și hîrtie din localitate, un amestec de apă cu fibre celulozice, cu borhoturi, apă cu coajă și apă menajeră, care o face imposibil de folosit în aval. La combinat am văzut instalațiile stației de epurare, impresionante prin dimensiuni și volumul ocupat, care astăzi epurează în jur de 900 litri pe secundă. Această stație are o poveste a ei, imediat după punerea în funcțiune s-a oprit pur și simplu, a fost nevoie să vină cei mai mari specialiști de la București, în frunte cu directorul întreprinderii producătoare a utilajelor, să rămînă la fața locului luni de zile pentru a o face să meargă din nou, dar acum stația merge totuși bine, cu randamente mulțumitoare. Ea consumă, e adevărat, circa o cincime din întregul volum de energie electrică al întreprinderii, dar, prin înlocuirea celor 72 de turbine cu un nou sistem de aerare, prin jet, acest consum exagerat poate fi substanțial micșorat. Necazul provine însă din altă parte, mai exact de la nepunerea în funcțiune a instalației de ardere a leșiilor (sau borhoturilor) lignosulfonice, materie reziduală a proceselor tehnologice legate de fierberea lemnului. Aceste borhoturi pot fi valorificate, produșii lignosulfonici fiind folosiți la fabricarea betoanelor, a aditivilor de foraj etc., numai că desfacerea nu acoperă decît 10 000 de tone într-un an, în vreme ce la Zărnești cantitatea totală rămasă este de cinci ori mai mare. Singura soluție este arderea acestor borhoturi în cuptoare, însă punerea în funcțiune a instalației întîrzie, este vorba și de o cooperare, ea a tot fost aminată, iar acum noul termen este primul trimestru al anului viitor. Pînă atunci, așa cum ne spunea inginerul Ștefan Hogea, între 80 și 200 de litri de leșii se deversează zilnic în Vulcănița, de unde și spuma albă de care am amintit, extrem de acidă (Ph 2,5—3, față de 7, cît reprezintă neutralitatea), acționînd aproape ca un detergent...

SANCȚIONAREA ACARULUI PĂUN...

Feldioara. Stația de epurare a apelor uzate de la Asociația economică intercooperatistă de creștere și îngrășare a porcilor, dată în exploatare în 1971, n-a funcționat nici măcar o zi ! Ocupă 3,2 hectare, a costat 1,7 milioane, dar proiectarea ei a fost total greșită. Directorul Alexandru Necula, venit aici în 1975, spune : „Am fost sancționat de două ori, de aceeași persoană, inspectorul general Novac, de la C.N.A. În 1975 mi-a dat 1 500 lei amendă, iar în 1978, 3 000 — la care am făcut însă contestație și judecătoria mi-a redus-o la 700. Eu sînt medic veterinar și l-am întrebat pe acel inspector venit de la București ce vină am eu pentru greșeala comisă de proiectant ? Eu n-am sarcina să discut cu dumneata, mi-a răspuns, eu nu dau explicații, eu controlez și sancționez ! După cum se vede, asta nu a rezolvat în nici un fel problema". În momentul de față, la capacitatea de 30 000 de capete porcine pe an cît are unitatea, revin peste 25 000 de tone de dejecții animale, care dealtfel ar putea fi folosite ca îngrășămînt natural, dacă ar exista posibilitatea transportului. Deocamdată însă, apele uzate merg în canalul de desecări, se sedimentează cît de cît, apoi curg tot în Vulcănița, circa 600—700 m³ pe zi, și de aici în Olt. Ph-ul acestor ape este 10 ! Circa 80 de tone de substanțe organice, două tone de suspensii, 3,8 kg fenoli (enorm !) se scurg astfel în rîu într-o singură zi... Soluția pare să fie totuși pe aproape, odată cu dezvoltarea unității cu încă 43 000 de capete pe an, prin investiție urmînd să se rezolve și problema stației de epurare. Această stație, după un proiect nou, mult mai complex și mai modern, ar urma să coste 11 milioane, folosindu-se și ceea ce există deja construit. Planurile sînt, se pare, de acum aprobate. Termenul de punere în funcțiune ar fi sfîrșitul anului 1982. Să sperăm că el va fi respectat.

(Va urma)

DUMITRU GRAUR ■

Vreți să deveniți bogați?

În multe sate și comune din țara noastră griul umple bine hambarele, porumbul crește înalt și greu de știuleți, grajdurile sînt pline de vite și vițele își țin frumos rostul, de lapte și carne, de muncă și nădejde la muncă. Și toate astea în chip firesc, ca și cum le e dat să fie ele, satele și comunele acestea, fruntașe, ele și nu altele, ca și cum belșugul le e dat unora, iar altora nu. Cine vine să cunoască felul oamenilor și al administrației de aici va avea uimiresi unor lucruri dintre cele mai obișnuite. Îi va afla pe țărani la treabă și nu la taifas, la îngrijitul vitelor și nu la discuții despre îngrijitul vitelor, îi va surprinde pe președintele și pe vicepreședintele C.A.P.-ului la țarină, pe cîmp, la grădină și la fermă, nu între hîrtii de tot soiul, va găsi satul ca în zi de lucru chiar și de sărbători și nu ca-n sărbători în zilele de lucru. Va descoperi, adică, tot ce-i de multă vreme descoperit : că agricultura se face numai cu vrednicie și că, oricît vom discuta despre mașini, tot omul e acela care sfințește locul și, implicit, face recolta. Satele și comunele despre care scriem acum sînt în fiecare toamnă dovada că în agricultură revoluția ține tot anul, nu numai la cules, că anul începe la 1 ianuarie și se încheie la 31 decembrie, că dragostea pentru ogor și gospodărie nu se măsoară cu ziua-muncă și nici cu anul, ci cu viața-muncă. Ele sînt dovada că totul se poate cînd omul vrea, că ieșeului nu-i plouă în brazdă nici dacă plouă tot timpul, că belșugul nu-i o chestiune de destin, ci de oameni. Să-i cinstim pe toți țăranii care fac cinste numelui și meseriei de țăran, ca să știe și alții, și să nu obosim niciodată scriindu-le numele cu litere mari acestor fruntași ai bătăliei pentru pîinea țării.

Înainte de a cere de la alții, au cerut de la ei înșiși

Obișnuiesc unii să zică am ajuns, tovarăși, unde nici n-am visat, dar țăranilor din Grindu, județul Ialomița, vorbele astea nu li se potrivesc. De ce ? Pentru că ei au ajuns exact unde au visat, adică la 70 milioane avere obștească și la producții constant mari, peste 6 mii la grîu, peste 7 mii la porumb etc., asta în condiții de sol nu numai neirigat, ci și năbădăios, cînd bîltit, cînd înundat. Visul lor a plecat aproape de la zero, de la recolte adunate cu sacul și de la 3 vaci, pe numele lor Joiana, Bălțata și Roșcata, el n-ar fi fost, firește, suficient, dar cooperatorii au pus în slujba lui și, implicit, în slujba bunăstării, palme tot mai bătătorite și, după cuvintele președintelui Mircea Dan Anghel, ceva în plus, convingerea că, înainte de a cere de la alții, trebuie să ceară de la ei înșiși. Ce-au zis, grindenii au și făcut, harnici, întreprinzători, cuvîntul lor de ordine fiind chiar ordinea. Cine s-a încadrat, a rămas. Cine nu, a fost trecut pe dreapta și silit de oameni, cazul mai vechi al veterinarului Radu Viorel, să-și ia tălpășița. Cei mai mulți însă n-au dat bir cu fugiții, deși munca n-a fost și, pe alocuri, nu e comodă, căci agricultura din Grindu seamănă cu industria și durează, anual, 365 de zile, cu excepția anilor bisecți cînd durează chiar 366. Altfel spus, cadrele s-au permanentizat, iar soții Silvia și Virgil Micu, ea șefă de fermă la porci, el inginer șef, s-au fixat la Grindu și se simt aici ca acasă, la propriu și la figurat. Exemplul nu-i valabil numai pentru șefi, ci și pentru cooperatorii de rînd, care au fost ajutați să înțeleagă, prin pilde concrete, că disciplina e cel dintîi interes al lor. Așa se face că, la Grindu, meseria de crescător de porci a devenit, într-o fermă care are 8 mii capete deși a fost construită pentru 5, una de familie și de animale văd Elisabeta și Ion Vlad, Ioana și Filip Crisache, Dobrița și Neacșu Drăgan, Elisabeta și Constantin Neagu ș.a.

Adevărul e că zootehnia, profesată cu oi de Australia, cu porci de rasă și cu vaci Hollstein, i-a ridicat pe grindeni. Rulajul e, numai la porci, de 17 mii de capete pe an, iar oile dau, invariabil, 12 kilograme de lînă. Acum, sustine președintele Anghel, e ușor, fiind totul mecanizat, apă la nivel constant, instalații electrice de muls și așa mai departe, dar a fost o vreme cînd și pe aici, ca și prin alte părți, unii credeau că junincile pot lua în greutate numai cu sfaturi și injecții ? ! Nu-i așa, practica a demonstrat-o, zootehnia e o uzină vie care consumă tot timpul, o neglijență, fie și de 2—3 zile, putînd da pagube pe care vegetalul, oricît de bine ar merge, nu le poate recupera. Gîndind așa, cooperatorii și-au ridicat un F.N.C. propriu, dar lucrarea, altfel pretențioasă, nu l-a costat mare lucru, ea fiind încredințată brigăzii de construcții a unității, pe care o conduce fostul tîmplar Profir Manea, azi vicepreședinte la C.A.P. Dacă asta i se pare o chestiune normală lui Mircea Dan Anghel, „cine nu ridică, pierde trenul", mai puțin normal i se pare faptul că fermele zootehnice „nu prevăd" ingineri mecanici, adică specialiști cu înaltă calificare. Instalațiile, zice, se mai strică, racleții la fel, avem mecanicii noștri, pe Vasile Grigore, de pildă, prieteni la toate, dar uneori îi văd depășiți și-mi vine să mor de ciudă că treburile stau pentru un chitibuș oarecare. Dacă meseria de țăran se învață la Grindu, cooperativa e o adevărată școală în acest sens, cu „profesori" ca Radu Vasile sau Ion Crețu, ei înșiși țărani, pentru cea de mecanic grindenii n-au, din păcate, competența necesară și resimt concret această lipsă.

Anul acesta n-a fost, la Grindu, unul din cale-afară de darnic. Grîne s-au făcut, dovadă producțiile mari, dar apa freatică a izbucnit spre suprafață și mii de hectare au fost înundate. Poate că alții s-ar fi culcat pe-o ureche și-ar fi socotit că natura le-a pus la dispoziție scuze și justificări. Dar grindenii nu-s dintr-un astfel de aluat moale. Ei s-au încrîncenat și, stringîndu-și rîndurile, au săpat șanțuri, nu unul, nu două, ci sute, chiar mii, salvîndu-și cu sudoare și eroism agoniseala, pîinea lor și, în același timp, pîinea țării. Recoltele au ieșit, cum spuneam, zdravene, iar cea de sfeclă, 250 de tone la hectar, a depășit cele mai optimiste așteptări. S-a muncit pentru asta, nu încape nici o îndoială, dar și „orientarea", zice președintele, a fost la înălțime. „Orientarea", adică disponibilitatea spre nou, spre acele soiuri „Fundulea 29", „Doina", „Pionier", primele de grîu, ultimul de porumb, în lista cărora se mai ezită, dar pe care grindenii le-au adoptat, tratîndu-le cu tehnologii moderne și cu respect. Cum se întîmplă, ce-au semănat, au cules, producții record, deși țăranii din Grindu nu-s chiar pe deplin mulțumiți, zicînd că se putea și mai bine. Din această atitudine a lor se vor plămădi, la anul, recolte și mai mari, căci aici s-a încetățenit obiceiul ca oamenii să învețe nu din lipsuri, ci din realizări. Ei sînt mîndri de ce fac și de cît cîștigă, cam 5 mii de lei de familie, lună de lună, pun mîna unde e nevoie și e greu și nimănui, cu atît mai puțin președintelui, nu-i cade rangul. Cînd, cu ani în urmă, a poposit la Grindu cel dintîi titlu de Erou al Muncii Socialiste, cooperatorii s-au bucurat, firește, dar au privit acea onoare nu ca pe un capăt de drum, ci mai degrabă ca pe un început, mai temeinic, mai plin de răspunderi, iar rezultatele n-au întîrziat. Au urmat alte distincții. Ordinul Muncii clasa I, al doilea, de 3 ori Meritul Agricol clasa I, încă un titlu de Erou al Muncii Socialiste, toate dobîndite prin rîvna unor cooperatori învățați să se scoale înainte de primul cîntat al cocoșilor și să se culce cînd nevoile zilei le-o permit. Deși, cum aminteam, cîștigă bine, acordul global pe echipe (la cîmp) și pe îngrijitor (în zootehnie) le dă garanții suficiente, nici unul nu s-a îmbogățit, și, cînd e de muncă, e de muncă, fără fasoane și fără păcăleli. Oameni deprinși cu greul, țăranii din Grindu au, desigur, tot mai multe pretenții, case, televizoare, mobilă etc., dar prima dintre acestea e, dacă am prieput bine, să li se explice, să nu fie mințiți. Nu cu vorbe meșteșugite, ci drept, bărbățește. Cînd se întîmplă așa, și se întîmplă mereu, forța obștii e teribilă și, zice președintele, am putea muta și-un munte din loc. Adică, oamenilor li se cere, dar li se și dă. În timpul culesului, mîncare caldă la capul locului și, din cînd în cînd, și-o țuică, ba chiar și pește, acesta adus tocmai de la Dunăre.

L-am lăsat la urmă, intenționat, pe țăranul Mircea Dan Anghel, Erou al Muncii Socialiste și, din 1955, președinte al cooperativei din Grindu. Am mai spus-o și cu altă ocazie, Mircea Dan Anghel e un personaj fascinant, coborît parcă dintr-o literatură de cea mai bună calitate. Ca un personaj din Steinbeck, a încercat la oraș tot felul de meserii, dar n-a reușit mare lucru. La 28 de ani, adică la jumătatea vîrstei de azi, și-a adus aminte, pe cînd răscolea tăciunii sub mititeii de la „Trocadero", că locul țăranului e chiar la țară și s-a întors la Grindu. Peste nici 3 ani a devenit, prin voința consătenilor, președinte și succesele cooperativei, tot mai evidente din zi în zi, se leagă indisolubil de puterea de muncă și de inteligența acestui om care n-a rămas, din cauza lui și a vieții, decît cu 7 clase. A făcut și face și azi, cînd trupul i-a fost șubrezit de 6 operații, educație politică prin forța exemplului, vine primul și pleacă ultimul. Dac-ar sta, crede c-ar muri și poate, glumește, i-ar părea rău. Dar nu stă. Aleargă, se agită, vorbește. Să știi să faci, zice, dar și să gîndești economic. Să fii, vorba asta pare tot mai proastă, dar nu e, un pic negustor, să nu te apuci de-o treabă pînă n-ai clar punctul în care trebuie să te oprești. Deși nu cine știe ce școlit, a fost și a rămas mereu disponibil la nou, l-a căutat și, exemplul cu soiurile e elocvent, l-a cultivat cu curaj. A format generații întregi de specialiști, iar cei mai apropiați colaboratori ai săi sînt deopotrivă țărani ca și el, „tehnicieni fără diplomă" cum îi numește, cît și ingineri sau medici veterinari, cu care vorbește aceeași limbă. Cooperatorii știu că pot conta pe el, nu l-a dezamăgit niciodată în atîția ani, iar el știe că poate conta pe ei, egalii și prietenii lui. Această sudură sufletească, materializată în fapte înaintea vorbelor, țăranii sînt zgîriați la gură, e un alt secret al izbînzilor repurtate la Grindu. Primul însă rămîne munca, purtată cu mîini bătătorite și în cisme de cauciuc, munca în stare să transforme, iată, cu repeziciune un vis frumos într-o realitate pilduitoare.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

La Petrești de Găești nu se întîmplă lucruri neobișnuite, dar nici jumătăți de lucruri

Nu prețuim niciodată îndeajuns lucrurile *sigure*, performanța de a pune-ntre cele firești orice performanță a vredniciei. Hărnicia, de fapt, nu-i niciodată spectacol. Un sat cu oameni gospodari nu-i, firește, o minune. Oameni de treabă și iubind munca sînt peste tot. Un președinte de colectivă, înainte de a se întreba ce trebuie să facă pentru a-i avea pe țărani la cîmp, trebuie să se gîndească la cele ce-i împiedică s-o facă. Nu-i nici un eroism să dai trei prașile la porumb. Altfel, erou devine și brutarul, care coace zilnic pîinea, și îngrijitorul de vite, care mulge vitele de două ori pe zi, și postașul, care-și ia zilnic tolba pe umăr. În agricultură, cel puțin, unde munciile importante sînt orînduite odată pentru totdeauna, prașila porumbului nu-i o chestiune de onoare și excepția aceea ce poate să se cheme act eroic. Prașila porumbului e, pur și simplu, muncă la porumb. Lipsind porumbul de cîteva din muncile trebuincioase, recolta e proastă, chiar și-n anii buni. Și, reciproca : lucrat cu grijă și-a vremea lui, cîmpul dă recolte bune, chiar și-n anii slabi.

Pămîntul C.A.P.-ului Petrești e podzol de categoria a III-a. Nu-i cel mai rău ogor, dar cel mai bun, cu siguranță, nu-i. „Din mai și pînă-n august, spune inginerul șef Nicolae Neacșu, n-a dat o picătură de ploaie".

Nu-i singurul loc unde n-a plouat. Cu toate acestea, la C.A.P.-ul din Petrești s-au obținut, pe-o moșie neirigată, cu un grad de fertilitate mai degrabă mediocru, 5 340 kg porumb boabe la hectar. E mult! vor spune unii. E puțin! vor zice alții. În ce privește recolta, s-ar părea că totul e foarte relativ și că multul nu-i atît de mult încît să nu se poată și mai mult. Adevărul e că la Petrești e mai propriu să vorbim de **bine**, de-o stare unde prea multă relativitate nu încape. Pentru că, în anul 1971, se plăteau 7 lei la ziua muncă, iar astăzi se plătesc 60.

Un 60 de lei la ziua muncă nu-l dai numai din porumb. Cu putină ploaie, cu cele trei prașile date plantei, cu o densitate de 55 000 de plante la hectar, cu niște oameni care se zbat să primească o suprafață de lucru mai mare, cu un acord global respectat, atît în principiu, cît și în fapt, de ambele părți poți să scoți lesne 8 000—9 000 de kilograme porumb boabe la hectar. Și, fără ploaie, 5 000 sau 6 000.

Sigur, calitatea pămîntului poate să difere de la o tarla la alta, dar, prin partea aceasta a județului Dîmbovița, nici o diferență nu-i atît de acuzată încît să explice de ce unii scot producții bune în toți anii, iar cei din jur, recolte proaste, de asemenea, în toți anii. Să comparăm ce s-a obținut, în medie, în Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist Găești și ce s-a obținut la Petrești de Găești : la grîu și porumb, producția la hectar e aproape dublă la C.A.P. față de consiliu. La orz, cam la fel. La Petrești, ferma de vaci a livrat 4 300 litri de lapte pe cap de vacă furajată. La oi, producția de lînă a fost de aproape 10 kilograme pe oaie. Pe cele 100 hectare de grădină s-au planificat 1 800 tone de legume la hectar și s-au scos 2 500! Nu e una, e alta, dar ceva trebuie să fie !

Comuna Petrești, cu cei 6 000 de locuitori ai săi, cu satele alcătuitoare, cu cele 4 000 de hectare de pămînt e bogată cît se cuvine. O comună tipică de șes, aflată aproape de-o șosea și de oraș, cu țărani-țărani și țărani-muncitori urbani, cu forță de muncă îndestulătoare, dar contînd mai ales pe femei și bătrîni, cu băieți și fete ce-și cam iau gîndul de la agricultură și luptă pentru-o diplomă universitară. Bucureștiul nu-i tocmai departe, Piteștiul e aproape, Găeștiul, peste drum. Dacă ne-am obișnuit să numim tipică starea unei comune de 6 000 de locuitori, cu 3 000 de navetiști și numai 970 de brațe în C.A.P., e cazul să băgăm de seamă situații demografice și locale comparabile nu contează, neapărat, pe efecte, pe consecințe economice comparabile. Cu alte cuvinte, e posibil ca o comună să beneficieze de navetă lesnicioasă și de cîștigul a 3 000 de muncitori de oraș, păstrîndu-și — cu toate acestea — tipicul rural. Ca oamenii, adică, să nu-și perverteaască nădejdile, umblînd după cîștig ușor din mai multe părți, ca țăranilor să le placă să rămînă, în sinea lor, țărani, în felul lor, țărani.

De ce le place țăranilor din Petrești de Găești să fie țărani și să muncească bine ogorul? Pentru că sînt bine plătiți. La un număr de zile muncă mai degrabă mic (sub 100 de cooperator), s-a dat, la strîngerea recoltei, în medie, 500 kg grîu și 1 700 kg porumb.

Anghel Aristița a primit 2 421 kg, Constantin Constanța 2 437, Elena Serafim 2 538, Ioniță Stanca 2 360. Dacă ai sub ochi listele cu numele oamenilor și împărțeala grîului și a porumbului, pricepi mai bine ce înțeles are expresia „atitudinea față de muncă". Țăranii din Petrești nu se omoară cu discuții privind atitudinea față de muncă. Ei muncesc, pur și simplu, cînd trebuie și unde trebuie. Cel mai bun lucru realizat aici, la Petrești, este acela că omul e sigur pe rostul și costul muncii lui.

„În 1971 o duceam, s-o spunem limpede, foarte prost — e de părere președintele C.A.P.-ului, inginerul Nicolae Neacșu. Eu sînt din Găești. După facultate, am stat cîțiva ani în partea Hunedoarei și apoi m-am apropiat de ai mei. Nu-i prea simplu să stai de vorbă cu un sat căruia îi dai, la sfîrșitul anului, 7 lei la ziua muncă. Te întrebi : ce-i de făcut? Și vezi că exact lucrurile ce-s de făcut, treburile acelea obișnuite ale pămîntului, nu se fac. Deci, nu trebuie să te întrebi atîta cum să faci fiindcă e necesar, pur și simplu, să faci : să duci tot îngrășămîntul natural pe cîmp, să te încrezi în știința și dragostea de muncă a grădinarilor din Sîrbi, să fii mereu cu ochii pe cer și cu gîndul la prașilă. Astăzi am putea să plătim și 100 lei la zi muncă, dar adunarea generală a hotărît să crească fondul de acumulare la 12 milioane, din care să construim o bucătărie furajeră modernă, să aducem unele îmbunătățiri la saivanele de oi, să mecanizăm complet adăposturile pentru tineretul taurin. E drept, din '78 am primit un lot de vaci de rasă pentru o fermă model, numai că înainte de a avea Brună de Austria, noi dădeam peste 3 000 de litri anual de vacă de la văcuțele astea ale noastre. A trebuit să le transferăm altor ferme și uite că acolo nu mai dau laptele ce-l dădeau. Să fie de vină vaca? Toată problema sînt furajele. Nu am cumpărat niciodată furaje. Pur și simplu nu reușesc să înțeleg cum fac unii să n-aibă furaje. Am strîns de pe 120 hectare peste 600 tone de fîn de cea mai bună calitate, am însilozat 2 500 tone porumb-furaj, avem în stoc 1 000 tone sfeclă. Cînd mergi prin unele sate, vezi atîția oameni pe uliță încît poți să crezi că-i zi de sărbătoare. Petreștiul, în mai toate zilele, pînă la lăsarea serii, pare pustiu."

Țara e bogată cînd oamenii sînt bogați. În satul Sîrbi al C.A.P.-ului Petrești, un sat de numai 330 de gospodării, ocupația principală, din tată în fiu, e grădinăritul. Ioniță Anghel e vicepreședinte la C.A.P. și este pentru că știe grădinărie cît tot satul. Mai toate gospodăriile au Dacii și ARO, mai toate gospodăriile au vaci și porci și cai. Din lotul personal, pe pămîntul acela de calitatea a III-a, Toma Ivănescu, Ion M. Ștefan, Gheorghe Georgescu, Marcu Tomescu, Petre Tenea și alți Petre, și Gheorghe, și Ion scot 40 000—50 000 lei pe an. Oamenii muncesc în C.A.P., muncesc în curte și în grajd, oamenii din Sîrbi, care se angajaseră prin fel de fel de slujbe la oraș, vreo 300 cu toții, au revenit în ultimii doi-trei ani la munca în grădină, la porumb și la grîu.

Ordinea, orice s-ar spune, are o putere de contaminare mai însemnată decît haosul. Paradoxal însă e mult mai complicat să explici mecanismele ordinii decît să dezvălui cauza haosului. La Petrești de Găești nu se întîmplă lucruri neobișnuite, dar nici jumătăți de lucruri.

TUDOR OCTAVIAN ■

Faceți ca ei!

„Pe lîngă rasă, mai trebuie casă și masă!"

Gheorghe Jiga este de 20 de ani în funcția de președinte al C.A.P.-ului din Bistrița. Nu-i dintre cei cărora le place să folosească tonul ca argument, e mai curînd blînd, iar prețuirea și-o arată prin fapte. Cooperativa pe care o conduce nu raportează rezultate spectaculoase la producțiile vegetale, grîul și porumbul cresc greu aici, în jur de 3 000 de kilograme la hectar, rareori mai mult, fiindcă despre climă nu se poate spune că ar fi favorabilă acestui sector. Ponderea unității, și forța sa economică totodată, o formează sectorul pomicol și, mai cu seamă, cel zootehnic, în care cooperativa bistrițeană și-a făcut de acum un renume. Nu cu mult timp în urmă ferma de vaci cu lapte a fost vizitată de însuși secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu avînd cuvinte frumoase la adresa gospodarilor, încurajîndu-i să continue ceea ce au realizat pînă în prezent. Dar ceea ce trebuie spus, de la început, e că aceste rezultate nu țin de fel de domeniul miraculosului, nici al investițiilor supradimensionate, ci pur și simplu de cel al priceperii, al bunei organizări, al preocupărilor intense în această direcție. Nu, un bun sector zootehnic nu se pune pe picioare cît ai bate din palme, nici măcar într-un an, doi, ci în mai mulți, cinci sau șase pe puțin. Vaci din Olanda sau Elveția se importă foarte greu, puține cooperative au astfel de animale, și în definitiv „bălțata românească" poate da producții excelente, dacă i se asigură condițiile necesare. Sigur, animalele trebuie selectate, niment nu-ți vinde o vacă avînd o producție de 20 de litri pe zi, cel mult una care dă 7 sau 8 litri. Situații de acest gen se întîmplă, din păcate, destul de des, sînt cooperative ce cumpără vaci de la cetățeni particulari pentru a-și completa efectivul de animale, în loc să se întîmple invers, unitatea agricolă, căreia i se creează cele mai bune condiții, să selecteze și să vîndă cetățenilor animale frumoase, cu bune producții.

„Sînt, spune Gheorghe Jiga, e nevoie de o rasă cît mai bună, dar pe lîngă rasă mai trebuie și casă și masă. În privința cazării, eu susțin că nu-s necesare neapărat construcții noi, dar cele vechi trebuie obligatoriu modernizate. Să fie apă în fiecare grajd, dar nu formal, ci să poată boa animalele la discreție, să se asigure temperatura necesară pe timp de iarnă, apoi lumina și aer, toată curățenia și mulsul mecanic. La complexele mari, cu construcții noi, sistemul de evacuare al dejecțiilor se face pe pernă de apă, prin pompare, după care urmează de obicei infestarea unor mari suprafețe agricole, poluarea apelor și alte necazuri. Cînd a fost la noi tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, nu mi-a fost rușine cînd a văzut că transportăm bălegarul cu roaba, pentru a-l depozita corespunzător. Avem un om de pază la fiecare grajd, ori eu spun că trebuie să facă și el ceva, de exemplu să tragă dejecțiile cu lopata, ținînd animalele curate și, dacă tot le trage, să le încarce într-o roabă și să le ducă afară, pe platformă. Noi studiem un sistem de evacuare a dejecțiilor solide, fie prin lopată mecanică, fie prin alte mijloace puțin consumatoare de energie, astfel încît să fie adunat și transportat fiecare kilogram de îngrășămînt natural pe terenurile pomicole sau pe cele cu legume, pe care efectul lor este deosebit de bun, în vreme ce cel al îngrășămintelor artificiale este uneori dăunător".

Dar „masa"? Este evident că asigurarea bazei furajere e una dintre sarcinile cele mai importante în zootehnie. În zadar avem o rasă și o „casă" bună, dacă animalul nu primește suficiente unități nutritive atît pentru întreținere, cît și pentru exploatarea la maximum a potențialului biologic de producție. Există rețete bine puse la punct: la fiecare sută de kilograme, revine o unitate nutritivă (echivalentul unui kilogram de ovăz), plus o jumătate de unitate de fiecare litru de lapte produs. Asta face cam 11—12 astfel de unități pentru o vacă producînd 10—12 litri de lapte zilnic, însă rația furajeră a animalului trebuie să cuprindă mai multe sortimente, asigurînd atît substanța uscată sau cea umedă, cît și albumina, microelementele și așa mai departe. Practic, la ferma din Bistrița o vacă cu lapte primește zilnic cam 10 kg de fîn (4,5 unități nutritive), 25 k.. sfeclă furajeră tăiate mărunt (6,5 unități) și 15—20 kg „siloz" (adică un amestec de coceni de porumb, ierburi uscate, alte resturi, adunînd încă două unități nutritive). Ce se întîmplă cînd această bază furajeră nu e asigurată, se cam știe: animalul ajunge să primească abia rația de întreținere, uneori nici aceea: cum să mai dea lapte? Așa se ajunge la producțiile de numai o mie de litri de lapte pe cap de vacă „furajată", sau chiar mai puțin! C.A.P.-ul din Bistrița n-a mai cumpărat în ultimii 15 ani nici măcar un kilogram de fîn, dimpotrivă, a dat altor unități ce i-a prisosit. Altii cheltuiesc peste o jumătate de milion anual pentru cumpărarea finului, uneori chiar peste un milion de lei, de obicei de la particulari, din sectorul necooperativizat, alteori ajung să-și cumpere chiar finul propriu, pe care l-au împărțit cu prea mare larghețe cu prilejul repartițiilor?! Un kg de fîn costă oficial 0,85 lei, particularii vînd însă cu 2 lei, uneori mai mult, desigur neoficial. Oficial un astfel de C.A.P. cumpără, în acte, 3 000 de kilograme, plătește corespunzător, însă în magazii nu-i intră decît 2 000 kg, conform prețului cerut de furnizor. Efectul e dublu, dar la fel de păgubitor. Mai întîi pentru că animalele nu mănîncă din acte, lor le place numai finul și acesta e doar cît rația de întreținere, apoi pentru că sînt unii care renunță astfel să mai crească animale, ei „cresc" fin, fiindcă-i mai comod și la fel de rentabil...

„În ceea ce ne privește, spunea Gheorghe Jiga, noi nu mai avem astfel de probleme. Ne gîndim însă la necesitatea amplasării culturilor furajere mai din vreme, după calculul de necesar. Dacă știm efectivele, știm producțiile pe care trebuie să le obținem, trebuie să stabilim necesarul de furaje pe sortimente și să însămînțăm în consecință. Multe unități nu cultivă gulii furajere, se mărginesc la culturi slabe, cum ar fi iarba lolium, ce s-a extins pe mari suprafețe. Gulile ajung la 80 000—100 000 kg la hectar, deci făcînd un calcul simplu, cam 21 000 unități nutritive la aceeași suprafață, în vreme ce alte culturi nu ajung nici la 50 la sută. Eu cred că pe viitor așa va trebui să gîndim cînd se discută despre problema asigurării bazei furajere!"

Poate că toate acestea s-ar putea numi „secrete de producție", dacă bistrițenii nu ar fi gata oricînd să le împărtășească cui dorește să facă o zootehnie cu adevărat rentabilă. Chiar și celor de la cooperativa din Dumitra, sau mai ales lor, fiindcă fac parte din același Consiliu unic agroindustrial, al cărui președinte al biroului executiv e chiar Gheorghe Jiga. „Rezultatele lor sînt foarte slabe, sîntem hotărîți să-i ajutăm, să-i punem pe picioare, ne spunea acesta. În fapt, zootehnia nu poate deveni rentabilă decît la o depășire a 3 500 litri de lapte pe cap de vacă furajată (unele unități au sub o mie!), cînd ai un procent de natalitate de peste 85 la sută și în același timp o selecție a animalelor care să permită înlocuirea animalelor reformate prin efectivul propriu, an de an, ca și perfecționarea rasei. În lipsa oricărui element de care am pomenit, nu se poate vorbi de o bună producție, nici de situație economică, de rentabilitatea zootehniei". Și totuși, după Gheorghe Jiga, agricultură fără zootehnie nu se poate. Ea este adevărata uzină a agriculturii, cu foc continuu pe parcursul unui an întreg, aproape deloc expusă calamităților naturii. Dar foarte expusă, cum zicea, calamităților produse de om! Sectorul zootehnic nu face altceva, la urma urmei, decît să transforme producțiile secundare (fîn, coceni etc.) în producții primare, adică lapte și carne, atît de necesare desigur, plus îngrășămintele naturale bune pentru stimularea producțiilor vegetale...

Dar, nu-i deloc ușor să lucrezi cu animalele. Un zootehnist adevărat trebuie să cunoască animalul, să-i „vorbească" aproape. Aici nu există rebuturi, laptele pierdut astăzi nu se mai recuperează mîine! Zootehniștii sînt, în fapt, oameni de înaltă calificare, care trebuie respectați cum se cuvine. La C.A.P. Bistrița sînt 35 la număr, fiecăruia îi revine cîte un lot de 30 de capete de animale. Marcu Nicolae, spre exemplu, care de 10 ani lucrează la grajdul nr. 3, zice că o vacă chiar puțin bolnavă „stă supărată, i se vede pe față, ca și la om, urechile îi sînt debălăsate, capul e mai jos, botul e uscat, nu mănîncă sau nu rumegă, urechile și coarnele sînt mai reci, părul stă zburlit", și alte asemenea, pe care zootehnistul le vede și le pricepe înaintea medicului veterinar. Omul cîștigă aproape 6 000 de lei pe lună, alții ajung și ei la patru sau cinci mii, cum sînt Beudean Mihai, Moișan Ilie, Morar Ana, Pantea Ioan ori Singiorzan Iacob, nu, nu te naști zootehnist, meseria se învață destul de ușor, dar trebuie să ai pasiune și chemare pentru ea. Lor le place locul unde muncesc, le plac animalele mai cu seamă, știu ce și cum să le dea, exact la timp, nu la voia întîmplării. Așa a ajuns cooperativa din Bistrița la o medie de 4 320 litri pe cap de vacă furajată, lapte pe care l-a valorificat în proporție de 90 la sută la fondul de stat, cheltuind 1,85 lei pentru litrul de lapte și primind 2,10 lei pentru același litru livrat, plus premiul de 0,50 lei pe fiecare litru care a depășit sarcina de plan. Cu totul, aproape două milioane beneficiu net al cooperativei numai din sectorul zootehnic.

DUMITRU GRAUR ■

Agricultura e o artă și, ca orice artă, nu se face decît cu actori buni!

Nu am știut, în dimineața de 2 decembrie, cînd mă îndreptam spre Purani, că voi avea norocul nu doar să-l întîlnesc pe președintele cooperativei respective, Marin Nedea, ci și să găsesc la Purani **trei Eroi ai Muncii Socialiste** și o sută de președinți de C.A.P. din întreaga țară. Trebuie să recunosc, și trebuie să recunoașteți, nu se întîmplă în fiecare zi astfel de evenimente!

Ascultîndu-l și urmărindu-l, o zi, pe Marin Nedea, mi-a fost teamă că marea sa patimă pentru agricultură, pentru pămînt, pentru recoltă, pentru animale, marele farmec pe care-l degajă acest om — devenit legendă — mă vor fura, și voi face în primul rînd literatură. Dar, dincolo de sclipirea inteligenței, dincolo de metaforă, dincolo de efervescența lui Marin Nedea, am găsit atîtea adevăruri fundamentale aplicate concret, la Cooperativa agricolă din Purani, încît pot așterne, acum, și ce face Marin Nedea, nu numai ce, și mai ales, cum spune.

Dacă, de pildă, spune că există mulți în agricultură care muncesc pînă se pricopsesc, apoi că la Purani se muncește ziua-lumină, și vara, și iarna. Numai în felul acesta se obțin 80 de lei pe zi muncă, numai în felul acesta un mecanizator încasează 4 500 de lei pe lună. Lupta pe care o duce președintele C.A.P.-ului cu oamenii, pentru a-i forma să facă treabă, pentru a-i influența să facă treabă, nu e nici ușoară, nici întîmplătoare. Este legată de educarea omului, și Marin Nedea ține nemaipomenit de mult la ideea că educarea omului este baza, că de aici încep rezultatele. Nu sînt povești întîmplările cu ciobanii care au amenințat că pleacă și lasă 3 000 de oi, și cărora le-a spus: „Pleacă, da' repede! De oi avem noi grijă, ce, credeți că nu mai știu să merg cu oile la păscut?"

Dacă, de pildă, spune că agricultura e o artă, și atunci, ca orice artă, nu se face decît cu artiști buni, să știți că „regizorul" de la Purani se trezește la cîntatul cocoșilor și planul de muncă pentru ziua care începe este gata, fiecare om știind ce are de făcut. Nu se pornește la muncă în dorul lelii, se cunosc, în amănunt, sarcinile nu numai pe azi, dar și pe mîine, pe toată săptămîna, planurile se întocmesc și se aplică strict, ca legea.

Radu Riciu, al doilea Erou al Muncii Socialiste, este președintele C.A.P. din Drăgănești-Vlașca. Un bărbat masiv, așezat, afătos, diametral diferit ca temperament de Marin Nedea, dar aceeași dăruire, aceeași patimă pentru meseria de țăran! Ne spune că nu și-a luat „concediu" de vreo douăzeci și ceva de ani, și amănuntul îl scapă — vizibil — discutînd despre răspunderile cerute de agricultură. Patima lui Radu Riciu e arătura. A luptat, atunci cînd, din economie, se cerea să se facă o arătură de suprafață, ca arătura să fie adîncă, așa știe încă din copilărie, cînd se ara cu boii, că de arătură depinde soarta recoltei. „Sînt prea mulți șefi în agricultură, spune de-a dreptul Radu Riciu, și noi n-am avea nevoie decît de puțin ajutor din partea industriei chimice și a industriei grele, că eu aș vrea să văd pe pungile cu îngrășăminte și rețeta tipărită gata, iar pe pungile cu concentrate, să fie desenată o pasăre dacă-i pentru găini, o vacă, un porc".

Ștefania Ionescu, președinta C.A.P. Putineiu, Erou al Muncii Socialiste, conduce de 12 ani cooperativa agricolă, dar modestia, această floare rară, nu a făcut-o să uite că munceste cu oamenii, că rezultatele C.A.P.-ului sînt, de fapt, rezultatele tuturor. Poate fi și neiertătoare, atunci cînd este vorba despre neglijență, poate face, iată, ca cel din vina căruia a murit un vițel să-i cumpere de unde știe și să-i pună la loc! Așa că, la Putineiu, viteii sînt îngrijiți ca propriul buzunar...

E întrebat Radu Riciu cît cîștigă un membru cooperator, în medie, la C.A.P.-ul din Drăgănești-Vlașca, care e modul de furajare la oi și la vaci etc. Li se răspunde: cîștigul mediu trebuie raportat la 12 luni, cu toate că la cultura mare, în legumicultură, se lucrează din plin 6—8, pînă la 10 luni. El este de 1 700 lei lunar. În zootehnie, media este de 2 500—2 600 de lei lunar, în raport cu acordul global. Și concediul plătit, asta nici nu se discută! În ce privește furajarea, părerea lui Radu Riciu — și nu numai a dumnealui — este că președintele C.A.P. e omul-cheie. El este cel care trebuie să-și la răspunderea de a lua de la cultura mare pentru a scoate lucerna, atît de necesară vitelor. El este acela care poate intra, dacă e cazul, în contradicție cu șefii de fermă, dar să o facă pentru ca animalele să mănînce! La Drăgănești-Vlașca s-au recoltat 500 ha de lucernă. Cea mai simplă și mai sigură metodă în agricultură, spune Radu Riciu, este **asolamentul**. Insistă asupra acestei idei și arată că la Drăgănești 5 ani se seamănă legume, și 5 ani lucernă, iar rezultatele sînt excelente. Au două D. I.-uri, pentru tocat furaje. „Cooperativa care nu-și face furajul, spune Radu Riciu, înseamnă că n-are președinte bun. Nu există adevăruri de mijloc".

Marin Nedea vorbește președinților C.A.P.-urilor din țară despre creșterea animalelor la C.A.P. Purani. S-au ocupat mult de ele. „Indiferent de problemele care sînt, spune dînsul, nu se poate ca o cooperativă care are 2 000—3 000 de hectare de pămînt să nu reușească să-și hrănească animalele. Înseamnă că nu se luptă, înseamnă că nu-i interesează!" Cînd a fost lipsă de hrană — într-un an — au cumpărat de la „Spicul" paste făinoase cu termen depășit, numai pentru a salva animalele... S-au văzut criticați pentru că nu au sacrificat, de mult, cai, și nu i-au sacrificat, acum se mîndresc cu stelajele lor... Țăranii, care au trăit evenimentele acestui an, au simțit ce legămînt poate exista între oameni și animale. Vaca a substituit totdeauna mama noastră, căci am băut laptele ei și dacă am locuit pe un bulevard, în Capitală, și într-un sat, calul ne-a purtat și la război, și în codru, și la muncă, cît despre oaie, ciobanii s-au bătut de multe ori cu ursul și-au murit, ca să apere turma. Și cum să vezi că un șef de fermă, că un președinte de C.A.P. lasă să crape animalele de sete? E o crimă, nu altceva?!"

Ștefania Ionescu spune că nu o dată se întîlnește cu Marin Nedea, cu Radu Riciu, pentru a împărtăși din experiența acestora, din stilul de muncă. La Putineiu, pe 3 500 ha lucrează 240 de oameni. O sută de oameni sînt ocupați în zootehnie, o altă sută în activitățile industriale. Acordul global se respectă, pe echipe. Un lucrător în zootehnie cîștigă, în medie, 2 500 lei pe lună, iar în alte sectoare 1 000 lei. Nu are prea mulți ingineri, deși este pentru ideea că agricultura să beneficieze de oameni calificați. Degeaba te scoli la 4 dimineața, dacă nu știi să faci o rețetă pentru îerbicizare!? Sînt unități unde fată odată toate vacile, pentru că însămînțările nu s-au făcut științific, pentru că specialiștii fac meserie între două trenuri sau două autobuze?! Dînsa e în fiecare dimineață la grajduri, alături de medicul veterinar. E interesată de laptele fiecărei vaci: de ce a scăzut? De ce a crescut?

Cît despre irigări, părerea președintei de la Putineiu este că ele reprezintă verigă tehnologiei. Nu plătește udători, așa cum fac vecinii, care nu beneficiază de irigarea culturilor. Reușesc să scoată 6 500—8 400 kg boabe la hectar, din soiul C 400, mai ales. Cît despre lapte, nu se poate obține laptele cu paie, spune Ștefania Ionescu, 4 000 l de lapte poți obține cu hrană adecvată. 200 de hectare udate, semănate cu porumb, folosesc, într-un amestec — care se prezintă ca o pastă — aici intră și cele 1 000 de tone de fîn de lucernă, pentru hrana animalelor. „Promovați femeile în muncă, aveți încredere, spune președinta C.A.P.-ului Putineiu, la noi lucrează foarte bine, e adevărat, sînt mai ocupate decît bărbații, dar și mai conștiincioase!"

PIA OLARU ■

Specializarea medicilor văzută de ei înșiși

Interlocutorii noștri sînt dascăli cunoscuți și prețuiți, medici de valoare cu trei, patru decenii experiență. Toți, fără excepție, subliniază saltul realizat de România socialistă în pregătirea în timp scurt a unui impresionant număr de cadre sanitare, nivelul înalt al medicinei noastre de azi, pe măsura iluștrilor înaintași, ctitori de școală și patrioți. Dacă în cele ce urmează ei se concentrează aproape exclusiv asupra problemelor deschise (în opinia lor), o fac nu pentru că ar fi urmărit să stabilească procentaje, dealtfel imposibil de realizat („atît la sută e prost, atît la sută e bine"), ci din dorința de a contribui, prin observațiile lor critice constructive, la păstrarea și în viitor a înaltului nivel al profesiunii medicale, de care atîrnă, nu în mică măsură, viitorul națiunii.

Profesor doctor docent D. DUMITRAȘCU, șeful Clinicii medicale III Cluj-Napoca :

„REORGANIZAREA INTERNATULUI AR REZOLVA, CRED, MULTE DIN NEAJUNSURILE ACTUALE"

Toți cei care trăim responsabilitatea sănătății omului sîntem convinși de importanța pe care trebuie să o dețină un sistem de formare, promovare și selecționare a cadrelor medicale. În țara noastră, problema s-a bucurat de toată atenția. Mai mult decît în alte domenii, în medicină au fost structurate anumite criterii ce au îngăduit fiecărui absolvent și chiar studentului să-și anticipeze cu anumită aproximație specializarea sa în funcție de performanțele universitare atinse. De aici, idealuri și competiția generatoare de valoare transcrisă efectiv în ierarhizări și concursuri. Introducerea cu trei ani în urmă a stagiului postuniversitar și desființarea internatului au generat însă unele consecințe — previzibile dar, se pare, minimalizate totuși — pe care astăzi le resimțim din plin sub diferite aspecte. Rămîn de aceea deschise mai multe probleme, unele de dată mai veche.

Este criticabil modul de calculare a mediilor de absolvire. Pe această bază se face alegerea județelor pe țară. Notele obținute în cei șase ani de studii (la aproape 40 de examene) se găsesc la paritate cu nota de la lucrarea de diplomă (care, normal, reflectă în mare măsură activitatea și ideile conducătorului științific). Dealtfel, această lucrare nu poate asigura o departajare valorică prea evidentă. Vin apoi prioritățile de domiciliu care anulează și mai mult eforturile și meritele reale ale tînărului medic.

Durata de trei ani a stagiului postuniversitar mi se pare exagerat de mare. Am lucrat la țară, cunosc bine ce trebuie făcut. Pentru absolvent, prelungirea înseamnă o nouă perioadă de provizorat (cumulată celor șase ani de facultate !), cu neplăcute efecte familiale, economice, și morale (un stagiar rămîne tot un fel de student, un auxiliar fără răspunderi personale, fără angajare directă, cum atestă, între altele, și lipsa dreptului de parafă). Pentru viitorul specialist, această perioadă înseamnă întîrzierea momentului de pegătire, iar pentru sistemul de formare a cadrelor, ea înseamnă prelungirea studiilor la nouă ani.

Repartizarea de posturi după acest stagiu se face după altă medie și mai discutabilă ca valoare stimulativă : media de absolvire echivalează acum cu media de fiecare an de stagiu. Notele se dau numai la proba orală (după ce, inițial, au fost prevăzute și teze scrise) de comisii foarte puțin uniforme ca exigență.

O anomalie se manifestă în județele care au centre universitare. Acestea sînt, firește, cele mai căutate datorită condițiilor superioare de pregătire în clinici. Aici se concentrează de aceea absolvenții cei mai buni. Dar aceste județe sînt tocmai de aceea și cele mai aglomerate de regulă și nu pot oferi după stagiu locuri suficiente în rural. Ce se va întîmpla cu acești medici stagiari ? Ce vor putea alege ?

Recrutarea de cadre didactice și de cercetare se face în prezent numai după patru ani de la absolvire cînd se poate începe și secundariatul. Nu e însă prea tîrziu ? Eu consider că da. Și de fapt concursuri de acest gen nu se țin nici în fiecare an și nici pentru toate disciplinele. În această situație mulți tineri de perspectivă se pot pierde în anonimat.

Reorganizarea internatului ar rezolva multe din aceste neajunsuri. Conceput ca un echivalent superior al stagiului postuniversitar, el ar trebui să devină o pepinieră de cadre pentru învățămînt și cercetare, deoarece la această vîrstă tînărul medic poate oferi maximum de randament în instrucția sa.

C. MUSTAȚĂ ■

Profesor doctor VLAD VOICULESCU :

„PE VREMEA MEA, UN SECUNDARIAT DURA 12 ANI"

— Tovarășe profesor doctor Vlad Voiculescu, unde sînt „secundarii" dumneavoastră ?

— Nu știu ce s-a întîmplat, anul trecut pe vremea asta erau deja în clinică, la cursuri. Noi îi așteptăm.

— E necesar „secundariatul" în medicină ?

— Cum altfel crezi că s-ar putea forma medicii specialiști ? La noi, în neurologie, unui medic îi sînt necesari cam 6 ani de specializare pentru a deveni într-adevăr un nume, dar eram mulțumiți și cu sistemul de pînă acum.

— Cum e acesta ?

— Primeam în jur de 10—15 „secundari" anual pentru neurologie, care rămîneau la specializare un an de zile. Pe lîngă ei veneau și alții, psihiatrii stăteau o lună, oftalmologii, reanimatorii, orelștii, cei de la neuropsihiatrie infantilă și așa mai departe, după care reveneau, din cînd în cînd, la cursurile de perfecționare. Pentru neurologi urmau doi ani de activitate obligatorie la un centru metodologic, de obicei chiar la noi, rareori în alte orașe mari. A existat în țară, acum vreo 20 și ceva de ani, un alt sistem, cu care, eu zic, s-a făcut treabă foarte bună : se numea **Facultatea de perfecționare și specializare**. În urma căreia un medic obținea **„secundariatul"**. S-a creat astfel o rețea de vreo 400 de medici neurologi, din care cea mai mare parte sînt și acum în activitate. Întrebarea cine îi înlocuiește însă rămîne, fiindcă în fiecare an se duc la pensie cam 10 sau 15...

— Dumneavoastră cum ați devenit medic specialist ?

— A, asta-i cu totul altceva ! Eu am început întîi cu „externatul", pe cînd eram în anul III de facultate. Timp de doi ani am trecut prin diverse stagii medicale, neurologie, chirurgie, medicină internă și așa mai departe. Apoi, în anul V fiind, am dat concurs de „internat" și, fiind admis, am urmat timp de 4 ani cursurile cu profesori care se numeau : Marinescu, Nicolau, Mironescu, mari somități în domeniu. Abia pe urmă venea „secundariatul", care ținea tot 4 ani de zile. În cazul meu, fiindcă am avut șansa de a lucra cu profesorul Marinescu, urmașul său, profesorul Ionescu-Sisești, m-a invitat să fiu asistent în clinica pe care o conducea. Timp de 7 ani am asistat în clinică, un timp în paralel cu „secundariatul", lucrul fiind permis pe-acea vreme. Acolo am lucrat cu profesorul Kreindler, profesorul State Drăgănescu și alții, de la care am avut de învățat destule lucruri bune. În general, ca să ajungi să dai „secundariatul" la Eforia spitalelor civile din București sau la cea a Așezămintelor brîncovenești era nevoie de cel puțin 12 ani de specializare. Însă a fi pe atunci medic secundar era într-adevăr ceva cu totul deosebit.

— Ca șef al Clinicii de neurologie a Spitalului „Gh. Marinescu", ne puteți spune de cînd nu s-a mai scos în această unitate medicală un post la concurs ?

— De foarte multă vreme, e adevărat. Eu lucrez încă tot cu oamenii pe care i-am moștenit de la profesorul Kreindler, profesioniști deosebiți, dar care au de acum o vîrstă. Cel mai tînăr medic de la noi este doctorul Aurel Stănescu, un om foarte valoros, dar pe care nu reușim să-l promovăm șef de lucrări, locul lui putînd fi ocupat de altul mai tînăr. Această lipsă de oameni tineri, să fiu sincer, începe să se facă simțită.

— Vedeți altă soluție care să înlocuiască „secundariatul" ?

— Soluții cred că ar fi, dar nici una nu ar putea înlocui programul analitic, elaborat pe care îl face „secundariatul".

DUMITRU GRAUR ■

Conferențiar doctor GRIGORE POPESCU, Clinica 3-a medicală a Spitalului nr. 2 — Facultatea de medicină din Craiova :

„EXISTĂ PERICOLUL UNEI PLAFONĂRI PROFESIONALE"

Pînă acum trei ani, orice absolvent al medicinei putea concura la un examen postuniversitar, fie el medic de circumscripție rurală sau urbană. De trei ani a venit reforma : orice absolvent se consideră medic stagiar, făcînd **3 ani serviciu** în : chirurgie, pediatrie, contagioși, epidemiologie — deci în spitale mari Teoretic, totul era bine ; trebuiau să se arate roadele. Nu s-au văzut, și iată de ce :

1. s-au desființat cu această ocazie concursurile de internat (dintre medicii interniști se selecționau viitorii profesori universitari !).

2. ies mulți medici, în județul nostru de pildă sînt repartizați circa 60. Dincolo de faptul că, în acest sistem, studiul medicinei a devenit de **9 ani**, problema se pune și din punct de vedere social : majoritatea sînt femei în vîrstă de 24-26 ani, în această perioadă de trei ani apar 1-2 copii, stagiul devenind astfel (socotind concediile legale), practic, de 2-3 luni de zile în loc de trei ani. Ca să nu mai vorbim că în acest răstimp se încheagă familii, se obțin locuințe, se stabilesc relații. Dintr-o idee, teoretic, foarte bună, mie mi se pare că vom intra într-un impas. Se cheltuiesc, pe țară, miliarde cred în situația asta : sînt ani de zile cînd la țară **nu s-a dus nimeni !**

Cred că ar trebui reintroduse concursurile de internat, cu examene extrem de severe, ale absolvenților. În acest fel — chiar și numai 10% dintre aceștia — ar putea fi specializați timp de trei ani, **crescuți**, pe lîngă niște capacități medicale autentice. Mai sînt de părere că perioada de stagiatură trebuie redusă : medicul trebuie să se lovească mai repede de problemele bolnavului **de acolo**, de la circumscripție — și nu de cele din spitale. Avem astăzi, de pildă, peste 20 oameni la ginecologie ; peste 20 la pediatrie — ce să faci cu ei ? Și ce pot face ei înșiși ? ! Cum să-i îndrumi, cum să-i controlezi ? ! **Ce învață** oamenii ăștia ? Lucruri pe care le-au învățat deja în facultate — ultimd însă sau neajungînd la practica directă pentru care au fost destinați, și pe baza cărela ar putea — pe baza unor concursuri — să crească, nu atît **ierarhic** cît **mai ales valoric**. La ora actuală se petrece o plafonare, mi se stringe inima gîndindu-mă la ce se va întîmpla de acum în colo.

Și încă un lucru : peste tot în lume, învățămîntul **de bază** (mă refer aici la calificare, la profesionalism), este cel „suprauniversitar", care se face între 30 și 60 de ani. La noi, acest învățămînt a fost „subțiat", dacă nu chiar desființat de-a dreptul. Or, acest învățămînt „suprauniversitar" trebuie să fie cel mai mare, cel mai înalt învățămînt. Avem o veche tradiție în acest sens, ce nu poate fi eliminată în nici o discuție cît de cît serioasă asupra acestor probleme.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Profesor doctor docent ȘTEFAN BERCEANU, șeful Clinicii de hematologie București :

„NE LIPSESC MAI ALES RADIOLOGII ȘI ANATOMOPATOLOGII"

— Nu numai în medicină, ci în toate domeniile de activitate, specializarea s-a impus în ultimele decenii ale veacului nostru ca principalul criteriu și principala condiție pentru profesionalizarea individului. În compartimentul larg al chirurgiei, de pildă, au apărut o întreagă suită de subspecialități sau de specialități de vîrf care, în fapt, fiecare în parte, constituie o disciplină nouă : urologia, chirurgia cordului, chirurgia toracică, neurochirurgia, ortopedia. Internele au creat cardiologia, hematologia, gastroenterologia, reumatologia, pneumologia, diabetologia etc. În afara acestora, tot stricta specializare a impus înființarea serviciilor de radioterapie, anatomie patologică, imunologie, serologie, explorări funcționale, anestezie și reanimare. E bine că s-a întîmplat așa, dar e regretabil că, pînă la ora actuală, rețeaua noastră sanitară este încă departe de a avea în toate județele necesarul de specialiști. Ne lipsesc aproximativ 5 000 de medici de diferite specialități și ne lipsesc mai ales radiologi și anatomopatologi. Aceștia, care, prin natura profesiunii lor, se expun la nenumărate riscuri (deocamdată sînt de zece ori mai frecvente la radiologi !) beneficiau pînă nu demult de un anumit **spor de periclitate** care, din păcate, le-a fost anulat. Înainte de război aveam în țară 1 000 de radiologi. Astăzi, cînd numărul total al cadrelor medicale a sporit considerabil, avem, paradoxal, numai 700 de radiologi ! Mai mult decît atît: în anumite așezăminte medicale au fost instalate aparate de radioterapie (care, evident, au necesitat din partea statului serioase eforturi valutare) și care zac nefolosite din lipsă de specialiști.

— Cum se explică această lipsă de cadre ?

— Sînt mai multe de spus în această privință. În primul rînd învățămîntul medical superior nu beneficiază în suficientă măsură de concursul județelor. Din județe ar trebui să ne sosească pentru specializare medici tineri, deci tineri absolvenți care au terminat perioada de stagiatură. Dar din diferite motive, aceștia întîrzie să se prezinte la aceste examene. Apoi nu avem un plan de învățămînt care să reglementeze secundariatul. Motivele nu le cunosc. Știu în schimb că avem o lege sanitară care prevede ținerea anuală a unor asemenea examene, o lege pe care tinerii absolvenți o cunosc prea bine. Aminarea sau anularea examenului de secundariat în anul acesta a provocat multă derută în rîndul virtualilor noștri specialiști. Consider apoi că nu a fost o situație din cele mai fericite desființarea internatului.

— S-a instituit în schimb un fel de internat generalizat.

— Nu s-a dovedit de bun augur. Absolventul are în continuare un statut de student și se preocupă mai mult să ia note bune la examene decît să învețe meserie de medic practician. În loc să stea la căpătîiul bolnavului, aici unde se învață de fapt profesiunea de medic, el se află toată ziua în compania tratatelor de medicină. Iată de ce propun reintroducerea internatului, așa cum a funcționat el pînă nu demult, iar apoi să se dea examene de secundariat și examene pentru posturi de asistenți și cercetători stagiari.

— Ce alte probleme considerați că ar trebui privite mai atent în interesul ridicării calității medicilor ?

— În fiecare an Academia de Științe Medicale, Ministerul Sănătății și Ministerul Educației și Învățămîntului întocmesc planuri pentru trimiterea la specializare în străinătate a unor cadre medicale valoroase. Aceste planuri care se întocmesc mai ales pe baza ofertelor sosite din diferite centre universitare europene și nord-americane se realizează în mică măsură. Probabil că forurile competente nu acordă importanța cuvenită acestor schimburi de experiență și idei științifice. Iată, așadar, o suită întreagă de probleme care impun o serioasă și responsabilă revizuire a modului în care se efectuează în prezent promovarea, specializarea și perfecționarea cadrelor medicale.

Profesor doctor docent ION JUVARA :

„FĂRĂ RUTINĂ, FĂRĂ FALSE MÎNDRII"

La întrebările pe care i le-am adresat, eminentul chirurg, prof. dr. docent Ion Juvara ne-a indicat să reproducem din răspunsurile pe care domnia-sa le-a dat în interviul : **„Fără rutină, fără false mîndrii, un profesor trebuie să învețe să progreseze stimulat de discipolii săi"** acordat poetului Adrian Păunescu și publicat în revista „Contemporanul" numărul 21 din 1972. Momentul anului 1972 era numit de profesorul Ion Juvara : **„acum ori niciodată"**. Semnalul de alarmă tras în urmă cu 10 ani nu credem că a avut ecoul care ar fi trebuit. În modul de promovare, selecționare și specializare a medicilor, cu toți pașii făcuți, cu toate căutările, există încă mult, foarte mult loc pentru mai bine.

„... ce putem noi, profesorii, să facem pentru tinerii excepționali ? Nimic. Ne lovim dureros de o schemă rigidă. Promovarea tinerilor foarte înzestrați e de aceea foarte dificilă".

„Și dacă nu pot să ajut un tînăr foarte înzestrat, te rog să mă crezi că nu mi se ia un drept dar mi se ia o obligație. Nu mi se îngăduie de fapt să-mi asum răspunderea. Sînt, adică, eliberat de o apăsătoare problemă de conștiință — problema felului cum înțeleg eu personal selecția — și, în schimb sînt pus în fața alteia — viitorul medicinei românești. Căci eu constat cum se creează goluri între generații și cum clinicile universitare nu pot face, pînă la capăt, ceea ce ar fi datoare să facă, ele care sînt, în principiu, cel mai bun loc de formare".

„...Aceste spitale s-au putut face într-un an, în doi, în zece, dar un chirurg nu se poate forma nici în 8 luni de specializare și nici în două luni de perfecționare".

„...Căci dacă un strungar se formează în trei ani, cum ar putea să se formeze un chirurg specialist — care e strungar în carne vie — mai repede ?"

„Indiferent de schemă și buget, promovarea trebuie făcută. Dacă n-ai bani, dă-i omului titlurile pe care le merită, căci titlurile sînt motorul perspectivei. Oamenii mai sînt dispuși să înțeleagă sacrificiile materiale, dar în nici un caz nu acceptă să fie grevați profesional și moral. Aminarea acordării unui titlu este unul din motivele blazării despre care ar trebui să vorbim mai mult, în cazul unor medici".

„Și alt lucru rău este considerarea medicului drept funcționar".

„Și dacă poți să-i dai celui pe care-l înveți **perspectiva**, ținta și siguranța că va avea satisfacția muncii lui, eu cred că poți să-i ceri să muncească oricît".

„...Să se facă totul ca **reciclarea**, necesitate atît de clar subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, să se petreacă în clinica universitară, mediul cel mai bun pentru orice chirurg, cîtă vreme actul chirurgical e un act complex, de echipă, de orchestră".

„...Să-i creezi medicului tînăr psihologia permanentă a unei ținte mai înalte..."

„Ca să rămînem noi înșine, trebuie să lăsăm urmași demni".

Profesor doctor docent VICTOR EMILIAN BANCU, prorector, șeful Clinicii chirurgicale I, I.M.F. Tîrgu Mureș :

„AM PORNIT CU MARE ENTUZIASM ȘI NE-AM ÎNTORS CUM AM PLECAT"

● O importanță primordială în procesul de învățămînt superior medical o au **programele analitice**. S-au făcut comisii, am pornit cu mare entuziasm la București și ne-am întors cum am plecat. Nici pînă azi nu s-au definitivat noile programe analitice, nu s-a ajuns la uniformizarea spre care se tindea. Și totuși, se știe prea bine, planurile de învățămînt sînt hotărîtoare. S-a căutat să se întărească, pe această cale, învățămîntul teoretic, dar iată nu s-a făcut mai nimic. Eu cel puțin nu știu, deși sînt membru în Comisia de programe analitice pentru chirurgie. Din fericire, situația este mult mai bună pe planul editării cursurilor și a manualelor. Dar în ceea ce privește predarea în facultățile noastre de medicină, am rămas la nivelul diapozitivelor, al planșelor și fotografiilor, am rămas cu decenii în urmă. Unde sînt filmotecile, echilibrul promis între partea teoretică și cea demonstrati-

vă cu ocazia cursurilor, inclusiv mijloacele audiovizuale și demonstrațiile pe bolnavi?

● Merită să ne oprim și asupra **promovării cadrelor medicale** universitare. A fost adoptată noua Lege a învățămîntului, ceea ce este foarte bine, dar nu avem încă un statut al cadrelor didactice, astfel încît **interpretarea legii se face cînd într-un sens cînd în altul.** Pentru unele promovări se apelează la vechiul statut, pentru altele se apelează la proiect. Este o situație anormală...

Mai există o problemă importantă. În medicină există specialități didactice care nu pot avea ore suficiente de curs. De exemplu : ORL, urologia, ortopedia, oftalmologia etc., — motiv pentru care cei care le predau nu pot fi promovați după cum se cuvine, deoarece profesor poate fi doar cel cu cinci ore de curs. De unde, dacă urologiei nu i se acordă, **cum e și normal,** decît o oră săptămînal ? Astfel apare nedreptățit specialistul care predă această disciplină — este numai un exemplu — și care riscă, fără justificare, să nu depășească în întreaga lui viață gradul de șef de lucrări. Ar trebui mai multă înțelegere pentru specific și dacă, din motive financiare, nu se pot da retribuțiile necesare întrucît orele de curs sînt mai puține, să se acorde cel puțin titlul. Secretarul general al partidului întreba, pe drept cuvînt : „Unde sînt școlile noastre medicale ?" O asemenea întrebare ne îndeamnă să meditam, ce se va întîmpla peste zece ani cu unele specialități importante. Poate tot din acest motiv o serie de tineri nu se mai interesează de „preclinic", de învățămîntul fundamental, de discipline ca anatomia, fiziologia, fiziopatologia, histologia etc., care cîndva au făcut gloria medicinei românești. Cu regret o spun, în prezent spre aceste discipline nu se mai îndreaptă elementele de cea mai mare valoare. La fel în radiologie.

Școala noastră medicală este încă una din cele mai serioase școli din Europa, dar trebuie să veghem, ca să se păstreze astfel. Ca profesor sînt șocat că nu mai am atît de mulți studenți străluciți, care impresionau odinioară prin prospețimea cunoștințelor și spiritului lor viu.

Profesor doctor IOAN LASZLÓ, rectorul I.M.F. Tîrgu Mureș :

„CE SE VA ÎNTÎMPLA CU ACESTE CATEDRE DUPĂ CE NOI VOM PĂRĂSI SCENA ?"

● Este foarte important ca fiecărul student din învățămîntul medical să i se predea **un cuantum de noțiuni în mod uniform.** Or, în momentul de față el diferă de la institut la institut, întrucît manualele de bază diferă. Eu aș propune manuale de bază unice pentru fiecare disciplină. Nu un manual redactat de un singur profesor, ci prin colaborarea specialiștilor de la diferite facultăți de medicină din țară, astfel încît diversele capitole să fie abordate de specialiștii cei mai competenți. În acest fel și-ar găsi oglindirea în manuale și diversele școli din țară.

● Pledez și eu pentru **reînființarea internatului.** Cu ce mîndrie se rostea în tinerețea noastră : **„Am fost intern la Nasta... la Hortolomei... la Juvara..."**

● Cînd vorbim despre școlile medicale românești este indispensabil **să ne aplecăm și asupra viitorului unor discipline.** Eu personal predau la IMF Tîrgu Mureș microbiologia și virusologia, și nu am „urmași", din cauza unei normări prea rigide. La catedra noastră, în afară de trei conferențiari care funcționează la facultăți diferite și au teme de predare diferite, cu alt program analitic, personal nu am decît doi asistenți. Mă apropii de 60 de ani. În puțină vreme voi ieși la pensie. Ce se va întîmpla cu această disciplină? Cam la fel se prezintă lucrurile cu fiziologia, balneologia, toxicologia, fizica farmaceutică și altele. Ar trebui să existe o mai mare flexibilitate în normare, să se înțeleagă că medicina are un anumit **specific,** de la care nu poate abdica. Să ne amintim de marii noștri înaintași, de Rainer, genial anatomist, de microbiologi ca Ionescu-Mihăești și Ștefan Nicolau, profesorii mei, și de cîți alții. Ce se va întîmpla cu catedrele acestea după ce noi părăsim scena ? Deși de mulți ani mă frămînt să găsesc un răspuns, vă răspund sincer : nu știu.

L. NICULESCU ■

Profesor doctor VICTOR CIOBANU :

„SĂ SE APROPIE LA MAXIMUM SPECIALIZAREA DE FACULTATE"

— În toamna aceasta s-a încheiat ciclul unei noi experiențe în pregătirea și formarea medicilor din țara noastră. Ce constatări aveți tovarășe profesor dr. VICTOR CIOBANU ca pedagog, șef de clinică, specialist ? Stagiul postuniversitar de 3 ani în spitalele și clinicile mari dă rezultatele scontate ?

— Un cuvînt aș vrea să vă spun despre problema medicului de medicină generală, fiind direct legată de întrebarea și de răspunsul la întrebarea dv. La dezbaterea : e suficientă pregătirea în 6 ani de facultate a medicului de medicină generală ?, opinia mea este **nu.** Medicul de medicină generală este un profil distinct, cu responsabilități deosebit de mari fiind chemat să supravegheze starea de sănătate a unei colectivități. El este [illegible] să asigure atît profilaxia [illegible] cît și o **asistență medicală promptă,** în cazurile acute și de urgență, precum și **de durată,** în cazurile cronice. Nici o facultate de medicină din lume nu și-a propus și nu-și propune formarea de absolvenți gata specializați. Dealtfel, nici alte profile de învățămînt superior nu realizează așa ceva. Să luăm, bunăoară, politehnica. Absolvenții ei sînt ingineri stagiari. Cu atît mai mult medicul ? ! El răspunde de o viață de om ! Problema specializării lui nu se poate situa decît după facultate pentru toate sectoarele și profilele medicale, fiindcă **statutul de specialist înseamnă competență superioară,** competența rezolvării personale a problemelor complexe din domeniul respectiv. **Problema e, cînd să se facă specializarea în raport cu tradiția pe care o avem ?**

— Și care este punctul dv. de vedere ?

— Efortul specializării este mare — intelectual, fizic — și e reușit în măsura în care se îndeplinesc trei condiții : **aptitudini, motivație, putere de muncă și de asimilare.** În cadrul organizatoric actual, cînd la specializare au acces oameni între 30-35 ani, dintre care o bună parte au rosturi familiale închegate și răspunderi grele — copii etc. — nu mai pot răspunde întru totul acestor criterii.

— Atunci, ce propuneți ?

— E o singură soluție. Să se apropie la maximum specializarea de facultate. Formarea mai precoce a medicului specialist. (Cu atît mai mult o cere penuria actuală de specialiști în toate profilele medicale — n.a.). Acesta este punctul meu de vedere, din experiența, din anii care s-au adunat în munca de pedagog : **să se facă în continuarea celor 6 ani de facultate.** Să se comprime trunchiul comun al stagiaturii în spitale și clinici de la 3 la 2 ani, deci, **o stagiatură postuniversitară cu un conținut mai concentrat,** care să asigure în mod obligatoriu pentru toți pregătirea pentru practicarea medicinei generale — benefică și absolut necesară și pentru oricare specialist — și apoi, pe baza unui concurs exigent, să se aleagă cei care vor urma calea specializării ori admiterea **în** instituții de învățămînt superior și cercetare. În felul acesta, am obține mult mai devreme un specialist, prin urmare, și pentru o perioadă mai lungă de timp. E un cîștig de cel puțin 10 ani în folosul societății. Prin sistemul actual, reușești să formezi un medic de specialitate cam în jurul vîrstei de 40 de ani, iar la 60 iese la pensie! Ne-am putea gîndi și la varianta **selecționării,** prin concurs, imediat după terminarea facultății. Cei selecționați urmînd de asemenea, ca mai întîi să parcurgă fluxul comun al stagiului de 2 ani de medicină generală și apoi în continuare să-și desăvîrșească secundariatul.

— Asta n-ar însemna să închidem orice posibilitate să se specializeze, să-și desăvîrșească calificarea medicii de medicină generală care au practicat în rural ?

— Nu, un procentaj din numărul de locuri pentru secundariat să fie destinat lor. Ei vin cu experiența, la fel de necesară, stagiarii pot veni și cu experiența, dar și cu un mare bagaj de cunoștinte. Ca dovadă, — și asta a fost o constatare esențială pentru mine după această variantă de stagiatură în spital — la concursul de secundariat din primăvară, unde s-au prezentat și stagiarii din anul al III-lea și medicii de medicină generală, 70 la sută dintre cei reușiți au fost tocmai stagiarii. Merită astfel și satul să aibă medici mai buni, cu o pregătire de certă calitate, asigurăm și secundariatului o bază de selecție mult mai bună sub aspect calitativ. Desigur, vom avea și într-un caz și în altul, medicii pe care i-am format : se ridică deci, cu acuitate, problema **muncii responsabile în secundariat.** A șefului de secție, a șefului de clinică, a directorului spitalului. Susțin de aceea ca stagiul, dar și secundariatul, formarea specialiștilor, să aibă loc **în centre metodologice,** să fie repartizați pe oameni, nu în general unor spitale, acolo unde avem valori. Mărimea și gradul spitalului nu presupun de la sine și existența valorilor.

CICI IORDACHE ■

Profesor doctor LORICA GAVRILIȚĂ, rectorul Institutului de medicină și farmacie din Iași :

SĂ DEVINĂ EFICIENT CEEA CE DEOCAMDATĂ NU ESTE SUFICIENT

— Așadar, stimată tovarășă rector, dumneavoastră vă exprimați opinia că perioada celor trei ani de internat generalizat pe care trebuie s-o parcurgă un absolvent de facultate nu este utilă pentru formarea medicului de circumscripție ?

— Principalul fapt pe care-mi întemeiez această convingere este că de-a lungul celor trei ani absolventul — tînărul medic, așadar — nu este implicat direct în responsabilitatea actului medical. Cei trei ani nu echivalează cu un stagiu în producție. După alți trei ani el poate candida la un examen de secundariat de exemplu, sau pentru un post de asistent în facultate.

— Propuneți, înțeleg, ca absolvenții să fie repartizați direct ca medici de circumscripție ?

— Întrucît opinia noastră este că stagiul primilor trei ani, în actuala formă de organizare a lui, nu este eficient, trebuie să ne gîndim să-i acordăm eficiență, înainte de toate, cel puțin într-o privință : după acești ani tînărul medic să aibă posibilitatea să candideze pentru funcții didactice ori să intre în circuitul de specialiști, de medici secundari, primari. Dar aceasta presupune să medităm tocmai asupra formei de organizare a stagiului acestor primi trei ani de după absolvire. În învățămîntul medical a existat, se știe, cu rezultate foarte bune, un sistem numit **internat,** în domenii de bază ale medicinei. El presupunea exigență și spirit de promovare a valorilor : locurile erau ocupate prin concurs ! Dintre cei mai buni interni erau aleși apoi unii pentru învățămînt, alții pentru cercetare, alții pentru rețeaua medicală.

— Faceți o legătură, bănuiesc, între felul cum ar trebui conceput stagiul primilor trei ani de după absolvire cu sistemul de „internat prin concurs" ?

— Da. Cred că paralel cu acest stagiu trebuie să se repartizeze fiecărui institut de învățămînt medical un număr de locuri de interni. Cei ce-au ocupat, prin concurs, aceste locuri, să aibă la sfîrșitul stagiului posibilitatea, cum spuneam, să intre în circuitul de specialiști, ori să candideze pentru funcții didactice. Astfel am avea cel puțin siguranța că promovăm cadrele de nădejde ale medicinei românești de mîine, că nu le-am lăsat să parcurgă traiectorii de-a lungul cărora omenește este să înțelegem că le-ar putea slăbi entuziasmul. De fapt, în anumite domenii este o acută nevoie de specialiști încă de pe acum.

— De exemplu ?

— La Facultatea de medicină generală în primii trei ani se învață discipline fundamentale precum biochimia sau anatomopatologia. Or, în situația actuală a învățămîntului medical, trebuie să recunoaștem că disciplinele acestea duc o mare lipsă de cadre, că avem cadre îmbătrînite iar în perspectivă — și e bine s-o spunem de pe acum — vom rămîne fără cadre. La Spitalul județean Vaslui nu există, din cîte știu, nici un anatomopatolog. La Botoșani, la fel. La Bacău este un anatomopatolog care are vreo 60 de ani și un infarct la activ. La noi la catedră avem trei asistenți a căror vîrstă e cam în jur de 40 de ani ! De aceea, odată cu sistemul de internat de care aminteam, cred că trebuie reînființat și internatul preclinic pentru disciplinele preclinice care au corespondent în rețeaua sanitară. Pentru microbiologie, morfopatologie, fiziopatologie. Este ceea ce s-ar numi „internatul de laborator". Cu aceste amendamente stagiul primilor trei ani de după absolvire ar deveni, cred, mai eficient. În felul în care el se prezintă acum, chiar dacă pentru mediciniști am accepta că este o experiență, pentru farmaciști — care în ultimul an, al 5-lea, 21 de săptămîni stau tot în farmacii — este limpede că e o desăvîrșită inutilitate.

D. CONSTANTINESCU ■

Profesor doctor CORNELIU DUDEA, decanul Facultății de medicină, șeful Clinicii medicale I, I.M.F. Tîrgu Mureș :

„INTERNATUL — O ALTERNATIVĂ PENTRU CEI MAI DOTAȚI"

● Avem studenți buni, chiar foarte buni, totuși ne îngrijorează o anumită pasivitate care se remarcă azi printre ei. Motivul este simplu. Ei se întreabă : Oare repartiția după absolvire și însuși viitorul meu profesional depind în mod hotărîtor de felul cum învăț în facultate ? Din păcate, răspunsul este, parțial, negativ. Atîta timp cît **la repartizare intervin atîtea criterii extraprofesionale,** nu cred că vom asista la un reviriment în semipasivitatea studenților. Cunosc studenți excelenți, absolvenți cu 9,50 care s-au trezit, la repartiție, pe poziția o sută și ceva... Firește, nu afirm că pregătirea în timpul celor șase ani de studiu nu influențează, la sfîrșitul studenției, soarta absolventului, dar nu în măsura pe care am dori-o.

● Riscăm să avem o medicină îmbătrînită din cauza actualului sistem mult prea greoi. Se creează o situație fără comparație cu nici o altă profesiune, punînd pe medic într-o situație de netă inferioritate. Să facem un calcul simplu. Așadar : șase ani de facultate plus un an de armată, pentru bărbați, plus trei ani de stagiatură (conform sistemului recent înființat), după care abia urmează posibilitatea de specializare : deci încă trei ani. Așadar, în cazul cel mai fericit, presupunînd că nu intervine nici un hiatus dictat de neprevăzutele vieții, **abia după 13 ani de la intrarea în facultate medicul are o specialitate, știe „pe ce lume e" !** Altfel spus, **ei se văd specialiști abia către 35 de ani,** cînd elanul descrește, cînd — nu numai scriptic, dar mai ales biologic — tinerețea a trecut și, odată cu ea, perioada de maximă creativitate. După părerea mea, este cu totul regretabil. Cred că a fost o mare greșeală desființarea internatului, care la noi și peste hotare — în Franța, bunăoară — avea o justificată tradiție. Eu propun să-l reînființăm. Eventual după un an de stagiu la țară, tinerii medici, **în funcție de rezultatele obținute în facultate** (de aci, un puternic stimul moral, care să anihileze atmosfera de oarecare delăsare la care mă refeream mai înainte), să se poată prezenta la examenele de internat. Astfel, la 29 de ani am putea avea specialiști ! În același timp, s-ar putea menține și actuala stagiatură de trei ani, internatul rămînînd o **alternativă pentru cei mai dotați.** Subliniez că în nici un alt domeniu de activitate (inginerie etc.) nu apare o asemenea anomalie: specialitate după 13 ani. După atîția ani (dar, în realitate sînt mai mulți) intervine o tocire a cunoștințelor, pînă și limbajul științific, însuși modul de a gîndi suferă alterări. Mi-am putut da seama de această deteriorare, de ruperea de sursele de informare etc., fiind mulți ani președintele unei comisii de secundariat.

● **Actualul sistem de lucrări de diplomă nu este bine pus la punct,** suferă de o anumită doză de formalism, în defavoarea studentului merituos. Cum oare putem realmente aprecia o lucrare de diplomă cînd o comisie dă note la 70 de absolvenți în două zile și jumătate ?! În prezent, studentul își prezintă lucrarea în **opt minute.** Într-un termen atît de scurt, nu putem distinge cu acuratețe cît din lucrare se datorează îndrumătorului și cît studentului. Ar trebui să se înființeze mai multe comisii paralele, să se dea și un examen de orientare practică.

Revin, în concluzie, la necesitatea specializării mai rapide. Nu din lipsă de modestie mă voi da și pe mine ca exemplu. Nu e vorba de persoană, ci de o generație și de un sistem al școlii românești de medicină care nu trebuie abandonat. Eu, în al treilea an după absolvire, eram asistent universitar la Clinica I medicală din Cluj, unde profesorul Moga ne forma de tineri. El spunea : „Prefer să iau tineri, nu cadre gata formate, și să-i pregătesc eu, cum gîndesc că e mai bine". Așa au crescut colegii mei de clinică și de generație: profesorul doctor docent Vlaicu Roman, profesor doctor Iosif Suciu, conferențiar Emilia Macavei, profesor doctor Mircea Cucuianu, doctorul Ioan Orha. La fel ca profesorul Moga au procedat, la vremea lor, alți mari dascăli, cum ar fi profesorul Octavian Fodor de la Clinica 3. **Așa s-au format școlile medicinei românești. Ne paște un mare pericol : o medicină bătrînă.**

Profesor doctor PÁL DOCZY, Clinica medicală I, I.M.F. Tîrgu Mureș :

PRESTIGIUL MEDICULUI GENERALIST

● **Prea desele schimbări în sistemul educativ-informațional** al medicinei noastre au creat o anumită stare de dezorientare în rîndul tinerilor. Cînd intră în facultate, ei nu știu prea bine ce va fi cînd o vor absolvi. Desigur, trăim într-o perioadă de explozie informațională și în profesiunea noastră, iar sumedenie de cunoștințe, de noțiuni devin în puțini ani cu totul desuete. Vedeți cartea aceea de terapeutică clinică ? Era considerată, cîndva, excelentă ; azi nu o mai folosesc decît ca suport pentru reșoul de cafea ! Înnoirea cunoștințelor și tehnicilor medicale nu justifică însă atît de desele schimbări ale sistemului de învățămînt medical. Studentul și mai ales studenta trebuie să-și planifice viața. Or, azi prea puțini sînt medicii pe care-i cunosc și care pot spune că la 30 de ani ocupă locul pe care-l doresc. Ca unul din remedii, pledez și eu pentru reînființarea internatului.

● Există o discrepanță prea mare între ceea ce învață studentul și **dotarea tehnică pe care o găsește la dispensarul comunal.** Firește, trebuie să fim realiști, nu putem pretinde ceea ce nicăieri în lume nu s-a realizat, o diferență de dotare este perfect normală, dar — cel puțin într-o serie de circumscripții pe care le cunosc — decalajul este nejustificat. Bineînțeles, medicul de țară nu trebuie să aștepte totul de-a gata, trebuie să se zbată, dar și lui trebuie să i se creeze ceea ce eu aș numi, **un minim de „confort intelectual și tehnic" ; altfel** — dacă vrem să privim lucrurile în față — **nu vom putea stîrpi navetismul.** Să ne gîndim la condiția medicului de țară, unică în felul ei. Un inginer tînăr absolvent lucrează într-o fabrică, are cu cine se consulta la tot pasul. La fel, un profesor etc., etc., pe cînd medicul de țară este el și cu el. Cît despre inspectorii, medicii-șefi de județ care-l vizitează, cel mai adesea se interesează de modul în care medicul de țară își ține registrele, cîte medicamente dă, cum acordă concediile de boală, cum ține evidența timbrelor de Cruce Roșie. Dar pe cîți „șefi medicali" îi interesează corectitudinea diagnosticelor ?

● În sistemul nostru de apărare a sănătății, prin forța lucrurilor un loc central îi revine **medicului generalist.** Nu toți medicii pot sau doresc să se specializeze. Este perfect normal. Or, la noi, există o anumită desconsiderare a medicului generalist. Este necesar să luptăm împotriva acestei stări de fapt. Aș zice că în viitor ar trebui să ne gîndim și la posibilitatea unei stimulări materiale preferențiale pentru acei generaliști care rămîn în aceeași comună vreme mai îndelungată. Dar să ne gîndim și la stimulări morale. Generalistul, „medicul de familie" cum i se spunea odinioară, este un element fundamental în medicina noastră. Pe mine mă doare cînd aud la reuniuni colegiale, „promoția după 30 de ani" etc., cum unii participanți cu păr cărunt se ridică și le spun cu regret colegilor : „Eu sînt **numai** medic de circă".

LIONEL NIȚESCU ■

Opiniile exprimate, prin chiar marea lor diversitate, demonstrează cu pregnanță că astăzi, mai mult decît oricînd, actul terapeutic impune o continuă specializare și în consecință un învățămînt medical capabil de a răspunde la toate nivelurile acestui deziderat. Profesionalizarea — au ținut să releve cu stăruință cei mai mulți — implică o severă compartimentare a pregătirii medicale, criterii științifice de selecție, un larg și eficient contact post-universitar între dascăl și absolvent. S-a vorbit despre succesele obținute în această privință, dar și de faptul că învățămîntul medical de toate gradele este susceptibil în continuare de îmbunătățiri.

S-au făcut observații, s-au formulat critici și recomandări, dar dat fiind caracterul extrem de variat al opiniilor prezentate, considerăm discuția deschisă în continuare. O facem din dorința de a alătura modesta noastră contribuție efortului general consacrat perfecționării și diversificării asistenței sanitare, învățămîntului medical, și, pe această cale, ridicării gradului de sănătate al poporului nostru.

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Cuvinte de caldă simpatie și frățească solidaritate a avut Octavian Goga și pentru poporul cehoslovac, aflat — ca și noi, românii — la ceasul făuririi statului național unitar. Astfel, la 4 august 1917, i-a dedicat o vibrantă evocare — **Un popor luptător : cehii.** Cîteva luni mai apoi, are prilejul să omagieze sosirea în Iași a unui oaspete drag — **Profesorul T.G. Masaryk** (10 octombrie) ; din care cuvînt omagial vom transcrie și noi un fragment încărcat cu inspirate profeții.

În arhiva de familie Onisifor Ghibu, prin bunăvoința fiului — Octavian Ghibu — am luat cunoștință de cîteva documente prețioase privitoare la activitatea tribunului pentru unitatea românilor, dinaintea plecării sale în Apus. Goga expediază o scrisoare (la 19 decembrie 1917) lui Onisifor Ghibu, prin care-i convoacă degrabă la Odessa spre a întocmi împreună planul de coordonare a activităților naționale ale emigranților, refugiaților și voluntarilor români din Transilvania și Bucovina. Inițiativa dă roade : la 2 ianuarie 1918 se constituie **Comitetul Național al Românilor subjugați din Monarhia Austro-Ungară ;** ale cărui **Proces verbal** și **Plan de acțiune,** le publicăm în cele de mai jos. O a doua scrisoare (datată, 3 ianuarie) adresată de Goga lui Ghibu, vine să lămurească rostul recent înființatului Comitet Național. Iar dintre actele pozitive înfăptuite de Comitetul Național — afiliat la Alianța Naționalităților din Austro-Ungaria, unde factorul dinamizator erau cehii în frunte cu Masaryk — menționăm **Declarația** românilor ardeleni și bucovineni prezenți pe teritoriul României. Elaborată la 6 octombrie 1918, Declarația n-a putut fi publicată la Iași — s-a opus guvernul Marghiloman ; o va tipări Onisifor Ghibu în cotidianul „România Nouă" din 23 octombrie 1918.

STELIAN NEAGOE ■

Iași, miercuri 10 octombrie 1917

[...] Dacă însă relațiile interne din Austro-Ungaria au ajuns astăzi, în sfîrșit, să fie trecute în conștiința publică a continentului, dacă perfidia Vienei și brutalitatea de la Budapesta au devenit axiome curente în străinătate, aceasta se datorește mai ales mișcării pe care popoarele nenorocite ale Habsburgilor au desfășurat-o ca să-și afirme dreptul lor la o independență politică.

Trebuie să recunoaștem că la vasta operă de lămurire au contribuit într-o măsură mai mare sau mai mică toate neamurile orfane ale conglomeratului vecin. Rolul de căpetenie însă le revine **cehilor,** acest neînfrînt popor luptător, a cărui energie urmărește din primele zile fără clipe de ezitare aceeași linie dreaptă. Călăuziți de o conștiință națională vie întărită prin îndelungate frămîntări din trecut, cehii, avînd o situație culturală și materială din cele mai înfloritoare, și-au dat seama de la început că în drama actuală se joacă și destinele lor. Trecînd deci peste toate barierele partidelor, ei s-au unit în aceeași tabără a solidarității de rasă, care în puterea principiului de naționalitate reclamă dezrobirea de sub austromaghiari și întemeierea unei viețe de stat libere.

[...] Paralel cu această acțiune internă cehii au organizat o întinsă propagandă în străinătate pentru cauza lor. Norocul a vrut ca munca grea a raporturilor cu Aliații să-și găsească exponentul cel mai chemat în distinsa personalitate a d-lui **T. G. Masaryk.** Savantul profesor care avea un rol covîrșitor în viața publică din țara lui înainte de război, a apucat drumul pribegiei cînd a izbucnit conflictul armat. Cercetător al trecutului și priceput analist al echilibrului de forțe din marea conflagrație, implacabilul propagator al libertății, și-a dat seama de la început că se pune problema dezagregării mozaicului etnic din Austro-Ungaria și că datoria îl cheamă în tabăra Aliaților menită să lichideze definitiv procesul unei nedreptăți milenare. Astfel de trei ani harnicul călător cutreeră țările unde poate găsi un răsunet chestiunea pe care o reprezintă cu multă demnitate și cu o înaltă competență științifică. Șef al Comitetului național cehoslovac, d. T. G. Masaryk a desfășurat în Franța, în Anglia care l-a numit profesor la Universitatea din Oxford și în Rusia unde avea vechi legături, o activitate neprețuită pentru lămurirea străinătății asupra stărilor din monarhia vecină. Roadele acestor străduințe sînt din ce în ce mai evidente. Conferințele și propaganda publicistică au creat o atmosferă de simpatie în jurul cauzei naționalităților, producînd în același timp și organizarea metodică a luptei împotriva dușmanului. Astăzi cehoslovacii își au reprezentanții lor autorizați în diferitele centre din statele Înțelegerii, unde întreține contactul cu spiritul public printr-un număr însemnat de ziare, reviste și broșuri. Înrolarea voluntarilor din rîndurile prizonierilor de război a luat de asemenea proporțiile cele mai mari și aliații noștri au avut prilejul să aprecieze de multe ori eroismul acestor soldați conștienți pe frontul rusesc și în tranșeele franceze.

Drumul vrednicului apostol se continuă și-d. Masaryk se găsește de două zile în mijlocul nostru. Era firească această apropiere. Lupta pe care o dăm se brodează pe același fond de suferință istorică și cere aceeași dezlegare. Sîntem tovarăși de arme, legați de-o singură țintă. La piedestalul măririi noastre de mîine nu poate fi decît cadavrul politic al Habsburgilor. Dar această prietenie între cehi și noi nu poartă numai marca actualității efemere. Situația noastră geografică și raporturile de echilibru viitor ne predestinează unor relații de colaborare continuă.

Iată de ce vizita d-lui Masaryk nu ne inspiră numai sentimentul de veneratie pe care ni-l trezește năzuința de a dezrobi un colț de umanitate, ci scoate la iveală o serie de probleme strîns legate de interesele superioare ale neamului nostru. Dorim ca distinsul oaspe să socotească aceste zile numai ca un preludiu al vremilor de noua așezare, cînd pe urma biruinței noastre comune două popoare reîntegrate în cadrul vieții lor normale își vor găsi două puncte de sprijin reciproc pentru soarta lor : — la **Praga** și la **București.**

Odessa, marți 19 decembrie

Am așteptat pînă astăzi zadarnic venirea voastră la Odesa după cum ne era vorba. N-ați venit. Profit de ocazie că pleacă vaporul românesc Durostor la Cherson mîine și se întoarce vineri seara. Voi reveni cu el. Rămîn aici pînă luni seara sau marți, cînd voi pleca la Kiev.

Și-acum ascultă cuvîntul meu : Vin foarte mult să vii aici cu [I.] Pelivan și [V.] Tanțu și alt om de încredere. Am mai primit de la Iași — de la omul (Saint Aulaire, șeful Legației franceze în România — n.N.) în numele cui v-am vorbit — îndrumarea că **totul** se poate face, — să-i prezint planul cum ne-am înțeles. „Vă conjur deci, nu pierdeți ocazia asta, nu vă lăsați reținuți de neînsemnate chestiuni locale, — ca să lăsați să treacă o situație pe care n-o veți mai avea niciodată.

Fac apel deci la înțelegerea ta și te rog cu cea mai mare insistență, veniți negreșit !

Adresa mea este aici la dl. Nicolae Mancaș, în Avcinikov Pereuloc 6, et. II, lîngă str. Jukovskaia.

Mi-am făcut datoria să vă avizez — restul e în mîinile voastre.

Proces verbal

Subsemnații români ardeleni și bucovineni aflători în Odessa, ne-am întrunit azi 2 ianuarie 1918 și am discutat necesitatea instituirii unui **Comitet național** al românilor subjugați din Monarhia austro-ungară. Alegerea acestui comitet național într-o vreme cînd organizația politică a românilor subjugați de sub Habsburgi este desființată și complet paralizată în acțiunile ei, se impune, pentru a putea avea organul menit să facă ecoul autorizat al intereselor naționale. Comitetul național va reprezenta de comun acord cu guvernul României cauza națională în Alianța naționalităților din Austro-Ungaria, care actualmente lucrează la Kiev, și va desfășura propaganda necesară față de Aliații României și față de țările neutre.

Delegăm din sînul nostru ca membri ai acestui Comitet național pe următorii domni : Dr. I. Mețianu, Dr. G. Baiulescu, Dr. I. Nistor, O. Goga, A. Lapedatu, Dr. O. Ghibu, Dr. V. Deleu, O.C. Tăslăuanu, S. Bocu, M. Popovici.

Drept care am dresat acest proces verbal.

(ss) Octavian Goga — Președinte
I. Nistor — Secretar

Semnează : I. Mețianu, Dr. G. Baiulescu, Dr. N. Vecerdea, A. Lapedatu, Sever Bocu, O. Ghibu, Eugen Goga, Dr. Ios. Sceopul, George Moroianu, N. Mircea, I. Petzu, Eus. Pașcanu, Emil Baiulescu, S. Bucurenciu, V. Lacea, Ioan Petrovici, Grigore Popescu, B. Bonescu, Vlad Banciu, Ion Garoiu, Radu Căciulă, N. Lupan, Dr. V. Roșculeț, Emil Marica.

Planul de acțiune al Comitetului

1. Va participa la toate acțiunile și manifestațiunile politice ale „Alianței Naționalităților din Austro-Ungaria" (actualmente cu sediul la Kiev), întrucît aceste acțiuni și manifestațiuni vor cadra cu interesele și scopurile politice naționale ale românilor subjugați.

2. Va întreprinde — prin organele de publicitate ale „Alianței", prin presa țărilor amice și neutrale și prin eventuale publicații și periodice proprii — o vie și intensă propagandă pentru și pînă la rezolvarea **integrală** a chestiunii naționale române.

3. Va institui — la Stocholm și Lausanne — birouri corespondente speciale, după modelul celor existente ale cehilor, slovacilor, croaților, sîrbilor, polonilor și rutenilor. Menirea acestor birouri e de a stabili și întreține legături politice cu românii de acasă, spre a putea denunța opiniei publice europene suferințele și imprilările prin care ei au fost aduși a face chiar acte și manifestațiuni contrare conștiinței și intereselor lor naționale, iar pe de altă parte spre a-i putea informa asupra acțiunii compatrioților expatriați și refugiați în legătură cu „Alianța Naționalităților" pentru distrugerea statului dualist.

4. Va trimite pe unul din membrii săi — pe domnul Mihai Popovici — în Italia pentru ca, potrivit planului aprobat de Ministerul de Război, să lucreze pentru formarea unei noi armate de voluntari ardeleni și bucovineni din rîndurile prizonierilor noștri de acolo.

5. Va avea un delegat al său în Franța, care fiind în strînsă și neîntreruptă legătură cu unitățile militare române luptătoare pe frontul apusean (din America), va putea canaliza în presa noastră și străină acțiunile și faptele de arme deosebite ale acestor compatrioți.

6. Va căuta să obțină ca românii din America înrolați în armatele Republicei Statelor Unite să fie grupați și constituiți într-un corp național deosebit, ca acel al polonilor și cehilor, iar dacă aceasta nu se va putea, să obțină cel puțin formarea unei legiuni voluntare dintre românii aflători în America, care sînt tot cetățeni austro-unguri. [...]

7. Va întreține — prin [gazeta] „România Mare", și prin foile [...] ce urmează a se tipări în America, eventual prin alte organe de publicitate — o vie și permanentă legătură cu Corpurile noastre de voluntari de pe frontul român, francez și eventual cel italian, pentru a face cunoscut[ă] acasă și în străinătate acțiunea lor [...] și a întreține în rîndurile lor deplina credință în dreptatea și izbînda cauzei pentru care luptă.

Odesa, miercuri 3 ianuarie 1918

Îți trimit copia **Procesului verbal** al constituirii noastre la Odesa. Iată ce trebuie să faci : Un **Proces-verbal** identic luați voi cei de la Chișinău — copiat exact ca și cel de față. Să iscăliți toți ardelenii și bucovinenii din Chișinău, cît mai mulți atît mai bine. Lucrul acesta trebuie făcut imediat, dar absolut imediat. Fina (Veturia, soția lui Onisifor Ghibu — n.N.) îți aduce aceste rînduri mîine seară, tu poimîine dimineață să aranjezi lucrul. Poimîine (vineri) — sau eventual simbătă pleacă de aici, la Iași, [Sever] Bocu și [Alex.] Lapedatu, — să vii deci cu actul făcut în regulă la amîndouă aceste trenuri ca să predai actul, de care e nevoie, ca să fie prezentat guvernului. Sper că vei îndeplini prompt afacerea asta și prietenii noștri din Chișinău îți vor da tot concursul.

Declarație

Românii ardeleni și bucovineni, aflători pe teritoriul Regatului Român, în numele nostru și al fraților subjugați de acasă, a căror conștiință e siluită și deci în imposibilitate de a se manifesta liber, declarăm cele ce urmează :

1. Cerem să fim liberați de sub jugul Monarhiei austro-ungare și sîntem hotăriți să luptăm, prin toate mijloacele și pe toate căile, ca întreg neamul românesc să fie constituit într-un singur stat național și liber [...]

2. Nu recunoaștem Monarhiei austro-ungare dreptul de a se ocupa de soarta românilor din Ardeal și Bucovina, deoarece, veacuri de-a rîndul, ne-a ținut în cea mai rușinoasă robie.

Toate încercările de federalizare ale Casei de Habsburg sînt gesturi disperate ale unei împărății osîndite să se descompună și să piară.

Soarta românilor din Austro-Ungaria s-a hotărît prin războiul Regatului Român și prin voința liberă a întregului popor românesc, și o va consfinți congresul de pace generală, la care vor lua parte și reprezentanții oficiali ai României eliberatoare.

3. Cerem ca întreg teritoriul din Monarhia habsburgică revendicat de statul român, recunoscut și garantat prin tratatele de alianță încheiate de România cu puterile Înțelegerii, să fie liberat și unit cu Patria mamă.

4. Toate declarațiile românilor din Ardeal și Bucovina ce s-ar face împotriva acestor aspirațiuni naționale, le considerăm ca stoarse cu forța de autoritățile dușmane și aceste declarațiuni nu vor putea induce în eroare opinia lumii, care a proclamat principiile de dreptate și de libertate pentru toate neamurile asuprite.

Iași, 6 octombrie 1918.

Comitetul Național al românilor emigrați din Austro-Ungaria.

p. Președinte — Secretar,
A. Lapedatu — Oct. C. Tăslăuanu

Muzeul municipiului București –

60 de ani de existență

Tezaur pentru veșnicie

Tezaurul, prin însăși definiția lui, conține bunuri de preț ale creației materiale și spirituale umane. El reflectă capacitatea omului de a valorifica bogățiile pămîntului, inventivitatea și sensibilitatea artistică a creatorului rămas de cele mai multe ori un anonim sau devenit celebru

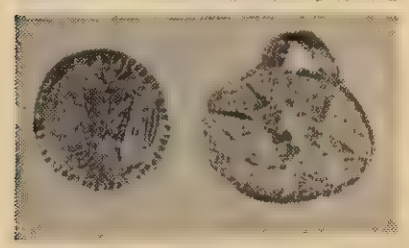

prin rodul actului său de creație. Tezaurul istoric este mărturia cea mai de preț a dăinuirii prin veacuri sau milenii a unui popor sau a unei colectivități mai restrînse, în cazul de față aflîndu-se în atenția noastră urbea Bucureștilor, cel mai mare oraș românesc. Capitala patriei. Iar prin aceste atribute cu care este înzestrată așezarea urmașilor legendarului Bucur, tezaurul Bucureștilor depășește semnificația locală, el aparținînd în aceeași măsură întregului nostru popor.

Este meritul oamenilor acestor locuri de a găsi o gamă inepuizabilă de exprimare a vigoarei și capacității lor, transformînd, din vechime, lutul și lemnul, piatra și metalul în opere ce reflectă scînteia străfundurilor umane zămislitoare de frumos și trăinicie. Cînd, cu cinci mii de ani în urmă, olarul neolitic sălășluitor pe aceste meleaguri modela din glodul gliei „Zeița de la Vidra-București", el lăsa posterității un mesaj artistic de inegalat. De curînd am avut prilejul de a viziona în Capitală una din cele mai strălucite expoziții de arheologie dedicată artei neolitice. A fost un prilej de a privi, în contextul larg al artei plastice vechi de pe întreg teritoriul țării, zeița noastră, de departe cel mai valoros exponat. Și etapă de etapă, am putea spune zi de zi, pămîntul a tezaurizat cîte ceva din creația umană, așternînd prin brazdă sau cu covor de iarbă certificatul cel mai de preț al dăinuirii creatoare. La Bucureștii Noi și Bragadiru mărturii geto-dace, la Tei statuete romane, la Militari-Ciurel-Boja, Fundeni, Buftea și Sindrilița, la Străulești și Cringași, pretutindeni, risipă de dovezi ale prezenței noastre și aici, ca de fapt pretutindeni pe pămîntul românesc, în acel vifornic mileniu al migrației popoarelor stîrnite din locurile lor pentru a zgudui lumea europeană de atunci. În clipele de răgaz mijite printre rafalele prădalnice străine, ei, cei de totdeauna aici, și-au construit case și instalații tehnice, au smuls luncii, pădurii și apelor cele necesare vieții, neuitînd nicicum chemarea către frumos. Am putea spune că înfrumusețarea utilului este exprimată în forma și decorul vaselor, în completarea costumului cu fibule din metal scump ș.a. An de an arheologii ne-au obișnuit cu scoaterea la iveală a noi mărturii tezaurizate în această imensă

taină care este însuși pămîntul Bucureștilor. Străduințile lor depuse și în acest an la Bucșlumeni, Militari, pe malul Sabarului și în dealul Văcărești, la Curtea Nouă și în apropierea podului Străulești, la Colțea și în alte puncte din centrul Capitalei dezvăluie componente de preț ale tezaurului istoric bucureștean. Un tezaur în care miniatura casei neolitice modelată cu mii de ani în urmă poate sta alături de conturul cetăților de la Curtea Veche, de fațadele împodobite cu stucaturi și balcoane din vatra străbună a orașului, de noul ce trumpe în cartierele maiestuoase din Titan, Drumul Taberei, Băneasa etc. Dimensiuni prin care timpul își exprimă curgerea, mărturii în aceeași măsură ale capacității omului, creatorul conștient al tezaurului istoric. Un tezaur sfînt care pornește din străfundurile istoriei și care se completează neîncetat ducînd mesajul generațiilor fără de sfîrșit. Valoarea lui nu are echivalent, după cum vîrsta-i nu are măsură. Este moștenirea cea mai de preț a unui popor, înglobînd în aceeași măsură pămîntul și lăcașe, locuri de bucurie și de obidă, produse ale mîinilor și minții umane, obiceiuri transmise spre eternitate. Iar mai presus de toate acestea sînt oamenii, bijuteria cea mai scînteietoare din cununa pusă Carpaților și Dunării și Mării de istoria noastră ale cărei începuturi se pierd în milenii și ale cărei strălucîri sînt date pentru veșnicie.

PANAIT I. PANAIT ■

Practica – un chiul camuflat?

Practica de producție a elevilor sau instruirea loc practică își caută încă un loc exact în complexitatea sistemului organizat de instruire și educație a tinerilor. Să nu ne grăbim să exclamăm : „cum încă, adică nu s-a găsit nici acum acel loc ?!" Să nu ne grăbim, întîi fiindcă ușor nu e să se întîmple așa ceva, apoi pentru că poate nu de lipsa de galop în mersul lucrurilor trebuie să ne întristăm mai întîi.

Deocamdată încă mai sînt ateliere-școală prost utilate, încă nu toți directorii de licee știu ce trebuie întreprins exact pentru ca elevii să nu termine școala fără să se familiarizeze, în întreprinderi, cu lucrul la locuri de muncă similare cu acelea în care, poate, se vor încadra. Nici măcar cu condescendența agrementată de acest **poate** nu este tratată uneori eventualitatea încadrării în producție a tinerilor. Apoi, supravegherea elevilor care fac practica în întreprinderi încă nu este asigurată foarte bine peste tot de către maiștrii instructori — ai școlilor — care au sarcini precise în acest sens, care sînt plătiți pentru acest lucru. În săptămînile în care elevii nu au cursuri ci exclusiv practică în întreprinderi, foarte mulți dintre diriginții lor încă nu sînt convinși sau nu le vine să creadă că ar avea datoria să treacă și dînșii prin întreprinderile respective, să-și vadă elevii la lucru, să stea de vorbă cu muncitorii care-i învață meserie, să se intereseze de comportarea elevilor.

Iată cîteva fapte :

Miercuri, 11 noiembrie a.c., la Liceul de matematică-fizică „Gheorghe Lazăr" din București, toți elevii aveau cursuri. La atelierele-școală din strada Justiției nr. 65 A îi găsim însă pe șeful acestora, prof. Virgiliu Dumitrescu, și pe Aneta Crașoveanu, tehnician principal. Aflăm că majoritatea elevilor liceului fac practica de producție în Întreprinderea „Electromagnetica". Toate cele 32 de clase lucrează însă, prin rotație, și în atelierele liceului. Mai mult de jumătate din planul de producție al școlii se realizează prin lucrări repartizate de întreprinderea patronatoare. „În funcție de specificul lucrărilor, le executăm aici sau în întreprindere, spune tovarășul Dumitrescu. Se pune deci și problema transportului. Cînd e ceva urgent de dus ori de adus, trebuie să apelăm la taxiuri. Cum le plătim ? Din manopera elevilor. În afară de asta, baza tehnico-materială a atelierelor nu corespunde, ca dotare și tehnicitate, baremurilor stabilite de M.E.I. Strungurile noastre sînt bune doar ca material didactic intuitiv, adică să vadă elevul cum arată mașina și cam din ce se compune ; ele nu mai sînt mașini-unelte pentru producție, sînt vechi, uzate fizic și moral.

Joi, 12 noiembrie, la Întreprinderea „Electromagnetica". Șeful compartimentului învățămînt, Mihai Popiceanu, are alte păreri. Dintre toți elevii care fac practica aici — și vin destui în afară de cei din liceele patronate — cei de la „Lazăr", ni se spune, se remarcă printr-o mai slabă disciplină, datorată, crede interlocutorul, și unei mai superficiale supravegheri, ca și contaminării comportamentale prin exemplul personal al unor maiștri-instructori ai școlii care se prezintă fără halat, fără ecuson („deși noi le-am dat ecuson la fiecare"). „Amănunte", desigur, dar... Azi un amănunt, mîine altul, te trezești că, într-o bună zi, comportamentul elevului devine strident, fie prin dezinteres față de meserie, fie prin altceva, prin lucruri pe care maistrul-instructor poate nici nu-și dă seama în prima clipă că le-a provocat, că le-a pregătit într-un fel și el, prin acțiuni ori inacțiuni ale sale. „Cu cei de la «Lazăr» am avut și dificultăți, spune tovarășul Mihai Popiceanu. În ultimul trimestru al anului școlar trecut, maiștrii-instructori ai acestui liceu aduceau elevii la întreprindere și plecau. Copiii ...de ce să nu facă la fel, să plece și ei ? Unii, pentru că erau opriți la poartă, săreau gardul. În toamna aceasta începuseră practica, dar nu se prezenta nimeni pentru încheierea convenției. Pînă cînd, într-o zi, nu i-am mai primit. Le-am spus maiștrilor să-și ducă elevii la atelierele școlii și să-i amintească directorului de convenție. Se pare că elevii au fost lăsați să meargă unde au vrut prin oraș. În orice caz, a venit directorul liceului și s-a încheiat convenția". „Dar diriginții — întrebăm — trec pe aici să-și vadă elevii la practică ?" „Mai vin. Vin cei de la Liceul «Bolintineanu», de asemenea, patronat de noi. Atît. De la celelalte școli, nu. Nici unul".

Joi, 19 noiembrie. Ne aflăm la Liceul industrial nr. 1 din Zalău, director Iuliu Suciu. Împreună cu ing. Gheorghe Chirvași, director adjunct și coordonator al practicii, vedem cîteva din atelierele școlii, unde s-a aflat de vizită „cuiva" străin de școală și unde e ordine, se lucrează. Mergem și la Întreprinderea — patronatoare — de armături industriale din fontă și oțel. În secția turnătorie II de fontă maleabilă, șeful secției, subinginerul Ioan Iepure, ne spune că, azi, are la practică 28 de elevi din clasa a XI-a D. „Execută operații simple după demolarea formelor. Dar, fiind aici, au sub ochi toate operațiile pe mașini supravegheate de muncitori calificați. Sigur, unii, cei de la miezuire de pildă, mai fac și alte munci, chiar acum cîțiva scot pămînt, fiindcă nu lucrăm la miezuire". În realitate, aici sînt mult mai puțini elevi. Trei sînt la turnătoria de neferoase, șase la turnătoria de fontă I, iar alții la secția curățătorie, după cum precizează maistrul-instructor Vicențiu Balogh, care nu știe, însă, nici el chiar foarte sigur unde se află fiecare elev. Ne mai spune că nu sînt chiar 28 de elevi la practică, unul lipsește. Nu l-a pus absent fiindcă i s-a spus că e de serviciu la cămin. Ne arată foaia colectivă de prezență, pe care trece absențele. Formularul este doar pentru o lună. A fost folosit în octombrie, completat în întregime, dar îl mai folosește și în noiembrie, mîzgălind absențe — atunci cînd le pune" — peste notațiile din luna anterioară. Cum elevii care sînt azi aici nu sînt în practică de la 1 octombrie, nu se știe despre cine poate fi vorba în „document". Jalnica hîrtie numai a „document" de luat în seamă nu arată. Purtătorul hainelor prin ale căror buzunare hîrtoaga supraviețuiește de aproape două luni ne spune că „la sfîrșitul lunii o transcriu, o semnează șeful secției, se calculează manopera elevilor în regie, apoi se virează banii". Nici pomeneală despre o bază normală de calcul, despre evidența zilnică a lucrărilor executate de fiecare elev și de confirmarea tot zilnică a calității acestora. Vicențiu Balogh ne roagă însă să mai notăm și că elevii n-au vestiare — „nici eu n-am unde să mă schimb" — și că nu i-a dat nimeni ecuson. La biroul personal-învățămînt-retribuire, tehnicianul Iosif Mocanu, care răspunde de învățămînt, ne arată convenția înregistrată la liceu la 15 octombrie 1980, iar la întreprindere a doua zi. La punctul 1 prevede că liceul „se obligă să școlarizeze în anul de învățămînt 1981/1982, pentru I.A.I.F.O. Zalău, următoarele efective de elevi, pe profiluri și meserii" (urmează tabel cu clasele prevăzute), iar la al doilea și ultimul punct că „Întreprinderea se obligă **să sprijine pregătirea practică a elevilor** (s.n.) și să asigure locuri de muncă pentru toți absolvenții din treaota I și II ai acestei promoții". Urmează semnăturile celor doi directori.

Luni, 23 noiembrie, la Întreprinderea de accesorii pentru mijloace de transport din Oradea, împreună cu inginerii Pavel Lenart și Lazăr Brebe, inspectori la Inspectoratul școlar județean Bihor, căutăm elevii Liceului de matematică-fizică „Emanoil Gojdu", care, conform planificării, trebuie să se afle la practică. Pentru început, o întîlnire cu tovarășul Ilie Măduța, directorul întreprinderii, îi prilejuiește acestuia etalarea următoarelor gînduri, pe care ne roagă să le ascultăm : „Practica ar trebui s-o facă fiecare elev pe lîngă un muncitor priceput, care să-l califice. Acest muncitor ar trebui însă să aibă un statut special, să fie plătit pentru asta. Să nu ne zgîrcim ! Răspunderea bazată numai pe laude nu dă rezultate la mulți". Aflăm că nu există convenții privind practica nici cu liceul „Gojdu", nici cu cel de filologie-istorie, ai căror elevi vin în întreprindere. Documentele pentru calculul manoperei sînt la fel de vagi ca și cele văzute în București și prezentate mai sus. Numai că, aici, ele sînt prezentate la „personal", de către maiștrii-instructori, mult mai tîrziu. Unii nu le-au adus încă nici pe cele din februarie 1981.

În aceeași zi, la secția Interne I a spitalului județean, ca și în cea de chirurgie, aflăm că elevele liceului sanitar vin la practică de două ori pe săptămînă, de la ora opt, pînă pe la zece-zece și jumătate, fiindcă la unsprezece trebuie să fie la școală. Medicul primar Traian Micle, șeful secției Interne I, crede că ar fi mult mai eficient ca practica să se facă în perioade compacte, cu un program de șase ore, începînd de la ora șapte. În acest fel, viitoarele surori medicale ar putea învăța să facă tot ce vor avea de făcut după încadrare, de la prelevarea probelor pînă la îngrijirea completă a bolnavilor. „Lucrul efectiv în meserie și continuitatea acestui lucru nu se pot înlocui cu nimic", conchide doctorul. De acord !

DORIN GHERGHINESCU ■

CU SIMȚUL DATORIEI FAȚĂ DE CETĂȚEAN

Acest caz, Spiridon, care „a pus pe foc" un județ

Prin 1977, inginerul Iulian Spiridon din Drobeta Tr. Severin s-a gîndit să facă un schimb de locuință. A convenit cu un concitadin al său pe nume Mihai Stancu, al cărui apartament, tot cu trei camere, confort 1, și tot proprietate de stat, situat în același cartier drobetan Kiseleff, prezenta un singur avantaj : era decomandat. S-au înțeles deci între ei să perfecteze actele de schimb și să procedeze neîntîrziat la efectuarea rocadei.

Se obțin aprobările și se întocmesc, prin intermediul IJGCL, formalitățile de rigoare. Semnate, parafate. **Pe baza contractului de închiriere nr. 5121, din 13 iunie 1979, inginerul Spiridon se mută, împreună cu familia (soția și fiica), în apartamentul 6, bloc B1, scara 8.** Văzîndu-se în noua locuință, investește o sumă de bani pentru ridicarea gradului de confort.

Spre a avea garanția deplinei statornicii, **familia Spiridon hotărăște să mai facă încă un efort și să cumpere apartamentul.** Inițial nu întîmpină nici un fel de greutăți ; i se aprobă și această firească cerere. Cînd însă actele de cumpărare sînt gata, cînd se achită și avansul de 33 000 lei către OCLPP, întreaga tranzacție este șubit stopată.

Ce se întîmplase ?

Sub presiunea unor anume persoane, **în septembrie 1979 IJGCL îi dă în judecată pe Stancu și Spiridon și cere anularea contractului ultimului pe motiv că apartamentul n-ar fi fost în gestiunea consiliului popular județean ci a Grupului de șantiere „Porțile de Fier II", că** schimbul intervenit între cei doi nu s-a efectuat corect. Se bate monedă, se face multă tevatură pe marginea cazului : anchete, depoziții, mărturii mai mult sau mai puțin bine intenționate, confruntări de acte. Judecătoria Drobeta-Tr. Severin dispune anularea contractului de închiriere și evacuarea familiei Spiridon din apartament.

Omul face recurs la tribunalul județean și lucrurile se complică. Procurorul general declară recurs extraordinar. Ara motive. Tribunalul Suprem îl respinge ca nefondat și, cu unele mici inadvertențe și nepotriviri, hotărîrile instanțelor de judecată sînt atestate că temeinice, legale și definitive.

Din discuția avută cu președintele Tribunalului județean Mehedinți, tovarășul Dumitru Celofan, și din studierea dosarului aflat în arhiva Tribunalului Suprem am reținut cîteva chestiuni de fond. Anume : **1) Apartamentul 6 din blocul B1, cartierul Kiseleff, face parte din fondul locativ de stat aflat în administrarea consiliului popular, respectiv IJGCL Mehedinți. Deci, nu este în organizarea de șantier a Grupului de șantiere construcții hidroenergetice „Porțile de Fier II",** cum greșit reținuse instanța de fond (element important de relevat, și vom vedea de ce! — n.n.) ; 2) Persoana intervenientă în numele grupului de șantiere nu avea calitatea procesuală activă și, ca atare, nici dreptul să se amestece în astfel de treburi ; 3) Contractul de închiriere a cărui anulare s-a cerut prin acțiune judecătorească a fost încheiat în baza aprobării date de comitetul executiv al Consiliului popular al județului Mehedinți, la solicitarea făcută expres de Spiridon și Stancu prin petiția semnată de ei pe 28 iulie 1977 ; **4) În pofida acestor elemente favorabile, în mod corect se consideră schimbul drept fictiv,** întrucît inginerului Mihai Stancu nu i s-a încheiat un alt contract pentru apartamentul primit în schimb și, dimpotrivă, el a lăsat apartamentul liber, mutîndu-se în București. (O posibilă speculație : putea fi obligat să nu se mute direct și imediat în apartamentul propriu numai de dragul de a face un schimb perfect ? !)

Pronunțîndu-se în acest fel asupra nulității schimbului de locuințe, instanța de fond a dispus greșit evacuarea necondiționată a lui Spiridon, deoarece constatarea nulității implică neapărat restabilirea situației anterioare și, tocmai de aceea, tribunalul județean a decis ca locatarii principali participanți la schimb să fie reîntegrați în locuințele avute înaintea schimbului...

Cecea ce n-a reținut însă nici una dintre instanțe — probabil, nici n-aveau motiv și nici pe ce bază s-o facă — este faptul că IJGCL Mehedinți a mai eliberat, pe 14 IX 1979, cu nr. 5975, încă un contract de închiriere, pe același bucluc de apartament, inginerului Dionis Lupu. Dealtfel, aceasta este și una din cauzele principale ale tulburării apelor, vizavi de alte incorectitudini de care unii dintre funcționarii de la IJGCL și chiar din administrația TCH — Grupul de șantiere „Porțile de Fier II" nu pot fi cîtuși de puțin străini.

Firesc vine însă întrebarea : oare **nici lucrătorii de la spațiul locativ al întreprinderii nu cunoșteau regulile schimbului ? Nu dumnealor au întocmit formalitățile de schimb, contractul de închiriere ? Sau, mai bine zis, contractele de închiriere, pentru că am amintit doar că pînă la urmă au fost două** — unul eliberat lui Spiridon, iar celălalt lui Dionis Lupu. Oare nu se știa ce blocuri erau în administrarea directă a oficiului de spațiu locativ și care erau în „organizarea de șantier ?"

Așa stînd lucrurile, să rămînem la soluția preconizată de tovarășul Iulian Ploștinaru, președintele consiliului popular județean. **Apartamentul atît de viu disputat nu va fi dat nici lui Spiridon, nici lui Lupu, ci unui alt om al muncii.** Inginerului Spiridon și familiei sale i se va oferi alt apartament spre cumpărare, tot confort 1 și tot cu trei camere, dacă nu vrea să se mute în apartamentul pe care l-a avut inițial, urmînd ca, prin înțelegere cu cel care-i va veni în loc, eventual să-și recupereze și banii. Prin aceasta și hotărîrea instanței va fi respectată, nici cetățeanul nu va avea de pierdut și se va pune astfel capăt acestui caz Spiridon din care se pot trage multe învățăminte utile.

MIHAI STĂNESCU ■

Opinia unui alegător

O chestiune de educație

Dau zilele trecute o fugă prin provincie, în orașul copilăriei mele și al primilor ani de școală „secundară" și revăd „patrulaterul" — adică centrul vechi al urbei, mai bine zis cît a mai rămas din el în urma unei opere de reurbanizare — acesta e cuvîntul — la care a fost supusă în ultimii trei-patru ani vatra propriu zisă a fostei capitale domnești din veacul al XIV-lea și, nostalgic, îmi amintesc că niciodată — nici măcar în vacanță, cu părinții, nu aveam voie, elevi fiind, să călcăm în perimetrul cu cafenele, și bodegi și hoteluri, și că după ora 11, seara, nici vorbă să mai putem fi întîlniți prin tîrg. Firește, a trecut de atunci o bună bucată de vreme, s-au schimbat multe în mentalitatea oamenilor, am depășit de mult viziunea patriarhală asupra vieții și chiar educației, am progresat — cum se zice, am generalizat învățămîntul, i-am dat o largă bază materială, nu e o comună unde să nu se fi ridicat o școală nouă, revoluția a schimbat din temelii fața învățămîntului românesc, rar mai găsești vreo mătușă care să nu știe măcar să se iscălească, există învățămînt de zi, seral, fără frecvență la care participarea a devenit o realitate depășind uneori posibilitățile școlilor și ale profesorilor, mă gîndesc, evident, la capitolul timp fizic de desfășurare a procesului de învățămînt, în fine, nu vă spun noutăți.

Și totuși, eu mi-am amintit cu nostalgie, la Rîmnicu Vîlcea, **exigența** ca să nu zic **rigiditatea** — și ea bună, pînă la urmă, și în anume împrejurări — care a marcat primii ani de școală secundară în acel oraș al copilăriei mele.

Cînd întîlneam, pe stradă, un profesor, cînd îl vedeam, cu mult, cu foarte mult timp înainte de a ajunge în dreptul lui, ne controlam automat ținuta, ne încheiam la toți nasturii uniformei, ne reașezam șapca pe cap, și ne pregăteam să-l salutăm. Nu mai vorbesc că în cazul unui Niki Angelescu, profesorul de română și directorul liceului, treceam pe celălalt trotuar și de acolo îl salutam. Nu zic, acum, să trecem pe trotuarul celălalt cînd vedem un profesor, dar de salutat e cazul să spunem că nu-l prea salutăm și cînd o facem cu „o amiciție" care nu prea are nimic cu bietul respect. Vorbesc de elevi, firește.

Aud cu stupoare că se înmulțesc cazurile cînd elevii, mai mari, mai mici, chemați la lecție explică liniștiți că nu pot fiindcă, „azi, nu sînt pregătiți !!" — Și dumneata ce faci ? — îl întreb pe un profesor care îmi relatează cazul — Ce să fac ? ! N-am nici o putere, îl aștept la ora viitoare ! ! Un alt profesor își permite să lase corigent un elev și îa corigență să-l lase repetent. Elevul cu pricina nu învățase nimic, un an întreg își sfidase în clasă profesorul, la corigență se tocmise cu privire la subiect : „— Dacă-mi dați ceva cu Călinescu, știu, dacă nu... zice el dîndu-i dascălului să înțeleagă că se străduiește degeaba. Pentru că eu am fost și la practică, n-am avut timp să mă pregătesc". Și cînd vorbea de practică insinua că el a muncit, adică a fost muncitor și să nu cumva să-și permită profesorul să nu îa în considerație că o lună de zile el fusese clasă muncitoare și vezi, dumneata,... Ei bine, profesorul îl lasă repetent ! Credeți că a fost simplu ? Chiar ministerul a intervenit ! De ce ? De ce nu poate rămîne repetent un derbedeu ? ! De ce cu trei sau cu patru corigențe nu se rămîne repetent ? ! Cui îi folosește această îngăduință care dă elevului sentimentul că profesorul nu mai are nici o autoritate ? ! Pentru un număr de absențe nemotivate (azi pot să spun că m-am închis în casă și am citit o săptămînă întreagă uitînd de școală !) am fost exmatriculat și tot liceul a știut și o rușine mai mare nici nu putea exista, parcă aș fi fost rîios ! Nu are nici o legătură grija democratică și părintească a statului față de școală și față de copiii țării cu îngăduința și lipsa de rigoare și de criterii de exigență severe, foarte severe, cum ar trebui să fie ! Dacă școala își iubește copiii atunci trebuie să fie exigentă cu ei. Nu e cazul să se tocmească elevul cu profesorul, și nu e cazul să-l tragem la răspundere numai pe profesor cînd nu învață elevul. E bine să veghem la autoritatea profesorului, să întărim această autoritate, să sprijinim demnitatea lui în fața elevului, să-i oferim garanția acestei demnități.

Bine ar fi dacă aceste probleme, **și mai ales problema disciplinei în școală, azi,** ar fi discutate deschis în favoarea declarată a învățămîntului, care e democratic nu prin libertatea de a pune pe același plan elevul cu profesorul ci în primul rînd prin aceea că asigură tuturor copiilor țării posibilitatea de a fi elevi.

În sfîrșit, n-am dorit decît să arăt că nu trebuie să ne facem că nu vedem adevăratele probleme ale educației în școală lăsînd să se înțeleagă că ele nu sînt foarte serioase și foarte complexe numai pentru faptul că învățămîntul, ca principiu, se consideră la noi o problemă rezolvată ! Apoi ar fi bine să se discute și chestiunea programei analitice din perspectiva stabilității ei astfel încît ținîndu-se pasul cu dezvoltarea vertiginoasă a științei să se păstreze cu mare grijă și să se aplice principiul stabilității.

Chestiunea educației constituie una din chestiunile fundamentale ale unei societăți iar opera școlii devine, în acest caz, hotărîtoare, ceea ce înseamnă că **profesorul devine hotărîtor. Să dăm profesorului, întregi, toate prerogativele care să-l poată face responsabil de chestiunea educației.**

DINU SĂRARU ■

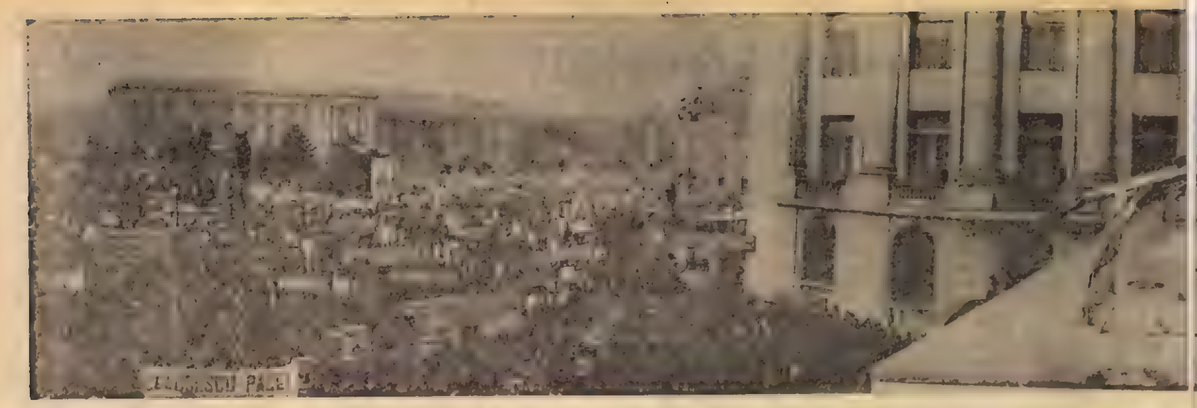

Acum, cît sîntem încă în viață, să facem totul pentru apărarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor, la existență liberă, la viață!

Este în pericol creația cea mai de preț, creația supremă a naturii — omul, viața însăși !

S-a ajuns la un asemenea stadiu al înarmărilor, încît orice nouă acumulare de arme, îndeosebi nucleare, poate declanșa o catastrofă mondială.

Noi, popoarele europene, trebuie să ne ridicăm cu toată hotărîrea și să spunem un NU categoric rachetelor cu rază medie de acțiune, bombei cu neutroni, oricăror armamente nucleare.

Cei ce vor dezlănțui atomul pot fi siguri că nu vor scăpa de forța sa nimicitoare !

Și dacă s-ar întîmpla, printr-o minune, să rămînă în viață, să fie siguri că nu vor scăpa de judecata dreaptă, aspră a oamenilor, a popoarelor.

După ce vor cădea primele bombe nucleare va fi prea tîrziu !

Cît timp va continua cursa înarmărilor, cît timp se vor produce diferite tipuri de armamente nucleare și de altă natură, viața continentului european, existența planetei noastre, a întregii lumi va fi permanent în pericol.

Noi, popoarele europene, indiferent în ce parte a continentului ne aflăm, în Vest sau Est, în Nord sau Sud, sîntem direct vizate de armamentul nuclear existent și de cel ce ar urma să se amplaseze în viitor !

Este necesar să se pună capăt oricărei propagande de justificare a cursei înarmărilor, propagandei urii împotriva altor popoare. Cei ce desfășoară o asemenea activitate încep ei înșiși să devină prizonierii propriei lor propagande, încep să urască lumea și viața, nu mai văd decît răul și consideră războiul ca o necesitate.

Stă în puterea popoarelor europene, în puterea popoarelor întregii lumi, ca acționînd unite, cu toată hotărîrea, conștiente de primejdia ce planează asupra vieții lor, să determine oprirea cursei înarmărilor.

Să spunem deci cu toată hotărîrea NU cursei înarmărilor, NU oricăror rachete, oricărui armament nuclear în Europa, în întreaga lume !

Să spunem un DA răspicat politicii de destindere și colaborare, de respect al independenței naționale a tuturor popoarelor, un DA politicii de pace în întreaga lume !

Sîntem în preajma sărbătorilor de iarnă. Vine un nou an. Să facem celor apropiați, copiilor, popoarelor, cel mai de preț cadou : pacea, asigurarea liniștii și vieții, a bucuriei de a trăi într-o lume mai dreaptă, o lume fără arme și nici un fel de război.

În numele vieții, să întărim solidaritatea și unitatea tuturor popoarelor, pentru pace, pentru independență, pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

NICOLAE CEAUȘESCU

■ **Inspectoratul general al miliției.** În urma verificărilor efectuate, a rezultat că angajatul civil din cadrul circumscripției 2 miliție, la care se referă cetățeana Luca Elena, nu a comis fapta de petiționară nici o faptă care să impună luarea de măsuri în vederea eliberării adeverinței de identitate i s-a solicitat să prezinte doar actele prevăzute de lege. Menționăm că petenta s-a prezentat la circumscripție cu actele necesare și i s-a eliberat adeverința de identitate valabilă pînă la data de 16 ianuarie 1982.

■ **Intreprinderea de transporturi auto „Intertrans" București.** Aspectele sesizate de tov. Stoinea Elena se confirmă în mare parte. Din cauza stării necorespunzătoare a unei porțiuni de drum, pe traseul București—Gostinari circulă numai anumite tipuri de autobuze care au o vechime mai mare în exploatare. Aceasta nu justifică însă neglijența unor șoferi, precum Radu Ilie, care pleacă din autogara Filaret cu mașinile murdare, prost pregătite, neîntreținute. Vinovat de această situație se face și șeful autogării Filaret.

■ Am suferit o fractură de col femural și am fost tratată cu deosebită competență și grijă de către colectivul secției ortopedie a Spitalului municipal Hunedoara și acum m-am făcut sănătoasă. Pentru aceasta mulțumesc din suflet minunatului colectiv condus de dr. Alexandru Simionescu și-i doresc în continuare multă putere de muncă și multă sănătate. **(Sabina Ștefănescu,** Orăștie, jud. Hunedoara)

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular provizoriu al sectorului agricol Ilfov** răspunde cetățeanului Ilcu Constantin din Chitila că, în vederea realizării în timp cît mai scurt a rețelei electrice, pentru racordarea caselor ce se construiesc în zona străzii 6 Martie, s-a cerut sprijinul Consiliului popular al municipiului București spre a dispune I.R.E.B. să urgenteze lucrarea. În ce privește mărimea parcelelor, se află în studiu, la Institutul „Proiect" București, refacerea proiectelor de lotizare pentru toate comunele din sector.

■ **Ecaterina Timbu,** femeie virstnică din **Iași, str. Iarmaroc nr. 44,** cartierul Socola, ni se plînge, printr-o scrisoare, că în fața casei sale a fost amplasat containerul de gunoi menajer al cartierului, fapt ce îi îngreunează accesul în locuință și prezintă mare pericol de incendiu și îmbolnăvire. Aceasta cu atît mai mult cu cît acest container nu se golește cu lunile, iar copiii de prin vecini își găsesc aici loc de joacă și adesea li dau foc.

■ **Inspectoratul de miliție al municipiului București.** În urma verificării scrisorii dv. nr. 9 971/1981, s-a stabilit că persoana semnalată se numește Drașoveanu Ion și locuiește fără forme legale, împreună cu familia, la aceeași adresă cu petiționarul. Pentru faptul că a provocat scandal în imobil tulburînd liniștea celorlalți locatari, sus-numitul a fost sancționat contravențional.

■ **Asociația de locatari din blocul 208 B, șoseaua Pantelimon nr. 114—124, București,** sesizează că, încă de la darea în folosință, blocul respectiv a prezentat numeroase deficiențe de construcție și finisaj : instalații sanitare și de încălzire prost executate, zugrăveli și izolații făcute de mîntuială, geamuri lipsă, ferestre și uși neermetizate etc. La nenumăratele reclamații, Grupul de șantiere nr. 3 și I.I.M.I. București nu au luat nici o măsură.

■ **Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești.** Luînd legătura cu conducerea Cooperativei „Arta populară", U.C.M.B. ne asigură că petenta Moise Mariana din București poate locui în căminul de nefamiliști cît timp va lucra în respectiva cooperativă.

■ **Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, Direcția generală a poștelor și telecomunicațiilor.** Urmare sesizării tovarășei Cleopatra Florescu, locatară a blocului L 13, din str. Soldat Petre Tina, București, vă facem cunoscut că lucrările de racordare a blocului la rețeaua telefonică se vor executa pînă la 31.XII. a.c.

■ **Ministerul Muncii, Direcția generală asigurări sociale, pensii și asistență socială.** Referitor la cele publicate în revista dv. nr. 46, din 12 noiembrie 1981, în legătură cu tovarășul Tăbîrcă Gheorghe din București, vă facem cunoscut că, în conformitate cu prevederile art. 9, alin. 1 din Legea nr. 3/1977, se consideră vechime în muncă utilă la pensie timpul cît o persoană a fost încadrată în baza unui contract de muncă. Rezultă deci că perioada 1.IX.1956—1.V.1958, în care sus-numitul a fost eliberat din muncă pentru tratament medical, în mod legal respectiva perioadă nu i-a fost recunoscută ca vechime în muncă valabilă la pensia pentru limită de vîrstă. Recunoașterea inițială s-a datorat, desigur, unei greșeli.

Doar un dram de bunăvoință

S-a petrecut deunăzi la Magazinul alimentar „Ciuperca" din strada Popișteanu — București. Profesoara pensionară Eugenia Vasilescu, femeie de 75 de ani, invalidă în urma unui stupid accident, s-a așezat la rînd, disciplinată, spre a-și face cumpărăturile. Timpul trecea greu și genunchiul piciorului beteag începuse iar s-o doară cumplit, s-o înțepe și s-o usture de parcă ar fi fost bătută cu biciul.

Puterea îi slăbea văzînd cu ochii. Învinsă de durere, ea s-a sprijinit o clipă de zid și a încercat să-i roage pe cei cîțiva mai tineri din rînd să-i îngăduie să treacă în față, spre a-și face totuși tirgurile de care avea atîta trebuință și a se întoarce grabnic acasă. Credeți că a lăsat-o careva ? Aș ! Un glas de bariton tună : „Pleacă de-aici ! Nu ți-e rușine să cerșești mila ?! Ia uitați-vă la ea !"...

Femeii în vîrstă, astfel apostrofată, i se făcu negru înaintea ochilor. Nici nu mai vede parcă pe unde calcă cu proteza ei de lemn. Cîteva perechi de ochi o străfulgerară. „Nu cumva or fi printre ei și foști elevi de-ai mei, din cartier, cărora le-am pus creionul în mînă ?" se gîndi un moment, dezarmată, fosta profesoară. Nimeni nu schiță un gest de bunăvoință. Se adresă totuși, încrezătoare, responsabilului, care întrucîtva o și cunoștea. Tot timpul cît i-a implorat bunăvoința, însul a stat cu țigara în colțul gurii și, fără să privească o clipă măcar în ochii înlăcrimați ai celei care-i vorbise, i-a răspuns indiferent : „N-am ce-ți face, bătrînico, n-am ce-ți face !"...

...Episodul acesta neplăcut, descris în amănunt într-o scrisoare trimisă redacției, ar fi trecut poate neobservat, dacă el n-ar fi adus pe tapet un fapt de morală, de conduită civică : respectul și grija față de omul bolnav, față de femeile și bărbații în vîrstă. Și nu greșim cu nimic spunînd că, pe alocuri, la anumiți tineri, trăsăturile acestea sînt în mare suferință.

Da, am văzut mulți tineri binevoitori, politicoși. Chiar foarte grijulii, atenți față de cei din jur. Din păcate, am văzut însă și dintre acei care m-au revoltat de-a dreptul. I-am întîlnit, într-una din zilele acestui început de iarnă, în autobuz și i-am urmărit cu atenție. Au ocupat locurile din față și stăteau cu nepăsare pe banca rezervată mamelor cu copii mici, gravidelor, invalizilor, bolnavilor și bătrînilor. Nu, ei nu erau bolnavi. Cînd un virstnic, ce abia se ținea pe picioare, a apărut în preajma locului ce i se cuvenea, tinerii — erau doi, zglobii și frumușei — s-au făcut că nici nu-l observă. Din locul comod în care se aflau, priveau neclintiți la... căderea ultimelor frunze legănate de vînt. Iarăși nimeni nu le-a spus nimic ; nu le-a făcut nici un reproș. Bătrînul a stat în picioare, lîngă bancheta lor, tot timpul drumului, mutîndu-și greutatea trupului cînd pe un picior, cînd pe altul.

Dar ce se întîmplă ? Oare nu ne mai respectăm îndeajuns bătrînii ?

Cedarea rîndului, a întîietății la urcarea sau coborîrea din autobuz, la intrarea sau ieșirea dintr-o incintă, a fost dintotdeauna o dovadă a politeții, o expresie a condescendenței, a respectului și grijii față de oamenii mai în vîrstă. Gestul acesta — și ne referim nu doar la cele întîmplate cu profesoara invalidă sau cu bătrînul din autobuz — e mai mult decît un simplu gest. El devine o chestiune de atitudine. Relevă un fapt de conștiință cetățenească, civică, o regulă morală elementară, o trăsătură de caracter deopotrivă. Este, de acea, o datorie să ne respectăm bătrînii oriunde și oricînd, în orice împrejurare. Respectîndu-i pe ei, ne respectăm pe noi înșine. Ne respectăm mamele și tații, bunii și străbunii noștri.

N-ar fi rău ci dimpotrivă bine ar fi dacă — așa cum de altfel ne propune prof. Eugenia Vasilescu — și la magazine, la cumpărături, la fel ca în autobuz sau tramvai, bătrînilor bolnavi, îndeosebi invalizilor, li s-ar recunoaște, și în scris dar și în fapt, prioritatea. Ar fi astfel revitalizat un gest umanitar, un gest de grijă și respect față de omul virstnic în general.

Ar fi un act salutar de bunăvoință din partea unei generații.

MIHAI STANESCU ■

■ **După ce lași în urmă Bușteni,** pașii te poartă spre o lume de basm. La o înfundătură a Văii Cerbului, își apare în cale cabana Gura Diham, un loc unde, într-o vreme, se cuibărise lipsa spiritului gospodăresc. Aflînd despre avansata stare de

degradare în care se afla aceasta, Ioan Luca a și coborît de la Piatra Arsă și, împreună cu soția sa, Paulina, au renovat adăpostul. Acum e de ajuns să-i treci pragul, că se și simte schimbarea în bine, aspectul îngrijit, civilizat, redat de acest priceput și tînăr cabanier al Bucegilor. **(Petre Grigore,** București) (Vezi foto. 1)

■ **Sufăr de o boală grea de** mai bine de 12 ani și, citind în revista „Flacăra" despre invenția doctorului dermatolog Nicolae Eftimescu, îmi pusesem toată speranța în vaccinul descoperit de dumnealui. Am și luat direct și imediat legătura cu inventatorul și m-a încredințat că, în cel mult două-trei luni, vaccinul său va apărea în farmacii. De atunci au trecut nouă luni și vaccinul în care-mi pusesem atîtea speranțe n-a mai apărut. De aceea, îmi îngădui să-i întreb pe cei în drept : care-i soarta acelui medicament ? Eu mai pot spera în ceva ? Aș dori să-mi răspundă la aceste întrebări Ministerul Sănătății. **(Constantin Ioana,** Moreni, jud. Dîmbovița)

■ **Direcția județeană PTe Galați.** Nici una din cererile la care se referă petentul Vlad Gheorghe din Galați nu a putut fi satisfăcută, din lipsa condițiilor tehnice. Rezolvarea va fi posibilă după darea în funcțiune a noii centrale telefonice din zonă, prevăzută pentru anul 1983.

■ Vă scriu **în numele a peste 400 de abonați și al altor sute de călători ocazionali** ai cursei deservite de I.T.A. Oltenița pe ruta gara Gălbinași — comuna Sohatu, care face legătura dintre comuna noastră și trenurile ce merg și vin din București și Oltenița. Funcționînd de ani de zile înscrise în programul curselor I.T.A., oficial deci, cu abonamente eliberate contra cost, autobuzele circulă, în ultima vreme, după bunul plac al șoferilor, doar circa zece zile pe lună. Intervențiile noastre au rămas fără răspuns, fiind nevoiți a parcurge pe jos o distanță de aproape 14 kilometri, în condițiuni dintre cele mai grele. **(Nicolae Constantin,** secretarul Consiliului popular al comunei Sohatu)

■ **Consiliul popular județean Călărași.** Urmare scrisorii tovarășului Dumitrache Nicolae din Oltenița, vă comunicăm că se revine asupra măsurii de desfacere a contractului de muncă. Iar prin dosarul nr. 3 524/5 nov. 1981 i se înlocmesc formele de pensionare pentru incapacitate temporară de muncă, forme înaintate deja comisiei județene de pensii. În momentul de față, tovarășul este om al muncii la I.T.A. Călărași, autobaza Oltenița.

■ **Ileana Rugină din București** ne scrie în numele colocatarilor săi din **Calea Vitan nr. 231, bloc 6 :** Deși am făcut nenumărate sesizări și intervenții la cei în drept, blocul în care locuim, a rămas și acum, după atîția ani de la darea sa în folosință, neracordat la rețeaua telefonică. Am dori un răspuns ferm din partea întreprinderii Telecon-strucția : cînd se va face totuși acest racord ?

■ **Procuratura generală.** În legătură cu scrisoarea petiționarei **Ivașcu Emilia,** domiciliată în comuna Izvoarele, județul Prahova, vă comunicăm că în urma examinării cauzei la care se referă s-a declarat recurs extraordinar.

■ „Sînt o femeie în vîrstă de 65 de ani din Hunedoara și am avut un fiu care a decedat pe 27 decembrie 1980. Fiul meu a avut o motoretă pe care a înstrăinat-o în anul 1964, așa cum reiese și din certificatul de moștenitor, însă cu toate astea și astăzi, după aproape un an, ni se pretinde să plătim taxă pentru ea. Deși m-am adresat cu acte doveditoare secției financiare a sectorului 6 București, sector unde feciorul meu Dediu Nicolae a domiciliat, problema scutirii de impozit nu mi s-a rezolvat nici pînă acum și surorii mele i s-a pus poprire pe retribuție". **(Lascău Maria,** Hunedoara, str. Moțoc nr. 36)

■ **Biroul executiv al Consiliului popular al comunei Roșia, județul Bihor.** Nu se adeverește că cetățeanul Ușyat Petru a construit casa pe pășunea comunală, ci pe proprietatea sa personală, situată în perimetrul construibil aflat în vecinătatea pășunii cu pricina. Pentru faptul că nu a posedat autorizație de construcție i s-a aplicat o amendă de 2 000 de lei, la data de 15 noiembrie a.c., cînd a fost depistat. Casa este folosită ca locuință, nu în alte scopuri.

■ Constat de mai multă vreme că scrisori adresate mie, la redacția revistei Flacăra, ori nu-mi ajung deloc, ori întîrzie enorm. Și pentru a nu rămîne în domeniul presupunerilor și al impresiilor altora, mi-am trimis eu însumi, pe adresa redacției, o scrisoare. N-a ajuns nici astăzi, după mai mult de jumătate de an, la destinație ! Nu știu ce se întîmplă pe parcurs. Probabil sînt prea mulți curioși între expeditor și destinatar. Rog pe cei în drept să ia măsurile necesare pentru a se respecta legalitatea.

Adrian Păunescu
Revista Flacăra
Piața Scînteii 1
Sectorul 1
București

■ **Asociația locatarilor blocului 10 din București, Calea Dorobanților nr. 135—145.** Blocul nostru, proprietate personală, a fost dat în folosință la sfîrșitul anului 1977, fără a avea însă complet terminate toate instalațiile și lucrările contractate. Astfel, nici pînă acum nu au fost instalate cele trei ascensoare, n-au fost montate ușile de debarale, nu au fost finisate părțile comune. În plus, n-au fost înlăturate condensul și infiltrațiile de apă dintr-o serie de apartamente, tîmplăria metalică este neetanșă, instalațiile sanitare sînt executate necorespunzător. Cu toate solicitările noastre către I.C.V.L., aceasta se sustrage sistematic de la respectarea obligațiilor contractuale, refuză să-și onoreze promisiunile.

■ **Coman Ion din Brașov, str. 13 Decembrie nr. 18,** ne scrie că, împreună cu alți absolvenți de liceu a dat examen și a fost admis la un curs de calificare în meseria de depanator radio-tv. După ce au fost școlarizați la Timișoara, timp de un an de zile, au primit calificarea de depanatori radio și n-au mai fost trimiși să se califice și depanatori tv., așa cum se stabilise inițial. Fapt pentru care în numele colegilor săi dorește să știe de ce nu au fost lăsați să-și termine cursul și s-au oprit cu calificarea la jumătatea drumului ? Întrebarea este adresată Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești Brașov.

■ **Consiliul popular al sectorului 3.** La scrisoarea adresată redacției de către tov. Vlaicu Simion vă comunicăm că în ziua de 3 noiembrie a.c. noua rețea de apă din cvartalul Vitan—Dristor a fost interconectată la rețeaua existentă, astfel încît presiunea apei a crescut și în blocul în care petentul locuiește.

Pagină realizată de
S. MIHAI ■

Poșta redacției

■ **Nicodim Momeu — com. Bucium (Alba) :** V-a fost făcută actualizarea retribuției la data recalculării pensiei ■ **Elena Ștefănescu s.a. — Urlați :** Este corect. Costul încălzirii și al apei calde menajere se calculează în funcție de cantitatea de energie termică livrată și de costul combustibilului ■ **Valentin Goicu — Dorohoi :** Vă puteți înscrie la o altă facultate (specializare) numai prin concurs de admitere, la învățămîntul seral sau fără frecvență și numai după efectuarea stagiului legal în producție ■ **Valeria Ias — București.** Se poate stabili de către adunarea generală a asociației un fond de reparații ale imobilului la părțile comune, care să fie încasat de la membrii asociației lunar, trimestrial etc., fond care nu se confundă cu cel de rulment ■ **Ana Georgescu — Pitești :** Dacă fostul soț se sustrage de la obligația stabilită, vă puteți adresa organului de urmărire penală pentru infracțiunea de abandon de familie ■ **Ileana Partenie — București :** Pentru rezultatele concursului de ce nu vă adresați Scinteii tineretului ? ■ **Bogdan — Timișoara :** Nu avem acum. Ne-ați scris numai prenumele ■ **Mircea Dobroghin — Suceava :** Cifra dată a fost exactă. Există asemenea exemplare, dacă sînt îngrijite corespunzător, după toate cerințele zootehniei ■ **Visarion Rek — Cluj-Napoca :** Se poate rezolva numai în situația în care veți cere transcrierea contractului de închiriere pe numele soției sau al dv. și dacă socrii își dau consimțămîntul ■ **Ion Stanciu — com. Grădiștea (Brăila) :** Cele două dovezi — cartoteca de evidență a membrilor de sindicat și decizia de încadrare — nu sînt suficiente ■ **Daniel Widman — Făgăraș :** Dacă îndepliniți condițiile legale. Solicitați lămuriri prin inspectoratul școlar ■ **Filica Radu — Făurei :** Cu înțelegere se poate, dacă nu, apelați la organele de justiție ■ **Ion Necula — București :** După promovarea clasei a VIII-a, minorii deficienți își continuă școlarizarea în învățămîntul profesional special, în care se asigură atît pregătirea prin disciplinele fundamentale de cultură generală, tehnologice și social-politice, cît și pregătirea practică.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Ion Lăncrănjan:

Să facem totul pentru epoca în care ne-am format și ne-am afirmat!

— V-au interesat, de la „Cordovanii" încoace, aspectele cele mai tumultuoase ale istoriei apropiate, contemporană nouă. Ca prozator, nu vă interesează și alte momente din istoria poporului român ? Ce ne puteți spune despre ele ? Nu aveți sentimentul că aceste probleme complicate, care vă pasionează, însoțesc întreaga istorie a neamului nostru ?

— Am nutrit demult, încă din vremea debutului, convingerea că actualitatea a fost și este un izvor nesecat pentru proză — și nu numai pentru proză. Convingerea aceasta m-a ajutat să scriu mai toate cărțile pe care le-am scris, fiind de multe ori în contratimp cu atît de vijelioasele și atît de schimbătoarele conjuncturi literare, scriind „roman monumental", cînd era la modă „romanul pilulă", sfidind „absalul", cînd plecau unii, cu frenezie, pentru „absal" și pentru „absalul absalului", urmărindu-mi, cum se zice, un gînd al meu, fiind contestat nu odată, fiind judecat în două ședințe literare memorabile, în 1973, pentru ca după aceea să văd, să văd și să nu cred, că vechii „absaliști" devin adepți ai literaturii politice, iar organizatorii „discuțiilor" din 1973 scriu și „apără" literatura pentru care erau gata să mă nimicească pe mine, în 1973. Să lăsăm însă acest făgaș, care ține mai mult de „viața literaturii", decît de literatură, și să ne întoarcem la actualitatea care m-a absorbit atît de mult încît m-a determinat să amîn proiecte certe, legate, cum ziceți dv., de istoria poporului român — un roman consacrat lui Avram Iancu, un roman al Răscoalei de la 1784, o altă carte — **Soldatul lui Decebal** — consacrată „nașterii poporului român", consacrată, de fapt, nașterii și renașterii unui sat din Transilvania — Buzda, satul lui Ghețea — care a fost ras de cîteva ori de pe fața pămîntului, reînviind tot de atîtea ori, crescînd și înflorind, ca într-o predestinare, în același loc.

— De ce e necesară o astfel de întoarcere în trecut ?

— E necesară, cred, această scoborîre în trecut nu pentru a concura sau a „completa" istoria, ci pentru a releva fațetele mai puțin cunoscute ale felului nostru de a fi, pentru a îmbogăți, dacă nu-i prea mult spus, mitologia noastră națională. Există în direcția aceasta începuturi și izbînzi certe, există însă tot atît de multe filoane neexplorate, ținînd toate de ceea ce a fost și este esențial și definitoriu pentru poporul român — de vechimea civilizației noastre, de vechimea și originalitatea deosebită a culturii române, de vigoarea fără seamăn de mare a omului care s-a înfrățit pentru totdeauna, prin muncă și prin luptă, și prin iubire, cu „meleagurile acestea dumnezeiești". Trebuie precizat, pentru cei ce confundă vigoarea cu primitivismul, complexitatea sufletească fiind sinonimă, după opiniile unor asemenea „teoreticieni", cu zbaterea mărunță și mărunțitoare a micului-burghez — că omul acesta, străbunul și părintele nostru, și fratele nostru de azi, a avut și are o viață sufletească extrem de bogată, a avut o filozofie a lui, cum o atestă întregul său trecut, despre care s-a scris destul de mult, despre care trebuie scris în continuare, din punctul de vedere al prezentului, firește, prezentul însuși neputînd să fie înțeles cum se cuvine fără o înțelegere reală a trecutului.

— S-a făcut mult caz despre chestiunea curajului în proza ultimei perioade. Și despre dv., Ion Lăncrănjan, s-a spus că sînteți un scriitor curajos, ba chiar vi s-a recunoscut calitatea de deschizător de drumuri în proza „obsedantului deceniu". „Eclipsa de soare" este piesa-cheie a unui început de drum. În perspectiva celorlalte cărți („Drumul cîinelui", „Cîlcîianul", „Suferința urmașilor", „Fiul secetei"), cum vedeți chestiunea curajului în literatură ?

— N-am fost și nu sînt, să știți, un scriitor curajos. Nici primul meu roman, **Cordovanii**, și nici ultimul, **Fiul secetei**, nu au fost rodul unei dorințe speciale de a fi curajos. Vreau să spun prin asta că nu am scris literatura pe care am scris-o pentru a impresiona pe cineva ori pentru a capta „bunăvoința cititorului" (cum au insinuat și insinuează mereu „mărunțitorii de idei și de gînduri"), ci pentru că am avut ceva de spus ; pentru că am fost și sînt obsedat de soarta țăranului, în istorie și în actualitate ; pentru că m-am considerat și mă consider mesagerul unei lumi ; pentru că m-am format și m-am afirmat ca scriitor într-o vreme care s-a cerut și se cere explicată și cercetată, din cît mai multe unghiuri, care a pus și pune în fața omului extrem de multe probleme, înălțindu-l de nenumărate ori pe scara verticalității, contorsionîndu-l și umilindu-l tot de atîtea ori. Acestea ar fi datele esențiale ale literaturii pe care am scris-o și o scriu, curajul acestei literaturi, dacă el există, nefiind scop, ci rezultat.

— Ținînd, cu alte cuvinte, de observarea cu luciditate a realității !

— Ținînd, în ultimă analiză, de ocolirea oricăror „potriveli artistice", fie ele **idiliste, fie negativiste.** Nici nu cred, dealtfel, în curajul care a devenit scop, fiind folosit pentru a impresiona ori pentru a epata, pur și simplu. Forma aceasta de curaj ușurează, e adevărat, imitatorilor de tot felul, atrăgînd însă în mrejele ei și scriitori cu vocație certă, ceea ce nu e bine.

— Este la ordinea zilei discuția despre diversitatea stilurilor în literatura noastră contemporană. S-a emis opinia după care ar fi unele stiluri privilegiate, deci superioare, și altele inferioare. Cum stau, după părerea dv., lucrurile ?

— Diversitatea de stiluri a literaturii contemporane este o realitate certă, un cîștig important al ultimilor ani. Nimeni nu-i mai cere scriitorului astăzi să scrie într-un anumit și singur fel, indiferent de înclinațiile și dorințele lui. Șabloniul și rețetarele au fost abolite, ajustarea realităților în funcție de dorințele unuia sau altuia a fost lăsată în urmă pentru totdeauna, comanda socială căpătînd înțelesurile ei adevărate, de fond, fiind sau tinzînd să devină problema cardinală a constituției literare contemporane. Asta nu înseamnă însă că nu au răbufnit și nu mai răbufnesc pe ici, pe colo (chiar și prin părți esențiale) unele tendințe de „tutelare stilistică".

— Adică ?

— Exclusivismul, în măsura în care se mai manifestă, cam de pe-aici începe, din „planul teoretic" al problemei, literaturii de un anumit fel acordîndu-i-se, în funcție de preferințe (în funcție și de relații intraliterare), mult mai multe șanse, conferindu-i-se **valoare** chiar și atunci cînd nu o are.

— Aș aduce o precizare. Se suprasolicită, spre exemplu, de către unii, stilul așa-numit livresc, elaborat, față de stilul frust, direct, neîmpodobit, care este supus — de către aceiași — discreditului.

— Da, literaturii de tip livresc, literaturii care „exclude istoria" din preocupările ei, i se atribuie o anumită superioritate față de literatura care se nutrește „de-a dreptul" din actualitate (sau din istorie), care s-ar asemăna, chipurile, cu produsele inferioare ale rafinării țițeiului, livrescul fiind „echivalat" cu produsele cele mai fine (și mai subtile) ale rafinării. Așa cum literaturii pretins cotidiene i se atribuie merite și calități pe care ea, în măsură în care există, nu le-a avut și nu le are.

— De unde credeți că provin aceste suprasolicitări ?

— Suprasolicitările de acest fel sînt legate, cum spuneam, de preferințele unora sau ale altora (nemaivorbind de interese), relevînd totodată o carență mai gravă : incapacitatea de a cuprinde prin cunoaștere și cercetare întregul fenomen literar, în cadrul căruia tendințele și stilurile se completează și se armonizează reciproc. Ne vom da și mai bine seama că lucrurile stau așa, întocmai, dacă vom arunca o privire asupra perioadei dintre „cele două războaie", în cadrul căreia nu se pot „opera" superiorități false, în favoarea lui Sadoveanu, să zicem, și în defavoarea lui Rebreanu ; în favoarea lui Camil Petrescu și în defavoarea lui Călinescu etc. Asemenea operații însă, evident absurde în

(Continuare în pag. 19)

ILIE PURCARU

Dacă David ar fi fost dirijor...

M-a preocupat, încă de pe cînd eu însumi mă aflam în această ipostază, debuturile, nu puține dintre cele literare, alături de alți confrați împreună cu care am lucrat într-o redacție sau alta, girîndu-le, gir în cele mai multe cazuri confirmat de evoluția ulterioară a talentelor respective. Nu o dată însă, această pornire m-a adus în situația de a mă pronunța și despre primele afirmări ale unor tineri și în alte domenii decît cel al verbului literar și publicistic.

Fapt este că debutul ca dirijor al studentului **ION MARIN** de la Conservatorul din București, chiar dacă nu l-am putut urmări în mod nemijlocit în luna mai a acestui an la pupitrul aceleiași merituoase instituții muzicale care este Filarmonica din Arad (director — Gh. Fluieraș), mi s-a impus o dată mai mult recent, cînd acest băiat, de o alură adolescentină, a avut curajul să ridice bagheta pentru a releva publicului cîteva veritabile capodopere ale acestui zeu al simfonismului care este Beethoven. Optînd în deschiderea acestui mic festival beethovenian pentru o lucrare complexă și dificilă, mai puțin abordată chiar de baghetele experimentate, cum este **Uvertura Coriolan**, Ion Marin s-a arătat de la început apt să domine confruntările între un dramatism vibrant și gama sa opusă — seninătatea liniștitoare. **Concertul nr. 5 pentru pian și orchestră**, supranumit datorită caracterului său monumental **Imperialul**, prin participarea magistrală a pianistului de rezonanță internațională Valentin Gheorghiu, l-a pus pe tînărul dirijor în postura și fericită dar și delicată de a conduce cît mai armonic un dialog între un solist de o asemenea forță, pe deasupra extrem de inspirat și generos în prestația pianistică de la Arad, și un tumult de instrumente și sunete care nu apucaseră, din lipsă de timp, să-și fixeze prea bine acordul prin repetiții anterioare. Repetata chemare la rampă după final a celor doi protagoniști ai concertului, îmbrățișarea lor plină de afecțiune, simbolică parcă, a conferit momentului un accent imperial, iertă-ni-se apelarea la însuși supertitlul celebrului concert.

Fără îndoială însă că lucrarea de care își leagă cel mai mult originalitatea talentului său dirijoral Ion Marin rămîne **Simfonia a V-a, Destinul**, chiar dacă specialiștii fac unele trimiteri și nuanțat prelucrata Simfonie a II-a de Brahms, pe care a dirijat-o la concertul din mai. De la primul gest dirijoral, cu o baghetă parcă de diamant menită să traseze sigur liniile ofensive ale sunetelor pe o boltă de marmură, de la prima învolburare energică a figurii (o, ce bine ar fi dacă aceste măști succedîndu-se aproape neobservat, ca la film, s-ar putea releva și auditorilor din sală !), ne-am dat seama că foarte tînărul aspirant la „bucuriile muzicii" ambiționează la viziuni și accente noi în interpretarea acestor opere deschise înțelegerii specifice a generațiilor prin însăși problematica existențială fundamentală pe care o abordează. Ne-a plăcut de aceea enunțarea manifestă a motivului destinului pentru ca imediat să estompeze orice disponibilitate spre discursiv. Destinul ca o luptă permanentă, deschisă, fără triumfalisme dar și fără căderi melodramatice, a condus ca linia dirijorală și mai calmă parte a II-a ca și febrila, bătăioasa parte a III-a, astfel că unitatea din final, a apărut organică, deliberat urmărită, întreaga simfonie, prin impulsul dirijoral primit, invitîndu-ne la o reflecție matură asupra modului de a înțelege viața și a o trăi. Beethoven, prin esențialitatea filosofiei sale umaniste, găsește, astfel, în reprezentanții muzicali ai tinerei generații interpreți tot mai apropiați de nepieritorul său mesaj artistic. Un debut sub asemenea auspicii nu poate fi decît o mare și generoasă făgăduință. Mie, Ion Marin, la pupitrul dirijoral, cu dezinvoltura sa temperamentală, dar temperată, neteatralizată, mi-a apărut ca un David în scenă purtînd în loc de prastia de pe umăr bagheta. Dacă David ar fi fost dirijor el devenea precis modelul lui Ion Marin....

NICULAE STOIAN

P.S. Comparația cu David a venit de la sine poate și pentru că unul din marii noștri dirijori primea cu ani în urmă, printre primii la Roma, premiul „Una vita per l'arte", trofeu simbolizat de „David" al lui Michelangelo. Dar dirijorul respectiv nu este altul decît tatăl lui Ion Marin, maestrul „Madrigalului" MARIN CONSTANTIN, Așchia nu sare departe, și totuși...

Vorbiți și scrieți românește!

„Unde ni sînt"... normele ?

Îmi vine de-a dreptul să mă-ntreb dacă, în unele cazuri, nu trebuie repuse în discuție unele norme ale limbii române literare. Se spune că limba română se scrie cum se vorbește, ceea ce este mai mult sau mai puțin adevărat. Uneori, se și vorbește cum se scrie.

Să ne explicăm. Normele ortografice nu coincid, întotdeauna, cu cele ortoepice (de pronunțare), iar apropierea scrierii de pronunțare nu înlătură inconsecvențele. Una din regulile stabilește că în rădăcina cuvîntului are loc alternanța vocalică **e — a** după **ș**. Norma este bună pentru formele flexionare ale verbului **a ședea**. Se pronunță și se scrie **eu sed, el sade** (nu **șeade**, cum zic muntenii), **el să șadă** (nu **să șază**) etc. Dar, un verb, înrudit cu acesta, **a așeza**, se abate în pronunție și, ce e mai grav, în scriere, fiindcă frecvența cea mai mare o are forma **așează** (considerată incorectă) și nu **așază** (cea recomandată, dar prezentă doar în graiul moldovenesc). Așadar, în opoziție cu norma, vorbitorii consideră corectă forma **așează** (mai apropiată de graiul muntenesc), decît **așază** (mai veche, etimologică am zice, frecventă în Moldova) considerată formă regională. Orientarea ne duce spre forma de conjunctiv **să așeze**. În treacăt fie zis, pentru acest verb se pornește de la latinescul **assediare**, același care, prin intermediul limbii italiene, ne-a dat dubletul **a asedia**, firește, cu alt sens. Oricum, norma oficială este contrazisă de scrierea și de pronunțarea actuală și va trebui avută în vedere la apariția unui nou **îndreptar ortografic**.

În opoziție cu situația de mai sus, ortografia recomandă să scriem **greșeală**, fiind vorba de un derivat, de la **greși** + sufixul **—eală**. Vorbitorii au sentimentul că avem de-a face cu o pronunțare regională (muntenească) și, de aici, pronunțarea și scrierea **greșală** (dar, pluralul, totdeauna corect **greșeli**). Pentru lingviști, principiul morfologic este motivat. Ce ne facem însă cu frecvența din ce în ce mai mare a pronunțării și a scrierii ? Nu va trebui să apropiem, repet, scrierea de pronunțare ?

Singurul care pare mai corect este **a înșela**, cu forma de indicativ prezent, 3 singular și plural **înșală** (forma **înșeală** este regională, frecventă însă și în graiul bucureștenilor). Dacă „ruda" acestuia este mai puțin utilizată (e vorba de verbul **a înșeua**), în schimb baza de la care s-a format (latinescul **sella**) e reflectat, în română, prin **șa** articulat **șaua**). Și acesta se abate de la normă, fiindcă circulă mai mult forma **șea** (și **șeaua**) pe care mulți o consideră mai „literară", adică „mai corectă".

Comentînd aceste aspecte, ne vin în minte și alte abateri de la normele oficiale. Spre exemplu, se scrie **premisă**, dar se dă și varianta **premiză**, deși noi pronunțăm cu **s**. Se zice că s-a avut în vedere originea, în francezul **prémisse**, la origine tot latinesc. Forma admisă este **premisă**. În schimb, pentru **filozofie** (și toată familia cuvîntului) se statuează ca forme corecte numai cele cu **z**. Ce ne facem însă că toată lumea scrie (și instituțiile !) **filosofie** (deși se pronunță cu **s**), aducîndu-ne aminte de forma grecească **(philosophia)** sau de cea franceză **(philosophie)**. Și-atunci, care-i norma ? Cine o respectă ? Ce facem cînd „sîntem confruntați" (ciudat mai sună expresia aceasta !) cu o „expunere orală sau scrisă" (cum mai zic unii) în care abundă „greșelile" de acest tip ? (De ce să ne mai mire că se zice **expunere scrisă** : să nu uităm că **a spune** și **a expune** — ca dublet — au la bază latinescul **exponere**. Nu ne-ar mira și o **spunere scrisă**, dar ar fi prea...)

Dar asta nu-i nimic. Ce ne facem că a început (sau continuă) să se generalizeze formele **sunt — suntem — sunteți**, și în vorbire și în scriere ? Indicatorul etimologic domină și, pentru o mai bună înțelegere a ortografiei ar trebui să se revizuiască normele. Metodele statistice moderne ar putea da răspuns acestor întrebări, fiindcă mass-media propagă aceste forme (recrudescente ?) în opoziție cu ceea ce dau îndreptarele, gramaticile și manualele școlare. E un **product** (sic !) al cui ? Vorba unui critic de la **Săptămîna**, parafrazînd, și pe mine mă frapează devierile (écarts) de la sistemul... de norme (nu „de așteptări") al ortografiei actuale. Curat **écarturi** !

GHEORGHE POALELUNGI

Cartea

Devenirea întru ființă

Cartea lui C. Noica, „Devenirea întru ființă" (vol. I, „Încercare asupra filosofiei tradiționale"; vol II, „Tratat de ontologie"), apărută recent în Editura științifică și enciclopedică, iese din referințele strict specializate, devenind, prin amploare și semnificație, un eveniment cultural de importanță națională. C. Noica pășește — am zice — direct în universalitate, întrucît metoda sa de cunoaștere rămîne logica, ca limbaj fără granițe: logica definită drept „una din disciplinele cele mai sugestive pentru gîndirea filosofică", logica contradicției unilaterale (sugerată și de istoria matematicii, unde noul nu contrazice vechiul, ci îl integrează), după care naționalul poate să contravină universalului, însă acesta din urmă nu-l contrazice pentru simplul motiv că îl absoarbe. Ideea aceasta a contradicției unilaterale a fost dealtfel fructificată la nivelul limbii de lingvistica structuralistă, care supune atenției faptul că suma sensurilor unor segmente sintagmatice nu este egală cu sensul global al expresiei. Dar structuralismul nu a preluat această idee din matematică, ci din lingvistica formalistă a lui Bahtin și este implicată (nu explicată) în conceptul de alteritate al acestuia.

Din început, C. Noica mărturisește: „Ceea ce au în comun lucrările este într-adevăr gîndul devenirii întru ființă, prima dată ca desprinzîndu-se din istoria filosofiei, a doua oară ca încercînd să refacă știința ființei, ontologia". În spațiul celor trei decenii dintre volume, autorul a pus în joc, pe mai multe planuri, același gînd: și în cercetarea dedicată lui Goethe, în cazul căruia i s-a părut că descifrează o devenire întru ființa trăită; și în interpretarea „Fenomenologiei spiritului" a lui Hegel; și în analiza cîtorva cuvinte și expresii românești, ca și în analiza sentimentului românesc al ființei. Logica contradicției parțiale îl duce în mod necesar la concluzia că nimic nu poate fi asimilat decît în ipostaza de caz particular. „Curbul, de pildă — scrie C. Noica —, nu contrazice linia dreaptă, singură aceasta poate contrazice curbul, atunci cînd nu e înțeleasă drept un caz particular al lui. Lărgind, se poate spune că planul este un caz particular al sfericului (în limitele acestea o suprafață este plană) și doar planul poate contrazice sfericul, acesta nu pe cel dintîi". Numai în particular ființînd în mod simultan două ordini deosebite, cea a diversității și cea a generalului deopotrivă.

După C. Noica, modelul ontologic este „un individual ale cărui determinații se convertesc în cele ale generalului", iar convertirea nu este decît o formă a „atingerii". Tezele expuse surprind onticul, dar țintesc altceva, și acel altceva este epistemologicul, sugerat indirect ca metodă de cercetare a ontologiei. Iar **ideea** este puntea de legătură dintre cele două ordini, cea a diversității individuale și cea a generalului, realizate simultan în particular. Ideea este deci **relația** dintre cîmpurile deducției, premisa desprinderii de individual și a intrării în universal.

Cu alte cuvinte, nucleul epistemologic ce ni se propune este postulatul că generalul nu poate fi cunoscut decît în forma realizată a particularului, iar acest particular este tocmai **ființa**. Cunoașterea ei înseamnă cunoașterea totului.

Dacă cultura europeană începe cu formalismul introdus de antropomorfism, europeismul în gîndire debutează prin sofismul platonic, cînd Platon rostește aserțiunea că tinerii frumoși la chip trebuie să aibă și un suflet frumos, făcînd din estetic un semn pentru etic, iar din aparență un simptom al esenței. Sensul ideii lui Noica aici își află originea, dar pe cei doi gînditori nu-i despart numai 25 de veacuri. Distincția dintre ideea platoniciană și ideea lui Noica este dată de drumul de la sofia empirică la epistemologie. La nivelul reprezentării, îi desparte distanța dintre stilizare și abstracție, din care a dispărut orice urmă a particularului generator al imaginii. Noica transcende nivelul vizualizării și împacă în idee individualul și generalul, suspendînd pseudocontradicția aparență-esență și, implicit, întreg formalismul gîndirii europene.

Aparent, aducerea hegeliană a totului în unu suspendă distincția platonică etic-estetic, dar, în fapt, cum observă C. Noica, ideea hegeliană este tot de esență formală, fiindcă sinteza operată de ea nu depășește nivelul cuvîntului. Hegel strînge totul și-l înglobează în semnificația universală a ideii, uitînd că însuși cuvîntul este un semn pentru altceva. „Filosofia spiritului" nu este nici ontologie, nici epistemologie, ci sistemul categorial al structurilor mentale cognitive. Și abia ajunși în acest stadiu putem suporta revelarea statutului acordat de C. Noica ideii: relația (atingerea) dintre principiul individualului și cel al generalului, concept care se identifică cu ființa înțeleasă ca ne-limitare a limitatului; din acest punct, ontologia lui Noica este în același timp epistemologie. A spune ce este ființa presupune înainte de toate să demonstrezi cum ai ajuns la ea. Însă, evident, nu ni se oferă o teorie a cunoașterii în mod explicit, în virtutea euristicii socratice, care vrea să ne dea iluzia că tot ceea ce știm am gîndit singuri...

VLAD PAPU

SĂ FII ÎN RÎNDUL LUMII

Îmi scrie rar,
în cei treizeci de ani de cînd e mamă
plicurile ei pot fi numărate pe degete
întreabă cum o duc, cît sînt de sănătoasă,
dacă e frig, dacă mi-am cumpărat deșteptător,
și-n ultimul rînd, pe ocolite
nu cumva să jignească,
menajîndu-mi nervii bombardați
de zvonuri care de care mai adevărate
îmi spune că trebuie să fiu în rîndul lumii.

Dar lumea își vede de treburi,
nu-mi simte lipsa,
ajută vulcanii să erupă,
traforează sentimente și scoate din țițîni
pînă și păianjenii
semnează condamnări postume,
conferențiază în săli de așteptare
și ascunde conștiințe în adăposturile
fragile din subcoaja cuvintelor.

Mama, iscălită pe-o brazdă de pămînt
șterge rugina fîntînii cu șorțul îmbibat în rouă
lasă copilăria să hoinărească prin țărîna
legunită de păsări, copii și cai nepotcoviți
fiindcă doar, și potcovarii au îmbătrînit
ascultă zăngănitul drugului de lemn
așezat peste poartă
și întreabă la post-scriptum:
„se mai moare azi de moarte bună?
la Cornul Caprii cerul sîngerează,
asta nu-i a bine, fată,
se-aude ceva rău, pe-acolo?
pînă atunci, fie ce-o fi,
așează-te și tu în rîndul lumii".
Dar lumea e în rîndul meu?

IOANA PROCA

În dezbatere: filmul A FI COMPETITIV

Stop cadru la masă

Ștefan Luchian

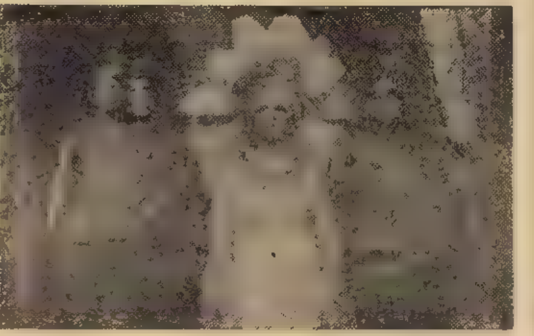

Dumbrava minunată

„Prezenți în 65 de țări"

— Tovarășe Vasile Răchită, în calitatea dumneavoastră de director al Rețelei cinematografice și difuzării filmelor, v-aș ruga să-mi vorbiți despre audiența de care se bucură filmul românesc peste hotare.

— Anual se produc în lume aproximativ 3 000 de filme. Multe dintre acestea de aventuri, cu un succes sigur de casă și deci cu o desfacere fabuloasă pe piața mondială. Vă dați seama cu ce concurență trebuie să se confrunte cinematografia noastră, care produce în jur de 30 de filme anual. Și totuși, chiar și în aceste condiții de concurență acerbă, filmul românesc, fără a face reverențe gustului îndoielnic, reușește să intereseze publicul de pe alte meridiane și să fie apreciat. Astfel, în 1981 am vîndut 178 de filme artistice de lung metraj, 164 de filme documentare și 1 516 filme de desene animate (se calculează de cîte ori un film a fost vîndut). Anul acesta, filmele noastre au fost cerute în 65 de țări.

— Care au fost cele mai vîndute filme?

— **Revanșa, Luchian** și **Vlad Țepeș** — dintre lung metraje; **Bătănel, Pătrățel** și **Aventuri submarine** — dintre desenele animate.

— Cum explicați acest lucru?

— Filmele respective au fost realizate într-o manieră care poate fi receptată de cele mai diverse categorii de oameni. Barierele lingvistice și cele create de diferențele de mediu social și cultural au fost și ele depășite. Ancorarea într-o problematică eternă a omului — iată secretul reușitei lor. Ele vorbesc despre relațiile românești în așa fel încît să intereseze și pe locuitorii altor meleaguri, mai mult sau mai puțin apropiate.

— Am înțeles că filmul românesc este uneori mult apreciat peste hotare de către spectatori, care se adaugă la cei peste 70 de milioane de spectatori din țară care au vizionat filmele noastre. Dar în ce măsură ele întrunesc adeziunea juriilor unor festivaluri?

— Anual participăm cam la 50—60 de festivaluri, dintre care unele necompetitive. În 1981 am înscris 49 filme de lung metraj, 53 documentare și 52 desene animate.

— Ce premii au fost obținute la aceste festivaluri?

— **Stop cadru la masă** (regia: Ada Pistiner) a fost încununat cu premiul de argint „L'uno d'oro" la festivalul filmului neorealist organizat la Avellino — Italia. Un alt film, **Dumbrava minunată** (regia: Gheorghe Naghi), a obținut Diploma de onoare la Festivalul filmelor pentru copii de la Gijon-Spania. Aceleiași pelicule i-a fost decernat premiul „Pentru cel mai bun basm cinematografic" la Festivalul filmelor de la Moscova. De o bună apreciere s-a bucurat și filmul lui Iulian Mihu, **Lumina palidă a durerii** care a primit, tot la Festivalul filmelor de la Moscova, Diploma specială a juriului. La Festivalul filmului științifico-fantastic de la Sitges-Spania actorul Mircea Bogdan a fost distins cu premiul pentru interpretare masculină. **Metafora** lui Mihai Bădică a primit o mențiune specială a juriului la Festivalul filmului balcanic de la Atena.

— Ce importanță au aceste premii pentru filmul românesc?

— Sigur că astfel de premii, obținute într-o competiție la care participă de multe ori valori deosebite, reprezintă un certificat de calitate pentru filmul românesc. Este știut că filmele care obțin distincții au o căutare atît la rețeaua cinematografică mondială cît și la televiziune. Distribuitorii, așa cum e și firesc, caută să cunoască mai întîi tocmai filmele premiate, care au fost selectate de jurii în prealabil dintr-o mare masă de pelicule. Desigur însă că nu trebuie să absolutizăm aceste premii. Filmul românesc nu trebuie să se preocupe să placă în primul rînd unui grup restrîns de specialiști ci trebuie să aibă întotdeauna în vedere marea masă a publicului.

GEORGE ARION

„Arta nu se învață. Publicitatea, da"

Cu niște ani în urmă, cinematografia română, deși nu producea mai mult de 10—15 filme pe an, era nelipsită de la marile festivaluri — Cannes, Veneția, San Sebastian, Mar del Plata, Locarno, — și doar rareori ambasadorii noștri cinematografici se întorceau de acolo cu traista goală, fără măcar vreun Premiu special al juriului. Anii au trecut, la Buftea se fac azi de două ori mai multe filme, și totuși, iată, se împlinește aproape un deceniu de cînd nici una din realizările ei n-a mai fost admisă în selecția oficială a Cannes-ului. Recolta de premii s-a anemiat și ea treptat, pînă la dispariție, și de-abia de anul trecut încoace asistăm la un început de reviriment. Ce s-a putut întîmpla? Sînt filmele noastre mai neîmplinite astăzi? Nu. Sînt ele sub nivelul **tuturor** filmelor acceptate și chiar premiate în competițiile de la Cannes, Berlin sau Veneția? Nici pomeneală. Atunci, care să fie explicația? Una — după părerea noastră — extrem de simplă: de multă vreme, în lumea filmului mondial a fi competitiv nu ține numai de valoarea intrinsecă a operei ci și de calitatea marketing-ului, de diplomația cu care știi sau nu să te descurci în puzderia de dedesubturi extra-cinematografice. Produs industrial, filmul nu se poate lipsi astăzi de publicitate. Cariera internațională a unei pelicule, fie ea semnată de Fellini, nu se face de la sine, ci se construiește cu răbdare, printr-o campanie publicitară minuțios pregătită și orchestrată.

A fi competitiv astăzi înseamnă a susține valoarea filmelor printr-un complex sistem de relații internaționale. Cu atît mai mult cu cît însăși noțiunea de valoare s-a relativizat, dacă ne gîndim că piața cinematografică mondială este reglementată — ca și aceea literară sau aceea muzicală — de două mari burse: una a produselor-marfă, și o alta a operelor de artă. Prima își tentează acționarii cu prozaica dar necesara rentabilitate financiară imediată, cealaltă le oferă olimpianul prestigiu cultural. La una se fac tranzacții cu filme sortite unui efemer **hic et nunc**, cealaltă propune șansa unui loc în antologiile viitorului. A opta pentru una sau alta nu înseamnă cituși de puțin a încuraja ideea unei nete distincții între cinematograful destinat marelui public și așa-zisul cinematograf al elitelor — la urma urmei, fiecare spectator este liber să prefere fie divertismentul, fie experimentul, sau, situația ideală, să le guste în egală măsură pe amîndouă — ci înseamnă pur și simplu a urmări țeluri diferite. Și dacă cinematografiile mari își pot permite luxul să-și speculeze simultan acțiunile la ambele burse, cinematografiile mici și chiar cele mijlocii preferă, de regulă, să fie cotate la bursa artei. După principiul elementar al omului prea sărac ca să-și risipească banii pe achiziții ieftine. După acest principiu sănătos se ghida, cu ani în urmă, și cinematografia română. Neputînd concura cu arme egale pe terenul genurilor tradiționale și în absența unui nou val autohton sau a unei școli, singura ei șansă de afirmare internațională, singurul mod de a-și face auzit timbrul în concertul cinematografiilor lumii, stătea în afirmarea, prin filme de autor, a unor **individualități** de marcă. Strategia s-a dovedit înțeleaptă și cu lungă bătaie în timp, pentru că s-a soldat nu doar cu lauri pentru cineaștii noștri în marile competiții, ci și cu inserarea, alături de Ion Popescu Gopo deja, universal cunoscut pentru omulețul lui prompt să cucerească galaxiile cu o floare în mînă, a numelor lui Ciulei, Pintilie, Mureșan, Ilieșiu, Mesaroș în enciclopediile, istoriile și cărțile de cinema de largă circulație internațională ale epocii.

Cum arată lucrurile astăzi? Mai zilele trecute răsfoind o recentă „Istorie a cinematografului mondial" apărută la Londra și New York, constatam cu tristețe și

→

→

indignare neputincioasă că filmul românesc este expediat într-un paragraf sumar. Dincolo de ignoranţa reprobabilă pentru un profesionist, a istoricului în cauză, trebuie totuşi să admitem, a cita oară ?, că filmele noastre continuă să fie prea puţin cunoscute specialiştilor de peste hotare, criticilor şi istoricilor, adică tocmai celor care creează şi determină curentele de opinie, celor care scriu cărţile şi antologiile menite să rămînă viitorului mult după ce filmele înseşi vor fi dispărut. Nu este singura dată cînd cărţi de largă circulaţie ignoră fenomenul cinematografic românesc contemporan. Aş spune chiar că aceasta este regula. Majoritatea lucrărilor apărute în ultima vreme ignoră sistematic producţia românească de după 1970, cu excepţia **Nunţii de piatră**. De ce această excepţie ? Pentru că dipticul lui Piţa şi Veroiu a rulat pe ecranul Festivalului de la Cannes, în cadrul **Săptămînii criticii** (unde, în treacăt fie spus, a fost înscris din iniţiativa particulară a autoarei acestor rînduri). În rest, nimic : parcă Buftea ar fi o terra incognita, parcă nu ar exista nimic altceva demn de semnalat, parcă nu ar fi apărut generaţia '70, parcă cele 30 de pelicule anuale ar fi o cantitate neglijabilă. E dureros şi nedrept. Nedrept pentru truda şi dăruirea celor mai buni dintre cineaştii noştri, care şi-au închinat zilele şi nopţile acestui ultim deceniu învestirii filmului românesc cu prestigiul cultural şi intelectual necesar **dezprovincializării** lui. Poate unora termenul să le pară prea dur. El exprimă însă cel mai exact esenţa eforturilor comune depuse în ultima vreme şi răsplătite prin splendida ecloziune a stagiunii '80—'81, stagiune fără precedent care a alăturat pe ecrane **Lumina patidă a durerii** şi **Întoarcerea lui Vodă Lăpuşneanu**, **Proba de microfon** şi **Croaziera**, **Duios Anastasia trecea** şi **Stop cadru la masă**, **Blestemul pămîntului, blestemul iubirii** şi **Rug şi flacără**, **O lacrimă de fată** şi **Mireasa din ţren**, fiecare din ele marcînd un moment de vîrf în cariera autorului său şi o victorie a creaţiei asupra rutinei în cadrul cinematografului nostru. Apariţia acestui grup compact de opere exemplare a dovedit încă o dată, dacă mai era nevoie, că dispunem de forţele artistice necesare pentru a ne prezenta cu cinste în faţa publicului românesc şi a celui de peste hotare. Atunci, cum de s-a putut ajunge la provincializare, după ce **Pădurea spînzuraţilor**, **Duminică la ora 6** şi **Reconstituirea**, **Răscoala** şi **Meandre** sau **Mihai Viteazul** trecuseră fără complexe pragul notorietăţii internaţionale ? Ce s-a putut petrece pentru ca în numai cîţiva ani să întrăm în acest con de umbră, care au fost factorii ce au determinat ieşirea temporară a filmelor noastre din marile circuite internaţionale ?

Mai întîi, însăşi factura lor. Cantonarea producţiei în sfera unor subiecte cu miză măruntă, de interes strict local, nu era de natură să trezească entuziasmul şi nici măcar interesul distribuitorilor străini. În apărarea mediocrităţii fusese invocată şi ridicată la rang de principiu ideea că filmele le facem pentru publicul nostru şi nu pentru cel străin. Idee cel puţin discutabilă. Adevărata artă este universal valabilă sau nu este artă. Iar interesul culturii Republicii Socialiste este de a-şi trimite ca ambasadori filmele, ca şi alte produse de artă, pe cît mai multe meridiane. Din clipa în care s-a renunţat la acel principiu eronat şi discursul cineaştilor noştri a reînceput să recapete o dimensiune universală — vizibilă în toate filmele mai sus-citate — rezultatele nu au întîrziat să se arate, dovadă premiile cîştigate de Iulian Mihu (la Moscova), Adrian Petringenaru (la Santarem), Ada Pistiner (la Avellino). Acelaşi lucru s-a petrecut, la altă scară, şi la Animafilm. **Nodul gordian** al lui Zoltan Szilaghi n-ar fi obţinut un pumn de medalii la Oberhausen şi Zagreb dacă, în loc să fie o parabolă filosofică despre inteligenţă şi impostură, s-ar fi mulţumit să vorbească despre răutăţile neascultătoare.

De vină a fost, apoi, cultivarea unei scrieturi şi a unor formule academice greoaie, care, rebarbative pentru publicul de peste hotare (şi, să fim cinstiţi, rebarbative şi pentru cel autohton), au compromis nu o dată cariera unor filme.

În sfîrşit, favorizarea comodă a cineaştilor-meseriaşi în detrimentul cineaştilor creatori, a „rentabilizării" îngust înţelease în detrimentul artei a întîrziat redresarea situaţiei. Ne mîndrim astăzi cu recolta de excepţie a stagiunii '80—'81. Dar de ce Iulian Mihu, Malvina Ursianu, Mircea Daneliuc, Mircea Mureşan, Adrian Petringenaru sau Lucian Bratu au trebuit să aştepte între 3 şi 5 ani de la ultimul lor film pînă să li se aprobe din nou intrarea în producţie, în timp ce alţi colegi ai lor de breaslă au lucrat non stop ? De ce au fost ţinute atîta vreme pe tuşă aceste vîrfuri ale cinematografiei noastre, în timp ce altele au fost împinse pe linia de triaj a divertismentului ?

N-am să uit niciodată stupoarea unui confrate italian, cronicar la „Corriere della Sera" şi preşedinte al Sindicatului criticilor cinematografici din Italia (care, în treacăt fie spus, îşi doreşte de mult să vină în România, nu numai că şi-a dat licenţa cu o teză despre poezia lui Tudor Arghezi, ci ca să cunoască la el acasă filmul românesc, dar nu s-a putut găsi modalitatea de a fi invitat...) cînd a aflat că Dan Piţa şi Mircea Veroiu s-au profilat pe westernuri. „Aveţi atît de multe talente încît să vă permiteţi să le risipiţi pe chewing-gum ?" m-a întrebat el, nedumerit. Realitatea este că, în profida aşteptărilor, în loc ca dublarea producţiei să încurajeze arta, cîştig de cauză a avut box-office-ul. E adevărat, la capitolul export statisticile României-Film sînt înfloritoare. Poliţistele şi westernurile **made in Buftea** se vînd bine, chiar foarte bine. Dar prezenţa unui poliţist românesc pe ecranele televiziunii sau chiar pe marile ecrane ale altor ţări se pierde ca un strop de spumă înghiţit de oceanul celorlalte sute de asemenea pelicule comerciale provenite din lumea întreagă, fără să lase vreo urmă în presă sau în conştiinţa publicului respectiv. În schimb, un film de artă, lansat în marile festivaluri şi preluat de circuitele specializate, intră automat în atenţia criticilor şi deci în presa de mare tiraj. Ei şi, cine citeşte cronicile ?, vor spune unii. Infinit mai multă lume decît se crede ! Trăim într-o eră în care, indiferent de profesie, oamenii vor să fie „la curent". De cele mai multe ori însă, din lipsă de timp sau din comoditate, acest „a fi la curent" — dictat de o autentică dorinţă de lărgire a orizontului cultural sau doar din superficiala sau snoaba nevoie de subiecte de conversaţie — se obţine nu prin experienţă proprie ci prin aceea mediată, de tip **digest**, a cronicilor : literare, plastice, cinematografice. Iată de ce prezenţa unui singur film românesc de artă pe ecranele străine contează cît zece poliţiste.

Istoria cinematografului nu o scriu filmele de serie, ci unicatele. Din miile de titluri lansate anual pe piaţa mondială, memoria antologiilor le reţine numai pe cele luminate de scînteia novatoare a creaţiei, de flacăra artei autentice.

Astăzi, ca şi cu 15 ani în urmă, şansa noastră de a fi competitivi n-o vom afla în epigonismul unor genuri comerciale, în preluarea pînă la calchiere a unor reţete binecunoscute, ci în afirmarea inteligenţei, talentului şi fibrei artistice a cineaştilor. Cu condiţia ca ei să nu fie consideraţi mercenari ai business-ului, ci soli ai culturii şi spiritualităţii române.

A fi competitiv, spuneam la începutul acestor fugare notaţii, nu ţine însă numai de valoarea intrinsecă a operelor. Dovadă că, în anii '70, în ciuda perioadei de — sperăm pentru totdeauna — revoltă „provincializare", au apărut în fiecare an cel puţin unul sau două titluri demne să figureze în palmaresul oricărei mari competiţii. Şi totuşi, **Duhul aurului, Tănase Scatiu, Dincolo de pod, Prin cenuşa imperiului, Actorul şi sălbaticii, Întoarcerea lui Magelan** nu au avut nici pe departe soarta pe care o meritau. Şi aici intervin acele dedesubturi extra-artistice de care pomeneam la început. Succesul şi prestigiul unui film nu se pot obţine de la sine în absenţa unei politici culturale care să acorde propagandei prin film mijloacele şi forţa de a fi eficientă, de a-şi îndeplini misiunea de reprezentant al culturii noastre. Nu filmele sînt de vină că de zece ani încoace nu sîntem primiţi la Cannes, că la Karlovy Vary **Duios Anastasia trecea** n-a dobîndit premiul care i se cuvenea, ci doar unul de interpretare, că la Moscova **Actorul şi sălbaticii** a fost distins doar cu o diplomă pentru scenografie (sic !), sau că la San Sebastian **Tănase Scatiu** n-a obţinut rezultatele scontate. De vină este un întreg lanţ de goluri în sistemul de publicitate al cinematografiei române. De pildă: 1) Nu găzduim nici un festival internaţional al filmului ! ! Am avut unul de animaţie, la Mamaia, dar am renunţat la el şi acum se face la Varna ; 2) nu avem nici măcar un festival naţional la care să poată fi invitată anual presa de specialitate din întreaga lume, aşa cum fac bulgarii, ungurii, polonezii, iugoslavii etc. ; 3) majoritatea cinematografiilor lumii şi-au creat un grup de specialişti în „public-relations", care însoţesc filmele la festivaluri. De 20—25 de ani încoace, el şi-au creat un solid sistem de relaţii profesionale şi personale, care atîrnă greu în realizarea tranzacţiilor comerciale şi în crearea curentului de opinie care condiţionează în ultimă instanţă deciziile juriilor. Filmele noastre pleacă însă, de cele mai multe ori, singure în lume, deşi e o cheltuială inutilă să trimiţi cutiile cu peliculă la un festival dacă nu sînt întovărăşite de o delegaţie alcătuită din personalităţi care să poată contracara conjuncturile, jocurile de interese şi sforăriile de culise inerente la orice competiţie sau tîrg ; 4) publicitatea tipărită este necorespunzătoare din punct de vedere al condiţiilor grafice şi nu ţine seama de faptul că textele ei trebuie să fie diferenţiate, în funcţie de publicul căruia i se adresează. De exemplu, la San Sebastian, **Înainte de tăcere** a fost însoţit de un pliant publicitar care anunţa un film despre revolta ţăranilor oprimaţi ; 5) nerespectarea unor reguli de curtoazie în relaţiile cu reprezentanţii unor festivaluri, cărora am vrut să le impunem noi ce filme să includă în competiţie, s-a soldat cu eliminarea noastră din selecţie.

Am enumerat aici doar cîteva din elementele care handicapează prezenţa filmului românesc pe ecranele festivalurilor, instituţii care şi-au pierdut de mult caracterul de chermeză cu starlete şi serate, devenind o serioasă şi indispensabilă reuniune periodică a specialiştilor şi negustorilor în ale filmului. Un premiu sau chiar simpla prezenţă într-un festival sînt o poartă sigură spre ecranele lumii. A investi deci milioane pentru realizarea unui film şi a te zgîrci la cheltuielile legate de publicitatea şi reprezentarea lui echivalează cu a fabrica un autoturism şi a nu încerca să-l oferi exportului. Cu atît mai mult cu cît dedesubturile eliminării noastre insidioase din selecţia sau din palmaresul marilor competiţii sînt multe şi nu tocmai plăcute de evocat.

Important este că, în momentul de faţă, avem ce arăta lumii. Pentru că arta nu se învaţă. Marketingul şi publicitatea, da.

MANUELA CERNAT ■

Cronica plastică

Mihai Bandac la Casandra

Nu o dată, pictura lui Mihai Bandac a fost interpretată unilateral, doar în funcţie de fastul ei cromatic. Această optică reductivă a avut totuşi meritul şi, implicit, privilegiul să impună un colorist remarcabil, de departe unul dintre cei mai elocvenţi coloriştii din pictura românească de azi. Dar nu este mai puţin adevărat că, lăsînd de o parte tocmai elocvenţa culorii, prin supralicitarea efectelor ei exterioare, începem prin a traduce intenţiile artistului ca simplă solidaritate cu tradiţia şi sfîrşim, inevitabil, prin a-l încarcera într-o şcoală. Viciul acestui raţionament stă numai în faptul că nu are premise : Mihai Bandac nu este un pictor de şcoală.

Alături de vocaţia de a acorda culorilor o valoare constructivă, mai mult virtute de ordin tehnic, din categoria dexterităţilor obişnuite şi perfectibile prin exerciţiu necontenit, pictorul vădeşte cu o neobişnuită forţă intuiţia rezervei lor de persuasiune în plan psihologic, încă sumar explorată de premergători şi contemporani, şi abia de aici se deschide o perspectivă exactă, cuprinzătoare şi adevărată asupra artei sale. **Amintirea, Toamnă lîngă Certeze, Toamnă în balta Brăilei, Lumina lunii, Prima zăpadă** şi **Viscol**, din acest punct de vedere, rămîn cîteva dintre piesele definitorii ale **Anotimpurilor**, frontispiciu expoziţional la care Mihai Bandac s-a obişnuit să nu mai renunţe de cîţiva ani buni.

Toate închid în ele temperatura unui drum de excepţie. În parte, ele seamănă cu o meditaţie asupra destinului în cuvinte care nu l-au exprimat niciodată. Totodată, eliberîndu-se de locuri comune, culoarea lor cîştigă în decizie şi se emancipează întocmai ca un limbaj obligat să-şi restrîngă zona de neaoş în favoarea neologismului capabil să-l ajute la a supravieţui şi între hotarele unei lumi noi. Ceea ce nu înseamnă decît că Mihai Bandac, la timpul potrivit, cînd s-au despărţit multe ape în pictura românească, a dispus de curajul de a depăşi discursul plastic facil, aluziv, derizoriu ca semnificaţie umană, optînd pentru expresia clară şi adecvată gîndului constitutiv el. În umbra acestui program de exprimare insubordonarea la o modă sau alta nefiind o calitate între alte calităţi, ci o dimensiune de esenţă. Ca să spunem lucrurilor pe nume, dincolo de pitorescul şi nonşalanţa afişată, ca ins, Mihai Bandac ascunde în sine o încăpăţînare şi o intransigenţă în opinii prin nimic mai preţios decît încăpăţînarea şi intransigenţa unui Theodor Pallady. Şi nu o dată, prin actul de a i se contesta opiniile, se divulgă nestingherită neputinţa de a i se contesta calitatea picturii. Chestiunea aceasta, că opiniile lui Mihai Bandac ar fi profund discutabile, nu este decît un truc ieftin şi praf în ochi. Mihai Bandac îşi continuă înaintaşii cu deosebire în spiritul lor de independenţă, pe temeliile căruia s-au clădit independenţa şi gloria unei arte întregi. În acest fel, desigur, pictura poate fi reîntemeiată mereu şi mereu şi nu încape nici o îndoială că mîine ne va trebui un alt Mihai Bandac.

MIHAI PELIN ■

Mihai Bandac şi Nichita Stănescu : o prietenie simbolizînd prietenia între arte

Lîngă casele alor mei

Ca poet sînt fericit ori de cîte ori am prilejul de a sta faţă în faţă cu frumuseţea născută din forţa de creaţie a contemporanilor mei, pictorii. Consider că există o anume graţie în puterea domnului Sainte-Beuve de a judeca mai devreme cu 5 minute decît ceasul primăriei. Dar numai judecata poporului singură vine să consacre cu eternitatea ei. Mai mult decît regretabilă mi se pare atitudinea snoabă şi cosmopolită a celor care mai cred şi aud că poporul n-are gust artistic, deci nici acces la artă. Cum, cînd poporul, prin propria-i creaţie, a dovedit că are acces de-a dreptul la măreţia cosmică să-şi fi pierdut în aşa măsură gustul încît să nu-şi înţeleagă artiştii care s-au născut în sînul său ? E adevărat că poporul refuză elucubraţiile, dar în faţa valorii adevărate are reacţii pertinente şi înţelege chiar dacă nu are de gînd să-şi tipărească părerea în gazete. Societatea pe care o constituim azi va pleda şi în viitor pentru afirmarea curajului ei eroilor, va fi mîndră să-i distingă pe cei mai buni, dar nu cred că va încuraja elitismul, dispreţul şi ignorarea celor mulţi. Geniile tutelare ale fiecărei naţiuni s-au identificat cu spiritualitatea şi firea popoarelor în mijlocul cărora s-au născut în măsura în care seninul se confundă cu bolta cerească, încît pe drept cuvînt se poate spune că prin inteligenţă şi putere de creaţie, simţ al dreptăţii, hărnicie, moralitate, caracter paşnic, toleranţă, spirit de jertfă, bunătate şi omenie, poporul este infinit mai apropiat de condiţia geniului său decît cei ce afectează hilara şi pretinsa lor superioritate. Poporul respectă cultura şi pe adevăraţii ei slujitori tocmai pentru că înţelege, iar neînţelegătorii sînt numai dispreţuitorii săi.

La fel precum marile cărţi, spectacolele teatrale de mare prestigiu, concertele celebre, artele plastice, îndeosebi pictura, atrag tot mai mulţi oameni. Cînd vizualul reuşeşte să exercite asupra lor o adevărată fascinaţie, admiratorii picturii devin colecţionari. Faptul de a cumpăra un tablou presupune prin sine o judecată de valoare faţă de arta epocii noastre şi, implicit, încredere în longevitatea acelei opere. De aceea de cîte ori întîlnesc numele colecţionarului sub un tablou pe care l-am apreciat şi eu cîndva mă bucur că percepţia şi judecata mea au un corespondent în sensibilitatea şi spiritul celorlalţi oameni din vremea mea. Am crezut întotdeauna că pictorul ca şi poetul se aseamănă prin putinţa de a se minuna în faţa universului de cîte ori deschid ochii, am crezut mereu că dorinţa lor de a oferi bucurie celorlalţi semeni vine din aceeaşi substanţă a maximei generozităţi.

De aceea mă simt bine alături de tablouri strînse de pe pereţii colecţionarilor, în cazul de faţă în expoziţia de pictură a lui Mihai Bandac, deschisă în holul studioului Casandra odată cu premiera piesei „Iertarea" de Ion Băieşu (piesă conţinînd ca examen pentru studenţii anului IV). S-a întîmplat ca în ultimii ani să mă întîlnesc — în compania unor scriitori, actori, cîntăreţi, şi oameni din sate şi oraşe la complexe şi ideale manifestări artistice — cu picturi ale unor artişti şi cu pictura lui Mihai Bandac. A fost bine că un public tot mai larg a beneficiat de întîlnirea cu aceste manifestări.

Tablourile din expoziţia lui Mihai Bandac de la Casandra, prin simplul fapt că au fost cumpărate mai demult, sînt de natură să ne convingă de faptul că ele sînt realităţi şi obiecte ale bucuriei certe, spaţii create cu vis şi migală, în care să lăsluiască valoarea. Iar dacă am zăbovit încă o dată în faţa ferestrelor deschise de pictorul din Bucureşti către Ţară, spre Transilvania, Ţara Oaşului, Maramureş sau spre Deltă, am fost fericit să mă pot reîntîlni cu locuri dragi şi esenţiale, cu dealuri şi căpiţe de fîn aşezate la sfîrşitul verii lîngă casele alor mei, cu zăpada liniştitoare şi protectoarea colinelor, inspirînd chiar fiarelor sălbatice — blîndeţe. M-am întîlnit încă o dată cu toamnele de acolo din Ţară, cu tinereţea şi copilăria mea, cu dimineţile ei, m-am întîlnit cu Anotimpurile noastre. Iar despre Anotimpurile care l-au uimit şi-l uimesc în continuare pe Mihai Bandac, precum pe toţi pictorii lumii cu adevărat iubitori de univers şi devotaţi omului, s-a scris şi se va mai scrie multă vreme. De aceea nu regret că altă dată scriind despre Mihai Bandac, afirmam că pictorul încearcă şi cutează să picteze timpul. Timpul nu era şi nu este pentru mine ceva abstract, din contră, el venea din Anotimpurile ce trec peste noi şi prin noi, de la naştere şi pînă la moarte, măsurîndu-se în cîtă iubire va dărui fiecare artist contemporanilor săi, în cît sacrificiu va depune fiecare făcător de bine, pentru ca valoarea să nu fie doborîtă de impostură.

Sînt convins că Mihai Bandac dispune de tot ce-i trebuie pentru ca judecata poporului să-l consacre în rîndul celor ce-au avut şansa de a-şi sluji neamul prin harul ce li s-a ursit încă de la naştere, de aceea nu-i urez altă glorie decît sănătate.

GHEORGHE PITUŢ ■

Un muzeu în labirint

Pasiunile domnului Delacroix (III)

Oglinda ?

Delacroix : Autoportret

Secolul al XIX-lea adoră indiscreţia. Dar din acest punct de vedere domnul Delacroix nu e, se pare, fiul secolului său. El nu lasă pe nimeni să-şi vîre nasul în treburile sale intime, iar uşa atelierului său se deschide foarte rar pentru alţii.

În schimb, acoperă mii de pagini din *Jurnal* cu mărturisiri. Şi pentru ce apelează cineva, care nu duce lipsă de auditoriu în saloanele Parisului, la un confident atît de tăcut şi de impasibil cum e hîrtia ? Probabil, din două motive. Ori n-are nici un prieten adevărat, ori n-are încredere în nimeni. Dacă nu cumva intervine un al treilea motiv ; grija pentru posteritate.

Am uitat cine a spus că există cel puţin un om pe care autorul unui jurnal intim îl minte : pe el însuşi. Nu m-ar mira să fie chiar cineva care a ţinut un jurnal, din moment ce ştie atît de bine că sinceritatea nudă, eliberată cu totul de teroarea posterităţii, e imposibilă şi că, în aceste circumstanţe, candoarea e foarte aproape de ipocrizie. În fond, probabil, toate jurnalele intime publicate au fost scrise cu gîndul că vor deveni într-o zi publice. Ceea ce ne lasă să bănuim că autorii lor le-au scris nu atît cu intenţia de a-şi smulge bandajele şi de a-şi dezvălui tainele, cît cu dorinţa de a se înfăţişa într-un anume fel. Zweig, vorbind despre Casanova, zicea maliţios că în dragoste nesinceritatea nu începe decît atunci cînd sînt invocate sentimentele mai înalte. Poate că astfel se petrec lucrurile şi cu jurnalele intime.

Dar ce e adevărat pentru jurnale, nu e adevărat oare şi pentru autoportrete ? Probabil. Numai că un autoportret ne poate înşela într-o singură privinţă. Cînd e vorba de ceea ce pictorul a vrut să ne arate. Foarte rar ne poate înşela cînd e vorba să aflăm ceea ce el vrea să ascundă. De pildă, era de aşteptat ca domnul Delacroix să nu fie dispus să se despoaie de orice vanitate. Şi, la drept vorbind, e normal. El nu e nici Van Gogh, nici Rembrandt. E Delacroix, inflamabilul domn Delacroix, cel care, cum spune Elie Faure, îşi pune culoarea să urle, să suspine, să rîdă, să cînte, să ezite, să se prăbuşească şi să urce din nou, dar în oglindă se supraveghează şi se stăpîneşte. E cel care a manipulat alambicurile lui Faust şi a îmbrăcat costumul lui Hamlet, luînd poza unui romantic, pentru a declara mai tîrziu : „Eu sînt un clasic pur, domnilor". Gautier ne asigură că nimic nu-l deranja, nici insulta, nici batjocura, nici insuccesul. E greu să credem în aceste asigurări. Mai degrabă sîntem ispitiţi să bănuim că domnul Delacroix e un bun diplomat. Baudelaire a sesizat asta, comparîndu-l cu un crater de vulcan ascuns artistic sub buchete de flori, şi adăugînd că una din marile preocupări ale vieţii acestui romantic a fost să-şi tăinuiască furiile.

Într-adevăr, uitaţi-vă la autoportretele domnului Delacroix : craterul nu se mai vede din pricina florilor. Unde e tigrul ? E drept, ochii lui sînt arzători, nările lui adulmecă, bărbia lui e voluntară, dar, în ansamblu, dă impresia unui gentleman. Cam multă diplomaţie pentru un „tigru", dar în fine... În faţa noastră e un domn cumsecade.

Şi chiar „Bonaparte al penelului" e poate o formulă prea comodă. Căci în timp ce corsicanul a avut nevoie de o armată pentru a-şi expune ideile, domnul Delacroix nu are nevoie decît de o oglindă. El reprezintă una din revanşele individului asupra istoriei. Spune toată vremea „eu" şi chiar jurnalul e „ţinut doar pentru mine". Oglinda cere însă totdeauna un preţ dificil. Să rămîi singur cu tine însuţi. De aceea, din cînd în cînd, tigrul îşi îmbracă ţinuta omului de lume şi fuge din bîrlog.

Dar, încă o dată dar... Domnul Delacroix e singur chiar între prietenii săi ; mai exact, între cei care par prietenii săi. Cu mulţi a petrecut împreună seri şi nopţi întregi. Au pălăvrăgit, au frecventat cafenelele boemei artistice, saloanele, au avut discuţii înfocate şi, uneori, cum a fost cazul cu Stendhal şi Mérimée, au fost amanţii aceleiaşi femei. Dar să nu ne grăbim. Jocul monden al domnului Delacroix e amăgitor. El are mereu aerul unui desăvîrşit om de lume. Obrazul său măsliniu şi sulfuros atrage atenţia în toate saloanele. În fapt, însă, cînd fanfarele prieteniei par să cînte mai tare, Delacroix rămîne un om singur. Nu e oare surprinzător că deşi duce o viaţă mondenă *à la page*, în realitate aproape n-are prieteni? Musset? Delacroix se plimbă nopţi întregi cu Musset, dar suspinele poetice ale acestuia nu-i spun nimic. Hugo ? I se pare „exagerat". Cînd e numit „un Victor Hugo al picturii", el răspunde iritat că nu merită „nici acest exces de onoare, nici această ofensă". Balzac ? Îi citeşte cărţile, se bucură că Balzac îl elogiază, îi scrie chiar scrisori, dar ca om i se pare grosier şi vulgar. Sainte-Beuve ? Sainte-Beuve, care-l admira pe Horace Vernet, n-a scris un rînd despre Delacroix. Chopin ? Gîndirea lui Chopin, zicea George Sand, nu se putea traduce decît în muzică. Îl îngrozeau Michelangelo şi Rubens, şi bineînţeles acelaşi efect producea asupra lui şi pictura lui Delacroix. Dumas ? E legat de Dumas, dar nu-l preţuieşte ca scriitor. Baudelaire ? Într-adevăr, Baudelaire l-a înţeles foarte bine. Singurul. Dar Baudelaire, ne asigură cei care s-au ocupat de această problemă, n-a fost niciodată pentru Delacroix decît „Cher monsieur". Cu timpul şi relaţiile cu Mérimée s-au răcit. Şi poate că singurul prieten adevărat al lui Delacroix a fost Stendhal.

În aceste condiţii, oglinda nu mai e o pasiune. E un refugiu şi o taină. Poate că domnul Delacroix a scris atîtea pagini de jurnal pentru a exorciza o singurătate împotriva căreia cei din jurul său nu l-au ajutat, din vina lor sau a lui.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Litera

Gîndurile pornesc cu anticipaţie în întîmpinarea lui 13 Decembrie — care e Ziua tipografului — ca să nu ajungă la el **post-festum.**

El, culegătorul, care aşază literă lîngă literă, ca să ne dăruiască revista şi ziarul şi cartea, el culegătorul, care e prietenul statornic şi cel mai apropiat al tuturor jertfelnicilor întru spirit, întru frumos şi armonii, ca să ne împace poate cu munca noastră şi să ne răsplătească parcă ostenelile, el, culegătorul anonim şi fără glorie din tipografie, care e cel dintîi cititor al articolului şi al poemului, al eseului şi al nuvelei, al piesei de teatru şi al romanului — pe care le fac să înflorească în plumb, ca să nu-ţi mai aparţină şi să capeţi sentimentul detaşării de zămislirile tale — el, culegătorul de semne, are dreptul, măcar o dată în fiece an, să-i declarăm public recunoştinţa, mulţumirile şi iubirea, pentru trudele lui de zi şi de noapte, ca şi pentru opţiunea de-a fi îmbrăţişat această grea şi nobilă profesiune. Fiindcă, dintre toate meseriile manuale — cugetînd drept — toate respectabile şi toate utile, asta a tipografului, dincolo de orice subiectivism, are un hrisov al ei din străvechimi seculare — ca nici una alta — sau, cum spune, mereu covîrşitorul Arghezi: „O sută de veacuri, cusute-n cotoare / Aduc mărturie şi semn cunoscut / Că oameni în vremuri, aleşi, te-au văzut / Întreg, în odăjdii de brumă şi soare"...

Şi tiparniţa şi osîrdnicii ei vor fi întotdeauna candelabrele aprinse, care să alunge beznele din sufletele şi din minţile semenilor noştri, oricine ar fi ei şi oriunde ar vieţui, pentru că numai slova ne-a deschis drumurile cunoaşterii şi ne-a hărăzit întrebărilor, evoluţiei şi culturii.

Fireşte, noi, ca naţiune, n-am simţit de-a lungul istoriei noastre răsfăţul circumstanţelor şi în instabilitatea atîtor hoarde care ne-au călcat pămînturile, era normal ca şi dezvoltarea tiparului să fie pusă în întîrziere.

Totuşi, prima atestare de carte românească ştiută este de aproape jumătate de mileniu, mai exact din 1508, **Liturghierul** lui Macarie tipograful — cum va preciza Nicolae Iorga — care curînd, pentru meritele sale, va fi înscăunat Mitropolit al ţării de către Radu, supranumit „Cel Mare", cu reşedinţa domnească de deasupra Tîrgoviştei, în frumoasa mînăstire înălţată de el „Sfîntul Nicolae din vii". După Macarie, vine la Braşov Coresi, care imprimă între 1560 şi 1581; episcopul Dosoftei apare în Moldova după Coresi, înjghebîndu-şi o tipografie în proprietate. În Muntenia tiparul cunoaşte o prosperitate sub domnia lui Şerban Cantacuzino şi mai apoi a lui Constantin Brâncoveanu, cu meritul de neuitat — va arăta tot Nicolae Iorga — al lui Antim Ivireanul. În fine, se tipăreşte la Rîmnic, la Tîrgovişte, la Buzău, la Neamţ, la Iaşi sub înrîurirea lui Veniamin Costache şi a lui Gheorghe Asachi şi la Bucureşti din iniţiativele şi îndrumările lui Gheorghe Lazăr şi Ion Heliade Rădulescu.

Dar nu vreau să fac o cronică a tiparului şi a tipăriturilor româneşti şi, mai puţin a breslei însăşi la noi, ci doar să trasez în cîteva vorbe drumul sinuos şi spinos pe care l-a avut litera de străbătut, anatemizată de duşmani, de aventurieri şi de despoţi, dar totdeauna, în cele din urmă biruitoare în drepturile, în dorurile şi în dezideratele colectivităţii naţionale. Şi fără să mai adaug din parte-mi nici un cuvînt laudativ pentru tipograf, la aniversarea lui, voi transcrie dintr-un almanah al graficii române din 1929 — unul din multele scoase de editura craioveană „Scrisul românesc" excelente şi ca fond şi ca prezentare — o uitată poezie semnată de Ştefan Bălceşti, poet şi traducător, absolut necunoscut marei mase a cititorilor de azi. Născut în 1899 la Bălceşti în Vîlcea, a făcut să apară, în 1914, împreună cu Marcel Romanescu şi cu Al. Iacobescu, revista „Viaţa literară". A tipărit la Craiova două volume de versuri: **Fum de aur** şi **Prour pentru porţi uitate**, ne-a dat tălmăciri izbutite cu titlul **Miresme de departe** din Elena Văcărescu şi contesa de Noailles şi a colaborat în epocă la „Ramuri", „Flamura", „Convorbiri literare", „Ţara noastră", „Neamul românesc", „Universul literar" şi „Gîndirea". Şi am voit să văd, dacă mai trăieşte sau a decedat şi am cercetat lucrarea semnată Florea Firan, **De la Macedonski la Arghezi**, să aflu acolo lămurirea necesară. Nici o menţiune, cu toate că este oltean. A fost omis şi se întîmplă. Să-l ascultăm însă oda pe care o închină zeţarului, **Cîntec din tipografie**, şi pe care o socotesc cea mai potrivită încheiere şi cel mai nimerit elogiu, pentru Ziua tipografului :

Din plumbul greu al literelor
moarte
Voi rînduiţi cu trudă pagini vii
Şi mîna voastră neagră,
toamna-mparte
Mănunchiuri de lumină la copii...

Prin gîndul vostru trece-abecedarul
Şi cartea grea de-nţelepciunea
vieţii,
Şi vă uitaţi tristeţile şi-amarul
Cu ce vă dau de lucru cîntăreţii...

Din manuscrise vechi cronicăreşti
Silabisind bucoavne cu chirilice
Trecutu-acestei naţii româneşti
Voi l-ajutaţi din colb să se ridice.

Din stupii mari şi negri cu albine
De litere cursive şi aldine,
Ca dintr-un fagur nesecat de bun,
Voi scoateţi mierea bună a graiului
străbun.

Pînă mai ieri-alaltăieri un veac
În linişti de chilii prin mînăstiri
Călugări în sutane de şiac
Ne tipăreau cazanii şi psaltiri..

Şi voi acum, în strane gîrboviţi
Sub patrafirul bluzelor albastre,
Cu fiecare tom ce tipăriţi
Slujiţi pentru neliniştile noastre...

L. KALUSTIAN ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

Călătorie nordică (I)

Ei au crezut cu tărie că pot să pătrundă în toate actele omului : tăria gîndului, frumuseţea şi raţiunea, contemplaţia în căutarea unui adevăr absolut.

Oamenii germani şi toţi oamenii timpului meu, de la deşerturile arabe pînă-n nordul îndepărtat, au fost şi sînt dominaţi de două facultăţi care ridică şi în acelaşi timp derutează omul : curajul şi lupta pentru a avea şi a stăpîni şi nesfîrşita dorinţă de plăcere. Prin ceea ce au năzuit Parmenide şi Empedocle şi prin ceea ce au realizat oamenii aceştia, să-ncercăm să ne ridicăm la înţelegerea platonică din treapta a 5-a a existenţei. Prin această înţelegere să judecăm toate cele văzute şi auzite în locurile de aici, în castele, în palate, în fabrici, în nesfîrşita lume a portului de pe cheiul fiordului şi în casa şi institutul învăţatului om care m-a chemat şi m-a ajutat să ajung aici să-mi însuşesc şi să judec ştiinţa lui şi lumea lui. Cît este din gîndul lui Parmenide şi Empedocle în ceea ce a creat el în cartea lui nouă, de ştiinţă biologică, şi cît este „voinţă de putere" denunţată de Nietzsche şi total adoptată de halucinatul puterii care a creat centrul submarinelor de la Kiel ; care pîndeau ca să scufunde vasele tuturor mărilor lumii, astfel ca puterea lui şi a naţiunii sale crescută în cultul forţei să fie simţită de toate popoarele pe mare, pe uscat şi în aer. Cît este în toate mişcarea uriaşă a efortului, a trăirii în „Da sein"-ul lui Heidegger, sămînţa din treapta a 5-a platonică, chiar dacă pe prima pagină a monumentalei lucrări a învăţatului de la Kiel sînt cuvintele lui Platon. Este mai aproape oare de el prin „paşii lui peste graniţă" Heisenberg sau învăţatul meu de la Kiel ?

. . . .

În seara zilei de sîmbătă a lui august 18 să reluăm călătoria şi zicerea noastră pe care o legăm aici în oraşul nordic al fiordurilor, de cea începută atunci în cetatea naşterii logosului, de către ei, Parmenide şi Empedocle, care acolo, în mările albastre ale sudului, primii au pornit calea căutării adevărului. Şi el între primii, Parmenide, care s-a întrebat despre minunea şi puterea ascunsă în gîndul său, ne spune de-atunci de 2 600 de ani, în zicerea care a ajuns pînă la noi şi care se revarsă acum în mintea mea, călătorul de aici : „căci prima cale a gîndului spune că fiinţa există şi nu este posibil să nu existe : aceasta este calea certitudinii care însoţeşte adevărul". Celălalt revers este absurd, căci nu se poate spune că fiinţa nu este. Nu se poate concepe nefiinţa, căci este în afara puterii noastre şi nu se poate exprima prin vorbe. Şi Parmenide conclude asupra adevărului că este acelaşi lucru **de a gîndi şi de a fi, şi prin aceasta pecetluieşte fiinţa omenească cu măreţul atribut care devine verb : a gîndi.**

(Va urma)

ŞTEFAN BERCEANU ■

Desene pe asfalt

Gîndindu-l pe Labiş

...Am tradus (versificat) de curînd versurile unui poet belgian. O'Thooft, mort la nici douăzeci de ani în condiţii dramatice, nu lipsite de mister. În numai trei zile cîte au curs de la prima încercare de a se da singur morţii şi pînă la ultima, împlinită într-un hotel din Brugge, juncle O'Thooft a apucat să scrie cîteva zeci de poezii care se constituie adunate în volum într-o mare carte a literaturii europene contemporane. Întîmplarea a vrut ca traducerea românească să nu fie însoţită de cuvinte pre sau post-faţă în care să se deruleze filmul abrupt al cumplitei morţi a poetului. Cumpărătorul volumului n-are cum să ştie dacă poetul pe care-l citeşte are douăzeci sau optzeci de ani, dacă e mort ori viu. Şi totuşi, surprinzător, O'Thooft a fost repede citit şi iubit, fiindcă nu legenda unui scriitor interesează ci suma emoţiilor de el cristalizate în semne tipografice, semn că destinul literei ce ne rămîne de la un scriitor pune în umbră puţina istorie a trecerii şi petrecerii lui prin lume.

Tot astfel oriunde, într-alt grai, se va sădi o carte iscălită de Nicolae Labiş, putem fi siguri că versurile, ele singure, îi recomandă înzestrarea ieşită din comun, moartea autorului la numai „douăzeci de ani şi încă unul" fiind fără cruzime „ignorată" de existenţa în paginile devenite operă ale poetului a unor versuri ca acestea : *„Azi sînt îndrăgostit. E-un curcubeu / Deasupra lumii sufletului meu. / Izvoarele s-au luminat şi sună, / Oglinzile ritmîndu-şi-le-n dans, / Şi brazii mei vuiesc fără furtună / Într-un ameţitor, sonor balans, / În vii vibrează struguri străvezii — / Cristalurile cîntecelor grele — / Şi stropi scăpărători de melodii / Ca roua nasc în ierburile mele. / Eu curg întreg în acest cîntec sfînt. / Eu nu mai sînt, e-un cîntec tot ce sînt".*

...Sau — capodoperă ! — această viziune asupra rostului în lume al poetului nu lesne înţeles şi acceptat, nu întotdeauna primit în inimile pe care le slujeşte pînă ce propria-i singuratică inimă îşi sună ultima pîlpîire de viaţă : *„Eu sînt spiritul adîncurilor, / Trăiesc în altă lume decît voi, / În lumea alcoolurilor tari, / Acolo unde numai frunzele / Amăgitoarei neputinţi sînt veştede. / Din cînd în cînd / Mă urc în lumea voastră / În nopţi grozav de liniştite şi senine, / Şi-atunci aprind mari focuri / Şi zămislesc comori / Uimindu-vă pe cei ce mă-nţelegeţi. / Apoi cobor din nou prin hrube trudnice / În apa luminoasă, minunată. / Sînt spiritul adîncurilor, / Trăiesc în altă lume decît voi".*

Labiş avea gustul sintezelor, ochii lui desfoliau pămîntul de aluviuni şi lavă spre a da de praguri primordiale, se exprima luxuriant, cu sunete ample, rotunde, aproape edictual, cu o sintaxă mereu fluidă nutrind spaima ca propriul, grozavul meşteşug să nu-l împiedice în a se face ascultat şi crezut. Iubea gesturile ample, desenul sever incizat cu un condei de flacără în chiar materia cuvintelor şi ar fi împăcat, acum, scepticismul unui învăţat ca Noica, cel ce nu crede în poezia contemporanilor fiindcă ea ar fi renunţat la ritmurile în stare s-o impună, cultivînd confesia minoră, defensivă şi incoloră.

Simbol moral pentru toate promoţiile literare ce l-au urmat (şi pentru că veni vorba, încep să cred că generaţia Labiş s-a compus numai din Nicolae Labiş, lăsînd în afara ei corul epigonilor), iată că poetul din Mălinii codrilor de miazănoapte devine şi întruchiparea unui crez estetic în stare să-l impună istoriei literaturii (pe care, paradoxal, o anunţă vreo sută de critici din cei vreo... cinci cu care se mîndreşte scrisa noastră din aceste decenii) şi clasicul Labiş, înainte de a ne smulge o lacrimă emoţionată, ne stîrneşte admiraţia pentru ceea ce versul lui generos şi stenic a ajuns să fie.

Chiar dacă urmele trecerii lui prin lume se înceţoşează, chiar dacă semnele acestei treceri nu sînt cu mult mai numeroase decît cele ce ni-l amintesc pe un Vasile Cârlova, fericitul destin al poeziei lui Nicolae Labiş aşază numele printre marii noştri poeţi.

La umplerea unui sfert de veac de la moartea lui, Labiş, contemporan cu crepusculul unor Bacovia, Blaga, Arghezi, Voiculescu, Vinea, Stelaru ori Botta, se vădeşte a fi — prin rafinatul său eminescianism — o adevărată punte între noi şi Eminescu, între noi şi primii poeţi ai acestui neam.

S-a născut la vremea primelor ninsori.

A murit potopit de ninsorile unui decemvrie, cumpănă între ani.

Îl vom evoca totdeauna cu veneraţie cîtă vreme zăpezile vor aşeza peste firava alcătuire a mormîntului său bucureştean translucide turnuri de cetate ; cîtă vreme, semn al purităţii şi al intangibilei frumuseţi, zăpada se va aşeza peste numele lui ocrotitoare, ca peste grîul şi crinii rodind încă înainte de a se ridica din lutul nemuritor...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Găzduim în acest spațiu al paginii noastre de poezie doi tineri, **Ion Cozmei** și **Nicolae Sava**, cîștigători ai premiului revistei **Flacăra** în cadrul a două mari concursuri de creație literară, cel desfășurat la Galați, sub genericul Festivalului **Baladele Dunării**, și cel desfășurat, în prima sa ediție, la Piatra Neamț, și purtînd numele lui **Mihail Sadoveanu**, acest veritabil Ceahlău al literaturii noastre.

La Galați, **Ion Cozmei** s-a impus printr-un vers de factură clasică și printr-o metaforă surprinzător de proaspătă și bine montată în construcția generală a poemelor.

La Piatra Neamț, **Nicolae Sava**, adept al unui stil numit de obicei dicteu automat, cultivînd o tehnică modernistă, împrumutată din artele plastice, cea a colajului, a impresionat prin sinceritatea și tensiunea discursului liric.

Amîndurora, bun venit !

V. N. ■

Secundă

Și cînd nu mai poți de dor
singurătatea
se strecoară în odaie
pe sub ușă
ca o nevăstuică pîndindu-ți gîtlejul

încerci atunci să faci
un rezumat
al situației internaționale
și te apucă subit
plînsul.

Soarelui

Supără-te pe noi ignoră-ne măcar
un mileniu
promite că-ntr-o dimineață n-o să mai vii
tu care mingii egal
care ne iubești egal
și preamărești umbrele noastre meschine
ți-am catalogat toate defectele reale
sau posibile
petele tale ne deranjează creează panică
printre muritorii de rînd ne mărește
tensiunea
ne reduc potențialul de sensibilitate
în fața unui

bloc de beton calculatoarele ultra
și supermoderne
au divulgat ce mică distanță poate fi
între noi și
micul tău univers molecular
ți-am descoperit
atiția omonimi unii se întreabă cum de nu
te-ai pierdut
pînă acum prin universe de mai vii totuși
în fiecare
dimineață
mingiindu-ne atît de egal
și iubindu-ne atît de egal.

NICOLAE SAVA ■

Cîntec de dragoste pentru sănătatea ierbii

Foaie verde pajiște uscată
Umblă zvon nătîng în lumea toată

Pe pămînt de pace și răcoare
Se întinde vestic-ngrozitoare

De cu seară pînă dimineață
Urcă prețul ierbii-n orice piață

Se usucă-n lacrimi și suspine
Plaiuri de legendă și coline

Cai-nfometați în vînt nechează
Noaptea se transformă în amiază

Cavaleri ai ierbii ancestrale
Triști ingînă cîntec de vocale

„Foaie verde fir de iarbă verde
Vezi-ne și încă nu te pierde
Pe pămînt de foc și de suspine
Mai avem nevoie și de tine

Peste ochiul nostru dacă plouă
Mai dorim să ne spălăm cu rouă

Foaie verde fir de iarbă caldă
Vezi-ne și încă ne mai scaldă

Mai păstrează fragedă minunea
Și înmiresmează-ne pășunea.

Înduleește criza de pe piață.
Căci mai sînt pe lume cei în viață

Foaie verde lacrimă subțire
Pe islaz prin șanț prin cimitire

Pe pămînt de foc și sete oarbă
Mai avem nevoie și de iarbă".

Creanga de aur

Pe malul Siretului mai apar fantome
de zimbri,
Timpul în valuri cloplește statui cît istoria
Toamna se tînguie blînd ca un corn,
ca un clopot
Cînd de la Dorna în jos mioritic coboară
Vitoria

În Țara de dincolo de negură cresc păduri
de legende,
La Hanul-Ancuței spun oamenii
c-ar fi văzut un balaur,
Bătrînul Leonte-nțeleptul citește în zodii
și stele,
Istoria urcă prin creangă și creanga-i
de aur.

Atîta lumină în calmul nostru drum
către mîine
Se naște prin arbori petrecîndu-se-n ram,
Ca-ntr-un Olimp moldav rapsodia pădurii
pătrunde,
Neamul acesta își mingîie blînd
voievozii de neam.
Eternitatea-și întinde legi peste ochi,
peste suflet,
Calcă Rapsodul prin vreme uriaș ca un zeu,
Trebuie această-nțelepciune în fața vieții,
Cum preamărirea se cuvine în fața
unui Ceahlău.

Vînătoare de iarbă cu cai

Pregătiți caii zice domnul profesor
La noapte vom da extemporal
A invadat iarba pășunile noastre
Pregătiți caii vom pleca peste deal

Se încrucișează privirile pe neașteptate
Prin clasă se strecoară miros de pășuni
Rînd pe rînd dispar seraliștii
Să-nvețe pe de rost caii lor înalți și buni

La ora unusprezece fix adunarea
Profesorul anunță subiectul călare
„Vînătoare de iarbă cu cai"
Un flor trece prin mădulare

Timpul se-oprește o clipă în loc
Luna tremură chipul în apă
Seraliștii triști cu iarbă în ochi
Caii lor buni și înalți îi adapă

Ora se-apropie de sfîrșit
cine va termina primul extemporalul
Caii nechează cu nările-n vînt
Ca o baladă se tînguie dealul

E miezul nopții în clasă e liniște
La geam se oprește un cal pintenog
Profesorul cu ochelarii pe nas
Trece pasiv notele în catalog.

ION COZMEI ■

Să facem totul pentru epoca în care ne-am format și ne-am afirmat!

(Urmare din pagina 15)

raport cu o perioadă literară pe deplin „clarificată", sînt aproape curente în critica literară de astăzi, a cărei desființare nu am cerut-o niciodată, în treacăt fie spus, cum afirma mai ieri-alaltăieri un **Nimeniume.**

— Apropo de numele ilustre pe care le-ați pomenit, o chestiune pe care am mai pus-o în cadrul rubricii noastre : cineva spunea, nu prea demult, că trăiește sentimentul unui pustiu în literele române. Că toți cei mari s-au dus, că după ei a rămas nisipul... Oare să fie chiar așa ?

— Sînt mîndru, în ce mă privește, de faptul că sînt contemporan cu Ioan Alexandru și Ion Gheorghe, cu Nichita Stănescu și Gheorghe Pituț, cu Adrian Păunescu și Cezar Baltag, cu Edgar Papu și Constantin Noica, cu Paul Anghel și Eugen Barbu, cu Dumitru Radu Popescu și Aurel Dragoș Munteanu, cu Vasile Rebreanu și Augustin Buzura, cu Paul Everac și Horia Lovinescu (lista rămînind deschisă, cum se spune), neavînd așadar sentimentul, nici măcar în treacăt, nici măcar atunci cînd am necazuri și „probleme", că trăiesc într-un pustiu și că sînt un biet firicel de nisip ; dimpotrivă, am avut și am sentimentul că sînt parte într-un întreg, sînt ca un copac într-o pădure mare și viguroasă, pe la marginea căreia e posibil să existe și tufișuri, ba chiar și goliști pustiite, dar asta, cum se zice cîteodată, e altă problemă.

— Nicolae Manolescu, în interviul pe care ni l-a acordat într-un număr recent al revistei, spune că tăcerea criticilor condamnă fără drept de apel o carte. N-aș fi reamintit acest fapt, dacă N. Manolescu nu v-ar fi vizat în chip expres. Astfel, în legătură cu romanul dv., „Fiul secetei", cei care n-ar fi răspuns invitației revistei „Flacăra" de a scrie despre carte ar fi condamnat-o iremediabil, ar fi scos-o de fapt din istoria literaturii române contemporane ; cum s-ar spune, „definitiv și pentru totdeauna". Ce se întîmplă cu această carte ? Mai există ea, strivită de atîta tăcere ?

— N-a fost arătat nimeni cu degetul, n-a fost pus nimeni la zid, în împrejurarea amintită de N. Manolescu, lui însă îi place să dramatizeze, să îngroașe lucrurile la maximum, ca să-i iasă „socotelile", fiindcă n-o face chiar degeaba, ci pentru că vrea cu orice preț să rostească niște sentințe, vrea, de fapt, să-și argumenteze preferințele. Dar pentru asta nici nu era nevoie de atîta zbatere. N. Manolescu e liber să nu „guste" deloc literatura pe care o scriu eu, sau Paul Anghel, sau alți scriitori contemporani, el e liber, de asemenea, să se entuziasmeze la culme în fața unei prozatoare obscure, cum e (sau cum era) Rodica Iulian, a cărei carte, **Cronica nisipurilor**, a fost impodobită cu elogii (și cu un mare premiu) de către intransigentul nostru critic (și de către unii dintre cei ce au tăcut în alte cazuri, chipurile, fără drept de apel !?). În fața unor situații de acest fel nu e de spus decît atîta (fiindcă și alții sînt liberi să aibă opinii) : preferințele și alinierile de un anumit tip, mai ales alinierile, definesc o activitate anume mai bine decît orice declarație de principiu, transformînd în simplă pecingine demagogică patetismul cel mai „puternic".

— Unii zic — ba chiar fac mare caz de asta ! — că viața literară e divizată în grupuri, alții că în viața literară domnește o perfectă unitate. Ce credeți de asta ?

— Aș zice, mai degrabă, grupulețe. În ce mă privește, dacă vă interesează opțiunile proprii, am făcut și fac parte din „grupul" scriitorilor care au „făcut" și „fac" literatura română contemporană, scriind-o cu singele propriu nu o dată. De fapt, grupul acesta este cel mai numeros și mai puternic, unitatea lui fiind indestructibilă, pentru că e de fond așa cum este indestructibilă unitatea literaturii române contemporane pentru că a fost și este legată organic de interesele și năzuințele poporului ; pentru că a făcut din umanism o coordonată esențială ; pentru că a dat patosului întruchipări și concretizări dintre cele mai convingătoare ; pentru că a fost și este diversă și vie. Celelalte așa-zise „grupulețe", elitiste și neoelitiste, dogmatice și neodogmatice, sînt minore și periferice și numai structurile organizatorice (vechi) le ajută să plutească la suprafața apei, pe care de aceea o și tulbură uneori, ca să poată pluti mai departe, să nu se vadă cumva că sînt ceea ce sînt : niște reziduuri sociale, niște nuclee ale dezagregării.

— Multă lume spune că sînteți un om singur, incomunicabil, rău, dur, agresiv. În aceste condiții puteți avea și prieteni ? Fiindcă de adversități — ca să nu zicem adversari — nu duceți lipsă.

— Nici dracu nu-i așa de negru, precum se spune, darmite un scriitor. Se întîmplă însă nu o dată ca despre un scriitor (despre unii scriitori, de fapt) să se spună mai multe lucruri „negre" decît s-au spus și se spun despre dracu, portretul care i se face (sau li se face) fiind mai întunecat decît întunericul gheenei. Atelierele în care sînt plămădite asemenea „portrete robot" nu sînt însă așa de întunecate, din contră, sînt luminoase și spațioase, sînt chiar somptuoase. Și e de mirare că în asemenea spații se produc opere atît de sumbre, atît de deformatoare. Așa cum e de mirare că „pictorii" sînt sau pretind a fi intelectuali distinși sau spirite elevate, dregători pe viață sau stîlpi ai culturii naționale. E de mirare și nu prea, fiindcă „portretele" de acest fel au scopuri foarte precise. Ele sînt puse în circulație pentru a se lovi în anumiți oameni (n-am fost și nu sînt singurul „beneficiar"), a căror existență li incomodează pe unii, a căror literatură nu le este unora pe plac (acelorași), a căror nimicire e mai mult decît necesară, după opinia acelorași „combatanți". Bineînțeles că nici „portretizații" nu sînt îngeri, sînt și ei oameni ca toți oamenii, avînd calitățile și defectele lor, avînd, ca scriitori, dezavantajul că nu se pretează la combinații și la tranzacții, că n-au făcut temenele într-o anumită parte a lucrurilor, că n-au aderat la un anumit „grupuleț" sau cum vreți să-i ziceți. Era, e adevărat, dreptul lor să n-o facă. Dar și cei care l-au sancționat și îi sancționează (fără milă) aceau și au dreptul (cîștigat nu se știe cum, prin presiune și prin fraudă, moștenit în orice caz, de pe vremea de aur a dogmatismului) să-i sancționeze pe respectivii scriitori, retrăgîndu-le orice încredere (în cazul în care li s-a recunoscut cîndva talentul, cînd erau „disciplinați", cînd nu mișcau „în front"), spunîndu-le celor care nu au fost „recunoscuți" niciodată că nu sînt vrednici să facă umbră pămîntului : deoarece sînt răi ; sînt duri ; sînt agresivi ; sînt „dușmanii obștii scriitoricești", ba chiar și ai „poporului nostru muncitor" ; sînt proletcultiști etc., etc., aruncarea lor în mare fiind mai mult decît necesară, „spre binele culturii noastre", care cultură și care literatură...

— Se merge chiar așa de departe ?

— Se merge de multe ori mult prea departe, pornindu-se de obicei din același punct (nevralgic), de la aceleași cauze, care nu au nimic comun cu literatura, vopseaua cu care se lucrează la alcătuirea „portretelor" de care vorbeam fiind de proveniență dubioasă — vopseaua și simțămintele care îi animă „în muncă" pe domnii pictori (domni sau tovarăși, lată că nu știu nici eu cum să le zic), ținînd toate de „subteranele culturii", nu de cultură.

— Aș vrea acum, cu voia dv., să revenim la literatură. La cărțile dv., în primul rînd. Există, pe lîngă, pe colo, opinia, orală sau scrisă, cum că literatura pe care o practicați ar avea doar o „valoare documentară", ar fi doar — cum ziceam mai înainte — „curajoasă", fără a se ridica la nivelul „literaturii adevărate". Dv. ce ziceți ?

— Valoarea a devenit adesea, la noi, mai relativă decît relativitatea. Un scriitor, în asemenea condiții, de escamotare a unor criterii, de sfidare a conceptului însuși, nu poate greși mai rău și mai adînc decît lăsîndu-se legat de „catargul" unei perioade cu funia de mătase a laudelor, sau „aruncîndu-se" în mare din pricina diverselor „comploturi ale tăcerii". Vă veți convinge de asta dacă veți cerceta „facerea" și „desfacerea gloriilor" în literatura de azi, în cuprinsul cărcia s-au ivit și s-au afirmat mulți scriitori de mare vocație, ei nefiind însă, cel mai adesea, unii și aceiași cu scriitorii pe care „s-a mizat". Vă veți convinge, de asemenea, cum a funcționat și funcționează sistemul preferințelor (estetice dar și ideologice) dacă veți cerceta cine și cum „a intrat" în manualele școlare, cîți și ce scriitori au fost incluși și excluși din aceste manuale, problemă ce își capătă imediat răspunsul, dacă veți descifra numele alcătuitorilor de manuale sau ale „referenților de specialitate". Veți găsi, în unele cazuri, aceleași nume, „micii" sau „marii dictatori" din lumea criticii, dictînd, din nefericire, și în acest domeniu.

— N-ați vrea să ne întoarcem la cărțile dv. ?

— N-are rost, tocmai de aceea, să-mi apăr sau să-mi explic cărțile. Cărțile, dacă există, dacă nu sînt simple făcături de conjunctură, se apără și se explică singure. Iar dacă nu sînt lăsate să se apere și să se explice, nici nu e spre rău lor. Răul, în măsura în care există, cade peste cei ce se pretează la asemenea manevre, cade peste întreaga literatură, tulburînd sau falsificînd o imagine de ansamblu. Dar nici asta nu durează. Evoluția fenomenului creează situații noi, fără întoarcere. Drept pentru care cred că e bine, cel mai bine și cel mai cuminte, să te încrezi în **timpului**, cu toate ale tale. E bine și cuminte să te „grăbești încet", cum zicea poetul, să-ți faci din îndoială un sprijin și din încredere un îndemn la lucru. E bine și cuminte să fii tu însuți, cu orice preț și pînă la capăt, luînd ceea ce ți se potrivește din tot ce se spune.

— La ce lucrați în prezent ?

— La un roman : **Toamnă fierbinte.**

— Trăim un moment în care literatura română e vedetă pe plan național și internațional. Niște posturi de radio se ocupă destul de des de această literatură a noastră. Niște publicații străine, la fel. Ce vă spune acest lucru ?

— Nu știu dacă literatura română a devenit sau nu „vedetă internațională". Pe plan național însă ea a devenit cu adevărat „vedetă", în sensul cel mai bun și mai exact al cuvîntului, fiind receptată ca atare, fiind căutată și înțeleasă de un public din ce în ce mai larg și mai avizat. Interesul acesta nu e deloc contrafăcut, comunicarea literaturii române contemporane cu cititorii de azi din România a fost și este o dovadă certă a creșterii calitative a acestei literaturi. A fost și este, aș mai spune eu, fără a supralicita, o importantă izbîndă a politicii dusă de partidul nostru comunist, a întregii noastre societăți. Fiindcă numai o societate complexă și dinamică îngăduie (ba chiar cere) dezbaterea etică și filosofică, oricît ar fi ea de acută. Numai o orînduire socială cu trecut și cu istorie în urma ei poate să-și întîmpine cu încredere viitorul, oricîte dificultăți s-ar ivi în drumul ei către acest viitor. Numai un popor care și-a găsit cu adevărat independența și vigoarea poate să înconjoare cu atîta interes, și cu atît de multă iubire, scriitorii și artiștii pe care i-a vădit. Dacă ar fi numai acest aspect la mijloc, și încă ar merita să facem totul pentru epoca în care ne-am format și ne-am afirmat, pentru Țara care a avut și are încredere în noi.

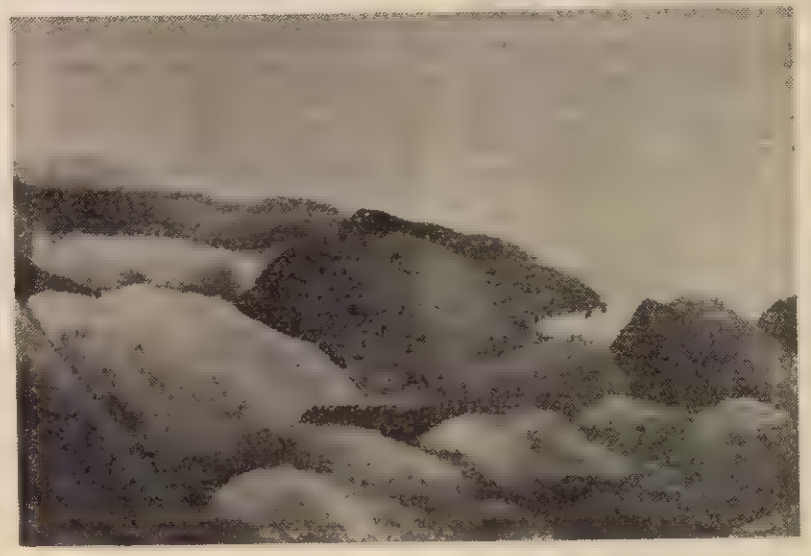

Trimisul nostru la Moscova comentează:

O experiență utilă

Au trecut exact zece zile de la închiderea celei de-a XXI-a ediții a campionatelor mondiale de gimnastică de la Moscova, întreceri soldate cu cel puțin două surprize: o nescontată campioană mondială la fete, Olga Bicerova, și clasarea echipei noastre feminine pe locul IV. La băieți, o dispută cu accente adeseori dramatice, dacă ne gîndim la desele răsturnări de situație în lupta dintre gimnaștii chinezi și cei din R.D.G., a scos în evidență omogenitatea și buna pregătire a echipei Uniunii Sovietice, precum și spectaculozitatea japonezilor și chinezilor. Noi, cu trei debutanți în echipă, am reușit să ne îndeplinim cele propuse, adică obținerea unui loc între primii 10, pentru a putea evolua, la viitoarele „mondiale" de la Budapesta, în 1983, în prima grupă valorică.

Ce s-a întîmplat însă cu fetele noastre? Acum, după mai bine de o săptămînă de la încheierea concursului, credem că este mai ușor de dat un răspuns, care, chiar dacă nu este complet, explică în bună măsură iubitorilor gimnasticii noastre de ce echipa feminină a României a ratat de puțin podiumul. Pentru a înțelege mai bine care a fost atmosfera înaintea și în timpul concursurilor, cum au concurat gimnastele și gimnaștii noștri, vom face apel la cîteva din impresiile culese zi de zi de la marea arenă Olimpiiski.

■

Sîmbătă, 21 noiembrie. Casele de bilete de la Olimpiiski sînt luate cu asalt, moscoviții arătîndu-se interesați mai mult de zilele cînd se vor desfășura liberele alese și finalele pe aparate. În sălile de antrenament se încearcă formule, se caută echipa ideală. Facem o vizită la hotelul „Sport", unde sînt cazate loturile. Se spune că gazdele au probleme cu alcătuirea echipei și că mizează mai mult pe două debutante, Bicerova și Ilienko, și mai puțin pe consacratele Filatova, Zaharova (care au fost și la Universiadă, la București) și Davîdova. Probleme avem și noi. Grigoraș, Dunca, Eberle, Stănuleț (care s-a refăcut după accidentarea din Belgia), dar mai departe lucrurile se încurcă. Agache? Turner? Antrenorul Octavian Belu crede că nu scăpăm bronzul. Tensiunea este evidentă. Nadia ne explică de ce nu participă. Pentru 1981 și-a propus două obiective — Universiada și sesiunea de examen — ambele îndeplinite. Este convinsă că n-are o formă pe măsura așteptărilor. N-o face din orgoliu, nu întreține un mit deși ar avea dreptul la așa ceva, ci din respect pen[illegible] pentru echipă și pentru sp[illegible] fapt, va începe o pregătire tem[illegible] tru Universiada de la Edmonton.

Duminică, 22 noiembrie. Ultimele antrenamente „cu cărțile pe față". Fetele noastre termină la prînz și nimeni nu este entuziasmat. Secretarul responsabil al federației, Nicolae Vieru, este chiar sceptic în discuția cu ziariștii din țară, chiar și locul trei părîndu-i-se greu de prins. Nesiguranța fetelor la execuția „impuselor" îi pune pe toți pe gînduri.

Seara, după spectacolul deschiderii oficiale de la hotelul „Rossia", gimnaștii noștri sînt mai optimiști. În ceea ce le privește pe fete, atmosfera este aceeași din ajun. În plus, Dumitrița Turner coboară scările șchiopătînd. Numai la asta nu ne așteptam.

Luni, 23 noiembrie. „Impusele". La orele 17 intră în concurs și băieții noștri. Încep destul de bine, după sărituri și paralele, Szilier aflîndu-se pe locul 5, iar România pe 3. Începînd cu bara fixă, bucuria noastră se stinge treptat și pricepem că impusele sînt o corvoadă. Seara, ne aflăm pe locurile 9—10, la egalitate cu francezii, care fac bine ceea ce știu.

Marți, 24 noiembrie. „Impuse" fete. Dumitrița Turner este titulară, deși merge la fel de greu ca duminică seara. Face eforturi vădite să se descurce, dar la bîrnă nu obține mai mult de 9. Seria slabă continuă. Cochetăm cu note ca 9,20 și 9,25, pe care, nu mai departe decît în vară, la Universiadă, nu le luam în calcul nici măcar ca o culme a ghinionului. Eberle cade și primește 9, iar Grigoraș și Dunca sînt depunctate de arbitre. Nu pricepem ce s-a putut întîmpla cu această echipă în care debutante în concursuri de asemenea anvergură sînt doar Agache și Stănuleț. O cauză este, desigur, bizara hotărîre a conducerii C.N.E.F.S. de a nu ne pregăti din vreme și la „impuse". Înaintea exercițiilor liber alese, gimnastele române se află la 35 de sutimi de sportivele din R.D.G., care ocupă locul 3.

Miercuri, 25 noiembrie. O seară fantastică oferită de gimnaștii sovietici, japonezi, chinezi și cei din R.D.G. Trei note de 10 la bară fixă, Korolev, Tong Fei și Tkacev. Gimnaștii români și-au atins obiectivul. Ocupînd locul 9 pe națiuni, vor participa la viitoarele campionate în prima grupă valorică.

Joi, 26 noiembrie. Exercițiile liber alese, fete. Eberle primește la sol numai 9,65, Rodica Dunca 9,60 iar Cristina Grigoraș ratează intrarea din cauza zgomotului din sală, depășind timpul afectat solului cu trei secunde. Contestația delegației noastre n-are nici un efect și nota rămîne 9,10. Disputa pentru locul trei cu gimnastele din R.D.G. devine din ce în ce mai pasionantă, dar la sărituri Eberle obține doar 9,25, iar Turner 9,40. Între timp, la sol, lovitură de teatru: Maxi Gnauck întrerupe exercițiul, lă[illegible] impresia că ar fi vorba de o ac[illegible], și cu nota 2,50 nu mai co[illegible] la individual compus. Egalăm punct[illegible] gimnastelor din R.D.G. și, după o bună evoluție la paralele, trecem pe locul 3, urmînd ca ultimul schimb, bîrna și respectiv, paralelele, să decidă rezultatul final. Tensiunea de concurs își spune cuvîntul. Grigoraș, de la care așteptam totul, cade și este punctată cu nota 9, în timp ce Gnauck, care p[illegible] accidentată face un exercițiu foarte bun la paralele pentru care primește 9,9[illegible]. Apa[illegible], bîrna a fost aparatul decisiv.

Vineri, 27 noiembrie. Noul campion mondial este Iuri Korolev [illegible] la Universiadă, la București, împărțea „aurul" cu [illegible].

Sîmbătă, 28 noiembrie. În concursul [illegible] 36 de gimnaste, Rodica Grigoraș [illegible] locul 5, Rodica Dunca 6 și Lavinia Agache 7. În condițiile în care Gnauck n-a mai contat în lupta pentru primele locuri, Olga Bicerova, despre care, aici, se spune că pare a fi sora mai mică a Laviniei Agache, dată fiind asemănarea dintre ele, iese campioană mondială.

Duminică, 29 noiembrie. În finalele pe aparate nu reușim mai mult de trei locuri 5. Gnauk își ia „revanșa" și cîștigă medalia de aur la 3 aparate.

Așadar, după campionatele Europei și Universiadă, echipa noastră feminină n-a mai reușit să prindă un al treilea vîrf de formă, ca și gimnastele din R.D.G., care n-au strălucit, cu excepția lui Gnauck. Dealtfel, nivelul actualului campionat n-a fost prea ridicat. Multe imperfecțiuni tehnice, destule bîlbîieli, o sumedenie de căderi de pe aparate. În acest context, insatisfacția pricinuită de evoluția echipei noastre feminine are și mai multe temeiuri. Era limpede, după „impuse", că s-a greșit în privința alegerii Dumitriței Turner în locul Aurei Anghel. Faptul e ușor de demonstrat. Cele mai slabe note la aceste exerciții au fost obținute de Turner și, neașteptat, de Eberle. S-a contat, probabil, pe renumele celor două gimnaste și mai puțin pe forma și starea lor de sănătate. Din nefericire, socoteala antrenorilor Atanasia Albu și Octavian Belu nu s-a potrivit cu ceea ce s-a întîmplat în concurs, arbitrele gîndind cu totul altfel. Mai mult chiar, eforturile lui Turner de a masca urmele accidentării au fost atît de vizibile încît, așa cum afirma arbitra internațională Elena Simionescu, ele s-au soldat cu prețioase zecimi pierdute de echipă. Punctajele obținute de Dumitrița Turner și Emilia Eberle după impuse (37,30 și, respectiv, 37,05), credem că puteau fi întrecute de Aura Anghel. Evoluțiile Laviniei Agache și Mihaelei Stănuleț sînt un argument în această privință. Faptul că, după liber alese, bîrna a fost decisivă este un fel de a vorbi, deoarece pînă atunci, cu excepția paralelelor inegale, notele fetelor noastre au fost mediocre. S-au luat în calcul și note de 9,15 sau 9,40, note care în orice împrejurare ar fi fost considerate ca accidente pentru o echipă cu valorile noastre. Adăugind la toate acestea și subiectivitatea excesivă a unor arbitre privind evoluția gimnastelor românce (ne gîndim, de pildă, numai la depunctările flagrante din ultima zi, în concursul pe aparate, ale căror „victime" au fost Lavinia Agache și Cristina Grigoraș), avem cîteva din explicațiile ce se pot da acestui loc 4.

Iată părerea secretarului responsabil al federației:

— Tovarășe Nicolae Vieru, ce credeți, puteam urca pe podium la fete?

— Categoric da.

— Și de ce n-am făcut-o?

— Echipei i-a lipsit siguranța la exercițiile impuse, fapt care s-a datorat lipsei unui antrenament specific.

— Cînd au început pregătirile pentru „impuse"?

— Conducerea C.N.E.F.S. a trasat ca sa[illegible] primă prioritară pregătirea pentru Universiadă și în acest sens ni s-a recomandat expres să scoatem „impusele" din pregătire. Astfel că pregătirea pentru exercițiile impuse a început foarte tîrziu, adică în 10 august. Dealtfel, și la Daciadă s-a întîmplat la fel, Dunca și Agache neconcurînd la „impuse". Universiada era prioritară și poate acest lucru impunea o asemenea măsură, dar conducerea C.N.E.F.S. a uitat de propriile indicații și ne-a cerut rezultate înalte și la mondiale în condițiile în care pregătirea la „impuse" era precară. În paranteză fie spus, era normal, așa cum se întîmplă înaintea unor campionate mondiale, ca Biroul executiv al C.N.E.F.S. să organizeze o dezbatere cu noi, cei de la federație, cu antrenorii, cu toți cei ce răspund de pregătirea echipei. Nimeni nu ne-a întrebat nimic, nu s-a analizat nimic. La campionatele naționale, de asemenea, n-a participat nici un membru al conducerii C.N.E.F.S. ?!

— Cum apreciați că a fost alcătuită echipa?

— S-a greșit cu introducerea Dumitriței Turner. Este vina antrenorilor și a medicului. Eu n-am știut că intră în echipă. Am fost tot timpul asigurat de medic și antrenori că nu este nici o problemă, că Turner, care făcuse o entorsă la antrenament, va deveni aptă de concurs. În ceea ce o privește pe Emilia Eberle, ea este obosită fizic și psihic și are nevoie de odihnă. De fapt, aproape întreaga echipă era obosită, efect al eforturilor intense din anii trecuți.

— Ce reproșați antrenorilor?

— Că nu au înlocuit-o pe Turner cu Anghel. Că n-au avut ochi, cum se spune. Apoi, n-au reușit să dea echipei acel tonus de concurs. Dacă adăugăm la toate acestea greșelile de arbitraj, tragem linie, socotim, vom vedea că obțineam cu siguranță mai mult.

— Și la băieți?

— Socotesc că am obținut un rezultat bun, dacă ne gîndim la debutanții din echipă și la faptul că și ei, potrivit acelorași indicații ale conducerii C.N.E.F.S., s-au antrenat foarte tîrziu la „impuse". Aș spune că au făcut-o aproape în mod clandestin.

O invităm la discuție și pe antrenoarea Atanasia Albu.

— De ce n-ați schimbat-o pe Dumitrița Turner după accidentare?

— Am căzut de acord cu medicul echipei că singura care era în stare să ne spună exact dacă poate concura sau nu, era chiar Dumitrița. Și așa s-a întîmplat, Turner a spus că poate concura.

— Cum se prezenta Aura Anghel?

— Era într-o formă bună. Am lucrat cu ea pînă în ultimul moment, adică pînă cînd Dumitrița ne-a spus că se simte bine. N-am înțeles nimic, vineri, pe 27 noiembrie, Dumitrița mergea normal pe stradă.

— Greu de priceput. Care a fost atmosfera în echipă?

— După impuse, Eberle era tare abătută. Încolo, pot aprecia că atmosfera era bună, dacă excludem o oarecare teamă generată de responsabilitatea pe care o simțea fiecare.

Desigur, nimeni nu face o dramă din comportarea mai slabă a echipei feminine în arena de la Olimpiiski, mai ales în condițiile în care, cu debutante la start, aceasta a ocupat un loc onorabil. Dar recunoașterea cinstită a unor greșeli, adoptarea unei poziții corecte vizavi de această comportare se întemeiază pe adevărul că școala românească de gimnastică, școală care se bucură de un prestigiu deosebit în lume, este puternică, numărul mare de centre bine dotate material, numărul mare de antrenori și de talente care bat la porțile afirmării oferind suficiente garanții pentru viitoare succese. Putem socoti acest an 1981, cu succesele și insuccesele sale, o experiență pentru 1983, an la fel de încărcat cu concursuri de anvergură.

RAZVAN BARBULESCU ■

Boxul nostru la răspîntie?

S-o spunem din capul locului, disputate sîmbăta trecută, finalele naționalelor de box au dezamăgit. Nici cei 5 campioni en titre, Cipere, Cercel, Dragomir, Ouatu și Silaghi, din care 3 își vor păstra centurile, Cipere, Cercel și Silaghi, nici mult lăudatul „nou val", Țircomnicu, Ion Stan, Pamfil ș.a., n-au convins, gala fiind mediocră. Spre deosebire de alte ediții, unde e meciul Dobrescu — Cuțov ?!, n-am văzut nici stiliști, nici puncheri, nici nimic, fiind siliți să-i dăm dreptate acelui hîtru care aprecia, în glumă, că cel mai tehnic om al serii a fost antrenorul dinamovist Titi Dumitrescu, autor a 6 campioni și, concret, al unor superbe eschive executate în colțul ringului ?! În rest, publicul a avut parcă mai multe motive să fluiere decît să aplaude. Mai întîi, juriile au răstălmăcit unele decizii și l-au dat, de pildă, învingător pe Cipere în fața unui mai tenace și mai eficient Niță Robu. Sigur că Cipere n-a boxat în deplinătatea forțelor, acuzînd o indispoziție stomacală, sigur că arbitrul de ring Marin Zamfirescu i-a ținut parte, arătîndu-se impasibil față de repetatele obstrucții ale severineanului, dar asta e una și faptul că juriile n-au cuprins, în general, cîțiva arbitri reputați (Chiriac, Cazacu, Popescu ș.a.), e altceva, federația trebuind să dea lămuririle de rigoare. În al doilea rînd, meciul colegilor de sală Florin Stan și Ilie Dragomir, ambii de la Dinamo, a fost parcă picătura care a umplut paharul. Deși avertizați de arbitrul de ring Petre Epureanu, deși admonestați de Titi Dumitrescu, ei s-au complăcut într-o atitudine de non-combat, jignitoare în raport cu publicul, pe care nici prosopul aruncat pentru Dragomir de Vasile Mariuțan n-a salvat-o.

În aceste condiții, în care Ungureanu nu i-a rezistat lui Silaghi decît cîteva minute, iar „speranța" Pamfil lui Donici decît cîteva secunde, gala a fost cenușie, ștearsă. Poate că întîlnirea inaugurală, cea dintre steliștul Șchiopu și metalurgistul Crăciun, ar putea revendica premiul de frumusețe, dar nici ea n-a strălucit. A cîștigat, nu fără emoții chiar dacă cu decizie 5—0, Șchiopu, care a adus singurul titlu Stelei ?! Nepermis de puțin pentru o secție în care activează și, firește, sînt retribuiți 7 (șapte) tehnicieni ?!

Ce-au demonstrat finalele de sîmbătă? Că la mai multe categorii, semimuscă, muscă, ușoară și mijlocie mică în primul rînd, boxul nostru a slăbit considerabil și e greu de crezut că, avînd ce are el poate emite pretenții pe plan internațional. Am îndrăzni chiar mai mult, afirmînd că „nobila artă" se află, la noi, în regres, în impas. Sigur, se petrece un schimb de generații, nu putem omite acest adevăr. Numai că, nu-i o constatare cu totul nouă, aria de recrutare a pugiliștilor se îngustează cu fiecare an. Față de alte țări cu box de anvergură, U.R.S.S., Cuba, R.D.G., al nostru a cam pierdut legătura cu școala. Altfel zis, în condițiile în care părinții, ei înșiși tot mai instruiți, își lasă din ce în ce mai greu fiii să se apuce de box, baza de masă a acestei discipline s-a subțiat. Cînd există talente, și încă mai există, iată Țircomnicu, în același an campion și de juniori și de seniori, iată Pamfil, acestea nu pot fi totdeauna concentrate în secții puternice. Steaua și Dinamo fac, desigur, excepție, numai că, de regulă, ele coopteaza valori confirmate, or, problema se pune cu aceste valori pînă să se impună. Se simte, în această direcție, nevoia a 4—5 centre puternice, în provincie, care să concentreze, pe lîngă sportivi, tehnicieni capabili, o bază materială corespunzătoare (cabinet medical, saună etc.) și, nu în ultimul rînd, un calendar competițional adecvat.

Poate că n-ar strica, pe baza experienței din acest an, ca F.R.B., în fruntea căreia se găsește un om energic și doritor de bine, colonelul Dumitru Ciobotaru, să întocmească, cît mai urgent, un lot intermediar între cel reprezentativ de seniori și cel de juniori. „Pățania" lui Fedea Pamfil, nu singura, ar trebui să-i pună pe gînduri pe specialiști. Prea mulți juniori sînt aruncați devreme în bătălii aprige, uitîndu-se că procesul de călire al acestora se petrece, dacă se petrece, cu prețul multor lovituri recepționate. Între lotul „mînjilor" și cel al „vulpoilor" ringului, nici Silaghi, nici Donici nu și-au iertat adversarii, s-ar cădea să mai existe o treaptă. Saltul e, uneori, prea brusc și, dată fiind duritatea sportului în discuție, riscul prea mare. Ființează, dacă am înțeles bine, un lot de tineret, dar el e mai degrabă fantomatic, iar calendarul lui, condiție absolut obligatorie, ca și inexistent ?!

Ar mai fi ceva. Federația are, ca orice organism de acest fel, unele fonduri, numai că ele sînt, după opinia noastră, greșit folosite. Ele încurajează, adesea fără noimă, așa-zisele speranțe, din care multe dispar înainte de a apărea, în timp ce vîrfurile disciplinei, adică boxerii de la care se cere performanță și se cer titluri, rămîn să facă totul din entuziasm și pasiune. E, firește, un mod de a judeca, dar ne îndoim că e cel mai corect, cel mai stimulativ. Căci nu-i normal credem, ca un campion de box să fie recompensat, în limitele legale, nici cît un fotbalist care cîștigă, într-o duminică oarecare, un meci pe teren propriu ?!

Finalele de sîmbătă, cenușii, derizorii, au demonstrat că pugilismul românesc e la răspîntie. Ca el s-o apuce pe drumul dorit, e nevoie ca federația, C.N.E.F.S. să pună piciorul în prag și să privească situația cu realism, cu chibzuință. Altfel, cît de curînd, vom pierde contactul cu elita mondială, iar boxul nostru va trăi numai din amintiri.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Scurt, foarte scurt

Ocupînd un meritoriu loc 2 în întrecerile de la Randers, handbalistele noastre și-au cîștigat dreptul de a juca, în 1982, în prima grupă valorică a campionatelor mondiale. ● Schimb de jucători între divizionarele A de fotbal din Cluj-Napoca și Brașov, Bucur trecînd la „U" în locul lui Batacliu. ● Dintre aparițiile mai noi ale Editurii „Sport Turism", care are, iată, un final de an fructuos, vă recomandăm cu căldură „Întîlniri care nu se uită" de Mircea M. Ionescu și „Cei 15 din Carpați" de Dimitrie Callimachi și Geo Raețchi. În ultima e vorba, firește, despre rugby. ● Se dă ca sigură știrea privind trecerea fostului internațional Ion Alexandrescu de la federație la clubul Steaua. După ce a activat, aproape două decenii, în Vasile Conta, golgeterul de altădată al fotbalului nostru s-a hotărît să pună umărul la redresarea echipei care l-a consacrat. Cine-i va ocupa funcția la F.R.F. ?, aceasta-i întrebarea. ● Întîlnirea de popice România — R.D.G., disputată pe arena Voința, nu numai că a fost atractivă, după cum ne informează „Sportul" de luni, dar s-a și terminat cu victoria confortabilă a gazdelor, 4—0. ● Fără cîțiva titulari (Stîngă, Drăgăniță etc. n-au făcut deplasarea), naționala noastră de handbal masculin a terminat la egalitate, 22—22, cu Elveția. În primul meci, tricolorii obținuseră cîștig de cauză, 18—16. ● După ce l-a „curățat" pe antrenorul Oaidă, Rică Răducanu a fost pus pe liber și de la Autobuzul. În prezent, el e antrenor și jucător la Unirea Răcari, în campionatul județean. Proverbul „cum îți așterni, așa dormi" pare să fie valabil și pentru Rică! ● Fotbal mediocru, duminică, în partida Progresul — Universitatea Craiova, dar nu atît din cauza jucătorilor, cît a arbitrului ieșean Teodor Balanovici, care a închis ochii în fața jocului foarte dur al bucureștenilor. Geolgău, de pildă, n-a putut juca decît 12 minute, fiind lovit grosolan de Mateescu, fază la care Balanovici a lăsat un avantaj imaginar ?! După pauză, cînd meciul era de-acum stricat, arbitrul a căzut în cealaltă extre-

Omul care joacă

Învingătorii nu se formează cu principii învinse

Privite din afară, echipele de fotbal lasă foarte puțin să se-nțeleagă viața adevărată din sufletul lor. Și ele, ca și oamenii care le compun, sînt de multe ori enigme greu accesibile, ce ascund trăiri extrem de intense capabile să treacă, cu viteza greu măsurabilă a schimbării stării de spirit, de la dramaticul dezamăgirii pînă la descătușarea euforică a izbînzii.

De cîte ori nereușita spectacolului jocului propriu-zis, de acolo, din teren, nu depinde de starea sufletească a echipei în zecile de ore care au pregătit disputa așteptată sau cît de mult poate fi explicată surpriza victoriilor celor mai mici asupra celor așa-ziși mai mari prin unitatea ființei sufletești transpusă în joc, prin dăruirea conștientă cu care luptă pentru a realiza marea lovitură. Știu, aceasta este tocmai una din atracțiile jocului. Atracție care certifică, dacă ar mai fi nevoie, că orice acțiune colectivă, fie ea și un aparent simplu joc, depinde de structura caracterelor care se înfruntă, de calitatea educației lor totale, de la cea profesională pînă la aceea din afara cadrului activității specifice și, foarte mult, de starea de spirit existentă sau care trebuie să fie impusă echipei pentru a se prezenta cu credința în victorie.

Marii antrenori au realizat perioadele de succese deosebite ale echipelor cu care se confundă tocmai prin talentul pe care l-au avut de a trimite în teren echipe educate tot timpul în credința că sînt, au și trebuie să se impună printr-o ținută de învingători. Am întîlnit în cariera mea de jucător astfel de momente, în care simțeai că ai de luptat și cu credința în victorie a adversarilor întîlniți, citită în încrederea ce le scăpără în ochi ca și în tot ce făceau, după aceea, în minutele jocului, chiar dacă execuția tehnică nu le reușea mereu. Este normal ca fotbalul să fie atitudine, o stare ușor perceptibilă din tribună, dar care se compune din adevărurile sau minciunile momentelor cu care se confruntă echipa în totalitatea ei, ca o expresie a decepțiilor și bucuriilor oamenilor care o alcătuiesc. Ei vin din stradă în vestiarele de antrenament sau de joc și trebuie să întîlnească acolo o ordine bine stabilită în care să intre pe nesimțite, să i se subordoneze conștient și nu formal, pentru ca apoi să încerce să creeze, deconectați, ca orice artist.

Simt că, de cîțiva ani, cluburile noastre de fotbal și-au pierdut destul de mult din canoanele de tradiție prin care erau cunoscute, fenomenul devenind chiar periculos prin faptul că nou-veniții, nemaigăsind precepte clare de conduită cărora să li se supună, pot foarte ușor să-și etaleze propriile obiceiuri, nu totdeauna bune. Tradiția este o condiție a ordinii și de aceea ea este păstrată, îmbogățită și pusă în pas cu realitățile timpului, asigurînd ținuta de comportament general și apoi de joc pe care o au echipele care știu ce vor și, astfel, se respectă. E drept că și oamenii de tradiție, despre care am mai scris, au cam dispărut din cluburile etalon ale fotbalului nostru, locul lor fiind luat mai mult de funcționari profitori decît de personalități curate, capabile să investească ele mai întîi, fie numai și moral, asta așa e și trebuie să privim adevărul în față.

Am simțit de foarte multe ori în jocuri că putem cîștiga în final, chiar dacă eram conduși, la fel cum spectrul înfrîngerii m-a dominat și pe mine și pe colegii mei, ca o himeră, în multe momente ale unor eșecuri nedorite. În ambele cazuri, tăria sau labilitatea psihică, puternică ca orice sugestie în masă, era aceea care scria deznodămîntul. Este o realitate de care trebuie să ținem seama din ce în ce mai mult, aceea că echipele noastre apar rar pe parcursul unor perioade mai lungi cu chipuri, comportament și prestație de încrezători și deci mai apropiați de victorie. Sînt mulți factorii care creează o astfel de stare. Sînt ordine primite din birouri în care sufletul jucătorului nu poate pătrunde în complexitatea lui. Sînt rațiuni care dictează deasupra nevoilor reale ale echipei. Sînt gusturi, slăbiciuni sau chiar chilipiruri ce răsfață personaje a căror minte și calitate morală nu-i ajută decît să treacă strada de pe un trotuar pe altul. Sînt învinși cei născuți pentru a conduce ca învingători, blamați din zvonuri cei care știu să mai și zîmbească, mîngîiați și îngrijiți în culcușuri calde specialiștii în delațiune și vînzare.

În fine, firul Ariadnei fotbalistice fiind atît de încurcat, văd din ce în ce mai puține chipuri de învingători adevărați în echipele noastre și perspectiva mă îngheață chiar și pentru vara viitoare. Este un moment al adevărului în societatea noastră și trebuie folosit și în fotbal, pentru că nu se pot crea mentalități învingătoare cu principii și măsuri învinse.

CORNEL DINU ■

Primii 10 fotbaliști români ai anului

N-au mai rămas decît puține zile pînă la închiderea sondajului nostru privindu-i pe cei mai buni 10 fotbaliști ai anului 1981, ultimul termen pentru expedierea scrisorilor dv., pe adresa Revista „Flacăra", București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341 („pentru anchetă"), fiind 15 decembrie, data poștei.

Am primit pînă acum 472 de scrisori, fiind însă siliți să anulăm cîteva întrucît o serie de cititori ne-au trimis, fiecare, mai multe opțiuni ? ! Fiind vorba de un punct de vedere, am reținut o listă a primilor 10, iar pe celelalte, firește, le-am anulat, cazul lui Ciprian Ursu din Alba Iulia, care a expediat 4 plicuri, fiecare conținînd altă ordine ? ! Să mai notăm, scrisoarea cu numărul 1, Elena Moraru din Odobești, Dîmbovița (cine mai pretinde că fotbalul e un joc de bărbați ?); cu numărul 100, Daniel Bota din Vețel, Hunedoara, cu numărul 200, Gabriela Mușat din București ș.a.

Așadar, grăbiți-vă și, după ce vă iscăliți, nu uitați să adăugați adresa cît mai exact.

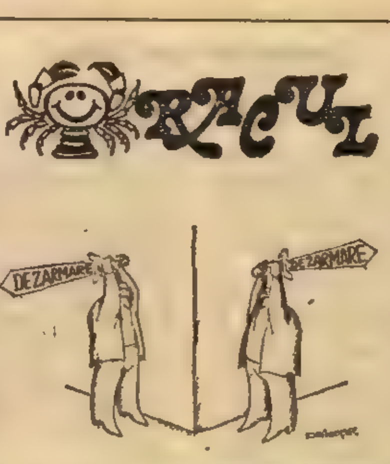

ANTON DRAGOȘ ■

GH. D. CONSTANTINESCU ■

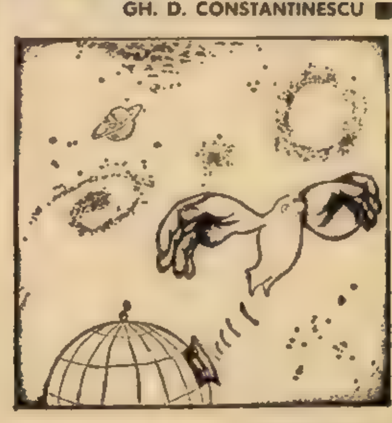

PETRE LUCA ■

Ca să nu vă doară inima, faceți sport!

Sedentarismul sau utilizarea redusă a forței musculare este unul din factorii cei mai dăunători aparatului cardiovascular. Argumentăm în acest sens cu cîteva exemple din cercetările medicale. Un studiu din S.U.A. efectuat de către Public Health Service arată că frecvența bolii coronariene este de 2,5% la persoanele nesedentare care depun muncă fizică grea și de 7 ori mai mare la cei a căror activitate este sedentară. Un alt studiu efectuat în Anglia pe 31 000 salariați ai transporturilor publice scoate în evidență că taxatorii troleibuzelor cu etaj (care urcă și coboară mereu scările) fac mult mai rar boli cardiovasculare decît șoferii troleibuzelor a căror activitate este sedentară.

Studii efectuate în țara noastră sub conducerea acad. prof. dr. A. Moga relevă că la cei cu munci sedentare apariția cardiopatiei ischemice este de 4 ori mai frecventă decît la muncitorii cu activități în care se solicită forța musculară. Dr. N. Popa, în urma efectuării unor examene medicale active în cadrul întreprinderilor bucureștene, constată relativ recent rezultate similare. Frecvența bolnavilor coronarieni la cei cu muncă fizică grea era de 2,3%, la cei sedentari fiind mult mai ridicată : 8,3% în industria de confecții, 7,8% în institutele de cercetări și 9,4% în institutele medicale.

La cei sedentari boala coronariană este nu numai mai frecventă ci **produce și o mortalitate mult mai mare.** Există cercetări care au constatat că riscul de deces la cardiacul sedentar față de cardiacul nesedentar este de 3—4 ori mai mare.

Într-un studiu efectuat pe circa o jumătate milion americani s-a constatat că, **în cazul persoanelor cu profesii sedentare, frecvența coronaropatiilor este mult mai mică la cei care practică în compensație exerciții fizice : alergări, gimnastică, diferite sporturi.**

Importanța sportului în prevenirea anginei pectorale și a infarctului miocardic este demonstrată în mod deosebit de următorul studiu : s-a ținut evidența timp de 25 de ani a unui lot de 355 sportivi englezi, constatîndu-se că nici unul nu a făcut coronaropatie. Exemple de cercetări în acest sens s-ar putea da mult mai multe. Ideea principală care se desprinde din ele relevă faptul că, chiar dacă profesia este sedentară, practicarea unor activități fizice în timpul liber diminuează riscul asupra afectării cardiace.

În plus **prin introducerea în regimul de viață al omului cu profesii sedentare a sportului**, a mișcării în general **se diminuează într-o oarecare măsură rolul celorlalți factori care contribuie la apariția bolii coronariene** ca spre exemplu alimentația hipercalorică și dezechilibrată. Insistăm pe un exemplu și în acest sens. Într-un studiu efectuat pe 178 cupluri de frați (studiile pe frați exclud diferențele date de factorii ereditari) născuți în Irlanda dintre care un frate a rămas în țara de baștină iar celălalt a emigrat în S.U.A., trăind în Boston, s-a constatat că: deși cei rămași în Irlanda consumau față de frații din S.U.A. un regim alimentar zilnic mai bogat cu circa 600 calorii și în care predominau grăsimile, mortalitatea prin infarct cardiac era cu 50% mai ridicată totuși la irlandezii din America. Explicația constă în faptul că în timp ce irlandezii din țara lor contracarau efectul supraalimentației cu efort fizic, cei din America se rezumau doar să fie beneficiarii uneia din cele mai tehniciste societăți fără să introducă suplimentar un efort fizic în modul lor de viață.

Investigațiile medicale mai arată și alte amănunte în acest sens. Astfel colesterolul, unul din factorii aterosclerozei inclusiv a celei coronariene care se știe că depinde în bună parte de natura alimentației, este mult mai scăzut la cei care practică munci fizice sau sporturi, chiar dacă consumă mai multe grăsimi, decît la sedentarii cu regim alimentar sărac în lipide.

Din toate exemplele date am dori să se rețină că dacă profesiile sedentare sînt o realitate a vieții noastre, tot o realitate trebuie să devină și necesitatea de a combate efectele lor asupra sănătății în general și asupra aparatului cardiovascular în special. Soluția : **SPORTUL ÎN TIMPUL LIBER.** Acesta trebuie însă ales cu oarecare grijă. Respectiv nu sînt indicate (ba chiar sînt contraindicate cardiacilor) exercițiile ca halterele, luptele și în general toate cele care dezvoltă musculatura scheletică, ci exerciții mai ușoare dar care cresc ventilația pulmonară și solicită permanent la adaptare aparatul cardiovascular. În această grupă se încadrează **natația, mersul pe bicicletă, ping-pongul, tenisul și mai ales alergarea sau cel puțin plimbarea cu pas mai rapid.** Alergarea deși pare chiar mijlocul cel mai simplu are eficiență extraordinară. Această eficiență a fost apreciată spre exemplu în S.U.A., — unde funcționează „centre pentru alergare" sau așa-zise „centre de oxigenare" — la scăderea cu circa 10% a deceselor anuale prin boli coronariene față de cîțiva ani în urmă cînd procedeul nu era utilizat. De asemenea starea cardiacilor s-a îmbunătățit simțitor rărindu-se intervalul dintre crizele de angor și în general bolnavii readaptîndu-se vieții normale.

În concluzie, toate cele spuse sperăm să folosească atît pentru prevenirea cît și pentru tratarea bolilor cardiovasculare pe baza unui procedeu pe cît se poate de simplu : **VIAȚA SPORTIVĂ ÎN TIMPUL LIBER.**

Dr. ELENA BARNEA ■

mă și i-a eliminat pe Grigore și Donose pentru simple faulturi de joc ? ! Chiar n-are nimeni ac pentru cojocul lui Balanovici, căci el nu e, se știe, la prima ispravă de acest gen ? ! ● Deși cu 6 puncte, cît formațiile de pe pozițiile 2 și 3, baschetbaliștii noștri au trebuit să se mulțumească, la Balcaniada de la Sofia, cu locul 4, adică cu puțin. ● Întrecînd Steaua cu 8—6, Dinamo a devenit campioană de toamnă la rugby. ● „Rocadă" între ex-dinamoviștii Pîrcălab și Sălceanu. Primul a trecut la Sirena, celălalt la Tehnometal, firește ca antrenori. ● Un vîrf de atac despre care se aud tot mai multe lucruri bune, Gingu de la Chimia Rîmnicu Vîlcea. Cu 8 goluri, el e pe podiumul golgeterilor, la egalitate cu Cămătaru. ● Transferat de la Dinamo la Silvania, Tutovan are ambiția să aducă tînăra și neexperimentata echipă din Șimleu Silvaniei în turneul pentru locurile 1—4. După izbînda de duminică, 3—2 cu Politehnica la Timișoara, voleibaliștii Silvaniei par la un pas de turneul final. ● În clasamentul diviziei de rugby Farul n-are decît 32 de puncte (în loc de 33, 10 victorii, 3 înfrîngeri) datorită penalizării cu 1 punct. Invocînd nesosirea arbitrilor oficiali, constănțenii au refuzat să joace la Bîrlad, uitînd că regulamentul prevede că meciurile trebuie susținute chiar și sub conducerea unor „persoane competente". Cine uită, plătește. ● Cel mai bun jucător de pe teren în partida Jiul — S.C. Bacău a fost Giuchici, care a înscris și două goluri. Poate că Mircea Lucescu nu-l va trece cu vederea pe acest atît de talentat și nedreptățit jucător ! ● Auzită de la un antrenor : pierdut meci la Mediaș, îl declar nul ? ! ● Locurile 15, 16 și 17 din seria a III-a a diviziei B sînt ocupate de 3 echipe numite Minerul Cavnic, Lupeni și Ilba Seini. Cine se aseamănă, se adună, chiar și la retrogradare ? !

Cronica șoselei

„Adulații publicului motorizat"

„Așii din rîndul mecanicilor, electricienilor și, de ce să nu spunem, ai tinichigiilor auto sînt copiii adulați ai șoferilor amatori, așa cum era și Ghiță, mecanic la „Teleprecizia" din Ploiești. La el veneau șoferii, precum albinele la miere. Înalt, drăguț, cu o mustăcioară totdeauna perfect îngrijită, extrem de politicos cu publicul, era mereu căutat de clienți, dar mai cu seamă de cliente. Cînd suma era sub 200, surîzînd, Ghiță făcea un semn care putea fi interpretat în fel și chip : „umblați cu fleacuri din astea", ori „lăsați, eu nu lucrez pentru bacșiș". Fiu de șofer profesionist, era nu numai as în mecanică auto, ci și în pilotarea mașinilor. Cînd, în curtea atelierului, Ghiță începea să manevreze un autoturism, în cîteva secunde clienții se strîngeau să privească „numărul" executat cu virtuozitatea unui pilot de înaltă acrobație. „Mă băieți, sub 120 km pe oră nu simți că pilotezi o mașină. Nu-ți dai seama de ce poate ea".

Cîte un coleg, cu mare timiditate, încerca să contracareze ideea : „Eu înțeleg, dar ce te faci cu consumul, cu uzura prematură a motorului ?" Privindu-l de sus, Ghiță îi răspundea : „Ce contează asta la „cifra' mea de afaceri", benzină, ulei și chiar înlocuirea unui motor, astea-s fleacuri". După o reparație extrem de reușită, Ghiță împreună cu proprietarul „animalului" de 200 de cai putere și cu un amic însoțit de prietena sa se aflau la restaurantul hotelului „Prahova". Erau în faza vinului desert. Se serviseră băuturi tari, fine și aromate, apoi peștele cu vin alb, friptura udată cu cabernet și acum grupul, comentînd polivalența talentului mecanicului, sorbea o „Busuioacă de Bohotin". Era tîrziu și fata își exprimase de mai multe ori dorința de a merge acasă.

„Bine, hai să mergem. Vă duc eu cu mașina acasă". Ghiță s-a sculat în picioare, proprietarul mașinii a pus pe masă costul consumației și toți s-au îndreptat spre ieșire. Pe fețele amicului și ale prietenei sale stăruia însă o nedumerire, concretizată curînd printr-o întrebare : „Nu înțelegm, cu ce mașină ne duci ?" „Cum cu ce mașină ? Cu bolidul din fața restaurantului. Mi-o împrumuți pentru cîteva minute, nu-i așa, colega ?", se adresă Ghiță proprietarului. „Mai e vorbă, pentru un meșter atît de mare fac orice. Și apoi, o încredințez unor mîini de aur. Poftim cheile". Peugeot-ul, aproape nou, demara extrem de puternic. Fiara neîmblînzită nu era însă chiar așa ușor de strunit. Mecanicul intrase în posesia carnetului doar de cîteva luni. Avea el multă îndemînare, dar mai cu seamă la manevre făcute în curtea atelierului. S-a urcat la volan și în curînd acul vitezometrului poposea în dreptul cifrei 120. Fata, care ocupase locul din dreapta, la stăruințele lui Ghiță, care o rugase să-i spună pe parcurs cum conduce, se făcea tot mai mică, neîndrăznind să-i facă vreun reproș pentru a mai reduce viteza amețitoare cu care mergeau. „Aș vrea să vă arăt tot ce poate bolidul ăsta, dar n-am cum. Păcat că sîntem în oraș, ați vedea ce înseamnă 160—180 km pe oră".

Conducea uitîndu-se spre pasagera din dreapta. Era curios să vadă cum reacționează. Fața imobilă a tinerei nu spunea însă mare lucru, cel mult ea exprima un vag sentiment de neliniște, de îngrijorare. Se apropiau de o curbă fără dificultate. Strada era bine luminată, iar toți care circulau din sens opus aveau aprinsă faza de întîlnire. O fracțiune de neatenție a fost de ajuns ca rapidul autoturism să fie scăpat de sub control, să intre în coliziune frontală cu un autobuz și să se pulverizeze. Nici un element component al autovehiculului ușor, poate cu excepția cîtorva piese din motor, nu mai pot fi utilizate. Dar nu ăsta e lucrul cel mai important, ci faptul că doi oameni (șoferul și fata) au pierit în acest accident groaznic, generat de bravadă ieftină, de ig[illegible]rantă și de faptul că nu s-a g[illegible] nimeni să-i deschidă ochii mecanicului. C[illegible] din jur, dimpotrivă, au alimentat [illegible] apucăturile lui Ghiță și toate [illegible] puteau avea alt deznodămînt.

VICTOR BEDA ■

Lumea în care trăim

Compătimirea nu tămăduieşte...

Bogaţii se interesează de soarta săracilor. Evenimentul este puţin obişnuit. Bogaţii se ocupă mai puţin de nefericirea altora. Şi totuşi, bogaţii au discutat pe tema sărăciei. Au făcut-o însă discret, cu uşile închise. N-a fost nici prima şi nici ultima reuniune organizată în cadrul Pieţei Comune, cu uşile închise. Tema a reţinut însă atenţia : sprijinul ce ar trebui acordat ţărilor în curs de dezvoltare.

Într-adevăr, dezbateri pe această temă au mai avut loc recent, ca şi mai de mult, mai oficiale sau mai puţin oficiale, de mai mică sau mai mare amploare. Dar mai de fiecare dată ele nu au fost urmate de nici o rezolvare practică. Chiar dacă au fost adoptate rezoluţii şi hotăriri bune, utile, practic lucrurile au rămas la stadiul de... intenţii, de rezoluţii şi hotăriri. Este foarte dificil pentru exploatatorii vechilor colonii să recunoască crunta jefuire la care au fost supuse, secole la rînd, ţările africane sau asiatice. Dar se pare că şi mai dificil este să renunţe la o parte din profiturile ce le obţin astăzi, şi care înseamnă spolierea a sute de milioane de oameni în forme mai subtile. Şi totuşi o parte importantă a populaţiei planetei, care trăieşte în ţările sărace, continuă să aştepte, cu speranţă, „ajutorul" ţărilor bogate.

Problemele „lumii a treia" sînt mai complicate ca oricînd, deoarece decalajele se accentuează, iar perspectiva depăşirii lor este mai nesigură ca oricînd. Dar în această „lume a treia" există ţări în curs de dezvoltare cu anumite resurse şi deci cu posibilităţi de înaintare în direcţia unui progres concret, după cum există alte ţări, mult mai sărace, aflate la un nivel de dezvoltare incredibil pentru acest secol XX. Din păcate, experţii apreciază că soarta lor este dramatică şi că, probabil, va continua să rămînă astfel dacă nu se vor lua măsuri energice.

Ce fel de măsuri ? Cum poate fi învinsă sărăcia ce face să sufere 750 000 000 de oameni ? Este o problemă vitală pentru o parte importantă a planetei dar nu numai pentru această parte, deoarece eliminarea subdezvoltării a devenit în zilele noastre o condiţie esenţială a progresului general al umanităţii, a stabilităţii mondiale. Statele în curs de dezvoltare nu participă la producţia industrială mondială decît cu 7 la sută. Dar există state din această categorie, în care industria este practic inexistentă, în care progresul industrial trebuie să pornească de la punctul zero. Există cel puţin 31 de state, cu 250 000 000 de locuitori, pe care documentele O.N.U. le includ printre ţările cele mai vitregite de soartă în materie de dezvoltare. Pe lista acestor ţări, după cum arată Raportul pe 1980 privind dezvoltarea pe plan mondial („World Development Report"), cea mai săracă ar fi Bangladesh cu 84,7 milioane de locuitori, pe care documentele O.N.U. le includ printre ţările cele mai vitregite de soartă în materie de dezvoltare. Pe lista acestor ţări, după cum arată Raportul pe 1980 privind dezvoltarea pe plan mondial („World Development Report"), cea mai săracă ar fi Bangladesh cu 84,7 milioane de locuitori ai săi. Aici revine pe locuitor un produs naţional brut de 90 de dolari, ceea ce nu reprezintă nici 8 dolari pe lună.

Desigur, realităţile dezvăluite de statistici nu trebuie să ne facă să uităm eforturile desfăşurate de multe popoare din ţările în curs de dezvoltare în vederea ameliorării situaţiei lor economice. Sînt eforturi depuse cu abnegaţie şi uneori cu preţul unor mari sacrificii. Dar progresele realizate sînt încă modeste, întrucît lipsesc resursele necesare şi, din păcate, experţii Băncii Mondiale consideră că anii '80 au debutat, pentru aceste ţări, sub aceleaşi auspicii negative, deoarece perspectivele unor progrese sînt extrem de reduse. În fapt, în ultimele decenii, decalajele între bogaţii şi săracii planetei s-au accentuat, deoarece ţările industrializate manifestă, în fond, o insensibilitate condamnabilă. Bogaţii privesc indiferenţi la suferinţele semenilor lor. Ajutorul se lasă aşteptat în cea mai mare măsură. Dar chiar şi atunci cînd se trece la concretizarea lui, cotele atinse sînt în general cu mult inferioare celor cuprinse în promisiunile făcute anterior. Iar pentru multe trusturi şi companii multinaţionale; subdezvoltarea „lumii a treia" reprezintă chiar o sursă de profituri — amintim doar preferenţialul sistem al preţurilor, vlăguitorul sistem al dobînzilor, ingrata stimulare a cheltuirii puţinelor resurse ale acestor ţări pentru procurarea de arme. Sînt surse de beneficii fantastice, de profituri realizate fără nici o remuşcare. Căci aşa cum spun cuvintele unui cîntec american la modă — „în afaceri nu există sentimente..."

Înlăturarea subdezvoltării şi mai ales, a sărăciei în forma ei cea mai gravă nu reprezintă un act de bunăvoinţă, un gest de caritate. Eradicarea sărăciei presupune conjugarea acţiunilor la scară mondială, sprijinirea eforturilor proprii ale statelor rămase în urmă, o mai echitabilă aşezare a relaţiilor dintre state.

Statistica bogăţiei şi sărăciei poate şi trebuie să fie modificată radical. Sărăcia nu este o fatalitate. Progresul uman, ca şi stabilitatea mondială, cer deopotrivă dispariţia ei. Iar aceasta înseamnă, în primul rînd, înlăturarea decalajelor. Ajutorul statelor dezvoltate, în măsura în care este oferit în condiţii ce respectă demnitatea naţională şi egalitatea în drepturi, poate contribui la grăbirea înlăturării rămînerii în urmă. Acest ajutor poate fi eficient dacă este corelat cu propriile eforturi ale ţărilor în cauză. Efortul care trebuie să aibă la bază munca proprie, mobilizarea tuturor resurselor şi energiilor de care dispune fiecare popor, fiecare ţară. În acelaşi timp, România apreciază că un rol însemnat în domeniul sprijinirii eforturilor proprii ale ţărilor în curs de dezvoltare revine Organizaţiei Naţiunilor Unite şi organizaţiilor sale specializate. Toate statisticile economice mondiale pun în relief stringenţa eliminării subdezvoltării, necesitatea de a se trece de la declaraţii de bune intenţii la acţiuni eficiente. Iar prima dintre aceste acţiuni ar trebui să fie reducerea uriaşelor cheltuieli militare şi folosirea fondurilor disponibile pentru ajutorarea efectivă a ţărilor în curs de dezvoltare. În acest sens, aplicarea propunerii României de îngheţare a bugetelor militare la nivelul anului 1981 şi apoi reducerea treptată a acestora cu cel puţin 10 la sută pînă în 1985, ar fi una dintre cele mai directe şi eficiente măsuri.

Sărăcia din „lumea a treia" trebuie relevată deschis, dezbătută faţă în faţă, dezvăluită pe deplin. Căci, cum s-a dovedit la Conferinţa consacrată acestor ţări de la începutul lunii septembrie, de la Paris, sărăcia celor săraci ai planetei nu necesită discursuri compătimitoare, ci acţiuni clare, efective, reale. Compatimirea nu tămăduieşte...

AL. PINTEA ■

Mandatul păcii

Primul război mondial a izbucnit ca o năprasnică surpriză. Al doilea război mondial a ameninţat, din faşă, o lungă perioadă, lumea vorbea despre război deşi el doar se fofila, dar cînd a izbucnit surpriza a fost în drepturile ei.

Pacea fiind starea firească a omului pare un lucru normal. Chiar cînd pacea este ameninţată şi pînda rece a armelor încinge termometrul vieţii politice de fiecare zi există o tentaţie a incredulităţii în şansa holocaustului de a deveni realitate mondială. Stranie şi exasperantă comoditate această încredere oarbă în stabilitatea unui drept care s-a dovedit şi se dovedeşte a fi cel mai labil, în echilibrul cel mai precar şi cu o longevitate — istoria o consemnează — bazată pe intermitenţă. Cîţi ani de pace reală, neîntreruptă, a înregistrat calendarul politic al lumii ? Cîte războaie mondiale ar fi putut izbucni după cel de-al doilea dacă potenţialul de internaţionalizare al unor conflicte „locale" nu ar fi fost limitat drastic şi la timp ? Asemenea întrebări şi altele favorizate de un edificiu al păcii, inconsistent în însuşi temeliile sale, sînt mai acute ca oricînd pentru că problematica păcii a devenit nu numai capul de afiş al unui lung şir de priorităţi ale vieţii internaţionale, dar şi elementul de a cărui rezolvare se condiţionează direct abordarea şi soluţionarea logică a tuturor celorlalte.

Pacea este un drept care se cîştigă, se menţine cu un efort intens şi concertat, se adjudecă prin vot deschis şi unanim şi nu printr-un consens umbrit de echivocuri.

Popoarele nu au visat să se îmbrace în uniformă, să locuiască în tranşee, să-şi schimbe uneltele pe arme şi să munceas că după ornicul de teroare al exploziilor, numărîndu-şi în morţi inamici recolta unei zile de atac. Popoarele au fost însă minate cu biciul vorbelor mincinoase şi cu biciul unui fals patriotism să zguduie din temelii propriile lor drepturi şi aspiraţii. Războaiele de apărare a libertăţii şi demnităţii, a gliei străbune, indiferent unde s-a aflat această glie şi indiferent de timpul năpăstuirii, au fost, întotdeauna, războaie de ripostă, de răspuns, prin jertfă, la un vîrf de lance înfipt nedemn de alţii.

Nu porneşti un război de apărare dacă nu eşti atacat. Nimeni nu trage cu tunul pentru a-şi apăra o demnitate nepătată şi o libertate neîncălcată.

Războiul a devenit însă azi — şi de aici decurge imensul semnal de alarmă pe care preşedintele Ceauşescu l-a tras adînc, în văzul planetei — o categorie nouă. Nu mai este vorba de o confruntare armată cu inamici în perimetru stabil şi cu mijloace tehnice de exterminare „plauzibile". Categoria modernă a războiului conţine o dimensiune nouă, o „logică" nouă, o etapizare care sfidează însuşi sensul confruntării. Războiul cibernetizat este un „prilej" de desfiinţare a Terrei în ansamblul ei. Tirurile termonucleare odată declanşate nu mai izbesc adversarul, ci însăşi geografia fizică, dincolo de cea politică.

Riscul unui război a devenit un risc pentru istorie. Riscul unei conflagraţii atomice nu mai priveşte deci strategii unor aliante care se opun, ci fiecare om, fiecare popor, fiecare stat. În faţa unui atare pericol popoarele au în faţă un drum lung şi sinuos de luptă tenace, zilnică, o luptă care a început : marile manifestaţii de pace desfăşurate în Europa şi în întreaga lume focalizează un adevăr simptomatic şi anume că pe toate meridianele conştientizarea opiniei publice este un proces declanşat. De aici mai e un pas pînă la acţiunile politice concrete, de determinare a unui nou (şi logic !) curs de gîndire în cancelarii şi cabinete diplomatice.

Omenirea, spre deosebire de ciudatele vietăţi gînditoare care nu pot „elabora" decît în aerul condiţionat al buncărelor, nu are ce face cu războiul. Omenirea are nevoie de pace pentru a-şi repara rănile produse de războaiele alimentare, industriale, culturale sau sanitare care au săpat în pămîntul generos al planetei prăpăstii apocaliptice. Omenirea este obligată să trăiască în pace în virtutea marilor ei răspunderi, a marilor angajamente onorate cu atîta fervoare şi care au compus civilizaţia de pînă acum a Terrei.

Într-un asemenea context politic şi moral, uriaşa campanie pentru pace a poporului român, amplitudinea mondială a demersului de pace al preşedintelui României capătă o rezonanţă istorică pentru că, de aici, de pe pămîntul de atîtea ori scăldat de sîngele războaielor de apărare a plecat în istoria contemporană un mesaj care bate războiul de îmbilare în cuie, care invită, cu demnitate şi responsabilitate majoră, punerea armelor anti-Terră şi anti-umanitate în spatele gratiilor, care aduce aminte omenirii că riscul ei de a nu mai exista există.

RADU BUDEANU ■

„Eroi" ai tragediei ?

Nu spun un lucru nou dacă scriu că armele au o lume a lor ce pare mai curînd a fi a unui club „select" şi cu tradiţie londonez, în care persoanelor străine accesul le este strict interzis. O armată întreagă de oameni de ştiinţă este păzită de o armată întreagă de militari, care sînt supravegheaţi de alţi specialişti, pentru a asigura primilor liniştea muncii şi, mai ales, secretul finalităţii ei. Cînd trece o vreme, cînd s-au cheltuit fonduri cît pentru realizarea unui grandios proiect socio-economic, se anunţă (de obicei cu toată pompa) rezultatul acelei munci foarte secrete. Scopul e, desigur, intimidarea potenţialului adversar dar el nu e străin nici de afişarea ostentativă a „superiorităţii" celor ce investesc în aceste proiecte atît de speciale. Şi totuşi, frecvent, aceste **minţi isteţe** sau **luminate**, sau cum li se mai spune lor, au atras atenţia cu seriozitate şi cu insistenţă că, adesea, ştiinţa e folosită împotriva umanităţii. Îmi vine în minte îndrăzneţul demers al lui R. Oppenheimer care, după ce şi-a dat seama cît mare rău poate aduce omenirii acel obiect poreclit „băieţelul" (prima bombă atomică) — ce, în momentul exploziei, părea „mai strălucitor ca o mie de sori" — a pledat insistent pentru nefolosirea lui. Dar cine a mai avut atunci nevoie de povaţa unei **minţi isteţe** cînd aceasta realizase lucrul pentru care fusese chemată ? Decizia aparţinea altor minţi şi considerentele lor făceau abstracţie de implicaţiile invocate de savanţi. Restul nu conta. Ce însemna, oare, **restul** ? Să ne amintim că şi aici, acum cîteva luni, a fost reprodusă ştirea potrivit căreia doctorul S. Okasima, de la şcoala de medicină din Nagasaki, a constatat că urmele contaminării radioactive (după explozia bombei cu plutoniu de la 9 august 1945, n.n.) se vor păstra în acest oraş timp de 24 360 ani ! ! Iar în aceste **urme** figurează, desigur, şi cei 2 279 locuitori ai Hiroshimei decedaţi anul trecut tot din cauza contaminării. Dar, evident, ce-i interesa pe autorii ordinului de atac atomic din 9 august, acum 36 de ani, ce va fi peste 24 aşezat înaintea acestei cifre, completată cu zero în coadă ? Evident, cînd **părinţii** „băieţelului", ca şi alţi **părinţi** ai [illegible] asemenea **copii** (progenituri ?) a [illegible] de faptul că aceştia „scapă de sub [illegible]", a spus un mare adevăr reconfirmat prompt de fapte. Dealtfel şi zilele trecute, un raport al prestigiosului S.I.P.R.I. arăta că „populaţia întregii lumi şi descendenţii ei — nu numai locuitorii din ţările cu potenţial beligerante — ar cădea victime şi ar suferi grav de pe urma efectelor unui viitor război nuclear". Se susţine că este, cu siguranţă, radicală schimbarea pe care armele nucleare au adus-o în întregul concept de purtare a războiului şi nu avem motive să ne îndoim de afirmaţie. De aceea, **conştientizarea** nu poate — şi nu trebuie — să rămînă la stadiul constatărilor pentru că efectele sînt globale şi de durată fie că e vorba de centrul „teatrului", de cei din primele rînduri ca şi de cei care au refuzat biletul la un astfel de „spectacol". Am putea fi, cu alte cuvinte, eroii aceleiaşi tragedii în care am putea juca în mod conştient sau inconştient ? Acestea nu mai contează dată fiind natura **piesei** ? Nu spunea o altă „minte isteaţă" (dintr-un alt sector însă), Aurelio Peccei, că „omul a găsit o metodă ştiinţifică pentru a-şi încheia existenţa. Bomba lansată în 1945 asupra Hiroshimei este un simbol al capacităţii de autodistrugere totală, sigură şi rapidă a omului" ? Ce rămîne, atunci, de făcut ? Să devenim **eroi** ai tragediei ?

DUMITRU CONSTANTIN ■

Locurile frumoase ale lumii

N-am nici o îndoială şi nici o obiecţie, deşi n-am călcat niciodată pe aceste locuri, dar îi cred pe cei care le-au văzut şi le-au declarat — la ultima sesiune UNESCO — patrimoniu mondial, cultural şi natural :

parcul naţional al gheţarilor din Argentina — perfect ;

parcul naţional din Kakadu, marea barieră şi regiunea lacurilor Willandra din Australia — O.K. ;

insula Anthony şi sectorul precipisului cu bizoni din Canada — haraşo ;

parcul naţional de la Mammoth Cave din S.U.A. — prea bine ;

parcul arheologic şi ruinele de la Quirigua, în Guatemala — all right ;

rezerva naturală de la Nimba, în Guineea — să fie sănătoasă ;

palatul şi parcul de la Fontainebleau, ca şi abaţia de la Fontenay, monumentele romane de la Arles, precum şi catedrala de la Amiens — très bien ;

fortul şi grădinile de la Lahore, în Pakistan — sehr gut ;

catedrala de la Spire şi reşedinţa de la Wurtzburg, în R.F.G. — certamente ;

parcul naţional al păsărelelor de la Djoudj, în Senegal — „strgt" („foarte bine" în patagoneză) ;

ruinele de la Kilwa-Kisiwani şi parcul naţional de la Serengeti, în Tanzania — dobre, dobre...

Totuşi, îţi trebuie o anumită seninătate — ca să nu-i zic altfel — pentru a declara în 1981 păsărelele din Djoudj patrimoniu mondial. Eu nu-s senin. Eu am o depresiune a mea, fumegoasă şi brumoasă, o Vale a Frumoasei din care pornesc alte 7 văi şi-o vale adîncă, uneori a Plîngerii, cu cîteva pajişti de cărţi, cu cîteva luminişuri de demnitate şi alte cîteva ruinuri de iluzii, cu cîteva rezerve naturale la tot ce-i unilateralitate şi fanatism. În depresiunea mea, cînd nervoasă, cînd stîncoasă, urcînd şi coborînd, privind ba la stele, ba la legea morală, mă gîndesc că întregul glob ar trebui declarat un patrimoniu mondial, pînă la ultima păsărică, pînă la ultimul fir de iarbă şi de barbă. Un act UNESCO pentru ocrotirea tuturor depresiunilor omeneşti ar fi de asemenea necesar.

Pe scurt, s-ar putea ajunge la un consens mondial cum că toată lumea e un loc frumos şi bun de stat, de murmurat şi ciripit, dacă — bineînţeles — n-ar exista dăunătorii şi tumorile.

RADU COSAŞU ■

Din „Bunte Illustrierte" — R.F.G.

Din „Svet v Obrazech" — R. S. Cehoslovacă

Viața, de la capăt

(Mărturiile unei femei care n-a conceput să trăiască „ausländer" în Occident)

Jurnal la întoarcere

„...„Exilul" meu nu s-a numit insula Sfînta Elena, ci a cuprins 6 săptămîni în München, la soțul meu iubit. O pagină neagră a vieții mele, o pagină ce mi-a umplut sufletul de durere neputincioasă și revoltă împotriva ticăloșiei, falsității și răutății omenești. Citisem în romane, văzusem în filme de multe ori ceva asemănător, dar nu puteam crede niciodată că există și în viață și, mai ales, că mie îmi va fi dat să mă conving pe propria-mi piele. (...) Povestește, plîngîndu-i de milă, suferințele și umilințele la care a fost supus un coșcogeamite directorul de comerț exterior rămas în Vest în plină iarnă, fără un ban, fără casă, fără rude, fără prieteni. Doar cu o iluzie ! A lucrat la încărcat și descărcat pămînt pe un șantier, condus din spate ca un sclav de vocea biciuitoare a unui ait străin, ucigîndu-l cu disprețul „hai, hai, că aici nu avem posturi de directori". A făcut „probă" la proiectări, ca desenator tehnic, foarte greu pentru vîrsta lui de 53 de ani, cînd ochii obosesc ușor, lăcrimează, se înflamează și nu te mai ajută, iar mîinile îți tremură de nervi și neputință. Lucrează ca zugrav, pe scară, la înălțime, fără protecție, ore în șir, plin de var și-n ochi, cu picioarele înțepenite, cu sufletul amar. A vîndut cîrnați în Octoberfest, dar riscul de a-l vedea oameni cunoscuți era prea mare și a renunțat. Și-n tot acest timp, locuința — o cameră murdară, plină de fum, cu podelele din scîndură putredă și atît de mult praf, încît nici nu se mai putea mătura. Te speli într-un lighean vechi, aducînd apă de undeva de pe hol. Fumul de țigară intră pe sub ușă, iar zgomotul dă năvală ziua și noaptea, neputîndu-te odihni. Vecinii sau mai bine-zis „vecinele" sînt femei ce-și vînd și-și expun farmecele trupești fără jenă, căci așa le e meseria. Dar mai există în R.F.G. asemenea „case" ?

Contrastul puternic între cine ai fost în România, ce ai avut și realitate este crunt și desnădăjduitor. Mînciuna fluturată cu usurință l-a adus aicî. A plecat pentru a avea un restaurant, un Mercedes alb la cheie și, probabil, pe tînăra blondă. Trezirea din „vis" a fost bruscă și crudă, realitatea sumbră. Dacă ar trebui să mai treacă încă o dată prin această experiență, spune, s-ar sinucide. Geniul rău L., combinat cu bătrînul, bogatul și ticălosul Bebelu, nu-l mai pot ajuta. Singurătatea e disperantă, moartea încearcă de multe ori să-l ademenească, oferindu-i liniștea. Dar, se spune că și pentru a muri trebuie să ai curaj...»

„Töte ausländer!"

Doctorița Rodica Doina Anton ne-a încredințat jurnalul său cu învoirea de a-l reproduce chiar în întregime (din păcate spațiul nu ne permite), dezvăluind trăirile, dramele și impresiile unui martor ocular — en vérité — despre azilanții în marele oraș vest-german, simțămintele unui om care a trăit direct, 6 săptămîni ca **„ausländer"**, viață de străin însingurat, nedorit, ca un ciine de pripas, într-o lume rece și ostilă. Vest-germanul de rînd n-are, în fond, nici o vină pentru exodul străinilor care îi aglomerează orașele, care aspiră la pîinea lui, la locurile lui de muncă, într-o vreme cînd somajul cunoaște cote tot mai ridicate. O grefă falsă impusă de o anume chirurgie politică pe care acest organism social viu, lumea autohtonilor, o respinge cu forță !

Inginerul O. Anton, director al unei întreprinderi de comerț exterior, a fost atras într-o astfel de cursă — curse ce se întind frecvent în marile orașe aduse de către inși foarte bine plătiți, așa cum e Bebelu, și foarte bine organizați de către oficine ce alimentează propaganda anticomunistă și ura între națiuni și popoare — să rămînă în Republica Federală Germania, să ceară azil politic. Cu promisiunea că va avea un restaurant bun producător de bani și un Mercedes alb, alb și nou-nouț ! Atras de blonda azilantă plecată din țară și rămasă mai demult, fostă lucrătoare a aceleiași întreprinderi de comerț exterior, transformată în „momeală", și intermediară în traficul cu azilanți, pîndind oameni cu funcții și diplome din România. Caracter slab, inginerul Anton cedează. Trădează încrederea acordată de către stat, trădează interese majore ale poporului său, cedează funcția să de răspundere, o poziție socială dintre cele mai onorabile, cedează o carieră strălucită, contra ce ? Contra unei iluzii, a unei promisiuni inconsistente și de-a dreptul degradante. Cu o diplomă de inginer în buzunar, cu deplasări în toată lumea, îl tentează un restaurant într-un bilci, așa fiind Octoberfest, sărbătoarea berii în octombrie !

Trei ani de zile vinde, la rîndu-i, iluzii soției sale, scrîindu-i scrisori mincinoase pentru a o atrage ; vîrsta ei cu mult mai tînără și profesia de medic — medicii români sînt bine cotați în lume — rămînîndu-i ultima speranță, colacul de salvare din oceanul eșecului și al disperării. Îl trimite chiar, ca probă supremă a siguranței unui trai îndestulat un act, un fel de adeverință, cum că ar lucra ca inginer la o firmă, cu 2 500 mărci pe lună. „Nu știu cum l-a obținut, dar actul era fals", ne spune doctrița. Doina Anton, iată, cedează și ea rugăminților și disperărilor lui, „pentru a-mi reface familia !". (În jurnal notează : „El avea atunci nevoie de bani și nu de vorbe de la mine — e vorba de scrisorile de îmbărbătare, n.a. Dar eu ți-am trimis și bani, căci bătrîna doamnă D. și fiica ei MAIA au primit zeci de mii de lei de la mine pentru a-l ajuta pe el acolo. De asemenea, de mai multe ori i-am trimis pachete cu haine, pantofi, lenjerie, cărți, tot ceea ce a cerut, totdeauna".)

Cînd avionul a început a pluti peste oceanul de nori, D. A. simte, ne mărturisește, dintr-o dată că ea plutește deasupra unui hău, desprinsă de orice posibilitate de a mai atinge pămîntul cu adevărurile lui frumoase, că plutește în nesiguranță, că s-a rupt ceva în sine și o stare de neliniște îi acaparează ființa. Încearcă să se stăpînească, pentru a nu transmite aceeași stare copilului, pune totul pe greaua despărțire de părinți, dar starea i se amplifică, parcă o Casandră interioară sapă și mai adînc, în momentul în care avionul atinge din nou pămîntul. La Frankfurt, dincolo de sala de așteptare, zărește un chip aproape necunoscut, aspru, îmbătrînit, taciturn, cu cîteva fiori meschine în mînă. Bărbatul ei. „Un simplu sărut pe un obraz ca pentru o simplă cunoștință, după 3 ani de absență, de o răceală care m-a pus în mare încurcătură". Drumul de la Frankfurt la München e lung, cîteva sute de kilometri. De la volanul Mercedesului cenușiu, cumpărat de ocazie, o avertizează că „aici, fiecare se descurcă, fiecare muncește, fiecare are bugetul său, soțul și soția, nimeni nu-și permite să întrețină pe nimeni. Pînă o să ți se recunoască diploma și o să lucrezi în profesie, trebuie să faci de toate, să speli și vase într-un restaurant, să mături străzile, să faci pe femeia de serviciu". Șoc, de la început ! „Cînd am ajuns „acasă", casa soțului meu — o garsonieră cu un pat dublu, o masă mică, un dulap și cîteva scaune pliante, de grădină, cu o mică baie și chicinetă, mi s-a părut mulțumitoare pentru început". Dar imaginea apartamentului confortabil și chiar luxos din București, cu mobile și covoare fine, cu portelanuri, stărue puternic. „Garsoniera era într-un bloc numai cu astfel de apartamente a cîte o încăpere, al unui proprietar plecat tot din România și care închiria străinilor. Era un fel de Turn Babel în care locuiau români, cehi, polonezi, italieni, spanioli, turci, arabi... „ausländeri". În lift, soțul meu s-a așezat cu spatele, pentru a acoperi o inscripție, scrisă cu pastă albă pe peretele cabinei. Am crezut că e vorba de o obscenitate de care vrea să ferească ochii copilului, cînd colo scria „Töte ausländer !", „Moarte străinilor !" Peste cîteva zile am înțeles că nu era vorba de o întîmplare, ci de o stare de spirit a populației, am reîntîlnit INSCRIPȚIA pe pereții stațiilor de metrou, în tramvaie". „Töte ausländer !" Populația, germanul de rînd vrea să trăiască liniștit la el acasă, nu-l interesează politica persuasivă de atragere de azilanți, formulă a propagandei anticomuniste, formă a discordiei între popoare, formulă a războiului rece.

Prețul unui azil politic

„Soțul meu era total schimbat, ursuz, preocupat, parcă iritat de prezența noastră. Viața prin care a trecut l-a înăsprit, mi-am zis în primul moment. Dar era altceva. Lipsa de bani, n-avea cu ce să ne întrețină ; cumpăra totul de la un supermagazin aflat la marginea Münchenului, unde costa mai ieftin ; se consuma timp și benzină pînă acolo. Avea un ajutor de somaj de 800 mărci pe lună, din care 600 plătea chiria garsonierei. Cu zugrăvitul, deși reușise să formeze cu încă doi români azilanți — foști sportivi de performanță, unul și universitar la București — o echipă, specializîndu-se în lucrări de ipsoserie, nu cîștiga îndeajuns față de costul vieții. Lucra clandestin la un patron care le dădea o leafă de mizerie, dar știa că nu-l pot reclama.

Ne-a plimbat prin cîteva mari magazine strălucitoare — „Suma", „Herti", „Penny" — de unde lumea părea frumoasă și roză, o lume la care ar trebui să aspirăm, dar era „un sandviș cu diamante", ca în povestirea lui Salinger. Eram prea săraci să putem cumpăra ceva de-acolo. Dealtfel, nu știu și cîți dintre germani își pot permite lucrurile acelea din vitrine și rafturi ; cuconele sînt foarte modest îmbrăcate pe stradă și nu cu prea mare gust. (Aici se adună bani, nu se face lux.) În România eram o femeie elegantă și întotdeauna îngrijită. Și aici apar, prin eleganța vestimentară drept o străină în voiaj. Port un costum taior gri-vernil dintr-o stofă de calitate și urmăresc cu plăcere privirile admirative pentru croiala lui ireproșabilă, iar pantofii mei bleumarin din piele fină, cu tocuri înalte m-au situat de la început printre turistele după care se întorc privirile. În timp ce eu eram o „ausländer" („Töte ausländer !")

Soțul a trecut repede „la atac", să lucreze, să facă demersurile pentru recunoașterea diplomei, să-și rezolve situația, să se descurce ! I-a făcut cunoștință cu soțiile coechipierilor de zugrăvit, una fiind medic stomatolog. Și ele, prin au obținut azil politic, pînă li s-au recunoscut diplomele „s-au descurcat", au spălat și vase prin restaurante, ori au făcut pe femeile de serviciu... „După 5 ani de la plecarea din țară și 3 de la acordarea azilului politic, stomatologa ocupă un loc în specialitate, la facultate, în urma unui concurs foarte dur. Nu e un post de cinste ca la noi, nu interesează pe nici unul dintre autohtoni, e prost plătit, cu leafă fixă, aici domină cabinetele particulare, goana după bani, dar este, în sfîrșit, un post în specialitate ! Oricum, tremură pentru el, nu e sigur, în fiecare an trebuie să facă cerere la rector pentru a-i reînnoi angajarea, și în orice moment rectorul poate să nu-l mai acorde unor „ausländer". Ca să lucrezi trebuie să ți se recunoască diploma — în Bavaria, direct de către guvernul landului —, ca să ți se recunoască diploma trebuie să ai rezolvată situația juridică, adică ce ești : azilant, ori ți se recunoaște originea și cetățenia germană. Ca să fii azilant, trebuie să ceri azil politic, la poliție, iar ca să ți se primească cererea trebuie să faci declarații împotriva țării, a guvernului, a politicii statului, dacă vii dintr-o țară socialistă".

Grăbit, foarte grăbit, soțul îi face repede cunoștință soției cu binevoitoarea blondă, cu intermediara, cu „îngerul său albastru", pentru a-i conduce căile spre azilul politic. N-o mai poate ține ca pe un trintor.

Chiar dacă D.A. a avut slăbiciunea plecării, s-a înbolnăvit de mirajul Vestului, n-a putut să suporte gestul trădării spre care era împinsă. Spune soțului și „îngerului albastru" că nu poate să blameze țara, că nu i s-a făcut niciodată nici un rău de către nimeni, că a trăit ca un om liber și demn, că și-a exercitat profesiunea în liniște și onestitate, că s-a simțit întotdeauna în siguranță și prin urmare n-are ce declara împotriva statului român și a politicii sale. I se replică că totuși **trebuie**. Altfel nu se poate, altfel nu i se acordă azilul, fără de care nu poate să-și cîștige existența, să supraviețuiască, să aibă o stare juridică ! I se sugerează și ce anume să spună ! Doina Anton nu poate să intre însă în acest joc mîrșav al minciunii și trădării. În plus, află că „azilul" îl poți obține ori nu, și că, în nici un caz nu-l obții mai devreme de minimum 12 luni, și că, după alte 12 ai dreptul să fii angajat undeva. Că taxele intermediarilor care, chipurile, te ajută, au relații, îți deschid drumurile și ușile, se tot ridică, iar ajutorul de „azilant"se tot micșorează... Oricum, în orice condiții, rămîi toată viața „ausländer" ! Adică un om sfîrșit. În plus, mai trebuia să suporte o umilință și o durere — despărțirea de copil. Trebuia internat într-un fel de școală pentru copiii „ausländer"-ilor, la Bamberg, la 600 km de München, putînd să-l vadă doar în vacanțe.

Vinde cîteva lucruri aduse din țară și, cînd soțul nu era acasă, (chiar și noaptea dormea cu pașaportul în buzunar), cumpără două bilete de avion. Aterizează la București. Fără nici o viză, cu credința că din „țara mea nimeni nu mă va da afară".

...Stăm de vorbă în casa părintească, a unor harnici și străluciți învățători pensionari, înconjurate de căldura lor, de paharele de sirop de zmeură din grădina proprie, a ceștilor, cu cafea aburindă, a bolurilor cu coniac de Vrancea, oferite cu tandra ospitalitate românească. Doctorița Rodica Doina Anton și-a recăpătat postul avut, de medic obstetrician-ginecolog, în același spital din orașul Ploiești, pe care îl părăsise cu 6 săptămîni înainte. Colegii și prietenii, pacientele, o înconjoară cu grijă, cu atenție deosebită, cu același respect ca înainte. „Pe scurt, sînt admirabili, pe scurt, sînt acasă, acasă, printre ai mei. Mulți dintre românii azilanți pe care i-am cunoscut la München tînjesc să se întoarcă, tînjesc să revină, să încheie experiența tragică pe care o trăiesc, dar n-o fac. Unii n-au țările necesară, altora le e teamă de eventuale consecințe, așa cum are grijă să le dopeze mințile postul de radio autointitulat „Europă liberă" și alți „binevoitori" de teapa celor cunoscuți de doctorița R.D.A.

CICI IORDACHE ■

Pablo Picasso, pictorul păcii

Omagiind în acest an împlinirea a o sută de ani de la nașterea marelui pictor Pablo Picasso, omenirea s-a văzut pusă în fața unei coincidențe cronologice. Dar oare, în acest frămîntat an 1981, cînd voința întregii lumi s-a transformat într-o uriașă furtună ridicată împotriva dementialelor înarmări ce pot distruge, într-o singură clipă, viața de pe tot Pămîntul, furtună în care vocea poporului român se face tot mai puternic auzită, mai rămîne centenarul Picasso, centenarul nașterii acestui adevărat pictor al păcii, o oarecare coincidență cronologică ?

Autor al celebrei **„Guernica"**, operă ce vine să denunțe, printr-un dramatism ardent, protestul pictorului împotriva ororilor războiului, Picasso este, în același timp, și autorul nu mai puțin celebrului **Porumbel al Păcii**, însemn care de peste 25 de ani împodobește albastrele steaguri pe care, în numele păcii, omenirea le poartă în mîinile sale, cu înfrigurare, dar și cu necurmată speranță : albastre aripi ce fac să fîlfîie, malestuos și copleșitor de simplu, pe fața întregului mapamond, zborul porumbelului alb, speranța noastră, a tuturor.

Deci, dincolo de această simplă și aparentă întîmplare sau coincidență cronologică, omenirea a avut în acest an un motiv în plus pentru a-l sărbători pe Pablo Picasso, pictorul păcii.

VICTOR NIȚĂ ■

Anecdote din presa americană

— Pe un zid londonez era mîzgălită această frază :

Blînzii vor conduce lumea. Cineva a adăugat mai jos : Dacă cellalți vor fi de acord.

— Îmi este rușine de felul nostru de viață, îi spune soția soțului. Mama ne plătește chiria, tanti-mea îmbrăcămintea și sorămea hrana.

— Ar trebui să-ți fie rușine, replică soțul. Ai doi unchi care nu ne dau absolut nici un ban.

Trei indivizi discutau pentru a ști care dintre ei are cea mai veche profesie.

— A mea, spuse chirurgul. Stă scris în biblie că Eva a fost creată din coasta lui Adam.

— În nici un caz, spuse inginerul. Înainte de aceasta se spune că pămîntul a fost creat în șase zile din haos. Și aceasta e o treabă de inginer.

— Da, spuse omul politic, dar cine a creat haosul ?

— Am impresia că banca caută un casier.

— Eu am impresia că a fost angajat unul luna trecută.

— Da, într-adevăr dar tocmai pe acela îl caută.

Plin de admirație în fața unui monument megalitic, un turist îi spune unui copil, care s-a oferit să-i servească de ghid. Trebuie să fie antic acest sat.

— Vă cred și eu, domnule, exclamă puștiul. Bunicul meu aici s-a născut.

Edgar Wallace, avea reputația de a scrie extrem de repede. Într-o zi unul din prietenii lui l-a cerut la telefon, bona sa i-a răspuns :

— Nu pot domnule, să-l deranjez pe conu Wallace, s-a apucat chiar acum să scrie un roman nou.

— Foarte bine, spuse prietenul. Aștept la telefon pînă îl termină.

În românește de ILIE VALENTIN ■

La chioșcuri, primul almanah „Lumea"

O premieră editorială : almanahul editat de revista „Lumea". În 208 pagini, bogat ilustrate, „Lumea '82" prezintă un tablou variat al realităților internaționale prin intermediul comentariilor, reportajelor politice, notelor de drum. În paginile almanahului sînt înfățișate aspecte semnificative ale prezenței active pe plan mondial ale țării noastre. Strălucitele inițiative pentru dezarmare și pace ale președintelui Nicolae Ceaușescu, ale României socialiste, marile acțiuni de masă din țara noastră, ca și din alte țări, în favoarea unei Europe și a unei lumi eliberate de primejdia războiului își găsesc, în paginile almanahului, o largă reflectare.

Amintim, de asemenea, paginile despre eșecul „armelor secrete" ale lui Hitler, istoria unui kamikaze, noi ipoteze privind asasinatul de la Dallas, recuperarea a 40 tone aur de pe fundul mării, terorism, istoria petrolului.

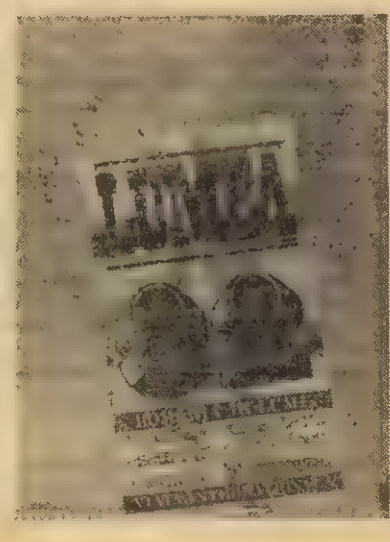

Cronica 477, 478, 479

Din nou în Vrancea

Turneul Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar în județul Vrancea debuta la Adjud cu dorința expresă de a onora o mai veche promisiune făcută oamenilor de pe aceste locuri — o întîlnire cu poezia și muzica — conștienți fiind de faptul că în acest fel nu se satisface funcționărește întocmirea unui formal act de predare-primire ci înfăptuiam împreună un act de cultură. Și cum autenticele acte de cultură nu sînt niciodată produsul aplicării vreunor savante și meticuloase rețete ci expresiile conjuncturale determinate de condițiile satisfacerii nevoii de cultură la un moment dat spre a realiza acest deziderat cenaclul nostru n-a precupețit, acum ca și altă dată, nici pasiune, nici efort. Astfel, deși cu numai două ore înaintea începerii spectacolului Adjudul era lipsit de curent electric, preocupări conjugate cu cele ale organelor locale și ajutorul dispeceratului energetic național au făcut ca oamenii să nu fie frustrați de posibilitatea participării lor integrale la crearea atmosferei de liberă comuniune ce s-a realizat aici.

Spectacolul de la Adjud a fost pentru noi promisiunea fermă a reușitei pe care aveam s-o înregistrăm la capătul acestui scurt dar fructuos turneu vrincean. Într-o dispoziție extraordinară, publicul a dovedit capacitatea întregii sale receptivități apreciind fiecare moment din desfășurarea unui spectacol rotund ce etala remarcabilele disponibilități tematico-repertoriale ale cenaclului. Alternarea cîntecului de proveniență folclorică, dovedind profunzimea simțirii și gîndirii poporului nostru, cu șlagărul internațional sau autenticul cîntec folk, în care mesajul îndeamnă la meditația angajantă în raport cu problemele cele mai ardente ale existenței umane în contemporaneitate, au dat și vor da culoare, profunzime și forță artistică acestei manifestări.

Un moment special, marcînd în identitatea sa acest spectacol de la Adjud, l-a constituit evocarea actului istoric al marii unirii de la 1 decembrie 1918, realizat în contextul cenaclului de poetul Adrian Păunescu citind poezia lui Octavian Goga și cuvintele lăsate posterității de Nicolae Titulescu și I.C. Brătianu, fierbinți mărturii ale însemnătății evenimentului urme adînci înregistrate în gîndirea unor oameni pentru care propria lor conștiință s-a confundat adesea cu conștiința unei întregi națiuni.

În fine, întîmplarea cenaclului nostru de la Adjud, la care au participat **Mircea Vintilă, Victor Socaciu, Adrian Ivanițchi, Vasile Șeicaru, George Nicolescu, Gil Ioniță, Ducu Bertzi, Mircea Boian, Domokos Arpad, Ștefan Hrușcă, Constantin Dragomir, Marian Corjos** și grupul „Continental", a fost în sine o manifestare a bucuriei vieții pașnice în expresia sa cea mai durabilă, arta pusă în slujba idealurilor de progres ale umanității.

CONSTANTIN DRAGOMIR

★

O după-amiază emulsionată, apăsătoare, totul e cenușiu, autocarul cu membrii cenaclului înoată prin ceață spre Mărășești și pe umerii fiecăruia parcă apasă o greutate invizibilă. Ne așteaptă o întîmplare de muzică și poezie deosebită, pentru că sîntem fără conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, Credem că felul în care membrii cenaclului răspund acestor momente care les din obișnuit (dacă se poate vorbi de obișnuit în întîmplările cenaclului) dovedește coeziunea, profesionalismul și nu în ultimul rînd disciplina tuturor.

Cenaclul Flacăra venea pentru prima dată în orașul cu nume glorios, încărcat de atîta istorie încît aproape îți scapă amănuntul că aici, chiar acum trăiesc și muncesc oameni. Și cum pentru Cenaclul Flacăra nu există localități mari și mici, dovadă fiind spectacolele foarte bune realizate în Luduș, Hațeg, Bârca, Ruginoasa, Năsăud, Negrești, Cîmpulung sau Curtea de Argeș, pentru seara zilei de 4 decembrie la Mărășești a fost prezent alături de cei amintiți în cronica primei zile și actorul **Mihail Stan**, sosit cu un tren de seară.

Spuneam la începutul cronicii că poetul Adrian Păunescu a lipsit la întîlnirea de la Mărășești dar, prin versurile cîntecelor și mai ales prin poezia pe care a scris-o în acea dimineață pentru a fi citită oamenilor din sală și pe care o transcriem mai jos pentru vibrantul ei mesaj de inimă, și-a făcut simțită prezența.

„Vă scriu scrisoare, frații mei acum
să vă exprim regretul meu că, iată,
se face nu știu ce și nu știu cum
dar nu sîntem alături niciodată.

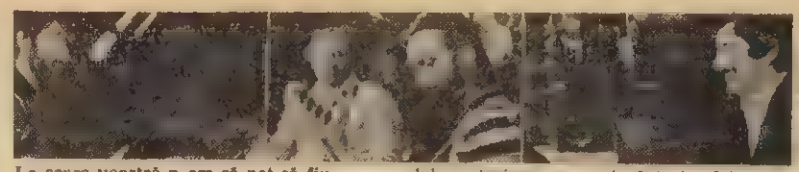

La seara voastră n-am să pot să fiu,
(așa se scriu scrisorile la nuntă)
dar eu mă simt cu voi de timpuriu,
lumina mea din voi îmi e răsfrîntă.

Pe-aceste locuri, veșnic vitejești
să mă întorc și chiar să plîng îmi vine
la bătălia de la Mărășești
Cenaclul meu se luptă fără mine.

Dar mulțumindu-vă că mă iertați
am să vă spun cu veche-nfiorare
iubiții mei compatrioți și frați
aici a fost la luptă Tata Mare

A fost rănit aici la Mărășești
cîndva într-o grozavă dimineață
cu el mă-nchin puterii strămoșești
și sper să ne vedem cîndva în viață.

De treburi importante-am fost chemat
dar sufletul pe-aicea întîrzie
ca om și ca poet și ca soldat
prezent și eu aici, la bătălie".

E timpul credem să menționăm aici aportul deosebit pe care l-a adus la realizarea la o înaltă cotă valorică a cîntecelor din cenaclu, grupul „Continental" (Nicolae Enache, clape, Alexandru Zărnescu, chitară solo, Teodor Mazilu, bas, și Romeo Beianu, baterie), grup care s-a integrat perfect în ansamblul cenaclului datorită valorii deosebite a celor patru „continentali".

După aproape cinci ore de spectacol am pornit din nou în noapte și în ceață pentru că „veșnic pe drum, asta ni-i soarta, veșnic pe drum, căutînd un castel".

ADRIAN IVANIȚCHI

★

„Seara pe care o petrecem împreună nu o vom uita ușor. Plăcerea de a vă avea în mijlocul nostru este deosebită". Am citat dintr-un bilețel semnat de un grup de admiratori, aflat în Sala sporturilor din Focșani. Doar spațiul tipografic ne împiedică să publicăm alte bilețele, dintre multele care ne-au sosit. Spectacolul a cuprins recitaluri largi ale membrilor cenaclului, dar față de celelalte două manifestări din zilele anterioare a avut și trei debuturi : poetul **Dumitru Pricop**, care a citit „Mai suferă-mă", din volumul „Locuitor în Oedip", aflat în pregătire la Editura Albatros și cîntărețele **Laura Limbășeanu** și **Adina Avram** din Focșani. A revenit după o absență îndelungată vocea de excepție a **Violetei Ciomîrtan**. Ea a readus pe scena cenaclului marea poezie a lui **George Bacovia**, „Verde crud", pe care a potențat-o printr-o interpretare de mare sensibilitate. De asemenea, la acest ultim spectacol a întregit lista numelor membrilor cenaclului **Maria Nagy**. Consemnăm la Focșani lansarea unui nou cîntec intitulat „Ordinea de zi. Apelul oamenilor simpli", versuri **Adrian Păunescu**, muzica **George Nicolescu**. Refrenul „Viața noastră unde e / Viața noastră, ce-ați făcut cu ea..." a fost cîntat într-un mare cor care cuprindea atît pe cei aflați în scenă, cît și pe cei din sală. Din ce în ce mai sigur, urcă în ierarhia muzicii tinere **Gil Ioniță**, ale cărui piese sună foarte bine în aranjamentele realizate de grupul **Continental**. Manifestarea Cenaclului Flacăra s-a derulat într-o atmosferă de mare entuziasm, atmosferă pe care cenaclul nostru a purtat-o de-a lungul întregului său turneu în județul Vrancea.

VICTOR SOCACIU

Continuîndu-și drumul prin țară și întîlnirile așteptate de iubitorii poeziei și muzicii tinere, **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar**, organizat de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în județele Bihor și Hunedoara. Întîmplările literar-artistice urmează să se desfășoare astfel : vineri 11 decembrie la Marghita, simbătă 12 decembrie la Beiuș și orașul Dr. Petru Groza, luni 14 decembrie la Hunedoara și marți 15 decembrie la Petroșani. Toate spectacolele vor începe la ora 18, cu excepția acelora de la Beiuș și Dr. Petru Groza, care vor avea loc la orele 15 și respectiv, la 20.

Supunem atenției

Primejdiosul unghi mort

Cînd problemele mari intră într-un unghi mort, numai durerea le mai poate scoate de acolo. O asemenea problemă mare, intrată într-un unghi mort, este problema doctorului Mihai Leontopol. De ani de zile scriem pentru o mai dreaptă așezare a valorilor noi, pentru împlinirea mai grabnică și mai utilă social a idealului de înnoire și — pentru crearea în toate articulațiile și la toate pîrghiile a acelui climat care nu numai să încurajeze noul existent, dar să stîrnească ambiția, unui alt Nou, noul de mîine. Nu știu cum se explică și nu mă pot împăca deloc cu ideea că faptul acesta se perpetuează, dar multe energii se pierd în gîndirea medicală românească. Unii mor, mor de-a binelea, mor cu adevărat, mor fizic (cum au fost cazurile celor susținuți de revista aceasta, Odobleja, Ranetescu, Iubu, Chișiu), alții îmbătrînesc și recompensa pe care au primit-o este departe de cea pe care ar merita-o după tot ceea ce au adus oamenilor și țării (cum e cazul doctorului Boici), alții ajung să fie recunoscuți mai întîi în străinătate și mai pe urmă în rîndul colegilor din țară, alții, poate nici ei nu îndeajuns de atenți cu chestiunile formale, se străduiesc de ani de zile să scoată din banca de la Cîmpina ceea ce de la nivel central li s-a aprobat demult, drepturile cuvenite, așteaptă un statut normal de cercetare și încurajare (cum e cazul lui Florea Dinu), alții, prin prestigiu personal și muncă asiduă, obțin de la colegi de breaslă din străinătate propunerea ca un congres mondial de gastroenterologie să se desfășoare la București și nu găsesc înțelegere la colegi de breaslă din țară (cum e cazul doctorului Ioan Pușcaș) ; alții (în situația acestora se află doctorul Leontopol) produc toate dovezile, numai că problema intră într-un unghi mort. Chiar dacă ar fi vorba de metal, chiar dacă ar fi vorba de un metal care nu se degradează deloc cu trecerea vremii și tot ar fi un păcat aminarea la nesfîrșit a oficializării unui tratament, tratamentul doctorului Leontopol, ale cărui rezultate sînt ușor de verificat, pentru că sînt vieți omenești. Sigur că față de anii trecuți alta e atmosfera în jurul cazului Leontopol. El nu mai este „escrocul" de acum cîțiva ani, nu mai este „nebunul" de acum un deceniu, nu mai este „vînzătorul de iluzii" de acum cîteva luni. Astăzi doctorul Leontopol este recunoscut ca atare de aproape toți cei care s-au interesat de situația lui. Dar nu e recunoscut oficial, iar comisia instituită de Ministerul Sănătății acum mai bine de 2 ani și jumătate, pentru cercetarea cazurilor de vindecare a cancerului, și-a încetat activitatea la 31 martie (!!!) 1931, fără ca din această îndelungă deliberare de doi ani să rezulte firescul anunț de presă : dr. Leontopol are un tratament prost sau dr. Leontopol are un tratament bun. Continuăm sau oprim cercetările ? Cunosc concluziile comisiei, dar nu sînt împuternicit să le fac publice. În orice caz, pot să spun doar atît : comisia apreciază ca pozitive unele din rezultatele tratamentului anticanceros al doctorului Mihai Leontopol. Și atunci, după șase luni de cînd această comisie și-a încetat activitatea, de ce această întrare în unghi mort ? De ce această incalificabilă și inumană tergiversare ? De ce acestea toate ? Nu e oare o bucurie adevărată pentru noi toți să știm că unor semeni ai noștri, uneori chiar nouă, un doctor de pe planeta Pămînt și nu de departe de noi, ci de pe Precupeții Vechi 14 — ne poate prelungi viața, ba chiar uneori ne-o poate face normală, prin tratamentul său ? Să ne fi dezumanizat unii dintre noi atît de mult încît, în ciuda tuturor dovezilor, să se instaureze în noi, tutelar și devastator, orgoliul ? Dar de ce acest orgoliu ? Ce rezultă din participarea acestui orgoliu ? Vine el în consens cu aspirațiile noastre de societate și de ființe ? Ieșim noi mai întăriți dacă în opt luni nu reușim să anunțăm rezultatele comisiei instituite pentru cercetarea tratamentului doctorului Leontopol ? De ce doctorul Mihai Leontopol este și astăzi în imposibilitate de a intra în spațiul de șase camere care i s-a acordat la 1 iunie 1981 pentru cercetare, stație pilot, ambulatoriu, pe timp de un an ? Din aceste 12 luni au trecut deja șapte, în care doctorul Leontopol n-a putut cerceta acolo nimic, pentru că spațiul nu este încă amenajat. Vreau să fac aici o confidență publică. Întors din Republica Federală Germania și Belgia, doctorul Leontopol ne-a arătat cîteva dintre ofertele care i s-au făcut în Germania de vest pentru a-și afirma acolo valoarea tratamentului său. Tuturor — le spunea Leontopol — le-am răspuns că putem face, pe bazele stabilite de statul român, o cooperare avantajoasă pentru toată lumea. Dar le-am spus, în același timp, că eu n-am decît o singură țară și acolo vreau să-mi duc la bun sfîrșit misiunea.

Un om de afaceri vest-german i-a oferit doctorului Leontopol, ca primă strigare în această licitație a valorilor, pentru o cooperare, suma de 1 milion de dolari. Repet : 1 milion de dolari ! Dar apoi a revenit și a zis : nu, mai bine scriem în contract : oricîți bani vor fi necesari pentru această cooperare.

Știu necazurile noastre. Știu necazurile lumii. Știu cîte eforturi depunem pentru fiecare ban. Știu că toți oamenii acestei țări simt încă împrejurarea că sîntem o țară care trebuie să-și fructifice cu grijă mijloacele necesare dezvoltării și pentru prosperitatea la care aspirăm. Știu cît trudim cu toții și știu și la cîte trebuie să renunțăm. Și mintea mea de om, și mintea mea de cetățean român, și mintea mea de gazetar comunist nu poate înțelege și nu reușește să accepte ideea că ni se oferă posibilitatea de a cîștiga pentru țară niște bani și noi o refuzăm pentru că nu vor unii să scoatem problema aceea din unghiul ei mort. Cum să calificăm fapta aceasta ? Cine dă dreptul unor oameni puși în funcții de conducere la ministere de resort să oprească șansa bolnavilor de a fi sănătoși și șansa cetățenilor români de a simți sporirea și pe această cale a avuției naționale ?

Cred că sînt probleme intrate în unghi mort pe care numai durerea le poate învia. Nu scriu nici măcar cu revoltă. Scriu cu durere. Durerea aceasta aș vrea să rămînă doar cea de azi. Îmi închipui că vorbele noastre vor fi în sfîrșit auzite și că dacă o țară întreagă a fost chemată de conducătorul ei la muncă și gîndire, dacă toți oamenii trebuie să culeagă fiecare bob de recoltă fizică, nimeni nu are dreptul să lase să se risipească acele atît de importante boabe de recoltă ale spiritului înnoitor. Durerea mea se întemeiază și pe faptul că ieri doctorul Leontopol îmi spunea că înțelege tot, înțelege de ce pot americanii să dea un miliard de dolari pe an pentru cercetările în cancer și de ce noi, ca țară jefuită în istorie, nu putem da un miliard de dolari pentru cercetări în domeniul cancerului. Dar nu înțelege cum, necerînd nimic, ci oferind cîtă sănătate poate oferi și cîte valori materiale poate aduce țării sale, pe care o iubește și pe care vrea s-o slujească pînă la capăt, a ajuns într-un unghi atît de mort, încît îi e teamă că n-o să mai poată auzi durerea nimănui, că va renunța la tratamentul pe care-l deține, spre a deveni un simplu medic la locul său de muncă.

Îndurerat relau aceste vorbe : Problema doctorului Mihai Leontopol, ca și altele din păcate, a intrat în unghi mort și aceasta e faza cea mai periculoasă pentru orice idee nouă. Nu faza în care e respins, nu faza în care e contestat, nu faza în care e calomniat, ci faza în care noul e lăsat să se stingă spre a deveni vechi și spre a nu mai avea viață. Nimeni nu ne dă dreptul să omorîm această mare idee, mai ales că, prin moartea ei, și moartea cealaltă, cea reală, ar fi mai aproape de noi.

Vreau să fac precizarea că un comunicat al comisiei instituite de către Ministerul Sănătății constituie o obligație iar nu o favoare pe care cineva ar face-o bolnavilor și doctorului Leontopol. Nici o activitate asupra căreia se instituie o comisie nu se poate încheia fără aflarea punctului de vedere al acelei comisii care nu este o inițiativă particulară, ci împlinirea unei necesități și, în clipa aceasta, trebuie să însemne, chiar și atît de tîrziu, împlinirea unei datorii. Încît scoaterea din unghi mort a acestor probleme reprezintă, de asemenea, o acțiune sub zodia datoriei.

ADRIAN PĂUNESCU

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3912, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu**, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D Goia, Adrian Dohotaru) — 26 00. 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (**Ilie Purcaru**, Victor Nițâ George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) — 18 48 75, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu**, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Buneo, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (**Ovidiu Ioanițoaia**, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaccliu, Dumitru Graur, Oprea George scu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mânecan, Olimpia Olaru, Mihai Pînzaru, Sorin Postolache, Victor Socaciu) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; **Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE** — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; **Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE** — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; **Redactor șef** — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI

41 505

5 ani de la lansarea Festivalului național „Cîntarea României", largă mișcare de educație și creație, tribună vastă a afirmării conștiinței socialiste. La ora închiderii revistei, în Sala Palatului Republicii Socialiste România se desfășoară Gala laureaților Festivalului național „Cîntarea României" 1979-1981

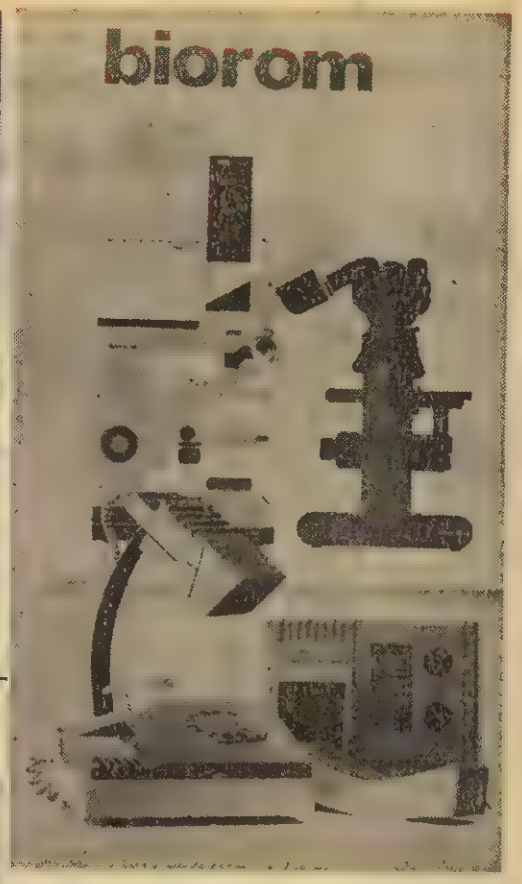

Ziua tipografului

Oameni de cuvînt scris și tipărit

Cine simte, după ce a scris un lucru publicabil, un articol sau o carte, curiozitatea de a-i cunoaște făcutul, de a-i ști tipografii și tipografia, are, dacă e om onest, dacă e cinstit cu sine, un șoc. Ce mulțime de lume lucrează pentru articolul sau cartea ta ! Ce trudă se cheltuiește, aceeași pentru scrisul bun ca și pentru cel prost !

Cine face gazetărie are pentru muncitorii tipografiilor respectul ce poate să se cheme foarte bine dragoste. Cînd, la ceasurile tîrzii din noapte, stai la buza rotativei și aștepți cu încordare și drag primele exemplare ale revistei, cînd vezi — în sfîrșit — cum toate merg într-o ideo și ideea aceasta pleacă spre lume, trăiești cu toți cei ce fac plumbul literă și litera rînd, un tainic și întreg sentiment de solidaritate. Tipărirea are această proprietate de a-i pune într-un singur gînd, într-o bucurie pe toți cei ce-o scriu și o rostuiesc. Gazetarul autentic și scriitorul autentic au pentru muncitorul tipograf o simpatie de frate. El, fratele tău, linotipistul, zețarul, maistrul de schimb, are prilejul să-i arate cititorului calitatea unui text, s-o facă sesizabilă într-o pagină cu scris de toată mîna, să-i dea aplomb.

Un poet, care băgase bine de seamă ce prestanță poate să dea cuvîntul tipărit unei poezii oarecare, făcea următoarea observație : e adevărat, versurile mele nu-s grozave, dar ia să le vezi în revistă ! Odată tipărite, sînt altceva !

Revista noastră are, de ani mulți, norocul unor muncitori tipografi vrednici. Vrednicia paginatorului de la „Flacăra" e una aparte. Sînt zile cînd totul e mișcare. sînt ceasuri din săptămînă cînd trebuie să muncești de două ori mai repede și chiar de două ori mai bine ca de obicei. O publicație fără ore de fierbințeală are toate șansele să-și plictisească abonații. Acum, munca trebuie să albă o precizie extremă, să albă cadență, să meargă sub semnul nopții de la rotativă. E unul din acele momente cînd munca e spectacol, cînd mîna binecuvîntată a meșteșugarului clădește, pur și simplu, pagina.

Paginatorii noștri se cheamă Dan Marcu, Marcel Nicolae, Marian Panait, Valere Moraru. Paginatorii noștri sînt, de fapt, mai mulți fiindcă nevoia e uneori alta decît aceea din graficul de lucru.

Linotipiștii noștri se numesc Constantin Suru, Marin Haralambie, Alexandru Chivoiu, Pavel Morar, Ion Aghescu.

Titlurile revistei, adesea potrivite în ramă — fiindcă, de multe ori, forma și mărimea literei te obligă să schimbi chiar și titlul bun — sînt culese de Angela Nenu, Aurelia Bodea, Emilia Niculescu, Gabriel Blebea, Mihai Alexandrescu.

Și numele lor sînt numai cîteva din armata mare a lucrătorilor. Ea începe cu numele maiștrilor Gh. Tone, Gh. Cameniță, Floarea Voicu și se încheie cu muncitorii și maiștrii rotativei, conduși cu devotament și pricepere de N. Vlădulescu, M. Stanciu, Viorel Bugnar, Ion Nicolescu, Ion Ionescu. Ca să mulțumim, de Ziua tipografului, tuturor celor care dau formă revistei și, la urma urmei, dau înțeles meseriei ziaristului ar trebui să scriem încă o revistă. Fiindcă, mare sau mică, o publicație cere cam același efort tipografic. E încă un paradox într-o profesiune care pretinde numai adevăr.

Lor, oamenilor care ne citesc articolele în vreme ce prind să se nască abia, muncitori pentru care cuvîntul a însemnat întotdeauna înțelepciune și lumină, tineri și virstnici pentru care cititul e a doua natură, camarazii de campanii și conștiințe ale clasei muncitoare în toate zilele importante ale istoriei României moderne, le spunem astăzi stima noastră de un an întreg.

TUDOR OCTAVIAN

ANUL XXX — Nr. 51 (1 384) — 17 DECEMBRIE 19[illegible]

flacăra

„O nouă frontieră a fost depășită în studiul vieții"

Un articol apărut recent într-una din cele mai prestigioase reviste științifice de peste Ocean, „Scientific American", semnat de Keith R. Porter și Jonathan B. Tucker și intitulat „The ground substance of the living cell" (Substanța fundamentală a celulei vii) are toate șansele să intre în istoria biologiei, constituind, totodată, o strălucită confirmare, cu mijloace tehnice ultramoderne, a unei îndrăznețe teorii dezvoltate în ultimele două decenii de către academicianul **Eugen Macovschi**. Implicațiile potențiale ale acestei teorii, pe plan teoretic și practic, sînt considerabile : de la o nouă viziune asupra naturii și structurii materiei vii la o mai bună înțelegere a mecanismelor proceselor vitale, a modului de acțiune a medicamentelor, a combaterii bolilor, inclusiv a cancerului.

Cei doi cercetători americani susamintiți, folosind un microscop japonez de înaltă tensiune, lung de 10 m, la **Universitatea Boulder, Colorado**, au privit cei dintîi și **fotografiat** structura particulară a materiei vii pe care academicianul Macovschi o prefigurează

(Continuare în pagina 7)

LIONEL NIȚESCU

Antirăzboinică

Spînzurători în spatele cetății
Mint cerul, cumpeni de fîntîni, că sînt
Și nu e apă în pămîntul morții
Ci-i numai moarte scursă în pămînt.
Spînzurători în creier și pe inimi,
Sînt șireangul vostru ca-ntr-un vis grotesc

Și m-aș trezi și nu se face ziuă,
Cetatea, în ascuns, s-o părăsesc,
Fantastică, nebună simfonie
Îmi spargi auzul cu vulgarul zvon.
Pe însul pedepsit aș vrea să-l mintui.
Perpetuatul speciei, ION.

Dar frații lui, în joacă, dau cu pietre :
E sărbătoarea morții lui Ion,
Fantastica, nebuna simfonie
Urlată e, de toți, la unison ;
Spînzurători cetatea o-neonjoară
Și-aș vrea, că sînt fîntîni, să mă mai mint,
Dar arde cerul sub aripi, de sete
Și mă-neîncesc în vis ca-n labirint.
Cînd mă trezesc, cu pasul calc, hipnotic,
Frumosul gît în șireanguri să mi-l pun ;
Salvarea-n veghea mea, spînzurătoarea,
M-așteaptă, ca Ion, să mă cunun.

LIA MICLESCU

Abecedarul

În ce privește abecedarul actual, criticile la adresa lui s-au ținut lanț din decembrie 1960 pînă în martie 1961, în „Gazeta învățămîntului" ; mai tîrziu, în alte publicații, memorii etc. Dar care a fost efectul ? După noi, un efect minor, din moment ce cărții în discuție i s-au adus, din timp în timp, doar unele îndreptări, care nu i-au afectat substanța.

Iată cîteva observații : 1. **În fruntea fiecărei pagini de scris-citit stă izolată litera de tipar — mare și mică — amintindu-ne de arhaica metodă a „slovenirii", sau de modelul literelor izolate de dinaintea de secolul al 18-lea** („Cel mai vechi dar și cel mai nenatural metod de a învăța cetirea" — Gr. Patriciu „Metodica învățămîntului în școala primară", ed. VI, 1921. Cap. III p. 33).

Dacă privim, de pildă, pag. 60 (B, b), aceasta, ca și toate celelalte, asociază antica metodă abstractă a slovenirii cu ceea ce s-a numit, mai tîrziu, „metodul silabisării", datorat pedagogului Friderich

(Continuare în pagina 11)

Inv. ION D. UNGUREANU

Lumea în care trăim

Este pe deplin posibil...

În aceste zile dinaintea sfîrșitului de an, poporul nostru își mărturisește, în continuare, în variate modalități, preocuparea față de destinul Europei și al lumii întregi. O preocupare născută din îngrijorarea față de acumularea, în proporții fără precedent, de arme noi, extrem de distrugătoare. O îngrijorare pe care partidul și statul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au evidențiat-o energic, răspicat. Căci România socialistă, țară care își consacră toate eforturile creației pașnice, vastei sale opere constructive, a dat și în acest an, ca întotdeauna, dovada spiritului ei de responsabilitate față de soarta continentului și a planetei, denunțînd vehement amenințarea gravă pe care o creează noile tipuri de arme, o amenințare ce nu poate fi ignorată. Marile demonstrații ce s-au desfășurat de la un capăt la altul al țării, încununate prin grandioasa adunare populară de la București, și-au dezvăluit întreaga lor semnificație în cuvîntarea pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit-o de la tribuna din Piața Palatului. Conducătorul partidului și statului nostru avertiza : „Amplificarea considerabilă a arsenalului atomic de pe continentul nostru creează pericolul unui război nuclear care poate distruge întreaga Europă, întreaga lume. Sînt în pericol minunatele cuceriri ale științei, roadele evoluției naturii, mărețele realizări ale societății umane. Este în pericol creația cea mai de preț, creația supremă a naturii — omul, viața însăși !"

Europa a cunoscut multe vărsări de sînge, a fost scena a două războaie mondiale numai în acest secol. Dar armele noi, sofisticate, ce ar urma să fie amplasate, sau cele care există de pe acum, amenință să provoace o catastrofă de proporții cutremurătoare. Distrugerile pe care ar putea să le producă aceste arme pot să ducă la transformarea continentului într-un imens deșert radioactiv. Din acest motiv problema dezarmării și păcii este vitală pentru lumea în care trăim. Din acest motiv, acum cînd absurda și ruinătoarea competiție a înarmărilor a atins un nivel exploziv, dezarmarea a devenit problema hotărîtoare a momentului. Savanții au calculat că numai pe continentul nostru s-au adunat încărcături ce teoretic ar putea ucide pe fiecare european de 114 000 ori. Încărcătura explozivă care poate fi transportată de o singură rachetă „Pershing", de tipul celor ce ar urma să fie instalate în Europa occidentală, are o putere de distrugere de 30 de ori mai mare ca bomba „A" de la Hiroshima. Numai o salvă a celor 24 de rachete nucleare cu o rază de acțiune de peste 7 000 km, care se află la bordul unui singur submarin, poate să transforme într-un pustiu radioactiv o suprafață de trei ori mai mare ca cea a Europei. Nu este o ipoteză de roman științifico-fantastic, ci o tristă, o foarte tristă realitate a lumii de astăzi.

Desigur, conflagrația nucleară nu este o fatalitate. Stă în puterea popoarelor s-o oprească, să oprească o evoluție care ar distruge ceea ce oamenii au creat de-a lungul secolelor. Trebuie acționat însă înainte de a fi prea tîrziu, înainte de a începe să cadă bombele nucleare. După prima lovitură nucleară nu va mai fi cu putință să mai facem ceva. Acum, trebuie acționat pentru stăvilirea cursei înarmărilor, evitînd ca umanitatea să fie azvîrlită în abisul războiului. Iar în păstrarea păcii, sînt interesate toate statele din vest ca și din est, din nord ca și din sud. Este necesar însă să se depășească dificultățile momentului generate de neîncredere și să se treacă la măsuri care să ducă la un autentic echilibru. Dar un echilibru situat la cota cea mai de jos, reducîndu-se substanțial arsenalele.

În scrisorile pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a adresat președinților Brejnev și Reagan se subliniază cu claritate necesitatea unor măsuri concrete care să ducă la oprirea amplasării unor noi rachete cu rază medie de acțiune, la retragerea celor existente, pentru o Europă fără arme nucleare. Opinia publică din țara noastră apreciază pozitiv începerea negocierilor de la Geneva dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii cu speranța că se va ajunge la rezultate concrete. Firește, problemele ce se discută la Geneva vizează toate statele continentului și este firesc ca ele să participe într-o formă sau alta la aceste deliberări, aducîndu-și o contribuție concretă la soluționarea într-un spirit constructiv a problemelor ce fac obiectul negocierilor. Oricît de complicată ar fi situația, oricît de mari ar fi dificultățile, trebuie acționat cu energie spre a se obține rezultate eficiente la aceste tratative. În același timp, trebuie acționat ca dialogul de la Madrid al statelor europene să se finalizeze în mod pozitiv, pentru ca să se ajungă la realizarea unei conferințe a statelor europene pentru dezarmare și încredere, pentru ca Europa să fie definitiv eliberată de pericolul nuclear. Doar într-un asemenea context, gigantice resurse ce sînt irosite acum pentru înarmare ar putea să dobîndească o utilitate pașnică. Firește reducerea bugetelor militare se înscrie în acest efort pentru înlăturarea pericolului de război, pentru creșterea încrederii între state care să conducă la o dezarmare reală și reciprocă. Iar pe acest drum se va putea înainta pas cu pas prin măsuri graduale, dar cu o valoare concretă, așa cum se arată și în Apelul poporului român către popoarele și forțele progresiste și democratice din întreaga lume, pentru dezarmare și pace, pentru securitate, independență și progres. Acceptarea propunerii românești de înghețare a bugetelor militare la nivelul anului 1981 și reducerea, apoi, treptată a acestora — pînă în 1985 — cu cel puțin 10% ar constitui o măsură reală și eficientă.

Este pe deplin posibil ca Europa să fie ferită de ororile războiului și acest lucru partidul și statul nostru îl exprimă cu claritate. Întreaga politică externă românească este străbătută de încredere în forța opiniei publice, în capacitatea ei de a acționa în interesul păcii. Propunerile realiste ale României socialiste, strălucitele inițiative de pace ale tovarășului Nicolae Ceaușescu exprimă o permanență a politicii românești marcată prin forța demersului constructiv, prin luciditatea efortului consacrat păcii.

AL. PINTEA ■

Pacea nu e o invenție, ci un fenomen cosmic necesar !

Admir forța oțelirea însumări, dar numai forțele dirijate spre țeluri creatoare mă liniștesc. Sentimentul ăsta l-am trăit de fiecare dată cînd m-am aflat în mijlocul oamenilor de bine. Pentru că liniștea, am mai spus-o undeva, vine deodată cu oamenii. Am iubit pacea așa cum o iubește fiecare om care urăște războiul, dar niciodată această noțiune nu a avut, pentru mine, un caracter, un sens mai concret ca în aceste zile. Pacea nu a fost și nu este o invenție, ea este un fenomen cosmic necesar, pentru că numai în imperiul ei a putut să apară viața. Războiul, da, el este o invenție distructivă !

Am stat de vorbă cu cîțiva oameni și mi-au spus : „Constat că viața a devenit foarte fragedă, e amenințată de foarte multe boli fără leac. Dar mai constat, mai ales în acest sfîrșit de secol, că viața este amenințată de bombe, de arme, care mai de care mai distrugătoare. Caut un răspuns, o justificare la această cursă a înarmărilor fără precedent și nu o găsesc. Și logica este absentă, și totul mi se pare absurd, dezgustător și absurd !". (Georgeta Cârlan, 50 ani, cooperatoare din comuna Chiscani-Brăila.) La Buzău, am stat de vorbă cu Mihai Varganici. Are 33 de ani, e maistru la Întreprinderea județeană de construcții și montaje : „De 15 ani, zice, construiesc în orașul meu natal, Buzău. Tata a construit și el toată viața : acum e în pensie. Mama, tot constructor, mai lucrează încă. Sotia, așa s-a nimerit, este tot constructor. Construim deci la orașul nostru, care vedeți cum arată, e un fel de bijuterie. A accepta înarmarea pînă în dinți a unor mari sau mici puteri înseamnă a accepta să se năruie tot ce am zidit noi și părinții noștri. Or, noi nu acceptăm o astfel de idee. Pentru că pînă și noțiunea de constructor o exclude pe aceea de războinic, de demolator de civilizații". Sculptorul Constantin Iordache îmi vorbea despre geniul pașnic al poporului nostru, concretizat pînă acum în peste 100 000 de invenții : „Nici una din aceste invenții, rețineți, nu este creată în scop distructiv. Avionul lui Vuia, Vlaicu, Coandă, nu este creat în scop distructiv, ci e un act de civilizare a societății umane. În același scop am inventat sonicitatea, gazul metan, rafinarea petrolului, roata cu făcăle a devenit turbina Pelton, iar primul vagon instalat pe șine de lemn a fost creat de minerii din Brad. Domnișoara Măracineanu descoperă energia atomică artificială pentru scopuri pașnice, medicul Paulescu descoperă insulina. Odobleia — cibernetica. Fiecare dintre noi este împotriva pregătirilor războinice".

Ilie Stănoevici are 43 ani, poartă un costum țărănesc aparte și e din Moldova Veche (Caras-Severin) : este președintele Cooperativei agricole de producție „8 Mai". Are doi copii : „Noi, zice, sîntem învățați să lucrăm pămîntul, să-i adunăm roadele, să ne bucurăm de ele. Mă gîndesc uneori că un război atomic, pe lîngă că ar ucide viața, ar declanșa un dezechilibru ecologic nemaiîntîlnit, dezechilibru nefast pentru epocile viitoare, pentru orice formă de viață care ar urma. Dovada ? Să ne gîndim la copiii Hiroshimei ! Eu sînt de naționalitate sîrbă și trăiesc în pace și în armonie, în deplină înțelegere cu toți oamenii acestei Românii doritoare de pace — români, maghiari, germani și de alte naționalități. De ce n-am putea trăi astfel și în Europa și în lume ?"

Tulburător este însă glasul lui Petre Moraru, miner, șef de brigadă la Exploatarea minieră Lesul Ursului (Suceava) : „Zău dacă uneori nu mă simt mai în siguranță acolo, sub pămînt, în mina în care lucrez. Mă scoate însă la ziuă dorul de copii (am trei) și nădejdea — pe care nu mi-am pierdut-o încă — în geniul omenesc, acel geniu care, sper eu, va avea forță, luciditatea prin care să împiedice un măcel mondial atomic. Brigada mea e fruntașă, lucrăm acum în contul lunii martie 1982, cîștig pînă la 8 000 lei pe lună, și o astfel de retribuție, după muncă, ne face mie și copiilor mei viața îmbelșugată, frumoasă, și e firesc să dorim să o trăim în pace !"

Și este la fel de tulburător felul în care oamenii aceștia, din cele mai îndepărtate colțuri de România, știu să dea sens, dimensiune, semnificații cuvintelor lor despre pace : cum definesc ei pacea. Într-un fel de existențialism propriu, major, profund. Înțeleg de la ei că înarmarea nu a unor popoare (popoarele prin esența lor constitutivă sînt dornice de pace), ci a unor armate, aservite unor interese politice, economice (dacă ne gîndim că politicul este expresia cea mai concentrată a economicului), înarmarea lor, deci, poate deveni, devine chiar bumerang. „Cei ce desfășoară o astfel de activitate, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, încep să insiși să devină prizonierii propriei lor propagande. Încep să urască lumea și viața, nu mai văd decît răul și consideră războiul ca o necesitate". Continuînd ideea, vom spune că orice împușcătură își are reculul ei, iar unele, mai puternice, ar putea chiar să fărîme umărul de care se reazemă. Sufletul acestor oameni, care amplifică pînă la demență cursa înarmărilor, ajunge să miroasă a praf de pușcă. Iar în urma experiențelor lor nucleare, a altor experiențe ucigătoare vom constata că în ou de pasăre, privit în soare, cît și în sîngele oamenilor, privit la microscop, s-au adunat deja radioactivitatea și stronțiul exploziilor. Ce alte argumente am mai putea invoca pentru încetarea lor ?

NICOLAE GR. MĂRĂȘANU ■

Itinerar între două oceane

Poligonul păcii

În spatele ușilor grele ale buncărelor cete de ginditori ai războiului exersează sfîrșitul pămîntului pînă la perfecțiunea finală.

În spatele ușilor capitonate ale cancelariilor se discută, în numele popoarelor, despre soarta lor de azi și de mîine, se compun vorbele care să ducă omenirea de azi pe mîine, se adjudecă teoretic pentru mîine ceea ce popoarele ar putea face azi.

Într-un punct luminos al lumii, la București, teoria și practica politicii închise, a politicii artizanale făcută să trăiască în culise a fost combătută vehement, pusă la stîlpul infamiei și arătată cu degetul. Președintele Nicolae Ceaușescu a fost primul președinte și primul militant pentru o lume nouă care a arătat, deschis, poporului român și popoarelor lumii că „politica de cabinet" născută și făcută pentru uzul diplomaților și-a trăit traiul. Azi, a arătat președintele României, singura politică adevărată, viabilă, rațională este politica dusă în fața popoarelor, pentru și cu popoarele.

Acest concept novator care scoate soarta lumii din rafturile secrete ale cancelariilor și o repune în mîna popoarelor — singurele făuritoare de istorie și beneficiare ale ei — a avut și are o largă rezonanță națională și mondială. Acest concept — și în această rezidă imensa sa valoare politică — este o premisă a acțiunii, este elementul declanșator al unor programe concrete menite să transforme ideea în faptă fie ea politică, economică sau socială.

„Să se treacă de la vorbe la fapte" — iată, în sinteză, ceea ce tot președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat în momente politice-cheie. Este un „transfer" logic, necesar, imperativ care marchează caracteristica esențială a politicii românești.

Toate marile idei menite să anticipeze „lumea mai dreaptă și mai bună" emise de România au devenit mari programe Românești, statuate politic, topite în tiparele largi ale unor documente politice, puse în mișcare și transmise lumii oficial și demn, hotărît și clar, ca niște manifeste care adresîndu-se tuturor popoarelor o fac fără echivoc și de la înălțimea marii lucidități și responsabilități de care este animat președintele Nicolae Ceaușescu, în consens deplin și profund cu întregul nostru popor.

Recentul Apel al poporului român către popoarele și forțele progresiste și democratice din întreaga lume, pentru dezarmare și pace, pentru securitate, independență și progres, încadrat organic în suita de apeluri adresate în ultima vreme contemporaneității, a identificat, din nou, vocația de pace a României și acțiunea ei concretă pentru pace. Acest document — chintesență de analiză a proceselor complexe și nu o dată paradoxale într-un domeniu cardinal al vieții contemporane — reprezintă, în același timp, o chintesență a contribuției active a poporului român în opera de edificare a celui mai stringent obiectiv al prezentului : PACEA.

În Apel se arată : „În aceste momente decisive pentru soarta umanității, cînd în Europa se adună norii negri ai unei furtuni catastrofale, poporul român, în numele dreptului fundamental al oamenilor la viață, existență liberă, la pace, adresează tuturor popoarelor europene, popoarelor de pe celelalte continente, iubitorilor de pace din întreaga lume, o vibrantă chemare de a ne uni glasurile și a spune un NU hotărît cursei înarmărilor, un NU hotărît bombei cu neutroni, un NU hotărît armamentelor atomice de orice fel ! Să impunem să se treacă la măsuri concrete, practice de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară ! Să spunem un DA răspicat politicii de destindere și colaborare, politicii de independență, securitate și pace în întreaga lume !"

Iată o formulare limpede a celei mai urgente și importante sarcini aflate în fața popoarelor. În fața lor, a autoarelor istoriei ajunsă, prin contribuția asiduă și irresponsabilă a unei minorități, la pragul critic care desparte existența Terrei de inexistență.

Acum, cît nu este prea tîrziu, acum cînd bombele nu au început să cadă, popoarele sînt obligate să-și ia soarta în mîini, s-o ferească de plutonul de execuție nucleară, să-și făurească un destin a cărui temelie să nu fie sfîrtecată de catacombele poligoanelor de încercare.

Singurul poligon care merită și trebuie să rămînă de-a pururi în funcțiune este poligonul păcii, marele șantier de experimentare a progresului în pace.

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

Efecte, stocuri și coșmaruri

În aprilie 1979, publicația **Le Courrier de l'UNESCO** a dedicat un număr special cursei înarmărilor. În viziunea pictorului spaniol Juan Génoves — al cărui inspirat desen, „Martorii", este reprodus pe coperta revistei — este vorba de un adevărat coșmar atestat de faptul că „în cantitate, cu și în calitate, cursa înarmărilor merge bine ; arsenalele cresc, armele noi sînt mereu mai costisitoare și mai ucigătoare, asupra lumii planează amenințarea unui război nuclear cu consecințe catastrofale. Și această incredibilă risipire a resurselor se amplifică în timp ce o bună parte a omenirii nu reușește să-și satisfacă exigențele esențiale. Nenumărate victime, mari mizerii — acesta e prețul situației".

Aceeași revistă reproduce edificatoare diagrame privind efectele distrugătoare ale bombei cu neutroni de o kilotonă (echivalînd 1 000 tone trinitrotoluen) asupra mediului înconjurător. Astfel, rezultă că într-o zonă de 490 hectare repartizate în jurul centrului exploziei mor 50 la sută din mamifere și păsări. Mai aproape de explozie, bomba N va distruge alte forme de viață : în interiorul uneia de 350 hectare arborii și plantele sînt distruse în cea mai mare parte a lor ; într-o zonă de 330 hectare sînt ucise numeroase reptile și alte vietăți ; înăuntrul unei regiuni de 100 hectare dispar insectele iar într-o zonă de 40 hectare cea mai mare parte a microorganismelor ca și bacteriile și talofitele se prăpădesc. În ce privește stocul mondial de arme nucleare „tactice", să mai repetăm că acesta este, de cîțiva ani, suficient pentru a distruge de mai multe ori planeta — de parcă o dată ar fi prea puțin ? În ce domeniu se canalizează azi cercetările ? În principal în direcția ameliorării armelor nucleare strategice pentru că, vedeți, lumea e în suferință la acest capitol. O altă diagramă privind efectele distructive ale bombei N de o kilotonă arată că acestea sînt foarte grave asupra ființelor și nesemnificative asupra clădirilor. Astfel, dacă o bombă N de o kilotonă ar exploda la 200 metri deasupra țintei : în zona 1 (10 ha) se va anihila orice formă de viață ; în zona 2 (270 ha) orice ființă umană este paralizată în următoarele cinci minute și-și găsește sfîrșitul în maximum șase zile ; în zona 3 (520 ha) 50 la sută din persoanele neadăpostite sînt condamnate la moarte în mari chinuri în cîteva zile sau numai cîteva săptămîni.

Ajuns aici cu exemplele efectelor mi-am amintit că aceeași publicație reproduce și versuri dintr-un poem al indienilor în care, la un moment dat, se spune : „Dezrădăcinăm pinul cel mai mare / Și în groapa formată / Aruncăm toate armele de război. / În adîncurile pămîntului / cît mai adînc... / Aruncăm toate armele de război, / Le îngropăm pentru totdeauna / Apoi plantăm iarăși arborele / Și atunci va domni Marea Pace". Asocierea aceasta a unui poem al păcii lîngă efectele calculate ale armelor ar părea stranie. Și totuși ea indică prin chiar forța metaforei căile unei eliberări din imperiul coșmarului.

DUMITRU CONSTANTIN ■

„Președintelui Republicii Socialiste România, Excelenței Sale Nicolae Ceaușescu, omului de stat ilustru și luptătorului pentru pacea lumii, ca mărturie a idealurilor comune ale României și regiunii Piemont, care militează pentru dezvoltarea prieteniei între popoarele român și italian".

Tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost conferită „Placheta de aur a Giuntei regionale Piemont"

„In mod deosebit apreciez înmînarea acestei plachete ca o expresie a preocupării comune de a întări solidaritatea în lupta pentru soluționarea marilor probleme care preocupă astăzi Europa și întreaga lume".

„Marea manifestație care a avut loc cu cîteva zile în urmă la București, constituie tocmai expresia acestei hotăriri a poporului român de a întări colaborarea și solidaritatea cu toate forțele politice din Europa, cu popoarele europene și de pretutindeni, avînd convingerea fermă că stă în puterea acestor popoare de a determina oprirea amplasării și dezvoltării noilor rachete nucleare, de a determina trecerea la reducerea celor existente, pînă la înlăturarea lor deplină".

NICOLAE CEAUȘESCU

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Măsuri de excepțională importanță pentru dezvoltarea economiei naționale, creșterea cointeresării materiale, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii

În ședința de marți, 15 decembrie a.c., ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, au fost examinate probleme și adoptate măsuri de excepțională importanță pentru dezvoltarea economiei naționale, creșterea cointeresării materiale, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.

O atenție deosebită a fost acordată unor probleme privind agricultura. Comitetul Politic Executiv a examinat și stabilit o serie de măsuri privind stimularea unităților agricole socialiste și a celorlalți producători în creșterea producției la hectar și sporirea livrărilor la fondul de stat prin acordarea de prime peste prețurile de bază pentru livrarea produselor vegetale la fondul de stat, de furaje și de sămînță. Luate în conformitate cu obiectivele Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, pornind de la prevederile planului național unic de dezvoltare a agriculturii în 1982 și ale Programului privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole, vegetale și animale, elaborate din inițiativa și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, legiferate la recenta sesiune a Marii Adunări Naționale, măsurile Comitetului Politic Executiv sînt menite să ducă la acoperirea în întregime a cheltuielilor, la eliminarea neconcordanțelor între costurile de producție și de livrare, asigurînd, totodată, creșterea rentabilității și sporirea substanțială a veniturilor, constituind un important mijloc de stimulare pentru toți cei ce lucrează în agricultură.

În Hotărîrea adoptată de Comitetul Politic Executiv cu privire la noile măsuri, se stabilesc prime mergînd pînă la 69 la sută din prețul de contractare (pentru grîu — 20 la sută, orz — 23 la sută, porumb — 42 la sută, floarea-soarelui — 27 la sută, sfeclă — 59 la sută etc.). Avînd în vedere — se spune în Hotărîre — că la stabilirea primelor medii s-a pornit de la nivelul producțiilor cuprinse în planul pe 1982, unitățile agricole de stat și cooperatiste, toți producătorii agricoli dispun de toate condițiile pentru a obține venituri suplimentare, pe măsura creșterii producției și a cantităților de produse livrate statului, aceasta constituind calea sigură pentru dezvoltarea economică a unităților agricole, pentru ridicarea nivelului de trai al țărănimii, al tuturor oamenilor muncii care lucrează în agricultură și, totodată, pentru creșterea contribuției agriculturii la dezvoltarea generală economico-socială a țării.

În cadrul ședinței au fost, de asemenea, aprobate noi măsuri de îmbunătățire a activității de mecanizare a agriculturii, care urmăresc asigurarea tuturor condițiilor pentru executarea lucrărilor agricole în perioadele optime, cu respectarea tuturor normelor tehnologice, folosirea mai bună a parcului de tractoare și mașini agricole, reducerea costurilor de producție. În acest scop, s-a hotărît ca secțiile și formațiile de mecanizare organizate la unitățile de stat și cooperatiste să funcționeze cu dublă subordonare. Astfel, personalul muncitor din secțiile și formațiile de mecanizare organizate la unitățile agricole de stat va fi integrat în activitatea unităților respective, încadrat și retribuit de acestea, iar personalul din secțiile de mecanizare și din formațiile de lucru din cooperative va fi integrat în activitatea cooperativelor agricole de producție; mecanizatorii din această ultimă categorie vor fi integrați ca membri cooperatori și retribuiți de stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, menținîndu-și în continuare calitatea de personal muncitor.

O altă problemă importantă care s-a dezbătut în ședința Comitetului Politic Executiv o constituie modificările de prețuri în anul 1982. În cadrul ședinței s-a subliniat că actualizarea și îmbunătățirea prețurilor de producție în industrie și creșterea prețurilor de contractare și achiziții în agricultură — care au fost determinate de ridicarea prețurilor la o serie de materii prime și energie — fac necesară trecerea la îmbunătățirea prețurilor de desfacere cu amănuntul la o serie de produse. Măsurile luate au în vedere o corelare mai judicioasă între costuri, prețurile de producție și prețul cu amănuntul, precum și cu creșterea retribuției și a veniturilor realizate de populație. Noile prețuri de producție și de livrare pe produse, sortimente și tipodimensiuni urmează să se aplice cu începere de la 1 ianuarie 1982, cu încadrarea în nivelurile de rentabilitate stabilite.

S-a dezbătut, de asemenea, problema stabilirii de limite maxime de pierderi tehnologice. Constatînd că există încă mari decalaje între întreprinderi și chiar sectoare ale economiei în ceea ce privește pierderile tehnologice, Comitetul Politic Executiv a stabilit limitele maxime ale acestor pierderi, pe produse, limite care țin seama de structura sortimentală a producției, necesitatea introducerii unor noi procedee tehnologice, asimilarea în fabricație a unor sortimente cu performanțe tehnice ridicate, de exigențele beneficiarilor interni și externi, de stadiul atingerii parametrilor proiectați la instalațiile noi. În comunicatul ședinței se subliniază că prin aplicarea acestor măsuri, la nivelul anului 1982, volumul pierderilor tehnologice urmează să se diminueze, comparativ cu cele înregistrate în anii precedenți, cu circa 9 la sută.

La ședința Comitetului Politic Executiv a fost examinată și aprobată o hotărîre cu privire la organizarea sărbătoririi Revelionului 1982 și a pomului de iarnă. Hotărîrea subliniază că în acest an tradiționalele sărbători de iarnă vor avea loc sub semnul importantelor succese obținute de poporul nostru, sub conducerea partidului, a secretarului său general, în primul an al actualului cincinal, precum și sub semnul hotăririi unanime de a pregăti toate condițiile pentru realizarea, la un nivel calitativ superior, a planului pe 1982, de a înfăptui neabătut sarcinile trasate de Congresul al XII-lea al P.C.R., de a contribui la triumful cauzei păcii, destinderii, securității, dezarmării, înțelegerii și colaborării în Europa și în lume. Pentru sărbătorirea pomului de iarnă, Comitetul Politic Executiv a hotărît să se aloce de la bugetul statului suma de 61 983 840 lei, căreia i se adaugă fondurile realizate de organizațiile de masă și obștești din acțiuni cultural-educative și prevederi bugetare, suma totală pentru organizarea pomului de iarnă ridicîndu-se anul acesta la 187 088 120 lei.

Măsurile adoptate de Comitetul Politic Executiv în domeniul economiei vor exercita, fără îndoială, o influență pozitivă asupra înfăptuirii Programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, asigurînd satisfacerea în condiții tot mai bune a cerințelor de consum ale populației și, totodată, dezvoltarea bazei de materii prime a industriei. Aceste măsuri vor aduce o contribuție însemnată la înfăptuirea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului privind dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, edificarea cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

ION DUMBRAVĂ ■

Țara sub semnul alb al

Note • Interviuri • Dezbateri • Semnificații

Pacea casei

S-au certat pentru un pom. Un nuc. Într-o dimineață, nucul nu mai era la locul lui și bătrînul, încă în putere, pornise a zgîlții gardul vecinului. „De ce, mă, striga, tai tu nucul, cu ce drept ? Auzi, tu ? Cu ce drept tai tu nucul ? Dacă nu l-ai sădit, nici n-ai voie să-l tai".

Vecinul ieși și el din casă și-l înfruntă pe bătrîn cu brațele încrucișate.

— Mă nerodule, mă nenorocitule, mă calicule...

Bătrînul se sufoca de furie

Au făcut apel la milițianul din sat, apoi la preot. Nucul, nu mai putea fi pus la loc.

în curtea vecinului. Acesta tăia lemne. Cînd îl văzu pe bătrîn, se opri din lucru și așteptă. Moșul stătu cît stătu privindu-l, apoi făcu cale întoarsă. Zilele următoare scena se repetă și vecinul începu a se perpeli și a se jeli la cunoscuți cum că bătrînul îi pusese gînd rău.

Se strînseră oamenii la gard și ce vedeau era întocmai ca în povestea vecinului.

„Ce-ai bre, cu el ? Ce-a fost, a fost..."

Abia într-un tîrziu cineva zise : „Voi nu vedeți, mă, proștilor, că nu poate vorbi ?"

Vecinul prinse curaj, ca și cum de gura bătrînului se temea el cel mai tare, și se apropie ca să se convingă. Bătrînul se sprijini de brațul lui și se așeză pe

„E nucul meu, zicea vecinul, dacă a trebuit să-l tai, l-am tăiat".

„Tu l-ai sădit ?"

Vecinul tăcea: Nu răspundea decît la întrebările la care putea răspunde.

„Păi dacă nu l-ai sădit tu, de ce să-l tai ? De ce mă, nerodule ?..."

Nucul fusese sădit de el, de bătrîn, și de tatăl vecinului, în tinerețea lor.

„De ce, mă ?..."

Îl acționă în judecată. Bătrînul cîștigă. În recurs instanța judecă în favoarea vecinului.

„Mă băiete, dragul tatei, scrise bătrînul fiului său din București. Io nu cer decît atîta : să se facă dreptate".

Bătrînul nu se mai ridica din pat decît anevoie, îl țineau încheieturile bolnave și o tuse ce nu se mai dezlipea de el. Într-o zi, se tîrî pînă la gard și trecu

o buturugă. Oamenii așteptară ce așteptară și întrucît nu se întîmpla nimic o porniră într-ale lor. Omul își reîncepu și el treaba lui. Cînd termină zise : gata !

Bătrînul întinse mîna și, sprijinindu-se de el ca și prima oară, se ridică, dădu din cap a mulțumire și se retrase în casa lui.

A doua zi, vecinul ședea nehotărît în fața lemnelor. Scuipă în palme, dar n-apucă toporul, ca de obicei. Trecu dincolo de gard.

Ieși din casă cu bătrînul, îl conduse pînă la buturugă, îl ajută să se așeze și privind spre oamenii care începuseră a se strînge, se răsti la ei :

— Ce vă zgîiți ca proștii ? Ce-ați văzut ?

NICOLAE CRISTACHE

Marea industrie

Nașterea unui mare combinat

...Cînd prin 1975 inginerul chimist *Aurel Damian* — actualul director general al Combinatului de fibre sintetice Cîmpulung Muscel — a urcat pentru întîia oară dealul Grui, aici, unde urma să se ridice viitoarea construcție, nu era decît mlaștină. În anul următor se scotea, simbolic, prima sapă de pămînt : pe locul astfel marcat se află — astăzi — depozitele subterane de expediție pe cale ferată ale combinatului ; **din luna mai a acestui an combinatul a început să producă efectiv.**

Încă de la început, constructorii s-au lovit aici nu numai de ostilitatea terenului, dar și de mentalitatea localnicilor : deși nu se aflase încă destinația lucrărilor în mod exact, circulau deja idei că va fi ceva „murdar", care va „polua orașul" ; într-o vreme cineva a scornit chiar că sus, pe Grui, s-ar face o fabrică de... unt ! ? După constructori au urmat apoi montorii, specialiștii. Dintre aceștia din urmă nimeni nu arăta decît ceea ce era strict dator să arate. Ori, aici, era vorba de o muncă absolut inedită.

...Chibritele și țigările se opresc la poartă. Am însă senzația că nu numai ele, este de ajuns să faci un tur, astăzi, prin secțiile marelui combinat, unde își desfașoară activitatea 2 000 de oameni, într-o astfel de bijuterie tehnică, într-un astfel de complex de gîndire și forță, de dimensiuni copleșitoare dar și de migală exasperantă uneori, nimeni nu-și poate îngădui nici un rabat, nici o concesie la calitatea și cantitatea muncii pe care o depun. Se desfășoară o complexă muncă de educație, de selecție, pentru ca în posturile cheie ale producției să se afle cei mai buni dintre cei mai buni și din acest punct de vedere, rolul secretarului comitetului de partid **Nicolae Sas nu este dintre cele** mai ușoare.

Marfa produsă la combinatul de pe dealul Grui se numește **„GRULEN"** — și se împarte în două grupe principale : **granulele poliesterice și fibra poliesterică.** Darea în folosință a celor două instalații corespunzătoare a fost dură și spectaculoasă în același timp. Utilaje uriașe cît o cameră, produse pentru prima oară în țară, au fost spălate cu detergenți ; verificarea gradului de curățenie, apoi, s-a făcut cu o batistă albă, imaculată, spălatul reluîndu-se la cea mai mică pată. Marea majoritate a actualilor specialiști s-a format aici, pe utilajele astea, repet, unicate în țară, pe ele au învățat meserie. Și rezultatele s-au dovedit a fi pe măsura așteptărilor. **La instalația de produs granule :** parametrii proiectați urmau a fi atinși după 6 luni ; au fost atinși chiar de la început, **încă din prima zi !** ; probele tehnologice s-au redus de la trei luni, la o singură lună ; planul anual prevede producerea a 15 200 tone. Granulele sînt expediate la Combinatul din Vaslui, unde sînt prelucrate în vederea unor diverse destinații. **La instalația de produs fibre** (care se folosesc în industria textilă — plan 31 500 tone) : din cele trei linii prevăzute, s-au început probele tehnologice la una, producîndu-se aici circa 30 tone zilnic, s-a trecut la testarea celei de a doua, a treia urmînd a intra în probe de testare în ianuarie 1982. De reținut : deși obținută **în probe tehnologice,** o cantitate de fibră a și fost vîndută, la export, în Olanda, Austria și RFG. Comentariile sînt de prisos...

La ora actuală, combinatul de la Cîmpulung este un combinat-etalon, unicat în Europa (în lume mai există două de un astfel de tip — de o asemenea capacitate și grad de automatizare : unul în Japonia, altul în S.U.A.). Pe baza experienței cîștigate aici, ne aflăm la ora actuală în stadiul de a exporta instalațiile necesare unor astfel de giganți în străinătate. Pînă una, alta, Aurel Damian și ceilalți din conducerea marii întreprinderi de pe Grui se pregătesc de plecare... Vor pleca firește pe rînd, și pentru un timp limitat. Unde vor aplica propria lor experiență dobîndită — adică la Corabia, unde un combinat identic se pregătește să intre în probe tehnologice.

Foștii elevi au devenit profesori !

HORIA PATRAȘCU

NICOLAE LABIȘ

Iubirea de frumos

Am recitit zilele acestea cartea de poezie ce ne-a rămas de la el, i-am văzut cîteva manuscrise la Muzeul de literatură, precum și cîteva fotografii ale acestui copil de geniu care la douăzeci și unu de ani a plecat dintre noi neașteptat. Cîți dintre poeții români numiți clasici ar fi lăsat o moștenire mai de preț dacă ar fi fost asemeni lui Labiș doar atîția ani pe pămînt ? Poate nici unul.

Sînt aici, în aceste poeme rămase, toate marile teme ale poeziei adevărate române și universale : Natura, Istoria și Spiritul universal întrupat în geniile umanității. Mai ales natura românească, pădurile Moldovei filtrate prin Sadoveanu dar și prin Miorița și poezia populară care are poate cuvîntul cel mai greu de spus într-o rostire poetică adevărată, este prezentă în pagini tulburătoare, așa cum o celebrează capodopera aceasta numită **Moartea căprioarei**. Este prezent Meșterul Manole, într-un poem apare Dante vizionarul din finalul Paradisului. Labiș nu putea rămîne un poet al naturii numai. Stăpînea cu prea multă deplinătate cuvîntul pentru a nu străbate ca și tînărul Eminescu cele mai roditoare dimensiuni ale spiritului.

Bocetele și colindele, legile și datinile acestui popor transpar aici într-o nouă plămadă, într-o întruchipare uneori abia șoptită dar în fașă prezentă ca o certitudine.

Prezența acestui tînăr genial în cultura noastră, după război, a scutit noua poezie românească de multe uscăciuni și experiențe sterile. Am știut cu toții că există natura românească din care pot fi smulse capodopere, apoi poezia baladelor noastre naționale, a satului românesc, și că trebuie refăcut pe calea anevoioasă a cărturăriei drumul spiritual al înaintașilor. Poezia românească de astăzi, de nivelul marii poezii românești dintotdeauna, îl va număra pe Labiș ca începător al ei peste vremii. Cu acest gînd sărbătorim cei douăzeci și cinci de ani trecuți de la strămutarea lui prin stele, făclii, păsărele mii...

IOAN ALEXANDRU

Autoconducerea teritorială — element hotărîtor al unei conduceri științifice în agricultură

Interviu cu Prof. univ. dr. OPREA PARPALĂ

— Vast și mobilizator program de acțiune pentru toți oamenii muncii, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta plenară comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale pune în evidență și sarcinile în domeniul agriculturii. Totodată, Marea Adunare Națională a adoptat Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale în perioada 1982—1985. Cum puteți caracteriza, tovarășe profesor, principala misiune a unităților agricole, a organelor de conducere, a tuturor celor ce lucrează în agricultură ?

— În condițiile în care trebuie să realizăm o nouă calitate în întreaga activitate economică din agricultură, principala misiune a unităților agricole, a organelor de conducere, a tuturor lucrătorilor din această ramură prioritară a economiei naționale este de a obține maximum posibil de producție de pe fiecare metru pătrat de teren, cu maximum de eficiență economică. Un asemenea deziderat presupune însă valorificarea superioară a tuturor resurselor și rezervelor de producție din agricultură, pornind de la considerentul apriоric că dispunem de tot ceea ce este necesar pentru realizarea unor randamente superioare la toate culturile și speciile de animale. În acest context, problema tehnologiilor de producție, corelată cu problema întăririi spiritului de disciplină și responsabilitate în muncă din partea tuturor celor ocupați în această ramură vitală a producției materiale și a economiei noastre naționale dobîndește noi valențe.

După părerea noastră însă, pe care am mai exprimat-o și în alte ocazii, valorificarea superioară a resurselor de producție din agricultură este condiționată de folosirea cu mai multă pricepere și îndrăzneală a pîrghiilor de cointeresare materială. Este deci necesar ca revoluția tehnologică să fie însoțită și amplificată de revoluția managerială care, în actualele condiții, trebuie să acționeze în mod deosebit asupra pîrghiilor de cointeresare materială a tuturor celor care lucrează în și pentru agricultură — cooperatori, mecanizatori, ingineri, economiști, cercetători, organe de conducere etc. Necesitatea imperioasă a interacțiunii dintre cele două componente mi se pare că rezultă din următoarea situație : în condițiile în care dispunem de tot ceea ce este necesar pentru practicarea unei agriculturi intensive, de mare randament, de ce totuși an de an planul de producție agricolă nu este realizat ? Aceasta se întîmplă pentru că organele de stat de conducere din agricultură acționează mai mult prin pîrghii și metode administrative, decît economice. De aceea, problema cointeresării materiale a devenit de mare actualitate, așa cum rezultă și din recenta ședință a Comitetului Politic Executiv. Ne putem întreba : de ce persoane din cooperativele agricole de producție nu participă deloc la muncă, absența lor trebuind să fie suplinită prin cheltuieli suplimentare solicitate de deplasarea temporară a unei forțe de muncă (muncitori, studenți, elevi, funcționari) de la oraș la sat ? Integrarea în producție a marelui potențial uman existent la sate, dar inactiv, ar contribui la creșterea producției și a productivității muncii în agricultură, la întărirea — pe baze economice, reciproc avantajoase — a alianței dintre clasa muncitoare și țărănime.

În această ordine de idei, salut cu entuziasm măsurile privind autoconducerea și autoaprovizionarea în profil teritorial, pentru care m-am pronunțat, în scris, de multă vreme. Agricultura nu poate fi condusă centralizat, ca industria. Nu putem transpune în practica conducerii agriculturii principiile de conducere a unei ferme agricole — așa cum a încercat pînă acum, în mod eronat, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare. Marea diversitate a condițiilor economice și pedoclimatice de pe teritoriul țării face ca autoconducerea teritorială să fie un element hotărîtor al unei conduceri științifice în agricultură.

De aici și pînă la autoaprovizionarea teritorială nu mai este decît un pas. De fapt, autoaprovizionarea teritorială acționează ca un puternic factor de cointeresare — pe toate treptele administrativ-economice — în autoconducerea teritorială. Așa, de exemplu, fixarea unor parametri de randament, care să asigure autoaprovizionarea locală, mărește cointeresarea tuturor factorilor de decizie pentru constituirea fondului local de consum. Este un exemplu tipic de felul în care noul mecanism economic este aplicat în interesul maselor consumatoare, stimulînd pe producători și transformînd problema alimentară într-o problemă de interes general.

— Dar, după cum se știe, rolul lucrătorilor din agricultură, al unităților și organelor de conducere din această ramură a economiei naționale, nu se încheie odată cu obținerea producției. Pentru că această producție ajunge la consumator nu toată deodată, ci treptat. Legat de aceasta v-am ruga să ne vorbiți despre importanța depozitării și păstrării produselor agricole.

— Însemnătatea economică deosebită a problemei pe care o ridicați decurge din faptul că, în ultimă instanță, procesul de producție din agricultură nu poate fi considerat încheiat decît după buna depozitare și păstrare a produselor. Or, pierderilor mari de recoltare și transport (pînă la 20—30 la sută din recolta de cereale sau 2—3 la sută din conținutul de zahăr la sfecla de zahăr) li se adaugă mari pierderi provocate de condițiile improprii de depozitare a produselor agricole, mai ales a porumbului în perioada de recoltat. Din cauza depozitării temporare în cîmp, aceste pierderi ating 10—15 la sută din re-

pregătirilor de iarnă

Opinii • Propuneri • Argumente • Reportaje

Agricultura în anul 1982

Prioritate zootehniei

Dacă agricultura este ramură fundamentală a economiei naționale a cărei dezvoltare reprezintă una din prioritățile cele mai importante ale acestui cincinal, în cadrul producției agricole preocuparea prioritară rămîne creșterea animalelor, care va concentra în gradul cel mai înalt atenția organelor agricole, a specialiștilor, a tuturor lucrătorilor ogoarelor. Zootehnia trebuie să reprezinte, în anul 1982, circa 48 la sută din totalul producției agricole, ceea ce presupune ca fiecare unitate agricolă să aibă un puternic sector zootehnic dintr-o specie sau alta. Această orientare este dictată de necesitatea de a se obține un volum mai mare de produse agroalimentare cu valoare nutritivă ridicată necesare asigurării consumului rațional al populației.

Dacă parcurgem prevederile planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în anul 1982, nu creșterea șeptelului impresionează în primul rînd. Totuși, nivele ce urmează a fi realizate sînt remarcabile : 6,8 milioane bovine, 13,7 milioane porcine, 17,6 milioane ovine și caprine și peste 60 milioane păsări ouătoare. Cu aceste efective, s-a apreciat în cadrul plenarei Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, se poate asigura producția de carne, lapte, lînă, ouă necesară pentru asigurarea unei bune aprovizionări a populației și pentru acoperirea altor nevoi ale economiei naționale. Planul de stat prevede obținerea în 1982 a 2,8 milioane tone carne în viu, 57,9 hectolitri lapte vacă și aproape 7,4 miliarde ouă. Accentul se pune, prin urmare, nu atît pe creșterea efectivelor, ci pe ridicarea spectaculoasă a randamentelor pe animal. Este principala caracteristică a dezvoltării zootehniei în anul 1982.

Realizarea acestor obiective este condiționată, așa cum a rezultat din dezbaterile plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie a.c. și ale recentei Sesiuni a Marii Adunări Naționale, de îndeplinirea mai multor factori.

În primul rînd, de organizarea corespunzătoare a procesului de reproducție în vederea obținerii indicilor de natalitate planificați și de asigurarea unei îngrijiri corespunzătoare. „O atenție deosebită trebuie acordată creșterii și îngrijirii tineretului femel de reproducție în ferme specializate, aplicării regulilor de zoohigienă și sanitar-veterinare pentru prevenirea epizootiilor, reducerea pierderilor prin mortalități și sacrificări de necesitate. Neurmărirea consecventă a îndeplinirii acestor condiții în anii anteriori a avut o influență extrem de negativă asupra stării și creșterii șeptelului.

În al doilea rînd, de realizarea greutății la tăiere și a calorialte producții planificate pe cap de animal. Se va putea realiza, în 1982, de exemplu, consumul de 65 kg carne pe locuitor numai în măsura în care, la efectivele existente, se vor respecta greutățile minime de tăiere de 360 kg la bovine, 110 kg la porcine, 32 kg la ovine și 1,45 kg la păsări. Se vor putea consuma 200 litri lapte în medie pe locuitor numai în măsura în care producția medie de lapte a fiecărei vaci va fi de 2 285 litri. Evident, orice depășire a acestor nivele creează posibilități suplimentare de creștere a fondului de consum în condițiile prevăzute de lege. Condiția de bază, deci, pentru asigurarea unei bune aprovizionări a populației cu lapte, carne și alte produse animaliere constă în realizarea efectivelor prevăzute, în obținerea de producții medii ridicate și respectarea nivelurilor minime de greutate la sacrificarea animalelor.

Dar pentru aceasta mai trebuie îndeplinită o condiție : să se asigure furajele necesare — nodul gordian al zootehniei românești în momentul de față. Ca și pentru alte domenii, Plenara C.C. al P.C.R. și dezbaterile din Marea Adunare Națională au indicat și pentru această chestiune căile de rezolvare. Înainte de toate, se mizează pe cele 4,5 milioane hectare de pășune și fînețe. „Numai cultivarea și folosirea corespunzătoare a acestei suprafețe, arăta secretarul general al partidului, ne-ar asigura mai mult decît necesarul de fînețuri și grosiere pentru întregul efectiv de animale". Iar propria experiență ne arată că acolo unde pășunile și fînețele au fost suprainsămînțate și îngrijite s-au obținut ușor 30—40, chiar și mai mult, de tone masă verde la hectar. Ce ne împiedică să realizăm aceste lucrări pe toate suprafețele unde este posibil de executat ? Apoi, sînt cele 1,2 milioane hectare repartizate din suprafața arabilă pentru baza furajeră. Cultivate și îngrijite în mod corespunzător, pe aceste suprafețe se pot obține ușor 50—60 de tone masă verde la hectar. Sînt unități care au obținut și cîte 200 tone la hectar, ceea ce ne dovedește ce cantități, într-adevăr uriașe, de furaje se pot obține în plus. Sînt, de asemenea, condiții pentru realizarea a 11—12 milioane tone furaje concentrate, suficiente pentru asigurarea unei furajări corespunzătoare pentru absolut toate efectivele, inclusiv cele ale producătorilor particulari.

Acționînd pentru creșterea producției de furaje trebuie acționat cu aceeași hotărîre pentru reducerea consumurilor de furaje. Obținem sporul de greutate prin consumuri de furaje exagerate, mult superioare celor realizate pe plan mondial. Este deci necesar, așa cum arăta secretarul general al partidului la marea adunare populară din municipiul Brăila, din toamna acestui an, „să trecem cu hotărîre la aplicarea măsurilor de modernizare, de furajare rațională, folosind tehnologiile cele mai bune, pentru a obține reducerea consumurilor exagerate, inadmisibile care se realizează astăzi și care fac ca și costurile de producție să fie foarte mari."

VASILE BARAC ■

Enisala

Urmăresc șirul de cocori în zbor sub platoșa sudului. Se duc printre zăpezi grăbite și aripile lor, căptușite cu fulgi mari și grei, capătă imaginea halucinantă a unor arbori îngenuncheați de omături. Îi aud schenind, ciini înhămați la sănii subțiri, peste care apasă vinaturi. Năzuiesc către malurile unui anotimp fără iarnă, fără vînători și fără puști cu lunete. De pe dealuri, podgorenii și-au adunat strugurii, așteaptă acum să li se limpezească lacrima. Am băut la Enisala un vin care ar putea înveseli toate santinelele depozitelor de bombe atomice. Nici un om nu mi se pare a fi mai trist decît omul-santinelă, patrulînd într-o noapte cu lună plină în jurul rețelei de sîrmă ghimpată, mistuit de dorul de viață, de libertate, de cheful de a iubi, dar înăbușindu-și toate aceste omenești sentimente în fața capului de mort de pe semnalele de alarmă. A fost culeș și porumbul la Enisala, așa mă face să cred Ilie Petre, un țăran șcund, cu ochii ageri, au obținut 8 000 kilograme știuleți la hectar, nu prea mult, dar la anul, dacă e pace, zice, poate fi mai mult. E pace acum pe dealurile Enisalei. Frații Dumitru și Zamfir Butucea, oameni cu neveste și copii, mecanizatori buni, transportă din cîmp în saivane nutreturile care au mai rămas sub cer. Apoi fac ogoare, pregătesc pămîntul pentru iernat. Căci toamna, oricît s-ar mai opinti să rămînă nu mai poate: a îngenuncheat de-a binelea în fața iernii care o succede. Sub brazdă, grîul de toamnă visează pe 500 hectare. Pe alte 20 spune o rugă de pace secară. În Enisala sînt 3 000 oi și aproape o mie de vaci și juninci. Motiv pentru ca oamenii satului să adune toți cocenii din cîmp, furaj bun pentru iarnă. Pe dealul dinspre răsărit străjuie cetatea cea veche a Enisalei. Memento care te face să înțelegi că numai operele durabile rezistă în timp. A fost o cetate pașnică, fondată, presupun istoricii, de genovezi sau, mai înainte, de bizantini; cu roi de a controla traficul comercial pe uscat și pe mare, aici în nordul Dobrogei. Acum se sprijină pe Razelm asemenea unui moșneag în tolagă. Hălăduiesc printre zidurile ei ca niște fantome mursecate de timp și-mi spun numai mie: Am iubit la Enisala / fata mării — Polimnia... Mă însoțesc trei prieteni dobrogeni : profesorii Nicolae Rusalî, Aurel Mitescu și Dumitru Duscălu. În Razelm se zbat crapii fitofagi, cocorii nu se mai văd, au devenit năluci, iar pe Dealul Mării, numit mai tîrziu de turcî Deniș Tepe, o văd pe Medeea. O legendă dobrogeană spune că acolo, în vîrf, Medeea l-ar fi sacrificat pe fratele său, Absîrt, să scape de urmărirea tatălui, în zilele în care l-a însoțit pe Iason, hoțul Lînii de Aur. Tăindu-l în bucăți pe fratele său și aruncîndu-l în mare, Medeea a scăpat de urmărire ! Dar ce destin avea să împlinească ea? Moșnegii Enisalei spun că tot acolo, pe Dealul Mării, au fost găsite cîndva, foarte demult, niște inele din fier, de care, cred ei, își prinoneau corăbiile navigatorii; poate chiar Iason, poate chiar regele Colhidei. Pentru că marea noastră, zic tot cei din Enisala, se întinde și peste aceste cîmpuri. Acum e pace pe Dealul Mării. Șingele lui Absîrt a fost spălat de mult, iar simbolul acestei singeroase povești îi îndeamnă pe oameni să iubească și mai mult pacea, să delimiteze și să demaște poftele Medeelor moderne, pe acei care rîvnesc lacom la Lîna de Aur a popoarelor pașnice. Eu însă cred în pacea Enisalei, mă leg de pacea Enisalei! De aceea toamna îmi iau dragostea de mînă și o port pe dealurile Enisalei, pînă la malul mării — mormîntul lui Absîrt. Și uneori dragostea mea se face mică de atîta legendă! Dacă va ajunge pînă în primăvară îi voi săruta gleznă stîngă, recunoscător că nu m-a părăsit. Dragostea fiind focul cel mai zămislitor de pace!

N. GRIGORE MARAȘANU ■

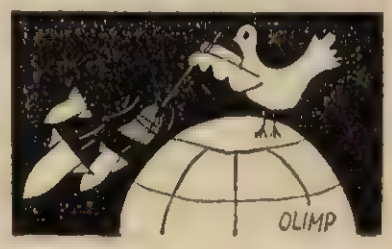

Desen de Olimp Roroș, 9 ani, elev, Tg. Mureș

În acest număr sînt reproduse exponate prezente în expoziția „Faianță și porțelan din colecțiile Muzeului de istorie a municipiului București".

colță (ca și la legume și fructe). De aceea, problema depozitării corespunzătoare, inclusiv prin înființarea de depozite intermediare (mai ales la porumb), a devenit foarte acută. Studiile întreprinse de specialiști arată că, în funcție de umiditatea boabelor și de starea vremii toamna și iarna, pierderile cantitative și ale valorii de utilizare la porumb ajung pînă la 38 la sută. Dealtfel, nu rareori, datorită condițiilor improprii de depozitare chiar la bazele de recepție, însemnate cantități de porumb se depreciază și sînt aruncate la gunoi. Or, în fiecare bob de porumb se află înmagazinată multă trudă, care trebuie conservată cu cea mai mare grijă.

O primă cale de rezolvare a problemei depozitării ar fi extinderea spațiului de depozitare, cu soluții tehnologice care să țină seama de necesitatea realizării unei bune păstrări a produselor, cu consumuri de energie reduse. Problema este, desigur, mult mai complexă, rădăcinile ei mergînd pînă la starea de umiditate la care se recoltează produsul ; de unde necesitatea (la porumb, de pildă), a folosirii unor hibrizi de mare randament mai timpurii, a căror recoltare să aibă loc înainte de înrăutățirea condițiilor climatice din toamnă s.a.

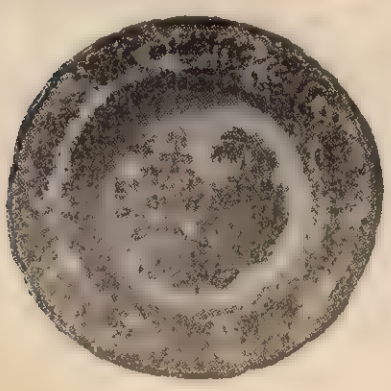

Doresc să aduc în discuție o altă soluție, cu implicații economice mai vaste. În lumina programului de autoaprovizionare teritorială, problema aprovizionării cu pîine, inclusiv prin construirea de brutării în toate comunele, se pune cu mare acuitate. În acest context, ne putem întreba dacă mai este nevoie ca producția de grîu destinată consumului populației sătești să mai fie transportată, depozitată și apoi returnată sub formă de făină la fiecare brutărie. Nu ar fi mai indicat ca această cantitate de grîu să rămînă la dispoziția cooperativelor agricole și a cooperatorilor, inclusiv prin sistemul retribuirii în natură, eliminînd astfel unele verigi inutile, consumatoare de energie și care provoacă pierderi de păstrare și manipulare ?

O problemă similară se pune și în legătură cu prepararea furajelor combinate pentru creșterea animalelor. Centralizarea excesivă a fabricilor de furaje combinate de mare capacitate determină creșterea razei de transport, de aprovizionare și desfacere, cu consumuri de combustibil sporite, mărește pericolul degradării materiei prime și deci și a produsului finit din cauza condițiilor insuficiente și improprii de depozitare și păstrare care provoacă o creștere a costurilor de producție și a prețurilor de livrare. Nu ar fi oare mai rațional ca o mai mare parte din cerealele furajere să fie lăsate la dispoziția unităților agricole producătoare, care să-și organizeze — inclusiv prin cooperare — întreprinderi de mai mici dimensiuni pentru producerea de furaje combinate ? Pe această cale nu numai că ar crește responsabilitatea în gestionarea furajelor și în folosirea lor rațională, dar s-ar reduce consumurile energetice determinate de transporturi și depozitare, s-ar reduce costurile de producție și deci cheltuielile pentru furajarea animalelor.

— Ce ne puteți spune despre necesitatea îmbunătățirii structurii consumurilor de alimente și despre sarcinile ce decurg de aici pentru agricultură ?

— Măsurile prevăzute prin Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole animale și vegetale au ca scop o asemenea îmbunătățire a structurii consumului alimentar, care să apropie, dacă nu să alinieze, țara noastră de țările cu agricultură dezvoltată. În linii mari, este vorba de o creștere a consumului de carne și preparate din carne (pînă la 62,5 kg pe cap de locuitor în 1985), a celui de lapte și produse lactate (pînă la 250 litri), a celui de legume, de fructe și de ouă, în condițiile reducerii consumului de cereale (pînă la 140 kg) și a stagnării celui de cartofi (100 kg). O asemenea orientare este impusă de actuala structură a disponibilităților noastre alimentare. Trebuie avut în vedere că, dacă prin mărimea disponibilităților alimentare, exprimate în calorii pe locuitor și pe zi (3 368, față de 2 590 — media mondială, 3 410 — media europeană, 3 329 — media țărilor dezvoltate, 3 362 — R.F.G. etc.), ne situăm pe un loc de frunte în lume, nu aceeași situație se prezintă în domeniul calității, structurii acestor disponibilități. Este vorba, în primul rînd, de caloriile de origine animală : 714 în România, față de 441 — media mondială, dar : 1 095 — media europeană, 1 063 — media țărilor dezvoltate, 1 303 — R.F.G., 1 325 — R.D.G., 1 437 — Danemarca. Trebuie spus, de asemenea, că cea mai mare parte a disponibilităților de proteină provin în țara noastră din consumul exagerat de cereale, care nu este un motiv de mîndrie, ci pune în evidență rezervele de îmbunătățire a structurii consumului alimentar.

Implicațiile pe care le va avea această îmbunătățire asupra agriculturii sînt deosebit de serioase, presupun eforturi permanente din partea tuturor celor ce lucrează în agricultură. Aceasta rezultă clar dacă ținem seama că pentru a realiza o structură a consumului alimentar la nivelul țărilor avansate, este necesară cel puțin dublarea producției agricole, vegetale și animale în țara noastră. Altfel spus, trebuie să realizăm o adevărată revoluție în sporirea producției agricole, element definitoriu al noii revoluții agrare care se înfăptuiește în prezent în România sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în folosul tuturor fiilor patriei.

Interviu luat de
ION D. GOIA ■

Cum este valorificată creația lui Ștefan Odobleja?

Sintem astăzi în măsură să aducem noi amănunte în legătură cu proiectul de înființare, la Lugano, în Elveția, a unei academii care să poarte numele compatriotului nostru, medicul Ștefan Odobleja. Amănuntele ne sînt comunicate de către un apropiat prieten și colaborator al regretatului om de știință severinean, inginerul Ștefan Bajureanu. Reamintim cititorilor noștri că inginerul Ștefan Bajureanu a prezentat la cel de-al IV-lea Congres de cibernetică de la Amsterdam ultima comunicare a doctorului Odobleja, la o oră cînd acesta se afla țintuit la pat de o boală nemiloasă. În prezent, interlocutorul nostru se numără printre cei mai activi cercetători ai fondului de manuscrise și ai operei tipărite rămase după moartea savantului.

Înființarea în străinătate a unei Academii „Ștefan Odobleja" reprezintă nu numai un pios omagiu adus creatorului de drept și de fapt al ciberneticii, Academia se va constitui într-un activ for de specialitate ce-și propune un larg și judicios program de cunoaștere și cercetare. Amănunte în interviul care urmează :

Un proiect la care se lucrează:

Academia internațională Ștefan Odobleja

— Cînd și cine a avut ideea înființării la Lugano a unei Academii „Ștefan Odobleja" ?

— Crearea unei Academii internaționale de cibernetică generalizată, care să poarte numele compatriotului nostru și care să aibă sediul în Elveția, constituie o mai veche idee și inițiativă a prof. dr. **Iosif Constantin Drăgan.** Personal, am avut onoarea și bucuria de a mă număra printre cei invitați să facă propuneri pentru desemnarea membrilor fondatori.

— În 1978, după cîte ne amintim, profesorul dr. John Rose, directorul Organizației Mondiale de Sisteme Generale și Cibernetică, a pus bazele unei academii generale de cibernetică. Ne întrebăm, în această situație, care este rațiunea înființării unei a doua academii ?

— Într-adevăr, în 1978, a fost înființată o Academie internațională de cibernetică, formată din 25 mari personalități ale lumii științifice contemporane între care și șapte laureați ai Premiului Nobel. Dar această academie are în vedere numai ciberneticile wieneriene și postwieneriene (Wiener, Arhby, Holstein, Gluşcov etc.) ceea ce reprezintă doar o mică parte din cibernetica generalizată a doctorului Odobleja. Noua academie ar avea ca obiect de studiu și cercetare cibernetica generalizată, sau știința integrării generale a tuturor științelor, „știința științelor", cum a denumit-o cercetătorul Alexandru Scurtu, „Știința unificată" (cum a propus dr. Szekely din Israel), sau „știința cultivării sistemelor" (cum a fost denumită de către savantul Robert Mantz din Olanda) etc.

— Cibernetica lui Norbert Wiener este o știință a controlului și comunicării la animal și mașină. Ce este cibernetica generalizată ?

— Vă voi răspunde citindu-l pe doctorul Odobleja care vede în cibernetica generalizată un anume fel de psihologie : „Este știință a științelor, știință a conexiunilor și sistemelor. Este o psihologie care a născut tehnică și nu tehnică care a realizat psihologie și logică. Cibernetica este o mixtură și hibridare, obținută prin colaborare multidisciplinară și indeosebi prin colaborare între științele spiritului și științele materiei. Centaurul este un taur modern, jumătate om, jumătate mașină, jumătate psihologie, jumătate tehnologie, o fecundare a psihologiei prin tehnică, corelată cu o fecundare a tehnicii prin psihologie. Cibernetica este psihologia omului, a creatorului, plus psihologia creațiilor sale, prin care omul a căutat a se imita pe el însuși în chip de mașină. În concluzie : cibernetica este știința care se ocupă cu transferul psihologiei animalului la mașină, combinată cu transferul psihologiei mașinilor la animal. Ea este o sinteză a acestor două feluri de psihologie. Ea este, pe de o parte, **o psihologie tehnică**, iar pe de alta o **tehnologie psihologică**. Prima o determină pe a doua și invers.

— Care vor fi în principal preocupările Academiei de cibernetică generalizată „Ștefan Odobleja" ?

— În primul rînd, valorificarea imensei opere lăsate de Ștefan Odobleja. În al doilea rînd, cercetarea va urmări și finalizarea proiectelor schițate de Ștefan Odobleja în legătură cu „minunatele mașini cu mult mai cuprinzătoare decît cele mai sofisticate computere actuale". Mașini care să ridice omul din condiția de sclav al mașinilor la cea de stăpîn al acestora. În particular, noua academie va încerca să pună bazele studiului sistemelor, folosind în locul echilibrului clasic, echilibrul consonantic. Aceasta înseamnă folosirea unui nou limbaj matematic corespunzător noii concepții a „dezechilibrului în continuă echilibrare" (Odobleja) și a legilor pragurilor minime, optime și maxime a desfășurării proceselor. Se va încerca de asemenea crearea de noi baze pentru studierea sistemelor în raport cu variația timpului în care circulă semnalele utile, pe anumite bucle sau cercuri vicioase ale acestora și nu în raport cu variația formelor semnalelor și cu teoria informației a lui Wiener. În locul „ordinei" lui Wiener se va încerca introducerea consonanței, iar în locul „dezordinei entropice" (Wiener) se vor folosi legile disonanței (Odobleja). Informația se va dezvolta în sensul ei semantic și nu wienerian. Se va crea o nouă știință : **metrologia materialelor psihice.** În sfîrșit, în locul logicii, clasice, se va utiliza logica fizică, creată de doctorul Odobleja, absolut indispensabilă pentru studiul sistemelor. La congresul de la Amsterdam, unde am prezentat o comunicare în legătură cu conceptul echilibrului consonantic și a legilor pragurilor de sensibilitate, reprezentantul lui „Bel", dr. Thomas A. Hyde, a ținut să remarce deîndată : „Iată un exemplu extrem de simplu care dovedește că teoria informației a lui Wiener nu poate fi aplicată nici în tehnică".

— Cum va fi structurată Academia „St. Odobleja" ?

— Profesorul Iosif Constantin Drăgan ne-a vorbit despre ea ca despre o instituție cu structuri cît mai libere, care să permită introducerea climatului de creație stabilit prin însăși euristica lui Odobleja. Ea va fi mai degrabă o academie a speranțelor și împlinirilor viitoare, o academie a consacrărilor și nu a unor consacrați, Academia urmează să-și deschidă porțile în vara anului viitor, iar inaugurarea va fi precedată de simpozioane și festivități ce vor avea loc la Lugoj, orașul în care a fost gîndită și tipărită „Psihologia consonantistă", la Drobeta-Turnu Severin, localitatea în care a trăit și a murit marele nostru savant, și la Lugano, sediul viitoarei academii.

LIVIU TIMBUS

Cercetînd un tezaur de manuscrise

O atenție particulară față de moștenirea Odobleja a dovedit-o în mod practic prof. dr. doc. Mihai Drăgănescu, directorul Institutului central de informatică care, pe baza unor studii sistematice, a ținut să formuleze următoarele concluzii : „Ștefan Odobleja are prioritatea mondială a ideii unei cibernetici generalizate întrucît este primul om de știință care a considerat fenomenul buclei cu conexiune inversă ca o lege universală. Din tot ceea ce știm nimeni nu a avut pînă la el o asemenea viziune a rolului general al feed-back-ului în natură și societate. Odobleja este primul care a încercat să aplice legea conexiunii inverse (legea reversibilității, cum o numește el) la cît mai multe domenii, în principiu la toate domeniile. În acest mod el se delimitează de toate cazurile particulare în care s-au pus în evidență conexiuni inverse. În opera sa de gîndire „Psihologia consonantistă", care este o filozofie a proceselor mintale și o filozofie a științei, el a căutat să formuleze legi generale iar dintre acestea cea mai puternic scoasă în relief este legea reversibilității. Viziunea sa este cibernetică nu numai prin legea reversibilității, ci și prin modul în care legi universale sînt corelate cu această lege. Legea echilibrului, legea oscilației, legea consonanței, legea acțiunii-reacțiunii, sînt legate de legea reversibilității, încît viziunea sa este chiar mai cibernetică decît poate permite probabil interpretarea psihicului. În mod evident, punctul de plecare al lui Ștefan Odobleja în crearea viziunii sale cibernetice a fost psihologia. Cartea lui este și prima carte de **psihologie cibernetică din lume.** Pentru Odobleja nu numai psihicul nu este posibil fără feed-back dar nici viața nu este posibilă fără feed-back. Biologicul la S. O. este, prin definiție, biocibernetic".

Prof. univ. dr. Mihai Golu a subliniat faptul că „Odobleja face metodologie științifică generală", iar după ce stabilește cele trei categorii existente în cazul istoriei oricărei științe : precursori, fondatori, continuatori, a menționat că Odobleja trebuie trecut printre fondatori și este, „de fapt, primul mare fondator al ciberneticii". Iar prof. dr. C. Bălăceanu de la Institutul național de gerontologie și geriatrie, a afirmat că Șt. Od. constituie un moment de seamă din istoria psihologiei științelor. (Aceste afirmații au fost făcute cu prilejul simpozionului sus-amintit, publicat în rev. „Școala Mehedințiului" nr. 6—7, 1981, Editura Scrisul românesc, p. 152—153).

Printre cercetătorii fondului științific Ștefan Odobleja îi putem enumera apoi pe : prof. Ionel Chiriță de la Institutul de reactori Pitești, pe inginerul Ștefan Bajureanu, cel care a prezentat comunicarea savantului severinean la Congresul internațional de cibernetică de la Amsterdam, inginerul Titus Dumitrescu de la Întreprinderea de întreținere și reparare a utilajelor de calcul, București, prof. univ. Mihai Golu care apreciază opera marelui savant român drept o „logică psihologică", conf. univ. Ion Cristescu care a evidențiat conceptele metodologice și epistemologice ale ginditorului mehedințean, prof. dr. Ion Stroie, de la același for universitar București, care s-a referit în mai multe comunicări și studii publicate la prioritatea gîndirii odoblejiene.

Aceste preocupări sumare asupra priorității în cibernetică a medicului român Ștefan Odobleja continuă atît pe plan național cît și internațional. Profesorul Mihai Drăgănescu, membru corespondent al Academiei R.S.R., este inițiatorul și organizatorul acțiunii de valorificare a manuscriselor lui Ștefan Odobleja, asupra cărora a fost întreprinsă o cercetare amănuntită la Arhivele statului din Drobeta-Turnu Severin de către un grup de cercetători științifici în frunte cu prof. Al. Giuculescu. Au participat la aceste investigații și specialiști de la centrele universitare din București, Cluj-Napoca, Timișoara, Iași și Craiova.

Pe plan internațional, e demn de remarcat interesul dat de participanții cibernet« ieni la congresele din București, Amsterdam și Mexic City. O întoarcere înapoi este un act de necesitate și nu de afectivitate — remarca inginerul Ștefan Bajureanu. Explicația ea este criza acută în care a intrat istoriceste cibernetica în momentul de față. Mai bine spus criza ciberneticilor ulterioare care au intrat în conflicte iremediabile cu cibernetica din 1938. Această criză acută a ciberneticii este cunoscută acum sub forma de „unificare în cibernetică" începută oficial cu Congresul de la București (august 1975) și reluată la Amsterdam în august 1978.

Olandezul dr. M. R. Mantz, la aniversarea a 25 de ani a Societății generale de cercetarea sistemelor din Londra, a făcut propunerea ca cibernetica actuală să rămînă la nivelul tehnologiei, iar pentru nivelele superioare — economie, politică, societate — să se introducă în drepturile sale „Psihologia consonantistă" cu denumirea inițială dată de dr. St. Odobleja în 1938, întrucît s-a ajuns la o prea mare diversitate prin conceptul de informație dat de Wiener.. Consonantismul spune savantul olandez oferă posibilitatea unor aplicații hotărîtoare în crearea acelor „mașini cu mult mai surprinzătoare decît computerele actuale".

În ultimul timp s-a purces la o serie de lucrări de studiu asupra operelor lui Odobleja. Remarcăm „Precursori români ai ciberneticii" (1978, în Ed. științifică și enciclopedică) apărută, anul acesta, și în varianta engleză ; „Tainele creierului uman" de Eugenia Grosu. În încheierea articolului nostru vom folosi cîteva citate din această lucrare : „Indiferent că a fost sau n-a fost încă recunoscut de către lumea întreagă ca precursor al ciberneticii, să reflectăm puțin asupra cîtorva probleme expuse în cartea amintită („Psihologia consonantistă" — n.r.). Există o diviziune „în umbrelă", — continuă autoarea, — care, în fapt, este enumerativă, confuză, falsă, ea negăsindu-se în lumea obiectivă. Aici, în realitate, lucrurile cunosc o diviziune dihotomică. Despre orice proces sau fenomen putem spune că el „este A sau non A" ; despre „non A" putem spune că „este B sau non B" (și implicit, în cazul de față non A, deoarece B face parte din sfera lui non A)... Dealtfel, observă Ștefan Odobleja, dihotomia se regăsește peste tot în științele matematice"... Și iată cum „scheme" matematice, logice, pot fi regăsite într-un domeniu complex ca psihologia. „consonante" de acest fel putînd fi sesizate ca atare de creierul omenesc și în alte domenii. În consecință, unele importante operații ale cunoașterii pot fi explicate prin prisma „consonanței" ; **analiza** poate fi considerată — după Odobleja — drept „disociere prin slabă consonanță" iar **sinteza** ca o „fuziune prin puternică consonanță". Grație „consonanței" care există între categorii de procese și fenomene acestea pot fi modelate. Modelarea prin sisteme fizice, nu doar mecanice, face posibilă mecanizarea unei importante părți din activitatea creatoare... Odobleja, după o demonstrație amplă, riguroasă, originală, ajunge la importanta concluzie că : „O bună parte a genialității este de natură tehnică..."

ION STROE-OANCEA

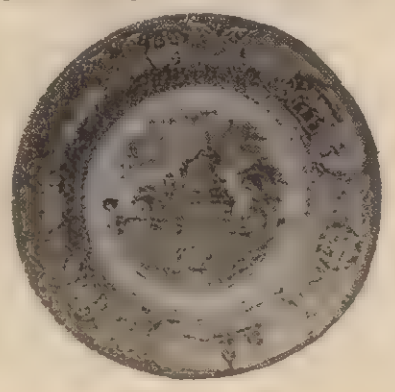

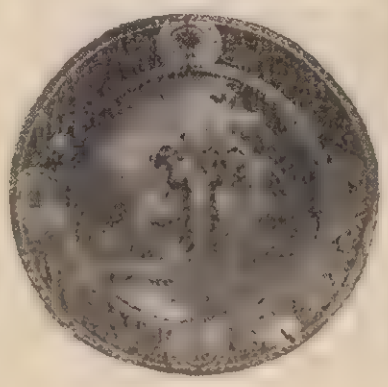

Ing. Valeriu Popa:

„Sînt un senzor viu dar după modelul meu s-ar putea construi aparate de detecție mult superioare originalului"

— Cu numai cîteva decenii în urmă, cercetările consacrate fenomenelor de bioenergie puteau fi etichetate drept ocultism, magie sau practici și credințe de natură mistico-idealistă. Dogmatismul poate fi o armă prețioasă în mîna însului care, din diferite motive, dar mai ales din ignoranță sau rea-voință, este dispus să discrediteze orice descoperire științifică mai puțin obișnuită. Din fericire, biologia, chimia, fizica și mai ales electronica au făcut evidentă existența potențialului bioenergetic al organismelor animale și vegetale. Electrografia — domeniu care a înregistrat și în țara noastră progrese deosebite — a demonstrat că organismele sînt sisteme deschise care dau și primesc energie, emisiunile de bioenergie fiind perfect vizibile în electrografii sub forma unor halouri de bioluminiscență.

— Ce este bioenergia ?

— Bioenergia este ceea ce știm că este... Este imposibil să definim acest fenomen, dealtfel lipsa unor termeni consacrați a unor noțiuni bine conturate face încă dificilă investigația cercetătorilor. Noi îi spunem bioenergie, dar ce este ea de fapt, greu de precizat la ora actuală. Dar nici electricitatea nu poate fi definită ! Îi cunoaștem proprietățile, legile, dar nu o putem defini. Nu există o definiție nici pentru forța gravitațională.

— Inginerul Valeriu Popa este cunoscut astăzi în întreaga țară pentru însușirile sale naturale neobișnuite de a detecta emisiunile bioenergetice. Vă rugăm să reamintiți cititorilor noștri aceste proprietăți uluitoare.

— Sînt un senzor viu, dar după modelul meu și alții altora ca mine (nu sînt singurul din lume !) s-ar putea crea aparate de detecție mult superioare originalului. Voi mai vorbi despre acest lucru. Însușirile naturale de care dispun sînt ereditare și le-am observat încă din copilărie. Le-am observat și le-am studiat vreme de 30 de ani. E adevărat, am vorbit despre ele cu puțini colegi și prieteni, deoarece a fost vorba în primul rînd de un îndelungat proces de autocunoaștere despre care am vorbit cu multă prudență în public și așa deoarece cu ani în urmă observațiile și supozițiile mele ar fi putut da naștere unor reacții nedorite. Pe vremea aceea le era mai ușor unora să spună „așa ceva nu există, nu e posibil" decît să cerceteze și să lămurească fenomenul. Din fericire cercetările de biofizică și biochimie m-au ajuns din urmă. În prezent, schimburile energetice ale organismului sînt perfect vizibile pe electrografii. Acupuncturiștii, unii dintre ei, nu mai înfig acele la nimereală, ci în puncte indicate cu ajutorul unor aparate sensibile care, prin afișaj acustic sau optic, arată exact „orificiile" prin care tîșnesc fasciculele de bioenergie.

— Ce simțiți de fapt cînd apropiați palmele de o zonă a corpului omenesc ?

— Cînd vibrațiile sînt puternice, simt în vîrful degetelor niște înțepături. Desigur, senzația este extrem de nuanțată, deoarece și vibrațiile sînt diferite pe suprafața aceluiași organism, dar tocmai din această cauză, după ani de observații, și autoobservații, pot astăzi să stabilesc intensitatea sau originea unor dezechilibre de ordin fiziologic sau a unor afecțiuni organice. Explicația mi-a dat-o după ani de zile electrografia. Aceasta a demonstrat că la un organ bolnav emisiunile bioenergetice sînt diferite de cele ale unui organ sănătos. Diferite chiar înainte ca boala să poată fi identificată clinic sau prin aparatura clasică de laborator. Au fost construite de asemenea detectoare electronice care, la fel, înregistrînd fasciculele bioelectrice semnalează că în locul respectiv s-a instalat sau este pe cale să se instaleze o afecțiune. Ei bine, toate acestea eu le percep în mod natural. Senzația de înțepătură este uneori însoțită de senzații gustative. Acestea constituie alte indicii în diagnosticarea unor afecțiuni : senzația de dulce îmi semnalează o hiperglicemie, cea de amar, o afecțiune la bilă sau la ficat, cea de iod, o lipsă de iod în organism, cea de sărat, o afecțiune pulmonară și așa mai departe. În sfîrșit, observații îndelungate mi-au mai permis să constat că înțelegerea și comuniunea sufletească este mult mai posibilă între persoane cu cîmpuri bioenergetice asemănătoare. Așa s-ar explica între altele marile amicații, dragostea la prima vedere sau antipatiile nemotivate. Îmi amintesc de un experiment făcut în țara noastră. Cu ani în urmă, un biofizician a invitat într-un laborator de electrografie trei persoane : un bărbat, soția sa și prietenul de familie al celor doi convivi. La început experimentatorul a electrografiat, în același cadru, mîna soțului și cea a soției. Halourile bioluminiscente au dovedit o totală neconcordanță și o tendință de respingere reciprocă. A fost repetată experiența, de data aceasta în cadru aflîndu-se mîna soției și cea a prietenului de familie. De data aceasta, armonia cîmpu-

rilor bioenergetice a dovedit affacție și ulterior biofizicianul a aflat ceea ce de altfel electrografia îl demonstrase în mod elocvent : cei doi soți conviețuiau într-o atmosferă de permanente conflicte, în vreme ce soția și tînărul „prieten de familie" se iubeau în ascuns și plănuiau să se căsătorească. Asemenea constatări mă determină să presupun că în viitor medicina, psihologia, sociologia vor ține seama și de împărțirea individilor pe grupe energetice, la fel cum astăzi în terapeutică se are în vedere grupa de sînge a pacientului.

— Bioenergia stă oare și la baza fenomenelor cunoscute sub denumirile de sugestie, telepatie, hipnoză, levitație, autocatalepsie ?

— Din nou, greu de răspuns la o asemenea întrebare. Știința folosește astăzi un întreg arsenal pentru descifrarea acestor misterioase fenomene. Un lucru e cert : organismul nostru posedă mari rezerve de energie pe care nu le folosește niciodată. Sînt cunoscute în această privință experimentele efectuate în cadrul unor prestigioase instituții medicale. Așa e cazul lui Swama Rama (cercetat în cadrul Fundației Meninger din Kansas) care posedă capacitatea de a-și opri voluntar pulsațiile inimii, sau de a-și dirija creșterea sau scăderea bruscă a temperaturii. Sau alte exemple : copilul Wei Rouyang (China) în vîrstă de 12 ani posedă uluitoarea facultate de a vedea dincolo de un perete sau de a cerceta cu ochii interiorul unui corp omenesc de parcă ar privi printr-o placă radioscopică. În Anglia este cunoscut cazul fetiței Belinda Hart, în vîrstă de trei ani, care poate îndoi o furculiță doar uitîndu-se la ea. Cu o forță asemănătoare este dotat și englezul Stephen North, capabil de a contorsiona de la distanță o bară de metal lată de 25 mm și groasă de 5 mm. Amintesc apoi cazul celebrei Nelly (U.R.S.S.) care demonstrează că poate efectua de la o distanță de un metru și jumătate separarea gălbenușului de albușul de ou. Un interesant caz ne-a fost prezentat recent, cu ocazia simpozionului „Bazele biologice ale proceselor de epurare și protecția mediului înconjurător", desfășurat la Bistrița-Năsăud. Mă refer la comunicarea medicilor I. Birlea, I. Albini și I. Birs de la Clinica de psihiatrie din Cluj-Napoca. Acestia au așezat pe mîna unui pacient adus în stare de hipnoză, o monedă, sugerîndu-i acestuia că bucata de metal îi va arde epitelul. Și, într-adevăr, pe locul respectiv, pacientul a constatat o arsură vizibilă. Ce determină aceste fenomene ? Peste ani de zile, știința va fi în măsură să explice și aceste virtuți de excepție ale materiei organice. Îmi amintesc că în urmă cu puțin timp, la o conferință, un student m-a invitat să explic cum a apărut prima particulă în univers. Este clasica întrebare pe care și astăzi teologia o adresează oamenilor de știință tocmai pentru a-i obliga să admită ipoteza impulsului inițial. Întrebarea nu m-a supărat (cu toate că tînărul a dorit, evident, să mă pună în dificultate) și i-am răspuns : „Vă dau întîlnire peste 50 de ani cînd voi răspunde sigur la această întrebare". Asta, evident, ca urmare a cunoștințelor ce le vom căpăta în domeniul bioenergiei.

— Pe baza exemplelor prezentate se poate formula uluitoarea ipoteză că în anumite cazuri vindecarea se poate transforma în forță ?

— Un exemplu personal vine tocmai în întîmpinarea întrebării dumneavoastră. La Institutul central de biologie, în cadrul laboratorului condus de biologul Marioara Godeanu, am participat la un experiment extrem de interesant. La un moment dat o plantă a fost conectată la un aparat sensibil. Acul indicatorului se afla la zero. În clipa în care am „vindecat" asupra plantei — deci probabil am provocat un transfer de energie — acul a sărit la o cifră superioară indicînd o perturbație energetică în corpul plantei.

— Sînteți, știm, extrem de căutat de diverse persoane ce doresc să obțină prin solicitudinea dumneavoastră diagnosticarea unor suferințe sau depistarea unor maladii ascunse. Cum procedați în aceste situații ?

— În măsura posibilităților și timpului disponibil mă străduiesc să întind o mînă de ajutor omului aflat în suferință. Din păcate mulți mă caută din simplă curiozitate și asta mă face să pierd foarte multă vreme. Ceea ce fac eu în mod practic se poate face, așa cum aminteam, și cu anumite aparate electronice. Deci și eu cu și acestea simt locul unde perturbațiile energetice indică o afecțiune. Avantajul îl constituie faptul că aceste dezechilibre se instalează în organism cu 10—15 ani mai devreme decît apariția afecțiunii propriu-zise, metoda avînd deci și efecte profilactice. Aș putea face mai mult dacă aș fi ajutat, dacă investigațiile, cu alte cuvinte, ar avea loc într-un așezămînt medical și cu concursul unor cadre medicale care sînt preocupate de problema bioenergiei. Am mai vorbit despre acest lucru, dar pînă la ora aceasta, nici un interes concret.

— Propuneți și un tratament ?

— Nimic altceva decît o viață rațională : mișcare, exerciții de respirație, dietă alimentară.

— Să revenim la propunerea inițială. Credeți că după modelul senzorului viu s-ar putea construi aparate medicale pentru diagnostic ?

— Omul a imaginat după exemplul organelor sale aparatul de fotografiat, motoarele cu ardere internă, computerele și altele multe. După modelul meu și al altora ca mine s-ar putea construi prin mijloacele și diligențele electronicii aparate de diagnostic mult mai perfecționate decît originalul.

LIVIU TIMBUS

Îndrăzneața ipoteză a unui savant român confirmată

„O nouă frontieră a fost depășită în studiul vieții"

(Urmare din pagina 1)

încă din 1958. Potrivit concepției sale, cunoscută azi sub denumirea de teoria biostructurală, materia vie (substanța fundamentală citoplasmică) este structurată, mai precis, are o structură spongioasă prin care se explică însușirile specifice ce o deosebesc de materia nevie. Numeroase fapte experimentale își găseau o explicație simplă și logică în lumina acestei teorii. Acum însă se obține un puternic sprijin direct prin observațiile făcute la Universitatea Boulder.

Desigur, celor doi oameni de știință americani le revine marele merit de a fi pus la punct și folosit tehnica grație căreia validitatea teoriei a fost dovedită „de visu". Se repetă astfel, în zilele noastre, sub o altă formă și în alt domeniu, un episod celebru din istoria cunoașterii umane : descoperirea **prin calcul** a planetei Neptun de către Le Verrier. Abia după mai mulți ani, ea a fost observată la telescop, dar în istorie a rămas întipărit numele lui Le Verrier.

Un alt exemplu ne este evocat chiar de Eugen Macovschi :

— În 1912, cînd existența moleculelor era încă obiect de controversă, savantul francez Jean Perrin a efectuat o experiență ale cărei rezultate aduceau o dovadă indirectă, dar fără putință de tăgadă, despre existența moleculelor. Abia după decenii existența lor obiectivă a putut fi confirmată direct prin microfotografii electronice. În 1969, am efectuat și eu o experiență cruială, exact după modelul dat de Perrin, dovedind indirect existența biostructurii.

Este regretabil că cercetătorii americani nu au menționat în articolul din „Scientific American" numele lui Eugen Macovschi. Singura explicație pare a fi că ei ignorau lucrările savantului român, a cărui prioritate mondială este însă din plin dovedită de numeroasele articole și cărți publicate pe această temă în țară și străinătate de Eugen Macovschi. Dealtfel, în comunicarea pe care a făcut-o la Comisia de biochimie a Academiei R.S.R., la 12 octombrie 1981, sînt menționate nu mai puțin de **50 lucrări** proprii publicate anterior articolului publicat în 1981 de revista americană.

Întrucît problema priorității nu ridică nici o îndoială în acest context, socotim mai nimerit să ne oprim asupra semnificației acestei teorii și despre perspectivele pe care le deschide confirmarea peste ocean. Nu pare exagerată afirmația că o pagină nouă s-a întors în biologia contemporană.

„AȚI DEPĂȘIT TIMPUL"

— E adevărat — arată academicianul Macovschi —, unii biologi refuzau să creadă că, în afara structurilor celulare dezvăluite de microscopia fotonică și electronică obișnuită, ar putea exista în celule încă un alt nivel structural, rămas necunoscut, acela al biostructurii, inaccesibil microscoapelor electronice convenționale. Erau ferm convinși că materia vie, substanța fundamentală citoplasmică, este nestructurată. **„Ați depășit timpul** — mi-a spus profesorul J. L. Destouche din Paris. **Teoria biostructurii nu este pentru secolul nostru, aparține veacului următor.** Cercetătorii o cunosc, dar nu se preocupă de ea datorită unor idei preconcepute".

Dar iată, la Boulder, Colorado, s-a dovedit că această teorie **este pentru secolul nostru !**

— Porter și colaboratorii — subliniază Eugen Macovschi — au văzut la microscopul electronic de înaltă tensiune structura spongioasă microreticulară a materiei vii, a substanței fundamentale citoplasmice, structura pe care, prin gîndirea mea deductivă și inductivă, am imaginat-o cu două decenii mai înainte și asupra căreia am adus o serie de dovezi experimentale indirecte. De subliniat că microscopia electronică de înaltă tensiune a permis nu numai descoperirea structurii spongioase a substanței fundamentale citoplasmice, ci și investigarea unor însușiri și comportări ale acestei structuri, confirmînd întru totul rezultatele obținute de mine anterior. Mă refer la volumul spațiilor infracapilare, prezența enzimelor în biostructură, legătura biostructurii cu formațiile corpusculare intracelulare, destrămarea ireversibilă a biostructurii, informația cuprinsă în biostructură, biostructura celulei canceroase etc.

Noi amănunte ne-a dat profesorul universitar Horia Slușanschi, membru al Academiei de științe agricole și silvice, care a urmărit îndeaproape, practic de la nașterea ei, dezvoltarea noii teorii.

Teoria biostructurală combate așa-numita concepție moleculară, general admisă pînă în prezent și conform căreia, din punct de vedere structural, materia vie nu s-ar diferenția de cea moartă decît prin aceea că în cea dintîi diferitele procese biochimice sînt coordonate, pe cînd la organismele moarte coordonarea lipsește. Pe baza unor experiențe făcute îndeosebi cu țesuturi vegetale, precum și printr-o interpretare diferită a rezultatelor experimentale obținute de alți cercetători pe organisme animale, Eugen Macovschi a ajuns la o concluzie fundamentală : coordonarea **nu** este singurul factor diferențiind procesele din organismele vii de cele desfășurate în organismele moarte, ci există **o deosebire esențială între însăși structura materiei din care sînt alcătuite organismele vii și cea a organismelor moarte.**

Pe scurt, structura organismelor vii este concepută ca un ansamblu în care — în afară de starea moleculară obișnuită în care există diferitele substanțe din alcătuirea materiei organismelor — mai există o așa-numită materie biostructurată. Ea reprezintă o treaptă superioară de integrare a moleculelor în unități în care ele își pierd individualitatea **atît timp cît organismul este viu,** dar și-o recapătă (prin destrămarea biostructurii) cînd intervine moartea.

Iată un exemplu, evocînd, într-o formă schematică, simplificată, experiența cruială făcută în 1969 de Eugen Macovschi :

Din frunze de varză vii putem stoarce un suc. Aceleași frunze, dacă sînt omorîte prin intoxicare sau încălzire și sînt stoarse la aceeași presă, cu aceeași presiune și în același interval de timp, dau o cantitate de suc cu **mult mai mare.** De ce ?! Apa și substanțele care apar în plus în suc după ce varza a fost „ucisă" — argumentează Eugen Macovschi — trebuie să se fi găsit în varza vie într-o formă care le masca prezența, ele erau legate în așa fel încît nu se puteau manifesta individual, ca apă, zahăr, sare etc. Tocmai această formă specială de integrare a unor componente care altfel nu și-ar manifesta individualitatea este **biostructura.**

JOCUL VIEȚII ȘI JOCUL SPORTIV DE ECHIPĂ

Pentru a ilustra procesul de integrare a moleculelor diferitelor substanțe în biostructură, academicianul Macovschi compară — plastic și sugestiv — moleculele celorlalte categorii de substanțe cu sportivii dintr-o echipă. Cît timp sportivii se află în condițiile vieții lor particulare, formal nu se deosebesc de oamenii din alte categorii ; tot așa și moleculele substanțelor încadrabile în biostructură formal nu se deosebesc de moleculele celorlalte categorii de substanțe. În fond, și într-un caz și în celălalt, anumite deosebiri există : sportivii se deosebesc de ceilalți oameni prin anumite însușiri (cunoștințe speciale, antrenament etc.), tocmai datorită cărora pot intra, la un moment dat, în componența unei echipe și participa la jocul sportiv, iar moleculele substanțelor încadrabile în biostructură au anumite însușiri mulțumită cărora pot, la un moment dat, să intre în alcătuirea materiei biostructurate și să participe **la jocul vieții.**

Pentru a intra în joc, sportivul trebuie transformat în jucător, el trebuie să vină pe stadion, să-și modifice înfățișarea îmbrăcînd „uniforma" echipei sale, să ocupe pe teren locul corespunzător funcției pe care o va îndeplini pe teren și să se integreze în pătenjenișul acelor interrelații și interacțiuni cu ceilalți jucători determinate de regulile jocului. **Din momentul acela, sportivul își pierde specificul său personal și,** într-un anume sens, **independența :** de acum înainte, participînd la joc, în principiu nu se mai comportă ca un „om obișnuit", ci ca jucător, el nu mai este independent, aparține structurii în care s-a integrat și în care poate acționa numai conform legilor ei ! La fel și în cazul materiei vii : pentru a participa la jocul vieții, molecula substanței integrabile în biostructură trebuie să fie transformată în componentă a materiei biostructurate. „Jocul" odată terminat, structura în cadrul căreia s-a desfășurat se destramă : jucătorii părăsesc terenul, își leapădă echipamentul, componentele materiei biostructurate părăsesc structura, revin la starea normală de molecule...

BIOSTRUCTURA ȘI CANCERUL

— Și acum ce urmează, tovarășe academician Macovschi ?

— Plec în Franța unde voi conferența și despre teoria mea și confirmarea ei, la Institutul de cercetări de biologie moleculară al Universității din Paris. Cît privește teoria biostructurală însăși, și direcțiile de cercetare și de aplicare posibile pe care le-am indicat în lucrări anterioare, acum, după evenimentul din Boulder, Colorado, ar trebui să capete un nou și puternic impuls. Un singur exemplu, cancerul. Încă în 1963 am afirmat că **starea materiei BIOSTRUCTURALE a celulei canceroase este modificată, anormală, și că studierea acestei stări este esențială pentru cunoașterea cancerogenezei.**

Rezultă că procesele fundamentale ale cancerogenezei se desfășoară la nivelul materiei vii, al biostructurii, pe cînd modificările chimice din materia nevie („materia moleculară coexistentă") reprezintă **nu cauza, ci consecința** fenomenelor care provoacă această boală. De aceea este necesar să se acorde atenție fenomenelor din biostructură pentru a pătrunde în esența cancerogenezei — arăta Eugen Macovschi în 1963. Acum această idee pare să fie confirmată de microscopia electronică de înaltă tensiune.

Alte posibile aplicări : în alergologie, în caracterizarea stării produselor alimentare (în cursul păstrării fructelor și legumelor), în studiul cîmpurilor biologice (biocîmpul și cîmpul „psi"), în ecologie, în cercetarea problemelor psihicului uman. Amintim astfel lucrările lui Eugen Macovschi privind mecanismul memoriei umane, substratul material al gîndirii abstracte, raporturile teoriei biostructurale cu psihiatria etc.

Pe drept cuvînt, Porter și Tucker își încheie articolul din „Scientific American" cu aceste cuvinte : „Este limpede că **o nouă frontieră** a fost depășită în studiul structurii celulare și al fiziologiei celulare". Să nu uităm însă că de depășirea acestei noi frontiere în cunoașterea vieții este legat, în primul rînd, numele unui savant român.

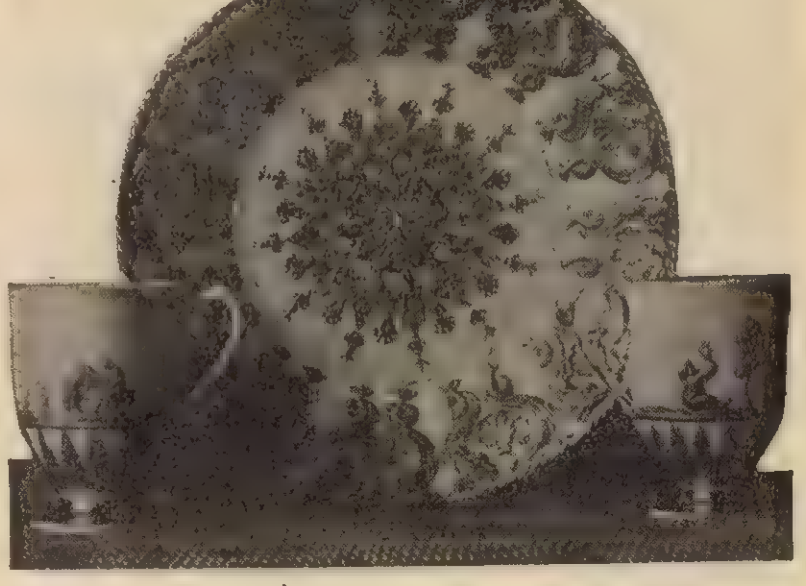

Țăranii în magazinele sătești

Furca de import și furca de acasă

Cînd într-un magazin sătesc găsești supe concentrate și cremă „Gerovital" pentru ten uscat dar nu găsești sape, joagăre și balamale, poți conchide că situația e complexă. Situația e cu atît mai complexă, cu cît firescul poate să pară nefiresc. Fiindcă e firesc să existe „Gerovital" și supe concentrate. Frecvența în rafturi a unor delicatețuri contrariază numai atunci cînd, spre exemplu, lipsesc din rafturi lucrurile strict trebuincioase muncilor grădinii, obiectele trebuitoare gospodăriei și pentru care, altcumva, mergi să le cauți la Satu Mare. Sau cînd, deși există, aceste unelte și obiecte ce fac specificul comerțului la țară sînt aproape inutilizabile. La Magazinul mixt din Drăgușeni, comuna Turulung, județul Satu Mare, bunăoară, sape și furci s-au găsit mai întotdeauna. Totuși, și situația lor e complexă. De o bună bucată de timp, discut cu țărani despre situația complexă a furcilor. Unii o rezolvă într-un chip ce-ar trebui să-i facă să roșească de rușine pe fabricanții noștri de furci. Țăranii din Turț, plecînd ei într-o excursie peste hotare, și-au adus nu magnetofoane, ci furci. „Am fost, cu toții, douăzeci și patru, îmi spune primarul Chirilă Gherman, și i-am speriat pe vameși la întoarcere, cînd au văzut ce-aveam în geamantane: furci ușoare și țapene. Pe ale noastre, dacă le ridici de cîteva ori, obosești; halterе, domnule, nu furci".

Președintele cooperativei de consum din Hotarele, județul Giurgiu, îmi explică, evocînd încă o dată prețiozitatea țăranului, cum își fac oamenii de pe aici sape ușoare și rezistente din discuri scoase din uz. În multe cazuri însă prețiozitatea și umorul la necaz nu ajută întrucît mașini de discuit scoase din funcțiune nu se găsesc chiar pe toate drumurile, caiele de potcovit cai, iarăși, nu se prea pot confecționa artizanal, furci, felinare cu gaz, pile și găleți de tablă emailate, nici ele.

Să revenim, însă, la magazinul din Drăgușeni și la responsabilul său, Ilie Pop. Acest Ilie Pop e un om foarte conștiincios. El nu face, firește, caz de cele ce-i lipsesc — dacă nu-s în lista „sortimentelor obligatorii" — dar fiindcă oamenii vin, și întreabă, și cer, și stăruie, Ilie Pop întocmește tot timpul note de comenzi în linie ierarhică pe care scrie, desigur, tot ce a mai scris: mașini de gătit, vase emailate pentru bucătărie, sobe de cărbuni, albii zincate, bidoane pentru păstrat untura, găleți, pile, joagăre, balamale, servicii de masă, tacîmuri, camere și anvelope pentru biciclete. Pe urmă: caiele, mărgele pentru cusături, cuie pentru tenculeli și alte cîteva ce s-ar procura, la urma urmei, și din oraș, dar atunci de ce să mai fie magazin la țară.

Privind așa, în mare, rafturile Magazinului mixt, impresia e, și ea, complexă. În multe privințe, mari deosebiri între un magazin sătesc cu de toate și unul orășenesc nu sînt. Cum mari deosebiri nu mai sînt, în cele mai multe sate și comune, nici între casa țăranului și cea a orășeanului. Televizorul e la fel, mașina de gătit aproape la fel, mașina de spălat identică. Probleme se ivesc mai ales în comerțul cu țăranul producător, nu cu țăranul consumator. La Turț există aproape 800 de cai iar calului și căruței le trebuie cîteva lucruri pe care, e bine s-o spunem din nou, cooperația nu le procură și nici nu le produce. La Drăgușeni și Turulung oamenii au cai, sute de cai care slujesc C.A.P.-urile, cu toate că nu-s ai C.A.P.-urilor.

Tovarășa Doina Costea, vicepreședintă a U.J.C.C.C. Satu Mare, ne spune că „referindu-ne la sectoarele metalo-chimice și articole de uz gospodăresc nu dispunem, din păcate, de toate mărfurile solicitate. În 1982, sectorul nostru de prestări servicii va începe producția unor unelte agricole specifice: sape și pluguri. Experimentăm ceva pentru uneltele de grădinărit și pomicultură în secția mecanică de la Doholt. Se încearcă și pentru caiele ceva. Sîntem informați că se pot produce și la prețuri mai mici decît prețurile care se practică dar nu cunoaștem în ce măsură putem procura materia primă necesară".

Cum se poate observa, fabricația de sape, pluguri și caiele reclamă aici un limbaj frecvent, mai cu seamă, în producția de cea mai înaltă tehnicitate și pentru lucruri ce abia au fost inventate. Ni se mai spune că se va ști mai exact, ce mărfuri interesează cu prioritate pe țărani cu ocazia adunărilor generale din U.J.C.C.C.

E adevărat, în unele privințe comerțul vrea să influențeze cererea, s-o orienteze, să-i dea un rost mai nou. Sînt în lucru 200 de miniincubatoare — la Pișcolț — urmare a unei idei de gospodar: din frigidere „Fram" pe care oamenii le-ar da altfel la fier vechi. La sobe de gătit, pentru 1982, s-au încheiat bine și la timp toate contractele cu producătorii. La Dorhoi, se produc „straifuri", adică un tip de căruță cu roți pe anvelope de automobile uzate, dar numai pentru C.A.P.-uri. Se discută mărirea producției și spre folosul populației. O anume cantitate de mărgele și unele țesături, foarte căutate în zonă, se contractează la import.

Tovarășa Doina Costea consideră că problema desfacerii mărfurilor deficitare nu-i atît a cooperației, cît a industriei ce le produce sau ar trebui să le producă. Tovarășa Doina Costea are, evident, dreptate. Cu observația că pentru multe, foarte multe lucruri industria aceasta este ori ar trebui să fie a cooperației. O sapă și o furcă sînt, totuși, o sapă și o furcă. Odinioară le făcea măiestru, cu un ciocan și o nicovală, fierarul satului.

TUDOR OCTAVIAN

Un „magazin" insuficient cunoscut

Întreprindere comercială centrală, având sediul în Nuțu Ion 6—12 și Vulturi 31, „Universalcoop" e un fel de magazin prin corespondență pentru țărani. Firește, la adresele respective poate scrie oricine, de la oraș sau de la sat, dar practica demonstrează că scriu mai ales țăranii, 90 la sută din din cele peste 7 mii de scrisori, înregistrate la 10 decembrie, provenind din mediul rural. Cele mai multe, după datele furnizate de economistul Elias Rozenzweig, din județele Maramureș și Bistrița Năsăud, cele mai puține din Teleorman, fără ca asta să însemne că primii sînt, obligatoriu, mai slab aprovizionați decît ceilalți. N-ar fi exclus ca lucrurile să stea și așa, fără a face însă din asta o regulă, căci s-ar părea că se adresează „Universalcoopului" cu precădere țăranii din satele și comunele mai izolate, aflate la distanțe mari de supermagazinele marilor orașe.

Țăranul cere, unitatea livrează prin coletărie și omul plătește cînd, acasă, îi sosește înștiințarea de la poștă. Nu se întîmplă în toate cazurile așa, adică mai sînt și refuzuri, 93 pînă la data de mai sus, Jenica Nenica din Oltenț, Teleorman, de pildă, neprezentîndu-se să ridice un capot de diftină, un termoplonjor etc. De regulă însă, oamenii se grăbesc la poștă, dar coletele întîrzie, căci termenele de livrare, susține directorul comercial Ion Popescu, sînt labile și, desigur, în funcție de marfa solicitată și de numărul de solicitanți. În medie, se așteaptă cam 10 zile. Cînd e vorba însă de un produs foarte cerut, o pernă, de exemplu, așteptarea se poate lungi și la o lună, interval în care corespondentul primește o înștiințare cum că e „ținut în evidență". Mai neplăcută e hîrtia, tot tip, „nu livrăm asemenea marfă", dar unii din cei ce au parte de ea nu trebuie totdeauna să se mîhnească, de vreme ce Cristina Popescu din Hălești, Gorj, cere foi de dafin, iar Dan Lungu din Mihăilești, Vîlcea, făină de oase?! Altfel zis, „Universalcoop" trimite ce are, cam de 7 milioane de lei pe an, țăranii cer ce le lipsește, de cele mai multe ori interesele se potrivesc, la perne, la lenjerie, la confecții, dar nu mereu. Mulți vor caiele, Petrișor Poenaru din Băilești, Ioana Roman din Corneni, Maramureș ș.a., destul optează pentru plușcord și pompe „Kama" etc., dar acestora „Universalcoopul" le răspunde, din motive diverse și întemeiate, cu amabilitate și refuz. Cu caielele, cu semințele, cu uneltele agricole mici (lopeți, furci, seceri), produse foarte cerute tocmai pentru că nu-s de găsit în magazinele sătești, e o poveste întreagă. S-au tot căutat soluții și, în sfîrșit, s-au găsit, în sensul că, din 1982, întreprinderea va livra și astfel de mărfuri. Firește, ideea e lăudabilă, dar am înțeles, dacă am înțeles bine, că ea n-are, cel puțin acum, acoperire totală, deși 1982 bate la ușă.

grosemul", dar încă nu s-a stabilit nimic precis. S-a luat legătura, pentru caiele, cu I.M.U.M., singurul furnizor din țară („Flacăra" a mai scris despre problema caielelor), dar colaborarea nu-i tocmai definitivată. Cert e că o „partidă" de caiele, din import, se găsește în depozitele „Universalcoopului" și, cît va putea, unitatea va livra, dar un vagon e, oricît s-ar trage de el, un vagon, iar cererile mult mai mari.

Întreprinderea desface tot felul de produse, de la vopsea de păr la perne și piese de motocicletă, pentru aceste ultime mărfuri deținînd, cum se zice, monopolul. Adică perne și piese de schimb pentru „I.J.", să spunem, nu găsești decît la „Universalcoop". Perne da, cooperația din Buftea e la zi cu livrările, piese nu. Fiind, majoritatea, din import, acestea n-au mai venit de 3 ani, oamenii le cer, iar „Universalcoopul" ridică din umeri și regretă. Se mai solicită, insistent, lămpi pentru televizor și, fiind la modă, plușcord. Primele nu sînt în nomenclatorul unității care, nu-i așa, nu e una specializată, plușcordul e, dar lipsește! Acesta, în raieuri fie mici, fie foarte mari, a înlocuit în opțiunile corespondenților jerseul, care nu se mai poartă. Acum, jerseu e berechet pentru că, opinează directorul Ion Popescu, s-a început să se fabrice în cantități mari exact cînd a încetat să mai fie la modă?! Probabil că aceeași soartă o va avea și catifeaua raiată, cînd nu se va mai cere, va fi tot mai produsă?!

Ce-și mai doresc țăranii? Ceasuri cu cuc, desfacerea acestora trecînd de 5 mii de bucăți pe an. Ca o dovadă că nivelul de trai a crescut simțitor, ca și cel al pretențiilor, țăranii vor tot mai multe casetofoane, dar întreprinderea nu vinde de teama că, pe drum, acestea se vor deteriora. S-a încercat în acest sens o experiență cu termose, dar s-a renunțat, se tot spărgeau și reclamațiile curgeau. Mai vor țăranii cojoace de blană, dar și acestea cam lipsesc, deși sînt trecute în cataloage.

Dacă vinde de 7 milioane de lei pe an, și vinde, e clar că „Universalcoopul" lucrează bine. Munca e, ne-am lămurit, bine organizată, 2 funcționari ai poștei fac serviciu în incinta întreprinderii, fluxul e rapid, dar asta e una și faptul că unitatea nu-i cunoscută în masa țăranilor cum ar trebui e alta. Ceva se întreprinde și în această direcție, reclamă la radio, cataloage trimise odată cu mărfurile livrate, dar înclinăm să credem că e cam puțin. Am încercat un test pe această temă în cîteva comune de pe Valea Buzăului, la Cislău, Pătîrlagele și Nehoiu, constatînd că numărul celora care auziseră de serviciile „Universalcoopului" era redus. Comerț modern numai din auzite nu se poate face, asta e sigur, n-ar strica, gîndim, ca „Universalcoopul" să țină mai mult cont de acest foarte simplu adevăr. Altfel, magazinul prin corespondență pentru țărani funcționează prompt și cînd nu se întîmplă așa, vina nu e a lui decît parțial.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Deficitari la caiele...

Ne oprim la **Grădiște**, în județul Giurgiu. „Metalo-Chimica" e zăvorîtă, cu lacăt și drug de fier la oblon. Nici o explicație în legătură cu soarta unității respective. Tăblița cu **„aici se vinde lax în plic"** nu ne lămurește și nu cred că-i încălzește nici pe locuitorii din Grădiște. Intrăm în vorbă cu **Ștefana Dobre**, care a ieșit în poarta casei. Cînd o întreb dacă găsește tot ce-i trebuie la magazinul din satul ei, mă privește cam pe sub sprîncene... Discuția se înfiripă abia cînd aflu că bărbatul Ștefănei Dobre e conductor la C.A.P. și acum e cu atelajul la cîmp. „Dar caiele găsiți? Și hamurile, curelele, de unde le procură soțul?" „Caiele și hamuri și curele? Păi, îmi răspunde rizînd, cam amar, astea nu le-am mai văzut de mult! Curelele și hamurile le cîrpește, cu sîrmă, și cîpăstru ar trebui, dar nu se mai știe de cînd nu s-au adus... Da' nici altele, care trebuie în gospodărie! Găleți nu sînt, nici lămpi cu petrol, pentru iluminat — că lumina se mai oprește — și stropitori, sînt și nu sînt, și luminările lipsesc, continuă Ștefana Dobre, și fitilele pentru ăi care mai au lămpi, acu' nici nu știu ce e, ce nu e, că — ați văzut — e lacăt la ușă!"

Sat mare — **Comana** are, sîntem siguri, destui cumpărători și destule cerințe pentru gospodăriile acestora. Din păcate, după discuția purtată cu **Maria Bobe**, vînzătoare la magazinul „Metalo-Chimica" (gestionarul, soțul dinsei, Tudor Bobe, era plecat la depozit, în București), am ajuns la concluzia că nici aici, la Comana, sătenii nu reușesc să cumpere tot ce le trebuie. Magazinul de mobilă „e mai sus", și mobilă se aduce, dar noi dorim să știm dacă se găsește nu ce cumpără omul la zece ani o dată, ci marfa pe care o caută zilnic.

Țăranii spun „bună-ziua" — cred că totdeauna va fi pentru mine sărbătoare la auzul acestui **bună-ziua** spus cu atîta demnitate, rostit atît de curat și de frumos, cred că totdeauna voi nutri speranța că salutul țăranului va rămîne la fel și, poate îl vom regăsi și noi, cei din marile orașe, cei care i-am uitat valoarea — și Maria Bobe continuă să-mi spună ce se găsește și ce nu se găsește la Comana. Aflu că anul acesta n-au fost oale de gătit, că lipsesc cazanele de untură, ibricele, tăvile, farfuriile. Găleți de tablă zincată și din plastic se găsesc, dar emailate nu. Au perii de haine, perii de ghete, bidinele, dar nu au lanțuri, plasă de sîrmă, rapit, cuie. Au cazmale, sape au avut, dar nu au putut răspunde cererii de ferăstraie. Nu s-au găsit nici minere pentru ferăstraie. Biciclete sînt, dar un șurub, să dai cu tunul, nu găsești!

Intră o gospodină și întreabă de farfurii. Maria Bobe îi arată o farfurie de mărimea celor de desert. „Ce să fac cu ea? întreabă femeia. Mie îmi trebuie să pun mîncare în farfurii, nu dulceață!"

Și cu toate acestea Maria Bobe îmi spune că soțul dumneaei trece săptămînal pe la depozit, iar în comenzi cere de fiecare dată mărfurile solicitate de oameni. Nici dînsa nu-mi poate răspunde ce se întîmplă cu comenzile, de ce nu sînt onorate.

Magazinul mixt din **Budeni** e gospodărit de 22 de ani de către **Mihalache Stan**. Cunoaște bine cerințele consătenilor, dar tot atît de bine și ce nu are în magazin. Comenzi face, dar marfa cerută nu apare. Ne lovim din nou de lipsa cuielor, cele pentru construcție, de 6, 7, 8, 9, 10 cm, lipsesc mult solicitatele cazane de untură.

Otilia Tudor, venită la cumpărături, îmi spune care-s necazurile femeilor de la țară, cele care muncesc la cîmp, și pe ploaie, și pe frig: „Să știți că întrebăm mereu de ciorapi, și nu găsim. Păi, noi nu putem ieși la cîmp cu ciorapi subțiri! Și de flanele și pantaloni de corp, ce să mai zic? Să merg la București pentru orice? Pislari de casă nu am mai văzut, și chiar stofă de tergal, pentru o fustă. O oală de gătit, o cratiță, farfurii, pentru orice trebuie să mergem la oraș! Acu' întreb de un trening, că noi, femeile, îmbrăcăm lucruri groase la cîmp, v-am spus, că nu intrăm în zori în birouri încălzite, dar nici treninguri nu-s de găsit..."

Nu are rost să vă repetăm ce lipsește la Budeni, pentru că sînt aceleași articole de uz gospodăresc care lipseau la Comana.

Pentru a părăsi județul Giurgiu mai luminați decît după vizitarea magazinelor sătești, ne oprim la Uniunea Județeană a Cooperativelor de Consum și Credite. Discutăm cu președintele U.J.C.C.C., **Ilie Purcărescu**, și cu vicepreședintele, **Silvia Stoian**.

Esențială ne pare problema aprovizionării magazinelor. Aflăm lucruri bune: este în curs de finalizare construcția depozitului de la Grădinari. Acum, e drept, aprovizionarea — numai în parte — se face și de la București. În 1982 se preconizează începutul aprovizionării doar din depozitele județului Giurgiu.

Silvia Stoian este întrutotul de acord cu opinia noastră — anume că oamenii trebuie să găsească tot ce le trebuie în sat. Dar, din păcate, mai toți se urcă în tren sau în autobuz — chiar de la Comana și Vidra — pentru a cumpăra cele trebuitoare gospodăriei — de la Giurgiu, de la București. De ce? Pentru că, dacă vorbim despre ciorapii de bumbac în amestec cu melană — ciorapi patent pentru femei, așa le spune în nomenclator — ei sînt livrați doar de o singură întreprindere, aflată la Cîmpina, care trebuie să acopere nevoile tuturor sătencelor din țară! Cît despre caiele, aici situația ne pare demnă de o bună piesă de teatru: Întreprinderea mecanică Medgidia, unicul producător de caiele, are în dotare, pentru a le fabrica, o mașină veche de **o sută de ani!!**

PIA OLARU

Legea ne apără, s-o cunoaștem, s-o respectăm!

Mărturie de ultima oră (I)

1. Un omor perfect?

La 25 decembrie 1980, în jurul orei 20.30, pe strada Saturn din Brașov, cetățeanul Carol Sylvester, lucrător la Întreprinderea drumuri și poduri, a fost lovit de un autoturism pe trecerea de pietoni și a murit în spitalul municipal, cîteva zile după internare, în suferințe atroce. În seara aceleiași zile, șoferul autoturismului 1-BV-6820, Vasile Teleagă, om al muncii la Întreprinderea „8 Martie" Zărnești, și însoțitorul acestuia, Constantin Mihăilă, de la aceeași întreprindere, dau organelor de miliție o declarație a cărei bizarerie nu va fi remarcată decît mai tîrziu. Amîndoi afirmă că în dreptul trecerii de pietoni, mașina a încetinit viteza pentru a se putea supraveghea apariția pietonilor eventuali cînd un vehicul ce venea din sens opus a aprins brusc faza lungă, orbindu-i; aproximativ în aceeași clipă, la circa 1—2 metri în dreptul parbrizului, au observat o umbră; s-a auzit o busitură pe capotă, frîna, lumea adunată în jurul victimei... ei nu știu exact cum s-a întîmplat.

Descrierea faptelor, neutră și prevăzătoare, cum se întîmplă adesea în relatările celor ce comit accidente de circulație, ar fi trecut poate neobservată, și cîteva zile după accident chiar așa s-a și întîmplat, dacă n-ar fi intervenit ceva cu totul ieșit din comun: cu toate că victima a fost lovită în plin sub centrul de greutate, și catapultată pe parbriz și apoi pe capota superioară, așa cum rezultă din procesul verbal încheiat de lucrătorii echipei de miliție sosită la fața locului, autoturismul nu prezintă nici una din urmele ce însoțesc de obicei un impact atît de violent. Farurile sînt curate. Masca motor, elementele de semnalizare, bara de protecție, tabla, celelalte elemente decorative nu prezintă nici cea mai neînsemnată zgîrietură. Buza capotei a fost ușor și nesemnificativ scrîșelită și atît. Cîudățenia acestei constatări este completată de un șir întreg de alte coincidențe care-i sporesc misterul: aparatul de fotografiat al lucrătorului de miliție se defectează, familia victimei nu este anunțată de tragedia ce a avut loc pe strada unde cu cîtva timp în urmă, tot pe trecerea de pietoni, s-au întîmplat alte două accidente de circulație, amîndouă comise de lucrători de miliție.

Lovitură de teatru: Laboratorul central de criminalistică respinge categoric posibilitatea impactului victimei cu autoturismul 1-BV-6820 și stabilește că victima a fost lovită cu partea frontală de un alt automobil ce se deplasa din sens invers și apoi proiectată pe capota motor a autoturismului trimis spre expertizare.

Afirmația pare de domeniul fantasticului, dar coroborînd-o cu alte elemente desprinse din anchetă, devine nu numai seducătoare ca ipoteză de lucru, dar și verosimilă. Cu atît mai verosimilă cu cît ea singură este în măsură să explice poate cea mai paradoxală dintre faptele acelei întîmplări: direcția de mers a victimei. După martorii oculari, victima se deplasa dinspre trotuarul unde se afla locuința sa înspre trotuarul unde sînt amplasate punctele de interes comercial. Dar nimeni, absolut nimeni nu poate să explice în ce fel anume victima a părăsit locuința în jurul orei 18 și ajunge pe trotuar abia în jurul orei 20.30. Rămîne inexplicabil, dacă am rămîne la depozitia martorilor oculari, de ce victima afirmă că a fost lovită în timp ce se întorcea acasă, deci traversa strada venind dinspre trotuarul cu magazinele alimentare. Deductiile bunului-simț și precizarea victimei concordă cu ipoteza Laboratorului central de criminalistică.

Tot cei doi martori oculari declară că fiind împreună pe trotuar înainte de a începe traversarea vorbeau între ei pentru ca apoi, mai tîrziu, întrebați unde se afla fiecare în momentul accidentului, unul să declare că se găsea pe marcajul de pietoni, în mijlocul soselei, iar celălalt că se oprise pe bordură. De ce? Nu cumva ți despărțise autoturismul care orbise cu farurile și catapultase victima pe capota mașinii 1-BV-6820?

Martorii autoeliminîndu-se, în favoarea variantei conform căreia accidentul ar fi fost produs de autoturismul Dacia 1-BV-6820 nu mai există practic nici un argument. În timp ce trecea strada pe pasajul pentru pietoni venind dinspre piață spre casă, cetățeanul Carol Sylvester a fost catapultat cu o forță neobișnuită de un autoturism necunoscut pe capota mașinii 1-BV-6820, ce venea din sens invers (așa se explică umbra, lipsa urmelor), aceasta l-a transportat circa 17—18 metri, depunîndu-l pe caldarîm înainte de a frîna.

2. Apelul mamei și al fiicelor și Ana și Ida

„...Zăceam pe patul ăsta. El a venit de la lucru. „Servus, mami. Cum îți merge?" Am stat puțin de vorbă. În camera cealaltă, Ana învăța cu un coleg. L-am auzit trebăluind la bucătărie, apoi plecînd...

L-am mai văzut în spital. Nu știu cum putea suporta durerile. Era rupt tot. Vorbea puțin, aproape deloc, de parcă se supărase pe soartă... Am rămas singure trei femei. Eu, bolnavă. Fetele — studente. De aproape un an se fac expertize și paraexpertize. Nu mai putem, nu mai avem cu ce trăi. Cine l-a omorît? Ne chinuie întrebările, se adună necazurile, lipsurile..."

3. Vasile Teleagă

Proprietarul autoturismului 1-BV-6820 nu este mai înalt decît victima și pare, la prima vedere, la fel de „fericit". S-a ras. În seara precedentă îl lăsasem tepos, trist și nehotărît. Spun „îl lăsasem" deoarece el ar fi vrut să continuăm. Părea extrem de obosit totuși. Poziția lui neclintită în a susține că e nevinovat începea să se clatine. Am propus să ne vedem a doua zi. Dacă va avea ceva în plus de spus e bine ca acest lucru să se întîmple după o noapte de odihnă și de meditație. Susținea mereu că nu e obosit. Dar era. Și trist și hăituit și singur. Vestea achitării sale nu i-a produs nici o bucurie. N-a mîncat, n-a băut, n-a rîs...

Ucisese un om, nu mă îndoiam de asta, în ciuda rapoartelor tehnice, a extravagantelor coincidențe, a ipotezelor seducătoare. Omorîse absurd. Revoltător de absurd. Dar omorîse un om și deși îmi impuneam mai mult să condamn și să compătimesc mai puțin, lucrurile se petreceau agasant de evident invers. Cu toate că ieșise victorios, omul părea în pragul falimentului moral și psihic. Insista să mai discutăm. De mult, fusese foarte fericit. Amănuntul biografic îl sesizasem în relatarea prietenului său, Constantin Mihăilă. Amîndoi traversaseră ani glorioși, adjunctul șefului secției forja și președintele sindicatului. Pe atunci, tinuse să precizeze Constantin Mihăilă, îl cunoșteam mai mult din vedere. Îl vedeam mereu prin întreprindere la brat cu soția lui.

La brat cu soția lui... L-am întrebat ce face soția? Care? Divorțase, deci. „Nu exista în Alimentara ce aveam noi în cămară". „I-a plăcut să fie gospodar". „Erau elevi cînd se cunoscuseră..." Putinele vorbe, frazele disparate acoperă ani întregi, imagini complexe, idei și realități greu de exprimat.

Boala ei, răspunsurile evazive ale medicilor, neliniștile, alergăturile, întrebările, disperarea, rătăcirile ei, ale lui... „Băiatul n-avea decît note de 10 și-l îngrijeam singur..."

A doua soție a fost un compromis, ca un pact iluzoriu de neagresiune cu destinul, dar nu mai avea răbdare să înțeleagă și mai ales să uite și în ziua accidentului aducea din județul Dîmbovița un martor pentru divorț. Muncise și sperase 30 de ani și în amurg se trezise singur, părăsit, fără familia la care năzuise, într-o cămărută de 7 metri pătrați, fără lumină, fără încălzire, voia totuși să dovedească că ei avusese dreptate, că viața lui putea fi o pildă pentru ea, pentru fiul ei, pentru toți cei ce nu-l înțeleseseră, afirma esecul cu bună-știință de fiul plăpînd al răzbunării morale și deodată, în stradă, în drumul spre a doua zi dimineața se năruise totul...

Rasul proaspăt și dimineața frumoasă îl fac dintr-o dată tînăr. Ochii i s-au alungit, pungile de sub ochi au dispărut, buzele i s-au subțiat, s-au întins parcă într-o singură noapte? Poate pentru că nu mai privește mereu în jos.

— Și atunci? îl întreb.

— N-am mințit cînd am afirmat că n-am văzut nimic. N-am văzut și nu știu cum s-a întîmplat. Restul însă este minciună. Nu m-a învățat nimeni. M-au îndemnat împrejurările. Nu le doresc dușmanilor mei să treacă prin ce-am trecut eu în acele clipe și în tot anul care a urmat. Nu vedeam, nu memoram, nu deosebeam nimic. Un profesor universitar a văzut mașina. E imposibil, a zis, ca mașina aceasta să fi lovit în plin un om. Imposibil. Cere o expertiză și-ai să vezi. Nu există complet de judecată care să aibă tupeul să te condamne cu o mașină în starea asta. Acolo trebuie să se fi întîmplat altceva. Ce?... Îmi vîjîia capul.

— Și ai început să inventezi...

— N-am inventat nimic. Se vorbea de accidentele comise tot pe Saturn de lucrători ai miliției. Victimele erau amestecate... Oricum, s-a conturat ipoteza existenței unei alte mașini... Aici chiar, am auzit despre un caz întîmplat pe Calea Bucureștiului... Un autoturism lovește un pieton, dar nu-l omoară, îi transmite unui vehicul ce venea din sens invers. Automobilul ucigaș dispare, celălalt plătește oalele sparte... Dacă și la mine a fost la fel? Reușiseră să mă convingă aproape... Raportul Laboratorului central de criminalistică le-a încrucișat pe toate.

4. Fața lunii

„Scriam declarația în fața lucrătorului de miliție, explică Constantin Mihăilă, aflat și el în mașină în timpul accidentului, cînd acesta a fost chemat pînă afară sau a plecat singur, nu mai țin minte; imediat, Vasile a băgat capul pe ușă și mi-a zis să scriu că pe pasajul de trecere o mașină venind din sens invers ne-a orbit. Eu tocmai descriam cum, brusc, în fața noastră apăruse o siluetă la circa doi metri, așa că am adăugat, *pe care n-am putut-o vedea decît ca pe o umbră din cauza faptului că din sens opus venea o mașină cu lumină mare* sau ceva asemănător... Nu mințeam chiar de tot deoarece într-adevăr ne intersectase o mașină cu faruri puternice, dar asta se întîmplase mai devreme cu vreo 50—100 de metri...

5. Și așa mai departe...

(Va urma)

NICOLAE CRISTACHE ■

Cauza apelor curate

Starea Oltului (IV)

Investigația noastră privind calitatea apelor rîului Olt, de la izvoare pînă la vărsarea în Dunăre, continuă cu alte trei unități industriale din județul Brașov. Din datele prezentate de specialiștii O.G.A. ai județului de referință rezultă că din întreaga rețea hidrografică a zonei, măsurînd 1 880 km (209 km pe rîul Olt, restul aparținînd afluenților săi), circa 1 400 km de ape sînt de calitatea I, ape păstrînd viață, cu pești, dar cea mai mare parte a lor se află în cursul superior al afluenților, în zone de munte, neatinse de poluarea orașelor. Mai departe, revin 65 km ape de calitatea a II-a, 157 km din calitatea a III-a și nu mai puțin de 159 km de ape complet degradate, fără de viață. Între acestea, o mare parte din afluenți, cum ar fi Timișul Sec, Ghimbășelul pe 14 km, Birsa pe 40 km, Vulcănița pe 25 sau Corbul Ucii, și încă alții, toți vărsîndu-se binențeles în Olt. În privința rîului propriu-zis, pe raza Brașovului ape de calitatea I nu există, din a doua categorie sînt 21 km, în a treia 144 km, iar ape degradate se întind pe 44 de kilometri, de regulă în aval de unitățile excesiv poluatoare, cum ar fi cele de la Codlea sau Victoria. Din Brașov vom trece în județul Sibiu (notat cu 3 în scara pomenită în numărul anterior), apoi mai departe, în Vîlcea și Olt...

PEȘTILOR LE STĂ BINE CU BURTA ÎN JOS!

Codlea. „Orașul florilor" este din păcate și un mare poluator. Concură la aceasta atît fermele de porci ale IASCIP (căreia O.G.A. a trebuit să-i aplice amenzi pentru a o convinge să pornească stația de epurare, pretextul fiind așa-zisa economie de energie), cît mai cu seamă Întreprinderea „Colorom", ale cărei probleme sînt dintre cele mai grave. Aici stația de epurare biologică nu funcționează deloc bine și nici nu s-ar putea altfel, de vreme ce apele extrem de toxice (care ar trebui arse) sînt dirijate tot spre această stație, inhibînd formarea nămolurilor biologice. Cităm dintr-un raport al unei comisii a Consiliului Național al Apelor, care a analizat în primăvara acestui an activitatea privind protecția apelor de la un număr de 31 de unități economice din bazinul Oltului: „Întreprinderea „Colorom" Codlea evacuează ape cu conținut foarte mare de substanțe organice (peste 15 500 kg/zi CCO-Mn), cu caracter cancerigen, interzise de Decretul 414/1979, care provoacă degradarea pîrîului Vulcănița și în continuare a rîului Olt, cu influență asupra tuturor folosințelor din aval, inclusiv poluarea stratului freatic din zona combinatului. Pentru evitarea impurificărilor cu substanțe toxice deosebite, această unitate a avut prevăzută o investiție de incinerare a apelor, cu termen inițial de punere în funcțiune în anul 1976, dar care pînă în prezent nu s-a finalizat". La fața locului ne așteptă însă o surpriză. Directorul Dumitru Dobrescu este departe de a fi un om dezinteresat de problema apelor și calitatea lor, așa cum ne închipuiserm noi. Dimpotrivă, la „Colorom" se fac în momentul de față eforturi însemnate pentru rezolvarea situației, a fost reorganizat laboratorul de analize, în fruntea biochimiștilor a fost numit un inginer care coordonează și face legătura dintre producție și cercetare, în stația biologică se află un nămol proaspăt, cultivat cu mai multă grijă, conducta de abur pentru încălzirea stației va fi legată curînd, oamenii știu cît de gravă este problema poluării și se pare că s-au hotărît să ia taurul de coarne. „Dacă scăp eu de aici vreun produs pe apă, zice Dumitru Dobrescu, apoi n-o să mai vedeți pești decît cu burta în sus!" În privința incinerării se fac de asemenea pași decisivi, e adevărat că aici ba s-a pus condiția arderii pe gaz metan, apoi s-a trecut pe motorină, iar acum se revine iarăși la gazul metan. Directorul promite că în curînd mecanicii vor termina montarea conductei pentru centrala termică, după care urmează să lucreze exclusiv pentru stația de incinerare a apelor toxice. Angajamentul este că pînă la 15 decembrie instalația să funcționeze. Sigur că problema arderii acestor ape nu va fi nici atunci ușoară, fiindcă se poate schimba compoziția lor destul de des, în funcție de natura produselor fabricate în unitate. Cazanul de ardere nu pare să fie chiar complet pus la punct, dar există asigurări de remediere și totul rămîne, pentru momentul de față, ca el să fie pus în funcțiune. Este un lucru pe care toată lumea îl așteaptă cu nerăbdare, inclusiv cei de la „Colorom"...

IATĂ CĂ SE POATE ȘI AȘA!

Făgăraș. Merită să citățm numele specialiștilor din colectivul de cercetare privind protecția apelor, de la Combinatul chimic: Nicolae Verbuță, actualmente director adjunct, Ioana Ilie, Jenica Verbuță, Dorin Stoian, Liviu Boeriu, Ion Traian, de meserie ingineri chimiști, biologi, proiectanți, ca și pe cel al directorului general Teodor Șuteu, care a tutelat și încurajat permanent activitatea celor dinții. Rezultatele obținute astfel la acest uriaș combinat chimic sînt excelente, iar colectivul numit un adevărat model de preocupare și pricepere în domeniul despre care vorbim. Înainte de anul 1970, de la C. Ch. Făgăraș se deversau cantități foarte mari de fenoli (125-150 mg/litru; astăzi ei nu depășesc 0,5 mg/l) și ape cu aci'i compuși cu azot (amoniacul ajungea la circa 200 mg/l, față de limita de 10 mg/l!). După cercetări îndelungi și amănunțite, specialiștii citați au dezvoltat o nouă tehnologie, punînd la punct un nămol biologic adecvat, pe care dealtfel au și brevetat-o. Pentru scăderea concentrației de nitroderivați din ape se vor pune în curînd în funcțiune încă două decantoare speciale, folosind tehnica de epurare anaerobă, tot după o cercetare proprie. De asemenea, funcționează cu bune rezultate o instalație de ardere a „apelor roșii", a căror nocivitate este binecunoscută. Și am mai observat ceva: problema gospodăririi apei, inclusiv epurarea, este privită aici ca parte integrantă a procesului de producție. Practic, în toate fabricile și secțiile (lucru care se întîmplă, să remarcăm, și la combinatul similar din Rm. Vîlcea), directorii sau șefii secției răspund atît de producție cît și de instalațiile de epurare aferente, iar parametrii apelor uzate, înainte și după epurare, sînt centralizați în jurnalul de producție al dispeceratelor respective și ca urmare analizați zilnic în ședințele operative de conducere. Este desigur un mod de organizare și conducere care ar trebui generalizat în toate unitățile!

FENOLI ȘI ACIZI ÎN PUȚURILE GOSPODĂREȘTI?!

Victoria. Doar vreo 20 km în aval de Făgăraș, Oltul primește un afluent numit Corbul Ucii. Este un pîrîu complet degradat, fără cea mai mică urmă de viață, care aduce cu el apele deversate la Combinatul chimic Victoria. Cum se vede, cel din Făgăraș se află destul de aproape, dar între cele două combinate, cel puțin în privința atenției cu care este privită problema apelor, se află o distanță uriașă. Stația de epurare cu treapta ei biologică funcționează, e adevărat, destul de bine, dar ea a fost construită înainte de 1970, iar astăzi este cu mult depășită, neținîndu-se seama de dezvoltarea combinatului. Astfel, dacă jumătate din apele cu conținut organic rămîn neepurate, ce folos că cealaltă jumătate se epurează destul de bine?! Instalația de fabricare a fenolitului se află din păcate la o distanță apreciabilă, de unde apele uzate trebuie aduse cu cisterna pînă la stația de epurare. Ele se mai pierd pe drum și astfel curg în pîrîul Corbișor, iar locuitorii din satul Corbi s-au plîns de foarte multe ori de mirosul cu totul neplăcut al apei... Un rest de circa 100 de tone de acid mineral rezidual se amestecă, pe de altă parte, cu apa, iar pentru neutralizare ar fi nevoie de cel puțin 80—100 tone de var zilnic, material deficitar, energointensiv. Unica soluție ar fi schimbarea tehnologiei de fabricație în cazul amintit, fiindcă în momentul de față circa 700 m³ de apă avînd Ph-ul 3 se scurg în fiecare oră în Corbișor, apoi în Olt. Alte vreo 100 de tone de ape uzate, la fel de acide, se scurg de aici în Olt în urma tehnologiei de producere a nitrocelulozei pentru lacuri. Și lista nu-i încă încheiată. Rețelele de canalizare ale combinatului, subterane, sînt construite acum mai bine de 40 de ani, iar termenul lor de folosință a fost de mult expirat. Numai în ultimii 5 ani combinatul de la Victoria a crescut de 2,5 ori, dar rețelele au rămas aceleași, amestecînd ape acide cu ape convențional curate, apoi cu ape cu conținut organic și așa mai departe. Combinatul are prevăzută în plan o investiție de circa 13 milioane, numai pentru separarea rețelei, dar pînă atunci fenolii și acizii curg pe Ucea și Corbul Ucii, două foste pîrîuri de munte, devenite simple canale de scurgere, complet pustiite biologic. Pînza freatică din apropiere a fost contaminată, astfel că localnicii au fost nevoiți să abandoneze o parte din puțurile gospodărești. Impurificarea s-a transmis pînă la Rm. Vîlcea, de unde necesitatea opririi stației de alimentare cu apă a orașului, de care am amintit la început. Fără acordul organelor de gospodărirea apei s-a dat în folosință o instalație de fabricare a sărurilor de cadmiu și seleniu, un pericol potențial de impurificare gravă a Oltului cu sărurile acestor metale grele, deosebit de toxice. Combinatul nu are un specialist în ape, Emilian Achiriî, șeful serviciului producție, îndeplinind și această atribuție, dar din păcate în mod nemulțumitor. Toate aceste lucruri au făcut ca, pe lîngă intervențiile la Ministerul Industriei Chimice, Consiliul Național al Apelor să propună acum cîtăva vreme aplicarea articolului 17 din Legea nr. 8/1974, adică oprirea instalațiilor poluatoare pînă la înlăturarea cauzelor și în mod special a secției de fenolit. Vizitat cu puțin timp în urmă de un alt reporter al revistei noastre, tovarășul director Leonida Costea a promis atunci măsuri mai ferme, acțiuni concrete pentru remedierea situației. Ele, din păcate, nu se fac încă simțite.

(Va urma)

DUMITRU GRAUR ■

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Citâm din **Memoriile** lui I.G. Duca : „În aceeași epocă (anul 1917 — n.N.), am stăruit de Goga să facă o broșură destinată propagandei în străinătate asupra chestiei Ardealului. Apostol al cauzei și literat de mare talent, mi se părea cu drept cuvînt cel mai chemat să formuleze în fața opiniei publice mondiale temeinicia revendicărilor noastre..."

Octavian Goga a scris respectiva broșură. Sîntem tentați să credem că zbuciumul ultimelor luni de zile dinaintea plecării sale spre Franța nu i-a mai permis s-o editeze. Oricum, aflat în drumul pribegiei, Goga încredințează prietenului său Onisifor Ghibu trei ample capitole din respectiva lucrare. Ghibu va publica, sub genericul **Unirea tuturor românilor**, un capitol în „România nouă" din 3 noiembrie 1918 ; cu două săptămîni în urmă îl apăruse în aceeași gazetă cunoscuta poezie **În nopți de pribegie** (20 octombrie). Tot Onisifor Ghibu va tipări în Biblioteca „Astrei" (1927) și celelalte două capitole, intitulate **Pagini din lupta ardelenilor pentru unire.**

În cele de mai jos transcriem integral primul capitol și ultima parte a celui următor.

În altă ordine de idei, fiind noi pe-aproape de încheierea serialului Goga, ne facem o plăcută datorie prin a mulțumi tuturor celor care ne-au scris rînduri pline de afectuoase simțăminte, între care : învățătorul pensionar Ion M. Popescu (Pucioasa), studentul Cristian Antohe (Tg. Ocna), veteranul de război Sîrbu Cristea (Ștefănești — Argeș), pensionara Rodica Butnaru (Iași), prof. dr. Ion I. Ghelase (București) ; din contribuțiile dv.: — Sabin Moldovan (Timișoara), Elie Bufnea (București), Vasile Oprescu Spineni (București) — nădăjduim să selectăm într-o eventuală coloană de „Ecouri..."

STELIAN NEAGOE ■

Unirea tuturor românilor

Chișinău, simbătă 3 noiembrie 1918

(I)

Conștiința unității e o realitate sufletească a poporului românesc de pretutindeni.

Țăranul român de oriunde, aruncat între alte neamuri, a avut sentimentul just al diferențierii de [neam] și s-a îngrădit ca într-o cetate în însușirile distinctive ale vieții lui naționale. În cursul veacurilor un simplu trai patriarhal a menținut frățietatea acestor oameni de un sînge, oricît de îndărătnice au fost încercările de desființare. Blocul sufletesc s-a păstrat intact, ca în alte părți, și în Transilvania. [...]

Cu vremea însă sentimentul unității s-a desfăcut din faza primitivă a instinctului de conservare și-a primit îndrumările conștiente ale unor justificări superioare. Comunitatea originei romane a românilor de oriunde a fost ideea călăuzitoare a luptelor naționale pe care românii din Transilvania le-au dus împotriva încercărilor de deznaționalizare. Din această conștiință a originei comune a răsărit și principiul **unității politice** care prindea rădăcini mai adînci în măsură ce se dezvelea politica perfidă a Austriei. În măsura în care tendințele de desființare ale ungurilor se întețeau și în măsură ce se consolida tînărul regat al României.

Credința unității naționale a trăit însă întotdeauna în sufletul românesc. Ea s-a moștenit din părinți, ea mingîia intimitatea vieții familiare și dădea putere de rezistență împotriva persecuțiilor de tot soiul.

Întărită în cursul vremii, a devenit articolul primordial în crezul vieții naționale a poporului român din Transilvania.

Dinasticismul atît de des invocat de Habsburgi al românilor a izvorît și el din această idee a unității naționale. Cînd regatul de azi și României era numai provincie dezmembrată, încălcată rînd pe rînd de atîția vecini, — credința în realizarea acestui plan de unificare națională trebuia să ducă în mod fatal spre Viena, reședința **împăratului.** Acest dinasticism nu pornea deci din nici un fel de sentiment de recunoștință și devotament (pe care le-ar fi dezmințit la fiecare pas istoria), ci numai din necesitatea fatală simțită de conducătorii poporului românesc de a înviora forța de rezistență a maselor populare prin iluzia unei bunăvoințe împărătești și de-a-și căuta un punct de sprijin în mijlocul atîtor nenorociri.

Dintre două rele : Alianța cu Viena împotriva ungurilor și alianța cu ungurii împotriva Vienei, românii au ales rău cel mai mic, primejdie mai suportabilă, fiindca era mai depărtată : Alianța cu Viena.

Această apropiere însă nu se întemeia decît pe o trecătoare reciprocitate de interese [...]. **Poporul românesc din Ardeal era dinastic, fiindcă dinastia se temea și ea de expansiunea politică a elementului maghiar** care în același timp tindea să-și cîștige și unitatea națională a statului ungar și preponderența în cadrele monarhiei.

Românii din Transilvania căutau deci sprijin la Viena, pentru că **Budapesta** era dușmanul lor comun și **Bucureștii** nu deveniseră încă un factor a cărui influență să se fi resimțit și peste hotarele Principatelor Unite.

Un dinasticism devotat însă, o alipire sinceră către statul ungar ar fi fost **un strigător paradox moral.**

Monarhia Habsburgilor a fost de la înființarea ei o creațiune artificială, a cărei compoziție internă hibridă trebuie în mod fatal să nască diverse tendințe centrifugale în veacul al XIX-lea care a consfințit principiul de naționalitate. Lozinca tradițională : „divide et impera" diriguia camarila vieneză în străduințele ei continue de-a asigura echilibrul unei alcătuiri cu temelii șubrede. De la 1848 existența [monarhiei habsburgice] nu se mai datora decît inerției politice internaționale care a intervenit pe urma epocii lui Napoleon. În acest timp la Viena se cheltuia toată energia pentru îndușmănirea reciprocă a popoarelor din interiorul monarhiei și pentru slăbirea națiunilor învecinate, înrudite cu aceste popoare. Se urma vechea rețetă familiară a casei de Habsburg, cuibul consacrat al intrigilor seculare.

Lucrînd direct sau indirect, singură ori în alianță cu alții, pregătind și alimentînd un neîntrerupt proces de ostilitate al diverselor naționalități, politica Vienei a căutat astfel să neutralizeze aspirațiile naționale ale popoarelor mici și a reușit să mențină aici la porțile orientului harta Europei într-o stranie și anacronică înfățișare. [...]

Distrugerea unității sufletești au pregătit-o Habsburgii paralel cu această distrugere a unității politice. Românii din Transilvania au fost divizați de Viena în români-greco-ortodocși și greco-catolici ; sîrbii în sîrbi ortodocși, și catolici (croați) ; slovacii în catolici și protestanți ; rutenii în ruteni catolici în Ungaria și ortodocși în Bucovina, ca puterea lor să fie veșnic subminată pe ascuns.

Înființarea dualismului austro-maghiar la 1867 a dovedit în mod evident că românismul din Transilvania este aruncat pradă tendințelor de deznaționalizare de la Budapesta. Nemulțumirea românilor [...], apărînd pe împăratul și crezînd că se apără pe ei, s-a accentuat tot mai mult, un scepticism rece s-a înfipt în sufletul lor pe ruinele sentimentelor dinastice de odinioară. Alianța Regatului român însă cu monarhia de Habsburg mai crea din cînd în cînd iluzia unor îmbunătățiri de soartă care se așteptau zadarnic. Întinzîndu-se însă tot mai mult persecuția maghiară, evoluția normală a concepției politice la românii din statul ungar, a adus cu sine abandonarea treptată a Vienei ca centru de gravitație a elementului român din monarhia de Habsburg și a început să-și îndrepte ochii spre București.

În măsura în care se consolida Regatul regelui Carol și în măsura în care se accentua distrucțiunea metodică a românismului din Transilvania, politica românilor din Transilvania, influențați în mod hotărîtor de unitatea culturală cu România, desăvîrșită în ultimele decenii, — avea ca punct de orientare capitala Regatului român.

În acest timp la Viena nu se mai ridica nici un obstacol împotriva tendințelor de cutropire [...]. Partidul creștin-social al doctorului Lueger călăuzit de idei antimaghiare nu s-a putut ridica la o valoare hotărîtoare. Principiile unei **„Gesamt-Monarchie"**, profesate de răposatul moștenitor de tron Franz Ferdinand, care căuta contactul cu conducătorii poporului român, n-au ieșit la lumină din cabinetele palatului Belvedere ca să ia o formă concretă.

...În conștiința națională a României ieșea la iveală cu o putere tot mai mare neputința morală de a se menține alianța cu monarhia de Habsburg peste cadavrul politic al românilor din Transilvania. Ultimele argumente în privința tendințelor de guvernămînt de la Budapesta au fost date de contele Ștefan Tisza, primul ministru ungur, cu ocazia tratativelor unui acord româno-maghiar, eșuat în primăvara anului 1914, din cauza concepției de absolută anihilare politică a poporului românesc care îndruma pe bărbații de stat unguri și din cauza indiferenței manifestată la Viena pentru soarta acestei naționalități sacrificate.

Pacea de la București cu ocazia căreia intrigile perfide din Ballplatz împotriva României nu s-au mai putut ascunde a dăt lovitura de moarte alianței Regatului român cu Austro-Ungaria, fixînd totodată în mod definitiv și irevocabil noua orientare a crezului politic românesc din Transilvania : UNIREA CU REGATUL INDEPENDENT AL ROMÂNIEI.

Această credință a mînat peste Carpați zeci de mii de români transilvăneni la începutul marelui război, plecați să se înroleze în armatele române și să lupte alături de ele pentru izbîndirea idealului, care-i chema cu toată strălucirea lui orbitoare : **România mare.**

(II)

[...] În măsură ce politica românească se depărta de raza Puterilor Centrale, la Viena și Budapesta se urma înainte măcinarea forțelor românești din monarhie. Garnizoanele soldaților români din Transilvania erau pe rînd înlocuite cu străini și regimentele românești care trebuiau să se refacă acasă erau retrase de către autoritățile militare în interiorul țării. După un an de război, în toamna anului 1915, în satele românești nu se mai găseau decît bătrîni de peste 60 de ani, femei și copii. Toți ceilalți erau pe cîmpul de bătaie, parte ca combatanți, parte ca muncitori de tranșee. Între cei de-acasă stăpînea teroarea jandarmilor și a spionilor fără număr. Familiile celor care trecuseră munții pentru a se înrola în armata română erau prigonite, iar ei înșiși declarați trădători și averea lor se vindea la licitație.

Cu toate aceste măsuri drastice românii transilvăneni, reintegrați în sentimentul lor tradițional, au făcut totul pentru a sprijini războiul României. Peste o mie de tineri de-ai lor au intrat în școlile de ofițeri din Regat în cei doi ani de neutralitate. Cînd România a tras sabia pentru dreptul ei un fior a zguduit sufletul românismului apăsat, peste 20 de mii de soldați scurși peste munți au luptat în rîndurile armatei române.

Nu e menirea acestor rînduri să descrie tragedia poporului care în curs de o lună și-a văzut cu ochii dezrobirea, pentru ca apoi cu armatele române în retragere să se expatrieze în masă. Războiul României a cimentat pe veci frățietatea acestor oameni de un sînge. Mai puternic s-a resimțit neînfrînta legătură organică cu prizonierii români aflați în lagărele de concentrare rusești. Cele peste 100 000 de ostași risipiți în nemărginirea Rusiei pînă la Wladiwostock au tresărît ca un singur trup cînd ostile regelui Ferdinand au sfărîmat granița persecuției lor milenare. Din toamna anului 1916 ei s-au agitat necontenit pentru a putea obține de la autoritățile rusești învoirea de a se înrola ca voluntari în armata română.

Cu mare greutate au fost concentrați sub regimul țarist, care trata cu indiferență această mișcătoare manifestare de neam, vreo 600 de ofițeri și cîteva mii de soldați care făcuseră cerere individuală pentru a fi admiși ca voluntari. La orașul Darnița lîngă Kiev s-a ținut în sfîrșit, în noua eră de libertate rusească întrunirea celor 500 delegați — 250 ofițeri și 250 soldați, — ai prizonierilor români, care cu data de 26 aprilie 1917 și-au codificat hotărîrea lor, vorbind în numele tuturora.

Lăsăm să urmeze în întregime adresa lor. (Manifestul de la Darnița, pe care l-am publicat fragmentar săptămînile trecute — n. N.), publicată la timpul său cu toate cele 500 semnături în ziarele românești, trimisă guvernului provizoriu din Rusia, Sovietului soldaților și lucrătorilor din Petrograd, precum și tuturor reprezentanților statelor aliate și neutre din capitala Rusiei. Cuvîntul lor, în această perioadă de descătușare a conștiințelor naționale, cînd tînăra democrație rusească a lansat formula plebiscitului ca mijloc de dezlegare pentru teritoriile etnice deținute de o dominațiune străină, — cuvîntul lor e cel mai autorizat glas care vorbește în numele Transilvaniei.

De atunci abia vreo 600 ofițeri și 5 000 de soldați au putut fi transportați ca voluntari în armata română pînă la scrierea acestor rînduri. Venirea lor e totdeauna un prilej de sărbătoare națională. Zeci de mii își așteaptă plecarea zi cu zi în diferite orașe rusești.

Numărul lor crește din zi în zi, după cum se poate vedea din coloanele ziarului „România Mare" înființat de ei la Kiev, unde e sediul organizării voluntarilor români. Concomitent cu această acțiune românii transilvăneni emigrați în America se organizează în legiuni pentru a lupta în rîndurile armatei americane sub tricolorul idealului lor străbun.

Cu această hotărîre nestrămutată a sacrificiului suprem privește astăzi poporul românesc apăsat în fața viitorului său. Soarta lui se rezumă în două cuvinte: **Unire sau Moarte**

O operă de preț a gîndirii militare românești

Cărțile de gîndire militară nu sînt o lectură lesnicioasă, pentru marele public nespecialist : Clausewitz — citat atît de frecvent pentru definiția războiului — rămîne o lectură aridă chiar pentru profesioniștii militari, iar B.H. Liddell-Hart — pentru a ne mărgini doar la aceste două exemple ilustre — este practic necunoscut în cercurile largi de cititori prin scrierile sale de gîndire militară, marele public cunoscîndu-l doar ca istoric al celui de al doilea război mondial. Cartea recent apărută, **Hărțuirea în acțiunile de luptă duse în războiul întregului popor pentru apărarea patriei** a generalului-maior dr. Ilie Ceaușescu dezminte însă constatările de mai sus : erudită prin informație, adîncă prin analiză, largă prin perspectiva de cuprindere, ea oferă o lectură în egală măsură de instructivă și incitantă pentru specialist ca și pentru cititorul obișnuit. Rod al cunoașterii exemplare a istoriei militare naționale și universale și al unei meditații profunde asupra fenomenului militar contemporan, acest volum aduce în tratarea problemei discutate o noutate de abordare și de înțelegere care captivează atenția cititorului pînă ce ultima pagină este întoarsă.

Structura de diptic a cărții — istorie și teorie militară — nu este dictată numai de necesitățile de organizare a materialului, ea reflectă și un raport genetic. Anul trecut, generalul-maior dr. **Ilie Ceaușescu** a dat la iveală un masiv volum dedicat **Războiului întregului popor pentru apărarea patriei la român**, în care releva caracterul profund popular al efortului de apărare a pămîntului strămoșesc, ori de cîte ori invadatorii au încercat să se instăpînească asupra lui. Reflexul de solidaritate națională s-a manifestat de fiecare dată cînd ființa neamului și existența statului au fost amenințate. Războiul întregului popor a fost formula politico-militară care a asigurat marile biruințe asupra unor inamici superiori în resurse umane și materiale și a constituit astfel o pavăză a neatîrnării românești.

Pornind de la această experiență a unei istorii de două ori milenare, generalul-maior dr. Ilie Ceaușescu se înfățișează astăzi în dubla ipostază de istoric și teoretician militar, analizînd multiplele valențe ale luptei de hărțuire. Cercetarea sa constituie un model de valorificare a tradiției militare naționale — văzută însă într-un larg context de istorie universală — pentru a îmbogăți doctrina militară a României socialiste, astfel cum a fost fundamentată de secretarul general al Partidului Comunist Român : „Apărarea patriei este o îndatorire a fiecărui cetățean ; în condițiile de azi, în cazul unui război, nu numai armata, ci toți cetățenii trebuie să fie gata de a lupta pentru apărarea libertății, suveranității și integrității patriei". Pe făgașul tradiției luptelor de apărare a patriei, în care hărțuirea a jucat un rol esențial și în lumina experienței acumulate în desfășurarea așanumitelor conflicte asimetrice (disproporție în raportul de forțe între agresor și agresat) din zilele noastre, autorul a întreprins o investigație deopotrivă de amplă și de sagace, la capătul căreia se află o înnoire fundamentală a conceptului de hărțuire. Specifică războiului popular, hărțuirea este prezentă la cele trei niveluri ale acțiunilor militare (strategic, operativ, tactic), ea poate fi întîlnită în toate perioadele apărării strategice, în sfîrșit ea își găsește o realizare implicită în toate formele de luptă. În cadrul tuturor procedeelor și al acțiunii combinate a forțelor și mijloacelor propice. Concepută astfel, hărțuirea apare ca un sistem pe cît de complex pe atît de variat de acțiuni, care constituie o condiție indispensabilă pentru succesul efortului de zdrobire a unui inamic superior în efective și tehnică de luptă.

Hărțuirea invadatorului nu revine numai armatei ; ea presupune o organică și largă cooperare între forțele armate, gărzile patriotice și alte componente ale sistemului de apărare națională. Numai în condițiile unității perfecte dintre popor și armată, întemeiate pe voința comună de a apăra vatra sfîntă a patriei, hărțuirea poate căpăta acea eficacitate care să-l sfîșie pe adversar și să-l constrîngă să se retragă.

În această carte a generalului-maior dr. Ilie Ceaușescu întîlnim nu numai o analiză a luptei de hărțuire, care reprezintă o remarcabilă premieră în gîndirea militară națională și mondială ; la fiecare pagină se simte acel patriotism fierbinte care conferă volumului o funcție educativă, de cultivare a dragostei de patrie, a acelei dragoste care înseamnă curaj, eroism, jertfă. Pentru fiecare cetățean al României socialiste, pentru fiecare apărător al libertății acestei țări, cartea generalului-maior dr. Ilie Ceaușescu este un îndreptar, ce ne învață cum să înfrîngem pe acel agresor ce ar încerca să ne smulgă glia sau neatîrnarea.

FL. CONSTANTINIU ■

ABECEDARUL

— Cel mai preţios şi cel mai pretenţios manual —

(Urmare din pagina 1)

Gedike, din ultimul deceniu al secolului al 18-lea. Dar pedagogia şi metodologia didactică progresează şi, în prima jumătate a secolului al 19-lea, cu lucrările pedagogului Grosser (1766—1841), se pun bazele metodei moderne analitico-sintetice ; metodă ulterior îmbunătăţită, teoretic şi practic, de pedagogii următori, între care şi români, din ultima parte a acelui veac prodigios. De ce autorii actualului abecedar au ignorat aceste principii elementare ?!

Din analiza paginii date ca exemplu ne dăm seama că, după acest abecedar, elevul percepe vizual, izolat şi abstract, litera (mare şi mică, de tipar) pusă în fruntea paginii, literă fără legătură directă cu un obiect concret şi cu denumirea acestuia.

2. Lipsa — din abecedarul în discuţie — a imaginii unui obiect concret, care să aibă alăturat denumirea sa, conţinînd litera de predat, determină golirea învăţămîntului de principiul intuiţiei, care guvernează didactica modernă. Pedagogul român amintit mai înainte spune clar : „...Numai atîta ştim cît intuim" (op. citat, cap. I, pag. 15). Sau „Copilul percepe abstract litera în lipsa obiectului şi a cuvîntului". Ce să se intuiască, în clasă, drept un obiect, un obiect neconfundabil, din imaginea complexă, dată în pagina luată ca exemplu (B b) ? Să se intuiască obiectul „bu-nic", care poate fi botezat şi tată ? ; sau obiectul „bar-că", necunoscut de o mare parte din copiii ţării noastre, ori denumit şi luntre ? ; sau obiectul „bar-bă" care nu se vede în pagină ?

3. Pe tot parcursul abecedarului, litera de învăţat este legată diletant şi artificial de nume de persoane botezate ad-hoc, ca şi de adjective, verbe, pronume etc. cuprinse între numeroasele cuvinte izolate, cu grafia silabică, aflate sub imagini complexe, care îndepărtează lecţia de scopul său şi duce la o însuşire mecanică a cunoştinţelor.

4. Întîlnim şi lecţii de-a dreptul bizare, precum : lecţia „ea" (pag. 37), în care, dacă s-a urmărit scrierea-pronunţarea pronumelui „ea", realizarea este formală şi neconcludentă ; lecţia „ai" (pag. 43) ce nu-şi are justificare nici măcar în propoziţia „Luca, ai alune ?" (procedeu artificial pentru a se ajunge la lecţia nouă, litera „L" mare de mînă).

5. Dacă privim oricare pagină, observăm, în frunte şi în urma lecţiilor, numeroasele cuvinte izolate, cu grafica silabică, cu liniuţa de despărţire a silabelor, comportînd un mare număr de efecte negative : a) Pînă la pag. 57, lecţiile conţin un mare număr de cuvinte izolate ; iar între pag. 58—91 numărul cuvintelor izolate, din fruntea lecţiilor, este exagerat de mare, însumînd chiar 10—20, ceea ce determină un învăţămînt formalist şi abstract. Şi aduce şi în veacul nostru, al 20-lea, o metodă a veacurilor 18—19, abolită către sfîrşitul veacului al 19-lea în cea mai mare parte a Europei, inclusiv şi pe pămîntul românesc. („Cel dintîi" abecedar, care rupe cu buconavnele şi se bazează pe procedee moderne ale pedagogiei ştiinţifice a-s tipărit la Sibiu încă din anul 1870 şi se datorează prof. I. Popescu) ; **b)** în domeniul deprinderii citirii, silabisirea excesivă, zilnică, de cuvinte izolate, determină o citire mecanic-sacadată, greu de înfrînt şi de îndreptat ulterior ; **c)** în domeniul îmbogăţirii vocabularului elevului de clasa I, cuvintele izolate sînt cel mai nepedagogic procedeu ; **d)** silabisirea numeroaselor cuvinte izolate răpeşte din timpul de însuşire a noilor cunoştinţe de citire-scriere, ca şi din timpul fizic al orei de curs, necesar adevăratelor scopuri ale lecţiei. Iar din punct de vedere pedagogic, nu poate fi justificată silabisirea ca scop în sine, cum sugerează acest abecedar ; **e)** grafia silabică cu liniuţă de despărţire, generalizată, determină o imagine greşită a cuvîntului scris. Sînt cazuri cînd unii elevi de clasa a II-a scriu cîte un cuvînt despărţindu-i ultima silabă prin liniuţă, deşi acesta se află în interiorul rîndului scris ; şi asta, tocmai datorită reflexului condiţionat — greşit format — în clasa întîi.

6. În aplicarea principiului interacţiunii în materia învăţării citit-scrisului (sau scris-cititului) regula este „copilul să scrie şi să citească deodată" (Grosser). Dar abecedarul de care ne ocupăm nu procedează aşa, ci lasă un decalaj, în timp, destul de mare, între predarea literei mari de tipar (citire) şi scrierea de mînă a acesteia (lucru care se observă şi în pagina luată ca exemplu). Cu cîteva excepţii, astfel se desfăşoară întreg abecedarul : se dau de scris numai cuvinte izolate, adîncind formalismul lecţiei ; se dau de scris numai unele propoziţii din textul închegat, din cauză că altele conţin cuvinte cu literă mare, a cărei scriere de mînă nu s-a învăţat. În unele cazuri, chiar titlul lecturii conţine litera mare a cărei scriere de mînă nu s-a învăţat (pag. 54, 60, 70 şi 74). Toate acestea duc la deprinderea elevilor cu munca de mîntuială ; deci cu ceea ce şcoala este datoare să împiedice !

7. În ce priveşte forma scrisului de mînă, abecedarul actual dă, ca model, un „scris simplificat" al literelor mari de mînă, readucînd o modă care — susţinută doar de cîţiva snobi — a încercat să se instaleze în ţara noastră prin anii '30, dar fără succes. Simplificarea în cauză îl scuteşte pe copil, bineînţeles, de o parte de efort şi de atenţie ; dar această scutire se face într-o promovarea comodităţii şi a indiferenţei faţă de frumos. Or — ca să-l cităm din nou pe pedagogul de adineaori — „bucuria estetică se desprinde de interesul utilitar... dînd contur gustului ca facultate psihologică de tip deosebit", pe care şcoala nu are dreptul să-l nesocotească, nici chiar la clasa întîi.

8. Dar să nu uităm şi nişte lucruri bune : ilustraţia expresivă, cu un colorit luminos, hîrtia excelentă şi litera cea mai potrivită sînt calităţi remarcabile ale acestui abecedar ; lecturile cu titlu sînt acceptabil alese şi frumos ilustrate. Dar şi aici sînt unele lipsuri : **a)** moralizarea imperativă, din titlu, a lecturilor : „Nu vă jucaţi cu chibriturile !" (p. 109) ; „Spune adevărul !" (p. 122) ; „Îmbeşte munca !" (p. 123) ; **b)** folosirea complementului direct pus înaintea verbului („...dar poarta nu găsi", p. 30) ; **c)** lectura „Neghiniţă" (p. 94) e trasă de păr cu acel „gîndul oamenilor" care stă la urechea babei — şi ea „dădu să îl sărute" ; **d)** folosirea nesigură, oscilantă, a virguiei.

Nota redacţiei. Am primit — şi am citit cu mult interes — scrisoarea învăţătorului Ion D. Ungureanu din Arad, Piaţa Avram Iancu 18. S-a mai scris în revista noastră despre abecedar. Ne-am hotărît din nou, nu numai fiindcă profesia noastră înseamnă mai ales hotărîre, dar mai ales pentru faptul că problema în discuţie ni se pare de o foarte mare însemnătate, să împingem iarăşi lucrurile mai departe. Redactorul nostru de resort, Dorin Gherghinescu, căruia i-am oferit spre studiu scrisoarea şi care a fost unul dintre cei care au scris în „Flacăra" despre abecedar, ne comunică următoarele.

Reamintesc şi eu cititorilor criticile la adresa abecedarului publicate în „Flacăra". Nu mai este, de mult, un secret pentru nimeni că ani de zile s-au pus în evidenţă numeroase greşeli şi stîngăcii ale acestui prim manual al copiilor noştri, manual pe care de 25 de ani îi fac aceleaşi autoare. Ei bine, cu toate acestea şi cu toată falsa atenţie acordată calităţii abecedarului de către cei ce hotărăsc şi cînd şi dacă un manual trebuie corectat, revizuit, ori înlocuit, în toamna lui 1981 milioane de elevi de clasa întîi îi s-a pus în mînă acelaşi abecedar, cu aceleaşi greşeli. Am spus **falsă atenţie** fiindcă atît la M.E.I., cît şi la Editura didactică şi pedagogică, criticile exprimate în presă au fost citite, înregistrîndu-se, odată cu supărarea, şi o oarecare mişcare în sensul îmbunătăţirilor necesare.

Zilele trecute, la Editura didactică şi pedagogică am stat de vorbă cu noul director, tovarăşul Constantin Floricel. „Eu sînt director de curînd, ne-a spus. Am moştenit, ca să zic aşa, o situaţie tocmai bună de îmbunătăţit. Cît priveşte abecedarul, am făcut tot ce se mai putea, fiindcă pentru acest an şcolar el fusese, practic, reeditat în exact forma criticată".

— De fapt, ce aţi făcut ?

— Propuneri de schimbare în bine. Adresate, evident, M.E.I., căruia ne subordonăm. Şi am mai făcut încă un lucru : am pregătit — în măsura posibilităţilor, fiindcă, iată, am aici planul pentru 1982, întocmit de minister, plan în care abecedarul figurează doar ca reeditare, nici măcar ca revizie — am pregătit, cum vă spuneam, corectarea greşelilor cum şi alte îmbunătăţiri la text şi la ilustraţie. Am pornit, în cele ce am făcut, şi de la cele publicate în „Flacăra" pentru ediţia destinată anului şcolar 1982—1983. Desigur, şi de la alte considerente.

— În acea reeditare corectată, pe pagina literei „p", Pîrvu va continua să se înece cu pîine ? (cum a scris subsemnatul în revistă).

— Nu. Propoziţia a fost înlocuită cu : „Pîrvule, mănîncă încet !"

— Să revenim la proiectele editurii. Ne-aţi spus ce aţi făcut. Ce veţi mai face ?

— Am propus M.E.I. să deschidem un concurs pentru un nou abecedar. Am mai propus, de asemenea, îmbunătăţiri ale regulamentului privind organizarea şi desfăşurarea concursurilor privind elaborarea de manuale şcolare, materiale didactice şi alte lucrări necesare procesului instructiv-educativ ; am pus, în această propunere, insistenţă pe elementele de conţinut, pe calităţile cerute textului şi ilustraţiei din manuale. Conducerea ministerului şi-a însuşit aceste propuneri şi vă pot spune, de pildă, că vor fi abandonate unele îngrădiri pentru participarea la concursuri. Mai vreau să precizez că, dacă înainte se respingeau uneori manuscrise prezentate pentru concurs fără a fi analizate cum trebuie, chiar fără a fi cercetate, de acum înainte — lucru foarte important ! — se va reţine şi analiza orice manuscris. **Toţi concurenţii vor avea şanse egale,** singurul lucru care-i va deosebi va fi calitatea „produselor lor". Abecedarul viitor va beneficia de obiceiul pe care vrem să-l introducem ca pe o regulă : acela de a muta momentul concluziilor asupra manualului — formulate de colective de cadre didactice care lucrează la clasa respectivă — înaintea publicării cărţii, aşa încît observaţiile judicioase, propunerile îndreptăţite de îmbunătăţire să se şi aplice de la început, nu să ne trezim că sînt provocate de un manual ce se găseşte deja tipărit şi intrat în şcoli.

— Aţi propus concursuri şi pentru alte manuale, în afara abecedarului ?

— Am propus concursuri pentru 14 manuale de clasele I—XII. Aşteptăm aprobarea oficială a M.E.I. Poate chiar în acest an vom şi publica anunţul. Evident, ca rezultat al concursului, noul abecedar va putea fi pe băncile şcolilor abia la 15 septembrie 1983.

Tovarăşa Tudora Gavrilă, redactorul editurii care s-a ocupat, împreună cu autoarele, de îmbunătăţirea ediţiei 1982, ne spune că această îmbunătăţire înseamnă „eliminarea greşelilor constatate de noi şi semnalate de alţii, aducerea la zi a manualului — de pildă, prin texte cu **spiritul patriei** — apoi, pe cît a fost posibil, îmbogăţirea vocabularului şi corectarea ilustraţiei". (Exemplarul de abecedar — „martor", cum se cheamă în limbajul de specialitate — conţine, observăm, astfel de îndreptări pe mai bine de 50 de pagini). Tovarăşa Tudora Gavrilă adaugă : „Concursul nu va aduce, cred, un alt abecedar bun de publicat, aşa că noi am făcut modificările gîndindu-ne de pe acum că nu le facem doar pentru un an".

— Credeţi — intervenim — că ar fi mai bine ca ambele cărţi ale clasei întîi să fie gîndite şi realizate de aceleaşi învăţători-autori ?

— Ar fi ideal. Ar fi însă prea frumos ! Fiindcă ar trebui să se găsească un asemenea colectiv. Ar fi chiar nemaipomenit. Dar învăţători ! Care să ştie ce înseamnă să-i porţi copilului mîna pe hîrtie la primele litere !

— Poate că se găsesc. Dar, spuneţi-ne, ce avantaje ar decurge de aici ?

— S-ar putea realiza o concepţie unitară a ambelor manuale. S-ar simţi că se adresează aceluiaşi copil. Nu ne-am mai lupta, de pildă, ca la matematică să nu se dea probleme cu text pînă nu s-a parcurs ce trebuie — pentru înţelegerea textului — în abecedar.

— Daţi-ne cîteva exemple concrete !

— Noţiunile generale de orientare în spaţiu, de pildă, n-ar fi nevoie să se facă şi la abecedar, şi la matematică. În general, repetiţiile inutile s-ar putea elimina. Apoi, modul de a-l învăţa pe copil să lucreze cu manualul ar putea fi în sfîrşit identic. Volumul de cunoştinţe s-ar putea doza, structura şi corela mai bine în timpul ca să zic aşa, şi spaţiul ambelor manuale. S-ar putea doza mai bine, adică mai logic şi mai eficient, gradul de dificultate în scriere a elementelor grafice — la litere şi cifre. Oricum, sperăm că-i vom determina pe autori ca în abecedarele pe care le vor prezenta la concurs să rezerve loc — adică spaţiu alb pe pagini — astfel ca elevii să scrie cu creionul chiar pe carte, aşa cum se face la matematică. Nu uitaţi că manualele clasei întîi sînt netransmisibile următoarelor generaţii de şcolari, deci ne putem permite acest lux.

Încheiem interviurile noastre aici. Acestea sînt precizările pe care le poate oferi editura. Dar încă nu se ştie exact — observaţi ! — cine şi pe ce temei stabileşte termenul pînă la predarea manuscriselor la concurs. Judecată pe părţicele, problema totuşi pare a se lumina. Dar, în ansamblu, ea păstrează aceeaşi notă de confuzie, de nesiguranţă, de lucru la voia întîmplării. După ce, ani de zile, promoţii întregi de copii au putut face haz de acel nefericit Pîrvu condamnat cacofonic să se înece cu pîine, iată ce uriaş pas înainte se înregistrează : lui Pîrvu i se strigă să mănînce încet !. Iar mult aşteptatul concurs este, pentru unul din cei mai avizaţi redactori ai editurii, o dulce corvoadă inutilă — aţi văzut, crede că nu va veni la concurs un abecedar publicabil — dacă nu mai rău : adică un lucru făcut doar pentru a se putea spune că, sigur, noi am făcut şi am dres. În aceste condiţii, se pare că, în adevăr, ne îmbătăm cu apă rece deschizînd concurs, din moment ce trebuie să ne aşteptăm la repetarea situaţiei din 1975, cînd abecedarul în uz a rămas în continuare, doar pentru că toate celelalte venite — de fapt, admise de editură la concurs — erau mai proaste. În acest fel — pe deasupra tuturor criticilor şi a intenţiilor bune declarate de foarte mulţi — se menţine impresia că nimeni, în această ţară nu poate face pentru copiii noştri un abecedar onorabil, sau un abecedar foarte bun, fructificînd experienţa cea mai valoroasă în această materie, atît a cercetării pedagogice din lume cît şi a bunei, sănătoasei experienţe a învăţămîntului românesc — de la abecedarul lui Ion Creangă pînă în ziua în care... s-a renunţat la înecarea lui Pîrvu cu pîine, renunţîndu-se complet la această experienţă !

Credem că este totuşi timpul ca ministerul de resort să depăşească stadiul declarării de bune intenţii. Dacă este necesar un regulament special de concurs pentru abecedar, să facem unul !

Şi oare de ce nu ne-am putea supune dezbaterii publice, întîi şi-ntîi, proiectul regulamentului de concurs din moment ce s-a văzut cîte neajunsuri a generat — sau a îngăduit — vechiul regulament, conceput şi aprobat în spatele uşilor unui birou sau două ? Cînd proiectele legilor ţării se pot supune dezbaterii publice înainte de a se adopta, cine şi din ce motive, s-ar opune ca soarta acestui manual — soarta primilor paşi pe care-i face copilul din ţara noastră în descifrarea vieţii, a lumii, a tuturor cărţilor lumii ; şi să mai adăugăm : soarta unui manual AŞTEPTAT DE ZECI DE ANI ÎN ŢARA NOASTRĂ ! — cine deci s-ar împotrivi ca, de la proiectul regulamentului de concurs pînă la forma finală a abecedarului, întregul travaliu dedicat lui să devină public şi să încorporeze, selectate desigur prin sita valorii, sugestiile oricărui învăţător, ale oricărui om de cultură ?

DORIN GHERGHINESCU ■

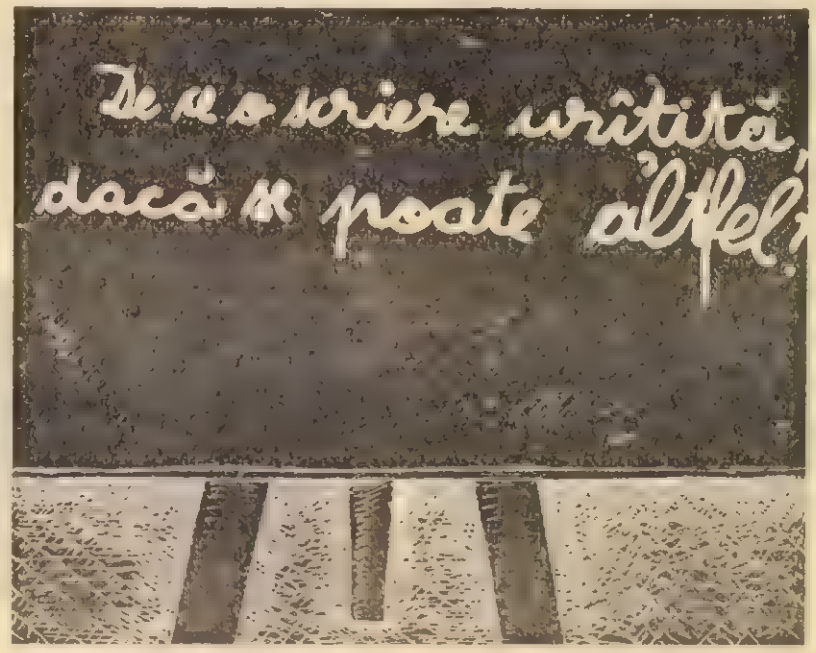

CIOBANII

Dimensiunile păstoritului

MUTAȚII SURVENITE ÎN TEHNOLOGIA CREȘTERII OII ȘI CIOBĂNITULUI

Sporirea progresivă a suprafețelor agricole cultivate și, astfel, micșorarea terenurilor pășunabile au influențat considerabil și păstoritul. Specia ovină nu mai găsește, mai ales la cîmpie, spațiul necesar înfloririi. Terenurile pășunabile din calea precisă a transhumanței sînt cultivate, pășunile bogate și plasate avantajos sub raport climatic (temperaturi, curenți, ploi) devin din ce în ce mai puține. Reziduurile agriculturii nu pot suplini vegetația eroacee a unor întinse spații-pășuni de altădată. Sînt afectate formele de păstorit transhumant și păstoritul stabil de cîmpie, apar restricții de circulație pentru turme și, în consecință, efectivele se reduc. Pentru un timp se caută lîna mai fină și rasa țurcană, marea noastră rasă specializată în producții mixte — lapte-carne-lînă groasă — a intrat în dizgrație. Intervine și influența unor „specialiști vizionari" care emit ordine ferme pentru castrarea berbecilor reproducători. Se încearcă deplasarea raselor țigaie și chiar merinos înspre munte, dar rezultatele sînt negative, uneori chiar dezastruoase. Treptat se produce o altă mutație — apariția interesului pentru industria covoarelor, iar prin sporirea mișcării turistice și pentru alte obiecte de tip artizanal ce au ca materie primă lîna groasă și astfel rasa de oi țurcană reintră în actualitate. Lucrurile se vor mai îndrepta, dar revenirea, o revenire reală, întîrzie să se mai producă, cauzele vizind desigur o rentabilitate scăzută, dar intervenind, în această ultimă perioadă de timp, o mutație în concepție, în interpretarea condiției de ciobani, cu apariția simultană a unor multiple alte posibilități nu numai mai rentabile economic, ci mai ales privind modul de viață. Iar consecința nu va întîrzia : ciobanii sînt tot mai puțini, iar în interiorul acestui puțin ciobanii buni, bacii buni, sînt și mai puțini. Satul a rămas fără însoțitorii de totdeauna ai micilor turme de miei — copiii —, care s-au îndreptat spre alte preocupări. Au mai apărut **păzitorii de oi,** pentru oile nemulgătoare, nici aceștia ușor de găsit. A sporit însă numărul așa numiților „responsabili de stîni", cu funcțiuni de organizatori — contabili-strîngători și împărțitori de brînzeturi și alte produse. Responsabilul circulă pentru închirieri de terenuri de pășunat, caută și angajează baci și ciobani, hotărăște obligații și drepturi. Tradițiile bune și precis-economice, ca vechea „măsură", corecta formă de stabilire a drepturilor în brînză, după calitatea oii, a intrat în uitare și, astfel, oaia, bună sau slabă de lapte, tot 5—6 kg de brînză va aduce la toamnă. Astfel, interesul pentru calitatea lernării, pentru selecție și înlocuirea efectivului epuizat, cu mioare, intră într-o fază amorfă. Cheltuielile pentru plata pășunii și a ciobanilor, încărcătura pe oaie, au sporit an de an, cele de întreținere pentru perioada de stabulație sporesc și ele pentru că crește și prețul unei zile de coasă și deci al finurilor destinate lernării, iar veniturile de pe urma acestei specii sînt, în consecință, din ce în ce mai scăzute. Și în acest fel se explică fenomenul reducerii numărului de ciobani și de baci, mai ales tineri, și înjumătățirea ovinelor din regiunea de munte, cu echivalența în minus de carne, lapte și lînă.

CIOBANUL TRANSHUMANT

Ciobanul transhumant este, poate, cel mai încercat dintre confrații săi întru ciobănie. Vară sau iarnă, ei se află mereu în mișcare, totdeauna pe jos, pe frig sau căldură, pe ninsoare sau ploi, păzind turma și păzindu-se de mașini, de boli, de animale sălbatice sau de... oameni.

O binevenită măsură s-a luat acum cîțiva ani, cînd oaia „Țurcana de Sibiu" a fost ridicată la rang de rasă de reproducție. În acest mod, berbecuții care altădată costau 400—500 lei, astăzi valorează spre 2 000 lei, iar o pereche de oi cu miei buni, la tîrg, costă 4 000—5 000 de lei. Ciobanii însă sînt cam tot aceiași, cam în virstă și cam „în retragere", iar efectivele, chiar în aceste condiții, nu sporesc convingător.

Nucleu de valoare tradițională deosebită, ciobanii Mărginimii sibiene, ciobanii bîrsani, sînt de fapt inginerii de mîna I ai pieritului carpatin, iar menținerea și creșterea lor numerică ar putea constitui un mare succes. Și poate că prima școală românească de „maiștri în păstorit", aici ar merita să se nască.

Omul-ciobanul transhumant are nevoie de o rezistență fizico-psihică de fier, prin care să poată reuși să supraviețuiască unui „maraton" — muncă grea dusă ades pînă la vîrsta de peste 70 de ani. Țurcana, oaie mulgătoare, ne oferă produsul brînză de oaie. Deci, în sezon, ciobanul transhumant are de rezolvat și tehnologia recoltării laptelui și preparării cașului, urdei, brînzei telemea sau de burduf, în condiții deosebit de precare, lipsit de confortul fie și minimal al unor amenajări fixe. Același om trebuie să poată, să știe și să le și rezolve pe toate. Cu drept cuvînt, societății moderne nu-i mai rămîne decît datoria unui profund respect pentru acești oameni-miracol, eroi ai muncii pe care țara îi are încă, dar care riscă să intre definitiv în istorie, dispărînd ca ultimă generație, fără a ne lăsa moștenire cel puțin un tratat despre ciobănie, fără discipoli. O pierdere irecuperabilă care riscă să lase un gol în locul cărnii, laptelui și lînii obținute în mare parte din furaje-reziduuri, fie nevalorificat în altă modalitate.

De aici, obiectivitatea necesității de reconsiderare radicală a ciobăniei în munții țării, de sprijinire fără rezerve și a păstoritului transhumant care, chiar dacă are mai puține șanse să se dezvolte, poate fi cel puțin menținut, la acea limită pe care agricultura modernă ar accepta-o.

CIOBĂNITUL „DE MUNTE" ȘI CIOBANUL SEZONIER

Circa 80 la sută din efectivele de ovine din Munții Carpați se cresc altfel decît prin transhumanță, în sistemul pendulărilor scurte, cu urcare spre etajele subalpin și alpin numai pentru sezonul cald, în sistemul stînilor cu caracter fix. Această modalitate de păstorit reprezintă, de fapt, **regula** creșterii ovinelor la munte, regulă care presupune existența gospodăriilor stabile în relativă apropiere și revenirea oilor pentru o iernare pe bază de finuri, ca furaj principal recoltat de pe fînețele proprii. În această formă de păstorit se includ cîteva particularități : **păstoritul numai cu oile ; păstoritul cu oile și cu vitele, mixt ; păstoritul numai cu vitele.**

Păstorul sezonier, mai ales cel numai cu oile sau mixt, la rîndul lor, se desfășoară în alte două forme : pe pășuni apropiate, în perimetrul comunal sau imediat limitrof, sau pe pășuni situate pe munți aparținători, aflați la distanțe variabile de comuna ce îi deține. În fine, păstoritul se mai diferențiază și după forma de proprietate asupra terenului : la stîni comune, pe terenurile proprietate obștească sau de stat ; la stîni particulare, pe terenuri proprii sau închiriate. Pentru o bună înțelegere a noțiunii de **cioban sezonier** este necesară precizarea că, dacă sub raportul modului de executare a muncii există o asemănare sensibilă sub aspect social-economic, viața ciobanului sezonier aflat la distanță față de comuna de apartenență implică unele privațiuni suplimentare, care se referă la contactul cu familia proprie, concursul posibil al satului în stări de dificultate, o stare mai accentuată de izolare, posibilități mai sumare de amenajare a stînii, complicații legate de deplasările lungi la urcarea și coborîrea din munte ș.a. În regiunile cu păstorit sezonier pendulant scurt și cu îmbinare între creșterea oilor cu a vitelor, formă răspîndită însă cu variații privitoare la preponderența speciilor și a raselor, mai ales de bovine, stînile au un caracter mixt. De aici, rezultă și o altă formă de practică, cu reguli modificate, unele complicații sporite prin paralelismul speciilor care conduc la un alt tip de calificare ciobănească. În fine, mai există și păstoritul sezonier numai cu bovinele, la „văcării". Deosebit de stîni, văcăriile ocupă pășunile mai joase și mulsul vacilor, de trei ori pe zi, cu utilizarea laptelui fie ca „lapte proaspăt", ce se predă unităților de colectare specializate, fie sub formă de „caș de vacă", în mod mai obișnuit. Munca acestor păstori este totuși ceva mai simplificată față de cea a ciobanilor oieri sau de tip mixt. Diferențierea intervine și în condiția socială, datorită etajului subalpin și relativei apropieri față de sat, existenței drumurilor de acces și unor mai bune posibilități pentru aprovizionare, contactelor familiale etc.

Ciobanii păstoritului sezonier din regiunea de munte sînt și ei, poate mai ales ei acum, din ce în ce mai puțini. „Penuria ciobănească" influențează în cea mai mare măsură situația efectivelor de ovine din zona de munte, în primul rînd. Cei existenți sînt în marea majoritate de vîrste înaintate, iar tinerii, fii de gospodari care să manifeste atașament față de această milenară preocupare și interesați în a se califica, prin unica formă — cea tradițională —, sînt foarte puțini, aproape accidentali. Ucenicia în păstorit începea — și nu poate începe altfel — din curtea gospodăriei montane și se desfășura, cu treceri, prin faza păzitului mieilor, strungăritului, ciobăniei și în final a bâcliei, fiecare fază corespunzînd unei anumite vîrste și unui anumit grad de acumulare treptată de cunoștințe. Pentru că un cioban trebuie să știe precis cînd, cum și unde să păstorească, cum să asigure sănătatea, producția și buna îngrijire a turmei. Și un bun cioban trebuie să mai fie om puternic, sănătos la trup și la minte, tare la socoteli și cinstit, cu un înalt simț al responsabilității în fața comunității ce i-a încredințat o importantă parte a existenței : animalele — rațiunea de a fi a unei gospodării montane.

CIOBANUL DE MUNTE — ÎNTRE CELE DOUĂ SEZOANE DE PĂSTORIT

Condiția de bază a însușirii tehnicii ciobănitului fiind proveniența din sînul școlii tradiționale unice — gospodăria individuală montană —, desigur că ciobanul, în perioada octombrie—mai, cînd turmele se află în stabulație, este un crescător de animale obișnuit. Cu mai puțin sau mai mult teren, cu animale după teren, revenit acasă, ciobanul va face în fapt același lucru : zootehnie montană. Oile, vacile, tineretul bovin, caii, boii, toate aceste animale care vara au fost pe munte, timp de 7—8 luni vor fi cazate, îngrijite și exploatate în regim de stabulație, la grajduri, pe lîngă case. Aici însă, în perioada păstoritului, cineva trebuie să **înlocuiască ciobanul,** deoarece în exact această perioadă se recoltează și se conservă **furajul pentru iernat,** iar aceste dificile acțiuni nu se pot lăsa doar pe mîna unei femei-soții, care are de îngrijit copiii, bătrînii, apoi grădina de zarzavat, cel puțin una dacă nu mai multe vaci cu lapte, porcii, păsările, inclusiv spălatul, pregătirea hranei etc. Ca și bărbatul-cioban și ea, femeia-zootehnist — mamă, gospodină, grădinar și ce mai impune viața și munca — își bazează activitatea doar pe cunoștințele dobîndite pe cale tradițională și care sînt așa cum sînt : bune pînă la un punct și sumare, insuficiente azi — pentru mai departe, inegale ca valoare de la zonă la zonă și în ultimă instanță de la casă la casă.

Încheiată perioada de păstorit, revenit și reintegrat, ciobanul redevine locuitor al

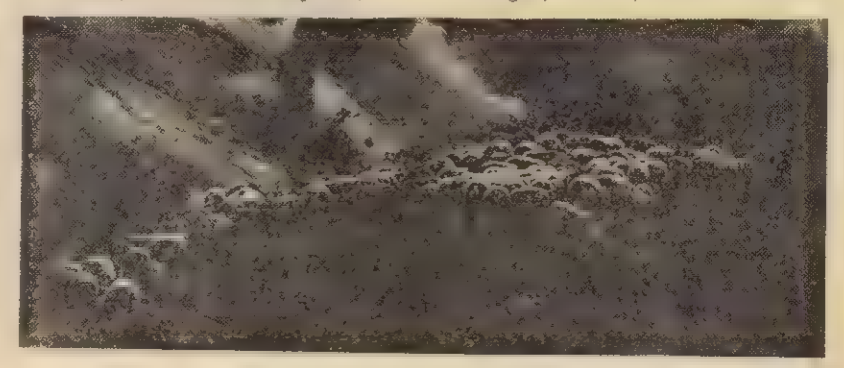

Fotografie de MARX JOZSEF

Fotografie de A. MIHAILOPOL

satului. Absentind în perioada asigurării cu finuri, toate operațiunile s-au executat cu muncă plătită. Numărul animalelor sale, derivat din productivitatea scăzută a pămîntului de munte, nu-i poate asigura însă și rentabilitatea economică a gospodăriei și atunci ieșirea din situație este unică : **munca salariată.** Astfel, ciobanul devine muncitor miner sau forestier, nu întotdeauna aproape de casă, găsind cu mai multă dificultate un loc de muncă stabil, deoarece un conducător de unitate nu agreează un încadrat care urmează să absenteze, fie și motivat, cinci luni de zile de la serviciu. Așadar, încă o dificultate în plus.

● Este vizibil faptul că, în fond, creșterea animalelor și mai ales a ovinelor, în regiunile de munte, depinde în foarte mare măsură de o condiție neînlocuibilă : existența ciobanilor buni. În formele de practicare a ciobăniei în munții Carpați, enumerate, apar deci specializări și diferențieri care privesc, deopotrivă, gradul de efort individual, durata, nivelul cunoștințelor, atașamentul psihic, rentabilitatea ș.a.

● Dacă oaia „turcană" — oaia mulgătoare carpatică — mai există și mai produce, ea mai rezistă prin faptul că încă mai sînt ciobani. Mulți-puțini, dar mai sînt, iar ceea ce mai îndreptățește spre optimism este faptul că distanțarea dintre generația păstorească și cea modernă a satului, încă nu s-a desăvîrșit.

Piața este deschisă pentru brînzeturi și alte produse ovine. Noi am adăuga și faptul că laptele oilor noastre de munte — muntele nefiind chimizat — este și din acest punct de vedere superior. Și nu trebuie neglijat nici aspectul că un anumit fel de lapte se poate obține printr-un păstorit de cîmpie sau deal și un alt fel de lapte prin pășunare poliflorală la munte, cu ape și aer de maximă puritate.

Dacă este o realitate faptul că pe plan mondial ciobanii pentru oi mulgătoare sînt și vor fi tot mai greu de găsit, devine aproape inevitabil ca produsele lactate de oaie să se impună în continuare constant. Reflectînd și asupra sporurilor demografice și asupra unor legi economice care ne învață că un produs necesar, pentru care crește cererea, dar se impune oferta, devine automat și mai scump — se poate vorbi despre o șansă de perspectivă reală. Aceasta apreciabil și prin sporul de lapte și carne de oaie pe piața internă și prin asigurarea consumului pentru nevoile producătorului însuși.

De aici, de la necesitatea presantă — și obiectivitatea unei reconsiderări radicale a ciobăniei în munții țării, ridicată la rang de tehnicitate recunoscută și dobîndită nu doar prin tradiție, ci printr-o școală de „maiștri în păstorit", cu profesori dintre cei mai buni baci și ciobani, cu elevi fii de baci și ciobani și absolvenți cu locuri de muncă asigurate, vechime în muncă recunoscută, retribuție după efort și dificultate, condiții de muncă ameliorate — cu un statut social special și protecționist acordat profesiunii de ciobănit, ca soluție cu mari perspective de viitor și obiect de justificată mîndrie pe plan personal.

Ciobanii și bacii sînt și trebuie să rămînă cele două figuri centrale ale păstoritului în Carpați, perenitatea lor confundîndu-se cu însăși perenitatea noastră, iar o parte integrantă a forței noastre poate fi regăsită și în ciobănie, ca stare firească.

RADU REY

Opinia unui alegător

Transhumanța—o întrebare fără răspuns?!

Trec cu mașina pe malul Oltului transformat în lacuri de acumulare și într-o poiană de pădure din apropierea Călimăneștilor, sub o ninsoare grăbită, un ciopor de oi cu ciobanul lor și pădurea albă și tipsia poienii albă și dimineața ca în poveștile copilăriei. Însă în copilăria mea oile nu mai pășteau în marginea Oltului și nici în marginea muntelui pentru că și eu sînt dintr-un loc unde oile se învață pe viu, nu din cărți și nici din albume zoo și chiar lîngă satul meu, vecin, un deal ne desparte, se află poate cei mai iscusiți oieri din România de azi, ambițioși să țină, cît vor putea, curat renumele lor, Vaideenii.

Și-l întreb pe tovarășul meu de la județ : Cum s-a rezolvat cu transhumanța ? ! — Nu s-a prea rezolvat — zice el mohorît, oierii întîmpină mari greutăți.

Iar eu mă întorc în miezul verii care a trecut și-mi amintesc cu durere și parcă de ce să nu recunosc, cu vinovăție că nici eu nu m-am prea mișcat din ascultarea mea altfel plină de înțelegere, îmi amintesc poveștile unor prieteni, — oieri amîndoi, unul din Vaideeni, vestit și pătimaș și, la șaizeci de ani, ca un brad, celălalt rășinărean tînăr, însă zdravăn la fapte și pus să arate că se greșește că ei, oierii, nu sînt totuși priviți cu mai multă drag oste.

— M-am dus, zice rășinăreanul, cu mielul în brațe în fruntea turmei pînă la Diosid, la Bihor, și ne-a întors înapoi și pe unii ne-a fugărit și ne-a amendat și ne-a gonit ca pe niște răufăcători — ce să mai vorbim !

— Și am pus oile în tren și am venit în Ardeal, însă nu s-a lămurit limpede care e locul nostru am plătit amenzile, am plătit cu bani cu care mai cumpărăm un ciopor de oi și iar am pus oile în tren și...

— Și noi unde să ne ducem cu ele, fiindcă neam de neamul nostru de o mie de ani, iarna cu oile la cîmp am iernat la Bihor și în Banat, e un rost anume al lor, iernatul, zice el, iar eu sînt oier și cu oile astea trebuie să fac într-un fel...

I-am văzut și eu toată copilăria mea și toată viața mea și acum la fel, cu mielul în brațe, în fruntea turmei, pe ploaie pe zloată, pe zăpadă, pe toate drumurile țării: e cazul să se afle și pentru ei o soluție clară fiindcă adevărul e că ei „se descurcă". — acesta e cuvîntul nefericit — și mai trece o iarnă însă și „descurcarea" asta are o margine a ei iar ei, vaideenii să zicem, au înmulțit oile în ultimii cincisprezece ani, și dau țării tot ce se cere și sînt un model de dragoste profesionistă, înalt profesionistă, față de vocația lor care poate fi numită milenară. De ce să se tot „descurce" ei, cum nu trebuie, și să nu afle ministerul de resort calea dreaptă care să-i ajute să facă și mai bogată avutia națională ? !

Am colegi de școală primară și de liceu care sînt azi fruntea Vaideenilor și care abia așteaptă să-și justifice cauza și să și-o apere cu un patriotism de la care am avea mult de învățat. Mi-ar plăcea să-i citesc în Flacăra pledînd cauza sporirii averii țării în acest domeniu și mi-ar plăcea ca ei să intre într-un dialog public cu forurile competente. Poate că și de la niște ciobani se mai poate afla cite ceva demn de aplicat în practica socialistă a economiei.

Adevărul este — și trebuie ca la ministerul de resort să se la în discuție și acest adevăr — că sînt județe în care transhumanța e privită cu mai multă blîndețe, în altele mai aspru, însă în multe locuri funcționează verbul „a se descurca" ! De ce să ne „descurcăm" într-o chestiune de interes național ? !

DINU SARARU

„Trec pe vale, la iernat..."

...Da, Vaideenii Vîlcei, sat cu 3 000 de suflete, încă mai are oi, are peste 30 000. Dar am ajuns aici într-un tîrziu neguros de toamnă, de fapt într-o dimineață cu aerul rece și iritant, tăind ca briciul, prevestind iarna, cînd oile pogorîte din munți (din cei 30 de munți în care satul își păstorește turmele) o luaseră „către țară" către Transilvania către Banat, către Bărăganul cu iarbă sărată și grasă, către bălțile Dunării, către Dobrogea. Le întîlnisem în drumul spre Vaideeni, prin orizonturile vălurite de dealuri, înginate, spre miazănoapte, cu orizonturi montane, printre coline albe de piatră înecate în fum de nouri. Bolovănișul revărsat ici-colo de torente (chiar ulițele comunei se rostogolesc dinspre munți ca niște torente, pe albii de vechi torente) închipuiește turme de oi. Uneori nu știi dacă dorm oile, într-un popas către văi, ori s-au pus în mișcare pietrele. Taci, asculți, aștepți murmurul tălăngilor. Tălăngile sună metalic, turmele (sau poate pietrele) se mișcă bolovănos, ciobanii sprijiniți în bîte par, în lumina albă a dimineții, ca niște stîlpi de piatră albă.

Satul, golit de turme, e pustiu. Ne mișcăm pe ulițe goale, ciocănim la porți dincolo de care nu latră cîini, însoțitorii noștri (Benoni Morăret primarul comunei, și vicepreședintele consiliului popular, Achim Bălută) se opresc mereu, privesc în toate părțile, se întorc, își caută umbrele. Da, oamenii sînt plecați, unii cu oile (peste 1 000 de crescători de oi și de vite mari), alții la fabricile din Horezu sau Govora, scena satului, deci, e goală, ne mișcăm într-un decor fără viață, care, în schimb, netulburat fiind de nimic, se vede bine, iar această vedere a sa răsplătește. Ulițele sînt asfaltate și pietruite, casele sînt mari, mîndre, falnice, veritabile case-cetăți, puse pe temelii de bolovani, case masive, case de vesnicie, dar nu ferecate și reci, ci luminoase, surizătoare, cu cerdacuri, streșini și balcoane traforate, înflorite cu sfredelul și rindeaua, cu instrumente ușoare și vesele, purtînd pecetea unui neam deschis, primitor și cald. Sat cu toate întemeierile noului (școală de 10 ani cu două nivele, restaurant modern, magazine moderne, inclusiv o „Alimentară" cu autoservire, stadion și sală de sport, o stufoasă rețea de servicii publice, canalizare, aductiune de apă potabilă etc.). Sat ce păstrează, în același timp, o întreagă agonisită de muncă, de viață și de cunoaștere, de la tehnici arhaice, cum ar fi fabricarea de tot felul de saci în piva ce încă mai bate pe apele Luncavățului, de la căi (peste 300, aproape fiecare familie avînd cîte unul) care pe-aici încă n-au pierdut stăpînirea poienelor și a timpului, pînă la nedeile păstorești ale primăverilor și toamnelor, însoțind calendaristica urcatului și coborîtului oilor înspre și dinspre munți. Sat care pare a spune că, pe planul istoriei muncii, al vieții și al cunoașterii, nimic nu trebuie să se piardă, fiecare experiență sau cucerire validată de practică cuvenindu-se să supraviețuiască, antrenîndu-se în fluxul timpului și dîndu-i culoare, ca și microorganismele sau pulberile ce dăruiesc apei unui riu calitatea de apă vie.

Și peste toate, casele lor, ale vaideenilor, aceste case mîndre și mari cele mai multe noi, cele mai multe dotate cu toate subtilitățile tehnicii (antene TV pe acoperișuri, telefoane, băi cu hidrofoare etc.), dar cele mai multe pustii, fiindcă oamenii lor sînt veșnic pe drumuri, în pendulările dintre munți și șes. Pentru cine le construiesc ? Pentru copii, zic interlocutorii noștri. Să înțelegem din asta — zicem — că fiii lor n-or să mai fie ciobani, rătăcitori prin țară cu turmele ?

Lucrurile, aici, sînt încă pe un plan fragil, mișcător incert. Ele înseamnă uneori și spor, dar adesea pierdere, semnele plus și minus schimbîndu-și mereu și capricios poziția în căutarea unei constante. Adam Crăciunescu, cioban în vîrstă (are peste 60 de ani), nu mai urcă la stîna din munți decît cu nevastă-sa, tustrei copiii lui fiind studenți, o fată la medicină, un băiat la silvicultură, altul la matematică. Ioan Romănescu, om de 50 de ani, ciobănește totuși împreună cu copiii, flu-său e și el cioban, fiică-sa e băciță. Despre copiii lui Ion și Gheorghe Grătar, ai lui Ion Cosmulete, ai lui Ion Dinulescu zis „Zimbrul" sau ai lui Gheorghe Bălută, ciobani cu faimă și cu putere, încă nu se poate ști nimic, nu li se poate citi destinul în palmele lor mult prea mici, ocupate acum cu condeiul școlarului. Oricum, zice primarul Morăret, se pare că, deocamdată, cel ce cîștigă, dacă se poate spune așa, ar fi semnul pierderii.

De pildă ? De pildă, cele 30 de stîne, din cei 30 de munți, sînt, zice interlocutorul nostru, „în zdrențe", saricile lor de bîrne s-au rupt, căciulile lor de sită s-au găurit, suflă vîntul prin ele, oamenii cer material lemnos ca să le dreagă dar organele de resort sînt surde. Ciobanii, în rătăcirile lor prin țară, sînt încă mereu hărțuiți („Să vă spună Mihai Dumitru cum l-au bătut acu', de curînd, la Felmac, în județul Arad, deși nu făcuse nimic, nu stricase nimic, era cu turma într-o miriște de cinepă"), vechea și îndelung discutata problemă a întocmirii unor hărți cu traseele transhumanței și cu locurile pentru iernat fiind încă în stadiul de doleanță. Aceiași ciobani, în schimbul îngăduintei de-a păsuna într-un loc sau altul, sînt obligați să facă în respectivele locuri, contracte (pe lîngă cele încheiate în Vaideeni !), se fac și cîte trei contracte pentru o oaie, ca și cum oaia ar făta de trei ori, ca și cum brînza ei s-ar cîntări nu cu burduful, ci cu tona. Nu mai punem la socoteală ursii, care pe-aci, ca și pe-aiurea, vămuiesc turmele cu drepturi de „monumente ale naturii", deci ocrotiți de lege, deci deasupra temerii de a fi stîrpiți. Nu mai punem la socoteală, adaugă vicele Achim Bălută, că la școala din Vaideeni, într-unul din marile centre de oi ale țării, copiii ciobanilor, la practică, fac mecanică, nu zootehnie, ca și cum oaia s-ar mulge cu cheia franceză. Nu mai punem la socoteală, reia B. Morăret, că pe pămîntul acesta de grohotișuri și pietre nu cresc legume, urcă aici grădinarii din sud, de la Dunăre, care vînd roșia cu 8—10 lei kilogramul cînd la București costă 3 sau 4. De-aia și ciobanul scumpește brînza, atrăgîndu-și furiile și blestemele celor ce-o caută.

Mîncînd o bucată de brînză (oferită pe gratis de gazde), garnisită cu roșii (pe care le cumpăr : 14 lei kilogramul), privesc satul acesta frumos, amirosind nostalgic a viață veche, cu gospodăriile-i mîndre, deși acum moarte, neîmpărțite, de sunete de tălăngi, și mă gîndesc (de ce nu m-aș gîndi ?) că niciodată, orice s-ar întîmpla, Vaideenii nu vor rămîne fără oi.

ILIE PURCARU

Mult vino-ncoace și mult du-te-ncolo

În Novacii Gorjului, bărbații par să păstreze un surîs permanent într-un colț al gurii și, cînd surîsul se șterge, dintr-o pricină oarecare, de rînd, le rămîne totuși un licăr în ochi, cu aproape aceeași valoare. Asta însemnînd doar atît: știu ei ce știu. Novacii nefiind un tîrg printre altele, ci o veritabilă capitală de oieri, iar avuția comunei nefiind una abstractă, o jonglerie de cifre, dimpotrivă, dînd semne sigure că există și atunci cînd doar behăie. Încît, și în clipa cînd se hotărăște să-și răsfoiască registrele, Gheorghe Arcanu, secretarul primăriei Novacilor, nu izbutește să ne creeze impresia că, debitînd înfrigurat cifre, ne-ar servi doar cu zațul unei cafele care s-a băut demult. Și așternem pe hîrtie primele lui destăinuiri : 17 541 ovine, dintre care 14 528 oi fătătoare; venitul net pe un cap de ovină atinge aici 350 lei; 17 541 ovine ori 350 lei fac destul peste șase milioane.

Evident, dacă toate comunele de pe liziera Carpaților românești ar apuca de coarne, cu mai multă nădejde, îndeletnicirea străveche a novăcenilor, am asista la o inflație de brînză la scară continentală. Pînă una alta, inflația aceasta rămîne un vis, o aspirație nutrită doar de desperații speranței, pentru că novăcenii, și asta este tot atît de evident, pe lîngă laptele, lîna, brînza și carnea oilor lor, nu pot oferi lumii de jur-împrejur decît o amărîtă de pildă, viguroasă ce-i drept, însă nu prea urmată. Lumea asta de jur-împrejurul lor, dimpotrivă, îi întîmpină, nu o dată, și cu ostilitate, dar și cu tragerea de inimă meschină, vădită îndeobște prin reprezentanții ei autorizați, de a se căpătui vremelnic pe spinarea lor. Altfel zis, îndeletnicirea aceasta a lor, ciobănia, transhumantă fiind, cuprinde în ea și mult du-te-ncolo și mult vino-ncoace.

Filimon Chiriac, Dumitru Ciortea, Ion Vărzaru și Ion Dafinescu au pornit-o în toamna asta cu turmele spre Călărași. Alții au apucat drumul Ialomiței sau al Banatului. Prea puțini coboară cu turmele lor în Dolj, de vreme ce s-au convins că doljenii sînt mai afurisiți decît alții. Înaintea lor, asta făcînd parte din atribuțiile obișnuite, călătoresc primarul Ion Grecoiu sau vicepreședintele Ion Mituța, ca să obțină avizele de transhumanță. Și abia de acum înainte încep să înțeleagă toți că o hîrtie semnată de două părți responsabile asupra faptelor lor nu înseamnă prea mare lucru. Permisiunea de a păsuna turmele, departe de Novaci, se plătește: la miel și la brînză pe veresie se înghesuie, bineînțeles, și primarul, și notarul, și președintele C.A.P., și inginerul ei șef, și medicul veterinar. („Fără nume de oameni, fără nume de locuri !... Altfel ne-am închis calea !...") Și, cum este lesne de înțeles, oprim enumerarea aici, nestînd în intenția noastră să arătăm cu degetul și un milițian între alții. Din punctul acesta de vedere, anul 1979, pentru novăceni, a fost un an de bătuială mare. Parcă simțiseră toți că brînza, curînd, se va cam rări.

Cînd nu ești milostiv și te faci că plouă, că nu înțelegi semnificația noțiunii de plocon, nu pășunezi. În '79, an restricționar de vîrf, din cauza asta sau din alte cauze, la Pecica, novăcenii au fost nevoiți să pună la tren vreo 500 de oi, chiar la timpul fătării, și oile, cum era de așteptat, s-au stîrpit. Alții îi obligă pe novăceni să încheie contracte și în contul lor, ceea ce, între noi fie vorba, dincolo de adevărul că în acest fel se dezvăluie intenția certă de a se jupui două piei de pe o singură oaie, nu ar fi deloc rău, dacă cei îndirjiți în această pretenție nu ar căuta în asta o cale de a scoate la vopsea statistica propriilor lor contracte, anemică pînă la neființă. Iar alții, aruncînd în spinarea novăcenilor vinovăția pentru culturi compromise din alte pricini, îi potopesc cu amenzi, din credința de tot tulbure că am putea prospera laolaltă amendîndu-ne în neștire, unii pe alții. În sfîrșit, un Aron Pienaru, pornit și el cu oile în transhumanță mai an, a ajuns și la pușcărie și, ciudat, la reîntoarcerea sa, consătenii nu l-au primit ca pe un ciumat, ci ca pe un scăpat dintr-o dramatică și destoinică aventură, ca pe un om păscut de ghinion într-o călătorie cinstită.

Din toate călătoriile lor, din tot ce li s-a întîmplat în aceste călătorii, și Ion Grecoiu, și Ion Mituța, și Gheorghe Arcanu, și toți ciobanii Novacilor trag, totuși, o singură mare învățătură : cu jaful de furaje de acolo, din vale, încotro ține transhumanța lor milenară, ei nu s-ar putea obișnui niciodată; acolo, în vale, prin bună înțelegere, și mai cu seamă cinstită, ar avea loc și pace turme de sute de mii de oi.

MIHAI PELIN

■ **Munteanu Vladimir** din București, str. Pătulului nr. 8, bl. 4, sc. 2, ap. 71, sector 3, pensionat medical, gradul II de invaliditate, ne face cunoscut că, deși revista noastră l-a mai publicat ocală nemulțumirea, situația dinsului nu s-a schimbat cu nimic. „Atelierul de proteze din str. Negustori mi-a confecționat o proteză genunchieră pe care n-o pot folosi fiindcă este defectă. Boala mi s-a agravat și nu sînt în stare să ies nici măcar din casă. Îi rog din nou pe cei în drept să dea dovadă de omenie".

■ **Consiliul popular al municipiului București :** Cele semnalate de asociația locatarilor din bl. 33–35, Calea Moșilor nr. 225, sector 2, sînt reale și s-au luat măsuri de remediere după cum urmează : 1. ICED va termina lucrările pînă la 30 XII 1981 ; 2. blocul va trece pe gaze la bucătării ; 3. blocul a fost racordat la rețeaua stradală de telefonie, dar rezolvarea cererilor de instalare a telefoanelor cade în sarcina DTCMB.

■ „O plăcere deosebită ne-a prilejuit-o nouă, celor de la Editura Academiei RSR, prezentarea făcută de FLACĂRA publicației „Arhivele Olteniei", serie nouă, nr. 1. Încă o dată, revista Flacăra își probează serioasul spirit politic și publicistic în informarea cititorilor cu privire la cele mai recente evenimente ale vieții noastre culturale. Ni se pare potrivit însă ca cititorii să mai știe că „Arhivele Olteniei", publicație a Centrului de științe sociale din Craiova, apărînd sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice a R.S.R., s-a tipărit prin grija Editurii Academiei RSR. Vă mulțumim anticipat". (Mircea Suciu, redactor la Editura Academiei R.S.R.)

■ „Eu și un coleg, fiind mari amatori de ciuperci, am trimis cîte 156 lei, reprezentînd contravaloarea a 10 role de miceliu, pe adresa Institutului de cercetări pentru legumicultură și floricultură Vidra, în contul 3077665. După două luni am revenit cu o scrisoare. Au trecut pînă acum cinci luni și n-am primit nici ciuperci, nici răspuns la scrisoare și nici banii înapoi". (Stan Ion, str. Școala nr. 3A, bl. E 1, sc. B, et. 2, ap. 4 și Aibu Ioan, str. Petru Șchiopul, nr. 13, bl. H2 A, sc. B, ap. 17 — Iași)

■ **Institutul de cercetări pentru legumicultură și floricultură Vidra, județul Giurgiu.** Ca răspuns la scrisoarea publicată în revista „Flacăra" nr. 47 de cetățeanul Popa I. Traian din comuna Lerești, vă comunicăm că cele 10 role de miceliu au fost expediate de către noi prin Oficiul P.T.T.R. 47 București, la data de 14 iulie 1981, cu buletin de expediție nr. 96 690, recipisa nr. 391 342. Pe 23 noiembrie, cu adresa nr. 8 055, am cerut Direcției P.T.T.R. a municipiului București să verifice și să ne comunice situația acestui colet.

■ **Asociația locatarilor bl. 82, Aleea Sinaia nr. 4 din București, sectorul 2,** sesizează că blocul respectiv, dat în folosință parțial în 1975, are în continuare fațadele netencuite și neplacate cu cărămizi BCA, motiv pentru care apa și frigul pătrund cu ușurință, subsolul blocului neterminat și adeseori inundat, precum și lucrările de consolidare în urma seismului din martie 1977 efectuate în parte. Sînt doar cîteva din necazurile locatarilor acestui bloc, necazuri care durează de atîta vreme în ciuda numeroaselor demersuri și angajamente.

■ **Ursu Niculina** din București, Calea Griviței nr. 399 îi roagă pe toți cei care îi pot da o mînă de ajutor în legătură cu dispariția tatălui său, Ivan Andrei, să o anunțe la adresa menționată sau la telefonul 18 78 60. În data de 19.XI.1981, Ivan Andrei a părăsit Spitalul din Găești.

■ Inginerul **Dan Ioan** din Brașov ne informează că în orașul Rupea a fost deschisă, nu demult, o expoziție de plante medicinale (se pare, prima din țară), în care un locuitor al orașului, Vanyólös Gergely, a expus din bogata sa colecție peste 200 de plante. Expozantul, care are 65 de ani și este pensionar, a prezentat fiecare plantă în patru limbi.

■ **Consiliul popular al municipiului Tîrgoviște :** Cele sesizate de locatarii bl. 18 A din str. Cutezătorilor s-au dovedit a fi reale. S-au luat măsuri pentru înlăturarea defecțiunilor existente, astfel că în momentul de față instalațiile funcționează normal.

■ **Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Iași :** În legătură cu scrisoarea tovarășei Florica Poni-Mageru vă comunicăm că IGCC a asigurat complexul muzeistic că în primăvara anului 1982 va începe lucrările de restaurare a casei Petru Poni.

■ **Consiliul popular al județului Hunedoara :** Urmare a scrisorii 11395/1981 vă comunicăm că este justă semnalarea privind producțiile scăzute la CAP Dîncu Mare — Dîncu Mic, unde la cultura cerealelor păioase s-au realizat în medie cantități sub 1 000 kg. De asemenea și producția de porumb a fost în acest an sub posibilitățile reale. Fără a ignora condițiile climatice, conducerea DGAIA a constatat că producțiile respective s-au datorat, printre altele, și slabei preocupări a conducerii unității, mai ales a ing. șef, fapt pentru care el a fost sancționat cu reducerea retribuției cu o clasă de retribuire pe timp de 3 luni. În scopul îmbunătățirii activității în această unitate s-a hotărît ca începînd din această toamnă, activitatea să fie îndrumată și controlată de ing. șef al CUASC Orăștie, Crăciun Nicolae.

■ Lucrătorii și conducerea restaurantului **Capșa,** unitate care conduce autoritar în topul inițiat de revista noastră, ne comunică realizarea sarcinilor de plan la data de 23 noiembrie.

■ „La Botoșani s-au deschis galeriile de artă „Ștefan Luchian", marele pictor născîndu-se pe aceste meleaguri. Galeriile dispun de o suprafață de expunere de peste 300 metri pătrați. Inaugurarea s-a făcut prin vernisajul unei cuprinzătoare expoziții intitulate „Artiști plastici din județul Botoșani", care a cuprins lucrări de Luchian, Băncilă, Verona, Piliuță, Olinescu, Val, Gheorghiu, Ion Murariu, Iulia Oniță, Daniela Amitroaie, Rodu Cotișel ș.a.". (Gh. Jauca)

■ „La începutul lui septembrie s-a anunțat în presă (Informația Bucureștiului) deschiderea unei grădinițe în str. Matei Ambrozie. Au trecut aproape două luni și nici un semn nu ne îndreptățește să credem că promisiunea va prinde viață în viitorul apropiat. Cele cîteva sute de copii preșcolari lăsați singuri în casă sau pe la vecini așteaptă să-i obligе cineva pe constructor să se țină de promisiune". (Băbune Maria, Aleea Ilioara, bl. M 32, București)

■ „Din 9 ianuarie 1979, moara satului Cornești, com. Adîmuș, jud. Mureș, a fost închisă, deoarece morarul Crăciun Popa s-a pensionat. Din această cauză, locuitorii satului sînt obligați să bată drumurile prin alte comune, în condițiile în care nu dispunem de mijloace de transport, ci doar de cărucioare de mînă. CAP-ul ne ajută cum poate, dar Întreprinderea comunală Tîrnăveni, de care aparține moara, nu dă nici un semn de viață. Așadar, de trei ani de zile, această moară nu produce pentru nimeni, nici pentru stat, nici pentru săteni". (Marcela Roman, sat Cornești, str. Viilor, nr. 69)

■ Pensionarul **Miu Petru** din București, str. Renașterii, nr. 130 b, ne scrie că pe Șoseaua Chitilei, la nr. 63, locuiește într-o cameră insalubră, fără foc, și din mila vecinilor un bătrîn de 80 de ani, pe nume Tudoraș-cu Ilie. Bătrînul are două fete (una stă în același curte cu el) cu totul indiferente față de starea lui. „Rugăm să binevoiți a interveni pe lîngă forurile în drept pentru ca acest bătrîn să fie ajutat într-un fel". Fie și obligîndu-le pe cele două fete să fie mai omenoase.

■ „Cele patru autobuze pentru navetiști care circulă pe ruta Calopăr—Craiova întîrzie atît de mult, încît întîrziem și noi de la serviciu, fiind sancționați și obligați să recuperăm din timpul liber. Am fost cu toții la conducerea autogării. Uneori am fost ironizați, alteori dați afară din birou. Vă rugăm să ne ajutați fiindcă nimeni nu îndreaptă lucrurile". (Popa Constantin, com. Calopăr, nr. 437, jud. Dolj)

■ **Asociația de locatari bloc, str. Oltenl nr. 6 :** „ICRAL Vitan a stabilit pe baza multor verificări necesitatea instalării unei stații de hidrofor. Hidroforul se află în curtea blocului din 1979. Apa nu ajunge la etajele 2 și 3 decît noaptea. În aceste condiții ICRAL Vitan a abandonat lucrarea, anunțîndu-ne că va veni să ridice hidroforul. Deci după atîta așteptare vom rămîne tot fără apă". (Florica Niculescu și Irina Spătaru)

■ **Consiliul popular al comunei Pufești, jud. Vrancea** ne trimite la redacție o scrisoare semnată **Opinia publică din comunei Pufești** și în care sîntem rugați să intervenim pe lîngă Regionala CFR Galați pentru amenajarea unor peroane la liniile 3 și 4 din stația Pufești, deoarece, din cauza înălțimii mari pînă la treapta vagonului, femeile, bătrînii și copiii se urcă în genunchi. În scrisoare sînt date și numele unor cetățeni care s-au accidentat de-a lungul timpului, datorită chinului la care au fost supuși. „Umanitar privind problema, se spune în încheiere, s-ar ajunge ca cetățenii să nu mai folosească genunchii în loc de tălpile picioarelor".

■ **Inspectoratul județean Gorj miliție :** „Constatîndu-se eroarea în cazul petentului Mincu Constantin din Scorțeni, ITUGC Rovinari a solicitat Consiliului popular Scorțeni, județul Prahova, să înceteze măsura executării silite împotriva semnatarului scrisorii și să anuleze debitul, comunicînd și Întreprinderii mecanice Plopeni să dispună restituirea pe drepturile bănești ale petiționarului și repunerea în drepturile anterioare".

■ **Exploatarea transporturi autobuze :** „În legătură cu scrisoarea tov. Marin D. Marin, privind circulația autobuzului 303 vă comunicăm : S-au dispus măsuri de urmărire strictă a modului cum se respectă ritmicitatea circulației, cît și efectuarea ultimelor curse (pînă acum nu se urmărea ? — n.n.), precum și sancționarea disciplinară și mutarea în altă autobază a dispecerei Ghinea Maria pentru atitudinea ireverențioasă avută față de călători".

■ **Consiliul popular al județului Galați :** „Cererea adresată de către Ariton Valeria revistei Flacăra a fost satisfăcută în sensul că CAP Cosmești i-a atribuit, conform legii, 250 mp teren, urmînd să-și construiască casa".

■ „Vă exprimăm recunoștința noastră pentru operativitatea cu care s-a rezolvat situația anormală care exista în subsolul blocului nostru, după cum mulțumim și ICED București pentru promptitudinea cu care a răspuns acestei sesizări". (Asociația locatarilor din str. Albotei nr. 8, sector 1)

■ „În ultimul timp la noi în localitate se întrerupe furnizarea energiei electrice în mod haotic. În orele de vîrf, înainte, se oprea seara, dar începînd cu 16 noiembrie, curentul se întrerupe toată ziua, de dimineața pînă seara, în jurul orei 22, interval în care se mai dă curent electric sporadic, cîte 5-10 minute". (Semnează un număr de șapte cadre medicale de la dispensarul medical Buntești-Bihor)

■ **Întreprinderea comercială de stat „Romarta" București.** Se confirmă faptul că gestionara Ungureanu Ana și vînzătoarea Dumitrache Ana de la raionul Încălțăminte din Magazinul „Romarta copiilor" au avut o comportare necorespunzătoare față de cumpărătoarea Ciocoiu Gheorghița. Pentru aceasta gestionara a fost sancționată cu diminuarea retribuției cu 5 la sută pe două luni, iar vînzătoarea cu 5 la sută pe timp de o lună.

■ **Procuratura județeană Vîlcea.** S-au examinat cele cuprinse în sesizarea publicată în revista „Flacăra" din 19 noiembrie 1981 și, avînd în vedere precizările făcute de unele persoane în cursul dezbaterilor judiciare, în cauza Drăgan Constantin ș.a. s-a dispus efectuarea de cercetări suplimentare pentru a se stabili dacă este cazul să răspundă penal și alte persoane.

■ **Consiliul popular municipal Tulcea.** Analizînd situația locativă a familiei mecanizatorului Lungu Costică, de comun acord cu conducerea S.M.A. Tulcea, i s-a repartizat acestei unități o locuință cu trei camere, în municipiu, bl. 8, sc. A, ap. 17, la finisarea căreia beneficiarul mai sus-nominalizat este solicitat să-și aducă contribuția. Odată cu darea în folosință a blocului, omului i se va încheia contractul de închiriere și se va muta în apartament împreună cu întreaga sa familie.

■ Cu cîteva luni în urmă, colocatarul meu Dumitrache Nicolae, de la sc. A, ap. 4 (parter) a tăiat, în mod abuziv, o porțiune din gardul viu ce împrejmuiește grădinița din fața blocului și a închis trecerea cu un gard de fier. Cînd l-am rugat să nu strice estetica imobilului și a străzii, mi-a răspuns că, întrucît dinsul nu are balcon, va închide definitiv trecerea și o va transforma în grădină personală. Ceea ce nu este permis și rog Consiliul popular al sectorului 2 să intervină. (Seracin Ioana Maria, București, str. G. Garibaldi nr. 26, sc. A, ap. 8).

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Teleorman.** Referitor la sesizarea tovarășei Ciobanu Floarea vă informăm că, verificînd modul de desfășurare a concursului vizat de dumneaei, s-au constatat legalitatea organizării lui și corectitudinea rezultatelor obținute. Ținînd cont de dorința petentei de a lucra, Oficiul P.T.T.R. Poeni va sprijini încadrarea sa temporară pe perioada unor eventuale concedii medicale și urmează ca, atunci cînd se va oferi prilejul, să participe la un nou concurs.

■ **Consiliul popular al municipiului București, Oficiul de asistență socială :** „Urmare a publicării articolului referitor la situația minorului Chisălău Marian din Pitească-Găneasa, sectorul agricol Ilfov, vă facem cunoscut că acesta se află ocrotit în Casa de copii școlari nr. 3 București, din data de 20 noiembrie 1981.

■ „Nu departe de Capitală, în Platforma Măgurele, se află un complex de toată frumusețea — hotel-restaurant, categoria I fără remiză — unitatea a U.J.C.C.-Ilfov. Hotelul are cîteva sute de locuri de cazare, restaurantul, braseria și crama pot primi și ele tot cîteva sute de consumatori, a fost angajată și o formație muzicală pricepută, preparatele culinare satisfac cele mai pretențioase gusturi, în fine, totul merge șnur, dar celor din plaformă le-ar folosi tare mult și un bufet-expres cu autoservire. (Petre Grigore — București)

■ Referitor la părinții Iolandei Ursan, primim din partea I.G.M. : **Vă facem cunoscut că mama lui Ursan Iolanda** (învățătoarea Elisabeta Diaconu ne scrisese că fetița se numește Iolana, n.n.), **purta numele de Kovacs Otilia, fiica lui Anuca, născută la 16.05.1948, este decedată, fiind înregistrată cu act nr. 2653/1978 la Consiliul popular al municipiului Cluj-Napoca, iar tatăl, Ursan Andrei, fiul lui Andrei și Elena, născut la 6.06.1952, în comuna Apahida, este înregistrat în evidențele noastre (Direcția evidență populației) cu domiciliul în oraș Lupeni, str. Jiului, și cu o viză de reședință în Cluj-Napoca, str. Gomeschi-Bîrcului, baraca 1/2.**

■ **Consiliul popular al județului Arad :** În urma sesizării făcute de Deaconu Nicolae din Lipova, str. Aurel Vlaicu nr. 5, vă comunicăm : Instalațiile sanitare au fost refăcute în întregime, s-au executat lucrări pentru îmbunătățirea încălzirii întregului imobil, iar în ceea ce privește infiltrațiile, care se semnalează la un singur apartament, ele se datorează antenei montate de locatari.

■ **Consiliul popular al municipiului Craiova :** Urmare a verificărilor făcute în legătură cu sesizarea lui Kerekes Imre din Craiova, bl. 133 A, sc. 2, ap. 6, cartier Craiovița Nouă, a rezultat că cele semnalate sînt reale, fapt pentru care s-a intervenit la sectorul 8 I.J.G.C.L., care va lua măsuri urgente pentru realizarea lucrării.

■ **Procuratura Generală a R.S.R. :** Referitor la scrisoarea adresată revistei Flacăra de către Vlad Dumitru din Craiova, cartier Craiovița Nouă, bl. 134 B, sc. 1, et. 2, ap. 12, vă facem cunoscut că Procuratura locală Craiova a dispus trimiterea în judecată a inculpatului Radu Aristotel pentru săvîrșirea infracțiunii de delapidare, fals și uz de fals, cauza aflîndu-se pe rolul Judecătoriei Craiovei.

■ **C.E.C., Direcția operațiuni bancare :** „La scrisoarea adresată revistei Flacăra de către Iacob Marcel din București, str. Uloara nr. 13, bl. A 11, sc. C, ap. 45, vă facem cunoscut următoarele : Pe baza cererii dv., Sucursala de credite a municipiului București v-a restituit suma de 2 583 lei cu cecul nr. 804599.

■ Cititorul Gheorghe Bădescu din București ne semnalează că podul de peste Motru din apropierea orașului Strehaia (drumul spre satul Miluța, comuna Borăscu-Gorj) se află într-o stare jalnică, nici un mijloc de transport nemaiîncumetîndu-se să treacă peste el. Semnatarul scrisorii se întreabă, de cînd n-au mai trecut pe acolo cei ce răspund de starea drumurilor, dat fiind că și anul trecut podul cu pricina era tot „o ruină".

■ **Cornelia Neagu,** președintele Asociației de locatari a blocului 180 din str. Oboga nr. 5 (cartierul Militari), București, ne scrie că, de aproape doi ani, autobuzele 126 și 136 circulă anapoda. „Contrastul față de felul cum circulă, de pildă, autobuzul 368, serie C.N., este deosebit de mare. Dăm un exemplu : în ziua de 1 decembrie 1981, între orele 17.04 și 17.55 prin stația Cișmigiu au trecut 18 mașini 368, 2 mașini 136, 5 de 236 și nici una de pe linia 126. Dînd acest exemplu, nu cerem, desigur, ca și 368 să meargă la fel ca autobuzele menționate". (Facem o paranteză și arătăm că publicăm scrisoarea lui C.N. atît de tîrziu, deoarece ea a făcut pînă la redacție nu mai puțin de șase zile, n.n.).

■ **Procuratura județeană Vrancea.** Cerîndu-se punerea în executare a hotărîrii referitoare la încredințarea minorei Cirlan Nicoleta, părțile, în prezența executorului judecătoresc, au convenit ca minora să rămînă în continuare la bunicii paterni, care s-au obligat să se îngrijească de creșterea și educarea acesteia. În acest sens și-a dat avizul și autoritatea tutelară.

■ Subsemnata **Corban Victoria,** domiciliată în București, str. Liviu Rebreanu nr. 32 A, bl. PM 70, sc. B, ap. 82, vă aduc la cunoștință că pe data de 18 iulie 1980 am făcut cerere pentru instalarea la domiciliul meu a unui post telefonic. Neprimind nici un răspuns scris, m-am adresat direct la telefoane și mi s-a spus că nu au numere în centrală. Am fost de acord cu această motivare pînă cînd am văzut că în alte apartamente din bloc s-au instalat telefoane, deși cererile de solicitare fuseseră făcute în urma mea, iar solicitanții n-au greutățile mele familiale, ei fiind femeie bolnavă și cu doi copii minori.

■ **Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești Constanța.** Soția tovarășului Rogoz Dănuț a fost repartizată ca subinginer T.C.M. la Cooperativa „Progresul" din Hîrșova. Înțelegînd situația familiei sale, am fost de acord cu transferul soției la o cooperativă din Fălticeni cît mai aproape de localitatea de domiciliu, care este municipiul Suceava.

Pagină realizată de
RĂZVAN BARBULESCU ■

Poșta redacției

Rada Grigore — București : Ca pensionară CAP, aveți drept la lot în folosință, dar cu obligația să-l lucrați personal sau ajutată de membri ai familiei, fără a-l fi transmis unei persoane străine, așa cum ați procedat dv. ■ **Ipan Sorian — com. Homorodu de Mijloc (Satu-Mare) :** În plic nu am găsit actele menționate, ci numai scrisoarea. Trimiteți copii, acte originale nu primim ■ **Asociația locatarilor, bd. Schitu Măgureanu 39 — București:** Lucrările de întreținere și reparații efectuate la părțile și instalațiile de folosință comune ale clădirilor sau apartamentelor inclusiv a instalațiilor de încălzire centrală și hidrofor, precum și a încăperilor în care acestea funcționează, se repartizează proporțional cu numărul persoanelor care folosesc aceste părți comune ■ **Liviu Moisa — Mătăsari (Gorj) :** Numai prin difuzarea presei vă puteți procura cele **nouă** almanahuri ale publicațiilor menționate ■ **Dumitru Apetrei — Tecuci :** Dv. nu puteți lua parte la moștenire ■ **Ioan Bucur — Miercurea Ciuc :** Cu o vechime în muncă de numai 3 ani, nu aveți dreotul ■ **Florea Manu — com. Zăvoaia (Brăila) :** Cereți sprijin la Consiliul popular comunal care cunoaște situația. ■ **Ștefan Năulea — com. N. Bălcescu (Vîlcea) :** Nu vi s-a dat lot în folosință în schimbul terenului comasat pentru că nu ați lucrat în CAP ■ **Geza Monosesz — București :** Legea 3/1977, privind pensiile de asigurări sociale de stat, nu prevede posibilitatea recalculării pensiilor prin adăugarea timpului lucrat după pensionarea pentru muncă depusă și limită de virstă ■ **Mitică Sultea și Hascal Șoil — Săvinești (Neamț) :** Dacă întreprinderea nu vă achită drepturile, vă puteți adresa comisiei de judecată, competentă în soluționarea litigiului de muncă în speță ■ **Veronica Enescu — Bacău :** Urmăriți revista „Viața studențească" ■ **Constantin Buzea — Brăila :** Pe dr. Mihai Leontoool îl găsiți la Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională ORL, tel. 31 59 80 ■ **Elena Cățoi — Buzău :** Puteți alege una din cele două pensii ■ **Moise Spirea — Grădiștea :** Numai prin U.J.C.M., dacă îndepliniți condițiile cerute.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Alexa Visarion:

Dorința mea este să realizez o „Integrală Caragiale"

— Cum v-ar plăcea, stimate Alexa Visarion, să începem interviul ?

— Oricum am începe interviul, tot cu Ion Luca Caragiale — vechea mea pasiune — începem. Trebuie să vă spun, apropo de Caragiale, o noutate care mă bucură enorm. Sînt invitat la Moscova, în cadrul **Festivalului dramaturgiei românești** (ce se va desfășura în aprilie) și care va fi deschis cu **O noapte furtunoasă**, pusă de mine pe marea scenă a Teatrului de artă (a MHAT-ului, cum e mai bine cunoscut).

— Ce vă leagă atît de mult de dramaturgia lui Caragiale ?

— În cazul meu, este vorba nu atît de o veche pasiune, cum v-am spus adineaori, ci de o adevărată **obsesie Caragiale.** Nu uitați că mi-am dat examenul de stat cu **Năpasta,** propunînd o variantă nouă de spectacol Teatrului Tineretului din Piatra Neamț. Toată lumea îl știe — crede că-l știe ! — pe Caragiale, dar, de cîte ori mă reapropii de el, mă izbește prin noutate. Cîți scriitori ai acestei lumi pot face asta cu publicul lor ? Iată de ce, șansa pe care mi-o oferă MHAT-ul cu sa-l propun printre marii autori ai lumii mi-e foarte scumpă.

— Dar asta ați făcut-o și cu „Năpasta", jucată — sub îndrumarea dv. — de colectivul Teatrului Giulești în Austria, R.F.G., Ungaria, Portugalia, Italia... În Italia, în 1979, ați cucerit cu această piesă marele premiu de la Arezo. Cronicarii italieni au asemănat-o cu operele tragicilor greci. De ce ați părăsit „Năpasta" ?

— N-am părăsit-o. Voi face un film **Năpasta** (la Casa de filme 4). Film care nu va fi o variantă, ci, dacă vreți, o continuare, o adîncire a lumii lui Caragiale.

— Sînteți un regizor de înalt nivel profesional. Un regizor — n-o spunem noi, au spus-o mulți înaintea noastră — de concepție, care a adus un suflu nou în viața pieselor lui Caragiale. Un alt spectacol al dv. cu Caragiale, „O noapte furtunoasă", e un exemplu. Deși un spectacol controversat, el a confirmat din nou concepția dv. artistică novatoare. Sper că n-ați părăsit nici această piesă !

— Din contră ! Aș dori foarte mult să fac un film de desene animate cu **Noaptea...**

— Ce l-ar mai interesa pe regizorul Alexa Visarion ?

— Un film după **Cănuță om sucit.** Și unul după **Conu Leonida...**

— De ce nu și „O făclie de Paști" ?

— Nu glumiți ! Dorința mea este să pun în scenă **toate** piesele lui Caragiale. Să realizez o **Integrală Caragiale !** Acest lucru ar fi foarte important atît pentru mine cît și pentru actorii cu care aș lucra aceste spectacole. Ele ar reprezenta o **„lectură"** a unei generații a textului caragialian.

— Totuși, nu-i prea mult o „Integrală Caragiale" ? Nu-i mult prea temerară dorința dv. ?

— Dacă e vorba de temeritate, atunci aflați că în stagiunea viitoare, la **Cyrcle Repertory,** din New York, unde am fost invitat să colaborez, voi propune tot o piesă a lui Caragiale !

— Pînă atunci, să revenim pe scenele noastre. Spuneți-ne, vă rog, cum lucrați cu actorii ? Lucrați — de pildă — mereu cu aceiași actori ?

— În general, lucrez cu actorii care îmi sînt apropiați structural, pentru că, dincolo de legătura profesională, de meșteșug, există o **unitate de conștiință** (aștа vă rog să subliniați !), care nu se poate realiza decît cu o echipă animată de aceleași gînduri și care vrea să pună în dezbatere o miză artistică importantă, nu o relatare, fie ea foarte fidelă, a anecdoticii respectivei piese. Teatrul nu este o profesie oarecare, ci un mod de a gîndi, o atitudine față de societate, o revelare totdeauna nouă a lumii. Numai prin aceste coordonate arta devine o necesitate existențială.

— Și, practic, cum încercați să realizați aceasta ?

— Cînd montez un nou spectacol, nu mă gîndesc, în primul rînd, ca el să fie o noutate, ci să poată fi „ciută" piesa în toate fibrele și în toate adîncimile ei ; să poată fi o structură vie pentru a stimula prin senzuri inedite gîndirea și simțirea spectatorilor.

— Ne-ați mărturisit o foarte frumoasă profesiune de credință ! Dar vă chestionasem asupra unui lucru practic : cum realizați — concret — intențiile dv. artistice?

— Una din problemele montării textelor caragialiene este de a nu confunda „vulgaritatea" lumii și a eroilor lui Caragiale cu vulgaritatea operei. Opera, da, vorbește despre instincte primare, despre raporturi interumane la limita vulgarului. Dar Caragiale — oare mai e nevoie să v-o spun ? — nu este, nu a fost, nu are cum să fie vulgar. Soluțiile scenice — cîteodată șocante, cîteodată prea fruste — conțin o profundă semnificație, trimit un înalt mesaj. Arătarea inumanului, a trivialului, a demagogiei nu înseamnă altceva decît o luptă — cu mijloace artistice — împotriva acestor racile. **A nega** în artă înseamnă, de multe ori, **a afirma**ție. Aici se află, de fapt, și diferența dintre artă și viață.

— Cum au văzut cronicarii spectacolele montate de regizorul Alexa Visarion ?

— În general, montările pe care le-am făcut au însemnat — îmi place să cred — o implicare a publicului în problematica spectacolului. Criticii — acest public specializat — au optat, în mare, pentru aceste variante spectaculare. De multe ori, critica m-a ajutat în bătălia cu obtuzitatea „criticii", pentru că spectacolele mele, avînd un caracter polemic, dezvăluiau și poziția specialistului; atitudinea lui față de gîndirea spectacolului însemnînd nu doar o analiză, ci și sublinierea esteticii căreia criticul îi servea.

— Sînteți unul dintre promotorii, la noi, a ceea ce se cheamă „teatru modern". Acest pionierat nu vă dă de furcă ?

— Sigur, spectacolele mele încearcă, peste toate, o deschidere către problematica vieții contemporane. Numai astfel tratată, piesa de teatru nu rămîne muzeală, ci devine febrilă și incitantă, deci eficace asupra conștiințelor. Mă interesează ceea ce nu vor să afle oamenii despre ei, ceea ce ascund sau mistifică. Deci, nu vreau să reconstitui „pasaje de existență", care nu fac altceva decît să relateze întîmplări, evenimente, detalii de psihologie aflate în marginea robusteții vieții. Sînt printre cei care cred că mobilul artei este de a fora permanent în zăcămîntul uman și de a scoate la lumină nu numai poleiala care doar zornăie, ci raportul încărcat de adevăr care se stabilește între individ și societate, între individ și univers. Doar astfel poate crește spiritualitatea unei națiuni, determinîndu-se un grad înalt al conștiinței civice.

— Să revenim la colaborarea dv. cu colectivul MHAT-ului. Sînteți primul regizor român căruia i s-a oferit colaborarea alături de acești mari actori sovietici.

— Într-adevăr, munca aceasta este nu numai o mare cinste, ci și o experiență artistică deosebită, care-mi pune în față mari probleme. Piesa lui Caragiale, textul adică, a ridicat o serie de dificultăți de traducere. Aici am intervenit eu, am explicat actorilor sensul unor cuvinte, pentru a înțelege întreaga atmosferă a piesei ; pentru a se implica în universul lui Caragiale și a nu-l confunda cu acela al lui Gogol, de pildă. Sînt pe punctul de a pleca la Moscova pentru a începe repetițiile. Textul a fost retradus, explicat, tălmăcit actorilor, așa că în curînd vom putea trece la munca propriu-zisă.

— Nu ne rămîne decît să vă dăm succes !

CORNELIA BARBU ■

Ion Dacian

A trecut în neființă încă unul dintre cei mai importanți interpreți români din acest secol, Ion Dacian, sau Ciprian, ori Lycon, Nică Ionică, Tudor, Sandu, Eduard, Higgins, Marco Polo, Shu-Chong, Tassilo, Danilo, Schubert, Eisenstein, Adam, Kean, atîtea alte nume ce le purta ale celebrelor personaje cărora le-a dat viață pe scena operetei bucureștene, din creațiile lui Gherase Dendrino, N. Kirculescu, Filaret Barbu, Lehar, Strauss, Schubert, Comișel și, a încă atîtor alți autori iubiți de marele public...

În viața sa, plină de frămîntări creatoare, Ion Dacian a fost și iubit și vrăjmășit, fapt normal dacă se are în vedere pluralitatea personalității sale covîrșitoare. Dragostea, uneori înăbușitoare a marelui public, a redus însă la tăcere corul lătrătorilor și invidioșilor, deoarece bucuria celor mulți de a-l vedea și auzi demonstra o recunoaștere supremă a calităților și valorii marelui artist.

Ion Dacian a iubit tot ce era românesc. Nici nu putea fi altfel acest fecior de ardelean, care venise în București cu tolba plină de cărți juridice, transformate, în chip miraculos, în partituri muzicale. Prețuind creațiile clasice, din literatura de gen, el a încurajat totodată, prin diferite forme, **renașterea** operetei românești. Să ne aducem aminte, că de la primele vodeviluri din 1850—1860, trecînd prin „Baba Hîrca" și prin „Crai Nou", ca și prin alte cîteva creații similare de început, de la sfîrșitul secolului trecut și pînă după 23 August 1944, opereta autohtonă, practic, a stagnat. La puțină vreme după Eliberare au început să apară diferite lucrări de gen, dintre care „Tarsița și Roșiorul" a lui Viorel Doboș și Gheorghe Dumitrescu a ieșit în evidență. Cîtva timp mai tîrziu s-a înființat Teatrul de stat de operetă, a cărui inimă, mereu ardentă, a fost Ion Dacian. Creațiile care s-au prezentat pe scena acestui teatru, lucrarea lui Nicolae Kirculescu „N-a fost nuntă mai frumoasă", opusurile lui Filaret Barbu „Ana Lugojana" și „Pluțașii de pe Bistrița" și, mai ales, acel inegalabil „Lăsați-mă să cînt" al lui Gherase Dendrino, au constituit momentul exploziv de renaștere a operetei noastre. Dar Dendrino și creația sa nu au răsărit așa, dintr-o dată. Să ne mai amintim că prețuitul compozitor își aflase chemarea și își valorificase talentul dirijoral (irosit multă vreme în comediile muzicale ale **teatrelor de bulevard**) tocmai lîngă Ion Dacian, la Teatrul de stat de operetă. Prin colaborarea acestei minți luminate, dublate de experiența genului operetistic, cu Filaret Barbu, Alfred Mendelsohn, Florin Comișel și cu mulți alți compozitori, s-a reușit ca opereta românească **să renască** și să pornească pe un drum nemaiîntîlnit și nesperat, chiar de cei mai optimiști și înfocați iubitori ai teatrului liric, **renaștere** care constituie, deci, una dintre cele mai importante **contribuții** ale lui Ion Dacian.

Marele artist a iubit, a prețuit și a încurajat cu fervoare tineretul. Îmi amintesc cum, la Teatrul Alhambra, Dacian împărțea cu dărnicie, elevilor, bilete de favoare. Pentru ca, mai apoi, la inceputurile Teatrului de stat de operetă, marele artist să nu uite tineretul studențesc și să le ofere invitații, cîte putea avea și el... Aceasta era una din formele de atragere și de formare a unui nou public, necesitate de care Dacian, ca și Silvestri și Georgescu la Ateneu, ori Rogalski la Radio, își dădea perfect seama. Dar să ne mai amintim, tocmai în aceste momente, și de ceea ce a însemnat Ion Dacian pentru tinerii interpreți ai genului, cîntăreți care abia absolviseră Conservatorul. Valeria Rădulescu, Cleopatra Melidoneanu, Vali Niculescu, Constanța Cîmpeanu, Adriana Codreanu, Nicolae Țăranu, Dorin Teodorescu, Eugen Savopol și chiar celebrul Ludovic Spiess au putut afla de la marele interpret ce înseamnă opereta, cum trebuie s-o respecți și s-o slujești spre desfătarea și educarea artistică a marelui public, cum trebuie s-o ajuți să se dezvolte, cum trebuie s-o așezi pe aceeași linie cu genul operei populare și al operei comice, păstrîndu-i însușirile și caracteristicile, dar apropiind-o de marile valori muzicale !

Ion Dacian a trecut în lumea umbrelor, dar personajele create de el sînt încă vii și luminoase. (Dealtfel, televiziunea ne-a promis, acum, **în ceasul al XIII-lea,** cîteva emisiuni, în reluare, cu marele artist.) Pentru tot ceea ce a făcut în teatrul românesc de operetă, pentru tot sprijinul creației noastre de gen, imaginea sa pilduitoare re va sta mereu treză în memoria marelui public, care l-a situat, de mult timp, în galeria celor mai mari artiști români ai tuturor timpurilor.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Vorbiți și scrieți românește!

D-ale... ideilor sportive

Nu, nu vom face o cronică sportivă, ci vom urmări unele particularități ale limbajului sportiv, atît din transmisiuni cît și din presa de specialitate, aceasta din urmă, adesea, plină de „idei". Primele, determinate de ritmul jocului, impun un mare debit verbal, ceea ce dă naștere și multor greșeli de exprimare care, prin stereotipia lor, sînt contaminante, mai ales că sînt urmărite de mase largi de „microbiști".

Și de ce să nu ne „amestecăm" și noi în sport (cine nu se pricepe ?) dacă un cunoscut crainic ne provoacă — începînd cu **Contemporanul** din 20 noiembrie crt. — la o „dispută de idei". Și noi înțelegem să-i acceptăm „stilul verbal" (în scris !), „fără pretenții de literatură beletristică" (probabil numai științifică !), dar cu pretenții — am zice noi — de exprimare românească, deci corectă, fără a atinge, cum zice d-sa, „un plafon atît de înalt" (sic !) Și dacă autorul vrea să ne prezinte „cîteva idei sportive românești", de ce n-am prezenta și noi „idei lingvistice"? ! (există și asemenea idei ?) Oricum, autorul scrie : „O astfel de idee de actualitate este cea a noului antrenor al echipei naționale de fotbal..." Deci, un antrenor este o... idee ! (și încă științifică). Ce ți-e și cu ideile astea, dom'le !...

Dar, să nu încercăm să dublăm. Avem nevoie de cîte „un moment de respiro", nu de **respirație,** cum știam noi (**respiro** este forma de pers. I, indicativ prezent, a verbului **respirare,** de unde descinde, poate și prin mijlocire franceză sau italiană, românescul **a respira**). Și poate avem nevoie și de „un surplus de suspance bine venit" (vezi **Săptămîna** din 20 noiembrie crt.). Dacă mai merge cu **surplus** (din francezul cu aceeași formă), cu **suspance** e mai greu. În lucrările noastre cu caracter normativ avem forma „românizată" **suspans** (scrisă uneori și **suspens,** mai aproape de franceză sau engleză, **suspense** ; deci, s-o încercăm **à l'anglaise** sau **à la française,** ca să nu rămînem **en suspens** cu forma românească).

Să fim prieteni cu cuvintele. Da. Mă întreb însă de ce abundă dubletele care vor să ne „îndoaie" limba ? Găsesc **dribler** și **dribleur.** De ce să nu utilizăm corect forma **dribler,** fără a o mai apropia de pronunția francezului **dribbleur** (ca grafie, e mai apropiată de englezescul **dribbler**) ? Dar, vorba unui **scriitor** din **Săptămîna** (din 20 noiembrie crt.), încercăm și noi să „tălmăcim **écarturile** receptării" fiindcă ele „frapează devierile (écarts) de la sistemul său de așteptări". (Ei, acum avem și „sistem de așteptări"!)

Uneori însă un hibrid lexical nu-i lipsit de expresivitate. În tableta sa sportivă din **Luceafărul** (28 noiembrie crt.), Fănuș Neagu scrie : „...cîți antrenori, cîți jucători, cîți **aranjeuri**" (subl. ns.). Toți îl înțeleg, dar pronunția diferă, fiindcă noi n-am adoptat un semn ca **ă. Îndreptarul** academic mai dă unele indicații, uneori, de exemplu **bleu,** pronunțat **blö.** Am anchetat cîțiva vorbitori asupra pronunției lui **aranjeuri** (la mulți sună ca **drajeuri, pateuri** etc. — haz **lingvistic,** nu altceva !). Oricum, artificialitatea e evidentă (prezența formei aranjóri era mai indicată).

Dar acestea nu sînt nimic pe lîngă ceea ce aud și văd (tot despre sport e vorba): **o egalitate aproape perfectă** (adică, există și egalitate imperfectă ?) ; **evoluție descendentă** (era vorba de Poli-Timișoara, în transmisia din 29 noiembrie crt.) — aici, două greșeli dintr-o lovitură... lingvistică „verbală" — **„jucătorul X s-a insinuat** (!) **în apărarea adversă** (se transmitea de la Bacău) ; **respinge în** (în loc de **în**) **extremis ; în** (în loc de **în**) **corpore ; este o luptă combativă** zice autorul **Jurnalului de Stadion** din **Contemporanul,** dar n-a scris încă ! ; **jucătorul e omniprezent pe tot terenul ; foarte scurte succinte detalii** (cînd se face prezentarea echipelor și a terenurilor) ; **o suită de trei goluri consecutiv ; jucătorul face geno-flexiuni ; anticipam în avancronica partidei ; pentru a-l trezi la revirimentul dorit de fotbaliști ; deznodămîntul final al meciului ; îngerințe din afară ; a reușit un avantaj ; anticipație prematură** etc.

Ne oprim aici. Am dat doar un **scurteț**... de greșeli care ar merita o **intervenție,** nu **salutară,** ci **salvatoare,** din partea cui știu eu, **et. comp.** (cum scriu cei de la **Sportul,** fiindcă toate au, vorba altui cronicar sportiv, **o greutate ponderală** !)

Am făcut și eu o **anticipație prematură** (ca și cronicarii sportivi), fără să ajung „în extremitatea laterală a terenului", acolo unde era „un jucător culcat la orizontală" (să auzi și să nu crezi !). Idei sportive, ce mai !... **Forcing !**

GHEORGHE POALELUNGI ■

Eveniment

După „Imnele Transilvaniei" și „Imnele Moldovei", lirica lui Ioan Alexandru se împlinește — rotundă ca însăși țara — cu „Imnele Țării Românești", incandescent elogiu adresat României nemuritoare, patria de ființă, de crez și de vis a poetului și a poeziei.

Cartea

Nicolae Cristache: „Vinovații nu știu nimic"

Cu ghearele și cu dinții

Nu cred ca vreun singur om de bine să nu subscrie, dacă nu la suma punctelor de vedere din ultima carte a lui Nicolae Cristache, în orice caz și fără excepție la opțiunile sale de principiu. Paradoxal, extraordinara implozie a cărții sale (VINOVAȚII NU ȘTIU NIMIC, Editura Albatros, 1981) vine tocmai din acest consens. Ceea ce Nicolae Cristache, „gazetarul fără splină", compulsează în fiecare din demersurile sale este un bun obștesc, „muniția" sa nu e alta decît fondul principal al ideilor și normelor noastre de viață. Cu singura precizare, esențială, că puse la lucru, întocmai unor teribile pistoane, aceste idei devin leviere de neobstaculat ; dislocă inerții, ridică lespezi, croiesc brese, domesticesc stihii. Desigur, cazuistica dosarelor asupra cărora se apleacă, suspansul „anchetării anchetei", strînsa anamneză a clacărilor de tot felul, acribia detectivistă desfășurată de acest medic fără arginți al năpăstuiților, reprezintă ca atare tot atîtea motive pentru cititor de „a face priză", de a parcurge cu sufletul la gură materia acestor pătimașe recursuri în supraveghere. Dacă n-ar fi decît atît și încă am putea explica natura captivantă a acestei cărți în care fiecare pagină devine un pretoriu cu mize copleșitoare ținînd de absolvirea sau stigmatizarea semenilor noștri, de răstignirea în furcile oprobriului sau de despovărarea lor. În fața acestei **ordini de zi** cititorul își simte, fără putința de a și-o declina singură clipa, propria investitură de jurat. De jurat **furios**. Nobile concepte globale, macerate de uz și uzură, liturgice dar letargice, primesc în nări, ca acei bidivii din basme, provocarea fărășului de jăratic, redobîndindu-și astfel identitatea și forța : Legea, Justiția, Morala, Omenia... Și dacă putem numi această carte palpitantă faptul se datorează, mai cu seamă, acestui tip de experiment : de a se deshuma la vedere grozavele idei ale vremii noastre, și de a le reda irezistibila vigoare pe care ici-colo, nu prea departe de noi, birocrația, ignoranța, nesimțirea, instinctualitatea sau pur și simplu oboseala le-au stors-o. Nicolae Cristache acționează justițiar, nu paranoic, în acest sens. Căci nu e nevoie de ipoteza vreunui complot pentru a lămuri acest fel de distrofie a unora dintre cele mai vitale valori. Dreptatea, Echitatea, Omenia nu sînt niște zine bune descînse de aiurea printre noi. În frumusețea (sau imperfecțiunea) lor ele sînt opera cugetelor noastre, orfevrerie obștească de șlefuire univocă (sau echivocă), trează (sau somnolentă), onestă (sau complice). Este de ajuns ca undeva, într-un punct oarecare, din rea-credință sau din tembelism, din grabă sau din nechemare, să se schimbe un singur semn algebric pentru ca în ecuația de splendidă geometrie a echității să se ivească sofismul, stihia. Se știe, impurul, ilicitul, malversațiunea sînt elementele cele mai vivace, mai ofensive și iscețe în disperarea lor de cauză, se știe că după ce a atacat și traumatizat vinovăția nu are scrupule în a se apăra. Tocmai de aceea în localizarea necrozei preciziа și asepsia bisturiului este imperioasă, explorarea diletantă este ea însăși o mutilare. Nicolae Cristache „cade" pe zeci de cazuri, forează în interstițiile lezate, propune meditației noastre acel **primum movens** al rătăcirii și toate acestea cu o încredere fanatică în lege, de fapt perfect pragmatică întrucît singură legea este garantul și monitorul libertății fiecăruia. Romantic, Nic. Cristache dezminte gratuitatea și donchișotismul. El e un chirurg de urgență venind să spargă gipsuri pripit puse, să rupă calusuri vicioase, să degrefeze transplanturi ignobile. El detestă măcelărirea, felcerismul, robotizarea, psitacismul și intervine dintr-o irezistibilă propensiune de apărător, opunîndu-se de a se face dreptate nedrept, de a se infracționa fie chiar și în contul infracțiunii și cu atît mai mult în contul inocenței. „Cazurile" la care se oprește, pe care le dezghioacă de tatuajul aparențelor, sînt restituiri, **erate** pătimașe. Cu o infailibilă acuitate, imputernicit al opiniei publice, trimis special al propriei conștiințe, gazetarul aude geamătul celui îngropat de viu sub hîrtii, smulge peceți, demistifică diagnoze. „Vinovații" lui N. Cristache nu sînt fără vină. Vina lor este însă **alta**, identitatea lor morală a fost undeva șiuită. Cercul s-a închis dar el nu este rotund. Or, între legea vieții și viața legilor, între faptă și răsplată, nu poate fi hiatus. Și acest om care simte fisura se bate pentru a opri un tăvălug. Cu ce arme ? Una singură : buna-credință. Căci buna-credința nu este nici pe departe o armă fără tăiș, are oțel în vîrful lamei și, pusă în ofensivă, ea nu ajută, cum se spune, doar cu... un oftat. Ea impune truda decantării nu mizericordie, probe nu complezență, premisa nevinovăției și dubitativul necesar nu suficiență. Nicolae Cristache ne conduce în bolgiile în care hîrtiile lamelează destine omenești, sau invers, în care dezumanizarea se acoperă cu hîrtii. În acest fel ne dăm seama cu o salutară uimire că „vinovații care nu știu nimic" putem fi noi înșine, că fără aspra mănușă a igienei interioare se poate depune, insesizabil, jegul pe propria conștiință. Crima își are dialectica sa. Avalanșa ei cotropitoare a fost cel mai adesea declanșată de un-mai-nimic. Din scăzăminte, din pertractări cu normele, din mica zgaibă a compromisului, apoi din habitudinea ce secretează anestezicul peste palimpsestul ordurilor. Vinovatul nu știe nimic pentru că în această oglindă cu argintul lent descompus el își vede machiajul nu murdăria. Vinovatul nu știe nimic și din alte numeroase motive de orbire. Din suprailicitarea pînă la ferocitate a amorului propriu, din setea de a aplica talionul cu singura compensație, din sălbăticire, din imprudență de a fi deschis cutia Pandorei instinctuale, din lăcomie, din veritabila solidaritate de clan a nesimțirii, din birocratismul care e odios înainte chiar de a fi întărîtat etc., etc. Cartea lui Nicolae Cristache ne zgîlțîie din nevinovata noastră somnolență vinovată și înțelegem perfect de bine că a te preface că **nu știi** este o formă de culpabilitate, că nu este de ajuns să ne delimităm, să anatemizăm sau să instituim carantina. Mai mult, că fără sinapsa dintre principii și faptă, apostolatul însuși nu e decît demagogie. Legalitatea, apărarea activă a legii este tema militantismului nostru unanim. Legalitatea socialistă forjată la flacăra omeniei revoluționare respinge travestiul oricît de sofisticat al nedreptății și nu mai puțin folosirea spadei justiției ca țel personal. Citind această carte ochiul ni se umple nu o dată de lacrima îndurerării, a mîniei, a neputinței reparatorii. Dar fără aceste lacrimi ochiul nu se spală de praful ce l-a acoperit.

Prin „Vinovații nu știu nimic" autorul face o splendidă dovadă a magistraturii scrisului, a sacerdoțiului gazetăresc. Nicolae Cristache e un scriitor în robă.

MIRCEA SĂNTIMBREANU

Din nou în dezbatere: Opera

O instituție vetustă ?

Problemele Operei Române au mai stat în atenția revistei noastre. Le reluăm în discuție, întrucît avem certitudinea că argumentele etalate cu luni în urmă s-au sedimentat în conștiința tuturor celor interesați în propășirea acestei arte. Premisa unor puncte de vedere proaspete, negrevate de prejudecăți, există, și sîntem datori să-l fructificăm existența. De data aceasta, așezăm un accent cuvenit pe o întrebare-cheie: de ce evită publicul tînăr opera ? Și o facem convinși că nu este vorba despre o singură cauză. Iar uneori este vorba chiar de consecințe ale unor cauze care nici măcar nu au o relație nemijlocită cu destinul operei.

Dar să dăm cuvîntul unor invitați ai noștri la această anchetă, care ne vor sprijini sau, cine știe ?, ne vor infirma.

DAN IORDĂCHESCU
artist emerit, prim solist al Filarmonicii „George Enescu"

Spectacolele noastre de operă se prezintă, în general, în montări realizate cu 15 sau 20 de ani în urmă; montări care suferă un permanent proces de degradare, concepția de regie — prin forța lucrurilor — diluîndu-se pe parcurs. Această „oboseală" a spectacolelor se face simțită începînd de la decor, de la costume și pînă la mișcarea scenică, rămasă în majoritatea timpului (vezi „Trubadurul", „Ernani") pur formală.

Să fie bine înțeles, spectacolul de operă este un gen complex; aș spune, un spectacol de spectacole. Și de aceea totul, de la atmosfera din foaier și de la cortină pînă la ținuta și prezența scenică a cîntăreților, contează enorm. Nerespectînd acestea, spectacolul apare sărăcăcios, neinteresant. Și să nu uităm — ceea ce, într-un fel, am spus mai înainte : în timp ce spectacolele de teatru, de pildă, încearcă să se prezinte seară de seară în același veșmînt ca la premieră, reprezentațiile noastre de operă decad permanent.

Și, peste toate, insuficienta educație muzicală, insuficienta călăuzire spre valorile operei a publicului nostru tînăr. Formula spectacolelor-lecție de operă destinate tinerilor între 6 și 18 ani, așa cum este practicată azi în lume, ar fi, desigur, un mijloc pe care ar merita să-l încercăm.

NICOLETA CANELEA
funcționară, Agenția internațională C.F.R. București

Adevărul este că nimeni nu ne-a îndemnat, nu ne-a îndrumat, în timpul liceului, să mergem la un spectacol de operă. Personal, merg la operă o dată sau de două ori pe stagiune. Veți deduce din asta că nu sînt nici o partizană foarte înflocată, dar nici o adversară a operei.

De ce oare n-ar fi promovați în Opera Română cîntăreți tineri, încununați cu premii internaționale? (Am citit despre asta chiar în revista „Flacăra", în mai vechea dv. abordare a problemei.) În schimb, sînt păstrați — să fiu iertată pentru impolitețe, dar aceasta e adevărul — oameni cu vocea obosită, aflați spre sfîrșitul carierei, și care, indiferent de eforturile lor, nu pot da mai mult. Oare n-ar fi mai bine ca acești cîntăreți, cu experiența cîștigată pe scenă, să fie făcuți profesori de canto ? Astfel, vocile tinere ar putea să se afirme și să rădă nivelul calitativ al spectacolelor. Atrăgînd, evident, tinerii...

Scenă din „Tannhäuser"...

DAN MICU
regizor, Teatrul „C. I. Nottara"

In lume, opera se deschide nu doar către sine, către oamenii ei, ci și către oamenii de teatru ; mai corect spus, către oamenii de spectacol (pentru că aceste granițe între regia de teatru, music-hall, circ, TV sînt, după cum se știe, false). Ideea mi se pare binevenită și ar trebui să fie și la noi adoptată ca modalitate de lucru curentă. Dar ar trebui să existe o dorință reală și reciprocă de colaborare. Argumentele de ordin „estetic" (așa-zis „estetic" !) ce se aud adesea în legătură cu specificul acestui gen și cu imposibilitatea adaptării unui regizor venit din afară la problemele ridicate de un spectacol total cum este cel de operă îi intimidează încă pe mulți. Dar putem oare crede că un regizor de teatru n-ar avea — prin definiție ! — suficientă cultură muzicală pentru a face regie de operă ? Sau că — reversul medaliei — un cîntăreț nu poate fi și un bun actor ?

Ceea ce ar putea aduce nou oamenii de teatru, de spectacol, în colaborarea cu opera (chiar în cazul cînd cultura muzicală a celor în cauză ar lăsa de dorit), ar fi acea vizualizare, specifică actului teatral, a ideii cuprinse în muzică, în fraza muzicală realizabilă prin gest, prin mișcare scenică etc.

Gîndesc că nu se poate pune problema „crizei operei". E mai degrabă o criză — în sînul operei — a curajului unor noi experiențe.

Cu un cuvînt, gradul scăzut de contemporaneitate al operei ar trebui com-

O CAP LIMPEDE

FAPTA ȘI CIFRA

Răsfoind o sumă de monografii sătești, nu demult, la Gătaia, Colonești sau Drănic, ori în alte sate, am ajuns la convingerea că densitatea lor se rarefiază tocmai în capitolele care ar avea dreptul să fie grele de seve, în paginile dedicate prezentului. Faptul nu este de neluat în seamă. Trecutul fiecărei dintre aceste așezări de oameni, îndcobște, ni se înfățișează ca un lanț de întîmplări mai mult sau mai puțin pitorești, mai mult sau mai puțin dramatice, dar oricum mărturisind o zbatere, o speranță, și îndreptîndu-se implicit spre un țel. Istoria lor este plină de oameni care luptă, întemeiază, aprind o lumină în capetele semenilor lor, încălzesc aerul în care respiră sau pur și simplu trădează și faptele lor, totdeauna, au un început și și un sfîrșit, sînt rotunde, iar cînd sînt așezate capăt la capăt împlinesc o poveste în absența căreia istoria ar rămîne o clădire lipsită de miez și înțeles. Cu cît ne apropiem, însă, de zilele noastre, aceleași monografii par scrise de altă mînă și gîndite de altă minte. Dintr-o dată, fapta nu mai contează, cedînd locul cifrei. La avuția de astăzi a unei comune parcă nu s-a ajuns prin nesomn și tenacitate, ci prin tragere de cifre din alte cifre. Viața devine contabilitate și nu de puține ori în partidă dublă. Oamenii vii, cu visele și împlinirile lor, trec în umbră, în favoarea unei numărători amănunțite de grajduri, televizoare și telefoane. Întîmplări care, la timpul lor, au zguduit sau au înălțat comunitatea cedează locul unui șoi de statistici de-a dreptul fără sens cînd o văduvim de substratul ei uman. Și așa, numărînd întruna, cu o frenezie demnă de cauze mai bune, ajungem să uităm că istoria se face, și astăzi, prin oameni și pentru oameni. Și atunci, de ce să trecem oamenii și faptele lor sub tăcere, pentru niște cifre care și așa se schimbă din an în an ? **(P. Mihai)**

O SUPERIOARĂ PRECIZIE ȘTIINȚIFICĂ

În prelungirea unor preocupări statornice, Ion Zamfirescu este prezent în librării cu un eseu de ample, **Teatrul european în secolul luminilor** (Eminescu, 1981), dedicat unui capitol semnificativ de istorie culturală, cu ample ecouri în spiritualitatea continentului. „Europa — conchide autorul —, acest imens laborator de istorie și cultură al lumii, în care de milenii se înfruntă nesfîrșite teze contrarii și își dau întîlnire mari procese conflictuale ale cunoașterii și ale dezvoltării, este totuși un continent rațional și totodată patetic, în care valorile salvării și ale solidarității umane nu ostenesc să lupte și să nădăjduiască". Scrise cu o superioară precizie și întemeiate pe aserțiuni cu o putere aforistică de cuprindere, și aceste pagini semnate de Ion Zamfirescu mărturisesc un om de cultură călăuzit de viziuni generoase, capabile să ralieze cultura românească la marile curente de gîndire ale epocii noastre, să le insufle astfel prospețime și să deschidă în mișcarea lor orizonturi noi. Altfel zis studiul profesorului Ion Zamfirescu vădește nu numai o importanță locală, acoperind un gol din cunoașterea noastră, ci și un interes mai larg, ce ține de posibilitatea și datoria culturilor naționale de a-și confrunta fertil punctele de vedere cu privire la momentele decisive ale trecutului lor comun. **(Mihai Pelin)**

JOC DE CARȚI

Continuă o mai veche serie de surprize iscate de derutantele, misterioasele legături care se stabilesc nu o dată între unele cărți, mai exact între temele și problemele lor, și instituțiile editoriale ce le girează. Observăm astfel, cercetînd ultimele apariții, că „Tabagismul" de M. Diaconescu n-a fost tipărit, cum s-ar crede, sub auspiciile Ed. Medicale, ci sub competența oblăduire a Ed. Militare, Ed. Medi-

→

pensat prin aducerea reprezentației aproape de cerințele existente în prezent. Nu mă gîndesc la cine știe ce „erezii" sau soluții teribiliste, care să contrazică niște convenții ale operei, ci, pur și simplu, la regîndirea spațiului și timpului de joc.

VALERIU RĂPEANU
criticul literar, directorul Editurii „Eminescu"

În primul rînd, trebuie definit rolul operei în societatea noastră. Cred că așa cum este concepută în prezent, această instituție este vetustă, fiind depășită de nivelul cultural și de cerințele societății noastre. Opera Română trebuie să iasă din cadrul care a devenit prea strîmt pentru ea și să cucerească noi teritorii umane, adică să se adreseze, în mod special, tineretului, prin montări îndrăznețe, contemporane, care să spună ceva acestei generații.

Trebuie să pornim de la înnoirea regiei, de la o nouă înțelegere a ceea ce înseamnă dirijorul de operă, în general, de la restaurarea operei, ca instituție, în viața spirituală românească. Opera nu este un lux, ci o necesitate spirituală, deci trebuie considerată ca atare.

VASILE CALOMFIRESCU
regizor, Opera Română

Omul tînăr nu poate refuza în principiu spectacolul de operă, pentru că acesta nu este un gen ermetic. Problema este ca spectatorul să fie atras spre un contact nemijlocit cu opera, cît mai devreme cu putință, pentru a-și forma gustul și receptivitatea pentru acest gen. Este surprinzător să descoperim că există — tocmai din această pricină ! — oameni cu o diplomă universitară care nu au intrat măcar o dată, din curiozitate, la operă, spre a încerca o nouă experiență pe plan estetic.

Este evident că la spectacolele de înaltă ținută, cu distribuții omogene, afluența tineretului este mai mare. Desigur, a ține foarte sus ștacheta este un deziderat al nostru, dar, ca în orice teatru liric din lume, problemele sînt multiple : valorile noastre de notorietate mondială apar mai rar pe scena operei ; în realizarea distribuțiilor trebuie să utilizăm toți soliștii noștri, consecințele ce decurg de aici fiind evidente ; unele montări sînt învechite (deși, în măsura posibilităților materiale, încercăm să le dăm un suflu nou: cazul spectacolului cu „Rigoletto", reluat deja într-o montare nouă); instalațiile de scenă, depășite din punct de vedere tehnic, nu permit o schimbare rapidă a decorurilor, de unde acele pauze lungi între acte, care plictisesc și pentru care sîntem mereu criticați. Să nu uităm că realizarea unui spectacol de operă angrenează forțe umane deosebite și cere investiții materiale substanțiale, iar eforturile noastre merg către o judicioasă utilizare a fondurilor, atît pentru refacerea unor spectacole mai vechi, cît și pentru pregătirea unor premiere.

Direcția teatrului nostru s-a gîndit și la soluția invitării unor regizori de teatru cu care să colaborăm, spre a aduce spectacolelor noastre un suflu nou, poate mai dinamic. Dar greu acceptă cei ce sînt obișnuiți să lucreze cu 10—20 oameni să facă același travaliu cu 100—150, cîți sînt necesari unei montări de operă. De ce nu acceptă, vă las pe dv. să ghiciți.

OLIMPIU NUȘFELEAN
profesor, Șieu-Odorhei

Ca spectacol, e cert, opera și-a pierdut popularitatea. În piața teatrului nu mai poți ajunge cu calașca. Iar dacă urci în automobil, acesta te duce în creștetul muntelui sau pe plaja mării. Aici asiști la un alt spectacol, și acesta cu o recuzită mereu aceeași, însă necontenit proaspătă. Să revenim, totuși, la operă.

Cadrul scenei din sala de spectacol s devenit desuet. În timp ce teatrul propriu-zis e mereu schimbător, atît în privința propriei arte, cît și în impactul cu spectatorul, opera rămîne aceeași, insistînd în desuetudine. La ea trebuie să ajungi, ca și în poezie, de ea, într-o lume în care se angajează atîtea replici, nu se prea pricepe să angajeze un dialog eficient. Cu alte cuvinte, opera nu face eforturi pentru a-și forma și păstra publicul. Tinerii, mai ales, nu găsesc la operă spectacolul sperat. Întrebările lor, cu multiple implicații, așteaptă încă răspunsuri, iar opera nu se prea orientează în acest sens. Mereu, o subminează desuetudinea. Problemele propuse de ea în scenă au eșuat și ele în desuetudine. Asta nu înseamnă că va trebui să renunțăm la marile opere ale operei. Dar se cuvine să exprime și ea, într-un fel sau în altul, un atașament față de propria ei actualitate.

În loc de concluzii

Am încercat, prin această nouă dezbatere a revistei „Flacăra" dedicată operei, să readucem în atenție cîteva probleme care — mai este nevoie s-o spunem ? — nu se pot rezolva de la sine, ci numai prin preocuparea forurilor de resort...

Este evidentă, credem, o anume „manieră funcționărească" de a privi lucrurile în ceea ce privește educația estetică a tinerilor, sporirea receptivității acestora pentru muzica de operă. Dar e la fel de evident că se impune, din partea operei, îndepărtarea acelui „aer obosit", ce vlăguiește unele spectacole, revitalizarea acestora, o mai atentă veghe asupra opțiunilor repertoriale, a ținutei artistice a spectacolelor din punct de vedere vocal, dar și regizoral și scenografic, a promovării repertoriului românesc de calitate etc.

Dar aceste probleme, într-un fel sau altul, au fost ridicate și în ancheta anterioară a „Flacării". Ce s-a făcut pentru rezolvarea lor ? Unele lucruri s-au făcut, dar altele — și nu puține ! — încă își așteaptă rezolvarea.

Credem că nu-i putem frustra pe tinerii zilelor noastre de bucuriile operei. Credem că opera — orice s-ar zice ! — nu e instituție depășită, la care trebuie să renunțăm, ca la o valoare moartă.

Așa că așteptăm cu ardoare să se realizeze propunerile celor pe care i-am chestionat.

Anchetă realizată de
ANA MARIA POP ■

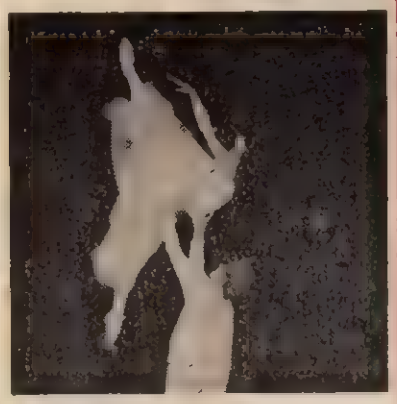

...și din „Căsătoria secretă" și „Spărgătorul de nuci"

Cronica teatrală

Un spectacol eveniment : „Diavolul și bunul Dumnezeu" la Teatrul Mic

Nu oricine se poate încumeta să pună în scenă un text dramatic atît de valoros ca **Diavolul și bunul Dumnezeu** de Jean Paul Sartre, mai ales cînd se știe că autorul și-a dorit să dăinuie în memoria noilor generații cu această piesă. Colectivul Teatrului Mic a trecut însă cu brio dificilul examen și ne prilejuiește întîlnirea cu un excepțional act de cultură. Unul din cele mai bune spectacole montate la noi în ultimii ani este atît de minuțios pus la punct și jucat cu o asemenea vervă și talent încît ulți adeseori că te afli la o reprezentație teatrală și ai senzația că ai căpătat privilegiul să contempli zbaterile unei lumi care caută să se salveze cu orice preț de la o iminentă pieire. O boală s-a insinuat în acest univers și fiecare individ se simte hăituit ca un vinat, neavînd cui să-i ceară ajutor și nereușind să sprijine la rîndul lui pe nimeni. O sumedenie de personaje — interpretate cu multă dăruire de către Dan Condurache, Nicolae Pomoje, Nicolae Iliescu, Monica Ghiuță, Carmen Galin, Mihai Dinvale, Dinu Ianculescu, Florin Vasiliu, Petre Moraru, Lucian Iancu, Doina Șerban, Marius Ionescu, Papil Panduru, Maria Ploae, Vasile Pupeza, Andrei Codarcea, Nicolae Ifrim, Stamate Popescu, Monica Mihăescu ș.a. — par prinse ca într-o rețea de un virtej de întîmplări de multe ori atroce și deseori scăpate de sub orice control. Regizorul Silviu Purcărete a descifrat credibil mesajul piesei și ni l-a comunicat într-o viziune coerentă și lipsită de echivoc. Montarea sa are tensiune și se urmărește cu sufletul la gură. Fiecare erou, indiferent de importanța lui, își justifică apariția în fața publicului, simți că participă cu adevărat la înlănțuirea evenimentelor. Nimeni nu este lăsat în voia soartei, fără nici un rost, chiar dacă în clipa respectivă nu rostește nici o replică. Ca pe o imensă tablă de șah regizorul își deplasează într-o ordine de bătaie bine gîndită personajele astfel încît dispunerea lor să servească la conturarea unei idei clare. Și totuși, autorul spectacolului s-a ferit să impună celor din sală, precum un dascăl omniscient, o morală a faptelor prezentate, pentru ca aceștia să plece satisfăcuți că au priceput totul dintr-o dată din ce s-a petrecut în decorul obsedant realizat de Adriana Leonescu. Reprezentația este remarcabilă tocmai prin evitarea oricărui didacticism și prin încrederea deplină în forța sugestiei și a nuanțelor. În ce măsură sîntem liberi să ne construim pe noi înșine ?; cum s-o facem pentru a nu lovi în ceilalți semeni ?; care este calea spre fericire? Iată numai cîteva întrebări la care ești invitat stăruitor să reflectezi după vizionarea acestui spectacol contemporan cu frămîntările omului din secolul nostru.

Protagonistul piesei este Goetz, bastardul și fratricidul, cel mai de seamă căpitan de oaste din Germania veacului al XVI-lea, înfricoșător atît pentru bogați cît și pentru săraci, fiind capabil să treacă dintr-o tabără în alta cu dezinvoltură, fără nici o mustrare de cuget. Goetz își trăiește destinul cu indiferență, îl studiază doar ca un expert curios să înregistreze efectele actelor sale asupra celor din jur, își elaborează mai intîi un scenariu și apoi îl interpretează ca un măscărici care nu-ți stîrnește veselia ci groaza. „Trebuie să ucizi ce iubești" proclamă el cu cinism și nimic nu-l mai leagă de semenii săi pe care cu un simplu gest îi poate trimite în camera de tortură sau la moarte, fără a da socoteală nimănui, nici măcar propriei sale conștiințe. Nici atunci cînd, din același nemăsurat orgoliu, experimentează Binele absolut împărțindu-și pămînturile la țărani și rîvnind să închege o Cetate a soarelui utopică, el nu se are în vedere decît tot pe sine, satisfăcut de puterea pe care o poate exercita asupra altora astfel încît să le programeze fericirea. Eroul pare bîntuit de o imensă plictiseală provocată de gîndul că totul îi este permis și existența se aseamănă cu un joc la care unii participă ca stăpîni și alții ca supuși. Lui i se mai oferă în final o șansă — aceea de a fi „un om printre oameni", dar autorul nu ne mai spune dacă eroul nu a eșuat și de data aceasta în aceeași blazare. Goetz se închipuie mereu așezat pe un podium de pe care privește cu condescendență la vinzoleala celorlalți, intervenind din cînd în cînd în desfășurarea spectacolului numai pentru a se amuza. Cel puțin așa ni l-a înfățișat Dan Condurache care realizează o performanță actoricească de zile mari. Timp de patru ore el este rînd pe rînd umil și trufaș, înduioșat și aprig, mefistofelic și angelic, clovn și plin de măreție. De fiecare dată îți spui că atunci se află în ipostaza sa cea adevărată. Dan Condurache e un mare vrăjitor al scenei pe care o domină cu autoritate dar fără să depună parcă nici un efort, jucînd și jucîndu-se cu o bucurie rareori întîlnită. Un sincer „bravo" pentru Teatrul Mic care propune publicului într-un spectacol extraordinar un actor de asemenea copleșitoare resurse interpretative ce-l pot situa în loja de onoare a marilor noștri artiști.

GEORGE ARION ■

...și o expoziție de prestigiu : „101 spectacole" la Teatrul Foarte Mic

În foaierul Teatrului Foarte Mic s-a deschis o expoziție retrospectivă „101 spectacole" a scenografei Adriana Leonescu. Afișele, schițele de decor și costume, fotografiile expuse creionează convingător un destin artistic de valoare, fidel crezului că „Scenografia este un mod de a gîndi un text dramatic și nu de a-l desena sau picta". Într-adevăr, cercetînd laboratorul de creație al scenografei, remarcăm prin cîte etape de studiu trece ambianța unei piese pînă cînd ea este socotită demnă de a fi prezentată spectatorilor. Fiecare detaliu este chibzuit cu grijă și își are o funcționalitate precisă în desfășurarea reprezentației. Nimic nu este lăsat la voia întîmplării, a inspirației de moment. Totul denotă cultură și bun gust. Lumea fiecărui text dramatic își are o identitate sigură în concepția Adrianei Leonescu. Talentata scenografă construiește pentru personaje un cadru cît mai adecvat, astfel încît să se armonizeze cu acțiunile în care acestea sînt antrenate. Tragedia optimistă, Ocolul pămîntului în 80 de zile, Romulus cel Mare, Nu sînt turnul Eiffel, Mania posturilor, Revizorul, Matca, Tango — iată numai cîteva din reperele prin ani ale unor succese teatrale de prestigiu pe scenele noastre sau pe cele din străinătate, la care Adriana Leonescu a contribuit cu un har pe care îl au puțini. (G.A.)

● CAP LIMPEDE

cală, în schimb, n-a tipărit volumul „Oftalmologie" de Fr. Fodor și Liana Sireteanu (pe care l-a tipărit Ed. didactică și pedagogică). Care Ed. didactică și pedagogică și-a declinat competența în ce privește cartea „Educația ca investiție în om" de Ioan Iuga, trecînd-o Ed. științifice și enciclopedice. Un merit incontestabil al instituției editoriale didactice rămîne însă găzduirea volumului „Statistică pentru comerț și turism", răpit editurii de resort. Care editură (cea de Sport-Turism) se răzbună (dar nu pe instituția editorială didactică, ci pe cea medicală), tipărind, în excelente condiții, lucrarea „Ghidul de reeducare funcțională" de știfice și enciclopedice. Un merit incontestabil al etc... **(C.B.)**

CENTENAR BRĂILEAN

A împlinit o sută de ani Biblioteca din Brăila !

Au înființat-o cîțiva intelectuali înimoși, printre care : Atanasie Popescu, profesor, C. C. Hepites, medic, întemeietorul farmacopeei române, academicianul Ștefan C. Hepites, poetul Teodor Șerbănescu. Cererea lor, care exprima dorința tuturor brăilenilor, a fost satisfăcută prin decretul nr. 2134/23 august 1881, care „autorizează deschiderea și funcționarea în Urbea Brăila, a bibliotecii publice și a muzeului științificu, fondate din inițiativă privată". Doritori și păstrători de bunuri, brăilenii își mai doreau unul pentru spirit : năzuiau cartea însumată sub forma unei instituții, pentru a fi păstrată și transmisă urmașilor.

Printre cărțile rare din centenara bibliotecă a Brăilei, se află, îmi spunea profesorul Gheorghe Pătrașcu, director, și *Istoria imperiului otoman*, a lui Dimitrie Cantemir (Hamburg, 1745), *Gramatica românească* — de Radu Tempea, tipărită la Sibiu, *Oglinda Sănătății* — de Ștefan V. Piscupescu, tipărită în 1829, la București.

A crescut, ca o holdă mănoasă, biblioteca brăileană: de la două mii volume în anul constituirii, la 15 mii în 1930 și la 108 mii volume în anul 1970. Acum colecțiile bibliotecii însumează 230 mii publicații : cărți, periodice, discuri, microfilme, diafilme și diapozitive. Din albia ei de spirit s-au adăpat, în ultimii 30 de ani, peste 250 mii de oameni, au fost difuzate la cititori circa 5 milioane publicații. Biblioteca organizează și participă la realizarea unor acțiuni cultural-educative de prestigiu : Salonul anual de carte, Omul și vocația muzicii, Istratiana, întîlniri cu scriitori, oameni de știință și cultură, editori.

În patru zile s-au desfășurat manifestările dedicate centenarului : adunarea festivă, expoziții, printre care și „Personalități brăilene în cultura românească", expuneri, diverse și interesante, comunicări științifice, dezbateri, întîlnirea cititorilor brăileni cu redactori ai revistei centenare „Contemporanul". **(N. Gr. Mărășanu).**

TANGAJUL ORB

Iată un „poem" din volumul Cerc în labirint de Valeriu Liță-Cosmin (Ed. Litera) : „Pornim din locul umbrei sumbre / Unde doar sufletul pătrunde / Cu jocul care-l știe pleoapa : / Săratul-dulcelui cit apa / Tot între tărmuri nedecise / Și nevisate nici în vise / Tangaj tiran al vorbei oarbe / Din începutul ce mă soarbe / Spre capătul numit Apsú / Și Tiamat care născu / Înmulțitorul lor Mummú / Și monștrii zeului Kingú / Cel care lupta începu / Ca să-l răzbune pe Apsú / Înfricoșîndu-l pe Anú... // Atunci Marduk și cu Lahmú / Avînd un frate Lahamú / Pe Tiamat o-nving de-acu / Și-o prind cu plasa-cu-vîntú / Iar din kingú scot pe Lullú / Întîiul OM cit Eridú... // Marduk atotputernicu / De-i zice lumea — Așarú / Luminător — Așarulú / Cel ce ogoarele făcu / Chemîndu-se pe rînd : Tutú / Răspuns auzului — Zikú / Cu diademă — Agakú / Dreptate tuturor — Shazú / Prosperitate — Enbilú — Secretul armelor — Girrú / Cuprinsul cerului — Adú / Stea luminoasă — Nibirú / Stăpînitor Enlil-Hanșa / Și înțelept fiu al lui EA... // Din începutul ce mă soarbe / Într-un tangaj al vorbei oarbe / Egal al zeilor — Lullú / Trăiesc în Țara IUBITÚ / Vorbind cu blîndul Inochise / Tot între țărmuri nedecise...". Curat „tangaj al vorbei oarbe" ! **(G. A.).**

Un muzeu in labirint

Pasiunile domnului Delacroix (II)

Orientul?

Delacroix în costum de voiaj. Crochiu din Maroc

În ianuarie 1832, Delacroix se îmbarcă la Toulon pentru Maroc. Până atunci nu părăsise Franța decît pentru o scurtă ședere în Anglia. Iar Orientul îl cunoștea doar prin intermediul lui Byron și al lui Victor Hugo.

Are treizeci și patru de ani. Deci nu e nici prea tînăr, pentru a lua dintr-o călătorie doar aventura, nu e nici prea în vîrstă, pentru a o refuza cu un gest obosit. Crochiurile în care se înfățișează în costum de voiaj ne sugerează un călător jovial care colindă lumea din curiozitate. Ni-l imaginăm coborînd la Tanger cu cravată albă, mulțumit că are în sfîrșit prilejul să-și vadă de aproape reveriile orientale, departe de un Paris îmbîcsit de ploi, unde tigrii, existenți doar la grădina zoologică, nu-i fac să frisoneze decît pe copii.

Numai că domnul Delacroix nu ne spune tot adevărul în schițele sale. Pentru că însemnările din carnete ne dezvăluie destul de limpede o stare de spirit contradictorie. Pe de o parte, Orientul îi înflăcărează imaginația încă din adolescență (la nouăsprezece ani copia miniaturi persane). Pe de altă parte, Delacroix nu se numără printre cei dotați să vînture praful planetei. Faptul acesta se vede din multe amănunte. Încă de la plecare începe să se plîngă. Ba e frig, ba ninge, ba plouă, ba bate vîntul. S-ar zice că regretă mereu imprudența de a fi pornit la drum și că, atras de mirajul Orientului, nu dorește decît să revină cît mai repede în liniștea atelierului său unde se simte mai în siguranță decît pe puntea unei corăbii.

În realitate, e reacția cunoscută a celor născuți să meargă toată viața pe aceleași drumuri și care par circotași cînd, dintr-un motiv sau altul, se rup temporar de obișnuințele lor. Necunoscutul, chiar necunoscutul pe care l-au visat, pe care l-au dorit, e pentru ei plin de primejdii... Tigrul? Dacă păstrăm comparația, acest „tigru" e un tigru domestic. Nu seamănă cu cei pictați de ei. Nisipurile misterioase ale Orientului îl atrag, dar îl și înfricoșează. Traversînd Mediterana, Delacroix are rău de mare, furtunile îl îngrozesc tot atît de mult ca și apele liniștite. Corabia devine, era de așteptat, „o închisoare plutitoare", cum ar fi spus și Baudelaire care n-a văzut decît bălțoacele de pe străzile Parisului... Pînă cînd, în cele din urmă, la 24 ianuarie, dimineața, pictorul debarcă la Tanger.

Aceste amănunte au importanța lor. Numai ele ne pot ajuta să înțelegem ce au însemnat pentru Delacroix cele șase luni de călătorie în Maroc și Algeria: să înțelegem de ce, ca într-o transă luminoasă, acoperă mii de pagini din carnete cu crochiuri, schițe și acuarele, de teamă parcă să nu uite ceea ce vede, și, în același timp, se simte ca un exilat; să înțelegem de ce e pe rînd entuziast și anxios; lacom și reticent; febril și melancolic. Face călare drumul pînă la Meknès, ajunge apoi la Oran și Alger și, în sfîrșit, în iulie, se află din nou la Toulon, după șase luni de lumină violentă și de culoare caldă pe care nu le va uita niciodată.

Dar Delacroix, întors la Toulon, este altul. Acum se simte străin de Byron și chiar de Shakespeare. S-a înstrăinat și de romantism, chiar dacă nu e conștient la început de asta. Călătoria l-a purificat de mirajele lecturii. A pierdut Orientul pe care și-l imaginase altădată. Pentru a cîștiga în schimb ce?

Columb credea că a descoperit India. Delacroix credea că a descoperit în Orient frumusețea antică. Chiar mizerabil îmbrăcați, trecătorii de pe străzile Tangerului l-au trimis mereu cu gîndul la senatorii romani și la Roma. Dar, ca și Columb, Delacroix se înșela asupra descoperirii sale. În realitate se descoperise pe sine.

Gautier avea dreptate, leii lui Delacroix nu sînt lei clasici, coafați cu perucă *à la* Ludovic al XIV-lea. Leii lui se încruntă fioros și își zbîrlesc coamele. Pictura și desenele lui sînt pline de tigri, de cai neîmblînziți, de cavalcade, de frumoase mulatre, de parfumuri grele. Oare nu e acesta Orientul? E greu de spus „cît Orient" există în schițele pe care Delacroix le avea în bagajele sale la întoarcerea din Africa. Putem fi siguri însă că el nu vorbește *despre* Orient, ci *cu ajutorul* Orientului. Și dacă în Orientul lui Gérard de Nerval dincolo de lumină începe totdeauna dansul de umbră al melancoliei, în Orientul lui Delacroix în plină lumină începe dansul arzător al pasiunii.

Cu alte cuvinte, a traversat Mediterana pentru a se apropia de sine însuși. Soarele virulent sub care a stat șase luni l-a și orbit, l-a și ajutat să vadă mai bine. Și, de fapt, n-ar trebui să ne mire nici că Delacroix invocă antichitatea, nici că se înșală. Altceva merită atenția noastră: că un artist nu descoperă într-o călătorie decît ceea ce era pregătit să descopere.

Renașterea nu s-a hrănit oare și ea cu iluzia că a regăsit, în ruine și colb, zeii antici, fie și sub pseudonime creștine? Neoclasicismul nu și-a imaginat oare că luînd mulaje de pe statuile și templele antichității o va reînvia? Și astăzi nu visează uneori arta modernă revenirea la arta primitivă? Dar, probabil, sîntem condamnați să rămînem noi înșine. Chiar cînd repetăm. În cenușa timpului trecut nu putem aprinde decît propria noastră flacără. Orice pierdere e definitivă și renașterile nu sînt decît nașteri.

Sau poate că artistul nu caută un timp pierdut, ci, mereu, o inocență pierdută; cînd spune că vrea să privească lumea cu ochii unui „primitiv", vrea să spună, poate, același lucru ca Monet care dorea să se fi născut orb și să-și fi căpătat într-o zi, brusc, vederea.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Cîteva scrisori de la Otilia Cazimir (I)

În vara ce a trecut, a anului acesta care-și tîrăște agonia celor din urmă file de calendar, vizitînd cimitirul „Eternitatea" de la Iași, am dat de mormîntul Otiliei Cazimir, așezat lîngă acela al lui G. Topîrceanu, sortită parcă să vegheze mai departe la chinurile și nenorocul lui și să i le aline, cu insomniile și grija, cu devotamentul și dragostea ei. Și, din memorie, au sărit, murmurîndu-le, ca o potriveală și ca un epitaf, cele opt versuri ale poetei intitulate „Amintire": **E mult de-atunci, — îți mai aduci aminte? / Era o seară limpede de munte... / Tăceam alături, mîna ta cuminte, / Îmi mîngîia șuvițele pe frunte. / Acum stăm iar alături, — și e seară. / Dar mîna-ți parcă uită să m-aline. / O, nu-ntreba ce gînd mă înfioară! / Eu n-am uitat, tu nu-ți aduci aminte...**

Au fost, desigur, destule femei în scrisul românesc, care au știut să-i dea un nimb și o strălucire — și le pomenesc numai pe acelea care-mi vin în grabă în minte și nu mai sînt — de la Elena Văcărescu la Elena Farago, de la Alice Călugăru, ivită și dispărută misterios ca un meteor, la Hortensia Papadat-Bengescu, de la Lucia Mantu la Constanța Marino-Moscu și de la Mărgărita Miller-Verghy, care a sfîrșit oarbă, pînă la Alice Voinescu, atîtea gingășii de simțire și atîta rotunjimi de gîndire, care vor face întotdeauna onoare spiritului uman și, între ele — fără să încerc o ierarhizare pe criterii de valoare — incontestabil, la loc de prim rang și de cinstire, Otilia Cazimir.

I-am iubit, dincolo de talent și de sensibilitate, și poezia și proza pentru caratele lor de nepieritoare sentimentalitate estompată, mereu parcă plecată la o întîlnire unde nu vine nimeni, ca să-și dăruiască dragostea și cîntecul oamenilor și naturii și să-mi confirme, ca nimeni altcineva, superbul gînd — apropo de natură — pe care-l reține din inimitabilul **Jurnal** al lui Jules Renard: **copacii stau de vorbă între ei cu păsări.**

Și mai e nevoie s-o prezint biobibliografic? Cred că e cunoscut pentru fiece lector, bătrîn, matur sau tînăr, că Otilia Cazimir, pe numele ei adevărat Alexandrina Gavrilescu, s-a născut la 18 februarie 1894, în mica așezare rurală Cotul Vameșului, de la marginea orașului Roman, și că a decedat la 8 iunie 1967, la Iași, unde a trăit — prin strămutarea familiei — de pe cînd era de-o șchioapă și vocabularul ei nu număra mai mult decît treizeci de cuvinte.

La 18 ani, adică în 1912, debutează la „Viața Românească" și se va atașa grupării, unde va publica statornic pînă la prima conflagrație mondială, iar după intervenirea păcii și reapariția revistei, își va continua colaborarea constant, ca dealtfel și la alte numeroase periodice din epocă.

Cel dintîi volum de versuri, **Lumini și umbre**, îi apare în 1923 la editura ieșeană „Viața Românească", urmat de **Fluturi de noapte** scos la „Cartea Românească" din București, în 1926 și de atunci sînt două din cele patru scrisori ce le posed, adresate profesorului Ion Simionescu și care se vor reproduce în numărul viitor, în ordinea datelor.

Cu **Fluturi de noapte**, Otilia Cazimir își dobîndește o dublă consacrare: e încununată cu premiul pentru poezie al Academiei Române și, simultan, cu prestigiosul premiu francez **Femina**, inițiat încă din 1904 din inițiativa unor „scriitoare franceze, care se decerne anual, pentru o operă de imaginație, scrisă de o femeie, indiferent în ce limbă.

În 1930 tipărește încă două volume de versuri **Licurici** (Cronici fanteziste și umoristice) la „Cartea Românească" și **Cîntec de comoară** la editura „Națională-Ciornei", acesta din urmă aducîndu-i recompensa Marelui Premiu Național pentru poezie. Și tot la „Cartea Românească", în 1938, vor ieși strofele pentru copii **Jucării**, gen nou abordat, care vor cunoaște mai multe ediții iar un an mai tîrziu, în 1939, la Fundații, frumosul op botezat simplu **Poezii**.

Proza Otiliei Cazimir numără și ea cîteva titluri pe copertă: **Din întuneric**, în 1928, și **Grădina cu amintiri**, în 1929, ambele la „Cartea Românească". **În tîrgușorul dintre vii**, în 1939, la „Alcalay", și **A murit Luchi**, la Fundații, în 1942. Toate lucrările ei vechi au fost reeditate în tiraje mari în vremea noastră — și meritul de a fi ostenit fără întrerupere cu sîrguință, rigoare și pasiune, e al profesorului Constantin Ciopraga — iar Otilia Cazimir ne-a mai dat, în 1960, la „ESPLA", volumul de tandre evocări **Prietenii mei scriitori**, pentru ca, după aceea, să se dedice cu precădere muncii de traducător, pînă la decesul ei din 1967.

L. KALUSTIAN ■

Ochii și urechile lumii

Un Gulfstream

Peste patru zile, la 21 decembrie — în noaptea cea mai lungă a anului — se împlinesc 25 de ani de cînd Labiș a murit la un spital de urgență, lîngă o circă de mîlitie. Înmormîntarea lui s-a făcut în preajma unei zile pe care multă lume o mai numește Crăciun. Mi se pare meschin și penibil să-mi încordez din nou creionul pentru a discuta dacă Labiș a fost un poet mare sau mic, un poet genial sau doar onest — nu găsesc în mine nici o dorință de a emite judecăți critice docte și obiective asupra unui fenomen care a depășit literatura. Numai tehnocrații literaturii, tehnicienii reci și cruzi ai criticii, preoții care-și arogă dreptul de a tăia și spînzura prin istoriile de vis și frază își închipuie — cu acea aroganță a esteticului la care numai ei ar avea acces, precum tehnocrații atomului sau imamii religiilor fanatice — că literatura își e suficientă siesi, în cercu-i strîmt și rece. Nu întîmplător tocmai asemenea tehnicieni de stil și limbă îl reduc pe Labiș la limitele unui poet ca toți poeții, mai mult sau mai puțin onest, cum e vorba la români. Ori abia literatura, dacă o iubești și o înțelegi, ceea ce e foarte greu, îți poate da senzația puternică și vitală că ea cunoaște fenomene, în istoria ei, care au forța să fie mai importante, mai cuprinzătoare decît ea însăși. O literatură cinstită cu sine, cu adevărat responsabilă, va mărturisi întotdeauna — prin fiecare realizare orgolioasă a ei — că există lucruri ceva „mai importante" decît ea; constîntele profunde înțeleg ce. Labiș a fost un asemenea fenomen literar care ține nu de viața unui țărm, ci de destinul unui gulfstream. Labiș a fost un astfel de curent cald care a influențat o climă, un climat, o temperatură a istoriei noastre literare, și nu numai... Căci în afara istoriei literare există o geografie, o geologie, o geopolitică literară unde fenomenele nu se mai măsoară cu metrul alexandrinului, cu palma sau cu cotul. Istoriile literare care nu ajung la asemenea geografii rămîn caligrafii de notari acri.

Nu oricărui scriitor — chiar foarte mare — îi e dat să fie un gulfstream, să schimbe viața, flora, fauna pe maluri incremenite sub ceață și înghețate sub o vrajă rea și tristă. Pentru toți cei care au trăit-o, citit-o, în pagină sau pe ascuns, dezvoltîndu-se — prin cele zurile cenzurii — în salturi sălbatice, în cercurile tot mai largi ale unei inspirații care izbutea să concentreze revolta și armonia, dezgustul și entuziasmul, ceea ce iar nu-i dat oricui — poezia lui Labiș a însemnat acea modificare de vînt și de cer care ne-a schimbat harta interioară a fiecăruia. Aș îndrăzni să scriu că în acei ani cu cer atît de jos și cu dogme atît de înalte și de grele, nici unul din bătrînii noștri, scumpi și azi constîntei noastre literare, nu ne-a dat un elan mai îndreptățit spre nădejde, spre interogațiile ei complicate în artă, ca acest copil de Labiș. Cei mai înțelepți dintre acești patriarhi superior discutabili au înțeles-o: indiscutabil, nădejdea venea dinspre Labiș. Nu oricare scriitor — chiar foarte mare — se întîlnește, într-o literatură, cu ideea de nădejde, cuvînt de mult și sistematic bagatelizat, banalizat, călcat în picioare, cînd nu e chiar ocărît drept „conjunctură"... Sistematic, poetul e cel care dă chip cuvintelor pe care, înrăită, lumea le desfigurează sau, speriată, le ascunde. Labiș a fost estetica realizată a unei nădejdi de literatură, într-o țară care — prin oricîte eternități de conjuncturi ar trece — nu poate fi deposedată de expresivitatea cuvintelor ei.

RADU COȘAȘU ■

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

În Nord (II)

Iar cel din Agrigente, mereu inspiratul Empedocle, ne spune: „Multe rele asaltează muritorii și le abrutizează gîndul; ei nu văd decît o singură parte a propriei lor vieți..., ei se agită și se împrăștie ca un fum. Și mai departe: „Voi, nenorocită rasă a muritorilor, din cîte generații v-ați născut voi și cît ați decăzut de-atunci de cînd trăia un suveran filozof care înțelegea totul!" Omul trăia într-o perioadă non-dialectică, în completă armonie, spre care trebuie să aspire. Dar mai tîrziu, Empedocle, ca un Ieremia, invocă răutatea și nebunia și spune: „Nu veți înceta voi niciodată dureroasul carnaj; nu vedeți că voi înșivă vă ucideți nebunește!" Și denunțînd pe cei care se luptă pentru onoruri asuprind pe semenii lor oamenii, prevede bruiința asupra acestora.

Eu cel de aici să termin divinele cuvinte și să mă trudesc să le așez pe ale mele lîngă ale lor.. Ce îndrăzneală și ce orgoliu din partea mea! Dar eu știu că este numai trudă și încordare, suferință pentru cei în suferință. De aceea să îndrăznesc să vorbesc, căutînd să tălmăcesc acum pentru timpul meu cu cuvintele mele, cuvintele înțelepților de atunci.

Iată-mă aici în nord, împins de gîndul de a afla așezările nordului, despre oameni — și despre cele înfăptuite de ei. Trăiește aici, în orașul fiordului, un om care se trudește să stabilească un adevăr pentru multe generații, așa cum cerea Empedocle pentru omul virstei de aur. Acum nu este virsta de aur, căci oamenii se urmăresc și se doboară unii pe alții, și în plus ce minte poate să apară acum pentru a străpunge cu adevărul descoperit de ea zecile de generații dorite de Empedocle? Există orgoliul descoperirii în care se trudesc mulți, o generație întreagă, dar cîte adevăruri descoperite depășesc o generație? Am venit cu greu de-acolo de la mine, dar urmînd drumul aerului și al trenurilor repezi ajungerea mea a durat mai puțin de o zi. M-am oprit în marile orașe ale lumii harnice germane, care acum nu mai pornește să se reverse ca să prade, și să subjuge alte neamuri. Această lume trecea cîndva în hoarde sălbatice Alpii și din pădurile ei întunecate, în care stăpînea teama de puterea neîndurătoare a mărețului Votan, se revărsa peste belșugul cîmpiilor romane. Foarte de curînd, într-o pornire sălbatică, împinsă de cea mai neumană lozincă a unui neam, „Deutschland über alles", oameni ai acestei lumi au dezlănțuit, timp de aproape 10 ani, peste toate neamurile Europei forța lor neîndurătoare, de la Atlantic și pînă la Urali și de la Nordul înghețat pînă în deșerturile Saharei. Sub vraja sălbăticiei și în exaltarea crimei sub toate formele pe care știința învățaților lor o născocise, oamenii germani ai lui Goethe și Beethoven, ai lui Hegel și Thomas Mann au umplut pămîntul și istoria cu cele mai eficace metode de distrugere în masă a omului. Nu a avut putere nici cuvîntul filosofilor și al dascălilor de filosofie, care cunoșteau mesajul lui Empedocle și care-i învățau pe studenții lor despre proiectul de pace universală al rigurosului Kant într-o morală absolută și despre demnitatea spiritului — al celui stăpîn pe dialectica găsirii adevărului, Hegel.

Dar eu acum nu văd nimic din semnele cruzimii de atunci. Se spune că cei care au dezlănțuit crimele stîrnite atunci de acel Mefisto nebun i-au răvășit adînc pe oamenii germani, căci gîndurile lui Hegel și ale lui Goethe sălășluiesc totuși în oricare om harnic de acum, care plînge nebunia revărsată cu 40 de ani înainte. Pe stradă, un tînăr mi-a dat un afiș cu chemarea de a lua parte la împlinirea a 40 de ani de cînd s-au dezlănțuit potopul crimelor și focul Gheenei pe pămînt, în care au fost uciși 50 de milioane de oameni. Poate că atîția or fi murit în toate războaiele omenirii. Dar eu nu m-am lăsat tentației lucrurilor de acum 40 de ani cînd gîndul meu vrea să le înțeleagă pe cele de acum, căci ele există în toată puterea lor. Sînt atîtea și atîtea și ochii mei le văd și mintea mea se tulbură și se minunează, iar sufletul, în mișcarea lui, trece de la bucurie la întristare, de la întristare la bucurie.

Iată, acolo, așezat pe riu, orașul vechi, cu universități vestite, cu studenții romantici care cîntau noaptea în vraja lunii și în susurul riului, care se băteau în duel după un lung și zgomotos praznic cu bere și cîrnați. Dăinuie mai departe frumosul oraș cu minunate case cu fronton alb sau colorat, cu geamuri încadrate de lemnul pădurilor care îl înconjoară și cu veselele poduri de peste riul care curge repede printre coamele de dealuri împădurite. Era sărbătoare cînd l-am vizitat. Parcă toată lumea ieșise afară în lumina străzilor, să se desfete în răcoarea de după ploaie. Și sus, acolo, dominînd orașul, un castel, în mare parte în ruină, dar ruinele parcă îi creșteau măreția și forța. Domină toată valea cu ziduri groase roșii, cu metereze și cu șanțuri adînci care să-i apere tăria de alte țării din afară. Castelele, oriunde ar fi, în ruină sau în integritatea construcției, oglindesc, cele mai multe, forța contra forței ca semn fidel al agresiunii, al crimei și al pîrjolului. Fac excepție unele din castelele seniorilor francezi, acolo, în lumina caldă de pe Loara leneșă.

(Va urma)

ȘTEFAN BERCEANU ■

I-am arătat fetiței mele un delfin mort pe plajă

I-am arătat fetiței mele un delfin mort
pe plajă.
Era mai bătrîn decît noi și-avea o lovitură
în spate.
I-am arătat mîinile mele tremurînd
Și gura roșie de sînge a delfinului.
Eram noi doi acolo pe plaja pustie,
L-am întors pe toate părțile,
În timp ce ea cînta și bătea din palme
Lovind în burta delfinului
Cu picioarele, cu mîinile, ca-ntr-un joc.
E timpul să plecăm, i-am spus,
Dar ea lovi cu pumnii în delfinul mort,
Apoi îl împodobi cu o mică oglinjoară.
Am urcat apoi dealul
Și de sus am văzut marea și ea m-a tras
de mînă
Ca să-mi arate că nicăieri nu-i mai bine
Ca-n această lume. Ar trebui să nu
întoarcem
Niciodată capul într-acolo, ar trebui
Să nu vorbim niciodată despre un delfin
mort.

O după-amiază ploioasă

Stau închis în casă și mă gîndesc la toate
care sunt.
Lumina slabă îmi face ochii verzi.
Cu o oglinjoară aș putea ameți păsările
în zbor
Dar cu sufletul meu ce-aș putea să fac?
Totul este așa cum mi-a spus tatăl meu
Pe cînd se întorcea noaptea de la uzina
electrică.
Un om cu o scară a și trecut,
El nu este tatăl meu
Și nici eu nu sunt bun pentru reclama
sucului de piersici
(Mi-am urcat ghitara în pod)
Poate dacă aș întinde o mînă
Te-aș îngrozi ca un fluture de noapte.
Dar acum leagănă-te cu mine, tată,
Dar acum leagănă-te cu mine, tată,
Stau închis în casă și mă gîndesc,
Stau închis în casă și aștept.

VASILE PETRE FATI

Penitența

Să dărui —
de prea plinul meu s-asculț
să nu-mi zgîrcesc
fără de noimă harul
să dau —
dar să urăsc la fel de mult
pe cel mîrșav
ce nu-nțelege darul

Cu prețul nepăsării la tumult
și-al patimii
umplîndu-mi sfînt paharul
să dau —
dar să urăsc la fel de mult
pe cel mîrșav
batjocorindu-mi darul

(Să mă urăsc
cu zel de temnicer
că n-am știut
în mult-puținii ani
în mult — puținii ani
să-mi drămui altfel
sufletul-bancher
sufletul — bancher
să nu stîrnească bieții sărăcani)

Poem în alb

Pace — răgaz al spaimei —
apele tale sînt totdeauna tulburi

Milnile gesticulează la
inoperante conferințe de presă
dau drumul porumbeilor
în piețe publice
rămîn cu pumnul gol
amenință încleștat aerul
pe cînd picioarele bat
drumuri lunig de manevră
în ritmuri de marș
tulburînd mîinile
înfricoșatelor tale străfunduri

Pace — răgaz al spaimei —
atît cît să poți înflori
o promisiune de nufăr

PASSIONARIA STOICESCU

Cîntec de libertate

Un vînt de primăvară adie dinspre nord.
Să se topească gheața colosului fiord!
Din neagra miazănoapte vîntul bate
Cu gînd de primăvară un vînt de libertate.

Să se sfărîme vasta, prea înghețata dogmă
A-ntinsului oceanic cu suprafața bocnă
Și să pornească albe și calde eliberguri
Să spargă cele două polare și-alte cercuri.

Și să danseze vase pe valurile mării
Cu prorele aprinse spre pacea înserării.
Pe maluri să-nflorească grădinile deschise
Să nu mai fie lucruri și gînduri interzise.

Ci oamenii să fie mai liberi și mai frați
Ca să-și lucreze-ogorul să fie mai lăsați.
Căci vîntul care bate dinspre nord
Le-a dezghețat fiordul inimilor, mylord!

Ci nu-i un timp prielnic mai bun pentru
cetate
Ca vîntul primăverii cîntînd în libertate.
Și sfîntă nici o pace și mai adîncă nu-i
Ca-n sufletul, și-n gîndul, lăsat în voia lui.

GAVRIL MATEI ALBASTRU

Poezia în haine kaki

Nimic și nimeni n-o poate opri
Vine poezia în haine kaki
(Agențiile Internaționale de presă)

a venit poezia în haine kaki
mi-a spus trezindu-mă din coșmar
mai aveți, mai aveți dreptul la viață
nu v-a condamnat nici-un tribunal
planetar

a venit poezia în haine kaki
ducea în spate o greutate ciudată
tîrziu am văzut pe umerii săi,
statuia planetei aproape sfărîmată.

m-a somat poezia în haine kaki:
adună-ți cuvintele și ieși în cetate
să nu ai noapte, să nu ai zi
pentru liniștea lumii — pentru libertate

apoi a plecat în linia întîi
rănile sale hohoteau prin copaci
agențiile de presă anunțau scurt
că s-a împușcat cu o rafală de maci.

PETRE IVANCU

A doua ființă

o mînză albă
își arde frîul
la flacăra luceafărului

și trece ca o petardă
de seară
prin oasele mele

fără măcar să simt
o flacără o explozie o răbufnire

doar o moleșeală
ciudată
și transformarea mea
în a doua ființă

CONSTANTIN PREDA

Deodată, aerul...

Intri în cameră și
deodată, aerul se umple
de versuri ca oasele
de lumină.
Nu-ți rămîne decît
să-ntinzi pe masă
hîrtia de scris,
s-o mîști puțin încoace
și-ncolo și versurile
se vor așterne atunci
ca niște nori subțiri
între curenții magnetici
ai poemului.

NICOLAE DIACONU

Umbra Dianei

Nu cu trandafiri în piete, nici cu torțe
în mîini
te sărbătoresc.
Nepăsătoare culeg cîteva fire de iarbă;
cu ele te întîmpin azi, cu părul obosit.
Sălbatica lumină de pe chip nu-i decît o
părere
și tot privindu-te mi se face frig
și adorm la picioarele tale
pînă cînd ogarii mă alungă în zori.

o, cum aceste flori presate au cunoscut
cîndva soarele
astfel trupul meu bucuria.

LILIANA URSU

Balada solitară

Noi nici nu știm, noi nici nu știm
Unde ne ducem să murim,
Aevea ne vedem în geam
Corăbii albe de mărgean
Purtați de lacrimă, pierduți
În siluete de recruți —
Aevea, foarte solitar
Pe chipul nostru nînge iar
Și în etern valsînd, cu greu
Știu ce din mine e al tău
Cum, val, o ceață din amiezi
Coase pe mine fluturi verzi
Paingi subțiri, de călăreți
Și umbre vii de oameni beți —
Prin gări de fum pare plutim
Soldați ai unui mare chin,
Ne răsfirăm în evantai
Semnalul mîinilor de pai —
Unde trăim, unde existi
Fantoma mea cu ochii triști
Și unde sîngele firav
Trădează ochiul meu bolnav,
Grăbit să calc acest pămînt
Un cîine mai aud plîngînd
Și iată, parcă nici nu știm
În care stea ne întîlnim...

ION PANAIT

Întoarcerea vasului fantomă

Știu, sosese din larg corăbiile așteptate,
acele mari mistere încifrate,
epave părăsite și suave
pe care le visam de săptămîni
și le vedeam oprindu-se la mal,
cuminți,
ca în atîtea alte dăți.

Știu, marinarii morți vor dănțui
satanic vals pe lespedea murdară
și-or să ciocnească amfore cu vin
din cela alb și aromat de toamnă.

Iar eu, pe mal, cu ochi înlăcrimați
voi aștepta tăcută
clipa aceea înaltă și trecută
cînd el, iubitul,
va-nainta ușor pe mal
spre mine
și-n brațe lungi de aer
mă va cuprinde-ngîndurat.

Niciînd n-am înțeles mai bine
ce drag mi-era
și cît de mult trăiește-n amintire —
acum ca și-altădată
tot iarnă e, va fi întotdeauna iarnă
pe marea întristată
și pe puntea cu marele catarg
întors spre moarte.

DANA OPRIȚA

Rondelul cerbului stingher

Înneguratul ochi de cerb stingher
Nebun aleargă prin deșert imens,
Noaptea-și întinde vălu-i mai intens
Dorința zace stinsă-ntr-un ungher.

...Și pare trist tabloul lui Rubens!...
Printre betoane toate astăzi pier,
Înneguratul ochi de cerb stingher
Nebun aleargă prin deșert imens.

Atîtea lucruri n-au nici cap nici sens...
Flăminzii lumii zac cu noi și pier
Plini de speranță-ntr-un crîmpei de cer
Senin ca-n rama marelui Rubens.
Înneguratul ochi de cerb stingher...

C. O. MUNTEANU

Istoria mea neinventată

Istoria mea cu multe păsări nu
intercesează
aproape pe nimeni oamenii cuminți — se
zice — nu pot
purta istoria pe umeri mulți mă confundă
desigur
cu un vînzător de baloane cu un șef de
autogară
căruia i-au plecat toate autobuzele și
singur
mătură cu privirea peronul în locul femeii
de serviciu
care visează-ntr-un colț cît de fericiți or fi
arătînd mătură toarei Scalei din Milano
hazaconia asta
se cheamă tv 20 necunoscuți de la volan
sînt
unicele exemplare din galaxia motoarelor
cu aprindere
prin scînteie comprese cu aprindere
printr-un
zîmbet
istoria mea cu multe păsări nu interesează
nu e rentabilă are atîtea erori încît
va fi desigur nevoie să inventați alta mai
acătării
la o adică.

Singurătate

Cîntă cucul. Luna
s-a agățat astă noapte printre crengile
unui
dor neîmplinit niciodată. Veverițele
rontăie de zor alunele paralelipipedice.
Cîntecul
devine o boală dulce, dacă nu
se transformă în strigăt de deznădejde.
Ceasul
arată un secol foarte exact în secunda
aceasta
cînd oglinda din camera mea îmi primește
cu răceală
chipul descompus.
Azi m-am sculat singur de tot și am pus
privighetoarea să cînte în timp ce-mi
formulam
în gînd o scuză pentru dumneavoastră.

NICOLAE SAVA

Sentința

Aștept, încă mai aștept
sentința rîndunicii:
numai eu i-am sfărîmat cuibul,
numai eu voi plăti cercelul casei ei
— negru cercel — prins de peretele
și el sfărîmat din copilărie!

Caut, mai caut în marele oraș,
să schimb bucăți de aur
pe-o streașină de casă,
sub care, cercelul ei
ca un ghem de manuscrise,
să-nvingă înmiresmînd
unda curentului electric!

Lecție de astronomie

Înhămat la coridoare, așa trecea
domnul meu profesor de astronomie,
între vînătoare de stele o-ncepeam
cînd zăpezile îndoiau geamurile —

Cum luminezi tu, — scriam eu
în maculatorul de culoarea secarei —
cum mai luminezi tu, iubito,
pînă și lemnul băncii de salcîm subțire,
tăiat parcă de pe Calea Lactee!

Prin lentilele aburind, domnul profesor
de astronomie, fixa Fecioara
pe care niciodată n-am știut-o atît
de-aproape,
am aflat mai tîrziu, cînd, înscriind aștrii
pe orbitele lor, tu, care luminai
pînă și lemnul salcîmului,
ai strigat privind pe fereastră:
Cine-o fi îmbolnăvit floarea,
ce șarpe umblă-n rădăcina acestui măr?

STERIAN VICOL

Curier literar

Sasu Gelu Dan. Poezii al căror singur neajuns ar fi acela că, în loc să transmită o stare poetică, o relatează, o povestesc, o descriu. **Gabriel Cojocaru.** Din experiențele și încercările trimise am extras două exemple semnificative privind calitatea îndoielnică a mai tuturor versurilor: „am vrut să caut / formele abstracte / ale FERICIRII / dar am găsit / urmele pașilor mei / din alți ani" și „m-am născut într-o dimineață de toamnă / între două tăceri vorbește-mi: te-ascult". **Emil Gavrilin.** Corecte, ca ritm, garnisite, ici-colo, cu imagini poetice, dar cu nimic deosebite, totuși, poeziile trimise. Același răspuns și pentru **Ioan Băndilă Mărceanu. Călin Anghel.** Chiar dacă ne vine foarte, foarte greu, tot am mai putea înțelege cîte ceva din versul „Prin circiumi se șoptea de-mpinteçare", deși n-am întîlnit încă verbul a **impinteca.** Iată însă o metaforă oribilă „Măselele ce-mi put a glonț și sulf", după cum și o metaforă incredibilă, de parcă v-ați insulta singur „Prin mama trecuseră lungi șiruri de armată". Diagnosticul nostru este că sensul cuvintelor a început să vă scape. Păcat de verva pe care o irosiți atît de ineficient. **Tudor Andronache.** Ne surprinde cît de slabe sînt ultimele poezii. **Rotaru Cristina.** Din tot ce ne-ați trimis, singurele adevărate versuri sînt „eu știu că-ai să mă-nșeli chiar mîine". Dar de ce-ați ultat să le puneți între ghilimele? **Doina Virginia Hrizea.** Pe-alocuri, imagini și metafore pline de sensibilitate, dar poemele încă nu au o construcție clară. Un cenaclu literar, cu ședințe reale de lucru, v-ar prinde bine. **Constantin Dascălu.** Ultimele poezii nu au valoarea pe care o așteptam și o bănuiam. Poate mai tîrziu, cu altele. DEOCAMDATĂ NU pentru următorii: Maria Ana David, Pădure Ștefan, Nestor Mirela, Ligia Mureșan, V. Popa, Borneiu Cătălin, Titov Larion, Ilie Ibănescu, C. Sira, Dumitru Zaharie, George Bălcescu, Victoria Boian, Teodora Tudor, Zeffer Barna, Dumitru Cetină, Albu Rodica, Manole Constantin, Nedea Mihaela, Mihai Paul, Adrian Vulpescu, D.B., Dalia R., C. Cristian, Adina Ionescu, Peter Ianoș, Isbășoiu Ileana Bucovina, Ilie Șt. Antonie. MANUSCRISELE NEPUBLICATE NU SE INAPOIAZĂ.

VICTOR NIȚĂ

Boxul nostru la răspîntie? (II)

Articolul de săptămîna trecută, purtînd chiar titlul de mai sus, a stîrnit un interes deosebit în rîndul specialiștilor, ei înșiși îngrijorați de starea boxului românesc, aflat în preajma campionatelor mondiale de la München, programate pentru mai 1982. Dorind să intrăm în posesia unui punct de vedere oficial, am făcut o vizită secretarului responsabil al F.R.B., colonelul Dumitru Ciobotaru, fostul campion al grelilor de altădată. Spre satisfacția noastră, interviul preconizat s-a transformat într-o masă rotundă, la care au luat parte, pe lîngă secretarul federației, profesorii Dumitru Gheorghiu și Gheorghe Iliuță, primul în calitate de antrenor coordonator al lotului național, celălalt ca antrenor federal.

Lui Ovidiu Ioanițoaia nu i-a rămas decît să puncteze discuția, și, firește, să noteze intervențiile celor 3 interlocutori.

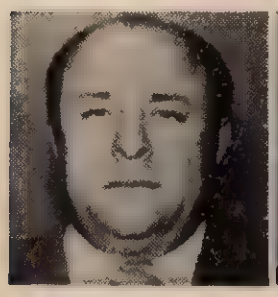

„Singurul club care ne interesează e boxul românesc" (Dumitru Ciobotaru)

„Neavînd prea multe talente, am socotit necesar să le concentrăm" (Dumitru Gheorghiu)

„Un astfel de antrenor păcălește, de regulă, și munca, și boxul" (Gheorghe Iliuță)

Ov. I.: Am fi curioși să știm părerea dumneavoastră, e sau nu boxul nostru în impas?

D. C.: E, fără discuție că e. Dacă nu-l vom ajuta, așa cum înțeleg că are și „Flacăra" intenția, el va pierde cît de curînd contactul cu elita internațională. Ar fi păcat, doar avem tradiție și rezultate.

Ov. I.: Nu dispune boxul de condiții corespunzătoare?

D. Gh.: Ba da, la nivelul lotului național condițiile sînt excelente.

D. C.: De acord, dar numai la acest nivel?! În rest, lucrurile nu sînt cum ar trebui. De pildă, ne conducem după un sistem unic de selecție, ale cărui criterii au fost stabilite, pentru toate disciplinele, de C.N.E.F.S. Îndrăznesc să afirm că acest sistem se pretează tot mai puțin la box.

Ov. I.: De ce?

D. C.: Boxul, am spus-o și o repet, nu se poate afirma decît în mediu muncitoresc. Alte sporturi pot apărea în școli, boxul mai puțin, am cite argumente vreți. La Galați, de exemplu, generații întregi de pugiliști de valoare au crescut fie la Șantierul naval, fie la Atelierele C.F.R. La fel, la Brăila, la Constanța, la Reșița, peste tot.

Ov. I.: Totuși, cele mai puternice cluburi sînt, nu de ieri, de azi, Dinamo și Steaua.

Gh. I.: Steaua s-a cam dus. Dinamo, e adevărat, a luat 6 titluri anul ăsta, aici se lucrează, fără îndoială, mai serios, mai responsabil, dar nici Dinamo nu crește talente cum s-ar cuveni.

D. C.: Stăm prost pentru că, la cluburi, se muncește puțin, deși unele au o armată de antrenori. La Box club Brăila sînt 8, la Steaua, 7 și așa mai departe. Producția lor e minimă. Fie că unii sînt slabi profesioniști, Ganea și Seibel de la Brăila, Irimia și Pepa de la Galați, Rață de la Suceava, Hertz de la Tîrgu Mureș, Văcaru și Simionescu de la Constanța, Cără de la Buhuși, fie că, deși știu meserie, nu pun suflet.

Ov. I.: La concret, se poate?

D. C.: Teodorescu și Dascălu de la Constanța, Fiat de la Steaua, Anton de la Metalul, Niculescu de la Rapid, alții. Să-i luăm, de pildă, pe Tody Niculescu, om cu experiență, antrenor reputat, n-a luat nici o medalie la finale, cei 3 pe care i-a calificat, Brumă, Modrogan și Ene, contînd prea puțin. În aceeași situație e și Fieraru de la Urbis, antrenor de categoria I. Stă de 2—3 ani cu Hajnal, pe care l-a scos Steaua, ca necorespunzător, în rest, nimic, nimic?! Nepregătiți la cluburi, boxerii vin nepregătiți și la lot.

D. Gh.: Așa e. După Olimpiadă s-a zis că una din cauzele comportării modeste la Moscova s-a legat de timpul îndelungat afectat pregătirii comune, la lot. La analiză, antrenorii de club au vociferat și au încercat să dea vina pe federație. N-a fost și nu e așa. Ce să fac eu cu un sportiv care vine, de la club, complet nepregătit și, mai mult, cu 5—6 kilograme peste greutatea categoriei?! Cum să-l pun la punct în 7 zile ?!

Gh. I.: Avem, din acest punct de vedere, mari dificultăți. Le crecază, pe de o parte, starea boxerilor, indolenți, fără pregătirea fizică de bază, pe de alta, boxerii înșiși care, puși la treabă, se sperie și, nu o dată, se sustrag eforturilor, căutînd tot felul de motive?! Noi dăm, sau ar trebui să dăm, probe de control, teste, riguroase, științifice, numai că cercul, dacă pot zice așa, e vicios. Dacă-i pui la teste, riști să facă febră musculară?! Atunci, în 10—12 zile, trebuie să-i pregătești tehnic și fizic, dar și să-i ferești de febră?!

D. C.: La cluburi, mentalitatea e de vină, avem de luptat cu ea. Am să spun și mai mult. Cînd i-am adus la lot pe Gheorghiu și Iliuță, pe ultimul și la federație, băieți tineri, harnici, solid pregătiți, am întîmpinat o puternică rezistență. De ce? Pentru că ei vor să facă, nu se mulțumesc cu jumătăți de măsură, sînt gata să ia taurul de coarne. Adică la lot se lucrează științific, iar la cluburi cu cîteva excepții, după ureche, timpul trece, leafa merge și boxul a ajuns la pămînt?!

Gh. I.: Am lăsat la cluburi o serie de pugiliști apți de a fi selecționați în lot, le-am îngăduit să se pregătească în vederea finalelor acasă. Rezultatul a fost lamentabil. Cernat și Ciobanu, de la Steaua, au capotat la zone, iar muscelenii Fulger, Nicolae și Ioana s-au comportat sub orice critică.

C. D.: Mai e un aspect pe care n-aș vrea să-l neglijez. Organele județene de specialitate, tehnicienii din C.J.E.F.S., n-au făcut și nu fac nimic pentru box. Centre altădată puternice s-au stins. Constanța, Bocșa, Reșița, altele. Acolo unde mai sînt pugiliști nominalizați, Butnaru, la Suceava, Bacs la Brăila, Ciubotaru la Timișoara, Donici și Cîrîan la Galați etc., cei din C.J.E.F.S. nu-i verifică, nu-i controlează?!

Ov. I.: E, firește, un punct de vedere cel al federației. Noi vom invita la cuvînt, desigur, și partea adversă, cea atît de drastic criticată, dar pînă atunci ar fi interesant de aflat ce autoritate are F.R.B. asupra antrenorilor de club. Acestia, dacă am înțeles bine, muncesc puțin, superficial, de ce sînt însă lăsați să continue?! Nu se pot lua măsuri împotriva lor ?

D. C.: Față de ei, federația are, de cele mai multe ori, mîinile legate. Ar putea umbla la categoria de încadrare, dar e complicat, se scrie în cartea de muncă și toate celelalte.

Ov. I.: Și ce-i cu asta?! Antrenorii de box nu sînt și ei oameni ai muncii ca toți ceilalți?!

D. C.: Sînt, dar cei mai mulți, cînd e la o adică, își rezolvă pe plan local. În plus, din cei 283 de antrenori, numai 131 au normă întreagă, restul sînt plătiți cu ora.

Gh. I.: Asta e altă poveste?! Cei plătiți cu ora sînt retribuiți din producție și, adesea, cîștigă mai bine. La răspundere nu-i poți trage, căci nu-i omul tău, să zic așa. Un astfel de antrenor păcălește, de regulă, și munca, și boxul, cînd îl cauți în producție, e la sală, cînd îl cauți la sală, e la locul de muncă și așa mai departe?!

Ov. I.: Adică nu-i nimic de făcut?!

D. C.: Ba da. Lucrăm la un nou statut al antrenorilor care va schimba multe. Trecerea la o categorie superioară, avansarea, nu va mai ține cont doar de vechime și examene, ci și de rezultate. Faceți o socoteală, dacă cei 283 de antrenori ar da, prin absurd vorbind, cîte un sfert de boxer, tot am avea 70 de sportivi. Dar n-avem?! Ne luptăm cu cîțiva, 15—20, de cîțiva ani aceiași?! Farul, mă întorc la exemple, n-a mai scos un boxer ca lumea de nu mai știu cînd?!

Ov. I.: E clar. Mai puțin clar e ce-i de făcut ?

D. C.: Vom institui un sistem de teste periodice. Cine nu le va trece, va pierde la bani, mergînd pînă la a le interzice unora să profeseze. Recent, am invitat doi tehnicieni de renume mondial, pe cubanezul Sagara și pe sovieticul Frolov, să țină cursuri la București în fața a 60 de tehnicieni români, 17 din Capitală, 43 din provincie. După curs, i-am supus pe cei 60 unei teze, cei care nu vor obține măcar nota 5 nu vor primi dreptul să dea examen pentru trecerea într-o categorie superioară.

Ov. I.: Asta pînă vor apărea excepțiile care să confirme regula, nu-i așa?

D. C.: Nu vom accepta nici un fel de scuze. Dealtfel, vă asigur că singurul club care ne interesează e boxul românesc.

Ov. I.: Tocmai asta e, prin ce mijloace poate fi el revitalizat? Introducerea boxului în școli ar fi o soluție?

D. Gh.: Cubanezii și sovieticii, care domină arena mondială, au un sistem bine pus la punct. Există școli speciale de box, le-am văzut, recent, în Cuba.

Gh. I.: În U.R.S.S., școlile sînt patronate de cluburi, nici un talent nu se pierde, ca la noi, pe drum. Performanța deține, ne-a lămurit Frolov, o bază de selecție uriașă, totul e prevăzut, totul e gîndit, nimic nu e lăsat la voia întîmplării. Boxul e tratat științific, cu medici, cu psihologi, cu masori, cu tot arsenalul. Se publică despre box, antrenorii citesc, se perfecționează. Antrenorii noștri n-au acest obicei, cînd le vorbești de-o carte, de ceva nou, se uită chiorîș, iar face ăsta pe deșteptul?!

Ov. I.: Să-i lăsăm pe alții, să privim în curtea noastră.

D. C.: Normal ar fi ca măcar în marile centre industriale, pe lîngă Șantierul naval din Galați, pe lîngă Combinatul siderurgic din Hunedoara etc., să existe școli profesionale cu o clasă, nu îndrăznesc la mai multe, de box. Avem promisiunea unui Centru național de tineret, la Rapid, care să concentreze valorile și, totodată, să asigure sportivilor condiții de viață și învățătură, adică antrenori pricepuți, calificare în meserie, internat, cantină etc. El se va deschide, sperăm, la 1 ianuarie 1982.

D. Gh.: Neavînd prea multe talente, am socotit normal să le concentrăm.

Ov. I.: Se vine, azi, la box mai puțin decît, să zicem, acum 10—15 ani?

D. C.: Firește. Părinții, tot mai instruiți, nu-și mai dau copiii la sală, sportul e, se știe, dur, iar stimularea mică. Aici cred că greșim. Boxul și, iau un exemplu, popicele se bucură de aceleași regim, deși, nu-i așa, una-i una și alta-i alta?! Vine copilul, după profesională, la sală, pierde masa, nu i-o pot da?!

Ov. I.: N-ar putea oare boxul să trăiască pe picioarele lui?

D. C.: Să se autofinanțeze? Ba da, sigur că ar putea. Ne facem planul la venituri, chit că nu prea avem condiții să organizăm cîte gale am dori, dar primim puțin. Am să mai dau un exemplu, ultimul. Un campion de box a fost recompensat, anul acesta, cu a șasea parte din indemnizația dată celui care a cîștigat campionatul de șah?! E normal, vă întreb?! Ca să iasă campion, el a susținut minimum 8 meciuri, pe care le-a și cîștigat. Calculînd cîte 3 sute de pumni primiți pe meci, deși poate au fost mai mulți, aveți răspuns la întrebarea de ce nu-și mai dau părinții băieții la box?!

Gh. I.: Pînă nu demult, vara și iarna, în vacanțe, se organizau tabere pentru tinerii boxeri, la mare și la munte, s-a renunțat și la ele.

D. C.: Boxul n-are, din păcate, un „vad" în Capitală, unde există, de bine, de rău, un potențial, 22 de antrenori cu normă întreagă. Spectatori ar fi, dar nu-s săli. La Polivalentă, de pildă, ni se percep 12 mii de lei pentru o reuniune?! Ne-ar conveni la „Floreasca", dar nu ni se dă. Vara, ne mai descurcăm la „Arenele Romane", dar iarna?! Intrăm în hibernare, căci boxul fără gale nu-i box, e plezirism.

Gh. I.: Dac-am obține „Floreasca" măcar o dată pe lună și tot ar fi ceva, dar o obținem?

D. C.: Din această cauză am și mutat Balcaniada în provincie, cea de seniori la Tulcea, cea de juniori la Galați. Nu zic că ne-ar trebui o bază de pregătire la altitudine, toate țările cu pretenții în box au, dar măcar o sală?!

Ov. I.: La ce-ar fi bună o astfel de bază?

Gh. I.: În box, efortul e mai ales anaerob, pregătirea ideală ar trebui efectuată la altitudine, pentru datele aparatului cardiorespirator.

D. Gh.: Cubanezii...

D. C.: Să-i lăsăm pe cubanezi! O fi sistemul lor mai bun, dar și muncesc. Muncesc pînă dau în brînci, iar la noi, care-i situația? O oră, maximum două, pe zi și gata?!

Ov. I.: Aceeași afirmație, aceeași întrebare : ce-i de făcut?

D. C.: Să i se dea boxului ce-i al lui. Să fie diferențiat de popice, e altceva, un sport dur, deci să fie. Fără sprijin, iată, ne descurcăm tot mai greu, iar timpul acționează împotrivă. Ori facem acum o cotitură, ori va fi prea tîrziu. La mondiale, se știe, vom merge doar cu 6—7 băieți, n-avem boxeri să alcătuim o echipă?!

Gh. I.: La unele categorii, la pană, la mijlocie-mică, la grea, la super-grea, nu putem spera la nimic, așa că am hotărît să nu ne ducem la München doar ca să ne aflăm în treabă. Contăm pe 6—7 boxeri, pe care dorim să-i pregătim cît mai temeinic. Donici, Silaghi, Țircomnicu, Ioana, Cipere, Titoiu și, din păcate, cam atît.

D. C.: La lot vom lua toate măsurile, dar la clubufi?! Băieții vor pleca 4—5 zile acasă și, ca de obicei, se vor îngrășa 4—5 kilograme?! Redresarea boxului românesc ține, în primul rînd, de cluburi, de mentalitatea antrenorilor care, am spus-o, o repet, trebuie să se schimbe. Urgent și radical.

Așadar, boxul nostru e la răspîntie. O confirmă chiar și cei care, cu competență și pasiune, răspund de destinele lui. Baza de masă s-a diminuat și, ca o consecință logică, numărul performerilor de calitate a scăzut îngrijorător. Cauzele sînt multiple, dar cauza cauzelor pare să fie modul comod, învechit, în care se lucrează la cluburi, de mîntuială, după ureche. La lot, firește, nu se poate îndrepta într-o săptămînă sau două ce s-a stricat în timp, dar acest punct de vedere, exprimat de cei 3 interlocutori, nu e decît unul singur, antrenorii de club avînd probabil un altul, care e, și el, interesant de ascultat. În acest sens, pagina noastră le rămîne deschisă și sperăm să putem publica, cît de curînd, opinia lor.

Boxul mai are, lesne de dedus, și alte pretenții. El vrea un statut, nu preferențial, dar mai aproape de adevărurile de azi ale disciplinei. Unele doleanțe ni s-au părut, să recunoaștem, justificate (sistemul de recompense, de stimulări e, indiscutabil, inechitabil), altele (sala la altitudine), mai puțin. Cert e însă că boxul trebuie ajutat, iar C.N.E.F.S. are datoria să analizeze, lucid, responsabil, situația lui.

Pînă una-alta însă, mondialele bat la ușă. E nevoie ca acei 6—7 pugiliști care ne vor reprezenta la München să fie cît mai bine pregătiți, lor revenindu-le sarcina de a apăra onoarea unei școli care, în timp, a cunoscut atîtea succese pe plan internațional. Acest deziderat nu va putea fi atins decît prin muncă, prin seriozitate, prin disciplină.

Lăsînd deschis sondajul cu privire la starea boxului, invitîndu-i la cuvînt pe specialiști, antrenori, arbitri etc., promitem să revenim asupra temei.

Omul care joacă

„Taci inimă..."

Decembrie nu se dezminte nici în acest an. Cea mai darnică lună — fiind și ultima și nestiind încă dacă trebuie să ne bucurăm pentru simbolul ei sau să ne blazăm prin trecerea ei așezată în nelertătoarea numărătoare inversă a timpului — nu este însă și curată. Pentru mine, decembrie este o eliberare, dar și o dorită bancă în care îmi depun pentru noul an ambiții, idealuri, speranțe și îmi anticipez, bineînțeles, și posibilele eșecuri.

Deși nedorită, ciudată și supărătoare, înfrîngerea are uneori darul de a te lumina, de a te readuce în puncte pe care nu trebuie să le uiți, fiind de piecare, și de a-ți sugera concluzii obligatorii pentru a regăsi gustul competiției și al victoriei.

Astfel, a fost neplăcută, dureroasă și neașteptată lecția pe care I.F.K. Göteborg ne-a administrat-o. Revolta surprizei de a nu-i întui cît mai exact deși i-am simțit, pe acești urmași ai vikingilor, mă obsedează și acum și nu mă poate părăsi mult timp. După jocul de aici, l-am felicitat pe antrenorul Eriksson, deși mai bine era să-mi chinui mîna a la Scevola.

Îmi revine în minte bucuria cu care am primit vestea că vom juca cu suedezii din Göteborg. Nu ne poate întrece nimeni în entuziasm și, odată cu ei, și în puțină ignoranță. Inaccesibili nu numai prin kilometrii care ne separă, băieții aceștia blonzi care se antrenează din cauza serviciului după ora 6 după amiază, au fost la început o enigmă. S-au descoperit repede, și au jucat cu un realism tacticizat care ne-a surprins tocmai prin simplitatea și adevărul său. I-am auzit pe mulți spunînd despre ei, și atunci cînd i-au văzut, ca și atunci cînd n-au reușit să-i vadă, că „nu prea știu cu mîngea"... Ulitaseră desigur că noi sîntem capabili să ne înfrîngem tocmai prin senzația că sîntem neîntrecuți în a face comicării cu orice.

Suedezii, adevărat, sînt simpli. Nu lovesc mîngea mai mult de două ori, nu impresionează estetic la impactul cu ea, dar știu să o trimită de două ori în același minut cît mai direct, periculos și colectiv spre poarta adversă. Sînt obraznic de realiști și încăpățînați în a tăcea parcă despre altceva și marea noastră șansă în acest joc de a-l anihila pe Nilsson, un demn urmaș al școlii „Gre-No-Li", era nu de a-l marca prin I. Marin sau Stănescu, ci ca acesta să fi căzut, înainte de a ajunge la București, de pe unul din cei doi pursînge de curse pe care îi cravașează în fiecare dimineață...

Sigur că glasul tribunei s-a pornit împotriva lui V. Stănescu. Antrenorul emerit ce poartă acest nume este iarăși nevinovat de vinovat și în această istorie, ca și în aceea cu ultimele preliminarii pentru mondiale. Ca să facă ceva pentru a-l înțelege și contracara pe cei din Göteborg, trebuia să-și asume riscul de a încerca să le pronunțe numele, risc imens, în care maxilarele ar fi putut să cedeze... Actualul „sfînțitor principal" al lui Dinamo ne încurcă vreo 30—40 la sută numai psihic, dar criteriul acesta este încă de neînțeles, așa că... mergem mai departe.

Da, ne-a învins o echipă bună care a dovedit că știe ce vrea. Antrenamentul nostru din preziua jocului, de la Göteborg, a fost urmărit de antrenorul Eriksson împreună cu doi psihologi, oameni pricepuți altfel, care au mizat „pe forța de intimidare psihică cu care trebuie socată, prin atitudine fizică, în primul rînd, echipa din București..."

E semnificativ că veneam la acest joc descoperindu-ne după Craiova, unde „atacul total" advers netelevizat ne-a prezentat labilitatea de angajament, de forțe și de curaj. Am simțit și am anticipat căderea echipei în noiembrie, spre sfîrșitul sezonului. Nu poate fi o scuză pentru nimeni și nici pentru mine. Îmi reproșez că, după ce meciul a fost pregătit în multe momente parcă după logica și în replicile lui „Frățicu", al cărui loc este asigurat în clubul „microbiștilor" din Cișmigiu, în cele 7 minute în care am încercat să spun ceva, n-am apucat să explic logica ocupării zonelor de către suedezi și deci, să-i marcăm, lucru care m-a surprins prin poziția schimbată dar ocupată ca zonă a fraților Tord și Tommy Holingren. Primul a jucat în dreapta, acolo unde a apărut în turul trecut, la Graz, Schiller, mutîndu-se din stînga ; iar cel de-al doilea, dîndu-i, prin retragerea premeditată în partea stîngă a mijlocului, posibilitatea lui Augustin să joace ceea ce încearcă de fapt să ne convingă că știe cel mai bine... Un fel de „oriunde", de la mijloc pînă aproape de barele adverse, cu un prea mare grad de ratare și de oarecare dezordine tactică. Dar, poate tocmai de aceea mi-a rămas în minte, obsedîndu-mă, una din replicile ultimului Hamlet montat de B.B.C. : „Taci inimă, căci gura nu poate să vorbească"...

CORNEL DINU

P.S.

E frig, încă nu ninge ca lumea, parcă ar trebui să ne odihnim... Spiritul atît de vigilent al lui Mircea Lucescu n-are astîmpăr.

„Șușele" continuă sau parcă și-au intrat în drepturi. E pauză ! - Au fost însă „verificați" spre prînz la Oradea și în matineu la Arad, spre folosul fotbalului românesc (!), șapte jucători de la Hunedoara (!) Nucă, Caval și încă mulți alții a căror perspectivă de a ne reprezenta în națională la viitoarele competiții oficiale e destul de redusă.

C.D.

HORAȚIU MĂLĂELE ■

Surpriza unui infractor extrem de abil

Nu se mai îndoia nici o clipă că planul îi reușise perfect. „Marea lovitură" — concepută mai demult și pregătită cu abilitate și prudență pînă în cele mai mici amănunte — era ca și săvîrșită. Ceea ce fusese dificil și riscant — după aprecierea lui Constantin Călin, originar din comuna Parincea, județul Bacău, cu domiciliul în municipiul Brașov, 31 de ani, căsătorit, avînd 4 copii minori, lăcătuș la Trustul de construcții din localitate, condamnat de două ori pentru furt din avutul obștesc și vătămare corporală din culpă — adică pătrunderea neobservată în curtea din spatele hotelului „Capitol", escaladarea acoperișului unei magazii, trecerea printr-o fereastră de la casa scărilor de acces în spațiul destinat magazinului „Comturist", era, de-acum, de domeniul trecutului. Și fără prea mari emoții. Infractorul se putea felicita chiar pentru modul în care pusese totul la cale, locul de penetrație, timpul potrivit, verificările prealabile minuțioase.

Urma punctul final — fortarea ușii prin care se face aprovizionarea magazinului, ceea ce, în condițiile existente (magazinul închis, absența vreunei persoane prin apropiere, imposibilitatea percepției zgomotului din afară), nu prezenta nici o dificultate, apoi prada propriu-zisă și drumul înapoi...

Încearcă, inițial, cu chei potrivite să deschidă unul dintre lăcătele aplicate pe grilajul metalic. Nu reușește, dar nici nu se impacientează pentru atîta lucru. Avusese el grijă să-și pregătească și alte „scule" și, mai ales, conta pe forța fizică. Începe deci cu tact și energie să facă o breșă la vreunul din colțurile de sus ale ușii. Calmul și prudența nu-l părăsesc. Totul se petrece așa cum prevăzuse. Succesul este asigurat... Dar... Ce se întîmplă ?! Are cumva halucinații ?! Nu-i vine să creadă nici în ruptul capului ! De unde au apărut, așa ca din senin, oamenii aceștia care îl somează cu pistoalele îndreptate către el ? N-a auzit nici un zgomot... În planul său pentru „marea lovitură" nu scăpase nimic...

Cum se explică atunci această surpriză cînd totul fusese pregătit cu o deosebită abilitate ?...

Nimic de zis, Constantin Călin se dovedise a fi prudent și ingenios. Lăsînd impresia că s-a „lecuit", avînd un loc de muncă, nefiind văzut în anturaj „dubios" el contase pe alibiuri forte.

Scăpase însă din vedere un amănunt esențial : preocuparea cadrelor de miliție care poartă răspunderea pentru apărarea avutului obștesc de a folosi sisteme electronice de alarmare în lupta pentru combaterea infracționismului.

MIHAI GROZAVU ■

CLASAMENT :

Categoria specială, 12—15 la sută remiză : „Capșa" (10) ; „Nan-Jing" (9,71) ; „Lido" (9,64) ; „Athénée Palace" (9,33) ; „Dorobanți" (8,33).

Categoria I sau specială, 10 la sută remiză : „Hanul lui Manuc" (10) ; „Ambasador", „Budapesta" (8,66) ; „Rapsodia" (8,55) ; „Carul cu bere" (8,50) ; „Havana", „Union" (8,00) ; „Trocadero" (7,91) ; „Orizont" (7,85) ; „Doina" (7,71) ; „Cișmigiu" (7,33) ; „Dunărea" (7,16) ; „Miorița", „Monte Carlo" (7,00) ; „Aluniș" (6,33) ; „Pescarul" (5,00).

Categoria I, fără remiză : „Bumbești" (7,46) ; „Berceni", „Gambrinus", „La Peștera" (7,00) ; „Căprioara" (6,71) ; „Triumf" (6,66) ; „Mercur" (6,16) ; „Crama Miorița" (6,00) ; „Izvorul Rece" (5,42) ; „Brotăcei" (5,28) ; „Bolta Rece" (4,71).

Luptă strînsă la categoria specială

„Nan-Jing", șef de unitate Vasile Cristea. Bucătar-șef Dan Drăgoi. Categorie specială, 12 la sută remiză. Strada Lt. D. Lemnea 2. Telefon 50 60 10. Face parte din C.H.R. Ambasador.

Constatări : Înființat în aprilie 1980, restaurantul are căutare și s-a dovedit rentabil avînd constante depășiri de plan. Clienții, români și străini, vin pentru prima oară la restaurant din curiozitate. Apoi, atrași de serviciul și ambianța excelente, de calitatea și originalitatea preparatelor. Renumita bucătărie chinezească, reprezentată la „Nan-Jing" prin maeștrii Zhao Renliang și Xie Huayi, și-a dezvăluit secretele în fața tinerei echipe de bucătari români condusă de Dan Drăgoi. La bucătărie se muncește mult. Preparatele chinezești, bazate în mare parte pe legume, consistente și gustoase, cer multă manoperă și valorifică fiecare materie primă. Dozajele sînt de farmacie, rețetele cer rigoare de laborator. Multe din materiile prime — condimente, sosuri, uleiuri — sînt aduse din China. Castraveții de mare preparați aici erau considerați mîncarea vechilor împărați. Echipa de ospătari dirijată de șeful de unitate și de șefii de sală Teodor Țurlui și Marin Mitan servește impecabil, este informată și la cea mai mică nedumerire pe care ți-o citește în privire explică cu eleganță deloc complexantă ce se ascunde în spatele unei denumiri din lista meniu. Ambianța creată și menținută cu gust. În toate compartimentele curățenia este foarte bună. Dealtfel echipa de ospătari a C.H.R. Ambasador la concursul tinut în chiar ziua anchetei a obținut o medalie de aur și una de argint. Și bucătăria a fost reprezentată pe podiumul de premiere.

Note : calitatea meniului 10 ; comportarea și corectitudinea personalului 10 ; eficiența economică și socială 10 ; ambianța 10 ; controlul oamenilor muncii 9 ; nota consumatorilor 10 ; Incognito 10. Media 9,82.

OPREA GEORGESCU ■

Rubrică realizată cu ajutorul Inspectoratului comercial de stat și al Asociației bucătarilor și cofetarilor.

Cronica șoselei

„Fantezie unde nu trebuie"

Este uimitor cît de multă imaginație au unii șoferi !

Zilele trecute, un autoturism semăna cu un prunc bine înfășurat în scutecele lui. Deasupra mașinii, era cocoțat un coș-cogeamitea șifonier cu patru uși. Ca să nu se prăbușească în timpul mersului, era legat cu funii care înfășurau autoturismul pe dedesubt. Înălțimea mașinii practic se dublase. O rafală ceva mai puternică de vînt putea, bineînțeles, ranversa mașina, aducînd-o cu roțile în sus. De la Buzău s-a răspîndit o modă nouă : mașinile mici, care transportă nuntași, au montate pe capota motorului o păpușă. Pentru stabilitate, piciorușele sînt lipite pe tablă cu un adeziv puternic, iar corpul și mîinile îi sînt ancorate cu tot felul de sfori, de axul șergătoarelor de parbriz. Construcția e pe undeva asemănătoare cu cea a marilor poduri suspendate. Silueta jucăriei, înaltă de mai mult de jumătate de metru și păienjenișul de sfori acoperă în totalitate parbrizul, lăsîndu-i șoferului, pentru a supraveghea drumul, o suprafață de geam ceva mai mică decît o minge de polo. „Nu vă împiedică la condus «construcția» asta ?", e întrebat șoferul. Răspuns : „Știți dv. că la nuntă totul trebuie să fie frumos, inclusiv mașina". Pilotul unei „Skodițe", transporta în portbagajul mașinii, amplasat după cum se știe în față, un... pat. Capota era ridicată aproape la maximum, așa că șoferul nu mai dispunea decît de un dreptunghi de dimensiuni ceva mai reduse decît acelea ale unei ambrazuri. Din pricina aceasta, conducea într-o poziție aproape verticală. Doar cu vîrfurile pantofilor controla — un fel de-a spune controla — căci în realitate abia dacă atingea ușor pedalele de accelerație, frînă și ambreiaj. „Dacă în fața mașinii e un canal fără capac, ori vă sare la mică distanță un copil, ce vă faceți ?" „Sper să nu fiu chiar așa ghinionist și apoi să știți că azi m-am însurat și mă mut la locuința nevestii-mi. Are tot felul de mobilă, dar un pat bun, solid, banal, dar strict necesar într-un menaj, n-are. Așa că am găsit cu cale să-l aduc pe al meu din locuința mea de burlac". O „Volgă" are circa 1.60 m lățime, dar proprietarul ei îi mărise această dimensiune la aproape 3 metri. „Păi să vedeți dv., scîndurile care nu au mai avut loc pe portbagajul de acoperiș, puse în lung, le-am băgat în mașină și cum din cauză că sînt' prea lungi n-au încăput, le-am pus și cu de-a latul, ce să fac". „Bine, dar în acest fel puteți să-i cosiți pe toți cei care trec pe lîngă dv. (scena avea loc pe un drum în afara localității), inclusiv pe pietonii și bicicliștii care circulă pe acostament !" „Să nu fim chiar așa prăpăstioși, oamenii se feresc și ei !"

Un autocamion răsturnat în apropierea șoselei. Din fericire, numai avarii. Șoferul și însoțitorul său sînt ușor zgîriați, dar îngroziți de speriați. În imediata apropiere a mașinii ranversate, un vițel ce pare a face și el parte din echipaj se uită mirat la partenerii de călătorie, de parcă ar spune : „Ce făcurăți, oameni buni, de ajunserăm în poziția asta îngrată ?" Curioși, ne apropiem de cel care, după felul cum se comportă, pare a fi șoferul. „Cum de v-ați răsturnat ? Vreo defecțiune tehnică ?" „Nu dom-le, e altceva. Ne-a pus dracu' să băgăm în cabină un juncan. La început a fost liniștit, dar apoi probabil speriindu-se de ceva, a început să se zbată, să sară peste noi de parcă a intrat dihonia în el. Am încercat noi să-l potolim, dar nimic. „Oprește, mă Vasile, că ăsta ne lovește mai rău ca la box, mă !" N-am mai avut timp să opresc. Animalul și-a băgat o copită între spițele volanului și mi l-a blocat. N-am mai putut învîrti volanul și mașina s-a dus pe cîmp, ajungînd în poziția pe care o vedeți". „Dar de ce nu ați transportat vițelul în caroserie ?" „Păi, vedeți dv., colegul meu trebuia să-l supravegheze acolo sus. Și i-a fost greu, nu s-a urcat, iar eu prostul i-am făcut pe voie". Alt profesionist și-a umplut cabina cu cărămizi. A lăsat liber doar postul de pilotaj, unde s-a strecut cu greu. La primul viraj mai strîns, cărămizile au alunecat spre șofer, lovindu-l și provocîndu-i numeroase fracturi. Noroc că șoseaua era la același nivel cu terenul din apropiere și mașina cu pilotul rănit nu s-a răsturnat. Nu trebuie să fii prea mare specialist să-ți dai seama că mașina, acest modest, eficient și ascultător cărăuș (cînd te porți cum trebuie cu el), poate deveni o unealtă primejdioasă atunci cînd e folosită anapoda. Înainte de a fi tehnică, problema pusă în discuție e, în primul rînd, o chestiune de educație și civilizație.

VICTOR BEDA ■

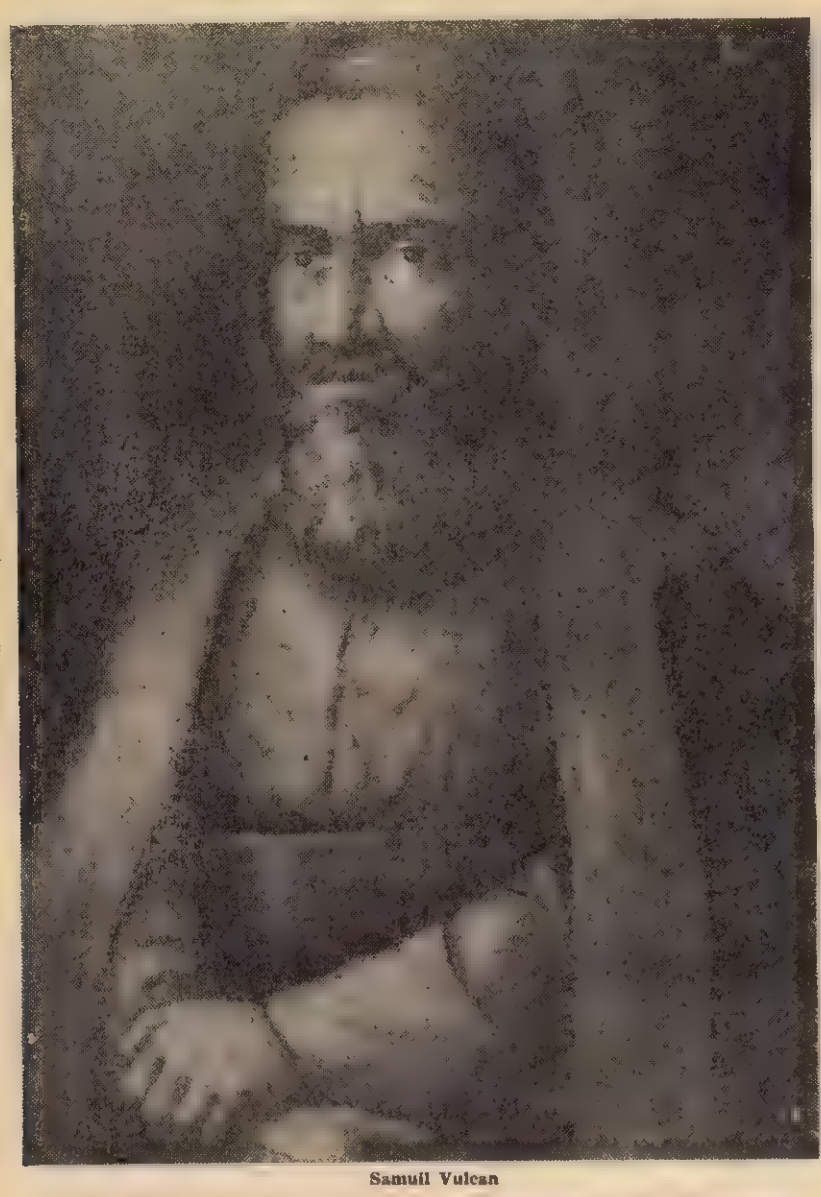

Samuil Vulcan

Lucian Blaga

Bunicul

Burebista

Olarul

Călin Moș, un pictor de 14 ani

La 14 ani, Călin Moș din Beiuș — Bihor, mi se pare a fi un pictor în deplinul înțeles al cuvîntului. Acolo, la Beiuș, mergeam în urmă cu 18—19 ani să aflu adevărul vieții, ca gazetar.

Călin Moș nici nu se născuse atunci. Călătorind cu Cenaclul Flacăra în aceste zile prin locurile „pubertății" mele publicistice, descopăr o realitate complexă care, în cazul Călin Moș, dă semne distincte. N-am avut de multă vreme revelația atît de vie a unei valori nu doar potențiale.

Scriu toate aceste gînduri despre Călin Moș, nu numai cu sufletul artistului îndrăgostit de artă, dar și cu ochii tatălui al cărui copii par a iubi, între altele, cel mai mult, plastica. Și copiii mei au în medie vîrsta acestui Călin Moș din Beiuș, deci, ca să mă exprim comercial, n-aș avea nici un interes în ceea ce privește să laud concurența. Dar adevărul vieții pe care îl căutam și la jumătatea ei de pînă acum, și pe la Beiuș, mă obligă, mă somează să spun: într-un Bihor și așa foarte dotat de natură, cu talente în toate direcțiile, trăiește un viitor mare pictor: Călin Moș, născut la 13 martie 1967, ochi extrem de atent, vocație ululitoare, maturitate în gîndire și orientare tematică largă.

Despre Călin Moș s-a mai scris, dar și despre mamă au mai scris poeții, iar poeții care au urmat n-au încetat să scrie despre mamă, și despre dragoste, și despre toate.

Constat cu bucurie că marele poet care e Alexandru Andrițoiu, că profesorul universitar Octavian Schiau din Cluj, precum și numeroși ziariști, dintre care și unii de la revista noastră, au avut prospețimea de spirit și curajul estetic să remarce existența acestui talent.

Mă alătur lor, scriu apăsat: mulțumesc Ion Vulturar, autentic activist de partid și cinstit iubitor de artă, care m-ai dus într-o zi încendiată de ninsoare, în casa unor oameni buni care au adus pe lume pe unul din cei mai buni pictori copii ai țării — Călin Moș.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Autoportret în atelier

Horea

George Enescu

La mulţi ani cu sănătate,
Să vă dea viaţa tot ce doriţi,
Zile senine şi fericire
La mulţi ani să trăiţi!

COLIND DE OM BUN

Colindele române sînt sufletele noastre,
Ca pe o taină mare noi le-am purtat la sîn,
Şi-acum că le daţi iarăşi copiilor şi ţării,
Primiţi recunoştinţa poporului român

Cu greu recucerirăm identitatea noastră
Pe care-au vrut s-o strice depanatori ad-hoc
Şi doina şi balada şi, iată, şi colindul,
Cîrmaci ai ţării noastre, le-aţi pus încet la loc

Nici nu putea fi altfel, aţi fost făcut de ele,
Le ştiţi ca nimeni altul ; şi-un bărbătesc nesaţ
Incendiază ochii fiinţei dumneavoastră
În clipa cînd o doină bătrînă murmuraţi

Aşa se şi cuvine să fiţi, erou al ţării,
Să daţi acestei patrii întregul ei trecut,
Ca ea fără complexe, clădindu-şi viitorul
De-a pururi să nu uite tot drumul străbătut

Roboţi eram pe lume de nu-ndrăzneam o doină
Şi fără de balade ne-am fi simţit orfani
Acum ne daţi colindul, ultima parte-a zestrei
Pe care-o ţinem tainic în noi de mii de ani

Din mîndrul Maramureş, Ardeal şi Bucovina
În Dobrogea de aur şi-n tainicul Bihor
Moldova Luchiană, Muntenia Bălcescă
Oltenia, Banatul, colindă tricolor

Aşa cum dumneavoastră aţi scos din închisoare
Un Trei culori pe care-l avem acum ca imn,
Colindele trezite din lunga lor tăcere
Sînt chiar sufletul ţării rostită unanim

Ni-l drag de ţara noastră, ni-l drag de cei ce-s oameni
Şi ce cîntăm noi astăzi cîntau străvechii daci,
Colindul e-o dovadă a veşniciei noastre,
Vă mulţumim de asta, cinstitule cîrmaci

Dar, iată, vine anul cel nou şi-l sărbătoare
Şi-n sate regăsite de foştii lor copii,
Colindele române se întremează iarăşi
Şi-un clopoţel de pace începe-a clincheti

Vă mulţumim de toate tovarăş, om şi frate
Cîrmaci, poet, părinte ; şi — ca-ntr-un rit străbun —
Fiţi gospodarul care primeşte cu un zîmbet
De la fereastra ţării colindul de om bun.

ADRIAN PĂUNESCU ■

flacăra
ANUL XXX — Nr. 52–53 (1 385–1 386)

Sfatul bătrînilor din Turţ ● Cea mai preţioasă valută forte : invenţiile. Dar cum se aplică legea ? ● Specializarea medicilor văzută de ei înşişi ● Nicolae Labiş — 25 de ani de comemorare ● Filosofia românească promovează ideea armoniei, a neîntreruptei comunicări cu lumea ● Grigore Vasiliu-Birlic fără machiaj ● Revelion cu anticipaţie ● Ilie Balaci, cel mai bun fotbalist al anului ● Racul ● Umor de pretutindeni

Republica, la întîlnirea dintre ani

Decembrie — anotimp de sinteză şi de bilanţ. Decembrie — sărbătoare. Vom celebra, peste cîteva zile, Republica, ziua încoronării poporului suveran, zi trecută cu roşu în calendarul acestui neam. Vom celebra, peste cîteva zile, 34 de ani de cînd, scuturînd anacronice lanţuri sugrumătoare de istorie şi de fiinţă, încununînd epopeea Eliberării printr-un nou şi major capitol, gîndit şi scris sub dictarea şi sub porunca timpului de eroicul nostru partid comunist, poporul român s-a aşezat, dintr-o dată, în tabăra neamurilor ridicate la demnitate, în rîndul forţelor treze, capabile să-şi asume istoria pentru sine şi s-o transforme pentru urmaşi. Vom celebra deci această zi nu doar în chip documentar, ca pe alte victorii din cronica noastră, ca pe victoriile militare ale antichităţii sau ale evului de mijloc, ci o vom judeca din unghiul zilei contemporane, în care sîngele unor grele şi seculare lupte pentru independenţă, progres, libertate încă se scurge din vinele omului sub tifonul regenerator al devenirii prin muncă şi prin creaţie paşnică. Şi vom aprecia, de asemenea, această Zi a Republicii din unghiul bunurilor pe care le-am cucerit, al noii civilizaţii ce-a încolţit şi creşte sub cerul nostru, al unor mari şi străvechi aspiraţii pe care acum, pentru prima oară, le prefacem în faptă, în existenţă.

Decembrie — sărbătoare. Decembrie — încordare. Bilanţurile noastre dintre ani au, toate, pe frontul unor [illegible] mereu mai impresionante în planul muncii şi al realităţii sale, un accent inedit, mai mult de oameni. Sărbătoarea unor astfel de bilanţuri este [illegible], dar scurtă. Cît să ne tragem răsuflul, ca să luăm, din nou, aerul cel mai de sus al piscurilor spre care tindem. Cît să ne descleştăm, o clipă, mîinile din efortul zidirii, înainte de a relua zidirea. Cît să ne descleştăm, o clipă, fruntea, între încordările anului care a fost şi ale celui şi celor ce vor veni.

A fost, ca toţi anii noştri din urmă, un an încordat, un an eroic. A fost un an de eforturi mari, adesea excepţionale, făcute de un popor care ştie că doar înăuntrul lor, al acestor eforturi, se află cheia acelor succese durabile graţie cărora excepţionalul nu-o să devină o permanenţă, graţie cărora ne asigurăm, an de an, acel ritm continuu, constant şi impetuos de înaintare pe toate planurile. A fost un an de eforturi fără de drămuire, făcute de toţi oamenii ţării, indiferent de naţionalitate, în frunte cu eroica noastră muncitorime, constituiţi în marele bloc de granit al naţiunii noastre socialiste, mîndri şi con-

(Continuare în pag. 2)

ILIE PURCARU ■

Eveniment de mare prestigiu pentru știința românească

Tovarășei academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU i-au fost înmînate Diploma de membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere și membru al Comitetului de Onoare al Academiei, precum și Insigna de aur a Academiei

Expresie a considerației profunde pentru contribuția remarcabilă la noile cuceriri ale științei și tehnicii, puse în slujba păcii, progresului și civilizației popoarelor, tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim vicepremier al Guvernului Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, i-au fost înmînate Diploma de membru titular al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere și membru al Comitetului de Onoare al Academiei, precum și Insigna de aur a Academiei. Aceste însemne au fost înmînate de profesor Raymond Daudel, președintele Academiei Europene de Științe, Arte și Litere. La ceremonie au fost prezenți tovarășii Ion Ursu, prim-vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, Gheorghe Mihoc, președintele Academiei Republicii Socialiste România, Maria Ionescu, director general al Institutului Central de Chimie, George Ciucu, secretar al Academiei Republicii Socialiste România, Tache Vucu, rectorul Institutului Politehnic București, Ion Popescu-Iovițu, rectorul Universității din București.

În cuvîntul rostit cu prilejul ceremoniei, prof. Raymond Daudel a prezentat omagiile sale tovarășei Elena Ceaușescu. „Îmi este proaspăt în memorie — a spus vorbitorul — vibrantul Apel pe care Excelența Sa, domnul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, l-a lansat pentru salvgardarea păcii în lume. V-aș fi recunoscător dacă ați binevoi să transmiteți domnului președinte urările mele cele mai sincere pentru succesul nobilei sale misiuni". Președintele Academiei Europene de Științe, Arte și Litere a arătat că acest prestigios forum științific a ținut să aducă un omagiu excepționalelor realizări ale tovarășei Elena Ceaușescu în domeniul cercetărilor compușilor macromoleculari, al chimiei polimerilor, elastomerilor și polimerizării. Subliniind că tovarășa Elena Ceaușescu simbolizează știința și tehnologia românească, profesorul Raymond Daudel a spus: „Sîntem încredințați că prezența dumneavoastră printre noi va contribui în cea mai înaltă măsură la înțelegerea faptului că între scopurile umaniste ale progresului în condiții de pace al națiunilor suverane și dezvoltării personalității umane, și schimburile și cooperarea dintre popoare există o legătură indisolubilă, pe care oamenii de știință, de artă și litere trebuie să o mențină și să o promoveze".

Tovarășa Elena Ceaușescu a arătat că va transmite cu plăcere mesajul adresat președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de către președintele Academiei Europene de Științe, Arte și Litere.

Exprimînd, în cuvîntul său, calde mulțumiri pentru alegerea ca membru titular al înaltului for științific, tovarășa Elena Ceaușescu a arătat că trăim o epocă măreață, în care cuceririle științei, ale cunoașterii umane în general dau noi dimensiuni rolului științei și culturii, ca factori hotărîtori, în dezvoltarea economico-socială, în realizarea unei lumi a dreptății și echității sociale. „Mai mult ca oricînd — a subliniat tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu —, cînd două treimi din omenire trăiește în subdezvoltare, este necesar ca oamenii de știință și cultură să-și aducă contribuția activă la lichidarea împărțirii lumii în țări sărace și bogate, la realizarea unei noi ordini economice și politice, care să asigure progresul economico-social al tuturor popoarelor și în primul rînd al celor rămase în urmă, să creeze condiții necesare accesului liber la cuceririle științei, tehnicii și culturii. Consider, în actualele împrejurări, că una din îndatoririle fundamentale ale Academiei Europene, ale tuturor academiilor și oamenilor de știință și cultură europeni este aceea de a acționa, împreună cu popoarele de pretutindeni, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare, și în primul rînd dezarmarea nucleară, pentru o pace trainică în Europa și în întreaga lume".

După cum s-a subliniat și în cadrul ceremoniei, membrii Academiei Europene de Științe, Arte și Litere sînt aleși dintre cele mai strălucite spirite creatoare de pe continentul nostru, jumătate din ei fiind laureați ai Premiului Nobel. Alegerea eminentului om de știință și om de stat român în acest forum de elită reprezintă o înaltă apreciere atît a activității tovarășei Elena Ceaușescu, savant de renume mondial, în domeniile științei și vieții politice și sociale, cît și o apreciere la adresa cercetării, a oamenilor de știință români, care totdeauna au fost și sînt animați de înaltele idealuri ale progresului, colaborării și păcii între toți oamenii de știință, între toate popoarele.

ION D. GOIA

Republica, la întîlnirea dintre ani

(Urmare din pagina 1)

științei de marea operă în care s-au angajat — opera exemplarei transpuneri în viață a istoricelor comandamente ale Congresului al XII-lea al partidului —, mîndri și conștienți de faptul că, angajîndu-se într-o operă de o asemenea anvergură, ei nu mai răspund, prin creația și prin existența lor, reperelor care cad sub controlul comun.

Dens în evenimente, adevărat concentrat de istorie, acest an, cel de-al 34-lea al Republicii, va rămîne ca un moment memorabil în cartea construcției României socialiste multilateral dezvoltate, prin multiplele solicitări la care am răspuns, prin confruntarea cu probleme acute ale lumii și timpului în care trăim, prin accelerarea, de la o zi la alta, a cursei pentru încheierea cu succes a unei prime și decisive etape dintr-un nou cincinal — cincinalul calității și al eficienței, al nou-lui promovat printr-un inedit și intens efort, dar și al scurtării drumului dintre efort și răsplata lui. A fost un an în care, pe fondul sumbru al crizelor economice care macină viața planetei (și care, fatal, ne implică, ne cuprind în rigorile lor, ca trăitori pe această planetă!), noi, oamenii de la Dunăre și Carpați, nu numai că am menținut ritmul statornic al progresului economico-social, dar am pus, iată, în funcțiune aproape 400 de noi capacități de producție, înzestrate cu o tehnică la zi, am depășit cu peste 23 de miliarde de lei producția industrială marfă a lui '80, am întrecut prevederile planului la producția netă, am cules 20 de milioane de tone de cereale deși timpul nu ne-a binecuvîntat cu daruri (dar ce timp ne-a binecuvîntat vreodată cu daruri, cînd ne-a căzut vreodată, din cer, ceva?), am construit sute de mii de apartamente în blocuri, am îmbogățit peisajul patriei, casa și agora, munca și viața noastră cu atribute ce le ridică mereu spre întîlnirea cu frumusețea și demnitatea. N-am fost scutiți de erori, de ocoluri în drumul spre țintă, de neîmpliniri care costă, care ne dor, unele provocate de alții, unele ținînd exclusiv de noi, de ezitările și slăbiciunile noastre, de o mai veche, blestemată neîncredere în forțele noastre, în ciuda strălucitei lor afirmări în acești ani ai Republicii, ai socialismului, și cu deosebire în cei ce s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, deschizătorul de drumuri spre orizonturi altadată de nevisat. Dar toți ținem un creion în mînă și toți știm să facem socoteli. Cînd vom alinia, peste cîteva zile, în bilanțul sărbătoresc al lui '81, marile sarcini care ne-au stat în față și investirea lor cu trăsăturile faptei, vom vedea că, în pofida unor neîmpliniri, remediabile prin pasiunea efortului creator al oamenilor, sporul de cuceriri și victorii al ultimelor 365 de zile ne-a ridicat cu 365 de tefere trepte spre viitor.

„Pe o mare liniștită — spunea secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara comună din noiembrie a Comitetului Central al partidului și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — **oricine poate să navigheze; un navigator bun nu se teme însă nici de furtună, navighează și în condiții grele. Acționînd în mod revoluționar partidul nostru trebuie să știe să înfrunte orice greutăți, orice furtuni și să conducă poporul nostru spre împlinirea năzuințelor sale supreme, spre făurirea socialismului și comunismului".**

Purtăm cu toții conștiința, purtăm satisfacția și mîndria acestui înalt și inalienabil adevăr. Purtăm cu toții conștiința, satisfacția și mîndria că avem un partid ce — pentru prima oară, în zbuciumata noastră istorie — a înțeles cine sîntem, ce vrem, ce putem, ce trebuie să fim, irigînd cu noi și dinamice energii acel centru secret care este **ființa constructor a unui popor în timp. Avem un partid care** — pentru prima oară — a făcut din cauza poporului și a patriei cauza sa sfîntă și neabătută, neclintit în a veghea și a propulsa propășirea economico-socială, independența, libertatea, democrația, unitatea, dreptatea, omenia, înțelegerea, pacea. Avem un conducător care, cu dragostea sa pentru neam, cu fermitatea sa revoluționară, cu neobosleala sa, cu inițiativa și inteligența sa vegnic treze, cu excepționala sa clarviziune, întărește, prin gîrul său personal, acest drum ascendent al patriei, simbolizîndu-l prin numele său: Nicolae Ceaușescu. Sub conducerea lui am ajuns ceea ce sîntem azi, sub conducerea lui am ajuns să privim lumea și epoca nu de jos, nu aservit, nu umil, ci de la altitudinea frunții noastre, nimbată acum de aura unui planetar prestigiu. Sub conducerea lui — grație viziunii revoluționare, științifice pe care o aduce în înțelegerea fenomenelor lumii și epocii — se petrece marele dialog pe care îl purtăm cu umanitatea, implicarea noastră majoră și responsabilă în însuși miezul de foc al problemelor ce-o agită. Nu hazardul, ci legile istoriei, legitățile ei, nu intenția de a ne ilustra, ci ideile și idealurile ce dau sens existenței noastre — ideile păcii, ale concordiei, ale securității și dezarmării, reafirmate recent de președintele României printr-o inițiativă de uriaș și universal răsunet — ne-au implicat, într-adevăr, în acești ani ca pe o prezență marcantă în viața lumii.

De pe soclul acestor mari cuceriri, ziua de mîine a României și a românilor se profilează sub aura unei noi demnități, a unor noi și redutabile împliniri. Pășim într-un nou an — cel de-al doilea al cincinalului calității și al eficienței, al cincinalului ridicării patriei pe noi culmi de progres și civilizație — cu conștiința că este nu numai în misiunea noastră istorică, în inexorabilul drumului către viitor, dar și în puterile noastre reale, vii, să transpunem în fapt marile sarcini ale dezvoltării industriei, ale înfăptuirii noii revoluții agrare, ale dezvoltării științei, culturii, învățămîntului, ale creșterii venitului național, ale satisfacerii tot mai depline a nevoilor oamenilor, ale accentuării procesului de perfecționare, de înnoire a noului la toate nivelele existenței noastre. Sînt sarcini mari, de veritabilă reconsiderare a chipului României, de veritabilă relansare a forței ei, sarcini vizînd ieșirea deplină din blestemata gravitație a întîrzierii, din stadiul de țară în curs de dezvoltare, pentru atingerea parametrilor socio-economici ai țărilor dezvoltate, pentru înscrierea noastră în rîndul umanității mari, pe care te poți bizui. Sînt sarcini care impun, mai mult ca oricînd, amplificarea demersului constructiv în toate domeniile de activitate, impun o mai rapidă și mai strînsă racordare a muncii noastre la exigențele noului, impun, cu acea fericită și magistrală cuprinzătoare formulă a secretarului general al partidului — devenită, din însăși clipa rostirii ei, platforma națională de existență și de creație a întregului nostru popor, în acest ceas istoric al devenirii sale — trecerea, în toate domeniile, la o nouă calitate.

Răspunsul nostru la acest vibrant și vital apel va fi — ca întotdeauna — pe măsura unui popor eroic, pasionat al edificării socialismului și comunismului, încrezător în steaua care-l călăuzește.

Pacea, așa cum se iscă ea în cugetul unui sat românesc

Și acum, ca și altădată, în Crasna de Gorj, casa lui Constantin și Dinel ne-a primit și deschisă, și cu o căldură ciudată; de fapt nici nu era căldură, ci semăna mai degrabă cu boarea aceea jilavă pe care o adună în pumni tăietorii de pădure, după ce și-au tras cît de cît sufletul, înainte de a se prinde cu o nouă nădejde de coada securii. Neamul Crăsnarilor Crasnei fiind mare, Constantin și Dinel rămîn totuși laolaltă, un fel de neam în neam, și nimeni altcineva nu va ajunge să săvîrșească ceea ce ar avea ei, pentru ei, de săvîrșit în vreme. Și au săvîrșit destule.

Casa lor e casa lor, pînă una alta, și masa lor e masa lor, pînă una alta, și altceva nici măcar nu s-ar mai putea închipui. Ca să le ducă pe toate la un liman s-au sprijinit doar în munca brațelor și în nici un ceas al anului adevărul acesta nu sare în ochi mai iute decît atunci cînd s-a trecut pragul iernii. Cînd hornul toarce fum, cînd femeile torc lîna oilor, din fulor nesfîrșit, cînd bărbații încep să se răsucească îngînduraţi prin ogradă, parcă nemaiștiind de ce să se apuce întîi și întîi. Și așa e mereu: cînd s-a dus vremea muncilor de căpătîi, cînd îți mai stau în față doar multe și mărunte, parcă nu prea înțelegi cu ce ar trebui început. Butoiul răsuflă la o doagă și s-ar cuveni înfundat cu un fir de papură și uns apoi, pe cant, cu catran. O ulucă fluturată alurea în gard și s-ar cere priponită într-un cui bătut leneș cu tesla, așa, ca între două bețiși, ferindu-ți moale obrazul dinaintea tăișului. A căzut o cărămidă în hăul coșului și mîinile mai stau să aleagă între a sta pe slăvină și a se minji pînă la coate cu funingine și a-și implini datoria. Și cine mai știe cîte s-ar putea întîmpla, dintre cele ce s-au întîmplat aievea sau numai se cumpănesc ușor pe buza clipei, clătindu-se între a fi și a nu fi deloc, îndoindu-se dacă ar trebui să se întîmple sau nu. Dar cînd iarna începe cu o faptă mai acătării, toate curg întocmai ca cioburile pe un făraș, spre uitare și neființă.

Și în casa Crăsnarilor, între Constantin și Dinel, între tată și fiu, s-a petrecut într-adevăr ceva acătării, aproape de necrezut, dar în firea cinstită a lucrurilor. Cît timp băiatul a fost doar al lui Constantin, se căsca între ei o distanță foarte greu de umplut doar cu vorbe, stinjeniitoare uneori pînă la durere. De cînd Dinel a adus în casa părinților pe Mariana, devenind și al ei în parte, parcă trăsura de unire cu tatăl s-a îngroșat, mai apăsată fiind în răboaje nescrise. Copilul născut prin vară, fiu al unuia, nepot al altuia, a pecetluit pentru totdeauna starea asta simțită de ei doar cu inima. Cuvîntul **laolaltă**, acum, are alt înțeles, parcă mai deplin, parcă mai apropiat de ceea ce ar trebui să însemne. Întîmplările foarte mici, sau doar mici și-au pierdut puterea de a-i mai poticni în rosturi mărunte. Au rămas în picioare doar marile adevăruri și, între ele, un adevăr foarte mare: la Crasna e pace. Și la Crasna, și jur-împrejur...

Nu este o pace milogită, ci una cîștigată, cu un preț pe care mîna mai scurtă a lui Constantin Crăsnaru, împușcată în os pe lîngă Podul Iloaiei, demult, cînd canonada obuzelor scotea și morții din cimitire, spre speranța unui soare încercănat, îl mărturisește deplin. Și dacă lumea în care trăim este lumea în care trăim, nicidecum alta, aici, la Crasna, Constantin Crăsnaru îndrăznește să-și mărturisească deschis gîndul de astăzi: pacea, pentru cei ce s-au născut sub zodia ei, pentru cei ce n-au trăit neființa ei, s-ar putea să nu aibă un gust din cale afară de dulce. S-ar putea și războiul să aibă alt gust pentru cei ce-l cunosc doar din vorbe depănate la clacă. Și de la acest capăt al bănuielilor,

Sesiunea Marii Adunări Naționale

- Legea pentru modificarea și completarea legii privind Congresul Oamenilor Muncii și Consiliul Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții și transporturi
- Legea pentru modificarea și completarea legii cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat
- Legea privind impozitele și taxele locale

Noile legi adoptate — o nouă etapă de adîncire a democrației socialiste, de asigurare a cadrului tot mai larg de participare a maselor la conducerea și rezolvarea treburilor obștești

În contextul preocupărilor permanente ale conducerii de partid și de stat pentru adîncirea democrației socialiste și crearea unui cadru tot mai larg de participare a maselor la conducerea și rezolvarea treburilor obștești se înscriu și recentele legi adoptate de Marea Adunare Națională.

Legea pentru modificarea și completarea legii privind Congresul Oamenilor Muncii și Consiliul Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții și transporturi, precum și Legea pentru modificarea și completarea legii cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat au fost elaborate sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Ele urmăresc să ridice pe un plan superior autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, asigurînd, totodată, cadrul legal de exercitare efectivă a drepturilor și răspunderilor ce revin conducerilor unităților și personalului muncitor în îndeplinirea sarcinilor de plan și gospodărirea bunurilor încredințate lor spre administrare.

Conform legii adoptate de Marea Adunare Națională, cresc substanțial atribuțiile adunărilor oamenilor muncii, pentru ca acestea să devină cu adevărat forma superioară de realizare a autoconducerii muncitorești în toate unitățile socialiste. Astfel, pe lîngă atribuțiile actuale aceste adunări urmează să aprobe modificarea profilului de fabricație al întreprinderii, scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe și declasarea unor bunuri materiale, să hotărască asupra numărului de personal ce se încadrează în întreprindere și asupra repartizării acestuia, să examineze unele proiecte de acte normative de interes general sau care privesc perfecționarea activităților unităților socialiste. Adunarea generală va confirma anual în funcție cadrele din conducerea unității — director, inginer-șef și contabil-șef — precum și pe președintele și vicepreședinții consiliului oamenilor muncii.

Consiliul Național al Oamenilor Muncii urmează să exercite atribuții noi cum sînt : controlul aplicării și respectării hotărîrilor de partid, al legilor, decretelor și altor acte normative ; analiza modului în care se realizează programul de ridicare a nivelului de trai și de creștere a calității vieții ; dezbaterea anuală a dărilor de seamă ale guvernului cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economică și socială.

Lărgirea continuă a atribuțiilor organelor de conducere colectivă ale unităților impune creșterea răspunderii oamenilor muncii — în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari — pentru conducerea directă și efectivă a unității, întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă. De aceea, în lege s-a inclus un capitol intitulat „Îndatoririle și răspunderile personalului muncitor". Ele privesc gospodărirea judicioasă și eficientă a bunurilor unității, creșterea contribuției acesteia la dezvoltarea generală a societății, propășirea și apărarea țării. Totodată, ca element nou, s-au introdus în lege, pentru instituțiile de stat, principiile de organizare și funcționare pe baza autogestiunii economico-financiare.

S-a exprimat convingerea — pe deplin întemeiată — în cadrul dezbaterilor care au premers adoptarea lor de Marea Adunare Națională că noile legi creează toate condițiile pentru lărgirea cadrului democratic de participare a oamenilor muncii la conducere, dezvoltarea în continuare a autoconducerii muncitorești și adîncirea autogestiunii economico-financiare, întărirea controlului oamenilor muncii, al adunărilor generale asupra activității organelor de conducere colectivă și a cadrelor din conducerea unității. Acest control viu și nemijlocit constituie una din verigile principale pentru ridicarea pe o treaptă superioară calitativ a întregii vieți economice și sociale.

De asemenea elaborată la inițiativa și cu aportul nemijlocit al tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, Legea privind impozitele și taxele locale trebuie considerată în ansamblul de măsuri stabilite de Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1981 cu privire la aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea planificării și conducerea activității economice.

Noua lege, în consens cu concepția partidului referitoare la participarea unităților socialiste și a populației la constituirea fondurilor bănești necesare autoconducerii și autogestiunii tuturor localităților, structurează într-un mod unitar reglementările în domeniul impozitelor și taxelor locale, punînd de acord normele juridice cu stadiul actual de dezvoltare economico-socială a României, cu creșterea nivelului veniturilor populației. Pe această bază prevederile sînt în măsură să asigure valorificarea resurselor și posibilităților locale, în condițiile coordonării dezvoltării multilaterale a localităților și atragerii maselor la conducerea treburilor obștești. Fondurile obținute prin perceperea unor taxe și impozite sînt, evident, utilizate în folosul respectivelor localități pentru realizarea unor obiective și acțiuni de care cetățenii și unitățile socialiste beneficiază în mod direct. Acest lucru presupune însă — așa cum s-a arătat și în cursul dezbaterilor din Marea Adunare Națională — un riguros simț gospodăresc, cheltuirea cu folos a fiecărui leu, introducerea unui sever regim de economii, o permanentă preocupare pentru integritatea avutului obștesc și înlăturarea oricăror forme de risipă.

Concepută pe baze realiste, pe atenta cunoaștere a realităților economice și sociale ale României, Legea privind impozitele și taxele locale va deveni, într-un anume sens, un ghid permanent în dezvoltarea multilaterală a localităților urbane și rurale, în actualizarea și perfecționarea relațiilor financiare cu unitățile socialiste și cu populația. Împreună cu celelalte reglementări adoptate de Marea Adunare Națională, întrunită în cea de a VII-a legislatură, Legea privind impozitele și taxele locale va avea o deosebită însemnătate și valoare practică. „Dezvoltarea continuă a democrației muncitorești — a ținut să precizeze tovarășul Nicolae Ceaușescu — perfecționarea cadrului de participare nemijlocită a maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor presupun aplicarea fermă a legilor statului, întărirea ordinii și disciplinei, a răspunderii colective și a răspunderii fiecăruia pentru bunul mers al întregii activități din întreprinderea sau instituția respectivă".

LIVIU MAIOR
L. NICULESCU

Constantin Crăsnaru începe lupta cu sine, cu îndoielile lui, cu memoria lui. S-ar putea să pierdem cu adevărat pacea ? S-ar putea să ne retrăim amintirile și altfel decît în gînd, pînă și noi, știa mai veștezi ? Încît, împreună cu îndoiala, memoria lui Constantin trece pe nesimțite în circa largă a lui Dinel și în vorba laolaltă, dintr-o dată, se deschid ferestre mai multe decît oricînd, ferestre largi și încăpătoare.

Zgomotul mare al lumii pătrunde aici oarecum înfundat sub pisla distanței și a neștiinței de o clipă sau două, de iertat, firește, că rosturile Crasnei sînt, de fapt, și rosturile lumii întregi. Din războaie, multora dintre sătenii acestei așezări subcarpatice li s-a întors numai numele, investindu-se cu privilegiul de a se înscrie în piatra mută a monumentelor. S-au mistuit în primul mare război un Alexandru Nițescu, un Ion Nanu, un Dumitru Diaconescu. S-au mistuit în al doilea mare război Constantin și Nicolae Bălțătoiu, Aurel Dănescu sau Victor Năcioiu, alături de mulți alții. Împreună cu cei din urmă, în tinerețea sa cernită, Constantin Crăsnaru chiar a împărțit pîinea aspră a cătăniei, dar ei au rămas pe o treaptă prea înaltă a timpului, iar el, tatăl lui Dinel, bunicul unui copil născut abia vara trecută, a fost scutit doar prin curgerea nesăbuită a întîmplărilor să rămînă alături de ei. El a coborît, prin destin, la rosturile de toată ziua ale gospodăriei unde toate cresc și se duc, și oile, și găinile, și curcanii apăruți în viața lor abia cu o jumătate de veac în urmă sau mai demult poate, și cîinii, și pisicile, cînd nici nu-ți închipui, cît ai bate din palme. Doar ce te-ai aplecat sub o sarcină de nutreț și oaia, bleaga de ea, tată, a și pus un deget de grăsime sub lînă și lîna, în același răstimp, i-a crescut poate chiar cu două degete. Azi ai urcat cu cioporul spre munte, mîine vine timpul așteptat să revii, sărbătorile irosindu-se înainte de a se petrece, sufletul oamenilor rezemîndu-se mai mult în pregătirea lor cu dichis. Pe cît se poate de destoinică, pe cît se poate de mulțumitoare celor din jur, și chemați, și nechemați la bairam. Și întrarea în iarnă, desigur, le răpește tuturor mult mai multă silință decît oricare altă pricină cu propria lor viață. Această intrare în iarnă așezîndu-i mereu între ceea ce au fost și ceea ce sînt, între ceea ce sînt astăzi și ceea ce ar putea fi mîine. Încordarea, la rîndul ei, nefiind de tot aprigă, e chiar moale, însă ține în timp, și la tăvăleală, și la ploaie, și la ninsoare, și chiar și sub lapoviță, aceasta fiind mai greu de îndurat decît toate. Spre o pildă, Dinel, mai deunăzi, a plecat cu desagii chitiți pe spinare spre pădurile dinspre miazănoapte, Constantin i-a spus vezi cum umbli, dar Dinel nu și nu, știa el citeva putregaiuri pe care cresc bureții de-a valma, i-a găsit, s-a și rătăcit la întoarcere, a stăruit sub streașina codrului mai mult ca oricînd, luptîndu-se cu teama sa, luptîndu-se cu grija încă îndepărtată a părinților săi, luptîndu-se cu tot ce se poate lupta un om tînăr, în putere, care n-a cerut lumii de jur-împrejur nimic altceva decît doi sau trei desagi cu bureți, numai buni de murat pentru iarnă. Și Dinel s-a reîntors pentru că nu avea încotro. Alții dintre cei duși, dintre cei ce revin și revin întruna doar în amintirile tatălui său, nu s-au mai reîntors, deși ar fi avut unde. Această linie prea subțire dintre război și pace fiind nu numai subțire, ci și ușor de rupt. Pînă-una alta, ea le desparte destinele, reîmpăcate doar prin pacea de fapt. Așa stau treburile, Dinel ? Cam așa stau... — răspunde, în locul fiului, Constantin.

Și am ajuns, astfel, la o pace văzută mereu în satele românești parcă printr-un ochean întors. Țăranii care au dus greul războaielor în spate, la artilerie să zicem, care au tras cu tunurile de credeau că se năruie cerul pe ei, făcut fărîme, zobit, știu mai bine decît alții ce înseamnă să privești un chip printr-un binoclu întors și să ai totodată putința să-l mîngîi cu mîna întinsă, pe sub drăcia pusă pe păcăleală, departe dealtfel din viața lor. Ei știu ce înseamnă să ai pacea în palme, gingașă și prea simplu de frînt și s-o vinzi pe o iluzie, cu totul și cu totul necugetat. Și prietenul nostru, Constantin Crăsnaru din Crasna de Gorj, știe citeodată mai multe.

MIHAI PELIN

REPUBLICA, VOCAȚIA REVOLUȚIONARĂ

Încheiat în condițiile unei efervescențe politice deosebite, determinate de lucrările Plenarei comune a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Superior al Dezvoltării Economice și Sociale, ale Marii Adunări Naționale și ale altor foruri democratice ale societății noastre, anul 1981, primul an al celui de-al VII-lea cincinal, a fost o perioadă de remarcabile realizări și împliniri pe multiple planuri, în toate sectoarele de activitate, fapt care demonstrează justețea prevederilor planului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român. În același timp, 1981 a constituit și anul în care, prin succesele obținute, pe de o parte, și prin măsurile și hotărîrile luate, pe de altă parte, s-a pus o bază trainică atît pentru realizarea prevederilor de plan, a tuturor obiectivelor prevăzute pentru 1982, cît și a sarcinilor stabilite pentru întregul cincinal 1981—1985.

După cum se menționează în magistrala expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara menționată, în 1981 producția industrială marfă va fi mai mare cu peste 23 miliarde lei față de anul trecut, iar producția netă este superioară prevederilor stabilite în plan; au fost puse în funcțiune aproape 400 noi capacități de producție, s-au obținut realizări importante în creșterea productivității muncii, în reducerea cheltuielilor de producție și a consumurilor materiale, în îmbunătățirea calității și ridicarea nivelului tehnic al producției. Deși condițiile de climă nu au fost favorabile, s-au obținut și în agricultură rezultate satisfăcătoare, în special în ceea ce privește producția vegetală. De asemenea, s-au înregistrat succese în dezvoltarea și modernizarea transporturilor, în construcții, ca și în celelalte ramuri ale producției materiale. În același timp, s-au înfăptuit cu fermitate măsurile de îmbunătățire a activității învățămîntului, de dezvoltare a activității științifice, culturale și politico-educative.

Prin adoptarea de către Marea Adunare Națională, la sfîrșitul lui noiembrie 1981, a Planului unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe 1982, a fost creat cadrul pentru dobîndirea în viitor a unor succese și mai mari. Planul are drept coordonate de bază creșterea și perfecționarea forțelor de producție, sporirea avuției naționale și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului român. În acest context se acordă o mare atenție extinderii bazei energetice și de materii prime a țării, perfecționării tehnologiilor de fabricație, reducerii consumurilor de combustibil, de energie și materiale, perfecționării organizării muncii și producției în vederea creșterii productivității muncii pe seama mecanizării și automatizării proceselor de producție și reducerii personalului productiv. Este, totodată, de mare importanță asigurarea unui echilibru corespunzător al prețurilor, păstrarea unor raporturi firești între prețul de cost, prețul de producție și prețul de desfacere. Măsurile adoptate recent de Comitetul Politic Executiv privind stimularea unităților agricole socialiste și a celorlalți producători în creșterea producției la hectar și sporirea livrărilor la fondul de stat prin acordarea de prime peste prețurile de bază. De asemenea o influență pozitivă asupra rezultatelor din agricultură este menită să aibă Legea, adoptată acum o lună de M.A.N., privind obligația activiștilor de partid, de stat și ai organizațiilor de masă și obștești, cadrelor din conducerea unităților socialiste, a specialiștilor din agricultură și din alte domenii de activitate de a se stabili în localitățile în care își desfășoară activitatea.

Concluzia de bază care se desprinde din rezultatele anului 1981, din așezările și măsurile care s-au luat pe plan structural este că întreaga dezvoltare economico-socială trebuie să se afle tot mai mult sub semnul eficienței, al luptei pentru economii și beneficii cît mai mari, pentru o calitate superioară. În acest scop, se impune ca în întreaga activitate economico-socială să se manifeste exigență, disciplină, spirit combativ, revoluționar.

În anul care a trecut rolul conducător al partidului a crescut și mai mult, manifestîndu-se la un nivel calitativ superior, corespunzător schimbărilor și transformărilor care s-au produs în societatea noastră socialistă și amplificării activității în domeniul economico-social, în celelalte sectoare de activitate. Fără îndoială că marile obiective economico-sociale prevăzute pentru 1982 și pentru întregul cincinal impun creșterea în continuare a rolului conducător al partidului, fapt care presupune obligații de înaltă răspundere pentru organele și organizațiile de partid, activiști, pentru toți membrii de partid, care sînt chemați să-și sporească rolul în organizarea și conducerea activității economico-sociale, a întregii activități, în unirea eforturilor tuturor oamenilor muncii pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate.

S-a perfecționat și dezvoltat democrația socialistă, pentru care a fost creat un cadru organizatoric larg, care să permită participarea efectivă a maselor la conducerea societății. După cum se știe, anul acesta au avut loc Congresul al II-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, ale întregii țărănimi, ale consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară și gospodărirea apelor, Congresul U.G.S.R., Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții și alte sectoare neagricole, alte forumuri, care au dat posibilitatea participării largi a oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea politicii generale a statului nostru. Aceeași posibilitate au oferit-o și oferă, la nivelul unităților de producție, consiliile oamenilor muncii, adunările generale. Menționăm, de asemenea, activitatea importantă a Frontului Democrației și Unității Socialiste, al cărui membri, cuprinși în organizațiile proprii sau în cele componente, contribuie la transpunerea în viață a programului partidului.

Toate realizările obținute în 1981, precum și măsurile și hotărîrile luate anul acesta pentru înfăptuirea cu succes a sarcinilor pe 1982, a prevederilor cincinalului, sînt indisolubil legate de numele secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Prin activitatea sa neobosită, permanentă, prin inițiativele luate, prin indicațiile și îndrumările concrete, date la fața locului, în cadrul numeroaselor vizite întreprinse în unități economice, în alte unități, în județe, prin clarviziunea și înțelepciunea cu care a condus și conduce destinele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o contribuție hotărîtoare la obținerea tuturor succeselor din 1981, la punerea unui fundament trainic pentru succesele viitoare. Și acum, în prag de an nou, de nou început, avem cu toții în minte îndemnul conducătorului partidului și statului nostru: „Să acționăm în așa fel încît fiecare, la locul său de muncă, să-și îndeplinească în cele mai bune condiții sarcinile încredințate de partid, servind cauza construcției socialismului și comunismului, a partidului, a națiunii și poporului nostru".

ION CODRU ■

Anul politic

Fundament trainic pentru viitor

O întreprindere unde se „toarce" firul de sticlă

...În expoziția întreprinderii: bobine cu fir transparent sau alb de diverse grosimi; țesături groase, împletituri, sau țesături fine, spumoase, aducînd cu mătasea pentru parașute; țevi, drugi masivi, bucăți de tablă, profile transparente... și iarăși țesături, dintre cele mai diverse. O singură deosebire față de cele pe care le cunoaștem: toate produsele expuse aici *sînt din sticlă*.

Ion Petrescu, directorul *„Întreprinderii de fire și țesături din fire de sticlă" (FIROS)*, 45 ani, omul care conduce acest obiectiv complet automatizat — primul și unul dintre cele mai tinere din țară — îmi face, concis, scurt, un „istoric" al fabricii, dacă despre *istorie* poate fi vorba într-un astfel de caz: lucrările au început în 1976, pe un cîmp deschis din vestul Capitalei; în mai 1976 se pune parțial în funcțiune țesătoria; la 30 decembrie 1981 întreprinderea este pusă integral în funcțiune, la întreaga capacitate. Cam așa ar fi tot... !

Ce înseamnă însă acest lucru? Iată: 6 materii prime intră la topit în niște cuptoare uriașe (nisipul, calcarul, dolomita, acidul boric fluorura de calciu și sulfatul de sodiu); fiecare dintre cuptoare are, pe întreaga sa desfășurare orizontală, 352 arzătoare — temperatura trebuie să fie absolut uniformă, pe întreg parcursul alunecării „pastei" de sticlă. Pasta este trecută apoi prin duze, se obține firul din sticlă (de fracțiuni de microni grosime), firul este împletit, răsucit, „tors", țesut etc. Pornit apoi pe una din liniile tehnologice, devine țesătură, tub izolat, bandă (panglică); pe cea de-a doua firul este tocat, apoi amestecat cu un liant special și trecut printr-un soi de laminor, transformat în sfîrșit în „tablă" din sticlă. Țesăturile sînt folosite în aviație (numai aici se asigură 95% din necesarul țării), în industriile electrotehnică, chimică și a materialelor de construcții; „tabla" — la acoperișuri, cupole, pereți despărțitori, luminatoare, plăci pentru circuite imprimate, caroserii de autoturisme (da, chiar la „DACIA"!) etc. De notat că, în toate aceste folosințe, sticla își dovedește din plin calitățile superioare metalului: nu este atacată de acizi sau apă, este perfect izolantă electric, este cu mult mai ușoară.

Fiind o întreprindere unică în țară, oamenii s-au calificat aici, pe loc. *Nicolae Tănase*, maistru mecanic, secretarul P.C.R. pe întreprindere, a condus de exemplu montajul secției țesătorie de la prima pînă la ultima mașină, oamenilor le era teamă la început să se amestece, nu mai lucraseră cu astfel de piese. „Am făcut și pe hamalii în gară, am descărcat apoi utilajele, aici, tot noi" — își amintește Ion Petrescu. În acest fel s-a creat și sudat un colectiv ce numără astăzi în jur de 1 500 oameni, în marea lor majoritate tineri de 20 ani. Și tot directorul este cel care îmi vorbește și despre „cei cinci excepționali sticlari", colegi de promoție, în 1976, la Facultatea de chimie a politehnicii bucureștene (pe unul dintre ei, inginerul *Toma Stoia*, șeful secției a doua filatură, l-am cunoscut în timpul vizitei, mi-a dat o serie de explicații extrem de utile). În sfîrșit, același director ține să-mi vorbească și despre formarea a trei colective de studiu, mica „academie" a întreprinderii: a. — Colectivul de asimilare produse noi *la cererea beneficiarului* (eliminîndu-se astfel fazele îndelungate de programe și analize și trecîndu-se direct la cercetarea uzinală, cu oamenii fabricii); b. — Colectivul de asimilare piese schimb (în vederea eliminării importurilor) și c. — Colectivul de asimilare produse chimice (*lianți* — în același scop).

La ora actuală la FIROS se realizează, ca să dăm un exemplu, 500 000 metri pătrați țesături lunar (parametru prevăzut a fi atins abia în iunie 1982!). În urma vizitei făcute aici de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii Socialiste România — în august a.c. — vizită în care s-au apreciat eforturile și rezultatele deosebite ale oamenilor muncii din această întreprindere pilot — s-a stabilit să se construiască încă un astfel de obiectiv, astfel încît pînă în anul 1985 nici un produs din fir de sticlă să nu mai fie necesar a fi importat.

Deocamdată, cei de la FIROS se pregătesc să-și serbeze prima aniversare: la 30 decembrie se împlinește un an de cînd, cum spuneam, întreprinderea a început să producă cu întreaga ei capacitate. Le urăm și noi „La cît mai mulți și mai frumoși ani" de muncă și izbînzi și profităm de acest spațiu pentru a atenționa pe cei în drept de la I.T.B. să analizeze în modul cît mai serios — și să rezolve în cel mai scurt timp — problema transportului în comun al muncitorilor la și de la acest loc de muncă. Care, la ora actuală, este exact invers proporțional cu eficiența și calitatea cu care cei de la FIROS își desfășoară activitatea. Am constatat personal acest lucru și sînt dator — chiar cu riscul unei încheieri abrupte — să transmit această rugăminte expresă a muncitorilor.

HORIA PATRAȘCU ■

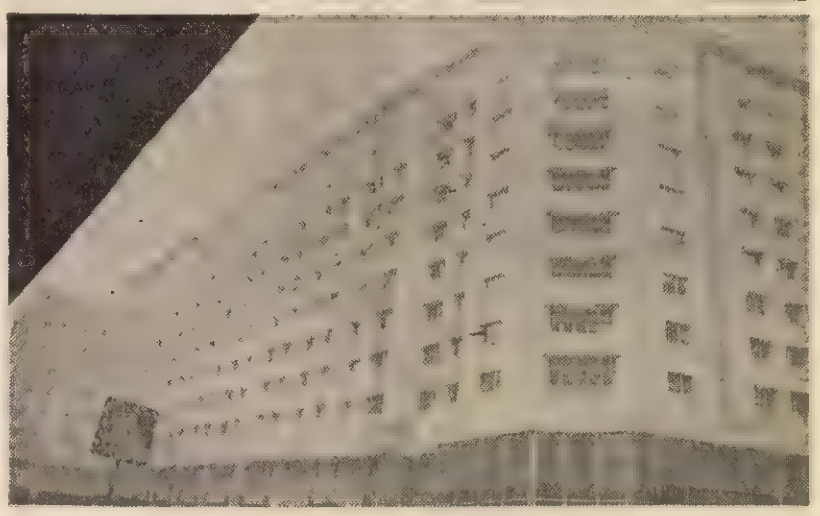

Investițiile la zi:

Viitorul hotel «Internațional»

Mă aflu pe șantierul nr. 2 al Grupului de șantiere și construcții-montaj nr. 7, în interiorul **„Complexului hotelier Calea Victoriei — Luterană"** (în ansamblu — viitorul hotel INTERNAȚIONAL).

Stabilită a fi terminată în cursul anului viitor, construcția este impresionantă încă de pe acum, cînd se apropie de faza finisărilor, și nu întîmplător inginerul **Paul Dragomirescu**, directorul coordonator al grupului, și-a stabilit reședința aici, într-una din încăperile etajului 8, de unde poate supraveghea, și vizual, întreaga lucrare.

Sînt condus de inginerul șef al șantierului, **Pascu Capră**, care — între pauzele în care solicită, sau este solicitat la aparatul portativ de radio-emisie-recepție — îmi traduce, cifric, ceea ce străbatem parțial, pe viu, întregul ansamblu va cuprinde: hotelul propriu-zis, cu 850 paturi și 174 locuințe (ar fi impropriu să le spunem „apartamente", sînt **locuințe** în toată regula!); o sală polivalentă de 500 locuri; parcaj subteran; o piscină acoperită; un bazin descoperit; centrală termică proprie; centrală de ventilație; multiple spații comerciale etc. Autorul proiectului: arhitect **Eugen Cosmatu**.

În această grandioasă lucrare — aflată în permanența atenție a organelor de partid și de stat republicane — s-au concentrat cele mai calificate forțe de muncă posibile, cu experiență în alte lucrări — nici una dintre ele însă nefiind de anvergura și complexitatea celei de față. Concepția este strict românească, ea rivalizînd cu orice realizare de acest gen din lume. Totodată, lucrarea are caracter de unicat, atît în ceea ce privește îmbinarea utilului cu esteticul, cît și marele grad de funcționalitate pe care îl va avea în final; reținem cîteva date: întregul complex va beneficia de aer condiționat (aici, ferestrele nu se deschid niciodată!), de curent electric și instalație termică proprie; reținerea locurilor se va face prin telex; se va instala, de asemenea, o poștă pneumatică și o rețea de televiziune pe circuit închis; sala polivalentă va fi echipată cu cabine pentru traducerea simultană în mai multe limbi etc.

Este evident că un astfel de colos — a cărui superbă fațadă se poate admira deja dinspre Calea Victoriei — nu se poate să nu nască probleme dintre cele mai complexe. **Ioan Grosu**, secretar cu propaganda în comitetul de partid, împreună cu același ing. Pascu Capră, sînt de acord că una dintre cele mai afurisite greutăți pe care au trebuit să o rezolve a fost (și continuă să rămînă, deși în proporții incomparabil mai mici) problema spațiului: constructorii au lucrat în con-

Á PATRIEI ETERNE

Anul economic 1981 a stat sub semnul luptei pentru îndeplinirea sarcinii fundamentale trasate de Congresul al XII-lea al partidului : **realizarea unei noi calități a muncii și vieții în patria noastră.**

Această bătălie s-a desfășurat în condițiile dificile în care în viața internațională, în economia mondială, au avut loc grave perturbări, „o furtună de mari proporții și de o intensitate deosebită", cum a caracterizat-o secretarul general al partidului la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Această situație economică nefavorabilă a afectat și afectează puternic, cum este și normal, și economia țării noastre. Cu atît mai mult cu cît — după cum arată specialiștii — este vorba de „o criză cu caracter **structural** și **de durată** care afectează pe plan global înseși structurile sistemelor economice, tipurile raporturilor economice dintre state, și anume : sistemul valutar-financiar internațional, al prețurilor internaționale, al relațiilor comerciale internaționale, al factorilor de dezvoltare economică, al progresului tehnic etc. În mod practic, avem de-a face cu criza actualei diviziuni internaționale a muncii, a fizionomiei inechitabile a relațiilor economice dintre state, cu alte cuvinte, cu criza actualei ordini economice internaționale. Crizei economice mondiale i se subsumează criza tipului de creștere economică, criza energetică, criza materiilor prime, criza financiar-valutară internațională etc. Ele nu pot fi caracterizate numai în termeni **cantitativi** (creștere, scădere a producției, a prețurilor internaționale, a cursurilor de schimb etc.), ci în primul rînd în termeni **calitativi**, cum ar fi : dezechilibrul, instabilitatea, disfuncționalitatea, dereglarea mecanismelor relațiilor economice internaționale etc." (Dr. Aurel Ghibuțiu, șeful sectorului pentru noua ordine economică internațională din Institutul de economie mondială.)

În afara acestui context mai larg nu pot fi înțelese nici greutățile reale cu care s-a confruntat economia noastră națională în anul care a trecut și nici nu se pot aprecia, la justa valoare, realizările. Fiindcă apare cu atît mai semnificativ pentru vitalitatea și dinamismul economiei României socialiste faptul că s-au obținut, și în aceste condiții nefavorabile, rezultate importante în toate sectoarele de activitate. Să amintim cîteva :

● Producția industrială marfă a fost cu circa 23 miliarde de lei mai mare față de anul trecut, cu o producție netă superioară prevederilor de plan. Au fost

Anul economic

Spre o nouă calitate a muncii

puse în funcțiune aproape 400 capacități noi de producție.

● În agricultură s-au obținut, în ansamblu, recolte satisfăcătoare, cea de cereale fiind de circa 20 milioane de tone, producția de floarea-soarelui și soia de aproape 1,2 milioane tone, producția de cartofi de peste 4,5 milioane tone. Recolte satisfăcătoare s-au obținut și la sfecla de zahăr și la fructe, iar la struguri, o producție bună. Totodată s-au înregistrat o serie de rezultate pozitive în zootehnie, îndeosebi în creșterea efectivelor de animale, deși nu s-au realizat în întregime prevederile planului. Pentru o mai bună aprovizionare a populației, în ultimele luni ale anului au fost adoptate o serie de măsuri în direcția întăririi autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, legate și de transpunerea în practică a Legii consiliilor populare și a altor legi cu privire la creșterea răspunderii organelor locale, a consiliilor populare județene, orășenești și comunale în conducerea întregii activități economico-sociale. Aceste măsuri, oglindite într-un cuprinzător Program al autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, își vor da roadele în anul care vine.

● S-au obținut, de asemenea, realizări importante în dezvoltarea și modernizarea transporturilor, în construcții, ca și în celelalte ramuri ale producției materiale.

● Exportul a crescut cu 12,5 la sută, iar pe devize libere cu peste 14 la sută, realizîndu-se și un anumit excedent al balanței comerciale, deși sub prevederile planului. Există încă, în acest sector, serioase rămîneri în urmă.

Documentele de partid, cuvîntările secretarului general al partidului au înfățișat, cu sinceritate comunistă, și o serie de lipsuri și neajunsuri intervenite în 1981, în mod deosebit în asigurarea bazei energetice, de materii prime și materiale necesare dezvoltării ritmice a producției. **„Nerealizările au și cauze obiective** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **dar îndeosebi ele sînt determinate de cauze subiective, de lipsurile manifestate în activitatea de conducere și planificare a economiei, în munca desfășurată de organele și organizațiile de partid și de stat pentru soluționarea problemelor complexe ridicate de dezvoltarea economico-socială a țării... Este necesar să acționăm cu toată fermitatea împotriva mentalității înapoiate de pleoștire în fața a tot ceea ce este străin, de neîncredere în forțele clasei muncitoare, ale oamenilor de știință, ale poporului nostru".** Să acționăm cu toată hotărîrea — cheamă secretarul general al partidului — pentru a ridica spiritul de răspundere în soluționarea, într-o măsură mult mai mare, prin capacitatea proprie, a problemelor complexe ale dezvoltării economice !

Aceste cuvinte ale conducătorului partidului și statului, analiza sa lucidă, critică și constructivă a problemelor care confruntă economia românească în pragul noului an deschid, totodată, o perspectivă clară asupra modului de acțiune revoluționar pentru înfăptuirea marilor sarcini pe anul 1982 — cărora le-au pus o bază solidă realizările din anul care se încheie. Sînt sarcini de o deosebită importanță privind dezvoltarea în continuare a industriei socialiste — avînd ca punct central realizarea producției de petrol și de cărbune stabilită, dezvoltarea noilor surse de energie — ridicarea pe o treaptă superioară a activității din agricultură, în contextul unei noi revoluții agrare, creșterea rolului și contribuției științei și tehnologiei în producția materială și agricolă, îmbunătățirea radicală a comerțului exterior, o balanță comercială echilibrată. Anul 1982, în care va avea loc Conferința Națională a partidului, este menit să constituie o etapă importantă în înfăptuirea planului cincinal, în dezvoltarea economico-socială a țării. O etapă în acel „drum lung" de care vorbea tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru parcurgerea căruia se cer, mai mult ca oricînd, „spirit revoluționar, fermitate, hotărîre, dîrzenie". Este drumul progresului, drumul comunismului.

L. NICULESCU

---

diții deosebit de grele, pe o suprafață relativ mică (dar care privită de la nivelele superioare te amețește !), fiind planificate mai multe și mari obiective, cu ridicate dificultăți de construcție. În sfîrșit, aceasta a trecut, cum spuneam, în bună parte, la ora actuală șantierul se află în faza de curățire, se sapă ultimele drumuri de acces. Este demn de menționat că, deși în condiții deosebite, cei de aici au obținut rezultate deosebite atît în efectuările ritmice de plan, cît și în obținerea de economii; o parte din producția șantierului a fost pregătită în prealabil în poligoane, prin elemente prefabricate ; s-a redus astfel cu mult volumul de muncă manuală în montaj; s-a apreciat — ca o caracteristică a lucrărilor — calitatea deosebită a betoanelor, sudurii, armăturii, înaltul grad de seismicitate la care s-a realizat întreaga construcție.

Acum cînd — repet — marele complex intră, treptat, în faza de finisare, altele sînt problemele de care se izbesc sau se vor izbi oamenii de aici. Voi încerca să fiu cît mai explicit :

Am vizitat cîteva dintre camerele hotelului, pregătite pentru probe, fiecare altfel mobilată, cu alt tapet, cu diverse produse de design, faianțe etc.

Se vor folosi materiale noi, dintre cele mai diverse. „Tot ce are mai bun industria română se va încorpora aici!" : mochete, gresie, tapete, tîmplărie de furnir și mahon etc. **Respectarea de către furnizori a tuturor contractelor economice încheiate** pentru livrarea unor elemente **devine absolut necesară!** Se vor ivi probleme la lucrările de ornamentație, într-o perioadă foarte scurtă vor trebui mobilizați un mare număr de specialiști în marmură, faianță, ipsoserie (întreprinderea „Marmura", de pildă, simte o acută lipsă de specialiști, mulți dintre aceștia avînd o meserie ce ține de tradiție și care, din nefericire, se pierde, deși este foarte bine plătită !" Numai pentru lucrările de lemnărie — ca să dau un alt exemplu — punerea în funcțiune este condiționată de mai multe întreprinderi, printre care: „C.I.L. Pipera"; „I.P.L.M. București"; „Mobila Militari"; „I.P.L. Ploiești"; C.P.L. Pitești" etc.

Este necesar, subliniez din nou — și constructorii marelui complex bucureștean așteaptă acest lucru — ca toate întreprinderile cu care s-au făcut contractări, să-și onoreze obligațiile la timp, cu atît mai mult cu cît, calitativ, ele au demonstrat că pot produce la nivelul cerințelor, la nivelul tehnic și calitativ de referință mondială.

Realizarea definitivă a obiectivului la care m-am referit în aceste rînduri va reprezenta, sînt convins, nu numai satisfacția și firească mîndrie a constructorilor bucureșteni ci — prin amploarea, prin destinația sa comercială — satisfacția și mîndria a mii și mii de oameni, muncitori sau artizani de pe întreg cuprinsul patriei.

P. HORIA

Clipa de certitudine

Bălțata românească, rasa noastră de aur

Dr. Emil Silvaș, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice, directorul Stațiunii de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor din Tg. Mureș, acceptă binevoitor discuția și încă de la început ne furnizează o plăcută surpriză : Marele premiu la expozițiile din 1978 și 1981 a fost obținut de exemplare de vaci din rasa Bălțată românească autentică. Vaca „Pirl", aparținînd chiar stațiunii de cercetare, a cîștigat, de pildă, în 1978, marele premiu pentru producția de 9 490 litri lapte, iar în acest an, 1981, recordmena absolută este tot o Bălțată românească. De această dată proprietatea crescătorului particular Farcaș Antal din Covasna, cu o producție de lapte de 10 200 litri de lapte pe an.

Acum, această rasă mixtă, de carne-lapte, depășește 90 la sută din efectivul total de taurine din județul Mureș.

— Poate fi vorba deci de o reconsiderare a raselor autohtone de bovine ?

— Mai mult decît atît : o punere definitivă în valoare. După ce, în mai multe locuri din țară, Bălțata românească, de-altfel ca și Bruna de Maramureș, fuseseră neglijate — deși, de aproape o sută de ani își dovediseră marele potențial —, iată că de abia acum ne întoarcem cu adevărat la ea, apreciindu-i perfecta adaptabilitate la condițiile pedoclimatice specifice, calitățile de necontestat.

— Și care ar fi, vă rog, calitățile ?

— Bună și de lapte, și de carne. Are un potențial biologic și de producție remarcabil, e rezistentă la boli, valorifică cel mai eficient furajele de volum, îndeosebi fibroase și grosiere.

În strînsă concordanță cu ritmul intens de transformare a producției de tip tradițional într-o activitate modernă de tip agroindustrial, cercetării științifice de profil de pe teritoriul județului îi sînt solicitate soluții, tehnici și metodici practice, riguros fundamentate, ceea ce și justifică existența stațiunii de cercetări zootehnice în zonă.

— Spuneați, tovarășe doctor, că s-au făcut și unele greșeli. La ce anume vă referiți ?

— La holsteinizările cu orice preț, adică forțate, ca să mă exprim așa, a fermelor zootehnice din unele localități din țară. S-au adus din import, cu bani grei, chiar pe valută, vaci de înaltă productivitate, din rasa Holstein, animale excelente în condițiile locului de baștină, dar foarte pretențioase la furajare și destul de sensibile și dificile la variațiile de climă din țara noastră. Neavînd mare tradiție în creșterea acestor rase și nestăpînind prea bine nici tehnologiile de furajare și exploatare, în scurt timp rasele acestea mai greu adaptabile n-au dat producția scontată, s-au depreciat și, în unele cazuri, fermele model au devenit ferme obișnuite sau, pur și simplu, au devenit nerentabile.

— Cînd a luat ființă stațiunea dv. ?

— În 1962, la Sîngiorgiu de Mureș s-a înființat prima stațiune de cercetări zootehnice. Apoi din 1969, prin crearea Academiei de științe agricole și silvice, Stațiunea de cercetări zootehnice din Tg. Mureș aparține acestui înalt for științific. Dispunem de un prestigios colectiv de cercetători, de o puternică bază tehnico-materială. Avem 25 de cadre cu pregătire superioară — ingineri agronomi și zootehniști, medici veterinari, biochimiști, biologi, ingineri mecanici —, 30 de tehnicieni și laboranți. Dispunem de un efectiv de 1 700 taurine pentru producție și experiențe, din care 600 vaci și juninci, de adăposturi și laboratoare dotate după ultimul cuvînt al tehnicii.

— Am reținut că cercetarea științifică fundamentală și aplicativă ce se face aici este axată exclusiv pe o singură rasă.

— Profilul principal îl dau, într-adevăr, cercetările în domeniul creșterii și exploatării taurinelor din rasa Bălțată românească și metișilor acestora proveniți din încrucișări directe sau cu alte rase. Sîntem, dealtfel, titularii programului republican de cercetare a rasei respective. În tematica stațiunii noastre se înscriu de bună seamă și problemele legate de cercetările din domeniul bazei furajere și al principalelor plante de cultură.

— Vă rog să rămînem tot la Bălțată...

— Colectivul nostru a obținut deja o serie de rezultate în domeniul ameliorării rasei, utilizînd pîrghiile genetice, precum și în ce privește punerea în valoare a potențialului productiv, utilizînd pîrghiile tehnologice. Concret, de pildă, dr. Constantin Sîrbulescu, în colectivul din care face parte se ocupă de selecția și promovarea mamelor de tauri ; dr. Cornel Podaru și colectivul său se ocupă de materializarea programului de testare a performanțelor și de tehnologia cărnii, dr. Mircea Roman coordonează tehnologiile de creștere și exploatare a vacilor de lapte, cu precădere în stabulație liberă.

Printre lucrările brevetate sau în curs de brevetare, care sînt deja intrate în producția curentă, aș aminti : aparatul de masaj electric pentru combaterea stărilor de infecunditate la taurine ; seringa-sondă pentru aplicarea intrauterină a medicamentelor ; grupul mobil de muls pe pășune ; mecanismul de utilizare a vidului de aspirație la tractor pentru mulsul mecanic ; sonda de recoltare la mare adîncime a probelor de sol. Se realizează aici, după rețete proprii, noul produs „Bosamin", pe bază de săruri minerale complexe, care e difuzat în toată țara.

Realizări de excepție, în care cercetătorii mureșeni dețin primatul, sînt și cele legate de obținerea, prin transplant de embrioni de produși vii și viabili la iepuri, ovine și taurine. Din stația pilot a stațiunii au fost livrați SEMTEST-ului și producției, complexelor zootehnice din zonă și din țară, sute de tăurași și juninci de mare valoare, contribuind direct în acest fel la ameliorarea fondului genetic al efectivelor de taurine din județul Mureș și din celelalte județe crescătoare de taurine din rasa Bălțată românească.

Am aflat cu satisfacție, în final, că Bălțata românească a ieșit învingătoare în disputa cu alte rase valoroase și s-a impus definitiv, dovedind pe merit că este rasa noastră de aur. Cea mai productivă, cea mai adaptată condițiilor specifice din zonele de podiș și de deal.

La ora actuală, ca urmare și a eforturilor depuse de stațiune, prin livrarea de vițele de rasă și de tăurași pentru reproducție, Mureșul a ajuns la un efectiv de aproape 230 000 capete bovine din rasa Bălțată românească, din care peste 110 000 vaci și juninci, și aduce o mare contribuție prin livrările de lapte (în 1978 locul I pe țară) și carne la fondul centralizat al statului.

Pînă la finele actualului cincinal, efectivele de bovine din această rasă vor ajunge în județ la 257 000 capete, din care 128 000 vaci și juninci cu un potențial productiv mediu de 3 000 litri lapte pe cap de vacă. Se înfăptuiește astfel o indicație dată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care nu o dată l-a îndemnat pe oamenii de știință, pe crescătorii și specialiștii din domeniu să acorde o mare atenție promovării raselor autohtone de animale de înaltă productivitate.

MIHAI STĂNESCU

PE DORINŢA, PE INIMA ŞI MAI ALES PE MUNCA ŢĂRANULUI

Sporirea producţiei — sporirea veniturilor producătorilor agricoli

Se ştie că un mijloc important de participare a ţărănimii la dezvoltarea economică a ţării, la schimbul echitabil de produse între sat şi oraş, la creşterea nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii o reprezintă sistemul contractărilor şi achiziţiilor de produse agricole. În cadrul acestui sistem, statul asigură stimularea şi cointeresarea producătorilor agricoli în creşterea producţiei şi livrarea către fondul de stat a unor cantităţi tot mai mari de produse, acordînd pe lîngă preţurile de bază prime de producţie în bani.

În scopul înfăptuirii măsurilor recent adoptate de conducerea partidului şi statului pentru stimularea producătorilor agricoli, mai buna aşezare pe principii economice a schimbului de produse între sat şi oraş, precum şi în vederea perfecţionării activităţii de contractări şi achiziţii a produselor agricole vegetale şi creării unui cadru juridic unitar pentru desfăşurarea acesteia, a fost semnat un Decret al Consiliului de Stat privind contractările şi achiziţiile de produse agricole vegetale.

Se stabileşte astfel că, în vederea creşterii producţiei agricole vegetale, producătorii agricoli sînt sprijiniţi prin asigurarea de seminţe şi material săditor din soiuri şi hibrizi de mare productivitate, prin aplicarea unor măsuri de îmbunătăţire şi amenajare a terenurilor, prin executarea mecanizată a unor lucrări agricole, precum şi prin alte avantaje şi stimulente. Producătorii care livrează, potrivit sistemului de contractări şi achiziţii, cereale, legume, cartofi, fructe, plante şi alte produse agricole vegetale, beneficiază, în condiţiile decretului, de preţuri avantajoase, credite şi avansuri, seminţe selecţionate şi material săditor, îngrăşăminte şi materiale de combatere a bolilor şi dăunătorilor, asistenţă tehnică de specialitate, produse sau materiale necesare obţinerii produselor contractate, precum şi alte avantaje şi stimulente. De asemenea, potrivit noului decret, se acordă unităţilor de stat şi cooperatiste şi gospodăriilor populaţiei, pentru produsele agricole vegetale valorificate la fondul de stat, o serie de prime, prevăzîndu-se procente importante de creştere faţă de preţul de contractare, aceste prime fiind stabilite progresiv în funcţie de cantitatea de produse pe hectar livrate la fondul de stat.

În strictă concordanţă cu principiile şi recomandările elaborate de partidul nostru, de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, personal, privind continua dezvoltare şi modernizare a agriculturii, aşezarea ei pe baze ştiinţifice, a fost elaborat şi recentul Decret al Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România privind contractările şi achiziţiile de animale, păsări şi produse animale. A fost creat astfel un cadru juridic unitar în vederea sporirii permanente a numărului de animale şi păsări şi a cantităţilor de produse animale livrate fondului de stat de către unităţile agricole socialiste, de stat şi cooperatiste, de ceilalţi producători agricoli, precum şi a perfecţionării activităţii de contractări şi achiziţii de produse agricole animale.

Contractările şi achiziţiile de produse agricole animale, se specifică în dispoziţiile decretului, constituie un mijloc important pentru formarea fondului de stat, pentru creşterea contribuţiei fiecărei unităţi agricole socialiste, a tuturor producătorilor agricoli, la înfăptuirea integrală a programelor de autoaprovizionare teritorială. Ele contribuie de asemenea la satisfacerea nevoilor de consum ale populaţiei şi la acoperirea celorlalte cerinţe ale economiei naţionale, reprezentînd o importantă sursă de venit pentru toţi producătorii. De reţinut în acest sens că, potrivit noului decret, unităţile agricole cooperatiste, membrii cooperativelor agricole de producţie, toţi ceilalţi producători angajaţi în sistemul de contractări şi achiziţii animale, păsări, lapte, produse lactate, ouă etc., beneficiază de preţuri avantajoase în raport cu cantitatea şi calitatea produselor livrate, credite şi avansuri, anumite produse sau materiale necesare obţinerii produselor contractate, reduceri şi scutiri de impozite şi taxe, precum şi alte numeroase avantaje şi stimulente. Preţurile de contractare şi de achiziţii sporesc de pildă cu 31,8% la un kilogram viu de bovină, cu 32,8% la un kilogram viu de porcine şi cu 26% la un kilogram viu păsări.

Recentele acte normative emise de Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România, primite cu vie satisfacţie de mase de oameni ai muncii de la oraşe şi sate, vor constitui o călăuză permanentă şi un eficient instrument de lucru în vasta operă de dezvoltare şi modernizare a agriculturii ţării noastre, în acţiunea de stimulare a producţiei şi productivităţii agricole, de îmbunătăţire a aprovizionării populaţiei şi de lărgire a bazei de materii prime necesare economiei naţionale.

Sînt recunoscător partidului şi statului nostru, tovarăşului Nicolae Ceauşescu; prin recentele decrete agricultura şi munca oamenilor din agricultură e mai bine făcută, mai bine stimulată şi mai bine orientată în viitor

Nu greşesc dacă spun că, de un timp bun încoace, la noi, pe Valea Izei şi pe Valea Marei, tot de preţul laptelui la achiziţii se vorbeşte. Munca la vite e grea, iarna în Maramureş e lungă, la vite munceşti tot anul, fără duminici şi sărbători, şi dacă socoteşti toată cheltuiala în trudă şi hrană vezi că laptele are un preţ. Decretul Consiliului de Stat privind contractările şi achiziţiile de animale, păsări şi produse animale vine pe dorinţa şi pe inima ţăranului. Numai cine n-a tras o zi la coasă nu ştie cum se fabrică laptele şi carnea în gospodăria ţărănească. Acest decret face o balanţă dreaptă între muncă şi preţul ei. Noi avem acasă o vacă, o junincă, o viţică şi un cal. Cu calul m-am ajutat să am finul acasă, de pe dealurile şi de pe văile foarte îndepărtate, pe unde mergem la cosit. Socotind noi cît ne costa kilogramul de lapte contractat şi kilogramul de carne de vită contractată rezulta, la trasul liniei, că într-un an de muncă la vite, ce cîştigam cu munca în alte sectoare pierdeam aici. Noi dăm peste 2 000 de litri la contract cu statul, dar sînt oameni care, pur şi simplu, îşi înstrăinau vitele, le vindeau, fiindcă aproape că nu le mai convenea să le ţină. Crescînd preţul la achiziţii la lapte de vacă, crescînd şi preţul cărnii te îndemni să ai mai multe vite în grajd.

În fond, dacă cerem productivitate industriei, şi se investeşte pentru asta, de ce n-am socoti preţurile noi, sporite de drept, conform muncii prestate şi intereselor revoluţiei în agricultură, cu 30—40%, ca pe o adevărată investiţie în gospodăria ţărănească? Pentru mine, acesta este înţelesul decretului: el este investiţia pe care statul o face în agricultură şi recunoaşterea valorii reale a muncii la sate, în satele de deal şi de munte, îndeosebi.

Eu cred că acum, în preajma unui an nou, citind prevederile decretului şi gîndindu-se la ograda lui cu vite şi cu păsări, fiecare ţăran face socoteli: cum s-o înceap? (dacă n-are vaci şi porci, şi păsări), cît mă costă cutare şi cutare? cît cîştig? cît aş cîştiga dacă aş mai creşte o viţică la contract? Ţăranul înainte de a adormi, la asta se gîndeşte: la cît a asudat pe ogor şi în grajd şi cu ce s-a ales. Eu sînt recunoscător partidului şi statului nostru, tovarăşului Nicolae Ceauşescu, pentru faptul că, prin recentele decrete ale cointeresării, agricultura şi munca oamenilor din agricultură e mai bine făcută, mai bine stimulată şi mai bine orientată în viitor.

MIHAI BUFTEA
ţăran din comuna Bogdan Vodă judeţul Maramureş

Un fel gospodăresc de a privi viitorul, munca, viaţa

Decretele privind contractările şi achiziţiile de produse agricole vegetale, de animale, păsări şi produse animale fac ceea ce se cuvenea. O mai bună răsplată a producătorilor agricoli este şi meritată şi le va mări interesul în a da în circuitul de consum produse cît mai multe şi cît mai bune. Este cel mai gospodăresc mod de a influenţa în bine aprovizionarea populaţiei întregii ţări cu asemenea produse. Consiliul de Stat, preşedintele nostru nu fac decît să instituie cu drept de lege ceea ce aş numi starea normală a lucrurilor în acest plan. Iar dincolo de această satisfacţie pe care ţi-o dă sentimentul că ţara noastră este condusă înţelept, este tot mai mult simţită cred eu satisfacţia că vom avea din ce în ce mai multe şi mai bune produse. Şi un preţ mai bun pe munca ţăranilor înseamnă cred un gest de echitate şi de respect faţă de ei, faţă de aceşti anonimi autori ai hranei noastre, şi să fim drepţi, chiar ai acestei ţări.

Iar starea normală de care vorbeam în acest domeniu care e viaţa lor este esenţială pentru chiar hrana de peste 20 de ani a poporului nostru, pentru aşezarea pe temelii de eficienţă în epoca noastră a existenţei şi muncii ţăranilor noştri.

MIHAI PANAIT
sculer-matriţer Întreprinderea „23 August"

Le aprob cu creierul şi cu inima

După opinia mea, nu există lege care să fi fost pe ordinea de zi a actualei sesiuni a Marii Adunări Naţionale spre a fi votată şi care, într-un fel sau altul, să nu vizeze creşterea cointeresării materiale a tuturor acelora aflaţi în activitate, fie că ea se desfăşoară pe ogoare, fie că se lucrează în industrie, sau, aşa ca noi, aici, pe marile şantiere de investiţii ale cincinalului. Şi încă de la bun început vreau să afirm că sînt întru totul de acord cu tot ceea ce, în aceste zile de sfîrşit de an, s-a votat şi a căpătat astfel putere de lege. Dealtfel, ca şi pînă acum, toate acestea se înscriu pe linia preocupării permanente a partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru creşterea bunăstării întregului nostru popor. Eu aşa văd toate aceste acte normative care reglementează creşterea răspunderii organelor de conducere colectivă, perfecţionarea întregii activităţi economico-sociale în fiecare unitate, întărirea autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare. Am lucrat pe multe dintre şantierele ţării, la Borzeşti şi la Ploieşti, la Doiceşti şi la Brazi, la Bucureşti-Vest şi prin alte părţi. Viaţa m-a convins că de fapt oricare măsură care vizează întărirea disciplinei, spre exemplu, este de fapt îndreptată spre binele colectiv, că ne interesează pe toţi, deci ne interesează. Aici, în final, va funcţiona o termocentrală de un fel deosebit, pe bază de şisturi bituminoase. Pentru noi, tocmai din această cauză, „Regulile privind buna funcţionare, exploatare şi întreţinere a instalaţiilor, utilajelor şi maşinilor, întărirea ordinii şi disciplinei în muncă în unităţile cu foc continuu sau care au instalaţii cu grad ridicat de pericol în exploatare" capătă o deosebită semnificaţie. Ca dealtfel şi acelea care prevăd lărgirea cadrului democratic de participare a oamenilor muncii la conducere şi la exercitarea unui control şi mai eficient asupra activităţii consiliilor oamenilor muncii, la creşterea atribuţiunilor adunărilor generale ale oamenilor muncii, pentru ca acestea să devină într-adevăr forma superioară de realizare a autoconducerii muncitoreşti, în toate unităţile socialiste. Repet, în toate acestea eu văd grija permanentă a partidului şi statului nostru socialist de a ne cointeresa nu numai material, dar şi în toate celelalte laturi ale activităţii şi vieţii noastre. Este şi motivul pentru care le aprob cu creierul şi cu inima.

NELU UDREA
sudor, şef de echipă pe şantierul Termocentralei Anina

Va trebui ca şi noi să acţionăm permanent, cu mai multă responsabilitate

Despre comuna noastră, Purani, s-a tot vorbit, numeroasele ordine şi medalii decernate cooperatorilor de la C.A.P. Purani fiind mai grăitoare decît toate cuvintele la un loc, privind gospodarii acestei zone a Teleormanului. Nu despre rezultatele acestui an vreau să vorbesc, cu toate că anul 1981 a fost un an bun, ce a adăugat noi valori în zestrea cooperativelor noastre, în gospodăria fiecărui cooperator. Ci despre bucuria cu care au primit oamenii locului recenta hotărîre a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., privind noile măsuri de stimulare a producătorilor agricoli. O socoteală simplă ne arată că numai pentru livrările de grîu şi porumb din anul viitor, C.A.P.-urile de pe raza comunei noastre vor primi nişte milioane în plus. Avem pămînt bun, maşini agricole suficiente, esenţialul este să muncim mai mult şi, mai ales, mai bine — aceasta a fost concluzia cooperatorilor, hotărîţi să nu precupeţească nici un efort în bătălia pentru sporirea producţiei agricole viitoare.

Cu un deosebit interes au fost urmărite şi cele două Decrete ale Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România privind contractările şi achiziţiile de produse agricole vegetale şi a celor animaliere. Şi în anul pe care îl încheiem am reuşit să ne onorăm planul la contractări cu statul, la animale, păsări şi produse animaliere. Oamenii au înţeles că de toţi laolaltă depinde autogospodărirea şi autoaprovizionarea comunei, au înţeles că trebuie să răspundă nevoilor ţării. Nu toţi însă. Mai rămăseseră pe dinafară familii care nu contractaseră nici o pasăre. Acum, cînd au fost interesaţi direct, prin sporirea preţului la achiziţii, prin celelalte avantaje oferite cu largheţe, pot spune că nu mai avem în comună nici o familie care să nu fi contractat animale, păsări sau produse vegetale.

Toţi, ca unul, gîndesc la fel: conducerea partidului, personal secretarul general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, se gîndesc la noi, ne acordă un sprijin puternic; va trebui ca şi noi, fiecare cooperator în parte, fiecare mecanizator să ne gîndim şi să acţionăm cu mai multă responsabilitate.

IOANA PREDA
secretar adjunct cu probleme economice în comitetul de partid al comunei Purani, Teleorman

Un argument: hărnicia oamenilor din Braniştea

Recentele Decrete privind contractările şi achiziţiile de produse agricole vegetale, precum şi contractările şi achiziţiile de animale, păsări şi produse animale, cuprind prevederi de o importanţă hotărîtoare atît pentru viitorul agriculturii noastre, cît şi pentru îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei cu produse agroalimentare. Întregul ansamblu de măsuri adoptat în vederea stimulării unităţilor agricole socialiste şi a gospodăriilor populaţiei, măsuri luate din iniţiativa secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, reprezintă calea cea mai sigură şi mai eficientă pentru sporirea veniturilor producătorilor şi, ca o urmare firească, pentru o sporire a livrărilor la fondul de stat. Demonstraţia este lesne de făcut, sistemul contractărilor şi achiziţiilor de produse agricole fiind, aşa cum se menţionează şi în primul decret, o pîrghie importantă de participare a ţărănimii la schimbul echitabil de produse între sat şi oraş. Am la îndemînă un exemplu cu nişte oameni harnici din judeţul Giurgiu. Cooperativa agricolă de producţie Braniştea, din Consiliul unic agroindustrial de stat şi cooperatist Frăteşti, a obţinut, anul acesta, o producţie de 9 200 kg porumb boabe la hectar, în teren irigat. În 1973, anul în care s-a irigat pentru prima oară acolo, producţia a fost de 2 500 kg la hectar. Oamenii s-au străduit pentru a ajunge la recoltele mari de azi, au muncit mai bine, au gîndit mai bine. În condiţiile prevederilor noului decret, ei vor obţine peste 12 000 kg la hectar, stimulaţi fiind de măsurile adoptate. Dar aici este şi o chestiune de etică, de morală, ca ei, cei fruntaşi, să fie răsplătiţi pe măsura efortului depus, a competenţei cu care îşi pregătesc recoltele. Experienţa, progresul obţinut în cei opt ani de cooperatorii din Braniştea constituie, cred, un argument.

ION ILIESCU
secretar al comitetului de partid de la Întreprinderea „Semănătoarea"

Şi la sfîrşitul acestui an, Almanahul Scînteia 1982 **oferă cititorilor celui mai important cotidian românesc o lectură diversă, de factură enciclopedică. Un cuprins bogat, într-o excelentă prezentare grafică.**

La fiecare loc de muncă

CUVÎNTUL DE ORDINE SĂ FIE ORDINEA ȘI DISCIPLINA

Alcătuim o societate în care, prin rîvna de zi cu zi a oamenilor muncii, prin grija partidului și a statului, s-au înfăptuit realizări fără precedent, unele ținînd parcă de domeniul miracolului. Mai avem însă și destule de făcut, căci binele nostru, al tuturor, nu vine nici de la alții și nici cît ai bate din palme, ci el trebuie dobîndit prin muncă, prin sudoare, prin devotament. Luciditatea, realismul atribute ce caracterizează fiecare din acțiunile tovarășului Nicolae Ceaușescu, ne determină să privim deschis, bărbătește, toate problemele care nu s-au rezolvat încă pe deplin. Între acestea, cea a ordinii și disciplinei în producție, cu atît mai importantă cu cît, recent, însuși secretarul general al partidului sublinia, în cadrul Plenarei comune a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, că „punînd în centrul activității economice îndeplinirea neabătută a prevederilor privind producția fizică în toate sectoarele, trebuie să acționăm pentru realizarea, în întregime, a producției marfă, a producției nete".

Această sarcină, fundamentală tocmai pentru că de ea depinde bunăstarea societății noastre, nu poate fi materializată în afara unei ordini și a unei discipline a muncii exemplare, ele însele, ordinea și disciplina, părți componente ale civilizației muncii. În majoritatea zdrobitoare a întreprinderilor, lucrurile stau chiar așa, adică se lucrează cu seriozitate, în ordine și disciplină. În altele însă, se mai întîrzie la începerea programului, se mai pleacă din timpul de lucru după tot felul de interese personale, se mai aniversează, ceasuri întregi, diverse evenimente, se mai taie, cum se zice, frunză la cîini, fiind încă la modă vorba aceea, învechită, păgubitoare, că timpul trece și leafa merge ? ! Sigur, în România socialistă de azi, oamenii muncii sînt proprietari, producători și beneficiari. Dar această cucerire, plătită cu strădania și chiar cu sîngele multor generații, nu trebuie tratată ca o favoare, ci ca o obligație în plus. Aceea de a fi mai harnici, mai responsabili, mai vigilenți la locurile de muncă, fiecare avînd datoria să răspundă de îndeplinirea integrală a sarcinilor ce-i revin din plan.

Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 5/1978, menită să asigure condiții optime pentru perfecționarea continuă a sistemului democrației socialiste, muncitorești, precizează tocmai aceste aspecte, în scopul ridicării pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități economice și sociale.

Încercînd să depisteze modul în care, concret, palpabil, sînt transpuse în practică noile cerințe privind întărirea ordinii și disciplinei în unități economice, reporterii noștri au efectuat, sîmbătă, un raid. El nu reprezintă decît începutul unei campanii de mai lungă durată.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Plecat în interes de serviciu

Am început ancheta noastră la poarta Întreprinderii „Metalurgica" din Șos. Iancului. La poartă, pentru că pe aici se pleacă, se intră, pe aici se mai fac scăpați cei cărora nu le e dor de muncă și, cum un bilet de voie este egal cu „Pe-aici ți-e duca" — prezintă **Eleonorei Gărgălie**, înconjurată de pereții de sticlă ai lojei, hîrtiuța, și... se duc !

Am numărat, împreună cu dînsa, **16 bilete de voie**, emise pînă la orele 12,30... Florea Geta, Popa Gheorghe, Florea și Pînzaru, Drăgoi Elena erau la cabinetul medical... Lupescu Ion (11—13), Iuga Doina (8—9), Chivu N. și Lepădus Gh. (8,25—8,30), Gheorghe Cornel și Toma Ion (8,30—9,00), în interes personal... N-am aflat dacă interesul personal se terminase, pentru că nu era consemnată niciunde reîntoarcerea lor în sînul unității... Goanță Costel, Mihăilă Anghel, Moise Constantin ș.a. — în interes de serviciu. Tot fără a se consemna dacă interesul se gătase ori ba !

În timp ce discutam cu tovarășa de la poartă despre viiul „du-te vino" de persoane mai mult fără treabă decît cu (numai în cîteva minute am înregistrat vreo 20 care s-au foit dinainte-mi), ing. **Constantin Popa**, vigilent nevoie-mare, cu toate că i-am arătat și portăresei și domniei-sale legitimația, mi-a atras atenția că nu așa se procedează ! Să fac bine și să merg la birouri, la direcție, și-acolo să întreb ce am de-ntrebat ! Bună vigilența la casa omului ! Cînd a fost vorba, însă, de cel care a iscălit biletele de învoire, treaba s-a cam schimbat.

Mă secondează, la drumul meu prin întreprindere, **Sandu Bugheanu**, șeful Serviciului plan învățămînt. Intrăm în hala formației **Druk-Band**. Aici se lucrează greu, aici se presează metalul, la rece, pe strung. Pentru a vă iniția cu ceea ce se întîmplă în hala respectivă, vă vom spune că, în țară, sînt, poate, pînă într-o sută de muncitori care pot executa respectiva lucrare ! Metalul se deformează plastic, la rece, manual. La o turație de 1000 de ture pe minut, simțind tot timpul în buricul degetelor capriciul metalului, legați după mijloc de o curea lată care-i sprijină în timpul efortului, muncitorii fasonează aluminiul, care sub mișcările reglate pînă la miime de secundă, ia formele dorite. În lume, cîteva țări supraindustrializate dispun de astfel de muncitori !

Ștefan Trandafirescu, șeful de formație, îmi spune că lucrează cu 18 oameni : **„Concentrarea nervoasă este imensă, o clipă de neatenție și strungul îți poate lua mîna — mîna stîngă este cea mai expusă — 9 dintre noi avem mai mult de 25 de ani de muncă. Eu lucrez de 32 de ani aici. Mi-ați pus o întrebare, în legătură cu mentalitatea oamenilor, cum văd ei, adică, munca. Ei, dacă un tînăr care vine să învețe meserie întreabă, înainte de orice, cît se cîștigă, pot să dau în scris că va rămîne pe-aici mai puțin de-o săptămînă... Cei mai vechi, „bătrînii", privesc altfel lucrurile. Cum să nu mă întristeze un băiat care n-a pus mîna pe o sculă și, tot ce îl preocupă, e cîștigul ? ! Din cei vechi, muncitori cu mîini de aur, vi-i pot numi pe Călin Marin, Dumitru Trandafirescu, Ion Egreș, Ion Florea. Un tînăr care va ajunge, vă spun eu, bun, este Mircea Apostoaie."**

Discutăm despre o anumită înțelegere a stării de oboseală a omului, care lucrează la mașină, dar nu e mașină, înțelegere diametral opusă, cu încurajarea „chiulului". **„E de ajuns să-mi spună : «Ne-a Nelule, nu mai pot, trebuie să stau o țiră» — și-am priceput, las omul să se relaxeze, să se refacă, dar chiulul, în formația noastră, nu există ! Păi, să-l ascultați pe Nicolae Sandu, acum nu-i la lucru, o să vină în tura ailaltă, dînsul numără 38 de ani de muncă. A apucat și patronii. Lucra la bucată, și cînd era de lucru trăgea de dimineață pînă seara, nu exista „ziua de muncă". Iar cînd nu era de lucru, patronul nu-l ținea pe salariu, îl punea pe liber. Da' eu sînt mulțumit de tovarășii cu care lucrez, numai sănătate și pace să fie, că la export produsele noastre sînt cerute ca pîinea caldă. Ce priviți dumneavoastră aici sînt produse de uz casnic, să vedeți cum se muncește pentru un set de vase de bucătărie, pentru o „oală minune", așa-i că nu vă închipuiați ?"**

E adevărat, nu-mi închipuiam, Nea Nelule ! Nu-mi închipuiam că pentru frumoasele noastre vase de bucătărie, 19 oameni, într-o hală a Întreprinderii „Metalurgica" din Șoseaua Iancului, strunesc metalul cu mîinile goale !

Trecem pe lîngă „Bufetul" din curtea întreprinderii, pe a cărui ușă scrie 10—17 și constatăm că e închis. Aparține de I.A.P.L. Sector 2. Întrebăm dacă muncitorii pot mînca ceva cald, pot bea un ceai, un lapte, o cafea, dacă, în general, bufetul satisface necesitățile lor. Răspunsul este foarte puțin optimist : prețurile, în primul rînd, sînt prețuri de restaurant, iar sortimentul cu totul neadecvat : cîrnați, chiftele — reci — și, mai demult, aveau și sucuri. Nu s-a pomenit gustare caldă ! 2 145 de oameni, lucrînd în trei schimburi, dintre aceștia 937 sînt femei, iar cei mai mulți lucrează la locuri de muncă avînd grad de periculozitate, beneficiază de un cabinet de întreprindere vizitat de două ori pe săptămînă de către un medic. Nici aici nu se stă pe roze, deoarece multe din învoiri au ca motiv vizita la consultații, la diferite policlinici.

Inginerul **Nicolae Crăciunescu**, care răspunde de Secția I, îmi relatează că, în cele 11 luni care au trecut, au fost penalizați 226 de tovarăși pentru absențe nemotivate, au fost retrogradați 2, iar 15 contracte de muncă au fost desfăcute...

Sîntem de acord cu tovarășul inginer Constantin Popa, care ține să sublinieze faptul că, în situația în care s-ar tăia ziua celor ce se învoiesc fără motive bine întemeiate, n-ar mai exista foială pe porți, dar, ne întrebăm, dumnealui unde era cînd aceste bilețele au ajuns în mîinile plecăreților ? !

PIA OLARU ■

Nu e drept să muncească unii și pentru chiulangii

La Fabrica de chibrituri, unde la cel mult două ore de la intrarea bușteanului pe poartă, acesta se transformă în cutii cu chibrituri, fiecare minut de muncă, al fiecărui lucrător, contează. Se lucrează în flux continuu și, din acest flux, un om nu poate lipsi. Absența lui încurcă alți oameni. La Fabrica de chibrituri, o unitate care, pînă în urmă cu doi ani, tot ridica probleme, s-au instaurat ordinea și disciplina. Astăzi, fabrica este o unitate care-și îndeplinește planul la toți indicatorii, iar explicația este, în primul rînd, buna organizare a procesului tehnologic. „Dacă omul știe cu exactitate ce are de făcut, dacă are conștiința importanței lui în cadrul procesului tehnologic, dacă este supravegheat și îndrumat, nu are cum să nu fie disciplinat", ne spune Aurelian Stănescu, directorul fabricii, cel care în urmă cu un an și jumătate a fost numit în această funcție tocmai pentru a face lucrurile să meargă așa cum merg, adică bine. Să notăm că într-o unitate unde se lucrează cu materiale inflamabile și explozibile, nu s-a înregistrat, în ultimii ani, nici un accident, nici un început de incendiu. Suportul ? Aceeași disciplină fermă, aceeași bună organizare a locului de muncă, aceeași atentă supraveghere a fiecăruia de către întregul colectiv de muncă. „Disciplina, continuă directorul fabricii, este organic inclusă în mentalitatea muncitorească. Un muncitor bun, conștient de calitatea muncii lui, este disciplinat. El nu umblă din fabrică în fabrică. Și chiar dacă ar vrea, dacă ar avea un motiv oarecare de nemulțumire, fabrica n-ar renunța la el, tocmai pentru că-i bun, serios. Caută să-l înțeleagă, să-l ajute. Oameni buni, disciplinați, sînt toți oamenii de bază din fabrică. Înțeleg prin oameni de bază pe toți cei care și-au legat activitatea de interesele acestei unități, unde se mănîncă o pîine la fel de bună ca în oricare altă parte, cu condiția să-ți îndeplinești întocmai sarcinile de serviciu. Bineînțeles, pădure fără uscături nu există. Față de cei certați cu disciplina sîntem obligați să fim severi. Într-un colectiv în care se muncește în acord global, să fii îngăduitor cu leneșii și cu chiulangiii înseamnă, de fapt, să-i nedreptățești pe cei harnici și disciplinați. Să-i pui pe aceștia să muncească și pentru ceilalți. Nu e drept. Dealtfel, ce v-am spus acum nu este o noutate. Conducerea nu intervine decît arareori. Omul care nu-și vede de treaba lui, care-și plimbă salopeta prin curtea fabricii fără să facă mai nimic și care se ascunde în spatele celor care muncesc, fie că se autoelimină, fie că este îndepărtat de colectiv".

Despre acele „uscături" la care se referea directorul întreprinderii, aflăm la biroul personal. În decembrie s-au desfăcut 3 contracte de muncă, cei în cauză refuzînd să participe la realizarea miliardului de cutii de chibrituri, cît va produce fabrica în curînd. Oameni care nu-și găsesc loc într-un colectiv pentru simplul motiv că nu le place munca. Dumitru Mirea, bărbat de 28 de ani, prin repartiție de la Oficiul forțelor de muncă a fost încadrat în 18 decembrie. Pînă astăzi, cînd i s-a desfăcut contractul de muncă, a lipsit două zile pline, una pe jumătate, iar în celelalte trei a întîrziat ?! Gheorghe Lăbușcă, 27 de ani, a lucrat în fabrică între 21 septembrie și 23 octombrie. După un asemenea „efort" a renunțat, dînd semne de viață abia pe 18 decembrie ca să-și ia formele de lichidare. Gica Drăghici, 29 de ani, a făcut memorii peste memorii, la Sectorul de partid, la Ministerul Muncii. Nimeni, susținea dînsa, nu o ajută. Vroia un loc de muncă, vroia buletin, vroia... În 17 decembrie i s-au făcut formele de încadrare. A doua zi însă, după aproape o oră de muncă, de fapt, mai mult de plimbare prin secții, a declarat că nu-i place și a plecat pe poarta fabricii ? ! Probabil urmează alte memorii, alte plîngeri... Dacă mimezi dorința de muncă, te lasă lumea în pace. Din ce trăiesc acești oameni ? te întrebi. Cum se descurcă ? Din păcate ne întrebăm se pare doar noi, nu și ei.

În încheiere, să spunem că s-a ajuns la soluția desfacerii contractului de muncă după discuții, lămuriri, încercări, angajamente. Timp pierdut, cel puțin în cazurile acestea, și de o parte și de cealaltă.

OPREA GEORGESCU ■

Trebuie să pretinzi ceea ce oferi

E sîmbătă, 26 decembrie, ora 11 și pe poarta Întreprinderii LAROMET nu intră și nu iese nimeni. Asta poate să însemne că nu se lucrează sau că, dimpotrivă, se lucrează din plin și că, prin urmare, nimeni n-are pricină să deschidă poarta. Adevărul este că aici, la LAROMET, toată lumea e la lucru și că problema disciplinei la locul de muncă se pune chiar așa : fiecare e la locul de muncă, nu în altă parte. În fond, nimic mai simplu decît să explici rațiunea unei situații, atunci cînd situația e clară. E mult mai greu să explici dezordinea dintr-un loc și cauzele ce-au produs-o. Ion Ștefănoiu, meseriaș cu zeci de ani de meserie, șeful atelierului nr. 3 al Secției I producție, crede că o singură autoritate poate să asigure disciplina aceea prielnică rezultatelor bune : autoritatea stilului de muncă și de viață a celor din jur. „În schimbul unu, spune el, din 112 oameni au întîrziat 2. Putem pune problema în două feluri : e rău că avem doi întîrziați sau e bine că avem numai doi. Eu cred că am ajuns în momentul cînd fiecare întîrziere trebuie să ne facă atenți. Planul anual l-am încheiat pe 14 decembrie. Asta înseamnă că tot ce livrăm e pentru ianuarie 1982. Asta mai înseamnă că întreprinderile cărora le trimitem firele, țevile, barele de alamă și de cupru, trase și trefilate la noi, se pot angaja, la rîndul lor, în depășiri de plan. Disciplina în muncă nu-i doar treaba atelierului pe care-l am în grijă, atîta vreme cît întreprinderi din toată țara depind unele de altele. Noi depindem de cuprul pe care-l primim din Baia Mare și de disciplina muncii de acolo. Întreprinderea de autoturisme din Colibași, Întreprinderea de autocamioane Roman Diesel, Întreprinderea de frigidere din Găești, Electroputere din Craiova, IREMOAS-ul și alte uzine depind de calitatea și cantitatea producției de la LAROMET, de disciplina muncii la LAROMET. Avem tovarăși cu mulți ani vechime despre care poți fi sigur că, indiferent de vreme și de mersul tramvaielor ori al trenurilor, îi găsești la program, la ora stabilită și cu drag de lucru : Neagu Tudor, Iordan Marin, Mihai Ceplinschi, Gheorghe Stanciu, Nicolae Spiru. Ultimii trei fac naveta de la Titu și Letca dar parcă ar locui în Bucureștii Noi. De la aceștia și de la alții ca ei au deprins tinerii Victor Lungu, Iosif Androne, Vasile Balaci, Banciu Petruș obiceiul orei exacte la program. Eu sînt convins că se învață totul : și meseria, dar și felul de a fi. Numai că pentru asta trebuie să ai și oamenii de la care să le înveți".

Un punct de vedere foarte interesant la ideea de disciplină a muncii apare, la vedere, în mai multe locuri la Întreprinderea textilă „Dacia". Oamenilor muncii ori, mai bine-zis, femeilor muncii de aici li se atrage atenția asupra modului în care pot cîștiga ușor 180 de lei pe zi. Ca să-i cîștigi, trebuie să nu-i pierzi. Iar ca să nu-i pierzi, trebuie să vii la serviciu în ziua în care te-ai gîndit că ai putea lipsi.

Sigur, femeile sînt parcă mai conștiincioase decît bărbații, dar omul este sau nu conștiincios în funcție de motive. „E bine să știe oamenii ce au de făcut și ce cîștigă dacă își respectă locul de muncă și profesiunea, spune Maria Diaconu, secretara Comitetului de partid din întreprindere, dar e util să știe ce pierd și dacă nu-și respectă munca și colegii. În fond, oamenilor le place să simtă autoritatea și să respecte ierarhia, atunci cînd ierarhia este aceea a valorii și cînd autoritatea e susținută de un spirit organizatoric puternic. Oamenilor le place aceasta pentru că le place să trăiască în siguranță, să vină la slujbă știind că sînt apărați în interesele lor de întreprindere, că nimeni nu poate să dispună de timpul și, în definitiv, de cursul vieții unui om fără un temei. Noi ne-am străduit ca muncitorii de la „Dacia" să fie disciplinați ca să se simtă muncind în siguranță".

La „Dacia" lucrează 2300 de oameni, din care două treimi femei și femei tinere în marea majoritate. Producția de fire și țesături de bumbac a întreprinderii e mult solicitată la export. În privința comenzilor din străinătate, luna ianuarie a lui '82 anunță un an bun. La „Dacia" se muncește cu o remarcabilă rentabilitate. „E adevărat, spune inginera Ana Cățoiu, directorul întreprinderii, femeile țin mai riguros un program de muncă, dar nu trebuie să facem din aceasta cauza tuturor lucrurilor. Săptămînal întocmim o listă a echipelor de control formate din tovarăși din conducerea întreprinderii, a secțiilor. Astăzi, spre exemplu, în zorii zilei, cu un ceas înainte de a intra schimbul unu la mașini, Constantin Pătrașcu, Mihai Banu și Ion Popa au controlat prezența la locul de muncă, respectarea regulilor pentru economisirea energiei, feluritele sarcini curente. Controlul are loc de trei ori pe zi. Nu ne sfiim să cercetăm și ce aduc în geantă oamenii, nu numai ce scot din geantă, cînd se termină orele de serviciu. În general vorbind, e util să nu socotești că unele treburi sînt mai importante decît altele, fiindcă un amănunt neglijat poate să aibă efecte, în timp, neplăcute. Mîine, duminică, lucrăm, ca să dăm liber pe 31 decembrie. Dar creșa și grădinița ? Am avut grijă să funcționeze și ele. În întreprindere, se poate convinge oricine, e curat, pereții halelor sînt parcă proaspăt văruiți, geamurile sînt curate, ca să intre toată lumina zilei. Nu poți cere oamenilor să fie niște conștiințe dacă nu faci totul ca ei să știe cît de mult e apreciată calitatea aceasta, de conștiință muncitorească".

O. TUDOR ■

În acest număr desene de
SABIN ȘTEFĂNUȚĂ ■

Starea democrației prin faptele ei

La începutul lunii noiembrie, cu ocazia vizitei de lucru din județul Satu Mare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, s-a întîlnit cu Sfatul bătrînilor din Turț, prilej inedit și plin de emoția legendei pentru o discuție în temeiul faptei despre munca la țară, despre grijile și izbînzile anului în agricultură, despre viața omului gospodar.

Sfatul bătrînilor comunei Turț, iată, concret, un fel de a fi al democrației la care putem lua aminte.

Sfatul bătrînilor din Turț

O afirmație precum aceasta : „aici, la noi, se mosteneste cel mai pronunțat ginta tribală" sună destul de ciudat, chiar dacă omul ce-o face e din Oas și, prin urmare, pare mai îndreptățit decît oricine să refere la tradiție.

Sîntem, deci, în Țara Oașului, la Turț, într-o duminică la ceasurile prînzului și centrul comunei e foarte animat. Prima impresie e că se pregătește ceva, că mulțimea aceasta de oameni are un motiv anume să se adune la primărie. Te-ntrebi, firește, ce zi este și ce eveniment și vezi că-i o duminică oarecare și-n calendare nici un semn. Iar țăranii tot vin, cu sutele și chiar cu miile și discută, și tocmeso idei, și umblă de la unul la altul.

La Turț se întîmplă în toate duminicile un lucru foarte interesant, unic probabil în țară ; un lucru care trimite cu gîndul la veacuri de demult, cînd sfatul obștii însemna autoritate, cînd bătrînii satului aveau întotdeauna ultimul cuvînt, cînd tot ce era neclar, amestecat ori peste lege se discuta cu satul și ce hotăra satul, aceea era. Puterea gintei tribale se simte totuși peste secoli într-un chip care merită să fie știut mai bine.

Toate au, desigur, o explicație.

Ne găsim în anul 1981, și toate-s aici ca în 1981, cu excepția duminicilor și a cîtorva motive aparte ce-i fac pe oameni să se simtă bine laolaltă.

La Consiliul popular din Turț se găsește un caiet gros și încăpător, din acelea cu linii și scoarțe tari, în care stau scrise sumedenie de istorii : cine ce a făcut, cine ce trebuia să facă, unde s-a petrecut cutare faptă și de ce, ce legi noi s-au dat și cum trebuie înțelese, întîmplări și mari și mici, și importante și de toate zilele, care sînt un soi de cronică, dar una specială, cu valori morale limpezi, cu pilde de bine și de rău ce lucrează în conștiința sătenilor mai sigur decît pildele și sfaturile venind de pe aiurea.

Și astfel, notabilitățile urcă duminica scările primăriei și discutiile între oameni se domolesc.

— Ei, spune primarul Chirilă Gherman, ia să vedem cum stăm ? Ați citit ziarele ?

— Am citit ! răspund țăranii.

— Atunci, să discutăm !

Și se discută ce e nou, în țară și în lume, și sînt invitați bătrînii să arate ce înțeleg ei și cum trebuie luate lucrurile. Pe urmă, problemele locului : ce înseamnă autoaprovizionarea pentru fiecare sat și gospodărie, cine are plusuri de grădină și cît trebuie să dea statului la contract pentru acestea, cum trebuie luptat cu fierarii, care cer 400 de lei pentru un potcovit de cal, cum a găsit Pop Grigore 1 840 lei și se caută păgubașul — care e chiar poștașul —, cum a găsit Vasile Bota 11 000 lei pierduți de Alexe Lucuță, cînd încep stropirile la pomi și ce-i mai bine de folosit. Apoi, combaterea zvonurilor. Unul a auzit că vine statul și-ți taie porcul dacă ai doi. Să cercetăm, intervine primarul. Știe careva să se fi tăiat undeva vreun porc ? Nu știe nimeni. Vedeți e un zvon. Un țăran vorbește că unii se sustrag de la muncă. Să știm și noi cine-s dînșii, zice alt țăran. Și se discută cine s-a sustras și ce crede satul că merită să primească la împărțitul bucatelor pentru asta. Pe urmă, vine la rînd povestea cu vreo trei frați bătăuși. Îi mustruluiește obștea dar și mai mult îi mustruluiesc bătrînii.

Pentru că la Turț există încă un lucru unic în țară : un Sfat al bătrînilor, o adunare de 37 de virstnici merituoși, săteni cu nume bune și cunoscute, cetățeni a căror viață poate să fie normă pentru toți.

Turțul, ca și Roma, s-a clădit pe șapte coline, numai că Turțul nu se adună cu anii, cum s-ar cuveni și cum fac toate așezările bătrîne, ci se tot răsfiră. După deal vine vale, după vale deal, mergi și mergi și tot Turț se cheamă. Comuna e împrăștiată pe patruzeci de kilometri pătrați, astfel că graba cea mai mare tot îi cere omului niște ceasuri de mers întins, de urcat și de coborît.

Ioan Țirțiu, care-i secretar adjunct al Consiliului popular, dar care a fost primar ani mulți, spune că povestea consiliului bătrînilor seamănă a legendă. La Turț există sectoare, nu sate și sectoarele au numele familiei celei mai numeroase, cu un arbore genealogic uriaș.

În Josani, spre exemplu, trăiesc îndeobște Mărițenii. În 200 de case locuiesc 800 de oameni și toți se numesc Marița. În Călinețe crește arborele Călin. În Sectorul zis Ulița Mare sau Lucuțeni, alde Lucuț. În Susanii de Jos sau Lesceni se află, de bună seamă, Leșii. În Susanii de Sus sau Zîmbreni toți, din tată în fiu, își spun Zîmbru. Un Ion Zîmbru, membru el Sfatului bătrînilor e fiul altui Ion Zîmbru. Și ca să fie limpede ce-i cu numele acesta, după Ion Zîmbru ei pun o liniuță și adaugă Zîmbreanu. Mai este un sector, Feiereni sau Ugheri cu spița Feierilor sau Albu, pe numele dintîi, nemaghiarizat — și, în sfîrșit, colina a șaptea, Vîlceleni, unde toți sînt nou veniți și au nume amestecate, dar printre ele destui Zîmbru, Lucuț, Feier, Leș, Marița și Călin.

Multe sate și comune sînt stăpînite de un singur nume, vechi acolo de cînd lumea, dar în puține locuri, ca la Turț, numele familiei spune și un caracter, un fel de viață, o lege pentru toți.

— Fiind noi foarte răspîndiți, spune Ioan Țirțiu, capii de familie din fiecare sector alegeau unul sau doi „giurați" pentru obștea mare a comunei, pentru locul unde tot ce se hotăra, devenea sfînt pentru toți. Bătrînilor trimiși să vorbească și să decidă în numele a sute de săteni li se zicea astfel, giurați, pentru că ei giurau, adică jurau în fața tuturor — pe un ritual ce te pătrundea chiar de erai mai puțin simțitor la ceremonii — credință ideii de dreptate de justiție a obștii.

— Și astăzi, confirmă Ion Zîmbru-Zîmbreanu, se tocmesc planuri de lucru pentru întreaga săptămînă. Le vorbim oamenilor așa : uite, măi fraților, s-a ivit problema pămîntului. Am scos grîu și porumb puțin, nu fiindcă a fost anul slab, ci fiindcă podzolul nostru e cam ars de prisos de îngrășăminte chimice. Trebuie să-i dăm cîțiva ani în șir numai îngrășăminte naturale, ca să învie.

Pe urmă, după ce te-ai adresat comunei, te duci prin sectorul tău, prin case și vezi cum vine cazul cu fiecare. Un adevăr, dacă-l explici omului e de două ori adevărat. Și dacă-l rostește un moș din Turț, poți fi liniștit că-i și învățat.

Cum sînt acești bătrîni ?

Amintiți-vă de fotografia aceea semnată de avocatul Ioniță Andon din Oas, fotografia unor români din anii '38—'39, dar parcă venind de pe columnă. Așa-s și astăzi moșii cei mari ai nordului, cu piete tăiate drept, cu privire ageră, țintind în ochii omului, drept, cu straiul de sărbători bun de pus în muzeu. Ion Zîmbru-Zîmbreanu a crescut șapte copii, a învățat și carte, a fost deputat în Marea Adunare Națională, acum e președinte de onoare al cooperativei de credit și toată ziua pe drumuri, să știe tot, să priceapă tot. Nicolae Belbe, din Susanii de Jos, are 70 de ani și cu cît a înțeles el despre lume și viață nici nu se mai cunoaște că nu poate citi. „Să faci și tu cum am făcut eu" le spune Nicolae Belbe țăranilor lui și țăranii îl ascultă ca pe Ioan Gură de Aur. Vasile Zîmbru-Ștefănel, de 71 de ani, cînd strigă „gata, hai la muncă !" e limpede că se mînecește. La cei 72 de ani ai săi, Dan Vasile din Călinețe la dealurile de la un cap la altul și-i primul înainte de a i se zice numele acolo unde e nevoie. Și-apoi, bătrînii ce gîndesc de-acum la suta de ani : Vasile Babă din Ugheri, Vasile Mărița și alții de-o seamă. Și-apoi, bătrînii tineri, în rostul lor ori pe-acolo, Ioan Belbe la păsuni, Ignat Ion la toate treburile săptămînii, Mihai Feier, cel care nu oboseste niciodată.

— Sîntem o comună de gospodari, spune Ioan Țirțiu, dar am putea deveni curînd una de milionari, dacă am izbuti să ne autogospodărim pe voie. Dacă țăranul produce după ogorul său de zece ori mai mult ca în prezent, e la mintea oricui că țăranul n-o să consume niciodată cît zece ! Trebuie să creăm cadrul de cointeresare pentru țăran, ce-i spunem azi, aceea să rămînă.

Iată ce-am face noi : ponderea producției C.A.P.-ului o are pomicultura. Din 1962 am început să cultivăm căpșuni și dăm cam 3 000—3 500 de tone anual. Cea mai mare parte o exportăm, dar cred că o vîndem prost fiindcă la transport se deteriorează, iar cumpărătorii fac mai multe nazuri decît ar avea dreptul. Pe scurt, pentru o frunzuliță rătăcită prin lăzi cer rabat de preț. Ne-am gîndit că o fabricuță din acelea agrare, adică ridicată cu bani puțini, dar conținînd pe o forță de muncă vrednică ar fi soluția potrivită realității și intereselor economiei naționale. Să vîndem, adică, gem, nu cănsuni. Să vîndem suc de mere, nu mere. La cules căpșuni simți că îți împietrește spatele. Nu-i păcat să stăm noi, muncitorii, la mofturile nu știu cărui comerciant ?

La Turț e zonă de deal. Fără cai nu merge. Avem 80 de cai la C.A.P. și — notați bine — 662 la populație. Părerea noastră este că statutul C.A.P. e depășit de realitate la mai multe capitole, trebuie revizuit. Trebuie să se încurajeze creșterea cailor. Avem în comună mii de bovine, ovine și porcine. Fără cai nu le-am putea asigura hrana. Avem sute de hectare de livezi cocotate pe dealuri. Cu ce te urci să culegi prunele ? Cu tractorul sau cu calul ?

Ce-am mai vrea noi ? Iată, bătrînii știu să facă rotația culturilor ca să obțină, chiar și în anii fără ploaie, 3 000—4 000 kg porumb la hectar. Planul pe care-l primim pentru culturi e rigid, e făcut în birouri și nu ține cont de starea reală a pămîntului. Că e așa, uite că am ajuns să culegem numai 700 kg porumb la hectar. Nouă să ni se spună ce cantitate trebuie să dăm și știm noi cum punem sămînța și unde. Degeaba semănăm mii de hectare cu podzol ars dacă de pe 300 de hectare ag scoate tot cît scot de pe 1 000. Pe celelalte ag pune nutreț pentru vite, cu îngrășămintele de la vite ag readuce la viață pămîntul. Noi, țăranii din Turț, cu tot ce-am învățat de la părinți, cu ce știu să ne spună bătrînii am da în cîțiva ani niște recolte nu mari, ci la maximumul puterii pămîntului.

TUDOR OCTAVIAN ■

Fotografii de IONIȚĂ ANDON realizate la sărbătorirea a 600 de ani de atestare documentară a comunei Turț

Anul științific

Luptă continuă pentru cunoaștere și adevăr

Știința înseamnă putere, dictonul aparține lui Francis Bacon, dar abia înfăptuirile veacului nostru i-au atestat valoarea de adevăr fundamental. Pașii impresionanți făcuți în profunzimile materiei, în cunoașterea realităților exterioare și interioare omului, l-a făcut pe acesta să devină nu numai stăpînul naturii, al legilor ei, ci și stăpînul propriei sale istorii. Este un nou capitol al civilizației mondiale, în care știința, asimilată unui larg concept teoretic și practic, se transformă în forță de producție spre folosul progresului și binelui general. Sînt momente de supremă ascensiune a gîndirii umane, dar în același timp și cele ale unei acute responsabilități, momente în care — așa cum a subliniat în repetate rînduri președintele României — omul de știință împreună cu toți cei ce îl susțin și-i dirijează activitatea este dator să-și întoarcă gîndurile asupra sensului strădaniei sale, asupra modului în care achizițiile științei și tehnicii slujesc unor înalte deziderate ale omenirii, ale prosperității și înțelegerii interumane.

Am fost și rămînem martorii, creatorii și beneficiarii acestei ample deschideri spre cunoaștere, trăim cu toții acest timp eroic într-o țară în care știința a devenit principalul factor propulsor al progresului general, în care, așa cum se arată în Programul P.C.R. : „Partidul pornește în mod constant de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, că societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decît pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii".

În lumina acestor adevăruri și al permanentelor îndrumări și recomandări formulate de secretarul general al partidului nostru — știința românească a cunoscut și pe parcursul anului 1981 un amplu proces de reînnoire calitativă, de integrare a ei în toate domeniile, în economie ca și în viața socială. Ea și-a spus cuvîntul hotărîtor în dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, în promovarea tehnologiilor de mare randament, de folosire chibzuită a potențialului uman, de perfecționare a sistemului de conducere și planificat. S-a demonstrat astfel, odată mai mult că cercetarea științifică conduce în mod direct sau indirect la modificarea condițiilor vieții umane, la schimbarea rapidă a locului pe care-l ocupă omul în sistemul forțelor de producție. Au dovedit-o și pe parcursul anului 1981 numeroasele invenții și descoperiri cu larg ecou internațional, realizări originale în care se îngemănează rigoarea matematicii cu fantezia creatoare și care au avut o contribuție hotărîtoare la mecanizarea și automatizarea unor procese industriale, la convertirea științei agricole în practică zilnică, la crearea unor rezerve de soluții științifice și tehnice mai ales în domeniul valorificării resurselor noi de energie și a resurselor minerale cu conținut scăzut de substanță utilă. De notat apoi că în cadrul institutelor și facultăților de învățămînt superior ca și în celelalte compartimente ale cercetării științifice au fost abordate cu mai mult curaj cercetări fundamentale de perspectivă în domeniile matematicii, medicinei, chimiei, biologiei și științelor tehnice. „Patria noastră — a ținut să precizeze tovarășul Nicolae Ceaușescu — a ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare încît extinderea cercetării tehnico-științifice și introducerea rapidă în producție a rezultatelor ei, constituie factorul determinant al progresului multilateral, al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate".

Din aceste adevăruri și principii promovate consecvent de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, am desprins nobila misiune de a prezenta prin forța slovei tipărite, în fiecare număr al revistei, aspecte din munca și viața autorilor de idei generoase, acordînd un plus de interes unor inventatori și inovatori aflați, în bătălia pentru nou, pe pozițiile cele mai avansate. Am făcut-o și o vom face în continuare, considerînd că promovarea noului reprezintă o misiune permanentă, indisolubil legată de principiile de etică și echitate socialistă și apreciind deopotrivă că a întinde o mînă de ajutor semenului aflat în cumpănă reprezintă cel puțin o dovadă de omenie și solicitudine cetățenească.

O parte a celor despre care am scris în săptămînile anului 1981 se află în paginile alăturate împreună cu gîndurile și proiectele lor. Spațiul nu ne permite să facem întregul bilanț activ și pasiv al ultimului an. Dar, așa cum desigur vor observa și cititorii noștri, tonul general este optimist, deoarece am avut prilejul de a consemna în aceste ore de bilanț o suită întreagă de victorii. Este vorba de materializarea unor idei și proiecte valoroase sau de parcurgerea unor importante etape în finalizarea altora. Este adevărat, mai există din păcate și nu puțini cercetători care trec pragul anului 1982 ducînd un imens tezaur de idei și proiecte generoase nefinalizate. Afirmarea noului nu se face ușor, nu este o simplă problemă de timp și de gestație, iar aceasta mai ales cînd, pe alocuri, ignoranța și incompetența mai ocupă încă fotolii confortabile, iar invenții și inovații prețioase sînt nevoite să zacă în anticamera unor „specialiști" ancorați în rutină, conservatorism, inerție.

Dar progresul este ireversibil și numai judecata dreaptă, nepărtinitoare, poate promova sau scoate din competiție o creație originală. Tocmai de aceea vom continua să scriem ca și pînă acum despre asemenea oameni, despre pasiunea, dăruirea și spiritul lor de jertfă, alăturînd modesta noastră contribuție efortului general pentru promovarea inteligenței științifice naționale. O vom face cu același respect pentru munca entuziastă a unor asemenea oameni, aflați în avanposturile civilizației și progresului contemporan, luîndu-ne ca îndrumar permanent aceste memorabile cuvinte rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu totul remarcabile prin caracterul lor vizionar și valoarea lor axiomatică : **„Să nu ne fie teamă să înlăturăm acele teze și noțiuni care nu mai corespund noilor condiții istorice și sociale. Studiind fenomenele noi ce apar ca rezultat al dezvoltării sociale, al noilor descoperiri ale științei și ale cunoașterii umane în general, să promovăm consecvent tot ce este nou, ceea ce se impune cu necesitate obiectivă pentru progresul societății... Nu de înnoire trebuie să ne temem, ci de stagnare în gîndire, de păstrarea formelor învechite ! Pericolul pentru socialism nu constă în căutarea noului, ci în păstrarea vechiului".**

LIVIU TIMBUS ■

NOUL în prag de An nou

MIHAI LEONTOPOL (inventatorul medicamentului „L", folosit în tratamentul neoplasmului).

„În afară de faptul că — din punct de vedere profesional — mi-a oferit o cazuistică bogată, anul 1981 a însemnat și momentul afirmării metodei mele de tratament peste hotare. Astfel, în iunie, la Congresul mondial O.R.L. de la Budapesta, am prezentat două comunicări în acest sens. În noiembrie — la Zilele urologiei desfășurat la Mallersdorf în Republica Federală Germania — am prezentat de asemenea o comunicare. În ambele ocazii succesul a fost total, noua metodă românească stîrnind un interes cu totul și cu totul deosebit. Pot spune așadar, fără falsă modestie, că am încheiat un an rodnic. Pentru anul următor îmi doresc mai ales, cum este și firesc de altfel, normalizarea situației mele profesionale, despre care s-a scris în mai multe rînduri în revista FLACĂRA. Aștept — tot la acest capitol — înființarea unei policlinici, crearea unui colectiv competent, lărgirea pe bazele științifice ale cercetării. Pentru binele, și numai pentru binele celor suferinzi".

GHEORGHE LUCACI și VIOREL ABRUDAN (cercetători, coautori ai brevetului privind „apa vie").

„Anul 1981 a fost pentru amîndoi anul de vîrf al activității de cercetare. Alături de cunoscutul profesor dr. Ion Mînzatu, de la Facultatea de fizică a Universității din București, am obținut, în vara acestui an, brevetul de invenție nr. 77 382 intitulat „Procedeu instalativ de separare a unor structuri polimoleculare de apă biologic-activă". Prin acest brevet „apa vie" și „apa moartă" din legendele românești, intuiție genială a poporului nostru, trec într-o realitate imediată, riguros științifică, exact pe aceleași meleaguri pe care au apărut și miturile. „Apa vie" devine astfel **„apă biologică"** iar **„apa moartă" — „apă antagonică"**. Pe lîngă acestea, din apa distilată prin procedeul tehnologic brevetat, mai rezultă încă o componentă : **apa neutră**, procentual preponderentă, adică în proporție de 99,8 la sută, restul de 0,2 la sută constituind fracțiunile : apă biologică și apă antagonică. Foarte important este faptul că beneficiarul brevetului, Centrala de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri — București, preconizează utilizarea celor 3 componente în industria farmaceutică. Apa biologică accelerează procesele vitale din structurile biologice, fapt constatat atît pe plante cît și pe animale supuse experiențelor, pe cînd apa antagonică inhibă aceleași procese. Primele efecte antitumorale au fost deja obținute folosind apa antagonică. Există așadar realmente șansa opririi neoplasmului prin modificarea raportului dintre apa antagonică și cea biologică, raport care diferă de la organism la organism. Pe de altă parte, apa neutrală va fi folosită în vastul domeniu al cristalizărilor și preconizăm, pentru viitor, realizarea primelor sinteze de structuri chimice analoge celor naturale".

GEORGE PETRIȘOR (profesor, doctor, creatorul medicamentului „Adenostop").

„Anul 1981 s-a dovedit pentru mine și colaboratorii mei îndeajuns de fructuos aducîndu-ne îndreptățite satisfacții profesionale. De curînd, extrasul total de **Anthium species**, sau mai pe scurt „Adenostopul", medicament împotriva adenomului de prostată, a primit certificatul de inventator. Colaboratorii mei sînt : conf. dr. Pavel Petcu, dr. Ecaterina Andronescu și dr. Emeric Bordaș. Am avut deopotrivă satisfacția de a constata că administrarea medicamentului pomenit, la aproximativ 450 de bolnavi a dus la obținerea unor rezultate încurajatoare. Au fost continuate totodată la Clinica de urologie din Cluj-Napoca cercetările privind cancerul prostatei și studiile consacrate tumorilor vezicale.

Pentru viitor ne propunem să extindem aplicarea preparatului „Adenostop" și la alte forme de afecțiuni ale prostatei. Ne preocupă apoi, în mod special, îmbunătățirea diagnosticului precoce în cancerul vezical".

PETRE BULECI (inginer, autorul procedeului SANAB, de recondiționare a arborilor cotiți și al unor instalații eficiente de biogaz).

„Am recondiționat, în 1981, arborii cotiți de la Combinatul chimic Turnu Măgurele, operație prin care am obținut o reducere a importului în valoare de 1,3 milioane lei valută. Am mai realizat o variantă a metodei SANAB, variantă de recondiționare la rece a pinioanelor cutiilor de viteză AK5 și AK6 — tehnologie care a fost transferată la Stația industrială de reparații auto (SIRA) Brăila și la Întreprinderea de transport (ITB) București. Tehnologia se află în curs de omologare.

La cantina Întreprinderii de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor Brăila, funcționează instalația de biogaz proiectată de noi, foarte eficientă : am realizat, de asemenea, proiectul pentru o instalație similară la Complexul de creștere și îngrășare a porcilor (de 30 000 capete), al Asociației economice intercooperatiste de la Gropeni, alte proiecte de instalații similare pentru un atelier mecanic și mai multe gospodării țărănești.

Pentru 1982 am în plan avizarea, cu Registrul Naval Român, a recondiționărilor arborilor navali avariați și rezolvarea celorlalte comenzi sociale care vor mai apărea. Și am putea vorbi și despre unele neîmpliniri, dar, sperînd să avem sănătate, vom lupta cu ele în continuare, pînă le vom învinge".

TINA COVALIU (descoperitoarea medicamentului „COVALITIN").

„În anul 1981, la indicația Ministerului Sănătății, Secția de liză cationică din cadrul Institutului pentru perfecționarea și specializarea medicilor a ținut două cursuri pentru specializarea în tratamentul cu COVALITIN pentru litiazele renoureterale cu medici români și un curs de specializare cu medici străini veniți în România pentru a studia tratamentul cu acest medicament. În străinătate, COVALITINUL a primit brevet de invenție în Spania, Franța, Anglia, R.F.G. și este în curs de omologare în Italia, Elveția, America și U.R.S.S. Astea sînt, ca să zic așa, lucruri bune, frumoase. Din păcate am avut și o serie de probleme, printre care cele provocate de către secția de relații externe a Ministerului Sănătății, mai exact atitudinii birocratice manifestate aici și datorită căreia țara noastră a pierdut două importante contracte pe valută cu străinătatea, aprobările necesare fiind date abia după trecerea termenului-limită acordat contractării. Sper ca măcar în anul care vine, astfel de păguboase impedimente să nu se mai repete. Îmi doresc, tot pentru anul care vine, obținerea titlului de profesor universitar — pentru care îndeplinesc toate condițiile cerute de legislația română".

PETRE MILU (creatorul motorului axial).

„Anul 1981 mi-a adus marea satisfacție de a vedea pe standul de probă motorul „Milu II". E un mecanism mic, ușor, compact și puternic. El s-a dovedit pe măsura așteptărilor, demonstrînd că este perfect posibilă construirea unui motor cu pistoane axiale, fără vilbrochen și cu un consum redus de carburanți. N-aș fi izbutit să duc la bun sfîrșit această lucrare dificilă dacă n-aș fi fost înconjurat de oameni inimoși și nu m-aș fi bucurat de sprijinul permanent al Institutului Național de Motoare Termice și de cel al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie.

Ce-mi doresc pentru 1982 ? În primul rînd sănătate, putere de muncă pentru a termina motorul propus pentru omologare, piesă finală prin care, sper, motorul „Milu" își va face intrarea în marea familie a motoarelor cu ardere internă".

MIHAI ZAVERGIU THEODORU (medic, autorul metodei terapeutice de revitalizare celulară).

„Un an bun, la fel ca precedentul la fel ca toți cei care au urmat anului 1976, cînd metoda mea de revitalizare celulară prin automasaj zilnic, total, a fost prezentată pentru întîia oară de revista „Flacăra". De atunci și pînă în prezent numărul celor care m-au vizitat sau mi-au scris pentru a învăța metoda propusă a trecut de mult de două mii. Mi se scrie, de asemenea, în mod curent, din Austria, Uniunea Sovietică, R.F.G., Italia, S.U.A., Elveția, Spania, Anglia, Australia. Am primit, totodată, sute de scrisori prin care pacienți cunoscuți sau necunoscuți mă anunță că, mulțumită metodei, au ajuns să-și amelioreze sau chiar să-și vindece maladii cronice de ani de zile. Rezultate notabile au fost obținute în tratamentul unor diverse afecțiuni reumatismale, în cardiopatii, nevralgii, boli psihice, astenii, boli interne.

În anul care vine mă pregătesc să pășesc, cu optimism și putere de muncă, în cel de-al 88-lea an de viață. Aș fi și mai mulțumit dacă metoda mea — care se multiplică și se difuzează prin solicitudinea unor numeroși pacienți din București și provincie — ar fi în sfîrșit tipărită de o editură de profil. Sper totodată că forurile competente se vor arăta mai sensibile la propunerea noastră în legătură cu înființarea spitalului preventiv".

ALEXANDRU PARTHENIU (medic, autor al metodei de tratament cu venin de albine).

„Experiența mea de mai bine de trei decenii în tratamentele cu venin de albine, asociată datelor din literatura de specialitate, a fost prezentată recent discuției științifice internaționale. O comunicare a fost inclusă în programul Simpozionului internațional de apiterapie din Mexic, iar alta a fost publicată de revista franceză „Apitherapie". Am avut, tot de curînd, bucuria și satisfacția profesională de a constata că mai multe lucrări de specialitate din străinătate vin să confirme și să argumenteze mai vechile mele constatări și supoziții privind terapia veninului de albine. Mă refer în mod special la metoda originală reflexogenă și la asocierile terapeutice ce vizează redresarea reglajelor cibernetice ale organismului. Amintesc că prin această schemă de tratament s-a permis obținerea unor rezultate instalate rapid și evitarea intervenției chirurgicale în multe cazuri de arteriopatii.

În lunile care urmează mi-am propus ca împreună cu doctorul N. Drăgulescu, să verific și la nivel celular efectul tratamentului cu venin de albine în arteriopatii. Sper de asemenea că vom izbuti în mai mare măsură să aducem în atenția forurilor medicale și colegilor de breaslă acest gen de tratament biologic a cărui extindere n-ar fi decît spre folosul miilor de bolnavi".

VALERIU POPA (inginer, cercetător în domeniul bioenergiei)

„Bioenergia, acest domeniu fabulos al științei actuale, s-a bucurat, cred, anul acesta, de o mai mare atenție din partea oamenilor de știință. A fost o reală bucurie de a constata că, pretutindeni în lume, și în țara noastră deopotrivă, se întreprind în laboratoare de renume cercetări pentru descrierea fenomenului, pentru cunoașterea legilor care îl conduc. Ceea ce a fost un vis cu ani în urmă și a devenit o realitate fizică în zilele noastre, va deveni fără îndoială un instrument de cunoaștere în mîna omului și un mijloc pentru diagnosticarea precoce și tratamentul unor maladii dintre cele mai diverse. Rămîn, de asemenea, la convingerea că cea mai importantă datorie a omului este de a fi de folos societății sale și de a face să se vorbească despre el prin faptele lui bune. E o profesiune de credință care îmi va însoți viața și activitatea și în anul ce vine".

NICOLAE ILIEȘIU (creatorul unor produse apicole)

„În 1981, în laboratoarele Fermei apicole din Scornicești a fost realizată pentru întîia oară în lume, prin triturarea larvelor de trîntori, substanța activă Apilarnil. Pe baza acesteia, Ministerul Sănătății a semnat autorizația de producție pentru **Apilarnil și Apilarnilprop**, produse realizate sub formă de drageuri de Uzina de medicamente București și destinate combaterii unor afecțiuni. Interesul deosebit acordat acestor produse naturale a făcut necesară producerea pentru anul viitor a unei cantități de 30 milioane drageuri. Mai amintesc că tot anul acesta, în noiembrie Combinatul apicol a pus în vînzare produsul **Apivitas forte**, aliment biostimulator și hepatoprotector, obținut din păstură de laborator, Apilarnil și propolis.

Toți cei care au lucrat la definitivarea acestor produse au avut, firește, sub raport profesional, un an deosebit de bogat în evenimente. Anul viitor se va continua realizarea trituratului larvar liofilizat. Va apărea, de asemenea, tot pe baza unui brevet românesc, preparatele «Nicotinostop» (împotriva tabagismului) și un nou medicament, realizat tot din produse apicole, cu acțiune **hepatoprotectoare și hepatobiliară**".

(Continuare în pag. 10)

Grupaj realizat de
HORIA PATRAȘCU ■
LIVIU MAIOR ■
LIONEL NIȚESCU ■
N. GRIGORE MARAȘANU ■

Cea mai prețioasă valută-forte: *Invențiile*

Dar cum se aplică legea?

Cum poate fi apreciată mișcarea de invenții în România anului 1981, unde ne aflăm azi, cum ne putem compara cu acei cu care are rost să ne comparăm ? Desigur, este greu, dacă nu imposibil de a da un răspuns exact, totuși numărul invențiilor, al brevetelor înregistrate sau eliberate anual poate servi drept orientare și criteriu, desigur nu unice. În adevăr, în lumea noastră în permanentă schimbare și înnoire, cu mijloace de **comunicații** atît de rapide, tehnica tinde să devină un „tot", progresele ei pe plan mondial realizîndu-se în strînsă interdependență, prin pași mici, cumulați, oglindiți în sutele de mii de brevete eliberate anual în diversele țări. Puține sînt azi invențiile, chiar în țările foarte dezvoltate economic, care printr-o unică trăsătură de condei răstoarnă totul și întorc o pagină nouă în domeniul respectiv ; de cele mai multe ori, este vorba doar de îmbunătățiri, desigur foarte valoroase, ale unor procese tehnologice **existente**. Așadar, reținem drept criteriu de apreciere numărul invențiilor, raportate la populația țării respective, căci altfel o țară ca Elveția, care prin numărul brevetelor înregistrate anual la 100 000 locuitori este a doua din lume, după Japonia, nu s-ar situa printre primele dacă s-ar lua ca bază numărul absolut de brevete.

Un alt criteriu important îl constituie, evident, eficiența economică a invențiilor aplicate. Aici nu avem termeni de comparație cu alte țări, care nu publică asemenea date.

Privită în sine, dinamica invențiilor românești în ultimii ani oferă motive de satisfacție. Dacă numărul de brevete acordate este oarecum staționar, cu o ușoară tendință de scădere (2 549 brevete în 1974, anul intrării în vigoare a Legii 62 privind invențiile și inovațiile, apoi în anii următori : 2 641, 2 434, 2 068, 2 744, 2 597 și, în 1980, 2 265), invențiile **aplicate** sînt în permanentă creștere : de la 3 380 în 1974 la circa 6 500 în 1980. „Concomitent au sporit economiile rezultate din aplicarea brevetelor în producție — arată directorul adjunct al Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci (O.S.I.M.) inginerul Ion Marinescu — de la circa 900 000 000 lei în 1974 la peste trei miliarde de lei în 1980. De subliniat că aceste cifre, conform prevederilor noii legi, oglindesc economiile postcalculate, deci sînt perfect sigure, un beneficiu net pentru economia națională."

Dar, evident, raportarea **noi cu noi** nu este suficientă. Trăim într-o lume aspră, bazată pe competitivitate (în special a ideilor tehnice, pentru a ne limita la problematica articolului de față). Cîștigă acela care dispune de cea mai prețioasă valută-forte din toate : **aurul cenușiu al inteligenței tehnice**. Pe drept cuvînt remarca — la o recentă reuniune a inventatorilor, desfășurată sub egida Comitetului municipal București al P.C.R. — inginerul Paul Marius, de la Institutul național de motoare termice și el însuși cunoscut și apreciat inventator :

— Ne bucurăm cînd românii reușesc să conceapă, să producă la nivelul tehnicii mondiale, dar aceasta nu este destul. Pentru a fi realmente competitivi trebuie să tindem ca produsele noastre industriale să fie, cel puțin sub anumite aspecte, superioare nivelului mondial. Altfel, la egalitate de preț, de ce le-ar cumpăra străinii de la noi și nu de la alți producători cu o mai veche tradiție industrială? Am în vedere și faptul îmbucurător că unele produse exportate înglobînd invenții românești au un curs de revenire pînă la echivalența **un dolar = un leu**. Așadar socot că trebuie să oferim, totdeauna cînd este posibil, **ceva în plus față de alte produse similare. Și putem s-o facem, grație inteligenței noastre tehnice.**

Este însă această avuție de preț valorificată cum se cuvine, la nivelul cerințelor mereu crescinde ale economiei ? Cea mai recentă statistică publicată de Organizația Mondială a Proprietății Industriale situează România, sub raportul numărului de invenții la 100 000 locuitori (,,indicele de creativitate") în 1979 **pe locul 24**, după (în ordine) Japonia, Elveția, U.R.S.S., R.F.G., Cehoslovacia, Suedia, Bulgaria, Noua Zeelandă, Marea Britanie, Australia, R.D.G., Austria, Finlanda, S.U.A., Franța, Polonia, Israel, Danemarca, Olanda, Grecia, Africa de Sud, Ungaria, Italia. Desigur, nu trebuie așteptat prea mult de la o asemenea statistică, ea poate da doar o anumită indicație asupra creativității tehnice, în măsura în care este oglindită de modul în care se asigură protecția prin brevet.

După aprecierea șefului sectorului Control și îndrumarea valorificării invențiilor la O.S.I.M., inginerul Ioan Apostol, potențialul României este superior numărului de invenții înregistrate efectiv în prezent :

— În 1980, s-au acordat în total, la noi, 2 265 brevete. **Pentru a se situa la nivelul unor țări europene cu care apare rezonabil să ne comparăm, ar trebui un număr de invenții aproximativ dublu,** după o foarte aproximativă estimare.

Să lăsăm de o parte, pentru moment, încercarea de apreciere cantitativă a „inventicii" românești, pentru a ne concentra atenția asupra căilor de stimulare a mișcării de invenții și inovații, fiindcă aci există un consens general. Documentele de partid subliniază cu tărie faptul că nu ne putem mulțumi cu stadiul atins și că această mișcare trebuie încurajată și promovată. Pe ce căi ? Am discutat cu inventatori și inovatori, cu lucrători ai Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci și ai Institutului Național de Informare și Documentare, cu economiști. În articolul de față, doar cîteva constatări.

RECOMPENSELE

Se știe că Legea nr. 62 prevede că pentru invențiile aplicate în economie și realizate „în activitatea de cercetare și de proiectare desfășurată pe bază de contract de către unitățile de cercetare științifică și proiectare... autorul poate primi, în raport cu eficiența economică obținută, premii echivalente cu cel mult de trei ori retribuția sa tarifară lunară, care exprimă și recompensa pentru invenție". De notat că prevederea are în vedere cazul cel mai important și cel mai general, invențiile de interesul cel mai larg fiind tocmai acelea care iau naștere „în activitatea de cercetare științifică și de proiectare desfășurată pe bază de contract de către unitățile de cercetare și proiectare".

— Or, fapt regretabil, surprinzător chiar — arată directorul adjunct Ion Marinescu — din controalele efectuate de O.S.I.M. rezultă că în prezent **din patru invenții aplicate în economia națională numai una este recompensată, încălcîndu-se legea.**

De ce ? Legea din 1974 a venit cu o substanțială îmbunătățire față de legislația precedentă, în sensul că prevede recompensarea materială a inventatorului doar pe bază de postcalcul. E logic și echitabil, brevetul respectiv trebuie să-și dovedească în practica producției viabilitatea și rentabilitatea, și doar apoi să fie recompensat. Dar aplicarea legii cere o evidență contabilă care apare atît de greoaie unor directori și contabili-șefi de întreprindere, încît nu arareori totul se tărăgănează la nesfîrșit sau se îngroapă definitiv în hîrtii, iar ponoasele le trage tocmai omul care a trudit și a creat. Aceasta are un efect descurajant asupra inventatorilor, fiindcă **recompensa, dincolo de substratul ei material, implică o recunoaștere morală din partea societății, confirmarea și aprecierea unei valori pur umane,** ceea ce reprezintă — cum spun sociologii — o motivație puternică a actului de creație.

Dar și recompensa materială în sine — atît cît e — este binevenită, fiindcă adesea nu face decît să acopere investiția inițială a inventatorului, care, în pofida prevederilor legii, se vede nevoit să plătească din buzunarul său pe desenatorul tehnic și pe alți colaboratori cu rol strict tehnic, auxiliar, și tot el cumpără materialele necesare pentru executarea proiectului etc. Este un aspect adesea ignorat, care ne-a fost relevat, între altele, într-o discuție mai largă cu inventatori pasionați de la Întreprinderea de strunguri Arad. Dar, repetăm, dincolo de aspectul material, criteriul moral. După săptămîni și luni de muncă, după cîte nopți nedormite, omul se simte **frustrat de un drept al său, înscris în lege.**

LĂUDAT LA EXPOZIȚIA DE LA PARTER, IGNORAT LA CONTABILITATEA DE LA ETAJ

Iată două exemple cu iz anecdotic, dar perfect reale :

● La un mare combinat petrochimic, unor reprezentanți ai O.S.I.M. li se ridică, într-o discuție, problema cuantumului actual al recompenselor. „Dar pe cele cuvenite conform legii le-ați plătit ? — este întrebată conducerea. Vă rugăm să prezentați ultimul proces verbal întocmit de delegații O.S.I.M. la precedentul control". După cinci minute se aduce documentul și se constată că se aplicau nu mai puțin de zece invenții ale unor specialiști din combinat, fără ca ei să fi primit un leu. Firește, s-au luat măsurile necesare de îndreptare.

● La întreprinderea de autoturisme Pitești — ne spune Ioan Apostol — un inginer autor al unei valoroase invenții nu fusese recompensat, deși trecuse, așa cum cere legea, mai mult de un an de la aplicarea în producție. Contabilul-șef invoca lipsa unor acte acoperitoare pentru economiile aduse de utilizarea brevetului. Or, chiar la intrare, în expoziția invențiilor și inventatorilor cu care, pe drept cuvînt, se fălea uzina, era prezentată și realizarea cu pricina. Într-o vitrină, două dispozitive similare — ieri și azi — iar cel fabricat după procedeul brevetat cîntărea cu vreo 2 kg mai puțin decît cel vechi, așadar aducea anual economii de zeci de mii de kilograme de tablă. Deci **jos în expoziție omul era lăudat, sus la contabilitate — ignorat.** Bineînțeles, s-a remediat și această anomalie.

— Din păcate — arată inginerul Ioan Apostol — asemenea situații nu sînt tocmai singulare. Din verificări recente rezultă că din 80 invenții în portofoliu la Institutul de cercetări și proiectări pentru utilaj petrolier București, doar 20 se aplică, iar din acestea — doar două sînt recompensate conform legii. La Institutul de mine Petroșani, la data unui foarte recent control se aplicau 22 de invenții din portofoliu, și doar două fuseseră recompensate. Nu trebuie generalizat în mod absolut, există și exemple îmbucurătoare, bunăoară „Electroprecizia" Săcele, cu o sută de invenții, din care 50% aplicate, toate recompensate, sau Întreprinderea de fabricație și montaj ascensoare București : 22 invenții în portofoliu, 15 aplicate, toate 15 recompensate. Din păcate, aceasta este **excepția** și nu regula, care spune : trei din patru invenții aplicate în producție **nu** sînt recompensate, deși întrunesc toate condițiile legale.

Unii interlocutori (de subliniat că nimeni nu pune în discuție justețea principiului „postcalcul" și nu al economiilor prezumate, antecalculate) consideră că actualul mecanism privind finalizarea recompenselor materiale este prea greoi, că se cer prea multe avize inutile, care nu fac decît să întîrzie lucrurile și să plimbe hîrtiile. O.S.I.M. este de părere că actuala metodologie este corectă, dar de vină ar fi comoditatea unor contabili-șefi. În ce ne privește, considerăm cu totul și cu totul regretabilă perpetuarea actualei situații și socotim că, și în actualul sistem (care poate este, poate nu, greoi), nimeni și nimic nu scuză pasivitatea acelor conducători de întreprindere care nu iau toate măsurile ce stau în puterea lor, pentru recompensarea inventatorilor.

RECUNOAȘTEREA MORALĂ, CONFIRMAREA UNEI VALORI UMANE

● Iată acum o opinie culeasă la o mare uzină clujeană, Întreprinderea „Unirea", care s-a remarcat în ultimii ani în activitatea de invenții și care s-a clasat pe locuri fruntașe în etapele județene de creație științifică și tehnică din cadrul Festivalului național „Cîntarea României".

— Tovarășe inginer Ioan Ghioltean, ca responsabil timp de mulți ani cu invențiile și inovațiile la „Unirea", ați acumulat o valoroasă experiență. Cum credeți că poate fi stimulată această mișcare ?

— Desigur că modalitățile sînt numeroase ; eu mă voi limita doar la un singur aspect. De la apariția actualei legi privind invențiile și inovațiile, numărul inovațiilor în uzina noastră a înregistrat o scădere, din cauza justificatei sporiri a exigenței aduse de lege față de caracterul de noutate al inovației. Faptul că s-a înălțat ștacheta este pozitiv și răspunde cerinței de ridicare a nivelului tehnic general. Pe de altă parte, a orientat inovatorii spre a deveni inventatori, desigur în măsura posibilului. A crescut și volumul eficienței economice a invențiilor, dar ceea ce descurajează pe creatori este, între altele, neîmplinirea întocmai a articolului 37. Acesta prevede că „autorii invențiilor aplicate în economia națională sînt recompensați moral și material, prin acordarea de **titluri științifice, ordine și medalii, grade profesionale, promovarea excepțională în funcție, acordarea de premii și recompense bănești**"... În fapt am constatat că de multe ori aceste drepturi legale nu se acordă, cu excepția premiilor și recompenselor stabilite în funcție de avantajele economice ale invențiilor. Sînt de părere că aplicarea operativă a **tuturor** prevederilor legii ar fi în folosul general — încheie, judicios, Ioan Ghioltean.

● Altă situație care apare în practică. O invenție brevetată în 1975 de doi ingineri aduce statului, pe măsura extinderii treptate în economia națională : 11 385 000 lei în primul an de aplicare, 86 000 000 lei în al doilea an, 276 000 000 lei în al treilea an etc. Cifrele au tot crescut, totalul depășind probabil o jumătate de miliard de lei pînă astăzi. Sînt economii postcalculate, așa cum cere legea, deci nu aprecieri subiective, ci simpla constatare contabilicească a unei stări de fapt. Așadar, doi oameni „dau" țării o jumătate de miliard de lei. Este vorba deci nu de o invenție oarecare, ci de una încadrabilă printre cele la care se referă în mod expres articolul 41 din lege, și anume „de importanță deosebită tehnico-științifică, tehnologică, economică sau socială". În asemenea situații același articol prevede : „Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, cu avizul ministerelor sau altor organe centrale, poate supune spre aprobare Consiliului de Miniștri propuneri de acordare de recompense speciale". Dar nici această prevedere nu a fost respectată, astfel încît cei doi autori au primit împreună, drept recompensă, 14 490 lei, mai precis unul a primit circa 8 000 lei iar celălalt mai puțin de 7 000 lei. Subliniem că nu este vorba de o plîngere a celor doi inventatori, pe care deocamdată nici nu i-am văzut la față și cu care nu am discutat nimic. Problema ne-a fost ridicată de diverși interlocutori numai sub aspectul ei principial.

În articolele următoare ne vom ocupa și de alte aspecte, organic legate, privind mișcarea invențiilor și inovațiilor din țara noastră. Ne referim la ritmul de aplicare în practică, stimulentul **economic** al întreprinderilor pentru a folosi brevetele aflate în portofoliul ei, documentarea și informarea tehnică etc. Poate ni se va obiecta că în acest prim articol am stăruit prea mult asupra recompenselor. S-a văzut însă clar, credem, că nu este vorba nici pe departe numai de aspectele materiale, ci și de cele **morale**. Mai cu seamă acestea din urmă. Fiindcă și în acest domeniu trebuie pornit de la om, de la acela a cărui gîndire înaripată dă naștere invenției. Recunoașterea de către societate a meritelor și muncii fără preget ale inventatorilor **nu reprezintă o favoare, ci o îndatorire a obștii și, în sensul cel mai profund, interesul ei.** Este cealaltă fațetă a înaltei îndatoriri consemnate de articolul 2 din lege și la care de asemenea subscriem pe deplin : „Oamenii de știință, cercetătorii, proiectanții, specialiștii și ceilalți oameni ai muncii din producție, din învățămînt și din unitățile economice au îndatorirea de a desfășura o activitate permanentă pentru realizarea de invenții și inovații de înaltă eficiență economică și socială, care să fructifice la nivel superior potențialul de gîndire științifică și tehnică al poporului român".

LIONEL NIȚESCU ■

NOUL, ÎN PRAG DE AN NOU

(Urmare din pag. 9)

CONSTANTIN TUCULESCU (creatorul unor metode de chirurgie maxilo-facială)

„La Congresul internațional de chirurgie maxilo-facială, desfășurat la București, anul acesta, cu ocazia prezentării unei comunicări personale, am afirmat că această teribilă maladie poate fi rezolvată. În cadrul demonstrației am adus și două cazuri foarte convingătoare. Am operat pînă în geantă din București, peste 100 de bolnavi cu paralizii faciale, cei mai mulți avînd această suferință de 20—30 de ani.

Despre toate acestea vorbesc pe larg în lucrarea mea intitulată provizoriu «Chirurgia maxilo-facială" și pe care intenționez să o încredințez anul viitor unui editură de specialitate. Cartea va mai include între altele și descrierea unei tehnici personale în rezolvarea anomaliilor dentomaxilare și a unei metode proprii vizînd rezolvarea despicăturilor de boltă palatină.

ION DINU (autor al reacției serologice de depistare precoce a cancerului)

„Anul care se încheie ne-a adus unele dovezi ale valabilității reacției serologice de depistare precoce a bolii neoplazice : în 1979 am realizat primul screening pe un lot de 600 femei considerate sănătoase și aflate în plin proces de producție, într-o unitate economică din București. Verificarea seroreacției a fost făcută de o comisie de medici specialiști care au apreciat că pe un procent de 15 la sută din lot, testat ca pozitiv, nu se pot pronunța în favoarea seroreacției. Urmărind (în timp de trei ani) evoluția subiecților testați, s-a ajuns la concluzia că 10 la sută din persoanele testate pozitiv (dar neîncadrate de comisia de medici la stări maligne) confirmă acum (prin apariția stărilor precanceroase și maligne) valoarea seroreacției noastre — de depistare precoce a cancerului. Urmărirea în timp am realizat-o cu ajutorul medicilor de întreprindere.

În 1982 mi-aș dori ca toată această trudă să se desfășoare sub zodii mai bune, să se breveteze seroreacția (dosarul fiind depus de cîțiva ani), iar eu voi pune la punct o metodă de terapie a cancerului prin metoda hipertermică, metodă prin care am obținut deja unele vindecări, printre pacienți aflîndu-se și un medic".

EUGEN MACOVSCHI (academician, autorul teoriei biostructurii)

„Anul care se încheie ne-a adus unele mari bucurii și satisfacții pe care și le poate dori un cercetător : confirmarea «de visu», dacă mă pot astfel exprima, a teoriei pe care am elaborat-o încă acum un sfert de veac și pe care am dezvoltat-o continuu de-a lungul anilor : teoria biostructurii. Afirmam, în pofida a ceea ce se admitea pînă atunci în biologie, că materia vie (substanța fundamentală citoplasmică) este structurată, mai precis : are o structură spongioasă, prin care se explică — și eu am încercat s-o fac — însușirile ce o deosebesc de materia nevie. Am efectuat cercetări și am publicat zeci de articole în reviste științifice pe această temă, dar iată că în 1981, în prestigioasa publicație «Scientific American», doi oameni de știință din S.U.A. au comunicat că au observat și fotografiat la un microscop de înaltă tensiune o structură particulară a materiei vii. Este, de fapt, ceea ce am prefigurat-o eu".

A fost elaborată cea dintîi şarjă de „Apifitol"

Noi dovezi, ştiinţifice, convingătoare, la „dosarul" Apifitoterapiei

Ne-am mai ocupat, şi nu o dată, de medicamentele apifitoterapice realizate, în temeiul a 12 brevete de invenţie, de Tamara Păunescu. Dacă revenim azi, o facem pentru că ele, extracte din plante şi produse apicole, par să fi depăşit, decisiv, faza eternelor tatonări, aflîndu-se mai aproape ca oricînd de deplina afirmare.

Pe de-o parte, încredinţate nu demult spre experimentare clinică, medicamentele apifitoterapice, puse la punct în laboratorul de cercetare şi condiţionare specializat ce funcţionează, din 1979, în cadrul Institutului de virusologie „Ştefan S. Nicolau", au dat rezultate mai mult decît încurajatoare, menite să sprijine, cu dovezi ştiinţifice clare, necesitatea intrării cît mai urgente în producţia de serie. Să argumentăm. Astfel, testînd „Apifitolul" în gerontologie şi în asteniile postinfecţioase, doctorul Ion Urseanu, medic primar la Spitalul Militar Central, a întocmit o amplă lucrare ale cărei concluzii sînt următoarele :

„Rezultatele obţinute şi comunicate aici atestă calitatea produsului de a rezolva cu deosebită promptitudine şi în toate cazurile testate sindroamele astheno-vegetative postinfecţioase (postvirale) şi de a ameliora stările de bătrîneţe patologică. Produsul a prezentat o eficacitate absolută (100%), iar toleranţa clinică şi biologică a fost excelentă.

Scurtarea marcată a perioadei de convalescenţă postvirală la 7—10 zile conferă produsului „Apifitol" calitatea de a servi la recuperarea rapidă a capacităţii de muncă în afecţiuni frecvente...

„Apifitol" se dovedeşte deosebit de util în gerontologie, unde studii ulterioare, pe loturi largi, îi vor stabili indicaţiile şi limitele definitive".

Acelaşi medic a folosit „Apifitolul" în hepatite cronice active şi persistente, în stări de convalescenţă postinfecţioasă, în inapetenţă senilă şi în neoplazii avansate, administrînd bolnavilor o singură doză, o lingură, pe zi, dimineaţa. A stabilit că :

„Produsul se constituie, în primul rînd, ca un tratament adjuvant eficace, ca o posibilitate geronto-logică demnă de toată atenţia şi este susceptibil de introducere în terapeutica curentă"

Tot în cadrul Spitalului Militar Central, de data asta în secţia de chirurgie maxilo-facială şi stomatologie (şef de secţie general-major doctor Gheorghe Stănicioiu), căpitanul doctor Gabriel Constantin Poenaru a realizat un experiment clinic pe 135 de cazuri împărţite pe 8 grupe de afecţiuni (parodontite marginale cronice, 48 de cazuri ; procese inflamatorii ale mucoasei bucale şi rinofaringiene, 27 ; hemoragii şi alveolite postextractionale, 29 ; hematoame posttraumatice şi postanestezice, 12 ; arsuri, 4 ; plăgi postoperatorii, 6 ; tumori maligne în sfera maxilo-facială, 6 ; leziuni postradioterapice, 9). Iată cîteva fragmente din concluziile extinsului (4 pagini) referat :

„Prin aplicarea preparatului, am observat remisiunea procesului inflamator şi al pungilor gingivale şi osoase, precum şi o refixare de durată a dinţilor...

În cadrul proceselor inflamatorii rinofaringiene şi faringoamigdaliene, pulverizaţiile cu „Apifitol" spray şi badijonajele cu soluţia apifitoterapică au dus la diminuarea accentuată a secreţiei, a usturimilor şi jenei la deglutiţie chiar după primele aplicaţii...

În 11 cazuri de alveolite postextracţionale, am obţinut scurtarea perioadei de vindecare...

Pentru scurtarea perioadelor de rezorbţie a hematoamelor posttraumatice... am folosit preparatul tip placă medicamentoasă apifitoterapică... Efectul rezorbtiv e evident mai rapid şi eficient decît în cazul tratamentelor clasice...

Efectul antiinflamator, anestezic şi cicatrizant rapid ne îndreptăţeşte să socotim preparatul la fel de eficient ca şi produsele importate similare, „Oxycort", „Terracortyl" etc...

Totodată, el stimulează capacitatea de apărare a organismului, contribuind la o bună evoluţie postoperatorie şi la prevenirea recidivelor...

Aplicarea medicaţiei apifitoterapice în tratamentul leziunilor postradioterapice a contribuit la limitarea şi reducerea progresivă a acestor leziuni, cu stimularea proceselor reparatorii, apitelizante, şi la mobilizarea unor resurse de apărare proprii organismului, care au mărit rezistenţa locală şi generală".

În secţia O.R.L. a Spitalului clinic „Grivi-ţa" din Bucureşti, precum şi în ambulatoriul acestuia, a fost efectuat un experiment îndelungat, care s-a bucurat de competenţa doctorului Dorin Sarafoleanu directorul unităţii. Medicamentele apifitoterapice au fost utilizate în tratamentul unor afecţiuni otorinolaringologice, dînd următoarele rezultate :

„1. Preparatele folosite au un rol antiinflamator şi biostimulator evident ; 2. Rezultatele reprezintă abia începutul unei cercetări şi sînt insuficiente pentru a face consideraţiuni mai aprofundate, definitive ; 3. Din datele obţinute pînă în prezent nu am remarcat vreo acţiune nocivă a preparatului asupra organismului, fapt care justifică investigarea eficacităţii lui în continuare, pe un număr sporit de cazuri".

Gama medicamentelor apifitoterapice, am mai spus-o, e largă. Iată, de pildă, Clinica de hematologie a Spitalului „Fundeni" a testat, sub supravegherea reputatului profesor Ştefan Berceanu, personalitate de primă mărime a medicinei româneşti şi internaţionale, acţiunea plăcilor de propolis la 11 bolnavi cu afecţiuni hematologice (abcese şi flegmoane la bolnavi cu aplazie medulară, leucemii acute cu granulocitopenie severă, tumoră carcinomatoasă necrozată şi ulcerată etc.). Ex-

perimentul a durat 10 luni (noiembrie 1980 — august 1981) şi a ajuns la concluzia că :

„Tratamentul cu plăci de propolis în cazurile menţionate a arătat un efect antiinflamator şi rezolutiv cert, chiar la bolnavi cu apărare antiinfecţioasă deficitară (granulocitopenie severă). Efectul rezolutiv s-a manifestat (în concordanţă cu alte constatări anterioare) şi în cazurile de revărsate hemoragice. Trebuie subliniată, de asemenea, acţiunea antiseptică deosebită a acestui preparat.

Considerăm că preparatul are calităţi terapeutice reale, caracterizate prin acţiunea antiinflamatorie-rezolutivă şi antiseptică, fiind recomandabil, în primul rînd, în afecţiuni inflamatorii cu caracter local (abcese, flegmoane) sau mai extensiv (flebite), în tratamentul local al colecţiilor hemoragice (hematoame, hemartroze), eventual şi al plăgilor torpide".

Adăugînd că un experiment similar s-a desfăşurat, sub conducerea doctoriţei Ruxandra Nicolescu, şi la Clinica veterinară a Serviciului sanitar veterinar, rezultatele fiind, de asemenea, îmbucurătoare avem un tablou complet şi optimist al acţiunii medicamentelor apifitoterapice la cercetarea şi condiţionarea cărora lucrează, în prezent, un colectiv extins incluzînd, pe lîngă inventatoare, pe doctorul Doru Pucă, pe farmacista Valeria Scopelitis Mihalcea şi pe laborantele Marcela Stănescu şi Mariana Chiţu. Toate afirmaţiile de mai sus, elogioase la adresa unor produse pe cît de eficace, pe atît de ieftine (obţinute din materii prime indigene), reprezintă tot atîtea dovezi că, depăşind greutăţile şi piedicile de altădată, medicamentele apifitoterapice şi-au cîştigat dreptul de a pătrunde în farmacopee. Un drept, însă stăm, dobîndit prin eficacitatea terapeutică demonstrată, prin rezultatele înregistrate în tratamentul unei game largi de afecţiuni, adesea vindecate sau măcar ameliorate. Făcînd o paranteză, să notăm că prezentate în cadrul unor importante reuniuni ştiinţifice internaţionale, ultima oară la Congresul Apimondiei de la Chişinău, la care a luat parte şi Tamara Păunescu, extractele din plante şi produse apicole au stîrnit, de fiecare dată, un deosebit interes, fiind recunoscute ca priorităţi.

Pe de altă parte, recent, întrînd în posesia unei documentaţii ştiinţifice limpezi şi, implicit, a tuturor avizelor, industria a elaborat cele dintîi şarje de „Apifitol", în cadrul secţiei a IV-a a Întreprinderii de medicamente „Biofarm" din Capitală, ce urmează să fie însărcinată cu fabricarea în serie a biostimulatorului respectiv. El face parte, reamintim, dintr-un evantai de produse aflate, în prezent, în stadiul final al cercetării sau în cel al avizării.

Nu ne rămîne decît să sperăm că, lucrurile fiind acum mai lămurite ca oricînd, termenele se vor scurta, medicamentele gîndite de Tamara Păunescu urmînd să fie, cît mai grabnic, puse la îndemîna celor ce au nevoie de ele spre a ieşi din suferinţă şi a se reîntoarce la familiile şi locurile lor de muncă.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Înfiorător

nu mă îngrozesc numai
de rachete intercontinentale
şi de bomba cu neutroni
care şterge orice suflare
precum şterge bobocul
primele litere şchioape
tremur ca varga şi cînd
văd o armă obişnuită
chiar fără glonţ pe ţeavă

cîte capete n-au fost
sfărîmate de patul puştii
fără să se audă vreo pocnitură

înfiorător de groaznic
să nu uităm
şi patul puştii
seamănă somn fără vise.

NIKOLAUS BERWANGER ■
În româneşte de
ANTON PALFI ■

Labiş

Zburau berze pe lunci printr-un gînd
cu sufletul lor de aripile lor atîrnînd

Zburau spre zările zburătoare din gînd
deasupra valurilor de mări atîrnînd

Şi toate ieşeau una cîte una din gînd
schimbîndu-se una cîte una în cuvînt

într-un cuvînt pe care-l ţineam în gînd
într-un cuvînt pe care sufletul mi-era
atîrnînd.

NICHITA STANESCU ■

Şcoala românească de acupunctură printre cele mai bune din Europa

Se face simţită nevoia cabinetelor de specialitate

— Interviu cu doctorul Matei Miron —

Observaţiile colegului meu, doctorul Dumitru Constantin, enunţate în cadrul unui interviu publicat anterior în revista Flacăra, se dovedesc judicioase şi se bazează pe un bogat material informaţional şi pe o îndelungată practică medicală. Voi fi în primul rînd de acord că tratamentul prin acupunctură nu se dovedeşte pe deplin eficient decît în cazul unor afecţiuni cu substrat neurohormonal vegetativ şi că, în general, se pot obţine ameliorări şi în mult mai mică măsură vindecări radicale. Dar aici, o precizare : în tratamentul rinitei alergice şi al unor maladii despre care voi vorbi de îndată, se pot dobîndi totuşi chiar şi vindecări spectaculoase şi de lungă durată.

Împărtăsesc, de asemenea, părerea, că unul şi acelaşi medic nu poate trata într-o zi mai mult de 20 de pacienţi. Spun aceasta deoarece pentru o şedinţă de acupunctură sînt necesare cel puţin 15—20 de minute (tratamentul presupune nu numai găsirea punctelor de acupunctură, aplicarea acelor, ci şi stimularea lor prin metode manuale, electrice sau termice). Iată de ce am foarte multe rezerve faţă de „metodele" celor care afirmă că pot supune tratamentului, într-o singură zi, între 60—70 persoane. Probabil că respectivii doresc să-şi formeze mîna şi au nevoie de material uman. Şcoala românească de acupunctură s-a impus cu greu pe plan internaţional, dar la ora actuală şi-a cucerit un prestigios şi binemeritat loc în ierarhia şcolilor europene. Tratatele de specialitate rezervă un larg spaţiu comunicărilor şi rezultatelor obţinute de specialiştii noştri, în mod special de prof. dr. N. N. Gheorghiu, dr. Dumitru Constantin, dr. D. Ionescu Tîrgovişte (toţi trei din Bucureşti), dr. Ion Băgu (Galaţi), Traian Crăciun (Cluj-Napoca), Teodor Caba (Călan), Tiberiu Roibuleţ (Herculane), Adrian Danciu (Braşov). Este regretabil tocmai de aceea că activitatea de diletanţi a unora ar putea pune sub semnul întrebării sau chiar ar putea frîna dezvoltarea unei specialităţi medicale impuse prin studii şi probitate ştiinţifică de către cei care practică acupunctura cu pasiune şi seriozitate.

— Un medic de o anumită specialitate — spunea doctorul Dumitru Constantin — trebuie să practice terapia prin acupunctură numai în cadrul specialităţii sale. Sînteţi de acord cu această părere ?

— Un medic care se respectă şi îşi respectă bolnavii nu poate trata decît un număr restrîns de maladii, deci este vorba de o subspecializare în cadrul unei specialităţi. Dar în acelaşi timp trebuie să spun că nu pot accepta recomandarea colegului meu. Acupunctura este structurată cu totul pe alte principii decît cele ale medicinei clasice tradiţionale. Dacă am urma indicaţia doctorului Dumitru Constantin, atunci ar trebui să restrîngem activitatea orelistului doar la tratamentul rinitelor alergice, obligîndu-i în acelaşi timp pe oftalmolog, pneumatolog şi reumatolog să trateze numai iridio ciclite, astm bronşic şi, respectiv, afecţiuni reumatismale.

— Am trecut de curînd pe la Policlinica Spitalului „Bucur" şi am aflat — mărturisesc nu fără surprindere — că pacienţii care doresc să beneficieze de tratamentele dumneavoastră sînt nevoiţi să-şi aştepte rîndul şi două luni.

— Am devenit extrem de solicitat mai ales după ce am fost invitat să vorbesc despre aplicaţiile acupuncticе în cadrul unei emisiuni televizate. Adevărul e că marele public nu cunoaşte la ora actuală nici cine tratează şi nici cine sînt specialiştii domeniului. Şi asta deoarece nu există cabinete de acupunctură propriu zise şi fiecare acupunctor autorizat este nevoit să-şi primească pacienţii după program, în cabinete improvizate sau „împrumutate". Eu, ca medic oncolog, sînt obligat să-mi planific după program şi în funcţie de posibilităţi orele de consult şi tratament acupunctic.

— Ce maladii trataţi în mod deosebit ?

— Conform principiului enunţat mai sus, începînd cu 1974, m-am specializat în tratamentul unui număr restrîns de afecţiuni. Doresc să vorbesc în primul rînd de arterita obliterantă deoarece rezultatele obţinute au fost extrem de apreciate în mai multe foruri internaţionale. Notez în acest sens că majoritatea celor care au solicitat acest tratament, s-au prezentat cu un indice oscilometric zero, iar din aceştia aproximativ 50% au fost sfătuiţi să accepte amputarea piciorului. **Toţi aceşti bolnavi au fost trataţi anual prin 2—5 serii de şedinţe şi absolut nici unul din ei nu a ajuns la amputaţie.** În 1979 am comunicat aceste rezultate, împreună cu medicul Ionescu-Tîrgovişte, în revista de specialitate „Journal american of acupuncture" şi la Congresul naţional italian de la Florenţa (1980). La ora actuală numărul total al pacienţilor trataţi pentru arterită obliterantă este de aproximativ 120. Toţi aceştia se simt mult mai bine. Evident, tratamentul nu dovedeşte eficienţa dorită la cei care prezintă turburări trofice avansate sau cangrene.

Proba timpului mi-a dovedit că în cazul acestor afecţiuni acupunctura este mult mai eficace decît tratamentul prin medicamente, explicaţia fiind dealtfel simplă : acupunctura poate produce vasodilataţie chiar în zona afectată, în vreme ce drogurile determină acelaşi efect în toate zonele organismului.

— Ce maladii nu pot fi tratate prin această metodă ?

— Toate bolile provocate de un substrat organic sau leziunal. Este şi firesc, deoarece asemenea afecţiuni secţionează în anumite puncte filetele neurovegetative, viciind sistemul cibernetic al organismului. Rezultate mulţumitoare şi uneori spectaculoase au fost obţinute în schimb în tratamentul paraliziilor faciale, al nevralgiei de trigemen, al nevrozelor astenice şi al unor forme de tulburări neurovegetative. S-au obţinut chiar vindecări radicale : boala nu a reapărut în ultimii cinci ani, fapt care mă determină să fac această afirmaţie. Tratamentul şi-a dovedit, de asemenea, eficacitatea şi în insomnii rebele, în discopatii şi spondiloze. Rezultate mulţumitoare au fost înregistrate şi în tratamentul hemiplegiilor şi parezelor, dar din păcate cei care au asemenea afecţiuni sînt greu de transportat. Forurile în drept ar trebui să aibă în vedere şi această situaţie.

— Cum apreciaţi extinderea terapiei prin acupunctură, dat fiind faptul că practica medicală a demonstrat eficacitatea tratamentului ?

— Noi, medicii, nu putem face mare lucru dacă nu se va proceda, prin concursul forurilor tutelare, la înfiinţarea unor cabinete de profil în toate policlinicile din Bucureşti şi reşedinţele de judeţ. Bineînţeles, în măsura în care vom avea şi cadrele medicale necesare. Ar fi o măsură extrem de binevenită şi în conformitate cu recomandările Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii de a se extinde această practică străveche, atît de eficientă, de ieftină şi lipsită de nocivitate.

LIVIU TIMBUS ■

Specializarea medicilor văzută de ei înșiși

Specializarea a devenit astăzi în întreaga lume condiție și criteriu de bază în profesionalizarea individului. Ea se impune cu atît mai mult în domeniul larg al asistenței sanitare, aici unde, în ultimele decenii, actul terapeutic a cunoscut o continuă diversificare și, în consecință, o strictă compartimentare a noilor metode curative, a învățămîntului și cercetării de laborator.

Ce înseamnă a fi specialist ?

Cum te poate atinge acest deziderat prin instrucție și practică medicală ?

Ce favorizează, stînjenește sau împietează procesul de formare a specialiștilor ?

În cuprinsul anchetei noastre, (prima parte a anchetei a fost publicată într-un număr recent), răspund acestor întrebări personalități marcante ale școlii naționale de medicină, profesori și cercetători din principalele centre universitare ale țării.

Profesor doctor docent PETRE GEORGESCU, decanul Facultății de medicină, a Universității din Craiova :

„Asemănător calificării piloților de aviație"

La noi în țară, modalitatea cea mai bună de perfecționare a cadrelor medicale s-a dovedit a fi sistemul concursurilor-examen postuniversitare, pe linie de minister al sănătății : internat, secundariat, medic principal, medic primar etc. El aducea aceleași enorme servicii nu numai relativ proaspeților absolvenți, cît și cadrelor didactice ale învățămîntului medical.

Este ceva asemănător cu pregătirea, cu calificarea piloților de aviație : se știe că un pilot gradul III poate zbura ziua, că un pilot gradul II zboară bine ziua și noaptea iar un pilot gradul I zboară bine ziua, noaptea, pe ceață sau vreme rea, chiar și legat la ochi.

În sectorul medical este și un criteriu obiectiv pentru bolnavi de a se adresa medicilor, pentru cauze reale, în funcție de gravitatea afecțiunii pe care o au. De asemeni este cel mai serios criteriu de promovare în ierarhia eșaloanelor sanitare, ținînd seama de interesul bolnavului.

Medicina este o profesiune grea și datorită acestor examene, pentru că te obligă la 3—5—8 ani să dai mereu concursuri, te obligă să ții pasul cu progresul științei, îți oferă garanția realizării profesionale; oricare medic care a străbătut aceste concursuri poate mărturisi că ele au reprezentat o etapă în dezvoltarea superioară a calificării sale profesionale. Totodată, sistemul concursurilor reprezintă și modalitatea cea mai corectă, cinstită, care ține seama de interesul bolnavului, în realizarea transferurilor medicilor între localități și între diverse unități sanitare, mai mari sau mai mici, excluzînd astfel sistemul „pilelor" ce, din păcate, se mai practică.

Ministerul Sănătății a întocmit un calendar permanent al acestor concursuri, fapt ce răspundea unui deziderat vechi al rețelei sanitare, de circa doi ani el a funcționat cu foarte bune rezultate, creînd în întreaga masă de medici o extraordinară efervescență medicală, de la studentul din ultimul an și pînă la medicul vîrstnic studiul devenind o permanență. Suspendarea acestor concursuri anuale, acum cîtva timp, a dus la situația deloc îmbucurătoare ca, în prezent, rețeaua de asistență să aibă neocupate 5 000 de posturi de specialiști !

În legătură cu stagiul de 3 ani al absolvenților : s-a semnalat, la epoca inițierii acestui stagiu postuniversitar, că în pregătirea tinerilor absolvenți existau lipsuri în unele domenii practice : prim ajutor, asistență medicală de urgență etc. Aspect absolut real. Ministerul Educației și Învățămîntului a inițiat imediat o acțiune de modificare a planurilor de învățămînt, în sensul cuprinderii, în ponderea necesară, a acestor tematici, astfel că în ultimii ani aceste lacune din pregătirea studenților au fost acoperite. Recent, organele de resort au analizat într-o amplă dezbatere experiența căpătată după trei ani de stagiatură a absolvenților : discuțiile purtate cu cadre de conducere din toate sectoarele au concluzionat că problema stagiului postuniversitar **trebuie regîndită,** aplicată la noile condiții din etapa actuală și în funcție de experiența căpătată.

Absolventul, în timpul acestei stagiaturi, cel puțin cum se face astăzi, are de a face cu omul bolnav, și nu cu **protejarea omului sănătos,** destinația lui, de fapt, acolo, la circă. În spital, el reia lucruri **învățate deja la facultate,** utilînd însă pe cele elementare, ce nu se pot aplica decît acolo, la sat sau întreprindere. Cred că ar fi bine ca stagiatura — dacă rămîne — să se facă, măcar, pe lîngă un medic vîrstnic, capabil, recunoscut ca valoare. „A fi discipolul lui... X" — nu este o formulă de care trebuie să ne ferim, dovezile practice în acest sens formînd una dintre tradițiile de aur ale medicinei române. S-ar elimina — repet : prin regîndirea „stagiaturii" actuale — acea tristă realitate care înseamnă că învățămîntul medical, la noi, se întinde **pe o durată de 9 ani !...** La urma urmei este vorba de viitorii noștri medici, de cei care ne vor îngriji pe noi și familiile noastre, care trebuie — și pot — să se formeze la vîrsta optimă, prin ambiția și capacitatea profesională personală, și nu prin mijloace sau interese familiare, de grup, relații etc.

În sfîrșit : țin să menționez — drept o mare realizare — **reînființarea centrului de documentare** medicală din București. În pregătirea atît a studenților, cît și a noastră, a medicilor, acest fapt este extrem de binevenit, și n-ar fi rău deloc dacă această inițiativă s-ar extinde și zonal, pe plan județean măcar.

Profesor doctor docent I. BULIGESCU, șeful Clinicii medicale a Spitalului Fundeni :

„Învățămîntul medical românesc între tradiție și actualitate"

Învățămîntul medical românesc de-a lungul celor 120 ani de existență și-a dovedit o tradiție solidă, ilustrată printr-o organizare științifică, modernă și prin formarea unor școli de prestigiu în ramurile de bază ale medicinei. Rezultatele acestei tradiții frumoase n-au întîrziat să se arate, constînd în formarea unor buni specialiști, care au asigurat integral necesarul de cadre al țării. Șefii secțiilor de medicină internă din Transilvania erau foștii elevi ai regretatului acad. I. Hațieganu, din Moldova ai lui Enescu și mulți chirurgi de prestigiu din țara noastră s-au format la școala acad. Hortolomei. Școala medicală românească și-a cucerit și un renume internațional bine meritat, multora dintre slujitorii ei conferindu-li-se titluri academice în societăți savante de pe tot globul, lucrările lor situîndu-se la loc de frunte în cadrul reuniunilor internaționale iar unele catedre de la facultăți de medicină de prestigiu din alte țări fiind deținute de absolvenți ai facultăților de medicină din București sau Cluj (E. Palade, Levaditi, ș.a.).

În anii socialismului învățămîntul medical a cunoscut o dezvoltare impetuoasă prin creșterea cifrei de școlarizare, devenind de 5 ori mai mare decît în perioada antebelică, prin înființarea de facultăți noi la Tîrgu Mureș și la Craiova și prin dotarea școlilor de medicină cu aparatură corespunzătoare. Conceptul științific, modern al președintelui României asupra învățămîntului, definit prin integrarea sa cu practica și cu cercetarea științifică și prin caracterul său continuu, a fost experimentat pentru prima oară și larg aplicat în medicină, dînd un nou impuls dezvoltării moderne a învățămîntului medical. Școala medicală românească îndeplinește astăzi nu numai sarcinile interne, asigurînd integral necesarul de cadre medicale și de specialiști în toate ramurile medicinei, chiar și în cele recent dezvoltate (chirurgie cardio-vasculară, neurochirurgie, cofochirurgie etc.), dar îndeplinește și funcții internaționale, de întrajutorare a țărilor în curs de dezvoltare în formarea cadrelor medicale.

În urma dezvoltării rapide ca și a unor inconsecvențe organizatorice asistăm în ultimul timp la apariția unor contradicții, cantitative și calitative, care se cer corectate. Facultatea de medicină din București școlarizează peste 5 000 de studenți și totalizează peste 80 de discipline, fiind una dintre cele mai mari facultăți din lume. Din aceste motive, coordonarea, cunoașterea și controlul activității întîmpină dificultăți obiective. Acest fenomen l-au trăit și alte facultăți din lume, de exemplu cea din Paris, dar au avut curajul să se scindeze. În condițiile existenței unor baze spitalicești puternice (Fundeni, Colentina), scindarea ar fi posibilă și pentru facultatea noastră.

Dezvoltarea școlilor medicale n-a fost favorizată din cauza crizei de încredere în șefii de disciplină, a restrîngerii colectivelor didactice și a lipsei de continuitate. Șefilor de disciplină trebuie să li se redea posibilitatea selecționării cadrelor pentru dezvoltarea în perspectivă a specialității respective, fiindcă ei sînt cei mai îndreptățiți să evalueze calitățile viitorului cadru didactic. Noi am avut o formă tradițională foarte bună pentru selecționarea cadrelor : internatul prin concurs, a cărui desființare echivalează cu renunțarea la criteriul competitivității în selecționarea cadrelor didactice medicale. Stagiul de 3 ani după absolvirea facultății este prea fragmentat, randamentul lui este redus, reprezintă un „lux" pentru formarea medicului de medicină generală și duce la îmbătrînirea cadrelor de specialiști. În Franța acest stagiu durează 1½ an iar în S.U.A. 1 an. Considerăm că cele două forme (internatul prin concurs și stagiaratul după absolvirea facultății) pot coexista. Propun ca după absolvirea anului V să se organizeze concursul pentru ocuparea posturilor de intern. Internilor să li se permită să-și aleagă singuri stagiile. În felul acesta ar avea posibilitatea de a efectua mai multe stagii în aceeași specialitate sau în specialități înrudite. Consider că la sfîrșitul stagiului de internat ar trebui să se acorde posibilitatea profesorului să rețină în învățămînt pe cel care a dovedit calități în acest sens de-a lungul celor 2 ani, iar ceilalți să aibă dreptul să se prezinte la concursul de secundariat. Pentru studenții care nu promovează concursul de internat propun să se organizeze după absolvirea facultății un stagiu de 1½ an : medicină internă — boli infecțioase — epidemiologie ; obstetrică — mică chirurgie ; pediatrie — organizarea și funcționalitatea circumscripției sanitare rurale, după care să fie repartizați în mediul rural.

În prezent avem foarte multe posturi didactice vacante, majoritatea la disciplinele preclinice, acest fapt creînd reale dificultăți în desfășurarea procesului de învățămînt. De exemplu, în cadrul I.M.F. București sînt vacante peste 100 posturi. Acest fenomen negativ al penuriei de cadre didactice medicale a fost neobișnuit la noi în țară, existînd în general o mare competiție pentru ocuparea posturilor didactice. În ultimii ani asistăm la scăderea afluxului tineretului spre învățămînt din cauza desființării internatului și a retribuției mai reduse în învățămînt decît în rețeaua Ministerului Sănătății. Sîntem partizanii principiului socialist de retribuire după cantitatea și calitatea muncii prestate. Unitățile de învățămînt medical sînt unitățile cele mai specializate din rețeaua sanitară, care rezolvă cazurile problemă din întreaga țară și asigură specializarea și perfecționarea medicilor din rețea. În acest sens unitățile de învățămînt ar trebui să beneficieze de o retribuție diferențiată. Cadrele didactice din învățămîntul medical, în cadrul procesului de integrare, asigură asistența medicală directă și înalt calificată a bolnavilor. Această activitate incumbă în spiritul Legii 3/1978 responsabilitate juridică și medico-legală. Pentru această activitate cadrele didactice medicale au fost retribuite pînă în 1969 cu ½ normă de medic principal sau de medic primar. Fiind echitabil și stimulativ propun reintroducerea acestui sistem de retribuție. De asemeni, a existat tradiția ca posturile didactice din învățămîntul preclinic să fie ocupate prin concurs de studenții cu media peste 9 din anii V și VI. Propunem să se revină la această metodă sau la reînființarea internatului preclinic.

Există în facultatea noastră colective de disciplină alcătuite din 1—5 cadre didactice, care nu pot acoperi sarcinile sporite de învățămînt, cercetare și asistență medicală. De exemplu, colectivul pe care-l conduc, deși deservește o disciplină pivot, de bază a învățămîntului medical, numără 5 cadre didactice, inclusiv profesorul, cu o medie de vîrstă de 47 ani. În felul acesta este greu de creat școală și de asigurat continuitatea specialității. Militățm pentru promovarea tineretului în învățămînt și considerăm că s-a realizat insuficient în această direcție. Deși avem două posturi vacante în schemă și am solicitat publicarea lor la concurs nu ni s-au dat prea mari speranțe.

Deși pentru modernizarea programelor didactice a existat o grijă permanentă acestea sînt susceptibile de îmbunătățiri în sensul evitării repetărilor la mai multe discipline și a restructurării învățămîntului medical pe disciplinele de bază : anatomie normală și patologică, histologie, fiziologie normală și patologică, biochimie, biofizică, bacteriologie, farmacologie, medicină internă, chirurgie, obstetrică-ginecologie, pediatrie, neuropsihiatrie. Există mari carențe în documentarea atît a studenților cît și a cadrelor didactice întrucît cartea medicală autohtonă, care trebuie să formeze baza documentării, este publicată în tiraje reduse și nu se manifestă o grijă suficientă pentru publicarea și reactualizarea tratatelor românești. Tratatele redactate de colective prea largi, în care fiecare scrie cîte un capitolaș, își pierd din unitate și din calitățile didactice. Considerăm că sarcina redactării acestor tratate trebuie să revină tot școlilor medicale și să le reprezinte. Sîntem printre puținele țări din lume care nu avem o Librărie medicală pentru că la noi cartea medicală are o viață prea scurtă, uneori numai de cîteva zile. În această librărie studentul și medicul ar trebui să găsească și să consulte minimum 6 luni o carte. Centrul de documentare pentru medici, după ce a fost văduvit de sediul din str. Polonă, unde era admirabil organizat, a avut practic o mare întrerupere. În prezent, salutăm inițiativa conducerii Academiei de Științe Medicale și personal a profesorului C. Arseni de a-l reorganiza.

Opiniile enunțate, pe care le doresc utile perfecționării învățămîntului nostru medical, nu le pot încheia fără a aduce un cald salut tineretului nostru studios, animat de pasiune pentru știință și de hotărîrea de a deveni specialiști de nădejde ai României socialiste. Exprim de asemeni vii mulțumiri conducerii de partid și de stat pentru grija pe care o poartă învățămîntului și educației tineretului în spiritul nobilelor idealuri de pace, muncă și echitate.

Conferențiar doctor GEORGE POPA :

„Oleacă de risipă de timp, de bani, de energie"

Cu privire la aceeași problemă, controversată, a stagiului primilor trei ani de după absolvirea facultății, cînd absolvenții primesc o instrucție inegală în diverse clinici și spitale, am ținut să aflăm și opiniile altor cadre universitare de la Institutul de medicină și farmacie din Iași. Iată ce ne spunea, în această privință, **conf. dr. George Popa :**

„Adevărul este că pe parcursul acestui stagiu absolvenții, care sînt așadar medici, se comportă tot ca niște studenți. Au aceeași tendință, aș zice, proprie instrucției studentului, de a trage la fit. În același timp, în spiritul adevărului trebuie să spunem că instrucția lor în acest răstimp de trei ani depinde, hotărîtor, de clinica unde au fost repartizați. Dacă e o clinică severă, absolvenții se integrează. Dar există, dacă nu greșim, și clinici unde absolvenții nici nu apucă să facă de gardă, de exemplu. Oricum, în felul acesta ei sînt lipsiți de posibilitatea de a-și forma o personalitate mai devreme, din cauza amînării răspunderii directe în exercitarea actului medical. Nu trebuie desigur să uităm că ideea de la care a pornit stabilirea acestui stagiu de trei ani este excelentă, că ea exprimă generozitate și grijă față de oameni, urmărind ca pacienții să nu fie puși în situația ca tînărul absolvent de medicină să înceapă să facă, pentru a ne exprima astfel, experiențe cu ei. Din nefericire, în înfăptuirea practică a acestei nobile intenții se produce oleacă de risipă de timp, de bani, de energie. Rămîne să ne gîndim dacă scurtarea duratei acestui stagiu la 2 ani sau la un an n-ar însemna, pentru toți, o soluție..."

Eveniment

ÎN SFÎRȘIT, APAR CULEGERI DE PROBLEME

■ „Probleme de chimie generală și anorganică" se intitulează lucrarea apărută în Editura tehnică sub semnătura lui Mihail Iușut. Volumul cuprinde aproximativ 600 de probleme propuse la concursuri din țară și din străinătate și este util elevilor de liceu, celor ce se pregătesc pentru admiterea în facultățile cu profil chimic, participanților la olimpiade, studenților din primii ani ai facultăților de chimie, profesorilor, pentru pregătirea cercurilor de chimie etc.

■ În cunoscuta colecție „Serie" (Culegeri de probleme de matematică și fizică), Editura tehnică, a apărut o nouă ediție din „Probleme de geometrie" de G. Țițeica. Lucrarea se adresează elevilor din învățămîntul mediu, candidaților la admitere în învățămîntul superior, studenților din primul an precum și cadrelor didactice din învățămîntul de cultură generală și din învățămîntul tehnic.

Geografia țării mele

În această fastuoasă geografie a lumii
încărcată de semne false și de
exploratori care au descoperit
pămînturi locuite de mii de ani
dîndu-le numele lor
declarîndu-se ei, împărați ai memoriei
pe acest glob unde, în jumătatea
de umbră
s-au tăiat mereu bucăți de viață
cu degetul ca o sabie
faceți loc în sfîrșit, faceți loc
adevărului geografiei țării mele
niște copii stau în fața mea, le arăt
minciunile nepăsătoare din National
Geographic
pagini cîrpite de-un desenator grăbit
de teama că i se termină culorile
unde România pare o limbă de pămînt
ceva, cît două ducate feudale
din Cîmpiile Piemontului
ceva ca în delirul unui creier lovit
de malarie
îngroșat de legende năstrușnice
bune de vîndut la magazinul celor
nouăzeci și nouă de cenți din Gara
Centrală,
despre Dracula vampirul pentru uzul
actorilor rătăciți de pe Broadway,
despre o Transilvanie care n-ar fi
decît un fel de Pennsylvanie adusă
sub burțile cailor de niște cowboys
niște copii stau în fața mea, le citesc
lecția geografiei neliniștite
prin care bat vînturi cardinale
faceți loc, domnilor, faceți loc
voi ați învățat, noi am învățat, ei vor
învăța
că geografia este o știință
omenească și însingerată de dor
nu o ruletă oarbă amestecînd
în cenușă, sentimente și drepturi
faceți loc, în sfîrșit, faceți loc
adevărului geografiei țării mele.

NICOLAE DAN FRUNTELATĂ ■

Cauza apelor curate

Starea Oltului (I)

Încheiem astăzi investigația noastră privind calitatea apelor riului Olt, pe care îl putem numi, în deplin acord cu specialiștii în materie, RÎUL CEL MAI POLUAT DIN ȚARĂ ! Anticipînd puțin concluziile anchetei pe care ați putut-o urmări pe spațiul a cinci numere ale revistei, situația generală, din punct de vedere calitativ, a apelor riului Olt se prezintă astfel : ape de calitatea I — 9 km (în amonte de Bălan, județul Harghita) ; de calitatea a II-a — 39 km ; de calitatea a III-a — 319 km ; ape degradate grav — 303 km. Total, 670 km de la izvoare pînă la vărsarea în Dunăre, traseu pe care l-am urmat la rîndul nostru pentru a vă putea înfățișa starea efectivă a unui riu pe care îl iubim cu toții, de care se leagă foarte multe dintre tradițiile țării. De reținut că, față de anul 1976, ultimii cinci ani au adus ceva modificări în structura calității apelor. Astfel, apele încrînd în a doua categorie s-au redus cu 40 km, cele din a treia categorie s-au extins pe un tronson de riu măsurînd 126 km, iar categoria ape degradate a scăzut cu 86 km, lucru ce poate fi apreciat ca pozitiv cu atît mai mult cu cît în perioada cincinalului trecut au intrat în funcțiune o serie de noi capacități productive, iar altele s-au extins. Se simte așadar o reală sporire a atenției și a grijii pentru calitatea apelor deversate, chiar dacă în această direcție mai sînt încă foarte multe de făcut. Pentru moment să vedem ce am mai aflat în județele Sibiu, Vîlcea și Olt...

OLTUL ÎNTREG ÎNTR-O STAȚIE DE EPURARE ?!

Sibiu. Într-o vreme deficitar în apă potabilă, orașul a rezolvat problema prin intrarea în funcțiune a acumulării de la Gura riului. În privința poluării, datele statistice arată că pe raza județului se varsă în Olt (încă) 12 tone de suspensii pe zi, 80 t reziduu fix, 17 t cloruri, 2 kg fenoli, 4 kg cianuri, 2 kg substanțe extractibile, 2,5 t amoniu și așa mai departe. Există aici cîteva complexe zootehnice, rîdicînd toate problemele de acum cunoscute, întreprinderi cu situații grele cum ar fi „Firul roșu" Tîlmaciu, cea din Mîrșa sau cea din Avrig, dar necazul cel mai mare vine de la stația de epurare a municipiului Sibiu, al cărei ritm de execuție este cu totul nesatisfăcător. Această stație, cu o valoare de investiție aprobată de 17 milioane lei, a avut termen de punere în funcțiune trimestrul IV al anului 1978. Pînă în momentul de față nu s-au realizat lucrări decît de circa 6 milioane, fără să se finalizeze nici măcar un obiectiv din cadrul extinderii stației. Noul termen planificat pentru punerea completă în funcțiune este trimestrul IV al anului viitor, dar aintem de acum în iarna anului 1981 și este destul de puțin probabil ca termenul să fie respectat de constructori... Trebuie menționat că în anul 1980 s-au planificat la acest obiectiv lucrări în valoare de numai 3 milioane, nerealizîndu-se însă nici acestea, iar în 1981 numai 2,4 milioane. Așa se ajunge la situația în care, vorba unui specialist localnic, întreg Oltul arată de parcă ar trebui el însuși luat și introdus într-o stație de epurare !

125 000 DE HECTARE UDATE CU UN FEL DE APĂ CU SARE...

Rm. Vîlcea. Platforma chimică Vîlcea cuprinde două mari combinate, la Rîmnicu Vîlcea și la Govora, aparținînd de Centrala industrială de produse anorganice. Problemele, aici, sînt dintre cele mai dificile. La Combinatul din Rm. Vîlcea stația de epurare merge permanent, are suficientă capacitate, însă nămolul pe care îl conține nu pare să mai aibă eficiență prea mare. În plus, pentru unele instalații noi, puse în funcțiune după anul 1978, tehnologiile de tratare a apei nu dau rezultate satisfăcătoare, iar pentru altele nici măcar n-au fost stabilite astfel de tehnologii. În felul acesta, pentru o parte din poluanții evacuați în Olt nu se cunoaște influența asupra faunei și florei rîului (etiltioicloroformiat, toxanon, dizocab, etilmercaptan etc.) și nici concentrațiile admise a fi deversate în riu. Acestea formează deocamdată doar teme de cercetare ale institutului de specialitate. Urmează să se mai amplaseze încă noi instalații, extrem de poluante, cu fosfor, sulf etc. Se efectuează în momentul de față un experiment în scopul recuperării mercurului din apele reziduale (deci diminuarea concentrației evacuate în riu), primele rezultate urmînd a fi obținute în trimestrul I al anului viitor. Poluarea aerului este, de asemenea, importantă, dar asta e de acum altă poveste. La Combinatul de produse sodice Govora situația e și mai gravă. La instalația de fabricare a sodei calcinate rezultă o leșie finală ca urmare a distilării amoniacului. Amestecat cu alte substanțe insolubile se formează un nămol ușor decantabil, care se depune alternativ în 8 bazine imense, numite bataluri, care au scos din circuitul agricol 165 de hectare și au impurificat pînza freatică pe o suprafață de 5 ori mai mare. După decantare, așa-zisul „limpede de bataL" se evacuează în Olt și odată cu el aproape 30 000 metri cubi, zilnic, de concentrații. Un calcul de încărcare arată că debitul solubilizat evacuat zilnic este de circa 2 800—3 000 de tone de săruri minerale, uneori ajungîndu-se pînă la 3 400 de tone. Conform reglementărilor în vigoare în Olt se admit maximum 168 mg/litru de cloruri, în perioada irigațiilor în agricultură. Această perioadă coincide din păcate, e evident, tocmai cu accea a debitelor celor mai reduse din albia riului, de unde încărcarea pînă la 350 mg/litru, cu mult peste normele admise. În aval de Govora există un sistem de irigații care acoperă în momentul de față 125 000 de hectare, sistem care se alimentează direct din Olt. Conform unui studiu efectuat de I.C.P.G.A. București, utilizarea apei riului Olt cu concentrații saline ridicate poate duce la pierderi de recoltă de 10—25 la sută, evaluate la circa 1 400—2 500 lei pe hectar. Este ca și cum ai uda culturile cu apă cu sare ! În perspectivă, suprafețele irigate în această zonă urmează să crească la 160 000 ha în 1985, 675 000 în 1990 și 900 000 în anul 2000. Continuarea stării actuale a lucrurilor ar însemna ca la nivelul anului 1985 pierderile din recoltă să ge evalueze la 320 milioane lei anual, iar în 1990 la 1,35 miliarde ! Dincolo de acest pericol potențial mai există încă unul, cel puțin la fel de important : sărăturarea solurilor, acțiune nefastă și greu reversibilă, aducînd pierderi pe timp foarte îndelungat. Grigore Virtej, director general al Centralei industriale : „Pentru platforma chimică Vîlcea nu s-a dat decît un aviz general de funcționare, expirat în 1975. De atunci încoace s-au produs multe completări, dar Consiliul Național al Apelor n-a fost mulțumit niciodată de dosarele înaintate, restituindu-ni-le pentru completări. Funcționăm așadar fără aviz, iar asta poate intra, dacă vreți, și sub incidența legii. Noi am cerut ca pe platformă să ia ființă un colectiv care să urmărească de aici, nu deplasîndu-se de la București, toate instalațiile, stațiile de epurare, efectele noilor produși intrați în fabricație, ai noilor poluanți și așa mai departe, dar n-am fost sprijiniți. În privința clorurilor există, din punct de vedere teoretic, trei soluții : desalinizarea lesiilor finale (procedeu care ar costa însă imens, n-ar mai face rentabilă fabricarea produselor propriu-zise), injectarea în straturile din adîncime (lucru, de asemenea, imposibil, stratul freatic fiind deja infestat) și construirea unei conducte pentru evacuarea direct în Dunăre. Această ultimă soluție pare cea mai posibilă, chiar dacă pînă la fluviu sînt nu mai puțin de 167 de kilometri. Desigur, este vorba de realizarea unei investiții de mari proporții, probabil peste 550 de milioane lei, care obligă la eforturi financiare deosebite, dar dacă se compară pierderile care se fac acum și în perspectivă în agricultură, realizarea saleductului apare într-adevăr ca foarte necesară".

NU FĂ ALTUIA, CE NU-ȚI PLACE ȚIE !

Slatina. Apa riului Olt, atît de mineralizată, plină de săruri în special ca urmare a deversărilor de la Govora, a creat multă vreme mari neplăceri întreprinderii de aluminiu din localitate. Această apă „dură", atingînd 33 de grade germane (numai 12 sînt permise la intrarea în stația de tratare), necesita cheltuieli suplimentare pentru dedurizare. Acum însă, prin intrarea în funcțiune a barajului de la Arcești, duritatea s-a redus la 12—13 grade și problema alimentării cu apă a fost într-un fel rezolvată. Nu însă și cea a apei deversate în aval de marea întreprindere citată, a cărei concentrație în săruri de fluor este cu mult peste cea admisă. Prin acordul O.G.A., limita maximă permisă este de 13 mg la litru. Mediile anuale ale deversărilor au evoluat însă în felul următor : 24,2 mg/l în 1979, 23,1 în 1980 și 35,3 după primele 10 luni ale anului curent ! Este adevărat, pentru neutralizarea acestor săruri a fost prevăzută și execuția unei stații corespunzătoare, cu termen în ultimul trimestru al anului 1979. Constructorii s-au apucat de lucrare în 1978, dar pînă astăzi n-au reușit să termine mai mult de circa 30 la sută din volumul total al investiției... În atare condiții, conducta cu apă plină de săruri de fluor se varsă în pîrîul Urlătoarea, devenit la fel ca și altele un fel de canal de scurgere spre Olt. Lucrul acesta afectează desigur folosințele din aval și în special zona comunei Milcov, a cărei pînză freatică este infestată. Locuitorii s-au plîns de multe ori că nu mai pot folosi puțurile, dar li s-a răspuns că întreprinderea urmează să construiască și o conductă, prin care apa astfel încărcată va fi deversată direct în Olt. Cum însă lucrarea este legată de acțiunea de regularizare a pîrîului Urlătoarea, deocamdată nimeni nu face nici un pas în plus. Ilie Ghiță, șeful biroului de gospodărirea apelor, O.G.A. Olt : „Din analizele noastre reiese că apa Oltului a ajuns acum la circa 300 mg săruri la litru, față de limita admisă de 168 mg/l, necesară pentru irigații și alimentări. În județul Olt creează probleme, în afara întreprinderii de aluminiu, cea de produse carbogazoase Slatina, apoi E.G.C.L. Caracal (a cărei capacitate de epurare a apelor menajere este pentru moment abia la jumătate din debitul primit zilnic), Întreprinderea de osii și boghiuri Bals și I.S.C.I.P. Caracal. Această ultimă unitate a avut prevăzută o stație de epurare a apelor murdare pentru capacitatea de 80 000 de capete, însă ea a ajuns acum la 120 000. Astfel, față de norma de 800 mg/l de suspensii, I.S.C.I.P.-ul deversează 5 857 mg/l, iar la reziduu fix 2 196 mg, față de 1 000, cît prevede avizul. N-am putut face din păcate proba la substanțele organice, fiindcă aparatul nostru este defect și altul în schimb n-am primit încă".

În apropierea comunei Islaz, în județul Teleorman, apele Oltului se varsă în fine în Dunăre. Albia lată de peste jumătate de kilometru aduce în marele fluviu un debit mediu anual cam de 170 metri cubi pe secundă. Par oboselile apele Oltului după atîta drum și atîtea încercări, dar ele încă mai conțin, minune, ceva viață ! Desigur, nu sfătuim pe nimeni să guste măcar vreun pește prins, cine știe cum, prin aceste ape... În ceea ce ne privește, după ce am parcurs pe îndelete întreg cursul riului, sîntem în măsură să afirmăm că, astăzi, aventura Oltului este mai cu seamă una industrială, legată strîns de uriașele dezvoltări din această zonă, ca dealtfel din întreaga țară. După cum spunea însă odată Indira Gandhi, „poluarea nu este prețul dezvoltării, ci al insuficientei dezvoltări !" În țara noastră statul a investit sume uriașe pentru protecția mediului ambiant, ai apelor îndeosebi. După documente, pînă în anul 1990, conform Decretului 414/1979, absolut toate unitățile industriale, cele ale agriculturii sau alte unități poluatoare, trebuie să se încadreze complet în litera legii. Astfel, dintr-un total de 10 miliarde lei, fonduri aprobate de C.S.P. pentru extinderea stațiilor de epurare necesare protecției apelor din țară, circa 2,5 miliarde revin numai bazinului hidrografic al riului Olt. În lume se vorbește deja despre o a treia treaptă a epurării (cea terțiară, pe lîngă cea mecanică și biologică), avînd tehnologii din cele de vîrf, cu oxidare chimică, floculare, absorbție pe cărbune activ, osmoză inversă și așa mai departe. La noi nu merg cîteodată tehnicile mai simple, existente deja, așa cum și tehnologiile de fabricare propriu-zisă sînt încă prea mari consumatoare de apă. Se fac însemnate eforturi pentru remedierea situației, majoritatea organelor de conducere se preocupă destul de intens de problema apelor și există suficiente premise pentru a nu deveni pesimiști în privința Oltului, ca și a afluenților săi. Dar, fără îndoială, lucrul acesta nu trebuie să dea de înțeles că n-ar mai fi nimic de făcut, dimpotrivă ! Vrem doar să susținem că se află încă în puterea noastră să facem ca Oltul să nu devină un riu mort pe de-a întregul, că situația prezentă este totuși reversibilă.

DUMITRU GRAUR ■

„Comentariile sînt de prisos"

La acea oră matinală, în autobuz nu vorbea nimeni. Atmosfera s-a animat însă imediat după ce s-a urcat Nicolae. Majoritatea călătorilor și-au îndreptat privirile spre noul pasager, atît de bine dispus. „Care-i secretul că sînt mereu vesel ? Nu e nimic deosebit. În loc de cafea sau ceai, eu dimineața beau o sticlă de vin". „Păi cum se împacă asta cu volanul, că doar ești șofer la autobaza din oraș ?" „Vezi tu, Ioane, în primul rînd eu la autobază sînt un fel de „jolly-joker", de șofer de rezervă. Plec în cursă numai dacă lipsește cineva. În al doilea rînd, sînt rezistent, mă. Pentru mine un chil de vin e un mizilic fără importanță". Ajuns la coloană, Nicolae află că în ziua aceea nu va fi trimis în nici o cursă. „Toți sînt plecați, o să mă plictisesc groaznic aici. N-ai cu cine juca o carte, cu cine bea un pahărel. Ce-ar fi să fac eu o plimbare pe la neamurile mele din comunele învecinate ?" Fără a mai sta pe gînduri, se urcă în primul autocamion găsit în cale și nedispunînd de chele, face contactul direct, prin cuplarea firelor. Se îndreaptă apoi spre poartă. Un coleg îi face semn de oprire. Vădit impacientat, frînează. „Ce mai vrei și tu, mă Ilie ?" „Cum pleci așa din unitate, fără acte, fără foaie, ce aici e sat fără cîini ?" „Ulte dom-le că s-au înmulțit șefii. Cu ce drept mă oprești ? Ești un simplu șofer ca și mine. Nu mă întreabă nimic șefii titulari și s-a găsit Ilie să mă tragă la răspundere. Ia dă-te la o parte, pînă nu mă dau jos". Ilie se dă la o parte, uitîndu-se în urma mașinii cu motorul demarat la maximum. „Așta își frînge gîtul pînă la urmă !"

În satul natal, Nicolae trece pe la aproape toate neamurile care dispun de vin din noua recoltă. Pe ulița principală se întîlnește cu Tănase, totdeauna gata cînd e vorba de chef și petrecere. „Bem ceva, Tănase ? Nu numai atît, dar te duc la Țăndărei unde ne așteaptă două fete drăguțe și deloc pretențioase. E nevoie doar de băutură pe care o am gata pregătită". Într-un minut, Tănase se urcă în cabina autocamionului, cu un bidon de 5 litri de vin în mînă. În compania plăcută a celor două brunete, conținutul bidonului s-a evaporat rapid. „Mă duc să fac rost de niște bere, știa n-au vin bun pe aici", zice Nicolae în timp ce își pune pe el scurta îmblănită. „Da' camionul unde l-ai lăsat, mă șofer de mare viteză ?" „L-am băgat printre biocuri, că doar nu era să-l las pe șoseaua principală". După ce sticlele de bere (13 la număr) au fost golite, brunetele au dat de înțeles musafirilor că e cazul să plece. Nicolae tocmai număra sticlele. „Ce te-o fi apucat acum numărătoarea ?" „Vreau să fac și eu bilanțul zilei. Partea mea ar veni vreo 4—5 litri de vin băuți acasă, la neamuri și aici, plus 4 sticle de bere. E ceva, nu ?" „Și acum o să spui că nu poți să ne duci cu mașina acasă, la Slobozia ?" „Eu ? Așa om mă știi tu pe mine, mă Tănase ? Nu ți-e rușine ?" Nicolae se ridică de la masă și, încruntat, ridică tonul. „Te și supărași acuma. Doar știi că te cunosc și te apreciez de atîția ani". „Atunci hai să mergem". Nicolae, care se lăuda atît cu rezistența lui la băut, mergea ce-i drept pe o traiectorie tare șerpuită, bolborosind mereu ceva în legătură cu conducerea mașinii pe timp de noapte. „Cică dacă ești beat nu mai vezi bine noaptea. Eu vă văd perfect și pe voi fetelor și pe Tănase ăsta care o face pe deșteptul". Și-au luat rămas bun de la fete și au pornit-o spre Slobozia. La ieșire din Țăndărei, trei elevi de la Liceul industrial fac semn și roagă să fie transportați pînă la Slobozia. În afară de șofer, în cabină se mai află deci îngrămădite încă 4 persoane. Șoseaua acoperită cu un strat de mizgă, noapte întunecoasă, plus o ceață destul de densă. În asemenea condiții, șoferul beat rulează cu peste 70 de km pe oră. Exact la 2 km de la punctul de plecare, mașina necontrolată intră consecutiv în patru pomi. Unul dintre elevi își pierde viața, iar ceilalți 3 pasageri sînt grav răniți. Șoferul scapă nevătămat. Comentariile sînt de prisos.

VICTOR BEDA ■

Opinii

Cel puțin din obligație!

Se întîlnesc, uneori, cazuri cînd expresia „respectarea legalității socialiste" este vehiculată unilateral, conferindu-i-se un sens îngust de interpretare. Auzind că cineva a încălcat legalitatea socialistă, există tendința să ne gîndim imediat la aspectul penal al faptelor care au dus la respectiva încălcare. Și, desigur, este foarte important acest aspect ! Dar, ștergerea unui drept sau nepăsarea celui obligat să intervină activ pentru punerea în valoare a unui drept al celui ce îl solicită, nu este tot o încălcare a legalității ? ! Rîndurile ce urmează încearcă să aducă unele exemple în acest sens.

Am avut ocazia să stau de vorbă cu directorul unei școli din Capitală, într-una din zilele trecute. N-am să mă opresc prea mult asupra a ceea ce înseamnă efortul, demn de toată stima, pe care-l face școala, director, profesor, elev, pentru legarea învățămîntului de producție sau pentru desăvîrșirea educației tinerei generații, inclusiv în domeniul respectării legii. S-a scris și se va mai scrie mult despre aceste lucruri. Altceva m-a frapat. Răsfoind un exemplar din statutul corpului didactic aparținînd directorului în cauză, am constatat că întregul capitol cu îndatoriri și sancțiuni era subliniat cu carioca, iar paginile în care sînt reglementate drepturile cadrelor didactice erau imaculate.

Veți spune că este normal ca directorul unei școli să fie oricînd pregătit să aplice o sancțiune pentru o abatere de la statut. Și vă voi da dreptate. Dar... Discutînd în împrejurarea amintită despre un „mic" necaz al unui cadru didactic subaltern, care a găsit soluționarea legală a petiției sale abia la municipiu (și, culmea !, nu la inspectorul de personal care — cel puțin — trebuia să cunoască statutul, ci la șeful compartimentului r e t r i b u ț i i !), discutînd deci despre faptul că multe drumuri ar fi scutit profesorul respectiv dacă s-ar fi intervenit mai activ în rezolvarea cererii sale, interlocutorul meu s-a arătat foarte mirat ! „Să fi umblat eu pentru tovarășul ? !" Nu, i-am replicat, dar dacă rezoluția direcției pe cerere ar fi fost formulată în spiritul statutului, n-ar mai fi existat nici o reținere în rezolvarea ei favorabilă și legală. Am fost încredințat atunci că nu întîmplător fusese subliniat numai capitolul cu sancțiuni ci în virtutea unei mentalități. Cred că dincolo de ceea ce spune statutul, conducătorului unei instituții îi revine obligația de a sprijini pe omul muncii din subordine. De a-l ajuta să-și rezolve problemele personale, cele în legătură cu serviciul etc., cel puțin cu aceeași atenție cu care l-ar „înconjura" dacă ar fi să-i aplice una din sancțiunile subliniate cu carioca. Este tot un aspect al legalității socialiste. Și nu numai atît !

MARIAN TEODORESCU ■

■ „La parterul blocului C-16 din Drumul Taberei nr. 82 a fost amplasată o unitate de producție „Nufărul", cu toată gama de mașini mari și foarte zgomotoase ce perturbează odihna și climatul psihic al locatarilor. Menționăm că blocul are circa 280 apartamente. Mașinile lucrează de multe ori și noaptea, așa încît unii locatari (cum s-a întîmplat între 4 și 5 nov. a.c. cu familia ing. Cojoacă) pleacă de-acasă pe la rude și prieteni ca să se poată odihni", ne semnalează **Asociația de locatari de la adresa menționată, sub semnătura președintelui, dr. Alexandru Ursu, și secretarului, prof. Gh. Drăghia.** Pe scurt, s-au adresat tuturor forurilor, dar nimeni nu ia în seamă grava poluare fonică de către respectiva unitate. E cazul ca întreprinderea de prestări servicii a municipiului București să se ocupe cu seriozitate de acest fapt.

■ „Locuiesc în noul cartier Băneasa, ne aduce la cunoștință **Sakizhan Rozica, str. Neagoe Vodă nr. 3–5, ap. 14,** unde magazinul de difuzarea presei n-a fost deschis niciodată, iar „pentru un ziar trebuie să te deplasezi pînă la Piața Scînteii". Totodată, ne încunoștințează că s-au deschis două cofetării foarte apropiate între ele, în schimb nici un magazin de legume-fructe, confecții, încălțăminte, și cu alte profile necesare cetățeanului, mai ales într-un cartier distanțat de arterele comerciale mari ale Capitalei. Direcția generală comercială a municipiului — sîntem siguri — va reflecta la gama de magazine necesare noului cartier.

■ Un sistem bizar de a face... sport ori de a fi supo-ter al echipei locale de fotbal se petrece la **Asociația sportivă „Chimica" din Tîrnăveni,** după cum ne aduce la cunoștință — și ne probează — mai mulți cetățeni, în numele cărora semnează **Popa Dumitru.** La meciurile echipei nu intri dacă, pe lîngă biletul de acces, care costă 7 lei, nu cumperi și... „programul care este foarte sărac pentru 3 lei" (ceea ce am constatat și noi), un bilet de tombolă contra 5 lei, „care este obligatoriu pentru fiecare spectator". Cam mult!

■ Iată că dispar de-acasă nu doar copiii, ci chiar și tații, precum ne scrie, foarte îngrijorată, **Ghiță P. Ioana din com. Suseni, jud. Argeș. Ghiță I. Petre,** soțul său, a plecat pe data de 26 oct. a.c. „pe motiv că merge la serviciu (Întreprinderea „Constructorul" Pitești), însă a dispărut și nu mai cunosc nimic despre el. Precizez că am sesizat miliția comunei Suseni, dar n-a putut să-mi comunice nimic. Față de cele de mai sus, vă rugăm a face investigații pentru identificarea și trimiterea lui la domiciliu, întrucît copiii, soția și mama îl așteaptă și sînt îngrijorați de soarta lui". Apelăm, în numele femeii necăjite, la Inspectoratul General al Miliției.

■ **Procuratura generală:** „În cauza la care se referă petiționarul **Popescu Alexandru din Urlați, str. Arioneștii Noi nr. 55, jud. Prahova,** s-a declarat recurs extraordinar ce a fost înaintat Tribunalului Suprem".

■ **Miliția județului Hunedoara:** „...vă facem cunoscut că cele sesizate se confirmă parțial, în sensul că **Amuzescu Paul,** fost director comercial la Întreprinderea pentru lianți Deva — Chișcădaga, pentru abuzuri repetate, a fost schimbat din funcție, fiind în prezent la dispoziția Centralei cimentului București". Niciodată ulciorul n-a mers de 100 de ori la apă!

■ **Ing. Ioan Berce, directorul Întreprinderii miniere Dobrești, jud. Bihor,** a cercetat personal, solicitînd sprijinul primarului și al vicepreședintelui Consiliului popular din com. Roșia, scrisoarea pe care ne-a trimis-o **Dume Ioan** din sus-pomita comună. Luînd declarații scrise de la opt persoane, s-a dovedit că cele sesizate nu sînt reale.

■ **Consiliul popular al municipiului Constanța,** „analizînd situația locativă a petentului **Alexandrescu Belizarie,** i-a repartizat un spațiu de locuit, compus din una cameră și bucătărie pe bd. Tomis nr. 125. Petiționarul a fost mulțumit".

■ **Stănescu Doina din București, str. Valea Ialomiței nr. 1 A, bl. 18 A, ap. 112,** face haz de necaz. „Vă rog să binevoiți a lua în considerare și eventual a publica faptul că în ziua de 28 octombrie 1981 s-au împlinit 4 (patru) ani de cînd am depus cerere de instalare a unui post telefonic, cu nr. S. 405 892, însă fără rezultat pînă acum". Mai rămîne să ia în considerare și direcția de resort. Și, de asemenea, mai rămîne să luați în considerare și dumneavoastră numărul foarte mare de solicitări și posibilitățile tehnice, la un moment dat, capacitățile centralelor telefonice existente.

■ Ce resorturi interioare deosebite poate pune în mișcare un articol de ziar scris cu har! Iată, după lectura articolului lui Ioan Alexandru **„Un medic devotat"** din revista noastră, **Cătălina Bucur din București** își aduce aminte, după 25 de ani, de cel ce i-a redat viața și a remodelat-o ca om întreg, în urma unui grav accident de circulație: **dr. Parotă de la Spitalul clinic central de copii „Grigore Alexandrescu".**

■ „În numele a peste 300 oameni ai muncii — și urmează tabelele cu nume, prenume și semnături. n.n — vă rugăm să ne ajutați în următoarea problemă. În anul 1980 s-a construit un drum de acces între comuna Negomir și Dragotești, în lungime de 5 km, pentru nevoile de transport în comun ale minerilor care lucrează în Bazinul minier Jiu. Costul lucrării a fost în întregime suportat de întreprinderea minieră, în regie proprie". Deși își dovedește zilnic utilitatea și eficiența — scurtînd vechiul traseu cu 70 km, un cistig de circa 2 ore la dus și 2 la întors pentru minerii navetiști — nu-l întreține nimeni. Și s-a cam stricat. „Cu adresa nr. 2 619, din 7.IX. 1981, I. M. Jiu a făcut cunoscut Direcției județene de drumuri și poduri Gorj să preia acest drum pentru întreținere". Aceasta însă se face că nu aude. Poate că va auzi, acum, Consiliul popular al județului Gorj.

■ **„Pe str. Vasile Conta nr. 2** din Arad, fiindu-mi vecină, locuiește o femeie în vîrstă de 69 de ani, cu numele de **Lengyel Margareta,** suferindă de cancer mamar, motiv pentru care a fost părăsită de soțul său, Reilond Adalbert, prin divorț, acum circa 20 de ani, iar unicul ei fiu, care a fost tinichigiu la Întreprinderea de strunguri din Arad, a decedat acum 5 ani", ne scrie **Găicean Gheorghe, str. Scărișoara nr. 34,** lucrător tot la „Strungul" Arad. De atunci, bătrîna a trăit vînzînd lucruri din casă, acum — din mila vecinilor. Să sperăm că vor reacționa ocrotirile sociale din orașul Arad.

■ „Consider că este necesar ca și la această energie furnizată — se referă la agentul termic de termoficare pentru încălzirea apartamentelor — să se introducă contoare și să se stabilească un plafon maxim de consum pe gospodărie, cu robinete pentru reglare, pornire-oprire, după necesități". Binevenită opinia de bun cetățean a bucureșteanului **Georgescu Ion, Alcea Rădăseni nr. 1, bl. 14, ap. 1.** E rîndul specialiștilor în domeniu să proiecteze asemenea contoare.

■ **Consiliul popular al județului Vrancea** confirmă: **Traian Lungu** din Focșani, care ni s-a adresat, are dreptate, în ceea ce privește „unele aspecte negative legate de întreținerea și punerea în valoare a mormintelor a doi dintre oamenii de vază ai culturii românești". (E vorba de scriitorul Duiliu Zamfirescu și prof. univ. jurist de renume Ștefan G. Longinescu, n.n.). A luat măsurile de rigoare pentru „efectuarea unor lucrări de reparații și întreținere a monumentelor funerare".

■ **Theodor Tipa, secretarul Comitetului U.T.C. al Canalului Dunăre–Marea Neagră** ne trimite un interesant reportaj despre „un tînăr brigadier, pe nume **Traian Strîmbeanu,** de numai 23 de ani, dar cu o mare experiență pe acest șantier". E brăilean și „a preluat din mers una din cele mai vechi autobasculante de 16 tone cu care asigură continuitatea transportului în punctele de lucru ale Modgidiei". Este fiul unui lăcătuș-mecanic de la I.U.G. Brăila care a știut să-și crească copiii în cultul frumos al muncii.

■ **Procuratura municipiului București** a reacționat foarte prompt la grupajul publicat de revista noastră sub titlul **„Copii care nu pot crește ca niște copii..."** A întreprins cercetări penale împotriva lui Din Gheorghe, tatăl minorilor Din Mihaela-Veronica și Din Ion-Constantin și, „dovedindu-se tratamentele necorespunzătoare aplicate copiilor", s-a introdus acțiune de decădere din drepturile părintești. Judecătoria sectorului 2 se va pronunța. Fratii Din se află sub ocrotire și îngrijire sigură — în urma atentelor demersuri întreprinse de Comisia de autoritate tutelară a sectorului 2 — la casele de copii școlari nr. 7 și 8 din Capitală.

■ **Vasile Em. Popescu din București, str. Prelungirea Ghencea nr. 26,** insistă să transmitem toată recunoștința sa renumitului urolog **conf. univ. dr. Dragoș Bocancea.** Deși competența profesională, cît și solicitudinea față de bolnavi îi sînt prea bine cunoscute o facem, întrucît a fost cazul unei intervenții chirurgicale dificile în care mîna sa de maestru a făcut, literalmente, minuni.

■ Cu toate dispozițiile ce i s-au dat de către cadrele de conducere ale stației C.F.R. Tg. Jiu — pendinte de Regionala Craiova — tovarășul Voinea Constantin, șef sector TTR Tg. Jiu, nu execută montarea postului telefonic C.F.R. necesar — și aprobat — în magazia de materiale și aprovizionare a stației, ne scrie cu amărăciune **Cojocaru Constantin din Tg. Jiu, str. Unirii nr. 2.** De asemenea, nu a dat curs nici solicitărilor insistente — și iarăși aprobate — ale personalului de la manevră, de a instala un difuzor și o coloană de convorbiri spre a-i ușura munca și spre operativitatea lucrului. Cei care dau dispoziții verbale au și competența sancționării acelora care nu-și îndeplinesc sarcinile de serviciu.

■ Iarăși ciupercile! **Ionescu Cristian din Moreni, jud. Dîmbovița,** și **Drobu Spiranche din București,** ca mulți alți cititori ai revistei, au luat în serios declarațiile specialiștilor de la **Institutul de cercetări pentru legumicultură Vidra** și au trimis scrisori și bani pentru a primi — așa cum promiteau prin coloanele revistei noastre — micelul necesar cultivării ciupercilor în gospodăriile personale. Dar? Nici miceliu, nici restituirea sumelor, nici răspuns. Tovarăși de la I.C.L. Vidra, onorați-vă promisiunile!

■ Învățătorul pensionar **Trifonescu Gheorghe din com. Bălenii, jud. Dîmbovița,** ne relatează că „șeptelul de animale în gospodăria țărănească din satul său a scăzut considerabil în ultimii ani. Una din cauze ar fi aceasta: „Cu toate că se repartizează cîte o porțiune de islaz, în fiecare primăvară se intimpla ca, înainte de data stabilită pentru scoaterea vitelor la pășunat, această suprafață să fie „invadată" de sectorul zootehnic bovin și ovin al C.A.P., din lipsă de furaje". Dacă e așa, nu e bine. Cooperativa să-și asigure furajele necesare, iar primăria să vegheze mai ferm la respectarea hotărîrilor luate.

■ „Ajutați-mă să transmit acestui șofer (conducător al autobuzului B 3767 de pe linia 105) cele mai frumoase gînduri", ne scrie **Ion Maria din București. Alcea Stîlpeanu, bl. 7.** Scrisoarea e un frumos reportaj despre acest anonim care a condus cu eleganță autobuzul, și-a respectat călătorii pe traseu, a avut un exemplar comportament civic, chiar și cînd, la capăt de linie, și-a luat mica gustare. Sigur că da, și la I.T.B. există oameni exemplari!

■ O problemă ce merită atenția presei și a editurilor pentru copii și tineret ne-o înfățișează elevul **Gheorghian Ioan din Brașov, bd. Gării nr. 8.** „Nu se află nicăieri date biografice ale academicienilor români de la fondarea Academiei Române și pînă azi. Este păcat că o clasă de 32 elevi (a XI-a) să nu poată întocmi decît o listă cu 28 academicieni din toate timpurile, iar cu intervenția a două cadre didactice, s-au mai adăugat opt". Într-adevăr, păcat!

■ „Subsemnatul **Voicu Marian** în vîrstă de 28 de ani, **domiciliat în București, Calea Șerban Vodă nr. 111,** vă rog să mă ajutați în rezolvarea cazului meu". Este de meserie tinichigiu și, după ce a îndeplinit toate formalitățile necesare pentru a se încadra la I.I.S. Recom, pe ziua de 16 X 1981, care trebuia să-i fie prima zi de muncă, precum i se promisese la serviciul personal, tovarășul director i-a arătat ușa. A dispus să nu fie încadrat. „Din cauza unui conflict mai vechi avut cu sora mea, Marinescu Maria, care lucrează în aceeași întreprindere". Dacă acesta este motivul, rugăm organele în drept să cerceteze și să-i dea posibilitatea tînărului să muncească.

■ **Sandu Valeriu** a fost încadrat, la 1 septembrie 1981, ca profesor suplinitor la Casa pionierilor și șoimilor patriei din **com. Beceni, jud. Buzău.** Deși are o licență, deși are 4 ani și opt luni vechime în învățămînt, deși anul trecut a îndeplinit aceeași funcție în com. Pogoanele din același județ, unde a fost retribuit cu 1 920 lei, anul acesta nu primește decît 1 620 lei. „Mi se dă ca și cum aș fi în situația unui absolvent de liceu încadrat în primul an de activitate". Cu siguranță Direcția personal-învățămînt-retribuire din M.E.I. va analiza această situație și va restabili legalitatea.

■ O nemulțumire privind situația sa profesională ne-o aduce la cunoștință și un alt profesor, de limba și literatura rusă, pe nume **Stamate Ion din Craiova.** În 1980 și-a încheiat toate examenele pentru obținerea gradului didactic I, ceea ce comisia centrală de pe lîngă Universitatea București, conform reglementărilor în vigoare, îl atestă. „Șapte luni mai tîrziu, în august 1980, în urma unei situații conflictuale cu conducerea Grupului școlar «Electroputere» unde funcționa este sancționat administrativ, cu mutarea disciplinară la o altă școală. Spre surprinderea sa, M.E.I. îi retrage însă și gradul, nu-i mai ia în considerare probele susținute. „Vreau să știu — ne întreabă — cîte pedepse se pot da unui om, în același timp și pentru același motiv?" Nu cunoaștem situația exactă, dar, în orice caz, un grad profesional odată atestat de o comisie centrală, după cîte știm, nu se poate retrage arbitrar.

■ Un om trist și disperat, **Mateabojo Constantin din com. Andrieșeni, jud. Iași** — ne roagă să publicăm numele lui **Mateabojo C. Mihai,** singurul său copil care a dispărut de-acasă, din care cauză soția s-a îmbolnăvit grav și se află în spital. „S-a rupt de lîngă noi, din cauza unor mici certuri pe care le-am avut cu el".

■ **Asociația de locatari din str. Polonă nr. 23 A, București,** ne reclamă pe vecina sa. Asociația de la nr. 21, care, cu de la sine putere și fără aprobarea nimănui, „a tăiat, în 1980, 3 arbori mari care înfrumusețau și ozonau cartierul, deși se aflau pe teritoriul imobilelor situate la nr. 23 A, B, C". „Am sesizat, la data respectivă, organele A.D.P., dar n-au luat nici o măsură. Încurajată de această situație, la 1 dec. 1981 a început acțiunea de tăiere a altor 3 arbori, pe motiv că păsările care se aciuiază iarna în ei le murdăresc trotuarul". Nu e glumă, arborii Bucureștiului trebuie ocrotiți! Poate acum va auzi A.D.P. sectorul 1.

■ **Direcția județeană comercială Iași** ne face cunoscut că, în urma sesizării pensionarului **Roman C. Mihai din com. Dobrovăț,** s-au luat măsurile necesare ca și pensionarilor să li se distribuie, prin cooperația de consum, făină și mălai.

■ „În urma trimiterii, pe data de 24 IV 1981, Ministerului Sănătății a memoriului pe care l-am adresat revistei dumneavoastră și rezolvării în mod favorabil de către aceasta, prin repartizarea unui medic la dispensarul din **satul Ursad, jud. Bihor,** vă mulțumim în mod deosebit. Mulțumim personal ministrului sănătății, prof. dr. Eugen Proca și revistei „Flacăra" pentru promptitudinea de care au dat dovadă în soluționarea situației. **Oamenii din satul Ursad, în numele cărora semnează Prada Ioan".**

■ De la **Inspectoratul școlar județean Dolj** primim: „Admițîndu-i-se memoriul adresat Procuraturii generale care a declarat recurs extraordinar soluționat în favoarea sa (a petentei noastre **Drăgan Georgeta,** n.r.), s-a decis reintegrarea sa în muncă în cadrul Liceului de artă Craiova". Apoi i s-a acordat transferul la cerere.

■ **Consiliul popular al sectorului 3 al Capitalei** ne răspunde că situația grea a cetățeanului rămas fără vedere, **Zaharia Traian,** s-a rezolvat. I s-a aprobat garsoniera solicitată.

■ **Cooperativa de consum Merișani, jud. Argeș,** ne aduce la cunoștință că, în urma verificărilor făcute asupra celor relatate de un grup de elevi și publicate anterior în pagina de față, „tovarășa Niță Elena, gestionar la Magazinul mixt Dobrotești, a fost sancționată cu reducerea retribuției pe luna noiembrie cu 5 la sută".

■ **Conducerea ICRAL „Herăstrău",** cu privire la scrisoarea cetățeanului **Builă Florea, str. B. Delavrancea nr. 29,** ne informează că „anumite lucrări solicitate au fost executate: molozul a fost evacuat din pod, tavanul refăcut în urma consolidării sarpantei. Invelitoarea a fost atacată și se va lucra neîntrerupt lină la terminare. Celelalte lucrări sînt începute și vor fi continuate în flux, pînă la finalizare".

Pagină realizată de CICI IORDACHE ■

PRIMIM:

Parcurgînd nr. 48 din 26 noiembrie 1981 al revistei „Flacăra", am luat cunoștință și de nota cititorului M.S. din București care afirmă că un cunoscut colaborator al publicației, istoricul Stelian Neagoe, a reprodus într-unul din succintele texte introductive din ciclul „File din marea epopee a unității naționale a românilor", citățm, „fără a menționa acest lucru, pasaje din volumul «Istoria românilor în date»".

În calitate de autori ai volumului respectiv ne permitem să atragem atenția anonimului M.S., asupra următoarelor:

1. Titlul exact al lucrării noastre este „Istoria României în date".

2. Volumul face parte din categoria lucrărilor de referință de tip enciclopedic, sistematizînd, pentru cele mai largi categorii de cititori, datele și informațiile esențiale referitoare la o disciplină, un domeniu, o perioadă sau o problemă etc. Cum se specifica în „Cuvîntul înainte", lucrarea a fost concepută ca un instrument de lucru. Nu-i de mirare deci că în pasajele menționate de M.S. se vor regăsi formulări existente în lucrarea noastră. În ambele cazuri este vorba de prezentarea succintă a **faptelor** dintr-o anumită perioadă și nu de comentarea sau interpretarea lor care ar implica un punct de vedere individual, o viziune personală. În aceste condiții, fie-ne îngăduit să remarcăm că alarma lui M.S. este nejustificată, ca și insinuarea implicită că editorul serialului, cărula revista „Flacăra" i-a acordat un generos spațiu, ar fi folosit reprobabila metodă a citatului necitat.

Colectivul de autori ai lucrării „Istoria României în date". Semnează: Gh. Rădulescu, Fl. Constantiniu, Marcel D. Popa, Horia C. Matei, N. Nicolescu

Poșta redacției

Constantin Vlangăr — Rm. Vîlcea: În situația dv., încadrarea în gradații constituia o posibilitate și nu o obligație din partea unității ■ **Elena Săndulescu** — Tîrgoviște: Nu se plătește retroactiv ■ **Aristița Barbu** — București: Vă așteptăm la redacție pentru completări (adresa și instituția unde lucrați) ■ **Elisabeta Stănoiu** — Brăniște (Mehedinți): Intră în obligația economistului, deci și a dv. ■ **Maria Cristescu** — București: Dacă fratele dv. nu are acte doveditoare nu are cîștig de cauză ■ **Valentin Podariu** — Zalău: La inspectoratul școlar județean vă clarificați toate problemele ■ **Maria Andronache** — București: Dacă îndepliniți condițiile legale, cereți sprijinul consiliului popular ■ **Adrian Săvulescu** — Bacău: Nu dăm răspunsuri la pariuri ■ **Vasile Andreescu** — Cîmpulung Moldovenesc: Normele, pe bază cărora se stabilește vechimea (stagiu) personalului didactic, sînt prevăzute în Statutul personalului didactic și sînt cunoscute de către toate inspectoratele școlare și ministerele care au în subordine unități de învățămînt ■ **S. Adam** — Reșița: Ceea ce vă interesează, mai aproape de domiciliul dv., există în municipiul Lugoj, dar puteți ajunge acolo numai prin oficiul forțe de muncă ■ **Camelia Ivaz** — Galați: Adresați-vă și clinicii de geriatrie din București ■ **Neaga Enache** — Grîndu (Ialomița): Pentru a veni în sprijinul dv. am apelat la forurile în drept, ca să se constate că, de fapt, nu „există" la adresa menționată. Sau ați greșit numele? ■ **Victor Constantinescu** — București; **I. Vălceanu** — Buzlaș și **Garofița Meiniciuc** — Vatra Dornei: Numai prin difuzarea presei ■ **Gheorghe Lemnaru** — Constanța: Solicitați sprijinul Comitetului județean al U.T.C. — Vrancea să vă trimită dovada pe perioada respectivă ■ **Maria Mészáros** — com. Găleșți (Mureș): Nu ați realizat, pe o perioadă de cel puțin 10 ani, volumul de muncă stabilit de adunarea generală a C.A.P. ■ **Mihai Chițac** — Botoșani: Avem răspunsul forului competent, dar fiind prea mare nu-i putem publica. Cînd vă permite timpul, treceți pe la redacție ■ **Mihai Băncilă** — Dorobanți (Constanța): Reveniți cu o scrisoare detaliată ■ **Viorica Șoiea** — com. Ionești (Gorj): La secția de pediatrie a spitalului județean sau cu trimitere, la Spitalul clinic central de copii din București.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACARA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Zi de audiență

Dimineață de decembrie, înainte de prima zăpadă. Ora 10. Coridorul redacției, luminat cu economie, din trei în trei becuri, seamănă cu un peron al Gării de Nord în zi de vacanță. Chitare, sacoșe, valijoare. Cenaclul se pregătește pentru un lung turneu de întîmplări artistice în Ardeal și Bucovina, și băieții, strînși ca la comisariat, umplu coridorul. Mircea Vintilă, vorba unui ambițios posesor al limbii franceze, „passe en grand seigneur", iar Ivanițchi este drăguț cu o studentă la engleză venită în audiență. (De fapt, de cînd există Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, între membrii săi și studenți s-au legat cele mai trainice prietenii.) Fata este timidă, sfioasă și își iubește mult tatăl. „Tata a muncit cinstit toată viața, dar acum este foarte bolnav. A muncit bine și a fost apreciat. E cunoscut în tot orășelul nostru și e respectat. Acum, cînd nu mai poate, i se dă mai puțin de lucru. I s-au luat și muncitorii din echipă, unul cîte unul, i-au dat la alte puncte de lucru, el se simte jignit, situația e, cum să spun, ambiguă, unii nu-l înțeleg. Îi dau mai puțin de lucru, îl ocolesc, el se simte, parcă, tolerat, nici trimis acasă, dar nici pus la muncă, la o muncă pe care s-o mai poată face cu sănătatea lui, după treizeci de ani de șantier".

Un bărbat înalt cît ușa, zdravăn. Mîini mari și noduroase. Îl invit să ia loc, dă la o parte scaunul și rămîne în picioare. Are privirea nedumerită a țăranului ajuns la primărie pentru te miri ce pricină, mototolind căciula în mîini și neștiind cum să înceapă. Îi citesc memoriul bătut la mașină, șters, cam a cincea copie, din care nu pricep mare lucru. „E vorba de fiu-meu, zice, sînt împuternicitul lui să-l apăr". Unde? „Oriunde. În baza articolului 4, Decret 377 din 1960, pot susține procesul oricui, deci și pe al băiatului meu". Văd că dumneata ai mai scris în cîteva locuri. „Așa e. Am dat memorii pe la toți, o sări iepurele de undeva. Am scris și la dumneavoastră pentru că sînt curios, înțelegi, sînt curios ce mai răspund șmecherii ăștia și la Flacăra. Fiu-meu e moliu și n-are nici vreme. E adevărat, se putea judeca cu întreprinderea, dar pierdea și timpul, și banii. Eu sînt un om practic, i-am găsit serviciu, să-și vadă de treabă, iar eu sînt împuternicit și umblu".

Băieții din cenaclu repetă. Gherghinescu iese pe hol și-i imploră colegial: „măi, fraților, aici se muncește, noi gîndim, scriem, facem travaliu de creație, ce dracu, cîntați mai încet dom'le!" Pe bancă, la audiențe, se leagă cunoștințe, se fac schimburi de informații și adrese, cum mai e piața pe la Deva, dar la Suceava, fiecare e dispus să-și povestească viața, plecînd de la fertila convingere că orice viață e un roman, așa se face că se întîlnesc aici roman cu roman, destine mici sau exemplare, cum se pricepe fiecare să și-l facă. Băieții din cenaclu își string bagajele, își îmbracă chitarele și o iau încet spre autobuz.

„Sînt cazangiu și din cauza zgomotului m-am îmbolnăvit. Am certificat medical. Ei bine, m-au mutat la altă cazangerie. Nu pot lucra acolo și nici pe leafa nevestei nu pot sta. M-am dus la unul, la altul, am deschis o grămadă de uși și degeaba". E vorba de o mare întreprindere bucureșteană. N-a venit omul chiar pentru un moft pînă aici. Își frămîntă mîinile, îl trec căldurile, îmi cere voie să se dezbrace. Nu se simte în largul lui. Îl întreb dacă îi este rău. Nu. Dar îi este jenă. Lucrează în fabrică de atîta vreme și se simte umilit. Regretă că a venit la noi, mai înainte fusese și la Scînteia, el tot acolo trebuia să-și rezolve problema și nu în lume. Îi spun să nu-și facă probleme din astea și încerc să prind întreprinderea prin telefon. Directorul e plecat cu treburi, secretarul de partid, la fel. Îl găsesc pe președintele sindicatului. „Da, tovarășu', să vină la mine, de ce n-a fost pînă acum, a sunat adineauri și cineva de la Scînteia, să vină omul la mine, ce naiba!" A mai fost. „Nu se poate tovarășu'..."

Deschide ușa Mihailopol. Are în mînă o creangă de brad și un cuier. Scoate dintr-o cutie două globuri, artificii, pelicanol, vată. Nu înțeleg mai nimic. Omul își vede de treabă ca și cum n-am exista. Scoate o foarfecă, taie niște hîrtii, așază creanga în cuier, o împodobește. Apoi aduce și reflectorul și-l cheamă pe Minecan. Am o privire ultragiată și-mi aruncă peste umăr: Auzi băiatu', am de făcut coperta și camera voastră, de la audiențe, e cea mai potrivită, după care îl așază pe Minecan cu reflectorul în mînă într-o poziție de yoga, ca să-i cadă lumina bine.

Între timp, intră un tip sfios. Privește cu neîncredere cînd la cuier, cînd la Mihailopol, e limpede că-i trece ceva neplăcut prin minte și dă să renunțe, retrăgîndu-se spre ușă. Îl opresc, asta e, trebuie să lucreze și Mihailopol, și îl rog să-i dea drumul. Îi dă: „Eu eram pe combină. În spate era el. Eu nu știam nimic. El e un bețiv și un ciubucar. Cine dracu să știe că el e acolo, că-i umflă vîntul halatul și i-l agață de crucea cardanică a agregatului. Ce căuta ăla acolo, cînd locul lui era la capul tarlalei, de pază! Vă spun eu: făcea ciubucuri pe băutură cu niște femei, le lăsa să ia lucernă și el se uita aiurea. E operat și pensionat, și eu să-l țin de pomană pe banii mei, că așa s-a judecat speța, că l-am accidentat. Ce vină am? E un dosar de o jumătate de metru. Asta nici nu merită un dosar atît de mare fiindcă n-are conștiință. Cincizeci de zile am lipsit de la serviciu, treizeci de ședințe la tribunal. Acum vreo două luni, de beat ce era, a căzut într-o groapă și s-a accidentat din nou. Și eu îl plătesc toată viața de bun, trei sute de lei pe lună. Ce, eu l-am pus acolo? Am și eu copii de crescut, iar ăsta și după ce moare e în stare să ceară pensie de urmaș pentru neva[illegible]. I-am găsit un post de paznic, dar nu mai vrea să lucreze că m-a găsit pe mine prost!"

La ora 13, în redacție e-te liniște și se poate lucra pînă seara tî[illegible].

RAZVAN BARBULESCU ■

„Gloria străbună..."

„Tovarășe redactor-șef,

Subsemnatul inginer Dan Burileanu, domiciliat în strada Nuferilor nr. 95, sector 1 — vă reclam din nou următoarele: Prin mai multe memorii adresate unor instituții centrale am sesizat **un abuz deosebit de grav** împotriva subsemnatului, fără a primi nici un răspuns și fără a se lua vreo măsură de revenire, încălcîndu-se flagrant Legea cu privire la activitatea de rezolvare a reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii, astfel :..." Urmează numerele de înregistrare ale unor memorii în care, zice-se, se semnala abuzul. Anume? Înlăturarea din serviciu! Scrisoarea se încheie astfel: „Vă rog să binevoiți a dispune să fiu reintegrat prin transfer în Ministerul Industriei Metalurgice în modesta funcție de inginer-principal, în specialitatea în care m-am pregătit, continuînd **tradiția de metalurgist** a familiei mele. Tatăl meu a fost generalul profesor universitar inginer doctor academician Ștefan Burileanu, profesor de metalurgie, autor a unor lucrări de metalurgie binecunoscute, de la care am moștenit o vastă bibliotecă cu cărți de metalurgie. În cazul cînd nu se poate rezolva acest abuz, care tergiversează de 5 ani, vă rog să binevoiți etc., etc.". Bineînțeles că nu stă în puterea revistei noastre să dispună „reintegrarea prin transfer în minister", nici să aprobe celelalte preferințe. Drept pentru care am făcut și noi ce-am putut. Adică întîi și întîi am vrut să vedem despre ce fel de abuz a fost vorba. Și, spre stupoarea noastră, ne-am convins cu propriii ochi că... loc! Există o cerere datată 30 octombrie 1976 și semnată de inginerul Dan Burileanu prin care dumnealui **îl roagă** pe directorul Combinatului siderurgic Călărași **să-i aprobe transferul** în interesul serviciului! Deci, de la M.I.M., tovarășul ing. Burileanu Dan a plecat pentru că așa a dorit dumnealui! Așa cum, dealtfel, în cei 25 de ani de serviciu, nimeni nu l-a obligat să se transfere în cele 23 de locuri de muncă pe care le-a colindat. Am explicat celor în drept și dumnealor m-au înțeles că acum inginerul Burileanu Dan dorește să lucreze în metalurgie pentru ca să continue o nobilă, autentică și strălucită tradiție... Am fost rugat să-i transmit că i se poate satisface dorința de a lucra într-o întreprindere de profil. M-am executat. Numai că... am fost refuzat. Tovarășul inginer Burileanu Dan nu dorește să lucreze decît **numai și numai în Ministerul Industriei Metalurgice**. De ce?, am îndrăznit să întreb. „Păi să zicem că mi se oferă un post la Întreprinderea Republica. De unde stau eu — str. Nuferilor — pînă acolo trebuie să mă frec un ceas și jumătate prin tramvaie și autobuze; pînă la minister fac pe jos doar zece minute! Cred că memoria tatălui meu merită atîta lucru, ce naiba?!? Doar n-am cerut nici post de șef de serviciu, nici de director. Vreau doar un modest post de inginer principal în minister, serviciile și gloria tatălui meu..."

Cum se numea oare poetul acela care susținea că „gloria străbună pe străbuni cinstește?"

B. MIRCEA ■

Două balanțe?

Am primit două scrisori care au ca obiect același articol al nostru. **Prima**: „Comitetul oamenilor muncii de la A.E.I.V. Mihai Viteazul, județul Constanța, întrunit astăzi 30.XI.1981 în ședință extraordinară ca urmare a apariției articolului intitulat «Nu am nevoie de reclamagii» publicat în revista Flacăra nr. 46 din 12.XI.1981 la rubrica «Cu simțul datoriei față de cetățean» sub semnătura tovarășului Mircea Bunea, citind de mai multe ori acest articol a hotărît în unanimitate că, pentru respectarea legalității socialiste, pentru ca cititorii revistei să afle ADEVĂRUL sînt necesare unele precizări ce pot fi verificate prin existența actelor legale pe care le deținem. După pedepsirea celor vinovați de abuzurile sesizate de tov. inginer Călin Ștefan, dar mai ales de soția acestuia, **pedepse care au însemnat schimbarea locului de muncă prin transfer în interesul serviciului** (! — sublinierea noastră), actuala conducere a unității a cerut Băncii agricole județene prin adresa 276/22.XII.1980 să revizuiască activitatea unității pentru a clarifica și stabili precis de unde plecăm. Redăm mai jos cele stabilite de organele de control ale B.A.I.A. Constanța precum și unele abuzuri săvîrșite de tov. Călin Ștefan și constatate de noi..." Nu reproducem acuzațiile A.E.I.V. Constanța la adresa ing. Călin Ștefan pentru simplul motiv că aceleași au fost respinse de instanțele de judecată. Prima scrisoare se încheie astfel: „Toate aceste ilegalități săvîrșite de familia ing. Călin Ștefan ne-au determinat să încetăm relațiile de muncă cu acești oameni. În aceste condiții **articolul din revista Flacăra nu reflectă realitatea celor petrecute, tov. ing. Călin Ștefan fiind LA FEL DE VINOVAT ca cei pe care i-a reclamat, deși «oamenii legii» i-au dat dreptate fără a încerca să cerceteze în amănunt cum s-au petrecut lucrurile**". Urmează ștampila A.E.I.V. Mihai Viteazul și șase semnături indescifrabile.

A **doua** scrisoare semnată de inginerul director Runcan Ștefan George sună cam la fel. Adică îl acuză pe inginerul Călin Ștefan de comiterea abuzurilor menționate și în prima scrisoare și pe care nu le reproducem din aceleași considerente. Din această scrisoare mai reținem **afirmația**: „Însă dacă legea a spus că nu avem dreptate înseamnă că legea știe ceva mai mult decît noi, iar tovarășul Bunea are dreptate că «în materie de legislație a muncii sînt un ignorant»"; și **finalul** scrisorii: „Dealtfel, aceste rînduri cred că v-au convins că **cel care a reclamat este TOT ATÎT DE VINOVAT ca și cei reclamați, chiar dacă neregulile săvîrșite de ei sînt de o mai mică valoare materială**". Este evident faptul că nici după apariția articolului conducerile C.U.A.S.C. și A.E.I.V. Mihai Viteazul n-au înțeles despre ce este vorba. Anume? Noi nu ne-am propus nici măcar pentru o clipă să stabilim vinovăția cuiva. Ceea ce ne-am propus cu acel prilej **am scris mare în fruntea paginii: „Unde-i lege, nu-i tocmeală. Dar de unde vine totuși tocmeala?" Pe ce se bazează rîvna conducerii întreprinderii care se încăpățînează să nu-i integreze în toate drepturile pe cei cărora le-a desfăcut abuziv contractul de muncă?"** **ACEASTA** a fost problema căreia ne-am străduit să-i aflăm răspunsul. NU NE-AM PROPUS SĂ INVESTIGĂM CINE ARE DREPTATE. AM PLECAT DE LA EXISTENȚA UNEI HOTĂRÎRI JUDECĂTOREȘTI **DEFINITIVE**. Astfel vorbind nu putem fi acuzați că n-am răspuns la o întrebare pe care nici nu ne-am pus-o. Logic, nu? Iar articolul nostru răspunde exact la întrebare. Cum? Afirmînd că dv. nu-l primiți înapoi la lucru pe inginerul Călin Ștefan din rea-voință. **Același lucru îl susținem și acum.** Și demonstrăm în continuare folosind chiar afirmațiile dv.: Susțineți: „Am cerut să se revizuiască..." Ce?, întrebăm noi. Ce mai trebuia revizuit după ce se... revizuise de către 1. un colectiv care-i găsește vinovați pe alții, nu pe ing. Călin; 2. doi inspectori generali din minister; 3. alt colectiv! Va să zică unitatea este controlată în trei rînduri și cu nici un prilej inginerul Călin nu este găsit vinovat. Ori dacă a fost de ce să-l fi iertat cineva? Cum se face că după doi inspectori și după două colective s-a cerut încă o revizuire? Aici răfuiala cu inginerul Călin începe să se contureze. De ce nici după cinci luni de la concluziile primului control cei vinovați nu fuseseră înlăturați din funcții? De ce n-ați răspuns la această întrebare, stimați tovarăși? Nu noi, dv. susțineți că „cel care a reclamat este tot la fel de vinovat ca și cei reclamați, chiar dacă neregulile săvîrșite de ei sînt de o mai mică valoare materială". Atunci cum se face — vă întrebăm, acuzîndu-vă încă o dată de rea-voință — **că celor găsiți vinovați le-ați acordat transferul în interesul serviciului?!?, iar pe mai puțin vinovatul inginer Călin l-ați dat afară?** Dacă și unii și celălalt au prejudiciat întreprinderea cu multe mii de lei — cum susțineți dv. — de ce n-ați cerut procuraturii să intervină? De ce n-ați început încă — împotriva tuturor celor dovediți hoți — urmărirea penală? De ce folosiți **două balanțe** pentru cîntărirea acelorași vinovății?

Legea trebuie să fie una pentru toți.

MIRCEA BUNEA ■

Concediu medical fără voie

Doi tineri s-au întîlnit, s-au iubit, s-au căsătorit, au dus-o și bine și rău, s-au adorat, s-au detestat, au dat naștere la doi copii de care și-au legat sensul existenței. Dar, incredibil aproape, la 24 de ani bărbatul moare și lasă frînte visele și echilibrul tinerei femei. La 23 de ani văduvă și cu doi copii de crescut! La asta nu se gîndise niciodată. I se pare totul absurd și nedrept. „Și, iată-mă, astfel — ne scrie — **cu o casă de ținut, cu doi copii de crescut, dintr-o retribuție de 1 700 lei pe lună din care iau mult mai puțin deoarece sînt în permanență în concedii medicale pentru copilul cel mic, care este cam bolnăvicios, iar, pe deasupra, avînd și rate de achitat pentru mobilă, pentru aragaz, pentru a asigura copiilor un cămin confortabil...**" Părinții sînt în vîrstă și fără mijloace s-o ajute. Socrii, în durerea lor, o ignoră!

Ce să facem noi pentru această fată disperată, cum s-o ajutăm? Ne-am îndreptat pașii acolo unde, îndeobște, căutăm cu toții înțelegere, sprijin, echilibru, sentimentul utilității noastre și al valorii noastre, spre familia în care muncește. Elena Burcă este muncitoare la Întreprinderea de încălțăminte „Pionierul" din București. Cazul său este foarte bine cunoscut și, de la director la șef de echipă încearcă s-o ajute cu înțelegere și căldură omenească, să-i redea încrederea în puterile proprii, forța de a rezista și a trece peste acest moment greu. I s-a repartizat un apartament confortabil, cu două camere, i s-a acordat și i se vor mai acorda, trimestrial, pînă la limita superioară prevăzută de lege, ajutoare bănești din fondurile sociale ale sindicatului, precum ne asigură președinta comitetului din întreprindere, Elisabeta Ichim, cît și premii din fondurile de premiere. Acestea din urmă, cu condiția, desigur, de a-și îndeplini norma. Așa e drept, echitabil și moral. Elena Burcă e un om demn și înțelege acest fapt la reala lui valoare, numai că deseori ea se află în imposibilitatea de a-și realiza norma. Așa cum am redat din scrisoarea pe care ne-a adresat-o, din cauza concediilor medicale și, cum vom vedea, nu numai a lor.

Concedii medicale necerute și nedorite! Care se cam ridică la 15 zile pe lună! [illegible]

— încît să necesite îngrijiri speciale, încît să fie izolat de ceilalți copii. Cînd nu se află în concedii medicale, Elena Burcă are o altă problemă: ziua de sîmbătă. Pînă la orele 14 trebuie să ajungă și la grădinița (tot cu orar săptămînal) a Monicăi-Gabriela, de 6 ani, și la creșa lui Florin-Adrian, pentru a-i lua acasă; acesta este programul unităților preșcolare respective. Dar cum să facă? Dacă lucrează în schimbul unu, la 14 abia iese din schimb, iar de la fabrică pînă în Berceni, unde se află grădinița și creșa, e o distanță! Îi găsește singuri, plîngînd. Dacă e în schimbul doi, la acea oră trebuie să fie în fața benzii și să înceapă munca. Opt ore în care gîndul ei e tot la micuții lăsați singuri în casă! Dacă lucrează în schimbul trei, grijile îi sînt și mai mari, o apasă mai mult. Atunci, cum mai poate să-și realizeze norma, oricît s-ar strădui?! Și se străduie. Nu concepe însă — este o admirabilă mamă — să-și încredințeze copiii unor leagăne și case de copii. În mod special pentru Elena Burcă s-a căutat și s-a găsit o soluție: schimbarea locului de muncă pentru zilele de sîmbătă, astfel încît să lucreze într-un singur schimb, unde să nu perturbeze producția, fluxul benzii, cîștigul celorlalți muncitori. Dar, aceste probleme: repetatele concedii medicale ale mamelor pentru îngrijirea copiilor trimiși acasă din creșe la cele mai mici semne de boală, ora de închidere a unităților preșcolare cu program săptămînal, cui rămîn, cînd în familie nu există posibilitatea prezenței acasă a unuia dintre membrii familiei, acești copii sîmbăta după-amiaza..., nu sînt numai ale Elenei Burcă. Președinta comitetului sindicatului ne argumentează, cu zeci de cazuri, că sînt problemele tuturor muncitoarelor cu copii mici, și nu numai de la „Pionierul". Nu pediatrii din policlinici, care acordă aceste concedii medicale, ele sînt veridice și legale, poartă vina numărului mare de zile nelucrate în întreprinderi de către femeile-mame, ci, îndrăznim a o spune apăsat, întrucît ne-am mai ocupat de această chestiune, cei din creșe și grădinițe. S-a propus, în repetate rînduri, soluția organizării de staționare — măcar în unitățile cu orar săptămînal, pentru copii cu afecțiuni ușoare și necontagioase. Nu a captivat pe nimeni, cedîndu-se cu ușurință, la prea ușorul contraargument „dar dacă boala se agravează sau semnalmentele ascund maladii infecto-contagioase?!" Se escamotează, în fond, asumarea responsabilității și, de ce să n-o spunem, pe alocuri a competenței. Așa că, la acest capitol — principal — al vieții Elenei Burcă, întreprinderea n-o mai poate ajuta. Apelăm la Direcția sanitară a Municipiului [illegible], la Ministerul Sănătății și la ceilalți factori de [illegible] aceste instituții preșcolare. Cazul Elenei Burcă [illegible], în prim-plan, probleme de fond cu o arie mult mai [illegible], ce implică rezolvări corespunzătoare.

CICI IORDACHE ■

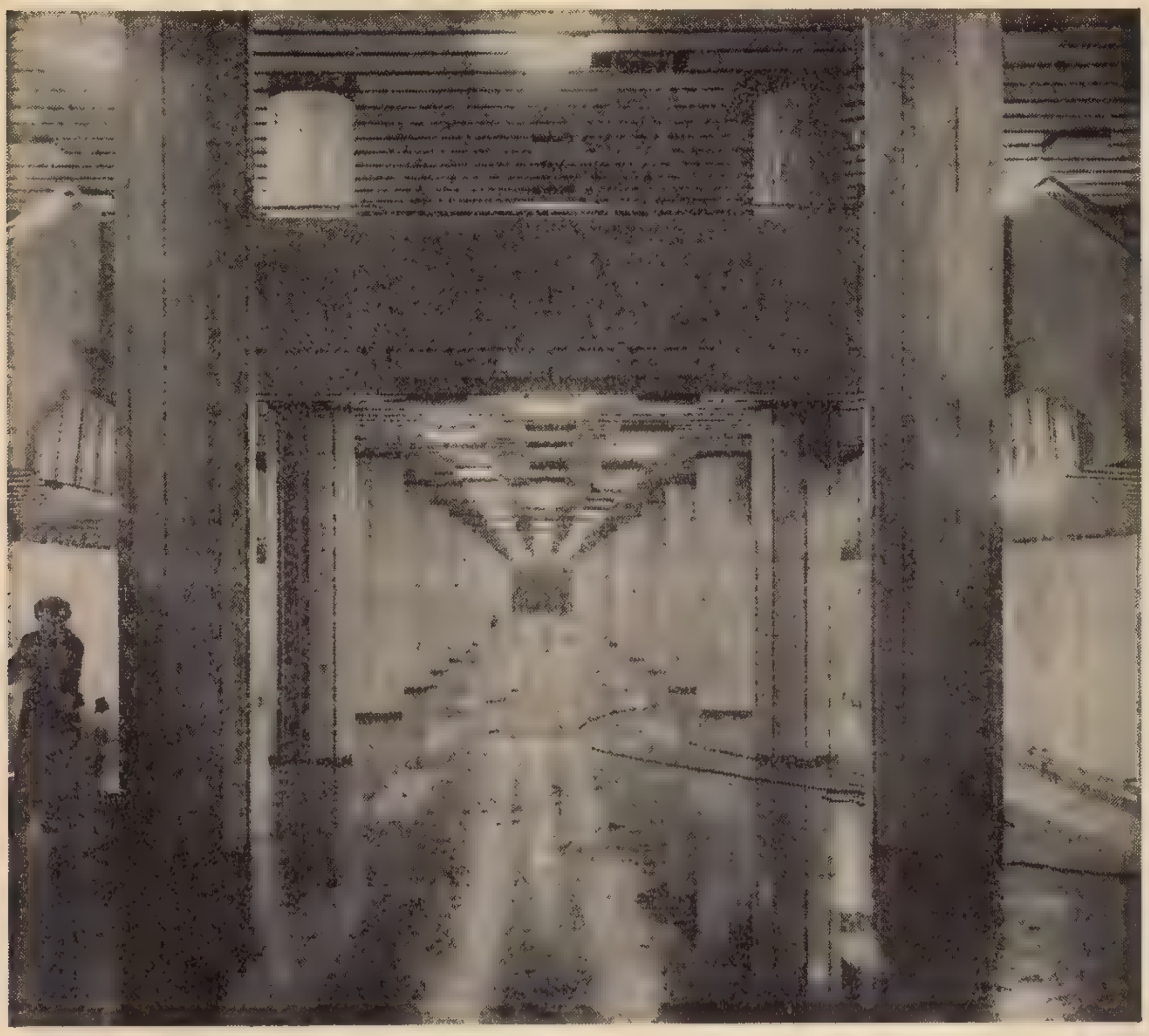

Călător pe sub București [IV]

1. „Carita", strămoșul ramelor electrice?

Răsfoiesc notesul pe coperta căruia am scris cîndva **METROU**. Fila cu nr. 1 am datat-o 16 noiembrie 1979. Adică exact dis-de-dimineața aceea cețoasă din vinerea în care — în mod experimental și neoficial — metroul a fost dat bucureștenilor în veșnică folosință... (Inaugurarea primului tronson al magistralei I s-a consumat o lună de zile mai tîrziu, într-o miercuri, 19 decembrie, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu). De ce era necesar metroul? Simplu, s-a constatat că un oraș care numără de la șapte-opt sute de mii de locuitori în sus nu mai poate fi satisfăcut de serviciile transportului în comun de suprafață. București are o populație de două milioane de locuitori. Alți cinci sute de mii de oameni străbat zilnic străzile Capitalei în calitate de navetiști, de flotanți, ori pur și simplu aflîndu-se dumnealor în tranzit. Sondajele de specialitate indicaseră ca fiind medie cifra de patru milioane de cereri de călătorie pe zi. Iar pentru bucureșteni nu mai era de mult un secret că în plin final de secol al vitezei, la orele de vîrf, tramvaiele, troleibuzele și autobuzele se organizează pe la răscruci în ambuteiaje frizînd perfecțiunea. Viteza amintitelor mijloace de transport în comun nu depășește în acele blestemate perioade 6—8 kilometri pe oră, ceea ce trimite gîndul la iuțeala de croazieră a binecunoscutelor gasteropode cu ochi telescopici. Trebuia intervenit și s-a intervenit. Mai ales pe direcția Est—Vest, unde, către sfîrșitul lui '79 încărcarea devenise de aproximativ 20 000 de călători pe oră și sens. Oricît ar fi de pasibil de critică I.T.B.-ul, oricît s-ar organiza, oricît de bine s-ar dota și autodisciplina — deși practica dovedește că nu-l prea bîntuie gîndul unor asemenea tentative — tot n-ar putea prelua dificila sarcină de a realiza legături rapide și confortabile între platformele întreprinderilor **Semănătoarea, Republica** și **23 August**. Bineînțeles că pentru urbaniști respectiva poveste nu era nouă. Motiv pentru care au și propus — ca una dintre soluțiile posibile — construirea metroului. Ideea fusese lansată încă prin anii '30, ceea ce însă pe atunci s-a dovedit a fi pură utopie. Care utopie, cu nostalgie, după alți douăzeci de ani a fost agrementată și alimentată cu masive doze de entuziasm spontan. Bineînțeles că în van. Amintiți-vă că în 1952 s-a înființat o întreprindere care s-a numit chiar așa — Metroul !?! O lună de zile a agonizat. După care a sucombat. De unde se vede că mai ales ideile avîntate se cer a fi serios fundamentate. Ca și pentru Canalul Dunăre—Marea Neagră, nici atunci nu erau șanse de reușită, optimismul deversase realismul. Cînd s-a dovedit că existau condiții, cînd s-a dovedit că visul de a lega subteran Răsăritul cu Apusul orașului metropolă nu mai este o himeră oarecare, o dorință de mai bine și atît, atunci s-a decis: vom construi și metroul! Așa au hotărît comuniștii. Metroul este darul pe care Congresul al XI-lea l-a făcut Capitalei, deci Țării, deci oamenilor... Iar ceea ce atunci era doar un punct într-o directivă, acum, ca și atîtea prevederi similare, a devenit o minunată înfăptuire. Un mijloc de transport în comun rapid și mai ieftin decît cel mai ieftin mijloc de transport în comun de sub soarele românesc. Există persoane care își mai amintesc de inițiativa revistei **Ilustrațiunea Română** de a publica reportaje din subteranele Bucureștilor anului 1933. Am vorbit cu oameni care le-au citit. „Erau spectaculoase", mi-au spus. În ce consta spectaculosul acelor reportaje? „Păi, enigme, dispariții inexplicabile, volatilizări, viață în catacombe, uși mascate, pereți dubli, trepte, trape, tainițe care-ți dădeau fiori... Rămîneai așa, ca prostit, cu o senzație de teamă mucedă..." Aha!

Iată însă că urmașii greviștilor de la Atelierele Grivița acelui an au hotărît că bucureștenii merită și altfel de subterane: fără mistere, chiar și efemere, fără alaiuri de limacși, lilieci, bufnițe și hățișuri de păienjenișuri, fără putregaiuri și mucegaiuri... Undeva, Arghezi vorbește despre boierii care mirosind a dor de ducă mergeau la spartul zaiafeturilor „cu carita" trasă de telegari focoși, prin largi și lungi subterane boltite ce vor fi fost între Cotroceni și „apele minerale de la Văcărești". Se pare că acele „carite" umblînd chiauna la lumina masalalelor, pe sub întortocheate ulițe prăfoase, pe sub temelii de case, ori pe sub podurile tîrgului pot revendica oricînd statutul de prim strămoș al actualelor vagoane de metrou bucureștean...

2. Viața ca biografie a muncii

Sîntem a 27-a țară care construiește pe Terra cel de-al 57-lea metrou. În același timp cu Bucureștiul se lucrează la construcții similare la Bombay, la Sao Paolo, la Hong Kong... Dar sîntem singura țară —aflată între cele în curs de dezvoltare — care-și construiește metroul cu mijloace proprii. (În lume, numărul acelora capabile de aceeași performanță egalează suma degetelor unei singure mîini.) „Adică cu oamenii noștri și cu utilajele noastre", îmi amănunțise ideea tovarășul general-locotenent Petre Constantinescu, directorul întreprinderii constructoare. După care a adăugat că „a fost un act de curaj excepțional, dar și de aprofundată cunoaștere a posibilităților noastre de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, care ne-a oferit șansa de a putea arăta lumii ce sînt în stare să facă românii chiar numai și pe bază de ambiție. Fiindcă de tradiție nu putea fi vorba la metrou".

Într-adevăr, neam-de-neamul nostru n-a mai făcut așa ceva. Numai că — deloc întîmplător — trăim în țara meșterului Manole. Utilajele necesare — în totalitate tehnică de vîrf gîndită ad-hoc pentru condițiile subsolului bucureștean — au fost realizate la „23 August", la București, și la încă alte 17 mari întreprinderi din Arad, Craiova, Sibiu, Brașov... Nimic n-a fost lăsat sub zodia geometriei hazardului. O autentică elită tehnică lucrează sub conducerea inginerului Ion Malcoci la realizarea programului de studii, cercetări, proiectări, asimilări și experimentări pentru realizarea metroului; inginerii-directori Nimereală, Ștefan Ciurel, Costin Georgian, Grigoraș Vasile, Norel Dragu conduc compartimente al căror grad de dificultate nu-i depășit decît de unicitatea și monumentalitatea construcției. Personalul propriu-zis al metroului nu trece dincolo de 2 800 de oameni, cu cei din proiectare cu tot. Dar sînt capabili de adevărate minuni. La început, adică pînă în urmă cu 5—6 ani, fuseseră adunați cam cu trompeta. Pe care unii au bănuit-o aurită. Mizînd mai mult pe abilitate decît pe stabilitate și activitate și sperînd — „unde nu-i pleașcă la-nceput?" — într-un cîștig gras, unii au venit, au tras ce-au tras, dar n-au rămas. La metrou totul este mare, chiar și ghinionul. Dovadă că de cînd ființează întreprinderea serviciul personal a încheiat — dar a și reziliat — cam zece mii de contracte de muncă. Au rămas așii în meserie și disciplinații. Rigoarea și fervoarea muncii a îndepărtat aproape de la sine uscăturile, sterilul. Selecția faptei a centrifugat așa cum se cuvine capetele scurte la minte și lungi la limbă.

E drept că munca în metrou nu-i ușoară deloc. Seamănă, dar nu este minerit. Pe miner îl interesează ceea ce se scoate din pămînt, pe constructor ce pune, acolo, jos, în tunel. Spațiul și timpul ca forme de existență ale materiei capătă alte dimensiuni. Predomină dihotomiile. Nu există „și și", ci numai „ori-o [illegible]": harnic ori leneș, deștept ori prost, [illegible] ori [illegible] etc., etc. Nu [illegible] frumoase, nici amurguri fastuoase. Există ziua și noaptea. Atît. Și clare. Fără interferențe. Există doar două anotimpuri — al ștrandurilor și al guturaiului. Există și satisfacții, inclusiv pecuniare: un ne[illegible] poate cîștiga lunar 3 500 de lei, profesioniștii ridică în medie sume de la 4 500, muncitorii specialiști oscilează între 5 000 și 7 000 de lei și mai sînt alți vreo 20—30 care lucrează pe anumite macarale, inși care nu se sfiesc să semneze pe statele de retribuire în dreptul unor sume invidiate și de directori... Contra ce? Ca peste tot — contra pricepere, efort, disciplină, atașament față de întreprindere. Pe scurt: contra viață ca biografie a muncii. Selecția s-a făcut pe baza filelor de calendar ghiftuite de travaliu, nu pe file de dosar. Iar faptele sînt de o asemenea anvergură încît spațiul tipografic nu ar îngădui decît o simplă înșiruire de nume și prenume. Ne consolăm cu gîndul că pe unele le vom pomeni mai la vale, în...

3. Stații și prestații

Zilele acestea va fi dat în folosință al doilea tronson al metroului bucureștean — **Timpuri noi — Republica** (9 300 de metri). În a cui folosință? În primul rînd a celor aproape 30 000 de oameni care lucrează pe această platformă din... Orientul Îndepărtat al Capitalei; apoi în folosința celor aproape 350 000 de familii care locuiesc în această zonă și bineînțeles că și în folosința noastră, a tuturor. Ramele metroului bucureștean vor transporta pe cei 17,4 kilometri dintre **Semănătoarea** și **Republica** un sfert de milion de călători pe zi. Se știe că adevărata și aparent inexpugnabila bogăție a zilelor noastre este timpul. În acest sens, acum, în prag de an nou, nici că se putea primi un dar mai frumos și mai spectaculos. 17,4 kilometri pe sub oraș sînt parcurși în douăzeci și cinci de minute! Datorită acestora zeci de mii de oameni cîștigă zeci de mii, sute de mii de ore de odihnă suplimentară. Stațiile noului traseu: Mihai Bravu, Dristor, Leontin Sălăjan, Titan, Muncii, Republica. Acum sînt convins că mulți dintre dv. le-ați și văzut. Dar știți cui le datorăm?

Stația **Republica**, stație terminus, cu un rebrusment de 270 de metri, adică un loc de întoarcere specific metroului. Este o stație de capăt gîndită să preia majoritatea fluxului uman. În linii mari seamănă cu stația de la Piața Unirii, adică are două guri de acces, peron central lung de 120 de metri, posibilități de extindere. Vestibulul este placat cu travertin, tavanele cu sticlă mată, iar pardoseala este din dale prefabricate. Totul de un bun-gust evident, dar nu strident. Lucrarea a fost condusă de inginerii Dumitru Enache, șeful secției („Cel mai pasionant lucru pentru mine rămîne turnarea betoanelor") și Aurelian Prodan („Important este să te adaptezi. Odată cu metroul am ridicat o întreprindere"). Arhitectul Dan Costinescu este numit aici „responsabilul cu frumosul". Mi se spune că s-au distins în muncă șeful de brigadă Ștefan Preduț, fierarul betonist Mihai Mititelu, zidarul Gheorghe Costache și zugravul Andone Sirdaru. Notez fără să mă roage nimeni că aici a lucrat și fierarul betonist Constantin Malfa, tatăl a fix (!) 13 copii!

Stația **Muncii** (Morarilor). Șef: același inginer Dumitru Enache care pare să fi descoperit principiul ubicuității. Mi-l prezintă pe tînărul său coleg și subordonat Gheorghe Nica, iar ambii îmi prezintă „grinda și caltabosul lui Panache" — două rezolvări remarcabile nu numai ca funcționalitate, ci și ca estetică. De fapt numele corect al arhitectului care a găsit... numitele soluții — practic niște măști, una dintre ele fiind pentru o scară verticală, strînsă spiralată — este Panaitescu, celălalt fiind numele de alint! Prilej pentru ca șeful de echipă Hriban Jenică aflător aproape să emită o zicere cu iz de butadă: „Cine vrea să muncească găsește soluții, cine nu, găsește scuze și motive". Asta-l face brusc pe inginer deosebit de exigent: „Aici, ca să obțineți rapid lustrul, iar ați frecat travertinul cu seu de oaie! Binevoiți și refaceți lucrarea..." Dacă tăcea, probabil că șeful de echipă filozof rămînea. Însă găsește și el prilej să-și verse năduful: îi smotrulește pe muncitorii sosiți de la I.O.R. în orele lor libere ca să urgenteze lucrările la metrou. Respectivii răspund la numele de Ion Cătălinoiu, Victor Dumitrașcu, Viorel Gija, Ion Jununga și sînt însoțiți de secretarul de organizație Glăvan. Dulgherul șef de echipă Pandele Croitoru mă uluiește: „Cereți scuze publice locuitorilor cartierului și asigurați-i că, gata, au terminat-o cu noroaiele din cauza noastră".

4. Noul și metroul

Stația **Titan**. Șef lucrări: inginer Dan Sevastre. Construcția nu seamănă cu nici una dintre cele de pe tronson. Marea boltă îi conferă stației un aer de uriașă sală de sport, ori de catedrală. Maistrul Ion Pele îmi spune că asta le-a permis să facă importante economii de grinzi și elemente din beton, iar inginerul Emanuel Hlihor care m-a însoțit prin aceste noi și din cale afară de interesante subterane ale Capitalei îmi recomandă să-l cred întrucît „sîntem prieteni din 1948". (Deși nu arată, inginerul Hlihor este din categoria acelora cu care s-a început Bicazul și s-a reușit transformarea unor vestiți șefi de hoți de buzunare, precum Fane Cuțit și Lae Chioru, în la fel de reputați șefi de brigăzi fruntașe în muncă...) Am mai spus că la metrou totul este mare, chiar și ghinioanele. La Titan ghinionul oamenilor și al lucrărilor a fost apa. Nivelul la care s-a construit stația este sub oglinda apei din lacul I.O.R. aflat la o aruncătură de băț. Zona de operațiuni ușor putea fi confundată cu cine știe care mlaștină. Ca să se poată lucra s-a apelat la o metodă „ca și nouă, dat fiind faptul că în România n-am prea avut unde și de ce s-o aplicăm pe scară industrială!" S-a construit o stație de înghețare, iar apa a devenit... rocă. Este sigur că inginerul Nicolae Munteanu, spre exemplu, unul dintre foarte bunii specialiști în frig al metroului, nu va uita vreo-

dată cum, pe o porțiune de 400 de metri în zona Titan—centru—Muncii (Morarilor) oamenii coborau să lucreze încotoșmănați în cojoace și pislari, chiar dacă zăduful topea asfaltul străzilor. Și tot aici, la Titan s-a mai aplicat o noutate : s-a renunțat la importul unor materiale energointensive necesare hidroizolațiilor și s-a aplicat metoda propusă de inginerii Bilcu Dragoș și Ștefan Ciurel. Efect ? Față de cele 52 kilograme de combustibil convențional consumate pentru un metru pătrat de hidroizolație, acum sînt necesare doar 2 kilograme, ceea ce a făcut ca prețul operației să plonjeze cu mult sub jumătate a ceea ce se cheltuia pînă nu demult... Respectivele calcule inginerul Bilcu mi le citește dintr-un caiet avînd ca moto : „Am făcut primul ceea ce alții după mine vor face mai bine". Amundsen, nu?!?

Stația Dristor. Șef de lucrări: inginer Alexandru Moldovan. Acum domină roșul de Muhri, Albania. (S-a renunțat la roșul de Moneasa, marmură care cu timpul își cam trădează culorile). Ceea ce s-a realizat aici în trei luni nu construcție se cheamă, ci act de eroism. Temeliile blocurilor cu cîte zece etaje se aflau doar la 8 (opt) metri depărtare. Cum să eviți tasările? S-au betonat integral și tunelele și stația. Apoi s-au spart betoanele ca să se poată face legătura cu peronul: betoane groase de 80 de centimetri, 2 000 de metri cubi!!! Nimeni n-a crezut că e posibil. A fost. Să știți că ceea ce admirați în. acum în stația Dristor sînt de fapt urele de adevărat chin și de nesomn ale echipelor de muncitori conduse de Radu Nicolae, Vasile Bota, Constantin Ștefănescu, Dumitru Dumitriu, ale maiștrilor Iacob și Glăvan, ale inginerului Nicolae Talașman, ale arhitectului Daniel Zinelli... Gîndiți-vă și la ei atunci cînd veți auzi «Dristor, peron dreapta!», spre exemplu. Meseria lor a fost imposibilul și nu s-au plins la nimeni, nu i-a știut nimeni, nici măcar locatarii din blocul 58 A aflat la cițiva pași, nici vînzătoarele de la magazinul care vinde plăpumi și salteluțe, peste drum...

5. Șaizeci, sub Syringa amureasîs

Coborîm 72 de trepte sub strada Dimitrie Brândză și apoi o luăm în sus, pe linia vagonetelor. Răstoacele și spațiile dintre traversele liniei sînt pline ochi cu un fel de spălătură de piatră, cenușie și grețoasă ca o spinare de șobolan. Urcăm și zîmbesc la gîndul că Meletie, egumenul Mînăstirii Cotroceni, după refuzuri a-țoase și o|ioase, catadicsise totuși să cedeze terenul pe care la 5 noiembrie 1860 chiar „a dat binecuvîntarea lucrărilor", cu prilejul inaugurării Grădinii botanice... Ce-ar fi fost în sufletul cuviosului dacă ar fi putut să bănuiască, că peste fix 120 de ani uriașe cirițe din fier, ajutate și conduse de oameni, vor săpa galerii pe sub tăpșanul de care sfinția-sa nu s-a despărțit decît după aprigă poruncă domnească...

Nu-i bine să umbli cu picioarele prin tunel și cu capul prin afacerile secolului trecut. Dovadă că tot mergînd am scăpat între traverse de cinci-șase ori. Noroc cu cizmele, cu brațele și cu experiența inginerului Hlihor. Care-mi și explică un lucru minunat: pentru a se putea săpa sub Grădina botanică a fost nevoie să fie coborît nivelul apelor freatice. Dar asta echivala cu o condamnare la moarte a valoroaselor exemplare din grădina ctitorită de Carol Davila după planurile botanistului și grădinarului Ulrich Hoffmann. Rădăcinile arborilor s-ar fi uscat, sevele ar fi stopat... Soluția? Ce li s-a luat „pe sub", arborilor li s-a înapoiat „pe sus". Acesta, stimați îndrăgostiți, a fost rostul țevilor de care v-ați împiedicat toată vara pe aleile grădinii — să conducă apa vieții către rădăcinile însetate!

...Clefăiam în continuare cu cizmele pe radierul tunelului. După un timp am ajuns unde ne-am propus, adică acolo unde se săpa cu scutul. Utilajul este de mare complexitate și a fost construit special în celălalt capăt al orașului, la Întreprinderea 23 August. Complicatul agregat era condus de o brigadă de tineri, singura de acest fel de pe traseele constructorilor metroului. Povestea ei: La începutul lui februarie, Dan Moldovan, activist la Comitetul municipal București al Uniunii Tineretului Comunist, primește sarcină să-i adune și să-i conducă pe tinerii care, prin comitetele de sector, își făcuseră publică dorința de a lucra la metrou. „Fie numai și pentru o lună"! Zis și făcut. Tineri calificați în cele mai diferite meserii — mecanici auto, strungari, asistenți medicali, desenatori tehnici... Așa au venit și s-au apucat de lucru cu scutul, sub Grădina botanică, Constantinescu Ștefan de la I.T.B., Mircea Alexa de la Autobuzul, Viorel Isac de la IPSCAIA, Vasile Potop de la Fabrica de medicamente... În total 60 de tineri care au dovedit și astfel că sentimentul participării este mai tare decît al confortului anticipării. Tînăra brigadă a fost întărită cu oameni a căror experiență se măsoară cu zecile de ani: maiștrii Alexandru Popescu, Pamfil Micuțaru și Dumitru Marcu. Timp de opt luni cei șaizeci de tineri săpaseră 214 metri de tunel. În ziua cînd i-am cunoscut pe cei din schimbul I scutul lor săpa exact sub rădăcinile unui Syringa amureasis.

Lucrările la metroul bucureștean continuă pe tronsoanele trei, patru...

MIRCEA BUNEA ■

Fotografii de ELENA GHERA ◘

Constelația lirei

S-au dus acele timpuri

Greu recunosc aceste scumpe locuri,
Ce-i drept, nici ele nu mă recunosc ;
Pe-aici stăteam cu caii lîngă focuri
Care scoteau din uscătișuri „trosc !"

Tălăngile sunau nu prea departe
De unde noi frigeam la păpușoi,
Era-ntunerie, ne temeam de moarte
Să nu ni se arate vr-un strigoi.

Dar totuși ne duceam la furt de pepeni
Cu teamă din grădină de la grof
Tu-n miezul nopții stai acum și depeni
Fuiorul amintirilor cu of !

Frumoase nopți ce n-au să mai revină !
Chiar de trăznind furtuna ne prindea
Încălecam pe cai grăbiți și-n tină
Și ploaie hăuleam sălbatic : nea !

...S-au dus acele timpuri, iar tractorul
De-i bagi ori nu-n șopron, este totuna ;
El nu cunoaște cine-i arătorul
Și nici nu simte ce este furtuna.

MIHAI BENIUC ■

Cum uitară

Din cînd în cînd, se-aude totuși
Cum, viscol șuierînd pe hartă,
Creioane cu grafitul moale
Ne dau tîrcoale la izvoare
Și-ar vrea să roadă lîngă mare,
Și-ar vrea să sape lîngă munți
Tuneluri ale neființei
Și-ale uitării sfredelind
Prin raiul vechi al Mioriței
Ca niște galerii de fugă

Din cînd în cînd, aud cum plînge,
Rivnită, o aripă a mării
Pînă în rădăcini de Olt
Cînd un creion flămînd de verbe
Aruncă munții împotriva
A altor munți ce le sînt frați...

Deșarte vise ! Cum uitară
Că-n ale plaiului vîlcele
Rămas-au oale și ulcele
Din cei ce ne-au călcat
Pe Țară !

NICOLAE DRAGOȘ ■

Semnal de alarmă

Întrucît situația este așa cum este,
Aș putea spune chiar disperată,
Dar nu-mi place să fac paradă de vorbe mari,
Cînd accidentele te pîndesc la fiece pas.
Mă refer la cele din gîndire —
Oricînd ești în pericol de-a călca aiături —
Și la altele,
Mi-am perfecționat un sistem de alarmă.

E instalat la granița
Dintre vis și realitate,
Dintre somn și veghe,
Dintre somn de veci și insomnie cronică,
Agățat de-o leghe de veghe.
Și se poate trage și cu dinții
Admițînd prin absurd c-ai avea mîinile prinse.

E atît de perfecționat,
Încît înregistrează de la distanță
Atît pericolele mari — să zicem, atomice,
Cît și cele mici — mini pericolele,
Pericolele de buzunar,
Și cum le înregistrează se și pune în funcțiune,
Propriu-zis funcționează tot timpul.

Sună, domnule, sună
De la cinci dimineața la cinci dimineața,
Sistem de alarmă non-stop.

Singurul defect este că fiind
Inventat de mine,
Nu-l aud decît eu,
Dar pentru mine sună dat la maximum,
Trebuie să-l ascult cu gura întredeschisă,
Ca să nu mă asurzească.

Bun sistemul propriu de alarmă,
Dar nu mă pot ține numai de el.
Îl ascult cît îl ascult,
Mă îngrozesc cît mă îngrozesc,
De situația care este așa cum este
Scărpinîndu-mă în cap mă mai îngrozesc suplimentar
Și-mi văd de ale mele.

MARIN SORESCU ■

Opinia unui alegător

DEVOTAMENTUL ORB

„Nimic nu mi se pare mai păgubitor în viața socială decît devotamentul orb" — îmi spunea cineva și mă invita să meditez serios la concluzia la care ajunsese el în urma unei bogate experiențe.

Devotamentul orb izvorăște, firește, din cea mai nobilă intenție, din dorința cea mai fierbinte, din patima cea mai curată de a sluji, de a face bine, de a nu pregeta nimic, în sfîrșit din cea mai oțelită convingere însă, din nefericire, rezultatele tuturor acestor sentimente înalte (în esența lor însă primitive, pentru că nu sînt dublate de profesie, de competență, de judecata argumentată științific) rezultatele lor nu sînt niciodată cele scontate.

Sigur, e de înțeles și drama celui în cauză, fiindcă pînă la urmă omul care o viață întreagă, sau măcar într-o anume perioadă a vieții lui, a fost dominat de acest devotament orb izbutește — e de presupus că izbutește — să realizeze discrepanța dureroasă dintre intenția lui și formarea ei practică iar pentru un scriitor toată povestea se constituie într-un extraordinar obiect de studiu psihologic. E de înțeles această dramă și chiar și eu am cunoscut astfel de oameni treziți tîrziu la realitate și deveniți conștienți că greșiseră foarte grav exact atunci cînd ei erau convinși că nimeni nu e mai pur în credința față de o anumită idee decît ei și, din păcate, tocmai ei, cu devotamentul lor cel mai aprins dar orb, o slujiseră mai nefericit.

Devotamentul orb presupune, de asemenea, un amplu studiu sociologic și cu atît mai mult într-o epocă în care vocația fundamentală a dialogului o constituie competența profesională. Nu întîmplător documentele teoretice ale partidului nostru insistă necontenit asupra chestiunii **înaltei competențe** și a pregătirii științifice superioare absolut indispensabile în viața societății, azi atît de complexă și atît de expresiv confruntată cu o problematică impunînd cu stringentă necesitate **analiza și decizia competentă, devotamentul competent în slujba deciziei competente, morala cea mai înaltă a implicării competente în actul deciziei, luciditatea înalt profesionistă în studierea realității și a componentelor ei psihosociale și politico-economice, în sfîrșit, probitatea matematică în construirea eșafodajului de date și informații menit să conducă la decizie.** Nu întîmplător, de asemenea, în aprecierea activității sociale desfășurată de cineva se face apel la termenul **competent** și nu se ezită, în documente chiar, să se vorbească răspicat despre **incompetență.**

Curtatea și lipsa de false menajamente cu care sîntem chemați să judecăm, în viața noastră de toate zilele, pun într-o lumină superior responsabilă participarea fiecăruia dintre noi la progresul cetății, progres care nu poate să se întemeieze pe devotamentul orb.

[illegible] a, direct păgubitor și nu o dată [illegible] și mai poate constitui o frînă în dezvoltarea societății, o ipostază chiar retrogradă a participării la viața socială.

Îmi amintesc cum cineva, convins fiind că apără puritatea ideologiei noastre și devotat, **cu incompetență,** acestei purități, deci de bună-credință în esența primitivă a devotamentului, s-a opus cu o îndîrjire periculoasă pentru slujba redactorilor unei gazete întregi la apariția dramei **Luna** de Marin Sorescu, azi operă reprezentativă și peste hotare a literaturii române noi, produsă în spațiul de libertate și de autentică stimulare creatoare al societății socialiste românești.

O ipostază. Într-un context medical un doctor descoperitor al substanței care conducea măcar la alinarea durerilor reumatice a trebuit să facă față ani de zile celor mai surprinzătoare suspiciuni din partea colegilor convinși că apără știința românească de un om care în tinerețe greșise (și își ispășise greșeala) și, deci, nu putea să facă decît rău societății. ALTĂ IPOSTAZĂ. În dorința lui de a demonstra că se **poate** și hotărît să pună în valoare conștient și competent condițiile de libertate responsabilă și de climat creator instaurate în România în anii noștri, un om a izbutit să înlăture nenumărate prejudecăți și chiar să-și facă din lupta cu prejudecățile un scop al moralei sale comuniste și, în bună măsură, cu singe, firește, și cu nervii tociți, a reușit, dar n-a reușit să înlăture și suspiciunea neputincioșilor care au pus în circulație întrebarea absolut reacționară — **Ce urmărește ?** pe care ei însă o căptușeau amenințător cu ideea că „e bine să veghem", „să fim vigilenți", ca și cînd veghea și vigilența lor oarbă ar fi dus la ceva, fiindcă ei erau departe de a **pricepe competent** ce se făcea sub ochii lor orbi, dar devotați.

Iată cum, ajunși aici, ne apare în discuție împrejurarea cea mai îngrijorătoare și mai mizeră a lipsei de competență și pe care se întemeiază devotamentul orb și anume starea de suspiciune față de cei competenți și devotați cu competență și cinstiți cu competență și gata să-și asume competent o misiune și la fel de gata să se întemeieze pe competența lor autentică și înalt morală și pe un fierbinte devotament atunci cînd spun că într-o problemă sau alta au alte argumente care îi conduc la alte concluzii și se bat pentru ca tocmai concluziile lor lucide și științifice să cîștige în dialogul pentru mai binele social.

De la devotamentul orb la suspiciunea cu aerul de vigilență revoluționară față de omul care vrea binele și știe cum se poate ajunge la el, nu e decît un pas. Un pas însă care poate fi absolut nefericit.

Iată de ce subliniez cu satisfacție prezența în documentele de partid a termenului **competent** dar și a celui de **incompetent. Pentru că dacă vrem să învingă competența, e absolut necesar să distingem lucid incompetența cu tot devotamentul care o maschează de atîtea ori.**

DINU SARARU ◘

FILE DIN MAREA EPOPEE A UNITĂȚII NAȚIONALE A ROMÂNILOR

Coroborînd mai multe surse documentare, am ajuns la concluzia că Octavian Goga a pornit din Moldova, în riscanta sa călătorie spre Apus, în prima parte a lunii august 1918. Din Paris, la 3 octombrie 1918, Goga scrie soției sale : „...iată, minunea s-a întîmplat : de trei zile sînt pe pămîntul Franței. După un voiaj plin de variate și furtunoase peripeții, care au ținut 8 săptămîni, prin Basarabia — Odesa — Kiev — Kursk — Moscova — Petrograd — Tornev — Stockholm — Bergen Aberdeen etc..., am ajuns, în sfîrșit, aici".

Din ultima etapă, cea pariziană, a activității tribunului pentru unitatea națională a românilor — extrem de importantă și aceasta — am ales pentru mult stimații noștri cititori trei momente semnificative. Mai întîi, cuvîntarea rostită (la 3 octombrie 1918 și tipărită în gazeta „La Roumanie" din 10 octombrie) cu prilejul proclamării de către Adunarea generală a românilor din provinciile asuprite și din Regat, a **Consiliului Național al unității române** — în care Octavian Goga a fost ales vicepreședinte. Apoi, prima parte a scrisorii pe care proaspătul șef al Resortului Propagandei în Consiliul Dirigent, O. Goga, o adresează lui Iuliu Maniu (la începutul lui ianuarie 1919). Și, în sfîrșit, programaticul manifest **Altă țară — alte drepturi** (22 martie 1918), ultimul din suita articolelor de fond și poeziilor publicate în merituoasa gazetă „România Mare", pe care tovarășul de călătorie al lui Goga, bănățeanul Sever Bocu, o strămutase cu sine la Paris.

Aici se încheie serialul Goga, găzduit cu aceeași caldă generozitate de revista „Flacăra". Curînd, poetul-tribun va deposi în Sibiul reședință a Consiliului Dirigent. Temperament vulcanic, se va angaja plenar în cîmpul rostuirii și consolidării statului național unitar român. Încet, încet însă, va fi tot mai mult prins în vîrtejul politicii militante intransigente și va arde ca o flacără pe rugul năluciilor puterii — mistuindu-se tragic, poet și om al cetății, după nici două decenii trăite în România tuturor românilor.

La capătul acestui serial, este timitor să constatăm cum un om ca Goga — ce agonisise atîta capital moral și politic pentru a putea să joace un rol determinant în viața noii Românii — nu ajunge să dea pe de-a întregul măsura valorii sale. Fiindcă, deși contradictorii și intersectate de regretabile erori, viața și activitatea lui Octavian Goga, în continuare, sînt la fel de trepidante, de răscolitoare... Dar despre avatarurile gogiste interbelice, exegezele complete sînt încă de așteptat.

Încheiem prin a slăvi pururi șansa — numită **epoca Nicolae Ceaușescu**, epoca marilor, responsabilelor deschideri — de a fi putut contribui și prin serialele Iorga — Duca — Goga, ca istoria românilor, eroica și tulburătoarea istorie a românilor să se așeze și mai temeinic ca tezaur de preț în inima fiecărui român.

STELIAN NEAGOE ■

Altă țară, alte drepturi

Paris, joi 10 octombrie 1918

Cuvintele mele vor fi astăzi mai tulburătoare ca oricînd, căci, în afara oboselilor fizice ale unui drum lung și penibil, sînt copleșit în aceste clipe de toate emoțiile pe care le încerc revăzîndu-vă. Ne regăsim astăzi, d-lor, după tragedia de acolo : un pumn de oameni cu inima plină de încercările unui popor martir. Dar oricare ar fi durerea noastră, nu ne considerăm ca niște salvați de pe un vas naufragiat. Sîntem trimiși milioanelor de compatrioți, înconjurați de zidul „nemțesc" și care, victime ale datoriei împlinite, sîntem în același timp trimiși înaintea tribunalului dreptății și al civilizației pentru a striga durerile lor.

Parisul, unde totdeauna a palpitat inima Universului, a fost în trecut și este mai ales astăzi suprema instanță morală la care face apel latinitatea Dunării. Prezența dvs. are deci caracterul unui program la care eu m-am supus din ziua în care m-am hotărît să trec peste distanțele și piedicile puse în cale de dușman, pentru ca să-mi unesc slabele mele eforturi la ale dvs.

Am părăsit Iașul de șase săptămîni și simt încă în mine toată tulburarea recentă a agitației de acolo. Îmi este imposibil, d-lor, în cadrul unei întîlniri de a vă descrie starea din locurile noastre. Numai vorbind în fiecare zi cred că aș putea să vă fac să auziți slabul ecou al acestui vulcan stăpînit. Așa-zisa pace de la București apasă ca o piatră de mormînt asupra conștiinței noastre de țară. După ce ea a fost încheiată, catastrofele s-au înmulțit ceas de ceas.

Opt sute de mii dintre ai noștri au căzut pentru ideea eliberării și totuși România este astăzi mai mult decît oricînd în timpul războiului un teren de exploatare pentru nesățiosul dușman. Mii de soldați reveniți la viața civilă rătăcesc fără scop din oraș în oraș prin Moldova ; țărani despuiați de rechizițiile germane își plîmbă amenințarea lor mută ; brutalitatea învingătorului este fără margini și stomacul lui fără fund. Nu puteți să vă imaginați ce nervozitate mișcă în fiecare moment pe acela dintre noi care au rămas acasă. În adîncul ființei lui, fermentul unei imense mînii contra nemților crește astăzi în sufletul poporului român. Nemții au adus în psihologia poporului nostru bun și calm o minie încă necunoscută. Toate sentimentele de ură de-a lungul istoriei noastre s-au eclipsat înaintea acestei noi pasiuni, toate au trecut în al doilea plan în fața excesele teutonilor. Războiul nostru, cu sinistrul său cortegiu, a trezit o mulțime de sentimente noi în masele populare din România ; războiul nostru a fost un mare act de pedagogie națională. Țăranul român, după ce a udat cu sîngele său trecătorile Carpaților, vede azi mai limpede decît oricînd „legătura organică care-l unește de frații săi subjugați și se întoarce acum acasă după ce-a trecut prin „botezul realității" ; el a cîștigat o noțiune clară a propriei sale valori și nimeni nu va mai putea să-i smulgă conștiința dreptului său.

Din mijlocul ruinelor glorioase, două idei luminoase se ridică în România de azi ; **principiul național, cu valoarea sa integrală și principiul democrației cu toate consecințele sale naturale.** Luptînd împotriva acestor două credințe, devenite astăzi o religie populară, germanii se fac ziînc de ris, cu modul lor de a gîndi și cu practicile lor de guvernare, acolo, pe un teritoriu de unde ei nu ar mai vrea să plece.

Guvernul actual, recrutat din acea parte minoră a societății care a rămas de bunăvoie dincolo de tranșeele noastre, fiind purtătorul de cuvînt al dușmanului, este firesc călăuzit de logica acestuia ; el este la fel de antinațional pe cît este de reacționar. Una din aceste două crime va fi de ajuns pentru a-l face să se prăbușească în ziua cînd baionetele germane vor părăsi țara.

Nu vă voi mai întreține mai mult cu actele actuale ale guvernului de la Iași, pentru că ele nu constituie o expresie a sentimentului public și actele oamenilor în afara organismului moral al [illegible] nu au nici o importanță. Dar ce[illegible] de reținut, d-lor, este ideea du[illegible] conducătoare în România [illegible] formele [illegible] idee devenită [illegible]

război : convingerea că poporul nostru este un popor de țărani care nu poate fi guvernat decît prin impulsul concepțiilor democrate cele mai avansate. Vă reamintesc aceste lucruri nu pentru a vă arăta convingerile care m-au călăuzit de-a lungul întregii vieți în mijlocul comoaitorilor mei transilvăneni, predestinați idealului democratic prin chiar organismul vieții lor sociale și economice. Vi le spun, d-lor, ca o rezultantă a frămîntărilor actuale ale sufletului întregului popor român. Nu există la noi spirit normal și sănătos care să nu înțeleagă că soldatul țăran de la Mărășești și Oituz este singurul tip reprezentativ real al neamului și că trebuie contat pe el pentru orice act de dreptate. Omul politic care nu va înțelege în România de astăzi și de mîine acest adevăr elementar, va fi trimis la muzeul de antichități și formulele sale se vor pierde în văzduh.

Preocupările opiniei publice din Regat, subjugat de germani, se îndreaptă astăzi în această direcție. Viața este agitată, nemulțumirea crește ; o consolare menține încă un oarecare echilibru : ferma convingere că această stare de lucruri n-are decît un caracter provizoriu. Această convingere este dealtfel întărită de evenimente zilnice. Acum șase săptămîni, înainte de plecarea mea, în urma ultimei ofensive germane, generalul Foch începea să-și ia revanșa. Nu vă puteți închipui ce greutate ni s-a luat de pe suflet în ziua în care comunicatele ne arătau splendida resurecție a energiilor Antantei. Acolo, în izolarea noastră, am avut atîtea ceasuri de grea încercare ! Spuneți-le, vă rog, francezilor că au fost nenumărate insomnii la Iași, provocate de teama de a vedea cismele germane străbătînd malurile Senei, mai multe decît au fost aici unde trăiește întreaga conștiință a forței de rezistență. Ei bine, în ziua în care Foch a lovit la Château-Thierry și la Noyon, numai atunci sufletul nostru a intrat liniștit în calmul său moral. Nu știu cum aș putea să vă descriu ce extraordinară surescitare ne-a cuprins pe noi toți, cum mulțimea se înghesuia în modesta casă a Legației franceze din Iași pentru a citi ultimul comunicat ; cum domnii Saint Aulaire și Robert de Flers erau îmbrățișați cu frenezie, de cîte ori germanii publicau că și-au modificat din nou frontul printr-o „retragere în ordine" ; cum vînzătorii de ziare strigau în străzi ziarele masacrate de cenzură.

Domnea o atmosferă de sărbătoare necontenită ; o bucurie nervoasă în țara noastră transformată într-un vast cimitir. Din toate aceste evenimente, d-lor, se degaje sentimentul că aici pe frontul de Vest are loc războiul nostru și că esecurile nemților sînt prologul fericirii noastre de mîine. De acest sentiment unanim, că soarta românismului se joacă aici, se leagă hotărîrea mea de nezdruncinat de a face imposibilul pentru a veni în Franța. Noi transilvănenii, cum știți, de timpul întregului război ne-am canalizat firesc toate forțele noastre pe frontul român. Acolo, în patria mamă, au fost formulate doleanțele noastre politice ; acolo au luptat 30 000 de voluntari transilvăneni pentru a elibera țara lor. Drama fiind terminată, pentru moment, la București, în apostolatul nostru am străbătut țări străine pentru a ne susține cauza noastră sfîntă... Din această stare de spirit a ieșit dorința mea de a mă îndepărta de țară...

Nu vă voi vorbi de procesul complex de psihologie individuală care mă hăituia în timpul zilelor cînd străbăteam, prin stepele ucrainiene, liniile austriece. Toate aceste sumbre senzații s-au topit ; [...]

Sufletul meu a resimțit, cu o forță elementară, un început de viață nouă din prima clipă cînd în Scoția, la Aberdeen, mi-a apărut silueta roșie a soldatului englez : figura lui bronzată mi-a dat toată siguranța victoriei. Nu este acum momentul să vă descriu reconfortarea morală pe care am resimțit-o după o săptămînă petrecută la Londra, în această atmosferă de grandioasă energie umană, nici sentimentul de înaltă dreptate pe care l-am văzut manifestîndu-se în toate cercurile sociale britanice, totdeauna cînd era vorba de suferințele celor mici și slabi.

[illegible] semnalez un lucru : [illegible] cu care opinia publică [illegible] tragedia noastră. Nu voi uita nici [illegible] cuvintele unui înalt personaj politic din Anglia care mi-a spus : „Poporul englez, d-le, are totdeauna o vie susceptibilitate morală ; el apreciază victimele. În ceea ce vă privește pe dvs., românii, sînteți atît de nenorociți... ; brutalitatea tratatului de la București v-a asigurat mai multă afecțiune aici decît o victorie militară !"

Venind la Paris, mă găsesc în mijlocul eforturilor dvs. pentru a stabili o acțiune metodică de a apăra cauza noastră. Am văzut programul dvs. de acțiune și sînt perfect de acord cu dvs. Scopul nostru aici este de a desfășura o neobosită activitate în trei direcții : 1) **A informa pe cît posibil opinia publică din Occident asupra revendicărilor românești, arătînd întregii lumi legitimitatea lor ca și sacrificiile imense ale poporului nostru martirizat de destin. 2) A colabora public într-o strînsă intimitate cu alte naționalități din Austro-Ungaria, a căror iminentă dispariție este reclamată de cele mai elementare sentimente de salubritate morală internațională. 3) Crearea unei legiuni pe frontul aliat, legiune formată din transilvănenii aflați în străinătate.**

Sîntem toți mobilizați de acum înainte pentru a împlini această operă. Să ne facem datoria noastră pînă la capăt, d-lor. Numai așa vom fi demni de a privi în față pe palidul și admirabilul țăran, soldat al României și unica temelie pe care se va înălța viitorul neamului nostru.

[Paris], la începutul lui ianuarie [1919]

Profit de ocazia plecării acasă a tinerilor noștri prieteni, Mocsonyi și Tillea, pentru a-ți comunica unele lucruri în legătură cu noua situație politică ce ne-au creat împrejurările și vrednicia poporului nostru. Mai întîi vă string mîna tuturora care, înțelegînd rostul vremii, v-ați pus în fruntea mișcării și ați realizat unirea politică care de atîta vreme trăia în toate fibrele de simțire ale neamului. Adunarea de la Alba-Iulia, această manifestare grandioasă a conștiinței noastre naționale, înscrie o nouă pagină de glorie pe urma adunării de la Blaj. Vrednicii noștri țărani, cu bunul lor simț și cu înțelegerea atît de reală a intereselor neamului, care i-a caracterizat în toate luptele noastre, și-au dovedit și de astă dată adînca lor înțelepciune.

Regret din tot sufletul că nu mi-a fost dat să văd aceste valuri de oameni și să mă pătrund și eu de bucuria cea mai curată, care mi-ar fi răsplătit îndeajuns tot zbuciumul de o viață întreagă pentru triumful unei idei.

Din nenorocire, toate știrile asupra lucrurilor noastre de-acasă, noi cei de-aici, le primim foarte rar și aproape numai prin ziarele ungurești. Toi ce-am înregistrat din Ungaria după adunarea de la Alba-Iulia e numai din coloanele gazetelor de la Budapesta. Desigur că presa maghiară nu poate fi cel mai bun izvor de informație asupra stărilor din Ardeal și nu poate servi cu lămuriri care ar putea fi utilizate în propaganda noastră de aici. De aceea, oricît de multe ocupațiuni ați avea acolo, în noua situație, ar fi de dorit o legătură cu Parisul unde trebuie să fie astăzi centrul agitației pentru problema noastră.

Domnii Mocsonyi și Tillea vă vor relata cum este privită cauza românească în străinătate și cum noi, o seamă de oameni, am căutat să ne facem datoria. Ei vă vor arăta în linii mari și activitatea Consiliului Național, atît de necesar pe vremea cînd s-a constituit, precum și opera de propagandă ce-am întreprins prin legăturile create cu presa și prin relațiunile noastre personale. Din cuvintele lor veți vedea că opinia publică ne e favorabilă, că în general lupta e cîștigată, dar că nu trebuie să disperăm eventualele obstacole ce ne-ar pune în cale actiunea dușmanilor noștri. Mai este încă multă lume, și aici, și în Anglia, care e condusă în judecata ei politică de valurile tradiționale și care e cam dificilă în fața ideii de dispariție a Austro-Ungariei, fiindcă nu cunoaște încă posibilitățile de viață și de stabilitate ale noilor state ce se vor crea pe ruinele ei.

Sînt, de asemenea, anumite cercuri catolice, care nu văd cu ochi buni procesul de dizoluție al Austro-Ungariei, una din pavăzele catolicismului. [...] Pentru a combate toate manifestările acestor curente și, pentru a susține vie dreptatea noastră, alături de alte popoare, care au dus o a[illegible] tație conștientă și metodică, a fost absolut util[illegible] și rămîne încă necesară o propagandă românească la Paris pînă în ultima zi a Congresului de pace. Cred, deci, că trebuie să vă dați silința să transmiteți știri de-acasă prin Elveția la Paris, să vie aici încă cineva (Al. Vaida d.e.), ca să se poată desprinde într-un mod cît mai accentuat sentimentele poporului nostru.

Nu trebuie lăsată această sarcină numai oamenilor politici de la București, întîi fiindcă astăzi e mult mai hotărîtoare pentru opinia publică de aici dorința poporului românesc din Transilvania, decît acțiunea celor din Regat care pot fi acuzați de imperialism. [...].

Paris, miercuri 22 martie

Multe și grele sînt frămîntările prin care i-a fost dat neamului nostru să treacă de cîțiva ani încoace. Fiecare zi din această vreme a adus mai multă schimbare decît veacuri întregi de nemișcare și amărăciune din trecut. Din acest zbucium grozav, în sfîrșit dreptatea s-a ridicat biruitoare. Din lacrimi și din sînge a ieșit Unirea noastră. Astăzi sîntem una. Cei din Regatul de ieri, cu cei din Ardeal [...], alcătuiesc același trup. În curînd, de aici de la Paris, unde se pecetluiește soarta omenirii, se va spune și cuvîntul hotărîtor, care va da cea din urmă întărire orînduirii noastre de acasă.

Inima fiecăruia dintre noi și cu deosebire inima voastră, dragi soldați, care așteptați întoarcerea pe la cămînuri, trebuie să tresalte de bucurie. Voi care ați adus jertfa sîngelui, aveți și înțelegerea dreaptă a lucrurilor. Voi vă dați seama, de acolo din chinurile înfricoșate ale pribegiei prin străini, ce va să zică apropierea fraților la aceeași vatră străbună. Voi însă pătrundeți cu mintea voastră și binefacerile acestor vremuri schimbate. Știți că în viața proaspătă care ne așteaptă, cu hotarele întregite, o mulțime de înnoiri vor fi chemate să ușureze soarta poporului nostru și mai ales traiul plugarilor de la sate, care sînt și rămîn încă multă vreme temelia de căpetenie a neamului.

Cu deosebire două lucruri sînt, care în statul ce s-a croit acum vor aduce o primenire în trebile obștești. Mai întîi este așezarea nouă a pămîntului pe seama țăranilor. Veți fi auzit cei mai mulți, că după încetarea războiului românesc, cîrmuitorii Țării, înțelegînd mai limpede ca oricînd rostul unei țărănimi bine întemeiate, au chibzuit că a sosit timpul, ca să se facă o împărțire dreaptă de proprietate, dîndu-i-se astfel prilejul fiecărui țăran să ajungă gospodar stăpîn pe un petec de moșie. Astfel s-a hotărît la Iași, împroprietărirea pe zece pogoane a fiecărui țăran lipsit de pămînt, avînd a se da această sporire din moșiile boierești, care vor fi răscumpărate cu prețul cuvenit și plătite sub ocrotirea statului cu mare înlesnire de către sătenі. [...]. Pe toată întinderea Patriei noastre unite luminează un singur gînd : vrem să facem o țară sănătoasă în care o țărănime bine închegată să iubească pămîntul cu dragoste de stăpînitor. [...]

Ivirea zilelor noi nu poate însemna pentru mulțime numai o mai prielnică împărțire a bunurilor trupești. Trebuie dezrobit și sufletul de capistrea întunericului. Țărănimea noastră a dat dovezi de atîta înțelepciune în aceste zile tulburi de grea obidă, a arătat atîta cumpăt în suferință și atîta pricepere în datoriile către țară, că orice minte luminată și-a dat seama și de drepturile sufletești ce i se cuvin. Iată de ce, s-a zis cu drept cuvînt, trebuie din țăranul care ieri a fost soldat, să facem astăzi un gospodar și mîine un cetățean. Iubitorii nețărîriți ai satelor s-au gîndit deci, ca în viața largă a tuturor drepturilor obștești poporul întreg să fie de azi înainte cel care se sfătuiește asupra soartei lui. S-a primit deci și la noi legea, care aici în Franța și în alte părți de un timp îndelungat conduce politica Țării : legea votului universal.

Unde este schimbarea între ce a fost și ce va fi pe urma acestei legi, veți înțelege cînd veți sta puțin pe gînduri și veți judeca rostul ei. Votul obștesc este dreptul de alegere pe care de aci înainte îl va avea fiecare cetățean, pentru alegerile din comună, din județ și pentru alegerile de Cameră. Aduceți-vă aminte, cum a fost ieri, ca să vă dați seama de schimbarea de mîine. În România erau cele 3 colegii în care un număr restrîns avea dreptul să trimită deputat la București. Cuvîntul țăranului nu trăgea în cumpănă în această alcătuire, nu trăgea deci nici interesul lui. Legile care se aduceau de oameni a căror rădăcină Constituția Țării n-o pusese în sufletul mulțimii, nu puteau fi legi care să răspundă nevoilor celor mulți. [...]

Bine să pătrundem, ce lume nouă ne așteaptă acasă, atunci cînd fiecare țăran cu votul lui va veni la alegere de deputat. Viața întreagă a Țării cu toate rosturile se așează pe o temelie nouă. Cîrmuitorul trebuie să coboare în mijlocul mulțimii, să pîpăie durerile ei, să-i priceapă năzuințele, să-i sprijinească interesele. Legile care se vor aduce vor trebui să ție socoteală de trebuințele acestei mulțimi de alegători, fiindcă votul lor le poate schimba oricînd spre bine sau rău. De apăsarea celor nevoiași nu mai poate fi vorba în această orînduire viitoare, fiindcă ei cei mulți, cu cuvîntul lor își vor trimite pe omul de încredere să-i apere. Vedeți, deci, cum în asemenea împrejurări lucrurile se schimbă. Țăranii prin acest drept ajung să-și vadă soarta în mîinile lor. De la ei va depinde de azi înainte îndrumarea neamului, de la judecata lor povățuită de cinste și de dreptate.

Este o puternică prefacere ale cărei roade noi iubitorii satelor le așteptăm cu încredere.

Să nădăjduim, că bunul simț strămoșesc care a călăuzit poporul nostru prin atîtea veacuri de împilare se va arăta și la această nouă răspîntie a vremilor.

Cei [illegible] ai istoriei să fie țăranii noștri, cum [illegible] fost soldați al datoriei pe cîmpul d[illegible], și atunci România nouă va putea sta cu fruntea ridicată în fața oricărui colț luminat din omenire.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Vasile Vetișanu:

„Filosofia românească promovează ideea armoniei, a neîntreruptei comunicări cu lumea"

— Recent — și, după cîte știm, noi, cei de la „Flacăra", sîntem printre primii, dacă nu primii care semnalăm acest fapt — Academia R.S. România a acordat prestigiosul premiu „Simion Bărnuțiu" lucrării „Istoria filosofiei românești", vol. II, 1900-1944, partea I*). Fiindcă dv., stimate Vasile Vetișanu, sînteți unul dintre autori, spuneți-ne, vă rugăm, pe scurt, ce cuprinde acest volum.

— Cuprinde ceea ce titlul însuși indică: adică aproape jumătatea unui veac de gîndire filosofică românească, cu momentele ei de vîrf, situate între cele două războaie mondiale, cînd fenomenul nostru filosofic se impune, stăruitor, pe plan european.

— Din cele ce ne spuneți — și, evident, din lectura cărții — deducem două realități, convergente de fapt la una singură: că v-ați propus, în paralel cu opera de informare, reclamat de însăși această operă, și un sens polemic. Mai exact, un dialog cu schematismul abuziv și cu etichetările filosofice dogmatice care, cu ani în urmă, ignorau, cînd nu contestau vehement, tocmai acestе valori sau „momente de vîrf".

— Este adevărat. Fenomenul filosofic românesc a avut — vă repet — momente dintre cele mai importante, de veritabilă culminație, ajungînd la cîteva sisteme filosofice de sine stătătoare, printr-un Vasile Conta, printr-un Lucian Blaga sau Constantin Rădulescu-Motru. Din păcate, într-o anume epocă, nu s-a preluat această tradiție filosofică.

— Așa cum s-a întîmplat și în cazul sociologiei, al esteticii...

— Exact. Eforturile de acum, din ultimii ani, pornind de la această tristă constatare, au încercat să reconsolideze limbajul filosofic autohton, cu noțiunile și categoriile lui specifice. Căci nu te poți prezenta în universalitate decît cu ceva propriu. Și noi avem ceva propriu, de spus și altora și de spus și nouă! Iar acest „ceva", acest foarte important „ceva", a fost, cum spuneați, ignorat sau contestat. Exemple? Prin 1964 a apărut la noi — vă amintiți? — „Istoria gîndirii sociale și filosofice din România", un volum cu consecințe nefaste pentru înțelegerea gîndirii filosofice românești, deoarece nota sociologizantă, prioritară în metodologia de lucru, anula tocmai esențialul, adică latura filosofică, de viziune. Ca să nu mai amintim șabloanele folosite, denaturările și simplificările de conținut.

— . Din care se desprindea imaginea unei filosofii minore, încorsetată în formule ultime: fatalism, misticism, agnosticism... Ce contrapune acestei imagini noua lucrare?

— După opinia noastră, a autorilor, acest al doilea volum al Istoriei filosofiei românești încearcă și reușește, mai mult decît parțial, să corecteze terifianta imagine oferită de vechea lucrare. E suficient, cred, să amintesc capitolul „Curente și sisteme filosofice în perioada interbelică (1918—1944)", în care intră gînditori ca P.P. Negulescu, Mircea Florian, Constantin Rădulescu-Motru, I. Petrovici, L. Blaga și alții, ceea ce înseamnă o schimbare de perspectivă și de viziune.

— ...Ceea ce înseamnă, mai simplu spus, reintroducerea celor numiți — ca și a altora — într-un domeniu care le aparține, dar de care, cîndva, au fost despărțiți.

— E dureros, într-adevăr, că filosofi români recunoscuți pe plan european au fost izolați de preocupările lor, fie că e vorba de un C. Rădulescu-Motru, fie de un N. Bagdasar, C. Floru și alții. S-a pierdut mult. Noi, cei de azi, nu sîntem, dacă se poate spune așa, formați în jurul unui mentor, ci dirijați de „specialiști" de ocazie într-ale filosofiei. E și mai dureros că, în timp ce se petreceau astfel

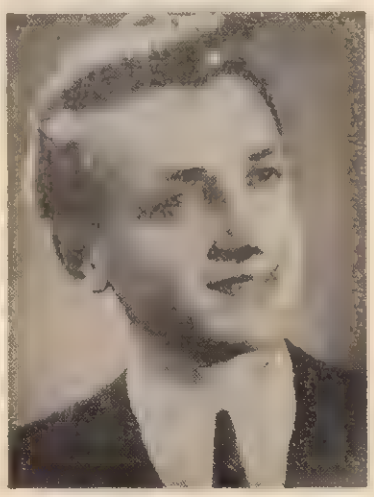

de lucruri, un Mircea Florian, apreciat de un Rehmke, era încadrat pe post de documentarist la Institutul de filosofie; iar un Lucian Blaga funcționa ca bibliotecar secund la Cluj, prin hotărîrea unui „decan cu nume de apostol", cum i s-a spus.

— Cu voia dv., aș zice că, în cazul filosofilor readuși în ierarhia valorilor, trebuie să ne intereseze nu numai considerarea izolată, în sine, a operei lor, ci raportarea acesteia la o realitate socială mai amplă, la principiile ideologice ce ne călăuzesc, singurele în măsură să ne confere criterii obiective de judecată.

— Evident!

— Să revenim la lucrarea de acum, căreia, după cîte știm, îi vor urma volumele III și IV. Haideți să facem o mică statistică. Primul volum a apărut în 1972, al doilea abia în 1980, deci la o distanță de opt ani. Dacă ritmul acesta se va păstra, volumul al IV-lea va apărea cu patru ani înainte de încheierea mileniului. Cum mai poate fi înțeleasă noutatea informației și situarea ei în plan competitiv, universal, într-un astfel de ritm de melc?

— Există totuși un avans. Respectiv, volumele următoare sînt aproape de finalizare și aduse la zi. S-a pregătit și ediția a doua a volumului I. De asemenea, se află în pregătire un compendiu, destinat lectorilor din străinătate. Dar apariția acestora nu depinde numai de autori, ci și de institutele editoriale.

— Am remarcat, în volumul de care ne ocupăm, o abundență a problematicii filosofice, o arie de cuprindere largă, în care intră și „Sămănătorismul", și „Materialismul naturalist", și orientările realist-raționaliste, ca și cele spiritualiste. Dar îngăduiți-ne niște observații — nu, nu de istorici ai filosofiei, căci nu sîntem, ci de simpli cititori. În cazul „Sămănătorismului", de pildă, ne-am fi așteptat, într-un studiu filosofic de pretențiile celor incluse în această lucrare, la mai mult decît (vai!) preasfințitele teorii după care Iorga ar fi „străin" de filosofie, ba, mai mult, ar fi unul care nu „a operat familiar cu categoriile de cultură și civilizație" (?!); sau că (remarcați același vechi ton sociologizant!) „sămănătorismul va exprima speranțele micului producător", încadrîndu-se în ideile „romantismului anticapitalist". Etc, etc...

— Sînteți, firesc, pretențios, dar eu aș privi lucrurile tot la modul comparativ. Ștacheta interpretărilor a fost, cu ani în urmă, la un nivel și mai scăzut. Nu uitați, același ton sociologizant anula sau expedia la periferia gîndirii valori de seamă ale culturii noastre, astăzi însă recuperate. În acest volum apar, de pildă, amplu dezvoltați, D. D. Roșca, I. Brucăr, N. Bagdasar, Gr. Tăușan, unii din ei aproape uitați. „Mărimile" filosofiei românești sînt analizate din perspectiva sistemului filosofic. Și, desigur, din cea a ideilor ce călăuzesc gîndirea noastră de azi. Delimitările la care vă gîndiți vor apărea mai pronunțat în lucrări individuale. Eu, de pildă, am scris o lucrare despre Mircea Vulcănescu, un creator de filosofie în cultura românească, din care descind și C. Noica, și M. Eliade (chiar dacă, uneori, cei doi n-o recunosc), dar pe care o „cenzură" mai veche încă se obstinează să-l situeze în aria unei politici primejdioase, de care el s-a ferit. Nu același lucru se poate spune despre Emil Cioran, care teoretizează între cele două războaie mondiale antiintelectualismul, întocmai ca în doctrina fascistă și rasistă despre „omul superior" celorlalți oameni.

— Apele, deci, se despart singure?

— În domeniul de care ne ocupăm, această stare de lucruri devine dintre cele mai sigure. Filosofia românească promovează, în totalitatea ei, ideea armoniei, a neîntreruptei comunicări cu lumea din noi și de dincolo de noi. Înțelepciunea românească e a cuprinderii, a legăturii cu ordinea instaurată de creația umană, constructivă.

— Apropo de cele ce spuneți, credeți că există în filosofia românească idei programatice, prioritare, cum se spune, cu funcție protocronistă? Și dacă da, le are în vedere acest volum? Sau, poate, celelalte? Ori ne sfiim să le propunem discuției?

— Dacă nu le discutăm noi, le discută alții, adică străinii. De pildă, Claude Levy Strauss a recunoscut că tot ceea ce propune în lucrările lui de sociologie a fost dezvoltat, cu decenii înainte, de către sociologia lui D. Gusti. În teoria noțiunilor, I. Petrovici aduce o contribuție originală cu opt ani înaintea lui Goblot, care descoperă aceeași problemă. „Vocația", ca un concept ce figurează azi în tratatele universale de specialitate, a fost dezvoltată la noi, precum știți, de C. Rădulescu-Motru; la fel „misterul" din filosofia lui Blaga, re ntilnit ulterior la Gabriel Marcel, în Franța. Nu vreau să spun că ne situăm, prin toate ale noastre, în centrul filosofiei universale, ci doar să relev că am devansat unele preocupări devenite ulterior sistematice; și că, deci, am mers în paralel cu ele. Ar fi bine ca mulți dintre zeloșii noștri cunoscători ai teoriilor freudiene să-l recitească pe Blaga, spre adîncirea problematicii subconștientului. Volumul de față îi acordă lui Blaga un loc deosebit, ceea ce e firesc.

(Continuare în pag. 21)

ILIE PURCARU ■

*) Coordonatori: Dumitru Ghișe și Nicolae Gogoneață; autori: N. Gogoneață, Radu Tomoioagă, Gh. Epure, Vasile Vetișanu, Elena Gheran-Mewes, Al. Tănase, Z. Ornea, Radu Pantazi, Simion Ghiță, Damian Hurezeanu, Mircea Măciu.

Reevaluări necesare

Istoria rămîne pentru noi, mereu, un teritoriu între hotarele căruia avem de împezit încă multe necunoscute. Reîntoarcerea în timp, prilejuită de descoperirea unor noi documente, s-a dovedit a fi întotdeauna fertilă și punctul de sprijin teoretic al unei asemenea întreprinderi îl aflăm în însăși dialectica adevărului.

Bibliografia momentului Tudor Vladimirescu, de pildă, s-a îmbogățit substanțial în cursul acestui an, mai cu seamă sub raportul interpretărilor. În schimb, studiile reunite de Nestor Vornicescu sub titlul sugestiv *Descătușarea 1821* (Craiova, 1981) cuprind, alături de trimiteri documentare și analize de texte prea puțin cercetate pînă în ziua de astăzi, cum ar fi corespondența episcopului armean Grigor Zaharian, pînă și descrierea și decriptarea unei mărturii materiale ignorate a revoluției pandurilor: matricea sigilară inedită purtînd în legendă mileșimul „1821". Pe parcursul acestor studii, în consecință, distinsul cărturar Nestor Vornicescu se dezvăluie a fi, în același timp, un neostenit căutător de dovezi palpabile prin care istoria, scuturîndu-se de imprecizările inevitabile ale legendei, își anexează fiorul certitudinii. Dacă adăugăm la toate și bogata iconografie a volumului, densă în piese cu circulație restrînsă, este evident faptul că ne aflăm înaintea unei cărți de referință.

Cele două secțiuni ale volumului *Descătușarea 1821* sînt delicate, în ordine, sigiliului amintit și rostului în revoluție al clericului Ilarion. Relația între ele e statornicește o presupoziție plauzibilă: sigiliul acesta, necunoscut pînă azi, al lui Tudor — se întreabă Nestor Vornicescu — „nu putea fi chiar un dar, primit de la acel «prim sfetnic și ajutor al său», Ilarion, episcopul de Argeș, cel care a făcut «cauză comună» de la prima la ultima zi a desfășurării Revoluției de la 1821 ?" Bineînțeles, o presupoziție rămîne o presupoziție și autorul nu se lasă atras în capcana demonstrării ei cu orice preț, prin potrivirea condescendentă a faptelor la conformitatea cu un gînd preconceput. Dimpotrivă, contează cu precădere temeiurile adînci ale ivirii acestei presupoziții în spirit și, de aici înainte, cartea se investește cu dimensiunea unei pledoarii indirecte, de multe ori flagrant mai eficientă și mai persuasivă decît o pledoarie directă. Și abia de acum ne apar limpezi și țelurile de ansamblu ale acestui volum, concordante dealtfel cu tezele prioritare ale istoricilor ce au mai tratat subiectul, partizan și corect totodată, validate acum printr-un accent suplimentar, de o elocvență particulară.

Relația remarcată în consemnarea noastră, în fapt, consolidează opinia că revoluția de la 1821 a avut un caracter național net și, simultan, contribuie la ridicarea acestei opinii la rangul de adevăr. Din acest punct de vedere, multitudinea argumentelor are mai puțină importanță decît tăria lor. Cu alte cuvinte, este evident că Nestor Vornicescu ne invită la studiul aprofundat al esențelor și așază pe un plan secund aparențele. Conjuncturea și aluviunile, în judecata unui eveniment național capital, au o însemnătate subordonată în raport cu substratul etnic și de credințe din combustia necesar întîmplată în motorul istoriei. Și, la urma urmelor, relevînd o statură în plus între personalitățile amestecate în virtejul faptelor trecute. Nestor Vornicescu nu face decît să ne întărească în ideea că un eveniment fundamental în istorie nu reprezintă neapărat un moment de excepție, determinat exclusiv prin lucrarea unui personaj de excepție, ci rodul unei colaborări susținute a tuturor straturilor sociale din componența unei națiuni. Ne-am amăgi pe noi înșine cînd am privi unilateral treptele succesive ale regenerării naționale. Și nu numai că ne-am amăgi, dar ne-am văduvi conștiința comună tocmai de acele repere în absența cărora istoria nu mai înseamnă o viață trăită, ci o schemă manipulabilă. Uneori de-a dreptul împotriva noastră însine și împotriva încrederii în certitudinea dreptului național.

MIHAI PELIN ■

Almanahul literar 1982

Un almanah literar bine făcut îngăduie cititorului prilejul de a reveni asupra lui așa cum se întoarce la orice altă carte după, și tocmai acest lucru s-ar cuveni a fi spus în primul rînd cu privire la munca alcătuitorilor Almanahului literar 1982, apărut de curînd. Acestea fiind zise, să exemplificăm prin versurile semnate de Nichita Stănescu, Mihai Beniuc, Virgil Teodorescu, Adrian Păunescu, Alexandru Andrițoiu, Petre Stoica, Gheorghe Tomozei, Gheorghe Pituț, Florin Mugur, Cezar Ivănescu, Grigore Hagiu, George Alboiu, prin prozele semnate de Fănuș Neagu și Laurențiu Fulga și să mai amintim, oricît de sumară ar fi această notă de semnalare, traducerile semnate de Șt. Aug. Doinaș și Vasile Nicolescu ori cuprinzătoarea secțiune de inedite Caragiale, Goga, Cezar Petrescu. (D.E.)

Vorbiți și scrieți românește!

Din avatarurile comparației... (I)

În domeniul flexiunii adjectivului, o particularitate pregnantă constituie cazul adjectivelor care nu mai pot fi supuse comparației, care nu suportă variații semantice de intensitate, altfel zis care nu mai pot avea grade (de comparație) Unele din ele se situează la nivel lexical și, prin prefixare sau sufixare, au devenit saturate (și **săturate**, ce dublet!). Așa sînt: **superfin, ultraelegant, supraaglomerat, arhiplin, hipersensibil, rarisim** etc., care nu mai au nevoie de nici o „infuzie" de intensitate. Altele, prin valoarea lor absolută, nu admit grade de comparație (de exemplu: **unic, complet, veșnic, viu, mort** etc., prezente în mai toate manualele didactice, dar și, am zice noi, cele din domeniul științelor pozitive: **isoscel, real, zecimal, topologic, simetric, exponențial** etc.) și în cea mai frumoasă (și corectă) limbă românească nici nu le întîlnim comparate.

Pe lîngă acestea, există o categorie de adjective în care face ravagii comparația și unde ispita clișeelor este încă destul de puternică. Așa este cazul cu adjective de tipul: **superior, inferior, proxim, optim, posterior, suprem, minim** etc., întîlnite în formulări ca: **(cel) mai inferior, mai superior, condiții foarte optime, cea mai strălucită etapă, cel mai suprem** etc. Din această cauză nu putem ignora efloresceța cantitativă a abaterilor, a greșelilor. Să ne explicăm: adjective ca **ulterior, interior, exterior, posterior, superior, inferior, minor** etc., sînt deja la gradul comparativ încă din latină. Venite la noi din latină sau prin intermediul limbii franceze, nu mai suportă nici un fel de comparație. Ele apar frecvent în vorbirea de toate zilele nu atît din necunoașterea limbii latine (cît e de bună în liceu!) cît mai ales din intuiția lingvistică a vorbitorilor care nu le mai „simt" comparate, fiindcă intensitatea de odinioară a slăbit s-a neutralizat prin uzură, cum se zice. De aici nevoia unei sublinieri, de mare forță afectivă (și greșeala-i gata!). Altele sînt deja la superlativ (tot din latină): **optim** (pozitivul latinesc era **bonus**, care a dat în românește **bun**), **maxim, minim, ultim** (comparativul e **ulterior**), **prim** (comparativul e **prior**, întîlnit în derivatele **prioritar, prioritate** etc.), **intim** (are comparativul **interior**), **extrem** (comparativul este **exterior**), **postum** (are comparativul **posterior**), **suprem** (cu comparativul **superior**), **infim** (comparativul **inferior**) etc. Statutul lor fiind de superlativ, se înțelege că este o greșeală orice încercare de comparație. Auzim: **condiții mai optime, atmosferă mai** (sau foarte) **intimă, cea mai supremă declarație** etc. construcții care își croiesc o anume audiență chiar în mediile cultivate. Sîntem însă departe de a putea epuiza — în limitele unui articol — toate exemplele. Cert este că româna contemporană a produs noi „modele" de comparație, un sistem deschis sau, mai bine-zis, un „polisistem" bazat pe „ocolirea" canoanelor clasice, prin subterfugii. Ceea ce interesează aici în problema comparației este faptul că există, azi, mijloace care cer mai puțină oboseală... gramaticală și care dau impresia că nu mai sînt greșeli. Acestea însă, dacă nu sînt supravegheate cu multă atenție și vigilență, se pot permanentiza în greșeli. În ce-l privește pe **intim**, se pare că forma de comparație **(mai intim)** — deși în latină era la superlativ — începe să fie admisă chiar de specialiști.

GH. POALELUNGI ■

NICOLAE LABIŞ — 25 de ani de comemorare

„Capăt de osie — roşia stea — Osia trece prin inima mea"

Primele iubiri

Cu Margareta Labiş, despre copilăria poetului

În cancelaria Liceului „Mihai Viteazul" din Bucureşti, pe unul din scaunele pe care au stat, în răstimpul dintre orele de limba română, mari profesori ai ţării, ne aşteaptă sora lui Nicolae Labiş, profesoara de limba română **Margareta Labiş**. Seamănă mult cu poetul. O privesc şi-mi spun cu stringere de inimă că Labiş ar fi fost, astăzi, un om atît de tînăr ! Margareta Labiş are o prospeţime de copil în priviri, în gesturi, dar şi momente de teribilă interiorizare. Toate acestea ne fac, o dată mai mult, să ni-l închipuim pe poet, aşa cum va fi fost.

Trebuie să vorbim despre copilăria lor, numai în felul acesta vom putea decanta, din durerea încă vie a sorei, lumina fratelui. Mi se pare că nu voi putea începe să-i pun întrebări, mi se pare că cel mai potrivit lucru ar fi să-l string mîna sau s-o mîngîi, uşor, pe obraz.

— Dar să pornim spre primele amintiri, Margareta Labiş...

— **Eram mai mică decît el. Primele amintiri sînt cele din timpul refugiului. Urma să fim evacuaţi, aşa că a trebuit să sacrificăm doi mieluţi primiţi în dar de la un ţăran, erau prietenii copilăriei noastre. Două săptămîni am călătorit, într-un vagon de vite, pînă la Cîmpulung-Muscel. Da, amintirea acelui drum a rămas foarte vie : vagoanele sparte, învăţătorii refugiaţi din Fălticeni şi din împrejurimi, din întreaga plasă — cum era pe atunci — mama, cu două surori, şi ele învăţătoare, noi, micii şi obosiţi, drumul care nu se mai sfîrşea... Am ajuns în satul Vacaria al comunei Valea Popii şi am tras în gazdă la Moş Mitu, ţăran cu sufletul mare ; el a fost amintirea frumoasă a acelor zile grele. Tata era concentrat, ne lipsea. Acolo, în preajma satului, am văzut cum s-au prăbuşit două avioane de vînătoare. Am fost înspăimîntaţi, copilăria începuse cu spaime... Şi acum am în faţa ochilor desenele în care Nelu — aşa-i ziceam noi — reda războiul. S-au pierdut, dar cred că erau extraordinare ; vă repet, nu uit culorile sumbre, imaginile cu totul ieşite din comun ale desenelor. Alternau desenele senine, cu case de ţară, cu brazi, şi cele în care înfăţişa războiul. Avea talent şi la pictură, şi la muzică, şi la dans ; participam la serbările date de copiii refugiaţilor.**

Acolo l-am vîndut pe Roibu, calul preferat. Era un cal tare frumos, chiar de rasă, ţuţa călărea. Dar cum s-ar fi descurcat mama, în prag de iarnă, cu noi? Din banii cîştigaţi pe Roibu ne-a cumpărat stofă pentru două paltonaşe, ghete, mie o mătăsică înflorată pentru rochie. Roibu a fost unul din personajele copilăriei noastre, ale universului din satul natal.

— Multe renunţări, multă durere pentru doi copii... Aceasta a făcut, oare, să fiţi atît de apropiaţi ?

— **Ca să înţelegeţi mai bine, vă voi povesti despre cele două păpuşi... Era ziua mea şi mama nu avea bani să-mi cumpere o păpuşă. Nelu a cioplit în taină o păpuşă, din lemn de tei. Mălinenii cioplesc în tei o sumedenie de lucruri ce înfrumuseţează viaţa lor, a copiilor lor : fluiere, păpuşi, mici animale. Tata îl învăţase să cioplească. Aşa că, în dimineaţa zilei mele de naştere, mi-a dăruit o păpuşă. Era ciudată. Avea cute pe frunte. I-am spus lui Nelu : „Dar păpuşa e bătrînă !" El mi-a explicat : „Păpuşa e tristă, a plecat de-acasă...". După ce ne-am întors din refugiu mi-a sculptat încă o păpuşă. Şi aceea era tristă. I-am spus : „Şi păpuşa asta e tristă !" „Da, mi-a răspuns, păpuşii îi e foame...".**

O altă durere a fost plecarea tatălui nostru la război. Părinţii erau tineri, iar tata, mai ales, foarte apropiat de noi. Plecarea lui a contribuit la maturizarea fratelui, la maturizarea noastră, a copiilor.

— În poezia lui Nicolae Labiş există tema războiului, a satului pustiit de oameni, pustiit şi de natură, gol de sufletul lucrurilor, nu numai de locuitorii săi...

— **Casa şcolii era casa în care trăiam. Acolo ne bucuram de tovărăşia copiilor din sat. Dar prin Poiana Mărului a trecut frontul. Cînd ne-am întors, am găsit totul devastat. Oamenii ne-au mai ascuns din lucruri. Rămăseseră întîncte două paturi. Femeile din sat i-au adus mamei cîte un ou sau două, şi o cloşcă, să putem scoate pui. Au ieşit pui de toate culorile. Din păcate, cloşca a fost luată de cineva, aşa că tata a învăţat puii să ciugulească grăuncele, imitînd cloşca. Îmi amintesc cum i se băgau sub mînuţele pantalonilor. Cînd a murit Rozeta, una din găinuşe, i-am făcut o înmormîntare ca unui om. Satul era o familie, aşa cum numai satele de munte sînt. Poiana Mărului este aşezată în valea „Baltagului" lui Sadoveanu, Culmea Stînişoarei, unde a fost ucis Nechifor Lipan, se află în Munţii Bistriţei. Este un loc unde încă se creează legende, o generoasă vatră folclorică — aici au fost culese noi variante ale „Mioriţei". Sadoveanu venea aici, la Poiana Mărului, ca să pescuiască. Şosea într-o „Pobedă", iar noi, Nelu şi cu mine, l-am urmărit într-o zi pînă la pîrîu. La început s-a supărat pe noi, dar, văzîndu-ne atît de mici, ne-a lăsat să-i stăm în preajmă. Mergeam la nunţi, la botezuri, la hore, viaţa şi tainele satului n-aveau pentru noi ascunzişuri. Nelu s-a format, ca şi mine, în familia copiilor de la şcoală, aşa a şi început să citească, de la cinci ani. Mama ne învăţase. Încă de mici, cu munca. Aşa cum îi învăţa şi pe copiii daţi în grija ei : ne învăţa pomicultură, legumicultură, horticultură, ca cunoaştea rostul semînţelor, ritualul semănatului. Părinţii aveau cu-adevărat vocaţie de dascăli. Aşa cum spune Octavian Goga în „Dăscăliţa" — „Şi fete vin, să le-nfloreşti altiţa, / La pragul tău e plină ulicioara". Aşa mi-o amintesc eu pe mama. Fetele de la noi, cum se despart de adolescenţă, încep să-şi lucreze rochia de mireasă, cîţiva ani lucrează la ea. Miresele sînt îmbrăcate în port popular, şi, în afară de cel de mireasă, mai trebuie să aibă încă două. Mama era maestră la lucrul de mînă, cîştigase un concurs, o cămaşă lucrată de ea luase premiu pe ţară. Cît lucrau, fetele cîntau. Cîntau balade — triste, de cele mai multe ori. Nelu le transcria. Avea un caiet cu foi veline ce alternau cu foile obişnuite. Cuvintele cîntecelor erau transcrise de el pe foile veline.**

— Încă de foarte mic cîtea ? Aşa am înţeles, din ce mi-aţi spus.

— **La început îi citea tata. Marile cărţi pentru copii : Ispirescu, Andersen... Îmi amintesc cum tata îi citea „Fetiţa cu chibrituri", iar el plîngea şi-l înghiontea să-i citească mai departe. Părinţii noştri n-au cheltuit puţinele economii pe case, pe pămînturi. Tata a cumpărat un radio pe vremea cînd acesta costa — pentru posibilităţile lui — o mică avere. Lui Nicolae Labiş îi plăcea emisiunea „Moş Costache". Duminicile le petreceam la verii noştri, la Văleni, cam la 6 kilometri de noi. Plecam la drum cu părinţii. Tata ştia legenda fiecărui pod şi runc, a fiecărei culmi. Mi-am dat seama, mai tîrziu, că nu l-aş fi înţeles pe Eminescu, atît de profund, fără să fi trăit pe plaiurile cu fînaţe înflorite. Mergeam la fîn şi treceam pe lîngă izvoare, mergeam la Plaiul Bătrîn, aşa se cheamă, doar prin flori... Nelu iubea pădurea, dincolo de casă era un pîrîiaş, un rune şi-apoi pădurea. Se retrăgea în liniştea lui. Motivul pădurii revine în poezia sa, obsedant, ca un loc al purificării.**

— Era o fire deschisă ? Iubea oamenii ?

— **Firea lui era o împletire extraordinară între firea tatălui nostru — contemplativă — şi cea a mamei — o fire ca a Smarandei lui Creangă. Ne şi iorudim, prin mama, cu Ion Creangă. Oamenii de pe la noi sînt cum apar în universul marelui povestitor : hîtri, ghiduşi, avînd plăcerea rîsului, a vorbei, plăcerea cuvîntului ! Limba română, aşa cum se vorbeşte în Humuleştii lui Ion Creangă, am moştenit-o de la mama. Universul nostru, viaţa noastră, acasă, era cea din „Amintiri". Ne făcusem o „casă" între cele trei ramuri — crescute dintr-o singură tulpină — ale unui arţar înalt de vreo doi metri. Într-o parte era un scrinciob, să-mi legăn eu păpuşa, iar în cealaltă un fel de fotoliu pentru lectură şi chiar rafturi pentru cărţi, o bibliotecă ! Nelu îmi cîtea, îmi cîtea ; într-o zi am adormit, iar el s-a adîncit în lectură şi n-a băgat de seamă că trece timpul. Cum ne-a mai căutat mama, speriată că nu ne găseşte !**

— Cum a fost plecarea de acasă, la liceul din Fălticeni ?

— **Despărţirea mi s-a părut îngrozitor de grea. Am simţit un imens gol în suflet, parcă ne despărţeam pentru totdeauna. L-a dus o harabagioaică, adică o femeie care conduce căruţa, şi plecarea lui a semănat, îmi dau seama, cu plecarea lui Nică a Petrii... Femeia aceea i-a prezis că va fi un om mare... La liceul „Nicu Gane" era considerat „poetul oficial". Profesorul care i-a înţeles şi i-a sfătuit, Vasile Popa, îl lua, la cei 11 ani ciţi avea, şi-i ducea la clasele terminale, îi dădea să citească, pe măsura neostoitei lui dorinţe de cunoaştere . La 12 ani întors în vacanţă, în sat, a regizat „Femeia îndărătnică". Fără nici o reţinere faţă de textul lui Shakespeare ! Actori erau elevii mai mari, unii erau chiar studenţi. Dar Nelu a regizat piesa !**

— Cînd v-aţi dat seama că fratele dumneavoastră este un mare poet ?

— **S-a întîmplat după ce a scris „Moartea căprioarei". A scris poezia într-o noapte de vară, cînd stelele se văd atît de clar pe cer, la noi ; a scris-o, apoi i-a citit-o mamei, şi a anunţat că pleacă. Voia să publice poezia. (El venea şi pleca de-acasă, pe neaşteptate). Apoi a deschis fereastra, înainte de plecare, să aerisească, pentru că fumase, şi vîntul a făcut ca tocmai filele acelea să alunece. A plecat fără poem. A doua zi am citit „Moartea căprioarei". Atunci am avut conştiinţa clară că e un mare poet ! I-am trimis manuscrisul. Drept mulţumire, am primit din partea lui un pachet, nu mai mare decît o cutie cu chibrituri : o cutiuţă legată cu grijă, sigilată cu ceară roşie, cu numele meu caligrafiat de scrisul său atît de frumos... Am desfăcut-o. Surpriza ? Bomboane de mentă ! Nelu voia să mă pregătească pentru viaţă, mă învăţa să mă port ca o adevărată „domnişoară". Mie îmi plăcea să mestec fagurii cu miere. Cînd am văzut bomboanele mi-a fost ciudă : asta era, să nu mai mestec faguri ! Am aruncat cutiuţa pe pat, şi din ea a alunecat, uşurel, un ceas minunat, micuţ, un „ceas de domnişoară"... Era capabil de gesturi mari, iubea oamenii, avea o fire entuziastă, deschisă, trăia viaţa cu o sfîntă bucurie, cu o imensă grabă...**

— Apoi ?

— **Pentru mine, sfîrşitul fratelui meu înseamnă înaintea chipului său frumos, şi sunetul glasului său, cînd mi-a cerut să mă urc pe un scaun, ca să vadă cum îmi stă cu paltonul pe care mi-l cumpărase din banii de pe ultima carte... Îl aduseseră un radio, la spital. Se cînta o romanţă, „La umbra nucului bătrîn", şi am închis radioul, gîndind că suferă ascultînd cuvintele triste. A fost singura dată cînd a tipat : „Deschide radioul !" Înainte de a intra în comă a vorbit obosit despre flori, apoi despre viaţă, că trebuie trăită cu atenţie... Frumos... Cu telegrama scrisă tatălui şi-a încheiat şi viaţa. „Tată — scria — trimite-mi trei metri cubi de ozon, mă sufoc !" S-a stins în braţele mele, iar ultimele vorbe au fost : „Oxigen, oxigen !"**

— Brazii s-ar fi dezrădăcinat din pădurea copilăriei, ar fi venit la patul său, s-ar fi aplecat deasupra copilului zdrobit, dacă totul ar fi fost ca-n poveste ; dar nici un brad nu-i putea da tulpina dreaptă, în schimbul şi-ei sfărîmate ; şi nici o creangă — aerul, care nu mai trecea de buze... Cînd veţi scrie despre Nicolae Labiş o carte ? O carte a adevărului ?

— **De mult mă gîndesc la asta. Plănuiam să fie gata la comemorarea celor 25 de ani, dar nu m-am putut distanţa, nu m-am putut elibera de toate durerile. Acum, simt că sînt liniştită, că o pot scrie. Trebuie să vă fac o mărturisire : este primul interviu pe care-l dau despre Nelu. Am recitat din poeziile lui, dar încă nu am vorbit, într-o pagină scrisă, despre el. O fac pentru prima dată şi, sînt sigură, voi putea scrie şi cartea...**

PIA OLARU

Cartea de artă

Un eveniment: René Huyghe în româneşte

În chip destul de curios, ceea ce m-a atras întotdeauna în scrierile lui René Huyghe a fost scrisul propriu-zis, puterea frazei de a comunica lucruri dealtfel cunoscute ori lesne de ştiut sub sentimentul bun al primei mari dezvăluiri. Judecînd apoi la cele citite, m-am întrebat dacă într-adevăr, toate aceste lucruri cunoscute îmi deveniseră şi fiinţă. Cu alte cuvinte, dacă aflaseră în constiinţa mea un crezămînt. Explicaţia pasiunii mele pentru ceea ce s-ar putea numi stilul demonstraţiei la René Huyghe priveşte didactica lui francă şi caldă. Puţine sînt, totuşi, cărţile de filosofie a artei care să fie la lectură o chestiune de conţinut şi, deopotrivă, una de stil. Eroarea, practicată cu atîta autoritate de o seamă de savanţi al istoriei şi psihologiei artei imaginii, vine din adresă. Se consideră, îndeobşte, o anume categorie de cititori şi pentru ea se comune cartea, pentru această categorie de cititori preocupată să consolideze, să sancţifice, am putea spune, nişte cunoştinţe, nu să deschidă întrebări şi nelinişti. Într-o prefaţă la **„Puterea imaginii"** — un volum din 1965 al lui René Huyghe — se observă, tăios şi cu justeţe, **„pretenţiile imperialiste ale conceptului"** într-o direcţie a gîndirii ivite fatal din sensibilitate : gîndirea picturii.

René Huyghe scrie afirmînd cu dubiu. Aproape fiecare rînd al său nare un paradox. Textul incurajează la gîndire aplicată pe imagine oameni de condiţie spirituală foarte diferită. Dacă deschidem la întîmplare, în mai multe rînduri, oricare din cărţile lui René Huyghe — **Arta şi omul, Arta şi lumea modernă, Puterea imaginii, Dialog cu vizibilul, Arta şi sufletul** — vom găsi, pe orice rînd ne-am oori privirea, nu constatare şi informaţie, pur şi simplu, ci meditaţie, iscodire şi, în tot ce se spune, un ton. Puţini comentatori ai artei au, de fapt, darul de-a scrie cu incitaţie, de a-l face pe cititor fericit la idei. Şi toţi au vocaţia filosofiei : Ortega y Gasset, E.H. Gombrich, Gustav René Hocke, Kenneth Clark, Erwin Panofsky, René Huyghe.

Apariţia unei cărţi capabile a-l pune în exultaţie pe cititor la opere, la picturi al căror cuprins şi farmec pare de-acum inventariat este, cu siguranţă, un eveniment.

„Dialog cu vizibilul", cartea pe care o traduce cu totul remarcabil, pentru Editura Meridiane, Sanda Răpeanu, împune celui care o tălmăceşte grijă de scriitor şi, profesional, îl marchează. **„Viaţa şi disciplinele ei** — observă René Huyghe — **ne-au învăţat să suprimăm „inutilul", cu alte cuvinte sensibilul. Pentru a-l reintroduce e nevoie de efortul specializat al poeziei şi artei, compensaţie tolerată".** Iată, prin urmare, un fel de a construi propoziţiuni şi fraze cu vibraţie de aforism. Cînd mai multe sute de pagini sînt astfel clădite încît să arate la tot pasul aforism şi maximă desluşire a originalului într-o altă limbă se face parcă sub veghea autorului. Veghea o simte şi cititorul pentru că René Huyghe îi pune, dintr-un început, sub semnul întrebării toată ştiinţa : **„Da, dacă omul ar putea privi cu ochii şi nu cu deprinderile, cu prejudecăţile şi credinţele sale. El însă vede doar ceea ce e obişnuit să vadă, după cum ascultă şi aude doar ecourile gîndurilor sale înrădăcinate. Totul îi slujeşte drept oglindă pentru a-şi reface nu adevăratul chip (dar şi-l cunoaşte oare ?), ci pe acela pe care crede că-l are şi pe care şi-l doreşte".**

Astfel pornită, se înţelege că „Dialog cu vizibilul" nu-i doar cuvenita explicaţiune istorică şi problematică — pe care o practică, bunăoară, René Berger în „Descoperirea picturii" — ci o carte de adînc, unde argumentul e adus din toată cultura, unde se urmăreşte mişcarea semnificaţiilor, nu numai relaţia lor. Concepută pe capitole scurte, fostuite precum piatra aparentă în unele ziduri din Renaştere, „Dialog cu vizibilul" este şi o structură de carte foarte pasionantă. Titlul părţilor contează, de obicei, pe sezisante onoziţii şi balante : „Reflexie şi reflex", „Viteză, intensitate", „Trompe —l'oeil şi oglindă", „De la vizibil la invizibil", „A reprezenta, a sugera".

Profund cunoscător al operei lui René Huyghe, interesat foarte îndeaproape de metoda academicianului ce socoate că **„sensibilul izolat de intelectual se înăbuşă în obscuritate, iar intelectualul separat de sensibil „se usucă în sterilitate"**, Valeriu Răpeanu, ca întotdeauna aplicat şi artist, face în prefaţa volumului şi prima introducere de esenţă într-o creaţie în care **„Originalitatea concepţiei"** stă în **„sinteza dintre spiritul filozofic şi vocaţia artistică. Sinteză ce exclude angajarea dogmatică cu scopul de a demonstra o teorie, o idee, o aserţiune".**

TUDOR OCTAVIAN

Eroul „Luptei cu inerţia“ în conştiinţa generaţiei sale

...Pentru că sîntem în decembrie, pentru că sîntem în luna în care anotimpul alb îşi începe drumul de puritate, să-l evocăm solemn pe Nicolae Labiş. El este un poet deplin. L-a ajutat marele său talent, dar l-au ajutat deopotrivă şi marile sale credinţe. Pentru că Nicolae Labiş este — aşa cum o mărturisesc peste timp versurile sale, unele peste care nu a mai avut timp să treacă mina, cizelîndu-le — un poet comunist, un poet patriot, un poet revoluţionar. Căutîndu-şi rădăcinile versului în universul satului, deprinzînd, aşa cum scria, **„bătăile versului nu din cărţi, ci din bore, din danţ“**, rimele **„din bocete şi colinde, din doinele seara cîntate pe şanţ“**, poetul şi-a înălţat versul propriu în orizonturile unor credinţe sacre, ale sale şi ale epocii sale, care fac din poemele ce ni le-a lăsat documente ale unor stări de spirit, ale unor opţiuni, ale unor adeziuni, documentele unei sensibilităţi comuniste. Poezia a fost, pentru Labiş, alcătuită **„din implicaţii şi rămurişuri pure“**, din **„cristale limpezi“**, iar în limpezimea acestor cristale el a ştiut să deseneze — prin cuvinte solemne, prin versuri unduitoare — chipul de lumină, de speranţă, de viitor al patriei sale. El a ştiut să privească **„prezentul bun şi viitorul pur“** al patriei. El a ştiut să nu se joace cu cuvintele şi rimele **„traiului nostru prezent şi concret“** şi a construit, din metaforă, mesajul unor convingeri patetice în care patria se înalţă ca o catedrală impunătoare, cu apele şi pădurile ei, cu construcţiile ei noi, cu oamenii ei către care priveşte ca spre nişte noi Meşteri Manole, capabili să arunce cu trufie, către oglinda cerului, oglinda muncii lor. Sînt nenumăraţi, sînt mulţi poeţii mari ai unei literaturi. Întotdeauna, între aceştia se vor afla cei care şi-au făcut din patrie scut de etern. Între aceştia se va afla mereu Nicolae Labiş, poetul ale cărui versuri au ajuns pînă la inima patriei. Acolo unde patria trăieşte, acolo unde patria visează. Şi a făcut-o năzuind spre valoare şi înscrîind poezia în spaţiul valoric. Căci, fără valoare, sentimentul — oricît de liric s-ar arăta — ar fi trecător.

În poemele lui Labiş cuvîntul se logodeşte cu eternitatea.

Cîndva, pe cînd eram foarte tînăr, într-un pierdut oraş moldav, un prieten mai bătrîn, excentric în multe privinţe, mi-a destăinuit un gînd care-l obsedase în ani de recluziune : întemeierea unui **ordin al poeţilor.** Minuţios imaginat, acest ordin al poeţilor era o frumoasă utopie livrească, firească, conţinînd şi un „jurămînt de credinţă“ : nici unui membru al ordinului nu-i era îngăduit să trăiască mai mult de 39 de ani, vîrsta la care *s-a stins* Eminescu... Ţin minte că, pueril, i-am replicat : „de ce nu 21, vîrsta la care *s-a stins* Labiş !“

Inocenţa mea infantilă reducea la absurd un gînd frumos, emanaţie a unei conştiinţe exasperate...

Azi îi dau dreptate cu mare întîrziere acelui prieten gîndind cu bună-cuviinţă că, în fapt, **ordinul poeţilor** era creat de la sine, prin tragica întemeiere icarică a operei eminesciene, creat de la sine, tacit, fără ceremonial fastuos şi fastidios, un **ordo amoris** avînd ca principiu dinamic înţelegerea operei poetice ca ofrandă sacrificială.

Numai că azi concepem ceva mai profund înţelesul sacrificiului : în marea operă comună care este poezia românească, Bacovia, Blaga, Arghezi, Barbu, autori ai unor opere stînd sub semnul întemeierii dedalice, nu sînt mai puţin exemplari decît Eminescu sau Labiş, destine icarice prin excelenţă : şi unii şi alţii au întemeiat profund sacrificial, au mişcat „roata lumii“ cu preţul jertfei totale de sine asculţindu-şi fiecare instinctul care îi grăbea să moară sau îi obliga să trăiască.

„Opera“ lui Nicolae Labiş şi „viaţa“ lui Nicolae Labiş sînt inseparabile şi toată viaţa noastră nu ne e de ajuns să medităm la figura acestui enigmatic act sacrificial, pentru poetul român dintotdeauna o adevărată **mandala.**

Meritul cel mai mare al lui Nicolae Labiş este că el a întinerit poezia într-o vreme cînd aceasta făcuse atîtea riduri.

Dintr-o dată, cititorii care se îndepărtaseră de focul pe care-l credeau stins, şi-au dat seama că cineva a suflat în el atît de tare încît spuza a sărit şi pe cerul nostru, luminîndu-l.

Graba de a trăi a poetului însemna şi graba literaturii noastre de a-şi reîntra în drepturi.

Labiş a fost o fericită promisiune, devenită simbol al poeziei tinere.

Labiş ne-a lăsat nouă, românilor şi comuniştilor, testamentul Luptei cu inerţia.

Era un copil, era un june, cel ce-a formulat o idee politică în care se oglindeşte Revoluţia.

Revoluţia românilor — refuzîndu-şi narcisismul şi senilitatea.

Lupta cu inerţia a devenit ideologia Partidului Comunist Român în înfruntare, deci, cu narcisismul revoluţiei şi-al societăţii, şi-n confruntare cu senilitatea instituţiilor. A plătit cu viaţa.

Lupta cu inerţia este o sintagmă sugerînd şi-o construcţie ideologică, este o temă, este un destin, operă a unui băiat la douăzeci de ani şi încă unul.

Cap de doctrină. Lupta cu inerţia este **descoperirea unui tînăr comunist, cu mult înaintea unui partid.**

A plătit-o cu viaţa. S-a impus să vină în timp şi-n spaţiu organizatoric şi instituţional Congresul al IX-lea, a trebuit să se ridice din partea poporului român, în fruntea Partidului, Nicolae Ceauşescu şi echipa sa de lucru, şi stilul său pentru ca, începînd de-acolo şi de la aceştia, Lupta cu inerţia **a junelui Labiş să se transforme în instituţia instituţiilor noastre româneşti. Era o idee murmurînd în atmosfera societăţii, o furtună statică, un fulger globular al timpului, un trăznet public, pe cale a se produce din clipă în clipă.**

I-a fost dat, acestui tînăr moldav, a fi zeu : ridicîndu-se cu mintea lui formidabilă deasupra tuturor, a prins, a stăpînit şi-a adus pe pămînt şi-a dăruit poporului său, şi partidului său român şi comunist, forţă ideatică de domeniul energiei nucleare a istoriei şi a politicii românilor. O sintagmă de-o viaţă, de-o doctrină pe viaţă, Lupta cu inerţia.

Un erou al fulgerelor, al marilor descărcări de reacţii politice în lanţ, acest Labiş.

Fapta lui i-a atras bănuiala, invidia criminală şi răfuiala.

Nu din partea zeilor, ci din partea pigmeilor contemporani ai politicii slugarnică cu orice preţ.

Nu emitem aici metafore, emitem avertismentul şi aducerea aminte.

Doctrina genială a Luptei cu inerţia, intrată în arsenalul de luptă al partidului său, este, astăzi, instrumentul de lumină generoasă pe care marele bărbat politic Nicolae Ceauşescu îl mînuieşte cu geniu şi putere organizatorică.

Şi dacă aş avea azi darul, l-aş chema pe Labiş, fie şi numai pentru cîteva ore, să-l fac eu cunoştinţă cu cîţiva dintre ai noştri. Desigur, i l-aş prezenta pe Ioan Alexandru, pe Nichita Stănescu, pe Păunescu, pe Cezar Ivănescu, drept fraţi buni ai săi şi încă douăzeci şi încă unul.

Iar atunci cînd am ajunge la bărbaţii de stat, l-aş spune :

Nicolae Labiş, mai întîi să-ţi vorbesc despre Acesta. Este de la ţară, ca şi noi, se bate pentru români, pentru istoria părinţilor, îi urmează şi-i iubeşte mult pe Mihai Viteazul, pe Ştefan cel Mare, pe Bălcescu.

Ajutat de spiritul lor protector, El poartă Lupta **noastră** cu inerţia.

Îl cheamă Nicolae Ceauşescu, şi te-a invocat apărîndu-te pe tine şi pe toţi poeţii, cu toate libertăţile noastre de stil şi expresie.

Eu eram acolo, în Sala Palatului, cînd, reabilitîndu-l pe Lucreţiu Pătrăşcanu, te-a invocat parcă şi pe tine printre eroii comunişti, printre martirii cărora li s-a făcut capitala nedreptăţe asupra vieţii.

Noi tot ne mai spunem : Fii dîrz, şi luptă, Nicolae !

Generaţiei noastre, a celor care sîntem de o vîrstă nu numai biologică cu el, „ci şi politică“, ne place să desluşim în atît de sincerele sale mărturii lirice profesiunea noastră de credinţă, întreaga sa poezie fiind pentru noi un manifest liric, dar şi moral. „Primele noastre iubiri“, deschizătoare de tenebre în suflet, ca să-l parafrazăm pe acest unic poet, pornesc şi revin de la „cei o sută“ curajoşi combatanţi revoluţionari, „liliacul timpuriu“ al cărui mugur prinde frăgezime este măsurat cu degetele arse de şpan ale strungarului, „moartea căprioarei“, cumplita dar vital necesara dramă a secetei de după război — sînt tot atîtea argumente în acest sens. Fiindcă ceea ce iubim înainte de toate în Labiş e încrederea fără clătinare în invincibilitatea revoluţiei, aceasta presupunînd şi o necrutătoare „Luptă cu inerţia“, poemă pentru care trebuie să-i recunoaştem tînărului revoluţionar entuziast de 20 de ani virtutea de a fi fost un mare vizionar politic în perspectiva înnoirilor ce aveau să se producă peste nici un deceniu de la moartea sa prematură şi aberantă, de necrezut.

Nu vom uita însă niciodată nu numai noi, cei care i-am fost tovarăşi de generaţie, ci orice combatanţi ai spiritului revoluţionar, să replicăm răspicat oricărei laşităţi şi abdicări de la luptă : „Cine din noi va muri / Înainte ca trupul să-i moară ? / Cine o să-şi lepede inima-n colb — / Insuportabil de mare povară ? — / / Ca un vînt rău, ori ca o insultă / / Întrebarea prin rînduri trecu. / — Ascultă, ascultă, ascultă : / — Noi, nu niciodată ! Noi nu !“

A-l percepe pe Labiş cu sentimentele din adolescenţă îmi este foarte greu, azi, cînd eu însumi am de două ori vîrsta poetului, din acel Decembrie. Un fapt neaşteptat, însă, mă pune faţă în faţă cu ceea ce pare a fi ultimul „mesaj“ al lui Labiş. Este vorba de ceea ce, după toate probabilităţile, este ultimul text al lui Labiş, dictat în dimineaţa zilei de 10 decembrie unui prieten. Ceea ce mă impresionează cel mai mult este partea a IV-a a poemului alcătuit, aflăm, din 21 de „fragmente“. Din acest text (publicat de revista *Săptămîna*, numărul trecut) reiese că pe patul de spital poetul a avut un „vis iniţiatic“ : se făcea că „o zînă din aburi albi“ se întrupează în faţa sa, ţinînd în mîna stîngă trei flori de cîmp şi rostindu-i : „Muritorule, ceasul norocului tău a sunat ! Ia florile acestea“. Rupe-le pe rînd, — îi mai spune zîna — soarbe-le sucul aromat şi puneţi trei dorinţe la gînd. Poetul o face, şi, atît la prima cît şi la a doua încercare, îşi doreşte cam acelaşi lucru : împăcarea cu iubita. Finalul „scenei“ este tulburător şi am toate motivele să cred că a fost vorba de un „vis adevărat“ : „Şi am luat a treia floare / şi i-am rupt corola / şi am sorbit seva din tulpina ei... / Apoi am strigat... / N-am mai strigat nimic... / Mă trezisem.../ Pe un deget / mă ardea urma inelului de aur... / Am să adorm iar... / Voi visa iar... / Îmi voi spune atunci şi cea de a treia dorinţă...“.

Caracterul „funest“ al visului este evident : florile pe care zîna le ţine *în mîna stîngă*, ideea împlinirii unor dorinţe care nu pot fi decît „ultime“, nerostirea celei de a treia etc. Scenariile împlinirii „dorinţelor“ au întotdeauna un caracter straniu, ambivalent : a doua dorinţă o anulează de obicei pe prima, a treia pe a doua. În cazul visului dictat de Labiş, în dimineaţa de 10 decembrie 1956, această „abolire“ a „dorinţelor“ se produce, poate, pentru că atît prima, cît şi a doua oară, poetul reformulează *aceeaşi dorinţă*, foarte „personală“ (şi fără legătură de fapt cu ceea ce îi sugerează, ispitindu-l poate, zeiţa : „Ştiu, ţi-e sete de glorie, de frumuseţe, de adevăr“), anume dorinţa reparării unei erori în dragoste. Poetul uită „gloria“, uită „frumuseţea“, în primele două încercări, poate pentru că e obsedat de „vina“ unei certe, iar la ultima încercare uită chiar să-şi formuleze „dorinţa“. S-ar putea glosa mult pe marginea „uitării“ omului, tocmai în momentele cînd „memoria“ îl poate „salva“ ; „uitarea“ e cea care determină, în ultimă instanţă, necesitatea unui nou „somn“ şi a unui alt „vis“ de care şi Labiş vorbeşte cu melancolie în acest ultim text al său (ce cu greu *s-ar* putea numi poem în sensul obişnuit al cuvîntului). Este mai degrabă o confesiune „brută“ privind criza unei conştiinţe pendulînd între două planuri, unul de suprafaţă, în zona acut personală a „problemelor“ sale, şi altul de adîncime, revelat în vis, în care eul se ridică spre transpersonal, spre paradigmatic. „Nu mai caut cuvintele / Nu le mai sun la ureche / pentru că tot timpul / îmi biciuie singele / gîndul că floarea reginei etc“., exprimă exact statutul „artistic“ al acestui text. Nici metafora, nici simbolul nu mai pot exprima ceea ce poetul a „înţeles“ în momentul acela şi de aceea renunţă la ele. Pentru această „înţelegere“, singura „formă totalizantă“ este Destinul, care „nu semnifică, ci se semnifică“ — după cum spunea S. Al. George — pe sine însuşi, prin chiar existenţa sa. Dacă orice experienţă semantică se întemeiază pe „necesitate şi pe acord“ acest ultim text ne poate comunica faptul că Labiş înţelege în dimineaţa accidentului, semnificaţia Destinului său şi îşi dă „acordul“ cu el cu o senină înţelepciune. Poetul, care simte că esteticul nu mai poate fi operant în transmiterea Sensului abia realizat, îşi foloseşte, în extremis, chiar Destinul său, ca „semn“ ca „formă semnificativă“, totalizantă purtătoare de sens, ca să îşi poată exprima mesajul transpersonal. Gîndul ne duce aproape fără voia noastră la Mioriţa. În care Destinul devine, de asemenea „formă“ purtătoare de Sens.

Aşa cum luna februarie are cele mai puţine zile dintre lunile anului, Nicolae Labiş este cel mai mare poet tînăr al românilor.

„Filosofia românească...“

(Urmare din pagina 19)

Nu sfiala faţă de perspectiva protocronistă mă îngrijorează, căci ea va dispare, ci înverşunarea unora faţă de orice dialog în această direcţie.

— Istoria este exclusiv opera celor numiţi pe copertă ? Vă întreb asta fiindcă ni se pare cu totul impresionantă — ca efort, ca realizare, ca altitudine a ţinutei ştiinţifice — această reevaluare a fondului de aur al gîndirii noastre filosofice. O reevaluare făcută — e limpede pentru orice lector al cărţii — din acea perspectivă europeană visată de un Maiorescu, de un Conta...

— Metodologic vorbind, chiar de la început s-a evitat modul îngust — limitat numai la autori — de lucru, inadecvat elaborării unor tratate de sinteză şi de pretenţiile celui de faţă. A existat o permanentă colaborare cu specialişti într-ale filosofiei de la institutele din ţară (Iaşi, Cluj, Timişoara), invitaţi să-şi spună cuvîntul asupra capitolelor manualului. S-au pronunţat opinii distincte, nu o dată adverse, privind o serie de momente ale fenomenului filosofic românesc, ca în cazul „Sămănătorului“, al gîndirii lui A.C. Popovici etc. Desigur, nu se pot corecta dintr-o dată, prin nişte critici sau observaţii, meditaţii deja sedimentate. Trebuie să-i lăsăm unui timp creator, activ, sarcina să modifice numeroase convingeri.

— Despre „Istoria filosofiei româneşti“ o să mai vorbim, sperăm, în „Flacăra“. O să-i invităm şi pe alţii dintre colegii dv. să-şi spună cuvîntul. Acum, cu voia dv., să vorbim şi despre V. Vetişanu. Vă cunoaşteam de mult ca filosof, inclusiv ca istoric al disciplinei, vă mai cunoaşteam şi ca etnograf, ca publicist... Care-i sorgintea pasiunii dv. pentru filosofie ? Ce mostenire preluaţi ?

— N-am altă „mostenire filosofică“ decît filosofia nescrisă a satului meu, trecută în complexul obiceiurilor, al mitologiei şi al unei doctrine, tot nescrisă, despre ceea ce se cuvine, despre ceea ce este bine şi ceea ce este rău. Am rîvnit mult spre filosofie, poate prea mult... Prin anii 1953—1955, o suspectă „origine socială“ (tata, ţăran gospodar, fusese decretat „mic burghez“), mult îngroşată de zeloşii făcători de dosare, m-a obligat, ca să-mi salvez posibilitatea de-a învăţa, să nu mai fiu fiul tatei, ci fiu înfiat. Facultatea de filosofie, la care în sfîrşit am ajuns, şi în care cîndva se pronunţau un C. Rădulescu-Motru sau un P. P. Negulescu, m-a dezamăgit, căci cocoţase la catedră foşti medici, stomatologi, violonişti etc., care ne învăţau, conform „dialecticii hegeliene“, că frunza, toamna, putrezeşte, dar că înverzeşte din nou primăvara, demonstrînd astfel că materia nu dispare. Kant figura la „cărţi interzise“, iar pe Hegel îl cunoşteam doar din fragmentele din „Caiete filosofice“. Aşadar, şi eu, ca şi alţii, a trebuit să recuperez, de unul singur, un „gol filosofic“, prin studii intense. Era în vremea cînd, în Institutul de filosofie, despre filosofia românească se vorbea ca despre o anexă la alte filosofii. Ieşirea mea, ca şi a altora, în „lumea filosofiei“, ca să zic aşa, se datorează acestei epoci de renaştere în planul gîndirii filosofice, inaugurată în ultimii ani. S-a ajuns, iată, în aceşti ani la o „Istorie a filosofiei româneşti“, ca o lucrare de ţinută şi de amploare, ca şi la multe alte opere de referinţă ale domeniului.

— N-am vorbit deloc despre primul volum al acestei „Istorii...“, apărut în 1978.

— Îmi pare rău că din acel volum lipsesc capitole ca „Filosofia lumii getodace“ şi „Filosofia culturii populare“. S-a zis atunci, de către unii, că astea sînt „lucruri minore“, dacă nu chiar „periculoase“. Acum, aceste capitole figurează în ediţia a doua, în curs de apariţie. Cei ce iniţial le infirmaseră le consideră astăzi de o extremă importanţă.

— Ce vă spune o astfel de răsturnare de unghi ?

— Îmi spune că filosofia unui popor, ca şi literatura sa, are nevoie şi de caractere puternice, constante. Are nevoie de oameni care ştiu că ei, ca indivizi, pot pieri, dar că spiritualitatea unui neam trebuie să rămînă.

— Ce semnificaţie are pentru dv., ca unul dintre autorii „Istoriei...“, răsplătirea cu premiul „Simion Bărnuţiu“ ?

— Eu vin din pămîntul „profetului“ din Sălaj. Satul meu, Mălădia e învecinat cu Bocşa, vatra lui Simion Bărnuţiu. Iată deci o semnificaţie aparte pentru mine. Restul e comentariu omenesc, la îndemîna oricui, despre cele omeneşti — posibile şi imposibile...

Un muzeu în labirint

Pasiunile domnului Delacroix (V)

Istoria ?

Delacroix. Autoportret

Depinde ce-i cerem unui artist. „Nu scriu cum vorbesc, nu vorbesc cum gindesc, nu gindesc cum ar trebui să gindesc și tot așa pînă în adîncurile beznei" ar zice Kafka și tresărim dureros. Infernul nu e foarte departe de această intransigență care purifică și ucide. Dar cîți pictori, în afară de Rembrandt, au coborît dincolo de limita unei asemenea intransigențe ? Nu mulți. Și nu le putem face nici o vină celorlalți. Dimpotrivă, trebuie să-i înțelegem. Avem arta în primul rînd pentru a trăi. Dealtfel, filosofii lui Rembrandt ne-ar putea povesti multe despre amărăciunea ascunsă sub reveriile metafizice. De la ei am putea afla ceea ce filosofia ezită să mărturisească, și anume că orgoliul de a dori imposibilul ascunde de obicei un suflet dezgustat de înfrîngerile suferite în domeniul posibilului.

Delacroix nu se numără printre cei care s-au hotărît să traverseze deșertul. El rămîne între valorile trăite. În istorie.

Ceea ce nu înseamnă însă că e un pictor cuminte și comod, care ignoră „adîncurile beznei". Nu e Rembrandt, sau Goya, dar nu e nici dintre cei care acoperă infernul cu buchete de flori. Pictează masacre sub un cer creat pentru dragoste.

Așa e *Masacrul din Chios.* Focul arde ca o rană, cenușa se transformă în destin, tragedia uriă, în vreme ce soarele luminează un cer inocent, dacă indiferența poate fi vreodată inocentă. Fantoma lui Nero, care n-ar fi absentat de la spectacolul unui oraș incendiat, e alungată de suavitatea neverosimilă a acestui cer care strălucește deasupra morții.

O clipă ne simțim tentați să rîcanăm : „Ce ne-ar mai putea spune un rug sub un cer nevinovat în secolul XX ? Domnul Delacroix e un diletant în materie de măceluri. Și chiar omenirea era pe atunci mai puțin experimentată. În trei secole, teribila Inchiziție spaniolă a făcut 348 907 victime, dar secolul XX frunzărește îngăduitor acest bilanț. El a trecut de mult de această cifră ; a reușit chiar performanța de a se comporta în plin soare ca în peșteri și de a-l împinge în umbră pe nebunul care a dat foc Romei ; incendierea unui oraș era o treabă pentru antici, nu pentru omul care a văzut de aproape Luna și care are la dispoziție mijloace mult mai subtile și mai eficiente. Așadar, sîntem cunoscători, ce naiba, nu ne poate impresiona domnul Delacroix. Fiecare secol cu orgoliile lui. Al nostru nu primește lecții despre moarte". Am fi însă nedrepți și cu Delacroix și cu secolul nostru. Cruzimea a însoțit întreaga istorie, iar Delacroix nu vrea să dea lecții. El ne amintește doar că sub același cer s-ar fi putut trăi altfel.

Iată și *Moartea lui Sardanapal.* Pînză impunătoare și contestată. Foc, fum, legendă, mister, fast, prăbușire, destin, strălucire și desnădejde, într-o învălmășală de sînge și moarte. Dar Ninive, capitala Asiriei, a fost prădată și pustiită, transformată în deșert (unde i-au fost descoperite ruinele abia peste douăzeci și patru de secole), după ce regii ei s-au lăudat multă vreme astfel : „Am cucerit orașe, am săvîrșit în ele crunt omor, am distrus, am dărîmat, am trecut prin foc și apoi armele ni le-am curățat în marea cea întinsă". Ninive a avut soarta pe care a provocat-o altora. Basoreliefurile, celebrele basoreliefuri care făceau faima artistică a palatului lui Sardanapal, erau pline de scene cu cei omorîți în cetățile cucerite. Delacroix n-a exagerat cînd a amestecat în tablou fastul, luxul, violența și moartea. Chiar dacă era pe gustul lui un asemenea amestec.

Sigur, putem zîmbi cînd Alexandre Dumas ne spune că pînă la trei ani Delacroix fusese, atenție ! „spînzurat, ars, înecat, otrăvit, sugrumat", pentru că, pînă la trei ani, căzuse în mare, înghițise un tub de vopsea și se otrăvise, a fost cuprins de flăcări, de la o perdea care a luat foc, și, din greșeală, fratele său militar îl spînzurase de galoanele sale dîndu-i drumul din brațe. Dar „omul cu jiletcă verde", „pictorul prăbușirii imperiilor", a cărui culoare urlă uneori ca trîmbițele Ierihonului, nu poate fi tratat după exemplul acelui colecționar care, ca să „apere" bunele moravuri, i-a separat pe Chopin și George Sand, tăind în două opera lui Delacroix ce-i înfățișa împreună. N-am putea despărți, adică, la el gentlemanul de tigru ; iar Baudelaire ne asigură că ceea ce era sălbatec în el era partea sa cea mai prețioasă.

Fizicește plăpînd și delicat, el pictează masacre, bătălii și orgii funebre în care ne apare ca un Rubens înfrigurat și crud. Diplomat, avînd totdeauna la îndemînă o frază meșteșugită, lasă culoarea să vibreze și pasiunea să se dezlănțuie. Desenul e ușor șovăitor tocmai pentru a îngădui culorii, cînd poetică și strălucitoare, cînd feroce, să nu se lovească de el ca de un perete rigid. Homarii arată ca niște lei adormiți. Caii se cabrează, speriați parcă de furtună. E o pictură în fața căreia trebuie să spui „da" sau „nu" ; care nu te lasă să pleci indiferent. Căci dacă Rousseau i-a dat romantismului remușcarea, Novalis nopțile, Gérard de Nerval melancolia, Byron pe Prometeu, Lamartine regretul, Hugo sabia, Scott aventura, Keats durerea, Chopin visul, Baudelaire parfumurile otrăvitoare, Wagner tunetul, de Musset suspinul, Daumier baricada, Delacroix i-a dat vehemența.

O vehemență care anulează distanța dintre grandoare și durere. Durerea însăși devenind grandioasă. Și care șterge deosebirea dintre cavalcade și singurătate. Singurătatea însăși pare să gonească prin noaptea Sabatului. Nu e infernul în aceste pînze (nici măcar în *Dante și Vergiliu în infern*), nu sînt „adîncurile beznei", dar pe ce stau tolăniți tigrii somnolenți ai lui Delacroix ?

OCTAVIAN PALER

Simple note

Scrisorile Otiliei Cazimir (II)

Așadar, dacă îi socotim creația literară dintre 1923 — anul de debut editorial — și 1942, vom vedea că în această perioadă, atestată bibliografic, din cele zece volume care îi vehiculează numele, cinci au fost tipărite la „Cartea Românească" iar celelalte cinci la alte patru edituri, ceea ce va învedera cu prisosință că sprijinul acordat de profesorul Ion Simionescu — dealtminteri, ca și atîtor altora din tagma scriitoricească — a fost și efectiv și eficient. Și cu asta, s-o lăsăm pe Otilia Cazimir să ne vorbească peste timp :

Iași, 18 martie 1926

Stimate domnule Profesor,

Vă trimit manuscrisul pe care mi l-ați cerut pentru „Cartea Românească", cu nădejdea că, de rîndul acesta, datorită intervenției d-voastre voi fi scutită de neplăcerile din trecut.

Cu acest prilej, vă mulțumesc din toată inima, atît d-voastră cît și d-lui Brătescu-Voinești, pentru interesul ce mi-l arătați. Cu cea mai deosebită stimă, Otilia Cazimir.

11 decembrie, 1926

Stimate domnule Profesor,

Îmi permit să vă scriu din nou, întîi ca să vă mulțumesc pentru binevoitoarele cuvinte de răspuns pe care mi le-ați adresat, al doilea, ca să vă rog să dați o atenție cît de mică următoarelor doleanțe.

Volumul meu „Fluturi de noapte" apărut — și anunțat ! — cu peste o lună în urmă, n-a fost pus în vînzare decît abia zilele acestea, în urma intervenției mele epistolare și telegrafice la editură. În tot acest interval, după mărturisirea vînzătorilor de la librăriile **Socec** și **Viața Românească**, volumul a fost cerut necontenit, dar în zadar, de către felurIți cumpărători eventuali. Cu numai patru zile în urmă, au sosit, în sfîrșit, 8 exemplare la **Viața Românească** și 3 (trei) exemplare la **Socec**, care s-au epuizat imediat.

D-voastră cunoașteți psihologia cumpărătorului de cărți literare : dacă nu-i dai atunci cînd cere, el uită să mai ceară ori se răzgîndește și nu mai cumpără. Pe de altă parte, cumpărătorul, dacă e de la țară și numai în trecere prin oraș, nici nu poate să mai ceară volumul a doua sau a treia zi. Nu cunosc obiceiurile editurii. Dar sînt sigură că un volum nou apărut, trebuie pus în vînzare (într-un număr cît mai mare de exemplare) în momentul cînd e anunțat și cînd i se face reclamă. După ce se „răcește", nu se mai vinde cu aceeași ușurință.

„Fluturi de noapte" a avut o suficientă reclamă. Au apărut recenzii extrem de favorabile și de laudative (citiți numai recenzia făcută de doamna Izabela Sadoveanu în „Adevărul Literar", ultimul număr și pe a lui Șăineanu din „Adevărul" politic. „Viața Românească" anunță volumul, cu laude, la Miscellanea ; etc.).

Vă rog, așadar, mult stimate domnule Profesor, ca să nu vă dau de rușine față de ceilalți domni din comitetul Editurii — fiindcă d-voastră ați fost acela care a determinat editarea acestui volum și i-a prezidat apariția, precum și fiindcă m-ați luat odată sub aripă — vă rog mult să scrieți cîteva cuvinte la editură, ca să trimită, cel puțin la Iași și cît mai urgent, un număr cît mai mare de exemplare. Dar să nu cumva să spuneți că am intervenit chiar eu la d-voastră, pentru că nu vreau să-mi fac dușmani din funcționarii acelei edituri (unde, poate, voi mai tipări în curînd un volum de proză, dacă cel de versuri se epuizează).

Vă rog să primiți, domnule Profesor, cele mai distinse salutări din partea protejatei d-voastre, Otilia Cazimir.

Otilia Cazimir
(Alexandrina Gavrilescu)
Str. Bucșenescu nr. 6
Iași

31 martie, 1930

Stimate domnule Profesor,

Vă trimit cu grabă și cu plăcere, manuscrisele pe care mi le cereți. Am spus lui Topîrceanu despre ce e vorba și se va executa și el. Doresc din toată inima ca ideea d-voastră să aibă succes (mai cu seamă că-s și interesată). Dacă doriți, după terminarea expoziției, să păstrați d-voastră foile, — asta nu poate decît să-mi facă plăcere. Vă mulțumesc pentru grija pe care o purtați intereselor noastre, ale celor care nu prea știm să ne purtăm de grijă singuri și vă rog să primiți cele mai alese salutări de la Otilia Cazimir.

Iași, 26 februarie 1931

Stimate domnule Profesor,

Mi-a adus doamna Șoarec, încă de acum o săptămînă, biletul de la d-voastră. Nu v-am răspuns imediat ; am așteptat să mi se limpezească înaintea mea drumul, cam tulbure, ca să știu ce să vă spun. În primul rînd, vă mulțumesc că, de acolo, vă mai gîndiți la noi cei de aici. Dacă împrejurările, din cale-afară de potrivnice pentru moment, îmi vor da răgazul unei săptămîni de liniște, voi scrie și voi trimite la adresa indicată de d-voastră povestirea pentru copii. Angajamentul acesta mă cam sperie. E mult mai greu de scris pentru copii, decît pentru oamenii în toată firea. Dacă o s-o fac, o să fie pentru că mi-ați cerut-o d-voastră. În privința fotografiei pentru „Cartea Românească", mă voi executa imediat ce chipul meu va lua altă înfățișare decît cea de acum, ca să mă pot fotografia. Așa cum sînt, nu dă nimeni bani pe fotografia mea, — ba mă tem că pun pe fugă și puținii cititori de poezie lirică (dac-or mai fi).

Vă rog să amintiți D-nei Simionescu vechea mai afecțiune. Iar d-voastră să primiți asigurarea celor mai alese și mai distinse sentimente din partea Otiliei Cazimir.

Acestea sînt epistolele Otiliei Cazimir, foarte limpezi în conținutul lor, ca să mai aibă trebuință de vreo lămurire. O singură nedumerire poate ridica cititorului din generația tînără, acolo unde se vorbește de expedierea paginilor de manuscris și de fotografia poetei. Editura „Cartea Românească" avusese ideea să organizeze la apariția fiecărui volum semnat de un nume căutat, vitrine în care etala și file de manuscrise din lucrarea tipărită, lîngă fotografia scriitorului. Deosebit de aceasta, „Cartea Românească" imprima în formatul cărților poștale, fotografii de-ale scriitorilor români contemporani, destinate amatorilor, contra cost. Precizez că, în vremea aceea, amîndouă ideile — din punct de vedere comercial — au dat rezultatele scontate și mi se pare că scriitorul primea un procentaj din partea editurii și la pozele vîndute, peste drepturile lui de autor. Și cred că publicarea scrisorilor nu e lipsită de interes pentru istoria literară, ca și pentru raporturile dintre scriitor și editor.

L. KALUSTIAN

Desene pe asfalt

O poezie nouă

Cei 26 de ani cîți au trecut de la moartea lui Nicolae Labiș au prilejuit organizarea unor manifestări omagiale în locurile din țară — puține — legate de scurta lui viață.

Căsuța din Mălini (județul Suceava) a profesorului Eugen Labiș, în care poetul n-a apucat, practic, să locuiască decît în vacanțele școlare, a devenit muzeu. Există în fața ei și un bust tăiat în piatră albă, înconjurat de un pilc de pini centenari. „Urmele poetului Nicolae Labiș" care nădăjduia în versurile dictate în decembrie 1956 dintr-un pat de spital „să rămînă o amintire frumoasă", puținele urme pămîntene culese și conservate cu pioșenie, pălesc în fața urmelor-dîre tăiate de moștenirea literară a tînărului poet cu vîrsta imprimată pe încercănatul „chip" al poeziei românești.

Îmi fac datoria colegială de grămătic și însemn aici numele tuturor scriitorilor alături de care la Suceava, Mălini și Fălticeni l-am evocat pe Labiș în acest decembrie (mereu) dublu aniversar pentru poet : Andi Andrieș, Nicolae Barbu, George Bălăiță, Constantin Coroiu, Aurel Covaci, Virgil Cuțitaru, Nicolae Dan Fruntelată, Ion Gheorghe, Mircea Radu Iacoban, Traian Iancu, Dumitru Ignea, Gheorghe Istrate, Ștefan Luca, Norman Manea, Florin Mugur, Aura Pană, Dumitru Radu Popescu, Cornel Popescu, Nicolae Prelipceanu, Doina Sălăjan, Corneliu Sturzu, Nicolae Turtureanu, George Țărnea, Dragoș Vicol, Horea Zilieru, nume care s-au adaos celor ale gazdelor noastre : Ion Beldeanu, Constantin Blanaru, Onu Cazan, George Damian, Mihail Iordache, Marcel Mureșanu, Constantin Ștefuliuc și Mircea Tinescu.

Continuă să apară texte inedite. Nu înțeleg de ce unii dintre deținătorii lor se hotărăsc atît de greu să le ofere tiparului ori cercetătorului literar.

Ziarul sucevean „Zori noi", care a tipărit în urmă cu 35 de ani primele versuri ale lui Labiș, a pus și acum în plumb proaspăt o poezie nouă a celui pe care l-a încurajat. Ea se numește „Secolul XX", aparține Muzeului județean și — precizează Nicolae Cârlan — pare a fi scrisă „prin anii 1954—1955". Versurile (nu din categoria celor pe care Labiș le-a încredințat tiparului) au, în ciuda unor stîngăcii, o vibrație încă modernă și de o mare actualitate ideatică.

Și iată în 1981 versurile, noi, ale lui Labiș. Versuri energice, patetic ritmate, vădind gust pentru gesturi colosale și în care metaforei „de atelier" îi e preferată expresia diurnă, tranșantă a „străzii", a marilor spații.

Iată această poezie :

Trăim în acest secol de seve și uraniu. / Răscrucile într-însul au numai două căi. / Avem de-ales-al morții uscat și cinic craniu / Sau ale fericirii puternice văpăi. // Sîntem sătui din fașă de negrele flașnete / Ce ne-au cîntat la geamuri bubuitor refren. / Nu ne încîntă-auzul valsînd pe baionete // Cu clănțănit de oase, al morții dans obscen. // Vrem frunțile pe carte să ni s-aplece grele. / Știm noi ce să alegem aicea la răscruci. / Nu vrem să ni se facă tartaj la cărți, din piele — / Și din buclele pleată — la doamne mari — peruci. // Ni-i drag cînd zorii cerul în roș învăpăiază / Și chiuie uzina cu glas prelung din fier. / Dar nu vrem în amiază ciupercile de groază / A bombelor moderne s-aprindă-ntregul cer. // Pe-acei ce doamnei Moartea îi dăruie rubine / Și în alcovul Morții s-au desfrînat cu ea, / Îi blestemăm cu rituri ce vin din adîncime, / Din zeci și zeci de nații ce știu a blestema. // Balaurii legendei Germaniei să-i sugă, / Strigoii Româniel le bată la ferești, / Tăcînd, să vrea să țipe, stînd locului, să fugă, / Și iadul să-i grebleze ca-n nordice povești. // Le fiarbă-n șira sudoarea și-n vine curgă rece / Talazurile Lethei și negrii lilieci / În păr să li se-nnoade și viața să le-o sece / De nu-s cu liliecii legați în veci de veci. // Dar nu-i de-ajuns blestemul ce-l spunem fiecare / Și nu-i de-ajuns osînda ce fiecare-om da. / Prietenia noastră e cazna cea mai mare / Amanții hîzi ai morții se îngrozesc de ea. // Noi sîntem tinerețea planetei ce se schimbă / Și sîntem rodnicia întinsului pămînt. / Noi singuri vom întoarce a orniceIor limbă / Spre ora păcii care nu s-o sfîrși nicicînd.

Labiș scrie iar.

GHEORGHE TOMOZEI

Din jurnalul de călătorie al dr. Grindei

În Nord (III)

Noi, oamenii de acum, ne trudim fiecare după mintea lui ca să ajungem să înțelegem sensul acelor castele despre care vorbeam în trecutele noastre însemnări. Ne încîntăm de frumusețea lor, de fastul interioarelor, de ordinea impecabilă a grădinilor. Plecăm cu amintirea lor și povestim vrăjiți la ai noștri, prietenilor și rudelor, și ei toți se minunează și toți tînjesc să ajungă să le vadă. Dar eu, călătorul însingurat, prin legămîntul meu, eu mă întreb de aici, din încinta marelui parc, cît au fost mărețele castele pentru om, cît au fost pămînturi și locuri fără rău pe care eu le caut. Sau mai degrabă, pentru cîți oameni castele au fost locul fără rău. Poate că de-abia pentru stăpînul trufaș, și nici aceasta pentru mult timp. Le-au clădit arhitecții și artiștii timpurilor din ordinul orgolios și mai rar din gustul seniorilor. Dar în jurul lor își duceau viața subanimalică șerbii, robii legați pămîntului pe care-l munceau pentru stăpînii lor. Iar seniorii, cînd nu erau la război, își duceau viața în vînătoare, în intrigi amoroase sau în urzeala crimelor politice. Femeile lor, cînd erau fidele, rămîneau închise în odăile ferecate, sau ele însești urzeau rețelele otrăvitoare în care se încurcau fie amanții, fie soții lor.

Acestea sînt semnele pe care le descifrez eu din ceea ce văd în castele. Îmi rămîne însă încîntarea locurilor, a nobilei arhitecturi echilibrate, a pămîntului cu păduri și rîuri în care s-au clădit palate și castele. Dar și acestea au un sens pentru mine și pentru alții care le văd : încordarea izvorîtă din minunea vizualului ne trezește imaginația, ne aprinde creierul, care leagă asocierile spre anumite corespondențe dintre noi, cei care vedem și pricepem, și dintre natura care ne solicită. Căci sufletul, zice Empedocle, ni se construiește din ceea ce vedem. Dar întrebările gîndului meu duc mai departe gîndul înțelepților de atunci. Care este sensul și semnul lucrurilor pe care le vedem ? Care este necesitatea lor de a fi și care este destinul lor pentru ceea ce pot și pentru ceea ce vor deveni ? Dincolo de măreția verde a copacilor din parcul castelului care mă încîntă pe mine acum, rămîne necesitatea lui ca turn de apărare și de luptă ale omului contra altui om. Așa a fost atunci cînd oamenii trăiau încleștați unii contra altora, cetate contra cetate și turn contra turn.

ȘTEFAN BERCEANU

Eu însumi

Eu, într-aceasta, voi sfîrși,
poate din ultima greșală...
Dar, pînă-atunci, adu-mi aminte
de cîte încă mai înșală...

Eu însumi am trădat întîi,
„o anotimpuri o castele"
lumina răstignită-n vatră
a șters și urma crucii mele.

Părinții mor, ei vor muri,
ori au murit, ori cine știe,
dar pînă-atunci adu-mi aminte
de tot ce-ai fost, copilărie...

Eu însumi am ieșit la drum,
privind încolo peste țară.
Lumina răstignită-n vatră
știam că n-o să-nvie iară,
cînd floarea prunilor va fi
să cadă peste umbre străini...
Dar pînă-atunci adu-mi aminte
de-acele locuri transilvanii !

Eu însumi sînt copilul lor,
și voi sfîrși sub streșini scunde...
Lumina răstignită-n vatră
iubirii mele-i mai răspunde

ION HOREA

Nu judecați tăcerile mele

Tăcerile mele
nu-s absențe afective
nici trădări...
sînt doar plecări

în Marea Singurătate
unde-mi tămăduiesc rănile
cu fiecare eră trăită.

Alambic de nimeni aflat
distilare multiplă în-naltele retorte —
lacrimă topindu-se-n perlă de lotus.

Nu mă judecați
pentru fugile mele...
am fost doar în Marea Deltă :
pare că șoptesc
„am fost în transcendent"

Sălcii, păsări și ape
nisipuri și codri din mare
m-au purtat în lumea cathartică
spre a afla cine sînt
spre a afla „încotro".

În Marea Deltă
strălucirea lăuntrică
vine ca un fulger pe cer.

ELENA PREDA

Diamant

„Să ard !" — mi-a fost al vieții-mi sfînt
ideal curat.
Ca nu cumva vreodată să cad într-un
oprobriu,
Băiatul meu, de tînăr, s-a și sacrificat :
Și arse pîn'la fibra lui ultimă la propriu.
Incandescentizată, la punctul culminant,
Și inima mea arse cu fiul meu odată,
Combustia schimbînd-o nu-n scrum,
ci-n diamant,
Să tai statui durerii, în marmură curată.

16 noiembrie 1981

NICULAE STOIAN

Anul literar

Ceea ce marchează, în primul rînd, un „an literar" sînt evident, evenimentele lui literare. Din acest punct de vedere, pentru poezia lui 1981 trebuie să citățm cartea lui Ion Gheorghe „Elegii politice (datată „decembrie 1980", dar apărută de fapt la începutul acestui an), cărțile lui Adrian Păunescu „Manifest pentru sănătatea pămîntului" (cam în aceeași situație, ca datare, cu volumul de poezii al lui I. Gh.) și „Iubiți-vă pe tunuri", cartea lui Ioan Alexandru „Imnele Țării Românești". Produse ale aceleiași mentalități de generație — semnate de poeți importanți ai acestei generații — cele patru cărți au cîteva trăsături comune, sub semnul angajamentului politico-patriotic în estetic. Violenta viziune expresionistă a lui Ion Gheorghe ne vorbește despre o lume care se transformă radical, despre o lume ale cărei valori sînt pe cale de a fi părăsite, poezia sa constituindu-se, mitologicește, în elogiul unui spațiu-matrice ideal, care este spațiul ancestral țărănesc. Cele două cărți ale lui Adrian Păunescu sînt, de fapt, una singură prin omogenitatea de atitudine și de tratament poetic, prin tematica lor comună, prin maturitatea lor de ton. Poetul se simte la fel de bine și atunci cînd vorbește despre cele mai dramatice probleme ale existenței cotidiene, și atunci cînd se situează în intimitatea unor mari personalități istorice ca Avram Iancu sau Nicolae Bălcescu. Universul său e bipolar ceea ce ce-i conferă poeziei un registru larg, exprimat cu acea impetuozitate a verbului ajunsă, acum, la vîrsta deplinei cristalizări. „Imnele Țării Românești" de Ioan Alexandru fac parte dintr-o tetralogie care începe cu „Imnele bucuriei", continuă cu „Imnele Transilvaniei" și „Imnele Moldovei", pentru a se încheia cu cartea apărută în 1981. Aprecierea „Imnelor Țării Românești" trebuie să țină seamă de acest ansamblu care are o evidentă carență. Fără o astfel de apreciere, poezia lui Ioan Alexandru ar putea părea singulară și anacronică, asemenea construcții lirice nemaifiind la modă într-un peisaj literar care preferă individualismul unui jurnal de notație discontinuu și fragmentar.

Cărți remarcabile de poezie ale anului '81 mai sînt și cele semnate de Cezar Baltag („Poeme"), care se detașează prin tensiunea lirică și prin cea a ideii, George Alboiu („Metoda șoimului"), Ana Blandiana („Ochiul de greier"), Vasile Nicolescu („Corabia de sunete"), Constanța Buzea („Umbre pentru cer"), Nicolae Dan Fruntelată („Inventarul speranței"), Grete Tartler („Astronomia ierbii"), Corneliu Vadim Tudor („Poeme de dragoste, ură și speranță"), Nikolaus Berwanger („Trăiesc printre rînduri"), Daniela Crăsnaru („Vînzătorul de indulgențe"), Gabriela Negreanu („Elegii pentru sufletul înflorit"), Adrian Popescu („Suburbiile cerului"), Gheorghe Azap („Cîntece strengărești"), Cornel Brahaș („Caiet de poezii"), Mircea Dinescu („Democrația naturii"), Ioanid Romanescu („Accente"), Dan Deșliu („Pavăza putredă"), Petre Stoica („Prognoza meteorologică"), Nina Cassian („De îndurare"), Constantin Abăluță („Violența memoriei pure"), Al. Raicu („Adio, Baudelaire"), Mircea Florin Șandru („Mașina de scris"), Cleopatra Lorințiu („Peisajul din care lipsesc"). Între cărțile de poezie care ne-au întovărășit în ceasurile de lectură ale anului vom mai așeza pe cea a lui Geo Dumitrescu (tipărită în „Biblioteca pentru toți"), și „Dansul cu cartea" de Florin Mugur (în colecția „Cele mai frumoase poezii). Consemnăm și cîteva debuturi : George Stanca („Tandrețe maximă"), Marin Lupșanu („Basoreliefuri"), Ion Stratan („Ieșirea din apă"). Ion Mureșanu („Cartea de iarnă"), Mircea Stîncel („Cămașa de sare"), Florin Iaru („Cîntece de trecut strada").

Evenimentele prozei — ca și evenimentele poeziei, citate la începutul acestor rînduri — sînt date tot de cărți cu angajament major, cum sînt „Săptămîna nebunilor" de Eugen Barbu, „Dragostea și revoluția" de Dinu Săraru, „Ieșirea din iarnă" de Paul Anghel. Ultima face parte din ciclul „Zăpezile de acum un veac", în care Paul Anghel trasează o nouă perspectivă epico-estetică asupra României angajate în marele său război de neatîrnare. Remarcăm, și în această nouă carte a ciclului, nota de îndrăzneală a viziunii social-istorice în tratarea sfîrșitului secolului al XIX-lea, notă datorită căreia inerții curente de optică asupra acestei perioade sînt nu numai depășite, dar și înlocuite cu pagini de o lucidă și vie evaluare a contextului politic-social al României sugrumate între trei mari imperii, pagini care atestă totodată deosebita vocație epică a autorului. În „Săptămîna nebunilor", Eugen Barbu continuă strălucita experiență din „Principele", important capitol al prozei artiste românești. Între cărțile antologice ca expresie artistică ale lui '81 trebuie să așezăm și „Insomnii de mătase" de Fănuș Neagu, o adevărată sărbătoare a limbii române. Anul 1981 încheie, de asemenea, ciclul „Incognito" al lui Eugen Barbu, printr-un al IV-lea volum, în care dovada forței epice a prozatorului se face din nou simțită. Într-un anume sens, anul 1981 este un „an Eugen Barbu", pentru că tot acum au apărut și „Caietele" principelui" vol. VII, și două excepționale fragmente de proză ale aceluiași autor (în Almanahul „Luceafărul" și în „Luceafărul"), ultima bucată deschizînd, de fapt, un viitor roman de actualitate, Eugen Barbu. În „Dragostea și revoluția", Dinu Săraru își propune să rescrie dintr-un unghi propriu istoria revoluției socialiste în România, văzută în toate straturile sociale și politice. Primul volum al ciclului, intitulat „Toamnă roșie", este o strălucită deschidere a acestei istorii. În aceeași serie de preocupări social-politice în proză se așază și romanul „Spitalul" de Gheorghe Schwartz. „Diavolul de duminică" de Platon Pardău, „Pumnul și palma" (vol. II) de Dumitru Popescu, „Însoțitorul" de C. Țoiu. Semnalăm revenirea la proză a lui Marian Popa, cu, un roman ironic intitulat „Podul aerian", ca și remarcabila reconstituire a înaintării armatei române pe frontul de Vest în cartea „Recunoaștere depărtată" de Radu Theodoru. Semnalăm, de asemenea „Somnul vameșului" de B. Nedelcovici, „Istoria unui obiect perfect" de Tudor Octavian, „Solemnitățile supușilor" de Ion Țugui, „Așteptîndu-i pe învingători" de Eugen Uricariu, „Părul Berenicei" de Radu Petrescu, „Povestiri terminate înainte de a începe" de Sorin Preda, „Istorii" de Mircea Ciobanu „Despărțire" de Al. Simion, eseurile „Permanențele clepsidrei" de Ion Biberi, „Arhaic și universal" de Sergiu Al. George, „Devenirea între ființă" de C. Noica, „Epos și logos" de Petru Creția. O carte de proză de excepție : „În curte la Dionis" de Mircea Eliade, prezent în librăriile noastre și cu „Istoria credințelor și ideilor religioase".

În materie de critică și istorie literară este de observat caracterul mai aplicat al actului critic, tendința către studiile și lucrările sobre. Remarcăm, aici, cărți de restituire care fac operă de pionierat, ca „Resurecția unui poet — Aron Cotruș" de I. D. Bălan și „Viața lui G. Călinescu" de Ion Bălu, cărți ce constituie instrumente de lucru indispensabile pentru configurarea unor viitoare capitole de istorie literară. Tot aici trebuie să amintim micromonografiile dedicate unor scriitori contemporani, cum sînt „Viscolul și carnavalul" de Marian Popa (despre Fănuș Neagu), „Dincolo și dincoace de F" de Valentin Tașcu (despre Dumitru Radu Popescu), „Dumitru Radu Popescu" de Mirela Roznoveanu. Tot la capitolul monografii citățm cele două cărți despre Ion Barbu, semnate, una, de Marin Mincu, alta de Mircea Scarlat. cărțile despre M. Sadoveanu scrise de Ion Vlad și C. Ciopraga, analizele lui Ion Pop la lirica lui Lucian Blaga, „Bacovia" de Daniel Dimitriu, monografia Ibrăileanu de Mihai Dinu Gheorghiu. Anul a fost benefic și pentru Mateiu Caragiale, despre care au apărut două cărți : o monografie, bine documentată, de Alexandru George și un eseu intitulat „Al patrulea hagialîc" de Vasile Lovinescu, care deschide perspectiva unei interpretări inedite asupra „Crailor de Curtea Veche", volum considerat drept un text ermetic, care depozitează cu bună știință elemente de ocultism Printre cărțile de critică și istorie literară cele mai importante ale acestui an se numără și „Cultură și istorie" (vol. II) de Valeriu Râpeanu, „G. Călinescu și complexele literaturii române" de Mircea Martin, „Clasicism și baroc" de Romul Munteanu, „Paranteze" de A. Martin, „Comentarii" de Z. Ornea, „Varlaam și Ioasaf" de Dan Horia Mazilu, „Mari corespondențe" de Livius Ciocîrlie, „Arca lui Noe" (vol. II) de Nicolae Manolescu, „Critică și angajare" de Mircea Iorgulescu, „Critici români de azi" de G. Grigurcu, „Piinea noastră cea de toate zilele" de Ov. S. Crohmălniceanu, „Cu cărțile pe masă" de Mircea Zaciu, „Orizontul traducerii" de Gelu Ionescu, „Analogon" de Voicu Bugariu, „De la Eminescu la Lucian Blaga" de Liviu Rusu, „Poemul românesc în proză" de Mihai Zamfir. Interpretarea literaturii române vechi se menține la o cotă foarte înaltă prin volumul „Contribuții la istoria literaturii române vechi" de Dan Zamfirescu (prezent în librăriile anului și cu „N. Iorga. Etape către o monografie") și „Dascăli de simțire și gîndire românească" de A. Plămădeală. Deși cu un unghi de vedere specializat, aceste cărți nu scapă nici un moment din vedere judecata estetică, înscriindu-se ca veritabile modele ale genului. O carte care a stîrnit opinii controversate, cele mai multe critice, este „Istoria literaturii române de la început pînă azi" de Al. Piru.

La capitolul amintiri literare citățm, desigur, „Amintirile" lui Șerban Cioculescu (ediție revăzută). „Deasupra zilei" de Eugen Jebeleanu (tablete evocatoare, reprezentative pentru o generație) și, în sens negativ, „Timpul n-a mai avut răbdare", carte închinată lui Marin Preda, dar în care prea multe pagini parazitează memoria celui omagiat.

Cărți frumoase de publicistică au semnat Augustin Buzura („Blocnotes"), Vasile Rebreanu și Miron Scorobete („Cu microfonul dincoace și dincolo de Stix"), Neagu Udroiu („Gutemberg sau Marconi ?"). Gheorghe Tomozei („Manuscrisele de la Marea Neagră"), Dumitru Eliade („Călătorie spre o zi de vară"), Ioan Grigorescu „Dilema americană", vol. II). O mențiune specială pentru „Vinovații nu știu nimic" de Nicolae Cristache, în care relatarea unor anchete sociale deschise spre realități dramatice se poate citi independent de fapte, din pur interes literar. Între aparițiile de ultimă oră, pornite spre librării chiar în clipa în care scriem aceste rînduri, este și jurnalul austriac al lui Adrian Păunescu („De la Bârca la Viena și înapoi"), așteptat cu viu interes de cititorii care au lecturat fragmentele publicate în „Flacăra" și „Luceafărul". S-ar părea că avem de-a face nu numai cu un „an Eugen Barbu", ci și cu un „an Păunescu" !

Anul 1981 a fost, de asemenea, un an exemplar prin munca unor îngrijitori de ediții : N. Gheran (la „Gorila" lui Liviu Rebreanu), D. Vatamaniuc (la „Fragmentarium"-ul lui M. Eminescu), C. Simionescu (la „Opere" vol. I de M. Sadoveanu), A. Zub (la „Scrieri" de Vasile Pârvan).

Există prejudecata potrivit căreia teatrul poate fi gustat numai ca spectacol, uitîndu-se faptul că numeroși cititori parcurg cu mare plăcere textele dramatice. Acestei concepții eronate i-au căzut victimă și în acest an edițurile noastre, publicînd doar cîteva volume de teatru. Printre ele — „Fîntîna cu patru adevăruri" de Vasile Rebreanu, „Echinox" de Leonida Teodorescu, „Misterul Agamemnon" de Iosif Naghiu.

În mod fatal succintă, neizbutind să acopere toate cărțile ce se cuveneau semnalate, trecerea noastră în revistă atestă că anul 1981 a fost un an fast pentru literele române. Și între cîștigurile lui putem număra și faptul că breasla are astăzi în fruntea ei un mare scriitor contemporan.

ILIE PURCARU

Anul artistic

Precizînd că nu vom respecta o anume ordine cronologică și că vom face o permanentă trecere dintr-un domeniu într-altul, din teatru la muzică, de la muzică la film, de la film la arta plastică și din nou la teatru, film, muzică și așa mai departe, să începem cu marea sărbătoare a muzicii din acest an, cea de-a IX-a ediție a **Festivalului internațional „George Enescu"**, ediție desfășurată sub semnul omagierii celor 100 de ani de la nașterea genialului compozitor român. Regretăm că, din lipsă de spațiu, nu putem transcrie numele marilor personalități ale muzicii internaționale, care, prin prezența lor, au dat strălucire și fast ediției din acest an, să consemnăm totuși prezența, pe scena **Operei Române**, a **Teatrului Mare din Moscova**, colectiv de reputație mondială, care ne-a dăruit două spectacole, **Dama de pică** și **Iolanta** de **Ceaikovski**. În cadrul aceleiași manifestări **Opera Română** s-a întrecut pe sine cu cîteva spectacole de înaltă ținută : **La piață** de **Mihail Jora**, **O noapte furtunoasă** de **Paul Constantinescu**, **Hamlet** de **Pascal Bentoiu**, **Tannhäuser** de **Wagner**, **Tosca** de **Puccini**, **Oedip** de **Enescu**. Nu putem încheia aceste cîteva rînduri despre evenimentul artistic numărul unu al anului fără a transcrie unul din numeroasele și înălțătoarele gînduri ale marelui nostru compozitor : **„Menirea sfîntă a muzicii... este să apropie inimile într-o caldă înfrățire"**, menire care, de-a lungul festivalului, s-a evidențiat cu pregnanță. Dar să ne întoarcem spre începutul anului pentru a nota, dincolo de valoarea în sine a evenimentului (dealtfel este momentul să specificăm că nu vom stabili nici un fel de ierarhie valorică, întrucît orice întîmplare artistică își are propria sa va'oare, în contextul general al celorlalte . evenimente), că în luna ianuarie, la **Craiova**, a avut loc cea de-a V-a ediție a **Zilelor Caragiale**. Alte asemenea manifestări ce au atras mai toată suflarea teatrală a țării s-au desfășurat la **Oradea**, **Piatra Neamț**, **Botoșani** și **Pitești**, unde, continuînd seria unor întîlniri din alți ani, au avut loc confruntări tematice și profesionale dedicate teatrului scurt, teatrului pentru tineret, teatrului istoric. Între aceste adevărate festivaluri un loc aparte îl deține **Reuniunea studiourilor de teatru de la Pitești** în care zeci și sute de actori, regizori și scenografi au abordat o sumedenie de modalități de exprimare scenică, fapt ce-a dus la verificarea unor mai noi sau mai vechi forme de teatru, cum au fost și sînt, după formulele propuse, teatrul sociologic, politic, social, poetic, parabolic, experimental etc. De asemenea, la Deva, s-au desfășurat lucrările Simpozionului de teatru Marin Sorescu ● Revenim la Opera Română pentru a consemna o montare de excepție a unei piese de anvergură, **Evgheni Oneghin**. ● În arta plastică, trei retrospective de largă audiență la public : **Boris Caragea**, **Constantin Piliuță**, **Mihu Vulcănescu**, între alte „personale" : **Ion Grigore**, **Paul Erdös**, **Gheorghe Șaru**, **Ion Pacea**, **Teodor Bogol**, **Mihai Bandac**. În aceeași ordine de idei, la **Muzeul de Artă al R.S.R.**, pe lîngă numeroasele expoziții dedicate marilor maeștri români, o amplă expoziție care a reunit cele mai importante pînze ale maeștrilor flamanzi și olandezi găzduiți în muzeele noastre, prilej cu care am putut constata că muzeele noastre dispun de inestimabile valori, invidiabile de orice mare muzeu al lumii. Dealtfel, după cum sîntem informați, o bună parte a acestor lucrări vor lua drumul îndepărtatei Japonii, pentru a fi admirate la un loc cu alte capodopere flamande adunate din toată lumea ● Între spectacolele de teatru care în acest an s-au jucat cu casa închisă s-au numărat **Caligula** de Albert Camus, în regia lui **Horea Popescu** și avîndu-i ca protagoniști pe **Ovidiu Iuliu Moldovan** și **Radu Beligan**, după cum și **Tinerețea lui Moromete**, după un text de **Marin Preda**, în montarea lui **Ion Cojar**. Acestor reușite ale **Teatrului Național** li se poate alătura și spectacolul **Teatrului „Nottara"**, **Karamazovii** în regia lui **Dan Micu** și avînd o distribuție de excepție în fruntea căreia s-a aflat **George Constantin**. Două spectacole-eveniment și la **Teatrul Mic**, Niște țărani, după **Dinu Săraru**, în regia **Cătălinei Buzoianu**, care semnează și textul, și **Diavolul și bunul Dumnezeu**, de **Jean Paul Sartre**, în regia lui **Silviu Purcărete**, spectacole în care s-au detașat printre alții, **Mitică Popescu**, **Valeria Seciu**, **Carmen Galin**, **Dan Condurache**, **Nicolae Pomoje**, **Monica Ghiuță**, **Dinu Ianculescu** ● La **Timișoara** și **Constanța**, două interesante premiere coregrafice, **Dacia Felix**, pe muzica lui **Bujor Hoinic** și avîndu-l ca regizor și coregraf pe **Francisc Vaikay** și respectiv **Miorița** de **Carmen Petra-Basacopol**, pe un libret de **Oleg Danovski**, în interpretarea talentatului colectiv al teatrului **Fantasio**. Un alt spectacol cu același nume, **Miorița**, l-am urmărit pe scena **Operei Române**, pe muzica lui **Gheorghe Dumitrescu** și în coregrafia lui **Vasile Marcu**. Și pentru că tot sîntem la balet, să notăm că în vara acestui an, la **Focșani**, reunind toată floarea artei coregrafice românești, a avut loc un interesant dialog intitulat **Panoramic românesc de balet contemporan** ● Revenind la arta plastică, vom preciza că sala **Dalles** a găzduit o amplă expoziție dedicată împlinirii celor 60 de ani de la **făurirea Partidului Comunist Român**, expoziție care, ca și **Republicana** din acest an, organizată sub generosul semn al **Festivalului Național „Cîntarea României"**, a făcut dovada incontestabilă nu numai a școlii românești de coloristică, dar și a înaltului angajament patriotic și politic al artiștilor noștri plastici ● Acestor două manifestări li se adaugă, desigur, și grandioasa expoziție de la sfîrșitul acestui an, cînd am avut prilejul să admirăm lucrările laureate ale **Festivalului Național „Cîntarea României"**, dar și să sesizăm niște evidente neîmpliniri, fruct al unor eforturi care ades bat în gol ● Și iată-ne ajunși la un capitol atît de disputat încît orice referire poate să provoace o veritabilă explozie, cel al cinematografiei, domeniu în care, omiterea unor filme o vom pune pe seama lipsei de spațiu tipografic, dar, în realitate, putem invoca și lipsa de calitate a unora dintre filmele acestui an. O unanimă apreciere a cunoscut, totuși, **Croaziera** lui Mircea Daneliuc, acestui film adăugîndu-i-se Luchian de Nicolae Mărgineanu, **Vînătoarea de vulpi** de **Mircea Daneliuc**, **Învingătorul de Tudor Mărășeu** și, ca pelicule de ultimă oră, inclusiv pentru faptul că umplu un anume gol în cinematografia noastră, **Saltimbancii** de **Elisabeta Bostan** și **Maria-Mirabela**, ca un interesant experiment ● Și pentru a încerca o oarecare rotunjire a rîndurilor de pînă acum, să ne reîntoarcem la festivalul „George Enescu" pentru a nota un remarcabil gest al **Electrecordului**, o interesantă premieră în materie de disc, **Integrala George Enescu**.

VICTOR NIȚA

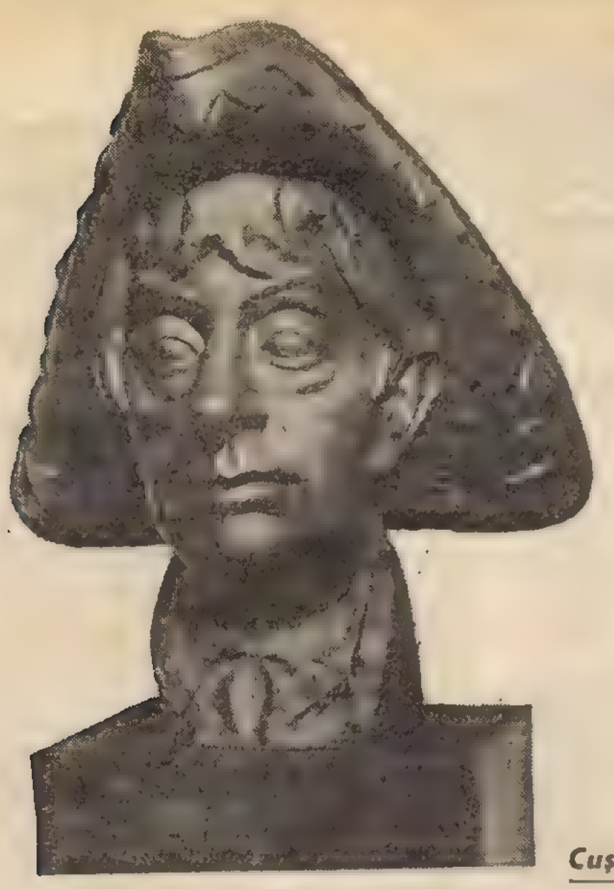

Birlic în „Bădăranii" de Goldoni, imortalizat în piatră de fratele său, sculptorul Vasiliu-Falti.

Cușca sufleurului

Grigore Vasiliu-Birlic fără machiaj

Ningea moale la Fălticeni. Și cald. Zăpada făcuse din târgul moldovenesc feerie. Vrăbiile înghețaseră în inserare, ca un regret mai mult... Le troienea, tot moale, borangicul fulgilor și somnul mic li-l mîngîiau luminile aprinse sărbătorește după ferestri. Înghețase, copcă, și Somuzul peștii izbindu-și cozile de oglinda gheței, bătînd la ușa de Crăciun a lumii. Urgia războiului nu se ivise și viața era becheră. Goneau toți gospodarii spre seara colindelor, cu sufletul reavăn. Fiecare casă duduia de foc vesel. Fiecare iubire avea albatrosul ei. Și în fiecare castan de pe strada mare era cîte o stea imaginară, a copilăriei...

Marele artist, în 1944

De la un timp, s-au întărit, printre lătrăturile zăvozilor, glasuri de copii. Pornite la urat, vocile rebegite răzbat din ulița Rădășenilor, de pe dealul poliției, întîlnindu-se în înalt, în țîțînele gerului, înăsprit pe moment...

Ceva mai tîrziu, pe o pală de vînt sbătută., dinspre biserica Sfîntul Ilie, plutește, să-i ajungă pe ceilalți, o voce subțire, ascuțită, care aproape răcnește. Grigoriță, țîncul al doilea al lui Nicolae Vasiliu, comerciantul de lîngă biserică, și al Smarandei, născută Monacu, e plecat cu „Irozii".

Împreună cu el, Tăndureanu și alți cîțiva. Vasile, primul copil, e pe altă parte, într-o „formație" mai evoluată, drapată în costumele închiriate de la Al. P. Marinescu, tatăl renumitei artiste de operetă Nora Marinescu, retras la bătrînețe la fiica sa, căsătorită cu avocatul Gogu Niculescu.

Geamurile luminate, și vojoșia cu vin și chiscă de după ele, dau buzna în ochii copiilor încotoșmănați, care înoată prin omătul ajunat. Grigoriță îndeamnă, băgat într-o cămașă pînă-n zăpadă, cu aripioare la spate, căci, fiind slăbuț, a fost distribuit în rolul... îngerului. Deși sub cămașă are cojoc, zgribulește, cu respirația înghețată, dîrdîind gros.

Totuși, în mintea lui, ca o căldură dulce, șoțiile îl asmuțesc...

Nu dă însă nimic în vileag. Nici un semn nu-l trădează. Adevărat că, cu greu, la cîteva case se abține. Și este transfigurat, senin, serafic, îngerul cu poleială pe aripioare, și acasă la profesorul Serafim Ionescu, tovarășul de vînătoare al lui Ludovic Cazaban, tatăl lui Jules Cazaban; și în mijlocul familiei dascălului Mălinescu, de la școala primară Alexandru Ioan Cuza, de care, cu doi ani în urmă, fugise, ascunzîndu-se în podul cu fîn, cînd acesta venise să-l înscrie în clasa întîi primară...

Pomenindu-le în cuvinte deosebite frumusețile datinilor neamului, dascălul îi duce pînă la poartă. Și de la luminătorul lor, ca și de la celelalte case, au plecat tot încărcați: nuci poleite, stafide, roșcove, covrigi, mere și ceva creițari pentru dulciurile vacanței la cofetăria „Baciu".

Odată afară, dînd de frig, morișca năzgîmbă din capul „îngerului" a început să se încălzească...

Grigoriță surîde ascunzișului gîndurilor, roșcova sfărîmindu-se, de dulceață, în dinții celui pornit mai departe la urat.

Casa altui gospodar. Înstărit. Masă întinsă, cîrnați sfîrîitori, alivenci, invitați, mulți invitați într-o luminoasă tihnă. La apariția colindătorilor explozie de bucurie, apoi tăcere.

În bîtă, păstorul se așază în genunchi, cu o căciulă mare pe cap. Împăratul și cei trei crai jur împrejur. Imediat, liniște de spectacol. Și vocea „îngerului" toacă numaidecît, repede, ca în podul șurei, în zilele de tîrg, Joia, pînă'n tavan:

„Scoală, ciobane, nu mai dormi,
Că somnul nu-ți va folosi"...

Din nou, morișca năstrușnică făcîndu-i bezele minții, Grigoriță alunecă printre comeseni, și, în loc să-l zgîlțîie pe păstor, ca acesta să-i răspundă, îi repede, cu forță adunată, un pumn în căciula, care, lărguță, înghite capul personalului îngenunchiat, pînă-n umeri...

Ciobanul nu mai vede. Aproape sufocat, se sbate în căciulă. Irozii rîd în poleială. Un timp, și gazda, și invitații.

„Îngerul" ivit pe lume în ziua Unirii a anului 1905 se lansează, senin, nu numai spre parteneri, ci și „coté caltaboși":

— De ce rîdeți?!...

Socotind-o replică de teatru, la început,

În rolul Căbulea din „Valea Cucului" de Mihai Beniuc

gospodarul nu reacționează. Dar, întărîtat de hohotele irozilor, care nu contenesc, izbucnește:

— Impieliţaţilor, vă bateți joc de cele sfinte!...

Retevelul învîrtit, cu destulă îndemînare, mai mult pe spinarea păstorului, orbecăind în căciulă, sburătoiește, peste gard, Fălticenilor ninși — poate — prima sămînță aruncată spre o carieră de teatru...

Hei, anii au trecut, cu o copilărie copilăroasă...

Aceleași zăpezi diamantine, aceleași violete de ametist, deasupra tot unda cerului de peruzea, cînd săgetat, cu ciocîrlii, cînd adormit, cu stele...

Școală mixtă, băieți și fete. Un coleg drag, Jules Cazaban, care cîntă în orchestra liceului, condusă de Aurel Mihăilescu, la violoncel. Fratele cel mare, Vasile, la vioară, acordeon, chitară. Încă un profesor de muzică, Ioan Chirescu.

Fetele din clasa a 7-a, colegele lui Grigoriță, sînt, hotărît, „domnișoare". Vin la școală elegante, cu pălării de pai, cu crenă, leton. Intrate în clasă, le agață în cuier. Odată clopoțelul recreației zbătut, șolticăria e gata. Cea mai arătoasă din pălării, cu cele mai multe podoabe, ochită din timpul orei, este gonită pe coridor — precum cercul — pînă este făcută ferfeniță...

Fiind părinte cald, și de recidivist, Nicolae Vasiliu nu e la prima pălărie pe care-o plătește...

Să te apere codanele?...

Pe el, liceanul debordînd de veselie, da. Chiar fata, ca să zic așa, pișcată de șotie...

Pupîndu-le, le strecoară bănuți reci în corsajul sînilor. Fîrfîrica, borțită, alunecînd, fata se înfioară:

— Ah!... Ah!...

De ce să n-aibă voie elevii la cofetăria „Baciu"? De ce numai la simigerie?

De-aici îl ia bunul său prieten, Jules Cazaban, să-l ducă la Al. P. Marinescu, „actiorul".

Lui Grigoriță i-a sărit în ochi, mai demult, figura pitorească a lui Marinescu. Bătrînul se poartă à la Matei Millo, ras, fără barbă și mustăți — raritate — cu lavalieră mare, neagră, spînzurînd pînă la burtă, și cu umbrelă. Nu o dată, i-a urmărit pașii tihniți pe sub castanii de pe strada mare...

Jules este un fel de rubedenie cu el. Dealtfel, el garantează la revelioane, cînd bătrînul se decide, cu greu, să închirieze din costumele sale de teatru, păstrate și îngrijite acasă, cu un meticulos ritual, că pantalonii lui Napoleon, din stofă albă, purtați de Paulluc, nu vor fi degradați; că costumul Pieilor roșii, în care Nicu țiganul țopăie geamparale pretins indiene, nu va fi tăvălit prin mustul cîrnaților de prin bucătăriile gospodarilor.

În ele, Marinescu se oglindește ca în propriu-i trecut...

Știe, totuși, ca un animator de ficțiuni, că un costum trebuie insuflat. De-aceia, și datorită și lui Jules, scutește garanția, pretinzînd numai locația, socotită în țigări „Principesa".

Își dă neprecupețit concursul, absolut gratuit, la toate serbările școlare, pregătind spectacolele. Nu numai la liceu, ci și la școala normală, la școala profesională, se lucrează sub atenția lui scenică.

Liceul, însă, stă cel mai bine: are sală mare, cu scenă, cu cortină pictată.

Grigoriță n-a prea spus versuri, nici n-a jucat teatru ca amator. Luat de la țăcănitul biliardului, surîde altor spițe ale moriștei. Ce-o mai fi?...

Conspirativ, Jules îi strecoară noutatea:

— Mă, ne-a chemat Marinescu, pentru „Femeile de marmoră".

— Femei de marmoră?!... N'am auzit —Știu că statuile-s...

Solicitarea „actiorului", tată de actriță, nu-i da lui Grigoriță de gîndit.

„Aha! confirmarea „Irozilor", își zice el pe parcursul repetițiilor.

În fine, spectacolul. Reprezentația are loc cu elevii școlii și cu Al. P. Marinescu în distribuție. În parter, notabilitățile, familiile. La rampă, atît Jules, cît și Grigoriță.

Și fetele, cu crenă și leton, uitînd pălăriile făcute cerc, își rup palmele, aplaudînd gălăgios propria lor adolescentă...

Vîntul uitării a spulberat și zăpezile copilăriei, și floarea plăpîndă, pe care se așază îngerii, a brebeneilor, și ochiul bulboanelor...

S-au ivit iubirile.

Pe serioaselea, fără șotii. Cu sînge năvalnic, clocotitor: cu sărutări pătimașe, smulse tinereții elastice.

Gura Anuței Iancu este petală de floare, mierlele sînilor ei cîntă-n dumbravă, și Grigoriță o poartă, princiar, de lujerul mijlocului, ca pe frumoasa din pădurea adormită..

Adevăr este că și cealaltă colegă, Guța Simionescu, care i-a brodat batistioare de opal, cu care el se mîndrește foarte, are ochi de miozotis și legănări de balerină.

Încotro să te-mparți?...

Poate așa e viața: iubirile se duc și vin, ca anotimpurile.

Bunătatea din ei, belșugul ei, adiere de vînt în înserare, risipește meiul cuvintelor drăgăstoase fiecărei porumbițe, ca și cum n-ar fi cealaltă.

Uite sosit și bacalaureatul.

Liceul, cu numele autorului lui „Alițuță" pe frunte, închis între ziduri, tînjește mut, aproape părăsit, după freamătul atîtor lupte. Nu aici se dă bacalaureatul. Absolvenții trebuie să se deplaseze la Bacău.

Dascăli necunoscuți, meleaguri străine, intrîndu-i în cale, familia, contaminată, face zid, ca și cum verdictul de-acolo înseamnă însăși soarta odraslei. Scurtcircuitul general crește, mai mîngîioasă, bunătatea mamei, și face ca blajinul părinte să dea copilului pornit spre hieroglifele destinului banii ceruți, destul de mulți pentru un absolvent de liceu.

De luat, bacalaureatul, l-a luat.

Și-n dimineața rezultatului salvat din uniforma asvîrlită în valiză, cu ceva atenții pentru cei de-acasă, înnoit, de la mănuși glacé la costum de ceremonie, și de la pălărie la baston, o sbughește la Fălticeni.

Așa descinde din tren.

Șeful gării se miră foarte. La fel, dascălul care-i iese în cale pe strada mare. Îl oprește:

— Vasiliu, ai și-nvățat să faci nodul la cravată?

— Nu se vede?... Ca dumneavoastră!

Bastonul proaspătului bacalaureat e învîrtit mai departe, cu două degete, ca la music-hall.

Numai după cîțiva pași, o săgetare: „dacă m-ar vedea acum Al. P. Marinescu, ce i-ar mai place...".

La intrarea pe Sfîntul Ilie, fostul pedagog îl înfruntă:

— Ce, mă, te-ai îmbrăcat de teatru?...

— Nu, de parastas!

Acasă, apariția fercheș vestimentară a celui știut în uniformă năucește, în hohote, întreaga familie... Reușita examenului crește veselia. Și tot de bucurie, se preling și lacrimile mamei..

Întinsă la drum, vara se coace de tot.

Noroc cu unda Șomuzului, cu livezile rumene, cu nestematele nopților, cu nu-mă-uita-ul ochilor...

Și cu veselia lui Grigoriță, strecurată prin aste binefăcătoare meandre, fără stavilă.

Cu toată arșița, părinții s-au vorbit. Au cumpănit. Așa că, lumina zilelor scurgîndu-se acum în boabele de struguri, hotărăsc, ca și cei ai lui Jules, ca Grigoriță să urmeze dreptul.

Adio, familie; adică Șomuz: adio codane; adică Al. P. Marinescu. Tîrg al copilăriei, te sărut!

GABY MICHAILESCU ■

Priscilla

Mi-e silă, în ascuns, de orice împărțire;
De orice mutilare mă-nspăimînt
Și, mai ales, îmi tem ghilotinarea
Să fiu în cer, așa ca pre pămînt.
De jumătăți mă tem; de sferturi colțuroase,
De palma asudată sub mănuși,
Întinse mîini și darnice și calde
Și vorbe-ntregi și ochii cei supuși
Le vreau total sau nu; mi-e teamă de-mpărțire,
De mîna care-o-ntinzi și-o tragi napoi,
De vorbele țîșnind întretăiate,
De iambii scriși cu litere și goi,
Mi-e silă, în ascuns, de orice mutilare,
De țăndările roz din jucării,

De înjumătățirea mea am teamă,
De peștii prinși, pe jumătate vii.
Mi-e silă de pămînt cînd, numai mușuroaie,
Sub pași mi-aduce, să mă poticnesc
Și silă mi-e să-mi tot împart iubirea
Și cîrtița tot eu s-o ocrotesc.
Mi-e teamă, în ascuns, de orice împărțire;
De-aceia, cînd mă chemi la masa ta
Și vrei să-mparți din jertfa mea la alții,
Rămîi flămînd dar nu mă mai chema.

Vei fi știind și tu de tînăra Priscilla
Care-i cîtea-mpăratului plîngînd;
Augustus a-mbuibat cu ea mesenii
Și pîn' la moarte a rămas flămînd.

LIA MICLESCU ■

Ilie Balaci, cel mai bun fotbalist al anului

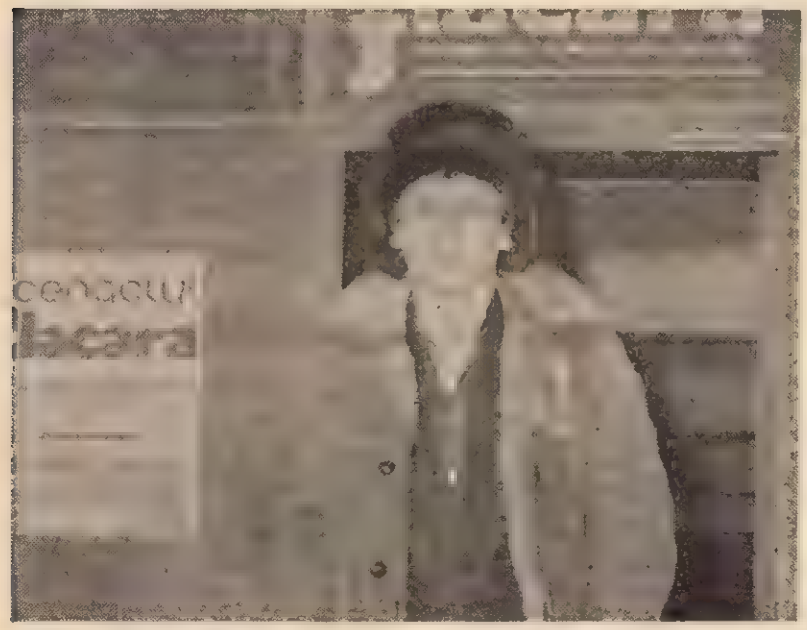

Detașat, adică ocupînd primul loc în toate clasamentele intermediare, studentul craiovean Ilie Balaci a fost ales cel mai bun fotbalist român al anului 1981. El a fost urmat, pe podiumul de premiere, de colegii săi de națională, ambii fundași centrali, Costică Ștefănescu și Ștefan Sameș.

Iată modul în care cei 2 768 de votanți, din care 2 572 prin intermediul scrisorilor, au decis pentru Ilie Balaci de la Universitatea Craiova.

Scriitori, ziariști, comentatori radio-tv.

Cristian Mantu (Munca) : Ștefănescu, Balaci, Moraru, Sameș, Iordache, Gabor, Dobrin, Dinu, Ducadam, Iordănescu ;

Ion Bocioacă (România liberă) : Balaci, Ștefănescu Gabor, Moraru, Augustin, Sameș, Dinu, Iordănescu, Țicleanu, Iordache ;

Vasile Căbules (Scînteia tineretului) : Balaci, Moraru, Ștefănescu, Gabor, Rednic, Orac, Sameș, Lucescu, Dinu, Cimpeanu II ;

Ion Novac (Viața studențească) : Balaci, Ștefănescu, Țicleanu, M. Marian, Cazan, Anghel, Cimpeanu II, Țiglariu, Vișan, Octavian Ionescu ;

Octavian Știreanu (Viața studențească) : Lucescu, Cazan, M. Marian, Octavian Ionescu, Mircea Sandu, Stoica, Cimpeanu II, Stancu, Vișan, Dobrin ;

Fănuș Neagu (Luceafărul) : Balaci, Moraru, Orac, Gabor, Dinu, Lucescu, Dobrin, Sameș, Iordănescu, Iordache ;

Dan Fruntelată (Luceafărul) : Balaci, Ștefănescu, Iordache, Orac, Gabor, Geolgău, Ciobanu, Ducadam, Cîrțu, Crișan ;

Mihai Ungheanu (Luceafărul) : Balaci, Ștefănescu, Iordache, Sameș, Crișan, Geolgău, Gabor, Rednic, Ducadam, Cîrțu ;

Iulian Neacșu (Publicații pentru străinătate) : Dobrin, Ștefănescu, Sameș, Balaci, Iordache, Geolgău, Gabor, Rednic, Ducadam, Ion Ion ;

Ion Predoșanu (Comerțul socialist) : Gabor, Ștefănescu, Balaci, Iordache, Dobrin, Iordănescu, Cîrțu, Custov, Klein, Giuchici ;

Cornel Cătană (Comerțul socialist) : Ștefănescu, Balaci, Sameș, Iordache, Gabor, Moraru, Țicleanu, Cămătaru, Rednic, Lucescu ;

Radu Cosașu (Cinema) : Geolgău, Balaci, Orac, Iordache, Ducadam, Ștefănescu, Sameș, Gabor, Iordănescu, Tălnar ;

Ion Băieșu (Magazin) : Gabor, Orac, Dinu, Balaci, Beldeanu, Ștefănescu, Sandu Mircea, Sameș, Moraru, Grosu ;

Walter Widmann (Neue Weg) : Balaci, Iordănescu, Sameș, Moraru, Ștefănescu, Țicleanu, Gabor, Augustin, Lucescu, Dinu ;

Paul Ochialbi (Agerpres) : Balaci, Ștefănescu, Sameș, Moraru, Iordache, Iordănescu, Stănescu, Crișan, Cămătaru, Stoica ;

Constantin Diamantopol (Informația) : Balaci, Ștefănescu, Sameș, Iordache, Moraru, Augustin, Crișan, Gabor, Iordănescu, Țicleanu ;

Dan Pătrașcu (Informația) : Ștefănescu, Iordache, Sameș, Balaci, Moraru, Gabor, Augustin, Orac, Țicleanu, Lucescu ;

Marian Ghioldiș (Informația) : Balaci, Ștefănescu, Sameș, Crișan, Moraru, Dobrin, Gabor, Țicleanu, Iordache, Lucescu ;

Valeriu Mironescu (Scînteia) : Balaci, Crișan, Cămătaru, Augustin, Moraru, Lucescu, Sameș, Cimpeanu II, Rednic, Gabor ;

Gheorghe Mitrel (Scînteia) : Ștefănescu, Balaci, Sameș, Iordache, Gabor, Dinu, Lucescu, Moraru, Cazan, Țicleanu ;

Laszlo Mora (Előre) : Balaci, Crișan, Ștefănescu, Iordache, Sameș, Gabor, Beldeanu, Iordănescu, Rednic, Țicleanu ;

Eugen Barbu (Săptămîna) : Ștefănescu, Balaci, Moraru, Orac, Tălnar, Sameș, Gabor, Iordache, Țicleanu, Donose ;

Dan Claudiu Tănăsescu (Săptămîna) : Sameș, Ștefănescu, Orac, Balaci, Iordănescu, Moraru, Iordache, Gabor, Anghelini, Țicleanu ;

Adrian Păunescu (Flacăra) : Balaci, Ștefănescu, Geolgău, Dinu, Sameș, Iordache și Moraru, Augustin, Orac, Giuchici, Paraschiv.

În continuare un grup masiv de cronicari de specialitate, confrații de la ziarul „Sportul", mai puțin Aurel Neagu, Mihai Ionescu și Mircea Tudoran, care au refuzat să răspundă solicitării noastre.

Marius Popescu : Balaci, Ștefănescu, Sameș, Iordănescu, Iordache, Beldeanu, Cămătaru, Augustin, Gabor, Țicleanu ;

Constantin Firănescu : Balaci, Ștefănescu, Sameș, Augustin, Gabor, Iordănescu, Iordache, Moraru, Țicleanu, Klein ;

Paul Slăvescu : Ștefănescu, Balaci, Iordache, Sameș, Augustin, Gabor, Dobrin, Nedelcu II, Naghi, Cimpeanu II ;

Pompiliu Vintilă : Balaci, Gabor, Iordănescu, Sameș, Augustin, Ștefănescu, Cămătaru, Radu II, Petcu (Corvinul), Cimpeanu II ;

Modesto Ferrarini : Balaci, Ștefănescu, Gabor, Iordache, Sameș, Dobrin, Iordănescu, Cămătaru, Augustin, Bölöni ;

Ioan Chirilă : Balaci, Sameș, Iordache, Ștefănescu, Lucescu, Iordănescu, Augustin, Klein, Orac, Ducadam ;

Adrian Vasilescu : Balaci, Ștefănescu, Gabor, Sameș, Iordănescu, Rednic, M. Marian, Orac, Ducadam, Bölöni ;

Mircea M. Ionescu : Gabor, Balaci, Ștefănescu, Moraru, Dobrin și Lucescu (în ordinea alfabetică), Sameș, Iordănescu, Augustin și Geolgău, Coraș, Cavai ;

Gheorghe Nertea : Balaci, Iordache, Sameș, Gabor, Ștefănescu, Moraru, Orac, Țicleanu, Crișan, Beldeanu ;

Eftimie Ionescu : Balaci, Sameș, Ștefănescu, Iordache, Iordănescu, Lucescu, Augustin, Klein, Gabor, Ducadam ;

Radu Urziceanu : Balaci, Moraru, Orac, Ștefănescu, Sameș, Coraș, Ducadam, Iordănescu, Țicleanu, Augustin ;

Ion Cupen : Balaci, Sameș, Ștefănescu, Iordache, Moraru, Lucescu, Gabor, Augustin, Iordănescu, Orac ;

Gheorghe Nicolaescu : Ștefănescu, Balaci, Sameș, Țicleanu, Augustin, Iordache, Iordănescu, Lucescu, Klein, Gabor ;

Stelian Trandafirescu : Ștefănescu, Balaci, Gabor, Sameș, Augustin, Iordache, Rednic, Orac, Iordănescu, Coraș ;

Constantin Alexe : Balaci, Ștefănescu, Sameș, Iordănescu, Gabor, Augustin, Moraru, Țicleanu, Cămătaru, Iordache.

În ceea ce-i privește pe comentatorii radio și t.v., n-am putut afla opțiunile lui Dumitru Tănăsescu („de vreo 10 ani nu mă mai interesează fotbalul"), Cristian Topescu („mă abțin în general, nu pentru Flacăra") și Cornel Pumnea (absent din București).

Ion Ghițulescu : Balaci, Ștefănescu, Moraru, Gabor, Iordănescu, Iordache, Țicleanu, Lucescu, Rednic ;

Gheorghe Minoiu : Balaci, Ștefănescu, Iordache, Gabor, Moraru, Sameș, Cămătaru, Iordănescu, Crișan, Augustin ;

Dan Ștefănescu : Ștefănescu, Balaci, Țicleanu, Sameș, Gingu, Iordănescu, Cămătaru, Moraru, Bölöni, Voicilă ;

Teodor Mateescu : Ștefănescu, Balaci, Iordănescu, Gabor, Sameș, Lucescu, Rednic, Ciocan, Giuchici, Moraru ;

Nicolae Secoșan : Balaci, Rednic, Ștefănescu, Sameș, Țicleanu, Gabor, Geolgău, Augustin, Cimpeanu II, Orac ;

Grigore Elisei ; Iordache, Balaci, Ștefănescu, Sameș, Crișan, Iordănescu, Gabor, Moraru, Orac, Șoiman ;

Dan Voicilă : Ștefănescu, Balaci, Sameș, Iordache, Gabor, Moraru, Iordănescu, Crișan, Rednic, Ion Gheorghe ;

Nicolae Soare ; Balaci, Sameș, Ștefănescu, Gabor, Iordănescu, Crișan, Ion Gheorghe, Țicleanu, Dobrin, Bölöni ;

Sorin Satmari : Gabor, Iordache, Balaci, Ștefănescu, Moraru, Geolgău, Rednic, Iordănescu, Orac, Dobrin.

Așadar, 48 de opțiuni care au dat, după calcul, locul 1=10 puncte, locul 2=9, 3=8 etc., următoarea ordine a primilor 10 :

1. Balaci	441 p
2. Ștefănescu	384
3. Sameș	297
4. Gabor	233
5. Iordache	206
6. Moraru	164
7. Iordănescu	140
8. Augustin	89
9. Orac	84
10. Țicleanu	60

Au mai primit puncte : 11. Lucescu 84 ; 12. Crișan 57 ; 13. Dobrin 48 ; 14. Rednic 47 ; 15. Geolgău 45 ; 16. Dinu 36 ; 17. Cămătaru 32 ; 18. Ducadam 21 ; 19. Cazan și M. Marian 19 ; 20. Cimpeanu II și Beldeanu 16 etc. Cu totul, au fost pronunțate 53 de nume (cei de sus plus M. Sandu, Klein, Tălnar, Grosu, Giuchici, Stoica, Anghel, Țiglariu, Vișan, Oct. Ionescu, Stancu, Ciobanu, Cîrțu, Ion Ion, Custov, Bölöni, Stănescu, Donose, Anghelini, Paraschiv, Nedelcu II, Naghi, Radu II, Petcu, Ion Gheorghe, Coraș, Cavai, Șoiman, Gîngu, Voicilă și Ciocan, toți cu punctaj neînsemnat. Grosu, Ion Ion, Donose, Cavai, Șoiman și Voicilă cu cîte 1 punct), 49 din votați fiind divizionari A, iar 4 (Grosu, Ion Ion, Paraschiv și Voicilă) evoluînd în eșalonul secund al fotbalului nostru.

Cei 49 de votați din divizia A fac parte din 15 cluburi. Universitatea Craiova (10), Dinamo (7), Steaua (6), Corvinul, „U" Cluj-Napoca și Sportul studențesc (cîte 4), Jiul, F.C.M. Brașov, „Poli" Timișoara, U.T.A. și F.C. Argeș (cîte 2), C.S. Tîrgoviște, S.C. Bacău, Chimia Rîmnicu Vîlcea și A.S.A. (cîte 1), ceea ce vrea să însemne că numai 3 divizionare A (F.C. Olt, F.C. Constanța și Progresul-Vulcan) n-au avut jucători desemnați. În privința divizionarilor B, lucrurile sînt și mai simple, 2 de la Rapid (Paraschiv și Ion Ion) cîte 1 de la F.C. Bihor (Grosu) și Rulmentul Alexandria (Voicilă).

De remarcat că nici unul din cei 48 de intervievați n-a reușit să indice ordinea exactă. Ba mai mult, nici unul n-a izbutit să-i numească, fie și în altă ordine, pe primii 10 rezultați din anchetă !

Să mai notăm, în încheierea acestui capitol, că punerea în discuție a 53 de nume (mai puțin, ca o curiozitate, Dumitru și Dudu Georgescu, neîncăpuți în anchetele din anii anteriori) ni se pare cam mult, fiind vorba, nu-i așa, de specialiști, dar tocmai în asta constă farmecul unui sondaj ca acesta, fiecare spune ce crede și iese cu ce iese ! Să mergem însă mai departe.

Federație, antrenori, arbitri

Florin Dumitrescu (F.R.F.) : Ștefănescu, Balaci, Iordache, Rednic, Sameș, Cimpeanu II, Octavian Ionescu, Moraru, Cămătaru, Klein ;

Daniel Lăzărescu (F.R.F.) : Balaci, Ștefănescu, Gabor, Sameș, Rednic, Moraru, Iordănescu, Iordache, Klein, Cămătaru ;

Cornel Drăgușin (F.R.F.) : Balaci, Ștefănescu, Mihai Marian, Iordache, Rednic, Gabor, Sameș, Iorgulescu, Klein, Iordănescu ;

George N. Ghergbe (F.R.F.) : Balaci, Ștefănescu, Moraru, Sameș, Augustin, Gabor, Klein, Țicleanu, Geolgău, Iordănescu.

Antrenorii celor 18 divizionare A, la care i-am adăugat pe Ștefan Covaci (la pensie) și Constantin Teașcă (fără echipă), au indicat ierarhiile de mai jos.

Florin Halagian (F. C. Olt) : Balaci, Iordache, Ștefănescu, Iordănescu, Klein, Rednic, Moraru, Țicleanu, Augustin, Sameș ;

Ioan Czako (A.S.A.) : Ștefănescu, Balaci, Bölöni, Crișan, Augustin, Iordache, Țicleanu, Stănescu, Orac, Szabo (A.S.A.) ;

Constantin Cernăianu (Steaua) : Balaci, Iordache, Sameș, Ștefănescu, Gabor, Iordănescu, Rednic, Geolgău, Cămătaru, Țicleanu ;

Emanoil Hașoti (F. C. Constanța) : Balaci, Iordache, Moraru, Ștefănescu, Iordănescu, Sameș, Peniu, Antonescu, Gabor, Ion Gheorghe ;

Ioan Pătrașcu (U.T.A.) : Balaci, Ștefănescu, Sameș, Țicleanu, Iordache, Moraru, Ducadam, Cămătaru, Gabor, Coraș ;

Alexandru Constantinescu (F. C. Argeș) : Moraru, Ștefănescu, Balaci, Sameș, Iordănescu, Țicleanu, Klein, Gabor, Stancu, Lucescu ;

Ioan Voica (Sportul studențesc) : Balaci, Moraru, Rednic, Ștefănescu, M. Marian, Iorgulescu, Sameș, Iordănescu, Cămătaru, Țicleanu ;

Robert Cosmoc (Progresul) : Balaci, Ștefănescu, Cămătaru, Augustin, Gabor, Sameș, Rednic, Iordache, Iordănescu, Suciu („U") ;

Petre Gavrilă (Chimia Rm. Vîlcea) : Ștefănescu, Balaci, Sameș, Țicleanu, Geolgău, Iordache, Moraru, Gabor, Iordănescu, Gîngu ;

Emerich Jenei (C. S. Tîrgoviște) : Ștefănescu, Balaci, Iordache, Iordănescu, Augustin, Sameș, Crișan, Dobrin, Rednic, Stoica ;

Nicolae Vătafu (S. C. Bacău) : Balaci, Sameș, Ștefănescu, Iordache, Augustin și Gabor, Iordănescu, Rednic, Șoiman, Moraru, Crișan ;

Nicolae Pescaru (F.C.M. Brașov) : Balaci, Ștefănescu, Moraru, Sameș, Gabor, Rednic, Iordache, Augustin, Iordănescu, Naghi ;

Mircea Lucescu (Corvinul) : Ștefănescu, Balaci, Sameș, Iordache, Klein, Rednic, Gabor, Augustin, Țicleanu, Moraru ;

Marcel Pigulea („Poli" Timișoara) : Balaci, Ștefănescu, Iordache, și Sameș, Cămătaru, Gabor, Moraru, Klein, Petcu, Iordănescu, Ducadam ;

Ion Oblemenco (Universitatea Craiova) : Ștefănescu și Balaci, Cămătaru, Geolgău, Iordache și Sameș, Gabor și Klein, Iordănescu, Orac, Tilihoi, Lucescu, Dinu ;

Valentin Stănescu (Dinamo) : Ștefănescu, Balaci, Iordache, Augustin, Iordănescu, Moraru, Orac, Gabor, Țicleanu, Cămătaru ;

Gogu Tonca (Jiul) : Ștefănescu, Balaci, Sameș, Iordache, Gabor, Rednic, Geolgău, Donose, Dinu, Iordănescu ;

Angelo Niculescu („U" Cluj-Napoca) : Balaci, Iordănescu, Bölöni, Ciocan, Ștefănescu, Moraru, Anghel, Buduru, Gingu, Nicolae ;

Ștefan Covaci : Ștefănescu, Balaci, Sameș, Iordache, Moraru, Negrilă, Iordănescu, Gabor, Rednic, Klein ;

Constantin Teașcă : Dobrin, Sameș, Țicleanu, Dinu, Orac, Geolgău, Augustin, Rednic, Petcu, Cîrțu.

Am invitat la cuvînt și 20 de „cavaleri ai fluierului" :

Augustin Deleanu (București) : Balaci, Ștefănescu, Augustin, Gabor, Moraru, Sameș, Iordache, Țicleanu, Dinu, Cămătaru ;

George Dragomir (București) : Balaci, Ștefănescu, Iordache, Rednic, Gabor, Augustin, Orac, Klein, Cămătaru, Țicleanu ;

Mircea Salomir (Cluj-Napoca) : Balaci, Ștefănescu, Gabor, Iordache, Sameș, Iordănescu, Moraru, Augustin, Cămătaru, Rednic ;

Mihai Ivănescu (Brașov) : Gabor, Augustin, Orac, Naghi, Andone, Balaci, Crișan, Ștefănescu, Iamandi, Anghel ;

Dan Petrescu (București) : Balaci, Iordache, Sameș, Ștefănescu, Iordănescu, Gabor, Orac, Moraru, Augustin, Geolgău ;

Nicolae Dinescu (Rm. Vîlcea) : Balaci, Ștefănescu, Iordache, Sameș, Gabor, Klein, Cămătaru, Moraru, Cîrțu, Gingu ;

Alexandru Ioniță (București) : Moraru, Gabor, Ștefănescu, Balaci, Petcu, Iordănescu, Augustin, Stoica, Orac, Sameș ;

Cristian Teodorescu (Buzău) : Balaci, Ștefănescu, Gabor, Iordănescu, Iordache, Augustin, Rednic, Moraru, Sameș, Geolgău ;

Cristian Maghiar (București) : Balaci, Iordănescu, Ștefănescu, Sameș, Gabor, Petcu, Șoiman, Bumbescu, Tălnar, Iordache ;

Mircea Stoenescu (București) : Ștefănescu, Balaci, Moraru, Sameș, Augustin, Gabor, Iordache, Iordănescu, Lucescu, Dobrin ;

Nicolae Rainea (Birlad) : Balaci, Ștefănescu, Iordănescu, Dinu, Andone, Moraru, Sameș, Augustin, Rednic, Gabor ;

Vasile Tătar (Hunedoara) : Moraru, Rednic, Klein, Balaci, Peniu, Gabor, Ștefănescu, Orac, Sameș, Iordache ;

Romeo Stincan (București) : Balaci, Gabor, Moraru, Ștefănescu, Sameș, Iordache, Klein, Augustin, Rednic, Crișan ;

Dumitru Nicolae (București) : Balaci, Sameș, Ștefănescu, Cămătaru, Moraru, Iordache, Gabor, Sandu Mircea, Stoica, Stănescu ;

Sever Drăgoilei (Drobeta-Turnu Severin) : Balaci, Iordache, Ștefănescu, Custov, Gabor, Sameș, Augustin, Cămătaru, Klein, Ducadam ;

Radu Petrescu (Brașov) : Ștefănescu, Iordache și Moraru, Balaci, Gabor, Iordănescu, Sameș, Augustin, Klein, Naghi, Cămătaru ;

Octavian Șireng (Oradea) : Sameș, Iordache, Balaci, Țicleanu, Cămătaru, Ștefănescu, Gabor, Ducadam, Augustin, Rednic ;

Ion Pop (București) : Balaci, Ștefănescu, Iordănescu, Augustin, Orac, Gabor, Moraru, Iordache, Țicleanu, Cămătaru ;

Ion Crăciunescu : (Rm. Vîlcea) : Balaci, Ștefănescu, Iordache, Gabor, Cazan, Klein, Sameș, Augustin, Paraschiv, Moraru ;

Constantin Ghiță (Brașov) : Moraru, Ștefănescu, Balaci, Orac, Gabor, Augustin, Iordache, Sameș, Crișan, Rednic.

Calculînd după același sistem (locul 1 = 10 puncte, locul 2 = 9, 3 = 8 etc.) ajungem la ordinea :

1. Balaci	402 p
2. Ștefănescu	364
3. Sameș	230
4. Iordache	227
5. Gabor	204
6. Moraru	178
7. Iordănescu	135
8. Augustin	123
9. Rednic	93
10. Klein	86

11. Cămătaru 82 ; 12. Țicleanu și Orac 56 ; 13. Geolgău 30 ; 14. Crișan și Dinu 19 etc., etc. pînă la locul 53 ! Deci și cei 44 de „subiecți" ai acestui compartiment al sondajului au pronunțat, ciudată coincidență, tot 53 de nume, numai că 52 dintre ele aparțin divizionarilor A, un singur fotbalist din divizia secundă (Paraschiv) continuînd să rămînă în discuție.

Privind ordinea primilor 10, constatăm că Iordache și Gabor și-au schimbat pozițiile, portarul Stelei fiind foarte aproape, la 3 puncte, de a urca pe podium. Cei 3 din față rămîn neschimbați, Balaci consolidîndu-și poziția de lider și obținînd 27 de note maxime, față de 11 ale principalului adversar. El a întrunit, ca și Ștefănescu, 43 de voturi din 44, singurul care l-a omis pe cei 2 craioveni fiind antrenorul Constantin Teașcă ! ? Anticipînd, să notăm că Teașcă a „nimerit" doar 3 jucători din 10, cel mai scăzut procentaj.

La mijlocul acestei ierarhii intermediare, Moraru, Iordănescu și Augustin își păstrează pozițiile, în schimb Rednic și Klein pătrund pe lista primilor 10, din care ies Orac și Țicleanu. Drept urmare, compoziția pe echipe a clasamentului 1–10 se modifică, Corvinul avînd 3 reprezentanți (ca și Steaua), față de 2 ai Universității (ca și Dinamo). Să mai notăm că, în multe cazuri, antrenorii își ulesează proprii jucători (vezi Hașoti, vezi Pătrașcu, vezi Constantinescu etc.) și că ordinea primilor 3, Balaci, Ștefănescu, Sameș, nu apare decît în două răspunsuri, Ion Pătrașcu și Marcel Pigulea, cu observația că antrenorul lui „Poli" nominalizează pe locul 3 pe Sameș la egalitate cu Moraru. Nici unul din cei 44 nu „prind" pe toți cei 10 ieșiți din sondaj, dar există mai multe „buletine" (Lăzărescu, Halagian, Vătafu, Pescaru, Lucescu, Covaci, Teodorescu,

(Continuare în pag. 26)

(Urmare din pagina 25)

Stîncan, R. Petrescu) cu 9 „rezultate exacte". între acestea cele aparținînd fostului și actualului antrenor principal al naționalei ? ! Sentimental, Ștefan Covaci continuă să meargă pe mîna lui Negrilă (singurul vot primit pînă acum de fundașul craiovean), în timp ce Mircea Lucescu, după ce dă „senatorilor" Balaci, Ștefănescu și Sameș ce merită, recurge masiv la tînăra generație, făcînd loc pe listă lui Klein (preferat, ca de obicei), lui Rednic și, abia in al treilea rînd, lui Gabor. Venind vorba de Lucescu, să subliniem că acesta e, în acest sector al anchetei, în scădere de popularitate ca jucător, primind doar 5 puncte (3 voturi). „Bătrînul" Dobrin rămîne, în timp ce o serie de actuali și foști internaționali (Dumitru, Dudu Georgescu, Munteanu II etc.) strălucesc prin absență !

Sondaj în 6 localități

În paralel cu ancheta prin intermediul scrisorilor, am socotit de cuviință să mai inițiem un sondaj, mai restrins, solicitind opțiuni din 6 localități, din Hunedoara (**Constantin Dragomir**), Oradea (**Victor Socaciu**), București (**Ovidiu Ioanițoaia**), Cluj-Napoca (**Constantin Mustață**), Scornicești și Craiova (**Dumitru Graur**). Am adunat 104 răspunsuri, 17 din Combinatul siderurgic Hnedoara, 18 de la „Înfrățirea" Oradea, 18 de la Întreprinderea de articole de sticlărie din Capitală, 19 de la Universitatea din Cluj-Napoca, cîte 16 de la C.A.P. Scornicești și „Electroputere" Craiova.

Înainte de a merge mai departe și a lua în discuție votul cel mai masiv, cel stabilit de scrisori, să calculăm și acest clasament parțial, a cărui configurație e următoarea :

1. Balaci	932 p
2. Ștefănescu	847
3. Gabor	571
4. Sameș	442
5. Iordache	426
6 Iordănescu	298
7. Moraru	264
8. Rednic și Klein	178
9. Cămătaru	177
10. Țicleanu	172

Urmează Augustin 156, Cîmpeanu II 101, Crișan 99, Geolgău 83 etc. Față de ierarhiile de mai devreme, nu se semnalează nimic spectaculos, trecerea lui Gabor pe locul 3 și ieșirea din primii 10 a lui Augustin, în condițiile în care Klein și Cămătaru au cîștigat cîteva poziții, neînsemnînd cu adevărat o surpriză. De subliniat că, în ciuda parti-pris-urilor de care aminteam, ordinea rămîne cam aceeași.

Care ar fi, pe scurt, concluziile acestor „eșantioane" înainte chiar de a proceda la calculele de rigoare ? Se remarcă, fără a fi neapărat malițioși, „patriotismul local" al tuturor „subiecților", mai evident la Hunedoara, unde Gabor e plasat de 7 ori (din 17 răspunsuri) pe locul 1 ! Tot aici, de pildă, din cele 29 de nume pronunțate, 8 sînt ale unor fotbaliști ai Corvinului, clasamentul intermediar de la Hunedoara fiind, dealtfel, singurul în care Balaci e nevoit să cedeze șefia, el întrunind 139 de puncte, cu 6 mai puțin decît Gabor. Nici Craiova nu face, decît parțial, excepție de la regulă. Suporterii de la „Electroputere", 16 la număr, includ între preferințele lor (24 de nume) 11 localnici, „uitînd" complet de Rednic și Cîmpeanu II ?! Cămătaru, în schimb, e propulsat pînă la locul 3 în această ierarhie intermediară (78 de puncte), pentru a coborî apoi vertiginos la Cluj-Napoca (10), Hunedoara (15) și chiar București (7). Omis la Craiova și Hunedoara, Cîmpeanu II e supralicitat în orașul său, punctajul de aici (42) reprezentînd mare parte din „zestrea" finală (101), pe care o rotunjește, surprinzător, votul masiv de la Scornicești (30). Referindu-ne la comuna lui F.C. Olt, să notăm „saltul" lui Al. Nicolae, locul 6 cu 57 de puncte, ca și apariția pe listă a unor nume mai puțin așteptate, Matei, Soarece, Iovănescu, Anghel, aparținînd, firește, formației gazdă. Lucescu e, din nou, în pierdere, în toate localitățile, în timp ce, surpriză, Dudu Georgescu (32 de puncte) și Dobrin (29) continuă să fie la modă pe malurile Someșului ?! După un început în forță, 72 de puncte la Craiova, Țicleanu a tot pierdut teren, pentru ca la Scornicești să dispară (0 puncte?!), situație similară cu cea a lui Augustin. La fel apar și curbele (descendente) pe care au fost angajați Geolgău și Crișan, fiecare cu cîte 37 de puncte în orașul campioanei și apoi scoși din cursa pentru unul din primele 10 locuri de absențele de la Cluj-Napoca și Hunedoara, respectiv de la Hunedoara și, surprinzător, Scornicești. Fără să strălucească, dar adunînd mereu puncte, ca furnicile, Moraru, Iordache, Iordănescu și Klein (acesta plusat serios la Hunedoara) și-au menținut pozițiile de mijloc, ei neputînd concura cu Balaci și Ștefănescu (detașați), dar nici cu Gabor, urcat pe locul 3.

Ștefănescu (stînga) și Sameș, locurile 2 și respectiv 3.

Scrisorile confirmă

S-au primit la redacție 2 644 de scrisori, din care 72 n-au intrat în discuție, fiind anulate din diverse motive (anonime, repetate de jucători etc). Cele mai multe au sosit din București (272), Hunedoara (195), Dîmbovița (150), Argeș (101) etc., iar cele mai puține din Gorj (18), Harghita (14), Satu Mare (13) și Covasna (12).

În urma trierii lor, acțiune în care autorul anchetei a fost ajutat de colegii **Pia Olaru, Dumitru Graur, Sorin Postolache, Victor Socaciu** și **Constantin Dragomir**, scrisorile au fost prelucrate de calculatorul **Coral 4011** al Catedrei de T.C.M. (decan profesor **Alexandru Rădulescu**) a Institutului politehnic din Capitală, șeful de lucrări **Constantin Stăncescu** obținînd următoarea ordine, în paranteze fiind trecut numărul de voturi :

1. Balaci	16 394 p	(2 342)
2. Ștefănescu	15 497 „	(2 214)
3. Sameș	10 280 „	(1 893)
4. Gabor	10 106 „	(1 850)
5. Iordache	8 434 „	(1 705)
6. Moraru	7 906 „	(1 682)
7. Iordănescu	7 110 „	(1 163)
8. Augustin	5 134 „	(1 154)
9. Țicleanu	4 902 „	(1 218)
10. Cămătaru	3 186 „	(983)

11. Orac ; 12. Țălnar ; 13. D. Georgescu ; 14. Dobrin ; 15. Klein ; 16. Lucescu ; 17. Geolgău ; 18. Dinu ; 19. Crișan ; 20. Rednic ; 21. Bölöni ; 22. Custov ; 23. Ducadam ; 24. Cîmpeanu II ; 25. Radu II etc. etc. pînă la 188, cu observația că pe liste au apărut și jucători (Lala, Schwartz, Dina etc.); despre care nici noi nu știm prea bine la ce echipe sînt legitimați ? ! În mare, ierarhia publicului nu aduce nimic spectaculos, dar e de remarcat, între altele, faptul că „veteranii" Dudu Georgescu, Dobrin și Lucescu sînt cotați încă foarte bine, în timp ce, de pildă, Rednic nu pare să fi fost „adoptat" de marea masă a iubitorilor fotbalului. Surprinzătoare, în contextul întregii anchete, ascensiunile lui Custov și, mai ales, Radu II, acesta din urmă apărînd în 96 din cele 101 scrisori expediate din județul Argeș ? !

Înainte de a proceda la calculul final, să mulțumim, din masa mare a corespondenților, lui Dumitru Sișu, secretarul Primăriei din comuna Romanu, județul Brăila, care ne-a expediat nu o scrisoare, ci rezultatul unui sondaj la care au luat parte „250 din tinerii comunei". Lui, ca și tuturor celor care ne-au scris, ca și tuturor celor ce, pe parcursul anchetei, ne-au ajutat într-un fel sau altul, le aducem sincere mulțumiri.

Avînd în vedere cele 4 clasamente intermediare și socotindu-le, pe fiecare, ca o opțiune, adică punctînd locul 1=10, locul 2=9, locul 3=8 și așa mai departe, ajungem la

Clasamentul primilor 10 fotbaliști ai anului 1981

1. Balaci	**40 p**
2. Ștefănescu	**36 „**
3. Sameș	**31 „**
4. Gabor	**28 „**
5. Iordache	**25 „**
6. Moraru	**19 „**
7. Iordănescu	**17 p**
8. Augustin	**9 „**
9. Rednic	**5 „**
10. Ticleanu și Klein	**4 „**

Așadar, victoria lui Balaci, primul în toate ierarhiile, nu poate fi pusă la îndoială, desemnarea studentului craiovean drept fotbalistul anului 1981 fiind, după opinia noastră, logică într-un an în care Balaci, renunțînd la „teribilismele" de altădată, s-a maturizat, arătînd o valoare ridicată și o formă constant bună. Dacă el a dominat, uneori cu autoritate, clasamentele intermediare, de remarcat că, de fiecare dată, colegul său de club și de națională Costică Ștefănescu l-a secondat, pînă la urmă imaginația și explozia lui Balaci avînd cîștig de cauză în fața exactității și rigorii fundașului central Ștefănescu. Pe locul 3, nu fără emoții, căci Romulus Gabor (locul 4) i-a amenințat la un moment dat poziția, un alt fundaș central, Ștefan Sameș de la Steaua, a cărui revenire de formă în anul ce stă să se încheie a fost remarcată și, firește, punctată. Dacă Gabor rămîne, indiscutabil, marea surpriză plăcută a topului pe 1981, e bine de spus că pentru proaspătul internațional a decis, în primul rînd, evoluția de la mondialele din Australia, cînd hunedoreanul a fost declarat, reamintim, jucătorul numărul 1 al competiției. În partea de jos a topului, fotbaliști consacrați (Iordache, Moraru, Iordănescu, Augustin, Țicleanu), dar și reprezentanți ai „noului val" (Rednic și Klein), cărora votanții le-au acordat, iată, încredere, ultimii fiind datori să confirme și să realizeze acel salt valoric internațional pe care fotbalul nostru îl tot promite. Primii 10 (de fapt, 11) aparțin unui număr restrîns de cluburi, 4, cîte 3 de la Craiova, Hunedoara și Steaua, 2 de la Dinamo, grupări care, mai puțin Steaua, aflată în reconstrucție, domină campionatul intern.

Comentarii pe marginea acestui top se mai pot, desigur, face, dar vă lăsăm dumneavoastră, stimați cititori, plăcerea de a suci și răsuci clasamentele de mai sus. Cu părere de rău, să precizăm că nici una din cele 2 572 de scrisori n-a reușit să indice ordinea exactă a primilor 10, drept pentru care promisul abonament la „Flacăra" se amînă pentru 1982. Cel mai inspirat s-a dovedit Constantin Ciolacu, din Brăila, cartier Radu Negru, care i-a „prins" pe cei 10, dar a comis o greșeală (una singură) în ordonarea lor, așezîndu-l pe Iordache înaintea lui Gabor !? Poate la anul !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cîștigătorul la redacție

— Ce zici, Ilie, e ceva să fii ales cel mai bun fotbalist al anului ?

— Ce să zic ? ! Mă bucur, e o mare onoare pentru mine. Cu vreo 10 zile în urmă, am ieșit primul și în topul ziarului „Sportul", dar numai la antrenori, la arbitri și, desigur, la cronicari. Acum însă e altceva. M-a vrut publicul și asta mă face, vă rog să mă credeți, fericit.

— Pari încă emoționat, așa că vom mai apela la o întrebare de încălzire, de acord ? Care ar fi, după tine, primii 10 fotbaliști ai anului, fără Balaci ?

— Oho, asta-i de încălzire ? ! Ștefănescu, Sameș, Iordache, Gabor, Rednic, Klein, Cămătaru, Țicleanu, Iordănescu și Augustin, Stoica. Ar mai fi, deși nu mai încap în 10, Cîrțu, Geolgău, alții.

— Nu-s cam mulți de la Craiova ? !

— Da, dar nu-i Craiova campioană ? ! Nu-i ea, ca să mă refer, la acest sezon, lider de toamnă ? ! Atunci ? !

— Așa-i, ai dreptate. Cîrțu...

— Ce jucător ! Face totul gîndit și, deși ratează mult, e meritul lui că ajunge să-și creeze atîtea situații. N-are, din păcate, suflul lui Geolgău, Geolgău e o forță a naturii, cînd zici că a terminat benzina o ia de la capăt, n-are suflu și de-aia cînd ajunge în fața porții se relaxează. Cîrțu gîndește foarte mult, în timp ce Țicleanu, de pildă, face o serie de lucruri automat, instinctiv.

— Și nu-i bine ?

— Trebuie să gîndești tot. Numai cînd ajungi singur cu portarul nu mai ai ce gîndi, acolo trebuie să ai reflexe.

— Ziceai ceva și de Cămătaru ?

— Eu, c-am fost ales cel mai bun fotbalist, Craiova, c-a ieșit și va mai ieși campioană, îi datorăm mult lui Cămătaru. E extrem de util, creează spații largi pentru mijlocași. Noi, venind din spate, în viteză, îi depășim mai ușor pe adversari. Deși nu pare, Cămătaru e la originea golurilor pe care le înscriu alții. Nu-i puțin lucru, credeți-mă.

— Te credem, ești doar invitatul nostru. Ce-și dorește Ilie Balaci pentru 1982 ?

— În primul rînd, să fie pace. Apoi, el și ai lui să fie sănătoși. Să treacă în anul II, adică să ia cîteva examene foarte grele. Să se califice, cu Craiova, măcar în semifinalele Cupei campionilor europeni. Să fie, într-un cuvînt, tată, soț, student și fotbalist de nota 10.

— De națională nu spui nimic ?

— Personal, am mare încredere în Mircea Lucescu. Știe ce face și face ce știe. În plus, „minjii" sînt dotați, și Gabor, și Klein, și Rednic, toți.

— Vorbești de parc-ai fi bătrîn ? ! Cîți ani ai, Ilie ?

— Dacă-s născut, la Bistreț, la 13 septembrie 1956, socotiți. Am însă 47 de selecționări în națională, deși un an am fost suspendat. Atunci am căzut, zic eu, ca musca-n lapte, dar ce-a fost a fost.

— Ai lucrat cu mai mulți antrenori, care ți-a plăcut în mod deosebit ?

— Fiecare a avut cîte ceva, dar cred că antrenorul ideal trebuie să știe meseria lui Titi Teașcă și să aibă tactul lui Duțu Cernăianu. Tinel Stănescu era rău de gură, dar avea un suflet de aur, și-ar fi dat și cămașa jucătorilor.

Sînt bucuros că am fost ales cel mai bun fotbalist al anului și le urez celor care m-au ales, ca și tuturor cititorilor revistei „Flacăra", „La mulți ani" ! cu sincer

I. Balaci

Omul care joacă

La revedere, an discutat

O cortină care putea să fie frumoasă și ca broderie dar, mai ales, ca frumusețe a spectacolului pe care-l închidea în urma ei, ciudată și misterios de plină de enigme pentru mulți, a căzut și peste anul fotbalist. Au fost multe jocuri frumoase. Au fost și rele. Am gustat cu toții din cupa mirifică a victoriei și a încrederii, ne-am strîmbat chircindu-ne la fiorul înfrîngerii și al deznădejdii ; unul singur dintre toate aceste personaje ale scenei fotbaliste părîndu-mi-se că va rămîne măcar prin speranța entuziasmului său și pentru viitor același : **Spectatorul...** Acum, cînd parcă îmi lipsește un buhai și gloria de rostitor neîntrecut de convingător în nopțile de sfîrșit de decembrie cu care ocupam parcă ulițele pline de mister atunci ale Tîrgoviștei, aud și văd chinuitor în cuget clopotele, steagurile și imensul entuziasm al pornirii de suflet care, iubind și reușita în fotbal a seminției sale, a dorit enorm calificarea naționalei în Spania. Și-a dorit, în fond, o pasiune distractivă adevărată și pentru anul care venea. Dacă a lipsit puțin sau mult, adevărat sau mincinos, dacă a fost înșelat sau nu a putut să fie reprezentat așa precum evoluțiile de pînă atunci îl îndreptățeau să creadă în împlinirea sa, marele public devorator de fotbal va primi răspunsul decisiv numai din partea istoriei ce se va derula. Intimii fotbalului din ultimii ani înclină și acum să creadă că acel set de tenis cu Iugoslavia pe „Ghencea", în care am pierdut calificarea pentru „Arhentina", poate fi interpretat în timp ca un dosar Warren sau Watergate... Dacă am interpreta și pentru această încheiată campanie prezența fotbalistică tot pe un pămînt apropiat de spiritul nostru al reprezentativei, fie numai și prin rolul pe care l-a jucat turneul pregătitor din vară sub bagheta aceluiași impresar periculos — de proveniență mai mult decît dubioasă —, Berger, de care declarasem că „trebuie să ne ferim", îndoielile pot fi din nou argumentate, iar înfrîngerea tribunei ar trebui să-i doară și să-i ardă și mai mult pe toți acela care slujesc răspunzător fotbalului.

Dacă grija pentru reușita naționalei a fost din partea celor care conduc fotbalul mai mare decît oricînd, putîndu-ne invoca lipsa atenției la întîmplarea de care am amintit mai sus și încă cîteva în care a fost „adormită" cu mare talent, obligația firească, de care am amintit de atîtea ori, de a întări prin măsuri radicale și realiste cluburile noastre a fost din nou ignorată. Iată însă că echipa campioană va juca în primăvară în sferturile Cupei Campionilor, iar Dinamo putea să ajungă și ea, zbătîndu-se în dificultăți proprii sau de organizare generală a fotbalului, în primele opt echipe de club ale Europei. Nu este o realitate de trecut cu vederea și am putea să ne imaginăm destul de ușor cîte bucurii ne-ar putea aduce echipele noastre fanion dacă le-am ajuta măcar puțin. Steaua a știut să se ajute singură, dar roadele încă nu se văd pentru că fotbalul nostru rămîne încă destul de departe din punct de vedere tactic de a putea înțelege „5—4—1-ul" la ofseide pe care îl reușește Ivič cu Anderlecht. Așadar, sînt puține noutăți tehnico-tactice de semnalat în anul care a trecut poate și pentru că îmbogățirile fotbalului se măsoară mai greu în timpul calendaristic. Dinamo a încercat și a reușit cîte ceva, dar frîne proprii, de mai largă natură, au oprit-o în finalul sezonului. Craiova și-a pierdut din combativitate, dar și-a perfecționat ofseidul și pressingul, Corvinul și-a maturizat jocul, în fine, F.C. Olt a apărut prin mîna lui Halagian. Celelalte echipe și-au respectat graficul de mentalitate de a exista la care ne așteptam, și nu-i bine de loc. Șocantă și demnă de remarcat, pentru anul acesta a fost apariția la cîrma naționalei a lui Mircea Lucescu. Amîndoi sîntem oameni de fotbal care înțelegem și am putea conduce destul de bine acest fenomen. Îți doresc succes, Mircea, dar fără sfătuitori valoroși în preajmă și fără o echipă de conducere competentă și corectă la federație și națională, îți va fi și ție foarte greu.

CORNEL DINU ■

Revelion cu anticipație

Prag de sărbătoare

Moșul cel Bun se va opri în pragul caselor noastre, își va scutura cușma străveche de zăpada adunată din lume, va spune „bună seara, copiii Moșului", iar noi, chiar dacă nu mai sintem copii, ne vom oglindi in ochii mari ai copiilor noștri și ne vom bucura de sfinta lor bucurie. Așa va fi la noi. Dar sint locuri în orașele pămintului unde Moșul nu va fi decit el — față in față — cu zimbetele unor copii neprotejate de zimbetele părinților, cu umerii mici, necuprinși de brațele mamei și tatălui.

La Casa de copii școlari nr. 3, aflată pe Aleea Rovinari, în sectorul 3 al Capitalei, bradul cu cetina veșnic verde își va aprinde luminile în dimineața zilei de 29 decembrie. Îmbrăcat în beteală, împodobit cu stele și globuri pudrate cu aur, mirosind a pădure și a chiciură și a mister și a obraji de lapte, obraji de copii nerăbdători, bradul va avea așternută la poalele sale o cimpie de surprize. Și, în primul rind, acolo va exista un TATĂ! Nu are decit două miini, nu-i va putea cuprinde pe toți, dar ochii săi sint capabili să răspundă tuturor mirărilor, tuturor întrebărilor, tuturor așteptărilor. Tatăl acesta, nelipsit din biroul de director, care are, la rindul său, tot o singură casă, ca și copiii, casa școlii, este Gleb Statnic, un om care și-a dăruit talentul de profesor acestei case de copii, de opt ani. De doi ani el îi este director. L-am cunoscut cind nu era director, și tot cu aceeași căldură mi-a vorbit, ca și acum, despre elevii săi, care sint rațiunea existenței, a muncii, a împlinirii domniei-sale de om.

Copiii, ne spune, vor da o mică serbare, așa cum se cade, înaintea Bradului. Ziua aniversării Republicii noastre, Pacea, Sărbătoarea, iată despre ce vor cinta, iată ce vor spune poeziile lor. Apoi, Moșul va împărți cadourile. Comitetul de partid al sectorului și Inspectoratul școlar al municipiului ne dau posibilitatea de a cumpăra, pentru fiecare copil, daruri în valoare de 175 de lei, iar noi sintem în mare fierbere, pentru că a alege ce să cumperi unui copil e o treabă destul de complicată. Ne sprijină, prin sectorul de partid, Comisia de femei, a cărei neobosită activistă se numește Magdalena Vlad, și Crucea Roșie. Anul trecut, în afară de daruri, am primit o surpriză deosebit de frumoasă și utilă: 300 de metri de material pentru perdele. Și anul acesta va fi o surpriză, dar, vă rog să mă credeți, nici eu nu știu despre ce-i vorba!

Profesorii nu-și văd capul de treburi: Bradul va fi așezat în sala de mese, totul trebuie organizat în cea mai mare taină, pachetele trebuie să fie gata, în ajun, iar cei 80 de copii, atiția au rămas în școală, cei fără familii, pregătiți, ferchezuiți pentru ziua cea mult așteptată. Ioan Avram, profesorul de activități cultural-artistice, Zoe Rotaru, educatoare la grupa celor mai mici, încearcă să facă pentru 80 de copii, ceea ce noi facem pentru ai noștri, în zilele acestea înmiresmate de cozonacii din cuptor, de rufele proaspăt spălate, de curățenie generală, curățenia generală a sufletelor!

Ca de obicei, Moșul va alege pe cei mai buni, pe cei mai cuminți, și lor le va da întîi darurile. Aici, la Casa de copii școlari, îi va alege pe cei micuți, copiii clasei întîi, iar noi vrem să-i spunem sintem siguri că ne va auzi, să știe că Marian Chisălău, din Piteasca, cel despre care „Flacăra" a scris, așteaptă cu nerăbdare prima lui sărbătoare adevărată. Pînă acum el nu a primit daruri... Mai vrem să-i spunem că, acum 7 ani, a deschis ochii în lume Marian Vătafu — părăsit în scutece pe șoseaua București-Ploiești, acum 7 ani, la maternitatea „Cantacuzino" au fost abandonați, la naștere, Florin Țuică și Ilie Aurel și Gheorghe Adrian... Luminile Bradului să înflorească obrajii lor roșii de emoție, iar viața, le urăm, să le fie dreaptă, frumoasă, cinstită. Viața fiecăruia dintre copiii care vor privi, singuri, față în față, ochii blînzi ai Moșului, să însemne cea mai mare izbîndă: izbînda omului asupra tuturor neșanselor. Izbînda lor, și a celor care le stau aproape, crescîndu-i, legănîndu-le copilăria, aducîndu-le frumusețea, harul iernii, aducîndu-le daruri în acest prag minunat de sărbătoare.

PIA OLARU ■

Revelion poliglot la Complexul „Flora"

Complexul hotelier „Flora" din București cunoaște o structură deosebită dat fiind faptul că aici, în afara turiștilor români, poți intilni turiști de pe întregul mapamond veniți în România pentru a beneficia de renumitele tratamente geriatrice. În luxoasele saloane ale acestei splendide unități hoteliere mișună de-a lungul anului fel de fel de oameni, cu fel de fel de obiceiuri caracteristice țării lor de baștină. Iată motivele pentru care ne-am îndreptat pașii spre acest complex pentru că bănuiam că aici organizarea revelionului pune probleme deosebite față de alte unități similare. Preopinentul nostru Florin Niculescu, unul dintre cei trei șefi ai renumitului complex, este o cunoștință mai veche de-a noastră despre care în urmă cu ani, directorul general al I.T.H.R.-ului bucureștean ne vorbea ca despre un mare specialist în materie. În biroul său, agitație și mai ales multe-multe cutii care aveau să împodobească pomii de iarnă și pereții elegant proiectați. Telefonul zbirniie. Cu amabilitatea-i recunoscută Florin Niculescu refuză, refuză, refuză.

— Ce să-i faci, mulți dintre clienții noștri, pe care îi iubim și-i stimăm, și-au adus prea tirziu aminte că, iată, miine vine revelionul. Noi am închis listele cam de la jumătatea lunii decembrie, dat fiind că prin structura și organizarea sa, Complexul „Flora" impune și cere disciplină.

— Ce-i nou la dumneavoastră, tovarășe Niculescu?

— Revelionul, veșnica noastră piatră de încercare, care în fiecare an trebuie să fie mai bine organizat în comparație cu cel precedent. Se știe că noi avem turiști străini veniți pentru tratament. Deci, majoritatea celor prezenți acum la „Flora" vor închina cu noi cupa de șampanie. Vă rog să notați că avem turiști din: Olanda, R.F.G., Belgia, Franța, S.U.A., Mexic, Italia, Arabia Saudită și Japonia. Sigur că noi sintem organizatorii și, din acest punct de vedere, vom căuta să facem cunoscută străbaterea Anului nou așa cum se știe de sute de ani pe meleagurile românești. Dar pentru a reuși în intenția noastră, profesional am fost obligați să ne documentăm ce înseamnă Anul nou în țările tuturor celor care în noaptea de Anul nou, la ora zero, vor spune „La mulți ani!". Vom ține cont de fiecare masă în parte și, așa cum se cere unui bun amfitrion, fiecărui comesean îi vom adresa citeva cuvinte care să-i aducă aminte că la mii de kilometri de masa Restaurantului „Flora" se află familia lui și dacă atunci cind va ajunge acasă, primul cuvint pe care îl va adresa familiei va fi un românesc „La mulți ani!", bucuria noastră va fi cu atît mai mare. Să nu uităm că turiștii străini vor petrece la noi și zilele de sărbători. Noi știm prea bine că pentru ei sărbătorile din miezul iernii au o mare importanță și avem datoria profesională să facem totul pentru a fi petrecute așa cum doresc turiștii noștri, pentru că vechea zicală, „clientul nostru — stăpînul nostru" la noi funcționează din plin. Vom avea colinde specifice, vom avea program muzical, vom respecta cu afințenie frumoasele obiceiuri pe care fiecare copil din indiferent care colț al lumii se găsește, le ține minte nu un an sau doi, ci toată viața.

M. PINZARU-PIM ■

— Mă speriați. Asta înseamnă că nici un om de pe plaiurile noastre nu va putea să petreacă revelionul la „Flora"?

— Nu, nicidecum! Majoritatea invitaților sint români. Este vorba de 300 de oameni iar străini numai 100. Am început enumerarea cu oaspeții străini pentru că așa este firesc, dar asta nu înseamnă că vom socoti client de categoria a doua pe cei veniți din țară. Și ca dovadă că lucrurile stau bine, vă declar că din cei trei sute de invitați români, peste 40 sint recidiviști, care au ciocnit cupa de șampanie pentru prima oară acum patru ani și de atunci ciocnim în fiecare an. Avem mese reținute și din provincie: Pitești, Focșani, Roșiori de Vede, Brașov, Ploiești. Acești oameni rămîn și în hotel și mai stau o zi sau două în anul viitor.

— Care este secretul succesului dumneavoastră?

— Seriozitate, curățenie și mai ales gustul rafinat al bucatelor, datorită maistrului în arta culinară, Ion Zidaru.

În birou își face apariția un alt factor de răspundere al complexului, Ștefan Vlăduț, elev sirguincios în aceste zile, care a fugit de la cursul de psihologie pentru că problemele organizării revelionului se rostogolesc cu viteză meteorică. Nu are timp să soarbă cafeaua pe care tovarășul Niculescu a făcut-o după o „taină" numai de el știută, dar ne roagă să nu-i uităm pe cei 28 de ospătari, pe cei 16 ajutori, pe cei doi șefi de sală, care, alături de mica dar competenta baterie a maistrului Ion Zidaru, nu vor precupeți nimic pentru ca organizarea revelionului să fie perfectă. Cel de al treilea factor de răspundere, Ion Mureșan, traversează biroul numai pentru a ne spune „bună ziua"; după care își vede de treburile lui — numeroase și grabnice în această perioadă. Florin Niculescu continuă: „Nu uitați că la „Flora", în după-amiaza zilei de 31 decembrie și în dimineața zilei de 1 ianuarie sauna și piscina sint la dispoziția clienților. Vă spun dintr-o experiență de patru ani că nimic nu este mai reconfortant (bineînțeles pentru cei care vor locui la noi) decit o saună sau puțin înot. Contăm pe acest lucru, motiv pentru care ciorba de potroace care de pe acum o văd aburindă, va constitui surpriza primei mese din anul 1982.

— Cum stați cu partea distractivă?

— Nici o problemă. Orchestra condusă de maistrul Năsturică, venit după șase luni de succes în Canada, va întregi atmosfera eterogenă dar unitară a revelionului „Flora" 1981—1982. Vă rog să notați că meniul este elaborat de noi și vom servi printre altele terină de iepure și morun siberian. Cine a mai mincat știe despre ce este vorba, cine nu, îi oferim de pe acum locuri la revelion „Flora" 1983.

— Vai! Nici bine n-am intrat în '82 și îl și anulați?

— Din păcate vremea trece repede. Bunii organizatori în materie hotelieră trebuie să se gîndească de pe acum la revelionul anului următor.

— Pentru a vă imita, vă întreb ce vă doriți pentru revelionul 1983?

— O masă de turiști din Australia și una din Sighetu Marmației.

— La anul și la mulți ani!

DAN BIRLADEANU ■

Campania cozonacilor

Ultima săptămînă a anului. Luni dimineață. Orașul nu s-a trezit încă. Iarna și-a intrat în toate drepturile. Cerne liniștit cu fulgi mari aduși parcă din basmele copilăriei. În centrul Capitalei, la Piața Romană, pe lingă decorul feeric modelat de fulgii de zăpadă un miros dulceag de cozonac proaspăt mi-a amintit de zilele vacanței, de zilele de sărbătoare, de zilele petrecute în camerele bunicilor cind, spre ziuă se coceau cozonaci. Nu știu de ce, îmi amintesc, acei cozonaci modelați de bunici erau copți întotdeauna spre dimineață cind se auzeau bătale de aripă și cintec de cocoș și reprezentau cele mai pitorești elemente de sărbătoare, de liniște și pace. Nu putea fi concepută o zi de sărbătoare fără cozonac. Pentru mine, acele nopți de frămîntare și naștere a cozonacilor mi-au rămas întipărite în minte și-n suflet. Poate de aceea am îndrăznit să bat la ușa cofetăriei „Turist" din Piața Romană. La subsol, acolo unde este laboratorul, cițiva oameni rupți, parcă, de lume și de toate grijile „de deasupra", de o tinerețe supărătoare (Ionescu Robertino are 18 ani și în respectiva zi, după terminarea lucrului avea cununia civilă, iar Hristu Cocea, șeful laboratorului, abia a împlinit 28 de ani) cu ochii împăienjeniți de nesomn retușează, cum spun, șarja de cozonaci din noaptea respectivă.

În aceste zile, spune Hristu Cocea, ne aflăm în plină campanie a cozonacilor. Scriptic, fabricarea cozonacilor pentru sărbătorile de iarnă a început în noaptea care a trecut. Dar noi am început mult mai devreme în ideea de a se testa piața. Spus altfel, am dorit să vedem dacă bucureștenilor le mai place cozonacul. Numai într-o zi, aici și la Universitate, s-au vindut aproape 400 de kilograme de cozonac făcut în laboratorul nostru. Cit va dura această campanie a cozonacilor? Pînă la 31 decembrie cind cozonacii vor fi înlocuiți, conform cerințelor și tradiției, de torturi. Dar, pînă atunci credem că vom depăși cantitatea de 2 000 de kilograme de cozonac ceea ce reprezintă, pentru laboratorul „Turist", o contitate.

Șeful de unitate se numește Alexandru Ionescu. În ciuda orei tîrzii de noapte, sau spus altfel, în ciuda orelor matinale, el este prezent în laborator. Am văzut în aceste zile, zice șeful unității, cum merge piața. Oamenii n-au uitat de cozonaci. Se vînd foarte bine. Cozonacul, mi-aș permite să spun, rămîne regele prăjiturilor... Și mai este o dovadă la cele afirmate de mine: pînă la prînz se vinde întreaga cantitate. Se caută cel mai mult cozonacul cu nucă. Apoi și cel cu stafide și cel cu mac. Pentru noaptea Anului nou, de la unitatea noastră, se vor putea procura întreaga gamă de cozonaci. Și cozonaci cu rahat și cei cu ness și stafide. Încercăm și o nouă rețetă. Cel cu nucă și stafide.

Maistrul în arta culinară și șeful biroului de producție de la I.C.R. numărul 1, Ștefan Pascu, prezent în laborator în acele ore, îmi spune că cel mai mare secret în fabricarea cozonacilor este raportul dintre materia primă și temperaturile mediului ambiant. Apoi trebuie știut exact cind se adaugă grăsimea, cit se lasă la crescut și altele... Se pare, spune în continuare șeful biroului producție, cei de la „Turist" au găsit și stăpînesc toate aceste secrete fiindcă cozonacul făcut aici răspunde pe deplin tuturor cerințelor consumatorilor. De aceea ne gîndim ca pe viitor cozonacul să nu mai fie un element legat numai de sărbători, sau făcut numai la comandă, ci solicitat aproape zilnic. În acest sens la braseria de la „Turist", la micul dejun, sau seara la cină să se poată consuma la ceai sau la cafeaua cu lapte cozonac. Rămîne doar să vedem dacă și consumatorii vor fi receptivi la acest lucru fiindcă la noi condiții de satisfacere a tuturor gusturilor există.

BOGDAN RĂZVAN ■

Reportaj într-un glob de iarnă

Sala cantinei-restaurant a Fabricii de confecții și tricotaje București. Călăuzit de tovarășa Enoiu Aurica, secretar cu problemele organizatorice al comitetului de partid, fac cunoștință cu locul în care 200 de familii, ale celei mai mari fabrici de confecții din țară și din Europa, își vor petrece noaptea de Revelion 1982. Cind scriu aceste rînduri, în cantina-restaurant e liniște. Pînă la sosirea primilor invitați mai sint trei zile. Și totuși, așa cum avea să-mi spună secretara comitetului de partid, tovarășa Elena Viorica Burtea, pregătirile sint în toi. Și după cum veți vedea, la aceste pregătiri participă nu numai adulții, dar și copiii. Cum va arăta locul de petrecere? Intim, elegant, plăcut, în așa fel incit oamenii să se simtă ca la ei acasă. Nelipsitul pom de iarnă frumos decorat cu ghirlande de staniol, cu globuri, cu becuri colorate, are locul lui stabilit. Pereții cantinei sint înveseliți cu panouri pictate, ilustrind serbările tradiționale de iarnă ale românilor. În rest, ghirlande din crengi de brad, lampioane de hîrtie, baloane. „Din programul variat al revelionului face parte și tombola", ne spune tovarășa Gherghina Ionescu, președinta comitetului sindical. „Printre biletele existente vor exista 150 cîștigătoare. Norocoșii vor avea parte, de pildă, de șampanie, de un purcel de lapte la tavă, de un tort de ciocolată. Se va putea cîștiga însă și un ardei iute, pachete de scobitori sau torturi de mămăligă. Tot pentru tombolă copiii grădiniței noastre au confecționat coifuri, măști, și alte surprize, pe care nu vreau să le dezvălui acum". Păstrăm și noi doza de surprize pregătite de organizatori, dar intrăm totuși la bucătărie pentru a afla cu ce vor fi serviți invitații serii de revelion. Ni se spune că bucătăresele Niculina Tipera, Elisabeta Vlad în frunte cu bucătarul-șef Victor Catană vor pregăti bucatele nelipsite de Anul nou, adică piftie de porc, sărmăluțe, tobă, lebăr, cîrnați, friptură de porc și de vită, prăjituri. Meniul este preparat exclusiv din gospodăria proprie a fabricii de confecții. Cu alte cuvinte, totul este „de casă". Programul de petrecere va fi non-stop și va dura de pe 31 decembrie 1981, ora 21, pînă la ora a șasea a primei zile de an nou. La ora aceasta artiștii amatori repetă la clubul F.C.T.B. programul de revelion. În clădirea modernă a proaspătului club, directorul Dan Bărbulescu, sub îndrumarea căruia se pune la punct show-ul, ne dezvăluie cîteva din „cheile" programului: „Va fi, în primul rind, grupul de muzică ușoară „Nova". Momentele vesele susținute de Adrian Ciucă, Dan Popoviceanu. Brigada artistică a întreprinderii va spune printre altele un Plugușor adecvat specificului nostru. Nu va lipsi muzica folk, Culai Lăpușneanu. Am pregătit și cîteva benzi de magnetofon cu muzică de dans, disco și de petrecere. Vă asigur că nimeni nu se va plictisi nici măcar o secundă". Mai aflăm că nu va lipsi nici concursul „Miss Revelion 1982", lucru dealtfel normal într-o întreprindere în care 87 la sută din totalul de peste 17 500 oameni ai muncii sint femei. Cum spuneam, acum e liniște. Dar sub bolta cantinei-restaurant parcă se aud clinchete, urări de voie bună, de sănătate, cîntece, îmbrățișări și primele clipe ale anului ce vine.

GEORGE CUȘNARENCU ■

Și cu mici à la Folosea

La Cristian, comună frumoasă, așezată trainic între Brașov și Rîșnov, în ciuda faptului că soarele arde mai tare ca pe malul mării iar zăpada se zărește doar pe Postăvarul, restaurantul Central, mult mai cunoscut sub numele „la Folosea", pregătește cu sîrg revelionul. Tencuieli noi și tot felul de podoabe au darul să încînte ochiul și să mărească pofta de mîncare a celor 120 de invitați, care se vor bucura nu numai de mititeii făcuți de mîna lui Folosea, dar și de cîteva din mîncărurile pe care acesta, împreună cu cîteva bucătărese care i-au prins meșteșugul, le-au pregătit pentru noaptea de Anul nou: caltaboși, tobă, pește prăjit, icre, cașcaval, friptură de purcel de lapte, cotlete de porc la grătar, ciorbă de burtă și, specialitatea casei, sarmale cu cîrnați de porc. Vinul, un cabernet și o tămîioasă de Pietroasele. Întregesc un meniu care nu costă mai mult de 175 de lei. Așadar trei zile vor trece repede.

Pentru revelionul viitor, pentru că e bine să știm ce ne-așteaptă, meșterul Folosea spune că vor răsări [illegible] 10 căsuțe de camping, după cum clă[illegible] restaurantului, ridicată la anul 190[illegible] se va înălța cu un etaj, ce va cuprinde 60 de locuri de dormit. Pînă atunci însă, fie are va lupta cum va putea cu tămîioasa de Pietroasele, pentru că Brașovul e la 10 kilometri.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Lumea în care trăim

1981. Chemarea unei țări

Sfîrșit de an. Un an de eforturi și preocupări, un an al cărui bilanț este important pentru poporul nostru prin tot ceea ce am realizat ca și prin tot ceea ce ne propunem să realizăm în viitor. 1981 a fost un an al unor activități fertile, al unor rezultate bogate obținute în uzine și pe ogoare, pe șantiere ca și în laboratoare, pentru înfăptuirea proiectelor de prosperitate a țării, inițiate de partid. În același timp, 1981 reprezintă pentru poporul român, pentru România socialistă, un an de neostenite eforturi pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor de pretutindeni la viață, la libertate, la pace, pentru înfăptuirea nobilelor idealuri ale omenirii — o lume fără arme și fără războaie.

Prezența românească pe plan mondial în 1981, o prezență dinamică, continuă, se definește prin consecvență exemplară. O consecvență născută din principii ferme, dintr-o profundă analiză a vieții internaționale care refuză oscilațiile. Poziția românească exprimă un înalt spirit de răspundere față de destinul planetei. Un înalt spirit de răspundere care exprimă înțelegerea profundă a lecțiilor istoriei. Căci trecutul ne-a demonstrat că soarta Terrei nu trebuie să fie încredințată unui „club selectiv", al celor mari, ci trebuie să fie decisă de toate statele, de toate popoarele. Fiecare din ele poartă răspunderea față de viitorul planetei. Problemele păcii, ale dezvoltării, ale progresului uman în general, vizează pe toți, și nimeni, absolut nimeni nu trebuie exclus de la dialogul asupra prezentului și viitorului Terrei.

Este meritul istoric al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi exprimat cu claritate și consecvență, în mod creator, cu cutezanța ce caracterizează gîndirea și acțiunea sa, politica externă românească, o politică a păcii și colaborării internaționale și a dreptului fiecărui popor de a fi singurul stăpîn al destinului său, o politică ce slujește cauza libertății popoarelor, păcii mondiale, a socialismului. Prestigiul de care se bucură această politică, inseparabilă de numele președintelui țării, confirmă justețea, ampla ei rezonanță mondială. O dovedesc declarațiile unor importanți oameni politici de pretutindeni, volumele publicate, comentariile ziarelor, emisiunile de radio și televiziune.

„Doctrina Ceaușescu", cum este adesea denumită gîndirea și acțiunea secretarului general al partidului nostru, a devenit un simbol al aspirațiilor înnoitoare, al fermității în apărarea drepturilor suverane ale popoarelor de pretutindeni. Un simbol al refuzului popoarelor de a accepta ilogica politică a confruntării, periculoasa tendință de a reîmpărți lumea în sfere de influență și zone de dominație.

Și 1981 a fost marcat, așa cum se știe, prin numeroase și importante demersuri ale României pentru menținerea păcii, pentru diminuarea și înlăturarea tensiunii, pentru reluarea cursului spre destindere. La O.N.U., în cadrul reuniunii de la Madrid, în alte foruri internaționale, au fost prezentate numeroase propuneri, sugestii, proiecte avînd ca origine gîndirea novatoare a președintelui țării și activitatea sa neobosită. 1981 va rămîne însă legat de o strălucită inițiativă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o inițiativă ce pune în evidență înalta responsabilitate față de viitorul planetei — inițiativa privind dezarmarea și pacea în Europa.

În acest final de an, în care umanitatea a fost confruntată cu grave probleme, generate de cursa înarmărilor, cînd apariția de noi rachete pe teritoriul Europei a creat primejdii fără precedent, cînd îngrijorarea popoarelor a atins cote înalte s-a făcut auzită chemarea României socialiste. Glasul României, al președintelui ei, a răsunat larg și chemînd umanitatea să fie conștientă de riscurile ce planează asupra planetei, și propunînd calea soluționării rezonabile a complicatelor și dificilelor probleme ce marchează în prezent realitatea mondială. Ne referim la Apelul pentru dezarmare și pace, lansat, din inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu, de Frontul Democrației și Unității Socialiste. Ne referim la Apelul poporului român către popoarele și forțele progresiste și democratice din întreaga lume pentru dezarmare și pace, pentru securitate, independență și progres adoptat de grandioasa adunare populară din Capitala țării noastre. Sînt acte de o remarcabilă valoare deoarece, într-un moment de cumpănă pentru umanitate, au dezvăluit cu pregnanță căile ieșirii din impas, au afirmat încrederea în virtuțile destinderii, au arătat statelor modalitățile practice pentru dărîmarea zidurilor neîncrederii, au chemat popoarele Europei, ale lumii la acțiune unită pentru apărarea păcii. **„În numele vieții, al dreptului fundamental al omenirii la viață, la pace și libertate** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **trebuie să ne unim eforturile spunînd un NU hotărît cursei înarmărilor, războiului, armamentelor atomice de orice fel, tăcînd totul pentru a impune dezarmarea și, în primul rînd, dezarmarea nucleară, pentru a instaura o pace trainică pe pămînt".**

Larga adeziune de care s-au bucurat în întreaga lume acțiunile pentru pace întreprinse de România, inițiativele tovarășului Nicolae Ceaușescu este firească. Astăzi problema dezarmării și păcii este vitală pentru întreaga lume. Nu este vorba de una din acele probleme pe care o putem discuta la nesfîrșit, cu speranța că într-o zi se va găsi o soluție. Dezarmarea este o problemă a prezentului deoarece înarmările, această competiție absurdă și distrugătoare, a atins un nivel amenințător, exploziv, iar pericolul unei catastrofe nucleare planează în fiecare clipă asupra omenirii. În acest sens, scrisorile personale adresate de președintele Nicolae Ceaușescu președinților Brejnev și Reagan, celorlalți conducători ai statelor participante la reuniunea general-europeană este expresia unei înalte responsabilități, a grijii deosebite față de destinul Europei și al lumii, este o reconfirmare superioară, calitativă, a neobositei activități a poporului român pentru asigurarea păcii. Problema renunțării la amplasarea rachetelor cu rază medie de acțiune și a retragerii celor existente privește nemijlocit toate popoarele europene, și ele trebuie, într-o formă sau alta, să-și facă auzite glasul la masa tratativelor, pentru ca orice înțelegere să fie corespunzătoare intereselor lor. Este și motivul pentru care România socialistă a salutat începutul tratativelor de la Geneva cu speranța că ele vor duce la înlăturarea gravei primejdii nucleare ce este proiectată asupra Europei și lumii.

Activitatea internațională a României în 1981 — activitate ce s-a reliefat prin luciditatea, fermitatea, principialitatea opțiunilor ei — a exprimat conștiința marilor răspunderi ce ne revin în apărarea păcii, încrederea în forța popoarelor, în capacitatea lor de a face posibilă instaurarea păcii. În această permanență și consecvență a demersului românesc în favoarea păcii și destinderii, în această nobilă activitate, și-au găsit expresie virtuțile constructive și pașnice ale poporului român, un popor în fruntea căruia se află un conducător înțelept, al cărui nume a devenit, pe toate continentele, sinonim cu lupta pentru o lume mai bună și mai dreaptă, cu strădania neobosită pentru ca planeta noastră atît de zbuciumată să cunoască pacea la care aspiră, o pace autentică, durabilă, clădită pe voința tuturor popoarelor din Europa, din întreaga lume de a fi ferite de ororile războiului.

„Vine un nou an — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu. **Să facem celor aproape, copiilor, popoarelor, cel mai de preț cadou : pacea, asigurarea liniștii și vieții, a bucuriei de a trăi într-o lume mai dreaptă și mai bună, o lume a dreptății, o lume fără arme și fără nici un fel de războaie".**

Este o minunată chemare adresată conștiinței popoarelor, un apel la rațiune, un îndemn la încredere în viitorul planetei, planetă căreia, la cumpăna dintre ani, poporul român, din adîncul tradițiilor sale îi aduce cel mai de neprecupețit dar : lupta, străduințile sale pentru asigurarea păcii, pentru liniștea, fericirea și mai binele tuturor oamenilor.

AL. PINTEA ■

Viitorul începe acum

Omenirea nu se desparte, întotdeauna, rîzînd de istorie. Poverile trecutului, mai îndepărtat sau apropiat, dilemele și amărîciunile persistă și pragul de trecere spre un an nou impune, astfel, o meditație severă și obligația, în plan moral, de a descifra faptele cele mai adecvate care trebuie să marcheze clipa de unde începe viitorul.

Ne despărțim de anul 1981 avînd convingerea, validată de înseși evenimentele care au lăsat pirtie pe arena mondială, că ar fi putut fi și nu a fost un an al împlinirilor. Desigur, nu a fost un an pierdut. A fost „anul adevărului", anul în care marile nedreptăți, marile pericole, marile hiatusuri ale mecanismului economic s-au limpezit, au apărut în apăsătoarea lor amploare și au impus — nu se putea altfel — conturarea unui forum al conștiinței mondiale care nu a avut altă adresă fixă decît Terra.

Marile probleme ale lumii au scăpat din sertarele forumurilor tradiționale, ale conferințelor sporadice, ale reuniunilor de rutină. Dosarele istoriei contemporane au căpătat o nouă amplitudine și o nouă percutanță fiind abordate la scena deschisă a lumii de către popoare.

Marile probleme au devenit problemele omenirii însăși, fără mijlocitori și fără procese verbale care să riște colbul dens ale oficiilor de... documentare. Popoarele au ieșit în stradă pentru a-și lua soarta în mîini, „PACEA" a devenit manifestul fundamental al unei mișcări mondiale, sărăcia, exploatarea, discriminarea rasială, analfabetismul, bolile s-au înscris pe agenda vie și mereu onorată a unei campanii planetare pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

Anul 1981 nu a fost deci un an pierdut. El a conturat un element esențial pentru abordarea constructivă și reală a viitorului : conștientizarea maselor largi în lupta pentru punerea rațiunii și a responsabilității în drepturile lor firești.

Lumea de azi are nevoie imperioasă, imediată de o reașezare de structură, de un șantier care să asigure o temelie statornică și viabilă pentru viața politică, economică, socială, culturală a viitorului, un viitor conceput și practicat la cota unei înalte exigențe.

Lumea de azi înregistrează flagrante ruine economice și sociale, o teribilă desconsiderare a statutului Omului, a drepturilor sale, a șanselor sale de înfăptuitor al civilizației.

Cîteva referiri statistice care consemnează, succint și irevocabil, adevăruri ale contemporaneității : potrivit specialiștilor recesiunea — cu întregul ei cortegiu de drame în lanț — a atins în 1981 cel mai ridicat nivel al său după „marea depresiune" din anii '30. Numai în țările membre ale Pieței comune numărul celor fără de lucru a ajuns aproape de zece milioane (3 milioane în Anglia, 2 milioane în Italia, 1,84 milioane în Franța, 1,4 milioane în R.F.G. ș.a.m.d.). Semnificativ este faptul că prognozele nu prevăd nici o ameliorare a situației în acest domeniu. Organizația pentru Cooperarea Economică și Dezvoltare (O.E.C.D.), care reunește principalele state capitaliste apreciază că în anul viitor numărul somerilor va crește de la 24 la 26 milioane în țările membre.

Aceeași organizație a estimat că printre factorii care influențează încetinirea ratei de creștere ori stagnarea se numără și rata foarte înaltă a dobînzilor. Aceasta este, poate, fenomenul cel mai nociv pe care l-a cunoscut lumea în 1981 pe plan financiar-valutar. Sporirea exagerată a dobînzilor frînează cererea și investițiile, dereglează viața economică a multor țări, împovărează în mod dramatic „lumea a treia". Datoriile țărilor în curs de dezvoltare s-au ridicat în 1981 la aproape 500 miliarde dolari. (Cu zece ani în urmă acestea erau de numai 90 miliarde dolari.) Dobînzile au lovit amarnic în programele statelor rămase în urmă, contribuind la adîncirea decalajelor care nu au încetat să se accentueze în primele două decenii ale dezvoltării. În primul an al celui de-al treilea deceniu al dezvoltării, subdezvoltarea a continuat să marcheze în mod sumbru o mare parte a omenirii. La Conferința internațională care a avut loc la Paris sub egida O.N.U. între 1 și 24 septembrie, conferință consacrată problemelor statelor cele mai sărace, reprezentantul unei țări africane se întreba — pe bună dreptate — dacă nu cumva una din cele mai teribile anomalii ale epocii contemporane o constituie faptul că 40 la sută din populația globului duce lipsă de mijloace fundamentale pentru o viață care să poată fi considerată umană.

Să nu mai enumerăm milioanele de analfabeți, morții de foame, morții de sete, morții de boli elementare, toată această golgotă de victime produse în plină pace.

Este, însă, pacea consemnată în calendarul lui 1981 o pace reală ? O pace adevărată ? Nicidecum. Argumentele abundă și, din păcate, sînt de nezdruncinat : să notăm doar două elemente de referință. În 1981 Statele Unite au decis introducerea în fabricație a bombei cu neutroni, deci o armă nouă de exterminare în masă ; apoi, nu trebuie uitat că cheltuielile militare pe plan mondial au atins nivelul fantastic de 550 miliarde dolari. O sumă cu care s-ar fi rezolvat multe probleme economico-sociale acute cu care se confruntă atît statele avansate, cît și cele în curs de dezvoltare. O sumă incluzînd uriașe resurse materiale și umane deturnate de la nevoile omenirii spre panoplia zeului Marte, panoplie care a întrecut orice închipuire.

Impresionantele mișcări pentru pace pe care le-a cunoscut Europa și lumea în 1981 se constituie în cel mai apăsat și dramatic semnal de alarmă de mulți ani încoace. Ele reprezintă, poate, tot ceea ce a avut mai bun anul care se încheie. Să subliniem cu satisfacție, că în acest uriaș front al păcii, România a ocupat un loc de frunte, oamenii muncii din țara noastră ridicîndu-se în masă împotriva pericolului de război, la chemarea înflăcărată a președintelui Nicolae Ceaușescu, care a apreciat în mod magistral rolul popoarelor în procesul stopării politicii imperialiste de forță și dictat, a cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmărilor nucleare.

Ce apel mai pregnant, în forța sa umanistă, mai ferm în viziunea sa logică asupra evoluțiilor mondiale decît cel adresat lumii de președintele Nicolae Ceaușescu ? „În numele acelora care doresc să trăiască liber, care doresc să muncească, trebuie să se reducă cheltuielile militare, să se asigure locuri de muncă, să se asigure dezvoltarea țărilor sărace înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale, mai dreaptă și mai bună, în care sprijinirea celor săraci să se afle pe primul loc".

Lumea mai dreaptă și mai bună care se poate prefigura încă în anul ce vine reprezintă, pentru România, prin glasul președintelui său un obiectiv programatic, validat de fapte și consolidat de un vast și legitim ecou internațional.

RADU BUDEANU ■

Ochii și urechile lumii

Pregătiri pentru pom

O bună prietenă — ființă pozitivă, cu picioarele pe pămînt și capul în nori, cu care am pornit, cîndva, din U.T.C., ca acum s-o văd bunică — îmi dă un telefon intempestiv și-mi cere, fără introducere, să fiu Moș Gerilă la sărbătoarea pomului de iarnă al nepotelului ei și al amicilor lui. În viața mea nu mi s-a cerut așa ceva. Îmi ascult primul impuls și refuz. Prietena insistă, atribuindu-mi calități care de multă vreme mă enervează, dar care ar face din mine un Moș Gerilă valabil : amabilitate, voioșie, plăcere de a rîde, răbdare la copii etc. etc. Mînia mea crește cu fiecare etc. Îi urlu că sînt prost dispus. „De ce să fii prost dispus ?" mă întreabă ea și nu mai știu ce vorbesc. Sînt prost dispus fiindcă, de cîteva săptămîni, am o nevralgie cu o geometrie riguroasă, care mă ia din creștet și se duce exact pe jumătatea craniului, în jos, pînă pe nara dreaptă, ca, de acolo, s-o ia tot la dreapta, pe maxilarul superior și să se oprească în ochiul drept, cu o durere de parcă cineva mi-l ia și mi-l strivește și mi-l stoarce de toate lacrimile, așa îmi plînge ochiul. „Sînt nebunile tale de ipohondru" — răspunde pozitivist bunica. Mă lansez și mai aprig. Copiii n-au nevoie de Moși Gerilă ipohondri. Moșii Gerilă trebuie să fie, cu totii, perfect sănătoși mintal. Mă opun categoric oricăror Moși Gerilă angoasați, nevralgici, egocentrici și cărora le mai lăcrimează și ochiul drept. Dacă mă apucă o asemenea criză de „creierul nasului" — așa i se zice mai vulgar acestui ganglion sino-parietal care o provoacă — și încep să dau lacrimă sub șprinceana de vată ? Cum o să mă uit în ochii copiilor avînd lacrimi în propriul meu ochi ? Să le explic de ce-mi plînge ochiul ? Da' parcă ei ar înțelege lacrimile venite din „creierul nasului" ? Există lacrimi venite chiar din creierul creierului pe care eu însumi nu le înțeleg, d'apoi ei ? Sînt categoric împotriva oricăror Moși Gerilă care plîng, indiferent din ce cauză. Ne trebuie Moși Gerilă tari ca piatra, fără migrene, cu glande lacrimale sănătoase și inteligente. „Esti în vervă" — apreciază, cu un anume haz, prietena mea. Eu — de cînd critica m-a făcut praf pentru verva mea, și pe bună dreptate căci din ce se moare azi dacă nu din vervă ? — văd roșu. „N-am vervă, să n-aud de vervă, cu toată sobrietatea îți voi spune că dacă vin la pomul de iarnă al lui Matei, pentru că nu-s fiară și-mi plac copiii, am să sosesc pentru a le juca „o căprită". Capra a fost reconsiderată, din vară, la un congres mondial de nutriție. Capra ala de care toți rîdem și o ținem ca o sărăcie, cînd n-o combinăm cu varza, și n-o punem să ispășească toate păcatele, capra aia e privită azi de oamenii de știință ca una din minunile lumii animale. E cea mai miraculoasă mașină agricolă, ea transformă în carne și lapte cele mai ingrate reziduuri de celuloză. Se bronzește cu nimic, cu carton, o crești ieftin și scoate din ea miracole de hrană, cu o productivitate înaltă și imediată. Un doctor elvețian a dovedit că untul de capră e „suveran în tratarea migrenelor". N-as putea fi un Moș Gerilă valabil, dar „o căprită" sinceră pot să bat îndesat..."

Am constatat că vorbeam în gol. Ah, cîtă inteligență punem pentru a ne feri să privim în ochii copiilor !

RADU COSAȘU ■

După „Ludas Maty"

Mondo umano?

Solstițiul de iarnă

Te întrebi ce s-ar mai putea spune în noaptea cea mai lungă a unui an — e vorba de solstițiul de iarnă — despre această unitate de timp ce pleacă? E adevărat, vine vremea colindelor, a proiectelor imediate sau de perspectivă dar nu sînt absente nici privirile asupra evenimentelor trecute. Și nu strică să le aflăm și pe cele care, în felul lor, ne-au colorat, în diferite nuanțe, timpul între o colindă și alta. Deci foarte sumar și selectiv. **Recorduri** : la 3—4 octombrie, între Port Elisabeth și celebrul spital Groote Shuur din Capetown (640 km) au fost transportați cu avionul o inimă și doi rinichi și grefați cu succes ; în urma ședințelor de la sediul O.N.U. din New York și Geneva s-au elaborat documente care puse cap la cap ar măsura 270 000 km, iar costul unei pagini de proces verbal depășește venitul pe locuitor din țările cel mai puțin dezvoltate ; totalul orelor de ședințe însumează 1 170 zile (peste 3 ani) ; 235 milioane pagini de documente s-au imprimat în septembrie-decembrie 1981 în cadrul Adunării Generale ; de la 18 septembrie, la Grenoble, Michel Letitio, „domnul mănîncă-tot" sau „înghițitorul de biciclete", a încercat să „devoreze" un robot de 3,50 m și 160 kg (mai „mîncase" 6 biciclete, 4 televizoare, un pat și o „părticică" dintr-un avion) ; John Masis a făcut totul să împiedice un camion de 7 tone să demareze iar iugoslavul Ceric a rămas într-un coșciug în flăcări timp de 6 minute ; Syndra Khan a vrut să înghită o pușcă încărcată și săbii iar Maurice Gueguen, mai liniștit, a căutat să construiască un castel din cărți de joc înalt de 6 metri în timp ce Achile Clo d'Airoli s-a chinuit să radă 3 persoane în 6 minute ; din „Il sole 24 ore", 16 septembrie : „În Italia va fi mai puțin must cu 15—20 la sută dar vinul va fi de calitate" ; a opta cerere de revizuire a procesului Pétain (șef al statului francez în timpul ocupației hitleriste, 1940—1944, condamnat la moarte la 15 august 1945) a fost respinsă de guvernul francez ; la 1 august, Juan Manuel Abal Medina, argentinian, refugiat la ambasada mexicană din Buenos Aires de la 29 aprilie 1976, a depășit recordul de azil într-o ambasadă deținut de peruvianul Victor Raul Haya de la Torre (3.I.1949 — 6.IV.1954) — 1 920 zile față de 1 919 ; cel mai mare salon auto din toate timpurile : Frankfurt pe Main — 1 500 firme din 40 de țări, 200 000 mp (28 terenuri de fotbal), 4 000 ziariști, 1 milion vizitatori, spectaculoase noutăți automobilistice. **Anunțuri neobișnuite** : J. Johannson, fost marinar american, cîștigă 2,2 milioane dolari la loto, dar văduv și blazat, consideră că norocul îi surîde prea tîrziu și va dărui banii unei prietene, la 4 copii din 4 continente și unor opere de caritate ; Donato Bartolomei, procuror din L'Aquila (Italia), demisionează din funcție : „Trebuia ca în cîteva zile să văd 200 filme scabroase și n-am rezistat. N-am crezut vreodată că astfel se va sfîrși cariera mea" ; femeile din Ourizona (statul brazilian Parana) amenință că vor boicota alegerile legislative dacă consiliul municipal nu va reveni asupra intenției de a le interzice să iasă din casă după ora 22 ; Jim Mc Quiver (Oregon, S.U.A.) scoate o revistă — „Informații despre sfîrșitul lumii" — în 250 000 exemplare care se vinde bine ; tot în S.U.A., după lungi dezbateri, Camera Reprezentanților votează (386 pentru, 16 contra) un proiect de lege privind ridicarea unei statui în memoria pastorului M. Luther King în interiorul Congresului ; Bjorn Borg, „supercampionul", pierde campionatele internaționale de tenis ale S.U.A. „influențat de amenințările cu moartea". **Noutăți** : realizînd dioda LED compania japoneză Sanyo crede că în curînd va construi și televizorul mural ; un fost schior olimpic american își „amidonează" veșmintele cu droguri care astfel se încorporează în țesuturi ; Papa Ioan Paul al II-lea va fi protejat la balconul de la Castel — gandolfo de un geam special, rezistent la gloanțe ; doi faimoși cercetători australieni susțin că și bărbații pot rămîne însărcinați. **Dubii** : ziarul britanic „The Observer", citînd un biolog american, susține că Ioana d'Arc era, în realitate, un bărbat ; un profesor ilustru de la facultatea de medicină din Belo Horizonte (Brazilia) crede că laboratoarele farmaceutice străine — Roussel, Sandoz, Shering — ar face experimente asupra ființelor umane. Etc. etc. Firește, fața secundară a lumii în '81 e atît de cuprinzătoare așa cum încăpătoare e lunga noapte a solstițiului de iarnă în care copiii repetă — poate și în vis — colindele Noului An : „La mulți ani cu sănătate / Tot de bine s-aveți parte / Timpul să vă dea de toate / Viață lungă, sănătate..."

DUMITRU CONSTANTIN ■

„Autobiografia" lui Mircea Eliade și ecoul ei în America

În legătură cu articolul „Un eveniment editorial internațional", semnat de Ioan Voicu în nr. 47 din 19 noiembrie a.c. al revistei noastre, redacția a primit mai multe solicitări de a informa cititorii cu privire la ecoul stîrnit în S.U.A. de apariția în limba engleză a primului volum din „Autobiografia" lui Mircea Eliade.

Răspunzînd acestor solicitări, publicăm grupajul de mai jos care cuprinde largi extrase din recenzia consacrată de profesorul american Robert S. Ellwood primului volum din memoriile lui Mircea Eliade. Recenzia a apărut în „New York Times Books Magazine" din 22 noiembrie a.c.

Topul cărților

Notable Books of the Year

The following list has been selected from titles reviewed since the Christmas issue of December 1980. Such a list can only suggest the high points in the main fields of reader interest. Books are arranged alphabetically under subject headings. Quoted comments are from The New York Times Book Review.

Autobiography & Biography

THE ALCOTTS. Biography of a Family. By Madelon Bedell. (Clarkson Potter, $15.95.) A "charming popular biography" of Bronson Alcott — the noted abolitionist and educator who was a friend of Emerson, Thoreau and Channing — and of his wife, Abigail May, and their daughter, Louisa May.

ALICE JAMES. A Biography. By Jean Strouse. (Houghton Mifflin, $15.) A "judicious and beautifully written", full-length study of the sister of William and Henry James, the only daughter in the talented, eccentric American family.

AMERICA, LOST & FOUND. By Anthony Bailey. (Random House, $9.95.) A memoir — "tender as it is truthful, and as amusing as it is unpretentious" — of the author's youth as an English exile in America during World War II.

ANDREW JACKSON AND THE COURSE OF AMERICAN FREEDOM. Vol. II: 1822-1832. By Robert Rimini. (Harper & Row, $20.) Second of three planned volumes in this vivid, readable and scholarly study of Jackson's life, covering the years through his first Administration.

ASKING FOR TROUBLE. Autobiography of a Banned Journalist. By Donald Woods. (Atheneum, $12.95.) Chatty personal account of the career of the South African white journalist who long fought inside, and is now fighting outside, his country for the rights of the black majority.

AUTOBIOGRAPHY, Vol. I: Journey East — Journey West. By Mircea Eliade. (Harper & Row, $17.95.) First 30 years of the life of the celebrated scholar of religions, years in which he was a journalist, novelist, world traveler and Lothario and was becoming the visionary he has been known as in his later life.

THE BEECHERS. An American Family in the Nineteenth Century. By Milton Rugoff. (Harper & Row, $19.95.) Fascinating history of the Rev. Lyman Beecher, his three wives, and the six very different children born of those unions, children who included the famous Henry Ward Beecher and Harriet Beecher Stowe.

BERTOLT BRECHT IN AMERICA. By James K. Lyon. (Princeton, $18.75.) A "fascinating study," written with "empathy and reverence," of the playwright's six years in the United States, 1941-47.

A BETTER CLASS OF PERSON. An Autobiography. By John Osborne. (Dutton, $13.75.) The most vivid chronicle of the making of an English playwright since Noel Coward's "Present Indicative." This is an account of Osborne's early years, before he became famous as the voice of anger in British theater.

BLOOMING. A Small-Town Girlhood. By Susan Allen Toth. (Little, Brown, $10.95.) A "tender and finely textured memoir of growing up" in Ames, Iowa, as a young girl in the 1950's.

BRONISLAVA NIJINSKA. Early Memoirs. Translated and edited by Irina Nijinska and Jean Rawlinson. (Holt, Rinehart & Winston, $22.50.) An illuminating memoir not only of her own life as a ballerina but of the life and art of her famous brother, Vaslav.

CATHERINE THE GREAT. By Henri Troyat. (Dutton, $15.95.) A "compelling, brilliantly written" [illegible]

În topul cărților deosebite ale anului, New York Times (6 decembrie 1981, pag. 14) include și recenta carte a lui Mircea Eliade, „Autobiografie (vol. I) Călătorie în est — călătorie în vest". Redacția amintitei publicații face următoarea caracterizare cărții lui Mircea Eliade : „Primii 30 de ani ai renumitului savant al religiilor, ani în care el a fost pe rînd ziarist, nuvelist, călător prin lume și Lothario, devenind vizionarul de mai tîrziu".

Din prezentarea făcută de editor primului volum de memorii al lui Mircea Eliade

„În acest prim volum al **Autobiografiei**, Mircea Eliade, cunoscut în întreaga lume ca autor și autoritate în domeniul istoriei religiilor, ne oferă o imagine tainică a anilor lui de formație. În acei ani trăia o dublă și pasionată aventură atît în planul vieții imediate cît și în cel spiritual, căutînd principiile esențiale și fundamentale ale naturii și ale culturii umane — investigații care au format baza studiilor sale revoluționare de istorie a religiilor.

Eliade povestește despre copilăria sa în România în timpul primului război mondial, despre primele lui încercări literare, despre educația sa, primele prietenii cu colegii săi studenți și cu profesori, despre fascinația lui crescîndă pentru științele naturii, filosofie și literatură. **Autobiografia** lui ne arată cum a rezistat încercărilor de a-și limita gîndirea după orientările zilelor lui, deschizîndu-se neostenitei dorințe de cunoaștere și înțelegere a filosofiei. A studiat cu Dasgupta, cunoscutul istoric al filosofiei indiene, a devenit yogist și s-a cufundat în întregime în cultura indiană. Sejurul indian al lui Mircea Eliade rămîne o paradigmă a căutării, cercetătorului secolului nostru, de înțelepciune în altă cultură. Așa cum se observă în acest prim volum, acesta a fost un pas crucial al carierei sale. Pe lîngă cunoștințele pe care le-a dobîndit în India, Eliade a contribuit hotărîtor la studierea sistematică a religiilor estice, instaurîndu-și reputația în întreaga lume. Eliade povestește întoarcerea lui la București, unde a devenit un factor activ al grupului intelectual „Criterion", care organiza conferințe publice și simpozioane pe marginea lucrărilor filosofice și politice. Imaginea activităților lor ne oferă o privire deosebită a curentelor majore de gîndire a acelor zile precum și impactul cu gîndirea lui Lenin, Freud și André Gide. **Autobiografia** lui Eliade conține de asemenea descrieri candide și pline de prospețime ale implicărilor lui romantice, care ne ajută să înțelegem acest bărbat complex, influențele personale, ca și pe cele culturale, ce i-au determinat cursul vieții.

Portret vital al omului și al vremii sale, acest volum descrie efervescența vieții sociale a României care își cîștigase independența după cel dintîi război mondial : o vreme în care intelectuali ca Mircea Eliade încercau să definească identitatea României și rolul ei în lume, neștiind că al doilea război mondial le va sfărîma toate speranțele față de tînăra națiune. Presentimentul autorului că România nu a avut „timp suficient" adaugă o acuitate specială acestor pasaje. Pe lîngă bogăția de informații, Eliade ne dă imagini grăitoare ale vieții academice, portrete impresionante ale cărturarilor cu care a colaborat, fundalul articolelor, al scurtelor povestiri și al romanelor care i-au adus, la început, recunoașterea unanimă. **Autobiografia** lui ne oferă o examinare incisivă a minții și a realizărilor uneia dintre figurile intelectuale de frunte ale secolului nostru : oferă un bogat tablou al unui tînăr stăpîn pe sine, independent, extraordinar de receptiv la lumea sa, și totuși încercînd mereu să privească dincolo, să descopere structura ascunsă și înțelesul vieții.

Un savant al viziunilor

de Robert S. Ellwood (profesor de studii orientale la University of Southern California)

Mircea Eliade este unul dintre cei mai mari erudiți ai religiei din vremurile noastre și a fost deseori numit un om al Renașterii. Născut la București în 1907, el a fost popularizator de științe în adolescență, și-a petrecut, începînd de la 20 de ani, viața în India, cercetînd secretele filosofiei yoga și, înainte de a împlini treizeci de ani, a fost lumina călăuzitoare a eflorescenței vieții literare dintre cele două războaie (...) După 1945, mai întîi la Paris, apoi la Universitatea din Chicago, unde este un profesor emerit, Mircea Eliade s-a impus drept istoricul religiilor, prin excelență, al generației sale. Întreaga spiritualitate umană, de la creatorii de mituri ai epocii de piatră, la șamani, pînă la desacralizarea modernă a cosmosului, a fost parohia lui. Mircea Eliade a explorat tradițiile străvechi, ca yoga și alchimia, și a pătruns înțelesul sacru al munților, pilaștrilor, zilei de Anul nou și al filmelor western. În acest sens, el a căutat structurile universale care stau la baza varietății fără sfîrșit a religiei. În cărți ca „Sacrul și Profanul", „Cosmos și Istorie" și „Mit și Realitate" și-a profilat viziunea sa fundamentală. Pentru omul religios, lumea este „non-omogenă". Multe direcții ale ei, în plan spațial, temporal și psihic deopotrivă, sînt terne și obișnuite, adică „profane". Dar ici și colo, anumite timpuri, locuri, persoane sau stări spirituale erup ca „hierofanii". Sărbătorile, colinele sacre și sanctuarele, sfinții și izbăvitorii, iluminările mistice pot dezvălui sacrul, acest mod de existență fără moarte a cărui realitate, ascunsă, omul religios vrea să o afle și să o captureze, o existență care nu poate fi niciodată inventată, ci numai descoperită. Adevăratul ținut al sacrului este **illud tempus**, acel „alt timp" al originilor fundamentale cînd se petreceau evenimentele povestite de mituri, cînd zeii făceau lumea și eroii o izbăveau, curățind cărările pentru reintoarcerea eternă. Transele șamanilor, scenariul elaborat al ritualiștilor, magia zilei de sărbătoare — pentru religioși acestea sînt punctele de legătură cu lumea mai veche, în același timp eternă și paradisul pierdut, pentru care noi oamenii nu avem decît un sentiment de nostalgie. Viziunea religioasă a lui Eliade, susținută de lecturi savante și enciclopedice, este în ultimă instanță aceea a unui filosof și literat umanist (în sensul renascentist al cuvîntului) cu fler pentru stilul poetic și mistic. Inevitabil, specialiști din numeroasele domenii pe care el le-a acoperit magistral au criticat folosirea de către Eliade a datelor lor specifice, în timp ce cîțiva sociologi au considerat viziunea sa prea romantică sau mistică. Dar, fără îndoială, din pricina marii întinderi a cercetării și a pasiunii umanistice a operei lui, numai puțini i-au egalat impactul imens asupra epocii sale. Cu J. J. Jung și Joseph Campbell, Mircea Eliade a putut crea voga de la jumătatea secolului pentru mit și ritualuri popularizate de critică, de dramaturgi și de iubitori de ritualuri.. Povestirea tinereții lui ne lămurește de ce Eliade și-a declinat dreptul de a prezenta timpurilor noastre tulburi, viziunea din spatele structurii spirituale a altor timpuri: fiindcă el este un om al secolului 20, pasionat și angajat, dar pare să fie în același timp un exilat din eternitate. „Doar mai tîrziu am înțeles cu adevărat că destinul meu îmi ceruse să trăiesc „paradoxal", în contradicție cu mine însumi și cu timpul. El era cel care mă silea să exist totodată în „Istorie" și dincolo de ea ; viu, implicat în evenimentele cotidiene și în același timp retras, ocupîndu-mă de probleme aparent învechite, de subiecte extraistorice: să-mi asum modul românesc de a fi în lume și în același timp să trăiesc în altă țară, îndepărtată, în lumi exotice". Mare parte din deosebitul interes al cărții constă în faptul că viața acestui om este un microcosmos al călătoriei sufletului fără odihnă a acestui secol prin speranțe extravagante, vise și teroare. El a cercetat cu insistență înțelesul miturilor și al științei, al dragostei și al virtuții, al misterelor estului și antimisterelor vestului, al îndepărtatului răsărit al originii omului și al prezentului, ale cărui amintiri, cu zilele lungi de vară din timpul copilăriei în amorțita Românie de dinainte de primul război mondial, se combină cu acelea ale anunțării celui de-al doilea război mondial și ale emigrării lui nostalgice dintr-o lume care nu va mai fi aceeași niciodată. Omul însuși este revelat în preocuparea profundă pentru timp și problema transcenderii lui, care l-a urmărit din copilărie. Toată viața el a fost împins de un demon interior care îi spunea „Nu va fi timp suficient". În adolescență Eliade s-a obișnuit să doarmă patru ore pe noapte pentru a avea mai mult timp pentru studiu și scris. La aceeași vîrstă începe să aibă primele crize de melancolie profundă, în special la asfințitul soarelui ; ele se centrau în jurul sentimentului că „am pierdut ceva esențial și de neînlocuit". Amintirile din copilărie le putea aduce, ca și simpla idee a trecutului „simplul fapt că au fost lucruri care nu mai sînt". Un remediu ambiguu potrivit omului care ne vorbește de **illud tempus** este copilăria însăși. Eliade ne povestește că atunci cînd avea trei sau patru ani [illegible] în camera închisă și drapată a salonului. Căldura acelei camere interzise l-a șocat cu puterea transcendentului „altceva" : „Era ca și cum aș fi intrat într-un palat de basm. Rulourile și perdelele grele de pluș verde erau trase. Camera avea o lumină irizată. Era de parcă fusesem închis într-un strugure uriaș. Am putut evoca mai tîrziu acel tărîm feeric, verde. Rămăsesem nemișcat, aproape fiindu-mi teamă să respir și teamă [illegible] putea mereu redescoperi acea beatitudine. Aș putea retrăi cu aceeași intensitate momentul în care am pășit în paradisul luminii incomparabile. Am practicat mulți ani acest exercițiu al recaptării momentului epifanic și am găsit, de fiecare dată, aceeași plenitudine. Începeam exercițiul ca într-un fragment de timp fără durată, fără cap și fără sfîrșit. În ultimii ani de liceu, cînd mă luptam cu prelungitele crize de melancolie reușeam cîteodată să mă reintorc în lumina verde aurie a acelei după-amieze de la Rîmnicu-Sărat. Dar deși beatitudinea era aceeași, acum era imposibil să o mai suport pentru că îmi agrava tristețea prea mult, acum știam cărei lumi aparținea acel salon — draperia de pluș verde, covorul pe care mergeam în mîini și în genunchi, lumina aceea fără pereche — era o lume pierdută pentru totdeauna". Așa era într-o viață sortită să rămînă nici laică, nici mistică. [illegible] un om care pare minat de a cunoaște din interior misterele ambelor raiuri. În timpul șederii în India a avut experiențe curioase yogiste, chiar și amoroase, [illegible] cu amănunțime în paginile acestui volum. Ele par să fi fost hrana unui om care devora cărțile și viața cu înghițituri uriașe. Asemenea joacă cu paradoxul a continuat și atunci cînd, întorcîndu-se la București, își uimea familia și prietenii, renunțînd la legătura cu o actriță plină de viață pentru a împărți un apartament cu o neajutorată dactilografă, o femeie divorțată care părea cu greu potrivită unui om aflat la începutul unei cariere meteorice de profesor, cărturar și literat despre ale cărui romane îndrăznețe vorbea tot orașul. Cu siguranță că tocmai faptul că femeia nu avea nimic ieșit din comun l-a împins pe Eliade spre ea : „În ceea ce mă privește, existența banală mă atrage. Mi-am spus că dacă fantasticul sau supranaturalul sau supraistoricul este într-un fel accesibil pentru noi, nu-l putem întîlni decît camuflat în banal. Așa cum am crezut în incognoscibilitatea miracolului, la fel am crezut în necesitatea (în ordine dialectică) camuflării „excepționalului" în banal și a transistoricului în evenimentele istorice... cu siguranță că tocmai din cauză că mariajul meu cu Nina părea aparent să fie un dezastru, trebuia, dacă mă încredeam în dialectica și misterul camuflării, să însemne exact opusul".

Aceeași idee este fundamentală în romanul foarte cunoscut al lui Eliade „Noaptea de Sânziene", scris între 1949 și 1954. El este intim legat de lucrările sale de istoria religiilor, unde aluzii ale unui înțeles transcedental inefabil se acumulează cu încetul în miile de texte învechite și în obiceiurile folclorice comune. Și este pe de-a-ntregul caracteristic lui Eliade să discute maturizarea ideilor lui și a lecturilor, în contextul celei mai intime și personale legături. Primul volum al acestei autobiografii ilustrează [illegible] viață al unui om paradoxal. Îl face pe cititor să aștepte cu nerăbdare al doilea volum, în care probabil anii războiului vor aduce „teroarea istoriei" (una din expresiile favorite ale lui Eliade) și scînteietorul tînăr scriitor român, în cel de-al treilea deceniu al vieții, va deveni un eminent erudit al religiilor. Frumoasa traducere a lui Mac Linscott Ricketts pune în lumină stilul curat, lucid și evocator al lui Mircea Eliade.

RACUL

MIHAI BENIUC

Mărarul de linga drum

La campania mărarului subscriu
Din adîncă dragoste, Mioară,
O să-l facem şi mai timpuriu
Şi-o să-l facem şi a treia oară.

Vin din moşi strămoşi cu sfaturi vechi
Şi le-mbin cu ştiinţa, măi nepoţi !
Dacă astăzi unii n-au urechi,
Nu e bai, ca mine le lipim la toţi.

Eu n-am dubii, planta e perenă,
Românească-i get-beget, a noastră,
Ca să scriu această cantilenă
În ghiveci am pus-o, la fereastră,

Dar se-ntind răzoare mii în soare.
Inima-n văzduhuri mi se pierde
Cînd pe cer transcriu cu reactoare
La campania mărarului cel verde ;

La campania mărarului de vis,
La campania mărarului fierbinte
Toată uniunea a subscris
Cu elevii şi studenţii înainte.

NINA CASSIAN

Fragment de interviu

„Ultima dată
am publicat la televiziune
în daniele de interior.

Era vorba despre
copilaşi, premii
de Stat, pian
şi alte texte murmurate.

Foarte suav şi fără frică.

Pe masa de lucru ?
Modestia mea inteligentă
şi grijii paterne :
«Pătălăgela, Gigela
şi Hipopotama
Minca-o-ar Mama»

Mă bate gîndul
către o propunere
pentru o Casă de filme
La scara 1/1.

P.S.
Îl iubesc în continuare
pe Nică
a Petrei Ciubotariul,
porcelit de toată lumea
Ion Creangă."

MIRCEA DINESCU

Vivat Academia ! (Şi dacă...)

Şi dacă tac cu mac o săptămînă
acum cînd harachiri-şi face anul,
maşina mea-i de scris numai de mînă,
o ştie şi maestrul Jebeleanu.

Şi dacă Bucureştii nu-i Parisul
să curgă-ntr-o mansardă prin fereastră,
maşina de tocat îmi scuipă scrisul
la dispoziţiunea dumneavoastră.

Şi dacă poantă sau caricatură
transcriu poetic — iată poezia !
Şi dacă cineva, cumva, mă-njură
îmi iau şotronul — via Slobozia.

Şi să vedem ce zice-Academia !

La Paris,
într-o permisie
cînd eram militar în termen.

BÎL DÎBÎKIZDE

Arheologie cumpărată

Cînd tot ce se-ngroapă rămîne aici
Eu am lopăţele şi am măturici.

Dar nu putrezeşte nimica sub tîrg,
Se fac săpături mai încolo, cu sîrg.

În numele Dinsei, Luminei, firească,
Luminei cea lină ce ne poleieşte

Tivindu-ne forma, plătindu-ne fondul,
Pingelele roase pe-ntreg mapamondul,

Căci, iată, cu craniu, ceaslov şi pantof
Se-ngroapă şi limbile moarte. Ce Of !

Of !
Cînd se va lăsa
Descoperită
Şi limba
Arabă Unită ?

Nota traducătorului :
La paştele cailor !

În româneşte de
DUMITRU M. ION ■

ION NICOLESCU

Bonton

ca poet e simplu restul e mai rest
mărunţiş pe care aş vrea să-l detest
dar mă trage hamul hămesit mereu
pace să dea domnul şi în contul meu
contul de la bancă domnule soivabil
bicicletă nouă şi-un amic contabil

şi să scrie dînsul versuri de bonton
iar la încadrare să semneze Ion
şi-om vedea vedea-vom cum e vorba ceea
eam cîte parale mai face ideea
rimei şi ea rară în iamb şi troheu
şi cîţi lei îi costă fiecare leu

ADRIAN PĂUNESCU

Cînt şi ghers

Da, fotbalu-i teribila greşeală
De-a face clasamente-n Univers ;
Azi decretez în cel mai sincer vers :
Cu Federaţia eu am o socoteală.

Să fi făcut demers după demers,
Eu trebuia să-l duc cu forţa-n sală
Să-nveţe toţi ce-i o naţională, —
Cenaclul meu se adaptează-n mers !

Ar fi-nţeles sublim un joc divers
Şi pregătirea multilaterală.
Debarasîndu-se de plat şi şters
Cînd mingea e o sferă epocală.

Da, după trei şedinţe — cînt şi ghers —
Ne-ar fi văzut Madridul în finală.
Tribuna stadionului
„23 August",
în pauza meciului cu Elveţia.

MARIN SORESCU

Don Chiote de la Bulzeşti

„— Ascultă, fă, tu ştii că Don Chiote
a existat de la început ?"
„— Fugi d-aci ! Că şi ăilalţi fură. Şi ălelalte !"
„— Dacă-ţ pui ! Asta a lu Cervantea s-a apucat
să încropească lumea cît ai bate din palme.
Întîi şi-ntîi, prima pereche de palme, de,
şi-a tras-o chiar peste ochii lui
ca să nu picotească cumva buchisind parodiile elea
„Căţeluşu cu păru creţ" şi Şecspir,
în traducerea lu Amza a lu Pelea...
(rimă accidentală — n.n.).
P-ormă a luat palma de bătut trenţe
şi-a fugit de la ăi bătrîni de-acasă
or de la şicoală (vor stabili arheologii — n.n.)
la un tiatru mic cu unu şi mai mic
unde unii — auzi, ai dracu ! — băteau din palme
şi ăialanţi dădeau să-i ghicească-n palmă ;
Cică o boală mai veche, tusea,
avea să dea în cronică,
şi junghiul tot cronică.
E, şi-aşa. În fine, frecîndu-şi ei palmele,
cavaleru, adică, a aranjat niscaiva probleme
administrativo-itinerante."
„— Ce vorbă-i asta, Mărine ?" „— Taci, fă !
Ce ştii tu ? Să vezi. Cînd s-a uitat Don Chiote
împrejur dacă mai avea ceva de făcut
Dulcineea lui Toboză taman începuse să se
demacheze şi ăla, rătăcitoru, a-ntrebat-o franţ :
„Ce faci, ghea, tu te sulemeneşti
şi cînd dai la o parte sulemeneala ?"
Prostu satului, Panţîru, zice că ar fi luat palme,
da mai mult ca sigur e că Dama în chestiune
a trimis doar atît : „Ţine !"
„— Eieeee ! Fugi d-aci, Mărine !"

NICHITA STĂNESCU

Ban Dac

Vine la mine daimonul meu
pe care mult îl iubesc, cheu,
fără să fiu daimonist,
ochiule trist, nu mai insist.

Vine, zic, da-n fond
zice tot el, sufletul blond :
te mingîi cu pana curcii
că nu prea mai plătesc turcii.

Mai bine tac, tic-tac,
şi te mingîi cu Bandac.

Parodii de TOMA MICHINICI ■

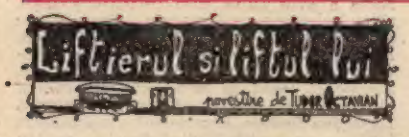

În principiu, un lift e o cutie care urcă şi coboară.

Din punct de vedere tehnic, definiţia comportă precizări.

Ar trebui, bunăoară, să spunem că e nevoie de un motor şi de scripeţi şi că, spre deosebire de găleata din fîntînă, care-i tot o cutie ce urcă şi coboară, un lift n-are voie să se bucească de toţi peretii.

Am complica însă lucrurile.

Pentru cetăţeanul obişnuit, înclinat să considere scripeţii şi motoarele cu o mistică plină de bunăvoinţă, liftul e totuşi o cutie care merge, după cum e cazul, sus sau jos.

Din claritatea desăvîrşită a principiului se trag o seamă de lucruri cu valoare axiomatică. Astfel, e un fapt că nu există lifturi care să meargă lateral.

Dat fiind principiul, călătoria cu liftul e o problemă de încredere.

În „Dicţionarul enciclopedic", la care e bine să recurgem ori de cîte ori vrem să nuanţăm o chestiune, cuvîntul „lift" se găseşte între „lied" şi „liftă".

„Lied"-ul este o compoziţie muzicală vocală cu acompaniament instrumental, cu caracter adesea liric şi care-i alcătuită, cum sînt dealtfel mai toate în viaţă, din două episoade : A şi B, dar care — contrar a ce am putea crede — se succed în ordinea A—B—A.

Se verifică în mod strălucit, legea lui Richardson după care dacă un obiect nu se poate strica decît din cel mult patru motive, pe care le-am eliminat, atunci şi, de fapt, există cinci motive.

Despre „liftă", aflăm că e un termen de ocară dat cotropitorilor tării precum şi unui om sau unui animal rău, clinos. Un bou clinos, de exemplu, e o liftă.

În dreptul cuvîntului „lift" se găseşte o liniuţă şi după această liniuţă scrie „ascensor". În chip firesc, la cuvîntul ascensor e o liniuţă după care scrie : lift.

Odată formulat principiul unui lift, cel al liftierului are măiestatea unui enunţ matematic elementar.

Liftier se cheamă persoana angajată să conducă liftul.

Persoana angajată să conducă liftul magazinului universal „Căminul" se numeşte Ion Zdrobişteanu.

Numele, în ciuda facturii sale foarte interesante, ne spune ceea ce pare să spună, întrucît, dacă pentru un Jamesteanu, gîndul te duce firesc ori, mai bine zis, fatal la Jameşteă, la cea din deal sau la cea din vale, o Zdrobiştea pur şi simplu nu se cunoaşte.

Lui Ion Zdrobişteanu i se spune, deşi e un om mărunt, slab şi cenuşiu, tovarăşul Zdrobişteanu. Destul de des, cu adresa aceea uşor timorată pe care o contractează întotdeauna autoritatea i se mai spune tovarăşul liftier.

În linia autorităţii, doar două persoane se bucură în magazinul universal „Căminul" de un respect protocolar : liftierul şi directorul.

Dacă, în privinţa directorului, chestiunea e limpede şi se explică atît prin rosturile funcţiei sale cît şi prin faptul că nu-l vede nimeni, niciodată, în ce-l priveşte pe liftier, sentimentul ambiguu, de teamă şi consideraţie, ce apare indeobşte în prezenta bărbaţilor masivi, părosi şi cu vocea groasă, se stîrneşte tocmai pentru că pe Ion Zdrobişteanu îl zăreşti, la orice oră a zilei, în lift, cu mîna pe manetă.

Dintre toate simţămintele omeneşti, nici unul nu-i mai pregnant şi, totodată, mai confuz ca sentimentul vesniciei.

Teapăn în scaunul său, rostind, cu glas egal, de monitor şi de oracol, numai adevăruri incontestabile — ca, de pildă, „s-a stins" cînd se stinge uneori lumina, ori „s-a aprins", cînd, tot atît de neaşteptat, se aprinde — liftierul magazinului universal „Căminul" induce în cumpărători un sentiment complex, de predestinare şi de adecvare în linia infinitului.

Cu toate că indeletnicirea e comodă, în postul de liftier se întîmplă o mare fluctuaţie de cadre.

Cariera lui Ion Zdrobişteanu ne arată un om realizat din punct de vedere profesional. Un om care a vrut să fie liftier şi a ajuns liftier. El lucrează la „Căminul" de douăzeci de ani, după ce, urmare a nevoii de-a cunoaşte totul şi, dacă se poate spune astfel şi încă ceva pe deasupra condusese tot felul de ascensoare.

Dacă mai adăugăm că, timp de doi ani, Ion Zdrobişteanu, cu devotamentul specific ostaşilor aflaţi în misiune şi, în general, persoanelor ce-şi dedică viaţa unei idei, a manevrat liftul unei instituţii, în care, datorită perseverenţei unui arhitect tînăr, în curs de afirmare, precum şi al condiţiilor favorizante ale unei campanii de economii, nu încăpea decît un singur om — liftierul — am spus, despre măiestria lui în meserie, totul.

Deşi nu ayea obligaţia de a urca sau de a coborî cu liftul pe nimeni, întrucît însuşi liftierul stătea în cutia aceea ca un faraon îmbălsămat în sarcofagul său, Ion Zdrobişteanu nu-şi îngăduia la serviciu decît pauza pentru masă. Liftul mergea opt ceasuri încheiate, iar liftierul oprea la fiecare palier, deschidea uşa şi striga „complet !"

În liftul magazinului universal „Căminul", conceput pentru paisprezece persoane, încap întotdeauna cincisprezece. Faptul se explică prin aceea că tovarăşul liftier, grav, chel, cu aplombul fruntii şi al privirii remarcat îndeobşte la craniii de citeva kilograme, are greutatea ideală pentru o funcţie unde chestiunea idealului se pune, totuşi foarte rar.

Conform paragrafului al treilea din regulamentul de funcţionare al lifturilor, Ion Zdrobişteanu nu poartă discuţii cu nimeni în timpul serviciului. El răspunde la întrebările ce i se adresează, dacă acestea privesc orarul şi raioanele magazinului şi, uneori, cînd situaţia o cere, rosteste scurte propoziţiuni, de natură a-i lămuri pe călători asupra posibilităţilor reale ale unui lift, rezultînd, firesţe, din chiar principiul liftului.

Ion Zdrobişteanu spune : „Ori sus, ori jos !" sau „Ce încape, încape, ce nu încape, nu încape !" şi oamenii au, deodată, revelaţia unor adevăruri esentiale.

Obişnuiţii magazinului universal „Căminul", cetăţeni puţin deprinşi să gîndească în sentinţe cu caracter mai cuprinzător, îşi spun : „Da, domnule, asa este !"

Ion Zdrobişteanu poartă întotdeauna un halat albastru, de maistru, halat ce pare nou-nout, în ciuda faptului că e îmbrăcat zilnic, de douăzeci de ani.

Cînd n-are musterii, tovarăşul liftier iese din lift, clipeşte mărunt şi prudent, ca unul căruia altă lumină decît raza chioară a becului de 40 de wati din tavanul cutiei lui nu-i priieşte şi, după ce priveşte placid la forfota din preaima vînzătorilor de la un raion sau altul, se retrage, ca un strateg care a înteles că, de fapt, bătălii decisive nu există, pe poziţia de unde n-a reuşit nimeni să-l urnească din simplul motiv că nimeni n-a rîvnit-o.

Dacă vreun călător are îndoieli asupra maşinăriei aflate în grija sa, Ion Zdrobişteanu constată cu superioritate :

— N-are voie să nu fonctioneze.

Cînd se întîmplă să se opreasscă liftul între etaje şi oamenii se impacientează, liftierul hotărăşte :

— O să fonctioneze.

În ciuda rostirii foarte personale, ce dă o idee clară de precaritatea cunostintelor sale tehnice, vorbele liftierului fac mare efect. Din pricina convingerii cu care sînt predicate ori poate din motivul mai banal al unei deviatii de sept ce nu-i dă nici un fel de complexe pînă şi întrebările au la Ion Zdrobişteanu un procent afirmativ dacă nu cumva un farmec tautologic unic. Ceva din metoda învătătorilor bătrîni care îsi deschid lectia de geografie de la începutul anului cu observatia că globul pămîntesc seamănă cu o minge şi Italia cu o cizmă.

Dar liftierul magazinului universal „Căminul" nu-i bătrîn. Tînăr, de bună seamă, nu-i. În acelasi timp, nu are nimic din înfătisarea omului între două vîrste. Ion Zdrobişteanu, pur şi simplu, este. Şi este într-o măsură atît de potrivită încît iată-ne din nou nevoiti să evocăm idealul şi eternitatea.

Lumea urcă şi coboară, în minutul cît durează cursa, unii cetăţeni trag cu ochiul către liftier şi se întreabă care-o fi viata lui, călătoriile cu liftul, spre deosebire de acelea cu trenul ori un avionul, sînt mult prea scurte ca să te înfioare cu gîndul unei predestinări, într-un minut nu se întîmplă nimic interesant, acesta e minutul pe care nici un om nu-l pune la socoteală cînd vrea să facă bilantul existentei sale.

Liftul magazinului universal e neobosit, trec ore, trec zile, trec ani, aici nu se petrec schimbări, susul este întotdeauna sus şi josul numai jos. În pauza pentru masă liftierul se închide în cutia lui, cetătenii care asteaptă sfîrsitul pauzei disting în spatele usii de metal unele zgomote ciudate, dacă tinem cont că e totusi o cutie cu rosturi foarte bine stabilite încă din constructie şi nu o bucătărie de bloc, se aude fisiitul apei la chiuvetă, tăcănitul unui cutit pe tocător, sfîrîitul uleiului încins în tigaie, un întreg tacîm de sunete şi activităti dar ce, anume, se petrece acolo nimeni n-ar sti să spună pentru că, după cincisprezece minute fix, usile se dau în lături şi, de pe scaunul său, cu un glas plin de constiinta unei discipline galactice, din care drumul zilnic al liftului e doar un semn, Ion Zdrobişteanu proclamă :

— Pornim, liftul fonctionează !

RACUL

MOLNAR DENES ■

Umor de pretutindeni

Valetul de cameră al unui celebru scriitor îi face următoarea mărturisire altui valet :

— Maestrul meu este foarte amabil, dar eu nu îl iert pentru o mică meschinărie.

— Care ?

— Cînd îmi dă unul din vestoanele sale vechi să-l perii, își ia întotdeauna precauția să scoată de pe revers medalia Legiunii de Onoare.

O. BOUR ■

Amicii lui au vrut să-i deschidă ochii, dar el a rămas surd la sfaturile lor.

— Ea a urcat în camera sa, domnilor judecători, și acolo au luat-o durerile nașterii pe care dumneavoastră le cunoașteți toți.

Acest om, părinte bun de familie și soț fidel, n-are decît un singur defect : este bețiv, certăreț, mincinos și ipocrit.

O agenție matrimonială din San Francisco a distribuit următorul prospect pe străzi :

„Dacă sînteți îndrăgostit de o vedetă de cinema sau de teatru, înscrieți-vă la noi și dați-ne numele său. Noi vă vom găsi imediat soția sa".

ANTON DRAGOȘ ■

Domnișoara de Scudéry a dat această definiție încîntătoare despre dragoste :

„Dragostea este nu știu eu ce, care vine, de nu știu unde, și care se sfîrșește nu știu cum !".

FL. ȘTEFANESCU ■

Povestea este autentică. Un zidar suedez, deja tată a trei fete, află (în sfîrșit) că soția i-a născut un băiat. Nebun de fericire, sare în aer... și căzînd își fracturează clavicula. Nenorocirea face însă ca știrea să fie falsă : soția sa născuse două gemene ! !

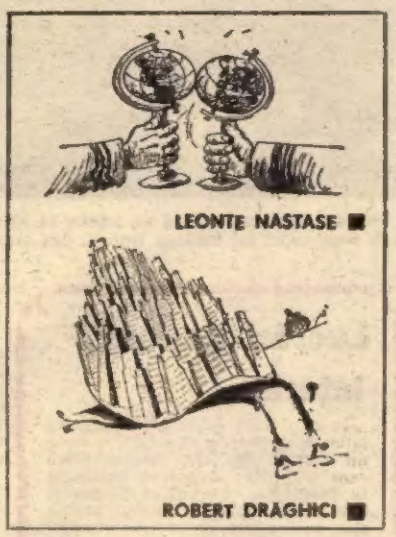

LEONTE NASTASE ■

ROBERT DRAGHICI ■

Un sezonist, care nu prea avea stofă de marinar, povestește: M-am suit o singură dată în viața mea pe un vapor de croazieră. În timpul primei ore a croazierei pe Canalul Mînecii, sufeream așa de tare de rău de mare că mă îngrozise ideea că am să mor.

Și în timpul celor trei ore care au urmat, n-am avut decît un singur regret : că n-am murit din prima oră.

O. ANDRONIC-ANDO ■

HORIA CRIȘAN ■

Un institut psihologic din New York propune femeilor să-și modifice risul dîndu-i o sonoritate strălucitoare și agreabilă. Căci dacă ne luăm după statistici, americanii rid fals.

Modificarea risului costă 1 500 de dolari. Dacă clientele vor continua să rîdă după ce le va fi remisă nota, a spus Anie Cordy, înseamnă că tratamentul a reușit perfect.

Înainte de vremea cînd Alaska a devenit cel de-al 49-lea stat, locuitorii din Texas erau mîndri de a locui în cel mai mare stat al Uniunii. Locuitorilor altor state le place a le reaminti celor din Texas că statul lor ocupă acum locul doi. Un texan a răspuns : „Stați puțin ! Așteptați pînă se topește toată gheața aia. Atunci vom vedea noi !"

Convins de stupiditatea discursurilor, Camus a spus :

— Vorbind nu schimbăm niciodată opinia celorlalți... dar citeodată ne-o schimbăm pe a noastră.

M. PINZARU-PIM ■

Lapidus este pe punctul de a-și lua cina. Deodată, începu să tușească, să vomite puternic și să se sufoce. Simțindu-și sfîrșitul aproape, el îi spuse soției sale : Zelda, mi-a sunat ceasul, mor. Am să-ți fac o mărturisire, te-am înșelat.

— Știu, scumpul meu, murmură Zelda afectuoasă aplecîndu-se peste muribund. Pentru aceasta eu te-am otrăvit.

AL. BARTFELD ■

Locuitorii din Noua Anglie sînt încîntați cînd se ivește prilejul de a-și bate joc de vecinii lor din New York care, chipurile, se simt superiori „țăranoilor" din statele învecinate. Un erou popular din Noua Anglie este un bărbat din statul Maine care, așteptînd sosirea unui feribot este plictisit de glumele făcute la adresa sa de un grup de tineri newyorkezi.

— Știți ce, spuse el, pariez 20 de dolari că pot să arunc pe oricare din voi peste rîu.

Dat fiind că rîul avea lățimea de cel puțin 45 m, newyorkezii au ales un băiat corpolent, cîntărind 90 kg, pentru a fi aruncat. Apucînd victima de guler și de curea, omul din Maine l-a azvîrlit în apă, dar departe de malul opus.

— Plutește, au strigat newyorkezii bucuroși, am știut că nu vei reuși.

— Stați puțin ! N-a spus nimeni de cîte ori am voie să încerc. Intenționez să continuu să-l arunc pînă cînd reușesc, chiar dacă o fac toată ziua.

Newyorkezii, disperați, au cedat pînă la urmă.

Următoarea anecdotă circulă în Italia unde Vittorio Gassman are, se pare, o solidă reputație de cuceritor. Un bărbat se întoarce acasă și îi spune soției sale :

— Am aflat că Vittorio a sedus toate femeile din acest bloc în afară de una.

— Ah ! răspunde plictisită soția sa. Asta trebuie să fie doamna aceea micuță de la etajul trei.

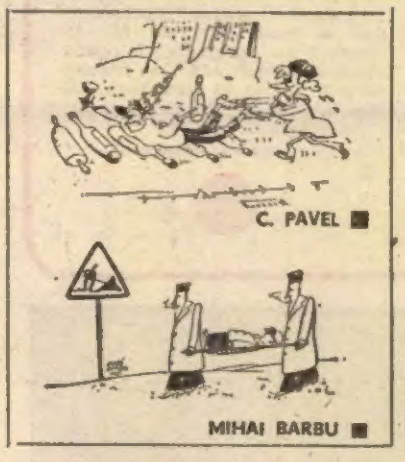

C. PAVEL ■

MIHAI BARBU ■

— Gustave Flaubert este autorul unei comedii despre alegeri : CANDIDATUL, care n-a obținut majoritatea sufragiilor și din această cauză nu a fost reprezentată decît de două ori.

În această piesă se găsește o „poantă" demnă de o cauză mai bună : „Nefericirea, pentru alegători, este că un guvern destul de puternic poate să le dea tot ce își doresc ei, dar poate să le ia de asemenea tot ce posedă".

— O ciocolată îți dă atîta energie cît să întinzi brațul și să cumperi alta.

ION BARBU ■

În cursul unei veri fierbinți, Jean-Louis Barrault, atacat de o viespe în mod particular răutăcioasă, făcea gesturi mari să o îndepărteze.

„Încetează, îi spuse Madeleine Renaud, viespea crede că vrei să te joci cu ea",

În tren, o călătoare își ținea cîinele pe genunchi, ceea ce enerva în mod vădit pe vecina sa.

Nemaputînd suporta, aceasta din urmă se enervă.

— Puneți animalul jos, spuse ea nervoasă, simt un purice care mi se urcă pe picior.

— Coboară, iubitule, ordonă stăpîna micuțului Loulou, și, mai ales nu te apropia de doamna. Ai putea lua purici de la ea.

CR. MIHAILESCU ■

N. MIRODONE ■

Foarte nemulțumit, un client îi spune măcelarului:

— Dumneavoastră vă bateți joc de lume ! Plînea dumneavoastră de o livră (1 kg) cîntărește mai puțin de 400 grame !

— Dacă dumneavoastră ați citi noutățile din străinătate, replică comerciantul, ați ști, ca toată lumea, că livra este în scădere.

Un cuplu se plimba printr-un parc cînd soțul lovește și deranjează cu capul un cuib de viespi, atîrnat de ramura unui copac. Viespile, înnebunite de ură, ies din cuib ca să-l atace pe neîndeminaticul soț.

— Oh, strigă femeia scoțîndu-și aparatul fotografic, acum voi face un clișeu senzațional. Dar oprește-te odată să mai gesticulezi atîta. Altfel, nu voi reuși niciodată să te cadrez...

MIHAI MATEI ■

Pușca pe umăr și cuțitul în bandulieră, un bărbat intră într-un magazin și îi spuse patronului :

— Aș vrea brînză Camembert.

— Scuzați-mă, făcu vînzătorul, dar dumneavoastră fără îndoială n-ați privit bine firma magazinului nostru : „Totul pentru vînător".

— Și atunci? Un vînător n-are dreptul să mănînce brînză Camembert ?

DANIEL IONESCU ■

Un nebun întîlnește, în timpul plimbării, un alt nebun care se juca cu o strecurătoare.

— Ce faci cu strecurătoarea ?

— Vezi bine, strecor timpul.

Un om din Colorado, enervat de poveștile exagerate ale unor vizitatori din Texas, a încercat să-și apere propriul său stat. „Vă dați seama, spuse el, că avem destul aur în Colorado pentru a clădi un gard de 1,8 m în jurul Texasului ?".

— Clădiți-l, a răspuns unul din vizitatori. Dacă o să ne placă, îl vom cumpăra.

— Greșelile noastre sînt mai ușor de iertat, decît mijloacele prin care noi încercăm să le camuflăm.

Culese și traduse de
ILIE VALENTIN ■
și MATEI MIHAI ■

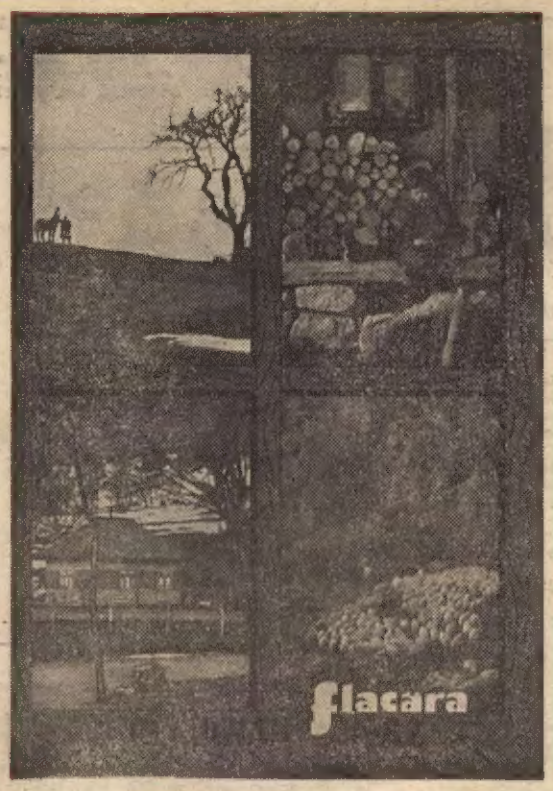

A apărut Almanahul Flacăra 1982. Ultimul almanah, dar nu și cel mai puțin interesant. Ne facem datoria să-i anunțăm apariția. Strădania de a vi-l procura rămîne în sarcina dumneavoastră. Noi vă spunem atît : a apărut Almanahul Flacăra 1982. Cum este, bun sau rău, nu pot spune decît acela dintre dumneavoastră care vor face rost de el. Vă urăm succes și LA MULȚI ANI !

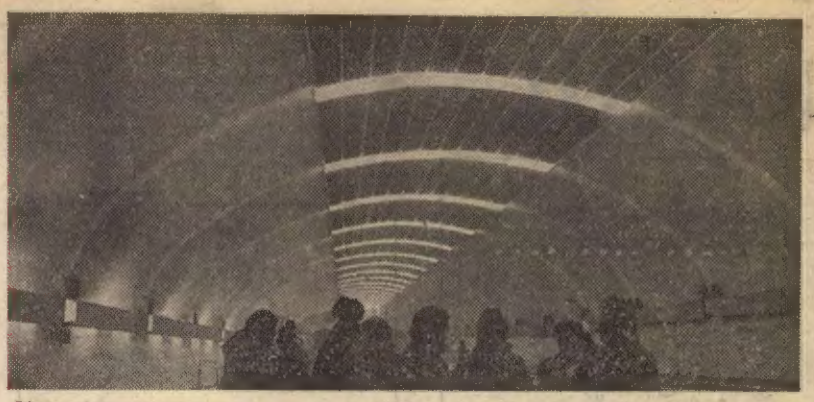

Metroul bucureștean își va anexa în 1982 un nou tronson. Amănuntele vi le oferă reportajul lui Mircea Bunea, din cuprinsul acestui număr.

Lucrări de larg interes

În anul 1982 Editura militară va pune la dispoziția cititorilor o serie de lucrări de larg interes între care amintim : **Apărarea națională în concepția Partidului Comunist Român.** În paginile acestui volum sînt evidențiate coordonatele principale ale doctrinei militare naționale al cărei fondator este tovarășul Nicolae Ceaușescu, doctrină care prin conținutul său dă expresie ideii apărării patriei ca operă și cauză a întregului popor.

Totodată semnalăm editarea unor lucrări ce ilustrează o arie largă de preocupări în domeniile literaturii social-politice, științifice, tehnice și beletristice : Politica de apărare națională a României în contextul european interbelic. 1919—1939 : File de istorie militară a poporului român vol. X ; Conflictele armate internaționale și căile soluționării lor ; Microprocesoare. Aplicații ; Afișarea numerică și alfa-numerică a informațiilor ; Insuficiența cardiacă. Evaluare, mecanisme, tratament ; precum și eseul despre eroism și creație literară.

Noutăți la Ciclop

Inginerul **Gheorghe Coșerea**, șef secție coordonator la I.T.B. — CICLOP — în zilele cînd l-am căutat era foarte ocupat dat fiind numeroasele solicitări în preajma de Anul nou.

— Noutăți la CICLOP ? Nu prea multe dar esențiale, avea să ne răspundă la insistentele noastre telefonice cel care se ocupă de buna funcționare a tuturor unităților CICLOP răspîndite în Capitală. Notăm :

Anul viitor vor intra în producție noi capacități de vopsitorie auto, unități care au fost dotate cu cabine speciale. Deci vom mări simțitor productivitatea și calitatea prestațiilor. Se vor înființa unități speciale pentru executarea serviciilor de geometrie și echilibrat roți, servicii foarte solicitate de automobiliști. Dacă mai adăugăm și faptul că anul viitor CICLOP-ul prevede o ritmicitate accelerată a reparațiilor, putem conchide că, la CICLOP de pe acum, se privește cu optimism anul viitor. **(D.B.)**

Editura Sport-Turism,
prin grija directorului ei, Gheorghe Constantinescu, și migăloasa muncă a redactorului Arie Matache și a tehnoredactorului Mihai Cârciog,
prin nobila și însuflețita strădanie a muncitorilor tipografi de la Casa Scînteii, tipografi aflați sub comanda marelui maestru Tudor Coman și a directorului Alexandru Constantin,
cu hîrtie produsă la renumita întreprindere centenară „Letea" Bacău,
trimite zilele acestea în librării cartea „De la Bârca la Viena și înapoi"
scrisă de Adrian Păunescu și desenată de Andrei Păunescu.
Cartea cuprinde „Dragi salutări dintr-o căruță" — cuvînt înainte de facerea bagajelor — de Adrian Păunescu și ciclurile „Un drum prin România", „Un drum în Austria cu băiatul meu" și „Încotro m-a purtat gîndul", din care, dealtfel, revista noastră a și publicat unele fragmente.
Marți, 29 decembrie, orele 18,00, cu prilejul lansării cărții, autorul va oferi autografe la Librăria „Mihail Sadoveanu" din Capitală.

Epigramă

De la Bârca la Viena,
Insolit, orgolios,
A plecat să vadă lumea
Și din față și din dos.

GHEORGHE CONSTANTINESCU ■

A PASSIONATE ADVENTURE OF THE HEART & MIND

MIRCEA ELIADE AUTOBIOGRAPHY

VOLUME I: 1907–1937
JOURNEY EAST, JOURNEY WEST
Translated from the Romanian by Mac Linscott Ricketts

Știați că prezentarea primului volum al **Memoriilor**, publicată în **Flacăra** din 19 noiembrie 1981, este prima semnalare apărută în țară după al doilea război mondial a unei cărți de Mircea Eliade ? Vă informăm că prima recenzie americană la aceeași carte a apărut în **New York Times** la data de 22 noiembrie a.c.

Amănunte în pag. 29.

Ultima premieră a Teatrului Giulești, „Pericle" de Shakespeare, a avut loc spre bucuria noastră, zilele trecute în cochetа sală Majestic de pe Calea Victoriei. Regia aparține perseverentului Dinu Cernescu care se pare că și-a făcut din Shakespeare o obsesie profesională.

Pînă la apariția cronicii salutăm reușita spectacolului nu înainte de a menționa că la Teatrul Giulești, Dinu Cernescu a început repetițiile la „Amadeus" de Peter Schäffer (D.B.).

Actualitatea arhivei

Arhivele Statului din Craiova și-au celebrat recent semicentenarul. Istoricul acestei instituții, așa cum este sintetizat în lucrarea omagială „Arhivele Statului din Craiova — 50 de ani de existență (1931—1981)", consemnează apariția ei într-o zonă în care exista o solidă tradiție a păstrării și conservării documentelor, exemplare fiind în acest sens arhivele marilor familii ale Craiovestilor, Brâncovenilor, Glogovenilor, a Fundației „Aman" etc. Printre primii directori ai instituției craiovene au fost cărturari ca C.D. Fortunescu și C.S. Nicolăescu-Plopșor. Anul 1973 a însemnat înzestrarea instituției cu un local nou, care oferă excelente condiții materiale desfășurării activității arhivistice și de cercetare, dispunînd de depozite moderne, laboratoare de restaurare, microfilmare și fotoreproducere, săli de studiu și de expoziții etc. Arhivele Statului din Bănie dețin în prezent peste 400 de fonduri oficiale administrative, judecătorești, economice, culturale, de fonduri personale (între care se remarcă cele aparținînd unor personalități ale istoriei și culturii naționale: Gh. Magheru, I. G. Duca, C. Argetoianu, G. Simonis, C. D. Fortunescu ș.a.), de colecții de documente istorice (cel mai vechi datînd din 1469), manuscrise, sigilii, stampe etc. **(Tudor Nedelcea)**

Flacăra. Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Adrian Dohotaru) – 26 00, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nițu, George Arion, Cornelia Barbu, Dorin Gherghinescu, Mihai Pelin) – 18 48 75, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Ciel Iordache, Margo Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu) – 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mânecan, Olimpia Olaru, Mihai Pînzaru, Victor Socaciu) – 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25,69, 25 42 ; **Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE** – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; **Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE** – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; **Redactor șef** – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. BOX 136–137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505